BIBLIOTECA NAZ
Vittorio Emanuele III
XXII
G
3
NAPOLI

Digitized by Google

FRANCISCUS
FULGINEUS
DE JURE
EMPHYTEUTICO,
CUM
S. ROT. ROMANÆ DECISIONIBUS
RECENTISSIMIS.

Digitized by Google

FRANCISCI FULGINEI,

PROTONOTARII APOSTOLICI,
& in eadem Cathedrali Eccleſia Vicarii Generalis,

TRACTATUS DE JURE EMPHYTEUTICO,

IN QUO

QUÆSTIONES OMNES, QUÆ AD MATERIAM
ſpectant, Titulis apte diſtinctis, adamuſſim diſcutiuntur & enucleantur.
HAC ULTIMA EDITIONE NON SOLUM EXPURGATIOR,
perpluribus mendis correctis, imò & lineis interverſis ſuo loco repoſitis;
ſed etiam
COMMUNIORUM, & RECEPTIORUM QUARUMCUNQUE OPINIONUM
incidentium adnotatione, ASTERISCI hujus * ſigno, ditatus, & auctus.

Acceſſit

S. ROT. ROMANÆ DECISIONES RECENTISSIMÆ
Nunquam antea in lucem editæ, Materiam EMPHYTEUSIS ab Authore pertractatam
Amplectentes, Confirmantes, Laudantes, &c.

CUM INDICIBUS NECESSARIIS.

GENEVÆ,
Sumptibus CRAMER & PERACHON.
M. DCC XVII.

Digitized by Google

Eminentiſſimo & Reverendiſſimo D. D.

ANTONIO BARBERINO,

S. R. E. CARDINALI CAMERARIO,

AC

SANCTISSIMI DN. URBANI VIII. PONT. MAX. ex germano Fratre Nepoti.

FRANCISCUS FULGINEUS FULGINAS PROTONOTARIUS APOSTOLICUS S. P. D.

ANCEPS diù fui, Cardinalis Eminentiſſime, an has meas elucubrationes amicorum impulſu Prælo tradendas ampliſſimo nomini Tuo conſecrarem, ut exoptabam: timor enim me terrebat, ne cum tam parvo munere ad tam magnum Principem, cunctis virtutibus armatum, bellicisque armis, & militari peritia decoratum accederem. Urgebat tamen ſumma humanitas tua omnibus notiſſima, ut, quod vehementes cupiebam, perficerem. Verùm hunc meum metum omninò depulit Urbaniæ Præſul, Eminentiæ Tuæ, nobiliſſimæque BARBERINÆ domus additiſſimus, & fideliſſimus nomine, cognomine, & re Honoratus, qui primus à Sanctiſſimo Patruo Tuo æquè prudentiſſimo, ſapientiſſimo, atque vigilantiſſimo Paſtore, ut novo gregi, in novo ſtatu S. R. E. conjuncto, apprimè eſſet conſultum, Epiſcopus creatus fuit. Quare cùm ego à beneficentia tua ſuperioribus annis Conſervator hujus inſignis Abbatiæ S. Crucis de Saxovivo electus, & in numerum familiarium tuorum cooptatus fuerim; audeo propterea hos meos labores, qualeſcumque ſint, æterno nomini Tuo, dedicare, ſicut humiliter dico, dedico, conſecro. Has igitur elucubrationes pro Tua humanitate, propenſoque animi in Te mei cultu, ut ſuſcipere non graveris, Tuo patrocinio defendendas ſplendoreque illuſtrandas ſuppliciter oro. Vale ſæculi noſtri decus, & ſplendor, & Deus Opt. Max. eundem Beatiſſimum Patruum tuum, Eminentiamque tuam, alterum Patruum, & cæteros fratres, Eccleſiæ ſuæ, & nobis omnibus, cum tranquilla, & felici vita diutiſſimè conſervet incolumes.

AL SIGNOR

FRANCESCO FULGINEI

PROTONOTARIO APOSTOLICO &c.

Per il ſuo Trattato d'EMFITEOSI.

SONETTO

DI MICHEL' ANGELO JACOBILLI.

DA FULGIDA Città chiaro il Cognome
Hai tu, FULGINEI sì, ma più FULGENTE
Ti rende il tuo ſapere, à cui conſente
Permeſſo i Lauri à coronar tue chiome.

Per te da' Fogli tuoi s'apprende come
Aſtrea libri ſua lance; onde ſi ſente
L'occhiuta Dea da l'Horto à l'Occidente
Publicar glorioſo il tuo gran Nome.

Superbiſca il Topino, e'l crin t'infiori;
T'applauda il Mondo, e la più ſaggia Dea
Prepari à te le glorie, à te gli honori.

Che il tuo Volume è un Cielo; e chi potea,
Altri, che tu, raccor tanti ſplendori?
Se pur ſtà in Ciel, ſtà nel tuo Cielo Aſtrea.

AL MEDESIMO

Madrigale dell' Iſteſſo.

MEntre con penna adamantina i campi
De' tuoi Legali Studi
Prendi ad arar, veggio, che lieto auuampi,
FRANCESCO, e lieto ſudi:
Perche da' tuoi ſudori
Tu vedi pullulare, eterni i fiori;
Fiori, che ſian lambiti
Da l'API, c'han di Piero in man le chiavi,
Per fabricarne à la Giuſtitia i favi.

CURTII CIROCCHII, J. C. PATRICII FULGINATIS,

in Laudem Auctoris.

EPIGRAMMA.

CErnit Hyperboreis ſubmerſa Cæſar in undis
Gemmiferas Conchas, Urbis & Orbis opes.
Extrahit, & prædam Dictynnæ conſecrat, atque
Delubro affigens, carmine ſignat opus.
Undantes Legum moles, freta cæca, REFULGENS
Cæſaris aſſertor, victor at, ecce, premit.
Theſauros aperit, certa quos mente repoſtos,
BARBERINA vigens excipit alma Domus.

JUSTINIANI VITELLESCHI PATRICII FULGINATIS,

in Laudem Auctoris.

DECASTICHON.

CArpebam placidum media de nocte ſoporem,
Cùm te conſpexi fundere ab ore facem.
Luciferæque ſtatim quæcunque ſub Orbe Dianæ
Apparent, oculis emicuere meis.
Res eſt mira quidem! Non me decepit imago,
Quòd patet, eventu non caruitque ſuo.
Ecce tuæ Sophiæ fax eſt effuſa per orbem,
Immenſa tenebras luce referta fugans.
Deſinat Eois Phæbus ſe promere ab undis;
Fax tua nam fundit clarior uſque diem.

In Laudem Perilluſtris, & Reverendiſſimi

DOMINI

FRANCISCI FULGINEI

Patricii Fulginatis, & Protonotarii Apoſtolici.

RICHARDI PONTANI FULGINATIS

ad Lectorem

DECASTICHUM.

GRandia FULGINEUM tractaſſe volumina Legum
Quis neget? Hæc teſtis pagina docta tibi eſt.
Quòd veteres te, quodque novi docuêre Magiſtri
(Rem miram!) ſolus perdocet iſte Liber.
Quæ ſibi jura tenet, cedit, qui tradat agellum,
Inſitor acquirat, diſſerit iſte Liber.
E manibus charta hæc nunquam tibi decidat: unus
Si vis, pro multis hic tibi Doctor erit.
Cautus APEM, flores latis quæ paſcitur arvis,
Hic ſequitur: mentem STEMMATA picta notant.

AUCTOR

Digitized by Google

AUCTOR ÇANDIDO LECTORI.

QUi in aliqua diſciplina diutius laborarunt, inquit Bal. in Proœmio feud. quem refert Jal. in Præludiis ejuſdem libri, aſtringuntur ex profeſſionis debito; quæ mente conceperunt, inſtar ſeminis, in lucem proferre. Quare, cùm ego in Abbatia S. Crucis de Saxovivo, ditionis Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Card. Antonii Barberini, diù laboratim in cauſis Emphyteuticis, & ea, quæ paſſim acciderunt, diligentiſſimè annotarim; factum eſt, ut longo, & laborioſo ſtudio, magnam partem hujus materiæ in unum collegerim, & diſtinctè ſuis locis aptaverim, poſteaque plura addiderim, ita ut fuerit ad juſtum volumen redactum. Sed cùm cogitarem has meas elucubrationes in lucem edere, terruit me dictum illud D. Cypriani, ſcilicet: Nemo ignorat, quanto periculo honorem ſuum exponat, qui ſcripta ſua in publicum edere curat; & cùm iſte timor ab excogitata, me editione retraheret, diùque ambiguum reddetet; tandem ab amicis rogatus, & aliis juſtis, honeſtiſque cauſis impulſus, hunc Tractatum typis dare conſtitui. Et quamvis non ignorem, antiquos, & recentes aliquos Commentaria, & Tractatus de Jure Emphyteutico edidiſſe; tamen ſcito benigne Lector, quòd iſte meus liber, non ſolum te labore levabit, ſed etiam in eo multa reperies, quæ ab illis non ſunt penitus tacta. Has igitur elucubrationes meas, quæcumque ſint, hilari fronte accipito, &, ſi quid in eis Typographi incuria depravatum reperies, candore judicii tui corrigito, & ſuppleto; vel, ſi quid emendatione dignum videbis, emendato. Scito inſuper, quod non modò benignum imploro Lectorem, verum etiam liberum cupio correctorem: Nam errorem omnes, cum lacte nutricis ſuximus, teſte Cicerone, & opere in longo fas eſt obrepere ſomnum, Horatius canit.

Imprimatur, ſi videbitur Admodum Rever. Patri S. Inquiſitionis Vic.

Evangeliſta Maurus Vicarius Generalis.

Librum hunc, De Jure Emphyteutico inſcriptum, Perilluſtris, ac Reverendiſſimi D. Franciſci Fulginei, Patricii Fulginatis, J. U. D. ac Protonotarii Apoſtolici, non exigua arte paratum, neque exiguo tandem labore conſummatum, â me perlectum, mandato admodum R. Patris Fr. Hyacinthi Baladæ Prioris S. Dominici, & Vicarii S. Inquiſitionis Fulginiæ, opus acrem doctæ, piæque mentis vigorem redolens, Chriſtianæque fidei, boniſque moribus minimè abſonum, gravi identidem ſtudio profundum, â poſteritate quoque amplectendum cenſeo Ego Curtius Cirocchus, Presbyter, J. U. D. ac Patricius Fulginas.

Stante ſupradicta atteſtatione, Imprimatur.

Fr. Hyacinthus Balada Sac. Theologia Lector, Prior Sancti Dominici; ac Sanctiſſima Inquiſitionis Vicarius.

Noi Reformatori dello Studio di Padoua.

HAvendo oſſervato, per fede del Segretario noſtro, non eſſerui nel Libro intitolato DE JURE EMPHYTEUTICO di Franciſco Folgineo, Stampato in Foligno coſa contra Prencipi, ò buoni Coſtumi, Concedemo licenza, che poſſi eſſere riſtampato in queſta Città, dovendo oſſervarſi gl'Ordini; & eſſerne preſentate due Copie per le publiche Librarie di Padova, & di queſta medeſima Città &c.

Andrea Contarini Cau. Procur. Reformator.
Battiſta Nani Cau. Procur. Reformator.

Alemante Angelo Domini Segretario.

Regiſtrato nel Magiſtrato Excellentiſſ. della Biaſtema.

Carl Antonio Gradenigo Nod.

INDEX OMNIUM TITULORUM.

De Præludiis.	fol. 1
De Contractibus Emphyteuticis.	21
De Succeſſionibus in bonis Emphyteuticis.	83
De Renovationibus.	117
De Renunciationibus.	131
De Melioramentis.	148
De Alienationibus.	fol. 171
De Variis Caducitatibus.	218
De Solutione Canonis.	255
De Diverſis Quæſtionibus Emphyteuticis.	317
De Laudemiis.	356

INDEX

INDEX
OMNIUM QUÆSTIONUM.

Quæ in hoc Tractatu continentur.

IN TITULO PRÆLUDIORUM.

EMPHYTEUSIS quomodo definiatur, & definiri debeat. Quæſtio 1.
Emphyteuſis unde dicta ſit. Quæſtio 2.
Verbum emphyteuſis quomodo ſcribi, & pronunciari debeat. Quæſt. 3.
Contractus emphyteuticus a quo jure fuerit inventus. Quæſtio 4.
An ſit differentia inter contractum emphyteuſis, & locationem. Quæſtio 5.
Contractus libelli, an differat à contractu emphyteuſis. Quæſtio 6.
Contractus emphyteuſis an differat à contractu cenſus. Quæſtio 7.
Emphyteuſis, an differat à feudo. Quæſt. 8.
Argumentum de feudo ad Emphyteuſim, & è contra, an valeat. Quæſt. 9.
Contractus emphyteuſis, an differat à contractu præcariæ. Quæſtio 10.
Contractus ſuperficiarius, quid ſit, & an differat emphyteuſis. Quæſt. 11.
Contractus emphyteuſis, an ſit nominatus, vel innominatus. Quæſtio 12.
Scriptura, an ſit de ſubſtantia contractus emphyteuſis. Quæſtio 13.
In dubio an, contractus emphyteuticus, vel locationis cenſendus ſit. Quæſtio 14.
In contractu emphyteutico, an requiratur pro ſubſtantia, quod certa quantitas pro ingreſſu ſolvatur. Quæſt. 15.
Contractus emphyteuticus, an ſit bonæ fidei, vel ſtricti juris. Quæſt. 16.

IN TITULO DE CONTRACTIBUS *Emphyteuticis.*

QUæ ſit emphyteuſis nova, quæ antiqua, quæ hæreditaria, & quæ non hæreditaria, ex pacto, & providentia; & quæ in dubio judicanda ſit. Quæſt. 1. Et an Emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad extraneos hæredes. ead. Quæſt.
An in conceſſione in emphyteuſim, facta uſque ad tertiam generationem, includatur perſona illius, cui eſt facta conceſſio; vel prima generatio incipiat à filiis. Quæſtio 2.
Si conceſſio fiat pro ſe, filiis, & hæredibus, an ſufficiat, quod ſint filii; vel requiratur utraque qualitas. Quæſt. 3.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa alicui pro ſe, & filiis, & nepotibus, non facta mentione hæredum, an tranſeat ad filios, etiam ſi non ſint hæredes patris. Quæſtio 4.
Emphyteuſis, accepta pro ſe, & filiis, an intelligatur accepta pro filiis exiſtentibus in poteſtate tantùm; an verò pro emancipatis. Quæſtio 5.
An in conceſſione, facta pro ſe, & filiis, veniant filii adoptivi, & arrogati. Quæſtio 6.
An filius naturalis veniat in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & filiis. Quæſtio 7
Si Eccleſia ſit ſolita concedere, uſque ad tertiam generationem tantùm, vel uſque ad tertiam generationem maſculinam tantùm; & fiat conceſſio, uſque in quartam generationem, vel in perpetuum, vel in tertiam generationem maſculinam, & fœmininam ſimul, An talis conceſſio ſit nulla, vel ſuſtineatur pro generatione permiſſa. Quæſtio 8.
Bona, conceſſa in emphyteuſim, ſi revertantur ad Eccleſiam, an poſſint de novo concedi ſine ſolemnitatibus, & inconſulto Romano Pontifice. Quæſtio 9.
An emphyteuta poſſit, ſine licentia Domini, rem emphyteuticam alteri in emphyteuſim dare. Quæſtio 10.
Si quis longo tempore rem tamquam emphyteuta tenuit, pro ea ſolvendo canonem, an præſumatur contractum emphyteuticum præceſſiſſe. Quæſtio 11.
An præſumatur contractus perpetuus, vel uſque in tertiam generationem, vel uſque in vitam concedentis, quando quis diù ſolvit, & longo tempore poſſedit, tamquam emphyteuta, & quid, ſi ſimpliciter ſit facta conceſſio, Quæſtio 12.
Si emphyteuſis conceſſa ſit ad tempus; nec adjecta ſit quantitas temporis, qualiter, & ad quantum tempus intelligatur facta. Quæſtio 13.
Si emphyteuta dicat ſimpliciter cum juramento, ſe eſſe emphyteutam; qualis in dubio præſumatur eſſe hæc emphyteuſis. Quæſtio 14.
An, & quando præſumatur, temporis curſu, titulus emphyteuticus pro Domino directo contra emphyteutam qui diù ſolvit canonem: ut in poſterum cogi poſſit ad ſolvendum canonem ipſi Domino. Quæſtio 15.
Si in conceſſione, facta in emphyteuſim, reſervetur conſenſus Apoſtolicus; an iſte contractus ſit validus. Quæſtio 16.
Intra quantum tempus peti debeat beneplacitum Apoſtolicum. Quæſtio 17.
An ſolemnitas, & beneplacitum Apoſtolicum, curſu triginta annorum, præſumatur interveniſſe, Quæſtio 18.
An, & poſt obtentum beneplacitum Apoſtolicum, licitum ſit partibus pœnitere, & à contractu reſilire. Quæſtio 19.
An, poſt porrectam ſupplicationem, & ſignatam, per verbum, fiat, ſivè, placet, licitum ſit, pœnitere. Quæſtio 20.
An licitum ſit, pœnitere antè beneplacitum obtentum. Quæſtio 21.
An conceſſio facta in emphyteuſim, quæ non tendit in evidentem Eccleſiæ utilitatem, valeat. Quæſtio 22.
An pater poſſit in emphyteuſi filiis præjudicare in non ſolvendo canonem, vel alienando, ſine conſenſu Domini, vel deteriorando, vel negando emphyteuſim. Quæſtio 23.
An pater poſſit præjudicare filiis, alienando rem emphy-

phyteuticam cum conſenſu Domini; vel prælegando uni ex filiis, vel renunciando. Quæſtio 24.
An res in dubio præſumatur emphyteutica, vel libera, ſive allodialis. Quæſtio 25.
An per inſtrumentum emphyteuſis probetur dominium concedentis. Quæſtio 26.
An emphyteuta teneatur Domino oſtendere inſtrumentum inveſtituræ. Quæſtio 27.
An in contractu emphyteutico ſit locus remedio *l.2.C. de reſc. vend.* Quæſtio 28.
An emphyteuta teneatur ſtare colono. Quæſtio 29.
An Dominus directus teneatur ſtare colono, & locationi, finita emphyteuſi. Quæſtio 30.
An res emphyteutica ſit obligata pro reſponſione, ſive ſolutione canonis. Quæſtio 31.
An Dominus directus poſſit præjudicare comprehenſis in inveſtitura. Quæſtio 32.
An emphyteuſis, conceſſa ad tempus, illo finito, revertatur ad Dominum. Quæſtio 33.
An emphyteuſis, conceſſa pro ſe, filijs, & nepotibus; ſi recipiens moriatur ſine filiis, & nepotibus; vel filij, & nepotes moriantur, revertatur ad Dominum, vel, ſi concedatur uſque ad tertiam generationem, finita generatione, revertatur ad Dominum; vel etiam, ſi concedatur duobus, vel pluribus, an, uno mortuo ſine filiis, vel nepotibus, pars ejus revertatur ad Dominum. Quæſtio 34.
An inveſtitura, conceſſa alicui nomine abſentis, tribuat abſenti jus ante ratificationem. Quæſtio 35.
An emphyteuſis conſtitui poſſit ſuper rebus mobilibus. Quæſtio. 36.
An in generali donatione omnium bonorum veniant bona emphyteutica Quæſtio. 37
An in generali obligatione omnium bonorum veniant bona emphyteutica. Quæſt. 38.
Secunda inveſtitura an intelligatur facta ſine præjudicio aliorum comprehenſorum in altera inveſtitura. Quæſtio 39.
Prælatus an poſſit concedere in emphyteuſim res Eccleſiæ ſuis conſanguineis. Quæſtio 40.
An dominus, concedendo rem aliquam in emphyteuſim, ſi res illa evincatur, teneatur de evictione. Quæſtio 41.
Si emphyteuſis concedatur marito, & uxori conjunctim, & eorum filiis; an intelligatur conceſſa pro filiis alterius matrimonii. Quæſtio 42.
Emphyteuta ſi donet, aut det in dotem bona emphyteutica, cum clauſula conſtituti, & poſtea eadem bona alteri vendat; quis erit præferendus. Quæſtio 43.
Si in emphyteuſim ſit res conceſſa, cum pacto, ſi placuerit, nec diffinitum ſit tempus, intra quod debeat redhiberi, intra quantum tempus redhiberi poſſit; & quid, ſi dictum ſit, & in perpetuum. Qu. 44.
Si vendatur res, cum pacto, ut ſtatim emptor venditori teneatur emphyteuticare, an valeat. Quæſt. 45
Si venditur aliqua res emphyteuſim, an erit venditio, vel conceſſio in emphyteuſim. Quæſt. 46.

IN TITULO DE SUCCESSIONIBUS in bonis Emphyteuticis.

QUo ordine ſuccedatur in bonis emphyteuticis. Quæſtio 1.
Stante ſtatuto, quod fœminæ non ſuccedant, extantibus maſculis, quando fœminæ admittantur. Qu. 2.
Emphyteuſis an veniat in reſtitutione fideicommiſſi. Quæſtio 3.
Emphyteuſis an confiſcari poſſit, & tranſeat in Fiſcum. Quæſtio 4.
Legitimatus an ſuccedat in emphyteuſi. Quæſtio 5.
Filius naturalis, illegitimus, ſive baſtardus, an ſuccedat in bonis emphyteuticis. Quæſtio 6.
In Inſtitutione generali hæredis, an veniant bona emphyteutica. Quæſtio 7.
In legato uſusfructus omnium bonorum, an veniant bona emphyteutica. Quæſtio 8.
Fœminæ an veniant in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus. Quæſtio 9.
An maſculi, & fœminæ ſimul ſuccedant in emphyteuſi, accepta pro maſculis, & fœminis. Quæſt. 10.
An nepus ex filia fœmina ſuccedat in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis maſculis, vel pro ſe, & deſcendentibus virilis ſexus, vel per virilem ſexum. Qu. 11.
An emphyteuſis ſimpliciter recepta, nulla facta mentione filiorum, neque hæredum, tranſeat ad filios; & quid, ſi pro ſe, & filiis, an conceſſa videatur nepotibus. Quæſtio 12.
An emphyteuſis poſſit relinqui jure legati, vel titulo inſtitutionis. Quæſtio 13.
An emphyteuſis tranſeat in Monaſterium. Quæſtio 14.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica recepta pro viginti novem annis, an tranſeat ad extraneos hæredes durante termino viginti novem annorum. Quæſtio 15. & quid de emphyteuſi privata, ibid.
Filius an debeat habere legitimam in bonis emphyteuticis, & illa imputare in legitimam. Quæſtio 16.
Inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, an ſuccedat in emphyteuſi, recepta pro ſe, & ſucceſſoribus. Quæſtio 17.
Emphyteuſis, conceſſa pro ſuis legitimis hæredibus; de quibus intelligi debeat. Quæſtio 18.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica an tranſeat ad aſcendentes. Quæſtio 19.
Jus accreſcendi an habeat locum in emphyteuſi. Quæſtio 20.
Filius exhæredatus an ſuccedat in emphyteuſi. Quæſtio 21.
Si quis legaverit emphyteuſim, in qua ſolum habebat utile dominium, ſi poſtea per teſtatorem acquiratur directum numquid cedat legatario; Quæſtio 22.
Legatum alimentorum ex bonis emphyteuticis, an valeat. Quæſtio 23.
Maritus an lucretur partem dotis, ex forma ſtatuti, in bonis emphyteuticis. Quæſtio 24.
Emphyteuſis conceſſa pro ſe, & maſculis quibuſcunque, an maſculi deſcendentes ex fœminis, ſuccedant; &, ſi dictum ſit, pro deſcendentibus maſculis; & quid etiam, ſi dictum ſit, pro linea. Quæſtio 25.

IN TITULO DE RENOVATIONIBUS.

EMphyteuta, ſive proximior, poſt finitum tempus, an poſſit petere renovationem. Quæſtio 1.
Emphyteuta, ſive proximior, an excuſetur ex juſto impedimento, ſi non petat renovationem intra annum, & diem. Quæſtio 2.
Emphyteuta, ſive proximior, an poſſit moram purgari, ſi non petat renovationem intra annum, & diem. Quæſtio 3.
Emphyteuſis ſi ſit accepta uſque ad mortem, & vendatur ab acquirente, an emens poſſit petere renovationem pro ſe, & ejus tertia generatione. Qu. 4.
Renovatio an inducatur ex tacito conſenſu Domini. Quæſtio 5.
Renovatio quomodo fieri debeat; an pro tempore, quo erat penes emphyteutam duratura: an verò pro tertia generatione. Quæſtio 6.
Prælatus, vel Commendatarius, ſive Rector, an poſſit ſolus renovare emphyteuſim ſine capitulo. Quæſtio 7.
Dominus directus an teneatur renovare emphyteuſim, quando emphyteuta vendit rem emphyteuticam, ſervata forma *legis finalis. C. de jur. emph.* Quæſtio 8.
Renovatio an fieri debeat, quando inſtrumentum eſt valdè

valdè antiquum, & confines ignorantur. Quæſt. 9.
Renovatio an peti poſſit, quando inſtrumentum eſt deperditum. Quæſtio 10.
Renovatio an fieri debeat, quando dominus directus ius ſuum alienat. Quæſtio 11.
Renovatio tacita an inducatur, quando duobus res eſt conceſſa in ſolidum, uno mortuo ſine filiis. Quæſtio 12.
Singularis ſucceſſor cum pacto de retrovendendo, & cum licentia domini, an teneatur accipere renovationem. Quæſtio 13.
Pactum de retrovendendo, an intelligatur de prima renovatione. Quæſtio 14.
Conceſſione facta, cum pacto renovandi; finita conceſſione, an dominus poſſit alteri concedere, & ad quid teneatur. Quæſtio 15.
Renovatio, ſimpliciter facta ſine penſione, an valeat, & intelligatur renovata cum qualitatibus, & canone, expreſſis in prima conceſſione. Quæſtio 16.

IN TITULO DE RENUNCIATIONIBUS.

AN renuncians emphyteuſi, privetur jure ſuo. Quæſtio 1.
An per ſimplicem renunciationem, factam, de bonis emphyteuticis, aliis, in inveſtitura comprehenſis cenſeatur renuncians perpetuò excluſus à bonis renunciantis. Quæſtio 2.
Servitutes, & alia onera, ſive hypothecæ, impoſitæ per emphyteutam in re emphyteutica, an extinguantur per renunciationem, factam domino directo. Quæſtio 3.
An renunciatio, facta per emphyteutam, noceat aliis, in inveſtitura comprehenſis. Quæſtio 4.
Emphyteuta an poſſit, invito Domino, renunciare emphyteuſim. Quæſtio 5.
An per diviſionem, factam inter fratres ſine comprehenſos in inveſtitura, cenſeatur renunciatum iuri emphyteutico. Quæſtio 6.
An frater vel ſoror, renuncians alteri fratri omne, quod petere poſſit ex hæreditate paterna, petere poſſit bona emphyteutica. Quæſtio 7.
Si emphyteuta patiatur alium inveſtiri, an cenſeatur juri ſuo renunciaſſe. Quæſtio 8.
Statuto, quod fæmini non ſuccedat, ſtantibus maſculis, an maſculus renunciare poſſit. Quæſtio 9.
Emphyteuta ſi renunciet emphyteuſim, cum clauſula pro ſe, & ſuis hæredibus, an filii poſſint, etiam ſi ſint hæredes renunciantis, vel vendentis, rem recuperare. Quæſtio 10.
An Domino, cui facta eſt renonciatio, debeat ſtare colono, & locationi factæ per emphyteutam. Quæſtio 11.

IN TITULO DE MELIORAMENTIS.

AN emphyteuta, propter culpam, ſive canonem non ſolutum, amittat melioramenta. Quæſt. 1.
An, per generationem finitam, emphyteuta perdat melioramenta. Quæſtio 2.
Emphyteuta an poſſit retinere rem emphyteuticam, donec ſibi ſit ſatisfactum de melioramentis, in caſu, in quo poteſt melioramenta deducere. Quæſtio 3.
Emphyteuta, poſt reſtitutionem factam de re emphyteutica, an poſſit à Domino directo repetere melioramenta. Quæſtio 4.
Emphyteuta an poſſit melioramenta, ab ipſo facta, tollere, durante emphyteuſi. Quæſtio 5.
Melioramenta quomodo probari debeant. Quæſtio 6.
Melioramenta, quo tempore æſtimari debeant; an tempore reſtitutionis, an verò tempore, quo facta ſunt. Quæſtio 7.
Meliorationes an veniant ſub generali obligatione bonorum. Quæſtio 8.
Emphyteuta an teneatur ſuis expenſis rem dirutam reficere. Quæſtio 9.
Emphyteuta an teneatur ſolvere collectas, & alia onera. Quæſtio 10.

IN TITULO DE ALIENATIONIBUS.

AN emphyteuta poſſit alienare rem emphyteuticam, irrequiſito Domino. Quæſtio 1.
Si Dominus ſimpliciter det licentiam alienandi, non determinato tempore, an licentia expiret aliquo tempore, Quæſtio 2.
Si emphyteuta dicat, ſe alienaſſe de conſenſu Domini, & Dominus neget; cui incumbat onus probandi. Quæſtio 3.
Quis teneatur petere conſenſum Domini; an emphyteuta, an verò emptor. Quæſtio 4.
Si emphyteuta rem duobus vendat, quis præferatur. Quæſtio 5.
Si Dominus duobus rem emphyteuticavit, quis erit præferendus. Quæſtio 6.
Licentia, quomodo probari debeat, &, ſi Dominus aſſerat in aliquo inſtrumento, vel ſcriptura, bona emphyteutica ad eum eſſe devoluta, ob alienationem, ipſo non requiſito; an alienatio probetur. Quæſtio 7.
Emphyteuta an poſſit alienando, præjudicare comprehenſis in inveſtitura. Quæſtio 8.
An Dominus poſſit, præſtare conſenſum alienationi, factæ poſt mortem emphyteutæ alienantis. Quæſt. 9.
Licentia, data à Domino vendendi, an cenſeatur data primo acquirenti ſolum, an vero cæteris, in inveſtitura comprehenſis. Quæſtio 10.
An Dominus directus teneatur conſentire emphyteutæ alienanti, quoties requiratur. Quæſtio 11.

IN TITULO DE CADUCITATIBUS.

AN emphyteuta cadat à jure ſuo, propter pacta non ſervata. Quæſt. 1.
Emphyteuta, qui rem emphyteuticam deteriorem fecit, an expelli poſſit. Quæſt. 2.
Emphyteuta, qui formam rei emphyteuticæ mutavit, an expelli poſſit. Quæſtio 3.
Emphyteuta, qui fundum incultum reliquit, an privetur jure ſuo. Quæſtio 4.
Emphyteuta, qui negat, ſe eſſe emphyteutam, & convincitur de mendacio, an amittat jus ſuum. Qu. 5.
Emphyteuta, qui propria auctoritate expellit poſſeſſorem, an incidat in pœnam *l. ſi quis in tantam*, C. *unde vi.* Quæſtio 6.
Caducitas an intentari poſſit contra tertios poſſeſſores Quæſtio 7.
Caducitas intentari poſſit contra hæredem, vel ſucceſſorem emphyteutæ, quando non eſt declarata, vivente emphyteuta. Quæſtio 8.
Succeſſor an poſſit declarare caducitatem, quam prædeceſſor non declaravit. Quæſtio 9.
An Dominus, poſt declaratam caducitatem, poſſit propria auctoritate, ſine aliqua citatione, poſſeſſionem, ſine vitio ſpolii, accipere. Quæſtio 10.
An Dominus, volens recuperare rem emphyteuticam, teneatur probare Dominium. Quæſtio 11.
An requiratur declaratio Domini, ut ſit locus caducitati. Quæſtio 12.
An Dominus directus poſſit pendente lite, in præjudicium creditorum, declarare caducitatem. Quæſtio 13.
An Dominus, recipiendo canones præteritos, cenſeatur remiſiſſe caducitatem, Quæſtio 14.
Si Dominus expellat emphyteutam, ob canonem non ſolutum

INDEX.

ſolutum, an nihilominus poſſit petere canones præteritos. Quæſt. 15.

An caducitas incurratur ob non ſolutum laudemium. Quæſtio 16.

An lite pendente ſuper aliqua caducitate, poſſit declarari caducitas ob non ſolutum canonem. Quæſtio 17.

An caducitas, ſive pœna caducitatis, habeat locum in foro conſcientiæ. 3. Quæſtio 18.

An emphyteuta teneatur oſtendere Domino inſtrumentum emphyteuſis, aliàs cadat à jure ſuo. Quæſtio 19.

Si emphyteuta vendat rem emphyteuticam cum licentia Domini, vel reſervata ejus conſenſu, intra quantum tempus debet petere inveſtituram. Quæſtio 20.

Si emphyteuſis ſit finita per generationem finitam; vel, quia fuit conceſſa ad tempus; an emphyteuta poſſit petere renovationem, vel proximiores; & intra quantum tempus, quo finito poſſit Dominus eos privare jure petendi. Quæſt. 21.

An emphyteuta per mortem civilem poſſit privare emphyteuſi. Quæſtio 22.

An emphyteuta, propter ingratitudinem, emphyteuſi privandus ſit. Quæſtio 23.

IN TITULO DE SOLUTIONE *Canonis.*

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem infra biennium, ſi eſt emphyteuſis eccleſiaſtica: & ſi eſt ſæcularis, infra triennium: An, & quando cadat à jure ſuo. Quæſtio 1. Videnda per totam cum ampliationibus, & limitationibus.

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem, ſed illum offerat Domino, & quando excuſetur à caducitate. Quæſtio 2.

Emphyteuta, oſtendens tres ſolutiones ultimas, & continuitas, an cenſeatur ſemper in præteritum ſolviſſe. Quæſtio 3.

Onus probandi, canones fuiſſe ſolutos, An incumbat emphyteutæ, vel Domino. Quæſtio 4.

Emphyteuta, ob canonem non ſolutum, an cadat à jure affrancandi, ſive à pacto de retrovendendo. Quæſtio 5.

Emphyteuta, an, & quando poſſit moram purgare, poſtquam ceſſavit in ſolutione canonis. Quæſtio 6.

Biennium, ſive triennium, in quo emphyteuta debet ſolvere canonem, an incipere debeat à die contractus, an vero à die deſtinatæ ſolutionis. Quæſtio 7.

Solutio canonis quo tempore fieri debeat. Quæſt. 8.

Emphyteuta, ſi per 30. vel 40. annos canones non ſolverit, an præſcribat libertatem. Quæſtio 9.

Emphyteuta ſi tenetur ſolvere penſionem quolibet menſe an requiratur triennium, vel biennium completum, ut expelli poſſit. Quæſtio 10.

Emphyteuta ſi mundum vagatur an Dominus poſſit ſuum procuratorem non admittere ad ſolutionem canonis. Quæſtio 11.

Si emphyteuta ſolvat canonem parti Domini directi, an cadat à jure ſuo. Quæſtio 12.

Canon an augere poſſit per Dominum, ſi emphyteuſis eſt facta fertilior, induſtria emphyteutæ; vel aucta fuerit naturaliter per alluvionem. Quæſtio 13.

Quæ actio competat Domino directo, pro canone petendo. Quæſtio 14.

An canones, cenſus, & fructus, non exacti tempore prædeceſſoris Prælati, ſive Rectoris, pertineant ad ſucceſſorem, vel ad hæredes defuncti, vel ad Cameram Apoſtolicam. Quæſtio 15.

IN TITULO DE DIVERSIS QUÆSTIONIBUS *nibus Emphyteuticis.*

Teſtator ſi prohibet alienationem ſuorum bonorum in teſtamento, an poterit hæres, non obſtante prohibitione, concedere in emphyteuſim. Quæſtio 1.

An detur appellatio à declaratione caducitatis quando Iudex ſententiavit, dominum directum eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, attenta caducitate. Quæſtio. 2.

An detur appellatio, quando pronunciatum eſt in poſſeſſorio, in cauſa emphyteuſis. Quæſtio 3.

An ſalvianum interdictum detur contra bona Emphyteutica. Quæſtio 4.

Iudex laicus an ſit competens in cauſa emphyteuſis. Quæſtio 5.

Remedium *l. fin. C. de edic. D. Adr. toll.* an habeat locum in bonis emphyteuticis, tam profanis, quàm etiam eccleſiaſticis. Quæſtio 6.

Remedium retinendæ poſſeſſionis, an detur domino directo. Quæſtio 7.

Remedium reintegrandæ poſſeſſionis an emphyteutæ concedatur. Quæſtio 8.

Remedium. *l. fin. C. de acq. poſſ.* an competat emphyteutæ. Quæſtio 9.

Remedium, ſive interdictum uti poſſidetis, quod eſt retinendæ poſſeſſionis, an detur emphyteutæ Quæſtio 10.

An actio redhibitoria, vel quantò minoris, competat emphyteutæ, nec non actio communi dividundo, judicium familiæ herciſcundæ, actiones finium regundorum, aquæ pluviæ arcendæ, arborum furtim cæſarum, & actio legis aquiliæ. Quæſtio 11.

Eccleſia ſi concedat in emphyteuſim rem aliquam, non ſervatis debitis ſolemnitatibus: quodnam remedium ei competat. Quæſtio 12.

Comprehenſi in inveſtitura, qui ab aliis excluduntur, in gradu proximioribus: vel quia ſunt de generatione prima, ſecunda, vel tertia: aut quia per ſtatutum excluduntur fœminæ dotatæ, donec extent maſculi: ſi illi moriantur, qui prius excludebant; an habeant aliquod remedium poſſeſſorium contra alios detinentes. Quæſtio 13.

An emphyteuta poſſit accuſare de damno, dato in re emphyteutica. Quæſtio 14.

Emphyteuta ſi fuit ſpoliatus; an ei concedatur remedium reintegrandæ, & interdictum unde vi. Quæſtio 15.

Emphyteuta ſi inveniat theſaurum in re Emphyteutica, vel dominus directus: cui theſaurus applicari debeat, latè Quæſtio 16.

Pater an in bonis emphyteuticis, & libellariis filiorum habeat uſumfructum. Quæſtio 17.

Dominus directus an poſſit ponere lapides ſuper ædificio emphyteutico cum inſcriptione, quod ipſe eſt dominus proprietariis: & an emphyteuta poſſit idem facere, & ponere inſignia ſuæ familiæ. Quæſtio 18.

An emphyteuta teneatur vendere fructus, recollectos in fundo emphyteutico, domino directo, ita, ut ipſe directus dominus præferatur omnibus emere volentibus. Quæſtio 19.

An emphyteuta expelli poſſit à domo emphyteutica, ex eo quia inducit meretrices in domum, aut alios malos homines, qui ibi actus inhoneſtos exercent. Quæſtio 20.

Stante ſtatuto, vel conſuetudine, quòd volens vendere domum, vel aliam rem immobilem, teneatur priùs vendere vicino, vel conſanguineo; an habeat locum in emphyteuſi: & an dominus directus, volens retrahere, aliis præferatur. Quæſtio 21.

Statutum excluſivum fœminarum, ſtantibus maſculis, an habeat locum in emphyteuſi eccleſiaſtica. Quæſtio 22.

Emphy-

INDEX.

Emphyteuta an poſſit eſſe teſtis pro Domino, & è contra. Quæſtio 23.

An filius legitimatus poſſit petere renovationem, ſtantibus tranſverſalibus proximioribus ultimi decedentis. Quæſtio 24.

Emens, ſi conveniat cum venditore, ut pro ſua ſecuritate pretium inveſtire teneatur in aliquo prædio idoneo, an poſſit inveſtire extra Territorium, & in aliqua re emphyteutica. Quæſtio 25.

Si Eccleſia conceſſerit in emphyteuſim rem aliquam pro ſe filijs, & nepotibus, & in defectum filiorum, ſuperſtes poſſit nominare unam perſonam, ſi carens filijs nominet filium illegitimum, an debeat admitti. Quæſtio 26.

Prælatus, ſi conceſſit in emphyteuſim hortum, cum Eccleſia, an etiam Eccleſia fuerit conceſſa ſimul cum horto. Quæſtio 27.

IN TITULO DE LAUDEMIIS.

Laudemium quid ſit, & undè dicatur; Et à quo jure fuerit inventum, Quibus nominibus appelletur: Et an ſit differentia inter laudemium, & pecuniam, quæ datur pro ingreſſu, ſive intratura. Quæſtio 1.

An dominus directus poſſit agere hypothecaria, vel ſalviano interdicto, pro laudemio. Quæſtio 2.

Laudemium an teneatur ſolvere emptor, & ſic novus emphyteuta, an verò venditor, & ſic primus emphyteuta. Quæſtio 3.

Laudemium an debeatur ex venditione, facta cum pacto de retrovendendo: & quid quandò fit retrovenditio. quæſtio 4.

Laudemium an debeatur, quandò plures emphyteutæ inter ſe dividunt bona emphyteutica. quæſtio 5.

Laudemium an debeatur ex donatione. quæſtio 6.

Laudemium an debeatur, ſi emphyteuſis detur in dotem. quæſtio 7.

Laudemium an ſit ſolvendum, tam pro alienatione inter vivos, quàm pro alienatione in ultima voluntate. quæſtio 8.

Laudemium an debeatur ex pignoratione. quæſtio 9.

Laudemium an debeatur pro impoſitione cenſus ſuper re emphyteutica. quæſtio 10.

An dominus amittat ſuum laudemium, ſi per duos menſes non admittat emphyteutam novum in poſſeſſionem emphyteuſis. quæſtio 11.

An ex renunciatione, vel ceſſione, quam facit actor litis, & inſtantiæ, per eum motæ, ſuper recuperatione emphyteuſis, laudemium debeatur. quæſtio 12.

An fideicommiſſarius teneatur ſolvere laudemium. quæſtio 13.

An hæres teneatur ſolvere laudemium, ead. quæſtio.

An laudemium debeatur domino, quandò ipſe concedit rem ſuam in emphyteuſim. quæſtio 14.

Laudemium an debeatur, quandò petitur renovatio per proximiores. quæſtio 15.

Laudemium an debeatur, quandò emphyteuta locat ad longum tempus rem emphyteuticam. quæſtio 16.

Si emphyteuta partem tantùm emphyteuſis alienavit, an domino debeatur laudemium. quæſtio 17.

Si emphyteuta concedat rem emphyteuticam ad 29. annos, vel ad aliud tempus, cùm pacto ad renovandum; an laudemium debeatur, quoties contigerit caſus renovationis. quæſtio 18.

Laudemium an debeatur à legatario, quando emphyteuta legat emphyteuſim. quæſtio 19.

Laudemium an debeatur, ſi emphyteuta conſtituat uſumfructum in re emphyteutica. quæſtio 20.

Laudemium an debeatur uſufructuario, an vero proprietario. quæſtio 21.

Laudemium an debeat habere pater, an verò filius, quando emphyteuta vult alienare bona emphyteutica filij. quæſtio 22.

Laudemium an debeatur ſupremo domino, an verò primo, & immediato, quando emphyteuta vult alienare, & ſubemphyteuticare, quæſtio 23.

Dominus directus, ſi vult emere rem emphyteuticam, & præferri, an poſſit habere laudemium, & de prætio laudemium detrahere. quæſtio 24.

Laudemii partem an debeat ſolvere aliis condominis, quandò unus vult emere laudemium. quæſtio 25.

Laudemium non exactum, an debeatur domino, quandò alienavit dominium ſuum directum, an verò emptori. quæſtio 26.

An dominus poſſit variare, relicta ſcilicet via prælationis, petere laudemium. quæſtio 27.

Laudemium, non exactum à Prælato, ſivè Eccleſiæ Rectore, an pertineat ad ſucceſſorem, an verò ad hæredes. quæſtio 28.

An per renunciationem, factam per emphyteutam, debeatur domino laudemium. quæſtio 29.

Laudemium an debeatur, ſi dominus vendat, vel cedat proprietatem. quæſtio 30.

Fiſcus, ſi ſuccedat in bonis emphyteuticis, an debeat, ſolvere laudemium, quæſtio 31.

Si emphyteuta, cui confiſcata ſunt bona emphyteutica, per Principem reſtituatur; an debeat ſolvere laudemium. quæſtio 32.

Si emphyteuta concedat rem emphyteuticam in Feudum, an Vaſallus debeat domino directo ſolvere laudemium. quæſtio 33.

Domino directo an debeatur laudemium, quandò emphyteuta conſentit alienationi rei emphyteuticæ. quæſtio 34.

Si emphyteuta, de conſenſu domini, imponat aliquam ſervitutem in re emphyteutica, an debeatur ipſi domino laudemium. quæſtio 35.

An ex recognitione, quam facit emphyteuta, bonorum emphyteuticorum, debeatur domino laudemium. quæſtio 36.

An domino debeatur laudemium, pro admiſſione emphyteutæ ad moræ purgationem; & an debeatur duplex laudemium, quandò ſimul admittitur ad purgationem moræ, & ius ſuum emphyteuta vult vendere. quæſtio 37.

FRANCISCI FULGINEI TRACTATUS DE JURE EMPHYTEUTICO

PRÆLUDIORUM QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

Omnis diſputatio à definitione debet proficiſci, nu. 1. *quamvis in jure diverſimode obſervetur, nu.* 2.
Deſcriptiones emphyteuſis, à nu. 3. *uſque ad nu.* 5.
Deſcriptio emphytheuſis Redo. reprobatur nu. 6.
Dictio, aliquid, quid importet, nu. 7. *&* 16.
Verbum, ſolvere, quid ſignificet, nu. 8.
Definitio emphytheuſis Alvar. Val. rejicitur, nu. 9.
Definitio non debet continere verba ſuperflua, num. 10. *debet continere genus, & differentiat. num.* 28. *& eſſentiam rei definita. nu.* 29. *ſufficit, quod adaptatur ad communiter accidentia. num.* 30.
Penſio quo tempore ſolvi debeat. num. 11.
Penſio in dominii directi recognitionem ſolvitur. num. 12.
Verba non ſunt ſuperflua, quando ponuntur ad tollendas dubitationes. num. 13. *ubi declaratur.*
Definitio quid ſit. num. 14.
Rei appellatione quid veniat. num. 17.
Ponitur nova definitio emphytheuſis Auctoris. n. 18.
Verbum, conceſſio, quid importet. nu. 19.
Locationis definitio. num. 20.
Emphyteuſis de ſui natura conſiſtit ſolùm in rebus immobilibus. nu. 21. *de ſui natura conceditur in perpetuum, licet etiam concedatur ad tempus, num.* 24.
Differentia locationis, & emphyteuſis. & uſusfructus. n. 22. *&* 23. *nullum dominium transfertur in locatione. nu.* 26. *& differt à venditione. num.* 27.
Reditus eſt nomen generale. num. 25.
In emphyteuſi transfertur utile dominium, & retinetur directum, num. 26.
Emphyteuta poſſidet naturaliter. num. 27.
Conductor neque naturaliter, neque civiliter poſſidet. num. 27.
Emphytheuſis differt à venditione. ibidem.

MATERIA Emphytheuſis ubique uſu frequentiſſima eſt; & ideò Clar. *in* §. *emphytheuſis, in principio.* dixit, quod in Urbe Mediolanenſi nihil aliud ſonant Jus dicentium palatia, quam emphyteuticorum canonum ſolutiones, & caducitates. & Jaſ. *in rub. C. de jur. emphyt.* ait: In exercitatione facti, quotidie per omnium manus verſatur, & in hac mea Civitate aſſiduè in foro controverſiæ habentur de emphytheuſi, quia major pars domorum, & prædiorum ab Eccleſiis fuit conceſſa in emphyteuſim: & quamvis ſciam, Doctiſſimos, eruditiſſimoſque viros commentaria, & tractatus edidiſſe de jure emphyteutico; tamen ſpero, auxiliante D. N. Jeſu Chriſto ejuſque Beatiſſima matre, meas iſtas elucubrationes & labores, Profeſſoribus, & cauſarum Patronis non fore inutiles. Sed antequam ipſam materiam pertractandam aggrediar, aliqua præmittendo cenſeo, quæ præludia appellantur, & ante omnia ſervandum eſſe Conſilium Ciceronis in officiis, qui admonet, diſputationem à definitione ſemper debere proficiſci, & idem docet Cagn. *in l. omnis definitio de reg. jur.* & Euer. *in Cent. in loco à definitione, in principio*, quamvis ego in jure diverſimodè viderim obſervatum; Nam in titulo de teſta definitio ponitur in prima lege, & definitio juſtitiæ in titulo de juſt. & jur. ponitur poſt multas leges; & alia exempla invenies. Doctores itaque antiqui, qui de Emphyteuſi tractaverunt, non poſuerunt definitionem Emphyteuſis, ſed tantum deſcriptionem, ut videri poteſt apud Speculatorem *in* §. *nunc aliqua de locat. in princ.* & per Bal. & alios *in l.* 1. *C. de jur. emphyteut.* & præſertim Jaſon. qui benè tractavit hanc materiam in illis tribus legibus. Redoan. *de rebus Eccleſiis non alienandis in tittl. de ſolut. canon. fol.* 433. *in princ.* ita deſcribit: Emphyteuſis eſt contractus, cum conceditur res immobilis ad meliorandum
3 alicui, qui per hoc dat certam quantitatem, & poſtea ſe conſtituit daturum certam modicam annuam penſionem, in recognitionem directi dominii, in recompenſationem fructuum percipiendorum: & ſumitur hæc deſcriptio ex Iaſ. *in d. l.* 7. *in princ.* ex Gloſ. *in c. potuit. de locat. in ver. emphyteuta.* Abb. *in d. cap. potuit. n.* 7. ſic deſcripſit: Emphyteuſis eſt pro-
4 priè contractus, per quem transfertur dominium in emphyteutam, retento dominio directo apud ipſum dominum, & aliquid ſolvitur ſingulis annis ipſi do-
5 mino, quam deſumpſit ex *l.* 1. *ff. ſi ager vecti. vel emph.* Euer *in Cent. in loco à feudo ad emphyteuſim. num.* 54. Sic etiam deſcripſit: Contractus emphyteuticus dicitur, quando, interveniente ſcriptura, res traditur alicui, in perpetuum, vel ad longum tempus fruenda, tenenda. & poſſidenda, hac lege, ut, quandiu penſio ſolvatur, non poſſit, ab eo, vel ab habente ab eo cauſam, auferri. Et hoc dicit probari *ex* §. *ff. adeò Inſt. de locat. & cond.* & *in d. l.* 1. *ff ſi ager*
6 *vect. vel emph.* definitur autem à Red. *de reb. eccl. non alien. in rub. de ſignific. verbi alienatio, fol.* 23 *ſub nu.* 3. Emphyteuſis eſt contractus, per quem transfertur dominium utile in emphyteutam, retento dominio

minio directo apud ipſum dominum, & aliquid ſolvi-
tur, ſingulis annis; ipſi domino, per text. *in dictal.t. ff.
ſi ager vect. vel emphyt.pet.* quæ definitio non ſolum eſt
ſuperflua in aliquibus verbis, & ideò non eſt bona, ut
mox videbimus in ſequenti definitione; conveoit etiam
feudo, propter illam dictionem, aliquid: nam in feu-
do etiam transfertur utile dominium, & retinetur di-
rectum, & aliquid ſolvitur quod eſt, ſervitium, ut pa-
7 tet ex ſua definitione, ut per eundem Red. *eod. tract.
& rub. num.6. fol.*33. & verbum, aliquid, poteſt etiam
verificari in re immobili, ut idem Red. declarat in Rub.
8 *de rer. exig. immob. alien. fol.*82. *in prin.* Præterea com-
probatur: quia, aliquid ſolvere, pro ſatisfacere uſurpa-
mus, nam ſolutionis verbum pertinet ad omnem libe-
rationem, quoquomodo factam, magiſque ad ſubſtan-
tiam obligationis refertur, quam ad nummorum ſolu-
tionem; eſt text. *in l. ſolutionis verbum, ff. de ſolut.* & de-
claretur per Cagn. *in l. nemo dubitat, ff. de reg. jur.* ergo
definito poteſt verificari etiam in Feudo, cum ſervitium
ſit aliquid, ſimiliter in locatione quoque cum merces
9 ſit aliquid. Hujus timore fortaſſe Alvar. Valaſ. aliter
definivit, non faciens mentionem de Red. *in ſuo tract.
de jur. Emph. qu.*1. *nu.*2. hoc eſt: Emphytheuſis eſt con-
tractus, per quem utile dominium rei immobilis transf-
fertur in perpetuum, vel ad tempus pro quo ſolvitur
aliquid reale, per tempora conſtituta, directo domino,
in dominii recognitionem, quæ definitio non videtur
bona; quia primò continet verba ſuperflua; quæ non
10 debet continere; Ariſt. *Sexto Top. c.*1. *& in* 7. *Metaphyſic.
cap.*13. *text.*43. nam ſuperflua ſunt verba illa: per quem
utile dominium transfertur; & per tempora conſtitu-
ta; cum ipſe exponat *num.* 14. quod de jure non eſt
tempus conſtitutum, in quo penſio ſit ſolvenda: quia
contrarium repetitur definitum in jure, ſive teneamus
opinionem Gloſ. *in l.*2. *C. de jur. Emph. in ver. cautum,*
quæ, cum approbatur, ut dicit Jaſ. ibi *n.* 180. quando
11 non eſt cautum, quo tempore emphyteuta debeat ſol-
vere canonem, quod in tribus vicibus debet ſolvere,
modo ſolvat ante Kalendas Januarii ſive teneamus
opinionem aliorum, quos refert ibidem Jaſ. quod in fi-
ne anni; quam ipſe amplectitur, & ſequitur Corb. *de
cauſ. privat. ob non ſol. can. q.*8. reprobando opinionem
Gloſ. ut in tit. *de ſol. can. qu.* 8. nos etiam dicimus, &
quod illa verba: per quem utile dominium transfer-
12 tur, ſint ſuperflua, demonſtratur; quia ſufficiunt illa
verba, in dominii recognitionem; nam penſio in do-
minii directi recognitionem ſolvitur, ut per Corb.
*ead. cauſ. ampl.*11. *n.*2. & idem Valaſ. *d. q. n.*15. & ſic reti-
nendo directum dominium utique eſt translatum uti-
13 le in emphyteutam, propter penſionem, quam ſolvit;
& licèt non ignorem, aliquando verba poni ad tol-
lendas dubitationes, quo caſu non poſſunt dici ſuper-
flua, ut per Cravet. *conſ.* 70. *n.* 19. & declaratur per
Bertaz. cum aliis, quos congerit *in tract. de clauſ.*4. *n.*3.
quod ſcilicet non procedit in inſtrumentis, & privile-
giis; tamen, nec etiam poteſt procedere in definitione,
14 cum definitio ſit earum rerum; quæ ſunt ejus rei pro-
priæ, quam definire volumus, brevis, & circumſcri-
pta quædam explicatio: ea ſententia Ciceronis, ut re-
fert idem Euer. *eod. loc. num.*4. & ſic debet eſſe brevis,
& non ſuperflua, & tantum debet definitio evacuare
15 definitum, ſecundum genus, & ſubſtantiales differen-
tias, & abſolutam rei naturam explicare, ut declarat
Bart. *in l.*1. *ff. de teſtam. in princ.* ſecundo iſta definitio
laborat eodem morbo, quo laborat definitio Red. quia
ibi dicitur: pro quo ſolvitur aliquid reale; volens
demonſtrare, quod non ſit perſonale, prout eſt ſervi-
tium, quod præſtatur à Vaſallo, domino directo Feu-
16 di: nam idem importat dicere, aliquid reale, vel ali-
quid ſimpliciter, vel aliquod, & aliqua res: cum ap-
pellatione rei veniant corporalia, & incorporalia. *l.
17 rei appellatione ff. de ver. ſign.* & quod appellatione rei
veniant etiam feuda, & jura emphyteutica, declarat
Red. *eod. tra. in Rub. quid veniat app. rei, fol.*233. ergo
venit etiam ſervitium Vaſalli: & ſic definitio compe-
tit etiam Feudo: quia rei verbum eſt adeo generale,
quod non ſolum factum contineat, ſed omnia quæ in
noſtro vel extra noſtrum patrimonium ſunt. *l.* 1. *& ibi
Gloſſ. ff. ſi cert. pet.* & comprehendit jura, & actiones,
ut, *d. l. rei appellatio,* & declarat optimè Red. *eod. loco*
& Tob. Nov. *Inſt. de obli. nu.*42. *&* 43. & ideo cogita-
bam poſſe aliter, & melius definiri, ſcilicet: Emphy-
18 teuſis eſt conceſſio rei immobilis ad tempus, vel in
perpetuum, pro conventa penſione, ſeu reditu, domi-
no directo præſtando, in dominii directi recognitio-
19 nem, dixi: conceſſio; quia verbum conceſſio, eſt gene-
rale. tex. cum Gloſ. *c.*1. *de uſur. in* 6. *in ver. tit.* Affl. *dec.*
305. *n.*2. & eſt aptum, comprehendere emptionem, lo-
cationem, feudum, Emphyteuſim, depoſitum, & hujuſ-
modi, Mar. *de clauſ. clauſ.*6. *n.*2. *part.*2. & eodem ver-
bo utuntur communiter Doctores in definitione loca-
tionis, pro loco generis; & cum locatio habeat fami-
20 liaritatem cum Emphyteuſi. §. *adeo, inſt. de locat. &
cond.* igitur non eſt inconveniens, definire Emphyteu.
ſecundum terminos locationis; nam locatio eſt perſo-
næ, vel rei ad uſum facta conceſſio, mercede in pecu-
nia numeranda conventa, quæ definitio communiter
approbatur, ut tenet Rot. Rom. *divers. part.*2. *dec.* 37.
n. 20. dicitur etiam in definitione: rei immobilis: quia
de ſui natura emphyteuſis non poteſt conſiſtere niſi in
21 rebus immobilib. *d. §. adeo, & l.*1. *ſi ager vect. vel emph.
pet.* Gloſ. *in ver. emphyteuta. c. penult. de locat.* Jaſ. *in d. l.*
1. *num.*101. & Gluſ. *in ver. namq. in d. l.*1. Valaſ. *in d. q.*1.
22 *num.* 4. & ad differentiam locationis, quæ poteſt fieri
in bonis mobilibus ut per eandem Gloſ. in ver. Emphyt.
Valaſ. *eod. tract. q.*20. *nu.* 4. & ad differentiam uſusfru-
ctus, qui poteſt conſtitui etiam in mobilibus, §. *con-
ſtituitur.* Inſt. *de uſuf.* dixi: in perpetuum, ſive ad
tempus; quia licet de ſui natura debeat concedi in per-
23 petuum, *ead. l.*1. *ff. ſi ager vect. & d. § adeo;* tamen conce-
ditur etiam ad tempus, Spec. *in d. §. nunc aliqua q.* 5.
Jaſ. *in d. l.* 1. *num.*6. & ad vitam concedentis, ſeu ad
duas, vel tres generationes concedi poteſt; pacta enim
in hoc contractu ſervanda ſunt. Valaſ. *eod. tra. q.*1. *n.*12
& habet locum tam in Eccleſiaſtica quam in profana
Emphyteuſi. Clar. §. *Emph. q.* 28. *ver. ſecundo modo,
tertio modo, & quarto modo,* Mant. *de tacit. & ambig.
lib.*21. *tit.* 25. *num.*13. Ludovil. *deciſ.*522. *num* 11. ponitur
etiam in definitione. pro conventa penſione, ſeu redi-
tu, juxta tex. *in d. §. adeo,* in illis verbis; ut quamdiu
penſio, ſeu reditus præſtetur, & Gloſ. ibi exponit, pen-
ſio in pecunia, reditus præſtetur in ſpecie; & ad diffe-
rentiam Feudi, pro quo debetur ſervitium perſonale,
latè Jaſ. *in d. l.*1. *num.*50. *&* 53. & patet ex definitione
Feudi, ut per Clar. §. 4. *Feudum, q.* 4. dixi etiam: pro
conventa penſione, ſeu reditu; quia quandoque con-
ceditur pro pecunia, & quandoque pro ſpecie, vel fru-
25 ctibus, prout exponit Gloſ. ſupra allegata, & reditus
eſt nomen generale, Glo. *in c. gener. de ele. in* 6. *in ver.
reditus,* & Tiraq. *de ret. lign.* §. 1. Gloſ. 6. *in princ.* dixi
quoque in recognitionem dominii directi, quia penſio
non ſolvitur pro mercede, ſed pro recognitione domi-
nii directi. Jaſ. *in d. l.*1. *num.*17. & ſic differt a locatione,
pro qua ſolvitur merces. Inſt. *de locat. & cond. in princ.
& ff. locat. l.* 2. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.*
11. *n.*2. Vaſal. *ead. q.*1. *n.*15. & ex hoc contractu trans-
fertur utile dominium, & retinetur directum, & in lo-
26 catione nullum dominium transfertur, *l. non ſolet ff. lo-
cat.* Spec. *d. §. nunc aliqua q.*4. quia emphyteuta poſſi-
det naturaliter; conductor autem neque naturaliter,
neque civiliter; & differt etiam ab emptione, & ven-
27 ditione: quia in iſto contractu transfertur, ut dixi,
tantum dominium utile; ſed in contractu venditio-
nis, directum, & utile transfertur, *l. cum manu facta §.
nemo poteſt, ff. de cont. empt.* Valaſ. *d. queſtion.*1. *num.*3.
& ſic iſta definitio continet genus, ſub quo res eſt de-
28 finita, & differentias, ut appareat, quod differt ab aliis
ſpeciebus, contentis ſub illo genere, juxta doctrinam
Bartol.

Bartol. *in l. 1. in princ. ff. de teſtament.* convertitur etiam cum ſuo definito, prout idem Bart. docet *in l. 1. §. dolum, ff. de dolo. & Cagn. in d. l. omnis definitio. ff. de reg. jur.* ac etiam Eduard. *in Centuria*, in loco, à definitione: enim, dicendo, in domini directi recognitionem pro penſione, vel reditu convento, domino directo præſtando; conceſſio rei immobilis nihil aliud erit, niſi emphyteuſis, & non eſt ſuperflua, neque aliquid deeſt, ut docet Cagn. *in d. l. omnis definitio. nu.39.* quia ſub illis verbis, ſi bene conſiderentur, omnia ſubſtantialia continentur, & ſub hac definitione explicatur quidditas, & eſſentia rei definitæ, ſecundum quod
19 vult Ariſt. & refert idem Cagn. *in d. l. omnis definitio.* & quamvis non comprehenderet omnes caſus, tamen ſufficeret, definitionem adaptari ad regulam, & ad
* communiter accidentia; ſecundum com. op. de qua per. d. Cag. *n. 63. citato loco.*

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis undè ſit dicta num. 1.

Olim dabantur ſolum bona ſterilia in emphyteuſim, hodie dantur fertilia etiam nu. 2,

Emphyteuſis eſt nomen græcum, quod eſt melioratio, n. 3.

1 NUnc videamus, unde Emphyteuſis ſit dicta? Et Spec. in §. nunc aliqua de locat. circa principium, dicit, quod derivetur ab Emponemate: Emponema enim, latinè idem eſt, quod melioratio; nam
2 antiquitus dabantur loca ſterilia ad meliorandum, ſed hodie dantur etiam fertilia, Gloſ. *in §. adeo, in ver. Emphyteuſeos.* Inſt. *de locat. & conduct.* Red. *de reb. ecc. non alien. fol.32. nu.5.* Surd. *deciſ.198.nu.20.* ſed videtur, quod derivatur ab emphyteuto, quod idem eſt, quod planto, & inſero, ut alii volunt, quos refert Bertax, *de clauſ. clauſ.* 14. Gloſ. 1. *num.* 1. ſed idem importat,
3 quia emphyteuſis eſt verbum græcum, quod eſt melioratio: cum deberent dari in emphyteuſim bona ad plantandum, & meliorandum, quod, ut dictum eſt, non obſervantur, cum dentur etiam fertilia. & Gloſ. *in ver. empenemata, in l. 2. C. de jur. emph.* dicit: dabantur olim ſterilia in emphyteuſim ſola: quia diligentia emphyteutæ fiebant fertilia, ſed hodie ad id ventum eſt, ut omnia dentur; in eccleſiaſticis autem dantur, quæ congrua videntur Oeconomo, ut *C. de Sac. Sa. Ecc. Auth. perpetua, & Auth. ſi quas ruinas*, & quod derivetur à verbo græco Emphyteuto, tenet Natt. *conſil.* 40. *num.* 5. dicens: doctores noſtri græcæ locutionis ignari, falluntur, quia emphyteuſis deſcendit à verbo græco emphyteuto, quod ſignificat, inſero, planto, germina pono, quod tamen recidit in idem, quod in meliorationem: & hoc magis placet etiam Valaſc. *de jur. emph. quæſt. 2. numer.* 4. Natt. *conſil.* 49. *nu.* 6. probat etiam Mantic. *de tacit. & amb. lib. 22. titul. 1. numer.* 1.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Verbum Emphyteuſis quomodo ſcribi, & pronunciari debeat,

PRo juvenum curioſitate, videndum eſt etiam, quomodo emphyteuſis ſcribi, & pronunciari debeat; an cum illa littera O. aut cum littera V. dicendo emphyteoſis, vel emphyteuſis, Et certè ſi volumus attendere, & obſervare, quomodo hoc verbum reperiatur ſcriptum in Digeſtis, & C. *ut in Rub. ſi ager vect. vel emph. pet.* & in illis tribus legib. *C. de jur. emph.* ſcribendum; & pronunciandum erit cum illa littera. O. & non cum V. & ita invenitur ſcriptum in §. *adeo* Inſt. *de locat.* & Gloſ. ita obſervat, & idem Juſtinianus Impe. *in Auth. de non alien. vel perm. §. Emphyteoſim*, & ſina y. *Fulgineus de Jure Emphyt.*

& cum litera i. & ſimiliter obſervatum invenies in jure Canonico per ſummos Pontifices, ut patet in c. potuit de locat. & ibi Gloſ. Inn. Felin. Abb. & alii. Similiter Bar. Bal. Jaſ. & omnes in illis tribus legibus ſupradictis. Spec. *in §. nunc aliqua. de locat.* & noviſſime Clar. *in §. emph.* Moderni autem, ut Tiraq. Red. Cor. Valaſ. Menoch. Bertaz. Mant. Surd. Natt. & multi alii; & Domini de Rot. contrarium obſervant, ut videre eſt apud Ludovis. Seraph. Veral. & Cocc. & alios (Puteo excepto, & aliquib. aliis paucis] & ita ſcribendum & pronunciandum dicit Valaſ. *de jur. emph. qu. 2. ſub n.* 4. poſt hæc ſcripta repertus, qui pro hac ſua ſententia adducit Alciat. & Cotaſ. & quia etiam moderni ita obſervant, & nos à principio hujus tractatus obſervavimus, faciunt ea, quæ ſupra diximus, quod ſcilicet emphyteuſis deſcendit à verbo græco Emphyteuto, unde deſcendere debet Emphyteuſis, quæſt. 2. in fine.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Contractus Emphyteuticus à quo jure ſit inventus, an à jure civili, vel à jure gentium, num. 1.

Ius civile quando dat nomen, & formam alicui actui, tunc actus ille dicitur de jure civili inventus. n. 2.

Pacta ſunt de jure naturali. n. 3.

Ius gentium tolli non poteſt per jus civile, ſed jus civile tolli poteſt per aliud jus civile, nu. 4.

COnveniens eſt etiam ſcire, à quo jure contractus emphyteuticus ſit inventus? Et ſi conſiderare volumus generalitatem verborum, §. jus autem gentium. Inſtitut. de jur. nat. gentium, & civili dicendum eſſet, quod à jure gentium eſſet inventus: cum ibi dicatur: ex hoc jure omnes pene contractus introducti ſunt; & ita argumentantur Spec. *in §. nunc aliqua de locat. in princ.* & hanc opinionem, quod ſit de jure gentium, tenet Bald. *in l. 1. 3. lect. numer.* 14. *C. de jur. emph.* Sed contrarium tenendum eſt, per dictum §. *jus gentium* nam ibi ponitur dictio, pene, & Gloſ. exponit, propter quatuor contractus; ſtipulationem, litterarum obligationem, contractum emphyteuticum, & ſponſalitiam largitatem, qui ſunt de jure civili; & hæc opinio probatur in §. *adeo* Inſt. *de locat. & cond.* ubi dicitur: quia inter veteres dubitabatur, & à quibuſdam locatio, à quibuſdam venditio exiſtimabatur, lex Zenoniana lata eſt, quæ emphyteuſeos contractus propriam ſtatuit naturam, & cum lex Zenoniana ſit lex prima, Cod. *de jure emphyteutico* igitur contractus iſte eſt de jure civili. Cæterum, ſi bene verba illa conſiderentur, potius dicendum eſſet, quod eſſet de jure gentium, quia, cum inter veteres dubitabatur, an eſſet locatio vel venditio, ergo ante legem Zenonis erat iſte contractus. Sed reſpondeti poteſt, quod licet in textu dicatur, quod apud veteres dubitabatur, non ſequitur, ergo eſt de jure gentium, quia lex Zenoniana propriam ſtatuit naturam; & quo-
2 ties jus civile alicui actui formam, & nomen dat, tunc actus ille à jure civili introductus dicitur. *l. jus civile de juſt. & jur.* prout concludunt D. D. tenentes opinionem, quod teſtamentum ſit de jure civili, ut videri poteſt apud Tob. Non. inſtit. *de Teſt. numer.* 21. Non obſtat illud, quod dicitur *in eod. §. adeo:* & ſi quidem aliquid pactum fuerit, hoc ita obtinere, ac ſi naturalis eſſet contractus; quia hoc ibi dicitur propter pacta, quæ opponuntur in hoc contractu, quæ
3 jure etiam naturali obſervari debent. *l. 1. ff. de pact.* & hanc opinionem tenuit Spec. *in d. §. nunc autem de locat. in princ.* & quod ſit de jure civili, licet adſit conſenſus, qui eſt de jure gentium, defendit Mant. *de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 1. num. 4.* Sed quæ utilitas reſultat ea hac diſputatione? Reſpondeo, quod ſi eſſet iſte contractus de jure gentium, non poſſet tolli per Principem, neque per Statutum: quia jura gentium ſemper firma, &

immurabilia permanent, & à jure civili tolli non poſ-
ſunt. § *ſed naturalia*, Inſt. *de jur. nat. gent. & civili*;
ſed ſi eſſet de jure civili, utique tolli poſſet, cum unum
jus civile, alterum tollat. *l. nihil tam naturale. ff. de reg.
jur. & eod §. ſed naturalia.*

QUÆSTIO V.

ARGUMENTUM.

*Contractus emphyteuſis, & locationis habent inter ſe fami-
liaritatem n.1. nulla eſt differentia inter eos nu.2. con-
trarium n.3. differunt reſpectu penſionis n. 4.*
*Contractus locationis eſt onerοſus; emphyteuticus eſt gra-
tuitus nu. 5.*
*Datur reſtitutio ex capite læſionis: ſecus in emphyteuſi
n. 6. ſit remiſſio ob ſterilitatem, & non in emphyteuſi
num. 7.*
*Conductor melioramenta retinet; emphyteuta non, num.8.
ſed remiſſivè.*
*Differt contractus locationis ab emphyteuſi ratione domi-
nii n. 9. cont. n. 10.*
*Differunt ratione poſſeſſionis, num.11. cont. n.12. differunt
ratione poteſtatis transferendæ, num. 13. aliæ differen-
tiæ remiſſivè num. 15.*
*Locatio poteſt fieri etiam in rebus mobilibus; Emphyteuſis
non, num. 14.*
*Conveniunt in multis, nu.16. & 17. ſed non ſunt in omnibus
æquiparatæ, num. 18.*
Locatio ad longum tempus quæ dicatur n. 19. remiſſivè.
*Argumentum à contractu locationis ad longum tempus ad
emphyteuſim an teneat, num. 20.*

QUia Contractus emphyteuticus & contractus lo-
cationis habent inter ſe magnam familiaritatem,
dicit text. *in §. adeo* Inſt. *de locat. & cond.* ideo videamus,
1 an ſit differentia inter locationem ad longum tempus,
& emphyteuſim Jo. de Imol. *in cap nulli 3.col. & in c. ad
audientiam 1. col. ext. de reb. ecc. non alien.* dicit, nul-
lam eſſe differentiam, & idem tenet Jo. Fab. *in l. 1.*
2 *C. de jur. emph. 1.col.* & alii relat. per Seraph. *dec. 286. n.
2.* qui refert ita tenere Jaſ. *in l. natural. n.3. ff. de acq.
poſ.* Ruin. Crot. & Tiraque.

Contrarium tenet Spec. *in §. nunc aliqua de locat. n.5.*
3 *per §. adeo inſt. de locat. & cond. ibi*, neque ad locatio-
nem, &c. Jaſ. *in l. 1. nu. 36. C. eod.* & ita tenet Rot. ut per
Seraph, *ead. dec. nu.20.* ubi dicit, quod doctores, qui
dicunt nullam eſſe differentiam, loquuntur contra com-
munem opinionem, & Mant *de tacit. & amb. lib. 22. tit. 2
num. 55. ver. nec obſtat*; dicit falſam eſſe op. Imol. Io. Fab.
& aliorum tenentium, nullam eſſe differentiam inter lo-
cationem ad longum tempus, & emphyteuſim.

Differunt reſpectu penſionis: cum in locatione ſit
4 proportionabilis fructibus, ſecus in emph. ſecundum
com. op. de qua per Natt. *conſ. 49. num. 7.* Cagn. *in l.
2. C. de reſc. vend. num. 102. de com.* etiam teſtatur idem
Seraph. *d. dec. num. 9.* Corb. *de cauſ. privat. ob alien.
ampl. 35. num. 6.* Mantic. *de tacit. ambig. lib. 22. tit. 2.
num. 9.* penſio enim in locatione ſolvi debet in pecunia
numerata; emphyteuſis autem in ſpeciebus etiam, &
in pecunia conſiſtit, Mantic. *citato loco num. 2.* Valaſ.
de jur. emph. qu. 20. nu. 5.

Secundo differunt, quia contractus locationis eſt
5 oneroſus, emphyteuſis autem plerumq. gratuitus. Corn.
conſ. 285. num. 9. lib. 3. Clar. §. *emph. q. 8. ver. ſed pone*
Seraph. *d. dec. nu. 10.* Mant *citato loco. nu. 56.* tenet quod,
quando penſio fructibus reſpondet, & quando à prin-
cipio eſt ſoluta magna quantitas pecuniarum cum mo-
dica penſione, tunc erit oneroſus, & ideo dixi, ple-
rumque Surd. *dec. 290. n. 1.*

Tertiò in locatione datur reſtitutio ex capite læſio-
6 nis, ſecus in emphyteuſi. Bar. *in l. ſi quis conduxe-
rit. de locat.* Corn. *conſil. 185. num. 9.* Seraph. *ead. dec.
n. 11.* Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl. 35. ſub n. 6.* ſed
de hoc vid. *q. 28. de cont. emph.*

7 Quartò, in locatione longi temporis ſit remiſſio ob
ſterilitatem, ſecus in emphyteuſi. Cinus & Baldus *in
rub. C. de jure emphyt.* Imol. *in d. c. potuit*, Jaſ. *in d. l. 1. n. 2.*
Seraph. *d. dec. num. 12.* Corb. ut ſup. & Jaſ. ibi limitat
quatuor modis. Mant. *d. loco num. 21.* de qua videbi-
mus in *tit. de ſol. can. ampl. 15.* & in *tit. de melior. q. 9.*
8 Quintò, conductor melioramenta retinet, emphyteu-
ta autem non, Jaſ. in *d. l. 1. n. 37. & in l. 2. n. 38.* Seraph.
d. dec. n. 13. de qua videbimus in *tit. de melior. q. 1. & 2.*
Mant. *citato loco n. 53.*
9 Sextò differre dicit Spec. *in d. §. nunc aliqua num. 5.*
ratione dominii, quia emphyteuta habet utile domi-
nium, ſecus autem conductor. *l. ſi quis conductionis C.
locat.*
10 Contrarium, quod in locatione longi temporis tranſ-
eat in conductorem utile dominium, quemadmodum in
emphyteuſi. Seraph. qui dicit n. 3. omnes ita tenere *in
l. codicillis, §. inſtitutio de legat. 2.* & ideo Spec. loqui-
tur in ſimplici locatione, idem Seraph. *deciſ. 272. nu. 8.*
qui dicit omnes tenere *in l. 1. C. de jur. emph.* Valaſ. *de
jur. emph. q. 29. in princ.* Tiraq. *de ret. lign. §. 1. Glo. 14.
num. 179. & ſeq.* Mantic. *d. tit. 1. num. 4*
11 Septimò, dicit Spec. le differunt ratione poſſeſſionis:
quia conductor non dicitur poſſidere; per jura, ibi per
eum allegata: ſed emphyteuta poſſidet naturaliter. *l.
naturaliter. ff. de acq. poſſ.* opinio tamen Spec. habet lo-
12 cum in ſimplici conductore, non ad longum tempus:
quia. ſi eſt tranſlatum utile dominium, ergo ipſe poſ-
ſidet naturaliter. Mant. *citato loco num. 6.*
13 Octavò differunt ratione poteſtatis, in alterum
transferendæ, quia Conductor poteſt jus ſuum in alte-
rum transferre, alii rem locando, *C. locat. l. nemo*;
emphyteuta verò non, niſi domino volente. *c. potuit
de locat. & C. de jur. emph. l. fin.* Spec. *d. §. nunc aliqua,
num. 5.* Seraph. *d. dec. num. 17.* Mant. *citato loco, num. 45*
qui plures cumulat, quando ſcilicet locat et emphyteuta
ad longum tempus; de qua nos dicemus in titulo *de
alien. q. 1. ampl. 32.*
14 Nonò differunt, quia locatio poteſt fieri etiam in
rebus mobilibus; emphyteuſis autem non, ut diximus
ſupra *q. 1. num. 2.* Mant. *eod. tit. n. 7.* Valaſc. *de jur.
emph. q. 20. n. 4.*
15 Differentias multas recenſet Mantic. *de tacit. & amb.
eod. tit. 2.* per totum, & infra *qu. 15.* Valaſc. *d. q. 20. de
jur. emphy.* ponit quæſtionem, in quibus emphyteuſis
differat a ſimplici locatione, & recenſet viginti diffe-
rentias.
16 Conveniunt autem in multis, emphyteuſis, & loca-
tio ad longum tempus: quia ob non ſolutum canonem
habet locum pœna caducitatis in utroque contractu.
Seraph. *dec. 228. nu. 11.* Rot. *diverſ. p. 1. deciſ. 466. nu. 2.*
Valaſ. qui infinitos citat *d. q. 26. num. 7.* & dicemus in-
fra *q. 15. nu. 20.* non autem propter alienationem irre-
quiſito domino.
17 Conveniunt etiam; quia in utroque contractu tranſ-
fertur utile dominium, ut ſupra diximus in ſexta dif-
ferentia.
18 Non obſtat, quod iſti contractus habeant inter ſe
magnam familiaritatem: quia ex hoc non infertur, eſſe
in omnibus æquiparatos, quod oſtenditur ex ſuprad.
differentiis, & ita etiam reſpond. Seraph. *deciſ. 288.
numer. 2.*

An autem pœna legis fin. *C. de jur. emphyt.* habeat
locum in conductore ad longum tempus, alienante ſi-
ne conſenſu domini, dicemus in tit. de alienationibus.
Et, an cenſeatur potius contractus emphyteuticus. vel
locatio ad longum tempus in dubio, videbimus infra,
quæſtione 15.
19 Quæ autem dicatur locatio ad longum tempus, vid.
eſt Valaſ. *d. q. 29. nu. 4. cum ſeq.* & vide infra, *de alienat.
q. 1. num. 82.* Argumentum autem de conductione ad
20 longum tempus ad emphyteuſim, ſecundum Jo. And.
*in add. ad Spec. in tit. de emph. §. nunc aliqua. ver. quar-
tò quæritur, in fine add. magna*, non procedere, niſi in
quan-

quantum jure reperitur expreſſum, ſequitur Aret. *conſ.* 55. Natt. *conſ.* 49. *numer.* 33. & maximè, ſecundum ipſum, quando emphyteuſis eſſet perpetua: dicemus etiam in *tit. de renunc. qu.* 5. & quod non valeat argumentorum da locatiune ad longum tempus ad emphyteuſim, niſi in caſibus, in quibus expreſſe ſunt æquiparata, videndus eſt Mant. citato loco, in fine.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Contractus Emphyteuticus differt à contractu emptionis, & venditionis num. 1.

Quia in eo requiritur pretium, in emphyteuſi non requiritur n. 2. *differt in aliis num.* 3.

NOn eſt inconveniens ſcire, an contractus emphyteuticus differat a contractu venditionis; Et videbatur dicendum, non differre propter eorum affinita-
1 tem, & familiaritatem, §. *adeo.* Inſtit. *de locat. & cond.* nihilominus videtur dicendum, differre, quia in venditione requiritur pretium certum. *inſtit. de emption. & vend. in princ.* ſed contractus emphyteuticus bene ſit
2 ſine pecunia. Spec. *in d.* §. *nunc aliqua ſub num.* 5. *gloſ. in l.* 1. *C. de jur. emph. in ver. alienationis*, & ibi Jaſ. *num.* 22 & ſufficit ſpeciem dari. *d.* §. *adeo inſt. de locat.* & non ſine cauſa dubitabatur ab initio, an iſte contractus eſſet venditio, vel locatio, ut dicit text. *in d.* §. adeo, quia videbatur accedere ad venditionem in eo, quod dabatur pretium Domino: rurſus videbatur locatio, propter annuam penſionem, & ita declarant Doctores *in d. l.* 1. *C. de jur. emph.* & gloſ. *in c. potuit. ex locat.* poſtea, ad removendas difficultates, conſtitutum fui, ut appellaretur contractus emphyteuticus, ut dicit tex. *in d.* §. *adeo*, Item differunt, quia in emptione, & vendi-
3 tione datur pretium æquivalens, aut ſaltem non minus dimidia, vel ultra, *l.* 2. *C. de reſc. vend.* ſed in emphyteuſi ſolet dari penſionis nomine, & aliquid aliquando pro ingreſſu; licet hoc non ſit neceſſarium, ut dicemus infra q. 6. & pro renovatione communiter, ſecundum Alber. *in l.* 1. *C. de jur. emph.* datur aliquid alterius: ut puta, unum par caponum, vel ſolvitur laudemium, ſecundum conſuetudinem locorum, ut dicemus *in tit. de laudem.* Item emptio non diſſolvitur, licet pretium non ſolvatur, ſive res non tradatur: at Emphyteuta, ſi penſionem non ſolvat, rem amittit, ut dicemus in *tit. de ſolv. can. qu.* 1. Item utile dominium in Emphyteutam tranſit, & directum manet apud Dominum, at in venditione tranſit in emptorem dominium utile, & directum: licet non ſit de ſubſtantia contractus, dominii tranſlatio, Pinel. 2. *par. Rub. C. de reſc. vend.* item emptor libere poteſt rem ſuam cuilibet vendere: emphyteuta autem non, niſi de licentia Domini, *l. fin. C. de jur. emph.* & alias differentias invenies apud Valaſc. *de jur. emph. q.* 19.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Contractus libellarius quid ſit, & unde dicatur num. 1.

Quomodo ſcribi, & pronunciari debeat. num. 2.

Contractus libellarius an differat à contractu emphyteutico, referuntur plures opiniones. num. 3.

Eſt com. op. quod differat, nu. 4. *ſed de com. uſu loquendi non differt, ſed pro ſynonimis ipſi ponuntur num.* 5.

Concluditur, differre de eorum natura: ſed de conſuetudine promiſcuè utimur nu. 6.

Conceſſio ſimpliciter facta ad libellum, cenſetur facta in perpetuum, & tranſit ad heredes, etiam extraneos numero 7.

1 OCcurrit etiam videre, an iſte contractus emphyteuticus differat à contractu Libelli? Et pro in- *Fulgineus de Jure Emphyt.* telligantia ſciendum eſt, quod contractus libellarius dicitur, quia de eo ſolet fieri brevis ſcriptura, Red. *de reb. ecc. non alien. fol.* 18. *numer.* 5. & ideò ſcribi deberet cum illa litera B. quaſi parvus libellus; & ita ob-
2 ſervat Tiraq. Clar. *quæſt.* 1. §. *emph.* & poſt hæc ſcripta inveni Valaſc. ita dicentem, & tenentem *qu.* 35. *in fine de jur. emphyt.* licet moveatur aliis rationibus: *ibi num.* 11. & Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 3. *in principio*, ita obſervantem; ſed plerique contrarium obſervant, & ideò in hoc non eſt inſiſtendum, & *in cap.* 1. §. *Inter fratrem, Quibus mod. feud. amit.* ita invenitur ſcriptum.
3 His præmiſſis, ponendæ ſunt ſingulorum opiniones. Et Bal. in Rub. *C. de jur. emphyt.* dicit, contractum libellarium eſſe, quando per libellum, id eſt ſcripturam, contractus deſcendit per multas, variaſque perſonas: puta, ſi ſecundus Emphyteuta concedat alteri; vel, ſecundum eum, quando conſtituitur præſtatio annua uſque ad triginta annos: & ita etiam dicit Red. *citato loco in principio*; & idem Bal. *in cap. de alien. feud.* poſt Jacob. de Bel. And. de Iſer. dicit, quod, quando Emphyteuta concedit, per certam annuam penſionem, perpetuo, alteri prædium, quod ipſe habuerat ab alio, & ſic quando concedens non eſt dominus, ſi vero concedens eſt dominus, tunc contractus diceretur emphyteuticus, ut refert idem Red. ut ſupra: ſed Mant. dicto loco, ex mente Bar. & aliorum, dicit, quod contractus libellarius dicitur, quando res alicui ſub viliſſima penſione, in perpetuum fruenda conceditur.

4 Jaſ. verò *in d. l.* 1. *nu.* 39. concludendo, approbat iſtam ultimam opinionem, & dicit quod communiter tenetur, & quod contractus Libellarius, dicatur, quando quis habet fundum in emphyteuſim ab Emphyteuta; & ſic eſt quædam ſubſtitutio emphyteutica, &
* differat ab emphiteuſi, quæ datur à Domino directo. Valaſ. *de com. teſtatur qu.* 35. *de jur. emph. in princ.* ubi plures doctores congerit; refert etiam Mant. citato loco, ubi ponit aliorum opinionem, quod libellus ſit quando datur uſque ad certum tempus, cum pacto de renovando, ex ſententia Azon. & Bal. & differat ab emphyteuſi, quia datur in perpetuum, vel uſque ad certam generationem.

5 Bart. *in l.* 1. *C. eod.* dicit, quod inter eos nulla eſt differentia, ſequitur Soc. *conſ.* 167. Clar. §. *emphy. q.* 1. *in princ.* ubi tenet, quod hodie communiter, ex communi uſu loquendi, idem ſunt, & pro Synonymis reputantur, idem tenet Seraph. *deciſ.* 218. *numer.* 13. latè Tiraq. *de ret. municip.* §. 34. *gloſ.* 1. Cenc. *de cenſ. p.* 1. *quæſt.* 1, *art.* 1. *nu.* 14. & Jaſ. *ſub d. numer.* 39. dicit: Ex communi uſu loquendi, appellamus contractum emphyteuticum, Libellarium; imo materno ſermone, ſemper appellatur libellum, & quod inter emphyteuſim & libellum nulla ſit differentia tenet Valaſ. *d. quæſt.* 35. *numer.* 2. ubi plures, hanc op. Bart. tenentes, citat. Marius Burg. *de laud. par* 2. *Inſpect.* 31. *numere* 4.

6 Concluſio hujus quæſtio eſt, quæ non eſt utilis, ut advertit etiam Jaſ. *ſub d. numer.* 39. quod contractus Libellarius tunc eſt, quando Vaſallus, vel Emphyteuta concedit prædium alteri, pro certa annua penſione, quod ipſe habuerat ab alio in feudum, vel emphyteuſim, & ſic, quando concedens non eſt dominus directus: hoc aſt etiam, quod vulgo appellatur emphyteuſis ſubalternata: quando vero concedens eſt dominus directus, tunc dicitur proprie contractus emphyteuticus; & hæc eſt com. op. de qua per Jaſ. *d. num.* 39. ſequitur Clar. *d. quæſt.* 1. *in princ.* hodie tamen (ut dictum eſt) nulla eſt inter eos differentia, & pro ſynonymis reputantur; & diſpoſitum in uno, cenſetur diſpoſitum in alio, & unum pro alio ponitur. Dec. *conſ.* 146. *numer.* 2. Pariſ. *conſ.* 77. *numer.* 12. *lib.* 3. & ita obſervari in ſua provincia, utendo illis promiſcue, dicit idem Clar. ut ſupra, idem tenet Mant. citato loco, qui plures cumulat, licet de natura, & propriete

tate eorum dicendum eſſet aliter, ſecundum eom.
opinionem, relatam per Jaſ. Unum notandum reſtat :
ſi appareret inſtrumentum, quod talis conceſſit ad
Libellum, talem rem ſimpliciter, intelligeretur con-
ceſſa in perpetuum, de natura hujus contractus. Jaſ. in
d. l. 1. *num.* 40. allegando Jac. de Bel. & Bal. ſequitur
Red. in ſupra dicto loco, qui etiam pro hac opinio-
ne refert Paul. de Caſt. *conſ.* 138. qui dicit, quod, de
conſuetudine, ad quoſcunque hæredes, etiam extra-
neos tranſit.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

An contractus emphyteuticus differat à contractu cenſuali, num 1.

Cenſus reſervativus quid ſit num. 2. *hodie eſt ſublatus per Bullam Pii V. num.* 4.

Cenſus conſtitutivus quid ſit, num. 3.

In quibus conveniant emphyteuſis & cenſualis contractus, num. 5.

Differunt: quia in cenſuario transfertur utile, & directum dominium; in emphyteuſi non transfertur, niſi utile, n. 6.

Cenſuarius ſolvit cenſum, Emphyteuta canonem, ſed hodie promiſcuè utimur, num. 7.

Cenſuarius ſi per mille annos non ſolvat cenſum, res non incidit in commiſſum; ſecus in Emphyteuta, num. 8. *fallit, quando adeſt juramentum, num.* 27.

Jura ſpiritualia non poſſunt concedi in Emphyteuſim: ſed bene ad cenſendum num. 9.

Differentia alia inter contractum emphyteuticum, & cenſuarium remiſſivè n. 10.

In dubio, an cenſeatur contractus emph. vel cenſuarius, n. 11. *declaratur num.* 16.

In obſcuris ſienda eſt interpretatio, ut minima obligatio inducatur, num. 12.

Favore Eccleſiæ, judicandum contractum eſſe cenſuarium num. 13. *cont. num.* 14. *limit. num.* 15.

Præſumitur contractus Emphyteuticus ſi frequentetur in loco celebrari contractus, vel è contra ſi Cenſuarius n. 17.

Vel ſi inſtrumentum faciat mentionem de conſenſu Domini requirendo num. 18.

Vel ſi promiſſum fuit ſolvere laudemium num. 19.

Vel ſi ſolvatur cenſus, penſio, ſeu affectus pro recognitione dominii num. 14.

Vel in libro eccleſia apparet, conceſſiones alias eſſe in emph. n. 20.

Licet fiat mentio de cenſu, modo conſtet bona eſſe emphyteutica num. 21.

Quia denominatio eſt æquivoca, & cenſus, penſio, & ſimile promiſcuè utimur num. 22.

Non eſt inſpiciendum nomen contractus, ſed rerum ſubſtantia, num. 23.

Verbum, in emph. aliquando ſignificat ad cenſum n. 24.

In contractu cenſuali transfertur omne jus, n. 25.

Cenſuarius, per alienationem factam irrequiſito Domino, non cadit num. 28. *decla. nu.* 29. *cont. num.* 30.

Pactum non valet, quod cenſuarius non poſſit alienare n. 31. *cont. num.* 32.

Argumentum de cenſu ad emphyteuſim, & è cont. non tenet num. 32.

1 EXaminanda venit alia quæſtio, an contractus Em-
phyteuticus differat à contractu cenſuali. Et pro
intelligentia terminorum, ſciendum eſt, quod duobus
modis conſtituitur cenſus: Uno modo, quando quis
tradit rem ſuam alicui, & in eum transfert omne do-
minium, directum, & utile, cum onere, quod accipiens
rem, teneatur ſolvere certam annuam penſionem, eſt
text. in jure Civili, *in l. ultima Cod. de rer. perm.* & *in*
jure Canonico, eſt text. cum *gloſ. in cap. conſtitutus;ex de*
rel. dom. & iſte appellatur cenſus reſervativus, Sot. de
2 *juſt. & jur. lib.* 6. *quæſt.* 5. *colum.* 2. *art.* 1. Navar. *de uſur. n.* 100
Menoch. *de præſump. præſ.* 107. *n.* 2. *lib.* 3. Virg. Boc. *de cenſ.*
p. 2. *n.* 22. Nav. qui optimè declarat iſtos terminos, *con-*
ſil. 3. *lib.* 1. *in princ.* & eſt contractus licitus, Cocc. *dec.*
205. qui alios cumulat: Secundo modo conſtituitur
cenſus, quando quis, aliqua accepta pecuniæ quan-
titate, imponit cenſum ſuper aliquibus ſuis bonis,
& vendit numeranti pecuniam, cum promiſſione præ-
ſtandi annuam penſionem. Cravet. *conſil.* 217. Full.
de cenſ. in ver. hujuſmodi cenſus numer. 5. Dom. Sot. eod.
3 loco; & iſte appellatur cenſus conſtitutivus, Menoc.
d. præſ. & ſic differt à contractu reſervativo, de quo eſt
noſtra quæſtio.
4 Sciendum pariter, quod iſte contractus reſervati-
vus hodie non eſt ſublatus per Bullam fel. rec. Pii V.
de modo creandi cenſus. Navar. dicto num. 100. per ra-
tiones, per eum allegatas, & ſequitur Boc. *eod. nu.* 22.
Cocc. *dec.* 205. His breviter cognitis, videtur dicen-
5 dum, quod nulla ſit inter eos differentia; quia iſtis no-
minibus utimur promiſcue, ut dicit Abb. in dicto cap.
conſtitutus; & quia etiam conveniunt, quia tam em-
phyteuta, quam cenſuarius ſolvunt penſionem annuam
pro re, & in utrumque transfertur dominium, & poſſeſ-
ſio; & valet argumentum ab emphyteuſi ad cenſum
Euer. in Centuria in loco, ab emph. ad cenſum.
Contrarium tamen tenendum eſt, quod differant in-
ter ſe in pluribus.
6 Primo differunt: quia in Cenſuali transfertur domi-
nium in recipientem, tam directum, quam utile; in
emphyteuſi verò non transfertur, niſi utile, ita com-
* muniter dicit teneri per D.D. Jaſ. *in l.* 1. *C. de jur. emph.*
nu. 40. Clar. *§. emph. in princ. quæſt.* 1. *ver. contractus.* Euer.
in loco ab *emph.* ad cenſum *num.* 2. ubi dicit, quod in
contractu cenſuali in recipientem transfertur omne do-
minium, tam directum, quam utile, & omnis poſſeſſio,
tam civilis quam naturalis, ita & realiter, quod nihil
juris in illa re remaneat penes concedentem, ſed dun-
taxat reſervetur ſibi penſio: in contractu autem em-
phyteutico transfertur ſolum utile dominium, & ſo-
lum transfertur poſſeſſio naturalis, civili remanente
apud Dominum, & ex hoc infertur, quod Cenſus
ſolvitur de re noſtra, penſio vero de re aliena. Valaſc.
de jur. emph. quæſt. 32. *num.* 26. qui plures allegat.
Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 3. *num* 9. Rot. *di-*
verſ. p. 4. *dec.* 224. & ex hac differentia Rot ibi tenet,
conceſſionem eſſe nullam, ſi Pontifex dedit licentiam
alienandi, & conceſſio fuit facta in cenſum perpetu-
7 um. Secunda differentia eſt; quia per Emphyteutam
ſolvitur canon; & quod ſolvitur per Cenſuarium,
appellatur cenſus; licet hodie promiſcue utamur his
vocabulis. Abb. *in dict. cap. conſtitutus*, Clar. ut ſupra,
& Valaſc. loco citato.
8 Tertia differentia eſt, quia ſi in contractu cenſuali
non ſolvatur cenſus, res non incidit in commiſſum,
etiam ſi per mille annos non ſolvatur: ſed in contractu
emphyteutico, ſi intra biennium, ſi eſt emphyteuſis
Eccleſiaſtica, ſi profana, intra triennium non ſolvatur
penſio, incidit in commiſſum. Jaſ. *in dict. l.* 1. *num.* 49.
Euer. *dict. loco num.* 3. & videbimus in Tit. *de ſol. can. li-*
mit. 29. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 3. *n.* 10. qui
plures cumulat, & Valaſc. *d. quæſt.* 32. *num.* 30. qui a-
lios citat, & quando dubitatur, an ſit emphyteuſis vel
cenſualis, præſumitur cenſualis, ad declinandam pœ-
nam caducitatis, idem Mant. *ibi n.* 11.
9 Quarta differentia eſt, quia jura ſpiritualia non poſ-
ſunt concedi in emphyteuſim, ſed bene poſſunt dari ad
cenſum, ſecundum eundem Euer. *ibidem n.* 4.
10 Alias differentias ponit Cenc. *de cenſ. par.* 1. *cap.* 1. *qu.* 1.
num. 15. & Valaſc. *citato loco.*
11 Reſtat, ut conſideremus tria notabilia, ſecundum
eundem Euer. *citato loco*: Unum eſt, ſi non appareat de
contractu per inſtrumentum, ſed probatur per teſtes,
quod penſio ſit ſoluta ratione certæ rei, per 40. an-
nos, & amplius, & vertitur in dubium, qui contractus
ſit, an cenſualis, vel emphyteuticus; quod in dubio
inſpi-

inſpiciendum erit, quis ex dictis duobus contracti-
bus magis frequentetur in provinciis; &, ſi contractus
emphyteuticus magis frequentetur, judicabitur em-
phyteuticus; ſi verò è contra, judicabitur cenſualis,
per *leg. ſemper in ſtipulationibus, ff. de reg. jur.* ubi dicitur,
quod debemus ſequi, quod in regione, in qua id
actum eſt, frequentatur, ubi Cagn. *num.* 7. Jaſ. *in l.* 2. *Cod.
de jur. emph. nu.* 165. & Valaſ. *d. quæſt.* 32. *nu.* 35. aut æquè
frequentantur ambo contractus, ut in Ducatu Bar-
bantia, potiùs judicabitur contractus emphyteuti-
cus, quàm cenſualis, & iſtam quæſtionem dicit Jaſ.
in d. l. 2. *num.* 164. fuiſſe tactam ſolum per Jo. Fab. & te-
net, quòd in dubio dicatur contractus emphyteuti-
cus, per jura allegata per ipſum, & per eundem Euer.
eodem loco.

Contrarium tamen tenet in hoc ſecundo caſu, Al-
ber. *in d. l.* 2. & Hipp. de Marſ. *ſing.* 95. & ponunt exem-
plum, ſi reperitur aliquod inſtrumentum, quòd Ti-
tius promiſit omni anno tali Monaſterio unum ſac-
cum frumenti pro tali fundo, & non dicatur, tan-
quam emphyteuta, vel tanquam cenſuarius, nec alio
modo, nunquam iſte Titius ex ceſſatione ſolutionis,
poterit expelli, quia hoc caſu in dubio magis præſu-
mitur contractus Cenſualis, & hanc op. ſequitur Jaſ.
in d. l. 2. *nu.* 42. Ruin. *conſ.* 160. *nu.* 5. *vol.* 1. Burl. *conſ.* 26. *nu-*
19. & hæc op. com. teneri debet, ut dicit Menoc. *de præ-
ſump. præſ.* 106 *lib.* 3. *nu.* 3. Maſc. *de prob. concl.* 281. Honded.
conſ. 81. *lib. princ.* Creſc. *in tit. de cenſibus dec.* 1. hanc op. te-
net etiam Rot. *par.* 4. *dec.* 40. eandem opinionem ſequitur
Nauar. *in tract. de uſur. num.* 109. & pro hac opinione alle-
gat in argumentum *cap. ex parte de conſ. & l. ſemper in ſti-
pulationibus, ff. de verb. oblig. & de reg. jur. cap. in obſcuris,
in* 6. quæ jura pronunt obſcura, & dubia ita interpretanda
12 eſſe, ut quam minimam obligationem inducant; & in
c. ex parte, probatur de cenſu debito ex voto, quod
votum ſolvendi ſextarium frumenti, eſt intelligen-
dum de ſextario minore, ſi duo ſint ſextaria. & Dyn.
in d. c. in obſcuris, ita etiam declarat in principio; cum
igitur conſtet, mitiorem eſſe obligationem debendi
cenſum ex contractu cenſitico, quam ex emphyteuti-
co: quia in illo non amittitur prædium, in non ſol-
vendo (ut dictum eſt) & in emphyteutico ſic; meritò
indubio præſumendum eſt, eſſe contractum cen-
ſualem, & non emphyteuticum, & ultra ſupra al-
leg. ſequitur etiam, Didac. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 1.
Virg. Boc. *de cenſ. p.* 2. *nu.* 21. qui multos cumulat; Et
ideò hæc ſententia eſt tenenda; cum ex numeratione
tot tantorumque Doctorum appareat, eſſe com. & eſt
deciſio Rotæ Rom. *in recent. dec.* 400. *nu.* 7. Corc.
qui alios citat *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* Va-
laſq. *dict. quæſt.* 32. *num.* 35. dicit, quod pro qua parte fue-
rit fortior conjectura, ita judicandum ſit, contractum
Cenſualem eſſe, vel emphyteuticum: ſed ſi æquales
ſint libræ, favore libertatis prædiorum, receptius eſt,
præſumendum eſſe contractum cenſuarium, & plures
allegat pro hac opinione: ſed contrarium tenent mul-
ti, ut per Clar. §. *emphyt. quæſt.* 1. tam in conceſſio-
ne facta privato, quam ab Eccleſia, & dicit hanc eſſe
com. opin. præſumendum ſcilicet eſſe contractum
emphyteuticum.

12 Contrarium favore Eccleſiæ, quòd præſumatur
emphyteuticus, & non cenſualis, com. teneri atteſta-
* tur Bero. *qu.* 14. & Alex. de Nevis *conſ.* 27. per totum, ſe-
quitur Clar. ut dictum eſt ſupra, *ver. ſed pene* opinio-
nem etiam Bero. ſequitur Gavalc. *dec.* 30. *num.* 54. qui aſ-
ſerit ita tenere Panc. *conſ.* 30. *num.* 22. Purp. *conſ.* 109. *nu.* 9.
volum. 1. Menoch. *conſ.* 291. *num.* 8. *volum.* 3. Bald. 24.
ib. 2. Roland. *conſ.* 66. *num.* 50. *lib.* 2. Afflict. *deciſ.*
329. Burſ. *conſ.* 56. *num.* 8. & *conſ.* 25. *num.* 28. *lib.* 1. quamvis
contrarium teneat *conſ.* 26. *num.* 20. *lib.* 1. Valaſq. autem,
d. quæſt. 32. *num.* 35. *ver. item*, tenet, quòd, quando eccle-
ſia eſt domina directa, cui ſit ſolutio, non eſt præſu-
mendum, quod voluerit in cenſum, cum datio in
cenſum, ſit alienatio, & dominium penitus abdicet,
per *tex. in c. nulli de reb. Eccl. non alien.* & res Eccleſiæ
cenſetur conceſſa eo modo, quo poteſt concedi. Jaſ.
in l. 2. *nu.* 160. *C. de jur. emph.*

14 Quid dicendum in hac variatione? Ego credo,
quod eadem ratio militet in conceſſione facta à pri-
vato, quæ ab eccleſia: & jura allegata per D.D. tenen-
tes op. Alb. & Marſ. habeant locum etiam in Eccleſia,
qui etiam loquuntur, quoniam Eccleſia ſic conceſſit,
& ultra ſupra alleg. in his terminis loquitur etiam
Natt. *conſ.* 3. *lib.* 1. *num.* 3. allegando aliam rationem, quia
ſcilicet contractus emphyteuticus eſt valde gravis, &
oneroſus, quia propter non ſolutionem res auferrur,
nec poteſt ſine conſenſu alienari; ideò hujuſmodi
contractus non præſumitur initus, niſi evidentiſſimè
appareat, evidentiſſimè autem apparet, quando im-
ponitur penſio, ſolvenda pro recognitione dominii,
ſequitur Rimin *conſ.* 413. *num.* 13. *volum.* 3. & eandem opi-
nionem ſequuta eſt Rot. *diverſ.* 4. *part. dec.* 40. ubi multi
allegantur pro iſta parte, & idem tenet Creſ *dec.* 3.
de præſc. ubi etiam plures allegantur, ſive conſtet de
inſtrumento, & non eſt dubium, & poteſt ſe habere
ad cenſum, & emphyteuſim: in dubio autem contra
illum, qui ſe fundat in inſtrumento, *l. Labeo, & leg. ſi in
emptionem de contr. emph. & not. in l. quicquid aſtringendæ
de verb. oblig.* ſive ex ſolutione per tot annos facta; & tunc
quia poteſt ſe habere ad diverſa, ad canonem, & ad
cenſum, & dubia probatio, quando poteſt ad plura ſe
habere, non revelat. *c. fin. de cauſ. poſ. & prop.* Nec obſtat
alia *Dec. l.* 21. *ead.* 4. *part.* ubi videtur amplecti op. Alex.
de Nevis, & Bero. quia Rota ibi non ſe firmat in hac
opinione, & hanc partem tenet etiam Corb. *de cauſ.
privat. ob non ſol. can. limit.* 34. *nu.* 3. ubi allegat ita tenuiſſe
Rotam coram Blanchetto, & Creſc. atque Maſcard.
de prob. concluſ. 281. & Bero. qui in contrarium allega-
tur, per Clar. *quæſt.* 14. *in cap.* 1. *num.* 82. *de reſt. in integr.* fa-
tetur, in praxi ſe bis obtinuiſſe, quod etiam in conceſ-
ſione, facta ab Eccleſia, contractus in dubio magis
præſumatur cenſualis, quam emphyteuticus, ſequitur
Covar. *d. cap.* 7. *num.* 1. refert. Mant. *loco citato*, *nu.* 17. &
hanc opin. ſcilicet, quod in dubio contractus cenſeatur
potius cenſualis, quam emphyteuticus, tenet noviſſimè
Rot. coram Merlino. *deciſ.* 110. *nu.* 1. *in recol.* per Paul.
Rub. ubi allegatur *dec.* Creſc. 3. *de præſ. & dec.* 1. *de cenſ.*
Mant. *dec.* 134. & 307. & *in recent. deciſ.* 606. & maximè
hoc cognoſcitur, quando fuiſſet conventum, ut pro reſol-
vatur annua reſponſio de fructibus rei cenſualis; in em-
phyteuſi autem quid minimum ſolvitur in recognitio-
nem directi dominij. Seraph. *deciſ.* 272. & 794. & *in d. dec.*
Merl. *numer.* 2. & quando fuerunt vendita, alienata, ceſſa,
translata omnia jura. Ex quibus infertur, contractum
eſſe cenſualem, dum omne jus reperitur tranſla-
tum; quod non contingit in contractu emphyteuti-
co, in quo dominium directum in re tradita reſerva-
tur Domino directo, ut per Valaſc. *de jur. emph.
quæſt.* 32. *numer.* 28. ubi dicit, quod licet in inveſtitura
dicatur quod conceditur res in perpetuam em-
phyteuſim, cum tranſlatione omnis juris, quod
habet concedens, & nominetur talis contra-
ctus à partibus, Emphyteuticus, in tota ſerie in-
ſtrumenti, nihilominus erit contractus cenſualis; un-
de per contrarium, ſi dicatur in conceſſione, quod da-
tur res ad cenſum, cum reſervatione directi dominij,
non erit contractus cenſuarius, ſed emphyteuticus,
ubi plures refert, hanc opin. tenentes; & hanc op. tenet
Rot. *in d. dec.* Merl. *num.* 6. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 3.
num. 12. & vide eandem dec. coram Merl. ubi alia inve-
niens: ſed ſi conſtaret de aliqua conjectura ad ſavo-
rem Eccleſiæ, tunc tenenda eſſet opinio Bero. & alio-
rum, prout benè conſiderat Burſ. *dict. conſ.* 26. *num.* 20. ut
infra dicetur *num.* 25. ut ſi appareret, cenſum, penſio-
nem, ſeu fictum fuiſſe ſolutum pro recognitione do-
minij. Nat. *conſ.* 3. *num.* 3. *lib.* 1.

15 Tenendo tamen opinionem Bero. & aliorum, li-
mita non procedere, quando Eccleſia ageret contra

aliam Eccleſiam: quia privilegiatus non utitur privi-
legio contra privilegiatum. Rod. ead. dec. 721.

16 Declaratur prædicta opinio, quod ſcilicet in du-
bio potius cenſeatur cenſualis, quam emphyteuticus,
habere locum in dubio, & alio non probato; ſecus,
quando ex conjecturis poſſet contrarium probari: ut
quando bona conceſſa, ſunt ſita intra fines, ubi omnia
alia ſunt emphyteutica; vel ſi in provincia, & loco
17 celebrati contractus frequentaretur contractus cenſua-
lis: tunc præſumeretur cenſualis: ſed ſi frequentaretur
emphyteuticus contractus, tunc præſumeretur emphy-
teuticus. Hond. d. conſ. 81. num. 18. qui refert, Bald. ita
tenere in c. querelam, num. 11. de elec. & Jaſ. in d. l. 2. n. 165.
& Maſc. de concl. 281. eandem opinionem tenet Boc. de
cenſ. par. 2. num. 21. quod, probata conſuetudine loci, præ-
ſumatur emphyteuticus, alias cenſuarius, & ſimiliter,
18 ſi exhibetur contractus, in quo dicatur, quod in aliena-
tione requiratur conſenſus Eccleſiæ, qui ſolet in em-
phyteuſi præſtari, cenſeretur emphyteuticus, & idem,
19 ſi promiſit ſolvere laudemium: allegat. Bertra. conſ.
130. lib. 2. nam ſolutio laudemiorum arguit rem eſſe
emphyteuticam, dec. 400. in recent. p. 2. Mant. citato loco
20 nu. 15. & 16. & ita ego alias conſului, quia in libro Eccle-
ſiæ apparebat ſolum, quod ſolvebatur canon, ſeu cen-
ſus, & in libro illo annotata erant bona emphyteutica,
& conceſſiones aliæ erant in emphyteuſim; quod illud,
21 pro quo ſolvebatur cenſus, ſeu canon, eſſet conceſſum in
emphyteuſim; & idem dicendum eſt, ſi in inſtrumen-
to conceſſionis fiat mentio de cenſu, quoniam denomi-
natio cenſus non probat de neceſſitate contractum eſ-
ſe cenſualem: cenſus enim vario modo accipitur, ut
22 per Barſ. conſ. 375. num. 17. lib. 4. & denominatio cen-
ſus eſt æquivoca, & promiſcue utimur his vocabulis,
cenſus, penſio, & ſimile, ut per Abb. in c. conſtitutus
de rel. dom. num. 20. Rot. in recollec. per Paulum Rube. dec.
14. nu. 32. & ſeq. Si tamen apparet, bona eſſe feudalia,
23 ſeu emphyteutica, facit ad propoſitum, Dec, 703. diver.
par. 1. nu. 2. & Afflict. dec. 80. num. 8. dicens, non eſſe in-
ſpiciendum nomen contractus, ſed rerum ſubſtantiam;
& idem dicendum, è contra, ſi in inſtrumento dicere-
24 tur: concedo tibi talem rem, pro annuo cenſu, in em-
phyteuſim; quod iſte non eſt contractus emphyteuti-
cus, ſed cenſualis, & verba illa, in emphyteuſim, ſtarent
impropriè, ſecundum Imol. in c. de audientia, 2. col. de
reb. Eccl. non alien. Mant. d. tit. 3. nu. 12. ſed Natt. d. conſ. 3
num. 2. dicit, quod ſtarent largè, quia generaliter lo-
quendo emphyteuſis continet ſub ſe cenſum, & dicit,
hoc probari in c. conſtitutus ſupra all. in illis verbis,
ut quicquid juris &c. quod procedit, quando additum
eſt in inſtrumento, concedo tibi talem rem in emphy-
25 teuſim perpetuam, & omne jus, quod habeo in ea re,
tunc dicetur contractus cenſualis: ex quo expreſſe dixit,
ſe transferre omne jus: quod non cadit in contractu em-
phyteutico, Jo. de Imol. ſequitur etiam Jaſ. in dict. l. 1. &
Panor. in dict. cap. conſtitutus, refert Euer. in Centuria,
loco ab emph. ad cenſ. num. 6. ſed ſi appareret, affictum
fuiſſe ſolutum, in recognitionem dominii, ſine dubio
intelligeretur celebratus contractus emphyteuticus:
quia recognitio dominii, ad hoc probandum eſt fortiſ-
ſimum argumentum. Mant. citato loco, & Nat. d. conſ.
3. & quando dominium directum non eſt tranſlatum,
vel fuiſſet facta conceſſio in tertiam generationem, aut
ad meliorandum; tunc cenſeretur contractus emphy-
teuticus Cavalet dec. 201.

Infertur ex hac deciſione (ut dictum eſt etiam ſu-
pra in tertia differentia) ſi cenſeretur contractus em-
phyteuticus, & non ſolveretur canon, res caderet in
commiſſum: ſed ſi eſſet cenſuarius, etiam ſi per mille
26 annos ceſſaretur, res non caderet, ſed ſolum agitur
contra ipſum ceſſantem, ad ſolvendum cenſum, pro
tempore præterito c. conſtitutus, ſæpius all. & ibi
Gloſ. in ver. juxta ratam. Bart. in l. 1. § 1. ff. de pub & vectig.
Jaſ. in d. l. 2. num. 41. Marſ. ſing. 95. Ruin. conſ. 160. num. 6. lib.
1. Burſ. conſ. 143. lib. 2. Red. de reb Ecc. non alien. qu. 24. Me-
noch. qui multos cumulat. de praeſ. praeſ. 106. nu. 11. ubi
teſtatur, hanc eſſe receptam op. Marc. de prob. concl.
281. in princ. Hond. conſ. 81. num. 4. lib. 2. Rot. in re-
cent. dicta dec. 400. par. 2. ubi allegantur aliæ deciſiones.

27 Declaratur hæc illatio, non procedere, quando
contractus cenſualis eſt ſpecificè juratus. Caſſad. dec. 2.
de jur. jur. quam deciſionem ſequitur Menoch. ead. praeſ.
num. 12. Hond. eod. conſ. num. 17. & quando Cenſua-
rius juravit ſolvere tali tempore, quod privetur, ſi non
* ſolvat, com. op. eſſe dicit Rol conſ. 60. nu. 41. Mantic. loco
citato, num. 14. ubi allegat Simonet. dec. 37. in fine lib. 1.
& Dec. 4. lib. 2. & Menoch. conſ. 372. num. 21.

28 Infertur ſecundò, ut nec per alienationem, factam
irrequiſito domino, privaretur jure ſuo. Dec. conſ. 164.
num. 3. Ruin. conſ. 42. num. 8 vol. 1. Capic. dec. 103. num. 7.
Bero quaeſt. 14. num. 1. idem Capic. deciſ. 196. Jaſ. in l. fin.
C. de jur. emph. nu 135. Rot. in recent. part. 1. dec. 400. n. 8.
Menoch. d. praeſ. num. 14. ubi declarat habere locum,
quando in Cenſuarium eſt tranſlatum omne dominium,
29 ſecus, ſi conceſſum fuiſſet utile tantùm; & allegat
pro hac opinione Afflict. deciſ. 129. nu. 8. ſed ego cre-
do, quod huic declarationi obſtet, quod ſupra dictum
eſt n. 6. qod ſcilicet in Cenſuarium transferatur & utile,
30 & directum dominium, ut in principio hujus quaeſt.
diximus, & adeo eſt vera prædicta opinio, quod Cen-
ſuarius non privetur jure ſuo per alienationem, factam
irrequiſito domino, ut etiam ſi alienaret tanquam al-
lodialem, & liberam, adhuc non incideret in commiſ-
ſum. Capic. d. dec. 196. tenebitur tamen ad id, quod in-
tereſt emptoris, ut refert Valaſq. dict. quaeſt. 31. nu. 33. ex
ſententia Rebuff.

31 Nec valeret pactum, quod Cenſuarius non poſſet
alienare, alias incideret in commiſſum: quia tale pa-
ctum eſſet contra naturam contractus cenſualis. Red.
de reb. Eccl. non alien. rub. 16. num. 71. & allegat pro ſua
opinione Bullam Nicolai Quinti.

Diſſentit ab hac opinione, quod ſtante hoc pacto
cadat, Navar. de uſur. nu. 100. Virg. Boc. de cenſ. par. 2.
n. 22. Hond. conſ. 81. num. 19. lib. 2. ubi dicit, quod opinio
Red. probatur non de jure, & Bulla prædicta hoc non
probat, & Boc. pro hac opinione refert Sot. de juſt. & jur.
lib. 6. q. 5. art. 4. Did. lib. 3. var. reſolut. cap. 7. nu. 1. Afil.
dec. 80. & idem dicendum, ſi fiat pactum devoluti-
vum in eventum non ſolutionis canonis, quia poteſt
apponi, & non eſt contra naturam ſubſtantialem cen-
ſus ut mutet contractum cenſualem in emphyteuticum.
Rot. in d. dec. Merl. 110. num. 18.

32 Ex quibus infertur, quod non valet argumentum ab
emphyteuſi ad cenſum, nec è contra. Valaſc. citato loco
num. 34. faciunt pro iſta opinione, quæ ſupra diximus,
quaeſt. 5. quod argumentum non tenet, de conductione
ad longum tempus ad emphyteuſim num. 20.

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

*Emphyteuſis non differt à feudo, num. 1. cont. n. 2. in qui-
bus conveniunt num. 3. remiſſivè.*

1 MOdo videamus, an Emphyteuſis differat à feudo?
Et Spec. in tit. de feud. §. quoniam ver. 40. dicit
non differre, ſed quod ſunt ejuſdem naturæ, & conditio-
nis, quem reprehendit Bald. in tit. de pac. conſt. in ver. li-
2 bellarium: quod ſit longa inter eos differentia; &
idem tenet Spec. ſibi contrarius in tit. de locat. §. nunc ali-
qua, ver. quarto in fine Jaſ. in l. 1. num. 50. Cod. de jur. em-
phyt. ad n. 54. ponit plures differentias. Euer. in loco ab
3 emph. ad feud. ubi etiam ponitur, in quibus conve-
niunt Emphyteuta, & Vaſallus; & in loco A feudo
ad emph. ad quem te remitto, & ad Valaſc. de jur. emph.
quaeſt. 39. ubi ponit viginti differentias, & ad Mant. de
tacit. & ambig. tit. 4. lib. 22.

Una ex dictis differentiis eſt, quod Emphyteuſis
alienata ſine conſenſu domini, non redit ad alios, in

inve-

inveſtitura contentos, ſed ad Dominum directum; feudum autem revertitur ad conſanguineum; Ruin. *conſ.*165. *nu.*8. *&* 10. *lib.* 1 Alex. *conſ.*30. *nu* 16. *lib.*1. Cæph. *conſ.*397. *nu.*16. *& ſeq.lib.*3. Ant. Gabr. *concl.*2. *nu.*32. *tit. de ju. emph.* Hond. *conſ.* 36 *nu.* 10. *&* 30.

Altera eſt differentia, quod Emphyteuta, ſi non ſolvàt canonem, etiam ſi non fuerit interpellatus, cadit à jure ſuo; ſecus eſt in Feudatario, quia ſi non eſt interpellatus, non cadit, ſi non ſolvat. Mant. *dict. tit.* 4. *nu.* 12. qui multos cumulat, etiam de com. atteſtantes.

* Alias differentias vide apud Valaſc. *d. qu.* 39. per totam, ad quem te remitto, & vide in ſeq. q.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

*Argumentum valet de Emph. ad Feudum, & e contra n.*1. *cont. n.*2. *reſolvitur non valere argumentum de Feudo ad Emph. quando eſt diverſa ratio inter feudum, & emphyteuſim, & diſpoſitio feudalis eſt contra jus commune n.*3. *& quod valeat de emphyteuſi ad feudum, nu.* 4. *ubi declara.*

Quando caſus non eſt deciſus expreſſè in feudis, & eadem ratio militat, valet argumentum ab emph. ad feudum, n. 4. *& in quibus caſibus non valeat, ibi.*

1 Quamvis plerique teneant, argumentum valere de Emphyteuſi ad Feudum, & de feudo ad emphyteuſim, ut dicit Euer. in Cent. in locis Ab emph. ad feudum, & de feudo ad emph. fundatum in ſimilitudine quam habent ad invicem, Feudum, & Em- 2 phyteuſis, Vaſallus, & Emphyteuta, & ſunt ejuſdem naturæ; & deciſum in uno, procedit etiam in alio, & præcipuè, quando in jure civili non reperitur contrarium deciſum. Rom. *conſ.* 212. Alex. *conſ.* 106. *volum.* 4. Rol. *conſ.* 17. *nu.* 8. *& conſ.* 59. *nu.* 14. *volum.* 2. Corb. *de canſ. privat. ob alien. limit.* 26. *num.* 2. Surd. *deciſ.* 190. *num.* 15. idem Rom. *conſ.* 103. *in fine* Rim. ſen *conſ.* 495. *num.* 9. Rip. *in l.*2. *in prin. num.* 39. *ff. ſi cert. pet.* Soc. jun. *conſ.* 9. *num.* 19. *lib.* 3. Clar. §. *feudum qu.* 3.

3 Contrarium tamen, quod non valeat argumentum à Feudo ad Emph. quia feudum habet certam naturam, & pacta omnia in eo appoſita, intelligi debent ſecundum feudi naturam, & ut ei, quanto minus fieri poteſt, derogent quod ſecus eſt in emphyteuſi, quæ informis eſt contractus; & nullam habet certam formam, niſi quæ à partibus datur, tenet Soc. jun. *conſ.* 71. *nu.* 25. *volum.* 1. Surd. *deciſ.* 95. *nu.* 16. cum aliis per eum congeſtis. *nu.* 26. & jura feudorum ſunt quædam conſuetudines locales, & ſingulares, ac proinde vim legis non habent, niſi in materia feudali, nec in alia materia deciſivè allegari poſſunt, ex Bart. *in l juſiurando*, §. *ſi liber. nu.* 5. *ff. de oper. liber*, cum aliis allegatis per Valaſc. *de jur. emph.* 39. *nu.* 19.

Pro reſolutione, dicendum eſt, non valere argumen- 4 tum prædictum, quando diſpoſitio feudalis eſt contra ius commune, vel, quando eſt diverſa ratio inter emphyteuſim, & feudum, Curt. jun. *in tract. de feud.* 1, *par. prin. qu.* 3. Surd. *ead. dec. num.* 16. Evet. *in loco A feud. ad emph. nu.* 43. ſed quando caſus, de quo eſt quæſtio, non reperitur expreſsè deciſus in feudis, & quando eadem ratio militat in utroque valet argumentum 5 ad Emph. ad Feudum. Euer. in loco *ab emph. ad feud. nu.* 8. & videas *tit. de ſol. can. qu.* 13. ubi dicitur, quod non valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, quando datur diſparitas, & diſſimilitudo.

Præterea, tunc procedit argumentum, quando diſpoſita in feudo, non ſunt contra regulas juris communis. Ceph. *conſ.* 139. *num.* 25. alias ſecus; vel quando jus feudorum eſt fundatum in ratione naturali, & juſta; alias ſecus. Euer. in Cent. *in loco A feudo ad emph. num.* 42. & vid. *de ſolut. can. quæſt.* 13. & quando a jure feudorum aliquid eſt inductum contra jus commune, argumentum de feudo ad emphyteuſim non tenet: tunc autem procedit, quando continet jus commune. Mant. *de tacit. & ambig lib.* 22. *tit.* 14. *num.* 10, qui plures allegat. & demum procedit argumentum, quando feudalis deciſio cum jure com. convenit, aut ultra jus commune aliquid ſtatuat, ex juris tamen com. rationibus, ſed ſi per leges feudorum contra jus commune aliquid ſtatutum fuerit, non procedit argumentatio. Valaſq. *d. q.* 39. *num.* 29. & quando id de quo quæritur, non reperitur diverſo modo deciſum jure civili, valet argumentum. Gabr. *conſ.* 86. *num.* 7. *vol.* 1.

Ulterius, non valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, quando in caſu, de quo agitur, contrarium reperitur expreſſum. Soc. ſen. *conſ* 167. *numer.* 24. *lib.* 2. ubi dicit hanc eſſe com. op. & ſequitur Soc. jun. *conſ* 70. *nu.* 11. *lib.* 1. idemque dicendum eſt, quando in caſu, de quo agitur, diverſa ratio reddi poteſt, ut ſupra dictum eſt; & tenet etiam Soc. jun. *conſ.* 71. *numer.* 1. 25. *& ſeq. lib.* 1. imò feudum intelligitur ſecundum conſuetudines feudorum, & emphyteuſis ſecundum jus commune. Bart. *in leg. ut jus jurandi* §. *ſi liberi nu.* 4. *ff de oper. lib.* & in eo, in quo jura feudalia diſponunt contra regulas juris communis, non debent extendi ad emphyteuſim, vel alius contractus. Gloſ. & Bald. *in c.* 1. *de feud. cogn.* Rugoſ. *conſ.* 9. *num.* 2. Alex. *in l. ſi mihi & Titio. num.* 11. *ff de verb. oblig & conſ.* 9. *num.* 2. *lib.* 2. *& conſ.* 5. *nu.* 5. *lib.* 5. Nec etiam procedit argumentum de feudo ad emphyteuſim in pænalibus, Burſat. *conſ.* 122. *num.* 12. *lib.* 2. ex ſententia Everard, nam per alienationem feudi, ſine licentia domini, non revertitur ad ipſum Dominum, ſed ad agnatos, ſecus per alienationem emphyteuſis, Cephal. *eod. conſ.* 139. *num.* 26.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Precaria ſumitur in genere fœminino, ad differentiam precarii in genere neutro, num, 1.

Non differt precaria in numero ſingulari, & precaria in numero plurali, nu. 2.

Ius civile non facit mentionem de precaria, ſed de precario, n. 3.

Precaria dicitur, quia ad preces conceditur, & de precibus fieri debet mentio in inſtrumento n. 4. *& n.* 7.

Quid ſit contractus precariæ, & pro quanto tempore fiat, n. 5 *debet fieri cum clauſula de renovando, de quinquennio in quinquennium, & cenſetur appoſita, n.* 7. *ſi ſint ad beneplacitum. an expiret morte concedentis, n.* 13.

Non differt à contractu emphyteutico n. 6. *Contrar. concluditur, num.* 7.

Precaria ſit ad preces. num 8. *& quandoque datur gratis, num.* 10.

In conceſſione precariæ, cum clauſula de renovando, ſi non ſuit petita revocatio, cadit à jure ſuo nu. 11.

Conceſſiones precariæ, ſi ſint irrationabiles, revocantur per ſucceſſorem, num. 12.

1 Scire etiam debemus, an Emphyteuſis differat a contractu precariæ. Pro cujus intelligentia præmittendum eſt, quod precaria ſumitur in genere fœminino, ad differentiam precarii in genere neutro. Abb. *in cap.* 1. *extr. de prec.* nec differunt precariæ in plurali, ſcilicet precariæ precariarum, & precaria in ſingulari 2 idem Abb. in *eod. c. num.* 3. cum aliis, quos citat, licet cont. teneat ibi Hoſt. & malè ut per Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 35. *num.* 12. Notand. eſt etiam, quod ius ciuile non facit mentionem de iſto contractu precariæ, in fœminino genere, ſed in neutro, ut *in tit. ff. de precario.* Notan- 3 dum quoque eſt, quod precaria dicitur, eo quòd ad preces alicuius conceditur, de quibus precibus debet fieri mentio in inſtrumento. Gloſ. *in d. c.* 1. & ibi Abb. 4 Iaſ. in *l.* 1. *nu.* 42. *C. de iur. emph.* Præterea notandum, quod iſte contractus dicitur, quando ſit conceſſio rei immobilis, pro annua penſione, de quinquennio in quinquennium,

nium, vel de novennio, in novennium, ſeu ad majus
5 tempus; & ſecundum Imul. *in dict. c. 1.* poteſt fieri etiam ſub variis formis, & deinceps uſque in perpetuum ad renovandum de quinquennio in quinquennium; & aliquando res Eccleſiæ conceduntur uſque ad vitam recipientis, ſecundum formam, *c. precaria*, 10. *qu.* 2. ut declarat Gloſ. *in dec.* 1. Jaſ. in *d. nu.* 42. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 4. *nu.* 20.

6 His præmiſſis quærendum eſt de ſupra d. quæſt. an contractus Emphyteuticus differat à contractu Precariæ? Et non videtur differre, cum ſint ejuſdem naturæ. Bart. *in leg. ſi finita §. ſi vectigalibus, ff. de damn. inf.* Jaſ. *in dict. l.* 1. *num.* 42. & Gloſ. *in c. precaria.* ſup. alleg. dicit, quod iſte contractus eſt alius emphyteuſi: & quia etiam, ſecundum Bart. *in d. l.* 1. quem ſequitur Jaſ. ibi *nu.* 42. poſſeſſiones emphyteuticæ diverſis nominibus nuncupantur: aliqui appellant precariam; aliqui affirmam; aliqui Emphyteuticam, aliqui libellariam; & ſemper appellatur contractus Emphyteuticus. Valaſ. *de jur. emph. qu.* 34. *num.* 16.

7 Contrarium tenendum eſt, quod inter ſe differant, quia iſte contractus renovatur de quinquennio in quinquennium: ne longitudine temporis, pereat memoria contractus. Abb. *in dict. cap.* 1. *& d. c. precaria.* Euet. in *Cent. in loco A feudo ad emph. n.* 56. qui alios refert Valaſ. *ead. qu. num.* 11. *&* 14. & ſi iſta clauſula non eſſet oppoſita in inſtrumento, ſcilicet de renovando de quinquenn. in quinquennium cenſeretur appoſita. Valaſq. *n.* 9.

8 Differt, etiam qui datur ad preces alterius, Abb. *in d. c.* 1. *nu.* 4. Valaſc. *de jure emph. qu.* 34. *nu* 14. & debet fieri mentio in contractu *nu.* 15.

9 Differt quoque quia dominus poteſt revocare, pro libito voluntatis, & non eſt ita in emphyteuſi. Mant. ut ſup. in fine.

10 Differt præterea, quia quandoque datur gratis. Abb. *eo num.* 4. quando ſcilicet datur Laico vel Clerico benemerito aliqua poſſeſſio Eccleſiæ, ad utendum, & fruendum in vita ſua. c. Clerici. 10. *quæſt.* 2. Valaſc. citato loco.

11 Notandum eſt etiam, quod in concesſione precariæ, cum pacto de renovando de quinquennio in quinquennium, juxta textum in *d. c.* 1. *de precar.* ſi renovatio non fuit petita ab eo, cui concesſio facta eſt, ipſe cadit à jure ſuo, ſicut Feudatarius, *c. longinquitate* 12. *qu.* 2. Abb. *in dict. c.* 1. *in fine*, & ibi cæteri Canoniſtæ. Et in hoc etiam differt ab Emphyteuſi: quia emphyteuſis non debet renovari de quinquennio in quinquennium; Gloſ. *in c. precariæ*, 10. *qu.* 2. Bart. *in leg. ſi finita*, §. *ſi de vectigalibus, numer.* 10. *de damn. infec.* Rimin. ſen. *conſ.* 16. *numer.* 5. Mant. *cod. tit.* 4. *numer.* 20. Valaſc. *de jur. emphyt. dict. quæſt.* 34. *num.* 14.

12 Notandum quoque erit, quod ſi concesſiones precariæ ſint factæ irrationabiliter à Rectoribus Eccleſiarum; Succeſſores poſſunt revocare, ſine metu penæ. Hoſt. Card. & Innoc. *in cap.* 2. *de prec.* & Valaſc. *dict. quæſt.* 34. *num.* 17. & quando dicantur factæ irrationabiliter, vid. per eos.

13 Præterea ſciendum eſt, quod ſi concesſio eſſet facta ad beneplacitum Pontificis, morte ipſius Pontificis expirat, ſecundum unam opinionem, & ſecundum alteram non expirat. de qua quæſtione vide per Valaſc. *dict. quæſt.* 34. *num.* 7.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Contractus Superficiarius, quid ſit, num. 1. *an differat à contractu emphyt. num.* 5.

Si Titius conceſſit Cajo utile dominium talis rei: iſte eſt contractus Superficiarius, & quare nu. 2.

Si inſtrumento dicatur: refirmamus in emphyteuſim, ſolum jure Emphyteutico; & ſuperficiem jure proprio, quomodo intelligatur, remiſſive, num. 3.

Non eſt neceſſe, quod ſemper pro Superficie ſolvatur penſio n. 4.

Si domus deſtruatur, an Superficiarius poſſit reædificare, n. 6 *& quid in Emph. nu.* 7.

Superficiarius repetit melioramenta, n. 8.

Superficiarius an poſſit alienare irrequiſito domino, & habeat locum pæna l. 2. *C. de jur. Emph. num.* 9. *& quid in Superficiario Eccleſiæ, nu.* 10.

SUpra tractavimus de pluribus contractibus, qui habent affinitatem, & familiaritatem cum contractu Emphyteutico, ut cognoſcantur eorum differentiæ, & natura; reſtat videre modò de contractu Superficiei, qui etiam habet eandem affinitatem, & familiaritatem cum Emphyteuſi.
1 Contractus igitur Superficiarius, vel Superficiei, quando Ego transfero in aliquem ſuperficiem, puta domum, molendinum, vel aliud ædificium, in fundo meo poſitum, ut ex dicta ſuperficie ſolvatur mihi aliquid annuatim: vel, cum transfero fundum in aliquem, ut ibi poſſit ponere ſuperficiem, ſolvendo annuatim aliquid, boc acto, ut poſt certum tempus redeat ad me; & utile dominium tranſit in ſuperficiarium, *l.* 1. *cum Gloſ. & l. ultima ff. de ſuperficiebus, & leg. Superficiario, ff. de rei vend.* Euet. *in Cent. in loco A feud. ad Emph. num* 49. Jaſ. *in l.* 1. *C. de jur. emph. n.* 43. & iſte Superficiarius cenſetur, de conſuetudine, quaſi Emphyteuta, ut dicit ibi Euet. *per l. fin. ff. ſi ager vect. vel emph. pet.* Sed Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 33 *nu.* 1. deſcribit, ſeu definit: videlicet. Contractus ſuperficiarius dicitur, quando dominus, remanente ſibi pleno jure in ſolo, concedit alicui in perpetuum, vel ad longum tempus, ſuperficiem ipſius ſoli, pro aliqua annua penſione; in recognitionem proprietatis ſoli, vel quando vendit, aut donat ſolam ſuperficiem, dato, quod ſibi nihil annuum ſolvatur, vel quando ſimpliciter, etiam ad modicum tempus, locat. Sed ſi in aliquo in-
2 ſtrumento reperiretur: Titius conceſſit Cajo utile dominium talis rei, iſte non eſt contractus Emphyteuticus, ſed ſuperficiarius, quia non eſt conſtituta annua penſio, quæ præſtatur in recognitionem domini directi, ut requiritur in contractu Emphyteutico, ita tenet Bald. *in Rub. C. de jur. Emph. in* 4. *col. ver. pone. & in cap.* 1. § *hoc quoque* 5. *col. de ſucc. feud.* ſequitur Jaſ. *in l.* 1. *Cod. de jur. Emph. nu.* 45. & dicit hoc tenere in D. L. *in c.*
3 *potuit. extr. de locat.* Si autem reperiatur inſtrumentum in quo dicatur: Refirmamus tibi, vel vendimus in Emphyteuſim ſolum jure Emphyteutico, & ſuperficiem jure proprio; remitto te ad Bart. *in l.* 1. § *qui ſuperficiem, ff. de ſuper.* & Jaſ. *in d. l. nu.* 46. *&* 47. & ad Valaſc. *dict. quæſt. nu.* 15. Notandum eſt etiam, quod non ſemper neceſſe eſt, ut præſtetur penſio pro ſuperficie, ut patet, quando in ſuperficie conſtituitur emptio, donatio, vel
4 legatum, Bart. *in d. l.* 1. *fin ff. de ſuper.* quem ſequitur Jaſ. *in ead. l.* 1. *nu.* 43. vide etiam Valaſc. *d. qu. n.* 3.

5 His cognitis, videamus, an contractus Emphyteuticus differat a contractu Superficiei. Et videtur dicendum, quod non; quia primò de conſuetudine, ut dictum eſt, cenſetur quaſi Emphyteuta; ſecundò æquiparantur Superficiarius, & Emphyteuta, Bartol. *in dict. l.* 1. §. *quod autem l.* 2. quem ſequitur Imol. *in cap. potuit de locat. numer.* 8. Socin. *conſil.* 287. *numer.* 2. *lib.* 2. cum aliis congeſtis per Seraphin. *deciſ.* 286. *nu.* 4. Tertiò, æquiparatur Emphyteutæ in hoc, quod, alienando ſuperficiem, irrequiſito domino directo, cadit à ſuperficie, ſicut cadit Emphyteuta, Bald. *in dict. l.* 1. §. *pen. ff. de ſuper.* & Imol. *in dict. cap. potuit*, Euet. *in Centur. in dict. loco numer.* 49. de quo articulo vide infra *num.* 9. *& ſequent.*

6 Contrarium, quod differant notabiliter. Prima enim differentia eſt, quia, combuſta domo, vel molendino impetu ignis, vel aquarum, finitus eſt iſte contractus: ita quod, ſi vellet reædificare, non poſſet, Bald. *in*
7 *rub. Cod. de jur. emph.* Bart. *in dict. l. fin.* ubi facit differentiam, an quis conducat ſolum, an vero ſuperficiem: nam ſi conducit ſolum, deſtructa domo, non finitur jus; ſed quando conduxit ſuperficiem, tunc, illa

Per-

perempta, perimitur jus ſuperficiàrii, *l. quoties & l. inter*
quos, §. damni ff. de damn. infect. ſequitur Jaſ. *in d. l. 1.*
nu. 43. ſed in Emphyteuta, qui accepiſſet domum in
emphyteuſim, & combuſta eſſet caſu fortuito, non fi-
nitur emphyteuſis: quia remanet area, quæ eſt emphy-
7 teutica, ſuper qua, etiam invito domino, reædificare
poteſt, Bald. *in d. Rub*, 4. col. Angel. *in Auth. de non*
alien. §. lex itaque, Jaſ. ut ſupra *num*, 44. & 45. Add.
imò Emphyteuta tenetur reædificare: & ſi non reædi-
ficet, compellitur præſtare omnem penſionem, ſicut
primo, dicit ibi Jaſ. de qua quæſt. nos dicemus in ti-
tulo de melior. quæſt. 9. & quod ſuperficiarius non poſ-
ſit reædificare, deſtructa ſuperficie, puta, domo com-
buſta, vel molendino funditus deſtructo, tenet Jaſ. *in*
l. & in Provinciali §. ſi ego colum. 2. ff. de nov. oper. nunc.
Valaſc. qui alios citat, *d. q. 33. num. 4.*

8 Secunda differentia eſt, quia Emphyteuta meliora-
menta perdit, *l. 2. Cod. de jur Emph.* Superficiarius autem
non, quia illa repetit, maxime ſi ſint meliorationes,
quæ poſſunt auferri, juxta *l. ſi adeo §. ſi inquilinus aream,*
ff. locat. Bald. *in d. Rub.* intellige tamen, ut in tit. *de me-*
lior. quæſt. 1. & 2. Sed Bart. *in d. l. 1. ff. de ſuper. tenet cont.*
quod non poſſit elevare ſuperficiem. *per l. 2. C. de jur.*
Emph. & Jaſ. *in d. l. 1. numer. 45. & ſeq.* & ibi Bald. &
quod l. 2. non habet locum in Superficiario, Valaſc. au-
tem *de jur. Emph. quæſt. 33. num. 11.* dicit, quod opinio
Bart. eſt bona. & loquitur in Emphyteuta ſuperficiei,
& ex his apparet, quod iſti contractus inter ſe diffe-
runt. Non obſtans, quæ in contrarium ſunt adducta.
Nam Eues. loquitur de conſuetudine, & dicit etiam,
cenſetur quaſi Emphyteuta, & non abſolutè, & quod
æquiparentur, ſecundum opinionem Bart. & ſequa-
cium, habet locum, quando Superficiarius vellet alie-
nare, irrequiſito domino; & diſtinguit: quod aut ſu-
perficies eſt empta, & Superficiarius non tenetur ad
aliquam præſtationem, & iſte poteſt cedere, quocun-
que titulo vult; Aut conduxit ſuperficiem ſub certa
annua præſtatione, & in iſto caſu putat Bart. *in ead.*
l. 1. §. quod autem. idem juris eſſe, quod in Emphy-
teuta, quod ſcilicet poſſit alienare, vel vendere ſicut
Emphyteuta, domino tamen requiſito, alias non poſ-
ſet *juxta leg. fin. Codic. de jur. emphyt.* ita Valaſc. *ead. qu.*
num. 12. & quamvis Regnin *in dec. 288. nu. 7. & 8.*
dicat, Bart. eſſe intelligendum, quod non loquatur ex-
plicitè pœna, ſed de poteſtate tantum alienandi, &
poſſint ſimul ſtare, quod quis ſit prohibitus alienare,
& tamen quod alienando, non cadat à jure ſuo, *per*
leg. cum pater, §. libertis de legat. 2. cum ſint diverſa,
pœna nullitatis, & juris ſui privatio: & ſic Seraph.
ſentit, quod Superficiarius, alienando irrequiſito do-
mino, non cadat a jure ſuo; quemadmodum, nec iſta
pœna habet locum in conductore ad longum tempus,
de qua quæſtione tractabitur in duabus deciſionibus,
videlicet, *in dec. 286. & 288.* ubi decitum fuit, non
habere locum dictam pœnam: & nos dicemus in ti-
tulo *de alien. qu. 1. n. 32.*

10 Notandum tamen eſt, quod Bart. *in dict.* §. dicit,
eſſe intelligendum de Emphyteuta, vel Superficiario
privati; ſed in eo, qui conduxit ſuperficiem ab Eccle-
ſia, vel recepit aliquid in Emphyteuſim, tales nullo
titulo poſſunt in alium transferre, *per text. ſingularem,*
Cod. ne res dominica, vel tem. l. 2. Valaſc. *loc. cit.* ſed quan-
do hoc procedat, videbimus diſtinctè *in eod. tit. de alien.*

Sunt aliæ differentiæ inter contractum Superficia-
rium, & Emphyteuticum, ut videre potes apud Va-
laſc. *d. qu. 33.* ubi alia invenies circa hanc materiam, &
videndus erit etiam Bart. *in d. l. 1.*

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Contractus nominati, & innominati qui ſint, n. 1. diffe-
rentia inter eos, num. 2.
Contractus Emphyteuticus, an ſit contractus nominatus,
vel innominatus, num. 3.
Qua actio competat pro contractu innominato, n. 4. quot
ſunt contractus innominati, nu. 5.
An liceat diſcedere, & reſilire à contractu Emph. nu. 6.
Ex contractu Emphyteutico competit conductio ex lege Ze-
nonis, non præſcriptis verbis, num. 7.

ET quia dubitatur, an iſte contractus Emphyteuti-
cus ſit contractus nominatus, vel innominatus:
ideo hæc quæſtio examinanda venit. Et pro decla-
ratione videndum eſt, qui ſint contractus nominati, &
1 innominati: & recurrendum eſt *ad leg. de jurisgentium,*
ff. de pact. ubi dicitur: conventiones quædam actiones
pariunt, quædam exceptiones; quæ pariunt actiones,
in ſuo nomine generali non conſtant, ſed tranſeunt in
proprium nomen contractus, ut emptio, venditio, lo-
catio, conductio, ſocietas, commodatum, depoſitum,
& cæteri ſimiles contractus, & Gloſ. exponit; ſimi-
lis, ut mandatum, mutuum, pignus; ſed ſi in alium
contractum res non tranſeat, ſubit tamen cauſa, ele-
ganter Ariſto Celſo reſp. eſſe obligationem; ut puta,
dedi tibi rem, ut mihi aliam des, ut aliquid facias, &
hic naſci civilem obligationem; & ſic videmus diffe-
rentiam inter iſtos contractus: nominati enim ha-
bent nomen ſpeciale, & diſcretivum, per quod unus
2 contractus in ſpecie diſcernitur ab alio; contractus
autem innominati dicuntur, qui carent nomine ſpe-
ciali, & ſolum ſtant in nomine generis, quod eſt æqui-
vocum, & confuſum; eſt etiam inter illos contractus
alia differentia: quia contractus nominati, eo ipſo,
quod ſunt in eſſe producti, ſtatim producunt actio-
nem, ſed contractus innominati non producunt actio-
nem, niſi ſequuta cauſa, & niſi veſtiantur ab imple-
mento, & perfectè impleverit ille, qui vult agere,
3 Jaſ. *in dict. l. jurisgentium, num. 1.* His præmiſſis, vi-
deamus, an contractus Emphyteuticus ſit contractus
nominatus, vel innominatus, & videtur dicen-
dum, quod ſit innominatus, quia non connumeratur
inter illos contractus, de quibus loquitur *dicta lex,*
jurisgentium, cum Gloſ. præterea, ſecundum opinionem
illorum, qui tenent, dari pro contractu emphyteutico,
actionem præſcriptis verbis, ut mox dicetur, teneri
debet, quod ſit contractus innominatus, quia pro con-
tractu innominato datur actio præſcriptis verbis, ut *ff.*
4 *de præſc. verb. l. naturalis,* & Gloſ. *in d. l. jurisgentium;*
& quod ſit contractus innominatus, tenuit Bald. *in l.*
fin. 1. qu. C. quando liceat ab empt. diſc & in rub. Cod. de
rer. perm. ut refert Jaſ. *in l. 1. de jur. emph. n. 69.*

Contrarium tamen tenendum eſt, quod ſit contra-
ctus nominatus, cum habet proprium, & ſpeciale no-
men, ſcilicet, emphyteuſis, ut dicit *tex. in §. adeo Inſt. de*
locat. & hæc eſt com. op. de qua teſtatur Clar. *in §. emp.*
qu. 1. communem quoque appellat Jaſ. *in præl. feud. &*
in d. l. 1. n. 69. & noviſſimè Valaſc. *de iur. emph. q. 6. n. 5.*
Mant. *de tacit. & ambig. lib. 12. tit. 1. n. 3.* Surd. *dec. 290*
n. 10. Non obſtant, quæ in contrarium ſunt adducta:
quia non ſequitur; non eſt connumeratus inter con-
tractus, qui ponuntur *in l. jurisgentium,* ergo eſt con-
tractus innominatus, quia *in dict. §. adeo,* nomen, eſt
impoſitum, nec de opinione Baldi curandum eſt; cum
contra ipſum adſit com. opin. & opinio illorum, qui
5 tenent, quod detur actio præſcriptis verbis, eſt contr.
com. op. ut infra dicemus; facit etiam pro dicta com. op.
quia quatuor ſunt contractus innominati, de quibus *in*
d. l. naturalis, & in rub. ff. de præſ. verb. ſcilicet, do ut
des, do ut facias, facio ut facias, & facio ut des; in qui-
bus contractus Emphyteuticus non eſt numeratus.

Infertur 1. pro utilitate, ex hac quæſt. quod non li-
ceat diſcedere, & reſilire ab hoc contractu Emphyteu-
tico, cum ſit contractus nominatus: & Clar. *in d. q. 1.*
dicit, non licere diſcedere in contractibus nominatis,
ſecus in innominatis. Gloſ. *in d. l. jurisgentium, in verb.*
facias, in fine. & ibi Jaſ. *nu. 10.* qui facit differentiam in
contractibus innominatis reſpectivis, & non reſpecti-
vis, de quibus vide ibi.

Infer-

Infertur ſecundò, ſi eſt contractus nominatus, quod non competat actio præſcriptis verbis (quod tamen voluerunt Accurſ. *in l.1.in ve. cuſtodiri* & ibi Cin. & Alb. Accur. *n.* mutavit ſententiam in *d.§.adeo, in verb, propria*) ſed competat ex hoc contractu condictio ex lege, & illud firmat Bart. *in d.l.1.in pen. qu. & reſp. ad cont.* & hæc eſt com.op, ut teſtatur Jaſ. ibi, *num.68.* & licet Bald. ſibi contrarius, dicat *in l.unica, in. 5. col. C. quando non pet.par.* ex hoc contractu non competere actionem præſcriptis verbis, neque condictionem ex lege Zenonis, ſeu otiri actionem ſpecialem, quæ vocatur actio ex emphyteuſi, & ſic vult, quod denominetur a contractu ſicut actio ex empt. ex emptione, & ex locatione actio locati, & ſimiles, & cum eo tranſit Aug. Aret. *in d.§.adeo*; Tamen com.op. eſto t.com. & à Jaſ. reprobatur, qui reſp. ad fundamenta Bart. & quod ſit com op. refer etiam Valaſc. *d.qu.6.nu.9.* ut ſit contractus nominatus, & ex eo non oriatur actio, ſed condictio ex lege de magis com.op. teſtando Jaſ. *in l. iuriſgentium, § quinimmo, n.17. ff. de pact. & in l.1.C. de jur. emph. num.68.* Jul. Clar, *§. emphyt. qu. 47.* refert Mant. *de tacit. & ambig. lib.12.tit.1.numer.3.* ubi dicit, quòd opinio Bart. habet rationem, quia ſicut ex ſtipulatione, quæ à jure civili inventa eſt actio ex ſtipulatu oritur, *leg. unica, §. & at plenius de rei uxo. act. & inſt. de verb. oblig. in principio*, ita etiam ex emphyteuſi debet oriri propria actio, quæ ex ipſo contractu nomen accipiat; ſed à communi non eſt recedendum, & vide, quæ dicam *de ſolut. can. qu.14.*

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Contractus emphyteuticus celebrari poteſt ſine ſcriptura, n.1. cont. num.9. ratio ponitur n.11.

Declaratur habere locum de neceſſitate probationis, non pro ſubſtantia actus, num. 20. cont. n. 21. ampliatur, num. 34.

Declaratur habere locum etiam in ſcriptura privata, nu. 35. limit. quando adeſt conſuetudo in contrarium, nu.36.

Limit. quando ſcriptura eſt deperdita, n.37. quæ veniant probanda in ſcriptura deperdita, nu. 38.

Sufficiunt duo teſtes, nu. 40.

Et quales teſtes requirantur, num. 41. fœmina admittuntur, numer. 42.

Teſtes debent eſſe conteſtes, & ſingulares, num. 43.

Suppleri poteſt ſemiplena probatio juramento ſuppletorio, & quando debet peti, nu.44.

Teſtes debent deponere, inſtrumentum deperditum fuiſſe authenticum, & ſine vitio. nu. 45.

Practica probanda caſum amiſſionis, nu. 46.

Quando ſcriptura eſt de eſſentia, requiritur probatio amiſſionis, & non aliter, num. 47.

Inſtrumentum ſi eſſet à parte laceratum, vel ſurreptum, ſtatur juramento de tenore n. 48.

Conſuetudo eſt optima legum interpres, n.2. declaratur num. 11.

Par eſt virtus teſtium, & inſtrumentorum, n.3. decl. n.13.

Scriptura non requiritur ad ſubſtantiam, vel probationem, niſi in caſibus a jure expreſſis, n.4. declaratur n. 15.

Probationum facultas eſt amplianda, non anguſtanda. nu. 5. declaratur nu. 16.

Feudum poteſt probari ſine ſcriptura, n. 6. cont. n. 17.

In ore duorum vel trium ſtat omne verbum, num. 7. declaratur num. 18.

Contractus emphyteuticus requirit ſcripturam in pactionibus, non in contractu principali, n.18. cont. n. 19.

Ablativi abſoluti important cauſam finalem, & reſolvuntur in conditionem, & conditiones veniunt neceſſario implenda, nu.10. & ſæpe diſponunt n. 14.

Simulatio contractus emphyteutici non probatur niſi per ſcripturam, n. 22. contr. n. 23.

Pœnitentia an habeat locum in contractu emphyteutico, ante confectam ſcripturam, nu. 26.

Pœnitentia an habeat locum in aliis contractibus, n. 27.

Contractu perfecto, an una pars poſſit compellere alteram ad faciendum inſtrumentum nu. 28. & an cum obligatione guarentigia camerali, & ritus magnæ Curiæ, num. 29. declaratur, num. 30.

Notarius cenſetur rogatus apponere omnes clauſulas ſolitas & conſuetas nu. 31.

Renovatio emphyteuſis non inducitur ex tacito Domini conſenſu, num. 32. cont. 33.

Solutio canonis facta per 40. annos præſumitur facta ut emphyteuta, n. 39. & præſumitur ſcriptura interveniſſe, & ſic emphyteuſis probatur etiam præſumptionibus, ibidem.

1 MAgna eſt quæſtio, an in hoc contractu emphyteutico requiratur ſcriptura, à principio de neceſſitate, & ſubſtantia contractus; & quod non requiratur ſcriptura, & poſſit etiam ſine ſcriptura celebrari contractus emphyteuticus, tenet Acc *in l.1.ver. ſcriptura, C. de jur. emph.* Bart. *ibi n 6.* & Angel. *n. 3.* & hoc eſſe etiam de conſuetudine atteſtantur Parif. *conſ. 77. num. 16. lib. 3.* Soc. *conſ. 169. num. 12.* qui dicit, ita de conſuetudine receptum eſſe, ea m. op. tenet Spec. *in §. nunc aliqua, de locat. ver. 5.* quæritur Rom. *conſ. 102. circa finem.* Barb. *conſil. 14. col. pen. volum. 1.* Bald. in add. ad Spec. *colum. 4. in dict. §. nunc aliqua* requiritur Pariſ. *in conſuet.* Parit. *tit.2. in prin. num. 18.* & alii relati per Valaſc. *de jur. emph. qu.7. ſub n.2.* & quod de conſuetudine non requiratur ſcriptura, tenent omnes alii relati per Mant *de tac. & amb. lib.22. tit.6. nu. 17.* nempè Curt. ſen. Rim. Sen. Cor. Hur. & Rol.

Moventur illi, qui hanc opinionem tenent, ex
infraſcriptis fundamentis: Primo, quod hæc opinio ſit
de conſuetudine approbata, quod de neceſſitate non
requiratur ſcriptura: ſed poſſit probari per teſtes, &
conſuetudo eſt optima legum interpres *leg. ſi de inter-
pretatione, ff. de leg. cap. cum dilectus, de conſuet.* & opi-
2 nioni a conſuetudine approbatæ ſtandum eſt, ut not.
DD. *in leg. dos à patre, Cod. ſolut. matr.* Secundo pro
hac opio. adducitur regula, quæ indifferenter in omni
genere negotiorum, pari modo, teſtium, & inſtrumen-
3 torum probationem admittit. & par eſt virtus teſtium,
& inſtrumentorum, probat tex *in l. pactum*, quod bo-
na fide, *Cod de pact*, ubi omnes DD notant, & *in*
4 *leg. contrahitur ff. de pign.* Tertio adducitur hæc ratio,
quod ſcilicet ſcriptura non requiritur ad ſubſtantiam,
vel probationem actus, niſi in caſibus a jure expreſſis,
5 *gloſ. in cap. 1. §. poſtquam*, ut notat DD. *de cenſib. in 6.*
Quartò moventur alia ratione, quia probationum fa-
cultas eſt amplianda non anguſtanda, *leg. quoniam,
Cod. de hæret. not. in Auth de teſt. in principio.* Mart. *in
rub. Cod. de prob. num. 443.* Marian. *in cap. fraternita-
tis, num.8. in princ.* ubi dicit, valde eſſe iniquum, præ-
cludere viam, ne veritas reperiatur, ergo ſi facultas
probandi reſtringeretur ad ſcripturam, valde anguſta-
retur. Quintò valet argumentum a feudo ad em-
6 phyteuſim, ut dictum eſt ſupra *qu. 10.* ſi ergo feudum
probari poteſt ſine ſcriptura, ergo & emphyteuſis,
quod autem poſſit aliter ſine ſcriptura probari feudum,
tenet Alvar. *in c. 1. ſi de inveſt. inter Dom. & Vaſal.*
Afflict *in conſt. reg. rub.35. num.12*, & alii relati per
7 Surd. *dec.33. num.5. & ſeq.* Sexto per regulam traditam
in ſacris ſcripturis, *Deut. cap. 17. & Matthæi cap. 18.*
quod in ore duorum, vel trium ſtat omne verbum &c.
in omni negotio de teſt. Septimo movetur Spec. *in d.
nunc aliqua iſta ratione*; quia ſi requireretur ſcriptura de
neceſſitate, partes de neceſſitate ſe ſubſcriberent, &
obſervarent alia, de quibus *in l. contractus, C. de fid.
inſtr.* & tamen hodie non obſervantur. Ultimò quod
l. 1. C. de jur. emph. dicit, quod requiritur ſcriptura,
non in contractu principali, ſed circa pactiones, ex
8 illis verbis, pactionibus ſcriptura interveniente, & ita
ibi gloſ. advertit, in ſcriptura, & ſentit Sylveſt *in ſum-
ma. ver. emphyteuſis*, & Jacob. de Aren. *in ead. l 1 nu. 4.*

Con-

9 Contrariam opinionem, quod requiratur de ſub-
ſtantia probationis, ſcriptura, tenuit gloſ. ſibi contra-
ria, *in d.l.1.in ver.alienationis, & in §.adeo inſt. de loc.in
ver.ad locationem.* Jo.And *in c.potuit de locat.* Pet.Cy.n.
Alber.Salyc.& Bald. *in dict.l.1.* Spec.ſibi contrarius, *in
tit.de inſt.edi.§.reſtat.ver.* quod ſi unus ex teſtibus Ang.
Aret.*in d.§. adeo*, quia ita in com.teneri teſtatur, & quod
ita vidit ſemper obſervari. Joan.And. in add. ad Spec.
in §. nunc aliqua ver.quinto. hanc opin. tenet Jo. And.
Card.Pet.de Anch. & Imol. *in d.c.potuit.* qui dicit, hanc
eſſe com.op. Alex *conſ.136.7.col.lib.1.* Jaſ.*in d.l.1. nu.61.
in fin.* etiam atteſtans, hanc eſſe com.op. Afflict. *dec.72.
n.7.* Soc.*conſ.120.nu.14.volum.1* Par.de Put. *de feud.rein.
in cap.pone col.4.n.3.* Rim.Sen.*in leg.pactum,Cod.de pact.*
Purp.*conſ.497.nu.4.* qui hanc opinatur comm. æquio-
rem, & tutiorem eſſe, & quod contractus emphy-
teuticus non poſſit probari niſi per inſtrumentum, tenet
cum comm.opin Alex.*conſ.50.num.4 lib.5.* comm. quo-
que tutiorem, & æquiorem appellat Clar. *§.emph. qu.4.*
Villal.in *litt.E. num.44.* Burſ. *conſ. 26. num.16. lib.1.* &
quod ubique ſervetur: eandem ſententiam ſequitur
Menoch. *de præſ. præſ.108. num.3.* Surd *deciſ.351.num.10.*
hanc eſſe comm.opin.æquiorem, & tutiorem promittit
Cavalc. *deciſ.30.par.2. num.108.* Mascard *de prob. concl.
602.& 604.2.par.* Cacher *deciſ.52. ſub num. 1.* reprehen-
dit Paril. ſupra alleg. qui damnat opinionem Craver.
conſil.112.num.8. dicens: non debuit ita acerbe ledar-
gui à moderno Paris. cujus inductio, & ſi prima fa-
cie aures demulcere videatur, attamen, re plene di-
geſta, vana reperitur; Nam ſi accuratè legantur præ-
cedentia §. *Anaſtaſius, in Authen.de non alien.reb. Ecc.*
videtur, cautum fuiſſe a Leone Imp. qui Zenonem
præceſſit, in alienationibus rerum Eccleſiaſticarum,
documenta requiri, ut in § ad hoc autem; & tabellio-
nem, ut *in verb.quia vere,* idque etiam quoad emphy-
teuſim privatorum ſequutus eſt Zenon. *dict. l.1. Codic.
de jur.Emph.* & quamvis Anaſtaſius voluerit diſtingue-
re inter Emphyteuſim temporalem, & perpetuam, ut
hæc cum geſtis, temporalis ſine geſtis fieret; hoc ta-
men fuit correctum per Juſtinianum in Authent. *de
alien. & Emph. §.ſi vero contigerit, ver.ſi verè,* in illis
verbis, contractum fieri in ſcriptis; & ideo Cach.ap-
pellat opinionem Paris. paradoxam: noviſſimè hanc
opin. ſequutus eſt Valaſc.*de jur. Emphyt. qu.7.ſub nu. 2.*
quam appellat magis comm. & huius opinionis fuit
Rot.Rom.ut per Seraphin.*dec.627.in princ.* Mant.*de ta-
cit. & ambig.lib.22.tit.6. num.12.*

Pro iſta opinione adducitur *text.in d.l.1.* in illis ver-
bis, ſcriptura interveniente; ponderando illa verba
ſcriptura interveniente: nam ibi ſunt duo ablativi ab-
ſoluti, qui ſolent importare cauſam finalem, & abla-
10 tivi abſoluti reſolvuntur in conditionem, & conditio-
nes neceſſario veniunt implendæ in forma ſpecifica;
& ita induxit text. illum, Jaſ.*in §. not.* & idem ha-
betur *in l. 2. C. eodem* in illis verbis, emphyteuticis in-
11 ſtrumentis; & *in l. 3.* v. emphyteuticum inſtrumen-
tum; adducitur etiam ratio, quia conceſſio regula-
riter fit ad tempus, excedens memoriam hominum:
unde accipiens, ac ejus hæredes, poſſent facile dice-
re, rem eſſe ſuam propriam; quia memoria homi-
num eſt labilis, maximè in teſtibus, *l. peregrè in prin-
cip. ff. de acquir. poſſeſſ.* & ideo lex voluit, quod in iſto
contractu de neceſſitate requiratur ſcriptura, ita Jaſ.*in
d.l.1. ſub num.61.*

Tenendo hanc ultimam opinionem, quæ commu-
nis, & magis communis eſt, & una (meo judicio) de
* illis communibus opinionibus, à quibus recedere in
judicando nefas eſt, reſpondendum erit argumentis, ſu-
pra adductis pro contraria parte. Argumentum igi-
tur primum non obſtat, quia conſuetudo eſt atten-
denda in illis locis, in quibus adeſt; in aliis non ha-
12 beret locum, ſed eſſet obſervandum jus commune. Clar.
dict.quæſt.4. Marſ.*ſing.425.* ſentit Valaſc. *dict.quæſt.7.nu-
mer.2.in fine,* & Surd. *dict.dec.numer.18.* & nos dicemus

Fulgineus de Jure Emphyt.

in tit. de renovat. & ibi tractabitur de conſuetudine cir-
ca hanc materiam, *& in tit.de ſucceſſion.in bon.emph.*

Ad reg. quod par eſt virtus teſtium, & inſtrumen-
torum, reſp. quod non procedit, quando lex de ſub-
13 ſtantia requirit ſcripturam, prout in caſu noſtro: quod
autem requiratur ſcriptura, probant tot leges allegatæ
pro com. opin. & cum ratione efficaciſſima: (quia, ut
etiam ſupra dictum eſt) cum principalis natura Em-
phyteuſis ſit, ut perpetuo duret, ut ſupra diximus, *q. 1.
num.24.* neceſſe fuit, modum præſcribendi, per quem
perpetuo illius probatio haberi poſſet, ne rei geſtæ me-
moria temporis longinquitate deleretur, iſtam ratio-
nem primò poſuit Bald. *in d.l.1.nu.5.* quem ſequutus eſt
Alex. *conſ.50.nu.4.vel.5.* Surd *d.dec. nu 11.*

Nec dici poteſt, quod illæ leges loquantur enun-
ciativè, & non diſpoſitive primò, quia ſupponunt in-
ſtrumenta extare, & ſuppoſitum ſemper debet inter-
venire. Rom. *ſing.495.* ſecundò, quia ibi ſcriptura in-
terveniente, ablativi abſoluti, licet aliquando impor-
14 tent conditionem, tamen ſæpe diſponunt, per *leg. qui
fidem ff.de tranſ.* D.D. *in rub.ff.ſolut.matrim.* Natt *conſil.
147. numer.13.* & quando ablativi abſoluti ſignificant
aliquid, de quo exprimens poteſt diſponere; tunc non
ſtant conditionaliter, ſed diſpoſitivè *leg. fideicommiſſa,
§.cum eſſet. ff. de leg.3.* per quem text. ita tenuit Bart.
in l.2. §. videndum.ff. ad Tert. Ruin.*conſ.73 volum.2.n.10.*
& alii relati per Surd. *dict. dec.num.12.* deinde, cum hic
agamus de legis interpretatione, quæ poterat diſpo-
nere, quod ſcriptura interveniat in emphyteuſi, ergo
verba illa; interveniente ſcriptura, ſtant diſpoſitivè.
Præterea, verba enunciativa diſponunt, ſi emanarunt
circa ea, de quibus loquens poteſt diſponere; & verba
enunciativa Principis diſponunt. Clem. 1. *de probat.*
Alex. *conſ.15. num.4. vol.5.*

15 Et eodem modo reſpondendum eſt alio fundamen-
to, quod ſcilicet ſcriptura non requiritur, niſi in ca-
ſibus à jure expreſſis: quia, ut dictum eſt, expreſſe in
dictis legibus cavetur, ut ſcriptura in contractu Em-
phyteutico requiratur.

16 Minus obſtat quartum argumentum, quod proba-
tiones non ſunt anguſtandæ, ſed ampliandæ; quia
hæc regula procedit in diſpoſitione hominis, non
autem in diſpoſitione legis, vel ſtatuti; imo ex legis
diſpoſitione, probationes poſſunt reſtringi, ut patet in
pluribus caſibus, poſitis per Gloſ. *in cap.1. §. poſtquam,
in ve.in ſcriptis, extr. de cenſibus;* & ita declarat Marſ.
in rub.de prob.nu.36. & inter alios ponit contractum
Emphyteuticum.

17 Argumentum de Feudo tollitur, quia hoc argu-
mentum non procedit, quando aliter in jure eſt deci-
ſum in Emphyteuſi, Euer. in Cent. *in loco A Feud. ad
Emph.nu.45 & ſeq.* cum aliis, quos citat, & nos diximus
ſupra *quæſt.10.* ultra quod hoc eſt controverſum: quia
cont. tenet Bald. *in rub.Cod.de cond.ex lege in fin.col.* re-
fert Jaſ. *in d.l.1.C.de jur emph.nu.53.& 67.* Marſ. *de pro-
bat num.31.* cum aliis, quos citat.

18 Objectum, quod in omni negotio, in ore duorum,
vel trium, ſtat omne verbum, tollitur: quia ſpeciale eſt
in emphyteuſi, & aliis, ad quorum probationem re-
quiritur ſcriptura, ſecundum Jaſ. *in d. l. 2. n. 61.* Cach.
d. dec. n.14.

Nec conſideratio Specu. eſt attendenda: quia *l.con-
tractus, Cod.de fid.inſtr.* intelligitur dupliciter, uno mo-
do quando partes volunt, quod de contractu per No-
tarium fiat ſcriptura publica, tunc non requiruntur
ſubſcriptiones partium, neque teſtium, ſed ſufficit
ſubſcriptio Notarii, cum ſigno ſuo, & atteſtatio ejus
de teſtibus: ſed quando partes volunt facere ſcriptu-
ram privatam, tunc requiruntur ſubſcriptiones, &
hoc innuit tex. ibi. & ſi per tabellionem, ita declarat
Illam.l.Paul. *de Caſtr.num.6.& ſub num.4.* dicit, quando
partes agunt, ut contractus celebretur in ſcriptis, in-
tentio eorum eſt, quod ſcriptura tota extendatur, &
partibus oſtendatur, ut poſſint addere, & removere, &

non dicitur concluſum, niſi tota ſcriptura ſit perfecta: Vel reſponderi poteſt, quod ſubſcriptiones non requiruntur, ſecundum Joan. And ad Spec. *d. ver. 5.* quem refert Jaſ. *in d.l.1. ſub num.* 61. dicens, quod licet non requiratur ſubſcriptio ſecundum formam *d. l. contractus*; tamen requiritur ſcriptura ad ſubſtantiam probationis, idem refert Cavalc. *deciſ.39.par.2. nu.*109. & idem Spec. dicit, quod hodie non obſervantur.

19 Ultimum argumentum ſubvertitur, quia ſi ſcriptura requiritur in pactis adjectis, multo magis neceſſaria erit in ipſa rei ſubſtantia: propter quod enim unum quodque tale, & illud magis; Auth. *multo magis, Cod. de ſac. Sanct. Eccl.* & cum acceſſorium, regulariter, non ſit majus principali, non debet major exigi cautio pro acceſſorio, quam pro principali, in quo majus verſatur periculum, & ita reſp. Surd. *d. dec. nu.* 11.

20 Declara tamen communem opinionem, quod ſcilicet in contractu emphyteutico requiratur ſcriptura, eſſe intelligendam de neceſſitate probationis, non pro ſubſtantia actus. Jo. And. ad Spec. *in §. nunc aliqua, ver. 5. de locat.* Bald. in Auth. *ſed merito, num.*11. *Cod. ſi cert. pet.* Rim. *conſ.*421. *numer.*31. *volum.*3. Imol. *in cap. potuit de locat.* & alii relati per Valaſc. *d.q.7.n.3 & 5.* & quod ſcriptura non requiratur ad eſſentiam, & ſolemnitatem, ſed ad probationem, tenet etiam Mant. *eit. tit.6.n.16.*

21 Contr. tenuit Menoch. *in conſ.* 708. *n.2. & 3.* quod non ſolum reſpectu probationis; ſed etiam ſubſtantiæ, & validitatis contractus, requiratur, ut refert Surd. *d. dec. n.*10. ubi alleg. etiam Mol. *in tract. de privileg. l.2.c.2.n.1.*

22 Infertur ex hac deciſione, quod ſimulatio contractus emphyteutici non, niſi per ſcripturam probari poſſit. Affl. *dec.*72. Anch. *conſ.*226. & Bart. *in l. generaliter, n.*12, *C. de non num. pec.* dicit, quod quando ſcriptura eſt de ſubſtantia contractus, ut quia partes conveniunt, quod fiat contractus in ſcriptis, & aliter non valeat; fictio, ſeu ſimulatio talis contractus probari non poteſt, niſi per aliam ſcripturam, Caſſ. *in conſuet.* Burg. *rub.*10.*§.*12. *num.7. & ſeq.* Mant. *d. tit.6. n.*15.

23 Contr. ſententiam, quod etiam ſi contractus fiet in ſcriptis, & ſcriptura ſit de ſubſtantia contractus vel de ſubſtantia probatoria: attamen ſimulatio adverſus eandem ſcripturam bene poſſit probari per teſtes & per præſumtiones, Bart. *in l.1. n.7.* & ibi Bald. *n. 6. C. plus val. quod agi.* & idem Bald. *in d. l. generaliter, n.* 4. Dec. *conſ.* 543. *nu.*14. *lib.*1. Tiraq. qui alios citat, *de ret. tit.1.§.1. num.*12. & hanc magis com. op. appellat Valaſc. *d.q.7. num.7.*

24 Infertur quoque ex hac com. op. ſecundum Bald. *conſ.*220. *lib.*1. & Salyc. *in l. 2. Cod. de jur. emph. nu.*7. quod ſolutio canonis non poſſit probari, niſi per ſcripturam. Graver. *conſ.*112. *num.8. ver. quod ampliatur.* Mant. *d. loco n.14. & n.*13. tenet, quod nec etiam poſſit probari quaſi poſſeſſio percipiendi adictum emphyteuticum, niſi per ſcripturam, & non per teſtes.

25 Contr. tenent omnes, relati per Jaſ. *in d.l.1.n.64. & in l.2. num* 134. reprobando opinionem Salyc. pluribus rationibus, & quod ſufficiant duo teſtes; & quod opinio Salyc. ſit falſa, tenet etiam Valaſc. *d.q.7.n.*8. Cach. *dec.*52. *nu.*7. idem tenet Affl *dec.*13. *nu.* 26.

26 Infertur etiam, quod licet reſilire a contractu emphyteutico, & pænitere ante confectum inſtrumentum: quia cum iſte contractus de neceſſitate legis requirat ſcripturam, ante eam confectam licita eſt pænitentia. Hipp. *de prob. n.*66. allegatus à Valaſc. *d.q.7.n.*9. qui hoc non dicit, & tenet ex lege Regia, in emphyteuſi Eccleſiaſtica, licitam eſſe pœnitentiam ante confectum inſtrumentum: quia de ſubſtantia contractus requiritur ſcriptura, ſed non in ſæculari; de jure autem communi, quia ſcriptura requiritur de ſubſtantia probationis, tenet, quod non ſit licita pœnitentia.

Contrarium tenendum eſt, quia, ut concluſum fuit ſupra iſte contractus emphyteuticus requirit ſcripturam, perfectio enim ejus tunc datur, quando inſtrumentum redigitur, & ideo eſt locus pœnitentiæ; & ita tenuit Rot. ut per Seraph. *dec.*627. *n.2. cum ſeq. per l. contractus C. de fid. inſtr.*

27 In qua lege Contractus, Paul. de Caſtr. *nu.*9. movet quæſtionem, quando partes concluſerunt mercatum de una poſſeſſione, præſentibus teſtibus, & expreſſo pretio, hoc tamen acto, quod Notarius vocaretur, & conficeretur ſcriptura: & antequam fieret ſcriptura, alteram partem pœnitet, altera vult agere ad obſervantiam contractus, & probare per teſtes; an poſſit? & concludit, quod contractus non erat perfectus, ſed erat quoddam ratiocinium de futuro contractu, unde ſicut quando agitur ut fiat in ſcripturis, non dicitur perfectus antequam ſcriptura ſit in mundum redacta, & abſoluta, ut *in d.l. contractus*; ita etiam, quando agitur, ut Notarius rogetur, non dicitur perfectus, quouſque ſit rogatus: & ſic poteſt alteram partem pænitere, per rationes ibi per eum adductas; & hanc partem ſequuti ſunt Fulg. *conſ.*200. *circa fin.* Aret. *conſ.*160. *col.*3. So... *conſ.* 165. *col.*5. Dec. *conſ.*11. *col.*1. Jaſ. *conſ.*151. *vol.*2. Ruin. *conſ.*1. *col.*8. Boer. *deciſ.*48. *n.*11. *par.*1. & alii, relati per Gabr. *tit. de pact. concl.*3. & per Bertaz. *de clauſ. clauſ.*30. *gloſ.3.n.13. cum ſeq.* hanc etiam opinionem tenet Gomez. *de contract. Tom.2. cap.2.n.*17. Port. Inſt. *de emph. & vend. nu.* 4. dicit hanc eſſe magis com. opin. Eman. Soarez. *in ſuo Theſaur. littera S. num.*20.

28 Contrariam opinionem, ſcilicet, quod contractus ſit perfectus, & valeat ſine ſcriptura, quoad ſui ſubſtantiam, & eſſentiam, & neutram partem poſſe pænitere, tenuerunt Dec. ſibi contrarius, *conſ.* 340. per totum, reſpondendo rationibus Paul. de Caſtr. ubi dicit, hanc eſſe com. opin. Soc. *conſ.* 32. *vol.*3. Grat. *conſ.* 107. *colum.1. volum.*1, cum aliis allegatis per eundem Gabr. *dict. concl.* Afflict. *deciſ.*332. *num.*1. Bero. *conſ.*80. *vol.* 3. cum aliis, congeſtis per eundem Bertaz. qui hanc partem tuetur; licet teneat diſtinctionem Salyc. & quod hæc ſit magis com. opin. tenet Covar. *in cap. relatum, in prin. num.9. de teſtam.* Burſ. *conſ.*100. *num.*20. *vol.* 1. dicens, quod op. Port. Gomez. & Soarez. magis communiter reprobatur; & hanc partem ſequitur Anch. *quæſt. famil.*21. Magon. Rot. Lucan. *quæſt.5. nu.*19. & hanc etiam eſſe magis com. opin. dicit Curt. Jun *conſil.* 304. *n.*42. *volum.*3. de magis com. etiam atteſtatur Cavalc. *dec.*27. *num.*39.

Et cum hæc quæſtio diſputaretur in Rota Romana, in una Placentina, quæ hodie eſt impreſſa *in 3. par. diverſ. deciſ.*34. fuit concluſum, dictum Pauli de Caſtro *in leg. contractus, Cod. de fid. inſtrum. & leg. an res C. de prob.* non eſſe verum & co. opin. eſſe contra eum; niſi eſſet dictum, quod non valeat conventio; niſi in ſcriptis redigatur, ut per Dec. *in l. pactum, quod bona fide, col.*2. ve. es hoc refert. *Cod. de pact.* & per Grat. *conſ.*107. *col.*1. & ita etiam tenuit eadem Rot. *part.1. diverſ. dec.*377, *n.*6. rejecta opinione Paul. de Caſ. niſi quando dictum eſt, quod aliter non valeat; in qua fuit allegata dec. Put.43. *contractus par.*3. & Peregr. *dec.*34. *vol.*1. & Curt. jun. *conſ.*348. *num.12. & 22. vol.*3. & ideo, ſi partes convenerunt ſimpliciter, quod contractus ſit redigendus in ſcriptis, hoc non impedit, quominus probatio rei geſtæ poſſit aliter, quam per ſcripturam probari, & idem tenet Bartol. *in dict. leg. contractus*, & Bald. in Auth. *ſed novo jure. num.*11. *Cod. ſi cert. pet.* Paul. de Caſtr. ſibi contrarius, *conſil.*52. *volum.*2. Sigiſm. Loffred. *conſil.*19. *nu.* 20. Ang. de Gamal. *conſil.* 20. *num.*33. Minſig. *conſil.* 91. *num.*4. Mant. Brun. Arimin. *conſil.* 131. *volum.*2. Dec. *conſil.*64. *volum.* 3. Fernand. Valaſq. *de ſucceſſ.1. par. lib.*2. *§.*11. *numer.* 13. *cart.* 262. & latiſſimè omnium, qui omnibus contrariis reſpondet, & de magis com. teſtatur, Curt. jun. *dict. conſil* 304. & Burſ. *dict. conſil.*100. *n.*20. ubi bene declarat, quod, quando partes contractum venditionis, ſolo conſenſu, re, & pretio interveniente, perficiunt coram teſtibus, vel in ſcripto privato, licet agant de redigendo conventionem, vel contractum, in ſcripturam publicam, vel inſtrumentum, à Notario conficiendum, niſi expreſſe conveniant,

quod

quod ille contractus non aliter cenſeatur perfectus, niſi mediante dicta ſcriptura, vel inſtrumento, ante tamen de inſtrumenti celebrationem non eſt locus pœnitentiæ; nec ſcriptura ad eſſentiam contractus neceſſario requiritur, ſed tantum ad perpetuam probationem,
* & dicit, hoc com. tenere. D.D. *in dict. leg. contractus, Cod. de fid. inſtrum.* & hanc eſſe veriorem, & magis com. opin. cum aliis, quos congerit, & idem refert Cavalc. *dict. deciſ.27.num.39. part.* 2. & Caroc. *de locat. & cond.* qui alios cumulat, *cart.39. qu.7. num.4.* ubi etiam dicit, quod ex aliis, quam per appoſitionem dictæ clauſulæ, apparere poteſt, partes voluiſſe, pro ſubſtantia contractus, requiri ſcripturam, & ſine ea aliter non valere, ut per Aret. *conſil.* 160. *colum.* 4. & *conſ.340.col.2.* & Palc. *dec.43.par.3.* & quod ex conjecturis hoc apparere poteſt; refert Gabr. *dict. concl.* 3. *num.* 2. *de pact.*

Imo, ſi partes nihil dicant, poteſt una alteram compellere, ut inter eas fiat ſcriptura pro faciliori probatione: quia, quod ſibi non nocet, & alteri prodeſt, cogitur quis facere: *l.1.§. denique il.t.ff. de aqua plu.* & ibi
* Gloſ. Bart. & com. Doct. *in leg. ſi finita.* Sed notandum eſt, dicit Gomez *ſub d. n.17.* quod non tenetur ſe obligare cum clauſula Guarentigia, ex ſententia Angel. *in l. in omnib. ff. de jud.* quem ſequuntur com. omnes; & ideo, quando contractus eſt perfectus, ut dictum eſt ſupra, poteſt una pars compellere alteram, ut de geſtis per eos fiat ſcriptura, idem tenet Bart. *in l. ſi cum exceptione, §. ſed & ſi quis;* per illum *tex. ff. quod met. cauſ.* Bart. Imol. Caſtr. *in l.2. ff. ſol. matr.* Innocen. Fel. *in cap. ſignificavit de teſt.* Tiraq. *de ret. lign. ag.* §.29. Gloſ. 5. Natt. *conſ.* 382. Franc. Marc. *dec.*370. *num.*5. Galleſ. *de oblig. cam. qu.*28. ubi dicit, quod ita communiter tenent Doctores, ubi
29 etiam quærit, an cogi poſſit, ut faciat inſtrumentum, cum obligatione camerali: & concludit, ſalva reverentia Angel. & Imol. qui contrarium tenent in forma guarentigiæ, *in leg. ſi pupillus ff. de nov.* quod ſic, per rationes, per eum allegatas: ſed Zacch. ibi, in add. refert, Rot. tenuiſſe contrariam, cum obligatione Camerali, in quadam cauſa Bonon. 24. Aprilis 1600. coram Penia: mota ea ratione, quia alteraretur obligatio: cum per eam tollatur proceſſus per tres conformes, & quod non teneatur conficere inſtrumentum guarentigiatum, quod in loco habet executionem paratam, quia durius obligaretur, & ultra ſupradictos, tenet etiam Alex. *in leg. ſi finita §. eleganter, ff. de damn. infec.* Aret. & Jaſ. *in leg. ex parte ff de ver. oblig.* cum aliis quos citat Caroc. *de locat. & cond. quæſt.7. cart.39. nu.*10. ubi dicit, quod idem dici poteſt de ritu magnæ Curiæ, de forma Cameræ, & de ſimilibus. Quam opinionem Rot.
30 idem Zacch. limitat, & declarat, non procedere, quando in loco adeſſet conſuetudo non faciendi inſtrumenta, niſi cum obligatione Camerali, tunc cogi poteſt debitor ad faciendum inſtrumentum cum hac obligatione, allegat Granut. *Theorem.9. numer.* 13. quæ conſuetudo, dicit ipſe, hodie ubique viget, præſertim in ſtatu Eccleſiaſtico, Mancin. *de confeſſ. cap.1. ſub num.*38 & quod, ſtante conſuetudine ſupradicta, quod aliter confici non ſoleant, cogi poſſit, tenet Tiraq. ut ſupra, *numer.*3. dicens, in Gallia paſſim obſervari, nullum confici inſtrumentum ſine guarentigia. Rebuff. *in tract. de conſuet. art.*2. Gloſ. 13. *numer.* 29. *tom.* 3. Granut. *d. Theorem.*9. Gab. *de conſuet. concl.3. num.* 10. & 15. cum aliis, per eum allegatis, & per eundem Caroc. *dict. quæſt. num.*11. & cum aliis clauſulis ſolitis, & conſuetis. Facit etiam pro hac opinione, quod Notarius cenſetur rogatus, apponere clauſulas ſolitas, & conſue-
31 tas; imo habeantur pro appoſitis, & ſi non ſint appoſitæ, eſt com. opin. ut per Cag. allegatum per Ber-
* taz. *de clauſ. clauſ.*4. Gloſ. 34. excepto tamen juramento, & conſtituto.

Sed ut revertamur, unde digreſſi ſumus, infertur etiam ex dicta communi ſententia, quod numquam cenſetur renovata Emphyteuſis ex tacito Domini
32 conſenſu, niſi tempus præſcribendum intervenerit; & quod tempus requiratur, videbimus *in tit. de ren. q* 5. & ratio eſt, quia, cum Emphyteuſis requirat ſcripturam, tacitus conſenſus Domini nihil proficiet. Bald. *in leg. unica C. quando non pet. par.* Alex. *conſ.* 70. *nu.* 4. *lib.* 5. Dec. *conſ.*328 *n.*1. Cravet. *conſil.87.n.3.* Ruin. *conſil.*110. *nu* 1. *lib.*1. Jaſ. *in d.l.1.C. de jur emph. nu.* 96. Beru. *in c. potuit. de locat. nu.*78. Gomez. *de contr. tit.2. cap.3 nu.*17. cum aliis, quos citat Valaſc. *d. q. num.*10.

33 Contrarium tenet Alciat. *de præſ. reg. 1. præſ.57. nu.3.* Rom *conſ.*103. Alex. *conſ.38. lib* 4. Dec *conſ.* 329. *nu.*3. ſed eorum opinio eſt falſa, dicit Valaſc. ut ſupra, & *qu.20. nu.*20. & contra communem, & nos dicemus, *in tit. de renovationibus, num.*5.

34 Amplia ſupradictam communem, & magis communem opinionem, habere locum etiam in contractu libellario, propter eorum ſimilitudinem, & quia promiſcuè utimur iſtis vocabulis: ita tenet Ruin. *conſ.*257. *num.*45. quem ſequitur Surd. *d. dec num.*10. & idem dicendum credo in contractu cenſuario reſervativo, de quo diximus ſup. *q.8.* cum enim eiſdem vocabulis promiſcuè utamur, ut *in ead. q. n.5.* & ratio, quare requiratur ſcriptura, eſt, quia memoria hominum eſt labilis in teſtibus; & conceſſio in emphyteuſim excedit memoriam hominum; utique iſta militat etiam in contractu cenſuario; ideo idem jus eſt ſtatuendum.

35 Declaratur habere locum etiam in ſcriptura privata, quia lex *prima Cod. de jur. emph.* non requirit publicum inſtrumentum, ſed tantum ſcripturam, quæ de privata etiam poteſt intelligi, ut *in dict. l. contractus, Cod.*
* *de fid. inſtr.* & ibi Caſtr. *in prin.* & alii ibi, per illum tex. communiter tenent; & hanc opinionem tenet Caval. *in ſupra d. dec.30. nu.*109. ubi loquitur de libris Eccleſiæ, quibus credendum eſt, quando adſunt requiſita, ibidem allegata; vel etiam, ſi adeſſet recognitio Emphyteutæ, cum ſolutione canonis, pro re emphyteotica, ex qua probatur, quod ſcriptura intervenerit, tanquam neceſſarium antecedens, & hoc probari poteſt ex libris cenſualibus Eccleſiæ. Rot. ut per Cavaler. *dec.* 291. *num.* 3.

36 Limita principalem concluſionem, quando in aliquo loco extaret conſuetudo, quod conceſſiones in emphyteuſim fierent ſine ſcriptura, ut dictum eſt ſupra, qualis in Patria mea non eſt. ubi nulla conceſſio fit ſine ſcriptis. & idem atteſtatur Surd. de ſua Patria, *ead. dec. nu.* 10. & quando adeſt ejuſmodi conſuetudo, nemo dubitat, ut bene advertit ibi Surd. & Valaſc. *ead. quæſt.7. ſub num.* 2. & ratio eſt, quia in contractibus emphyteuticis ſemper attenditur conſuetudo. Marſ. *ſing.* 425.

37 Limitatur ſecundo, non habere locum, quando ſcriptura eſſet deperdita: quia tunc teſtes ad probationem admittuntur æquè, ac inſtrumentum, & eandem fidem facerent, *l. teſtium, in fine, Cod. de teſt.* ubi Bart. & cæteri D.D. Abb. & Felin. *in cap. cum olim* 1. *de privil.* Valaſc. *d. q.* 7. *n.* 38.

38 Declaratur, dictam limitationem habere locum, modo tria concurrant. Primo enim probari debet tenor eorum, quæ in inſtrumento continebantur. Secundo probari debet tenor ſcripturæ confectæ. Tertio amiſſio ſcripturæ, ſeu caſus amiſſionis, Bartol. *in dict. leg. teſtium, colum. fin.* & *in leg. ſicut iniquum, Cod. de fid. inſt.* Mari. *de probat. num.*39. ubi dicit: tria requiruntur, ſcilicet actum fuiſſe celebratum, ſcripturam inde confectam, & caſus amiſſionis. Ubi etiam *num.* 334. invenies materiam teſtamenti deperditi, privilegii & publicorum actorum *num.* 336, *cum ſeq.* Valaſc. *dict. qu.* 7. *ſub nu.*38. & ideo Emphyteuta debet eſſe cautus, ne inſtrumentum emphyteuticum perdat, quia eo perdito jus ſuum vacillaret, & requireretur, quod appareret,
39 ſolutionem canonis emphyteutici fuiſſe factam per 40. annos, ex ſententia Alber. & Ang. *in dict. l.* 1.
* *Cod. de jur. emph.* refert Jaſ. *in ead. l.*1. *numer.*64 & *in l.*2. *Cod. eod. numer.*155. ubi dicit, quod hæc eſt magis

com. opinio. Neque huic ſententiæ obſtat, quod ſupra diximus de ſcriptura, neceſſaria ad probandum contractum emphyteuticum: quia in iſto caſu, quando per tantum tempus ſolvit canonem, probatur, ſcripturam interveniſſe, juris præſumptione. Spec. *in d. §. nunc aliqua, ver. 64.* Jaſ. *ſub eod. n. 155.* Valaſc. *de jur. emph. qu. 7. n. 27.* Rot. *dec. 400. par. 1. in recent. & par. 5. dec. 262. n. 9.* & maxime procedit, quando non agit ad caducitatem, ſed ad alium effectum, ut *in d. dec. 262.* in fine, ubi agebatur pro laudemio, & in caſibus, in quibus requiritur ſcriptura, ſufficiunt præſumptiones, ſi illa non invenitur, tam in prima inveſtitura, quam in renovativa. Cavalc. *dec. 30. par. 2. n. 19.* qui allegat Craver. in fine, *de antiquit. temp. n. 14.* & in caſu, quando per 30. annos ſolvit, quod præſumatur, ſcripturam ab initio interveniſſe, tenet Villalob. *com. op. l. E. nu. 47.* & licet ſolemnitates, ex diuturnitate temporis, non præſumantur in actu, in quo requiritur ſcriptura, ut per Doctores, quos congerit Surd. *conſ. 28. nu. 108.* & Gabr. *tit. de præſ. concluſ. 1. n. 60.* in fine, tamen ſpatio 30. & 40. annorum, præſumerentur, ut per Mantic. *de tacit. lib. 22. tit. 7. num. 13.* ubi allegat etiam Alex. *conſil. 219. num. 26.* ubi eſt caſus; & vid. *de contr. emph. qu. 18.* & an requirantur anni 30. & 40. dicemus infra *tit. de contr. emph. qu. 11.*

40 Sciendum eſt etiam, quod ad probanda dicta requiſita, ſufficiunt duo teſtes fide digni, ut per Bart. *in d. l. teſtium, in fin. gl. in d. l. ſicut iniquum* & ibi Paul. de Caſt. *n. 3.*

Contra tenet Salic. quod requirantur quinque teſtes, ſed reprobatur à Jaſ. *in d. l. 1. n. 64. & 65. & in l. 2. C. eod. nu. 134.* optimis fundamentis, & a Valaſc. *d. q. 7. in fine.*

41 Sed, ſi ſolum tenor ſcripturæ confectæ, & caſus amiſſionis probaretur, non autem factum, & res geſta, ſeu veritas contentorum in ipſa ſcriptura perdita; tunc non ſufficit probatio per quoſcumque teſtes vulgares, ſed per valde idoneos, qui clarè de tenore inſtrumenti deponant, juxta *tex. in dict. cap. olim,* & ibi Abb. *num. 8.* Bart. *in d. l. teſtium, num. 11. dec. 254.* Ruin. *conſ. 179 num. 5. lib. 1.* Dec. *conſ. 82. num. 3.* Alex. *conſ. 169. nu. 9. lib. 2.* Licet non deſint, qui cont. teneant, teſtes ſcilicet peritos requiri ad probandum inſtrumentum deperditum, quod non eſt verum indiſtinctè, niſi hoc tantum caſu, quo tenor inſtrumenti duntaxat, & ejus amiſſio probari debet, non vero veritas rei geſtæ. Valaſc. *d. qu. 7. num. 38.*

Dicantur autem teſtes idonei, & periti, in hoc caſu, ſi falſitatem, & vitium ſcripturæ, & contenta in ea, uſu, & arte cognoſcere poſſunt. Bart. *in l. 2. §. 1. ff. de jur. Fiſc.* Alex. *in l. 2. col. pen. Cod. de bon. poſſ. ſec. tab.* & Dec. ponit, quomodo interrogari debent, *conſ. 82.* Rip. *in l. 1. ff. ſi cert. pet. numer. 82.* & ideo debent eſſe Advocati, Doctores & Notarii. Felin. *in cap. ſicut num 3. de re jud.* ſed hæc qualitas non eſt ab extra probanda, ſed erit ſatis, ſi Judici, ex interrogationibus, vel alias conſtet, ut advertit Alcia, *in dict. l. 1.* & Purp. ibi *num. 181.* dicit, aliam qualitatem de bonitate hujuſmodi teſtium non eſſe neceſſario probandum, cum ſufficiat juris præſumptio generalis, quod non admittit Valaſc. *eod. num.*

42 Notandum eſt etiam, quod fœmina admittitur ad probandum tenorem inſtrumenti deperditi. Purp. *d. l. 1. num. 181.* & ibi Rip. *num. 82.* ut dicit, quod ſi illiteratus deponat de tenore inſtrumenti, erit ſuſpectus de perjurio.

43 Requiritur quoque, quod teſtes ſint conteſtes, ſingulares autem non ſufficerent Affl. *dec. 302 n. 6.* Valaſc. *ſub d. nu. 1.* ſed ſi ſemiplene probatum eſſet, tunc ſemiplena probatio ſuppleri poteſt juramento ſuppletorio. Paul. de Caſtr. *in d. l. ſicut iniquum,* & Bald. *ibid.* Purp. *in d. l. 1. num. 177.* refert Valaſc. ſub eodem numero, quod

44 juramentum peti debet à parte, alias non defertur. Jaſ. *in l. admonendi ff. de jur. jur.* & ante concluſum in cauſa, ſed quomodo hoc procedat, videndus eſt Seraph. *de privil. jur. privil. 33. nu. 195.*

45 Debent etiam teſtes deponere, inſtrumentum deperditum, fuiſſe authenticum, ſine vitio raſuræ, & quod nulla ex parte ejus fides vacillabat. Affl, *dict. dec. 302.* Rip. *in eadem l. 1.* & quod recognoſcunt litteram illius Notarii, Affl. *ead. dec.* & Valaſc. cum aliis, per eum allegatis, *eod. num.*

46 Practica igitur erit: probare caſum amiſſionis, ſcilicet naufragio incendio, hoſtium, aut latronum incurſu, aut alio caſu, abſque culpa, & dolo ipſius, qui allegat amiſſionem, & ſtabitur juramento, amiſſionem allegantis, modo aliquæ conjecturæ caſum amiſſionis præcedant, quarum Judex cognitionem prius habuerit, ut dicunt D. D. *in d. c. cum olim.* & Affl, *dec. 274.*

47 Sed advertendum eſt, quod hoc ultimum requiſitum, de probando amiſſionem ſcripturæ, tunc habet locum, quando ſcriptura eſt de eſſentia actus, vel de neceſſitate probationis, ut in materia noſtra; alias ſatis erit, probari veritatem rei geſtæ. Valaſc. *ſub eod. num.* cum aliis, quos citat.

48 Notandum eſt denique, quod, ſi probaretur per teſtes, inſtrumentum fuiſſe a parte ſurreptum: tunc de tenore ſtaretur juramento creditoris adverſus ſurripientem; & idem multo magis haberet locum, ſi quis laceraret inſtrumentum, quod pars haberet in manu, ut per D.D. quos congerit idem Valaſc. ut ſupra.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Contractus in dubio, an emphyteuſis, vel locationis, cenſeri debeat, num. 1. diſt. n. 4.

Amplia procedere, quando penſio eſt mediocris, num. 7.

Amplia etiam, ſi pacta pertineant magis ad naturam emphyteuſis, quam locationis, n. 8. declara. nu. 10.

Contractus judicari debet, ſecundum quod partes nominaverunt, num. 2. declara num. 6.

Voluntas contrahentium non præſumitur à verbis aliena. num. 3.

Pro emphyteuſi præſtatur magna penſio, num. 4.

Canon quod fructibus reſpondeat, probari debet, num. 5.

Verba magis deſerviunt natura contractus, quam natura verbis, num. 6. declara n. 13.

Emphyteuſis non habet propriam naturam, ſed ſuſcipit conventionem, quam ei partes imponunt; & pacta appoſita, de ejus natura eſſe intelliguntur, num. 9.

In contractu emphyteutico utile dominium transfertur; in locatione, nec utile, nec directum, n. 12. declara. ibidem.

Quando conceſſio facta eſt ad libellum, præſumitur in dubio emphyteuſis, n. 14. dec. ibidem.

Quando conceſſio facta eſt ad meliorandum, præſumitur in dubio emphyteuſis, num. 15. dec. ibid.

Quando in inſtrumento dicitur, quod debeat præſtari certa annua quantitas, præſumitur emphyteuſis. n. 16.

Emphyteuſis ſi in totum eſt perempta, emphyteuta debet ſolvere canonem, ſecus, ſi contractus judicatur locationis, quia conductor non tenetur ad caſus fortuitos, ibid.

Et procedit, etiamſi ex emphyteuſi non remanet tantum, ut ex ea percipiantur fructus ad penſionem ſufficientes, num. 17.

Cont. multi tenent, ſed eorum opinio reprobatur, eod. num.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad hæredes extraneos, & quomodo intelligatur n. 18.

Locatio tranſit ad extraneos hæredes, & quomodo intelligatur, ibidem.

Quomodo cognoſcatur, contractum eſſe locationis, & non emphyteuſis. num. 19.

Pœna legis fin. C. de jur. emph. *non habet locum in contractu locationis, ad longum tempus, n. 20.*

Quando ſolvitur parva penſio, judicandum eſt, contractum eſſe emphyteuticum, etiam ſi dictum ſit, quod locavit, n. 21. ſed dic, ut ibi.

Quando facta eſt mentio in contractu promiſcuè de emphyteuſi, locatione, cenſu, ſive libello, quis contractus judicari debeat, & n. 22.

Con-

Conjectura, ex quibus judicandus eſt contractus emphyteuticus, num. 23.

Si penſio ſolvatur pro affictu, an ſit judicandus contractus emphyteuticus, num. eod.

1 SUpra, quæſt. quinta, tractavimus de differentiis inter locationem, & emphyteuſim: modo neceſſarium eſſe puto, videre, quid dicendum ſit, quando dubitatur, an contractus ſit locationis, vel emphyteuſis? Et hinc inde adſunt præſumptiones, ut quia partes nominaverunt contractum emphyteuticum, & conceſſio eſt facta in emphyteuſim, vel locatio in emphyteuſim. Et quod cenſeri debeat contractus emphyteuticus, vel locationis, ſecundum quod partes appellave-
2 runt contractum. Bart. *in l. eorem §. qui maximos, qu. 5. de public.* Old. *conſ.* 159. Angel. *conſ.* 5. Aret. *conſ.* 55. Dec.
3 *conſ.* 32. & quia etiam voluntas contrahentium non præſumitur a verbis aliena. *l. labeo §. idem tuberoſ. de ſupp. leg.* Præterea, talis præſumitur contractus in ſui eſſentia, qualis apparet in ſui figura. Bald. *in l. rogaſti §. ſi tibi, ff. ſi cert. pet. & in rub. C. de jur. emph.* & infra dicetur *nu.* 11.

4 Prædictis tamen non obſtantibus, diſtinguendum eſt: Aut præſtatur modica penſio, & tunc debet judicari Emphyteuſis; quia de natura Emphyteuſis eſt, ut præſtetur quid minimum, in recognitionem dominii, ut per Doctores *in l. 2. Cod. de reſc. vend.* Joan. And. *in add. ad Spec. de empt. & vend. §. nunc dicendum,* &
* eſt com. op. ut per Nat. *conſ.* 49. *num* 7. Clar, *§. emph. qu.* 1. *ver. & adverte,* & vide infra *nu.* 11.

Aut præſtatur magna penſio, quæ fructibus correſpondeat; vel quaſi; vel præſtatur aliqua pars fructuum: & tunc debet potius judicari locatio; quam Emphy-
* teuſis, & hæc eſt magis com. op. ut per Cagn. *in l.* 2. *C. de reſc. vend. n.* 102. Clar. *d. verb. & adverte;* & iſtum verum modum eſſe diſcernendi locationem ab emphyteuſi, tradit Bart. *in l.* 1. *n.* 4. & ibi Jaſ. *n.* 35. *C. de jur. emph.* & Doctores com. *in c. potuit de locat.* Aret. *conſ.* 55. *nu.* 4. Alex. *conſ.* 112. *n.* 6. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 161. *n.* 21. *l.* 1. Bero *conſ.* 84. *nu* 15. *lib.* 1. Nat. qui de com. teſtatur, *eod. conſ.* 49. Craver. *conſ.* 663. *nu.* 12. dicens hanc eſſe com. Burſ. *conſ.* 255. *n.* 1. Rol. *conſ.* 96 *num* 25. *lib* 1. Marc. *de prob. concl.* 351. *n.* 9. *vol.* 1. Seraph. *deciſ.* 794. *num.* 3. *cum ſeq. &*
5 *dec.* 172. Menoch. *de præſ. præſ.* 155. *num.* 5. & quod canon reſpondeat fructibus, probari debet per eum, qui allegat Mago, *dec. Lucana* 12. *n.* 18. Surd *dec.* 198. *nu.* 27. & ad judicandum, an penſio, ſeu canon fructibus reſpondeat, aut non, fructus æſtimandi ſunt, deductis impenſis; quæ colligendorum gratia fiunt. *l.* 1. *C. de fruct. & lit. expen.* Tiraq. *de ret. lign. §.* 15. Gloſ. 1. *nu.* 1. *& ſeq.* Gab. *conſ.* 80. *n* 6. *& ſeq. lib.* 2. neque habenda eſt ratio eorum fructuum, qui ex melioramentis percipiuntur. Gab. *eod. conſ. num.* 8. & hanc diſtinctionem facit etiam Mareſcot. *var. reſolut. cap* 76. *lib.* 2. ubi infinitus allegat, & debet inſpici tempus, quo contractus fuit celebratus, ut penſio fructibus reſpondeat; Mant. qui alios citat. *de tacit. lib.* 21. *tit.* 19. *num.* 18. *& infra num.* 19.

6 Nec obſtat, quod dictum fuit de nominatione partium, quia ut inquit Bald. *in l. 2. C. commod.* verba magis deſerviunt naturæ contractus, quam natura verbis; & ideo nominatio contractus emphyteutici immutat naturam contractus. Dec. *conſ.* 164. *num.* 3. Seraph. *ead. dec. & dec.* 314 *num.* 4. *& dec.* 171. *num.* 3. & idem tenet Surd. *de dec.* 198. *num.* 3. & ideo, quamvis contractus, manifeſtis verbis, appelletur locatio, vel emphyteuſis; nihilominus, ſi effectus repugnat, ut quia conceſſio eſt facta ad vitam, vel in perpetuum, vel ad tertiam generationem, vel quartam; ipſe effectus ſpectandus erit magis, quam verba, & ita judicabitur emphyteuſis, vel locatio ſicut effectus demonſtrabit Menoch. *d. præſ.* qui alios refert, *num* 10. *& ſeq.*

7 Et hæc interpretatio locum habet; ne dum quando penſio æquatur fructibus, ſed etiam, quando eſt ſolum mediocris, ita ut poſſit dici minima. Grat. *conſ.* 128. *num.* 8. *lib.* 2. Nevlz. *conſ.* 92. *num.* 45. Theſſ. *dec.* 20. *n.* 8.

8 Amplia, etiam procedere, quamvis pacta magis pertineant ad naturam emphyteuſis, quam locationis; quia ſi præſtatio penſionis fructibus conveniant, adhuc fortior eſt conjectura, quod ſcilicet intelligatur contractus locationis, ut per Aret. *dict. conſ.* 55. Idcirco, quamvis partes expreſſe contractum emphyteuſis appellaverint, & inſuper appoſuerint pacta devolutiva, in caſu inobſervantiæ, & contraventionis; nihilominus contractus erit locationis, & ita per Rot. fuit deciſum, ut in dicta *dec.* 794. & ibi eſt caſus, quod erat facta conceſſio, cum pacto, quod Emphyteuta non poſſet alienare, irrequiſito Capitulo, & quod in eventum contraventionis, res eo ipſo devolveretur una cum melioramentis, & fuit etiam dictum, quod talis devolutio, tamquam mere conditionalis, non poſſet peti, niſi quatenus intereſt, per Corn. *conſ.* 334. *num.* 3. *lib.* 1. & per alios, *in ead. dec.* allegatos.

9 Sed quia Emphyteuſis non habet propriam naturam, ſed ſuſcipit conventionem, quam ei partes imponunt, & pacta appoſita in contractu emphyteutico, de ejus natura eſſe intelliguntur, *l.* 1. *&* 2. *Cod. de jur. emph. & §. adeo Inſt. de locat. & conſul.* Natt. *conſ.* 49. *num.* 18. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 12. *numer.* 11. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 6. *num.* 11. *& tit.* 8. *nu.* 2. *&* 3. & idcirco ex conjecturis cognoſcendum erit, an contractus ſit locationis, vel emphyteuſis, & quando ſumus in dubio, ut infra dicetur.

10 Prima igitur conjectura erit, quod ſit contractus emphyteuticus, quando partes conveniunt, ut non modica, ſed magna penſio ſolvatur, quæ fructibus reſpondeat, & appoſitum ſit, quod penſio ſolvatur, pro recognitione directi dominii; tunc enim dicetur contractus emphyteuticus & non locationis. Natt. *conſ.* 114. *nu.* 6. idem Natt. *conſ.* 49. *num.* 18. *& ſeq.* Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 21. *num.* 48. Gab. *conſ.* 84. *num.* 10. *& ſeq. lib.* 2. & Menoch. *d. præſ.* 105. Surd. *d. dec. nu.* 23. ubi dicit, ex quantitate canonis dijudicamus contractum, quando ſumus in dubio, ut declarat Gab. *d. conſ.* 84. *num.* 9. *& ſeq.* an ſit emphyteuſis, vel locatio: Sed quando conſtat, eſſe emphyteuſim, tunc etiam ſi magna ſolvatur penſio, retinet naturam ſuam, quia ei non repugnat, quod penſio ſit magna, & in caſu ſuo non erat dubitandum, quia conſtabat de nominatione partium; erat etiam translatum utile dominium, & retentum directum, allegat Maſc. *concl.* 606. & Mago. *dec. Lucana* 12. *nu.* 18. & ideo ex translatione utilis dominii, & retentione directi, contractus judicatur emphyteuticus, quia in Emphyteuſi utile dominium transfertur, *l.* 1. *Cod. de jure emphyt. §. adeo. inſt. de locat.* ex locatione autem nec utile, nec directum transfertur, *leg. non ſolet ff. locat.* & quando contrahentes appellant contractum locationis, vel emphyteuſis, ab ea nominatione non eſt recedendum; ſed quando verba non ſunt clara, ad præſumptiones, & conjecturas recurrendum eſt. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 105. *in princ.*

11 Sed ex ſola conjectura, quod ſcilicet ex translatione utilis dominii judicetur contractus emphyteuticus, videtur dubitabilis; quia ut ſupra vidimus in *quæſt.* 5. *numer.* 10. in locatione etiam ad longum tempus transfertur utile dominium, & ideo, quando dicitur, quod in locatione non transfertur utile dominium, intelligi debet de ſimplici locatione ad breve tempus, ut *d. num.* 10. diximus ſed concurrente alia
12 conjectura, crederem, quod haberet locum dicta conjectura, & pro iſta opinione videndus eſt Gab. *d. conſ.* 84. *num.* 11.

13 Argumentum autem, deſumptum ex Bal. ut ſupra, quod verba magis debeant ſervire naturæ contractus, quam natura verbis; & quod denominatio partium non immutet naturam contractus: intelligendum eſt, quando certa eſt natura contractus, quem contrahentes volunt contrahere; ſecus in emphyteuſi, quæ non habet propriam naturam, ut ſupra diximus,

Digitized by Google

14 Secunda conjectura ſumitur, quando conceſſio eſt facta ad libellum: quia libellus, ſecundum communem uſum loquendi, accipitur pro emphyteuſi. Bar. *in l.1.C.de jur.emph.* & diximus ſupra, *quæſt.7. numero* 5. & opin. Bar, ſequutur. Alexand conſ. 117. *numer.12.lib.*4. Soc.Sen. *conſil.167.numer. 7.lib.*2. Dec. *conſil.* 164. Roland. *conſil.87.numer.* 1. *lib.*1. Menoch. *numer.*2. Mantica *de tacit.,* & *ambig. lib.*22. *titul.* 8. *numero* 4.

15 Tertia conjectura deſumitur, quando conceſſio eſſet facta ad meliorandum; nam iſte effectus propriè congruit emphyteuſi, quæ à meliorando nomen accepit *l.2.C.de jur.emph.* & vidimus ſupra, *q.* 2. & hanc op. tenet Alex.*conſil.117.numer.12.lib.*4. ſed hæc etiam conjectura patitur difficultatem, quia locatio etiam ad longum tempus fieri poteſt ad meliorandum, & pacta appoſita ſunt ſervanda, ut in ſimili tenet Caroc. *de locat.par.1.quæſt.4.tit.de pat.pot.numer.5.fol.*68. & ideo debet concurrere aliqua alia conjectura, & quod hæc conjectura ſit dubia, & lubrica, tenet Mantic. *eod loco.numer.*11. quia ſimplici locationi poteſt convenire: nam colonus debet rem facere meliorem, *leg. dominus horreorum* §.1.& *leg.pen.in princ.ff.locat.* ſed poteſt dici, inquit ipſe, aliud eſſe, quod tacite intelligatur, aliud eſſe, quod ſpecialiter exprimatur, juribus per eum allegatis.

16 Quarta conjectura ſumitur, quando in inſtrumento conceſſionis dictum eſt, quod certa annua quantitas præſtetur pro canone, cum canon ab Emphyteuta præſtari conſueverit. Auth.*qui rem.C.de Sac. San.Ecc.* & ita ſe habet vulgaris loquendi uſus, dicit Menoch. *d.conſ.*273 *num.*4. Sed, ſi fuiſſet dictum, ut ſolveretur pro canone, ſeu cenſu, tunc ex hac alternativa, ambiguitas exoritur: & ideo magis præſumeretur contractus cenſualis, ut tenuit Rota coram ſe, dicit Mantic. *eod. tit.* 8. *n.* 9.

17 Quinta conjectura deſumitur, ut ſi res concederetur titulu locationis perpetuæ, & penſio non eſſet conſtituta in pecunia numerata, ſed in aliis ſpeciebus; intelligeretur Emphyteuſis, Alex. *d. conſil.* 117. *numer.* 10. Cravet. *conſil.20.numer.*13.& *ſeq.* ſed Mantic. loco citato, *num.*18. advertit, quod etiam debet conſiderari, an penſio ſit modica, vel magna, correſpondens fructibus, & an ſolvatur pro recognitione dominij, vel pro compenſatione fructuum, & quod, quando conceſſio eſt perpetua, judicetur Emphyteuſis, Menoc. *de præ.præſ.*105.*n.*3.*lib.*3.

18 Sexta conjectura eſt, ſi prædia ſunt inculta, vel ædificia minantur ruinam: ſed dic, ut per Mantic. citato loco, *num.*12. Infertur ex hac quæſtione quod, ſi contractus judicetur eſſe locationis, & non Emphyteuſis, re abſumpta, vel perempta per incendium, vel aliter, penſio à conductore non eſt ſolvenda, quia conductor non tenetur ad caſus fortuitos; ſecus, ſi contractus judicetur Emphyteuticus, quia Emphyteuta non excuſatur à canonis ſolutione. Surd. qui alios citat, *ead.deciſ.*198.*num.*8. niſi tota res pereat; nec ſufficit, maximam ejus partem defeciſſe, quia, donec quid minimum ſupereſt, durat contractus, & obligatio. Hoc probat tex.*in l.1.C.de jur. emph.* ibi cui nihil reliquum permanſit, & hanc partem tenent omnes, enumerati per Surd. *d.dec.numer.* 9. & hæc opinio procedit, etiamſi tantum ex emphyteuſi non remaneat, ut ex ea percipiantur fructus, ad penſionem ſufficientes, ita Salyc. contra Bart. tenet *in d. l.* 1. & ibi Jaſ. *num.* 77. Natt. *conſil.* 49. *num.* 25. Corb. qui multos congerit, *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 11. *numer.* 4. *cum ſeq.* Joſeph. Lud. *conc.*12. *in princ.* & hanc qu. tractabimus etiam *in titu. de can. ſolut & melior. & expen. q.*9.

18 Contrarium, quando ſolvitur magna penſio, tenuit Cott. in memor. incipien. Emphyteutæ, & idem tenet. Teſt. *dec.* 20. *num.* 7. ſed eorum opinio reprobatur per Nat. *d. conſil.* 49. rationibus, per ipſum adductis, & per Corb. *d. ampl.* Burſ. *conſil.* 11. *num.* 22. & per Surd. *d.dec.num.*10.& 24.*in fine.* Vid. *in titul.de melior. & impenſ. q.* 9.

19 Interitur etiam, ſi judicatur contractus Emphyteuticus, & non locationis, & conceſſio ſit facta ab Eccleſia, ad hæredes extraneos non tranſit, niſi hoc fuerit in conceſſione expreſſum, vel tacitè intellectum, & hoc ex verbis, vel aliquibus argumentis conjici poſſit, Dec.*conſ.* 171. *num.* 1. qui de magis com. op. teſtatur. Ceph. *conſil.* 400. *num.*5. Surd. *ead. dec.numer.* 2. Secus autem, ſi judicatur locationis, quia de ſui natura tranſit ad hæredes extraneos. Ruin. *conſil.*161. *num.* 21. *lib.* 1. Surd. *d.dec. numer.*3. Alex. *conſil.*112. *numer.*2. *lib.*1. Ceph. *conſil.9.numer.*10. Rol *conſil.*96. *num.* 23. *cum ſeq. lib.* 1. ſed hoc intelligendum eſt, niſi verba licentiæ Summi Pont. ad filios, & deſcendentes conducentis reſtringerentur, cum licentia, & ſolemnitas, & cauſa requiratur, quæ requiritur pro alienatione dominij directi, ut tranſeat ad hæredes extraneos. Mantic. *de tacit.& ambig.*22.*titul.*17.*numer.* 4. ex ſententia Alex. *conſil.*189.*l.*2.2. *numer.*12. & 13. quia tunc locatio etiam perpetua ad hæredes extraneos non porrigeretur. Clar. §.*emph. q.*28. *ver. primus caſus,* & ita deciſum fuit in Rota, ut per Seraph.*deciſ.*868. licet in inſtrumento locationis eſſet facta mentio hæredum, quia intelligi debet de hæredibus ſanguinis, ideſt de deſcendentibus, ut per DD. ibi allegatos; & procederet, etiam ſi verba viderentur porrigi ad extraneos hæredes, quia eſſet contra formam licentiæ, contentæ in literis Pœnitentiariæ, ubi etiam fuit reſponſum, opinionem Salyc. & aliorum, quos ibi Ado. enumerat, tenentium, Emphyteuſim, in perpetuum conceſſam, tranſire ad extraneos, non procedere, niſi concurrente debita ſolemnitate conceſſionis, quæ non aderat in caſu d. Dec. quia licentia erat reſtricta ad filios, & deſcendentes, & fuit etiam dictum, quod non obſtabat quod canon correſponderet fructibus, propter dictæ licentiæ repugnantiam, ſed, An tranſeat ad extraneos hæredes Emphyteuſis eccleſiaſtica, vide *quæſt.* 1. *de contr. Emph. numer.*5.

20 Similiter cognoſcitur, eſſe contractum locationis, & non Emphyteuſis, ex nominatione partium, quando nominant contractum locationis Bart. *in l. conuen.* §. *qui maximos, ff.de pub.& vectig.* Old. *conſil.*159. Aret. *conſil.*55. Dec. *conſil* 305. Natt. *conſil.* 49 *numer.*13. Clar. §. *Emph.q.1.numer.*3. Menoch. *de præſ.præſ.*105.*lib.*3.*in princ.* & quando dictum eſſet: pluries, titulo locationis dedit, & maximè ſi additum eſſet, promiſit habitare domum, more boni inquilini, ex quibus verbis, & proprietate illorum, cum concludatur locatio, & non Emphyteuſis, talis debet cenſeri contractus, & non diverſus, qualis à partibus nuncupatur. Rot *in recent, recollectis per Paul. Rub.deciſ.* 14.*numer.*3.*ſeq.* & ideo verba clara, pluries repetita, præſumptivam interpretationem non admittunt *ead.dec.numer.*5. & habet locum, etiam ſi locatio ſit facta in tertiam generationem, ibi, *numer.* 7. declaratur tamen, quando locatio fuit facta pro modica penſione ibidem, *numer.* 8. & debet attendi ſtatus tempore conceſſionis, utrum fuerit locata pro modica penſione, aut pro penſione correſpondente fructibus, ut in ead.dec. dicitur, ubi alia invenies, ad cognoſcendum contractum locationis, & licèt in contractu conceſſionis, ſive locationis perpetuæ; pro reſponſione, fuiſſet nuncupatus cenſus nihilominus dicetur locatio, quia promiſſio remanet æquivoca: nomen enim, cenſus eſt genericum, & comprehendit quicquid alicui ſolvitur. in recognitionem priſtini dominij, & ideo ex hac appellatione, cenſus, non poteſt inferri, contractum eſſe Emphyteuticum, ut *in dicta dec n.*32.& *ſeq.*

21 Cognoſcetur etiam, ex magna penſione, proportionata ad fructus, cum pro Emphyteuſi ſolvatur quid modicum, quod declarat, ut ſuprà.

Cogno-

22 Cognoſcetur quoque, quando in conceſſione adeſſet pactum, quod propter bellum poſſet reſtitui res locata, quod repugnat emphyteuſi, & convenit locationi. Ruin. *conſil.* 161. *num.* 22. *lib.* 1. Bero *conſil.* 130. *lib.* 1. *cum* aliis, citatis per Seraph. *deciſ.* 272. *num.* 6. & quando qualitates contractus conveniunt locationi, nec obſtat, quod partes nominaverint emphyteuſim: quia nominatio partium non immutat ſubſtantiam, contractus, Seraph. *dec.* 313. *n.* 3.

23 Infertur, quando judicatur contractus locationis, quod pœna *l. fin. C. de jur. emphyt.* non habet locum, ſive ſit locatio ad longum tempus, ſive ſit perpetua. *d. dec. in princ.* ubi aliæ deciſiones adducuntur pro hac opinione. Sed pro ſolutione canonis habet locum *d. l. fin.* ut ſupra dixi *eod. tit. quæſt.* 5. *numer.* 16. vel potius habebit locum *l.* 2. *C. eod.* quæ loquitur in ſolutione canonis, & *lex fin. in alienatione.* Rot. *part.* 2. *poſth. deciſ.* 64. *num.* 3.

24 Advertendum eſt etiam, quod, quando ſolvitur parva penſio, cenſendum eſt, eſſe emphyteuſim. & contractum emphyteuticum, quamvis in inſtrumento conceſſionis dictum eſſet, quod locavit. Villal. *com. op. lit. I. numer.* 133. *& ſeq.* Caroc. *de locat. & cond. par.* 1. *tit. de reſc. locat. num.* 46. *cart.* 49. qui infinitos cumulat, hanc opinionem tenentes. Mantic. *d. tit.* 8. *num.* 19. ſed hoc intelligendum eſt, ſi directum dominium non eſt translatum, quia hæc modica penſio convenit etiam cenſuali inſtrumento, ut dicit ibi Mantic. & debet etiam ſolvi in recognitionem directi dominii, ut ibi, *num.* 25.

25 Sciendum eſt præterea, quod, ſi in aliquo contractu ſit facta mentio promiſcuè de Emphyteuſi, locatione, cenſu, ſeu libello, & dubitetur, qui contractus appellari debeat; conſideranda ſunt pacta, in contractu appoſita, & ſecundum illa judicari debet, in quam ſpeciem contractus cadat: illa enim denominatio nihil facit, ſed potius attenditur effectus rei: & hæc eſt com. op. ſecundum Bald. *conſ.* 21. *num.* 5. relatum per Clar. *§. emph. qu.* 1. *ver. ultimo*, & hic alia pacta deſervient pro conjectura, an ſit judicandus contractus emphyteuticus, locationis ſeu cenſus, vel libelli, idem Caroc. *dict. n.* 46.

26 Septima eſt, ſi fuerit conceſſa, ſine temporis præfinitione, Mant. *eod. tit. n.* 12. qui alios citat: ſed dic, ut ibi per eum *n.* 13.

Octava conjectura erit, ſi dictum ſit, quod non poſſit petere remiſſionem, propter ſterilitatem. Mant. *eod. loco, n.* 14.

Nona eſt, ſi appoſitum eſſet pactum, quod non poſſit alienari; ſed dic, ut per Mant. *ibi n.* 16.

Decima eſt, ut, ſi dictum ſit, ut is, qui accepit poſſit ſibi rem appropriare, ſolvendam certam pecuniæ quantitatem. Mant. ibidem *n.* 18.

Undecima conjectura erit, ſi quis, per longum tempus, tanquam emphyteuta, ſolverit uniformem penſionem, Emphyteuſis præſumetur, Mant. *eod. tit.* 8. *num.* 28.

Quid autem ſi penſio annua ſolvatur pro affictu, an poſſit dici Emphyteuſis? pro hoc dubio videndus eſt. idem Mant. *eod. tit.* 8. *n.* 26. *& ſeq.*

Duodecima erit, quando conventum eſt, ut in caſu alienationis laudemium domino ſolveretur. Alex. *conſil.* 23. *num.* 7. *lib.* 5. Menoch. *dicta præſ.* 105. *numer.* 7. *& ſeq.*

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

An in contractu Emphyteutico requiratur pro ſubſtantia; quod certa quantitas, pro ingreſſu, ſolvatur, n. 1. *& an procedat in Emphyteuſi Eccleſiaſtica. n.* 3.

Emphyteuſis habere poteſt, titulo lucrativo, & oneroſo, numer. 2.

Honded. opinio rejicitur, n. 3.

Utilitas Eccleſiæ in quibus conſiſtit, n. 4.

Juſta intratura quæ dicatur n. 5.

Quando datur pro ingreſſu æqua ſumma, an ſapiat uſuram numer. 6.

Emere an liceat in foro conſcientiæ injuſto pretio, licet non ultra dimidium ibidem.

Uſura quid ſit, n. 7. *provenit ex mutuo, & non ex alio contractu ibidem.*

1 EXpedit etiam ſcire, an in contractu Emphyteutico, vel libellario, de neceſſitate requiratur, quod à principio præſtetur certa quantitas, pro ingreſſu. Et Bar. *in princ. l.* 1. *C. de jur. emph.* dicit hæc verba: (Ad evidentiam debes ſcire, qualiter debeat fieri contractus Emphyteuticus. Nam ab initio datur certa quantitas, puta, centum, & poſtea annuatim paciſcitur, aliquod modicum dare.) Sed non dicit, quod de ſubſtantia hoc requiratur. Et idem dicit Spec. *in tit. de locat. §. nunc videndum, ver. quinto.* Sed tacitè hoc videntur tenere, & hanc partem tenuit Jac. de Aren. Parmenſis *in d. l.* 1. ubi vult, quod domino debeat præſtari quinquageſima æſtimationis, vel pretii, quod à principio numeratur, & quæ ſit iſta quinquageſima, dicemus in tit. de laudemiis, unde, ſecundum eum, ſi res valet centum, quæ datur in Emphyteuſim, à principio numerantur ſexaginta, & poſtea conſtituitur aliquis modicus cenſus, ſingulis annis perſolvendus, & hanc opinionem ſequitur etiam Alber. de Roſ. *in d. l.* 1. *in* 3. *col.* qui dicit, hanc eſſe com. op. & quod, ſi res valet centum, poteſt concedi in Emphyteuſim cum intratura de quadraginta, & cum intratura de ſexaginta, ſecundum op. Jaſ. ſequitur Afflict. *dec.* 72. *num.* 4. & eandem op. tenuerunt Fulg. ibi & Guarn. Bertra. *conſil.* 34. *num.* 5. *lib.* 7. Hoſt. in Sum. *de locat. num.* 12. Silveſt. *in ver. emph. num.* 3. Ferret. *conſil.* 81. *nu.* 3. quibus Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 10. *num.* 6. aſſentit niſi valde modica, & in omni ſit penſio: læditur enim maniſeſtè is, qui pro re valente, juſto pretio, centum, præſtat ſexaginta, & ultra hoc annuas penſiones, & ideò juſta penſio, ſecundum ipſum, erit, ut dicemus infra. *num.* 5.

2 Com. op. quod non requiratur de neceſſitate, ut à principio præſtetur aliqua quantitas, voluit expreſſè Bart. *in l. ſi tibi*, & Titio, *in col. pen. ff. de ver. oblig.* ubi notanter dixit, quod Emphyteuſis poteſt haberi dupliciter, titulo ſcilicet lucrativo, & oneroſo; dicitur autem haberi titulo oneroſo, quando à principio præſtatur illa quantitas, & poſtea conſtituitur ille modicus cenſus annuus: lucrativo autem haberi dicitur, quando à principio non præſtatur illa quantitas, ſed tantum conſtituitur annuus reditus, eandem op. tenuit ibi Cyn. qui dicit, hanc eſſe com. op. & Salyc. ibidem atteſtatur, ſervari de jure, & de conſuetudine,

* & quod hoc non ſit de forma, ſed ex conventione partium, cui partes renunciari poſſunt, juxta *l. pen. C. de pact. dicit* Jaſ. *in eod. l.* 1. *num.* 3. & ita tenere affirmat omnes, *in cap. potuit de locat.* & refert alios, hanc op. tenentes, & eſſe com. dicit Abb. *in eod. cap. potuit. numero* 6. & idem Clar. *in §. Emphyteuſis. quæſt.* 3. atteſtatur etiam, quod de jure verior ſit, & de conſuetudine approbata, à qua non eſſe recedendum in judicando, & conſulendo; de com. etiam atteſtatur Alex. *conſil.* 117. *num.* 13. *vol.* 4. Villalo. *com. op. lit. E. num.* 45. & hanc poſteriorem partem tuetur Valaſc. *quæſt.* 10. *in princ.* qui alios citat, & quod non ſit de ſubſtantia, quod præſtetur certa quantitas de jure, ſed potius ex conventione partium, tenet etiam Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *titul.* 6. *num.* 10. & quod ſive detur magna, ſive modica quantitas, convenire poſſe, dicit Ceph. *conſil.* 178. *num.* 10. *& ſeq.* & Mantic. *citato loco num.* 22.

3 Diſſentit ab hac opinione Honded. *conſil.* 37. *numer.* 17. *lib.* 2. dicens non habere locum in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ titulo oneroſo dari debet, & non lucra-

lucrativo, & gratis; & dictam poſteriorem opinionem inquit procedere in Emphyteuſi, quæ poteſt concedi titulo lucrativo, & ſic opinio Jacob. de Aren. & Alber. in Emphyteuſi Eccleſiaſtica bene procedit, cui ego aſſentire nun poſſum: qnia licet Emphyteuſis Eccleſiaſtica non poſſint concedi, niſi in evidentem Eccleſiæ utilitatem; non ſequitur; ergo de ſubſtantia requirit, quod certa ſumma ab initio præſtetur; nam ſufficit, quod conceſſio cedat in evidentem Eccleſiæ utilitatem; & ego nunquam vidi, quod Commiſſarii Apoſtolici hoc requirant, & hæc utilitas conſiſtit, non quod à principio præſtetur dicta ſumma, ſed in penſione annua, & canonis ſolutione, & aliis utilitatibus, ut bene explicat Red. *de reb. Ecc. non alien.*
4 *rub. de cauſ. utilit. car.* 132. *num.* 164. *& ſeq.* Abb. *in cap. ad aures eod. tit.* Ludoviſ. *deciſ.* 343. nam quando ab initio à recipiente nihil præſtatur, non repugnat, immo naturæ Emphyteuſis maxime congruit, ut penſio ſolvatur, quæ fructibus reſpondet; alioquin, ſi ab Eccleſia concedatur, non poteſt dici in evidentem ejus utilitatem conceſſa, ut requiritur, Gab. *conſ.* 84. *lib.* 2. Mant. *citato loco n.* 24.

Et quamvis ſi res valeat centum, poſſit concedi in Emphyteuſim, ut dictum eſt, cum intratura de quadraginta, vel ſexaginta; Valaſc. tamen *d. q. num.* 6.
5 intelligit, quod juſta erit intratura, ſi qui computat cum valore penſionum, faciat juſtum pretium rei, parum plus, vel minus; alioqnin non eſt ferendus, qui ultra juſtas penſiones recipit ulterius pecuniam pro ingreſſu: exit enim conventio menſuram juſtitiæ: nam; ſi pactum de retrovendendo minuit pretium, debet etiam minuere id, quod datur pro ingreſſu, tam in foro conſcientiæ, quam in foro ſeculari; quæ conſideratio non poteſt habere locum, quia, ut ſupra diximus, omnes concorditer dicunt quod quando à principio datur aliqua quantitas, tunc pro canone ſolvitur aliquid minimum, & ſive ſolvatur modica penſio, ſive magna, fructibus correſpondens, modo pro cognitione dominii detur, non refert ut per eundem Valaſc. *q.* 5. *n.* 8. & diximus *ſupra, qu.* 15. *num.* 10.

Movet etiam Valaſ. aliud dubium, *eod. numer.* 6. an ingreſſus hujuſmodi pecuniarius uſuram ſapiat?
6 Et concludit non eſſe tutum in foro conſcientiæ recipere pro ingreſſu pecuniam, quando reciperet juſtam penſionem, quia contractus peccaret in æquilibrio juſtitiæ, ſicut non eſt tutus, qui decipit in pretio, licet non ultra dimidium, Navar. *in cap. novit. de jud.* 6. *not. num.* 65. *& ſeq.* Covar. *lib.* 2. *reſol. cap.* 4. *num.* 11. Tolet. *in ſum. de ſept. pec. mort. cap.* 48. *nu.* 4. & multos cumulat Jo. Bapt. Lup. *in cap. navigants.* §. 5. *ſub num.* 111. ſed hæc etiam conſideratio non eſt admittenda, quia pro penſione ſolvitur quid minimum, ut dictum eſt, & licet ipſa loquatur, quando ſolvitur juſta penſio, quod tunc non eſſet tutus in foro conſcientiæ Dominus, recipiendo aliquid pro ingreſſu; ni-
* hilominus ejus opinio eſt contra com. op. Nam omnes tenent, quod pro ingreſſu poſſit dari magna, vel parva quantitas ex partium conventione, ut ſupra vidimus,
7 & non ſapit uſuram, quia uſura eſt lucrum ex mutuo pacto debitum, vel exactum, *cap. ſi fenerabis, & c. conſuluit, de uſur.* & uſura eſt, quæ ex mutuo provenit, non autem ex alio contractu, *cap. ejiciens* 88. *diſt.* Rot. in recentiorib. *deciſ.* 572. *num.* 1. *part.* 1. Nec obſtat ratio ſupra dicta, de eo, qui emit rem, decipiendo in pretio, licet non ultra dimidium: quia hæc non eſt emptio, & venditio, ſed emphyteuſis, quæ differt a venditione, ut ſupra vidimus, *quæſt.* 15. *num.* 9. & pro hac opinione facit, quod licet emphyteuta, finita Emphyteuſi, poſſit retinere meliorationes, & eas non perdat, ut dicemus *in tit. de melior. quæſt.* 1. tamen, quando adeſt pactum, ut revertantur ad dominum, vel Eccleſiam, illas amittit, & lucratur dominus, ut ibi *numer.* 21. nec hoc eſt contra juſtitiam: quia ita partes convenerunt. Nec ſimiliter obſtat, quod penſio ſit magna; quia, ut ſupra vidimus, *n.* 4. *&* 5. hoc non repugnat, modo ſolvatur in recognitionem dominii, ut *in d. qu.* 15. *n.* 10.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM.

Contractus Emphyteuticus, an ſit bonæ fidei, vel ſtricti juris, num. 1.

Omnes contractus de jure Canonico ſunt bonæ fidei. nu. 2. *cont. num.* 4.

Contractus Emphyteuticus Eccleſiæ, eſt bonæ fidei. num. 3. *cont. num.* 4.

Differentia inter contractum bonæ fidei, & ſtricti juris, & quare ita nominentur. n. 5. *remiſſivè.*

Reſtat videre etiam, an contractus Emphyteuticus ſit bonæ fidei, vel ſtricti juris. Et videtur dicendum eſſe bonæ fidei, quia ſecundum jus Canonicum
1 omnes contractus ſunt bonæ fidei, ut tenet Bal. *in c.* 1. *de plus pet.* quem ſequitur Jaſ. *in* §. *actionum*, *n.* 4.
2 *Inſt. de act.*
3 Et ſecundum iſtam opinionem, Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & ejus contractus, eſſet bonæ fidei, propter jus Canonicum.
4 Contrarium tamen tenendum. Et ratio eſt, quia contractus Emphyteuticus non eſt numeratus inter contractus bonæ fidei *in d.* §. *actionum*; & ideo eſt ſtricti juris, ut ibi dicit Gloſ. recitando quædam carmina magiſtralia, ad hoc propoſitum; & hanc opinionem ſequutus eſt Jaſ. melius cogitando, contra opinionem Bal. *in l. cum poſtea, numer.* 2. *C. de pact. & in l. quod te mihi, numer.* 34. *ff. ſi cert. pet.* & iſtam partem tenuit Lud. Gomez. *in eod.* §. *actionum* Covar. *in reg. poſſeſſor. lib.* 6. *part.* 2. §. 6. *num.* 5. quod contractus emph. ſit ſtricti juris, tenuit Cum *in conſ.* 166. *n.* 1. idem Jaſ. *in l. ſi quis id, quod, num.* 23. *ff. de juris om. jud.* Ruin. *conſ.* 35. *num.* 1. *& num.* 2. Corb. *de cauſ privat. ob lin. fin. num.* 4. Valaſ. qui alios allegat, *de jur. emph. q.* 5. *nu.* 12. & Capic. *deciſ.* 14. *in fine.*

Quare autem dicatur contractus bonæ fidei, vel
5 ſtricti juris & eorum differentias, vide apud Jaſ. *in d.* §. *actionum numer.* 3. *& num.* 64. *cum ſeq.* Ang. Aret. *in d.* §. *actionum*, ibidem Gloſ. & Valaſ. *in eod. quæſt.* 5. *in princ. & numer.* 2. *cum ſeq.*

DE CONTRACTIBUS EMPHYTEUTICIS

QUÆSTIO I.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis nova quæ ſit, & quæ antiqua nu. 1. *& quæ hæreditaria, num.* 2.
Emphyteuſis privata, de ſui natura, tranſit ad extraneos hæredes, num. 3.
Verbum, hæredibus, de quibus intelligitur, num. 4.
Feudum, de ſui natura, non tranſit ad extraneos hæredes, eod. num. 4.
Hæredum appellatione, qui veniant. n. 6.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, an tranſeat ad extraneos hæredes num. 5. *& in dubio non præſumitur hæreditaria nu.* 7.
*Tranſit, quando dictum eſſet pro ſe & quibus dederit, ultra debitas ſolennitates, n.*8. *& quando dictum eſſet, pro ſe hæredibus, & quibus dederit n.* 9. *ac etiam ſi dictum ſit, quibus voluerit. n.* 10.
Et quando adeſſet clauſula, ad habendum, & quicquid ſibi, & ſuis hæredibus placuerit faciendum, num. 11.
Declara modo iſta clauſula ſint poſita in diſpoſitivis, ſecus in executivis ibidem.
*Item, quando eſſet facta conceſſio uſque ad certum annorum numerum.n.*12. *ſed cont. ibidem.*
Et quando eſſet facta conceſſio in perpetuum, cum debitis ſolemnitatibus. n. 13.
Item quando adeſſet recognitio tantum, & non conſtaret, quod bona eſſent Eccleſiæ, ſecundum Clar. qui ab Auctore reprobatur. num. 14.
Declara, dictas limitationes habere locum, modo conceſſiones ſint factæ cum debitis ſolemnitatibus, alias ſecus, num. 15.
Limita, quando adeſſet ſtatutum. ut poſſit vendi, ſub eod. num. vel conſtitutio Papæ, ibidem, & vide ibi alias limitationes.
Emphyteuſis non hæreditaria, & ex pacto, & providentia: quæ ſit, num. 16.
Et in dubio, quid tenendum, an ſit hæreditaria, vel pacto, & providentia, num. 17.
Emphyteuta an teneatur de bonis emphyteuticis onera hæreditaria ſubire, num 18.
Diviſio bonorum emphyteuticorum quomodo fieri debeat inter filios, vel hæredes, num. 19.
Inſtitutus in re certa, an ſuccedat in bonis emphyteuticis. num. 20.
Verbum, deſcendentibus, quomodo intelligi, & interpretari debet, num. 21.
*Mixta emphyteuſis, quæ ſit, n.*23. *emphyteuſis, acquiſita titulo lucrative, quæ ſit, & quæ oneroſo. n.*23.

PRæludiis abſolutis, de contractibus emphyteuticis tractandum venit, & variarum conceſſionum, in emphyteuſim, materiam examinandam ante omnia exiſtimo. Sed pro faciliori intelligentia earum rerum, quæ in hoc tractatu ponentur, præmittenda ſunt aliqua, videlicet, quæ ſit emphyteuſis nova; quæ antiqua, quæ hæreditaria; & quæ non hæreditaria, & pacto, & providentia, & quæ in dubio judicanda; & quæ mixta, & demum, quæ titulo lucrativo conceſſa ſit, & quæ oneroſo.

1 Emphyteuſis enim nova eſt illa, quæ habet originem in perſona ipſius emphyteutæ, & quam ipſe acquiſivit. Clar. §.*emphyt. q.*16.*in princ.* Antiqua vero eſt, quæ habet originem ab aliquo aſcendente, idem Clar. *d.q. & §. feudum. q.*8. & quando dicatur nova conceſſio, unde etiam infra. *q.*9.*n.*12. & nova dicetur in caſibus, ubi ipſo jure emphyteuſi quis privatur, vel per ſententiam Judicis; tunc ſequuta remiſſione, dicitur nova conceſſio; exemplum eſt in alienatione ſine conſenſu domini: ubi vero non ipſo jure incurritur, nec ſit ſequuta ſententia, dicitur antiquæ confirmatio, ex com. Burſat. *conſ.*252.*nu.*8. *lib.* 3. vel ex mutatione pactorum appareat, vel aliunde de animo domini, & emphyteutæ novam feciſſe conceſſionem, ut per eundem Burſat. *eod. conſ. num.* 13. dicetur etiam nova, quando appoſita ſunt nova pacta, & novæ qualitates adjectæ ſunt, quæ non erant in prioribus inveſtituris. Farin. *dec. poſth.* 94. *par.* 2. *n.*11. vel ſi interveniſſet nova perſona. Cavaler. *dec.*219.*n.*10.

Emphyteuſis autem hæreditaria eſt illa, quam acquirens ſtipulatus eſt pro ſe, & hæredibus quibuscunque vel pro ſe, & quibus dederit; vel pro ſe, & hæ-
2 redibus, ſi eſt accepta à privato. Et in hoc dicit Clar.
*d.q.*16. differt emphyteuſis privati à Feudo: quia; cum
3 Emphyteuſis, accepta à privato, de ſui natura tranſeat ad quoſcunque hæredes, etiam extraneos; illa
4 verba, pro ſe, & hæredibus, intelliguntur etiam de
* extraneis, & eſt com. op. ut per eundem Clar. *d. §. emph. qu.* 28. ver. tertius caſus: Secus autem eſt in Feudo. nam, cum Feudum de ſui natura non tranſeat in extraneos, illa verba verificantur ſolummodo in deſcendentibus hæredibus, idem Clar. §.*feudum.q.*83.*ver. ſed quid.* Hie. Caval. com. *contra com. q.* 194. & ſi eſt conceſſum pro ſe, filiis, & hæredibus, non ſufficit, quod ſit hæres ſanguinis, ſed requiritur, quod ſit hæreditatis, & univerſalis. Rot. *in dec. poſth. par.*2. 265. *nu.*1. loquens in emphyteuſi, & ideo filius non poteſt obtinere, niſi ſit hæres: & ſi repudiat patris hæreditatem repellitur à feudo, vide DD. quos cumulat Valaſc. *de*
5 *jur. emph. q.*43.*in princ.* Si verò eſſet accepta ab Eccleſia, in hoc eſt magna controverſia: partem enim negativam, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & hæredibus, non tranſeat ad extraneos hæredes, ſed ſolummodo ad deſcendentes, tenet Goz. ad *conſ.*39.*nu.*6. appellans, hanc eſſe com. Alex. *conſ* 56.*n.*3.*lib.*2. Soc. Jun. *conſ.*11.*n.*1.*l.*3. Bolagn. *conſ.*48. Barb *conſ.*163. Bertran. *conſ.* 173.*n.*47.*lib.*13. idem Soc. Jun. *conſ.* 71.*n.*3. *lib.*1. ubi dicit, quod ita com. determinatur. Corn *conſ.*76.*litt. B. lib* 2. Dec. *in c. In præſentia nu.*48.*de probat.* & ibi Bero. *nu.*386 Aff. *dec.*100.*n.*1. & quod emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa pro ſe, & hæredibus, intelligitur conceſſa pro deſcendentibus, & non pro extraneis hæredibus, tenet Peregr. *de fideicom. art.*32.*n.*52. Fuſar. *de fideicom. ſub q.*339 *num.*53. Ceph. *conſ.*400.*n* 5 *lib.*3. Craſſ §. *hæreditas. qu.*11. *num.*10. qui hanc magis com. dicit. Villalob *lit. E. nu.*56. idem refert, & addenda ſunt, quæ diximus *in prælud. quæſt.*15. *numer.* 18. & alios refert Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*22. *tit.*19. *num.*15. quam op. ipſe defendit, etiam
6 ſi dictum ſit, pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus, num. 20. Hier. de Cæval. *dicta q.*194. ubi alios refert, de com. & magis com. op. atteſtantes, licet multos citet, contrarium tenentes, etiam de com. quod tranſeat ad extraneos; & noviſſimè, quod conceſſio in emphyteuſim, pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus, quando eſt eccleſiaſtica, hæredum appellatione veniant ſolum hæredes ſanguinis, & deſcendentes, & ſic emphyteuſis dicitur ex pacto; & providentia, adeò, ut in extraneos tranſire non poſſit, tenet Rota coram Reverendiſſ.
Mer-

Merlino, *dec.* 211. *in recens. recol. per Paul. Rub. num.* 3. *& ſeq.* ubi allegat Seraph. *dec.* 868 Hondea. *conſ.* 92. *n.* 19. *lib.* 1. Surd. *dec.* 11. *n.* 8. Mant. *d. tit.* 19. *num.* 15. & alios refert, atteſtantes de com. ubi ampliat, ut habeat locum, etiam ſi adeſſent clauſulæ ad habendum, &c. & quibus dederit, &c. quæ clauſulæ adeo afficiunt ſubſtantiam emphyteuſis, ut illam, de emphyteuſi ea pacto: & providentia, tranſire faciant in emphyteuſim hæreditariam, ut per Rot. *in recent. p.* 2. *dec.* 132. *nu.* 1. *& par.* 1. *dec.* 642. *num.* 4. & Rot. *ead. dec.* Merl. *num.* 7. & infra dicemus *n.* 11. modo in inveſtitura adſit pactum de non alienando, vel per relationem ad antiquas inveſtituras. ubi adſit nec prohibitio alienationis, ita ut dictæ clauſulæ, ad habendum, &c. tribuant facultatem diſponendi inter perſonas comprehenſas, & deſcendentes, non autem inter extraneos. *ead. dec. n.* 8. & ſeq. ampliat etiam, *nu.* 11. ſi dictum ſit, dictus emphyteut. habeat, &c. quæ clauſula non facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos hæredes. Mant. *de clauſ. p.* 1. *clauſ.* 5. *n.* 7. nam illa clauſula intelligitur, ut habeat jure emphyteutico, *ead. dec. n.* 12. & habet locum, etiam ſi dictum ſit pro, hæredibus in perpetuum, Mantic. *d. tit.* 19 *n.* 21. niſi aliqua etiam levis conjectura concurrat, tunc ad extraneos hæredes, tranſit Ceph. *conſ.* 9. *n.* 13. & Mant. ibi conſiderat multas conjecturas, de quibus etiam infra dicemus, & unam conjecturam ponderavit Rot. *in dec. noviſſ.* 381. *par.* 5. quod emphyteuſis ſit tranſitoria ad extraneos hæredes, quando, ultra dictionem in perpetuum, adeſſet obſervantia, ut quia plures fuerit eadem emphyteuſis conceſſa extraneis hæredibus, de conſenſu Eccleſiæ, qui non ſint de deſcendentibus primi acquirentis; quia tunc dicuntur extranei hæredes, Mantica *citato loco numer.* 1. in qua dec. fuit approbata opinio Mantic. quod licet emphyteuſis accepta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, in perpetuum, non tranſeat ad extraneos hæredes, & quod hæc ſit opinio magis communis, reprobata opinione Covar. & aliorum, & quando emphyteuſis ſemel tranſivit ad extraneos hæredes, ſemper retinet eandem qualitatem, Mantic. *eodem titulo* 19. *n.* 33. Rot. *d. dec. num.* 12. & habet locum, & ſi adeſt pactum de renovando, de 29. annis in 29. annos; quia illud pactum operatur, quod Dominus directus teneatur in perpetuum, & licet requiratur beneplacitum Apoſtolicum, tamen, ſtante obſervantia 30. annorum, præſumitur, ut in eadem Dec. dictum fuit numero 15.

Et quando poſt mentionem factam filiorum, fiat mentio hæredum, veniunt deſcendentes, & ſucceſſores ſanguinis, Rot. *noviſſ. par.* 5. *deciſ.* 216. *&* 269. nam homines ſolent hæredes appellare deſcendentes, & agnatos? Rot. *deciſ.* 112. *numer.* 8. *&* 10. *in recollect. per Paul. Rub.*

Fundamenta iſtius opinionis ſunt hæc.

Primum, quod regulariter emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſeat ad extraneos hæredes, ſed tantum ad deſcendentes, ſecundum magis com. opin. de qua teſtatur Imol. *in l. ex facto n.* 14. *ff. de hæred. inſt.* Ruin *conſ.* 23. *n.* 34. *lib.* 5. Alexand. *conſ.* 13. *n.* 4. *lib.* 1. Soc. *conſ.* 121. *n.* 18. *lib.* 2. Grat. *conſ.* 55. *nu.* 8. *lib.* 1. Ruin *conſ.* 48. *num.* 10. *lib.* 2. Gozad. *conſ.* 73. *nu.* 9. Rimio. *conſil.* 437. & hoc favore Eccleſiæ fuit introductum. Seraphin. *deciſ.* 703. *numer.* 1.

Secundum fundamentum eſt, quod id quacunque materia, quæ de ſui natura, non eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, appellatione hæredum, non veniunt extranei, & hæc eſt com. op. de quo atteſta-
* tur Dec. *conſ.* 171. *num.* 5. & ideo illud verbum; poſitum in conceſſione, pro ſe, & hæredibus, debet intelligi ſolummodo de deſcendentibus, non autem de extraneis; ad cognoſcendum etiam, quando feudum, vel emphyteuſis ſit hæreditaria, & non ea pacto, & providentia, vide Gab. tit. *de ver. ſignific. conc.* 3. per totam: & An, ſtante Clauſula, hæredibus quibuſcunque, veniat extraneus, etiam in materia, non tranſitoria ad extraneos hæredes. idem Gab. *eod. tit. conc.* 4.

Contrariam opinionem, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat etiam ad extraneos hæredes, tenuit Imol. ſibi cont. *in l. quod dicitur ff. de verb. ob. n* 8. atteſtans, hanc eſſe magis com. op. ſequitur Corn, *conſ.* 131. *lit. Q. lib.* 2. Anch. *conſ. ultimo n.* 8. Alex. ſibi cont. *conſ.* 189. *n.* 19. facit Corn. *conſ.* 13. *lit. R. lib.* 3. Parif. *conſ.* 84. *n.* 4. *lib.* 4. *conſ* 85. *n.* 17. *lib.* 4. affirmat ita com. teneri, & Soc. *conſ.* 266. *n* 33. *lib.* 2. Franch. *dec.* 235. *n.* 3. & alii relati per Mant. *de conject. ult. vol. lib.* 7. *tit.* 9. *n.* 7. ubi dicit, quod ab utroque latere adeſt com. opinio, ſed quando adeſt clauſula, Et cui dederit, omnes concordant, quod tranſeat ad extraneos. & tanto magis hæc op. tenenda eſt, quando cum debitis ſolemnitatibus eſt conceſſa Mant. *citato titulo n.* 7. infra *num.* 13.

7 Sed quod non tranſeat ad extraneos hæredes emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa, pro ſe, & hæredibus;
* eſt magis com. op. ut dicit etiam Clar. §. *emphyteuſis q.* 18. *ver. quicquid, & ver. tertius caſus*, ubi infinitos congerit; Surd. *dec.* 11. *nu.* 5. & ſupra diximus: & etiam in dubio emphyteuſis Eccleſiaſtica non præſumitur hæreditaria. Covar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18 *ver. octavo* deduco Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 654. *n.* 4. Mant. *citato tit. n.* 14. & vide infra, *num.* 17. & quando in inveſtitura eſſet dictum, pro ſe & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & additum eſſet, uſque ad tertiam generationem, tunc non eſſet hæreditaria, quia intelligitur de hæredibus ſanguinis. Rot. *dec. poſth.* 407. *par.* 2. *num.* 4. *& ſeq.* Sed quando eſt conceſſa ab Eccleſia in perpetuum, pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, cum clauſula ad habendum, tunc tranſit ad extraneos hæredes. Rot. *in recentib. par.* 1. *deciſ.* 280. *nu.* 11.

8 Amplia, quia ſicut tacite hæredes extranei non comprehenduntur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ita etiam nec expreſſe poteſt concedi, ut ad extraneos hæredes tranſeat. Ant. Rub. *in l. gallus §. quidem recte ff. de lib. & poſt col.* 74. & hanc opinionem dicit eſſe com. Villalob. *com. op. lit. E. n.* 57. quæ declaratur, quod ſi concedatur cum
9 debitis ſolemnitatibus a jure requiſitis, fieri poteſt, ut tranſeat ad extraneos hæredes, idem Rub. *ead. col. &* Dec *conſ.* 171. Grat. *conſ.* 128. *vol.* 2. qui de com. teſtatur. Corb. *de cauſ privat. ob mort. civil. n.* 6.

Amplia 2, etiam ſi fuerint adhibitæ ſolemnitates juris, vel conſuetudinis. Mant. *d. tit. num.* 19. ſed dic ut ſup.

Amplia 3. etiam ſi dictum fuerit, pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus. Mant. *citato loco nu.* 20. qui alios allegat, & ſupra n. 5. in fin.

Amplia 4 etiam ſi dictum ſit pro hæredibus, & deſcendentibus in perpetuum, Mant. *d. art. n.* 21. ſed dic, ut ſupra n. 13.

Limita, non habere locum, quando in inveſtitura, ultra debitas ſolemnitates, appoſita eſſent talia verba quæ hoc importarent, puta, pro ſe, & quibus dederit, vel pro ſe, & hæredibus quibuſcumque; quia tunc tranſibit ad extraneos hæredes, eſt com. op. ut per Di-
* dac. relatum per Clar. *d. q.* 18. *nu.* 8. *ver. ſed quare.* Ant. Rub. *in l. gallus §. quidam recte ff. de lib. & poſth. col.* 37. eandem com. dicit Parif. *conſ.* 23. *vol.* 1. *& conſ.* 71. *vol.* 1. Jaſ. quoque hanc com. appellat *in l. quidem §. nihil, ff. de eden.* Gab. qui infinitos congerit com. op. *lib.* 6. *conc.* 4. *tit. de ver. ſign.* Michael Craſſ. qui alios citat §. *hæreditas, qu.* 11. *nu.* 11. Simo de Præt. *de interp. ult. vol. fol.* 197. *num.* 19. Pereg *de fideicom. art.* 33. *num.* 52. Fuſar *de fideicom. ead. quæſt.* 33. *num.* 34. noviſſime Mant *de clauſ. clauſ.* 102. *par.* 1. & ita atteſtatur deciſum fuiſſe in Rot. Corb. *de cauſ. privat. ob mort. civil. num.* 6. dicens eſſe com. op. quod bona Eccleſiæ poſſunt ad extraneos hæredes pertinere, quando hoc actum eſt in conceſſione, ut poſſint ad illos pertinere, & in conceſſione intervenerunt debitæ ſolemnitates, à jure requiſitæ, & idem dicendum eſt, ſi conceſſa eſſent pro omnibus, & quibuſcunque hæredibus, Mant. ut ſupr. *tit.* 19. *n.* 22. qui plures allegat,

&

& quando dictum eſſet, pro maſculis quibuſcunque, idem Mant. *ibi n.* 23. ſecus ſi dictum fuiſſet, pro maſculis, ſine illa dictione, quibuſcunq; ut per Vinc. Fuſar. *de fideicom. ſubſt. q.*339. *n.*56. ubi infinitos citat.

9 Limita ſecundo, quando dictum eſſet, pro ſe, hæredibus, & quibus dederit; quia hæc verba, quibus dederit, comprehendunt non ſolum extraneos hæredes, univerſali titulo venientes, ſed etiam ſingulares ſucceſſores, hanc eſſe com. op. teſtatur Curt. jun. *conſ.* 4. *num.*1. *ver. ſed quoniam, & conſil.*150. *num.* 2. Clar. §. * *emph. q.*17. *num.*12. Villalob. *com. op. lit. E. num.* 26. Rot. *in recent. par.*1. *deciſ.*642. *num.*4. & in d. dec. idem determinatur, quando adeſt clauſula, ad habendum, &c. & quando adeſt clauſula, & quibus dederit; & alios refert Mantic. *citato loco num.*24. & eſt alia dec. ſupra allegata, *num.*8. quando eſt data in perpetuum, cum d. clauſula.

10 Limita tertiò, quando dictum eſſet, pro quibus voluerit; quia verbum, voluerit, & verbum, dederit, non differunt. dicit Catocc. *de locat. tit. de locatione emphyt. num.*3. *fol.*94. ubi allegat alios hanc opin. tenentes; & licet loquantur in venditione rei emphyteuticæ, quod quando conceſſio eſt facta pro ſe, & quibus voluerit, non cadat, alienando irrequiſito domino; tamen, quia iſtæ clauſulæ æquiparantur, poteſt dici, quod tranſeat ad extraneos hæredes, quando adeſt dicta clauſula, & vide infra *num.* 11.

11 Limita quarto, quando adeſt clauſula, ad habendum, & quicquid ſibi, & ſuis hæredibus placuerit faciendum; quia hæc clauſula æquipollet clauſulæ, & quibus dederit; & ideo facit emphyteuſim, etiam Eccleſiaſticam, tranſitoriam ad hæredes extraneos. Dec. *conſ.* 614. *col.*1. Soc. *conſ.* 266. *num.*38. *vol.*1. Paril. *conſ.*25. *n.*40. *vol.*1. Cravet. *conſ.*256. *nu.*4. Cacher. *dec.* 164. Mart. *de clauſ. clauſ.*5. *par.*1. *in princ.* qui etiam atteſtatur, ita deciſum fuiſſe in Rot. coram Lancellotto, & Pamphylio & ibi ponit declarationes, ad quem te remitto. Mant. *d. art.* 19. *n.*25. ubi atteſtatur ita deciſum coram Seraph, & ita tenet Rota poſth. *dec.*286. *par.*1. *n.*5. & *dec.*16. *n.*1. & *dec.*50.

12 Declara prædicta, quando adeſt illa clauſula. Ad habendum, &c. & Quibus dederit, &c. habere locum, quando eſt poſita in parte diſpoſitiva, ſecus, ſi in parte executiva Rot. *in recent. par.* 1. *dec.*642. *nu.*6. & ſeq. & vide *dec.*286. *par.*1. *nu.*7. *poſth.* & declara etiam, ut ſupra *num.* 3. & add. Dura, *dec.* 195. *num.*2. ubi plures dec. Rotæ allegantur.

Limita quinto, quando eſſet facta conceſſio uſque ad certum annorum numerum puta 20. vel 30 annorum: quia hoc caſu tranſibit ad extraneos hæredes, uſque ad illum numerum annorum præfinitum, tam in emphyteuſi privata, quam Eccleſiaſtica; & hanc op. eſſe tutiorem, & æquiorem dicit Clar. *d. qu.* 28. *ver. tertio modo* Franc. qui loquitur in conceſſione facta, quando penſio correſpondet fructibus, *dec.* 235. vide infra tit. *de ſucc. in bon. emph. qu.*15.

Cont. tenet Mant. *in eod. tit.*19. *num.*10. quando quis emphyteuſim ab Eccleſia ſuſcepit. pro ſe, filiis, & nepotibus, uſque ad 40. annos, & deceſſit ſine liberis; extranei hæredes non ſuccedunt, & allegat Jo. And. ad Spec. *in §. nunc aliqua, ver.*145. *cont.* ipſum Spec. & Rimin. *conſ.*485. *n.*2. aliud tamen ſentit, quando eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus uſque ad 40. annos. Sed vide *d. qu.*15.

13 Limita ſextò, quando conceſſio eſſet facta, in perpetuum, cum debitis ſolemnitatibus à jure requiſitis, Seraph. *dec.*868. *num.*5. & tunc tranſit ad extraneos hæredes, & idem, quando eſt data poteſtas alienandi Rot. *in recent. par.*1. *deciſ.*642. *num.* 11. & quando conceſſio eſt facta pro hæredibus, & ſucceſſoribus, in perpetuum adhuc intelligendum ſit de deſcendentibus videndus eſt Mant. *citato tit.*19. *num.* 21. niſi aliqua etiam levis conjectura concurrat, ubi alios adducit, vide infra, ampl. 4.

14 Aliam fallentiam & limitationem ponit Clar. *ead. quæſt.* 28. *ver. unum tamen*; quod, ſi forte non conſtabat, bona in emphyteuſim conceſſa, fuiſſe Eccleſiæ, & per ipſam conceſſionem recognita ſunt ab Eccleſia; eo caſu utiqu(e) etiam ſi conceſſio eſſet ſimpliciter facta pro ſe, & hæredibus, tranſiret etiam ad extraneos, hæredes. & hoc abſque contradictore procedito & dicit hoc tenere Gratian. *conſ.* 55. *num.*29. *lib.*1. debet enim Eccleſia contentari, quod ſenſerit commodum ipſius recognitionis cum aliter probare non poſſet, bona ad ſe pertinere, abſque eo ſit quod velit, ea ab hæredibus recipientis, licet extraneis auferre, de qua opinione ego valde dubito, quia, ſi ſcienter recognovit rem ab Eccleſia, etiam ſi eſſet libera, cenſetur conceſſiſſe, & donaſſe, arg. l. Cujus per errorem dati repetitio eſt, ejus conſulto dati donatio eſt *ff. de reg. jur.* & quilibet eſt rei ſive moderator, & arbiter, *leg. in re. Codic. mand.* & quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt cap. quod ſemel *de reg. jur. in 6.* hanc etiam quæſtionem tractat Spec. *in tit. de locat. §. nunc aliqua, ver.*52. & argumentatur pro, & contra, ſed mihi placent argumenta, pro hac parte adducta, & maximè, quando diu eſſet ſoluta penſio, ut idem Spec. tenet, ver. ſeq. & quod recognitio & confeſſio præjudicet recognoſcenti, & confitenti, eſt dec. Seraph. *deciſ.*1424. *num.* 2. & 3. ſed opinionem Clar. tenet etiam Rimin. Jun. *conſil.* 461. *num.* 51. & *ſeq.* quam etiam ſequitur ſimpliciter Mant. *citato loco num.* 31. ſed in emphyteuſi Eccleſiaſtica non eſt dubium: in profana autem, poſſet procedere opinio contraria, ut infra *de laud. quæſt.* 36.

Limita octavo, quando contractus proprie non ſit emphyteuſis, ſed ſimplex locatio, veluti cum cenſus reſpondet fructibus ſui natura, tranſit ad hæredes, etiam extraneos. Mant. *citat. tit.*19. *n.*27. qui alios refert: ſed de hoc dic, ut in *prælud. q.*5. & quando cum debitis ſolemnitatibus, & pro canone correſpectivo fructibus, conceditur pro ſe, & hæredibus, emphyteuſis eſt tranſitoria ad hæredes extraneos Vivi. qui alios refert, *dec.*496. *n.*1. *l.*3. quod declara, ut in *Prælud. q.*15. *n.*18.

15 Declara omnes, ſupradictas limitationes habere locum, modo conceſſiones fiant cum debitis ſolemnitatibus, alias, ſecus. Soc. *conſ.*266 *num.*33. & *ſeq. vol.*1. Curt. Jun. *conſil.*130. *num.*6. Covar. *var. reſol. cap.*17. *n.*4. & ita deciſum fuiſſe in Rot. atteſtatur idem Mant. ut ſupra.

Limita nono, quando adeſſet in Eccleſia ſtatutum, ut poſſit vendi, quemadmodum de ſtatuto Abbatiæ Farfen. tenuit Rot. *in recent. par. deciſ.*642. *num.* 2. vel adſit conſtitutio Papæ, vel conſuetudo *ead. deciſ. nu.*8. & vide *de ſucceſſ. in bon. emph. quæſt.*3. *numer.*3. & *de diver. qu. emph. quæſt.*4. *num.*13.

Limita decimo, quando prius erat privati, & poſtea fuit ceſſa Eccleſiæ. Rot. *in rec. p.*1. *dec.*154. *n.*5.

Limita undecimo, quando res deteriores, quæ locari non poſſunt, fuerint ab Eccleſia conceſſa in Emphyteuſim. Mant. ut ſupra nu. 30. qui multos allegat, etiam ſi concedatur res ſterilis in tertiam generationem, idem Mant. *tit.*24. *lib.*22. *n.* 16. qui alios citat.

Limita duodecimo, quando Eccleſia voluerit, quod jure hæreditario apud primum hæredem maneat: ſemper enim eſt tranſmiſſibilis ad extraneos hæredes; & dic ut per Mant. *citato loco num.* 32.

Limita decimotertio, ſi ita actum eſt, ut tranſeat ad extraneos hæredes, & Eccleſia ita ſit ſolita concedere; & dic, ut per Mant. *ibi. n.*33.

Limita decimoquarto, quando cum juſta cauſa, & ſolemnitatibus fuit conceſſa; ſi aliqua cauſa revertatur ad Eccleſiam, poterit de novo concedere, ut ad extraneos hæredes tranſeat, ſecundum tenorem primæ inveſtituræ. Mant. *eod. tit. n.* 35.

16 Emphyteuſis autem non hæreditaria, eſt, quam acquirens ſtipulatus eſt, pro ſe, & filiis, vel pro ſe, & deſcendentibus, nulla facta mentione hæredum, hæc enim tranſit ad filios, ſeu deſcendentes, etiam quod non ſint hæredes. Clar. *d. quæſt.*16. *in princ.* & *qu.* 37. ſive

ſit

ſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſive privata, qui alios citat, quem ſequitur Cocc. *dec.* 137. *num.* 18. qui alias deciſiones allegat, & dicit, hanc eſſe com. op. quicquid ſit in aliis contractibus, *numer.* 11. *&* 17. quia tunc pater cenſetur ſtipulatus pro filiis hæredibus, Surd. *decif.* 322. *num.* 32. *& ſeq.* qui alios cumulat, & hæc Emphyteuſis dicitur ex pacto, & providentia, quia eſt ſtipulata, pro ſe, & deſcendentibus, vel pro ſe, & liberis, ſeu filiis, non facta mentione hæredum, ut dicunt omnes in cap. 1. an agn. vel fil. licet loquantur in Feudo, nec eſſet hæreditaria, ſi facultas ſit data nominandi unam perſonam, caſo, quo ſine filiis decederet. Grat. *diſcep. foren. cap.* 451. *nu.* 18. *&* 21. quia licet ſit data facultas, ut poſſit facere unam nominationem in teſtamento, ex hoc non alteratur natura Emphyteuſis, quod non ſit ex pacto, & providentia, & per dictam facultatem, non erit Emphyteuſis hæreditaria, ut tenet Rot. *in recent. part.* 5. *dec.* 60. *n.* 11. & procedit etiam ſi in inveſtitura adeſſet clauſula. Ad habendum, & cap. quia reſtringitur ad expreſſa, id eſt, durantibus generatione, & nominatione ſupradicta. Seraph. *deciſ.* 794. *num.* 8. & Rot. *in ead. deciſ.* 60. *nu* 12. *& ſeq.* & generale eſt, tam in Feudo, quam in Emphyteuſi, quod, non facta mentione de hæredibus, non cenſetur Feudum hæreditarium, ſed ex pacto, & providentia. Valaſ. *de jur. emph. q.* 45. *in fine, num.* 3. Gab. *in tit. de ver. ſign. conc.* 3. *num.* 22. etiam ſi verbum, hæredibus, non eſſet poſitum in clauſulis executivis Gratia. *diſcep. foren. per cap.* 451. *numero* 18.

17 In dubio autem, quid dicendum? Valaſ. *in ead. q.* 43. *n.* 4. dicit, in dubio, judicandum, eſſe Feudum. & Emphyteuſim hæreditariam, & non ex pacto, & providentia allegat Silva. *conſ.* 30. *n.* 33. dicit etiam, quod Pinel. infr. citandus, contra omnium ſententiam tenet, & hanc op. tenent plures alii, relati per Gab. *tit. de ver. ſign. conc.* 3. *n.* 18.

Contrariam opinionem tenet dictus Pinel. de bon. mat. *leg.* 5. *p.* 3. *num.* 48. qui dicit, non ſolum in caſu dubio, ſed etiam ſi adjiciatur verbum, hæredibus, nunquam cenſeri feudum hæreditarium, ſed ex pacto, & providentia, quaſi verbum, hæres in feudis ſignificet dumtaxat filium; & quod potius præſumatur ex pacto, & providentia, & non hæreditarium, tenet Ludoviſ. *dec.* 418. *num.* 13. ubi dicit, quod hæc opinio eſt verior, & receptior, & hanc opinionem refert tenere Maria. Frec. *de feud. ter. par. n.* 53. *& dec. ped.* 161. *à num.* 5. *uſque ad finem*, & ibi Add. ad *d. dec. Lud.* cumulat plures, hanc partem

* tenentes, & noviſſime ita fuiſſe judicatum per Rot. atteſtando eſſe magis com. op. & vide ſup. n. 7.

18 Infertur ex ſupradictis, ſi feudum, vel emphyteuſis ſit hæreditaria, tenebitur ſucceſſor, idemque hæres, ex ipſo feudo, vel emphyteuſi onera hæreditaria ſubire, quamvis ſolemniter inventarium conficiat; quod ſi non ſit emphyteuſis, vel feudum hæreditarium, non tenebitur, licet hæreditatem patris adeat, etiam inventario minime confecto, quia tunc hæreditario jure ſibi non defertur, ita voluit Alex. *conſ.* 19. *n.* 18 *l.* 5. And. de Iſern. *c.* 1. *qui ſucceſſ. tenen.* Card. Alex. *c.* 1. *col. fin. de eo, qui ſibi, & hæred.* Mar. Curt. Jun. *conſ.* 198. *n.* 20. & hoc com. eſſe receptum, teſtatur Covar. *l.* 2. *c.* 18. *nu.* 4. *ver.*

* *octavo infertur.* Maſc. *var. reſ. cap.* 26. *nu.* 2. dicens etiam ſi eſſet hæres, non confectu inventario, ad aliquid non tenetur, pro feudo quod habet ſeparatim ab hæreditate. alleg. Alex. *conſ.* 124. *n.* 8. *l.* 4. Brun. *conſil.* 25. quem dicit, ſequutum fuiſſe à Rot. ut per Mohed. *deciſ.* 277. Clar. autem, §. *feudum, qu.* 43. ponit diſtinctionem: ſi filius paternam hæreditatem non adivit, non tenetur creditoribus ſatisfacere; & hoc eſt indubitatum, dicit ipſe; ſed ſi adivit, diſtinguendum eſt inter feudum, vel emphyteuſim, quæ ſunt hæreditaria, & quæ non hæreditaria, nam filius, accipiens feudum, aut emphyteuſim non hæreditariam, & ſimul etiam hæreditatem patris adiens, cum beneficio tamen inventarii; non tenetur ultra vires hæreditatis paternæ, creditoribus ſatisfacere ex ipſo feudo, vel emphyteuſi; quia habet feudum ex pacto, & providentia primi acquirentis, non autem tamquam hæres; nec aditio hæreditatis debet ei obeſſe, ex quo confectio inventarii omnia ſua jura integra conſervat; & quando habet ex pacto, & providentia, non tenet aliquid ſolvere de feudo, vel illius fructibus, tenet etiam Covar. infra citandus; & vide infra q. 4. n. 13.

Et ſimilem diſt. facit Alciat. *conſil.* 91. *lib.* 5. quod aut emphyteuſis non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, & creditores non poſſunt proprietatem bonorum diſtrahere, ſed ſolum commoditatem, durante vita inveſtiti: aut eſt tranſitoria ad hæredes extraneos; & creditores poſſunt proprietatem bonorum diſtrahere, & Eccleſia tenetur illos inveſtire, & emphyteuta poteſt aſſignare creditoribus, hanc op. tenet etiam Rot. ut in *noviſſ. par.* 5. *dec.* 381. *numer.* 17. *& ſeq.* ſed de hoc vide de *diverſ. quæſt. q.* 4. quando ſcilicet eſt prohibita alienatio.

Secus autem, ſi feudum, vel emphyteuſis ſit hæreditaria; nam eo caſu, ex quo illam habet tamquam

* hæres, meritò, etiam ſi ſolemniter inventarium confecerit, tenetur creditoribus ex ipſo feudo, vel emphyteuſi ſatisfacere, & ita com. teneri, dicit Covar. *lib.* 2. *var. reſol. c.* 17. *n.* 4. *ver. octavo infertur* ſupra citat. & hæc diſtinctio mihi quoque placet.

Et idem teneo, quando eſſemus in emphyteuſi non hæreditaria, vel pacto, & providentia, & filius adeat hæreditatem patris, ſine beneficio legis, & inventarii, quod debeat de emphyteuſi, & fructibus ejus ſatisfacere creditoribus, cum repræſentet perſonam defuncti; & ideo etiam de ſuo ſatisfacere debet, per ea, quæ dicit idem Clar. §. *feudum quæſt.* 42. *ver. ſucceſſivè* de qua re etiam nos dicemus, cum tractabimus quæſtionem, An filius hæres patris, poſſit alienationem, vel renunciationem, factam à patre, revocare; in tit. de renunc. q. 10.

Aut ſumus in feudo, vel emphyteuſi mixta partim ex pacto, & providentia, & partim hæreditaria, & confectio inventarii conſervat jus revocandi alienationem, dicit idem Clar. *ead. q.* 42. *in fine*; & ſic non teneretur ſatisfacere creditoribus; quod non teneatur ad debita, tenet Dec *conſ.* 185. *n.* 3. Soc. jun. *conſ.* 72. *n.* 27. *& ſeq. lib.* 2. Rol. *conſ.* 67. *lib.* 1. *n.* 20. ſed vide in d. q. 10.

Secundo infertur; ſi eſt hæreditaria, ut eſt regula-
19 riter omnis emphyteuſis ſæcularis, *l.* 1. *ff ager. vect.* dividetur inter hæredes, pro hæreditariis portionibus, ſicuti dividuntur alia bona, Soc. jun. *in l. qui Roma.* §. *duo fratres num.* 7. *ff de verb. ob.* ſed ſi eſſet ex pacto, & providentia; dividitur, non pro portionibus hæreditariis, ſed pro portionibus æquis, licèt non æquè fuerint inſtituti hæredes, & in re certa, ita Bart. contra Spec. *in l. juſjurand. ff. de bon. lib.* §. *liberi. nu.* 4. *ver. nono ſequitur.* Bart. Corn. *conſ.* 37. *lib.* 3. Soc. iun. *conſ.* 72. *num.* 45. *vol.* 1. Natt. *conſil.* 501. Surd. *dec* 93. *num.* 11. Clar. §. *feudum quæſt.* 86. ſed, ſi eſſet emphyteuſis hæreditaria, non admittetur inſtitu-
20 tus in re certa: quia huiuſmodi inſtitutus, loco legatarii habetur, & non hæredis, *l. quoties*, *C. de hæred. Inſt.* vbi Paul. & alii: & hoc habet locum non ſolum ſi eſt emphyteuſis ſæcularis, ſed etiam ſi eſſet Eccleſiaſtica, adhuc ad filium, in re certa inſtitutum, non pertinet; modo ſit alius hæres univerſalis inſtitutus, qui emphyteuſim habere poſſit. Bal *in l. libertis. C. de oper. lib. num.* 26. Salic. *in l.* 2. *C. de iur. emph.* Valaſ. qui alios citat *d. q.* 43. *in fine*; idem tenet Couar.

* *var. reſol. l.* 2. *c.* 28. *num* 5. *ver* 11. qui hanc op. communem appellat, ſequitur Curb. qui alios cumulat, *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 17. *num.* 2. Gab. *tit. de ver. ſign. conc.* 3. *num* 19. qui plures allegat atteſtantes de com. licet loquatur in feudo; & hanc eſſe magis com. dicit, ubi limitat, niſi dictum ſit quibuſcumq. hæredibus: & declara infr. q. 3. n. 8.

Contrarium tenuit Ruin. in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quod tranſeat in inſtitutum in re certa, & in eum, qui

qui fuit inſtitutus in quinque ſolidis, dummodo ſit de ſueris, excluſo hærede extraneo univerſali, conſ. 158. idem Ruin. *conſ.9. num.12.in fine*, poſt Jacob.de Beluis. & Bal.refert idem Fulat. ut ſupra, ſed eorum op. eſt cont. com. ut dictum eſt, & refert alios idem Gab. *d. conc. 3. num.* 19. & quod in emphyteuſi Eccleſiaſtica, pro ſe, & hæredibus, non poſſit ſuccedere inſtitutus iure certa, tenet Alex.*conſil.* 24. *num.*3. *& ſeq. lib.*5. ubi all. Spec. Angel. Bal. & Salic. refert Fulat. *de fideicom. quaſt.* 341. *numer.* 11. ſed vide infra, *de ſucc. in bon. emph. qu.* 17.

22 Notandum eſt etiam, quod quando in conceſſione non eſt facta mentio hæredum, ſed dictum eſt, pro ſe, & deſcendentibus; recipit interpretationem ab illo verbo /deſcendentibus, quando eſt appoſitum, ſine copula immediatè ante verbum, deſcendentibus, & ita intelligeretur de deſcendentibus ſanguinis, Cocc. *decıſ.32.num.*12. & quod verbum deſcendentibus, ſine copula, qualificat verbum, ſucceſſoribus, & non poſſit intelligi niſi de ſucceſſoribus ſanguinis, idem Cocc. *deciſ.*137.*num.*15.ſed ſi ſimpliciter dictum eſſet, pro hæredibus, & ſucceſſoribus, intelligeretur de hæredibus. Cocc. *d.deciſ.32.num,*11. & quando eſt ſtipulata, pro hæredibus, & ſucceſſoribus, requiritur aditio hæreditatis, ut competat jus in bonis emphyteuticis, ſecundum mag. com.op. Covat. *var.reſol.cap.* 18.& alios refert.Grat.*diſcep,Foren. cap.* 451. *num.* 16. & in dubiu facienda eſt interpretatio, ut Emphyteuſis ſit hæreditaria. Gratian. citato loco, ſed vide infra, *nu.* 6. *&* 17.

23 Mixta vero emphyteuſis eſt, quando acquirens ſtipulatus, pro filiis & hæredibus, in qua filius ſuccedere non poteſt, niſi ſit hæres; neque hæres; niſi ſit filius, vel deſcendens, ſed utraque qualitas requiritur Clar. §.*emph.qu.16.in princ. & quaſt.37.in princ.*ubi reſta-
* tur, hanc eſſe com. op.nulla facta mentione an ſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, vel profana. Valaſc.*de jur.emph. quaſt.*44.*num.*11. Rot. *dec. poſth.* 265, *numer.* 1. *par.* 5. cum aliis ibi allegatis, & quando eſt conceſſa ab Eccleſia, in reliquis retinet naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, & providentiæ, ne in quemlibet hæredem extraneum, ſed ad ipſos tantum deſcendentes legitimos tranſeat. Surd. *conſ.*63.*n.*11.*& ſeq.* Clar. §.*feudum q.* 40. *ver.ſed quia.*Rot *ead dec.*263.*n.*2.& eſt etiam dec.Rotæ, *in recol.per Paul.Rub.dec.*115. *num.*4. ubi cont. op. refertur, quod ſit hæreditaria, & ad hæredes extraneos tranſitoria; ſed cont. partem amplectitur Rota, ut ibi, & *dec.*587.*dec.*3.*par.*1. in receur,

24 Reſtat modo videre, quæ titulo lucrativo; & quæ oneroſo conceſſa ſit, & de hoc aliqua diximus in Præludiis, *q.16.nu.*2.ex ſententia Bart. *in l.ſi mihi, & Titio, col.pen.de ver.ob.*ubi dicit,titulo oneroſo dicitur haberi, quando a principio præſtetur aliqua quantitas pecuniæ, & poſtea conſtituitur ille modicus cenſus annuus, lucrativo vero haberi dicitur, quando à principio non præſtatur illa quantitas, ſed tantum conſtituitur annuus reditus, & ita dicunt alii *in eadem l. ſi mihi, & Titio.* Corb. *de canſ. priv.ob non ſol. can. ampl.* 12. *n.*10. Natt. *conſ.*311.*n.*4. Mareſc. *var.reſ.cap.*14. *nu.*5. *l.*1. Add.*ad Dec Ludovıſ.*529.*n.*53. Add. *ad Alex. conſil.*54.*n.* 8. *l.* 5. ubi dicit, quod cognoſcitur, an habeat titulo oneroſo, quando a principio datur domino aliqua quantitas pecuniæ. & deinceps ſolvitur penſio annua. Decia.*reſp.* 73.*n.*4. *lib.*2.Natt. *conſ.*475.*n.*3.Corn.*conſ.*51. *lib.*3. quando vero ex mera liberalitate concedentis,tunc cognoſcitur habuiſſe titulo lucrativo.Soc.*conſ.*4.*n.*6.*l.*3. Rol.*conſ.*53.*num.*29.*lib.*1.& alia dicemus,*tit.de cont.emph. quaſt.*14.ubi videndus eſt etiam Mantic.*de tacit. & ambig.l.*21.*tit.*6. *num.*23. & quæ ſit iſta quantitas, quæ ab initio ſolvitur, videnda eſt ſupra, *d.quaſt.* 16. *Pralud.* dicitur etiam titulo oneroſo acquiſita, etiam ſi nihil ab initio ſolvatur, modo juſta penſio conſtituatur, Natt.*conſil.*115.*num.*4. Mantic. citato loco, *num. eod.* quando ſolvitur notabilis penſio, dicitur ex cauſa oneroſa. idem Mantic. *tit.* 14. *numer.*18. Gratia *diſcep for. cap.* 511. *n.*11.

QUÆSTIO II.
SUMMARIUM.

An in conceſſione facta uſque ad tertiam generationem, includatur perſona accipientis. n.1.amplia regulam n.2.3. & 4. limitatur n.5.6.8. 9. & 10.

Nova conceſſio, qua dicatur, num. 6.

Dictio, ipſius, quomodo intelligatur n.5. & 6.

Verba, finitam & completam, ſunt ſynonyma. eod. n.6.

Dictio, incluſivo, quomodo intelligatur, n. 9.

Dictio, uſque, quomodo intelligatur eod. n.

1 EGregia, & quotidiana eſt iſta quæſtio, An in conceſſione in emphyteutim, facta uſque ad tertiam generationem, includatur perſona illius, cui eſt facta conceſſio; vel prima generatio incipiat à filiis? Et quod perſona primi acquirentis comprehendatur in prima generatione, tenuit Spec. *in titulo de locat.§.nunc aliqua, num.*15.Bart.*in conſ. incip. conceſſa aliena.* Bal. *in l.2.col.1.C.de jur.emph. &* ibi Salic. *col.pen.* Angel Aret. *in §.adeo Inſt.de locat.* Imol *in l.quod dicitur col.* 9. *ff. de ver.ob.*Soc.*conſil.*25 *col.pen.*Corn.*conſ.*133.*col.*3. *vol.*4. & hanc partem tenuit. Rot.ut per Caputaq. *deciſ.*18.*&*125, *p.*2. quæ dec. fuerunt confirmatæ, ut per Ludoviſ. 522,
* in prin.Viltalob. *lit.E.com.op n.*50.*de com.* Gab. *tit.de jur.emph.conc.*4. *num.*1. *in fin.* Rot.*in recent par.*1. *deciſ.* 305.*in prin.* Mantic. *de tacit.lib* 22. *titul.* 25. *num.* 3. qui alios concordantes adducit, & alias deciſiones Rotæ allegat.ead.Rot. *in dec.poſth.par.*2.*dec.*94.*num.*1.*& par.* 1.*deciſ.*521.*num.*1. Mareſc.*var.reſol.lib.*2.*cap.*53.*in prin.*& vide Ludovıſ. inf. citandum. n.6,

Contrariam partem tenuit Bal.in Add. ad Spec. *in d.§.nunc aliqua.ver.item* & in Auth. *ſi quas ruinas, col.* 1.*C.de Sac. ſan.Ecc.* Curt.jun,*in tract.de feud. p* 3. *col.*36, *ver.circa* Ruin.*conſ* 166.*col.*5 *vol.*1. cum aliis relatis per Gab *in tit.de jur.emph.conc.*4. Paul. de Caſt. *conſ.* 338. *col.*1.*& ſeq.vol.*2. Clar.*in* §.*emph.quaſt* 34.*ver.ſed certè*; ubi dicit; quod ſi connumerentur auctoritates Doctorum, forte opinio cont.Bart.eſt magis communis,quod inter generationes expreſſas in conceſſione, nunquam computetur perſona ipſius recipientis, quocumque modo concepta ſint verba inveſtituræ, etiam ſi dictum eſſet, in ipſius tertiam generationem; quia verbum ipſius, ſubintelligitur, cum nemo generet ſe ipſum: & hanc opinionem multis argumentis defendit Mantic. *citato loco num.*4. cum conſequentibus, *& num.* 26. ubi alios cumulat.

Tenendo primam opinionem, quæ eſt magis communis, ut atteſtatur Gab. *in dicta conc.* 4. *numer.* 2. & quam etiam ſequuta eſt Rota Romana, non obſtat illud, quod dicitur per Clar. quod nemo generet ſe ipſum, & ſic non includatur recipiens; quia ejus ratio procederet, quando additum eſſet verbum, ipſius, ut dicetur infra, in prima limitatione, & tunc non poſſet ſeipſum generare; cum illa dictio, ipſius, non poſſet includere ſe ipſum, & ideo debet incipere à filiis: ſecus tamen eſt, quando dictum eſt, pro ſe,
3 uſque in tertiam generationem; quia, pro ſe, eſt una perſona, filius ſecunda, & nepos tertia, & hoc probatur in Auth. *de alien.* §. *Emphyteuſim*,qui tex.intelligitur & exponitur, vel de hæredibus ſanguinis, & ſic liberis, vel quod illa verba, & de duobus ejus hæredibus, capiuntur pro duabus generationibus: quia tex. ibi diſponit,quod em. h.Eccl. poſſit capi uſque in tertiam generationem, maſculinam, & fœmininam,computata perſona accipientis, Jaſ. *in l. quod dicitur, de ver. ob. n.*33. Ita declarat.

2 Amplia,ubi in conceſſione,uſque ad tertiam generationem fuit facta ſpecialis mentio de filiis,& nepotibus, quo fit ut generatio incipiat a primo acquirente,nec veniant pronepotes.Paul.de Caſt. *d.conſ.*338.*n.*2. Soc.*conſ.* 25.*n.*5.*l.*2.Ceph.*conſil.*58.*num.*34.Mareſc.*d.cap.*53. *n.*2,

3 Amplia 2. etiam ſi fuiſſet dictum, pro ſe, filiis, & nepotibus, & liberis; adhuc illud verbum, liberis, quod eſt aptum referri ad omnes in infinitum, reſtringetur per illam ſpecificationem filiorum, & nepotum, ut non veniant pronepotes. Bar. *in l. ut jusjurandi §. ſi liberi, n. 4. de no. ope. nunc.* Alex. *conſ. 44. num. 1. & conſ. 128. n. 8. & 380. num. 12. lib. 1.* Bero. *conſ. 109. n. 2. lib. 2.* Marc. *citato loco num. 3.*

4 Amplia tertiò, etiam ſi fuiſſet dictum, tibi, &, poſt mortem tuam, filiis, & nepotibus, uſque in tertiam generationem: nam adhuc pronepotes non comprehenderentur, Cepb. *conſ. 582. num. 14.* Paul. de Caſt. *de conſ. 338. col. 2.* Marc. *var. reſol. cap. 53. in fine*: nam illa verba, poſt mortem tuam, cenſentur appoſita ad demonſtrandum, quod filii, & nepotes non debent concurrere cum ipſo acquirente, ſed gradatim, poſt mortem ipſius ſuccedere; non autem ſunt adjecta ad tertiam generationem, quæ venit conſecutivè ad expreſſionem, factam de filiis, & nepotibus, Cepb. *eod. conſil. num. 14.*

5 Limita primo, dictam com. & magis com. op. non habere locum, quando dictum eſſet, in ipſius tertiam generationem, tunc procul dubio perſona illius cui eſt facta conceſſio, non comprehenditur in prima generatione, quia nemo generat ſe ipſum. Ita declarat Bal. *in d. l. 2. C. de jur. emph. & in d. Auth. ſi quis ruinas, ver. juxta hoc*, Imol. *in l. quod dicitur, la grande, col. 8. ff. de ver. ob.* Jaſ. *in d. l. 2 n. 166.* Alex. *conſ. 125. col. 2. vol. 5.* Soc. *conſ. 25. col. 2. v. 1.* Gozad. *conſ. 25 col. pen.* Curt. *de Feud. d. par. 3. & col.* Alex. *conſ. 110. c. pen vol. 3.* Aret. *in d. §. adeo, in Gloſ. auferre, Inſt. de locat.* Dec. *conſil. 624.* Ruin. *conſil. 166. numero 6.* ubi hanc op. com. appellat; hanc quoque op. & diſtinctionem, quando dictum fuit, concedo tibi, in tertiam generationem, quod comprehendatur perſona accipientis, & quando dictum fuit, Titio, & in ipſius tertiam generationem, quod non comprehendatur, ſed filius faciat primam, nepos ſecundam, & pronepos tertiam, tenuit Bart. *in d. conſ.* Bell. qui etiam, hanc eſſe com. refert, & indubitatam dicit. *conſil. 80. numer. 7.* eandem eſſe com. tenet Gab. *ead. conc. 4.* Ceph. *conſil. 582. nu. 24.* Gab *conſil 88. in princ.* Menoch. *conſil. 115. numer. 28. lib. 2.* & hanc opin. tenuit etiam Rot. ut per Caputaq. *deciſ. 17. & 18. lib. 2.* Mareſ. *var. reſol. c. 53. lib. 2.* & Rot. in recent. *par. 1. num. 2. dec* 305. ubi plures deciſiones cumulantur, Mantic. *in d. tit 25. nu. 16.* qui alios cumulat, & teſtatur, ita tenuiſſe Rotam, & ead. Rot. *in dec. poſt par. 2. deciſ,* 407. *numer* 2. & quando dictum eſt, ad tertiam ejus generationem, Rot. *in ead. par. 2. deciſ. 94. numer.* 1. Ludoviſ. *d. deciſ.* 521. Rot. *dec. poſth. par. 2. deciſ. 282. numero* 1. ubi dicitur, quod habet locum, etiam ſi aliæ inveſtituræ præcedentes comprehenderent perſonam primi acquirentis, & prædictam opinionem, cum diſtinctione prædicta, amplexa eſt noviſſimè Rota coram Reverendiſſimo & Eruditiſſimo Merlino, *deciſ.* 314. *numer.* 3. & 4. *par.* 5. noviſſ. ubi dicitur, quod, quando Emphyteuſis conceditur alicui, uſque ad tertiam generationem, veniunt ſolum recipiens, filius, & nepos; ſed, ſi addatur, ad ejus, vel ad ipſius generationem, cum nemo poſſit ſe ipſum generare, hoc ſecundo caſu veniunt recipiens, filius, nepos, & pronepos, quam diſtinctionem ſequuntur inſulti, ibi allegati; & ratio differentiæ eſt, quia quando ſimpliciter dicitur, ad tertiam generationem, Dominus directus conſiderat generationes in abſtracto, & abſolutè, non autem reſpectivè, & tanquam generationes alicujus certæ perſonæ: & ideo tot terminos, & gradus conſtituit in conceſſione, quot ſunt perſonæ, & ſic in tertia perſona terminatur conceſſio; quoties vero apponit dictionem, ejus, vel ipſius, tunc in concreto, & reſpectivè conſiderat generationes, tanquam provenientes a primo receptore, & hoc caſu debent dari tres ſucceſſivi ſucceſſores, provenientes à receptore, & ab eo diſtincti, & conſequenter ad conſtituendam tertiam generationem comprehenduntur pronepotes. Et quamvis aliqui contrarium teneant, quod ſcilicet veniunt pronepotes, in conceſſione facta alicui, uſque in tertiam generationem, ut eſt Mantic. *de tacit. lib. 22 titul. 25. num. 25. & ſeq.* & alii ibi num. 6. allegati, tamen contra eos eſt com. op. Nec etiam obſtat deciſio Rotæ. 4. *par. diverſ.* 218. quia loquitur, quando adjiciebatur verbum, finitam, qua dictione ceſſante, potius ibi Rota inclinabat in approbationem opinionis Bat. & Dec. Seraph. 1362. & Greg. XV. 522. loquuntur, quando adeſt pronomen, ipſius, & ita ibi numer. 7. & ſeq. reſp. Rot. ubi fuit etiam dictum in fine, habere locum, etiam ſi haberetur relatio ad aliam conceſſionem, in qua eſſet facta conceſſio uſque ad tertiam genarationem finitam, quando ſolum dictum ſit, locaverunt, ut in aliis inſtrumentis, N. ejuſque filiis, & nepotibus; quia illa verba debent referri ad Emphyteuſim, non autem ad perſonas, comprehenſas in ipſa.

Diſſentiunt ab hac op. Paul. de Caſt. *d. conſil. 338.* & Clar. *d. §. emph. q. 34.* ut refert Mantic. *citato loco nu. 17. & num. 20.* dicit: fatendum eſt, quod diſtinctio Bar. non habet locum quando dictum eſſet, in tertiam ipſius perſonam, quia poteſt intelligi de tribus perſonis, computata perſona recipientis: nam prima perſona recipientis rectè ejus perſona dici poteſt, *l. ex perſona. C. de probat. & l. in perſonam, de fideicom.* ſed non poteſt dici ejus generatio, cum nemo generet ſe ipſum; & ideo diſtinctio Bart. optime congruit, quando verbum generationis fuit pronunciatum, ut explicat Alex. *in l. quod dicitur, numer. 23. ver. item puto, ff. de ver. oblig.*

6 Limita ſecundo, quando diceretur, uſque in ipſius tertiam generationem completam, nam tunc includerentur etiam nepotes, Alex *d. conſ. 110. col. pen.* Bal. *conſ. 448. vol. 3. ver. idem ſi dicatur*, Cald. *conſ 10. tit. de locat.* Alex. *conſ. 125. vol. 5.* ubi hanc op. dicit eſſe com. & idem dicit Gozad. *conſ. 25. num. 17.* Ruin. etiam atteſtatur, hanc eſſe com. *conſ. 165. num. 6.* & quando ſimpliciter dictum eſt, uſque ad tertiam ipſius generationem, eſt *deciſio Ludoviſ.* 522. ubi Add. plures alias deciſiones cumulat, in quibus dictum fuit, procedere, non obſtante, quod in inveſtituris antiquis non adeſſet dictio, ipſius, ut *in ead. dec. Lud. numer.* 17. fuit etiam dictum procedere, etiam ſi eſſemus in prorogatione priorum conceſſionum, ex quarum lectura appareret, perſonam acquirentis ſemper fuiſſe habitam pro prima generatione, quando non eſſemus in vera prorogatione, quæ ſolet cenſeri una, & eadem cum inveſtitura prorogata; ſed non quando cenſeretur nova conceſſio, & inveſtitura, propter nova pacta, & novas qualitates adjectas, quæ non erant in prioribus inveſtituris; & procedere quoque etiam ſi Notarius neſciret differentiam quam conſtituunt Doctores, quando quia recipit Emphyteuſim ad tertiam generationem ſimpliciter & quando ad tertiam ipſius generationem, cum promiſcuè & indifferenter addat, vel non addat illam dictionem, ipſius; quod declaratum fuit ibi, *numer.* 7. niſi illa verba; ipſius, eſſent limita, & reſtricta ex verbis ſequentibus, in inſtrumento appoſitis: & *in Dec. diverſ. p. 4. deciſ.* 218. fuit dictum prædict. limitationem habere locum, etiam ſi dictum eſſet, in tertiam generationem finitam, quia, finitam, & completam ſunt ſynonyma, & *deciſ. 220. ead. par.* Idem tenet Mantic. *dicto tit.* qui alios allegat, & loquitur, quando dictum eſt, uſque ad tertiam generationem finitam, vel completam, *numer. 21. & ſeq. & numer. 24. in fine*, citando alios concordantes, atteſtans, ita pluries fuiſſe deciſum in Rota.

Cont. tenet Spec. *in §. nunc aliqua, de locat. ver.* 215. & alii allegati per Hond. *conſil. 32. num. 40. lib. 2.*

Limita

7 Limita tertio, & declara, præd. opinionem procedere in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſecus in profana, & privatorum. Bal. *in Auth. defuncto, C. ad Tertul. col.* 1. *ver.* & nota Card. Alex. *cap.* 1. *§. & quia, col. pen. ve. quid autem: in tit. qui Feud. dare poſ.* quos refert idem Gab. *d. conc.* 4. *nu.* 6. & pro iſta opinione facit illa ratio, quam Doctores allegant, quod pronepotes non includantur in conceſſione, facta pro ſe, filiis, & nepotibus uſque ad tertiam generationem; quia Eccleſia in dubio præſumitur concedere Emphyteuſim, ut cum nepotibus extinguatur. Auth. *de non alien. §. emphyteuſim*, & per Mantic. *d. tit.* 24. *num.* 2, *&* 3, quæ ratio ceſſat in Emphyteuſi privata: nam in computatione graduum ſtipes non computatur, ut not. in §. *hactenus. inſt. de grad.* & per alias rationes, adductas per Mant. *ibid, nu*, 4. cum ſequentibus.

8 Limita quarto, quando diceretur, uſque ad ejus tertiam generationem. Ruin. *conſil.* 101. *in fine*, Gozad. *conſil.* 25. *numer.* 17. Farin. *dec. poſt.* 94. *numero* 1. ubi plures deciſiones ejuſdem Rotæ cumulantur par. 2.

9 Limita quinto quando diceretur, uſque ad tertiam generationem incluſive Bal. *conſil.* 375. *vol.* 4. *ver. contrarium facit, & conſ.* 448. *vol.* 3. Cald. *conſ.* 10. *in tit. de locat.* Mant. *eod. tit.* 24. *numer.* 25. ubi reſpondet ad deciſionem Rotæ, coram Accorambono in Sabinen. Caſtrorum, die 5. Junii 1553.

Contrarium fuit reſolutum in Rota Romana, ut per Caputaq. *dec.* 112. *numer.* 3. *& deciſ.* 18 *par.* 2. Ratio, eſt quia dictio illa, incluſive videtur apponta, ad declarandum dictionem, uſque, quæ dictio poteſt ſtare excluſivè & incluſivè, Maria enim Soc. *conſil.* 5. *n.* 4. *ver. ſecundo, vol.* 1. & ideo voluit tollere illam dubitationem, quod intelligatur incluſivè, id eſt, quod nepotes ſint incluſi in ipſa tertia generatione, Menoch. *conſil.* 883. per totum.

10 Limita ſexto quando Eccleſia ſolita eſt pronepotibus etiam concedere, tunc pronepotes continentur, & ſimiliter, per contrarium, ſi Eccleſia non eſt ſolita pronepotibus dare, non ſunt comprehenſi, Mantic. *eod. tit.* 25. qui plures adducit, nu. 28. Honded. *conſil.* 54. *lib. num.* 10.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

In conceſſione, facta in Emphyteuſim, pro ſe, filiis, & hæredibus, requiritur utraque qualitas, quod ſint filii, & hæredes n. 1.

Amplia, etiam ſi ſit dictum, ex ſuo corpore, legitimè deſcendentibus, num. 4.

Limita, quando dictum eſſet, tibi, & hæredibus, ex tuo corpore, legitimè, deſcendentibus, ita quod major natu præferatur minori, & maſculus præferatur fœminæ. n. 7.

Declara ut ſufficiat, quod deſcendentes ſint inſtituti in re certa, n. 8.

Declara ut ſufficiat, quod non ſtet per filios, quin ſint hæredes num. 9.

An requiratur, quod ſint hæredes primi acquirentis, vel ultimi deſcendentis, num. 10.

In caſu prædicto, non eſt differentia inter Emphyteuſim Eccleſiaſticam, & profanam. n. 2.

In diſpoſitione, facta de liberis hæredibus, non ſufficit, eſſe deſcendentes, ſed requiritur etiam, quod ſint hæredes, numero 3.

Filii non poſſunt retinere Emphyteuſim & renunciare hæreditatem, quando conceſſio eſt facta, pro ſe, filiis, & hæredibus. nu. 11.

1 SI concedatur Emphyteuſis, pro ſe, filiis, & hæredibus, an ſufficiat, quod ſint filii. vel requiratur utraque qualitas, Bart. *in l. juriſjurandi §. ſi liberi, num.* 14. tenet, quod requiratur utraque qualitas, & hanc op. dicit eſſe com. Alex. *conſ.* 128. *n.* 6. *vol.* 1. Clar. qui alios citat, §. *emph. q.* 37. ubi tenet nullam eſſe differentiam, in hoc caſu, inter Emphyteuſim Eccleſiaſticam, vel
* profanam, & atteſtatur hanc eſſe omnium interpretum ſententiam; & quod requiratur utraque qualitas, idem Alex. *conſ.* 19. *vol.* 5. *& in l. quod dicitur, nu.* 21. *ff. de ver. ob.* ſimiliter affirmat eſſe communem Mich. Graſſ. §. *hæreditas q.* 11. *num.* 13. Villalob. *com. op. litt. B. nu.* 75. Jaſ. *in l.* 2. *num.* 188. *C. de jur. emp.* & quod in diſpoſitione, facta de liberis hæredibus, non ſufficiat, eſſe deſcendentes, infinitos cumulat Gab *tit. de ver. ſign. conc.* 3. *num.* 2. & præd. op. eſſe magis com. atteſtatur Clar. §. *Feudum, q.* 9. *ver. quandoque*, & ſervari in practica; alias neceſſe eſſet fateri, quod illa verba, & hæredibus, eſſent ſuperflua, Rot. *par.* 1. *dec* 750. *num.* 1. & tenet etiam, quod hæc ſit Emphyteuſis mixta, partim ex pacto, & providentia, & partim hæreditaria, in qua ſuccedere prætendentes, debent habere utramque qualitatem, nempè, quod ſint deſcendentes legitimi (quando dictum eſt, pro ſe, & ſuis hæredibus legitime deſcendentibus); & hæredes hæreditaris, non autem ſanguinis tantum.

Diſſentiunt ab hac op. Doctores allegati per eundem Clar. *d. q. & verſ.*

4 Amplia, etiam ſi dictum, pro ſe, hæredibus, ex ſuo corpore, legitimè deſcendentibus, Gab. *d. conc.* 3. *num.* 9. atteſtatur de com. licet loquatur in Feudo, Rot.
* *in d. dec.* 750.

5 Fallit ſuprad. com. op. & magis com. quando dictum eſſet, pro ſe, filiis maſculis, & hæredibus, quia non requirerentur, quod eſſent hæredes, Alex. *in l. ex facto. §. ſi quis, ff. ad Treb. & conſ.* 100. *n.* 5. refert idem Graſſ. *d. q.* 11. *nu.* 13. hanc etiam partem tenent alii, cumulati per eundem Gab. *d. conc.* 3. *n.* 3. Covar. *var. reſol. cap.* 18. *col.* 7. *ver. poſſet.* & Silva. *conſ.* 30. *nu.* 1. *&* 24. qui dicit, hanc eſſe magis com. op. & Ant. Rub. *conſ.* 18. quos refert, Valaſc. *de jur. emph. qu.* 43. *n.* 13.

6 Cont. op eſſe com. & magis com. atteſtatur idem Gab. *d. q.* 3. *nu* 5. & ſeq. ubi infinitos congerit; Menoch. etiam atteſtatur, hanc eſſe magis comm. *conſil.* 160. *lib.* 2. *num.* 41. qui alios citat, Bell. *conſil.* 33. *num.* 2. dicit, hanc eſſe receptiorem ſententiam, ſequitur Valaſc. *d. q. n.* 13.

7 Limita, niſi ſit dictum, tibi, & hæredibus, ex tuo corpore legitimè deſcendentibus, ita quod major natu præferatur minori, & maſculus præferatur fœminæ; nam tunc erit ex pacto, & providentia, idem Gab. *ead conc.* 3. *n.* 10.

8 Declara, ut ſufficiat, quod deſcendens ſit inſtitutus in re certa. Paul. de Caſt. *in l. Gallus. §. etiamſi parente, col. fin. ver. item in eo caſu. ff. de lib. & poſth.* Guid. Pap. *q.* 458. Gab. *d. conc.* 3. *n.* 21. & hæc declaratio non adverſatur concluſioni, ſupra firmatæ *hoc eod. tit. q.* 1. *n.* 20. ubi diximus, non admitti in emphyteuſi hæreditaria, inſtitutum in re certa; quia hic ſumus in Emphyteuſi, acquiſita pro deſcendentibus hæredibus, & ibi de hæreditaria ſimpliciter loquuti ſumus, & hanc diſt. tenuit Imol. *inc. potuit. de locat.*

9 Cont. tenuit Salic. *in l.* 2. *C. de jur. Emph.* quem refert Jaſ. ibi, *numer.* 190. & alii per eum allegati, & alii ſupra citati *in d.* 1. *q.* ſed revera opinio Paul. & aliorum non videtur vera, per ea, quæ diximus *in d. n.* 20. quam etiam reprobat Alex. *in l. quædam §. nihil intereſt. ff. de eden.* & ratio eſt, quia dicta Emphyteuſis eſt hæreditaria, & non tranſit ad filium in re certa inſtitutum; & hanc opinionem tenet Mantic. *de tacit. lib.* 22. *titul.* 17. *numer.* 11. & Covar. *var. reſol. cap.* 18. *nu.* 5. *ver.* 11.

Declara ſecundo, quod licet utraque qualitas requiratur, tamen ſufficit, quod non ſtet per filios, quin ſint hæredes, Dec. *conſil.* 108. *col. fin.* Put. *deciſ.* 309. *lib.* 1. quamvis cont. teneant Curt. jun. & Brun. ibi allegati.

10 An autem requiratur, quod ſint hæredes primi acquirentis, vel ultimi decedentis, Curt. jun. *conſil.*

138. *number.* 24. tenet, quod requiratur, quod ſit hæres ultimo loco defuncti; & hanc opinionem dicit alla communem, quem refert Soc. juo *conſil.* 188. *n.* 15. *lib.* 2.

Contrarium tenet Alex. *conſil.* 10. *lib.* 3. *numer.* 8. quod ſit hæres primi accipientis. Gozad. *conſil.* 8. *nu.* 2. Clar. §. *Feudum. q.* 9. *nu.* 5. *ver. ſed quare*, ubi refert, ita in contingentia facti judicaſſe Senatum, & quod ſufficiat, eſſe hæredem primi acquirentis, & ab eo deſcendere, mediante perſona ſuorum anteceſſorum, longo licet intervallo, voluit Alex. *conſ.* 26 *n.* 8. *lib.* 5. Brun. *conſil. Feud. lib.* 18. *num.* 14. Pariſ *conſ.* 2. *num.* 25. *lib.* 1. Silva. *conſil.* 30. *num.* 20. com. eſſe teſtatur cum aliis, quos re-

* fert, & ſequitur Valaſc. *d. quaſt.* 44. *num.* 19. Rot. *diverſ. par.* 1. *deciſ.* 464. *num.* 6. Burlat. *conſil.* 3. *num.* 13. *lib.* 1. ubi de communiori atteſtatur, & multos hanc opinionem tenentes cumulat.

11 Infertur, retenta opinione com. & magis communi, quod requiratur utraque qualitas; filii non poterunt renunciare hæreditatem, & Emphyteuſim reti-

* nere; & hæc ait com. op. dicit Jaſ. *in l. ſi non fortem* §. *libertus, poſt. numer.* 35. *ff. de cond. ind.* Clar. §. *emph. quaſt.* 37. *ver. ex hac concluſione.* & dicemus infra, *quaſt.* 4. *numer.* 7.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus non facta mentione hæredum, tranſit ad filios, etiam ſi non ſint hæredes num. 1. *& in hoc non eſt differentia inter emph. profanam, & Eccleſiaſticam, n.* 2. *cont. n.* 7. *ubi rejicitur op. Clar.*

Amplia, etiam ſi conceſſio eſſet facta, uſque in tertiam, & quartam generationem, nulla facta mentione, neque filiorum, neque hæredum. n. 3.

Amplia procedere, etiam non facta mentione filiorum, numero 4.

Amplia quoque procedere in Matre, ſic Emph. acquirente, n. 6. *& procedit etiam in filio exhæredato, ibidem.*

Filii, hoc caſu, poſſunt repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim n. 5.

Limita, regulam non procedere in emphyteuſi profana, quando nec verbis, nec conjecturis aliud apparet, n. 7. *& in hoc caſu, filius non poteſt repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyt. n* 5. *&* 7.

Limita ſec. quando pater ſimpliciter eſt ſtipulatus filio, non adjecta ſua perſona, n 8. *limita tertio, ut per Iaſ. remiſſive, n.* 9. *limita quarto. ut per Valaſ. remiſſive, n.* 10.

Emphyteuſis, accepta, pro ſe, & ſuis, & hæreditaria, ſecundum unam op. ſed rejicitur, num. 11.

Emphyteuſis, recepta, pro ſe, & filiis hæredibus, ab eo legitime deſcendentibus, eſt hæreditaria, vel mixta, n. 12.

Emphyteuta an teneatur ſatisfacere creditoribus de re emph. numer. 13.

1 SUccedit altera quæſtio, polchra, & utilis, ſi conceditur emph. Eccleſiaſtica alicui, pro ſe, & filiis, & nepotibus, non facta mentione hæredum, an tranſeat ad filios, etiam ſi non ſint hæredes patris, partem affirmativam tenuit Bart. *in d. l. iuris iurandi* §. *liberi nu.* 4. *ff. de oper. lib.* Alex. qui hanc op. com. appellat, *conſ.* 8. *n.* 1. *lib.* 3. *conſ.* 119. *n.* 4. Jaſ. *in l. quod dicitur, ff. de verb. ob. n.* 29. infinitos cumulat, & reſpondet contrariis. Ruin. *conſ.* 48. *n.* 4. *lib.* 1. Corr. jun. *conſ.* 78. *nu.* 4. qui de com. teſtatur Villal. *com. op. lit. E. n.* 54. Cov. *var. reſ. c.* 19. *n.* 2. Clar. §. *emph. q.* 37. *in prin.* quia nullam facit differentiam inter emph. Eccleſiaſticam, & profanam, & noviſſimè Va-

2 laſ. *de jur. emph. q.* 44. *n.* 7. *&* 11. qui plures citat, atteſtantes de com. & magis com.

3 Amplia, dictam com. & magis com. op. procedere, etiam ſi facta eſſet conceſſio, uſque in tertiam, & quartam generationem, nulla facta mentione, neque filiorum, neque hæredum: quia ex natura verbi generationem, videntur contrahentes, potius conſideraſſe ſucceſſionem ſanguinis, quam ſucceſſionem hæreditatis, & ideò in hujuſmodi emph. admittendi ſunt nepotes, etiamſi non ſint hæredes, & hæc eſt com. op. ait Corn. *conſ.* 100. *lit. D. lib.* 4. quem refert idem Clar. *ead. q.* 37. *in fine.*

4 Amplia ſecundo, procedere, etiam non facta mentione de filiis, quia in dubio, & pro filiis præſumitur accepiſſe, Jaſ. *in l.* 2. *n.* 188. *C. de jur. emph.* Villal. *com. op. lit. E. num.* 56. qui alios citat, Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 17. *n.* 1.

5 Infertur ex prædicta com. op. & magis com. quod filii poſſunt repudiare hæreditatem patris, & ſuccedere in emph. & ita com. tenent D. D. dicit Jaſ. *d. nu.* 188. & ratio eſt, quia non quæſivit pater eis emph. ut hæredibus, ſed ut filiis, & ita in dubio eſt interpretandum. Bart. & cæteri *in d. l. quod dicitur, ff. de ver. ob.* & etiam procedit in matre, ſic emphyteuſim accipiente, Bar. & alii *in l. ſi non fortem*, §. *libertus, ff de cond. ind.* & alios citat, Jaſ. *d. n.* 188. & Salic. extendit, ſi filius eſſet exhæredatus: hanc quoq. op. tenet Clar. qui alios citat, *ead. q.* 37. *ver. ex hac concluſione*, Villal. *lit. E. n.* 55. *com. op.* Alciat. qui etiam communem appellat *de praſ. reg.* 1. *praſ.* 31 *in prin.* & ratio eſt, quia non acquirit filius emph. Eccleſiaſticam, jure hæreditario, ſed jure contractus, Manc. qui alios alleg. *in eod. tit.* 17. *n.* 12. ideo exhæredatus etiam filius in ea poteſt ſuccedere, ſi non mala mente ſit exhæredatus, & in dubio non præſumitur mala mente exhæredatus; ſed ſi mala mente fuit exhæredatus, an ſuccedat in emphyteuſi, videndus eſt Mantic. *eod. tit.* 17. *num.* 15. *cum ſeq.* & de hac quæſtione vide *de ſucc. in bon. emphyt. q.* 21.

6 Contra tenuit Gloſ. *in cap.* 1. *an agn. vel fil.* Bal. & gloſ. *in l. etiam ff. ſol. mat.* Rom. *conſ.* 35. allegati per Jaſ. ut ſupra, ſed eorum opinio eſt contra com. & Mant. *citato loco, n.* 3. reſpondet contrariis.

7 In emphyteuſi autem profana, quando, nec verbis, nec conjecturis aliud apparet; pater cenſetur ſtipulatus filio, ut hæredi; & ideò niſi filius ſit hæres patris, non poterit conſequi talem emphyteuſim, Bart. *in l. quod dicitur ff. de ver. ob & ibi* Alex. *n.* 19. qui hanc op. com. appellat, & ibi etiam Jaſ. *n.* 27. & ratio eſt, quia emphyteuſis privata eſt tranſitoria ad extraneos hæredes; hanc quoque op. tenet Dec. *conſ.* 149. *vol.* 1. Valaſ. qui alios citat *d. tra. q.* 44. *n.* 6. *& ſeq.* licet ipſe videatur inclinare in contrariam, & ſic non eſt attendenda opinio Clar. non facientis differentiam inter profanam, & Eccleſiaſticam emphyteuſim, ſed de hoc vide infra, de ſucceſſionibus, q. 3 prout etiam dicit Mant. *d. tit. n.* 5. quod Clar. errore labitur, non faciens differentiam inter profanam & Eccleſiaſticam emphyteuſim: quia in profana pater cenſetur ſtipulatus filiis, non ut filiis, ſed ut hæredibus, ergo filii non poſſunt omittere hæreditatem, & emphyteuſim retinere *gloſ. in l. ſi tibi* §. *ſi pactus*, & ibi Bar. & Bal *ff. de pact.* & idem Bar. *in l. Gallus* §. *quidam recte n.* 8. *ff. de lib. & poſth.* Alex *in d. l. quod dicitur, n.* 19. qui etiam hanc op. com. profitetur, *in conſ.* 129. *num.* 1. *lib.* 5. & eandem com. appellat Alc. *in conſ.* 165. *n.* 1. *lib.* 6. Diverſum tamen eſt in emphyteuſi Eccleſiaſtica: quia ad hæredes extraneos non tranſit, ſi de hæredibus nulla ſit facta mentio §. *emph. Auth. de non alien.* & ideo pater filiis, ut filiis, non ut hæredibus, intelligitur ſtipulari, cui conſequens eſt, ut ad filios pertineat, etiam ſi non ſint hæredes patris Bart. *in l. ut jusjur.* §. *ſi liberi*, *num.* 4. *ff. de oper. l. & in d. l quod dicitur* Ruin. *conſ.* 169. *n.* 3. *l.* 1. Curt. jun *conſ.* 78. *n.* 3. ſed Jaſ. ita diſtinguit *in l.* 2. *n.* 188. *C. de jur. emph.* Aut pater acquiſivit emphyteuſim filiis ſimpliciter; aut filiis, & hæredibus ſuperiori caſu, filii poſſunt omittere hæreditatem, & emphyteuſim retinere, quia intelligitur eis emphyteuſim acquiſiviſſe, ut filiis: poſteriori autem caſu, filii non poſſunt omittere hæreditatem patris, & emphyteuſim retinere, quia ex conceſſione utrumque requiritur, quod ſint filii, & hæredes, Bar. *in d.* §. *ſi liberi*, & alii, quos

refert

refert Mantic. *loco citato nu.4.* & reſpondet contrariis *n.6.7.8.*

8 Cont. tenuit Rapb. Cum. relatus per Jaſ. ut ſupra, cujus argumenta ipſe ex mente Alex. reſpondet dicit ea locum habere, quando pater eſt ſtipulatus ſimpliciter filio non admixta ſua perſona, tunc in dubio ſtipulari videtur ſibi, uti filio, non ut hæredi; ſecus quando eſt admixta perſona patris, quia ſtipulatus eſt ſibi, & filio, & tunc in dubio videtur ſtipulari, ut hæredi, juribus, per ipſos allegatis, & hæc eſt una limitatio ad dictam opinionem Bart. & aliorum, dicit Jaſ. ibi, & Clar. ubi ſupra.

6 Aliam limitationem ponit Jaſ. ibidem n.28.

10 Aliam limitationem poſuit Valaſc. *d.q. nu.6.* qui limitat prout limitant Doctores in feudis.

11 Sciendum eſt, quod, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt accepta, pro ſe, & ſuis, ſine expreſſione hæredum, vel liberorum, Pinel. relatus per Valaſc. *ead.qu. num.15.* tenet eſſe hæreditariam, ſed idem Valaſc. dicit eſſe de pacto, & providentia, & ideo poterit emphyteuſis accipi ſine hæreditate; quia per ſuos, ſignificamus familiam, & ſanguine conjunctos, licet non hæredes, *l.mutus.§.1.ff.de jur.dot.l.ſi fœmina;C.ad Turp.* cujus opinio mihi placet, quia, ſi teſtator ſubſtituat Titium, & ſuos, licet illud verbum, ſuos, ſit ambiguum, & plurimis modis accipi poſſit, ut per Sim.de præt. *de interp.ult. vol fol.234.n.43.* & per Mant *de conject.ult. vol. lib.8.tit.14.num.19.* tamen conveniunt Doctores, ut prius de filiis, & deſcendentibus intelligatur, ut per eundem Mant. ibidem.

2 Sciendum eſt etiam, quod, quando dictum eſſet; pro ſe, & filiis hæredibus, ab eo legitime deſcendentibus; tunc cenſetur Emphyteuſis hæreditaria, & Feudum hæreditarium, & hæc eſt magis com. op. ſecundum Pariſ. *conſil. 4. num. 26. lib.1.* Afflict. *dec. 195.*

* *numer.* 8. & ſi filii non eſſent hæredes, non poſſent retinere Emphyteuſim, Clar. *§.Feudum, quæſt.9. ver. ſed quid.* Valaſc. *d. quæſt.num.18.* vel erit. Emphyteuſis mixta, per ea, quæ diximus ſupra, hoc *tit. quæſt. 1. numero 22.*

3 Ex quibus quæri etiam poteſt. An emphyteuta de re emphyteutica teneatur ſatisfacere creditoribus; exemplum in filio afferri poteſt? Et diſtinguendum eſt: Aut Emphyteuſis eſt ex pacto, & providentia, & filius adivit hæreditatem cum beneficio legis, & inventarii, & tunc non tenetur ex emphyteuſi ſatisfacere creditoribus patris, ultra vires hæreditatis paternæ: quia habet Emphyteuſim ex pacto, & providentia primi acquirentis, non autem tanquam hæres; Nec aditio hæreditatis debet ei obeſſe, ex quo confectio inventarii omnia jura ſua integra conſervat. Aut eſt Emphyteuſis hæreditaria; & tunc, quia filius habet Emphyteuſim, tanquam hæres, etiam ſi ſolemniter inventarium confecerit, tenetur ipſis creditoribus ex Emphyteuſi ſatis-

* facere, & hoc eſt com. op. dicit Covar. *var.reſol.cap.18. nu.4.ver. octavo infertur,* ut refert Clar. §. *Feudum,q.43.* Mant. *dict.art.17. num.16.* Aut eſt Emphyteuſis mixta partim ex pacto, & providentia, & partim hæredita-

* ria, & Clar. citato loco, tenet, quod confectio inventarij proſit hæredi. Mareſc. *var. reſol. cap. 20. num. 16.* qui alios citat de communi, & vide ſupra, hoc *eod.tit. quæſt.1. num. 18.* ubi plenè tractavimus.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis accepta, pro ſe & filiis, an intelligatur pro filiis exiſtentibus in poteſtate tantum, an vero pro emancipatis etiam, num. 1.

Emancipationis & patriæ poteſtatis differentia eſt ſublata, nu. 2.

1 SUcceſſive quæritur, an accipiens Emphyteuſim, pro ſe & filiis ſuis, intelligatur accepiſſe pro filiis, *Fulgineus de Jure Emphyt.* exiſtentibus in poteſtate tantum, an etiam pro emancipatis. Spec. ponit hanc *quæſtionem in §. nunc aliqua. ver.146. de locat.* ubi tenet, quod non.

Contr. tenet Salyc. *in l.2. C. de jur. emph.* ubi reprehendit Spec. rationibus, de quibus per eum, refert Jaſ. *in ead.l.2. n.189.* & quia hodie ſublata eſt differentia emancipationis, & patriæ poteſtatis, filii emancipati ſuccedunt in Feudis Aſc.Clem. *in tract. de pat.pot.cap. ultimo.num.86.*

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

An filii adoptivi veniant in Emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis, num.1.

Presbyter poteſt adoptare, nu.2.

Conditio, ſi ſine filiis deceſſerit, in Clerico, in Sacris conſtituto, quomodo intelligitur, nu. 3.

An filius naturalis veniat emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis, num. 4.

1 AN in Emphyteuſi accepta, pro ſe, & filiis veniant filii adoptivi. Spec. in §. *nunc aliqua, ver.67. & ſeq.* tenet quod non veniant filii adoptivi, ſequitur Paul. de Caſtr. & Lud. Rom. *in leg. adoptivum, in prin.ff.de in jus voc.* & ibi etiam Alex. *in 1. not.* & Jaſ. *in not.* & Jaſ. *in l.3.C.de jur.emph.n.180.* limita ſecundum Alex. ibidem per eum, & quod filii adoptivi non veniant, eſt tex. *in c.1. §.adoptivus.in tit. ſi de Feud. fuer. cont.* Aſcan. Clem. *de pat.pot. cap. 5. nu.13.* ubi hæc opinio ex pluribus comprobatur *a num.3.* cum aliis multis ſequentibus, & hæc opinio habet locum etiam in filiis arrogatis. Gabr. *conſ.91.nu.1. & 5. vol.1.* & idem, ſi dictum eſſet pro deſcendentibus ex ſe, idem Gab. citato loco.

Fallit hæc regula: quando verbum, filii, non poteſt verificari, niſi in filiis adoptivis, & in Clerico, in ſacris conſtituto, Hip. in Rub. *de fidejuſ.num.197.* Bart. *in l.heredibus, §.1.ff.ad Treb.* idem Mart *ſing.350.* & quod etiam Presbyter poſſit adoptare, & habere filium adopti-

2 vum, voluit Alex *in l.Gallus,§ quid ſi is qui num. 10.* & Abb. *in cap.1.de cogn.leg.nu.4.* imo ſi pater ſubſtituat fi-

3 lio Clerico, ſi deceſſerit ſine filiis, intelligitur de adoptivis. Bart *in d.§.1,* & fideicommiſſum valet, ſed rejicitur illa conditio. Oid. *conſ.195.lib.2.* Dec. *conſ.299.* Pariſ. *conſ. 109.lib.3.* cum aliis congeſtis per Aſc.Clem. *de pat.pot.d.*

4 *cap.5.* quæ opinio intelligenda eſt, quando dictum eſſet, ſine liberis: quia hæc conditio in Clerico, in ſacris conſtituto, poteſt invitare ad delinquendum; ſed quando dictum eſſet, ſine filiis legitimis, & naturalibus, excludit omnem ſuſpicionem, & importat neceſſitatem. Rot. *diverſ.part.1.dec.697.* & de hac quæſtione vid. Fuſ. *de fideicom.q.431.* ubi hæc materia tractatur.

5 An filius naturalis veniat in Emphyteuſi, accepta, pro ſe, & filiis, dicemus in titulo de ſucceſſionibus, *quæſt. 34.*

QUÆSTIO VII. & VIII.

SUMMARIUM.

Eccleſia quæ conſuevit dare, in Emphyteuſim, uſque ad tertiam generationem, maſculinam tantum, vel in tertiam generationem tantum, & concedat uſque in quartam vel in perpetuum, vel etiam in tertiam generationem maſculinam, & fœmininam an valeat in generatione permiſſa num.1. opinio negativa, quod non valeat, procedit maxime, quando ex conjecturis apparet de intentione contrahentium, ut quia non eſſent aliter recepturi rem in Emphyteuſim: & idem dicendum eſt, quando conventum fuiſſet, ut unica tantum penſio ſolveretur, nu.15. idemque quando inveſtitus promiſit, aliquid annuatim ſemper ſolvere, vel ſi adſit obligatio hinc inde de perpetuo obſervando contractum, num.16. limita, num.14. & 18. cont. quod ſuſtinetur pro generatione permiſſa num.8. reſtringe num.20. & 21.

Emphyteuſis perpetua non permittitur in Eccleſia, nec temporalis, ſine ſolemnitate, n. 2.

Quod non valet, quod ago, ut ago, non valet, ut valere poteſt, num. 3.

Locatio rerum Eccleſiæ non valet, ultra triennium, num. 4. cum ſequentibus, & 18. 20. & 21. & idem de quinquennio, & novennio, etiam ſi dominium non transferatur, dec. in rebus parvis, cum conſenſu Epiſcopi, ibidem.

Statutum diſponens, quod electio conſiliariorum fiat ad unum annum, & non ultra. ſi fiat ad tres annos, non valet etiam ad annum, num. 5.

Rota Romana per ſe facit com. & magis com. op. n. 6. & 11.

Forma eſt individua, & non poteſt dividi, n. 7.

Utile, per inutile, non vitiatur in ſeparabilibus, n. 8. & 10. declaratur, nu. 1x.

Donatio, excedens ſummam quingentorum ſolidorum, ſuſtinetur in ſumma permiſſa, num. 9.

Jura, prohibentia actum, ſub pœna nullitatis, inducunt formam, qua non ſervata actus omnino corruit. n. 12.

Actus, ſi non valet, ut fit, nec etiam valet, ut fieri poterat num. 15.

Dictio, ſemper, importat perpetuitatem & continuationem temporis, in infinitum, quando ſubjecta materia non repugnat num. 16.

Quando conceditur res in Emphyteuſim, abſque aliqua præfinitione temporis, conceſſio præſumitur facta in perpetuum nu. 17.

Alienatio rerum Eccleſiæ, quando eſt nulla, intelligitur, ſi Eccleſia velit, tamen quando eſt unica conceſſio, & individua non poteſt dividere, ut valeat pro tempore permiſſo, n. 18.

An Paulina Ambitioſa ſit uſu recepta: & an contractus cum Eccleſia poſſit claudicare, favore Eccleſiæ, & poſſit ſtare contractus ultra tempus permiſſum, videndus eſt Garg. remiſſive, num. 19.

1 PUlchra nunc venit quæſtio tractanda. Eccleſia con-
ſueverat dare in Emphyteuſim, uſque in tertiam
generationem tantùm maſculinam, vel in tertiam ge-
nerationem tantum, & conceſſit uſque in quartam ge-
nerationem, vel in perpetuum, vel etiam in tertiam ge-
nerationem, maſculinam, & fœmininam ſimul, num-
quid talis conceſſio in totum ſit nulla, vel ſaltem va-
leat in generatione permiſſa? Hanc quæſtionem tractat
Bart. *in Auth. qui rem in fin. C. de Sac. Sanc. Eccl.* & ibi di-
cit ſe dubitare, & quod prima facie videtur, quod ipſo
jure non valeat, per tex. *in c. 1 §. fin. alias eſt c. a. de leg.*
Cor. *in uſib. Feud.* movetur etiam alia ratione: quia
2 Emph. perpetua non permittitur in Eccleſia, nec etiam
temporalis, niſi ſervata ſolemnitate; & licet hoc ibi
non firmet, tamen eam firmat *conſ. 159. nu. 8.* quam opi-
nionem ſequitur Alex. *conſ. 143. n. 4 lib. 7.* ubi dicit, quod
hæc eſt magis com. concluſio, ſaltem. quando eſt unica
conceſſio. Jaſon, *in leg. 2. Codic. de jur. emphyteut. nu. 170.*
defendit hanc opinionem juribus, & auctoritatibus,
& hanc partem tenuit Bald. ſibi contrarius, *in leg. quacunque col. 1. circa medium, C. de bon qua lib. ubi* tenet, ſi
conceſſio fiat ultra licitum, quod non valeat, etiam in-
3 tra licitum, motus ratione, quod non valet, quod ago, ut
ago, non valet, ut valere poteſt *cap. dudum, de reb. Ecc. non alien. in 6. & in clem. monaſteriorum, eo tit.* & per hoc,
dicit ipſe, apparet, non obſtare argumentum, in quo eſt
fundata opinio contraria, quod utile per inutile non vi-
tietur. Fundatur etiam hæc opinio in §. *Emphyteuſim. Auth. de non alien. in illis verbis*: nullum penitus robur
habeat talis conceſſio, ultra tertiam generationem, quod
importat idem, quod omnino, *l. 1. C. de Glad. l. 11.* eſt tex.
in §. eſt, & aliud *inſt. de dodat.* Joan. And. *in cap. 1. de poſt. pral. in 6.* Probatur etiam *per tex. in Extravagante Ambitioſa*, Pauli Secundi, in illis verbis: locationem factam
4 ultra tres annos, nullius eſſe roboris. Et in terminis
locationis ultra tres annos, tenet eandem partem Red.
de rebus Eccleſiæ non alienandis in tit. de locat. rer. Eccleſ.
ubi hanc quæſtionem diſputat. Comprobatur etiam per
tex. in Clem. 1. de rebus Eccleſiæ non alienand. ibi: nec ex
conceſſione ipſius recipientis jus aliquod acquiratur.
Præterea probatur quoque alia ratione. Stante ſtatu-
to, quod electio conſiliariorum fiat ad unum annum, &
5 non ultra; ſi ſit facta ad tres annos, non valet etiam ad
ad annum Rom. *conſ. 66.* & hanc op. dicit tenere Bart. *in d. Auth. qui rem*, & ibi Jaſ. Cap. *all. 80.* & in terminis no-
ſtris idem ſtatuit Senatus Neap. teſte Afflict. *deciſ. 170.*
Jaſ. *in l. 1 §. ſi quis ita, n. 23. ff. de verb. oblig.* & ibi Rip. *n. 32*
Mand. *in apoſt. ad Cap. all.* 80. ſupra citata, & in terminis
dictæ Extravagantis, Ambitioſæ, pluries tenuit Rot.
Rom. & in una devolutionis domus 4. Febr. 1583. co-
ram D. de Rub. & in altera Placentina decimarum 2.
Junii 1586. coram D. de Bubablo, & in altera Brix.
locationis, 5. Decemb. 1594. coram D. Pen. & quia eſt
opinio Roth, quæ per ſe facit com op. Garz. *de benef.*
6 *par. a. cap. 1. n. 57.* dicit hanc eſſe magis com. op. & quod
* hæc op. ſit verior, quæ deciſiones confirmantur ab ead.
Rot. ut per Farin. *dec. poſth. 437. par. 1.*

Probatur etiam alia ratione, nam de jure præſcri-
bitur forma, ne rerum Eccleſiæ locationes fiant ultra
præſcriptum tempus, & cum forma ſit individua.
Dec. *conſ. 532.* & alii per d. Garg. allegatis igitur non po-
teſt dividi, ut valeat per tempus permiſſum, quod au-
tem detur pro forma, ex tex. in d. extravagante, Ambi-
tioſæ; ibi, nullius ſit roboris, vel momenti: & in termi-
nis noſtris, eſt tex. *in d. §. emphyteuſim.* Auth. *de non alien. aut permut. reb. Ecc.* ibi, itaque quod ſit habere aliquod
penitus robur ſinimus, & in locatione ultra triennium,
ſecundum diſpoſitionem, Ambitioſæ extravagantis,
Vinc. Caroc. *in tract. de locat. & cond. par. 3. tit. de reb. Ecc. loc. in conc. 6. n. 20. fol. 131.* hanc op. tenent ultra alios,
Dida. *var. reſol cap. 16. n. 5.* Marc. Angus, *conſ. 99. num. 7.*
Plot. *conſ. 19. nu. 62.* Neviz. *conſ.* 90. Rol. *conſ* 84. *n. 29. vol. 1.* Juan. Monac. *in cap. indulgentiæ*, & ibi Philip. *in Add. de penit. & remiſ.* Franc Bec. *conſ. 92. nu. 19.* Eugen *conſ* 24.
num. 6. Alex. *conſ. 17. col. 3. vol. 4.* & hanc eſſe magis com.
opin. dicit Alex. *d. conſ.* 143. Hondcd. *conſ. 31. nu. 32. vol. x.*
& licet Caroc *qu. x1. fol. 135. num* 44. dicat, quod opinio
Bald. ſit com. & magis com. & ita ibi ipſi contrarius;
tamen ſi advertatur, doctores allegati, ibi hoc non di-
cunt. Sed advertendum eſt, quod, quemadmodum res
parvæ immobiles poſſunt alienari, cum conſenſu Epi-
ſcopi, abſque autoritate Apoſtolicæ ſedis, ita etiam lo-
cari poſſunt ultra triennium. Ricc. *in prax. dec.* 113.
Aug. Barb. *de effic. & poteſt Epiſc. alleg. 95. nu. x6.*

Contrariam opinionem tenuit Bald. Auth, *ſi quas ruinas col. 1. Cod. de Sac Ecc.* quod valeat in generationi-
bus permiſſis, ſed non in aliis ſuperadditis, movetur per
tex. ad literam, ſecundum eum, in Auth. *de non alien.* §.
quod autem ubi habetur: quod tale pactum non valet
ultra generationes permiſſas, ibique additur dunbus
hæredibus ceſſantibus, cæteris tradere nullam neceſſita-
tem eſſe Reverendiſſimis Oeconomis: ergo tale pa-
ctum rejicitur, & non vitiatur uſque ad generationem
permiſſam, ſequitur hanc opinionem Raphael Fulg.
in d. Auth. qui rem. in 6. col. & Paul. de Caſtr. *ibidem in fin.* eandem amplectitur Lud. Rom. *in l. 1. §. ſi ...ſtis, ff. de verb. obl.* ubi dicit quod op. Bald. eſt verior, & æqui-
or, hanc quoque partem tenet etiam Imol. *in c. fin. extra de ſens.* movetur, quia utile per inutile non vitiatur in
ſeparabilibus, *leg. ſancimus*, cum ſimilibus, C. *de donat.*
ubi donatio, excedens quingentos ſolidos, facta ſine in-
ſinuatione non cenſetur vitiata, niſi in exceſſu, & valida
eſt in ſumma, à jure permiſſa, Rot. *in recent. par. 2. dec.*
458. opinionem Bald. ſequitur Gama, *dec. ult. n. 3.* Mol *de Hiſp. primog. l. 1. c. x1. n. 28.* & quod utraque op. ſit ſuſten-
tabilis, teſtatur Quaranta *in verbo alienatio, n.* 18. ſed ipſe
videtur ſequi opin. Bald. prout etiam ſequitur Joan. Gut-
tierez *can. 9. lib. 2. c. 13.* Zevai *q. 199. num. 15.* P. Molina
diſt. 467. & noviſſime Marr. *de clauſ. clauſ. 3. par. 2. nu. 5.*
ubi, ultra alias rationes, alleg. *tex. in c. 1. de allod.* ubi ven-
ditio feudi, & allodii, valebit de allodiis. Clar. §. *emphy-*

teuſis

tenſis quaſt.6. tenet, quod opinio Bald. ſit magis com. & 10 eam appellat veriorem; motus, quia utile per inutile non vitiatur. *c. utile de reg. iur. in 6. l. 1. §. ſed & mihi ff. de ver. oblig.* quæ regula habet locum in ſummis, & ſpeciebus, & in ſeparatis. Rot. *par 4. dec. 68. nu. 2.* ubi plures citantur, & *dec. 545.* ſed ſi daretur caſus, dicit ipſe, in quo utile ab inutile non poſſet commodè dividi, credit, quod tota conceſſio vitietur, & refert, hanc opin. tenere Iaſ. *in Auth. qui rem. C. de Sac. S. Ecc. n. 21.* ſed fallitur, quia Iaſ. ibi tenet, quod *in d. l. 2.* hanc opin. Bald. ſequitur noviſſimè M. Ant. Gen. *in prax. Archiep. Neap. cap. 61. ſub. nu. 6. & 10.* dicens hanc eſſe com. op; eamque detendere latè Curt. jun. *de feud. qu. 5.* cum aliis, citatis per Barboſ. poſt hæc ſcripta viſum, *in tract. de off. & pot. Epiſc. alleg. 95. nu 9. & 15. cum ſeq.* non reſponaet Extravagant, Ambitioſæ licet ipſe *num 11.* diſtinguat: Aut tempus appoſitum ſeparari poteſt, & tunc ſubſtinetur pro tempore licito: Aut non poteſt ſeparari, & tunc non valet, & in totum vitiatur; opinionem etiam Bald. tenet Couar: *var. reſol. lib. 2. c. 6. num. 5.* Mant. *de tacit. & ambig. lib. 5. tit. 5.* format iſtam quæſt. & adducit omnia argumenta pro utraque parte, & *numer 32.* dicit, quod opin. Bald. habet æquitatem, & eſt magis com. & hanc qu. diſputat ad partes.

Quid autem ſit dicendum in hac tam difficili quæſtione. Ego libenter ſequor op. Bart. quæ mihi videtur communior, & juribus, & auctoritatibus melius comprobata, quam noviſſimè ſequitur Garc. *d. c. 1. num. 61.* & Mareſc, *var. reſol.* qui alios refert, *cap. 25. lib. 2. num 23.* Moveor, non ſolùm propter auctoritatem Rotæ Romanæ, quia ſola ipſa facit 11 comm. & magis com. opin. Sarcen. *in Proœm. reg. Canc. qu. 2. ver. 4* Honded. *conſ. 20. nu. 8. par. 2.* Viu. *dec. 486. num. 13.* & licet eorum deciſiones loquantur in terminis Extravagantis, Ambitioſæ, nihilominus idem ſtatuendum in caſu noſtro, propter eandem rationem: Sed etiam per tex. *in d. §. emphyteuſim*, cui meo iudicio, reſponderi non poteſt, per illa verba: neque quod ſit habere aliquod penitus robur ſinimus, & ideo ſequitur, quod conceſſio in totum annulletur; quia jura, prohibendo actum, ſub pæna nullitatis, 12 inducunt formam, qua non ſervata, actus omnino corruit: nam ratione formæ actus eſt individuus, & conſequenter utile per inutile vitiatur. Bald. *in l. Græca, §. illud ff. de fideiuſ.* Alciat. *in l. 1. §. ſed ſi mihi, numer 10. ff. de verb. oblig.* & quod verba annullativa actuum, & decretum irritans, inducant formam, tenet etiam Rot. ut per Ludovic. *dec. 384. numer. 9. & dec. 395. num. 6.* Ex quibus patet reſponſio ad argumentum, in quo maximum eſt fundamentum contrariæ opinionis; quia ubi actus eſt individuus, reſpectu formæ, licet ſit ſeparabilis reſpectu temporis, vel ſubſtantiæ, utile per inutile vitiatur, ex doctrina etiam Bart. *in d. l. Græcà §. illud*, & ibi Rom. *& ind. conſ. 66.* & poſt hæc ſcripta, reperi, in terminis, ita tenuiſſe Rotam *in recent. par t. dec. 30. num. 3.* & alios relatos per Bonac. *de alien. bon. Ecc. qu. unica, diſp. 2. punct. 2. nu. 24.* nec diſtinctio Aug. Barb. *de offic. & pot. Epiſc. allegat 95. fol. 304.* ſupra allegata, *num 10.* videtur tuta, cum ſit cont. com. & auctoritatem. Rotæ Rom.

Retenta igitur opinione Bart. non obſtant fundamenta, & argumenta, in contrarium adducta. Et primò non obſtat *tex. in §. neque illud*, ubi ſe fundat Bald. nam ibi Imperator loquitur, quando conceſſio prima fuit facta in emph. uſque ad generationem permiſſam, & conſequenter conceſſio valuit, deinde fuit appoſitum pactum, prohibitum à jure, quod, finita illa generatione permiſſa, Prælatus teneretur, inveſtire aliam quartam generationem, quo caſu benè procedit text. ille quod pactum vitietur, & non contractus præcedens; quia pactum ibi erat ſeparatum, nos autem loquimur quando iſte contractus emph. erat celebratus in caſu prohibito, quo caſu bene vitiatur in totum. per *dictum §. emph.* Et per hoc apparet reſponſio ad argumentum, utile per inutile non vitiari, ultra aliam reſponſionem, ſupra adductam, *num 12.* ratione formæ, à jure præſcriptæ; & agitur de unica tantùm emphyteuſi, ſeu locatione, & ideò non poteſt commoda ſeparatio fieri, & ita reſp. Iaſ. *d. nu. 170.* Couar. *var. reſol. c. 6. num 5. lib. 2.* Garc. ut ſupra *num. 70.* Secundum argumentum *d. l. pen. C. de donat* ſimiliter tollitur; quia ibi lex non prohibet ſimpliciter donationem, ultra quingentos ſolidos; ſed ſtatuit, quod donatio, excedens quingentos ſolidos, non valeat in ſuperfluo, pariter non obſtat *tex. in c. unico de allod.* non habetur. Adhuc, qui allodium ſuum vendiderit, diſtrictum, & juriſdictionem Imperatoris vendere non præſumat, & ſi fiat, non valeat; & idem ibi poteſt fieri commoda ſeparatio allodij, & feudi: & non eſt mirum, ſi valet venditio, quoad allodium, & text. ipſe facit hanc ſeparationem, dum dicit: vendere juriſdictionem Imperatoris, non præſumat: nos autem ſumus in unica conceſſione, quæ ſeparari non poteſt, ut dictum eſt.

13 Et op. Bart. & aliorum, ſupra firmata, procedit maximè, quando ex conjecturis apparet de intentione contrahentium, ut, quia non eſſent aliter recepturi; rem in emphyteuſim, in hoc enim caſu, omnes fatentur conceſſionem in totum vitiari, nec poſſe dividi, ut valeat pro tempore permiſſo. Alex. *in l. 1. §. ſed ſi mihi, num* & ibi Soc. *nu 9.* & Alciat. *nu. 16. ff. de verb. oblig.* & ibi etiam Aret. *nu. 33.* Felyn. *in c. cum ſuper numer 6. de off. deleg.* Lap. *alleg. 70.* Garc. ut ſup *num. 53.* Quarant. *ſub d. num. 18.* Mant. *citato loco* qui alios adducit, nam tunc dicit ibi Garc. contractus eſt individuus, & inſeparabilis, & proinde nullus in totum. Auguſt. Barboſ. *ead. allegat. 95. num. 12. & ſeq.*

Idem dicendum eſſet, ſi conventum fuiſſet, ut unica tantum penſio ſolueretur; nam tunc unica pactio eſſet, quæ commodam temporis diviſionem non patitur, quo caſu in totum locatio vitiatur, idem Quarant ut ſupra, & Garc. & hanc eſſe com. op. teſtantur Ioan, Gutier. citatus per Garc. *num. 54.* & alij. cumulati per Mareſc. *var. reſol. cap. 25. par 2. numer. 21. &* & per Barboſ. *ibid. num. 13.*

14 Limita tamen opinionem, quam ſupra firmavimus, Bart. & aliorum, quam magis communem, & veriorem appellavimus; non habere locum, quando in locatione, facta ad ſex annos, vel novem, cum clauſula, quod tot ſint locationes, quot triennia; vel, quod finito triennio primo, ex tunc cenſeatur locata pro alio, ſed quod ſit facta nova locatio, nam licet hujuſmodi locatio invalida ſit quo ad reliquum tempus, ultra primum triennium. quia id eſſet in fraudem legis, ut cont. Bald. tenet Couar *d. c. 16. nu. 4.* Gam. *dec. 156.* Rech *d. loco num. 20.* & alij relati per Garc. *dict. cap. num 62.* & hoc extendi debere cenſeo ad emphyteuſim ſimili modo conceſſam, per *tex. in dict. Auth. de non alien. §. quod autem, ver. neque illud*, ex quo non valet pactum de renovando emphyteuſim ultra tempus ſeu generationes permiſſas; tamen non in totum corruit, ſed valida eſt prædicta locatio in tempore à jure permiſſo; quia tunc, non una, ſed plures ſunt locationes diſtinctæ, & vitium non eſt in prima, ſed in reliquis; & ita dicunt omnes ſupra relati per Garc. & per Mareſc. *d. c. 25. n. 19. & ſeq.* ubi alios citat.

Advertendum tamen eſt, quod Rot. Rom. in d. cauſa Brix. locationis, 5 Decembris 1594. in qua fuit facta locatio Brunellis, & eorum Marti per ſex annos continuos, videlicet Brunellis pro primis tribus annis, pretio librarum 45000. ad rationem anni, & Marti pro aliis tribus annis pretio librarum 4000. tenuit locationem, non quidem ex verbis pro ſex annis, ſed ex partium intentione eſſe nullam in totum, & eſſe

unicam locationem; nam cum pro primis tribus annis eſſet conſtitutum majus pretium, quam pro ultimis, præſumebantur non aliter contracturos quam pro ſex annis, neque aliquid operari ad ſuſtentandam locationem diverſitate perſonarum, ex quibus potiùs arguebatur ſuſpicio ad fraudandam legem de ſolo triennio loquentem, à qua opin. Rot. recedit Garc. *ibi num* 65. & malè; quia fundamentum Rotæ fuit, quia unica fuit locatio, ex partium intentione, & non duæ, ut ipſe præſupponit: licèt diverſitas eſſet perſonarum, & unica erat locatio, nam in illo caſu non erant aliter contracturi: *leg. cum ejuſdem*, §. *interdum ff. de Ædilit. Edic.* Carocc. *de locat. & conduc. tit. de multip. cont. locat. quæſt.* 1. *num.* 16. *fol.* 163.

Sed ſecus eſſet, quando non adeſſet pactum de renovando in fine primi novennij, quia tunc dicitur unica conceſſio, facta in perpetuum de novennio in novennium, quæ differt qualitate ab ea, quæ fieri poterat; quia illa, quæ fieri poterat, non erat alienatio, ſed iſta eſt alienatio, quæ fieri non poteſt: niſi adhibitis debitis ſolemnitatibus, & conſequenter in totum vitiatur, quia in factis contra legem, ſi actus non valet, ut fit, nec etiam valet, ut fieri poterat. *cap, dudum*
15 *de rebus Ecc. non alien.* Bart. communiter receptus *in l.* 1. §. *ſi quis ita de verb. oblig.* Felyn. *in cap. cum ſuper, ver. quod autem, de off. deleg.* & quod in materia prohibitiva cenſeatur unica conceſſio, & non plures, quando dictum eſt de quinquennio ad quinquennium, tenet etiam Lap. *alleg.* 12. idem tenet Felin. *in cap. qua in Eccleſiarum num* 87. *ad fin. de Conſt. Alex. conſ.* 140. *numer.* 6. *lib.* 3. Tiraq. *de ret. con. in præfat. nu-*
* *mer* 11. Couar. qui atteſtatur *de com. dict. cap.* 16. *numer* 4. Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bon. matr. par.* 3. *numer.* 63. & eſt de mente Aret. *in leg. quod dicitur numer.* 9. *ff. de verb. oblig.* ubi tenet quod propter unitatem ſermonis, & temporis, dicitur unica conceſſio; & poſt alios tenuit Cameta. *in cap. Imperialem de prob. feud. alien. per Fed. pag.* 18. *colum.* 2. qui loquitur in materia feudi. Et hæc concluſio præſertim habet locum quando inveſtitus promiſit aliquid annuatim
16 ſemper ſolvere; nam dictio illa, ſemper, de ſui natura importat perpetuitatem, & continuationem temporis in infinitum, quando ſubjecta materia non repugnat. Doctores, *in l.* 1. *ff. ſolut matr.* Pariſ. *conſ.* 11. *num.* 5. *lib.* 1. vel ſi in locatione adſit obligatio hinc inde de perpetuo obſervando contractum, vel ſi inveſtitus appelletur emphyteuta, qui non poteſt eſſe ſine tranſlatione utilis dominij; & ex hac ratione, quando conceditur res in emphyteuſim abſque aliqua præfinitione temporis, quod conceſſio præſumitur perpetua, & non temporalis, Ang. *in* §. *emphyteuſim numer.* 18. Auth. *de non alien. num.* 48. *& ſeq.* Sed in emphyteuſi Eccleſiaſtica in dubio præſumitur temporalis ad tertiam ſcilicet generationem, §. *emphyteuſim*, Auth. *de non alien.* ut quam citius ad Eccleſiam revertatur Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 5. *numer.* 6. 8. *&* 15. *cum ſeq.* Buratt. *dec.* 234. *n.* 20. ubi alij numerantur; ſed vide omnino infra hoc *eod. tit. qu.* 12. *&* 13.

17 Et quando unica eſt tantum inveſtitura, & conſequenter invidua, tam reſpectu formæ, quam reſpectu voluntatis contrahentium: tunc non poteſt Eccleſia illam dividere, ut valeat pro primis novem annis. Covar. *d. num.* 5. & ita fuit reſolutum in Rota in una Placentina. decimarum, 2. Junii 1586. coram Bubalo, quæ fuit ſupra allegata. & refert Mareſc. *dict. cap.* 25. *n.* 18. & ideo Eccleſia non poteſt dicere: volo obſervare contractum pro primo novennio, quia, licet alienatio ſine ſolemnitate bonorum Eccleſiæ ſit nulla, ſi Eccleſia voluerit. Pur. *deciſ.* 310. *lib.* 1. & bene probatur *dec.* 133. *nu.* 12. *diver. par.* 2. quia nullitas non poteſt allegari, niſi ab Eccleſia, cujus favore alienatio eſt nulla; tamen ſecus eſt quando eſt unica tantum inveſtitura, ut in caſu noſtro, an autem ſit verum, quod, ſi eccleſia voluerit, alienatio teneat, adhibendo ſolemnitates, dicemus ſuo loco, de qua etiam infra, *num.* 10. remiſſive.

18 Limitatur ſecundo com. opinio, ab omnibus recepta, ut non procedat: quando eſt facta locatio, ſive inveſtitura, ad novennium, cum pacto renovandi de novennio in novennium: hoc enim caſu valet, quia eſt temporalis, & ex pacto inducitur tantum obligatio perſonalis ad renovandum, non autem quæritur jus in re, ut declarat Bero. *conſil.* 110. *numer.* 7. *lib.* 1. Rimin. ſen. *conſil.* 16. *num.* 8. quamvis locatio rei Eccleſiæ, facta de novennio in novennium, in totum ſit nulla, ut dictum eſt ſupra; & conſequenter remanet locatio valida, quoad primos novem annos, rejecto pacto, a jure reprobato in fraudem legis addito, & ita procedit tex. *in dicta Auth. de non alien.* §. *quod autem*, ita declarat Mareſc. *dicto cap.* 25. *n.* 19. 20. *&* 21. ſed hodie, ſtante Extravagante, Ambitioſæ, hoc eſſet prohibitum, ultra triennium. in locatione rerum Eccleſiæ, licet de jure antiquo, poſſet uſque ad novennium, ut per Doctores citatos per eundum Garc. *d. c. num.* 27. cum multis aliis ſequitur Caroc. *de locat & cond. titul. de locat. ad novennium fol.* 54. *quæſt.* 4. ubi infinitos cumulat & ampliat, quando eſt facta locatio de quinquennio in quinquennium, ac habere locum, etiam ſi ſit factum pactum, quod non transferatur dominium: nam commoditas fructuum in iſto caſu pro vera alienatione habetur.

19 Cætera pertinentia ad materiam dictæ Extravagantis, Ambitioſæ vide per eundem Garc. ibi, An ſcilicet hodie ſit uſu recepta; & An contractus poſſit claudicare favore Eccleſiæ, & poſſit ſtare contractus, ultra tempus permiſſum, & alia multa: dicetur infra, *eod. titul. quæſt.* 16. *& quæſt.* 1. 21. & an poſſit Beneficiatus, locare fructus ad longum tempus; idem Garc. *ibi n.* 22. & Barb. *d. allegat. nu.* 19.

20 Sed retenta opinione Bald. illam reſtringe, ut non habet locum, ſi facta ſit pro unica penſione: quia, ſi facta ſit ad longiſſimum tempus, eſt unica, & individua. Idem Bald. *in conſ.* 475. Tiraq. *de retract. lignag* §. 23. *gloſ.* 1. *num.* 10. Covar. *var reſol. l.* 2. *cap.* 16. *numer.* 5. Mant. *d. tit.* 5. *num.* 39.

21 Reſtringuntur ſecundo, ut non habet locum ſi locatio rei Eccleſiæ ſit facta ad vitam, quia ſpecialiter eſt prohibita. Clem. in principio *de reb. Eccl. non alien.* & ideo nullo modo poteſt valere, quia, ſecundum etiam mentem contrahentium, cong[illegible] non recipit diviſionem, quod maximè conſiderandum eſt ut inquit Covar. *var. reſol. lib.* 2. *cap* 16. *ſupra citato, num.* 4. *in fine* Mant. *eod. loco nu.* 40.

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

Bona, reverſa ad Eccleſiam, an poſſit de novo concedi, ſine ſolemnitatibus, & inconſulto Romano Pontifice, n. 1. *declara num.* 4. *limita, ut infra.*

Res ſolita concedi in emphyteuſim, quomodo intelligatur, num. 2.

Res conceſſa ſterilis, ſi revertatur pretioſa, an ſine ſolemnitatibus, de novo concedi poſſit num. 3.

Dictio, tunc, denotat extremitatem temporis, & exponitur, id eſt illo tempore, nu. 5.

Utilitas attenditur, tempore novæ conceſſionis, & debet concedi cum illis conditionibus, quas ab alio reperire potuiſſent, tempore reſirma, alias conceſſio non valeret, num. 6.

Ceſſante cauſa primæ conceſſionis, res non poteſt dari pro eodem canone, quando plus fuerit oblatum, vel facta diligenti inquiſitione, plus reperiri potuiſſes, n. 7.

Prælatus debet contrahere cum illo, cum quo majorem utilitatem habere poteſt, num. 8.

Agnatus præfertur extraneo, ſi vult dare, quantum extraneus, quæ concluſio patitur difficultatem, quando res ſterilis eſt redacta ad culturam, num. 9.

Seli-

Solitum non probatur, per aſſertionem partium: nu. 10. nec attendi debet, ſi per vim eſſet inductum, nu. 11.

Quando in nova conceſſione, eſſet adjecta nova qualitas, vel nova conventio diverſa à prima, an res, reverſa poſſit concedi, ſine ſolemnitatibus, & quid ſi penſio augeatur, n. 12. de pretio, & augmento oretij, idem judicatur ibidem, penſio eſt de ſubſtantia emphyteuſis, ibid. eod. nu.

Clauſula: non novas conceſſiones faciendo, ſed veterem, & antiquam inveſtituram renovando, an operetur, ut inveſtitura dicatur nova, nu. 13.

Si modus conſuetu., ſeu forma alteretur, res dari de novo non poteſt, ſine ſolemnitatibus, n. 14. ubi declaratur, nec quando bona eſſent incorporata menſa, n. 15. & quomodo intelligatur res incorporata. nu. 16. ubi referuntur plures opiniones, & ponitur diſtinctio Auctoris, nu. 17.

Conjectura, quod bona non cenſentur incorporata. nu. 17. & 18.

Una conjectura aliam tollit, & veriſimiliores, & potentiores vincunt. num. 18.

Conſenſus Apoſtolicus requiritur, ſi forma antiqua inveſtitura alteretur nu. 19. & in dubio poſteriores inveſtitura non cenſentur alterare antiquas, nu. 20.

1 QUotidie evenit in facto, quod bona conceſſa in emphyteuſim, revertantur ad Eccleſiam, Quæritur, an poſſint de novo concedi, abſque ſolemnitatibus, & inconſulto Romano Pontifice? & quod poſſint concedi, probat tex. *in c. 2. de feud.* & ita com. interpretatur ſecundum Vrdac. *lib. e. var. reſol. capit.* 17. *numer* 4. Bart. & alij. *in l. ſi vacantia C. de bon. vacan. lib.* 10. Rom. *conſ.* 70. & alij, citati per Redo. *de rebus Ecc. non alien. titul. de infeud. Eccleſ. per Prel. numer.* 6. idem Redo. *eod. tract.* Rub. *de caſ. in quibus ſit alien.* Cap. item alio caſu *nu.* 10. *fol.* 248. ubi alios citat, & *fol.* 81. *num* 55. & *ſeq.* & hanc eſſe com. opin. dicit Soc. *conſ.* 169. *num.* 9. *lib.* 2.
* Clar, §. *emph. quæſt.* 6. *in prin.* Villalo *com. opin. litt. E. numer.* 51. Guid. Pap. *deciſ.* 100. Ruin. *conſ.* 41. *num.* 39. Mohed. *deciſ.* 249. Hier. Gabr. *conſ.* 71. *numer.* 1. *lib.* 2. & alij congeſti per Steph. Quar. *ver alien. num.* 39. & per Honded. *conſ.* 32. *par* 2. *in princ.* & per eundem Clar. §. *feudum, quæſt.* 13. *ver. item quæro*, ubi plures refert, qui de com. teſtantur.

Probatur iſte opinio per tex. in extravagante, Ambitioſæ, *de reb. Ecc. non alien.* in illis verbis: prælterquam de rebus ab antiquo concedi ſolitis, & ratio affertur. quia alienare non dicitur, qui rem ſolitam alienari concedi, ſed qui de novo concedit. Doctores *in cap.* 2. *de feud.* ubi ille text. benè probat. Redo, *eod. tract. dicta Rub. in fine* & idem. *fol.* 80. *num.* 56. dicit: nihil de novo facit Prælatus, concedens in emphyteuſim rem, concedi ſolitam. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.* 7. *n.* 14. & non dicitur alienare, ſed continuare alienationem factam. Rot. *diverſ. dec.* 554. *in princ. par.* 1. dummodo ſolitum non alteretur, Curt. jun. *de feud. par.* 1. *qu.* 6. Alex. *conſ.* 9. *num.* 2. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 18. *nu.* 5. & in Auth. *qui rem. C. de Sac. Sanct. Eccl. nu.* 12. & ibi Cagn. *num.* 58.

2 Sed quomodo dicetur res ſolita, concedi in emphyteuſim? Rot. Rom. *deciſ.* 160. *p.* 2. *diver.* (quæ eſt etiam poſita. *p.* 4. *diverſ.* 720. tenet, quod per duas conceſſiones, cum curſu 40. annorum; aut per unam, ſolenniter factam, probetur; & hanc eſſe com. opin. teſtatur Jaſ. *conſil.* 155. *volum.* 3. Clar. *dicto* §. *feudum quæſt.* 13. *ver. nunc* pro intelligentia, & quod ſufficiat una, ſolemniter facta, ſine aliquo temporis curſu, vel pluralitate actuum, dicit eſſe com. Curt. jun. *de feud. par. quæſt.* 1. *par. prima quæſt.* 4. Ruin. *conſ.* 35. *numer.* 39. *lib.* 1. & quando proceſſit unica conceſſio ſolemnis, à principio valida, ex qua illico dicitur res ſolita locari, ita ut non requiratur ulterius curſus temporis, aut duæ conceſſiones, effectum ſortitæ per ſpatium 40 annorum; eſt deciſio Rot. in recent. *par.* 5. *deciſ.* 367. *numer* 19. ubi plures aliæ deciſiones cumulantur, & non dicerentur duæ, ſi diverſo tempore uni ſoli, una pars rei, & poſtea altera pars concederetur: quia pro unica haberetur, ut ibi *numer.* 10. Et Redo. *eod. tract. fol.* 377. *numer.* 10. diſtinguit: quod, Aut conſtat, quod res ſemel fuit licitè, & ſolemniter infeudare, & quod infeudatio ſit facta legitimè, puta, cum interventu Papæ, & cum aliis requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, & tunc non requiritur alia conſuetudo, ſive tempus 40. annorum, nec quicquam aliud: Aut præceſſerunt, ad minus duæ illegitimæ, cum bona fide illorum, qui acceperunt concurrente ſpatio 40. annorum; & ſufficit, idem refert Stephanus *Quar. dicto ver. alienatio numer.* 4. Cavalc. *dec.* 30. *nu.* 80. *par.* 2. Honded. *conſ.* 31. *num.* 22. *par.* 2. & *conſ.* 55. *num.* 41. & *ſeq. lib.* 1. Burſat. *conſ.* 127. *num* 11. *lib.* 2. *de com.* teſtatur cum aliis atteſtantibus de com. quos refert Honded. *dict.*
* *conſ.* 55. *nu.* 41. & *ſeq.* Advertendum etiam eſt, quod, ut res Eccleſiæ dicatur ſolita concedi in emphyteuſim, probandum erit, quod res, infra 40. annos, fuerit bis conceſſa in emphyteuſim. Alex. *conſ.* 9. *num* 6. *vol.* 3. Cala *de mod. art. num.* 604. Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 248. *numer* 20. Conſiderandum quoque erit, quod, quando conceſſio eſt antiqua, videtur tenendum, quod ſufficiat unica, quia, in antiquis præſumuntur omnia, neceſſaria, tempore debito, interveniſſe, Rot. *par.* 4. *dec.* 800. & ſi ſpatio 30. annorum, præſumitur conſenſus Apoſtolicus interveniſſe, ut infra *quæſt.* 18. ergo unica deberet ſufficere, & pro iſta op. fecit op. cont. tenentium, ut infra, & ita ego ſemper obſervavi in hac Abbatia S. Crucis: Quod autem dicatur tempus antiquum, vid. Menoch. *de arb. caſ.* 3. Honded. *conſil.* 17. *volum.* 1. Farinac. *de teſt. quæſt.* 69. *cap.* 3. *in. fine.*

Sed non deſunt, qui dicunt, quod tunc dicitur res ſolita concedi, quando ſemel atque iterum fuit conceſſa, & poſt primam conceſſionem, tranſactum eſt tempus 30. annorum; ut Jacob. de Belu *in cap.* 1. *in principio, qui feud. dare poſſ.* Bald. Imol. & Alex. quos refert Ruin. *in conſ.* 34. *nu.* 4. *lib.* 1. ſed quod requiratur ſpatium 40. annorum, cum duplici conceſſione, idem Ruin. ſcribit. *conſ.* 41. *n.* 39. cum aliis ſeq. & *dec. conſ.* 158. *n.* 4.

Contrariam tamen opinionem, ſcilicet, quod ſufficiat unica tantum conceſſio, cum curſu 40. annorum, tenuerunt Curt. *in d. qu.* 4. Hier. Gab. *conſ.* 80. *numer.* 1. *lib.* 2. Ceph. *conſ.* 115. *num.* 30. *lib.* 2. Ant. Gab. *tit. de locat. concl.* 1. *nu.* 5. cum aliis, quos citet Goxad. *conſ.* 16. *in fine*, & *conſ.* 23. *nu.* 5. Curt. jun. *conſ.* 19. *num.* 4. Bero. *conſ.* 181. *num.* 6. *lib.* 1. & *conſil.* 148. *numer.* 14. *eod. lib.* Rimin. jun. *conſil.* 416. *numer.* 14. Decian. *conſil.* 184. *num.* 8. *lib.* 3. Mant. *eod. tit.* 7. *numer.* 17. ubi refert, quod iſta ſit communis opinio. Honded. *d. conſ.* 55. *num* 43.

3 Tenendo opinionem primam, quam plurles tenuit Rot. & quæ etiam eſt communis, & tutior; declare tamen, ſecundum Abb. *in cap. ut ſuper num.* 11. *de reb. Eccl. non alien.* habere locum, durante eadem cauſa quæ vigebat, tempore primæ conceſſionis: ſed ubi ceſſaret illa prima cauſa conceſſionis, tunc, eo ipſo, quod bona redeunt ad Eccleſiam, aſſumunt ſibi naturam aliarum rerum Eccleſiæ, exemplum: ſi res inculta fuit data in emphyteuſim, ut reduceretur ad culturam; alias Eccleſia non conceſſiſſet; tractu temporis ille res optimè culta, ſi revertatur ad Eccleſiam, non poteſt iterum concedi, ſine ſolemnitate, hanc declarationem Abb. ſequitur Curt. jun. *d. tract. part.* 2. *quæſt.* 1. *numer.* 10. Redo. d. Rub. *fol.* 360. *numer.* 4. Cæſar. de Craſ. *deciſ.* 135. & Aug. Barboſ. *de offic. Epiſc. alleg.* 95. *numer.* 33. & *ſeq.* ratio deciſionis fuit, quia ſequeretur abſurdum, & licet cauſa finalis conceden-

cedendæ emphyteuſis ſit melioratio, tamen hoc ipſum beneficium meliorationis nunquam ſentiret Eccleſia, quia ſemper Prælatus rem melioratam dare amico, vel conſanguineo, pro eodem antiquo pretio; dicendum eſt igitur, quod, ceſſante cauſa primæ conceſſionis, non poteſt de novo concedi, pro eodem canone, ſi plus reperiretur, ut *in dict. deciſ.* habetur, & dicas, ut dicemus in *tit. de renovat. quæſt.* 1. ſed ſi non reperitur, poſſet concedi, ut *in ead. deciſ.* declaratur. Et quod ceſſante prima cauſa conceſſionis, non poſſit dari pro eodem canone, ſeu pretio, quando plus reperiri potuiſſet, tenet etiam Quarant. *d. ver. alienatio. ſub num.* 40. *in fine*, qui alios allegat, & infra dicetur; eandem opinionem, quando ſcilicet eſt data res ſterilis, & revera eſt pretioſa, quod non poſſit iterum concedi, ſine ſolemnitate, tenet idem Redo. *eod. tract. Rub. quid veniat appellatione rei, fol.* 248. *in fine*, ubi allegat Afil. & Benint. Advertendum tamen eſt, quod emphyteuſis, quæ revertitur ad Eccleſiam, poteſt de novo concedi, ſine ſolemnitatibus, cum utilitate ſcilicet ſemper Eccleſiæ, ſiq. expediat. per tex. *in cap. fin. de feud.* in illis verbis: ſi videris expedire, concede; nam verbum, expedit, importat utilitatem, Inſt. *de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. §. ſed ſi maior, & per text. apertum in extravagante.* Ambitioſæ, in illis verbis, *& tunc cum evidenti utilitate Eccleſiæ*, Redo. ut ſupra; *fol.* 248. *num* 22. *& ſeq.* Rot. *divers. part* 1. *deciſ.* 360. per totam, ubi hæc opinio comprobatur rationibus, & auctoritate reſpondendo contrariis, & præſertim propter illa verba d. Extravagantis: & tunc cum evidenti &c. nam dictio, tunc, denotat extremitatem temporis,
5 *l.* 4. §. 1. *ff. de cond. & demonſtr.* Rom. *conſil.* 19. qui loquitur in materia emphyteuſis; & exponitur dictio, tunc, id eſt. illo tempore, Roland *conſil.* 56. *numer.* 19. *lib.* 3. Honded. *conſil.* 31. *num.* 18. *lib.* 2. & ſic non debet attendi tempus primi contractus, quoad utilitatem, ſed tempus cum de novo concedi-
9 tur, ut in dicta deciſione fuit bene ponderatum. Et quod utilitas debeat attendi, tempore reformæ, & novæ conceſſionis, etiam in re ſolita concedi in emphyteuſim, ita ut non concedatur eo modo, quo ante fuit conceſſa, ſi non expediat Eccleſiæ, ſed cum illis conditionibus, quæ ab alio reperiri potuiſſent, tempore reformæ, & novæ conceſſionis, alias conceſſio nullo modo valeat; optimè comprobat Honded. *d. conſ.* 31. *num.* 17. & ideo debet fieri diligens
7 inquiſitio, & quotieſcunque ceſſaret cauſa primæ conceſſionis, non poſſet dari pro eodem canone, quando plus fuerit oblatum, vel facta diligenti inquiſitione, plus reperiri potuiſſet, ut tenuit Rot. *in d. deciſ.* 360. *num.* 7. *& ſeq.* ubi *num* 5. dicitur, quod contractus de rebus Eccleſiæ non eſt validus, ſaltem in effectu, ſi potuiſſet ipſa habere ab aliis majorem utilitatem debet enim Prælatus contrahere cum illo, cum quo majorem utilitatem habere poteſt, Abb. *in*
8 *cap. ad aures, de rebus Ecc. non alien.* & ibi etiam Imol. quod procedit etiam in rebus ſolitis alienari; quia ſi compareret agnatus, & compareret extraneus, qui majorem quantitatem offerat, debet ille agnatus ſi
9 vult præferri, dare quantum extraneus offert, ut poſt Bart. tenet Rip. *in l.* 1. *num* 13. *ff. de privil. cred.* Gab. *tit. de iur emph. conc.* 1. *n.* 28. licèt habeat difficultatem hæc concluſio, quando res eſt redacta ad culturam à prædeceſſore; nam tunc, etiam ſi extraneus plus offerret, quod tamen ſit danda cognatis eorum, qui redegerunt ad culturam, tenet Rip. ibidem, *num.* 14. *& ſeq.* quod non poſſit dari res Eccleſiæ pro eodem canone, licet ſit ſolita locari, ceſſante prima cauſſa conceſſionis, ſed facta diligenti inquiſitione, pro canone ab alio reperto, eſt dec. Cæſaris de Graſſ. 1. 35.

Advertendum eſt, quod ſolitum probari debet, &
10 non ſtatur aſſertioni alienantium, Rot. *dicta dec.* 160. *n.* 4. *par.* 2. Mart. *de clauſ. clauſ.* 309. *par.* 1. *nu.* 2 qui alios citat. Bart. Peter *in Comment. Extra-*
* *vag. Ambitioſæ in ver. ac de rebus num.* 45. & eſt com. op. Paril. *conſ.* 62. *nu.* 7. *lib.* Aym. *conſ.* 175. *num.* 2. & Aug. Barb. *de offic. & poteſt. ep. alleg.* 95. *num.* 33.

11 Declara tamen, hanc conſuetudinem, ſive ſolitum, non eſſe attendendum, ſi per vim eſſet inductum, ſecundum Redo. *eod. tract. rub. quib. cauſ. præl. tener. non in feud. num.* 1. *fol.* 359.

12 Limita prædictam concluſionem, quando in nova conceſſione eſſet adjecta noua conuentio, ſeu nova qualitas; tunc enim non poteſt dici confirmatoria primæ, ſed eſſet nova conceſſio, diverſa à prima, ut in *dec.* 160. *num.* 9. *part.* 2. *divers.* Cacher, *dec.* 23. *num.* 21. *& ſeq.* vbi ponit plura exempla; quando dicatur nova conceſſio,
* & refert plures, hanc opinionem tenentes, & de com. atteſtantes, Caualc. *deciſ.* 30. *num.* 88. *part.* 2. vbi tenet, quod, per penſionis augumentum, dicatur nova conceſſio; & quod ſit nova conceſſio, propter augumentum canonis, tenet Burlatt. *conſil.* 251. *lib.* 3. *nu.* 3. allegatus per Mart. *de clauſ. clauſ.* 309. *lib.* 1. *in princ.* & videtur hoc tenere Seraph. *dec.* 1036. *num.* 3. & ita videtur tenendum per tex. *in l. pacta conventa*, & ibi Gloſ. magna *ff. de cont. empt.* vbi idem iudicatur de pretio, quod de augmento pretij: cum enim pretium ſit quid ſubſtantiale emphyteuſis, ut per Valaſc. *de iur. emph. quæſt.* 4. *num.* 10. Igitur dicetur nova conventio, & nova conceſſio, ut dd. pacta conventa. Niſi tamen eſſet in loco conſuetudo in contrarium, prout eſt in hac Abbatia S. Crucis de Saxovlvo; ubi in nova conceſſione ſemper augetur penſio, ſed vide omninò infra *nu.* 14. & de variis
13 caduc. *q.* 1. *n.* 37. vbi hæc quæſtio tractabitur; nec diceretur nova inveſtitura, quando adeſſet clauſula: non novam inveſtituram faciendo, ſed veteres, & antiquas renovando, Berret. *conſ.* 132. *nu.* 8. & alij, relati per Mart. *d. clauſ.* ſed hoc non habet locum, quando nova pacta in inveſtitura ponerentur, ut ſupra dictum eſt; aut nova conventio, quæ in prima non contineretur; aut quando iſta clauſula apponeretur in materia ſuſpecta; vt quando non conſtaret aliunde de emphyteuſi, & Prælatus faceret inveſtituram, ſine aliis ſolemnitatibus de bonis Eccleſiæ, quæ non apparent ſolita concedi in emphyteuſim, &, quæſito colore, dicta clauſula eſſet poſita.

14 Limitatur, quando excederetur modus conſuetus, ſeu forma conſueta alteraretur, & hæc eſt com. opin. Afſ. *deciſ.* 305. *num.* 8. Rip. *reſp.* 2. *nu.* 7. *tit. de iur. emph.* Caualc. *dec.* 25. *par.* 2. *nu.* 13. cum aliis multis, per eum congeſtis, & vide omnino de renovat. *quæſt.* 1. *num.* 78. & Adde. Caroc *de loca. fol.* 249. *num.* 11. *cap de ſolito*, vbi plures cumulat, & ideo, vti nouus contractus, requirit ſolemnitates, & nos diximus ſupra, *quæſt.* 8. & ſi Prælaus tranſgreditur modum ſolitum, abſque ſolemnitate requiſita, conceſſio eſt nulla, Couar. *d. cap.* 17. *num.* 4. *& ſeq.* Alex. *conſ.* 9. *num.* 1. *lib.* 3. cum aliis, citatis per Mant. *eod. tit.* 7. *num.* 15. unde mandatum ad inveſtiendum, intelligitur, vt non aliter quis debeat inveſtiri, quam inveſtitura fieri conſuevit, Aldob. *conſil.* 42. *n.* 14. *lib.* 1. Mant. *eod, loco.* Ex quibus infertur, quod ſolemnitates requiſitæ, conſuetudine remitti poſſunt, ſcilicet in conceſſione in emphyteuſim, ex qua utile dominium ſolum transfertur, ſecus quando transfertur dominium directum: nam tunc à conſuetudine remitti non poteſt, Couar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 17. *n.* 4. Mant. *ibidem n.* 16.

Declara, ſupradictam primam limitationem habere locum, vbi alteratio, ex novis pactis adjectis, eſſet quoad ſubſtantialia ipſius actus, non autem, ſi alteratio eſſet, reſpectu aliquarum qualitatum, quæ tanquam accidentales, non eſſent in conſideratione, Cald. *d.*
* *conſ.* 11. & hæc eſt com. op. ſecundum Alex. *conſ.* 9. *n.* 2. *lib.* 3. Hier. Mag. Rot. *Luc.* 14. *n.* 30. Quar. ut ſupra *nu.* 40. & vide omninò, quæ diximus, *de var. caduc. q.* 1. *nu.* 37. vbi hæc quæſtio tractatur,

Limi-

15 Limita tertio, quando bona reverſa, eſſent incorporata menſæ, & effecta de menſa, quia tunc non poſſet de novo concedi, ſine ſolemnitate, Creſcent. *dec.1. de reb. Ecc. non alien.* Menoch *de arb. caſ.433. & de praſ. lib.6. praſ.87.* Rot. *diverſ. par.* 2.311.*n.*3.

16 Quando autem dicantur incorporata menſæ Eccleſiæ, ſunt plures opiniones, quas refert idem Redo, *eod. tract. tit. quomodo res dicantur de menſa fol.* 363. Prima fuit Bal. *in c. de Cler. qui inveſt. fec.* quod eo ipſo, quod Eccleſia reperitur in poſſeſſione rei reverſæ, præſumitur facta incorporatio. Sed ejus opinio rejicitur per Doctores ibi allegatos.

Secundo opinio eſt tenentium, quod ſi res reverſa ſtet penes Eccleſiam per annum ſic effecta de menſa, ut tenet Arch. *cap.1.35. quaſt.8. & in cap.1. de reb. Eccl. non alien. in 6.* quem ſequitur Abb. *in cas ſup. eod. tit.* & idem tenet Zab. *conſil.*34. hanc eandem op. quod res dicatur incorporata, ſi per annum Eccleſia perceperit fructus, dicit Guid. Pap. ſentire omnes, & quod ſecundum hanc opinionem in facti contingentia judicavit parlamentum Delphinale, *deciſ.*154. & refert Clar. §. *feudum quaſt.13. ver. ſed nunquid*, idem tenet Corn *conſil.* 181. Rom. *conſil.*70. Bart. *in l. ſi vacantia, C. de bon. vac. lib.*10. ſi tamen Prælatus Eccleſiæ fructus illius percepit, ut fecit de aliis bonis menſæ, & opinionem Arch. tenet etiam Card. For. *in cap. 2. de feud.* & quod cenſeatur incorporata per annalem poſſeſſionem, & requiratur ſolemnitas, uti novus contractus, & nova inveſtitura, tenent Alexand. Corn. Cravett. Bero. Berret. Rim. Roia Bonon. Rebuff. Redo & Burſat. allegati per Caroc. *eodem tract. du locat. fol.250. num.13. cap. cap. de ſolito*, & hæc videtur magis com. opinio, ſed Bart. *in d. l. ſi vacantia*, dicit ſolum, quod eſt effecta de menſa, quando per officiales eſt deſcripta in lib. aliarum poſſeſſionum de menſa, vel quando Abbas hoc declaravit, effectam eſſe de menſa, & incorporatam.

Diſſentit ab hac opinione Ang. *in d. l. ſi vacantia*, & Alvar. *in cap. 1. qui feud. dare poſſ.* & Laud. *in cap.* 1. *Epiſc. vel Abb.* Curt. jun. *in tract. de feud. pro. par.2. par. princ. q.5.* tenet, quod requiratur longum tempus, & ſic decennium, quod collegerit fructus rei ſolitæ infeudari, prout eſt ſolitum facere de rebus aliis incorporatis, & dicit, hanc eſſe com. op. Clar. autem *d. quaſt.*13. ver. nunc pro intelligentia, refert, quod requiratur, quod per multum tempus Prælatus collegerit fructus rei ſolitæ infeudari, prout ſolitus eſt facere de rebus incorporatis, vel quod expreſſe eam faciat deſcribi inter bona menſæ Eccleſiæ, & ſubdit hanc opinionem, quod expreſſa, vel tacita declaratio requiratur, & dicunt eſſe magis commun. opinionem quidam moderni, quos refert Curt. jun. ſed ut dixi opinio Arch. eſt communior, & vide infra ver. *Aut tenuit ſolum per annum.*

Tertia fuit opinio And. *de Iſer. cap. 1. qui feud. dare poſſ.* quod ex quo ſtatus Eccleſiæ non immutatur de jure civili, niſi ſpatio 30. annorum, de jure Canonico 46. res iſta dicatur incorporata, ſi fuit per Eccleſiam per tantum tempus poſſeſſa, ſequitur Laud. *d. cap.*1. & Imol. *in d. cap.* ut ſuper.

Hæc opinio damnatur per Card. *in d. cap.*1.

Quarta opinio fuit Bart. *in d. l. ſi vacantia*, quod tunc iſta bona reverſa dicantur incorporata, & effecta de menſa, quando per Officiales computiſtas, vel deputatos ſunt deſcripta in libris cum aliis rebus de menſa; vel quando Prælatus declaravit, effecta eſſe de menſa, & incorporata, ſequitur Abb. *in d. cap.* ut ſuper, Anch. *conſil.*165. ſequitur etiam Bal. *in cap.1. de Cler. qui inveſ. fec.* & eam comm. appellat Curt. jun. *d. q.*5. Hipp. Rim. *conſil.32. num.*4. Rimin. ſenior. *col.340. nu.13. vol.*2. ubi tenet, quod iſta deſcriptio requiratur, nec ſufficiant litteræ Prælati, ut bona, vel eorum pars, retineantur, ſed ejus opinio videtur mihi eſſe contra opinionem Bartoli, & aliorum, volentium, quod ſufficiat declaratio Prælati, opinionem Bart. tenuit Lucas de Pen. *in l. ſi quando, Cod. de bo. vac.* Zaſ. *de feud. parte 5. n.50.* Menoch. *conſil 79. num.*14 Card. *d. cap.2. qu.*12. Baro. *d. cap.* ut ſuper, & hunc com opin. appellat Curt. *d. quaſt.*5. Brun. *conſil.41. num.*33. Neviz *conſil.12. nu* 82. inter conſilia Bruni, quos refert Anton. de Can. inter deciſ. Cavalc. 31. *nn.* 219 & 269. & hanc eandem opin. dicit eſſe com. Redo. *eodem tractu, fol. 36. num.* 27. & magis comm. appellat Marc. Ant. Gen. *in prax. Archiv. Neapol. cap. 61. numer.*6. & quando apparet de expreſſa, vel tacita mente Prælati, voluiſſe incorporare, cenſentur incorporata, receptius concludunt Doctores, dicit Viv. *deciſ.534. numer.*8. & tacita mens Prælati volentis incorporare, colligitur ex conjecturis, Mant. *de tacitis, & ambig. lib. 22. titul. 7. num.* 19. & quæ ſint, explicat etiam Hieron. Gab. *in conſil.82. num.2.9. & ſeq. lib.* 2.

Redo. eodem tractatu, & Rub. *fol.*363. in iſtis controverſiis diſtinguit; Aut eſt facta incorporatio expreſſe, puta, quia Prælatus declaravit; velle rem eſſe de menſa, vel quia per officiales eſt in libris rerum menſæ deſcripta, aut annotata: & tunc nemini dubium eſt, quia benè poteſt Prælatus, ſi vult, bona reverſa incorporare: vel non apparet de aliqua incorporatione: & tunc. Aut conſtat quod Prælatus retinuit penes ſe, non animo incorporandi menſæ, ſed quouſque inveneret bonum vaſallum, qui infeudaret, aut per aliam juſtam cauſam temporalem: & tunc non eſt incorporata, etiam ſi longo tempore tenuiſſet Prælatus, qui ceſſat animus, & ita procedit dictum Imol. & Card. *in d. c.* ut ſuper: Aut vero eſt dubium, quia Prælatus tenuit aliquo tempore, nec tamen expreſſè incorporavit, nec apparet, quod non habuit animum incorporandi, & tunc, ſi tenuit per tempus longiſſimum, puta 30. annorum, videtur eſſe clarum, quod præſumitur incorporata: ſed ſi non fuerit per tantum tempus, ſed per minus; & tunc, ſi Prælatus de ea diſpoſuit, & illam tenuit, prout alias res menſæ, puta, ultra perceptionem fructuum, ſi locavit cum aliis rebus, vel poſuit rationem cum ſuis Factoribus, vel illam pertractavit in omnibus, & per omnia, ut alias res de menſa, ita quod non appareat, quod inter illas, & alias, fuerit differentia aliqua, & tunc videtur, quod curſu decem annorum, intelligatur incorporata, *arg. l. Precula, ff. de prec.* Bartolus Bal. & alii, *in l. cum oportet, C. de bon. quæ lib.* iſtis autem conjecturis ceſſantibus, erit arbitrium judicis, præſumere incorporationem, ex qualitate perſonæ rei, & quantitate temporis, & prædicta ſunt intelligenda, ſecundum eum, quando rei devolutæ poſſeſſio pervenit in Eccleſiam, quia ſi alius occupaverit illius poſſeſſionem; & poſſederit, eſt ſecus; & refert. ita tenere Anch. *dict. conſ.*155.

Quid dicendum in tanta varietate? Ego puto, eſſe diſtinguendum. Aut enim preceſſit proteſtatio, ut fieri ſolet in capienda poſſeſſione; quod non animo incorporandi, ſed retinendi, donec inveniatur, qui meliorem conditionem offerat, & tunc clarum eſt, quod non dicetur incorporata, etiam ſi per longum tempus retineatur, ut dicit Redo. ut ſupra, quia animus incorporandi, vel non incorporandi, attendi debet, ut dicit etiam Vivius *d. dec.534. n.7.* & eſt de mente Abb. *in d. cap. ut ſuper num.* 10. & ita practicatur.

Aut non præceſſit dicta proteſtatio, ſi bona reverſa, reperiuntur deſcripta in libris Eccleſiæ, cum aliis rebus de menſa, vel Prælatus declaravit, eſſe incorporata, juxta doctrinam Bart. *in dicta l. ſi vacantia*; tunc * dicendum eſt, ſine dubio, eſſe de menſa, & incorporata, quia hæc opinio eſt receptiſſima, & ab eo non eſt recedendum.

Aut non conſtat de hujuſmodi incorporatione, quia bona reverſa, non reperiuntur deſcripta in libris aliarum poſſeſſionum de menſa, & relatus retinuit per longum tempus, colligendo fructus per decennium:

& tunc

& tunc dicuntur bona incorporata; & hæc opinio eſt magis communis, ſecundum Ciar. §. *Feudum, ſquæſt. 13. ver. nunc pro intelligentia*, & hanc opinionem tenet etiam Barb. *in d. cap. ut ſuper num. 3.* Anch. *conſil. 156.* & alii allegati per Anton. de Canib. *dicta dec. 21. numer. 285.*

Aut tenuit ſolum per annum, & fructus collegit; & tunc etiam videtur applicaſſe menſæ, ſi non conſtat de contrario, per conjecturas, ſecundum Arch. *in cap. 1. 35. quæſt. 8.* per illum tex. & ipſum ſequitur Abb. *in dicto cap. ut ſup. n. 10.* & alii, ſupra allegati, *num. 16.* & ea denumeratione Auctorum hæc videtur opin. magis
* communis. Rationes, quæ adducuntur pro iſta opinione, ſunt iſtæ, videlicet, quod Prælatus nova feuda infeudat, id eſt, quæ nondum ſunt de menſa Eccleſiæ facta: ſed non feuda, vel de novo aperta, non dicuntur poſt anni curriculum, & per tex. *in cap. 1. 35. quæſt. 8.* ubi habetur, quod novæ nuptiæ dicuntur infra annum: ſimiliter, mancipium dicitur novum, quod nondum ſervivit per annum *ff. de pub. & vect. l. interdum §. quoties.* pariter, vinum novum dicitur, quod eſt intra annum, *l. vetus, ff. de vino, trit. & oleo legat.* Gloſ. *in d. cap. 1. ver. anni coronam*, & alios citat idem Redo. *eod. tract. fol 314. num. 24.* facit etiam, pro iſta opinione, tex. *in d. cap.* ut ſuper: quia in dubio ita tenendum eſt, & ſecundum Gloſ. ibi *in ver. ſive non*, præſumuntur de menſa Archiepiſcopi, cum ſit in poſſeſſione eorum, *per l. fin. C. de rei vend.* alios citat Barth. Peret. *in Comm. Extravag. Ambitioſæ in ver. ac de rebus, nu. 70.* & infra dicetur.

Aut ſumus in dubio, & præſumitur incorporata: quia in dubio tutiorem partem accipere debemus, tex. *in d. cap.* ut ſuper, & ibi Gloſ. jun. & Abb. *in d. cap.* ut ſuper. *num. 13.* ubi tenet, quod poſſeſſiones, quæ deſerviunt utilitatibus Eccleſiæ; & reperiuntur in manibus Prælati, præſumuntur de menſa, & contrarium dicenti incubuit onus probandi, Redo. ut ſupra *fol. 247. n. 13.* qui alios pro hac opinione citat.

Sed, ſi jam eſſet facta conceſſio, & tractaretur de invaliditate, capienda eſſet illa præſumptio, quod Prælatus noluerit bona reverſa incorporare, ut actus valeat, *l. in contrahenda, ff. de reg. jur.* & ibi Dec. & Cagn. & *l. quoties, ff. de ver. ob.* & ibi Jaſ. & dic, ut ibi per eum, & vide infra. in quarta conjectura.

17 Sicut igitur ex conjecturis voluntas incorporandi colligitur; ita etiam animus non incorporandi colligitur, arbitrio judicis, ex conjecturis contrariis, Hier. Cab. *conſ. 82. n. 6. vol. 1.* cum aliis, congeſtis per Viv. *dec. 534. n. 9. & 10.*

Prima conjectura ſumitur ex Abb. *in d. cap.* ut ſuper *num. 11.* quando cauſa primæ conceſſionis adhuc durabat, tempore, quo reverſa eſt ad Eccleſiam, quæ eſt utilitas Eccleſiæ, & retinendo illam, perciperet multo pauciores redditus, & minorem conſequeretur utilitatem, & ſic expediret denuo concedere in Emphyteuſim, hæc opinio probatur per *cap. 2. de reb. Ecc. non alien. in illis verbis: ſi videris expedire*, & per d. Extravag. Ambitioſæ, & tunc, &c. ſequitur hanc op. Viv. *d. dec. num. 11.* qui plures pro hac ſententia adducit; hanc etiam conjecturam ponit Gab. *conſ 82. n. 7. vol. 2.*

Secunda conjectura ſumitur, quando non apparet eſſe deſcriptam in libro bonorum menſalium, prout diximus ſupra, in diſtinctione: quod ſcilicet tunc præſumitur de menſa. quando apparet, deſcriptam eſſe in libris aliarum poſſeſſionum de menſa, juxta doctrinam Bart. & aliorum, ergo, a contrario ſenſu, quando non eſt deſcripta, ſumitur conjectura, quod Prælatus non habuerit animum incorporandi; & hanc conjecturam ponit Viv. *in d. dec. num. 17.* ex mente Rimin. ſen. Rimin. jun. Menoch Brun. & Neviz. in dictis conſiliis, allegatis ſupra, & Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol. 26. num. 29.*

Tertia conjectura ſumeretur, quando appareret de contraria voluntate Prælati, nolentis incorporare, ut diximus ſupra, quando adeſſet proteſtatio.

18 Advertendum tamen eſt, quod, ſi in contrarium adeſſent aliæ conjecturæ, una aliam tolleret, & ſtandum eſſet conjecturis proximioribus, veriſimilioribus, & potentioribus, Mant. *de conject. ult. vol. lib. 12. tit. 17. n. 6. & ſeq.* ubi multa adducuntur.

Quarta conjectura ſumenda eſt, quando eſſet jam facta conceſſio, & dubitaretur de invaliditate, quia, in dubio, facienda eſt interpretatio, ad ſuſtinendum actum, Viv. *ead. dec. nu. 15.* & dic, ut ſupra, & hanc etiam conjecturam ponit Gab. *d. conſ. 82. num. 10.* ubi alios citat, & dicit, quod præſumitur ſuperſediſſe Prælatus, propter illam aliam cauſam, quæ apparet, quando rem locaſſet. & vide ſupra ver. ſed ſi jam eſſet facta conceſſio.

Duas alias conjecturas ponit Gab. *in eod conſ. 82. n. 8. & 11.* Primam, quando bona non fuerunt adminiſtrata, ut alia bona, ſed locata, pro reſponſione minori, quam recipiebat ab emphyteuta, eo conſilio, ut differretur conceſſio in emphyteuſim, propter bella, quæ erant in illo loco, & ut actus valeat, præſumendum eſt, Prælatum noluiſſe incorporare menſæ, ſed ſuperſedere, propter illam cauſam, ut dictum fuit ſupra.

Alia conjectura, quando non poſſunt dici bona incorporata menſæ, quia ſcilicet nec certa erat devolutio, propter bella, & alia forſan impedimenta, vel juſtas alias cauſas, potuiſſent hæredes emphyteutæ in integrum reſtitui, & multis modis excuſari à caducitate.

19 Advertendum etiam eſt, quod ſemper requiritur conſenſus Apoſtolicus, quando in præjudicium Eccleſiæ, in aliquo alteratur antiqua inveſtitura, Rot. *in recent. part. 1. deciſ. 280. numero 7.* & ideo, ſi Eccleſia haberet jus perpetuum, non poſſet ſine conſenſu Apoſtolico alienari, nec reduci ad minus tempus, ut ibi dicitur: cum alienatio comprehendat omnem actum tranſlativum dominii, tam directi, quam utilis, & cujuslibet juris in re, ea ſententia multorum, ibidem allegat. & quod ſolitum antiquarum inveſtiturarum alterari non poſſit, ſine conſenſu Apoſtolico, noviſſime tenet Rota coram Merlino in recollect. per Paul. Rub. *deciſ. 211. numero 14. & ſeq.* & nunquam cenſetur, quod inveſtituræ poſteriores alterent ſolitum antiquarum inveſtiturarum, ut ibidem dicitur, & ſolitum alteraretur, quando res ſolita concedi ad generationem, concederetur ad
20 nominationem, Rot. *in noviſſ. par. 5. diverſ. deciſ. 367. num. 22.*

Alia conjectura erit, quando Prælatus, ſive Eccleſia, impoſuit arma rei reverſæ ad Eccleſiam, quia tunc dicitur menſalis effecta Redo. *de reb. Ecc. non alien. fol. 26. n. 29.* qui alios citat.

Alia conjectura erit, quod Prælatus, non habuerit animum incorporandi, quando ſcilicet res eſſet devoluta ad Eccleſiam ob generationem finitam, inſcio Prælato, & retineretur per hæredes ultimos emphyteutas, qui canonem debitis ſemper temporibus ſolverunt per longum tempus; deinde deveneri t ad notitiam Prælati, rem eſſe devolutam ad Eccleſiam: nam licet receperit canonem per longum tempus, non dicetur incorporata; & ideo poterit Eccleſia denuo concedere in Emphyteuſim ſine conſenſu Pontificis, quia non apparet nec de expreſſa, nec tacita Prælatā voluntate incorporandi, ut ſupra diximus in quarta opinione, cum non habuerit aliquam notitiam, rem fuiſſe devolutam, per ea quæ dicit idem Redo. *eod. tract. fol. 263. ſub num. 4.* & ita ego conſului, cum iſte caſus accidiſſet Monachis Monaſterii de Saxovino hujus Civitatis, quorum ego ſum Advocatus; & tanto magis hæc conjectura procedit, quia adhuc poſſeſſio erat penes hæredes emphyteutas, per ea, quæ dicit dictus Redo. *eod. loc. nu. 5.* ex ſententia Anchar. *conſ. 155.*

QUÆ-

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

An emphyteuta poſſit alteri rem concedere in Emphyteuſim, nu. 1. declaratur, nu. 2. & 3.

Utile dominium transfertur in ſecundum emphyteutam, n. 4. declaratur, n. 6.

Utile dominium, ejuſdem ſpeciei, non poteſt eſſe apud duos, in ſolidum. n. 5. declaratur, n. 8.

Primus emphyteuta ſi ſibi reſervavit, in ſignum recognitionis, penſionem, tunc cenſebitur dominus, reſpectu ſecundi, n. 7. ubi declaratur.

Emphyteuta ſecundus, an debeat ſolvere canonem primo emphyteutæ vel domino directo, n. 9. & ultimo: & ibi, an ſecundus poſſit cogere dominum, ut recipiat canonem.

Laudemium eſt ſoluendum, an D. directo, an verò primo emphyteutæ, n. 10.

Finita linea primi emphyteutæ, an res revertatur ad Dominum, an vero expectari debeat, ut finiatur linea ſecundi emphyteutæ, nu. 11.

Emphyteuta primus, ſi non tranſtulit omne jus ſuum in ſecundum emphyteutam, erit dominus directus, reſpectu ſecundi emphyteutæ, nu. 12.

Emphyteuta primus poteſt expellere ſecundum, ſi canonem non ſoluat, n. 13. ubi declaratur.

Canon an debeat ſolui Domino, per primum, vel ſecundum emphyteutam, nu. 14. & ſi neuter ſoluat, an res incidat in commiſſum, ibidem.

Extraneus ſi admittatur ad ſolutionem canonis, ſufficit ad excuſationem, n. 15.

Pacta ſi non obſerventur per ſecundum emphyteutam, an dominus directus poſſit agere ad caducitatem, n. 16.

AN emphyteuta poſſit, alteri rem ſibi in emphyteuſim conceſſam, ſimiliter in emphyteuſim da-
1 re, vel ſubemphyteuticare? Et Gloſ. *in ver propriam, §. adeo, Inſtit. de locat. & cond.* tenet ſimpliciter, quod ſic.

Communis opinio eſt, quod non poſſit, ſine licentia domini directi, & ita, de conſuetudine obſerva-
* ti atteſtatur Spec. §. *nunc aliqua q.* 125. Iaſ. *in l. fin. C. de jur. emph. num.* 110. Ratio eſt, quia conceſſio in Emphyteuſim eſt ſpecies alienationis, Clar. §. *Emphyteuſis quæſt.* 20. Albet. & Salyc. *in d. l. fin.* Cott *in memor. in ver. emphyteuta* dicit, hanc eſſe com. op. & ſimiliter Bero. *in c. potuit nu.* 109. *de locat.* Corb. *de cauſ privat. ob alien. ampl.* 48. Cavalc. *dec.* 30. *num* 123. *part* 2. Caroc. *de locat. in tit. de jur. emp. nu.* 2. *fol.* 87. Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 13. *n.* 11. & *qu.* 38. *nu.* 7. Marius Burg *de laud. par.* 2. *inſp.* 31. *nu.* 6. & vide de *laudem q.* 23.

2 Declaratur tamen prædicta com. op. non habere locum quando adeſſet conſuetudo in contrarium, Cott. *in d. ver. emphyteuta,* & Corb. *in dicta ampl.* 48. & idem Cott. atteſtatur, Mediolani ita obſervari, & Spec. *in dicta quæſt.* 125. refert, tenere Azo. in ſumma, in aliquibus locis poſſe dari in Emphyteuſim, ſine conſenſu Domini, & Io. Fab. *in eod.* §. *adeo,* tenet, de conſuetudine non obſervari, nec requiri conſenſum domini directi.

3 Declaratur ſecundò, non habere locum, quando in inſtrumento conceſſionis adeſſet pactum, ut emphyteuta, domino irrequiſito, poſſit cuicumque voluerit, concedere; & alienare; nam tunc poſſet, domino irrequiſito, alteri concedere in emphyteuſim, Iaſ. *in d. l.* 2. *nu.* 151. Corb. qui alios citat, *eadem ampl.* 48. ſed ſi promiſit, non ſubemphyteuticare, ſine conſenſu domini dominus non poteſt, ſine cauſa denegata conſenſum, Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 365. *num.* 3. & vide de *alien. quæſt.* 12.

4 Infertur ex prædictis; quod utile dominium, quod erat apud primum emphyteutam, transfertur in ſecundum emphyteutam, Gloſ. *in d. §. adeo. ver. propriam:* & nec juris aliquid penès primum emphyteutam relinquitur, Alex. & Iaſ. *in l.* 3. §. *ex contrario, ff. de acq. poſſ.* Soc. *conſil.* 256. *vol.* 2. Io. Rim. *conſ.* 124 *num.* 4. & *ſeq. lib.* 1. & alij. allegati per Valaſ. *de jur. emphyt. q.* 13. *ſub num.* 11. Et ratio eſt, quia dominium utile, ejuſdem ſpeciei, non poteſt eſſe apud duos in ſolidum, Soc. *in l. non ſolum ff. ſol. mat.*
5 & ideo naturalis poſſeſſio rei ſubemphyteutæ eſt apud ultimum emphyteutam, & non apud primum, quia omnem poſſeſſionem tranſtulit in illum ultimum, Gloſ. fin. *in l. unica C. uti poſſ.* Valaſ. *ſub eod. n.* 11. qui alios allegat.

6 Declara, ſupradictam illationem habere locum, quando primus emphyteuta omne ſuum jus tranſtulit in ſecundum emphyteutam, & hoc expreſſit, vel dictum fuerit, quod ſecundus ſit ſubrogatus in locum primi, & dominus directus eam, ut talem, ab eo accipiat, & agnoſcat penſionem, Soc. *conſ.* 256. *col.* 3. *lib.* 2. Angel. Aret. *d. §. adeo,* ſed ſi ſibi aliquid reſervavit, poteſt, ſi non ſoluat, canonem ab eo vendicare, Iaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emph. nu.* 152. & hoc eſt, quod voluit Gloſ. *in d. ver. propriam;* quod primus emphyteuta aget, contra ſecundum, rei vendicatione, vel verius, præſcriptis verbis; vel ex l. Zenonis, ad mercedem; & ideo, ſi primus
7 emphyteuta canonem, vel penſionem ſibi ſolui, vel aliquid aliud, in ſignum recognitionis dominij, reſervavit; tunc proculdubio primus emphyteuta cenſebitur dominus reſpectu ſecundi, & omnia jura habebat contra ſecundum, per quæ tamen domino directo non præjudicetur, Soc. *d. conſ.* 156. Valaſc. *q.* 13. *n.* 13. ſed ſi omne jus ſuum tranſtulit, & pactus eſt, ab eatra, ſingulis annis, aliquid dari, quouſque pretium emphyteuſis ſibi ſoluatur, obligatio illa erit perſonalis, non emphyteutica, & ſic ad hæredes primi emphyteutæ tranſitoria, non ad dominum directum, Soc. *in dictis conſ.* Valaſ. *d. n.* 13.

8 Nec obſtat, quod penes duos, in ſolidum, utile dominium eſſe non poteſt, ut tenet Soc. *in d. l. non ſolum;* Quia reſp. quod emphyteuta, reſpectu concedentis, habet ſolum utile dominium; ſed reſpectu eius, cui ipſe poſtea eandem rem dedit in Emphyteuſim, habet quodammodo directum, Jaſ. *conſ.* 8. *num.* 53. inter conſilia Brunt. Surd. *dec.* 288. *num.* 3. Burſat. *conſ.* 50. *lib.* 1. *num.* 17. ubi plures cumulat de Feudo, quod dominium directum eſt penes Eccleſiam, utile penès inveſtitum ſed ob ſubinueſtituras, factas cum conſenſu domini, aliud utile dominium ſubalternum in ſubinueſtitos dicitur tranſlatum, & quoddam ſubalternum directum, ejuſdem utilis dominij, penès Vaſallum inveſtientem remanet, reſpectu juris vaſallaggij, & hoc eſt dominium directum impropriè, idem Burſ. *conſ.* 375. *n.* 3. Surd. *ead. dec. nu.* 3. ubi alios adducit; licèt aliter Valaſ. *d. q.* 13. *nu.* 12. reſpondeat.

9 Si verò ſimpliciter, cum licentia domini, ſub emphyteuticauit: tunc ſecundus emphyteuta debet canonem ſoluere primo emphyteutæ, & non domino directo, Valaſc. *d. num.* 12. & per ea, quæ dicta ſunt, *n.* 6. & tenet Burg. *de laud. inſp.* 4. *par.* 1. *nu.* 31. *in fine,* & dicetur de Laudem. *q.* 23. Sed Laudemium credo ſoluendum eſſe Domino directo, ut dicetur infra: & quia, etiam data licentia alienandi, non cenſetur remiſſa ſolutio
10 Laudemij, Corb. *de cauſ privat. ob alien. ampl.* 2. *num.* 7. Surd. *dec.* 200. *nu.* 5. de quo dicemus *in tit. de laud quæſt.* 8. & 14. Et idem erit dicendum, ſi ſecundus emphyteuta velit alij jus ſuum vendere, quia Dominus directus, cujus conſenſus eſt requirendus, novum emphyteutam debet inducere in poſſeſſionem, & ideo ei debetur laudemium, Spec. *d. §. nunc aliqua. q.* 129. Gloſ. *in l. fin. C. de jur. emph.* & ibi Iaſ. *num.* 88. & alij congeſti per Valaſc. *d. quæſt.* 13. *ſub. num.* 11. videndus eſt etiam Add. *ad Iul. Clar. d. quæſt.* 20. & vide de Laud. *q.* 14. *num.* 6. ubi alios citauimus, & *q.* 23.

11 Infertur, quid, ſi primus emphyteuta de conſenſu domini, jus ſuum in ſecundum transferat, ad hoc ut Emphyteuſis revertatur ad dominum, linea finita: an

attendi debeat linea primi emphyteutæ, vel ſecundi; Add. ad Iul. Clar §.*emph.quæſt.* 20. refert ſe ad conſ. Anch.63. Io. autem Ma.i. Rimin. *conſ.* 124. *num.* 18. *vſque ad* 22. *vol.*1. tenet, quod, licet emphyteuta alteri conceſſerit in Emphyteuſim, vel ad longum tempus, non obſtante, quod adhuc duret tempus locationis factæ ab emphyteuta; res ad Eccleſiam, ob lineam finitam primi emphyteutæ, revertitur, & hoc probatur *in cap.*1.§.*rurſus. quib.mod. Feud. amitt.* Corb. *de conſ. privat. ob lin. fin. n.*78.
12 Infertur etiam ex ſupradictis, quod, quando emphyteuta primus non tranſtulit omne ſuum jus in ſecundum emphyteutam, ipſe erit dominus reſpectu ſecundi, ſicut dominus directus, reſpectu primi acquirentis Emphyteuſim: & jus expellendi, quod com-
13 petit domino directo, ſi ei canon non ſolvatur, adverſus primum emphyteutam, competit primo emphyteutæ adverſus ſecundum, Jo. Fab. *d.§.adeo nu.* 5. ubi tenet etiam, quod non eſt inconveniens, ut diverſis reſpectibus, illud utile dominium ſit apud plures, quod ſi iſte primus emphyteuta conceſſiſſet ſecundo in Emphyteuſim, de voluntate domini, qui ſecundus eſſet à domino inveſtitus, & ab eo accepiſſet capiſoldum, & penſionem, eſſetque deſcriptus inter alios emphyteutas domini, ita ut emphyteuta primus deſiiſſet eſſe emphyteuta, ſupradicta non procederent, ut dictum eſt ſupra, *num* 6. quia tunc omne jus primi emphyteutæ diceretur tranſlatum in ſecundum; & licet eſſet reſervata penſio primo emphyteutæ, deberetur tamen actione perſonali, & non in recognitionem dominij, aut reliquiarum emphyteuſis, Bart. Soc. *conſ.*236.*col.*2. *ver. ſed præmiſſis non obſtantibus, volum.* 2. & eſt de mente etiam Iaſ *in d.l.*2. *num.*152. *Cod.de jur.emphyt.* dicit, & refert, Corb. *de cauſ. privat. ob. non ſol. can. ampl.* 20. *numero* 3, ſequitur Marius Burg. de Laud. *par* 1. *inſp.* 4. *num.* 32.

14 Infertur quoque, quod, quando primus emphyteuta, licitè, & legitimo modo conceſſit ſecundo in Emphyteuſim, & non eſt conventum, quis illorum debeat ſolvere canonem Domino directo: tunc primus emphyteuta tenetur ſolvere canonem Domino directo, ex obligatione, quæ eſt inter eum, & primum emphyteutam, & neutro ſolvente, res incidit in commiſſum; quia, etiam extraneus, ſi canonem ſolviſſet,
15 emphyteuta eſſet excuſatus, Iaſ. *in d.l.*2. *num.*150. ver. intellige; & hæc opinio fuit Bal. *in l. prædicta col.pen.C.de fideic.* & Jo, de Are. allega. per Bal. ibi. Et Spec. *in §. nunc. aliqua ver.*127. dicit, quod ſecundus emphyteuta debet ſolvere canonem illi primo, qui ſibi conceſſit, & ille primus Domino directo, & quod, per ceſſationem primi emphyteutæ, poterit etiam ſecundus expelli, argumento *l.lex vectigali, ff.de pign.* & dicit etiam, quod ſic in pleriſque locis ſervatur: & poſtea refert, alios tenere, quod ſecundus emphyteuta tenetur, Domino ſolvere penſionem, condictione ex *l.* 2. *C. de jur. emph.* vel, ſecundum Jo. rem vindicabit Dominus à ſecundo emphyteuta, niſi ſolvat penſionem, poſſet etiam dari condictio Domino, ubi ipſe induxit ſecundum emphyteutam in poſſeſſionem, quaſi cum ipſo videatur eſſe contractum, ſed Iaſ. *in ead. l.*2. *num.* 134. tenet, ſi primus emphyteuta, conceſſit ſecundo in Emphiteuſim, de conſenſu Domini directi, Dominus, qui induxit in poſſeſſionem iſtum ſecundum emphyteutam, *juxta l.fin.Cod. ead.tit.§.neceſſitatem*, & ab eo accepit promiſſionem de penſione ſolvenda ſibi: quod ſecundus emphyteuta teneatur ſolvere Domino directo canonem, alias procederet opinio Bal. ſupra relata, hoc addito, quod rei vindicatio competit Domino contra emphyteutam, ut idem Iaſ. latè dixit, *num* 150. & vide Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.*438. *num.*9. & Corb. *de cauſ privat. ob non ſol. can. quæſt.*, 6, *in principio*, & vide, quæ dicam infra *q.*31. *hoc tit.*

16 Reſtat videre, an jus obſervandi pacta tranſeat ad Dominum directum, an verò ad hæredes primi concedentis, Soc. *conſ.* 291 *vol.* & *conſil.*256. dicit, ipſo non obſervante pacta, vel non volente id, ad quod tenetur, à jure ſuo cadit: quo reſoluto, reſolvitur & jus ſecundi emphyteutæ, *l. lex vectigali ff.de pign.* Corb. *de cauſ. privat. ob lin. fin. num.* 79.

Et an ſecundus emphyteuta poſſit cogere Dominum directum, ut ab eo canonem recipiat, Corb. *in d.ampl.*46. *de cauſ. privat. ob. alien.* refert ſe ad Paul. de mont. Pic. *conſ.* 77. vide etiam ſupra; *n.* 9. & 14.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Si quis longo tempore, tanquam emphyteuta rem tenuerit, & pro ea ſolverit canonem præſumatur contractum Emphyteuticum præceſſiſſe, n. 1.

Requiritur ſpatium decem ann. ut contractus præſumatur præceſſiſſe, num. 2. *contrarium, quod requiratur ſpatium* 30. *ann. ibidem.*

Declaratur, non habere locum in Emphyteuſi Eccleſiaſticum requiratur ſpatium 40. *ann. n.* 4.

Scriptura requiritur in contractu Emphyteutico, ſed declaratur num 3.

Præſumptio, quod ſi per ſpatium 30. *ann. facta ſit ſolutio canonis, contractum Emphyteuticum præceſſiſſe præſumatur, proficit tam Domino, quàm emphyteutæ. n.* 5.

*Ex ſolutione longi temporis præſumitur dominium contra ſolventem, in favorem, cui ſolvitur num.*6.

*Ex receptione canonis, longo tempore, ab emphyteuta, præſumitur conſenſus à Domino præſtitus, n.*7.

Si quis ſolverit per dictum tempus pro re ſua, an præſumatur emphyteuta, n. 8.

*Si quis ſolverit nomine alieno, & non ſuo, an præſumatur emphyteuta, n.*9.

An autem ſit manutenendus Dominus in poſſeſſione exigendi; quando per ſpatium decem annorum, & amplius fuerit ſolutus canon. num. 10.

15 EGregia eſt quæſtio, ſi quis longo tempore tenuerit rem, tanquam emphyteuta, pro ea ſolvendo canonem, an præſumatur contractum Emphyteuticum præceſſiſſe, de qua quæſtione aliqua diximus in Præludiis, *quæſt.*14. *num* 39. Et quod præſumatur eſſe emphyteutam, & contractum Emphyteuticum præceſſiſſe, tenet Gloſ. magna *in fine l* 2. *C.de jur.emph.* Spec. *in tit. de emph.§.nunc aliqua qu.*142. Bal. *in l.cum de in rem verſo.in* 2. *lect.in fin.ff. de uſur.* & ibi Salyc. *quæſt.*6. & in cap. cum Eccleſia Sutrina. *de cauſ.poſſ. & prop.* Augel. *in l.Prætor.ait §.*1.*ff.de eden.* Anch. *conſil.*420. *in fin.* Alex. *conſ* 77. *num.* 4. *lib.*1. Dec. *conſ.*146. Ruin. *conſil.*10. & *conſ.*135. *lib.*2. Pariſ. *conſ.*23. *num.*3. *lib.*4. Clar. § *emph. q.*1. *ver*, 7. pone, quod, qui hanc op. appellat com. Iaſ *in l.*1. *C de jur.emph. num* 35. Gab. *de præſ.conc.*1. *num.*18. Menoch. *de præſ.præſ* 108. *lib.*3. *in princ.* Villalo *com. op. litt. E num.* 46. idem Menoch. *eod.lib.*3. *præſ.*131. *num.* 35. & magis com. op. hanc eſſe, atteſtatur Balb. *de præſcript in* 2. *par.* 3. *princip. quæſt.*10. *num.* 33. & alios cumulat Man.. *de tacit.* & *amb. lib.* 22. *tit.* 8. *num.* 28.

2 Sed dubium oritur, quantum temporis requiratur ut contractus Emphyteuticus cenſeatur præceſſiſſe. Aliqui exiſtimaverunt ſufficere curſum decem annorum; ita Bal. *in l.*1. *num.*13. *C.de fidei.com.* Salyc. *in d.l.cum de in rem verſo. quæſt.* 6. Cravett. *de antiq.temp.in prima par. ter. par. princ. num.*36. & 40. Natt. *conſ.* 3. *n.*3. *lib.* 1.

Contrarium, quod requiratur ſpatium triginta annorum, tenuerunt Angel. *in l.Prætor.§.*1.*ff.de eden.* Albet. *in l.*2. *num.*10. *C.de jur.emp.* Callan. *conſ.* 18. Balb. *d. tract.de præſcript.in*3.*par.princ quæſt.*10. *num.*35 Pariſ. *conſil.*23 *num.*5. *lib.* 4. Iaſ. *in d l.*2. *num.*153. ubi hanc op. magis com. appellat Maſcard. *de probat.par.*1. *concl.*337. Menoch. ubi ſupra *num.*4. Rom. *conſ.*127. Felin. *in cap ad audientiam de præſc.* Boer. *dec* 105. *num.*13. Burſat. *conſil.* 26. *num* 31. *par.*1. & hanc op. dicit eſſe com. Villalo, *litt.E.num* 47. nec Alber. tenere cont. aſſerit, dum tenet, quod requiritur ſpatium 40. annorum, quia ipſe dixit ex abundanti. idem

ti. idem Menoch. *ead. præſ.* 131. *num.* 53. & quod ſufficiant 30. anni, Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 39. *in princ.* ubi alios citat. Rum. *conſ.* 10. *nu.* 3. & *conſ.* 41. *ſub. nu.* 40. *vol.* 1. qui de com. teſtatur. Maſcard. *de probat. conc.* 603. *n.* 1. *vol.* 2.

Sed Aut. de But. tenet, quod ſufficiat tempus decem annorum, quem ſequitur Alex *conſ.* 114. *in fine* 4. *vol.* Felin. *in cap.* cum Bertoldus *de re jud. col.* 11. & Paul de Caſtr *in l. ſicuti* §. *ſed ſi quæratur, ff. ſi ſervit vendic.* & ideo Balb. in ſuprad. loco diſt. inquit, aut quæritur, an poſſit præſcribi contra aliquem, tanquam contra emphyteutam, ſi per longum tempus præſtitit penſionem, & tunc ſufficit longum tempus, aut quæritur, an aliquis præſcribat jus Emphyteuticum, & ſic præſumatur contractus emphyteuticus præceſſiſſe, & tunc requiruntur 30. vel. 40. anni. Et aliter etiam diſtinguit, aut reſpectu ſolventis loquimur, & tunc ſufficiunt decem anni, aut reſpectu tertii, & tunc requiruntur 30. anni, Paul. autem de Caſt. *in l. ſancimus, num.* 2. *C. de rei vend.* diſtinguit. Aut quis allegat conceſſionem factam per adverſarium, & inducit ſolutionem decennii, & ſufficit. Aut quis fatetur non conceſſiſſe; vel ſibi non fuiſſe factam conceſſionem, ſed dicit Emphyteuſim præſcripſiſſe bona fide, & tunc requiritur ſpatium 30. ann. ſequitur Mant. *cit. loco n.* 31. & vide infra q. 12. in fine.

3 Nec obſtat huic communi opin. argumentum; quod in hoc contractu requiritur ſcriptura, ut firmatum fuit *quæſt.* 14. *in Præludiis,* quia, ut ibi reſponſum fuit, ex tanto tempore præſumitur, etiam ſcripturam interveniſſe, & idem tenent omnes relati per Mant. *d. tit.* 8. *n.* 28. & 29.

Declaratur tamen, prædictam com. op. habere lo-
4 cum in Emphyteuſi privata, non autem in Eccleſiaſtica, quia in ea requiritur ſpatium 40. ann. Angel. *in* §. *Emphyteuſis.* Auth. *de non alienan. vel permut.* Anch. *conſil.* 420. *in fine* Paris. *conſ.* 23. *num.* 5. *lib.* 4. Menoch. *de præſ. præſ. prad. n.* 5. quia, attenta diſpoſitione juris Canonici, requiritur ſpatium 40. ann. tenuit etiam Guid. Pap. *quæſt.* 407. Gab. *com. op. tit. de præſ. conc.* 1. *num* 19. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 12. *tit.* 5. *n.* 16. & *tit.* 8. *n.* 34.

Amplia primo, quia iſta præſumptio proficit tam
5 Domino, quam emphyteutæ, Rum. *conſ.* 115 *col. fin. vol.* 5. Gab. *d. conc. num.* 10 & ſi Eccleſia agit contra emphyteutam ad ſolvendum canonem, & probat ſolutionem per decennium, habet fundatam ſuam intentionem, licèt non doceat de titulo, Bal. *in l.* 1. *nu.* 15. *C de. fideic.* ſed Bal. loquitur, ſive Eccleſia agat, ſive conveniatur, quod ſufficiat decennium; ut advertit Mant *d. tit.* 8. *num.* 44. & ideo in ejus dicto non poteſt fieri fundamentum, & recurrendum erit ad ſupradictam diſtinctionem.

Amplia 2. quia ex ſolutione longi temporis præſu-
6 mitur dominium contra ſolventem in favorem ejus, cui ſolvitur, Rom. *conſ.* 127. Gab. *d. conc. num.* 21. Corb. *d. ampl.* 39.

Amplia 3. quod ex receptione affictus, ſeu canonis
7 longo temp. à novo emphyteuta præſumitur conſenſus à Domino præſtitus, Grat. *conſ.* 221. *col.* 3. *vol.* 2. & dicemus *in tit. alien. q.* 2. *n.* 191.

8 Amplia 4. habere locum in illo, qui per d. tempus ſolvit canonem pro re, quæ erat ſua: ſed vide *de ſol. can q.* 1. *ampl.* 41.

Declara 2. dummodo is, uti emphyteuta, per 30.
9 annos ſolverit ſuo nomine, & non alieno, ut dixi in *tit. de ſolut can. q.* 1. *ampl.* 41. & teſtes debent probare, quod ſolverit tanquam emphyteuta, ut per DD. congeſtos à Mant *de tacit.* & *amb. eod. tit.* 8. *n.* 30.

An autem ſit manutenendus Dominus ſi minori
10 tempore ſolverit in quaſi poſſeſſione exigendi canonem? Dict, quod ſic, ut dicimus *in d. ampl.* 41.

Declara 3. ut emphyteuſis præſumatur ex diuturna, vel longiſſima præſtatione, ſi ſingulis annis, tanquam emphyteuta ſolverit, & ex illa cauſa, ex qua dicitur facta conceſſio; & hoc conſtet, ut declarat Mant. *d. loco num.* 35.

Declara 4. quando non conſtet de alio titulo, ſive cauſa, nam ſi cepit rem ex aliquo titulo, ut ex cauſa ſimplicis locationis, & ad modicum tempus, titulus ex tempore nunquam probatur, quod declara, ut per Mant. *d. tit* 8. *n.* 37.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Contractus an præſumatur perpetuus, vel uſque ad tertiam generationem, quando quis longo tempore per ſpatium 30. annorum ſolvit canonem. vel uſque ad vitam ſolventis tantum. nu 1. & per totam.

In dubio ſemper præſumitur Emphyteuſis perpetua n. 7.

Limita in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, quia præſumitur conceſſa uſque ad tertiam generationem, n. 3.

Si conceſſio fiat ſine præfinitione temporis, quomodo debeat intelligi, n. 4. & 5.

Una determinatio reſpiciens plura determinabilia, diverſo modo determinat, quando natura determinabilium ita expoſtulat, num. 5.

SUpra vidimus, ſi quis longo tempore poſſederit rem, tanquam emphyteuta pro ea ſolvendo canonem, an præſumatur contractum Emphyteuticum præceſſiſſe. & quod tempus requiratur, modo quærendum eſt, Si longo tempore poſſederit, An præſumatur contractus perpetuus, vel uſque ad tertiam generationem tantum, An verò uſque ad vitam ſolventis tantum? Hanc quæſtionem primus tractavit, Ang. *in l.* 2. *C. de jur. emph. in pen col.* & eam repetit Iaſ. ibi *nu.* 160. & Menoch. *de præſ. præſ.* 109. *lib.* 3. & Ang. dicit ſe non habere legem huc expreſſè decidentem: & ideo diſtinguunt infraſcriptos caſus.

Primus caſus eſt, quando conſtat de conſuetudine concedentis, & illius, qui pro Domino recognoſcitur, ut ſi ſolitus erat concedere ad tertiam generationem, vel in perpetuum, hoc caſu præſumendum eſt, curſu temporis, acquiſitam juxta conſuetudinem Domini concedentis, ita Ang. & Iaſ. & Menoch. ut ſupra, moventur argumento, *l. vel univerſorum ff. de pign. act.* ubi procurator ad mutuum ſuſcipiendum conſtitutus, præſumitur ſic conſtitutus, ut ſub pignore poſſit accipere, ex quo ſic facere conſuevit ipſe Dominus, & moventur etiam aliis argumentis, ut ibi per eos, & per Mant. *de tacit. & amb. lib.* 12. *tit.* 5. *nu.* 11. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſolut. can. limit.* 25. ex ſententia Bal. tenet, quod Prælatus concedens ſimpliciter rem in Emphyteuſim, cenſetur conceſſiſſe in tertiam generationem, ſi ſic ſe habeat conſuetudo loci; & vide infra *num.* 4.

Secundus caſus, quando non conſtat de uſu, & conſuetudine Domini concedentis, & conſtat de conſuetudine regionis; & hoc caſu præſumitur facta conceſſio, ſecundum conſuetudinem regionis *arg. l. licèt, C. de locat. & cond.* ubi conductor præſumitur conduxiſſe prædia ſecundum uſum, & conſuetudinem regionis, ut damnum, quod ſentit ob tempeſtatem, vel aliud Cœli vitium, ad ſe non pertineat: moventur etiam per tex. *in l. ſi. fundus ff. de evict.* ubi ſi fundus venierit ex conſuetudine illius regionis, in qua negotium geſtum eſt, pro cautione caveri oportet, Mant. *citato loco.*

Tertius caſus, quando non apparet de conſuetudine regionis. vel concedentis, vel conſuetudines ſunt difformes, & hic caſus eſt dubius, & ſecundum opinionem Ang. præſumendum erit id, quod minus eſt. & ſic conceſſionem eſſe factam. ad vitam ſolventis tantum, & non ultra; & pro hac ſua opinione allegat, *l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de reg. jur.*

Contrarium tenuit Ang. ibi contrarius *in* §. *Emphy-*
2 *teuſin,* Auth. *de non alien. vel permut.* quod in dubio ſemper præſumatur Emphyteuſis perpetua, & non ad vitam ſolventis, & idem Angel. poſt Guil. de Con *in l. qui luminibus, ff. de ſervit. urb. præd.* & *in l. Prætor,* §. 5. *ff. de eden.* Bal. *in leg.* 2. *Cod. de jur. emph. in* 2. *col.* & ibi Iaſ. *n.* 161.

Soc. ſen. *conſil.* 50. *n.* 15. *lib.* 4. Ruir. *conſ.* 3. *num.* 18. *&* *conſil.* 160. *num.* 10. *& conſ.* 151. *num.* 14. *lib.* 4. Balb. *de præſc. prima part.* 3. *part. prin. qu.* 10. *num.* 35. Alciat. *de*
* *præſ. reg.* 2. *præſ. ult.* & hanc eſſe receptam, & magis cum. op. teſtatur idem Menoc. *de præſ.* 109. *n.* 7. & quod a privato Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa, præſumatur perpetua, tenet idem Menoc. *conſ.* 372. *n.* 3. cum aliis allegatis a Mant. *eod. tit. n.* 13.

3 Limita tamen, ſupradictam opinionem ab omnibus receptam, non habere locum in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, ita Bal *in d. l.* 2. *col.* 2. quia præſumitur conceſſa ſolum uſque in tertiam generationem; ſequitur Jaſ. ibi *n.* 160. *& ſeq. per tex. in d. §. Emphyteuſin*, ideo tenet Lud. Rom. *in rep. rub. de arbit.* Jac. de Bel. *in ca.* 1. 2. *col.* per illum tex. *de alien. Feud.* Ruin. *conſ.* 3. *n.* 19. *& conſ.* 160. *num.* 10. *lib.* 1. Balb. *d. q.* 10. *n.* 35. Alciat. *dict. præſ. ult.* Cravet. *de antiq. temp.* 4. *par. prin. num.* 70. Menoch. *ead. præſ. in fine*, Natt. *conſ. num.* 12. & hanc eſſe commu-
* nem opinionem teſtatur Villal. *lit. E. num.* 47. In Emphyteuſi vero privata præſumitur perpetua, ut dictum eſt ſupra, & dicunt omnes allegati pro iſta limitatione; & vide infra *q.* 27. *n.* 13. Et ideo Mant. *de tacit. & amb.*
4 *lib.* 22. *tit.* 5. *num.* 3. 12. *&* 15. formans hanc quæſtionem: Si Emphyteuſis alicui ſimpliciter ſine præfinitione temporis conceditur, quomodo debeat intelligi? Et poſt relatas opiniones diſtinguit. Aut Emphyteuſis conceſſa eſt à privato, aut ab Eccleſia; priore caſu natura Emphyteuſis eſt, ut ſit perpetua, per Bal. *in l.* 1. *ff. ſi ager vect.* poſteriore autem caſu, Emphyteuſis ſui natura non tranſit ad extraneos hæredes, niſi ita convenerit; ergo non poteſt intelligi perpetua, ſed uſque ad tertiam generationem, & nihil refert, an facta mentio temporis incerti, an nulla: quia utroque caſu, præd. diſtinctio locum habere poteſt, ut Emphyteuſis privati intelligatur perpetua: Emphyteuſis autem Eccleſiaſtica præſumatur temporalis: quia ratio ſubjectæ materiæ ita perſuadet. Unde etiam una determinatio reſpiciens
5 plura determinabilia, diverſo modo determinat, quando natura determinabilium ita expoſtulat, Ruin. *conſil.* 157. *nu.* 24. *lib.* 5. Rip, *in l. hæredes mei, §. cum ita, n.* 28. *ff. ad ad Trebell.* ſic enim una determinatio plus a determinat, ut ſubjecta materia poſtulat, Mant. ut ſupra, cum aliis, quos citat; & prædicta habent locum in præſcriptione 40. annorum, quando ſcilicet per annos 40. ſolvit canonem emphyteuta, ut in præcedenti quæſtione, Mant. *citato tit. nu.* 16. ubi dicit, quod, ſi quis acquiſivit Emphyteuſim Eccleſiæ ex præſcriptione 40. quod tempus aſt neceſſarium, *c. 1. de quarta de præſcrip.* hoc jus præſcriptionis non debet extendi in infinitum, ſed ad tertiam tantum generationem, ea ſententia Bal. & Covar. ex rationibus ibi allegatis; & quod emphyteuſis Eccleſiæ in dubio non præſumatur perpetua, quæ ſic debet intelligi, ut quam citius fieri poſſit, ad eam revertatur, Ceph. *conſil.* 297. *nu.* 18. *&* 345. *n.* 24. Magon. *dec. Lucen.* 12. *n.* 13. Rot. coram Mert. *dec.* 211. *n.* 16. *in recol. per Paul. Rub.* ſed vide in tit. *de ſucc. in bon. emph. q.* 12.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis conceſſa ad tempus, ſine adjectione quantitatis temporis præſumitur per decennium. n. 1. *contrarium, n.* 2. *ſed reſolvitur tenendam eſſe primam opinionem, n.* 3.

1 VIdimus in præcedenti quæſtione, an præſumatur contractus perpetuus, vel uſque in tertiam generationem, vel uſque ad vitam concedentis, nunc opportune quærendum eſt, Si Emphyteuſis conceſſa aſt ad tempus, nec adjecta ſit quantitas temporis, qualiter, & ad quantum tempus intelligitur facta conceſſio? Hanc quæſtionem ponit Bal. *in l.* 1. *in princ. ff. ſi ager vect. vel emph. pet.* & reſolvit, quod intelligatur facta per decennium, Mant. *de tacit. & amb. lib.* 3. *tit.* 25. *n.* 80. qui allegat Bar. Bal. & Jaſ. *in l. ſtipulatus la grande, n.* 2. *ff. de verb. ob.*

2 Ab hac opinione videtur recedere Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 163. & movetur ea ratione, quia in dubio conceſſio præſumitur perpetua, ut ſupra diximus in alia quæſtione, ſi eſt Emphyteuſis privata; ſi autem eſt Eccleſiaſtica uſque in tertiam generationem, ſed poſtea reliquit cogitandum, quam opinionem damnat Menoch. *de præſ. præſ.* 110. *lib.* 3. quia illa ratio ceſſat in caſu iſto; nam per conceſſionem factam ad tempus, receſſum eſt ab illa præſumptione, ex quo facta eſt conceſſio, non ſimpliciter, ſed ad tempus: & ideo amplectitur opinionem Bal. Iſta opinio probatur per tex. *in l. ſine præfinito ff. de pæn.* ubi dicitur ſine præfinito tempore dato, imperitia dantis, decennii tempora præfinita videntur, Corb. *de cauſ. privat. ob temp. finis. in fine*, tangit hanc quæſt. ſed non ſolvit, & dicit videndum eſt Jaſ. *in l.* 2. *n.* 163.

3 Sed dicendum aſt, ut diximus in ſuperiori quæſtione ſecundum diſt. Mant.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi ſimpliciter dicat cum juramento ſe eſſe emphyteutam, qualis præſumatur iſta Emphyteuſis: & an præſumatur ultimus emphyteuta, n. 1. *&* 2.

SUccedit tractanda alia quæſtio; Emphyteuta, ſi cum juramento dicat ſimpliciter ſe eſſe emphyteutam, quæritur, qualis in dubio præſumatur eſſe iſta emphyteuſis, Jaſ. *in l.* 2. *C. de jur. Emph. n.* 162. remittit ſe ad Bal. & Lud. Rom. *in l. ſed ſi poſſeſſor §. item ſi juravero, ff. de jur. jur.* ubi Bal. dicit, quod intelligitur ad tertiam generationem, ſi erit emphyteuſis Eccleſiaſtica; ſed ſi non apparet de ſuo initio interpretabitur, quod ſi ultima perſona, in qua finiatur: quia proprietarius habet jus certum, iſte incertum; unde ſi allegat certum tempus, ad hunc effectum conſequendum, probat de tempore arg. not. *ff. de neg. geſt. l. cum actum; de prob. l. matrem; & de teſt. l. ob cauſam*, & hanc opinionem ſequitur Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 24. *n.* 22.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Titulus emphyteuticus præſumitur ex curſu longi temporis, numero 1.

Emphyteuta ex titulo præſumpto cogi poteſt ad præſtandum canonem, eod. num.

Cenſum ſi quis longo tempore ſolvit, cogi poteſt in futurum ad præſtandum eundem cenſum, num. 2.

Dominus directus, ut poſſit cogere emphyteutam ex titulo præſumpto, vel cenſuarium debet allegare titulum ipſius præſtationis, & inducere præſtationes longo tempore præſtitas, num. 3.

SUpra in quæſtione undecima diſputavimus, an præſumatur curſu temporis titulus emphyteuſis pro emphyteuta adverſus directum Dominum; dubitari nunc contingit, an, & quando temporis curſu præſumatur titulus emphyteuticus pro Domino directo contra ipſum emphyteutam, ut ſi quis tanquam emphyteuta diu ſolverit canonem talis præſumatur, ut in poſterum cogi poſſit præſtare eandem penſionem Domino directo.

1 Et quod poſſit cogi, & præſumatur titulus, tenuerunt Bal. *in l. ſi certis annis, C. de pact.* & ibi Jaſ. *n.* 9. & idem Jaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emph. n.* 158. & alii per eum allegati, Alexander *conſ.* 113. *n.* 11. *& ſeq. lib.* 4. Rom *conſ.* 127. Dec *conſ.* 146. *n.* 4. Ruin. *conſ.* 115. *n.* 17. *lib.* 5. Pariſ. *conſ.* 77. *n.* 41. *lib.* 3. Soc. jun. *conſ.* 181. *n.* 62. *lib.* 2. Caſſ *conſ.* 16. Boer. *q.* 105. *n.* 13.
2 Menoch. *de præſ. præſ.* 111. *lib.* 3. & hoc habet locum etiam in eo qui cenſus nomine aliquid per multos annos præſtitit, ut in futurum ita præſumatur talis, quod cogi poſſit eundem cenſum ſolvere Guid. Pap. *q.* 408. Pariſ. *conſ.* 77. *n.* 42. *lib.* 3. *& conſ.* 23. *num.* 14. *& in conſ.* 23. *nu.* 5. *& ſeq. lib.*

lib. 4. qui idem habet locum in libellario ,tenet; quia
parum a cenſuario differt Menoc. ubi ſupra.
3 Advertendum tamen eſt , quod , quando Domi-
nus vult compellere emphyteutam, vel cenſuarium in
poſterum ad ſolutionem , debet allegare titulum ipſius
præſtationis, & ad ipſius tituli probationem inducere
præſtationes illas tanto tempore præſtitas , non enim
ſufficeret allegare ſtatim ſolas in præſtationes, ita præ-
dicti Doctores declarant, & refert Menoch. *dictu praſ.*
& quando Eccleſia agit contra emphyteutam pro ſo-
lutione canonis, & probat ſolutiones decennales, habet
fundatam intentionem ; licet non doceat de titulo:ſuf-
ficit enim, quod illum alleget; ſed quando agitur de
præjudicio tertii, & contra Eccleſiam, non ſufficiunt
decennales ſolutiones , Ceputaq. *dec.* 696. *par.* 1. ubi
multos refert, & quod hæc ſit communis opinio, & ita
intelligatur opinio, Glut.& Jaſ.*in l.* 2 *C.de jur.Emph.*

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Conceſſio facta in emphyteuſim de rebus Eccleſiæ, reſervato conſenſu Apoſtolico eſt valida, n. 1.

Contractus reſervato conſenſu, eſt conditionalis, n. 2.

Emphyteuta, cui facta eſt conceſſio, reſervato conſenſu Apoſtolico, non debet accipere poſſeſſionem, donec impetraverit conſenſum, num. 3. & conſenſus exequutus, n 9. alias inciderent, tam Dominus, quam emphyteuta in pœnas contentas in Conſtitutione Ambitioſæ ibidem declara, num. 6.

Rector Eccleſiæ ſi concedat in emphyteuſim, reſervato conſenſu Apoſtolico, an cadat in pœnas Ambitioſæ non addita clauſula, non aliter, nec alio modo, n.4. & 8.

Fructus rei conceſſæ cum reſervatione conſenſus Apoſtolici ſunt reſtituendi Eccleſiæ, donec conditio extiterit, n.5.

Conſtitutio Ambitioſæ, an ſit uſu recepta, quoad pœnas extrinſecas & intrinſecas, n.7.

Cautela ad evitandas pœnas poſitas in dicta Conſtitutione, num. 8. & 9.

Clauſula,ſi quatenus conſenſus Apoſtol.interveniat,ſi non eſt neceſſarius,clauſula cenſetur appoſita ad cautelam, n. 10.

Paulina an habeat locum in locis piis, Confraternitatibus, Hoſpitalibus, & Collegiis, n. 11.

SÆpe conceduntur bona Eccleſiæ in Emphyteuſim ,
1 reſervato conſenſu Apoſtolico, Quæritur, An
iste contractus ſit validus ? Et dicendum eſt, quod ſic,
non obſtante conſtitutione Pauli II. quia contractus
eſt conditionalis, ſcilicet ſi ſummo Pontifici placuerit;
2 Ceph. *conſ.*108.*n.*9. Bartolus *in l. ſi quis arbitratu, nu.*3.
ff. de ver.ob. cum aliis adductis per Mart. *de clauſ.clauſ.*
200. *par.*5.*in princ.* appellatione enim alienationis con-
ceſſio in emphyteuſim comprehenditur *c. nulli de reb.*
*Eccl. non alien. & in d. Conſt.Paul.*2. incipit ambitioſæ:
& ideo ſine iſta clauſula conceſſio eſſet nulla, Mant.*de*
*tacit.& amb.lib.*22.*titulo* 7. *num.*2.*& ſeq.* qui alios alle-
gat de com.teſtantes, & *n.* 11.
Advertendum tamen eſt,quod iſte emphyteuta cum
3 clauſula reſervato conſenſu Apoſtolico inveſtitus, do-
nec impetraverit conſenſum Apoſtolicum non debet
accipere poſſeſſionem rei conceſſæ , nec Dominus ſive
Prælatus præſumat tradere poſſeſſionem , alias inci-
derent in pœnas dictæ Conſtitutionis Ambitioſæ : quia
proteſtatio eſſet contraria facto. Navarr. *conſ.*1.*de reb.*
Ecc. non alien. cum aliis congeſtis per Steph. Quar. in
ſum. *ver.alienatio n.*9. Prax Arch. Neap. *capit.* 45. ubi
refert Sanctæ Memoriæ Clem. Oct.reſcripſiſſe Vicario
Neap. quemdam Rectorem, qui alienaverat , reſer-
vato conſenſu Apoſtolico , rem Eccleſiæ , incidiſſe in
pœnas dictæ Extravagantis Ambitioſæ ; & mandaſſe,
ut ipſum abſolveret in utroque foro à cenſuris ; dum-
modo prius Rector revocaret alienationem , & rein-
tegraret Eccleſiam in ſtatu ſuo ; aut ſaltem faceret pro
ſuo poſſe, quo dicta Eccleſia reintegraretur, movendo
litem in judicio , vel alia ad hunc effectum faciendo;
& ſi prædicta facere non poſſet ante abſolutionem, ad
minus promitteret, & ſe obligaret, quam citius præ-
4 dicta facere, & quod dictus Vicarius, cum dicto Re-
ctore diſpenſaret etiam ſuper fructibus male perce-
ptis, & revalidaret titulum beneficii ; & pro hac opi-
nione adducit etiam illam concluſionem , quod Em-
phyteuta alienans , reſervato conſenſu, ſi tradat poſſeſ-
ſionem, cadit à jure ſuo , niſi dictum ſit, & addita
clauſula, non aliter, nec alio modo, Gram. *dec.* 49.qui
* atteſtatur hanc eſſe com. op. & Franch. *dec.* 667.
5 Infertur ex iſta concluſione , quod ſtante dicta re-
ſervatione beneplaciti Apoſtolici, fructus interim per-
cepti ſunt reſtituendi Eccleſiæ, donec conditio exiſtat :
quia conditio interim nihil ponit in eſſe, nec retrotra-
hitur, niſi aliud actum eſſe liqueat, *l.neceſſario, §.quod ſi*
pendente, ff. de peric. & com.rei vend. & ratio eſt, quia
fructus ratione dominii acquiruntur, cujus dominii
tranſlatio impeditur ab oppoſita conditione. Panciar.
*conſ.*33.*n.*5. Mart. *dicta clauſ. n* 1.
6 Declara tamen dictam concluſionem non proce-
dere , ſi Prælatus , ſeu Rector bona fide daret licen-
tiam ingrediendi poſſeſſionem , & non obtento bene-
placito , emphyteuta ingrederetur ; quia Conſtitutio,
Ambitioſæ continet verbum, præſumpſerit , quo caſu
non comprehenditur, qui ſine dolo , vel contemptu
bona fide, vel ſimplicitate faciunt, Card. *in Clem.* 1. *de*
privil. Navar. *de Regul. com.*4. *ſub num.*65. Quarant. ut
ſupra, qui alios caſus ponit, ex quibus dicta Conſtitu-
tio non procedit.
7 An autem dicta Conſtitutio, Ambitioſæ. ſit uſu re-
cepta, variæ ſunt opiniones Doctorum, & quod non
ſit uſu recepta , atteſtatur Corn. *conſil.* 6. *num.*4 *lib.*4.
Rocch. de Curt. *in tract. de conſuet. ſect.* 6. *nu.*9. Franc.
Sarmen. *de reb.Eccl.par.*1.*c.*2. *n.*20. Bero. *conſ.* 83. *n.* 23.
lib. 1.Neviz. *conſ.*90. Creſc. *dec.*150. *de jur. jur.* Mohed.
*dec.*619. *tit.de locat.*& Dec. 1.*de reb.Eccl.non alien.*Dida.
*var.reſol.lib.*2.*cap.*16.*nu* 6.Burſat. *conſ.*51.*vel.*1. *n.*20.No-
var.in man. *conſ. c.*27.*ſub n.*149. dicit. quod in paucis
locis eſt recepta, quoad pœnas extrinſecas, quamvis in
multis locis ſit recepta, quoad pœnam intrinſecam nul-
litatis ; & idem dicit *in conſ.*10.*de reb.Ecc. non alien.* &
Tolet. *in ſum. cap.*91.*nu.*7.*lib.*5. tenet quod in multis lo-
cis non ſervetur, & nullibi quantum ad pœnam pri-
vationis beneficiorum.
Contrarium tenet Benint. *dec.* 13. atteſtans Romæ
peſſim obſervari, & Hier. de mont. *q.*20.*nu.*5 ubi dicit
eſſe in viridi obſervantia ſaltim ex confirmatione Pauli
IV. Borg. *dec.*43.*nu.*71.*par.*1. qui tenet hanc eſſe magis
* com.& veriorem ſententiam ex numero , & pondere
Auctorum, & quia Conſtitutio illa eſt inſerta in cor-
pore juris, & præceptiva, Bero. *conſ.*8 *nu.*9 *vol.*3. Becc.
*conſ.*91. Redo. *de reb.Ecc.non alien.q.*6. *ver.ex præmiſſis,*
*n.*15.& alii relati per dictum Borg. *d. n.*& per Carocc.
*de loc.& cond. q.*11.*fol.*132.*rub. de reb.Ecc.non alien.*Garc.
*de benef.p.*2.*cap.*1.*n.*41. qui plures deciſiones Sacræ Ro-
tæ Rom.allegat,& quam plures Doctores hanc opi-
nionem tenentes, & cum iſta Conſtitutio ſit inſerta in
corpore juris, & quotidie in Romana Curia obſerve-
tur in expediendis Brevibus in forma, Si in evidentem,
& peſſim concedantur abſolutiones in utroque foro ,
& diſpenſationes ; merito non eſt dubitandum de ejus
obſerventia, prout dicit Quarant.*de ver.alienatio n.*48.
& Prax.Neap.ſupra citato n. præſertim in ſtatu Eccle-
ſiaſtico, in quo non cadit dubitatio , cum aliis citatis
à Barboſ. poſt hæc ſcripta viſo , *de offic. & poteſt.*
Ep. *alleg.* 95. *num.* 49. ubi etiam affirmat , in Regno
Luſitaniæ eſſe uſu receptam , eandem opinionem te-
net Rota *in recent. p.* 1. *dec.*30. *nu.*5. & quia præſumi-
tur uſu receptam fuiſſe, neganti incumbit onus pro-
bandi, & hodie facit jus commune, ut ibi dicitur , &
Peregr. *dec.* 263. *lib.* 2.
8 Et ad evitendas pœnas in dicta Extravagante inſer-
tas, cautela eſt, ſecundum Quarant. ut ſup. ut benefi-

ciatus, qui terram ſui beneficii vult concedere in emphyteuſim, illam locet per triennium, & poſtea det in emphyteuſim, cum pacto, ſalvo conſenſu Apoſtolico, & non aliter, nec alio modo, infra dictum triennium impetrando: ita quod, eo elapſo, non ſit tranſlata poſſeſſio, nec utile dominium, niſi impetrato, & executo aſſenſu Apoſtolico, & non aliter, nec alio modo, alias eo non obtento habeatur pro non facta dicta conceſſio, niſi locatio pro dicto triennio tantum.

9 Altera cautela eſt ſecundum eundem, *num.* 11. quando eſſet tranſlata poſſeſſio, ut in Brevi Apoſtolico fiat mentio de alienatione jam facta per traditionem poſſeſſionis; quia tunc aſſenſus præſtandus trahitur ad præterita, qui alios citat pro hac ſua opinione, dicens, quod eſt diſputabilis articulus, an requiratur novus contractus, ut per Capye. *in inveſtitura, ver. defectus fol.* 83. & Jacob. *inveſt. ver. & cum pacto, nu.* 19. & ideo ad majorem cautelam conſulit celebrari contractum de novo, ſi in brevi non fiat mentio de alienatione jam facta, & valebit ut nunc tempore aſſenſus, Reb. *in com. alien. nu.* 93. *&* 95. quia aſſenſus debet præcedere contractum, cum in extravaganti dicatur, inconſulto Romano Pontifice, quæ verba denotant actum nullum, niſi præcedat aſſenſus, Abb. *in c. ut ſuper de reb. Eccl. non alien. n.*17.

10 Sed ſi fiat conceſſio in emphyteuſim, cum clauſule, Si & quatenus conſenſus Apoſtolicus interveniat; & iſte conſenſus non ſit neceſſarius, tunc illa clauſule cenſetur appoſita ad cautelam, ne videantur contrahentes facere contractum illicitum, Gab. *conſ.* 82. *vol.* 2. *n.* 19. 22. *&* 27. Mart. *de clauſ. clauſ.* 219. ſupra allegata, *num.* 2. & quod illa clauſ. cenſeatur ſolum appoſite ad cautelam, & beneplacitum Apoſtolicum non eſſe neceſſarium, defendit Vivi. *dec.* 534. *n.* 28. *& ſeq.* Rot. *dec. poſth.* 407. *n.* 8. *p.* 6. ut quando res erat ſolite dari in emphyteuſim, & ideo reſervatio beneplaciti nihil operatur, & quod beneplacitum Apoſtolicum non requiratur, quando res eſt ſolita concedi, & ſi fuerit impetratum ad cautelam, & quatenus eo opus eſſet, eo non juſtificato, non nocet, ut Rot. tenet. Dura. *dec.* 250. *n.* 16. & ideo ſine beneplacito conceſſio in emphyteuſim ſuſtinetur, ut ibi dicitur, & per Cæſar. de Grati. *dec. nu.* 20. *de reb. Eccl. non alien.* & Burat. *dec.* 110. *in fine.*

Contrarium late defendit Ant. de Cani. inter deciſiones Borg. *dec.* 31. *par.* 2. *a nu.* 405. *uſque ad* 434. quod requiratur nihilominus conſenſus Apoſtolicus, & illa clauſula non cenſeatur appoſite ad cautelam.

Sed prima opinio eſt verior, quam tenet etiam Rot. per Put. *dec.* 42. *par.* 2. Seraph. *dec.* 1023. *nu.* 7. *& dec.* 1319. *n.* 2. *& dec.* 1027. *n.* 7. quam declara, niſi in reſervatione appoſita eſſet clauſula, non alias aliter, nec alio modo, Ludoviſ. *deciſ.* 292. & ibi Adde, *n.* 3. ubi ita pluries deciſum fuiſſe à Rota teſtatur, & Add. *ad dec.* Burat. 374. ubi alios refert.

An autem Conſtitutio, Ambitioſæ, habeat locum in
11 piis locis, Ant. de But. Jo. de Imol. & Panor. *in cap. nulli de reb. Eccl. non alien.* dicunt, quod ſic, dum tenent, quod eadem ſolemnitas requiritur, quæ requiritur in alienationibus bonorum Eccleſ. refert Euer. *in cons. in loco ab Eccleſia ad pia loca*, *num.* 2. & ideo Confraternitates Laicorum ſunt pia loca, & Religioſa, & à ſeculari poteſtate exempta, præcipue ſi habeant proprium templum, ubi miſſæ dicantur, & alia pia opera exerceantur, & habeant campanile, & campanas, & gaudent omnibus privilegiis piæ cauſæ: quia hæc loca ſolent auctoritate Epiſcopi inſtitui, & poſſunt ab eo viſitari. Sed ſi Confraternitates non eſſent erectæ auctoritate Epiſcopi, minimè dicerentur Eccleſiaſticæ, piæ, & religioſæ, ſed profanæ, & ſeculares, & poſſent bona earum, abſque ſolemnitatibus alienari, ut noviſſime ex doctrina multorum Auctorum tenent Ricc. *dec.* 182. Bonacina *de alien. bon. Ecc. diſp.* 2. *q. unica punct.* 2. *nu.* 10. & Barboſe *de offic. & poteſt Epiſc. allegat.* 75. *nu.* 22. 31. *&* 33. & conſuetudo in contrarium non valeret, Quaranta *in ver. alienatio rerum Eccl. num.* 30. & idem dicendum eſt de bonis Hoſpitalis, Collegii, vel Congregationis erectæ, & fundatæ auctoritate Epiſcopi, ſecus ſine ejus auctoritate, idem Bonac. ut ſupra. Quomodo autem cognoſcatur, Confraternitatem fuiſſe erectam auctoritate Epiſcopi, & præſumatur, Felin. *in cap. de quarta, de præſcript.* Menoch. *de præſump. lib.* 6. *præſump.* 79. *num.* 9. Maſcard. *de prob. conc.* 583.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM.

Conſenſus Apoſtolicus reſervatus in conceſſione intra quantum tempus debet impetrari, n. 1.

Promittens impetrare conſenſum Apoſtolicum, poteſt compelli ad impetrandum, n. 2.

1 QUæro modo intra quantum tempus peti debet beneplacitum Apoſt.? Et Fachin. relatus per Matt. *de clauſ. clauſ.* 219. *num.* 3. *par.* 5. *in conſ.* 24. *&* 25. *lib.* 3. diſtinguit; Aut tempus præfixum eſt in contractu, & illud obſervandum eſt ad unguem; aut non eſt præfixum, & tunc ſemper impetrari poteſt, Pancir. *conſ.* 33. *n.* 1. *& ſeq.*
2 poteſt tamen promiſſor compelli ad impetrandum, & ad impellendum, quod promiſit Fachin. *eod. conſ.* 24. & vide infra, *q.* 21. *num.* 2. infertur, quod fructus, qui percipiuntur ex re deducta in contractum cum d. clauſula, reſtituendi ſunt Domino, donec conditio exiſtat, & contractus eſt conditionalis, Panc. *d. conſ.* Matt. *d. clauſ. nu.* 1. ut diximus in præcedenti *q. nu.* 5. Et an poſſit Prælatum pœnitere ante obtentum beneplacitum, vel poſt, vide infra, q. 19. & An mortuo prædeceſſore. ibid.

QUÆSTIO XVIII.

SUMMARIUM.

Conſenſus Apoſtolicus, an præſumatur ſpatio 30. *annorum num.* 1.

Reſolvitur, quod præſumatur, num. 2.

Etiam ſi beneplacitum non ſit enunciatum, nec reſervatum in conceſſione, ibidem, & n. 9.

Procedit etiam in rebus magni præjudicii, ut per ſpatium 30. *annorum, concurrente patientia unius, & poſſeſſione alterius, ibid.*

Declara, quando ageretur de levi præjudicio, quia tunc ſufficerent decem anni, cum obſervantia, n. 3.

Subdeclara, ſi non decurreret obſervantia, ſed ſolum allegaretur temporis diuturnitas, nam tunc requirerentur centum anni, n. 4.

Declara 2. *quod præſumeretur conſenſus Apoſt. ſi concurreret obſervantia contractus, & ita obſervantia debet eſſe clara, & non præſumpta, n.* 5.

Et non ſufficeret probare obſervantiam, niſi etiam illa uniformis exiſteret, & ad dictum effectum non eſt dedecendum tempus Prælati alienantis, nu. 7.

Et procedit etiam, ſi non probetur ſcientia Papæ, ibid.

Limita n. 10. *declara limitationem, ibid.*

Limita ſecundo, n. 13. *limita* 3. *n.* 14. *limita* 4. *n.* 15.

Utilitas Eccleſiæ præſumitur ſpatio 30. *annorum nu.* 2.

Obſervantia 30. *annorum probari debet per eum, qui allegat clare & aperte, & non præſumptive, & obſervantia debet eſſe uniformis, num.* 13.

Solemnitates in actu, in quo requiritur ſcriptura ſpatio 30. *annorum, præſumuntur, n.* 16.

1 NOtabilis eſt quæſtio illa, pariterque egregie, An beneplacitum Apoſtolicum ex curſu triginta annorum præſumatur? Et quod non præſumatur etiam ex curſu triginta annorum, tenet Bal. *in l.* 2. *C. de legit. hæred.* Alex. *conſ.* 9. *num.* 7. *lib.* 3. Aff. *dec.* 107. Craveta *de antiq. temp.* 3. *par. prin. num.* 18. Menoch. *de præſ. præſ.* 132. *lib.* 3. *num.* 71.

Con-

2 Contrariam opinionem, quod beneplacitum Apoſtolicum præſumatur per ſpatium 30. annorum, tenuit Gloſ. in c. pervenit de empt. & vend. & ibi Jo. de Imol. nu. 10. & 12. Ancb. conſ. 152. Felin. in c. Alterius de teſt. num. 4. ubi etiam tenet hanc opinionem procedere, ſi beneplacitum non ſit enunciatum, quem ſequitur Put. dec. 565. lib. 2. n. 4. & 7. Rot. diverſ. par. 2. dec. 379. Seraph. dec. 1042. Rot. in recent. dec. 159. n. 14. par. 1. idem Seraph. dec. 1027. nu. 9. dec. 1125. & dec. 1307. Ludoviſ. dec. 543. & ibi Add. n. 4. qui plures deciſiones cumulat, quod non ſolum præſumatur conſenſus Apoſtolicus ex 30. ann. obſervantia, ſed etiam utilitas Eccleſiæ, & procedit etiam, ſi non reperiatur enunciatus, nec reſervatus in conceſſione, Surd. conſ. 249. num. 24. & quod onus probandi incumbat ei, qui dicit ſolemnitatem non interveniſſe, ubi alios concordantes allegat hanc eandem opinionem, quod ex ſpatio 30. annorum, & obſervantia, etiam in rebus magni præjudicii, ac etiam concurrente patientia unius, & poſſeſſione alterius præſumatur conſenſus Apoſtolicus, latè defendit Vivi. dec. 534. lib. 4. n. 34. cum pluribus ſeq. reſpondendo contrariis, ubi teſtatur hanc eſſe receptiſſimam ſententiam, & infinitos concordantes allegat, Gab. quoq. conſ. 36. lib. 1. nu. 49. dicit hanc eſſe opinionem magis communem, Rot. in recent. part. 2. dec. 506. de com. atteſtatur, & 30. anni computari debent uſque ad tempus motæ litis, Dura dec. 458. n. 5. & ideo, quando non apparet de aliqua confirmatione: tunc, ut dictum eſt, præſumitur interveniſſe per ſpatium 30. annorum, Mareſ. var. reſol. cap. 13. n. 12. lib. 1. qui alios cumulat, & Prax. Neap. cap. 89 in princ. Barboſ. de off. & pot. Epiſ. poſt hæc ſcripta viſus, allegat. 95. in fine, Mant. de tacit. & amb. lib. 22. tit. 7. n. 23. qui alios allegat, ubi etiam n. 24. dicit & multo magis hæc ſolemnitas præſumitur, ſi lapſum ſit tempus centum annorum propter difficultatem probationis, nec cauſa quærenda eſt: quia, qui cauſam quærit, quærit originem, quæ inveniri non poteſt, & alios adducit, & quod ſufficiat obſervantia in parte, niſi contrarium probetur, Rot. in recollect. per Farin. dec. poſth. par. 1. num. 31.

3 Declara, quando ageretur de levi præjudicio; quia tunc ſufficerent decem anni cum obſervantia, Aym. de antiq. temp. par. 3. in princ. ſed quando tractatur de magno præjudicio, procedit opinio ſupra allegata. Mareſ. d. n. 12.

4 Declara ſecundo, ſi non concurreret obſervantia contractus; ſed ſolum allegaretur temporis diuturnitas, tunc requirerentur centum anni, Gab. dicto conſ. 36. n. 52. lib. 1. Mareſ. eod. n. 12.

5 Declara tertio, procedere, ut dictum eſt, quando cum diuturnitate temporis, & ſic cum ſpatio 30. annorum concurrit etiam obſervantia contractus. idem Gab. eodem conſ. 36. num. 49. & ſeq. ubi teſtatur de magis com. op. Cocc. dec. 501. & iſta obſervantia debet eſſe, clara, & non præſumptiva: nam ſuper actu præſumpto non poteſt fundari ſolemnitatis præſumptio, ne duæ præſumptiones inducantur contra doctrinam D.D. in l. 1. C. de dot. prom. Gab. de præſ. conc. 1. n. 72. cum aliis relatis per eundem Mareſ. eod. cap. num. 13. & quod iſta obſervantia debet eſſe certa, & non ſufficiat præſumpta: tenet Seraph. dec. 1204. & dec. 1469. Add. ad dec. Ludoviſ. dec. 509. num. 7. & licet ex obſervantia ſubſecuta omnia præſumantur rite, & recte facta; tamen contrarium oſtendi poteſt, Rot. in dec. poſth. 47. par. 2. n. 3. & dec. 50. par. 2. n. 4. quia in claris ceſſant præſumptiones, l. continuus, ff. de ver. ob. Barboſ. ut ſupra in fine, Cavaler. dec. 267.

6 Declara quarto, ut non ſufficiat probare obſervantiam; niſi etiam illa uniformis exiſtat: quia de difformi non eſt habenda ratio, idem Mareſ. dicto cap. n. 15. qui plures pro hac op. congerit, & hinc infertur, quod initium annorum 30. non poteſt ſumi ab inveſtituris anterioribus, quando ſunt diverſæ ab ultima. Ludoviſ. dec. 52. n. 2. Mareſ. ut ſupra.

7 Quinto declara, quod ad effectum præſumendi beneplacitum Apoſtolicum, non eſt deducendum tempus vitæ Prælati alienantis, ſicut in præſcriptione, ut per eundem Mareſc. dicto cap. in fine, qui plures deciſiones Rotæ pro hac opinione allegat, quæ eſt dec. Seraph. impreſſa 1027. n. 13. & altera 1042. licet contrarium teneat Quaranta in verba alienatio ſub nu. 46. ver. hinc non immerito, & Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſ. alleg. 95. n. 72. niſi data ſcientia, & patientia cujuſlibet Rectoris, ſeu Prælati ſucceſſoris, quam probare debet, qui in dicta præſumptione ſe fundat, Cavalc. dec. 46. n. 29. par. 1.

8 Amplia modo dicam magis com. op. procedere; etiamſi non probetur ſcientia Papæ, & hæc eſt magis com. op. Alex. conſ. 27. n. 8. lib. 4. Soc. conſ. 254. n. 4. lib. 2. Corn. conſ. 181. n. 21. lib. 2. Curt. ſen. conſ. 70. num. 3. Dec. conſ. 36. num. 8. Gram. dec. 79. Mareſ. eod. cap. n. 10. & hæc eſt com. op. ut per eundem Mareſc. cap. 92. n. 7. lib. 2. ubi plures cumulat: licet multi cont. teneant, ut per Hond. conſ. 31. n. 35. lib. 2. Cacher. dec. 173.

9 Amplia ſecundo, ut dictum eſt, procedere: etiam ſi beneplacitum non ſit expreſſe reſervatum neque enunciatum ſecundum deciſiones ſupra allegatas, & per Mareſ. citatas, Add. ad dec. Ludoviſ. 343. n. 5. ubi plures referuntur deciſiones Rotæ, Mant. de tacit. & amb. lib. 25. tit. 6. n. 29. & vide ſup. n. 2. & Seraph. d. dec 1042. & noviſſime adeſt dec. Rotæ coram Reverendiſſimo Merlino 25. nu. 11. in recol. per Paul. Rub.

10 Limita dictam magis communem opin. non procedere quando appareret confirmationem Pontificis eſſe invalidam, nam ex curſu temporis valida non præſumeretur, Pariſ. conſ. 27. n. 119. lib. 1. Aym. conſ. 134. n. 4. cum aliis relatis per eundem Mareſc. eod. capitulo n. 6. Quarant. in ver. alienatio, n. 46.

11 Declara iſtam limitationem, niſi confirmatio eſſet producta ab eo, qui alienationem impugnat, quia tunc non tollitur præſumptio alterius confirmationis validæ ex diuturnitate temporis proveniens, Creſ. dec. 21. de Prob. Put. dec. 356. lib. 1. Caſſad. dec. 3. n. 7. de prob. Mareſ. d. cap. num. 8.

12 Sed advertendum eſt, quod obſervantia prædicta per ſpatium 30. annorum probari debet per eum, qui allegat clare, & aperte, & non præſumptive, ut ſupra etiam declaravimus, quia eſſet inferre de præſumptione ad præſumptionem, quod non licet, d. l. 1. Cod. de dot. promiſ. Bero. conſ. 160. num. 13. lib. 2. Ruin. conſ. 29. num. 3. lib. 4. Cror. conſ. 46. n. 15. lib. 1. & nec ſufficeret probare obſervantiam, niſi illa uniformis exiſtat, Bart. in l. 2. in princ. ff. ſolut. mat. Dec. conſ. 11. n. 12. Cravet. conſ. 379. n. 16. lib. 3. idem Mareſ. ut ſup. n. 6.

13 Limita ſecundo dictam magis com. op. non habere locum, quando partes non tacuerunt per ſpatium 30. annorum, ſed ſuper conceſſionibus mora ſit lis, Rot. diverſ. 4. par. 4. dec. 722. in fine. ſed hæc limitatio dependet ab illa declaratione de obſervantia per 30. annos.

14 Limita tertio, niſi ex inſpectione inſtrumenti apparet ſolemnitatem non interveniſſe, Maſcard. conc. 1140. n. 25. & conc. 1316. num. 33. Anton. Gabr. de præſ. conc. 1. num. 57. Menoch. de præſ. lib. 3. præſ. 132. num. 79. cum aliis allegatis a Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſ. alleg. 95. in fine Garc. de benef. cap. 2. par. 12. num. 188. ubi plures cumulat, & allegat plures deciſiones Rotæ, Honded. conſ. 31. n. 37. & ſeq. lib. 2. & conſ. 80. num. 25. & in hoc caſu requiritur ſpatium centum annorum Cavaler. dec. 113. num. 3. ſed quomodo hoc intelligatur. vid. Surd. conſ. 28. n. 110. uſque 117. ubi concordat opiniones D.D.

15 Limita quarto, quando fuit dictum, ſi & quatenus beneplacitum, & conſenſus Pontificis interveniat, ex quo ſignificatur, ipſarum partium voluntatem eſſe, ut Eccleſiæ omnino ſit conſultum per Papæ aſſenſum: quo caſu vere, & non præſumptivè de dicto aſſenſu appa-

rere debet, Ruin. *conſ.* 68. *num.* 17 *& ſeq. lib.* 1. Ceph. *conſ.* 447. *n.* 88. *vol.* 3. & eſt com. op. ſecundum Boer.
* *conſ.* 19. *n.* 14. *vol.* 3. Joſeph. Ludnvil. *dec. Luc.* 52. *nu.* 25. Cavalc. *dec.* 8. *nu.* 23. *par.* 2. Quaranta *in ver. alienatio ſub n.* 46. *verſ. declara* ut hæc limitatio, Garc. *de benef. dicta par.* 12. *cap.* 2. *n.* 183.

Sed videndus erit idem Garc. ibi *nu.* 158. ubi refert, Rot. coram Pamphilin tenuiſſe, quod beneplacitum reſervatum in inſtrumento præſumatur ſpatin 30. aonorum obtentum, ſtante obſervantia 30. annorum, ubi etiam aliæ deciſiooes allegantur, & alii Doctores, ita ſentientes: & ita tenendum dicit, atque ita etiam ego credo, quia alias opinio toties à Rota approbata, quod ſcilicet conſenſus Apoſtolicus præſumatur ſpatin 30. annorum, cum obſervantia, quamvis non ſit reſervatus, neque enunciatus, deſtrueretur; quia in d. deciſionibus ſic præſupponitur, beneplacitum, etiam ſi ſit reſervatum, idem tenendum eſſe, & ſi præſumitur, ſi non reſervatus; tanto magis ſi eſt reſervatus, cum clauſula, ſi & quatenus.

16 Nec obſtat, quod ſolemnitates non præſumantur ex diuturnitate temporis, quando actus requirit ſcipturam, ut per Doctores, quos cumulat Surd. *conſ.* 28. *num.* 108. quia ex ſpatio 30. anoorum etiam in caſu illo, & in cootractu Emphyteutico præſumeretur, ut per Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 7. *n.* 23. & vide in Præluſ. *q.* 14. *n.* 39.

QUÆSTIO XIX.

SUMMARIUM.

Poſt obtentum beneplacitum Apoſtolicum, non poteſt Prælatus pœnitere, & reſilire a contractu, etiam antequam ſequatur ſententia Executorum, niſi probetur evidens damnum Eccleſiæ, num. 1.

Ampliæ habere locum etiam contra ſucceſſorem, qui alienationi non conſenſit, dummodo beneplacitum fuerit obtentum, in vita prædeceſſoris, qui alienavit, ſi contractus eſt utilis, num. 2.

Limita non procedere, quando alienatio eſſet nulliter confirmata, num. 3.

PUlchra eſt illa quæſtin, An poſt nbtentum beneplacitum licitum ſit pœnitere, & reſilere à con-
1 tractu per Prælatum Eccleſiæ. Et dicendum eſt quod non, poſt nbtentum beneplacitum, nec per ipſum, nec per contrahentes cum Eccleſia, etiam antequam ſequatur ſententia Execurntum, ſive Commiſſariorum, Pariſ. *conſ.* 1. *n.* 129. *lib.* 1. Ceph. *conſ.* 91. *nu.* 9. *lib.* 1. Bal. *conſ.* 475. *num.* 7. *lib.* 1. Rot. *diverſ. part.* 4. *dec.* 731. *per totam*: quia decet Eccleſiam, quæ eſt cultrix juſtitiæ, & æquitatis, niſi probetur evidens damnum; ſtare contractibus per eam geſtis, ut afficiar, non autem deterreat alios ad contrahendum cum ipſa, & reſpondet omnibus contrariis Marel. *var. reſol. cap.* 14. *lib.* 1. *in princ.* qui alias dec. allegat, & Prax. Neap. *c.* 89. *n.* 3. Add. *ad dec. Ludoviſ. dec.* 410. *n.* 8. Rot. *diverſ. part.* 5. *dec.* 206.

Amplia babere locum etiam contra Succeſſorem,
2 qui alienationi non cooſentit dummodo beneplacitum fuerit impetratum in vita prodeceſſoris, qui alienavit, & ſtante beneplacito Apoſtolico, ſi contractus eſt utilis, Prælatus ſucceſſor non poteſt pænitere, nec tollere jus jam alteri quæſitum, Alex. *conſ.* 27. *n.* 4. *lib.* 3. & ita tenuiſſe Rot. coram Cocc. refert idem Marel. *d. c. nu.* 5. quæ eſt dec. 374. impreſſa, ubi eſt caſus, quod Rector erat mortuus, & beoeplacitum erat obtentum longe poſt conceſſionem factam, & tamen non concluſum fuit, quod Succeſſor onn poterat pænitere, & tollere jus quæſitum alteri parti, ſi contractus eſt utilis Eccleſiæ, & ibi allegantur aliæ deciſinnes ejuſdem Rotæ ad *d. de Ludoviſ. ſub n.* 8. *in fine*.

3 Limita, ut non procedat, quando alienatin eſſet confirmata, ſed nulliter; quia non poſſet peti, ut de novo contraheretur, nec ad id Eccleſia cogi poſſet, ſed ejus eſſet electio, an vellet ſtare contractui, vel potius ab eo recedere. Innoc. & alii in c. 1. de his, quæ fiunt a Præl. Pinel. *in l.* 1. *par.* 3. *nu.* 32. *C. de bon. mat.* Put. *dec.* 310. *lib.* 2. & ita alias tenuiſſe Rot. affirmat idem Marel. ut ſupra num. 10.

QUÆSTIO XX.

Non indiget Summario.

SUccedit alia quæſtin, an liceat revocare alienationem, & pænitere poſt porrectam ſupplicationem, & ſignatam per verbum fiat, vel placet, vel aliter? Et Ari. *dec.* 253. argumeotatur pro & contra, & ſenatus tenuit, quod non; ex quo conſtat de veritate, & gratia valet, licet ſcriptura de ea confecta non ſit, & fuit reſponſum contrariis, & ad perfectionem gratiæ ſufficit, quod ſupplicatin ſignata fuerit abſque expeditione brevis, Caputaq. *dec.* 88. *n.* 12. *p.* 3. Burat. *dec.* 110. *n.* 12.

QUÆSTIO XXI.

SUMMARIUM.

Pænitentia an ſit locus antequam beneplacitum Apoſtolicum obtineatur n. 1. *ratio ponitur nu.* 4.

Eccleſia ſi vult ſtare contractui, poteſt invito contrahente, impetrando conſenſum Pontificis n. 3.

Sed contrahens poteſt compellere Rectorem Eccleſiæ, ut declaret, an velit ſtare, vel diſcedere, n. 4. *&* 6.

Verba poſita in Brevi, ſi alienatio cedat in evidentem Eccleſiæ utilitatem, non facit beneplacitum conditionale, num. 5.

Aſſenſus Apoſtolicus non retrotrahitur ad diem contractus in præjudicium tertii, num. 6.

Contractus favore piæ cauſæ, poteſt claudicare, quod intellige, ut n. 6. *an autem procedat ſtante Paulina? num.* 11.

Alienatio ſi fiat ſine aſſenſu, & poſtea in Brevi appareat ſupplicatum, an probetur mandatum, nu. 8.

Auctoritas ſummi Pontificis ſupplet omnem defectum, n. 9. *ratificatio an requiratur, n.* 10. *Honded. opinio rejicitur, nu.* 11.

Nullitas contractus non poteſt allegari ob miſſas ſolemnitates, niſi ab Eccleſia, n. 13.

Tuta conſcientia poteſt retineri res Eccleſ. donec contractus annulletur dummodo juſta cauſa interveniat, num. 14.

Dignitas tuta conſcientia retinetur ab eo, qui eſt electus nulliter ob defectum juris humani, donec contractus annulletur, num. 15.

Alienatio quando non eſt utilis Eccl. contrahentes non ſunt tuti in conſcientia, num. 16.

Paulina recipit interpretationem a jure communi, ſi Eccl. velit ſtare contractui, n. 17.

Contractus favore pupilli claudicat, n. 18. *& valet argumentum de pupillo ad Eccleſiam, nu.* 19.

Penſio, ſive canon ſolvi debet, quamvis ſine ſolemnitatibus fuerit facta conceſſio ab Eccleſia, num. 20.

Beneplacitum Apoſt. ſive Breve non præſentatum, an expiret per mortem Pontificis, n. 21. *infertur, quod interim penſio ſolvi debet, eod. nu.* 20.

1 QUæro modo, an unam partem poſſit pænitere, & à contractu reſilire, antequam beneplacitum ſit obtentum, & quod non ſit locus pænitentiæ, tenet Prax. Neap. *cap.* 89. *nu.* 4. qui hanc ſuam opininnem tuetur aliquibus argumentis.

2 Contrarium tamen eſt verius, quod babet locum pænitentia, prout tenuit Rot. pluries, ut per Put. *dec.* 353. *in princ. lib.* 1. Accurab. *dec.* 9. Achil. *dec.* 2. *de pact.* Caputaq. *dec.* 12. *par.* 3. Rota *diverſ. p.* 1. *deciſ.* 573. *n.* 2. *& par.* 4. *dec.* 206. *& in recent. dec.* 624. Marel. *var. reſ. cap.* 14.

par.

par. 2. in princ. Add. *ad dec. Ludoviſ. dec.* 410. *n.* 8. qui plures alias deciſiones cumulat pro iſta opinione. Prax. Neapol. *eod. cap.* 89. *n.* 2. alias deciſiones adducit; & ideo pœnitentia ſoli Eccleſiæ eſt permiſſa ad inſtar minoris, non autem contrahenti cum ea, Seraph. *dec.* 256. Rot. *diverſ. dec.* 302. *n.* 12. Duran. *dec.* 347. *nu.* 12. & 17. & poteſt ita procedere opinio Prax. Neap. & magis com. op. eſt in contrarium ut teſtatur Dura. *d. dec. nu.* 12. & habet locum etiam ſi contrahentes moriantur, ead. dec. Dura *n.* 19. & 20. & quod poſſit pœnitere Eccleſiam ante obtentum beneplacitum, eſt alia dec. Dura. 458. *num.* 6. & ſi Eccleſia vult ſtare illi contractui, poterit hoc facere, etiam invito eo, cum quo contractum eſt, impetrando tamen Sedis Apoſt. aſſenſum, ut per Doctores *in l. cum his §. eam tranſactionem, ff. de tranſact.* Rot. *diverſ. par.* 2. *dec.* 113. *n.* 12. Redo. *de reb. Eccl. non alien. rub.* 28. *caſ.* 6. Garc. *de benef.* 2. *par. cap.* 1. *nu.* 74. & ſimiliter ille, qui contraxit cum Eccleſia ſine debita ſolemnitate, ne cogatur eſſe in ſuſpenſo, poteſt agere, ut Eccleſia compellatur, quod ſolemniter declaret; an velit ſtare contractui, vel ab eo diſcedere, idem Garc. qui alios adducit eod. *cap.* 1. *num.* 75. & ratio differentiæ, quod non poſt obtentum beneplacitum, non licet pœnitere, & ante licet; quia ante obtentum conditio ſupra, qua fuit contractum, non eſt purificata, unde licitum eſt pœnitere cum alienationi jus reſiſtat, c. ſi quis Presbyterorum de reb. Eccl. non alien. ſed illo obtento ceſſat juris reſiſtentia, cum conditio ſuſpenſiva amplius non duret, nec obſtant illa verba in Brevi appoſita, ſi alienatio cedat in evidentem utilitatem, cum reſpiciant tempus initi contractus, & ideo non ſuſpendit gratiam, nec facit beneplacitum conditionale, quoad ejus ſuſtentationem, quia licet ſit impedita executio beneplaciti, quæ eſt dilata in tempus, poſtquam de evidenti utilitate conſtiterit, nihilominus affectus Brevis ſtatim ab initio operatur, & ita tenuiſſe Rot. teſtatur Mareſc. *d. cap.* 14.

6 Poterit ergo Eccleſia, ſi voluerit ſtare contractui, licet ſi nollet annullare, non poſſit cogi ab emphyteuta cum favore piæ cauſæ contractus poſſit claudicare, hoc eſt non valere, ſi Eccleſia voluerit per *l.* 2. *C. de jur. emph.* ibi volentem ei, & ibi ſi Dominus voluerit, Tiraq. *de tract. convent. cart.* 450. *num.* 152. *in fine.* Garc. & alii ſupra citati *num.* 3. quod tamen intelligendum eſt, ut ſupra etiam diximus, valere contractum, & emphyteuſim in futurum adhibitis ſolemnitatibus, nam poterit Eccleſia, vel minor cogere emphyteutam, & emptorem ad ſtandum promiſſis; & ad adhibendas ſolemnitates ad hoc, ut contractus ſit ſolemniter factus, & validus, quando eſt utilis Eccleſiæ, alias ſecus, & ita poteſt emphyteuta, & emptor cogere minorem, vel Eccleſiam ad convalidandum contractum cum ſolemnitatibus, aut ad reſcindendum illum, vel potius, ut ſe declaret, an velit ſtare contractui, vel ab eo diſcedere, ut diximus ſupra, ne ſemper ita ſuſpenſus remaneat, Cavalc. *deciſ.* 30. *p.* 2. *num.* 136. cum aliis, quos congerit Redo. *de reb. Eccleſ. non alien fol.* 190. *n.* 13. *cum ſequi & car.* 186. *n.* 6. & idem Cavalc. *de tut. & curat. car.* 106. *n.* 170. & quod contractus, cum Eccleſia, vel minore ex defectu ſolemnitatis allegari non poſſit nullus, ſi Eccleſia velit ſtare illi contractui, eſt dec. Put. *par.* 1. *deciſ.* 310. & in materia emphyteuſis. Jaſ. *in l.* 2. *Cod. de jure emph. num.* 53. & quod contractus ſeu alienatio facta de rebus Eccleſiæ, quando eſt utilis, ipſi Eccleſiæ valeat, videndus eſt Gabriel: *titulo de alien. rerum concil.* 1. qui infinitos cumulat: licet alios citet pro contraria opinione, & de com. atteſtantes. Sed nulla videtur diſcrepantia inter Doctores, quando Eccleſia vellet ratificare adhibendo debitas ſolemnitates, ſi contractus eſt utilis. Gabriel *dicto cons. numer.* 2. Honded. autem *conſil.* 31. *numer.* 39. *cum ſeq. volum.* 2. dicit magis com. opin. eſſe, quod non valeat, & de magis com. atteſtari dicit per Bero *in cap. nulli numer.* 57. *de reb. Ecc. non alien.* quod non credo, quia favore Eccleſiæ contractus claudicare poteſt & ideo magis communis opinio eſt in contrarium, per multas deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ, ut per Mantic. *deciſ.* 201. *rel. per Add. ad deciſ. Ludovic. dec.* 410. quod contractus poteſt claudicare favore Eccleſiæ, vel minoris, an velit ſtare contractui, vel ne: non autem poſſunt pro parte illum approbare, & pro parte improbare, Ludoviſ. *deciſ.* 467. & ibi Add. & Rot. *parte* 2. *in recent. deciſ.* 285. *numer.* 3. Rota *diverſ. par.* 2. *deciſ.* 133. *num.* 12. ubi alia deciſio allegatur, Crete. *deciſ.* 1. *de locat.* & aliæ deciſiones ejuſdem Rotæ allegantur per Prax. Neap. *dicto capit.* 89. *numer.* 2. quæ deciſiones communem, & magis communem faciunt Hunded. *conſil.* 20. *numer.* 8. *volum.* 2. Vivi. *deciſ.* 486. & Maſcard. *de probat. concluſ.* 75. dicit ſupradictam opinionem eſſe magis communem, & veriorem. Ant. *de Canib. poſt deciſ.* Cavalc. 30. *in ſuo conſilio numer.* 574. & quod teneat alienatio, ſeu permutatio ſine conſenſu Apoſtolico, cujus favore iſta ſolemnitas eſt introducta, ſi velit ſtare contractui, qui claudicat ad ejus favorem eſt *deciſ.* 70. *in recent. parte* 1. Surdus *conſil.* 183. *nu.* 39. tenet idem quod contractus nomine Eccleſiæ celebratus claudicat, quia ſi eſt factus ſine ſolemnitatibus neceſſariis, poteſt Prælatus illi ſtare, ſed non tenetur; & ita eſt ex una parte obligatorius, ab alia non; & ita intelligenda ſunt, quæ dicit Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 4. *tit.* 8. *numer.* 53. quod venditio facta rei Eccleſiæ, non ſervata forma à jure tradita, aut Paulinæ, ſit nulla: hoc tamen ſit intelligendum, ſi Eccleſia velit venditionem eſſe nullam, ſed ſi voluerit eam ratam habere, ſuſtinetur: neque is, qui cum ea contraxit, poteſt objicere, contractum eſſe nullum, ubi plures Doctores allegat, & Rotæ deciſiones; & ideo, ſi venditio ſit facta, reſervato beneplacito Sum. Pont. pro pretio æſtimando à duobus peritis, ab ipſis contrahentibus eligendis, facta æſtimatione, non eſt amplius locus pœnitentiæ; tametſi beneplacitum non fuerit ſubſecutum, ſi Eccleſia voluerit, venditionem valere; quia hæc ſolemnitas requiritur ad favorem Eccleſiæ, & pro ejus utilitate, cui poteſt renunciare. Mantic. *citato loco numer.* 54. ubi dicit ita in Rota coram ſe fuiſſe judicatum. Sed ſi Eccleſia ratum expreſſe non habuerit contractum venditionis, an tertius poſſit dicere contractum eſſe nullum, vide Mant. ibidem.

7 An autem aſſenſus Apoſtolicus poſtea ſubſecutus retrotrahatur ad diem contractus in præjudicium tertii, in quem medio tempore eſt facta alienatio, cum aſſenſu, vide eandem Prax. Neap. *dict. cap. num.* 4.

8 An etiam, ſi ſit facta alienatio ſimpliciter, abſque aſſenſu, vel reſervatione Summi Pontificis, & poſtea fuerit impetratus, & Rector alienans oſtendat revocationem alienationis, & neget ejus voluntati fuiſſe impetratum aſſenſum, non probetur ejus mandatum ex eo, quod in aſſenſu enunciatur, pro ejus parte fuiſſe ſupplicatum Summo Pontifici, vide eand. Prax. Neap. *ibid. num.* 5. nec eſt de ſubſtantia contractus ut beneplacitum præcedat contractum, aut interponatur de tempore, quo contractus celebratur, ſed ſufficit, ut ex poſt facto interveniat, ita ut alienatio ante interpoſitum Beneplacitum, jam ab initio, & de tempore contractus habeat implicitum ſtatum validitatis ad illudque tempus beneplacitum, quandocunque poſtea ſecutum, retrotrahatur. Duſa. *dec.* 397. *num.* 9. cum ſeq. ubi alios refert.

9 Notandum præterea venit, quod auctoritas Summi Pontificis ſupplet omnem defectum ſolemnitatis, de quo tamen vide Quarant. *in ver. alienatio num.* 7. & Prax. Archiep. Neap. *dict. cap. num* 6. & licet in alienatione rerum Eccleſiæ requiratur ſolemnitas & cauſa *cap. ſine exceptione* 12. *qu.* 2. & ibi Doctores, tamen ubi intervenit beneplacitum Apoſtolicum, non eſt agendum de ſolemnitatibus Abb. *conſ.* 41. *lib.* 1. Cocc. *decal*

39a

391. ita ut ſatis ſit ſervare verba reſcripti Dura. *dec.* 197.
nu. 8. & quamvis non ſuppleat defectum cauſæ, tamen
facit, ut pro cauſa præſumatur, niſi probetur contrarium,
Gemin. *conſ.* 48. *n.* 9. Dec. *conſ.* 124. *nu.* 1. Cocc. *ead. dec.*
conſenſus tamen Summi Pontificis, licet ſuppleat defe-
ctum ſolemnitatis; non tamen ſupplet ſubſtantialia, vi-
delicet poteſtatem alienantis, Roc. *in recent. decal.* 430.
n. 5. *part.* 1. & quod beneplacitum Summi Pontificis ſit
loco omnium ſolemnitatum, tenent Riliu. *conſ.* 35. *num.*
22. *lib.* 1. Cravet. *conſil.* 767 *numer.* 4. Cephal. *conſil.* 9. *nu.*
10. Gabr. *conſil.* 82. *numer.* 2. *libr.* 2. Mantic. *de tacit. &*
ambig. lib. 22. *tit.* 7. *numer.* 6. & quod etiam non ſupple-
at defectum cauſæ; quia conditio ſub qua reſcribit, ſi
alienatio cedat in evidentem utilitatem Eccleſiæ, non
impletur. Dec. *dict. conſ.* 124. Mant. citato loco, qui plu-
res deciſiones Rotæ allegat: ubi etiam dicit, quod ve-
ritas cauſæ eſt evidens Eccleſiæ utilitas qua ſtante
aliæ ſubreptiones in beneplacito, non ſolent ob-
ſervari.

10 Sed tenendo opinionem, quod requiratur ratifica-
tio, advertendum eſt, quod quando Eccleſia, vel mi-
nor vellet ratificare, tunc requiritur eadem ſolemni-
tas, quæ requiritur in alienatione Cavalc. *deciſ.* 40. *par.*
1. *num.* 5. & iſta ratificatio facienda eſt re integra, quan-
do adeſt perſona, quæ cogi poſſit ad ratificandum
contractum cum ſolemnitatibus, alias ſecus Cavalc.
ead. deciſ. qui alios allegat *numer.* 138. *& dec.* 8. *numer.* 8.
par. 1. ſed meo judicio ſufficit, quod in beneplacito,
obtinendo, fiat mentio, quod alienatio fuit facta ſine
ſolemnitatibus, cum abſolutione a pœnis in extrava-
gante Ambitioſæ appoſitis, ex mente Doctorum ſu-
pra allegatorum.

An autem hodie, ſtante dicta extravagante con-
11 tractus, ſit omnino nullus, etiam ſi ſit utilis Eccleſiæ,
& quod contrahens cum Eccleſia poſſit à contractu
diſcedere, etiam Eccleſia non volente, Honded. *dicto*
conſ. 31. *numer.* 43. tenet indiſtincte contractum non va-
lere, propter dictam Extravagantem, allegat pro hac
ſua opinione, Bertach. *in tract. de Epiſc. capit.* 5. *numer.*
10. Redo. *de reb Ecc. l. non alien. Rub.* 19. *numer.* 198 &
Rot. *diverſ. part.* 3. *lib.* 2 *dec.* 225. *numer.* 3. in illis verbis,
hoc non placuit Dominis: quia imo Paulina facit jus
commune, & receditur à proprio jure communi, quod
erat contra Paulinam; Sed ſi benè advertatur, hoc non
dicitur in illa deciſione, quod ſi Eccleſia velit ſta-
re contractui, non poſſit, adhibitis tamen ſolemni-
tatibus; ſed tantum dicitur, quod per Paulinam de-
rogatum fuit jure communi, quia valebat, quando
alienatio erat utilis ſine ſolemnitate, ſeu abſque con-
firmatione Apoſtolica: imò in fine dictæ deciſionis,
Rota videtur approbare ſupradictam opinionem,
in illis verbis. Sed aliter hoc eſſe, reſponderunt Do-
mini, quia intelligebatur Eccleſiam, vel minorem
volentem tamen valere, Sed quod contra volunta-
tem illios, in cujus favorem ſolemnitas eſt introdu-
cta quod va[illegible] non dicunt prædicti: & Redo,
in illa opinion[illegible] inſiſtit, ut videre eſt *num. ſeq. &*
numer. 09. Præter[illegible] deciſiones prædictæ fuerunt fa-
ctæ poſt Paulinam, & ideo ſi iſta opinio Honded.
eſſet vera, utique de ea eſſet facta mentio, & idem
Redo. *eod. tractat. fol.* 190. *numer.* 13. tenet poſt Ex-
travagantem prædictam, poſſe claudicare contractum
ſavore Eccleſiæ, & *numer* 17. ego autem teneo,
quod erit ſemper magis conſultum, & magis tutum,
ſi ſemper ſuper alienatione adhibeatur conſenſus Apo-
12 ſtolicus; Confirmatur hoc ex opinione Zerolæ, *in*
prax. Epiſcop. 1. *par. verbo alienatio* §. 1. ubi dicit,
quicquid ſit de jure, de ſtylo non alienantur bona
Eccleſiæ, abſque Summi Pontificis auctoritate, Go-
mez. *de Brevibus numer.* 22. Staph. *fol* 352. & licèt
Garc. *de benef.* 2. *par. cap.* 1. dicat quod ſtylus ſer-
vatur in Eccleſiis Cathedralibus, & non in aliis,
tamen ut quotidie experientia docet, ſemper in aliena-
tionibus rerum Eccleſiæ adhibetur conſenſus Apoſto-
licus, licèt alienatio ſit utilis Eccleſiæ, & non ſolum
in Eccleſiis Cathedralibus, & Abbatialibus: verum
etiam inferioribus obſervatur; & noviſſime Steph.
Qua ant. *in ſum. ver. alienatio numer.* 34. ubi dicit, quod
ita demum talis contractus erit nullus, vel validus,
ſi Eccleſia, in cujus favorem ſolemnitates ſunt intro-
ductæ, hoc valet; adeo quod hæc nullitas non poſ-
ſit ab alio allegari, quam ab ipſa Eccleſia; allegat
Inn. com. receptum *in cap.* . *in princ. de his que fi-*
13 *unt à Prel. ſine conſ.* Cap. Panorm. *in cap. diverſis*
fallaciis, numer. 6. *de Cler. conjug.* Dec. *in cap. qua*
Eccleſiarum numer. 31. *in fine de Conſt.* & Rot. Rom. *dec.*
diver. 133. *numer.* 11. *& ſeq. volum.* 2. & *deciſ.* 262.
lib. 3. *par.* 3. quæ eſt eadem cum illa ſupra allegata
225. & Menoch. *de arb. caſ.* 172. *numer.* 62. *in add.*
intellige tamen, dicit ipſe, dummodo Eccleſia poſt
initum contractum illi ſtare volens, parata, & ſol-
licita ſit adhiberi facere legitimas ſolemnitates, ve-
réque ac cum effectu eas adhiberi faciat, ſeu Papæ aſ-
ſenſum ſuper contractus validitate obtineat, ne ille,
qui cum ea contraxit, perpetuo ſit in ſuſpenſo, & Ec-
cleſia in tuto, juxta terminos inſignis deciſionis,
Vinc. de Franch. *deciſ.* 35. quem ſequitur Amed. *de*
Pont. in Comment. ad tit. qui Feud. dare poſſ. numer.
14 148. declarat etiam idem Quaranta, quod licèt defue-
rint ſolemnitates juris poſitivi, dummodo juſta cau-
ſa intervenerit, tuta conſcientia poterit qui res Ec-
cleſiæ detinere, donec contractus in foro exteriori
caſſetur, & annulletur ob defectum ſolemnitatum,
Sarmen. *de red. Eccl par.* 1. *cap.* 2. *numer.* 6. Abb. *in*
cap. 1. *in fin. de reſt. in integr.* Naval. *in Comment. de*
Spol. §. 2. *numer* 6. qui allegat Inn. *in cap. quia ple-*
rique, de immunit. Eccleſ. & in cap. quod ſicut, de elect.
15 *numer.* 8. qui tenet, quod electus ſtat electione,
quæ jure naturali tenet, eo quod conſenſus legitimus
eligentium intervenit, licèt ob defectum ſolemnita-
tis juris humani caſſari poſſit, bona conſcientia reti-
net dignitatem, donec illa caſſetur, eo quod ſolem-
nitates illæ ad præſumendam juſtam cauſam inductæ,
non habent locum in eo foro, in quo eſt ſtandum ve-
ritati, quæ Deo patet, & iſtam opinionem ſequi-
tur Redo & Rodoric. per Quarant. allegati, & è
contrario, quando alianatio eſſet facta ſine cauſa le-
gitima, & non eſſet utilis Eccleſiæ, tam alienans,
16 quam accipiens non eſſet tutus, quoad Deum, ut per
Doctores citatos, per eundem Redo. *eod. tract. fol.*
147. *in fine*: & quod in alienatione rerum Eccleſiæ,
etiam ſi adſit utilitas de ſtylo Curiæ requiratur con-
ſenſus Apoſtolicus, tenet idem Quarant. *dict. ver. alie-*
natio ſub numer. 5.

Concludendum eſt ergo, quod licèt Paulina an-
17 nollet contractum factum in conſulto Romano Pon-
tifice, in illis verbis nullius omnino ſint roboris, vel
momenti, tamen intelligitur Eccleſia volente, in cu-
jus favorem ſolemnitates ſunt introductæ, quando
alienatio eſſet utilis; & ideo non debet in ejus odi-
um retorqueri, & fieri debet interpretatio, ut mi-
nus Conſtitutio nova corrigat jus commune, quam
ſit poſſibile, cap. cum dilectus, & ibi notant Ca-
noniſtæ de conſuet. & licet utatur terminis univerſa-
libus, tamen recipit interpretationem, & declara-
tionem paſſivam, ut non includat caſus particulares;
ineſt enim cuilibet diſpoſitioni interpretatio neceſſa-
ria, quæ provenit à veriſimilitudine, vel puncto ra-
tionis, aut ex rei natura, vel æquitate ſcripta, ut
eſt deciſio egregia, quæ facit pro iſta opinione Do-
minorum de Rot. *diverſ. par.* 2. *deciſ.* 853. *numer.* 7.
Cum ergo nos habeamus jura antiqua, in quibus diſ-
18 ponitur, quod contractus favore pupilli claudicat.
leg. Julianus §. *ſi quis à pupillo ff. de act. empt. & leg.*
ſi id quod ff. de. reſc. vend. & Inſt. de auct. Tut. in princ.
& valeat argumentum de pupillo ad Eccleſiam, ut
per Ever. in centuria in loco à pupillo ad Eccleſiam,
19 & in jure Canonico habeamus ſex *in capit.* 1. *de his,*
qua

quæ fiunt à præl. ſine conſ. cap. ſecundum lecturam Inn. ergo fauore etiam Eccleſiæ, debet contractus claudicare: adhibendo tamen, ut dictum eſt ſupra, conſenſum Apoſtolicum.

20 Et ſtante, quod contractus favore Eccleſiæ, poteſt claudicare, & ſi Eccleſia velit, & ſit vtilis, valet, ut ſupra diximus, & eſt etiam Dec. Rotæ impreſſa per Zach. *de oblig. cam. dec.* 5. in fine operis in prin. Infertur, quod emphyteuta, qui accepit in Emphyteuſim rem Eccleſiæ, reſervato conſenſu Apoſtolico, non poterit interim opponere exceptionem, quod non interveneerit conſenſus Apoſtolicus, ad euitandam ſolutionem penſionis, ut in conductore tenet Redo. *d. reb. Eccl. non alien. quæſt. 6. §. ult. in fine fol.* 351. quem ſequitur Garc. *de benef. par. 2. cap. 1. numer.* 82. idem Redo. melius *eod. tract. fol.* 225. *numer.* 3. *& ſeq.* Corb. *de canſ. privat. ob non ſol. can. ampl* 13. Burgius *de laudem, inſp. 4. par. 1 numer.* 2. & videnda ſunt, quæ dicemus *in tit. de ſol. can. quæſt. 1. ampl.* 6.

21 Sed dubitari poteſt, ſi bene placitum Apoſtolicum, ſive Breve Summi Pontificis non fuit præſentatum Commiſſariis, & Pontifex moriatur, an gratia expiraverit, & requiratur novus conſenſus Apoſtolicus? Et dicendum eſt, quod Breve in forma ſi in evidenti, expiravit. & requiritur novus conſenſus futuri Pontificis, quia poſt mortem delegantis expirat iuriſdictio delegati, provt pariter expirat gratia. Rot. *decis.* 473. *numer.* 3. *par.* 2. *recent.* Duran. *decis.* 397. *numer.* 6. *&* 22. & diximus etiam infra hoc *eod. tit. quæſt.* 40. eſt etiam Dec. Greg. XV. 410. *numer.* 5. & ibi late Add. & ideo cum primus conſenſus Pont. non ſuffragetur, opus erit nouo conſenſu, Duran. *ead. dec. num.* 26.

Sed ſi res non eſſet integra, quia Breue eſſet præſentatum Commiſſariis, ante mortem Summi Pontificis, cum partis citatione, tunc gratia non eſſet expirata Rot. *dict. decis.* 473. Dura. ead. *dec. num.* 24. in quibus locis aliæ deciſiones cumulantur: dicitur autem res integra, quando non eſt facta citatio, vt de com. teſtatur Marant. *de ord. iud. par. 4. diſt. 5. num.* 61.

Quando autem requiritur nouus conſenſus, & nouum beneplacitum, regulariter permittitur pœnitentia, etiam poſt illius impetrationem, ante executionem. Add. *ad dec, Greg.* 15. *dec.* 310. *num.* 8. Dura. *d. dec. num.* 27.

QUÆSTIO XXII.

SUMMARIUM.

Conceſsio facta in emphyteuſim, quæ non tendit in euidentem vtilitatem Eccleſiæ, & non ſeruatis ſolemnitatibus, non valet, num. 1.

Vtilitas, quando præſumitur ex confirmatione exequutorum, numer. 1.

Conſiderari debet tempore contractus, & inſpici debet tempus præſens, & futurum, ac tempus aſſenſus Apoſtol. numer. 19. *&* 20.

Ponitur diſtinctio, & iſti Commiſſarij poſſunt augere Canonem de conſenſu partium, ibid. nu 20.

Vtilitas præſumitur ex curſu 30. *annorum num.* 13. *& conſiderari debet reſpectu fructuum, & rei, nu* 14.

Non debet attendi tempus belli, neque peſtis, neque inundationis, num. 16.

Conſiderari debet tempore renouationis nu. 25. *& non præſumitur, num.* 31.

Probari debet ab emphyteuta, num. 30. *& quanta debet eſſe, numer.* 17.

Eſt cauſa finalis alienationis, nu. 21. *ſi adeſt, ſupplet defectus capituli. num.* 22.

Inueſtitura eſt reſcindenda, quando non tendit in vtilitatem Eccleſiæ, *& bona ſemel cum fructibus ſunt reſtituenda, & quomodo hoc procedat, nu.* 3. *&* 4.

Præſcriptio, an in hoc caſu currat. n. 6. 7. *&* 8.

Ratificatio an præſumatur ex receptione penſionis, & quomodo hoc procedat. nu. 9 10. *&* 11.

Inueſtitura fieri non poteſt pro minori penſione de eo, quod inuenitur, etiam ſi oblatio non ſit facta, & plus per inueſtigationem omiſſam inueniri potuiſſet, nu. 13.

Præferri debet ille, qui reddidit terras fertiles, nu. 18. *ſi duo æmuli ſimul concurrant, quis præferendus nu* 32.

Agnatus ſi vult præferri, debet dare quantum extraneus, n. 36

Supplicatio non eſt ſubreptitia, ſi narratum ſuit terras eſſe nunc ad culturam redactas, ſi ante erant redacta, n. 21. *ſubreptio attenditur ſolum circa vtilitatem Eccleſiæ, n.* 22. *&* 24.

Pretium bonorum æſtimatur ad rationem quinque pro centenario, & quomodo hoc intelligatur, n 29.

Vtilitas probatur, ſi Eccleſia lucretur melioramenta, nu. 35. *& hoc remittitur arbitrio Iudicis, nu.* 34.

EX præcedenti quæſtione datur nobis occaſio quærendi, An conceſſio facta in Emphyteuſim, quæ non tendit in euidentem Eccleſiæ, vtilitatem valeat? Et dicendum videretur valere; quia ex ſola confirmatione Executorum præſumitur vtilitas, pro quibus in dubio eſt præſumendum. Seraph. *decis.* 1125. *num.* 1. Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 479. *num.* 1. *& in recent. par.* 2. *dec.* 684. Surd. *conſ.* 249. *num.* 19. Honded. *conſ.* 37. *numer.* 15. *lib.* 2. Add. *ad decis. Ludouiſ. decis.* 543. *num.* 4. idem Seraph. *decis.* 1109. *num.* 2. Maſc. qui alios citat, *de probat. vol. 1. conc.* 75. *num.* 11. idem Seraph. *dec.* 619. vbi etiam habetur, an tollatur ex alia præſumptione, idem tenet Surd. *conſ.* 249. *ſub num.* 19. quod poſt decretum, ſemper contractus præſumatur vtilis Eccleſiæ: niſi contrarium probetur per agentem. Rota *diverſ. par. 4. dec.* 754.

Sed prædictis non obſtantibus, contrarium tenendum eſt; quia licèt præſumatur vtilitas ex decreto Executorum; tamen non habet locum, quando probaretur contrarium, ſcilicet conceſſionem fuiſſe factam in damnum Eccleſiæ, quamvis per delegatos Apoſtolicos fuiſſet confirmata, & declaratum, cedere in euidentem Eccleſiæ vtilitatem; vt dicitur in dictis deciſionibus Prax. Neap. *cap.* 90. *num.* 5. Redo. *de reb. Eccl. non alien. Rub.* 19. *numer.* 155. *& ſeq.* Surd. *eod. conſ.* 249. *numer.* 22. ceſſat enim præſumptio, ubi habemus veritatem, & allegat Inn. *in cap. dudum in ver. tractatus, de reb. Eccl. non alien.* Abb. *conſ.* 41. *volum.* 1. Iaſ. *conſ.* 55. *volum.* 1. & Dec. *conſ.* 142. & ratio eſt, quia ceſſat cauſa, ex qua permittitur alienatio, vt tenent Canoniſtæ *in cap ſine exceptione* 12. *quæſt.* 2. vnde, ſi probetur falſa cauſa, non tenet decretum, nec alienatio, nec ex tali alienatione transfertur dominium, niſi in veritate ſubſit iuſta cauſa alienandi; vnde ea non ſubſiſtente, datur Eccleſiæ rei vindicatio contra poſſidentem; ita declarat Redo. ſupracitato loco, qui etiam vltra alios allegat conſ. Abb. 41. *volum.* 1. vbi fuerat facta alienatio rerum Eccleſiæ cum confirmatione Summi Pontificis; & tamen probata læſione, alienatio irrita fuit; & Dec. *conſ.* 142. tenet, quod conceſſio facta in Emphyteuſim, confirmata Innocentij Octaui auctoritate, conſtito de læſione, irritatur, & ibi alia ponit exempla. Nam in conceſſionibus in Emphyteuſim rerum Eccleſiæ, requiruntur copulatiuè cauſa iuſta, neceſſitas ſcilicet, ſeu euidens vtilitas Eccleſiæ, & ſolemnitas legitima, quibus non concurrentibus, conceſſiones non ſubſiſtunt *cap.* 1. *de reb. Eccl. non alien. in* 6. Seraph, *decis.* 508. *num.* 1. Rot. *par.* 2. *recent. decis.* 430. *num.* 4. & etiam Duran. *decis.* 250. *nu.* 1. & vt conceſſio ſit vtilis Eccleſiæ, neceſſe eſt, vt eius conditio inde melior ſit facta, & ipſa facta locupletior. Rot. *par.* 2. *diverſ. decis.* 65. *nu* 4. *&* 23. Duran. *ead. decis. num.* 6. Et licèt conceſſio præſumatur vtilis Eccleſiæ ex confirmatione Executoris, & approbatione, ita vt Eccleſia ad illius reſciſſionem agere non poſſit, niſi doceat de non vtilitate, Seraph. *dec.* 1073. *&* 1125. tamen quando apparet Commiſſarium proceſſiſſe, non ſeruata forma ſuæ commiſſionis, tunc, cum agatur de ſolemnitate extrinſeca, qui contrahit cum Eccleſia, tenetur probare Eccleſiæ vtilitatem, *vt in ead. decis.* Duran. dicitur *numer.* 8. & quod ſolemnitas non ſit ſeruata per Commiſſarium, deducitur, quando Papa voluit, Commiſſa-

miſſarium procedere iuxta formam Conſt. Pauli II. re-
quirentia receptionem teſtium, & probationum ſuper
veritate narratorum, & Eccleſiæ vtilitatem, appoſuit-
que clauſulam Vocatis vocandis. vigore cuius proce-
dendum erat iudicialiter, Mart. *de clauſ. clauſ.* 196. *par.*
1. *numer.* 5. & ſic de obſervantia Paulinæ conſtare de-
buit per acta judiciaria. Rot. *dict. deciſ.* Duran. *numer.* 9.
cum tribus ſeq. ſed ſi de prædicta obſervantia formæ, in
actis non appareat, eo ipſo probatur inobſervantia, ut
in *ead. deciſ. numer.* 12. ubi alios refert. Et ſtantibus præ-
dictis, non habet locum præſumptio pro Commiſſario,
ut in *eod. numer.* 12. Nec bene placitum Papæ in hoc
operatur, quia licet ſuppleat ſolemnitates requiſitas;
non tamen ſupplet defectum cauſæ, quia bene placitum
habet Clauſulam; Quatenus in evidentem Eccleſiæ
utilitatem; ut *in ead. dec.* Duran. *num.* 13. cum duobus ſe-
quent. & vide infra, *n.* 3. Et Cavalc. *dec.* 74. *par.* 2. *alias dec.*
29. *n.* 58. *& ſeq.* rationibus confirmat opinionem Redo. &
nu. 69. *& ſeq.* dicit, quod inveſtiture venit reſcindenda,
& annullanda, & bona relaxanda cum fructibus à
die inveſtituræ, compenſandi cum melioramentis, ſi
quæ facta ſunt; quod intelligendum eſt, quando illi-
citè habita fuit, non autem quando fuit alienata cum
debitis ſolemnitatibus, & Eccleſia petit reſtitutionem
ratione læſionis, nam tunc non perdit melioramenta.
Redo, *eod. tract. fol.* 415. *numer.* 2. Sord. *conſ.* 183 *num.* 46. &
quod ſint bona relaxanda una cum fructibus à die
inveſtituræ nullæ, & confirmatæ ab executoribus, eſt
dec. ejuſd. Cavalc. *deciſ.* 46. *n.* 32. cum ſeq. ubi etiam po-
nitur ſententia ab eo lata, & confirmata per Rot.
Rom. & quod bona debeant reſtitui Eccleſiæ nulliter
alienata, ſine ſolemnitatibus requiſitis, una cum fructi-
bus à die alienationis, eſt dec. Duran. 246. *num.* 2. ubi
plures cumulantur Doctores, qui hanc opinionem
tenent, & deciſiones Rotæ. Nec allegari poteſt bona
fides ex ſententia Executorum, & ideo non deberi
fructus, niſi à die litis motæ, ut per Riec. *dec.* 18. *in Prax.*
Archiep. tit. de reb. Eccleſ. non alien. & per alios *in dict.*
deciſ. Duran. *numer.* 3. quando fuit omiſſa forma litte-
rarum, Si in evidentem: & ideo cenſetur mala fides,
ibidem *numer.* 4. & vide ſupra *numer.* 2. & nec etiam me-
4 lioramenta ſunt reſtituenda propter malam fidem,
Red. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 388. *quaſt.* 12. *numer.* 2. *&*
3. qui alios citat, & in dicta dec. Cavalc. 29. *numer.* 43.
dicitur, quod reſtitutio fructuum debet fieri a die inve-
ſtituræ, ſi eſt Monaſterium, & ſit ſemper eadem perſo-
na, quæ inveſtiuit, ſecus, ſi eſſet Rector variabilis, vel
beneficiatus: quia condemnari debet nulliter inveſti-
tus à die, quo Rector habuit poſſeſſionem beneficij,
vel debet fieri compenſatio cum melioramentis, &
quomodo debeant melioramenta æſtimari, ibi vi-
dendum eſt, & in illa dec. latè deducitur, quod inve-
ſtitus non poteſt ſe defendere, propter præſcriptio-
nem, ſtante ejus mala fide, nec præſcriptio currit in
præjudicium Eccleſiæ, niſi mortuo Rectore, qui fecit
inveſtituram, Surd. *dict. conſil.* 49. *numer.* 18. ubi etiam
6 *numer.* 5. tenet, quod recuperari poteſt res ſimul cum
fructibus, & ſcientia Succeſſoris, quæ non præſumi-
7 tur, niſi probetur, & hoc poſt 40. annos, & quadrien-
nium reſtitutionis in integrum, & quando eſt Ca-
pitulum. quod alienavit, non currit, donec unus de
8 illo Capitulo durat in illo Conventu, Univerſitate,
Monaſterio, vel Collegio, ibi *num.* 25. 26. *&* 27. quæ de-
ciſio confirmatur per Honded. *conſ.* 38. *num.* 16. *volum.* 2.
9 Advertendum tamen eſt, & pro ampliatione hu-
jus opinionis, quod licèt ratificatio præſumatur, ex
penſionum perceptione, quando alienatio eſt nulla,
ut per Dec. & Cagn. in l. ſemper, qui non prohi-
bet, *de reg. jur.* Menoch. *conſ.* 196. *numer.* 21. Burſ. *conſ.* 118.
cum aliis congeſtis per Ant. de Canibus in ſuo conſilio
poſt deciſionem Borg. Cavalc. 31. e. *par. numer.* 541. ta-
men ubi alienatio eſt nulla, ratione formæ, tunc à ſo-
lo Prælato ratificari non poteſt, ſed cum ſolemnitatibus
fieri debet, & valet, ut ex nunc, non ut ex tunc, per do-
ctrinam Abb. *in cap. cum Vot. de his, quæ fiunt à Præl.* Dec.
& Cagn *in dicta leg. ſemper*, & tale impedimentum eſt
perpetuum, non temporale, & hoc poteſt ex multis pro-
venire, vel quia ille, qui penſiones percipit, erat gene-
ralis procurator ad recipiendum, quo caſu, non poteſt
ratificare inveſtituras vitioſas. Afflict. *deciſ.* 29. *n.* 11. *&*
ſeq. vel quia actus inconſulto Pontifice, non poterat fie-
ri; Burſ. *conſ.* 50. *n.* 8. vel quia actus in forma peccaret,
& à voluntate ratificantis impedimentum non pende-
bat, & d. caſu ratificatio debet fieri, cum ſolemnitatibus,
quæ ad actum requiruntur, *Dec. Pedent.* 165. *n.* 8. *cum ſeq.*
10 Nec etiam tacite ratificatio prodeſſet ex facto Suc-
ceſſorum, qui fuerunt in probabili ignorantia, mor-
tuo alienatore, quo vivente tempus non currit, ut di-
ximus ſupra, ultra alios allegatos per eundem Ant. *de*
Can. dict. conſ. num. 550. & ideo ſtante probabili igno-
rantia, inveſtitura non dicitur ratificata, quando agitur
de facto procuratoris, neque ab ipſo Prælato vivente.
neque à Succeſſore, Cravet *conſ.* 197. ubi dicit, quod al-
legans talem ſcientiam, debet illam probare, & require-
11 retur etiam certa ſcientia omnium in inſtrumento con-
tentorum, idem Ant. *de Can. dict. conſ. num.* 557. *cum aliis*
ſeq. ſed de hoc videndus eſt Uiu. *deciſ.* 534. *num.* 47.
12 Advertendum etiam eſt, quòd ex curſu 30. anno-
rum præſumitur utilitas Eccleſiæ. Ludovil. *deciſ.* 343. *n.*
1. & ibi Add. *n.* 4. quod non ſolum præſumatur utili-
tas, ſed etiam ſolemnis alienatio, qui alias deciſiones
ejuſdem Rotæ cumulat, & diximus ſupra hoc *tit. qu.* 1
13 Infertur modò ex ſupradictis, quod inveſtiture fieri
non poteſt pro minori penſione, de eo, quod inveni-
tur, alias eſſet nulla, etiam ſi oblatio non ſit facta &
plus per inveſtigationem omiſſam haberi potuiſſet.
Abb. *in cap. ad aures ult. de reb. Eccl. non alien.* per illum
tex. Steph. Quarant. *in Sum. ver. alienatio num.* 49. *in fine.*
Ant. *de Can. d. conſ. num.* 241. *cum ſeq.* debet enim Præla-
tus contrahere cum illo, cum quo majorem utilitatem
14 habere poteſt, dicit ibi Abb. & Imol. ſequitur Rot.
diver. dec. 360. *num.* 5. *par.* 1. & iſta utilitas Eccleſiæ non
ſolum conſiderari debet reſpectu valoris fructuum;
ſed etiam reſpectu valoris ipſius rei; ut ſi detur Eccleſiæ
res majoris fructus, & minoris valoris, non eſſet evidens
utilitas, ſi, è converſo Eccleſia, det rem majoris valoris,
licet minoris reditus, Cocc. *dec* 445. *num.* 4. & utilitas
15 diceretur quando una res venderetur, ut alia utilior
emeretur. Inn. *in cap. ut ſuper, de reb. Eccl. non alien.* Me-
noch. *conſ.* 114. *lib.* 2. *num.* 5. utilitas etiam præſumeretur,
quando conceſſio eſſet facta pro majori ſumma, quàm
in licitatione fuerit repertum, vel quando eſſet facta
conceſſio in perpetuum ex qua detrahitur de ſolita reſ-
ponſione uſque ad ſextam partem, & quando non
detraheretur, conſtare de euidenti utilitate. Ludouiſ.
16 *d. dec. nu.* 3. cum aliis adductis ibi per Add.
Aduertendum pariter eſt, quòd pro euidenti utili-
tate Eccleſiæ, non debet conſiderari tempus belli;
quia eſt temporale, & ſperatur ceſſare, nec tempus
peſtis, quia eſt caſus inſolitus, & non debet conſide-
rari, *per tex. in l. pretia rerum in fine, ff. ad leg. Falcid. in illis*
verbis, ex caritate rarò contingente, pretia rerum non
conſtituuntur, & ibi not. Doctores, qui tex. generali-
ter, & in omni materia intelligitur. Rot. *diverſ. par.* 2.
dec. 65. *num.* 10. Cavalc. *deciſ.* 46 *num.* 141. *cum. ſeq. par.* 1.
Quaranta, *in ver. alienatio ſub num.* 12. & idem dicen-
dum eſt ex eadem ratione de inundatione fluminis, quia
ſperatur de brevi ceſſare poſſe, prout accidit annis præ-
teritis in hac Civitate, propter inundationem fluminis
Topini; nam quidam Rector volens gratum facere ſuo
conſanguineo, multa pretia terræ eidem conceſſit in em-
phyteuſim, cum paruo canone, ſeu reſponſione; quia
flumen inundaverat agros; & conceſſio, quia erat facta
in damnum Eccleſiæ, quamvis eſſet confirmata, per
Delegatos fuit Romæ, me patrocinante, declarata nulla,
& invalida per duas ſententias, & pro hac opinione eſt
dec. Seraph. 433. *n.* 4. *& d.* 65. *par.* 2. *diverſ. à n.* 6. *uſq. ad* 12.
17 Quanta autem debeat eſſe utilitas Eccleſiæ hoc
non

non eſt in jure definitum, ſed conſiderandum eſt, quod conditio debet eſſe melior, quam ante alienationem, non poteſt melior conditio omitti, alioquin eſſet nulla alienatio. Abb. in cap. ad aures de reb. Eccl. non alien. & non ſufficit qualis qualis utilitas, nec manifeſta utilitas, quæ de facili poſſit probari; ſed conſiſtere debet in valore proprietatis rei, in reditu, vel proventu, in æquè vicina, æquè commoda, æquè cauta. Red. eod. trac. fol. 132. n. 169. qui etiam tenet, non reperiri in jure cautum, quanta, vel quota debeat eſſe utilitas, nec hoc eſſe poſitum in Iudicis arbitrio, ſed quòd debeat eſſe utilitas evidens, & quod conditio melior debeat eſſe, quam antea, neque conditio oblata omitti; alioquin alienatio eſſet nulla, confirmat Cavalc. ead. dec. 46. num. 134. & ſeq. ſed Redo. decipitur in eo, quòd reperitur in iure cautum, quod hoc ſit poſitum in arbitrio Iudicis, quia contrarium tenetur per Rot. diverſ. dec. 664. numero 2. p. 1. & aliter ipſe locutus eſt fol. 329. nu. 13.

18 Utilitas quoque venit conſideranda, ſi alius offerat minorem quantitatem, in caſu quo aliquis laborauit terras ſteriles, & eas fertiles reddiderit, per c. ad aures, de reb. Ecc. non alien. ubi habetur, quod ii, qui laboraverunt terras ſteriles, & eas fertiles reddiderunt, præferendi ſunt, & eorum hæredes in locatione facienda, vel quando Eccleſia vult dare in emphyteuſim perpetuam, niſi fortè, tunc aliis ad majorem utilitatem Eccleſiæ cum eodem labore, & onere locari poſſet; licèt hoc patiatur difficultatem, ſed diſtinctio Henric. Boich. in cap. nulli, col. 3. ver. quam, placuit Rot. Rom. in d. dec. 360. n. 4. ſed vide dec. diverſ. par. 1. 398.

Diſſentit Rip. in l. 1. n. 14. ff. de privil. cred. qui tenet, quod quando eſſet conceſſa res ſterilis, & reducta ad culturam, Cognati ſunt præferendi extraneis, etiam meliorem conditionem facientibus; niſi Eccleſia offerret Agnatis melioramenta, de quo dicemus etiam tit. de renovationibus.

19 Et ad conſiderandam utilitatem Eccleſiæ, inſpiciendum eſt tempus celebrati contractus, cum conceditur, vel renovatur, per tex. in Paulina, Ambitioſæ, in illis verbis; & tunc cum evidenti Eccleſiarum utilitate. & dictio; Tunc, denotat extremitatem temporis, Rot. diverſ. par 1. deciſ. 360. in princ. & non ſolum tempus præſens attendendum eſt: ſed etiam id, quod ſecundum naturalem diſpoſitionem evenire poteſt, debet eſſe in conſideratione, juribus adductis, per Natt. conſ. 631. n. 16. & ſeq. Cavalc. dict. deciſ. 46. nu. 141. cum aliis ſeq. & non ſolum conſiderandum eſt præjudicium præſens, ſed etiam præjudicium quod evenire poteſt Rot. diverſ. par. 2. dec. 65. n. 5. & Commiſſarii debent habere rationem, tam præcedentium, quam inſtantium, & futurorum temporum. Seraph. deciſ. 1073. n. 5. & quod debeat attendi tempus contractus, ex tex. cum Gloſ. in dict. cap. ad aures de reb. Ecc. non alien. Seraph. deciſ. 366. Prax. Archiepiſc. Neap. cap. 90. n. 3. & hanc utilitatem ſpectandam eſſe tempore confectæ ſcripturæ, cum in hoc contractu requiratur ſcriptura, ut diximus ſupra in Prælud. quæſt. 14. tenet ead. Prax. Neap. in dict. cap. ſub num. 3. & ratio eſt, quia ante confectam

20 ſcripturam eſt locus pœnitentiæ, ut in dict. quæſt. 14. idem Seraph. deciſ. 627. numer. 3. & quod res Eccleſiæ, quæ alienantur ex cauſa utilitatis debeat eſſe utilis, non ſolum re ipſa, ſed etiam ſpe, dicit Seraph. deciſ. 433. num. 5.

An autem attendendum ſit tempus pro hac utilitate confectæ ſcripturæ; ſeu contractus, vel tempus aſſenſus Apoſtolici, & interpoſitionis decreti, interponendi à Comiſſariis? Diſtinguendum eſt; Aut contractus eſt confirmatus in Brevi Apoſtolico, expreſſo tenore ipſius contractus, & attenditur tempus contractus. Aut in Brevi nulla eſt facta mentio contractus antea celebrati, ſed tantum fuit expreſſum Summo Pontifici, quod Prælatus vult concedere in Emphyteuſim tali, vel alienare, & requirit aſſenſum Apoſtolicum; & tunc attendendum eſt tempus interpoſitionis decreti Commiſſariorum. Utilitas etiam eſt attendenda, tempore contractus præcedentis, quando Eccleſia conſecuta eſt utilitatem in effectu; ſecus ſi contractus nullum habuit effectum; quia tunc non poteſt dici utilitas, imò continet damnum, ſi res Eccleſiæ tempore contractus valebat minoris, & tempore aſſenſus pluris, & pretium ei ſoluendum eſſet, ſecundum tempus contractus; unde non ſine cauſa Pontifex in Brevi ponit clauſulam, Si contractus ceſſerit, & cedat in utilitatem Eccleſiæ, ita Prax. Neap. eod. cap. ſub eod. num. 3. & Commiſſarii, qui bebent confirmare contractum auctoritate Apoſtolica, ſi de conſenſu partium augeant canonem, non dicuntur excedere fines mandati, propter evidentem utilitatem Eccleſiæ Seraph. dec. 1307. n. 6.

21 Et quia cauſa finalis, ex qua Summus Pontifex movetur, ad confirmandum alienationes, ſeu conceſſiones in Emphyteuſim, eſt evidens utilitas Eccleſiæ. Soc. conſ. 15. nu. 51 lib. 1. Ruin. conſ. 175. num. 25. & ſeq. lib. 1. Seraph. deciſ. 443. num 2 ubi Rot. tenuit confirmationem

22 non eſſe ſubreptitiam, eo quia in ſupplicatione fuit narratum, terras nunc eſſe ad culturam redactas, quæ multo ante cultæ fuerunt: hoc enim non movit Papam, ſed ſola utilitas; & ideo ſubreptio attenditur ſolum circa non evidentem utilitatem Eccleſiæ; & in tantum attendi debet iſta utilitas, quod licet in alienatione bonorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capituli, requiratur conſenſus Capituli ut per Gloſ. in cap. 1. ver. defenſore, de reb. Eccl. non alien. in 6. ubi Gemin. & Franc. intereſt enim Capituli, ne bona Eccle-

23 ſiæ alienentur, Innoc. in cap. novit de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſ. Cap. & ibi Abb. n. 7. tamen, ſi probetur evidens utilitas, ceſſat iſtud intereſſe, & non eſt conſiderabilis iſte defectus, & ita reſolutum fuit in dicta deciſione.

24 Sed ſi fieret alienatio, in caſu neceſſitatis Eccleſiæ, tunc illi ſtatur, qualemcunque exitum habeat, dummodo ſit utiliter cœpta. Rot. diverſ. par. 2. num. 4.

* deciſ. 65. Seraph. deciſ 433. num. 3. ubi habetur, quod hæc eſt com. op.

25 Utilitas etiam conſiderari debet tempore renovationis, in rebus ſolitis alienari; quia, ſi comparet Agnatus, & comparet extraneus, qui maiorem quan-

26 titatem offerat, debet ille Agnatus, ſi vult præferri, dare quantum extraneus offert. Bart. in l. 1. & ibi Rip. n. 13. ff. de privil. cred. Gab. de iur. emph. conſ. 1. in fine, ſequitur Rot. deciſ 360. par. 1. nu. 5. & numer. 7. ubi dicitur, quod quotieſcunque ceſſat cauſa primæ conceſſionis; tunc non poteſt dari res Eccleſiæ, pro eodem canone, etiam ſi ſit ſolita locari. Abb. in dict. cap. ad aures, n. 11. cum aliis allegatis in ead. dec. & ratio ait, quia cum finalis cauſa concedendi in Emphyteuſim, ſit melioratio, hoc beneficium meliorationis nunquam ſentiret Eccleſia; quia ſemper Prælatus rem melioratam daret Amico, vel Conſanguineo pro eodem antiquo canone. Affertur etiam alia ratio ibi per Rot. num. 9. quod ſcilicet Eccleſia locans in forma conſueta pro minori pretio, quam ab alio facta diligenti inquiſitione inveniſſet, diceretur læſa; & ideo daretur reſtitutio in integrum.

28 Utilitas quoque conſiderari poteſt, quando Eccleſia vendit annuum cenſum, pro extinguendo alio cenſu, pro quo majorem ſoluebat fructuum quantitatem; nam cum Eccleſia ratione priorum cenſuum ſolueret maiorem quantitatem, utique eſt utile conſtituere novum cenſum ad minorem rationem, & extinguere priores, per quos magis gravabatur Eccleſia. Seraph. dec. 1109.

29 Advertendum etiam eſt in hac materia utilitatis Eccleſiæ, quod quamvis pretia bonorum æſtimentur ad rationem quinque pro centenario, ut per Gloſ. in Auth. perpetuò, C. de Sac. Sanct. Eccl. & per Cag. in l. a. n. 263. Cod. de reſc. vend. tamen hoc magis introductum eſt ad

cognoſcendum pretie rerum, quàm ad taxandum
reditus, & abſurdum eſſet velle taxare non ſecun-
dum rei veritatem, ſed ſecundum opinionem, ite
Rot. *diverſ.par.1.dec* 651.*n.*2.

30 Advertendum ſimiliter eſt, quod utilitas Eccleſiæ,
non præſumitur ea ſecunda conceſſione facta in Em-
phyteuſim per d. Paulinam, ea illis verbis, Et tunc
cum evidenti Eccleſiarum utilitate; & ideo utilitas
proberi debet, non ab Eccleſia, ſed ab emphyteuta.
Rot.*diverſ.par.1.dec* 607.niſi ex curſu 30.annorum præ-
ſumeretur contrarium, per ea quæ diximus ſupra
*num.*12.ſed poſt ſententiam Delegatorum præſumere-
tur, per ea quæ in principio diximus.

31 Notendum pariter venit in hac materia, quod ſi
duo concurrant invicem æmuli, & unus offerat ju-
ſtum pretium; alter vero deinde offarat plus juſto
pretio; tamen præferri debet ille, qui primò obtulit
juſtum pretium, per text. cum Gloſ.*in Auth.hoc.jus,
in ver. plus*,10.*junſt*.2. nam cum tex. dicat, quod debet
dari plus offerenti, & Gloſ. quærit, quid ſi offerar plus,
quam valet, tunc Eccleſia tantum juſtum pretium
recipiet; licèt lex dicat, quod contrahentes poſſunt ſe
invicem fallere. Sed Eccleſia in ſuis contractibus, non
debet dolum facere, & quia etiam eſt cultrix juſtitiæ,
& non patitur aliquid fieri contra ſe, vel alium con-
tra juſtitiam, *cap.*1 §.*ſed diverſum, de alien Feud.* quam
opinionem tenet etiam Caroc.*dec.ſeu caſu* 99. quem ſe-
quitur Steph. Quarant.*in Sum. Bull.ver. alienatio rerum
Eccl.ſub num.*11.quibus ego Addo Redo. *de reb. Eccl.non
alien.* Rub.*de cauſa utilitatis fol.*123.*n* 7.Angel.in *Auth.
de alien.& emph.*§.*hoc etiam colum.*9.& Ludovic. Pont.
ſing. ver.venditio, verſ. tu ſcis; & ideo Eccleſia, non de-
bet recipere, niſi juſtum pretium, ad rejiciendam
æmulationem, & ſic intelligi debet, quod dice-
mus *in tit.de renuntiationibus qu.*1. & ſupra dixi *numer.*
13.& 18.quod extraneus plus offerens, debeat præ-
ferri.

32 Præterea, utilitas Eccleſiæ conſiderande venit, ex
pactis appoſitia in inveſtitura; nam ſi conventum eſ-
ſet, ut Eccleſia, finita Emphyteuſi lucraretur omnia
melioramenta, quæ emphyteuta tenebatur facere,
tunc dicitur conceſſionem ceſſiſſe in evidentem Ec-
cleſiæ utilitatem. Seraph.*dec.*485.*in fine.*

Sed quia multis modis conſiderari poteſt utilitas
Eccleſiæ, crederem hoc remittendum eſſe arbitrio bo-
ni Iudicis, Deum timentis, ut tenet etiam Redoan *eod.
tract.fol.*126 *n* 54.

QUÆSTIO XXIII.

SUMMARIUM.

*Pater prajudicat filiis, in non ſoluendo canonem, vel
alienando ſine conſenſu Domini, vel deteriorando, ſeu
negando emphyteuſim.n.*1. *contrarium,n.*2.
*Sed ſolutur, primam opinionem eſſe communem, n.*6.
*Pater videtur ſtipulari emphyteuſim ſecularem pro fi-
liis, ut haredibus, n.*3.
Pater praſumitur accipere optimum conſilium pro filiis n.
4.*Fraudibus eſt obviandum, n.*5.

1 QUæſtio hæc eſt frequens utilis & celebris, An
pater poſſit Emphyteuſi filiis præjudicare, in
non ſoluendo canonem, vel alienando, ſine conſenſu
Domini, vel deteriorando, ſeu negando Emphyteu-
ſim? Et quod in iſtis caſibus præjudicet pater filiis, eſt
doctrine Bert. com. recepta *in l.cum, qui num* 1.*ff.de inter.
& releg.* Alex.*in l. fin.*§.*de vectigalibus n.*29.*ff.de damn.
infect.* Rip.*in l.fin q.ult.Cod.de reu.donat.nu.*182. Gozad.
*conſ.*47.*num* 13.*col. fin. ver.*8 *& ſeq* idem Bart. *in l jus ju-
randi* §.*ſi lib.col.fin.ff.de oper. lib.* & Iaſ.*in l.*2.*C.de jur.
emph.* videtur approbare opinionem Bert. dum ſe re-
mittit ad not. per Bald. & alios *in l.adoptivum* §.1 *ff.de in
* jus voc.* & hæc eſt com.op. ut per Gab.*tit. de jur. emph.
conc.*2. qui alios cumulat *num.*31. & quod in non ſol-
uendo canonem, & deteriorando, poſſit pater præju-
dicare filiis, tenet Spec. qui eſt ſibi contrarius ut infra dica-
tur, *eod.tit.de locat. ver.*78. idem Gab.*eod tit.conc.*2.*n.*32.
qui loquitur in deterioratione, & ob non ſolutionem
canonis, & in alienatione *n.*33.& Cocc.*dec* 343.

2 Diſſentit ab hac opinione Spec. & Io. And.*in add.
tit.de locat.*§ *nunc aliqua n.*144.& Salyc. *in l.*2.*C.de jur.
emph.* diſtinguit inter emphyteuſim novam inquit, & an-
tiquam, cujus opin. ſequitur Grat. *conſ.* 132. *n.*1.*lib.*2. &
Alex.*conſ.*8.*colum.*3.*vol.*3.relati per eundem Gab. *d.num.*
3 31. ſed ſi filius veniret, ut hæres, ſicut generale eſt in
omni Emphyteuſi ſæculari, quam pater videtur ſti-
pulari filiis, ut hæredibus, Bart. *in leg.quod dicitur, com-
* muniter receptus ff.de verb.oblig.* Alciat.*reg.*1.*praeſ.*35.An-
ch.*conſ.*219.tunc nemo dubitat procedere ſententiam
Bert. Iaſ.*in dict.l.*2.*n,*192.*&* 212. Gig.*de penſ.qu.*74.Caſ-
ſad.*de locat.dec.*5.& idem tenet Gab *eod.tit concluſ.*2. *nu.*
5.qui plures allegat. Sed in Emphyteuſi Eccleſiaſtica,
quia venit filius, majus dubium eſt, dicit Iaſ.*eod numero*
192.& ſe remittit ad Bald.& Mod.*in leg.adoptivum* §.
fin.ff.de in jus voc. ſed in iſto caſu, etiam idem dicen-
dum eſſe, & tenendum concludit Valaſc. *de rer.emph.
quæſt.*49.*num.* 2. Et non obſtat ratio adducta in con-
trarium, quod eſt in poteſtate patris, filios fraudara in
deteriorando, alienando, & non ſoluendo canonem;
quia hoc non eſt præſumendum in patre, cum nemo
melius conſilium capiat pro liberis, quam pater, *l.nec
4 in ea in fin.ff.de adult.& leg furioſo puberi in fine ff.de cu-
rat.furioſ.*& omnia ea voto parant filiis, *leg.ſcripto.ff.un-
de lib.* & Cavaler. infra citandus, ſed ſi conſtaret doloſè
patrem voluiſſe filiis præjudicare, fortè filiis non no-
ceret, quia fraudibus eſt obviendum, *leg. in fundo ff. de
rei vend.*& quamvis lex filiorum præjudicium permit-
5 tat, non tamen doloſas machinationes in filiorum præ-
judicium probat, ita Valeſc.*ſub d num.*2.& Cevaler *dec.*
398.*n.*4.

6 Sed opinio Bart. & aliorum, eſt magis vera, & ma-
gis communis, ut teſtatur Alex.*conſ.*30.*num.*4.*vol.*6.hanc
* etiam com. appellat Ruin. *conſ.*166. *n.*12 *& conſ.*167. *nu.*
28.*& conſ.*168.*n.* 6.*vol.*1.Grat. *conſ.*132*n.*6 *vol.*1. Corb. *de
canſ prim.ob.non ſol. canon ampl.*7.qui alios plures conge-
rit, hanc opinionem tenentes *n.*1.*&* 2.*& ampl.*8.& hanc
quoque appellat com. Clar.§.*emphyt.q.*8.*ver ſed.hic quæ-
ro*; licet ipſa dicat, quod hæc opinio ſibi non placet; ta-
men non auderet recedere à comuni opinione in pract.
Et ideo, non attendenda opinio Spec.& aliorum,
cum eorum opinio ſit contra com. & magis com. quæ
multis rationibus probatur. Primò quia hoc eſt ex
primordiali natura contractus, à qua non poteſt rece-
di, *leg.lex vectigali, ff. de pign.* & lex non dicit tantum,
quod privetur; ſed addit ad Dominium revertatur, ut
dicunt omnes; & Dominus concedendo, videtur,
apponere conditionem, Si canonem ſolueris. Sed quia
hæc materia venit tractanda in titulo de ſolut. canon.
& ibi dicemus *in q.*1.*n.*48.ad eam te remitto; ſed hic, hæc
poſuimus, propter quæſtionem ſequentem.

QUÆSTIO XXIV.

SUMMARIUM.

*Pater poteſt filiis prajudicare, pralegando uni filiorum em-
phyteuſim, acquiſitum pro ſe, & haredibus vel quibus de-
derit, vel pro haredibus quibuſcunque, aut eſſet emphy-
teuſis ſecularis.n.*1.*&* 16.
*Et habet locum ſivè ſit emphyteuſis nova, ſive antiqua, vel
aliter diſponendo ibidem, n.*2.
*Et habet etiam locum in feudo merè hareditario, ſed non
in non hareditario, n.* 4.*ſed quid in emphyteuſi ex pacto,
& providentia, n.*9.10.*&* 11.
*Aditio hareditatis, cum beneficio inventarii, prodeſt in
emphyteuſi hareditaria, vel feudo hareditario.n.*5. *cont.
n.*6.*amplia.n.*7.

Sed in non hæreditaria prodeſt, quia poteſt contravenire facto defuncti, ſed in hæreditaria, non poteſt, vel ſi eſſet Eccleſiaſtica.n.7. declara n.8. ſed vide.n.24. & 25.

Conſenſus Domini, præſtari debet ante mortem patris. nu. 12. cont. num. 13.

Pater poteſt præiudicare filiis prælegando uni in recompenſationem,n.14.declara.n.15.

Quid autem in emphyteuſi nova, accepta pro ſe, & filiis numero 17.

Quid de emphyteuſi accepta à matre,vel extraneo, diſtingue n.18. declara n. 19. & 20.

Quid in emphyteuſi antiqua pacto, & providentia acquiſita, numer. 21.

An comprehenſi in inveſtitura poſſint ſequuta morte alienantis revocare alienationem,n.22.

Quid in emphyteuſi mixta. n. 23.

Quid in emphyteuſi accepta gratis contemplatione patris, & filiorum,num.26.

Et quid ſi filij ſint nominati proprio nomine, vel aliter apparere poteſt,quod contemplatione patris,& filiorum eſſet conceſſa,num. 27.

Quid ſi eſſet conceſſa ob benemerita patris.n.28.

Et quid ſi eſſet conceſſa filiis contemplatione patris.n.29.

Quid ſi eſſet conceſſa pro filiis nominandis cum clauſula, quod alienari non poſſet ſine conſenſu Domini.n.30.

Quid ſi eſſet emphyteuſis nova,ex pacto,& providentia,cum clauſula iure antiquæ emphyteuſis n.31.cont.n.32.

Hæres ſufficit, quod ſit primi acquirentis, & non ultimi, quando emphyteuſis eſt hæreditaria,vel mixta. ibidem.

Hæres non poteſt venire contra factum defuncti.n.24. declara. n. 25. & 33.

Differentia inter alienationem factam per Patrem,& prælegatam factum aut filiorum an ſit tenenda.n.34.

Pater poteſt præiudicare filiis,quando emphyteuſis eſt accepta,cum facultate alienandi,vel adeſt conſuetudo n. 16.

SEquitur alia utiliſſima, & frequentiſſima quæſtio.
An pater poſſit præiudicare filiis, alienando rem
emphyteuticam, cum Domini conſenſu, vel prælegan-
do uni ex filiis,vel renunciando. Et pro dilucidatione
huius quæſtionis,aliqui caſus ſunt conſiderandi,ut di-
ſtinctè procedamus.

1 Primus caſus eſt, quando emphyteuſis eſt hæredi-
taria, acquiſita pro ſe, & hæredibus ſuis, vel pro ſe,
& quibus dederit, vel pro hæredibus quibuſcumque
vel eſſet emphyteuſis ſæcularis, quæ videtur accepta
pro hæredibus, ut diximus in præcedenti quæſtione,&
in hoc caſu,nulla eſt controverſia inter Doctores; quia
omnes concludunt, quod pater poteſt filiis præiudica-
re, & poſſit de emphyteuſi diſponere, maximè præle-
gando uni filiorum, quia huiuſmodi bona potius cen-
ſentur tanquam libera, & allodialia, ita affirmarunt
Alexand.*conſ.*18.*n.*5. *ver.ſaltem lib.*5. & idem Alex.*conſ.*
28.*n.* 12. *eodem libro* ubi hoc habere locum dicit, ſive ſit
2 emphyteuſis nova,ſivè antiqua,& hoc magis com.tene-
ri,affirmat Corne. *conſ.* 282.*n.*10.*in fin.lib* 3. Iaſ.*in l.*2.*n.*
192.*C.de iur.emph.* Pauli *conſ.*16.*n.*43.*lib.*1 & *conſ.*2.*n.*30.
*eod.lib.*Iaſ.*conſ.*56.*l.*3.Cravet.*conſ* 256.*n* 3. Curt. iun.*conſ.*
55.*n.*9.Ruin.*conſ.*154.*n.*4.*lib.*1.Afl.*dec.*112.& 138. & 140.
Capic *dec.*64.*n.* 2.Iacob.à S. Georgio *in inveſtitura feudali in verbo,& cum pacto,quod de ipſo feudo, nu.*8. Curt.
iun.*in tract. feud. p.* 4. *n.*133.*ver ſecundo po ſt*,Rub *in l.*
*gallus,§.quidam rectè,n.*89.*v. ſecundus caſus eſt,de l.& poſt*
Covar *var.reſol.c.*18. *n.*2.*ver.quarta concluſio*,ubi tenet
hanc eſſe mentem, & reſolutionem omnium. Clar, §.
*emphyteuſis,quæſt.*16.*v.his permiſſis,* & §.*feud. quæſt.* 42.
Valaſ *de iur.emph.q.*49.*ſub n.*3.Craſſ.§.*legatum,quæſt.*14.
ubi videtur facere differentiam in feudo ſimpliciter,&
merè hæreditario,ut pro ſe,& quibuſcumq. hæredibus
acceptum,quod tali caſu,ſine dubio Vaſallo legare cui-
3 cumq. liberè permittitur,cum tale feudum ſit tranſito-
rium ad quoſcunque hæredes, in feudo autem hære-
ditario Agnatis legando, vel alio modo Vaſallus in
ultima voluntate præiudicare non poſſit, ubi plures
cumulat, etiam de com.& magis com. atteſtatores quia
non requiritur in tali feudo, ut Agnatus ſit hæres ulti-
mi defuncti,ſed ſufficit ipſum mediatè, vel immediatè,
eſſe hæredem illius,qui primò feodum acquiſivit; ſed
4 hoc habere locum in feudo, non in emphyteuſi, quia ut
diximus ſupra, ſivè ſit nova, ſivè antiqua emphyteuſis
pater poteſt filiis præjudicare. Valaſ. *d. quæſtione ſub*
*n.*3.*in fine.*Menoch.*conſ.*141.*lib.*2. *n.* 2. & quod ſi pater
ſtipulatus fuerit emphyteuſim Eccleſiaſticam ſibi &
filiis, & hæredibus, poterit eam uni ex filiis prælega-
re: quia filius,qui eſt hæres patris,non poteſt judicium
ejus impugnare,& ſi repudiaverit hæreditatem, non
poteſt emphyteuſim obtinere. Mantica *de tacitis &*
*amb.lib.*32.*titul.*17. *in fine,* ubi allegat. Bal. Soc. Sen.
Iaſ.& Covar.& vide omnino, quæ dicam de renunt. *q.*
10.*num.*4.

5 An autem aditio hæreditatis, cum Beneficio legis,
& inventarii proſit,quando emphyteuſis eſt hæredita-
ria. Clar.§.*feudum qu.*40.*ver.ſed quia,* tenet, quod con-
fectio inventarii, etiam quod feudum ſit hæreditari-
um, conſervet filio hæredi jura ſua, & hanc opinio-
nem tenet Soc.iun.*conſ* 112.*n.*25 *lib* 2.Curt.*de feud.par.*4.
*n.*148.Pariſ.*conſ.*65. *n.* 47.*lib.*3.Zaſi.*de feud.par.*9. *nu.* 9.
*lib.*1.

6 Sed contraria opinio eſt verior, & communis,
4 quod confectio inventarij, nihil proſit in emphyteuſi
hæreditaria, nec in feudo hæreditario. Alex *conſ.* 28.
n. 81.*lib* 5.Ruin.*conſ.*38.*n.*15.*lib.*1. Afl. *dec.*12 *n.* 3.Cravett.
*conſ.*256.*n* 3.Lofred.*conſ.*14.*n.*43.Pinel.qui alios citat *in*
*l.*1.*par.*3.*n.*93.*de bon.mat.* Pariſ.*conſ* 17.*n.*43.*l.*1.Curt. iun.
conſ 1.*nu.*5.Covar.*var.reſol cap.*38.*lib.*2.*num.* 4.*ver.*8.Va-
laſ.*d.q.*49.*n* 4.& habet locum,ſivè emphyteuſis ſit no-
va, ſivè antiqua,quia utroque caſu militat eadem ratio,
ne filius hæres admittatur contra factum defuncti, *l.*
*cum à matre,C.de rei vend.*idem Valaſ num. 5. qui reſ-
pondet etiam contrarium tenentibus, & contraria
7 opinio Ruin.*conſ.*24.*n.*17.*lib.*1 & *conſ* 47 *n.*9.*eod. lib.* te-
net,habere locum in emphyteuſi non hæreditaria; re-
fert enim,dicit ipſe,an emphyteuſis ſit hæreditaria,vel
non hæreditaria, & filius adiverit hæreditatem patris,
qui eam alienavit; ut primo caſu, non poſſit contrave-
nire;licet confecerit inventarium,ſecundo autem caſu
confectio inventarii proſit ſed de hoc nos dicemus *in*
*tit.de renunciationibus q.*10. ibi omnino vide,& quando
ex lectura inventarii apparet adeſſe bona, ultra credi-
tum,non impedit ſolutionem,quia non opitulatur in
re hæreditaria.Rot.*in recent.par.*2.*dec.*61.*n.*4.

Limitat Valaſ. hanc opinionem *ead. q.nu.*5. non ha-
bere locum in emphyteuſi eccleſiaſtica, quæ eſſet alie-
nata in extraneos hæredes; tunc. n. filius etiam hæres
poterit revocare, allegat Covar.*dicto cap.*18.*n* 4.& Dec.
*conſ.*208 *n.*2.licet Lud. Mol.*de Hiſp.primog.lib* 4.*c.*1 *nu.*
17.teneat contrarium,ut ipſe refert,& alibi hoc diſcu-
tiendum reſervat, & vid. infra n. ſeq.

8 Sed ego non ſimpliciter hæc intelligenda eſſe ar-
bitror; quia licet ſit vera illa opinio, quod emphyteu-
ſis Eccleſiaſtica non tranſeat ad extraneos hæredes,
ut nos latè diximus ſupra hoc eodem titulo *q.* 1.*num.* 5.
etiam ſi dictum ſit pro hæredibus, quia intelligitur
pro deſcendentibus, ut ibi; tamen quando eſt con-
ceſſa pro ſe, & quibus dederit cum debitis ſolemnita-
tibus, vel pro ſe, & hæredibus quibuſcunque, vel
pro quibus voluerit, vel cum clauſula ad habendum,
& quicquid ſibi, & ſuis hæredibus placuerit facien-
dum, vel in perpetuum cum debitis ſolemnitatibus,
ut in dicta quæſt.diximus in Fallentiis,tunc credo quod
filii non poſſint contravenire, per rationes ſupra ad-
ductas quæ militant in emphyteuſi Eccleſiaſtica hære-
ditaria.

9 Secundus caſus, quando emphyteuſis, non eſt hæ-
reditaria, ſed conceſſa ex pacto, & providentia, & eſt
nova, puta pro ſe, & liberis, ſine mentione hæredum,
& dubitatur, an pater poſſit filiis præjudicare alie-
nando, prælegando, & renunciando (æquiparant

enim ſcribentes omnes iſtos articulos) & de his mixtim loquuntur; & iſte caſus difficilior eſt; In quo vix diſcerni poteſt, quæ ſit communis opinio. Et quod poſſit pater præjudicare filiis, de illa diſponendo in vita, vel morte, in favorem unius filij, aliis penitus excluſis, tenuerunt Baldus, Jacob. de Belo. Alua. Vero. Spec. And, de Iſer. Alezand. Felin. Iaſ. Barb. Rom. Gozard. Patiſ. Aymo. omnes relati per Gab. *tit. de jur. emphyt. conc. 2. n. 9. & 24.* ubi alij etiam enumerantur; & quam plures recenſentur per Valaſc. *d. q. 49. ſub nu. 6.* & per Clar. *§. emphyteuſis q. 16.* cui hæc opinio magis placet, dummodo conſenſus Domini accedat, & hanc opinionem latè defendit multis rationibus, & quod non ſit neque neceſſarius conſenſus Domini, ex quo alienatio fit in perſonam comprehenſam in inveſtitura, Natt. *conſ. 475. per totum*, & reſpondet contrariis, & præſertim *n. 14.* ubi etiam refert multos hanc opinionem tenentes, & quod hæc ſit veriſſima ſententia, tenet Craſſ. *in §. legatum, q. 14. & n. 20.* & iſtam ſententiam eſſe tenendam in conſulendo, & ſententiando, æquiſſimum, eſt enim (dicit ipſe) ut quo pater acquiſivit, & quod patris contemplatione conceſſum eſt (quod præſumitur) ut idem Natt. etiam dicit, poſſit ipſe cum Domini conſenſu alienare, etiam in filiorum præjudicium, & Ceph. *conſ. 532. n. 50.* hanc opinionem eſſe magis com. atteſtatur; ſi igitur (dicit ipſe) in extraneum talis alienatio permittitur, multo magis uni filiorum poterit prælegare, ubi alios allegat. Redo. *de reb. Ecc. non alien. fol. 519. n. 27. & ſeq.* Hier Cæval. *com. cont. com. q. 326.* ubi de mag. com. licèt alios referat com. tenentes de com. & idem *q. 782. n. 9. & 10.* loquens in emphyteuſi, tenet, quod pater poſſit prælegare uni filiorum, quia cenſetur ſtipulatus ordine ſucceſſivo, primo ſibi, deinde poſt mortem ſuam filiis, & vivente patre nullum jus eſt filiis acquiſitum, & ideo ad libitum poterit diſponere, ubi alios de com. atteſtantes allegat, & ita obtinuiſſe refert.

10 Contrariam ſententiam, quod immò in emphyteuſi recepta pro ſe, & filiis, pater non poſſit filiis præjudicare, unum tantummodo ex illis eligendo, tenuerunt Bart Amatus Fed. de Sen. Bal. Ang, Salyc. Spec. Soc. Pet. de Anch, Rom. Alex. Caſſa. Calc. Iaſ. qui hanc partem dicit magis communem, Bologn, Grat. Bert. Alcia Ruin. qui hanc op. communem appellat, quos omnes refert idem Gab. ut ſup. num. 44. & alios refert Valaſ. *ead. q. ſub n. 6.* tenens hanc eſſe magis communem opin. & Claud. q. 16. verſ. 1. & hanc magis com. quoq. appellat Menoch *conſ. 161. n. 15.* ubi infinitos allegat pro hac opinione, ponendo rationes, & contrariis reſpondendo, & idem Valaſ. *eod. tract. qu. 45.* circa principium, atteſtatur hanc eſſe receptiorem ſententiam.

11 Et ideo in tanta varietate Doctorum poſſet ſic diſtingui. Aut loquimur, an poſſit pater præjudicare uni filio, cum conſenſu Domini, relinquendo alteri filiorum emphyteuſim novam, & tunc poteſt, & hanc opinionem tenuerunt, Martinus Lauden. *c. 1. §. Titius n. 1. in fin. ſi de feud. ſit contro. inter Dom. & Agn.* Signo. *conſ. 11. n. 1.* Alex. *conſ. 18. n. 5. lib. 5.* Cepol. *c. 31. n. 9.* Iaſ. *in l. 2. Cod. de jur. emph. n. 214.* Curt. Sen. *c. 83.* Dec. *conſ. 445. n. 7.* Gozad. *conſ. 75. n. 13.* Aff. *in c. imperialem, n. 33. de prohib. feud. alien. & dec. 112. n. 6. & 138.* Sigiſm. Lofred. *conſ. 1. n. 163. & conſ. 7. n. 23.* Brun. *conſ. 115. n. 8.* Iul. Clar. *§. feudum q. 40. in fine*, ubi dicit, ſi caſus contingeret, ita conſulerer, & iudicaret. Ceph. *conſ. 12. n. 16. lib. 1.* Corn. *conſ. 51. n. 10. lib. 3.* Pinel *in l. 1. par. 3. n. 98. C. de bon. mat.* Mich. Craſſ. ſup. allegatus, cum aliis per eum congeſtis; & ita etiam videtur ſentire Valaſ. *d. q. 49. n. 6.* propè finem, & vide infra *de ſucceſſ. q. 3.*

Cæterum hanc opinionem, Menoch. *d. conſil. 161. nu. 53.* tenet eſſe dubitabilem, quia Doctores pro contraria parte ſupra relati abſolutè loquuntur, quod pater non poſſit præiudicare filiis, ubi ſub num. 15. infinitos recenſet, & tenet hanc eſſe magis com. op. & quod non poſſit præiudicare filiis in feudo novo, ex pacto, & providentia, prælegando uni filiorum tantum, ſeu inæqualiter de communiori teſtatus Burſat. *conſil. 291. nu. 93. & ſeq. lib. 3.* ubi multos refert, etiam de com. & magis com. atteſtantes: quod tamen intelligit, niſi Domini directi aſſenſus interveniat, ex communi opinione, & ex mente Menoch. *d. conſ. 261. numer. 52. lib. 2. & num. 53.* ſubdit conſenſum Domini, non obeſſe filiis, ſi conſenſus intercedat poſt mortem patris, ſed ſolum in ipſius Domini præiudicium, ibi num. 95 & ſeq.

12 Aut legavit extraneo emphyteuſim novam, acquiſitam ex pacto, & providentia, vel repudiaverit in præiudicium filiorum, & hoc non eſt permiſſum. Natt. *conſ. 475. n. 17.* & ita loquitur Alex. *conſil. 106. n. 8. lib. 4.* Corn. *conſil. 74. n. 4. lib. 1.* Iaſ. *conſil. 7. col. 8.* Lofred. *conſ. 10. n. 24.* Ceph. *conſil. 29. n. 19. & ſeq. lib. 1.* cum aliis congeſtis à Menoch. *d. conſ. 161. n. 54.* ſed quoad renunciationem dicemus in titulo de renunc. q. 4 & quod emphyteuſis Eccleſiæ legari non poſſit ei, neque donari, qui non eſt vocatus ex forma inveſtituræ, tenet. Bart. *in l. ſi domus. §. fin. ff. de legat.* 1. & ibi Ang. But. *in c. potuit, de locat.* Alex. *conſ 151 col. 5. vol* 2. & quamvis com. videatur opinio in contrarium; tamen loquuntur DD. quando emphyteuſis datur inter vivos, ſecus, quando ex ultima voluntate, probat *tex. in §. emphyteuſin, Auth. de non alien.* & ita intelligit Imol. *in d. l. domus. §. fin col fin.* Alex. *n. 6.* & Iaſ *n. 37.* ubi dicit, quod per viam ſucceſſionis, non poteſt emphyteuſis Eccleſiæ tranſire in extraneos hæredes, licet in vita poſſit alienari, & idem dicit *in l. fin. C. de iur emph.* ita refert Surd. ubi hanc op. non eſſe tutam dicit, per ea, quæ ipſe dixit *in conſ. 10. & 71.* ubi licentia alienandi, intelligitur tam in ultima voluntate, quam inter vivos, multos allegando; ſed conſiderandum venit, quod per mortem eius, qui legavit emphyteuſim, eſt quæſitum ius alteri, ut dicemus *in tit. de alienat. q. 1. limit. 16. in fin.*

Et ſic vides, quam ſit difficilis, & intricata ſuprad. quæſtio an pater poſſit prælegare uni filio emphyteuſim, quæ diu ingenium meum torſit, & fui anceps, an affirmativam, vel negativam partem amplecterer, cum ex utraque parte adſint rationes urgentes, & Doctores primæ claſſis: Tandem conſideratis fundamentis, & ponderatis rationibus utriuſq. partis, ſententiam amplector Negativam, quod ſcilicet pater prælegando emphyteuſim uni ex filiis, aliis non poſſit præiudicare, etiam cum conſenſu Domini directi. Fundamentum præcipuum huius opinionis eſt; quia pater ſic prælegando, legat ius, quod habet, morte ſua periturum: & idèo non valet. Menoch. *de præſumpt. præſ.*

* *118. n. 19. & ſeq.* late Mant. *de conject. ult. vol. libr. 9. tit. 1. n. 18. & ſeq.* Et Ruin. *conſ. 114. vol. 1.* atteſtans de com. dicit, quod habens emphyteuſim uſque ad tempus mortis duraturam, ſi alteri eam leget, legatario nihil debetur, nec etiam ſi legatum ſit ad pias cauſas, ſequitur Rol. *conſil. 71. n. 18. cum duobus ſeq. vol.* 1. nam per mortem patris, ſtatim ius filiis acquiritur, ex tenore inveſtituræ. Rol. *conſ. 63. n. 52. vol. 4.* Aff. *dec. 186. n. 3.* Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit. 13. n. 8. & ſeq.* & nos diximus *de alienat. d. limit. 16. n. 223.* Nec conſenſus Domini poteſt filiis præiudicare, qui conſenſus, ſi poſt mortem teſtatoris interveniat, clarum eſt, quod non præiudicat, ut per Rol. Affl. & Corb. locis citatis, & ſupra dictum eſt ex ſententia com. contra Vaſq. & Natt. ſed etiam ſi in actu teſtamenti adhibeatur, vel præceſſerit: quia cum teſtamentum recipiat vires poſt mortem teſtatoris, & initium ſumat à die mortis ipſius, ut *l. 1 ff. de teſt.* & patet ex eius definitione, & per Seraph. *dec. 943. n. 8.* ſequitur, quod ille conſenſus non potuit præiudicare aliis filiis, & hæc opinio magis procederet, ſi filij nollent eſſe hæredes patris: quia tunc non tenerentur approbare factum defuncti patris, ut latè diximus *de renunc q. 10.* & quamvis eſſent hæredes, tamen adhuc poſſent impugnare factum patris, ratione invaliditatis legati, ut in *ead. q. 10.* diximus de nullitate alienationis. Et cum de iure hoc legatum ſit nullum, & à iure ipſo impugnetur, merito

filij

filij poſſunt impugare factum patris, & hanc opinionem inveni fuiſſe antea amplexam à Fachin. *cont. iur. lib. 6. cap.63.* qui contrariis reſpondet, & hoc legatum interpreratur, non tanquam rei alienæ legatum, ſed tanquam legatum rei propriæ legantis, qui credebat ſe ius habere legandi: & ſic non debebitur aliqua æſtimatio, per ea, quæ idem Mant. dicit, ibidem, verſ. ſed Rui. & n.19. de legato rei alienæ facto. Sed, ſi teſtator omnino voluiſſe proponantur, etiam ſi ſciret, poſt mortem ſuam nihil ſibi ius competere, ſed iam ad liberos pertinere, pro æquis portionibus, uni prælegaret; tunc Fachin. putat valere legatum, ex ſententia, Menochius *de præſ. præſ.* 117. *nume* 6. *& ſeq. lib.* 4. quia res aliena legari poteſt, & per ea, quæ idem Mant. citat. loc. dicit, ſed pro hac declaratione vide, quæ dicta ſunt in *tit. de ſucc. in bon. emph. q.* 13. *n.* 5. & ad argumentum, quod pater poteſt alienare rem emphyteuticam inter vivos, reſpondet eſſe diverſam rationem inter alienationem, & legatum; nam alienatio fit inter vivos à patre, qui tunc obtinet, & poſſidet emphyteuſim, & ideo poteſt alienare, quia acquirendo ſibi, & filiis, primum ſibi acquirit, deinde filiis; & per conſequens poteſt illam alienare, ſi vult, ſed legatum fit in ultima voluntate, & in tempus refertur, quo pater nullum ius habet, ſed filiis ex ſtipulatione ius competit, l. illa ſtipulatio, ff. de hæred. inſt. & prædictam opinionem late defendit Menoch. *conſil.* 181. *n.* 15. *uſq. ad* 54. reſpondendo argumentis in contr. ut ſupra etiam diximus. Cæterum, ſi quis contrariam partem vellet tenere, quod hæres teneatur approbare factum defuncti, & prælegatum non poſſit revocari, videndum erit *de renunc. q.* 10. ſupra allegata n. 9.

Sed tenendo dictam diſtinctionem, declara, quod iſte conſenſus Domini debet præſtari ante mortem Patris, ſeu teſtatoris, ex quo poſt mortem fuit quæſitum ius filiis, à quibus auferri non poteſt, Soc. iun. *conſ.* 77. *n.* 113. *lib.* 1. Goz. *conſ.* 9. *n.* 22 *&* 35. Rol. *conſ* 2. *n.* 146. *lib.* 1. Otach. *dec.* 119. *n.* 26. cum aliis allegatis per Menoch. *eod. conſ.* 161. *n.* 53. & vide ſupra n. 11.

13 Diſſentit ab hac opinione Vaſquius *lib.* 3. *de ſucceſſionum creatione*, §. 26 Gloſ. 31. *n* 89. 98. *&* 197. Natt. *conſ.* 475. *n.* 13. *lib.* 2. *& conſil.* 504. *n.* 20. *lib* 3. qui volunt, in alienatione feudi non ſufficere, quod Dominus conſentiat mortuo Vaſallo, qui de feudo teſtatus eſt, qui à dicto Menoch. reprobantur; & Ratio videtur eſſe, quia, ut dictum eſt, in ultima voluntate non poteſt præiudicare, & poſt eius mortem eſt ius acquiſitum filiis.

14 Et tenendo opinionem, quod pater, non poſſit præiudicare filiis, legando uni eorum, non procederet, quando pater in recompenſationem emphyteuſis legatæ, aliis filiis aliquid aliud reliquerit, tunc enim non revocabitur alienatio, vel renunciatio, aut prælegatum uni ex filiis de emphyteuſi factum. Ang. *conſ.* 65. Iaſ. *in l.* 2. *C. de iur. emph. n.* 210. *& ſeq.* Gozad. *d. conſ.* 25. *n.* 20. Rip. *in l ex facto n.* 8 *ff. ad Treb.* Crot. *in l. qui Roma §. duo fratres n.* 143. *ff. de ver. ob.* Ant. Barb. *in cap. potuit de locat.* Gab *d. conc* 2. *n.* 52. Burſat. qui alios citat. *conſ.* 291. *n.* 99. *lib.* 3 quando ad ratam bonorum allodialium, diſpoſita per defunctum adimpleant.

15 Subdeclara habere locum, quando filius legatum factum ſibi à patre acceptavit, alias non. Vaſaſ. *d. q.* 49. *n.* 12. & Menoch. *d. conſ.* 161. *n.* 55.

16 Secundo, tenendo opinionem, quod non poſſit pater filiis præiudicare, declara habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſecus in Emphteuſi privata. Imol. *in cap. potuit de locat. col. pen* Bal. *in cap.* 1. *col.* 4. *verſ. quærit, an Ang. vel fil.* Calc. *conſ.* 73 Gab. *d. conc.* 2. *n.* 53. Declara tertiò, quando emphyteuſis eſt acquiſita cum facultate alienandi. idem Gab. ut ſupra, qui plures allegat. Quartò, quando eſſet conſuetudo in contrarium, idem Gab. ut ſupra.

17 Aut loquimur, an primus acquirens poſſit præiudicare comprehenſis in inveſtitura, & tenendo opinionem, quod pater poteſt in emphyteuſi nova præiudicare filiis, quando eſt accepta pro ſe, & filiis, utiq. primus acquirens poterit cum conſenſu Domini præjudicare comprehenſis in inveſtitura. Seraph. *dec.* 559. *n.* 19. Rot. *in recent dec.* 435. *ſub. n* 13. *& dec.* 438. *ſub. n.* 1. *par.* 1. & alias deciſiones refert & ſequitur Gratia. *diſcept. Foren. capit.* 405. *n.* 1. ubi reſtatur de veriori, &
* magis com. op. Et declarat, habere locum in primo acquirente, qui eſſet pater, ſive in eo, qui haberet filios in poteſtate, vel nepotes, quaſi in hoc caſu filius capiat Emphyteuſim, tamquam ex donatione paterna, ſed ſecus eſt in acquiſitione facta pro filiis emancipatis, vel ſimilibus: tunc enim, non haberet locum revocatio patris; quia donatio eſt perfecta *l.* 2. *de inoff. teſt.* & ideo concludit, non habere locum in matre prima acquirente, quæ non poterit præiudicare filiis in emphyteuſi acquiſita per eam, & pro filiis: quia tunc eſt perfecta donatio, & jus eſt acquiſitum, quæ ratio non militat in patre, per rationes adductas per eum. & hanc diſtinctionem facit Bal. *in l.* 1. *in fine C. per. quas perſ. nob. ac. in fine*, & in Auth. *Si quas ruinas C. de Sac. San. Eccl. col. pen. verſ. juxta hoc quæro*, quam dict. Bal. ſequuntur alij per eum congeſti, & videtur approbari per Seraph. *deciſ.* 475. *n.* 5. quæ rationes militant in aliis extraneis, cum per ſtipulationes eorum ſit comprehenſum jus quæſitum Grat. *ibid. n.* 24. *&* 30.

18 Sed alij enumerati per Gabr. *tit. de jur. emph. conc.* 2. *n.* 45. & per Mareſc. *var. reſolut. cap.* 74. *n.* 1. *& ſeq. lib.* 1. diſtinguunt: Aut pater acquiſivit emphyteuſiſim titulo lucrativo, ex liberalitate concedentis, & tunc non poteſt diſponere in præjudicium filiorum. Aut acquiſivit titulo oneroſo, & tunc poteſt filiis præjudicare, & hanc diſtinctionem, dicit Mareſc. tenuiſſe Rot. apud Gambar. *dec.* 10. *&* 32. & In una Romana de Lante 17. Maij 1585. coram fel. recor. Clem. Octavo. Hercul. *in repet. l. in quartam fol.* 26. ubi concludit, quod in practica, non ſit recedendum ab hac diſtinctione, declarans, quomodo dicatur accepta titulo oneroſo, & lucrativo, ſed videnda eſt *dec.* 50. *in recol. per Paul. Rub.* ubi, quando contemplatione meritorum eſt facta inveſtitura ſit ex cauſa oneroſa, & Add. ad dec. Ludoviſ. *dec.* 519. *n.* 13 dicit, quod opinio Rot. tenentis, quod primus aquirans poſſit præjudicare comprehenſis in inveſtitura, habet locum, quando inveſtitura fuit acquiſita mediante pecunia, ſecus ſi ex mera liberalitate concedentis, quia tunc non poteſt primus acquirens præjudicare comprehenſis, juxta diſtinctionem, de qua per Sord. *deciſ.* 290 *num.* 3. & eandem diſtinctionem facit Natt. *conſil.* 531. *num.* 4. ubi alios allegat, & ſequuta eſt Rot. coram Card. Sacrato in Viterbienſi Caſtrorum 14. Decembris 1616. & videtur de mente Rotæ *in d. dec* 435. *ſub n.* 13. verſ. tanto magis, ubi pro cauſa oneroſa conſideratur, quod primus acquirens in ingreſſu ſolvit quandam quantitatem pecuniæ, & deinde fecit meliorationes notabilis valoris, & approbat opinionem Mareſ. & ita etiam concordat iſtas opiniones Gab. *d. conc.* 2. *tit. de jur. emph. nu.* 45. qui multos citat pro hac opinione, ut ſequenti numero dicetur, & prædictam diſt. Mareſc. approbat etiam Add. *ad dec. Burat.* 821. & quando primus acquirens, acquiſivit titulo oneroſo, ut quia pro ingreſſu ſolvit quantitatem pecuniæ, tenuit Rota coram Cavaler. *ut in ſuis dec.* 219. *n.* 16. & quando ex titulo oneroſo fuit acquiſita, poſſit primus acquirens præjudicare vocatis, teſtet. Rot. *dec.* 176. *nu.* 20. *in recent. par* 5.

Cæterum in iſto caſu, qui eſt tertius, quando titulo oneroſo pater acquiſivit emphyteuſim, pauci ſunt, qui contradicunt: nam omnes ferè dicunt, quod pater poſſit præjudicare filiis: & Doctores, qui negant, patrem non poſſe prælegare Feudum, vel Emphyteuſim novam uni filiorum, loquuntur quando Feudum, vel emphyteuſis fuit gratis conceſſa, & dicit Menoch. *d. conſ.* 161. *n.* 6. quod ſolus Guielmus Honetonins contradicit, Vaſaſ. etiam *d. q.* 49. *n.* 7 dicit, Corn. diſſentire

& quod pater cum Domini conſenſu, quando emphyteuſis fuit acquiſita, ex re, vel pecunia patris, & ſic quando pater ad conſequendam inveſtituram poſuit aliquid de ſuo, potuit filiis præiudicare, tenuerunt Alex. *dictis conſil.* 106. *&* 107. Capr. *inter conſ.* Corn. 51. *lib.* 3. idem Corn. *conſ.* 37. *n.* 4. *lib.* 3 *litera* L. Gozad. *conſil.* 75. *n.* 14. Pinellus *d. l.* 1. *pag.* 157. Ruin. *conſ.* 42. *n.* 11. *lib.* 1. Aymon. *conſil.* 135. *n.* 8. *lib.* 1. Angel. *de teſt. gloſ.* 87. *n.* 3. Crot. *in d. l. qui Roma, §. duo fratres, n.* 143. *ff. de ver. ob.* & alij allegati per Valaſ. *d. n.* 7. ubi tenet, quod illa opinio tutius procedit, ſi filius tempore mortis patris in poteſtate reperitur; quia illa tacita donatio patris expectat confirmationem, ex tempore mortis patris, *l. donationes, quas parentes C. de donat. inter Vir. & Vxor.* & per alienationem, videtur revocata; ſi autem ſit ſui iuris, ſaltem tempore mortis magis dubium habet: veruntamen dicit ipſe, tenendum eſt, quod ſupra, & idem ſi ſit conſuetudo, quod pater poſſit præiudicare filiis, ſecundum Gozad *d. conſ.* 75. allegando Bart. *conſ.* 60. & Menoch. eodem conſilio refert, hanc opinionem tenere Bal. *in l.* 1. *in fin, C. per quas perſ. nob. acq.* Aret. *in l. apud Iulianum §. ſi quis alicui: col. pen. ff. de legat.* 1. Caſca. *conſ.* 74. *n.* 15. Curt. iun, *in tract. de feud. par.* 4. *n.* 132. Boſſius *in tract. cauſ. criminal. tit. de Principe n.* 311. Natt, *conſ.* 475. *n.* 5. Plotus *in annot. ad conſil. Mart. Landen.* 29. *n.* 61. Marant. *in l. ſi poteſtu.* 30. *de acq. hered.* Rub. *in l. gallus §. quidam rectè n.* 189. *ff. de lib. & poſt.* Gab. *d. n.* 45. qui pro contraria parte, ſolum allegat Corne. d. conſ. & quod pater poſſit feudum uni filiorum prælegare, etiam ſi eſſet ex pacto, & providentia, tenet Rot, *deciſ.* 703. *n.* 4. *p.* 1. *recent.*

20 Limitatur hæc opinio, ſi filius eſt emancipatus, quia non poterit pater eius præiudicare Seraph. *dec.* 341. *n.* 22. Natt. *conſ.* 475. *n.* 5. & vide ſupra n. 17.

Et ſic vides, quod iſte caſus, non habet difficultatem, dubium tamen eſt, quando titulo lucrativo pater acquiſivit emphyteuſim pro ſe, & filiis, propter diſtinctionem, quam faciunt ſupra citati num. 18. & & Add. *ad d. dec. Ludoviſ.* 529. & noviſſimè approbatur per Add. *ad dec. Burat.* 822. Sed non obſtante d. diſtinctione, videtur, quod primus acquirens poſſit alienare, & hanc opinionem tenuit Paul. de Caſt. *in l. omnimodo §. imputari n.* 4. *C. de inoff. teſt.* & hanc eſſe magis com. op. dicit Alex *conſ.* 19. *n.* 4. *vol.* 5. Bolog. *in l. in quart. n.* 316. *ff. ad Treb.* Soc. *in l. cum filio familias. n.* 51. *ff. de leg.* 1. hanc etiam ſent. dicunt veriorem. Mod. Paril. *in add. ad* Alex. *conſ.* 8. *lib.* 3. Vaſq. *de ſucc. creat.* §. 50 *nu.* 233. & veriſſimam dicit Corraſ. *in l. filium, quem, C. famil. hercis. n.* 94. Craſſ §. *legitima. q.* 21. in fine reiecta d. diſtinctione, ubi dicit, in acquirendo, magna eſt poteſtas patris, cum poſſit poſtea alienare cum Domini conſenſu: ideoque filij dicuntur habere à patre; qui non auferendo, videtur concedere, & *in §. legatum. q.* 14. *n.* 20. & Rot. ita pluries tenuit, ut *in d. deciſ.* 438. *prim. par. in recent.* & idem tenet Honded. *conſil.* 14. *n.* 47. & teſtatur hanc eſſe magis com. op. *lib.* 2. Seraph. *dec.* 559. *n.* 18. & Rot. *in dec. poſth. par.* 1. *deciſ.* 450. ubi infiniti allegantur, & non fit d. diſtinctio, quæ Dec. eſt eadem cum dec. 438. pro iſta opinione; & tenet Cavaler *dec.* 398 *n.* 1. quod primus acquirens poſſit præiudicare aliis comprehenſis: non autem ſecundus: & *deciſ.* 210. *n.* 9. Et quis ſit primus acquirens, qui poſſit alienare, vide infra num. 27. Et quod pater poſſit præiudicare filiis, accedente conſenſu Domini in emphyteuſi conceſſa pro ſe, & filiis, niſi filij ſint proprio nomine nominati, vel aliter appareat, quod non merita præceſſerint, aut quod concedens eos dilexerit, & ſi quod eorum etiam contemplatione principaliter motus fuerit, & non ſolius patris ad emphyteuſim concedendum, tenet Rot. Luc. *diverſ. dec.* 117. ubi plures cumulat, & Ceph. *conſ.* 468. *n.* 32. *& ſeq. & conſ.* 698. *n.* 31. *verſ. denemo lib.* 4. ubi dicit, quod ſicut pater fuit ille, qui acquiſivit pro ſe, & filiis, ſic poteſt accedente conſenſu Domini filiis præiudicare; & ea, quæ in contrarium adducuntur, procedunt, quando Domini conſenſus non intervenit, & omnes admittunt, patrem poſſe filiis præiudicare, & hanc eſſe magis com. op. ea ratione, quia, reſpectu filiorum dicitur donatio cauſa mortis, quæ poteſt per ipſum donantem revocari; & eandem opinionem tenet Gabr. *conſ.* 133. *n.* 45. Loſi ed. *conſil.* 248. *numer.* 11. Viſill. *ad aff. deciſ.* 248. & ite pluries d. terminalle Sacrum Conc. refert, & idem dicit ad *deciſ.* 112. *ſub. num.* 4. Et licet ut plurimum Doctores loquantur in feudo; tamen idem dicendum in emphyteuſi, immo multo magis procedit, ut per Clar. §. *emphyteuſis q.* 16. *verſ. his præmiſsis*, & Rot. Luc. *ead. dec.* 117. Et pro hac opinione facit, quod dicit Craſſ. *d. §. legatum. q.* 14. *n.* 20. quod ſcilicet præſumitur emphyteuſis conceſſa contemplatione acquirentis, Natt. *conſ.* 475. *n.* 9. allegatio, & Valaſ. *de iure emphyteutico q.* 49. *n.* 6. *in fine ver. illud tamen*, videtur hoc ſentire; Dum numer. 7. dicit, quod ſi eſt acquiſita titulo oneroſo, poteſt pater filiis præiudicare. Sed ſtante auctoritate Rotæ, non erit recedendum à prædicta diſtinctione, quam noviſſimè facit *dec.* 50. *in recollect. per Paul. Rub. coram Queſpo. num.* 1. *&* 2. & Burat. *dec.* 884. *in fine*, & Decilio coram Sacrato ſupra n. 18. allegata in Viterbien. Caſtrorum, eſt in *dec. poſt.* 366. *nu.* 2. ubi pro iſta diſtinctione allegatur Suid, *conſ.* 305. *n.* 36. Gebr. *conſil.* 81. *n.* 5. *lib.* 1. atteſtans de magis com. & Verall. *deciſ.* 302. *p.* 1. & ita procedunt aliæ deciſiones ſup. allegatæ.

21 Quartus eſt caſus, quando ſumus in emphyteuſi antiqua ex pacto, & providentia, acquiſita, & pater non eſt Auctor acquiſitionis, & hic ſimiliter nullam, vel levem habet difficultatem; quia recepriſſima eſt ſententia, patrem non poſſe de emphyteuſi antiqua diſponere in præiudicium filiorum, & comprehenſorum in inveſtitura. Baldus in Authentica *ſi quas ruinas num.* 6. *C. de Sac. San Eccl.* Inſein. *in c.* 1. §. *Titius. n.* 1. *ſi de feud. ſit contr. inter Dom. & Agn.* Aluar. Præpoſ. & Aff *in c.* 1. *de alien. feud.* Alex. *in conſ.* 8. *n.* 15 *lib.* 3. Ioan. de Lign. *inter conſ. Brun. conſ.* 77. *n.* 2. Corne. *conſ.* 199 *n.* 51. *lib.* 2. Chriſt. Caſtel. *conſ.* 40. Iaſ. *conſ.* 7 *lib.* 3. *& in l.* 2. *C. de iur. emph. n.* 297. *in fin.* Ruin. *conſ.* 45. *n.* 18. Curt. Sen. *conſ.* 25. Bero. *conſ.* 70. *n.* 36. *l.* 1. Aff. *dec.* 119. *n.* 2. Pariſ. *conſ.* 10. *n.* 5. ubi ait, etiam Domino conſentiente. Natt. *conſ.* 501. *n.* 43. qui etiam tenet, habere locum, ſi Dominus conſentiat. Silvan. *conſ.* 15. *n.* 36. & Alciat. *reſp.* 481. *num.* 17. & Soc. iun. *conſ.* 160 *n.* 44. *lib.* 2. ambo affirmant patrem non poſſe prælegare uni filiorum Feudum antiquum ex pacto, & providentia, etiam ſi Dominus conſentiat. & Celſ. Vgo. *conſ.* 26. *n.* 25. Cravet. *conſ.* 256. *n.* 2. Ceph. *conſ.* 3. *n.* 41. *lib.* 1, Clar. §. *Feudum quæſt.* 40. *verſ. quæ omnia* Rimin. iun. *conſ.* 18. *n.* 40. Menoch. *conſ.* 161. *n.* 1. & quod pater non poſſit præiudicere filiis, uni filiorum prælegando, quando eſt Feudum, vel Emphyteuſis antiqua, vel plusquam alteri aſſignando, tenet Craſſ. qui alios plures congerit §. *legatum qu.* 14. *n.* 19. Valaſ. *d. q.* 49. *num.* 9. qui etiam ipſe pro iſto caſu multos cumulat, Burſat. *conſ.* 291. *lib.* 3 *num.* 93. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 77. *num.* 6. dicit, quod in Emphyteuſi antiqua indubitati iuris eſt, quod pater non poſſit aliquo modo præiudicare filiis.

22 Infertur, quod ſecuta morte alienantis, comprehenſi poſſunt revocare alienationem. Corb. qui plures citat, *de cauſ. pri. ob mort. civil, numer.* 53. & idem *de cauſ privat. ob alien. quæſt.* 7. *numer.* 6. etiam non reſtituto * pretio, Burſat *d. conſil.* 291. *num.* 93. *lib* 3. qui de communi teſtatur, niſi ſit hæres ut dicemus *in tit. de renunc. quæſt.* 10.

23 Quintus eſt caſus, quando Emphyteuſis nova, eſt mixta, accepta ſcilicet pro filiis, & hæredibus, & ſic hæreditarie, & ex pacto, & providentia; & in iſto caſu, poteſt pater uni filiorum prælegare, Alexand. *conſil.* 29. *num.* 19. *lib.* 5. ubi tenet, patrem poſſe aſſignare uni filiorum Feudum à Principe conceſſum pro ſe, & filiis ſuis, ſuiſque hæredibus, Cravet *conſ* 256. Curt. iun. *d. tract. Feud. par.* 4. *n.* 132. Soc. ſen *conſ.* 127. *n.* 10. *l.* 3. Barbat. *conſ.* 66. *l.* 4. Crot. *in l. qui Roma §. duo fratres n.* 14. *ff. de ver. obl.* Clar. §. *Feudum quæſt.* 40. *ver. aut vero & §. Emphyteuſis quæſt.* 19. *ver. ſed quid*, ubi abſolutè tenet, in Emphy

téuſi

mixta poſſe partem liberè diſponere, & præjudicare filiis. Oſach. dec. 161. n. 6. Menoch. d. conſ. 161. n. 5. & ratio eſt ſecundum eundem Menoch. quia eſt hæreditaria, ut diximus ſupra num. & quæſt. 1. num. 23. & ideo poteſt diſponere, & licet habeat admixtam naturam Emphyteuſis, ea pacto, & providentia, idque ad beneficium omnium filiorum, tamen is filius, qui vult patri ſuccedere Emphyteuſi, debet etiam eſſe hæres patris, quia duæ qualitates in eo debent concurrere, filiationis ſcilicet, & hæreditaria, licet ergo filius in cuius detrimentum pater prælegavit, aliterve diſpoſuit, poſſit tanquam filius, illi prælegato contradicere, nihilominus, cum & hæres eſſe debeat patris, non poteſt impugnare factum defuncti, anteceſſo-
24 riſque ſui l. cum à Matre, C. de rei vend. & per conſequens, non poterit revocare prælegatum à patre factum, & hanc rationem perpendit Crauet. d. conſ. 256. num. 3. & clarius Cepol. conſ. 31. n. 12. in conſiliis criminalibus, & nos diximus hoc eod. tit. quæſt. 3. in princ. & de renunc. q. 10. latè dicetur.

Quod ego intelligo, ſi pater eſſet primus acqui-
25 rens, quia in Feudo hæreditario, ſufficit, quod ſit hæres primi acquirentis, & ideo, ſi alius de Emphyteuſi diſponeret, poſſet aliis comprehenſis revocare, modo eſſet hæres primi acquirentis, & hæc eſt com. opinio, de qua per Craſſ. d. q. 14. num. 21. & nos diximus ſupra hoc. eodem. tit. q. 3. n. 10.

Sextus eſt caſus, quando Emphyteuſis eſt ſimpli-
26 citer ex pacto, & providentia, & gratis eſt conceſſa, tam in contemplatione patris, quam filiorum, & hoc caſu non poterit pater prælegare uni filiorum, neque præjudicare: Ifern. c. 1. §. & ſi libellum n. 10. de alien. feud. pat. & in c. 1. §. quod. ſi Titius in fin. ſi de Feud. fuer. cont. inter. Dom. & Ag. Loffred. conſ. 8. nu. 23. Guiel. Pen. conſ. 12. nu. 10. Natt. conſ. 475. num. 12. & 14. Fundamenta huius op. ſunt hæc, ſcilicet. Illi acquiritur res, cuius contemplatione data fuit. Bal. in l. cum oportet num. 4. C. de bonis quæ lib. Bart. Iaſ. & alij in l. ſi arrogator §. 1. ff. de adopt. Alterum eſt, Quia hæ duæ ſunt conceſſiones ad tempus factæ, una patri, donec erit in humanis, altera filiis, vita defuncto patre, & celeritatis cauſa ad evitendum circuitum, unus tantum actus eſt expreſſus. Menoch. d. conſ. 161. nu. 11. & ſeq. Clar. §. emph. q. 16. verſ. his præmiſſis Pinell. in d. l. 1. pag. 233. ubi tenet, quod idem eſſet, ſi filij eſſent præſentes, & æqualiter acceptarent tempore conceſſionis. Couar. var. reſol. c. 14. lib. 1. Valaſc. d. q. 49. n. 10. quid autem ſi filius ſit hæres, an poſſit contradicere, vide de renunc. quæſt. 10.

Septimus caſus, quando Emphyteuſis eſſet conceſſa patri pro ſe, & filiis, & filij eſſent proprio nomi-
27 ne nominati, vel aliter apparere poſſet, quod emphyteuſis eſſet conceſſa, non ſolum intuitu recipientis; ſed etiam contemplatione filiorum, ut dictum eſt ſupra. & in hoc caſu dicit Clar. quod pater, non poteſt filiis præjudicare d. qu. 16. verſ. his præmiſſis, in fine, & §. Feudum, q. 41. verſic. 1. ſequitur Valaſc. d. quæſt. num. 11. & pro eis eſſet ſtipulata Rot. dec. poſth. 425. num. 9. lib. 1. quia dicitur filius primus acquirens, quando proprio nomine eſt nominatus in inveſtitura, ut dicitur in d. dec. 8. Cevaler deciſ. 219. numer. 9. Hier. de Cæval. com. cont. com. quæſt. 783. num. 14. Maru. de clauſ. clauſ. 328. par. 1. Rot. Lucen. deciſ. 117. ubi plures allegat, ſed ſi nomine communi ſint nominati, ut filij; ſecus eſſet. Achil. de Graſſ. dec. 36.

Octavus eſt caſus, quando emphyteuſis eſt conceſſa
28 ob benemerita patris, & in hoc caſu, pater poterit præjudicare filiis, quia benemerita loco pretij habentur. Natt. conſil. 674. num. 14. & Menoch. d. conſil. 161. numero 10.

Nonus caſus, quando emphyteuſis eſt conceſſa fi-
92 lio, contemplatione patris, & id legitimis modis conſtaret, & in hoc caſu, poterit pater filiis præjudicare: nam quicquid datur filio, contemplatione patris profectitium eſt l. fin. cum ibi not. C. de uſuf. Aret. ind. §. ſi quis alicui col. fin. Ruin. conſil. 42. n. 11. lib. 1. Anch. conſ. 131. & idem. Valaſc ut ſupra num. 8.

30 Decimus caſus, quando emphyteuſis eſt conceſſa pro ſe, & filio, ſeu filiis nominandis, cum clauſula, quod non poſſit alienari, ſine licentia Domini: videtur enim per hoc tacitè data poteſtas alienandi, cum conſenſu Domini, & jus quæſitum filiis ſub tacita conditione, ſi emphyteuſis illa per patrem non fuerit alienata, ita tenet idem Valaſ. d. quæſt. 12. per ea quæ in ſimilibus terminis conſuluit Ruin. conſil. 165. nu. 11. lib. 1. & idem colligitur (dicit ipſe) ex reſponſo Anch. 126. n. 13. ex Crot. in d. §. duo fratres num. 143. Cæterum ſi volumus tenere opinionem, quod pater non poteſt præjudicare filiis de emphyteuſi nova, quia iam per ſtipulationem eſt jus quæſitum filiis, ut Menoch. referens argumenta pro iſta opinione tenet in d. conſ. num. 19. utique dicendum eſſet poſt nominationem factam de filiis, non poſſe præjudicare, & maximè, ſi eſſent proprio nomine nominati, ut in ſeptimo caſu, & pro hac opinione, vide de alienat. q. 8. n. 5.

31 Undecimus eſt caſus, quando pater reciperet emphyteuſim novam, ex pacto, & providentia, & conceſſio eſſet facta jure antiquæ emphyteuſis, & dubitaretur, an poſſit præjudicare filiis, vel legando uni filiorum, & partem negativam tenuerunt (licet loquantur in feudo) Ruin. conſ. 9. in fin. lib. 1. Pariſ. conſ. 5. n. 11. & n. 23. l. 1. Celſ. Hugo conſ. 26. n. 54. Per. Ant. Anguiſſola conſil. 1. num. 5. & ſeq. lib. 7. Egid. Boſſ. in tract. cauſ. crim. tit. de Principe n. 12. Ferrettus in tract. de belliciis ſignis, an. 35. Cæſar Frumgiulus in l. in quartam num. 460. ff. ad l. falc. & his accedunt omnes alij Doctores ſupra allegati, tenentes, Patrem non poſſe prælegare emphyteuſim uni filiorum, & eis præjudicare; & noviter hanc opinionem defendit Menoch. d. conſ. 161. in fine.

32 Contrariam partem tenuerunt Bald. in c. 1. num. 2. de alien. feud. par. Alex. conſ. 1. n. 26. lib. 5. Iaſ. in Prælud. feud. n. 88. & conſ. 1. colum. 4. lib. 3. Curt. Sen. c. 50. colum. 55. Rimin. Sen. conſ. 96. n. 51. lib. 1. Natt. in terminis c. 504. n. 11. & c. 505. n. 15. Clar. §. feudum qu. 8. verſ. ſed circa hanc Joſeph. Cumia. in Conſt. Sicilia c. ſi aliquem n. 17. Rolan. c. 60. n. 51. l. 1. quibus accedunt cæteri Doctores, qui tenent, patrem in emphyteuſi nova, accepta ex pacto, & providentia poſſe prælegare uni filiorum, vel alias præjudicare.

33 Hæc quæſtio pendet ab ea, quam ſupra tractavimus, An pater poſſit præjudicare filiis in emphyteuſi nova, accepta pro ſe, & filiis, niſi quod ſunt addita illa verba jure antiquæ, quæ ſecundum Bald. & cæteros, & præſertim Rimin. & Natt. ſunt poſita, ad utilitatem Vaſalli, & ſic etiam emphyteutæ, & ideo non debent in eorum odium retorqueri, juxt. l. quod favore, C. de legib. cui rationi reſp. Menoch. ut ſupra, quod favore filiorum ſit etiam exequatum feudum, ſive emphyteuſis: & ideo argumentum retorquetur, quia eſt facta conceſſio ad favorem filiorum, & in eorum odium retorqueretur; ſed prima opinio videtur tenenda, quam tenuit Rot. ut per Seraphin. deciſ. 341. n. 23. ſequuta per Craver. de antiq. temp. par. 5. n. 13. cum ſeq.

34 Sed quid, ſi filius eſſet hæres patris. Gab. eod. titul. & concluſ. 2. n. 57. ponit pro una fallentia, tenendo opinionem, quod pater, non poſſit filiis præjudicare, quod tunc filius, ſi eſt hæres patris, non poſſit contravenire, allegat Ruin. conſ. 43. col. 4. volum. 1. ſed de hac quæſtione dicemus in titul. de renunciationibus quæſt. 10. ubi latè invenies.

35 Pro complemento hujus quæſtionis. Velaſc. dict. quæſt. in fine refert Pinel. tenere, quod adſit magna differentia inter alienationem factam per patrem, & prælegatum factum uni ex filiis, in quo patris ſolum voluntas concurrit, & in alienatione, vel renunciatione, Dominus concurrit, & hanc conſiderationem facere etiam dicit Ludo. Bol. ſed hanc differentiam, non admittit, quia in utroque caſu eadem ratio militet; conſenſus enim Domini conſiderari non debet in præjudicium filiorum, poſt jus quæſitum.

QUÆSTIO XXV.

SUMMARIUM.

Allodialis. & libera qualibet res præſumitur, & non emphyteutica, num.11.

Cum emphyteuſis ſit ſervitus, quæ non præſumitur, n. 2.

Allodium eſt, quod à nemine præterquam à Deo recognoſcitur. n.3. & alleganti rem eſſe emphyteuticam incumbit onus probandi, n.4.

Caſtrum conceſſum, cùm pertinentiis ſuis, bona, quæ, Vaſſallus poſſidet in Territorio illius Caſtri, præſumuntur libera, n.5.

Fallit primò regula, quando concurrit fama, & eſſemus in antiquis ſed hæc fama debet eſſe centum annorum, & res aliter probari non poſſit, n. 6.

Fallit ſecundò, quando Princeps per verba enunciativa narraret bona eſſe feudalia, & quando verba inveſtituræ eſſent apta comprehendere omnia, Caſtrum, juriſdictionem, & quæcunque regalia, & bona, n.7.

Limita tertiò, quando Eccleſia concederet juriſdictionem, vel penſiones quia in dubio præſumitur concedere in f. n.8.

Limita quartò, quando dubitatur de latitudine prædiorum, nam omnia præſumuntur emphyteutica, vel quando major pars eſſet emphyteutica, n.9 contrarium, n. 10. diſtingue, n.11 concorda opiniones, n. 12.

Limita quintò, niſi poſſidens rem præſtitiſſet aliquod Principi Territorij, in ſignum ſubjectionis, n.14.

Limitatur ſextò, niſi Vaſſallus præſtaret ſervitium perſonale, n.15.

Septimò quando probaretur Auctorem habuiſſe illa bona in feudum, quia eodem jure præſumeretur ad heredem perveniſſe, n.16.

Octavò, ſi in genere conſtaret aliquem habere bona feudalia. & à D. requiſitus, ut oſtenderet pro quibus præſtet homagium, vel canonem, & recuſet, tunc omnia bona præſumerentur emphyteutica, vel feudalia, n.16.

Declara hanc limitationem, n.27. ſubdeclara, n.28. declara tertiò, n.31, declara quartò. n.32.

Nonò limita, quando res illa non reperitur regiſtrata in Cataſtro Civitatis, n.18.

Decimò, quando bona reperiuntur regiſtrata in Cataſtro aliorum bonorum feudalium, n.19.

Undecimò, quando ſumi poteſt conjectura ex aliis inſtrumentis antiquis, etiam inter alios geſtis n.20.

Duodecimò. quando Princeps conceſſit utile dominium, reſervato directo, n.21.

Decimo tertio, quando teſtes affirmarent rem eſſe feudalem, reddendo cauſam ſcientiæ, n.22.

Decimo quarto, quando jam res feudalis extitit. n.23 15.

Limita, quando adeſt præſumptio ex conſuetudine, & more regionis, n.24.16.

Limit. quando res conceſſa habita fuit pro feudali, n.25.17.

Quando ultimò fuit judicatum rem eſſe feudalem, n. 26. 18.

Quando, ut res emphyteutica poſſidetur, n.27.19.

Quando bona non ſolverunt onera, ut communiter bona emphyteutica non ſolvunt, n.34.

Et in dubio pro Eccleſia judicandum eſt. n.13.

CONtingit aliquando, quod Dominus dicit aliquam rem eſſe emphyteuticam, & emphyteuta negat, & non eſſe incluſam in inſtrumento inveſtituræ; ſed eſſe allodialem, & quandoque etiam dubitatur, an res ſit tota emphyteutica, vel pars tantum; propterea hanc quæſtionem, & materiam tractandam duximus, an in dubio præſumatur emphyteutica, vel libera, ſeu allodialis? Et dicendum eſt, quod in dubio quælibet
1 res præſumitur allodialis, hoc eſt libera, & patrimonialis, & non emphyteutica. Clar. §. *Feudum q.* 18. ubi dicit, quod ita omnes tenent, tam legendo, quàm conſulendo: eſt enim emphyteuſis, ſervitus, quæ non præſumitur, Bell. *conſ.* 10. *n.* 9. quamvis loqua-
2 tur in Feudo; idem tenet Gab. *tit. de Feudis conc.* 3. qui infinitos congerit; Menoch. quod alios etiam enumerat *de præſ. lib.* 3. *præſ.* 91. *in prin.* & Valaſ. *de jur. emph. q.* 51. *in prin.* nam allodium eſt, quod à nemine, præterquam à Deo recognoſcitur: bona vero emphyteutica à Domino directo. Cort. jun *conſ* 111. ubi hanc dicit eſſe com. op. & idem Clar. §. *emphyteuſis q.* 49.

4 Infertur propterea, quod alleganti rem eſſe emphyteuticam, incumbit onus probandi, ea ratione, quia quælibet res præſumitur allodialis, & libera *l. altius C. de ſer. & aqua.* Aff. *in cap.* 1. *n.* 281. *ex quibus cauſ. feud. amit.* Gab. *d. conc. in princ.*

5 Infertur ſecundò, quod, ſi reperiatur conceſſum Caſtrum, cum pertinentiis ſuis. bona, quæ Vaſallus poſſidet in territorio illius Caſtri, adhuc non præſumuntur feudalia, niſi Dominus probet eſſe de pertinentiis Feudi; & ſic Domino, non Vaſallo incumbit onus probandi. Imol. & Alex. *in l.* 3. *ff. de acq. poſſ.* idem Alex. *conſ.* 55. *n.* 21. & *conſ.* 112. *lib.* 4 Paul. de Caſt. *conſ.* 461. *lib.* 1. Curt. jun. *conſ.* 180. & ita com. teneri atteſtatur Bell. *d. conſ.* 10. *n.* 11. & Clar. *in d. qu.* 18. dicit quod in cauſa magni ponderis, fuit pronunciatum pro Vaſallo, non obſtante, quod bona, de quibus agebatur, eſſent ſita intra confinia Territorij. deſcripta in inveſtitura, & alios ita tenentes recenſet Valaſ. *d. q. n.* 3.

Sed Gab. *in d. conc.* 3. ponit aliquas fallentias, & declarationes, ſicut etiam Menoch. *d. præſ.* 91. quas nos
6 etiam ponemus; licèt non omnes, ſed quæ videntur facere pro hac quæſtione. Prima autem eſt, quando pro eo, quod res eſt Feudalis concurrit fama, & ſumus in antiquis. Alex. *conſ.* 15. *vol* 5. Iaſ. *in l ſi prius ff. de oper. no. nunc col.* 14. Gozad. *con.* 150. *col.* 4. Caſſad. *in conſuet. fol.* 114. Valaſ. *d. q. n.* 4. & prædictis accedunt omnes alij adducti per Menoc *d. præſ. n.* 55. ſed hæc fama debet eſſe centum annorum. Curt. ſen. *conſ.* 83. Menoch. eod. nu. & quando ſumus in antiquis, & res aliter probari non poteſt, recipiuntur probationes, quæ haberi poſſunt, & poteſt probari per famam, & conjecturas, & domeſtici poſſunt interrogari. Et quod verè, vel præſumptivè ſufficiat probare bona eſſe feudalia, tenet Cavalc. *deciſ.* 36. *numer* 517. *par.* 1. ubi alios citat, & teſtes debent reddere rationem ſui dicti, etiam non interrogati, & non ſufficit, ut deponant Feudum eſſe emphyteuticum Valaſ. *qu.* 9. *n.* 24. Et quod fama debeat eſſe centum annorum eſt magis com. op. ſecundum eum, qui alios citat.

Contrarium tenet Aff. *dec.* 277.

7 Limitatur ſecundò, niſi in inveſtituris, per verba enunciativa, Princeps narraret, bona eſſe feudalia. Alex. *d. conſ.* 15. Iaſ. *in d. l. ſi prius.* Caſſad. ut ſupra idem Iaſ. *conſ.* 235. *vol.* 2. *col* 2. & quando verba inveſtituræ ſunt apta comprehendere omnia, Caſtrum, juriſdictionem, & quæcunq. regalia, & bona, idem Cavalc. *deciſ.* 36. *par.* 1. *nu.* 516. Et quando Princeps conceſſit in emphyteuſim Territorium intelligitur conceſſiſſe juriſdictionem, agros, & aquas omnes, quas Princeps habet in Territorio, exceptis. quæ ab hominibus privatis poſſidentur, Mant, *de tacit. lib.* 22. *tit.* 20. *n.* 5.

8 Limitatur tertiò, quando Eccleſia concedit juriſdictionem, vel penſiones, quia in dubio præſumitur concedere in Feudum Bal *in cap. ad audientiam de præſcrip.* Iaſ. *in d. l ſi prius.* Curt. jun *conſ.* 158. Rum. *conſ.* 22. *vol.* 1.

9 Limitatur quartò, quando dubitatur de latitudine prædiorum Feudalium, ſeu Emphyteuticorum; nam præſumitur, quod tota ſint feudalia, & emphyteutica, & quod tota ſint ejuſdem qualitatis, ubi nullæ apparent notæ diverſitatis, ita declarat Jaſ. *d. conſ.* 235. *in fine*, facit tex. *in cap.* 1. *in fine.* & ibi Gloſ. *de cont. inter maſ. & fam. de benef.* & ibi Alvar. *col.* 2. Zaſ. *conſ.* 11. *vol.* 1. hanc etiam opinionem tenet Curt. *de Feud.* 1. *par. quæſt.* 6. *nu.* 40. Bal. *in c.* 1. §. *cum autem, de cont. inveſt.* & multos alios allegat Menoch. *ead præſ. numer.* 52. vel quando major pars bonorum eſſet Feudalis, tunc omnia præſumuntur Feudalia, ſeu Emphyteutica, juxta *tex. in cap.* 1 *de cont. inter maſc. & fam.* ubi ita tenent And. Iſer. Iacob. Alvar. & alij relati per Valaſ. *d. quæſt. numer.* 11. Et quando omnes ferè terræ ſunt contiguæ, & ſunt in eodem Territo-

tirorio, & reſpondent Eccleſiæ, cenſeantur omnes ejuſdam naturæ, Rota tenet, ut per Cavaler, *dec.*121. *in fine.*

10 Contrarium, quod non omnia, quæ ſunt inter fines Feudi præſumantur feudalia, tenet Hoſt. in capit. nimis de jur.jur. & idem vult dec. Neap.267. *num.* 4. *& ſeq & antiquis*, & eandem opinionem tenent Bal. Laud. Præp. & Brun. citati a Menoch. *dict. præſ. num.*54. Rot. *in recent. par.*1. *dec.*150. *nu.*5. *& dec.* 295. *nu.*8. quæ loquuntur de bonis emphyteuticis, & *dec.* 469. *nu.*4. *ead. par.* quemadmodum etiam, ſi quis eſt Dominus totius Territorij, non infertur, quod ſit Dominus directus omnium prædiorum, quæ ſunt in eo Territorio. Mant. *eod. tit. n.* 26.

11 Valaſ. autem d. num. 11. diſtinguit, quando de latitudine prædiorum dubitatur; Aut enim eſt univerſitas rerum Feudalium, vel emphyteuticarum terminata, & certis limitibus deſignata; & tunc quælibet terra intra eos limites ſita, præſumitur Feudalis, vel Emphyteutica, niſi apertè oſtendat eſſe allodialem Io. Fab *in l.* 1. *C. de jur emph.* refert., & ſequitur Caſſa. *fol.*304. *nu.*15. ibi ait urgentiſſimam eſſe præſumptionem pro eo, quod reperitur intra limites. Accedit, quia quando ſunt certi termini deſignati, ſeu limitati, omnia ſub illis contenta, cenſentur una quædam res certa. Bar. *in l. pen. C. de inſt. & ſubſt.* & ibi Dec. *n.*3. unde omnia ibi contenta, debent uno jure cenſeri. *ca. cum in tua. de decim.* Abb. *conſ.*71. *li.*2. & turpis eſt pars, quæ ſuo non congruit univerſo. *cap. fin. de ſponſ. duo.* Et pro hac opinione facit, quod quando bona conceduntur ſub generalitate, adjecta aliqua ſpecificatione, omnia cenſentur emphyteutica, etiam ad effectum devolutionis. Menoch. *de præſ.*101. *nu.*5. verſiculum omnes, cum aliis adductis per Rot. *deciſ.* 164. *n.*30. *in recol. per Paul Rub.*

Contrariam tamen opinionem, quam plurimi tenent, quos ibi Rota recenſet num. 31. etiam de com. atteſtantes, ſed Rota ibi *numer.* 32. tenet utramque opinionem eſſe veram in caſu ſuo. Primam, non ſimpliciter, ſed quando concurrunt adminicula, & ita paſſim Rotam alias tenuiſſe refert, plures deciſiones cumulando. Secundam verò opinionem, procedere, quando nullum concurrit adminiculum, ex
* communi ſententia, quod quicquid intra Feudum continetur, non ſit feudale, ut per Clar. § *Feudum, qu.*18. & in terminis Emphyteuſis, Rot. *dec.*150. *n.*5. *e. par.* 1. *recent.* & ideo qui dicit rem eſſe feudalem, id probare tenetur. Rot. *in ead. dec.* 164. *n.* 34. ubi adminicula ponuntur, & infra videbis.

Si verò, res non ſit intra limites feodales, ſeu emphyteuticos, non præſumitur feudalis, ſeu emphyteutica licet multæ terræ circumvicinæ ſint feudales, & emphyteuticæ, maximè, ſi ibi aliquæ reperiantur non feudales, vel emphyteuticæ. Aff. *dec.* 167. *ver. in contrarium,* & Bell. *d. conſ.* 10. *n.* 13.

14 Sed Menoch. *ead. præſ. num.*54. concordando prædictas opiniones, tenet, quod prima opinio procedat, quando eſt unum quid integrale, ſicuti ſi unus eſt fundus, & ſit amplus, latuſq. nam tunc, ſi major ejus pars eſt Feudalis, idem de reſiduo cenſendum eſt, ne eadem res in dubio diverſo jure cenſeatur. Aut ſunt prædia ſeparata, & tunc diverſum eſt; nam non ſequitur, major pars eſt feudalis, ergo & reſiduum, ſicut decimus, quod ex poſſeſſione unius rei, non dicitur qui aliam poſſidere *l.* 3. § *incertam ff de acq. poſſ.* & cum ſimilis caſus mihi accidiſſet (fuerat enim conceſſus in Emphyteuſim ab Eccl. quidam hortus, & conceſſio erat antiqua, & circum circa erant aliquæ domus, & horticuli, & in inſtrumento erant appoſiti plures confines, ac etiam enunciatum juxta bona dicti emphyteutæ pro ſuo allodio) ſed quia confines erant antiqui, nec ſciri poterat ubi bona emphyteutæ, qui fuerat primus acquirens, erant; ego conſului pro Eccleſia, quod totus hortus eſſet Eccleſiæ, & non pars, ut pretendebat novus emphyteuta, motus rationibus adductis per Menoch. ſcilicet, quod eadem res in dubio diverſo jure non debet cenſeri; & ſi conceſſio erat de parte; ergo intelligi debere affirmandum eſt de toto; in dubio etiam pro Eccleſia reſpondendum, & judicandum eſt, Dec *conſ.*426. *n.* 12. Soc. iun. *conſ.*128. *n.*
13 8 *vol.*1 *& conſ.*84. *n.*11. *vol.*2. Gozad. *conſil.*39 *nu.*13. Bero *quæſt.*14. *n.* 2. Ceph. *conſil* 11. *numer.* 21. *vol.*1. & Cavalc. *deciſ.* 45. *par.* 1. *num.*56. *& deciſ.*43. *in fine*, & quia etiam penſio ſolvebatur pro uno horto, & ſic pro re integrali, & iſtæ rationes militant, etiam ſi eſſet Emphyteuſis privata; & ideo onus probandi incumberet emphyteutæ, ubi eſſent bona allodialia primi emphyteutæ.

Quintò limitatur, niſi poſſidens rem in præteritum, præſtitiſſet aliquid Principi Territorij, in ſi-
14 gnum ſubjectionis, quia, præſumeretur res feudalis. Aff. in *Conſt. Regn. fol.*110. *col.*4. poſt And. de Iſer. Alciat. *de præſ.* 2. *reg.*3. *præſ. n.*1.

15 Sextò limitatur; niſi præſtaret ſervitium perſonale. Gram. *dec.*86. *n.*1 *& ſeq.* quod, ut per Menoch. *ead. præſ. n.*9. *&* 35. dicendum eſt.

16 Septimò, quando probaretur, Auctorem habuiſſe illa bona in Feudum, quia eodem jure præſumerentur ad hæredem perveniſſe. Barb. *conſ.*18. *col.* 15. *vol.* 2. Alciat. *d præſ.*3. *verſ.*5. Menoch. *ead. præſ. n.*46. Valaſ. *d. q. n.* 10. Cavalc. *dec.*36. *n.*306. *par* 2.

17 Octavò limitatur, ſi in genere conſtaret, aliquem habere bona feudalia, & à Domino requiſitus, ut oſtenderet, pro quibus præſtet homagium, & recuſet id facere omnia ejus bona, tunc feudalia præſumerentur. Bal. *in c.* 1. §. *inſuper. de prob. alien. feud.* per Fed. Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua ver.*62. Iaſ. *in l.*2. *q* 13. *C. de jur. emph.* cum aliis citatis per Gab. *d. conc* 3. *n.*9. Menoch. *d. præſ. n* 47. qui multos congerit, & atteſtantes hanc eſſe
* com. op. & Valaſ. *d. quæſt.* 51. *nu.* 5. allegat alios, & inter eos Alber. *in l. Titius hæres ff de act. empt.* quo loco ſcribit, eum, qui multo tempore, ut cenſualis vel, emphyteuta mihi ſolvit, & confitetur ſe mihi obligatum ad penſionem, niſi oſtendat res, pro quibus afflictum ſolvit, omnia afficualia præſumi, quia enim dicit, quod neſcit, ea quo prædio ſolvit, ſibi imputet; omnia enim ejus prædia cenſebuntur emphyteutica, vel cenſualia, & Bell *eod. conſ.*10. *n.*6. ſequitur, & alij, quos citat; & quod, niſi emphyteuta exhibeat novum titulum acquiſitionis factæ de bonis in eodem loco Dominus directus habet intentionem fundatam in omnibus bonis à Vaſallo, vel emphyteuta ibidem poſſeſſis, Add. *ad dec Ludovi ſ.*575. *n.*11. qui plures deciſiones Rotæ Rom. allegat. & quando emphyteuta confitetur ſe eſſe emphyteutam, Dominus poſſit dicere eum penſionem ſolviſſe pro omnibus rebus, quas poſſidet in eo loco, in quo erat Emphyteuſis, niſi ipſe oſtendat pro quibus rebus ſolvit, & onus probandi in emphyteutam transfunditur, alioquin præſumetur, quod omnia bona ſua ſint emphyteutica, Mant. *de tacit. lib.*21. *tit.*20. *n.*16. qui allegat. ſed declara ut infra nu.15. quæſt.27.

18 Nonò limitatur, quando res illa, non reperitur regiſtrata in Cataſtro Civitatis, in quo alia bona libera, & allodialia deſcripta repetiuntur: nam tunc bona, quæ non apparent regiſtrata, non præſumuntur libera. Rol. *conſ.*82. *n.*50. *lib.*2. Natt. *conſ.*450. *n.*16. *lib.* 2. Menoch. *ead. præſ. n.*41.

19 Decimò, quando res reperitur regiſtrata in Cataſtro aliorum bonorum feudalium Barba. *conſ.* 18. *n.*38. *lib.*2. Brun. *conſ.*127. Aff. *in cap.*1. *n.*77. *ex quibus cauſ. feud. amit.* Gravet. *conſ.*276. *in princ.* Menoch, *ead. præſ. nu.* 24. & idem eſt, ſi in libris autheoticis, ubi talia bona regiſtrantur, reperiantur deſcripta. Valaſ. *d. q. in fin & q.*9. *n.* 26. & nos dicemus in ſeq. quæſtione,

30 Undecimò, quando poteſt ſumi conjectura, ex aliis inſtrumentis antiquis, etiam inter alios geſtis, in quibus affirmatur rem eſſe feudalem, Brun. *conſ.* 127. *col.*24. Barboſ. *conſ.*18. *col.*23 *lib.*2. Menoch. *d. præſ. numero* 64.

Duo,

21 Duodecimò, quando Princeps conceſſit utile dominium, reſervato ſibi directo; nam tunc præſumitur Feudum. Old. *conſ.* 159. *n.* 6. Aff. *in d. c.* 1. *n.* 73. *ex quibus cauſ. Feu. amit*, Menoch. ut ſupra n. 57. ſed ipſe dubitat, quia neceſſario non concludit, cum eſſe poſſit Emphyteuſis, vel cenſus, & quicquid ſit, facit pro Emphyteuſi, de qua tractamus.

22 Decimò tertiò, quando teſtes atteſtantur, rem eſſe feudalem, reddendo rationem ſcientiæ, Alexan. *conſ.* 136. *col.* 4. *lib.* 1. Aff. *d. cap.* 1. *n.* 74. Menoch. *ead. præſ. n.* 58.

23 Decimoquartò, quando res jam prius feudalis extitit, Aff. *eod. c.* 1. *n.* 79. Et ratio eſt, quia præcedentia declarant ſequentia, *l. ſemper ff. de reg. jur.* Eſt & alia ratio, quia res deſiderant reverti ad priſtinam naturam *arg. l. ſi unus, §. pactus*, ubi Iaſ. *n.* 6 *ff. de pact.* Eſt quoq. alia ratio, ſecundum Menoch. ibidem, *n.* 61. quod ſi prius fuit feudalis, ſic, & nunc, cum mutatio non præſumatur, *l. qui teſtamentum ff. de prob.*

24 Decimoquintò, quando adeſt præſumptio ex conſuetudine, & more regionis, ubi res aliquæ concedi ſolent in feudum, Brun. *conſ.* 127. *col.* 8. Menoch. ibidem, *nu.* 62.

25 Decimoſextò, quando res conceſſa habita, & tenta fuit pro feudali, Brun. *d. conſ.* 127. *col.* 7. & Menoch. *ead. præſ. nu.* 63.

26 Decimoſeptimò, quando aliàs fuit judicatum eſſe Feudum, modo in eo judicio citari fuit Agnati, de quorum intereſſe agitur, Brun. *eod. conſ. col.* 15. & Aret. *conſ.* 15. *col.* 3.

27 Decimooctavò, quando, ut res feudalis, vel emphyteutica poſſideatur; nam talis eſſe præſumitur, quia pro poſſeſſore judicandum eſt, etiam circa qualitatem rei, quam poſſidet, & qualem te invenio, talem te judico. *eod. conſ. n.* 14. & Valaſ. *d. q. n.* 12.

Declara, modo octavam limitationem, quod ille præſumptus dolus non oſtentæ inveſtituræ, nec rerum, pro quibus penſio ſoluitur, diluitur, vel Sacramento patris, qui ſe de inveſtitura nihil penitus ſcire juraverit, Jacob. *de feud. n.* 17. Bell. *d. conſ.* 10. *num.* 10. Carel. Cor. *in memora. ver. emphyteuta tenetur demonſtrare*, Alber. *in terminis in l. ſi certis annis col.* 3. *verſ. idem quæro, C. de pact.* item ſi aliis argumentis probabilibus; ſufficit, etiam ad diluendum hujuſmodi præſumptum dolum, ultimam inveſtituram oſtendere, nec tenetur Vaſallus, aut emphyteuta primam quoque inveſtituram præſentare, ut per Io. And. ad Spec. *de feud.* §. 1. *verſ. porrò*. Iaſ. *in præl. feud. n.* 51. etiam ſi ſecunda, vel ulterior ſcriptura faceret mentionem prioris, Old. *conſ.* 121. *qu.* 2. Curt. Jun. *conſ.* 97. *col.* 2. Dec. *conſ.* 369. Bell. *eod. conſ.* 10. *n.* 9. refert Valaſ. *d. quæſt. n.* 6. *& ſeq.* vel ſi Vaſallus ſuccederet in feudo multum antiquo; quia juſtam ignorantiæ cauſam haberet, ut per eundem Bell *nu.* 10. Carel. Cor. ut ſupra, & Alb. *in l. ſi certis annis col.* 3. *C. de pact.* Valaſ. ibidem *n.* 7. & vide infra *q.* 27.

28 Subdeclara habere locum, niſi probetur, Vaſallum, ſeu emphyteutam habere apud ſe etiam primam inveſtituram: dolus enim eſt denegare eam, cum ſit pars alterius, quæ ad eam ſe refert, *l. aſſe. ff. de hæred inſt.* Valaſ. ut ſupra n. 9

29 Declara ſecundò, quod prædicta præſumptio diluitur, ſi emphyteuta demonſtraret aliqua bona, pro quibus veroſimiliter potuerit canon præſtari; tunc enim, ſi Dominus aſſereret eſſe plura alia, incumbeter onus probandi. Soc. *conſ.* 167. *col.* 7. *& ſeq. lib.* 2. Catellan. Cot. ubi ſupra, & Valaſ. ibidem: cætera vide apud Menoch. in tota dicta præſumptione. Et quod ſaltem certa poſſeſſio debeat deſignari Eccleſiæ tanquam ſpecialiter obligata pro ſolutione ejus livellariæ quantitatis, quæ nec ſit melior, nec deterior, tenet Fulgoſ. *conſ.* 227. *n.* 1. quem refert Mant. *d. tit.* 20. *n.* 24. & vide omnino infra quæſt. 27.

30 Et datur pro cautela, quod emphyteuta oſtendat unam petiam terræ deteriorem, & dicat ſoluiſſe, & ſoluere pro illa, & maximè; quando aſſeritur, & poſſet ignorari, & Rectori neganti incumberet onus probandi contrarium, Cavalc. *deciſ.* 45. *num.* 92. *lib.* 1. & idem *in tract. de uſuf fol.* 448. *ſub nu.* 237. dicit, quod fiat declaratio unius petiæ terræ, habita conſideratione ad quantitatem ſolutionis affictus, & mercedis ſinguli anni; ſed vide infra *d. qu.* 27. *num.* 15. & Rota *dec.* 150. *n.* 5. *par.* 1. *recent.* tenet, ſufficere, emphyteutam oſtendere certam quantitatem proportionatam canoni, & petens majorem probare teneatur; & dic, ut *ut in d. quæſt.* 27 *num.* 15.

31 Declara tertio, ſecundum eundem Cavalc. *d. trac. de uſuf. ſub eod. n. car.* 447. procedere, quando affictus ſolueretur reſpectu bonorum in genere, & ignoraretur particulare petium terræ; ſecus, ſi bona in genere non apparerent, quia tunc non teneretur oſtendere, ſuper quibus ſoluitur affictus, & dicit hoc tenere Dec. *conſil.* 146. *n.* 1. & Iaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emph. n.* 42.

32 Declara quartò, ſecundum eundem Cavalc. ſub eod. n. procedere in onere reali, & non in perſonali, ſed quando ſoluitur alicui Hoſpitali, Eccleſiæ, & pio loco pretium quolibet anno, & ignoratur cauſa, & origo, tunc præſumitur eſſe onus perſonale, & non reale, allegat Sing. Franc. Crem. Sing. Item quæro.

33 Decimononò quando bona, non ſoluerunt onera, ut communiter in illis partibus feudalia non ſolvunt, ne duplici onere graventur, Natt. *conſ.* 520. *n.* 4. *&* 460. *n.* 51. Rol. *conſ.* 82. *n.* 51. Cravet. *conſ.* 927 *nu.* 6. Bell. *conſ.* 10. *&* 451. Brun. *conſ* 127. Cavalc. *dec.* 36. *n.* 520. *par.* 2. in qua deciſione multa habentur, quæ faciunt pro iſta quæſtione ubi etiam reſpondet regulæ, quod bona præſumuntur allodialia, procedere, niſi verè, vel præſumptivè contrarium probetur, n. 552. & aliis contrariis contra prædictas fallentias facientibus, ſimiliter reſpondet.

QUÆSTIO XXVI.

SUMMARIUM.

Contractus differt ab inſtrumento, n. 1.

Inſtrumentum emphyteuſis probat dominium, n. 2. *cont. n* 3.

Amplia, num. 4.

Amplia ſec. n 3. *ubi declara, & n* 7.

Declara ſec niſi concurrant adminicula, & quæ ſint iſta adminicula n. 8. *&* 20. *declara* 3. *n.* 9. *declara* 3. *n.* 10.

Recognitio non inducit traditionem dominij. n. 11. *declara n.* 12. *declara. n.* 13.

Verba enunciativa diſponunt inter contrahentes. n. 5. *ubi declara.*

Adminicula, quæ requiruntur ſimul cum inſtrumento, quæ debent eſſe n. 12. *ubi ponitur ſolutio longo tempore facta.*

Agens rei vindicatione, debet probare dominium. n 6. *amplia n.* 7. *ubi declara.*

Libri Monaſterij, an probent dominium. n. 14. 16. 17. *&* 18. 27. 28 29. 30. 34 *&* 35.

Solutione diutina, cum particulis libri Monaſterij, probatur emphyt. ſed non ſufficit unica ſolutio & recognitio. n. 19.

Deciſio, Caputaq. 280. *par.* 1. *declaratur. n.* 20.

Confinia per inſtrumenta antiqua probantur. n. 21. *declara. n.* 22. *ſubdeclara. n.* 23. *declara ſubdeclarationem. n.* 24.

Confinia probantur per libros antiquos, quamvis libri non eſſent poſiti ſub cuſtodia publica. n. 25.

Sed ſi reperiuntur in loco, ubi ſcriptura authentica ſervantur, faciunt plenam fidem. vel ſub cuſtodia publica, etiamſi ſcriptura non eſſet authentica. n. 26.

Etiam, quod libri debeant eſſe ipſius Eccleſiæ.

Inventarium bonorum Eccleſiæ, an probet contra tertium, nu. 32.

Scriptura inventa ſub cuſtodia publica, & quæ non ſunt reperta ſub cuſtodia publica, an probent. n. 33 *remiſſivè.*

Inſtrumentum probat dominium, quando Princeps conceſſit in emphyteuſim, quod intellige ut n. 36.

Inſtrumentum, ut dicatur antiquum, quot anni requiruntur. n. 37.

Con-

COngruenter ſob hoc titulo ponenda eſt illa quæſtio, An per inſtrumentum emphyteuſis probetur dominium concedentis: quia licet titulus iſte ſit de contractibus emphyteuticis, & contractus differat ab
1 inſtrumento: nam inſtrumentum eſt ſcriptura Notarij de conventione partium celebrata, & facta, Contractus vero eſt ipſa conventio. Bar. *in l. ſi quis legatum col. 2. ff. ad leg. Corn. de fic* Bal. *in l. alia col. 3. C. de his quib. ut indign.* Abb. *in rub. de fid. inſt.* & ideo differunt ut continens, & contentum. Bertax. *de clauſ. clauſ. 29 Gloſ. 11. n. 17.* tamen, quia in iſto contractu, requiritur ſcriptura, ut ſupra diximus *in Prel. q. 14. n. 9.* & quia etiam continet, conventiones, non immerito poni poteſt ſub hoc titu-
2 lo. Redeundo igitur ad quæſtionem, dicendum videtur, quod probet, quia contractus emphyteuticus præſupponit dominium, *l. 2. & l. fin. C. de iur. emph. cum l. 1. ff. ſi ager vectig.* & verba enunciativa, quæ reperiuntur in contractibus, probant inter ipſos contrahentes, donec contrarium probetur, *leb. optimam, C. de cont. & com. ſtip. cum ſimilibus*, & quod ex contractu emphyteutico celebrato tanquam ſuper re Eccleſiæ, probetur Eccleſiam eſſe proprietariam, ſeu dominam, docuerunt Bal. & Imol. *in l. cum tale. §. fin. C. de iur. & fact. ignor.*

3 Contrariam opinionem, quod ex inſtrumento inveſtituræ, non probetur dominium concedentis emphyteuſim, non ſolum contra alios, qui eſt caſus clarus, ſed nec, contra ipſum recipientem ab Eccleſia, ſeu alio particulari, Dyn. & Bar. *in l. legata inutiliter col. 2. ff. de adim. leg.* Bar. & Alex. *in l. ſi alienam ff. ſol. mat. n. 3.* Iaſ. *in l. 2. C de iur. emph. n 178* Aret. *in l. ſi aliquam rem*, & ibi Rip *num 3 ff. de acq. poſſ* Rimin, *conſ 410, n. 8 vol. 3.* Alex. *conſ 43 n 7. vol 4 & conſ. 12. n. 4. eod. vol.* ubi atteſtatur hanc eſſe receptam opinionem, & idem dicit Ruin. *conſ. 19. n 17 lib. 1.* Barboſ. *conſ, 50 col 11. vol. 1.* Aret. *conſil. 15.* Curt. iun. *conſil. 41. n 8.* ubi hanc eſſe veram. & com. op. aſſerit, cum aliis adductis per Valaſ. *de iur. emph. quæſt. 9 num. 3.* Præcipuum fundamentum huius opinionis eſt, quia dominium non pendet ea aſſertione concedentis rem in emphyteuſim, vel recipientis; nam, & aliena res poteſt in emphyteuſim concedi, ſicut, & vendi *l. rem alienam, ff. de cont. empt. ſimiliter, & locari, l. ſi urbana prædia ff. de cond. ind. quamvis ab alio ſit poſſeſſa, l. nemo C. locat.* & ſtante dicta ratione, argumenta ſuperius adducta pro opinione contraria, diſſolvuntur, & iſta ratione utitur. Ruin. *conſ. 93. n. 25. & conſ 4 0. n.* & Cavaler. *dec. 269. n. 1.*

4 Ampliatur, ut prædicta com. op. procedat etiam, ſi inſtrumentum inveſtituræ ſit antiquum, & hominum memoriam excedat; nam ex eo non probatur emphyteuſis, ſeu feodum; licet enim antiqua inſtrumenta probent dominium, etiam inter alios, Bal. & alij *in l. cum aliquis C. de iur. delib.* tamen inſtrumentum conceſſionis emphyteuticæ, valde antiquum, non probat dominium concedentis, ſecundum com. op. quia cum talis conceſſio tendat ad diminutionem iuris concedentis; non poteſt inducere probationem dominij, ita Ruin. *conſ. 161. n. 17. & ſep. lib. 1.* Spec. *in §. nunc aliqua, de locat. nu. 72* ubi ait, quod ſi antiqua chartula dicit, quod Eccleſia conceſſit Petro in emphyteuſim rem, quam nunc habet Martinus, non probabit talis chartula dominium, contra Martinum, Felin. *in cap. cum cauſam*, hoc notandum dicit nu. 5. de prob. quicquid de inſtrumentis antiquis locationum in contrarium dicat Aym *conſ. 54. n. 11.* plures citando. Sed ſecundum com. op. Bal. & aliorum *in d. l. cum aliquis*, limitari debet, ut non procedat in inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, licet ſit antiqua, quamvis Felinus *in d. cap. cum cauſam nu. 3.* velit, quod ſi inveſtitura eſſet in forma inſtrumenti, & eſſet antiquiſſima, bene probaret dominium Eccleſiæ, ſed eius dictum videtur contra com. ſecundum Valaſc. *d. quæſt. 9. num. 5.*

5 Ex hoc infertur limitatio *ad l. optimam, C. de cont. & com. ſtip.* in qua diſponitur, quod verba enunciativa diſponunt inter ipſos contrahentes, donec contrarium probetur, non habere locum in inſtrumento inveſtituræ, ſeu Emphyteuſis, Ruin. *d. conſ. 161. n. 13. lib. 1.* Alcia. *conſ. 9* Matheſil. *ſing. 70. alias 89.*

6 Infertur ex prædicta com. op. firmata, quod, ſi Eccleſia, vel privatus agat rei vendicatione, & ad probandum dominium, prout requiritur, ut *in l. in rem actio, ff. de rei vend.* & exhibeat inſtrumentum inveſtituræ factæ à ſe, vel Anteceſſoribus ſuis, non obtinebit, quia inſtrumentum conceſſionis in emphyteuſim, non probat dominium, niſi aliunde probetur per alios modos, ut per Bart. & alios *in l. rem quæ nobis q. ult. ff. de acq. poſſ.* ubi etiam Iaſ. *numer. 27. & ſeq.* idem Bart. & alij *in l. quædam in ſuo ff. de cond. inſt. Canoniſtæ in cap. illud, de præſcr.* cum aliis allegatis per Valaſc. *d. q. n. 7.* & quando agitur rei vendicatione, vel ad devolutionem, quod requiratur plena, & concludens probatio, & non ſufficiant locationes, ſeu conceſſiones emphyteuticæ, eſt deciſio 150. par. 1. in recent. ſibi etiam fuit dictum, non probari dominium, etiamſi quis emerit rem tanquam emphyteuticam, & recognoverit Eccleſiam, & ſolverit laudemium.

7 Declaratur tamen ſupradicta com. op. quod inſtrumentum inveſtituræ, non probetur dominium concedentis, etiam adverſos recipientem, ne dum contra alios, ut procedat, quando poſſeſſor convenitur actione reali, rei vendicatione, & ita loquuntur omnes Doctores ſupra citati; ſed ſi agatur actione perſonali, puta ex locato in materia locati contra conducentem, vel condictione. *in l. ſi quis conductionis, Cod. locat.* vel in materia Emphyteuſis ex lege Zenonis, *C. de iur. emph.* tunc ex talibus inſtrumentis benè probatur dominium adverſus recipientem, & emphyteutam; quia ab his non poteſt dominij quæſtio refricari. Bart. *in l. legata ff de adim. leg.* Alex. *in l. alienata ff. ſol. mat.* idem Alex. *conſ. 12. n. 4. & 43. n. 7. lib. 4.* Soc. *conſ 89. n. 11. lib. 1.* cum aliis enumeratis per eundem Valaſc. *d. quæſt. n. 15.* & quod ad effectum recognitionis, minor probatio ſufficiat, tenuit Rota *in recent. par. 1. numer. 2. & ſeq. & deciſ. 249.* unde ſufficit confeſſio inter proprietarium, & emphyteutam, etiam in præiudicium ſingulorum ſucceſſorum, & probatur etiam per apocham, & per aſſertionem, ut ibi dicitur, & ex recognitione probatur dominium inter recognoſcentem, & illum, cui fit recognitio, Rot. *in recent. par. 2. dec. 12. numer 3.* Valaſc. *eod. tract. quæſt. 9 num. 18.* ubi de mag. com. teſtatur Maſc. *de prob. conc. 544. num. 1. vol. 1. & conc. 603. n. 37. vol. 2.* Marius Burg. de Laud. *inſp 12. part. 3.* Rota *dec. poſth. 2. par.* 501. quando concurrit ſolutio canonis, & quod dominium probetur per confeſſionem dantis, vel recipientis, & contra ſucceſſores tam univerſales, quam ſingolares, eſt dec, Rot *par. 5 recent. & dec. 262.* ubi plures deciſiones allegantur, & in recol. per Paul. Rub. *dec.* 164. & infra num. 10.

Contrarium tenuit Rimin. *conſil.* 410. *n.* 3.

8 Declaratur ſecundò, niſi cum inſtrumento locationis, ſive emphyteuſis concurrerent aliqua adminicula, quia tunc, & dominium, & poſſeſſio locantis, & concedentis in emphyteuſim probaretur, nedum contra recipientem; ſed etiam contra alios. Bart. *in l. ad probationem C. locat.* Alex. *conſ 2. n. 3. lib. 4.* Dec. latè *conſ. 146. n. 14.* Soc. *conſ. 89. n. 1. l. 1.* Ruin. *conſ. 161. n. 1. l. 1.* Pariſ. latè *conſ. 104. n. 82. lib. 1.* cum alius cit. per Val. *d q. n. 16.* & quod inveſtituræ concurrentibus adminicolis, probent dominium Eccleſiæ, & quod adminicula ſint, plures ſcilicet inveſtituræ, & antiquiſſimæ, ſolutio affictus per multos annos, plures enunciativæ antiquiſſimæ diverſorum inſtrumentorum, tenet Rot. *par. 4. dec. 591.* cum aliis ibi allegatis, & habet locum ad omnem effectum, etiam caducitatis, Rot. *in recent. par. 2 dec. 290. n. 1.* ubi alia adminicula ponuntur, & Cavaler. *dec. 93. & dec. 105.* ubi adminicula ponit, & *dec. 164. in rec. per Paul. Rub.* ubi adminicula plura conſiderantur, & plura ponit Add. ad *dec. Burat.* 602. *& In recent. par. 2. dec. 193 n. 1.*

Declara,

9 Declaratur tertio, ſi Dominus præſcriptionem legitimè probaverit, obtinebit, & dominium eſſet probatum ex præſcriptione. Bar. *in d.l.ad probationem*, Abb. *in capit.cæterum col.pen.de iud.* Fel. *in rub.de praſc.col.3. in princ.* Pariſ. *d.conſ.* 104.*n.*94. Valaſ. *d.q.n.*16. & quod per ſolutionem canonis per annos 30. probetur dominium, etiam contra tertios, tanquam præſcriptum, tenet Rot. *in d. dec.* 290.

10 Declaratur quartò, niſi interveniat expreſſa recognitio in inſtrumento inveſtituræ: ea enim ſola ſufficit ad probandum dominium directum. Bal. *in l. cenſualis C.de donat.* Guid. *dec.Delph.*172.& hanc eſſe magis com.op. atteſtatur Valaſ. *c. q. num.*18. ubi dicit, quod
* probetur dominium, non ſolum adverſus recognoſcentem; ſed etiam adverſus tertium poſſeſſorem, ſequitur Alciat. *conſil. 9. colu. ult.* cum aliis per eum citatis, quod etiam dicit tenere Guilel. *in cap. Raynutius*, ubi quærit, quando fit recognitio cum clauſula prout ſui prædeceſſores fecerunt, & non apparet quomodo, & quid è contra; talis recognitio probet directum dominium contra Dominum & idem Valaſ. ponit practicam, ſcilicet quod in primis probetur, quod recognoſcens erat Dominus rei recognitæ, quo tempore in inſtrumento confeſſus eſt ſe habere rem à Titio directo Domino; hoc enim probato, & oſtenſo inſtrumento recognitionis, cenſetur probatum dominium Titij; allegat Rot. *conſ.* 2.*n.*100.& Mod. Pariſ. ubi etiam dicit tenere, quod ſi quis ſcienter rem ſuam tanquam Domini recognoſcat in emphyteuſim, vel feudum, res efficitur emphyteutica, vel feudalis; ſecus ſi errando, putans rem eſſe Eccleſiæ, cum ſit ſua; facit pro hac opinione tex. *in l.cuius per errorem ff. de reg. iu.* & quod confeſſio noceat omnibus ſucceſſoribus habentibus ab eo cauſam; & recognitio, quæ per ſe probet dominium, eſt *dec.*290.*numer.*3.*in recent.par.* x. ubi allegantur plures Doctores hanc opinionem tenentes, & videnda eſt *quaſt.* 36. *de Lau.* ubi plures retuli, ſed ſi cum recognitione concurrunt adminicula ad effectum declarandæ caducitatis res eſſet ſine difficultate, cum in deciſione eiuſdem Rot. *dec.* 400. *in recent. par.* x. dicatur ex ſola recognitione non probari dominium ad effectum caducitatis.

Nec huic limitationi, conſtare, dicit communis ſententia, quod inſtrumentum receptionis in emphyteuſim, non probet dominium, contra recipientem, neque con-
* tra alios; quia com. op. procedit, quando ſimpliciter offertur inſtrumentum, & vult quis probare ſe Dominum ex illo ſolo actu emphyteuticandi: tunc enim per inſtrumentum emphyteuſis, non probatur dominium, niſi alia plura concurrant; ſed ſi non ſolum offertur inſtrumentum, ſed etiam probetur eam, qui in emphyteuſim accepit, & dominium recognovit directum; adverſus recognoſcentem, & quoſcumque alios, probabitur, & ita procedit dicta limitatio de recognoſcente aliquem in Dominum.

11 Quod declaratur non ex tali confeſſione, ſeu recognitione inducatur traditio, & translatio dominij, ſi quidem non enumeratur inter modos, quibus nobis dominia quæruntur, non nudis pactis, vel recognitionibus, *l. traditionibus C. de pact.* nec quis poteſt nuda tantum voluntate abdicere à ſe dominium, *l.ſi quis vi.§.differentia ff.de acq. poſſeſ.* ſed ut inducatur tantum præſumptio fundum eſſe illius, in cuius favorem fit talis recognitio, ſeu confeſſio: & hic eſt ſenſus Bart. *in l.cum falſa C.d. iur.& fact. ign.* Dec. *in d.l. traditionibus* Guid. Pap. *de deciſ.*172. *col.*3. cum aliis citatis per eundem Valaſ. ubi ſupra, Burg. *de laud. inſp.* 12. *numer.* 16. *par.* 3.

12 Et exinde ſequitur, quod ſi recognitio, ſeu confeſſio directi dominij fiat in favorem talis perſonæ, ad quam privilegio iuris dominium, ſine traditione transfertur; quemadmodum Eccleſia, Civitas, Hoſpitalia, Pia loca, Caſtrum, ſeu Villa; tunc ſine dubio, Dominium ex ſola recognitione probabitur. Gui. *d. dec. in fine*, Valaſ. ut ſupra *numer.* 19. qui dicit ita intelligendum eſſe Rimin. *conſil.* 191. *n.* 19.*lib.*1. qui ſimpliciter contradicit, & ampliat procedere etiam, ſi in recognitione adſit clauſula conſtituti, vel alia translativa poſſeſſionis; quia non prodeſt ad probationem dominij: nam ficta traditio, licet poſſeſſionem transferat, non transfert tamen dominium Bar. *in l. cum falſa C. de iur. & fact. ign.* qui communiter ibi receptus eſt, licet Guid. *d. dec.* contradicat, Marius Burg. *de laud. d. inſp.* 12. *n.* 16. qui alios refert.

13 Subdeclaratur, niſi talis recognitio eſſet facta per minorem, quia tunc recognitio eſſet ipſo iure nulla Cavalc. *de uſuf. ſuc n.*137. qui dicit Bell. ita tenere in *conſil.* 46.*n* 16. & Doct. *in le. bonorum Cod. quæ admit.*

14 Adminicula autem, quæ requiruntur in probando dominium ſimul cum inſtrumento conceſſionis, erunt etiam, perceptio fructuum, alia inſtrumenta locationum, enunciativa, vel libri cenſuales Eccleſiæ, & vox, & fama publica, ut Alex. Pariſ. & Soc. in ſupradictis locis dicunt: quæ omnia applicanda ſunt ad emphyteuſim, dicit Valaſ. *d. q. num.*17. immo. Si non oſtendatur inſtrumentum emphyteuſis, cum his adminiculis; ſed ſolum probetur emphyteutica ſolutio lon-
15 go tempore facta alicui, probabitur directum dominium Dec. *conſ.*14.*colum.*3.*& conſ.*146. cum aliis adductis per eundem Valaſc. *ibidem*, & nos diximus ſupra *eodem tit quaſt.*15. & ſupra in ſecunda declaratione referuntur aliæ coniecturæ; Et alia adminicula ponuntur in *dicta deciſione* 290. *in recent.par.*2. ſcilicet plura inſtrumenta conceſſionum de eiuſdem bonis diverſis perſonis, cum expreſſione, quod ſint de directo dominio Eccleſiæ, ſolutiones canonum, inventarium, ubi reperiuntur annotati omnes canones, confeſſio, & recognitio, ut ſupra diximus *n.* 10.

16 Sed advertendum eſt circa libros Monaſterii, quod non probant in præiudicium tertij, niſi eſſent publici, ut per Fel. *in c.ad audientiam ver.decimo de praſ.* Aym. *de antiq. temp. par.* 1. *n.*248. Mand. *ad Alex.conſil.*127. etiam ſi excederent triginta annos, quinimò ſolum præſumptam probationem faciunt Burſ. *conſ.*26.*n.*29.*& ſeq. lib.*1. & hoc eſſe Iudicis arbitrarium, dicit Menoch. *lib.* 2.*cent.*1.*caſ.*3.*nu.*4. *& ſeq.* & quod libri Monaſterij probent ſemiplenè pro omnibus, & plenè in ſolventium præiudicium, cum aliis adminiculis, videndus eſt Burſat. *conſ.*330.*lib.*3.*à n.*99. *uſq.ad* 118. ſed non concurrente canonis ſolutione, ſolus liber non probaret. Rot. *dec. poſth. par.* 2. 181. *n.* 3.

17 Et quod ſi ex libris Archivij Monaſterij, Epiſcopatus, Rectoris, vel loci pij memoria aliqua antiqua, & decennalis, aut ultra appareret, poſſet inducere Iudicem ad credendum bona eſſe emphyteutica, licet de per ſe plenam non facerent probationem; ſed cum aliis adminiculis Cavalc. qui multos cumulat, *deciſ.* 45.*num.*94.*par.*1. ſed Menoch. *de arbit caſ.*90.*n.*30. dicit
18 probationem reſultantem ex libris antiquis cenſus, Iudicis arbitri eſſe, qui alios citat. Et quod libri Eccleſiæ concurrentibus adminiculis probent contra ſucceſſorem in bonis emphyteuticis, ad effectum manutenendi in quaſi poſſeſſione exigendi, tenet Rot. ut per Cavaler. *dec.* 75.

19 Advertendum tamen eſt, quod ſtante ſolutione diutina, cum particulis libri Monaſterij probari emphyteuſim, dixit Rom. *conſil.* 127. *cum apoſt.* & latiſſimè Vaſq. *de cont.illuſt.lib.* 2. *cap* 61.*in princ.* & quod per ſolutionem canonis probetur dominium, dixit Spec. *in d.§.nunc aliqua verſ.*64. *&* 143. Abb. *conſil.*73. 1.*vol.* Rom. *d.conſ.*127. & diximus ſupra in ſecunda declaratione. Et quod non ſufficiat unica ſolutio, & recognitio tenet Seraph. *dec.*1453.*in pri.* ſed ex ſolutionibus longiſſimo tempore factis, tanquam ab emphyteuta legitimè conſtet de emphyteuſi, tenet Rot. *in dec. poſth.* 8. *part.* 1.*n.*1. ubi ponuntur coniecturæ ad probandum emphyteuſim. Cavalc. *dec.* 291. *n.* 3.

Nec obſtare videtur, quod tenuit Caputaq. *deciſ.*280.
20 *par.*1. & Mareſc. *variar. reſol. capi.*85.*libr.* 1. ubi plures deciſio-

deciſiones cumulat; quod ſciiicet, locationes, confeſſiones, & ſolutiones, non ſufficiunt ad probandum dominium, quando agitur rei vendicatione quia tunc requiritur plena probatio, & non per indicia, & probationes, niſi quando domininm deducitur per viam exceptionis, ſed pienè probari debet, & non præſumptivè; Et ſic quando agitur ad caducitatem, quia Rot. coram Mellino, ut ſupra diximus in ſecunda declaratione, tenuit contratium, quod dominium probetur per inſtrumentum inveſtituræ, cum adminiculis, quæ Dec. eſt poſita qu. 11. infra *de var. cadue.* & ideo intelligendæ ſunt deciſiones in contrarium adductæ, ut procedant, quando deducuntur adminicula ſeparatim, non cum inſtrumento inveſtituræ, vel produceretur inſtrumentum ſolum, ut diximus etiam in prin. hujus quæſtionis; ſecus quando cum inſtrumento concurrunt aliæ conjecturæ; & confirmatur ex Dec. Rotæ *par. 2. poſth.* 18t. *numer.* 5. quod per confeſſionem extrajudicialem non probatur dominium, allegando dictam dec. Caputaq. alias opinio firmata in declaratione ſecunda, non ſubſiſteret; & idem voluit Rot. *diverſ. par. 2. deciſ.* 141. ubi dicitur, quod com. opinio eſt, quod inſtrumentum locationis non probet dominium, niſi concurrant adminicula, ex ſententia plurimorum Doctorum, & ibi aliquæ conjecturæ ponuntur; quod etiam probatur per deciſionem Seraph. 869. quam refetam, quia eſt brevis tenoris ut infra. Fuit reſolutum factum eſſe locum devolutioni, cum præſuppoſito, quod conſtet de identitate bonorum & ſolutionibus; nam licet agenti ad caducitatem, incumbat onus probandi, ut per Spec. *titul. de locat. §. nunc verò, verſ.* 72. Bero *conſil.* 99, *num.* 4. *lib.* 3. idque per ſcripturam, ut per Gloſ. *in l.* 1. *ubi* Bal. & Jaſ. *num.* 61. *C. de jur. emph.* Alex. *conſ.* 112. *in fine lib.* 1. Clar. *in ver. emphyteuſis qu.* 4. tamen hæc probatio viſa eſt adeſſe in caſu iſto, cum domininm per inſtrumenta inveſtituræ probetur de annis 1525. & per confeſſionem Camilli Spec. *titul. de feud.* §. 2. *verſ.* 5. Cure. jun. *conſ.* 140. *n.* 5. *l. lib.* 2. accedentibus ſolutionibus, quæ tamen per ſe non probarent, niſi concurreret tantum temporis ſpatium, quod induceret præſcriptionem. Guid. Pap. *quæſt.* 272. ſed hæc ſimul juncta ſufficiunt, cum oſtendatur publico inſtrumento Randonios habuiſſe jus à Camillo inveſtito ab Eccleſia per publicum inſtrumentum. ideo docto de identitate, & ſolutionibus res viſa fuit carere difficultate. Et poſt hæc inueni deciſinonem ejuſdem Rot. *in recentior.* 290. *part. prima*, ita tenuiſſe reſpondando deciſioni Verall. non habere locum, quando cum inſtrumento concurrunt adminicula, & non excludere legitimas probationes dominii, inter quas eſt illa de continuata canonis ſolutione, & quando non eſt actum expreſſè rei vendicatione, & quando incidenter dominium deducitur, ſufficiant conjecturæ, & in eadem deciſione dictum, quod deciſiones in contrarium allegatæ 53. Verall. Orani, & Mellini, reducuntur ad concordiam, & intelligi debeant quando poterat ſubeſſe ſuſpicio, ſecus quando ſumus in conceſſione recenti, & bona non deveniſſe ad poſſeſſorem, niſi titulo conceſſionis, & conſtaret de aliis conceſſionibus factis, & effectum ſortitis.

Declaratur quintò, niſi agatur de probandis antiquis confinibus rei emphyteuticæ; quia tunc per inſtrumenta antiqua probantur, Bal. *per illum tex. in c. cum cauſam de probat* Hip. *de probat. num.* 192. Cuman. *conſ.* 158. *col.* 1. quia in his probandis, non requiruntur plenæ probationes; ſed ſufficiunt ſemiplenæ, præſumptivæ, conjecturales *d. c. cum cauſam*, & ibi Fel. Aff. *dec.* 177. Corn. *conſ.* 333. *num.* 8. *lib.* 1. Soc. *conſ.* 77. *nu.* 2. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 42. *n.* 8. Pariſ. *conſ.* 27 *nu.* 15. *& ſeq. lib.* 1. & alii relati per Valaſc. *d. q. nu.* 21. & adverrendum eſt, quod vocabula, ſive contradæ, ubi prædia emphyteutica ſunt poſita, ex curſu centum annorum mutari poſſunt, & ideo ex duabus demonſtrationibus probatur identitas, licet non conſtet de nomine contradæ: Rot. *par.* 5. *rec. dec.* 79. *n.* 9. *& ſeq.*

22 Et quamvis inſtrumenta, mentionem facientia de confinibus enunciativè, dicendo, quod ſit vendita talis res, cui cohæret domus Titii, non probent domum eſſe Titii, quia res eſt inter alios acta; etiamſi eſſent plura inſtrumenta hoc enunciantia. Spec. *in d. §. nunc aliqua verſ.* 57. licet Cyn. & Abb. dicant *in l. cum aliquis C. de jur. de lib.* inducere aliquam præſumptionem, & Paul. ibi dicat, vehementem, & Bal. *conſ.* 186. vulgi opinionem. Et quod confinia expreſſa in inſtrumento probent reſpectu contrahentium; non autem quoad tertios, non intervenientes in inſtrumento, tenet Rot. *in recent. dec.* 195. *par.* 1. *n.* 6. attamen ſi aga-
23 tur de probandis finibus antiquis, dixit Bal. *in d. l. cum aliquis*, quod plenè probant illa ipſa inſtrumenta, etiam enunciativa loquentia, & confecta inter alios, ſequuntur Alex. & Jaſ. ibidem, alios citantes. Et idem dicit Dec. *n.* 2. Aym. *de antiq. temp.* 1. *par. num.* 70. Purp. *conſ.* 104. *num.* 24. Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 19. *Glol.* 18. videtur enim ejuſmodi inſtrumenta, propter longitudinem ab omni ſuſpicione remota; inſtrumentis enim antiquis indubitata lux veritatis aſſiſtit, Bal. *conſil.* 109. *in princ. lib.* 4. & quod unicum inſtrumentum, non probet, etiam in antiquiſſimis, Rot. *in d. deciſ.* 295. *in recent*

24 Declata tamen, ut non ſufficiat unum inſtrumentum: licet antiquum, ſed ſaltem duo, vel tria oſtendi debent. Rim. *conſ.* 93. *nu.* 27. *lib.* 1. Aym. ut ſupra n. 74. & hoc videtur tenere Rot. ut *in dec. diverſ. par.* 1. *dec. diverſ. part.* 1. *dec.* 185. *num* 1. ubi redditur ratio, & requiritur etiam, quod inſtrumenta ſint extracta ex aliquo Archivio publico, vel quod probetur ſaltem per famam notariatus ejus, qui illa ſubſcripſit, ubi citatur Aym. ut ſupra *par.* 1. *qu.* 8. *n.* 17. *cum ſeq.* & quod enunciativa debent eſſe ad minus duorum inſtrumentorum, quæ originem habeant à diverſis perſonis non ſuſpectis, tenuit Rot. ut per Cocc. *dec.* 69. *num.* 9. *& dec.* 105. & ita alias tentum per Rot. *In una Sabin. confinium*, teſtatur idem Cocc. *d. dec.* 69. quamvis producerentur duo inſtrumenta, habentia originem ab eiſdem perſonis, quia habentur pro uno, ut *in d. dec.* 295. *in recent.* & quod requirentur duæ enunciativæ diverſorum inſtrumentorum, & diverſarum perſonarum, ut faciant fidem in factis antiquis contra tertium, & ſint pronunciatæ à perſonis, non ſuſpectis. Mantic. *de tacit. & amb. lib.* 1. *tit.* 6. *num.* 22. *&* 23. ubi plures deciſ. refert.

Et non ſolum confinia probantur per inſtrumenta, ut dictum eſt, verum etiam per libros antiquos, eſt *tex. in c. cum cauſam de prob.* & Dec. *ibi n.* 1. dicit hoc intelligendum eſſe, quamvis illi libri ſub cuſtodia publica, poſiti non reperiantur, quia *tex. in d. c. cum cauſam*, hoc non dicit, cui aſſentit Valaſc. *d. qu. nu.* 25. ubi ponit alios modos probandi confinia. Sed ſi illi libri, quibus ab antiquis communiter creditum eſt, vel, reperiantur in loco, ubi ſolum ſervantur authenticæ ſcripturæ, non eſſe dubitandum, quia facerent plenam fidem, eſt tex. & ibi Fel. & alii in *c. ad audientiam de præſcrip.* Boër. *dec.* 105. ut ſupra *num.* 249. Valaſ. *ead. quæſt. num.* 26. ubi declarat, etiam, quod libri debeant eſſe ipſius Eccleſiæ, & hoc eſſe de mente omnium *in dict. cap. cum cauſam*, & Abb. *colum.* 2. dicit, ſi Epiſcopus ſcripſit in libro antiquo, illud Caſtrum per alium detentum pertinere ad Eccleſiam, & liber fuit detentus multis temporibus in camera Epiſcopi, non probabit dominium Caſtri, & Dec. *conſ.* 146. *n.* 14. & quod libri probent confinia, declarat Hieronym. de Mont. *de fin. reg. capit.* 63. *num.* 2. qui alios citat, ubi numero tertio, tenet hoc eſſe intelligendum, ubi agitur de magno præjudicio, plena fides adhibetur libris antiquis, ſi reperti fuerint ſub cuſtodia publica. Joan. And. & Hoſt. *in dict. capit. cum cauſam*,

& ita communiter teneri affirmat; nec eſſet tunc ne-
ceſſarium, quòd ſcriptura fuiſſet authentica, quando
reperiretur ſub cuſtodia publica, & maximè in caſi-
bus, in quibus erit difficilis probatio, prout eſt in
materia finium antiquorum, & refert Felyn. *in dict.*
cap. cum cauſam, quod omnes ſcribentes ſequuntur,
quod libri antiqui non faciant plenam fidem, niſi ab
27 antiquis noſtris fuerit illis fides adhibita, & ſic libris
hiſtorialibus, & Chronicis, quibus à majoribus noſtris
fides adhibita fuit, creditur, Gloſ. *in cap. inter dilectos*
in ver. magis, de fid. inſtr. & in cap. venerabilem in verſ.
tranſtulis de elect. Bart. *in l. 1. num.* 12. *ff. ſi cert. pet.* ubi
Dec. *nu.* aliàs eis non creditur, niſi in iis, quæ non ſunt
præjudicialia, ut in materia finium, inter Eccleſias, c.
cum apoſtolica de his, quæ fiunt à Præl. & ſimiliter
libris antiquis cenſualibus Eccleſiæ, repertis in ejus Ar-
28 chivio fides danda eſt, & quod ſcripturæ antiquæ pro-
bent confinia, & probentur præſumptionibus, eſt
dec. Ludoviſ. 434. & maximè, quando liber eſt ſcriptus
manu Notarii publici, & benè & legaliter tentus, &
cuſtoditus, maximè etiam quando ſolvens, deſcribi, &
annotari petiit in libro ſolutionum, nam videtur ap-
probaſſe, tenuit eadem Rot. *dec.* 290. *in recent. par.* 2.
num. 5. ſupra allegata.

29 Aliis autem libris privatis, non repertis ſub cuſto-
dia, in probationibus, quæ non ſunt ſuper confinibus
ſemiplena fides adhiberetur, antiquis, quando ſunt
virorum legalium, ſi juramentum eis præſtari poterit
ut voluit Soc. *conſil.* 7. *nn.* 16. *volum.* 2. & ſecundum
dec. Tholoſ. 496. ſic erit diſtinguendum. Aut ſumus in
30 procedentibus à voluntate ſcribentis, & liber probat,
ſecundum communem opinionem, *leg. Neſennius ff. de*
neg. geſt. & capit. fin. de ſucceſ. ab inteſt. vel ſumus in
libro, in quo reperitur aliquid ſcriptum, in ſcribentis
favorem, & non probat, niſi liber eſſet alicujus de-
functi boni: quia faceret aliqualem præſumptionem,
& probaret junctis aliis adminiculis, Boer. *deciſ.* 105.
num. 6. *tom.* 1. ubi dicit librum defuncti, bonæ vitæ,
31 facere ſemiplenam probationem, & ſufficere unum te-
ſtem, cum illo libro, vel in ſupplementum probatio-
nis, poſſet deferri juramentum hæredi, ſi tamen ſciebat
veritatem: & ſic libris mortuorum magis creditur,
quam libris vivorum, Soc. *conſil.* 197. *num.* 16. *volum.*
2. Bald. per illum tex. *in l. rationes, Cod. de prob.* & ibi
Paul. de Caſtr. qui hac ratione movetur, quod nemo
præſumitur velle mori cum peccato mortali, & idem
voluit Pariſ. *conſil.* 104. *num.* 76. & Ludoviſ. *dec.* 468.
nu. 11. & quod liber privatus probet, & maximè mer-
catoris, etiam contra tertium, concurrentibus admi-
niculis, latè Surdus *deciſ.* 199. *Rot. deciſ.* 776. *numer.* 3.
par. prima diverſ. adminicula autem ſunt, mors ſcriben-
tis, bona fama, nobilitas, & legalitas ſcribentis. Fa-
rinac. *dec. poſth. par.* 1. 321. *num.* 2. & ex verificatione
majoris partis partitarum: quamvis liber non habe-
ret requiſita à ſtatuto, ut ibi dicitur.

32 Et an inventarium bonorum Eccleſiæ probet con-
tra tertium licet ſit antiquum: Afflict. *deciſ.* 334. vi-
detur dicere, quod non faciat plenam probationem.

33 An autem ſcripturæ inventæ ſub cuſtodia publica,
& aliæ, quæ non ſunt repertæ ſub cuſtodia publica,
probent dominium, vide eundem Hierom. à Mont. *in*
d. tract. qu. 63.

34 Et non ſolum libris antiquis repertis in Archivio
Eccleſiæ, ſed ſi reperientur in domo Epiſcopi, vel
Præceptoris Eccleſiæ, homini honeſti, & legalis, dabi-
tur fides, Card. & Abb. *in dicto capit. ad audientiam*, &
ibi etiam Felyn. Boer. *d. dec. num.* 12. *ubi num.* 13. te-
net, quod ſtandum ſit libris terragiorum, ſeu laude-
miorum Eccleſiæ, continentibus nomina Cenſitarum,
& Emphyteuticarum & ſolutiones laudemiorum, &
penſionem, contra ipſos ſolventes, ut ex hoc ipſo
cenſeantur Cenſitæ, vel Emphyteutæ, ut voluit etiam
Rom. *conſil.* 127. Dec. *conſ.* 147. quod intelligendum
eſt in libris authenticis de Archivio Ecclſiæ, & propte-
rea contra ſubditos Eccleſiæ ſolventes; ſecus contra
alios: unde ſi producatur liber Monaſterii con-
tinens, quod Monaſterium habet redditum talis, vel
35 quod talis locus eſt redituus, ſeu penſionatius Mona-
ſterii, in tot libris, ſeu cordibus frumenti, ex hoc non
probabitur nec poſſeſſio earum terrarum, Bald. *in leg.*
ſi pater Cod. de act. empt. nec dominium, ut per eundem
Bald. & Salyc. *in leg. ſolemnibus Cod. de rei vendit.* Af-
flict. *deciſ.* 364. & idem erit, ſi in libro Monaſterii
reperiantur deſcriptæ ſolutiones canonum, ſeu lau-
demiorum talis terræ, ex hoc ſolùm, non probabitur
cenſus, vel emphyteuſis ejuſdem terræ, Anchar *con-*
ſil. 44. Aym. *in d. tractat. part.* 1. *num.* 247. quod de-
clara, niſi is cujus eſt terra, ſe ſubſcribat hujuſmodi
ſolutionibus, & libro, Dec. *in dict. capit. cum cauſam*
num. 3. Roma *conſ.* 291. Alexand. *conſil.* 10. *num.* 4. *lib.* 4.
Dec. *conſil.* 146. *num.* 13. benè verum eſt, quod liber
extractus ex Archivio Capituli, probat contra Capi-
tulum Rot. *in recollectis per Farin. dec. poſth.* 501. *par.* 2.
num. 3. & quod liber antiquus alicujus Monaſterii, vel
Epiſcopatus, in quo varii, & diverſi Adminiſtratores,
Factores, & Officiales bonæ vocis, & famæ, variis in
temporibus ſcripſerunt, bona eſſe feudalia, vel em-
phyteutica, aut cenſualia Monaſterii, vel Eccleſiæ,
& aliqui mortui eſſent, aut aliquæ partitæ eſſent veri-
ficatæ, faciat magnam præſumptionem; adeo quod
transferat onus probandi contrarium in adverſarium,
36 tenet Born. *dec.* 27. *num.* 84. *par.* 2. qui alios citat, &
dec. 30. *num.* 109.

Ultimo limitat Valaſc. *numer.* 30. non habere lo-
cum, quando Princeps conceſſiſſet in Emphyteuſim:
nam tunc inſtrumentum probaret dominium ejus;
quod intelligendum eſt, ſi modò conſtet de Princi-
pis placito, volentis dominium rei conceſſæ, ſine tra-
ditione, transferri, vide, quæ allegat.

37 Et quia ſupra fecimus mentionem de inſtrumenti
antiquis, videndum eſt, in hac materia probatio-
num, quot anni requirantur, ut inſtrumentum cen-
ſeatur antiquum: Doctores, *in c. veniens de teſt. & in*
l. cum aliquis Cod. de jur. delib. dicunt, antiquum, id
dici, quod tempus centum annorum excedit Jaſ. *in*
l. admonendi n. 209. *de jur. jur.* Alex. *conſ.* 8. *num.* 7. *&*
conſ. 208. *num.* 11. *lib.* 2. *& conſ.* 12. *lib.* 4. Corne. *con-*
ſil. 239. *num.* 37. *vol.* 1. Dec. *conſil.* 121. *nn.* 8. Bertran.
conſ. 283. *num.* 4. *&* 10. *lib.* 3. *Dec. Tholoſ.* 439. Curt.
Sen. *conſ.* 83. *num.* 24. Soc. *conſ.* 39. *num.* 7. *vol.* 1.
Afflict. *dec.* 267. *nu.* 3. & hæc eſt com. opin. ut refert
Hier. de Mont. *in tract. de fin. reg. cap.* 79. *numer.* 4.
Aym. *de antiq. temp. p.* 1. *num.* 2. & hanc opinionem
ſequitur Rot. ut per Verall. *dec.* 28. *lib.* 1. & in ſpecie
in materia inſtrumenti antiqui Rot. *diverſ. part.* 4.
dec. 723. *num.* 3. Cocc. *dec.* 79. *nu.* 9. ubi dicitur, quod
hæc ſit com. op. ut per Alex. & Jaſ. *in l. cum aliquis*
ſupra allegata; & ita alias tenuiſſe Rot. coram Orano,
teſtatur idem Cocc.

Menoch. *de arbit. lib.* 2. *caſ.* 3. referendo plures opi-
niones, *n.* 2. dicit, quod crebrior opinio eſt, hoc eſſe
poſitum in arbitrio Judicis, & refert hanc opinionem
tenere But. & Hoſt. *in c. illud, de præſump.* & idem
But. *in cap. quoniam contra, de probat.* Alex. *conſ.* 4. *n.*
12. *& conſ.* 187. *num.* 4. *lib.* 42. *& conſ.* 9. Soc. Sen.
conſ. 89. *col.* 2. Afflict. *dec.* 83. *num.* 7. Cravet. *de an-*
tiq. temp. in princ. num. 3. Ruin. *conſ.* 92. *numer.* 10. *lib.*
4. Marſ. *in l. quæſt. num.* 49. *&* 58. Tiraq. *in l. ſi un-*
quam, num. 33.

Noviſſimè Farin. *in tractatu de teſt. qu.* 69. *nn.* 141.
refert opinionem tenentium requiri ſpatium centum
annorum, eſſe crebriorem, citando Ceph. *conſ.* 250. *n.*
18. *lib.* 2. qui hoc atteſtatur, Maſc. *de probat. lib.* 1. *concl.*
104. *num.* 4. Honded. *conſ.* 17. *num.* 56. Villalob. *com.*
op. lit. A. nu 106 *ſed num.* 145. dicit, quicquid ſit de jure
Rot. ſervat, quod tempus antiquum in materia teſtium
dicatur ſexaginta annorum dempto tempore litis, al-
legat Caputaq. *dec.* 5. *numer.* 3. *par.* 3. Paul. Granut.

Theore.

Theore. 22. *nu.* 4. *& ſeq.* qui refert deciſionem factam coram Seraph. ſub die lunæ 23. Maii 1569.

Sed non eſt recedendum in materia inſtrumentorum à prima opinione, propter auctoritatem Rotæ, quæ ſæpius ita tenuit, ut dicitur *in d. dec.* 69. *numer.* 9. Cocc.

QUÆSTIO XXVII.

SUMMARIUM.

Reus non tenetur edere actori inſtrumentum, ad fundandam ejus intentionem, nu. 1.

Emphyteuta cogitur oſtendere Domino directo inſtrumentum emphyteuſis, & poſſeſſionem, pro qua ſoluit, & ſuos confines: quod ſi non fecerit, poterit Judex declarare finitam eſſe emphyteuſim, & magis hæc opinio procedit favore Eccleſiæ, & in Cenſitis, & Feudatariis n. 2.

Declaratur habere locum, quando conſtat eſſe emphyteutam, vel emphyteuſis non negatur, n. 3.

Subdeclara nu. 4. *ſubdeclara ſecundo. n.* 8.

Declara ſecundo dummodo Dominus qui petit, juret de calumnia prius, num 9.

Declara tertiò, num. 10.

Declara quartò, num. 11.

Declara quintò, num. 12.

Declara ſextò, num. 13.

Emphyteuta occultans protocollum inveſtituræ, perdit emphyteuſim, num. 5.

Emphyteuta, ſi in pretio mentiatur, ut ſolvat minus laudemium, emphyteuſim amittit. nu. 6.

Emphyteuta aſſerens emphyteuſim eſſe perpetuam, cum eſſet temporalis, amittit emphyteuſim, n. 7.

Edere nemo tenetur inſtrumentum, niſi ſolvat partem pretii, quod ſoluit Notario, nu. 11.

Emphyteuta non poteſt interpellare Dominum, ut oſtendat pro qua re canonem ſolvat, ſed Dominus hoc facere poteſt. n. 14.

Emphyteuta poteſt oſtendere unam rem correſpondentem penſioni, pro qua ſoluit canonem, etiam deteriorem, & quomodo hoc procedat, nu. 15.

Et quando non conſtat, pro qua reſolvitur penſio, recurrendum eſt ad conjecturas, ibid. & quæ ſint, declaratur.

Actio, quæ competit Domino contra emphyteutam, ad edendum inſtrumentum, nu. 16.

SUpradictæ quæſtioni proxima eſt alia quæſtio, An emphyteuta teneatur oſtendere Domino inſtrumentum emphyteuſis, & confines fundi, pro quo ſoluit canonem? Et pro parte negativa, eſt regula generalis, quod reus non tenetur edere actori inſtrumentum, ad fundandam ejus intentionem, *l. qui accuſare, & leg. fin C. de eden.* quia nimis grave eſt, ut exhibeat arma, cum quibus ſibi bellum infertur, *l. nimis grave, C. de teſtibus.*

1 [Marginal number 1 stands beside the line "ralis, quod reus non tenetur…" in the paragraph above.]

2 Sed partem affirmativam, quod emphyteuta cogitur oſtendere inſtrumentum emphyteuſis Domino directo, & poſſeſſionem, pro qua ſoluit, ac etiam ſuos confines, quod ſi non fecerit, poterit Judex decernere, finitam eſſe emphyteuſim, & conſolidatam cum directo dominio, tenet Baldus *conſ.* 225. *lib.* 1. ubi loquitur tam de edendis inſtrumentis, quam etiam declarandis confinibus poſſeſſionum. Spec. *in titulo de locat. § nunc. aliqua, verſ.* 59 60. *&* 141. Jaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emph. num.* 5. Alciat. qui hanc dicit eſſe receptiorem ſententiam *in l.* 1. *C. de eden.* cum aliis congeſtis per Valaſc. *de jur. emph. qu.* 8. *num* 2. *&* 3. qui etiam reſpondet contrariis, infinitos citando, quod Vaſallus cogitur oſtendere Domino inſtrumentum feudi, & confines feudi; *num.* 7. dicit, quod hæc eſt indubitabilis, & recepta ſententia; quæ multo magis procedit favore Eccleſiæ,
* & abſque etiam dubio procedit ad replicationem fundandam, & ſimiliter in Cenſita, & Feudatario habet locum, ibi *nu.* 8. Corb. qui etiam alios citat, *de cauſ. privat.* ex eo quod emph. non oſtendit, Dom. inſtr. investit. videnda etiam ſunt ea, quæ diximus ſupra *hoc titulo qu.* 25. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 20. *num.* 12. *& ſeq.* Cogitur etiam emphyteuta edere inſtrumentum Domino, ad probandum fraudem commiſſam circa pretium, ad hoc ut minus laudemium conſequatur; ut non utatur jure prælationis, ut dicemus *in tit. de alien. qu.* 1. *in fin.*

3 Declaratur tamen hæc com. op. procedere, quando emphyteuſis non negatur, vel alias conſtat emphyteutam eſſe. Alciat. *in d. l.* 1. *C. de eden.* Gloſ. *in c. l.* 1. *§. illud de probib. alien. feud. per Feder & in l.* 2. *verſ jurata. C. quando, & quib. quar. par. deb. lib.* 10. Platea *in l.* 1. *Cod. de adminiſt. Reipub. lib.* 11. Et ratio eſt, quia Dominus habet intentionem fundatam; contra emphyteutam. Pariſ. *de reint. feud. fol.* 19. *num.* 14. Platea *in d. l.* 1. Valaſc. *d. qu.* 8. *nu.* 9. Et quod habeat locum, quando fatetur ſe emphyteutam, & non oſtendit inſtrumentum, & negat illud habere, poſſit incontinenti expelli à Domino, quaſi præſumatur emphyteuſis finita, Corb. *eadem cauſa*, qui alios citat, ſed ſi negat eſſe emphyteutam illius, qui hoc poſtulat, non cogitur edere, nec copiam ſuorum inſtrumentorum facere, per regulam *l. qui accuſare, & in l. fin. Cod. de edend. & in l. cogi. C. de pet. hered.* Ang *in l. Prætor ait, §* 1. *ff. de eden.* Jaſ *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. nu.* 175. cum aliis congeſtis per Valaſc. *nu.* 9.

4 Subdeclara, quod ſi Dominus directus convinceret emphyteutam de mendacio, eo ipſo amitteret emphyteuſim ex *tex. in § fin.* & ibi afflict. *titulo de lege Corad.* Jaſ. *in l.* 2. *nu.* 85. *& ſeq.* Pariſ. *de reint. feud. fol.* 19. *n.* 15. cum aliis citatis per Valaſc. *d. qu. numer.* 10. Corb. *de cauſ. privat. ob. mend.* & nos dicemus in *tit. de var.*
5 *ead. qu.* 5. Accedit etiam, quia Vaſallus, ſeu emphyteuta occultans protocollum inveſtituræ, feudum, ſeu emphyteuſim perdit, Afflict. *in cap. Vaſallus. ſi feudum. tit. ſi de feud. fuer. cont. nu.* 14. ubi etiam declarat, quomodo probetur talis occultatio, facit etiam, quod ſi em-
6 phyteuta in pretio mentiatur, ut ſolvat minus laudemium, amittit emphyteuſim, Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 21. Gozad. *conſ.* 47. *num.* 7. Tiraq. *de ret. conſang. §.* 4. *Gloſ.* 2. *nu.* 2. Corb. *de cauſa privat. ob mend. num.* 21. & idem ſi falſum committendo, aſſerat emphyteuſim eſſe perpetuam, cum re vera, ſit temporalis. Valaſc. *ead. qu. numer.* 11.

7 Subdeclara ſecundò, quod, ſi emphyteuta confiteatur emphyteuſim: neget tamen ſe habere inſtrumentum, poterit per Dominum expelli, ut dictum eſt; quia præſumitur emphyteuſis finita, Jaſ. *d. l.* 2. *numer.* 175. Bald. & Ang. *in d. l. Prætor ait, §* 1. *num.* 1. niſi qui negaret inſtrumentum ſe habere, allegaret ſe per 30. vel 40. annos canonem emphyteuticum ſolviſſe, quia tunc præſumeretur emphyteuſis perpetua, Jaſ. & Angel. *in dictis locis*, & Corb. *d. cauſa*, quod intellige, ut infra *num.* 13. Mant *citato loco num.* 14.

Diſſentit Jaſ. *in l. ſi legatum num.* 10. *ff. de eden.* ubi tenet, quod emphyteuta, licet probet per 40. annos ſolviſſe, poſſit expelli. refert Corb. *d. cauſa.*

Declara ſecundò prædictam communem opinio-
8 nem, procedere, dummodo Dominus, qui petit, juret prius de calumnia, hoc eſt, ſe non malo animo, & calumniandi gratia, petere, ſed juris ſui conſervandi ac tuendi. Spec. *tit de locat. §. nunc aliqua verſ.* 141. Pariſ. *de reint. feud fol.* 19. *col.* 1. Jaſ. *d. l.* 2. *nu.* 175. cum aliis per Valaſc. allegatis *d. qu. n.* 12. *& ſeq.*

9 Declara tertiò, non habere locum, ſi emphyteuta dicat ſe amiſiſſe inſtrumentum, ſi modo id non de induſtria, & conſultum factum ſit: quod in dubio credendum eſt, ne præſumamus malum, juxta regulam, eſtote miſericordes, *de reg. jur.* & maximè in facto antiquo: & juret ſe non habere, ut per Pariſ. *d. fol.* 19. *n.* 6. ſed ſi probaretur de induſtria fuiſſe inſtrumentum amiſſum, incideret in pœnam caducitatis. Valaſc. *d. qu. num.* 15. & vide ſupra *quæſt.* 25. *hoc eod. tit nu* 27. & quod ſtetur juramento emphyteutæ, ſe inſtrumentum non

habere, tenet Bald. *in l. Prætor ait. §. 1. num. 2. ff. de eden.* quem refert. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 10. *nu.*13.

11 Quartò declara, modo Dominus directus ſolvat partem pretii, quod emphyteuta ſolvit Notario pro inſtrumento; idque eſt generale in omnibus caſibus, in quibus fit editio proprii inſtrumenti. Alciat. *in d. l. qui accuſare*, *& in dict. l.* 2. eſſet enim iniquum, ut inſtrumentum à Tabellione propria mercede redemptum, quis gratis alteri edat, licet Valaſc. ibi dicat *n.* 17. in Foro, non obſervari, quia inſtrumenta abſtracta fortaſſis modico pretio conſtant.

12 Quintò declara, etiam habere locum, ſi Dominus directus poſſet ex protocollo Notarii de emphyteutico contractu plenè informari, & de jure ſuo certior fieri: hæc enim eſt omnium Doctorum mens in dictis locis; alioquin ſi aliunde, non poſſet de jure ſuo inſtrui, quam ex inſtrumento emphyteutæ tunc alia juris ratione cogeretur emphyteuta edere, ſicuti quivis alius, ex traditis per Alciat. poſt alios *in d. l.* 1. *in* 8. *caſu*, & per Valaſc. *eod. nu.* 17,

13 Sextò declara, niſi emphyteuta juſſus edere inſtrumentum emphyteuticum, aſſerat ſe dumtaxat titulo juris eſſe tutum, ex tempore longiſſimo quæſito; vel allegaret præſumptam emphyteuſim: tunc enim, non cogeretur edere inſtrumentum; quia præſcriptio tantum tribuit, quantum expreſſa conventio, cum omnibus neceſſariis qualitabus tribueret, ut habetur poſt Gloſ. *in l.* 1. *C. de ſervit.* per Soc. *conſ.* 47. *lib.* 3. Jaſ. *in l. ſciendum num.* 25. *ff. de verb. oblig.* Dec. in Rub. *de prob. num.* 13. & per alios, quos citat Valaſc. *d. qu. n.* 18. & diximus ſupra in ſecunda ſubdeclaratione: quia tunc præſumeretur emphyteuſis perpetua. Corb. *dicta cauſa*, & diximus aliqua de hac re, ſupra in Præludiis *qu.* 14. *num* 39. quod non habet locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quia ſolùm præſumitur conceſſa uſque ad tertiam generationem. Valaſc. *de jur. emph. qu.* 1. *n.* 14. & nos diximus ſupra hoc *tit. qu.* 12. *in fine.*

14 Infertur ex ſupradictis, quod emphyteuta, non poteſt interpellare Dominum directum ut oſtendat pro qua re canonem ſolvat, ſed bene Dominus cogere poteſt emphyteutam, ſi eſt in quaſi poſſeſſione exigendi canonem. Natt. *conſ.* 3. *numer.* 5. ubi tenet, quod, ſi Eccleſia interpellat emphyteutam, ut oſtendat pro qua re ſolvat, ex quo neſcitur, pro quibus prædiis ſolvatur, ut emphyteuta eligat rem deteriorem, dicat ſe pro illa ſolvere: tunc Eccleſia, ſi velit dicere, quod ſolvit pro pluribus, & melioribus prædiis, habet illud oſtendere, tanquam fundamentum ſuæ intentionis, *l. actor. C. de prob.* ita Spec. *in d. §. nunc. aliqua. ver.* 62. Et facit pro hac opinione, Gloſ. *not in l cum de lege ff de prob.* ubi hæres ad oſtendendum facultates defuncti, poteſt dicere, ſe non repetiſſe in bonis illius, niſi tot, & talia: & qui vult dicere, quod ſunt plura alia, habet probare. Et Spec. *in d. §. nunc aliqua ver* 50. vult, quod Judex habet arbitrari, pro quibus prædiis ſolvatur, ex quantitate penſionis conſtitutæ: ſed hoc haberet locum in locatione, non in contractu emphyteutico, in quo ſæpè modica penſio conſtituitur pro magnis proprietatibus: & ideo Bald. *in cap. Vaſallus il primo Si de feud. fuer. cont. inter Dom. & Agn* dicit, quod quando eſt quæſtio inter Dominum, & Vaſallum, quia Dominus dicit, Vaſallum habere à ſe plures poſſeſſiones in fundum, Vaſallus autem aſſerit eſſe pauciores, quod Judex ex informatione domeſticorum, habet hoc judicare, item ſecundum communem famam: & ita Natt. credit fieri poſſe in emphyteuſi: & non præſumitur emphyteuticum quicquid intra fines continetur Hoſt. *in cap. nimis num.* 4. *de jur.* Rot. *dec.* 150 *n* 5. *&* 295. *nu.* 8. *in fine par.* 1. *recent.* & Clar. *§. feudum qu.* 18. ſed op. Hoſt. & aliorum procedit in generali conceſſione, vel etiam procedit, ſi emphyteuta oſtenderet, pro quibus rebus canonem ſolvit, & non oſtendat bona omnia, præſumentur emphyteutica. Rot. in recollect. per. Paul. Rub. *dec* 120. *n.* 12. *& ſeq.* ſufficit tamen oſtendere certam quantitatem, quæ ſit proportionata canoni, & petens majorem quantitatem, probare tenetur, ut dicitur in *ead. deciſ.* 120. *numer.* 14. ſed videnda ſunt, quæ diximus ſupra hoc titulo *q.* 25. *nu.* 29. *& ſeq.* & videndus etiam eſt Magon *dec. Florent.* 2. *nu.* 10 Quod autem dictum eſt, ſi emphyteuta confiteatur, ſe eſſe emphyteutam, Dominum poſſe dicere, eum penſionem ſolviſſe pro omnibus rebus, quas poſſidet in illo loco, in quo erat emphyteuſis, niſi ipſe oſtenderit, pro quibus rebus ſolverit, & onus probandi in emphyteutam transfunditur, declaratur, niſi emphyteuta juſtam habeat cauſam ignorantiæ, veluti ſi ſucceſſerit in jus alterius, Alber *in l. ſi certis annis*, *nu.* 10. *Cod. de pact.* & ſequitur Natt. *conſ.* 4. *nu.* 11. ſed Mant. *citato loco nu.* 17. dicit, quod hæc ignorantia, non ſibi videtur probabilis, quia quilibet præſumitur ſcire quantitatem, & qualitem, ſui patrimonii. Aret. *conſ.* 15. *in fine*, maximè, quando ſolvit Rom. *conſ.* 127. *ad fin.* & ita reſpondet Ceph *in conſ.* 508 *n.* 2. quod in primo emphyteuta nullam recipit dubitationem; quia in facto proprio, non eſt tolerabilis ignorantia, *l. ult. ff. pro ſuo, & l. quamquam, C. ad Vell* ſed & filius, ratione cohabitationis, præſumitur ſcire qualitates patrimonii patris ſuperſtitis. Soc. Sen. in ſubſcriptione ad Ruin. *in conſ.* 50. *nu.* 17. *lib.* 1. & Cæph. *dict. conſ.* 508. *num.* 9.

Declaratur ſecundo, quod emphyteuta tenetur oſtendere bona emphyteutica: ſed ſi aliqua oſtenderit, & Dominus dixerit alia reperiri, tenetur probare, & ſi emphyteuta non poſſet oſtendere, pro quibus rebus ſolvat penſionem, non eſt illico totum ejus patrimonium præſumendum emphyteuticum ſed prius ad conjecturas recurrendum: nam Judex debet inſpicere conſuetudinem Eccleſiæ concedentis, & morem regionis, & pretii quantitatem, ſi pretium intervenit, & annuam penſionem, & ſecundum eam arbitrabitur, quanta fuerit poſſeſſio emphyteutica, & ideò ſi poſſeſſiones magnæ ſunt æſtimationis, & penſio modica, non eſt præſumendum pro omnibus bonis ſolviſſe ſed æſtimari debet; ex quantitate, & modo, pro qua poſſeſſione ſolvat, & hanc op. tenuit Pyl. gloſator antiquus, quem ſequitur Spec. *in d. §. nunc aliqua, ver.* 60. *&* 61. Alber. *in d. l. certis annis*, *n.* 30. Bald. *in c.* 1. *n.* 2. *de Vaſal. qui conſt.* Loth. Fulgoſ. *conſ.* 227. *n.* 1. Afflict. *num.* 26. *de cont. inter maſc. & fam.* & vide, quæ dixi ſup. *qu.* 25. *num.* 24 *&* 27 & ſecundum Bald. *conſ.* 109. *lib.* 4. *ſub n.* 1 prius recurrendum eſt ad inſtrumenta antiqua, ſed ſi per inſtrumenta non apparet; quia emphyteuſis eſt antiqua, & termini prædiorum ſunt mutati, recurrendum eſt ad teſtes antiquos, ſi qui ſunt, & ad famam, cujus contrarii memoria non exiſtat, & facit pro hac opin. quod dixi ſupra, *qu.* 25. *n.* 6 *& n.* 20 & ſi hoc modo non poteſt liquere, tunc ad conjecturas recurrendum eſt, & inter meliores ponit probationem quantitatis pretii: ſed hæc conjectura, non videtur probabilis, quia pro modico canone pleurumque conceditur res magni valoris, ut tenet Ruin. *conſil.* 30. *nu.* 18 *lib.* 1. Natt. *dict. conſ* 3 *n* 6. Spec *d §. nunc aliqua n.* 62. & refert Mant. ubi ſupra *n.* 23. Unde concludendum cenſeo, quod hæc ſola conjectura non ſufficeret; ſed ſi aliqua alia concurreret, nempe fama, ut ſupra diximus, & *in d. qu.* 26. *nu.* 6. crederem quod ſufficeret; & videndus erit Magon. *d. dec.* 2. *num.* 10.

Notandum tamen eſt, ſi Eccleſiæ ſcire deſiderat, pro quibus poſſeſſionibus ſolvatur ſibi penſio, quæ longo tempore fuit ſoluta, quod penſionarius non teneatur oſtendere, ſi juſtam cauſam ignorantiæ prætendat, quia fortè alii ſucceſſit. *l. qui in alterius. ff. de reg. jur.* ſecundum Alber. de Roſa. *in leg. ſi certis annis veritatem quæritur*; *C. de pact. rel.* per Natt. *d. conſ. n.* 11. de qua re nos dicemus *in tit. de alienat.* quando tractabimus, an ignorantia excuſet: & vide ſupra *hoc tit. qu.* 25.

Ulti-

16 Vltimò quærendum eſt, quo remedio, vel qua actione cogendus ſit emphyteuta, ad edendum inſtrumentum, & qua pæna afficiendus ſit? Alciat. & Rip. *in d. l. 1. & fin. c. de edend.* tenent, quod, ſi emphyteuta Domino directo nolit inſtrumentum edere, poterit Iudex finitam eſſe emphyteuſim, judicare, ex Bald. *conſ. 225. volum. 1.* quod intelligendum eſt, poſt indictam comminationem, & poterit etiam comminari, ne amplius illi in inſtrumento fides detur, juxta doctrinam Innoc. *in cap. G. perpetuus, de fid. inſtrum.* Baldus *in cap. ſi Vaſallus de cont. inveſt.* Pariſ. *de reint. feud. fol.* 19. *nu.* 19. & Valaſc. *d. qu. nu.* 19.

QUÆSTIO XXVIII.

SUMMARIUM.

Remedium legis ſecundæ C. de reſc. vend. non habet locum in contractu emphyteutico, nu. 1. Contrarium, nu. 2.

Penſio juſta, quæ dicatur, n. 3.

Penſio injuſta, quæ ſit, nu. 4.

Penſio reducitur ad æquitatem, quando adeſt læſio, & quæ veniunt probanda, nu. 5.

Remedium l. 2. C. de reſc. vend. an habeat locum finita emphyteuſi num. 6.

Et in emphyteuta emente à primo eod. num.

Laudemium, an debeatur, ſi venditor emphyteuta reſcindat contractum remedio d. l. 2. nu. eod.

1 EXaminanda nunc venit illa quæſtio, An in contractu emphyteutico ſit locus remedio, *l. 2. Cod. de reſc. vend.* Spec. *in tit. de empt. & vend. § nunc dicendum, nu.* 14. tenet; quod remedium *l. 2.* non habeat locum in contractu emphyteutico, ſequitur Iaſ. *in l. 1. C. de jur. emphyt. num.* 25. ubi alios citat; Eandem opinionem tenet Imol. *in c. cum dilectis, nu.* 18. *de empt. & vend.* cum aliis, quos refert Valaſc. *de jur. empht. qu.* 10 *nu.* 19.

Probatur hæc opinio; quia penſio, quæ ſolvitur, non pro pretio, & mercede ſolvitur; ſed in recognitionem directi dominij. Bartol. *in l. 1, num.* 4. Bald. *num.* 7. & Iaſ. *numero* 17. *Cod. de jure emphyteutico*, & nos diximus in Præl. & ideo, quamvis ſit minima, conſiſtit emphyteuſis. & dominium directum recognoſcitur, cum magna penſione, ſicut cum uno nummo, vel una gallina, & uno ovo: & quia etiam proprietas ampla poteſt pro minima penſione in emphyteuſim dari. Ruin. *conſ. 50. numero 4. & 18. lib. 1.* unde in penſione non datur ulla læſio conſiderabilis, ut ſit locus, *l. 2. de reſc. vend.* & quia etiam, *l. 2.* fundatur in valore juſto rei; & ideo ceſſante ratione legis, ceſſare debet ejus diſpoſitio. *l. 4. §. toties. ff. de damn. infect.* Hip. *ſing.* 339. Tiraq. *de ret. §. 8. gloſ. 7.* & alios refert Gabriel *in titulo de emptore, & vend. conc. 1. nu.* 75. tenentes dictam opinionem nempe Bald. *in rub. C. de jur. emph. col. fin.* Abb. *in c. cum cauſam, col. pen de empt. & vend.* Paul. de Caſtr. *conſil.* 385. *vol. 2.* Alex. *conſ. 112. col. pen. vol. 1.* & Iaſ. *in dict. l. 1. col. 19. & in l. de quibus col. 8. ff. de legibus.* Contrariam opin.

2 tenent idem Spec. *de §. nu.* 114. Bald. *in d. l. 2 nu.* 6. & ibi Salyc. *num.* 8. & Paul. de Caſtr. *n.* 14. Rom. *in l. ſi quis cum alter num. 19. ff. de verb oblig.* Alber. *in cap. cum cauſa de empt. & vend.* Cæpol. *in tract. de ſimul. cont.* primò caſu, Covar. *lib. 7. cap.* 12. ubi teſtatur hanc eſſe magis com. ſententiam. Pinel. *in d. l. 2. pri.*

4 *par. cap. 3. col. pen.* Soc. *conſ. 85. numer. 11. lib. 1* cum aliis adductis per Valaſc. *ſub dict. num.* 19. Cagn. *in dict. l. 2. nu.* 503. Add. ad pract. Papien. in forma libelli quo agitur ad ficti præſt. *in ver. cum omni ſuo,* & dicit pro hac opin. eſſe Glol. *in l. ſi ea penſione Cod. de uſur.* Teſſ. *dec.* 120. & alios cumulat Gab. *in dict. concl. num.* 76. ubi concordando dictas opiniones, dicit, quod prima procedat, quando conſideratur ad verum valorum ipſius rei: ſecunda autem, quando conſideratur deceptio ad valorem juris emphyteutici, ex mente Cæpol. *de ſimul. cont. colum. 4. verſ. item habet locum.*

Retenta tamen communi opinione, reſponderi poteſt rationibus in contrarium adductis, quod licet penſio conſtituatur principaliter pro recognitione dominij, non ideo deſinit, licet minus principaliter haberi ratio penſionis in vim mercedis: & ideo Dominus directus, poteſt allegare ſe læſum, quia recognoſcitur pro penſione injuſta, & inſolita, dari pro re ſimili: ſimiliter emphyteuta poterit allegare læſionem, quia recognoſcit Dominum pro penſione, excedente dimidiam juſtæ penſionis ſolitæ pro eadem re dari, & hanc opinionem tenet Bero. *conſ. 84. n. 18. & ſeq. lib. 1,* licet Mant. qui eum refert *de tacit. & ambig. tit. 2 nu.* 52. de hoc dubitet, & quando *l. 2. Cod. de reſc. vend.* habeat locum, cum ſuis ampl. & limit. videndus erit Gab. *d. concl. 1. de empt. & vend.* & Teſſ. *dec.* 165.

3 Sed quæ debet eſſe juſta penſio in contractu emphyteutico, Paul. de Caſtr. *in Auth. ſi quis ruinas C. de Sac. San. Ecc.* ponit plures caſus, & Valaſc. *de jur. emphyt. qu.* 11.

Et Gloſ. ult. *in Auth. perpetua, Cod. de Sac. San. Eccl.* dicit, penſio juſta eſt illa, quæ collecta in 20. annis, continet rei æſtimationem; & ſic, ſi excedat in 20. annis valorem prædij emphyteutici, erit injuſta, per tex. in Auth. *de non alien. aut permut. reb. Eccl §. ſi vero alicujus*, ſed Tiraq. optimè docet *de retract. §. 1. Gloſ. 6. n* 29. qui multos more ſuo enumerat; quod ſcilicet juſta penſio ſit illa, quæ in dictis annis 20. collecta, conficiat rei æſtimationem, & hæc eſt communis & recepta, ut per Gloc. *de locat. fol.* 48. *n.* 15. qui plures atteſtantes de com. allegat: licet non deſint, qui aliter ſentiant. Valaſc. autem *de jur. emph. quaſt. 11. num.* 2. tenet, quod tex. *in dict. §. ſi vero*; & Gloſ. *in Authent. perpetua*, loquuntur, quando res Eccleſiæ magna, magno pretio, ſed parvas reddens penſiones, aut nihil ferè penſionum, datur in emphyteuſim: tunc bene ſit illa computatio penſionum 20. annorum, ut ille text. expreſsè dicit: ſed hæc ſua opinio, non eſt tuta: quia Doctores illum tex. intelligunt generaliter. Et cum iſte caſus acciderit in Senatu Pedemontano (Quidam enim acceperat in emphyteuſim à fratribus S. Dominici decem jugera prati, & nemoris, & pro reſponſione ſolvebat ſacchos quinque frumenti) Senatus reduxit ad ſacchos tres: quia etiam Eccleſia eſſe debet cultrix juſtitiæ, & in ea debet ſuperabundare bona fides, & Arius Pinel. *in l. 2. par. crim cap. 3. num. 37. in fine C. de reſc. vend.* tradit modum, qualiter iſta læſionis æſtimatio facienda ſit, ut poſſit emphyteuta petere reductionem penſionis ut probet, quod penſio eſt major, quam ſint omnes fructus, etiam ultra dimidium, prout in locatione conſiderant Doctores: tunc penſio reducitur ad æquitatem, & habenda erit etiam ratio pactorum in contractu emphyteutico appoſitorum, per quæ ſit penſio levior, vel gravior, & facilius reducitur penſio in emphyteuſi, quam in ſimplici locatione, quando emphyteuſis eſt perpetua, & ſolet etiam fieri reductio ad æquitatem, quando res tractu temporis iniqua redditur. Theſſ. *d. dec. & dec.* 126.

6 An autem remedium *d. l. 2.* habeat locum, & intentari poſſit poſt finitam emphyteuſim, & fructus ſumptos, videndus erit Valaſc. *eod. tract. qu.* 58. Et quod *d. l. 2.* non habeat locum, quando emphyteuta novus emit à veteri, & ſit deceptus in dimidia juſti pretij, plures cumulat Marius Burgius *de laudem. inſp.* 53. *par.* 2. & quando emphyteuta venditor, reſcindit contractum, ex capite læſionis, non debetur laudemium Domino directo. Burg. *ead inſp. 13 num. 4. 5. & 6.* & ſequitur Rot. 196. *num. 10. par. 5. recent.* quia ex cauſa neceſſaria, & non voluntaria ſit reſtitutio.

QUÆSTIO XXIX.

SUMMARIUM.

An emphyteuta teneatur ſtare Celono.

SVb iſto titulo ponenda venit quæſtio, An emphyteuta teneatur ſtare Colono? & quia tres ſunt ſpecies emphyteutarum, privati ſcilicet, Eccleſiæ, & Fiſci, ideo, diſtinguendi ſunt tres caſus. Aut enim, eſt emphyteuta privati, & non tenetur ſtare Colono not. *in leg. emptorem, & in l. mercis, C. locat.* Bart. *in l. 3. C. de manc. & col. pat. lib.* 11.

Aut eſt emphyteuta Eccleſiæ, & tenetur ſtare Colono. Bart. *in l. fin.* per illum *text. eod. tit. de mancip. & col. pat. lib.* 11. Carac. *de locat. & cond. quæſt.* 19 *fol.* 96. qui allegat Corſet. *in ſing. ver. emphyteuſis* 3. Rom. *ſing.* 63. *an emphyteuta*, Mariſl. *ſing.* 548. rei ſuæ. Pap. *in forma libelli adſcti præſtationem in Gloſ. ſoluere*, Guid. Pap. *qu.* 480. *in c. locant in fin.* Bald. & Rom. *in l. ſi filiofam. §. ſi vir in quinquennium*, Iaſ. *in l. divortio num.* 36 *ff. ſol. matr.* Dec. *in cap.* 1. *num.* 15. *de prob.* & Rip. *de peſt. par. ult. col. antep.*

Sed advertendum eſt, quod Bart. *in d. l. fin.* præſupponit Colonum ſtetiſſe per longum tempus: imò maximum; & Colonum eſſe bonæ famæ, & nominis; & ideo, ſecundum eundem Caroc. hæc qualitas articulari, & probari debet; & tradit pro cautela, quod Rectores Eccleſiarum faciant pactum cum emphyteuta, ut non poſſit expellere tales Colonos, & tale pactum valet.

Imò tenet Rom. d. ſing. ut refert Caroc. *d. qu. in fine*: quod emphyteuta, expellendo Colonos, privatur jure ſuo, & expelli poterit: quod intelligi debet, quando Colonus per maximum tempus ſteterit ad laborandum, cum eſſet bonus, & alios ſubrogavit in locum ſuum, Bart. *in l. cognovimus, C. de manc. & col. fund. pat. lib.* 11. Gram. *conſ.* 28 *n.* 17. ſed Additionator ad Rom. *ſing* 63. tenet contrarium, ex ſententia Alex. & aliorum, quem refert Corb. *de cauſ. privat. ex eo quod emph. prop. auct. num* 4. & hujus opinionis fuit Curt. Sen. *conſ.* 10. Sed primi opinio ſervatur in practica, maximè in caſu, in quo loquitur, ſcilicet quando emphyteuta expellit Colonum, qui bene longo tempore coluiſſet, ſecus ſi non eſſet ejuſdem qualitatis, ut per Doctores in locis prædictis, cum quibus videtur etiam tenere Alex. *in add. ad* Bart. *in d. l. cognovimus*, ſequitur Bartaz. *de clauſ. clauſ.* 15. *Gloſ.* 2. *num.* 19.

Aut eſt emphyteuta Fiſci, & tenetur ſtare Colono. Rom. d. ſing. Contrarium tenet Alex. *in d. §. ſi vir.* Sed opinio. Rom. eſt verior, ſecundum Caroc *dict. quæſt.* pro qua allegat Barb. *conſ.* 37. *vol.* 1. & Soc *conſ.* 163. *par.* 1. & hoc etiam videtur approbare Bertaz. ut ſupra, dum reſpondet Curt. quod Fiſcus, & Eccleſia æquiparentur, ut per Everar. in loco à Fiſco ad Eccleſiam.

QUÆSTIO XXX.

SUMMARIUM.

An Dominus directus teneatur ſtare Colono, & locationi facta per emphyteutam, finita Emphyteuſi.

QUæritur è contra, an Dominus directus teneatur ſtare Colono, & locationi emphyteutæ, finita emphyteuſi? Spec. *in tit. de locat. §. nunc aliqua, ver.* 124. movet hanc quæſtionem; ſed non reſolvit. Et quod non teneatur, tenet Caroc *de locat. & cond. qu.* 20. *fol.* 96. facit pro hac opinione, quod res, quæ redit ad Dominum, debet redire libera, ſine aliqua ſervitute, & onere, *l. ex vectigali, ff. de pign.* prout tenent infiniti Doctores, quos cumulat idem Caroc. *eod. tract. tit. de de uſufructu qu.* 4. *fol.* 81. & nos dicemus *in tit. de renunc. qu.* 11.

QUÆSTIO XXXI.

SUMMARIUM.

An res emphyteutica, ſit obligata pro reſponſione, ſeu canonis ſolutione, num. 1.

Alimenta, ſi relinquuntur ſoluenda ex certo prædio, prædium eſt hypothecatum pro illis ſoluendis, nu. 2.

Emphyteuta eſt obligatus pro canonis ſolutione, actione perſonali, nu. 3. *quæ actio eſt inducta, & non hypotheca. n.* 4.

Hypotheca non inducitur, niſi in caſibus à jure expreſſis, eod. nu.

Condictio ex lege Zenonis, datur contra emphyteutam, quæ eſt actio perſonalis num. 5.

Dominus directus, non poteſt agere contra tertium poſſeſſorem pro canone præterito, neque futuro, nu. 6. *fallit, n.* 7. *& ille caſu teneretur pro cenſibus præteritis, & futuris, nu.* 10.

Declara primò, quando Dominus fuit negligens in exigendo, quod Auctori non placet, n. 12 *declara ſec. n.* 14.

Poſſeſſor rei cenſuatæ tenetur pro cenſibus præteritis, & futuris, num. 8.

Sed ſi plures ſunt poſſeſſores, an teneantur in ſolidum. n. 9.

Dominus directus, poteſt agere Salujano interdicto contra poſſeſſorem, quando habet omnia bona hypothecata pro ſolutione canonis, num. 11.

Et quando Iudex poteſt agere ſola facti veritate inſpecta, num. 10. *&* 13.

Præſens, & tacens ſibi præjudicat, quando ultra taciturnitatem, concurrit aliquis actus poſitivus, num. 15.

Dominus directus, poteſt agere remedio reintegrandæ adverſus poſſeſſorem denegantem ſoluere penſionem, nu. 16.

Valaſc. qu. 4. *nu.* 6 *&* 7. *de jur. emph. tenens emphyteutam prius eſſe excutiendum, reprobatur, nu.* 17.

Et quod non poſſit Dominus agere ſpolio, n. 16.

Poſſeſſor tertius an poſſit conveniri à Domino directo hypothecaria ibidem.

Poſſeſſor poteſt conveniri pro penſionibus præteritis: non ſolutis, quando res eſt hypothecata pro ſolutione penſionis, numer. 18.

Bona invecta, & illata, ſunt tacitè obligata pro ſolutione canonis, num. 19.

Dominus directus præfertur omnibus creditoribus anterioribus, in exactione canonis, nu. 20.

1 OCcurrit nunc videre, An res emphyteutica ſit tacitè obligata pro reſponſione, ſeu canonis ſolutione Domino directo? In qua quæſtione, ſunt duæ opiniones contrariæ, Ang. *in l. universas, Cod. ne rei domin.* tenet, quod non, ſequitur Iaſ. *in l.* 1. *num.* 70. *& in l.* 2. *num.* 150. *&* 154. *C. de jur. emph. ubi num.* 150. diſtinguit. Aut primus emphyteuta fecit alium ſecundum emphyteutam, de voluntate Domini, qui eum induxit in poſſeſſionem, juxta formam. *l. fin. ver. neceſſitatem, C. eod.* & tunc clarum eſt, quod Dominus poteſt agere contra ſecundum emphyteutam, condictione ex lege, quaſi inducendo ſecundum emphyteutam in poſſeſſionem, videatur cum eo quaſi contraxiſſe, ratione cujus contractus ſibi competit illa perſonalis actio, & ſic condictio ex lege ſic. ſupra citata, cum ibi *not. in Gloſ.* & ſic Dominus poteſt agere condictione ex lege, ad penſionem. vel ipſum emphyteutam, qui non ſoluit, expellere, & ita procedit opinio, relata in Gloſ. *in ver. repellere in d. l.* 2.

Aut verò primus emphyteuta propria auctoritate irrequiſito Domino, inveſtiuit ſecundum emphyteutam, & eum propria auctoritate induxit in poſſeſſionem; & iſto caſu. Iaſ. referendo opiniones Cyn. & aliorum, qui tenent, Dominum poſſe expellere emphyteutam, ceſſantem in ſolutione; moti, quia canonis ſolutio, ita correſpondet juri reali, & ſic ad proprietatem; ergo afficit quemlibet ſucceſſorem, etiam ſingularem; nec debet admitti, niſi ſatisfaciat de penſione; Tenet tamen, Dominum non poſſe agere condictione ex lege; quia condictio ex lege eſt actio perſonalis, *§. ſic. itaque in ver. appellamus, Inſt. de actio.* quæ actio perſonalis non ſequitur fundum, *leg. finali ff. de cont. empt.* & ſecundum opinionem Ioannis, quam ſequitur Gloſ. *ſupra dictu*, Dominus poterit ipſam rem emphyteuticam, tanquam propriam, vendicare,

&

Digitized by Google

& ſi ſecundus emphyteuta excipiat de jute ſuo emphy-
teutico, teplicabitur, quod contractus non debet ha-
beri ratus; quia non eſt legitimè factus, ſine conſenſu
Domini, & penſio non eſt ſoluta Domino, unde licèt
jus agendi adverſus ſingularem ſucceſſorem, non
tranſeat; tranſit tamen jus excipiendi, & ita procedit
opinio Ioannis, relata in *Gloſ. prædicta*, affirmans idem
tenere Alber. Old. Bald. & Salyc. Spec. & Idan. *in dict.*
§. *nunc aliqua, ver.* 127. & Canoniſtas in cap. potuit de
locat. & Rom. *conſil.* 311. Intelligit tamen Iaſ. quando
neuter ſolueret, nec ſecundus, neque primus emphy-
teuta; ſi autem alter eorum ſolueret, ſufficeret: qui-
etiam extraneus, ſi ſolueret, etiam ſuo proprio nomi
ne, ſufficeret, ad hoc, ut emphyteuta expelli non
poſſet. Et prædictam opinionem Angel. ſequitur Pi-
nel. *in l.* 1. *par.* 2. *num.* 72. *Cod. de bon. mat. fol.* 265.
ubi alios citat. & Negnſ. *de pign.* 4. *memb. par.* 2.
num. 127. qui alios refert, tenentes contra Bald, infra
citandum; etiamſi ſumus in Emphyteuſi Eccleſia-
ſticâ; & Corb. *de canſ. privat. ob non ſol. can. quæſt*
6. ubi alios citat, cum diſtinctione tamen Paul. de
Caſtr. de qua infra.

Contrarium tenet Bald. in Auth. *Si quas ruinas, nu.*
5. *C. de Sac. Eccl.* motus per tex, quem dicit menti te-
nendum, in Auth. *de non alien.* §. *ſcire autem col.* 2.
Iaſ. *in l.* 2. *num.* 70. *C. de jur. emph.* Soc. jun. *conſ.* 70.
num. 14. *lib.* 1. Alex. de Nevo *conſ.* 95. *num.* 7. *& ſeq.*
ubi allegat Rom. *conſ.* 338. *col.* 1. *incipiens In caſu* quos
refert Valaſc. *de jur. emph. d. quæſt.* 4. *n.* 6. *cum ſeq.*
& ultra prædictos in *qu.* 32. *num.* 19. dicit hanc opi-
nionem tenere Alex. *conſ.* 97. *nu.* 9. *lib.* 1. Afflict. *dec.*
95. & eandem opinionem eſſe receptiorem, teſtatur
Mudens *in leg. in venditione in fin. ff. de act. empt.* &
veriorem dicit Pacif. de *ſalvia. inter inſp.* 3. *c.* 4. *nu.*
125. pro qua allegat Bar. *in l.* 1. *ver. ſenatus conſultum,*
ff. in quibus cauſ. pign. Rip. *in l.* 1. §. *hæres ad Trebel.*
Iaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. num.* 7. Abb. *conſ.* 74.
Soc. jun. *conſ.* 70. *num.* 14. Aym. *conſil.* 217. *num.* 5. *dec*
164. *num.* 3. Menoch. *conſ.* 444. *num.* 20. qui de com.
atteſtatur. Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 45. & alle-
gat Rot. *dec.* 57. *nu.* 3. ibi impreſſam, quæ loquitur,
quando adeſt generalis obligatio bonorum.

Sed idem Valaſc. *dict. quæſt.* 4. *num.* 6. reſpondet,
textum allegatum à Bald. non probare ſuam opinio-
nem, nec Rom. allegatum ab Alex. de Nevo id ſcri-
pſiſſe; ſed loquitur in penſione alicui Prælato aſſigna-
ta à Papa, ſuper reditibus menſæ Capitularis, quo ca-
ſu benè inducitur hypotheca, *l. codicillus* §. *inſtituto. ff.*
de leg. 2. coniuncto Bart. *in l. fundus ff. de ann. leg.* Iaſ.
in Auth. ſacramenta, numer. 20. *C. ſi adver. vend.*
Felyn. *in cap. cum aliquibus, de re jur colum.* 1. &
2 idem eſt, ſi alimenta relinquantur, ſolvenda ex certo
prædio; nam pro illis, prædium eſt hypothecatum fa-
vore alimentorum. Gloſ. com. recepta, ut per Bart.
in l. Lucius ff. de alim. & cib. leg. Guid, Pap. *dec.* 576.
* & alij, quos refert idem Valaſc. *qu.* 32. *n.* 20. Con-
cludit igitur Valaſc. *d. qu.* 4. opinionem Bald. *in. d.*
Auth. ſi quas ruinas, jure non probari; ſed contrarium
tenere Ang. ut dictum eſt, & expreſſè Imol. *in l. quod*
dicitur. n. 8. *ff. de ver. obl.* & Mod. Call. *tit* 2. *ff.* 52. *nu.* 18
Et rationem eſſe dicit, quia nullo jure tribuitur Do-
mino directo, quod habeat iſtam hypothecam, & ſine
3 lege non poſſumus hypothecam inducere, & Docto-
res communiter tenent, quod emphyteuta eſt obliga-
tus actione perſonali, ut per Iaſ. *in l.* 1. *n.* 82. *C. de jur.*
emph. & Surd. *dec.* 32. *n.* 3. idem dicit, quod tex. alle-
gatus à Bald. *in d. Auth. ſi quas ruinas*, non probat,
& quod repellatur à Iaſ. *in d. l.* 1. *n.* 70. & quamvis
Alex. *in conſ.* 173. *num.* 5. *vol.* 2. dicat, quod res em-
phyteutica tranſeat in quemcunque, cum es obligatio-
ne, quam emphyteuta imponit; non tamen dicit, quod
à lege ſit impoſita hypotheca, pro canone; imo dicit
de obligatione hominis ex alia cauſa, & ſupponit con-
ventionalem hypothecam. Similiter doctrina Salyc.
in l. fin. in princ. Cod. ſine conſ. vel. reliq. quod emens
rem cenſuatam à privato, tenetur etiam pro præterito
cenſu, non obſtat; quia tex. quem allegat, qui eſt *lex*
fin. C. de cenſ. lib. 11. loquitur de publicis penſionibus,
pro quibus res ſunt Fiſco obligatæ; & ita reſpondet
Pinell. *d. part.* 2. *limit.* 2. *fol.* 265. & communiter hoc
* teneri, affirmat Surd. *d. dec. num.* 3. qui alios citat; &
idem affirmat Menoch. *conſ.* 444. *nu.* 20. *& ſeq.* & Va-
laſc. ibidem dicit, quod eandem opinionem tenent Pet.
& Cyn. & alij com. *in d. l.* 2. licèt, dicant, quod ſolu-
tio canonis afficit rem; tamen non dicunt, quod Do-
mino detur actio, vel hypotheca adverſus eum, qui
emit; ſed dicunt, quod res poteſt vendicari à mani-
bus non ſolventis, quod ſi res eſſet hypothecata, vel
aliquo modo agi poſſet contra poſſeſſorem, fruſtra
darent illud remedium: & ideo Rom. tenendo iſtam
opinionem contrariam, *dict. conſ.* 311. aliter conſuluit;
agendum eſſe à Domino, contra emptorem.

Ego verò, ut meam profetam ſententiam in hac
4 opinionum varietate, amplector opinionem Angel.
contra Bal. Moveor; quia pro canone non eſt indu-
cta, niſi actio perſonalis, & non hypotheca; nam illa
non inducitur, niſi in caſibus à jure expreſſis, Gloſ.
fin. *in fin. l.* 2. *ff. de privil. cred.* Surd. *dec.* 271, *nu.* 10.
Rom. *conſ.* 445. *num.* 28. cum alijs ſupra allegatis, &
per Cocc. *dec.* 12. *in princ.* ſed non reperitur in jure, quod
pro canone detur hypothecaria actio; igitur &c. ſed
5 tantùm datur condictio ea lege Zenonis, quæ eſt *lex.*
1. *C. de jur. emph.* & hæc eſt com. op. de qua per Iaſ.
in l. 1. *num.* 68. *C. eod.* & per Clar. §. *emphyteuſis qu.*
* 47. Et condictio ea lege, eſt actio perſonalis, (ut ſu-
pra dictum fuit, & hanc op. tenet Rote *dec. poſth. par.*
1. *dec.* 659. *num.* 4.) quæ datur contra recipientem, &
alios inveſtitos, & pro hac opinione vide omninò de
laud. q. 2.

Paul. autem de Caſtro *conſil.* 333. *num.* 1. *vol.* 1. vo-
lens conciliare prædictas opiniones contrarias, dicit,
quod, ſi emphyteuta, conducendo rem emphyteuticam,
obligavit ſe ad canonem, cum obligatione bonorum
pro obſervatione contentorum in contractu, tunc bona
dicuntur tacitè obligata; & Dominus directus poteſt
agere hypothecaria pro canone non ſoluto contra no-
vum poſſeſſorem, etiam pro illo tempore, quo ipſe
novus poſſeſſor rem non habuit; ſed ſi canon fuit ſim-
pliciter promiſſus, occaſione rei emphyteuticæ, citra
tamen aſſignationem canonis ſuper ipſa re, vel cum
aſſignatione tali, ex qua res emphyteutica non eſſet
hyphothecata: tunc ipſa res emphyteutica non rema-
neret tacitè hypothecata; nec Dominus poſſet cano-
nes præteritos à novo poſſeſſore recuperare; nec con-
tra ipſum agere pro illo tempore, quo ipſe novus poſ-
ſeſſor non poſſedit: quia emphyteuſis, pro qua canon
debetur, non dicitur tacitè obligata pro canone: & hanc
diſtinctionem facit etiam Corb. ſequendo opinionem
Caſt. *de cauſ. privat. ob non ſolut. can. quæſt.* 6. *num.* 5.
& ſeq. & dicit, quod hæc diſtinctio fuit etiam Aym.
conſ. 217. *num.* 4. & Ant. Rub. *in repet. l. Gallus* §. *qui-*
dam rectè nu. 152. *ff. de lib. & poſth.* & hanc eandem
diſtinctionem tenet noviſſimè Surd. *d. deciſ.* 32. dum
in principio deducit partem negativam. Et ſub *nu.* 4. *&*
ſeq. dicit partem affirmativam locum habere, quando
bona primi acquirentis ſunt Domino obligata: quia di-
cuntur etiam hypothecata ipſa bona emphyteutica.
Addit etiam Corb. *in fine d. q.* ea ſententia Cæſar
Urſil. *ad d. dec. Affl.* 95 quod ſi in inveſtitura eſſet ap-
poſitum pactum, ut pro canone poſſit executio fieri,
contra quemlibet ſucceſſorem; tunc agi poterit pro
canone præterito, adverſus novum poſſeſſorem. Et
quia hodie in omnibus contractibus, quis obligat ſe,
& omnia ſua pro obſervatione contractus, (ut dicit
idem Urſil. *ad d. dec. Affl.* 95. *num.* 2. allegando Ar.
conſil. 70. *col.* 5. *& conſ.* 104.) operatur, quod res one-
re affecta, mediante hypotheca, pro reditu, ſive
canone, in tantum afficiat novum poſſeſſorem, ut

teneatur ad canonis ſolutionem; ſequitur Marcus Antoninus de Amat. *deciſ. Macerat.* 31. *in fine.*

Infertur ex dicta com. opinione, contra Bal. quod Dominus directus non poteſt agere contra tertium
6 poſſeſſorem pro canone præterito, neque futuro, quia actio perſonalis datur ſolum contra obligatum, non contra ſucceſſorem rei, Surd. *d. dec. n.* 1. & ideo, non dabitur Inter dictum Salvianum, de qua re videbimus *in tit. diverſ. quæſt. emph. q.* 4. contrarium tenet Pacif. *de ſalviam. interd. inſp.* 3. *cap.* 4. *nu.* 125. quod limitat, quando bona emphyteutica eſſent expreſſe prohibita alienari, vel hypothecari, ſed omnino videnda erit *d. q.* 2. *de laudem.*

7 Declara tamen dictum com. op. non habere locum, quando emphyteuta pro ſolutione canonis obligaſſet omnia bona ſua, in qua obligatione venit etiam res ipſa emphyteutica, Bart. *in l. qui fundum ff. colat.* Caſt. *in l. ſi merces* §. 1. *ff. eod.* Neg. *de pign.* 2. *mem* 1. *par. num.* 33. Et ratio eſt, quia, cum hyphotheca ſit onus reale, tranſit cum ipſa re, in quemcunque poſſeſſorem, *l. via conſtituti* §. *quicunq. ff. de ſer. urb, præd.* Becc. *conſ.* 24. *n.* 18. & ſic onus ſolvendi cenſum, tranſit in quemcunque rei cenſuatæ poſſeſſorem, *Clem.* 1. ubi Gloſ. *de cenſ.* etiam ſi res tranſeat in Eccleſiam, Innoc. *in capit. verum de fer. comp.* ac etiam in Fiſcum, *l.* 2. *Cod. ad leg. Iul. de viarm.* & quod poſſeſſor rei cenſuatæ teneatur ad cenſum, voluit Spec. *tit. de locat.* § *nunc aliqua verſ.* 89 Corn. *conſil.* 264. *volum.* 4. cum aliis, quos citat Virg Bocc, *de cenſur. par.* 3. *num.* 51. & non ſolum poſſeſſor convenitur pro cenſi-
8 bus futuris, ſed etiam pro præteritis, Anc. *conſ.* 386. Rom. & Caſt. quos allegat Cravett. *conſil.* 317. *num.* 5. ubi etiam allegat Abb. *conſ.* 30. *vol.* 2. & noviſſimè Cenc. *de cenſ. par.* 2. *cap.* 2. *art.* 9. *num.* 25. & Abb. *d. conſ.* tenet idem eſſe in poſſeſſore rei emphyteuticæ, & ſtante rei obligatione, voluit etiam Aff. *dec.* 95. cum aliis congeſtis per Surd. *d. dec. nu.* 6. immò aliqui voluerunt, quod ſi plures res ſint cenſuatæ, & unus poſſi-
9 deat unam tantùm, vel ſi unica ſit res, & unus poſſideat partem, nihilominus inſolidum conveniri poterunt pro toto cenſu, Navar. *de uſur. q.* 16. *nu.* 114. Follet. *de cenſ. in ver. hujuſmodi cenſus*, *n.* 16. Neg. *de pign. primo num.* 8. *par. n.* 30. Red. *de reb. Eccl. non alien. qu.* 17. *nu.* 69. ſed contrarium tenet Didac. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 6. Lup. *in* 2. *comm. l.* 2. §. 2. *num.* 68. *de pact. inter emph.* ubi vult, quod quilibet poſſeſſor conveniatur pro rata rei, quam poſſidet, non autem ultra.

10 Senatus autem Pedani. ut refert Surd. *ead. dec. nu.* 8. advertendum eſſe cenſuit ad modum agendi, quia poſſeſſor non erit perſonali actione directa conveniendus ad canonis ſolutionem, quando res eſt obligata, ſed curare debet actor avocari rei obligatæ poſſeſſionem per hypothecariam; & hoc modo, ſi poſſeſſor voluerit rem retinere, neceſſe habebit canonem offerre, & ſolvere, juxta conſilium Caſt. *in l. Imperatores in princ. ff. de public.* Rom. *conſ.* 311. *nu.* 2. & clariùs idem Rom. *conſ.* 417. *nu.* 7. Aff. *dec.* 95. *n.* 3. & Foll. *d. ver. hujuſmodi cenſus nu.* 67. & hoc remedium deſumptum eſt ab eo, quod dicunt in Emphyteuſi, Pet. Cyn. & alij *in l.* 2. *Cod. de jur. emph.* cum aliis, quos citat ibi Iaſ. *num.* 150. & 154. Dominum poſſe vendicare rem emphyteuticam à tertio poſſeſſore, qui ſi voluerit ſe defendere, neceſſe habebit canonem ſolvere, & ſe obligare in futurum; & quod in caſu prædicto detur hypotheca, tenet Pariſ. *de Put. de reint. feud. cap.* 43. *nu.* 14. & Rom. *d. conſ.* 311. *num.* 1. & *ſeq.* dicit, non eſſe conſultum adverſus tertium poſſeſſorem ad penſionem, niſi perviam exceptionis; & quod actio perſonalis, quæ datur contra emphyteutam ad petendum penſionem, non tranſit, nec poteſt intentari contra ſecundum emphyteutam, ſeu tertium emptorem, niſi fuerit inveſtitus de conſenſu Domini, & ipſi fuerit facta promiſſio ſolvendi, Gloſ. *in l. fin. Cod. de jur.* 2. *ſecunda lect. nu.* 22. *C. eod.* cum aliis allegatis per Valaic. *quæſt.* 32. *numero* 19. Et ideo inquit Rom. ſi ille tertius, tanquam ſingularis ſucceſſor, nolit penſionem ſolvere, cauſè Dominus agat rei vendicatione; & illo tertio opponente, quod actio perſonalis, quæ datur ex contractu emphyteutico ad penſionem ſolvendum; non tranſit contra ipſum, ut reſolvit etiam Aret. *in l. fin. nu.* 3. *ff. de acq. hered.* replicet Dominus, quod aut canonem ſolvat, aut rem dimittat: quia non tenetur ipſe ratum habere contractum, ex quo ſibi canon non ſolvitur & hæc practica deducitur ex tex. *in l. uſusfructus nomine*, & ibi Gloſ. *in ver. conduci*, *ff. de uſuf. quemad. cave.* & *in l* 2. *C. de jur. emph. in ver. repellere:* ſed ut dictum eſt, Dominus poteſt agere actione hypo-
11 thecaria, quando habet obligata omnia bona pro ſolutione canonis; vel poſſet agere etiam Salviano interdicto, ut dicemus *in tit. de var. quæſt. quæſt.* 4. & *de laud. quæſt.* 2. Aut declaret bona fuiſſe reverſa ad ipſum, cum res ſit vendita, ſine ejus conſenſu, & agere ad caducitatem, ſi ſibi videbitur expedire; & quod actio perſonalis non detur contra tertium poſſeſſorem, eſt deciſio ſupra allegata *dec.* 659. *in fine par.* 1. *poſth.*

12 Excuſaretur tamen poſſeſſor à ſolutione præteritis canonis, ſi Dominus, qui poterat commodè exigere ab emphyteuta, fuiſſet negligens, ut voluit Foll. *in dict. verſic. hujuſmodi cenſus*, *numero* 97. per ea, quæ voluit Socin. *conſil.* 273. *volum.* 2. Red. *ead. quæſt.* 17. *numero* 64. Surd. *dict.* 32. *numero* 9. & Amad. de Pont. *eod. tract. quæſt.* 45. Sed de hac opinione valdè dubito quando Dominus habet hypothecata omnia bona pro ſolutione canonis, quia ex ſola negligentia, nemo perdit jus ſuum, Bart. *in l. ſolet* §. *fin numero.* 7. *de off. Proconſ.* niſi reperiatur expreſſum in jure; Sed prædicta opinio habet locum, quando ſolum tacitè res eſt obligata. Pacif. de Sal. *interd. capit.* 4. *numero* 137.

13 Notandum eſt etiam, quod licèt non eſſet actum modo quod ſupra; tamen, quando Iudex poteſt procedere ſola facti veritate inſpecta, poteſt mandare à poſſeſſore ſatisfieri, juxta ea quæ ponit Affl. *d. dec.* 95. *in fine.* Surd. *d. dec. n.* 9.

14 Secundo declara, quando venditor in ipſa rei alienatione, proteſtatus eſt rem eſſe obligatam talis Eccleſiæ, vel Domino, eique ſolvi pro ipſa re certa annua quantitas, pro penſione, & emptor rem, cum eo onere acceptavit, & conſequenter, videtur tacitè ſe obligare ad ſolutionem, Rom. *dict. conſil.* 113. *num.* 2. & *ſeq.* Afflict. *dict. deciſ.* 95. *num.* 6. & quamvis Rom. loquatur favore Eccleſiæ: tamen idem eſt in omnibus aliis, quando non ſolum concurrit taciturnitas: ſed etiam promiſſio de relevando venditorem ab omni
15 futuro damno, vel quando ultra taciturnitatem, concurrit actus aliquis poſitivus, puta emptio, ſolutio pecuniæ, vel quid aliud; tunc enim præſens, & tacens ſibi præjudicat, *Clem.* 1. *de procur.* Abb. *in cap. cum virum de regul.* Iaſ. *in l. qua dotis*, *numero* 19. *ff. ſol. mat.* Natt. *conſil.* 131. *numero* 3. & *ſeq.* Dec. *conſil.* 267. *numero* 3. Pacii. *conſil.* 66 *numero* 90. *volum.* 4. cum aliis allegatis per Surd. *dec. numero* 11. & multo magis haberet locum, ſi præſens proteſtationi non contradicit: is enim videtur acquieſcere, Cravett. *de antiq. temp. par.* 1. §. *quæritur etiam numero* 29. Becc. *conſil.* 45. *numero* 45. cum aliis, quos citat; Et paria ſunt proteſtationi non contradicere, vel acquieſcere: idem Iaſ. *in l. fin. numero* 4. & ibi Caſt. *numero* 6. *ff. de eo quod cert. loc.* Quæ opinio procedit ſine dubio, quando Dominus emptorem induxiſſet in poſſeſſionem, quia ex eo actu videtur contrahere cum emptore, & licet ſibi ex quaſi contractu agere actione perſonali, juxta ea quæ ponunt Cy. Per. & Iaſ. *numero* 150. *in l.* 2. *Cod. de jur. emphyt.* & ſtantibus prædictis, non eſt tractandum de excuſſione; quia etiam poſſeſſor poterit conveniri Salviano Interdicto,

* in quo, ſecundùm communem opinionem, non requiritur excuſſio, ut refert idem Surd. *ead. deciſ. numero* 14. & Pacif. de Salvian. *interdict. capit.* 4. *inſpection.* 3. *nu.* 130.

16 Notandum etiam venit, quod Rom. *in dict. conſ.* 311. *num.* 6. tenet, Dominum directum, poſſe agere, quaſi ſpoliatum interdicto poſſeſſorio adverſus tertium poſſeſſorem, denegantem ſolvere penſionem, quod non credit Valaſc. *ead. quaſt. num.* 24. ea ratione fretus, quia Dominus nullam poſſeſſionem unquam habuit contra illum: igitur non poteſt ſe ſpoliatum dicere contra *cap. olim de reſt. ſpol.* ſed ejus opinio repelli debet, & tenenda opinio Rom. quia quoties, non reſervato canone, nec jure directi dominii, res emphyteutica ab emphyteuta alienatur, & ejus poſſeſſio traditur, poſſeſſio civilis penès directum Dominium exiſtens, intervertitur, Bal. *in dict. tit. de cont. inter dom. & emp. feud. num.* 2. Alex. *conſil.* 85. *num.* 2. *lib.* 6. Jaſ. *in* §. *item ſi quis in fraudem nu.* 77. *Inſt. de act.* etiam ſi ab alienante ſolvatur cenſus, quo caſu ſemper competit remedium, *l. fin. Cod. de acq. poſſ.* quod eſt remedium recuperandæ, Corn. *conſil.* 228. *volum.* 2. ſuccuritur enim (ut ipſe inquit) ubicunque quilibet utilis Dominus alienat ſine conſenſu, & non reſervatis juribus directi, & hanc opinionem tenuit Rot. *diverſ par.* 1. *deciſ.* 282. ubi allegatur dec. Caſſ. 54. qui loquitur in emphyteuta. Et ideo ratio Valaſc. ſubvertitur, quia Dominus ſemper retinet civilem poſſeſſionem, nec Valaſc. fuit memor eorum, quæ dixit in *queſtione* 18. *numer.* 16. ubi tenet, quod ſi tertius ſcienter rem emphyteuticam ab emphyteuta accepit, quia ſpolii particeps eſt, & ſuccedit ſcienter in vitium tunc ipſemet poterit à Domino conveniri, *remedio cap. ſæpe de reſt. ſpol.* quod in hoc caſu propriè locum habet, ex auctoritate Coraſ. & Gomez. ſi vero tertius ignorans rem emphyteuticam acceperit: tunc ex auxilio *Canonis reintegrandæ* 3. *queſt.* 1. quod datur etiam contra ſingularem ſucceſſorem bonæ fidei, qualitercunque tamen injuſtè detinentem rem alienam, Imol. *in cap. querelam de elec.* Soc. *in l. rem, quæ nobis ff. de acq poſſeſſ.* cum aliis quos allegat.

17 Retenta tamen opinione Bal. & aliorum, quod res ſit obligata pro ſolutione canonis: Infertur, quod tertius poſſeſſor rei emphyteuticæ, non poteſt conveniri hypothecaria pro emphyteutica penſione, niſi excuſſo principali juxta Auth. *hoc ſi debiter Cod. de pign.* quod Dominis laborioſum erit, inquit Valaſc. *d. q.* 4. *num.* 7. Quæ exceptio excuſſionis ceſſaret, quando adeſſet obligatio Cameralis, Rot. inter deciſiones Zacc. de oblig. Camer. *dec.* 22. *num.* 4. *& dec.* 118. vel Guarantigia: Zacc. *eod. tract. quaſt.* 15. *nu.* 12. nec quando ageretur Salviano Interdicto, Gab. *de fidejuſ. concl.* 1. *num.* 112. Seraph. *dec.* 327. *num.* 1. & ſic opinio Valaſc. non eſt tuta, quando Dominus habet obligata bona emphyteutæ pro ſolutione canonis.

18 Infertur ſecundò, quod poſſeſſor rei emphyteuticæ, poteſt conveniri pro penſionibus præteritis, non ſolutis: quia ſuppoſito, quod res emphyteutica eſt hypothecata pro ſolutione penſionis, ſecundum Bal. & cæteros ſequitur quod tranſibit in quemcunque poſſeſſorem cum ſua cauſa, & onere, juxta regulam, *l. debitorem, Cod. de pign. & l. Imperatores, ff. de jur. fiſc.*

19 Advertendum tamen eſt, ſecundum Neguſ. *de pignor. d. num.* 117 *verſ.* adverte tamen: qui etiam tenet opinionem Ang. & aliorum contra Bal. ut ſupra *n.* 1. quod bona invecta; & illata in prædium emphyteuticum pro canone, ſunt tacite obligata, ſequitur Mant. *de tacit. & amb. lib.* 11. *tit.* 14. *n.* 12. *t.* 1.

20 Præterea ſcire oportet: quod Dominus directus in exactione canonis præferendus eſt creditoribus anterioribus emphyteutæ. etiam habentibus expreſſam hypothecam. Foller. *de cenſ. verſ. tanquam rei judicata, n.* 58. quem ſequitur Mari. Burg. *de laudem. inſp.* 39. *n.* 5. *par.* 3. idem tenet Rip. *in l. privilegia ff. de privil. cred. nu.* 36. & Pacif. de Sal. *inter. inſp.* 3. *cap.* 2. *n.* 523.

QVÆSTIO XXXII.

SVMMARIVM.

Dominus directus non poteſt rem emphyteuticam validè conceſſam iis qui ſunt comprehenſi in inveſtitura, donec obſervent pacta, auferre, n. 1.

Dominus directus non poteſt in præjudicium emphyteutæ, vel comprehenſorum in inveſtitura, aliis concedere, donec obſervent pacta, nu. 2.

Amplia habere locum, etiam pro ſuis neceſſitatibus. n. 3.

Amplia ſecundo habere locum etiam ſuperveniente improviſa neceſſitate, n. 4.

Amplia tertiò habere locum in conductore ad longum tempus, nu. 5.

Dominus, an poſſit expellere inquilinum de domo, ſuperveniente neceſſitate, & in quibus caſibus locum habeat, & in quibus non, num. 6. *remiſſivè.*

1 QUæro modo, An Dominus directus poſſit emphyt. ſemel validè conceſſam, auferre iis, qui ſunt in inveſtitura comprehenſi? Et dicendum eſt, quod non; Quia Dominus non poteſt emphyteuſim uni conceſſam, alteri in ejus præjudicium, concedere Grat.
2 *conſ.* 79. *num.* 1. *vol.* 1. nec emphyteutam expellere, donec obſervet pacta, Patiſ. *conſ.* 96. *nu.* 1. *vol.* 4. Gab. *conſ.* 88. *nu.* 3. Corb. *de cauſ. privat. ob temp. finit. n.* 11.

3 Amplia, quòd nec Dominus directus poſſit pro ſuis neceſſitatibus emphyteuſim, ſemel validè conceſſam auferre iis, qui ſunt in inveſtitura comprehenſi, etiam pro ſuis neceſſitatibus, donec obſervent pacta, Grat. *eod. conſ.* 79. Patiſ. *d. conſ.* 86. & Gab. *eod. conſ.* 88. Corb. *de cauſ privat. ob mort. civil. n.* 7. Caroc. *de locat. & cond. fol.* 194. *q.* 2. *num.* 40. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 21. *tit.* 2. *nu.* 33. & quòd Dominus non poſſit expellere emphyteutam de domo, ſi pro uſu ſuo, & ſua neceſſitate indigeat, tenet Gab. qui plures allegat *in tit. de locat. conc.* 3. *n.* 5. ſed vid. infrà *n.* 6.

4 Amplia ſecundò, habere locum, etiam ex occurrente, & improviſa ſibi neceſſitate Jo. And. ad Spec. *tit. de emph.* §. *nunc aliqua quaſt.* 4. *n.* 4. Jaſ. *in l.* 1 *n.* 23. *& in l.* 2. *nu.* 152. *C. de jur. emph.* & Valaſc. *d. jur. emph. quaſt.* 21. *in princ.*

5 Amplia tertiò habere locum etiam in conductore ad longum tempus, Angel. *conſ.* 2. *num.* 11. Alex. *ad Bart. in l. adem, C. locat. n.* 3. Tiraq. *de ret.* §. *gloſ.* 4. *n.* 82 Boer. *dec.* 234. *num.* 3. Valaſc. *ead. q. in princ.* & Caroc. *d. qu.* 2. *& nu. eod.* & ratio eſt, quia eſt inconveniens, quod propter directi dominii utilitatem, propria emphyteuta, & comprehenſi in inveſtitura priventur: & non debet obſtare, quod diſpoſitum eſt in ſimplici conductore, per dictam l. ædem, quia is minus jus habet: unde poteſt à Domino expelli ſuperveniente neceſſitate; & quomodo hoc procedat, ut
6 Dominus poſſit expellere inquilinum de domo, pro uſu proprio, & ſuperveniente neceſſitate, & qualis debeat eſſe neceſſitas, & in quibus non, vide Valaſc. *d. q.* per totam, & Caroc. *d. q.* 2. ſimiliter per totam & vide ſupra *n.* 3.

QUÆSTIO XXXIII.

SUMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa ad tempus, illo finito revertitur ad Dominum, num. 1.

Amplia habere locum, etiam ſi adſit pactum de renovando, n. 2.

Et hujuſmodi pactum tribuit tantum actionem perſonalem ad factum, id eſt ad renovandum. ibidem; & non obſtante dicto pacto, finito tempore, poteſt Dominus alteri concedere, nu. 3.

Et

Et habet locum, etiam ſi dictum ſit pro ſe, & filiis maſculis & una fœmina ibid.

Et poteſt agi ad intereſſe tantum, non ad revocationem, ibid.

Licet hæc opinio per Rim. non admittatur, ſed diſtingue, ut numero 4.

Ampliatur prædicta regula, ut procedat, etiam ſi dictum ſit ad 29 annos, vel aliud certum tempus, pro ſe, filiis, & nepotibus, numero 5.

Ampliatur etiam, ſi dictum ſit de 29. annis in 29. annos perpetuò, num. 7.

Declaratur, num. 8.

Declaratur ſecundo, num. 9.

Emphiteuſis conceſſa uſque ad mortem alicujus, eam non poteſt legare, num. 6.

Fructus pendentes finita emphyteuſi, cujus ſint, n. 10.

PUlchra eſt quæſtio, quæ nunc venit tractanda: An emphyteuſis conceſſa ad aliquod tempus, illo fi-
1 nito, revertatur ad Dominum? Et dicendum eſt; quod ſic: Quia conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum *l. Imperator ff. de poſtul.* cum cumulatis per Tiraq. *de retrac. convent* § 1. *gloſ* 2. *n.* 46. Dec. in terminis emphyteuſis *conſ.* 328. *in princ.* Corb. qui alios referens *de cauſ. privat. ob temp. finit. nu.* 1. *& ſeq.* hanc opinionem multis rationibus comprobat, Ludoviſ. *dec.* 567. *in princ.* ubi Add. Rot. *dec.* 213. *n.* 1. *in recent. par.* 1. Marius Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 36. *n.* 3.

2 Amplia habere locum etiam, ſi in inſtrumento inveſtituræ adſit pactum de renovando; quia illud non tribuit aliquod jus reale, ſed actionem tantum perſonalem, ad factum, ut fiat renovatio, Ang. *conſ.* 184. Alex. *conſ.* 165. *li.* 2. Dec. *conſ.* 329. Ruin. *conſ.* 167. *n.* 13. *l.* 1. Ludoviſ. *dicta dec. n.* 2. ubi plures deciſiones Rot. allegat. & ibi Add. & *dec.* 348. tenuit Rot. quòd adverſus poſſeſſores per illud, pactum nullum jus quæſitum: ſed actio perſonalis ad factum, id eſt ad renovandum. Et idem Corb. ut ſupra *n.* 15. & habetur *in d. dec.* 215. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *n.* 1. *&* 16.

Infertur ex iſta ampliatione, quod, non obſtante dicto pacto, & finito tempore conceſſionis, poſſit Dominus alteri concedere Mant. *dicto tit.* 23. *n.* 1. *&* 8. etiam, ſi eſſet dictum pro ſe, & filiis maſculis, & una fœmina, finito tempore poſſit Eccleſia alteri concedere, & filia non poſſit revocare ab extraneo emphyteuſim, ſed debet agere ad intereſſe contra Eccleſiam, vel Dominum Corb. *d. cauſa n.* 10.

4 Contrarium tenuit Rim. *conſ.* 94. *n.* 29. quòd non poſſit Eccleſia finito tempore inveſtire extraneum in præjudicium illius, quem ex forma pacti debebat renovando inveſtire, refert Corb. *d. cauſa n.* 15. & alij relati per Mant. *d. tit.* 23. *n.* 7 ſed Add. *ad dictam dec. Ludoviſ.* 348. diſtinguit ex mente ejuſdem Rotæ quòd aut conceſſio eſt perpetua, cùm pacto renovandi de certo tempore ad certum tempus. & procedat ſecunda opinio; tunc enim revocatio cenſetur requiſita ad faciliorem probationem dominij, non autem pro ſubſtantia. Aut conceſſio eſt temporalis ad certum tempus, cum pacto de renovando, & tunc procedat prima opinio, & ita declaravit Rot. *par.* 1. *dec.* 448. *n.* 3. *recent.* & quando conceſſio eſt facta in perpetuum, cum pacto renovandi de novennio in novennium, renovatio non eſt nova conceſſio, ſed ideo fit ut facilior ſit memoria contractus in beneficium Eccleſiæ, & quoad ipſum inveſtitum renovatio habetur pro facta, cum per eum non ſtet, quo minus fiat Mant, *d. tit.* 23. *n.* 12. *& infra n* 8.

5 Amplia ſecundo, ut procedat etiam ſi dictum ſit, ad 29. annos, vel aliud certum tempus pro ſe, filiis, & nepotibus, quia revertitur ad Dominum finito tempore; etiam ſi linea non ſit finita, vel ipſemet acquirens non eſſet mortuus, & extent filij, & ita tenent omnes, quos refert Corb. *dicta cauſa nu.* 9. nam finito tempore, finita intelligitur locatio, *l.* 2. *C. de donat. quæ ſub mod. & l. ultima, C. de leg.* & omne jus, quod habet inveſtitus, & conſequenter utile dominium, ipſo jure extinguitur, *l. lex vectigali, ff. de pign.* Mant. *eod. tit. n.* 15.

6 Infertur ex iſta ampliatione, quod emphyteuſis conceſſa uſque ad mortem alicujus, ſi eam legat, legatario nihil debetur, ſecundum com. op. de qua per Nol. *conſ.* 71. *vol.* 2 *n.* 19.

7 Ampliatur tertio, habere locum, etiam ſi dictum ſit de 29. in 29. annos perpetuò, vel uſque ad tertiam generationem, nam per curſum 29. annorum dicitur emphiteuſis finita; & iſtud pactum intelligitur, modo renovetur, quod finitum eſt, Bero. *conſ.* 119. *n.* 1. *& ſeq. vol.* 1. & oportet, quod præcedat renovatio, etiam ſi dictum ſit de novennio in novennium, uſque ad tertiam generationem, Alciat. *conſ.* 146. & hanc ampliationem rationibus comprobat, Corb. *d. cauſ. nu.* 12. Mantica *de tacitis & amb. lib.* 22. *tit.* 5. *n* 9. Ceph. *conſ.* 182. *nu.* 24. *vol.* 4. & Burg. *d. inſp nu* 5.

8 Declaratur tamen prædicta opinio, de renovando de 29. annis in 29. annos curſu temporis finiti, non procedere, ubi emphyteuſis eſſet conceſſa in perpetuum renovanda, ſive ad renovandum de 29 annis in 29 annos, nam tunc unus eſt contractus, ut per Ant. de But. *c.* 1. *de precar.* ratio eſt, quia cum dictum ſit emphyteuſim eſſe perpetuam, apparet renovationem non requiri ad ſubſtantiam actus in emphyteuſi perpetua, ſicut in temporali, ad probationem faciliorem Domini directi, alias eſſet contrarietas, Alciatus *conſ.* 146. *n.* 1. Bero. *conſ.* 116. *n.* 17. *vol.* 1. Corb. *d. cauſ. num.* 17. & dictum fuit ſupra *n.* 4 Burg *d. inſp. n.* 10. Rot. *dec.* 418 *n.* 3. *p.* 2. *recent.* Add. *ad dec. Greg.* 15. 348. *n.* 6. & Dura. *dec* 402, *nu.* 7. & ideo non petendo renovationem non cadit à jure ſuo, ut ind. *dec Dura.*

9 Declaratur ſecundo, quod tempus 29. annorum ſecundæ inveſtituræ, quæ fuit facta durante prima, incipiat currere à die celebrati contractus ſecundæ inveſtituræ: non autem poſt finitum tempus 20 annorum primæ inveſtituræ, præſertim, ſi ſecunda inveſtitura fiat hinc ad 29. annos proximè futuros: nam illa verba important idem, ac ſi dictum eſſet de iſto die uſque ad 29. annos Alex. *conſ* 75. *vol.* 2. Corb. *dicta cauſa, nu.* 16. Mant. *d. tit.* 23. *nu.* 12. & Burg. *d. inſp. n.* 8.

10 Sed quid dicendum eſt de fructibus pendentibus in re emphyteutica, reverſa ad Dominum per generationem finitam, vel per caducitatem Cavalc. *de uſuf. mul relict. n.* 244 arbitratur, ut dividantur pro rata temporis; ſed ejus opinio eſt contra communem opinionem, quod fructus pendentes, etiam maturi, ſi non ſint in horreo reconditi, aut à ſolo ſeparati, pertineant ad Dominum, Pal. *in c.* 1. *§. his conſequenter n.* 1. hic finit. lex feudi. Alex. *in l. divortio, nu.* 4 *ff. ſol. mat.* Bal. *in l.* 2. *C. de jur. emph. nu.* 17. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 37. nec fieri debet fundamentum in *d. c.* 1. diſponens, ut ſi vaſallus moriatur ante calendas Martij, omnes fructus illius anni ad Dominum pertineant; ſi vero poſt eas calendas, uſque ad menſem Auguſti, omnes fructus ad hæredes Vaſalli pertineant: ſi vero poſt Auguſtum, omnes habeat Dominus, Quia ille tex. non habet locum in emphyteuta, ut dicit Bal. ibi, quia etiam uſufructuario comparatur, qui fructus pendentes non tranſmittit ad hæredes, *l uſufructuarius, ff. quib. mod. uſuf. amit.* idem Cavalc. qui alios de com. atteſtantes citat ibid. *n.* 242. & Hond. *conſ.* 85. *n* 2 *lib* 2. dicit, quod contra Cavalc. eſt communis opinio. Quid autem ſit dicendum de fructibus civilibus, videndus erit Caval. d. loco Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideicom. q.* 626. Mareſc. *var. reſol. cap.* 64. *lib.* 1. & videnda etiam ſunt, quæ dicam *in tit. de ſolut. canon q.* 1. *ampl* 40. *& de melior q.* 1. *n.* 12.

QVÆSTIO XXXIV.

SVMMARIVM.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus, revertitur ad D. ſi moriatur ſine filiis, & nepotibus, n. 1.

Amplia

Amplia. n. 2. ampl. n. 3. & 5. cont. n. 6.

Amplia etiam n. 7. 8. 10. 11.

Declaratur n. 12. ſubdeclara. n. 13.

Declara n. 14. 16. 17. 18. 19. 22. 23. 24. 25. 40. 42. 43. 44. & 45.

Filij naturales, ſeu baſtardi ſunt infames, n. 4. ubi alia ponuntur remiſſivè contra ipſos.

Primus emphyteuta, ſi non ſolvat canonem, vel pacta non ſervet, emphyteuſis revertitur ad D n. 9 ampliatur n. 10

Ius accreſcendi inducitur, quando eſt facta conceſſio duobus titulo oneroſo, n. 24. & 25.

Ius accreſcendi inducitur, ſi conceſſio ſit facta Titio ſtipulanti pro ſe, & nomine fratris abſentis, ſi frater ratam non habuit, num. 26.

Declara nn. 27. 28. 29. & quid ſi ſtipulatus fuerit pro ſe, filiis, & nepotibus, pro medietate, & Titio, filiis ejus, & nepotibus, pro altera medietate, ſub n. 18.

Ratificatio inducitur, ſi emphyteuta poſſideat, n. 29.

Item per perceptionem fructuum, n. 30.

Item per ſolutionem canonis, quando ſcienter fuit ſolutus, n 31 inducitur etiam, quando is, qui ratificare debet, pro ejus jure interfuit inveſtituræ factæ in perſonam alterius nn 35.

Item inducitur, quando poſt inveſtituram factam, obligat ſe ad faciendum aliquid in emphyteuſi, n 36.

Inducitur etiam, quando eſt accepta pro ſe, & fratre abſente ſciente, & non contradicente, n. 37.

Inducitur etiam ex melioramentis factis in re emphyteutica, num. 38.

Ratificatio debet fieri in vita illius, qui nomine alterius fuit ſtipulatus, & in vita illius qui conceſſit n. 39.

Ius accreſcendi habet locum, ſi nullam portionem habeat tempore, quo vult admitti, n. 41.

Renovatio cenſetur facta ſecundum naturam precedentis, n. 21.

Emphyteuſis conceſſa duobus fratribus pro ſe, filiis ſuis, filii ſunt vocati ad portionem patris, non patrui, n. 10.

PRædictæ quæſtioni, proxima eſt alia quæſtio; An
emphyteuſis conceſſa uſque ad tertiam generatio-
nem, finita generatione, emphyteuſis revertatur ad
Dominum, vel ſi fiat conceſſio alicui pro ſe, filiis, &
1 nepotibus, ſi decedat abſque filiis, & nepotibus, vel
moriatur relictis filiis, & filij deficiant, & nepotes, res
revertatur ad Dominum? Et dicendum eſt, quod ſic,
per tex. *in § emphyteuſis*, Aut *de non alien reb. Eccl.* & in
Aut *ſi quas ruinas, C. de Sac. Sanc. Eccl.* & ibi Bal. Paul.
de Caſt. *conſ. 68. nu. 1 vol. 2.* Corn. *conſ. 76. nu. 9. vol. 2.* Rim.
conſ. 124. nu. 18 vol. 1. Bero. *conſ.* 102 *num* 24 *vol. 1.* Ceph.
conſ. 345. n. 11 vol. 3. Clar. *§. emph q.* 42. ubi dicit quod de
hoc non eſt dubitandum, cum aliis allegatis per Corb.
de cauſ. privat. ob lin. finit. in principio; & quod ipſa con-
ceſſio finitur, quando eſſet facta pro ſe, & filiis, vel
pro ſe, & deſcendentibus, vel in tertiam, vel quar-
tam generationem, deficientibus filiis, & deſcenden-
tibus, & generatione.

2 Ampliatur habere locum, quando dictum eſt, pro filiis, & nepotibus, etiam ſi decedat relictis filiabus fœminis, & nepotibus fœminis, ut tenent infiniti relati per Corb. *de cauſ privat. ob lin. finit. ſub. num. 6.* & ratio eſt, quia appellatione filiorum, & nepotum non veniunt filiæ fœminæ, quam quæſtionem nos tractabimus *in tit. de ſucceſſ. in bon. emph. q. 9.* ubi vide.

3 Ampliatur ſecundo habere locum, non ſolum, quando deficiunt filij, & nepotes; ſed etiam quando adeſſent filij naturales, vel nepotes naturales tantum; quia hi in emphyteuſi recepta ab Eccleſia pro ſe, filiis, & nepotibus, non comprehenduntur, Bal. *in l. generaliter, §. cum autem, n. 2. C. de inſt. & ſubſt.* & ibi Iaſ. *n. 9.* Salyc. *n. 4.* & idem Iaſ. *in l. 2. nu. 205. C. de iur. emph.* Rot. Rom. *p. 1. dec. diverſ. 474. num. 1.* ubi de com. teſtatur, ut non ſolum veniant in emphyteuſi Eccleſiaſtica; ſed nec etiam in quacunque diſpoſitione Eccleſiaſtica. Rip. qui dicit
* hanc eſſe com. op. *in l. ex facto, § ſi quis rogatus, num. 6.* *ff. ad Treb.* & ibi Alex. *nu. 17.* & Bart. *num. 8.* Dec. *in c. in præſentia nu. 140 de prob.* ubi Abb. *nu. 25.* Imol. *num. 13.* Bero *nu. 330.* qui hanc com. teſtatur, & Clar. *eod. §. q. 30* & alii congeſti per Corb. *d. cauſ. num. 54. & ſeq.* & nos etiam dicemus *in tit. de ſucc.* in illa quæſtione, an filij naturales ſuccedant in emphyteuſi; & ratio eſt, quia non eſt veriſimile, quod Eccleſia de his intellexerit, tum ratione peccati, tum etiam ratione dignitatis Eccleſiæ, propter quam non eſt veriſimile, quod voluerit hujuſmodi filios degeneres, ad bona ſua admittere *arg. l. ex facto, §. ſi quis rogatus, ff. ad Trebell.* & tradunt Doctores in locis citatis, & cum etiam iſti filij ſunt infames infamia facti. Azo in ſumma, *Cod. de*
4 *nat. lib.* & dicuntur turpes perſonæ, Roland. *conſil. 79. vol. 2.* & ſi vis ſcire alia, uſque ad ſaturitatem contra iſtos Baſtardos, vide Hercul. *de caut. de non off, cap. 32, n. 6.* & in dubio facienda eſt interpretatio, naturales non eſſe vocatos favore Eccleſiæ, ut citiùs inveſtitura finiatur, & res ad ipſam revertatur Felin. *in c. per tuas, nu. 9 de prob.* & addeodus eſt Eugen. *conſ. 15. n. 9.* ubi multos congerit, atteſtantes de com. op. ſpurios non
* ſuccedere, & vid. *de ſucceſ. in bon emph. q. 6.*

5 Ampliatur tertio, ut naturales in emphyteuſi recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, non comprehendantur in emphyteuſi privata, quando ſcilicet fuit conceſſa alicui maſculo, pro ſe, filiis, & nepotibus; & hanc opinionem contra communem tenuit Dec. *in dicto cap. in præſentia, n. 136.* & ibi Bero. *nu. 325.* Ang. *in l. generaliter §. cum autem C. de inſt. & ſubſt.* & ibi Salyc. *num. 4.* & Paleot. *de ſpur. & dot. cap. 30.* quando tempore conceſſionis non extabant naturales, & Corb. *ead. cauſ. nu. 56.* pluribus rationibus conatur defendere hanc opin. Dec. contra communem. Sed Illuſtriſſ. Paleot. *eod. tract. de not. & Spur. cap. 30.* diſtinguit. Aut tunc, quando ſtipulatus, eſt, habebat filios naturales, & tunc ex voluntate, & mente contrahentium, comprehenduntur; ſecus ſi poſtea ſuſcepti ſunt, quam diſt. defendit. Fachin. *cont iur. c. 98. lib. 8.*

6 Contraria opinio communiter tenetur, quod in emphiteuſi à privato conceſſa maſculo recipienti pro ſe, & filiis, & nepotibus, naturales dicantur vocati; ut per eundem Corb *d. cauſ. nu 56. in fine, & n. 75.* & Clar. *d. §. emph. q. 30.* & dicemus etiam *in q 6 de ſucc. in bon. emph.*
* & communem appellat Rip *in l. ex facto; §. ſi rogatus, nu. 58. ff. ad Trebellian.*

7 Ampliatur quarto ut revertatur ad Eccleſiam, etiam ſi ſuperſint filij legitimati per reſcriptum Principis; quia cum tales filij haberi non poſſint ſine peccato, de illi non cenſetur Eccleſia cogitaſſe, Bartol. & alij *in l. ex facto § ſi quis rogatus ff. ad Trebel* Decius *conſil. 275.* Ruin *conſil. 158. vol. 1. nn. 5.* Alciat. *conſ. 7.* Alex. *conſ. 128. nu. 7. vol. 1.* Clar. *d. § emph. q. 31.* & alij congeſti per Corb. *d. cauſ. nu. 76.* de qua quæſtione etiam dicemus *in tit. de ſucceſſ q. 5* quibus addo Rot. *d. dec. 474 nn. 2.* An autem revertatur ſtantibus filiis legitimatis per ſubſequens matrimonium dicemus in *ead. q. 5.*

8 Ampliatur quinto, ut emphyteuſis conceſſa ad
certam lineam, finiatur deficiente linea; etiam
quod emphyteuta alteri illam locaverit ad longum
tempus, vel in emphyteuſim conceſſerit, & ad-
huc tempus locationis, & emphyteuſis, duret,
ob lineam finitam primi emphyteutæ, revertitur
ad Dominum: quia reſoluto jure primi emphyteu-
tæ, reſoluitur jus ſecundi, *l. lex vectigali, ff. de pign.*
ita tenet Rim. *conſ. 124. n. 18. vol. 1.* Soc. *conſil. 256.
vol. 1.* & ideo, ſi primus emphyteuta non ſolvat ca-
9 nonem, nec pacta ſervet, cadit à jure ſuo, etiam ut
dictum eſt, ſi alteri locaverit, vel in emphyteuſim
dederit. Et Rim. *in eod conſ. n. 22.* tenet. quod habeat lo-
cum etiam ſi Eccleſia fuiſſet interpellata in illis conceſ-
ſionibus; dum tamen iſte ſecundus, non fuiſſet inveſti-
tus, aut aliter recognitus: quia iſtæ conceſſiones
non poſſunt fieri, ſine conſenſu Domini directi
eum

Digitized by Google

cum ſit alienatio, ut per eundem Corb. *d. cauſ. nu.* 80. ubi tenet dictum Rimin. eſſe verum, quando Eccleſia eſſet interpellata, & nondum obtenta licentia à Domino, vel Prælato, vel à lege, alienaſſet; Sed non procederet, ſi ex licentia Domini vendidiſſet, quia licet primus emphyteuta decedat, antequam ſecundus inveſtituram accipiat à Domino, & fuerit ab eo recognitus, & ante traditionem rei, & ſic ante translatum utile dominium, nihilominus, ex reſolutione illius utilis dominii primi emphiteutæ per ejus mortem, non omnino reſolvitur jus ſecundi cum ipſe habeat conductoris, cum ipſe habeat condictionem ex *l. fin. C. de jur. emph.* contra Dominum, ut ipſum renovet, & ei inveſtituram faciat, ut eſt ſolita fieri, uſque ad talem generationem; nec attenditur, quod morte alienantis emphyteuſis reverti debeat, Corn. *conſil.* 250. *vol.* 3. Rot. Bonon. *deciſ.* 85. Paul. de Caſt. *conſ.* 329. *num.* 2. *volum.* 2. ubi extendit, etiam habere locum in venditione facta; ex licentia Domini, ſub conditione: quæ conditio in vita venditoris, non ſit purificata; & idem eſſet, ſi alienatio facta eſſet ſub promiſſione Domini de conſentiendo alienationi, Corb. *ead. cauſ. num.* 10.

Ampliatur ſextò, habere locum in Emphyteuſi, accepta à duobus, vel pluribus, pro ſe, filiis, & nepotibus, vel tali generatione, uno mortuo, & ejus generatione finita, redeat ejus pars ad Dominum, vel Eccleſiam; Ratio eſt, quia unicuique cenſetur pro virili parte conceſſa, Soc. *conſil.* 50. *in princip. lib.* 1. Ruin. *conſil.* 47. *num.* 4. *volum.* 1. Alciat. *conſil.* 30. *in princip.* Corn. *conſil.* 285. Dec. *conſil.* 58. *num.* 1. Spec. *de locat. §. num. aliqua, quæſtione* 148. & quia in iſto caſu, non habet locum jus accreſcendi, ſequitur, quod uno mortuo ſine filiis, ejus portio revertatur ad Eccleſiam, ſeu Dominum, ob ejus lineam finitam, Corb. *d. cauſ.* Gab. *conſil.* 87. *num.* 1. Anch. *conſil.* 245. *n.* 1. ubi dicit, quod in hoc omnes concordant, Clar. *d. §. quæſt.* 39. *verſ. ſtias.* Corb. *ead. cauſ. num.* 83. Et idem dicendum eſt, ſi emphyteuſis eſſet conceſſa Titio, & filiis fratris ſui quia Titio acquiritur dimidia, & filiis fratris altera dimidia, Spec. *dict. §. nunc aliqua num.* 180. *quæſt.* 152. Corb. *dict. cauſ. num.* 84. Mant. *de tacit. lib.* 22 *titul.* 34. *num.* 23. ubi alios conſonantes refert; & ideo, ſi duo fratres inveſtiantur de emphyteuſi, vel feudo pro ſe, & filiis ſuis, quilibet filii dicuntur vocati ad portionem patris, non patrui, Bart. *in l. ſi mihi, & Titio num.* 4. *ff. de ver. ob.* Alex. *conſil.* 204. *num.* 3. *lib.* 2. Ruin. *conſil.* 142. *nu.* 5. *lib.* 3. cum aliis citatis per Fuſar. *de fid. ſubſt q.* 440. *n.* 3.

11 Extenditur ſupradicta ampliatio, quando eſt conceſſa duobus, etiam ſi dictum ſit, pro ſe, & quibuſcunque eorum filiis, & nepotibus, uſque in eorum, & cujuſque ipſorum tertiam generationem: nam propter illud verbum cujuſque, non inducitur jus accreſcendi, cum verbum, cujuſque, ſit collectivum, & non diſtributivum, quod non tribuit cuique actum inſolidum Bart. *in leg. hoc articulo, nu.* 5. *ff. de hæred. Inſtitut.* cum aliis relatis per eundem Corb. *ead cauſ. num* 85. & pro hac extenſione, eſt conſil. Gab. *d conſil.* 87. & Alexander. *conſ.* 17. *volum.* 5. Et quod ſi in conceſſione emphyteuſis, fratres per copulam ſunt conjuncti; & uſque ad tertiam generationem, & cujuſlibet eorum, ſalva ratione recti ſermonis, hæc verba, non poſſunt ad ipſos fratres referri, ſed ad generationem, à qua illud nomen cujuſlibet regitur, & ideo in iſto caſu jus accreſcendi inter ipſos fratres locum non habet, ut etiam tenet Mant. *citato loco nu.* 29. ex ſententia aliorum; & portio unius alteri non accreſcit, ſed cuique eorum dimidia pars acquiſita apud quemlibet permanere debet, donec ejus tertia generatio ſuperſit, ubi *n.* 30. plures allegat, niſi ex aliis verbis aliud concipi poſſit, Gab. *conſ.* 66. *lib.* 1. *num.* 1. *& ſeq.* & Decian. *conſ.* 73. *lib.* 2. *num.* 14. & etiam, ſi dictum ſit, poſt mortem eorum, pro ſuis filiis, vel quandiu vixerint ipſi, vel eorum filii, & nepotes, Eug. *conſ.* 88. *n.* 127. *& ſeq.* qui de com. atteſtatur.

12 Declaratur tamen ſupradicta ampliatio, quando emphyteuſis eſt conceſſa duobus, vel pluribus, ut non habeat locum, quando eſt conceſſa duobus, vel pluribus inſolidum, vel ipſis ſtipulantibus pro ſe ipſis, & quolibet ipſorum, & quibuſlibet ipſorum filiis, & nepotibus quia dictio, quilibet, eſt diſtributiva, attribuit actum cuique inſolidum, Bart. *in dicta l. hoc articulo*; & hanc opinionem tenet Soc. *conſil.* 50. *vol.* 1. Gab. *d. conſ.* 87. Alexand. *conſil.* 30. *num.* 9. *volum.* 3. Curt. Sen. *conſil.* 48. *&* 49. ubi hanc appellat com. opinionem. Et idem eſſet dicendum, ſi eſſet conceſſa per aliud verbum diſtributivum, attribuens actum inſolidum, ut quando eſſet facta conceſſio duobus, pro ſe, & utriuſque eorum filiis, Corn. *conſ.* 165. *num.* 3. *vol.* 2. Honded. *conſ.* 54. *nu.* 22. *vol.* 1. Mant. *eod. tit.* 34. *num.* 28. & noviſſimè Rot. *in recent. part* 5. *dec.* 176. & ideo inter eos erit locus juri accreſcendi, ibi *nu.* 7. *& ſeqq.* & Dura *deciſ.* 401. *num.* 1. ubi alias deciſiones refert.

13 Subdeclara dictam declarationem, quod tunc dictio diſtributiva procedit, quando eſt appoſita ipſis duobus, vel pluribus ſtipulantibus; hoc modo: Titio, & Sempronio concedimus, pro ipſis, & quolibet ipſorum, ita loquitur Soc. *d. conſ.* 501. Sed non haberet locum, quando dictio illa diſtributiva eſſet appoſita in perſonam filiorum; ut quia dictum eſſet, concedimus Titio, & Sempronio pro cujuſlibet eorum filiis, & deſcendentibus nam tunc uno decedente, emphyteuſis redit ad Dominum, non autem ad alium primum receptorem, Bell. *conſ.* 20. *n.* 4. Anch. *conſil.* 245. Curt. jun. *in tract. de feud. in* 2. *par. col. fin.* idem Curt. *conſil.* 55. Alex. *conſil.* 23. *volum.* 5. Gab. *eod. conſ.* 87. Ceph. *conſ.* 345. ſequitur Corb. *ead. cauſ. num.* 88. & vide quæ dicemus *in tit. de renovat. q.* 21.

14 Declara ſecundo, non habere locum, quando dictum eſt, quod poſt mortem eorum, & filiorum vocatorum, revertatur ad Dominum: nam hæc verba demonſtrant, contrahentes voluiſſe, quod donec quiſque viveret, non revertatur, & inductum ſit jus accreſcendi, Soc. *d. §. nunc aliqua, quæſt.* 155. Rom. *conſ.* 19. Jaſ. *in l.* 2. *num.* 201. *C. de jur. emph.* Ruin. *conſil.* 43. *&* 48. *volum.* 1. Curt. Sen. *conſ.* 49. *nu.* 72. Gab. *eod. conſ.* 87. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. num.* 89. & hanc opinionem, quod debet expectari mors omnium nominatorum, tenuit Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 415. *n.* 5. ubi plures allegantur; quando ceſſio eſt facta ad eorum vitam, Mant. *eod. tit. num.* 24. *in fine*: ubi idem dicit, ſi dictum fuit, poſt mortem omnium emphyteuſis revertatur ad Dominum, ex ſententia Alciat. *conſ.* 16. *numer.* 3. *lib.* 1. & vide *de ſucceſſ. in bon. emph quæſt.* 20.

15 Contrarium tenuit Bart. *in l ſi mihi, & Titio ff. de ver oblig.* Alexand. *conſ.* 167. *lib.* 7. ubi dicit, quod opinio Bart. eſt communis, idem tenet Jaſ. *in d. l. mihi & Titio.* Clar. *d. § emphy. q.* 39. *in fine*, Craſſ. *§. jus accreſcendi, q.* 25. *num.* 3. & alteri relati per Corb. *d. n.* 89. *in fine* ſed prima opinio eſt comm. ut per Honded. *conſ.* 54. *num.* 26. *part.* 1. ubi infinitos allegat, contra Clar. & vide etiam *in tit. de ſucc. in bon. emphit. q.* 20 & quando fuit conceſſa durante vita ipſorum, habeat locum jus accreſcendi inter eos, idem Hond. *d. conſ* 54. *n.* 21. & tenuit Rot. ut per Cavalet. *deciſ.* 219. *n.* 1. 3 *&* 4. Gratianus *diſcept. cap.* 451. *num.* 4 quamvis non ſit dictum poſt mortem omnium, & idem dicendum eſt, ſi dictum ſit finita generatione, quia nulla eſt differentia, quod dicatur poſt mortem omnium, vel finita generatione, Decianus *conſil.* 73. *lib.* 2. *num.* 22. Gab. *conſil.* 88. *lib.* 2. *num.* 6. *&* 7. Gratia. *diſcep. forenſ. cap.* 451. *num.* 9. & infra *num.* 42. & noviſſimè tenuit Rota *in dec. poſt.* 221. *parte* 1. ubi erat facta conceſſio ad vitam Joannis, & Alexandri fratrum, & eorum filiorum, uſque ad tertiam generationem, contra Alex. *in dicto conſ.* 167. & Clar. ubi etiam pro conjectura fuit ponderatum, quod filii, & nepotes alterius fratris ſolverunt canonem per annos 50.

Declaratur

26 Declaratur tertiò, non habere locum ubi facta eſſet conceſſio pro ipſis, & nepotibus, cum pacto, ut onus alteri ſuccedat, Mandoſ. *in add. ad conſ. Rom.* 315. in epoſtilla magna, quem ſequitur Corb. *d. cauſ. n.* 90.

27 Declaratur quarto, non habere locum, quando dictum eſſet, quod de uno in alterum emphyteuſis revertatur: quia iſtud pactum inducit jus accreſcendi, Rom. *conſ.* 103. *n.* 6. Soc. jun. *conſ.* 70. *vol.* 1. Rip. *in l. re coniunctis, nu.* 166. *ff. de leg.* 3. Mand. *in dicta add. ad Rom.* Corb. *d. cauſ. n.* 91. cum aliis, quos citat, & Mant. *eod. tit.* 34. *n.* 24. licet diſſentiat Ceph. *conſ.* 545. *n.* 10. *vol.* 3.

18 Declaratur quinto, quando conceſſio fuit facta cum clauſula, quod pars præmorientis ad ſupervenientes deveniat, & accreſcat. Auch. in terminis, *conſ.* 418. Fed. de Sen. *conſ.* 228. Ruin. *conſ.* 154. *n.* 9. *vol.* 1. Bal. *conſ.* 465. *vol.* 5. Bero. *conſ.* 109. *nu.* 22. *ſeq.* 1. Ceph. *d. conſ.* 345. *nu.* 30. Spec. *in d. §. nunc aliqua n.* 91. Natt. *conſ.* 352. Dec. *conſ.* 239. *nu.* 8. Alex. *conſ.* 119. *vol.* 5. Gab. *conſ.* 99. *n.* 13. Corb. *d. cauſ. nu.* 82. & quando dictum eſt, quod pars præmorientium ad ſuperſtites perveniat, ſic debet intelligi, ut etiam inter deſcendentes à primis inveſtitis, jus accreſcendi locum habeat, Mant. *eod. tit. n.* 31. & atteſtatur ita fuiſſe deciſum in Rot. & Dura. *dec.* 301. *n.* 1. ubi alias deciſiones refert.

* Diſſentit Curt. jun. *conſ.* 55. *col. fin.* ſed ejus opinio eſt contra communem opinionem, ut Corb. ibi advertit.

19 Declara ſextò, non habere locum, quando emphyteuſis conceſſa eſſet Titio, & Sempronio, pro medietate, & Seio, Caio, & M. pro alia dimidia, cum clauſula, quod pars præmorientis ad alios ſupervenientes deveniat, & accreſcat; nam tunc inducitur ſolum jus accreſcendi inter Titium, & Sempronium, qui inveſtiti ſunt pro medietate, & inter Sejum, Cajum, & M. inveſtitos de alia medietate, Spec. *in d. §. nunc. aliqua, q.* 151. *n.* 179. & ibi Jo. And. *in add.*

20 Diſſentit ab hac opinione Corb. *dicta cauſa, num.* 95. quia illa verba, ad ſupervenientes deveniat, debent referri ad omnes nominatos; non autem ad unam dimidiam dumtaxat; cum illa clauſula determinet ambas dimidias, & debet æqualiter determinare, *l. nam hoc jure, ff. de vul. & pup.* fatetur tamen, quod ſi eſſet adjectum pro ipſis, & quolibet ipſorum, & pro cujuſlibet eorum filiis, & nepotibus, cum pacto, quod portio præmorientis ad ſupervenientes veniret, eſſet inductum jus accreſcendi in dimidia, cum altera dimidia aliorum propter dictionem illam diſtributivam. Sed ego dubito de hac opinione Corb. contra Spec. & Jo. And. quia ejus ratio non eſt tuta, quod illa clauſula, deveniat ad ſupervenientes, debeat referri ad omnes nominatos, per *l. talis ſcriptura, §. fin. ff. de legat.* 1. nam clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, ubi nulla poteſt reddi ratio, cur ad unum magis referatur, quam ad aliud, *l.* 1. *& ibi gloſ.* & D D. *C. de lib. præt.* Natt. *conſ.* 482. *nu.* 4. ſed in hoc caſu, illa clauſula in fine poſita, non refertur ad omnia præcedentia, quia conceſſio eſt facta Titio, & Sempronio, pro una medietate, & ſic ſermo eſt diſtinctus, & diſpoſitio eſt determinata pro Titio, & Sempronio, Gab. *de clauſ. conc.* 9. *num.* 16. & ſic refertur tantummodo ad ea quæ commodè referri poſſunt, idem Gab. *eodem conc. nu.* 8. & pro hac opinione facit etiam, quia facienda eſt interpretatio, ut emphyteuſis, ſit recaſura ad Dominum de facili: nam intereſt Domini, ut quamprimum ad ipſum revertatur, Corb. *de cauſis privat. ob alien. ampliat.* 5. Nec obſtat, quod una determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet æqualiter determinare; quia intelligitur, quando commodè id fieri poteſt, quia aliquando, non æqualiter omnia determinat, ut declarat Iaſ. *in l.* 1. *§. ſed & ſi mihi in* 2. *not. ff. de ver. ob.* & Menoch. *conſ.* 76. *n.* 14. *vol.* 1.

21 Declaratur ſeptimò, non habere locum ſi ſit duobus, & pluribus fratribus conceſſa, finita jam linea, de qua eorum pater fuerat antea inveſtitus; quia ſicut erat locus juri accreſcendi inter filios, & nepotes patris. Bart. *in l. ſi mihi & Titio de ver. ob.* & ibi alij ſcribentes: ita erit locus juri accreſcendi in nova conceſſione, quia ſecunda inveſtitura intelligitur facta ſecundum naturam primæ, & primi contractus, Bart. & alij. *in d. l. ſi mihi* Clar. §. *emph. q.* 33. quod procedit etiam, ſi emph. de qua fuerat renovatus pater, ad Eccleſiam ob non ſolutum canonem devoluta eſſet, & poſtea de illamet emphyteuſi, etiam poſt factam à Domino declarationem, plures filii fuerint inveſtiti, Bero. *conſ.* 109. *nu.* 25. *vol.* 1. quamvis idem Bero poſtea mutaverit ſententiam *in c.* 122. *n.* 23. *vol.* 3. Sed ejus opinio poſita in *d. conſ.* 122. non eſt tenenda, dicit Corb. *ead. cauſ. n.* 97. & ego ita credo, quia ſi præſumitur renovata ſecundum naturam præcedentis inveſtituræ, ergo etiam in nova erit locus juri accreſcendi, & dicta declaratio habet locum, etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Dec *conſ.* 53. & ibi Add. Nec eſt attendendum, quod fuerit devoluta ad Dominum, propter canonem non ſolutum, & ſic propter delictum, quia hæc conſideratio, non tollit præſumptionem juris, & quod renovatio cenſeatur facta ſecundum naturam præcedentis contractus, licet interveniant novæ perſonæ. & ſit locus juri accreſcendi, in quo fuerit renovata duobus fratribus, tenet etiam Honded. *conſ.* 54. *lib.* 1. *n.* 29. Mant. *eod. tit.* 34. *n.* 35. *& ſeq.* ubi declarat, niſi in renovatione adjecta eſſet nova qualitas, de qua infra *n.* 22.

22 Limitantur modò prædictæ declarationes, non procedere, quando in ſecunda inveſtitura, eſſet appoſitum pactum, quod pars præmorientis ad Eccleſiam reverteretur: nam iſtud pactum excludit jus accreſcendi Alciat. *conſ.* 16. *n.* 4. vel quando in nova conceſſione facta duobus fratribus, de Emphyteuſi paterna, eſſet adiecta aliqua nova qualitas, ſeu nova forma, clauſula, vel conventio, quæ in prima non continebatur, Bero. *conſ.* 112. *n.* 2. *vol.* 2. Alex. *in d. l. ſi mihi, & Titio n.* 17. Caſt. *conſ.* 222. quod ſecundum Corb. ibi *nu.* 102. non videtur tranſire ſine difficultate, niſi expreſsè eſſet dictum in ſecunda inveſtitura, mutationem eſſe factam de communi conſenſu, cum ſemper ſecunda inveſtitura intelligatur facta ſecundum naturam primæ, nec ab ea receſſum, niſi id ſit expreſſum, Bal. *conſ.* 82. *in princip.* Rol. *conſ.* 62. *n.* 6. *vol.* 1. Ceph. *conſ.* 125. *n.* 60. Burſat. *conſ.* 122. *n.* 17. *vol.* 1. Sed hæc opinio Corb. non videtur tuta: quia quando apponuntur in inveſtitura nova pacta, & novæ conventiones, cenſetur receſſum à prima, & dicitur nova inveſtitura, ut nos diximus ſupra *quæſt.* 9. *n.* 12. *& ſeq.* & ſequitur Hond. *conſ.* 54. *n.* 29. *vol.* 1. Seraph. *deciſ.* 1362. *n.* 3. & Ludoviſ. *deciſ.* 522. *in fine.*

23 Limitatur ſecundò, ſecundum. Add. ad Bart. *in d. l. ſi mihi*, quando inveſtitura ſecunda fieret poſt latam ſententiam, ſuper devolutione primæ, quia tunc diceretur emphyteuſis nove, ut refert Corb. ut ſupra *n.* 102. Sed hæc limitatio patitur difficultatem: quia, ut dictum eſt ſupra *n.* 14. declaratio Domini non tollit juris præſumptionem.

24 Declaratur octavò, emphyteuſim pluribus conceſſam, morte unius, & ejus generatione finita, ad Eccleſiam non reverti: ſed alteri creſcere, quando fuit conceſſa ex cauſa onerosa: puta, quia ab initio ſoluta fuit certa quantitas pecuniæ, pro emphyt. & ſub annua penſione conceſſa Titio ſtipulanti pro ſe, & ejus filiis, & Sempronio abſenti, & ejus filiis; quia reſpectu dimidiæ Sempronij abſentis, ab initio non valuit, & illa Titio accreſcit. nec ad Eccleſiam redit, Bart. *in d. l. ſi mihi, n.* 4. *de ver. ob.* & ibi. Caſt. *nu.* 3 Iaſ. *nu.* 11. Alex. *n.* 13. & hæc eſt com. op. ſecundum Corb. ut ſupra *n.* 104. & videndus eſt Iaſ. ibi. qui dicit, quod illa

25 portio accreſcens finiretur, ſi Titius ratam habuiſſet. Et quando emphyteuſis eſt conceſſa pluribus ex cauſa onerosa; videlicet, cum onere fabricandi, & ſolvendi continuam reſponſionem, & expenſas viatum, habeat locum jus accreſcendi, tenuit Rot. *in d. deciſ.* 435. *n.* 6. *in recent. par.* 1. Gabr. *conſil.* 56. *par.* 2. *n.* 5. & quod in con-

c ſſi nē facta duobus fratribus titulo oneroſo, ſit lo-
cus jus accreſcendi, eſt con. Hond. 34. n. 30. *volum*, 1.
ubi plures allegantur, Mant. *eod. tit.* 34. *n.* 25. Cava-
ler. *d. c.* 19. *n.* 5. ubi tanto magis habet locum, ratione
oneris in ſolidum injuncti, *n.* 9. Decian. *conſ.* 73. *n.* 4.
& 5. lib. 2. quo ampliat, licet cauſa, non eſſet mere
oneroſa; ſed quaſi lucrativa, refert Grat. *diſcep. for.
cap.* 431. *n.* 11.

Secus quando eſſet conceſſa ex cauſa lucrativa; quia
dimidia conceſſa abſenti reſpectu cujus ab initio non
valuit, concesſio alteri non accreſcit; ſed ad conceden-
tem redit, ut prædicti DD. communiter tenent, præ-
ſertim Iaſ. *d. n.* 11. & Mant. *citato loco.*

26 Limitatur quod ſit locus juri accreſcendi, quando
conceditur Titio ſtipulanti pro ſe, & filiis, & nomine
fratris ſui abſentis, quo caſu ab initio valet conceſſio in
totum: quia verba conferuntur in recipientem, Bart.
in l. ſtipulatio iſta, §. ſtipuler, de ver. ob. & ideo accreſ-
cit fratri, ſi frater ratum non habuit, & remanebit apud
Titium ſub omnibus conditionibus, & qualitatibus,
quæ cohærebant ipſi fratri, Salyc. *in l. unica n.* 20. *C.
quando non pet. par.* Bal. *in Auth. ſi quas ruinas, C. de
Sac. Sanct. Eccl.* Caſt. *in d. l. ſi mihi in fin.* & Iaſ. *n.* 11.
ſed vide infra in declaratione.

27 Declaratur, non habere locum jus accreſcendi in
iſto caſu, quando poſt emolumentum quæſitum, &
poſt ratificationem factam à fratre, ceſſat jus accreſcen-
di, Bart. *in d. l. ſi mihi n.* 4. & Alex. *n.* 24. ſicut etiam
ceſſat jus accreſcendi, quando emphyteuſis fuit recepta
à Titio pro ſe, & nomine ſui fratris abſentis, ſi ejus
28 frater ratum non habeat ſtipulationem, Bart. *in l. quis
uſumfructum, in fine ff. de uſuf. legat.* licet pars conceſſa
fratri abſenti, qui ratum non habuit contractum, re-
maneat apud Titium, ſub omnibus conditionibus, &
qualitatibus ut dictum eſt ſupra, ita Bart. *in l. fundum
n.* 3. *ff. de act. empt. & in d. l. ſi mihi & Titio, n. in fine,*
Alex. *n.* 14. & Iaſ. *n.* 11. Et ideo dicendum eſt, quod
portio fratris, qui ratum non habuit, finietur eo modo,
& tempore, quo finita fuiſſet, ſi ipſe frater ratum ha-
buiſſet, Alex. *conſil.* 22. *nu.* 2. *& conſ.* 24. *n.* 4. *vol.* 5.
Bero. *conſil.* 108. *n.* 9. *vol.* 1. Nec poteſt dici, quod per
non ratihabitionem fratris abſentis, emphyteuſis ac-
creſcat, ut loquitur Bal. in d. Auth. *ſi quas ruinas*, &
Salyc. *in d. l. unica*; ſed quod remaneat apud ſtipulan-
tem pro ſe, & nomine fratris ſui, cum omnibus condi-
tionibus, abſque tamen, quod per hoc inducatur jus
accreſcendi, ut declarat Bart. & ideo morte fratris ab-
ſentis, & deficiente linea ejus, qui ratum non habuit,
illa portio ad Dominum concedentem revertitur, ut
dicti, Doctores concludunt, & ita etiam dicit Mant.
de tacit. lib. 22. *tit.* 24. *n.* 26. quod ſi emphyteuſim fue-
rit quis ſtipulatus pro ſe, & Titio abſente, uſque ad
tertiam generationem, & ſi Titius ratum non habuerit,
promiſerit integrum canonem ſolvere, an ſi Titius ra-
tum non haberit, tota emphyteuſis pro parte dimidia
finita, intelligatur acquiſita ipſi ſtipulatori, uſque ad
tertiam generatioem ipſius ſtipulatoris, & Titij? Et al-
legat omnes ſupradictos DD. Sed dubium eſt (inquit
ipſe) ſi ſtipulatus fuerit ſibi, & filiis, & nepotibus,
pro dimidia, & Titio, & ejus filiis, & nepotibus pro
altera dimidia, & Titius ratam non habuit, an tota ac-
quiratur ſtipulatori? Et dicit, quod hæc quæſtio fuit
diſputata in Rota coram Litta, & nihil fuit reſolutum:
ipſe tamen videtur tenere, quod tota acquiratur ſtipu-
latori. Verum ſi in conceſſione dictum ſit, quod poſt
vitam amborum poſſeſſio pleno jure ad Eccleſiam re-
vertatur, intelligitur ut altero ſuperſtite ad Eccleſiam
non revertatur per jus accreſcendi, allegat Iaſ. *in d. l.
ſi mihi, & Titio n.* 11. ſed ſi ratum habuerit, remanet
apud fratrem, & ejus filios, eorum vita durante, ſi ſti-
pulata eſt pro ipſo, & filiis, & non ſolum ſuffi it ex-
preſſa, ſed etiam tacita ratificatio: & ideo poſſidendo
emphyteuſim, dicitur ratificaſſe. Ferrer. *conſ.* 154. *n.*
3. *volum.* 1. Dec. *conſ.* 58. *n.* 2. Alex. *conſil.* 123. *n.* 7.
volum. 1. Ruin. *conſ.* 34. *n.* 9. *vol.* 2. Natt. *conſil.* 501. *n.*
17. Soc. *conſ.* 261. *n.* 3. *vol.* 2. Corb. *d. loco, n.* 111. quia
ita tenuit Rot. Rom. aſſerit. Et quod per perceptio-
30 nem fructuum, cenſeatur facta ratificatio, cum omni-
bus qualitatibus contractus, eſt conſ. 88. ubi eſt caſus,
quod ſi maritus recipit emphyteuſim, pro ſe, & uxore
percipit fructus, videtur ratificare contractum, cum
ſuis qualitatibus omnibus: ita ut, ſi non ſolverit cano-
nem uxor, cadat à jure ſuo, Put. *deciſ.* 397. *lib.* 2. &
Ludoviſ. *deciſ.* 567. *n.* 7. inducitur etiam ratificatio per
31 ſolutionem canonis, quando ſcienter ſolutus fuerit,
Corn. *conſil.* 301. *volum.* 1. *in princ.* & Domina etiam
dicitur ratificare inveſtituram ejus nomine factam, ac-
ceptando ſolutiones canonis, & retinendo inſtrumen-
32 tum apud ſe, Corb. *ibidem nu* 112. qui allegat deciſ.
Rot. coram Oradino, & ita etiam tenuit Rot. *dec.* 59.
n. 3. *par.* 1. *diverſ.* & ſi non apparet, à quo ſit facta ſo-
33 lutio, præſumitur facta pro rata ejus, ab illo, qui de-
bebat ratificare, ad not. per Iaſ. *in l.* 2. *n.* 6. *C. de jur.
emph.* nam quando emphyteuſis conceditur duobus,
34 unuſquiſque tenetur ſolvere medietatem penſionis,
Bar. *in l. fradati, ff. de public.* Dec. *conſ.* 58. *in fine*, in-
35 ducitur etiam ratificatio. quando is cui ratificare de-
bebat, pro ejus ejure interfuit inveſtituræ factæ in per-
ſonam alterius, Bero. *d. conſil.* 204. *n.* 30. *vol.* 1. indu-
citur etiam, quando quis poſt inveſtituram ab altero
36 etiam ejus nomine factam, obligat ſe ad faciendum
aliquid in emphyteuſi, pro ipſo ſtipulata Fulgoſ. *conſ.*
233. inducitur etiam ratificatio, quando frater ſcit,
37 accepiſſe emphiteuſim alium fratrem pro ſe, & nomi-
ne ipſius fratris, & non contradicit: nam tunc Emphi-
teuſim pro ſua medietate acquirit, Dec. *conſ.* 58. *n.* 2.
quem ſequitur Rot. ut refert Corb. *d. cauſa n.* 117. ubi
deciditur, quod ratificatio inducitur ex melioramentis
38 factis in emphyteuſi, quæ licitè fieri non poterant, niſi
niſi vigore inveſtituræ, Rot. *dicta deciſ.* 59. *n.* 2.

39 Declara tamen ſupradicta, quod ratificatio debet
fieri in omnibus ſupradictis caſibus, in vita illius, qui
nomine alterius fuit ſtipulatus emphyteuſim, & in vita
illius, qui conceſſit: nam poſt ejus mortem, cenſetur
facta, non re integra, & non valeret, Bero. *conſ.* 108.
n. 10. *vol.* 1. Ruin. *conſ.* 5. *n.* 5. *vol.* 1. ſed vide in ſequen-
ti quæſtione *n.* 13.

40 Declaratur nono, quod ſupradictum eſt, emphyteu-
ſim pluribus conceſſam, morte unius, & ejus genera-
tione finita ad Dominum reverti, non autem alteri li-
neæ accreſcere, non habere locum in emphyteuſi con-
ceſſa ab Imperatore, & in Feudo ſic conceſſo; nam
Alex. *conſ.* 30. *n.* 8. *vol.* 1. tenet, quod ſit locus juri ac-
creſcendi, Curt. Sen. idem tenet *conſ.* 48. *&* 49. *n.* 10.
idem Alex. *in l. ſi quis mihi, & Titio n.* 7. & Iaſ. *n.* 6.
* ubi teſtatur hanc eſſe com. op. ſed *n.* 7. impugnat hanc
opinionem, allegans multos, & hanc com. atteſtatur
Pariſ. in Add. ad Alex. *d. conſ.* 30. ſed videndus eſt
Clar. §. *Feudum quæſt.* 77. ubi etiam quærit, an habeat
locum in alio Principe. Et quia valet argumentum de
Feudo ad emphyteuſim, dicendum eſt, quod jus accreſ-
cendi, quod habet locum in Feudo, habebit locum
etiam in emphyteuſi, ut dicunt Doctores in *d. l. ſi mi-
hi, & Titio*, ſed vide infra *n.* 43.

41 Sciendum denique eſt, quod ubi habet locum jus
accreſcendi in ſupradictis, caſibus, ad excludendum
Dominum, admittitur etiam, ſi nullam portionem em-
phyteuſis habeat tempore, quo vult admitti; quia non
dicitur propriè jus accreſcendi, ſed jus ſuccedendi ex
pacto inveſtituræ, & jus ſucceſſorium. quod ad alterum
devolvitur altero deficiente, Alex. *in d. l. ſi mihi, &
Titio n.* 15. Ruin. *conſ.* 154. *n.* 2. *vol.* 1. Gib. *conſ.* 88. *n.*
22. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſa in fine.*

Declaratur decimò, non habere locum, quando ex-
42 preſsè ſeu tacitè actum eſt, ut locum habeat jus accreſ-
cendi, Æmil. *conſ.* 12. Simon de Prær. *conſ.* 54. *n.* 47.
Burſ. *conſ.* 181. *n.* 7. *lib.* 2. Hier. Gab. *conſ.* 66. *n.* 3. *lib.*
2. Decian. *conſ.* 72. *lib.* 2. & inter alia exempla, quæ
ponunt, præſertim Decian. quando in inſtrumento eſt
appoſita clauſula de uno in alterum revertendo, Iaſ.
in d.

in d. l. ſi mihi, & Titio, n. 10. & alij allegati per Honded. *d. conſ.* 54. *n.* 24. accedente clauſula, Uſque in tertiam generationem, quæ operatur, ut ſtatim atque fuerit finita emphiteuſis in perſonam unius, cenſeatur renovata in perſonam exiſtentem, de tertia generatione alterius, Iaſ. *conſ.* 117. *col.* 6. *verſ. ſecundo principaliter. lib.* 2. quem ſequitur Tib. Decian. *conſ.* 73. *ſupra allegato n.* 15. & Honded. *d. conſ.* 54. *n.* 15. & ſequitur Rota *dec. poſth.* 221. *par.* 2. *n.* 3. ubi pro conjectura fuit ponderatum, quod filij, & nepotes alterius ſolverunt canonem per 50. annos.

43 Declaratur undecimò, in conceſſione facta à ſupremo Principe, ut dictum eſt: quia in ea jus accreſcendi locum habet Bar. *in d. l. ſi mihi & Titio n.* 1. & eſt com.
* op. ut per Iaſ. *in ead. l. ſi mihi, & Titio, n.* 6. cum aliis allegatis per Mant. *eod. tit.* 34. *n.* 11 quia contractus celebrati cum Principe cenſentur eſſe bonæ fidei; & in contractibus bonæ fidei, eſt locus juri accreſcendi, Mant. *eod. loco n.* 10. & 12. & ſecundum juſtam rationem hoc extendit ad conceſſionem factam à Principe inferiori; cujus contractus ſimiliter debet cenſeri bonæ fidei, ut per DD. ab ipſo alleg.

44 Declara duodecimo, quando conceſſio fuit facta pro penſione, fructibus correſpondente, ut dicemus *de ſucc. in bon. emph. q.* 20. & ſupra *n.* 24. dictum eſt, per Cavaler. infra citandum.

45 Declaratur decimotertiò, quando dictum eſſet in inveſtitura, quod emphyteuſis duraret, donec per Dominum directum meliorationes ſolverentur emphyteutis; & ideo donec melioramenta ſolvantur, Dominus directus non poteſt dicere finitam eſſe emphyteuſim, Cavaler. *dec.* 219. *n.* 7.

QUÆSTIO XXXV.

SUMMARIUM.

Inveſtitura conceſſa alieni nomine abſentis, non tribuit aliquod jus, ante ratificationem, n. 1. *Amplia, n.* 2.

An ex ſtipulatione Notarij quæratur jus abſenti, ſine ratificatione, n. 3. & 11.

Ratificatio inducitur ex ſola ſcientia abſentis, abſque aliquo actu poſitivo, n. 4.

Scientia præſumitur in his, quæ afferunt commodum, n. 5.

Ratificatio præſumitur ex cohabitatione donatoris, cum donante, & ex perceptione fructuum, & ex ſolis præſumptionibus, & conjecturis, n. 6.

An ſufficiat juramentum in inſtrumento appoſitum, ſine ratificatione, & acceptatione, n. 7.

Stipulationem Notarij important illa verba, donationem, & omnia alia promiſit, & habet locum, etiamſi Notarius non ſcripſerit, promiſit mihi ſtipulanti pro abſente, cum ſatis ſit, ſi dixerit, promiſit, & idem quando eſt ſtipulatus pro omnibus, quorum intereſt, vel adſit clauſula Cameralis, n. 8.

An conceſſio poſſit ratificari per hæredes, vel donatarium, vel per eum cui eſt facta conceſſio in præjudicium alterius, & quid in pupillo, n. 10.

An Dominus directus poſſit ante ratificationem factam per abſentem, alteri rem concedere in emphyteuſim, n. 11.

An poſt mortem concedentis, poſſit fieri iſta ratificatio, n. 12.

An poſt mortem donatarij, vel ejus, cui eſt facta conceſſio in abſentia, ejus hæres poſſit ratificare, n. 13.

SUccedit tractanda alia quæſtio, non recedendo à propoſita materia, An inveſtitura conceſſa alicui, nomine abſentis, ante ratificationem tribuat aliquod jus abſenti? Et dicendum eſt quod non, ut concluſum
1 fuit in præcedenti quæſtione: nam ante ratificationem, non tribuit aliquod jus, Ludovif. *dec.* 348. *n.* 3.

Amplia habere locum, etiam ſi Notarius ſtipulatus ſit pro abſente; quia licet ſtipulatio proſit ſine acceptatione, ſeu ratificatione, ad effectum, ut revocari non poſſit: ad effectum tamen acquiſitionis, requiritur acceptio, ſecundùm veriorem opinionem, quam tenet *Fulgineus de Jur. Emphyt.* Rota, ut per Ludoviſ. *dec.* 567. *n.* 7. ubi plures concordantes deciſiones allegantur; Et licet hæc ſit magna quæſtio, an ex ſtipulatione Notarij, acquiratur jus ab-
3 ſenti, ſine ratificatione, vel acceptione; & pro utraque parte adſit communis, & magis communis opinio, ut videri poteſt *in dec. ſeu potius voto* 12. *par.* 1. *in recent.* Tamen Rota Romana, quam ſemper ſequimur: cum ipſa faciat communem, & magis communem opinionem, ut diximus ſupra *hoc eodem tit. quæſt* 8. *nu.* 6. & 11. ſervat diſtinctionem allegatam per Ludoviſ. *d. dec.*
* 567. & per Addentem ad *dec.* 97. *n* 8. *ejuſdem Ludoviſ.* ſcilicet, Aut agitur ad effectum, ut ſit acquiſitum jus, ſeu dominium abſenti, & tunc requiritur acceptatio abſentis. Aut ad effectum, quod non poſſit ante ratificationem abſentis, illum, qui ſe obligavit pænitere, & tunc non eſt neceſſaria acceptatio, ſeu ratificatio, Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 683. *n.* 4. & *in* 4. *par. diverſ. dec.* 346. & ſatis conſtare dicitur de acceptatione, & ratifi-
4 catione, ex ſola ſcientia abſentis, abſque aliquo actu poſitivo, Rot. *ead. deciſ.* 683. *n.* 2. & in recent. *par.* 1. *deciſ.* 262. *n.* 6. ubi etiam dicitur, quod ſcientia præſumitur in his, quæ afferunt commodum, allegatus Menoch. *de præſ. lib.* 6. *præſ.* 23. *n.* 84. & Teſſ. *deciſ.* 70. *n.* 12. & Soc. jun. *conſ.* 67. *n.* 11. *lib.* 1. Præſumitur etiam iſta ratificatio, ex cohabitatione donatoris cum donante, ut in eadem deciſione dictum fuit, & per Rol. *conſ.* 79. *lib.* 1. Ceph. *conſil.* 33. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 8. *n.* 46. *lib.* 2. & Surd. *dec.* 182. *n.* 4. Inducitur etiam ratificatio expreſſa, per receptionem fructuum, ut in eadem *deciſ.* 262. & ſolis præſumptionibus, & conjecturis iſta ſcientia probatur, ut per Add. *ad dec Ludoviſ.* 97. ubi plures deciſiones cumulantur pro dicta quæſtione.

7 Sed an ſufficiat juramentum interpoſitum in inſtrumento, ſine ratificatione & acceptatione? In *d. dec.* 683. *par.* 1. *diverſ.* dicitur, quod prædicta diſtinctio, quam tenet Rot. habet locum etiam ſi interveniat juramentum, ubi *n.* 4. allegatur Alciat. *conſil.* 112. & Purpu. *conſ.* 478. & *in dec.* 386. *n.* 7. *par.* 8. *diverſ.* dicitur quod quando adeſt juramentum, acquiritur jus abſenti, abſque ſtipulatione, Gab. *de ver. ob. tanc* 1. *n.* 69. Rot. *diverſ. dicta dec.* 683. *n.* 3. & quod ſtante juramento per ſtipulationem Notarij, acquiratur jus abſenti irrevocabiliter, ante acceptationem, eſt *dec. Teſſ* 70. & Rot. inter impreſſas per Zacch. *de ob. Cam. deciſ.* 97. *in fine*; & *in eod. tr.* idem Zacch. *qu.* 5. *n.* 9.

8 Sciendum eſt etiam, quod ſtipulationem Notarij, important illa verba in inſtrumento appoſita, Donationem, & omnia alia promiſit; quæ verba, ſeu clauſula applicari poteſt conceſſioni in emphyteuſim, Rot. *in ead. dec.* 683. *n.* 1. & quamvis non fuerit à Notario ſcriptum, promiſiſſe ſibi ſtipulanti pro abſentibus; tamen ſatis eſt, quòd dictum fuerit, promiſit; cum hoc verbum importet ſtipolationem, *l.* 1. *C. de cont. ſtip.* & *in ead. dec.* habetur, & idem dicendum eſt, quando Notarius eſt ſtipulatus pro omnibus, quorum intereſt, vel adſit in inſtrumento clauſula Cameralis, Add. *ad d. dec. Ludoviſ.* 97. *n.* 6.

9 Sed an donatio, vel conceſſio poſſit poſtea ratificari per donatarium, vel ejus hæredes, aut per abſentem, cui eſt facta conceſſio in emphyteuſim? Multi tenent, quòd non, in præjudicium hæredis donantis, vel alterius in quem res per donantem eſſet tranſlata. Paul. de Caſt. *conſ.* 195. *col.* 3. *vol.* 2. Gab. *d. conſ.* 1. *n.* 101. Didac. Rub. *de teſt. par.* 3. *n.* 13. intelligit hoc, quando jus eſt quæſitum titulo ſingulari, ſed quando jus eſt quæſitum titulo univerſali, tenet contrarium, ex eo quòd hæres tenetur habere ratum factum defuncti; & idem habetur *d. dec.* 346. *n.* 9. Et licèt difficultas poſſit eſſe reſpectu acquiſitionis dominij ad tradendum, videtur ceſſare; idem Didac. *eod. n.* 13. & Purp. *conſ.* 396. *n.* 60. ac etiam in *ead. dec.* 683 *n.* 5. dicitur.

10 Limita tamen, quando eſſemus in pupillo, cui quæritur dominium, ex ſtipulatione Notarij, ſi adeſſet conſtitutum, ſeu præcarium. Bal. Alex. Paris. & alij allega-

ti *in d. dec. & in alia dec. ſuprà allegata* 12. *par.* 1. *in recent. n.* 16. Sed cautela, ſecundum Teſſ. *d. dec.* 70. *n.* 55. quòd major factus, ratificaret; & alias limitationes vide per eundem Teſſ. *ead. dec.*

11 Ex his quærendum eſt, an Dominus directus, ante ratificationem, poſſit alteri concedere emphyteuſim? & ſi volumus tenere opinionem, quòd ſit neceſſaria ratificatio, & quòd poſſit donans, vel cedens donationem, ſeu conceſſionem revocare, ut de mag. comm. opin. teſtatur Gab. *d. conc.* 1. *n.* 102. ubi infinitos cumulat: licèt quam plures alios citat qui de comm. teſtantur contrariam partem tenentes; Sed re vera prima opinio eſt magis communis, ut ex numeratione Doctorum apparet, qui etiam *in d. dec.* 12. *in recens.* ſeu potiùs voto, enumerantur, ubi contrariis argumentis reſpondetur; & idem teſtatur Teſſ. *ead. dec.* 70. *ſub. n.* 4. qui etiam reſp. contrariis; utique fatendum eſt, poſſe Dominum, ante ratificationem, alteri concedere; nam quæſtio, non ſolum eſt de donationibus; ſed etiam de aliis obligationibus, & diſpoſitionibus, ut *in d. dec.* 12. habetur. & ita etiam determinat Teſſ. *d. dec. n.* 5. Sed ſi volumus tenere diſtinctionem Rotæ, quam ſupra poſuimus, quod non poſſit pœnitere illum, qui ſe obligavit, dicendum erit, ut poſſit ſemper cogi ad tradendum, & quandocunque poterit ratificare.

12 Sed dubium eſt, an poſt mortem concedentis, poſſit ratificari? diximus *in præcedenti quæſtione numer.* 39. & vide etiam Teſſ. *dict. deciſ.* ubi recitantur plures opiniones.

13 Aliud dubium oritur, an poſt mortem donatarij, vel ejus, cui facta fuit conceſſio, retentis terminis abſentiæ, ejus hæres poſſit ratificare, vide eundem Teſſ. *d. dec. ſub. n.* 4. verſ. ampliæ quintò, ubi plures citat, qui tenet hæredem non poſſe ratificare, & alios refert tenentes, quod poſſit: & hanc opinionem ipſe amplectitur, & dicit ita Senatum tenuiſſe.

QUÆSTIO XXXVI.

SUMMARIUM.

Res mobiles dari non poſſunt in emphyteuſim, n. 5. *&* 7.

Olivetum, ſi concedatur in emphyteuſim, intelligitur conceſſa terra olivata, & non arbores tantum, n. 2.

Legata nuce, vel vinea, intelligitur legatum, etiam ſolum, & viam, n. 3.

Emphyteuſis, an poſſit conſtitui in domo ex lignis conſtructa, numero 4.

Emphyteuſis conſtituitur in molendinis poſitis in medio fluminis n. 5.

Emphyteuſis conſtitui poteſt ſuper arboribus tantum, quæ durabit donec fuerint in fundo, n. 6. *ſed ſi de novo pullulent, adhuc durabit. ibid.*

Emphyteuſis, quare non poteſt conſtitui in rebus mobilibus, n. 7. *ubi ponuntur plures rationes.*

Emphyteuſis non poteſt conſtitui in rebus incorporalibus. n. 8.

MOdò occurrit tractare, An res mobiles dari poſſint in emphyteuſim, & dicendum eſt, quod
1 non, *§ dea Inſt. de locat. & per §. licentiam Auth. de alienat. & emph.* ubi dicitur; licentiam damus, non ſolum ad tempus emphyteuſim facere immobilium rerum, ſibi competentium, ſed & perpetuo: & nos etiam probavimus ſupra in Prælud. *quæſt.* 1. dum poſuimus definitionem emphyteuſis: Ex qua reſolutione infer-
2 tur, quod ſi concedatur ab Eccleſia olivetum, intelligitur de terra olivata, & non de arboribus pendentibus tantum, ita Bal. determinat *in l.* 1. *C. de jur. emph.* quem ſequitur ibi Iaſ. *n.* 101. ut intelligatur de terra olivata, uti de nobiliori: & ſic de ipſo ſolo. Effectus hujus dubitationis eſt magnus, dicit ibidem Iaſ. quia ſi intelligeretur de arboribus tantum, deſtructo oliveto, finiretur emphyteuſis: ſecus ſi intelligatur de ſolo, prout intelligitur, & ſic deſtructis arboribus, remanet
3 emphyteuſis in ſolo, facit pro hac opinione quod dicitur, legata nuce, legaſſe videtur ſolum, cui cohæret, & viam, ut per Bart. & alios *in l. ſi fundum ſub conditio. §. qui fundum ff. de legat.* 1. & legata vinea, venit etiam ſolum, ubi eſt ſita, Iaſ. qui alios citat *in d. l. n.* 10. Valaſc. *de jur. emph. q.* 12. *n.* 2. & Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *titul.* 6. *n.* 4. *&* 7.

Infertur etiam ex prædictis, quod emphyteuſis conſiſtere poſſit ſuper rebus ſolo cohærentibus, ut ſunt
4 ædificia; ſolo ſuperimpoſita, ut ædes Ruſticorum ex lignis ſolis conſtructæ, quia inter immobilia ponuntur, ut eſt tex. *in c.* 1. *§. ſciendum de feud. cogn.* ubi omnes, & refert Valaſc. *d. quæſt.* 12. *n.* 3. quod ego intelligo, ſi eſſet domus affixa terræ, & in ipſa terra confixa: ſecus ſi non eſſet affixa, quia tunc eſſet res mobilis *l. Titius horreum ff. de neq. rer. domin.* & ibi Gloſ. & Gloſ. *Inſt. de rer. diviſ. §. cum in ſua ver. ædificatur*: & ideo ſuper molendinis in medio fluminis, poteſt emphyteuſis conſiſtere: quia ſolo ſolo cohærent, Valaſc. *eod.* 1. *quæſt. n.* 9. ubi alios allegat.

5 Infertur præterea; quod emphyteuſis poteſt ſuper arboribus tantum conſtitui, ſine fundo: & hæc emphyteuſis durabit, donec arbores fuerint in fundo, Bal. *in d. l.* 1. & ibi Iaſ. *n.* 100. Valaſc. *d. quæſt. n.* 4. & arbores fuerint reſecatæ, & non tamen adeo, quin aliæ ex illis pullulent, durabit adhuc emphyteuſis: quia non eſt mortua radix productiva, ſed vivit in plantis, idem Valaſc. *ead. q. n.* 4. ubi plura ponit pro hac materia.

Sed quærendum eſt, cur in bonis mobilibus emph.
7 conſtitui non poſſit, ſed ſolum in immobilibus, ut dicit gloſ. etiam *in d. l.* 1. ver. neque conductionis, & in c. potuit de locat. vet. emphyteuta, Bal. *in l.* 2. *C. de jur. emph.* dicit, quod hoc eſt de natura emphyteuſis, & Bar. per illum tex. in Auth. *de alien. & emph. §. emphyteuſim*, & Azo *in ſumma ead. tit.* idem dicunt, & nos diximus ſupra in Præl. *quæſt.* 1. *n.* 21. & in principio hujus quæſtionis probavimus: Sed aliqui dicunt, quod ideo, non permittitur in mobilibus: quia cum in Emphyteuſi detur directum, & utile dominium, in re mobili ſeparari nequit utile dominium à directo. & hæc fuit opinio Sylveſt. in Sum. *ver. emphyteuſis col.* 2. *verſ. tertio* And. de Iſer. *cap.* 1. *ſi de feud.* Vaſall. *ab aliq. iter.* Aff. *in cap.* 1. *§. ſciendum de feud.* & alij allegati per Valaſc. *d. quæſt* 12. *n.* 11 Alij vero dicunt, quia res mobiles, non patiuntur eam perpetuitatem, & diuturnitatem uſus, quam ferunt immobiles: ſed Valaſc. nec prima, nec ſecunda ratio placet: unde ipſe ponit aliam rationem: quia in rebus mobilibus, non datur cultura, & melioratio, quarum cauſa, ſpecialiter inducta eſt emphyteuſis, res detur ad meliorandum, & verbum emphyteuſis hoc importat.

Placet etiam mihi alia ratio, quia de ſui natura emphyteuſis eſt perpetua, ut ſupra diximus, & in Prælud. *quæſt.* 1. *n.* 24. & ideo in rebus mobilibus; qui breviter conſumuntur, non poteſt dari illa perpetuitas, de qua dicitur *in §. adeo Inſt. de locat.* licet autem poſſit dari ad tempus emphyteuſis, ut in *d. §. licentiam, & in d. quæſt.* 1. diximus: tamen propriè dicitur emphyteuſis, quando datur in perpetuum, ut advertit Iaſ. *in d. l. n.* 6. & propterea legiſlatores ſtatuerunt, in rebus immobilibus, conſtituendam eſſe emphyteuſim, & in *l.* 1. *ff. ſi ager. vect. vel emph.* & ratio, quæ datur à Bal. *in l. provide in* 3. *opp. ſi cert. pet.* quod utile dominium in rebus mobilibus, non reperiatur, ut requiritur in emphyteuſi & approbatur à Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 6. *n.* 5.

Ex prædictis infertur, quod in rebus incorporalibus emphyteuſis non poteſt conſtitui, ut per Decian. *conſil.* 123. *numero* 45 *lib.* 3. & Mant. *citato loco numero* 8.

QUÆSTIO XXXVII.

SUMMARIUM.

In generali donatione omnium bonorum, veniunt bona emphyteutica n. 1. *contrarium in emphyteuſi Eccleſiaſtica n.* 2.

In generali diſpoſitione omnium bonorum, non veniunt bona emphyteutica Eccleſiæ, n. 3.

In diſpo-

In diſpoſitione facta de rebus ſuis, non veniunt bona emphyteutica Eccleſiaſtica, ad hæredes non tranſitoria, n.4.

PVlchra; & ſimul vtilis eſt iſta quæſtio, An ſub generali donatione omnium bonorum, veniant bona emphyteutica? Corb. *de cauſ priuat. ob alien. limit.* 13.
1 *num.* 2. tenet quod veniant, & pro ſua hac opinione adducit deciſionem Rotæ Romanæ coram Robulterio, in una Rumana domorum, & vineæ 12. Iunii 1573. in manuſcriptis, quæ hodie eſt impreſſa in prima par. diverſ. *dec.* 566. in qua habetur, quod in donatione omnium bonorum, veniunt bona emphyteutica, præſertim, ſi verba donationis ſunt prægnantia; per tradita à Corn. *conſ.* 321. *in fin lib.* 4. & Curt iun *conſ* 26. *num.* 8. & *conſ.* 109 *n.* 3. Aym. *conſ.* 256. *n.* 7. & *conſ.* 294 *col.* 4. & *conſ.* 303. *n.* 4.

Contrarium tenuit Surd. *deciſ.* 93. *num.* 24. ubi dicit,
2 quod opinio Corb. non eſt tuta, ut in donatione generali veniant bona emphyteutica Eccleſiæ, & quod eadem Rota tenuit, non venire in generali diſpoſitione bona emphyteutica Eccleſiaſtica, non hæreditaria, & allegat *dec.* 154. *in prima par. diver.* quæ opinio confirmatur, quando inſtitutio eſt facta in omnibus bonis ſuis, non veniunt bona aliena, ut per Bart. & alios *in l. quintus §. argento, ff. de aur. & arg. leg.* Soc. *conſ* 72. *n.* 46. *vol.* 1. Rom. *conſ.* 71. *n.* 28 *vol.* 2. Ceph. *conſ.* 516. *n.* 17. & per alios, quos allegat idem Surd *ead. dec. n.* 20.

Sed dictæ deciſiones facile reducuntur ad concordiam: nam deciſio coram Seraphino 154. loquitur de emphyteuſi non hæreditaria, & ſic in diſpoſitione generali omnium bonorum non comprebenduntur bona
3 emphyteutica Eccleſiaſtica, quæ non ſunt hæreditaria: & deciſio coram Robulterio loquitur de Emphyteuſi hæreditaria: & in hoc apparet error Corb. qui nimis generaliter eſt loquutus: nam in dicta deciſione adſunt iſta verba, ubi diſponens habet liberam poteſtatem diſponendi, non eſt dubitandum de voluntate, & hoc etiam apparet ex allegatis in dicta deciſione à Doctoribus, qui de emphyteuſi hæreditaria loquuntur; & ratio eſt, quia diſponens non poteſt diſponere de rebus alienis, quæ ſunt Eccleſiæ. Et quod hæc conciliatio ſit vera, patet ex deciſione ejuſdem Rotæ *par.* 4. *diverſ. dec.* 219. *n.* 10. ubi tenet, quod in diſpoſitione facta de bonis ſuis, non comprebenduntur bona emphyteutica Eccleſiaſtica, ad hæredes non tranſitoria, & ibi allegatur dicta deciſio coram Seraphino 154. & pro hac etiam diſtinctione facit Dec. *in recent. par.* 1. 365. *n.* 7 ubi dicitur, quod bona emphyteutica ſunt duplicis generis, alia acquiſita ab ipſo teſtatore libera ad transferendum, prout hæreditaria, quæ cadunt ſub generali diſpoſitione, & allegatur eadem Deciſio Seraphini 154. Alia ex pacto, & providentia, quam non capit filius à patre; ſed à concedente: & ideo dicendum eſt, quod teſtator de bonis propriis emphyteuticis, quæ in ejus poteſtate erant, non autem de ſubjectis reſtitutioni, voluit diſponere, propter pronomem, ſuis, quod videtur reſtringere diſpoſitionem ad bona, de quibus teſtator poteſt diſponere, & dominium habet, quando moritur. *l. quintus ſupra all.* & ibi Bat. & alii, Rol. *conſ.* 81. *n.* 28. *vol.* 2 Surd. *d. dec.* 93. *n.* 20. & *conſ.* 354. *n.* 19. & *ſeq. vol.* 3. Facit pro hac diſtinctione illa quæſtio, an ſub generali diſpoſitione veniant bona fidei commiſſaria, reſtitutioni ſubjecta, poſt mortem fidei commiſſarii? & quod non veniant bona, in quibus non habet dominium, quando decedit, tenet Surd. *ead. dec. n.* 20. & Mant. *de conject. ult. vol. lib.* 9. *tit.* 6. *n.* 8. ubi quærit, an uſufructu omnium bonorum legato, ſit legatus uſusfructus eorum bonorum, quæ ſunt ſubjecta fideicommiſſo, & reſoluit negativè, niſi probetur voluntas teſtatoris, ſaltem ex probabilibus conjecturis. Facit etiam alia quæſtio, an emphyteuſis veniat in reſtitutione fideicommiſſi, de qua *in ſequenti titulo dicemus, q.* 3. in qua reſolutum eſt, ex receptiſſima ſententia, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica non ſit reſtituenda fideicommiſſario.

Et quod bona emphyteutica in donatione generali omnium bonorum, veniant quando ſunt acquiſita pro ſe, & nepotibus hæredibus, cum clauſula, & ſucceſſoribus quibuſcunque, quæ capit etiam ſingulares ſucceſſores, cum æquipolleat clauſulæ, & quibus dederit; eſt dec. Seraph. 569. *n.* 17.

QUÆSTIO XXXVIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis venit in generali bonorum obligatione, num. 1. *cont. n.* 2.

Sed prima opinio eſt verior. n. 3.

Amplia habere locum, maximè favore dotis, n. 4. *declara habere locum durante tempore, quo emphyteuta debet retinere n.* 8. *declara, n.* 12. *& procedit etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica eod. n.* 1.

Reſoluto iure emphyteutæ, reſoluuntur omnes obligationes in præiudicium creditorum, etiam dotis, ibidem.

Dotis cauſa ſemper excepta eſt in omni diſpoſitione, ſeu ſtatuto, n. 5.

Statutum prohibens obligari bona emphyteutica, non includit dotem, niſi fiat ſpecialis mentio, n. 6.

Statutum diſponens de bonis emphyteuticis, includit etiam bona Eccleſiæ, quo ad dominium utile, ſecus quoad directum, n. 7. *ſed ibi vide.*

Emphyteuſis non venit in obligatione bonorum in tribus caſibus, quando eſt prohibita expreſſè alienatio, & hypotheca, n. 9.

Et quando eſt prohibita alienatio, late ſumpto vocabulo n. 19. *ubi declaratur.*

Et quando eſt prohibita alienatio ſub pœna caducitatis, n. 11.

Et quando eſt obligata pro tanta quantitate, quod non ſit ſpes luendi, declara ut n. 19.

Feudalia bona non veniunt in generali obligatione omnium bonorum, ſine conſenſu Domini: unde datur duplex cautela pro bonis feudalibus, & emphyteuticis, n. 14.

Licentiæ tempus attenditur, reſpectu anterioritatis hypothecæ, & non inſtrumenti crediti, n. 15.

Dominus directus non tenetur præſtare conſenſum in obligatione emphyteuticorum bonorum, n. 16.

SUcceſſivè quærendum eſt An in generali obligatione omnium bonorum, veniant bona emphyteutica?
1 Et reſpondendum eſt, quod ſic, & hæc eſt com. op. ut Viu.
* com. op. *in ver. emphyteuſis* Soarez. *in ver Emphyteuſis, nu.* 102. Alciat. *conſ.* 343. etiam, ſi eſſent bona Eccleſiæ Grat. *conſ.* 54. *in princ.* & *conſ.* 55. *n.* 14 *lib.* 1. Bero *conſ.* 127. Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 12. *gloſ.* 2. *nu.* 4. Clar. § *emphyteuſis qu.* 18. Et quod emphyteuta poſſit obligare, pignorare, & hypothecare bona emphyteutica, etiam Domino irrequiſito, eſt com. op. ut per Iaſ. *in l. fin. C. de iur. emph. n.* 78. & 80. Red. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 120 *nu.* 31. Afl. *dec.* 191. cum aliis cumulatis per Caroc. *dec.* 117. *n.* 4. & *ſeq.* Burſat. *conſ.* 32. *nu.* 10. *lib.* 1. Gab. *de reg iur. conc.* 12. *nu.* 18. & *ſeq.* & dicemus etiam *in tit. de alienationibus quæſt.* 1. Corb *de cauſ. priuat. ab alien. limit.* 33 *num.* 1. & 2. Surd. *deciſ.* 160. *n.* 1. & *dec.* 254. *n.* 4. Afil. *dec.* 181. *n.* 2. Guid. Pap. *dec* 565. *nu.* 1. Rot. *diverſ. dec.* 3. *n.* 10. *par.* 2. & *par.* 1. *dec* 425. *alias* 26. *n.* 6. Mant. *de tac lib.* 11. *tit.* 4. *n.* 24. qui alios adducit, & hanc partem defendit, & habere locum tam in emphyteuſi privata, quã Eccleſiaſtica, ibi *n.* 25. & Pacif. de Salv. *q.* 10. *lib.* 2.

Diſſentit ab hac opinione Surd. *dec.* 160. *in prin.* & *n.* 2.
2 dicens quod Doctores allegati, non probant, quod in generali obligatione, veniant bona emphyteutica; ſed quod poſſint ſine licentia Domini obligari: & ſpecialis mentio videtur neceſſaria, & hanc ſententiam late defendere Bero. *conſ.* 127. *n.* 12 & *ſeq lib.* 1. cum aliis allegatis per Mant. *de tacit. eod. num.* 24. & quod debeat fieri expreſſa mentio, ut veniant in generali obligatione omnium bonorum. tenet Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 425. *n.* 5. ſecus ſi de illis non ſit facta mentio, Add. *ad dec. Burat.* 749. ubi alias dec. allegat, cum declaratione, niſi obligans omnia bona, non haberet alia bona, quam emphyteutica, ut infra *n.* 18.

3 Sed in contrerium eſt Deciſio Rot. expreſſa in recent. par.1.dec.294.n.5.& diuerſ. par.1.dec 416.nu.6. Seraph.dec.1290.n.4.Caualet dec.290.n.2.& quos ſupra ellegavimus n. 1. & Rot. in d dec. 425. loquuntur ſecundum opinionem aliquorum, faciunt quæ dicemus de diverſ q.emph.q.4.n.1.

4 Amplie prædictam regulam babere locum, maximè in dote: quie in obligatione generali bonorum debitoris, favore dotis, veniunt: ea ratione, quod cauſa dotis eſt adeo privilegiata, ut eb omni lege prohibente generaliter, vel ſpecialiter obligationem bono-
5 rum, & in omni diſpoſitione quantumvis generali, dotis cauſa ſemper excepta dicatur; & ideo ſi per ſtatutum obligari prohibeantur: nihilominus veniunt fa-
6 vore dotis, Neguſ de pign. 8. par. num.31. Marſ.in Rub. de probat.num.75. lete Ceph.conſ.13.n. 43. Villalob. de com.in ver.Generalis n.7.Gab de reg & conſt.conc. 1. n. 10.& 11.Burſat.conſ.56.n.1.lib.1.Surd.dec. 160. n.3. Et tertio eſt(dicit ipſe) quia ſtatuta aliquid diſponentia, non includunt cauſam dotis, ſi de ea non faciunt ſpecialem mentionem, allegat Salyc. in l.fin. in prin. C. de iur. dot.Iaſ.in l.filius familias §. Divi,col. 9. in p.lect. ff. de legat.1. Bal.Nouel. in tract. de dot par. 6. Neguſ. de pign 8 par princ. numera 23. & 26.& multos alios,quos non refero,brevitatis cauſa.

7 Et licet dubitari poſſit, en ſtatuta diſponentia de bonis emphyteuticis, includant bona emphyteutice Eccleſiæ; tamen reſpectu utilis dominii, & juris, quod competit emphyteutæ, licet non reſpectu directi, quod eſt penes Eccleſiam, intelligitur etiam de bonis emphyteuticis Eccleſiæ, Surd. d. dec. num 7. & 13. Et ratio eſt, quia illud utile dominium de quo diſponunt ſtatuta, & ordines non eſt Eccleſiæ, nec ius privilegiatum, ſed privatum, & proprium ipſius emphyteutæ; & hoc etiam tenuit Salyc.in l fin.n.6.C.de iur. emph. & Ancb.conſ 433 n.3.ubi vult quod dominium utile rei Eccleſiæ, ligetur ſtatuto, licet ſtatutum non potrigatur ad directum dominium, exiſtens penes Eccleſiam, & vide infra de melio. qu 10 ſed an hoc ſtatutum valeat, videnda ſunt, quæ dicemus de ſucc.in bon.emph. qu.10. & particulariter tractabimus de diverſ. q. emph. qu.22.ubi omnino videndum eſt.

8 Declara; regulam prædictam babere locum, tanto tempore, quo erat emphyteuſis remenſuta penes emphyteutam: unde reſoluto jure emphyteutico per caducitatem incurſam, reſoluitur obligatio etiam in præjudicium creditorum, Cagn. qui teſtatur de com. C. de reſc. vend.n.20.cum aliis allegatis per Rot. in dec.809.par.4.diverſ. Iaſ. in l.3.C.de jur. emphyt. n. 109. unde ſequuta caducitate, Dominus non tenetur ad aliquod debitum emphyteutæ: ſed rem emphyteuticam ſibi applicat, in præjudicium omnium creditorum, etiam dotis, Burſat.conſ.80. num.31.vol 1.Cocc.dec. 36. n. 8. & ſeq. & Seraph d.dec.1290.n. 13. dicit, quod, ſi res emphyteutica redit ad Dominum, uti Dominum: non uti privatum, ex acquiſitione babita ab emphyteuta, omnes obligationes, & onera per emphyteutam impoſita, extinguunntur, & res redit libera ad Dominum, quod eſt intelligendum, de illis conceſſionibus, in quibus expreſſè, non fuit prohibite bypotbeca; nam in illis tenet, quod hypotheca duret, quamdiu durat emphyteuſis, & ea reſoluta, reſoluuntur omnes obligationes, l.lex.vectigali.ff.de pign. Pacif. de Saluian inter. inſp.3.cap. 2.num.15. vbi plures allegat.

9 Fallit primò regula prædicte, quendo in inveſtiture expreſſè cautum fuit, quod bona non poſſunt alienari, neque hypothecari, Rot. 4. par. diverſ.dec.183. Rip.in l.1.n.13.ff de pign.& dec.809.ead.par.4 Seraph.dec.1290. n.5.ſed vide omnino infra de alienat.q. 1. num. 239. cum ſequentibus.

Declara tamen, non babere locum, quando eſſet dictum ſolum, quod in potentiores non poſſet fieri alienatio, vel in eventum contraventionis, melioramenta cadant in commiſſum ad favorem Domini directi, Cavaler.dec.290.n.3.

10 Fallit ſecundò, quando eſſet prohibita alienatio, lato ſumpto vocabulo: tunc enim cenſetur etiam hypotheca prohibita, Rot dec.416. par. 1. diverſ. n. 8. cum aliis allegatis à Marefc. var. reſol. cap. 107.n.13. lib. 2. Mant.eod tit.num.30. Pacif. de ſal. inter. inſpect 3. cap 2. num.13. & vide quæ dicam in tit. de alien. quæſt.1.num. 241. Sed hoc declarat ibi Pacif. non habere locum, quando obligans, non haberet alia bona, quam elienari prohibita, quia tunc veniunt in generali obligatione, ne obligatio reddatur fruſtratoria, Gerard ſing. 35. Merſ. in repet. Rub. de fideiuſſ. quæſt. 45. Cab. de reg. iur.conc 12. num. 40. Rot. diverſ. par. 1. dec. 426. nu. 9. Cocc. deciſ. 50. num. 6. quod decreta, ut in dec. diverſ.par. 4. 183. num.11. Mant. eod. tit. 4. num. 31. & 38. Pacif. dict. quæſt.10. numero 8. Scapuc. de ſal. inter. lib. 2. capit 10. numero 8. ſed vide infra de diverſ. quæſt. 4.

11 Fallit tertiò, quando eſt facta prohibitio alienationis rei emphyteuticæ, ſub pœn.caducitatis, quis, nec hoc caſu emphyteuſis venit ſub generali obligatione omnium bonorum, Gab. de reg.jur.conſ. 12. num. 12. cum aliis allegatis per eundem Maret c.d.cap.nu.15. Pacif. de Salvia.inter. qui plures allegat Doctores, & deciſiones Rotæ. d. inſp. 3. cap.8.n.21, ſed idem Pacif.eod. tract.lib.2.q.10 n.2.contrarium dicit, quod venient in materia Salviani interdicti.

12 Fallit 4. quando bona eſſent obligate pro tanta quantitate, & hypothecata, quod non eſſet amplius ſpes luendi, facta traditione, quo caſu dicetur alienatio, non obligatio, Pacif. inſp.n.17.ſed uide, quæ dicam de alienat q.1.n.248.& ſeq. ubi multa pro bac materia annoravi.

13 Fallit 5. quando eſſet expreſſè prohibita alienari, obligari, & hypothecari, Pacif.d.q.10.n.7.qui ite Rot. tenuiſſe teſtatur.

14 Declara prædicta, quod licet in generali obligatione bonorum, veniant bona emphyteutica, etiam ſequuta licentie Eccleſiæ, Iaſ.in Auth. res quæ Cod. com. de legat n.32.in fin. Alex.conſ.173. vol 2. tamen dominium tradi ſine Domini aſſenſu, non poteſt. Vivi.com. op.ver. Emphyteuta. Soarez.d.n.108.cum aliis allegatis per Burſ. d. conſ.80 n.29.& conſ.44 n.26.lib.1.

15 Declara etiam, quod feudalia bona non veniunt in obligatione generali, ſine aſſenſu Domini, Clar. §. feud q 35.Soarez.com.op.ver.feudum n.93 Neguſ.de pign. 2. par.memb.2.n.4.Gab.de reg. jur.conc.12.n.15. cum aliis ellegatis per Burſat.conſ.31.n.18.vol.1. & Pacif. d. inſp.3.n.28.qui plures cumulat, & ponit ampliationes & fallentias: quare idem Burſ.ibi det conſilium, quod in contractu venditionis, obligentur juxta ſtilum omnia bona venditorum, etiam feudalia, & emphyteutica, vel aliter quovis modo obnoxia Dominis directis; ha-
16 bitis licentiis à dictis Dominis directis, & non aliter, ad quas obtinendas conſtituens venditores ſuos procuratores irrevocabilles, dictos emptores, & hæredes ſuos, & elios quoſcunque ad eas obtinendum, modis pactis, & forma, ut ipſis procuratoribus videbitur. Dat etiam aliud conſilium, quod quam primùm fieri poſſit, dictæ licentiæ obtineantur in forma ampliſſima à
17 d. Dominis directis, cum reſpectu anterioritatis hypotbecæ, & jurium, ſuper bonis obnoxiis, attendatur tempus licentiæ, non autem inſtrumenti crediti. Pariſ. quem allegat conſ.18.vol.1.Frec.de feud. 2. par qu. 30.& idem conſilium Burſat.dat etiam Menoch. conſ. 31 n.18.l.1.& vide infra de alienat.q.3.

Sed aduertendum eſt, quod Dominus directus, non tenetur præſtare conſenſum dictæ obligationi: quie
18 ſi devolueretur ad ipſum, tranſiret cum onere ſuo in manifeſtum præjudicium ſuum, vel etiam evenire poſſet, ut propter diverſos creditores habentes hypothecam, res ipſa diſtraheretur, & divideretur in plures partes in præjudicium proprietarii Guid. Pap. dec. 575. unde quod dicitur, Dominum teneri ad præſtandum conſenſum: procedit in totali alienationi inte-

græ

græ rei; tunc enim hoc poteſt fieri ſine præjudicio Domini, cum mutetur tantum perſona emphyteutæ, Seraph. *d. dec.* 1260. *n.* 10 cætera dicemus *in tit. de alien. quæſtio* 1. Et licèt adſit in emphyteuſi prohibitio alienationis lato ſumpto vocabulo, & ceſſet hypotheca: tamen quando adeſt obligatio cameralis cum conſenſu Domini poteſt fieri executio, ut dicemus *de diver. qu.* 4.

Declata ultimò, quando non eſt prohibita res em-
19 phyteutica alienari: ſed tantum transferri, & tradi:
quia tunc non eſt prohibita hypotheca; nam per pi-
gnus non fit translatio, cum res remaneat in bonis pi-
gnorantis, Rot. coram Vbaldo impreſſa per Pacif. *in
fine tractatus de Sal. inter dec.* 15. *& dec.* 426. *n* 7. *par.* 1. *di-
verſ.* Iaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. n.* 82. Negui. *de pign. par.*
2. *memb.* 2. *n.* 29.

Et idem dicendum eſt, ſi eſſet prohibita venditio, cujus appellatione, non venit propriè hypotheca, vel obligatione; nec etiam, quando eſſet prohibita alienatio circa jura domus; ſed jura emphyteutæ transmiſſibilia ad extraneos hæredes. Rot. *in ead. dec.* Vbald. *n.* 16. & vid. *inf. de melior. q.* 8 *n.* 4.

QUÆSTIO XXXIX.

SUMMARIUM.

Secunda inveſtitura intelligitur facta ſine præjudicio comprehenſorum in alia inveſtitura, declara tamen.

FRequens, & quotidiana eſt iſta quæſtio, An ſecunda inveſtitura intelligatur facta in præjudicium comprehenſorum in prima inveſtitura: Et dicendum eſt, quod ſecunda inveſtitura intelligi debet etiam Domino directo conſentiente factam fuiſſe ſine præjudicio comprehenſorum in prima inveſtitura: adeò quod per novam inveſtituram, quomodocunque fiat, ſive per renovationem, ſive per renunciationem, ſive per venditionem, aut donationem, ſeu aliquo alio titulo, nonquam cenſetur, neque præſumitur factum aliquod præiudicium comprehenſis in alia inveſtitura. Decian. *reſp.* 73. *n.* 48. *volum* 2. *& reſp.* 33. *volum.* 1. *num.* 126. Bald. *in l.* 1. *n.* 31. *Cod. quan. pet. part.* Parii. *conſ.* 17. *nu.* 19 *& ſequ. libr.* 1. & hanc eſſe opinionem ab omnibus receptam, dicit idem Decian. *reſp.* 90. *n.* 15. *& reſp.* 93. *lib.* 3. Cepb. *conſ.* 269. *nu.* 101. *& ſeq.* Rimin. *conſ.* 118. *n.* 151 *& conſ.* 44 *nu.* 26. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. quæſt.* 1. Honded *conſ* 31. *n.* 47. *& ſeq. volum.* 2. Rot. *diverſ. part.* 4. *dec.* 231. *num.* 2 idem Corb. *ead. cauſ. qu.* 7. *n.* 5. *& ſeq.* Mantic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 19. *n.* 20. & ſeq. ubi multos congerit, & de hoc dicemus etiam *in tit. de renunc. q.* 4 & prædicta intelligenda ſunt, ut dictum fuit ſupra *tit. eod. q.* 24. & etiam intelligenda ſunt, niſi fiat conceſſio alicui ob caducitatem, quia res eſſet devoluta ad Dominum, qui alteri concederet, propter canonem non ſolutum, vel ob aliam cauſam: nam intelligitur ſine præjudicio tertii, excepto caſu devolutionis, ut infra *tit. de var. ead. q.* 12 *& de renovat. qu.* 1. *n.* 15. videndum erit.

QUÆSTIO XL.

SUMMARIUM.

Prælatus poteſt concedere in emphyteuſim rem Eccleſiæ conſanguineis, modò concurrant qualitates requiſitæ, n. 1. *&* 4. *declara, n.* 5.

Ordinata charitas incipit á ſe ipſo & à ſuis, n. 2.

Prælatus poteſt facere eleemoſynam ſuis, de bonis Eccleſiæ, & anteponere conſanguineos extraneis, n. 3.

AN Prælatus poſſit concedere rem ſuæ Eccleſiæ in emphyteuſim ſuis conſanguineis, vel affinibus pro parte negativa facit tex. expreſſus *in Auth. de alien. & emph. §. hoc ver. Oeconomi*, ubi prohibetur Oeconomis dare in emphyteuſim parentibus eorum, & filiis, ſecundum genus, aut ſecundum matrimonii jura eis conjunguntur, Bart. tamen, & Bald. ibi tenent, quod rem ſolitam dari in emphyteuſim, poſſit concedere conſanguineis, quia in hoc caſu, ceſſat præſumptio læſionis, & fraudis.

Sed tenendum eſt, quod Prælatus poſſit concedere ſuis conſanguineis in emphyteuſim, ſi iſta concurrant; ſcilicet quod conſanguinei ſint bonæ conditionis, & famæ, & palam fiat conceſſio, & bona fide, & ſine læſione Eccleſiæ, & hæc eſt com. op. quam refert Redo *de reb. Eccl. non alien.* Rub. An Prælatus poſſit res Eccleſiæ conſanguineis infeudare, &c. *q.* 1. *n.* 35. *fol.* 303. Facbin. *cont. jur. lib.* 7. *cap.* 31. qui alios refert, & quod poſſit concedi conſanguineis ceſſante præjudicio Eccleſiæ, eſt *dec. Ludoviſ.* 356. ubi alii allegantur, & ex curſu longi temporis purgatur omni ſuſpicio fraudis, ut ibi dicitur, & ex confirmatione Commiſſariorum Seraph. *dec.* 1125. *n.* 7. & Add. *ad d. dec. Ludoviſ.*

Nec obſtat tex. in cont. adductus, quia eſt lex Im-
perialis, quæ non debet attendi in alienationibus re-
rum Eccleſiæ: nam hoc eſſet contra charitatem, cum
2 ordinata charitas incipiat à ſe ipſo, & à ſuis, ſi indi-
gent, & de reditibus Eccleſiæ eſt licitum Clerico ju-
vare propinquos inopes c. omnino ubi Arch. 31. *diſt.*
cap. 3. Surd. *conſ.* 249. *n.* 15. ubi etiam reſpondet quod con-
trarium procedit in conſanguineis Oeconomi, &
nu. 16, ubi alios cumulat. Et Prælatus poteſt ſuis be-
3 nefacere, & eleemoſynam ex bonis Eccleſiæ dare *cap.*
non ſatis 86. *diſt. & c. quis quis* 12 *qu.* 2. & laudandus eſt,
ſi in eleemoſinis anteponit conſanguineos extraneis, ut
dicit Gemin. *in d. c. quiſquis*; & ideo quando conſtat
4 alienationem fuiſſe factam in Eccleſiæ utilitatem, &
obſervatas ſolemnitates à jure requiſitas, ceſſat omnis
præſumptio, & ſuſpicio fraudis, & alienatio valet, ac ſi
cuivis extraneo facta fuiſſet. Bart *in Auth. quibuſcunque*
C. de Sac. San. Ecc. Feder. de Sen. *conſ* 52 Abb. *conſ* 41.
n. 3. *lib.* 1, Alciat. *de præſ. reg.* 1 *præſ.* 29. *n.* 4. & alios con-
gerit Menoc. *conſ.* 79. *num.* 19. *lib.* 1. *& de præſ. lib.* 3. *præſ.* 54.
num. 1.

Imo Prælatus illos de ſuo ſanguine, tenetur præ-
ferre aliis, quando feudum eſt antiquum, ſecus ſi in-
feudatio, vel datio in emphyteuſim fieret de novo.
Jacob. *in ſuis quæſtionibus feudalibus qu.* 27. Add. ad Iul.
Clar. *d quæſt.* 13. & ſtante juſta cauſa alienationis, po-
tius toleratur, quando fit conjunctis, quàm, ſi fieret in
extraneos, eſt com. op. ut per Grat. *diſcep. forens. cap.*
* 451. *n.* 28. & ceſſante fraude, & præſumptione, quæ pro
conſanguineorum affectione ſtat, Epiſcopus poteſt
bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim, potius in
conſanguineos, quam in extraneos alienare, cum ma-
jorem charitatem, & pietatem in ſuos. quam in extra-
neos, exercere quis debeat, Burſat. *conſ.* 127. *n.* 4. *&* 78.
lib. 2. Menoch. *conſ.* 18. *n.* 19. Auguſt. Barb. *de pot. & off.*
Epiſc. tit. 2. *gloſ.* 9. *n.* 34. *fol.* 77, ubi alios citat; poteſt tamen
de novo concedere conſanguineis, ſervatis his, quæ di-
cta ſunt ſupra *n.* 1. ex com. op.

Sed ſi eſſemus in dubio in hoc caſu præſumeretur conceſſio, & alienatio facta ad fraudandum Eccleſiam Cæſar de Graſſ. *dec.* 135. *n.* 24. & colligitur ex Auth. quibuſcunque ſupra allegata, ubi Bald, & Bart. & Abb. cum aliis citatis à Menoch. *d. præſ. n.* 4. qui etiam reſp. contrariis Rot. *dec.* 720. *nu.* 1. *par.* 1. *diverſ. & dec.* 18. *n.* 5. *& dec.* 67. *num.* 18. *par.* 2. *diverſ.* & Add. *ad. d. dec. Ludoviſ.* 356. Caueant igitur Epiſcopi, & cæteri Prælati, ne decipiantur à conſanguineis, & ne conſcientias ſuas onerent: vidi enim plures conceſſiones factas conſanguineis, non utiles Eccleſiæ, invalidas declaratas, & ideo eos meminiſſe oportet, omnem humanam erga propinquos carnis affectum omnino debere deponere, & ipſos non ad divitias, ſed ad labores pro Dei gloria vocatos eſſe, ut declaratur in Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 1. & hic debeo commendare Honoratum de Honoratis nunc primum Urba-

Digitized by Google

niæ Epiſcopum à Sanctiſſ. D. N. Uibano Octavo
creatum, & tanquam Aaron vocatum, ut illum novum
gregem, moribus.doctiina, & exemplo paſcat; cum
verè omnium virtutum Epiſcopalium ſit exemplar.

QUÆSTIO XLI.

SUMMARIUM.

Emphyteuſi conceſſa ad beneplacitum, an expiret morte concedentis, vel accipientis, n.1.

Gratia expirat morte concedentis, & recipientis, numer. 2. & 3.

Gratia, an expiret morte Papæ ibidem. quid ſi dictum ſit donec revocavero, n.4.

1 QUæro an emphyteuſis conceſſa ad beneplacitum
concedentis, expiret morte; & quòd non expi-
ret facit text *in leg. cùm precarii ff. de precario*, & *cap.
fin. de precar.* ubi precarium tranſit ad hæredes, ergo
non finitur morte, & contractus precarii, ſive præca-
riæ habet eandem naturam, quam habet emphyteuſis,
ut diximus in Prælud. q 11.

2 Contrarium tamen tenendum eſt; quia conceſſio
in emphyteuſim, venit ea gratia concedentis, cùm ſit
contractus gratuitus, ut pariter diximus *eod. titul,
quæſtion. 5. num. 5*, & gratia conceſſa ad beneplacitum
expirat morte concedentis, tex. *eſt in cap. ſi gratioſè de
reſcrip. in 6. & in l 4. ff. locat.* Corn. *conſ 92. colum. 1. vo-
lum. 2.* Dec. *conſil.* 108. *colum.* 5. cum aliis allegatis per
Gabr. *tit. de preb. concl. 1. n. 22.* & an gratia expiret mor-
te Papæ videnda eſt Praxis Neapol. *cap.* 95. & Navar.
in manuali *cap. 25. num. 253.* idem Gabr. *dict. concl. 1.* Rot.
par. 4. deciſ. 205. licet in contr. adſint aliæ opin. ut per.
Garg, *de beneſ. par. 6. cap. 2. num. 12.* ſed Rot. tenet, quòd
re integra, non præſentata, expiret Farin. *deciſ. poſthum.*
516. *par. 1.* & Rot. *in recens. par. 1. dec.* 473. & vide
ſupra *q* 21. *in fi.*

3 Amplia, quòd expiret, etiam per mortem illius, cui
eſt facta conceſſio, idem Gab. *ibi n. 23.*

Non obſtant, quæ in contrarium adducta ſunt quia
ibi ſimpliciter conceſſio fuit facta, & nos loquimur,
quando eſt facta ad beneplacitum, ita reſpondet *gloſ.
in d. cap. ſi gratioſè.*

4 Sed quid ſi dictum ſit, donec revocavero, an expiret
morte vid. eundem Gab. ibidem, ubi multa invenies
pro hac materia.

QUÆSTIO XLII.

SUMMARIUM.

Contractus emphyteuticus, eſt plerumque gratuitus, & lucrativus. n.1. & quandoque oneroſus, n.2.

Donans, non tenetur. de evictione, n.3.

Contractus emphyteuticus, eſt contractus nominatus, & ultrò citroque obligatorius, n.4.

Evictio debetur in contractu, in quo transfertur dominium, & in contractibus innominatis, & nominatis. n.5.

Argumentum de feudo ad emphyteuſim valet, quando in emphyteuſi non reperitur contrarium deciſum. n 6.

Evictio debetur in feudo, n.7. intellige, quando eſt facta ignoranti conceſſio, vel ſi ſcienti interveniat tamen ſtipulatio expreſſa, & quando conceditur à Domino, ſecus, ſi ab alio fiat alienatio, ibidem.

Evictio debetur in contractu emphyteutico. n.8.

Declara primò niſi in inveſtitura appoſita ſit clauſula, ſalvis juribus alienis, & hoc quomodo intelligatur, n.9.

Secundò declara, quòd Dominus tenetur ſolum ad cambium re evicta, n.10.

Declara tertiò, quando eſſet cautum de evictione, & de damnis, & intereſſe, & quomodo hoc intelligatur in ſciente rei qualitatem, n.11.

Et an ſufficiat promiſſio generalis de evictione, vel requiratur ſpecifica in illam rem. ibidem.

SUccedit aliquando, quòd Dominus concedendo
rem in emphyteuſim, res conceſſa evincatur, quæ-
1 ritur an Dominus, vel ejus hæredes teneantur de evi-
ctione, pro parte negativa facit primo, quod contra-
ctus emphyteuticus plerunque eſt gratuitus, & lucra-
tiuus? quia emphyteuta præſtat ſolum annuum, &
2 modicum canonem, ut diximus in Prælud. *q. 5. n. 5.* licet
aliquando ſit oneroſus, quando à principio ſoluitur
certa quantitas, ut *in d qu. 5.* & Surd. *dec.* 290. *in princi-
pio*, qui alios refert; cum igitur ſit contractus lucrati-
uus, non tenetur de evictione.

3 Secundo facit, quia cum ſit contractus lucratiuus, eſt
ſimilis donationi, & donans non tenetur de evictione
l. Ariſt. §. fin. ff de dona. l. 2. C. de evict. ſed de hoc vid.
Mant. *de tac. lib. 13. tit. 4. n. 18. & ſeq.* Nec obſtat, quod em-
phyteuta ſoluat canonem ſingulis annis; quia per hoc
non deſinit cenſeri lucratiuus titulus, cum ſoluatur
quid minimum in recognitionem dominii, ut diximus
in prælud, *q. 15. n. 4* & quando ſoluitur quid minimum,
tunc emphyteuſis continet gratioſam conceſſionem.
Alex. *in l. ſi mihi, & Titio n. 13. ff. de ver. obl.* Tertio, quia,
ſi emphyteuſis conceditur titulo lucrativo, non compe-
tit redhibitoria Caball. *in tract. de adil. edic. c. 2. n 9.*
Surd. *d. dec. n. 9.*

4 Pro parte tamen affirmativa facit; quia emphyteu-
ſis dicitur contractus nominatus; ut in Prælud. *qu.* 13.
& eſt ultro, citroq; obligatorius, ut de vat. cad. *q* 17. *n.*
4. invenies, quia Dominus transfert dominium, &
emphyteuta ſoluit annuum cenſum. Surd. qui alios re-
5 fert *d. dec.* 209. *nu.* 12. pro quocunque autem contractu,
in quo dominium transfertur, evictio præſtanda eſt,
leg. ſciendum ff. de evict. & cum pro contractibus inno-
minatis detur evictio, ut per Cabal. *de evict. §. 4. n.* 43.
& per alios, quos refert Surd. *ead. dec. num.* 14. quanto
6 magis veniet in contractu nominato? Secundo valet
argumentum à feudo ad Emphyteuſim, quando in
Emphyteuſi non reperitur deciſum contrarium eius,
quod legitur in feudo: quia ſunt ejuſdem conditio-
nis. Iaſ. *in l. 1. num. 56 & 60. Cod. de jur. emph.* Clar. §.
feudum quæſt. 3. cum aliis, quos refert Surd. *ead. deciſ.*
290. *n.* 15. hoc autem argumentum quomodo procedat,
7 videnda eſt *quæſt.* 10. Prælud. ſed in jure reperitur diſ-
poſitum, quod feudo evicto, debetur evictio à Domi-
no *cap. 1. de inveſt. de reb. alien. facta*, ubi Iſern. Ala-
var. & Præpoſ. Boer. *deciſ. 19. numer.* 3. Cabal. *de evict.
§. 3. numer.* 80. cum aliis adductis per Surd. *citata deciſ.
numer.* 16. ergo idem dicendum eſt in emphyteuſi: intel-
ligendo tamen, quando conceſſio eſt facta ignoranti;
vel ſcienti interveniat ſtipulatio expreſſa; & quando
feudum conceditur à Domino; nam emens ſcienter
rem emphyteuticam, vel aliquo onere affectam, vel
fideicommiſſo ſubjectam non poteſt agere de evictio-
ne Rot. *deciſ. 152. num. 4. & 211. par. 1. diverſ. & 682. nu.
1. par. 1.* Surd. *deciſ. 208. num. 4.* Add. *ad deciſ. Gregor. 15.
90. num. 16. & in ead. deciſ num* 9. quod declara ut in-
fra *num.* 11. ſecus autem, quando alius, ſine Domini con-
ſenſu rem feudalem venderet, vel aliter oneroſo ti-
tulo alienaret: quia tunc, ex quo alienatio eſt nulla, &
contra legem evictionis, ſtipulatio non prodeſſet, ut
per Doctores allegatos à Surdo, citato loco; ſed de
hoc dicetur in tertia declaratione. & eſt com. op. ut
* per Mateſc. *var. reſol. lib 1. c. 19. n. 13. & ſeq.* & ibi poni-
tur ratio, quare evictionis ſtipulatio non prodeſt, An
autem poſſit repetere pretium, vide Mateſc. ibidem, &
melius *c.* 60.

8 Et hanc partem, quod ſcilicet Dominus pro em-
phyteuſi conceſſa teneatur de evictione, tenet Spec.
in tit. de locato, §. nunc aliqua, num. 200. dum quærit,
an emphyteuta teneatur Domino denunciare litem mo-
tam; & idem tenet ibi Io. And. *in ultima additione*,
ſequitur Azo in Summa *C. de evict. n.* 7 Gul. de Cun.
in l. habebat §. fin. ff de inſt. Cabal *de evict. §. 8. n.* 55.
Burſ. *conſ. 458. n* 7. Surd. *d. dec. n.* 10. & reſpondet con-
trariis: & idem tenet Rota *in dec. poſth* 10. *n. 1. par. 1.*

Decla-

9 Declara tamen primo, quando in inveſtitura appoſita eſſet clauſula à Domino concedente, ſalvis juribus alienis; vel ſalvis juribus cujuſcunq; tertij; ſecus ſi hæc clauſula adjecta eſſet à Iudice, qui decretum, & auctoritatem interpoſuiſſet. Surd. *d. dec. n. 7. & 25. & in fine.*

10 Declara ſecundò, quod Dominus tenetur ſolùm ad cambium, te evicta, vel ad reſtitutionem tantæ pecuniæ, quæ ſufficiat ad emptionem æquivalentis rei, ut per Surd. *d. dec. n. 16. & ſeq.*

11 Declaratur tertiò, quando in inſtrumento cautum ſit de evictione, & de damnis; quia ſive emptor ignoret, ſive ſciat rem eſſe alienam, vel vendi non poſſe, actio ex ſtipulatu non denegatur pro conſequendo, quod emptoris intereſt non habere rem venditam. *l. ſi fundum ſciens C. de evict.* Alex. *conſ. 67. in fine lib.* 2. Rom. *conſ.* 396. *n.* 3. Bec. *conſ.* 106. *n.* 18. Rot. *in dec. poſth.* 281 *n.* 1. Et quando in inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, fuit addita clauſula, Cum obligatione refectionis damnorum, & intereſſe pro obſervatione omnium, & ſingulorum in inſtrumento contentorum, etiam malæ fidei emptor agit de evictione. Rot. *dict. dec.* 10. *n.* 3. ubi alij allegantur, Et ratio eſt, quia pactis ſtandum eſt, etiam ſi adverſentur naturæ rei in contractu deductæ. Surd. *dec.* 108. *n.* 11. & 14. Seraph. *dec.* 787. per totam Rot. *in cad. dec.* 271. *n.* 2. ubi reſpondet objectioni, quod ſcilicet emptori ſcienti qualitatem rei, non ſufficiat quælibet promiſſio de evictione, ſed requiratur ſpecifica in caſu illius, rei, ut diſtinguatur ab evictione. quæ habet originem ex defectu juris Auctoris, ut per Doctores *in l. ſi familia in ult. Gloſ. C. famil. hercisc.* Tiraq. *de retr. lign.* §. 1. *Gloſ.* 9. *n.* 56. Rot. *dec. diverſ.* 152. *n.* 4. *par.* 2. Quia hæc opinio habet locum, quando agitur de conſequendo integro intereſſe convento; nempe ad duplum, idest pœnam evictionis; ſecus ubi requiritur præſtatio intereſſe intrinſeci; quod à pari procedit cum reſtitutione pretij. Seraph. *cad. dec.* 787. *n.* 5. & per Menoch. *conſ.* 118. *n.* 15. *& ſeq.* & quod non ſufficiat generalis promiſſio de evictione, ſed requiratur expreſſa, & ſpecifica in illum caſum, tenet Rot. 2. *par. diverſ.* 211. *n.* 1. & *par.* 1. *dec.* 682. *n.* 1. Honded. *conſ.* 3. *lib.* 1. *n.* 41. & alios refert Mareſc. *d.c.* 19. *n.* 29. niſi ſtipulato eſſet concepta verbis univerſalibus, puta quomodocunque qualitercumque vel quavis de cauſa, res evinceretur: quia tunc comprehenderetur etiam evictio, quæ fit ex natura rei, ſive emptor ſciat, ſive ignoret, tem eſſe alienam. Rot. *in d. dec.* 152. *n.* 4. & Mareſc. qui alios citat *d.c. n.* 32. *& ſeq.*

QUÆSTIO XLIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis conceſſa marito, & uxori conjunctim, & eorum filiis, intelligitur conceſſa etiam pro filiis alterius matrimonij, n. 1.

Matris affectus eſt, ut pariter omnibus filiis ſit proſpectum, nu. 2. *Inveſtitura conceſſa pro marito, & uxore, & cujuſlibet eorum filiis, tranſit ad filios ex alio matrimonio contrahenda, n.* 3.

Maritus ſi accipiat emphyteuſim pro ſe, & uxore, uxor ſciens, ſi non contradicit, dicitur ratificare, n. 4.

QUæritur etiam eleganter, ſi emphyteuſis fuerit conceſſa marito, & uxori conjunctim, & eorum filiis, & uxor habuerit alium maritum, & ex co ſuſceperit filios, An filij ex primo matrimonio, intelligantur etiam comprehenſi? Hinc quæſtionem movet Spec. *in tit. de locato* §. *nunc aliqua, ver.* 149. & argumentatur pro, & contra; ſed nihil reſolvit: Bald. autem *in Auth. qui rem, n.* 5. *C. de Sac. San. Ecc.*
1 tenet; quod iſti filij nati ex primo matrimonio, intelligantur comprehenſi: quia quando principale diſpoſitum reſolvitur in ſingularitates, ibi accidentia etiam reſolvuntur, *l. falſa* §. *ult. de cond. & demon.* ſed In caſu propoſito, principale diſpoſitum, reſolvitur in ſingularitatem: quia dividitur inter virum, & uxorem: ergo conceſſio facta filiis ſimiliter reſolvitur, ut in partem viri de quibuſcunque filiis ipſius viri; & in partem uxoris de quibuſcunque filiis ipſius intelligatur, arg. *leg. placet, de lib. & poſth.* nam talis debet eſſe affectus maternus, ut omnibus ejus filiis pariter ſit proſpectum, ex quocunque matrimonio fuerint procreati §. *pen. in Auth. de nupt.* & hanc opinionem
2 tenet idem Bald. in Rub *de privil. dot. n.* 4. & ſequitur Rom. *in l. etiam filij, n.* 17. *ff. ſol. matr.* Soc. Sen. *in l. cum vir. n.* 7. *de cond. & dem.* Bero. *conſ.* 42. *n.* 4. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 41. *n.* 25. Alciat. *reſp.* 35. Surd. *conſ.* 72. *n.* 11. *lib.* 1. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 9. *n.* 7.

3 Et ſi ſit facta inveſtitura pro marito, & uxore, & cujuſlibet eorum filiis, talia verba, ex juris diſpoſitione, veniunt inter pretanda, quod emphyteuſis tranſire valeat ad filios mariti, ex alio matrimonio contrahendo, quando non extarent filij primi matrimonij. Alex. *conſ.* 119. *n.* 6. & 7. *lib.* 5. Rot. in *recollectis per Farin. dec. poſth.* 174. *n.* 24. *in fine par.* 2.

4 Sciendum eſt etiam, quod ſi maritus acceperit emphyteuſim pro ſe, & uxore, & uxor ſciens non contradicit dicitur ratificare, ad hoc, ut ſibi acquirat, & maritus non poterit illi renunciare. Dec. *conſ.* 58. *col.* 2. quem ſequitur Rol. *conſ.* 19. *n.* 33. *vol.* 1. & *conſ.* 3. *volum.* 2. *n.* 29.

QUÆSTIO XLIV.

SUMMARIUM.

Emphyteuta ſi donet, aut det in dotem, cum clauſula conſtituti bona emphyteutica, & poſtea alteri vendat cum conſenſu D. quis praeferatur, n. 1.

Declara, n. 3.

Declara 2. *n.* 4. *& intellige, ut ibi.*

Declara 3. *n.* 6.

Clauſula conſtituti, transfert poſſeſſionem, n. 2.

Declara non habere locum in prajudicium Domini, n. 5.

Caducitas non incurrit per ſolam clauſulam conſtituti, abſque traditione, n. 5.

1 QUæro, ſi emphyteuta det bona emphyteutica in dotem, vel donet, & in inſtrumento apponat clauſulam conſtituti; deinde eadem bona alteri vendat de conſenſu Domini directi, & realiter tradat quis
2 præferendus ſit? Et videbatur dicendum, quod primus, vigore dictæ clauſulæ conſtituti; quæ operatur tranſlationem veræ poſſeſſionis; qua mediante competit conſtituario omne remedium poſſeſſorium. Pedem. *dec.* 133. *n.* 7. quam ſequitur Rot. ut *per Ludovisſ. dec.* 437. & ibi per Add. qui alias deciſiones allegat, & per Mart. *de cla. par.* 1. *cla.* 20. *n.* 4. & Valaſc. *de jur. emph. q.*
3 14. *ſub n.* 10. qui loquitur in bonis emphyteuticis.

Contrarium tamen tenendum eſt, quod ſecundus emptor ſit præferendus: non quando illa clauſula conſtituti, non operetur effectum ſupradictum; ſed quia fuerunt bona emphyteutica donata, ſeu in dotem data, ſine conſenſu Domini: unde non potuit operari tranſlationem poſſeſſionis irrequiſito Domino. Tiraq. *de conſt. par.* 3. *limit.* 3. *n.* 3. Valaſc. *loco citato.* Nec huic opinioni obſtat, quod in donatione non requiratur conſenſus Domini, etiam nos dicemus *in tit. de alien. quaſt.* 1. *n.* 299 & in dote *ead. quaſt. n.* 260, & ibi eſt materia: Quia non poteſt donatarius mitti in poſſeſſionem, ſine Domini directi notificatione. Guid. Pap. *deciſ.* 46. *col. pen.* & Valaſc. *loco citato*, & nos dicemus in *dict. quaſt. numer.* 226. & ideo non eſt mirum, ſi ſecundus emptor, cum traditione à Domino facta præferatur priori cum clauſula conſtituti; quia non interfuit conſenſus Domini.

Et prædicta intelligenda ſunt, ſi Dominns dire-
ctus, non ignorabat bona prædicta fuiſſe donata, vel
in dotem data, cum clauſula conſtituti: & ideo ſecun-
dæ venditioni, & traditioni cenſenſum præſtiterit;
alioquin, ſi ignorabat, neuter contractus valebit, eo
volente: non quidem primus propter caducitatem
ipſo jure incurſam, ex dote cum clauſula conſtituti,
abſque ejus conſentu appoſita; primus propter cadu-
citatem ipſo jure incurſam cum clauſula conſtituti: ita
enim inducitur caducitas reſpectu Domini propter fi-
ctam traditionem ex vi clauſulæ conſtituti. & aliarum
ſimilium clauſularum; ſicut per realem traditionem,
ut per Iaſ. *in leg. fin. Cod. de jur. emph.* & per Tiraq.
de conſt. par. 3. limit. 26. & per alios, quoe refert Va-
laſc. *dict. quæſt. 14. numer. 10.* & melius *quæſt. 18. nu-
mer. 20,* Sed nos *in tit. de alien. quæſt. 1. numer. 134.*
cum Rota contrarium tenemus, ea magis com. opin.
quod ex clauſnle conſtituti non incurritur caducitas.
Nec ſecundus contractus valebit: quia Dominus igno-
rane primam caducitetem, conſenſum præſtitit: igno-
rans enim non conſentit, *l. cujus per errorem de reg.
jur.* & ideo Valaſc. loco citato admonet, ut ſis cautus,
de ſcientia Domini circa primum contractum, & clau-
ſulam conſtitnti, cui ipſe non præſtitit aſſenſum, etti-
cnlos facias. Sed hæc opinio Valaſc. ſtante opinione,
quod per ſolam clauſulam conſtituti, non incurritue
caducitas, non eſt tuta, & ideu conſenſus præſtitus in
ſecundo inſtrumento erit validus, & præferendus.

5 Secundò intelligende ſunt, quando bona emphy-
teutica fuerunt data in dotem æſtimata, vel perſonis
oon comprehenſis in inveſtituta: ſed ſi data fuerint
comprehenſis in inveſtitura, non requiritur conſenſus
Domini, ut diximus *in d. quæſt. 1. de alien. numer. 263.*
& ideo valeret prima conceſſio, & eſſet præferanda.

QUÆSTIO XLV.

SUMMARIUM

*Emphyteuſis conceſſa, cum pacto ſi placuerit, debet re-
dhiberi infrà dies 60. n. 1.*
*Remedium l. 2. C. de reſc. vend. non tollitur per dictum
pactum, n. 2.*
Remedium d. l. 2. competit intra 30. annos, n. 3. & 6.
*Emphyteuſis conceſſa, cum pacto, ut poſſit perpetuò redhi-
beri, ſi non placuerit, intra quantum tempus redhi-
beri debeat, n. 5.*
Inducta ad favorem, non debent in odium retorqueri, n. 4.
*Pactum de retrovendendo, quoad duraverint generatio-
nes vendentis, non præſcribitur, durantibus gene-
rationibus, n. 7.*

SI in emphyteuſim res conceſſa ſit, cum pacto, ſi pla-
cuerit, nec tempus definiatur, intra quod tempus,
poterit redhiberi? & dicendum eſt, quod infra ſexa-
1 ginta dies, poſſit redhiberi; ſicut in venditione; Go-
mez. *de contract. tom. 2. cap. 2. n. 19. ver. item intellige,*
ubi de cnm. teſtatur; & in feudis, tenet Alvar. *in cap.*
* *1. quæſt. ult. de feud. dat. in vic. leg. comm.* ubi inquit,
ſi feudnm concedatur alicui, eo pacto, ut ſi placuerit,
vel diſplacuerit, ſit, vel non res infeudate, nec certum
tempus redhibendi ſtatuatur, intelligitur uſque ad ſe-
xaginta diee, cnm aliis allegatis per Valaſc. *de jur.
emph. quæſt. 11. ſub. n. 16.* qui hanc opinionem exten-
dit ad emphyteuſim; nec vim facit, ſi dictum ſit in
conventione, ſi placuerit, vel niſi placuerit, aut diſ-
plicuerit.

2 Nec ea hoc pacto tolluntur remedie à jure prodi-
ta, nempè reſciſſionis contractus *l. 2. C. reſc. vend.* quod
3 remedium datur intra triginta annos, ſecundum com-
* munem opinionem *in ead. l. 2.* Valaſc. *loco citato* Gab.
de empt. & vend. concl. 1. n. 108. Seraph. *dec. 611. n. 11.*
& ratio eſt, quia inducta ad favorem, non debent in
4 odium verti. *l. quod favore Cod. de legib.*

5 Sed ſi conventum ſit, quod, niſi res emphyteutica
placuerit, poſſit perpetuò redhiberi, quanto tempore
hoc pactum præſcribatur. Tiraq. *de retrac. conſ. §. 1.
gl. 2. n. 6.* & ſequentibus, late tenet, quod præſcribatur
ſpatio, 30. annorum.

Contrarium tenet Valaſc. *loc. citat.* quod illud jus
redhibendi, vel jus diſplicentiæ, cum clauſula quando-
cumque ſemper, vel perpetuo non expiret ſpatio 30.
annorum, cum aliis adductis à Tiraq. *loc. cit. n. 15.* ſed
in pacto retrovenditionis prime opinio Tiraq. eſt ve-
rior, etiam ſtante juramento Seraph *dec. 1390. n. 11* & de
magis com. Gab. *de præſc. conc. 6. n. 1.* & Surd. *dec. 3. n.*
6 8. & quod pactum de retrovendendo præſcribatur ſpa-
tio 30. annorum, idem Surd. *dec. 2. n. 7.* qui infinitos
cumulat, etiam ſi dictum ſit ſemper, quandocunque
perpetuo, omni tempore, in infinitum, ſine præfinitio-
ne temporis, vel aliud ſimile, ubi quærit etiam, an ha-
beat locum in Principe, ex quibus opinio Valaſc. red-
ditur dubia.

Verum, ſi dictum ſit, uſque ad 40. annos, vel quoad
vixerit, tunc opinio Valaſc. haberet locum, durante
dicto tempore, ut per Tiraq. *loc. cit. n. 38.* aut ſi pa-
ctum factum fuerit de retrovendendo; de licentia Do-
mini directi quoad duraverint generationes venden-
tis. Rot. *in recent. part. 2. dec. 164. n. 2.* Cætera pro
iſta materia videnda ſunt apud eundem Valaſc. *ead. q.*

QUÆSTIO XLVI.

SUMMARIUM.

*Venditio facta, cum pacto, ut rem venditam ſtatim emptor
teneatur venditori emphyteuticare, valet n. 1.*
*Pactum prædictum minuit de pretio, ſicut pactum de re-
trovendendo, n. 2.*

SI res vendatur, cum pacto, ut ſtatim eandem rem
emptor teneatur emphyteuticare venditori, an va-
leat? Valaſc. *de jur. emphyt. qu. 11. n. 18.* tenet valere,
1 per *l. fundi partem ff. de cont. empt.* & per alia jura, &
dicit hanc opinionem tenere Rom. *conſ. 401. n. 3.* Alex.
Nevo *conſ. 95. n. 1.* Pinel. *in l. 2. C. de reſc. vend. n. 23.*
Paul. de Caſtr. *in l. ſi tibi pecunia, in fine ff. ſi cert. pet.*
& Bart *in l. poſt contractum n. 4. ff. de donat.* & hoc
2 pactum cedit in partem pretij, & illud minuit. Cagn.
in l. 2. C. de reſc. vend. ſicut in pacto de retrovenden-
do, ut per eum ibi *n. 25.* & Covar. *lib. 3. var. reſol c.
10. col. 1.* & ſupradictam opinionem tenent alij relati
in Repertorio Deciſionum Borgn. in ver. Venditor,
ubi dicitur, quod iſte contractus eſt licitus, & non
uſurarius, niſi eſſet magna læſio in pretio.

QUÆSTIO XLVII.

SUMMARIUM.

*Emphyteuſis conceſſa pro juſta penſione ſolvenda, an va-
leat, n. 1. & 4.*
Penſio eſt de ſubſtantia emphyteuſis, n. 2,
Venditio, ſine pretio, non valet, n. 3.
*Contractus ratione incertitudinis, de æquitate canonica,
valet, numer. 5.*

1 PUlchra erit dubitatio, Si fiat conceſſio in emphy-
2 teuſim, pro juſta penſione ſolvenda, an valeat? Et
videbatur dicendum, non valere, quia penſio eſt de
ſubſtantia emphyteuſis. Valaſc. *de jur. emph. q. 4. n. 10.* &
3 nos diximus *de renovat. qu. 16. n. 1.* & ideo conceſſio
non debet valere: ſicut de venditione ſine pretio ſcri-
bit Gomez. *de empt. & vend. c. 2. n. 9.* & ſtante hac ra-
4 tione, Valaſc. *eod. tract. qu. 11. n. 15* tenet conceſſionem
prædictam, non valere.

Contrarium tamen tenendum credo: quia licet pre-
tium ſit incertum, nihilominus judicis arbitrio de-
clarandum venit. Menoch. *de arb. jud.* qui multos cu-
mula,

Digitized by Google

mulat, *caſu*, 143. & in emphyteuſi, tenet Afflict. *dec.* 83. *n.* 6. quem ſequitur Menoch. *loco citato* in fine.

5 Comprobatur etiam hæc opinio de æquitate canonica: quod licet de rigore juris, contractus vitietur, ratione incertitudinis, declaratur tamen ex natura actus, vel ſoluti, vel arbitrio boni viri, ut de locatione, * cum mercede incerta ſcribit Caroc. *de locat. & cond. fol.* 9. *n.* 3. qui multos refert, & de com. teſtatur.

QUÆSTIO XLVIII.

SUMMARIUM.

Venditio facta in emphyteuſim, non eſt venditio, ſed conceſſio in emphyteuſi, num. 1.

Venditionis verbum, continet omnem alienationem. nu. 2.

SI quis dixerit, Vendo tibi talem rem in emphyteuſim, an erit venditio, vel emphyteuſis? Bald. *in Rub. C. de jur. emphyt. numer.* 9. tenet, quod ſit em-
1 phyteuſis, & eum ſequitur Valaſc. *de jur. emphyt. quaſt.* 19. *num.* 9. & non intereſt, quod dictum ſit, Vendo; quia emptionis, vel venditionis verbum omnem alie-
2 nationem complectitur. *l. ſtatu liberi* §. 5. *ff. de ſtat. lib.* Nec pariter obſtat, quod mens contrahentium non præſumatur alienata verbis cum nominaverit venditionem, ut diximus in Prælud. *quaſt.* 25. *n.* 2. quia illa nominatio, non debet mutare contractum emphyteuſis, ut ibi *n.* 6. & dicendo vendo tibi in emphyteuſim, ſecundum ejus naturam interpretari debet, & pro hac opinione faciunt ea, quæ ſcribit Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. *& ſeq.* quod ſi Notarius notavit permutationem, & ſcripſerit venditionem, non inſpicitur nomen contractus, ſub ſubſtantia; & ſecundum id, quod eſt, judicari debet. Et ſi quis fundum vendiderit, & tacitè, vel expreſsè actum ſit, ut dominium non tranſeat in emptorem, non intelligitur venditio, & alia exempla *in eod. tit.* 2. invenies, & pro hac etiam opinione faciunt, quæ diximus in Prælud. *d. q.* 15. *ſub. n.* 19. *ver. cognoſcetur*, quod nominatio partium non immutat ſubſtantiam contractus, ut ſupra etiam diximus.

DE SUCCESSIONIBUS IN BONIS EMPHYTEUTICIS.

QUÆSTIO I.

SUMMARIUM.

Succeſſio in bonis emphyteuticis, fit eo modo, quo jure civili, vel municipali ad hæreditatem ab inteſtato mittitur, n. 1.

Amplia habere locum, non ſolum in emphyteuſi profana, ſed etiam Eccleſiaſtica, n. 2.

Contrarium in Eccleſiaſtica reſolvitur, n. 3. *declara. n.* 7.

In emphyteuſi Eccleſiaſtica recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, ſuccedit ur ordine ſucceſſivo, ibidem.

In emphyteuſi Eccleſiaſtica, non habet locum repræſentatio, ſed in hæreditaria, n. 4.

Emphyteuſis recepta à privato pro ſe filiis, & nepotibus, eſt hæreditaria, n. 5.

Filius non intrat in locum patris in emphyteuſi Eccleſiaſtica ſed in hæreditaria ſic, n. 6.

Frater utrinque conjunctus, an & quando præferatur fratri conſanguineo tantum vel uterino, n. 9.

Succeſſio in emphyteuſi, an fiat in ſtirpes, an vero in capita, n. 8.

Filij ſuccedunt æqualiter in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quamvis ex diſparibus partibus ſint hæredes inſtituti, quando conceſſa eſt alicui, & filiis, ſed ſi conceſſa eſt filiis, & hæredibus, ſuccedunt pro hæreditariis portionibus. n. 5.

Quomodo ſuccedatur in emphyteuſi, accepta pro ſe & ſuis hæredibus ex eis legitimè deſcendentibus, n. 10.

ABſoluto titulo de contractibus emphyteuticis, diſſerendum eſt de ſucceſſionibus in bonis emphyteuticis. Et primo quærendum eſt, quod deſcendentes inveſtiti, in inveſtitura comprehenſi,
1 eo ordine ad ſucceſſionem in bonis emphyteuticis vocantur, quo jure civili, vel municipali ad hæreditatem decedentis ad inteſtato admittuntur; non attenta perſona primi Inveſtiti, ſed prout unus alteri ſuccedit ab inteſtato, *c.* 1. *de nat. ſucc. feud.* & ibi Doctores, Soc. Sen. *in l. ſi cognatus ff de reb. dub.* Dec. *conſ.* 445. *n.* 19. Soc. jun. *conſ.* 126. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 41. *n.* 15. *li.* 1. Rol. *conſ.* 169. *li.* 1. Fuſar. *de fideic. q.* 379. *n.* 71. licet loquan-
* tur de feudo; ſed de emphyteuſi loquitur Alex. *in l. hæredes mei* §. *cum ita n.* 9. *ff. ad Treb.* Ruin. *conſ.* 163. *n.* 8. *lib.* 1. Corn. *conſ.* 42. *n.* 4. *& ſeq. lib.* 4. Coz. *de comm. conſil.* 53. *numer.* 4. Hier. Gabr. *conſil.* 86 *n.* 5 15. qui pariter de com. teſtatur; & Ratio eſt, quia contrahentes præſumuntur, tempore factæ inveſtituræ, ſe conformaſſe cum diſpoſitione juris, & voluiſſe deſcendentes ad emphyteuſim admitti, eo modo, quo ad ſucceſſionem vocantur. Ang. Alexand. & Seiſel. *in l. gallus* §. *quidam rectè ff. de lib. & poſth.* Ruin. *conſ.* 41. *col.* 3. *l.* 1. Corn. *conſ.* 24. *n.* 31. *lib.* 2. Rol. *conſ.* 68. *& ſeq. lib.* 1. Tob. Non. *conſ.* 4. *n.* 41. Unde licet nullum pactum interceſſerit, emphyteuſis ſimpliciter conceſſa intelligitur ordine ſucceſſivo, ut ille prius admittatur, qui alios in ſucceſſione præcedit. Iaſ. *in l.* 2. *n.* 121. *C. de jur. emph.* & ideo, ſi primogenitus ex jure municipali, vel conſuetudine regionis potior habetur, ipſe ſolus admittitur. Iaſ. ibidem, & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 9. *in fine.*

2 Amplia, prædicta habere locum, non ſolum in emphyteuſi hæreditaria, ad hæredes tranſitoria, ſed etiam in Eccleſiaſtica, recepta pro filiis, & nepotibus, & deſcendentibus: etiam non hæredibus, cum, & ipſa recepta cenſeatur pro deſcendentibus, eo ordine, quo ad hæreditatem vocantur. Corn. *conſ.* 131. *n.* 9. *lib.* 2. Paul. de Caſtr. *conſ.* 146. *lib.* 2. Hier. Gabr. *d. conſ.* 85. *n.* 9. *& ſeq.* & hanc opinionem dicit magis communem Alciat. *in l. cum ita legatur.* §. *in fideicommiſſo. n.* 9. *ff. de leg.* 2. Hond. *conſ.* 13. *n.* 29 *li.* 1. *& conſ.* 70. *n.* 59. *li.* 2. ſequitur Steph. Grat. *diſcep. For. c.* 347. *n.* 8.

3 Contrarium in emphyteuſi Eccleſiaſtica, recepta pro ſe, & filiis in tertiam generationem, ut ſuccedatur ordine ſucceſſivo, primo ad acquirentem, ſecundo ad filios, & tertio ad nepotes, tenet Bart *in l. quod dicitur n.* 6. *ff. de ver. obl.* cum aliis congeſtis per Clar. §. *emphyteuſis q.* 34. *&* 35. ubi dicit, quod ita interpretatur communis obſervatio; & hanc opinionem pluries ſequuta eſt Rot. Romana. ut in *deciſ.* 219. *diverſ.* 4. *par.* Put. *dec.* 189. *lib.* 2. Seraph. *dec.* 89. & opinio ſupradicta, quod admittantur ad ſucceſſionem eo ordine, quo ad hæreditatem vocantur, habet locum in em-
4 phyteuſi accepta pro ſe, filiis, & hæredibus, & ſic in hæreditaria, in qua attenditur ordo, quo lex ad hæreditatem vocat. *l. fin.* ubi DD. *ff. de ver. ſign.* qui eſt, ut ſi-

Digitized by Google

ut ſimul admittantur omnes, qui in eodem gradu ſunt verè, vel per repræſentationem legis. Iaſ. *conſ.* 159. *lib.* 4. Ang. *in d. l. Gallus*; tamen ſecus eſt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ intelligitur conceſſa pro filiis, & nepotibus, uti deſcendentibus: non autem uti hæredibus. Bart. *in l. ſi tibi §. ſi pactus n. 9 ff. de pact. & in d. l. quod dicitur*, & ibi Iaſ. *num.* 24. teſtatur de com quia cum in ea non ſuccedatur hæreditariis, ſed jure ſanguinis, prout quiſque proximior eſt; nempe, ut primo ad filios, & demum, illis non extantibus ad nepotes deveniat Bart. *in d. l. quod dicitur*, & conſequenter ceſſat repræſentatio, ut in terminis emphyteuſis Eccleſiaſticæ, tenet Alex. *conſ.* 129. *n* 8. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 162. *nu.* 11. *lib.* 2. Couar. *pract. quæſt. c.* 38. *n.* 13. Gab. *de ſucc. ab inteſt. conc.* 1. *in fine* Valaſc. *de jur. emph. q.* 50. *n.* 5. & merito in dicta *dec.* 219. per Rotam fuit reprobata opinio Rol. *d conſ.* 65. *n.* 36. & Hier. Gab *d. conſ.* 86. *nu.* 9 quo-
5 rum rationes concludunt in emphyteuſi hæreditaria, & licet ſit recepta à privato pro ſe, filiis, & nepotibus, tamen dicitur hæreditaria, ut per Alex. *d. conſ.* 129 *col.* 2 & *conſ* 120 *n* 3. *vol.* 1. refert Mant *de conult. vol lib* 7. *tit.* 9. *n* 7. ſed de hoc vide infra *eod. tit. q* 3. *num.* 26. & *ſeq.* non autem in Eccleſiaſtica: & ſic etiam veniunt reprobandi Hond. *conſ.* 70. *nu* 67 *vol.* 1. & alij per eum congeſti, cum aliis allegatis, per Menoch. *conſ.* 200. *nu* 61. *lib.* 2. & quod ſupradicta opinio ſit recepta in Rota teſtatur Prax. Archiep. Neap. *cap.* 61. *nu* 13. referens eaſdem deciſiones Mant *de tacit. lib* 22. *tit.* 18. *n* 9. ſed ſi eſſet emphyteuſis privata, vel conceſſa ab Eccleſia pro filiis hæredibus tunc ſuccederent, ſicut in hæreditaria. Mant. *citato loco num.* 7. Steph. Grat. *d. cap.* 147. *nu* 5. & *ſeq* qui alios cumulat in emphyteuſi hæreditaria, etiam accepta pro filiis, & nepotibus à privato & *num.* 8. & quod in concurſu ad ſucceſſionem emphyteuſis ex pacto, & providentia, & conceſſa ad tertiam generationem, exiſtentes in ſecunda excludunt exiſtentes in tertia, ultra ſupradictos allegatos, alios cumulat. Add. *ad dec. Buratti* 838. *nu* 16. referens *d. dec* 219. *par.* 4. *diverſ.* & teſtatur ita alias tenuiſſe Rot *in Romana emphyteuſis* 15. Iunij. 1610. coram Pirovano, & In Romana de Roviliis 21. Maij. 1628. coram eodem, ubi dictum fuit, repræſentationem non habere locum in emphyteuſi ex pacto, & providentia, ſive Eccleſiaſtica; ſed quando agitur de emphyteuſi hæreditaria, Ruin. *conſ* 162. *nu.* 11. *lib.* 1. & *conſ* 107. *num.* 11. Curt. jun. *in l.* 3. *num* 14. *Cod. de ſucc. edic.* Bero *conſ.* 55. *num.* 11. *lib.* 2. Couar *pract. quæſt cap.* 38. *num.* 13. Menoch. *conſ.* 200. *lib.* 2. Valaſ. *de iur. emph. q* 50. *num.* 5.

Sed advertendum eſt, quod ſi emphyteuſis Eccleſiaſtica alicui, & filiis, ſit conceſſa ſimpliciter: filij æqualiter in ea ſuccedunt; tametſi ex diſparibus partibus ſint hæredes inſtituti. Bar. *in l. gallus §. quidam recte n* 9. *de lib & poſth. & in l ut iuriſiurandi. § ſi liberi ff. de oper. libr. nu.* 3. Mant. *tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 17. *n.* 24. qui alios adducit. Diverſum tamen eſt ſi emphyteuſis alicui, & ejus filiis, & hæredibus ſit conceſſa: quia tunc filii pro portionibus hæreditariis ſuccedunt. Alex. *conſ.* 128. *num.* 16. *lib.* 3. Corne. *conſil.* 263. *numer.* 2. & 4. *lib.* 1. Mantic. *loco citato.*

6 Infertur ex ſupradictis, quod in emphyteuſi Eccleſiaſtica, recepta eo modo, quo ſupra, & jus repræſentandi, non habet locum, & filius non intrat in locum patris; nec nepos excludit patruum, ſed patruus excludit nepotem, verum ſi eſſet emphyteuſis hæreditaria, filius intraret in locum patris, & nepos concurreret cum patruo. Valaſc. *d. q.* 50. *n.* 5. & habetur in dictis deciſionibus, & per Doctores ſupra allegatos, & maxime per Alex. *d. conſil.* 129. circa finem, & per alios allegatos per Menoch *conſ* 200. *lib.* 2. *num.* 63. Licet non deſint alij, qui contrarium tenent, quos enumerat Menoch. *d. conſ. num* 64. qui loquuntur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, recepta pro ſe, filiis, & nepotibus ſed ſtantibus ſupradictis deciſionibus, & aliis auctoritatibus, eorum opinio non eſt attendenda in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſed in hæreditaria, & hanc op. defendit Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 18 *à num* 9 *uſque ad* 19. Nec audiendus eſt Step. Grat. *diſcep. foren. cap.* 357. *ſub. n.* 8. qui contrarium tenendum affirmat, nepotem ſcilicet intrare in locum patris, cum pluries, ut dictum eſt, Rota contrarium tenuerit, & noviſſimè Mag. *dec Lucen.* 19. *n* 13.

7 Declara tamen, prædicta non habere locum, quando mater, & filia accepiſſent emphyteuſim, & ſimul ſtipulatæ fuerint; quia per illam ſimultaneam ſtipulationem non intelligitur ordine ſucceſſivo. Put. *d. dec.* 189.

8 Sed dubium oritur, quando filius intrat in locum patris, & ſic eſt locus repræſentationi ut eſt in emphyteuſi hæreditaria, An ſuccedatur in ſtirpes; an vero in capita? Et reſpondendum eſt, quod ſuccedirur in ſtirpes, & non in capita, ita ut ſi ſint tres, vel quatuor nepotes ex fratre præmortuo, tantum capere debeant omnes, quantum accepturus erat eorum pater, ſi viveret, per *tex. in Auth. ceſſante C. de ſuis, & legit. hered.* & hoc eſſe receptum ab omnibus, teſtatur Couar. *de ſucc. ab inteſt. conc.* 8. *num.* 7. Mich. Craſſ. *de ſucc. ab inteſt. quæſt.* 30. *n* 3. Valaſc. *d. q.* 50. *in prin.*

Sed maius dubium eſt, Quando plures admittendi ſunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, vel profana, exiſtentes in eodem gradu: ut quia non relictis deſcendentibus, ſed tantum nepotibus ex diverſis fratribus; quo modo debeant admitti, in ſtirpes, an verò in capita? Hæc eſt maxima quæſtio inter Azonem, & ſequaces; & Accur. eique adhærentes, qui omnes enumerantur per eundem Craſſ. *d qu. nu.* 4. & per Teſſ. *dec.* 162. Sed quia opinio Azonis fuit in Rota canonizata, ut *in* 4. *par. diverſ. dec.* 391. & 392. ut etiam atteſtatur Mant. *de tacit lib.* 23. *tit.* 32. per totum, ubi omnes enumerat pro utraque parte, ideo tenenda eſt: nam temerarium eſſet ab illa hodiè recedere; cum ipſa faciat communem, & magis communem opinionem, ut ſæpius diximus, & hanc partem, tenuit etiam Senatus Pedemontanus, ut teſtatur Teſſ. *dec. ead. n.* 7. ubi refert quod Princeps mandavit, ut de ea fieret particularis, & perpetua Conſtitutio pro ſedandis litibus & ſine dubio eſt tenenda opinio: Azo. quod ſucceſſio fiat in capita, & non in ſtirpes, qui D. D. de Rota ex ordine Sanctiſſimi, hunc articulum accuratè, & diligenter excuſſerunt, ut *in d. dec.* 391. quæ habetur in prima par. *recent. dec.* 27. & hanc opinionem contra Accurſ. quod ſcilicet in capita, & non in ſtirpes, fratrum filij ſuccedant in feudo, defendit Fachin. *cont. iur. c* 3. *lib.* 6. & *c.* 62. *lib* 7.

9 Oritur etiam aliud dubium, ſi defuncto fratre in ejus ſucceſſione, concurrat frater utrinque conjunctus, & frater conſanguineus tantùm, vel uterinus: licet ſint in pari gradu; tamen utrinque conjunctus præfertur: quia de jure communi in ſucceſſione etiam hæreditatis, potior habetur *Auth. itaq Com. de ſucceſ.* Corne. *conſ.* 135. *nu.* 9. *lib.* 2. Craſſ. §. *ſucceſſio ab inteſt. q.* 31. Sed hoc habet locum in emphyteuſi privata, vel Eccleſiaſtica, quæ fuit pro filiis, & hæredibus conceſſa: quia utraque intelligitur hæreditaria. Et quid ſi non adſunt, niſi conſanguinei; & uterini tantum? Vide eundem Craſſ. *d.* §. *qu.* 31. Diverſum tamen eſt ſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica, conceſſa filiis maſculis, favore agnationis tunc enim frater utrinque conjunctus conſanguineo tantum non præfertur, ſed pariter admittuntur. Cort. iun. *conſ* 78. Albenſ. *conſ.* 81. *n.* 28 quos refert. Mant. *eod lib. tit.* 18. *n* 41 & *ſeq.*

Sed ſi conceſſa fuerit emphyteuſis Eccleſiaſtica filiis, & nepotibus ſimpliciter, frater utrinque coniunctus conſanguineo tantum, & uterino tantum debet præferri: quia maſculi, & fœminæ ſine diſtinctione ſexus admittuntur. §. *emphyteuſim Auth. de non alien.* Unde cum genus etiam maternum conferat; magis coniunctus præferri debet. Auth. itaque, cum vero agnationis tantum ratio habetur, frater utrinque conjunctus

Digitized by Google

junctus, & conſanguineus tantum pariter admittuntur: quia maternum genus quoad vinculum agnationis nihil facit. Mant. *citato loco.*

10 Dubitari etiam poteſt, ſi conceſſio fuerit facta ab Eccleſia pro ſe, & ſuis hæredibus ex eis legitimè deſcendentibus, quomodo ſuccedi debeat in hac emphyteuſi; Et quia partim ex pacto, & providentia, & partim hæreditaria, ſuccedere prætendentes, debent habere utramque qualitatem, nempe, quod ſint deſcendentes legitimi, & hæredes hæreditatis; non autem ſanguinis tantum. Clar. §. *feudum quæſt.* 40. *ver. ſed quia* Covar.*var.reſol.lib.*2.*cap.*18.*num.*3. Valaſc. *de jur.emph.quæſt.*44 *n.*31.Rot. *par.*1.*dec.*750.*num.*1. *poſth.* in reliquis hæc emphyteuſis retinet naturam emphyteuſis Eccleſiæ ne in hæredem extraneum tranſeat; ſed in ipſos legitimos deſcendentes tantum ut ibi declarat Rot. ex ſententia multorum. Nec obſtaret, ſi in inveſtitura eſſet data licentia alienandi in quoſcunque & ſic cenſeri debeat merè hæreditaria, etiam in præjudicium vocatorum, ut per Anch. Ruin. & alios in ead. dec. allegatos, & per Rotam ipſam: quia reſponſum fuit, quod hoc procedit in præjudicium Eccleſiæ; ſecus in præjudicium vocatorum in inveſtitura, ut per Bal. Alex. Dec. Ruin. Rub. Alex. Menoch. & alios in ead. Dec, citatos, & per Corb. *de cauſ.priv. ob mor. civil. numer.* 5. licet, non deſint, qui contrarium teneant, nempe Gozad. Auch. Ruin. Parit. & Laderch. ut ibi, & ita alias Rot. declaraſſe in ead. dec. dicitur ad evitandam repugnantiam, ne ſtatim per licentiam alienandi recedatur à proviſione pro deſcendentibus facta, quæ ſalvari poteſt, quando aliquis non ſuppereſſet, vel ſi omnes vocati conſentirent alienationi, quia tunc eſſet neceſſaria licentia, cum non ſit tranſitoria ad extraneos hæredes, & vide, quæ dixi de *var.cad.q.*1.*in fine, & quæſt.*8.*de alienat.*

QVÆSTIO II.

SUMMARIUM.

*Statutum excludens fœminas, ſtantibus maſculis, fœminæ ſuccedunt in emphyteuſi in defectum maſculorum, num.*1. *&* 12.

*Et idem ſtante conſuetudine habet locum prædictum ſtatutum in emphyteuſi hæreditaria, & non hæreditaria ibidem cont. nu.*2.

Sed prima opinio eſt communis, ibid.

*Declaratur ſtantibus conjecturis in contrarium, & mente acquirentis, num.*3.

*Declaratur ſecundò, niſi maſculus excludens ſtatim moriatur, num.*19.

Declaratur tertiò, niſi adſit ſtatutum excludens fœminas ab hæreditate, quia non excluditur ab emphyteuſi antiqua, numero 20.

*Statuto, quod fœminæ non ſuccedant, renunciari poteſt, etiam in præjudicium creditorum, n.*4.

*Fœminæ deficientibus maſculis, excludentibus eas, ſtante d. ſtatuto, an reintegrentur ad bona emphyteutica, à quibus erant excluſæ, num.*5. *reintegrantur, quando ſtatutum temporaliter loquitur, nu.*13.

*In emphyteuſi ſuccedittur eo ordine, quo jure communi, vel municipali ad hæreditatem ab inteſtato ultimi decedentis vocantur, nu.*6.

Et habet locum tam in profana, quàm Eccleſiaſtica emphyteuſi, ſecundum unam opinionem. ſed cont. in Eccleſiaſtica, numer 17.

*Limitatur ſtante præd. ſtatuto, donec extent maſculi numer.*15. *& ſeq.*

*In fideicommiſſo admittuntur proximiores, ſecundum ordinem quo ultimo decedenti ab inteſtato ſuccedi tur num.*9.

*In renovatione emphyteuſis, præfertur proximior ultimo decedenti, etiam ſi ſit de collateralibus, non hæredibus, num.*10.

*In emphyteuſi, donec extat aliquis de una linea, ad quam pervenit alius de alia linea, non admittitur, n.*1.

*Declaratur habere locum ſtante diviſione inter comprehenſos, nu.*19. *& in aliis caſibus ibi enumeratis.*

*Dictio donec, importat tempus limitatum, n.*14.

*Limitata cauſa limitatum parat effectum, n.*16.

*In emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſuccedimur ordine ſucceſſivo; ut primò ad acquirentem pertineat, ſecundò ad filios, tertiò ad nepotes, num.*17.

*Statutum excluſivum fœminarum, ſtantibus maſculis, an habet locum in bonis emph. Eccleſiaſticis, num.*19.

UTilis, & quotidiana eſt quæſtio, An Amphyteuſis; conceſſa pro ſe, filiis maſculis, & fœminis;
1 ſtante ſtatuto, quod fœminæ non ſuccedant exiſtentibus maſculis, admittantur fœminæ? Reſp. quod fœminæ veniunt ſolum in defectum maſculorum. Bar. *in l. ut jusjurandi,* §. *libertis, num.*5.*ff. de oper. liber.* Alex.*in l. hæredes mei* §. *cum ita ff. ad Treb.* Iaſ. *in. l.* 2. *num.*187. *Cod. de jur.emph.* Soc.jun.*conſ.*71. *nu.* 11. *lib.* 2 qui de com. teſtatur, eandem com. appellat Curt.jun. *conſ.*171. *numer.* 3. communem quoque dicit eſſe Clar. §. *emph. quæſt.*32. *ver. ſed pone.* Menoch. *de arbit. lib.* 2. *cent.*2.*caſu.*180.*nu.*9. Pereg *de fidei com. art* 17 *num.* 24. Bhun *ſtat. maſc.art.*8 *quæſt.*21. Borg. *dec.*20.*par.*4.*numer.* 17. Decian.*reſp.* 30.*numer.* 40. *lib.*3. qui non ſolum de com. teſtatur. ſed reſpondet omnibus contrarium ſentientibus, & eorum argumentis. Hond *conſ.*13.*nu.*30. *lib.* 1. ubi extendit. dictum Bar habere locum, ſive tractetur de emphyteuſi hæreditaria, ſive non hæreditaria, & ita Doctores communiter intelligunt (dicit ipſe) allegat Ruin *conſ.*163.*per totum lib.*1 & Rol. *conſ.* 68 *n.*52. *& num.* 58. *lib.* 1. & ſecundum dictum ſtatutum, determinat Corb. *de cauſ.privat. ob non ſol. can. ampl.*12.*num.* 39 Mant *de tacit. & amb. lib.* 22 *tit.* 18. *num* 23. & idem dicendum, ſtante conſuetudine, quod ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, ut ibi per Mant. & vide infra. q. 10. quam ſententiam ſequitur Rot. *ut in dec.poſth.* 407 *num.*3.*par.*2.Cavalet. *dec.*555. Et quod opinio Bart. *in d.l. jusjurandi* §. *liberi*, ſtante ſtatuto excluſivo fœminarum, ad emphyteuſim, etiam Eccleſiaſticam, ſtipulatam pro ſe, filiis maſculis, & fœminis, non admittantur fœminæ, maſculis exiſtentibus, ſit communis, atteſtatur ultra alios, Grat. *diſcep. foren.* 113. *num.* 31. & Rot. coram Eutatro *in ſuis deciſ. impreſſis* 884.*nu.*1. ubi alij enumerantur; quia ſtipulatio intelligitur ordine ſucceſſivo ad favorem fœminarum, & copulativa reſolvitur in diſjunctivam, ſicut in teſtamentis, ubi *n.* 2. fuit etiam dictum, quod dicta concluſio Bart. habet locum; ſive emphyteuſis ſit ex pacto, & providentia, ſive hæreditaria, non obſtante clauſula poſita in inveſtitura, Ad habendum, & omnia faciendum ad voluntatem ipſius conductoris, hæredum, & ſucceſſorum, & utriuſque liberorum; ubi quoque fuit reſponſum, quod non obſtabat dictio, cujuſlibet. poſita in eadem inveſtitura, tribuens conceſſionem inſolidum, quia inteligitur ſuo loco, & ſic poſt maſculos: nec illa efficit, ut copula non reſolvatur in diſjunctivam, ratione ſubjectæ materiæ, ſecundum quam recipit interpretationem, ut per Bar. *a l. hoc articulo num.* 6. & ibi Imol. *in fine ff. de hæred. inteſt.* & eſt deciſio Cocc. 22. *num.*3. in caſu præd. ſtatuti quæ opinio fundata eſt in præſumptione. quia ſcilicet contrahentes cenſentur ſe conformaſſe cum diſpoſitione ſtatuti, ut omnes tenent *in l. Gallus* §. 1. *ff. de lib. & poſth.* & dicitur *in ead. dec.* Cocc. *num.* 4. & ideo, ſi extarent aliæ præſumptiones in contrarium, non haberet locum, ut infra *num.*3. dicitur.

2 Contrarium ſtante prædicto ſtatuto, quod fœminæ admittantur ſimul cum maſculis, tenet Alciat. *de præſ. præſ.*33.*reg.*2. quem ſequitur Pereg. *conſ.*57. *lib.*1. & alii allegati per Decian. *d.conſ.* & per Rot *d. dec.* 884. ſed eorum opinio eſt contra com. ut etiam atteſtatur Fuſar. *de fideicom. ſubſt. q.*379. *numer.*24. & opinio Bel.

& Salye. diſtinguentium inter emphyteuſim hæredi-
tariam, & ex pacto, & providentia, communiter
damnatur, ut per Hond. *eodem conſ.13. num. 29. & 30.*
& Canaler. *d. deciſ.555.numer.2.*

3 Limitatur, quando aliæ præſumptiones in contra-
rium extarent: tunc enim fœminæ admitterentur,
ſimul cum maſculis; quia ſtatutum eſt fundatum in
præſumptione quod contrahentes cenſentur ſe con-
formare, cum diſpoſitione ſtatutorum Mantic *de con-*
jectkult. vol. lib. 6. tit. 7. nu.15. cùm aliis congeſtis per
Cocc. *d.dec.32.num.3.& ſeq.* ubi ponit exemplum. Et
idem dicendum eſt, attenta præſumpta voluntate ac-
quirentis, ut eſt dec. Cocc. poſita infra *in tit. de diverſ.*
qu.emph.quæſt 22 num.17. & ſeq.

4 An autem huic ſtatuto renunciari poſſit per maſcu-
los, ut fœminæ admittantur? Dicendum eſt, quod
ſic etiam in præjudicium creditorum, cum quilibet
poſſit renunciare favori ſuo; hoc dixit. Bal. *in l. ma-*
ximum vitium, Cod.de lib.præt.nu. 12. Caroc. *dec.* 42.
num 1.& etiam dicemus infra *de renunc.qu.9.*

5 An autem ſtante prædicto ſtatuto, maſculis poſtea
deficientibus, admittantur fœminæ? Diſtinguendum
eſt. Aut ſtatutum ſimpliciter loquitur, & tunc dicen-
dum eſt, quod fœmina ſemel excluſa, ſemper rema-
net excluſa, ita Bar. *in l.fin.§ quando ff ad Tertul.* Gab.
de ſtat.conc.4 in prin. qui infinitos allegat, Ubi exten-
dit hanc opinionem, habere locum in feudis, & te-
ſtatur hanc eſſe magis com. opinionem, ſub num,3. ac
* etiam declarat habere locum, quando inveſtitura di-
ceret, pro deſcendentibus maſculis; ſecus ſi diceret
generaliter, pro hæredibus, & ſucceſſoribus, ſecun-
dum Marian. iun. *conſ.76.num.112. vol.1.* & ſupradi-
ctam conclusionem, quando ſtatutum ſimpliciter lo-
quitur, eſſe ab omnibus approbatam, teſtatur etiam
Alciat. *conſ.* 10.. & alij allegati per Craſſ. *de ſucc. ab*
inteſt. q. 3. num. 7.

Aut ſtatutum loquitur cum illa dictione, donec
maſculi ſuperſint; tunc videntur potius ſuſpenſæ ad
vitam maſculorum, quam excluſæ, & deficientibus
maſculis reintegrantur. Marian. jun. *d conſ 76 n.* 113.
ubi hanc dicit eſſe com.op. Gab *d conc.4 num* 5.Brun.
*in tract quod ſtan.maſ.*10. *art 5.quæſt. ver. alio ſecundo ca-*
ſu; communem quoque appellat Pariſ. *conſ.*85. *nu.* 32.
*vol.*1. Villalob *com.op.lit.F.num* 139. cum aliis allega-
tis per Craſſ. *d.quæſt num.*8. & idem eſſet, ſi ſtatutum
diceret, quouſque maſculi exiſtant. Gab. *d.conc.n.*21.
Grat. *decep.foren.c.*447.*nu.* 15.Mant.*de tacit. lib.3. tit.8.*
*num.*21.

Ergo alias ſecundum dictam opinionem conſului,
& judicatum etiam fuit, cujus conſilij tenorem hic
referam.

Marcus Senior accepit in emphyteuſim ab Epiſco-
patu Fulgin. quaſdam domos pro ſe, & uſque in ejus
tertiam generationem, maſculinam, & fœmininam:
mortuo Marco Seniore prædicta bona pervenerunt ad
Scipionem Seniorem, quia etiam alia bona ſimiliter
accepit ab eodem Epiſcopatu in emphyteuſim, eo-
dem modo: mortuo Scipione Seniore, eadem bona
devenerunt ad Marcum ejus filium, excluſis Felicia-
na, & Helena Sororibus, quæ à patre erant dotatæ;
mortuo etiam Marco prædicto, ſucceſſit in dictis bo-
nis Scipio Iunior ejus filius, qui etiam mortuus eſt,
nullis relictis filiis, ſuperſtitibus Lucretia ejus ſorore,
& dictis Feliciana, & Helena Amitis Dubitatur an
dicta bona emphyteutica deberentur Lucretiæ ſorori,
an vero Felicianæ, & Helenæ? Et videretur reſpon-
dendum ad favorem D. Lucretiæ? quia ad emphy-
teuſim eo ordine admittuntur vocari, quo, jure com-
6 muni, vel municipali ad hæreditatem ultimi dece-
dentis ab inteſtato vocantur. Soz. *de com.conſil.*13.*n.*4.
* Gal. ſimiliter *de com. teſtatur conſ.* 86. *num.* 5. *& conſ.*
90.*nu.*23. hanc quoque com.appellat Honded. *conſ* 17.
nu 28. *vol.*1. Mant.*de tacit & amb.lib.*22.*tit.*18.*num.*38.
Cum ergo prædicta bona pervenerunt ad Scipionem
Juniorem, eo mortuo, ſuccedere debet D. Lucretia
7 ejus ſoror, tanquam proximior; & ratio eſt, quia
contrahentes tempore factæ inveſtituræ, præſumun-
tur ſe conformaſſe cum diſpoſitione juris, & voluiſſe
deſcendentes admitti ad emphyteuſim, eo modo, quo
ad ſucceſſionem ab inteſtato vocantur, ut ſupra di-
ctum eſt, & hoc procedit, non ſolum in emphyteuſi
8 profana, ſed etiam Eccleſiaſtica. Gab *d. conſ.*86.*nu.* 9.
& ſeq. & Honded.*eod.conſ.*13.*nu* 9. Secundò facit pro
9 D.Lucretia, quia in fideicommiſſo ex magis com. op.
de qua per Rot. *diverſ. dec.* 72. *par.*1. admittuntur pro-
* ximiores, ſecundum ordinem quo ultimo decedenti ab
10 inteſtato ſuccceditur. Tertio facit etiam, quia in reno-
vatione emphyteuſis præfertur proximior ultimo de-
cedenti Gab. *conſ.* 85.*num.* 12. *vol* 2. *& conſ.* 86.*vol.*
1. etiam ſi tit de collateralibus, non hæredibus & em-
phyteuſis ſit Eccleſiaſtica idem Gab. *conſ.*30. *num.* 10.
vol 1. Ultimo ad favorem Lucretiæ multum facere
11 videtur, quod bona prædicta obvenerint ad Marcum
& eo mortuo ad Scipionem ejus filium; & ideo do-
nec extat aliquis de linea ejuſdem Marci, alia linea
admitti non poteſt Honded. *conſ.* 36. *nu.* 15. *vol.* 1. *&*
*conſ.*54.*num.*1. & ita tenuit Rot. in una Romana do-
mus coram Sacrato die 25. Junij 1615.

Quibus non obſtantibus, arbitror in caſu propo-
ſito, reſpondendum eſſe ad favorem D. D. Felicianæ,
& Helenæ, quia cum ipſæ eſſent dotatæ tempore mor-
12 tis Scipionis Senioris eorum patris, excludebantur à
prædictis bonis, ſtante Marco eorum fratre, per ſta-
tutum Fulginatem, diſponens quod fœminæ dotatæ
non ſuccedant, donec extat maſculus, cum quo
ſtatuto contrahentes cenſentur ſe conformaſſe, ut per
Doctores ſupra allegatos in primo fundamento: cum
ergo ſtatutum eas temporaliter tantum excludat,
13 maſculis viventibus; illis mortuis admittuntur ad
emphyteuſim, prout ad ſucceſſionem per ſtatutum
vocantur, Ruin. *conſ.*163. per totum lib.1. Rol. *conſ.*68.
*nu.*52.*&* 58.*lib.*2. Hond. *d conſ.*13.*nn.*30. *& conſ.*54. *nu.*
6. *& conſ.* 65.ubi alios congerit: & ideo cum ſtatu-
14 tum temporaliter eas excludat, per illam dictionem,
donec, reintegrari debent, remoto obſtaculo. Bart.
in l.fin.§ fin.ff. ad Tertul. Gab. *conſ.* 7.*num* 8 *& ſeq.vol.*
* 2. cum aliis per eum longa ſerie cumulatis, ubi hanc
etiam opinionem communem eſſe teſtatur, & ean-
dem com. appellat Alb Brun. *in tract quod ſtant maſ.*
art. 10 *n* 66.*& ſeq.* ubi dicit, quod fœmina reintegra-
tur, mortuo maſculo, quaſi quod teſtator non ha-
beat hæredem, niſi dum ſupervixit maſculus, & amo-
to impedimento per mortem maſculorum, fingitur
in favorem fœminæ, retro impedimentum non adfuiſ-
ſe. Honded.*conſ.*16 *vol.*1. *num.*5. cum aliis per eum al-
legatis; & in ſpecie de emphyteuſi tenet idem Hond.
*conſil.*54. *num.*38. Nec obſtant ea, quæ in contrarium
ſunt deducta: nam primum fundamentum tollitur,
quia, licet in emphyteuſi ſuccedatur eo ordine, quo
jure communi admittuntur; tamen in caſu de quo
15 agitur, Marcus fuit admiſſus excluſis ſororibus, tem-
poraliter, propter dictum ſtatutum, unde ceſſante
obſtaculo, reintegrari debent, & Brun *d.art.* 19 huic
objectioni reſpondet, quod jura, quæ dicunt inſpi-
ci deberi tempus mortis, non debent locum, ſtante
prædicto ſtatuto, quia ſtatutum defert maſculis hæ-
reditatem, non ſimpliciter, prout in illis juribus fa-
cit jus commune, ſed temporaliter, & Bart. *in conſ.*
44. *in quæſt. an pater habens filium, & filiam*, &c. de-
terminat, ſtante dicto ſtatuto, quod filia, mortuo
patre, conſequitur dimidiam hæreditatis, quam ab
inteſtato habuiſſet; hanc quoque communem opi-
nionem tenet eſſe Campeg. *in tract. ſtant. maſc in*
princ. num. 25. Natt. *in eod.tract. q 4 .principali nu.*92.
& reſpondet contrariis, & *num.*99. dicit, (non obſtat
quod attenditur tempus hæreditatis delatæ, quia pro-
cedit, niſi excluſio fieret ad tempus limitatum: limi-
16 tata enim cauſa, limitatum producit effectum. *l. an.*

agris

agris ff. de acq. rer. dom.) & aliis argumentis reſpondet, quod procedant de jure communi, non de jure ſtatutario, quod ad tempus excludit. Nec etiam obſtat ſecundum fundamentum quod præferatur in renovatione proximior ultimo decedenti, ut dicit etiam Gab. *in tit. de juram. conc.* 1. *nn.* 27. quia procedit quando emphyteuſis eſſet finita per generationem, Gab. *d. conc.* 1. *in princ.* & Corb. *de cauſ. privat. ob non pet. inveſt. num.* 5. Similiter non obſtat ultimum, quia fateor, quod, donec extet aliquis maſculus de linea non poſſunt admitti: non autem, ſi adſint aliæ fæminæ, quia in caſu noſtro, cum maſculi defecerint, fœminæ reintegrari debent. Sed difficultas eſt, an prædictæ D. D. Feliciana, & Helena admitti debeant in totum vel pro parte? Et dicendum eſt, quod in totum admittendæ ſunt, excluſa penitus D. Lucretia;
17 quia animadvertendum eſt, quod prædicta emphyteuſis eſt Eccleſiaſtica, & non hæreditaria, & in ea ſuccedit ordine ſucceſſivo, & primò ad acquirentem pertinet, ſecundò ad filios, & poſtea ad nepotes Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 35. cum aliis per eum allegatis, & ideo cum prædictæ D. D. Feliciana, & Helena ſint filiæ acquirentis, ipſis viventibus, non poteſt admitti D. Lucretia. quæ eſt neptis, & ita pluries in Rota fuit deciſum, ut *in 4. par. d. verſ. dec.* 219. Sed huic concluſioni videtur obſtare deciſio ejuſdem Rotæ coram Sacrato, in qua dicitur, quod quando emphyteuſis eſt ingreſſa unam lineam, donec extat aliquis de una linea, non poſſunt alij, de altera linea ſuccedere. & ſic non ſucceditur ordine ſucceſſivo,
18 prout in *d. deciſione* 219. dicit. Cui objectioni arbitror reſponderi poſſe, conciliando dictas deciſiones, quod Deciſio coram Sacrato loquitur quando res emphyteutica uni ex deſcendentibus inveſtiti in partem obvenit; & ideo donec ſupereſt aliquis de ipſius linea, alij de alia linea, etiam in inveſtitura comprehenſi repelluntur, per tex. *in c.* 1. *de nat. ſucc. feud.* qui licet loquatur in feudo, locum habet etiam in emphyteuſi. Ruin. *conſ.* 166. *n.* 10. *lib.* 1. cum aliis, per eum allegatis, Corn. *conſ.* 263. *col.* 3. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 152. *nu.* 35. *& ſeq. lib.* 2. Honded. *conſ.* 36. *num.* 15. *lib.* 1. qui loquitur de emphyteuſi Eccleſiaſtica. Natt. *conſ.* 22. *num.* 1. *lib.* 1. Soc. *conſ.* 86. *nn.* 13. *in fin. lib.* 3. Mareſc. *var. reſol. cap.* 59. *lib.* 2. *nu.* 11. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 18. *nn.* 36. Burſat. *conſ.* 291. *lib.* 3. *nu.* 85. & vide omnino infra *de alien. quæſt.* 10. *in* Dec. Ubaldi *num.* 6. *&* 9. Et quod debeat intelligi quando uni pervenit ex diviſione, videndus eſt idem Mant. *eod. tract. lib.* 22. *tit.* 27. *num.* 17, quamvis loquatur in feudo, qui alios refert, & de renunciatione facta per diviſionem, loquitur Corb. *de cauſ. privat. ob renunc. num.* 30. & ſi bene dicta deciſio coram Sacrato ponderetur, non obſtat huic concluſioni firmatæ pro reintegratione, vigore dicti ſtatuti, & quod debeat intelligi, quando emphyteuſis uni in diviſione aſſignata eſt; ut dicunt Natt. *d. conſ.* 22 *nu.* 1. & alij ſupra allegati; vel quando eſt facta conceſſio de hærede in hæredem, vel deſcendentem, vide infra *q.* 11. *eod. tit. nu.* 6. vel quando eſt accepta à duobus pro filiis maſculis, & fœminis cum prælatione maſculorum, ut *in d. nu.* 6. & quamvis poſſet dubitari, an prædictum ſtatutum excluſivum fœminarum propter maſculos habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & quod habeat locum latè defendit Mantic. *de tacit. & amb. lib.* 3 *titul.* 8. *num.* 22. *& lib.* 22. *tit.* 17. *num.* 23. & Surd. *conſ.* 358. *num.* 15. *lib.* 3. qui de com. teſtantur: tamen hodie de hac com. op. dubitari poteſt: quia Rota contrarium tenuit, in una Romana domus de Scapuccis 19. Januarij 1611. coram Reverendiſſ. Coccino, quam deciſionem poſuimus *de diver. quæſt.* 22. in fine, una cum Dec. Reverendiſſ. Merlini; tamen nos ſumus ſolum in reintegratione, & non dubitatur de validitate ſtatuti, & quatenus dubitaretur, hic ſemper obſervatum fuit hujuſmodi ſtatutum, & ſtante conſuetudine non eſſet dubitandum per ea, quæ infra dicemus *quæſt.* 10. in princ. prætерea in eadem quæſtione 22. tenemus, ex mente Rotæ, quod contrahentes cenſentur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, excludentis fœminas dotatas propter maſculos: & ideo non eſt diſputandum de viribus ſtatuti, ſed ſufficit, quod acquirens emphyteuſim pro filiis maſculis, & fœminis, præſumatur voluiſſe emphyteuſim acquirere pro maſculis, & non pro fœminis dotatis, niſi quando venirent reintegrandæ deficientibus maſculis.

Fulgineus de Jur. Emphyt.

19 Et ut redeamus unde digreſſi fuimus, declara, ut procedat, niſi maſculus excludens, ſtatim moriatur ut per Doctores, quos citat idem Gab. *ead. conc.* 4. *nu. ult.* & per Craſſ. *d. q. n.* 8.

20 Declara ſecundò, niſi adſit ſtatutum excludens fæminas à ſucceſſione hæreditaria, quia non intelligeretur excludere ab emphyteuſi antiqua; & ideo filij, qui nihil capiunt de hæreditate patris, poſſunt tamen habere emphyteuſim ab ipſo patre alienatam Brun. *quod ſtant. maſc art.* 8. *qu* 22. quem ſequitur Seraph. *de privil. jur privil.* 21. *num.* 35.

21 Declara tertio, non habere locum in civitate Cæſenæ; ex reſcripto Jun. 8. ordine tamen ſucceſſorio, undè fæmina, reſpectu lineæ maſculinæ, habet ſe ut nepos: Mant. *d. tit.* 18. *num.* 24. *& ſequentibus*, ubi de ejus intelligentia diſſeritur.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, non venit in reſtitutione fideicommiſſi num. 1. *ampliatur, nu.* 2. *cont. num.* 3, *ſed prima opinio approbatur.*

Limita quando eſt conceſſa pro hæredibus quibuſcumque, vel pro quibus dederit, num. 5.

Limita ſecundo, quando dictum eſſet pro hæredibus omnibus, num. 6.

Declara, quandò dictum eſſet prò hæredibus ſimpliciter, nn. 7. *cont. n.* 8. *ſed prima opinio eſt verior.*

Subdeclara hanc declarationem. n 9.

Limita tertio in caſibus, in quibus emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit ad extraneos hæredes. n 10.

Limita quarto, quando eſt facta pro ſe hæredibus, & ſucceſſoribus. n. 11.

Limita quinto, quando adeſſet Bulla Pontificis, quod intellige, ut num. 13.

Limita ſexto, quando de communi uſu loquendi, eſt hæreditaria, n. 12.

Limita ſeptimo, quando eſt adhibita ſolemnitas, quod intellige, ut nu. 14

Limita octavo, quando expreſſè filius eſt gravatus, n. 15

Limita nono, quando ſubſtitutus eſt de comprehenſis, nu. 16. *quod declara ibi, & n.* 17.

Limita decimo, quando fideicommiſſum eſt conſtitutum à primo acquirente, n 18.

Declara, quando expreſſè gravamen eſt impoſitum, nu. 19. *declara ſecundo, ut n.* 20.

Appellatione liberorum veniunt nepotes, & pronepotes, & deſcendentes, ex eis, n. 4.

Filius adeundo hæreditatem ſimpliciter, ſibi præjudicat, & tenetur reſtituere fideicommiſſario hæreditatem, numer. 15. 16. *&* 19.

Emphyteuſis recepta à Republica venit in reſtitutione fideicommiſſi, n. 21.

Emphyteuſis conceſſa à privato, venit in reſtitutione fideicommiſſi, etiamſi ſit Princeps, *num.* 22. *cont. num.* 23. *concorda, num.* 24.

Emphyteuſis privata, quando dicatur ex pacto, & providentia, num. 25.

Dicitur hæreditaria, quando conceſſa eſt pro ſe, & filiis & nepotibus, n. 26. *ſecus, ſi eſſet Eccleſiaſtica nu* 27.

Pater ſtipulando pro filiis, cenſetur ſtipulari pro filiis hæ-

redibus, niſi conjectura appareant in contrarium, n.28.
Limita in emphyteuſi Eccleſiaſtica, nu. 29. com. nu. 30. ſed prima approbatur.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica, non tranſit ad extraneos hæredes & poteſt repudiari hæreditas, & retineri emphyteuſis num.29.
Emphyteuſis privata, eſt ex pacto, & providentia, quando ſimpliciter pater eſt ſtipulatus pro filiis n.31. & 32.
Emphyteuſis accepta à privato in tertiam generationem, eſt ex pacto, & providentia, num.33.
Emphyteuſis accepta à privato pro ſe, & ſucceſſoribus deſcendentibus, eſt ex pacto, & providentia, n.36.
Pater poterit præjudicare filiis, & nepotibus, uti hæredibus non autem aliis comprehenſi in inveſtitura, n.37.
Hæres ſufficit, quod ſit primi acquirentis, ibidem.
An requiratur, quod ſit expreſſa mentio de emphyteuſi in fideicommiſſo, num.38.
Emphyteuſis mixta, venit reſtituenda in reſtitutione fideicommiſſi, num.39.

NVnc ſe offert diſcutienda quæſtio illa, egregia quidem, & practicabilis, an ſcilicet in reſtitutionem fideicommiſſi, veniant bona emphyteutica, &
1 pro majori dilucidatione diſtinguendi ſunt plures caſus. Primus, quando emphyteuſis eſt Eccleſiaſtica; & nunc receptiſſima ſententia eſt, quod non ſit reſtituenda fideicommiſſario, ſi eſt recepta pro ſe, & filiis ſimpliciter. Bar. & communiter Doctores *in l. ſi patroni ff. ad Treb.* & ratio eſt, quia non tranſeunt dicta bona emphyteutica Eccleſiæ ad extraneos hæredes, cùm beneficio Domini concedentis, tranſeant ad filios, ut de communi teſtatur Tiraq *de renunc.* §.11. *gloſ.* 6. *nu.* 25. & 24. *ſeq.* Alex. *conſ.* 91. & ibi Add. *num.* 10 *vol.* 1. Covar. *var. reſol. lib.* 2 *cap.* 18. *nu.* 2. Jaſ. *in l.* 2. *n.* 110. *C. de iur. emphyt.* Craſſ §. *fideicommiſſum q.* 51. *nu.* 3. Mant. *de coniect. ult. vol. lib.* 7. *tit.* 9. *num.* 5. ubi alios refert atteſtantes de com. Surd. *deciſ.* 93. *num* 15. & noviſſime Vinc. Fuſ. *de fideic. ſubſt. q.* 630. *nu* 1. qui alios cumulat. Valaſ. *de iur. emph. q.* 48 *n.* 2. & Magon. dec. *Luc.* 32. *nu.* 10.

Ampliatur etiam habere locum, ſi ſit facta conceſſio pro ſe, liberiſque ſuis, ſecundum Soc. jun. *conſ.* 72. *n.* 24. *lib* 1.

3 Contrarium tenent Moder. Patris *in ad. ad Alex. conſil.* 129. *num.* 1. *lib.* 5. & Anch. Iun. *quæſt.* 19. *lib.* 1. ut refert Fuſar. *d. q.* 630 *num.* 3. Sed ego credo, quod hæc ultima opinio, non ſit tuta: quia emphyteuſis conceſſa proli, & deſcendentibus, vel pro ſe, & liberis, non eſt hæreditaria, ſed ex pacto, & providentia, ut diximus ſupra *in tit. de conc. Emph. q.* 1. *num.* 16. ergo, cùm non ſit hæreditaria, non eſt reſtituenda fideicom-
4 miſſario; ſtante etiam, quod appellatione liberorum, veniant nepotes & pronepotes, & deſcendentes ex eis *l. liberorum ff. de ver. ſign.* & cum in inveſtitura, non ſit facta mentio hæredum, non poteſt eſſe hæreditaria.

5 Limitatur primò, quando emphyteuſis eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus quibuſcunque vel quibus dederit: quia tunc venit reſtituenda. Alex *in d. l. ſi patroni.* Menoch. *conſ.* 704 *num.* 28. *lib* 8. & *lib.* 4. *præſ.* 195. *num.* 13. Mant. *de conject. ult. vol. lib.* 7. *tit.* 9. *nu.* 4 ubi refert alios atteſtantes de com. & Craſſ. *d.* §. *fideicommiſſum q.* 51. *nu.* 4. cùm aliis, quos refert Fuſar. *d. q. nu.* 4. Valaſ. *d. q.* 48. *nu.* 4. & Rot. *in recent. par.* 2. *dec.* 152. *num.* 1.

6 Limitatur ſecundò, quando dictum eſt in conceſſione, de omnibus hæredibus; quia tunc veniunt extranei, abſque dubio, & ejuſmodi bona veniunt in fideicommiſſarium. Bal. *in cap. in præſentia, num.* 20. *de prob.* quem communiter approbari teſtatur Alex. *conſ.* 185. *vol.* 6. Goza. *conſ.* 7. *nu.* 22. *in fin.* Rol. *conſ.* 96. *nu* 28. *vol.* 1. Craſſ. *d. q nu* 6. Rot. *dec.* 154. *par. prim. diverſ.* & *dec.* 435. *nu.* 13. & *dec.* 642 *nu.* 9. & *dec* 375. *nu.* 7. *par prim.* & *dec.* 152. *num.* 2. & *dec.* 294. *nu.* 1. *par.* 2.

7 Declara prædicta habere locum, quando eſſet facta conceſſio pro ſe, & hæredibus quibuſcunque vel pro quibus dederit, vel omnibus hæredibus, ut ſupra dictum eſt. Cæterum ſi ſimpliciter ſit conceſſa emphyteuſis pro ſe, & hæredibus, controverſia eſt, quod non tranſeant ad extraneos hæredes, & conſequenter nec in fideicommiſſarium; quam opinionem dicit eſſe magis communem Imol. *in l. ex facto num.* 14. *in fin. ff. de hæred inſt.* ſequitur Ruin. *conſ.* 23. *nu.* 34. *lib.* 5. cum aliis congeſtis per Clar. §. *emphyteuſis q.* 28. *ver tertius caſus*, & per Craſſ. *d. q.* 51. *numer.* 5. fundamenta autem hujus opinionis poſita ſunt ſunt ſupra *de conc. emph. quæſt.* 1. *numer.* 5. & *ſeq.*

8 Contrariam opinionem multi tenuerunt, quos longa ſerie enumerat idem Clar. *d. quæſt.* 28. & in fine in ver. & in ſpecie, tenet. quòd hæc ſit magis com. op. & Mant. *d. tit.* 9. *n.* 7. dicit, quod ab utroque latere adeſt com. op. Sed quia prima opinio eſt approbata à Rota Romana etiam, ut per Seraph. 868. de ea non eſt dubitandum, quia verbum illud, hæredibus, intelligitur de hæredibus ſanguinis, & vide quæ diximus *in d. q.* 1. *num.* 5. & *ſeq.*

9 Subdeclaratur hæc declaratio, procedere, quando emphyteuſis conceditur abſq. ſolemnitate canonica, & in hoc omnes concordant, ut dicit Curt. jun. *conſ.* 130. *n* 4. *in fine.* Tob. Non. *conſ.* 2. *n.* 3. ſecus, ſi res Eccleſiæ detur, ſervata forma, & ſolemnitate, quæ ad veram alienationem requiritur; quia tunc ſimpliciter etiam data ad extraneos hæredes tranſit, & conſequenter ad fideicommiſſarium: hanc dicit eſſe com. op. Port. *in* §. *adeo inſt. de locat.* & *com.* appellat Patris. *conſ.* 85. *nu.* 17. *lib.* 4. Curt. jun *conſ.* 4. *n.* 1. cum aliis allegatis per Craſſ. *d. q. n.* 5. Sed Clar. *d. q.* 28 *ver.* & *in ſpecie* in fine, tenet, quod etiam adhibitis ſolemnitatibus, non tranſeat ad extraneos hæredes: Sed ego teneo, quod ſint attendenda verba licentiæ ſummi Pontificis, & ſecundum ejus tenorem judicandum eſſe, & hoc eſt de mente ejuſdem Rotæ Ro. *d. dec. Seraph.* 868. de qua vide *infra num.* 14.

10 Limita tertiò generaliter, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit ad extraneos hæredes, venit etiam in reſtitutione fideicommiſſi, & hæc eſt com. op. ut per Ruin. *conſil.* 161. *num.* 31. *vol.* 1. qui de com. teſtatur Soc. jun. *conſil.* 38. *num.* 16. *vol.* 4. Mantic. *d. tit.* 9. *nu.* 6. Burſ. *conſil.* 48. *numer.* 24. *vol.* 1. ubi dicit, hoc habere locum etiam in emphyteuſi mixta, maxime quoad filios deſcendentes inſtitutos, ſequitur Craſſ. *d. q.* 51. *num.* 5 *in fine.*

11 Limitatur quartò, quando eſt facta conceſſio pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus, & ſic emphyteuſis eſſet hæreditaria. Fuſar. *d. qu nu* 5. allegat Ruin. *conſ.* 161. *n.* 1. *lib.* 1. Soc. jun. *conſ.* 79 *n.* 23 *lib.* 4 Anch. jun. *lib.* 2 *quæſt.* 19 Alex. Trent. *de ſubſt. par.* 4. *cap.* 8. *n* 26. Menoch. *de præſ. lib* 4. *præſ.* 197. *nu.* 13. Craſſ. *d. quæſt.* 51. *num.* 3. & Mag. *dec Luc.* 5 *num.* 38.

12 Limitatur quinto: quando emphyteuſis Eccleſiaſtica, ex communi uſu, eſt hæreditaria: nam tunc fideicommiſſario eſt reſtituenda, Corn. *conſ.* 131. *num.* 13. *lib.* 2. Soc. Iun. *conſ.* 79. *num.* 21. *lib.* 4 Menoch. *conſ.* 704. *num.* 28. *lib.* 8. & *lib.* 4. *præſ. præſ.* 197. *n* 13. Sim. de Præt *de int. vit. vol fol.* 351. *num.* 8. Intrig. *de ſubſt. cent.* 3. *quæſt.* 79 *num.* 122. Fuſar. *d. q num.* 7.

13 Limitatur ſextò, quando adeſſet Bulla Summi Pontificis de bonis illis alienandis, vel inter vivos vel in ultima voluntate; quia tunc emphyteuſis continebitur in fideicommiſſo. Alex. *conſ.* 91. *col. pen. lib.* 1. Corn. *conſ.* 165. *vol.* 1. *in fine col.* 2. Hipp. Rim. *conſ.* 43. *num.* 59. Io: Mar. Rim. *conſ.* 421. Sim. de Præt *eod. tract. fol.* 351. *num.* 9. Fuſar *d. quæſt. num* 8. ut eſt in Ducatu, & Statu Ferrariæ. ubi vigore Conſtitutionum Bonifacianæ, & Paulinæ bona emphyteutica Eccleſiæ redacta ſunt ad inſtar allodialium, & emphyteuta poteſt de illis diſponere ad favorem quorumcumque extraneorum pro quibus inveſtitura fuit expreſſe conceſſa, ut per Duran. *deciſ.* 254. *numer.* 5. & 8. ideo-

veni

veniret in reſtitutione fideicommiſſi, ſed dictæ Conſtitutiones habent ſolum locum in Statu, & Territorio Ferrariæ. Rot. *d. dec. Duran. num.* 16. & eſt *dec. par.* 5. 319. & 371. recent. & Burat. *deciſ.* 87. ubi quando redacta ſunt ad inſtar allodialium, quilibet de inveſtitura diſponere poteſt, ſed declara ut ibi per Add. *in litt. D.* durante ſcilicet locatione.

14 Limitatur ſeptimo, quando emphyteuſis conceſſa eſt ab Eccleſia, obſervata ſolemnitate, quæ ſolet adhiberi in alienatione bonorum Eccleſiæ, quia in reſtitutione fideicommiſſi continebitur. Abb. *in cap. in præſentia*, *num.* 29. & ibi Imol. *num.* 14. & Bero. *n.* 386. *de probat.* Craſſ. *d. quæſt.* 51. *num.* 5. cum aliis allegatis per Fuſar. *d. quæſt. num.* 9. de qua limitatione diximus ſupra, quam limitationem intellige, ſecundum Valaſ. *d. quæſt. num.* 5. quando actum eſt, ut ad hæredes etiam extraneos tranſeat.

15 Limitatur octavò, quando teſtator expreſſe gravavit filium, vel alium hæredem in re illa emphyteutica, & hæres adivit hæreditatem, nulla facta proteſtatione: quia cenſentur approbaſſe factum patris, & ſibi præjudicaſſe Jo. And. in add. ad Spec. *de locat.* §. *nunc aliqua* Alex. Trent. *de ſubſt. par.* 4. *c.* 8. *n.* 25. latè Pereg. *conſ.* 57. *lib.* 1. & Fuſar. *ead. q. n.* 10.

Limitatur nonò, quando ſubſtitutus eſt de com-
16 prehenſis in inveſtitura: nam tunc fideicommiſſum ſubſtinetur in re emphyteutica. Rim ſen. *conſil.* 139. quem allegat Mant. *d. tit.* 9. *num.* 2. & 5. ubi refert
* alios atteſtantes de com. Alex. Trent. *de ſubſt. par.* 4. *c.* 8. *nu.* 26. Sim. de Præt. *eod. tract. fol.* 351. *n.* 4. Intrig. *de ſubſt. cent.* 2. *quæſt.* 94. *n.* 28. Magon. *dec. Luc.* 5. *n.* 58. Fuſar. *d. quæſt. numer.* 11. ſed. Alex. *in d. l. ſi patroni num.* 12. dicit, habere locum, quando filius hæres gravatus fideicommiſſo, adeundo ſimpliciter hæreditatem, intelligitur factum defuncti approbare, ſequitur Ruin. *conſ.* 1. *num.* 13. *vol.* 1. & declara, ut per Mant. *d. tit.* 9. *n.* 2. & de hoc nos dicemus *in tit. de renunc. quæſt.* 10. & vide infra in declarationibus.

17 Declara hanc nonam limitationem ſecundum Valaſ. *d. quæſt.* 48. *num.* 3. habere locum, ſi fideicommiſſarius ſit de liberis primi gradus; non autem ſi ſit remotioris gradus, quibus jus eſt quæſitum, ex mente Clar. §. *feudum quæſt.* 85. *ver. item ſcias*, & Guil. *de feud. pag.* 226.

18 Limita decimò, quando fideicommiſſum eſt conſtitutum à primo acquirente, maximè ſi acquiſitio emphyteuſis eſſet ex titulo oneroſo, ut poſt alios ſcribit Anch. Jun. *lib.* 1. *quæſt. numer.* 8. quem refert Fuſar. *d. quæſt. n.* 13. ſed an primus acquirens poſſit præjudicare comprehenſis in inveſtitura, videnda ſunt ea, quæ diximus *in d. quæſt.* 24. *de cont. emph.*

19 Declara prædicta habere locum, quando expreſſe gravamen eſſet impoſitum alias ſecus, Eugen. *conſil.* 38. *numer.* 30. quia requiritur expreſſa mentio de bonis emphyteuticis in conſtitutione fideicommiſſi. Pereg. *de fideic. art.* 6. *num.* 30. & *ſeq.* Ludovic. *dec. Luc.* 29. *nu.* 50. Mag. *d. dec.* 5. *n.* 23. & vid. infra in tertio caſu, & ideo ſi teſtator diſponat, & iubeat filium reſtituere rem emphyteuticam, tunc filius ſimpliciter adeundo hæreditatem patris ſibi præjudicat, & tenebitur reſtituere. Alex. *conſ.* 91. *nu.* 14. *ver. non obſtat lib.* 1. & Valaſc. *d. quæſt. ſub. nu.* 5.

20 Declara, prædictam limitationem habere locum, quando teſtator haberet facultatem relinquendi emphyteuſim uni, aliis excluſis, ut in feudo novo; aliud eſſet in feudo antiquo, cum non ſit in poteſtate poſſeſſoris præjudicare comprehenſis. Alex. Trent. *de ſubſt. par. par.* 4. *cap.* 8. *numer.* 22. *in fine*, Menoch. *lib.* 4. *præſ. præſ.* 197. *num.* 11. Pereg *de fideicom. art.* 6. *num.* 19. & licet Fuſar. *d. tract. quæſt.* 621. *num.* 5. afferat plura argumenta in contrarium; tamen tenet, quod veniret, quando eſſet facta ſpecialis mentio in fideicommiſſo, conſenſu Domini interveniente, allegat Pereg. *d. art.* 6. *n.* 25. ſed Craſſ. *in d.* §. *fideicommiſſum quæſt.* 50. *numer.* 1. intelligit prædictam concluſionem, quod bona feudalia non veniant in reſtitutione fideicommiſſi univerſalis, niſi fideicommiſſarius fuerit unus ex deſcendentibus, & comprehenſis in inveſtitura; ad quos feudum de ſui natura tranſit; & Surd. *deciſ.* 343. *num.* 41. *cum aliis ſeq.* Ut ſi pater habeat duos filios, & alterum inſtituat univerſalem hæredem: alterum in re certa; & univerſalem hæredem gravat alteri univerſam hæreditatem reſtituere; namq. iſto caſu tranſit in fideicommiſſarium, quia ceſſat ratio, & ita communiter tenere Iaſ. Soc. jun. Clar. & Ceph. *conſ.* 207. *n.* 35. *conſ.* 272. *n.* 133. & *conſ.* 523. *nu.*
* 11 affirmat, qui tamen ſentit, quod iſtam reſtrictionem non probent, & ſit contra aliam communem concluſionem, qua traditur, Vaſallum non poſſe diſponere ſuper feudo inæqualiter inter filios, vel uni prælegare, & ipſe tenet indiſtinctè non procedere, ſi feudum receptum eſt pro ſe, & liberis, ſed ut dixi, videnda ſunt, quæ diximus *in d. quæſt.* 24. *de cont. emph.*

21 Secundus caſus, quando emphyteuſis à Republica conceſſa eſt; & tunc venit in reſtitutione fideicommiſſi Bar. *in l. ſi patroni*, & ibi Alex. *n.* 4 *ff. ad Treb.* Menoch. *de præſ. præſ.* 197. *lib.* 4. *num.* 12. *ver. quarum prima*, cum aliis allegatis per Fuſar, *d. q. numer.* 15. & per Mantic. *d. tit.* 9. *num.* 6.

22 Tertius caſus eſt, quando emphyteuſis eſt conceſſa à privato, etiam quod hic eſſet Princeps, pariter tranſit in fideicommiſſarium. Imol. *in d. l. ſi patroni*,
* *nu* 3. & ibi Alex. *num.* 4. Alex. Trent. *de ſubſt. par.* 4. *c.* 8. *n.* 27. *de com.* Ioſeph. Lud. *dec. Luc.* 39. *n.* 50. Magon. *d. dec.* 5. *n.* 23. & infinitos cumulat Fuſar. *eod. tract. q.* 631. *in prin.* licet loquantur. in feudo.

23 Cont. tenent Bart. *in d. l. ſi patroni*, & Bal. *in l. cum virum*, *n.* 23. *Cod. de fideicom.* ſed eorum opinio eſt contra com. ut dicit idem Fuſar. *d. quæſt. nu.* 17.

24 Concorda has opiniones contrarias, ſecundum Soc. Jun. *in conſ.* 79. *num.* 16. *lib.* 4. quem refert, & ſequitur Menoch. *lib.* 4. *præſ.* 197. *num.* 12. *in fine.* Aut emphyteuſis eſt conceſſa, pro ſe, filiis, & deſcendentibus, & ſic ex pacto, & providentia, & procedit ſecunda opinio. Aut eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus, & ſic eſt hæreditaria, & habet locum prima opinio, ut refert. Fuſar. *ead. quæſt. num* 18.

25 Sed dubium eſt, quando dicatur emphyteuſis privata ex pacto & providentia, & non hæreditaria: Et in hoc dubio, meo judicio, conſideranda ſunt plures caſus. Primus eſt, quando pater ſimpliciter eſt ſtipulatus emphyteuſim privatam pro ſe, & filiis, tunc
26 cenſetur ſtipulatus pro filiis, & hæredibus, non uti filiis Menoch. *conſil.* 200. *numer.* 52. *lib.* 2. ubi dicit; quod emphyteuſis accepta à privato pro ſe, filiis, & nepotibus, eſt hæreditaria, & cenſetur ſtipulata pro filiis, & nepotibus hæredibus: & ideo, ſi filius non ſit hæres patris, non poteſt conſequi emphyteuſim, & ibi alios allegat. & ante ipſum tenuit Alex. ut diximus ſupra hoc *eod. tit. quæſt.* 1. *n.* 5. & hæc eſt com.
* opinio, ut dicunt Alex. & Iaſ. *in l. quod dicitur numer.* 27. *ff. de ver. oblig.* & Valaſ. qui etiam teſtatur hanc eſſe com. op. *de jur. emph. quæſt.* 44. *numer.* 6. & 12. qui tenet, quod Doctores, qui dicunt, quod pater cenſetur ſtipulatus in hoc caſu pro filiis, & non ut
27 hæredibus, debent intelligi de emphyteuſi Eccleſiaſtica. & non privata, quæ de ſui natura eſt tranſitoria ad quoſcunque hæredes, ut tenent prædicti Doctores *in d. l. quod dicitur.* Et pro hac opinione facit: quia
28 in dubio pater, ſtipulando pro filiis, cenſetur ſtipulari pro filiis uti hæredibus, & hæc eſt com. op. & magis com. ut per Menoch. *de præſ. præſ.* 48. *in prin.*
* *lib.* 3. & per Surd. *deciſ.* 322. *num.* 32. & 63. ubi plures allegat qui etiam de communi, & magis communi atteſtantur, niſi ex conjecturis aliud appareat, & in eadem deciſione plures conjecturæ apponuntur, Sed quanto tempore durabit hujuſmodi emphyteuſis, vi-

de infra *eod. tit. q.* 12. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 17. *n.* 8. *&* 10.

29 Quæ concluſio limitatur, quando pater ſtipulatus eſt emphyteuſim Eccleſiaſticam pro filiis: nam tunc cenſetur ſtipulatus pro filiis, uti filiis, & non ut hæredibus. Menoch. *d. præſ. num.* 10 *& ſeq.* Iaſ. *in d. l. quod dicitur*, ubi atteſtatur hanc eſſe com. op. quia non tranſit ad extraneos hæredes emphyteuſis Eccleſiaſtica, & diximus *in d. quæſt.* 1. *de cont. emph.* ex qua concluſione infertur, quod filius in hoc caſu poterit repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim Eccleſiaſticam.

30 Contrarium tenuit Clar. *in §. emphyteuſim quæſt.* 37. *in prin.* ubi ipſe nullam facit differentiam inter emphyteuſim Eccleſiaſticam, & privatam, & Valaſ. ſupra * allegatus, affirmat contra Clar. adeſſe com. op. nu. 6. quamvis non deſint, qui teneant, & fortè melius (dicit ipſe quod emphyteuſis conceſſa ſimpliciter pro ſe, & filiis, tametſi ſit ſæcularis, non requirat filios eſſe hæredes, ut tenent allegati per Covar. *lib.* 2. *reſol. c.* 18. *n.* 2. *ver. quinta concluſio*, & hanc opinionem videtur approbaſſe Cocc. *dec.* 137. *n.* 18. ubi dicit, non refragatur, quod in dubio pater cenſeatur ſtipulari pro filiis, & hæredibus quia, quicquid ſit in aliis contractibus, ſecus eſt in emphyteuſi; quando non eſt facta mentio hæredum, ex com. op. D D. ubi alias deciſiones allegat, & Clar. citato loco. Sed ego credo, quod Cocc. loquatur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quia D D. allegati per Clar. in iſtis terminis loquuntur, ut per Iaſ. *in l. quod dicitur n.* 29.

31 Secundus caſus, quando pater ſimpliciter ſtipulatus eſt, non pro ſe, ſed pro filiis tantum, ſeu pro filiis, & nepotibus, non uti hæredibus; ſed uti filiis, & nepotibus. Alex. & Iaſ. *in d. l. quod dicitur n.* 27. & per alios allegatos à Menoch. *d. præſ. num.* 7. licet ipſe dicat, quod contrarium tenet Rub. *in l. gallus §. qui cum rectè nu.* 150. *de lib. & poſt.* & hæc concluſio locum habet, etiamſi pater ſtipulatus ſit propter benemerita filiorum; Et hanc ſententiam æquiorem, 32 & veriorem dicit eſſe Iaſ. *in d. l. quod dicitur nu* 20. & Alciat. *de præſ. reg.* 2. *præſ.* 30. rejecta opinione Bar. *in l. ſi tibi §. ſi pactus num.* 4. *ff. de pact. & in l. quod dicitur ſupra allegata n.* 3. & Alex. *n.* 15. dicit eſſe communem; ſed Menoch. *d. præſ.* dicit, hodie verum non exiſtimare, *nu.* 7.

33 Tertius caſus eſt, quando eſt accepta à privato in tertiam generationem; non facta mentione filiorum, neq. hæredum; nam ex natura verbi generationem, contrahentes cenſentur conſideraſſe ſucceſſionem ſan- + guinis; & ideo admittendi ſunt nepotes, etiamſi non ſint hæredes, & hanc eſſe com. op. dicit Clar. *d. §. q.* 37. *in fine.*

34 Quartus caſus eſt, quando dictum eſſet, pro ſe, & ſucceſſoribus deſcendentibus, ſine copula, quod verbum, deſcendentibus, ſine copula, & qualificat verbum ſucceſſoribus, & illud reſtringit, ita ut non poſſit intelligi, niſi de ſucceſſoribus ſanguinis ſecus autem, ſi eſſet ſolum dictum pro ſe, & ſucceſſoribus, quia intelligeretur de hæredibus. Coc. *d. dec. n.* 10.

35 Quintus eſt caſus, quando eſſet dictum tibi, & generi tuo, vel, tibi, & poſteris, vel tibi, filiis, & deſcendentibus, in quibus caſibus Valaſc. *d. quæſt.* 43. *numer* 3. tenet, quod ſi de pacto, & providentia, licet loquatur in feudo.

36 Sextus caſus, quando dictum eſſet; pro ſe, & ſuis, de quo vide ſupra *in tit. de cont. emph. q.* 4. *n.* 11.

37 Declara tamen, quando pater cenſetur ſtipulatus pro filiis, & nepotibus, uti hæredibus, quòd pater ſolum poterit præjudicare, filiis, & nepotibus, & ſic fideicommittere, ſed non alij; quia ſufficit à primo acquirente deſcendere, & eius hæredem eſſe mediante perſona ſuorum anteceſſorum; nec exigitur hæredem ultimi fieri, ut per D D. allegatos per Valaſ. *d. q.* 44. *n.* 19. & diximus ſupra *tit. de cont. emp. q.* 3. *n.* 10. *& q.* 24. *nu.* 25. quando emphyteuſis eſt hæreditaria, vel mixta, & vide ſupra *n.* 17. *&* 20.

38 Sed an requiratur, quod fiat expreſſa mentio in fideicommiſſo de bonis emphyt. maximè quando in inveſtitura data eſt poteſtas alienandi, legandi, & fideicommittendi; Videndus eſt Eug. *d. conſ.* 38 *n.* 30. Pereg. *de fideic. art.* 6. *nu.* 30. *& ſeq.* Ioſeph Lud. *dec. Luc.* 29. *n.* 50. *& ſeq.* Mag. *dec. Luc.* 5. *n.* 23. Et ſuprà *n.* 19.

39 Octavus caſus eſt, quando ſumus in emphyteuſi mixta, ſtipulata pro ſe, filiis, & hæredibus, & idem dicendum eſt, ut per Clar. *d. §. emphyteuſis q.* 16. *ver. ſed quid*, ſed hæc quæſtio pendet ab illa, an pater poſſit præjudicare filiis in emphyteuſi mixta, de qua ſupra *in tit. de cont. emph. q.* 14. *n.* 14. *& ſeq.*

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis privata tranſit in fiſcum. n. 1. *declara, quando in inveſtitura eſſent appoſita aliqua verba, quod non poſſet tranſire ad extraneos hæredes. n.* 2.

Declara ſecundò quando prohibita eſſet alienatio, vel obligatio, & hypotheca. n. 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit in Fiſcum, ſecundum com. op. nu. 4.

Sed ſecundum aliam tranſit, ſed hæc opinio rejicitur. n. 5.

Amplia habere locum in crimine læſæ majeſtatis, n. 6.

Amplia ſecundò, ſi recepta eſſet pro ſe, filijs, & nepotibus. n. 7.

Amplia tertiò, quod nec commoditas fructuum tranſeat in Fiſcum. durante vitâ emphyteutæ. num. 8. *diſſentiunt alij, ſed eorum opinio eſt. cont. com. op.*

Declara ſecundum Corbus. iſtam tertiam ampliationem, non habere locum, quando emphyteuta non amiſit ſtatum. n. 10.

Declara ſecundò quando eſſet condemnatus ſolum in contumaciam conditionaliter, ſi in fortiam Curiæ venerit, n. 11.

Sed iſtæ declarationes rejiciuntur per Auctorem, n. 12.

Limita principalem concluſionem, niſi confiſcatio fiat à Iudice Eccleſiaſtico, quia tunc bona emphyteutica Eccleſiaſtica tranſibunt in Fiſcum. n. 13.

Quid autem de melioramentis. n. 17.

Et quid, ſi Clericus accepit à laico emphyteuſim, & ab Epiſc. damnatus cum publicatione bonorum. n. 15.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, quæ tranſit in extraneos hæredes confiſcari poteſt. n. 13. *cont. n.* 14.

Sed prima opinio approbatur, cum declaratione, ut ibi.

An prædicta habeant locum extra Territorium. n. 16. *remiſſive.*

Fructus inter mobiles computantur, ſi ſunt percepti, etiam recollecti ex re Eccleſiaſtica. n. 9.

Emphyteuta non privatur jure ſuo propter delictum. n. 15.

NOn eſt prætereunda illa quæſtio, An bona emphyteutica tranſeant in Fiſcum? Et Boër. *in dec.* 268. *num.* 7. nimis generaliter loquutus eſt, dicens non tranſire in Fiſcum, & atteſtatur hanc eſſe magis communem opinionem: Sed melius diſtinguendum eſt, ex mente Doctorum, Aut enim loquimur de em- 1 phyteuſi privata ſimpliciter conceſſa, quæ de ſui natura tranſit ad extraneos hæredes, & per conſequens tranſit in Fiſcum, ſicut alia bona delinquentis. Clar. *§. emphyteuſis q.* 19. cum aliis allegatis per eum. Surd. qui etiam alios citat. *dec.* 254. *in princ.* Corb. *de cauſ. privat. ob. mor. civil. n.* 6. & noviſſime Fatin. *de delict. & pæn. q.* 25. *nu.* 59. & in hoc non videtur dubitandum; & ideo Fiſcus ſuccedit in locum emphyteutæ in utili dominio, cum onere ſolvendi canonem pro recognitione dominij directi. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30. *n.* 2. *&* 4. & Surd. *conſ.* 76. *n.* 1.

Declaratur, non habere locum, quando in ipſa conceſſione appoſita eſſent aliqua verba, ex quibus appareret

Google

teret contrahentes noluiſſe emphyteuſim ad extraneos hæredes tranſire, tunc enim non tranſibit in Fiſcum Alex. qui hanc dicit eſſe communem opinionem, * *conſ. 23. n. 5. lib.* 1. quæ autem ſit emphyteuſis privata, quæ non tranſit ad extraneos hæredes, & quæ ſint conjecturæ, recurrendum eſt ad quæſtionem præcedentem; & ita etiam dicit idem Clar. *d. q. ver. in dic.* & quod emphyteuſis privata, quæ ex pacto, vel ex tenore inveſtituræ, non tranſit ad extraneos hæredes, confiſcari non poſſit, multos refert Burſat. *conſ.* 122. *lib.* 1. *n.* 3. etiam atteſtantes de com. Rol. *conſ.* 98. *vol.* 2. *n.* 17. *& ſeq.* quia valet argumentum negative, ſcilicet * ſi non tranſit in extraneum, neq. in Fiſcum, ſecundum diſtinctionem Bar. communiter approbatam *in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, ff. de dam. infect.* cum aliis allegatis per Farin. *d. q. nu.* 60. & per Mantic *citato loco*, qui alios allegat *n.* 5. 6. *&* 15. & per Surd. *d. conſ. n.* 1. ut quando eſſet conceſſa pro ſe, & filiis: nam ad filios revertitur, non ad Dominum, ibi *nu.* 3. *&* 14. niſi eſſet facta conceſſio pro filiis hæredibus, & dic ut ibi *n.* 14. & idem dicendum eſſet, ſi unus ex filiis delinqueret, ibi *n.* 8. & Rot. Lucens *dec.* 33.

3 Declaratur ſecundò, quando emphyteuſis ex pacto fuit prohibita alienari, vel obligari, & hypothecari & in iſto caſu non poteſt confiſcari, bona enim quæ prohibentur alienari, non poſſunt confiſcari, *l. Imperator*, ubi Bar. & alij *ff. de fideicom. lib.* cum aliis cumulatis per Surd. *dec.* 254. *n.* 14. *& ſequentibus*, Boſſ. in his terminis *in tit. de public. bon. n.* 60. *ver. ſed tamen adverto*; idem Surd. *d. dec n.* 22. cum aliis per eum adductis, ubi etiam reſpondet contrariis argumentis.

4 Aut loquimur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & tunc dicendum eſt, quod non tranſeat in Fiſcum; & ratio eſt, quia non tranſit de ſui natura ad extraneos hæredes, ſecundum magis comm. opin. de qua per eundem * Clar. *eod. §. quæſtion.* 28. *ver. tertius caſus*: & quod emphyteuſis, quæ non poteſt tranſire ad extraneos hæredes, non poſſit nec etiam tranſire in Fiſcum, tradunt Alciat. *conſ.* 522. *num.* 6. Ruin. *conſil.* 23. *num.* 24. *volum.* 5. Rol *conſil.* 29. *num.* 18. *& ſeq. vol.* 3. *& conſ.* 98. *num.* 17. *& ſeq. vol.* 2. ubi de com. & magis com. atteſtatur, cum aliis adductis per Corb. *d. cauſa num.* 24. & hanc eſſe com. op. dicit Ruin. *conſ.* 161. *num.* 7. *lib.* 1. & Soc. *conſil.* 121. *numer.* 17. Mantic. *eod. tit.* 30. *num.* 4. Magon. *dec. Luc.* 12. *numer.* 8 ibi Add. Burſ. *eod. conſil.* 122. *num.* 3. ubi de communi atteſtatur, multos referens, & Rot. Lucen. *dec.* 33. ſupra allegata.

5 Sed idem Ruin. *conſil.* 23. *n.* 33. *lib.* 5. tenet, quod tranſeant in Fiſcum, ſed quod deinde ſit in arbitrio Eccleſiæ, an velit rem apud Fiſcum dimittere, an vero ab eo auferre, hanc dicit eſſe com. op. quem refert * Clar. *d. q.* 29. ſed ipſe tenet, quod non tranſeat in Fiſcum, non habita dicta conſideratione, an velit Eccleſia apud Fiſcum dimittere, vel ab eo auferre, & dicit hanc eſſe magis com. op. tutiorem, & æquiorem, & quod opinio Ruin: non ſit tenenda, ex ratione communiter ab omnibus approbata, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos hæredes, ut concludit Clar. *d. q. ver. breviter*, quam opinionem optimis argumentis comprobat, & idem Farinac. *d. q. nu.* 50. qui infinitos cumulat, etiam de com. & magis com. atteſtantes, & *n.* 53. ex mente Doctorum tenet, non valere Decretum, ſeu Conſtitutionem alicujus Principis ſecularis in contrarium, & quod in omnem eventum, etiam admiſſa contraria opinione, poterit Eccleſia infra biennium emphyteuſim à Fiſco repetere, & habere locum in omni Eccleſia, ut dicit idem Farin. ibidem *n.* 56. ſed ego nunquam vidi, quod Fiſcus ſe intromittat in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & ita communiter ſervatur.

Et quod Eccleſia habeat electionem, intra biennium, an velit emphyteuſim apud Fiſcum dimittere, & ab eo recipere ſolitam penſionem, vel rem ipſam emphyteuſi diſſoluta revocare, tenet Bar. *in l. ſi finita §. ſi de vectigalibus, n.* 6. *de dam. infect.* & Bal. *in Auth. niſi rogati, n.* 12. *ad Trebel.* Imol. *in c. ex parte num.* 22. *de feud.* Soc. Sen. *conſ.* 266. *num.* 32. *lib.* 2. Rim. Sen. *conſil.* 21. *numer.* 7. quos refert Mantic. *citato loco numer.* 9. & idem; ſi habet iſtam electionem; ſequitur, quod poſt biennium, non poſſit eam revocare, vel ſaltem debet apud Fiſcum permanere, donec condematus naturaliter vixerit, Mant. ubi ſupra: Sed contraria opinio, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica, quæ non poteſt tranſire ad extraneos hæredes, non poſſit tranſire in Fiſcum, mero jure, & ſine dicta conſideratione, tenet ipſe Mant cum multis, quos cumulat ibidem *n.* 10. *&* 16. ver. ex his, ſed ad Eccleſiam revertatur, Verum ut dixi, magis communis opinio eſt, quod non poſſit confiſcari, & ita obſervatur.

6 Amplia habere locum, etiam ſi emphyteuta committeret crimen læſæ Majeſtatis, quando emphyteuſis, non poteſt tranſire ad extraneos. Boer. *dec.* 264. *nu.* 7. *& ſeq.* Gig. *de crimin. læſ. Majeſt. in Rub. quæſt.* 5. *n.* 1. Old. *conſ.* 17. Vivi, in ſuis comm. opin. *par.* 2. *op.* 71. ubi dicit, hanc eſſe comm. opin. & Bero. *conſ.* 114. *num.* 38. *volum.* 1. tenet quod ob crimen læſæ Majeſtatis, emphyteuſis non revertatur ad filios, ſed ad Eccleſiam; ſed hæc opinio Bero. eſt dubitabilis, quia filij ſunt vocati, ut filij, & non ut hæredes, & contra ipſum tenet Henrich. Boich. *in c. urgentis, numer.* 6. *de heret.* verum, quia opinionem Soc. tenet etiam Ruin. *conſil.* 115. *numero* 13. *volum.* 4. & Cap. *reg.* 77. *numero* 9. tenentis filium excludi ab emphyteuſi recepta pro ſe, & filiis, quando pater fuit privatus ex crimine læſæ Majeſtatis, Corb. *d. conſ. numera* 29. cogitandum reliquit: licet ipſe tueatur opinionem contrariam, & quod etiam, ſi filij ſuperſint, ad Eccleſiam revertatur, & idem ſit, ſi hoc contingat ex crimine hæreſis, tenet Mant. ut ſupra *nu.* 17. *&* 18. ubi allegat Gemin. & Bero. *d. conſil.* 114. *numer.* 56. *lib.* 1.

Ampliat etiam ipſe Corb. *ibi num.* 30. habere locum in emphyteuſi recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, & ob crimen læſæ Majeſtatis, non tranſire in Fiſcum, ſed ad Dominum concedentem, vel ad alios ea inveſtitura vocatos reverti, etiam quod fuerit conceſſa cum pacto, ut primus receptor poſſit, & valeat ad ejus libitum alienare, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, ad præjudicium aliorum comprehenſorum; & quod filius poſſit alienare in præjudicium nepotis, & nonſquiſque ex comprehenſis in præjudicium alterius comprehenſi. ubi pluribus rationibus hanc ſuam opinionem comprobat, & quod non ſit emphyteuſis hæreditaria, nec, tranſeat in Fiſcum.

Amplia tertiò, quando emphyteuſis non tranſit in Fiſcum; ita ut revertatur ad Dominum concedentem, vel ad alios in inveſtitura comprehenſus, ut nec commoditas percipiendi fructus, vivente emphyteuta, qui deliquit, tranſeat in Fiſcum, qui perindè eſt, ac ſi emphyteuta eſſet naturaliter mortuus. Ruin. *conſil.* 117. *vol.* 1. & non ſolum fructus, ſed nec etiam commoditas percipiendi fructus tranſit in Fiſcum; idem Ruin. *conſ.* 149. *&* 155. *ead. vol.* Bero *conſ.* 114. *n.* 40. *val.* 1. Gab. *conſ.* 73. *li.* 2. qui hanc op. magis com. docet. Corb. *ead. cauſ. n.* 64. & noviſſimè Farinac. *d. qu n.* 38. qui dicit, referendo contrarias opiniones, poſtquam vidit conſ. Gab. mutaſſe ſententiam, & hanc opinionem tenuit Senatus Ped. ut per Teſſ. *dec.* 167. *nu.* 2. ubi determinatum fuit, quod feudum ex pacto, & providentia, non venit in confiſcationem bonorum, & nec fructus durante vita Vaſalli.

9 Diſſentiunt ab hac opinione Nell. de Bann. *in prima par.* 2 *temp. q.* 24. Bal. *in l. ſi quis presbyter n.* 2. *C. de Epiſc & Cler.* Aret. *conſ.* 10. *n.* 2. Ruin. *conſ.* 70 *n.* 18 *vol.* 5. Rub. Alex. *conſ.* 164. *in fine.* Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 9. *n.* 263. & Paul, de Caſt. *in d. l. ſi finita §. ſi de vectigalibus nu* 6 quod commoditas percipiendi fructus,

emphyteuta delinquente, pertineat ad Fiſcum: ſed hæc ultima op. eſt contra magis com. opinionem, quam etiam op. quod fructus non tranſeant in Fiſcum, ſed ad Eccleſiam, etiam pendentes tempore latæ ſententiæ, per quam publicata ſunt bona; & ſi ſint maturi, ſecus ſi erant percapti tempora latæ ſententiæ, quod pertineant ad Fiſcum, quia emphyteutæ ſunt acquiſiti, & inter mobiles computantur, tenet Mant. *citato loc. n.* 20. *cum ſeq.* & hanc opinionem tenet etiam Rot. Lucen, *dec.* 33.

10 Declarat tamen Corb. *d. cauſa ſub n.* 66. poſſe procedere hanc ultimam opinionem, quando emphyteuta, condemnatus per ſententiam, non amiſit ſtatum, ſed dumtaxat bona: nam is non habetur pro mortuo; & ideo iſto caſu Eccleſia non poteſt dicere, utile dominium ad ſe reverſum, & impedire executionem Fiſcalem: ſed vide, Mant. *eod. loco. n.* 14. *ver. unde aliter.*

11 Declarat etiam, poſſe habere locum, quando emphyteuta condemnatus eſſet ob contumaciam, ſi in fortiam Curiæ venerit, decapitetur: cum ſententia ſit conditionalis, & ideo durante vita, commoditas percipiendi fructus, tranſibit in Fiſcum. Ruin. *conſil.* 23. ſub *numer.* 36. *vol.* 5. Buſat. *conſil.* 112. *vol.* 1. & iſto caſu, ſi bona ex forma ſtatuti publicentur, videtur poſſe ſuſtineri opinio contraria, quod commoditas percipiendi fructus de re emphyteutica, tranſeat in contumaciam banniti; cum ipſe in iſto caſu, non dicatur civiliter mortuus, & emphyteuſis non poſſit redire ad Dominum: & ideo tranſibit in Fiſcum, durante vita banniti emphyteutæ, quoad commoditatem percipiendi fructus: ſed quando condemnatur purè ad mortem in contumaciam, ſine conditione, cum publicatione bonorum, ſupradicta non procederent; quia ſic condemnatus, efficitur ſervus pœnæ. Boer. *d. dec.* 278. *nu.* 12. Clar. §. *fin. q.* 71. *ver. ulterius quæro*, & cum iſte habeatur pro mortuo, emphyteuſis redit ad Dominum una cum fructibus pendentibus, aut ad comprehenſos in inveſtitura, ita Corb.

12 *d. cauſ. n.* 72 *& ſeq.* & dic, ut per eundem Clar. §. *teſtamentum qu.* 19. ſed mihi non videtur tuta hæc Corb. ſententia, quia, licet emphyteuta non amittat ſtatum, ſed ſolum bona publicentur; tamen confiſcatio iure ligenda eſt, tam quoad proprietatem, quam etiam quoad uſumfructum, quia bona applicantur Fiſco, & abdicantur à Reo; ſed quia emphyteuſis Eccleſiaſtica, & alia, quæ non poteſt tranſire ad extraneos hæredes, confiſcari non poteſt, debet remanere, vel penes emphyteutam, vel ad Dominum reverti, vel ad comprehenſos, propter alienationem factam per delictum: quemadmodum dicimus, quando teſtator inducit fideicommiſſum in caſu alienationis, & hæres gravatus committit delictum, in quo bona confiſcantur, fideicommiſſarius, ſive ſubſtitutus, ſtatim, ſequuto delicto, ſuccedit, excluſo Fiſco, quoad proprietatem, & uſumfructum, nec Fiſcus poteſt ſuccedere, durante vita delinquentis in uſufructu, ut per Clar. §. *fin q.* 78. ver, item quæro, ubi plures cumulat, hanc opinionem tenentes, & de com. atteſtantes, & Farina, *d. q.* 25. *n.* 35. qui innumeros congerit, & alios atteſtantes de com. & magis communi, & tanto
* magis hæc procedere debent in emphyteuſi Eccleſiaſtica, in qua Iudex Secularis ſe intromittere non poteſt, nec Doctores, per Corb. allegati, dicunt, quod ipſe tenet, ſed loquuntur, quod condemnatus in contumaciam, non privatur feudo.

13 Sed quid, ſi emphyteuſis Eccleſiaſtica poſſit tranſire in extraneos hæredes, vel ex pacto, vel ex conſuetudine, vel ex aliqua Pontificis Conſtitutione, vel aliis caſibus, quos ſupra in præcedenti quæſtione enumeravimus, & vigore Conſt. Paulinæ, & Bonifacianæ in Territorio Ferrariæ *n.* 13. an tranſibit in Fiſcum? Et in iſtis caſibus adſunt duæ opiniones; Et quod tranſeat, tenet Soc. *conſ.* 266. *vol.* 2. ver tertio confirmatur. Ruin. *conſ.* 155. *vol.* 1. *col. fin.* Alex. *in l. etiam, in prin. col. pen.* & ibi Apoſtil. *ff. ſol. ma.* Gig. *de crim. læſ. majeſt. lib.* 2. *tit. de pæn. com. crim. læſ. majeſt. qu.* 6. *n.* 4. Boſſ. qui hanc partem defendit *in tit. de bon. pub. nu.* 60. & Bonacoſ. *in com. op. crim. par.* 2. *pag.* 17. *ver. tertiò.* Mant. *eod. loco n.* 7. & hanc partem, quod ſcilicet tranſeat in Fiſcum, & confiſcari poſſit, defendit Fachin. *cont. jur. lib.* 9. *c.* 59 & tenetur ſolvere canonem, niſi adſit pactum expreſſum, quod non poſſit tranſire, ut ibi.

14 Diſſentit Clarus ut dictum eſt ſupra, dicens, hanc eſſe magis com. op. ſed ejus opinio reiicitur; ut per Boſſ. *d. n.* 60. & quod nec ab Eccleſia poſſit repeti infrà biennium Farinac. *d. q.* 25. *nu.* 56. ubi tenet,
* quod opinio contra Clar. ſit magis com. & verior, & quod ita ſervetur; ſed ad favorem Clar. contra Farinac. eſt dec. Cavalc. *dec.* 2. *par.* 3. *in fine*, qui plures allegat, referens ita fuiſſe judicatum Mediolani; Verum opinio Farinac. mihi videtur de jure verior, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad quoſcunque hæredes extraneos, quia in iſto caſu etiam ad Eccleſiam pervenire poteſt, quæ eſt perſona potentior, & tamen in eo caſu tranſit. Rot. *in recent. p.* 2. *dec.* 261. *&* 280. & Add. *ad dec. Ludoviſ. dec.* 50. benè verum eſt, quod poterit Eccleſia agere contra Fiſcum, ut infra annum, vendat, ut reincidat in manus privatorum, ea rationibus adductis per Rot. *ead. par. dec.* 603. Cæterum tenet Mant. *citat. loco num.* 25. *cum duob. ſeq.* quando conventum eſt, ut ad extraneos hæredes tranſeat, quod ad Fiſcum non poſſit tranſire, rationibus per ipſum allegatis, & per Clar. *d. q.* 29. *ver teneo ergo*, & quod ſit in electione Eccleſiæ, vel recuperare à Fiſco, vel ab eo canonem recipere. Burſ. *eod. conſ. n.* 14.

15 Limita tamen, niſi confiſcatio fiat à Iudice Eccleſiaſtico; quia tunc in ea veniunt etiam bona emphyteutica Eccleſiaſtica. Mart. *de land. in tract. de Fiſc. q.* 3. Gig. *de crim. læſ. Majeſt. q.* 6. *n.* 6. cum aliis per eundem Farinac. allegatis *d. q.* 25 *n.* 57. ſed non poſſet Iudex Eccleſiaſticus declarare caducitatem, eo quia emphyteuta commiſerit homicidium; & propterea à Iudice laico fuerit condemnatus in pœnam capitis, & confiſcationis bonorum, & maxime ſi fuit condemnatus extra Territorium; quia emphyteuta propter delictum non privatur jure ſuo, ut per D. D. *in l. bonæ fides C. de pact.* Barbat. *conſ.* 51. *vol.* 1. Alcian. *conſ.* 366. *n.* 3. & Bulat *d. conſ.* 12x. *n.* 1. 2. *& ſeq.* ſed ſi Clericus qui emphyteuſim à laico ſuſcepit, ab Epiſcopo fuerit cum publicatione bonorum damnatus, illa Eccleſiæ non applicatur, ſed ad Dominum temporalem revertitur, ut conſuluit Old. *conſ.* 17. quem ſequitor Mant. *d. tit.* 30. *in fine.*

16 An autem habeat locum, quando emphyteuſis eſt ſita extra Territorium Statuti, condemnatus ad mortem, & publicationem bonorum, videndus eſt Clar. *d. quæſt.* 78. *ver. ſed hic quæro*, & Corb. *d. cauſa n.* 74. & vide etiam Bajard, *in add. ad Clar. d. q.* 78. & Burſa. *d. conſ.* 121. *n.* 4. *& ſeq.*

17 Quid autem dicendum ſit, ſi in re emphyteutica Eccleſiaſtica ſint facta melioramenta per emphyteutam, an dicta melioramenta tranſeant in Fiſcum? Et dicendum eſt, quod ſic, quia dicuntur profana, & non Eccleſiaſtica, & ſubjacent omnibus legibus, & ſtatutis laicorum, Borg. *dec* 22. *nu.* 27. & ita tenet idem Borgn. *dec* 39. *n.* 25 *lib.* 2 Valaſ. *de jur. emph. q.* 25 *ſub. n.* 3 quod declara niſi adeſſet pactum expreſſum vel emphyteuſis devoluta ſit ob pacta non ſervata Gab. *conſ.* 73. *in fine lib* 2 ſed videnda eſt *q.* 22 *de diver. q emph* ubi Rota tenuit, quod ratione connexitatis dominium utile non poteſt ſeparari à directo Et vide *de melior q.* 2. *nu* 16 *&* 17 quando ſeparari non poſſunt, quod ego intelligo, niſi aliquod pactum contrarium eſſet in inveſtitura appoſitum, ut diximus ſupra *num.* 2.

QUÆS-

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium ſuccedit bonis emphyteuticis num.1.
Amplia habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n.3.
Amplia etiamſi matrimonium eſſet contractum in mortis articulo, num.4.
Declara, niſi matrimonium in mortis articulo ſit contractum in fraudem comprehenſorum, num.5.
Prima conjectura fraudis, eſt eo ipſo, quod matrimonium eſt contractum in mortis articulo, n.6. cont.n.7.
Secunda conjectura eſt, quando dixiſſet, quod volebat contrahere matrimonium, ut liberi excluderent comprenſos, num.8.
Tertia conjectura, quando dixiſſet, nolo contrahere matrimonium, & poſtea in mortis articulo contraxit, nu. 9. quæ conjectura non eſt tuta, n.9.
Quarta conjectura, quando contraxit in mortis articulo cum fœmina, quæ erat tunc temporis publica meretrix, quæ opinio non eſt tuta, n.10.
Limita dictam concluſionem non habere locum, quando inveſtitura eſſet pro deſcendentibus legitimis. num. 11. cont. num.12.
Legitima ſecundo, non habere locum, quando matrimonium non eſſet contractum in facie Eccleſiæ, n.13.
Limita tertio, quando matrimonium eſſet contractum cum muliere, quæ haberet maritum tempore, quo filius adulterinus eſſet natus num.14.
Quid ſi tempore partus poterat eſſe matrimonium inter conjuges? ſecundum unam op. legitimatur, nu. 15. cont. nu.16. declara, num.17.
Limita quartò in filiis furioſi, n.18.
Limita quintò in Clerico in minoribus conſtituto, qui haberet beneficium tempore, quo filium ſuſcepit: ſecus in Clerico non beneficiato, neq. in Sacris conſtituto, num. 19. cont. num.20.
Ampliatur hæc ſecunda op. habere locum etiam in nato ex Monacho, & Moniali intra annum probationis, nu.21.
Limita ſextò, quando in inveſtitura diceretur, concedo tibi, & filiis tuis ex te legitimè deſcendentibus, vel legitimè natis, nu.22. cont.n.23. etiam ſi eſſet natus ex ancilla vili, & deplorata vita.
Limita ſeptimò, quando diceretur, Tibi, & filiis tuis ex matrimonio natis, nu.24. declara, quando non eſſet appoſitum illud verbum, natis, n.25. con. n.26.
Limita octavo in filiis vulgo conceptis, n.27.
Limita nonò, quod filius baſtardi legitimatus, licet ipſe ſit natus ex legitimo matrimonio; tamen eſt inhabilis ad ſuccedendum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n.28.
Limita decimò generaliter, quando matrimonium eſſet invalidum propter impedimentum impediens, & dirimens, nu.29. declara, n.30.
Limita 11. quando Pontif. non legitimaret prolem jam ſuſceptam, nu.31.
Limita 12. quando filius non eſſet natus ex concubina, nu. 32. cont. 33.
Limita 13. in nepote ex filio naturali defuncto ante matrimonium, nu 34 cont. n.35.
Limita 14. quando tempore conceptionis non poterat eſſe matrimonium inter patrem, & matrem, nu.36.
Limita 15. quando dictum eſſet pro filiis legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio natis, veris, & non fictis nu.37.
Limita 16. quando expreſſe dictum eſſet, quod legitimati non ſuccederent, n.38.
Limita 17. quando extarent filij legitimi, & naturales, ſed cont. nu.39. & in dubio judicandum eſt ad favorem legitimatorum nu. 40. alij cont tenent nu.41.
Inſtrumenta dotalia, an requirantur ad hoc ut filij legitimentur per ſubſequens matrimonium n.42.
Legitimatus per reſcriptum Principis non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n.43. decl. ibi duobus modis, limita niſi ſpecialiter ſit legitimatus à Papa, n.44.
Sed an iſta legitimatio teneat in præjudicium fœminarum vocatarum poſt maſculos, n.45.
Et an requiratur citatio, in legitimatione filiorum legitimorum, & naturalium, n.46. limita aliis duobus modis ſub. n.44.
Filij inceſtuoſi, vel ſacrilegi legitimati veniunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica modo ſint legitimati à Papa, & etiam nati ex Sacerdote, & Moniali profeſſa, n.47.
Amplia habere locum in Comite Palatino, n.49.
Legitimatus per reſcriptum Principis, non admittitur ad emphyteuſim, ſine conſenſu Domini directi ad quem devolui deberet ob mortem ultimi in inveſtitura comprehenſi, n.50. declara, n.51. declara ſecundò, 52. declara etiam num.53.
Legitimati per reſcriptum Principis in emphyteuſi privata ſuccedunt, n.54.
Legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad Epiſcopatum, n 2.
Legitimati per ſubſequens matrimonium exæquati ſunt in omnibus legitime natis, n.3.
Legitimati per ſubſequens matrimonium, ſuccedunt parentibus, ſimul cum filiis legitimis, & naturalibus n.39.

EGregia eſt iſta quæſtio An legitimatus ſuccedat in bonis emphyteuticis? Et ut per ordinem procedamus, diſtinguendum eſt. Aut eſt legitimatus per ſubſequens matrimonium. Aut per reſcriptum Principis.
1 Primo caſu quando eſt legitimatus per ſubſequens matrimonium, clarum eſt, quod ſuccedit. Imol. *in l. quod pi.itur col. 9 ff. de ver. oblig.* Anch. *conſil.* 241. Alex. *in l. ex facto §. ſi quis rogatus, n* 18. & ibi Rip. *col. pen. ff. ad Trebel.* Iaſ *in l. generaliter §. cum autem col. fin. Cod. de inſt. & ſub.* Dec. *in ca. cum cunctis, de elect. col.* 2, cum aliis congeſtis per Gab. *tit. de legitimat. conc. 1. nu.* 29. Clar. qui plures congerit, atteſtantes etiam de com. *§. feudum quæſt.* 82. Mant. *de conject. lib. 11. tit. 12. n.* 3. & 16. qui etiam teſtatur de com. Honded. qui etiam plures cumulaat atteſtantes de com. *conſ. 37. lib.* . *n.* 18. idem Mant. *de tacit. lib* 22. *tit.* 11. *in fine* & Surd. *conſ.* 213. *num.* 17. & in ſeudo infinitos recenſet idem Mant. *eod. tract. lib. 23. tit. 11. n.* 7.

2 Et ideo infert Iaſ in d §. cum autem num. 10. quod legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad Epiſcopatum, ſicut verè legitimi: eo quia matrimonium ſubſequens abſtergit unam maculam præcedentem per Glo. *in ver. conjugata in ca, innotuit, de elect.* & ibi Doctores Abb. *in ca tanta, qui fil, ſint legit.* Mantic. *de conject, lib. 11. tit. 12. num.* 2. Surd. *d. conſ. & n.* ubi de com. atteſtatur, & multos refert noviſſime doctiſſimus D. Auguſt. Barboſ. in ſuo utiliſſimo tractatu *de off. & pot. Epiſ. par. 2. alleg. 1. nu. 33,* pag 164. & quod non indigeat diſpenſatione, excepta Cardinalatus dignitate, ad quam per ſubſequens matrimonium nullus legitimatur, ut per Conſ. Sixti V. 50 poteſt tamen Papa diſpenſare Greg. Say. Theſ. *caſ conſc.* 10. *nu.* 13. & 14. *lu,* Franc. Leon. in Theſ. For. Eccleſiaſtica *par. 3 cap. 40 nu.* 14.

3 Amplia, habere locum etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica, Doctores *in l. ex facto. § ſi quis rogatus, ff. ad Trebel,* ubi Rip. *num, 66.* Alex *de com. num.* 18 *fine* Iaſ. *in d. §. cum autem num* 9. Burſat, *conſ. 17. nu. 3 lib.* 1. ubi etiam de com. teſtatur, Parit. quoq. *conſ.* 13. *nu.* 1. & *lib.* 2. & Honded *d. conc. 37 num* 19.

Amplia ſecundò, habere locum in matrimonio putativo, quando in facie Eccleſiæ, & ſecundum conſuetudinem, & decretum Sac. Conc, Trid. fuit con-
4 tractum. Mantic. *eod. tit. 11. num.* 7. ubi alios refert.

Amplia ſecundò, habere locum, etiam ſi tale matrimonium ſit contractum in mortis articulo, ut per Doctores congeſtos per eundem Gab. *d. con. 1. num.* 18.

&

& ſeq. cumſint propriè, & verè legitimi. Auth. *quib. mod.nat eff.leg* §. 1. & hæc eſt magis com. op. ut per Vinc. Fuſar *de ſubſt. fideicom. q.*409.*nu.*80. Gabr. *conſil.* 14.*num.*2.*vol.*1.

5 Declara iſtam ſecundam ampliationem, habere locum modo matrimonium in mortis articulo non ſit contractum in fraudem comprehenſorum, ut per Doctores citatos per eundem Gabr. *eod.conc.* 1. *num.* 58. quod in dubio non eſt præſumendum. Mantic. *de conject.lib.*11.*tit.*10.*nu.*5. Menoch. *lib.*6.*præſ.*81.*n* 29.

6 Prima conjectura fraudis eſt, quando in articulo mortis eſt contractum matrimonium, ut eo ipſo oriatur fraus. Ang. Soc. Iab. Alex. Alciat Tiraq. Barb. Curt. jun. Ruin. Crot. Brun. Celſ. Vgo. Mant. Ceph. & Menoch. qui dicit hanc eſſe magis com. op. Honded. Roſel Sarmient. Cavalc. quos refert Vinc. Fuſar. *de q.n.um* 75.

7 Contrarium tenent omnes alij, ab eodem citati, quod matrimoinum in mortis articulo contractum non dicitur in fraudem *eod. qu. nu.*80. nempè Salyc. Rip. Tiraq. Io. And. Præpoſ. Alex. Fel. Dec. Bero. Bal. Ruin. Curt. Sen. Pariſ Gab. Buſat. Menoch. Pereg. Alciat. Lud. Sard. Sarmient Select. Didac. Odd. Ant. Gab. Mant. Craſſ. Alex. Trent. Peregr. Intrigl. Gomez. Ioſeph. Lud. Lud. Moſ. Fachin. Hier. Ceual. & Ruſt. ubi dicit hanc eſſe magis com. op. & certè ex denumeratione Auctorum, conſtat hanc eſſe magis receptam op. qui etiam Fuſar. reſpondet contrarijs argumentis, & Gab. *in conſil.* 14. *ſupra allegato* putat eſſe indubitatum, quando vir aliquam ſpem habere potuit ſuſcipiendi ex ea, cum qua contraxit filios, quod in dubio præſumitur, & maximè, ſi concubina erat juvenis, vel quando pater habet multa bona, de quibus diſponere potuit, & pauca de quibus non poterat; ut poſſit intelligi, non idcirco potiſſimum contraxiſſe matrimonium, ut aliis ſubſtitutis, vel agnatis noceret.

8 Secunda conjectura fraudis eſt, quando gravatus dixiſſet, quod volebat contrahere matrimonium, ut liberi ſubſtitutum excluderent; & ita comminatus fuerit, vel aliter conſtaret, matrimonium fuiſſe contractum in fraudem ſubſtituti Præpoſit. *in d c. tanta.* Io. And *in c. in præſentia*, ubi etiam Abb *num* 45. Fel. *num.* 34. Dec *num.*56 Bero. *num.*50.*de probat.* Menoch. *conſ.* 580. *nu.*3. *lib.* 6. *& præſum. lib.*4. *præſ. in fin.* Mantic. *de conject. lib.* 11. *tit* 13. *num.* 5. Alex. Trent. *de ſubſt. par.* 4 *cap.* 7. *num.* 42. cum aliis adductis per eundem Fuſar *d.q num er.* 93. & quamvis ſupradicti Doctores loquantur in ſubſtitutione: tamen rectè applicatur etiam ad emphyteuſim, propter eandem rationem in caſibus in quibus applicari poteſt.

9 Tertia conjectura eſt, quando gravatus dixerit, nolò contrahere matrimonium, & poſtea in articulo mortis contraxit; quia hoc factum præſumitur, non ut matrimonium contraheretur, ſed ad fraudandum ſubſtitutum. Menoch. *d. conſil.* 580. *num.* 3. quam opinionem non eſſe tutam, dixit Fuſar. *ead.q.n.* 91. quia voluntas hominis eſt mutabilis, & in infirmitate conſtitutos potuit contrahere matrimonium, ut animæ ſuæ, & liberis conſuleret principaliter. Et ego ita credo, quia in dubio ita præſumendum eſt, ut ſupra diximus *num.* 5.

10 Quarta conjectura eſt ſecundum Fuſar. *d.q.num* 80. in fine, quando gravatus in mortis articulo contraxit matrimonium cum femina, quæ erat tunc tempore contractus, publica meretrix, quæ ſola conjectura non procederet niſi alia concurreret, cum in dubio credendum ſit, quod voluerit liberis principaliter conſulere.

11 Limita primò, principalem concluſionem non habere locum, quando inveſtitura eſſet pro deſcendentibus legitimis; & hanc limitationem tenent Doctores allegati per Gab. *d. conc.*1.*nu.*60.

12 Contrarium quamplures alij tenent, relat. per eundem Gab. qui etiam atteſtatur hanc eſſe com. op. ubi ampliat, etiam ſi dictum eſſet, ex tuo corpore legitimè deſcendentibus.

13 Limita ſecundò, non habere locum, quando matrimonium non contractum in facie Eccleſiæ Gab *d. conc.* 1. *num.* 66. cum aliis per eum allegatis, & plures alij cumulantur per eundem *eod. tit. conc.*4.*num* 17. & per Fuſar. *ead.q. nu* 93. matrimonium autem dicitur contractum in facie Eccleſiæ, quando contractum eſt coram Parocho, & duobus, vel tribus teſtibus, juxta diſpoſitionem Sac. Sanc. Conc. Trid. ſeſſ. 24. *de refor. mat. c.*1. Vgol. *de pot. Epiſ. c.* 60.*num.* 2. *par.* 2.

14 Limita tertiò, quando matrimonium eſſet contractum cum muliere, quæ haberet maritum, tempore quo filius adulterinus eſſet natus; quia non legitimaretur per ſubſequens matrimonium; nam non poterat eſſe matrimonium inter eos tunc temporis, ut per Doctores citatos per eundem Gab. *d. conc. num* 62. & plures alios cumulat idem Fuſar. *d. q. numer.* 105. & eſt tex. *in ca. tanta, qui filij ſint legit.* ubi expreſſum eſt, quod ſi quis vivente uxore ſua, aliam cognoverit, & ex ea filium ſuſceperit, licet poſt mortem uxoris, eam in matrimonium duxerit, nihilominus ſpurius erit filius, & ab hæreditate reppellendus. Mant. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 1.*num.*6.

15 Sed quid ſi tempore partus potuerat eſſe matrimonium inter conjuges? & in hoc caſu ſunt duæ opiniones, & quod filij legitimentur per ſubſequens matrimonium, tenent Gloſ. Io. And. Ant. de But. Card. Goffred. Henric. Bajoc. Hieron. Gab. Didac. Fachin. & Ruſt allegati per Fuſar. *d. q. num.*106.

16 Cont. op. quod conceptionis tempus ſit ſpectandum, tenent Angel. Aret. Salyc. Cin. Paul. de Caſt. Rip. Io. And. Zabar. Ant. de But. Abbr Arch. Nicol. de Vbal. Soc. jun. Ant. Roſel. Curt. Sen. Cald. Franc. Sarmien. & Ruſt. qui dicit, hanc eſſe veriorem opinionem, quos refert Fuſar. *d. conc. nu.* 107. ubi etiam argumenta pro utraque parte adducuntur.

17 Declara ſupradictam limitationem ut infra *nu.* 31.

18 Limita quarto, non habere locum in filiis furioſi quia furioſus non poteſt contrahere matrimonium. c. dilectus filius, de ſponſ. Iaſ. *in l.patre furioſo n.*6 *ff. de his, qui ſunt ſui, vel alien. jur.*

19 Limita quintò in Clerico, in minoribus conſtituto, qui haberet beneficium tempore, quo, filium ſuſcepit; quia tunc filius non legitimatur per ſubſequens matrimonium. Bar. *in l. concubinam, n.*5.*ff. de concub.* Præpoſ. *in cap. per venerabilem* §. *quod autem num.* 12. *qui fil. ſint legit.* cum aliis allegatis per Gab. *d.conc.* 1.*n.* 64. licet ſecus eſſet in Clerico non beneficiato, neque in ſacris conſtituto. Paul. de Caſt. *in d. l. concubinam*, Præpoſ. *in d. capit. per venerabilem n.* 12. Olaſc. *dec. ped.*154. *in principio*, qui multos citat. cum aliis adductis per Fuſar. *d qu. numer* 102. ſed ſi tempore conceptionis, & ſubſequuti matrimonij, non eſſet beneficiatus, Senatus Pedam. tenuit filios eſſe legitimatos, & eſſe comprehenſos in fideicommiſſo ut in *ead dec. in fine.*

20 Diſſentiunt tamen alij, videlicet Bal. *in c.* 1. §. *naturalis. ſi de feud. fuer. com.* & ibi Aff. Io. And. *in c. fine culpa, ver* 1. *de reg. in* 6. Præpoſ. ſupra allegatus, *in* 62 *q. num.*12. Didac. *de Sponſ. par.* 7. *cap.* 8. §. 2. *nu* 5. Menoch. *conſ.* 225. *num.* 27. Boer *deciſ.* 154. *col.*3. & alij, quos refert. Gab. *d. conc.* 1. *numer.* 64. *d. quaſt. numero* 103.

21 Ampliatur hæc ſecunda opinio, habere locum etiam in nato ex Monacho, vel Moniali intra annum probationis. Did. *cap.*8.§.2. *num.* 5. Peteg. *de fideicom. art.* 24. *num.*49. *in fine*, & alij quos refert Fuſar. *d. quaſt numero* 104.

22 Limita ſextò, quando in inveſtitura diceretur, concedo tibi in emphyteuſim, & filiis tuis, ex te legitimè deſcendentibus, vel legitimè natis quia tunc non

non veniunt legitimati per ſubſequens matrimonium
* Bal. *in c.* 2. §. *naturalis ,ſi de feu. fuer. cont.* Ant. de But. *in cap. d. per venerabilem col.* 8. Rol. conſ. vlt. col. 2. qui dicis , hanc eſſe com. op. Mant. qui plures cumulat *in tract. de conject. libr.* 11. *tit* 12. *num.* 22. & plures alios refert Surd. *d.conſil.* 213. *num.*1.

23 Contrarium voluerunt Iſer. *in d.* §. *naturalis,* & ibi Alua. Mart. Laud. Præpoſ. *in cap. lator. col.* 5 *ver. quæro , qui ſint fil. legit.* & quod ſuccedant taliter legitimati , tenet Abb. *in capit. tanta , eod. tit. qui fil. ſint legit. num.*7. & atteſtatur , hanc eſſe com. op. & ibi Card. Alex. hanc quoque com. appellat. Rip. *in l. ex facto* §. *ſi quis rogatus ff. ad Trebel. nu.*47. Clar. §. *feudum qu.* 82. *ver. ſed quid*: & quod in emphyteoſi , conceſſa pro ſe , & filiis, legitimè natis, admittantur filij legitimati per ſubſequens matrimonium. tenet Imol. *in l. quod dicitur num.*10. *ff. de ver oblig.* Alex. *in l. ex facto* §. *ſi quis rogatus , il primo nu.*18. *ff. ad Trebel.* Gab. *conſil.* 21 *num.* 42. *lib.* 1. ubi teſtatur , hanc eſſe magis com. op. Fuſar. *d. qu. nu.*54. & Surd. *eod conſil.*213. *num.*17. ubi loquitur in feudo , & emphyteuſi , & reſpondet Bald. & aliis contrarium tenentibus , & habere locum, etiam in nato ex ancilla vili , & vitæ deploratæ. *num.* 21. ubi multos citat, & Aſcan. Clem. *de pat. poteſt. c.*15. *nu.*57. multi tamen cont. tenent, quos refert Cachet. *dec.* 154. *nu.* 4. ſed *n.*5. primam op. confirmat multis rationibus.

24 Limita ſeptimò , quando diceretur in inveſtitura, tibi , & filiis tuis , ex matrimonio natis. Brun. *in trac. ſtant. maſc. in* 12. *art. quaſt.* 4. *ver.*3. Gab. *d. conc.*1. *n.*127.

25 Declara hanc limitationem , quando dictum eſſet: tibi , & filiis , ex matrimonio legitimo , nec appoſitum eſſet verbum natis , quia tunc non excluditur filius legitimatus. Ruin. *in l. gallus* §. *ſi ejus nu.* 95. *ff. de lib. & poſth.* Menoch, *lib.*4. *præſ.* 81. *num.*25. Intrig. *de ſub cent.* 3. *quaſt.* 66. *nu.* 50. & ſecundum hanc opinionem fuiſſe judicatum , dicit Fuſar. *ead. qu. nu.*45. & licet loquantur in ſubſtitutione , tamen eadem ratio militat in emphyteuſi.

26 Cont. tenuit Ceph. *conſ.* 276. *&* 364. *nu.* 23. & ſeq. dicens participium , natis , eſſe ſuperfluum.

27 Limita octavo in filiis vulgò conceptis, qui non poſſunt oſtendere certum patrem : & ideo per matrimonium non legitimantur, cum pater incertus ſit Mant. *de conject. lib.* 11. *tit.*12. *nu.*10. Ceph. *conſil.*48 *num.*22. *lib.*1. cum aliis allegatis per eundem Fuſar. *d. q. num.*120.

28 Limita nono , & hoc eſt magnum verbum , ſecundum. Gab. *tit. de hared. inſt. conc.* 3. *num.* 18. quod filius Baſtardi legitimati , licet ipſe ſit natus ex legitimo matrimonio , tamen eſt inhabilis ad ſuccedendum in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Rui. *conſ.* 158. *col.*2. *vol.* 1. Mantic. *de conject. lib.*11. *tit.* 12. *n.*36. Et ratio eſt , quia, quando radix eſt infecta , totum , quod ex ea provenit, dicitur infectum , Tiraq. *de jur. primog. q.* 12. *nu.* 5. *& ſeq. & nu.* 12. *cum ſeq.* & Gab. *citato loco* & infrà *num.* 43 *ſec. ampl.*

29 Limita decimo, generaliter , quando matrimonium eſſet invalidum propter inpedimentum impediens , & dirimens , de quibus impedimentis loquuntur Summiſtæ in *Ver. Matrimonium* , & præſertim Navar. in Manual. Conf. *c.* 22. ubi duodecim impedimenta dirimentia matrimonium invenies.

30 Declara, non habere locum hanc generalem declarationem , quando alter Conjugum ignoraret impedimentum. Gab. *d. conc.*1. *num.*6. *d.* ubi plures adducit, & Fuſat. *q num.* 67.

31 Limita undecimo , quando matrimonium ſequutum fuit ex diſpenſatione Papæ, quia filij non legitimantur , niſi Pontifex legitimaret prolem , jam ſuſceptam ; nam talis proles non diceretur legitimata per ſubſequens matrimonium. late Fuſar. *d. q. num* 113. *cum aliis ſequentibus.*

33 Contrarium tenuerunt plures alij , numero , quos idem Fuſatius enumerat ibidem *nu.* 126. & de com. teſtatur Dec. *conſ.* 255. Burſ. *conſ.* 98. *num.* 12. *lib.*1. Bero. *conſil.* 165. *lib.* 2. Gab. *d. conc.*1. *de legitimat. num.* 55. Mant. *de conject. lib.* 11. *tit.* 22. *num.* 6. Craſſ. §. *inſtitutio. quaſt.* 7. *numer.* 7. cum aliis per ipſos allegatis , etiam de com. atteſtantes, ſcilicet quod non requiratur ut mulier ſit retenta in figura concubinatus.

34 Limita decimotertio in nepote ex filio naturali,
* defuncto ante matrimonium ſequutum , ut tenent omnes , relati per eundem Fuſar. *d. q. nu.*128.

35 Contrarium tenent multi alij ſed Ruit. *in l. cum Avus lib.*2. *c.* 19. *nn.* 117. dicit primam opinionem eſſe communem.

36 Limita decimoquarto , non habere locum, quando tempore conceptionis non poterat eſſe matrimonium inter patrem, & matrem. Præpoſ *in d. c tanta in* 7. *quaſt.* ubi etiam Alber. *qui ſint fil. legit.* Soc. jun. *conſ.*31. *n.* 42. *lib.*1. & Ludoviſ. *dec.*19. *nu.*3. ubi eſt caſus , quod non poterat eſſe legitimus, qui natus, & conceptus erat tempore concubinatus matris cum patruo.

37 Limita decimoquinto , quando dictum eſſet , pro filiis legitimis , & naturalibus , ex legitimo matrimonio natis , veris , & non fictis; quia tunc de legitimatis per ſubſequens matrimonium, non intellexiſſe; dicendum eſt. i eiſ. *deciſ.*106. Pereg. *de fideicom. art.* 24. *num.*46. Fuſar. *d. q. num.* 55. & licet loquantur in fideicommiſſo , tamen ut diximus militat eadem ratio in emphyteuſi.

38 Limita decimoſexto , quando expreſſet dictum eſſet, quod legitimati non ſuccederent. Fuſar *d. qu n.* 71 qui plures concordantes allegat.

39 Limita decimoſeptimo, quando extarent filij legitimi , & naturales , ſecundum Itern. *in c. naturales.* Si de *feud. fuer. cont.* quod non placet Iaſ. *in l. cum autem Col. de Inſt. & ſubſt nu* 10. quia legitimatus per ſubſequens matrimonium cenſetur in omnibus pro vero legitimos & eſt exæquatus in omnibus legitimè natis , §. *ſit igitur* licentia, in Auth. *quib. mod. nat. eff. legit.* Gabr *conſ.* 22. *lib.*1. Peregr. *de fideicomm. art.*24. *num.* 19. & ita ego etiam teneo ; quia filij legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt parentibus , etiam ſi adſint alij filij legitimi , & naturales. Craſſ. § *ſucceſſio ab inteſtato, qu.*19. *in princ.*

40 Declara tamen prædicta, quod in dubio judicandum erit ad favorem legitimatorum. Burſat *conſ.*18. *num.*10. Menoch. *conſ.*225. *num.* 21. Peregr. *de fideicomm. art.* 24. *num.*34.

45 Contrarium tenet Rol. *conſ.* 100. *lib* 2. & Ceph. *conſ.*364 *num.*69. ſed Fuſar. *ead quaſt. num.* 133 primam opinionem amplectitur.

42 Sed an requiratur , quod in iſto matrimonio fiant inſtrumenta dotalia , juxta diſpoſitionem juris Civilis, ut in *l. cum quis , Cod. de nat. lib. & Inſt. de nupt.* § *fin.* & ibi Gloſ. *in ver. inſtrumentis* : Reſpondendum eſt , quod hodie , de jure Canonico, non requiruntur, *cap. tanta* , & ibi communiter Canoniſtæ, *qui fil. ſint legit.*
* Gabr *d. conc.* 1. *num.*4. & idem tenendum eſt habere locum in terris Imperij , dicit *numer.* 11. ubi plures cumulantur , & Fuſ. *ead. qu. nu.* 56. ubi alios hanc opinionem tenentes congerit ; licet multi alij teneant contrarium , ut refert idem Fuſar. *à d. nu.* 56. *uſque ad* 67. & quod prima opinio ſit communis, & magis communis, tenet idem Gabr. *ibid.* ubi etiam dicit, quod ita tenuit Rota. ſed ſi nulli extarent filii legitimi, & naturales tunc ſine dubio procederet prima opinio, idem Gabr. *num.* 12. Fuſar. *nu.*63. *ead. quaſt.* & Mant. *de tacit. lib.* 3. *tit.*11. *nu.*5. atteſtatur de com. quod legitimati, per ſubſequens matrimonium abſque dotalibus inſtrumentis, ſuccedant in feudo

43 Aut filius eſt legitimatus per ſcriptum Principis , & tunc ſi ſumus in emphyteuſi Eccleſiaſtica , filius legitimatus non admittitur. Bald. *in leg. generaliter* §.

cum

Digitized by Google

tiam autem C. de inſt. & ſubſt. Ruin. *conſ.* 150. *col.* 2. *vol.* 2. Gabr. *dict. concl.* 1. *de legitimat. num* 30. Iaſ. *in d §. cum autem numer* 9. ubi dicit, quod nemo io hoc diſcrepat. Clar. §. *emphyteuſis qu.* 31. Hooded. *conſ.* 37. *lib.* 2. ubi plures deciſiooes Rotæ Rom. allegat, & Bullam Pij V. & eſt *dec.* 474. *diverſ. prima par. num.* 2. & Gabr. *conſ.* 84. ubi extendit. *num.* 28. etiam ſi in inveſtitura adeſſet clauſula, Quibus dederit: quia per d clauſulam, emphyteuſis remanet Eccleſiaſtica, & non allodialis, & Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22 *tit.* 11 *num* 1. 2. & 3. ſed *num.* 15. verb. cæterum, dicit quicquid Gabr. cootradixerit, quod filius legitimatus per dictam clauſulam Hæredibus quibuſcunque, admittitur, allegat Seraph *dec.* 45. & refert Grat. *diſcep. forenſ. cap.* 228. *num.* 41. vide infra *lim.* 3.

Amplia habere locum, ſi accepta fuerit pro ſe, & filiis legitimis, quia non ſunt naturaliter legitimi, ſed ea privilegio, & fictiooe. Mant. *eod. tit. num.* 4. qui alios adducit, & Natt. *conſ.* 624. *num.* 11.

Amplia ſecundo, u nepos, etiam ex filio legitimato, non poſſit ſuccedere; quamvis ſit legitimè procreatus, Gabr *concl.* 3. *num* 17. & 18. *de hered. inſt.* Mant. qui plores allegat, *cit loc. n.* 5 & dixi ſupra *num.* 28.

44 Limita, niſi ſpecialiter ſit legitimatus ab habente poteſtatem ad bona emphyteutica Eccleſiæ Pariſ *conſ.* 1. *num* 55. & *Conſ* 8. *num.* 6 *lib* 2. ubi teſtatur de Com. Soc *conſ* 61 *nu* 19 *lib.* 3. Curt. jun. *conſ.* 156. *nu* 16. *part.* 2. Alex. *conſ.* 10 *num.* 4. *lib.* 6. Beto. *in cap in præſentia, num.* 131. *de probat* Seraphyn. *dec.* 34 & 45 ſed ſi non haberet hanc poteſtatem, non ſuccederet. Rot. *diverſ par,* 4. *dec* 786. & licèt hoc repugnet menti Eccleſiæ, quæ eſt amatrix pudicitiæ, quod naturales ſoccedant; tamen ceſſat hæc conſideratio, ubi ab eo, qui habet poteſtatem, fuit deleta hæc macula & idem ratio militat inter legitimatos ab Imperatore, reſpectu bonorum temporalium, & feudorum, & legitimatos à Papa, reſpectu etiam *Eccleſiaſticorum*, in quibus eſt abſolutus Dominus, & eandem deciſionem refert Mareſc. *var. reſol. cap.* 15 *lib.* 1. *in principio.* Et quod legitimati per reſcriptum Principis ſuccedant in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quando in reſcripto, & legitimatione eſt facta mentio de emphyteuſi Eccleſiaſtica, & expreſsè ſit legitimatus ad bona Emphyteutica Eccleſiæ, tenet eoam Honded. *d. conſ* 37. *nu.* 25. *vol.* 2, & Mant. ut ſuprà *nu.* 11. & 17 & *lib.* 22. *tit.* 11. *num* 11. & quod noo ſufficiat clauſula, Bonis aliis quibuſcunque neque verba generalia; ſed requiratur ſpecialis mentio, videtur teneret ibidem *nu.* 28. & *ſeq.* & Mant. ut ſupra *nu.* 7. 9 10 11. & 17. & quod non ſufficiant verba generalia, Magon. *dec. l. uc.* 10. *nu* 14. & quando eſt legitimatus cum clauſula, In quibuſcunque bonis, poſſit ſuccedere, tunc ſoccedit. Gab. *de legit concl* 1. *nu* 30. Magon. *d. dec. nu.* 16 ſi legitimans habeat hanc poteſtatem; ſi autem ſit legitimatus ab Imperatore inſtante parte ſive eo volente, etiam in terris Eccleſiæ, & in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, & ubique locorum ſuccedit, uti vere legitimus, & naturalis, Burſat. *conſ.* 255. *num.* 24. *volum.* 2. ubi multos allegat, atteſtantes de com. & magis com. & idem tenet Rot. ut per Achil. de Graſſ *dec.* 7. *qui fil ſint. legit* ubi idem tenet de filio Sacerdotis ex communiori ſententia Sed Mantic. *de tacit. tom.* 1. *tit.* 11. *lib.* 22. *num* 9. videtur tenere contrarium, loquens de habente poteſtatem ab Imperatore, quod debet legitimari à Summo Pontifice vel alio qui habeat hanc poteſtatem ab eo, qui multos allegat Et quod Imperator in terris Eccleſiæ non poſſit, tenet Ceph *conſ.* 25. *vol.* 2. & licet ſpecialiter, debeat legitimari ad bona emphyteutica Eccleſiæ, ut ſupra dictum eſt: tamen Burſat. *in eod conſ.* 155. *nu.* 12 tenet quod ſufficiat, ut ſit legitimatus ad bona quæcunque ubi allegat Rim. *conſ.* 47 *vol.* 3. & Gab. *de legit. concl.* 1. *nu.* 31. & idem tenet Mag ut ſupra Sed hodie etiam retenta dicta opinione, quòd Imperator habeat præd. poteſtatem legitimandi, dubitari poteſt an ſtante Bulla Pij V. Conſt. 126. poſſit? Et videtur, quod non, cum ibi expreſſe prohibeat legitimari in futurum ad bona Eccleſiaſtica, ut diximus de *diverſ. quæſt. emph. qu.* 24. *num.* 8. & Hond *d. conſ.* 37. *num.* 22. & *in fine* & quod Imperator poſſit legitimare Spurios io terris Eccleſiæ vel habens poteſtatem ab eo, eſt com. & magis com. opinio ſecundùm Pariſ. *conſ.* 1. *vol.* 2. & *conſ.* 10. *numer* 118. & magis comm. appellat Crot. *in l gallus* § & *quid ſi tantum ff. de lib. & poſth. num* 179. Contrariom alij tenent, & dicunt eſſe com. & magis com. ut per infinitos quos congerit Rot. *conſ* 88. *nu.* 26. *vol.* 1. quam opinionem late ipſe defendit, reſpondendo contrariis, & dicit, quod opinio contraria habet locum; quando Imperator feciſſet legitimationem extra territoriorium ſuum inter ſobditos ſuos; ſecus quando inter non ſubditos, & reſpectu bonorum non ſitorum io juriſdictione ſua, & pro ſua opinione adducit etiam eundem Pariſ. *eod. conſ col.* 3. *ver.* & *per illud*, & Dec. qui hanc quoque com. appellat *conſ.* 150 *col.* 3.

Limita ſecundo, niſi ſpecialiter fuerit expreſſum io inſtrumento inveſtituræ, ut legitimati poſſint ſuccedere, Mant. ut ſuprà *num.* 6. qui alios citat.

Limita 3. quando conceſſio fuit facta pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, & quibus dederit Affl. *deciſ.* 386. Alc. *conſ.* 34. *num.* 4. *lib.* 1. cum aliis, citatis â Mant. *citato loco num.* 13. & 14. ſervatis tamen ſolemnitatibus, quæ in alienatione ſunt neceſſariæ, ut ibi: Verum idem Mant. ibidem *nu.* 15. putat facilius comprehendi ſub illis verbis; Pro hæredibus quibuſcunque ut tenet Afflict. *dict. dec.* 386. quâm ſub illa clauſula, & quibus dederit; quamvis contradicat Alciat. *conſ.* 7. & 34. *lib.* 1. & ut legitimati comprehendantur, non ſufficit generalis expreſſio, ſed requiritur ſpecialis: Nam ſi emphyteuſis ſit conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus, magis com. op. eſt, ut non poſſit ad extraoeos hæredes tranſire, etiam ſi ſolemniter fuerit conceſſa cum juſta cauſa, niſi alia verba fuerint expreſſa, quibus extranei admittantor ut per Gab. *conſ.* 84. *num.* 51. *lib.* 1. Cum vero eſt conceſſa pro filiis, & hæredibus legitimis, & naturalibus, & quibus dederit. Gab. *eod. conſ.* concludit, legitimatos non contineri, *num.* 51. nam magna eſt differentia inter extraneos & naturales legitimatos, quia de extraneis videtur cogitatum ab initio, ſed non de naturalibus legitimatis, quos Eccleſia abhorret: & ideo tanquam odioſi non debent intelligi, niſi ſpecialiter ſit expreſſum: quia ſpecialiter prohibentur. Gab. cum alliis, quos citat, *eod. conſ. num.* 53. ut refert ibidem Mant. ſed ſi concedatur pro filiis legitimis. & naturalibus, & quibus dederit, ceſſat omnis ſcrupulus dobitationis, quod naturales, quamvis ſint legitimati, ſunt excluſi. Gal. *eod. conſ.* 84. *numer.* 58. per rationes ibi allegatas, & per Mant. *citato loco numer.* 16. ſed ſi concedatur hæredibus quibuſcunque comprehendit etiam legitimatos, ex verbis etiam univerſalibus, tenet Rot ut per Seraph. *dec.* 45. Mant. *citato loco ſub. num.* 15. *ver. cæterum.* Sed ſi eſt conceſſa pro filiis, & hæredibus quibuſcunque vide eundem Mant. ibidem.

45 Sed hic cadit pulchra dubitatio. An hæc legitimatio, facta ab habente poteſtatem ad bona emphyteutica, teneat in præjudicium fæminarum, ſucceſſive poſt maſculos vocatarum? Hoc dubium fuit propoſitum in Rota, ut *in deciſionibus Seraph.* 34. & 45. & nihil fuit reſolutum; ſed reſolutio hujus dubij patet *in dec diverſ.* 153. *par.* 1 ubi conclnſum fuit, quod talis legitimatio teneat in præjudiciom fæminarum, mori ea ratione communiter approbata, quod princeps poſſit præjudicare juri quærendo.

46 An autem in hac legitimatione requiratur citatio filiorum legitimornm, & naturalium, dicas, quod non, Gab. *de citat. concl* 1 *num* 135. Achill. de Graſſ. *dec.* 2. *qui fil. ſint legit.* & per alios adductos per Mareſc. *var. reſolu. cap.* 35. *num.* 1. declaratur locum,

quando

quando ſpurius fuit plenè legitimatus, ſecus, quando fuit diſpenſatus. Mant. ut ſupra *nu.* 12.

47 Amplia etiam, ſi legitimi ſinc vocati, veniunt inceſtuoſi, vel ſacrilegi, ut puta nati ex Sacerdote, vel Moniali profeſſa, vel etiam ex utroque ſimul; dummodo ſint legitimati ab habente poteſtatem, veluti à Papa, qui poteſt delere talem maculam. Bald *in leg. & ſi contra. in fine. C. de nupt.* Cald. *conſ.* *3. *in fine qui fil. ſint legit.* Sign. *conſ.* 527. Soc. *conſ.* 47. *num.* 29. *lib.* 4. *de com.* Rom. *conſ.* 12. *num.* 34. *lib.* 4. Caputaq. *dec.* 146. *par.* 2. ubi Rota amplexa fuit hanc opinionem in filio Epiſcopi, & de nato ex Moniali profeſſa, Bald. *in l. eam quam nu.* 38. *C. de fideicom.* & in Aoth. *Si qua Illuſtris, nu.* 5. *C. ad. Orfic.* Jaſ. *conſ.* 11. *num.* 2. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 55. *nu.* 4. Bero. *conſ.* 168. *nu.* 4. *lib.* 2. & Mareſc. *d. c.* 1. *nu.* 3. *& ſeq.*

48 Amplia etiam, habere locum; ſi eſſent legitimati à Comite Palatino, habente à Papa plenitudinem poteſtatis; quia ejus poteſtas adæquatur poteſtati Principis; ita ut poſſit etiam legitimare genitum ex Sacerdote, & Moniali profeſſa, non obſtante concurſu duplicis defectus, & impedimenti; prout etiam poteſt legitimare prolem ſuſceptam ex Moniali, & Uxorato. Bald. *conſ.* 306. *lib.* 2. *& in l. eum quem nu.* 36. *C. de fideicom.* Felyn. *in c. poſtulaſti num.* 7. *de reſcript,* Ruin. *conſ.* 73. *num.* 13 *lib.* 3. Bero. *conſ.* 127. *numer.* 13 *lib.* 2. cum aliis adductis per Mareſc. *dict. cap.* 15. *numer.* 5. *& ſeq.* & per Mant. *citato loco num.* 10.

49 Declara, habere locum, etiam, ſi fuiſſet dictum, ut poſſet ſuccedere in omnibus bonia, juxta continentiam privilegiorum; quia per relationem ad privilegia, in quibus data eſt poteſtas legitimandi ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, videretur facta ſpecialia mentio de eis in legitimatione, ut declarat Honded. *d. conſ.* 37. *nu.* 30. *& ſeq*

50 Declara etiam, quod legitimatus expreſſè ad emphyteuſim, ad illam non admitteretur, abſque conſenſu Domini directi, ad quem devolvi deberet ob mortem ultimi poſſeſſoris in inveſtitura comprehenſi, excluſo illegitimo, juxta ſententiam communem, *de qua teſtatur Catell. Cott. in ſuis memorial. *in Ver. legitimatus limit.* 3. Roland. *conſ.* 22. *num.* 13. *lib.* 3. ubi dicit, quòd ab hac ſententia non ſit recedendum, cùm ſit commuoia, cum limitatione tamen, ſi Dominus directus nullitatem legitimationis allegaret Honded. *dict. conſ.* 37. *nu.* 32. *cum ſeq.*

51 Subdeclara, quòd, quando legitimatio fit à Pontifice, qui eſt Dominus univerſalis bonorum Eccleſiæ, & concurrit cum omnibus Prælatia, ſufficit conſenſus ipſius Pontificia; quia, ex eo ipſo quod legitimat ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, aſſerit, ſe velle aliis Ordinariis, cum quibus concurrit, præjudicare. Curt. jun. *conſ.* 157. *num.* 24. Dec. *in leg. generaliter §. cùm autem, in fin. C. de inſt. & ſubſt.* Hier. Gabr. *conſ.* 30. *num.* 7. *& ſeq. lib.* 1. & Honded. *d. conſ* 37. *nu.* 34.

52 Declara, iſtam ſubdeclarationem habere locum, quando conſtaret Pontificem habuiſſe ſcientiam bonorum emphyteuticorum, & de eis in legitimatione eſſet facta mentio; & ſic conſtaret clarè, voluiſſe legitimare etiam ad d. bona, in præjudicium Domini directi, aliàs nullo modo eſſet locus, ita declarat Soc. jun. *conſ.* 95. *num.* 98. *lib.* 3. Gabr *conſ.* 21. *nu.* 1. *lib.* 2. & Hond. *d. conſ.* 37. *num.* 36.

53 Declara præterea; quod licet legitimatus non ſuccedat in emphyteuſi Eccleſiaſtica; tamen poteſt, volente Eccleſia, recipere io emphyteuſim. Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 474. *num.* 2. *& ſeq.*

54 Aut ſumus in emphyteuſi privata, & tunc legitimati per reſcriptum Principis ſuccedunt in em-*phyteuſi, ut eſt communis opinio, de qua per Clar. *§. emphyteuſis qu.* 31. & vide & in *ſeq. qu. num.* 9. & *Fulgineus de Jur. Emphyt.* in feudo vide Craſſ. *§. ſucceſſio ab inteſtato, qu.* 29. *num.* 15.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Filius naturalis, illegitimus, ſeu Baſtardus non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica. nu. 1.

Amplia, quod nec tranſit ad nepotem legitimum natum ex filio naturali, declara quod non poteſt acquirere, ſi Eccleſia velit, num. 4.

Declara ſecundò ſi Eccleſia tolleraret, numer. 9. *& hæc tollerantia habet vim tacitæ conceſſionis, ibidem, decl.* 3. *num.* 13. *decl.* 4. *num.* 14.

Filius naturalis concipi non poteſt ſine peccato mortali, numer. 1.

Eccleſia in dubio, non intelligit concedere filiis illegitimis, nu. 4. *niſi illegitimus eſſet vir probus, quia tunc recipitur, num.* 6.

An probari debeat Prælatum habuiſſe notitiam de qualitate filii illegitimi, nu. 7. *&* 12.

Quando Conceſſio facta eſt illegitimo, ejus deſcendentes ſuccedunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 8.

Filius illegitimus ſuccedit in emphyteuſi privata, nu. 10.

Filius naturalis quis dicatur, nu. 11.

Filius naturalis non ſuccedit in locatione perpetua Eccleſiaſtica, num. 3.

Judæus poteſt emphyteuſim Eccleſiaſticam ſibi acquirere, num 8.

POſt hæc videamus, An filius naturalis, illegitimua, ſinc Baſtardus ſuccedat in bonis emphy-
1 teuticis? Et diſtinguendum eſt. Aut vult ſuccedere
in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & dicendum eſt, non
*poſſe. Rip qui de com. teſtatur, *in l. ex facto §. ſi
quis rogatus num.* 61. *ff ad Trebel.* Bart. Imol. Angel.
Caſtr. & Alex. *in dict §.* Paleot. *de not. & ſpur. cap.*
31. *num.* 1. qui etiam de com. teſtatur. Abb. & cæteri Canoniſtæ *in cap. in præſentia de probat.* Clar.
in §. emphyteuſis, quæſt. 30. Rimin. jun. *conſ.* 447.
qui pariter hanc com. appellat. & Eugen. *conſ.* 15.
num. 9. Et ratio eſt, quia cum prædicti filii concipi
non poſſint ſine peccato mortali. *c. nemo, cap. meretrices* 32. *quæſt.* 4. & Eccleſia peccatum deteſtetur;
cap. fin de præſcrip. & conſequenter ex eo natos graviter inſectetur, non eſt veriſimile, eam de hujuſmodi ſobole cogitaſſe, & prædicti filii illegitimi
ſunt incapaces ſucceſſionis in emphyteuſi Eccleſiaſtica de jure communi; & etiam vigore Bullæ fæl. rec.
Pii V. Seraph. *dec.* 478. *& dec.* 474. *diverſ. par.* 1.
Carocc. *dec. ſeu caſu* 8. *nu.* 7. ubi plures allegat, &
Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 10. Corb. *de cauſ. privat.
ob lin. finit. num.* 54. qui alios refert, & vide quæ dixi ſupra *in tit. de cont. emph. qu.* 35. *nu.* 3.

2 Amplia, quod nec emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad nepotem legitimum natum ex filio naturali, Ruin. *conſ.* 158. Add. ad Jul. Clar. *d. qu.* 30. *litt. D.* vide quæ diximus in præcedenti *quæſt. num.* 28. *&* 43. idem Mant. *ibidem nu* 6.

3 Amplia ſecundò, ut habeat locum etiam in locatione: quia in quacunque diſpoſitione procedit. Mant. citato loco, qui alios refert: & ita in Rota fuiſſe, deciſum in perpetua locatione refert: & opinionem Mant. ſequuta eſt Rota *in recent. par.* 5. *diverſ. dec iſ.* 359. *numer* 29.

4 Declara, quod licet filiua illegitimus non ſuccedat in emphyteuſi Eccleſiaſtica; tamen volente Ec-
cleſia, ſeu Prælato, poteſt Baſtardus acquirere em-
phyteuſim Eccleſiaſticam, cum totum hoc pendeat
à veriſimili mente Prælati, Eccleſiæ; & non alia ra-
tione videntur iſti incapaces, niſi ratione veriſimi-
5 lis mentia ejuſdem Prælati Eccleſiæ, quæ cum ſit
nobilis, & ſpeculum pudicitiæ, non intelligit in
dubio de iſtis filiis abuſivis. Sed quando Baſtardus
6 eſt vir probus, & vitæ commendabilis, recipitur ab
Eccleſia, Rot. *dict. dec.* 474. *num.* 4. ubi etiam quæ-

7 ritur, an probari debeat, Prælatum Eccleſiæ habuiſſe notitiam qualitatis filij illegitimi, contrahendo cum illo, & vide etiam Mant. *eod. tit.* 10. *num.* 8. *& ſeq.* & ideo non ſunt illegitimi prorſus incapaces: ſed in dubio Eccleſia non videtur de eis ſenſiſſe, propter ſuam dignitatem, & pudicitiæ ſpeculum; ex pacto autem poſſunt admitti. Mant. ut ſupra *num.* 10.

8 Amplia iſtam declarationem, quod quando Eccleſia conceſſiſſet uni, qui eſſet naturalis tantum, tunc omnes naturales, inde deſcendentes ſuccederent in illa emphyteuſi, cum ad initium contractus ſemper ſit recurrendum. Bald. quem ſequitur Jaſ. *in l. cum autem, Cod. de juſt. & ſubſt. num.* 11. Mant. *citato loco num.* 9. *&* 12. ubi dicit, quod nemo contradicit, quin filius naturalis tantum poſſit ſibi, & ſuis legitimis deſcendentibus emphyteuſim Eccleſiaſticam ſtipulari, & ita etiam in Rota fuiſſe deciſum teſtatur: imo Judæus quoque poteſt emphyteuſim Eccleſiaſticam ſibi acquirere. Calder. *conſil.* 3. *de locat. & cond.* Mant. ibidem, *numer.* 14. ſed non hæreticis, ut ubi Calder. tenet, poteſt concedi.

9 Amplia ſecundò, quod non ſolum habet locum, quando Eccleſia expreſsè conceſſiſſet filio illegitimo, ſed etiam, ſi toleraret; quia hæc tolerantia habet vim tacitæ conceſſionis; & Bulla Pij V. non tollit diſpoſitionem juris communis, ſed tantum habilitates, ex jure ſpeciali provenientes. Seraph *de dec.* 478. *num* 3. Grat. *diſcept forenſ. cap* 218. *num* 49. *& num.* 58. dicit, quod in urbe illegitimi ſint capaces emphyteuſis Eccleſiaſticæ, vigore Bullæ Leonis Mant. *lib.* 22. *tit.* 10. *num.* 21. & infra *num.* 14. declaratur.

10. Aut vult ſuccedere in emphyteuſi privata, conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus, & tunc poteſt Dec. *in cap. in præſentia, de probat. numer.* 46. ubi de com. atteſtatur. Rip. etiam dicit hanc eſſe com. opin. *in dict. §. ſi quis rogatus numer.* 58. Clar. *dict. quæſt.* 30. cum aliis, quos citat, ubi etiam dicit hanc eſſe opin. & ratio eſt, quia in contractibus, filiorum appellatione, veniunt etiam naturales, ut diximus ſupra *in tit. de cont. emph. quæſt.* 34. *numer.* 5 *& ſeq.* & ſi pater recipiat emphyteuſim pro ſe, & filio ſpurio, talis contractus valet, etiam quoad filium ſpurium. Bald. *in l.* 2. *numer.* 5. *Cod. de jur. emph.* Afflict. *deciſ.* 99. Iaſ. *in ead. l.* 2. *numer.* 122. & vide, quæ diximus *de contr. emph. quæſt.* 34. *numer.* 4. *& ſeq.* ubi videbis hanc opin. eſſe controverſiam: & per DD. allegatos à Corb. *dict. cauſ. numer.* 56. *cum ſequentibus* ubi etiam ipſe contrariam opinionem multis argumentis tuetur.

11 Qui autem dicantur filij naturales? Dic, quod tria
requiruntur, ut de jure civili appellari poſſit filius na-
turalis. Primo, quod ſit natus ex ſoluto, & ſoluta; Se-
* cundò ex unica concubina; Tertiò, quod ſit in domo
retenta, & hæc eſt com. opin. Craſſ. § *inſtitutio qu.* 7.
nu. 7. ſed de jure Canonico ſufficit, natum eſſe ex
his parentibus, qui tempore conceptionis, vel
nativitatis contrahere matrimonium poterant, e-
tiam ſi domi unica non ſit retenta, idem Craſſ. *d.
num.* 7. qui alios refert, & Rot. *in recent. par.* 5. *nu.*
22. *&* 23.

12 An autem præſumatur, Prælatum Eccleſiæ, ſive Rectorem, qui emphyteuſim illegitimo conceſſit, ſciviſſe, eum eſſe talem ſcilicet litteris eruditum, bonis moribus præditum, virum probum, & vitæ integritatis commendabilem? Et quidem præſumitur inſtructus, per l. qui cum alio, *de reg. jur.* & quia etiam unuſquiſque præſumitur bonus, *cap. ultimo de præſc. leg. meritò ff. pro ſocio.* Tamen Dec. *in cap. in præſentia nu.* 47. *de probat.* dicit, tutius eſt, ut ipſe probet vitæ honeſtatem, & litterarum ſcientiam: quia præſumptio generalis non ſufficit, ut habeat locum diſpoſitio legis, quæ ſpecialiter exigit hanc qualitatem, ſed debet probari Rim. Sen. *conſ.* 17. *numer.* 16. *& conſ.* 439. *numer.* 17. Unde probari debet, Prælatum habuiſſe hanc ſcientiam, & non ſufficit ſcientia Vicarij. ſed requiritur ſcientia Prælati Eccleſiæ; qui emphyteuſim concedit. Mant. *dict. tit.* 10. *numer.* 18. ubi dicit, ita fuiſſe deciſum in Rota, & eſt illa deciſio ſupra allegata 474. *par.* 1. *diverſ.* & ſufficit probare probitatem, & vitæ integritatem, ſive bonos mores, ut ex eadem deciſione colligitur; & cautela erit, ut hæc qualitas in inſtrumento inveſtituræ apponatur.

13 Declarat etiam Mant. citato loco, quod licet regulariter illegitimi non admittantur; tamen ſi adeſt pactum, quod Eccleſia poſſit per contracambium certæ quantitatis pecuniarium in perpetuum liberare, tranſit ad eos.

14 Declarat quoque quod in Urbe ſunt capaces vigore Conſt. Leonis X. ſed non filij ſpurij Clericorum ex Conſt. Pij in ordine in Bullari 120. & dictum fuit ſupra *num.* 9.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

In inſtitutione generali hæredis, non veniunt bona emphyteutica, acquiſita ex pacto, & providentia, nu. 1.

Et procedit, etiamſi teſtator haberet facultatem diſponendi, & eſſet primus acquirens nu. 2. *& tanto magis procedit, quando teſtator reſtrinxit ſe ad bona ſua nu.* 3.

Cont. quod veniat, ſed prima op. eſt verior, nu. 14.

Niſi adſint conjecturæ in contrarium, ibidem.

Verbum, ſuis, verificatur in bonis, de quibus teſtator poteſt diſponere, ibidem.

In inſtitutione facta de bonis emphyteuticis, non veniunt bona Eccleſiæ, niſi ſint hæreditaria, nu. 5.

In inſtitutione univerſali hæredis, veniunt bona emphyteutica hæreditaria, num. 6.

In generali inſtitutione bonorum veniunt bona emphyteutica Eccleſiæ in Civitate, & Territorio Ferrariæ, quia redacta ſunt ad inſtar allodialium, nu. 7.

SÆpe contingit in facto, & dubitari ſolet, An in in-
ſtitutione generali hæredis veniant bona emphy-
1 teutica? Et in hac quæſtione etiam diſtinguendum eſt:
Aut ſumus in emphyteuſi ex pacto, & providentia;
Aut in hæreditaria. Primo caſu, in inſtitutione gene-
rali, non veniunt bona emphyteutica Bart. *in l. juſju-
rand. §. ſi liberi num.* 6. *ff. de oper. liber.* Rol. *conſ.* 71.
nu 26. *lib.* 2. ubi de com. teſtatur. Surd. *dec.* 93. Mant.
* *de conject. lib.* 7. *tit.* 8. *numer.* 21. Rot. *dec.* 154. *par.*
1. *diverſ. & In recent.* 375. *par.* 1. *Ludoviſ. dec.* 271.
in princ. & ibi Add. Surd. *conſ.* 395. *num.* 18. *&* Mant.
eod. lib. 7. *tit.* 9. *numer.* 6. ubi allegat Rot. In una
Fulginaten. emphyteuſis coram Pirovano 28. Junij
1627.

2 Amplia procedere, etiam ſi teſtator habeat faculta-
tem diſponendi de emphyteuſi, adhuc non venit in
generali inſtitutione bonorum. Surd. *d. dec. num.* 16.
& ideo licet primus acquirens poſſit diſponere de
emphyteuſi, ut per Rot. *dec.* 435. *num.* 13 *in recent.
par.* 1. nihilominus non venit in generali inſtitutio-
ne. Rot. *diverſ. par.* 4. *num.* 10. *dec.* 219. & & hoc
tanto magis procedit, quando teſtator reſtrinxiſſet
ſe ad bona ſua; tunc eo minus veniunt bona emphy-
teutica. Surd. *d. dec. num.* 19. *&* 20. *& d. dec.* 375.
num. 7. ubi dicitur, quod in emphyteuſi ex pacto, &
providentia, non cenſetur teſtator diſpoſuiſſe de
bonis emphyteuticis, quæ in ejus poteſtate non e-
3 rant propter pronomen, ſuis, quod videtur reſtrin-
gere diſpoſitionem ad bona de quibus teſtator po-
teſt diſponere.

4 Contrarium tenuit Menoch. *conſ.* 129. allegatus per Surd. *dec.* 11. *num.* 6. ubi tenet, quod ſub univer-

ſali

ſali inſtitutione, veniunt, bona emphyteutica Eccleſiæ; ſed ejus opinio rejicitur per Surd. *ead. dec.* 11. *num.* 18. *& ſeq.* ubi dicit, quod Menoch. malè ſit loquutus, & ejus opinio eſt contra doctrinam Spec. & aliorum, quos citat; qui volunt, quod ſi inſtitutio
5 facta ſit de bonis emphyteuticis, non veniat emphyteuſis Eccleſiæ, & idem voluit expreſsè Sim. de Præt. *de inter. ult. vol lib.* 3. *ſol.* 2. *ſol.* 184. niſi ſit hæreditaria, & alios allegat, & vide ſupra *de cont. emph. qu.* 24. *nu.* 13. *& infra num.* 6.

Declarari tamen poteſt prima opinio, niſi conſter ex conjecturis, teſtatorem voluiſſe relinquere bona emphyteutica. Gabr. *conſ.* 83. *lib.* 1. *num.* 15. *& ſeq.* ubi plures conjecturas ponit. Et quod hæres alius, ad quem erat poſt mortem perventura, non poſſit contravenire. Sed de hoc vide infra *quæſt. ſeq. num.* 5. & omnino videnda eſt quæſt. 24. de contractibus emphyt.

6 Aut ſumus in emphyteuſi hæreditaria, & tunc ſub diſpoſitione generali, & inſtitutione hæredis veniũt bona emphyteutica. Seraph. *deciſ.* 124. Rot. *diverſ. par.* 4. *dec.* 210. *in fine & decl* 642. *In recent. par.* 1. *num.* 9. *& dec.* 294. *nu.* 1. ubi Rota non fecit difficultatem, quin in generali inſtitutione veniret emphyteuſis hæreditaria Eccleſiæ, de qua teſtator poterat diſponere in extraneos: & quod in generali inſtitutione hæredis veniant bona emphyteutica hæreditaria, etiam Eccleſiæ, tenet Mant. *de conject. ult. vol. lib.* 7. *tit.* 9. *num.* 5. *&* 6. & ſupra citato, & maxime veniunt, quando adeſt Clauſula, *Ad habendũ* & quicquid placuerit faciendum, in parte diſpoſitiva conceſſionis; quæ æquipollet clauſulæ, Et quibus dederit, & facit emphyteuſim tranſitoriam ad extraneos hæredes, & ita pluries tenuit Rot. ut per Cavaler. *dec.* 293. & eſt deciſio etiam Rotæ coram Burato impreſſa per Paci. f. *de ſal. inter. in fine tractatus dec.* 172. *nu.* 7. ubi alios citat, & ſimiliter veniunt, quando emphyteuſis eſt alienabilis, ut per Surd. *conſ.* 213. *num.* 2. *& in ead. deciſ. nu.* 8. dicitur: nam poteſtas alienandi operatur, ut emphyteuſis tranſeat ad extraneos hæredes. Rota ibidem *num.* 9.

7 Sed advertendum eſt, quod in Civitate, & Territorio Ferrariæ, & ejus Ducatu, vigore Conſtitutionum, Bonifaciæ, & Paulinæ bona emphyteutica Eccleſiæ ſunt redacta ad inſtar allodialium; & ideo in generali inſtitutione bonorum veniunt bona emphyteutica Eccleſiæ, cum de eis teſtator liberè diſponere poſſit. Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 48. *num.* 4. Duran. *dec.* 254. *nu.* 17. *& ſeq.* & vide ſupra *quæſt.* 3. *nu.* 13. ubi quod non habent locum, niſi in Ducatu, & Statu Ferrariæ, prædictæ Conſtitutiones.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis antiqua, non venit ſuo legato generali uſus fructus omnium bonorum, ſed emphyteuſis nova venit, n. 1. *declara, nu.* 8. 9. *&* 11.

Emphyteuſis accepta pacto, & providentia, non venit in generali legato uſus fructus omnium bonorum, n. 2.

Declara, niſi conſtaret de mente teſtatoris, vel ex conjecturis num. 3.

Conjecturæ autem quæ ſint, nu. 4.

Subdeclara, quod hæres tenetur ſervare factum defuncti etiam ſi non poſſet præjudicare filiis, ſi ſimpliciter adivit, ſin autem cum beneficio legis, & inventarij, tenebitur uſque ad congruentem quantitatem, nu. 5.

Hæres, ſi non vult adire hæreditatem, non valebit legatum uſusfructus omnium bonorum in præjudicium comprehenſorum.

Conſenſus Domini directi non requiritur, quando conſtituitur uſusfructus, vel relinquitur, nu. 7.

Æſtimatio an debeatur, quando relinquitur uſusfructus bonorum Eccleſiæ emphyteuticorum, ſi hæres non poſſet bona dare nu. 9. *&* 10.

Emphyteuſis hæreditaria venit in legato uſusfructus omnium bonorum nu. 12.

ACcidit quotidie, quod Mariti relinquunt uxores ſuas uſufructuarias omnium bonorum, &
1 quæritur, An ſub hoc legato generali veniant bona emphyt. Borg. *in tract. de uſuſ. nu* 47. *&* 98. diſtinguit: Aut emph. eſt antiqua, aut nova: ſi eſt antiqua, tunc ex ſimplici legato omnium bonorum, non veniunt bona emphyteutica: Aut verò eſt nova, accepta ab ipſo teſtatore, & tunc veniunt, ubi plures allegat.

Ergo verò melius diſtinguendum puto. Aut eſt em-
2 phyteuſis ex pacto, & providentia; aut hæreditaria. Si eſt ex pacto, & providentia, & tunc dicendum eſt, ſub generali legato uſusfructus omnium bonorum, non venire bona emphyteutica: quia nemo præſumitur de alienis teſtari, & ideo legatum reſtringitur ad id, quod erat teſtatoris legantis: bona enim emphyteutica non dicuntur eſſe propria ipſorum teſtantium, ita Mant. *de conject. lib.* 9. *tit.* 6. *num.* 8. Surd. *dec.* 93. *n* 17. cum aliis ab eis allegatis, & Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 375. *nu.* 2. & hanc eſſe communem opinionem dicit. Craſſ. § *legatum quæſt.* 26. ubi plures cumulat: hanc opinionem tenet etiam Mareſc. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 30. *nu.* 25. qui alios citat idem Mant. *de conject ult. vol. lib.* 7. *tit.* 9. *in fine* ubi allegat dictam *dec.* 375.

3 Declara, niſi conſtaret de contraria mente teſtatoris, ſaltem ex probabilibus conjecturis, cum hæc quæſtio ſit voluntatis, non poteſtatis: quæ voluntas, vel verbis expreſſis, vel ex probabilibus conjecturis probari debet, & eo caſu duntaxat debere intelligi diſpoſitum de re hæredis, quando particulariter diſponitur, ſecus ſi univerſaliter; quia univerſalis diſpoſitio ad res teſtatoris refertur, non autem ad res hæredis. Et quando expreſſit etiam bona emphyteutica, non eſſet dubitandum, quin uſusfructus deberetor. Surd. *dec.* 11. *nu.* 10. *ver.* Doctores loquuntur, & Rot. *d. dec.* 375. *n.* 7.

4 Conjecturæ autem quales eſſe debeant, tradit Ruin. *conſil.* 150. *num.* 13. *& ſeq.* & alij relati per Cavalc. *d. num. ver. quando autem*, & una ex conjecturis eſſet, quando teſtator dixiſſet, quod reliquit eam uſufructuariam omnium, & ſingulorum, & quorumcunque bonorum, & quoquomodo ad ipſum ſpectantium, quæ ipſe teneret, & quoquomodo poſſideret; ſecus ſi dixiſſet omnium, & ſingulorum bonorum ipſius teſtatoris ubicunque exiſtantium: quia per illam dictionem omnium, & quorumcunque non ampliatur diſpoſitio ad bona hæredis, nec ad bona prohibita alienari. Cavalc. ubi ſupra *num.* 105. qui alios allegat.

5 Subdeclara, quia licet ſit ardua quæſtio, an pater poſſit filiis præjudicare in legando, ut diximus *in tit. de cont. emph. quæſt.* 24. & quod extraneo non poſſit legari emphyteuſis dicit Craſſ. *d* §. *legatum quæſt.* 14. *n.* 18. *& d. quæſt* 26. ubi etiam quæritur, An uni filio legari poſſit; Tamen quando ſucceſſor eſt hæres ſimpliciter, tenetur ſervare factum defuncti, uti uſumfructum relictum in bonis ipſius hæredis, ſin autem adivit cum beneficio inventarij, tenetur ſimpliciter, uſque ad congruentem quantitatem, in qua ſucceſſit teſtatori. Craſſ. *d. quæſt.* 26. Borg *ſub eod. n.* 98. qui plures allegat & teſtatur ita fuiſſe judicatum in *ver prædicta.*

6 Si autem hæres nollet adire hæreditatem, in præjudicium venientium ab inteſtato, non poterit teſtator in bonis emphyteut. inſtituere uſumfructum, Anch. Reg. *quæſt.* 19. cum aliis adductis per eundem Borg. *ſub d. n.* 98. ver. ſin autem, quia nec etiam in

vita potuiſſet conſtituere uſumfructum in dictis bonis, niſi duranteejus vita inpræjudicium comprehenſorum.

7 Amplia, quod in iſto caſu non requiritur conſenſus Domini directi, cum duranre adhuc emphyteuſi, per generationem, nulum ei dicitur fieri præjudicium, Bor. 9. *ſub. eod. nu.* 98. *ver. ubi dicunt*, & ibi allegat Clar. §. *emphyteuſis qu*, 15, & Ruin. *conſ* 150. *nu.* 14. *vol.* 3.

8 Declara ſecundo principalem concluſionem, habere locum, quando teſtator haberet alia bona; ſecus autem, ſi non haberet, quia iſto caſu talia bona venirent in hujuſmodi legato, ne legatum redderetur inutile, & inefficax. Cavalc. *eod. tract. num.* 104. ubi plures allegat, hanc opinionem tenentes, & vide infra *quæſt.* 13. *num.* 9.

9 Declara tertiò, quando conſtaret de mente teſtatoris clariſſimè, ex conjecturis; teſtatorem voluiſſe relinquere uſumfructum bonorum emphyteuticorum, tunc hæres teneretur dare dicta bona ad uſufructandum; aut, ſi non poſſet, eorum æſtimationem Afflict. *deciſ.* 44. cum aliis adductis per eundem Cavalc. *ſub. eod: num.* 104.

10 Et licet ſit magna quæſtio, an debeatur æſtimatio eo caſu, quo de feudo Vaſallus, diſponere nequit, & ab hærede præſtanda ſit, & pro utraque parte adſint plures Doctores, & com. opinio ſit, quod in feudo ex

* pacto, & providentia non debeatur, ſed in hæreditario ſic: quam quæſtionem tractar Craſſ. §. *legatum quæſt.* 14. *num.* 22. *ubi num.* 23. tener, quod nec uſusfructus relinqui poſſit, ex com. ſententia; Tamen *num.* 24 reſoluit procedere de jure civili in legato rei alienæ: Sed de jure canonico, licet hinc inde adſit com opin. tamen hæc opinio recepta, quod etiam legatum rei

* Eccleſiæ alienæ à teſtatote ſcienter ſactum, validum ſit, quoad æſtimationem, dicunt Hoſt. Abb. Barbat. Alex. & Jaſ. allegati per eundem Craſſ. ibi *num* 24. Covar. *in cap. filius, de teſt. num.* 5. refert hanc eſſe com. & contrariam non eſſe communem Eccleſiæ valeat, quoad æſtimationem tenet Rot. Macerat. ut per M. Ant. de Amat. *dec.* 39. *nu.* 1. & Menoc. *conſ.* 119. *in fin. lib.* 2.

11 Aut ſumus in emphyteuſis nova, & Cavalc. ubi ſupra dicit, quod veniant bona emphyteutica: ſed nec iſta veuirent ſub generali legato omnium bonotum, quando emphyteuſis eſſet ex pacto, & providentia; quia, ut dictum eſt, ſub generali inſtitutione, nec etiam venirent, neque de eis præſumeretur diſpoſuiſſe, niſi conſtaret de mente teſtatoris. Craſſ. *d.* §. *legatum quæſt.* 26. *in princ.* & diximus etiam ſupra.

12 Aut emphyteuſis eſt hæreditaria, quæ etiam cadit ſub generali diſpoſitione. Rot. *diverſ. parta. deciſ.* 154. & diximus ſupra in præcedenti quæſtione, tunc venit in legaro uſusfructus omnium bonorum, Rot.

* *in d. dec. nu.* 7. & hanc eſſe com. op. reſtatur Craſſ. *d.* §. *legatum qu.* 26. ubi alios de com. atteſtantes allegat, & *qu.* 14. *num.* 21.

Sed ſi teſtator dixiſſet, quod relinquit uſumfructum omnium bonorum ſuorum hæredirariorum, tunc bona emphyteutica non venirent, ſi non eſſent hæreditaria Cavalc. *eod. tractat. num.* 98.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Fæminæ ſuccedunt in emphyteuſi conceſſa pro ſe, & filiis, nu. 1. *contrarium. nu.* 2.

Limita primò, quando conceſſio eſſet facta propter benemerita num. 3.

Limita ſecundò, quando is, qui recepit emphyteuſim, non habebat niſi unicam filiam, & erat in ea ætate, in qua non poterat generare. num, 4.

Limita tertiò, quando adeſſet ſtatutum, vel conſuetudo, quod fæminæ admittantur ad emphyteuſim, nu. 5. *&* 28.

Limita quartò, quando ſequeretur abſurdum, ut quando eſſet data faculta in teſtamento nominandi unam fæminam extraneam. num. 6.

Perſonæ appellatione, venit etiam fæmina; nam iſte terminus eſt communis ad utrunque ſexum, nu. 7.

Limita quintò ſupradictam com. opin. quando à principio conceſſa eſſet fæminæ, vel originem habuerit à fæmina. quia veniunt filiæ fæminæ, etiam nepotes, num. 8. *& idem juris eſt, ſi eſt ſtipulata pro maſcula, & fæmina, ibidem.*

Declaratur dicta limitatio quinta, quando primitus erat conceſſa maſculo, & poſtea reconceditur fæminæ ſub eadem forma verborum num. 9.

Limita ſextò, quando eſſent ſemel vocatæ fæminæ, 10. *declara, num.* 11.

Limita ſeptimò quando eſſent vocati filij, & nepotes, etiam illa adjectione hæredis: nam verbum, hæres, eſt commune, tam maſculo quam fæminæ, quæ limitatio non eſt tuta, num. 12.

Verbum hæres, eſt commune tam fæminis, quam maſculis, nu. 13. *declara, nu.* 23. *&* 24.

Fæminæ veniunt, & ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro hæredibus, eod. nu. & 20.

Fæminæ veniunt, & ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro liberis. num. 14.

Limita octavò pradictam com. op non habere locum, quando dictum eſſet pro deſcendeatibus, quod declara n. 15.

Limità nonò, quando conſtaret ex verbis inveſtituræ voluiſſe vocare etiam fæminas, nu. 16.

Limita decimò, quando dictum eſſet pro filiis uſque ad tertium genus, nam generis appellatione veniunt etiam fæminæ num. 17.

Limita undecimò, quando dictum eſſet pro filiis, & liberis, n. 18. *vel generatione alicujus, vel genere ibi n.* 17. *&* 27.

Conceſſio facta pro ſe, filiis, nepotibus, & liberis an extendatur ad trinepotes, nu. 19.

Limità decimotertiò, quando prima inveſtitura erat etiam conceſſa pro filiabus: quia ſecunda etiam cenſeretur pro fæminis ſtipulata, nu. 21.

Inveſtitura ſecunda regulatur à prima, & ab ea non eſt recedendum, niſi expreſsè ſit dictum, n. 22.

Inveſtitura prima ſi erat facta pro ſe filiis, & deſcendentibus tantum, & poſtea fieret pro hæredibus, illud verbum, hæredibus, intelligeretur pro deſcendentibus, n. 23. *etiam ſi eſſet additum ex ſuo corpore natis, ibidem.*

Emphyteuſis conceſſa aliquibus Comitibus, vel nobilibus uſque in eorum quintam generationem, an filij filiorum nati ex plebeis veniant, nu. 36.

Inveſtitura ſi erat ſolita fieri pro filiis maſculis tantum, ut concederetur pro filiis, & hæredibus, exponeretur pro filiis, & deſcendentibus, nu. 24. *& non venirent fæminæ.*

Limitatur 14. *ſupradictum com opin. non habere locum, quando adeſſet conſuetudo in contrarium n.* 25.

Conſuetudo probari debet per eum, qui eam allegat, n. 26.

Limitatur decimo quinto, quando eſſet facta conceſſio uſque in tertiam generationem, vel tertiam lineam, vel tertiam prolem num. 27.

Limitatur 16. *quando adeſt communis uſus loquendi, quod veniaat fæminæ, n.* 28.

Limitatur 17. *quando dictum eſſet pro ſe, & filiis utriuſque ſexus, num.* 29.

Limit. 18. *quando dictum eſſet pro filiis omnibus. nu.* 30.

Infertur ex his, quod nepos ex filia etiam admittitur, n. 31.

Limit. 19. *quando adeſſet privilegium ſpeciale n.* 32.

Limit. 20. *quando dictum eſſet pro poſteris, nu.* 33.

Limit. 21. *nu.* 34.

Limit. 22. *nu.* 35.

Congruo hoc in loco ponenda eſt illa quæſtio, An in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & filiis, veniant

1 niant filiæ fæminæ? Salic. in l. 7. qu. 12. Cod. de jur. emph. tenet, quod veniant quem ſequitur Dec. in l. fæminæ, num. 108. de reg. jur. Alciat in l. 1. num. 7. ff. de ver. ſign. Soc. jun. conſ. 104. num. 7. lib. 2. Covar. var. reſol. lib. 2. cap. 18. num. 1. Clar. §. emphyteuſis qu. 32. verſ. ſed quid Pinel in l. 3. num. 33. C. de bon. mat. Barbat. in Clem. 1. n. 64. de elect. Valaſc. de jure emph. quæſt. 41. num 3. Vinc. de Franch. dec. 30. hanc etiam opin. videtur tenere Iaſ. in d. l. 2. num. 194. in fine dum ſimpliciter refert Salyc. idem tenet Purp. conſ. 484 numer. 12. Alciat. in l. 1. ff. de ver. ſign. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloſ. 9. num. 181. & 206. Menoch. conſ. 111. num. 57. qui allegat etiã Cravet. conſ. 251. vet. ſed etiam, & Ber. quæſt. 18. qui dicit hanc opin. majorẽ habere æquitatem, & Contrariam, licet ſit magis com. tamen eſſe rigoris plenam, & idem didit Mant. infra citandus, & iſtam opin. defendit Fach. cont. jur. lib. 8. cap. 97.

2 Contrariam ſententiam tenuit originaliter Guid. de Suzar. in leg. veteribus. in princ. ff. de pact. quem multi ſequuti ſunt, ſcilicet Arch. Henric. Boaich. Aret. Rom. Cuman. Barbat. Soc. Veron. Corne. Franc. Jaſ. Rip. Felin. Dec. Ruin. Rub Alex. Marſ. Gozard. Feter. Aot. Gab. Ferd. Loaz. Zoannet. Soc. jun. Bero. Curt. jun. Ceph. Rim. Caſtan. Zuccard. Bald. Dec. in cap. in præſentia numer. 46. de probat. aſſerens hanc eſſe com. opin. & idem aſſerit Jaſ. in leg. ſi quis id quod, numer. 23 ff. de juriſ. omn. jud. hanc etiam refert eſſe com. Clar. dict. quæſt. 32. & quod ſit magis com. tenet Gabr. de ver. ſign. concl. 6. numer. 93. quos omnes enumerat, Rot. diverſ. par. 2. deciſ. 125. in qua deciſione ponuntur rationes, & contrariis reſpondetur. Hanc opinionem frequentiori Doctorum calculo eſſe receptam, in emphyteuſi acquiſita pro ſe, filiis, & nepotibus, filias, & neptes non venire, dicit Corb. de cauſ. privat. ob lin. fin. numer. 6. ubi etiam refert alios de comm. atteſtantes, & Mareſc. var. reſolut. capit. 2 lib. 1. in princ. dicit hanc eſſe magis com. opin. referens alias Rotam ita tenuiſſe plures; & eſt deciſ. Seraph. 604. Et non eſt dubium

* quin hæc ſit magis com. opin. ex dinumeratione Doctorum, Quæ opinio potiſſimum habet locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, in qua ſtricta interpretatio fieri debet, tum propter naturam ſtipulationis; tum etiam, ut minus præjudicium inferatur Eccleſiæ. Rot. in dict. deciſ. 125. numer. 20. Mareſc. dict. capit. numer. 6. qui refert ita tenuiſſe Rot. coram Illuſtriſſimo Card. Plat. in una Sutrina bonorum 9. Decembris 1585. & noviſſimè Rot. par. 5. recent. deciſ. 176. & quod emphyteuſis conceſſa filiis, & nepotibus non intelligatur conceſſa filiabus & neptibus ex filio, magis com. opin. eſſe dicit Mantic de tacit. & ambig. libr. 22. tit. 14. numer 1. & 5. ubi plures alios concordantes citat, licet ipſe contrariam opinionem benigniorem eſſe, & æquiorem putet; & quando fuit conceſſa pro ſe, & filiis, & nepotibus maſculis, uſque in tertiam generationem, non venit nepos maſculus ex fœmina, ut dicetur infra quæſt. 11. & quando fuit conceſſa iis, qui ſunt de generatione maſculina, an veniat filia nata ex maſculo, ibidem, & quod in inveſtitura conceſſa alicui pro ſe, ejuſq; filiis, & nepotibus non veniant fæminæ, tenet Mant. eod. lib. 22. tit. 15. numer. 13. & Mareſc. var. reſol. lib. 1. cap. 2. numer. 5. qui plures cumulat, & multo magis procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ut minus præjudicium Eccleſiæ inferatur. Gab. concl. 6. numer. 111. de ver. ſign. Cantuccius in ſuo Voto, quod habetur deciſ. 125. par. 2. diverſ. Duran. deciſ. 300. numer. 1. Et quando etiam eſt facta conceſſio pro ſe, filiis & nequaquam & ex eo per directã lineã, & maſculinam iam pro deſcendentibus, non veniunt fæminæ. Rot. in deciſ. 125. numer. 5. quæ ſententia non ſolum habet locum in filia primi inveſtiti; ſed etiam in nepte ex filio maſculo ead. deciſ. nu. 6. eſt recepta opinio communiter. Rot. deciſ. 203 numer. 2. par. 2. recent. ubi quod duo copulative requirũtur,

* nempe, quod volens ſuccedere ſit maſculus, & deſcendat ex maſculo, ut late Cantuccius in d. ſuo Voto, ubi de magis com. atteſtatur. Et quando filij ſunt vocati cum qualitate maſculinitatis, clarum eſt, quod fæminæ non ſunt comprehenſæ. Mant. de tacit. lib. 22. tit. 14. numer. 16. Gabr. de verb. ſign. concl. 6. num. 116. præſertim in ẽphyteuſi Eccleſiaſtica. Seraph. deciſ. 1487. num. 2. Cantuccius eod Voto. Et quando ſunt vocati, cum iſta qualitate maſculinitatis, nempe per maſculinã lineam deſcendentibus, iſta qualitas cenſetur repetita, & appoſita reſpectu nepotum, & ad omnes vocatos cenſetur conſiderata qualitas maſculinitatis, & conſequenter excluſio fæminarum, ut in dict. dec. Duran. num. 14. & ratio eſt, ut ibi dicitur numer. 15. quia, niſi intelligeretur qualitas maſculinitatis, etiam quoad nepotes, ſequeretur abſurdum, quod illi eſſent potioris conditionis, quam filiæ primi gradus, ut per Mant. eod. tit. 14. nu. 2.

3 Limitatur tamen iſta communis, & magis communis opinio multis modis; & primo non habere locum, quando conceſſio eſſet facta propter benemerita; quia tunc lata fit interpretatio Dec. conſ. 223. num. 3. Mareſc. d. cap. 2. nu. 7.

4 Limitatur ſecundo, quando is, qui emphyteuſim recepit, tempore conceſſionis, unicam tantum filiam habebat, & erat in ea ætate conſtitutus, in qua veriſimiliter homines non poſſunt generare filios; tunc enim conceſſio facta pro ſe, & filiis, intelligitur etiam de dicta fæmina, poſtquam illud verbum, filiis, in alio non poteſt verificari, ne diſpoſitio ſit ſuperflua. Gabr. d. concl. 6. nu. 97. Menoch. conſ. 588 n. 12. & Vinc. Fuſar. de fideicom ſubſt qu. 311. nu. 41.

5 Limitatur tertiò, quando extat ſtatutum, ſeu conſuetudo, quod fæminæ cum maſculis pariter admittantur ad bona emphyteutica; quia tunc veniunt etiam fæminæ: cum verba contrahentium accipiant interpretationem à ſtatuto, vel conſuetudine. Bart. communiter receptus in leg ut jus jurandi §. ſi liberi ff. de oper. liber. Gab. d. concl. 6. n. 96. Brun. in tract. quod ſtant. maſc. art. 105. Mareſc. d. cap. nu. 10. & vide infra num. 25.

6 Limitatur quartò, quando ſequeretur abſurdum exemplum, ſi in conceſſione data eſſet facultas in caſu obitus ſine filiis, nominandi in teſtamento unam fæminam extraneam; tunc appellatione filiorum veniret etiam filia, ne ſit melioris conditionis fæmina extranea, quam propria filia, ut habetur in dict. deciſ. 123. numer. 33. Gab. ead. concl. 6. numer. 103. Mareſc. dict. cap. numer. 11. & vide ſupra num. 2. & quando data eſt facultas nominandi unam perſonam, poteſt emphyteuta nominare fæminam, quia iſte terminus perſonæ, eſt communis ad utrumque ſexum, & ſic non inerat communis opinio ſupra allegata, quod, quando accepta eſt emphyteuſis pro ſe, & filiis, fæminæ non continentur, & ſi adjectum ſit, quod in defectum filiorum poſſet nominare unam perſonam, intelligitur etiam de fæminis extraneis. Rot. ead. deciſ. 125. num. 36. & 37. & coram Duran. deciſ. 300. num. 19. & 20. ubi dictum fuit, quod non obſtabat, ſi in inveſtitura eſſet dictum, quod inveſtitus haberet facultatem in defectum maſculorum, & lineæ maſculinæ ad tertiam nominationem, videlicet ad vitam ipſius, & ad vitam unius perſonæ per ipſum nominandæ, & ad vitam alterius perſonæ per perſonam nominatam nominandæ, cujus

7 virtute poterat inveſtitus nominare fæminam extraneam; & ideò extraneæ fæminæ eſſent melioris conditionis, quam filiæ, aut neptes: quia magna eſt diſparitas; nam Eccleſiæ nihil intereſt, quod poſſit potius una perſona, quam alia nominari, cum non ideo citius, aut tardius intret devolutio, bene autem Eccleſiæ intereſt, quod fæmina non ſit comprehenſa ſub generatione; quia quatenus ſic deficientibus

aut non extantibus maſculis, non intraret devolutio exiſtentibus fæminis ejuſdem gradus: ſin autem non comprehendantur, non extantibus maſculis, eſt locus devolutioni, etiam quod extent fæminæ. Et in fine illius deciſionis dictum etiam fuit, quod non obſtaret facultas data transferendi emphyteuſim in aliam perſonam, etiam extraneam, uſque ad tertiam illius generationem, ſeu nominationem, quia in caſu illius deciſionis additum erat, ut ſupra: & ideo intelligi debuit eodem modo, id eſt uſque ad tertiam generationem maſculinam, prout fuerat concesſa inveſtito, & per lineam maſculinam tranſlatari; ita ut generatio intelligeretur cum qualitate maſculinitatis, & quod in defectum maſculorum intra tertiam generationem intraret nominatio, ut ſupra, hæc enim eſt vis, & efficacia dictionis, ut ſupra, ut ſit relativa omnium antecedentium, ubi alii allegantur.

8 Limitatur quintò, quando à principio emphyteuſis eſt conceſſa fæminæ; nam poſtmodum, ſi in conceſſione ſit facta mentio de filiis, tunc veniunt
* etiam fæminæ. Rom *conſ.* 367. *col.* 2. Curt. *in tract. de feud* 3. *par. in prima reg.* Rip. qui hanc appellat communem opinionem. *reſp.* 1. *lib.* 1. *num* 74. Gabr. *d. concl.* 6. *num.* 98. & quando emphyteuſis habuit originem à fæmina veniant filiæ fæminæ, etiam neptes, dicunt omnes relati per Corb. *de cauſ. privat. ob lin. fin.* nempe Gozad. *conſ.* 79. *in fine.* Curt. jun. *conſ.* 81. Benint. *dec.* 52. Soc. *in l. cum. num.* 84. *ff. de cond. & demonſtr.* Grat. *conſ.* 110. *num* 27 *vol.* 1. Ferd. Loaz. *in leg. filius familias §. Divi, num.* 68. *de leg.* 1. Tiraq. *in ll. connubialibus l.* 5. *nu.* 26. Cephal. *conſ.* 185. *n.* 26. *lib.* 2. Bero. *conſ.* 120. *n.* 12. *volum.* 2. ubi idem juris eſſe vult, quando emphyteuſis eſt ſtipulata à maſculo, & fæmina, quia, ſicut maſculus ſexum ſuum dilexit. ita pariter fæmina ſexum ſuum dilexiſſe præſumitur. Burſat. *conſ.* 80. *num.* 7. Rol. *conſ* 76 *vol.* 3. Jaſ. *conſ* 17 *col.* 2. *vol.* 4. licet Corb. *à ver. cæterum uſque ad nu* 29. cònetur probare iſtam com. op non eſſe veram, quæ eſt veriſſima, ut per Surd. *dec.* 9. *nu* 12 *& in conſ.* 140. *num.* 25. 26 *&* 29 & Mant. *d. art.* 14 *nu.* 25.

9 Declaratur d. limitatio quinta, ſecundum Corb. ut ſup. *num.* 29. non habere locum, nec includi fæminas, retenta dicta com. opin quando fuiſſet primitus conceſſa maſculo, & modo concederetur fæminæ pro ſe, filiis, & nepotibus, ſub eadem forma verborum; quia ſecunda inveſtitura regulatur, & declaratur, à prima, à qua non eſt recedendum, niſi in ſecunda expreſſè dicatur, ſecundam inveſtituram de communi contrahentium conſenſu, aliter quam ſolitum eſſet, fieri, ut in fortioribus terminis tradit Dec. *conſil.* 193. *numer.* 3 *& conſil.* 119 *num* 4. *& ſeq.* & alios allegat Corb. *ead cauſ numer.* 8 quam limitationem intellige, ut diximus ſupra, *de contr. emph. quæſt.* 34. *num.* 22 in caſu, in quo quæritur, an dicatur nova, vel antiqua inveſtitura, & vide infra *num.* 22.

10 Limitatur ſextò, quando ſemel vocatæ ſunt fæminæ, puta, ſi conceſſio ſit facta pro filiis, filiabuſque, & nepotibus nam appellatione nepotum, comprehenſæ eſſent neptes. Menoch. *conſ.* 111. *num.* 51. & Mareſc. *dict. cap. num* 25.

11 Declara hanc ſextam limitationem habere locum, quando fæmina ſtipulatur pro ſe, & filiis, ex ejus conjecturata mente, ut per Roland. *conſil.* 76. *num.* 6. *libr.* 3 ſecus, quando maſculus eſt ſtipulatus, qui, quando voluit fæminas exprimere, id fecit; ita declarat Seraphin. *dec.* 604 *num.* 7. ubi allegat conſ. Corn. 49 *num* 2. *& conſ* 271. *num.* 10 *libr* 4 & Alexand. *conſ* 45. *numer* 9. *lib.* 7. Et ratio eſt ſecundum Seraphinum: quia apparet, non eſſe mentem diſponentia, comprehendere fæmininum ſub maſculino, & non eſt eadem ratio in nepte, quæ in filia propria; & Rotæ via fuit frigida reſponſio Menoch. *dict. conſil.* 111. *num.* 62. & refert etiam Mareſc. ut ſupra *num* 16.

12 Limitatur ſeptimò, quandò non ſunt vocati filii, & nepotes ſimpliciter, ſed cum adjectione, Hæredis, quo caſu veniunt etiam fæminæ. Alex. *in l. ſed ſi hac, §. liberos, num.* 3 *ff. de in ju-voc.* ſequitur Jaſ. *in leg ſed ſi quis id quod, ff. de jur. omn jud. colum* 5. *& conſ* 115 *colum. fin. volum.* 1. Gabr *dict. concluſ.* 6. *num.* 104 cum aliis adductia per eum, ſequitur Corb. *dict cauſ. numer.* 34. dummodo fæminæ ſint hære-
* des. Clar. *§ emphyteuſis quæſtion.* 32 *ver hac tamen,* ubi de communi teſtatur; & ratio eſt, quia iſte terminus. Hæres, eſt communis, tam fæminæ, quam maſculo. Alexand. ut ſupra Dec. *eod conſil.* 32. Sed hæc limitatio patitur magnam difficultatem: nam Doctores eam tenentes, aut loquuntur, ubi ſtipulatio eſt tantum concepta pro hæredibus, & non pro filiis, ideo nihil mirum, ſi comprehenduntur etiam fæminæ; quia iſte terminus, hæres, eſt communis, tam fæminæ, quam maſculo, ut dictum eſt, & ita procedit, & loquitur, Dec. *d conſil.* 32. & Alexand. *in dict. §. liberos.* & Bero. *quæſtion.* 18. *& conſ.* 93. *num.* 26. *libro* 1. Rimin. jun *conſ.* 44. *num* 20. Soc. jun. *conſil.* 79. *num.* 6. *libr.* 4 & iſte non eſt caſus ſupra poſitus. Aut loquuntur, retenta opinione Bart. *in leg. Gallus §. ſi parente, de liber. & poſthum.* quod quando dicitur filius, & hæredibus, non requiratur utrumque copulative, & ita loquitur Alexand. *in dict. §. liberos.* Jaſ. *in dict. leg ſi quis id quod num.* 25. Gozad. *conſ.* 20 *num.* 7. ſed opinio Bart. eſt communiter damnata. Jaſ *in l* 2. *Cod. de jur emphyt.* Pariſ. qui de com *conſ* 48. *num* 10 *lib* 4 Clar. *§ emphyteuſis quæſt* 37. & de hac te nos diximus *de contr. emphyt quæſt.* 3. *numer* 1. unde ſatis liquet, eos contrarium ſentire, ſi utriuſque qualitatis concurſus re-
14 quiratur. Aut loquuntur in dictione, Liberia, quæ capit ex ſui proprietate maſculos, & fæminas, & ita procedunt dicta per Alex. *conſil.* 80. *num.* 14. *lib.* 1. & conſilia Ruin. allegata per Gabr. *dict. concl.* 6 *nu.* 104. & ita loquitur Dec. *conſ.* 223 *num.* 3. quicquid ſenſerit Menoch. in contrarium, *conſil.* 111. ſupra allegato *numer.* 51. & ita tenuit Rot. ut per Seraph. *dict. dec.* 604. *numer.* 3. *cum ſeq.* & refert etiam Mareſc. *dict. cap.* 2. *num.* 18 quare iſta limitatio non eſt tuta, ut advertit etiam ibi Mareſcot. videndus eſt etiam Mant *dict art.* 14 *num.* 23, ubi videtur tenere op *in dict. § ſi parente*, quod ſcilicet non requiratur utrumque copulativè, & fæminæ comprehenduntur propter illam dictionem, hæredibus.

15 Limitatur octavo, quando dictum eſſet pro filiis hæredibus, & deſcendentibus; tunc fæminæ etiam comprehenderentur, & ſic neptes; quia illud verbum, deſcendentes, comprehendit filias fæminas, & appellatione deſcendentium ſimpliciter ex proprietate ſermonis filiæ fæminæ, & allii per lineam fæmininam deſcendentes comprehenduntur. Fulgoſ. *conſil* 85. *n.* 2. per text. in Auth. *de hæred. ab inteſt § 1. & 2.* in illis verbis, deſcendentium, &c. Gabr *dict concl.* 6. *num* 95. Corb. *dict. cauſ. numer.* 33. cum aliis per eos allegatis, Rot *in recent part.* 5 *deciſ.* 176 *num.* 23. ubi appellatione legitimè deſcendentium, veniunt etiam fæminæ, & quando inveſtitura eſt facta pro ſe, filiis, & nepotibus per rectam Lineam deſcendentibus, comprehendit etiam fæminas. Rot. *deſc.* 424. *par.* 2. *recent.* Gregor. 15. *deciſ.* 383. *n.* 3. *& in Deciſ. Duran.* 295. *n.* 5. & Mareſc. *dict. cap num.* 21. refert, ita judicaſſe Rot. in una Bononien. dévolutionis bonorum 14. Januarij coram Juſto, ubi conceſſio erat facta cum verbis prædictis, & fuit dictum, non obſtare conſ. Curt. jun. 321. *num.* 30. *lib.* 3. & Ceph. 12. *in fine*, quia in inveſtitura, de qua loquitur Curt. non aderat verbum, Hæredibus, & *in conſ.* Ceph. dicebatur de filiis maſculis, propterea defendit,

dit, quod verbum deſcendentibus, reſtringatur ſub eadem qualitate maſeulinitatis: ubi Cephal. *conſil. citato* 12. *vol.* 1. per totum defendit, quod in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſtipulata pro ſe, filiis ſuis maſculis legitimis, & naturalibus, oec non deſcendentibus ſuis, non veniant fæminæ, non obſtaotibus illis verbis deſcendentibus: quia illud verbum, deſeendentibus, regulatur ab illa qoalitate maſculina; & ideò maſculis deficientibus, revertitur ad Eccleſiam. Et in dubio facienda eſt interpretatio ad favorem Eccleſiæ, ne citius emphyteuſis revertatur, ibidem *num.* 10. qui alios refert.

16 Limitatur nono ſi ex aliis verbis inveſtituræ conſtaret, contrahentes voluiſſe vocare fæminas, tune facile receditur à dicta communi, & magis communi opinione, quæ fæminas exclodit: nam ea fundatur in oratione, *leg. veteribus ff. de pact.* quaſi impurandum ſit ſtipulanti, qui legem apertius non dixit, ut tradit Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 9. *num.* 210. quæ ratio ceſſat, ubi ex aliis verbis apparet, ſtipulantem voloiſſe ſtipulationem eoncipere, etiam pro fæmiois. Mareſc. *d. cap. num.* 20.

17 Limitatur decimò, quando in conceſſiooe dictum eſſet pro ſe, & hæredibus uſque ad tertium genus: cùm generis appellatione, & ex proprietate ſermonis, fæminæ etiam contineantur. Tiraq. *ead. gloſ.* 9. *n.* 239. Anch. *conſil.* 44. & tenuit Rota coram Cardinali Platto, in cauſa Sutrina bonorum, 9. Decembris 1587. ut refert Mareſc. *dict. cap. num.* 23. non ubſtante, quod in eo caſu non adeſſet verbum, Hæredibus, & verba, ad tertium genus, immediare eſſent prolata poſt verbum, filiis, & oepotibus, Dec. *in leg. fæminæ, ff. de reg. jur. num.* 66. *& ſeq.* & ſimiliter de dicta deciſione facit etiam mentionem Maot. *eod. lib.* 22. *tit.* 15. *num.* 13. quando conceſſa eſt pro ſe, & filiis; uſque ad tertium genus: & idem dicendum eſt, ſi emphyteuſis conceſſa ſit generationi alicujus, ſeu generi; quia etiam fæminis conceſſa intelligitur, ut infra *num.* 7. Et licet ſit controverſia inter Doctores, an veniant fæminæ, & multi teneot, quod noo, ut Bald. Salyc. Corn. Anch. Aldob. Menoch. Rom. & alii relati per Mant. *eod. tit.* 15. *num.* 1. tamen magia com. op. eſt, quod veniant, & ſuccedant, ut per * eundem Mant. ibi *num.* 9. Craſſ. §. *fideicommiſſum, quæſt.* 15 *num.* 5. Clar. §. *emphyt. quæſt.* 36. & per Vinc. Fuſar. *de fideicomm quæſt.* 329. qui quamplures adducit pro hac opin. & de mag. com. teſtatur: quamvia alios etiam referat contrarium tenentes. Et licet generis appellatione veoiant fæminæ, ut per Tiraq. *loco citato*, & idem poſſet dubitari; quando dictum eſt ad tertiam generationem; tameo ceſſare debet dubitatio, quando verbum generationis in inveſtitura appoſitum eſt ad deſignandum gradum; non autem ad ampliandam vocationem, quam contrahentes ad maſculos per lineam maſculinam deſcendentes verbis expreſſis reſtrinxerunt. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 15. *num.* 15. & Rot. *dec. Duran.* 295. *num.* 17.

18 Limitatur undecimò, quando eſſet dictum pro liberis, vel pro ſe, filiis, nepotibus, & liberis, Anch. *conſil.* 125. *colum.* 1. Alex. *in dict.* §. *liberos*, idem Alex. *conſil.* 80. *col. pen. volum.* 1. Jaſ. *in leg. ſi quis id quod colum.* 5. *ff. de jur. om. jud.* Gozad. *conſ.* 20. *col.* 2. Ruin. *conſ.* 188. *col. pen. vol.* 2. Grat. *conſ.* 64. *num.* 17. *vol.* 2. cum aliis congeſtia per Corb. *de cauſ. privat. ob lin. fin. num.* 43. Rot. *dict. deciſ.* 125. *p.* 2. *diverſ.* Foſar. de *ſubſt. fideicom. quæſt.* 326. & quando cooceſſio facta eſt pro liberis veniant etiam fæminæ, teoent alii relati per Maot. *dict. art.* 14. *num.* 20. ſed ſi eſt conceſſa pro liberis ex linea maſculina deſcendentibus, an filia, quæ ſola eſt ſuperſtes admittatur, Capra allegatus à Mant. *dict. art.* 14. *nu.* 27. dicit, qood ſic. contr. tenet. Paul. de Caſtr. *in leg. maritus, Cod. de procur, num.* 5. ſed vide Mant. *loco citato*. Diſſentiunt ſecundum Gabr. *dict. concl.* 6. *nu.* 102. Alex. *conſ.* 61. *vol.* 1. & Dec. *in leg. fæmina* ſupra allegata ſed mihi videtur eootrarium poſteà ſenſiſſe Dec. ut ibi *num.* 107.

19 An autem cooceſſio extendatur ad trinepotes, quando eſt facta pro ſe, filiis, oepotibus, & liberis videndus eſt Corb. *d. cauſ. num.* 48. & Fuſar. *de ſubſt. fideicom. qu.* 327. *num.* 38. *& ſeq.*

20 Limitatur decimo ſecundò, quando dictum eſt pro * ſe, & hæredibus: nam tunc tranſit ad fæminas, ſicut maſculos, & hæc eſt magis com. opin. ut per Beto. *qu.* 18. Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 32. *ver. hæc tamē.* Seraph. *dict. deciſ.* 604. *num.* 4. & idem dicendū eſt, ſi dictū eſſet, pro ſe, filiis, & hæredibus, Gab. *dict. concl.* 6. *num.* 104. qui alios allegat. Corb. *ead. cauſ. num.* 34. quando eſt conceſſa pro ſe, filiis, nepotibus, & hæredibus, quia illud verbum, hæredibua, comprehendit etiam fæminas, *l. hæredis appellatione, ff. de verb. ſign.* ut ſupra etiam diximus, & Mant. *eod. art.* 14. *m.* 22.

21 Limitatur decimo tertiò, quando eadem res, quæ cōceditur pro ſe filiis, & nepotibus ſimpliciter, alias fuiſſet validè conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibua, & filiabus, & nepotibus: quia ſecunda inveſtitura regolatur, & declaratur à prima: Dec. *conſ.* 185. *& conſ.* 193. & *conſ.* 468. ubi etiam vul ridem eſſe dicendum, ſi in ſecuoda inveſtitura dictum ſit, pro filiis, & nepotibus maſculia tantum, quia prima erat etiam pro fæminis; nam ab antiqois inveſtituris non eſt recedendum, ni- 22 ſi in poſterioribus expreſsè dicatur, quod facta eſt inveſtitura de communi conſenſu, aliter quàm ſolitū eſt fieri; & opinionem Dec. ſequitur Ferrer. *conſil.* 119. Natt. *conſil.* 322. Gozad. *conſil.* 84. Alexand. *conſil.* 9. *volum.* 5. & Ruin. *conſil.* 185. ubi inquit: verba inveſtituræ intelligi debent ſecundum naturam primæ, & òmnia in illa intelliguntur reperta: & idem voluit Rolaod. *conſ.* 67. *num.* 5. *& 6. volum.* 1. Ceph. *conſ.* 27. *volum.* 1. Burſat. *conſil.* 122. *numer.* 17. *volum.* 1. & quod ſecunda inveſtitura intelligatur facta ſecundùm primam, niſi expreſsè de communi conſenſu mutatio eſſet facta; quia in nova conceſſione ſemper cenſetur excepta qualitas præcedentia inveſtituræ, ſequitur Corb. *de cauſ. numer.* 8. *&* 10. & quod io veſtitura ſequens non poſſit alterare primam in præjudicium Eccleſiæ, vel alterius, Cavalc. *deciſ.* 36. *numer.* 215. *par.* 2. Mant. *eod. lib. tit.* 35. *numer.* 35. *& ſeq.* ubi declarat, oiſi in renovatione aliqua oova qualitas ſit adjecta: quia tunc nova conceſſio, & inveſtitura cenſeretur; ſed vide, quæ diximus *de contr. emphyt. quæſt.* 34. *num.* 22. ubi declaratur, quando adjecta eſſet nova qualitas, forma, vel conventio. Et prior inveſtitura tanquam radix, & fundamentum aliarum debet obſervari: Mantic. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 21. *in princ.* qui plures cumulat; licèt loquatur io feudo, & à primo non videtur receſſum, niſi manifeſtè apparear contradictio, & maximè ſi prior in poſterioribus explicitè, vel implicitè ſit repetita; veluti ſi dictum fuerit, viſia proximis inveſtituris. Nec eſt veriſimile Vaſallum voluiſſe remittere pacta ſibi utilia, quæ in priori inveſtitura continentur, & ideò priori inveſtituræ, oon debet intelligi fuiſſe renunciatum, niſi neceſſitatis ratio id perſuadet. Mantica *citato loco numero* 2. *& ſequen.* Neque etiam primæ inveſtituræ videtur derogatum, niſi expreſsè hoc actum ſit, præſertim ſi ſit conditionalis, ut puta, ſi dictum ſit, ſi juſtè, & rationabili et petierit, ſe dicto nomine inveſtiri; quia nec juſtè, rationabiliter quia petit ſub diverſa forma à primia inveſtituris, inveſtiri. Unde ſequeos inveſtitura præſumitur facta ſecundum conditiones primæ, & ſic in dubio credendum eſt, poſteriores inveſtitura cum prioribus convenire. Quare omoes poſteriorea inveſtituræ ad primam ſont intelligendæ, & ſic poſterior inveſtitura ſecundum priores declaratur Mant. ibidem *num.* 3. qui alios refert.

Declara tamen, quod ſi tenor antiquæ inveſtituræ

non appareat, niſi per relationem factam in poſteriori, adhuc illa ſeruari debet; ſed ſi ptior inveſtitura ad quam facta eſt relario, non invenitur, & ex ea diverſiraa poſſit proban, ſtandum eſt poſterioribus inveſtituris, ut vulgò receptum eſt, quod intelligirur, niſi in poſterioribus clarè ſit inſertus, alioquin nunquam poſſet locum obtinere Mant. *eod. loco numer.* 9. *& ſeq.*

Declara etiam, quod dictum eſt, poſteriores inveſtitutas, recipere interpretationem à priori, intelligitur Primo, ut procedat in his, quæ dubia videri poſſunt; non autem in iis, quæ apertè cootradicunt, ſi poſterior inveſtitura facta ſit ab eo, qui hanc habet poteſtatem. idem Mant. *dicto loco numer.* 12. Secundò intelligitur, ut habeat locum, niſi in renovatione inveſtituræ adjecta ſit nova qualitas; quia tunc nova dicitur conceſſio, ut *in eod. tit. numer.* 13. tenet. Mant. qui alios citat, & dixi ſupra *de contrah empb, quæſt.* 34, *numer* 22. Tertiò intelligitur, quod poſterior ioveſtitura à priori declaratur, quando eſt magis dilucida, ſed ſi prior ſit generalis, illa recipit interpretationem a poſteriori, quæ apertiùs loquitur, veluti ſi in priori feudum fuerit coocellum alicui, & hæredibus, vel deſcendentibus, & in poſteriori ſit conceſſum feudum hæredibus, vel deſcendentibus maſculis: nam ſimiliter intelligitur feudum conceſſum in priori, quia hæc eſt etiam interpretatio juris ſeudorum. Mant ut ſupra *numer.* 14. Quartò declaratur, quod inveſtitura à priori, non intelligitur diſcrepare, niſi contineat res diverſas, & verba non poſſint aliam recipere interpretationem, Idem Mant. *eod. loco nu.* 15. ubi allegat Hier. Gabr. *conſil* 69 *nu.* 38. *lib.* 2. Quintò intelligitur, ut poſterior inveſtitura à priori recipiat interpretationem, & quando ambæ factæ ſunt inter eaſdem perſonas, & loquuntur de eodem genere; diverſum eſt, ſi poſterior inveſtitura ab alio facta ſit, vel de diverſo genere loquatur: nam & ſi inveſtituræ diverſi generis ab eodem factæ ſint, & poſterior habeat potiora jura, debet prævalere, veluti ſi idem Dominus primum inveſtituram fecit puram, & abuſivam, hoc eſt ſine rei traditione, deinde faciat aliam puram cum traditione poſſeſſionis: hæc enim potior habetur idem Mant. ut ſupra *nu.* 16. *& ſeq.* Sextò poſteriori inveſtitura recipit interpretationem à priori, niſi ſit alterius tenoris, & facta ſit ex conſenſu eorum quorum intereſt, ut per eumdem *eod. tract. lib.* 23. *tit.* 20. *num.* 22. Sed ſi errore, & calliditate eorum quorum intereſt id factum ſit, priori inveſtitoræ fides adhiberur, ut per Doctores quos refert idem Mant *d. tit.* 21. *nu.* 18. & poſterior inveſtitura præſumitur erronea. ſi ſit alterius tenoris: Princeps enim præſumitur circumuentus, niſi daretur ſcientia officialium Cameræ, ex quibus prodeunt inveſtituræ. Unde ſi communi conſenſu fuerit receſſum à priori inveſtitura, poſteriori ſtandum erit, niſi error, vel metus probetur, ut per Doctores ibidem allegatos per Mant. & vide etiam ſupra *de contr. emphyt. quæſt.* 9. *nu.* 20. *& qu.* 34. *nu.* 22 *& ſupra nu.* 9.

Infertur ex hac limitatione, quod ſi prima inveſti-
* tura erat facta pro ſe, filiis, & deſcendentibus tantùm, & fieret poſtea pro hæredibus ſimpliciter, vel pro filiis, & hæredibus, cenſeretur conceſſa ſecundum naturam primæ conceſſionis; & illud verbum, hæredibus, exponeretur pro filiis, & deſcendentibus ex præſumpta mente contrahentium, quæ colligitur ex natura primæ conceſſionis. Bero *in cap. in præſentia nu.* 395. *de probat.* Afflict. *deciſ.* 195. *nu.* 5. ubi inquit, quod ſecunda inveſtitura, quæ erat pro ſe, hæredibus, ex ſuo corpore natis, intelligitur pro ſe; & hæredibus, abſque illis verbis ex ſuo corpore, ut in prima inveſtitura, refert Corb. *ead. cauſa num.* 8.

24 Infertur etiam, quod ſi Eccleſia eſt ſolita concedere pro ſe filiis, & nepotibus maſculis tantum, uſque in tertiam generationem, ut in hac inſigni Abbatia S. Crucis de Saxovivo ſolitum eſt, & concederetur pro ſe, & filiis, & hæredibus illud verbum; hæredibus exponeretur pro filiis, & deſcendentibus durante dicta tertia generatione maſculina tantum, ex preſumpta mente contrahentium, quæ colligitur ex conſuetudine, & conceſſionibus aliorum; quia Prælatus non poteſt contra formam ſolitam concedere in emphyteuſim Corb. qui alios citat *ead. cauſ. num.* 29. facit etiam pro hec opinione, quia verba ſtipulationum à conſuetudine recipiunt interpretationem. Imol. *in cap. potuit de locat. num.* 69. Felyn. *in cap. cum M. Ferrarienſis de Conſt. colum* 3. cum aliis relatis per eundem Corb. ibi *numer.* 30. quod fœminæ non compreheodantur in emphyteuſi Eccleſiaſtica; licet dicatur pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, ſed maſculi tantum, quando prima conceſſio fuit facta pro ſe, filiis, & deſcendentibus maſculis legitimis, & naturalibus, ſecundum primordialem naturam; quia aliter intelligenda eſſet contra naturam contractus, & induceretur alteratio in ſubſtantialibus Bero. *conſ.* 100. *num.* 14. Bece. *conſ.* 101. *num.* 16. Rot. Lucenſ. *dec.* 48. ubi hæc materia diſcutitur.

25 Limitatur decimoquartò non habere locum, ubi adeſt conſuetudo generalis Dominis, vel Eccleſiæ, concedentis ſub hac ſtipulatiooe pro ſe, filiis, & nepotibus, filias, & neptes admittere; quia iſto caſu verba ſtipulationis à conſuetudine interpretationem, & declarationem recipiunt, & ſecundum eandem conſuetudinem intelliguntur Imol. *in dict. capit. potuit de locat. num.* 60. Felyn. *in dict. cap. M. Ferrarienſis num* 6 Bero. *conſ.* 97. *volum.* 1. *num.* 1. Corn. *conſil.* 199 *num* 54 *volum.* 2. Ruin. *conſ.* 151. *num.* 9. Menoch *conſ.* 111. *num.* 60. *volum.* 2. Mant. *citato tit.* 14. *num.* 24. Et quando in loco adeſt conſuetudo, ut fœminæ, cum maſculis deſcendentes ab inveſtito admittantur, tenet Clar. *§. emph. quæſt.* 28. *in fine*, obi dicit recurrendum eſt ſemper ad conſuetudinem Civitatis, in qua conceſſio eſt facta, ſecundum illam judicando non errabis: illa enim præcipue eſt attendenda, ſequitur Rot. ut *in dec. Duran.* 295. *in fine.*

26 Sed qui allegat iſtam conſuetudinem, probare debet. Dec. *conſil* 483 *num.* 28. Soc. jun *conſil.* 65 *num.* 36 *vol.* 1. Corn. *conſil.* 83. *col.* 5. *vol* 4 Alexand *conſil,* 67. *vol* 7 *num.* 1. Maſcard. *de probat concl.* 423. *num.* 19 *& ſeq. vol.* 1. Honded. *conſil.* 31. *num* 48. *par.* 2. Corb qui alios refert *de cauſ priv. ob lin. fin. num.* 30. & hanc conſuetudinem allegans, illam probare debet. & etiam neceſſe eſt, ut probet, quod vigeret tempore contractus, quando ſcilicet res fuit in emphyteuſim conceſſa Menoch. *conſil.* 111. *numer.* 37. *volum.* 2. & idem Corb. *citato loco.*

27 Limitatur decimoquintò, quando eſſet dictum pro ſe, filiis, & nepotibus, uſque in tertiam generationem: quia tunc filiæ, & nepotes comprehenduntur, Corn. *conſ.* 233. *vol.* 4. *col.* 1 Fulgoſ. *conſ.* 131. Capr *conſ.* 51. *inter conſ.* Corn *n.* 3. *v.* 3. Bald. *in l.* 2 *n.* 7. *Cod. de jure emphyt.* quia licet fœminæ non veniant nomine filiorum, & nepotum; tamen ratione verbi adjuncti Gerationis veniunt. Cornel. *dict. conſ* 233. Et idem dicendum eſt, ſi fiat conceſſio pro ſe, filiis, & nepotibus uſque in ejus tertiam lineam, vel ejus tertiam prolem: quia verbum, Linea, tam maſculos, quam fœminas continet Corb. *de cauſa privat. ob lin. fin num.* 40 Fuſar. *de fideicom. ſubſt.* 346. *in prin.* cum aliis per ipſos congeſtis. & appellatione. Prolis, fœminæ continentur idem Corb. *nu* 39. *&* 40. *ead. cauſ.* & Fuſar. *qu.* 335. *num.* 5. ubi etiam dicitur, quod idem tenendum eſt de progenie & ſi caſus occurrat, recurre ad eum, ubi adſunt declarationes, & præſertim, an veniant deſcen-

deutes

dentes ex fæmina appellatione Lineæ, & quod fæminæ,& deſcendentes ab eis veniant, quando eſt vocata generatio, Fuſar. qu. 329. ubi plures cumulat, licet contrarium multi teneant, quod nepos ex fæmina non admittatur, neque ab ea deſcendentes: ſed teſtatur, quod magis com. opinio ſit, quod veniant, numer. 3. & quando eſt facta conceſſio pro ſe, & filiis, uſque in tertiam generationem, quod in ea ſuccedat nepos ex filia, tenet Marian. Socin, Sen. ut refert Clar. §. emph. quæſt. 36. in principio Corn. conſ. 219. numer. 6. lib. 2. Tiraq. de ret. lign. §. 1 gloſ. 9. numer. 241. Bero. conſil. 120. numer. 34. lib. 2 Menoch. conſil. 111 numer. 55. Alex. conſ 61. num. 9. ſic ſuecedunt filiæ fæminæ, & deſcendentes ex eis. Mantica dict. art. 14. nu. 26. & quod fæminæ, & maſculi deſcendentes, ex eis veniant, & comprebendantur. Gabr. conſ. 69. nu. 9. lib. 2. Menoch. conſ. 111. nu. 55. Mant. eod. lib. 22. tit. 15. nu. 13. & ſeq

28 Limitatur decimoſextò, quando in loco, ubi contractus celebratur emphyteuticia, adeſt communis uſus loquendi, ut filiorum, & nepotum nomine, etiam filiæ, & nepotes intelligerentur; nam tunc cenſerentur vocatæ. Corb. qui multa allegat pro iſta opinione ibid. num. 40.

29 Limita decimoſeptimò, quando dictum eſſet, pro ſe, filiis, & nepotibus utriuſque ſexus: nam tunc filiæ, & nepotes comprehenderentur. Rim. conſ. 473. num. 9. Burſar. conſ. 63. num 11. Rol. conſ. 84. nu. 14. vol. 4 & Corb. ibidem nu 53.

30 Limita dicimo octavò, quando dictum eſſet, pro ſe, omnibus filiis, & nepotibus; quia adjectio nominis univerſalis, omnis, facit, ut etiam fæminæ includantur, Corb. ibidem numer. 50. cætera videnda ſunt in dicta concl. 6. Ant. Gabr. & apud Fuſar. de ſubſt. fideicom. qu. 311.

31 Infertur ex prædictis limitationibus, quod in caſibus, in quibus admittuntur fæminæ, nepotes ex fæmina etiam ſuccedent, Marian. Soc. in quodam ſuo conſilio, quem ſequitur Corn. conſ. 219. lit. G. lib. 2. Clar. §. emphyteuſis, quæſt. 36. in princ. Valaſc. de jur. emph. quæſt. 41. num. 5. & Fuſar. de ſubſt. fideicom. quæſt. 326. num. 2. ubi plures cumulat; & vide ſupra nu. 27.

32 Limitatur 19. quando adeſſet ſpeciale privilegium, ut eſt in Civitate Cæſenæ; Innoc. Octavi, inquo cavetur in contractibus emphyteuticis debere admitti, & in eis comprehendi fœminas maſculis non extantibus, ut eſt deciſ. Ludoviſ. 33. & ibi Add. ubi extenditur etiam, ſi dictum ſit cum dictione tantum taxativa.

33 Limita 20. quando conceſſio eſſet facta pro poſteris: quia poſterum appellatione liberi continentur. Mant. citato art. 14. nu. 21.

34 Limita 21. quando conceſſio facta fuit à fæmina; verba enim debent intelligi ſecundum conditionem perſonæ loquentis. ita ſentit Pet. de Anch. in conſ. 339. nu 6. ſequitur Jaſ. in l. ſed ſi hac, §. liberos n. 1. ver. limita ff. de in jus voc. Gozad. conſ. 79. nu. 15. Curt. jun. conſ. 181. nu. 1. Rol. conſ. 76. nu. 21. lib. 3. Decian. conſ. 46. nu. 68. lib. 2. Menoch. conſ. 111. nu. 51. & ſeq. Mant. d. art. 14. nu. 25.

35 Limita 22. quando emphyteuſia eſt conceſſa à Principe laico: quia ejus beneficia largiſſime ſunt interpretenda, Bald. in l. 2. nu. 7. C. de jur. emph: & ibi Jaſ. nu. 167. Alex. conſ. 61. nu. 8. lib. 1. Mant. d. art. 14. in fine.

36 Sed ſi emphyteuſis concedatur aliquibus Comitibus, vel nobilibus, uſque in eorum quintam generationem, an filii filiarum nati ex plebeis includantur; hanc dubitationem movet Bald. in l. 2. nu. 7. C. de jur. emph. & Mant. d. art. 15. in fine. ubi vide.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Maſculi, & fæminæ ſimul admittuntur in emphyteuſi, recepta pro maſculis, & fæminis, nu. 1.

Ratio ponitur, n. 2. Fallit ſtante ſtatuto, vel conſuetudine quod extantibus maſculis fæmina non ſuccedat, nu. 3.

Fallit, quando emphyteuſis eſt accepta pro conſervanda agnatione, num. 4.

Una determinatio reſpiciens plura determinabilia, debet uniformiter determinare, n. 2.

Copula, &, omnes copulatos pro virili vocat. ibidem

Maſculi exiſtentes in 2. gradu præferuntur fæminis exiſtentibus in primo, & quomodo intelligatur, n. 5.

Statutum excluſivum fæminarum, an habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, nu. 6.

SI emphyteuſis recipiatur pro ſe, & filiis maſculis, & fœminis, an ſimul maſculi, & fæminæ admit-
1 tantur? Reſpondeo, quod admittuntur ſimul, & hæc
* eſt recepta ſententia Bart. in l. jus jurandi §. ſi liberi nu. 5. ff. de oper. liber. Salyc. in l. 2. quæſt. 17. Cod. de jur. emph. & ibi Jaſ. nu 187. Imol. in cap. potuit, de locat. in fine. Valaſc. de jur. emph. quæſt. 41. num. 4. ratio eſt, quia maſculi, & fæminæ eadem ratione vocantur, ergo æqualiter ſuccedere debent cum maſculis. Ceph. conſil. 511. num 4. & ob vim copulæ Et cujus natura eſt omnes copulatos pro virili vocare. Peregr. de fideicom. art. 17. nu. 3. Fuſar. de ſubſt. fideicom. quæſt. 379 num 5. cum ſeq. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 18. n. 20. ubi reſp. ad cap. 1. §. quin etiam Eſpiſc. vel Abb. in uſibus feud.

3 Fallit, quando adeſſet ſtatutum, vel conſuetudo, quod extantibus maſculis filia fœmina non ſuccedat. Bart. in dict. § ſi liberi. Covar. lib. 2. var. reſol. cap. 18. ver. ſecundò conclude, colum. 3. Alex. in leg. hæredes mei §. cum ita: nu. 7. ff ad. Trebel. Zanch. in dict §. cum ita par. 9. num. 24. qui alios allegat, nam tunc maſculi præferuntur fæminis, & idem dicendum eſſet, ſi diceretur pro filiis utriuſque ſexus, ubi plures citat; Et quod prius ſint vocati maſculi, ſtante prædicto ſtatuto, & in defectum maſculorum cenſeantur vocatæ, eſt com. opinio,
* ut per Soc. jun. conſ. 71. numer. 11. lib. 1 Peregrin. de fideicom. art. 27 num 24. cum aliis pluribua adductia per Fuſar. dict. quæſt. num. 11. uſque ad 14. licet numer. 15. alios citet tenentes contrariam opin. ſed num. 16. dicit primam eſſe com. & vide ſupra quæſt. 2. hoc eod. tit. & ideò deficientibus maſculis fæminæ admittuntur. Mant. qui infinitos congerit pro hac opinione de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 8. n. 19. ubi numero 22. extendit locum habere in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & lib 22. tit 17. numer. 23. pro qua videnda eſt omnino quæſt. 22. de diverſ qu. emph. ubi an hoc ſtatutum valeat, & infra num. 6. niſi expreſſè conſtet de voluntate concedentis, & acquirentis, quod ſit facta pro ſimultanea admiſſione illorum, ut tenet Rot. in dec. Buratti 838. & ibi Add. ubi reprobatur diſt. Bald. & aliorum in litt. A. Et concluſio prædicta, quod ſtantibus maſculis, fæminæ non ſuccedant, ſtante dicto ſtatuto, habet locum etiam, ſi conceſſio eſſet facta pro ſe, filiis maſculis, & fæminis, vel pro ſe filiis, & nepotibus utriuſque ſexua Honded conſ. 54. n 6. & 7. 8. & 9. qui multos cumulat, etiam de com. atteſtantes, reprobata opinione Dec. conſ 208. facientis differentiam inter ſtipulationem ſactam pro maſculis, & fæminis, & filiis, & nepotibus utriuſque ſexus, in qua maſculos, & fæminas pariter admitti arbitratur; quia ejus diſtincto communiter damnatur,

tur, & utroque caſu maſculi præferuntur fæminis, quæ opinio ſuit approbata à Rot. ut *in dict. deciſ.* 838. *numer.* 2. Et habet locum, etiam ſi ſtatutum non diſponat expreſsè de bonis emphyteuticis, quia non agitur de comprehenſione ſub diſpoſitione ſtatuti, ſed de voluntate acquirentis, volentis ſe conſirmare cum ſtatuto, vocando prius maſculos, & ſucceſſivè illis deficientibus fæminas, & per hanc rationem ita in emphyteuſi eti-
* am Eccleſiaſtica communiter teneri, affirmat Decian. *conſ.* 30. *num.* 43. *lib.* 3. & Rot. coram Cavaler. *dec.* 583. *num.* 9. Add. *in d. dec.* 838. *num.* 15. Declaratur tamen, quando maſculi ſuccedere nolint, vel non poſſit Buratr. *ead. dec. nu.* 11.

4 Fallit ſecundò, quando ex inveſtitura, & verbis ejus appareret, emphyteuſim acceptam fuiſſe pro conſervanda agnatione: nam viget eadem ratio, quæ eſt ſtante prædicto ſtatuto, ut in feudo tenet Alexand. *in leg. quod dicitur numer.* 24. *ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ.* 139. *numer.* 2. & alii allegati per eundem Fuſar. *dict. quæſt.* 10.

5 Illud etiam ſciendum eſt, quod maſculi exiſtentes in ſecundo gradu, præferuntur fæminis exiſtentibus in primo, quando verba inſtrumenti hoc ſignificant, ut ſi dictum ſit, præferendo ſemper maſculos. Mant. *eod. tit. num.* 33. Unde maſculi deſcendentes per ſexum fæmininum, ex veriſimili mente contrahentium, debent fæminis præferri, ut ſi dictum ſit, Uſque in tertiam generationem maſculinam, & fæmininam, ſaluo ſemper, quod maſculi debeant præcedere fæminas; defunctis omnibus maſculis deſcendentibus ex linea maſculina; ſuperſtitibus filiabus, & nepte unius, & nepotibus maſculis ex altera earum debent præferri. idem Mant. *eod. tit. numer.* 34.

6 An autem prædictum ſtatutum excluſiuum fæminarum propter maſculos habeat locum in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, diximus *de contrah. empſ. quæſt.* 38. *numer.* 7. & licet com. opin. ſit, quod habet locum etiam in emphyteuſi Eccleſiaſtica, tamen Rot. tenet contrarium, ut per Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 447. *numer.* 17. ſed de hoc *in tit. de var. quæſt.* 9. 22. vide.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Nepos maſculus ex filia non ſuccedit in emphyteuſi accepta pro ſe, & filiis maſculis, pro ſe, & deſcendentibus virilis ſexus, vel per virilem ſexum, nu. 1. *contr n.* 2.

Sed hæc eſt opinio ſingularis, & contra com. Decl. ut ibi. quando fæmina eſt nata ex maſculo, & conceſſio eſt facta, iis, qui ſunt de generatione maſculina.

Emphyteuſis conceſſa pro maſculis, & maſculis deficientibus pro fæminis, maſculi unius colonelli, vel lineæ præferuntur fæminis alterius colonelli n. 3. *contr. n.* 4.

Procedit non ſolum, quando emphyteuſis eſt conceſſa duobus quo caſu quilibet cenſetur ſtipulatus pro ſuis deſcendentibus; ſed etiam, quando eſt conceſſa uni pro ſe, & ſuis deſcendentibus maſculis, & fæminis cum prælatione maſculorum, num. 5.

Sed ſi dictum ſit deficientibus maſculis pro una fæmina natu majori, an filia primi inveſtiti ſit comprehenſa, numer. 7.

Et ſi dictum ſit pro una fæmina tantum, de qua intelligitur, num 8.

Emphyteuſis ſive feudum aſſignatum uni in diviſione; donec extent aliqui de linea ipſius, alii non ſuccedunt in eo; etiam ſi ſint proximiores, nu. 6.

SUcceſſivè quærendum eſt, An emphyteuſis accepta pro ſe, & filiis maſculis, vel pro ſe, & deſcen-
1 dentibus virilis ſexus, vel per virilem ſexum, ſuccedat nepos maſculus ex filia fœmina? Spec. *in §. nunc aliqua, quæſt.* 146. *de locat.* dicit, quod non, & hanc eſſe communem opinionem tenet Jaſ. *in l. gallus §. nunc de lege num.* 20. *ff. de lib. & poſth.* Grat. *conſ.* 129. *num.* 16. *lib.* 2. & ratio eſt, quia concedens habuit reſpectum ad lineam maſculinam tantum; & ideo neque fœminæ, neque maſculi ex eis deſcendentes ſunt admittendi. Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 36. *ver. pone*; & præſumitur recepiſſe pro conſervanda emphyteuſi in agnatione. Corne. *in l.* 1. *num.* 21 *Cod. de cond inſer.* Tiraq. *de primog. quæſt.* 13. *num.* 8 *in fine* Mareſcot. *var. reſol. cap.* 145. *lib.* 2. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 15. *nu.* 15. *& tit.* 14. *nu.* 8. idem Mant. *lib.* 23. *tit.* 17. *n.* 9. *eod. tract.* quando dictum eſſet pro maſculis deſcendentibus, & quando habita fuit ratio conſervandæ agnationis, & idem eſſet dicendum, ſi emphyteuſis fuiſſet conceſſa iis, qui ſunt de generatione maſculina; tunc enim nati ex fœmina non admittuntur, quia non ſunt de generatione maſculina: ſed tamen in hoc caſu filiæ natæ ex maſculis continentur, etiam ſi recipiens emphyteuſim prætulerit generationem maſculinam Capra *conſ.* 82. *num.* 8. Mant. *citato loco nu.* 16. ſed vide infra *qu.* 25.

2 Diſſentit Valaſc. *de iur. emph. quæſt.* 41. *n.* 5. tenens, quod etiam nepos ex fœmina veniat, niſi in caſu, quando eſſet conceſſa pro conſervanda agnatione, & familia; ſecus, quando eſſet conceſſa maſculis, ad rei emphyteuticæ meliorem culturam; niſi aliud ex inveſtitura colligatur. Et idem credit, ſi accepta ſit pro ſe & deſcendentibus virilis ſexus; ſecus ſi per virilem ſexum, ſed ejus opinio eſt contra communem, prout com. appellat primam op. Grat. *conſ.* 120 *num.* 16. *lib.* 2. Syl. Ald. *conſ.* 3. *lib.* 2. Mant. *eod. lib. tit.* 16. *num.* 7. ubi putat Clar. erraſſe in eo, quod dicit; non eſſe differentiam, utrum quis acceperit emphyteuſim pro ſe, & deſcendentibus ſuis virilis ſexus, vel per virilem ſexum; nam per virilem ſexum, etiam filis deſcendit, & virilis ſexus poteſt etiam eſſe, qui ex filia deſcendit: & ideo hæc quæſtio ſit intelligenda, cum quis accepit emphyteuſim pro ſe, & deſcendentibus maſculis: nam ſi dicatur pro deſcendentibus per virilem ſexum, dubium non eſt; quin nepos maſculus ex filia ſit excluſus, quia non deſcendit per virilem ſexum, ſed fæmininum; *l. lege* 12. *tab. ver. hujus itaque legis, Cod. de leg. hæred. & §. vetuſtas inſt. de hæred. quæ ab Inteſt. deſ.* Bald. *in d. §. nunc de lege*, & alii per ipſum citati, & ibi late defendit, quod ſi non fuerit habita ratio conſervandæ agnationis, maſculi deſcendentes ex fæminis non excludantur, & dicit hanc op. tenere Ruin. *conſ.* 49. *&* 120. *lib.* 1. Alciat. *conſ.* 5. *lib.* 8. *&* 104. *lib.* 9. & Syl. Ald. *conſ. ſupracit.* ut videre eſt apud eum *d.*
3 *tit.* 16. *num.* 110. *&* 21. vide tamen infra *qu.* 25.

Sed quid ſi dictum fuit, pro maſculis, & maſculis deficientibus pro fæminis; an maſculi unius colonelli præferantur fœminis alterius colonelli. Anch. *conſil.* 259. tenet quod ſic. Corne. *conſ.* 263. *lib.* 1. & alii relati per Fuſar. *qu.* 379. *nu.* 4.

4 Contrarium, quod non inducatur reciproca de Linea ad Lineam, & ſic maſculos unius lineæ non excludere fæminas alterius Lineæ, tenuerunt Paul. de Caſtr. *conſ.* 434. *lib.* 2. Cornel. *conſ.* 230. *lib.* 3. Socin. *conſ.* 227. *lib.* 2. Rol. *conſ.* 100. *num* 24 *lib.* 1. Ceph. *conſ.* 17. *num.* 28. Dec. *conſ.* 24. *num.* 10. *lib.* 1. cum aliis relatis per Fuſar. *ead. quæſt. num.* 45. & procedit etiam, quando plures, & eorum maſculi, & fæminæ deſcenſive, & reciproce ſunt vocati cum prælatione maſculorum, quia intelligitur, ut donec extant maſculi, aut fæminæ unius lineæ, non admittantur maſculi alterius lineæ. Pereg. *conſ.* 37. *n.* 7 *lib.* 3. cum aliis relatis per eundem Fuſar. *ead. qu. nu* 51.

Quod

Digitized by Google

5 Quod procedit, non tantum, quando à principio emphyteuſis eſt conceſſa duobus, quo caſu quilibet cenſetur ſtipulatus pro ſuis deſcendentibus; ſed etiam quando principio conceſſio facta eſt vn, pro ſe, & deſcendentibus ſuis maſculis, & fœminis cùm prælatione maſculorum; nam donec extant maſculi, vel fœminæ vnius ex deſcendentibus primi inveſtiti, non fit tranſitus ad aliam Lineam, *cap.* 1. *de nat. ſucc. feud.* Socin. Sen. *in leg. ſi cognatis in fine, ff. de reb. dub, & conſil.* 249. *volum.* 12. *& conſ.* 19. *numer.* 6. *lib.* 1. Rimin. ſen. *conſ* 166. *numer.* 10. *lib.* 1. Cach. *dec. Ped.* 23, *num.* 34. ubi dicitur, quod quando in aliqua diſpoſitione eſt dictum, rem aliquam de hærede in hæredem tranſire debere, vel de deſcendente in deſcendentem in infinitum; tunc quamdiu ſupereſt aliquis de vna Linea, ſemper portio aſcendentis vnius Lineæ ad talem deſcendentem tranſit: licet alterius Lineæ alij in pari, vel proximiori gradu ſint. qui plures allegat, & idem Fuſat.
6 *ead. queſt. numer.* 49 & Natt. *conſ.* 22. ponit exemplum, quando feudum eſt aſſignatum vni in diuiſione donec ſupereſt aliquis de Linea illius, alij tranſuerſales, etiam ſi ſint proximiores, excluduntur, ut eſt tex. clarus *in cap.* 1. ſupra dicto; ſed quando em-
7 phyteuſis eſt Eccleſiaſtica, & ſucceditur ordine ſucceſſiuo, ſi eſt ſtipulata pro ſe, filiis, & nepotibus, aliter dicendum erit, vt de hoc diximus ſupra *hoc eod. titul. quæſt.* 2. *numer.* 17. *& ſeq.* Vnde dicit Mant. *numer* 36. loco infra citando, quod fœminæ ejuſdem Lineæ multum enim refert, an unus & idem ſit, qui emphyteuſim acquiſiuit, an duo pro ſe, & filiis maſculis, & non exiſtentibus maſculis pro fœminis: nam priore caſu donec ſupereſt alius deſcendens maſculus ex uno, vel ex pluribus, fœmina admitti non poteſt. Poſteriore autem caſu ſi unus ex duobus inueſtitis deceſſerit ſuperſtite filia, ac fratre, vel ejus filios maſculo, eius filia admittitur excluſis aliis maſculis collateralibus: quia præſumitur voluiſſe prius proſpicere ſuis filiis, ſive maſculis, ſive fœminis.

Sed ſi emphyteuſis fuerit ab Eccleſia conceſſa filiis maſculis his verbis, & finita Linea maſculina pro una fœmina natu maiori, & grandiori familiæ, an filia primi inueſtiti intelligatur comprehenſa? vid. eſt Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 18. *nu* 29.
8 Et ſi concedatur pro ſe, filiis, & nepotibus maſculis, & deficientibus maſculis pro vna fœmina tantum, de qua intelligatur? idem Mant. *citato loco nu.* 31.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa, ſi eſt priuata, tranſit ad omnes hæredes, & idem ſi eſt conceſſa à Civitate, ſi eſt Eccleſiaſtica tranſit ad tertiam generationem ſolum, n. 1.

Emphyteuſis conceſſa pro filiis ſimpliciter, finitur ſi eſt Eccleſiaſtica, finita generatione recipientis, ſi eſt privata, non finitur, nu. 2. *ſed vide ibi.*

Emphyteuſis perpetua conceſſa pro ſe, & filiis quo tempore finiatur, num. 3.

Quid ſi conceſſa ſit filiis, an nepotibus conceſſa videatur. num. 4. *& quid ſi tempore conceſſionis non erant concepti. num.* 5. *& quid ſi fiat conceſſio pro ſe, filiis, & nepotibus, an de pronepotibus intelligatur. nu.* 6. *an autem de nepotibus ex fratre. num.* 7.

QUæro modo, An emphyteuſis ſimpliciter conceſſa, nulla facta mentione filiorum, neque he-
1 redum tranſeat ad filios, & deſcendentes, & ad hæredes? Diſtinguendum eſt. Aut conceſſa emphyteuſis à laico, & eſt ſecularis; & tunc veniunt omnes hæredes, etiam extranei: quia ſicut cætera bona cenſentur. Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 28. Valaſc. *de iur. emph. quæſt.* 39. *nu.* 11. & ideo intelligitur perpetua. Angel. *in Auth. de non alien. §. emphyteuſim.* Bal. *in* 2. *nu.* 6. *C. de jur. emph.* & ibi Iaſ. *n.* 160. *ver. in puncto.* Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 9. *num.* 3. & hæc eſt com. op. ut teſtatur ibi Clar. & refert ibi Mant. & idem dicendum eſt, ſi eſſet conceſſa à civita-
* te; Spec. *de locat. §. nunc. aliqua, nu.* 7. & Mant. *citato loco.* Aut eſt conceſſa ab Eccleſia, & tunc cenſetur conceſſa filiis, & deſcendentibus, uſq. ad tertiam Generationem dumtaxat. juxta formam *§. emphyteuſim* Auth. *de non alien.* Clar. *d. q. in princ.* & Valaſc: *eod. nu.* 11. ubi allegat *conſ. Anan.* 84. *col.* 1. & nos de hac re etiam diximus *de cont. emph. q.* 12. *in fine*, & idem Mantic. *eod. lib. tit.* 12. *num.* 6. *& tit.* 17. *in princ.* & quod cenſeatur facta uſque ad tertiam Generationem, ſi ita fieri conſuevit, tenet Iaſ. *in l. certi conditi. num.* 17. *ff. ſi cer pet.* idem Mant. *eod: tractat. libro* 3. *tit.* 9. *num.* 44.
2 Sed dubium eſt, quo tempore emphyteuſis prædicta finiatur: & rurſus diſtinguendum eſt; Aut eſt conceſſa à privato, & non finitur; quia talis emphyteuſis de ſui natura tranſitoria eſt etiam ad extraneos hæredes; Aut eſt conceſſa ab Eccleſia, & tunc finitur finita generatione recipientis Clar. *d. §. q.* 42. *in fine*, ubi atteſtatur de com. op. Et idem dicendum eſt, ſi
* eſſet recepta pro ſe, & hæredibus: quia ſi eſt recepta à privato, abſoluta hæreditaria: & ideo non finitur cum generatione emphyteutæ, ut ſupra diximus; ſi vero ab Eccleſia ſit conceſſa, non tranſit ad extraneos hæredes; ſed finitur ſimul cum generatione recipientis. Clar. *d. q.* 42. & hæc eſt com. op. ut ibi at-
* teſtatur Clar. ſed idem Clar. *dict. quæſtion.* 28. *in princ. ver. bene verum eſt*, dicit, quod diſtricto jure verior eſt opin. quod emphyteuſis Eccleſiaſtica ſi ſimpliciter conceſſa nulla facta mentione filiorum, nec hæredum finiatur cum perſona accipientis, per text. rotundum (dicit ipſe) *in d. §. emphyteuſim*; verum à com. non ſit recedendum: & idem dicit Affl. in Prælud. feudi, ſcilicet, quod ſit perſonalis. Verum quod intelligatur in tertiam generationem, tenet Bal. *in c.* 1. *de uſu Mediol num.* 2. *& in l.* 2. *nu.* 6. *C. de jur. emphy.* & Jaſ. ibi *num.* 160. *ver. & ita reſpondet.* Covar. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 17. *ad finem* Caputaq. *dec.* 302. *p.* 1. & Mant. *loco citato n.* 5. hanc op. defendit; & vide, quæ diximus *de cont. emp. quæſt.* 12. *n.* 3. Add. Purp. *in conſ.* 484. *n.* 14. qui dicit, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica præſumitur contracta in tertiam generationem, primi recipientis perſona computata.

Sed ſi eſſet emphyteuſis perpetua, conceſſa pro ſe,
3 & filiis, tranſit ſolummodo ad deſcendentes, juxta tenorem conceſſionis; non autem tranſit ad extraneos, nec facienda eſt differentia, An conceſſa ſit pro ſe. & filiis hæredibus; quia licet illa qualitas hæredibus, anjecta verbo, filiis, operetur, quod emphyteoſis non poſſit tranſire ad filios, niſi etiam ſint hæredes recipientis; tamen quantum ad hoc propoſitum, paria ſint, quod conceſſa ſit pro ſe, & filiis, vel pro ſe, & filiis, & hæredibus, vel pro ſe, & deſcendẽtibus, & hæredibus, vel hujuſmodi; nam in iis caſibus nunquam tranſit ad extraneos hæredes, ſive ſit emphyteuſis privata, ſive Eccleſiaſtica. Clar. *d. q.* 28. *ver primus caſus.*

Quid autem, ſi conceſſio fiat pro ſe, & filiis ſimplici-
4 ter, An nepotibus conceſſa videatur? Et dicendum eſt, quod ſic, ut per Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 11. qui hanc opinionem pluribus argumentis tuetur.

Contrarium tenet Salycetus *in l.* 2. *C. de ju. emph. num.* 3. quod ſcilicet nepotes non veniant. Bar *in l. liberorum num.* 10. *&* 11. *de ver. ſign.* Imol *in l. quod dicitur, n.* 12. *de verb. ob.* Alex. *conſ.* 128. *n.* 12. *lib.* 1. *& conſ.* 17. *nu.* 1. *cum ſeq. lib.* 5. Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 191. & melius *in l. gallus §. inſtituens. ff. de lib. & poſt.* & hæc eſt magis, com. op. dicit Mant *an. d. tit.* 12. *in princ.* licet ipſe contrarium teneat. Honded. *conſ.* 54. *n* 42. *li.* 1. præcipiuum enim fundamentum

iſtius

* iſtius opinionis eſt: quia in contractibus appellatione filiorum non veniunt nepotes, ut per Gab. *de ver. ſign. conc.* 1. *num.* 64. & præd. op. Salyc. tenent alij relati per eundem Gab. ead. *conc. num.* 65. ubi hanc eſſe com. op. profitetur, & Cavalc. *dec.* 36. *num.* 303. *par.* 2.

5 Et ſi fuerit conceſſa pro ſe, & filiis, & nepotibus, ipſi nepotes ſunt admittendi; quamvis tempore, quo emphyteuſis fuit conceſſa, non erant concepti. Bar. *in l. item Prætorſf. de ſuis & leg.* Ruin. *conſil.* 162. *numer.* 16: & 18. *lib.* 1. Menoch. *conſil,* 1. *num,* 193. & Mant. *eod. loco in fine.*

6 Sed ſi ſit conceſſa filiis, & nepotibus, Ah pronepotes
* ſuccedant, & de illis intelligatur, Communis opinio eſt, quod de pronepotibus intelligatur, & ipſi ſuccedant: quia pronepotes ſunt propriè nepotes. Bar. *in d. l. gallus* §. *inſtituens n.* 2. *de l. & poſth.* Alex. *conſ.* 125. *n.* 11. *ver. & primo non obſtat lib.* 5. Ruin. qui etiam hanc com. appellat. *conſ.* 166. *n.* 8. *lib.* 1. Rip. *reſp.* 7. *nu.* 11. *de ſubſt. vol.* 2. & Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 13. *ſub. n.* 1.

7 An autem conceſſa intelligatur nepotibus ex fratre? Diſtingue ut facit Mant. *eod. tit. num.* 2. ex ſententia Bal. & aliorum; Aut qui ſuſcepit emphyteuſim, habet nepotes ex filiis: & de ipſis intelligendum; Aut non habet filios, nec nepotes, ex filiis, ſed ex fratre: tunc de illis intelligatur, & ſequitur Imol. *in cap. non ſine num.* 2. *de arbit.* & Mant. ut ſupra diſtinguendum: Aut ſit mentio de nepotibus una cum filiis, & intelligitur de nepotibus ex filiis: Aut ſit mentio de fratribus, & nepotibus, & intelligitur de nepotibus ex fratre, niſi communis uſus aliter ſe habeat: Aut ſit mentio ſimpliciter de nepotibus, & tunc de nepotibus ex filio intelligatur ex propria ſignificatione.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis hæreditaria relinqui poteſt jure legati, & titulo inſtitutionis, vel alio titulo lucrativo, etiamſi adeſſet prohibitio de non alienando, & quot requirantur, ut valeat, & an ſolvi debeat laudemium Domino. n. 4.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, vel conceſſa pacto, & providentia, an legari poſſit, vel titulo inſtitutionis relinqui, vel alio titulo lucrativo, n. 2. remiſſivè.

Legatum factum de dono, quam teſtator poſſidebat partim jure proprio, & partim emphyteutico, partem quam jure proprio poſſidebat, legaſſe cenſetur, n. 3.

Legato fundo emphyteutico, teſtator legaſſe ſolum cenſetur jus, quod habet, licet morte periturum, ut nec etiam æſtimatio debeatur, n. 5. amplia; num. 6. amplia; num. 7. limita num. 8. limita, num. 9.

SÆpè evenit in facto, quod bona emphyteutica in teſtamento relinquuntur: quæritur, an jure lega-
1 ti, titulo inſtitutionis, vel alio titulo lucrativo poſſint relinqui Domino irrequiſito? Et ne confuſè procedamus, prout vidi apud Doctores, diſtinguendum eſſe puto: Aut enim ſumus in emphyteuſi merè hæreditaria, accepta à privato, vel ab Eccleſia (ſecundum ea, quæ diximus *in Præl quæſt.* 15. *nu.* 18. *& de cont. emph. quæſt.* 1. *n.* 8. *& ſequentibus, in illa quæſt. An emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad extraneos hæredes*): Et poteſt cuicumque legare, donari, & titulo inſtitutionis relinqui, vel alio titulo lucrativo; ita com. teneri dicit
* Cald. *conſ.* 6. *de locat.* hanc etiam dicit eſſe com. op. Alex. *in l. ſi patroni in fine ff. ad Trebel.* hanc quoque eſſe magis com. opin. dicit idem Alex. *conſ.* 189. *num.* 13. *lib.* 2. cum aliis allegatis per Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 15. *in princ. & quæſt.* 28. *ver. tertius caſus:* ubi dicit, quod in hoc nulla eſt controverſia. Surd *dec* 93. *in prid.* Sim. de Præt. *de inter. ult. vol. fol* 378 *nu.* 8. Rot. Rom. *in recent. par.* 1. *dec.* 261. quæ loquitur de emphyteuſi privata: & habere locum tenet etiam, ſi in inveſtitura adeſſet prohibitio de non alienando: quia debet intelligi per viam contractus, non in ultima voluntate: vel quod debet intelligi de primo acquirente, quod non poſſit alienare, quando non eſt facta mentio de hæredibus, *n.* 1. & 3. & de hoc etiam diximus ſupra *tit. de cont. emph. quæſt.* 24. *nu.* 1. *& ſeq.* & de hac materia, quando eſt prohibita venditio, vel alienatio, ſive fiat per copulam, ſive prohibitus eſt alienare ſimpliciter, videndus eſt Fuſar. *de ſubſt. q.* 712. *num.* 3. & 13. ubi abunde reperies: Et declara, quod licet poſſit diſponere in ultima voluntate: tamen non poterit diſponere ad favorem loci pij, aut Eccleſiæ, quia de jure eſt prohibita alienatio in eas, & concurrit duplex prohibitio legis, & hominis, & ſi ceſſat unum impedimentum, non ceſſat liud, ut eſt dec. Rotæ in recol. per Paul. Rub. *dec.* 211. *n.* 20, *cum aliis ſeq.* ubi etiam dicitur *n.* 28. *& ſeq.* quod prohibitus legare, nec etiam poteſt hæredem inſtituere ex ſententia multorum.

2 Aut ſumus in emphyteuſi Eccleſiaſtica, vel accepta ex pacto, & providentia, & tunc dic, ut diximus *in d. q.* 24.

3 Sed, ſi teſtator haberet domum, partim jure proprio & partim jure emphyteutico, & ſimpliciter legaret, eam partem tantum legaſſe intelligeretur, quom jure proprio poſſidebat. Mant. qui alios allegat. *de conject. lib.* 9. *tit.* 1. *nu.* 24. ſed ſi legavit teſtator omnes domos, in hoc legato veniret etiam domus emphyteutica. Natt. *conſ.* 117. *in principio.* Sim. de Præt. *de inter. ult. volunt. fol.* 389. *n.* 34.

4 Sed advertendum eſt, ſecundum Clar. *in d. qu.* 15. *ver. arbitror,* quod quinque requiruntur, ut donatio, legatum, vel inſtitutio valeat. Primum, ut non fiat in perſonam, in quam, vel de jure communi, vel in conventione ipſa res emphyteutica prohibita ſit alienari. Secundum, ut nulla ſubſit fraus contra Dominum. Tertium, ut donetur, vel legetur res ipſa, tanquam emphyteutica: non autem pleno jure, alias enim eſſet quodammodo velle privare Dominum jure ſuo: & ideo caderet emphyteuta à re emphyteutica. Quartum, ut priuſquam transferat poſſeſſionem rei donatæ in donatarium, requirat Domini aſſenſũ, qui tenetur illum præſtare, modo donatarius ſit habilis, & idoneus ad ſolvendum, & promittat Domino ſolvere canonem, & dicit, quod in hoc omnes concordant, & idem tenet Jaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. nu.* 68. & Surd. *dec.* 220. *n.* 54. & quod debeat eſſe idoneus ad ſolvendum, & non inimicus: requiritur etiam, ut legatarius, vel inſtitutus pro confirmatione emphyteuſis, & præſtatione conſenſus ad novam inveſtituram ſolvat laudemium, Spec. *in tit. de locat. qu.* 114. licet non firmet: ſed hoc firmat Jaſ. *in d. l. fin. n.* 50. Red. *de reb. Eccl. non alien. quæſt.* 11. *de laudem. n.* 13. *car.* 385. & idem Clar. ut ſupra: ſed de hoc videnda eſt *q.* 6. *de laudem.*

5 Infertur ex prædictis, quod ſi quis habet fundum in emphyteuſim, eumque legaverit, cenſetur ſolum legaſſe jus, quod habet, licet morte legantis periturum: adeo quod non debeatur, neque æſtimatio. Alber. *in l. ſervum,* §. 1. *de leg.* 1. Soc. *conſ.* 109. per totum & hæc eſt com. op. Sim. de Præt. *de inter. ult. vo-*
* *lunt. lib.* 4. *fol.* 475. ubi plures cumulat, & Caroc. *dec.* 31. *n.* 7. Mant. *de conject. li.* 9. *tit.* 1. *n.* 18. ubi plures atteſtantes de com. citat. Gomez. *cap.* 12. *n.* 1. *ſub. nu.* 15. *var. reſolv.* Quod Mant. citato loco reſtringit. ver. ſed Ruin. & num. ſeq. quando conſtaret de mente teſtatoris, & vide ibi. Infertur, etiam ſi teſtator legavit fundum emphyteuticum, & canon non fuit ſolutus à teſtatore, & poſtea Eccleſia declaravit caducitatem, legatario nihil debetur. Mantic. *eodem num.* 18.

6 Amplia habere locum, ſive teſtator ſciverit, ſive ignoraverit, jus ſuum eſſe morte periturum, ut nec etiam æſtimatio debeatur. Craſſ. §. *legatum quæſt.* 14. *n.* 12. ubi plures allegat atteſtantes de communi,

& magis

4 & magis com. licet ipſe, ac Vaſq. ab eo allegatus cont.
teneant: ſed dicit non eſſe recedendum à communi,
quemadmodum etiam Caroc. *d. dec. num.* 10. data ſci-
entia recedit: quia res aliena ſcienter legari poteſt,
conſtito de voluntate teſtatoris, ut etiam tenet Manţ.
eod. tit. num. 16. *& ſeq. ubi n.* 21. dicit, quod illud jus,
quod habuit teſtator, ſi ad hæredem tranſeat, rem
ipſam legaſſe intelligitur: hoc idem tenet Craſſ. *d.* §.
*legatum q.*14.*n.*12.*ver.item procedit.*& Caroc.*d.dec.n.*10.

7 Amplia habere locum etiam, ſi fiat legatum con-
junctæ perſonæ, Soc. jun. *conſ.* 74. *n.* 74. *vol.* 1. Gomez.
var. reſol. tom. 1. *c.* 12. *nu.* 15. idem Graſſ. *d.* § *legatum
q.* 14. *ſub. nu.* 12. ſupra allegato, & Caroc. *d. dec. n.* 10.

8 Limita, niſi contrarium appareret de mente teſta-
toris: tunc enim non cenſetur legatum ſimpliciter
jus, morte finiturum; ſed abſolute: nec eſſet locus
diſpoſitioni *l. quod in rerum, de legat.* 1. & Caroc. ibi
ponit aliquas conjecturas.

9 Limita ſecundò, niſi legatum redderetur penitus
inutile, Dec. *in l. ſemper, n.* 3. *ff. de reg. jur.* Cravet.
conſ. 208. *n.* 4. Menoch. *de præſ.* 107. *n.* 23. Caroc. *d.
dec.* Facit pro hac limitatione: quia ſi teſtator dum
legat uſum fructum ſuorum bonorum, & non habet
niſi bona emphyteutica, tali caſu, ne legatum red-
deretur inutile, venirent etiam bona emphyteutica,
Per. Gerard, *ſig.* 35. Tiraq. *de retr. ct. ling.* §. 15. *Gloſ.
n.* 17. Cavalc. *de uſuf. num.* 104. de quo etiam ſupra
eod. tit. q. 8. *n.* 8.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Emphyteuta ſi ingrediatur Monaſterium incapax bonorum emphyteuticorum, revertitur ad comprehenſos, vel ad Dominum, ſi ibi profeſſionem fecerit, n. 1. *&* 5.

Ampliatur habere locum, etiam ſi factus ſit Epiſcopus, quia non poterit recuperare emphyteuſim, n. 6.

Ampliatur ut nec æſtimatio debeatur, n. 17.

Monaſterium Fratrum Capucinorum Minorum de obſervantia, & Monialium S. Claræ primæ regula, eſt incapax bonorum, n. 2.

Monaſterium Monialium S. Luciæ de Fulgineo commendatur, num. 3.

Hæres gravatus, ſi ſine filiis deceſſerit, ſi ingrediatur Monaſterium incapax, ſtatim ſubſtitutus admittitur, n. 4.

Emphyteuta ſi ingrediatur Monaſterium capax bonorum, ſi emphyteuſis eſt hereditaria, quæ tranſeat ad extraneos heredes; tranſit in Monaſterium perpetuò, n 7.

Et an teneatur ſolvere laudemium ibidem, amplia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quando conceſſio eſt facta cum ſolemnitatibus, num 8.

Cont. tenet Burſat. ſed com. eſt contra ipſum ibidem, declara nu 9. *Amplia n.* 12.

Eccleſia dicitur manus mortua, & quarè, n. 10.

Emphyteuſis accepta pro ſe, filiis, & nepotibus, aut pro ſe, & deſcendentibus, per ingreſſum Monaſterii emphyteuta, Monaſterio acquiritur revocabiliter. quia ſolum durante vita emphyteuta remanet, deinde ad comprehenſos, vel ad Dominum revertitur n. 13. *&* 17.

Feudum acquiſitum pro ſe, filiis, & nepotibus, vel pro ſe. & deſcendentibus, per ingreſſum Monaſterii, Monaſterio acquiritur, durante vita ingredientis, deinde revertitur ad Dominum, vel ad comprehenſos, num. 10. *&* 12.

Monaſterium, an habeatur loco filii, n. 15.

Emphyteuſis tranſit in Monaſterium ſed eccleſia poteſt intra biennium revocare, ſecundum unam opinionem; & à qua die incipiat, n. 16.

DIſputatio eſt frequens, & utilis, ſi emphyteuta
ingrediatur Monaſterium, an bona emphyteutica
tranſeant in Monaſterium, an vero revertantur ad
Fulgineus de Jur. Emph.
comprehenſos in inveſtitura, vel ad Dominum. Et ut
ordinatè procedamus, diſtinguendum eſt. Aut emphy-
teuta ingreditur Monaſterium, quod eſt omnino in-
1 capax bonorum in communi & in particulari, ut ſunt
Monaſteria Fratrum S. Franciſci Capucinorum, &
eorum, qui Minorum de Obſervantia vocantur, eſt
2 tex. *in cap.* 4. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. & in cap. exiit,
de ver. ſign. in* 6. Honded. *conſil.* 62. *num.* 18 *vol.* 1. &
Monaſteria Monialium primæ regulæ S. Claræ, ut in
regula ejuſdem Sanctæ, cap. 8. & in Chronicis S. Fran-
ciſci de vita S. Claræ, cap 19. in quarum numero ſunt
3 Sanctimoniales Monaſterii S. Luciæ Civitatis meæ
Fulgineæ, quæ in arcta, & vera paupertate vivunt,
& quarum ſanctitas ubique eſt nota, ut habetur etiam
in Chronicis ejuſdem S. Franciſci par. 2. & ſi in eis em-
phyteuta profeſſionem fecerit pro mortuo habetur, &
ejus mors æquiparatur morti naturali Mantic. *de conject.
lib* 11. *titul.* 7 *numer.* 8. ubi plures allegat, & alios
cumulat. Corb. *de cauſ. privat. ob mor. civil. in princ.*
Sicut ergò per mortem naturalem emphyteutæ, em-
phyteuſis redit ad Dominum, ſi non adſit alius ex
inveſtitura vocatus; ita redit per mortem civilem, ob
ingreſſum Monaſterii omnino incapacis bonorum.
* Rom. qui hanc opinionem com. appellat, licet loqua-
tur de ſucceſſionibus in hæreditate, *conſil.* 296. *ver.
ſecundò quia*; Et pro hac opinione multum facit recepta
4 illa ſententia, quod, ſi quis gravatus fuerit, ſi ſine fi-
liis deceſſerit, & gravatus, non ſuſceptis liberis ingre-
* diatur Monaſterium, bonorum incapax, & ibi pro-
feſſionem fecerit, ſtatim ſubſtitutus admittitur, non
expectata morte naturali, Mantic. *d. num* 8. qui plures
atteſtantes de com. citat, & infinitos cumulat Honded.
conſil 62. *numer.* 37. & 10. *vol.* 1. Craſſ. §. *fideicommiſſum
quæſt.* 40. *in fine* & noviſſimè Vinc. Fuſar. *de fideicom.
ſubſt.* qui omnes nominatim, hanc communem ſen-
tentiam tenentes refert, *quæſt.* 430. *à num.* 11. uſque
in finem ubi etiam *numer.* 9. recenſet contrariam ſen-
tentiam ſequentes, quam ipſe quoque amplectitur *num.*
20. ſed ejus opinio eſt contra communem.

5 Declaratur prima opinio, quod emphyteuſis non
revertatur ad Dominum directum, quando adſunt alii
comprehenſi in inveſtitura, proximiores, ad quos
ſecundum ejus tenorem debet reverti, ut ſupra
diximus.

6 Ampliatur habere locum, quamvis emphyteuta,
qui ingreſſus eſt Monaſterium, incapax bonorum, &
ibi profeſſionem emiſerit, poſtea factus ſit Epiſcopus,
& capax bonorum, quia non poterit recuperare em-
phyteuſim jam devolutam ad alios comprehenſos, vel
ad Dominum directum, ut per Doctores allegatos
per eundem Corb. *ead. cauſ. n.* 3.

7 Aut Monaſterium eſt capax bonorum; & tunc ſub-
diſtingue. Aut emphyteuſis eſt recepta pro ſe, & hæ-
redibus extraneis, ut ſupra *de cont. emph. quæſt.* 1. &
tunc emphyteuta, per ingreſſum Monaſterii, Monaſte-
rio acquirit perpetuo irrevocabiliter, Bar. *in Auth. in-
greſſi, in* 2. *lect. num.* 37. *ver. quæro ergo, extra Gloſ. C.
de S. c. Sanct. Eccl.* Anch *conſ.* 165. *n.* 35. *vol.* 1. Bero, *in
c. in præſentia de probat n.* 406 Corb. *dicta cauſ. num.*
5. & opinionem Bar. ſequitur Rot. ut per Butat. *dec.*
394. *n.* 5. ibi Add. & Peltram. *in add. ad dec. Greg.* 15.
520. *ſub. litt. D poſt medium*, & Maurus Burg. *de laud.
inſp.* 55. *nu* 16. & non tenetur Domino ſolvere laude-
mium, quando ingreſſus eſt Monaſterium cum cæteris
bonis, ut per eundem Burg citata inſp. ſed quando
ingreſſus eſt cum ſola emphyteuſi, vid infra *de laud.
quæſt.* 13.

8 Amplia habere locum, etiam in emphyteuſi Eccle-
ſiaſtica. Bar. *in d. Auth. ingreſſi*, & Bero. *conſ.* 83. &
94. *nu.* 8. & 10. *vol.* 1. ubi de com. teſtatur, ut refert
Corb. *ead. cauſ. n.* 4. & *ſeq. d. dec.* 394. *eod n.* 5. quæ
loquitur in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Quod intelligen-
dum eſt, quando conceſſio eſt facta cum ſolemnita-
tibus requiſitis, ut diximus *in d. quæſt.* 1. *de cont.*

* iſtiue opinionis eſt: quia in contractibus appellatione filiorum non veniunt nepotes, ut per Gab. *de ver. ſign.conc.* 1. *num.* 64. & præd. op. Salyc. tenent alij relati per eundem Gab. ead. *conc. num.* 65. ubi hanc eſſe com. op. profitetur, & Cavalc. *dee.* 36. *num.* 303. *par.* 2.

5 Et ſi fuerit conceſſa pro ſe, & filiis, & nepotibus, ipſi nepotes ſunt admittendi; quamvis tempore, quo emphyteuſis fuit conceſſa, non erant concepti. Bar. *in l. item Prætorſſ. de ſuis & leg.* Ruin. *conſil.* 162. *numer.* 16. & 18. *lib.* 1. Menoch. *conſil.* 1. *num.* 193. & Mant. *eod. loco in fine.*

6 Sed ſi ſit conceſſa filiis, & nepotibus, An pronepotes
* ſuccedant, & de illis intelligatur, Communis opinio eſt, quod de pronepotibus intelligatur, & ipſi ſuccedant: quia pronepotes ſunt propriè nepotes. Bar. *in d. l. gallus §. inſtituens n.* 2. *de l. & poſth.* Alex. *conſ.* 125. *n.* 11. *ver. & primo non obſtat lib.* 5. Ruin. qui etiam hanc com. appellat. *conſ.* 166. *n.* 8. *lib.* 1. Rip. *reſp.* 7. *nu.* 11. *de ſubſt. vol.* 2. & Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 13. *ſub. n.* 1.

7 An autem conceſſa intelligatur nepotibus ex fratre? Diſtingue ut facit Mant. *eod. tit. num.* 2. ex ſententia Bal. & aliorum; Aut qui ſuſcepit emphyteuſim, habet nepotes ex filiie: & de ipſis intelligendum; Aut non habet filios, nec nepotes, ex filiis, ſed ex fratre: tone de illis intelligatur, & ſequitur Imol. *in cap. non ſine num.* 2. *de arbit.* & Mant. ut ſupra diſtinguendum: Aut ſit mentio de nepotibus una cum filiis, & intelligitur de nepotibus ex filiis: Aut ſit mentio de fratribus, & nepotibus, & intelligitur de nepotibue ex fratre, niſi communis uſus aliter ſe habeat: Aut ſit mentio ſimplicitet de nepotibus, & tunc de nepotibus ex filio intelligatur ex propria ſignificatione.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis hæreditaria relinqui poteſt jure legati, & titulo inſtitutionis, vel alio titulo lucrativo, etiamſi adeſſet prohibitio de non alienando, & quot requirantur, ut valeat, & an ſolvi debeat laudemium Domino, n. 4.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, vel conceſſa pacto, & providentia, an legari poſſit, vel titulo inſtitutionis relinqui, vel alio titulo lucrativo, n. 2. *remiſſivè.*

Legatum factum de dono, quam teſtator poſſidebat partim jure proprio, & partim emphyteutico, partem quam jure proprio poſſidebat, legaſſe cenſetur, n. 3.

Legato fundo emphyteutico, teſtator legaſſe ſolum cenſetur jus, quod habet, licet morte periturum, ut nec etiam æſtimatio debeatur, n. 5. *amplia; num.* 6. *amplia; num.* 7. *limita num.* 8. *limita, num.* 9.

SÆpè evenit in facto, quod bona emphyteutica in teſtamento relinquuntur; quæritur, an jure lega-
1 ti, titulo inſtitutionis, vel alio titulo lucrativo poſſint relinqui Domino irrequiſito? Et ne confuſè procedamue, prout vidi apud Doctores, diſtinguendum eſſe puto: Aut enim fumus in emphyteuſi merè hæreditaria, accepta à privato, vel ab Eccleſia (ſecundum ea, quæ diximus *in Pral quæſt.* 15. *nu.* 18. *& de cont. emph. quæſt.* 1. *n.* 8. *& ſequentibus, in illa quæſt. An emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad extraneos hæredes*): Et poteſt cuicumque legate, donari, & titulo inſtitutionis relinqui, vel alio titulo lucrativo; ita com. teneri dicit
* Cald. *conſ.* 6. *de locat.* hanc etiam dicit eſſe com. op. Alex. *in l. ſi patroni in fine ff. ad Trebel.* hane quoque eſſe magis com. opin. dicit idem Alex. *conſ.* 189. *num.* 13. *lib.* 2. cum aliie allegatis per Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 15. *in princ. & quæſt.* 28. *ver. tertius caſus:* ubi dicit, quod in hoe nulla eſt controverſia. Surd *dec* 93. *in prid.* Sim. de Præt. *de inter. ult. vol. ſol* 378 *nu.* 8. Rot. Rom. *in recent. par.* 1. *dec.* 261. quæ loquitur de emphyteuſi privata: & habere locum tenet etiam, ſi in inveſtitura adeſſet prohibitio de non alienando: quia debet intelligi per viam contractus, non in ultima voluntate: vel quod debet intelligi de primo acquirente, quod non poſſit alienare, quando non eſt facta mentio de hæredibue, *n.* 2. *&* 3. & de hoc etiam diximus ſupra *tit. de cont. emph. quæſt.* 24. *nu.* 1. *& ſeq.* & de hac materia, quando eſt prohibita venditio, vel alienatio, ſive fiat per copulam, ſive prohibitus eſt alienare ſimplieiter, videndus eſt Fuſar. *de ſubſt. q.* 712. *num.* 3. *&* 13. ubi abunde reperies: Et declara, quod licet poſſit diſponere in ultima voluntate: tamen non poterit diſponere ad favorem loci pij, aut Eccleſiæ, quia de jure eſt prohibita alienatio in eae, & concurrit duplex prohibitio legie, & hominis, & ſi ceſſat unum impedimentum, non ceſſat liud, ut eſt dec. Rotæ in recol. per Paul. Rub. *dec.* 211. *n.* 20. *cum aliis ſeq.* ubi etiam dicitur *n.* 28. *& ſeq.* quod prohibitus legare, nec etiam poteſt hæredem inſtituete ex ſententia multorum.

2 Aut ſumue in emphyteuſi Eccleſiaſtica, vel accepta ex pacto, & providentia, & tunc dic, ut diximus *in d. q.* 24.

3 Sed, ſi teſtator haberet domum, partim jure proptio & partim jure emphyteutico, & ſimpliciter legaret, eam partem tantum legaſſe intelligeretur, quom jure proprio poſſidcbat. Mant. qui alioe allegat. *de conject. lib.* 9. *tit.* 1. *nu.* 24. ſed ſi legavit teſtatot omnes domos, in hoc legato veniret etiam domue emphyteutica. Natt. *conſ.* 117. *in principio.* Sim. de Præt. *de inter. ult. volunt. fol.* 389. *n.* 34.

4 Sed advertendum eſt, ſecundum Clar. *in d. qu.* 15. *ver. arbitror,* quod quinque requiruntur, ut donatio, legatum, vel inſtitutio valeat. Primum, ut non fiat in perſonam, in quam, vel de jure communi, vel in conventione ipſa res emphyteutica prohibita ſit alienari. Secundum, ut nulla ſubſit fraue contra Dominum. Tertium, ut donetur, vel legetur res ipſa, tanquam emphyteutica: non autem pleno jure, alias enim eſſet qoodammodo vella privare Dominum jure ſuo: & ideo caderet emphyteuta à re emphyteutiea. Quattum, ut priuſquam transferat poſſeſſionem rei donatæ in donatarium, requirat Domini aſſenſū, qui tenetur illum præſtare, modo donatarius ſit habilis, & idoneue ad ſolvendum, & promittat Domino ſolvere canonem, & dicit, quod in hoc omnes concordant, & idem tenet Jaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. nu.* 68. & Surd. *dec.* 220. *n.* 54. & qood debeat eſſe idoneus ad ſolvendum, & non inimicus: requiritur etiam, ut legatarius, vel inſtitutus pro confirmatione emphyteuſie, & præſtatione conſenſus ad novam inveſtituram ſolvat laudemium, Spec. *in tit. de locat. qu.* 114. licet non firmet: ſed hoc firmat Jaſ. *in d. l. fin. n.* 50. Red. *de reb Eccl. non alien. quæſt.* 11. *de laudem. n.* 13. *car.* 385. & idem Clar. ut ſupra: ſed de hoc videnda eſt *q.* 6. *de laudem.*

5 Infertur ex prædictis, quod ſi qoie habet fundum in emphyteuſim, cumque legaverit, cenſetur ſolum legaſſe jus, quod habet, licet morte legantis periturum: adeo quod non debeatur, neque æſtimatio. Albet. *in l. ſervum, §.* 1. *de leg.* 1. Soc. *conſ.* 109. per totum & hæc eſt com. op. Sim. de Præt. *de inter. ult. vo-*
* *lunt. lib.* 4. *fol.* 475. ubi plures cumulat, & Caroc. *dec.* 31. *n.* 7. Mant. *de conject. li.* 9. *tit.* 1. *n.* 18. ubi plures atteſtantes de com. citat. Gomez. *cap.* 12. *n.* 1. *ſub. nu.* 15. *var. reſolv.* Quod Mant. citato loco reſtringit. ver. ſed Ruin. & num. ſeq. quando conſtaret de mente teſtatoris, & vide ibi. Infertur, etiam ſi teſtator legavit fundum emphyteuticum, & canon non fuit ſolutus à teſtatore, & poſtea Eccleſia declaravit caducitatem, legatario nihil debetur, Mantic. *edem num.* 18.

6 Amplia habere locum, ſive teſtator ſciverit, ſive ignoraverit, jue ſuum eſſe morte periturum, ut nec etiam æſtimatio debeatur. Craſſ. §. *legatum quæſt.* 14. *n.* 12. ubi pluree allegat atteſtantes de communi, & magie

* & magis com. licet ipſe, ac Vaſq. ab eo allegatus cont.
teneant: ſed dicit non eſſe recedendum à communi,
quemadmodum etiam Caroc. *d. dec. num.* 10. data ſci-
entia recedit: quia res aliena ſcienter legari poteſt,
conſtito de voluntate teſtatoris, ut etiam tenet Mant.
eod. tit. num. 16. *& ſeq. ubi n.* 21. dicit, quod illud jus,
quod habuit teſtator, ſi ad hæredem tranſeat, rem
ipſam legaſſe intelligitur: hoc idem tenet Craſſ. *d.* §.
*legatum q.*14.*n.*12.*ver.item procedit.*& Caroc.*d.dec.n.*10.

7 Amplia habere locum etiam, ſi fiat legatum con-
junctæ perſonæ, Soc. jun. *conſ.* 74. *n.* 74. *vol.* 1. Gomez.
var. reſol. tom. 1. *c.* 12. *nu.* 15. idem Graſſ. *d.* § *legatum
q.* 14. *ſub. nu.* 12. ſupra allegato, & Caroc. *d. dec. n.* 10.

8 Limita, niſi contrarium appareret de mente teſta-
toris: tunc enim non cenſetur legatum ſimpliciter
jus, morte finiturum: ſed abſolute: nec eſſet locus
diſpoſitioni *l. quod in rerum, de legat.* 1. & Caroc. ibi
ponit aliquas conjecturas.

9 Limita ſecundò, niſi legatum redderetur penitus
inutile, Dec. *in l. ſemper, n.* 3. *ff. de reg. jur.* Craver.
conſ. 208. *n.* 4. Menoch. *de præſ.* 107. *n.* 23. Caroc. *d.
dec.* Facit pro hac limitatione: quia ſi teſtator dum
legat uſum fructum ſuorum bonorum, & non babet
niſi bona emphyteutica; tali caſu, ne legatum red-
deretur inutile, venirent etiam bona emphyteutica,
Per. Gerard, *ſig.* 35. Tiraq. *de retr. ſl. ling.* §. 15. *Gloſ.
n.* 17. Cavalc. *de uſuf. num.* 104. de quo etiam ſupra
eod. tit. q. 8. *n.* 8.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Emphyteuta ſi ingrediatur Monaſterium incapax bonorum emphyteuticorum, revertitur ad comprehenſos, vel ad Dominum, ſi ibi profeſſionem fecerit, n. 1. *&* 5.

Ampliatur habere locum, etiam ſi factus ſit Epiſcopus, quia non poterit recuperare emphyteuſim, n. 6.

Ampliatur ut nec æſtimatio debeatur, n. 17.

Monaſterium Fratrum Capucinorum Minorum de obſervantia, & Monialium S. Claræ primæ regulæ, eſt incapax bonorum, n. 2.

Monaſterium Monialium S. Luciæ de Fulgineo commendatur, num. 3.

Hæres gravatus, ſi ſine filiis deceſſerit, ſi ingrediatur Monaſterium incapax, ſtatim ſubſtitutus admittitur, n. 4.

Emphyteuta ſi ingrediatur Monaſterium capax bonorum, ſi emphyteuſis eſt hæreditaria, quæ tranſeat ad extraneos hæredes; tranſit in Monaſterium perpetuò, n 7.

Et an teneatur ſolvere laudemium ibidem, amplia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quando conceſſio eſt facta cum ſolemnitatibus, num 8.

Cont. tenet Burſat. ſed com. eſt contra ipſum ibidem, declara nu 9. *Amplia n.* 12.

Eccleſia dicitur manus mortua, & quarè, n. 10.

Emphyteuſis accepta pro ſe, filiis, & nepotibus, aut pro ſe; & deſcendentibus, per ingreſſum Monaſterii emphyteuta, Monaſterio acquiritur revocabiliter. quia ſolum durante vita emphyteutæ remanet, deinde ad comprehenſos, vel ad Dominum revertitur n. 13. *&* 17.

Feudum acquiſitum pro ſe, filiis, & nepotibus, vel pro ſe. & deſcendentibus, per ingreſſum Monaſterii, Monaſterio acquiritur, durante vita ingredientis, deinde revertitur ad Dominum, vel ad comprehenſos, num. 10. *&* 12.

Monaſterium, an habeatur loco filii, n. 15.

Emphyteuſis tranſit in Monaſterium ſed eccleſia poteſt intra biennium revocare, ſecundum unam opinionem, & à qua die incipiat, n. 16.

DISputatio eſt frequens, & utilis, ſi emphyteuta
ingrediatur Monaſterium. an bona emphyteutica
tranſeant in Monaſterium, an vero revertantur ad
comprehenſos in inveſtitura, vel ad Dominum. Et ut
ordinatè procedamus, diſtinguendum eſt. Aut emphy-
teuta ingreditur Monaſterium, quod eſt omnino in-
1 capax bonorum in communi & in particulari, ut ſunt
Monaſteria Fratrum S. Franciſci Capucinorum, &
eorum, qui Minorum de Obſervantia vocantur, eſt
2 tex. *in cap.* 4. *Conc. Trid. ſeſſ.* 25. *de regul. & in cap. exiit,
de verb. ſign. in* 6. Honded. *conſil.* 62. *num.* 18 *vol.* 1. &
Monaſteria Monialium primæ regulæ S. Claræ, ut in
regula ejuſdem Sanctæ, cap. 8. & in Chronicis S. Fran-
ciſci de vita S. Claræ, cap 19. in quarum numero ſunt
3 Sanctimoniales Monaſterii S. Luciæ Civitatis meæ
Fulgineæ, quæ in arcta, & vera paupertate vivunt,
& quarum ſanctitas ubique eſt nota, ut habetur etiam
in Chronicis ejuſdem S. Franciſci par. 2. & ſi in eis em-
phyteuta profeſſionem fecerit pro mortuo habetur, &
ejus mors æquiparatur morti naturali Mantic. *de conject.
lib* 11. *titul.* 7 *numer.* 8. ubi plures allegat, & alios
cumulat. Corb. *de cauſ. privat. ob mor. civil. in princ.*
Sicut ergò per mortem naturalem emphyteutæ, em-
phyteuſis redit ad Dominum, ſi non adſit alius ex
inveſtitura vocatus; ita redit per mortem civilem, ob
ingreſſum Monaſterii omnino incapacis bonorum.
* Rom. qui hanc opinionem com. appellat, licet loqua-
tur de ſucceſſionibus in hæreditate, *conſil.* 296. *ver.
ſecundò quia*; Et pro hac opinione multum facit recepta
4 illa ſententia, quod, ſi quis gravatus fuerit, ſi ſine fi-
liis deceſſerit, & gravatus, non ſuſceptis liberis ingre-
* diatur Monaſterium, bonorum incapax, & ibi pro-
feſſionem fecerit, ſtatim ſubſtitutus admittitur, non
expectata morte naturali, Mantic. *d. num* 8. qui plures
atteſtantes de com. citat, & infinitos cumulat Honded.
conſil 62. *numer.* 37. & 10. *vol* 1. Craſſ. §. *fideicommiſſum
quæſt.* 40. *in fine* & noviſſimè Vinc. Fuſar. *de fideicom.
ſubſt.* qui omnes nominatim, hanc communem ſen-
tentiam tenentes refert, *quæſt.* 430. *à num.* 11. uſque
in finem ubi etiam *numer.* 9. recenſet contrariam ſen-
tentiam ſequentes, quam ipſe quoquè amplectitur *num.*
20. ſed ejus opinio eſt contra communem.

5 Declaratur prima opinio, quod emphyteuſis non
revertatur ad Dominum directum, quando adſunt alii
comprehenſi in inveſtitura, proximiores, ad quos
ſecundum ejus tenorem debet reverti, ut ſupra
diximus.

6 Ampliatur habere locum, quamvis emphyteuta,
qui ingreſſus eſt Monaſterium, incapax bonorum, &
ibi profeſſionem emiſerit, poſtea factus ſit Epiſcopus,
& capax bonorum, quia non poterit recuperare em-
phyteuſim jam devolutam ad alios comprehenſos, vel
ad Dominum directum, ut per Doctores allegatos
per eundem Corb. *eod. cauſ. n.* 3.

7 Aut Monaſterium eſt capax bonorum; & tunc ſub-
diſtingue. Aut emphyteuſis eſt recepta pro ſe, & hæ-
redibus extraneis, ut ſupra *de cont. emph. quæſt.* 1. &
tunc emphyteuta, per ingreſſum Monaſterii, Monaſte-
rio acquirit perpetuo irrevocabiliter, Bar. *in Auth. in-
greſſi, in* 2. *lect. num.* 37. *ver. quæro ergo, extra Gloſ. C.
de S. e. Sanct. Eccl.* Anch *conſ.* 165. *n.* 35. *vol.* 1. Bero. *in
c. in præſentia de probat n.* 406 Corb. *dicta cauſ. num.*
5. & opinionem Bar. ſequitur Rot. ut per Burat. *dec.*
394. *n.* 5. ibi Add. & Peltram. *in add. ad dec. Greg.* 15.
520. *ſub. lit. D poſt medium*, & Maurus Burg. *de laud.
inſp.* 55. *nu.* 16. & non tenetur Domino ſolvere laude-
mium, quando ingreſſus eſt Monaſterium cum cæteris
bonis, ut per eundem Burg citata inſp. ſed quando
ingreſſus eſt cum ſola emphyteuſi, vid infra *de laud.
quæſt.* 13.

8 Amplia habere locum, etiam in emphyteuſi Eccle-
ſiaſtica. Bar. *in d. Auth. ingreſſi*, & Bero. *conſ.* 83. &
94. *nu.* 8. & 10. *vol.* 1. ubi de com. teſtatur, ut refert
Corb. *eod. cauſ. n.* 4. & *ſeq. d. dec.* 394. *eod n.* 5. quæ
loquitur in emphyteuſi Eccleſiaſtica. Quod intelligen-
dum eſt, quando conceſſio eſt facta cum ſolemnita-
tibus requiſitis, ut diximus *in d. quæſt.* 1. *de cont.*

K *emph.*

emph & dicitur *in d. dec.* Burat. in prin. & quod tranſeat ad extraneos hæredes tenet Grat. *conſ.* 58. *num.* 6. *col.* 2 & hanc eſſe com. op teſtatur idem Corb. *d. cauſ. num* 6. & licet Burſa. *conſil.* 199. *vol.* 2. videatur tenere, quod emphyteuſis, per ingreſſum religionis, in monaſterium non tranſeat, etiam durante vita emphyteutæ; caſus tamen ſuus, ſecundum eundem Corb. *ibi num* 4 eſt diverſus: quia erat facta conceſſio pro ſe, & hæredibus, ex eo legitimè deſcendentibus; nos autem ſumus in conceſſione facta pro ſe, & extraneis hæredibus, & ſic opinio Bar. & aliorum eſt vera, Jaſ. autem *in l.* 2. *C. de jur. emph. num.* 400. dicit, quod communiter ſolet diſtingui, quod ſi eſt emphyteuſis privati, tunc bene tranſeat in monaſterium; ſi vero eſt emphyteuſis alterius Eccleſiæ & tunc eſt in ſua facultate illam ad ſe revocandi, alias autem ad Eccleſiam tranſeat, ut refert etiam Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 37. ſed ipſe indiſtinctè tenet quod in emphyteuſi, quæ non ſit abſolutè, & ſimpliciter hæreditaria, ſive ſit conceſſa ab Eccleſia, ſive à privato, non tranſeat in Monaſterium; efficeretur enim valde deterior conditio Domini directi, cum non ſubeſſet ſpes ulla caducitatis, neque quod, propter finem Lineæ, res amplius ad ipſum revertatur, & in omnem caſum, Eccleſia tenebitur illam vendere infra annum
9 alteri privato, & ita obſervari de conſuetudine, allegans *in §. nunc aliqua, quæſt.* 117. ſed op Spec. declarant infra *de alien. quæſt.* 1. *num.* 221. & opinionem Spec. & Clar. tenet Rot. ut per Burat. *dec.* 132. *num.* 2. & quod Eccleſia poſſit cogere aliam Eccleſiam ad vendendum infra annum rem emphyteuticam, ut recincidat in manus privatorum, & ſubjiciatur ſolito hominum commercio, ne Eccleſia Domina directa fraudetur jure ſuo, dum manus mortua non perit nec habet defectum Lineæ, & ſic privetur laudemio, & res ita de facili non poſſit ad eam reverti, tenet Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 543. *num.* 3. *& deciſ.* 603. *in princ.* ubi multos allegat; & hoc habere etiam locum in Confraternitatibus, Univerſitatibus ſæcularibus, Collegiis, ſive alio quocumque corpore Eccleſiaſtico, vel ſæculari, propter eandem rationem, ubi *n.* 2 referuntur qui hoc etiam tenent, nec impetitur Monaſterium retinere emphyteuſim, Eccleſia proprietaria volente Burat. *dicta dec.* 349. *nu.* 6. & quod Dominus directus poſſit cogere ad vendendum rem emphyteuticam privato, & illam ponendam extra manum, mortuam eſt alia *dec.* Burat. 601. ubi in fine dicitur, quod jus cogendi ad ponendum extra manum mortuam, non tollitur, niſi præſcriptione 40. annorum, Auth. *quas actiones*, *Cod. de Sac. San. Eccl. cap. de quarta*, ubi Abb. *n.* 7. & alii ibi allegati, *de præſc.* ſed vide omnino *de alienat quæſt.* 1. *nu.* 210 *cum triſbus ſeq.* Et in *dicta dec.* Burat. 601. *n.* 9. fuit etiam dictum, non obſtare, quod Rector Eccleſiæ receperit canonem, & laudemium, & ſic approbaſſe venditionem, quia non potuit præjudicare Eccleſiæ etiam tranſigendo; ubi aliæ deciſiones allegantur; Et Eccleſia ad hunc effectum, ſolet dici manus mortua;
10 quod ſicut manus morientis, id quod comprehendit firmiſſimè tenet, neque facile dimittit. ſi etiam Eccleſia, Univerſitas, vel Collegium, quod ſemel acquirit, & accipit, tenaciter retinet, & non niſi cum magna difficultate in commune hominum commercium deinde dimittit, Rot. *d. dec. n.* 3.

11 Retenta tamen communi opinione, ut de ea atteſtatur Corb. ibi *nu.* 11. quod emphyteuſis pro extraneis hæredibus recepta, tranſeat perpetuo, & irrevoca-
12 biliter in Monaſterium per profeſſionem ingreſſi, Eam amplia, ut habeat locum etiamſi inveſtitura ſit dictum, quod in Eccleſiam, & potentiorem alienari non poſſit, quia hoc pactum operaretur quoad certam Eccleſiam nominatam; non autem quando Monaſterium ingrederetur, ut communiter tenent Doctores *in l. ſi ita quis §. ea lege ff. de ver. oblig.* & habere locum in alienatione particulari, non autem quoad ſucceſſionem univerſalem omnium bonorum, quæ ſit per ingreſſum religionis, Corb. ut ſupra *num.* 11. *in fine*, & quod Monaſterium ſit capax emphyteuſis, quando illa eſt perpetua, & tranſitoria, ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores, eſt *dec. Burat.* 394. *num.* 5. ubi aliis deciſiones Rotæ allegat, ſupra etiam *n.* 7. allegata, & ibi Add. addit, quod Dominus directus debeat intra biennium declarare an velit, quod emphyteuſis penes Eccleſiam remaneat, ex Spec. *de locat. §. nunc aliqua, quæſt.* 119. & quando emphyteuſis pervenit ad Monaſterium, ex perſona monachi, dictum tempus currit à die mortis naturalis; non autem civilis, idest profeſſionis ipſius monachi Gratian *diſcept. for. cap.* 480. *in fine*, & Felin. *in c. in præſentia de probat. n.* 49.

13 Si vero emphyteuſis eſt conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus aut pro ſe, filiis & deſcendentibus; Et tunc per ingreſſum religionis emphyteutæ Monaſterio acquiritur revocabiliter; quia ſolum ad vitam ingredientis acquiritur; deinde ad Eccleſiam revertitur, Bar. *in d. Auth. ingreſſi n.* 38. *& ſeq.* & ibi Bal. Fel *in ca. in præſentia de probat.* Spec. *in d. §. nunc aliqua, quæſt.* 153. *&* 154. Dec. *in d. cap. in præſentia num.* 294. Burſat *conſ.* 60. *num.* 34. *lib.* 1. & Burg. *d. inſp. num* 17.

Et licet Caſt. *in d. Auth. ingreſſi nu.* 27. faciat differentiam inter emphyteuſim privatam, & Eccleſiaſticam: tamen nullam differentiam eſſe advertit Corb. *ead. cauſa num.* 12.

14 Et de feudo, quod tranſeat in Monaſterium, quando eſt conceſſum pro filiis, & nepotibus, in vita emphyteutæ, tenet Alex. *conſ.* 10. *vol.* 5. Aff. *dec.* 320. *num.* 8. Capic. *dec.* 10. *numer.* 10 qui loquitur de Moniali: Et in hoc non adeſſe contradictionem dicit So. *conſ.* 167. qui *n.* 24. *lib.* 2 hanc opinionem com. appellat, & Curt. *in trac. de feudo. mem* 2. *par.* 3. *nu.* 24. ſi igitur hoc ſtatutum eſt in feudis, idem ſtatuendum eſt in emphyteuſi, cum valeat argumentum de feudo ad emphyteuſim, ut diximus in *Præludiis quæſt.* 10. Et ratio eſt ſecundum Bar. *in d. Auth. ingreſſi*: quia ingreſſus dicitur mortuus, quantum ad vitam ſæcularem *l. Deo nobis Co. de Sac. Sanct. Eccl.* & ideo, quoad alimenta, non dicitur mortuus: & propterea cum emphyteuſis ſit conceſſa pro filiis, & nepotibus, finita generatione, vel linea reverti debet, ſequuta morte emphyteutæ ad Dominum, & durante ejus vita debet eſſe penes Monaſterium, ut tenet etiam Burſat. conſ. 60. in fine li. 1. qui alios allegat, & loquitur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, Laicali.

15 Nec obſtat, quod monaſterium habeatur loco filii: Et ideo ſuccedere debet, non ad tempus, ſed perpetuo: quia reſpondetur, quod eſt filius non ſuccedit in emphyteuſi, Spec. *in d. §. nunc. aliqua, quæſt.* 68. *&* 88. Jaſ. *in d. l.* 2. *Cod. de jur. emph. n.* 189 quia repugnat menti contrahentium, qui non intellexerunt de filiis legalibus qui non ſunt verè filii & veri nepotes: niſi per fictionem legis, Ant. de But. *in d. c. in præſentia.* ſequitur Abb. ibi *num.* 71. ubi com. appellant, Fel. & Dec. & non debet eſſe mirum, ſi tranſeat in Monaſterium, durante vita emphyteutæ, ſolum: quia per mortem ſuam civilem eſt reſolutum jus emphyteutæ, & ſic etiam jus Monaſterii eſt reſolutum, argumento *l. lex vectigalis ff. de pign.* & nemo poteſt plus juris in alium transferre, quam ipſe habet *l. nemo plus de reg. jur.* & hæc eſt com. opinio, ut refert Corb. *ead. cauſ. num.* 10.

16 Sed non deſunt, qui teneant (ut dictum eſt etiam ſupra) quod tranſeat in Monaſterium, ſed quod Eccleſia poteſt, ſi vult emphyteuſim intra biennium revocare, ut tenuit Spec. *in d. §. nunc aliqua. quæſt.* 22. & quando Dominus debeat facere iſtam

decla-

declarationem, à die quo naturaliter moritur, vel à die profeſſionis, ponit Fel. *in d. cap. in præſentia nu. 49. in fine*, & diximus ſupra *n.* 12.

17 Nec etiam audiendi ſunt alii, qui affirmant, quod in hoc caſu debeatur Eccleſiæ æſtimatio, quando Monaſterium eſt incapax, ut Ruin *conſil.* 200. *numer.* 20. *vol.* 2. quia loquitur de ſucceſſione ex teſtamento, vel
* donatione; & hoc etiam eſſet deſtruere opinionem communem, quod per ingreſſum Monaſterii incapacis, emphyteuſis revertantur ad comprehenſos, vel ad Dominum, ſi non adſint comprehenſi.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Antonius Barberinus S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalis laudatur num. 1.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa ad 29. *annos pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus; an tranſeat ad extraneos hæredes durante termino* 29. *annorum n.* 2. *& quid in emphyteuſi privata ibid.*

Emphyteuſis eccleſiaſtica conceſſa ad tempus pro ſe, hæredibus &c. vel pro ſe, & hæredibus quibuſcunque; vel pro ſe, & hæredibus, &c. debet remanere penes hæredem extraneum pro tempore duratura, n. 3.

Quid autem, ſi emphyteuta inſtituit extraneum, & habeat filios, num. 4.

FEvenit mihi in facto tempore piæ memoriæ Eminentiſſimi Cardinalis Burgheſii, in hac inſigni
1 Abbatia S. Crucis de Saxovivo, cujus eram Conſervator, & ipſe Commendatarius; Et nunc pro Eminentiſſimo, & Reverendiſſimo Cardinali Antonio Barberino, Summi Pontificis, Urbani Octavi, ex fratre Germano Nepote, eodem officio fungor, qui ob præclaras ejus virtutes, & præſertim in omnes humanitatem, benevolentiam, & ſummam libertatem, eſt in illo ſacro Cardinalium Collegio, ſicut ſtella fulgens in firmamento cœli, evenit inquam mihi in facto, quod quidam acceperat in emphyteoſim multa bona ejuſdem Abbatiæ per vigintinovem annos pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus, ſic ab antiquo ſolita concedi, qui deceſſerat, nullis relictis filiis, adhuc durante termi-
2 no dictorum annorum vigintinovem, relicta hærede univerſali ejus Uxore: & ideo quæſitum fuit, an dicta emphyteuſis eſſet reverſa ad Abbatiam, vel ad dictam Uxorem hæredem extraneam, durante dicto termino annorum vigintinovem. Et videbatur dicendum, quod bona prædicta eſſent reverſa ad Abbatiam; quia erant conceſſa pro hæredibus, & ſucceſſoribus, & ſic intelligendum erat pro hæredibus ſanguinis, idest deſcendentibus, cum emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſeat ad extraneos hæredes, ut per Craſſ. & alios ab ipſo allegatos §. *hæreditas q.* 11. *nu.* 9. *& ſeq.* & per Seraph. *d.* 868. & nos diximus ſupra *in Prel. quæſt.* 15. *nu.* 18. *& de cont. emphy. q.* 1. *nu.* 5. *&* 6. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 10. *n.* 10.

Contrarium tamen fuit determinatum, quod hujuſmodi emphyteuſis tranſiret ad dictam ſuam Uxorem, & ſic ad extraneam hæredem: prout in ſpecie tenet Clar. § *emphyteuſis q.* 8. *ver. tertio modo*; ſcilicet uſque ad illum numerum annorum, quo erat permanſura penes emphyteutam: & hoc procedere dicit in emphyteuſi conceſſa à privato, ſed in conceſſione facta ab Eccleſia, æquius, & tutius eſt tenere, quod uſque ad illum numerum annorum tranſeat in quoſcunque. Et ratio videtur eſſe, quia in hoc caſu ceſſat ratio prohibitiva perpetuitatis; & eidem fuit judicatum in Conſilio Neapolitano, ut per Franch. *dec.* 235. *n.* 4. quam opinio tenuit ante eos Spec. *in* §. *nunc aliqua, de locat.* & dixi ſupra, *de cont. emph. quæſt.* 1. *num.* 12.

Cæterum Jo. And. *in add. ad Spec. in eod. ver.* 145. tenet; quod hæredes extranei non ſuccedant; ſed emphyteuſis ad Eccleſiam revertatur, non expectato dicto tempore, ſequitur Rim. Sen. *in conſ.* 485. *n.* 25. quando ſcilicet emphyteuſis fuit conceſſa pro ſe filiis, & nepotibus uſque ad 40. annos, ſi deceſſerit ſine filiis: nec extraneis hæredibus verba deſerviunt. Aliud dicendum, ſi emphyteuſis ſit conceſſa alicui pro ſe, & hæredibus, uſque ad annos 40. quia filiis, & nepotibus deficientibus, verba non deficiunt, ſed extraneis etiam hæredibus ſecundum propriam ſignificationem deſerviunt *l. ſciendum ff. de ver. ſign.* & ideo, intra tempus præſtitutum, ad eos etiam tranſire debet & ita tenet Mantic. *de tacit. l.* 22. *d. tit.* 19. *n.* 29. *& in tit.* 24. *num.* 18. & idem dicit, quando eſt conceſſa emphyteuſis ad certum tempus, veluti ad annos 40. pro ſe, filiis, & nepotibus, & is intra tempus præſtitutum ſine liberis deceſſerit, nam finita intelligitur, & hæredes extranei non ſuccedent, & ibi allegat etiam Ruin. *in conſ.* 167. *num.* 12. *l.* 1. & ita deciſum fuiſſe id Rota atteſtatur in Cæſenaten, bonorum coram Rub. die 9. Novemb. 1588 & vide, quæ dixi *in tit. de cont. emph. qu.* 1. *n.* 12.

In caſu autem propoſitio fuit declaratum, ut dictum eſt quia non ſolum, ſecundum unam opinionem, emphyteuſis Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & hæredibus, tranſit ad hæredes extraneos, ut diximus ſupra, *de cont. emph. qu.* 1. *numer.* 6. & pro hac opinione etiam extat communis ſententia, & magis communis: licet pro contraria parte adſit quoque magis communis opi-
* nio, ut ibi videri poteſt; Verum etiam quia poterat potius ille contractus appellari locationis, quam emphyteuſis: quia ſolvebatur magna penſio fructibus reſpondens, ut diximus *in Prælud. q.* 21. & ideo quando ſolvitur tam magna penſio emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit etiam ad extraneos hæredes, ut dixi *in tit. de cont. emph. q.* 1. *ſub. n.* 14. & Caroc. *de locato fol.* 66. *qu.* 8. & conjecturæ, quod eſſet potius contractus emphyteuticus, quam locatio, non aderat; deinde ille emphyteuta deceſſit ſine filiis, & deſcendentibus, & ideo intrabat doctrina Mantic. *loco citato.*

Et quamvis eſſet vere contractus emphyteuticus, & non locationis, & ſolveretur aliqua parva penſio, nihilominus idem tenendum cenſeo cum Claro, &
3 cæteris ſupra allegatis, quando additum in conceſſione eſt, & hæredibus quibuſcumque, ut per eundem Clar *ead. q.* 28. *ver. ſed quæro*, & dixi *in dicta quæſt.* 1. *n.* 6. *&* 9. Gabr. *de ver. ſign. conc.* 4. *num.* 1. ubi infinitos congerit, & idem dicendum, ſi dictum eſſet, pro ſe &c. vel pro ſe, hæredibus, &c. quia hæc clauſula
4 extenditur pro quibuſcunque ſucceſſoribus. Seraph. *dec.* 73. *in fine.* Quid autem, ſi pater inſtituat hæredem univerſalem extraneum an iſti emphyteuſis debet remanere penes extraneum pro illo, an vero apud filios, ſi volumus tenere opinionem, quod intelligitur illud
* verbum, hæredibus, pro deſcendentibus, ſecundum magis com. op. utique apud eos remanere debet, & opinio ſupradictorum Doctorum intelligenda eſt, quando non adeſcendentes, & pro hac opinione faciunt ea, quæ infra dicemus *quæſt.* 18.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Legitimam habet filius in emphyteuſi hæreditaria, & in ea computatur, ſive ſit acquiſita à patre, vel ab aliis Aſcendentibus & tanto magis, ſi eſt recepta pro quibuſcunque hæredibus nu. 1.

Ampliatur habere locum in emphyteuſi mixta; n. 2.

Legitimam filius conſequitur in emphyteuſi nova ex pacto & providentia, n. 3. *& multo magis procedit, quando eſt acquiſita titulo oneroſo, n.* 4.

Et quæ acquiſita fuit ex pecunia patris, *n.* 6.
Renunciare pot ſi pater emphyteuſi, titulo oneroſo acquiſita & illam vendere in præjudicium filiorum. n. 5.
Emphyteuſis non imputatur in legitimam, ſi eſt antiqua n. 7. *& quid de emphyteuſi eccleſiaſtica ibidem.*

DUbitari ſolet, an filius debeat habere legitimam
in bonis emphyteuticis, illamque imputare in le-
gitimam in bonis emphyteuticis, illamque imputare
in legitimam? Et diſtinguendum eſſe puto. Aut ſu-
1 mus in emphyteuſi hæreditaria, & ſine dubio in ea
debetur filio legitima, & in legitimam imputandam
eſſe tenet Bar. *in l. § nec caſtrenſe, num* 6. *ff. de coll.*
bon. Clar. *§ feudum. quæſt* 46. *ver quæ quidem*; Et
tantò magis procederet, quando eſſet acquiſita pro ſe
& hæredibus quibuſcunque vel pro ſe, & quibus de-
deri ; & habere locum, ſive ſit acquiſita à Patre,
ſive ab Avo, vel alio aſcendente: quia de hujuſmodi
emphyteuſi judicandum eſt, ut de allodialibus, cum
aliis allegatis per Craſſ. §. *legitima*, *quæſt.* 21 *n.* 3.
qui ita communiter tenere affirmat, & veriorem, &
magis com atte atnt Alex. *conſil.* 89. *num* 4. *vol.* 5.
Fernan. Vaſq. *de ſucc. creat* § 30. *num* 2:4. nam
capitur hæc emphyteuſis iure hæreditario, & venit in
reſtitutione fideicommiſſi, ut diximus ſupra *hoc titulo*
q. 3. idem tenet Burſat. *conſ.* 92. *du.* 36 & *lib.* 3. Valaſ.
de jur. emph. q 46.
2 Ampliant habere locum etiam in emphyteuſi
mixta, acquiſita à Patre Surd. *decis.* 235. *numer.* 3. *&* 6.
3 Aut ſumus in emphyteuſi acquiſita pro ſe, &
liberis, ex pacto, & providentia; Et tunc etiam
ſubdiſtingue. Aut eſt acquiſita à Patre, & ſic eſt em-
phyteuſis nova, & de ea Pater poterat diſponere li-
berè, Et tunc debetur, & in legitimam imputatur,
& hanc magis com op. eſſe teſtatur Alex. *d conſ.* 29.
ſive ſit acquiſita pecunia ſua, ſive gratuito. Craſſ.
cum aliis ab eo allegatis *d. q.* 21. *nu.* 3. Burſ. *d. conſ.*
& ſub eod. nu Valaſ. *d. q.* 46 quia dicitur emphy-
teuſis profectitia.
4 Et tanto magis procederet, quando emphyteuſis
eſſet acquiſita à Patre titulo oneroſo, ut quando à
principio præſtatur aliqua quantitas pecuniæ, ut
diximus ſupra, *tit de cont. emph. quæſt* 5. *n.* 23. quo
caſu abſque ullo dubio, & ſine ulla controverſia de-
beretur filio legitima in bonis emphyteuticis, & ea
5 ha ita computaretur in legitimam, quia à Patre vendi
poterat *l. omnino § imputari C. de inoff teſt.* Alex. *in l.*
§ patroni, ad Trebel. n. 8. Rip. *in l. in quartam, ff.*
ad leg. Fal. n. 179. cum aliis adductis per Mareſc.
var reſol c. 74. *n.* 3. *lib.* 1. de qua re diximus ſupra
de cont. emph. q. 24. *num* 18. cum etiam poſſit huic
emphyteuſi acquiſitæ titulo oneroſo renuciare, &
providere quod illa non tranſeat ad filios. Ale. *in*
6 *l pater filium col.* 2. *ff. ad l. Falc.* & nos dicemus
in tit. de renunc Et idem eſſet, quando pater acqui-
ſivit emphyteuſim pro filio ex ſua pecunia, quia,
Domino dedit pecuniam, ut ei concederet emphy-
teuſim, tunc imputabitur in legitimam: nam con-
templatione partis acquiſivit. Craſſ. *d. quæſt.* 21. *num.*
1. ubi allegat Bolog. *in d. l. in quartam n.* 314. idem
tenet Rip. *in ead. l nu* 178. cum aliis allegatis per
Mareſc. *d. cap in fine* ubi atteſtatur ita tenuiſſe Rot.
coram Sanctiſſimo Clem. Octavo, tunc Auditore;
& in feudo acquiſito a patre de ſuis pecuniis, etiam ſi
ſit ex pacto, & providentia, tenet Rot 703 *per* 1, *recent.*
7 Aut ſumus in emphyteuſi antiqua, & tunc, quia
cenſetur quid adventitium, non debet imputari in le-
gitimam, & hanc eſſe com. op dicis Ruin. *in repet.*
d. l in quartam, num. 17 *Falc.* Clar. *ad leg. ff. d. q.*
in prin Craſſ *d. quæſt* 21. *num* 5. qui plures allegat
atteſtantes etiam de com Et ratio eſt, quia talis em-
phyteuſis capitur extra ſubſtantiam patris, & ex ſola
providentia Surd. *deciſ* 235. *n.* 14. & Valaſ *d. quæſt.* 46.
Sed ſi emphyteuſis eſſet Eccleſiaſtica, conceſſa
pro ſe, & filiis; & illa non debet eis in legitimam
imputari: quia non defertur jure hæreditario, ſed
ex contractu. Diverſum tamen eſt, ſi emphyteuſis
ſit conceſſa filiis, & hæredibus Bal *in conſ* 110. *n.*
2. *lib.* 5. Alex. *conſ* 8 *nu.* 1. *lib.* 3. Sed primum
dictum Bal. reſtringit, niſi emphyteuſis ſit empta
ex pecunia patris: tunc enim debet imputari in le-
gitimam: non res ipſa emphyteutica, ſed quantum
redigi poteſt, facta Domino reverenſiali oblatione.
Mant *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 17. *n.* 25.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM

Hæres inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, non venit in emphyteuſi accepta pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, n. 1.
Inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, habetur pro legatario, & loco legatarii, n. 2.
Verbum hæres, & Verbum ſucceſſor, eſt verbum ſucceſſionis univerſalis n. 3.
Emphyteuſis hæreditaria, tam profana quam eccleſiaſtica, dato hærede Univerſali, non tranſit in inſtitutum in re certa, num. 4.
Fallit, quando in conceſſione dictum eſſet pro hæredibus quibuſcunque, vel quibuſcunque ſucceſſoribus, n. 5.

QUarto modo, ſi emphyteuſis eſt conceſſa alicui
pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, de quibus hæ-
redibus intelligendum erit, & an veniant inſtituti in
re certa, Reſpondendum eſt quod intelligitur de
1 ſucceſſoribus univerſalibus, & non de inſtitutis in
re certa. Alex. *in l. quadam §. nihil intereſt*, & ibi Iaſ.
nu. 4. *ff. de eden.* idem Alex *conſil.* 9. *vol.* 5. Pariſ.
conſ. 20. *n.* 28. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 79 *n.* 42. *lib.* 1. Rip.
reſp. 56. *lib.* 2. Craſſ *§. hæreditas, in principio n.* 20.
& quod ſtante hærede univerſali, hæres in re certa
non venit tenet Bart. & cæteri Doctores *in l. quoties*
C. de hæred. inſt. Mant. *de conject. lib.* 8. *tit.* 14. *n.* 12.
cum aliis adductis per Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fid. nu.*
341. *in princ.* & ratio eſt, quia adeunte hærede uni-
verſali, inſtitutus in re certa, habetur loco legata-
rii, *d. l. quoties & l. ex pacto ff de hæred. inſt.* &
hoc ibi dicunt Bart Bal. Ang. Paul. Imo. Alex. &
cæteri omnes, licet diſſentiat Alex *conſ.* 162. *lib.* 2.
2 volens, quod ſi cumulentur verba hæredes, & ſuc-
ceſſores, verbum hæres, denotet univerſalem hære-
dem, & verbum ſucceſſor, denotet particularem ſuc-
ceſſorem; quia aliter illud verbum ſucceſſor eſſet ſuper-
fluum; ſed ejus opinio eſt contra com. & particula-
riter reprobatur à Iaſ. *conſ.* 89. *n.* 19 *lib.* 3. quem ſequitur
Fuſar. *d. q. num.* 6. & ita intelligit Rol *conſ* 23. *num.*
3 51. *vol* 1. Fachin. *lib.* 4. *c.* 20. *contr. jur.* & reſpondet
Bart. contrario tenenti.
Et ideo infertur quod emphyteuſis privata, quæ
eſt hæreditaria ad inſtitutum in re certa dato cohærede
4 univerſali, nequaquam pertinet: ita communiter te-
neri dixit Alex. *in d. §. nihil intereſt, & in l. quoties*; &
ibi Iaſ. ſupra allegat. Covar. *var. reſol. cap.* 18 *n.* 5.
Craſſ. *d. §. hæreditas quæſt.* 3. *n* 7. & idem dicendum eſt
de emphyteuſi Eccleſiaſtica, ut prædicti Doctores di-
cunt. Et quod hujuſmodi emphyteuſis ad filium in re
certa inſtitutum, non tranſeat ſi alius ſit hæres univer-
ſalis inſtitutus, tenet Corb. qui alios allegat *de conſ.*
privat. ob alien ampl. 17. & vide, quæ diximus *qu* 5. *n.*
20 *de cont. emph.* ſupra citata, ubi hanc quæſtionem
tractavimus.
Contr. in emphyteuſi Eccleſiaſtica tenet Paul. de
Caſt. allegatus per Fach. *de capit.* 20. & alii relati *in d.*
qu 1 *num.* 20. ſed com. op. eſt in cont. ut ſupra, &
diximus in *ead. q.* 1 *n.* 50.
5 Limita, niſi in conceſſione dictum eſſet Pro hære-
dibus quibuſcunque vel quibuſcunque ſucceſſoribus,
quia tunc venirent etiam extranei, licet inſtituti cum
filiis, vel in re certa Rui. *conſ.* 16. *nu.* 5. *vol.* 1. cujus
ſenten-

ſententiam dicit eſſe com. Curt. iun. *conſ.* 1. & Pariſ. *conſ.* 72. *nu.* 42. *vol.* 3. communem quoq. appellat Rol. *conſ.* 96. *n.* 39. *vol.* 1. Craſſ. *ead. q.* 3. *n.* 10. Ant Gab. *de ver. ſign. conc.* 4. *n.* 5. qui multos allegat. Sim. de Præt. *de inter ult. vol. fol.* 129. *nu.* 35. cum aliis adductis per Vinc. Fuſar. *ead q. n.* 7. & vide *de cont. emph. q.* 1. *n.* 1.

Sed ſi Emphyteuſis Eccleſiaſtica alicui & ejus filiis ſit ſimpliciter conceſſa, filius hæres inſtitutus in re certa, æqualiter ſuccedit in emphyteuſi quia non defertur jure hæreditario, neq requiritur, quod filij ſint hæredes univerſales. Bar *in l ut juris jurandi* §. *ſi liberi n.* 5. *& ſeq ff. de oper liber* Bal. *in liberti, libertaq., nu.* 26. *C. eod. tit.* Paul de Gaſt. *in l. quoties n.* 4. *Cod. de hered. inſt.* Alex. *in conſ.* 8. *nu.* 2. *lib.* 3. qui alios refert.; & dicit, quod repugnantes opiniones ſic poſſent conciliari, & diximus ſupra *de cont. emph d. q. n.* 120. Cæterum, ſi emphyteuſis ſit conceſſa filiis, & hæredibus, tunc filius hæres inſtitutus ea re certa, non admittitur: quia defertur jure hæreditario; & illud verbum, hæredibus, intelligitur de hærede univerſali, Mant. *de tacit. & amb. lib.* 21. *tit.* 17. *nu.* 27. *& ſeq.* & diximus ſupra: licet non deſint, qui contrarium teneant, ut videri poteſt apud Mant. *citato loco num.* 30. *& ſeq.*

QUÆSTIO XVIII.

SUMMARIUM.

In emphyteuſi conceſſa pro ſe, & ſuis legitimis hæredibus, ſuccedunt ſolum venientes ab inteſtato, non autem extranei ex teſtamento, n. 1. *n.* 2.

Sed prima eſt communis & habet locum, ſi dictum ſit, pro ſe, & hæredibus, ſibi de jure ſuccedentibus, n. 3.

Teſtator ſi referat ad juris diſpoſitionem, intelligitur de jure municipali, ſecundum unam opinionem, vel ſecundum aliam de jure communi, n. 4.

Teſtator ſi dixerit, volo decedere ab inteſtato, cenſetur inſtituiſſe venientes ab inteſtato, n. 5.

QUæro ſucceſſivè, ſi emphyteuſis concedatur alicui pro ſe, & ſuis legitimis hæredibus, de quibus hæredibus intelligi debeat Alex. *conſ.* 56. *incipiente. viſo proceſſu vol.* 2. dicit ſolum venire illos, qui veniunt
1 ab Inteſtato, omnes in infinitum, non autem extraneos ex teſtamento, & ita communiter teneri dicit Curt. iun. *in l. fin. n.* 11. *C. quan. non pet. part.* Pinel. *in l.* 2 *n.* 9. *C. de bon. mat.* pariter teſtatur de com. Vaſq. *de ſucc. creat. in præfat. n.* 20. cum aliis per Craſſ. §. *hæreditas, in principio nu.* 23. Mant. *de conject lib.* 11. *tit.* 1. *in fine* Sim. de Præt. *de interp. fol.* 197. *n.* 12. cum aliis, quos refert Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideicom. q.* 359. *n.* 72.

2 Contrarium tenent Alex, & Dec. allegati per eundem Craſſ *eod. n.* 23. ſed à prima opinione, dicit non eſſe recedendum, quia eſt communis.

3 Et ea eadem ratione, idem dicendum eſt, ſi emphyteuſis accepta eſſet pro ſe, & hæredibus de jure ſibi ſuccedentibus, quia de illis, qui veniunt ab inteſtato, intelligi debet. Ruin. *conſ.* 174. *lib* 2. *col* 3. *nu.* 6. & hoc comprobatur ratione: quia, ſi teſtator ſe refert ad juris diſpoſitionem, intelligi debet, vel de jure municipali,
4 ſecundum unam opinionem, ut videri poteſt apud eundem Fuſar. *eod. tract. q.* 477. *in fine* Comprobatur etiam alia ratione: nam ſi Teſtator dixerit, revoco teſtamentum à me factum, & volo decedere inteſtatus, cenſe-
5 tur inſtituiſſe venientes ab inteſtato, Bart. *in l. ſi iure n.* 2. *ff. de legat* 3. Alex *in l. Sancimus, C. de teſtam.* ubi hanc dicit eſſe com opin. cum aliis quos refert, Clar. §. *teſtamentum quæſt.* 92.

QUÆSTIO XIX.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & hæredibus tranſit ad Aſcendentes n. 1. *cont. n.* 4.

Fulgineus de Jur. Emphyt.

Extraneus hæres dicitur tribus modis, n. 2.

Pater non dicitur extranea perſona, n. 3.

QUæro, an emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad Aſcendentes? Iaſ. *in l. Gallus* §. *etiam ſi parente n.* 4. *ff. de lib. & poſth.* movet hanc quæſtionem, & ponit exemplum, ſi aliquis accepiſſet emphyteuſim ab Eccleſia pro ſe, & hæredibus ſuis, an Pater, vel alius Aſcendens ſuccederet; non exiſtentibus deſcendentibus, & dicit quod difficultas conſiſtit, videre, an Pater dicatur hæres extraneus filii, quia emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos hæredes, & arguit pro, & contra; & quod non ſit hæres extraneus, facit, quia Patri debetur legitima in bonis filii ſicut è contra: in contrarium autem facit, quia extraneus dicitur omnis, qui non habet in poteſtate, *l unica* §. *extraneum,* & ibi Bart. *C. de re ux. act. & Inſt. de hæred. qual. & diff.* §. *cæteri* ſed filius non habet Patrem in poteſtate,
1 ergo &c nihilominus hanc quæſtionem non determinat, ſed relinquit cogitandum: Ego autem credo, quod Pater, & alius Aſcendens, non poſſint appellari hæredes
2 extranei; quia extraneus dicitur tribus modis, ut per gloſ. *in. l. unica in ver extraneos C de imp. lucrat deſcript.* 10. Primo modo, qui non habetur in poteſtate, ut juribus in contrarium allegatis: Alio modo, quando nullo modo eſt cognatus. Tertio modo quando non eſt de aſcendenti vel deſcendenti linea ſequitur Bald. *in l. ſi. emancipati. n.* 3. *C. de collat.* Angel. Aret & Fab. *in d.* §. *cæteri,* ſed Pater vel alius Aſcendens ſunt de linea aſcendenti, igitur &c. & ſic emphyteoſis prædicta tranſibit ſine deſcendentibus. Sed huic rationi obſtat textus *in* §. *emphyteuſim,* Auth. *de non alien.* ubi diſponitur, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſeat, niſi ad fi-
3 lios, & nepotes, & ſic de ſui natura non reſpicit, niſi ſolum lineam deſcendentem, & propterea ad patrem non tranſibit, & hanc opinionem tenet Bald. *in auth. Defuncto in princ. C. ad. Tertul.* Alva *in c.* 1. *de nat. ſucc. feud.* & Valaſc. *de jur. emph. q.* 39. *n.* 9. ſed in emphyteuſi privata utique ſuccederent, ſicut in aliis bonis allodialibus.

QUÆSTIO XX.

SUMMARIUM.

Ius accreſcendi non habet locum in emphyteuſi, n. 1. *declara n.* 2. *limita n.* 6. *limita n.* 3. *remiſſive.*

Pater ſi acquirat emphyteuſim pro ſe, & filiis ſi decedat relictis duobus filiis, & unus decedat ſine filiis, emphyteuſis accreſcit alteri fratri, n. 5.

Emphyteuſis conceſſa duobus fratribus, ut poſt mortem eorum, & filiorum, ac Nepotum revertatur ad Dominum, ſi unus eorum decedat nullis relictis filiis, emphyteuſis non accreſcit fratri ſuperſtiti ſed revertitur ad Dominum, n. 4. *contrarium, quod debet expectari mors omnium, n.* 5.

QUamvis de jure accreſcendi aliqua dixerimus, ſuprà tit. *de contr. emph. q.* 34. tamen cum in hoc titulo tractemus de ſucceſſionibus in bonis emphyteuticis, conveniens eſt ponere etiam quæſtionem, an jus accreſcendi habeat locum in emphyteuſi; & reſ-
1 pondendum eſt, quod regulariter jus accreſcendi non habeat locum in emphyteuſi, ſed revertatur ad Dominum concedentem, Bart. *in l ſi mihi, & Titio n.* 4. *ff. de ver. ob.* & ibi Alex. dicit, quod hæc eſt communis opinio, & idem atteſtatur Dec. *conſ.* 326. *n.* 1. Clar. §. *emphyteuſis q.* 39. *in principio* cum aliis allegatis per Craſſ. §. *jus accreſcendi q.* 25. *n.* 1. Mant *de tacit. lib.* 22. *tit* 34. *n.* 4. Gabr. *conſ.* 87. *n.* 1. *vol.* 1.
2 Sed declara, habere locum, quando à principio emphyteuſis eſt conceſſa pluribus perſonis, ſimul: tunc enim uno mortuo, alteri non accreſcit, & in hoc omnes concordare dicit Clar. *d. q. ver. ſciat:* ſecus quando

quando uni tantum eſſet conceſſa, pro ſe & filiis, vel pro ſe, & deſcendentibus ſuis, tunc inter filios ipſius, & deſcendentes à primo inveſtito, haberet locum jus accreſcendi, Bar. *in d. l. ſi mihi, & Titio*, & hanc eſſe communem opinionem dicit Corn. *conſ.* 111 *lit. A lib.* 2. ſaltim poſt jus quæſitum uni ex filiis ſtipulatoris. Idem Corn. *conſ.* 285. *lit. M. lib.* 3. & Alex. *conſil.* 21. Dec. *conſil.* 173. & Clar. *eod. ver ſcias* dicit quod impropriè dicitur jus accreſcendi, cum iſti deſcendentes veniant jure primæ inveſtituræ; & ponit exemplum de patre acquirente emphyteuſim pro ſe,
3 & filiis, deinde deceſſit, relictis duobus filiis quorum unus ſine filiis deceſſit, emphyteuſis non revertitur ad concedentem, ſed accreſcit alteri fratri, & hanc eſſe com. op. teſtatur Bero. *qu.* 70. *num* 5. & Iaſ *in d. l. ſi mihi, & Titio nur.* 12. Craſſ. *d. quæſt.* 25. *in fine.*
4 Et è contrario, ſi Eccleſia concedat in emphyteuſim duobus fratribus; ita ut poſt mortem eorum, & filiorum, ac nepotum ſuorum revertatur ad Eccleſiam, ſi unus eorum decedat, nullis relictis filiis, emphyteuſis non accreſcit fratri ſuperſtiti, ſed revertitur ad Eccleſiam, Bart. *in d. l. ſi mihi, & Titio*, & hanc eſſe communem opinionem teſtatur Alex *conſ.* 167. *n.* 4. *li.* 7. ſequitur idem Clar. ibi, & Craſſ. *d. q. n.* 3.

5 Contrarium in hoc ultimo exemplo tenet Spec. *in titul de locat. §. nunc aliqua quæſt.* 69. quem ſequitur Salyc. *in l.* 2. *C. de jur. emph* & Crot. *in d. l. re conjuncti num* 141. dixit hanc eſſe com. op & hæc opinio Spec. fuit approbata à Rot. ut per Seraph. *dec.* 161. quando in inveſtitura eſt appoſita clauſula, quibus decedentibus. Et hæc ultima opinio eſt verior, ut nos diximus *in tit. de cont. emph. qu.* 34. *n.* 14. *& ſeq.*

6 Limita, non habere locum, quando res fuit conceſſa pro penſione correſpondente fructibus, qui percipiuntur ex re emphyteutica: nam haberet locum jus accreſcendi quia iſtud intereſt concedentis, cui eſſet incommodum, habere rem in communione pro indiviſo; unde ſua magis intereſt quod portio deficiens accreſcat cum penſione ſolvenda pro re. Alex. *in d. l. ſi mihi, & Titio n* 11. & hanc eſſe communem opinionem teſtatur Craſſ. *q.* 25. *n.* 2. & Mant. *eod. tit. n.* 13.

7 Limita ſecundo, quando contractus eſt ultro citroque obligatorius, in quo habet locum jus accreſcendi, & ideo, cum contractus emphyteuticus ſit ultro citroque obligatorius; quia emphyteuta obligatur ad ſolutionem canonis, & meliorandum, Dominus autem tenetur præſtare patientiam, ut emphyteuta poſſit uti, & frui, habuit locum jus accreſcendi, Mant. *de tacit, lib.* 22. *tit.* 34. *& ſeq.* Steph. Grat. *diſcept. for. cap.* 451. *num.* 12. *& ſeq.* & hoc intelligendum erit in caſibus, in quibus habet locum jus accreſcendi. de quibus in *d. q.* 34.

8 Alias limitationes, & declarationes videas in *ead. q.* 34.

QUÆSTIO XXI.

SUMMARIUM.

Filius exhæredatus non ſuccedit in emphyteuſi, etiam ſi non hæreditaria, n. 1.
Contrarium in non hæreditaria, ex pacto, & providentia acquiſita, ſi eſt antiqua. n 3.
Filius in emphyteuſi hæreditaria, ſi eſt à patre exhæredatus, non ſuccedit, n. 2.
Exhæredatio quid ſit, n. 4.
Filius exhæredatus in emphyteuſi nova, accepta ex pacto, & providentia, an ſuccedat, n. 5.
Filius in emphyteuſi mixta, quando eſt exhæredatus, an ſuccedat, num. 6.

QUæro, An filius exhæredatus ſuccedat in bonis emphyteuticis? Barth *in l. juris jurandi, § liberi*
1 *col. fin ff. de oper. libert.* tenet, quod non ſuccedat, etiam ſi emphyteuſis non ſit hæreditaria; ubi utitur comparatione juris patronatus libertati, à quo filius mala mente exhæredatus excluditur, ſequitur Alex. *in l. quod dicitur la* 2. *ff. de ver oblig.* & alii quos refert Valaſ. *de jur. emph. quæſt* 45 *in princ.* & hanc partem defendit late Mantic. *de tacit. & amb lib.* 22. *tit.* 17. *nu.* 18. *cum ſequentibus*, quando fuit exhæredatus propter ingratitudinem, & ingratitudo probetur

Cont. tenet Salyc. *in l* 2. *num.* 17. *C de jur. emph.* ſine aliqua diſtinctione in emphyteuſi Eccleſiaſtica: quia in ea non ſuccedit jure hæreditario, ſed jure contractus, ut diximus *de cont. emph. q.* 4 *n.* 6.

Verum ego cum eodem Valaſc. diſtinguendum puto, omiſſa diſputatione An opinio Bar. ſit vera; quia ex infra dicendis apparebit ejus opinionem, & ſequacium, non eſſe tutam. Aut emphyteuſis eſt hæreditaria, & tunc opinio Bar. & aliorum ſuſtinetur, quod filius, ex juſta cauſa exhæredatus, non admit-
2 titur; ratio eſt: quia Pater poteſt de illa diſponere, etiam in extraneos, ut ſupra diximus *quæſt.* 7. *num.* 6. & filius non poteſt conſequi talem emphyteuſim, niſi ſit hæres patris, ut eod. tit. diximus late *quæſt.* 4. *num* 7. cum etiam poſſit Pater in emphyteuſi hæreditaria filiis præjudicare, & de illa diſponere, & prælegare uni filiorum; quia hujuſmodi bona cenſentur tanquam libera, & allodialia, & in hoc dicunt Doctores, quod non adeſt ulla controverſia, ut pariter retulimus ſupra *eod. tit. de cont. emph. q.* 24. *n.* 1.

Aut emphyteuſis non eſt hereditaria, ſed pacto, & providentia acquiſita: & tunc ſubdiſtingue. Aut eſt emphyteuſis antiqua, vel nova: ſi eſt antiqua,
3 exhæredatio non nocet filio cum filius poſſit illam habere abſque eo, quod ſit hæres: cum exhæredatio non cadat in eo, quod non eſt hæreditarium: quia privatio præſuponit habitum: & ſecundum
4 Bald. *in Auth. ex cauſa, Cod. de lib. præt. col.* 11. exhæredatio eſt diſpoſitio expreſſa, vel tacita, privans aliquem ex liberis hæreditate: & cum, ut diximus late *d. q.* 4. *nu* 1. de cont. emph. prædicta emphyteuſis tranſeat ad filios, etiamſi non ſint hæredes: & poſſint etiam repudiare hæreditatem paternam, & ſuccedere in emphyteuſi, ut in *ead. quæſt. num.* 5. merito ex prædictis rationibus cognoſci poteſt, quod opinio Bar. & ſequacium, non eſt tenenda in hoc caſu: & hanc opinionem ſequitur Valaſc. *d. q.* 45. qui reſpondet, non poſſe procedere comparationem, quam facit Bar. de jure patronatus libertorum ad emphyteuſim, & vide, quæ diximus in *d. q.* 24. *n.* 21.

5 Aut eſt emphyteuſis nova, acquiſita ab ipſo Patre pro ſe, & in hoc eſt controverſia inter Doctores, an Pater poſſit præjudicare filiis, vel uni prælegare, pro qua videnda ſunt, quæ ſcripſimus in *d. q.* 24. *an.* 9. *uſq. ad. n.* 16.

9 Aut eſt emphyteuſis mixta, & tunc dicendum eſt ut in *ead. q.* 24. *n.* 23. cætera vide, *in ead q.*

QUÆSTIO XXII.

SUMMARIUM.

Si teſtator legat emphyteuſim, in qua non habet niſi utile dominium ſi poſtea acquirat directum, an illud cedat legatarie.

QUæro ſi quis legaverit emphyteuſim, in qua habebat ſolum utile dominium, ſi poſtea per teſtatorem, acquiratur directum, numquid illud cedat legatario? Reſpondendum eſt, quod non, per *l. ſi domus*,

domos, in fine ff. d. leg. 1. & Iaſ. *in l. ſervum filii n.* 16. *eod. tit.* dicit hanc eſſe com. op. ſequitur Burſ. *conſ.* 6. *n.* 5. *vol.* 1. Mich. Craſſ §. *legatum q.* 71. *n.* 3. ea ratione, quia eſt quid principale de per ſe, non acceſſorium ad aliud; quinimmo dignius, & aliud utile dominium aſorbens; *l.* 2. *C. de jur emph.*

QUÆSTIO XXIII.

SUMMARIUM.

Legatum alimentorum ex bonis emphyteuticis hæreditariis, valet, num. 1.
Legatum alimentorum ex emphyteuſi eccleſiaſtica, ſi eſt nova valet, ſecundum communem opinionem nu. 2.
Sed ſi ſit recepta pro hæredibus quibuſcunque valet, ibidem; etiam ſi ſit mixta.
Legatum alimentorum ex emphyteuſi eccleſiaſtica antiqua, hæreditaria valet; accedente Domini conſenſu, n. 3.
Cont. quod non requiratur conſenſus Domini, n. 4. *quod declaratur, ut ibid.*
Legatum alimentorum ex emphyteuſi antiqua Eccleſiaſtica, recepta pro ſe filiis, & nepotibus, nec valet, n. 5.

QUæro etiam, an valeat legatum alimentorum ex bonis emphyteuticis? Simon de. præt. *de interp. ult. vol. fol.* 419. *n.* 75. diſtinguit. Aut eſt emphyteuſis accepta à privato, quæ eſt tranſitoria ad quoſcunque hæredes, etiam irrequiſito Domino de ſui natura, & tunc valeat legatum alimentorum, ex bonis em-
1 phyteuticis, & ratio eſt, quia de eis judicandum eſt ſicut de cæteris bonis allodialibus, ut diximus ſupra
2 *quæſt.* 3. *num.* 1. & ita etiam ſentit Clar. § *emphyteuſis quæſt.* 28 *ver. tertius caſus*, ex com. op.

Aut emphyteuſis eſt accepta ab Eccleſia, & eſt emphyteuſis nova, habens initium in perſonam teſtatoris, & fuerit recepta pro ſe, & quibus dederit, vel pro ſe, & quibuſcunque hæredibus, tale legatum valeat in præjudicium filiorum; ſi autem eſſet accepta pro ſe, & filiis, tale legatum etiam valeat, ſecundum unam communem opinionem *eod.* §. *q.* 16. & per Alex. *conſ.* 28 *col.* 2 *n.* 2. *lib.* 5. Gozad. *conſ.* 75. *n.* 10. Aym. *conſ.* 135 *n.* 8. Anch. Reg. *q.* 19. *n.* 9. *par.* 2. ubi, idem tenet in emphyteuſi mixta, accepta pro ſe, & filiis, & hæredibus, & ſecundum aliam etiam communem non valeret; Et ideo dic, ut diximus *de cont. emph. q.* 24. *n.* 9. *& ſeq.*

Aut eſt emphyteuſis antiqua; accepta per Anteceſſores teſtatoris. Aut eſt hæreditaria, accepta pro ſe, & hæredibus, vel hæredibus quibuſcunque vel pro
3 quibus dederit: Et tunc accedente Domini conſenſu legatum valeat, ut de alia re hæreditaria. Ego autem non facio differentiam inter emphyteuſim acceptam
4 à privato, & acceptam ab Eccleſia, quando eſt conceſſa cum debitis ſolemnitatibus; quia tunc etiam tranſit ad hæredes extraneos emphyteuſis Eccleſiaſtica, ut diximus *de cont. emph q.* 1. *n.* 8. *cum aliis ſeq. & q.* 14. *n.* 8. & ideo poterit alienari irrequiſito Domino, Rot. Rom *dec.* 642. *n.* 3 *par* 1. Clar. §. *emphyteuſis q* 13. *ver. ulterius quæro.* Corb. *de cauſ. privat ob. alien. limit.* 2. quod eſt intelligendum modo non alienetur in potentiorem, & cum aliis declarationibus, ut dicemus *in tit de alien. limit.* 3. *& nu.* 20. *& ſeq.*
5 & alibi: ſed ſi ſimpliciter accepta ſit pro ſe, filiis, & nepotibus, vel deſcendentibus, tum legatum de ea non valeat ut per eundem Clar. quem allegat, *d. qu.* 16. *ver. fin.*

QUÆSTIO XXIV.

SUMMARIUM.

Lucrum dotis maritus non lucratur ex forma ſtatuti in bonis emphyteuticis. n. 1 *& idem in feudalibus, n.* 2. *cont. n.* 3. *ſed diſtingue, n.* 4. *declara, n.* 7. *declara ſecundo, n.* 8.
Bona emphyteutica hæreditaria judicantur, ut allodialia n. 5.
Emphyteuſis, an dari poſſit in dotem, n. 5.

OCcurrit in hac materia ſucceſſionis in bonis emphyteuticis, examinanda alia quæſtio utilis,
1 & practicabilis: nam ubique ferè adſunt ſtatuta, quod maritus lucretur partem dotis in bonis dotalibus. Si maritus accipiat in dotem bona emphyteutica, an in illis lucretur partem dotis ex forma ſtatuti? Bal. *in Auth. res quæ, C com. de legat. num* 14 tenet quod non ſequitur Lup. in Rup *de donat. inter vir & uxor.* § 12. *vol.* 1. Alex *conſil.* 156. *num* 9. *lib.* 7. Paul de Caſtr. *conſ.* 59 *num.* 3. *lib.* 1. Ratio eſt; quia ſibi imputare debet, ſi ſciens voluit recipere rem, reſtitutioni ſubjectam, ex qua eveniente caſu reſtitutionis, lucrum, conſequi non poſſet; & in ea non daretur ſucceſſio, Unde vir & uxor Bal. *conſil* 476. *vol.* 4. & in bonis feudalibus eſt com. op. quod maritus non
2 lucratur partem dotis ex forma ſtatuti, Rol à Vall. qui plures cumulat. *de luc. dot. q.* 54. *num* 14. *&* 18.
3 Contrarium tenet Phanut *de luc. dot Gloſ* 10. *num.* 56. volens, quod reſpectu utilis dominii maritus poſſit de bonis emphyteuticis ex forma ſtatuti lucrari partem doris; quia bona emphyteutica poſſunt alienari in quibuſdam cauſis, reſpectu utilis dominii, etiam irrequiſito Domino, & inter alios ex cauſa dotis,
4 ut communiter tenent Doctores, in c. potuit, de locat. & ideo (dicit ipſe) dictum Bal intelligi debet reſpectu directi dominii: Quia ſi emphyteuſis accipiatur pro ſe, & ſuis hæredibus, & quibus dederit poterit alienari in quemcunque irrequiſito Domino ut per Doctores ab eo ibi allegatos, & nos diximus in titul. *de cont. emph. q.* 24. *n. & ſeq.*

4 Ego autem pro clara reſolutione hujus quæſtionis, puto ſic diſtinguendum eſſe. Aut enim fuit emphyteuſis data in dotem, quæ erat prohibita alienari: quia erat acquiſita pro ſe, filiis, nepotibus, ex pacto & providentia, & tunc maritus non lucratur partem dotis ex forma Statuti: quia emphyteuſis, nec alienari poteſt irrequiſito Domino, & in præjudicium
5 comprehenſorum in inveſtitura, etiam pro dote, ut per Corb. *de cauſ privat. ob. alien. limit.* 20. *& ampl.* 32. & dicit ut ibi per eum, & nos dicemus in *tit. de alienat. q.* 1. *n.* 260. ad quam te remitto, & vide etiam in dicta *q.* 24.

6 Aut verò fuit data in dotem emphyteuſis hæreditaria, accepa pro ſe; & quibus dederit, vel pro hæredibus quibuſcunque, & tunc quia dicta bona judicantur, ut bona allodialia, & patrimonialia, maritus lucratur partem dotis ex forma ſtatuti; & in iſto caſu poteſt procedere opinio Phanut. & hanc opinionem tenet Dec. *in l.* 1. *col.* 2. *ver. ſextò, C. unde vir, & uxor.* quem ſequitur ibi Curt. Jun. *num.* 16. ubi dicit quod licet ſtatutum de lucro dotis non habeat locum in bonis feudalibus: tamen illud reſtringitur ad bona feudalia, quæ de ſui natura ſunt ſeparata ab hæreditate, ſecus autem in feudo, quod tranſit ad quemlibet hæredem; etiam extraneum. Rip. *in l.* 2. *n.* 19. *ff. ſol. mat.* quam opinionem ſequitur etiam Rol. *d. q. n.* 19.

7 Declaratur tamen prædicta opinio, quod licet fuerit data in dotem emphyteuſis non hæreditaria, accepta pro ſe, filiis, & nepotibus, ex pacto, & providentia & quæ alienari non poteſt; tamen quando maritus, ſciens rem eſſe emphyteuticam, & in capitulis dotalibus cavit de lucro dotis, & quod lucrum dotale ſit pro eo ſalvum, tunc per dictam reſervationem, quæ ei ſuffragatur poterit agere pro dicto lucro contra dotantem, Coccin. *dec.* 43. *&* 213

8 Declaratur ſecundò, quod, ſi maritus ignorabat

rem eſſe emphyteuticam, tunc pro lucro dotis poterit agere contra dotantem, vel ejus hæredes, ut in fideicommiſſo tenent Decian *conſ* 12. *num.* 5. *&* 24. *lib.* 2. qui allegat Bal. *conſil.* 469. *lib.* 4. & Gravett. *conſil.* 186. Vinc. Fuſar. *de fideic ſubſt. quæſt.* 663 *num.* 13. qui allegat Ceph. *conſ* 365. *in fine*, & idem dicendum eſt in emphyteuſi, quæſtio noſtra eſt, quando maritus ſciens, recepit in dotem emphyteuſim, ut per Coci *in doctis deciſionibus.*

QUÆSTIO XXV.

SUMMARIUM.

Maſculi deſcendentes ex fœminis ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & maſculis quibuſcunque n. 1.

Maſculi extranei, deſcendentes ex fœminis, non ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & deſcendentibus maſculis, numero, 2.

Maſculi, & fœmina ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro linea, & idem in fidei commiſſo, n. 3. *cont. n.* 4.

Fœmina non ſuccedunt in fideicommiſſo, quando vocata eſt linea maſculina, vel deſcendentes per lineam maſculineam, vel per virilem ſexum, n. 5. *cont. n.* 6.

Teſtator cenſetur ſe conformare cum ſtatuto, nu. 7.

Argumentum de fideicommiſſo ad emphyteuſim tenet quando adeſt eadem ratio, nu. 8.

Agnati non ſunt, deſcendentes ex fœminis, nu. 10.

Fœmina non ſuccedit, quando habita eſt ratio conſervandæ agnationis, nu. 9.

Stante ſtatuto excluſivo fœminarum, ſtantibus maſculis fœmina non ſuccedunt, nu. 11. *ſed hæc conjectura ſola non ſufficit de ſtatuto, n* 12.

Filia recipientis emphyteuſim pro ſe, & linea maſculina, non ſuccedit, n. 13. *cont. n.* 14. *ſed prima eſt communis.*

1 SI emphyteuſis fuerit alicui conceſſa pro ſe, & maſculis quibuſcunque, an maſculi deſcendentes ex fœminis debeant admitti, & ſuccedant; Reſp. admitti debent: quia cum de deſcendentibus nulla mentio ſit facta, maſculi etiam extranei poſſunt ſuccedere Bal. qui in feudo loquitur, *in l. nu.* 27 *ver. trigeſimo, de rer. diviſ. & in c. imperialem, n.* 19. *de prob. feud alien. per Frid.* Curt. jun. *de feud.* 2. *par.* 3. *par princ. nu.* 62. Clar. §. *feudum quæſt.* 9. *ver. hoc præmiſſo*, Mant. *de tacit. & amb lib.* 22. *titul.* 6. *n.* 21. quod ipſe intelligit niſi illud verbum, quibuſcunque ex aliis reſtringi poſſit, ut per Ruin *conſ.* 39. *nu.* 8. *& ſeq. lib.* & in emphyteuſi, in qua non veniunt fœminæ, ſed maſculi dumtaxat, ſunt comprehenſi maſculi per fœminas ab inveſtito deſcendentes, eſt *dec. Duran.* 295. ubi allegat Mant. *de tacit. eod. tit.* 16. *num.* 8. & Valeſc. *de jur. emph. q.* 41. *n.* 5.

2 Si autem dictum ſit, pro deſcendentibus maſculis quibuſcunque, extranei admitti non poſſunt: quia non ſunt ex deſcendentibus: nam cum verba deficiant, diſpoſito adaptari non poteſt, *l. q.* §. *quoties de dam. inf.* Mant. *loco citato.*

3 Sed ſi emphyteuſis conceſſa fuiſſet pro linea, ſuccederent tam maſculi, quam fœminæ Bero. *conſ.* 77. *n.* 2. *volum.* 2. Bal. *conſil.* 321. *volum.* 1. Gozad. *conſ.* 20. *n.* 8. Dec. *conſil.* 495. *num* 4. Bertran. *conſil* 54. *num.* 1. *volum.* 1. quos refert Corb. *de cauſ. privat. ob fin. lin. num.* 40. Adde Ceph. *conſil.* 413. *num.* 18 *& ſeq. & conſ.* 664. *nu.* 23. Menoch. *conſ.* 625 *num* 9. Peregr. *de fideicom. art.* 52. *num.* 24. quos refert Vinc. Fuſar. *de fideic. ſub. q.* 346. *in principio*: licet loquantur in fideicommiſſo: & deſcendentes ex fœminis dicuntur ex linea.

4 Sed contra iſtam opinionem, etiam in materia fideicommiſſi, quod ſcilicet deſcendentes ex fœmina non dicuntur de linea, nec admittantur ad fideicommiſſum, ad quod linea alicujus eſt vocata, tenet Bar. *conſ.* 10. Curt jun. *conſil.* 15. *num.* 13. *& ſeq.* Ruin. *conſil.* 141. *num.* 21. *lib.* 5. Menoch *conſ.* 326. *num.* 86. Peregr. *de fideicom art.* 22. *num* 24. *& art.* 26. *in fine* Celſ. Ugo. *conſil.* 120. *num.* 3. *in fine.*

5 Et quando vocata eſt linea maſculina, vel deſcendentes per lineam maſculinam, vel per virilem ſexum, tunc fœminæ non veniunt, deſcendentes ex maſculis, ut per infinitos, quos cumulat idem Vinc. Fuſar. *ead. quæſt nu.* 12. ubi de com. & magis com. DD. allegantur. Et ratio affertur, quia teſtator voluit conſervare bona in agnatione, & familia, vocando maſculos, ut per alios, quos allegat idem Fuſar ibidem *nu.* 13. & quia etiam vocando lineam maſculinam duas debet habere qualitates, quod ſcilicet ſit de linea, & quod ſit maſculus, ergo fœmina, quæ non habet iſtam qualitatem maſculinatis non ſuccedit, Gozad *conſ* 85 *nu.* 15. Menoch. *conſ.* 205 per totum, Peregr. *de fideicommiſſ. art.* 26. *nu.* 29. Mant *de conject. lib.* 8. *tit.* 11. *num* 9 *ver. primum eſt.* Ugo. *conſ.* 120. *num.* 4. & ſequitur Rot *in recent. par. u. deciſ.* 203. *nu.* 5. & maxime hæc opinio procedit, quando concurrit ratio conſervandæ agnationis, ut per eandem Rot *in recent. par* 1. *deciſ.* 143. *numero* 5. ubi ex qualitate maſculorum cenſetur proſpexiſſe agnationis conſervationi.

6 Contra tamen hanc opinionem, quod fœminæ veniant, quando vocati ſunt deſcendentes per lineam maſculinam, vel de linea maſculina, vel virilis ſexus, aut per virilem ſexum, quam plurimi graviſſimi Doctores tenent, quos enumerat idem Fuſar *d. q. num.* 19. qui de com. & magis com. teſtantur: ipſe tamen *nu.* 19. exiſtimat veriſimilem mentem teſtatoris eſſe, non admitti, niſi maſculos, & deſcendentes à maſculis, dum vocavit deſcendentes, vel per lineam maſculinam vel ex, vel de, vel à, ſivè etiam dictum ſit per virilem, vel de virili, vel ex virili ſexu, cùm quibuſdam declarationibus, ut ibi per eum, & inter cæteras, quando
7 adeſt ſtatutum excluſivum fœminarum: quia tunc fœmina non diceretur vocata: nam teſtator cenſetur ſe conformare cum ſtatuto, allegat Ruin. *in l. Gallus*, §. *nunc de lege, nu.* 7. *ff. de lib. & poſth.* & ibi Alec. *num.* 10. Soc. jun. *conſ.* 69. *num* 30. *lib.* 1. Præt. *de interp. ult. vol. fol.* 292. *nu.* 54. Peregr. *de fideic. art.* 26. *num.* 30. & Ruſt. *in l cum Avus lib* 2. *c.* 5. *nu* 5.

8 Hæc autem in hac quæſtione adduxi: quia cùm eadem ratio in hoc caſu videatur militare in fideicommiſſo ad emphyteuſim, ut diximus *de re renunc. q.* 10. *num.* 12.

9 Ex quibus concludendum eſt quod quando in conceſſione habita fuit ratio conſervandæ agnationis, debet intelligi de maſculis, deſcendentibus per virilem
10 ſexum: quia maſculi, deſcendentes ex fœminis, non ſunt agnati, ſed cognati, *l.* 2. §. 1 *ff de ſuis, & legit. hered.* Mant. *eod. art.* 16. *in fine.* Sed ſi non apparet (dicit ipſe) debemus verbis inſervire l. non aliter *ff. de leg.* 3. & ideo tenet, *num.* 28. quòd, ſi quis rem in emphyteuſim accipiat pro ſe, & deſcendentibus ſuis per virilem ſexum non comprehendatur nepos ex filia, ſed neptis, ex filio; quia nepos ex filia deſcendit per virilem ſexum, ſed fœmininum, ſed neptis ex filio deſcendit per ſexum virilem; verum hæc opin. ut vidiſti ſupra. & *quæſt* 11. *ed. nu.* non eſt ſtante etiam ſtatuto excluſivo fœminarum propter maſculos, prout in tota Italia hujuſmodi ſta-
11 tuta reperiuntur, fundata ſuper ratione conſervandæ agnationis: quia ſine ſcrupulo procedit opinio, quòd fœminæ non ſuccedant, Surd. *dec.* 95. *n.* 3. qui de com. teſtatur, & concedens emphyteuſim, videtur reſpexiſſe ad ſtatutum, & ubi per eum *nu.* 6. & per Seraph. *dec* 1216. *num.* 3.

12 Sed advertendum eſt, quod hæc ſola conjectura maſculinitatis, quod voluerit conſulere conſervationi agnationis, & familiæ, non eſt ſufficiens, ut per Mant. *de conject. ult. vol. lib.* 8. *tit.* 11. *in fine*, Seraph. *eod. d r. ſ.*

num.

num. 6. & Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 302. *num.* 29. & ideò ſi cum nominatione maſculorum concurreret ſtatutum prædictum, quod maſculi deſcendentes ex fœminis, excludantur & conjecturæ apparerent, crederent fœminam eſſe excluſam. Marcel. *var. reſol.* 2. *cap.* 142. *nu.* 13. *&* 14. & Rot. *d. dec.* 200. *num.*

31 Sed dubitari poteſt, an filia ipſa admitti debeat, quia ipſa deſcendit à patre, qui eſt maſculus, & per conſequens hæc verba, per lineam maſculinam, videntur convenire, ut ſentit Capra. *conſil.* 82. *num.* 8. quæ refert Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 14. *num.* 27. Verum Paul de Caſt. *in l. maritus num.* 5. *C. de procur* contrarium tenet, quia linea non incipit à patre, ſed à filiis & quod etiam mens concedentis intelligatur fuiſſe, quod emphyteuſis non tranſeat in cognatos; & ideo, licet filia ſit agnata debet tamen excludi, ne per ipſam emphyteuſis perveniat ad cognatos, cum hæc conceſſio facta alicui & ejus deſcendentibus per virilem ſexum, non debeat intelligi de fœminis, neque de maſculis deſcendentibus ex eis: & hanc op. ſequitur Alex. *in l. Gallus § nunc, de lege num* 3 *ff. de lib. & poſth.* Iac. de S. Georg. *in ead. l. mentem nu.* 16. Idem Alex *conſil.* 43 *num.* 5. *lib.* 3. Curt. Sen. *conſil.* 44. *num.* 18. Ruin. *conſil.* 126. *num.* 13 *lib.* 1 *& in conſil.* 108. *num.* 7 Curt. jun. *conſil.* 171. *num.* 5. Soc jun *conſil.* 156. *num.* 14. *lib.* 2. ut refert Mant *eod art.* 16. *num.* 26. & pro hac opinione faciunt ea, quæ diximus ſupra de ſtatuto, & qualitate maſculinitatis.

14 Contrarium tenet Iaſ. *in l* 2. *n.* 106. *C. de jur. emph.* 2. Valaſ. *de jur. emph. q.* 41. *nu* 5 ut diximus ſupra *hoc eod. tit. in q.* 11. & Capra *citato loco.*

15 Cæterum prima opinio eſt frequentiori calculo recepta: nam in emphyteuſi conceſſa pro ſe, linea maſculina, non venit filia recipientis, ut poſt Alexand. & alios *in d. §. nunc, de lege*, tenet etiam Claud. Aquen. *ibidem*, Pariſ. *conſil* 2. *numero* 44. *lib.* 3. Berti. *conſil.* 79. *num.* 19. *lib.* 1. Ceph. *conſil.* 41. *numero* 22. *& ſeq.* Peregr. *conſil.* 50. *numero* 1. *lib* 3. quos refert Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt.* 346. *num.* 35.

DE RENOVATIONIBUS
QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

EMPHYTEUTA, vel proximior poſſunt petere renovationem poſt tempus finitum, vel generationem finitam, alias datur eis appellatio ad Superiorem, n 1. *cont.* 1. *n.* 2.

Sed prima eſt verior, & com. ibid.

Amplia n. 3. *cont. in tranſverſalibus, n.* 4. *ſed prima eſt verior.*

Amplia ſecundo, n. 7. *amplia tertio, num.* 8. *amplia* 4. *nu* 9. *cont. num.* 10.

Amplia 5. *num.* 11. *amplia* 6. *in emphyteuſi nova num* 12. *amplia* 7. *num.* 13.

Amplia 8 *n.* 14. *amplia* 9. *& declara eod. n. amplia* 10. *ibidem.*

Limita primo, nu. 15. *ſublimita num.* 16 *ſublimita* 2 *n.* 17.

Limita 2. *n.* 18. *declara quod annus computetur à die ſcientia, & debet probari à Domino plenè n.* 19.

Declara ſecundo, n. 20. *ſubdeclara, n.* 21.

Limita tertio in Eccleſia, n. 22. *cont. n.* 23.

Limita quarto, quando eccleſia vellet pro ſe retinere num. 24 *cont. num* 25.

Sed prima eſt verior, ubi tamen declara, & n. 30.

Amplia dictans quartam limitationem nu. 28. *declara nu.* 29. *& ſeq.*

Amplia ſecundo n. 30. *& ſeq. licèt alii diſſentiant, n.* 32.

Declara dictam ſecundam ampliationem, n. 33.

Declara ſupradictam quartam limitationem, quando adeſſet concordia inter Eccleſiam & Communitatem, n. 34.

Declara ſecundo dictam quartam limitationem, n. 41.

Limita ſextò n. 42. *cont. n.* 43.

Limita ſeptimò, n. 44.

Limita octavò, n 45.

Limita nonò, n. 46.

Limita decimò, n. 47.

Limita undecimò, 48. *cont. n.* 49.

Limita duodecimò, n. 50.

Limita 13. *n.* 51.

Limita 14. *n* 57.

Limita 15. *n.* 58.

Limita 16. *n* 59. *declara prædicta, n.* 60.

Limita 17 *n* 61.

Limita 18 *n.* 62.

Pactum de renovando quid operetur, n. 14.

Opinio Bar. in § permittitur ff. de aq. quot & æſt habet locum tam in Agnatis, quam in Cognatis proximioribus cont Clar. nu 5.

Proximiores in materia renovationis intelligi debent, qui ſunt magis propinqui ei, in cujus perſona eſt finita generatio, num. 6.

Conductor novus, vel inquilinus, an poſſit expellere primum, ſi primus offerat tantam penſionem quantam novus, n. 10.

Dictio tantum, quid importet, n. 14.

Conſuetudo probari debet per eum, qui allegat, n. 29.

Conſuetudo probari debet, quod Dominus non poſſit pro ſe retinere, & probari debet, quod Eccleſia voluerit pro ſe retinere, & non potuerit, n. 28. *& ſeq.*

Et quid ſi adſit immemorabilis conſuetudo, n. 30.

Conſuetudo, pactum, & ſtatutum, æquiparantur, n. 35.

Eccleſia, & Reſpublica æquiparantur, n 36.

Legatarius cui res emphyteutica eſt legata, an poſſit petere renovationem, n. 39.

Repræſentatio, an habeat locum in materia renovationis, & an ſuccedatur in ſtirpes; an vero in capita, n. 52.

Renovatio eſt facienda cum illis conditionibus, quæ ab alio extraneo reperiuntur, vel reperiri poſſunt, n. 52.

Declara, num. 54. *& ſunt obſervanda alia, ſit. remiſſive.*

Renovatio, quando ſunt plures proximiores in eodem gradu fieri debet pro æquis portionibus, n. 55.

Mendacium non præſumitur in Clerico, n. 26.

Opinio illa eſt tenenda in conflictu opinionum, quæ favet magis eccleſiæ. n. 27.

Renovatio non poteſt fieri pro fœminis, quando in prima inveſtitura erant ſolum comprehenſi maſculi, ſed fieri debet pro maſculis, & illis deficientibus pro fœminis, n. 61.

Renovatio fieri debet cum evidenti utilitate Eccleſiæ, n. 63.

Proximior ſi non petat inveſtituram infra annum, & dicto non eſt privatus ipſo jure, ſed requiritur citatio, & ſententia declaratoria Judicis, n 64.

Beneficium curatum habens, & aliud acceptaverit, & poſſeſſionem adeptus ſit, licet primum vacet ipſo jure tamen antequam auferatur ſibi poſſeſſio, requiritur citatio, n. 65.

Libellus quomodo formari debet ob non petitam inveſtituram in tempore, n. 66.

Primus acquirens dicitur ille, qui non eſt comprehenſus in prima inveſtitura, n. 67.

Reno-

Renovatio, non dicitur nova inveſtitura, & nihil mutat, quando eccleſia tenetur renovare, n. 68.

Inveſtitura nova non dicitur, ſi ſit ſoluta aliqua notabilis ſumma pro renovatione, n. 70.

Eccleſia ſicut poteſt cenſum augere, ita poteſt pecunias in recompenſam augumenti cenſus recipere, n. 71.

Inveſtitura conceſſa filiis poſt lineam finitam, cenſetur renovatio, non autem nova conceſſio, n. 72.

Emphyteuſis antiqua dicitur, quando filij renovantur ad lineam finitam, etiam ſi dictum ſit in renovatione, & de novo concedimus, n. 73.

Renovatio emphyteuſis non eſt titulus, ſed prioris tituli conceſſi primo acquirens, renovatio, n. 74.

Renovatio emphyteuſis regulanda eſt juxta terminos inveſtitura antiqua n. 75.

Renovationem ſi quis obtineat, non poteſt prajudicare comprehenſis, ſicut nec Dominus n. 76.

Et procedit etiamſi in renovatione appoſita eſſet clauſula ad habendum, &c. ſi non erat appoſita in prima inveſtitura.

Inveſtitura ſive renovatio non valet, ſi eſt alteratum ſolitum, num. 78.

Renovatio non debet fieri proximioribus, quando emphyteuſis eſt conceſſa à Supremo Principe n. 79.

POſt titulum de ſucceſſionibus in bonis emphyteuticis, ponendum propoſui titulum de Renovationibus, quæ materia eſt frequens, & quotidiana; Et ideo quæro ſi emphyteuſis ſit finita curſu temporis, vel propter generationem extinctam poſſit ipſemet emphyteuta, ſi vivit, vel ejus
1 filij petere à Domino renovationem, & confirmationem, Bar. per illum tex. *in l.* 1 §. *permittitur ff. de aq. quot & æſt.* dicit, quod ſic, & ſi non fiat renovatio, fit eis injuria, & poſſunt appellare ad Superiorem, ut cogat, quod talis renovatio fiat; quam opinionem ſequuntur omnes enumerati per Gab. *in tit. de jur. emph. conc.* 1. *nu.* 1. & hæc eſt com. op. ut teſtatur Grat, *conſ.* 86. *col.* 1. *vol.* 1. Ruin. etiam *conſ.* 20. Rom. quoque *conſ.* 22. idem Gabr. hanc eſſe magis com. affirmat, Clar. §. *emphyteuſis q.* 43. *in princ.* id ipſum tenet Soc. jun. *conſ.* 9. *n.* 23. *lib.* 3. Rot. Rom. *dec.* 79. *diverſ. par* 4. Corb. *de cauſ. priva. ob non pet. inveſt. n.* 5. Villalob. *com. op. lit. E. n.* 49. & quod opinio Bar. ſit vera, & communis, teſtatur Rot. *par.* 2. *diverſ. dec.* 598. & quod opinio ſit verior, & communior, proteſtatur Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 17. *n.* 22. Mant. *de tacit lib.* 22. *tit.* 35. *n.* 1. Marius. Burg. *de laudem inſp.* 46. *par* 2. ubi extendit ad conductorem ad longum tempus, & Tiraq. *de ret. lign. in præfat. n.* 41. qui multos cumulat.

2 Cont. tenuerunt Imol. Fulg. Paul. de Caſt. Rom. ſibi contrarius, Goſad. Grat. quoque ſibi cont. Bal. Aluar. & Zaſ. allegati per eundem Gab. & per d. Lud. *d. dec.* 17. & per Tirac. ibid. *n.* 42. ubi dicit, quod prima opinio eſt communis, & quod opinio Barth. non ſit recepta in feudo, multi tenent, ut in *dec.* 664. *n.* 8. *par* 2. *recent.*

3 Amplia, ut non ſolum habeat locum in filiis & deſcendentibus: ſed etiam in agnatis tranſverſalibus, & aliis proximioribus; & hanc eſſe com. op. teſtatur Dec. *conſ.* 131. *col. fin.* Clar. *ead. quæ. ver. & hæc quidem* Rot. *in d. dec.* & magis com. dicit eſſe Rom. *conſ.* 22. Alex *conſ.* 80. *vol.* 1. Gozad. *conſ.* 71. Gab. *d. conc.* 1. *n.* 16. cum aliis ab eo citatis *num.* 17.

4 Cont. dicit idem ipſe Clar. tenere Soc. jun. *conſ.* 9. *n.* 20. *lib.* 3. dicens, quod Doctores magis communiter loqui videntur in deſcendentibus, non autem in tranſverſalibus Agnatis, ſed concordare eſſe magis com. op. in Agnatis, non autem in Cognatis: quam etiam opinionem ſequitur Clar. dicens habere tantum locum in Agnatis, & quod qui petunt renovationem, debent eſſe de deſcendentibus & non de tranſverſalibus, tenuerunt Anch. Corſ. Abb. Paul de Ca . Soc. Iaſ. Staphil. Gozad. & Ruin. relati per eundem Gab. *d. n.* 16. & Menoch *conſ.* 160. *n.* 11. *li.* 2. affirmat hanc eſſe receptam opinionem; ſed magis communiter tenetur, quod opinio Bar. habeat locum etiam in tranſverſalibus Agnatis, quam ſententiam pluries tenuit Rot. Rom. ut atteſtat. Mareſcot. *var. reſol cap.* 3. *lib.* 1. *n.* 2. & etiam in *ead. dec.* 891. *n.* 2. dicitur. Et idem tenuit Rota coram Eminentiſſimo Ubaldo, ut in deciſionibus noviſſ. *diverſ. par.* 5. *dec.* 60. *n.* 5.

5 Sed dubium eſt videre, An opinio Clar. dicentis, opinionem prædictam communem habere locum in Agnatis, non autem in Cognatis (quem ſequitur Soc. jun. *conſ.* 9. *n.* 23. *lib.* 3. & Bero. *conſ* 99. *n.* 1. & 104. *lib.* 3. ſit vera? Et certè Bar. tam *in d. l.* 1. §. *permittitur*, quam in *l.* 1. *ff. de privil. cred.* loquitur de deſcendentibus, & ſucceſſoribus, & non de Agnatis emphyteutæ, neque de proximioribus, & neque etiam de aſcendentibus ut declarat etiam Redo. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 23 *n.* 15. *& ſeq.* tamen ejus opinio, ſecundum com op. de qua ſupra, ad Agnatos proximiores extenta fuit, & licet non loquantur de cognatis, tamen de illis etiam intelligendum eſt, cum loquantur per verbum, proximiores; & propterea habebit locum tam in Agnatis quam in Cognatis proximioribus: nulla inter eos facta differentia, cum ſit ſublata differentia agnationis, & cognationis, *l. meminimus, C. de legit. hæred.* & in Auth. *de hæred ab inteſt. ven.* Duran. *dec.* 36. *nu.* 34. licet olim eſſet iſta diferentia, ut Inſt. *de legit. agit. ſuc. in princ.* & quod hæc ſit veritas, patet ex conſ. Rom. 21. ubi renovatione emphyteuſis, Mater, quæ eſt proximior, præfertur Amitæ, quæ eſt in tertio gradu, §. tertio gradu, Inſtitut. de grad. & tamen conſtat, quod Amita eſt de Agnatis *Inſt. de legit. agn. n in princip.* & ibi. Gloſ. *in ver. amita*; Et Mater non eſt Agnata, ut Inſt. *de ſucc. cognat,* §. *vulgò*, Et Ad Senat. *conſil. Tertul. in princ*, ſed Cognata, Gloſ. *in d. princ. in ver. matrem*, Duran *d. dec.* 36. *n.* 5. & idem deducitur ex conſ. Imol. 38. qui etiam conſuluit pro Matre, ut refert Gab. *de conc.* 1. *n.* 17. & in Matertera eſt dec. Rot. Rom. *par* 2. *diver.* 98. *in fine* & ita videtur ſentire Bar. *in fine ff. de privil. cred.* Gab. *in d. conc.* 1. *n.* 17. & ita ego ſemper vidi obſervatum in hac inſigni Abbatia S. Crucis de Saxo vivo, & Epiſcopatu.

6 Præterea, ut infra dicemus nu. 32. proximiores intelligi debent in hac materia renovationis illi, qui magis propinqui ſunt ei, in cujus perſona eſt finita generatio: ſi ergo admittendi eſſent Agnati, & non Cognati, ſequeretur, quod aliquando admitteretur Agnatus,
* qui non eſſet proximior in remotiſſimo gradu, excluſo Cognato proximiori, quod eſſet contra com. opinionem, & mentem Doctorum.

7 Amplia ſecundo procedere non ſolum in emphiteuſi conceſſa à privato: ſed etiam ab Eccleſia, Gozad. qui hanc dicit eſſe com. op. *conſ.* 86. *n.* 14. Dec. *eod. conſ.* 131 *col.* 2. Clar. *d. quæſt.* 43. *ver. ſed quæro*, cum aliis allegatis per Gab. *d. conc.* 1. *n.* 3 Grat. *conſ.* 86. *lib.* 1. Alex *conſ.* 80 *n.* 10 *lib.* 1. & Ruin. *conſ.* 12. *n.* 22. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 131. *n.* 3. Rot. coram Eminentiſſimo Ubaldo, *dec.* 60. *n.* 5. quæ eſt impreſſa 5. *par. diverſ. noviſſ.* & in recollect. per Paul. Rub. *dec.* 7.

8 Amplia tertiò habere locum in contractu libelli, facto de novennio in novennium, Soc. *conſ.* 79. *col.* 4. *vol.* 1. Gab *d. conc.* 1. *n.* 4 quam opinionem ego ſequor cum non ſit differentia inter contractum libellarium, & emphyteuticum, ut diximus in *Prælud. q.* 7 *n.* 5.

9 Amplià quartò habere locum in colono temporaneo, Imol. *in cap.* 1. *col. pen. de locat.* Afflit. *dec.* 218 Marian jun. *conſ.* 50 *col.* 2. *vol* 2.

10 Cont. tenuit Ruin. *conſ.* 168. *col. fin. vol.* Rom *conſ.* 22. *col. pen.* ut refert. idem Gab. *d. con.* 1. *n.* 5. ſed hæc eſt

eſt quæſtio illa, An novus conductor poſſit expellere primum conductorem, vel inquilinum, ſi offerat tantam penſionem quantam ipſe novus inquilinus, ſeu conductor ſolvere promiſerat. Quam examinat Afflict. *d. dec.* 233. ubi concludit, quod conductor prædiorum ruſticorum non poſſit expelli per Dominum fundi, ſi vult ſolvere quantum novus niſi velit Dominus pro ſe retinere: inquilinus autem vel conductor prædij urbani novus, poteſt expellere veterem, etiam ſi offerat tantundem ſolvere, per *l. ne cui quod. locat.* & licet pro contraria parte allegatur tex *in l. congruit, & l. prædia C. de loc. præd. civ. l.* 11. quæ jura videntur determinare contrarium, quod ſcilicet antiquus conductor præferatur novo, quando offert tantum pretium, quantum offert novus, & ſic non ſit differentia inter conductorem prædij urbani, & ruſtici, ut ſentit Aff. *d. dec* tamen Paul. de Caſt. *conſ.* 4 *vol.* 1. *& conſ.* 33. tenet, quod de æquitate in rebus Eccleſiæ primus conductor non poſſit expelli quem refert. Marant *diſput.* 8. *num.* 4 item dicit tenere Lud. Rom. *conſ.* 23. *col. pen.* & Luc. de Pena *in d. l. prædia*, qui dicit text. in *d. l. congruit procedere*, non ſolum in colonis Fiſci, ſed etiam privatorum, Bal. autem *in d. l. ne cui*, tenet illam, congrui procedere ſolum in prædiis fiſcalibus, & idem refert Gloſ. *in ver locanda*, & ibi Cin. & Salic. & Io. de Plat. *in d. l. congruit*, qui tenet, quod etiam procedat in locationibus factis Magiſtris, & Scholaribus.

Veritas hujus quæſtionis, eſt quod ſi Dominus velit pro ſe retinere, non cogatur renovare, ut infra dicitur *n.* 24. etiam in emphyteuſi, & Dominus poterit eum repellere actione locati, vel remedio, Uti poſſideris vel propria auctoritate data reſiſtentia, & libere rem alteri locare, tex. eſt *in d. l. ne cui liceat, C. locat.* & hanc opinionem dicit eſſe com. Gomez. *var reſol. de locat. & cond. n. ver. item quæro.* Cui opinioni non videtur obſtare doctrina. Bar. *in l.* 1. 5. *§. permittitur* communiter aprobata, quia ejus opinio habet locum in emphyteuſi non autem in colono ad modicum tempus ut ait Rip. *in l.* 1. *col* 2. *ver. non obſtat tex, ff. de pri. cred.* & ſequitur Vinc. de Franch *de* 406. *in fine* quando Dominus vellet pro ſe retinere, & eſſe magis com. op. teſtatur Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 43. *in fine* Gab. *de conc.* 1, *n.* 14. Caroc, qui infinitos allegat, licet loquantur in emphyteuſi, *in tract. de locat. & cond. quæſt. fol.* 149. *n.* 5. *& ſeq.*

Sed dubium eſt, an *d. ne cui.* habeat locum non ſolum in prædiis ruſticis, ſed etiam urbanis, quia Gomez loquitur generaliter, cum iſte caſus accideret in Rot. Genuen fuit determinatum, quod novus inquilinus poſſit veterem expellere ut teſtatur Flam. Cartar. *dec.* 97. & hanc opinionem dicit tenere Calcan. *conſ.* 8. *n.* 36. Boer. *dec.* 107. & Mant *conſ.* 48. ſed in prædiis ruſticis tenet, quod novus conductor non poſſit expellere veterem, ſi tandum velit ſolvere, & ita loquitur dec. Affl. & hanc opinionem tenet Caroc. *eod tract. q.* 3. *fol.* 150.

Declaratur tamen, non habere locum in prædiis Fiſcalibus, & in Scholaribus Caroc. *eod. tract. fol.* 148. *q.* 1. *n.* 10. qui multos congerit, & habetur *in d. dec. Genuen. n.* 5. *& ſeq.* & multa alia ad hoc propoſitum vide per eundem, Caroc *d.* 1. An autem habeat locum in rebus Eccleſiæ, vide Franch. *d. dec. n* 8. *& dec.* 692. *in recent. par.* 1.

11 Amplia quinto habere locum, etiam in feudo, Gozad. *conſ.* 8. *colum* 10. Pariſ. *conſ.* 22. *colum.* 5. *vol.* 1. Rip. *in dict. l.* 1. *ff. de privil. cred. num.* 6. Ruin. *conſ.* 151. *numero* 16.

12 Amplia ſexto in emphyteuſi nova. Ruin *d. conſ.* 151. *n.* 16. *vol.* 1. Gab. *d. conc* 1. *n.* 7.

13 Amplia ſeptimo habere locum etiam ſi prima conceſſio fuerit declarata nulla, & invalida, ob defectum ſolemnitatum, maxime Eccleſia non reclamante, Anchar. *conſ.* 197 *num.* 2. Peregr. *deciſ.* 224. *lib.* 2. Mareſ. *dict. c.* 2. *n.* 9. qui plures deciſiones Rot. Rom. allegat.

14 Amplia octavo, ut procedat quamvis proximiores, qui petunt renovationem, eſſent fæminæ, Bero. *conſil.* 98. *&* 99. *lib.* 5. Ruin. *conſ.* 151. *n* 18 *lib.* 1. Rom. *conſ.* 22. Addent. *ad d. conſ. Rom. lit. K.* Præſertim quando non adeſſent maſculi Rot. Rom. *dec.* 198 *n.* 2. *par.* 2. *diver.* ubi plures cumulantur Seraph *dec.* 610. *n.* 6. Et extende hanc ampliationem, quamvis ex tenore prioris inveſtituræ maſculi tantum vocentur, quia nihilominus Eccleſia, ſive alius Dominus tenetur proximioribus fæminis renovare, ut late per Bero. in dictis conſiliis Extende etiam habere locum, ſi in inveſtitura eſſent vocati maſculi tantum, ut ſi dictum eſſet, pro ſe, filiis, & nepotibus maſculis tantum, ex eo legitime deſcendentibus per lineam directam in tertiam generationem, Mareſcot *dict. cap.* 2. *n.* 6 quia ita tenuiſſe Rot. teſtatur, & etiam fuit reſolutum in ead Rot. *par.* 2. *diverſ. numero* 13. *deciſ.* 542. ubi ſit mentio deciſionis allegatæ per Mareſcot. coram Orad. in Faven. bonorum. Et ratio eſt, quia illa dictio, tantum cenſetur appoſita ad qualificandam conceſſionem in maſculis: & ideo continuativè ad maſculos referetur, non tamen excludit renovationem; & quod etiam fæminis debeat fieri renovatio, quamvis non eſſent comprehenſæ in prima inveſtitura, modo pacta primæ inveſtituræ non alterentur, eſt deciſ. *in noviſſ. par.* 3. *dec.* 176. *n.* 31. & noviſſimè Rot. coram Duran. *dec.* 334. quod renovatio fieri debet fæminis & earum deſcendentibus, quando non adſunt maſculi, & deſcendentes ab inveſtito per lineam maſculinam.

Amplia nono, quando ad eſt pactum de renovando emphyteuſim, Farinac. *dec. poſth.* 278 *n.* 1. *part* 1. ſed quomodo intelligatur, vide per Corb. *d. cauſ. privat ob non pet. inveſt. intra leg. temp. nu.* 7. *& in dict dec.* 278. ubi quo hoc pactum eſt perſonale, & non tranſit ad ſingulares ſucceſſores.

Sed declara procedere, quando emphyteuſis eſt conceſſa ad tempus, cum pacto renovandi; ſecus quando eſt conceſſa in perpetuum cum pacto tamen renovandi de certo tempore ad certum: tunc enim ad evitandam contrarietatem, renovatio de tempore ad tempus cenſetur adjecta ad faciliorem probationem directi dominii: non autem pro ſubſtantia, Farin. *dec. poſth par* 1. *deciſ.* 450. *n.* 4. & ideo ſi ſit appoſita clauſula. Ad renovandum de novennio in novennium, vel alio tempore, tunc dicuntur tot eſſe contractus, quot ſunt novennia. Unde finito tempore inveſtituræ, eſt finita conceſſio & debet fieri renovatio, & ſi non petatur, res incidit in commiſſum; ſed ſi ultra tempus determinatum addatur clauſula in perpetuum, puta ad 29 annos, ad renovandum in perpetuum, tunc unicus eſt contractus, & unica conceſſio, ita ut renovatione non ſit opus, neque inveſtitus cadit, niſi finita conceſſione Mart. *de clauſ. clauſ.* 4. *part* 1. quia alios citat: & propterea hæc clauſula non eſt de eſſentia contractus, ſed cenſetur appoſita, ne memoria contractus pereat, Corb. *de cauſ. priv. ob lin. fin. num.* 17. Mart. *citato loco*, & omiſſa petitione renovationis, emphyteuta non cadit à jure ſuo, ſed ſolum per dictam clauſulam oritur actio perſonalis ad renovandum, idem Mart. *eod loco*, qui plures congerit, & huic clauſulæ Ad renovandum in perpetuum, æquipollet altera clauſula Ad renovandum pro ſe ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, & tunc, ſit conceſſio facta cum ſolemnitatibus, & conſenſu Apoſtolico, emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit ad extraneos hæredes Clar. §. *emph. q.* 28. *ver. ſed quæro* Affl. *dec.* 100. *&* 386. & eſt com. op. ut dicit Covar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 17. *n* 5. & refert Mart. loco ſuperius allegato, & nos diximus *de cont emphy qu.* 1. Sed ſi adjecta eſſet pæna caducitatis, aliud eſſet dicendum. Duran. *dec.* 412. *n.* 10.

Amplia 10. habere locum etiam ſi dictum ſit, quod ultimus comprehenſus in inveſtitura habeat faculta-

tem

tem nominandi, quia ſi non nominaverit, proximior poterit petere renovationem, ſi Eccleſia nolit pro ſe retinere, Duran. *dec.* 457. *in fine.*

15 Limita primò dictam communem, & magis communem opinionem non habere locum, quando emphyteuſis eſſet finita propter culpam, ſcilicet propter non ſolutum cænonem, quia non eſt dignus favore, qui eſt in culpa, Rom. *conſ.* 212. *in principio* Dec. *conſ.* 329. Jaſ. *in l. C. jur emph. num.* 21. & procedit dicta com. op. ſolum in caſu generationis finitæ, Gab. *d. conc.* 1. *n.* 8. qui multos allegat: Cavalc *dec.* 30. *par.* 2. *n* 130. & Mareſc. *d. cap.* 3. *num.* 10. & idem eſſet ob deteriorationem: cum paria ſint canonem non ſolvere, & rem deteriorare. Corb. *de cauſ. privat. ob. rei deterior. n.* 8 idem ſi ex alienatione, vel alia cauſa, culpa, & facto emphyteutæ res devenit ad Dominum, poterit Dominus alteri concedere invitis, & ignorantibus Agnatis Surd *conſil.* 191. *numero* 30. qui alios citat, & inveſtire quem maluerit, ut de *diverſ. quaſt. qu* 26. *nu.* 4. & 7. relicto proximiore petente renovationem diximus.

16 Sublimita, quia ſi Aſcendens fuiſſet privatus eo quod veniſſet contra conventionem, tunc emphyteuſis eſſet renovanda in favorem deſcendentium, Alex. *conſ.* 9. *vol.* 2. *col.* 5. *ver. ſubdo tamen* Gab. *d. con. nu.* 9. de qua opinione ego valde dubito, per ea, quæ ſupra dicta ſunt in limitatione.

17 Sublimita in omnibus cauſis, ex quibus emphyteuta excuſatur ob non ſolutum canonem, ut dicetur in tit. de ſolutione canonis q. 1.

18 Limita ſecundo, quando renovatio non fuit petita intra annum, & diem; quia tunc Agnati, & deſcendentes, vel proximiores non poſſunt amplius petere renovationem, Rom. *conſ.* 22. *in fine*, & *conſ.* 70. Dec. *conſ.* 131. Gozad. *conſ.* 30. ubi de com. teſtatur & magis com. appellat Alex. *in add. ad Bar. in d. §. permittitur*, * & pariter de magis com. teſtatur Soc. jun *conſ.* 9. *num.* 17. *lib.* 3. Gab qui multos citat. *ead. conc.* 1. *num.* 10. Corb. qui infinitos congerit *de cauſ. privat. ob. non pet. inveſt. num.* 5 Clar. *q. §. emphyteuſis q.* 43. Mareſ. *d. cap. lib.* 22. *tit* 32. *n.* 1.

19 Declara dictam limitationem, quod annus intelligatur: & computetur à die ſcientiæ, Alexand. *in l. ſi mihi & Titio, col. fin. ff. de ver. ob.* Dec. *conſ.* 328. *col.* 2. cum. aliis allegatis per eundem Gab. *d. conc.* 1. *num.* 11. Seraph. *deciſ.* 610. Corbul. qui infinitos cumulat. *ead. cauſ. num.* 8. & non ſufficit probare lapſum anni; ſed debet probari ſcientia proximiorum, quod ſciverint ſe teneri, Bal. *in c. ex parte il* 2. *n* 38 *de appellat* quia ignorantia illos excuſat, ut non priventur jure ſuo; Bar. in diſputatione, *incipiente Pupillus*, Jaſ. *conſil.* 53. *col.* 5. & debet plenè probari hæc ſcientia, & non ſufficiunt conjecturæ, Mohed. *deciſ.* 160. Caputaq. *deciſ.* 116. *num.* 4. *par.* 1. Put. *deciſ* 114. *lib.* 1. immo non ſufficit ſcientia in genere, ſed eſt neceſſaria ſcientia qualitatum, & ſic, quod ſciverit, emphyteuſim eſſe everſam ob lineam finitam, per Gloſ. *in cap. concertationibus, in ver. ſciveris, de appell. in* 6. & ibi Gemin. *num.* 15. Franch *in fine* Aym. *conſil.* 197. *nu.* 14. Tiraq. *de retract. lign. §* 36. *gloſ.* 7. *num* 3. Mareſc. *d. cap.* 3. *num.* 17. *cum. ſeq.* & iſta qualitas ſcientiæ debet allegari, & probari à Domino, Corb. *ead. cauſ. num.* 10. niſi ignorantia ſit craſſa, & ſupina, cum non ſit licitum ignorare quod omnes de Civitate ſciunt, Gloſ. *in ver. ultra annum, in cap.* 1. *quo temp. mil.* ſcientia autem quomodo probetur, videndus eſt Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 20 & nos dicemus in *tit. de var. ead. quaſt.* 14. & quod proximior excuſetur, ſi non petierit intra annum, & idem, inveſtituram, propter ignorantiam, videndus eſt Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 32. *num.* 5. & 6. qui plures cumulat, & ita pluries tenuiſſe Rot atteſtatur: ubi *num.* 8. declarat etiam ſi ſciverit emphyteuſim ad ſe pertinere, & in princ. anni, vel intra annum perquiſivit Dominum, proteſtando, quod per ipſum non ſtat, quominus accipiat inveſtituram, offerendo ei laudemium pro renovatione; tunc enim ad eum excuſandum requiritur ſpatium 30. annorum, ex doctrina Bero. *con.* 106. *num.* 47. *lib.* 1. & Card. Alex. ibi alleg.

20 Declara ſecundo, ut non procedat quando extraneus eſſet inveſtitus: quia tunc talis facultas durat ſpatio 30 triginta annorum: ſecundum com. opinionem * de qua per Jaſ. *conſil.* 7. *column.* 3. Dec. *conſil.* 95. *in fine* & per alios allegatos per Gab. *dict. conc. num.* 22. Seraphin. *dec.* 610. Mareſc. *d. cap.* 3. *num.* 22. qui plures deciſiones allegat, & alios, & præſertim Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 10. *num* 9. qui dicit hanc eſſe veriorem, & communiorem opinionem, Rot. coram Duran. *dec.* 431. *n.* 3. ubi *n.* 2. dicitur, quod ſi Eccleſia alium extraneum inveſtivit, declaravit nolle pro ſe retinere.

21 Subdeclara hanc declarationem: quia licet Agnatus, quando vult revocare ab extraneo; habeat tempus, triginta annorum; ſi tamen non petit inveſtituram intra annum, ex alio excluditur, ſcilicet quia inveſtituram non petiit, Gozad. *conſ.* 71. *num.* 3. Rip. *in l.* 1. *ff. de privil. cred. num.* 11. Corb. *d. cauſ. num.* 6. & Rot. *diverſ. par* 4. *deciſ.* 756. *num.* 4. tenet procedere, ſi alterum de duobus concurrat, vel quando extraneus infra annum fuerit inveſtitus, vel quod infra annum fuerit petita renovatio inveſtituræ: tunc enim ad revocandam inveſtituram factam extraneo, datur tempus 30. annorum, alias non poterit amplius revocari; quia per annalem curſum, Agnatus cecidit à jure ſuo; allegat Gozad. *de conſil* 71. *num.* 3. Beron. *conſ.* 40. & 42. *lib.* 1. Dec *conſ* 320. *num.* 4. & Curt. Sen. *conſ.* 47. *n.* 14. idem tenet Mant. *citato loco n.* 8.

22 Limita tertiò in Eccleſia quia Eccleſia non cogitur renovare Alex. *in d. l. ſi mihi & Titio col. pen.* Rom. * *conſ.* 70. Alex *conſ.* 83. *vol.* 7. Grat. *conſ.* 110. *nu.* 83 ubi dicit hanc eſſe com. op.

23 Contrariam opinionem, veriorem & magis communem eſſe, atteſtatur Gab. *d. conc.* 1. *num.* 13 quam tenet Bar. *in l.* 1. *ff. de privil cred.* Anch. *conſil.* 174. * Alex. *conſil.* 80. *col.* 5. *vol.* 1. Dec. *conſil.* 131. ubi dicit hanc eſſe com. op. Gozad. *conſil.* 86. *num.* 24. qui etiam hanc eſſe com. teſtatur, cum aliis allegatis per Gab. *dict. num.* 13. faciunt pro iſta opinione ea, quæ dicentur infra *limit.* 4. quando Eccleſia vult pro ſe retinere, quod cogi non poſſit; ſecus ſi non vult pro ſe retinere Caputaq. *dec.* 304. *par.* 1. Honded. *conſ.* 51. *n.* 41. & *ſeq. lib.* 1.

24 Quartò limita, quando Dominus, vel Eccleſia, vellet pro ſe retinere: quia tunc non cogitur renovare Abb *in c. bona l.* 2. *col pen. de poſt. Prælat.* Jaſ. *conſ.* 24. *column. pen. vol.* 3. Aret. *in d. leg. ſi mihi, & Titio ff. de verb. ob.* Curt. Sen. *conſil.* 48. Rom. *conſil.* 22. *num.* 5. Anch. *conſil.* 133. Staph. *de litt. grat. & juſt. fol.* 79. Gozad. *conſil.* 39. Rip. *in d. l.* 1. *ff. de privil. cred. num.* 9. Ruin. *conſil.* 151. Calc. *conſil.* 8 *num* 45. Villalob. *com. op. litt. E num.* 49. Gab. *d. conc.* 1. *num.* 14. Clar. * *d. §. emphyteuſis quaſt.* 42. *in fine* Caputaqu. *deciſ.* 304. & *ſeq. par* 1. ubi dicit hanc eſſe magis com. opinionem Benint *deciſ.* 19. Mareſc. *eod. cap.* 3. *num.* 11. ubi refert, quod ſæpius Rota hanc opinionem ſequuta eſt. Et quando Eccleſia eſt reducta ad paupertatem, debet pro ſe retinere, Cæſar de Graſſ. *deciſ.* 135. *num.* 4. & eo magis prædicta opinio eſt tenenda, quia ſicut Eccleſia non poteſt cogere Agnatos, non comprehenſos in Inveſtitura, ad accipiendam renovationem, pariter nec Eccleſia compelli debet ad renovandum, quando vult pro ſe retinere, ut æqualitas ſervetur, Benint. *d. deciſ.* 19. *in fine*, Honded. *conſil.* 51. *num.* 41. 42. 43. & 45. *vol.* 1. Mant. qui de com. op. teſtatur, & ita tenuiſſe Rot. coram ſe, *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30. *num.* 19. Affertur & alia ratio: quia cauſa finalis concedendi in emphyteuſim eſt melioratio,

&

& ſi cogeretur renovare, hoc beneficium meliorationis
nis nunquam ſentiret, ut per Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 135.
n. 14. ſed declara ut infra *n.* 30.
25 Contrarium tenuit Dec. *conſ.* 318. circa finem, &
conſ. 131. dicens, talem limitationem eſſe contra com.
op. quæ per hanc limitationem efficeretur eluſoria, ſi
ſemper excluderetur is, qui petit renovationem, quia
Dominus ſemper aſſereret velle rem emphyteuticam
pro ſe retinere; Cui rationi reſpondetur, quod ſi Do-
minus falſo dixerit, velle pro ſe retinere, proximior
Agnatus poterit repetere, ſi poſtea Dominus alteri
conceſſerit, quia ex hoc fraudis conſilium detegitur
26 Rip. *in d. l.* 1. *n.* 10. *de privil. cred.* Alex. *in d. l. ſi mihi, &
Titio, de ver. ob. n.* 31. & ita Rotam reſpondiſſe teſtatur
Mareſc. *d. c.* 3. *n.* 11. & non præſumitur Clericum men-
27 tiri, aſſerentem velle pro ſe retinere; Et ideo opinio
Decij eſt fugienda, & in conflictu opinionum illa eſt
tenenda, quæ magis favet Eccleſiæ, Benint. *d. dec.*
19. Honded. *d. conſ.* 51. *n.* 45.
28 Amplia ſupradictum quartam limitationem, habere
locum, etiam ſi res ſit ſolita renovari, quia hoc non
ſufficit, niſi etiam quod probetur conſuetudo, quod
Dominus non poſſit pro ſe retinere Anch. *conſ.* 33. *col.*
5. Paul. de Caſt. *conſ.* 340. *in fine*. Soc. jun. *conſ.* 101. *n.*
1. *lib.* 4. Rip. *reſp. lib.* 1. *c.* 25. *n.* 17. Aym. *conſ.* 96. *n.*
4. Mareſc. *d. cap.* 3. *n.* 12. ubi atteſtatur, ita Rotam te-
29 nuiſſe Caputaq. *dec.* 230 *par.* 1. & iſta conſuetudo
probari debet ab eo, qui iſtam allegat in ſpecie, & in
caſu, de quo tractatur Maſcard.. *de probat. vol.* 1. *conc.*
423. *n.* 20. Honded. *conſil.* 31. *n.* 48. *lib.* 2. & forte (di-
dit ipſe) opus eſſet probare in ſpecie, quod Eccleſia,
etiam invita, compellatur de conſuetudine, reſirmare
emphyteuſim emptori pro ſua generatione; nec ſatis
eſſet conſtare, quod Eccleſia ſponte renovationes fa-
cere conſueverit, ut in ſimili firmavit Rota Rom. die
20. Novembris 1597. in una Ravenaten. bonorum,
coram Cardinal Mantica, quæ, eſt illa deciſio, alle-
gata per Mareſc. ut ſupra, dum poſtquam conclu-
dit, Eccleſiam non poſſe cogi ad renovandum em-
phyteuſim Agnatis, ſi vult pro ſe retinere, dixit, non
obſtare, quod ſit ſolita proximiores Agnatos in-
veſtire; nam ſi in ſpecie non probetur conſuetudo,
quod Eccleſia voluerit, & non potuerit pro ſe retine-
re, conſuetudo illa renovandi ad iſtum caſum exten-
di non poteſt: ex qua deciſione redditur turbida do-
ctrina Corn. *conſ.* 250. & aliorum, quos citat Corb. *de
cauſ. privat. ob alien. qu.* 1. *n.* 3. quod ſtante conſuetu-
30 dine inveſtiendi trahi debeat etiam ad caſum, quo
nollet inveſtire; cum conſuetudo probari debeat, quod
Eccleſia voluerit, & non potuerit, Honded. *eod. conſ.
n.* 50. ſed ſi conſuetudo immemorabilis probetur; tunc
teneatur Eccleſia renovare, ut atteſtatur Mant. *de ta-
cit. lib.* 21. *n.* 19. ea ſententia Rotæ, quæ deciſio eſt *in
recent. par* 2. *dec.* 11. *n.* 1. & per rotam, & quando ad-
eſt conſuetudo immemorabilis renovandi deſcenden-
tibus poſt tertiam generationem, teneatur Eccleſia re-
novare, nec poſſit pro ſe retinere, tenet idem Mant.
eod. lib. 22. *tit.* 30. *n.* 19.
Amplia ſecundò, ut habeat locum, etiam ſi adeſſet
31 pactum in inveſtitura, quod poſt finitam generatio-
nem, Eccleſia teneretur proximioribus renovare, quia
nihilominus Eccleſia poterit pro ſe retinere, cum hu-
juſmodi pactum non valeat, uti continens quandam
ſpeciem alienationis, prohibitæ per capit. nulli de
reb. Ecc. non alien. facit Extravag. Ambitioſæ, *de reb.
Ec. non alien.* ubi omne pactum prohibetur; & non
adeſſet utilitas Eccleſiæ; quando cogeretur renovare:
quia nunquam reverteretur ad Eccleſiam; quam opi-
nionem tenuit Angel. *conſ.* 184. Alex. *conſ.* 165. *n.* 7.
lib. 2. Bero. *conſ.* 116. *n.* 17. & *conſ.* 119. *n.* 10. *lib.* 1.
Mareſc. *d. cap.* 1. 3. *n.* 15. ubi dicit, quod hæc ſenten-
tia eſt verior, & eam ſequuta eſt Rot. in allegata dec.
Ravennen. bonorum, & in una Cæſenaten. bonorum
coram Bubalo 20. Maij. 1588. & eſt tex. expreſſus in

Auth. *de non alien.* §. *neque*, ubi tale pactum non va-
lere diſponitur. Hond. *conſ.* 51. *n.* 43. Fachin. *lib.* 2.
cont. jur. cap. 108.
32 Diſſent Soc. *conſ.* 99. *n.* 70. *lib.* 2. quem ſequitur
Rim. jun. *conſ.* 94. *n.* 24. & *ſeq.*
33 Declaratur tamen prædicta ſecunda ampliatio,
quando emphyteuſis eſſet conceſſa in perpetuum, cum
pacto de renovando, quia tale pactum valeret, ne ex
longitudine temporis Eccleſiæ præjudicium generari
poſſit; niſi renovatio fieret, Corb. qui alios citat, *de
cauſ. privat. ob alien. ampl.* 36.
34 Declaratur ſupradicta quarta limitatio, ut non ha-
beant locum, quando inter Eccleſiam, & Communita-
tem adeſt concordia, ut non poſſit pro ſe retinere, ſed
proximioribus teneatur reconcedere; quia hujuſmodi
concordia valeret, quemadmodum valeret conſuetu-
do, quod Dominus poſſit pro ſe retinere, ut ſupra
diximus *n.* 28. cum pactum, lex ſtatutum, & conſue-
35 tudo æquiparentur, & pares ambulent, Everard. *in loco
à pacto ad legem, ſtatutum, vel conſuetudinem, n.* 10.
& hæc concordia eſt in hac Patria mea inter Epiſco-
pum, & Civitatem, & eſt in viridi obſervantia. Nec
obſtat, quod pactum non valeat, ut ſupra *n.* 31. quia ſi
pactum non valeret, valeret, ſaltem, ut conſuetudo
per ea, quæ tradit Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can.
limit.* 2. *n.* 4. & vide infra *qu.* 4. *de var. qu.* & quia
etiam Eccleſia, & Communitas æquiparantur, *l. fin Cod.
36 de Sac. Sanct. Eccl.* & §. *finimus, in Auth. de non
alien. aut perm. reb. Ecc.* Ever. *in cent. in loco à Re-
publica ad Eccleſiam.*
37 Quintò limita non habere locum, ſi petentes reno-
vationem, non eſſent hæredes inſtituti ab eo, cui facta
fuit conceſſio, & ideo ſi extranei eſſent inſtituti,
eſſent præferendi proximioribus, Alex. *in l. ſi mihi, &
Titio, col. fin. ff. de verb. ob.* Abb. *in cap. bona el* 2. *de
poſt. Prælat.* Gozad. *conſ.* 186. *col.* 4. Pariſ. *conſ.* 23. *col.*
35. *vol.* 1. Grat. *conſil.* 96. *col.* 3. *vol.* 1. Ruin. *conſ.* 5. *vol.*
1. Rip. *in l.* 1. *n.* 8. *ff. de privil. cred.* Hipp. *ſing.* 419. &
Agnatis proximioribus, non autem hæredibus.
38 Declara iſtam quintam limitationem, habere locum
in emphyteuſi hæreditaria, ſecus in non hæreditaria,
Dec, *conſ.* 78. Ruin. *conſ.* 12. *col. fin.* & *conſ.* 151. *col.* 5.
vol. Gab. *d. conc.* 1. *n.* 18. Alex. *conſ.* 10. *ſub. n.* 11. *lib.*
3. Anch. *conſ.* 38 *in fine* Seraph. *dec.* 610. *n.* 10. Mareſ.
d. cap. 3. *n.* 26. Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 642. *n.* 12.
ubi dicitur, quod iſtud jus competit ſolis hæredibus,
& non Agnatis, & loquitur in emphyteuſi Eccleſiaſti-
ca hæreditaria; & ſic teſtator de ea non diſpoſuit,
tunc proximiores erunt hæredes, ibi *n.* 15. & quod
competat hoc jus renovandi Agnatis, etiam ſi non ſint
hæredes, ſi tamen diſpoſuit in teſtamento expreſſè de
emphyteuſi, cum facultate petendi renovationem
præfertur, tenet Gabr. *conſ.* 78. *n.* 5 *volum* 2. ſed de-
clarari debet, ut ſupra etiam diximus, quod quando
emphyteuſis eſt ex pacto, & providentia, ut qua fuit
accepta pro ſe, filiis, & nepotibus, omiſſa mentione
hæredum, ut per Cocc. *dec.* 32. & 343. Surd. *conſ.* 108.
n. 10. Menoch. *conſ.* 202. *n.* 53. tunc facienda eſt re-
novatio Agnatis proximioribus, non autem hæredi-
bus, ut per Rip. *in l.* 1. *n.* 8. *ff. de privil. cred.* & Dec.
conſ. 78. *n.* 4. ſed ſi eſt hæreditaria, tunc renovatio fieri
debet hæredibus, non autem Agnatis proximioribus;
nam tunc qualitas hæreditaria requiritur, nec ſufficit
qualitas agnationis, Gabr. *de jur. emph. conc. n.* 18.
Seraph. *deciſ.* 610. ſec quando eſt ex pacto, & provi-
dentia, facienda eſt Agnatis, etiam ſi non ſint hære-
des, Rot. coram Merlino in recol per Paul. Rub.
dec. 74. *n.* 2. & 3. ubi aliæ deciſiones referuntur; &
eſt etiam alia dec. Rotæ part. 5. in recent *n.* 6. & *ſeq.*
& Durant. *deciſ.* 431. *n.* 5.
39 Dubium tamen eſt, An Legatarius, cui res emphy-
teutica eſt legata ab emphyteuta poſſit petere renova-
tionem, ſi emphyteuſis erat finienda morte ipſius em-
phyteutæ? Et videtur quod non, quia legatarius neque

eſt hæres, neque proximior, ut diximus ſupra. Comprobatur hoc, quia emphyteuſis extraneo legari non poteſt, cum jam ſit acquiſitum jus filiis, ut diximus *in tit. de cont. emph. q.* 24 *n.* 12. Surd. *dec* 93. *n.* 21. qui loquitur in emphyteuſi Eccleſieſtica. Confirmatur hoc alie ratione, quia legatarius dicitur hæres in re certa, & emphyteuſis non tranſit in inſtitutum in re certa, dato hærede univerſali, ut in tit. *de ſucc. in bon. emph. qu.* 17. Præterea elie ratione, non competit ſibi hoc jus, quia ſi emphyteuſis erat finienda morte teſtatoris, legatum eſt inutile, diximus in tit. *de ſucc. in bonis emph. q.* 15. ergo legatarius non poteſt petere renovationem, virtute teſtamenti; ſive ſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſive profana, ſive hæreditaria, ſive ex pacto. & providentia: cum ergo Agnatis proximioribus jus ſit ecquiſitum, per mortem ultimi decedentis, vel univerſalibus, per teſtamentum, quando emphyteuſis eſt hæreditarie, quibus ſolis hoc jus competit, ex doctrina Bar. communiter approbata, ut ſupra in principio & meritò &c. Ulterius, hoc jus
* renovandi competit proximioribus ultimo decedente, etiam ſi ſint de collateralibus non hæredibus, ut diximus ſupra eod. tit. *de ſucc. q.* 2. *n.* 10. ergo hoc jus competit ſolum proximioribus, uti proximioribus & non extraneis. Contrarium videtur tenere Gab. *d. conſ.* 78. *n.* 5. *vol,* 2. quia doctrina Bar. *in d. §. permittitur*, fundatur in repræſentatione defuncti, quæ videtur eſſe apud illum, qui renovationem petit, & iſta ratio videtur habere locum in hærede, qui eſt eedem perſona cum defuncto, Dec. *conſ.* 78. *n.* 2. & quia etiam totum facit fevor, qui præſtatur emphyteutæ defoncto, qui rem meliorem fecit, & ne inducta in favorem ejus retorqueantur in odium; & cum etiam, ut ibi dicit Dec. hoc competat ſingulari ſucceſſori, debet etiam competere legatario, cum non ſit neceſſarium, ut ſit hæres univerſalis, ibi dicit Dec. & pro hac opinione faciunt, quæ dixi ſupra *de ſucc. in bonis emph. qu.* 13. *n.* 8 *& ſeq.* Sed à prime op. non recederem, quia contrarium poſſet procedere in emphyteuſi hæreditaria: nam tunc renovatio facienda eſt hæredi inſtituto in teſtamento, & illud jus petendi inveſtituram competit ſolis hæredibus, & non proximioribus, ut per Gab. *de jur. emph. conc.* 1. *limit.* 6. Surd. *conſ.* 181. *n.* 31. Rot. *dec.* 172. *impreſſa per Pacif. de Sal. inter. in fine tractatus, n.* 10. & hanc credo eſſe veram. op. quia, ut dixi ſupra *n.* 38. ex dec. Rotæ, quando emphyteuſis eſt ex pacto, & providentia, eſt renovande Agnatis, & non hæredibus, & per conſequens nec legatariis, ſed ſi eſt hæreditaria, tunc renovanda eſt hæredibus, & ſic etiam legatariis, & ita poſſunt conciliari prædictæ opiniones.

40 Declara ſupradictam quintam limitationem, non habere locum, ſi hæres eſſet Hoſpitale, vel pia loca, vel alij incapaces, in quos ex ſui natura emphyteuſis non tranſit: quia tunc hæredi proximiori debet fieri renovatio capaci, ita fuiſſe diciſum in Rota in une Ceſenaten. Palatij 7. Novembris 1597. coram Penia. atteſtatur Mareſ. *var. reſol. d. c.* 3. *n.* 27. qui autem ſint iſti incapaces, videnda eſt *dec. Ludoviſ.* 519. & ibi Add. & nos dicemus in titulo *de alienationibus q.* 1. *n.* 21. & quamvis potentioribus renovatio fieri non debeat, quantumvis proximioribus, Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 12. *n.* 1. idem Ludoviſ. 15. *dec.* 529. *n.* 5. & maxime quando in prima inveſtitura fuit expreſsè cautum, ut emphyteuſis non poſſet alienari in potentem nobilem, Domino tamen volente poteſt retinere, ut ſupra *de ſuc. in bon. emph. q.* 14. *n.* 9 Tamen declaratur, quod potentia in hoc, & ſimilibus cauſis poſita eſt in arbitrio Iudicis, Rot. coram Duran. *deciſ.* 334. *n.* 8. io quia non fuit conſiderata potentia familiæ de Rangonibus, quæ in Civitate Mutinæ eſt de potentioribus, cum ſint Marchiones, & Comites, & adſint Præfecti militiæ, & nunc eſt Epiſcopus illius Civitatis Alexander de Rangonibus meritiſſimus, & integerrimus, & multis virtutibus ornatus, qui dum fuit hujus Civitatis Fulginiæ Gubernator fuit ab omnibus honoratus ob ſuam erga omnes benevolentiam, & benignitatem; Et ideo ejus memoria hic jugiter manebit. Et ratio deciſionis fuit, quia ubi emphyteuſis ſita erat nullam Rangoni habebant juriſdictionem, nullumque tale privilegium, ex quibus poſſent minas, & terrorem inferre, & difficilis conveniri, & in illa Civitate ſunt omnes Cives ejoſdem fori, ejuſdemque facilitatis conveniendi ſub juſtiſſimo Principe, & in ejus præſentia, qui omnibus æque lance juſtitiam adminiſtrat. Et in d. dec. fuit reſponſum non obſtare pactum de non alienando in nobilem potentem, quia intelligitur prout de jure. Et fuit etiam reſponſum deciſioni *Greg.* 15. 519. quæ loquitur in Clerico, qui non eſt ejuſdem fori, ut in Eccleſia, quæ non ſolum non eſt ejuſdem fori, ſed dicitur manus mortua, in qua non eſt ſpes devolutionis, nec laudemij, ut late Add. *ad dec. Greg.* 15. 520. *n.* 14. & quando adeſt pactum, quod emphyteuta non poſſit alienare, non poteſt alienare in potentiorem, ut infra *de alienat. quæſt.* 1. *n.* 20. & ſi in inveſtitura appoſitum ſit pactum, quod non poſſit fieri alienatio per teſtamentum perſonæ privilegiatæ, collegium Eccleſiaſticum non ſuccedet; Et conſuetudo concedens Eccleſiæ facultatem retinendi per annum, & vendendi, ac ſubrogandi alium emphyteutam non potentem, non inſtat, propter vim pacti, quod reſiſtit poteſtati relinquendi Eccleſiæ, & perſonæ potenti: conſuetudo enim tollit prohibitionem legis, non autem proviſionem hominis, Greg. XV. *dec.* 329. *n.* 9. *& ſeq.* Add. ad *dec Buratti* 477. *litt. B.* Ubi quærit.

An Dominus directus poſſit probibere, ne bona perveniant ad Eccleſiam, perſonas privilegiatas, potentes, & Collegia, in emphyteuſi perpetua ad quoſcunque hæredes tranſitoria, allegat vid. Burr. *conſ* 63. *n.* 3. *&* 5. Silveſt. Aldob. *conſ.* 40. *n.* 6. Sim. de Præt. *conſ.* 54. *n.* 4. *& d. dec Greg. n.* 9.

Sed contrarium videtur, quod non poſſit prohibere, quia non reperitur in jure expreſſum, quod in Eccleſiam non poſſit jus emphyteuticum laicale tranſire, Burr. *in c. potuit, de loc.* Iaſ. *in l. cum dubitatur, qua finalis, n.* 74. *C. de jur. emph.* Maſtril. *dec.* 118. *n.* 10. præcipue quando eſt tranſitorium ad quoſcunque hæredes & ſucceſſores, Burat. *dec.* 394. *n.* 5. Rot. *dec.* 261. *n.* 7. *par.* 1. *recent.* Gratis. *diſcep. for. c.* 481. *n.* 61. Nec Eccleſia continetur inter perſonas potentiores, niſi quando haber poteſtatem in Dominum directum. Maſtril. *d.* 128. *n.* 13. *& ſeq.* cum aliis allegatis *in ead. Add. per Franc. Perent.* Nec etiam dicitur perſona prohibita, niſi quia eſt manus mortua, & ſic quando excluditur ſpes devolutionis, & laudemij, propter quam Eccleſie ex æquitate cogitur vendere, & ratione dictorum præjudiciorum, dicitur potens, & prohibita, ut *in ead. Add.* ubi alias deciſiones Rotæ refert, ſed quando dimittit penes alium, in quo præjudicia prædicta ceſſant, ceſſare debet prohibitio hominis, quemadmodum ceſſat conſuetudo, vel ſtatutum, quatenus conſiderentur, quod cogant Eccleſiam ad dimittendum; nam non cogitur Eccleſia ex vi activa, ſed ex vi directiva rationis, cum approbatione Romanorum Pon. ut conſideravit Rot. coram Cocc. Decano in Ferrarien. bonorum 9. Decemb. 1611. & ideo ceſſante ratione prædicta, diſpoſitio etiam ceſſat, & prohibitio, ſive pactum prædictum recipere debet interpretationem, ne in Eccleſiam perveniant ad effectum retinendi, quæ opinio eſt etiam æquior, & ſecundum eam fuiſſe judicatum in magna Curia Siciliæ, teſtatur idem Maſtril. *d. dec.* 118. *n.* 18. affirmans quod judicaſſet; niſi fuiſſet cauſa per partes concordata. Burſat. autem *conſ.* 199. allegatus à nobis *q.* 1. *n.* 211. & Anguiſ. *conſ.* 66. Aldob. *conſ.* 40. & aliorum dicta, procedunt in emphiteuſi finita. & in Eccleſia potentiſſima, ut advertit Maſtril. *in d. dec. & dec. Greg.*

259. *in*

259. *in emphyteuſi Eccleſiaſtica.* Et idem Franc. Ferent. *in d. add.* refert ſimilem cauſam pendere indeciſam, & cauſa erat, quia fuerat ab emphyteuta legata quædam domus cum prohibitione prædicta Archiconfraternitati Sanctiſs. Trinitatis in emphyteuſim habita, quæ poſtea ab eadem Archiconfraternitate alienata in perſonam laicam non potentem, ſed ego valde dubito de iſta opinione, per ea, quæ diximus *de alienat. quæſt.* 1. *n.* 195. *cum duobus ſeq.* & per ea, quæ etiam ſcripſimus *eod. tit. n.* 221. & per ea, quæ etiam retulimus *ead. quæſt.* 1. *n.* 10. *cum quatuor ſeq.*

41 Sextò limita, ut procedat prædicta com. & magis com. op. dummodo res ſit integra; ſecus, ſi alteri fuiſſet facta conceſſio, antequam hæredes peterent renovationem, Rom. *conſ.* 70. Goz. d. *conſ.* 39. *col. fin.* & *conſ.* 72. *col* 1. ubi dicit hanc eſſe com. op. cum aliis, quos refert Gab. *d. conc.* 1. *n.* 20. Clar. §. *emphyteuſis. q.* 43. *ver. ſed pone*, dicens, cum ſit jus quæſitum tertio, imputet ſibi, qui non prævenit.

42 Contrarium tenet Alex. *in d. l. ſi mihi, & Titio col. fin.* & *conſ.* 83. *vol.* 7. Goz. *conſ.* 86. *n.* 24. Pariſ. *conſ.* 28. *n.* 3. *vol.* 1 & cum iſte caſus eveniret in Rota, non fuit facta reſolutio, ſed fuit dictum, ut videretur de veritate, ut per Seraph. *deciſ.* 610. *n.* 9. & hanc op. tenet etiam Mareſc. *d. cap.* 3. *n.* 23. dummodo non adeſſet aliqua negligentia proximiorum: & ita ego credo; quia ſi proximiores habent annum, & diem ad petendam renovationem a die ſcientiæ, ut ſupra diximus in limitatione ſecunda; ergo Eccleſia ſive Dominus non poterit interim alteri concedere; & ita * fuit deciſum in Rot. *n.* 2. *par. diverſ. dec.* 198. *n.* 5. ubi dicitur, quod hæc eſt com. op. ut per Rim. jun. *conſ.* 444. *n.* 49. & Domini de Rota noluerunt attendere iſtam præventionem factam ab Eccleſia, tanquam factam in fraudem petentis renovationem, cum in eo caſu Eccleſia dixerit velle pro ſe retinere, & non retinuit, ſed alteri conceſſit.

43 Septimò limita in feudo, in quo, deficientibus omnibus maſculis, fœminæ poſſunt petere renovationem inveſtituræ, cujus regulariter fœminæ ſunt incapaces, Fulgoſ. *conſ.* 222. Gab. *d. conc. n.* 21.

44 Octavò limita, niſi Supremus Princeps derogaret huic diſpoſitioni; & juſta cauſa derogandi eſt, quando alteri concedit propter benemerita, Pariſ. *conſ.* 23. *n.* 250. *vol.* 1. Gab. *ead. conc. num.* 22. & vide inf. *num. ult.*

45 Nono limita, quando interveniſſet præſcriptio, quia tunc Dominus non tenetur iterum facere gratiam de re emphyteuta, vel feudali, illi, qui ab ea, per præſcriptionem fuit excluſus, Pariſ. *conſ.* 23. *n.* 252. *vol.* 1. Gabr. ibi *n.* 23.

46 Decimò limita, quando ſequeretur magnum Eccleſiæ detrimentum, ſi fieret talis inveſtitura, Pariſ. *conſil.* 101. *col. fin. vol.* 1. Gab. *d. conc. n.* 24. faciunt ea, quæ ſupra diximus, quando Eccleſia eſſet redacta ad paupertatem, limit. 4.

47 Undecimò limita, quando filia eſt excluſa, propter maſculos, vel ſtantibus maſculis, quia ſi maſculi poſtea deficiant, fœminæ non poſſunt ampliùs petere renovationem, Ruin. *conſ.* 15. *col fin. vol.* 1. Gab. ibid. *n.* 25.

48 Contrarium, reprobata opinione Ruin. tenet. Rot. *diverſ. par.* 2. *dec.* 198. *n.* 3. quæ opinio fuit iterum approbata, ut *in dec.* 195. *ead. par. n.* 4.

49 Duodecimò limita, quando emphyteuſis reverteretur ad Dominum; ſecus autem, ſi revertitur ad alium, ut puta, quia præceſſerit alienatio valida inter vivos, vel in ultima voluntate, ut declarat Ruin. *conſ.* 46. *n.* 20. *vol.* 1.

50 Decimotertiò limita, niſi fuiſſet in inveſtitura renunciatum juri petendi renovationem Soc. jun. *conſ.* 9. *n.* 14. *lib.* 3. cujus opin. fuit approbata à Rot. Rom. ut per Seraph. *dec.* 610.

51 Declara prædicta, quod ille debet intelligi proximior, qui eſt magis propinquus ei, in cujus perſona eſt finita generatio, Rum. *conſ.* 47. *n.* 6. *col.* 3. Gab. *d. conc.* 1. *n.* 27. Rim. jun. *conſ.* 47. *n.* 6. *lib.* 3. & diximus ſupra *de ſucc. in bon. emph. q.* 2. *n.* 9. & 10. Mareſc. *d. cap.* 3. *n.* 28.

52 Sed dubium eſt, An comprehendatur proximior per repræſentationem? Et quod habet locum repræſentatio, ſuadet optima ratio, quia in ſucceſſionibus ab inteſtato habet locum repræſentatio, non tamen in capita, ſed in ſtirpes, Craſs. §. *ſucceſſio, q.* 26. *n.* 3 & maximè, quando tractatur de ſucceſſione patris, Avi, Proavi, vel alterius remotioris aſcendentis, & illa eſt magis recepta ſententia, prout videre poteſt apud Vinc. Fuſar *de fideic. ſubſt. q.* 483 *in princ.* qui infinitos hanc op. tenentes congerit, & idem Craſs. §. *fideicommiſſum, q.* 11. *n.* 2. & in ſucceſſione tranſverſalium, ut Patrui, Avunculi, Amitæ, & Materteræ, idem Fuſar. *d. q. n.* 16. *cum aliis ſeq.* Craſſ. *d. q. n.* 4. & hanc opinionem ſequitur Mareſc. *d. cap.* 3. *in fin.* Sed ego diſtinguendum puto. Aut verò tractatur de emphyteuſi hæreditaria, & tunc ſit locus repræſentationi, ut diximus etiam *de ſucc. in bonis emph. q.* 1. *n.* 6. Aut verò tractatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, tunc non habet locum repræſentatio, ut *in d. q.* 1. diximus; multo minus habebit locum repræſentatio in renovatione, argumento de majori ad minus, ut per Ever. *in cent. in loco à majori.*

53 Secundo declara, quia renovatio eſt facienda, cum illis conditionibus, quæ ab alio extraneo reperiri potuiſſent tempore refirmæ, ſeu novæ conceſſionis; nec pro ſolita, & prima reſponſione; alias renovatio non valeret; non autem eſt facienda renovatio cum aliis conditionibus, adiectus in alia inveſtitura, Rip. *in l.* 1. *ff. de privil. cred. col.* 3. *n.* 13. Gab. *d. conc.* 1. *n.* 28. Mareſc. *d. cap.* 3. *n.* 24. & Cæſar. de Graſſ. *dec.* 135. *de reb. Eccl. non. alien.* dicit, præferendus eſt extraneus, à quo majorem utilitatem Eccleſia habere poteſt, idem Mareſc. *d. n.* 4. & Hunded. *conſ.* 51. *lib.* 1. *n.* 59.

54 Subdeclara dictam declarationem, niſi eſſet conceſſa res ſterilis, & redacta eſſet ad culturam: nam tunc cognati ſunt præferendi extraneis, & meliorem conditionem facientibus, Rip. *in d. l.* 1. *n.* 14. Rot. *diverſ. p.* 2. *dec.* 312. niſi Eccleſia offerat meliorationes illis Agnatis, quia plus offerens præfertur Rip. *in d. l.* 1. *n.* 16. Cæſar. de Graſſ. *d. dec. n.* 11.

55 Declara tertio: quia, ſi proximiores ſint plures in eod. gradu, omnibus æque facienda eſt renovatio, & pro æquis portionibus, Decian. *conſ.* 71. *lib.* 3 Tiraq. *de primog. q.* 17. *op.* 4. Rot. coram Gard. Plato, in cauſa Civitatis Caſtelli 23. Iunij 1586. ut fert Mareſ. *d. cap.* 3. *n.* 7. quam declarationem extendit, quamvis ex tenore prioris inveſtituræ, unus tantum vocetur; nam adhuc reconcedi debet omnibus proximioribus, pro æquis portionibus, nec debet haberi ratio, quod Eccleſiæ magis expediat, unilocare, ut in d. dec. coram Platto.

56 Limita Decimoquarto prædictam com. & magis communis opin. quod Dominus non tenetur renovare proximioribus, niſi proximiores oſtendant, fundum melioratum eſſe à majoribus, ſed ſi cultus, aratus, & fructuoſus, factus fuerit, non poterit denegari renovatio, Bar. *in d. l.* 1. §. *permittitur.* Valaſc. *de jur. emphyt. q.* 2. *n.* 7. licet Garcia de expenſis, & mel. *cap* 15. *n.* 27. aſſerat non eſſe neceſſaria melioramenta, ad petendam renovationem, & Bar. hoc non dicere; ſed Valaſc. dicit, ſatis eſſe, ſuppleri, ex aliis juribus; & ultra auctoritates, & jura, quæ allegat facit pro hac opinione argumentum, ut quemadmodum emphyteuta, ſi bene non colat arbitrio Iudicis, & non obſervet pacta, poteſt repelli; ita etiam poteſt denegari renovatio, ut etiam ſupra diximus.

57 Decimoquinto limita, niſi proximior, qui petit inveſtituram, ſit pauper, miles, vel minor, Imol. & Ioan. Aod. *in c. potuit de locat.* Redoa. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 26. *n.* 25. faciunt, quæ diximus ſupra *n.* 40.

58 Decimo ſexto limita, niſi proximior tacite, vel
expreſſe conſentiat, aliis fieri inveſtituram, de qua
re dicimus in tit. *de renunc. q.* 8.

59 Decimo ſeptimò limita, ſi vigore pacti, Eccleſia te-
neretur renovare emphyteuſim, & emphyteuta nun-
quam ſolvit penſionem, Eccleſia non cogitur ſervare
pactum: quia intelligitur, dummodo emphyteuta
promiſſa ſervaverit, *l. quæro, §. inter locatorem.ff. locat.*
& quia etiam per non ſolutionem privatur jure emphy-
teutico, ergo amittit etiam commodum pacti; & ita
declarat Ruin. *conſ.* 167. *n.* 13. *& ſeq. lib.* 1. Mantica,
eod. lib. tit. 43. *n* 17. *& ſeq.* quæ ratio militat etiam in
emphyteuſi prophana.

60 Declara denique, prædictam doctrinam Bar. in d. §.
permittitur, habere locum in petentibus renovatio-
nem; & ideò, ſi extant alij proximiores, qui non pe-
tant, poterunt petere alij, Rot. *diverſ. p.* 2. *dec.* 198. *in
fin.*

61 Demum notandum eſt, quod ſi in prima inveſtitu-
ra comprehenſi ſunt maſculi tantum; nova inveſtitu-
ra non poteſt concedi, ut comprehendat maſculos,
& fœminas, ſed pro maſculis; & his deficientibus,
fœminis concedi poteſt, ut in c. 1. de eo, qui ſibi & hæ-
red. maſc. & ita tenet Silu. Aldob. *conſ.* 15. *n.* 1. *& ſeq.
lib.* 1. ut refert Mant. *de tac. lib.* 22. *tit.* 18. *n.* 32.

62 Decimooctavo limita, ſi emphyteuta, propter cri-
men læſæ majeſtatis eſſet condemnatus, & ejus bona
publicata: quia tunc Dominus non teneretur, ſivè Ec-
cleſia, filios renovare, ſeu reſirmare emphyteuſim;
cum ſint incapaces. Et habet locum, etiam ſi id con-
tingeret ex crimine hæreſis; ſed teneretur Eccleſia in-
veſtire eum, qui poſt filios excluſos, proximior eſt.
Mant qui alios allegat *de tacit. lib.* 22. *tit.* 30. *n.* 19.

63 Advertendum poſtremo eſt, quod renovatio, fa-
cienda per Eccleſiam, debet fieri cum evidenti utili-
tate, & obſervanda erunt, quæ dicta ſunt ſupra tit.
de cont. emphyt. q. 9. præſertim *num.* 4. & poteſt Eccle-
ſia canonem augere Veral. *dec.* 304. *par.* 1. Rot. *in re-
cent. par.* 5. *dec.* 176. *n.* 32. & quod renovatio debeat
fieri cum evidenti utilitate Eccleſiæ, alias non valeat,
licet Prælato magna quantitas daretur, firmat Hondcd.
conſ. 52. *lib.* 1. *n.* 61. ex pluribus dec. Rot. *n.* 60. *&* 61.

64 Inſuper admonendi ſumus, quod proximior, ſi non
petat inveſtituram infra annum & diem, ut dictum eſt
ſupra *num.* 18. privatur ipſo jure; ſed requiritur ſen-
tentia privationis, per tex. *in c.* 1. *in ver. damnetur*, & ibi
Iſer. & Alvar. quo temp. mil. Et ratio eſt, quia multæ
defenſiones competunt contra lapſum anni, & diei.
Gard. *conſ* 79. *&* 92. hanc opinionem tenet Alex. *conſil.*
79. *vol.* 1. Homod. *conſ.* 10. *colum.* 3. Paul. de Caſtr. *conſ.*
159. *vol.* 2. Roland. *conſ.* 18 *num* 9. *volum.* 1. exploſa
opinione, quod per lapſum anni. & diei ſit ipſo jure
privatus; quam opinionem dicit tenere Bald. Anth. &
alij ibidem nominati, ergo, ut idem Rol. dicit requiri-
tur citatio, ut debeat privari, & venit privandus per
ſententiam, & huic ſententiæ aſſentit Soc. *conſ.* 66. *vol.*
3. Guid. Pap. *q.* 164. Fel. *in c. Rodulphus col.* 19. *de re-
ſcrip.* Pract. Papien *in form. libelli quo agitur ad reſt. feud.
in ver. nec. ſuperſtitibus*, ubi dicit, quod debet fieri
proceſſus, & eandem ſententiam refert tenere Curt.
jun. Ruin. & Alvar. licet loquatur in feudo. & pro hac
opin. facit etiam quod dicit Card. *conſ.* 74. *col.* 2. quod
in caſibus in quibus quis privatur ipſo jure, citari de-
bet, antequam ſibi auferatur poſſeſſio, propter defen-
65 ſiones, quæ ſibi competere poſſunt, per tex. *in c. licet
de præb. in* 6. ubi diſponitur, quod habens curatum
beneficium, ſi acceptaverit aliud, & adeptus ſit poſſeſ-
ſionem; licet vacet primum ipſo jure, attamen ante-
quam auferatur, ſibi poſſeſſio primi, citari debet,
& ſequitur Rol. *eod. conſil. ſub numero* 11.

66 Libellus autem formari poteſt ſic, narretur quod
de anno tali, &c. N. concedit in empæyteuſim talem
rem. T. & in ejus tertiam generationem maſculinam,
vel fœmininam, ſi ita eſt, prout conſtat ex inſtrumento
inveſtituræ, rogato per N. &c. vel ad tale tempus, &c.
item qualiter per mortem talis, &c. vel per tempus
finitum, dicta emphyteuſis eſt finita; item qualiter
nullus proximior dicti ultimi defuncti petiit renova-
tionem, & jam non ſolum eſt elapſus annus, & dies;
verùm etiam ſunt elapſi tot anni, (& hic notari debet,
quod generatio præſumitur finita quando nemo com-
paret, qui prætendat eſſe de comprehenſis Rot. *par.*
5. *deciſ.* 791. *numer.* 15. *recent.*) item qualiter res præ-
dicta eſt jam devoluta ad dictum Dominum directum:
& utile dominium eſt cum directo conſolidatum, item
qualiter præfatam rem olim conceſſam dicto T. &
finitam per mortem talis, &c. tenuit S. indebitè, & in-
juſtè, & ad eadem in corpore, & ſubſtantia tum præ-
dicta, ut ſupra conceſſa, qui fuit amicabiliter inter-
pellatus, ut dicto N. Domino directo reſtituere, & di-
mittere vellet, & ſemper recuſavit, quare petit per
vos; & veſtrum officium, quod humiliter implorat,
ſententiari dictum S. teneri, & obligatum eſſe ad di-
mittendum, & relaxandum dicto N. eandem rem, una
cum fructibus perceptis, & percipiendis, damnis, &
expenſis. Sumitur hæc forma ex Papien. in forma li-
belli, quo agitur ad revoc. feud. Vel intentare poteſt
poſſeſſorium retinendæ, ut in tit. *de diver. quæſt. q.* 7.
nu. 3. Inſuper notandum eſt, probari generationem
eſſe finitam, quando inveſtitura eſt ſupra centum an-
nos, Rot. ut per Duran *dec.* 301. *num.* 4. & quod quis
deceſſerit ſine filiis præſumitur, dum non probatur,
quod eos habuerit, Seraph. *dec.* 1458. *nu.* 3. Fuſar. *de*
67 *ſubſt. q.* 436. *num.* 3. idem Dura. *ead. dec. n.* 5.

Poſtremo ſciendum eſt, quod licet primus acqui-
rens dicatur, ille, qui non eſt comprehenſus in prima
inveſtitura, ut per Affl. *dec.* 12. *n.* 5. *& dec.* 248. *n.* 8.
Surd. *conſ.* 538. *num.* 1. & Rot. *dec.* 176. *num.* 25. *in re-*
68 *cen. par.* 5. & videbis in tit. *de laudem. q.* 3. *num.* 4.
tamen quando Eccleſia tenetur renovare, renovatio
nihil mutat, & non dicitur nova inveſtitura, ſed re-
novatio; ſecus autem ſi voluntariè ſit facta renovatio,
quia tunc videtur beneficium novum, & dicitur vo-
luntariè facta, quando Eccleſia non tenebatur ad re-
novandum, & ideo quando emphyteuſis eſt finita pro
69 obitum alicujus comprehenſi in inveſtitura, & Eccle-
ſia nolit pro ſe retinere, tenetur inveſtire proximiores,
ex doctrina Bar. *in. d. l.* 1. *permittur, num.* 1. *ff. de aq.*
* *quot. & æſt.* quem omnes ſequuntur, & licet hæc op.
procedat de æquitate: attamen ſi Eccleſia non vult
pro ſe retinere, injuriam facit proximioribus, etiam
fœminis, etiam quod non ſint comprehenſæ in inve-
ſtitura, modo pacta primæ inveſtituræ non alterentur,
70 ut in *ead. dec.* 176. *n.* 31. Nec etiam dicetur nova inve-
ſtitura ſi ſit ſoluta aliqua notabilis ſumma pro renova-
tione, quia ſicut Eccleſia poteſt cenſum augere, ut per
71 Veral. *dec.* 307. *par.* 1. ita poteſt pecuniam in recompen-
ſam augmenti cenſus recipere, *ead. dec. num.* 32. &
quamvis Aret. *conſil.* 42. *numer.* 13. vocet iſtam no-
vam inveſtituram; tamen non ſolum revocata dicitur
illa conceſſio, quæ ſemper una eſt, ut per DD. *in ca.*
1. *de precar.* ſed etiam illa quæ jam finita eſt, & extin-
cta, iterumque eidem, aut Conſorti, ſeu filiis conce-
ditur.

Et inveſtitura conceſſa filiis poſt Lineam finitam,
72 quod cenſeatur renovatio, non autem nova conceſſio,
tenet Bar. *in l. ſi mihi. & Titio num.* 7. & ibi Alex. *ff.
de ver. obl.* & quod dicatur antiqua emphyteuſis, quan-
do filij renovantur ad Lineam finitam, ſecus autem ad
73 delictum, ut *ind. dec. num.* 35. & prædicta habentlo cum
etiam ſi dictum ſit in renovatione, & de novo concedi-
mus, quia nihilominus non immutatur natura conceſſio-
nis antiquæ, ita ut ſemper ita cenſeatur renovatio, non
autem nova conceſſio, ut *in ead. dec. nu.* 36. ubi plures
dec. Rotæ allegantur. Et ideo ſequitur quod renovatio,
emphyteuſis non eſt titulus, ſed prioris tituli conceſſi,

74 ptimò acquirenti tenovatio, ut per Valaſc. *de jur. emph. q.* 21. *nu.* 11. *ad finem*, cum aliis cumulatis *in*
75 *d. deciſ. n.* 57. & renovatio emphyteuſis regulanda eſt juxta terminos invaſtituræ antiquæ, quia non nova, ſed antiqua amphyteuſis dicitur, ut per Bar. & Alex *in d. l. ſi mihi*, *& Titio*, & conſequens ille qui objnuit renovationem, non poteſt præjudicare comprehenſis ſicut nec Dominus directus, quando poſt di-
76 viſionem quilibet dividentium obtineat novas inveſtituras, non propterea cenſetur præjudicare juri accreſcendi comprehenſis in prima invaſtitura, ut *in eadem deciſ. num.* 38. *& ſeq.* & quod Prælatus ſive Eccleſia non poſſit alterare formam invaſtituræ poſt jus quæſitum deſcendentibus ex ſtipulatione primi acquirentis, eſt *dec. Duran.* 457. *n.* 4.

77 Quod procedit etiam ſi in renovatione appoſita eſt clauſula, Ad habendum &c. quia ſi eſſet emphyteuſis Eccleſiaſtica, non poſſet poni iſta clauſula, ſi iſta facultas non eſſet appoſita in prima inveſtitura; quia alteraretur ſolitum, quod fieri non poteſt, alterato ſolito, non poſſet iterum concedi, ita ut utile per inutile vitiaretur. Rot. *dec.* 709. *num.* 2. *par* 1. *diverſ. & in d. dec.* 176. *num.* 44. ubi aliæ dec. cumulantur, & ideo ſi ſolitum eſt alteratum, alteratio nihil operaretur, & contractus non ſubſtineretur, ut
78 ibi, & in dubio ſubſequentes conceſſiones interpretandæ ſunt, ne priores cenſeantur alteratæ, Rot. *deciſ.* 555. *num.* 10 *in fine par* 2. *recent.* nec allegari poſſet beneplacitum Apoſtolicum interveniſſe ex curſu 30. annorum ſi ex aliquo pacto eſt alteratum ſolitum, quando non poteſt ſuper iſto pacto conſiderari aliqua obſervantia, ibi *num.* 45. *& ſeq.*

79 Ultimò limita, quando emphyteuſis aſſet conceſſa à Supremo Principe, ut à Summo Pont. vel Imperatore, quia non teneretur renovare proximioribus, eſt dec. Rotæ 664. *n.* 9. *par.* 2. *recent.* licet loquatur in feudo, ſed ratio ibi poſita militat etiam in emphyteuſi; quia ex doctrina Bar. *in l* 1. §. *permittitur*, de jure canonico poteſt appellari ad Superiorum, & Supremus Princeps non habet Superiorem; faciunt pro hac opinione, quæ dicta ſunt ſupra in 9. limit *n.* 45.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Proximior, ſive emphyteuta excuſatur ex juſto impedimento, ſi intra annum, & diem, non petat renovationem n. 1.

Proximior, qui habet capitales inimicitias excuſatur, & habet locum etiam ſi inimicitiæ non ſint capitales, ſed graves, & idem propter inimicitias ſuæ Civitatis, & an teneatur mittere procurationem, n. 2.

Declara niſi emphyteuta, vel proximior ſit potens, n. 3.

Declara ſecundò, ut ceſſante inimicitia debeat petere renovationem à die ceſſationis, n. 4.

Amplia habere locum, etiam propter peſtem, n. 5.

Declara, n. 7.

Limita primo, quando eccleſia eſſet vacans, vel Dominus eſſet abſens, dummodo coram teſtibus proteſtetur, n. 8.

Cont. in abſente, niſi eſſet in remotis, n 9

Limita ſecundò, ſi proximior eſſet abſens cauſa Reipublicæ, ut nec teneatur mittere procuratorem, ſecus ex alia cauſa numero. 10

Declara dummodo abſentia cauſa Reipublicæ, non ſit affectata, & quomodo intelligatur n. 11.

Declara ſecundò, quod annus ex cauſa voluntaria in abſente incipit, quando ipſe eſt præſens, & poſtea ſe abſentavit; ſed non habet locum, quando incipit, ipſo abſente, n. 11. 12.

Limita tertiò, quando proximior eſt detentus in carceribus: hoc remiſſivè, n. 13.

Amplia habere locum, etiam ſi eſſet carceratus ſua culpa, numero 14.

Limita quartò, quando Dominus eſſet excommunicatus, num. 15. *cont. n.* 16.

Limita quintò, ſi proximior decedat intra annum, & diem; nam illud jus petendi renovationem devolvitur ad alium proximiorem, qui habebit integrum annum, n. 17.

Limita ſextè in pupillo, vel infante, nu. 18.

Limita ſeptimò, in minore 25. *annis, beneficio reſtitutionis in integrum, n.* 19.

Limita octavò in Univerſitate, & Republica, n. 20.

Limita nonò, quando adeſſet minor 25. *annis, & major pro indiviſo poſſidentes, quod non placet Auctori, n.* 21.

Limita decimò, niſi Dominus remittat privationem, n. 22. *declara, nu.* 23.

Limita undecimò, ſi emphyteuta, vel proximior erat interpellandus à Domino vivente patto, n. 24.

Limita duodecimò, niſi emphyteuta, vel proximior non poſſideret, ſed alius tertius, n. 25.

Limita decimo tertiò, ut non cadat à jure petendi renovationem, niſi accedente declaratione Domini, & ipſo vidente, numero 26.

Declara hanc limitationem, ut non habeat locum, quando fuit facta conceſſio de 29. *annis in* 20. *annos, cum pacto, quod emphyteuta elapſis* 29. *annis teneatur petere renovationem, n.* 27. *cont. n.* 29.

Amplia ſupradictas limitationes habere locum, etiam ſi annus, & dies eſſet ex partium conventione, diminutus ut quia dictum eſſet, quod finita emphyteuſi teneatur intra duo menſes petere renovationem, quia adhuc habebit annum, de qua opinione dubitat Auctor, n. 29.

Peſtis eſt bellum Dei, & comparatur bello, illato ab hoſtibus, num 6.

DIximus in præcedenti quæſtione, num. 18. quod proximior habet annum, & diem, ad petendam renovationem, nunc quærendum eſt, An proximior poſſit excuſari, & in quibus caſibus; Et omiſſis argumentis, quæ pro parte negativa fieri poſſent, dicen-
1 dum eſt ſi proximior, vel emphyteuta, qui poteſt petere renovationem, aliquo juſto impedimento fuerit impeditus, excuſari debeat. Curt. jun. *in tract. de feud.* 4. *part. princ.* 23. *cauſa privat. ver.* 2. *limit.* Soc. jun. *conſ.* 115. *nu.* 16. cum aliis relatis per Corb. *de cauſ. privat. ob non pet. inveſt. nu.* 12.

2 Infertur ex hac firmata concluſione, quod proximior, qui habet capitales inimicitias, propter quas non poteſt ſecure coram Domino directo comparere infra annum, & diem, ad petendam renovationem, excuſatur, & non debet privari jure ſuo. Gozad. *conſil.* 71. *num.* 8. cum aliis allegatis per eundem Corb. *ead. cauſ. num.* 13. ubi hoc ampliat, etiam ſi inimicitiæ non ſint capitales, ſed graves, ex mente Silva. *in tract. de feud. recogn. quæſt.* 41. & idem dicendum, ſi propter bellum, & inimicitias ſuæ Civitatis, non potuit accedere, ex Aff. *de prohib. feud. alien. nu* 40. & pro hac opinione faciunt ea, quæ dicemus in tit. *de ſol. can. q.* 1. *limit.* 16 Si autem locus eſſet tutus procuratori, & non proximiori, vel emphyteutæ. An teneatur procuratorem mittere, videndus eſt Corb. ibi *num.* 14. *& de cauſ privat ob non ſol can. limit.* 12. *numer.* 2. *& ſeq.* & nos etiam dicemus in tit. *de ſol. can. ead. quæſt.* 1. *& limit.* 16 quæ autem dicatur inimicitia capitalis, tradit Menoch *de arbit. lib.* 2. *cent* 2. *caſu* 110.

3 Declara modo prædicta, niſi emphyteuta, vel proximior ſit ita potens, ut poſſit ire ad Dominum ſecure ad petendam renouationem: quia tunc non excuſaretur, Gozad. *d. conſ.* 71. *n.* 8. cum aliis citatis per eundem Corb. *d. cauſ. n.* 15.

4 Declara ſecundo, quod ceſſante inimicitia, emphyteuta, ſive proximior debet petere renouationem infra annum, & idem à die ceſſationis impedimenti; non autem à primo anno finito. Corb. *d. cauſ. nu.* 15. qui alios allegat.

5 Amplia, ut prædicta concluſio habeat locum, ut emphyteuta, vel proximior excuſetur, ſi peſtis erat in loco
6 ubi inueſtitura petenda erat; nam peſtis dicitur juſtum impedimentum, & eſt bellum illatum à Deo, & compa-

paratur bello illato ab hoſtibus; ſicut ergo excuſatur
7 durante bello, ut ſupra dictum eſt, ita debet excuſari, durante peſte, dummodo peſtis non ſit pauca, & exigua, & talis, quæ non impediat ius reddi in loco, & ſecure habitare, Corb. qui alios refert, *d. cauſ. n.* 16. *cum ſeq.* ubi dicitur habere locum, etiam quod non ſuerit proteſtatus de impedimento.

8 Limita principalem concluſionem, quando Eccleſia eſſet vacans, vel Dominus non adeſſet, à quò intra annum, & diem inveſtitura peti poſſet. Iacob. Ard. *in c.* 1. *in pri no.* & ibi Aluar. quæ fuit prima caus. ben. amit. dummodo tamen coram teſtibus proteſtetur, per eum non ſtare, ſequitur Curt. *in tract. de feud.* 4. *par. princ.* 23. *cauſ. privat.* 4. *limit.* Aff. *in cap.* 1. *numer.* 92. quo temp. mil.

9 Contrarium tenet Gozad. *d. conſ.* 71. *num* 7. quando Dominus eſt abſens, quod debet accedere ad Dominum, etiam extra locum domicilij, ubi reperitur, vel ſaltem mittere procuratorem, & dicit eſſe tex. *in d. c. cum gloſ. in ver. abſentia*, ubi notant omnes, & idem ſtatuendum eſt in emphyteuſi, ſecundum eum, cum militet eadem ratio: & pro hac ſua opinione citat Aluar. in tit, *qua fuit prim. cauſ. be. amit.* dicens, quod Vaſallus tenetur ire ad locum, in quo ſolitus eſt habitare; & ſi non reperitur, quia abſens eſt, tenetur accedere ad eum, niſi eſſet in remotis, quod Iudicis arbitrio relinquitur, ſecundum qualitatem temporum, & perſonarum: & hoc refert Curt. *in dicto tra. de feud.* 23. *cauſ. privat. ver.* 4. *limit.* licet dicat multum dubitare de hac opinione, & opinionem Gozad. videtur approbare Corb. *d. cauſ. numero* 20.

10 Limita ſecundò: quod excuſaretur proximior, ſi eſſent abſens cauſa Reipublicæ; ita ut non teneretur, nec etiam mittere procuratorem; licet ſecus eſſet in alia cauſa, etiam neceſſaria, ut tenent omnes, relati per Corb. *d. cauſ. n.* 21.

11 Declara hanc limitationem, niſi abſentia, cauſa Reipublicæ, eſſet ab ipſo affectata: ſicut præſumeretur, quando quis eſſet abſens pro Republica, in officio parvæ rei Corb. qui alios citat ibi *n.* 22.

12 Declara ſecundò, quod licet abſens ex cauſa voluntaria, non excuſetur, ſi intra annum, & diem non petat inveſtituram: tamen intelligendum eſt, quando annus, & dies incepit ipſo præſente, & poſtea ſe abſentavit: ſed non habet locum, quando incepit ipſo abſente ex cauſa voluntaria, quia tenetur non cogitare caſum mortis. Corb. *dict. num.* 22. cum aliis per eum allegatis.

13 Limita tertiò, quando proximior eſſet detentus in carceribus, durante anno, & die, intra quod tempus tenebatur petere inveſtituram, quia excuſatur: cum carceratus dicatur legitimè impeditus. Doctores *in capit.* 1. *quo temp. mil.* Corb. ubi ſupra, qui alios hanc opinionem tenentes cumulat, ſed de hoc dubitandum eſt, ſi carceratus procuratorem mittere poterat, & videbimus in tit. *de canonis ſolut. quaſt.* 1. *limit.* 12.

14 Amplia hanc limitationem habere locum, etiam ſi eſſet carceratus ſua culpa, & ſuo delicto. Corb. ubi ſupra cum aliis, quos citat.

15 Limita quartò, quod proximior excuſaretur, quando Dominus eſſet excommunicatus, quia participatio, & loquela cum excommunicato eſt prohibita tr. *quaſt.* 3. *c. excommunicatus* Aff. *in d. c.* 1. *num* 68.

16 Contrarium tenet idem, Aff. ibidem ex rationibus per eum adductis, maxime, cum proximior ſit arctatus ex temporis neceſſitate ad petendam inveſtituram. Et ita etiam tenet Corb. ut ſupra *n.* 25.

17 Limita quintò, ut non procedat, ſi proximior decedat intra annum, & diem: nam illud ius petendi inveſtituram, & renovationem devolvitur ad alium proximiorem, qui etiam habet integrum annum, & diem ad petendam novam inveſtituram, non conſiderato tempore, quod ſupererat defuncto, quia ſecundus proximior habet iſtud ius, magis beneficio legis, quam beneficio proximioris defuncti. ita dicit Curt. iun, *in trac. de feud. in* 4. *par. princ.* 23. *cauſ. privat. ver. quintò limitanda eſt*, cum aliis allegatis per eundem Corb. *d. cauſ. n.* 26.

18 Limita ſextò in pupillo, vel infante proximiore. Clar. §. *feudum quaſt.* 49. *per tex. in cap. ſi minor. de feud. def.* Corb. qui plures allegat *d. cauſa n.* 27. *& ſeq.* & licet Doctores loquantur in feudo, habet locum, etiam in emphyteuſi, ſecundum eum, cum valeat argumentum de feudo ad emphyteuſim.

19 Limita ſeptimò in minore 25. annis beneficio reſti-
* tutionis in integrum, ſecundum communem opinionem, de qua teſtatur Clar. *d. q.* 49. Add. Odd. *de reſt. in integ. pag.* 2. *q.* 89. *art.* 6. *n.* 46. Corb. *d. cauſ. nu.* 30 qui plures cumulat.

20 Limita octavò in Univerſitate, & Republica, ope ſimiliter reſtitutionis in integrum. Soc. iun. *conſ.* 115. *n.* 23. *vol.* 2. Corb. ubi ſupra.

21 Limita nonò, quando hoc ius competeret duobus pro indiviſo poſſidentibus, quorum unus erat minor, alter major 25. annis. Affl. *in d. c. nu.* 64. licet de hoc dubitet Corb. ibidem propter dec. Bonon. 4. Affl. *dec.* 213. iate Hond. *conſ.* 34. *n.* 17. *&* 81. *lib.* 3. Cocc. *dec.* 219. & comuniter tenetur, quod in materia individua reſtitutio
* conceſſa minoribus proſit majoribus; ſecus individua, & vide etiam *de ſolut. can. q.* 1. *n.* 221. *& ſeq.*

22 Limita decimò, niſi Dominus remitteret privationem, ut quando proximior inveſtituram peteret, &
* Dominus offerret ſe paratum, illam facere, Corb. qui plures allegat atteſtantes de commun' ibidem *n.* 33. faciunt ea, quæ dicemus in tit. *de var. caducit. q.* 14. quod ſi Dominus recipiat canonem, videtur remittere caducitatem.

23 Declara tamen hanc limitationem ſecundum Corb. ibidem, niſi Dominus proteſtetur, quod non intendit juri ſuo præjudicare; quia illa oblatio nihil operatur Aff. *d. cap.* 1. *nu.* 106 vel niſi id ignoranter feciſſet ignorans emphyteutam, vel proximiorem cecidiſſe à jure obtinenendi inveſtituram propter tempus elapſum, ſecundum Curt. & Alvar. allegatos per Corb. ſub *d. num.* 33.

24 Limita undecimò, non habere locum, ſi emphyteuta, vel proximior erat interpellandus à Domino virtute pacti. Alex. *conſ.* 92. *in fine* Dec. *conſ.* 328 *n.* 4. Corb. *d. cauſ. n.* 34.

25 Limita duodecimò, niſi emphyteuta, vel proximior non poſſidebat, ſed alius tertius. Clar. §. *feudum quaſt.* 49. Curt. iun. *de feud.* 4. *par. princ.* 23. *cauſ privat. ver ſeptimò limitanda eſt*, cum aliis adductis per eundem Corb. ibidem *n.* 35.

26 Limita decimotertio, ut non cadat, niſi accedente declaratione Domini, & ipſo volente Iaſ. *in. l.* 2. *nu.* 23. *Cod. de jur. emph.* Soc. jun. qui de com. teſtatur *conſ.* 115. *n* 22. *vol.* 1. Curt. jun. *conſ.* 142. *n.* 11. Clar. *q.* 49. Corb. ubi ſupra *n.* 36.

27 Declara hanc limitationem, Bero. *conſil.* 119. *num.* 10. *vol.* 1. ut non habeat locum, quando fuit facta conceſſio de 29 annis in 20. annos, cum pacto, quod emphyteuta elapſis 19. annis teneatur petere renovationem; quia tunc ſi non petat abſque alia declaratione. ſtatim elapſo anno, & die à jure ſuo cecidiſſe dicitur, cum hoc pactum debeat hoc operari, ne videatur ſuperfluum, quod maximè procederet ſtante juramento.

28 Contrarium tamen tenet Corb. *ead. cauſ. numer.* 37. motus ea ratione, quia, ſicut pactum, quod emphyteuta debeat ſolvere canonem infra tempus ſtatutum, alias cadat à jure ſuo, etiam ſtante juramento non operatur, ad hoc ut cadat ipſo jure, niſi Dominus voluerit, & declaraverit; ita etiam, ſtante dicto pacto de renovando abſque declaratoria non operabitur.

29 Amplia ſupradictas limitationes; etiam ſi annus, & dies, datus proximiori, aut emphyteutæ ad petendam renovationem, ex partium conventione eſſet diminutus: ut quia dictum eſſet, quod finita emphyteuteuſi teneatur infra duos menſes petere renovationem:

quia

quia edhuc habebit ennum: & idem, niſi edditum ſit,
quod cadat à jure ſuo, niſi infra duos menſes petierit
renouationem. Corb. *d. cauſ. n.* 38. qui allegat pto hac
opinione Aff. & And. de Iſern loquentes in feudo, ſed
de hac opinione ego multum dubito, cum ob inobſer-
vationem pactorum declarari poſſit cadocitas. Corb.
de conſ. privat. ob inobſ. pact. & maximè, quie hujuſ-
modi pacta reſpiciunt rem ipſam emphyteuticam juxta
deciſionem Surd. 180. *ſub n.* 1. præſertim ſtante juramen-
to Ioſeph Ludo. *dec. Perus.* 22. *n.* 12. *& ſeq.* Surd. *ead.
dec. n.* 2.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Proximior, ſeu emphyteuta, an poſſit purgare moram intra breve tempus, poſt annum, & diem, ob non petitam renovationem, num .1

Mora ſemper purgari poteſt, ante declarationem caducitatis, & poſtea celeri ſatisfactione, n. 2.

1 SEd dubitari poteſt, an amphytenta, ſeu proximior,
qui non petiit reoovationem intre annum, &
diem, poterit intra breve tempus purgare moram, &
petere tenovationem? Bal. qui hanc quæſtionem mo-
vet *in cap.* 1. *quo temp. mil. tenet*, quod non cujus opi-
nionem cæteri ſequuntur, dicit Clar. §. *feudum q.* 49
num 9.

Sed contrarium tener idem Clar. ibi & dicit, quod
hæc opinio eſt æquior, non obſtantibus argumentis,
ex quibus Bal. movetur, cujus opinionem ego ſequor:
nam quemadmodum in ſolutione canonis mora purge-
ri poteſt, celeri ſatisfactione, juxta tex. *in ca. potuit de
locat.* & ſecnodum communem opinionem ſemper an-
2 te declarationem, mora purgari poteſt, Rot. *diverſ. par.*
2. *deciſ.* 28. & de hoc latiùs dicemus in titul. *de cap.
fol. quæſt.* 6. immo declarationem celeri ſatisfactione
purgari etiam poteſt, ot ibi; ita etiam poſt annum, &
diem intra breve tempus poterit petere renovationem,
quæ opinio limitari, & declarari poterit, prout *in d.
q.* dicemus, & hanc quæſtionem tractat etiam Curt. *de
feud.* 4. *par. princ* 24. *cauſ. privat. ver, quinto limitanda*, & in hanc partem videtur inclinare Rota, ut per
Dura. *dec.* 402. *n.* 19. *&* 20.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Emphyteuſis accepta uſque ad mortem, ſi vendatur, an emens poſſit petere renovationem uſque ad tertiam generationem, nu. 1.

Diſtingue, aut eſt ſolita, & poteſt petere; aut non eſt ſolita eccleſia facere ſimiles renovationes, & tunc non tenetur niſi durante vita primi emphyteutæ, n. 4.

Nemo plus juris in alium transferre poteſt, quam ipſe habet, numer. 2.

Reſoluto jure Auctoris, reſolvitur ius acquirentis, n. 3.

Conſuetudo in renovationibus ſervanda eſt n. 5.

QUæro, ſi emphyteuſis ſit accepta ab aliquo, uſque
ad ejus mortem. & iſte émphyteuta vendat eam?
Quæro an emens poſſit petere renovationem pro ſe, &
1 uſque in ejus tertiam generationem? Et videtur dicen-
dum quod non, quia emphyteuſis erat duretura pe-
nes emphyteutam uſque ad ejus mortem tantum; &
Ideo non poteſt plus juris in alium transferre, quam ip-
2 ſe habet. *l. nemo plus ff. de reg. jur.* & propterea Domi-
nus, vel Eccleſia, non tenetur renovare emphyteuſim
niſi uſque ad mortem emphyteutæ: quia etiam reſolu-
3 to jure auctoris, reſolvitur ius acquirentis *l. lex vectiga-
li, ff. de pign.* & dicemus infra *q.* 6.

4 Diſtinguendum tamen eſt, quod aut Eccleſia non
erat ſolita ſimiles renovationes facere in tertiam gene-
retionem, & tunc non tenetur conſentire, & reoovare,
per ea, quæ dicta ſunt ſupra: aut erat conſueta ſimiles
renovetiones facere in tertiam generationem, & tunc
tenetur: quia contractus cenſentur geſti ſecundum ea,
quæ ſunt conſueta fieri; ite quod ille, qui ſua pecunia
recipit emphyteuſim à dicta Eccleſia, ceuſetur emphy-
teuſim accipere, com hoc quod poſſit ſuum ius vendere
ei, cui fiet per Eccleſiam renovatio in tertiam genera-
tionem, & emphyteuſis cenſetur conceſſa, quæ eſt con-
ceſſa uſque ad mortem, ea conditione, ut ſi emphyteu-
ta alienaverit ſuum ius, Eccleſia teneatur renovare il-
5 lam emptori in tertiam generationem, prout fieri ſo-
litum eſt ita Corn. *conſ.* 250. *vol.* 3. Bened. Cep. *in c.
potuit de locat.* Goze. *conſ.* 75 *nu.* 18. cum aliis allegatis
per Beniut *dec.* 87.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Locatio præſumitur renovata pro anno ſequenti, ſi locator ſciens, permittat colonum manere in prædio ruſtico: & in prædio urbano, pro illo tempore, quo inquilinus habitaverit, nu. 11.

Argumentum à locatione ad emphyteuſim valet, numer. 2. *contr. num.* 5.

Renovatio. *ex tacito conſenſu Domini, non cenſetur facta, numer.* 3. *cont. num.* 4. *ſed prima op. eſt verior, & declaratur, numer* 6.

Quantum tempus requiratur, ut præſumantur facta renovatio, & requiſita cenſeantur interveniſſe, n. 7. *remiſſivè.*

Emphyteuſis eccleſiaſtica conceſſa de 29. *annis in* 29. *annos, expirat finito primo termino, nec tacitè intelligitur renovato, numer* 8.

EXaminanda venit alia pulchra quæſtio, An reno-
vatio emphyteuſis inducatur ex tacito conſenſu
1 Domini? Et videtur dicendum, quod, ſicut locatio
præſumitur renoveta pro anno ſequenti, cum eiſdem
conditionibus, ſi locatur ſciens permittat colonum
manere in prædio ruſtico: & ſi fuerit prædium urba-
num, pro ſolo illo tempore, quo inquilinus hebita-
verit (per tex. expreſſum, & ibi Barr. Bal. & alii *in l.
item quæritur §. qui impleto ff. locat.* Gomez. *var. reſol.
in tit. de locat. n.* 15. & dicit, ut ibi per eum, & per
Caroc. *de locat. fol.* 15. 4. *in tit. de renovat.* ubi plu-
2 res quæſtiones examinat pro hac meteria, & præſer-
tim *quæſt.* 30. *nu.* 7. & pro inquilino declaratione pri-
ma in fine); cum ergo veleat ergumentum de locatio-
ne ad emphyteuſim, ut Inſtit. *de locat. & cond.* §. *adeo*;
iden ſicut in locatione cenſetur facta renovetio, ita
etiam in emphyteuſi.

3 Contrarium tamen tenendum eſt, quod non cen-
ſetur facta renovatio per tacitum conſenſum Domi-
ni, quam opinionem tenuerunt Bal. *in d. §. qui adimpleto* Alex. *conſ.* 76. *vol.* 5. *& conſ.* 17. *col* 3. *vol.* 4. Aff.
dec. 365. *nu.* 5. Soc. *conſ.* 167. *par.* 2. Gozad. *conſ.* 94.
num. 52. Iaſ. *in l.* 1. *num.* 66. *Cod. de jur. emph.* Ruin.
conſil. 61. *num.* 7. *libr.* 1. Dec. *conſil.* 328. niſi tamen
decurſum eſſet longiſſimum tempus. Borg. *dec.* 44.
num 82. *libr* 1 & diximus etiam in Præl. *quæſt.* 14. *num.*
32. Carocc. *eod. tit. quæſt.* 16. *fol.* 156. Valaſc. *de jur.
emph. quæſt.* 20. *num.* 20. *& quæſt.* 7. *numer* 10. ubi alios
citat, & teſtatur de communi Bero. quoque *conſ.* 158.
num. 55. *&* 67. teſtatur de comm. & quando emphy-
teuſis eſt finita per ſimplicem patientiam Domini non
intelligetur tacitè renovata, tenet Mentie. *de tacit. lib.*
22. *tit. tib.* 35. *num.* 11. qui alios concordantes adducit,
& reſpondet ad ſupradictum argumentum, & infra,
idem *eod. tract. lib.* 1. *tit.* 10. *n.* 5. ubi dicit, niſi eſſet

conceſſa Titio, & Seio, & cuilibet eorum Inſolidum: nam mortuo Titio ſine liberis Dominus videtur tacitè renovare Seio, propter illud verbum inſolidum.

4 Contrarium cum receptione penſionis tenuerunt Rom. *conſ.* 103. *col.* 2. & Alciat. quos refert. Caroc. ubi ſupra, & diximus etiam in *d. qu.* 14. *nu* 33. *in Præl.* ſed eorum opinio non eſt tenenda, quia loquuntur contra communem, & convincuntur ex ratione infra dicenda, in reſponſione ad argumentum, & idem tenet Grat. *conſ.* 121. *libr.* 2. quem allegat Mant. ibidem *n.* 18. ubi dicit, ſupponendo, quod emphyteuſis poſſit tacitè renovari, tam privata, quam Eccleſiaſtica; reſtringit tamen hanc op. quinque modis.

Primo modo reſtringit, procedere, data ſcientia Prælati, & talis, quæ poſſit Eccleſiæ officere: ſecus data ignorantia, auctoritatibus per ipſum allegatis *nu.* 19.

Secundo, quando Epiſcopus, ſive Prælatus poteſt dare in emphyteuſim: nam ſi expreſſe non poteſt concedere abſque ſolemnitate, quæ in alienandis rebus Eccleſiæ eſt neceſſaria, non poteſt intelligi tacitè renovaſſe. Alex. *conſ.* 17. *num.* 12. *lib.* 4. Ceph. *conſil* 9. *nu.* 23.

Tertio, niſi emphyteuta pro qualibet renovatione, ex pacto, teneatur certam pecuniæ quantitatem Domino directo præſtare: tunc etenim non poteſt tacite renovatio ab eo allegari, qui pro parte ſua contractum non implevit. Bar. *in d.* §. *qui impleto.* Ruin. *conſil.* 164. *num.* 22. *lib.* 1. quia eſt eadem ratio cum conductore, ibi *n.* 21.

Quarto, ut renovatio poſſit tacitè induci, ſi Inveſtitura oſtendatur, ſecus, ſi non oſtendatur: quod enim pendet ex facto probari debet. *n.* 22.

Quinto, ut, ſi emphyteuſis ſit conceſſa ad decennium, finito decennio poſſit intelligi renovata pro uno anno, vel etiam minori tempore, juxta d. §. qui impleto, ut per eum *n.* 23. & 24.

Sed meo judicio, licet auctoritas tam excellentiſſimi Doctoris ſit maxima; tamen cum ſit contra communem, non eſt tenenda, quod ſcilicet poſſit tacite renovari: cum etiam contrarium teneat Gomez. *de locat. & cond. cap.* 3 *ſub. n.* 19. *fol.* 195. *ver. quæro tamen,* ex ea ratione, quia requiritur ſcriptura, ut tenuimus ſuprà in Prælud. *q.* 14. *num.* 9. ex com. & magis com. opinione, quam tenuit Rot. Romana, ut ibi.

5 Non obſtat argumentum de locatione ad emphyteuſim; quia cum in contractu emphyteutico requiratur de ſubſtantia ſcriptura, ut diximus: merito non poteſt procedere argumentum, quia ſcriptura repugnat, quæ non requiritur in locatione de ſubſtantia contractus, ideo iſti contractus non æquiparantur in hoc, & multæ ſunt differentiæ inter eos, ut diximus in prælud. *q.* 5. proceder ergo argumentum, in quibus æquiparantur ut *in d. q.* 5. *nu.* 20. ubi declaratur, & Mant. *cit. loc nu.* 13. & 14. ubi declaratur, & Mant. *cit. loc. nu.* 13. & 14. qui etiam dicit, quod tacita renovatio non debet intelligi; quia tractatur de magno præjudicio Domini, ut ab eo transferatur utile dominium: licet hæc ratio ſibi non ſatisfaciat; quia in locatione etiam à repub. utile dominium transfertur.

6 Declara tamen prædicta: modo non eſſet decurſum longiſſimum tempus, & vellet emphyteuta uti præſcriptione, ut ſupra diximus, & in *ead. quæſt.* 14. *num.* 32.

7 Sed quod tempus requiratur, ut inducatur ſupradicta præſcriptio, vide ſupra *de co. emph. q. undec. cum ſequentibus*, & in Prælud. *quæſt.* 14 *num.* 19.

8 Sciendum eſt etiam, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa alicui de 29. in 29. annos finito primo termino expirat, nec per patientiam tacitè intelligitur renovari. Bal. *in l.* 1. *n.* 32 *quand. non pet. par.* Alex. *in conſ.* 17. *num.* 12. *ver. præterea lib.* 4. Soc. jun. *conſ.* 9. *n.* 17. *lib.* 3. Mant. *de tacit, lib.* 22. *tit.* 24. *n.* 19.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Renovatio emphyteuſis debet ſolum fieri pro tempore, quo erat duratura penes emphyteutam alienantem. n. 1.
declara, niſi in contrarium ſit conſuetudo. nu. 3. *& quomodo hæc conſuetudo probari debet. n.* 4. *&* 12.
Dominus tenetur ſolum renovare emphyteuſim uſq. in tempus generationis finitæ primi aquirentis n. 2.
Conſuetudo probari debet in ſpecie per allegantem nu. 4.
Conſuetudo quomodo probari debet in caſu renovationis n. 5. *cum ſeq.*
Ad inducendam conſuetudinem quot requirantur n. 6.
Teſtes quomodo deponere debent in probanda conſuetudine numer. 7.
Conſuetudo probatur ex inſpectione plurimorum inſtrumentorum, & quomodo intelligatur n. 8.
Conſuetudo non debet extendi de caſu ad caſum n. 9.
Conſuetudo inducitur etiam, ſi in contradictorio judicio obtenta non ſit, num. 10.

SÆpe contingit in facto, quod bona emphyteutica venduntur, permutantur, & donantur de conſenſu Domini, & per emptores petitur renovatio; & nova inveſtitura quæritur, quomodo debeat fieri iſta renovatio, & inveſtitura, an pro tempore, quo emphyteuſis erat duratura penes alienantem, vel potius uſq. in tertiam generationem? Et puto reſpondendum eſ-
1 ſe, quod de jure Dominus non tenetur renovare, niſi pro illo tempore quo erat emphyteuſis duratura penes emphyteutam alienantem: quia ipſe non poteſt plus juris in acquirentem transferre, quam ipſe habet. *l. nemo plus juris, ff. de reg. jur. l. traditio,* cum ſimilibus *ff. acq. rer. dom.* & finito jure datoris, finitur jus ſucceſſoris *l.*
2 *lex vectigali ff. de pign.* vel ad plus tenetur conſentire uſq. in tempus finitæ generationis primi acquirentis; quia de jure Dominus tenetur conſentire alienationi, & recipere in emphyteutam ementem, & acquirentem, recepta quinquageſima parte pretii, non autem, ut concedat jus pinguius, quam habeat venditor: nam acquirens forte eſſet juvenis, & haberet multos filios, & alienans eſſet ultimus in linea, Senex, & ideo Dominus poſſet licite denegare licentiam vendendi pro ulteriore tempore, & non teneretur renovare, & conſentire alienationi, niſi durante jure alienantis; non autem pro ulteriori tempore, ſeu generatione, late Corn. *conſ.* 250 *lib* 3. Benint. *deciſ.* 87. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. q.* 1. *num.* 1. *& ſeq.* Honded. *conſil.* 31. *num.* 47. *lib.* 2.

3 Declara tamen, habere locum, niſi adſit conſuetudo in contrarium, faciendi renovationes ultra illud tempus, quæ erit ſervanda, prout communiter obſervari dicit Corb. *d. cauſ. q.* 1. *num.* 3. ut Eccleſia, ſeu Dominus teneatur emphyteutam novum inveſtire pro ſe, filiis, nepotibus, ut fuerat inveſtitus alienans, & ut ſolet emphyteuſis alienata aliis concedi Corn. *d. conſil.* 250. Benint. *d. dec.* 87. cum aliis allegatis per *ſub. d. n.* 3. & ita hic in Patria mea practicatur ut diximus etiam ſupra *q.* 4.

4 Et iſta conſuetudo debet probari in ſpecie ab eo, qui eam allegat Maſc. *de probat. vol.* 1. *conc* 423. *num* 20. cum aliis allegatis per eundem Honded *conſ.* 31. *num.* 49. dubitet de ſupradicta doctrina Corn. & alio-
5 rum, ut fortè opus ſit probare in ſpecie, quod Eccleſia, etiam invita compellitur de conſuetudine reaffirmare emphyteuſim emptori pro ſua generatione nec ſatis eſſet probare, quod Eccleſia ſponte renovationes facere conſuevit, ut in ſimili tenuit Rot. coram Mantica in una Ravennaten. bonorum 10 Novembris 1595. dum voluit Eccleſiam non poſſe cogi ad renovandum emphyteuſim. Agnatis, ſi vult pro ſe retinere non

non obſtante, quod ſit ſolita proximiores Agnatos in-
veſtire, nam ſi in ſpecie non probetur conſuetudo,
quod Eccleſia voluerit, & non potuerit pro ſe retine-
re, conſuetudo illa renovandi extendi non poteſt ad
iſtum caſum, ut diximus ſupra q. 1. n. 29. & ſeq. ſed non
obſtante, quod Honded. de hoc dubitet, tamen adhuc
opinio Corn. & aliorum videtur tenenda; quia ad in-
ducendam conſuetudinem tria requiruntur, nempè
6 temporis diuturnitas, frequentia actuum, & tacitus
conſenſus Populi, vel majoris partis, Dec. conſ. 215.
n. 2. Put. dec. 364. n. 3. lib. 1. & actuum frequentia
inducitur ex duobus vicibus. Mareſc. qui multos alle-
gat, cap. 100. lib. 2. in princ. in tractat. var. reſolut. &
teſtes debent deponere de viſu actus, cujus conſuetu-
7 do allegatur, & quod deponant de frequentia actus,
& de temporis diuturnitate, ita & taliter, quod appa-
reat interveniſſe tacitum conſenſum Populi, vel ma-
8 joris partis, ut per Doctores allegatos per Ioſeph, Lud.
dec. Peruſ. 62. n. 3. & probatur etiam ex inſpectione plu-
timorum inſtrumentorum Maſc. d. ca. 100. n. 3. & de pro-
bat. tom. 1. conc. 423. n. 31. Surd. dec. 265. n. 60. Mareſc.
tot debent eſſe inſtrumenta, ut veriſimiliter pervenerit
ad notitiam Populi, vel majoris partis, idem Mareſ. ubi
ſupra, qui alios refert, cum ergo illa tria ſufficiant
probare, igitur opinio Corn. & aliorum tenenda erit.
Nec dicta deciſio obſtare debet, quia, dato, quod
illa qualitas probari debet in caſu dictæ deciſionis,
tamen non debet extendi de caſu ad caſum. Cravet.
9 conſ. 96. n. 4. & ſeq. Rol. conſ. 53. n. 30. vol. 2. Bur-
10 ſat. conſ. 57. vol. 1. num. 21. etiam ad caſus ſimiles.
Teſſ. deciſ. 178. ſub n. 6. Præterea conſuetudo in-
ducitur, etiam ſi in contradictorio judicio obtenta
non ſit. Cravet. conſ. 55. num. 6. Vivi com. op. ver.
conſuetudo, Soarez. com. op. in ver. conſuetudo, n.
288. Burſat. conſ. 50. num. 27. lib. 1. cum aliis per
eum allegatis, & per Ioſeph. Lud d. dec. 62. qui
etiam plures congerit, etiam atteſtantes hanc eſſe
veriorem opinionem, & quod ſicut lex inducitur
abſque actu judiciario, ita etiam conſuetudo Cra-
vet. qui de magis communi opinione teſtatur, de
antiq. temp. 4. par. n. 32. cum aliis ſeq. licet Ceph.
contrarium dixerit conſ. 289. n. 8. lib. 1. qui etiam
reprobatur ab eod. Ioſeph. Lud. d. dec. 62. num. 23.
Faciunt pro iſta opinione ea, quæ diximus ſupra
quæſt. 4. num. 4. & quæ tradit Burſat. conſ. 256. n.
11. 12. & 13. vol. 3. quando Eccleſia eſt ſolita con-
cedere licentiam Vaſallis vendendi feudum à tem-
pore immemorabili, non poteſt denegare conſen-
ſum, ubi alios allegat, & vide ſupra quæſt. 1. n. 28.
quia quæ longa conſuetudine, & diu obſervata fue-
runt, minime immutari debent, l. minimè ff de Legib.
11 & Senatuſc. Fateor tamen, quod opinio contraria,
quæ fuit per Rotam approbata, ſcilicet, quod con-
ſuetudo debet in ſpecie probari, & quod Eccleſia
voluerit, & non potuerit pro ſe retinere, militet etiam
in caſu noſtro, & vigeat eadem ratio in utroque caſu;
quæ eſt utilitas Eccleſiæ: & ſi cogeretur facere hu-
juſmodi renovationes, nunquam iſtam utilitatem ſen-
tiret Eccleſia, cum non poſſet ad ſe reverti, & ſic
eſſet perpetua, & pro hac opinione faciunt ea, quæ
ſupra in 1. quæſt. hujus tituli diximus numer. 3.
quod pactum non valet, Eccleſia teneatur renovare
poſt finitam emphyteuſim, uti continens quandam
ſpeciem alienationis, & hæc opinio videtur æquior,
& favens Eccleſiæ utilitati. Nec obſtant argumenta
in contrarium: quia licet conſuetudo probetur, ut
dictum eſt, tamen probari debet in ſpecie. Sed ſi
adeſſet conſuetudo immemorabilis (prout eſt in hac
Patria mea) faciendi renovationes ſimiles, credo, quod
Eccleſia teneretur renovare in tertiam generationem,
& hoc ſolum probare ſufficeret per ea, quæ di-
ximus ſupra ſub. numero. 10. ver. faciunt pro iſta
op. & in ead. qu. 1. nu. 30. in fine, & vide quæ
dixi ſupra q. 4. & infra quæſt. 8. & de alien. quæſt. 6.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

An Prælatus, Commendatarius, ſive Rector Eccleſiæ poſſit ſolus renovare emphyteuſim, n. 1 4. & 5.

Prælatus ſolus, an poſſit remittere caducitatem, n. 2.

Prælatus ſine conſenſu Capituli non poteſt alienare. n. 3.

Prælatus ſolus poteſt concedere in emphyteuſim rem ſolitam concedi, n. 4.

Conſuetudine an induci poſſit, quod ſolus Prælatus poſſit renovare, n. 6. & quid ſi agatur de tempore de cujus contrario non eſt memoria, n. 7.

Regulares, an hobie poſſint renovare emphyteuſim, ſtante decreto Sac. Cong. n. 8.

Privilegium conceſſum Regularibus, quod poſſint concedere in emphyteuſim bona eccleſiæ abſq. conſenſu Apoſtolico, eſt renovatum eod. n. 8.

QUæritur modo, An Prælatus ſolus Eccleſiæ, vel
Commendatarius, ſive Rector poſſit renovare
1 emphyteuſim, ſive de novo concedere? Et diſtinguen-
dum puto; Aut Eccleſia habet capitulum, Aut non.
Primo caſu ſi habet capitulum, non poteſt ſolus re-
novare, ſeu de novo concedere emphyteuſim jam de-
volutam; quia nec ipſe ſolus poteſt ſine conſenſu ca-
2 pituli, recipiendo canonem, vel aliter caducitatem re-
mittere, quando Eccleſia eſt collegiata, Gloſſ. & DD.
in cap. potuit, de locato, Spec. in tit de emphyteuſi §.
nunc aliqua, n. 37. Iaſ. qui de com. teſtatur in l. 1. Cod.
de jur. emph. n. 130. Car. §. emphyteuſis, qu. 10. ver.
ſed. nunquid, Coth. de cauſ. privat ob non ſol. can.
limit. 12. n. 5. qui etiam de com. teſtatur, cum aliis
allegatis per Honded. conſ. 55. lib. 1. n. 25. & Burſat.
etiam de com. teſtatur conſ. 26. n. 22. lib. 1. & in ſpe-
cie, quod Prælatus Eccleſiæ Collegiatæ, non poſſit ſo-
lus renovare emphyteuſim ei, qui cecidit, ſine conſen-
ſu Capituli, tenet Bero. conſ. 222. n. 23. lib. 1. Hond.
eod. conſ. 155. n. 26. Aut Eccleſia non habet Capitu-
lum; Et tunc ſolus Prælatus, Rector, & Commen-
datarius poteſt renovare, ut ſentiunt prædicti Do-
ctores.

Contrarium, quod licet ſolus Prælatus non poſſit
3 alienare ſine conſenſu Capituli res Eccleſiæ, (Franch.
in cap. 1 de reb. Eccl. non alien n. 23. Abb. in c. 1. n. 3.
de his quæ fiunt à Præl. Soc conſ. 19 n. 15. & ſeq. lib 2.
Felyn. in cap. 1. col. 2. ver. ſi tamen, de major. & obed.)
Nihilominus poteſt ſolus Prælatus concedere in em-
phyteuſim, ſeu in feudum bona Eccleſiæ, quæ ſolita
4 ſunt concedi in emphyteuſim, ſeu infeudari; Paul. de
Caſtr. in l. etiam n. 4. ver. prædicta ff. ſol. matr. Calder.
conſ. 11. de feud Felyn. in cap. cum cauſa n. 15. de re jud.
quæ opinio communiter approbatur, dicit Soc. Sen.
conſ. 169. n. 11. lib. 2. Clar. §. feudum quæſt. 13. ver item
quæro, ubi affirmat, quod in hoc modica eſt inter Do-
ctores controverſia, qui etiam alios allegat atteſtantes
de com. & Add. allegat Cravet. conſ. 54. colum 1. quan-
do vero non ſunt ſolita infeudari, ſolemnitates Eccle-
ſiaſticæ requiruntur, c. nulli de reb. Eccl. non alien.

Concorda prædictas opiniones; quod prima opi-
5 nio habet locum, quando res eſt devoluta ad Eccle-
ſiam; quia tunc non poteſt ſolus Prælatus ſine conſenſu
Capituli reconcedere, & renovare; nam in jure quæſito
non poteſt præjudicare Eccleſiæ, ut quando res eſt re-
verſa per canonem non ſolutum, vel alienationem fa-
ctam ſine conſenſu Domini, & quia etiam ſolus non
poteſt remittere caducitatem, ut ſupra diximus: ſecun-
da vero opinio procedit, quando res non eſt devoluta
ad Eccleſiam, & ſic agitur de jure quærendo, & non
quæſito. Honded conſ. 55. ſupra allegato n. 40.

6 Sed quid, ſi adſit conſuetudo renovandi, vel con-
cedendi per ſolos Prælatos ſine conſenſu Capituli? Et
vi-

videtur, quod poſſit, juxta not. *in cap. cæterum de donat. & cap. 3.* ubi Doctores *de conſuet. in 6.* Redoa. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de rer. mob. alien. mod. n.* 17.

Contrarium, quod neque conſuetudine, neque præſcriptione introduci poteſt, ut Prælatus poſſit, etiam in caſu licito alienare ſine conſenſu Capituli, Clem 2. in fine, & ibi Gloſ. *in ver. Epiſcopum in fine de reb. Eccl. non alien.* Franch. *in dict. cap. 3. n. 2.* Ioan. And. *in cap. paſtoralis de donat.* Red. *eod tract.* Rub. *de caſibus in quib. ſit alien. ſine ſolem. cap. incipiente ſilentio numer.* 10 *fol.* 262. Honded. *conſ.* 55. *ſupra d. n.* 28. & hæc opinio comprobatur, quia conſuetudine introduci non poteſt, ut ſolemnitas juris requiſita in alienatione rei Eccleſiæ non interveniat, Io. And. & Abb. *in cap. nulli de reb. Eccleſ. non alien.* Beninten. *dec.* 13 *n.* 7.

7 Sed ſi agatur de tempore, de cujus contrario non eſt memoria, vid. eſt Card. Zabar. *in dict. Clem. 2. n.* 1?. & Felyn. *in cap. cum cauſa numer.* 12. *& ſeq. de re jud.*

Et hic non erit inutile ſcire, an hodie Regulares
8 poſſint renovare emphyteuſim, & dubitari poteſt propter decretum Sacræ Congregationis Sac. Conc. Trident. ſub die 7. Septembris 1624. emanatum, ubi Religioſis cujuſcunque ordinis, & Religionis, etiam ſi alias ex peculiari privilegio, & conſuetudine facultatem alienandi haberent, perpetuo interdicit omnium eorum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transferatur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim perpetuam, præterquam in caſibus à jure permiſſis: pœna autem alienantium præfata bona, abſque licentia ipſius Sac. Cong. gratis concedenda, eſt privatio ipſo facto vocis activæ, & paſſivæ, perpetua inhabilitas ad illa inpoſterum obtinenda, ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate, & permanentibus in ſuo robore pœnis Conſtitutionum Apoſtolicarum & præſertim felicis recordationis Paoli Secundi, quæ incipit, Ambitioſæ. Cum ergo ſit renovatum privilegium conceſſum à Summis Pont. concedendi in emphyteuſim bona Eccleſiæ, & præcipue à Greg. 13. de anno 1576. die 18 Decembris, non videtur, quod poſſint renovare, cum renovatio ſit alienatio, & expreſſè ibi prohibeatur conceſſio in emphyteuſim. Nihilominus contr. tenendum eſt, ſcilicet, quod poſſint renovare, quia decretum ſupradictum concedit alienationem in caſibus à jure permiſſis, & Prælatus, ſive Eccleſia concedens in emphyteuſim rem ſolitam concedi, non dicitur alienare, ſed continuare alienationem factam, ut diximus ſupra *de contr. emphyt. quæſt. 8. n. 8. in fine* & ita paſſim obſervatur.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Renovare tenetur Dominus emphyteuſim novo emphyteutæ, quando primus emphyteuta in alienatione ſervavit formam legis fin. C. de jur. emph. n. 1. limit. n. 4.

Laudemium debet ſolvere novus emphyteuta pro nova inveſtitura, n. 2.

Renovatio fieri debet pro tempore, quo erat emphyteuſis permanſura penes alienantem, n. 3.

1 RENovare an teneatur Dominus directus emphyteuſim, quando emphyteuta rem emphyteuticam, vel melioramenta vendit, ſervata forma legis *fin. Cod. de jur. emph.* Et dicendum eſt, quod ſic per tex. expreſſum *in dict. leg. fin.* ibi neceſſitatem habere Dominos; & ideo tenetur Dominus facere novo emphyteutæ novam inveſtituram, & tradere ei corporalem poſſeſſionem. Iaſ. *in dict. leg. fin. n.* 32. ſed obſervare debet ea, quæ dicam *in tit. de alien. in princ. & de laudem. quæſt.* 11.

2 Declara, quod novus emphyteuta tenetur ſolvere laudemium, ſive quinquageſimam Domino ex tali renovatione, per tex. *in d. l. fin. in ver.* & ne avaritia Iaſ. ibi *n.* 59. & ſic debet ſolui ad rationem duorum pro centenario. Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 23. & dicemus *in tit. de laudemiis qu.* 1.

3 Declara ſecundò, quod renovatio fieri debet pro tempore, quo emphyteuſis erat duratura penes emphyteutam alienantem: ſed quomodo hoc procedat, dicemus *in tit. de alien. qu.* 11. & dixi ſupra hoc *eod. tit. qu.* 6.

4 Declara tertiò, quod non teneatur renovare ſi alienatio eſſet facta in perſonas potentiores, ut dicemus *in eod. tit. de alien. quæſt. 1. n.* 20 cum aliis ſeq.

Cætera videnda erunt, quæ faciunt pro iſta quæſtione *in eod. tit. de alienat.* dum tractabimus, an Dominus teneatur conſentire alienationi faciendæ per emphyteutam, quæ eſt *quæſt. 11. & ſupra quæſt. 4. & 6.*

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

Renovatio inveſtituræ peti poteſt, quando inſtrumentum eſt multum antiquum & confines ſunt variati n. 1. & 4. ubi declara.

Emphyteuta tenetur recognoſcere Dominum toties quoties fuerit requiſitus, n. 2.

Emphyteuta tenetur renovare inveſtituram, quando eſt timor, ut dominium controvertatur, n. 3.

1 RENovatio inveſtituræ, an poſſit peti, quando inſtrumentum inveſtituræ eſſet multum antiquum vel quia propter inſtrumentum antiquum non apparent confines novi, ſed variati ſunt? Et dicendum eſt, quod ſic, ut tenet Bald. *in Auth. ſi quas ruinas, col. 2. Cod. de Sac. Sanct. Eccl.* Iaſ. *in l. fin. n.* 33. qui alios ita tenentes allegat, & iſta renovatio fieri debet ratione tollendæ obſcuritatis, & ut tollatur ambiguitas confinium. Bald. ut ſupra, & Iaſ. ſub *d. n.* 33. & pro hac opinione facit, quod dicit Guido Pap. *qu.* 417. emphyteutam teneri recognoſcere Dominum toties, quoties fuerit requiſitus, quod maxime procedit, quando
2 ſubeſt timor, ne tractu temporis dominium controvertatur: tunc enim receptum eſt, emphyteutam teneri renovare inſtrumentum inveſtituræ. Caſſan. *ſuper conſuet. Burgund. tit de cenſib. Rub.* 11. §. 6. *n.*
3 10. ſequitur Rota *deciſ. poſth.* 170. *par* 2. *n.* 3. & quod emphyteuta teneatur renovationem facere, quando propter antiquitatem confinia ſunt mutata, & in inſtrumento renovationis apponere nova confinia, dicit Natt. *conſ.* 382. & alij allegati per Surd. *conſ.* 144. *lib.* 1. *n.* 5 Ruin. *conſ.* 50. *n.* 15. *lib.* 1. & ante ipſos tenuit Bald. & Alex. *in leg. fin. ff. de damn. infect.* & idem Surd. *conſ.* 208. *n.* 13. ubi tenet *n.* 11. procedere quando emphyteuta non negat ſe eſſe emphyteutam.

4 Sed advertendum eſt, quod ex iſta renovatione confinium, non eſt ſolvendum Domino directo laudemium; quia non exigitur nova inveſtitura. Salſo. *de laudem. cellul.* 11. *ver. aliquando iſta.* Bord. *de laud. par. 3. inſp.* 9. ubi intelligit prædicta habere locum, quatenus per Dominum probatum ſit ejus dominium directum per teſtes, vel per recognitionem factam per emphyteutam poſſeſſorem illius rei; & hæc eſt communis opin. quod ſufficiat ſola recognitio emphy-
5 teutæ, ut per Valaſc. *de jur. emph. qu. 9. n.* 18. & diximus *de contr. emph. qu. 26. n. 6. & ſeq.* & alios allegat idem Burg. *ead. part. 3. inſp.* 12. *in principio*, ubi etiam tenet, quando emphyteuſis eſt certa de per ſe; non eſſe locum renovationi confinium. Hier. de Mont. *fin. regun. cap.* 22, *numer.* 4.

QUÆS-

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Renovatio an debeat fieri, quando inſtrumentum inveſtituræ eſt deperditum.

AN renovatio debeat fieri, quando inſtrumentum conceſſionis eſſet deperditum. Spec. *in §. nunc aliqua quæſt.* 140. tenet, quod ſic, & eum ſequitur Iaſ. *in d. l. fin. n.* 34. faciunt ea, quæ dicta ſunt in præcedenti quæſtione. Surd. *conſ.* 144. *n.* 7. *& ſeq. lib.* 1. & hæc renovatio debet continere omnia quæ erant comprehenſa in primo inſtrumento, ut ibi dicit Surd. ex mente Spec.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Renovatio fieri debet, quando Dominus alienat. n. 1.
Etiam ſi dicat emphyteuta, ille ſolvere penſionem, n. 1.
Dominus, & emphyteuta non judicantur ad imparia, n. 2.
Emphyteuta tenetur edere apochas ſolutionum, n 3.

REnovatio An debeat fieri, quando Dominus directus jus ſuum alienat? Et dicendum eſt, quod
1 emphyteuta poteſt petere à novo Domino renovationem, Spec. *in dict. §. nunc aliqua, quæſt.* 145. quia ſicut cum emphyteuta alienat, debet fieri renovatio; ita etiam quando Dominus alienat; Iaſ. *in dict. l. fin. n.* 34. & quod novus Dominus, cui ceſſum fuit jus emphyteuticum, cogere poſſit emphyteutam, non modo ut ſolvat, ſed etiam, ut faciat inſtrumentum recognitionis (quia quando jus Domini in alium mutatur, jure merito poſtulatur renovatio.) Spec. *in §. nunc aliqua n.* 165. *de locat.* Natt. *conſ.* 382. Mant. *conſ.* 144. *n.* 6. *lib.* 1. Surd. *conſ.* 208 *numer.* 14. & rationes tres adducuntur. Prima, propter laudemium. Secunda, ut ſingularis ſucceſſor poſſit conveniri. Tertia ut attendatur generatio novi ſucceſſoris; Et licet Doctores loquantur, quando emphyteuta alienat; tamen idem
2 eſt dicendum, quando Dominus alienat: quia Dominus, & emphyteuta non debent judicari ad imparia, *cap.* 1. *de form. fidel.* & prædicta habent locum, quando emphyteuta non negat ſe eſſe emphyteutam, & procedunt etiam ſi emphyteutam, dicat, ſe velle ſolvere canonem, ſive penſionem: Et non ſolum tenetur facere inſtrumentum, ſed etiam tenetur edere apo-
3 chas ſolutionum. Guid. Pap. *quæſt.* 417. Natt. *eod. conſ.* & Surd. ibidem *numer.* 11. cum etiam Dominus id facere teneatur, ut dicemus *de ſol. can. quæſt.* 4. *n.* 6. & non debent ad imparia judicari, ut dictum eſt.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Renovatio tacita an inducatur, quando emphyteuſis fuit conceſſa duobus inſolidum, uno mortuo, ſine filiis; n. 1.
Verbum, inſolidum, inducit jus accreſcendi inter inveſtitos, numer. 2.

1 REnovatio tacita An inducatur, quando emphyteuſis fuit conceſſa Titio, & Seio, & cuilibet eorum inſolidum? Et videbatur dicendum, quod non, quia renovatio non inducitur ex tacito conſenſu Domini, ut ſupra diximus *qu.* 5.

Contrarium tamen tenendum eſt ut dicit Iaſ. *in d. l. fin. n.* 36. quia propter dictum verbum, Inſolidum, inter inveſtitos eſt locus juri accreſcendi. Dec. *conſ.* 216. & nos diximus ſupra. *tit. de contr. emph. qu.* 34. *n.* 22. *&* 13. & ideo, mortuo uno ſine liberis, tacite alteri eſt facta renovatio. Rot. *dec.* 176 *parte* 5. *recent. n.* 8.

Sed hoc non procedit, quando alter ex inveſtitis decedat cum filiis, & deſcendentibus; quoniam unuſquiſque cenſetur prius providere ſibi, & poſteris, & poſtea Socio inveſtito; Alex. *conſ.* 119. *n vol.* 5. Mart. *de clauſ. clauſ.* 288. *par.* 1. & dixi ſupra *qu.* 6. *n.* 7.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Emptor, vel ſingularis ſucceſſor cum pacto de retrovendendo, & cum conſenſu Domini, An teneatur accipere inveſtituram, & renovationem ſub pæna caducitatis, n. 1.
Argumentum de feudo ad emph. valet, & è contra, & declaratur, n. 2.
Emptor, ſive ſucceſſor, ſi non petat inveſtituram in tempore, quomodo ſuccurratur emphyteuta, n. 3.

QUæro, ſi emphyteuta rem emphyteuticam vendat alicui conſentiente Domino, cum pacto de
1 retrovendendo infra decem annos, & emptor non acceperit inveſtituram à Domino infra annum, & diem, ſecundum unam opinionem, & ſecundum alteram, infra duos menſes, (de qua re dicemus in titul. *de alienat. quæſt.* 1. *numer.* 232. ubi videndum; ſed interim videndus erit Cagn. infra citandus, & Corb. *de cauſ. privat. ob non pet. inveſt. in principio*) An cadat ab emphyteuſi? Et videbatur dicendum, quod non, quia text. *in leg. fin. Cod. de jur. emph.* de hoc non loquitur: Et quod lex non dicit, nec nos dicere debemus. *Cod. de collat. leg. illam*, & licet adſit tex. *in cap.* 1. quæ fuerit prima cauſ. benef. amit. qui loquitur in feudo, & in ſucceſſoribus Vaſalli, non autem loquitur in ſucceſſore ſingulari, & emphyteuſi. Cagn. *in l.* 2. *Cod. de pact. inter empt. & vend numer.* 107. movet hanc quæſtionem, & tenet, quod ſucceſſor ſingularis tenetur ſub pœna amiſſionis emphyteuſis intra annum, & diem, capere inveſtituram, ex ſententia Præpoſ. *in tit. per quos fiat inveſt.* §. 1. *colum.* 1. licet
2 loquantur in Feudo; Sed idem dicendum eſt in emphyteuſi, cum valeat arg. de feudo, ad emphyteuſim, & è contra, quando diſpoſitio non eſt contra regulas juris communis. Alexand. *conſil.* 5. *lib.* 5. Barba *conſil.* 66. *colum.* 8. Curt. *in tract. de feud. fol.* 4. *in* 3. *quæſt. princ.* & quod ſucceſſor teneatur capere inveſtituram, quæ renovatio nuncupatur, eſt tex. ſecundum Cagn. ibi *numer.* 110. *in leg. fin. Cod. de jur. emph.* in illis verbis, neceſſitatem autem habere Dominos, & ibi Iaſ. in undecimo not. ubi ponit rationes, licet de termino, & pæna nihil dicat; Et Cagn. reſpondet contrariis; quod & ſi illa lex fin. de tempore, & pœna non loquatur: tamen ſupplebitur per aliam legem, loquentem de feudo, qui etiam declarat procedere, quando ſolum competit actio perſonalis ad
3 retrovendendum, quo caſu ab emphyteuſi cadens ſua culpa, tenetur venditori ad intereſſe rei deperditæ, arg. not. per Alexand. *conſil.* 232. *colum. fin. volum.* 6. Sed quando competeret actio realis, Domini applicabitur, ſalvo jure tertij, arg. tex. *in l.* 2. §. *meritò ff. ne quid in loco pub.* & not. per Anch. *conſil.* 161. *&* 174. *col. fin.* dum ait, ſemper ſubintelligi illam clauſulam, Salvo jure tertij, & ſic Dominus, precio recepto, quemadmodum inter emptorem, & venditorem in contractu actum fuerat, rem retrovendere, vel reſtituere teneatur.

Hoc tamen advertendum eſt, quod ſive detur annus ad petendam renovationem, ſive dentur duo menſes, ſingularis ſucceſſor cadit à jure ſuo, ut per Corb. *de cauſ. privat. ob non pet. inveſt. int. leg. temp. in principio*, & nos dicemus infra in tit. *de alien. qu.* 1. *n.* 231.

QUÆ-

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Pactum de renovando emphyteuſim, intelligitur de prima renovatione, n. 1. Declara niſi aliud ex inveſtitura colligi poſſit, n. 2. ubi exemplum.

Renovatio debet fieri ſaltem in noviſſimo die prioris conceſſionis, n. 3.

Renovatio dicitur prorogatio primæ conceſſionis, ſi fiat durante tempore prioris conceſſionis, & non poteſt in poſteriori longius tempus exprimi, quam in priori, n. 4.

Renovatio ſi ſit facta, durante prima conceſſione, tempus incipit à die celebrati contractus ſecundæ inveſtituræ, n. 5.

QUæri eleganter poteſt, ſi fiat pactum inter Dominum, & emphyteutam, de renovando, An
1 hujuſmodi pactum extinguatur poſt primam renovationem? Et dicendum eſt, quod ſic, niſi aliud ex tenore inveſtituræ concipi poſſit; Et ita tenuiſſe Rotam atteſtatur Mantic. *de tacit. libr.* 22. *tit.* 23. *numer.* 19. ubi ſimpliciter erat facta conceſſio ad renovandum. Sed quando ex inſtrumento inveſtituræ aliter colligi poteſt, contrarium dicendum eſt; veluti, ſi
2 dictum fuiſſet, ad renovandum de novennio in novennium; quia hæc verba tractum habent ſucceſſivum; Et ideo primus actus non conſumit effectum, & diſpoſitio intelligitur non ſolum de primo actu, ſed etiam de omnibus aliis ſubſequentibus. Mant. *eod. loco.* Et idem dicendum eſſet, quando eſſet conceſſa emphyteuſis in perpetuum, cum pacto renovandi de 29. in 29. annos, ut dixi in tit. *de contr. emph. quæſt.* 33. & pro hac quæſtione faciunt ea, quæ dixit Tiraq. *in leg. Boves, §. hoc ſermone ff. de ver. ſign.* & videndus eſt Mart. *de clauſ. clauſ.* 4.

3 Sed advertendum eſt, quod renovatio debet fieri ſaltem in noviſſimo die prioris conceſſionis: quia tranſacto tempore, non poteſt peti renovatio. Ang. *in conſ.* 184. *n.* 2. Mant. *eod loco n.* 13. & in fine, in terminis in quibus ipſe loquitur.

4 Præterea notandum venit, quod ſi durante tempore prioris conceſſionis, poſterior fiat, prior intelligitur prorogari, *l. ſi manante ff. de preca. & l. cum ſtipulatus ſim mihi à Proculo de ver. oblig.* ex quo ſequitur, quod in poſteriori, non poſſit longius tempus exprimi, quam in priori continetur. Alex *conſ.* 75. *n.* 6. *lib.* 2.

5 Deinde ſciendum eſt, quod ſi vigore pacti de renovando, ſecunda conceſſio facta ſit durante prima, tempus incipit antequam ea ſit finita, ſi dictum fuerit, hinc ad novem annos; Et ſic incipit currere à die celebrati contractus ſecundæ inveſtituræ. Alex. *d. conſ.* 75. *n.* 4. *& ſeq.* Mant. *citato loco*, & de hoc etiam dixi in *d. qu.* 33.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Stante pacto de renovando finita conceſſione, ſi Dominus alteri concedat ad quid teneatur.

QUæro, ſi fiat conceſſio, cum pacto renovandi finita conceſſione, ſi Dominus alteri concedat, an teneat, & Dominus ad quid teneatur? Dixi in tit. *de cont. emph. qu.* 33.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Renovatio, An valeat ſine penſione, & penſio ſit de ſubſtantia emphyteuſis, & conceſſio ſine penſione valeat, n. 1.

Renovatio cenſetur facta pro eadem penſione, & cum præcedentibus qualitatibus n. 2.

Renovatio ſimpliciter, facta, non eſt nova conceſſio, ſed continuatio præcedentis, n. 3.

SI Dominus finita emphyteuſi faciat renovationem ſimpliciter, & certa penſio non exprimatur nec aliquid aliud, An valeat, & An intelligatur facta pro eodem pretio, & qualitatibus, contentis in præcedenti emphyteuſi? Et videbatur dicendum, quod non valeat; quia non eſt expreſſa aliqua penſio, cum penſio ſit de ſubſtantia contractus emphyteutici. Valaſc. *de jur. emph. qu.* 4. *numer.* 10. & quod non valeat ſine penſione dixi in tit. *de var. ced. qu.* 1. *n.* 2.

1 Contrarium tamen tenendum eſt, quod valeat, & intelligatur renovata pro eadem penſione, & cum qualitatibus appoſitis in præcedenti contractu atque
2 omnia in eo contenta cenſeatur repetita, ex doctrina Bart. *in l. ſi mihi, & Titio, ff. de ver. obl. per tex. in l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locat.* Dec. *conſ.* 53. *n.* 1. *&* 2. *lib.* 1. cum aliis allegatis per eundem Valaſc. *qu.* 11. *n.* 15. *ver. ſeptimus caſus*, & per Magon. *dec. Luc.* 14. *n.* 15. *&* 18. & in locatione videndus eſt Caroc. qui infinitos congerit, quod ſcilicet cenſeatur renovata pro eodem pretio, & cum eiſdem qualitatibus, *de locat. fol.* 159. *qu.* 30.

Nec obſtant contraria; quia hæc renovatio non eſt nova conceſſio, nec novus titulus, ſed continuatio prioris conceſſionis, & tituli, Gram. *dec* 2·a. cum aliis relatis per eundem Valaſc. *loco citato* & dixi *de emph. qu.* 9. *n.* 1. Et quando dicatur nova conceſſio, vide ibi *n.* 12.

DE RENUNCIATIONIBUS

QUÆSTIO PRIMA.

Renuncians emphyteuſi privatur jure ſuo, nu. 1. declara, n. 3.

Duo fratres, quibus conceſſa fuit emphyteuſis, ut portio unius ad ſupervivventem pervenire debeat ſi in diviſione renuncient ad invicem in futurum omni juri, uno decedente ſine filiis, portio ejus revertitur ad eccleſiam, n. 2.

Renunciatio realis, & perſonalis qualis ſit, n. 4.

Renunciatio facta in manibus Domini ad favorem ejus, vel cujuſcunque quando non adſunt alij comprehenſi in inveſtitura, emphyteuſis evertitur ad Dominum, vel ſi fiat ad favorem cujuſcumque habentis jus in re, quod intellige, ut. n. 5. nec prodeſt comprehenſis, donec vivit renuncians, & interim D. gaudet, ibid.

Renunciatio facta ad favorem alicujus, non prodeſt Domino, n. 6. quod intellige, ut in ſequenti quæſt.

Nunc

NUNC de renunciationibus videamus, quæ mateꝛia eſt frequens; ideo in pꝛimis quæro, An renuncians emphyteuſi privetur jure ſuo? Et dicendum eſt, quod ſic, ratione abdicationis factæ à ſe, tenet Paul. de Caſtr. *in leg. qui Roma §. duo fretres, num. 4. de verb. oblig* ubi ponit exemplum de duobus emphyrentis, quibus
2 conceſſa fuit res, cum hoc quod altero moriente, portio ſua perveniat ad ſuperſtitem, qui ſi in diviſione renunciarent ed invicem omni juri, quod hebent, vel habere ſperant in futurum alteri in portione alterius, per mortem illius, & contingat alterom poſtea mori ſine liberis, portio illins defuncti revertitur ad Ecleſiem, poſtquam à ſe abdicavit non ratione pacti, ut ex eo acquiratur actio, vel exceptio, ſed ratione abdicationis factæ à ſe: nam ſi tu habetes uſumfructum in fundo Titij, & ipſum uſumfructum tenunciares mihi, licet non interſit tua acquiri Domino, tamen quia à te abdicaſti, revertitur ad Dominum de ſui natura, & conſolidatur cum proprietate Inſt. *de uſuf. §. finitur*; Et probatur *in c. 1. de eo qui finem fecit Agnato de feuda gaterna*, ubi ſi fiat tenunciacio, omnino prodeſt Agnato; licet abſenti. Sequitur Ruin. *conſ. 166. num. 11. vol. 1.*

3 Declara tamen iſtam opinionem babere locum dummodo renunciatio ſit realis, & non perſonalis: Et pro declaratione terminorum, ſciendum eſt quod re-
4 nuncietio realis eſt, quando omnino emphyteuſi renunciatur, nt quia in manibus Domini directi renunciatum eſt, *cap. 1 de eo qui fin fec. Agna. de feud. pater.* & ibi Bald. *num. 2.* Curt. Sen. *conſ. 48. nu. 39.* vel renunciatio fiet ad favorem cujuſcunque. Aret. *in dict. §. duo fratres,* & Rip. ibi *n.* 80. vel quando facta fuit ad effectum, ut alius, quaſi ex nova inveſtiatur, ut dicitur in *dict. cap. 1.* quie conſtat ex hujuſmodi renunciatione, renunciantem velle à ſe abdicare emphyteuſim. Soc jun. *in d. §. duo fratres nu.* 142. Perſonalis autem rennnciatio eſt, quando fit contemplatione alicujus perſonæ: exemplum, quando unus ex comprehenſis in inveſtitura rennnciat emphyteuſim ad favorem alterius comprehenſi, recipientis renunciationem pro ſe, & hæredibus ſuis, Bero. *conſ. 97. num 6. vol* 1. Gab. *conſ. 89. lib.* 1. Dicetur etiam perſonalis, quando eſſet dubinm, an ſit perſonelis, vel realis. Alex. *in dict. §. dua fratres num.* 60. Soc. jun. ibi *num.* 140. Corb. *de cauſ. privat. ob renunc. num.* 10. Farin. *dec. poſth. p.* 1. 186. *num.* 7.

5 Ex ſupradicte firmata concluſione infertur, ſi renuncietio ſit facta in menibus Domini directi ad favorem ejus, vel cujuſcunque quando non adſunt alij comprehenſi in inveſtitura, emphyteuſis revertitur ad Eccleſiam, vel Dominum, & renuncians non poteſt redite ed emphyteuſim, deficientibus aliis, probetur hoc in *dic. cap.* 1. ſed ſi fiat renunciatio ad favorem cujuſcunque habentis jus in re, rennnnclatio prodeſt etiam abſentibus, & ſi fiat per Aquilianam ſtipulationem, & acceptionem, tunc deficientibus comprehenſis, ad Dominum revertitur. Corb. *d. cauſ. ſab. n.* 1 quod ipſe intelligit, quando renuciatin fiat in manibus Domini, vel Notario ſtipulanti pro omnibus; quorum intereſt; & non refert, quod tennnciatio ſit realis, ſi fiat Domino abſente, vel Notatio, ejus nomine non ſtipulante, quia reſpectu Domini eſt invalida, nec ab ipſo poteſt ratificari, cum non ſit ejus nomine facta, Corb. ibidem *numer.* 4. cum aliis, quos citat; ſed ſi eſſet facta ipſo præſente, vel Notario, pro ipſo ſtipulante, prodeſſet. Corb. *ead. cauſ. numer.* 8. & renunciatio facta Domino directo, non prodeſt comprehenſis in inveſtitura, nec ipſi admittuntur, donec renuncians vivit, ſed tantum eo mortuo, & interim Dominus gaudet; Rot. *in dec. Buratti* 838 *nu* 8. & 9.

6 Infertur ſecundo, quod quando eſt facta renuncletio, contemplatione elicujus certæ perſonæ, ſi unus ex comprehenſis rennnciet ed favorem alterius comprehenſis recipientis pro ſe, & hæredibus ſuis; tunc ex renunciatione illo, acquiritur ſolum jus illis, ad quorum favorem facta eſt, & renunciatio nihil prodeſt Domino, nec quo ad alium nocet renuncianti, quo minus mortuis comprehenſis, quorum contemplatione renunclavit, portio emphyteuſis vacans remaneat penes ipſum remittentem. Bart. *in d. §. duo fratres, qu.* 10. Aret. *ibi nu.* 29. Alex. *nu.* 60. Rip. *nu.* 88. Curt. *num.* 146. Corb. ibid. *num.* 10. de qua re melius in ſequenti dicemus.

QVÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Renunciatio, facta ad favorem alicujus comprehenſi in inveſtitura, eſt perſonalis, & prodeſt tantum illis, ad quorum favorem facta eſt; quibus defunctis, emphyteuſis revertitur ad renunciantem, nu. 1.

Amplia primò, num. 2. *amplia* 2. *num.* 3.

Amplia 3. *ut num.* 4. *amplia* 4. *nu.* 5.

Amplia 5. *numer.* 6. *quod declara ut ibid. amplia* 6. *numer.* 11.

Limita primò, num. 12. *declara primo, num.* 14. *quod intellige numer.* 15.

Declara ſecundò, num. 16. *declara tertiò, quando alienatio eſſet nulla num.* 17.

Declara quartò, num 18. *declara quintà, nu.* 19.

Declara ſextò, nu 20. *declara ſeptimà nu* 21.

Limita ſecundò nu 25. *limita tertià, num.* 26.

Limita quartà num. 27. *declara, ut n.* 28. *limita quintò numer.* 32.

Clauſula ſola ad habendum non operatur renunciationem reſpectu extraneorum, nu. 8.

Clauſula Ad habendum, &c. & alia poſita in partibus exequutivis inſtrumenti, potius cenſentur poſita de ſtylo Notariorum, quam de conſenſu partium nu. 9. *&* 24.

Clauſula prædicta, quando cenſetur poſita in exequutivis, & quando in diſpoſitivis, num. 10. *&* 11.

Alienatio in materia fideicommiſſi, quando eſt data poteſtas alienandi, & in materia emphyteuſis, ut fiat in ultima voluntate, & ab inteſtato, numer. 13. *remiſſivè.*

Clauſula, ad habendum, &c. ſi eſt poſita in exequutivis, non operatur renunciationem, ſecus, ſi eſt poſita in diſpoſitivis, declara tamen in exequutivis, quando ad aliud referri non poteſt, nu. 15.

Donatio cauſa mortis, quando tranſeat in donationem inter vivos, per clauſulam, Promiſit attendere, & obſervare, & eam non renovare, n. 22.

Iuramentum recipit illas conditiones, & qualitates, quas recipit contractus, num. 23.

Scientia pro ratificatione donationis, vel renunciationis in abſente. An ſufficiat, & An præſumatur, n. 29.

Scientia abſentis probatur conjecturis, & præſumptionibus, num. 30.

Ratificatio tacita ſufficit in donatione, vel renunciatione, ut quando eſt præſens, & tacens, vel ſi reperitur poſſidere, vel eſſet conſanguineus, vel ſi duo donatarij invicem donaſſent, & illa die eſſent in Civitate, vel adeſſet in inſtrumento juramentum numer. 31.

NVnc videndum eſt, An per ſimplicem renunciationem factam de bonis emphyteuticis aliis in inveſtitura comprehenſis, cenſeatur renuncians perpetuo excluſus à bonis rennnciatis, & renuncletio ſit realis, vel perſonalis? Et licet elique de hac re ſupre diximus in prima quæſtione, tamen diximus in fine, nos velle de ea re pleniùs in hac quæſtione tractare; Et ideo magiſtraliter procedendo, ponam regulam, cum ſuis ampliationibus, declarationibus, & li-
1 mitationibus Regule igitur eſt, quod, quando renun-

ciatio ſit contemplatione alicujus perſonæ in inveſtitura comprehenſæ, tunc dicitur renunciatio perſonalis, & prodeſt tantum illis, ad quorum favorem facta fuit renunciatio; quibus defunctis, emphyteuſis revertitur ad renuncianiem. Bart, & Doctores *in l. qui Roma* §. *duo fratres, quaſt.* 10. *ff. de verb. oblig.* & ibi de com. reſtatur Crot. *numer.* 146. Iaſ. *numer.* 80. Gab. *conſ.* 88. *num.* 11. Honded. *conſ.* 36. *numer.* 18. *lib.* 1. & idem Gabr. *conſ.* 89. *volum.* 1. *num.* 8. & 11. & quando ſimpliciter renunciavit, non nocet renunciatio filiis, & aliis vocatis, etiam ſi ſint hæredes renunciantis, cum renunciatio ſit perſonalis: nec tenetur de evictione. Idem Gabr. *conſ.* 25 *vol.* 1. *num.* 1. qui plures cumulat: ſed ſi non ſimpliciter eſſet renunciatum, non noceret aliis, ſi hæredes non eſſent; ſecus ſi eſſent hæredes quia tenetentur obſervare factum defuncti, ut ibi per eum, de quo dicemus infra *quaſt.* 10. non diceretur autem ſimpliciciter renunciatum, ſi per viam pacti, & conventionis det licentiam alienandi, ut ibi dicit Gab. *numer.* 2. etiam ſi renunciatio eſſet facta pro ſe, & hæredibus, & ſucceſſoribus dicetur perſonalis, & non realis, & renunciatatio decedente ſine hærede, non intrat Eccleſia. Fatin. *dec. poſth. par.* 1. 183. *num.* 4. nec dicetur realis ex eo quia
2 facta fuit, non gratuito, ſed pro recompenſatione ejuſdem ſummæ debitæ ibi *num.* 7.

Amplia primò, ut procedat, etiam ſi dictum ſit, quod renunciat non ſolum juribus, tempore diviſionis competentibus, ſed etiam futuris, quæ ſpe tantum comperebant, Bart. *in d.* §. *duo fratres, nu* 24. Alex. ibi *nu.* 60. Rip. *num.* 88. de communi teſtatur Soc. jun. *numer.* 13. pariter de com. teſtatur Curt. Sen. *conſ.* 48. *num.* 39. Bero. *conſ.* 108. *num.* 14. *lib.* 1. Hier. Gabr. *conſ.* 89. *num.* 6. *lib.* 1. Honded. *eod. conſ. numer.* 19 etiam ſi renunciatio fiat cum clauſulis ampliſſimis, Gab. *eod. conſ. num.* 11.

3 Amplia ſecundò, habere locum, etiam ſi renunciatio ſit facta cum juramento, de jure, quod habet, vel habere ſperat, quomodocunque & qualitercunque quavis etiam de cauſa, cogitata, & excogitata. Ioſeph. Lud. *dec. Luc.* 29. *num.* 68. Corb. *de cauſ. privat. ob renunc. n.* 19. Bero. *conſ.* 108. *num.* 21.

4 Amplia tertiò, etiam ſi eſſet dubium, quod eſſet renunciatio realis, cenſendum eſſet, eſſe tantum perſonalem. Alex. *in d.* § *duo fratres, num* 60. *ver. quia tunc*, & Soc. jun. *num.* 140. Honded. *d. conſ. num.* 22. cenſentur enim fratres dividentes voluiſſe ſibi ipſis, & eorum ſucceſſoribus providere; non autem credendum eſt voluiſſe ſibi ipſis præjudicare, ad favorem extranei. Gab. *conſ.* 89. *num.* 8. & *ſeq.* Soc. jun. *d. nu.* 40 Honded. *d. conſ. num.* 25.

Amplia quartò, etiam ſi in renuntiatione adeſſet
5 clauſula, Ad habendum, &c. quia hæc clauſula operatur reſpectu ſucceſſorum tantum, qui eſſent emphyteuſis capaces, & non extraneorum, Ceph. *conſ.* 371. *num.* 19. & *ſeq. lib.* 3. Honded. *d. conſ. ſub. num.* 31. Bero. *conſ.* 97. *num.* 1. & 8. *vol.* 1. ſed declara *num.* 7.

6 Amplia quintò, etiam ſi adeſſet clauſula, Conſtituendo in rem ſuam procuratorem irrevocabilem Bero, *d. conſ. num.* 8. cum aliis, quos allegat.

7 Declaratur dicta ampliatio quarta, modo illa clauſula ſit appoſita in clauſulis exequutivis, quia tunc non alterat, nec ampliat diſpoſitionem. Oſaſc *decif.* 164. *num.* 1. & 2. cum. aliis, quos allegat, quæ deciſio fuit etiam approbata per Rot. Rom. ut in *recent. par.* 2. *n.* 642. *nu.* 6. & ideo illa verba intelliguntur ſecundum naturam actus, ſuper quo interponuntur, & ſecundum naturam diviſionis, non, quod illum alteret, & ultra ſtatum præſentem operetur ad jus futurum. Creſc. *decif.* 277. *in tit. de donat.* Et ideo nec ſola clauſula. Ad habendum, poſſet operari renunciationem, reſpectu extraneorum, neque hæc clauſula, Ad habendum, importat renunciationem fideicommiſſi, niſi apponatur verbum ad alienandum. Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. qu.* 593. *num* 17. cum aliis, quos citat. Secus autem, ſi hæc clauſula eſſet poſita in diſpoſitivis: ut quia dictum eſſet: Ad habendum, tenendum, poſſidendum, & quicquid perpetuò ſibi, & ſuis placuerit facien. Exemplum, ſi ſtatim facta renunciatione, dictum eſſet, Ad habendum, tenendum, alienandum, & quicquid, &c. vel alia clauſula ſimilis eſſet appoſita, tunc communis eſt concluſio, ex hujuſmodi clauſula, vel ſimili cenſeri conceſſam licentiam alienandi emphyteuſim. Cacb. *d. dec.* 164. *num.* 1. qui plures Doctores allegat, & Rot. *in d. dec.* 642. *num.* 6. & 7. ſecus ut dictum eſt, ſi eſſet poſita in exequutiuis, quia reſpicit exequutionem, & obſervantiam, & non alterat, mutat, neque ampliat diſpoſitionem principalem. Clem. 1. *de prab.* ubi Doctores. Dec. *conſ.* 413 Nart. *conſ.* 263.
9 Pariſ. *conſ* 116. *nu* 11. dicit, eam poni potius ex ſtylo Notariorum, quam conſenſu partium, cum aliis per eundem Cach. *d. dec. numer.* 2. citatis, & noviſſimè Mart. de clauſulis *par.* 1. *clauſ.* 5. *num.* 2. & 13. Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſ. qu.* 593. *num.* 18.

10 Quando autem dicatur clauſula iſta poſita in diſpoſitivis, & quando in executivis, dic ut per Cach. *dict. decif. numer.* 3. Mart. de clauſ. *par* 4. *clauſ.* 20. Simon de Præt. *de inter. ult. vol. fol.* 111. *numer.* 22. & 25. & aliqua infra dicentur; Et dicetur in diſpoſitivis poſita, cum immediate poſita ſit poſt deſcriptionem bonorum conceſſorum.

11 Amplia ſextò, etiam ſi eſſet appoſita in renunciatione clauſula de evictione, Bero, *conſil.* 108. *numer.* 20 Craſſ. §. *hereditas quaſt.* 11. *numer.* 10 ubi hanc opinionem eſſe com. dicit, & in materia fideicommiſſi, quod per iſtam clauſulam non cenſeatur renunciatum fideicommiſſo, eſt com. opinio, ut per Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. quaſt.* 593. *num.* 62. qui infinitos congerit, & hanc opinionem etiam tenet Rot. Rom. *in recent. par.* 2. *dec.* 624. *num.* 6. licet multi contrariam partem teneant, ut videri poteſt apud eundem Fuſar. ibi. *num.* 61.

12 Limita primò, quando in renunciatione adeſſent clauſulæ prægnantes: videlicet quod data eſſet poteſtas alienandi, & diſponendi, prout de re propria facere poſſet; vel ultra verba, Renuncians, conſtituat eum procuratorem in rem ſuam: nam tunc ſequuta alienatione, per eum facta, renuncians dicetur excluſus ab emphyteuſi: cum non ſtent iſta ſimul, quod jus ſuccedendi ex pacto duret, & competat facultas alienandi irrevocabiliter. Alexan. *in l. qui* Roma §. *duo fratres, ſub num.* 60. *ff. de verb. oblig.* & *conſ.* 189. *num.* 9. cum aliis adducta per Corb. *cauſ. privat. ob renunc. num.* 18. & quod ſequuta alienatione, poſſeſſor non poſſit amplius inquietari, communiter teneri dicit Craſſ. §. *hereditas qu.* 12. *num.* 10. *conjuncto num.* 11. & quando in diviſione eſt data licentia alienandi, cum clauſula, Ad habendum, tenendum, vendendum, & alienandum, dicitur renunciatum fideicommiſſo, & emptorem inquietari non poſſe: alienatione verò non ſequuta, ex illa licentia de alienando, non parari præjudicium, Corb. *de cauſ privat. ob mort. civil. num.* 44. & ideo ſi non ſequatur alienatio, revertitur ad renunciantem. Bero *conſ.* 108. *num.* 19. & alij per eum allegati; & quod in fideicommiſſo, alienatione non ſequuta, fideicommiſſum non dicatur remiſſum, videndus eſt Fuſar. *dict. quaſt.* 593. *num.* 29 qui infinitos hanc opinionem tenentes congerit, licet *num.* 30. multos referat contrariam partem tenentes; ſed quando eſt ſequuta alienatio, bona non poſſunt revocari ab emptoribus, Idem Fuſar. ibi *n.* 32. licet dicat, alios tenere contrarium.

13 Et in materia fideicommiſſi, an alienatio debeat fieri inter vivos, vel in ultima voluntate, vel ſufficiat ab inteſtato, videndus eſt idem Fuſar. *d. quaſt. num.* 33. cum aliis ſequentibus, ſed in materia emphyteuſis, quando non eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, dicendum eſſet ut in tit. *de contr. emph. qu.* 24.

14 Declaratur prædicta limitatio, ut non habeat locum,

tum, quando facta eſt diviſio bonorum allodialium, & emphyteuticorum: quia per illam clauſulam, Ad habendum, &c. eſt data licentia alienandi bona allodialia tantum, & non bona emphyteutica, quæ non ſunt tranſitoria ad hæredes extraneos, ut per Hond. *dict. conſ* 36. *num*. 32. qui allegat Bero *conſ*. 108. *nu*.17 *& ſeq. lib*. 1. ubi tenet, quod per generalem renunciationem, & per verba prægnantia; non cenſetur renunciatum, quod deficiente linea ejus, ad cujus favorem fuit facta renunciatio, non poſſit habere regreſſum ad bona renunciata; quia renunciatio nocet tantum in iis caſibus, in quibus poteſt aliquem ſortiri effectum, ut in fideicommiſſis, quæ ſui natura ad omnes hæredes tranſire poſſunt; ſed in reb. emphyt. Eccleſiæ, quæ ad extraneos tranſire nequeunt, generalis renunciatio, in diviſione facta, non poteſt effectum ſortiri, eveniente caſu, quod ſine filiis decederet ille, ad cujus favorem facta fuit renunciatio, cum bona ad Eccleſiam reverti non poſſunt, nec ad extraneos hæredes; & hanc opinionem, licet loquatur in fideicommiſſo, tenet Torniel. *conſ*. 26. *nu*. 76. relatus per eundem Fuſar. *dict. queſt. nu* 51. dicens, quod ſi in diviſione, ultra bona fideicommiſſi, dividentes haberent bona libera, licentia alienandi ad ea reſtringeretur, licet Fuſarius non placeat per regulam generalem, quod una determinatio, reſpiciens plura determinabilia, debet ea pariformiter determinare, & quod una, & eadem res non debet diverſo jure cenſeri, & ſemper in diviſionibus adſunt bona libera.

13 Veritas hujus quæſtionis eſt, quod quando eſt facta diviſio omnium bonorum allodialium, & emphyteuticorum, vel fideicommiſſo ſubjectorum, prædicta clauſula ſi reperitur poſita in exequutivis, refertur ad bona allodialia tantum: non autem ad bona emphyteutica; vel fideicommiſſo ſubjecta. Bero. *dict. conſil*. 108. *num*. 107. *& ſeq* ſecus verò quando ad aliud referri non poteſt: tunc enim, ne ſtet ſine effectu, etiam quod ſit poſita in exequutivis, aliquid operatur, Rip. *in dict. §. duo fratres num* 84. Soc. jun. *conſ*. 93 *num*. 25. *& ſeq. volum*. 3. Marr. *de clauſ. par* 1. *clauſ*. 5. *nu*. 14. & ab hac opinione non videtur diſſentire Honded. *eod. conſ. num*. 32. dum dicit præſertim, quia dicta clauſula eſt poſita in exequutivis, quo caſu nonquam ex ea inducitur renunciatio.

16 Declaratur ſecundò, & ſi in renunciatione, vel diviſione eſſet data licentia alienandi, cum promiſſione de non contraveniendo; intelligi debet, durante Linea deſcendentium, ab eo, cui talia bona obtigiſſent per diviſionem, quando in diviſione dictum eſſet, quod durante Linea contrahentium, unus non poſſet prætendere jus bonis emphyteuticis alteri conceſſi in diviſione, ut Rot. tenuit coram Vbaldo in una Fulginatea. 20. Iunij. 1611 in qua etiam fuit ponderatum, quod in illo caſu fuit in diviſione dictum: dantes etiam licentiam uni, alteri alienandi, &c. quia illa dicta, etiam, tanquam copulativa, repetit qualitates præcedentes. Surd. qui alios allegat, *de if*. 113. *num*. 14. *& ſeq*. & ſic finita Linea illius, cui obvenerant bona emphyteutica, alij comprehenſi poſſunt revocare alienationem, quia reſoluto jure dantis, reſolvitur jus accceptoris *l. lex vectigali ff. de pign. fin. §. cum autem, C. com. de legat.*

17 Declaratur tertiò, quando alienatio eſſet nulla, & non ſubſtineretur Honded. *d. conſ*. 36. *num* 27. Rom. *conſ*. 403. *colum*. 1. & ratio eſt quia appellatione alienationis, non venit alienatio nulla *l alienatum ff. de ver. ſign*. unde alienans rem emphyteuticam, ſine ſolemnitatibus, & ſic nulliter, non incidit in pœnam. Bald. *in. l*. 2. *vol*. . C. *de Epiſ. aud*. Fuſar. *de fid. ſubſt. qu*. 718. *num* 20. de qua re vide ibi *numer. ſeq*. & dicemus in tit. *de alien. qu*. 1 *in limit.*

18 Declaratur quartò, niſi in diviſione adeſſet pactum, quod ille, cui obvenit res emphyteutica, deberet ſolvere canonem, ne caderet in commiſſum; nam ex hoc *Fulgineus de Iur. Emphyt.* pacto expreſsè colligitur, quod renuncians non cenſetur renunciaſſe juri accreſcendi, Corb. *in d. cauſa pri. ob renunt. n* 19. allegans Grat. hanc opinionem tenentem, *conſ*. 22. *n*. 20. *vol* 1. & ego ita credo, quia illa clauſula Ad habendum, &c. non poteſt operari diſtractionem pacti expreſſi Rot. *dec*. 183. *par*. 4. *nu*. 8. & non poteſt mutare principalem diſpoſitionem, Felio. *in c. licet in corigen lis n*.7. *de off. ord*. Dec. *conſ* 195 Aym. *conſ*. 20 *n*. 15.

19 Declaratur quintò, quando diviſio eſſet facta ſolum, quoad uſufructum; Grat. *conſ*. 29. *numer* 35. *vol* 1. Corb. *d. cauſ. num*. 29. Fuſar. *dqu*. 593. *num*. 76. cum aliis per eum citatis.

20 Declara ſextò, quando de contraria mente paciſcentium, & dividentium conſtaret, ut quando verba ſe reſtringerent ad præſens tempus diviſionis, & renunciationis, ut ſi eſſet dictum, quod renunciant jura præſentia. Dec. *conſ*. 86 *ſub num*. 4. Corn. *conſ* 340 Corb. *ſub. d. num*. 29. nam ut ſupra dictum eſt, illa clauſula non poteſt ampliare diſpoſitionem.

21 Declara ſeptimò, quando illa clauſula eſſet poſita in verbis exequutivis inſtrumenti, & non in ſubſtantialibus: quia in exequutivis non operaretur renunciationem, quando ad aliud poteſt referri. Honded. *dict. conſil* 36. *num* 32. ſed dic. ut ſupra *numer*. 15. dicetur etiam poſita iſta clauſula in exequutivis, quando per Notarium ponitur poſt illa verba, Quæ omnia, &c. vel Super quibus omnibus, &c Dec. *conſ*. 305. *num*. 7. Natt. *conſ*. 104. *num* 8. Marr. *in dict. clauſ*. 20. *part*. 4.

Et pro iſta opinione facit, quod donatio cauſa mortis 22 non trahitur ad donationem inter vivos, propter clauſulam, quæ omnia promiſit attendere, & obſervare, & non contravenire, nec revocare, etiam cum juramento, quando eſſet poſita in exequutivis: quia non mutatur naturam donationis cauſa mortis, & poſſet revocari; ſecus ſi eſſet appoſita in ſubſtantialibus, & diſpoſitivis, & ita conciliando diſtinguit Dec. opiniones repugnantes *conſil*. 105. Curt. jun. *conſil*. 56. *num*. 2. *& ſeq*. Natt. *conſil*. 104. *num* 6. Didac. *in Rub. de teſt*. 2. *par. n*. 13. *& ſeq* Sim. de Præt. *de inter. ult. volum. lib*. 2. *fol*. 14. *nu*. 22. *&* 25 *fol*. 111 Mantic. *de conject. lib*. 1. *tit* 13. *nu*. 7. & juramentum recipit illas conditiones, & qualitates quia recipit contractus, ſuper quo interponitur, Cacher *deciſ*. 49 *nu*. 4 Sim. de Præt. *nu*. 12. ubi habetur, quando ſit appoſita in exequutiva, & in ſubſtantialibus, & poſt quæ verba debeat eſſe poſita; & *num*. 25. dicit, quod potius cenſetur poſita ex ſtylo

24 Notariorum, quam de voluntate partium. Vinc. Fuſar. *d. queſt* 693 *num* 169. qui plures Doctores allegat. Et in materia fideicommiſſi, quod clauſulæ, quæ habiles ſunt ad inducendum fideicommiſſi renunciationem ita operentur, ſi in principali diſpoſitione ſint poſitæ; ſecus ſi in exequutivis, pro qua opinione allegat infinitos Doctores, ita recentes *num*. 169. & videnda ſunt pro iſta clauſula ad habendum &c, quæ dicemus *de alienat. queſt*. 10.

25 Limitatur ſecundò principalis concluſio, quando renunciatio eſſet facta ad favorem cujuſcunque generaliter, & in rem non expreſſa perſona, quia non ſolùm prodeſt aliis comprehenſis, ſed etiam Domino ad excluſionem renunciatis. Bero *conſ*. 97. *numer*. 6. Gab. *conſ*. 89 *numer*. 8. quod declaratur, quando renunciatio eſſet facta, Notario ſtipulante pro Domino, ut advertit Corb. *ead. cauſ. numer*. 5. & diximus ſupro *queſt*. 1. *numer*. 5. ſecus ſi non eſt ſtipulatus pro Domino, quia nec ratificari poteſt per eum, & quando renunciatio eſt facta directo Domino, ſive in illius manibus ad hoc, ut alteri fieret nova inveſtitura, vel quando renunciatum eſt emphyteuſi omnino generaliter, & indefinite ad favorem cujuſ unque & in rem, & nulla expreſſa perſona tunc diceretur realis renunciatio. Farin. *deciſ. poſt* 186. *par*. 1. *num* 5.

26 Limitatur tertiò, quando Notarius eſt ſtipulatus pro omnibus, quorum intereſt. Corb. *ead. cauſ. numer*. 3. Ludouiſ. *dec*. 67. *numer* 3. nam ex hu-

 juſ-

joſmodi ſtipulatione acquiritur abſentibus, quorum intereſt. ſine ceſſione. Natt. *de communi conſ.* 534. *nu.* 8 Pariſ. *conſ.* 82. *num.* 2. *lib.* 9. Cornel. *conſ.* 239. *num.* 6. *lib.* 3. præſertim accedente juramento, Alex. *conſ.* 207. *numer.* 2. & 208. *in principio lib.* 7. Gab. *de jur. dot. concl.* 3. *num.* 4. cum aliis allegatis per Ludoviſ. *dict. dec. num* 3.

Limitatur quartò, quando in inſtrumento renunciationis
27 tionis adeſſet obligatio Cameralis Cod. *ad dict. deciſ. Lud. num.* 6. Rot. ut in recollectis per Zacch. *de obligat.* Cam. *deciſ.* 97. *num.* 1. quia cenſetur facta ſtipulatio pro omnibus, quorum intereſt.

28 Declaratur tamen, quòd tunc prodeſt ſtipulatio Notarij pro abſente, quando abſens ratificaret, & licet magna ſit inter Doctores controverſia; an per ſtipulationem Notarij, & acceptationem nomine abſentis in donationibus, obligationibus, & aliis diſpoſitionibus factam, jus acquiratur abſenti abſque ipſius ratificatione, & partem affirmativam infiniti tenuerint, quos longa ſerie refert Rot. ut in *deciſ.* 123. *recol. per eundem Zacch. num.* 1. Tamen magis communis opi-
* nio eſt, ut requiratur ratificatio, ſicut in ead. deciſione dicitur ubi infiniti negativam partem tenentes cumulantur, & etiam de com. & magis com. atteſtantes, Sed Add. ad *dict. dec. Ludoviſ. num.* 8. refert, Rot. tenere hanc diſtinctionem, quod aut agitur ad effectum, ut ſit acquiſitum jus, ſeu dominium abſenti, & tunc requiritur acceptatio abſentis. Aut ad effectum, quod non poſſit ante ratificationem abſentis, ille, qui ſe obligavit, pænitere, & tunc non eſt neceſſaria acceptatio, & procedit, etiam ſi donatio ſit jurata, ita diſtinguit Rot. *diverſ. par.* 1. *deciſ.* 683. *num.* 4. & *in recent. par.* 2. *deciſ.* 369. *num.* 3 quæ loquitur in materia emphyteuſis & *deciſ.* 488. *nu.* 6. & cum iſta diſtinctione poſſunt concordari *deciſio* 262. *num.* 3. *par.* 1. *in recent.* ubi tenuit Rota, quod ea magis com. opin. per ſtipulationem Notarij acquiratur jus abſenti, etiam ſine ratificatione: & *deciſio* 12. *ead. par. nu.* 3. ſatis tamen dicitur conſtare de acceptatione, & ratificatione ex ſola ſcientia abſentis, abſque alio actu poſitivo, Gib.
29 *de ver. ſign. concl.* 1. *num.* 102. *in fine*, Rot. *deciſ.* 663. *nu.* 2. *diverſ. par.* 1. & *In recent. deciſ.* 262. *num.* 6. *par.* 2. & *in deciſ.* 124. *penes Zacch de ob. Cam.* & In una Nepeſina uſusfructus 3. Decembris 1607. coram Cavalerio; & In Romana donationis 22. Aprilis 1614. coram Vbaldo, & iſta ſcientia abſentis præſumitur: cum ſcientia præſumatur in iis, quæ afferunt commodum. Menoch *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 23. *numer.* 84. & Rot. *in d. dec.* 262. *num.* 6. vel ſaltem ſolis præſump-
30 tionibus & conjecturis iſta ſcientia probabitur, ut *in d. Dec.* coram Vbaldo.

31 Sufficeret etiam tacita ratificatio, ut quando donatarius, vel ille, ad cujus favorem fuit facta renunciatio eſſet præſens, & tacens, ſecundum com. opinionem,
* de qua per Teſſ. *deciſ.* 70. *num.* 12. vel reperiretur poſſidere, vel habuiſſet ſcientiam, & ſufficeret ſcientia præſumpta ex conſanguinitate, vel longinquitate temporis, etiam ſi in inſtrumento nihil diceretur de abſentia, præſumeretur præſentia, vel ſi eſſent duo, qui ad invicem donarent alter alteri abſentibus, & ambo eſſent in Civitate eadem, & eodem die, & coram eiſdem teſtibus valeret donatio abſque ratificatione, Teſſ. *eadem deciſ. numer.* 22. ſufficeret etiam juramentum promiſſorium de non revocando, ſecundum opinionem, quam tenuit Senatus Pedamontanus *in ead. dec. Teſſ. num.* 8.

32 Poteſt & quintò limitari, quando eſſet data licentia alienandi etiam hæredibus: nam cum hæredes poſſint & ipſi alienare, non poteſt renuncians redire ad bona renunciata, ut in ſimili de fideicommiſſo tenent Cavalc. *dec.* 35. *numer.* 15. *par.* 1. Rol. *conſ.* 3. *numer.* 60. *lib* 1. cum aliis allegatis per Vinc. Fuſar. *d. quæſt.* 593. *num.* 32.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Servitus impoſita ab emphyteuta per renunciationem factam Domino, non extinguitur, num. 1.

Sed diſtinguo nu. 4. *ubi. exemplificatur.*

Declara, nu 5. *ſubdeclara, n.* 6. *Declara ſecundò n.* 7. & 14.

Emphyteuta de jure poteſt imponere in re emphyteutica, onera, & ſervitutes quoad præjudicium ipſius, non Domini num. 2. *Declara num.* 3 & 5.

Servitus impoſita per emphyteutam, ſi res revertatur ad Dominum uti privatum, remanet apud Dominum pro illo tempore, quo erat permanſura apud emphyteutam, num. 8. *contrarium num.* 9. *Declara num.* 10.

Emphyteuſis revertitur ad Dominum libera, & ſine aliquo onere per generationem finitam, vel jure prælationis, vel jure commiſſi, num. 4. & 11.

Amplia habere locum, etiam ſi pro dote eſſet data, licet maritus nihil aliud haberet, num. 11.

Si emphyteuſis revertitur ad Dominum ſine onere, & iterum ei concedatur in emphyteuſim, vel ex alia cauſa concedatur, an ſervitus, & hypotheca reviviſcat. num. 12.

PVlchra erit indagatio, ſi emphyteuta, qui impoſuit ſervitutem, vel aliquod onus, ſive hypothecam in re emphyteutica, renunciet Domino rem illam emphyteuticam, an illa ſervitus, onus, vel hypotheca extinguatur, vel potius remaneat? Tiraq. *de retract. lign.* §. 34. *num.* 8. & § 1. *Gl. of.* 14. *num.* 12. concludit, quod onera tranſeant in Dominum ab ipſo re-
1 nunciante impoſita; quia iſta renunciatio non poteſt præjudicare creditoribus, per jura, & auctoritates per eum allegatas, ſequitur Corbul. *de cauſ. privat. ob renunc. num.* 9. qui alios cumulat hanc opinionem tenentes; & Ratio eſt, quia de jure emphyteuta po-
2 teſt imponere onera, & ſervitutes in re emphyteutica, pignorare, & hypothecare, Boer. *deciſ.* 181. & eſt com. opin. de qua per Rot. *deciſ.* 426. *num.* 6. & 717.
* *num.* 8. *par.* 1. *diverſ.* Clar. §. *emphyteuſis. quæſt.* 18. cum aliis per eum allegatis: cum enim dicta onera debeant remanere, donec res revertatur ad Dominum, ut per Boer. dicta dec. ſequitur, quod per renunciationem non extinguantur; cum non ſit finita emphyteuſis, & quod emphyteuta poſſit imponere ſervitutem, durante emphyteuſi, quoad præjudicium ipſius, non
* autem directi Domini, eſt com. opin. ut teſtatur Clar. *eod.* §. *quæſt.* 21. Red. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 520. *num.* 31. Caroc. *de locat. quæſt.* 17. *fol* 95. & *dec.* 117. *num.* 4. Veron. *de ſervit. cap.* 14. & quod iſtæ ſervitutes, onera, & obligationes extinguantur per mortem emphyteutæ, & durent durante ejus poſſeſſione, eſt dec. Cocc. 56. *num.* 10.

3 Declara tamen non habere locum, ſi hoc eſſet prohibitum in inveſtitura, ex pacto, nam tunc emphyteuta non poſſet imponere ſervitutem. Rot. *par.* 4. *diverſ. dec.* 183. *nu.* 5. & hoc etiam procederet, quando prohiberetur alienatio, lato ſumpto vocabulo; ut ſi eſſet dictum, quod non poſſet rem quovis modo, & quovis quæſito colore alienare, ut habetur in *ead. dec.* 183. *ſub num.* 9. quamvis in *ead. dec.* dicatur, quando obligans non habeat alia bona, quod tunc in generali obligatione veniant, ne videatur fruſtratoria obligatio de qua re videbimus in tit. *de alien. quæſt.* 1. *limit.* 18. & diximus ſupra *de cont. emphyt. quæſt.* 38. quæ erit omnino videnda.

4 Ego autem pro clara prædictorum intelligentia, & reſolutione diſtinguendum puto; Aut emphyteuſis revertitur ad Dominum, uti privatum: exemplum, quia ei res emphyteutica fuit donata, vel eam emit, vel legata fuit, aut alio titulo ab emphyteuta habuerit;

Digitized by Google

rit; tunc remanet ſeruitus, hypotheca, & onus, & tranſeunt in Domtuum per renunctationem factam ab emphyteuta, & ita procedit communis opinio ſupra allegata. Aut revertitur ad Dominum per generationem finitam, vel jure prælationis, vel jure commiſſi, & tunc onera, ſeruitutes, hypothecæ extinguuntur, & res redit;ad Dominum libera, Et hanc diſtinctionem ponit Boer. *d. dec.* 8t approbatam à Rot. Romana, ut per Seraph. *dec.* 784. per totam, & *dec.* 183 *par* 4. *&* *dec.* 809. *nu.* 1. *diverſ.* Surd. *dec.* 186 *n.* 3. *&* 11. ubi diſtinguit. Aut debitor actum facit ex neceſſitate, & tunc pignus reſoluitur, Aut ex volutate, & pignus durat; & affert exemplum, ut non dicatur cauſa voluntaria, quando emphyteuta deficit in ſolvendo canonem, vel incidit arbores fructiferas, vel committit delictum, per quod venit privandus; quia in iſtis caſibus emphyteuta non poteſt impedire, quo minus res Domino applicetur; & hoc modo dicitur actus neceſſarius; & ideo quando emphyteuta non ex neceſſitate præcedentis contractus transfert dominium sed ex mera voluntate, tunc ſeruitutes, & alia onera remanent, & non reſolvuntur, quia factum debitoris non debet ſuo creditori nocere; & reſoluto jure dantis, non reſoluitur jus accipientis, ſi ea reſolutio pendet à mera voluntate Auctoris, ut per eundem Surd. *d. dec. num.* 1. *&* 2 & vide, quæ diximus *de ſolut. can qu.* 1. *amp.* 37. & prædictam diſtinctionem videtur approbare Cach *dec.* 156. *nu.* 9. *& ſeq.* ubi in fine limitat. quando res viliſſimo pretio fuit diſtracta, & Dominus vult præferri: & tunc vel debet ſupplere uſque ad juſtum pretium, vel onera Dominus ſubeat quando vult præferri, facta prius diſcuſſione contra Vaſallum venditorem.

5 Sed prædicta declaranda, & intelligenda, ſunt habere locum in emphyteuſi, in qua non fuit prohibita expreſſe hypotheca, vel alienatio, lato ſumpto vocabulo, ut ſupra dictum eſt & dicitur in *d dec.* 183. *num.* 5. & in fine, ſecus ſi eſſet prohibita. Boer. *cit.* 181. *num.* 12. Neguſ. *de pign.* 2. *par.* 3 *memb. num.* 80 Rip. *in l. nu.* 13. *ff. de pign & eſt dec* 809 4 *par. adverſ. num.* 1. ſupra allegata. Sed dic, ut infra *num.* 10.

6 Subdeclara, niſi Dominus conſentiat ab initio, vel poſt factum. Boer. *dict. dec.* 181. *num.* 5. & non ſufficeret ſola præſentia, vel ſcientia, idem Boer. *eod. num.* 5. ſed de hac re videbimus *in tr. de alienat* in illa qu. an venditio facta præſente Domino directo, ſciente, & tacente, ipſi præjudicet, *quaſt* 1. *ampl.* 5. & quod hypotheca impoſita de conſenſu Domini directi præjudicet ipſi Domino poſt devolutionem, tenet Rota, ut in recollect. per Paul. Rub. *dec.* 127. *num* 16.

7 Declara ſecundò, ſecundum Boer. *d. dec. ſub num.* 12. non habere locum in Regno Franciæ, in quo feuda redacta ſunt ad inſtar patrimoniorum, eademque etiam ad Dominum quocunque modo revertantur, minime libera reverti, quæ opinio reprobatur per Tiraq. *de retrac. convent.* §. 3. *gloſ. unica nu.* 12. *in fine.*

8 Dubium tamen oritur ſi res emphyteutica revertatur ad Dominum, uti privatum ex donatione, vel alio titulo, ut ſupra dictum eſt, an ſervitus debeat remanere perpetuo apud Dominum, vel habenda ſit ratio illius temporis, in quo emphyteuta debebat remanere in re emphyteutica? Et videretur dicendum, quòd onera, & ſervitutes durare deberent ſolum toto tempore, quo erat res permanſura apud emphyteutam, quia tanto tempore erant onera, & ſervitutes permanſuræ apud emphyteutam, ut ſupra dictum eſt, & reſoluto jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, *leg. lex. vectigal. ff. de pign.* & maximè hoc debere habere locum, quia per Conſt. Ambitioſæ Paul. 2. prohibita eſt etiam hypotheaca in rebus Eccleſiæ. Quarant. *in ver. alienatio num.* 17. quia imponere ſervitutem, eſt alienare. Abb *in cap. nulli. num.* 10. *de reb. Eccl. non alien.* & Quarant. *d ver. alienatio numer.* 21. & idem videretur dicendum in emphyteuſi profana, quia licet tranſeant in Dominum omnia onera, & ſervitutes, ut ſupra dictum eſt: tamen hoc intelligi deberet, pro tempore, quo emphyteuſis erat apud emphyteutam duratura: cum nemo poſſit in alium plus juris transferre, quam ipſe habeat, *leg. nemo plus, de reg. jur. leg. traditio ff. de acq. rer. dom. & cap. nemo poteſt de reg. jur. in* 6. & ibi Dyn. dicit: ſi utile dominium habet venditor, utile dominium transfert; ſi directum, directum; ſi cum obligatione, cum obligatione, & ideo cum emphyteuta non potuerit obligare rem, niſi pro tempore, quo erat duratura apud eum, ſequitur, quod renunciando non potuerit transferre, niſi illud jus, quod habebat.

9 Sed prædictis non obſtantibus, credo, quod quando emphyteuſis revertitur ad Dominum tanquam privatum, quia emit illam ab emphyteuta, vel ex donatione, aut legato, vel alio titulo eam ab emphyteuta habuit, vel etiam ex renunciatione, & non jure prælationis, aut jure commiſſi, ſervitutes, hypothecæ, & alia onera, vel perſonalia non reſolvantur, ſed firma remaneant omni tempore. Tiraq. *de retract. lign.* §. 34. *Gloſ.* 1. *num.* 9. Surd. cum aliis per eum allegatis, *dec.* 286. *num.* 3. *&* 4. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſolut. can. ampl.* 34. *in fin.* & ita poſt hæc ſcripta inveni Rot. *in recent. par* 1 *deciſ.* 94. *nu.* 11. tenentem. Cenſ. de *conſ. par* 1. *cap.* 2. *quaſt.* 2 *num* 9. & prædictam opinionem eſſe communem atteſtatur Burſat. *conſ.* 171. *num.* 29. idem Tiraq. *de retract. convent.* §. 3 *Gloſ. unica. num.* 11. Guid. Pap. *dec.* 575. Neguſ. *de pign. memb.* 1. *par.* 5. *num.* 43. Maurus Borgius *de laud. inſp.* 20. *par. in fine*, & Amad. de Pont. *eod. tract. quaſt.* 41.

10 Declara tamen ſecundum Tiraq. *d. Gloſ. nu.* 10. procedere, quando renunciatio fieri non poteſt invito Domino, ut eſt de jure communi; ſed ſi fieri poteſt de jure municipali, tunc, cum Dominus velit, nolit, tenetur admittere renunciationem, & non tenetur ſtare obligationibus, & ſervitutibus, poſt inveſtituram impoſitis.

11 Amplia, quod quando res revertitur ad dominum libera, ut eſt, quando revertitur per generationem finitam, vel jure prælationis, aut jure commiſſi, ut ſupra diximus *numer.* 4. ſine aliquo onere pignoris, vel hyppothecæ, ſervitutis realis, vel perſonalis, vel alterius obligationis, quæ ab ipſo emphyteuta impoſita eſſent; ita ut res in eam libertatem, & qualitatem redigatur, in qua erat tempore, quo fuit conceſſa, ut tenent omnes *in l. in provinciali. Cod. de ſervit. & aqua*, & multos alios cumulat Coth. *d. ampl.* 34. *& de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 47. & Surd. *dict dec.* 286. *numer.* 10. amplia inquam habere locum, etiam ſi res emphyteutica

4 Eccleſiæ pro dote daretur; quia, licet res emphyteutica, tam privata, quam Eccleſiæ poſſit obligari, ſecundum communem opin. de qua teſtatur Coth. *de cauſ. privat. ob alien. irreq. Dom. limit.* 33. finita tamen emphyteuſi, finitur obligatio, ita ut reverſa ad Dominum, mulier pro dote ſua ſuper ea recurrere non poſſit, licet maritus nihil aliud habeat. Bald. *in leg. lex. vectigali, ff. de pign.* Burſ. *conſ.* 80. *numer.* 31. *& ſeq. volum.* 1. Corb. *d. ampl.* 34. latè Flam. Cart. Rot. Gen. 87. *num.* 12. *& ſeq.*

13 Dubitari etiam poſſet, ſi poſtquam res emphyteutica eſt reverſa ad Dominum, ſine ullo onere, iterum concedatur in emphyteuſim eidem emphyteutæ, qui rem obligaverat, vel onus impoſuerat, & ſervitutem; An onus prius impoſitum reviviſcat ad favorem creditoris, vel illius, qui habebat ſervitutem, & ejus hæredis? Et videtur dicendum, quod ſic, per tex. *in leg. voluntate in principio ff quib. mod pign. vel hypoth. ſol.*

Sed contrarium tenendum eſt, quod obligatio non reviviſcat; quia ex nova cauſa habuit à Domino rem emphyteuticam, diverſa à prima, per tex. *in l. fin. Cod. de remiſ. pign.* & dicit Neguſ. *de pign. ſex par.* 3. *memb. numer.* 21. quod ille tex. eſt mirabilis, & ita tenet Bart. *in d. l. fin.* §. *ſupervacuum*; Et tex. *in d. l. voluntate*,

procedit, quando res reacquiritur debitori ex eadem cauſe, ex qua fuit alieneta, vel ex ſimili, vel connexa, puta quia illam ex pacto redhibita, vel ex pacto adjectionis in diem, vel legis commiſſoriæ ad ipſum debitorem reverſa eſſet: nam iſtia, & ſimilibus cauſis reincidit in obligationem, & hypothecam. Gloſ. *in dict. leg. fin.* & ibi Doctores; ſecus quendo res eſſet reacquiſita ex nova cauſa, & diverſa à prime, ex qua erat apud debitorem, puta ex legaro, vel ex donerione, vel ſimili cauſa: tunc enim pignus non teviviſcit, pet tex. *in dict. leg. fin.* cum ergo emphyteuta ex liberelitate Domini acquiſierit rem per novam conceſſionem ſibi factam, cum poſſet Dominus pro ſe retinere, obligatio priſtina non reviviſcit, Rot. Gen. *dict. deciſ.* 87. ſupra allegata *num.* 15. *& ſeq.*

14 Aliud dubium poſſer oriri; Si eſt impoſita ſervitus, & emphyteuta cogatur per ſtatutum, vel per Conſtitutionem fælicis recordationis Gregorij 13. ſuper jure congrui, vendere, An res vendita tranſeat cum onere ſuo? Videnda eſt *dec. Seraph.* 789.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Renunciatio facta per patrem præjudicat filiis, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, num. 1.

Renunciatio non præjudicat comprehenſis in inveſtitura, quando eſt accepta pro filiis, & nepotibus, eſt antiqua, num 2.

Renunciatio nocet renuncianti, ſed non comprehenſis, quando eſt nova, num. 3.

Et habet locum, etiam ſi renuncians promiſiſſet per ſe, & hæredes, num. 4.

Niſi renuncians promiſiſſet etiam pro filiis, num. 5.

Quæ opinio non placet Auctori. Sed quando eſt nova, accepta titulo oneroſo, poteſt præjudicare, num. 9.

Alex. opinio conſ. 18. n. 12. vol. 5. & aliorum declaratur, num. 6.

Hæres tenetur approbare factum defuncti, renunciantis emphyteuſim, n. 7.

Renunciatio facta in mortis articulo, vel in infirmitate gravi, An præjudicat aliis, num. 8.

NVnc ſe offert aliud dubium, An renunciatio facta per emphyteutem, præjudicet aliis in inveſtiture contentis? Et diſtinguendum puto. Aut Emphy-
1 teuſis eſt hæreditaria; & tunc nunc non eſt dubium, quin renuncians poſſit filiis præjudicare, quia nec filij ſunt in inveſtitura comprehenſi, uti filij, cum ſit accepte pro hæredibus, & debent hæredes approbare factum defuncti. Alexand. *conſil.* 18. *ver. ſin. autem. volum.* 5. Corb. *de cauſ. privat. ob renunc. num* 31. & diximus etiam ſupra in tit. *de contr. emph. quæſt.* 23. Aut
2 eſt accepta emphyteuſis ex pacto, & providentia, & tunc ſubdiſtingendum eſt. Aut eſt antiqua; Et tunc non poteſt per renunciationem fieri præjudicium comprehenſis in inveſtitura. Clar. §. *feudum qu.* 34 *ver. & hæcquidem & d. q.* 24. *n.* 21. Aut eſt emphyteuſis nova, & tunc renunciatio nocet ipſi renuncianti, non autem ſequentibus filiis, & nepotibus ex inveſtitura vocatis; quia non tanquam hæredes renunciantis, ſed ex perſone propria, propter jus accreſcendi, veniunt. Corb. *d. n.* 31. ubi dicit, hoc tenere Dyn. Alber. Ang. Caſt. & Iaſ. *in l. apud. Iulianum, § ſi quis alicui, de legat.* 1. Alex. *conſ.* 8. *num.* 16. *volum.* 3. & quod renuncietio non noceat ſecundo vocatis in fideicommiſſo, infinitos allegat Fuſar. *de fid.*
3 *ſub. quæſt.* 597. *in principio* Grat. qui hanc dicit eſſe com-
4 opinin. *conſ.* 20. *num.* 21. *volum.* 1. & hoc habere etiam locum dicit, ſi renuncians promiſerit per ſe, & ſuos hæredes emphyteuſim, cui renunciavit, non petere, quamvis eſſent hæredes renunciantis, quia jure proprio, & non ut hæredes veniunt, allegat Bald. Alex. & præ-
ſertim *conſil.* 18. *numer.* 12. *volum.* 5. Ruin *conſil.* 220. *num.* 4. *volum.* 1. ſecus autem eſſet, ſi renuncians emphyteuſi promiſiſſet per ſe, & hæredes, & filios, jus,
5 quod remittit, non petere; quia tunc filius; qui eſſet hæres patris renunciantis, etiam jure proprio, & ex ejus perſone propria, non poſſet emphyteuſim petere: nam adeundo hæreditatem patris, renunciationem etiam nomine ipſius filij factam ratam habuit, ut declarant omnes prædicti Doctores: ſed hæc differentia mihi non videtur admittenda, & quod diverſum ſit ſi peter renunciet pro ſe, & hæredibus, vel pro ſe, & hæredibus, & filiis; quia utroque caſu, ſi ſunt hæredes, & adeundo hæreditatem cenſentur ratam habere re-
6 nunciationem; nec opinio Alex. & aliorum videtur obſtare, quia, Bart. allegetus per ipſum *in l. rem alienam, col. ult. ver. item oppono*, dicit, quod quando aliquis ſuccedit alteri, videtur habere ratum, quod per illum factum eſt, & quod per ſucceſſorem ſolutum eſt, habet vim ratificationis, in his, quæ defunctus geſſit nomine ſuccedentis, vel pro eo promiſit de rato; & Bald, etiam allegatus *in ead. leg. rem. alienam ff. de pign. act, ver. extra gloſ.* dicit, quod ſucceſſio habet vim ratificationis in his, quæ defunctus geſſit nomine ipſius ſuccedentis, vel pro eo de rato promiſit, aliàs ſucceſſio non habet vim ratificationis: quia fateor, quod ille, qui bona renunciata poſſidet, non poſſet ſe tueri virtute renunciationis factæ, ſed hæres agendo repelleretur exceptione: nam adeundo hæ-
7 reditatem tenetur approbare factum defuncti, & hoc dicit Bart. *in dicta leg. rem alienam, colum. ult. ver. ſecundo oppono*, ubi allegat *leg. cum à matre Cod. de rei vend.* deque re etiam dicemus infra *qu.* 10. quam omnino vide, & ita declarari debet Alex. *in dict. conſ.*

Supereſt videre; an renunciatio facta in articulo
8 mortis, vel dum graviter renuncians erat infirmus, præjudicet aliis? Dicendum eſt, quod præſumitur facta in fraudem Oldr. *conſ.* 324. Anch. *conſ.* 420. Crevet. *conſ.* 82. *num.* 3. & dicemus in tit. *de alien. quæſt.* 1. *nu.* 62. ubi vide.

6 Dubium etiam oritur, an pater poſſit renunciare in præjudicium filiorum, comprehenſorum in inveſtitura, quando eſt acquiſita per eum titulo oneroſo, & dic, ut diximus ſupra in tit. *de ſucceſſ. in bon. emph. quæſt.* 15. *num.* 5. cætera videnda ſunt in tit. *de contr. emph. quæſt.* 24. & præſertim *num.* 9. ubi æquiperantur alienare, prælegare, & renunciare.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Renunciare non poteſt emphyteuta rem emphyteuticam invito Domino, num. 1.

Vaſallus an poſſit renunciare feudum invito Domino n. 2.

Emphyteuta poteſt renunciare emphyteuſi, quando adeſt conſuetudo, num. 3.

Emphyteuta poteſt renunciare emphyteuſi quando res fieret inutilis, & ibi exemplum, num. 4.

Renunciare an poſſint comprehenſi in inveſtitura, n. 5.

Renunciare an poſſit emphyteuta, quando non remanſit niſi ſola area, num. 6.

SÆpe habui in facto in hac inſigni Abbatia S. Crucis, quod emphyteutæ volunt Domino renunciare bona emphyteutica, quæritur, an invito Domino poſ-
1 ſint? Et dicendum eſt, quod non, per tex. à contrario ſenſu *in l* 2. *C. de jur. emph* ubi ſi Dominus voluerit, ubi Bald. *colum.* 2. *ver. quæro an emphyteuta*, & Iaſ. *col.* 7. *ver. ſexto principaliter.* Tiraq. *de retract. lignag.* §. 34. *nu.* 1. & 2. qui alios Cumulat, Corb. *de cauſ. pri-*
2 *vat. ob renunc. numer.* 4. & in feudo idem Tiraq. qui, infinitos citat. ibi *nu.* 6. & Clar. §. *feudum, qu.* 34. *in principio*, dicit hanc eſſe magis communem opinionem

hem & ſibi magis placere; licet contrariam opinionem, aliqui teneant, relaſi per ipſum. Quæ opinio fundatur in ea ratione. quia cum principaliter ſeudum concedatur favore inueſtiti, merito videtur ei licere debere favore ſuo renunciare; Sed à prima opinione non eſt recedendum, cum ſit magis communis; verum quicquid ſit in feudo, in emphyteuſi non habet difficultatem, cum contractus emphyteuticus ſit ultrò citroque obligatorius. Angel. *in l. 1. nu. 1. Cod. de jur. emph.* Jaſ. in Præl. *feud. num* 31. Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 4. & ideo non eſt locus pœnitentiæ, Tella. *dec.* 20. *nu.* 1. *ver. pro parte* & hanc opinionem defendit Mant. *de tacit. lib.* 12 *tit.* 24. *num.* 23. *&* 4. Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 38. *num.* 24. *ver. in emphyteuſi.* Corb. *de cauſ. privat. ob renunciat. num.* 4 Grat. *diſcep. forenſ. cap.* 557. *num.* 12. Marius Burg. *de Laud. inſp.* 28. *par.* 2. *num.* 5. nec per talem renunciationem liberatur à ſolutione canonis, ut diximus *de ſol. can. qu.* 1. *num.* 93. *& de laud. du.* 29.

3 Declara tamen prædicta, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, emphyteutam poſſe rem Domino renunciare, ut eſt in Regno Galliæ, dicit Tiraq. *eod.* §. 1, *num.* 3. qui alios allegat, cum aliis adductis per Mant. *loco citato num.* 5.

4 Declara ſecundo, ſecundum eundem Tiraq. *num.* 4. niſi ſucceſſu temporis res fieret inutilis emphyteutæ, ubi ponit exemplum in molendino, conceſſo in emphyteuſim ea lege, ut teneretur concedenti, & ejus hæredibus gratis molere, & hæredes ipſius concedentis in tantum numerum excreverint, ut nihil emphyteuta poſſet molere, niſi eiſdem: tunc enim poſſet etiam invito Domino renunciare, Mant. *eod. loco num.* 6. & quando res eſt effecta in totum ſterilis, & infructuoſa poſſit emphyteuta renunciare Domino, Surd. *conſ.* 162. *num.* 18. niſi culpa emphyteutæ, qui cum apte non coluit, fructus non redderet, & ibi alios citat.

5 Poteſt etiam dubitari, An comprehenſi in inveſtitura, poſt mortem primi acquirentis, poſſint renunciare emphyteuſim invito Domino; Et dicendum eſt, quod poſſunt, niſi ſint hæredes; quia tenentur factum defuncti approbare, per *l. cum à matre, Cod de rei vend.* ſi autem nolint eſſe hæredes, quia unicuique licitum eſt favori ſuo renunciare *l. pen. C. de pact.* & vide, quæ dicam infra *qu.* 10.

Hoc etiam loco quæri poteſt, ſi res emphyteutica caſu fortuito combuſta ſit adeo quod area tantum remanſerit, An poſſit emphyteuta renunciare? Et ſecundum op. quod non teneatur reficere, poterit renunciare, ut per Mant. *d. tit.* 24. *numer.* 10. ſed ſecundum aliam op. quod teneatur reficere, non poterit, vide de *melior. quæſt* 9.

QUÆSTIO. VI.

SUMMARIUM.

Renunciatum non cenſetur juri emphyteutico per diviſionem, & poſſunt admitti alij comprehenſi, etiam ſtante promiſſione de evictione, ſi contingat poſſidentem mori, numer. 1.

Receditur ab hac opinione, quando conſtaret de partium expreſſa, vel tacita voluntate. num. 2.

Renunciatum cenſetur juri emphyteutico per clauſulam Ad habendum, &c. n. 3. *declara n.* 11. *&* 12.

Alienatione ſequuta ob clauſulam Ad habendum, &c. acquirens inquietari non poteſt, n. 4. *declara num.* 11. *& ſeq*

Renunciatum cenſetur fideicommiſſo per clauſulam Ad habendum vendendum &c. & facta venditione emptor inquietari non poteſt, ſed alienatione non ſequuta no dicitur remiſſum, & maxime procederet, ſi eſſet data licentia etiam hæredibus alienandi, num. 5.

Et an ſufficiat alienatio per inſtitutionem hæredis, ibi remiſſivè.

Renunciatum nunquam cenſetur per diviſionem juri, quod ex inveſtitura competit, in caſu, quo alter ſine filiis decederet, num 7.

Fratres dividentes cenſentur in diviſione ipſis & eorum ſucceſſoribus providere, & non ſe ipſos excludere, favore extranei, num. 8.

Renunciatio prodeſt tantum paciſcentibus & eorum hæredibus, & ſucceſſoribus in renunciatione nominatis; ſed non aliis non nominatis etiam in inveſtitura comprehenſis, & à paciſcentibus cauſam non habentibus, num. 9. *&* 14.

Renuncians perpetuò excluditur, quando renunciatiò eſt realis, ut quia eſt facta Domino, vel ut alius inveſtiretur, num. 10.

Clauſula Ad habendum, alienandum, &c. poſita in exercitus, quid operetur, num 13

Renunciatum cenſetur emphyteuſi, quando adeſt clauſula alter Ab altero in perpetuum exigere, vel petere non valeat, &c. num. 15.

PUlcherrima quæſtio nunc diſcutienda venit, & in palatiis quotidie verſatur, An per diviſionem factam cenſeatur remiſſum jus emphyteuticum; pone exemplum. Fratres dividunt bona communia, inter quæ adſunt bona emphyteutica, quæ ex inveſtitura debent ad comprehenſos, vel eorum filios, & alios de familia pervenire, & iſta bona uni adjudicantur, vel ex diviſione perveniunt, & invicem promittunt de evictione; poſtea contingit poſſidentem mori. An alij comprehenſi admittantur? Dicendum eſt, quod ſic, & non poteſt filiis hæredibus obiici factum patris; quia non videtur cogitatum, nec promiſſum iſto caſu pro evictione, quando ſcilicet evictio ſequuta eſt ex pacto communis Auctoris, tex. eſt ita communiter intellectus, *in leg. qui Roma, §. duo fratres, ff. de verb oblig.* & hanc dicit eſſe com. opin. Alex. *conſil.* 40. *nu.* 3. *lib.* 4. cum aliis, quos refert Craſſ. §. *hæreditas quæſt.* 12. *n.* 9. & quod per diviſionem bonorum
* non cenſeatur renunciatum emphyteuſi, eſt. dec. Rot. *in recent. part.* 5 176. *nu.* 12. etiam ſi eſſet dictum, quod unus remittit alteri jura, quæ habet, ibi *nu* 16. & quod unus alteri remittit ſibi ex teſt. relicta, ibi *nu.* 17.

Declara tamen prædicta procedere, niſi de contraria partium voluntate conſtaret, non tantum verbis expreſſis, ſed etiam etiam ex conjecturis, & præſumptionibus.
2 Prima namque conjectura eſſet, quando in inſtrumento diviſionis adeſſet clauſula, Ad habendum, tenendum, alienandum, & quidquid placuerit faciendum; Apparet enim ex iſtis verbis, ſi alter, cui obvenerunt bona
3 emphyteutica alienaverit eadem bona, ſequuta alienatione acquirentem inquietari non poſſe, & in hoc neminem diſcrepare, dicit idem Craſſ *ead. quæſt nu.* 10. & ſtante iſta clauſula, dicitur etiam fideicommiſſo renun-
4 ciatum, ut per infinitos Doctores, quos congerit Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideicom quæſt.* 593. *nu.* 11. licet non deſint, qui contr. teneant; & alienatione non ſequuta, non dicetur remiſſum, & bona non poſſunt revocari ab emptoribus, quando alienatio eſſet facta, ut per eundem
5 Fuſar. *dit. quæſt nu* 29. *&* 32. & maximè hoc procederet, quando etiam hæredibus dividentium data eſſet licentia alienandi, ut ibi *nu* 31. pro qua opinione alios adducit, licet multos referat, *n* 30 volentes renunciationem fideicommiſſi induci, etiam quòd bona non ſint alienata, & an ſufficiat alienatio, ſi fiat per inſtitutionem hæredis, vel requiratur, ut ſit facta inter vivos, vide per eundem *num.* 33.

Advertendum tamen eſt, quòd ſi in inſtrumento diviſionis apparet, fuiſſe per fratres renunciatum in diviſione, in forma latiſſima, nunquam cenſentur voluiſſe re-
6 nunciare juri, quòd ex inveſtitura competit in caſu, quo alter ex eis ſine filiis decederet, & conſequenter, ſi pars alterius deficeret. Feder. de Sen. *conſ.* 77. *& conſ* 228 Bero. *conſil.* 58 *& in leg qui Roma, §. duo fratres, ff. de verb. oblig. in* 1. *quæſt* & ibi Alexand. *num.* 60. Surd. *deciſ.* 343. *num.* 39. *& ſeq.* Rip. *dict.* §. *duo fratres num.* 88. Soc. jun. ibi. *num.* 138. qui de com. teſtatur Honded. *conſ.* 36. *num.* 18 *lib.* 1. & habet locum, etiam ſi frater

Digitized by Google

renunciaſſet non ſolum juribus, tempore diviſionis competentibus, ſed etiam futuris, & quæ ſpe tantùm competebant. Bart. *in dict.* §. *duo fratres num.* 24. alij ſuprscitati, cum aliis cumulatis per eundem Honded. *eod. conſ.* 36. *nu.* 19 & ſic renuncians admittitur ad emphyteuſim, & etiam in totum ſuccedit, ſi ille qui renunciavit, ſit defuncto proximior, idem Honded. *dict. conſ. nu.* 20. Mart. de clauſ. *part.* 1. *clauſ.* 146. *nu.* 30. ubi tenet, quòd non cenſeatur renunciatum per clauſulam, Renuncians omni legum auxilio, ſucceſſioni feudali, in eventum, quòd aliquis abſque deſcendentibus moriatur, vide quæ diximus ſupra *eod. tit. qu.* 2. & infrà *de alien. qu.* 10. ubi adeſt poſita dec. Vbaldi.

Quòd declarandum eſt, niſi fuiſſet præſtitus con-
7 ſenſus novæ inveſtituræ. Honded. *eod. conſ. num.* 22. & hoc dicit comprobari ex eo, quando quis renunciavit, ſeu conſenſit inveſtiri alium per novam inveſtituram, inducitur renunciatio realis, & renuncians cenſetur abdicaſſe à ſe omne jus, quod habet, ſeu habere poteſt in illa re, & vigore abdicationis ſecutæ per novam inveſtituram, perpetuo remanet excluſus, quicquid poſtea eveniat Soc. jun. *in d.* §. *duo fratres*, *num.* 142. cum aliis per eum allegatis.

Et ratio affertur, quod non cenſetur renunciatum juri, quod ex inveſtitura competit in caſu, quo alter ex eis ſine filiis decederet, quia non poteſt dici renunciatio realis, ſed perſonalis; Et idem ſi eſſet dubia, dicendum eſſet. Alex. *in dict.* §. *duo fratres*, *num.* 60. & Soc. jun. *num.* 140. & diximus etiam ſupra hoc *eod. tit. quæſt.* 1. *numer.* 4 Cenſentur enim fratres dividentes
8 adinuicem voluiſſe ipſis, ac eorum ſucceſſoribus providere, cum ipſorum intereſſet renunciationem ad illorum tantum favorem extendi. Bart. *in dict.* § *duo fratres num.* 24 & Rip. *num.* 88. Non tamen credendum eſt, voluiſſe ſibi ipſis in juribus quæſitis præjudicare, ſeque ipſos excludere favore extranei ab eis cauſam non habentis. Soc. jun. *in dict.* §. *duo fratres*, *num.* 140. & *ſeq.* Hier. Gabr. *conſ.* 89. *num.* 8. *& ſeq. lib* 1. & propterea ſupradicta renunciatio debet prodeſſe ſolum paciſcentibus, ac eorum hæredibus, & ſucceſſoribus,
9 quando eſt facta pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus in renunciatione nominatis; ſed aliis non nominatis, etiam in inveſtitura comprehenſis, & à paciſcentibus cauſam non habentibus, non prodeſt. Alexand *in dict.* §. *duo fratres*, *num.* 60. Soc. jun. *dict. num.* 140 *& ſeq.* & Crot. *num.* 148. dicit, neminem poſſe hujuſmodi renunciationem in ſui favorem allegare, niſi veniret, ut hæres paciſcentis: neque Eccleſia, cujus eſt directum dominium in ejus favorem poteſt allegare renunciationem, cum clauſulis ampliſſimis factam. Bero. *conſ.* 58 *in fine.* Gab. *dict. conſ.* 89. *num.* 11. etiam ſi ſit facta in manibus Domini, ad effectum, ut alios de novo inveſtiret, modo non eſſet facta ad favorem cujuſcunque, tenendum eſt renunciationem non relevare alios, cauſam ab eo non habentes, Crot. *in d.* §. *duo fratres n.* 150. *ver. tertius*, Hond. *d. conſ. n.* 25. *& ſed.* vide etiam ſupra hoc tit. *quæſt.* 2. & pro hac opinione videndus eſt etiam Craſſ. §. *hæreditas*, *quæſt.* 12. *ver. & nota*, ubi dicit, quod ſi Vaſallus alteri Vaſallo renunciavit feudum, vel emphyteuſim, iſq. poſtea ſine liberis deceſſerit, non prohibetur Vaſallus renuncians ſuccedere in feudo: Et ſicut renunciatio non obſtat in iſto caſu renuncianti: ita nec ejus hæredibus, & ita magis communiter teneri affirmat plures allegando, & idem tenet Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 35. *num.* 22.

10 Declara ſecundo, niſi frater renunciaſſet emphyteuſi omnino, quod eſt, quando in manibus Domini directi renunciaſſet, ut declarat Bal. *in d.* § *duo fratres*, & ibi Rip. *num.* 88 *in fine*, cum aliis allegatis per Honded. *eod conſ. numer.* 21. vel quando renunciatio tracta fuiſſet ad effectum, ut alius, quaſi ex nova inveſtitura denuo inveſtiretur: quoniam tunc ex ſimili renunciatione conſtaret, renunciantem omnino voluiſſe à ſe emphyteuſim abdicare, & totaliter juribus ſuis renunciare: meritò renunciatio, tanquam realis perpetuo reſiſteret. Soc. *d.* §. *duo fratres num.* 142. *in prin.* Hond. *eod. conſ. num.* 22. ut etiam diximus ſup. *num.* 7.

11 Nec opinioni ſuprà firmatæ, quòd fratres non cenſentur renunciaſſe juri, quod ex inveſtitura conſequerentur, ſi alter ſine filiis decederet, obſtat opinio Rom. *conſil.* 22. quoniam ejus opinio non procedit, quando renunciatio eſt facta ad favorem fratris, & ejus hæredum, ut ſuprà diximus, & reſpondet etiam Gab. *d. conſ.* 89. *numer.* 12. *& ſeq.* Hond. *eod. conſ. numer.* 31. nec etiam opinio Aret. *conſil.* 3. quia loquitur, quando frater conſentit alienationi: nam tunc ſingularis ſucceſſor non poteſt inquietari: vel reſponderi poteſt, quod contrarium tenet, poſt Bal. *conſ.* 263. ea ratione quod non cenſetur voluiſſe ſibi ipſi præjudicare, quia ex jure ſupervenienti ſuccederet; niſi in ſpecie data eſſet licentia alienandi bona emphyteutica: nec nocet opinio Bero. *conſ.* 93. *numer.* 94. *& ſeq. lib.* 1. & Rol. *conſ* 34. *numer.* 86. *lib.* 4. quia loquuntur, quando fuit facta renunciatio ad favorem ſingularis ſucceſſoris, in quem frater alienavit: & ſimiliter conſ. ejuſdem Bero. 130. *numer.* 76. *lib.* 2 quia in caſu ſuo aderant clauſulæ ampliſſimæ, & etiam fundat ſe in opinione Paul. de Caſt. *in d.* §. *duo fratres*, quæ eſt communiter reprobata, ut ibi dicit Rip. *nu.* 88. Soc. jun. *numer.* 140. *& ſeq.* & Hond. *d. conſ. numer.* 21. *in fine.*

12 Nec in hoc caſu fieri poſſet fundamentum in clauſula poſita in inſtrumento. Ad habendum, tenendum, alienandum, &c. quia non operatur, niſi reſpectu ſucceſſorum, qui eſſent emphyteuſis capaces. Ceph. *conſil.* 371. *n.* 19. *& ſeq.* nec per eam aſſet conceſſa licentia alienandi emphyteuſim in extraneum: ita ut fratre mortuo ſine deſcendentibus, frater ſuperſtes non ſuccedat. Hond. *eod. conſ. nu.* 31. & tanto magis non operaretur dicta clauſula, quando eſſet facta diviſio omnium bonorum allodialium, & emphyteuticorum, & demum partes ad invicem bona diviſa conceſſerunt ad habendum, &c. nam iſta clauſula deberet referri ad bona tantum allodialia, non autem ad emphyteutica, quæ non ſunt ad extraneos tranſitoria, ut dicit Bero. *conſ.* 208 *nu.* 27. *lib.* 1. Comprobatur hoc in ſimili de fideicommiſſo, quod quando in diviſione adſunt bona libera, licentia alienandi reſtringitur ad bona libera, & non ad bona fideicommiſſi, ſecundum opinionem Chriſtoph. Torniol. *conſ.* 26. *nu.* 76. relati per Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideic. q.* 593. *num.* 31. licet ſecundum eundem Fuſar. opinio Torniol. non ſit vera, quando licentia eſſet generalis pro omnibus bonis diviſis: quia ſemper in diviſionibus adſunt bona libera: & ſine difficultate procederet opinio Bero. quando clauſula ad
13 alienandum, &c. eſſet poſita in executivis: quo caſu nunquam ex ea inducitur renonciatio, quando ad aliud poteſt referri. Rip. *in d.* §. *duo fratres. num.* 83. *& ſeq.* Menoch. *conſ.* 84. *num.* 46. *lib.* 1. idem Hond. *eod. conſ.* 36. *num.* 33. & quamuis in inſtrumento diviſionis adeſ-
14 ſent clauſulæ prægnantiſſimæ, quando de hæredibus, & ſucceſſoribus paciſcentium fuit facta mentio, renunciato aliis, qui non veniunt uti hæredes, ſeu ſucceſſores paciſcentium, non prodeſt. Hier. Gab. *d. conſ.* 89. *num.* 8. *& ſeq.* Bero. *conſ.* 108. *num.* 1518. *& ſeq lib.* 1. *ubi nu.* 21. oſtendit, nec generale juramentum obſtare; cum illud omnes conditiones, & limitationes recipiat, quæ recipere ſolet diſpoſitio, ſuper qua interponitur, refert Hond. *d. conſ. nu.* 36.

15 Declaratur tertiò, quando eſſet data licentia alienandi in diviſione, & fuiſſent appoſita verba lata, veluti ſi fuiſſet dictum, ut de rebus diviſis alter ab altero in perpetuum aliqua ratione, jure, vel cauſa; quæ de jure, vel de facto dici, vel cogitari poſſet; aliquid petere, vel exigere non valeat; iſtis enim caſibus

data

data potentia alienandi, & ſcientia feudi, vel emphyteuſis, tenſentur patres voluiſſe tenunciate emphyteuſi, ita ut in alia linea conſolidetur, Rot. *in dicta dec.* 176. *num.* 18. *& ſeq.* ubi alioa refert.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Renuncians omne quod petere poteſt ex hæreditate patris, poteſt petere emphyteuſim num. 1.

Amplia habere locum etiam ſtante juramento num. 2.

Fallit, quando eſſet renunciatum omnibus bonis. nu. 3.

Declara., niſi eſſet emphyteuſis antiqua, acquiſita ab aliquo aſcendente num. 7.

Fallit ſecundo, niſi eſſet emphyteuſis hæreditaria, num 4.

Sed ſi eſſet Eccleſiaſtica, acquiſita, ex pacto, & providentia poſſet petere, ibidem.

Fallit tertiò, quando in hæreditate nihil aliud eſſet, niſi emphyteuſis. num. 9.

Fallit quartò, quando emphyteuſis eſſet conceſſa pro ſe, filiis, & hæredibus num. 5 *&* 10.

Bonorum appellatione venit emphyteuſis, num. 1. *&* 3. *etiam Eccleſiaſtica.*

Hæreditatis appellatione non venit emphyteuſis, niſi ſit hæreditaria, ut mixta. num. 4.

Emphyteuſis ſecularis eſt tranſitoria ad quoſcunque hæredes, & filius, niſi ſit hæres, non poteſt eam conſequi: ſecus ſi ſit Eccleſiaſtica, quia filius poteſt repudiare hæreditatem, & retinere emphyteuſim, numer 6.

Renunciatio eſt ſtricti juris, & in ea non veniunt, niſi ea, quæ exprimuntur, & declaratio fieri debet, ut minus noceat renunciati, non extenditur de uno ad alium, neque de una re ad aliam, & renunciatum uni non cenſetur renunciatum alteri, niſi unum eſſet acceſſorium alterius, & renunciatio facta de bonis Patris, Matris, Avi, & Fratris, non extenditur ad bona Avunculi, num. 8.

1 PRæſens quæſtio utilia eſt, & in foro frequens? An frater, vel ſoror renuncians fratri omne quod petere poteſt ea hæreditate paterna, poſſit nihilominus petere bona emphyteutica? Et dicendum eſt, quod poteſt. Dio. & Bar. *in l. item videndum §. fin ff de pet. hær.* Iaſ. *in l.* a *C. de jur. emph. nu.* 188. idem Iaſ. *in l quod dicitur nu.* 30. *ff de ver. oblig.* cum aliis per eum allegatis; & per Valaſ. *de jur. emph. q.* 44 *n.* 8. Dec. *conſ.* 395. *n.* 8. Ever. in Cent. *in loco à feudo ad emph n.* 29 & per Alea. *conſ.* a 2. *n.* 10. *vol.* 5. tenentem, quod ſi frater fratri faciat quietationem de omni eo, quod petere poſſet in hæreditate paterna, per hoc non impeditur petere partem prædiorum emphyteuticorum, quæ pater receperat ab Eccleſia.

2 Amplia habere locum, etiam ſtante juramento. Seraph. *de privil. jur. privil.* 21. *n.* 34. ubi plurea allegat. & inter alios, Alex *conſ.* 110 *col. fin. vol.* 1. ubi teſtatur, hanc eſſe magia com. opin. ſequitur Rol. à Vall *de luc. dot q.* 54. *n.* 9.

3 Fallit, quando eſſet renunciatum omnib. bonis paternis; nam intelligetur renunciaſſe etiam emphyteuſi, quia appellatione bonorum continetur emphyteuſis, & feudum. *l. bonorum ff. de ver. ſign.* Iaſ. *in d. l. quod dicitur, nu.* 31. idem Iaſ. *in Auth unde ſi parens col* 2. *C. de inoffic. teſt. & in l. ſi non ſortem §. libertus, nu.* 34. *de cond inde.* ubi teſtatur de com. Seraph. *d. privil. n.* 35. Surd *dec. undecima, n.* 3. & quod filius renuncians bonis paternis intelligatur etiam de emphyteuſi, quæ bonorum appellatione continetur, etiam ſi ſit Eccleſiaſtica, tenet Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *titul.* 17. *num.* 11. qui alios citat.

4 Declara prædicta, quod ſtante renunciatione non prohibetur petere emphyteuſim, ut non procedat, ſi emphyteuſis, eſſet hæreditaria, quia tunc non poſſet petere amphiteuſim Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 188. Seraph. *d. privil. num.* 35. ſed ſi non eſſet hæreditaria, facta renunciatione poſſet petere, ut diximus etiam ſupra *de cont. emph. q.* 3. *n.* 11. *& q.* 4. *n.* 5. & ita etiam ſentit Bar. *in d. l item videndum §. nunc. videamus* & Alea. *conſ.* 91. *vol.* 1. *col. pen.* dum volunt, procedat in emphyteuſi privata, ſed non in accepta ab Eccleſia, quia non tranſit ad extraneos hæredes, nec venit in petitione hæreditatis, quia ex pacto, & providentia fuit acquiſita, & ideo dixit Dy. relatus à Bar. *in d. §. nunc videamus*; quod ſi frater fratri fecit quietationem de omni eo, quod petere poſſit in hæreditate paterna, per hoc non impeditur petere feuda, vel partem poſſeſſionum emphyteuticarum, quia non petuntur, tanquam ex hæreditate paterna; & licet Bar. ſit ſibi contrarius: nam *in §. nunc videamus*, dicit, quod non venit in petitione hæreditatia, *& in l. juſiurandum § liberi*, tenet, quod venit, ut advertit ibi Barbat. in Add. tamen hoc non refert: ſatis eſt enim quod filij non petunt emphyteuſim, tanquam ex hæreditate paterna, ſed uti filij, & conceſſam ab Eccleſia; prætetea Bar. ibi loquitur, quandu emphyteuſia eſt acquiſita pro ſe, filiis, & hæredibus, cum illa qualitate hæredis, ut advertit Alex. *d. conſ.* quia tunc erit emphyteuſis hæ-
5 ditaria, vel potius mixta, ut diximus *de cont. emph. quæſt.* 4. *numer.* 12. & ideo filius non poterit conſequi emphyteuſim, ſi non ſit hæres, & propterea veniret in iſto caſu in petitione hæreditatia, & per conſequens, facta renunciatione de hæreditate paterna non poſſet petere emphyteuſim, cum veniat etiam in reſtitutione fideicommiſſi, ut diximus *de ſucc. in bon emphy. quæſt.* 3. *num.* 39. *& de cont. emph. q* 3 *nu.* 11. ubi de renunciatione dicitur, & Dec. *in d. conſ.* 395. *num.* 8. loquitur de emphyteuſi, ex pacto, & providentia acquiſita, quæ non habetur jure hæreditario, ſed beneficio Domini concedentis, & eſt ſeparata omnino ab hæreditate, &
6 talis emphytheuſis non veniret nec etiam in reſtitutione fideicommiſſi, ut diximus *in d. q* 3. *in princ.* & hanc diſtinctionem videtur approbare Valaſ. *d. q.* 44. *num.* 8. dum dicit, opinio Bar, non eſt ſimpliciter ſequenda, ſed juxta ea, quæ de feudo, & emphyteuſi ſuperius cum eod. Bar. & receptiori ſententia diſtinximus; Aut eſt ſecularis, & ſic tranſitoria ad quoſcunq. hæredes, filius non poteſt conſequi talem emphyteuſim, niſi ſit hæres patris, juxta communem ſenteniam Bar. & aliorum *in l. quod dicitur ff. de verb. oblig.* Aut eſt Eccleſiaſtica, quia non tranſit ad quoſcunque hæredes, niſi ad filios, poterunt filij abſtinere ab hæreditate patris, & emphytheuſim retinere, ſecundum com. op. ut per Iaſ. *in d. l. quod dicitur n.* 29. ubi quam plures cumulat. etiam de com. atteſtantes, & Valaſc. *ead. q. n.* 6

7 Declaratur etiam illud, quod ſupra diximus, quando renunciatum eſt omnibus bonis paternis, quod intelligatur etiam renunciaſſe emphyteuſim, quia appellatione bonorum continetur emphyteuſis *l. bonorum ff. de ver. ſign. la prima*: nam ſi emphyteuſis eſſet antiqua non contineretur: quia non ſunt bona paterna, cum originem habeat ab aliquo aſcendente, etiam ſi eſſet emphyteuſis mixta, quia ſufficeret eſſe hæredem primi acquirentis, ut diximus *de cont. emphyt. q.* 3. cum renunciatio ſit ſtricti juris, & in ea non veniant, niſi ea,
8 quæ exprimuntur, & declaratio fieri debeat, ut minus noceat renuncianti, Rot. *divers. p.* 2. *dec.* 242. *numer.* 1. *&* 2. & non extenditur de uno ad alium, ut ibi *numer.* 4. *& dec. poſth. par.* 1. 395. *numer.* 3 neque de una re ad aliam. Seraph. *dec.* 638. *numer.* 2. cum ergo fuerit renunciatum bonis paternis, non cenſetur renunciaſſe bonis acquiſitia ab Avo, vel aliis Aſcendentibus, quia quando duo competunt per renunciationem unius, non videtur renunciatum alteri, niſi unum eſſet acceſſorium alterius. Paul. de Caſt. *conſil.* 431. *in fine vol.* 1. & renuncians hæreditati Patris, Matris, & Fratris non dicitur renunciaſſe hæreditati Avunculi. Dec. late *conſil.* 379. *in princ.*

Limi-

9 Limitatur opinio Bart. & aliorum *in d.l. item videndum § fin. non procedere*, neq. locum habere, quando in hæreditate nihil aliud eſſet, quam fundum, vel emphyteuſis: ne inutilis ſic renunciatio Bal. *in l. liberi eod. pen. ver. attende tamen C. de op. lib.* cum aliis adductis per Valaſ. *d q. 44. ſub. num.* 8.

19 Limitatur ſecundo opinio Bat. & aliorum, niſi fuerit conceſſa ab Eccleſia, cum clauſula pro ſe, & hæredibus; quia cum in ea ſpecie requiratur etiam qualitas hæredis, ut diximus in tit. *de coni. emph. quæſt.* 1. generalis rennuciatio fratris de omni, quod ad eum puſſet pertinere ex hæreditate paterna, iſtam etiam Eccleſiaſticam emphyteuſim comprehendit: quia quando emphyteuſis, ſive ſecularis, ſive Eccleſiaſtica, datur pro ſe, filiis, & hæredibus, & ſic facta mentione hæredum, tunc, qui non erit hæres patris, non poteſt in emphyteuſi ſuccedere. Bat. communiter receptus *in l. jurisjurandi §. liberi num. 4. ff. de oper. lib.* cum aliis, quos citat Valaſ. *ſub de num.* 8. & diximus etiam ſupra *num.* 5.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta ſi expreſſè conſentiat alium inveſtiri de emphyteuſi, qua ad ipſum pertinet, privatur jure ſuo, & dicitur renunciare, num. 1.

Emphyteuta ſi eſt præſens, & tacens dum alius inveſtitur, dicitur renunciare, & ſibi præjudicat. num. 2.

Contraria num. 3.

Prima opinio habet locum, quando daretur ſcientia emphyteuta, jus ſibi competere, num. 6.

Declara ſecundo, ut non ſtatim ſibi præjudicet, ſed elapſo termino, qui datur ad appellandum, nu. 7.

*Declara tertiò, niſi præſens, & tacens eſſet minor n.*8.

Declara quartò, niſi ille, qui tacet, & præſens eſt, eſſet Tutor, Curator, vel propinquus, qui ex officio tenetur conſentire. num. 9.

Præſens, & tacēs non videtur conſentire ad ſui præjudicium: quod procedit, maximè dum alienatur res ad ſui favorem prohibita alienari, niſi ultra præſentiam, & taciturnitatem interveniat aliquis actus poſitiuus, & præſertim habet locum, quando agitur de magno præjudicio, num. 5.

HÆc quæſtio licet ſit de raro contingentibus, tamen non eſt inconveniens, illam ponere: SI emphyteuta patiatur, alium inueſtiri à Domino de re
1 emphyteutica, An cenſeatur juri ſuo renunciſſe? Et ut clarius veritas habeatur, diſtinguendum eſt. Aut emphyteuta expreſſe conſentit, & in hoc caſu nullum dubium adeſt. & ratio eſt, quia cum apud ipſum ſit utile dominium, conſentiens dicitur utile dominium transferre, ſicuti cum conſentio alicui, ut donet rem meam ſuo nomine, dicor donare. Bar. & alij allegati per Corb. *de cauſ. privat.* ex eo quod emph. pat. & in feudo tenet Paul. de Caſt. *conſ.* 84. *vol.* 2. Dec. & diximus ſupra *q. 6. nu.* 7.

2 Aut non conſenſit expreſſe, ſed tacite, quia fuit præſens, dum alius fuit inveſtitus, & in hoc caſu eſt diſcordia inter Doctores, nam quod præſens, & tacens videatur conſentire, & ſic renunciaſſe juri ſuo, quia non contradixit, tenet Gloſ. licet loquatur in feudo, *in §. præterea in ver. regreſſum tit. quibus mod. feud. amit.* ſequitur Iacob. de Beluis. Bal. Alua. & communiter omnes, ut teſtatur Pariſ. *conſil. 76. num.* 15. *vel.* 4. Ruin. *conſ. 1. ſub. num. 18. vol.* 1. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſ. nu* 4.

Contrariam opinionem tenuit And. de Iſer. *in d. §.*
3 *præterea*, & cum eo tenent Curt. *in trac. de feud. 4. par. pag.* 42. Aluar. & Corad. *in eod. §. præterea* & etiam Aff. per rationes adductas ab eis, & præſertim, quia tacens non videtur conſentire ad ſui præjudicium; & maxime is, qui tacet, & non contradicit, dum aliena-
4 tur res prohibita alienari ad ſui favorem, ſibi non præjudicat. Gloſ. *in l. cum proponas C. d. pact.* & ibi Bar. Bal de Paul. de Caſt. Alex. & communiter omnes. Ti-
* taq. *de retrac. lign. §. 1. Gloſ. 9. nu.* 154. infinitos hanc partem tenentes congerit more ſuo, niſi ultra præſentiam, & taciturnitatem interveniat aliquis actus poſitius, qui conſenſui aſtipuletur, ubi exempla ponit, *nu.* 156. *cum aliis ſeq.* & prædictam partem amplectitur Corb. *d. cauſ. num.* 13. aſſerendo hanc eſſe veriorem opinionem addo Surd. *dec. 199. num.* 10. & præſertim hæc opinio tenenda eſſet, quando ageretur de magno præjudicio: tunc enim haberetur pro contradicente, idem Surd. *deciſ.* 302. *num.* 3. & 4. qui plures allegat: licet ſit ſpeciale quod tacens habeatur pro conſentiente, quando agitur de modico ejus præjudicio, ut per
5 Doctores allegatos per eundem Surd. *d. dec. num.* 5. & quando intervenit aliquis actus, cenſeatur conſentire, videndus eſt Tiraq. *de retrac. lign. §. 1. Gloſ. 9. num* 156. *cum ſequentibus* Catoc. *de locat. fol. 51. num. 3. qu.* 3. & vide, quæ ſunt poſita in tit. *de Laud. quæſt.* 34.

6 Sed ſi vis tenere primam opinionem, quæ, ut vides, eſt contra magis communem opinionem, declara habere locum, data ſcientia illius, qui eſt præſens, & non contradicit, ut declarat Gloſ. *in d. §. præterea*; ſed ſi ignorat, jus ſibi competere in emphyteuſi. diceretur potius errare, Doctores *in d. §. præterea*, & idem dicendum eſſet de illo, qui dubitat, qui pro errante habetur, Corb. qui alios citat, *d. cauſa num.* 10. *& ſeq.*

7 Declara ſecundò, habere locum opinionem Gloſ. quando præſens, & tacens patitur alium inveſtiri de re, de qua ipſe erat inveſtiendus, ut non ſtatim ſibi præjudicet, ſed elapſo termino decem dierum, qui dantur ad appellandum, notat Bar. *l. 1. C. de relat.* quia cum is, qui debebat à Domino inveſtiri de emphyteuſi, ſi Dominus neget inveſtituram, poſſit appellare Superiorem, ut cogat Dominum ad removendum Aff. *dec.* 238. *num.* 2. Rom. *conſ.* 22. Alex. *conſ.* 80. *vol.* 1. cum aliis relatis per eundum Corb. *d. cauſ. num.* 16. ita præſens, & tacens non habetur ſtatim pro conſentiente, ſed elapſo termino ad appellandum. Dec. *in cap. ſuper eo, numer. 42. de offic. delegat.*

8 Declara tertio opinionem Gloſ. ut ita demum habeat locum, ſi præſens, & tacens ſit major, cæterum ſi eſſet minor, non ſibi præjudicaret, quia quemadmodum non poſſet alienare fundum emphyteuticum ſine decreto Iudicis, & ſolemnitatibus requiſitis; *l. etiam C. de præd. min.* Menoch. *de arbit. lib. 2. Cent. 2. caſu.* 171. *num.* 56. & hoc ſtatu Eccleſiaſtico adeſt Conſtitutio Ægidiana, & ubique adſunt ſtatuta; ita etiam non poſſet repudiare, neque renunciare. Menoch. ubi *num.* 52. Rol. *conſ. 15. num. 30. vol.* 1 cum aliis congeſtis per eundem Corb. ibid. *num. 17. & ſeq.* & alios concordentes videbis in tit. *de Laud. q* 34.

9 Declara quarto eandem Gloſ. habere locum, niſi ille, qui tacet, & eſt præſens, non nomine privato, ſed officij, ſibi à jure communi, vel municipali commiſſi, exempli gratia: ſi tanquam propinquus eſſet adhibitus in contractu inveſtituræ, vel ut Tutor, & Curator, quia ſibi non præjudicaret. Caſt. *conſ.* 259. *num. 4. vol.* 1. cum aliis citat. per Corb. *eadem cauſ. nu.* 19. vel ſi fuerit præſens tanquam Notarius, aut teſtis. Tiraq. *ead. gloſ. 9. num.* 147. Gab. *de præſumpt. conc.* 3. *num.* 22. & dic ut ibi per eum. *num. 24. & ſeq.*

QUÆSTIO. IX.

SUMMARIUM.

Statuto, quod fœmina non ſuccedant renūciari poteſt per maſculinos,

lum, ad cujus favorem introductum eſt, numer. 1. *etiam in præjudicium creditorum.*

Renunciare quilibet poteſt favori ſuo, etiam in damnum alterius, num. 2.

DIximus nos in tit. *de ſucceſſ. in bonis emphyteuticis quæſt.* 10. *num.* 3. ſtante ſtatuto, quod fœminæ
1 non ſuccedant, hæ non admittuntur, niſi in defectum maſculorum, quæritur, An huic ſtatuto maſculus renunciare poſſit, & fœminam ſecum admittere? Reſpondendum eſt, quod ſic, etiam in præjudicium creditorum, ita ſingolariter dixit Bal. *in l. maximum vitium, n.* 12. *ver. ſed pone quod frater C. de lib. præt.* ſe-
2 quitur Iaſ. *in* §. *item ſi quis in fraudem, Inſt. de actio.* Et pro ſingulari ponit Marſil. *ſing.* 361. cum quilibet poſſit renunciare favori ſuo, etiam in damnum alterius, ut concludit idem Marſil. *d. ſing.* & refert etiam Caroc. *dec.* 42. *n.* 2. *&* 3. de hoc etiam diximus ſupra *de ſucc. in bon. emph. q.* 2. *num* 4.

QVÆSTIO X.

SVMMARIVM.

Filius hæres patris non poteſt contravenire facto patris, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, & habet locum etiam confecto inventario, num. 1. *&* 2.

Filius hæres in emphyteuſi mixta, tenetur ſervare factum defuncti, n. 3. *& an confectio inventarij proſit, n.* 4.

Filius hæres, an in emphyteuſi ex pacto, & providentia teneatur approbare factum defuncti, num. 5. *&* 11.

Filius hæres patris non poteſt contravenire facto patris pro bonis alienatis, & fideicommiſſo ſubjectis n. 6.

Contrarium, num. 10.

Ubi declaratur contraria opinio.

Statuto ſi prohibetur venditio non requiſitis conſanguineis hæres conſanguineus non poteſt impugnare venditionem num 7.

Filius hæres patris non poteſt contravenire facto defuncti, ſi promiſit non contravenire, & obligavit ſe, & ſuos hæredes, num. 8.

Et idem intelligendum eſt, ſi ſimpliciter promiſit. n. 9.

Argumentum de contractibus ad ultimas voluntates, & contra, valet. num. 12. *declaratur. num.* 13.

Argumentum ab emphyteuſi ad fideicommiſſum tenet, niſi aliud reperiatur deciſum, ibidem.

Alienatio, ſeu renunciatio quando eſt invalida, hæres non tenetur approbare factum defuncti, nu. 14.

Hæres hæredis non poteſt impugnare factum defuncti, n. 15.

Hæres ſi adeat hæreditatem cum beneficio legis, & inventarij, quatenus vires hæreditaria ſupportant, tenetur ſervare factum defuncti, nec poteſt rem vendicare, & ſolvere intereſſe. num. 16.

Cont. num. 18. 20. *&* 22.

Sed prima opinio eſt magis com. & quomodo ſit intelligenda, & ponuntur exempla, ut quando res fuiſſet ſuorum majorum, & poſſet conſiderari aliqua particularis affectio, ibidem.

Inventarium fuit inventum, ut præſervet hæredem à damno, non autem ut ex eo aliquid lucretur. numer. 17.

Onus probandi, extare alia bona æquipollentia in hæreditate, cui incumbat, num. 19.

Hæres cum inventario indiſtinctè poteſt impugnare factum defuncti. num. 20. *cont. num* 21.

Hæres ſi non legitimè confecerit inventarium, non poteſt impugnare factum defuncti, nu. 23.

Lex cum à matre, C. de rei vend. non habet locum, quando contractus eſt nullus, num. 24.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, ſi ſimpliciter renunciavit ſine aliqua obligatione, nu. 25.

Hæres poteſt contravenire, quando defunctus promiſit pro ſe tantum, vel de facto ſuo tantum, n. 26.

Vel quando renunciavit juri ſuo tantum, vel jus ſuum tantum alienavit. n. 28. *vel ſolum conſentit. n.* 27.

Filius, ſi non eſt hæres univerſalis, ſed habet tantum legitimam, poteſt controvenire nu. 29. *cont. n* 30.

Filius hæres non poteſt contravenire, ſed ſi dato cohærede univerſali, inſtituatur in re certa pro ſua legitima, poterit, num. 31.

Hæres pro parte, an poſſit contravenire pro alia parte, in qua non eſt hæres. n. 31.

Declarationes ad l. cum à matre, C. de rei vend. vide num. 33. *remiſſive.*

AGgredior tractandam quæſtionem difficilem, & in practica ſæpè contingentem, ſi emphyteuta renunciet emphyteuſim pro ſe, & ſuis hæredibus, poſſint filij comprehenſi in inveſtitura jure proprio, & ex eorum perſona, etiam quod ſint hæredes renunciantis rem
1 renunciatam recuperare? Et ne confuſè procedamus, ita diſtinguendum puto. Aut emphyteuſis eſt hæreditaria, & tunc nullum eſt dubium, quia oportet, quod filius
2 ſit hæres, ut diximus in tit. *de cont. emph. qu.* 24. *num.* 1. *& ſeq.* Valaſ. *de jur. emph. quæſt.* 49. *n.* 3. nec confectio inventarij prodeſt in hoc caſu, ut diximus *in ead. q.* 24. *nu.* 6. Clar. §. *feudum quæſt.* 42. *ver. ſucceſſivè* licet dicat, quod aliqui teneant contrarium, idem tenet Craſſ. §. *hæreditas q.* 12. *ver. aut loquimur in feudo.*
* Burſ qui de magis com. teſtatur *conſ.* 49. *lib.* 1. *nu.* 50. & etiam de magis com. teſtatur Rol. *conſ.* 44. *vol.* 3. Ludouiſ. *deciſ.* 418. *n* 7. Gab. qui alios allegat de mag. com. op. de reg. jur. *conc.* 11. *num.* 20. cum aliis ſeq. & idem Burſ. ſimiliter hanc eſſe com. docet *conſ.* 291. *lib.* 3. *num.* 100. *& ſeq.*

3 Aut eſt emphyteuſis mixta, acquiſita pro ſe, filiis, & hæredibus, & in hoc caſu tenendum eſt, quod pater poſſit præjudiciare filiis, & ſi ſunt hæredes, tenentur obſervare factum defuncti, ut diximus *de cont. emphyt. d. q.* 24. *n.* 23. & eſt dec Rot. 50. *n.* 11. in recol. per Paul. Ruh. & quod filius ſi eſt hæres ſine inventarij confectione, ſeu beneficio non eſt dubium, quia non poteſt
* contravenire. Burſat. *d. conſ.* 291. qui de com. & magis com. atteſtantur, *num.* 106

4 Sed dubium eſt, an confecto inventario poſſit venire adverſus alienationem? In hac quæſtione multi dicunt, quod confectio inventarij prodeſt, ut poſſit venire contra alienationem, ſeu renunciationem, & hanc opinionem uti com. tenet Curt. *in tract. de feud.* 5 *par. ver. igitur eſt regula.* Zaſ. *eod. tract.* 9. *par. n.* 29. & hanc partem uti magis com. amplectitur, Soc. jun. *conſ.* 112. *n.* 12. *lib.* 1. Cech. *dec. Ped.* 68. *n.* 11. *&* 21. ubi dicit hanc eſſe veram, & indubitatam concluſionem; quinimò non confecto inventario dicit poſſe recuperare, & *n.* 14. poſſe vendicari, etiam ſi hæres teneatur de evictione, ibi *n.* 15. cum aliis quos allegat Clar. §. *feudum q.* 42. *ver. ſucceſſivè*, Craſſ. *d. q.* 12. *ver. contrarium in fine*, ubi allegat etiam Phanut. de inuent.

Contrariam opinionem, quod in caſu iſto nihil proſit inventarium, dicit magis com. Alex. *conſ.* 28. *& conſil.* 13. *n.* 11. *lib.* 5. Grat. qui hanc teſtatur com. eſſe op. *conſ.* 4. *n.* 50. *vol.* 1. Couar. *var. reſol. cap.* 8. *lib.* 2. *ver. octavo infertur.* Rol. *conſ.* 44. *vol.* 3. ubi hanc eſſe magis com. op. profitetur cum aliis, quos cumulat. Mich. Craſſ. *d. q* 12. *ver. contrarium*, iſti moventur ea ratione, quia feudum non poteſt obtinere ſuccedens, niſi ſit hæres, cui rationi reſpondet idem Craſſ. qui contrariam op. tenet; Sed prædictam op. contrariam tenet etiam Marion. Frec. *de feud. lib.* 3. *q.* 7. *fol.* 258. Aff. *in Conſt. divæ memoriæ, nu.* 9. *lib.* 3. Alciat. *conſ.* 160. *n.* 15. *& conſil.* 129. *n.* 2. niſi in caſu quando diceret, velle eſſe hæredem primi, non autem ultimi, Burſat. qui alios citat. *de conſil.* 49. *num* 49 cum aliis ſeq. & quod in feudo mixto ſufficiat eſſe hæredem primi acquirentis, & non ultimi, de magis communi teſtatur Burſat *conſ.* 291. *nu.* 132. qui infinitos citat, & alios, qui cont. tenent.

5 Sed magis com. op. & verior eſt, de qua teſtatur. Burſat. *conſil.* 291. *num.* 107. *lib.* 3. ubi infinitos congerit, quod confectio inventarij nihil proſit, quemadmodum

dum non prodeſt in emphyteuſi hæreditaria, quia & in emphyteuſi mixta requiritur, quod ſit hæres, ut diximus ſup. in tit. *de cont. emph. q.* 1. *num.* 23. & tenet Rot. infra alleganda, *dec.* 265. *num.* 2. Nec ratio Mich. Craſſ. movet, quod deſeratur hæc emphyteuſis providentia concedentis, quia ea hoc non tollitur, quin etiam debeat eſſe hæres, vel primi, vel ultimi decedentis, ut diximus eod. tit. *q.* 3. *num.* 10. & quod hæc ſit verior, & communior, teſtatur idem Burſat. *conſil.* 51 *num.* 13. *lib.* 1, qui de communi, & communiori atteſtantes allegat, & *conſil.* 3. *num* 28 *eod. lib.* Verum poſt hæc ſcripta, reperi Rot. tenere, cum Clar. & aliis, primam opinionem, ut in *dec. poſth. par.* 2. *num.* 3. 265. licet non diſputet articulum, & vide quæ dicam infra *num* 16. cum ſequentibus, & quæ dixi, *q.* 24. *de cont. emph.*

Aut eſt emphyteuſis acquiſita ex pacto, & providentia, & in hoc caſu maximum eſt dubium: nam quod filij, & nepotes poſſint vendicare, ſi ſint ex inveſtitura vocati jure proprio, & ex eorum propria perſona, etiam quod ſint hæredes renunciantis, ſeu vendentis, tenet Bal. *in l ſi quis patris, ver. item quæritur, num.* 9. *C. unde liber.* Alex. *conſ.* 13. *num.* 11. *&* *conſ.* 18. *num.* 12. *vol.* 5. Ruin. *conſ.* 134. *nu.* 11. *vol.* 2. quos refert Corb. *de cauſ. privat. ob renunc. num.* 32. & retulimus ſupra eod. tit. *q.* 4. *num.* 4. *& ſeq* & hæc opinio comprobari poteſt, quia filij, non uti hæredes patris, ſed uti vocati, in caſu alienationis prohibitæ poſſunt revocare alienata à patre. Ceph. *conſ.* 318. *n.* 89. *&* 101. Surd. *conſ.* 313. *n.* 35. *lib* 3. Mangon. *deciſ.* 91. *n.* 16. quos refert Fuſar *de fideicom. ſubſt q.* 717. *num* 7. licet loquatur in fideicommiſſo & *q.* 595. *num.* 49. ubi refert Bal. *in d. l ſi qui patris*, Ruin. *d. conſ.* 138. diſtinguendo tamen, ut per eum. Alciat. *reſp.* 561. *in fine*, Abb. *conſil* 74. *numer.* 1. *& ſeq.* ubi pariter dicit non nocere filio hæredi, ſecundum tamen diſtinctionem ibi relatam. Rimin. jun. *conſil.* 371. *n.* 32. Menoch. *de præſump. præſ.* 115. *lib.* 3. *num.* 59. qui tamen dicit, filio nocere, ſi ſit patris hæres, & ipſe exiſtimat, prædictos malè dixiſſe, per ea quæ ſcripſit, *conſ.* 89. *lib.* 1. & ſupradictam opinionem, quod filius poſſit vendicare rem alienatam à patre, etiam ſi ſit hæres, late defendit, Cach. *dec.* 68. *nu* 21. dicens hanc eſſe veram, & indubitatam opinionem, ſive ſit feudum mixtum, ſive ex pacto, & providentia, & ſive hæres fuerit cum beneficio legis, & inventarij, ſive non, & *n* 14. tenet etiam hoc procedere, ſi inventarium illegitime confecerit, & quod hæres non teneatur approbare factum defuncti, ſi eſt emphyteuſis ex pacto, & providentia tenet Grat. *conſ.* 55. *num.* 11. *vol.* 1. quem refert. Gabr. *in titul. de reg. jur. conc.* 11. *numer.* 23.

Contrariam tamen ſententiam, quod filius, ſi ſit hæres patris, non poſſit contravenire, tenet Alex. *d. conſ.* 13. *n.* 7. *vol.* 5. Barbat. *conſ.* 18. *num.* 23 *lib.* 2. Dec. 58. *vol.* 4. *in fin.* Ruin. *conſ.* 7. *num.* 38. *lib* 1. Natt. *conſ.* 214. *num.* 4. Abba. *conſ.* 29. *num.* 17. Hier. Gab. *conſ.* 125. *num.* 13. *lib.* 1. Ceph *conſ.* 620 *numer. lib.* 5. Pereg. *conſ.* 101. *nu.* 2 *& ſeq. & in tract. de fideicom. art.* 52. *nu.* 97. Menoch. ſupra allegatus. Arius Pinel. *in l.* 1. *par* 3. *num.* 48. *C. de bon. mat.* ubi teſtatur de magis com. op. Cavalc. *dec.* 56. *num.* 29. *par.* 1. ubi dicit ita ſervari in practica, & hanc eſſe magis com. opinionem, refert Fuſar *d. tract. q.* 597. *num.* 2. licet aliquos allegat contrarium tenentes; nempè *dec.* 445. *num.* 55. Soc. jun. *conſ* 4. Decian. *conſ.* 52. *nu.* 12. *& ſeq. lib.* 1. Gall. *de except. ſucc. tit.* 4. *excep.* 26. *num.* 67. *par.* 2. & alios refert etiam tenentes, quod filius non poſſit venire contra bona renunciata, ſi eſt hæres, & loquitur in fundo ex pacto, & providentia, idem Fuſar. *q.* 557. *num.* 4. videlicet Bal. *in l. qui ſi patris*, ſupra allegata, *nu.* 9. Alex. *conſ* 13. *num.* 7. *& conſ.* 19. *num.* 14. *lib.* 5. Ruin. *conſil.* 25. *num.* 10. *lib.* 2. Dec. *conſil.* 185. *numer.* 5. cum aliis citatis à Menoch. *conſ.* 1204. *num.* 10. Simon. de Præt. *de inter. ult. vol. fol.* 513. *num.* 68 & in fideicommiſſo, ead. q. in principio, infinitos congerit, tenentes quod filius hæres patris
6 non poſſit contravenire facto defuncti, quos ſi vellem recenſere, eſſem nimis longus, & Mich Craſſ. § *hæreditas, q.* 12. *ver. infertur ſecundò*, loquens in feudo ex pacto, & providentia, atteſtatur hanc eſſe com. op. quando Vaſallus alienavit feudum cum conſenſu Domini, & ibi plures concordantes allegat; & Rol. *conſ.* 97. *num.* 45. *& ſeq.* dicit, quod omnes ita concludunt. Facit pro hac opinione illa concluſio, ſi
7 ſtatuto prohibeatur venditio, non requiſitis conſanguineis & nihilominus fuerit facta alienatio, hæres conſanguineus non poterit revocare alienationem, Io. Croc. *in l. filius familias*, § *Divi*, *nu.* 148. *ver. primus caſus ff de legat.* 1. Soc. jun. *conſ.* 107 *num.* 58. *lib.* 3. Rol *conſ.* 30. *numer.* 39. *lib.* 4. Honded. *conſ.* 3. *lib.* 1. *num.* 60. cum pluribus ſeq. ubi alios congerit, & tanto magis dicta opinio habebit locum, dicit ibi Craſſ.
8 ſi Vaſallus alienans promittit non contravenire, & obligat ſe, & ejus hæredes. Alex. *d. conſil.* 13. *vol.* 5. ubi hanc dicit eſſe com. op. Roland. *eodem conſil.* 97. *numer.* 74. Honded *conſil.* 3. *lib.* 1. *num.* 63. *cum ſeq.* qui alios citat, tenentes hanc eſſe com. op. Ludoviſ. *deciſ.* 418. *num.* 8. & Rot. *in recent. part.* 2. *dec.* 256. *numer.* 5. & idem dicendum eſſet, ſi ſimpliciter promiſiſſet, quia pro hæredibus promiſiſſe intelligitur. Bar. & alij. *in l. ſi ſic. ff. de ver. oblig.* Alex. *in l. ſtipulatio iſta, in principio, ff. eodem* Hier Gab. *conſ.* 125. *nu.* 13. *lib.* 1. Pereg. *de fideicom. art.* 52. *num.* 97. Fuſar. *de fideicom. q.* 597. *num.* 4. Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 12. *gloſ.* 4. *in principio*, & alios allegat idem Fuſar. *q.* 560 *n.* 14. & quando obligavit ſuos hæredes, & ipſorum bona, ut communiter fieri ſolet, Honded. qui alios allegat, *dicto conſ.* 5. *num.* 65. Et quod non poſſit venire contra factum defuncti, & revocare alienationem, tenet Burſat. *conſ.* 291. *num.* 97. *& ſeq. lib.* 3. ubi de com. teſtatur idem Burſat. *conſ.* 3. *lib.* 1. *num.* 50. cum aliis ſeq. ubi loquitur, quando pater prælegavit feudum primogenito, quòd prælegatum revocare non poteſt, ſi filius eſt hæres, non confecto inventario, vel confecto, multa bona patris poſſideat; idem tenet Gabr. *conſil.* 85. *num.* 6. *vol.* 1. loquens in emphyteuſi legata uni filio, quod hæres non poſſit contravenire, ſive ſit emphyteuſis nova, ſive antiqua, & quod hæres non poſſit contravenire, ſicut ſi ſit facta de re ipſius hæredis, ſive dipoſitio ſit facta in ultima voluntate, ſive in contractu; & repellitur ex eo, quia uti hæres tenetur de evictione, Gab. qui alios citat *conſ.* 125. *nu.* 2. *& ſequentibus*, ſed de hoc videndum eſt, quod diximus, *de cont. emph. q.* 24. *num.* 12.

10 Contrarium in fideicommiſſo, quando res alienata erat prohibita alienari per teſtatorem, tenent multi allegati per eundem Vinc. Fuſar. *quæſt.* 557. *num.* 8. & per Rot. Rom. *diverſ. dec.* 110. *par.* 2. ubi hæc opinio multis rationibus comprobatur, & declaratur, *l. cum à matre. C. de rei vend. à num.* 2. *uſque in finem*, ubi etiam firmatum fuit, quod Doctores contrarium tenentes loquuntur in terminis, *l. filius familias.* §. *cum pater, ff. de leg.* 2. aut in ſimplici fideicommiſſo conditionali, ſive in re ſubjecta reſtitutioni poſt mortem gravati, & non in terminis expreſſæ prohibitionis alienationis, ibi *n.* 32. ut quando teſtator prohibuit alienationem, quia volebat bona ſemper remanere apud familiam, & idem tenuit alias eadem Rot. ut per Serapb. *d. c.* 477. *& Diverſ. par.* 2. *dec.* 49. *numer.* 5. ubi dicitur hanc eſſe receptiſſimam ſententiam, infinitos pro hac parte allegando.

11 Et ſic videtis, quod utraque opinio habet ſuos defenſores. Ego autem (licet minimus) dicam, quod ſentio, & fateor, quod opinio Rotæ Romanæ *in dicta deciſione* 110. fecit me multum dubitare: quia ejus opinio

opinionem ſemper ſequutus ſum, & quod prima opinio videtur verior cum liceat argumentari à contractibus ad ultimas voluntates, & è contra, Euer. in Cent. *in loco à contractu ad ultimas voluntates*, & è contra; & in ſpecie; quod valeat argumentum ab emphyteuſi ad fideicommiſſum, quando aliud in jure non reperitur deciſum; tenet Perg. *de fideicom. art.* 27. *n.* 4. & Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideic. q.* 379. *&* 71. *n.* 14. & quando adeſt eadem ratio, licita eſt argumentatio de fideicommiſſo ad emphyteuſim, & è contra Ludoviſ. *dec.* 219. *n.* 2. Et ideo quemadmodum res ſubjecta fideicommiſſo; alienata per hæredem vendicari poteſt, ut dicta dec. latius deducitur, ita etiam bona emphyteutica; quæ alienari non poſſunt nec renunciari in præjudicium comprehenſorum, ut diximus in tit. *de cont. emphyt. quæſt.* 24. poſſunt per hæredem vendicari. Sed his non obſtantibus ſecunda opinio, non ſolum eſt communior ex dinumeratione Auctorum, ſed etiam verior. Nec dicta deciſio Rotæ videtur obſtare, quia in illa deciſione teſtator expreſſe prohibuit alienationem favore comprehenſorum, & ne bona extra familiam alienarentur, & ſic argumentum de fideicommiſſo ad emphy-
23 teuſim non procedit, quando adeſt diverſa ratio, ut per Euerard. *in d. loco*: nam quod emphyteuta non poſſit alienare, eſt prohibitum favore Domini directi, juxta, finalem *Cod. de jur. emphy.* & non favore comprehenſorum, niſi ea quadam diſpoſitione acquirentis, qui voluit etiam proſpicere ſuis deſcendentibus, & nos loquimur, quando emphyteuta alienavit cum conſenſu Domini directi, alias alienatio, vel renoncia-
14 tio eſſet nulla: & tunc factum defuncti hæres non teneretur approbare; & ſic ceſſaret in iſto caſu diſpoſitio *l. cum à matre Cod. res vend.* Deinde ut dictum eſt, in illa deciſione dicitur, quod opinio illorum, qui tenent hæredem non poſſe contravenire procedit in ſimplici fideicommiſſo, in quo non eſt par ratio, quando acquirens emphyteuſim proſpexit ſuis deſcendentibus. Ulterius, deciſio Rotæ, in terminis fideicommiſſi non eſt tuta, ſecundum Doctores allegatos à Vincentio Fuſar. *d. q.* 557. *n.* 9. ubi etiam allegantur, qui teſtantur de magis com. op. & adde Grat. *diſc. foren. cap. c.* 121. *n.* 24. ubi allegat Seraph. *deciſ.* 1157. quamvis crederem, temerarium eſſe recedere ab opinionem Rotæ in caſu expreſſæ prohibitionis in materia fideicommiſſi: Et pro opinione prædicta, quam ſequimur, facit illa quæſtio poſita per Iaſ. *in l. in computatione. C. de jur. delib. n.* 9. ubi quærit, ſit hæres pater vendet fundum adventitium filii, & ſit hæres patris, An poſſit vendicare; Et concludit quod non, & ibi ponit plures caſus, & pro noſtra opinione faciunt quæ infra dicam *numero* 18 quod tunc demum poteſt contravenire hæres, quando confecit inventarium, & non confecto, non poteſt contravenire *num.* 21. 22. *&* 23. & quod non poſſit contravenire facto defuncti, ſive patris alienantis, filius hæres ſine beneficio inventarii, etiam ſi conſenſus Domini interveniſſet, tenet Rot. Lucenſ. *diverſ. dec.* qui iniquum eſſet, quod ex qua perſona, quis lucrum capit, ejus factum improbet. *l. ex qua perſona ff. de reg. jur.*

Et tanto magis procederet prædicta opinio, quando eſſet emphyteuſis nova ex pacto, & providentia, acquiſita titulo oneroſo: quia tunc pater poterit renunciare, & alienare in præjudicium filiorum, ut diximus in tit. *de ſucc. in bon. emph. q.* 16.

13 Ampliatur prædicta ſecunda opinio, habere locum in hærede hæredis, quia non poteſt contravenire, revocando bona alienata per defunctum: Craſſ. *d. q.* 12. *n.* 6 Fuſar *dicta q.* 557. *n.* 5. licet loquatur in materia fideicommiſſi, ubi plures cumulat, atteſtantes de communi opinione, quamvis aliqui contrarium teneant ut ipſe refert n. ſeq & Hond. qui alios allegat *d. conſ* 3. *lib.* 1, *n.* 54.

16 Amplia ſecundo habere locum, ſi hæres adiviſſet hæreditatem cum beneficio legis, & inventarii: qui aliquatenus vires hæreditatis ſuppetant, hæres tenetur ſervare factum defuncti, nec poteſt vendicare rem, & ſolvere æſtimationem illius cum intereſſe, ut per Gloſ. in l. cum à matre, & ibi Bal. & Paul. de Caſt. C. *de rei vend.* Dec. *in l. debitor n.* 30. *C. de pact. & in l. ex qua perſona*, & ibi Cagn. *ff. de reg. jur.* Pinel. *in l.* 1. *par.* 3. *n.* 81. *ver. amplia ſeptimò*, *C. de bon. mat.* Rom. *conſ.* 18. Fulgoſ *conſ.* 73. Paul. de Caſt. *conſ.* 265. *num.* 3. Soc. jun. *conſ.* 157. *in fine lib.* 2. Natt. *conſ.* 214. Crau. *conſ.* 125. *n.* 12. Gab. *conſ.* 125. *nu.* 11. *lib.* 1. ubi de com. teſtatur, Hond *conſil.* 3. *nu.* 53. *lib.* 1. cum aliis allegatis per dictum Fuſar. *ead. quæſt.* 557. *n.* 1 2. Add. *ad dec. Ludoviſ.* 418. *n.* 15. ubi plures deciſiones Rotæ cumulat. Et ratio affertur, quia beneficium inventarii non fuit inventum; niſi ut præſervaret
17 hæredem à damno: non autem ut ex eo aliquid lucretur Surd. *deciſ.* 301. *n.* 13. Rot. *in recent. par. deciſ.* 61. *in fine*, ubi tenet, quod confectio inventarii nihil proſit hæredi, ſi in inventario reperiuntur bona ultra creditum, cum aliis allegatis per eundem Vinc. Fuſar. *d. q. n.* 13. & Cavalc. *de uſu. mul. rel. n.* 98. Rot. *dec.* 89. *n.* 11. impreſſis per Zacch. de oblig Cam. Burſat. qui multos congerit *d. conſ.* 291. *n.* 75. *l.* 3. etiam atteſtantes de communi, & noviſſimè Grat. *diſcep. for. cap.* 511. *numero* 26. cum pluribus ſeq. ubi infinitos refert, & de magis com. atteſtantes, & pluries ita tenuiſſe Rotam refert, & vide infra *n.* 21.

18 Contrariam ſententiam multi tenuerunt magnæ auctoritatis, volentes quod immo hæres cum beneficio inventarii poſſit vendicare rem, & ſolvere æſtimationem emptori cum intereſſe. Alex. *conſ.* 191. *n.* 50. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 185. *n.* 6. Paris *conſ.* 10. *n.* 6. *lib.* 1. Brun. *conſ.* 17. *n.* 76. Soc. jun. *conſil.* 112. *in fine lib.* 2. Menoch. *conſ.* 89. *n.* 89. *lib.* 1. Curt. *de feud. ex quib. cauſ. feud. amit. q.* 3. *in fine.* Gram. *dec.* 93 Pedem. *dec.* 278. *col.* 3. quos refert idem Fuſar *eod. q. n.* 14. & Gabr. quis alios citat. *d. conſ.* 115. *n.* 11. qui loquitur in feudo, & fideicommiſſo: dictam dec. Pedam. quæ alia eſt dec. 68 & ſecundum impreſſionem Taurin eſt 181. ſequitur Rot. *in dec. poſth.* 724. *n.* 2. *par* 1. ubi allegantur Surd *conſ.* 7. *n.* 21. *& ſeq.* & alii, ſed *d. n.* 14 Fuſar. dicit, quod prima opinio eſt magis communis, à qua in conſulendo, & judicando non ſit recendendum; cum temperamento tamen, ut procedat, ſi hæres nullum damnum patiatur, nec aliquod intereſſe, ob affectionem retinendo rem hæreditariam loco rei alienatæ: ſecus ſi aliquod damnum, vel intereſſe, ſentiret, ut quia res fuerit majorum ſuorum, vel quia res habebat juriſdictionem, vel dignitatem annexam, vel quia bona hæreditaria, non æquivaleant valori totius rei alienatæ, vel quia res pro parte alienata, non afferret tantam utilitatem pro parte non alienata, prout ex tota perciperetur; vel quia aliud ſimile damnum pateretur fideicommiſſarius, quia tunc procederet ſecunda opinio, Alber. *in l. ultima §. in computatione col. pen. C. de jur. delib* Gab. *d. conſ.* 125. *n.* 12. *lib.* 1. ut quando poſſet conſiderari aliqua particularis affectio, puta, ſi eſſet res antiqua ſuorum majorum, tunc liceret hæredi vendicare illam rem. Add. ad Ludoviſ. *dec.* 418. ubi alios cumulat. Gab. *d. conſ.* 125. *n.* 12. qui quam plures adducit, primam opinionem tenentes, atteſtans eſſe magis communem cum declaratione, quam facit Fuſar. & loquitur in feudo propter affectionem, quam habet hæres ad feudum, & videnda eſt *dec.* 351. *n.* 8. *par.* 2. *poſth.*

19 Cui autem incumbat onus probandi, extare alia bona æquipollentia in hæreditate, videndus eſt Fuſar. *d. q. n.* 16. & Grat. *diſcep. foren. c.* 511. *n.* 20. *& ſeq.* ubi refert, quod hæres tenetur, ex ſententia Aym. *conſ.* 225. *n.* 12. Rot. *part.* 2. *diverſ. dec.* 190. *n.* 2. & ut circuitus evitetur, tertius per hæredem non debet moleſtari, & tantum intereſt hæredis habere bona alie-

Fulgineus de Jur. Emphyt. N nata,

nata, quantum alia hæreditaria, ut per Gab. *conſ.* 124. *num.* 12. *lib.* 1. & ſemper hæres debet probare intereſſe, & cauſam magnam, ob quam nolit ſtare facto defuncti.

20 Et quamvis ſecundum Mich. Craſſ. *d. quæſt.* 12. *§. hæreditas, ver. alis*, multi teneant, hæredem cum inventario, indiſtincte factum defuncti impugnare poſſe, licet hæreditas illius, cui hæredes extiterunt; ſit ſolvendo, ut Jacob. de S. Georg *tract. feud ver. ita. quod ipſi inveſtiti*, *n.* 8. & de magis com. allegat Alex. *conſ.* 28. *n.* 18. *li.* 5. Silva. *conſ.* 20. *n.* 33. *& ſeq.* Covar. *variar. reſol. c.* 18. *n.* 5. *ver. octavò infertur*, dicens hoc eſſe ex mente, & reſolutione omnium, qui rem iſtam diligenter examinarunt; & hanc quoque eſſe magis com.op.dicet atteſtari per Pinel. *in l.* 1. *par.* 3. *n.* 95. Pariſ. *c.* 65 *n.* 48. *lib.* 3. & idem Graſſ. dicat etiam non obſtare Gloſſ. communiter receptam in *l. ultima, §. in computatione, C. de jur. delib.* quia procedit in allodialibus, ſecus in feudalibus, quæ debentur ex legis diſpoſitione; Tamen ego non video differentiam in caſu iſto inter bona allodialia, & feudalia. quia *l. cum à matre C. de rei vend.* procedi tam in allodialibus, quam feudalibus, & emphyteuticis, Rot. *in recent. par.* 2. *dec.* 256. *num.* 4 Cavalc. *dec.* 26 *par.* 1. *num.* 29. ubi dicit hanc eſſe magis com. op Et ratio, ex qua moventur eſt, quia inventarii beneficium non fuit inventum, niſi ut præſervet hæredem à damno, non autem ut ex eo aliquid lucretur, ut ex deciſionibus allegatis per Add. *ad d. deciſ. Ludoviſ.* 418. *nu.* 15 & habet locum tam in allodialibus, quam feudalibus, & emphyteuticis; & ſic opinio Graſſ. non eſt tenenda; & in feudo ex pacto, & providentia novo, quod Inventarium non proſit, tenet Thom. Maria. *de feudo lib.* 1. *tit.* 3. *nu.* 18. *& tit.* 5 *de feud. hered. nu.* 39 ubi hanc ſententiam comm. appellat, licèt dicat, quod pauci diſſentiant, refert Burſat. *conſil.* 49. *nu.* 50. *lib.* 1. ubi dicit, quod ſaltem ad ratam bonorum hæreditariorum, & inventarii, non poterit reſcindere, cum Inventarium pro viribus hæreditariis hæredem de evictione teneri faciat & alios concordantes cumulat, etiam atteſtantes de recepta opinione & quod in feudo antiquo ex pacto, & providentia, hæres ſine beneficio Inventarii ſibi præjudicet, & non poſſit contravenire facto defuncti, tenet Pariſ. *conſ.* 10 *num.* 8. *& ſeq. vol.* 1. Ruin. *conſ.* 1. *num.* 13. *& conſ.* 43. *num.* 12. *vol.* 1. Curt. *de feud.* 4. *par. num.* 48 Afflict. *dec.* 44. *nu.* 33. Clar. *§. feudum quæſt* 42. *ver. ſucceſſione.* Pinel. ut ſupra *nu.* 93. Cæpol. *conſ. civil.* 31. *in fine* Gab. *de reg. jur. num.* 19. *conc.* 11. Rol. *conſ.* 44. *num.* 8. *volum.* 3. cum aliis ad-
22 ductis per Burſat. *conſ.* 3. *lib* 1. *num.* 29. quinimo etiam confecto inventario, pro rata bonorum hæreditatis, quæ habuit, contravenire non poſſet Roman. *conſil.* 18. *in fine* Brun. *conſil.* 18. *in fine* Curt. *de feud* 4. *par. n.* 130. latè Ceph. *conſ.* 224. *per totum vol.* 2. Burſat. *eod. conſ.* 3. *n.* 31 Grat. *diſcept foren. cap.* 511. *num.* 28. *cum aliis ſeq.* ut ſupra allegatus, ubi dicit ex ſententia Marzat. quod numquam agitur contra tertium poſſeſſorem, quando adſunt alia bona hæreditaria alienatis, & eſſe multum notandum contra eos, qui extendunt beneficium inventarii ad hunc caſum, reprobando Pinell. & alios.

23 Et non eſſet dubitandum, quando filius hæres non confeciſſet inventarium ligitime, quia tunc emptor rei emphyteuticæ, vel ille, cui facta eſſet renunciatio, moleſtari non poterit. Vinc. Fuſar. qui alios concordantes citat *d. q.* 557. *n.* 19. Thom. de Maria. *tract. de feud. tit.* 1. *lib.* 5. *nu* 26. *cum. ſeq.* ex magis vera, & practicabili opinione, refert Burſat *eod. conſ.* 3. *num.* 31. Rot. *deciſ.* 358. *poſth. par.* 2. *num.* 2. Seraph. *dec.* 1311. *n.* 2 *& par.* 2. *diver. dec.* 72. *n.* 7. *&* 49. & quod non poſſit filius hæres non confecto inventario, contravenire facto defuncti, teſtatur de magis com. op. Burſat. *conſ.* 291. *num.* 68. *& ſeq. lib.* 3. loquens in feudo ex pacto, & providentia ex conceſſionibus antiquis, & *n.* 69. *&* 70. qui plures congerit.

24 Declaratur tamen *l. cum à matre*, & ſententia communis, quam tenemus, quod filius hæres non poſſit contravenire facto ſui patris, non procedere, quando contractus non valeret, & eſſet invalidus, ita quod ipſe vivens poſſet contravenire; tunc, & ejus hæres hoc facere poſſet, Gabr. *d. conc.* 11. *n.* 31. etiam quod adſit juramentum defuncti, Idem Gabr. *tit. de jur. jn. conc.* 6. *num.* 8. Sim. de Præt *de inter ult. vol. fol* 512. *n.* 63. Mich. Graſſ. *d. qu.* 12. *n.* 26 *ver. porro.* Cach. *dec.* 68 *n.* 1. *&* 2. etiam non confecto inventario, *nu.* 4. Gabr. *conſ.* 115. *n.* 6. *vol* 1. & poſſet etiam ipſe contravenire quando alienatio eſt nulla, ut ibi dicit Gabr. *n.* 7. vel quia alienatio eſſet facta ſine conſenſu Domini. Ceph. *conſ.* 608. *n.* 35. *lib.* 4. Rot. Lucenſ. *dec.* 44. *in principio*, & eſſet contractus invalidus, quando alteraretur ſolitum in Inveſtitura: nam tunc obligatio defuncti non tranſiret ad hæredes. Rot. Rom. *dec.* 176. *in fine par.* 5. *recens.*

25 Declaratur ſecundò, non habere locum, quando renunciatio fuiſſet facta ſimpliciter, nulla facta promiſſione, vel obligatione, quia tunc hæres poterit contravenire. Bal. *in l. qui ſe patris*, *n.* 11. *& ſeq. C. unde lib* Ruin. *conſ.* 38. *n.* 10. *lib.* 1. *& conſ.* 158. *n.* 16. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 412. *&* 470. *nu.* 12. cum aliis allegatis per Fuſar. *q.* 557. *n.* 28. *& d. q.* 597. & ſequitur Rot *dec.* 50. *num.* 11. *&* 12. *in recollect. per Paul. Rub.* quia non tenetur de evictione, & loquitur de alienatione feudi.

26 Declaratur tertiò, quando promiſiſſet pro ſe tantum, vel de facto ſuo tantum, quia tunc non cenſetur promiſiſſe pro hæredibus ſuis; Et ideo illis renunciatio non præjudicaret, Bal. *in d. l. qui ſe patris*, Ruin. *conſ.* 42. *n.* 17. *lib.* 1. cum aliis per eundem Fuſar. congeſtis *q.* 560 *n.* 16. *& d. q.* 597.

27 Declaratur quartò, quando non alienavit, vel renunciavit, ſed ſolum conſenſit alienationi, vel renunciationi, tunc poterit ex perſona ſua hæres contravenire, Craſſ. *d. qu.* 12. *in fine*. Fuſar. *d. quæſt.* 557. *n.* 28. 23. *n.* 17.

28 Declaratur quintò, quando renuncians renunciavit juri ſuo tantum, vel ſus ſuum alienavit, Fuſar. *d. q. num.* 19. cum aliis per eum congeſtis.

29 Declaratur ſextò. quando filius eſt hæres univerſalis. Sed quid non habet niſi legitimam, numquid poſſit repetere, quod pater alienavit, vel renunciavit? Hæc quæſt. eſt ardua ut dicit Craſ. *d. q.* 12. ubi multos enumerat tenentes, filium poſſe repetere fundum alienatum à patre, hanc dicit eſſe com. op. Boer. *dec.*

Contrariam opinionem tenet Pinel. 3. *in d. l.* 5. *par.* 3.
30 *n.* 8. ubi dicit, quod opinio Bar. & Bal. reprobatur ab omnibus. Nat. *conſ.* 214. *vol.* 1. affirmans hanc eſſe com. op. & ponit practicam, fundum eſſe æſtimandum, & ſecundum illius æſtimationem fieri compenſationem cum bonis æquivalentibus hæreditatis paternæ, quæ penes filium hæredem reperiuntur, etiam ſub nomine legitimæ & Phan. de Phan. *in trac. de invent. par.* 5. *num.* 70. dicit, quod major pars ſcribentium ſtat pro hac ſententia, & eam eſſe ſequendam, & atteſtatur non ſolum eſſe com. ſed veram in jure, & alteram falſam, & ab hac opinione non eſſe recedendum ait Craſſ. *d. q. n.* 24. ubi declarat, intelligendam eſſe reſpectu emptoris, ut ſcilicet in præjudicium ejus fundum à patre alienatum, & legitimam ſimul habere non poſſit: ſecus verò reſpectu hæredum & legatariorum vel ſimul: namque datur ei regreſſus contra cohæredum, legatarios, & Gloſ. *in d. l. cum à matre*, cum, aliis per eum allegatis, & videndus eſt Jaſ. *in d. in computatione C. de jur. de lib. ſub nu.* 10. *ver. breviter* & Grat. *d. cap.* 511. *in fine*, ubi dicit ex ſententia aliorum, quod filius non poteſt contravenire alienationi factæ per patrem, etiam confecto inventario, quando ad eum aliquid de hæreditate patris pervenit, vel pervenire poteſt.

31 Declaratur ſeptimò, quando filius ſucceſſit patri univerſaliter in tota hæreditate, vel in quota ipſius hæreditatis, ſecus ſi ſit inſtitutus in re certa pro ſua legiti-

Digitized by Google

legitima, vel in quota bonorum competente pro legitima, dato cohærede univerſali: non enim tenetur ex contractu paterno, ſed illi contravenire poteſt quia hoc caſu loco legatarii eſt. idem Craſ. *d. q.* 12. *n.* 26. *ver. intellige*, ubi alios allegat, & quamvis ſit hæres pro dimidia tantum, pro alia tamen contravenire non poteſt, cum deffenſio, & non offenſio circa factum defuncti quemlibet hæredum Inſolidum teneat; nec
32 hæres in parte pro alia remſuam à teſtatore venditam, vendicare valet. Bal. *in l. cum à matre n.* 6. & ibi Caſt. Burſ. *d. conſ.* 3. *n.* 34. Sed quomodo hæc declaratio Burſ. ſit intelligenda, & an ſit vera, videndus omnino erit idem Fuſar. *d. q.* 557. *n.* 10 cum aliis ſeq. & Craſ. *d. q.* 12. *n.* Jaſ. 12 *ind. l. in compuatione*, *ſub n.* 18. *ver. ſecundus caſus*. Sed Fachin. *cont jur. lib* 10. *cap.* 55. tenet opinionem com. ſcilicet, quod hæres pro parte non poſſit contravenire facto defuncti, nec rem vendicare pro ea parte, pro qua eſt hæres: ad argumentum autem quod hæredes tenentur inſolidum ad defendendum emptorem, Reſp. habere hunc ſenſum, non licere uni hæredi ſuper lite emptori mota, eum defendere pro parte tantum; omnes enim inſolidum aſſiſtere debent, & emptorem defendere, ſed ſi non defendat unus pro
* parte tamen de evictione tenetur, & poterit vendicare pro alia part. e Sed com. op. eſt, quod omnes tenentur inſolidom, ut ipſemet ibi ateſtatur, & vid. Fuſar. *loco citato*, & Gabr. *de reg. jur. conc.* 11. *n.* 8. *& ſeq.*

33 Pro aliis declarationibus poteris videre Fuſar. d. q. & Gab. *d. conc.* 11. & Gabr. *eod. conſ.* 125. *num.* 8. ponit aliam declarationem, quando ſcilicet defunctus, in fraudem hæredis, ne eum privaret portione, ſibi à lege debita, alienavit, vel ſe obligavit: tunc enim uſque ad portionem ſibi debitam revocat, ubi alios citat, ſed quando hoc præſumatur, vide in tit. *de alien. q.* 1. *nu.* 62. *&* 100. *& de ſolut. can. nu.* 62. *cum. ſeq.*

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Dominus directus, an teneatur ſtare locationi.

QUæro, An Dominus, cui facta eſt renunciatio emphyteuta, teneatur ſtare locationi factæ ante renunciationem? Tiraq. *de retract. ligna.* §. 34. *nu.* 9. refert Bal. tenentem, debere ſtare locationi, quem ipſe ſequitur: quia in ipſum tranſeunt onera, ſervitutes, & hypotecæ, ut diximus ſupra *hoc eod. tit. qu.* 3. quam opinionem approbavit etiam Surd. *dec.* 286. *nu.* 4. Diſtinguendum tamen erit pro faciliori intelligentia: Aut emphyteuſis reverſa eſt ad Dominum per renunciationem uti privatum, vel per donationem, aut per legatum, aut alium titulum, & tunc quia in hoc caſu ſervitutes, onera, & obligationes remanent, & tranſeunt in Dominum, ut ſupra diximus *q.* 3. *n.* 4. ſequitur, quod Dominus teneatur ſtare locationi. Aut reverſa eſt ad Dominum jure prælationis, & dominii, non eſt cauſa voluntaria, ut quando emphyteuta alienavit ſine conſenſu Domini, vel etiam cum conſenſu ipſius, & tamen vult præferri, ut dicemus *in tit. de alienat. q.* 1. Aut per generationem finitam, vel jure commiſſi, ſive ob canonem non ſolutum, vel ex alia cauſa, ob quam incidit in commiſſum, & tunc Dominus non tenetur ſtare locationi, quia onus, hypoteca, ſervitus, & alia onera in iſtis caſibus non tranſeunt in Dominum, ut diximus *in d. q.* 3. & hanc diſtinctionem approbat Cacher. *deciſ.* 156. *n.* 9. *& ſeq. & num.* 12. ubi pulchrè hanc materiam tractat. & reſp. contrariis, & vide *de cont. emph. q.* 30. & ſimilem diſtinctionem videtur facere Caroc. *de locat. & cond. in tit. de uſufructuario q.* 4. *fol.* 81. ac etiam Mant. *de tacit. & amb. lib.* 5. *tit.* 16. *n.* 31. ex ſententia aliorum, quod quando reverſa eſt ex renunciatione, non poteſt expellere conductorem; ſed ſi revertatur ad Dominum propter alienationem ſine ejus conſenſu, vel propter canonem non ſolutum, poteſt ipſe expellere colonum etiam ſi habeat hypotecam; quia utile dominium cum directo conſolidatur, & conſequenter ſolvitur hypoteca, ſed eſt diverſum, ſi emphyteuſis ad Dominum perveniat, tanquam ad quemlibet privatum; veluti ſi emphyteuta utile dominium Domino directo renunciavit, legavit vendidit, ſeu alio titulo reſignavit quia tunc cum ſuo onere tranſit Mant. *eo tit.* 10. *n.* 3.

An autem teneatur ſtare colono ſimplici, videnda eſt *q.* 39. de cont. emph. & cum non poſſit reddi ratio concludens diverſitatis inter partiarium, & eum qui nummis colit, ut dicit Alex. *in l. ſi filiofamilias*, *n.* 17. *in fine ff. ſolut. mat.* & Sord. *dec.* 265. *num.* 53. ſequitur, quod idem ſit dicendum de colono partiario quod fuit dictum de conductore, & pro iſta opinione facit, quia emphyteuſis revertitur ad Dominum una cum fructibus pendentibus, & maturis, & perceptioni proximis, ut per Corb. *de cauſ. privat ob non ſol. can. amp.* 37. & diximus *de alien. q.* 1. *n.* 128. *& de var. cadus. q.* 2. *n.* 32. & ſolum dubitatur, An poſſit emphyteuta percipere partem colonicam, & nos infra in tit. *de melior. q.* 1. *n.* 13. tenemus, quod tantum poteſt percipere expenſas factas pro recolligendis fructibus non autem fructus ipſos, ubi vide. Poſſet tamen dubitari, ſi in re emphyteutica adeſſet colonus partiarius, qui coluiſſet & ſeminaſſet fundum, An Dominus directus deberet ſtare colono pro illo anno? Et quod non teneatur ſtare, etiam pro illo anno, ſi eſt paratus reficere omnes expenſas, facit, quia res revertitur ad Dominum ut ſupra diximus cum omnibus fructibus: nihilominus crederem pro illo anno debere ſtare de æquitate, ne ipſe locupletaretur cum alterius jactura, & minime ſi eſſet Eccleſia; ut per Borg. *dec.* 25. *n.* 6. *par.* 2. Cacher. *dec. Pedan.* 82. *nu.* 10. idem Borg. *dec.* 39. *n.* 57. *ead. par.* 2. *& dec.* 44. *à n.* 21. *uſq. ad* 40. ubi pulchrè hanc materiam tractat, & rationibus exornat, & Surd. *dec.* 40. *in princ.* Sed an, & quando ſucceſſor ſingularis teneatur ſtare colono, & conductori, vide Neguſ. *de ping. par.* 2. *mem.* 1. *n.* 7. Cach. *dec.* 156. *n.* 3. *& ſeq.* Caroc. *de locat. & cond. fol.* 214. Mareſc. *var. reſol. cap.* 18. *lib.* 1. Mantic. *de tacit lib.* 5. *cap.* 9. Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 15. *gloſ.* 2. *nu.* 10. *& ſeq.* Farin. *deciſ. poſth.* 28. *par.* 2. Ludoviſ. *deciſ.* 68. & ibi Add. Rot. in impreſſ. per Pacific. *de ſal. inter. dec.* 254. & Fachin. *cont. jur. lib.* 1. *cap.* 88. & de ſimplici colono, Teſſ. *dec.* 55. Surd. *dec.* 265. *num.* 18. *&* 52. Burſat. *conſ.* 240. *num.* 2. *vol.* 3. Mareſcot. *var. reſol. c.* 19. *num.* 22. *lib.* 2. Borgn. *dec.* 16. *n.* 14. *par.* 2. Joſeph. Ludovic. *dec. Peruſ.* 83. Franch. *dec.* 334. Rot. *dec.* 35. *&* 187. *par.* 1. *recent.*

DE MELIORAMENTIS ET EXPENSIS

QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

EMPHYTEUTA propter canonem non ſolutum, vel per aliam culpam amittit melioramenta, n. 1.

Amplia habere locum, ſive emphyteuta ſit privati, ſive eccleſia num. 2.

Amplia ſecundò habere locum, in deterioratione, n. 3.

Etiamſi in parte melioravit, ibidem.

Limita quando ſolvitur penſio æquivalens fructibus, n. 4. ſed intellige, ut n. 5.

Limita ſecundò quando non poſſet conſiderari aliquod damnum, vel præjudicium Domini directi ut per exempla, n. 6.

Limitta tertiò quando emphyteuſis revertitur ad Dominum, non propter culpam, neque per generationem finitam, ſed tanquam privatum, ex titulo emptionis, & idem ex alio titulo, n. 6. & 7.

Limita quartò, quando culpa non eſt commiſſa contra Dominum, ſed veniunt bona confiſcanda, n. 8.

Limita in expenſis magnis, quæ limitatio rejicitur, n. 9. & 10.

Dictio Nulla, eſt univerſalis negativa, & non patitur reſtrictionem, n. 11.

Meliorationes factæ poſt incurſam caducitatem, & lite pendente, cui debentur, n. 12.

Impenſæ factæ cauſa recolligendorum fructuum, an debeantur emphyteutæ, n. 13.

POST hæc, tranſeamus ad titulum de melioramentis factis, & aliis impenſis faciendis per emphyteutam in bonis emphyteuticis, & erit materia utilis, & in practica ſæpè contingibilis. Et primo videamus, An emphyteuta propter canonem non ſolutum, vel per aliam culpam & quia malè verſatus eſt in re emphyteutica vel illam irrequiſito Domino alienavit, vel pacta non ſervavit, perdat melioramenta? Et dicendum eſt, quod melioramenta perdat, & Domino directo applicentur, Clar. §. *emphyteuſis q. 45. in principio* Redoa. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 405. *nu.* 4. *& fol.* 407 *num.* 4. Rol. *conſ.* 28. *num.* 12. *lib.* 1. idem Clar. §. *feudum*, *q.* 88. *in principio*, cum aliis citatis per Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 50. & eſt tex.
* *in l.* 2. & ibi Doct. *Cod. de jur. emph.* & præſertim Jaſ. *num.* 27. Joſeph. Ludo. *deciſ. Peruſ.* 117. *num.* 33. ubi hanc eſſe com. op. teſtatur & Seraph. *deciſ* 546. *n.* 1.

2 Amplia primò, habere locum, ſive ſit emphyteuta privati, ſive Eccleſiæ, Bart. *in l. colonus ff. locat.* Red. *eod. loco n.* 3. Valaſc. *de jur. emph. qu.* 25. *ſub nu.* 3. Jaſ. *in l.* 2. *n.* 27. *C. de jur. emph.* Paul de Caſt. *in l. colonus ff. locat. reprobata* Gloſ. *in d. l.* 2. & Joſeph. Ludo. *d. dec num.* 34.

3 Amplia ſecundò, habere locum, ſi rem deterioraverit, tex. eſt in Auth. *de alienat. & emph.* §. *ſi verò quis*; Et in Auth. *qui rem*, *C. de Sac. Sanc. Ecc.* & ibi Gloſ. & Can. *num.* 13. & Jaſ. *n.* 3. Nat. *conſ.* 442. qui etiam dicit, quod emphyteuta, qui in parte melioravit, & in parte deterioravit, expellitur, de qua re etiam dicemus in tit. *de var. ead. q.* 7. ubi vide.

4 Limita primò, quod emphyteuta non amittat melioramenta, quando ſolvitur penſio, æquivalens fructibus: quia tunc ſapit naturam locationis, Bar. *in l.*
* 1. *n.* 4. & ibi Jaſ. *nu.* 35. *C. de jur. emph.* Nat. qui de com. teſtatur. *conſ.* 49. *nu.* 7. Cagn. *in l.* 2. *C. de reſc. vend. nu.* 28. Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 1. *propè finem*, & conſequenter habet locum diſpoſitio, quod cadens à locatione culpa ſua, meliorationes utiles non amittit *l. colonus ff. locat.* & ibi Bar. & Caſt. Jaſ. *in l* 2. *nu.* 28.
5 *C. de jur. emph.* cum aliis adductis per Mareſc. *var. reſol. cap.* 110. *n.* 13. *lib.* 2. Seraph. *d. dec.* 546. & Valaſ. *de jur. emph. quæſt.* 25. *n.* 31. ſed meo judicio, hæc limitatio intelligenda eſt, ut diximus in Præludiis *q.* 15. *n.* 10. *cum. ſeq.*

6 Limita ſecundò, ut procedat quando, culpa cadit in aliquod damnum, vel præjudicium Domini directi, veluti ſi emphyteuta ceſſet in ſolutione, vel dominium neget, aut tenet intervertere poſſeſſionem Domini; ſecus ſi nulla poſſit conſiderari culpa damnoſa, ut quia in emphyteuſi Eccleſiaſtica beneplacitum Apoſtolicum non ſit impetratum in tempore; cum talis nullitas non ſit inducta ad favorem Eccleſiæ. Aret *conſ.* 79. *num.* 6. vel meliorationes non ſunt factæ intra tempus conventum, ſed longe poſtea: quod non ſolum non eſt ipſi Domino præjudiciale, ſed utile propter domorum ætatem, quam conſiderat juriſconſultus in *l. domus ff. de legat.* 1. & ita fuiſſe judicatum per Rotam. in iſtis duabus limitationibus, teſtatur Mareſ. *d. nu.* 13. & vide Seraph. *dec.* 546. *num.* 4.

7 Limita tertiò, quando emphyteuſis revertitur ad Dominum, non propter culpam, neque per generationem finitam, ſed tanquam privatum ex titulo emptionis; quo caſu debet Dominus reficere melioramenta, quia debet habere rem cum onere hypothecæ ſuper melioramentis, Boer. *dec.* 181. *num.* 6. Oſaſch. *deciſ.* 156. *nu.* 14. *ver. non obſtat.* Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 294. *n.* 11. & idem dicendum eſſet, ex alio titulo ſi revertatur ad Dominum, tanquam privatam perſonam, ut ex renunciatione per ea, quæ diximus ſupra tit. *de renunc. q.* 3. *nu.* 9.

8 Limita quartò, non habere locum, quando culpa non eſt commiſſa contra Dominum, ſed adeſſet aliqua culpa, ob quam emphyteuta mereretur confiſcationem bonorum, tunc melioramenta pertinerent ad Fiſcum, Valaſc. *d. q.* 25. *ſub. n.* 3. ſed dic, ut diximus in *tit. de ſuc. in bon. emph. q.* 4.

9 Limita quintò, ſeu potius declara, non habere locum in impenſis magnis, quas facere ex natura emphyteuſis non tenetur; unde ſi emphyteuta domos ædificaret, vel manſiones faceret, magni ſumptus, aut molendina, vel ſimiles meliorationes faceret non amitteret, ſed ſolum amitteret, quæ concernunt ſolitam meliorationem prædii, & quæ ex natura conceſſionis expreſsè, vel tacitè erat obligatus impendere, & ea quæ fecit ædificando de novo, non ſunt de natura emphyteuſis. Valaſ. *ſub nu.* 3. qui dicit ita tenuiſſe mod. Gall. Pinel. & Jo. Garc. *de expenſ. cap.* 6. *n.* 22. & ſecundum hanc opinionem refert judicaſſe Senatum: ne Dominus tanta emphyteutæ jactura locupletetur, quæ declaratio ſi eſſet vera, magna eſſet, ſed ego non credo eam eſſe
10 veram, per tex. *in d. l.* 2. *C. de jur. emph.* qui loquitur generaliter dicens: nulla ei in poſterum allegatione nomine melio-

meliorationis; ponderando illam diſtinctionem, nulla quæ eſt univerſalis negativa, & non patitur reſtrictionem, Bar. *in l. ſi is qui ducenta. §. utrum col. 1. ff. de*
11 *reb. dub.* Iaſ. *in l ſcrinarios C. de millit. teſt.* Burſat. *conſ.* 105. *n.* 246. *l.* 2. & hanc opinionem in magna ſumma tenet Bal. *in l. ſi duobus §. emptor Cod. com. de legat.* Redo. *de reb. Eccl. non alien. in tit. de melioramènt. fol.* 405. *n.* 4. referens, ita tenere Doct. *in ca.* 1. *§ ſi Vaſallus hic finitur lex &c.* & Guid. Pap. *dec.* 438. & idem Redoa, *eod. tit. n.* 4. *fol.* 400. *& num.* 14. & ſic patet, quod Valaſc. non eſt audiendus; nec meo judicio quærendum venit, An emphyteuta fecerit meliorationes poſt incurſam caducitatem, vel poſt litem conteſtatam
12 ut quærit Valaſc. *ead. quæſt. ſub nu.* 4. quia ſi culpa emphyteutæ res revertatur ad Dominum, meliorationes amittit, quamvis ipſe teneat, poſt declarationem emphyteuram amittere quia eſſet malæ fidei poſſeſſor, & poſt litem conteſtatam inducitur etiam mala fides; quod tamen intelligit, niſi eſſent meliorationes neceſſariæ; nam illas emphyteuta per retentionem deducit judicis officio, & ſi fuerint impenſæ utile in reficiendo vel factum ampliando permitti eas tollere, ſine læſione tamen prioris ſtatus, præterquam ſi Dominus ſumptum reponere malit; quod ſi tolli non poſſet ſine detrimento rei, omnino eas amitteret, quia ſibi imputet per *l. demum C. de rei. vend.* ſi vero inchoavit, faciendo novum opus, non permittetur illi nec abraſio, licet ſine rei detrimento, quia ædificando donaſſe intelligitur, ſint autem meliorationes voluptarias fecerit, nullo modo recuperare poſſe, nec corradere, allegat Boer. *dec.* 44. ſed meo judicio, hæc habent locum, quando emphyteuſis revertitur ob generationem finitam, non autem quando revertitur ob culpam, ut idem Rod. advertit *in eod. loc. fol.* 402. *n.* 14. cum emphyteuta perdat meliorationem in pœnam ſui delicti, idem Red. *eod. tit. fol.* 400. *n.* 10. & quod meliorationes poſt litem conteſtatam factæ ſint reficiendæ, eſt dec. Rotæ *in recent. par.* 2. *dec.* 356. *n.* 2. Lancel. *de attent. par.* 3. *cap.* 24. *q.* 29. *n.* 10. ſed hoc habet locum in bonæ fidei poſſeſſore, ut ibi nam malæ fidei poſſeſſor perdit melioramenta Gabr. *conſ.* 157. *nu.* 1. *vol.* 1. Rot, *dec. poſth.* 695. *par.* 1, ubi de melioramentis factis lite pendente, & poſt inhibitionem propter malam fidem, ſed dic, ut ſupra *quæſt.* 7. *n.* 19.

An autem emphyteuta poſſit repetere impenſas fa-
13 ctas cauſa recolligendorum fructuum in caſibus, in quibus propter culpam meliorationes amittit, dicendum eſt, quod ſic, cum etiam malæ fidei poſſeſſor illas repetere poſſit, eſt textus *in l. fundus, qui dotis ff. famil. hercìſc.* ubi inquit tex. nullus caſus intervenire poteſt, qui id genus deductionis expenſarum, quæ fiunt pro fructibus, ita quod non deducantur, impedire poteſt, Redoan. *d. fol.* 400. *n.* 11. 17. *& ſeq.* Valaſc. *d. quæſt. ſub n.* 4. *in fine*, *& n.* 5. Boer. *d. dec.* 44. qui diſtinguit plures caſus, quando expenſæ fuerunt factæ cauſa colligendorum fructuum; Et idem Red. *ibidem num.* 17. nam aliæ ſunt impenſæ cauſa fructuum quærendorum in arando, fodiendo, triturando, vindemiando, in ſecando, in conducendis & ſimilibus; Et hujuſmodi expenſæ omnino deducuntur, & deduci debent de fructibus; ut dictum eſt, nam naturalis ratio poſtulat, ut iſti ſumptus non ſolum debeant ſolvi bonæ fidei poſſeſſori, ſed immo, & Prædonibus, ut in *l. ſi à Domino §. fin. ff. de pet. hered.* & Mareſc. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 108. *n.* 1. 2. *&* 3. ubi multos refert; & habere locum etiam in foro conſcientiæ ex ſententia Tiraq. *de retract. conſang. §.* 15. *gloſ.* 1. *num.* 2. *&* 21. & Ricard. *in* 4. *ſent. diſt.* 15. *artic.* 5 *quæſt.* 6. & hanc regulam extendit pluribus modis & aliis modis reſtringit, & Bald. *in l. ſi quivis ſciens Cod. de rei vend. tenet*, quod ſi quis mala fide poſſideat agrum meum, & propriis manibus, & propria opera coluit, ſi ego ab eo recepto fundum, & ipſe dicat, quod velit dimidiam fructuum: tanquam laborator pro operibus ſuis, non eſt admittendus, ut colonus partiarius, ſed benè, quod ex fructibus poſſit deducere, quantum ſit pretium operarum, reliqua ſunt videnda ibidem, & pro hac opinione facit etiam, quia uſufructuarius ſi moriatur pendentibus fructibus, hæres non lucratur fructus ſed proprietarius; poteſt tamen repetere expenſas factas pro fructibus percipiendis Borg *de uſuf. num.* 246. *& dec.* 27. *num.* 17. *par* 3. Burſat. *conſ.* 71. *par* 1. *num.* 27. videndus eſt etiam Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 15. *n.* 574. *& ſeq.* Navar. *de red. Ecc. quæſt.* 2. *fol.* 261. *monit* 13. *in fine* facit etiam, qui hujuſmodi expenſæ debentur etiam gravato, vel ejus hæredi Bald. *in l. ſi quis ſciens C. de rei vend.* Paul de Caſt. *in l. ſi à Domino §. ultimo ff. pet. hered.* Ceph. *conſil.* 182. *l.* 2. Simon de Præt. *de interp. ult. vol. fol.* 350. *n.* 34. Burſat. *eod. conſ.* 71. *n.* 26. *&* 88. & quod à Prædone etiam iſtæ impenſæ, quæ fiunt gratia quærendorum, colligendorum, & conſervandorum fructuum, deduci poſſint, cum ratio naturalis id perſuadeat, tenet Mant. *de tacit. & amb. lib.* 11. *tit.* 23. *num.* 19. & quod expenſæ factæ pro coltura, ſint reficiendæ per novum Dominum, vel poſſeſſorem, eſt dec. Rotæ, ut in recollectis per Farin. *dec. poſth. par.* 2. 513. *in fine.*

Contrarium, uſufructuarius non repetat expenſas factas in recolligendis fructibus, & ideo ſi uſufructuarius colat vineam manibus propriis, & fructibus pendentibus decedat, proprietarius non tenetur ad aliquid hæredi uſufructuarii, tenet Ceph. *conſ.* 181. *vol* 2. quem refert Caroc. *de locat. fol.* 87. *quæſt.* 20 ſed Bal. *in l. ſi pater, Cod. de uſufr. in fine* tenet contrarium quod recuperet iſtas expenſas, Bertach. *in ver. uſufructuarius*, agit Vivi. *in com ob. in ver. ſtatutum car.* 219. Tiraq. *de ret. conven. §.* 5. *gloſ.* 4. *num.* 7. *ver. nunc autem quæro*, ubi alios refert, & *de retrac. lignag. §.* 15. *gloſ.* 1. *num.* 30. *ver. ſeptimo quæro* Alex. *in l. divortio*, *n.* 44. *in fine ff. ſol. mat.* Petr. Pech *in tract. de teſtamento conjugum*, *lib.* 5. *cap.* 9. *car.* 175. Cavalc. *de uſuf d. nu.* 246. ſicut etiam repetit dictas expenſas factas pro recolligendis fructibus, in colendo, hæres beneficiarii; & etiam hæres uſufructuarii tenet Navar. *conſ.* 3. *n.* 3. *de dona.* quem ſequitur Ceph. *conſ.* 181. *vol.* 2.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Melioramenta non admittit emphyteuta per generationem finitam, neque per tempus finitum, n. 1.
Amplia quod debentur filiis, & deſcendentibus, & heredibus, num. 2.
Debentur, ſive ſint facta à primo, ſive ab ultimo, nu. 3.
Amplia habere locum, etiam ſi ſint facta ab amite, ſive per bonæ fidei poſſeſſorem, n. 4.
Amplia, poſſit libere alienare; quod declara, n. 5.
Amlia etiam ſi ſit obligatus meliorare, nu. 6.
Amplia habere locum in omnibus ſumptibus, neceſſariis factis n. 7. *ubi declaratur.*
Amplia etiam ſi Dominus inhibeat, ne meliorationes faciat, n. 8.
Declara, niſi emphyteuta conſulto meliorationes exceſſivas faciat, & ſit pauper Dominus directus, n. 9.
Declara non habere locum in melioramentis modicis, n. 10.
quæ autem dicantur modica ibidem, & n. 12.
Declara habere locum in melioramentis quæ fiunt in ædificando, ſecus in plantando n. 11. *ſed dic. ut n.* 14.
Declara, quod eſt in electione Domini, vel ſolvere æſtimationem, vel tolli permittere, etiam durante emphyt n. 15.
Amplia hanc declarationem, etiam ſi adeſſet pactum quod emphyteuta poſſet illa tollere, n. 16.
Subdeclara non habere Dom. hanc electionem in ædificiis factis in Civitate, quia cogitur ſolvere æſtimationem, n. 17.
Subdeclara etiam in arboribus plantandis, n. 18.

Limita 1. regulam, adeſſet pactum, quod meliorationes reverterentur ad Dominum, n. 21.
Declara num. 21.
Limita 2. quando emphyteuta promiſit tot arbores, & vites plantare, quia intelligitur ſuis ſumptibus, n. 24.
Limita 3. in melioramentis naturalibus, n. 25.
Limita 4. in melioramentis civilibus, n. 26.
Limita 5. in melioramentis, quæ non reſpiciunt rei utilitatem perpetuam, ſed ſolum pro tempore, quo emphyteuta poſſidet, num. 27.
Limita 6 quando aſcenderent ad maximam ſummam, & Dominus non poſſet ſolvere commodè, n. 28.
Declara n. 29. declara etiam n. 30.
Limita 7. quando res meliorata perempta eſſet, n. 31.
Secus ſi melioramenta, ibidem.
Limita 8. in melioramentis voluptuariis, n. 32.
Declara n. 33. declara 2. n. 34.
Declara 3. n. 35. declara 4. n. 36.
Limita 9. in melioramentis, quæ ſeparari poſſunt, n. 37.
Limita 10. in arboribus, quæ naturaliter naſcuntur, n. 38.
Limita 11. in arboribus, in quibus modica ſit expenſa, quod declara n. 39.
Limita 12. in melioramentis exceſſivis quod declara, n. 40.
Limita 13. in melioramentis factis in plantandis arboribus, quæ limitatio non eſt tuta, n. 43.
Impenſa facta in disbocando, & nemora ad culturam reducendo, ſi eſt modica, non eſt reficienda; ſecus ſi eſt magna, n. 13.
Impenſa facta in plantandis arboribus fructiferis, & vinetis, & ſimilibus, ſi eſt modica, non debet refici; ſecus ſi magna, num. 14.
Melioramenta quomodo æſtimanda ſunt. nu. 14.
Emphyteuta non compenſat fructus cum melioramentis, num. 20.
Cautela pro Domino, quando videt fieri melioramenta exceſſiva, n. 41.
Melioramentorum ſolutio fieri debet unico contextu, n. 42.

SUcceſſivè quærendum venit, An per generationem
finitam, emphyteuta perdat melioramenta, vel pro-
1 pter tempus finitum in inveſtitura appoſitum? Et dicendum eſt, quod non perdit; & hæc eſt communis opinio, ut per Dec. *conſ.* 518. *vol.* 3. & idem Dec. *in l. qui rem, C. de Sac. Sanc. Eccl. n.* 14. Redoan. *de reb. Eccl. non alien in tit. de melior. fol.* 401. *n.* 14. Clar. *§. emph. q.* 45 Jaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emph. n.* 17. Burſ. qui etiam de com. teſtatur *conſil.* 80. *n.* 35. *lib.* 1. Brun. *conſ.* 116. Rol *conſil.* 28. *n.* 2. *lib.* 1. Surd. *dec.* 300. *n.* 20. Joſeph. Ludo *dec. Peruſ.* 117. *n.* 35. qui alios cumulat. Villalob. *com. ob. lit. E n.* 89. Valaſc. *de jur. emph. q.* 25. *n.* 3. & 6. qui alios allegat, teſtantes de com, licet aliqui diſſentiant, ut ibi per eum. Rot. *Lucenſ. dec.* 44. ubi multos refert, quod non ſolum habet locum contra Dominum; ſed etiam contra ejus filios ſuccedentes in emphyteuſi.

2 Amplia, quod hæc melioramenta, non ſolum debentur ipſi emphyteutæ, ſi viveret, ſed etiam filiis & deſcendentibus, tam maſculis quam fæminis, quinimò etiam hæredibus extraneis; & hanc opinionem ab omnibus eſſe receptam. dicit Bero *conſil.* 19. per totum: & eſt ratio ſecundum Clar. *d. q.* 45. *ver. adde*, quia cum melioramenta ſint propria imphyteutæ, nulla eſt ratio, quare in omnes hæres ab ipſo tranſmitti non debeant, hanc quoque eſſe magis com. op. teſtatur Caroc. *de locat. & cond. in tit. de expenſis, num.* 12. *fol.* 218. Surd. *d. dec.* 230. *num.* 20. & *dec.* 78. *num.* 2. & in recent. *dec.* 294. *num.* 6 *par.* 1. etiam ſi ſint notabilis quantitatis, Rot. *dec.* 60. *num.* 8. & *ſeq. par.* 1. *noviſſ.* Valaſc. *d. num.* 6. & 10. Gabr. *conſil.* 80. *num.* 16. *lib* 2. ubi tenet pertinere ad hæredes, ſive facta ſint à primo, ſive ab ultimo, quia tranſeunt jure hæreditario, Mareſc. qui alios allegat. *var. reſol. cap* 110. *num.* 9. & Joſeph. Lud. *dec. Per.* 117. *num.* 33. Rot. Luc. *dec.* 44.

Amplia ſecundo habere locum, etiam ſi melioramenta fiant per amicum emphyteutæ, vel per bonæ
fidei poſſeſſorem, cui teneatur emphyteuta reſtituere.
4 Valaſ. *de quaſt.* 10. *in fine*, qui allegat. Mod. Pariſ. facit
pro hac opinione, à me factum dici, quod mei contemplatione ab amico eſt factum; *l. idemque in fine & l. ſeq. ff. mand.* Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 15. *n.* 509. Rol. *conſ.* 10. *n.* 9. & *ſeq. lib.* 1. Mareſc. *eod. tract* 109. *n.* 11.

5 Amplia tertio, ut talia melioramenta poſſit libere emphyteuta alienare cuicunque voluerit, quia ſunt, *l. fi. C. de jur. emph* qui tex. loquitur durante emphyteuſi. & Valaſc. *d. q ſub n.* 10. ſubdeclara ut infra.

6 Amplia quarto habere locum, etiam ſi inveſtituræ adjiciatur clauſula ut emphyteuta rem meliorem; faciat vel ut reddat Domino rem meliorem; vel quod detur pro minima penſione ad meliorandum, Valaſc. *d. q. n.* 7. qui alios citat ſed de hoc vide, quæ dixi infra *in tit. de var. caduc. q.* 1. *n.* 13.

7 Amplia quinto, quod non ſolum poterit petere melioramenta, ſed etiam quoſcunque ſumptus, neceſſario factos in re emphyteutica; dummodo non ſint tales, qui de jure pertineant ad ipſum emphyteutam, Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 32. Valaſc. *d. q. n.* 8. idem Jaſ. *in l.* 1. *n.* 26. *C. eod* Redo *de reb. Eccl. non alien. eod. tit. f.* 407. *n.* 9. & quæ ſint, vide infra *q.* 9. & hic *n.* 11. 13. & 14.

8 Amplia ſexto habere locum, etiam ſi Dominus inhibeat, ne meliorationes faciat, & ſe non ſoluturum meliorationes proteſtatur: cum jure contractus meliorationes emphyteuta faciat Auth. *de non alien. §. ſcire.* Valaſc *ead. q. n.* 9.

9 Declara tamen prædicta, niſi emphyteuta conſulto exceſſivas meliorationes faciat, quas ſciebat Dominum directum non futurum eſſe ſolvendo: ut quia Dominus erat pauper, tunc tollere duntaxat permittitur ſine læſione prioris ſtatus; at ſine detrimento fieri nequeat, eas admittet *l. in ſecundo ff. de rei vend.* Tiraq. *de ret. pag.* 752. *n.* 5. & Valaſc. *ſub. d. n.* 9.

10 Declara ſecundo, ut non procedat in expenſis, & melioramentis modicis, quia illa ad Dominum tranſibunt ſine obligatione reſtituendi pretium illarum emphyteutæ, Paul. de Caſt. *conſ.* 270. *col.* 3. *ver. ſi verò parva, vol.* 2. Gloſ. & Scribentes, præſertim Præpoſ. *in cap.* 1. *§ ſi Vaſſallus, in tit hic finitur lex.* Bero *qu. famil.* 96. *n.* 4. *ver. finito autem*, & tex. *in l. omnino, ff. de repen. in reb. Dot. fact.* ubi maritus non repetit modicas impenſas factas in rebus dotalibus, Valaſ. *d. q n.* 12. Mareſc. *var reſol. cap.* 109. *n.* 18. *lib.* 2. & *cap.* 110. *n.* 38. Menoch *de recup. poſſ. rem.* 15. *n.* 552. Red *de rep. Eccl. non alien eod. tit fol.* 405. *n.* 4. & licet Mareſ. *ibi n.* 39. dicat, quod etiam in modicis expenſis, ſi ſunt ſeparabiles, datur retentio, repetitio & pro hac alleget Lud. *de Per.* 58. *n.* 2. tamen ipſe hoc non dicit, & eſſet contra communem opinionem, cum omnes concludant, ſine obligatione reſtituendi, quæ autem dicatur modica expenſa, videndus eſt Borgn. *dec.* 44. *n.* 65 *par* 1. vel relinquitur Judicis arbitrio, Redoan. *de Reb. Eccl. non alien fol.* 283. *n.* 2. Menoch *de arbit. caſ.* 215. *n.* 8. & *infra, n.* 11. & habet locum etiam ſtante pacto de meliorando, quia proviſio hominis non facit ceſſare proviſionem legis: nam regula haberet locum, ſi illa tacita obligatio meliorandi proveniret ex privilegio, aut alias jure ſpeciali, & extraordinario, Rota coram Duran. *dec.* 338. *num.* 26. & *ſeq* ſecùs quando obligatio tacita provenit ex natura rei à jure communi, ut ibi.

11 Declara tertiò, intelligendam eſſe com. op. ſupra firmatam, ſi melioramenta ſunt in ædificando, quia cum talis melioratio ſit extra naturam contractus emphyteutici, ideo ſit diſtinctio inter modicam, & magnam impenſam ſecùs ſi melioratio ſit in plantando, quia implantationes veniunt ex natura contractus; cum emphyteuſis hoc ſignificet. ut diximus ſupra *in Præludiis*; & ideo nulla in iis admittitur diſtinctio inter modicam

dicam, & magnam, ut tranſeant ad Dominum, cum re ipſa, poſt finitam emphyteuſim, Paul. de Caſt. *conſ.* 270. *lib.* 2. Valaſc. *d. q. n.* 12. ſed dic. ut infr. *n.* 14.

12 Quæ autem dicatur magna, vel modica impenſa; Alex. *in l. divortio, §. impendia, n.* 3. *ff. ſol. mat.* tenet, modicam impenſam appellari, qua non concernit perpetuam rei utilitatem; ſed perceptionem fructuum tantum, pro tempore conductionis, licet ſi ſumptuoſa, & magna; & è contra magnam impenſam appellari quæ concernit perpetuam utilitatem rei, etiam ſi affectu modica ſit; quem ſequitur Ruin. *conſ.* 14. *n.* 3. *lib.* 1. Jaſ. *l.* 1. *n.* 25. *C. de jur. emph.*

* Sed Bar. opinio in *l. omnino ff. de impen. in reb. dot. fact.* prævaluit, quod hoc Judicis arbitrio relinquatur, & hoc tenuit Glo. *in d. l. omnino* Paulus de Caſt. *conſ. ſuprad.* 270. Perec. *de fideic. art.* 50. *n.* 13. Menoch. *de arbit. caſ.* 227. *n.* 11. Mareſc. *var. reſol. cap.* 110. *n.* 40. & magna, & parva impenſa judicari debet ſecundum qualitatem perſonarum, ut dixit Rimin. *in l. ult. n.* 2 *C. de coll* quem ſequitur Menoch. *ibid. n.* 12. & Mar. ibidem tenet, quod parva, & magna ſit, attenta quantitate ſumptuum, & quod hoc ſit relinquendum Judicis arbitrio, tenet etiam Valaſc. *d. q.* n. 14. & ibidem Men. *caſ.* 258. & hanc opinionem, quod impenſa parva, vel magna ſit in arbitrio Judicis, ſequitur Rot. *ut in Dec. Duran.* 338. *n.* 25. & diximus ſupra *n.* 10.

13 Infertur ex prædictis, quod impenſa facta in diſboſcando, & nemora ad culturam reducendo, ſi fuerit modica, non erit reficienda, licet ſit maxima utilitas in diſbocando; ſed ſi fuerit magna quantitas, impenſa tunc ſolvenda erit. Ruin. *conſ.* 134. *col. pen. lib.* 3. quem ſequitur Rol. *conſ.* 28. qui ita ſunt intelligendi, dicit Valaſc. *ibid. n.* 15.

14 Infert etiam Valaſc. *eod. n* 15. quod meliorationes in plantandis de novo arboribus fructiferis, & vineis, aut in ſubograndis vitibus & in locum demortuarum arborum, & ſimilibus, ſi modica fuerit facta in hujuſmodi rebus impenſa, quod reſpectu perſonarum & rerum, & penſionis, Judex arbitrabitur, tunc talis melioratio, ut modica non erit attendenda: alioquin contra, & ſic de ſimilibus, ſed hæc illatio videtur contraria declarationi tertiæ ſuperius poſitæ, in qua diximus quod in plantando non debet attendi, an ſi modica, vel magna impenſa, & ſic videtur, quod Valaſc. ſit ſibi ipſi contrarius: Propterea ego diſtinguendum eſſe puto. Aut loquimur de melioramentis factis in plantando, quæ non veniebant ex natura contractus, cum veniant ſolum meliorationes, quoad culturam, & parvæ impenſæ, & tunc ſi ſunt parvæ impenſæ, non deducet: Aut loquimur de magnis impenſis, quæ non veniunt ex natura contractus; & illæ ſunt reficiendæ, Menoch. latè *de recup. poſſ. rem.* 15. *n.* 520 & ſic procedit opinio communis, quod emphyteuta, vel ejus hæres poſſit repetere melioramenta, ut ſupra diximus, *n.* 1. & poteſt ſalvari Valaſc. quando dixit quod non attenditur diſtinctio in modicam, & magnam impenſam in plantando, ut dixerit hoc ſecundum ultimam opinionem, quam ponit in ſupradicto *n* 12. *in fine*, juxta terminos *l. omnin ff. de impen. in reb. dot. fact.* ubi impenſas modicas non repetit maritus: magnas autem repetit, & vide infra *limit.* 13.

15 Declara quartò, quod eſt in electione Domini, vel ſolvere æſtimationem melioramentorum, vel ea tolli permittere, & ita concludit in Eccleſia Domina directa. Bal. *in d. §. ſi Vaſallus* per illum tex Bero. *q* 96. ubi hanc eſſe com. opin. teſtatur Guid Pap. *q.* 169. Afflict. *in d. §. Vaſallus* Iaſ. *in l.* 2. *n.* 16 *lib. C de jur. emph* Paul de Caſt *conſ.* 217. *n. lib* 1. & eadem Domino dari, ſi durante tempore velit emphyteuta tollere melioramenta, concludit Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 20. Valaſc. *d. q. n.* 16. Redoa *d. q. fol.* 105. *nu.* 4. Menoc. *de recup. poſſ. rem.* 15. *n.* 555. Surd. *dec.* 78. *numer.* 2. ubi alios citat, & vide infra, *q.* 7. *num.* 18.

16 Amplia iſtam declarationem habere locum, etiam ſi adeſſet pactum, quod emphyteuta poſſet illa tollere, nihilominus poteſt Dominus prohibere aſſerendo tantum, quantum laturus eſſet ex tali levatione Bal. in *d. l. in fundo* Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 31. Menoch. *d. n.* 555. Valaſc. *d. q. ſub n.* 10. Surd. *d. dec. num.* 10. & *ſeq.* Hip. de Marſil. *ſing.* 410.

17 Subdeclara, Dominum non habere hanc electionem in ædificiis factis in Civitate, ne aſpectus ipſius deformetur ruinis, *l. cætera §.* 1. *ff de legat* 1. & *C. de ædif. privat. l.* 2. tunc enim Ruin. *conſ.* 24. *n.* 10. *l.* 1. Valaſch. *d. n.* 16. Bald. *in d. l. ſenatus* Redoa. *d. q. fol.* 401. *n.* 14.

18 Subdeclara ſecundo non habere hanc electionem Dominum in melioramentis factis in plantandis arboribus, quia cum iis non cadat abraſio, *l. fundi poſſeſſor, ff. de rei vend.* ideo cogetur Dominus pretium melioramentorum ſolvere Paul de Caſtr. *conſ.* 270. *col. pen. lib.* 2. Valaſc. *ſub. d. nu.* 16. Joſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 58. *numero* 4. Rol. *conſ.* 28. *n.* 26. & *ſeq. lib.* 1.

19 Sed pulchra erit hæſitatio quod modo iſta melioramenta erunt æſtimenda? Bal. *in d. §. Vaſallus*, quem ſequitur Iaſ. *d. l. n.* 29. tenet æſtimanda eſſe, non prout ſunt in concreto, ſed in abſtracto, id eſt prout valent rudera ab ædificio ſeparata. ſequitur etiam Tiraq. *de retract. §.* 7. *gloſ.* 1. *num* 6. Rol. *conſ.*

* 28. *n.* 30. Bero. *q.* 96. *nume.* 5. qui hanc dicit eſſe magis communem opinionem. Ruin. *d. conſ.* 24. quæ opinio probatur per tex. *in l. in fundo, ff. de rei vend.* ibi quantum habiturus eſt poſſeſſor his rebus ablatis, Red. *d. q. n.* 7. *fol.* 407. Peregr. *de fideicom. art.* 50. *n.* 78. *ver. ſecundus caſus*, & diximus ſupra declaratione quarta.

Alii tenent, quod æſtimatio fieri debeat in concreto, & non in abſtracto, quos refert Valaſc. *ſi dicto n.* 16. inter quos eſt Clar. *§. feudum*, *q.* 88. ver. *ſed quæro.* quem ſequitur Menoch *d. rem.* 15. *n.* 166 *in fine* cum aliis allegatis per eundem Clar. & Vinc Caroc. *de locat. & cond. fol.* 221. *n.* 26. qui alios citat, nempè Maſcar. Vivi. Menoch. & Parmen.

Alii, ut Auguſt. Bero. *in c.* 1. *de in integ. reſt. n.* 36 quem refert idem Valaſc. diſtinguit, ſi impenſa fuerit neceſſaria, vel utilis, tunc Eccleſia, vel Dominus teneatur meliorationes ſatisfacere; ſi vero ſunt voluntariæ, ſeu voluptariæ, tunc ſit in electione Domini dicere, tolle tua melioramenta, vel offerte quantum valent, ut rudera, diruto ædificio; niſi per hoc res deterioretur, tunc enim non permitteretur abraſio, & hanc opinionem ſequitur etiam Valaſc. ſed opinio Bal. eſt communis, ut idem Valaſc teſtatur, Mareſc.. *var. reſol. cap.* 114. *in princ lib.* 2. Calvac. *dec.* 32. *par* 2. *n.* 51. eandem opin. Bal. dicit eſſe communem, ut ipſe conciliando opiniones diſtinguit inter magnas, & exceſſivas, & non magnas. Primo caſu æſtimari debeant, ut cæmenta, & rudera, & in hoc arbitrium Iudicis verſabitur, & in ſecundo caſu, ſi eſt pauper, & alteri ſtatim venditurus æſtimari debeant, ut integra, ſed de hoc videnda eſt *quæſt. ſept. inf. eod. tit.*

20 Amplia ſeptimò, quod emphyteuta non compenſat fructus perceptos cum melioramentis, Iaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt. numero* 3. Gail. *conſ* 150. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 132. *numero* 4. *lib.* 2. *Omnes ſin cap.* 1. *§. ſi Vaſallus, tit. hic finitur lex* Fed cum aliis adductis per Caroc de *locat & cond. fol.* 211 *numero* 18. & per Mareſc. *var. reſol. cap.* 112. *numero* 35. & 42. *lib.* 2. Neguſ. *de pign. par* 5. 4. *memb. numero* 13, & 14. Add. ad Iul. Clar *§. emphyteuſis quæſt.* 45. Valaſc. qui plures allegat pro iſta opinione *deciſio quæſtio.* 25. *numero* 29 & reſpondet regulæ, quod bonæ fidei poſſeſſor compenſat fructus cum melioramentis, ut non habeat locum in emphyteuta libellario ſuperficiario, & Vaſallo, niſi tamen conceſſio, in emphyteu-

ſin eſſet nulla, de quo vid. ſupra *quæſt. 22. tit. 2. de cent emph.*

21 Limitatur primo prædicta regula, quod emphyteuta non perdit melioramenta per generationem finitam, vel propter finitum tempus, ut non habeat locum, ſi adeſſet pactum, ut finita emphyteuſi res reverteretur ad Dominum, vel Eccleſiam, cum ſuis melioramentis. Bar. *in l. jubemus nulli, § ſanè, C. de Sac. Sanc. Eccl* Jaſ. *in d. l. 2. n. 18.* ubi dicit, quod cum quædam Eccleſia conceſſiſſet aream in emphyteuſim, cum hoc quod ibi deberet fieri ædificium, & quod finita generatione area ſimul cum ædificio tranſiret ad Eccleſiam, quod hujuſmodi pactum valuit, & adimpleri debet, Redoa. *dicta quæſt. de melioramentis, nu. 5. fol.* 407. Menoch. *de recup. poſſ. d. rem. 15. n.* 504. ubi loquitur quando eſt factum pactum, quod res liberè Domino relinquatur cum ſuis melioramentis, quam plures allegando. Rot. *diverſ. par. 2. dec.* 208. Joſeph Lud. *dec. Peruſ.* 117. *n.* 35. Nec obſtare debet, quod in hoc caſu Dominus locupletetur cum alterius jactura, quia tale

22 pactum in partem pretii cedit, *l. fundi partem, ff. de cont. empt.* & pacta conventa in hoc contractu emphyteutico ſervanda ſunt, *l. 2. & 3. C. de jur. emp.* Valaſc. *d. quæſt. 15 nu.* 18. videnda etiam ſunt, quæ diximus de variis *ead. q. 1. num.* 19. Sed ſi dictum ſit, bona liberè revertantur ad Eccleſiam, melioramenta debentur emphyteutæ, & ſuis hæredibus, Rot. Lucenſ. *deciſ.* 44. Atquid ſi ſit dictum, quod emphyteuta debeat facere talia melioramenta, finita emphyteuſi, ad quem pertineant? Arius Pinel. *in l. 2. Cod. de reſ. vend. par. 2 cap. 3. num* 10. dicit quod pertinent ad Eccleſiam, vel Dominum, quæ opinio latè impugnatur per Rot. Lucenſ. *deciſ.* 8.. & quando in inveſtitura præcedenti adeſt pactum, quod revertatur emphyteuſis cum ſuis melioramentis ad Eccleſiam; licèt in nova non adſit hoc pactum; tamen ſi expreſſè voluerunt, quod habeatur relatio ad præcedentem inveſtituram, pactum prædictum virtualiter ineſt in ſecunda inveſtitura, quia relatum ineſt referenti cum omni ſua cauſa *l. aſſe toto, ff. de hæred. inſt.* & quia etiam quando emphyteuta vendit ſua jura, non cenſetur vendidiſſe plus juris quam ipſe habet, *l. nemo plus ff. de reg. jur.* & hæc opinio tanto magis procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & melioramenta jam erant facta, cum Eccleſia non poſſit facere ſuam conditionem deteriorem, & eſſet alienatio ſine ſolemnitatibus & conſenſu Apoſtolico; cum etiam in renovatione inveſtituræ non poſſit mutari antiqua forma ad damnum Eccleſiæ ſine novis ſolemnitatibus requiſitis in alienatione rerum Eccleſiæ, & ideo omnia, quæ in prima inveſtitura continentur, cenſentur repetita in ſecunda ut per Hier. Gabr. *conſ. 92. numer. 9. & ſeq* Rot. Lucenſ. *diver. dec. 46. ver quo ad melioramenta* & diximus *de ſucc. in bon. emph. q. 9. n.* 22. quia quemadmodum Rector Eccleſiæ non poteſt ſine debitis ſolemnitatibus bona Eccleſiæ non ſolita in emphyteuſim concedi infeudare, vel concedere in emphyteuſim, ut per Doct. *in Auth. hoc jus porrectum, C. de Sacr. San. Ec.* ita etiam non poteſt alterare formam conceſſionis, & primordialem emphyteuſis naturam abſque novis ſolemnitatibus, & Superioris licentia. Clar. *§. emph. q. 6. ver.*

* *ſciat tamen* Gabr. *conſ. 83. nu.* 10. reprobata opinione; Cald. *conſ. 11. ſub. tit. de jud* Didac. *var. reſol. lib. 2. cap. 16. n. 4.* ubi de com. teſtatur Redoa. *de reb. Ec. non alien. fol. 263. n.* 12. cum aliis adductis per Rot. Lucen. *deciſ. 48. ver. ſecundo*, & diximus in *d. q. 9.* & ideo, ſi Rector alteraret formam ſolitam conceſſionis, redderetur nulla conceſſio in parte alterata ſine Superioris auctoritate. Rot. Lucen. *in d. dec.* ubi alios refert, ſed de hoc vid. *eſt q. n. 37. de var. caduc.* & in ead. Rod. ibi ver. ſed dicitur, habetur, quod licèt in nova inveſtitura adeſſet nova qualitas: non propterea cenſeretur receſſum à prima, niſi in his in quibus ſpecialiter fuiſſet dictum, & expreſſum ex ſententia Natt. *conſ. 105. n. 16. & conſ. 506. n.* 44. Bero. *conſ. 7. n. 42. lib.* 1. Pariſ. *conſil. 23. n. 26. lib.* 1. Dec. *conſil. 185. n. 3. & conſil.* 193. *num.* 4. & ſic quoad expreſsè mutata habebit vim novæ inveſtituræ, quoad alia verò non expreſsè mutata retinebit naturam antiquæ inveſtituræ, & ſecundum eam regulabitur.

23 Declaratur prædicta limitatio habere locum in melioramentis, quæ veniunt ex natura emphyteuſis quemadmodum ſunt implantationes, vel in aliis, quæ veniunt ex neceſſitate juris, ut in reparanda re emphyteutica, vel de melioramentis modicis, & parvæ impenſæ, vel in melioramentis faciendis ex expreſſa conventione partium, quæ melioramenta revertuntur ad Dominum ſine obligatione ſatisfactionis, & ita fuiſſe judicatum refert Valaſc. *ead. quæſt. n.* 19. vel etiam debet intelligi de melioramentis, quæ extabant tempore celebrati contractus, & non de futuris, Bero *q.* 19. per totam. Gargia *patroc.* 30. ut refert idem Valaſc. *eod. n.* Cavalc. *deciſ. 32. n. 48. par.* 2. & Surd. *deciſ.* 233. *n.* 17 licet obiter ſed Valaſc. *in fine ejuſdem nu.* 19. ſine aliqua diſtinctione dicit vidiſſe judicatum in utroque Senatu, & hanc poſtremam opinionem ſentit Menoch. *de rem. 15. n.* 504. quando conventum eſſet, quod finita emphyteuſi, ex quamvis cauſa, melioramenta liberè Domino relinquerentur, & eandem opinionem dicit tenere Pariſ. *tract. de reint. feud. fol. 10. n. 7.* Rot. *in recent. par 2. n. 1. & 3. dec. 577. & deciſ. 108. par. 1. diverſ.* & loquuntur, quando emphyteuta expendit magnam quantitatem pecuniarum in meliorando; & idem dicitur *in dec. 294. n. 7. par. 1. in recent.* ubi erat factum pactum, quod melioramenta finita emphyteuſi, pertinerent ad Dominum, abſque alia ſatisfactione, & vide, quæ diximus de variis caduc. *quæſt. 1. nu.* 19. & eandem opinionem tenet Gabr. *conſil. 168 quæſt. 6.* per totum ubi loquitur de ædificio, quod expenſæ repeti non poſſint, ſed ad Dominum revertitur.

24 Limitatur ſecundò, quando emphyteuta promiſit tot arbores, & vites plantare, quolibet anno, vel domum ædificare, vel vineam plantare, vel quid aliud facere: quia illa promiſſio intelligitur facta, ut ipſe ſuis expenſis arbores, & vites plantet; ſecùs ſi ſimpliciter promiſit meliorare, Pinel. *in l. 2. in 2. par. n.* 10. *ver. impenſa, C. de reſc. vend.* Cavalc. *deciſ. 32. par. 2. n.* 48. Caroc. *de locat. & cond. tit. de expenſis, n. 54. fol.* 220. nec poſſit expenſas repetere, Gabr. *conſ. 168. q. 9. n. 91. vol.* 1. nam tale pactum eſt pars penſionis, & ideo pactum intelligitur ſuis expenſis, Mart. *de clauſ. par. 1. clauſ. 307. num.* 4. & non repetit melioramenta Valaſc. *d. q. 15. num* 1. Et ratio ſecundum Valaſc. quia ſi tales meliorationes non eſſent factæ, poſſet Dominus ad alias, vel ad intereſſe, ultra reſtitutionem rei emphyteutam compellere, Honded. *conſ. 51. n.* 40. Mareſc. *cap. 109. num.* 10. Declaratur tamen, ut dicit etiam Pinel. *d. num.* 10. quod non ſufficiat, ut in contractu apponatur clauſula generalis, & conſueta ad meliorandum, ſed requiritur, ut ſpeciatim in conceſſione exprimatur; nam quæ tacitè inſunt, nihil operantur, *l. 3. ff. de legat.* 1. ſemper enim tacitè intelligitur, quod quælibet conceſſio ſit facta ad meliorandum, non deteriorandum, Bal. *in d. c. 1. §. ſi Vaſallus num.* 2. maximè quando impenſæ ſunt magnæ: nam clauſula: Ad meliorandum, intelligitur quoad culturam, & minimas refectiones, non autem quoad magnas, & nova ædificia, Cuman. *conſ. 57. in fine* Mareſc. ut ſupra, *n. 11. & 12.*

25 Limitatur tertiò in melioramentis naturalibus; nam quæ dicta ſunt ſuperiùs, habent locum in melioramentis induſtrialibus, quæ proveniunt ex opera & induſtria, & ſumptu emphyteutæ; veluti ſunt ædificia facta in re emphyteutica, arbores plantatæ, aggeres erecti, foſſæ & hujuſmodi, de quibus habetur in *c. 1. §. Vaſallus, ſupra allegato*, & in *c. 1. §. ex contrario, primè reſp. de inveſt. de re alien. fact.* non autem in au-

in naturalibus, in quibus ſola natura operatur, abſque opera hominis, & induſtria, veluti dicitur de melioramentis, & incrementis, factis per alluvionem, Inſt. *de. rer. diviſ.* §. *praterea*, quæ meliorationes durante emphyteuſi, quoad utile dominium, pertinent ad emphyteutam: qua finita, vel propter culpam ad Dominum directum revertuntur pleno jure una cum re emphyteutica, Bero. *q. famil.* 69. Red. *d. q. de melioramentis, fol.* 404. *n.* 1. Valaſc. *de q.* 25. *n.* 20. *& q.* 16. *n.* 3. *&* 4. Clar. §. *feudum q.* 88. *ver. item quæro*; & nos alibi dicemus etiam, & idem Red. *fol.* 398. Jaſ. *in l.* 1. *n.* 79. ubi declarat hanc limitationem ex mente Bal. ut procedat in augmento conſueto evenire: augumento inſolito, de quo partes non cogitaverunt ſupra, 398. *n.* 6. ſed de hoc videnda erit, *quæſt.* 13. *de ſol. can.*

26 Limitantur quartò in melioramentis civilibus, quæ ſola hominis diligentia quæruntur; quales ſunt ſervitutes reales, juriſdictiones liberationes, immunitates, exemptiones, & alia acquiſita ſola acquirentis induſtria, arte, vel labore, de quibus in *d.* §. *in contrario*: cum rem emphyteuſi, una cum rem emphyteuticam ſequantur, & conſequenter, finita emphyteuſi una cum re emphyteutica ad directum Dominum regrediuntur, ſoluto tamen pretio ſecundum quæ diximus ſupra, & ſecundum diſtinctionem caducitatis ob culpam vel ſine culpa, ut eſt tex. *in d* §. *ex contrario &* ideò emphyteuta. Vaſallus, & eorum heredes. etiam extranei, quouſque ſit ipſis ſatisfactum, talibus melioramentis, vel addictamentis factis, poſſunt uti retentione, rei Guid. Pap. *dec.* 169. Bero. *quaſt.* 96. Redo. *dict. quæſt. fol.* 405. *n.* 6. *uſque ad finem*, Valaſc. *d. quaſt. n.*24. Gatoc. *de locat. tit. de expenſis, qu.* 2. *n.* 12. *fol.* 220.

27 Limitatur quintò; non habere locum in expenſis & meliorationibus factis quæ rei utilitatem perpetuam ad non reſpiciunt; ſed ſolum impendentis commodum pro tempore, quod ipſe poſſidet; Alex. *in l. divortio* §. *impendia n.* 3. *ff. ſol. mat.* Alciat. *in l. impenſa n.* 2. *ff. de ver. ſign.* Gomez. *de cons. cap.* 3. *n.* 20. Idem Alex. *conſ.* 4. *n.* 7. *lib.*5. Mareſc. *eod cap.* 109. *n.* 19. & ideo iſtas impenſas emphyteutica non repetet à Domino, quando autem dicantur factæ ad perpetuam utilitatem, videndus eſt Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 2. 24. *n.* 8. *cum ſequentibus*, ubi ſi fiant ad decennium; adde Gatoc. *de locat, & cond. tit. de expenſis* 51. *n. fol.* 216. *n.* 48. *uſque ad* 51.

Et licet ex doctrina eorum ſatis poſſit haberi notitia quando melioramenta ſint facta ad perpertuam utilitatem; tamen uberius hic ponam hanc materiam in qua ſunt plures opioniones, Menoch, *de recup poſſ. remed.* 15. *n.* 500. dicit, quod tunc dicuntur ad perpetuam per utilitatem, quando utilitas rei eſt mutata, & bonitas eſt aucta, ut vetera ædificia reficere, aggeres facere, flumina avertere, vites in locum demortuarum ponere, *&* ſimilia; & Rol. *conſ.* 28. *n.* 12. *lib.* 1. dat exemplum de domo facta, ſeu refecta pro habitatione Coloni, dicitesſe neceſſariam impenſam, prout etiam Colonus, qui fecit foſſata, quæ reſpiciunt perpetuam utilitatem, deducit impenſam Rol. *eod. conſ. n.* 24. Joſeph. Ludo. qui alios citat *dec.* 24. *n.* 8. & 9. & de domibus de novo faciendis, vel reficiendis, ſine quibus Coloni in fundo commodè habitare non poſſent, minuſque commodè prædium colere, tradit Rim. jun. *conſil.* 411. *n.* 36. Rol. *conſ.* 30. *n.* 12. Iaſ. *in l.* 1. *C. ne jur. emphyt. n.* 27. Pacif. *de ſal. inter inſp.* 11. *cap.* 11. *n.* 190. *&* 200. & de domo conſtructa ad ſum Colonorum ſine quorum opera ſtante prædium non poterat, & reputari debeat inter impenſas, non ſolum utiles, ſed neceſſarias ad culturam prædii eſt, *dec.* 2. 70. *n.* 13. *in recollect. per Paul. Rub.* & de deboſcatione, & plantando oliverum, & ſubrogando vites in locum demortuarum. vel arbores fructiferas, vel alias arbores ad vites ſubſtituendas, vel in propagando vites tenet Rim. eod. conſ. Neguſ. *de pign.* 4. *mem.* 5. *par ſub num.* 11. Rol. *d. conſc.* 28. *n.* 25. & Pacif. *citato loco* Ipſe, verò Pacif. *nu.* 201. ponit novam regulam, quando ſcilicet qualitas rei imperfectæ, ſive devaſtatæ eſt mutata, illius bonitas eſt aucta, allegat Natt. *conſ.* 601. *num.* 2. & alios quæ non differt ab illa Menoch. relata ſupra Alii tenent, quod quando melioramenta ſunt duratura non minus decennio. Natt. *conſ.* 256. *n.* 2. Rim jun. *eod conſ.* 411. *n.* 25. Ioſeph. Ludo. *dicta dec.* 2. *n.* 10. Menoch. autem *de arb. caſ.* 258. dicit quod in omnibus caſibus ſecundum rei qualitatem, & circonſtantias, Judicis arbitrio relinquendum eſt, quando ad perpetuam utilitatem facta ſint, & idem refert Pacif. *lo- co citato num.* 203.

Notandum etiam venit ex ſententia Rotæ, *dec.* 6. *par.* 1. *recent* quod melioramenta facta in deſiccandis paludibus, & ibi in plantandis ſalicibus, & vitibus cum magno palatio, & aliis domibus, non fuerunt habitata in conſideratione; cum ſine cultura paludes non erant perituræ, aut deteriores fiendæ, ubi etiam fuit reſponſum ad *l.* 3. *ff. de impen. in reb. dot. fact* quod ſcilicet aggeres, plantatio vitium, & arborum, ac ſemina ſunt neceſſariæ impenſæ: quia procedit in cultis, in quibus ſi hæc omitantur, res fit deterior, & ob id ſunt neceſſaria, cum triplieiter impenſæ dicantur, neceſſariæ, reſpectu rei, perſonæ, & mixtæ, ſicut dicitur de molendino, quod eſt neceſſarium pro agro, ut Coloni ibi habitent, cum alias ager deterior, & eſſet dicitur *in l.* 1. *eod. tit. de imp. in reb. dot. fact.* & *in dec.* 7. fuit reſponſum aliis objectis.

28 Limitatur ſextò, ut non procedat ſi meliorationes aſcenderunt ad maximam ſummam; ita ut non poſſet eas Dominus commodè ſolvere, & propterea cogeretur rem relinquere: nam tunc nec neceſſario nec utiliter factum videretur Bal. in *conſ.* 116. & ex tex. *in l. fundo ff. de rei vend.* Tiraq. *de ret. conſ.* §. 7. *gloſ.* 1. *n* 5. Cravet. *conſ.* 3. *n.* 19. Menoch. *ead. rem.* 15. *n.* 533. Pereg. *de fideic. art.* 50. *n.* 33. quod arbitrio Judicis remittendum eſt, ſecundum Bal. d. conſ. qui judicet inſpecta qualitate rei perſonarum Mareſc. *eod. cap.* 109. *num.* 20. & quod debent reduci ad modum, arbitrio Iudicis tenet Cravet. *conſ.* 5. *numero* 19. Matt. *de clauſ.* 307. *in fine, par.* 1.

29 Declaratur, hæc limitatio primò, ut non habeat locum, quando Dominus eas impenſas eſſet facturus quia tunc licet ſit pauper, tamen illas reſtituere cogeretur, & eſt tex. *in l. fundo ſupra allegata.* Tiraq. *eod. loco* Pinel. *in l.* 2. *par.* 2. *C. de reſc. vend.* Molin. *de primog. Hiſp. cap.* 10. *lib.* 1. *n.* 17. ut de impenſis voluptariis, quas erat facturus Dominus; dicit Menoch. *eod. rem. n.* 530.

30 Declaratur ſecundo, reſpectu abraſionis, quia tollere poſſet, ſi parabiles eſſent, & ſine læſione prioris ſtatus rei id fieri poſſet, ut *in d. l. in fundo, & l. Iulianus, ff. de rei vend.* & dummodò etiam ex abraſione impendens utilitatem conſequeretur: ſecùs ſi nullam utilitatem aut modicam ſit conſequuturus. quia tunc nec abraſio concederetur, ut *in d. l. in fundo*, & ibi Gloſ. Curt. jun. *conſ.* 165. *n.* 11. Mareſc. *eod. cap. n.* 31. Men. *d. remed. n.* 124. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 58. *n.* 13. & pone exemplum in picturis, quia abradens videtur facere abraſionem potiùs, ut Domino noceat; quam ut proſit ſibi Red. *fol.* 114. *numero* 13. *de reb. Eccl. non alien.*

Limitatur ſeptimo, ut non procedat, ſi res meliorata perempta fuerit quia tunc impenſas deducere non poteſt. Bar. *in d. l. in fundo*: nam cum ope retentionis deducere poſſit, ſi non extet, retinere non poteſt. Mareſc. *d. cap.* 110. *num.* 33. quia hæ impenſæ ope retentionis peti poſſunt, & exerceri non poteſt retentio in re, quæ non eſt in rerum natura; & hæc concluſio eſt vera in rei vendicatione, ſecùs in judicio univerſali petitionis hæreditatis. idem Mareſc. *cap.* 109. *n.* 7. *&* 8. & dicit hoc crebriori calculo eſſe receptum, ut per

Digitized by Google

ut per Peregr. *de fideic. art.* 30 *n* 30 & ideo Doctores, qui loquuntur, quod bonæ fidei poſſeſſor repetit expenſas ſi poſtea perierint ſine culpa ſua, ut per Tiraq. *d.* §. 1. *n.* 10. loquuntur in petitione hæreditatis non in rei vendi. atione, ut per Bar. *in d. l. in fundo, ff. de rei ven.* & vide infra *q. 7. n.* 9. licet Menoch. *de recup. poſſ rem.* 15. *n.* 512. abſolute teneat contra Bar. quod ſcilicet melioramenta repetere poſſit, ſive agatur rei vendicatione, vel petitione hæreditatis, ſed contra ipſum eſt communis ſententia, ut per Pereg. citato loc. refert idem Mareſc. *d. n.* 7. *&* 8. ſed ſi melioramenta neceſſaria ſint culpa ſua, repetet, ut dicit etiam Menoch. *num.* 511.

32 Limitatur octavò in melioramentis voluptariis, ſeu voluntariis, quæ non tenetur Dominus ſoluere, ſed permittere abraſionem, *d. l. in fundo*, §. *cenſuimus* : & ib. Bar. *n.* 10. Alciat. *in d. l. impenſa n.* . 9. *ff. de ver. ſign.* Menoch. *d. remed.* 15. *n.* 530. Pereg. *de fideicom. art.* 50. *nu.* 54. Mareſc, *cap.* 111. *lib.* 2. *eod. tract. in principio*, Cocc. *deciſ.* 489. expenſæ autem voluptariæ ſunt, quæ ſpeciem exornant tantum, ut ſunt viridaria, aquæ ſalientes, incruſtationes, hoc eſt tectoria parietum ex cru .is marmoreis & picturæ. tex eſt *in l. impenſ.* § *fin. ff de ver. ſign.* & ibi Alciat videnda etiam eſt *dec.* 650. *in recent. n.* 4. *p.* 2. quæ meliorationes ſint volupeariæ. Et quod emphyteuta non poſſit melioramenta in plantandis oppiis, vel arboribus dumtaxat ad amœnitatem repetere, tenet Rim. *conſ.* 411. *n.* 52. Caſt. *conſ.* 270. *n.* 5 quos allegar Pacif. *de ſal. inter. inſp.* 2. *n.* 193 ſed melioramenta ſpaleliarum ex myrto, melangolis, lentigine, roſia roſinarino, cedro, & ſimilibus, repetit Gloſ *in l impenſa in ver. quorum ff de imp in reb dot. fact.* Alciat *in l. impenſa, ff. de ver. ſign.* & idem de picturis ; & inveſtitionibus in palatiis magnatum factis, dicendum, ut per Seraph. *deciſ.* 576. & ibi Add.

Et noviſſimè Rot. coram Duran. *deciſ.* 338. *n.* 4. tenuit, quod meliorationes factæ in viridariis, quia non ſunt neceſſariæ, nec utiles, ſed voluptariæ, ex quo ornant ſpeciem dumtaxat, non autem augent fructus, non ſint reficiendæ, per *l. impenſa ff. de ve. ſign.* ibi ut ſunt viridaria, aquæ ſalientes, &c. aſſerens, etiam Rotam tenere, melioramenta in plantandis arboribus non eſſe reficienda, ut per Cæſar. de Craſſ. *dec.* 5. *de reb. Eccl. non alien.* & *deciſ.* 312. *n.* 3. *par.* 1. *diverſ. &* *dec.* 650. *n.* 5 *par.* 2. *recent.* & ideo melioramenta facta in plantandis arboribus, (vulgariter appellantur plantatæ) non ſunt reficienda, ſecundum Rotæ opinionem, ut in *deciſ. Duran. n.* 6.

Contrarium tenet Menoch *de recup. poſſ remed.* 15. *n.* 527 & Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 24. *n.* 18. cum aliis, quos inſr. videbis *n.* 43. ubi hic articulus examinatur.

Ego autem diſtinguendum puto, aut arbores, ſunt fructiferæ, ut quia cum vitibus ſunt plantatæ, vel ſunt arbores fructiferæ, & augent fructus, vel poſſunt augere, & tunc melioramenta ſunt reficienda, aut ſunt arbores, quæ non augent nec poſſunt augere fructus, & nnc non ſunt reficienda, & totum hoc ſit repoſitum in arbitrio Iudcis, quemadmodum in d. deciſ. Duran. fuit conſideratum, quod plantata plus damni, quam utilitatis afferebat ; & ita conciliari poſſunt prædictæ opiniones.

33 Declaratur hæc limitatio, ſi Dominus vellet ſoluere æſtimationem, tunc emphyteutæ non concederetur abraſio, & ſic omnes affirmare docet Menoch. *eod remed. nu.* 531. etiam ſi aliter pacto conventum eſſet Menoch *eod rem. n.* 531. Mareſc. *d. cap.* 112. *n* 3.

34 Declaratur ſecundo, niſi Dominus has Impenſas allias fuiſſet facturus: tunc etiam eo invito, ſoluenda eſſet emphyteutæ æſtimatio *d. l in fundo* Bar. *eod. n* 10. Menoch. *ibid. num.* 532. Mareſc. *dec.* 111. *n.* 5. Cocc. *dec.* 489. ſupra allegata, Comez. *var. reſol. cap,* 12. *tom.* 1. *numero* 40.

35 Declaratur tertio, non procedere, quando hæc impenſa eſſet facta in re promercali: hoc eſt in re, quam vendere deſtinavit Dominus ; tunc enim hæ impenſæ utiles cenſentur, & ob id Dominus æſtimationem ſolvere tenetur tex *in d. l. in fundo*, & ibi Bar. *eod n.* 19. Menoch *d. rem. n.* 533. Alciat. *in d. l. impenſa n.* 21. ubi infert quod ſi in prædio urbano maritus cænacula quæ locari ſolent, picturis exornet, pictura erit utilis. non ſimpliciter voluptaria : tanto enim pluria cænaculum locabitur, Coccin. *dict. deciſ.* 498 Gomez. *d.* num. 40.

36 Declaratur quartò, quando impenſa in re facta ſeparationem ſui natura non admittit, vel cum maximo rei incommodo, & cum nulla, aut modica utilitare detrahentis : qui tunc nec abradere poterit, nec æſtimationem conſequi. Menoch *d. rem. n.* 535. Mareſ. *d. c. n.* 4 & vide, quæ ſupra dixi, *n.* 30.

37 Limitatur nono in melioramentis, quæ poſſunt ſeparari, veluti ſi emphyteuta emar aliud prædium, ruſticum. vel urbanum, juxta rem emphyteuticam : ut illi accederet ad majorem emphyteuſis commoditatem, quo caſu melioramenta ſunt acquiſita emphyteutæ pleno jure, & eo defuncto pertinebunt ad hæredes, & ſucceſſores ſuos etiam extraneos, Bar. & cæteri in *c.* 1. §. *ex contrario, primo reſp. de inveſt. de re alien. fact* Bero. *q. fam.* 96. *n.* 4. Redoa. *de reb. Ecc. non alien f.* 404. *n.* 3. Valaſc. *d. q. n.* 17.

38 Limitetur decimo in arboribus, quæ naturaliter naſcuntur ſine plantatione, & opera hominis, ut ſunt quercus, nuces, ſilva cædua, & ſimilia quæ naturaliter naſcuntur nam hæc non dicuntur melioramenta, nec per emphyteutam deducuntur, Calvalc. *deciſ.* 31. *n.* 40. *part.* 2. qui alios allegat.

39 Limitatur undecimo in arboribus, in quibus modica fit expenſa, veluti in plantatione ſalicum, & oppiorum, ſi poſiti ſunt ad ſubſtentationem vitium: quoniam non fodiuntur de per ſe à viribus ſed ſufficit eis vitium ſetinio : & licet ex eis recipiatur magna utilitas ; attamen nihil refundendum videtur *l. in fundo ff. de rei vend.* Rol. à Vall. *conſ.* 28. *n.* 26. *& ſeq.* Red. *eod. tract. & q. fol.* 409. *nu.* 8. quod non placet Ioſeph. Lud. *dec.* 58. *ſupra allegata n.* 5. quia licet ſalices, & oppii plantentur cum parvo labore, & ſumptu, cum plantentur palmites viliſſimi pretii : inficiari tamen non poteſt, quin etiam in iſtis fiant aliquæ impenſæ, & labores, & quod perpetuo ſint duratæ quodque fundus. in quod plantatur, reddatur pretioſior; cum ut plurimum plantentur in terris infructuoſis, & paludoſia, & tractu temporis inſerviant pro trabibus, & licet in iſtis arboribus, permittatur abraſio, fatendum tamen eſt, eſſe reſarciendam æſtimationem, in eventum, quod Dominus recuſaret, fieri abraſionem, Ruin. *conſ.* 14. *col.* 3. *lib.* 1. ubi in iſta particula ſalicum, populorum, ſeu oppiorum reprehendit Caſt. *conſ.* 326. & ego ita credo, quia licet a principio in illis plantandis parva fiat impenſa : tamen in cuſtodiendis, & conſervandis adhibetur diligentia, maximè ſi debent ſervire pro viribus ſuſtinendis, attento etiam numero eorum, & ideo hoc arbitrio judicis remittendum cenſeo, prout dictum eſt de modica, vel magna Impenſa, ſed ſi eſſent ſalices poſiti non ad perpetuam utilitatem: ſed ad ſubſtentandas vites, cauſa quærendorum fructuum, emphyteuta non deduceret, Burſat. *conſ.* 11. *n.* 38. *lib.* 1. quia etiam eſſet parva impenſa vide etiam in ſeq. *q. limit.* 6. Redo. ut ſupra *fol.* 410. *n.* 6. qui loquitur de palis annalibus & vide infra *q.* 3. *n.* 29.

Limita duodecimo non habere locum, quando melioramenta ſunt exceſſiva, Rector, vel Dominus directus ſit pauper, & non poſſet illa ſolvere, nam non poteſt cogi ad illa ſolvendum, ſed poteſt peti abradi, ſi fundus non deterioretur, nec reddatur pejor, quam eſſet, antequam illa fieret ; ſecus ſi redderetur deterior & ſibi imputare debet emphyteuta, ſi tam

magnas

magnas fecit impenſas. Ari. Pin. *in l. 2. cap. 3. num. 5. C. de reſc. vend.* Alex. *conſ.* 162. *n.* 3. *vol.* 7. Vinc. Franch. *dec.* 9. *n.* 4. Boſſ. *pract. crim. tit. de Principe*, *n.* 31. Marzar. *de fideic. q.* 66. 3. *par. n.* 19. Ludo. *dec. Peruſ.* 58. *num.* 13. Odd. *de reſt. in int.* 1. *par. q.* 47. *art.* 6. *nu.* 58. Mago. *dec. Lucen.* 33. *n.* 24. & vide, quæ diximus ſupra, limit. ſexta.

41 Et ideò pro cautela Domini directi pauperis, quando ipſe videt fieri per emphyteutam divitem magnas expenſas, proteſtetur, & intimet, ne faciat ſub pœna amiſſionis. Mara *d. q.* 66. Odd. *ead. qu.* 47. *n.* 29. cum aliis allegatis per Borgn. *fideic.* 32. *n.* 38. *&* 49.

42 Advertendum etiam eſt quod conſignatio, & ſolutio melioramentorum debet fieri unico contextu & inſtrumento, ne unus decipiat alterum poſt implementum unius partis, & maximè ſi pauper prius adimpleret ſolvendo precium, vel melioramenta conſignaret. Ludo. *dec. Luc.* 38. *n.* 17. Borgn. *ead. dec.* 32. *n.* 38.

43 Limitatur decimotertio, non habere locum in melioramentis factis in plantandis arboribus, & vitibus, cum non ſint perpetuo duratura in fundo, ita tenuit Rota coram Ubaldo *dec.* 650. *n.* 5. *in recent. par.* 2. cum aliis deciſionibus ſupra allegatis *n.* 32.

Sed hæc limitatio non mihi videtur tuta, per ea, quæ ſupra diximus, *nu.* 14. præterea deciſio prædicta loquitur ſecundum reſolutionem factam in alia deciſione coram Cæſar. de Graſ. quæ eſt *dec.* 13. *nu.* 7. *de reb. Eccl. non alien.* & loquitur de plantationibus, ſtercorationibus, & melioramentis non perpetuis, factis potius uberiori fructuum perceptione; non autem in meliorationibus factis in plantando arbores, & vites. quæ melioramenta dici debent perpetua, per ea, quæ ſupra diximus *numero* 17 ut etiam interpretata eſt Rot. per dictam deciſionem Cæſar. de Graſ. allegatam per D. Ubaldum *in dict. deciſ.* 650. *num.* 5. coram Manzanedo, quæ eſt *dec. in recent* 359. *nu.* 5. *par.* 2. loquens in cannetis, vineis & arboribus ad perpetuum commodum prædii, & in iſtis terminis loquitur. Menoch. *de recup. poſſ. rem.* 15. *num.* 513. *& l. divortio*, *§. impendia ff. ſol. mat.* allegata in d. deciſ. Cæſaris de Graſ. in qua ſe fundat D. Ubal. & Paul de Caſt. *conſ.* 327. *in* 3. dubio dicit, quod meliorationes in plantandis vitibus, vel arboribus, ſi arbores ſunt fructiferæ, ut vites, & olivæ, ſunt reficiendæ, Neguſ. *de pign.* 4. *mem.* 3. *par. num.* 31. *& deciſ. Manzan.* eſt etiam *in deciſ. diverſ. recentiſſ. par.* 2. *deciſ.* 103. & vide ſupra *num.* 32. ubi poſuimus diſtinctionem pro concordia opinionum.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emphyteuta poteſt retinere rem emphyteuticam, donec ſibi ſit ſatis factum de melioramentis, in caſu, in quo melioramenta poteſt deducere, num. 1.

Amplia 1. *etiam ſi non ſit oppoſitum, nec in ipſa ſententia fuerit reſervatum & quomodo hoc intelligi debeat, num.* 2.

Amplia 2. *ut habeat locum, etiam ſi valor melioramentorum non ſit pleaè juſtificatus, num.* 3.

Amplia 3. *ut habeat locum, quamvis offeratur cautio de ſolvendis melioramentis, cum fuerint liquidata, n.* 4. *contrarium num.* 5.

Sed prima opinio approbatur cum diſtinctione, num. 6.

Referuntur aliorum opiniones, & multi caſus, in quibus verſatur judicis arbitrium, ibid.

Pro melioramentis factis in una re, reliqua bona ſunt reſtituenda, & non poſſunt retineri, num. 7.

Quod declara primo, quando agitur judicio particulari, ſecus ſi univerſali. num. 8.

Declara 2. *quando res ſunt prorſus ſeparatæ, n.* 9.

Declara 3. *quando impenſa in una re excedit valorem utriuſque rei, nu.* 10.

Declara 4. *quando ſententia comprehendit res in quibus nulla ſunt facta melioramenta, nu.* 11.

Amplia diſt. ſuprad. ut procedat, ſive ſumus in melioramentis, ſive in refectione expenſarum, nu. 12.

Amplia 2. *ſive ſententia ſit pura, ſive conditionalis, n.* 13.

Amplia 3. *quod liquidari poſſunt per evidentiam facti in eadem inſtantia, quando non conſtat ſententiam, num.* 14.

Amplia 4. *quod retentio competit etiam heredibus extraneis, numero* 15.

Amplia 5. *in caſibus, in quibus poteſt res tranſire in ſingularem ſucceſſorem, n.* 16.

Amplia 6. *habere locum, etiam ſi peteretur executio vigore inſtrumenti cameralis, vel guarentigiati, nu.* 17.

Amplia 7. *ut exceptio melioramentorum poſſit opponi etiam contra tres conformes, & illarum executio poteſt retardari, num.* 18.

Amplia 8. *ut hac exceptio impediat etiam attentata, n.* 19.

Amplia, 9. *ut habeat tacitam hypotecam, & preferetur creditoribus, n.* 20.

Amplia 10. *in melioramentis factis ab amico, n.* 21.

Amplia undecimo habere locum etiam ſi per Dominum ſit facta proteſtatio, num. 22.

Practica in hac materia, quæ ſit, n. 23.

Limita primo num. 24. *limita ſecundo, n.* 25.

Limita tertio, n. 26. *limita* 4. *n.* 27.

Limita 5. *num.* 28. *cont. n.* 29. *limit.* 6. *nu.* 30.

Limita 7. *num.* 31. *limita* 8. *num.* 32.

Limita 9. *n.* 33. *limita decimo., n.* 34.

Limita undecimo n. 35. *limita duodecimo, n.* 36.

Melioramentorum exceptio, & retentionis poteſt opponi; quamvis eſſet facta pendente appellatione, & immiſſio pronunciaretur attentata, n. 36.

POſt hæc videndum erit, an emphytenta poſſit retinere rem emphyteuticam; donec ſibi ſatisfactum
1 ſit de melioramentis in caſu, in quo poteſt deducere melioramenta? Et dicendum eſt, quod ſic, per tex. *in l. ſi in area, in fine, ff. de cond. inde. gloſ.* & Doct. *in l. ſi non ſortem*, *§. ſi centum*, & ibi maximè Jaſ. *num.* 104. *eod. tit.* Neguſ. *de pign.* 4. *mem.* 3. *par. n.* 8. Capic. *dec.* 17. *n.* 7. Ruin. *conſ.* 100 *lib.* 4. *n.* 6. Put. *dec.* 471. *&* 474. *lib.* 2. cum aliis allegatis per Valaſ. *de jur. emph. q.* 25. *n.* 22. & per Mateſc. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 112. Rip. *in l.* 2. *ff. de rei vend. nu.* 16. ubi extendit etiam ad tertios poſſeſſores. Redo. *de reb. Eccl. non alien. in quæſt. de meliora fol.* 422. *n.* 6. Neguſ. *eod. loco*, *nu.* 10. Burſat. *conſil.* 60. *lib.* 1. *n.* 31. & in feudo Clar. *§. feudum*, *q.* 88. Vivi. in ſylva, *lib.* 2 *opin.* 495. Rot. Macer. Marc. Ant. de Amar. *dec.* 23. & noviſſimè Doctiſſimus Avunculus meus, Jo. Franc. Bonavogl. in Add. ad Jaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt. col.* 5. *num.* 30.

2 Amplia primo, etiam ſi non fuerit oppoſitum à parte, nec in ipſa ſententia jus retentionis fuerit reſervatum, Tiraq. *de ret. con. §.* 7. *gloſ.* 9. *num* 14. Neguſ. *eod. loco.* Jaſ. *in d. l. ſi in area* cum aliis citatis per eundem Valaſc. *eod. num.* Redo. *allegato loco fol.* 421. *in princ.* quod in ipſa executione ſententiæ poterit excipere de melioramentis, & illa probare, & interim rem retinere; donec illa ſibi ſolvantur, Bar. & alii *in l. in fundo*, *ff. de rei vend.* Tiraq. *d. §.* 1. *ver. nono declara.* Neguſ. ubi ſupra, *num* 10. Et ratio affertur, quia exceptio melioramentorum non impugnat ſententiam, ſed potius reſpicit ejus executionem, Caroc. *de locat. & cond. fol.* 218. *in tit. de expenſis*, *num.* 14.

3 Amplia ſecundo, ut habeat locum, etiam ſi valor melioramentorum non ſit plenè juſtificatus; quia pro habenda retentione, ſufficit, quod conſtet in genere de illorum exiſtentia, & ſecundum ſtylum Rotæ ante executionem præfigi ſolet terminus pro eorum liquidatione; ne alias propter moram liquidandi, executio retardetur. Put. *dec.* 12. *& dec* 471. *lib.* 2. & infra dicetur.

4 Amplia tertiò, habere locum, quamvis ab eo, qui executionem petit, offeratur cautio de ſolvendis melioramentis

liora-

lioramentis, cum fuerint liquidata, Capic. *dec.* 17. Ruin. *conſ.* 84. *in fin. lib.* 1. Tiraq. *de ret. convent.* § 7. *gloſ.* 1. *n.* 13. Galleſ. *de obli. Cam. par.* 4. *q.* 2. *nn.* 11. & ibi Zacch. qui alios allegat, & noviſſimè Pacif. *de ſalvia. inter. inſp.* 2. *cap.* 2. *nn.* 198 Mareſc. *var. reſol. cap.* 4 *n.* 21. *lib.* 2. Marc. Ant. de Amat. *d. dec.* 23. Lancello. *de attent. par.* 3. *cap.* 24 *q.* 29. *num.* 6 *cum ſeq.* quando probatum eſt, extare melioramenta, vel pars parata eſt, incontinenti probare, ſententia non eſt exequenda, etiam præſtita cautione de illis reficiendis, Mart. *de clauſ. clauſ.* 366. *par.* 1. *n.* 2.

3 Contrarium, quod data fidejuſſione de ſolvendis melioramentis, executio non retardetur, tenuerunt multi Gozzad. *conſ.* 100. *nn.* 21. Benint. *dec.* 77. *num.* 10. Neguſ. *de pigno. par.* 5. *mem.* 4. *n.* 10. & opinionem Benint. eſſe magis com. atteſtatur Borgn. Cavalc. *dec.* 28. *num.* 5. *par.* 2. *& dec.* 44. *num.* 66. & Caroc. *de locat. & cond. tit. de expenſ. num.* 20. *fol.* 218. dicit hoc etiam tenuiſſe Caſt. *conſ.* 322. Bero. *cap.* 1. *nn.* 33. *de reſt. in integr.* Aliat. *reſp.* 63. *in fine lib* 3. Put. *dec.* 471. *lib* 2. Apoſtil. ad Bertaz. *conſ.* 514. Decian. *conſil.* 29. *num* 17. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 63. *num.* 14. *vol.* 1. Sim. de Præt. *de inter. ult. vol. lib.* 2. *fol.* 5. *num.* 11. Marzar *de fideic. q.* 66. *par.* 3. Rebuf. *in l. impenſa. conc.* 7. *de ver. ſign.* & noviſſimè Valaſ. *d. q.* 25. *num.* 23. quam opinionem ſequuta eſt Rota Romana coram Puteo, in una Parmenſi Vallium, quæ eſt impreſſa *par.* 3 *diverſ l.* 1. *& in ſuis deciſionibus* 471. *lib.* 2. ſupra allegata, & quando melioramenta non ſunt liquida, à debitore data cautione de illis reficiendis, non retardetur executio, tenet Rota *par* 1 *deciſ.* 659. *num* 1. Flamin. Chart. *deciſ. Geneve* 15. quæ loquitur, quando fuit lata ſententia ſolutis prius melioramentis.

Et quamvis hanc ſecundam opinionem tot Doctores amplexi fuerint: nihilominus credo, non eſſe recedendum à prima, quam etiam ſequitur Menoch *d. remed* 15. *nu* 569. cum diſtinctione tamen infra dicenda Aut enim melioramenta ſunt penitus illiquida, & tunc non impeditur executio ſententiæ, data cautione de melioramentis ſolvendis. Aut non ſunt penitus illiquida, quia ſcilicet conſtat de melioramentis, & melioramenta ſunt probata; licet valor non ſit ſufficienter probatus; tunc debet præfigi tempus ad illa liquidanda, & interim ſuperſederi in executione, etiam oblata cautione de reficiendis melioramentis, & ita procedit dec. Put. in qua Domini de Rot. dixerunt, quia melioramenta non erant ſufficienter liquidata, ergo deberet præfigi terminus extra Curiam, ad electionem peritorum, qui deberent æſtimare illa melioramenta; & quod ſi Comes eſſet in mora, daretur executio, & eadem deciſio reperitur notata per Peregr. *dec.* 111. & eadem deciſio Putei fuit approbata per aliam deciſionem Rotæ, ut habetur *in deciſ.* 215. *diverſ. par.* 4. *& in recent par.* 2. *deciſ.* 161. *in fine*, ubi dicitur; quod Rota ſolet præfigere terminum ad liquidandum melioramenta, & dec. Put. ſequitur Rot Macerat. *d. deciſ.* 23. & quod de æquitate debeat præfigi terminus ad probandum, eſt dec. Rotæ. *diver. par.* 1. *deciſ.* 659. *num.* 2. paulo ſuperius allegata, & prædictam deciſionem Put ſervare Rot. teſtatur Cocc. ut *in dec. poſth.* 206. *in fine par.* 2. *& dec.* 110. *par.* 4. *diverſ.* & hanc diſtinctionem etiam facit Cuntard. *de moment. poſſ. q.* 24. *à num.* 18. *uſque ad* 28. ubi ipſe diſtinguit; quod aut melioramentorum exceptio requirit altiorem indaginem, & tunc non impeditur executio, præſtita tamen dicta ſatiſdatione: aliud vero dicendum eſt, ſi incontinenti poſſint liquidari, nam tunc Judex, debet ſtatim ſtatuere terminum ad ea liquidandum, & interim ſuſpendenda eſt executio, non obſtante oblatione dictæ ſatiſdationis; quæ diſtinctio ſibi videtur eſſe de mente Jacob. Menoch. *d num.* 539. quod totum (dicit ipſe) remitendum arbitrio Judicis, ex ipſius rei qualitate, ut et Bal *conſil.* 309. *in fin. lib.* 2. prout etiam remittitur, quando exceptio requirit altiorem indaginem, qui debet procurare, ut conſulatur indemnitati utriuſque partis. Quinimo ſi eſſet conſultum creditori melioramentorum, abſque dicta ſatiſdatione, ut quia debitor eſſet idoneus, & non ſuſpectus, non deberet onerari ad dandum fidejuſſionem, nam ratio, qua moventur Doctores ad tenendum, quod debitor melioramentorum debet dare fidejuſſorem de ſolvendo eorum valorem, quando erunt liquidata, procedit in debitore inopi, & ſuſpecto. & non in divite, & idoneo. Alex. & Rip *in l.* 4 § *ait. Prætor*, *de re jud.* Tiraq *de ret. lign.* §. 1. *gloſ.* 19. vani enim timoris propter defectum ſatiſdationis ulla æſtimatio eſt, *l. ſi quis ab alio*, *ff. de re jud.*

Et ſecundum ſupradictas diſtinctiones conciliari poſſunt prædictæ opiniones contrariæ, ut etiam conciliat Cavalc. *dec.* 36. *num.* 435. *par* 2. ubi dicit, quod impenſæ quando non ſunt liquidæ, ſententia poteſt exequi, præſtita fidejuſſione de illis ſolvendis, allegat Caſt *conſ.* 270. Neguſ. 2. *par* 3. *mem. n.* 4. *limit.* 3. *&* 4. *mem.* 5. *par. ver. tertia concluſio*, *de pign.* Gozzad *conſ.* 86. *n.* 25, *& conſ.* 110. *n.* 11. Benint. *dec.* 67. Marzar. *q.* 66. *de fideicom.* Hip. Rim. *conſ.* 91. *col. fin.* Contard. *de moment. quaſt.* 24. *num.* 16. & ideo opus eſt, quod de eis conſtet, & liquidæ ſint, vel incontinenti poſſint liquidari, & ita poſſunt procedere, quæ alias in contrarium allegantur, Caſt. *de conſ.* 170. *col. pen. ver ad unum tamen*, Gall. ad form. Cam. *quaſt.* 2. *par.* 4. *n.* 17. Capic. *dec.* 17. Ruin. *conſ* 84. *nu.* 15. *lib* 1. Lancell. *de attent. q.* 19. *cap.* 24. 3. *par. num.* 9. *cum ſeq.* Burſat. *conſ.* 69. *num.* 31. Menoch. *de ret. poſſ. rem.* 15. *nu.* 527. Tiraq. *de ret. con.* §. 6. *gloſ.* 1 *num.* 13. quia, quæ altiorem indaginem requirunt, executione ſententiæ non retardant. Doctores in *l* 4. § *condemnatum*, *ff. de re jud.* ubi Alex. & Rip. Et Caroc *in d cap. de expenſis*, *n.* 52. diſtinguit etiam ipſe. Aut exceptio melioramentorum requirit altiorem indaginem, & tunc non impeditur executio ſententiæ, data fidejuſſione. Aut non requirit altiorem indaginem ſed poteſt incontinenti probari & liquidari, & tunc Judex debet ſtatuere terminum brevem ad ea liquidanda, & interim in executione ſuperſedere, allegat Cont. *d. qu.* 24. *nu.* 28. & an exceptio melioramentorum requirat altiorem indaginem, non, ſtatur arbitrio Judicis Joſeph. Ludov. *dec. Luca* 38. *in fine*, *& nn.* 19. ex Sententia Surd. *de alim. p tit.* 92. *n.* 9. & Benint. *dec.* 77. *num.* 1, & aliorum, quod melioramenta, ſi ſunt illiquida, turbida, confuſa, vetuſta, hominum memoriam excedentia ad notabilem ſummam aſcendentia, de quibus non incontinenti adſunt probationes, ſed ad peritos recurrendum eſt, executio ſententiæ viget, & interim quantitas melioramentorum deponenda, vel per actorem ſatiſdandum de ſolvendis melioramentis. quam primum liquidata fuerint.

Noviſſimè autem Vinc. Fuſar. *de fideicom. ſubſt. quæſt.* 672. *num* 26. relatis opinionibus Doctorum, & diverſis diſtinctionibus, & declarationibus, placet ſibi, quod ſcribit Peregr. de *fideicom. art.* 59. *num.* 88 qui vult, totum hoc pendere à Judicis arbitrio, conſideratis perſonis litigantium, & eorum qualitate, natura, qualitate & quantitate melioramentorum, & an ſtatim, vel modico, vel magno temporis intervallo liquidari poſſint; Et ut Judex facilius percipiat, quomodo verſari debeat ejus arbitrium, ponit aliquos caſus Primus, quando reus eſt vir bonus, non litigioſus, vel pupillus, aut Vidua, aut impotens, Actor vero eſſet perſona potens, litigioſa, & difficilis, & hoc caſu prudenter ſe geret Judex, ſi ſuſpendat executionem ſententiæ, etiam oblata fidejuſſione de ſolvendo, quod erit liquidatum; & è contra exequeretur ſententiam, ſi reus eſſet perſona potens, litigioſa, & difficilis, idem Peregr. *diſt. art.* 50. *num.* 82. *in fine*, & Rot. Avenion. *deciſ.* 104. & quod remittatur arbitrio Judicis, quando melioramenta poſſunt liquidari, Rot. Macer. *de Amat.* 53. *num.* 6.

Secun-

Digitized by Google

Secundus caſus eſt, quando cæteris paribus, melioramenta eſſent magna, poſſeſſorque eſſet paratus, ea docere, & liquidare; & tunc ſententia non erit exequenda, etiam præſentata cautione prædicta, Peregr. *d. art.* 50. *n.* 82. Intrig. *de fideic.* *q.* 74. *n.* 105. Cavalc *dec.* 44. *part.* *n.* 67. quam opinionem ipſe intelligit cum temperamento, ut intra conveniens tempus fiat liquidatio.

Et licet aliqui teneant, quòd exceptio melioramentorum non poſſit opponi poſt ſententiam, ut Intrig. *d. q.* 74. *n.* 105. Boer. *dec.* 43. *par.* 1. Franch. *dec.* 112. *n.* 27. tamen com. op. eſt in contrarium. Bar. *in d. in fundo*, Iaſ. *in l.* 1. *C. de jur. & fact. ign.* Peregr. *de fideic. d. art.* 50. *n.* 8. & alij relati per eundem, Fuſar. *ead. q. n.* 10.

Tertius caſus eſt quando in differendo, aliquod poteſt eſſe periculum, & tunc ſententia erit exequenda, Paul. de Caſt. *d. conſ.* 270. *col.* 2. *lib.* 2. *lib.* Cadic. *d. deciſ.* 17. Rot. Avenion. *dec.* 104. Pereg *d. art.* 50. *n.* 82. Mareſc. *var. reſol. cap.* 112. *n.* 22. *lib.* 2.

Quartus caſus eſt, ſi Actor diu eſſet in litibus fatigatus, & melioramenta requirant altiorem indaginem, & magnum proceſſum, & præſtita cautione, erit ſententia exequenda, Bal. *conſ.* 309. *lib.* 2. Rot. Avenion: *d. dec.* 104. Pereg. *d. art. n.* 82. cùm aliis adductis per eundem Fuſar. *ibid. n.* 11. & ſupra diximus in diſtinctionibus.

Quintus caſus eſt, quando melioramenta eſſent modicæ quantitatis, & etiam hoc caſu non retardabitur executio ſententiæ *d. art.* 50. *n.* 82.

7 Advertendum tamen eſt, quod ſi melioramenta ſunt facta in una re, an omni caſu reliqua bona eſſent reſtituenda, retenta tantum illa re, donec facta erit liquidatio, Menoch. *conſ.* 704. *n.* 17. *& ſeq.* cum aliis adductis per Mareſc. *d. cap.* 112. *n.* 25. & per Tiraq. *de ret. conuent.* §. 7. *gloſ.* 1. *n.* 10. Redo. *de reb. Eccl. non alien fol.* 421. *n.* 5. & vide infra *n.* 30.

8 Quod declara, quando agitur judicio particulari, puta rei vendicatione: ſecus in judicio univerſali petitionis hæreditatis, vel fideicommiſſi; quia tunc una res poteſt pro alia retineri, Bar. *in d. l. in fundo.* Mareſc. *eod. cap. n.* 26.

9 Secundò declara, quando res ſunt prorſus ſeparatæ, ita ut impenſa in una re facta; aliam non reſpiciat: ſecus ſi ſunt connexæ; quia tunc non fit reſtitutio aliarum rerum, niſi ſolutis melioramentis factis in illa re annexa, Peregr. *d. art.* 50. *n.* 69. Mareſc. *d. c.* 12. *n.* 27. *cum ſeq.*

10 Tertiò declara, quando impenſa in una re facta, excedit valorem utriuſque rei; quia tunc in omnibus retentio conceditur, ita Boer. *dec.* 44. *n.* 19. Mareſc. *eod. cap. n.* 30. quod ego intelligerem, ut dixi ſupra hoc eod. *tit. q.* 2. *limit.* 6.

11 Quartò declara, ut non habeat locum, quando verba ſententiæ ita ſunt concepta, ut etiam res, in quibus nulla facta ſunt melioramenta, comprehendat: tunc enim reſpectu earum non fit executio, etiam ſi ſint ſeparabiles, niſi prius ſolutis melioramentis, ut puta, ſi dictum ſit, nulla bona eſſe relaxanda actori, niſi ante ſolutis reo impenſis, factis in aliquibus ex bonis præfatis, ita Caſt. *in d. conſ.* 270. *n.* 2. Mareſc. *eod. cap. n.* 31.

12 Ampliatur prædicta diſtinctio, ſecundum eundem Caroc. *ibidem n.* 23. ut procedat, ſive ſumma in melioramentis, ſive in refectione expenſarum, quæ liquidæ non ſunt, Contard. *de moment. q.* 24. *n.* 20.

13 Ampliatur ſecundo, ſiva ſententia ſit pura, ſimplex, vel abſoluta; ſive conditionalis, & qualificata, prout in caſu Capic. & conſ. Caſt. puta, computatis prius, vel ſolutis prius melioramentis: ſemper enim inſpiciendum eſt, an liquidatio requirat altiorem indaginem, vel non, & an poſſit infra brevem terminum liquidari, vel non, ita Cont. *in eod. loco citato*: ubi dicit etiam, quando conſtat, bona eſſe meliorata, & major pars melioramentorum eſt liquidanda, ex mente Rotæ dari retentionem: & quando in ſententia dictum eſt ſolutis prius melioramentis, hæc conditio debet verificari, Pyt. Mant. *de fidejuſſ. t.* 13. ubi infinitos cumulat.

14 Ampliatur tertiò id, quod dictum eſt de ſententia, quòd, ſi non conſtat per ſententiam, tamen in eadem inſtantia poſſunt melioramenta liquidari, per evidentiam facti, vel alias retardatur executio; nec admittitur fidejuſſio; ita ultrà allegata per Contard. tenent Craver. *conſ.* 408. *n.* 2. *& ſeq. vol.* 3. Rot. Lucan. *dec.* 38. *n.* 19. *par.* 1. Borgn. *dec.* 44. *n.* 66. *& ſeq. lib.* 1. & Caroc. ut ſupra.

15 Ampliatur quarto communis opinio, quod emphyteutæ competat retentio rei, ut tranſeat ad quoſcunque hæredes ſive ſuos, ſive extraneos, Bart. *in l.* 1. §. *pen. ff. de ſuperficiebus*, Bal. *in l. pen. C. de ſolut.* Burſat. *d. conſil.* 60. *n.* 31. Bero. *q.* 19. qui dicit hanc eſſe com. op. cum aliis allegatis per Caroc. *in d. tit. de expenſis n.* 12.

16 Ampliatur quinto dicta communis opinio, quamvis extra propoſitum noſtræ materiæ, in caſibus, in quibus poteſt tranſire res in ſingularem ſucceſſorem, etiam ſine ceſſione. Boer. *d. dec.* 44. *n.* 19. Tiraq. *de retrac. conven.* §. 7. *gloſ.* 2. *n.* 15. Neguſ. *de pign. par.* 5. *mem.* 4. cum aliis cumulatis per eundem Caroc. ibidem *n.* 12. *&* 13.

17 Ampliatur ſextò habere locum; etiam ſi peteretur executio ex inſtrumento Camerali obligatione vallato, vel quarentigiatio Gall. ad *for. cam.* 4. *p. queſt.* 2. cum aliis adductis per Caroc. ibidem *n.* 16. *&* 17. & vide infra *n.* 37.

18 Ampliatur ſeptimò, ut exceptio melioramentorum poſſit opponi, etiam contra tres conformes, & illatam executionem retardare, ita in Rota judicatum fuiſſe teſtatur Gall. *d. q.* 2. *n.* 12.

19 Ampliatur octavò; quia talis exceptio retentionis adeo favorabilis eſt, ut impediat in primis, & ante omnia attentata revocari. Lancell. *de attent. par.* 3. *c.* 24. *q.* 79. *n.* 10. & vide infra *n.* 37.

20 Ampliatur nonò, ut habeat tacitam hypothecam, & præferatur aliis creditoribus. Rip. *in l. ubi purè* §. *qui in diſtrahendis ff. ad Treb.* Neguſ. *de pig. par.* 7. *mem.* 3. *n.* 14. Menoch. *de recup. poſſ. rem.* 2. *n.* 8. Caroc. qui alios allegat *eod lo. n.* 31.

21 Ampliatur decimò in melioramentis factis ab amico, contemplatione ipſiusamici. Caroc. ut ſupra n. 32. & diximus ſupra in ſecunda quæſtione.

22 Ampliatur undecimò habere locum, etiam ſi facta fuerit proteſtatio, ne res melioretur, quia reficere non intendit Marzar. *de fideic. par.* 3. *qu.* 66. Caroc. ut ſupra *n.* 37. & diximus in *ead. q* 2.

23 Practicando igitur, prudens Iudex) inquit Caroc. *n.* 27.) debet inſpicere, an conſtet melioramenta eſſe facta, ſi non conſtet, non retardet executionem: ſi conſtet, ſed non ſunt liquida, videat qualitatem perſonæ; ſi eſt pauper, vel idoneus, ſi idoneus, aut liquidatio requirit altiorem indaginem, & admittat cautionem, alias non retardet executionem.

24 Limitatur primò in modicis expenſis *l. omnino ff. de imp. in reb. dot fact.* Iaſ. *in l. divortio n.* 9 *ff. ſol. mat.* Caſt. *conſil.* 268. *lib.* 2. & diximus ſupra in *queſt.* 2. In declaratione ſecunda, quod emphyteuta illas non deducit.

25 Limitatur ſecundò, non procedere, quoad maximas, & exceſſivas impenſas, ita ut non poſſit Dominus eas commodè ſoluere, nam tunc nec neceſſario, nec utiliter factum videtur. Bal. *conſ.* 116. *col.* 2. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 14. *col.* 3. Tiraq. *de retrac. con.* §. 7. *gloſ.* 1. *n.* 5. Borgn. *deciſ.* 44. *n.* 71. Caroc. *ibid. n.* 42. & diximus ſupra *q.* 2. *limit.* ſexta.

26 Limitatur tertiò, niſi aliter conventum ſit Iaſ *in. l.* 2. *C. de jur. emph. n.* 28. Bal. *in l. jubemus* §. *ſanè C. de Sac. San. Eccl.* Pariſ. *conſil.* 35. *n.* 55. *volum.* 1. Curt.

conſil. 165. Rnin. *conſil.* 24. *number.* 10. Caroc. *eod. lo.*
numer 44. & vide infre *num* 31.

27 Limitatur quarto, quoad disboſcationem terrarum,
quæ pertinet ad culturam fundi, cujus impenſa non
eſt reficienda; ſi vero inde perciperetur utilitas, ut
olivetum, arbuſtum, & ſimilia, tunc deberetur, nec
haberet locum abtaſio *l. fundi ff. de rei vend.* Caroc.
ubi ſupra *nu.* 45. ex traditis per Caſt. *conſil.* 270 *lib* 2.
& quod impenſa facta in disboſeando terras pertineat
ad culturam,& non ſit reficienda, quemadmodum ex-
penſæ arandi,& ſerendi, non debentur,quia factæ ſunt
cauſa fructuum quærendorum, quæ veniunt cum
fructibus compenſandæ *l. divortio* §. *impendia ff. ſol.*
mat. & quia etiam ex disboſcatione percipitur utilitas
propter ligna, quæ recolliguntur, tenet Neguſ. *de*
pign. par. 5. *mem.* 4. *n.* 11. & quomodo æſtimari debeant,
dicetur in ſequenti q. Red. *de reb. Ecc. non alien. in*
tit. de melioramentis n. 0. *fol.* 499. Mareſc. *var. reſol.*
c. 12. *n.* 35. licet aliter dicendum ſit in conductore,
vel inquilino ad breve tempus, qui non tenetur ex-
pendere etiam modice in his, quæ ultra tempus con-
ductionis ſunt duratura; idem Caroc. ut ſupra *n.* 52.
ex ſententia aliorum.

28 Limitatur quintò in expenſis factis in plantatione
ſalicum, & populorum, etiam poſitorum pro vitium
ſuſtentatione. Paul. de Caſt. *d. conſil* 270. quem ſe-
quitur Rol. *conſil.* 28. *numer.* 23. *lib.* 1. Franc. Marc.
deciſ. 460. *in fine, par.* 1. Cepb. *conſil.* 181. *numer.* 1.
vol. 2. latè Menoch. *conſil.* 64.

29 Contrarium tenuit Ruin. in ſalicibus, & opiis, quæ
ſervantur in terris infructuoſis, prout in arena Tiberis,
& reddunt fertiliores, & meliorant multum, ſequitur
Rol. *conſ.* 83. *vol* 4. Ludovic. *dec. Peruſ.* 58. ſed viden-
da quæ ſupra diximus *q.* 2. limit. undecima

30 Limitatur ſextò, quando pars fundi ſolum eſt me-
liorata: quia in illa ſolum datur retentio. Neguſ. *de*
pign. par. 5. *mem.* 4. *n.* 20. Joſeph Lud. *dec. Luc.* 7. *n.*
* 12. atteſtans hanc eſſe com. op. Tiraq. *de ret. con.* §. 7.
gloſ. 1. *nu.* 11. Borg. *dec.* 28. *num.* 5. *in Add. par.* 1. cum
aliis allegatis per eundem Caroc. ibidem *n.* 53. quod
intellige, ut ſupra *n.* 7. & 9. & idem Cavalc. *dec.* 32. *n.*
28. *par.* 1.

31 Limitatur ſeptimo, & erit ſimilis, poſita in tertia
limitatione, in melioramentis factis ex conventione
inter partes, quæ non repetuntur, & conſequenter
pro illis non dabitur retentio. *l. fundi partem, ff. de*
cont. empt. Pinel. *de reſc. vend. l.* 2. *n.* 20. *par.* 2. Caroc.
citato loco num. 54. & diximus ſupra *q.* 2. *limit.* 2.

32 Limitatur octavo, ut non habeat locum, quando
intra terminum præfixum melioramenta non fuerunt
liquidata: quia tunc ſtante mora, non eſt amplius
locus retentioni: ne alias ſit in poteſtate petentis,pro-
pter moram liquidandi, retardare executionem ſen-
tentiæ. Put. *dicta deciſione* 471. *n.* 2. Marceſc. *d. cap.* 12.
n. 32. Rot. *dec. poſth par.* 2. 206. *in fine.*

33 Limitatur nono in Regno Neapolis, ubi indiſtin-
ctè ſit executio ſententiæ cum fidejuſſione, ut atte-
ſtatur Franch. *dec.* 112. *num.* 17. & refert Mireſc. *eod.*
c. num. 23. ſed Caroc. *d. tit. de expenſis*, dicit *num.* 27.
ſervari: aut melioramenta opponuntur poſt ſenten-
tiam, vel ante: primo caſu admittitur fidejuſſor; ſe-
cundo caſu, non.

34 Limitatur decimo, quando Dominus directus eſt
pauper, ut diximus ſupra, *q.* 2. *limit.* 12.

Limitatur undecimo etiam in melioramentis, &
35 expenſis; quæ utilitatem perpetuam non reſpiciunt,
& ſupra diximus *q.* 2. *n.* 27.

Limitatur duodecimo, quando non conſtat de
36 melioramentis, neq. in genere, neq. in ſpecie. Cæſar.
de Graff. *dec.* 5. *n.* 4. *de reb. Eccl. non alien.* Pariſ. *conſ.*
28. *n.* 31. *lib.* 1. Rot. *dec poſth. p* 1. 378. *n.* 1.

Notandum eſt etiam in hac materia retentionis,
37 quod exceptio melioramentorum, & retentionis, po-
teſt opponi, quamvis eſſent facta, pendente, appel-
latione, & immulo pronunciarent attentata, Lancell.
de attent. par. 3. *c.* 24. *q.* 29. & dixi ſupra *nu.* 18. &
19. & quod exceptio melioramentorum poſſit oppo-
ni in executione ſententiæ, multos cumulat. Pyr. Maur.
de fidejuſſ. cap 13. *in principio.*

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Melioramenta an poſſit emphyteuta repetere poſt reſtitu-
tionem factam, n. 1.
Melioramenta poteſt repetere poſt reſtitutionem factam
venditor, & conſanguineus ex cauſa retractus, n. 2.
Melioramenta poteſt repetere maritus poſt reſtitutionem,
facta in rebus dotalibus, n. 3
Melioramenta hæres gravatus poteſt repetere à fideicom-
miſſario poſt reſtitutionem factam, n. 4.
Melioramentorum exceptionem ſi quis non oppoſuit in li-
te, & cauſa evictionis non poteſt eadem repetere n. 5

1 PRoxima eſt præcedentibus indagatio: ſi emphy-
teuta reſtituat Domino directo rem emphyteuti-
cam, in qua melioramenta fecit, nulla exceptione pro-
poſita de melioramentis, An illa poſſit poſtmodum
repetere? Et videtur dicendum, quod non poſſit per
tex. in l. ſi in area, in fine. ff. de cond. inde. ubi dicitur
nullo alio modo impenſas ſervare poſſe, quam per re-
tentionem.

Contrarium tamen tenendum eſt; quia lex illa, ſi in
area, in terminis in quibus loquitur, habet locum de
rigore juris, non autem de æquitate, ut ibi gloſ. tenet.
Et eſt ratio, quia nemo debet cum alterius jactura lo-
cupletari, & ideo ei ſuccurritur remedio extraordi-
* nario; ut declarat Caſt. *in dicta l. in area*, cujus doctri-
na communiter approbatur, ut per Iaſ. *ibidem num.* 1.
vel etiam datur, ſi emphyteuta utile negotium geſſit
meliorando, vel etiam daretur emphyteutæ actio ex
eodem inſtrumento pro melioramentis neceſſariis, &
utilibus, latè Rim. jun. *conſ.* 411. *lib* 4. & Tiraq *de*
ret. con. §. 7 *Gloſ.* 1. *num* 7. tenet pro expenſis neceſ-
2 ſariis, & utilibus, dari actionem venditori, & conſan-
guineo, ut poſſit vendicare impenſas factas poſt reſti-
3 tutionem auctoritate Iudicis, & pro marito, qui in
rem dotalem utiliter, aut neceſſario impendit, ſine vo-
luntate Vxoris, ut habeat contrariam actionem de do-
te, vel negotiorum geſtorum; ſi verò muliere volente,
actionem mandati, tenet Alex. *conſil.* 16. 2. *col.* 1. *vol.*
4 7. ita etiam hæres gravatus, qui rem, fideicommiſſo
ſubjectam, & per ipſum melioratam, reſtituit ſine de-
ductione melioramentorum, condictionem incerti ha-
* bere, dicit Bar. communiter receptus *in l. qui exceptio-*
nem, § *ſi pars, ff. de cond. inde. & in l. qui nulla, ff. de*
leg. 1. quæ rationes militare debent etiam in emphy-
teuta, & quod emphyteutæ propter melioramenta, non
facta retentione, detur actio ex contractu, hoc eſt ex
emphyteuſi, ſeu ex lege Zenonis, ſcribit Rol. *conſil.*
28, *numer.* 14. & in feudo. Ruin. *conſil.* 24. *col. fin. lib.*
1. Affl. *in* §. *ſi Vaſalus, titulo Hic finitur lex, ver. ſed po-*
namus. Bero. *in c.* 1. *de in integ. reſt. numer* 25. *ver. aut*
quis habuit rem, ubi ait, poſt viam actionis ex contra-
ctu, etiam reſciſſo, *l.* 1. *ff. de ſuperficiebus*; & hanc
partem tenet etiam Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 25.
num. 25.

Nec obſtat. *l. in area*, in contrarium allegata: quo-
niam lex illa loquitur in bonæ fidei poſſeſſore, qui
meliorationes fecit in re aliena, quam exiſtimat eſ-
ſe ſuam, ut patet in illis verbis, cum exiſtimaret, &
ita reſpondet Garc. *de expenſis, c.* 7. *num.* 8. Ruin.
conſil. 24. *col. fin. lib.* 1. & Valaſc. *d. num.* 25. dicit, Ca-
veat bonæ fidei poſſeſſor, qui ſi rem reſtituerit non
facta retentione pro melioramentis, quia deſtitutus
manebit omni remedio. *d. l. ſi in area*; ita concludit
etiam

manebit omni remedio. *d. l. ſi in area*; ita conludit etiam Cyn. *in l. ſi quis ſciens*, *C. de rei vend.* & Iaſ. *in d. l. ſi in area*, *n.* 1. Caſt. *in conſ.* 270. *col.* 3. *lib.* 2. & Bar. *in l. in fundo*, *ff. de rei vend.*

Sed quia (ut dictum eſt) nemo debet ex alterius jactura locupletari, bonæ fidei poſſeſſori ſuccurretur remedio extraordinario, & poterit melioramenta repetere ex æquitate *l. ſi me & Titius ff. ſi cert. pet.* dicit Paul. *in d. l. ſi in area, in fine*; Et ideo male loquutum fuiſſe Papien in forma reſponſionis rei conventi ſuper ver. expenſarum in fine, dicit idem Valaſc. ibidem, & Garc. *de expenſis*, *cap.* 7. *n* 8 qui dixit dari certi condictionem ad poſſeſſionem avocandam pro melioramentis in caſu *dicta l. ſi in area.*

5 Notandum eſt etiam, quod ſi quis exceptionem meliotamentorum non oppoſuit in lite in caſu evictionis, non poterit repetere à venditore, ut eſt tex. *in l. idemq.* §. 1. *ff. de act. empt.* Paul. de Caſt. *in l. venditores*, *n.* 2. *ff. de ver. ob.* Alex. *ibi nu.* 3. & Iaſ. *nu.* 4. & ita judicaſſe Senatum; refert Valaſc. *d. n.* 25.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, an durante emphyteuſi poſſit melioramenta tollere ab ipſo facta, n. 1.

Ædificium in alieno ſolo factum, cedit ſolo. n. 2.

Idem judicamus augmento rei, quod de ipſa re, n. 3.

Ædificium, in fundo exiſtens, dicitur pars rei, n. 4.

Connexorum idem eſt judicium, & pro uno habentur n. 5.

Ædificium poſitum ſuper re emphyteutica, efficitur emphyteuticum, & revertitur ad Dominum ſoli, dummodo ſolvat expenſas, n. 6.

Emphyteuta non poteſt ſine licentia Domini, melioramenta alteri concedere, n. 7.

Emphyteuta privatur jure ſuo, ſi deſtruat ædificium, etiam illudquod poſtea fuerit ædificatum, n. 8.

1 QUærendum etiam venit, an emphyteuta, durante emphyteuſi, poſſit melioramenta facta à ſe tollere? Hanc quæſtionem poſt Bal. ponit Iaſ. *in l.* 2. *numero* 30. *C. de jur. emphyten.* dicens quod Bal. *in l. ſed & ſi quid, in principio. ff. de uſuf.* tenet, quod poſſit; ſed contrarium idem Bal. dicit *in c.* §. *ſi quis de manſo in* 6. *col. de cont. inveſt.* quando eidem non ſolvatur æſtimatio melioramentorum, ipſe vero in *d. n.* 30. ſic concludit; quod ubi Dominus non vult ſolvere æſtimationem melioramentorum, tunc emphyteuta poſſit melioramenta tollere, & levare; ſi autem Dominus vult ſolvere æſtimationem, tunc non poteſt, ſequitur Redoa. *de reb. Eccl. non alien. in q. de melioramentis n.* 8. *fol.* 407.

Surd, autem *deciſ.* 78. per totam, examinat hanc quæſtionem, & argumentatur pro, & contra; & n. 9. concludit, quod Senatus tenuit opinionem, non licere emphyteutæ, ædificia à ſe propriis ſumptibus conſtructa, propria auctoritate tollere, pluribus ab eo adductis rationibus, quas breviter referam. Prima ita-
2 que ratio affertur, quia ædificium in alieno poſitum, cedit ſolo, §. *ex adverſo*, & §. *cum in ſuo ſolo*, *Inſt. de rer. diviſ.* Secunda ratio eſt, quicquid in alterius rei cedit ad augmentum, ſortitur illius naturam, cui accedit. Doctores *in l. cum inter. de pac. dot.* & idem judicamus de augmento rei, quod de ipſa re. *l. hæredes*
3 *palam*, §. *ſi quid poſt. ff. de teſtam.* Rol. *de lucro dot. q.* 100. Tertio, quia ædificium in fundo exiſtens, dicitur pars rei, at ſi totum eſt emphyteuticum, ergo, & pars. Everar. *in Cent. loco* 80. & una & eadem res poteſt eſſet parte emphyteutica, & pro parte allodialis. Quarto, ædificium eſt ſolo emphyteutico connexum;
4 Et connexorum idem eſt judicium, & connexa habentur pro uno. Iaſ. *in l. ſed ſi plures.* §. *filio*, *nu.* 3. *ff. de*

Fulgineus de Jur. Emphyt.

vulg. Quinto, per auctoritatem Bar. *in. l.* 1. §. *qui ſup. ficem*, *num.* 1. ff. de ſuperficiebus, ubi dicit, quod ſi quis dicat: confirmo tibi hanc domum in emphyteuſim, videlicet ſolum jure emphyteutico, ſuperficiem vero jure proprio, hæc verba ultimo loco importabunt, quod ædificium fuerit privata recipientis impenſa impoſitum: ſed tamen ſuperficies emphyteutica erit & tota domus cenſebitur emphyteutica, quia ædificium non
7 poteſt eſſe alterius, quam ejus, ad quem ſpectat ſolum, & idem dixit Caſt. *l.* 1. *num.* 6. *de ſervit* quod ædificium poſitum ſuper re emphyteutico, efficitur emphyteuticum, & revertitur ad Dominum ſoli, dummodo ſolvat expenſas, quas fecit emphyteuta, & Bar. ibi intelligit, quod ædificium ſortiatur naturam ſoli: ideo concedens habet in eo directum dominium, & emphyteuta utile; Et ita intelligit Iaſ. *in l. in provinciali*, §. *ſi ego*, *numer.* 2. *ff. de op no. nun.* id etiam voluit Bar *in l.* 1. *numer.* 11 *C. de jur. emph.* ubi ait, quod ſi area eſt emphyteutica, quicquid ſuperædificatur, ſit emphyteuticum, ſequitur Iaſ. ibi *num.* 44. & idem dicendum eſſet, ſi domus antiqua deſtrueretur, & in locum ipſius, alia ædificaretur: nam ipſa erit emphyteutica, per regulam ſubrogatorum *l. ſi eum*, §. *qui injuriarum*, *ff. ſi quis caut.* Surd. *ead. dec. num* 27. Sexto, quia emphyteuta, durante emphyteuſi non poteſt ſua melioramenta alteri concedere, ſine Domini licentia; nam ſi
7 vult, eſt cæteris omnibus præferendus, tex. eſt *in l. fin Cod. de jur. emphyt.* ubi omnes; & ideo ſi emphyteuta non poteſt, inſcio Domino vendere melioramenta, multo minus poterit tollere, eo invito; & ſi ædificium eſt factum eſt emphyteuticum, utique ſi tollatur, Domino invito, res ipſa redditur deterior; ſicut quando arbores ſucciduntur, vel deſtruitur ædificium, quod exiſtebat tempore conceſſionis, & ſicut etiam Dominus utilis privatetur utili ſuo dominio, ſi tolleret æ-
8 dificium exiſtens tempore conceſſionis; eodem modo privari debet, deſtruendo illud, quod poſtea fuit ædificatum; comprobatur hoc etiam; quia res datur ad meliorandum, & ideo videntur partes à principio, hoc proſpexiſſe, quod non ſolum ſtatus non mutetur. ſed futuræ etiam meliorationes non mutentur, ex tacita eorum voluntate, & Surd. *in ead. deciſione* reſpondet etiam contrariis argumentis, & præſertim quod pœna privationis non habeat locum niſi in caſibus expreſſis; nam caſus iſte eſt expreſſus, quod emphyteuta privatur ob magnam deteriorationem. & ſicut privatur, quando meliorationes vendit; inſcio Domino; ita debet privari, quando eas deſtruit. & demolitur.

Nec opinio Bal. *in d.* §. *ſi quis de manſo*, obſtat; quia loquitur ſub conditione, dummodo ſcilicet legem feudi non offendat, ideſt dummodo prius Dominum interpellet, ad ſibi ſolvendum æſtimationem, & eodem modo Bal. intelligit Iaſ. *in d. l.* 2. *nu.* 30 *ver. puto.* ubi vult, idem ſervandum eſſe, durante emphyteuſi, quod ſervatur ea finita.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Melioramenta eſſe facta, conſtare debet n. 1. *conſtare etiam debet eſſe facta poſt inveſtituram, vel ab emphyteuta, vel a ſuo Auctore, ſive ceſſionario, n.* 2.

Melioramenta quomodo probari debeant nu. 3. 5. & 8. *nec probant teſtes de credulitate, & quod tunc res fuerit vendita tali anno, & nunc plus valeat, eod. n.* 5.

Melioramenta finita emphyteuſi, peti debent, & in fine conductionis n. 4.

Teſtes, qui debent probare melioramenta, debent eſſe in arte periti & hæc qualitas probari debet. n 6.

Dominus directus probare debet, ſe eſſe pauperem, ad excludendum emphyteuticum à petitione melioramentorum, num 7.

Melioramenta poſſunt probari per juramentum, maximè ſi concurrant conjecturæ, n. 9. declara n. 10.

Iuramentum ſuppletorium quando deferri poſſit, ad probandum melioramenta, & quod Iudex poſſit moderari. n. 11.

Melioramenta, ut probari, poſſint debet conſtare de anteriori ſtatu rei, n. 12.

Confeſſio Rectoris non probat melioramenta, & expenſas, in præjudicium eccleſiæ, n. 13

Pactum, ut melioramenta non poſſint peti niſi uſque ad talem ſummam, valet, n. 14.

Teſtes ſi ſunt varij in liquidatione melioramentorum, quid faciendum, n. 15.

Pacta ſervari debent in plantando, & meliorando. n. 10.

NEceſſarium eſt etiam tractare, quomodo melioramenta debeant probari? Et dicendum eſt pri-
1 mò, conſtare debere melioramenta eſſe facta, Redo. *de reb. Ec. non alien in Rub. de melioramentis, fol.* 420. *n.* 1. & 2. Caſt *conſ.* 27. *n* 4 *par.* 2. Menoch. *de recup. poſſ. rem.* 15 *n.* 567 Burſat. *conſ.* 330 *n* 36. *vol.* 3 Caroc. *de locat. tit. de expenſ. q* 2. *fol.* 221. *in principio, & fine,* & non valet conſequentia, poſſideo melioramenta,
2 ergo feci; Rot. *in recent. par.* 2. *dec.* 161. Borgn. *dec.* 23. *n.* 19. *par.* 2. & quod etiam fuerint facta poſt inveſtituram, aut à ſuo Auctore, vel ceſſionario, Pariſ.
3 *conſ.* 33. *n.* 5.. *vol.* 1. Secundo probari debet, quod res fuerit facta pretioſior, & ſic ad utilitatem perpetuam, hoc eſt ultra tempus inveſtituræ; alias diceretur facta cauſa colligendorum fructuum, & ad utilitatem ſolius emphyteutæ.

4 Requiritur etiam, quod in fine conductionis, & finita emphyteuſi, meliorationes petantur: cum iſto interim emphyteuta fruatur, & utatur. Gom. *var. reſol. com.* t. *c.* 12. *n.* 40. *in fine.* Maſcar. *de probat. conc.* 1037. *lib.* 2. Ludovic. *com. conc. q.* 12. alias non poſſet de dictis meliorămentis fructus percipere, ne & rem, & pretium unico inſtanti habeat. Borg. *dec.* 32. *par* 2. Caroc *de locat. & cond. tit. de expenſis q.* 2. *n.* 24. & in fine conductionis debet oſtendere, quæ, & quanta ſunt, & in quot fundus ſit melioratus, alias meliorationes non ſunt reficiendæ. Burſat. *conſ.* 54. *vol.* 3. Ruin. *conſ.* 204. *n.* 12. *vol.* 7. Caroc. *eod. loco*; licet loquantur in conductore.

5 Modus autem probandi melioramenta per teſtes, ſumitur à Doctoribus citatis per Caroc. *dicta. quæſt. n.* 20. & 32. debet itaq. probari, primo quantum ſit impenſum; ſecundo, quod tanti res ſit meliorata, & in tot. Gloſ. *in l. in fundo ff. de rei vend.* Abb *in cap.* 1. *n.* 4. *de reſt. in integ.* Felin. *in c. cum cauſa, col. pen. ver. ſumptus de re jud.* & articuli dicta duo continere debent, & probari, quod res ſit facta pretioſior in tot. Neguſ. *de pign.* 5. *par.* 4. *mem. n.* 11 qui plures cumulat, quod duo iſta copulativè requirantur, videlicet, quod ſit impenſum, & quod res ſit meliorata, onde dicit, quod Advocatus ſit cautus in capitulando, & probando dictas expenſas, ut concludat, tam circa quantitatem expenſarum, quam circa meliorationem rei. deducendo, quod in tantum eſt pretioſior propter
*expenſas, quam eſſet ante; alias non obtineret, Ludovic. *dec. Peruſ.* 24. *n.* 7. ubi de com. teſtatur, Gagn. *in l.* 2. *n.* 175. *C. de pact. inter empt.* qui etiam docet practicam probandi melioramenta, cum aliis allegatis per Caroc *d. q. n.* 21. & teſtes debent deponere de eorum valore & quod tantum poſſent vendi homini ſcienti, & intelligenti conditionem, & qualitatem rei, prout æſtimatio regulariter probatur. Doctores *in l. pretia rerum, ff. ad l. Falc.* Ia*ſ*. *in l.* 1. § *ſi heres percepto fundo, n* 9. *ff. ad Treb* Fel. *in capit. cum cauſa, il* 2. *de teſt.* nec teſtes de credulitate probarent Rot. *dec. poſth. par* 2. 106. nec etiam ſi dicerent: tanti domus fuit vendita vel res de anno tali, & nunc valet plus: quia hoc fieri potuit ex beneficio temporis, *l. pretia rerum. ff ad Lex. Flac* ut ibidem advertit Rota, & poteſt eſſe quoque quod tanti vendita ſit ex partium conventione, & vide *q. ſeq. n.* 17.

6 Advertendum etiam eſt, quod non omnis teſtis eſt idoneus, ad probandum melioramenta, ſed debet in illa arte eſſe peritus, & hæc qualitas probari debet, & articulari. Anch. Regien. *q.* 26. *n.* 10. *par.* 2. & ideo dicebat Curt. jun. *conſ.* 165. *n.* 10. ſi eſſent duo teſtes, & unus eſſet faber lignarius, & alter Architectus, eſſent duo teſtes diverſi generis, & exercitij, & ſi in illo facto unus ex teſtibus fuit Architectus, tanquam de proprio intereſſe non audiretur, dicit Caroc, *d q. n.* 35 ſed de hoc videndus eſt Farinac *de teſt q.* 70

7 Ad excludendam autem intentionem Actoris, vel emphyteutæ, poteſt articulari, & probari per Dominum directum, qualiter ipſe eſt pauper (ſi tamen vere eſſet pauper) & pauperior eo, qui talia melioramenta fecit, & repetit & quod quaſi omnia ſua bona cogeretur vendere, ſi ſolvere vellet dicta melioramenta: hoc enim probato excuſaretur à reſtitutione, Bar. *in d. l. in fundo, ff. de rei vend.* Cala de modo articulandi, *n.* 136.

8 Sed modus probandi melioramenta, tam prædiorum urbanorum, quam ruſticorum ſumitur ex deciſione Put. 471 & 474. & ex aliis deciſionibus ſupra allegatis *quæſt.* 3. *n* 6. ſcilicet, quod eligantur Periti ab utraque parte, qui debeant referre, quantum in dictis melioramentis impendi potuerit, & quantum res hodie pretioſior ſit, refert etiam Caroc. *d q. n.* 41.

Advertendum tamen eſt, quod iſti Periti diligenter materiam, & formam inſpicere debent, & inveſtigare, quanti domus ejuſmodi communiter vendi ſoleat, quia ex rebus judicare debent, ex quibus teſtes teſtimonium ferre debent, Gab. *conſil.* 168. *n.* 114. *ver. quando verò, lib.* 1. Mareſc. *variar. reſol. cap.* 114. *in fine lib.* 2.

Et quod modus probandi melioramenta per Peritos ſit legitimus, tenuit Rot. *in recent. par.* 2. *deciſ.* 356. *n.* 3. & maximè, quando de partium conſenſu fuerint deputati, ubi etiam tertius, & quartus fuerunt electi.

9 Eſt etiam alius modus probandi melioramenta per juramentum ſcilicet, nam, ſi conſtet melioramenta eſſe facta, & quantitas non ſit probata ſpecificè, ſtabitur juramento. Dec. *inc.* 1. *col.* 20. *limit.* 6. *de probat.* Natt. *conſ.* 102. cum aliis allegatis per Caroc. *ead. quæſt. n.* 42. Cach. *deciſ.* 96. Borg. *in repertorio in ver. melioramenta n.* 22. maximè ſi cum juramento concurrant aliquæ conjecturæ. Bart. *in l. admonendi, ff de jur. jur.* & ibi Iaſ. *n.* 202. & 204 Ceph. *conſi.* 589. *vol.* 4. Caroc. *ead. quæſt. n.* 44. quod ego declarandum puto,
10 habere locum in modicis expenſis, & melioramentis, Roer. *deciſ.* 44. *n.* 35. Caroc. *eod. loco n.* 44 & in ſimili dicitur de expenſis modicis factis à Tutore, quod ſtetur ipſius juramento, Seraph. *de privil. jur.* 128 *n.* 17. & quod ſtetur libro Factoris pro expenſis modicis, in quibus non ſolent adhiberi teſtes, nec fieri inſtrumenta, & ſufficiat levis probatio, etiam per conjecturas, & per juramentum, eſt dec. Rot. 302. *n.* 1. *par.* 2. *recent.* Non autem in magnis expenſis, & meliorămentis, per Doctores allegatus per eundem Seraph. *privil.* 26. *n.* 2. & hoc comprobatur de ignorantia. quæ probatur per juramentum in levi præjudicio, ſecus autem de gravi, Menoch. *de arb. caſu* 186. *n.* 9. Honded. *conſil.* 55. *lib.* 1. *n.* 73. ſed ſi per unum teſtem, & per extrajudicialem forte confeſſionem partis eſſent verificata, vel per unum teſtem, & famam, & ſic eſſet de dicta quantitate pluſquam ſemiplenè probatum poterit deferri juramentum ſuppletorium, idem Seraph.
11 *eod. privil. n.* 4 & *privil.* 33. *n.* 10. & 112. ubi d ℭo. *n.* 4. obſervat, quod licet fuerit juratum ſuper magna quantitate, ex eo quod præſumptiones, & conjecturæ concurrant, & quid immenſum juratum ſit, poterit Iudex hoc moderari, & refrenare, ex deciſ. Pedam.

12 Sed advertendum eſt, quod debet conſtare de anteriori ſtatu rei, ad hoc ut melioramenta probari poſſint,

ſint, ut dicitur *in dicta dec.* 356. *n.* 3. & ſatis videtur conſtare de anteriori ſtatu, ſi teſtes dicant, quod vinea non erat ſcaſſata, & vitas erant antiquæ, & quod debeat probari ſtatus rei tempore, quo fuit conceſſa, vel vendita, ut ex illo ſtatu deveniri poſſit ad tempus præſens, tenet Seraph. *dec.* 952. & eſt *dec. poſth.* 206 *n.* 1. *par.* 2 ubi aliæ deciſiones allegantur, & In recent. *par.* 2. *dec.* 550. & *in dec* Buratti 834. *n.* 11. *tom.* 3.

13 Notandum etiam venit, quod confeſſio Rectoris non probat melioramenta, nec expenſas neceſſarias præjudicium Eccleſiæ; vel ſucceſſoris. Redoan. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 385. *n.* 23. Abb *in c. fin. de praſc.* ubi Fel. *nu* 11. Cravet. *conſ.* 483. *n.* 4. Ruin. *conſ.* 90. *vol* 5. Borg. *dec* 44. *n.* 58. cum aliis allegatis per Caroc. *d. q. n.* 45.

14 Notandum quoque eſt, quod valet pactum, ut melioramenta non poſſint fieri, niſi uſque ad tantam ſummam. Cagn. *in l.* 2. *qu.* 49. *Cod. de pact. inter empt.* quod notandum etiam dixit Borg. pro inveſtituris, *deciſ.* 16. *n.* 35 *par.* 2 Caroc. *eod. loco n.* 47.

15 Sciendum pariter venit, quod ſi liquidatione melioramentorum, teſtes ſunt varii, & alii deponant in magna ſumma, & alii in parva attenditur in quo ſunt concordes; & ſi alii in magna, alii in mediocri alii in parva, attenditur medium, & ſic attendi debat mediocris ſumma Caputaque. *deciſ.* 161. *par.* 2 *& deciſ.* 296. *par.* 3. Caroc *d. q. num.* 48. Rot. autem *in recent. d. dec.* 356. *num* 4. tenet, quod ſi Periti diſcordant, & unus deponat de ſcutis 65. & alius de ſcutis 60. taxatio debeat fieri in ſcutis 60. cum in majori ſumma contineatur minor.

16 Prætereà hoc etiam ſciri debet, quod pacta, & conventiones in plantando arbores vites fabricando, reficiendo, vel alia pacta ſervari debent; modo non ſint contra juris diſpoſitionem. Bart. *in l.* 2. *C. de jur. emph.* Redo *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 403 *n.* 26.

QVÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Melioramenta ſunt æſtimanda ſecundum valorem tempore reſtitutionis, & quod minus eſt, n. 1. decl. n. 3.
Deciſio Seraph. & aliorum opiniones habent locum in bonæ fidei poſſeſſoribus, num. 2.
Poſſeſſor, ut fructibus certo tempore fruatur, deducit impenſas eo tempore, quo facta ſunt, n. 4.
Maritus repetit expenſas, ſed non datur ei retentio, numero 5.
Poſſeſſor bonæ fidei deducet expenſas, & æſtimatio fieri debet, ſecundum quo minus valent. n 6.
Articuli quomodo formandi ſunt in melioramentis probandis. nu 7.
Lex in fundo, C. de rei vend. declaratur, n. 8. & 9.
Melioramenta in materia fidei commiſſi. reſtituenda ſunt ſecundum tempus quo facta ſunt, num. 10. Contrarium. numer. 11.
Melioramenta ſunt ſolvenda emptori, cum pacto redimendi, & quomodo, n 12.
Melioramenta quomodo ſolvenda ſunt ei, qui pro Domino impendit. num. 13.
Melioramentorum æſtimatio ſimul facienda eſt, & non per partes, num. 14.
Palatia, & res immobiles pretioſæ quomodo æſtimanda, numero 15.
Melioramenta bonæ fidei poſſeſſor debet compenſare, cum fructibus perceptis, num 19.
In dubio præſumitur tantum expenſum, quanti res nunc valeat, num. 17.
Melioramenta an ſolvi debeant, ut rudera, n. 18.
Melioramenta an repetat malæ fidei poſſeſſor, n. 19.
Argumentum à feudo ad emphyt. quando valeat, nu. 20.
Uſufructuarius, an repetat expenſas, n. 21.
Fulginens de Jur. emph.
Et an conductor, tutor, curator, Prælatus, & alii, n. 22.
An melioratio cum deterioratione compenſetur. n. 23.

NUnc videamus, quod tempus ſpectandum ſit, an tempus reſtitutionis rei, an vere tempus in quo
1 melioramenta facta ſunt, & breviter diſtinguendum eſt prout facit Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 15. *numer.* 165. Aut is, qui fecit melioramenta, eſt res Dominus, vel directus, vel utilis, vel revocabiliter: & tunc attendi debet diſpoſitio *l. domos, ff. de legat.* 1. & ſic melioramenta ſolvi debent juxta valorem currentem tempore reſtitutionis, & non ſecundum tempus, quo facta fuerunt, ut tenent Bar. Bal. Iaſ. Angel. Paul. de Caſtr. Alex. & Cuma. *in d. l. domos.* Ruin. *conſ.* 14. *nu.* 3 Rol. *conſ.* 28. *num.* 14. *lib.* 2. Cepb. *conſ.* 311. *num.* 93. *lib.* 3. Theſſ. *dec.* 251. cum temperamento, ut ſcilicet fiat arbitratu boni viri melioramentorum, & ædificiorum æſtimatio, non ſimpliciter, ſecundum tempus præſens, ſed conſideratis omnibus temporibus, hoc eſt conſiderato principio temporis, quo ipſe cepit impendere, medio tempore, & præſenti, nam hoc modo illius boni viri arbitrium erit æquum, ſi tempora, conjecturas, & ſimilia conſiderabit; hoc etiam ſentit Theſſ. *dec. ſupradicta* 251. *ſub numero* 3. judicans, cauſam eſſe arbitrariam & idem tenet Menoch. *de arbit. caſu.* 258 Mareſc. *var reſol. cap.* 114. *num.* 10. *lib.* 2.

Et quod Emphyteuta, finita generatione poſſit petere melioramenta, ſecundum diſpoſitionem *l. domos*, tenet Rot. *p.* 2. *diverſ. dec.* 186. & non debeat inſpici valor rei tempore quo factæ ſunt impenſæ, ſed ſtatus, & valor præſens tempore reſtitutionis; unde ſi eo tempore minus valeat, quam ſit impenſum, illa dumtaxat valor debebitur, & idem ſi plus valeat, quam ſit impenſum Neguſ. 4. *mem* 5. *par. nu.* 16. Valaſ. *de jur. emph. quaſt.* 25. *ſub num.* 28. ubi dicit, quod hæc eſt com. opin. & ideo deciſio Seraphini 1051. cum aliis al-
2 legatis ibi per Add. & aliæ deciſiones allegatæ per Mareſc. *de cap. n.* 8. intelligi debent, ut procedant in bonæ fidei poſſeſſore, non autem in illis, qui habent dominium utile, ſive directum, ut etiam infra dicetur, & declarat etiam Mareſc. *eod. num.* & quod licet impenſa melioramentorum fuerit centum, ſi tamen res non fuerit meliorata, niſi in quinquaginta, non poterit repeti, niſi quinquaginta Neguſ. *de pign. par.* 5. *mem.* 4. *n.* 11. *& nu.* 16. dicit, ſi res fuerit meliorata in centum tempore factarum expenſarum, ſed poſtea ex curſu temporis fuit attrita; vel aliter deteriorata, adeo quod tempore reſtitutionis non reperitur meliorata, niſi in quinquaginta, debet fieri ſatisfactio in quinquaginta, ex ſententia omnium in *d. l. domos*, & idem tenet Rot ut in *deciſ. poſth. par.* 2 206. *numer.* 2. quod in hac materia melioramentorum non attenditur id, quod fuit impenſum, nec id quod fuit melioratum, ſed ex iſtis, quod minus eſt, ut puta, ſi fuerunt expenſa 50. & in centum domus meliorata, vel è contra, quod minus eſt attenditur, & reſtituitur, *l. in fundo*, & ibi gloſ. Bart. & Albet. *ff. de re judic.* & Capic. *deciſ.* 93 *numer.* 9. & eſt *dec. in recent. par.* 2. 650.

3 Quod intelligit Borg. *deciſ.* 39. *numer.* 27. *par.* 2. cum grano ſalis à paucis (ut dicit ipſe) degustato, ſcilicet in melioramentis, quæ non recipiunt augmentum, neque diminutionem à ſolo, & re, in qua facta ſunt, ut ſunt ædificia; ſed ſi ſunt facta in petiis terrarum, pratis, vineis, & campis, tunc omnis æſtimatio & valor, & incrementum, non eſt conductoris, & illius, qui ea plantavit. & fecit, ſed partim ſuus partim terræ, quæ dedit incrementum, & nutrimentum; unde medietas illius æſtimationis debet applicari plantanti, & cuſtodienti, & alia medietas incremento terræ, quæ nutrivit, & aluit plantationem, ad inſtar coloni partiarii, & ſocii, qui rem poſuit, & alter induſtriam, vel eſt reſtituendum quod expendit in plantis, & cuſtodia tantum: ſed hæc potius intelligenda ſunt in melioramentis factis à malæ fidei poſſeſſore,

& ab eo, qui non erat verus Dominus fructuum, & qui habebat titulum nullum, & invalidum; aut erat extincta locatio, & inveſtitura, & tunc Dominus terreni habebit medietatem melioramentorum, pro incremento dato arboribus, & plantationibus, ut ipſe etiam Borgn. poſtea declarat *ſub. n.* 29. ver ſolum poſſent aliqua, & non ab emphyteuta, & emptore bonæ fidei, & ab eo, qui lucretur durante bona fide, cum titulo omnes fructus fundi ortos & orituros: quia plantando videtur Dominus plantationis, & humoris terræ, uti fructus pullolatos à terra, ſicut eſt Dominus fructuum omnium arborum productorum, ſine plantatione, poſt conductionem, inveſtituram, & emptionem: ſed in aliis melioramentis factis à malæ fidei poſſeſſore, & qui non erat verus Dominus fructuum, & qui habebat titulum nullum, aut erat extincta locatio, & inveſtitura, non eſt dubium, quin Dominus terræ habeat medietatem melioramentorum pro incremento, ubi plures allegat, alias eſſet contra com. op. quod quando eſt Dominus utilis, vel directus, melioramenta æſtimari debent, ut valent tempore reſtitutionis, ut ſupra diximus e. 1. & eſt deciſio in puncto, & in emphyteuta 186. *par. 2. diverſ. n.* 1. ſupra allegata, quæ loquitur in ædificio. Aut eſt ſolus poſſeſſor, ut fructus certo tempore fruator, om-

4 nem impenſam deducet, ea ratione, quia non tenebatur illas aliquo modo ſui cauſa facere, ſed quod egit, tanquam negotiorum geſtor Domini, egit; & ideo non mirum, ſi omnem impenſam, ut fecit, detrahit; & ſic intelligi debet (dicit Menoch.) text. *in l. & in totum, ff. de impen. in reb. dot. fact.* nec enim maritus dicitur Dominus vere, hoc eſt irrevocabiliter rei dotalis *l. doce Ancillam, C. de rei vend.* & eſſet iniquum, ut in neceſſariis impenſis in re penitus aliena erogaret, & in marito, quando fecit impenſas in rebus dotalibus, æſtimatio facienda eſt, ſecundum tempus, quo impenſa facta eſt, tenet Alex. *in d. l. domos* c. 1. Ruin. *conſ.* 117. *n.* 1. *lib.* 3. Valaſc. *d. queſt.* 25. *n.* 18. *circa finem*, & dic, ut in *l. divortio* §. *impenſas*, & ibi gloſ. *ff. ſol. matr.* & per Camp. *de dote par. 2. quaeſt.* 44. & quod maritus, & ejus hæres poſſit repetere expenſas utiles, & neceſſarias factas in rebus uxoris, tenet Corn. *conſ.* 86. *lib.* 4. ſed non competit retentio Mareſc. *c.* 112. *e.* 24. *var. reſol. lib.* 2. ſed quæ actio competat, vide ibi per Corn. & per eundem Mareſc. *c.* 113. *n.* 6.

6 Aut is, qui melioramenta fecit, eſt ſolum poſſeſſor bonæ fidei, ut in terminis *l. in fundo C. de rei vend.* quando ſcilicet aliquis emit fundum alienum imprudenter. & in eo ædificavit, aut conſeruit qui poſtea evincitur, vel ſi eſſet emphyteuta, qui ſine cauſa legitima poſſideret, aut nulliter contraxiſſet; tunc attenditur id, quod minus eſt; unde ſi impenſa fuerit centum, fundus autem ob id melior factus ſit in centum quinquaginta, centum ſunt reſtituenda, ideſt tantum, quantum impenſum eſt à principio, non quanti res pretioſior eſt tempore reſtitutionis, & ſi è converſo impenſa fuit centum, melioratio autem appareat in quinquag. ea ratione 50. ſunt in obligatione reſtituenda id eſt id ſolum, quod res valet tempore præſenti, non quod impenſum eſt per tex. *in d. l. in fundo in princ.* cum gloſ. ut tenent Bartol. & alij *in eadem l.* Neguſ. *de pign. d. 4. mem. n.* 11. unde dicit, quod ſis cautus

7 in articulando, & probando expenſas, ut concludas tam circa quantitatem expenſarum, quàm circa meliorationes rei, deducendo, quod in tantum eſt pretioſior, propter expenſas, quam eſſet antea, alias non obtinere, & in ſumma dico, copulativè requiruntur, videlicet quod ſit impenſum, & quod res ſit meliorata. Cavalc. qui alios citat, *deciſ.* 28. *n.* 4. & dixi ſupra *quaeſt.* 6. e 5.

8 Et quod dicta lex in fundo, ſolum procedat in bonæ fidei poſſeſſore, qui à Domino cauſam non habet, poſt Bald. & Paul. de Caſt. tradit Corn. *conſ.* 86. *lib.* 4. Rot. *conſ.* 28. *n.* 18. *lib.* 1. Rot. *d. dec.* 186. *n.* 2. & 4. *par.* 2. Valaſc. *d. q.* 25. *n.* 28.

9 Procedit etiam dicta lex in fundo, quam Eccleſia, vel minor reſtituitur in integrum. Rot. *ead. dec. n.* 3. ubi affertur ratio. Valaſc. *d. n.* 28. & debet reſtitui, quantum impenſum eſt, ſecundum diſpoſitionem *d. l. in fundo*, & ſi meliorationes eſſent ex tempore attritæ, & minus valerent, quam eſſet impenſum, in eo caſu fieret æſtimatio, ſecundum tempus præſens. Bero. *c.* 1 *de reſt. in integr. n.* 4. *per. l. quod ſi minor*, §. *reſtitutio, ff. de minor.* Mareſc. *eod. emp.* 114. *n.* 6. & 7. & vide ſupra *quaeſt.* 2. *n.* 51.

10 Ex qua diſtinctione ego infero, quod aliqui Doctores confuſe hanc materiam melioramentorum tractaverunt, tam in reſtitutione fideicommiſſi, quam in aliis caſibus, & ipſi tenent, quod attendi debet tempus, quo melioramenta facta ſunt in reſtitutione fideicommiſſi. Marza. *in tract. de fideicom. quaeſt.* 65 per totam & *conſ.* 10. Burſat. cum aliis per eum citatis *conſ.* 71. *n.* 23. *lib.* 1. & in alio caſu *conſ.* 11. *n.* 40. *eod. lib.* Eamdem opinionem tenet Cagn. *in l.* 2. *n.* 125 *C. de pact. inter emp.* Caſt. *conſ.* 270. Tiraq. *de retract. convent.* §. 7. *gloſ.* 1. *n.* 8. Rim. jun. *conſ.* 411. *lib.* 4. Gabr. *conſ.* 168. *lib.* 1. *n.* 111. Capic. *dec.* 93. *n.* 9. Ioſeph. Ludov. *dec. Peruſ.* 58. *n.* 15. Petra *de fidei. q.* 15. dicens hanc op. eſſe communem. Neguſ. *de pign.* 4. *mem.* 5. *par. n.* 11. in quibus tamen melioramentis æſtimandis erit habenda ratio, non modo ſumptuum, & expenſarum, ſed etiam laborum perſonæ Abb. *in c.* 1. *de reſt. in integ. & in c. fin. de pecul. cleric.* Bero. *conſ.* 79. *n.* 61. *vol.* 2. moventur iſti per *l. in fundo, ff. de rei vend.*

11 Contrariam opinionem, quod immo melioramenta ſint ſoluenda juxta valorem currentem tempore reſtitutionis, non ſecundum tempus, quo facta fuerunt, & in terminis reſtitutionis fideicommiſſi, tenent Iacob. de Arena. Bar. Bal. Angl. Alex. Caſt. Iaſ. & alij *in l. domus, ff. de legat.* hanc opinionem, quod melioramenta ſolui debent ſecundum valorem currentem tempore reſtitutionis, tenet Ruin. *conſ.* 14 *n.* 3. & *conſ.* 38. *n.* 25. *lib.* 1. Rol. *conſ.* 28. *n.* 14. *lib.* 2. Ceph. *conſ.* 311. ee. 93. *lib.* 3. Molin. *de primog Hiſp. libr.* 1. *cap.* 26. Ant. Gomez. *ſuper leg. Tau. n.* 3. qui hanc com. op. appellat Valaſc. *de jur. emph. quaeſt.* 25 *n.* 28. ubi in fine dicit, quod hæc eſt ſententia magis communis. Menoch. etiam *de recup. poſſ. rem.* 15. 557. tenet hanc eſſe com. & Teſſ. *dec.* 251 *n.* 4. dicit, quod ab hac opinione non ſit recedendum; Moventur omnes per *l. domus ſupra allegatam*, ponderando verbum, extantibus, quod de præſentibus intelligendum eſt, & in meo codice habetur, ædificiorum quantitatibus æſtimatis; licet aliter legant, ut per Theſſ. *d. dec.* & ſupradictam opinionem tenent Alciat. *conſ.* 83. *nu.* 15. *lib.* 9. *tom.* 3. Bello. *conſ.* 66. *n.* 12. Ruin. *conſ.* 38. *num.* 25. *lib.* 1. Vinc. de Franch. *dec.* 109. *n.* 1.

Et non eſt dubium meo judicio, quin hæc ſit verior, & magis communis opinio quia contraria opinio fundata eſt in *l. in fundo*; quæ habet locum in bonæ fidei poſſeſſore, ut ſupra dictum eſt, non autem procedit in habente dominium directum. vel utile, & revocabile, per *l. domos hæreditarias, ff. de legat* 1. & ſic deciſio hujus quæſtionis pendet ab intelligentia iſtarum duarum legum, & quod etiam iſta ſit verior opinio, patet quia ſequuta fuit Rot. Rom. *deciſ.* 186. *par. 2. ſupra allegata.* à qua temerarium eſſet recedere rejecta opinione Marz. Burſat. Cagn. & ſequacium; & licet D D. voluerint perpendere rationes utrinſque opinionis; tamen ex rationibus ibi adductis colligitur, hanc eſſe eorum opinionem.

12 Ex quibus etiam Infero, male loquutum fuiſſe Tiraq. *de retract. convent. d. gloſ.* 1. *num.* 8. volentem, emptorem cum pacto de retrovendendo, impenſas deducere, ſecundum tempus, quo factæ ſunt, ideſt quantum impenſum: non quanti res melior effecta eſt: unde ſi emptorem centum impenderit, fundus autem

melior

melior ob id factus eſt centum quinquaginta, venditor centum tantum reddere cogitur; è diverſo, ſi impenſæ ſunt centum, meliorario autem fundi quinquaginta, ea tantum quinquaginta, reddet, ideſt id ſolum, quo res locupletior facta eſt, non quod impenſum eſt; quia ejus opinio fundata eſt in *d. l. in fundo in principio. juncta gloſ. in ver. plus pretio*, & ibi Bit. & aliis, quæ lex, ut dictum eſt procedit ſolum in bonæ fidei poſſeſſore; non autem in eo, qui habuit cauſam à vero Domino; prout eſt ille, qui emit Domino vero; cum pacto redimendi; & reperio, quod hanc
23 opinionem tenet etiam Natt. *conſ.* 256. *num.* 4.

Aut is, melioramenta fecit, non pro ſe impendit, nec ad ſui utilitatem, ſed pro Domino, qui fructus percipit, & tunc ſolum fit æſtimatio ejus, quod eſt impenſum tempore meliorationis, nec attenditur incrementum; ut eſt caſus in *l. ſed an ultrò.* §. 1. *ff. de nego. geſt.* Soc. *conſil.* 26. *numer.* 9. *lib.* 1. Marcſc. *d. cap. numero* 9.

24 Sed primo advertendum eſt in hac materiâ, quod in æſtimatione facienda, res debet æſtimari tota ſimul non autem per partes. *l. Mevius*, §. *fin. ff. famil. hercisc.* Felin. *in c. cum cauſam num.* 1, *de teſt.* Surd. *dec.* 155. *num.* 5. & ita tenuiſſe Rot. atteſtatur Marcſc. *d. c.* 114. *num.* 12. quæ tenuit in Palatiis, & rebus immobilibus pretioſis, quæ fructus non reddunt, vel minores juſto valore, æſtimationem eſſe faciendam non ex redditibus, ſed conſiderata materia, & forma, ideſt qualitate, & quanti, eo in loco, ejus qualitatis domus communiter venduntur: non autem, ut domus æſtimetur quanti materia, & opere conſtant, nulla habita ratione, quanti communiter res ejus qualitatis vendantur contra Natt. *conſ.* 322. *n.* 4. ideo Periti diligenter materiam, & formam inſpicere debent; ſed præterea etiam inveſtigare, quanti ejuſmodi domus vendi communiter ſoleant; quia ex eiſdem rebus judicare debent, ex quibus teſtes teſtimonium ferre, Gabr. *conſ.* 168. *n.* 114. *lib.* 2.

26 Advertendum eſt etiam ſecundò, quod licet bonæ fidei poſſeſſor faciat fructus ſuos; tamen debet melioramenta cum fructibus perceptis compenſare, & hoc eſt notandum, quòd inveſtitura eſſet nulla, ut ſupra diximus, Negut. *de pign. d.* 4. *memb. num.* 12. Valaſc. *dict. quæſt.* 25. *num.* 9. Rot. *deciſ.* 186. *ſuprad.* & in recent. *par.* 2. *deciſ.* 650 *nu.* 6. ſed in emphyteuta, & Vaſallo non habet locum quia non tenentur melioramenta cum fructibus compenſare.

27 Tertiò advertendum eſt quòd in dubio præſumitur tantum expenſum, quanti nunc valet res, quæ æſtimatur, & dicenti contrarium, incumbit onus probandi. Cravet. *conſ.* 403. *num.* 2. *&* 3. *volum.* 3. Carocc. *de locat. fol.* 221. *num.* 24. & vide ſuprà *in quæſt. præced. num.* 5. *in fine*, quod non probantur melioramenta, ſi teſtes dicant tanti res fuit vendita de anno tali, & nunc plus valet.

28 Quartò advertendum eſt ad id, quod diximus ſuprà *quæſt.* 2. *declaratione* 4. *&* *num.* 15. videlicet, quod ſit in electione Domini, vel ſolvere æſtimationem melioramentorum, vel permittere, ea tolli; & quod ſint æſtimanda, ut rudera, & in abſtracto, cum ſuis tamen declarationibus, & quod hæc ſit magis com. opin. quæ eſt fundata in *c.* 1. §. *ſi Vaſallus, tit. hic finitur lex feud* & in *d. l. fundo*: ſed ſi ſimpliciter hanc opinionem teneremus, eſſet nimis dura, & rigoroſa, prout etiam animadvertit Valaſc. *d. quæſt.* 25. *ſub. numer.* 26. Præterea eſſet contra opinionem ſupra firmatam, quod emphyteuta poteſt petere melioramenta, ut valent tempore reſtitutionis, ſecundum diſpoſitionem, *l. domus hæreditarias, ff. de legat.* 1. & ideo puto diſtinguendum eſſe: Aut loquimur de melioramentis utilibus, vel neceſſariis, & tunc Dominus tenetur reficere, non in abſtracto, & ut rudera, ſed in concreto, ut ſupra diximus, & ſic non haberet locum abraſio: Aut ſumus in melioramentis voluptariis, ſeu voluntariis, & tunc Dominus, vel debet permittere, ut tollantur, vel ſolvere melioramenta, ut rudera, & in abſtracto, & hanc ſententiam, & diſtinctionem tenet, Molina de primogenit. Hiſp. *cap.* 26. *num* 13. quem ſequitur Valaſc. *ſub. d. num.* 16. & idem dicendum eſſet; quando bona fide ædificaſſet per *dict. l. in fundo*, ibi (quantum habiturus erat poſſeſſor rebus his ablatis,) & hanc diſtinctionem, videtur, etiam approbare Mareſc. *d. cap.* 114. *in principio*, dum dicit quod communi calculo receptum eſt, ut quando Dominus rei ad melioramentorum ſolutionem non tenetur, concedatur tantum impend. oti abraſio, ut in caſu *l. domum C. de rei vend.* quæ loquitur in malæ
19 fidei poſſeſſore, qui ſumptus neceſſarios repetit, utiles vero per abraſionem ſine læſione prioris ſtatus, ſed de hoc hic, ut ibi per Doctores, & per Redoan. *de reb Eccleſ. non alien. fol.* 413. *&* *in caſu*, *l. in fundo*, quæ loquitur in bonæ fidei poſſeſſore, Hanc quoque diſtinctionem facit. Bero *in cap.* 1. *de in integr. reſtit. n.* 36. quam etiam intellige ſecundum declarationes poſitas *in d. quæſt.* 21 *limitat.* 8. quomodo autem malæ fidei poſſeſſor deducat impenſas, & quas vid. Mareſc. *var. reſol. cap.* 110. *num* 41. *& ſeq. lib.* 2 & Menoch. *de recup. poſſeſſ. remed.* 15. *num.* 537. & Gabr. *conſ.* 57. *per tot. vol.* 1.

20 Nec huic opinioni obſtat tex. *in d.* §. *ſi Vaſallus*, quia lex illa eſt localis, conſuetudinaria, & non eſt trahenda ad emphyteuſim, quæ datur ad meliorandum, ita reſpondent Doctores relati per Valaſc. *eod. num.* 16. vel poteſt reſponderi, quod valet argumentum à feudo ad emphyteuſim, quando diſpoſita in feudo non ſunt contra regulas juris communis; aliàs ſecus, vel quando jus feudorum eſt fundatum in ratione naturali, & juſta Everard. *in loco a feudo ad emphyteuſim nu.* 42. ſed quomodo poteſt eſſe fundata illa lex in ratione naturali, & juſta, ſi emphyteuta fecit meliorationes neceſſarias vel utiles, & non poſſit repetere à Domino, niſi quantum valent, ut rudera; & Dominus locupletaretur cum alterius jactura, cum ſit in electione ſua, vel ſolvere æſtimationem, vel ea tolli permittere; & ex illo ædificio, vel melioramentis factis ab emphyteuta poſſet Dominus conſequi maximam utilitatem, & lucrum; & hoc eſſet contra jus naturale, cum nemo debeat cum alterius jactura locupletari, *leg. jure naturæ, ff. de regul. jur. &c. locupletari de regul. jur. in* 6. & ideo argumentum de feudo ad emphyteuſim in hoc caſu non poteſt procedere: præterea hoc eſſet contra æquitatem, *l. ſi me, & Titium, & l. ſi eum ſervum, ff. ſi cert. pet.*

21 Notandum etiam eſt (licet hoc videatur eſſe extra materiam noſtram; quòd non ſolum maritus poteſt repetere expenſas utiles, & neceſſarias factas in rebus uxoris, & ejus hæres, ſed etiam uſufructuarius. Cornel. *conſil.* 86. *vol.* 4. ſi tamen iſtæ impenſæ ſint ad perpetuam utilitatem, hoc eſt, ultra quam duraturus ſit uſusfructus; ſed vid. Borgn. *de uſuf n.* 160. & Marcſc. *cap.* 110. *n.* 16. *& ſeq. var. reſolut. lib.* 2, Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 408.

22 Circa melioramenta facta per conductorem, vel colonum, vide Gomez. *var. reſol. tit. de locato, n.* 60. & melius per Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt.* 25. *num* 32. *cum. ſeq.* & Mareſc. *dict. cap.* 110. ubi tractatur etiam de inquilino, tutore, commodatario, curatore, creditore negotiorum geſtore, emptore, Prælato in rebus Eccleſiæ, vel Clerico, & videndus etiam eſt Caroc. *de locat. titul. de expenſis fol.* 218. & præſertim *nu.* 48. *& qu.* 2.

Et quod conductor ad longum tempus reperat melioramenta, & nullo caſu eas amittat, tenet Valaſc. *eod tract. qu.* 29. *nu.* 25. qui alios refert.

23 Advertendum etiam eſt, quod ſi emphyteuta, vel ejus hæres, qui prætenderet melioramenta, rem deterioraſſet ante facta melioramenta tunc debet haberi ratio deteriorationis, & ejus æſtimatio fieri, ut com-

Digitized by Google

penſetur, & quod ſupereſt, ut melioratio. Bar. t. *in leg. ſi nego ta ff. de negot. geſt.* Curt. jun. *conſil.* 165. *n.* 14. *lib* 2 Caroc *de locat fol.* 121. *n.* 31.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Melioramenta veniunt ſub generali bonorum, n. 1.
Melioramenta poſſunt obligari, etiam irrequiſito Domino. n. 2.
Melioramenta veniunt ſub generali obligatione bonorum, etiam ſi adſit pactum in inveſtitura, ut melioramenta, finita emphyteuſi, revertantur ad Dominum abſque aliqua ſatisfactione, n. 3.
Amplia etiam ſi adſit pactum, quod bona emphyteutica alienari non poſſint, n. 4.
Fallit, quando expreſſè prohibita eſſet alienatio, n. 5.
Amplia 3. *etiam ſi ſint inſeparabilia, n.* 5.

Diximus ſupra in tit. *de contr. emph. quæſt.* 38. quod
in generali obligatione bonorum veniunt bona
1 emphyteutica, cum declarationibus ibi appoſitis.
Nunc autem videndum eſt, an veniant melioramenta, & dicendum eſt, quod ſic: ſi enim veniunt bona,
multo magis melioramenta venire debent: quia ſunt
tranſmiſſibilia ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores,
etiam extraneos, ut in ead. qu. deduximus, & quod
melioramenta poſſint hypothecari, & obligari ex-
2 preſſè, tenet Gozad. *conſ.* 20. *in fine.* Seraph. *dec.* 794.
n. 11. etiam non requiſito Domino. Rot. *in recent. par.*
1 *deciſ.* 291. *n.* 6. & *dec.* 349. ubi plures allegantur
Doctores & Rot. deciſiones, & eſt dec. coram Ubal-
do impreſſa per Pacif. *de ſal. inter. dec.* 25. *n.* 9. quam-
vis finita emphyteuſi debeant redire ad Eccleſiam, nec
ſint reficienda, quando in inveſtitura ita dictum fuit,
ut infra, & etiam eſt *deciſ.* Duran. 319. *n.* 6
3 Amplia habere locum, etiam ſi in inveſtitura adeſ-
ſet pactum; quod melioramenta cadere deberent in
utilitatem Eccleſiæ, & non eſſent reficienda, quia li-
cet valeat pactum, ut finita emphyteuſi melioramen-
ta pertineant ad Dominum directum, abſque aliqua
ſatisfactione ut per Iaſ. *in l.* 1. *n.* 18. *C. de jur. emph.* &
per Bart. *in l. jubemus, §. ſane, n.* 2. *C. de Sac San. Eccl.* &
diximus ſupra *qu.* 2. *limit.* 1. tamen durante emphyteu-
ſi, melioramenta ſunt propria emphyteutæ. Rot. *in d.*
dec. 294. *n.* 7. & coram Ubaldo ſuprà allegata *n.* 9.
& *ſeq.* Valaſc. *de jur. emph. qu.* 25. *n.* 18. & ideo non
obſtante pacto prædicto poterunt per emphyteutam,
durante ejus vita obligari. quia ita debet intelligi pa-
4 ctum. Duran. *in allegata dec.* 329. *n.* 8.
Amplia ſecundò habere locum, etiam ſi in inveſti-
tura adeſſet pactum, quod bona emphyteutica vendi
non poſſent: quia appellatione venditionis, non ve-
nit hypotheca, ſeu obligatio, ut diximus ſuprà *de cont.*
emph. qu. 28. *n.* 19. & idem ſi dictum eſſet, quòd neque
jura ipſius alienari poſſent: quia non ſunt jura domus,
5 ut in *ead dec. n* 9. Rot. *in rec. p.* 1. *dec.* 349. *n.* 5.
Amplia 3. etiam ſi melioramenta ſint inſeparabilia:
quia non ſequitur, quod non poſſint hypothecari, ut
6 dicitur *in dicta dec.* 349 *n* 6.
Fallit, quando expreſſè in inveſtitura eſſet prohi-
bita alienatio melioramentorum, ut *in ead. deciſ. n.* 10.
ubi fuit reſponſum Dec. Seraph. in contrarium alle-
gari: quia ibi erat res emphyteutica, & etiam melio-
ramenta erant expreſſè prohibita alienari, & etiam
hypothecari.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Emphyteuta tenetur ſuis ſumptibus reficere rem emphyteuticam, etiam ſi expenſa eſſent magna, n. 1.
Limita, quando adeſſet pactum, quod non teneretur n. 13.
Et ſine dubio teneretur, quando culpa ſua incendium evenerit, vel res ſit diruta, vel culpa inhabitantium, 14.
Emphyteuta tenetur aptare viam ante domum, ſuis ſumptibus, n. 2.
Conductor ad longum tempus tenetur ſuis ſumptibus reficere viam & quomodo procedat, n. 3.
Emphyteuta tenetur ad refectionem putei, domus, & furni ſuis ſumptibus, n. 4. & 7.
Emphyteuta ſuis ſumptibus tenetur purgare foſſata, aggeres, & ſimilia, n. 5.
Emphyteuta, an teneatur ad omnem impenſam, ibidem.
Emphyteuta an teneatur reficere molendinum penitus deſtructum, vel non penitus deſtructum, n. 6.
Emphyteuta, ſi domus comburatur, an teneatur reficere ibid.
Emphyteuta, an teneatur ſolvere penſionem, ſi domus deſtruatur, aut molendinum, & ſuperſit area, ibidem.
Emphyteuta, ſi ſit obligatus præſtare alimenta pro domo, & illa deſtruatur, an teneatur, ibid. & n. 7.
Domus, ſi denuò readificetur, finita emphyteuſi, ſpectat ad Dominum directum, n. 7.
Emphyteuta quando ſolvit penſionem fructibus correſpondentem, an excuſetur à caſibus fortuitis, & an teneatur ſuis ſumptibus reficere rem dirutam, n. 8.
Emphyteuta propter ſterilitatem, an excuſetur à ſolutione canonis, n. 9.
Conjectura, quando partes voluerunt celebrare contractum emphyteuticum, & non locationis, n. 10
Iuſta penſio, quæ ſit in contractu emphyteutico, n. 11.
Argumentum de locatione ad longum tempus ad emphyteuſim, quando procedit, n. 12.
Molendinum emphyteuticum in totum deſtructum & refectum, an poſſit Eccleſia repetere, n. 15.
Emphyteuta liberatur, ſi domus ſit combuſta, & ſine facto ſuo ex area ſit facta via publica, n. 16.

Contingit ſæpè, quod res emphyteutica caſu for-
tuito corruit, quæritur propterea, an emphyteu-
1 ta teneatur eam reficere ſuis ſumptibus, an verò Do-
minus directus, & dicendum eſt, quod emphyteuta
obligatus ſit: quia ipſe tenetur ad omnem impenſam,
etiam magnam, ut tenent Cyn. *in l.* 1. *Cod. de jur. emph.*
& ibi Bald. *num.* 4. & Iaſ. *num.* 25. Natt. *conſ.* 11. *num.*
4. & *conſ.* 377. Surd. *deciſ.* 198. *num.* 19. & Valaſc. *d.*
jur. emph. quæſt. 26. *in principio.*
2 Ex quo infertur, quod emphyteuta tenetur aptare
viam ante domum, ſi edicto caveatur, quod quilibet
ante domum reficiat viam. Odof. Bart. Alber. *in dict.*
l. 1. & Iaſ. *num.* 25. Cepol. *de ſervit. urb. præd. tit. de*
refect. c. 59. ubi dicit, hoc procedere etiam in Vaſello,
& in libellario Afflict. *in tit. quæ ſunt regalia in ver. via*
publica num. 26. Nat. *conſil.* 13. *num.* 5. Surd. *dict. deciſ.*
num. 19. & Val. *dict. quæſt. num.* 3. & 4.
3 Amplia habere locum in conductore ad longum
tempus Natt. *eod. conſ.* quem citat Surd. *ead. deciſ. n.*
19. Bald. *in l.* 1. *n* 5. *Cod. de jur. emph.* Bart. *in l. impenſa*
in fin. ff. de imp. in reb. dot fact. Valaſc. *qu.* 29. *nu.* 26.
de jur. emph. quod intelligitur, quando minimam pen-
ſionem ſolvit; alioquin ſi fructibus parem, vel ferè,
non haberet locum, ut ibi dicit Valaſc. & infra dicetur.
4 Infertur ſecundò, quod emphyteuta tenetur ad re-
fectionem domus, putei, & furni Natt. *dict. conſ.* 377.
Valaſc *d. qu. num.* 4.
5 Infertur tertiò, quod ſuis ſumptibus tenetur pur-
gare foſſata, aggeres, & ſimilia, & denique tenetur ad
omnes impenſas rei, ſive ſint parvæ, ſive magnæ,
Valaſc. *ead. quæſt. nu.* 4. & dictas impenſas non repe-
tit à Domino. Hoc autem declarandum eſt, nam im-
penſas factas de juris neceſſitate, abſque aliqua con-
ventione partium, quales ſunt impenſæ, indictæ à ſta-
tutis, vel conſuetudine, aut aliis legibus, vel ad rei
ipſius culturam, & fructus augendos, emphyteuta
de ſuo facere tenetur, nec poteſt repetere etiam finita
emphy-

emphyteuſi, nec compenſare cum penſionibus. Valaſc. *eod. nu.* 4. Aut ſunt impenſæ non ex neceſſitate juris, ſed quæ ſolent pertinere ad emphyteutas, nipote factæ, ad perpetuam utilitatem rei: & tales impenſas, licet de ſuo faciat, & ſunt de natura contractus, attamen emphyteuſi finita, non per culpam, ſed per generationem finitam, repetere poteſt, ut diximus etiam ſupra *qu.* 2.

6 Infertur quartò, quod ſi molendinum non eſſet in totum deſtinctum, ſed indigeret magna refectione, alias molere non poſſet: tunc emphyteuta teneretur reficere, etiam ſi eſſet magna impenſa; cum habeat utile dominium in re. Iaſ. *in l. quo minus, ff. de fluminibus, num* 150. *& in l.* 1. *Cod. de jur. emph.* & dicit hoc tenere Bald. & Alber. & ideo ſi calamitas, quæ rem invaſit, totius rei interitum non fecerit, ſed partis tantum, damno emphyteutæ cadet, & non Domini, & integram penſionem ſolvere debet. Valaſc. *d. qu.* 27 *num.* 3. Surd. *d. dec. nu.* 9 qui multos congerit, & in molendino non in totum destructo, tenet Mant. *de ta cit. lib.* 22. *tit.* 24. *num.* 14. & tenetur ad integram penſionem Surd. *conſ.* 197. *n.* 12. Si autem molendinum emphyteuticum eſſet penitus deſtructum, ita quod opus eſſet facere aliud de novo, an teneatur emphyteuta facere ſaltem teneatur ſolvere penſionem ſolitam? Iaſ. ibidem argumentatur, pro & contra, & quod emphyteuta ſit liberatus: quia res in totum periit. *l.* 1. *C. de jur. emph.* & ibi Gloſ. & §. *adeo Inſt. de locat. & c. potuit de locat.* & pro contraria parte adducit, quod licet molendinum ſit deſtructum in totum; tamen adhuc ſupereſt jus fluminis, in quo poteſt denuo ædificare, & ſic res non periit in totum, & ideo emphyteuta non liberatur *d. l.* 1. item adducit ſimile de domo combuſta, quod emphyteuta tenetur reficere, & pro ſolo tenetur ſolvere penſionem, quam pro tota domo præſtabat, eo quia adhuc ſupereſt area: & ita dicendum eſt in molendino deſtructo, ex ſententia Angel. in Auth. *de non alien.* §. *lex itaque*, & Imol. *in d. c. potuit*: quamvis in domo combuſta contrarium teneat Gloſ. *in leg. inter. quos*, §. *damni*, *ff. de damn. infect.* & Raph. & Fulgoſ. *in dict. l.* 1: adducit etiam aliud ſimile, quod ſi quis dederit Eccleſiæ unam domum vel fundum, cum pacto, Eccleſia eum alere teneretur, ſi domus, vel fundus caſinate, vel incendio pereat, nihilominus Eccleſia tenebitur eum alere, & ita dicit tenere Pet. Cyn. Alber. & Ang. *in d. l.* 1. quod intelligit Imol. *in d. c. potuit*, eſſe verum, quando dominium directum eſſet tranſlatum in acceptorem & idem dicit Surd. *deciſ.* 198. *num.* 7. ſed ſi dedit in emphyteuſim, ceſſabit obligatio, domo penitus deſtructa; ſecus ſi pro parte, ſi modo pactio non dicat, quod ex illa domo alimenta præſtentur. Valaſc. *d. qu. n.* 6. & quod emphyteuta teneatur reficere domum combuſtam, vel ſi aliter deſtrueretur caſu fortuito, & præſtare illam mercedem, quam præſtabat pro tota domo; quia ſupereſt area, tenet Natt. *conſ.* 377. Surd. *d. dec.* 198. *nu* 8. ubi concludit, ita Senatum judicaſſe: idem etiam tenet Boer. *deciſ.* 213. *numer.* 8. *&* Mant. *eod. tit. num.* 15. loquens de molendino deſtructo, & de domo collapſa, vel incendio conſumpta, ut ſupra dictum eſt: quia ad emphyteutam ſpectat periculum caſus fortuiti, & pro hac ſententia plures citat: cum etiam emphyteuta non liberetur, niſi tota res pereat, nec ſufficit maximam ejus partem defeciſſe: quia, donec quid minimum ſupereſt, durat contractus, & obligatio per text. *in d. l.* 1. ibi reliquum permanſit, & hanc partem dicit tenere Azo. Odof. Iacob. But. Dyn. Old. Cyn. Bar. Bald. Alex. Angel. Iaſ. & alios: idem tenet *in conſ.* 197. *num.* 11. ubi probat, procedere etiam quando ex ſuper ſtante parte non poteſt percipi integra penſio: ſed in hoc caſu contrarium tenuit Bart. *in d. l.* 1. *num.* 9. & latè probat Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 11. & nos de hoc, dicemus in tit. *de ſol. can. quæſt.* 1. & quod ſi domus combuſtatur fortuito caſu, emphyteuta teneatur eam reficere, & ſolvere pro area integram penſionem, dicit tenere etiam Imol. *in d. c. potuit num.* 44 qui movetur ea ratione, quia ſupereſt area, quæ eſt maxima pars domus, *l. res*, §. *area*, *ff. de ſolut.* Cepol. *de ſervit. urb. præd. in Rub. de refectione qu.* 11. Corn. *conſ.* 289. *col. pen. vol* 1. Aret. *conſ.* 120. *col.* 2. Iaſ. *in d. l. quominus.* Crot. *conſ.* 12 *num* 3. Alciat *conſ.* 165. Natt. *dict. conſ.* 377. Paſett. *conſ.* 217. ubi ait, quod finita emphyteuſi, domus, quæ fuit reædificata, ſpectat ad Dominum, & non ad hæredes emphyteutæ. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 24. *nu.* 10. quia emphyteuta tenetur rem in eodem ſtatu reſtituere, in quo ſibi conſignata fuit, & ideo cogitur eam reficere, ſi corruit. Surd. *d. conſ.* 197. Redoa. *de reb. Eccl. non alien. qu.* 2. *cap.* 21. *n.* 9. & alii quos citat idem Surd. ead. dec *n.* 25 ubi reſpondet contrarium tenentibus. Supradictam etiam opinionem, ſcilicet quod emphyta teneatur ad refectionem molendini, caſu fortuito diruti, & ad penſionem, refert Vivius *dec* 500. Senatum, declaraſſe, quæ opinio probatur in Auth. *ſi quis vnonus*, *Cod. de Sac. San. Eccl.* & hanc ſententiam dicit tenere Natt. *dicto conſ.* 377. Abb. *in eod. cap. potuit*, 16. Iaſ. *in d. l.* 1. *num* 77. quod teneatur etiam ad ſolutionem canonis, dicit Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 8. *ver. quæro. etiam* ubi de com. teſtatur, de quo dicetur in tit. *de ſol. can.* & pro iſta etiam parte allegat. Bero. *conſ.* 130. *num.* 13. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 64. *num.* 27. *vol.* 1. Ioſeph. Ludov. com. *concl.* 12. *in tit. de jur. emph.* ubi vult, quod emphyteuta teneatur ad refectionem domus, ſeu furni emphyteutici diruti, & quod non excuſetur à ſolutione canonis, licet fundus ſit corroſus à flumine, vel ex parte, & domus fuerit diruta, dummodo ſuperſit area: & idem ſi contingat, domum comburi, & hanc partem idem Viu. dicit tenere Imol. *in d. c. potuit*, ultra alios ſupracitatos, & Aret. *conſ.* 110. Natt. *conſ.* 13. *& conſ.* 194. Burſatt. *conſ.* 1. *num.* 22. vol. 1. Crot. *conſ.* 143 *num.* 1. Silvan. *conſ.* 9. *n.* 15. *& conſ.* 42. *num.* 11. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 11. *nu.* 2. *&* 3. quamvis contrarium de æquitate tenendum ſit, dicit Valaſc. *d. qu. n.* 4. quando illa particula, quæ ſupereſt, non ſufficiat pro ſolutione penſionis, ubi alios allegat.

Et licet contrarium teneat Alex *in l. divortio* § *impendiu poſt. nu* 3. *ff. ſol. matr.* volens, quòd emphyteuta non teneatur ad magnam impenſam: tamen contra ipſum eſt com. opin. & quod Bald. per ipſum allegatus *in l.* 1. *Cod. de jur. emph.* erraverit, concludit Viu. *ead. deciſ. num* 10 & Surd. *d. dec. num.* 25.

8 Difficultas tamen non modica eſt, quando emphyteuta ſolvit magnam penſionem, fructibus correſpondentem, an excuſetur à caſibus fortuitis, neque teneatur reficere rem dirutam, & debeat fieri remiſſio canonis, ſicut in contractu locationis. Et quod, combuſta domo pro qua ſolvebatur magna penſio, liberetur emphyteuta, nec teneatur eam reficere, voluit Cotta *in memor, incipien. emphyteuta regulariter*, *col. pen. & fin* ſequitur Modern. Pariſ. *in conſuetud.* § 62. *numer.* 30. *tit. de cenſibus*, & Teſſ. *dec.* 20. *num.* 7. & alii allegati per Burſat. *conſ.* 11 *in principio lib* 1. qui loquuntur in remiſſione mercedis, ob ſterilitatem, quos etiam allegat Viu. *ead. deciſ. numer* 2. Ioſeph. Ludov *concl.* 12. & Marius *in tract. de ſolut. liber. & retent. cap.* 33. *nu.* 8. loquens de domo combuſta, quod non teneatur reficere, nec canonem ſolvere, quando ſolvit magnam penſionem.

Contrariam opinionem tenuit Natt. *conſ.* 194. *num.* 5. quem ſequitur Burſat. *dicto conſ.* 11. *num.* 22 Viu. *d. dec. nu.* 12. ubi atteſtatur, hanc eſſe com. opin. Surd. *d. dec. num.* 24. cujus opinionem ſequitur Mareſc. *var. reſol. c.* 76. *num.* 3a *lib.* 2. & idem Viu. reſpondet contrariis, & dicit, quòd de conſuetudine obſervatur, ut emphyteuta non excuſetur à ſolutione canonis, quotieſcumque res in totum non perierit, etiam quod penſio par ſit fructibus, & ita dicit affirmare Ioſeph.

Ludov.

Ludov. *dict. concluſ.* 12. *ver. quicquid tamen, & ver. ego tamen nunquam*, & vide Surd. *conſ.* 197.

9 Hæc quæſtio pendet ab illa quæſtione, an emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, excuſetur, ſi non ſoluat penſionem, quando ſolutio ſit canonem, fructibus correſpondentem de qua per Corb. *de cauſ. privat. ob non ſolut. canon ampl.* 12. ubi infinitos pro utraque parte adducit, & ipſe multis argumentis defendit, non excuſari, & Rota Romana *dec.* 720. *n.* 5. *par.* 1. *diverſ.* quam plures cumulando, tenet quod emphyteuta non excuſetur, quando ſolvit quid minimum, non in compenſationem fructuum, ſed in recognitionem directi dominij, at ſecus, quando ſoluitur penſio correſpondens fructibus, & ſic pro uſu rei: qui cum tunc emphyteuſis ſit ſimilis locationi, & de ejus natura magis participet, ſit remiſſio, ſicut in ſimplici locatione, & hanc diſtinctionem facit Valaſq. *d. qu.* 27. *n.* 11. ubi dicit quod quandò ſoluitur modica penſio, non excuſatur emphyteuta: quia non in compenſam fructum, ſed in meram recognitionem directi dominij datur: alioquin, ſi penſio eſſet fructibus correſpondens, quia videlicet tanta, aut paulò minor penſio eſſet conſtituta, quanta daretur pro locatione; tunc remiſſio propter ſterilitatem fieret, ceſſante ratione Bart. & com. quando enim emphyteuta penſionem ſoluit, fructibus fere æqualem, non ſolum hoc facit in recognitionem directi dominij, ſed etiam pro uſu rei, ſicut ſimplex colonus, & eandem diſtinctionem facit Navar. in Manual. *cap.* 17. *n.* 190. ſed pro hac quæſt. videnda ſunt, quæ diximus in tit. *de ſolut. can. quæſt.* 1. *ampl.* 25. ubi plenè hæc materia tractatur.

Ego autem diſtinguendum puto. Aut enim ſumus in dubio, an contractus ſit cenſendus potius locationis ad longum tempus, quam emphyteuſis: & tunc, quando præſtatur magna penſio, judicandus erit contractus locationis, & ita procedit communis opinio: de qua etiam diximus in *Prælud. quæſt.* 15. *n.* 4. Aut verò non ſumus in dubio, ſed adſunt plures conjecturæ in inſtrumento inveſtituræ, quod partes voluerunt celebrare contractum emphyteuticum, & non locationis: & tunc opinio, quòd emphyteuta teneatur ad magnas impenſas, & ad refectionem rei dirutæ, & ad caſus fortuitos, habebit locum: & hanc diſtinctionem videtur facere etiam Surd. *d. deciſ.* 198. *n.* 23. dum dicit, tunc ex quantitate canonis dijudicamus contractum, quando ſumus in dubio, an ſit emphyteuſis, vel locatio: ſed quando conſtat eſſe emphyteuſim; tunc etiam ſi magna ſoluatur penſio, retinet naturam ſuam: quia ei non repugnat, quòd penſio ſit magna. Sed omnino videnda eſt quæſtio prima *de ſolut. can. n.* 95. aliam diſtinctionem probamus in remiſſione penſionis, quando res in parte periit.

10 Conjecturæ autem ſunt multæ, quas etiam enumerat Natt. *d. conſ.* 49. & nos etiam diximus in *Præludiis quæſt.* 15. & idem Natt. per duodecim fundamenta conatur oſtendere, non deberi emphyteutæ remiſſionem mercedis, propter ſterilitatem, etiam ſi magnam penſionem ſoluat, cujus opinionem ſequitur Surd. ead. dec. & Corb. *d. cauſa*, per multa argumenta, probat eandem opinionem.

Una erit conjectura, quando partes nominant contractum emphyteuticum in pluribus partibus inſtrumenti. Natt. *d. conſ.* ſed hæc ſola nominatio non ſufficeret, per ea, quæ diximus *d. quæſt.* 15. nam Surd. non ſolum ſe fundat in nominatione, ſed etiam in tranſlatione utilis dominij, & retentione directi, ut *num.* 24.

Alia conjectura erit, quando in inſtrumento diceretur, quod penſio ſolvitur non contemplatione fructuum, vel habito reſpectu ad fructus ſed in recognitionem directi dominij. Natt. *eod. conſ. n.* 23. 28 19. & hoc procedit ſecundum eum, etiam ſi habitus eſſet reſpectus ad perceptionem fructuum, quando fuit habita conſideratio ad recognitionem directi dominij, per rationem ibi adductam.

Altera conjectura erit, quando in inſtrumento eſt tranſlatum utile dominium, retento directo. Maſc. *de probat. concl.* 606. Magon. *dec. Luc.* 11. *n.* 18. Surd. *d. dec. n.* 24. ſed hæc ſola conjectura eſſet periculoſa, per ea, quæ diximus *dict. quæſt.* 15. *n.* 11. *& ſeq.* ſed vide omnino *de quæſt.* 1. *n.* 77. ubi plures conjecturas videbis ex ſententia Rotæ Rom.

Altera conjectura erit, quando pecunia fuiſſet ſoluta pro emptione fundi venditi, & emphyteutæ locati, & habitus fuiſſet reſpectus non ad fructuum perceptionem, ſed ad pecuniam (exempli gratia) ad rationem quinque pro centenario, quod fieri poteſt: quia hoc non excedit juſtitiam; nam juſta penſio in re emphyteutica eſt illa, quæ viginti annis collata continet rei æſtimationem; ſed ſi eſſemus in Eccleſia Hieroſolymitana, in quinquaginta annis *gloſ. fin. in Auth. perpetua. C. de Sac. Sanct. Eccleſ.* Rom. *conſil.* 369. & diximus etiam ſupra in tit. *de contr. emph. quæſt.* 28. *n.* 4. & iſto caſu, quia penſio non ſoluitur reſpectu fructuum, ſed pecuniæ impenſæ, non ſit remiſſio propter ſterilitatem fructuum. Natt. *eod. conſil. n.* 26. Burſatt. *dict. conſ.* 11. *n.* 17.

12 Ex quibus colligitur, non poſſe fieri fundamentum in argumento de locatione ad longum tempus ad emphyteuſim, niſi in quantum in jure reperitur expreſſum, ut dicit Natt. *eodem. conſ. n.* 33. ex mente aliorum: cum conductor ad longum tempus præſtet mercedem principaliter propter perceptionem fructuum, quos ſi caſu fortuito non percipit, debetur ſibi remiſſio mercedis: ſed emphyteuta præſtat penſionem, non tantum pro fructuum perceptione; ſed etiam, ut oſtendat, ſe habere rem à Domino directo, ubi etiam dicit, quòd ſi eſſet conductor in perpetuum, non deberetur remiſſio mercedis propter ſterilitatem.

13 Limita tamen, quando adeſſet pactum in inſtrumento, quod emphyteuta non teneretur: quia eſſet ſervandum. Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 216. *n.* 3. quemadmodum valet etiam pactum, quod re emphyteutica funditus perempta, ſoluatur penſio. Valaſc. *qu.* 27. *n.* 1. *de jur. emph.*

14 Et quando culpa emphyteutæ incendium evenit, vel culpa inhabitantium: tunc ſine dubio emphyteuta teneretur. Bald. *in d. l.* 1. *in fine, C. de jur. emph.* cum aliis allegatis per Surd. *d. dec. n.* 13. *& ſeq.* Valaſc. *eod. tract. quæſt.* 27. *n.* 2. Burſat. *eodem conſil.* 11. *n.* 31. & teneretur, rem dirutam reædificare, & ſoluere penſionem: erit que in electione Domini, vel cogere eum reædificare, & ſolvere penſionem, vel omnino ab emphyteuſi repellere, & agere ad intereſſe. Valaſc. ubi ſuprà, Mant. *de tacit. lib.* 22. tit. 24. *n.* 11. & quod ſit in arbitrio Domini, an velit emphyteuſim eſſe finitam: nam poſſet emphyteutam repellere, & agere ad intereſſe, vel cogere domum extruere, & in eodem contractu perſeverare dicit ibi Mant. ex ſententia Bald. & Surd. *conſil.* 197. *n.* 12. & quomodo incendium probetur factum culpa inhabitantium, & an conductor teneatur de incendio; vide Menoch. *de arbitr. quæſt.* 390. Iaſ. *in l. domos de legat.* 1. ubi ponit exempla filiorum. Magon. *deciſ. Flor.* 111. Ioſeph. Ludovic. *deciſ. Peruſ.* 25. Ludovic. *deciſ.* 278 Rot. *dec. poſth.* 104 *part.* 2. Maſc. *de probat. tom.* 1. *concl.* 467. Calà *de modo art. n.* 192. *cum ſeq.* Farinac. *quæſt.* 110. *de var. & diverſ. crim.*

15 Illud etiam ſciendum eſt, ſi qui habet molendinum emphyteuticum ab Eccleſia in flumine publico, & illud eſt in totum deſtructum, & ab emphyteuta poſteà refectum, an Eccleſia poſſit illud repetere, hanc quæſtionem ponit Bart. *in l. hoc jure.* §. *ſi aquam in fine, ff. de aq. quot. & æſt,* ut refert Iaſ. *in d. l. quominus, n.* 151. & vide etiam, quæ dixi ſupra. *n.* 7.

16 Quæret aliquis, ſi domus fuerit combuſta, & ex area facta ſit via publica, ſine facto emphyteutæ; an liberetur, & dicendum eſt, quòd liberatur: cum nihil

ex

ex domo ſupereſſe videatur Iaſ. *in l. 1. Cod. de jur. emph. n. 16.* Gabr. *conſ. 77. n. 5. & ſeq. lib. 2.* & Maur. *eod. tit. 24. n. 11.*

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Emphyteuta tenetur ſoluere collectas, & alia onera, n. 1.
Amplia primò habere locum etiam in feudatario, & libellario, n. 5.
Amplia 2. habere locum, ſive ſolnat modicam, ſive magnam penſionem, n. 6. & 10. cont. n. 7.
Quando ſolnit magnam penſionem fructibus correſpondentem, ut Dominus teneatur, ſed prima opinio eſt verior, cum diſtinctione.
Defenditur Clar. n. 10 ſed ejus opin. repellitur.
Amplia 3. habere locum in Clericis, & Eccleſiaſticis perſonis, & eorum bonis, ſi ad Eccleſiam res tributaria quæſita perveniat, n. 14.
Declara y n. 15.
Amplia 4. ut. non ſolum teneatur ad tributa, ſed etiam ad collectas, quæ perſonis imponuntur pro rebus. n. 29.
Amplia 5. ut etiam teneatur pro tributis, & collectis præteritis, n. 30.
Et habet locum in omni poſſeſſore rei. Declara, n 31.
Declara 2. ut non procedat in uſufructuario, n. 32. cont. n 33.
Amplia 6. ut habeat locum, non obſtante pacto, n. 36. Declara, n. 37.
Amplia 7. ut habeat locum, etiam ſi bona ſint deſcripta in libro cenſuali, vel æſtimo, n. 28.
Amplia 8. habere locum etiam in impenſis de novo, n. 39.
Limita primo in emphyteuta prædiorum patrimonialium, & Principis, n. 40.
Declara, n. 41.
Limita 2. niſi ſe aliter haberet conſuetudo. n. 42.
Limita 3. ſi emphyteuta ſit forenſis, n. 43.
Declara, n. 44. Declara 2. n 45.
Limita 4. niſi collecta eſſet impoſita ſecundum æſtimum, n. 46.
Uſufructuarius tenetur ſoluere collectas, n. 2. & an præteritas, n. 32.
Emphyteuta eſt ſimilis uſufructuario, n. 3.
Conductor ad longum tempus, an teneatur ſoluere collectas, n. 8. & 12.
Penſionarius, & titularius an teneantur ad collectas, n. 11.
Collectæ quomodo imponi debeant Eccleſiaſticis, n. 15.
Collectari non poteſt emphyteuta Eccleſiæ, n. 17. & 19.
Statutum, quòd omnia prædia ſint tributaria, non valet in præjudicium Clericorum, n. 16.
Laici non habent juriſdictionem contra Eccleſiaſticas perſonas, n. 18.
Uſufructuarius bonorum Eccleſiæ, an teneatur ad collectas, n. 20. contr. n. 21. declara ibi.
Dominium utile, quod habet emphyteuta eſt profanum, & ſubjectum ſtatutis laicorum, ſi eſt emphyteuta Eccleſiæ, n 22. ubi declaratur.
Coloni Eccleſiæ, an debeant ſoluere onera, & collectas eod. n. 22. & in fine.
Retractus, an habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 23. & 24.
Decimæ prædiales præſcribi non poſſunt, n. 25 ubi declaratur.
Mutata conditione perſonæ, & bonorum conditio mutatur, n. 26.
Statutum prohibens alienationem bonorum in forenſem, non habet locum in Clerico, n. 27.
In opinionibus dubiis tenenda eſt ea, quæ favet Eccleſiæ, & quæ eſt contra Fiſcum, n. 28.
Bona ſunt pro collectis tacitè hypothecata, n. 33.
Emphyteuta privilegiatorum, ſi privilegium eſt perſonale, tenetur ad collectas. nu. 47.
Emphyteuta collectari debet deductis expenſis, n. 48.
Conductor ſimplex, an collectari poſſit, n. 49. remiſſivè.

NOn erit extra propoſitam materiam tractare, an
emphyteuta teneatur ſoluere collectas, & alia
1 onera, cum in hoc titulo tractemus etiam de expen-
ſis; quarum appellatione veniunt etiam collectæ, *leg.*
neque ſtipendium, ff. de impenſ. in reb. dot. fact. & con-
cludendum, eſt emphyteutam teneri ad collectas
ſolvendas, & non Dominum directum, probat hoc
tex. *in l. 2. ibi publicarum functionum, Cod. de jur.*
emph. ubi omnes hoc notant, & præſertim Iaſ. *num.*
2. & in l. 1. Cod. eod. n 31. Alex. *conſ. 4. volum.* 5. Dec.
conſ. 156. cum aliis allegatis per Valaſc. *de jur. emph.*
qu. 17. n. 1.
2 Et pro hac opinione facit: quia uſufructuarius te-
net t ſoluere collectas, per text. *in leg hactenus, ff.*
de uſuf. & hoc ibi not. Bald. Ang. Fulg. & alij, &
hæc eſt com. op. ut teſtatur Craſſ. §. *legatum qu.* 37.
Cavalc. *de uſufruct. n.* 162. qui alios citat Natt. *conſ.*
114. *n.* 17. & emphyteuta eſt ſimilis uſufructuario.
3 Bald. *in l. unica col. 4. ver. extra gloſ. C. de ead. toll.*
Spec. *in tit de emph. §. nunc. aliqua text.* 10. Natt. *eodem*
4 *conſ. n.* 17. & Iaſ. *in l. 2. C. de jur. emph. n.* 18. & ratio
eſt, quia onus ſolvendi collectas pertinet ad eum ad
quem pertinent fructus, text. eſt optimus in *d. l.* ne-
que ſtipendium, & ibi Bart. not. Craſſ. *ead. quæſt.*
Valaſ. *ibid. n. 1. &* 2. & Cavalc. *loco citato*; cum
ergo emphyteuta percipiat fructus, ſequitur; quod
etiam teneatur ſoluere collectas, & alia onera, & de
collectis præteritis, vide infrà *n. 32.*
5 Amplia primò, ut habeat locum etiam in feudata-
rio; & libellario, quia ipſi percipiunt fructus. Valaſc.
eod. qu. nu. 3.
6 Amplia ſecundò, habere etiam locum, ſive per em-
phyteutam ſoluatur modica, ſive magna penſio. Bald.
& Ang. *in d. leg. hactenus* & Fulgoſ. allegatus per Va-
laſc. *in eadem quæſtion. n.* 4. quia tex. *in d. l.* 2. loqui-
tur generaliter, & non diſtinguit inter modicam, &
magnam penſionem. Bald. & Iaſ. *in d. l. 1, Cod. de jur.*
emph. Alex. *conſ. 4. lib.* 5. Socin. *conſ.* 129. *lib.* 1. Pet.
Ubalb. *de collect. ad fin. n.* 3. Siluan. *conſ.* 47. qui
Doctores non diſtinguunt, ſi emphyteuta ſolvat ma-
gnam, vel modicam penſionem; & hanc opinionem
tenet expreſsè Valaſc. *d. quæſtion. n.* 6. motus ea ratio-
ne etiam, quia non deſinit eſſe emphyteuta vetus, &
proprius ille, qui magnam penſionem ſoluit pro reco-
gnitione dominij, hanc etiam opinionem tenuit ante
ipſum Natt. *conſ.* 312. qui per novem fundamenta de-
monſtrat hanc eſſe veram opinionem, & reſpondet
contrariis argumentis, & eandem opinionem defendit
per 14. argumenta *conſ.* 114.
7 Contrarium tenuit And. de Iſern. Albet. & Brun.
relati per Natt. ibidem, quibus ipſe reſp. ſed Clar. §.
emphyteuſis quæſtion. 46. tenet, quòd ſi per emphyteu-
tam præſtetur modica penſio, teneatur ſoluere colle-
ctas; ſed ſi præſtetur magna, correſpondens fructibus,
vel quaſi, teneatur Dominus directus pro ſua portio-
ne, & emphyteuta pro alia ſua; habita ratione fructuum,
qui ex ipſa re emphyteutica percipiunt; cum hoc ſua-
deat æquitas, & ita dicit ſervare Senatum, & pro hac
8 ſententia videtur facere opnio communis, quod con-
ductor ad longum tempus, ſi ſoluat penſionem, cor-
reſpondentem fructibus, non tenetur ſoluere colle-
ctas, Roland. *conſ. 29. volum.* 4. Ruin. *conſ. 77. volum.*
1. Iaſ. *conſ. 19. colum. 1. volum.* 1. Pet. de Ubald. *de*
collect. quæſtion, 2. Port. *conſ. 143. n.* 2. Caroc. *de lo-*
cat. & cond. in tit. de collectis, n. 28. & ſeq. cum aliis
adductis per Cavalc. *deciſ. 44. n.* 55. niſi velit reſpon-
dere, quod argumentum de locatione ad longum
tempus ad emphyteuſim, non procedat, niſi in caſibus
à jure expreſſis, ut diximus in *Præludio quæſt. 5. in fine.*
Mihi tamen placet prima opinio, niſi præſumere-
9 tur contractus locationis ex conjecturis ad longum
tempus, ut diximus ſupra *in præcedenti quæſtion. n.* 9.
& vide infra; moveor enim, quia Doctores non di-
ſtingunt inter modicam, & magnam penſionem,
nec

nec *l.* 2. *Cod. de jur. emph.* quæ loquitur generaliter: & licet ut plurimum ſoluatur pro emphyteuſi parva penſio; tamen, & ſi ſoluatur magna, adhuc retinet naturam ſuam, quando partes volunt celebrare contractum emphyteuticum. Surd. *deciſ.* 198. *n.* 23. cum hac etiam declaratione, quod ſi emphyteuta teneretur reſpondere partem fructuum Domino directo, pro illa parte ſua teneretur ſoluere collectas, & Dominus directus pro alia parte: quia cum onus ſolvendi collectas pertineat ad illum, qui percipit fructus, ut diximus ſuprà in principio, & hæc ſit ratio finalis, & emphyteuta percipiat fructus pro medietate, debet etiam ſoluere collectas, & ita vidi ſervatum, & idem tenendum cenſeo in conductore ad longum tempus reſpondente medietatem fructuum, cum eadem ratio militet in eo, ſicut in emphyteuta, & pro bonis emphyteuticis fuerit ſoluta collecta, vel tributum ab emphyteuta, non poterit directus Dominus cogi ad aliam ſolutionem, & è contra etiam, ſi Statutum contrarium diſponeret Natt. *conſ.* 193. cum aliis multis allegatis per Ioan. Franc. Bonavog. in Addit. *ad. l.* 1. *Cod. de jur. emph. n.* 27.

10 Pro opinione tamen Clar. extat doctrina Rabuf. *in l.* 1. *Cod. de anno. lib.* 10. qui vult, quod collectæ diſtribuantur inter Dominum, & emphyteutam, quem reprobat Valaſc. *eadem quæſtion. n.* 9. cujus opinio (dicit ipſe) defendi poteſt ſolùm, quod emphyteuta ſolvere bebet reſpectu ſui emolumenti tantum, deducta penſione, quantum Domino ſoluit, & Dominus reſpectu tantum penſionis, quam percipit, ut tradunt Iſern. & Afflict. *in tit. quæ ſunt regalia*, §. *plauſtrorum, n.* 36. Lucas *in l. unica Cod. de imp. lucr. deſc. lib.* 10. Silvan. *dict. conſ.* 9. & alij per Valaſc. citati, pro qua opinione facit illud, quod dicitur de penſionario, & titulario, ut is teneatur ad decimam Papalem, & cha-

11 ritativum ſubſidium pro rata fructuum, ille verò pro rata penſionis. Caccial. *de penſ. quæſtion.* 17. Gigas *de penſ. quæſtion.* 38. & 39. ſed rationes prædictæ tolluntur, quia ejus opinio eſt contra text. *in dict. l.* 2. non habetur in conſideratione illud, quòd Dominus directus percipit pro penſione, quod debeat collectari, ſed ſolum dicitur, quod emphyteutas teneatur ſoluere publicas functiones, nec illud depenſionario, & titulario obſtat, tum propter *dict. l.* 2. tum etiam, quia penſionarius debet ſoluere collectas, quia percipit fructus beneficiorum, cum penſio ſit certa portio fructuum ex aliquo beneficio, ad tempus ſeparata. Gigas *de penſionibus*, *quæſtion* 1.

12 Ampliatur tertiò, habere locum in conductore ad longum tempus, quia ipſe tenetur ſoluere collectas, & alia onera. Natt. *conſ.* 114. *n.* 2. & 3. & hæc eſt com. opin. Alex. *conſ.* 1. *n.* 10. *volum.* 4. Eman. *in ſuo Theſauro litt. C. ver. conductor.* Carocc. *de locat. & cond. in tit. de collectis, n.* 27. Valaſ. *de jur. emph. dict. quæſt.* 17. *n.* 26. ſed vide, quæ ſuprà dixi *n.* 8.

13 Declara prædictam ampliationem, niſi colonus, vel conductor ad longum tempus ſolueret penſionem condignam, & fructibus commenſurabilem. Ruin. *conſil.* 77. *n.* 6. *volum.* 1. Roland. *conſ.* 29. *volum.* 1. Natt. *conſil.* 409. & 446. Caroc. ubi ſuprà *n.* 28. & ideò procedet ſolum in conductore, qui quid minimum ſoluit: aliàs ſecus. Cavalc. *deciſ.* 44. *numer.* 55. cum aliis per eum congeſtis, qui etiam dicit, non habere locum in conductore gratis poſſidente, & fructus percipiente, & vide, quæ ſuprà dixi, *n.* 8.

14 Amplia quarto, habere locum in Clericis, & Eccleſiaſticis perſonis, & eorum bonis, ſi ad Eccleſiam res tributaria, & onerata onere reali deveniat titulo emphyteutico, vel alio; quia tenentur ſoluere tributum, & collectas. Valaſc. *dict. quæſt. numer.* 7. qui alios allegat, & dicit hanc opinionem eſſe veriſſimam. Teſſ. *deciſ.* 234. *n.* 8. & 9. ubi plures allegat, hanc opin. tenentes. Iaſ. *in leg. placet, Cod. de Sanct. Eccleſ. n.* 20. Villalob. *com. opin. ver Eccleſia n.* 1. quod intelligit, quando onera ſunt certa, & perpe-

* tua, annexa ipſis rebus, ſecus tamen in aliis, & hanc dicit eſſe com. op. pro qua multos allegat, & dicetur infra in declaratione.

15 Declara primò, non habere locum in oneribus, & collectis variabilibus, & incertis: & hanc opinionem ſequutus eſt etiam Senatus Pedemontanus, ut per Teſſ. *dict. deciſ.* 234. *n.* 7. atteſtans, hanc eſſe magis

* com. opin. ubi multos refert; idem tenentes, & noviſſimè tenuit Rot. Romana in una elegantiſſima, & ornata deciſione coram Merlino, in cauſa Alban. gabellæ, ſive onerum, quam ego habeo manuſcriptam, & hodie reperitur impreſſa, in recol. per Paol. Rub. *deciſ.* 339. poſt hæc ſcripta; ubi dicitur, quod onera impoſita, priuſquam prædia ad Eccleſiam pervenirent, tenetur Eccleſia ſoluere; modo hæc copulativè concurrant, ſcilicet, quod onera ſint verè realia, ipſis fundis infixa, impoſita ſint laicis, propter bona, non autem perſonis. propter bona, quod ſint perpetua, certa, & invariabilia, non autem ex aliquibus cauſis urgentibus, & illis ceſſantibus removanda: ita Canoniſtæ *in cap.* 1. *de immun. Eccleſ. in* 6. cætera pro hac materia, videnda ſunt in dicta deciſione, videnda eſt etiam dec. coram Pegna, quæ eſt *in* 1. *par. dec. poſth.* 24 ubi hæc materia benè tractatur, & docetur practica, & quæ obſervanda ſint in collectandis Eccleſiaſticis perſonis.

16 Nec opinio Bart. *in l. placet, C. de Sanct. Eccleſ. & in l. reſcripto* §. *ultimo verſ. ſed quæro utrum, ff. de muner. & hon.* eſt vera, imò falſa, dum dat conſilium, quo mediante Eccleſiæ teneantur ad collectas, laudando Eugubinos, qui ſtatuerunt, omnia prædia eſſe tributaria, & ſubjecta collectis: nam tunc tranſitent in Eccleſiam, cum onere tributi, & collectarum: cujus opinio ab omnibus damnatur. Iaſ. *in d. l. place, n.* 21 Teſſ. *de deciſ.* 134 *n* 5. Valaſc. *d. quæſtion. n.* 7. Rot. *in eadem deciſ. coram Merlino*, ubi rationes afferuntur: & ideò ſi Dominus directus collectari non poteſt, nec etiam emphyteuta Eccleſiæ: cùm laici non habeant juriſdi-

17 ctionem contra Eccleſiaſticos; Auth. *item communitas, C. de Epiſc. & Cler.* ubi Bat. & Canoniſtæ *in cap. non minus, de immun. Eccleſ. & in cap. Eccleſia Sancta Maria*, ubi omnes, de Conſtit. & *in cap. quod Clericis, de foro comp.* Natt. *conſil.* 27. *n.* 2. Paul. de Caſtr. qui hanc appellat com. opin *conſ.* 157. *n.* 1. Cornel. *conſ.* 145. *n.* 4. *lib.* 4. Port. Imol. *conſ.* 48. *n.* 11. & habet locum, etiam ſi Statuta ſint favorabilia Clericis. Lap. *allegat.* 110. *n.* 4. Socin. Sen. *conſ.* 14. ubi de communi teſtatur & *conſ.* 1. *n.* 9. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 211. *n.* 3. *lib.* 2. Pegna *in dict. dec.* 42. idem *deciſ.* 10. *num.* 18. *par.* 2. *poſth.* Pariſ. *conſ.* 24. *n.* 17. *volum.* 4. Roland. *conſ.* 1. *n.* 22. *volum.* 2. Pyr. Maur. *de ſolut. oblig. & retent. cap* 33. *n.* 86. quod ſine dubio procedit, quando Statuta ſunt præceptiva, ſeu arctativa perſonarum. Alex. *conſ.* 210. *n.* 13. *lib.* 2. contra Bart. *in l.* 1. *Cod. de ſum. Trinit.* ubi tenet, quod Statutum generale licitum, & honeſtum, comprehendit Clericum Abb. *in dict. cap. Eccleſia S. Maria in fine.* Gozad. *conſ.* 86. *n.* 21. & quod opinio Bart. ſit communiter reprobata, teſtantur Abb. & alij *in dict. cap. Eccleſia S. Maria* Cald. *in conſ.* 11. *de Conſt.* Pariſ. *conſ.* 106. *n.* 1. *lib.* 3. Cornel. *conſil.* 145. *n.* 4. *lib.* 4. Alex. *conſ.* 210. *n.* 6. Honded. *conſil.* 3. *lib.* 11. *n.* 11. & 26. & magis com. appellat Burſat. *conſ.* 42. *in principio lib.* 1. Surd. *deciſ.* 60. *n.* 11. Iaſ. *in l.* 1. *n.* 31. *Cod. de jure emph.* Cavalc. *de uſufr.* qui loquitur in uſufructuario, & in bonis privilegiatis, *n.* 163. Natt. loquens in emphyteuta Eccleſiæ *conſ.* 114. 18. *& ſeq. & conſ.* 312. *n.* 9 Eugen. *conſ.* 96. *n.* 12. & ratio eſt, quia ſi Dominus directus non tenetur ſoluere collectas, neque emphyteuta tenebitur, & hanc opinionem, quòd emphyteuta Eccleſiæ non teneatur ad collectas, tenet Hier. de Cæval. *in Spec. com. opin. cont. com. quæſtion.*

31. ubi

Digitized by Google

ubi alios refert, quamvis plures cumulet cont. tenen-
tes ubi etiam ponit rationes. Fachin *contr. jur.* quod
emphyteuta Eccleſiæ non teneatur ad collectas, cum
Eccleſia non teneatur *lib.* 1. *cap.* 91. & vide Add.
ad deciſ. Burat. 780. & noviſſime Ioan. Franc. Boa-
vog. *in Add ad. ad l. Cod. de jur. emph. numero.* 27.
nec obſtat illud, quod in principio diximus, quod
ille, qui percipit fructus, teoetur ſolvere collectas:
quia hoc intelligitur, quando Domious eſſet obli-
gatus, & ſuppoſitus juriſdictioni collectantis, &
noo aliter.

Valaſcus autem *in dict. quæſtionis numero* 11. poſt-
19 quàm retulit opininnes teneotium, emphyteutam
prædiorum Eccleſiæ collectari non poſſe, nempè
Bart. Bald Ang. Ioan. de Plat. Caſſao. Ioan. de A-
mic. & Silva, ipſe tenet contrarium, quod colle-
ctari poſſit, eandem opin. dicit tenuiſſe Ioan. Car-
20 gia, *de expenſis. n* 60 *& ſeq.* ſed vide *de diverſ. qu. emph.*
quæſt. 22. Moventur primo, quia uſufructuarius re-
rum Eccleſiæ collectatur, ergo & emphyteuta, qui
dominiom utile habet, ſed hoc argumentum eſt
falſum, quia uſufructuarius privilegiatorum oon te-
netur ad collectas ſuper bonis impoſitas, Calvac.
21 *de uſufructuar. dicto. numer.* 63. Craſſ. *dict. quæſtion.*
37. *numero* 3. ſed ſi ſuper fructibus collectæ impo-
nerentur, tunc oſufructuarius teneretur; vel ſi pri-
vilegiom eſſet tantum perſonale: ut ſi Clerici, vel
alii, eſſent ratione perſonæ exempti, nam tunc
uſufructuarius teneretur ad talia onera, oiſi ip-
ſe quoque eſſet exemptus quia mutatione per-
ſonæ mutatur conditio ſtatus: hanc dicit comm.
opio. Rip. *lib* 2. *de peſte cap.* 72. *numero* 17. Car-
valc. *dict. num* 163. cum aliis per eos allegatis. Se-
cundò moventur, quia lex civilis generaliter em-
phyteutas gravat oneribus functionum, & tributo-
rum, *l.* 2. *Cod. de jur. emph.* cum præſertim non re-
periatur aliqua lex canonica, quæ contrarium de-
terminet, quod argumentum diluitur, quia lex civi-
lis non attenditur contra Eccleſiam, ejus bona, niſi
expreſsè per Pontificem approbetur *cap. Eccleſiæ S.*
Mariæ, & ibi omnes, *de Conſt.* & diximus ſopra:
& licet illa lex, ſecunda, loquatur generaliter, non
tameo debet extendi ad Eccleſiam, & ejus bona,
cap. fin. de ſolut. & ibid. Canoniſtæ, niſi, ut dixi-
mus per Papam approbetur, & Eccleſia utitur legi-
bus civilibus, quatenus ſunt in favorem Eccleſiæ, *c.*
ſi in adulterium, *diſtinct.* 10. & Abb. *dict. cap. Eccle-*
ſia S. Mariæ. Moventur tertiò, quia illud domioium
22 utile, quod habet emphyteuta, eſt mere laicum,
profanum, & ideò eſt ſubjectum ſtatutis, & legi-
bus Principium ſæcularium Clar. §. *emphyteuſis quæ-*
ſtione 48. ubi de com & Hier. de Cæual. *in Spec.*
com. op. contra com. quæſt. 738. *n.* 9. Anch. *in cap. ea*
quæ col. 17. *de reg. jur. & conſ.* 127. *col. fin* Barb. *conſ.*
84. Cuman. *conſ.* 82. Alexand. *conſ.* 9. *col.* 2. *lib.* 1.
Felyn. in *cap. quæ in Eccleſiarum col. fin. de Conſt.*
Dec. *in authent. caſſa. Cod. de ſacr. Sanct. Eccleſia*
Ruin. *conſ.* 70. *num* 11. *lib.* 5. Pariſ. *conſil.* 21. *num.*
85. *lib.* 2. Tiraquell. *de ret. lign.* §. 1. *gloſ.* 13. *nu.*
8. Roland. *conſ.* 54. *num* 30. *lib.* 3. & Add. *ad dec.*
Magon. Luc. 10. *in lit. B.* ubi tenet, quod emphy-
teuta etiam Eccleſiæ tenetur ad collectas per iſtam ra-
tionem Menoch. *de arbit. caſ* 180. Roland. *conſ.* 66.
Burg. *de laud. inſpect.* 22. *n.* 5. *par.* 3. ſed contrarium. vi-
23 de *de diverſ. q. emph. q.* 22. Comprobatur hoc, quia
Statutum diſponens circa bona emphyteutica, compre-
prehendit bona emphyteutica Eccleſiaſtica. Surd. *d.*
200. *n.* 14. cum aliis per eum allegatis, diximus in tit. *de*
com. emph. q. 78 *n. ſeptima.* Huic rationi reſpondetur,
prout ſuperius dictum eſt, quod ſi ſuper fructibus colle-
ctæ impoſitæ ſint, argumentum procedit; ſi tamen ſuper
bonis, falſum erit. Abb. in *cap. cum Eccleſiarum de Conſt.*

nor. 3. quia etiam coloni Eccleſiæ ſive partiarii, ſive num-
mis colant, tenentur ſoluere gabellas de parte eorum
fructuum, & alia onera, quæ imponuntur per Domi-
nos temporales Bertaz *de clauſ.* 22. *gloſ.* 20. *n.* 2. ex
ſententia multorum. Sed quando privilegium immuni-
tatis eſt reale, conceſſum rei, coloni gaudent exem-
ptione, & non tenentur ad onera; & ibi alios refert,
& Teſſ. *deciſ.* 116. & vide infra in fine, & illud utile do-
minium, quod habet emphyteuta, eſt reſpectu fru-
ctuum; nos autem loquimur, quando collectæ impo-
nuntur ſuper rebus Eccleſiæ; & quod ſit verum, patet
quia competit ſalvianum ioterdictum pro fructibus
rei emphyteuticæ, licet proprietas ſit prohibita alie-
nari. Tiraquell de *retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 47.
Grat *conſ* 22. *n.* 3. *l.* 1. Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 426
Seraph. *dec.* 1290. Sed an competat ſaluianum interdi-
ctum, videnda eſt *quæſt.* 4. *de var. caduc.* deinde illa o-
pinio, quod dominium utile ſit ſubjectum laicis, non eſt
vera, coot. tenet Rota, ut in *dict. qu.* 22. Quartò ad-
ducitur pro iſta opinione, quia in emphyteuſi Eccle-
ſiaſtica habet locum tetractus, ergo ſtatutum habet
vires ſuas contra Eccleſiam, & perſonas Eccleſiaſticas.
Bal. *conſ.* 300. Iaſ. *conſ.* 226. Alex. *conſ.* 27. Afflict. *in tract.*
de jur. prothom. col. 11. *verſ. item quæro.* Tiraquell. *de*
de tract. lign §. 1. *gloſ.* 13. *n.* 8. & 9. Honded. *conſ.* 3.
n. 7. *lib.* 1. Marant *diſput.* 8. Huic objecto reſpon-
detur contrarium eſſe verum communem opinionem
eſſe contra ipſos, nam hanc partem tenuerunt Iaſ. ſibi
contrarius, *conſ.* 152. Angel. *in* §. *ſcire autem auth. de non*
alien. Imol. *in cap. nulli colum.* 3. *de Iudic. & in cap. e-*
videntiam col. 1. *de reb. Eccl. non alien.* Ruin. *conſ.* 166.
n 6. *lib.* 1. Dec. in Auth. *qui rem. de Sac. San. Eccl.*
Soc. *conſ.* 167. *col.* 2. *lib.* 2. Tiraquell. *de retract lig.*
§. 1. *gloſ.* 14. *n.* 84. Caroc. *de locat. & cond. quæſt.* 12.
n. 5. *fol.* 112. cum aliis congeſtis per Honded *conſ.* 3.
l. 1. *n.* 10. & 23. & vide de *diverſ. q. quæſt.* 21. Quin-
tò moti ſunt alia ratione, quia licet decimæ prædiales
impræſcriptibiles, cum ſint juris divini *c.* 1. & *c. Paro-*
chianus de decimis, attamen adverſus laicum infeuda-
tum de illis, quod fieri poteſt ut per Covar. *l.* 1. *reſol.*
17. *n.* 4. benè currit præſcriptio Valaſc. *dict. qu. n.* 14.
qui alios citat ergo lex civilis habet etiam locum in
bonis Eccleſiæ Cui rationi facile reſponderi poteſt,
quod licet opinio Doctorum, per eundem Valaſc. al-
legat. ſit vera: tamen ideo procedit, quia ante conci-
lium Lateranenſe decimæ dabantur in feudum laico:
& contra ipſum laicum currebat præſcriptio, & de
decimis, ſibi in feudum datis, poterat paciſci: & pro-
pterea poterat etiam jus earum, præſcriptione commu-
ni amittere, ita Felyn. *in c. cauſam de præſcript. n* 4 ſed
ſi decimæ eſſent datæ ad tempus, non currebat præſcri-
ptio. Hodie tameo per dictum Concilium Lateranenſe
non poſſunt concedi, nec præſcribi *c. prohibemus de de-*
cim. ultimo hæc opinio eſt fundata in illud vulgare a-
26 xioma, qua mutata conditione perſonæ, & bonorum
conditio mutata videtur. *leg. Paulus reſpondit*, alias in-
cipit per procuratorem, *ff. de acquir hæred.* & *leg. Fi-*
ſcus, ff. de jur. Fiſc. cum ſimilibus allegatis per ipſum
Valaſc. *n.* 15 & per Marant. *dict. diſp.* 8. *n.* 13. quæ
jura fundata ſunt in eo, quod mutata perſona, mute-
tetur privilegium, ut Bart dicit *in dict. leg. Paulus, in*
fine, ubi dat exemplum, quod ſi Reſpublica, vel Eccleſia
tranſit in privatum, perdit privilegium. & efficitur u-
ſu capilis *leg. ultima*, *Cod. de inoff. teſt.* & ideo ob-
jectum tollitur; quia licet perſona ſit mutata. cum ſit
laicus; tamen remanet res ipſa Eccleſiæ cui datum eſt
privilegium *cap. quæ in Eccleſiarum, de Conſt.* & ſi mu-
tetur perſona, non mutatur privilegium; & jura in
contrarium allegata, procedunt in terminis, in quibus
loquuntur, & quando omnino perſona mutatur; quod
noo procedit in caſu noſtro, cum perſona non ſit om-
nino mutata, & emphyteuta Eccleſiæ utitur privile-
gio Eccleſiæ pro bonis, ſibi conceſſis: & ideo notat

Abb. in *dict. cap. qua in Eccleſiarum* 3. *not.* quod ſtatutum laicorum, non poteſt diſponere ſuper rebus Eccleſiaſticis, etiam ſi talia ſint bona, quorum dominium utile pertineat ad laicos, per illum tex. Borg *de uſuf n.* 163, ſed de hoc vide ſuprà, *n.* 22.

27 Et pro noſtra opinione multum facit illud, quod dicitur de ſtatuto, prohibente venditionem bonorum immobilium in forenſem, & non ſubditum, quod non habet locum, quando ſubditus venderet Clerico forenſi, ut in alienatione facta Clerico non procedit, ut de com teſtatur Iaſ. *in Filius familias*, §. *Divi.* 1. *lect n.* 71. *& ſeq. ff de legat.* 1. Ruin. jun qui etiam hanc com appellat, *conſil* 15 *n.* 85. 89 *& ſeq. lib.* 1. Honded qui alios cumulat *conſil.* 3. *lib.* 1. *n.* 22. & minus habebit locum, quando Clericus vendit; maximè quando verba ſtatuti ſunt præceptiva; prohibitiva, & directa in perſonam venditoris Honded. *eod. conſil n.* 22. *& ſeq.*

28 Poſtremò, pro hac opinione, dicendum etiam eſt, quod licet utraque opinio habeat ſuos defenſores, & per conſequens dubitabilis ſit, quæ verior opinio dici poſſit; tamen quia ſumus in dubio, in dubiis opinionibus illa tenenda eſt, quæ favet Eccleſiæ. Iaſ. *in dict.* §. *Divi. n* 72. Honded. *dict. conſil. n.* 24. & etiam in dubio contra Fiſcum tenendum erit *leg. non puto ff. de Jur. Fiſc.*

29 Amplia quintò, ut emphyteuta non ſolum teneatur ad tributa merè realia, hoc, eſt impoſita rebus ipſis, ſed etiam ad impoſita perſonis pro rebus ut ſunt collectæ Socin, *conſil.* 116 *lib.* 1. Ioan de de Amic. *conſil.* 8. *n.* 60. & Doctores æqualiter loquuntur de tributis, & collectis, aſſerentes ad eas emphyteutam teneri, Bald *in l.* 1. *Cod. d. jur. emphy.* Bart *in leg. quæro ff. de uſuf. legat.* Per de Ubald. *de collectis nu.* 48. cum aliis allegatis per Valaſc *ead. qu. n.* 8.

30 Amplia ſexto, ut emphyteuta, teneatur non ſolum pro tributis, & collectis ſuorum annorum, ſed etiam pro præteritis annis. quibus ipſe non poſſedit, ſed alii text. eſt cum gloſ. & ibi Paul Roman. *in leg. Imperatores* in illis verbis *ipſa prædia*, & non perſonas conveniri *ff. de public. & tex in l.* 5. §. *fin. ff de cenſ.* Afflict. *decis.* 54 Cap *deciſ.* 20. cum aliis congeſtis per eundem Valaſc *ead. quæſt. nu.* 17. & hoc non ſolum procedit in emphyteuta, ſed etiam in quovis poſſeſſore rei, & ſucceſſore Paul. Alex. Aret. & Iaſ. *in leg. idem Julianus* §. *hæres cogitur, ff. de legat.* 1. cum aliis per Valaſc. allegatis, *num.* 21.

31 Declara tamen, quod emphyteuta habebit recurſum adverſus anteceſſorem, qui non ſolvit collectas, & fructus percepit, ut per eundem Valaſc. ibidem, *num.* 22.

32 Declara ſecundò, quod non procedit in uſufructuario, Caſſan & alii allegati per Valaſc. ibidem *n.* 23. quaſi is ad tributa, & collectas præteritas, non teneatur; ſed pro futuro tempore, quod ipſe non probat, imò contrariom tenet, cum bona ſint hypotecata pro collectis. & ideò tranſeunt ad quemcunque poſſeſſorem, cum onere ſuo, & ita videtur tenendum quia cum ſint bona tacitè hypotecata pro collectis,

33 ut per Negüſant *de pign.* 4 *memb.* 2. *par nu.* 125. & per Surd. *conſ.* 146. *n.* 1. ubi plures congerit, & non ſolum uſufructuarius tenetur ſolvere collectas. & onera præſentia, & futura: ſed etiam præterita licet de præteritis habeat regreſſum contra bona, ut de magis com. teſtatur Cavalc *de uſufruct. n.* 162. ſequitur, quod poſſeſſor conveniri poſſit, ut etiam ſupra diximus, ampliatione quarta.

34 Amplia ſeptimò, ut emphyteuta teneatur ad tributa, & collectas, non obſtante pacto quod Dominus, & non ipſe teneatur: cum talis pactio non valeat, & eo non obſtante. emphyteuta poſſeſſor poteſt conveniri, eſt tex. *in l. juris emphyteutici.* & ibi Doctores, *C. de fund. patrim. lib.* 11 Valaſc. ibi *nu.* 24. & ita tenet Rot. Rom. ut *in deciſ. Duran.* 48. *numero* 8. niſi tamen conventio ſit confirmata à Principe ibi *numero* 9.

35 Declara hanc opinionem; ſecundum eundem Valaſc. ibidem, ut non valeat tale pactum in præjudicium Fiſci; cæterum inter contrahentes valebit, & ſervandum erit Rot. *d. dec. n.* 9. 10.

36 Amplia octavò, ut habeat locum, etiam ſi bona emphyteutica ſint deſcripta in libro cenſuali, vel æſtimo, ſeu regiſtro, ſub nomine alterius Bald. *in leg. negotium, Cod de negot. geſt.* cum aliis congeſtis per eundem Valaſc. *n.* 25.

37 Amplia nono, ut procedat non ſolum in tributis, collectis, & oneribus antiquis, ante emphyteuſim conſtitutam, ſed etiam in impoſitis de novo poſt eam, eſt tex. *in l. quæro*; & ibi Bart. *ff. de uſuf.* Soc. *conſ.* 119. *lib.* 1. cum aliis adductis per eundem Valaſc. *d. q. n.* 3.

38 Limita primò, non habere locum in emphyteutica fundorum patrimonialum, & ita in emphyteuta Principis, ut non teneatur ad onera, ex tex *in l.* 1. *&* 2. *de coll. fund. patrim. & emphyt. lib.* 11. Valaſc. *d. q. nu.* 28.

38 Declara, ut non habeat locum in illis oneribus, quæ pietatis, & communis utilitatis rationem habent, ut ſunt inſtructiones viarum, reparationes murorum fontium, aut pontium Valaſc. *ead. q. n.* quia etiam ad dicta onera tenentur Eccleſiaſticæ perſonæ, Doctores *in l. ad inſtructionem C. d. Sac. San. Eccl.* Carroc. qui infinitos cumulat in *d. tit de collectis, n.* 35. *fol.* 816.

40 Limita ſecundò, niſi aliter ſe habeat præſcripta conſuetudo, ut Domini prædiorum ſolvant collectas: illa enim ſervanda erit, quæ etiam minores ligat. *leg. ſi ſine hærede*, §. *Lucius*, & ibi Bart. *ff. de admin. tut.* Bald. *in cap. ult. col.* 3. *de conſuet* Valaſc. *d. q. n.* 29. Caroc. qui alios multos allegat *eod. tit. n* 25. *& ſeq. & fol.* 240. *n.* 3. *eod. tract. qu.* 3. *de conſuetudine*, quando oritur contentio inter locatorem, & conductorem, quis eorum, teneatur ſolvere collectas.

41 Limita tertiò ſi emphyteutica ſit forenſis in loco, ubi collecta imponitur, quia tantum ſubditis imponi poteſt Bart. *in leg. libertus* §. *ſol.* 1. *ff. ad municip. l. reſcripto* & ibi idem Bart. §. *ult. ff. de mun. & hon.* Valaſc. *ead. quæſt. n.* 29. Caroc. *eod. tit. n.* 72.

42 Declara hanc limitationem niſi conſuetudo ſit in contrarium Alex. *conſ.* 52. *lib.* 5. Dec. *conſ.* 285. qui hanc conſuetudinem veram etiam eſſe de jure teſtatur, & *conſ.* 694. Guid. Pap. *deciſ.* 87. Franc Marc. *quæſt.* 419. *&* 460. Valaſc. *ead quæſt. n.* 29 Bart. *in l. Cod. de auro coron. lib.* 10. Caroc. ubi ſupra *n.* 74.

43 Declara ſecundo, niſi Civitas hoc haberet ex privilegio. Caroc. *eod. loco. nn.* 73. & not *in d.* §. *ſola*, & ex tex. *in l. privilegio*, *C. de incolis lib.* 10

44 Limita quartò, niſi collecta ſit impoſita ſecundum æſtimum, ſive per æs, & libram: quia tunc non attenditur poſſeſſio bonorum, ſed ſolùm æſtimum. Angel. *in leg. fin. Cod. ſine cenſu. vel rel.* & idem not. Bald in *l.* 1. §. *quod ſi nemo ff. quod cujuſque univer.* ubi dicit, quod quicunque habet æſtimum in communi, poteſt gravari pro collectis, ſive ſit ſubditus, ſive non; licet qui non habet æſtimum non poſſit gravari, niſi ſit ſubditus, & qui non eſt deſcriptus in æſtimo, gravari etiam non poteſt, licet poſſideat. Dec. *conſ.* 585. *nu.* 5. & ideo emphyteuta poſſeſſor non debet moleſtari ne contingat pro eiſdem bonis emphyteuticis collectam bis ſolvi. Valaſc. *ead qu. in fine.*

45 Advertendum tamen erit, ſi eſſet emphyteuta privilegiatorum, & privilegium eſſet perſonale, ut ſunt Clerici, vel alii, teneretur ſolvere collectas, & hæc eſt com. opin ut per infinitos Doctores quos cumulat Caroc. *dicto loco. ſub. n.* 30. & Borg. *de uſuf. d. n.* 263.

46 An verò emphyteuta collectari debeat, deductis impenſis, præter penſionem eſt Com. & recepta ſententia eſt, quod debeat deduci omnis impenſa ut per Doctores omnes *in l. fructus*, *ff. ſol. matr.* & præcipuè Iaſ. *n.*

17. &

17. & per Valaſc. *d. q. num.* 10. Declarant tamen, hoc non habere locum in decimis, quæ præſtantur Deo, tanquam tributum animarum. Iaſ. *in l. functus eod n.* 17. cum aliis per eum citatis, & per Valaſc. *d. n.* 10.

An autem ſimplex conductor teneatur ſolvere collectas videndus erit Caroc. *eod. tit. de collectis*, & Valaſc. *dict. quaſt.* *n.* 27. qui bene hanc materiam tractant, cum hæc quæſtio ſit extra materiam noſtram; ſit de colono Eccleſiæ, an teneatur ſolvere collectas, vide Cach. *deciſ.* 83. &, noviſſimè Ioan. Franc. Bonavog. in Add. *ad l.* 1. *Cod. de jur. emph. n.* 27. quod Coloni Eccleſiæ pro rata ſuorum fructuum, quos colligunt ex re Eccleſiæ tenentur ſolvere gabellam & portum Civitatis pro eorum introductione, ex doctrina Decian. *conſ.* 5. 4. *vol.* eo quia fructus ſeparati à ſolo privilegiario, nunc ſunt amplius, privilegiati, & vide ſupra, *nu.* 22.

DE ALIENATIONIBUS
QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

Emphyteuta non poteſt alienare emphyteuticam, nec melioramenta facta in eâ, ſine conceſſu Domini, n. 1.

Emphyteuta, volens alienare rem emphyteuticam, ſeptem debet obſervare. Primo debet requirere Dominum, an velit emere. Secundo pretium denuntiet, quod ab aliis offertur. Tertio, quod ſit verum pretium, & non fictum. Quartò, quod Domino non reſpondente, expectetur per duos menſes. Quinto, quod ſolum vendat jus ſuum. Sexto, quod non vendat perſonis prohibitis. Septimo, quod non ceciderit prius à jure ſuo, & habet locum in emphyteuſi profanâ, Eccleſiaſtica, n. 3. *&* 4.

Dominus ſi declaravit voluntatem ſuam, nolle emere, ſtatim poteſt emphyteuta vendere: ſed ſi dicat volo deliberare expectandus eſt per duos menſes, n. 5.

Amplia 1. *quod cadat ipſo jure, n.* 6. *declara Domino tamen volente, & declarante, n.* 7.

Emphyteuta, alienans irrequiſito Domino; an de facto poſſit expelli ſine citatione, n. 8.

Amplia 2. *etiam ſi proteſtetur facere reſervato conſenſu D. numero* 9

Declara niſi dictum ſit, ſi non aliter, nec alio modo n. 10.

Cont. n 11. *concorda, ut n.* 12. *&* 13.

Et idem ſi dictum, eſſet: accedente conſenſu Domini & non aliter, nec alio modo n. 14.

Quid ſi dictum ſit, Alieno ſi & in quantum de jure poſſum, & non aliter, nec alio modo, n 15. *&* 316.

Quid ſi dictum ſit, ſi conſenſus Domini acceſſerit, vel ſi Domino placuerit, vel ſi Dominus conſenſerit, n. 16.

Quid ſi dictum ſit: vendo, ſi Dominus non revocarit, alias ſit inepta, n. 17. *&* 315.

Quid ſi reſervaverit dominium, donec pretium ſolvatur, n. 18.

Sed ſi dictum ſit, quod non poſſit alienare etiam cum clauſula, reſervato conſenſu, nec aliter nec alio modo, nec ſalvo jure Domini, nec aliter, &c. & emphyteuta alienavit, non ſolum cum dicta clauſula; ſed etiam ſalvo jure, & reſervato jure & Domini, & Domini conſenſus acceſſerit, & non aliter &c. num. 19.

Declara, niſi alienatio eſſet facta in potentiores, n. 20.

Et qui ſint potentiores, n. 21.

Subdeclara, niſi potentior eſſet conſors emphyteuſis, n. 22.

Amplia ſive ſimus in emphyteuſi profana, ſive Eccleſiaſtica, n. 23.

Infertur, quod Dominus non tenetur conſentire, quando emptor eſt valde pauper, n, 24.

Subdeclara 2. *quando Dominus eſſet æquè potens, ſicut emptor, n.* 26.

Amplia 3. *etiam ſi poſt traditionem recuperet, n.* 27.

Cont. n. 28. *ſed prima eſt verior n.* 29.

Declara, niſi ſit factum pactum quod incontinenti teneatur retrovendere, n. 20. *dec.* 2.

Niſi recuperatio eſſet facta incontinenti vel celeriter n. 31. *cont. n.* 32.

Sed non procedit de æquitate canonica, antequam ſequatur declaratio Domini in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 33.

Fulginens de Jur. Emphyt.

Et ponitur opinio Auctoris, n. 35.

Habet locum etiam poſt declarationem, ſi celeriter recuperet numero 38.

Subdeclara non habere locum, ſi alienaſſet uti propriam numero 39.

Subdeclara ſecundo, non habere locum in emphyteuſi profana, in qua non poteſt mora purgari, n. 40.

Sed quod tempus detur ad purgandam moram, n. 41.

Eccleſia, & Clerici non debent eſſe tenaces in pœnis; maximè ſi eorum conditio non deterioretur, n. 34.

Emphyteuta excuſatur ob alienationem irrequiſito Domino, attenta juris dubitatione, n. 36.

Eccleſia eſt cultrix juſtitiæ, & pietatis, & non vult locupletari cum alterius jactura quoties ejus conditio non eſt facta deterior, n. 37.

Amplia 4. *habere locum in ſecundo emphyteuta n.* 42.

Amplia 5. *ſi venditio eſſet facta præſente, & tacente Domino niſi vendidiſſet pleno jure, n.* 43.

Amplia 6. *in muliere, Ruſtico, & Milite, n.* 44.

Amplia 7. *etiam ſi alienatio eſſet facta in evidentem Eccleſiæ utilitatem, vel Domini, n.* 45.

Amplia 8. *etiam ſi emphyteuta eſſet colonus partiarius, n.* 46.

Amplia 9. *etiam ſi nullum pactum fuiſſet factum inter emphyteutam, & Dominum, circa alienationem rei, vel melioramentis, num.* 47. 47.

Amplia 10. *habere locum, ſi ſimpliciter eſſet data licentia alienandi & partem alienandi, & non totam, n.* 48. *cont. n.* 49.

Amplia 11. *quando eſſet data licentia pluribus, & unus ſolus alienaſſet, n.* 50. *cont.* 51.

Amplia 12. *ſi eſt data licentia alienandi; quod non poſſit duobus vendere, n.* 52. *cont.* 53.

Amplia 13. *ſi Prælatus, qui dedit licentiam alienandi, moriatur, vel ſi dederit licentiam diſponendi in ultima voluntate, ſed hoc eſt controverſum, n.* 54.

Licentia diſponendi in ultima voluntate, an experit morte concedentis, ibidem.

Amplia 14. *quando eſt data licentia alienandi intra certum tempus, & ipſe poſtea alienavit, n.* 55.

Amplia 15. *quando data eſt licentia vendendi Titio, & ipſe vendidit Sempronio, n.* 56.

Amplia 16. *quando eſt data licentia alienandi, petita prius licentia à Domino, n.* 57.

Amplia 17. *ubi adeſſet pactum, ut non poterit alienare, niſi in Eccleſiam concedentem. n.* 58.

Amplia 18. *quando eſt data licentia Titio: nam ejus hæres non poterit alienare, n.* 59.

Amplia 19. *quando eſt data licentia vendendi, emphyteuta permutavit, n.* 60. *cont.* 61.

Amplia 20. *quando in articulo mortis alienavit, non obſtante licentia, ſi in ejus perſona linea extinguebatur, numero* 62.

Amplia 21. *quando alienavit in Socium, qui non erat de comprehenſis, & res erat communis, n.* 63.

Amplia 22 *in emphyteuſi hæreditaria, acquiſita pro ſe, & hæredibus, vel pro ſe & ſucceſſoribus, n.* 63.

Amplia 23. quando Dominus certioravit, & non expectavit per duos menſes, num. 65.

Amplia 24 etiam ſi diceret Dominus velle ei dare pro juſto pretio, quod ab alio invenit, n. 68.

Amplia 26. ſi non narraſſet Dominus juſtum pretium, quod ab aliis reperiebat, n. 69.

Amplia 27. etiam ſtante Statuto quod volens vendere, teneatur vendere vicino, vel conſanguineo, n. 70.

Amplia 28 etiam ſi alienavit de licentia primi emphyteuta, n. 71. ſed diſt. ut ubi.

Amplia 29. quando data eſt alia eſt ſpecies, & quantitas pecunia pro emphyteuſi, quia non dicitur permutatio: intellege tamen ut ibi, n. 72.

Amplia 30. quando alienavit de conſenſu unius Domini, & erant plures, ſed declara, ut n. 173.

Amplia 31. quando non ſolvitur canon, ſed Eccleſia recognoſcitur pro directa Domina, n. 74.

Amplia 32 etiam ſi locaret ad longum tempus, n. 75.

Declara non habere locum ſtante conſuetudine, n. 76.

Declara 2. non habere in conductore ad longum tempus locum, quoad pœnam, n. 77. licet alii cont. teneant.

Declara 3. retenta alia opinione, habere locum maximè in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & Reipublicæ, n. 79.

Dec. 4. retenta alia opinione, habere locum in locatione ad longum tempus, quando penſio conſtaret in pecunia, alias ſecus num. 80.

Dec. 5. ut poſſit locari ad quinquennium, & ad breve tempus, n. 81.

Dec. 6. quando pars tantum eſt locata, quia non caderet à tota, num. 85.

Dec. 7. quando eſt reſervatus conſenſus Domini nec aliter, nec alio modo, nn. 86.

Dec. 8. quando ſolum promiſit locare etiam ſi penſionem ſolviſſet num. 87.

Dec. 9. quando eſt reſervatum utile dominium, nu. 88. cont. nu. 89.

Ampliatur dicta ampliato 32.

Retenta alia opin. etiam ſi eſſet data licentia locandi, n. 83.

Sed ſi dictum ſit, quod non poſſit locari in certas perſonas an aliis locari poſſit, n. 84.

Locatio ad longum tempus erit decennium, n. 82. vel ad vitam emphyteuta, ibidem.

Sed ſi fiat de novennio in novennium, vel de quinquennio in quinquennium, vel quandiu locatori placuerit, vel conductori, vide ibidem remiſſivè.

Amplia 33. in locatione facta ad novennium, cum pacto de renovando, n. 90. cont. n. 91. ſed prima eſt verior.

Amplia 34. ut cadat etiam à pacto de renovando n. 92.

Amplia 35. habere locum in rebus ſubrogatis, n. 93.

Amplia 36. etiam in melioramentis n. 94. dec. n. 95. cont. n. 96.

Amplia 37. quando redditur quarta pars fructuum n. 97.

Amplia 38. quod pretium quod expendit, non recuperat, nu 98.

Amplia 39. habere locum in præjudicium comprehenſorum, n. 99. dec. nu. 100.

Amplia 40. etiam in Eccleſia, quæ habet ab alia Eccleſia in emphyteuſim, n. 101. decl. n. 102. dec. 2. n. 103.

Amp. 41. habere locum in minore, pupillo, & infante, n. 104.

Amplia 42. ut revertatur ad Dominum, ſine aliquo onere num. 105.

Amplia 43. etiam ſi emphyteuta alteri in emphyteuſim concederet, n. 106.

Amplia 44. ſi emphyteuta imponat cenſum, n. 107.

Decl. n. 108. 110. & 118.

Sed diſt. n. 113. declara n. 114. & intellige in. 115.

Decl. etiam n. 116. declara tertio, n. 107. intellige, n. 119 dec. 4. ibid.

Intereſſe quomodo ſit taxandum n. 120.

Poteſt agere emptor ad reſtitutionem pretij, n. 121.

Limita tamen, niſi imponat cenſum ſuper ſuis melioramentis, n. 122. limit. 2. n. 123.

Limita 3. n. 124. limita 125.

Limita in Ruſtico, 125.

Dominus directus an poſſit imponere cenſum ſuper re emphyteutica n. 126.

Amplia 45. ut revertatur ad Dominum, cum ſuis melioramentis, & expenſis factis n. 127.

Amplia 46. ut revertatur ad Dominum una cum fructibus pendentibus, & maturis, n. 128.

An autem expenſæ pro recolligendis fructibus peti poſſint ibidem remiſſivè.

Amplia 47. ut teneatur emphyteuta ad fructus univerſos à tempore declarationis caducitatis, n. 129.

Amplia 48. habere locum in colonia perpetua, in locatione ad longum tempus, & in omnibus contractibus in quibus directum dominium ſeparatur ab utili, n. 130.

Amplia 50. quando expreſsè, vel tacitè conſentiat alienationi num. eod.

Amplia 50. quando patitur præſcribit, ibidem.

Limita primò diſpoſitionem d. l. fin quando non eſt ſequuta traditio n. 130.

Decl. 3. 131. n. 132.

Decl. 3. n. 133. nu. 134.

Decl. 4. nu. 135.

Et habet locum etiam ſi reſervaſſet uſum fructum, ut in dicto num. 130.

Limita 2. diſp. d. l. fin. quando emphyteuta partem tantum alienavit, quia caderet ſolum ab illa parte alienata, n. 136. licet diſſentiant multi, ſed prima opinio eſt verior num. 137.

Declara n. 138.

Amplia declarationem n. 139. declara 2. n. 140. cont. 141.

Decl. 3. 142. & ibi vide alias declarationes.

Limita tertio, d. l. fin. non habere locum, quando in conceſſione adeſſet clauſula Pro ſe, & quibus dederit n. 143.

Declara ut n. 144. dec. 1. n. 145.

Dec. 2. n. 146. ſubdeclara n. 147 ſubdeclara 2. n. 148.

Amplia dictam limitationem n. 149.

Limita quartò non habere locum, ſi dictum eſſet Pro hæredibus, ſucceſſoribus quibuſcunque n. 150.

Limita quintò non habere locum, quando Dominus prohibuit alienationem tantum majoribus: qui cenſentur data licentia minoribus, & æqualibus, n. 151.

Limita ſextò, quando eſt data licentia alienandi cuicunque voluerit, n. 152. cont. n. 153. ſed prima eſt verior.

Declara n. 154. dec. 2. n. 155. cont. 156.

Amplia n. 157. declara n. 158.

Limita ſeptimo quando emphyteuſis eſt data in ſolutum, & quomodo hoc intelligatur, n. 159.

Amplia n. 160. declara, n. 161. declara 2. n. 162.

Dec. 3. n. 163. & quomodo ſuccurratur creditori n. 164.

Et idem dicendum quando ſubhaſtatur, ibid. & n. 314.

Limita octavò quando emphyteuta vendit cum pacto de redimendo, & poſtea recuperet, n. 165.

Cont. n. 166. ſed prima eſt verior, ubi etiam refertur diſtinctio, declara, num. 167

Sed ſi Dominus declaret caducitatem antequam recuperet, an evitet pœnam ut 168.

Sed ſi Dominus conſentiat, an requiratur conſenſus in retrovenditione, n. 199.

Cont. n. 170 & ibi diſt. & declaratio.

Limita nonò non habere locum in alienatione nulla, & invalida, vel ſimulata: exemplum in muliere alienante ſine ſolemnitate ſtatutaria, & in minore, vel pupillo alienante ſine ſolemnitate juris, n. 171.

Niſi ſequuta ſit actualis trad. rei traditio & dic. ut ibi, & remiſſivè.

In generali mandato, an includatur facultas vendendi bona emphyteutica n. 172. & vid etiam, n. 180. & 181.

Alienatio facta à non repræſentante totum Concilium de bonis emphyteuticis, non valet, n. 173.

Alienatio facta per minorem de bonis emphyteuticis non valet n. 174. declara niſi adſit juramentum n. 175. ſubdeclara num. 176.

Alienatio facta per mulierem de emphyteuſi ſine præſentia proximiorum, ſecundum formam ſtatut eſt nulla, niſi adſit juramentum, n. 177. declara n. 178.

Præſcripti

Præſcriptio non currit contra Dominum, vivente emphyteuta, n. 278.

Conſtitutio Cardinalis Carpenſis annullans contractus mulierum ſine ſolemnitatibus ibi poſitis habet locum ſolum in Provincia Marchiæ, nu. 179.

Minor vendens emphyteuſim, cum præſentia proximiorum, ſed ſine decreto Iudicis eſt nulla venditio, n. 182.

Intellige ut ſupra, n. 177. & ſeq.

Limita decimo in alienatione ſimulata, & quomodo intelligatur n. 183.

Limita undecimò in venditione conditionali ante conditionem, & quomodo intelligenda, n. 184.

Limita duodecimò in alienante ignoranter, n. 185. decl. nu. 186. ſubdeclara 187.

Alienans ignoranter contra prohibitionem teſtatoris, non incidit in pœnam, quamvis alienatio ſit nulla, n. 188.

Et ibi intellige declara, ut nu. 189. & 190.

Limita 13. quando eſſet tranſactum longum tempus; quia præſumeretur licentia Domini interveniſſe, & longum tempus in hoc caſu erit decennium, data ſcientia Domini, n. 191.

Limita 14 quando eſſet facta venditio inter comprehenſos inveſtitura, n. 192.

Et quomodo intelligatur, ubi. Amplia n. 193. cont. n. 194.

Sed prima opinio approbatur per auctorem, n. 196. in fine, maximè ſtante clauſula. Ad habendum, &c.

Prohibitio hominis concurrens cum prohibitione legis, operatur effectum etiam in caſu licito, & augetur, & illam amplıat, num. 195. & 196.

Amplia 2. dictam limitationem, 14. n. 197

Declara, n. 198. declara 2. n. 199. decl. 3. n. 200.

Subdeclara, nu. 201. declara 4. nu. 202.

Limita 15. non habere locum in diviſione facta inter plures emphyteutas, non autem cum extraneo, n. 203.

Amplia, num. 204.

Amplia 2. num. 205. ſed diſt. ut ibi.

Amplia 3. n. 206. decl. n. 207. dec. 2. n. 208.

Limita 16. non habere locum in donatione n. 209.

Amplia 210.

Amplia 2. n. 211. cont. 212.

Sed prima opinio approbatur, & revocatur in dubium uſque ad nu. 219.

In hac donatione quinque requiruntur, primo quod non fiat in perſonam prohibitam, & quomodo hoc intelligatur, nu. 220. 221. 222.

Cætera, n. 224. 225. 226. & 227.

Sublimita dict. limit. 16. n. 230. ſublimita 2. 230.

Cautela quod emphyteuſis non poſſit donari irrequiſito Domino, n. 219.

Donatarius, vel emptor tenetur infra duos menſes requirere Dominum, & ſolvere laudemium, n. 232.

Cautela ſi Dominus nolit conſentire alienationi, vel donationi, nu. 228. & 229.

Donans ſi moriatur antequam donatarius recipiat inveſtituram, an donatio reſolvatur, n. 233.

Limita 17. quando emphyteuta alienaret in ultima voluntate, n. 235.

Et ſi Dominus nolit conſentire, n. 236.

Et an laudemium ſolvere debeat hæres, vel legatarius, numero 225.

Limita 18. quando emphyteuta pignoraret, vel hypothecaret nu. 137.

Cum ſuis ampliationibus, & declarationibus, & ſubdeclarationibus, ibid.

Limit. 19. quando alienaret cum pacto legis commiſſoria vel adjectionis in diem, n. 246. cum ſuis declarationibus.

Limita 20. quando adeſſet conſuetudo contraria, nu. 249. cum ſuis declarationibus.

Limita 21. in permutatione, n. 252. cum ſuis ampliationibus, & declarationibus.

Limita 22. Quando eſſet data in dotem filia legitima, & naturalis inæſtimata, & quid ſi detur æſtimata, & quid ſi detur extranea cum ſuis declarationibus.

Limita 23. quando vendidit de conſenſu Domini, & poſtea recuperet ex remedio, l. 2. c. de reſc. vend. 272.

Limita 24. quando emphyteuta compromiſit, n. 273. cont. 274. cum ſuis declarationibus.

Limita 25. quando emphyt. tranſigit, & quomodo intelligenda ſit n. 277.

Limit. 26. quando imponit aliquam ſervitutem, vel uſufructum, n. 278.

Limita 27. quando emphyteuta Uxoris alienavit de conſenſu Viri, n. 279. & 280. ubi diſtinctio.

Limita 28. quando res eſt conceſſa cum clauſula ad habendum, tenendum, alienandum, &c. n. 281.

Cum ſuis declarationibus, & ſubdeclarationibus, ibid.

Limita 29. ſi Dominus requiſitus reſpondeat velle emere, vel dixerit vendeia nomine Domini, quia volo quinquageſimam habere, n. 285. cum ſuis declarationibus.

Limita 30. ſi poſt factam legitimam requiſitionem lapſi ſunt duo menſes cum declaratione, n. 286.

Limita 31. quando ſolum eſt factum pactum de alienando, n. 290. ubi declaratur duobus modis.

Limita 32. quando emphyteuta vendidit poſt premiſſionem de conſenſu præſtando per Dominum n. 293. & 300.

Limita 33. quando in publicum emphyteuta jus ſuum venale expoſuit, & ſubhaſtavit, n. 304.

Limita 34. in Domino alienante jus ſuum directum, n. 305. decl. n. 306.

Limita 35. quando emphyteuta alienat de licentia Caſtaldionis, & intellige, ut n. 307.

Limita 36. quando quis proprium fundum in emphyteuſim recepit, ſed diſt. ut n. 308.

Limita 37. quando alienat commoditatem percipiendi fructus, duraturam tempore ejus vita, n. 309. declara, niſi ex conjecturis contrarium appareat: & quæ ſint n. 309. & 310.

Limita 38 quando emphyt. concederet rem in feudum n. 313

Limit. 39. quando emphyteuta alienat ex neceſſitate, vigore ſtatuti vel ex Conſtitutione Greg XIII. de jure congrui; ſecus ex neceſſitate voluntaria, n. 314.

Limita 40. quando alienavit ſub conditione ſi Dominus non revocaverit, alias ſit inempta, vel ſi Dominus non conſenſerit, teneatur venditor ad 100 alia bona, n. 315.

Limita 41. quando alienavit, & tradidit ſub conditione, ſi Domino placuerit, vel ſi Domini conſenſus acceſſerit, vel alienavit ſi & in quantum de jure poteſt: & idem ſub alia conditione, n. 316. & 317.

Limita 42. quando poſt alienationem, requiſivit Dominum de conſenſu emptoris, & D. dederit licentiam alienandi, pro d. pretio cuicunque vendendi, & quomodo intelligatur, n. 321.

Limita 43 quando Dominus poſt caducitatem ſcienter recepit canonem ab emptore: quia cenſetur remiſiſſe caducitatem, n. 324.

Ubi plures caſus diſtinguuntur ibid. & intellige etiam, ut num. 327.

Limita 44. ut non cadat à pacto de redimendo, ſed dic. ut nu 330. remiſſivè.

Limita 45. quando legat aliquis Eccleſia 12. denarios ſolvendo ſuper aliquod fundo, nu. 331.

Limita 46. quando fuit inveſtitus de uno tenimento, & Dominus voluit ſolum emere partem, n. 332.

Limita 47. quando adeſt pactum inter emphyteutam, & Dominum ut non poſſit expelli ob alienationem n. 333.

Limita 48. quando per ſententiam Iudicis, vel per recognitionem, bona ſunt emphyteutica, n. 334.

Limita 49. quando alienaret reſervato conſenſu Domini, & conſenſus non erat neceſſarius. n. 335.

Limita 50. in emphyt. renunciante emphyteuſim extraneo; nam de comprehenſo non eſt dubium, n 336. & dic ibi.

Limita 51 in eo, qui probabiliter poterat credere ſibi licere alienare.

Limita ultimò in Civit. & Statu Ferrariæ vigore Bonifaciana Conſt.

Denunciatio Domino directo per emphyteutam bis facienda intellige, num. 336.

Denuntiatio fieri debet de pretio vero, & legali, n. 337.
Denuntiatio fieri debet cum ſuis qualitatibus & circumſtantiis num. 338.
Pretium debet Domino ſolvere, quod ab aliis reperitur, ſive magnum, ſive parvum, n. 339.
Nec emphyteuta tenetur minuere de pretio, quod ab alio reperitur ſed declara, ut n. 346.
Nec poteſt minuere, vel augere in præjudicium Domini. num. 341.

ABſoluto Titulo de meliotamentis, & expenſis, quæ fiunt per emphyteutas: putabam
in ſequenti titulo tractare de caducitatibus,
ſed quia materia alienationis eſt ſatis proliza, deliberavi ſeparare hunc titulum à titulo de diverſis caducitatibus: quem poſtea (Deo adiuvante ponemus in ſequenti. Celebris eſt igitur, & frequens
1 hæc materia alienationis, & quotidie verſatur in Palatiis, & maxime in foro Eccleſiaſtico, & ante omnia præmittenda eſt regula illa, quod emphyteuta non poteſt alienare rem emphyteuticam, nec meliotamenta facta in ea, ſine conſenſu Domini Directi, alias jure ſuo privatur *l finali, C. de jur. emphyt* & ibi Bat. Salyc Iaſ & alij communiter, & *cap. potuit de locato*, & ibi Abb. Ant. de But. Anch. Imol. & cæteri. Cephal qui plures citat, *conſ.* 195. *lib.* 2. Honded. *conſ.* 55 *n* 21. *lib.* 1. & ſi emphyteuta alienare vult, aliqua obſervare debet, quæ enumerantur per Iaſ. *in d. l. fin n.* 13. & per Abb. *in d. cap potuit, n.* 2.
2 & per Redo. *de reb. Eccl. non alien* Rub. *de caducitate, in princ. fol.* 55. Primo quod requirat Dominum, an velit emere. Secundò, ſibi denuntiet pretium quod ab aliis offertur. Tertiò quod illud denuntiat ſit verum pretium, & non fictum; nec ſimulatum: & ſic ſit illud quod reveta offertur Quarto requiritur, quod Domino non reſpondente expectetur per duos menſes, & ſic quod lapſi ſint duo menſes à tempore denuntiationis. Quintò requiritur, quod vendat ſolum jus ſibi competens, & ſic utile Dominium, vel ſua melioramenta; non autem rem ipſam. Sextò, quod non vendat perſonis prohibitis: & quæ ſint iſtæ perſonæ prohibitio, dicam infra. Septimo & ultimo requiritur, quod non ceciderit à jure ſuo, puta per ceſſationem canonis: quia
3 tunc perderet jus ſuum, & in alienatione bonorum Eccleſiæ ſervari debent requiſita *in cap. potuit de locato*: ſcillcet, ut Eccleſia requiratur; & ei denuntietur pretium ab aliis oblatum: & à denuntiationis tempore, ſpatium duorum menſium ſit elapſum; & venditio fiat perſonis non prohibitis, & ſi aliter fiat, cadit emphyteuta à jure ſuo: quæ omnia colliguntur ab illo contextu. *juncto*, § *emphyteuta*; & ſic quæ requiruntur in emphyteuſi profana, requiruntur in Eccleſiaſtica, & ita omnes tenent *in d. l. fin. & c. potuit*. Clar. §. *emphyteuſis, q.* 13. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. in princ.* & ratio quare Imperator, & deinde ſummus Pontifex moti ſunt, eſt duplex, Prima eſt,
4 ut Dominus poſſit offerre idem pretium; ſi ipſe emere volverit: altera eſt, ut propter conſenſum, & receptionem novi emphyteutæ, laudemium conſequatur; quod ſolvere tenentur omnes, qui recipiuntur non comprehenſi in prima inveſtitura, & ut Eccleſia pro Domina recognoſcatur, ne neceſſe habeat probare dominium, ſi vellet agere, & rem vendicare adverſus extraneum in quem res eſt alienata, ut dicunt D. D. *in d. l. fin*. Gabr. *conſil.* 184. & Corb.
5 *in ſupracitato loco*. Advertendum tamen eſt, quod ſi Dominus certioratus ab emphyteuta, declaravit voluntatem ſuam, nolle emere, tunc ulterius non eſt expectandus ſed ſtatim poteſt emphyteuta vendere: ſi autem dicat, volo, deliberare, expectandus erit per duos menſes, ita Canoniſtæ *in d. c. potuit*. & Iaſ. *in d. l. fin nu.* 14. ubi hoc comprobat multis rationibus Spec. *n* § *nunc aliquod q.* 109. Add. *ad l. Iul. Clar. d. q.* 13. & Abb. *in d. c. potuit n.* 4.

Advertendum, etiam eſt, quod Dominus directus, ſi vult præferri, & emere rem emphyteuticam, præferendus eſt, etiam ſi in inveſtitura adeſſet pactum de affrancando. Rot. *dec.* 296. *par.* 2. *recentiſſ.* & hoc etiam poteſt facere Procurator, qui haberet mandatum inveſtiendi, tam devoluta bona, quam non devoluta, ex quo dicitur pariter conceſſa facultas declarandi, an Dominus veli præferri; cum in mandatis, qui vult conſequens, velit neceſſarium etiam antecedens, Rot. *decl.* 463. *n.* 2. *par.* 2. *recentiſſ.* ſtante maxime, ſi in mandato adeſſet etiam, ut facere poſſet, quod ipſe Dominus voluiſſet, ut ibidem.
6 Amplia primò, quod emphyteuta alienans rem emphyteuticam contra formam dictæ *l. fin.* cadit ipſo jure, nec aliqua ſententia requiritur, ita Gloſ. *in eadem l ver. cadat*, & ibi Iaſ. *n.* 103. Clar *d. q.* 13. *ver. ad de Redo. dicta Rub. n.* 3. qui alios citat. Corb. qui etiam multos cumulat, *de cauſ. privat. ob alien. Ampl* 52. Hond. *conſ.* 55. ſupra alleg. *n.* 23. ubi dicit; quod hæc opinio
* communiter recipitur, & Valaſc. *de jur. emph. q.* 38. *n* 5.
7 Declara ſupradictam ampliationem, quod licet cadat ipſo, tamen jure; procedit, Domino volente; ex quo caducitatem remittere poteſt: & ſic ad effectum intelligitur irrevocabilis acquiſitionis, non autem ad effectum acquiſitionis revocabilis, & remiſſionis. Put. *dec.* 8. *l.* 2. Caſſad. *d.* 2. *de locat.* Alex. *conſ.* 106. *n.* 4. & *conſ.* 113. *n.* 3. *vol.* 4. Mareſc. *var reſol c.* 5. *lib.* 1. *in princ.* & ita declarat Rot. Rom. quod caducitas licet incurratur ipſo jure tamen intelligitur, Domino directo volente, & declarante Cocc. *d.* 240 *n.* 7. Corb. *d. ampl.* ubi declarat habere locum, etiam ſi adſit pactum, vel ſtatutum, quod res propter alienationem ipſo jure revertatur ad Dominum Corn. *conſ.* 115. *n.* 51. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 185. *n.* 12. cum aliis, quos congerit Tiraq. *in l. ſi unquam. C. de revoc. donat n.* 10. & opinionem ſuprad quod emphyteuta cadat ipſo jure, & jus intelligitur acquiſitum Eccleſiæ ſi tamen Prælatus velit, tenet etiam Honded. *conſ.* 55. *ſuprall. n.* 24. Corb. *de cauſ. ampl.* 52. ſufficit tacita declaratio Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 45. *n.* 8. Borg. *d.* 31. *par* 2. *n.* 229. quiplures cumulat Mantic. *de tacit. & amb. l.* 22. *tit.* 28. *n.* 8. & vide infra *de var. caduc. q.* 12. *n.* 15. *uſqu. ad* 23.
8 An autem emptor, vel alius poſſeſſor poſſit expelli de facto abſque Iudicis decreto, & citatione, Videretur dicendum, quod ſic; quia ut dictum eſt, ipſo jure cadit emphyteuta alienando; ſed contrarium tenendum eſt, quia poſſeſſor multas exceptiones, & defenſiones opponere poteſt, propter quas, res forſaſſe non incidit in commiſſum, unde ſine citatione, & ſententia diceretur ſpoliatus Bart, & ibi Cabal. *conſil.* 22. Alex. *conſ.* 128. *vol.* 5. Affl. *dec.* 97. & hæc. opinio eſt æquior, & tutior, ſecundum Guid. Pap. *q.* 107. Alciat. *reſp.* 293. *in fine*. Cravet. *conſ.* 212. *n.* 2. Ruin. *conſ* 50. *n.* 16. *lib.* 1. Menoch. *de recup. poſſ. rem.* 1. *n.* 79. Calvac. *d.* 30. *par.* 2. *n.* 4. & 68 Gab. *conſ.* 88. *n.* 23. *lib.* 1. Caroc *de loc. tit. de jure emph. q.* 12. an autem requiratur citatio in caducitate propter non ſolutum canonem, dicemus in ſuo loco ſcilicet in tit *de var. cad. q* 10. & *d* opinio habet locum, etiam ſi adeſſet pactum, quod Dominus poſſet propria auctoritate capere poſſeſſionem in caſu caducitatis. Ludou *dec.* 105. *n.* 11. & *ſeq.* & vide *in d q.* 10. *de var. cad. n.* 6. quod requiratur citatio, & ſententia Iudicis, quando emphyteuta alienavit irrequiſito Domino.
9 Amplia ſecundo, habere locum, etiam ſi emphyteuta proteſtetur, quod alienationem facit, reſervato
* conſenſu Domini, vel ſalvo jure directi dominii, & hæc eſt com. op. de qua per Iaſ. *in* 2. *lect.* Rub *ff. ſol. mat. n.* 25. Dec. *conſ.* 160. *n.* 4. Rip. *in cap cum Mr. Ferrarien. n.* 80. & *de Conſt.* eſt enim iſta proteſtatio contraria facto, dicit Clar. *d. q. ver. item quæro*, quam ſententiam magis approbatam eſſe dicit Cur. jun. conſ. 8. per totum cum aliis allegatis per Red. *eod. tit. ſub n.* 41. *fol.* 522. Calvac. *d.* 8. *n.* 22. *lib.* 1. Corb. qui inſi-

infinitos congerit *ead. cauſ. ampl.* 31. & ſententiam non ſolum magis communem, ſed etiam veriorem appellat; licet aliqui contrarium teneant, nempè Bal. Zabar. Menoch. & alii relati per eum, quibus ipſe reſpondet. Rimin. jun. etiam prædictam ampl. com. appellat, *conſ.* 285. *numer.* 11. *&* 14. & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 22.

10 Declara hanc ampliationem, non habere locum, ſi dictum eſſet, ſe alienare, reſervato conſenſu Domini, & non aliter nec alio modo: talis enim proteſtatio, verbis geminatis, operatur, quod emphyteuta non cadat à jure ſuo, etiam ſi ſequuta eſſet actualis, & vera traditio, & hæc eſt com. op. Canoniſtarum, dicit Rip. *in d. c. cum M. Ferrarien. nu.* 80. *ver. ſecundò intellige.* Clar. *ead. q.* 13. *ver. item quæro*, ubi atteſtatur hanc eſſe com. op. & in §. *Feudum; q.* 31. *ver. bene verum* Corb. *ead. cauſa limit.* 37. ubi dicit, quod contraria opinio eſt contra com. op. Gram. *dec.* 49. *nu.* 5. licet in fine dicat, Senatum tenuiſſe contrarium, & ſuprad. opin. tenet eſſe magis com. Cavalc. *dec.* 8. *n.* 22. *p.* 2 Redo. *eod. n.* 41. Jaſ. *in d. l. fin. n.* 142 Guid. Pap. *dec.* 163. & hanc partem ſæpè tenuiſſe Rot. refert Marta, *de clauſ. par.* 1. *clauſ.* 76. *num.* 1. Mareſc. *var. reſol. cap.* 78. *lib.* 1. ubi alios citat, & atteſtatur pluries Rot. ita judicaſſe, Carocc. *de locat. tit. de jur. emphyt num.* 12. *fol.* 91. qui infinitos cumulat, & noviſſime Bonavog in Add. *ad d. l. fin. num.* 142.

11 Contrarium tenuit Senatus Neapolitanus, ut in *d. dec.* Gram. *in fine*, cum ſit proteſtatio contraria facto. Vinc. de Franch. *deciſ.* 267. refert Prax Neapol. Archiep. cap. 45. fæl. rec. Clem. VIII. declaraſſe, quendam Rectorem Eccleſiæ incidiſſe in pœnas extravagantis Ambitioſæ, qui alienavit quædam bona Eccleſiæ, cum dicta clauſula, reſervato conſenſu Papæ, & non aliter: nec alio modo Jaſ. *in l. non ſolum*, §. *morte ver. iſta limitatio, ff. de non. op. nunt.* & in Rub. *ff. ſol. mat. in* 8. *lect. num.* 27 Dec. *conſ.* 160. *nu.* 4 ubi refert hanc eſſe com. op. Pariſ. *conſil.* 86. *n.* 14. *lib.* 4. Alciat. *conſ.* 753. *num.* 2. Bero. *conſ.* 120. *num.* 4. *lib.* 4. *& in c. potuit, de locat. ſub. num.* 25. Bal. *in c. fin de confeſſ. n.* 23. *in fine* Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 14. *gloſ.* 6. *n.* 7. *& ſeq.* qui multos allegat; & dicit, quod, hæc op. videtur verior, & communior, facta traditione; ſed in fine dubitat; & plures cumulat Mant. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 2. *num.* 3. atteſtantes de com. & Mantica *lib.* 22 *tit.* 28. *num.* 25.

12 Pro concordia, diſtinguit Fel. in cap. quæ in Eccleſiarum, *de conſt. num.* 83. *& ſeq.* Aut res tradita eſt difficilis recuperationis; & tunc illa clauſula, Non aliter, nec alio modo, nihil operetur, & ita procedit ſecunda opinio; Aut res alienata poteſt de facili recuperari, & tunc procedit prima opinio; quem ſequitur Mart. *de clauſ* 76. *nu.* 4. & eſt de mente Clar. *d. q.* 13. *ver. quæro in fine*, & Corb. *d. cauſ. limit.* 37. *in fin.*

13 Ego autem cenſeo, primam opinionem, non ſolum eſſe comunem; verum etiam veriorem: ibi ad id dicendum moveor; quia clauſula, Nec aliter, nec alio modo, inducit conditionem, Bal. in Auth. ingreſſi. *num* 7. *C. de Sac. San. Ecc.* Abb. *in c. inſinuante, n.* 6. *qui cler. vel. voven.* Jaſ. *in l. fin. n.* 142. *C. de jur. emph.* Curt. ſen. *conſ.* 8. *num.* 6. Pariſ *conſ.* 12. *n.* 104. *lib.* 2. Caputaq. *dec.* 82. *n.* 3. *par.* 3 Caſſad. *dec.* 2. *num* 7. *de Simon* Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 446. *& in deciſionibus poſth. par.* 1. coram Buratto, *voto* 567. *num.* 2. Mart. *d. clauſ. num.* 7. qui alias deciſiones ejuſdem Rot. allegat; & ideo dicta clauſula facit, perinde ac ſi nihil actum ſit, Gloſ. *in l. ſi. quidem*, ubi Bal. *num.* 3. *C. de except.* Alex. *conſ* 2. *num.* 4. *lib.* 1. Soc *conſ.* 251 *num.* 4. *lib.* 2. Iaſ. *conſ.* 162. *num.* 5. *lib.* 2. Guid. Pap. *dec.* 162. *num.* 1. Boer *dec.* 241. Caputaq. *dec.* 81. *n.* 4. *par.* 3. Mar. *ead. clauſ. nu* 9. qui plures deciſiones Rotæ cumulat: & propterea cum contractus fuerit, celebratus ſub conditione cauſali, Non aliter, nec alio modo, iſtius conditionis defectus operatur defectum conſenſus & obligationis contrahentium, perinde ac ſi contractus nunquam fuiſſet initus Ceph. *conſ.* 118. *n.* 1. *& ſeq vol.* 1. Rol. *conſ.* 7. *nu.* 7. *vol.* 3. Seraph. *dec.* 818 *nu.* 6. & Buratt. *in d. voto. nu.* 9. & hanc op. tenet Burſat. *conſ.* 26. *lib.* 1 *n. & ſeq.* qui plures allegat atteſtantes de com. & ita declaraſſe Rot. Mart. ut ſupra *num* 1. aſſerit, & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 34. & infra *num.* 19. Burg. *d. inſp.* 2. *num.* 31. ubi plures atteſtantes de magis communi, & veriori opinione citat Inter contrahentes autem eſt perfecta venditio, quando adeſt clauſula, Salvo, & reſervato conſenſu Domini. Rot. apud Pacif. *de ſal. inter. deciſ.* 67. *in fine.*

14 Et idem judicandum eſſet, ſi dictum fuiſſet in alienatione, accedente conſenſu Domini, & non aliter, Ceph. *conſ.* 118. *num.* 9. *& ſeq. l.* 1. Rimin. jun. *conſ.* 285. *vol.* 3. Pariſ *conſ.* 19. *num.* 15. *& ſeq. vol.* 2. Ruin. *conſ.* 92. *num.* 25 *vol.* 3. Red. *d. Rub. n.* 41. *& ſeq. fol.* 522. Cavalc. *dec.* 8. *lib.* 2. *nu.* 22. & noviſſime tenet Bonavog in Add. *ad fin. C. de jur. emph.* prope finem.

15 Quid autem, ſi dictum ſit, Alieno ſi in quantum de jure poſſum, & non aliter? Red. *d. loco, num.* 42. tenet, quod emphyteuta per illa verba, non cadat. etiam ſi ſequatur traditio, allegat Bal. *c.* 1. §. *hoc quoque, col. pen. de ſuc. feud.* Iaſ. qui ita tenet *in d. l. fin. n.* 143. Alvar. *in c.* 1. *ver. quæro ſi Vaſallus de prohib. feud. alien* & ſic videte, quæ ſit differentia, quando dicitur, ſalvo jure, vel ſalvo conſenſu Domini, ut dictum eſt in ampliatione. Bertaz *de clauſ. clauſ.* 16. *gloſ.* 5. *n.* 4.

16 Quid autem, ſi dicatur alieno ſi conſenſus Domini acceſſerit, vel ſi Domino placuerit, an excuſetur per iſta verba emphyteuta, idem Redoa. ubi ſub tenet, quod excuſetur, quod ita dicit tenere Alber. *in d. l. fin. col. fin.* Et ratio eſt, quia iſta venditio eſt conditionalis, & ideo, perinde eſt, ac ſi Domino fuiſſet mandatum, & illius conſenſus eſſet habitus: quod tamen intelligit, ſit non ſit ſequuta rei traditio: Iaſ. autem *in d. l. fin.* tenet, quod excuſetur emphyteuta, *n.* 144. & multos allegat, idem dicit Mareſc. *var. reſol. c.* 78. *n.* 4. *lib.* 1. Bertaz. *d. clauſ gloſ. nu.* 3. & de hoc dicemus infra in *limitatione* 41. & idem ſi dictum ſit, ſi Dominus conſenſerit, ut infra, *n.* 322.

17 Quid, ſi dictum eſt Vendo ſi Dominus non revocaverit, alias ſit inempta Bar. *in l. ſi quis locuples de manum. teſt.* dicit, quod emphyteuta excuſatur. Cepol. *caut.* 22. *ver.* Bar. etiam Iaſ. *in l. non ſolum*, §. *morte col. antep. de non. op. nuht.* Fel. *in c. quæ. in Eccl. de conſtit. C. de Sac. Sanc. Eccl.* Bertaz. *d. clauſ. gloſ.* 5. *nu.* 3. ſed Redoan. ubi *nu.* 44. dicit procedere, ſi res non ſit tradita, de qua re dicemus etiam infra *in limit.* 39.

18 Quid autem, ſi dicatur, quod alienans reſervavit ſibi Dominium, donec pretium ſolvatur, in hoc caſu non dicitur facta alienatio, donec pretium ſolvatur, Fuſar. *de fidec. q.* 718. *num.* 46. licet res ſit tradita; allegat Magon. *dec Flor.* 91. *nu.* 22. quamvis loquatur in fideicommiſſo.

19 Sed in ſi conceſſione fuerit dictum, quod etiam non poſſit alienari, cum clauſula, reſervato conſenſu, ſeu beneplacito Domini, & ſi alienatio fiat, an incurratur caducitas? Et videbatur dicendum, quod ſic, quia pacta debent obſervari, *l.* 1. *C. de jur. emph.* tanquam ſi pacta eſſent naturalia ejuſdem contractus: Rota tamen, quæ ſequitur æquitatem; noluit decidere, ſed mandavit augeri canonem, refert Mareſc. *d. c.* 78. *in fine* Mant. autem *de tacit. & amb. l.* 22 *tit.* 28. *n.* 34. dicit quod ſi in conceſſione fuit dictum, quod res non poſſit alienari, etiam cum clauſula, Salvo jure Domini, & non aliter, nec alio modo, & emphyteuta alienaverit non ſolum cum clauſula Salvo & reſervato jure Domini, ſed etiam ſub conditione expreſſa, ſi Domini conſenſus acceſſerit, & non aliter, nec alio modo, quod in pacto non fuit expreſſum: non incidit in pœnam; & ita teſtatur Rota declaraſſe, quæ ſemper ſequitur ſententiam humaniorem, & ſi fieri poteſt pœnam caducitatis declinat, quia iſte caſus non fuit expreſſus.

Decla-

20 Declara ſupradicta, niſi eſſet facta alienatio in perſonas potentiores: & hæc eſt com. op. ut atteſtatur Alexand in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus, num. 36. ver. nec o ſtat ff de dam. infect. Jaſ. in l. fin. n 90. & 97. C. de jur. emph de com. etiam atteſtatur Grat. conſ. 80. n. 2. l. 1. Clar. §. emph. q. 22. Rimi. etiam jun conſ. 368. per tetum. Gramat. d 49. n. 4. Redo. eod. loco n. 4 & ſeq f. 215. Corb. de cauſ. privat. ob alien. ampliat. 12. & limit. 37. in fine. Ludoviſ. dec. 529. ubi plures comulantur. Mart. de clauſ. clauſ. 76. n. 3. par. 1. ubi atteſtatur ita fuiſſe per Rotam judicatum & clauſ. 8 par. 4. & quando emphyteuſis eſt difficilis recuperationis ob potentiam adverſarii, vel eſſet locus munitiſſimus, tenet idem Grat. conſ. 138. num. 25. vol. 1. & conſ. 147. numer. 15. vol. 2. Menoch. conſ. 38. numer. 21. cum aliis allegatis per Burg. de laud. par. 2. inſp. 2. num 32. ſed vide omnino de renovat. q. 1. num. 40. ubi hoc remittitur arbitrio Judicis.

21 Potentiores aotem perſonæ enumerantur per Redo. ubi ſup & per Corb. d. ampl. 12. nempe Clerici, Curiales, & Milites, Clar. d. q. 22. Eccleſiæ, Capitanei, Colleginm, ubi ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, loca pia, Equites Hieroſolimitani. Comites, qui non ſunt ejuſdem fori, cujus eſt emphyteuta, Civitas, & ſolitus, non ſponte, & faciliter ſuis creditoribus ſatisfacere. De locis piis, Clericis: & perſonis Eccleſiaſticis, eſt dec. Ludoviſ. 529. n. 5. & ſeq. & demum perſonæ potentiores dicuntur omnes, qui non ſunt idonei facilitate conveniendi, ut per Gloſ. in c. potuit in ver. prohibeantur, de locat. Natt conſ. 491. loquitur de locum tenente Regio: & in Caſtro alienato, & tradito, quia eſſet difficilis recuperationis; Felin. in c. qua in Eccleſiarum de Conſt. cum aliis allegat. per Gramat. dec. 49. num. 3. & 4. & ideo illa clauſula, Nec aliter, nec alio modo, nihil operabitur, etiam ſi habuerit licentiam alienandi à Domino Corb. d. ampl. 12. & in caſibus, io quibus poteſt emphyteuſis alienari, Clar. d. q 22. & cum dicta clauſula alienatio facta Idem Corb. d. limit. 37. in fine. Mart. qui plures allegat. d. clauſ. 76. num. 3. & clauſ. 8. par. 4. n. 3. ubi atteſtatur, ita fuiſſe per Rotam judicatum, & quæ ſunt perſonæ potentiores remittitur arbitrio Judicis. Vide de renovat. quæſt. 1. numer. 40.

22 Sobdeclara tamen, non habere locum, ſi in potentiorem alienaſſet, quando ille, in quem alienavit, eſſet conſors ejuſdem emphyteuſis, quia eo caſu poteſt alienare partem ſuam, Domino non requiſito: nam illius fides & perſona eſt jam per concedentem approbata, Jaſ. in d. l. fin. n. 98. Redo. ubi ſupra n. 5. Corb d. ampl. 12. num. 7.

23 Amplia ſupradictam ſubdeclarationem habere locum ſive ſumus in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſive profaoa, Redo. d. loc. nu. 5. fol. 515. Jaſ. in d. l. fin. n. 97.

24 Infertur ex ſupradicta declaratione, quod in potentiorem non poteſt fieri alienatio, ne deterior fiat conditio Domini, & per iſtam rationem, etiam non poteſt fieri alienatio, ut quia emptor eſſet valde pauper nec Dominus teneretur conſentire. Jaſ. in d. l. fin. nu. 97. & Red. eod. n. 5. idem Iaſ. ead. in ead. l. num. 68. & Clar. §. emph. q. 15. ver. arbitror.

25 Subdeclara 1. ſecundum Iaſ. in d. l. fin. num. 99. ut non procedat, quando Dominus directus eſſet æquè potens, ſicut eſt ille, in quem emphyt. alienavit; licet hoc non firmet.

26 Contrarium tenet Natt. conſ. 491. ubi dicit, quod hæc limitatio, ſeu declaratio tendit contra communem intentionem Doctorum, qui affirmant, non poſſe in potentiorem fieri alienationem: cum negari non poſſit, quin conditio Domini efficiatur deterior, licet ipſe ſit æquè potentior, & reſpondet argumentis adductis in contrarium per Iaſ. & idem affirmat Corb. d. ampl 12. in fine, obi concludit, dicendo: caveat emphyteuta, qui habet licentiam à Domino vendendi, alienandi, ne potentiori vendat, etiam ſi Dominus directus ſit æquè potens; & iſta eſt veritas, per rationem, quam Natt. allegat, & ita etiam declaravit Rot. ut per Ludoviſ dec. 529. num. 15. reliqua pro hac materia vide infra limit. 16. n. 220.

27 Amplia tertio, habere locum, etiam ſi emphyteuta poſt alienationem, & traditionem recuperet ipſam rem emphyteuticam, Bar. in l. ſequitur §. item labeo in fin, ff. de uſuc. cap. & Roman. ibi dicit quod dictum Bar. communiter approbatur, & hanc eſſe com. op. teſtatur Rip. in l. cum bona poſt n. 20. ff. de privil. cred. & idem affirmat Imol. in d. §. item labeo, Alex. quoque in l. ſi à me n. 3. ff. ad l. Falc. idem Imol. in cap. potuit, num. 48. de locat, Grat. conſ. 233. num 2. lib. 1. Dec. conſ. 160. num. 7. Iaſ. in l. fin. num. 135. C. de jur. emph. Soc jun. conſ. 10. num. 38. lib. 1. Clar. §. emph. q. 13. ver. ſed. quid, & ratio eſt, quia propter alienationem emphyteuta cecidit ipſo jure ab emphyteuſi, & ideo illud jus quæſitum Domino directo, non poteſt ab eo ſine ejus facto avelli; Et hæc opinio ſine difficultate procederet, ſi per Dominum ante redemptionem fuiſſet acceptata caducitas. Seraph. dec. 794. num. 11. & à præd. ob durum. eſſet recedere, dicit Summa Angelica ver. Emphyteuta, nu. 24. quam com. appellat etiam Emanuel in Theſauro lit. E. nu. 78 cum aliis relatis per Caroc. de loc. Rub. de loc. emph. q. 5. fol. 93. Valaſ. de jur emph. quæſt. 38. num. 11.

28 Contrarium tenuit Spec. in tit. de locato, §. aliqua, ver. 99. Albet. in l. quidam teſtamento, num 2. ff. de fideic. libert. dicens, hanc eſſe com. quam ſequitur Bero. tanquam æquiorem in c. potuit. num. 164. & ſeq. de locat. maximè quando devolutio prætenditur ab Eccleſia. Rim. jun. conſ. 285. num. 116. lib. 3. Caſſan. ſuper conſuet. Burgun. tit. de retract. §. 10 & alii, quos refert Caroc. d. quæſt. nu. 4. & Rim. d. conſ. 285. dicit hanc eſſe com. op. & de jure veriorem, & Alex. in l. ſi in inſulam num. 4. de ver. op. teſtatur eſſe com. etiam ſi redemit ante factam declarationem Mant. de tacit. & amb. lib. 22. tit. 28. num. 31.

29 Sed procul dubio prima opinio eſt communior, & verior, ut ex dinumeratione Auctorum cognoſci poteſt, & atteſtatur Mareſ. var. reſol. c. 5. lib. 1. qui reſpondet contrariis n. 19. & ſeq. & pro prima opinione multum facit illa communis, & vera opinio quod prohibitus alienare per teſtatorem, ſi revocaverit alienationem, per hoc non evadet pœnam incurſam ob contraventionem, per rationem ſupra allegatam, quam opinionem tenent molti relati per Fuſar. de fideic. quæſt. 18. num. 2. licet aliqui teneant contrarium, ubi ampliatur, etiam ſi alienans agat ad revocationem, antequam fideicommiſſarius inſtet pro conſequutione rei alienatæ, allegat Cenc. de cenſ. par. 1. c. 2. q. 1. n. 9. & ſeq. & dec. 47. Rotæ Rom poſt dictum tractatum poſitam.

30 Declara primò iſtam ampliationem tertiam, niſi factum ſit pactum, quod incontinenti teneatur retrovendere, Tiraq. de retr. convent. §. fin. num. 153. Iaſ. in d. l. 3. n. 135. in fine Ant. de But. in cap. potuit, num. 10. de locat. Marſ. in l. ult. num. 129. ff. de jur. omn. jud. Decian. conſil. 9. num. 7. lib. 2. Rim. jun. conſil. 285. num. 129. & Mantic. de tacit. lib. 22. titul. 28. num. 32.

31 Declara 2. niſi recuperatio eſſet facta incontinenti; quia etiam op. emphyteuſim alienatam ſine conſenſu Domini, non cadit emphyteuta, hanc opinionem quando celeriter redimit, quod emphyteuta evitet pœnam, tenet Salyc. in d. l. 3. ult col. per cap. potuit, de locat. ver. niſi celeri, qui tex. non videtur facere pro iſta opinione, cum loquatur, quando emphyteuta ceſſat ſolvere canonem; nihilominus Joan. And. Ant. de But. relati per Jaſ. in d. l. 3. num. 135. ſimul cum Spec. ſupra alleg. nu. 99 tenent, quod ille verſ. referatur etiam ad præcedentia: Et ſic, quando alienavit ſine conſenſu Domini: quod ego non credo: quia textus dicit, niſi celeri ſatisfactione ſibi conſulere ſtuduiſſet; & verbum, ſatisfacere, idem eſt, quod ſolvere. l. ſolutionis verbo, ff. de ver. ſign. Cagn. in l. nemo dubitat. ff. de reg.

reg. jur. & iſte intellectus reperio, quod eſt approbatus per Alexan. *in l. ſi à me, n. 3. ff. ad Leg. Falc.* atteſtantem eſſe com. op. quod poſt factam alienationem emphyteuta pœnam evitare non poſſit, & præd. op. tenet etiam Curt. jun. *de feud. par. 4. cauſa ult. reg. 1. quæſt.* 19. & vide infra.

32 Contrariam opinionem, quod immo cadat emphyteuta, ſive redemerit ex intervallo ſive celeriter tenet Albet. *in d. l. 3. pen. col.* & ibi Dyn. qui dicit, quod iſta opinio eſt verior de ſtricto jure quamvis alia ſit æquior, & eandem opinionem ſequutus eſt, Bar. *in l. ſequitur §. item labeo ff. de uſucap. & in l. 1. §. ſi rem*; Et *in l. ſi quis libellos, in fin. Cod. de appel.* Anch. *in d. c. potuit*, & ibi etiam Imol. qui dicit hanc eſſe com. op. idem tenet Ang. & Lud. Rom. *in d. §. item labeo*; cum aliis relatis per Jaſ. *in d. l. 3. num. 135. in fine*, & aliis cumulatis per Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl. princ.* Valaſc. *d. jur. emph. quæſt 38 num.* 11. & Maur. 29. *in Burg.* qui alios citat, *de laudem par. 2. inſp.* 11. *num.* 5.

33 Sed de æquitate canonica, quod emphyteota non cadat, ſi celeriter recuperet rem alienatam irrequiſito Domino, ante ſequutam declarationem, tenuit Spec. *in d. §. nunc aliqua, ver. 56.* quam tenuit etiam Salyc. *in d. l. fin. per textum in d. cap. potuit*, declarando quod tex. ille habet locum etiam in alienatione; ſequitur But. & Joan. And. Redo. *de reb. Eccl. non alien. d. loco. fol. 523. num.* 48. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſa ampl. 29. num.* 2. & licet hæc ſit com. op. ſecundum Jacob de Nigris *in repet. l. ſi inſulam, ff. de ver. oblig. §. Divi. num.* 116. tamen contraria opinio videtur ſibi verior, quam amplectitur Imol. *in d. cap. potuit. n.* 48. ſed Villalob. *com. op. litt. E. n.* 71. contrarium tenet, quod non cadat de æquitate, præcipue ſi Dominus eſſet
34 Eccleſia: quia Clerici non debent in pœnis eſſe tenaces maximè ſi eorum conditio non deterioratur, quæ opinio non placet Jaſ. *in d. l. 3. num.* 136. cum multum interſit Domini propter ejus caducitatem, jus ſibi acquiſitum: Et quod non habeat locum ex æquitate, ſi Domini non interſit: propter jus ſibi acquiſitum, ratione caducitatis: tamen hoc intereſſe in lucro amittendo verſatur; emphyteuta autem agit de damno vitando, & ita defendit Rim. jun. d. *conſ* 285. *num.* 125. & Mant. *de tacit. & amb. lib. 21. tit. 28. num. 31. in fine.*

35 Mihi autem magis placet opinio ultima, quod de æquitate canonica emphyteuta non incurrat caducitatem, ſi celeriter recuperet rem alienatam ante declarationem Domini, & maxime quando tractatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, per tex. *in cap. ſi quis Presbyterorum de reb. Eccl. non alien.* cujus verba ſunt hæc: ſi quis alienaverit prædium Eccleſiæ, anathemate feriatur, niſi forte & alienator & qui acceperit, celeri reſtitutione ſibi proſpexerit. Et quamvis hunc textum Covar. *var. reſol. lib. 2. cap. 16. num.* 7. quem ſequitur Quaranta in *Sum. Bull. in Rub. de alien rerum Ec. n.* 30. intelligant, quando revocatio eſſet facta ante realem, & pacificam poſſeſſionem, & poſt traditionem, non excuſetur alienans à pœna; tamen intellectus illius textus videtur clarus, & Sum. Pont præſupponat, quod deventum eſſet ad actualem, & realem traditionem, quia utitur illo verbo reſtituere, quod ſignificat in priſtinum ſtatum repoſitionem *l. 2. §. reſtituitur, ff. ne quid. in loco pub.* & reſtituere eſt retro ſtatuere, ideſt in eum caſum rem conſtituere in quem fuiſſet, ſi non eſſet contraventum; Alciat *in l. reſtituere, ff. de ver. ſign* & ſi ille tex non loqueretur, quando eſſet facta realis traditio, fruſtra uteretur illo verbo reſtituere. Et hæc opinio comprobatur quia æquitas ſcripta præfertur rigori, Abb. & cæteri *in c. fin. de tranſact.* facit etiam pro hac opinione, quia emphyteuta celeri ſatisfactione poteſt moram purgare *c. potuit*: & ibi omnes *de locat.* ſed de hoc dicemus in tit. *de ſol. can.* & ſi mora purgari poteſt ob non ſolutionem canonis, poteſt etiam in alienatione: cum paria ſint canonem non ſolvere, & emphyteuſim irrequiſito Domino alienare, Corb. qui alios citat *de cauſ. privat. ob. alien. ampl.* 1. Deinde pro hac opinione facit etiam, quia negari non poteſt, quin articulus iſte ſit dubitabilis propter opiniones contrarias Doctorum; Et ideo in dubio, pœnam non eſſe incurſam declarandum eſt, Honded.
36 *conſ.* 58. *lib. 1. num. 45. & conſ. 42. num. 36. & 46 lib.* 2. & attenta juris dubitatione; emphyteuta excuſari debet à caducitate, Seraph. *dec* 11. 49. *n* 1. & error juris excuſat à pœna, ad damnum evitandum, idem Seraph *dec. 794. n.* 19. Et tanto magis hæc opinio ſervanda eſt ab Eccleſia (ut dictum eſt) quæ æquitatem ſervare debet, quia eſt pietatis cultrix, non vult locupletari cum alterius jactura, quoties ejus conditio non
37 non eſt facta deterior, Seraph *ead. dec. num.* 15 & ideo concludo, quod ex celeri redemptione, ut facta declaratio, & acceptatio devolutionis, emphyteuta non incurrat pœnam caducitatis, quam opinionem videtur tenuiſſe Rot. *in d. deciſ. Seraph. 794. num.* 16. & quando Eccleſia non eſt læſa juxta Gloſ. *in d. cap ſi quis Presbiterorum in ver. celeriter*, & Marcic. *var. reſol. cap. 14. num 10. cum ſeq. lib.* 2.

38 Et ideo pro Domino cautela erit facta alienatione, antequam recuperetur poſſeſſio, ut declaret caducitatem, acceptet & devolutionem; quæ cautela non eſt bona, quia etiam poſt declarationem poteſt emphyteuta purgare moram celeri redemptione, & ſolutione, ut infra *limit.* 8. dicam etiam, ubi vide.

39 Et retenta ſupradicta opinione, quod ex celeri redemptione, emphyteuta non incurrat caducitatem, declara non habere locum, ſi emphyteuta alienaſſet rem uti propriam, non facta mentione quod eſſet emphyteutica; quia videtur dominium negare, aſſerendo rem eſſe allodialem, ideo emphyteuſim amitteret, Bero. *conſ. 102. n. 58. & ſeq lib.* 1. Rol. *conſ.* 17. *num. 12. vol.* 2. Corb. *de cauſ privat. ob alien ampl.* 29. *num. 3. & ſeq.* & Caroc. *de locat. & cond.* Rub. *de locat. emphyt. quæſt. 4. num. 6. fol* 92.

40 Declara ſecundò, ſecundum Corb. *d. cauſ. & ampl. numer.* 2. non habere locum in emphyteuſi profana, in qua non admittitur purgatio moræ, de qua re nos dicemus in tit. *de ſol. can. q. 6.* & vide infra *num.* 117.

41 Quod autem tempus detur ad purgandam moram; vel potius, quando dicatur incontinenti, & celeriter recuperaſſe. Corb. *ſub d. numer.* 2. dicit, quod illud relinquitur arbitrio Judicis, & vide *de ſol. can. quæſt.* 6.

42 Amplia quartò, habere locum etiam in ſecundo emphyteuta alienante ſine conſenſu Domini, Dec. *conſ. 160. col.* 2.

43 Amplia quintò habere locum etiam ſi venditio ſit facta, præſente, ſciente, & tacente Domino; quia ſibi non præjudicat in jure emphyteutico, nec neceſſe habet de ſuo jure proteſtari; quando emphyteuta vendit ſimpliciter: nam non dicitur vendere, niſi jus ſuum Jaſ. *in l. nn. 141. Cod. de jur. emph.* ex mente Pet. & Cyn. ſed ſi venderet rem pleno jure, tunc eſſet neceſſaria proteſtatio, alias ſibi præjudicaret; idem tenet Tiraq *de retract. lign. §. 1. in Gloſ. 9 n.* 156. Redoan. *de reb. Ec. non alien. in ſuprad. Rub. nn. 23. fol.* 518. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. limit.* 17. licet non deſint, qui contrariam opinionem tenent, ut ibi per eum, & maxime Clar. *§. feudum quæſt. 31. in fine*, qui tamen loquitur in feudo, & non habet locum in emphyteuſi per rationes ibi allegatas, intelligit tamen Clar. quando D. per annum tacuit.

44 Amplia ſextò, habere locum in muliere, ruſtico, & milite, licet alias propter juris ignorantiam, viderentur excuſandi: nam & iſti debent ſervare formam *l. fin. Cod. de jur. emph.* in emphyteuſi privata; Et in Eccleſiaſtica forma *caput potius de locat.* quia eis non parcitur, niſi in caſibus à jure expreſſis, Redoa. qui alios cumulat, ut ſupra *numero 12. & ſeq.*

Jaſ.

Jaſ. *in d. l. fin. numer.* 128. Corb. *de cauſ. privat. ob alien ampl.* 46. Caroc. *de locat. tit. de jur. emph. quæſt.* 7. Menoch. *de arbit, lib.* 2. *Cent.* 2. *caſ.* 194. *num* 21.

45 Amplia ſeptimo, habere locum, etiam ſi alienatio eſſet facta in evidentem Eccleſiæ, vel Domini utilitatem, Bero *conſil.* 124. *num.* 16. *lib.* 1, Rot *diverſ. par.* 2. *deciſ.* 3. *num.* 12. Corb qui alios allegat, *de cauſ. privat. ob alien Ampl.* 15. & ratio eſt, quia non ſolum prohibetur alienare propter utilitatem Domini; ſed etiam ne ipſe invitus habeat recognoſcere alium, quam emphyteutam; Et ne amittat ſuam actionem perſonalem, ut omnes dicunt in *d. l. fin. & cap. potuit*, & Honded, *conſ.* 55. *nu.* 21. *lib.* 1.

46 Amplia octavo, habere locum, etiam quando emphyteuta eſſet etiam colonus partiarius, ſpec. *in titul. de locat.* §. *nunc. aliqua. ver.* 104. *in fine* Iaſ. *in d. l. fin. quæſt.* 18. *n.* 131. *in fine*, quando videlicet colonus partiarius accepit rem in empyteuſim. Redo. ut ſupra *fol.* 524. *n.* 6 Caroc. *de locat. eod. tit.* ut ſupra *q.* 18. *fol.* 95.

47 Amplia nono, quod cadit ipſo jure emphyteuta ob alienationem factam irrequiſito Domino, etiam ſi nullum pactum fuerit factum inter ipſum, & Dominum circa alienationem rei emphyteuticæ, vel melioramentorum, Iaſ. *in d. l. fin. n.* 8. *Cod. de jur. emph.* ſicut cadit etiam, ob canonem non ſolutum, dato quod ſuper non ſolutione nullum pactum intervenerit quia hoc venit ex natura contractus Iaſ. *in l.* 2. *not.* 4. *Cot. eod* cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſ. Ampl.* 1. & Honded. *conſ.* 51. *n.* 22. *lib.* 1.

48 Amplia decimo, habere locum in emphyteuta, cui fuit ſimpliciter conceſſa licentia alienandi emphyteuſim, & partem emphyteuſis alienavit, & non totam: in vim enim ſupradictæ licentiæ, non poteſt partem alienare irrequiſito Domino, quia Dominus gravaretur in receptione canonis à pluribus; Et per alias ra-
49 tiones, quas refert Corb. *d. cauſ. Ampl.* 3 ſed de hac opinione dubitandum eſt; quia ſtante com. op. quod emphyteuta non cadat, niſi pro parte, quam alienavit & non à toto ut per Clar. §. *emph. quæſt.* 13. *in fine*, & per Ludouiſ. *dec.* 229. & dicemus infra *in limit.* 2. ergo ſimili modo non debet cadere, quando data eſt licentia ſimpliciter alienandi. Nec obſtare debet, quod Dominus gravaretur in receptione canonis à pluribus, quia hoc videtur eſſe de voluntate ipſius; Et pro hac opinione faciunt rationes adductæ in *d. dec. Ludoviſ.* & poſt hæc ſcripta reperi Surd. hanc opinionem tenentem *dec.* 188. optimis rationibus, & reſpondet contrariis: qui etiam dicit, quod contraria opinio poſſet procedere, quando licentia eſſet conceſſa, ut totum feudum, vel omne feudum poſſet vendere, ſtante etiam dubietate Doctorum, Senatus emphyteutam excuſavit per rationes ibi poſitas in fine; dicens etiam, quod contraria opinio poſſet procedere, quoad annullandum venditionem; ſed non, ut vendens incurrat caducitatem.

50 Amplia undecimo, quando conceſſio eſſet facta Titio, & Sempronio, cum facultate, ut Titius, & Sempronius poſſint in totum, vel in partem emphyteuſim alienare, & unus eorum ſolus alienaſſet; quia is jure ſuo privaretur, cum hæc licentia intelligatur conceſſa, ut unus non poſſit ſine altero dicta facultate uti, Corne. *conſ.* 320. *vol.* 3. *per totum*, & eum ſequitur Roncagal. *in eandem num.* 140. *ff. de duo. reis.* & Corb. *ead. cauſa Amp.* 4. videtur eandem opinionem ſequi, rationibus per eum adductis.

55 Contrarium tamen tenet Ruin. *conſ.* 169. *col.* 4. *vol.* 3. & eum refert Zanch. *in l. heredes mei* §. *cum ita num.* 16 *ff ad Trebel. par.* 8. & quod in iſto caſu pluralitas reſolvatur in ſingularitatem. Et ego multum dubito de opinione Com. quia cum conceſſio ſit facta duobus cenſetur unicuique conceſſa pro virili parte, ut diximus ſupra, *in tit. de cont. emph. quæſt.* 34 *n.* 10. ergo ſicut conceſſio cenſetur facta pro virili parte, & ſeparatim, ita etiam licentia cenſetur data unicuique pro parte ſua.

52 Amplia duodecimo, quando eſt data licentia à Domino alienandi, quod non poterit emphyteuta duobus vendere, ſed uni tantum; Et ratio eſt, quia conditio Domini fieret deterior, ex quo non ita de facili eſſet recaſura ad ipſum; & ſi poſſet alienari in duos, poſſet etiam alienari in quatuor, vel plures. Secundo, intereſt Domini, emphyteuſim præſervari integram; quia minus dicitur eſſe in valore res, quæ diviſa eſt in plures *l. Nevius*; Et ibi Gloſ. *com. divid.* Tertio, (& eſt ratio prima) quia cum ſint plures Domini non ita de facili ad Dominum eſſet recaſuras præſertim ubi fuerint inveſtiti, cum clauſula juris accreſcendi; Et ita in feudo concludit Marian. Frec. de ſubfeud. Baro. *lib.* 2. *q.* 8. quem ſequitur Corb. *d. cauſ. ampl.* 3.

53 Cæterum de hac opinione dubitandum eſt, per eas quæ ſupra diximus *in* 10. *ampl.* quia omnis cauſa excuſat à caducitate, Surd. *d. deciſ.* 188; poſſet tamen procedere prima opinio, quoad annullandum alienationem, ut diximus ſupra ex mente Surd. *dec. etiam. in fine*, non autem, ut emphyteuta incurrat caducitatem.

54 Amplia 13. habere etiam locum, ſi Prælatus, data licentia vendendi, decedat antequam emphyteuta vendideret: quia per mortem Prælati fuit licentia extincta; Et idem eſſet dicendum, ſi licentia fuiſſet data alienandi, & diſponendi in ultima voluntate, quod expiret mortuo Prælato, qui eam conceſſit, etiam ſi qui illam obtinuit vivo Prælato condiderit teſtamentum; late defendit Hier. Gabr. *conſil.* 83. per totum, ubi reſpondet ad omnes rationes. Natt. *conſil.* 647. qui contrarium in eodem caſu conſuluit; Et ideo opus erit nova licentia ſucceſſoris alienandi, & diſponendi, ſi non alienavit; ſed invenio, quod in eodem caſu conſuluit etiam Burſat. *conſ.* 29. *lib.* 1. ad favorem illius, qui obtinuit licentiam teſtandi de feudo, & in individuo, prout conſuluit Natt. quod morte concedentis non expiret, quam opinionem poſtea confirmavit in conſ. ſeq. per totum, ubi multis validiſſimis rationibus hanc ſententiam comprobat; quamvis Corb. *d. cauſ. ampl.* 6. videatur tenere opinionem Gabr. & eam ſequitur Bertazol. *conſ.* 44. *num.* 16. ſed videtur op. Natt. verior; quia licentia teſtandi, data à Papa, non expirat morte ipſius, re integra; nec licentia alienandi majoratum, ut per Doctores allegatos à Garcia *de beneſ. par.* 6. *c.* 2. *num.* 318. *& ſeq.* & vide *de alienat. quæſt.* 2, *num.* 2.

55 Ampliatur decimoquarto, quando emphyteutæ fuit conceſſa licentia alienandi intra certum tempus, & emphyteuta alienavit poſt illud tempus: nam jure ſuo privatur, Jo. And. *in add. ad Spec.* §. *nunc aliqua, de locat num* 121. *ver.* 98. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſa ampl.* 7. faciunt, quæ diximus ſupra *de cont. emph. quæſt.* 33.

56 Ampliatur decimoquinto, quando licentia data eſt vendendi Titio, & emphyteuta vendidit Sempronio; nam iſto caſu privatur jure ſuo, Jo. And. ut ſupra *quæſt.* 93. *num.* 121. cum aliis citatis per Corb. *d. cauſ. ampl.* 8. & per Surd. *dec.* 343. *num.* 5.

57 Ampliatur decimoſexto, quando eſt data licentia alienandi, petita tamen prius licentia à Domino; quia ſi emphyteuta alienat, antequam petat licentiam, jure ſuo privatur, cum non poſſit ſimpliciter alienare, ſed petita prius licentia, Bero. *conſil.* 123. *vol.* 1. *nu* 9. & ratio eſt, quia licentia eſt conditionalis, ex illo ablativo. Doctores in *Rub. ff. ſol. mat.* Corb. *d. cauſa ampl.* 9.

58 Ampliatur decimo ſeptimo in emphyteuta, qui alienavit de licentia Prælati, ubi aderat pactum in inveſtitura, ut emphyteuta non poſſet alienare, niſi in Eccleſiam concedentem, ſub pœna caducitatis ipſo jure, ſi fuerit contrafactum: nam iſto caſu, etiam

cum

cum concenſu Prælati, emphyteuſis alienari non poteſt; quia jus per pactum à principio fuit acquiſitum, & in jure quæſito non poteſt Prelatus Eccleſiæ præjudicare; Gloſ. & Doctores *in reg. dilectum, de jur. in* 6. & in terminis eſt *conſ.* Beto. 122. per totum *volum.* 1. cum aliis allegatis per Corb. *de cauſ. ampl.* 10.

59 Ampliatur decimo octavo, quando eſt data licentia alienandi Titio; ſive ipſi emphyteutæ, nam ejus hæres non poſſet alienare, Corb. cum aliis per eum allegatis *d. cauſ. ampl.* 11. quibus Add. Natt. *conſ.* 164. *nu.* 7. *& conſ.* 165. *n.* 3. Rot. *in dec. poſth.* 773. *nu.* 8. *par.* 1. & noviſſime Io. Franc. Bonavogl. Avunculus meus in *Addit. ad l. fin. C. de jur. emph. in princ. & col.* 2. *in fine*.

60 Ampliatur 19. quando eſt data licentia vendendi, & emphyteuta permutavit: nam iſto caſu incidit in commiſſum, Paul. de Caſt. *in l. quicunque, non tamen n.* 2. *ff. de inſt.* Corn *conſ.* 166. *n.* 14. *vol.* 2.

61 Diſſentit ab hac opinione Corb. *ead. cauſ. ampl.* 13. quia emphyteuta poteſt de jure communi ſine conſenſu Domini rem cum extraneo permutare, Bal. *in l. domus §. fin. ff. de legat.* 1. Iaſ. *in d. l. fin. n.* 101. Rip. *in d. l. Roma §. duo fratres n.* 86. *de ver. ob.* & idem tenet Corb. *ead. cauſ. limit.* 12. niſi ex pacto expreſſo cautum eſſet in inveſtitura, quod non poſſet permutare ſine licentia Domini, cum quo ego tranſeo, per ea, quæ dicam infra in limitationibus *n.* 252. & dic, ut ibi in declarationibus.

62 Amplia vigeſimo in emphyteuta, in cujus perſonam linea extinguebatur, qui à Domino licentiam habuit alienandi, & in vim licentiæ, in articulo mortis, alienavit; quia tunc præſumitur in fraudem alienaſſe; Et licet res non cadat in commiſſum, propter alienationem; alienatio tamen retractatur, & venit annullanda, ad effectum, ut ad Dominum revertatur propter lineam finitam, Grat *conſ.* 110. *n.* 1. *& ſeq. vol.* 1. ſequitur Corb. *d. cauſ. ampl.* 14. & videndus eſt Burſat. *conſ* 40. *vol.* 1. *n.* 61. & quomodo dicatur etiam infirmus eſſe in articulo mortis, à *n.* 62. uſque ad finem: & habet locum etiam ſtante conſuetudine alienandi, quia non haberet locum in conſtituto in articulo mortis propter fraudem. Gabr. *conſ.* 82. *n.* 71. & pro hac opinione faciunt omnia argumenta Menoch. *conſ.* 118. *n.* 17. *lib.* 2. facit etiam, quia renunciatio non valet, dum graviter eſt infirmus renuncians. Oldr. *conſ.* 324. *n.* 6. & nec emancipatio, Anch. *conſ.* 421. Cravet. *conſ.* 82. *n.* 3. Honded. *conſ.* 31. *lib.* 1. *n.* 22. & in alienante in mortis articulo in præjudicium aliorum, videndus eſt Burſat. *conſ.* 40. *n.* 61. *cum pluribus ſeq.* ubi non habere locum dicit, quando eſt facta in præſentia propinquorum, & quod hæc conjectura ſola non ſufficiat, & vide, quæ dicemus in tit. *de ſol. can. quaſt. n. num.* 62. *& ſeq.* & quando præſumeretur facta in fraudem alienatio, & quando non vid. eſt Jaſ. *in §. item ſi quis in fraudem. inſt. de act. & infra num.* 140.

63 Amplia 21. quando emphyteuta alienavit rem communem in Socium, qui non erat de comprehenſis in inveſtitura: nam talis diviſio eſſet alienatio, Beto. *conſil.* 124 *lib.* 1. *num.* 13. Corb. *eadem cauſa ampl.* 16.

64 Amplia 22. in emphyteuſi hæreditaria, acquiſita pro ſe, & hæredibus: nam & illa non poteſt transferri, ſeu alienari in ſingularem ſucceſſorem, niſi ſervata ſolemnitate *l. fin. Cod. de jur. emph.* & ſic ſine conſen. Domini, Imol. *in l. quod dicitur ff. de ver. ob.* & ibi Alex. *num.* 26. *& in l. quadam §. nihil*: & Iaſ. *num.* 3. *ff. de eden.* Alex. *conſil.* 10 *n.* 10. *lib.* 3. Rol. *conſ.* 23. *num.* 15. *vol.* 1. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſ. ampl.* 17. Et ratio eſt, quia conceſſio eſt facta pro hæredibus; Et ideo intelligi debet pro univerſalibus ſucceſſoribus, & non pro ſingularibus, qui non ſunt inveſtitura comprehenſi, & idem dicendum eſt, ſecundum eundem Rol. ſi emphyteuſis eſſet recepta pro ſe, & hæredibus & ſucceſſoribus; Et ante ipſum tenuit Jaſ. *in d. l. quadam §. nihil*, qui allegat Imol. Alex. Spec. & Salyc. ſed quando conceſſio fuiſſet facta pro ſe, & ſucceſſoribus quibuſcunque; videndus eſt Jaſ. ibidem *num.* 3. qui plures allegat, & nos dicemus infra in limitationibus.

65 Ampliatur 23. quando emphyteuta Dominum certioravit, & licentiam alienandi petiit, ſed ipſum per duos menſes, juxta formam *d. l. fin. non expectavit*, ut declaret voluntatem ſuam Corb. *d. cauſa ampl.* 18.

66 Amplia 24. quando Dominus ab emphyteuta requiſitus, dicit: nollo retinere; quia per hoc non dicitur emphyteutæ data licentia alienandi, & Dominus expectandus eſt per duos menſes, Spec. in *d. §. nunc aliqua quaſt.* 101.

67 Contrarium tamen tenet ibi Io. And. per tex. *in cap. potuit, de locat.* quem ſequitur Corb. *ead. cauſ. ampl.* 19. inducendo illum tex. quia non reſpondit Dominus, nolle emere: ideo videtur dediſſe licentiam, per illa verba, nolo retinere, alienandi; Et hæc eſt magis æqua opinio: ſed opinio Spec. approbatur à Franc. Marc. *dec. Delph.* 579. & à Caroc. *de locat. tit. de jur. emph. quaſt.* 10 *num.* 11. *fol.* 94.

68 Amplia 25. quando emphyteuta requiſivit Dominum, An velit emere, offerendo, ſe ei emphyteuſim daturum pro juſto pretio: quia per hoc non ſatisfacit, *l. fin. Cod. de jur. emph.* quæ vult, quod emphyteuta offerat ei vendere pro pretio, quod ab alio invenit, Corn. *conſ.* 193. *in pretio vol.* 3. ſed ſi dixiſſet, ſe daturum Domino pro juſto pretio, vel pro illo minori pretio, ad quod de jure tenetur, perinde eſſet, ac ſi obtuliſſet, ſe daturum pro illo pretio, quod ab alio inveniret, ſequitur Corb. *d. cauſa ampl.* 21.

69 Amplia 26. etiam ſi emphyteuta denuntiaſſet Domino, ſed non narraſſet verum pretium, quod ab aliis reperiebat, quia minus dixit, perinde enim eſt, ac ſi Domino non denuntiaſſet, Salyc *in d. l. fin. num.* 13. & ibi Bal. & Jaſ. *n.* 21. Canoniſtæ *in d. cap. potuit* & Corb. *ead. conſ. ampl.* 20.

70 Amplia 27. habere locum, etiam ſtante ſtatuto, quod volens vendere, teneatur vendere conſanguineo, vel vicino; quia non obſtante dicto ſtatuto, tenetur emphyteuta vendere Domino, Dominus eſt præferendus. Doctores *in l. Imperator, la* 2. *ff. de pact.* Jaſ. *in d. l. fin. n.* 12 Corb. *eadem cauſa ampl.* 23. Tiraq. *de retract. lign.* §. 21. Gloſ. unica *n.* 2. 3. *&* 4. Iaſ. *in l.* 3. *n.* 12. *Cod. de jur. emph.*

71 Amplia 28. ſi emphyteuta alienaverit de licentia primi emphyteutæ, quia Dominus directus eſt requirendus, Gloſ. & Doctores *in d. l. fin.* Corb. *ead. cauſ. ampl.* 24. ſed Rot. diſtinguit, ut per Cocc. *dec.* 75. *n.* 5. Aut primus emphyteuta ſimpliciter vendidit emphyteuſim & in hoc caſu ſecundus emphyteuta debet requirere conſenſum Domini directi. Aut vero primus emphyteuta tranſtulit in alium, non quidem rem emphyteuticam omnino alienando, ſed in emphyteuſim concedendo ſub annua penſione, & in hoc caſus eſt requirendus conſenſus primi emphyteutæ: quia dicitur Dominus reſpectu ſecundi emphyteutæ, ſed vide, quæ diximus ſupra *de conſ. emphyt. quaſt.* 10.

72 Ampliatur 29. quando pro re emphyteutica fuit data alia ſpecies, & quantitas pecuniæ, quæ præponderat ſpeciei, quia tunc non dicitur permutatio, ſed venditio, quæ non poteſt fieri Domino irrequiſito, Corb. *d. cauſ. ampl.* 22. qui alios citat, ſed declara, ut ubi, ex mente Rip. *in l.* 2. *numero* 37. *ff. ſi cert. pet.* & vide infra *limit.* 20.

73 Amplia 30. quando emphyteuta alienavit de conſenſu unius Domini, vel duorum, cum eſſent plures: nam omnes, nullo excepto requirendi ſunt, & de omnium conſenſu res debet alienari, quia res eſt communis pro indiviſa Jo. And. ad Spec. *d. §. nunc aliqua quaſt.* 72. *num.* 93. Jaſ. *in d. l. fin. num.* 124. & ideo res cadit in commiſſum pro parte illius Domini, cujus conſenſus non fuit requiſitus Jaſ. in dicto loco Rodoan.

fol.

fol. 516. *n. de reb. Eccl. non alien.* Rol. de com. atte lans *conſ* 17. *num.* 5. *vol.* 2. Corb *d. cauſ. ampl.* 25. ubi refert alios hanc opinionem tenentes, & alios, qui contrarium tenent, quos conciliat Roncagall. *in l. eadem, in principio, nu.* 72. *ff. de duob. reis* Rol. *conſ.* 17. *n.* 5. *vol.* 2. & Marius Burg *de laud inſp.* 4. *par.* 1. *n.* 43. & poteſt declarare caducitatem ſuam, ſoluto aliis laudemio, & quomodo procedat, vide de *Laude. q.* 25.

74 Amplia 31. habere etiam locum, quando non ſolvitur canon, ſed tantum Eccleſia recognoſcitur pro directa Domina; nam & iſto caſu, quando fit alienatio, requiritur, ut Eccleſia confirmet, & concedat, quia hæc habet naturam emphyteuſis, ut tenet Corn. *conſ.* 74. *n.* 2. *vol.* 4.

75 Amplia 32. quando emphyteuta ad longum tempus rem emphyteuticam locaret, irrequiſito Domino; quia tunc diceretur alienatio, cum ex ea transferatur utile dominium, Bal. *conſ.* 347. *lib.* 3. *&* 415. *lib.* Alex. *conſ. fin. Cod. de jur. emph. num.* 112. Tiraq *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *ſub num.* 82. March. *decis. Delph.* 555. *par.* 1. Burſat. *conſ.* 254. *num* 39. *lib.* 3 Alex. *conſ.* 119. *vol.* 3. *& conſ.* 104 *eodem vol.* ubi teſtatur, hanc eſſe comm. op. & pro iſta opinione faciunt ea, quæ habentur *de laud. q.* 16. communemque etiam appellat Bero. *conſ.* 123. *vol.* 1. Fulg. *conſ.* 114. Aret. *conſ.* 55 Dec. *conſ.* 204. Ruin, *conſ.* 148. *vol.* 1. *num.* 5 Natt. *conſ.* 114. *n.* 3. Clar. §. *emphyt. quæſt.* 19. Caroc. *de locat. & cond. tit. de jur. emphyt num.* 3. *fol* 91. cum infinitis adductis per Corb. *d. cauſ. ampl.* 35 & Ros ut per Cavaler *dec.* 115. & licet non deſint qui contrarium teneant, ut Imol. & Redoa. *in tract. de reb. Eccl. non alien. fol.* 520. *num.* 33. quos refert Caroc. *eod. loco num.* 8. tamen eis reſpondet Corb. *dict ampl. num.* 9. & ſi fieret ſimplex locatio ad breve tempus in perſonam potentem, à qua res difficulter avelli poſſet, eſſet prohibita, Valaſ. qui alios citat *de jur. emphyt. quæſt.* 38. *n.* 8. *& quæſt. n.* 23.

76 Declara primo, dictam ampliationem non habere locum, ſtante conſuetudine, quo caſu emphyteuta locare poterit ad longum tempus, nec incurreret pænam privationis. Clar. *d. q.* 19. Caroc. ubi ſupra *num.* 6. & Corb. *d. ampl.* 12. *& limit.* 32.

77 Declara ſecundo, quod pæna caducitatis non habet locum in contractibus locationis, ſive perpetuæ, ſive ad longum tempus, ſcilicet, quando res eſſet conceſſa ad longum tempus, & conductor velit alienare inconſulto Domino locante. Add. ad Alex. *conſ. fin.* ſupra allegato. Caball. *millelogu.* 213. ubi loquitur in locatione ad vitam, vel longius tempus limitans, niſi de fraude, vel ſimulatione conſtaret. Idem tenet Covar. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 16. *ſub numero* 2. ſequitur Caroc. ut ſupra *numero* 7. & hanc opinionem tenuit pluries Rota Romana coram Seraphino, ut eſt *deciſio diverſ. par.* 1. *deciſ.* 139. *&* 174. & ejuſdem Seraph. *deciſ.* 313. in quibus deciſionibus, multis argumentis hæc opinio comprobatur, & reſpondetur contrariis, etiam ſtante pacto de non aliénando quia operatur pactum quoad nullitatem, non autem quoad pænam, niſi partes hanc pænam appoſuiſſent, ut *in d. deciſ.* 313. dicitur. *n.* 4. Sed quamvis ad rationes Rotæ nitatur reſpondere Corb. *d ampl. nu.* 7. ubi refert multos contrarium tenentes; tamen obtineri contra has deciſiones non poſſe arbitrior, quæ etiam deciſiones iterum fuerunt confirmatæ ab eadem Rota coram Lancellotto, ut *in deciſ.* 64. *numero* 3 *par.* 2. *recentiſſ.* & coram Buratto, ut *in recent. par.* 2. *deciſ.* 544. *numero* 3. niſi tamen adeſſet pactum in contrarium, ut ibi dicitur: & eandem opinionem, ultra alios ſuperius allegatos, tenet etiam Socin. Sen. *Reg.* 11. *limit.* 1. Feder. de Sen. *conſ.* 189. Ruin. *conſ.* 148. *lib.* 1. Joſeph. Ludov. *dec. Lucen.* 64. & alii relati per Valaſc. *de jur. emphyt. q.* 29. *num.* 13. licèt ipſe in fine videatur tenere contrarium.

Sed opinio Rotæ, quod ſcilicet pæna caducitatis ob alienationem irrequiſito Domino, non habeat locum in conductore ad longum tempus, ſed ſolum in emphyteuta, declaranda eſt, niſi contractus locationis judicaretur emphyteuſis, & non locationis; quia tunc haberet locum pæna *d. leg. fin. C. de jur. emph.* per ea quæ dicta ſunt in tit. *de prælud q.* 15. *nu.* 10. *uſq. ad fin.* & præſertim *num.* 20. Et hic opportunè addenda judicavi infraſcripta, quæ ibi non ita clarè habentur, deſumpta ex *deciſione* Burat. 334. quam modo habui. Dixi enim *in d. q.* 15. *num* 4. quod cognoſcitur, contractum eſſe locationis, & non emphyteuſis, quando conceſſio eſt facta pro penſione fructibus correſpondente, quia in contractu emphyteutico ſolvitur quid minimum, in recognitionem directi dominii: & nunc addo dictam deciſionem Burat. in princ. ubi infiniti allegantur hanc opinionem tenentes, & plures ejuſdem Rotæ deciſiones, & quod hæc ſit communis opinio, & verior, & ab ea non eſſe recedendum in pratica; quæ opinio procedit etiam, ſi penſio ſit minor aliquanto fructibus, nec omnino correſpondeat Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 19. *n.* 28. cum aliis allegatis in eadem deciſione Burat. *num.* 2. *&* 3. & nos diximus *in d. q.* 15. *ſub num.* 4. *ver. aut præſtatur*, *& num.* 7. & procedit quoque ſi contractus eſſet nuncupatus emphyteuſis Seraph. *dec.* 313. *num.* 3. *&* 794 *num.* 6. cum aliis ibi cumulatis, & habet locum etiam ad effectum, ut conceſſio cenſeatur ad extraneos hæredes tranſitoria, quemadmodum locatio ad longum tempus, idem Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 6 *n.* 24. cum aliis citatis in *d. dec. Burat. num.* 4. in qua deciſione fuit ponderatum *num* 7. quod conceſſio in illo caſu, eſſet locatio ad longum tempus, & non emphyteuſis: quia penſio non fuit conventa in aliqua integra ſumma pro toto caſali, & recognitione dominii, ſed diviſim ad carolenos tres pro quolibet rubro, & ſic pro terrâ, & ejus uſu, ac fructuum contemplatione: quo caſu magis procedit ſupradicta concluſio, Idem Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 2. *n.* 9. 11. 26. *&* 29. cum aliis in ead. deciſion. Burat. citatis. Fuit etiam in eadem deciſ. Burat. *numero* 11. reſponſum objectioni, quod contractus in illo caſu eſſet emphyteuticus, per illa verbs in contractu appoſita, locaverunt in emphyteuſim, quæ faciunt tranſire locationem in contractum emphyteuticum, ut per Bal. *in Rub. Cod. de jur. emph. num.* 12. quia verba illa non erant clara, ſed dubia, & ambigua: & licet diceretur, in emphyteuſim, tamen illa verba pugnabant, cum aliis verbis importantibus locationem, videlicet Locaverunt, & titulo locationis, &c. quæ reddebant illa ambigua, Cin. *in l.* 1. *C. de jur. emph. n.* 11. & ibi Bellapet. *in* 2. *col. in princ.* & quia etiam in inſtrumento pluries appellabatur conductor ut per Ruin. *conſ.* 161. *n,* 27. *ver. & ſic vol.* 1. & hoc caſu, etiam tenentes contrariam opinionem, quod ſcilicet canonis correſpondentia non faciat contractum locationis, ſed emphyteuſis, ad effectum remiſſionis mercedis, ſtante concurſu verborum importantium locationem, & emphyteuſim, firmant, cenſeri contractum locationis, ut declarat Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol can. amplia* 12. *in fin.* Fuit etiam reſponſum in *dict. deciſ.* Burat. *n,* 13. quod verba illa, in emphyteuſim, non repugnabant præcedenti nominationi locationis, quæ ſaltem impropriè emphyteuſis dicitur, ut per Mant. *eod. l.* 22. *n.* 27. *in fine* & Ruin. *d. conſ.* 161. *n.* 21. *in fine.* Fuit quoque *in ead. dec.* dictum *eod. num.* 13. quod ſuprad. concluſio procedit in locatione facta ab Eccleſia, & de re pretioſa, & fertili. Et fuit reſponſum aliis objectionibus *num.* 14. *& ſeq.* Primò generaliter ex connumeratione penſionis conventæ ad fructus, talis oriebatur conjectura, quæ cæteris omnibus præſtantior, & fortior judicata fuit, ut faceret contractum appellari locationem veram, non autem emphyteuſim. Rol. *conſ.* 96. *n.* 44. *lib.* 1. cum aliis in d. dec. allegatis. Secundo ad illud de reſervatione directi dominii reſponſum fuit, æque convenire locationi perpetuæ, & ad longum

gum tempus, in qua utile dominium transfertur. Mant *eod.tit.2.n.4.&* 15. Seraph.*dec.*272.*n.*8.*&* 286. *n.3.*quæ addenda ſunt ad dictam noſtrem *qu.*15.*n.*12. *de Prælud.*ubi diximus, quod hæc ſola conjecture reſervationis directi Dominii non ſufficit. Tertiò de ſolutione canonis, reſponſum fuit non fuiſſe in illo contractu expreſſum ſimpliciter pro canone, ſed cum adjuncto alternativæ, vel pro reſponſione; & ſic non poſſe ſuper illo verbo vim aliquam fieri, Mant.*d.lib.* 22.*tit.*8. *n.*9. ut etiam nos diximus *in d. q.* 15. *n.* 16. Quartò de prohibitione alienationis irrequiſito Monaſterii conſenſu, dictum fuit, illam ita adaptari conductori, præſertim ab Eccleſia, ſicuti emphyteutæ, ex doctrina Ruini, *conſ.*161.*nu.*30.*lib.*1.& aliorum in *d. dec.* Buratt.*nu.*17. Quinto de pæna devolutionis, tam ex capite alienationis, quam ex defectu ſolutionis canonis, fuir reſponſum ex pacto illam apponi poſſe; & etiam ex hoc reſultate conjecturam, quod partes voluerunt contrahere locationem, in qua, de jure dicta pæna locum non haber, ut per Seraph.*deciſ.* 794.*nu.*3.& diximus nos *in d. q.* 15. *num.* 20. Et de pæna ob non ſolurum canonem, fuit dictum convenire locationi ed longum tempus, & in hoc æquiparati emphyteuſi, Seraph. *deciſ.* 288. *n.* 11. cum aliis allegatis in *ead. dec.* Burett. *n.* 19. Sextò de conceſſione in perpetuum reſp. fuit convenire etiam locationi, immo potius henc perpetuitatem excludere emphyteuſim, quia cum eſſet facta ab Eccleſia, non tranſit in hæredem extraneum, ſicut locatio, ſed præſumitur temporalis ad tertiam ſcilicet generationem, *§. Emphyteuſim*, Auth. *de non alien.* ut citius ad Eccleſiam revertatur: Mant. *eod. lib.* 22 *tit.* 5. *nn.* 6. 8. *&* 15. cum aliis *in d. dec.* Buratr. allegat *num.* 20. & in dubio judicandum eſt, contractum eſſe locationis, & non Emphyteuſis, Ruin.*conſ.*161. *nu* 28. Becc. *conſ.* 3, *n.* 24. Buratt. *in ead. dec. n.* 21. & declara ut infre. *n.* 80.

78 Advertendum tamen erit, quod pæne caducitatis, ob non ſolutum canonem, habebit locum in utroque contractu, tàm in contractu emphyteutico, quàm in locatione ad longum tempus, Rot. 466. *dec. diverſ. par.* 1. & diximus *in præludiis, q.* 5, *n.* 16. *& q.* 15. *n.* 20.

79 Declara tertiò, diſpoſitionem dictæ *l fin.* maxime habere locum in emphyteuta Eccleſiæ, vel Reipublicæ, Bar. *in l.* 1. *§. quod autem il 2. de ſuperficiebus, & in l. conventionalibus, ff. de ver. ob* Caroc. ut ſupra, *n.* 9.

80 Declara quarto diſpoſitionem *d. l. fin.* habere locum in locatione ad longum tempus, quando penſio conſtaret in pecunia, aliàs non, & ſi eſſet ad centum annos, ſecundum Bal *in l. ſi domus, §. fin. ff. de legat.* 1. *&* Ruin. *conſ.* 148. *nu.* 11. *vol.* 1. allegatos per Caroc. *eod. tract. tit. de jur.emphyt. n.*10. ſed advertendum eſt, quod Bal. loquitur, quando emphyteuta locar ad longum tempus, & declarat habere locum, quando expreſſè dictum eſt, quod per talem locationem non quæratur aliquod dominium, nec utile, nec directum, aliàs eſſet ejus dictum contra ſupradictam ampliat. 32. & vide infra *n.*88. *& ſeq.* & dic, ut ibi.

81 Declara quinto, ut poſſit locere, ſine aliquo incurſu, ad quinquennium. Joan. de Porta. *in l. ſi Filiofam. §. ſi vir. ff. ſol. mat.* Firm. *in ver. Emphyteuta locat. ver. fin.* Caroc. ut ſupra, *nu.* 12. & quod poſſit locare ad modicum tempus, Corb. *de cauſ. privat. ob alienat. limit.* 24. & Valaſc. *d. q.* 38. *n.* 8. ſed declara, ut ſup. *n.* 75.

82 Locatio autem ad longum tempus, erit per decennium, ut per infinitos, quos cumular Carocc.*in tit. de loc. ad longum tempus, q.*1 *par* 2.*n.*2.*fol.*53.unde locatio ad novennium non erit ad longum tempus idem. Carocc. ibidem *n.*13. Fuſar. *de fideic. q.* 525.*n.*5.cum aliis per eum allegatis, atteſtantes de com. & magis com. op. & Rot. *dec.* 191. *nu.* 7.*par.* 1. recentiſſ. & Mant. *de tacit. lib.* 5. *tit.* 4. *nn.* 9. qui multos cumular; & idem dicendum eſſet, ſi locatio eſſet facta ad vitam emphyteutæ, ſeu conductoris, vel locatoris, Carocc. ut ſupta, *q.* 2. Fuſar. *eod, n.*5.& Mant.*citato loco.* Rot. *dec.*40.*n.*4.*par.* 1.*recentiſſ.* Gab. *conc.* 2. *de locat. n.* 1. ubi de magis com. quid autem dicendum ſit, ſi ſit facta de novennio in novennium, & de quinquennio in quinquennium, vide eundem Caroc. ibi *quæſt.* 4. & quandiù locatori placebit, & quandiù conductor voluerit, idem Carocc. ibidem *n.*5. Corb. *ead. ampl.* 35. *de cauſ. privat. ob alien. nn.* 10. Redoa. *re reb. Eccl. non alien fol.* 385. *n.* 14 Mant. *eod. loco.*

83 Extenditur prædicta ampliatio, ut habeat locum, ſi in inſtrumento fuiſſet emphyteutæ data licentia locandi, quia iſta intelligeretur de locatione ad modicum tempus, ſecundum Ruin. *conſ.* 148. *nu.* 9. *vol.* 1. quod non placet Corb, ibidem *n.* 10. niſi in caſu ſuo, quando adeſſet ſtatutum, prohibens alienationem, ſub pæna; ſed de jure communi aliter dicendum eſſet: cum non requiratur licentia Domini [ut dictum eſt] ad modicum tempus; & ideo, ut illa licentia aliquid operetur, intelligenda eſt ad longum tempus.

84 Sed ſi dictum eſſet, quod non poſſet locari in certas perſonas; nunquid poterit ſine conſenſu Domini locari aliis perſonis non prohibitis, videndus erit Caroc. *in eod. tit. fol.* 94 *q.* 8.

85 Declara ſextò, quando pars tantum eſſet loceta, nam non caderet à tota. Caroc. qui plures alleget, & teſtatur hanc eſſe magis com. opin. *eod. tit. q.* 4. *fol.* 93. verùm de hoc dicemus infre, in limitationibus,

86 Declara ſeptimò, quando eſſet facte locetio, reſervato conſenſu Domini, cum clauſula, non alirer, alio modo, Caroc. ut ſupra, *fol.* 91. *n.* 12. Corb. *d. ampl. nu.* 12. & vide, quæ ſupra diximus *n.* 10.

87 Declera octavò, quando emphyteuta, ſeu locator, ſimpliciter promiſit tantum locare ed longum tempus; nem ex promiſſione locandi, non incurritur in pænam legis fin. *C. de jur. emph* Bald. *in c.* 1. *§. at ſi libellario, col.* 2. *quibus mod. feud. amit.* Præpoſ. *in c.* 1. *in principio, col.* 2. *de prob. feud. alien per Feder. Caſt. in l. bonæ fidei, §. ſi tamen, ff. de eo quod cert. loc.* Rol. *conſ.*69. *num* 14. *volum.* 3. Capic. *deciſ.* 155. *nn* 8. ampliat, etiam ſi ille, cui eſt facta promiſſio, ſoluiſſet integrum pretium, vel penſionem, Caroc. ubi ſupra, *q.* 2. *fol.* 92.

88 Declare nono, quando locatio eſſet facta cum expreſſa reſervatione utilis, dominii, & naturalis poſſeſſionis, Imol. *in l. codicillis, §. inſtitutio, de legat.*2, & ibi Alex. *n.* 8. & communiter Doctores *in l. ſi domus, §. fin. ff. de legat.* 1. Simon. *de decret. lib.* 2. *tit.*6. *inſp.*2.*n.*23. Caroc.ut ſup. *fol.* 54. *quæſt.* 4. *nu.* 5. & non cenſetur tale pactum factum in fraudem, dicit Alex. *in d. §. fin.* ex quo agitur, ut non tranſeat dominium utile; & ſic non eſt alienatio, ſed trenſlatio ſolius commoditatis, reſervato dominio; & hæc eſt com. op. ut per Corb *d. cauſ. privat. ob alien. ampl.* 39. *in fine;* præd. op. etiem tenuerunt Rimin. Jun. *conſ.*251.*lib.*3. Soc.Sen.*reg.*11.*limit.*4. Petra *de fideic. quæſt.*8.*nn.* 95. Perog *de fideic. ar* 40.*n.*104. & alii allegati per Vinc. Fuſar. *de fideic. q.* 525. *n.*9. & in emphyteuſi, quod hæc ſit com. op. idem Corb. teſtatur *ead. cauſ. limit.*26. ubi plures cumulat, & pro hac opinione faciunt ea, quæ dicam in prima limitatione.

89 Contrarium tener Alex. *conſil.* 104. *nu. vol.* 3. *& conſil.*165.*n.*41.*vol.* 2. Aff. *in c. imperialem, in principio, n.* 61. *de prob. feud alien.* Jaſ.*conſil.* 94.*n.*7.*vol.*1. Covat. *var. reſol. lib.* 2. *cap.*16.*ſub. n.*1. Pinel *in l* 1. *par.* 3. *ſub n.*64. *C. de bon mat.* quia tale pactum præſumitur factum in fraudem, & ideo Corb. ibi eliquit cogitandum, *num* 14. eandem opinionem tenuit etiam, Bald. *in d. l. codicillis, § inſtitutio*, &

ibi Imol. Flor. Salyc. & Alex. Bero. in c. nulli, nu. 32. de reb. Eccl. non alien. Felin. in c. quæ in Eccleſiarum, nu. 11. de conſt. Alex. in l. Filiusfam §. Divi, ff. de legat. 2. & ibi Cardin. Alb. nu. 8. Rimin. Sen. conſ. 212. nu. 26. lib. 2. Ruin. conſil. 57 nu. 8. & conſ 148. nu. 8 lib. 1. Arno. ſing. 72. Mant. de tacit. & amb. lib. 13. cap. 45. nu. 15. & ſeq. Fab. de mont. de empt. q 3. art. 22. n. 8. quam op. videtur etiam approbare Redo. de reb. Eccl. non alien. q. 2. cap. 13. in fin. fol. 16. ut dicit Vinc. Fuſar. de fideic. ſubſt. q. 525. n. 20. & idem videtur tenere etiam Carocc. de locat. fol. 57. q. 3. n. 16. dum refert tenentes hanc opinionem, & de hoc etiam dicemus in limit. 37.

90 Sed quod hujuſmodi pactum cenſeatur factum in fraudem legis, tenet Barbat. in Rub. de reb. Eccleſ. non alien. n. 48. & ſeq. Mareſcot. var. reſol. cap. 25. n. 7. lib. 2. & in materia Paulinæ Extravagantis, de reb. Eccl. non alien. ſi locatio fiat ſolum ad triennium, cum pacto renovandi ad aliud trennium, non valeat, uti in fraudem legis, tenet Joann. de Ann. ſing. 166. & hanc eſſe com. op. teſtatur Borg. dec. 43. n. 7. & ita fuiſſe ſæpius judicatum, dicit Rebuf in compen. alien. rerum Eccl. nu. 18. Jaſ. conſ. 94. vol. 1. Caballin. milleloq. 160. par. 1. Neviz. conſ. 90. nu. 26. Redoa. ut ſupra rub. de fruct. Eccl. nu. 15. & ſeq. Alex. conſ. 17. n. 2. vol 2. Et hoc procedit, etiam ſi dictum ſit, ut nullum transferatur dominium, quia commoditas fructuum in hujuſmodi caſu pro vera alienatione habetur, Bal. in Auth. hoc jus porrectum, col. 2. ver. 6. C. de Sac. San. Eccl. Fab. de empt. q. 4 princip. ver. circa teſtimon. Caball. millel. 160. n. 2. par. 1. Caroc. de locat. tit. de locat. ad novennium, q. 4. n 4. & ſeq. f. 54. Et pro hac opinione facit id, quod dictum fuit, ampliatione ſecunda, ſi emphyteuta alienat ſalua licentia Domini, vel ſalvo jure Domini; nam hæc proteſtatio, tanquam fraudulosa, & contraria facto, non attenditur, nec dependet à ſola voluntate proteſtantis, ut declarant Canoniſtæ in c. M. Ferrarien. de Conſt. & proteſtatio neceſſe eſt, ut cadat, facto omnino contrario, Rot. in recentiſſimis, dec. 208. nu. 3. par. 1. Corb. d. cauſ. ampl. 30. nu. 2. Bar. & alii in l. non ſolum, §. morte, ff. de nov. oper. nunt. ſed quod emphyteuta locans, ſeu vendens fructus, & fructuum commoditatem in vita, vel ad longum tempus, non incidat in pœnam, in materia fideicommiſſi, tenet Bald. & Paul. de Caſt. in l. codicillis, §. inſtitutio. de legat. 2. Jaſ. in d. §. Divi col. 11. Beto conſ. 51. Tiraq. de ret. ligu. §. 1. gloſ. 7. n. 47. Lud. Mol. de Hiſp. primog. lib. 1. cap. 20. n. 12. Petra de fideic. quæſt. 8. n. 100. & 102. Peregr. de fideic. art. 40 n. 110. ubi teſtatur, hanc eſſe comp op. Vinc. Fuſar. de fideic. ſubſt q. 525. n. 17. & q. 527. n. 5. & licèt præd. Doct. loquantur in fideicommiſſis; tamen ex eadem ratione, extendi debet ad emphyteuſim, cum valeat argumentum de ultimis voluntatibus ad contractus, quando conveniunt in ratione, Ever. in Cent. in loco à cont. ad ult. vol n. 2. argumentum ab emphyteuſi ad fideicommiſſum, tenet, ſi aliud in jure non repetitur, ut diximus in tit. de renunc. qu. 10. n. 12. tamen ratio ſupra allegata, quod per iſtam reſervationem cenſetur facta fraus, multum ſtringit, & eſt proteſtatio contraria facto: nam utile dominium, quod habet emphyt. conſiſtit ſolum in fruendo, & percipiendo fructus, l. 1 ſi ager vect. vel emphyt & §. adeò, inſt. de locat. & etiam quia emphyteuta, feudatarius, & conductor ad longum tempus poſſident naturaliter proprio nomine. Bar. Jaſ. & cæteri, in l. 3. §. ex contrario, ff. de acq. poſſ. & in l. naturaliter; ſi ergo eſt tranſlata commoditas fructuum, ergo eſt tranſlatum, totum utile dominium; & per conſequens proteſtatio eſt contraria facto, & nihil operatur. & hæc ratio militat non ſolum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſed etiam in profana, vide tamen infra limit. 37. ubi tenetur, quod emphyteuta poteſt vendere ſuas commoditates percipiendi fructus irrequiſito Domino, & vide etiam infra nu. 95.

91 Amplia 34. ut emphyteuta propter alienationem, irrequiſito Domino, cadat etiam à jure pacti de renovando, finita emphyteuſi: quia cum ipſe non obſervet pactum alienando, Dominus non tenetur pactum de renovando obſervare. Ruin. conſ. 167. n. 13. vol. 1. & licet loquatur in ſolutione canonis: tamen æquiparatur alienationi. c. potuit. de locat. quis paria ſunt, alienare emphyteuſim irrequiſito Domino & canonem non ſolvere, Anch. in d. c. potuit nu. 8. & Corb. d. cauſ. privat. ob alienat. ampl. 1. n. 2.

92 Amplia 35. habere locum etiam in melioramentis: nam ſine conſenſu Domini alienati non poſſunt, ut diximus ſup. in princ. hujus quæſt per l. fin. C. de jur. emph. ubi Alex. in princ. & Jaſ. num. 8. & alii, Spec. in d. §. nunc aliqua, q. 119. & Canoniſtæ in d. c. potuit, & DD. omnes in d. l. fin. Corb. de cauſ. privat. ob alien. ampl. 39 Villal. com. op. lit. E. nu. 52. Suarez Theſ. recept. ſent. litt. E. n. 117.

93 Declara hanc ampliationem, quando emphyteuta alienaret ſine conſenſu Domini, Baldus in dicta l. final. in 2. oppoſ. ubi eum ſequitur Barbat in apoſt. per textum in l. neceſtario, §. final. ff. de per. & com. rei vend. Bal. in l. cum pro pecunia, C. de ſolut. idem Bal. in c. quæ in Eccleſiarum, col. fin. de Conſt. Jaſ. in l. fin. C. de jur. emph. nu. 8. qui licet ponat hanc limitationem, ex mente Bal in ead. l. fin. & in d. c. quæ in Eccleſiarum, & Imol. in c. ad noſtram, de reb. Eccl. non alien. tamen ipſe non tenet, limitationem iſtam eſſe veram, per tex. in d. l. fin. quia tenetur denuntiare Domino, & expectare per duos menſes; & ſi hoc eſſet verum, poſſet Dominus fraudari iſto beneficio, alia via, quod non eſt dicendum: deindè n 9. dicit, tenendo opinionem, quod poſſit alienare ſua melioramenta, reſervato ſibi utile dominio, ſine conſenſu Domini, quod in dubio cenſebitur alienaſſe, retento ſibi utile dominio, & perpetuo eſſe menti tenendum, & in utroque caſu Redo. de reb. Ecc. non alien. in Rub. decad. ob rei alien. cap emph. n. 19. ſol. 517. tenet opinionem Bal. ſed Fel. in d. c. quæ in Eccleſiarum col. 29. ver. ſexto. reſp. prædictæ rationi, quod eſſet fraus, ex quo non tranſit utile dominium, & hanc etiam opinionem tenet etiam Caroc. de locat. ſol. 95. q. 16.

96 Contrariam opinionem in terminis tenet idem Bal. ſibi contrarius, in c. 1. in princ. in 3. col. de prob. feud. alien. per Fed. & Dyn. in d. l. codicillis, §. inſtitutio, ut refert Jaſ. d. n. 8. & pro hac opinione faciunt, quæ ſupra diximus ampl. 32. in 9. declaratione; licet Corb. ead. cauſ. ampl 39. dicat, primam opinionem eſſe com. & in ampl. 35. nu. 14. relinquat cogitandum; ſed ut vides prima opinio eſt magis recepta.

97 Amplia 37. habere locum etiam, quando conceſſio facta eſſet, ut ex fundo, dato in emphyteuſim reddatur Domino quarta pars fructuum: nam & is tenetur Domini conſenſum requirere, Spec. in d. §. nunc aliqua, q. 104. & Corb. ead. cauſ. ampl. 40.

98 Amplia 37. quod emphyteuta, alienans irrequiſito Domino, pretium, quod expendit, non recuperat. Corn. conſ. 67. n. 16. col. 2. & Corb. ead. cauſ. ampl. 41.

99 Amplia 39. habere locum in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura: & ſic delictum factum in alienando, irrequiſito Domino, nocet omnibus aliis, in inveſtitura comprehenſis, Bar. in l. 3. n. 3. ff. de inter. & releg Alex. conſ. 30. n. 16. vol. 1. Ruin. conſ. 165 n. 10. vol. 1. Rol. conſ. 60. vol. 3. Ceph. conſ 397
* n 16. vol. 3. Grat. conſ. 79 n. 25 vol. 1. qui hanc op com. appellat Corb. d. cauſ. privat. ob alien ampl. 43 & de hac ampliatione diximus in tit. de cont. emph. q. 23.

100 Declara iſtam ampliationem, ut non habeat locum ſi in fraudem, ad excludendos comprehenſos, ſit facta alienatio, Grat. d. conſ. in fine, Corb. de ampl & nos (Deo dante) ponemus fraudis conjecturas in tit. de canon.

canon. ſol. nu. 62. & ſup. prout facit etiam Corb. hic remittens ſe ad tit. de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit. 8. nam paria ſunt, canonem non ſolvere, & alienare irrequiſito Domino, ut ſupra diximus, & vide ſupra, n. 61. & Burſat. conſ. 49. lib. 1. ubi diſt. quando habuit titulo oneroſo, vel non, n. 76. vide etiam Jaſ. in §. item in fraudem, Inſt. de actio. n. 27. & ſeq.

101 Amplia 40. habere locum etiam in Eccleſia; quia ſi habeat emphyteuſim ab alia Eccleſia; propter alienationem, quam facit Prælatus, ſeu ejus Rector, irrequiſito Domino, cadit à jure ſuo, Bal. conſ. 27. vol. 3. gloſ. in c. conſtitutus, & ibi Hoſt. & Inn. de relig. dom. Sed. de reb. Ecc. non alien. Rub. de ſign. ver. alien. n. 3. & Corb. d. cauſ. ampl. 44.

102 Declara prædictam ampl. intelligendam eſſe, quando alienatio eſſet facta à Prælata, ſervatis debitis ſolemnitatibus: alias eſſet nulla, quæ alienatio privationem juris alienantis non inducit, Corb. ead. cauſ. ampl. 44. & limit. 22.

103 Declara ſecundo, quod Eccleſiæ, quando Rector alienans ſolvendo non eſſet, concederetur in integrum reſtitutio adverſus alienationem factam, Corb. d. ampl. 44. & de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl. 27. ver. quam tamen concluſionem.

104 Amplia 41. ut habeat locum in minore, pupillo, & infante, qui ſine conſenſu Domini emphyteuſim alienaverint, ſervatis de jure ſervandis, de quo dicemus in tit. de ſol. can. q. 1. ampl. 31. & 32. cum paria ſint, canonem non ſolvere, & emphyteuſim, irrequiſito Domino alienare; & vide etiam Corb. de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl. 28. & 29. & d. cauſ. ampl. 45.

105 Amplia 42. ut revertatur emphyteuſis ad Dominum, quando fuit alienata ſine ejus conſenſu, ſine aliquo onere hypothecæ, aut alterius obligationis, Paul. de Caſt. conſ. 68. nu. 2. vol. 2. Corb. ead. cauſ. ampl. 47. & nos diximus in tit. de renunc. q. 3. ubi vide, & idem Corb. de cauſa privat. ob non ſol. can. ampl. 34.

106 Amplia 45. habere locum, etiam ſi emphyteuta, irrequiſito Domino rem emphyteuticam alteri in emphyteuſim concederet: nam in emphyteuſim concedere, eſt alienare, Corb. ead. cauſ. ampl. 48. ubi alios
* cumulat etiam atteſtantes de com de qua ampliatione, cum ſuis declarationibus videnda ſunt, quæ diximus ſupra tit. de cont. emph. quæſt. 10. & vide omnino de Laud. quæſt. 23.

107 Amplia 44. habere locum, ſi emphyteuta imponat cenſum in re emphyteutica, Domino irrequiſito, licet ſecus ſit, quando imponitur cenſus ſuper fructibus & non ſuper re, ſecundum Corb. d. cauſ. ampl. 49. atteſtantem ita pluries tenuiſſe Rotam.

108 Contrarium, quod poſſit conſtituere cenſum, Domino irrequiſito, tenuit Foll. de cenſ. nu. 21. & quod poſſit imponere ſervitutes, Jaſ. in l. fin. C. de jur. emph. nu. 112. & 117. larè Tiraq. de ret. lign. §. 1. gloſ. 7. n. 48. Clar. §. emph. q. 21. Pinell. de bon. mat. l. 1. par. 3. nu. 69. Rol. conſ. 59 num. 10. Affl. dec. 333. Pereg. de fideic. art. 40. nu. 113. Caroc. loquens de emphyteuta, qui impoſuit cenſum ſuper re emphyteutica, dec. 103. & quod emphyteuta poſſit imponere ſervitutes, onera, pignorare, & hypothecare; vide, quæ diximus de renunc. q. 3. n. 2. & quod cenſus imponi poſſit in re emphyteutica, eſt dec. Rotæ in recollectis per Farin. dec poſth. 169. nu. 5. par. 2. niſi prohibita eſſet omnis alienatio.

109 Et in fideicommiſſo reſtitutorio, inducto per ſubſtitutionem, quod poſſit imponi cenſus; cum temperamento tamen, quod impoſitio reſolvatur, eveniente caſu ſubſtitutionis, tenet Ludovic. de Avend. in tract. de cenſ. Hiſp. cap 62. n. 6. Intrig. ſuper Bulla de cenſ. q. 29. n. 1. Bocc. de cenſ. par. 2. 78. Lud. Cenc. de par. 1. cap. 2. q. 1. & in dec. per eum allegata 15. poſt d. tract. & dec. 40. Vinc. Fuſar. de fideic. ſubſt. q. 706. de fideic. d. art. 40 n. 110. cum aliis allegatis per eos, & per Caroc. d. dec. quæ opinio declaratur, non habere locum, quando agitur de impoſitione cenſus ſuper re prohibita alienari, & tunc impoſitio cenſus ab initio eſt ipſo jure nulla, Foll. de cenſ. fol. 167. n 41. Bon. de cenſ. art. 30. n. 56. Bocc. de cenſ. par. 2. nu. 82. Felic. de ſolis, de cenſ. tom 2. lib. 2. cap. 4. Avend d. cap. 62. nu. 7. Grat. diſcept. for. tom. 1 diſcep 23. nu 25. Cenc. de cenſ. par 1. cap. 2. qu. 1. art 6. nu. 5. ubi dicit, hanc eſſe com. op. & refert plures Rot. Rom. deciſiones, & idem Rot. renuit par. 1. dec. 480. & 586. Seraph. dec. 757. & 785. & hæc ratio communiter adducitur, quia cenſus impoſitio eſt ſpecies alienationis, Tiraq. eod. tract §. 1. gloſ. 6. nu 61. & in deciſionibus recollectis, à præd. Cenc. & per Seraph. deciſ. 321 cum aliis allegatis per eundem Fuſar. d. q. n. 3. licet Mareſc. var. reſol cap. 61. par. 2. in principio, teneat, quod impoſitio cenſus à principio ſit valida, multis rationibus, ſed quia loquitur contra communem opinionem: ejus opinio non eſt attendenda, & ita dicit etiam idem Fuſar. ead. q. nu. 5. & eſt dec. Rot. ut per Seraph. d. dec. 785. in principio, & par. 4. diverſ. dec. 304.

110 Sed ut redeamus ad rem noſtram, in ſpecie, quod emphyteuta poſſit imponere cenſum in re emphyteutica, ultra alios ſupra allegatos, tenet Guglielm. Red. de reb. Eccl. non alien. Rub. de conſtitutione ann. cenſ. num. 74 Felic. de ſolis dict. cap. 4. num. 3. Gaſpar. Rodor. de ann. red lib. 1. quæſt. 3. ſub num. 7. Nicol. Intrigl. ſuper Bulla de cenſ. quæſt. 28. num. 1 & 7. Ludovic. de Avend. de cenſ cap. 67. n. 3 Et ratio eſt, quia bona emphyteutica dicuntur eſſe in bonis noſtris, ſaltem quoad utile dominium, & non dicitur res Eccleſiaſtica, quamvis Eccleſiaſticæ cohæreat, Anch. conſil 125. num. 6. Surd. deciſ 160 num. 16. & poſſunt dicta bona hypothecari, etiam ſine Domini directi conſenſu, ut diximus ſupra, & ultra ſupra, alleg. Mantic. de tacit. & amb. lib. 11. tit. 4. num. 24. & ſeq. ubi loquitur de emphyteuſi Eccleſiaſtica; & reſp. contrariis, & Pacif. de ſalu. inter. inſpec. 3. cap. 2. numero 25. & ſeq.

111 Cæterum prædictorum Doctorum opinio non tranſit ſine difficultate, propter tex. expreſſum in l. fin. de jur. emph. & cap. potuit, de locat. & hanc opinionem tenuit etiam Bocc. in d. tract. de cenſ. par. 2. n. 76. ſtante Bulla Pii V. quia debet conſtitui in fructibus rei immobilis, certis finibus conſtitutæ, & perpetuo reſpectu emptoris obligatæ; ultra Corb. ſupra in principio allegatum, quam ſententiam dicit magis veritati conſonam, Jo. Azor. inſt. moral. par. 3. lib. 10. c. 7. q. 4. Mart. Bonac. de contract. diſp. 3. q. 4. puncto unico n. 12.

112 Unde Cenc. de cenſib. par. 1. cap. 1. q. 2. artic. 2. n. 6. affert plures diſtinctiones ad conciliandas prædictorum opiniones. Prima namque diſtinctio eſt: Aut Dominus directus in conceſſione emphyteuſis ultra tacitam prohibitionem alienationis, inductam, per d. l. fin. & cap. potuit; prohibuit expreſſe alienationem; & tunc impoſitio cenſus ſuper bonis emphyteuticis eſt ipſo jure nulla, quia tunc etiam eſt prohibita hypothecatio, & obligatio dictorum bonorum, ut in dec. 74. poſt d. tract. tenuit Rot. & præſertim, ſi fuiſſet prohibita obligatio, & hypothecatio, ut in dec. 72. ibidem. Secundo verò caſu, quando non fuerit prohibita alienatio, quod poſſit imponi cenſus ab initio validus, ſed reſolvendus, cum jure ipſius emphyteutæ; quia reſoluto jure Auctoris, reſolvitur jus acceptoris; & hanc diſtinctionem approbavit Feder. Mart de jur. cenſ. cap. 4. n. 85. Roder. de ann. redit. lib. 1. q. 3. ſub n. 7. & hanc diſtinctionem tenet Rota coram Seraph. quæ eſt in 4. par. diverſ. dec. 183. n. 10. & ſeq. & idem Seraph. in ſuis deciſ. dec. 794. n. 9. & dec. 75 poſt tract. Cenc. de cenſ. & quod emphyteuta poſſit imponere cenſum ſuper re emphyteutica ſed finita emphyteuſi debeat redire ad Dominum ſine aliquo onere, eſt

etiam alia dec. Rot. *noviſſ. par. 5. dec.* 86. *n.* 2. *cum pluribus ſeq. & nu.* 28. ubi dicitur procedere etiam, ſi in inveſtitura adſit clauſula, Ad habendum, &c. quando eſt reſtricta durante emphyteuſi, & quando limitatur, & reſtringitur per alias clauſulas, & multæ aliæ dec. allegantur, preſertim Seraph *dec.* 794. *n.* 9. & 819. *nu.* 5. *& in ead. dec.* 86. fit ead. diſtinctio, quod ſcilicet, Aut in inveſtitura fuit expreſſè prohibita alienatio; & tunc nullatenus ſuper re emphyteutica poteſt cenſus imponi; Aut verò non fuit prohibita alienatio, & tunc cenſus validè poteſt ab initio imponi, ſed reſoluta, aut devoluta emphyteuſi, reſoluitur cenſus, & res emphyteutica revertitur libera ad Dominum, niſi Dominus conſentiat impoſitioni oneris, tunc non revertitur libera, ſed cum onere ſuo, ibi *n.* 39. & quando in inveſtitura adeſt pactum de non alienando, alienationi latiſſimè ſumpto vocabulo; quod non poſſit imponi cenſus, cum ſit prohibita hypotheca, tenuit Rot. ut per Cavalet. *dec.* 253 ubi aliæ deciſiones allegantur; & quando eſſet prohibita omnis alienatio, tunc emphyteuta caderet à jure ſuo, eſt dec. Rotæ in recollectis per Farin. *dec. poſth.* 169. *n.* 5. *par.* 2. Add. *ad dec.* Buratt. 749. *n.* 17. *cum aliis ſeq.* ubi ampliat, ut procedet etiam ſi fiat cum conſenſu primi emphyteutæ. Secunda diſtinctio. Aut cenſus fuit impoſitus ſuper ipſamet re emphyteutica, & impoſitio eſt nulla: Aut verò ſuper fructibus illius, & conſtitutio cenſus ſuſtinetur, durante jure imponentis, ut in cenſu impoſito per hæredem gravatum, tenet Rot. *dec.* 48. poſt ejus tractatum, *& dec.* 480. *par.* 1. *& dec.* 121 *par.* 2. Corb. *de cauſ. privat ob alien. ampl.* 49. Felic. *d. cap.* 4. *n.* 4. Grat. *diſcep. foren. tom.* 1. *cap* 43. *n* 21. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 50. Foll. *in pract. cenſ. in verb. hujuſmodi nu.* 21. *&* 41. noviſſimè Vinc. Fuſar. *de fideic. q.* 706. *nu.* 9. & Jo. Franc. Fetent. in Add. *ad dec.* Buratt. 749. *n.* 32. ubi alios citat, quod cenſus impoſitio ſuper re emphyteutica, cujus expreſſè prohibita eſt hypotheca, vel etiam alienatio, alienationis latè ſumpto vocabulo, facta abſque conſenſu Domini directi, ſuſtinetur ſaltem ſuper fructibus rei emphyteuticæ, durante jure impoſitoris, quando de illis eſt facta expreſſa mentio in inſtrumento, aliàs in dubio præſumeretur facta ſuper proprietate tantum, ubi ultra prædictos ſupra allegatos, alios refert, & alias deciſiones Rotæ.

213 Sed licèt prædicta diſtinctio ſit de jure vera; tamen hodie, propter Bullam Pii V. de ea dubitandum eſt, quia in ea dicitur, cenſum nullo modo conſtitui poſſe, niſi in re immobili, & quæ nominatim certis finibus deſignata ſit; Bocc. *d. tract. par.* 1. *n.* 49. & cenſus debet eſſe perpetuus. Cenc. *eod. tract par.* 1. *art.* 1. *q.* 1. *n.* 16. niſi dicas, quod impoſitio ſit facta ſuper fructibus rei immobilis, finibus deſignatæ, ſine aliqua hypotheca, juxta deciſionem Rotæ. *par.* 1. *diverſ. dec.* 480. *n.* 1. & ita etiam tenet Cenc. *eod. tract. par.* 1. *cap.* 2. *q.* 1. *art.* 6. *n* 27. ubi *n* 28. declarat dummodo imponatur ſuper ſolis fructibus, & impoſitio non ſit perpetua, ſed de hoc etiam eſt dubitandum, quia cenſus de ſui natura continet hypothecam. Covar. *var. reſol. lib.* 3. *cap.* 3. *num* 6. Ludoviſ. *dec.* 95. *n.* 9. & per Cenc. *d. tract. par.* 1. *cap.* 2. *art.* 1. *quæſt.* 3. *nu.* 5.

Tertia diſtinctio eſt, quod aut inveſtitura fuit facta, cum facultate, quod emphyteutæ liceret bona conceſſa alienare; aut non fuit talis licentia data: primo caſu, impoſitio cenſus eſt licita; ſecundo caſu eſt illicita; & iſta diſtinctio comprobatur, ex com. Doctorum ſententia, quando data eſt licentia vendendi, emphiteuta poteſt vendere, Corb. de *cauſ. privat. ob. alien. limit.* 1. & nos dicemus infra *num.* 117.

214 Declarari autem poſſunt prædicta, non habere locum, quando impoſitio cenſus eſſet aliquo capite nulla, ut quia eſſet impoſitus contra formam Bullæ Pii V. Cenc. *eod. tract. par.* 1. *cap.* 2. *q.* 1. *art.* 6. *nu.* 14. Vinc. Fuſar. *d. quæſt. nu.* 10. & nos etiam dicemus in limitationibus, limit. 9.

115 Advertendum tamen erit, quod emphyteuta, qui impoſuit cenſum, qui prohibitus erat alienare, tenebitur ad damna, & intereſſe Domino cenſus. Seraph. *dec.* 785. *&* 787. Cenc. *d. art.* 6. *n.* 41. Vinc. Fuſar. *d. q. n.* 13.

116 Declaratur ſecundo, niſi cenſus eſſet impoſitus ſuper re, in qua emphyteuta habeat medietatem liberam, & ſit capax, Ludoviſ. *dec.* 256. ubi plures deciſiones allegantur, & *dec.* 225. & ampliat habere locum, etiam ſi imponens cenſum, deſignet rem totam, cùm confinibus, ac etiam ſi aſſeruit, fundum ad ſe ſpectare, & nullo fideicommiſſo eſſe ſubjectum: quia intelligitur ratione portionis ſuæ liberæ. Add. ad *d. dec.* 225. *nu.* 16. ubi plures deciſiones cumulat, Mareſc. *var. reſol. cap.* 72. *lib.* 1. ubi hanc opinionem rationibus comprobat, & eſt *dec.* 51. *recentiſſ. par.* 1.

117 Declaratur tertio, ad affectum evitandæ caducitatis, ſi emphyteuta, qui impoſuit cenſum, ipſum poſtea redimat, antequam Dominus declaret caducitatem, Seraph. *dec.* 794. *nu.* 11. *& d. dec.* 51. *par.* 1. & quando conſiderari poſſet cenſum eſſe extinctum, non conſideratur caducitas, ut quia cenſus fuiſſet impoſitus ad favorem alicujus, qui poſtea eſſet hæres imponentis, ut eſt *dec.* 169. *n.* 5. *par.* 2. *recentiſſ.* Et hoc præſertim habere locum debet, ex æquitate in Eccleſia, quando jus ſuum non eſt factum deterius, ut in dictis dec. dicitur, & d. Seraph. deciſionem refert Bocc. *de cenſ par.* 2. *n.* 153. ſed ſi declaretur caducitas, antequam cenſus redimatur, emphyteuta non evitabit pænam caducitatis, ut in *ead. dec.* Seraphin. dicitur, *d. n.* 11. ver. iſta exequutio. Cenc. *d. art.* 6. *nu.* 10. *& ſeq.* Ubi *n.* 15. concludit. hoc habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, non in profana, in qua ſervari non debet tanta æquitas, quanta debet ſervari ab Eccleſia, Grat. *diſcep foren. tom.* 1. *cap* 43. *nu.* 35. *& ſeq.* idem tenet Seraph. *dec.* 819. quæ deciſio eſt confirmatoria *d. dec.* 794. ubi additum ſuit *nu.* 3. *& ſeq* quod cum in impoſitione cenſus adeſſet pactum redimendi [quod etiam intrat ex natura contractus] juxta Bullam Pii V. ut redemptione quandocunque ſequuta, non attendatur acceptatio devolutionis, ſed habeatur perinde, ac ſi nunquam fuiſſet alienata, vel hypothecata, ex Dec. *conſ.* 88. & aliis ibi allegatis, & ſic videtur receſſum ab eo, quod dictum fuerat, quod ante redemptionem erat acceptata caducitas, ſed vide infra limit. 8. & idem dicitur *in d. dec.* 51. *n.* 5.

118 Sed Cenc. *d. q.* 2. *art.* 2. *nu.* 14. diſtinguit. Aut in inveſtitura adeſt pactum expreſſum de non alienando ſine conſenſu Domini directi, cum adjectione etiam pænæ caducitatis, in caſu alienationis; & tunc per impoſitionem cenſus: illum privari jure ſuo, allegat Rodet. *eod. tract. lib.* 1. *cap.* 3. *nu.* 7. qui qui citat *dec.* 480. *num.* 1. *&* 2. *par.* 1. *diverſ.* ſed ſecundum eundem Cenc. magis probat dec. Seraph. ſupra allegata 794. *nu.* 9 *verſ. neque obſtat*, quod alias: Aut verò in inveſtitura Dominus directus non fuit ſtipulatus pœnam caducitatis, in caſu alienationis, ſed ſtetit in puris terminis juris communis, & in hoc caſu non cadit emphyt. ut dicitur in *d. deciſione, & ver. neq. obſtat.*

Et hanc diſtinctionem, quoad pænam caducitatis incurrendam, Ego quoque ſequor; Et moveor, quia per impoſitionem cenſus ſuper re emphyteutica, non venditur res, neque transfertur illius dominium in emptorem cenſus, ſed venditur ſolum jus exigendi certam quantitatem fructuum ex illa re, & conſtituitur jus quoddam, diſtinctum, & ſeparatum à domino & proprietate illius, ut bene deducit,

Digitized by Google

cit Aym. *conſil.* 217. *num.* 4. Rot. in impreſſis à Lud. Cenc. *de cenſ. dec.* 1. *num.* 2. *& dec.* 81. *nu.* 8. & ideo in cenſu non habet locum ſtatutum, loquens in vendente poſſeſſionem, vel rem immobilem, Rot. *in d. dec.* 81. & Add. ad Ludoviſ. 281. & impoſitio cenſus eſt quædam ſpecies ſervitutis ſuper re, Rot. *in d. dec.* 5. *num.* 4. & eſt tex. *in cap.* 2. ubi Abb. *de cenſ.* Dec. *conſ.* 307. & eſt *dec.* 71. apud. Cenc. Seraph. *dec* 794 *num.* 9. Et ideo de jure communi, ex impoſitione cenſus, non incurritur caducitas, quia res emphyteutica poteſt hypothecari. Seraph. *d. deciſ. nu.* 18. niſi expreſſè de hoc cautum fuerit. Rot. in recentiſſimia, *par.* 2. *dec.* 167. *n.* 7. Sed ſi cenſua redimatur, etiam ſtante prohibitione, eſſet locus excuſationi. Rot. *d. dec. Seraph.* 819. & in alia deciſione, quæ eſt impreſſa poſt *conſil.* 58. Honded. *n.* 101. & vide etiam infra in limitationibus.

Declaratur quarto, quando in impoſitione cenſus eſt reſervatua conſenſus Domini directi, &c. qui ſi interveniat, cenſus erit bene impoſitus; ſed ſi non interveniat, contractus erit reſolutua, Cavaler. *ead. dec.* 253. *in fine.*

119 Sciendum tamen eſt, quod per mortem emphyteutæ, vel Vaſalli, cenſua ſic impoſitus, extinguitur, Cenc. *eod. tract. par.* 3. *cap.* 1. quoad Dominum directum, cum ſervitutes, & hypothecæ extinguantur, finita emphyteuſi, ut diximus in tit. *de cont. emph. q.* 38. idem Cenc. *art.* 6. *fol.* 36. *num.* 44. & vide, quæ dicemus *in tit. de Laudem. q.* 10.

120 Quoad vero emptorem cenſus, poteſt ipſe agere ad refectionem omnium damnorum, & intereſſe, etiam quod ignoraſſet, prædium ſuper quo cenſus eſt conſtitutus, fuiſſe expreſſè alienari prohibitum, Seraph. *deciſ.* 785. ſive fuerit promiſſa refectio, ſive non, & hoc intereſſe diceretur liquidum, & eſſet taxandum, ad illam quantitatem, quæ promiſſa fuit in inſtrumento cenſus, & iſtud intereſſe non incipit currere à die impoſitionis cenſus, ſed à die, quo ceſſatum fuit à ſolutione cenſus, ut bene dictus Cenc. deducit *d. art.* 6. *nu.* 51. & ſequentibus, & exceptio, quod fuerit factum pactum de non alienando, licet ſit exceptio de jure tertii, quæ competit Domino directo, competit etiam emptori cenſus, Surd. *dec.* 144. & Cavaler. *dec.* 253.

121 Poſſet etiam agere emptor cenſus ad reſcindendum contractum cenſus, & compellere venditorem ad pretium reſtituendum, ex *dec.* 304. *diverſ. par.* 4. ubi plures aliæ deciſiones allegantur, & compelli poſſunt etiam fidejuſſores, qui ſe obligaverunt de legitima evictione, & generali defenſione, ut in eadem deciſione dicitur, cum aliis allegatis per eundem Cenc. *par.* 1. *q.* 4. *c.* 3. *n.* 21. *fol.* 80. & alia require *in d. q.* 4. quæ pro emptore faciunt, videlicet ut liberet ipſum à moleſtiia, & faciat conſentire habentem intereſſe.

122 Limita modo prædicta, ut non habeant locum, ſi emphyteuta ſuper melioramentis, factis ab eo imponat cenſum dummodo melioramenta ſint permanſura, & fructus ſufficiant pro cenſus ſolutione, Cenc. *eod. tract. par.* 1. *cap.* 2. *art.* 1. *num.* 16. *& art.* 2. *num* 17. *fol.* 40. *&* 41.

123 Limita ſecundo. quando in inveſtitura eſſet data licentia alienandi; quia in tali caſu poſſet ſuper re emphyteutica imponere cenſum perpetuo duraturum, Cenc. *eod. tract. art.* 1. *cap.* 2 *d.* 2. *nu.* 15. *fol.* 39. & non eſt mirum, cum etiam poſſit alienare, poterit etiam imponere cenſum.

124 Limita tertiò, quando emphyteuſis eſſet hæreditaris Intrigl. ſuper Bulla *de cenſib. q* 26. *n.* 12. *cum ſequentibus.* Cenc. *eod. tract. art.* 1. *n.* 17. *fol* 40. Rot. *dec.* 211. *in fine par.* 5. *recentiſſ.*

125 Limitari etiam poſſet generaliter in caſibua, in quibus eſſet licita alienatio, ut inter comprehenſos in inveſtitura, & de quibus in limitationibus dicitur.

Limitari quoque poteſt in Ruſtico, ad effectum, ut excuſetur à caducitate, imponente cenſum ſuper re emphyteutica, tanquam ſuper re libera, niſi ſcienter id contra Dominum agatur, & non incidenter inter alioa, ut tenet Rot. in recollectis per Farin. *deciſ. poſth.* 169 *par.* 2. *n.* 6.

126 In hoc loco non erit inconveniens, quærere, an Dominua directua poſſit imponere cenſum ſuper re emphyteutica, ab ipſo in emphyteuſim conceſſa, poſt quam tractavimus, an hoc facere poſſit emphyteuta? Et videtur dicendum, quod non; quia in Bulla Pii V. cavetur, cenſum imponi non poſſe, niſi ſuper re immobili, aut quæ pro immobili habetur; & de ſui natura fructifera, & quæ nominatim certia finibus deſignata ſit: cum itaque dominium utile ſit penes emphyteutam, ſequitur, quod Dominus cenſus non poſſit conſequi fructus rei obligatæ, & haberetur perinde, ac ſi eſſet impoſitus ſuper re aliena, quoad dominium utile: quia in nuda tantum proprietate cenſus eſſet conſtitutus, quæ proprietas non eſt fructuoſa, contra formam dictæ Bullæ, & hanc opinionem tenet Avend. *de cenſ. c.* 66. *nu.* 7. *& c. ſeq. n.* 2. *& c.* 70. *n.* 4.

Contrarium tenuit Redoan. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de conſt. ann. cen. num.* 39. Foll. *in pract. cenſ. in verb. hujuſmodi num* 44. Bon. *de cenſ. art.* 10. *n.* 26. quos refert, & ſequitur Cenc. *de cenſ part.* 1. *cap.* 2. *quæſt.* 1. *art.* 1. *nu.* 14 *& ſeq* qui dicunt, quod cenſua ſuſtineri poteſt actione perſonali: quia quando cenſus non poteſt haberi de re, ſuper qua eſt conſtitutus cenſus, inſurgit obligatio perſonalis; & Red. allegat Bal. *in l. pen. C. ſi non à comp. jud. & in l. cum res. C. de probat.* & idem videtur approbare Joan. Bapt. Leon. Bart. ſuper Bulla Pii V. Gloſ. 5. dum remittit ſe ad Foll. Sed ratio eorum communiter improbatur; quia hodie per Bullam præd. anuullantur cenſus perſonales, Corb. *de cauſ. pr*[illegible]*at. ob alien. ampl.* 49 *num* 12. & Cenc. *eod. loco.* Quare ipſe defendit hanc opinionem, alia ratione; quia iſte cenſua eſt impoſitus ſuper re immobili, fructifera, certis finibus deſignata, juxta formam Bullæ: & licet fructus illius non ad Dominum directum, ſed ad emphyteutam pertineant; non tamen ſequitur, quin illa ſit de ſui natura fructifera, & allegat ſimile de eo, qui imponit cenſum ſuper re, quam emit, cum pacto de retrovendendo, *ead. quæſt.* 1. *art.* 5. licet fundus redeat per redemptionem ad redimentem ſine onere: quæ non videtur tuta, quia emptor, cum pacto redimendi, interim eſt Dominua fructuum: Unde idem Cenc. affert aliam rationem, *d. prim. par. cap.* 3. *q.* 1. *fol.* 60. *n.* 26. quia pro ſolutione, omnia alia ſua bona obligavit: ſed nec iſta ratio tuta eſt, quia cenſua deberi non poteſt ex ſola omnium bonorum obligatione, & hypotheca, ut latè deducit idem Cenc. *par.* 1. *cap* 3 *art.* 3. *in princ. fol.* 68. & alia ratio Cenc. quod res non deſinit eſſe fructifera, licet fructus pertineant ad emphyteutam, militat etiam in imponente cenſum ſuper re aliena, quæ impoſitio cenſus eſt nulla, tanquam facta ſine fundo. Rot. *in rec part.* 1. *dec.* 688. *n.* 5. Et pro contraria opinione facit, quod Dominua directus non poteſt rem emphyteuticam, uni conceſſam alteri concedere, in ejus præjudicium, Corb. *de cauſ privat. ob temp. fin num.* 11.

Poteſt tamen ſaluari ſecunda opinio, quia impoſitio eſt facta ſuper re, pertinente ad Dominum jure dominii, & fructifera, licet fructus ſint aliia obligati, tamen per hoc non dicetur impoſitio nulla, cum emptori ſit conſultum, ut poſſit agere actione perſonali, & reali contra omnia bona venditoris pro cenſibus, & fructibua, & etiam poſſit agere contra eundem ad faciendum conſentire omnea, habentes intereſſe, & ſic emphyteutam, & ut res liberetur, propter clauſulas prægnantes, ſolitas apponi in inſtrumentis, Rot. *in d. dec.* 6. *impreſſa poſt tract. d. Cenc.*

127 Amplia 45. ut redeamus unde utiliter digreſſi ſuimus, ut emphyteuſis revertatur ad Dominum, etiam cum ſuis melioramentis, & expenſis ibi factis, Dec. *conſ.* 160. *col.* 2. cum aliis deductie per Corb. *d. cauſ.it. ampl.* 50. & diximus ſupra *de melioramen. q.* 1.

128 Amplia 46. ut revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, & maturis, & proximè recolligendis, ſi non ſunt in horreo reconditi, aut à ſolo ſeparati, Corb. *d. cauſ. ampl.* 51. *& de cauſ. pri. ob non ſol. can. ampl.* 27. ut vide ſupra *de melioramen. q.* 1. *num.* 13. ubi quæritur, an expenſæ factæ cauſa colligendorum fructuum poſſint peti.

129 Amplia 47. ut emphyteuta, cadens à jure ſuo, propter rei alienationem, irrequiſito Domino factam teneatur ad fructus oniverſos, à tempore ſaltem, quo Dominus declaravit, velle eſſe locum caducitati, ſi poſt dictum tempus emphyteuſim poſſideat, Benint. *dec.* 35. Corb. *d. cauſ. ampl.* 52. ſed de hoc nos dicemus in tit. *de ſol. can. ampl.*40.

130 Amplia 48. diſpoſitione d. l. fin. habere locum in colonia perpetua, in locatione ad longum tempus, & in omnibus contractibus, in quibus dominium directum ab utile ſeparatur, Bart. *in l.* 1. *§. quod autem il* 2. *n.* 1. *ff. de ſuperficie.* Fulgoſ. *conſ.* 240. Aret. *conſ.* 55. *ſub nu.* 4. Cavaler. *dec.* 115. intelligenda tamen erunt prædicta, ſecundum limitationes, infra dicendas.

Amplia 49. quando emphyteuta conſenrir alienationi: nam dicitur alienare, & à pari procedunt, actum celebrare, & ei conſentire, Corb. *de cauſa privat.* ex eo quod emph. pat. in princ. Caroc. *de locat. fol.* 50. *q.* 2. *n.* 3. Redoa *de reb. Eccl. non alien. fol.* 11. *nu.* 1. *& ſeq.* & idem dicendum eſt, quando præſens tacuit, & ultra tacitum conſenſum interveniat aliquis actus poſitiuus, ut per eundem Caroc. *ibi fol.* 51. *quaſt.* 3. *num.* 3. ſed vide omnino pro hac ampliatione *de Laud. quæſt.* 34.

Amplia 50. eandem l. fin. habere locum, ſi emphyteuta patiatur ab alio præſcribi, cum alienationis verbo etiem præſcriptio contineatur, Dec. *conſ.* 445. *nu.* 28. ſed contrarium tenent Alex. *conſ.* 92. *col.* 5. *n.* 29. *& ſeq.* ſi non fuiſſet lata ſententia ſuper præſcriptione, & vid. Rol. *conſ.* 3. *n.* 83. *& ſeq. & conſ.* 5. *n.* 64. *vol.* 1.

131 Limita primo, diſpoſitionem *d. l. fin.* non habere locum, quando non eſt ſequuta traditio; Et non ſufficit, quod ſit celebratus contractus alienationis. Ita communiter teneri teſtatur Imol. *in cap. potuit, de locat. n.* 49. communemque appellat etiam Alex. *in l. ſi à me, nu.* 4. *ff. ad Leg. Falc.* Jaſ. *in d. l. fin. n.* 172. & Tiraq. *de retract. m oni. ip. §.* 1. *gloſ.* 2. *nu.* 43. dicit, quod hanc opinionem tenei univerſa Cohors ſcribentium. Et ratio eſt, quia ante traditionem, non dicitur alienatio perfecta neque conſummata Cl. *§. emph. quaſt* 13. *nu.* 3. Corb. qui multos cumolat, *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 58. ubi de com. etiam atteſtatur, Redoa. qui plures allegat, hanc appellans com. op. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 515. *nu.* 6. & de com. etiam teſtatur Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 81. Joſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 35. *nu.* 9. etiam ſi dictum ſit, ſi Dominus conſenſerit: Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 38. *num.* 10. & Maur. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 2. *nu.* 9. ubi alios allegat, & oovissimè Bonavogl. in Add. *ad l. fin. Cod. de jur. emph. num.* 132. ubi plures de magis com. refert.

Recedunt ab hac opinione pauci, quod ſcilicet ſufficiat ſola venditio, quos allegat Tiraq. *d. gloſ.* 2. *num.* 48. Rol. *conſ.* 51. *nu.* 21. *vol.* 2. & Imol. *in d. cap. potuit*, ea ratione, quia venditio ſolo conſenſu perficitur ante traditionem, & *l. fin.* loquitur ſolum de venditione, & non declarat neceſſariem eſſe traditionem, Redo. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 380 *in fine*, uni allegat Bertran. *conſ.* 169. *lib.* 1. ſed prima eſt magis communis opinio.

Quæ opinio magis communis, ſcilicet quod requiratur vera traditio ad effectum, ut emphyteuta cadat à jure ſuo, extenditur, ſi reſervaſſet ſibi uſumfructum, quia ex reſervatione uſufructus, oon traditur naturalis, ſed civilis poſſeſſio, & tamen requiritur naturalis actus, ut cadat à jure ſuo, Guid. Pap. *deciſ.* 101. *à principio uſque ad nu.* 6. Farin. *dec. poſth.* 160. *num.* 8. cum aliis ibi allegatis, etiam ſi adeſſet clauſula conſtituti, ut ibi, & infra dicetur.

132 Declara, communem opinionem non habere locum, ſi in inſtrumento conceſſionis dictum eſſet, quod non ſolum non alienet rem emphyteuticam, ſed nec etiam attentet alienare, ut in materia fideicommiſſi tenet Pariſ. *conſ.* 100. *nu.* 7. *&* 27. *lib.* 4. Menoch. *conſ.* 322. *n.* 59. *& ſeq.* & alii relati pec Vinc. Fuſar. *de fideic. quaſt.* 718. *nu.* 35.

133 Declara ſecundo, ſi iotervenilſet quaſi traditio, cauſata dimiſſione rei, Fuſar. *d q. nu.* 14.

134 Declara tertio, quando venditio eſt facta cum clauſula conſtituti, vel præcarii: quia per dictam clauſulam transfertur poſſeſſio, & emphyteuta jure ſuo privatur Bar. *in l. ab emptione, in fine ff. de pact.* Tiraq. *de jur. conſt. poſſ. limit.* 26. Paul de Caſt. *in l.* 1. *§. ſi rem nu.* 2. *ff. depoſ.* Ant de But. *conſ.* 34. Fulgoſ. *conſ.* 2. Cum *conſ.* 41. Alex. *in l. ſi à me, num* 4 *ff ad l. Falc.* Ruin. *conſ.* 2. *col.* 1. *vol.* 1. Hipp. de Marſ. *ſing.* 412. Rip. *conſ.* 137. Neguſ. *de pign.* 3. *mem.* 2. *par. in fine.* Rol. *conſ.* 51. *num.* 27. *vol.* 2. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſ. ampl.* 30. *nu.* 1. Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 13. *ver. ſed quod*, ubi dicit, quod hæc eſt communior opinio; Et licet hæc de rigore juris ſi verior [dicit ipſe] tamen opinio, quod requiratur actualis traditio, eſt æquior, & Tiraq. loco citato, licet dicat hanc ſententiam eſſe com. eam declarat, non procedere, ſi emphyteuta vendidit, cum dicta clauſula, ſine alia reali traditione, cum expreſſa proteſtatione, & reſervatione juris dominii, & allegat alios, quos refert Corb. *d. ampl. n.* 2. quam declarationem damnat Rol. *d. con.* 51. *nu.* 36. niſi proteſtetio facta ſit, cum clauſula, non aliter, nec alio modo; quam etiam opinionem videtur tenere Corb. *in fine d. ampl.* dum dicit, caveat emphyteuta, ne vendat abſque licentia Domini, cum clauſula conſtituti, oe privetur jure ſuo, prout privari tenet Soarez. *recep. ſent. ver. Emphyteuta, nu.* 76. *& ſeq* Valaſc. *de jur. emph. q.* 18. *ſub nu.* 20. dum refert utramque opinionem, & dicit, quod contraria opinio non eſt recepta, Mantic. *de tacit. & amb. lib.* 22 *tit.* 28. *n.* 33. diſtinguit aut eſt facta reſervatio ſaluo jure Domini, & non incidit in pænam, aut nulla eſt facta reſervatio, & tunc incidit, & hanc diſt. dicit tenere Rim. jun. *conſ.* 485. *nu.* 165.

13 Contrariam opinionem, quod per clauſulam conſtituti emphyteuta non cadat, niſi ſit facta traditio, tenet Alvar. *cap.* 1. *col.* 2. *ver. quid autem, tit. quid juris ſit*, & ibi Carb. Alex. & Afſl. *nu.* 5. Joan. Rayn. *cap.* 1. *§. habito, col.* 9. *de prob. alien. feud.* per Frid. & ibi etiam Afſl. Guid Pap. *dec.* 101. Curt. jun. *in tract. de feud.* 4. *par. in princ. q.* 13. Rip. *in ca. cum M. Ferrarien. num.* 8. Red. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 384. *n.* 8. Caſp. Cabaſ. *ad d. conſ.* But. 34. Clar. ubi ſupra, Fuſar. *de fideic. quæſt.* 718. *nu.* 33. qui alios citat, & hanc eſſe magis receptam op. teſtatur Ludoviſ. *dec.* 520. *nu.* 6. qui alios citat, & multas deciſiones Rotæ Romanæ allegat. Add. ad. *dec. Ludoviſ.* 388. *nu.* 9. Franc. Marc. *dec.* 570. *nu.* 2. *par.* 1. Guid. Pap. *dec.* 101. *num.* 3. Bec. *conſ.* 2. *nu.* 2. Salſo. *de laud. cellul.* 7. *num.* 23. Rip. *primo reſp. nu.* 20 *cum ſeq. lib.* 1. & Maur. Burg *de laud. par.* 2. *inſp.* 2. *num.* 13 & maxime procedit, quando eſt reſervatum jus dominii, cum clauſula, non alias, etiam ſi reſervatus fuit uſusfructus, Ludoviſ. *ead. dec.* 388 & ibi Add.

156 Declara quarto, niſi venditio, & inſtrumentum venditionis factum eſſet in domo, vel fundo alienato,

&

Digitized by Google

& ſic in coſpectu rei, cum clauſula Dedit, vendidit, & tradidit, quia tunc in emprorem transfertur dominium, & poſſeſſio, Bar. *in l. prædita in 2. oppoſit.* & ibi Alex. *ff. de acq. poſſ.* idem Bar *in l. 1. C. eo.* Rol. *conſ.* 51. *nu* 31. *vol.* 2. cum aliis allegaris per Corb. *d. cauſa limit.* 38. & per Burg. *dicta inſp. num* 6.

137 Limita ſecundo, non habere locum, quando emphyteuta partem tantum rei emphyteuticæ alienavit, quia caderet ſolum ab illa parte alienata. Gram. *dec.* 49. *num.* 1. *& ſeq.* qui multos congerit, etiam atteſtantes de communi Clar. *d. quæſt.* 13. *ver. non omittam,* qui dicit hanc eſſe magis com. op. idemq; ſentit Corb. *d. cauſa ampl.* 42, *num.* 6. qui alios citat, Caroc, *de locat. tit. de locat. emphyt. quæſt.* 4. *fol.* 92. ubi multos cumulat, dicens hanc eſſe magis com. op. Honded, *conſ.* 51. *num.* 34. Mant. *de tacit. & amb. tit.* 28 *lib.* 22. *num.* 13. referens hanc eſſe magis benignam, & magis com. op. Idem Honded. *conſ.* 58. *num.* 85. *lib.* 1. & in fine illius conſilij ponitur decif. Rot. pariter hanc eſſe magis receptam opinionem dicens, Mareſc. *var. reſol. cap.* 14. *n.* 6. *& ſeq. lib.* 2 & Rot. *in rec. par.* 2. *d.* 593. *n.* 6. & alios refert Marius Burg. *de laud par.* 2. *inſpect.* 34. *n.* 5. ubi etiam multos citat, tenentes procedere in feudo. Infertur tenendo hanc opinionem, ut nihilominus emphyteuta teneatur ſoluare eundem canonem. Nat. *conſ.* 450. *num.* 2. & vide infra *de ſol. can. quæſt.* 1. *num.* 369.

138 Diſſentiunt ab hac opinione Bal. cum Bero. Crot. & alij, allegati per Corb. *dicta ampl.* 42. & Caroc. *d. quæſt.* Rot. *conſ.* 17. *n.* 18. *vol* 2. qui hanc op. dicit eſſe communem, & alios refert Hond. *d. conſ.* 58. *n.* 85. Sed ſine dubio prima opinio eſt æquior, & communior, quam tenet Rota, ut per Ludoviſ. *d.* 219. ubi contrariis reſpondetur, & ibi Add. allegat alias deciſiones; hanc etiam ſecundam op. tenet Natt. *conſ.* 479. Ceph. *conſil.* 139. quod amphytauta cadat à tota, & alios refert Burg, citata inſp. *nu.* 2. tenentes ſecundam ſententiam.

139. Declara tamen prædictam magis com. op. ut non habeat locum, ſi emphyteuta venderet rem, tanquam allodialem, & propriam, non facta mentione de dominio directo Domini; nam tunc alienans partem, cadit à toto, quia apparet de deprava ta illius intentione interveniendi dominium directum, Jaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. n.* 125. Rol. *conſ.* 17. *vol.* 2. *in fin.* ubi dicit hanc eſſe comm. op. Nat. *conſ.* 479. *nu.* 4. Redo. *de de reb. Eccl. non alien. fol.* 516. *n.* 9. Corb. *de ampl.* & in dubio rem uti allodialem vandidiſſe præſumitur animo præjudicandi Domino, ſi alienat ſimpliciter, non facta mentione, quod res ſit amphyteutica, vel non exprimens qualitatem, ex qua id poſſit apparera, Salyc. *in d. l. fin. nu.* 8. Bal. ibidem. *n* 8. & Jaſ. *n.* 86. & eſt com. op. ut atteſtatur Bero. *conſ.* 102. *n.* 60. *vol.* 1. cum aliis allegatis per Corb. *d. ampl. n.* 8. quam ſententiam tenet Rot. ut per Add. *ad d. dec. Ludoviſ.* Caroc. *d. quæſt.* 4. *num.* 6. & Honded. *d. conſ.* 51. *n.* 35. & noviſſime alios refert Bonavogl. in Add. ad. Jaſ. *in d. l. fin. ſub nu.* 125.

140 Amplia ſupradictam limitationem habere locum, etiam de æquitate canonica, Bero *d. conſ.* 102. *num.* 63. Honded *d. conſ. n.* 36. & vide Mant. *d. tit.* 28. *n.* 13.

141 Declara ſecundo dictam magis comm. op. ut non procedat, quando eſt conventum, quod bona emphyteutica, non poſſint alienari, in totum, vel in partem: quod pactum, ultra prohibitionem juris communis, ut aliquid operetur, intelligitur, ut ex alienationa etiam partis, emphyteuſis in totum devolvatur, Bero. *conſil.* 122. *col.* 1. *&* 2. *lib.* 1. Honded. *eod. conſ. num.* 37. Magon. *deciſ. Flor.* 145. *num.* 11. & alios refert, idem Bonavog. citato loco.

142 Contrarium tenuiſſe bis Rot. refert Mareſc. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 8. ſed ſi dictum eſſet, quod caderet a toto, ſi partem alienaret, pactum eſſet ſervandum, quemadmodum de teſtatore prohibente ſic, videndus eſt Vinc. Fuſar. *de fideic. q* 718 *n.* 10.

143 Declara tertio, ut non habeat locum, quando emphyteuta promiſit per ſe, & alios comprehenſos, non alienata, Domino irrequiſito, ſub pæna juris, quia tunc, uno alienante partem, omnes alij caderent in pænam, Rip. *in l.* 4 §. *Cato. n.* 45. *in fine ff de ver. ob.* Corb. *dicta ampl. in fine,* ſed de hac declaratione dubitari poteſt, per ea quæ ſupra dicta ſunt.

Alias duas declarationes ponit Bonavog citato loco, nempe quando Dominus ex alienatione offenderetur, ex Rolan. *conſ.* 17. *vol.* 2. Grat. *conſ.* 93. *n.* 20. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 120. *vol.* 1. Burſat. *conſ.* 220. *n.* 99 *vol.* 2. quæ declaratio eſt una cum illa prima quando alienaret ut rem allodialem, quam ponit Corb. *d ampl.* 42. *n.* 7. ſecunda declaratio eſt, quando fundus, vel domus unico contextu eſſet datus in emphyteuſim, ex Natt. *conſ.* 479. *n.* 15. *& conſ. ſeq.* quod intellige, ut ubi per Natt. & per Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 5. *ſub nu* 19. *ver. nam ſicut,* & vide, quæ dicemus in tit *de ſol. can. qu.* 1. *n.* 31. & Corb. *ead. cauſa ampl.* 6. & vide etiam infra *de ſol. can. quæſt.* 1. *n.* 44. *ver. ego autem.*

144 Limita tertio, diſpoſitionem *dicta l. fin.* non habere locum, quando in conceſſione adeſſet clauſula, pro ſe, & quibus dederit: nam hoc caſu irrequiſito Domino, poſſet amphyteuta alienare. Jaſ. cum aliis, quos citat, *in l. fin. n.* 6. *Cod. de jur emph.* Grat. *conſ.* 86. *n.* 5. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 171. *n* 2. Curt. jun. *conſ.* 108. *n.* 37. Ruin. *conſ.* 81. *n.* 6. *vol.* 1. Aym. *conſ.* 84. *n.* 11. Pariſ. *conſ.* 3. *n.* 12. *vol.* 1. ubi hanc eſſe comm. op. teſtatur, eamque eſſe comm. dicit Dec. *conſ.* 164. Ceph. *conſ.* 347. *num.* 30. *Vol.* 1. Rol. *conſ.* 79 *n.* 27. *vol* Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 517. Clar. *§. emph. qu.* 13. *ver. ulterius quæro* Corb *d. cauſa limit.* 2. Caroc. *de locat. tit. de locatione emphyteutæ, q.* 1. *n.* 3. ubi hanc eſſe magis com. op. ex Bero. & Imol. *in cap. potuit,* de locato teſtatur, Valaſc. *de jur. emph. q.* 38. *n.* 23. quæ limitatio intelligenda, quando erit poſita in diſpoſitivis inſtrumenti, & non in executivis juxta quæ dicemus infra *q.* 10. & in *hac q. n.* 283. *& n.* 181.

145 Declara tamen hanc limitationem tertiam, ut non non procedat, quando res fuit conceſſa pro ſe, & quibus legitime dederit: quia licentia alienandi non eſt ſimpliciter dura, ſed cum grano ſalis: nam his verbis ſtantibus, negari non poteſt, quin amphyteuta, qui alienavit irrequiſito Domino, dicatur illegitime alienare, Cur. jun. *conſ.* 130. *n.* 7. Aym. *conſ.* 92. *n.* 6. & Corb. *d. limit. ſub. n.* 2.

146 Declara ſecundo, non habere locum, ſi in inſtrumento conceſſionis, cum clauſula, & quibus dederit, vel cui concedere voluerit, appoſitum eſt pactum, ut emphyteuta non poſſet alienare, ſine conſenſu Domini Dec. *conſ.* 171. *n.* 3. Curt. jun. *conſ.* 230. *num.* 6. Corb. *d. limit. num.* 4.

147 Declara tertio, per illam clauſulam, & quibus dederit, vel voluerit, per quam conceditur facultas alienandi; quod cẽſetur ſolum data facultas alienandi primo acquiranti, quando in conceſſione adeſt verbum, Tu, vel ipſe, quod denotat perſonalitatem quandam, à qua perſona recedi non poteſt, Natt. *conſ.* 163. *n.* 7. *& ſeq. & conſ. ſeq.* quam opinionem ſequuta eſt Rota, ut per Ludoviſ. *d.* 529. *n.* 2. *& ſeq. & d.* 11. *div. par.* 1. quæ loquitur, quando data eſt hæc facultas quidquid N. placuerit, & fuit reſponſum non obſtare verba, & uſque in tertiam generationem, quia intelligi debent, quod. N. poſſet alienare in præjudicium generationum, & non ultra, & Add. ad deciſ. Ludoviſ. allegat aliam deciſ. Rotæ, & vide infra *num.* 284. & *qu.* 10.

148 Quam declarationem ſub declara non habere locum, ſi aliter de intentiona concedentis appareret; ut ſi eſſet dictum, quod ejus ſucceſſores poſſent alienare, Natt. *eod. conſ. n.* 7. valet licentia alienandi

reſpiceret alios ulteriores in inveſtitura comprehenſos. Ludoviſ. *d. dec. num.* 4.

149. Declara quarto, dictam licentiam continere expreſſam prohibitionem, ut non poſſit in perſonam privilegiatam, & porentem fieri alienatio, Ludoviſ. *ead. dec. n.* 5. & qui ſint iſti poteotes, diximus ſupta.

150 Amplia prædictam limitationem tertiam habere locum, ſiue dictum ſit: quibus dederit, vel quibus voluerit; in hoc enim nihil differunt, Jaſ. *in d. l. fin. n.* 6. qui alios allegat, & Caroc. *d. qu.* 1. *n.* 3. *fol.* 94.

151 Limita quarto, *d. l. fin.* non habere locum, quando dictum eſſet, pto hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunqne, nam per hanc clauſulam cenſetur data facultas alienandi, irrequiſito Domino, Pariſ. *conſ.* 3. *nu.* 13. *lic.* 1. Rol. *conſ.* 54. *n.* 34. *lib.* 3t. Mart. *de clauſ. par* 1. *clauſ.* 102. *nu.* 3. declara in emphyteuſi Eccleſiaſtica, conceſſa pro ſe, & hæredibus, ex eis legitimè ſuccedentibus: nam non poterit alienare in præjudicium vocatorum, & quomodo intelligatur, vide *de ſucc. in bon. emphy. q.* 1. *in fine.*

152 Limitta quinto non habere locum, quando in inveſtitura Dominus directus prohibuit alienationem, tantum majoribus, & æqualibus, Ruin. *conſ.* 213. *n.* 6. *lib.* 1. & dicit, quod hæc opinio eſt verior, & communior; ſed Clar. *d. q.* 13 *ver. ſed quæro*, credit opinionem Ruin. non eſſe veram; tamen nihil determinat, ſed de hoc videndus eſt Corb. *d. cauſa ampl* 2. *n.* 17 & nos dicemus infra, & videndus eſt etiam Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22 *tit* 21. *num* 38. *& ſeq.* & Io. Franc. Bonavog. in Add. *ad l. fin. C. de nu. emph. col* 2.

153. Limita ſexto, quando eſſet data licentia alienandi cuicunque voluerit, Salyc. *in d. l. fin. C. de jur. emph. nu.* 2. quem ſequitur Bal. ibi *n.* 3. & Jaſ. *nu* 4. *& ſeq.* Imol. *in cap. potuit, de locat.* Alex. *conſ.* 172. *nu* 6. *vol.* 2. Rom *ſing.* 475. Dec. *conſ.* 614. *nu.* 5.
* Ruin. *conſ.* 81. *num.* 6. *vol.* 1. Clar. *d quæſt.* 13. *ver. ſed pone*, ubi dicit hanc eſſe com. op. Rol. *conſ.* 79. *num.* 25. *vol.* 2. Corb. *d. cauſa ampl.* 2. *num.* 5. non tamen poterit in potentiores alienare, Mant. *de tacit. & amb. d. tit.* 21. *n.* 35. Burg. *de l. par.* 2. *in Spec.* 1. *nu.* 19. & dixi ſupra *num.* 20. quia eſt contra naturam emphyteuſis, & quid in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de *ſucc. in bon. emph. quæſt.* 1. *in fine.*

154 Contrarium tenet Spec. *in §. nunc. aliqua qu.* 14. *de locat.* Alex. *conſ.* 106 *nu.* 3. *vol.* 4. Affl. *dec* 307. *num.* 21. Cavalc *conſil.* 50. Soc. jun. *conſil.* 70. *num.* 9. *vol.* 3. Bero *conſ.* 44. *nu.* 21. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 614. *nu.* 2. qui volunt, quod hoc pactum debet intelligi in terminis juris communis; videlicet dummodo hoc faciat de licentia, & voluntate Domini; Sed opinio Spec. & ſequacium communiter reprobatur, ut dicit, Jaſ *d. l. fin* & Clar. *d ver. ſed pone*, & Rolan. *d. conſil.* 79. quia ſi illa clauſula intelligi debet ſecundùm naturam emphyteuſis, redditur ſuperflua, & tamen intelligi debet cum aliquo effectu. *cap. ſi Papa, de privil. in* 6. ita Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 36. *& tit.* 21. *n.* 27. qui reſpondet fundamentis eorum, qui tenent contrariam partem Spec. & alios allegat, idem Mant. qui alios refert *eod. tract. lib.* 3. *tit.* 7. *num.* 10. qui loquitur in emphyteuta Eccleſiæ, ſtante pacto quod poſſit alienare: Et ſtante dicto pacto, idem judicatur de iſtis bonis emphyteuticis, quod de bonis allodialibus, Anch. *conſil.* 125. *col. pen.* Dec. *conſil.* 586. *n.* 5. refert Jo. Franc. Bonavog. in Add. *ad l. fin. C. de jur. emph. col.* 1.

155 Declara communem opinionem, quod vigore dicti pacti, non debet emphyteuta propria auctoritate Introducere emphyteutam novum in poſſeſſionem prout & tenetur ſoluere laudemium, & debet etiam expectari Dominus per duos menſes, juxta diſpoſitionem *d. l. fin.* & ſi aliter fieret, & venditor emptorem in poſſeſſionem mitteret propria auctoritate, res incommiſſum incideret, Guid. Pap *con.* 46. Soc. *conſ.* 70 *nu.* 10. *vol.* 3. Menoch *conſ.* 297. Add. ad Clar. *d. q.* 13. *litt. A.* Corb. *d. ampl.* 2. *num.* 9. quod intelligo, ſcilicet, quod Dominus non debet expectari per duos menſes: eum data ſit licentia alienandi, per ea, quæ ſupra diximus *n.* 5. *& limit.* 3. ſed quod infra duos menſes tenetur Dominus novum emphyteutam in poſſeſſionem inducere, ut infra *n.* 158.

156 Declara ſecundò dictam comm. op. ut non procedat, quando per pactum fuiſſet conuentum, ut liceat emphyteutæ vendere cuicunque voluerit, exceptis tamen potentioribus, Eccleſiis, pauperibus, & illegitime natis: ita Beto *in d. c. potuit nu.* 20. nam cum illud pactum poſſit aliquid operari ultra jus commune, non dicitur permiſſum emphyteutæ, ſine licentia Domini vendere; operatur autem, quia, & ſi de jure communi ſit prohibitum vendere perſonis prohibitis, non tamen in jure determinatum eſt, quæ dicantur iſtæ perſonæ prohibitæ; iſta ergo generalitas reſtricta dicetur ad perſonas, in inveſtitura, & pacto nominatas; operatur etiam, quia cum multæ aliæ perſonæ dici poſſent prohibitæ de jure communi, per pactum iſtud ſolum expreſſæ prohibitæ erunt; nam ultra expreſſas perſonas omnes aliæ permiſſæ dicuntur: ita Beto. *d. n.* 20. Jul. Clar. *d. quæſt.* 13. *ver. ſed quæro* Alex. *conſ.* 106. *colum.* 1. *vol.* 4.

157 Diſſentit Ruin. *conſ.* 213. *num.* 7. *volum.* 1. quod ſcilicet poſſit alienare, irrequiſito Domino: quia excluſio unius, alterius eſt incluſio: ſi igitur excludit certas perſonas, includit facultatem alienandi in alios ſine licentia, ita Iaſ. *in d. l. fin. num.* 89. Add. ad Jul. Clar. *d. quæſt.* 13. Caroc. *de locat. fol.* 94. *quæſt.* 8. *num.* 5. qui dicit hanc eſſe magis comm. opin. & reſp. objectioni Jul. Clar. & o-
* pinionem Ruin. ſequitur Maur. Burg *de laud. par.* 2. *inſpec.* 1. *numero* 17. *cum aliis ſeq.* & vide *de laudem. quæſtione* 8.

158 Retenta igitur opinione prædicta Ruin. & aliorum; eam amplia, ut habeat locum in novo emptore, cui primus emphyteuta in vim pacti alienavit, ut ipſe poſſit alienare, irrequiſito Domino, Spec. *in d. §. nunc. aliqua, q.* 97. Ferret. *conſ.* 119. *n.* 4. *& ſeq.* Natr. *conſ.* 322. Dec. *conſ.* 193. Corb. *d. ampl.* 2. *n.* 18.

159 Declara etiam, quod nihilominus tenetur emphyteuta poſt alienationem requirere Dominum directum (ut ſupra dictum eſt) ut novum emphyteutam infra duos menſes in poſſeſſionem inducat: cum ipſe non poſſit propria auctoritate inducere, Bero *d. c. potuit., num.* 23. & Imol *in eod. cap. n.* 64. & debet petere novam inveſtituram, & ſoluere Domino laudemium, ut diximus ſupra *n.* 154. Corb. *d. Ampl.* 2. *in fine.*

160 Limita ſeptimo diſpoſitionem *d. l. fin.* quando emphyteuſis eſſet data in ſolutum; quia eo caſu, licet non ſit requiſitus Domini conſenſus, tenet datio, & emphyteuta non cadit, Bal *in cap.* 1. 4. *col. de prob. feud. alien.* intelligendo, quando iſta datio in ſolutum ſit auctoritate Judicis, & Iudice mandante, & cum ejus decreto; exemplum; quando emphyteuta obligavit omnia bona ſua, & res emphyteutica, cum decreto Judicis, in ſolutum fuit data creditoribus, eſt *deciſio* Affl. 191. Redoa. *de reb Eccl. non alien. fol.* 520. *num.* 32, ſaluo tamen dicit ſemper canone
* Domini; ſecus tamen, ſi ipſa datio in ſolutum fieret voluntarie per ipſummet emphyteutam, ſine Judicis mandato, Jaſ. *in d. l. fin. num.* 113. & hanc eſſe com. op. teſtatur *conſ.* 333. *num.* 9. *& ſeq. volum.* 1. cum aliis adductis per Corb. *d.*

cauſa

cauſa limit. 19. *n.* 1. Seraph. *dec.* 672. *nu.* 3. & *dec.* 672. *diverſ. p.* 1. Cavaler. *deciſ* 360 *n.* 4. loquens in ſubhaſtatione, & in ſubhaſtatione eſt etiam dec. cotam Merlino in recol. per Paul. Rub. *dec.* 25. *num.* 12. ubi aliæ deciſiones cumulantur, ſed pro hac limitetione videnda ſunt, quæ diximus *de cont. emph. q.* 38. & *infra n.* 314.

161 Amplia prædictam limit. ut non ſolum poſſit dari in ſolutum, quoad jus percipiendi fructus, duraturum, donec emphyteuſis durat in perſona debitoris, ut dicunt Bar. Alex. & Caſt. *in l. ſi finita*, *§. ſi de vectigalibus, ff. de damn. infect.* & idem Alex. *conſil.* 124. *num.* 1. *volum.* 4. Tiraq. qui innitos cumulat, & teſtatur de com. *de ret. lign.* §. 1. *gloſ.* 7. *num.* 49. ſed etiam quoad utile dominium, ſi emphyteuſis non ſit Eccleſiaſtica, ex pacto; ſed talis, quæ poſſit tranſire in extraneos, ſaluo tamen jure Domini, quod habeat laudemium, & jua prælationis, ſecundum Salyc. & alioa, allegatoa à Corb. *d. cauſa limit.* 19. *nu.* 2. Alex. autem *in d.* §. *n.* 17. ex mente Salyc. diſtinguit: Aut quæritur, an quando emphyteuta convenitur actione perſonali, ad quantitetem, poſſit fuodus emphyteuticarius accipi ex ſecundo decreto, vel in cauſam judicari; & debet diſtingui: Aut creditor, qui agit, eſt talis perſona, cui invito Domino, emphyteuta non poſſet rem emphyteuticam, yel livellariam pignorare, & tunc, niſi Dominus conſentiat, capi non poteſt, ut utile dominium, & jus emphyteuticum tranſeat: ſed commoditas percipiendi ex fundo, ſic, pro tempore, quo in perſona emphyteutæ durabit emphyteuſis. Aut eſt talis perſona, cui alienari poteſt invito Domino; licet prius illum requirere debeat, an velit pro eodem pretio, juxta *l. fin. C. de jur, emph.* & tunc putat, quod capi poterit, Dominte capientem poteſt inveſtire, receptis emolumentis ſibi debendis; & iſta dicit procedere in creditore emphyteutæ, ſed in creditore Domini, quod indiſtinctè res Domini ſine præjudicio emphyteutæ poteſt capi ex ſecundo decreto. Sed Alex. tenet, quod Salyc. in pluribus non bene loquatur. Primo in quantum præſupponit, quod ex cauſa damni infecti poteſt capi prædium emphyteuticum ex ſecundo decreto, quoad hoc, ut tranſeat utile dominium, non bene dicit, per rationes, per eum ibi adductas: item quod male loquitur etiam, dum vult quod prohibitio emphyteutæ impediens eum poſſe alienare, juxte *d. l. fin.* videtur etiam, eum impedire pignorare: nam iſtud eſt contra *l. lex vectigalis ff. de pign.* item, in quantum Salyc. vult, quod ſi immiſſa eſt perſona, in quam poterat fieri alienatio, requiſito prius Domino, juxta *d. l. fin. ver. his tamen perſonis, cum gloſ. in ver. veteri, & not. in cap. potuit, de locat.* tunc poteſt habere locum ſecundum decretum, quoad tranſlationem juris emphyteutici, ſeu utilis dominij: nam iſtud non videtur bene dictum, & eſt contra mentem Bart. & omnium, & reſp. Salyc. quia in hoc caſu fieret præjudicium Domino; ſed opinio Salyc. videtur apptobeta a Grat. *conſ.* 133. *num* 10. *volum.* 1. & Corb. *d. limit. ſub num.* 2. defendit Salyc. ubi emphyteuſis eſt hæreditaria, vel conceſſa cum pacto, ut unuſquiſque comprehenſorum poſſit hypothecare, & alienare, etiam in præjudicium alterius comprehenſi, ut fieri dicit in ſue Patria, & hæc ſue opinio comprobari poteſt, quia bona emphyteutica hæreditaria, judicantur, ut bone allodialia, ut diximus in tit. *de ſucc. in bonis emphy. q.* 20. *n.* 6.

162 Declarantur tamen prædicta, ut habeant locum, in ſubſidum, alija rebus non extantibue, ut declarat Imol. *in d. §. ſi de vectigalibus*, & ibi Alex. *numer.* 18. qui plures allegat, hanc opinionem tenentes, & Tiraq. *dict. num* 49. & Corb. *dict. limit. num.* 6. fecit pro hac opinione, quod in generali obligatione bonorum veniunt bona alienari prohibita. quando obligans non haberet alia bone, ne tunc redderetur fruſtratoria obligatio. Gab. *de reg. jur. conc.* 12. *num.* 40. Rot. *div. par.* 1. *deciſ.* 426. *num.* 9. quod intelligitur in expreſſa hypotheca, non in legali. Rot. *diverſ. part.* 4. *deciſ.* 183. *ſub num.* 11. quod intelligitur, quando eſſet facta conceſſio in emphiteuſim ſub expreſſo pacto, quod non poſſint bona alieneri ſine licentia Domini, quovis modo, & quovis quæſito colore; alias quod devoluantur, & alienationis appellatione lato ſumpto vocabulo, eſt prohibita illorum hypotheca, ideo non veniunt in generali obligatiooe, ut dicitur in *dict. deciſ.* 626. *num.* 9. & de hoc diximus etiam *de cont. emph. quaſt.* 38. *num.* 10. *ubi etiam num.* 9. Idem aſſeritur, ſi dictum eſſet, quod non poſſit alienari, nec hypothecari; propterea benè dicitur in *dict. deciſ.* 193. *num.* 11. quod habet locum in expreſſa hypotheca illud, quod dicitur, in ſubſidium, aliis rebus non exiſtentibus.

163 Declaratur ſecundo, ut non habeat locum in datione in ſolutum, quæ ſit pecuniæ debitæ, & voluntariè ab emphyteuta: quia ſi hæc fiat irrequiſito Domino, jure ſuo privatur, ut per Doctores ſupra allegatos in limitatione, & per alios adductos à Corb. *ead limit. nu.* 3. ideo Dominus debet ab emphyteuta requiri, ſicut debet requiri, quando vult vendere; niſi hoc ſit permiſſum, ex pacto inveſtituræ: quia datio in ſolutum voluntariè, pecuniæ debitæ, dicitur vera venditio. Affl. *dec.* 335. *n.* 18. & *dec.* 368. *nu.* 2. cum aliis citatis per eundem Corb. *ibi nu.* 4.

164 Sed prædicta non haberent locum, ſi alterius ſpeciei debitæ emphyteuſis in ſolutum inæſtimata voluntariè ab emphyteuta daretur: quia hujuſmodi datio eſt quædam permutatio, cum ſoluatur ſpecies pro ſpecie, & non ſpecies pro pecunia. Tiraq. *de retra. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 7. ubi alios cumulat; & cum permutatio ſit permiſſa irrequiſito Domino, pariter poteſt fieri hac datio in ſolutum, Corb. ubi ſupra *nu.* 5. & noa de permutatione dicemus infra *lim.* 21. *n.* 252. *cum aliis ſeq.*

165 Quærit etiam ibi Corb. *n.* 7. ſi creditor, qui obtinuit in ſubſidium jus percipiendi fructus, videns tenuitatem fructuum, ex emphyteuſi provenientium, & quod à debitore alienando, vel deliquendo poſſet fraudari, an poſſit petere à Domino, ut licentiam interponat ſuper adiudicatione ſibi facienda, vel venditione; & an Dominus illam debat concedere; & ſi concedatur, an præjudicet aliis, ut non reſoluatur datio in ſolutum, vel venditio per mortem debitoris, & remittit ſe ad Marian. Frecc. *de ſub feud.* Baro. *lib.* 2 *n.* 9.

166 Limita octavo, quando emphyteuta vendidit, cum pacto de retrovendendo, & poſtea recuperavit, Bald. *l. ab emptione, ff. de pact.* Rip. *in l. in quartam, num.* 55. *ff. ad Leg. Falc.* Dec. *conſ.* 88. *col.* 2. Cago. qui alios allegat, *in l.* 2. *nu.* 174. *C. de pact. inter empt.* Et pro hac opinione facit, quod alienans contra prohibitionem teſtatoris, non cadit in pænam privationis, ſi alienat, cum pacto de retrovendendo, Rip. *in d. l. in quartam, eod. num.* 55. Fab. *inſt. de empt & vend.* §. 1. Alex. *conſ.* 119. *nu.* 6. *lib.* 4. & alij. quos refert Fuſar. *de fideic. ſubſt. qu.* 718. *nu.* 37. Et opinionem Cagn. ſequuta eſt Rot. ut per Seraph. *deciſ* 819. qui dicit ita alias fuiſſe judicatum per eandem Rot. in una Peruſina fidei commiſſi cotam Oreno 1586. quæ eſt impreſſa poſt Honded. *conſ.* 58. *lib.* 1. & *in recent. p.* 2. *dec.* 593. *in fine*, & quod, ſtante d. pacto, ſi emphyteuta redimat, poſtquam eſt citatus, erit

excu-

excuſatus à caducitate, Magon. *deciſ. Flor.* 145. *in fine.*

167 Contratiom renet M. Ant. Anguſ. *conſ.* 102. *nu.* 15. & Bero. *conſ.* 86. *in fine lib.* 1.

Sed Ferdi. Loarez *in l. Filius familias*, §. *Divi*, *ff. de legat.* 1. *nu.* 194. diſtinguit, Aut eſt facta alienatio in potentiores, & ſic ſit difficilis recuperationis; & tunc habet locum ſecunda opinio; Aut non eſt facta in potentiores & habebit locum prima opinio, quam videtur approbare Fuſar. *d. q. n.* 41. Sed prima opinio eſt tenenda, quam ſequitur Rota.

168 Declara dictam limitationem, habere locum, ſi hoc pactum eſſet appoſitum in ipſo contractu venditionis, & virtute illius pacti res emphyteutica recuperaretur, Tiraq. *de retra. l. lign.* §. 19. *gloſ.* 2. *nu.* 4. vel etiam pactum prædictum eſſet appoſitum incontinenti; ſecus autem, ſi ex intervallo. Idem Tiraq. *de retract. convent.* §. 1. *glos.* 7. *nu.* 4. Dec. *d. conſ.* 88. *ſub nu.* 3. cum alis per Tiraq. allegatis, & vide eundem Tiraq. *de retract. convent.* §. *fin. n.* 153. & hanc op. tenet noviſſime Bonavogl. *in l. fin. C. de jur. emphyt. n.* 135.

169 Sed aliud dubium oritur: Si antequam res recuperetur per emphyteutam alienantem, Dominus declaret, & acceptet caducitatem, an pænam evitet? Tiraq. *de retract. lign.* §. 8. *gloſ.* 7. *nu.* 27. *in fine*, videtur tenere, quod non, dum dicit, eo caſu, quo recuperatio feudi, a Vaſallo venditi, ei podeſt, ne eo caderet, intelligitur, dummodo, nondum ſit ſuper ea re mota controverſia, arg. *l. mancipiorum, ff. de op. legat.* & ita dicit Dec. *conſil.* 160. *in fine*, quem ipſe allegat, qui alios adducit. Sed prædicti Doctores non loquuntur, quando res eſt vendita, cum pacto retrovendendi, ſed loquuntur ſimpliciter, quod etiam emphyteuta, facta recuperatione, non evitet pænam, ut etiam diximus ſupra ampl. 4. nos autem loquimur, quando alienatio eſt facta, cum pacto redimendi; & ideo tenendum videtur, quod recuperando rem, poſt declaratam caducitatem, evitet pænam: quia redimendo, habetur perinde ac ſi nunquam res fuiſſet alienata, vel hypothecata, Dec. *d. conſ.* 88. *n.* 3. & Cagn. *d. num.* 174. quem ſequitur Rota *d. dec.* 819. ubi excuſavit à pæna emphyteutam, qui redemit cenſum, poſt declaratam caducitatem, quia nullum præjudicium erat factum Eccleſiæ, nec in aliquo jus ſuum erat factum deterius, & hoc procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica: in profana autem diximus ſupra ampl. 3. *num.* 40. & ideò concludendum eſt, quod quando jus Eccleſiæ non eſt factum deterius, & celeriter eſt facta recuperatio, emphyteuta evitabit pænam caducitatis, etiam poſt declarationem: alioquin fruſtra concederetur purgatio moræ, per tex. *in cap. potuit, de locato*, ut dicit Borgn. *dec.* 38. *num.* 33. *par.* 2. qui poſt alios allegat etiam dictam deciſionem Seraph, 794. & ita etiam tenet Mant. *de tacit. lib* 22. *tit.* 27. *num.* 35. Gabr. *conſ.* 75. *nu.* 7 *lib.* 2. & eſt *deciſio recentiſſ.* 577. *nu.* 2. *par.* 2. quæ loquitur in ſolutione canonis, de quo vide *de ſolut. can. quæſt.* 9. & pro hac opinione facit dec. Magon. ſupra allegata *nu.* 165. *in fine.*

170 Subdeclara dictam limitationem, quando emphyteuta vendit, cum pacto de retrovendendo, in eodem inſtrumento appoſito, & in tempore recuperavit; quia tunc non requiritur in retrovenditione conſenſus Domini. Dec. qui alins citat in *d. conſ.* 88. *nu.* 3. Tiraq. *de retract. lign.* §. 19. *gloſ.* 2. *nu.* 4. Et eſt ratio, quia hæc non eſt nova acquiſitio, neque ex cauſa nova facta, & habetur, ac ſi nunquam res eſſet alienata. Cagn. *in l.* 2. *C. de pact. inter empt. & vendit. num.* 174. & in terminis, Idem Cagn. *in ead. l. num.* 143. ponit hanc quæſtionem, quando Dominus conſentit alienationi, cum pacto de retrovendendo, quod in retrovenditione facienda, non requiratur conſenſus Domini, quia jam ſatis conſenſiſſe dicitur, & ita
* dicit tenere Alex. *conſ.* 228. *col.* 2. *lib* 6. cum quo etiam tenet Gozad. *in ead. l.* 2. *qu.* 13. *n.* 125. quos allegat Corb. *de cauſ. privat ob alien. ampl.* 27. *n.* 6 Mareſc. *var. reſol. cap.* 91. *num.* 4. *& ſeq. lib.* 2. & videnda erit *qu.* 4. *de laud.*

171 Contrariam opinionem tenet Affl. *in cap.* 1. *quid juris ſit, ſi poſt alien feud. Vaſal. feud recup nu.* 40. contra Præpoſitum, allegans ita tenere Io. And. *in c. potuit, de locat.* & Albet *in l fin. col. pen C. de jur. emph.* Alciat *conſ.* 236. *n.* 5. Rip. *in quartam, num.* 56 *ff. ad Falc.* quos etiam refert Corb. *eod. ampl. in principio.*

Affl. loquens in feudo de probib. alien. per Fedet principio, *nu.* 39. diſtinguit: Aut Dominus dedit licentiam alienandi, cum pacto de retrovendendo, & tunc in retrovenditione non ſit opus nova licentia quia jam Dominus huic oneri conſenſit, & licentiam reemendi dediſſe videtur. Aut Dominus conceſſit licentiam ſimpliciter vendendi, quia tunc Dominus conſentit, ut emphyteuſim habeat emptor, non autem conſentit, ut emptor poſſit retrovendere venditori, & propterea ſine ejus conſenſu, non debet habere alium, quem nollet; quam diſtinctionem refert. & ſequitur Corb. *d. ampl.* debet tamen fieri retrovenditio in termino, in contractu à principio expreſſo: nam ſi Dominus præſtitit conſenſum ſuper redemptione, facienda infra certum terminum, eo termino elapſo, cenſetur probibuiſſe, *l. cum Prætor, cum ſimilibus ff. de judic.* & ſi terminus ille poſtea ab emptore venditiori prorogaretur, non poſſet etiam in termino prorogato retrovenditio fieri, abſque licentia Domini, ita dicit Maria. Freccia. *de ſubfeud. Baron. lib* 2. *q.* 17. Sin autem pactum de retrovendendo, non fuit à principio appoſitum de conſenſu Domini, ſed ab ipſis partibus, vel ex poſt facto, tunc opus eſt licentia Domini in retrovenditione, ne res cadat in commiſſum: quia contrahentes in præjudicium Domini, qui ſimpliciter conceſſit licentiam alienandi, apponere non poſſunt illud pactum; Ita Jacob. Guilot. de Avila *conſ* 71. quem citat Thom. Parpal. in add. ad Jaſ. *in l. fin. num.* 138. *q.* 21. *C. de jur. emph.* quos refert idem Corb. *in d. ampl.* Et dictam diſtinctionem Affl. ego etiam puto veram, quia Doctores allegati pro prima opinione, loquuntur, quando adeſt licentia Domini, ut Alex. *in d. conſ.* 228. *nu.* 4. & mihi videtur, quod hoc probetur expreſsè in tex. *c. d. de feud. non haben. prop feud. nat.* ubi tex. dicit: ſi quis, ea lege, alicui feudum dederit, tu ipſe & ſui hæredes, & cui ipſe dederit, habeant reſponſionem, ille qui ſic accepit, poterit id vendere, donare, vel aliter, ſi ſibi placuerit, etiam ſine voluntate Domini, alienare: ergo in caſu prædicto, ſi Dominus dedit licentiam retrovendendi, poterit retrovendere ſine conſenſus Domini.

172 Limita nono, non babere locum in alienatione nulla, invalida, & ſimulata, Bal. *in l* 2. *col.* 1. *C Epiſc. aud.* Jaſ. *in l. fin.* 139. *C. de jur. emph.* ubi ponit exemplum de muliere, vendente ſine præſentia propinquorum, quæ à Statuto exigitur: quia verbum venditionis, prolatum abſolutè, non comprehendit venditionem, quæ eſt nulla ex defectu ſolemnitatis, *l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judic.* & opinionem Bald. ſequuntur infiniti, quos cumulat Tiraq. *de retract lign.* §. 1. *gloſ.* 2. *num.* 5. 6. 13. & 14. Corb. etiam *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 22. & alios congerit Caroc *de locat. & cond. id tit. de locat. emphyt. qu.* 11. *fol.* 94. & eadem ratio militat in minore, & pupillo, alienantibus ſine ſolemnitate juris, & ſtatutorum, vel alrius

terius particularis Conſtitutionis, Vinc. Fuſar. *de fidei. ſuuſt. quæſt.* 718. *num.* 20. *&* 21. & in mioore vide ſupra, *ampl.* 41. & vide quæ dicemus *de ſol. can. quæſt.* 1. *ampl.* 31. *&* 32. & opinionem Bal. ſequitur etiam Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 7. *gloſ.* 19. *num.* 33. & haberet locom, ſi in inſtrumento adeſſet clauſula conſtituti, Rot. *decif. poſth. par.* 1. 787. & quando alienatio eſt nulla, propter defectum ſolemnitatis, quod emphyteuta non privetur, alios cumulat Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 38. niſi eſſet ſequuta actualis traditio rei, & non per clauſulam conſtituti; ſecundum Clar. §. *feudum qu.* 31. *ver. ſed. quæro*, quando contractus ex aliquo capite eſt nullus, ſed hæc opinio Clar. niſi ſequatur traditio, non videtur tuta: quia clarum eſt, quod emphyteuta non cadit, niſi tradat rem, ut dicemus in prima limitatione hujus quæſt. & ideo hæc nova limitatio ad nihil deſerviret, & faciunt ea, quæ ſupra dixi *n.* 102. *&* 114 *& infra n* 177. & vide omnino de laudem. *q.* 8. *limit.* 5. credo tamen, quod emphyteuta teneatur rem alienatam recuperare per ea quæ dicem s infra *n.* 189.

173 Infertur ex dicta limitatione, emphyteutam jure ſuo non privari, ob alienationem factam à ſuo Procuratore, qui habebat generale mandatum ad vendendum: nam in illo generali mandato ad vendendum, non comprehenditur facultas alienandi
* bona emphyteutica, peer quam conſtituens incideret in pœnam. Burſat. qui de com. teſtatur, *conſ.* 44. *num.* 1. *& ſeq. vol.* 1. Corb. *d. limit.* 22. *nu.* 1. qui rationem adducit, quod ſub generali bonorum venditione, non veniunt bona emphyteutica, & feudalia, quæ non poſſiunt irrequiſito Domino alienari. Alex. *conſ.* 16. *in fine vol.* 4. *& conſil.* 41. *volum.* Bero. *conſ.* 127. *num.* 18. *vol.* 1. quod extenditur, etiam ſi conſtituens Procuratorem ad vendendum bona, non haberet alia bona, quam emphyteutica; quia, licet tunc bona emphyteutiea veniant in generali venditione, & obligatione Hip. Marſ. in Rub. *ff. de fidejuſſ. quæſt.* 27. *num.* 223. *& ſequenti*, & videantur venire in generali mandato ad vendendum; mandatum tamen non intelligitur factum, ut alienet irrequiſito Domino, & eo modo, quo pœnam incurrat, ſed cum Domini licentia ad not. per Bar. *in d. l. ſi Procurator in principio*, & Procurator excedens fines mandati, alienatio eſt nulla, *l. diligenter ff. mandat. cum ſimilibus*: quod amplia procedere, etiam ſi Procurator haberet mandatum cum libera, & clauſula, quod poſſet facere omnia, quæ Dominus, ſi præſens eſſet, facere poſſet, Rot. 4. *par. diverſ. dec* 58. *num.* 1.

174 Secundo infertur, quod emphyteuſis Communitatis, alienata à non repræſentantibus totum concilium, ſeu Communitatem ob alienationem irrequiſito Domino, ad ipſum non revertitur Alex. *conſ.* 99. *n* 27. *vol.* 5. refert Corb. *de cauſa limit.* 22 *n.* 3.

175 Tertiò infertur, quod emphyteuſis alienata à minore 25. annis, abſque ſolemnitatibus, à jure, vel ſtatuto requiſitis, non incideret in commiſſum, Bald *conſ.* 9. *n.* 5. *vol.* 1. Spec. §. *nunc aliqua qu.* 99. Octa. Simonc. *de decretis lib.* 2. *tit.* 6 *inſpec.* 3. *n.* 30. Corb. *de limit.* 22. & vide, quæ diximus ſupra *n.* 171.

176 Quæ illatio declatator, dummodo non interveniat juramentum minoris, per auth. *Sacramenta puberum, C. ſi adverſ vend.* Gabr. *de minor. conc.* 5. Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 8. *gloſ.* 1. & Corb. ubi ſupra.

177 Subdeclara, niſi adeſſet Statutum, vel Conſtitutio, quæ annullaret fidem inſtrumenti, ut eſt in Statuto Eccleſiaſtico, Conſtitutio Cardinalis Ægidij, in Conſtitutionibus, Marchiæ de forma ſervanda in contractibus minorum, quæ fingit alienationes factas à minoribus ſine juramento, & conſenſu duorum affinium; & ſine decreto Judicis, doloſe extortas; & habet locum, ſi major factus infra quinquennium non ſit conqueſtus Gab. *eodem tit conc.* 4. *num.* 13. Bertaz. qui multos cumulat *de clauſ. clauſ.* 10. *gloſſ* 16. *num* 7. Add. *ad dec. Ludoviſ.*
* 260. *nu.* 13. *& decis.* 473. *n.* 24. ubi plures deciſiones Rotæ allegantur, eſt & *decis.* 102. *par.* 1. *diverſ. nu.* 12. Licet contrarium defendat Menoch. *de recup. poſſ remed.* 15. *num.* 178. Cujus opinio eſt contra com-
* munem opinionem, ut per multos, quos congerit Bertaz. *d. clauſ.* 6. *num.* 11. & per Vivi. & *decis.* 437. *num.* 11. & quod ſtante dicta Conſtitutione, contractus non firmetur juramento, tenet Seraph. *de privil jur. privil.* 73. *num.* 77. & hæc eſt com. op. ut per Marc. Ant. de Amat. *decis. Maceraten.* 7. *num.* 15. *& ſeq.* ubi ex ſententia Bar. & aliorum, ex tali contractu nulla oritur actio, neque civilis, neque naturalis; & ita etiam tenet Rota *decis.* 1. *par.* 5. *recent.* Rot. *in recent. par.* 1. *decis.* 54. Nec. ratificatio induci poteſt de jure canonico, propter malam fidem contrahentis cum minore, qui ſcit, contractum poſſe reſcindi Gab. *in dicta conc.* 4. *n.* 13. Natt. omnino videndus *conſ.* 295. *n.* 3. Viu. *dec.* 437: *nu.* 11. Nec etiam ſtante mala fide inducitur ex præſcriptione 30. annorum, nec ex immemorabili, ut late per Surd. *conſ.* 28. *numero* 66. cum multis ſeq. ubi multos cumulat, etiam de comm. atteſtantes, *& conſil.* 49. *num.* 41. *& ſeq.* ubi reperies; quod qui contrahit cum minore, ſine ſolemnitatibus, eſt in mala fide. Rot. in recollectis per Farin. *decis. poſth par.* 1. 293. *& in recol, per Paul. Rub. decis.* 294. ubi nec poteſt renunciari, neque per æquipollens adimpleri, cum ſint de forma ſolemnitates.

178 Quarto infertur, quod mulier, quæ vendidit emphyteuſim, ſine præſentia proximiorum, ſecundum formam ſtatuti, illam non amittit, ut diximus ſupra in limitatione: quæ tamen limitatio eſt etiam declaranda niſi mulier alienaverit cum juramento Gabr. *de jur. juran. conc.* 5. *n.* 14. Corb. *d. limit.* 22. *n* 5. Bertaz. qui infinitos cumulat, *de clauſ. clauſ.* 7. *gloſſ.* 19. *n.* 5. niſi adeſſet ſtatutum ut ſupra dictum eſt, vel conſtitutio, ut eſt in Marchia, & infra dicetur *nu.* 179.

179 Subdeclara ſimiliter iſtam declarationem, non procedere, quando ſtatutum fingeret. juramentum dolo, & metu eſſe extortum, annullando contractum, ſolemnitate non ſervata & idem eſſet, ſi ſtatutum præſumeret ſimulationem, nec eſſet neceſſaria abſolutio à juramento, ut per eundem Bertaz. *ead. gloſſ. nu.* 6. qui multos citat; licet non deſint alij qui contrarium affirment, & alij mediam viam tenentes diſtinguant: Sed Rota Romana ſimpliciter tenet, non valere contractum, ut per Mareſc. *var. reſol. c.* 43. *nu.* 5. *lib.* 1. *& in recent. par.* 2. *dec.* 723. *n.* 1. nec contractus, factus cum minore, vel muliere, cenſeretur ratificatus, per ſolutiones poſtea factas; quia ſi non poterant vigore ſtatuti contrahere. ita nec minus tacitè contractum invalidum confirmare Rot *in cent. par.* 1. *decis.* 385. *in fine* loquens in muliere, imponente cenſum ſine ſolemnitate, & ſolvente cenſum, quæ nullitas poteſt etiam per hæredes allegari, & vide etiam *d. decis.* 294. *in recol per Paul. Rubric.*

180 Et in Domino Eccleſiaſtico: ultra ſtatuta particularia, adeſt Conſtitutio Cardinalis Carpenſis, Marchiæ Legati *c.* 25. *lib.* 5. quæ extendit Conſtitutionem Cardinalis Ægidij ad contractus celebratos cum mulieribus ſine dicta ſolemnitate: Sed ad-

advertendum eſt, quod illa Conſtirutio Cardinalis Carpenſis eſt localis, & non habet locum, niſi in Provincia Marchiæ, ut apparet in Bulla Pauli III. dum confirmavit Conſtitutiones ſuas: ita declarat Rot. *par.* 4. *diverſ. decis.* 6. & Add. *ad dec. Ludoviſ.* 260. *num.* 7. Eugen. *conſ.* 71. *n.* 28. & ideo, ubi non ſunt iſta ſtatuta, ut in mea Civitate, in qua mulieres majores contrahunt, ſine aliqua ſolemnitate, ſervari debet jus commune.

181 Quinto infertur, feudum emphyteuticum, alienatum à Procuratore minoris, vel mulisris, cum dicta ſolemnitate, ad vendendum bona emphyteutica, etiam irrequiſito Domino, non cadsre in commiſſum, ſi Procurator vendat, uon ſervata eadem ſolemnitate juris, vel ſtatuti, quam minor, vel mulier ſervare tenebatur. Caccialup. *in repet. l. cunctos Populos, nu.* 95. *Cod. de Sum. Trinit. & Fid. Cathol.* Jaſ. & Soc. *in l. §. item acquirimus, ff. de acqnir. poſſ.* & idem Soc. *conſil.* 112. *numero* 16. *vol.* 1.

182 Contrarium, quod non tenetur ſervare eandem ſolemnitatem, tenet Alex. & ibi Pariſ. *in add. conſ.* 189. *vol.* 7. ut refert Corb. *d. limit.* 22. *nn.* 6.

183 Sexto infertur, minorem, qui fundum emphyteuticum vendidit, cum præſentia duorum conſanguineorum, ut ex forma ſtatuti requirebatur, jure ſuo non privari, ſi in dicta venditione non intervenit decretum Judicis, & aliæ ſolemnitates, quæ de jure communi tequiruntur in alienatione bouorum minoris: quia Statutum diſponens, ut minor non poſſit contiahere ſine præſentia duorum conſanguineorum, non excludit alias ſolemnitates, quæ de jure communi requiruntur. Paul. de Caſtr. *conſ.* 106 *nu.* 3. *volum.* 1. Dec. *conſ,* 110. Pariſ. *conſ.* 12. *n.* 43. *vol.* 2. Ceph. *conſ.* 137. *n.* 26. *lib.* 1. Plot. *conſ.* 13. *n.* 23. niſi tamen contraxerit cum juramento, vel adſit ſtatutum fingens, juramentum dolo extortum, ut ſupra declaravimus, & vide *dec. Ludoviſ.* 406. *nu.* 4. *& ſequenti.*

Septimo infert Corb. ubi ſupra procedure, etiam iu diviſione nulla, facta cum minore, de qua videndus eſt *in ead. limit.* 22. *in fine.*

184 Limita decimo, non habere locum in alienatione ſimulata, Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 12. ex ſententia Paul, de Caſtr. *in l.* 1. §. *ſi rem depoſitam, ff. depoſ.* Quam limitationem intellige, quando alienatio eſt omnino ſimulata; ſecus ſi ſit ſimulata ad fraudaudum Dominum in prælatione emptionis, Corb. *de cauſ. limit.* 23. & an emphyteuta poſſit allegare ſimulationem, detegendo turpitudinem ſuam, & an in præjudicium Domini credatur, vide Tiraqu. *d. gloſ. n.* 15. *& ſeq.*

185 Limita undecimo, non habere locum in venditione conditionali, ante conditionem. Tiraqu. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 30. ubi declarat habere locum, modo non ſit deventum ad traditionem, & allegat infinitos hanc opinonem tenentes, & *num.* 21. *&* 31. & vide infra *limit.* 41. *& de laudem. q.* 8.

186 Limita duodecimo in hærede, vel novo ſucceſſore, qui vendidit rem emphyteuticam, ignorans eſſe emphyteuticam, *c.* 1. *de cont. inter empt. & Domino ſeud.* Jaſ. *in d. l. fin. num.* 127. ubi dicit, ita voluiſſe Bal. *in c. ſi Vaſallus ſeudum ad fin.* per illum text. *ſi de ſend. ſuerit com. inter Domino, & Agn.* & etiam voluit, ſi hætes emphyteutæ ignoranter vendidit feudum emphyteuticum, quod non cadit à jure ſno, unde Dominns, volens revocare, debet probare ejus ſcientiam, ſequitur ibi Jaſ. facit, pro iſta opinione tex. *in l. qui in alterius ff. de reg. jur.* & hanc opinionem Bald. tenet Caccialup. *in repet. cap. l. de ſeudo cogn.* Dec. *conſ.* 228. *num* 6. Corn. *conſ.* 67. *colum.* 2. Jaſ. *conſ.* 64. *colum.* 3. *lib.* 3. Dec. *in l. qui in alterius ſupra all.* Alex. *in l. cum filius, §. in hac, ff. de ver. ob.* Caball. *Milleloq.* 94. *par.* 1. Caroc. *de locat. tit. de locat. emphyt. q.* 13. *ſol.* 95. Grat. *conſil.* 79. *num* 10. *vol.* 1. Afll. *in d. cap. ſi Vaſſallus,* Redoan. *de reb Eccl. non alien.* Rub. *de caduc. ob rei alien. num* 39 *fol.* 521. Burſat. *conſ.* 26 *num.* 1. *in fine*, & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 12. Aur ſaltem ipſa caducitas non eſt, cum effectu: cum emphyteuta, ignoranter alienans, ſit reſtituendus in integrum adverſus alienationem factam, ex clauſula, ſi quæ mihi juſta cauſa, ut rem non perdat, & emphyteuſim retineat, ut dicemus in tit. *de ſolut, can. quæſt.* 1. *limit.* 1. & interim videndus erit Corb. *d. cauſ. limit.* 25. *& de caduc. ob non ſol. can. limit.* 20. & Cagn. *in l. qui in alterius de reg jur. num.* 7. quæ limitatio facit pro hac opinione, cum paria ſint, canonem non ſoluere, & aliənare, irrequiſito Domino, ut ſæpius diximus, & nos reſervamus ibi tractare, quomodo probetur ignorantia, & quæ Dominus probare debet. adde Hond. *conſ.* 42. *lib.* 2. *n.* 15. *& ſeq. & numer.* 19. ubi tanet ex ſententia Corb. & aliorum, ſubveniri per reſtitutionem in integrum, & quod emphyteuta, ſive Vaſallus alienans ſine conſenſu Domini, ignorans rem alienatam eſſe feudalem, ſive emphyteuticam, non incurrat caducitatem, eſt *dec.* Burat. 182.

187 Sed interim declarabis, non procedere in hærede ſuo, prout eſt filius, & ſimiles perſonæ conjunctæ, cohabitantes ſimul cum defuncto; quia in eis præſumitur ſcientia. Ruin. *conſ* 50. *num.* 7. *lib.* 1. *& conſ.* 47. *n.* 13. *lib.* 2. Caroc. *d. q.* 13.

188 Subdeclaratur tamen, habere locum iſtam declarationem in filio legitimæ ætatis, alias non præſumeretur ſcientia. Jaſ *in l. quando n.* 53. *Cod unde vi.* Pariſ. *conſ.* 75. *in fine lib.* 1. Rol. *conſ.* 52. *n.* 12. *lib.* 2. Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 11. *n.* 54. *& ſeq.* & Caroc. *q. q.* 13.

189 Et in alienante contra prohibitionem teſtatoris quod non incidat in pænam, ſi ignotanter alienavit, quamvis alienatio ſit nulla, tenet Decian. *conſil.* 57. *lib.* 3. Gabr. *conſ.* 119. *lib.* 1. Honded. *conſ.* 42. *n.* 13. *&* 42. *lib.* 2. ubi dicit *n.* 19. *& ſeq.* quod ſubvenitur ex capite reſtitutionis iu integrum, ex capite ignorantiæ, adverſus pænam privationis; Rota *deciſ.* 20. *&* 22. *par.* 1. *in noviſſ. & in recent. dec.* 593. *n.* 4. *& ſeq. par.* 2. ubi etiam dicitur, quod non ſufficiat ſcientia præſumpta, & quod requiratur ſcientia ſpecifica, cum omnibus ſuis qualitatibus, & quod etiam ſcientis non præſumatur, ſed probanda eſt à vendicante bona: & procedit etiam in hætede extraneo, nec productio teſtamenti, facta per Procuratorem nocet, vide Fuſar. *de fideic. quæſt.* 718. *nu.* 55. ubi refert alias deciſ. quæ fuerunt per Rot. revocatæ, & ibi ponit contrarium teneutes, ſed non eſſe recedendum à prima, tanquam à ſententia communi, & veriori, præd. op. tenuit Rot. ut per Burſat, *deciſ* 182. *numer.* 5. *cum aliis ſeq.*

190 Quæ declaranda venit, quod ſuperveniente ſcientia, teneatur alienans, rem recuperare, alias incideret in pænam. Gabr. *conſ.* 119. *in fine lib.* 1. Rot. *in recent. par.* 2. *dec.* 281. *num* 4. *& dec.* 342. *in fine* Fuſar. *dicta q. n.* 57. Add. *ad dec.* Burat. 182. quæ declaratio facit pro emphyteuta, qui licet tanquam, hæres, & novus ſucceſſor, propter ignorantiam, non cadat, vel in integrum reſtituatur, ut ſupra dictum eſt; tamen ſi rem non recuperet: non evitabit pænam, cum ſit eadem ratio in hærede gravato ſub pæna, & emphy-

emphyteuta, & vide, quæ diximus *de renunc. q.* 10. *num.* 12. *& ſeq.*

191 Declara etiam ſupradictam limitationem 12. quod emphyteuta, qui juſto errore neſciebat, rem eſſe emphyteuticam alienavit eam irrequiſito Domino excuſetur ex ignorantia facti, ſecus autem ſi erraſſet in jure, ut quia neſciebat an inſcio Domino liceret alienare. Valaſc. *de jur. emph q.* 38. *n.* 15.

192 Limita 13. quando eſſet tranſactum longum tempus: nam propter temporis diuturnitatem, præſumitur licentiam Domini interveniſſe: & longum tempus, in iſto caſu, eſt ſpatium decem annorum, & ex longa patientia decem annorum præſumitur, Dominum conſenſiſſe, quod emphyteuta, vel Vaſallus alienaret jus ſuum, Alex. *conſ.* 105. *vol.* 4. ſequitur Jaſ. *in l.* 1. *numer.* 16. *C. qui admit.* idem Alex. *conſ.* 113. *numer.* 10. *eod. vol.* Dec. *conſ.* 409. *&* 486. *n.* 10. Soc. jun. *conſ.* 22. *nu* 15. *vol.* 1. Gabr. *conſ.* 88. *num.* 14. *vol.* 1. Gomez. *de cont. cap.* 11. *ſub. n.* 17. *in fine.* Maſc. *de probat. conc.* 417. *num.* 4. *vol.* 1. idem Maſc. *conc.* 1262. *num.* 37. *vol.* 3. Vaſc. *de ſuc. reſolut.* §. 7. *num.* 28. Corb *d. cauſ. limit.* 31. Grat. *diſcep. foren. cap* 433. *num* 57. Corb. *de cauſ priv. ob alien. limit.* 31. Maurus Burg. *de laud inſp.* 20. *num.* 8. *par.* 3. qui alios refert. Ant. Gab. de præſ. *conc.* 1. *num.* 2. quæ limitatio eſt intelligenda, data ſcientia Domini. Coc. *deciſ.* 75. *num.* 12. *& ſeq.* cum aliis adductis per Burſat. *conſil.* 253. *lib.* 3. *nu.* 33. rem ſcilicet emptam emphyteutam poſſediſſe ſciente, & patiente Domino, ut bene ibi explicat Burſat qui multos refert, etiam de com. atteſtantes, & eſt deciſ. Rot. *par.* 1. *poſth.* 353. *num.* 2. * Sed ſi emphyteuta alienaſſet abſque conſenſu Domini, & Dominus denuo inveſtierit ipſum emphyteutam, & tranſierit longum tempus, quo emphyteuta fuerit in poſſeſſione, præſumitur Dominus omnem caducitatem remiſiſſe, ſive ſciverit, ſive ignoravit Dec. *conſ.* 185. *col.* 6. quem refert doctiſſimus Avunculus meus Jo. Franc. Bonavog. in Add. *ad l. fi. C. de jur. emph. col* 1.

193 Limita decimoquarto, non habere locum, quando eſſet facta venditio inter comprehenſos in inveſtitura Bar. *in l. qui Romæ*, §. *duo fratres q* 10. ubi Alex. *n.* 10. Jaſ. *n.* 77. Crot. *n.* 144. & Rip. *n.* 87. affirmans hanc eſſe com. op. ff. de ver ob. Cravet. *conſ.* 251. *col.* 3. Bero *conſ.* 3. *num.* 27. *vol.* 2. Capr. *conſ.* 146. *n.* 8. Paul de Caſtr *conſ* 432. *n.* 3. *vol.* 1. Ruin. *conſ.* 11. *n.* 1. *vol.* 1. Gozad. *conſ.* 20. *n.* 9. Dec. *conſ* 203. *in fine* Redoan. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de caduc. ob alien. n.* 21. *fol.* 518. Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 14. Corb. qui alios citat *d. cauſ. limit.* 6. *in principio.* Caroc. *de locat. tit. de locat. emph. q* 6. *fol* 93. & in prohibitione facta à teſtatore de non alienando, quod poſſit inter ſe alienare, infinitos congerit Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideic. q.* 716. & multos alios in materia emphyteuſis refert Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *n.* 45. & habet locum, etiam ſi alienatio eſſet facta in remotiorem de inveſtitura, Surd. *dec.* 343. *n.* 19. & vide in tit. *de laud. quæſt.* 7. *nu.* 16. ſed hoc intelligitur, quoad præjudicium Domini, non autem comprehenſorum, cum proximiores, in gradu poſſint revocare, ut per Burſ. *conſ.* 291. *n.* 120. *& ſeq. lib.* 3. qui alios de com. atteſtantes allegat.

194 Amplia prædictam limitationem, habere locum, etiam ſi in inveſtitura adeſſet pactum de non alienando, irrequiſito Domino; quia tale pactum intelligitur de alienatione facienda in extraneos; non autem inter ſe ipſos emphyteutas. Salyc. *in l ea lege n.* 16. *C. de cond. ob cauſ.* Add. ad Jul. Clar. §. *emph. q.* 13. ubi allegat Ceph. *conſ.* 119 *n.* 5 *& conſ.* 104 *n.* 12. & Tiraq *de retract. lign.* §. 11. *gloſ.* 6. *n.* 12 qui hoc non dicit; ſequitur Rim. jun. *conſ.* 368. *n.* 92. idem Ceph. *conſ.* 104. *n.* 12. *& conſ.* 257 *n.* 10. & vid. *de laud. quæſt.* 8.

195 Contrarium tenet Rip. *in d.* §. *duo fratres n.* 87. *ver. & ampliatur etiam*, allegando deciſionem Bald. *in c.* 1. *de capit. Corrad.* ubi dicit, quod ſi Vaſallus faciat pactum de non alienando, non poterit tunc alienare feudum, etiam in cauſis, à jure permiſſis, quia prohibitio hominis, concurrens cum prohibitione legis, debet aliquid operari, per text. *in* §. *Sanctiſſimas, in principio.* & ibi Gloſſ. in Auth. *de alienand. & emph.* & per illum text. ita concludit Alexand. *in l. filius familias*, §. *Divi, ff. de legat.* 1. *col* 1 dicens, facit mirabiliter dictum Bald. *in dicto* §. *præterea.* dicit etiam Rip. opinionem Salyc. fortaſſe ſuſtineri poſſe. quod iſta ſit potius refutatio quam alienatio, præſertim, ſi in conventione de non alienando Domino irrequiſito, non eſſet adjecta pæna, quia tunc conveniens, non dicetur pænam, non appoſitam incurriſſe, nec etiam pænam, à jure communi impoſitam, ut in ſimili, de emphyteuta, qui promiſerat, inſcio Domino non alienare, & poſtea, eo irrequiſito donavit, dixit Bero. *conſ.* 128. *n.* 12. *vol.* 1. nam, iſto caſu, non poteſt dici pactum iſtud de non alienando ſupervacaneum; quia licet non inducat privationem juris, ſi fiat alienatio inter ipſos emphyteutas & ſic in caſu permiſſo; inducit tamen nullitatem actus, ad not. per Alciat. *conſ.* 258. *n.* 14. *ver. ſed præmiſſis non obſtantibus*, & cum hac opinione videtur tranſire Corb. *d. limit* 6. *n.* 5.

196 Efficax autem videtur ratio Bal. quod ubi concurrit prohibitio hominis cum prohibitione legis, operetur ſuum effectum, etiam in caſu licito, & à jure permiſſo, per *d.* §. *Sanctiſſimas*: Hoc etiam ſentit, ultra Alex. ſupra allegatum *in d.* §. *Divi* Imol. *col.* 1. *ver. juxta gloſ.* Saly. *in l. ea lege n.* 3. *ad finem, Cod. de cond. ob cauſ.* Dec. *conſ.* 349. *poſt. num* 3. *ver. præterea*, Natt. *conſil.* 481. *n.* 17. *& ſeq.* Ceſſ. Ugo *conſ.* 46. *n.* 16. *ver. fortificatur enim*; & prohibitio legis per prohibitionem hominis augetur. Imol. ut ſupra, & prohibitio nova, addita prohibitioni veteri, illam ampliat. Jaſ. *conſ.* 227. *col.* 2. Natt. *d. conſ. n.* 16. Redoa. *de reb. Eccl. non. alien.* Rub. *de cauſ. propter quas fiunt alien. n.* 81. *cum aliis ſeq. fol* 116. Ludoviſ. *dec.* 529. *nu.* 13. *& ſeq.* Cravet. *conſ.* 201 *n.* 42. *ver. & magis in terminis.* Cavalc. *dec.* 29. *n.* 35 *lib.* 2. ubi dicit, quod *d.* §. *Sanctiſſimas* habet locum etiam de jur. canonico, & ideo, ut pactum, appoſitum in inveſtitura, de non alienando, intelligi debeat, ut res alienari non poſſint, etiam inter comprehenſos, ut aliquid operetur. Nec obſtaret, ſi diceretur, quod aliquid operaretur, quia alienatio eſſet nulla: Nam reſponderi poteſt, quod iſta nullitas alienationis, ſi non operatur ad favorem Domini, eſſet inutilis; cum pactum de non alienando ſit appoſitum ad favorem ipſius, & non deſunt Doctores, qui opinionem Bald. teneant, dum ipſam ſequuntur, *in d. cap.* 1. §. *præterea de capit. Cor* Jacob. Aluar. Præp. & Jacob. in ſua inveſtitura, *in ver. cum pacto de non alienando, circa principium.* Alex. *conſ.* 93 *l.* 7. *circa finem.* Natt. *conſ.* 481. *n.* 15. *& ſeq.* ſupra allegatus. Dec. *d conſ.* 349. *ſub n* 9. & hanc opinionem videtur ſequi Rot. *in d. deciſ. Ludoviſ. n* 9. Mareſc. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 95. *n.* 26. Quod eſt notandum, quia in omnibus inveſtitutis ego vidi appoſitum hujuſmodi pactum, quod res conceſſa non poſſit alienari. Verum, quando in inveſtitura adeſſet clauſula apponi ſolita: Ad habendum, vendendum, donandum, & diſponendum, prout de hujuſmodi rebus emphyteuticis fieri ſolet; aliter dicendum eſſet, ad evitandam contrarietatem, & ſic intelligeretur pactum ſecundum naturam contractus; de non alienando extraneis, ut infra *limit.* 16. *n.* 211. *& ſeq.* dicetur. Cæterum nunquam vidi, ob alienationem inter comprehenſos, emphyteutas cadere à jure ſuo, & hæc alienatio potius dicenda eſt refutatio, ſeu renunciatio, ut eſt text. *in c.* 1. *in principio de alien. feud. par.* & opinio contraria haberet locum, quando inter comprehenſos in inveſtitura non eſſet locus juri accre-

ſcendi, ut tenet Mant. *de ta·it. & amb. lib. 22. tit. 21. n. 6. & 7. uſque ad n.* 12. & nos de hoc latius dicemus in tit. *de var. caducit q.* 1. *n.* 7. facit declaratio 3. infra poſita, & vide omnino, quæ dicemus in tit. *de laudem. quæſt.* 8. *limit.* 1. ubi tenemus, quod tale pactum habet locum ſolum in extraneos, & etiam infra *n.* 204. & quod non habeat locum inter comprehenſos, ſed in extraneos, & ſit quædam refuſatio, & non alienatio tenet Ceph. *conſil.* 199. *num.* 30. *vol.* 2. Rip. *in d. l. qui Romæ, §. quo fratres, num.* 87.

198 Amplia ſecundo dictam limitationem habere locum etiam ſi alienatio ſit facta quocunque titulo Domino irrequiſito Clar. *dict.* §. *emphyteuſis quæſt.* 14 & hæc eſt com. opin., ut per Jaſ. *in l. qui Romæ, §. duo fratres, ff. de ver. oblig. num.* 77. Redo. *eod. tract.* & Ruh. *n.* 22. *fol.* 518.

199 Declara, ut per Cavalc. *dec.* 30. *n.* 118. *par.* 2. quod talis alienatio, quoad directum dominium habetur pro non facta, Domino non conſentiente, cum omnes habeantur pro emphyteutis, & non deſinant eſſe inſolidum obligati pro ipſa emphyteuſi Clar. *d. q.* 14.

200 Declara ſecundo, ut licet hoc facere poſſint comprehenſi in inveſtitura inter ſe: non tamen hoc permiſſum eſt inter hæredes. Add. ad Jul. Clar. *d. §. q.* 14. ſacit pro hac opinione ampliatio 18. ſupra poſita, quod licentia data alienandi Titio, non tranſit ad ejus hæredem: quia non poterit alienare, ſed vide ſupra *n.* 146. *& infra* 284. *& quæſt.* 10. & in tit. *de diverſ. caduc. q.* 1. *nu.* 6. *& ſeq.*

201 Declara tertio, ut non procedat in emphyteuſi nova à pluribus recepta, abſque clauſula juris accreſcendi, ſi emphyteuſis eſt talis, ut in ea non habeat locum jus accreſcendi, ut quando emphyteuſis eſt conceſſa pluribus perſonis ſimul; tunc uno mortuo alteri non accreſcit. Clar. *eod. §. q.* 49. *ver. ſcias tamen;* ſecus vero quando conceſſa ſit uni tantum pro ſe, & deſcendentibus ſuis; quia tunc erit locus juri accreſcendi inter eos, idem Clar. ut ſupra, qui plures allegat, etiam atteſtantes de com- * muni op. & ideo, quando non habet locum jus accreſcendi, alienatio fieri non poteſt Domino irrequiſito, cum unuſque dicatur rem conduxiſſe pro ſua parte, cum etiam pro illa parte, quam conduxit, ſit Domino ad canonem obligatus Crot. *in d. §. duo fratres n.* 145. Gabr. *conſ.* 88. *n.* 1. *& conſ.* 84. *n.* 1. *vol.* 2. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſ. limit.* 6. *num.* 6. *& ſeq.* Add. ad Jul. Clar. *d. §. q.* 39. & Mantic. *de tacit, eod. tit n.* 45. ſed quando eſt conceſſa pro ſe, & deſcendentibus, alienatio inter ejus deſcendentes permiſſa intelligitur, ſine conſenſu Domini, quia inter eos jus accreſcendi locum habet. Mant. ut ſupra, ubi affert rationes; quam opin. ſequitur Fachin. *contr. jur. lib.* 10. *cap.* 50. & eam defendit reſpondendo contrariis, approbando dictionem Corb. aut eſt locus juri accreſcendi, & poſſunt, aut non, & non poſſunt.

202 Subdeclara iſtam declarationem, ut intelligatur, niſi emphyteuſis duob. vel pluribus fuiſſet inſolidum conceſſa: nam tunc inter eos eſſet locus juri accreſcendi, & conſequenter inter eos fieri poſſet alienatio irrequiſito Domino, Ruin. *conſ.* 159. *n.* 5. *& ſeq. vol.* 1. Crot. *in d. §. duo fratres n.* 145. Corb. ut ſupra, & Add. ad Jul. Clar. *§. emphyteuſis q.* 59.

203 Declaratur quarto, ut non procedat, etiam ſi eſſet conceſſa pluribus, cum clauſula juris accreſcendi, quando fuit conceſſa Titio ſtipulanti pro ſe, & nomine fratrum ſuorum, ante factam ceſſionem, vel ratihabitionem pro eorum parte, nullum jus dicitur quæſitum. Bar. *in l. qui uſumfructum in fine de uſuf. legat. & in l. fundum de actio. empt. & in l. ſi mihi, & Titio, ff. de ver. oblig.* Bal. *in l. multum C. ſi quis alteri, vel ſibi;* & ideo non poterit in eum qui nondum ratificavit fieri alienatio; quia pro extraneo haberi debet, Ruin. *conſ.* 168. *num.* 5. *vol.* 1. Corb. *d. cauſ. & limit. in fine*, ſed advert[illegible]um eſt, quod ſufficit tacita ratificatio, ut diximus in tit. *de cont. emphyt. q.* 34. ubi vide, quot modis tacita ratificatio inducatur.

204 Limita 15. non habere locum in diviſione inter plures emphyteutas; licet diviſio ſit ſpecies alienationis, ita communiter dicunt Doctores *in d. §. duo fratres* Jaſ. *in d. l. fin. num.* 114. Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 14. qui plures allegat etiam de com. atteſtantes. Redoan. ut ſupra *n.* 21. qui pariter alios allegat, & Corb. *d. cauſ. limit.* 7. qui ipſe quoque * multos cumulat. Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 143. ubi de magis com. op. Doctores allegantur, & *dec.* 544. *num.* 2. *par.* 2. Mant. *de tacit. d. tit.* 28. *n.* 46. ubi plures nominatim refert, & ponit rationes: non autem eſt permiſſa diviſio cum extraneo Mant. ut ſupra *n.* 48. & Marta *de clauſ. clauſ.* 328. *par.* 1. ubi nu. 3. dicit, quod diviſo facta inter primos acquirentes titulo oneroſo præjudicat filiis in inveſtitura vocatis ex ſententia aliorum, & quod diviſio ſit permiſſa inter comprehenſos, etiam irrequiſito Domino, præſertim ſi æqualiter fiat, eſt *deciſio* Buratti 50. *n.* 1. *&* 2. ubi de veriſſima, communi, & magis com. op. teſtatur. Nec impediri poteſt protextu, quod unus ex emphyteutis poſſet, ſi alter deficeret in ſolutione canonis abſque propria culpa caducitatem incurrere *ead. dec. num.* 5. quod declaratur, ut res emphyteutica dividi poſſit inter ſocios Domino directo irrequiſito, quando emphyteuſis recepta fuit à patre, pro ſe, & filiis, & hæredibus, quia cum inter eos habeat locum jus accreſcendi, alienatio inter ipſos facta per diviſionem dicitur quædam renunciatio; ſecus autem quando emphyteuſis à principio duobus etiam fratribus conceſſa fuit, nam tunc jus accreſcendi inter eos locum non habet; ideo ſine Domini conſenſu dividere non poſſunt, ut declarat Add. *ad d. dec.* Burat & infra 208. videbis.

205 Amplia ſupradictam limitationem, habere locum etiam ſi acquirentes in receptione emphyteuſis promiſerint rem Domino irrequiſito non alienare: nam hujuſmodi pacto non obſtante poſſunt inter ſe emphyteuſim Domino inconſulto dividere, & privationem non incurrunt Capra *conſ.* 82. *n.* 1. Salyc. *in l. ea lege n.* 17. *Cod. de cond. ob cauſ.* Bero. *conſ.* 86. *n.* 28. *vol.* 2. & ita videtur tenere Corb. *d. limit. n.* 4. cum ſimpliciter eos referat, facit pro hac opinione, quia prohibita alienatione, non dicitur prohibita diviſio. Vinc. Fuſar. *de fideic. q* 77. *n* 2. ubi plures cumulat, qui hanc op. tenent, & in materia fideicommiſſi prohibita alienatione, non eſt prohibita diviſio inter confideicommiſſarios, idem Fuſar, qui multos congerit *in d. q. in principio.*

206 Amplia ſecundo, quod unus emphyteuta poteſt cogere alterum ad diviſionem, Alex. *conſ.* 7. *num.* 5. *lib.* 5. Rol. *conſ* 80. *num.* 46. *lib.* 1. Rot. *in d. deciſ.* 143. *&* 544. *num.* 1. *par.* 2. Gab. *conſil.* 84. *lib.* 1. *num.* 6. diſtinguit hanc materiam in tres caſus. Primus quando adeſt ejus accreſcendi, & diviſio permittuntur, nec laudemium debetur. Secundus, quando non adeſt jus accreſcendi, & diviſio fit diſtinctis limitibus, & quilibet partem ſuam recipit, & tunc conſenſus Domini non requiritur, neque laudemium ſolvendum eſt. Tertius caſus, quando inter eos non eſt locus juri accreſcendi, & uni tota res adjudicatur, & diviſio non fiat regionibus, & æqualiter, & is pro parte ſua, pretium recipiat, & eo caſu Domino jus offerendi conceditur, & ſi fiat diviſio ſine ejus conſenſu ad ipſum revertitur, refert Mant. *eod. tit. num.* 49.

207 Ampliatur tertio, etiam in emphyteuſi nova à pluribus, eo modo recepta, ut in ea locus juris accreſcendi non ſit: licet diviſio non fiat regionibus, & æqualiter, ſed tota emphyteuſis uni adjudicetur, & alteri bona

bona allodialia, ut late defendit Corb. *dicta limitatione 7. nu.* 5. licet non deſint, qui contrarium teneant, ut ibi per eum. Sed Gab. *d. conſ. in tertio caſu ſuæ diſt.* ut ſupra, quando tota res uni adjudicatur, & alter ad ſolvendum juſtum pretium dimidiæ portionis alteri condemnatur, tunc ad Dominum revertitur, ſed ſi pretium non interveniat, ſed alia res commutatur, tunc ad Dominum non devolvitur, ſicut in permutatione, ſequitur Mant. *d. n.* 49. ſed vide *de laudem. quæſt.* 5. & infra *n.*208. Fach. autem *cont jur. lib.* 10. *cap.* 49. tractans hanc quæſtionem, an diviſio inter emphyteutas fieri poſſit ſine conſenſu Domini, ſi nova ſit emphyteuſis, in qua jus accreſcendi non ſit, & uni tota res adjudicetur per diviſionem, & alteri adjudicetur res allodialis, refert duas opiniones. Prima eſt, quod non poſſit fieri diviſio ſine conſenſu Domini, & hanc tenet Bal. *in l. voluntas, Cod. de fideic.* Aret. *in l. qui Romæ, §. duo fratres,* & ubi Crot. *n.*137. Jaſ. *in leg. ult. n.*114. ver. intellige tamen, Cod. *de jur. emph.* Ruin. *conſ.* 159. *nu.* 3. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 174. *nu.* 11. *lib.* 1. Ceph. *conſ.* 195. *nu.* 55. & Burſat. *conſ.* 181. *nu.* 8.

Cont. tamen tenet Rip. *in d. §. duo fratres nu.*86. & Soc. jun. ibi *num.* 135. Gab. *conſ.* 84. & Corb. *de cauſ. privat ob alien. limit.* 7. *num.* 5. quos etiam refert Corb. ibidem, & tandem tenet primam opinionem, cum moderamine tamen, quando ſcilicet, ſi aliter res commodè dividi non poteſt, ſed ſi commode dividi res poſſit, & ita conventum eſt inter fratres, nulla neceſſitate, ſed ſolo voluntate, & uni res emphyteutica adjudicetur, non poteſt fieri, cum agitur de emphyteuſi nova: nam ſi de veteri agatur, in qua locus accreſcendi ſit inter omnes, convenit adjudicationem fieri poſſe Domino irrequiſito, cum & omnis alia poſſit fieri alienatio: quia lex permittens diviſionem, videtur etiam permittere adjudicationem quæ fieri debet, quando res commode non poteſt fieri, *arg. l. 2. jur. om. jud.* quam opinionem ego puto veram, quando res commode dividi non poteſt; quia tunc uni toto adjudicari; qui partem pretii ſocio ſoluat *l.* 1. & ibi Bar. & ibi Bar. & Bal. *C. com. divid.* Paul de Caſt. *conſil.* 92. & vide, quæ dicentur *de laud. quæſt.* 5. *num.* 6.

208 Declara dummodo in inveſtitura, non adeſſet pactum, quod emphyteutæ non poſſent inter ſe dividere rem emphyteuticam, ſub pœna privationis, quia tunc pactum eſſet ſervandum, ut in permutatione dicit Corb. *d. cauſa ampl.* 13. *in fine,* & in prohibitione teſtatoris in materia fideicommiſſi, videndus eſt Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. q.* 530.

209 Declara ſecundo, quando emphyteuſis eſt recepta à patre pro ſe, filiis, & hæredibus, quia inter eos eſt locus juris accreſcendi; ſecus quando eſt conceſſa duobus, quia jus accreſcendi inter eos locum non habet, & ideo non poſſunt dividere ſine conſenſu Domini. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *n.* 47. Gabr. *d. conſ.* 84.

Declara quando uni ſoli eſſet tota emphyteuſis aſſignata, & non pro æqualibus portionibus Burſat. *conſ.* 29. *n.* 127. & 181. *n.* 8. & dic, ut ſupra.

21 Limita 17. non habere locum in donatione. Gloſ. *in ver. aliis vendere in d. l. fin.* quæ communiter eſt recepta Clar. *§. emphyteuſis quæſt.* 15. *in principio* Imol. *in l. ſi domus §. fin. ver extra gloſ. ff. de legat.* 1. Aret. *conſ.* 41. *num.* 1. Ruin. *conſ.* 160. *num.* 12. *lib.* 4. *& conſ.* 42. *num.* 1. *lib.* 1. Bero. *conſ.* 128. *nu.* 1. Natt. *conſil.* 516. *num.* 2. & 114. *num.* 15. Corn. *conſ.* 166. *num.* 29. *vol.* 1. Grat. *conſ.* 79. *nu.* 18. *vol.* 1. Redo. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de caducit. ob alien. n.* 24. *fol.* 518. Corb. qui infinitos congerit *ead.*
* *cauſ. limit.* 13. & dicit hanc eſſe magis com. op. Surd. *deciſ.* 93. *n.* 1. & 2. Ludoviſ. *dec.* 520. & alios refert Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *n.* 56. ubi ponuntur rationes.

211 Amplia dictam limitationem habere locum, non ſolum in emphyteuſi privata, ſed etiam in emphyteuta Principis, & Eccleſiæ Clar. *d. quæſt* 15. *in princ.*
* qui dicit hanc eſſe com. op. Redoan. ut ſupra, qui alios atteſtantes de com. citat. Corb. *in d. lim.* qui alios allegat; & ſi vis videre rationes quare emphyteuta poſſit irrequiſito Domino, vide etiam Jaſ. *in d. leg. fin. nu.* 54. & Corb. *eadem limit. nu.* 2 *& ſequent.*

212 Amplia ſecundo, ut habeat locum etiam ſi in inveſtitura emphyteuta promiſerit rem irrequiſito Domino non alienare. Grat. *conſ.* 87. *nu.* 8 *vol.* 1. Bero. *conſ.* 128. *num.* 9. *& ſeq.* præſertim ſi non ſit adjecta pœna, *ut n.* 12. *vol.* 1. Capra *conſ.* 82. *n.* 1. ſed vide infra *n. ſeq. in fine.*

213 Contrarium tenuit Ruin *conſ.* 161. *n.* 23. *vol.* 4. ea ratione, quod quoties prohibetur res à lege alienari, ſi intervenit etiam prohibitio hominis, propter duplicem prohibitionem, non valeat alienatio, etiam in caſibus à jure permiſſis. Imol. Raph. & Alex. *in l. filius familias, §. Divi, ff. de legat.* 1. & Bal. *in c.* 1. *§. præterea de capit. Corrad* ubi dicit, quod Vaſallus non poteſt infeudare ſine licentia Domini, quando alienatio per Dominum eſt prohibita; licet potuiſſet quando non adeſſet prohibitio: ſed huic rationi dicit Corb. *d. limit. nu.* 4. reſpondet idem Grat. cum quo videtur ipſe pertranſire: ſed nos diximus de hoc ſupra limit. 14. Cæterum in iſto caſu tenendum eſt, quod hujuſmodi pactum de non alienando, non extendatur ad donationem permiſſam à lege; quia hoc pactum debet intelligi ſecundum naturam contractus ſuper quo interponitur Rub. Alex. *conſ.* 110. *num.* 7. *in fine,* Mant. *de tacit. & amb. lib.* 2. *tit.* 2. *nu.* 23. Ludoviſ. *deciſ.* 520. *num.* 8. & ideo pactum non debet intelligi de donatione permiſſa à lege emphyteutæ, præſertim quando conceſſio fuiſſet facta ad habendum, vendendum, donandum, & diſponendum, prout de hujuſmodi rebus emphyteuticis fieri ſolet, & ita pacta conciliantur, ut evitetur contrarietas, & correctio, & quod poſſit emphyteuta donare rem emphyteuticam, etiam ſtante dicto pacto, quando Dominus eſt requiſitus cum ſolutione laudemii, & augumento canonis eſt dec. Rot. *in recent. part.* 1. 280. *num.* 3. *ſeq.* & Dominus non poteſt denegare conſenſum, & Judex poteſt ſupplere conſenſum, ut infra *num.* 228.

214 Sed ſi volumus tenere *legem fin. C. de jur. emphyt.* habere locum etiam in donatione, cum dicat text. vendere, vel jus ſuum transferre, quod in donatione transfertur, prout intelligitur Rayn. Imer. relati ibi à gloſ. & Bart. quos etiam refert Jaſ. ibi *n.* 54. & alii per eum allegati *num.* 56. quam op. etiam tenet, & defendit Fach. *cont. jur. lib.* 3. *cap.* 97. *& lib.* 10. *cap.* 68. cujus fundamentum eſt in illo verbo transferre, & reſp. contrariis alios allegando, dubitandum utique eſſet de opinione. Mant. & Ludoviſ. quia ut ſupra *n.* 112. probavimus, quando cum prohibitione legis, accedit alia prohitio, tunc res alioquin alienabilis in aliquo caſu, non poterit alienari Bal. *in l. quoties, C. de fideicom.* Imol. Alexand.

215 Jaſ. & alii communiter, & præſertim Rip. *in l. filius familias, §. Divi numer.* 23. *ff. de legat.* 1. ubi infert ex opinione aliorum ad fundum dotalem, qui accedente pacto de non alienando, non poterit alienari, etiam in caſibus. quibus per legis diſpoſitionem alienatio eſt permiſſa: hoc tenet etiam Natt. *conſil.* 481. *n.* 18. refert, & ſequitur Seraph. *de privil. jur. privil.* 18. *num* 24. ſic etiam prohibita alienatione à lege rei ſubjectæ reſtitutioni, licet poſſit alienari, quando alienatio eſt facta ab ignorante, ignoranti; tamen alienari non poterit, ſi teſtator expreſſe prohibeat; quia duplex prohibitio plus operatur. Surd. cum aliis quos citat *deciſ.* 154. *n.* 9. *& ſequ.* & quando adeſt pactum,

ſeu prohibitio hominis concurrens cum prohibitio-
216 ne legis; tunc impeditur translatio dominii, &
aliena prohibetur, etiam in caſibus, quibus jure
communi eſt licita, per text. *in §. Sanctiſſimas in*
Auth. de non alien. Doctores omnes *in d. §. Divi ſu-*
pra allegato, idem Surd. *deciſ.* 254. *nu.* 35. qui mul-
tos allegat, & loquitur in emphyteuſi, quæ non
poteſt transire in Fiſcum, ſi prohibitio alienationis
eſt poſita in inveſtitura,& idem dicit Farinac. in tit.
de delic. & panis quæſt. 25. *nu.* 36. *& ſeq.* qui alios
citat, & Redoa. *de reb. Eccleſ. non alienan ſol.* 116.
num. 77. 82. *& ſeq.* ubi dicit, accedente prohibitio-
ne hominis, in tantum ſortificatur prohibitio legis,
quod etiam in caſu alias à lege permiſſo, non potarit
res alienari,& communiter allegatur Bal. *in cap.* 1.
§. præterea de capit. Corrad. & ultra Doctores, quoa
ſupra citavimus, ajus opinionem ſequitur Nati.
conſ. 504. *nu.* 13. *deciſ. in cap. quæ in Eccleſiarum n.*
31. *de Conſt.* Seraph. *de privileg. jur.* 18. *nu* 23. qui
atiam ponit exemplum, quod ſi Dominua promi-
ſit inquilino illum non expellere, durante tempo-
re condictionia, intelligitur etiam, ſi Dominua vel-
let domum pro ſua neceſſitate; quia non poterit
217 expellere, ut verba aliquid operentur, cap. ſi Pa-
pa *de privil in* 6. quia etiam in contractibus nullum
varbum etiam minimum ſuperfluum eſſe debet; Bal.
in Rub. Cod. *de contraben. emph. quæſt.* 9. cum aliia
allegatia per d. Seraph. *de privileg. jur privileg.* 13.
218 *num.* 20. & quando dicitur; quod amphyteuſia a-
lienari poſſit, intelligitur Domino irrequiſito, ut
verba aliquid operentur Salyc. *in d. l. fin. colum.* 1.
Imol. *in c. potuit de locat.* Alexand. *conſil.* 172. *col.*
pen. vol. 2. Deciſ. in d. cap. quæ in Eccleſiarum,
contra Spec. contrarium tenentem *in §. nunc aliqua,*
verſ. 49.

Verum ſi volumus tenere opinionem, quod lex
fin. Cod. de jur. emph. non loquatur de donatione,
vel ſaltem etiam ſi donationem comprehendit, ta-
men emphyteuta volens donare, non debet requi-
rere Dominum, quia verba illius tex. non poſſunt
ſe adaptare donationi, dum dicit, & quantum pre-
tium re vera recipere poteſt, quia in donatione
non recipitur petium, & hæc videtur com. opin.,
* ut dicit Jaſ. *in d. l. fin. num.* 67. & propterea, quia
in iſto caſu, non adeſt prohibitio legis, pactum de
non alienando non trahitur ad donationem, ſed
debet intelligi ſecundum naturam contractus, &
non debet intalligi de donatione permiſſa à lege,
emphyteutæ.

220 Cautela tamen eſſet apponere in inſtrumento in-
veſtituræ, quod emphyteuta non poſſit alienare,do-
nare, vel jus ſuum transferre aliquo titulo irrequi-
ſito Domino, & addicere etiam pænam privatio-
nis Jaſ. *in d. l fin. n.* 58. ex multorum ſentantia. Sed
vide omnino, quæ ſupra diximus *num.* 196.

221 Debent tamen quinque intervenire, ut donatio
valeat; ſecundum Clar. *d. §. emp. quæſt.* 15. quem
ſequitur Redoan. *eod. tract. fol.* 519. *n.* 26. Primò
quod non fiat in perſonam, vel à jure, vel à partium
conventione prohibitam, idam Clar. *§. emphyteuſis,*
quæſt 15. cum aliis commemoratis per Mantic. *de*
tacit. & amb. lib. 22. *tit* 28. *numer.* 64. & per Grat.
diſcep. foren. cap. 377. *num.* 31. & ideo ſi donatet
Eccleſiæ emphyteota, caderet à jure ſuo Ruin. *conſ.*
143. *num.* 10. *lib.* 1. Rot. *dec.* 351. *num.* 9. *par.* 1.
poſth, quæ autem ſint perſonæ prohibitæ ſatis ex-
plicavimus ſupra *ampl.* 2. *n* 21. ſed quia ibi non fue-
runt notata omnia, quæ veniebant notanda, nunc
intendo ſupplere,diximus enim ibi,quod non poteſt
emphytauſis alienari in potentiorem, qui eſt Eccle-
ſia, & cæteri ibi annotati, atiam ſi Eccleſia eſſet Do-
mina directa æque potens; quod venit declarandum,
quando emphyteuſis eſſet tranſitoria ad quoſcunquo
hæredes, quia tunc Eccleſia eſſet capax illius, Rot.
in recent. deciſ. 261. *n.* 7 *& dec.* 280 *par* 1. *n.* 5. cum
aliis allegatis per Add. *ad dec Ludoviſ* 520. *ſub n.* 14.

222 Declaratur ſecundo, quando Eccleſia non vult
retinera, ſed parata eſt vendere perſonæ privatæ,
quia ad iſtum effectum, reſpectu pretii eſſet capax
Rot. *d. deciſ.* 261. cum aliis allegatis per Add. *ad d.*
deciſ. 520. ex Sententia Spec. in tit *de locat. quæſt.*
117. & vide, quæ diximua ſupra *de ſucc. in bon em-*
phyt. quæſtio. 14 *num.* 8. *&* 9.

Advertendum tamen eſt, quod opinio Speculat.
quod bona emphyteutica Eccleſiæ poſſunt tranſire
in Eccleſiam ad effectum vendendi perſonæ habili,
& æſtimationem conſequendi, non habet locum,
quando ultra prohibitionem legis, concurrit pro-
hibitio hominis, & pactum expreſſum alienandi,
ax quo prohibita eſt hæredia etiam inſtitutio, tunc
jus pacti reſiſtit principio acquiſitionia; adeo ut
Eccleſia, & alia loca incapacia, nec etiam poſſunt
acquirere ad effectum vendendi, & æſtimationem
conſequendi. Burſat. *conſ.* 199 *n.* 48. Ludoviſ. *dec.*
529. *nu.* 10. Rot. coram Merlino in recol. per Paul
Rub. *dec.* 211. *num.* 30. *& ſeq.* & cum ex diſpoſitio-
na juria communis ſit prohibita translatio emphy-
teuſis Eccleſiæ in aliam Eccleſiam, ſi de facto fiat
translatio, vel aliqua diſpoſitio, tunc illa remanet
omnino nulla, & inefficax, ita ut nec operari poſſit
beneficium æſtimationis recipiendæ loco ipſius em-
phytauſis, ut per eundem Burſat. *d. conſ. num* 42.
verſ. tertiò hæc,& opinio Spec. poſſet procedere reſ-
pectu vocatorum, vel hæredis, qui ut adimpleant
voluntatem teſtatoris, diſponentis de emphyteu-
ſi Eccleſiaſticam favorem alterius Eccleſiæ, tenen-
tur tunc ipſe hæres, vel vocati eandem emphy-
teuſim tradere eidam Eccleſiæ in cujus favorem fuit
diſpoſitum, ut tantundem in bonia allodialibus,
& ſic æſtimationem conſignare, vel permittere, ut
aliis poſſit vendere retento ſibi prætio, in præju-
dicium verò Eccleſiæ Dominæ directæ approbari
non poteſt opinio Spec. quoniam ſi per mortem
illius diſponentis aperta eſt emphyteuſis ipſi Eccle-
ſiæ Dominæ directæ, hoc emolumentum ab ea au-
ferri non poteſt, nec debet cogendo, ut tradat æſti-
mationem, vel permittat aliis vendere, Burſat. *eod.*
conſ. 199. *num.* 43. *& ſeq.* quicquid eſſet in emphy-
teuſi laici, ut dicitur *in ead. dec.* coram Merl, in
fine: & vide, quæ diximua *de renovat. q.* 1. *n.* 4.
& infra in ultima limit.

223 Declaratur tertiò, Eccleſiam poſſe retinere Do-
mino directo conſentiente, & volente Menoch. *conſ.*
216. *num.* 43. Surd. *conſil.* 521. *numer.* 10. Add.
ad dictam deciſ. Luvoviſ. 220. in fine, ubi teſtatur
ita tenuiſſe Rot. & diximus ſupra *de ſucc. in bon.*
emph. q. 14. *n.* 9. poſſet tamen cogere Eccleſia, aliam
Eccleſiam, vel locum pium ad vendendum intra
annum, ut ſupra diximus, & in *d. n.* 9.

224 Declaratur quarto, quando adeſſet aliqua Con-
ſtitutio, vel indultum Pontificis, ut quæcunque
bona etiam ſeudalia, & emphyteutica, etiam Ec-
cleſiaſtica, poſſint illi, tam inter vivos, quam mor-
tis cauſa dari, concedi, & relinqui; ita tamen,
ut teneatur, ad eadem onera ad quæ tenebatur do-
nator, ut de ſimili indulto fit mentio *in ead. dec.*
Ludo. 522. *n.* 12. quæ dec. eſt etiam *in dec.* 351.
n. 9. *p.* 1. *recentiſſ.*

225 Secundò requiritur, ut donatio non fiat in frau-
dem, ut quia venditio fiat ſub paliamento dona-
tionis in fraudem Domini directi, ne poſſet uti
jure prælationia. Clar. *d. quæſt.* 15. *ver. arbitror*
tamen, quem ſequitur Corb. *dicta limit.* 13. *n.* 7.
pro qua opinione allegat Alex. *conſ. antepen. n.* 2.
Volum. 3. ubi Corb. videtur reprehendere Clar. qui
poſuit pro primo requiſito, quod donatio non fiat
in potentem, cum hoc non reſpiciat quæſtionem
hanc, ſed Clar. intelligendus eſt, quod Dominus

, non

non tenetur confirmare, quando donatio fuit facta in potentem: quia alius non poteſt denegare, ut dicetur, & quod d. limitatio non habeat locum in donatione ſimulata, pro lege fraudanda, tenet Mant. qui alios citat. *de tacit. & amb. lib. 22. tit. 28. n. 60.* & Grat. *diſcep. foren. c. 377. n. 31. & ſeq.*

226 Tertiò requiritur, ut donetur, uti res emphyteutica, nam ſi donaretur, uti allodialis, & ad ſe pleno jure ſpectans, per talem donationem caderet à jure ſuo. Alex. *conſ.* 187. *n.* 12. *lib.* 2. Jaſ. *in d. l. fin. ſub nu.* 72. *ver. tertio modo* Aym. *conſ.* 112. *n.* 11. Redo. *d. n.* 26. Corb. *d. limit.* 6. Mant. *d. tit. n.* 62. & Grat. *citato loco.*

227 Quartò requiritur, quod donatarius antequam ingrediatur poſſeſſionem faciat ſe à Domino confirmare, & inveſtire: nam licet non requiratur Domini conſenſus in donatione, ad ejus validitatem; requiritur tamen, ut donatarius approbetur, & licite poſſeſſionem capiat: alias à jure ſuo cadit. Alex. & alii *in l. ſi domus §. fin. nu.* 6. *ff. de leg.* 1. Alex. *conſ.* 189. *nu.* 13. *vol.* 2. Aret. *conſ.* 41. *n.* 6. Ruin. *conſ.* 161. *n.* 22. *vol.* 4. *& conſ.* 143. *n.* 10. *vol.* 1. ubi dicit, eſſe verum etiam ſi emphyteuſis ſit donata Eccleſiæ Bero. *conſ.* 120. *n.* 5. *vol.* 1. & hæc eſt com. op. ut dicit Clar. *d. quæſt.* 15. & Corb. *d. limit. n.* 5.
* & iſtum conſenſum Dominus imperriri tenetur, modò donatarius ſit habilis, & idoneus ad ſolvendum, & promittat ſolvere canonem Jaſ. *in d. l. fin. num.* 64. Ludoviſ. *d. dec.* 520. *n.* 2. & Dominus tenetur infra duos menſes, poſtquam fuerit requiſitus conſentire, & eum in poſſeſſionem inducere. Mant. *d. tit. num* 66. *& ſeq.* & Grat. *loco citato.*

228 Quintò requiritur, quod ſolvatur pro nova inveſtitura Domino laudemium. Guid. Pap. *quæſt.* 46. *numer.* 1. Clar. *d. quæſt.* 15. *ver. præterea* Vinc. de Franch. *dec.* 201. Burg. in tract. *de laud. par.* 2. *inſpect* 2 *ſub numer.* 4. Lud. *d. deciſ.* 520. *num.* 3. Redo. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de laud. cap.* 2. *num.* 3. *fol.* 383. Mant. *eod. tit. num.* 68. ſed videnda eſt *quæſt.* 6. *de laudem.*

229 Notandum eſt etiam, quod ſi Dominus nollet conſentire (quod deſervit non ſolum in donatione, ſed etiam in alienatione) cautela erit, ut interpelletur, & fiat oblatio laudemii; facta tamen citatione, & ſi recuſet conſentire, & recipere, deponatur, & Judex interponat decretum ſuum, habendo pro præſtito conſenſu; ſupplendo factum Domini Alex. *conſ.* 57. *num.* 6. *lib.* 2. cum paria ſint, quod Dominus conſenſum præſtiterit, & quod præſtare teneatur, latè Menoch. *de arbit. caſ.* 182. *nu.* 11. *& ſeq.* Surd. *conſ.* 182. *num.* 76. Bertaz. *conſ.* 5. *n.* 15. *lib.* 1. Ludoviſ. *d. dec.* 520. *nu.* 4. & eſt dec. Rot. *in recent. p.* 1. 280. *n.* 4. & quod Dominus teneatur conſen-
230 tire, & ſi recuſat, tunc aſſenſus habeatur pro præſtito, & ſine eo poſſit fieri alienatio, ſaluo tamen conſenſu, & non aliter nec alio modo, videndus eſt Surd. *dec.* 220. *n.* 56. ſed hoc intelligitur, facta prius Domino, vel Eccleſiæ debita requiſitione, ac notificatione, quod vult vendere perſonæ habili pro tali pretio, jam invento, & elapſis duobus menſibus, in quibus Dominus, vel Eccleſia non emat, nec offerat pretium inventum, poterit alienare ſaluo laudemio, & cum dicta clauſula. Burſat. *conſ.* 256. *vol.* 3. *n.* 15. & ſupra in princ.

231 Limita dictam limitationem principalem, non habere locum ubi adeſſet conſuetudo, quod res emphyteutica donari non poſſit: quia illa eſſet ſervanda Clar. *d. q.* 15. & ſequitur Mant. *eod. tit. n.* 61.

232 Limita ſec. quod non poſſit donare in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura Imol. & Alex. *in l. ſi domus, §. ult. de legat.* 1. Ruin. *conſ.* 165. *n.* 12. *lib.* 1. qui intelligit, niſi ab initio data fuerit licentia alienandi, quia tunc poſſet præjudicare aliis comprehenſis. Mant. *eod. tit. n.* 63. Grat. *d. n.* 32.

233 Sed pulchra erit indagatio intra quantum tempus donatarius teneatur requirere Dominum, & ſolvere laudemium, dic quod intra duos menſes, ut probat tex. *in d. l. fin*, alias à jure ſuo cadet, ut benè illum tex. inducit Corb. *de cauſ. privat. ob non pet. inveſt. intra legit. temp. in principio.* quemadmodum etiam emptor rei emphyteuticæ debet intra duos menſes requirere conſenſum Domini ſub pæna caducitatis, ut in *d. l. fin. cavetur in fine* Alex. *conſ.* 119 *num.* 6. *vol.* 3. qui alios citat, cum aliis quos congerit idem Corb. *d. cauſ. in principio*, ubi etiam oſtendit, quod non eſt par ratio, quando eſt emphyteuſis devoluta ob generationem finitam; nam proximior habet annum, & diem, ut diximus in tit. *de renovat. q.* 1. quia d. l. lex. fin. concedit ſolùm duos menſes ſub pæna privationis, & à die contractus novus acquiſitor tenetur recipere inveſtituram.

234 Quid autem ſi emphyteuta donans decedat antequam donatarius inveſtituram recipiat à Domino, an donatio reſolvatur, iſtam quæſtionem movet Corb. *d. limit.* 7. *num* 7. & dicit, quod hoc habuit in facto, & eam reſolvit, tradit Curt. jun. *conſil.* 130. *numer.* 8. cujus tamen dictum conſiderandum dicit, an procedat, quando donatio fuit facta perſonæ non prohibitæ, & antequam confirmatio fieret à Domino, emphyteuta donans deceſſit, nam tunc videtur dicendum donationem non evaneſcere, cum Dominus non poſſit inveſtituram donatario denegare; in contrarium tamen facit; quia donatio ſine conſenſu Domini non eſt adeo perfecta, ut non requiratur amplius conſenſus ipſius ad effectum, ut donatarius poſſit abſque incurſu pænæ poſſeſſionem capere: unde poſt mortem donatoris videtur, quod non poſſit amplius intervenire, ſi emphyteuſis ad alium devolvitur ex tenore inveſtituræ; quia ſtatim mortuo emphyteuta donatore jus per ejus mortem alteri acquiritur, & conſenſus Domini ad confirmandam donationem in præjudicium alterius vocati, intervenire non poteſt Rol. *conſ.* 65. *n.* 51. *vol.* 4. Affl. *dec.* 286. *nu.* 3. cum aliis, quos ipſe citat.

Cætera pro hac materia videnda ſunt in tit. *de laudemiis q.* 6. ubi invenies ampliationes, & limitationes pro laudemiis ſolvendis, & non ſolvendis.

235 Limita 17. quando emphyteuta alienaret in ultima voluntate tit. inſtitutionibus, vel jure legati. Spec. *in d. §. nunc aliqua q.* 112. Doct. communiter *in d. l. fin. C. de jur. emph.* Alex. *conſ.* 120. *vol.* 2. *nu* 5. hanc op. com. appellat. Clar. *§. emphyt. q.* 15. ubi plures allegat, qui atteſtantur de com. & magis com. opin., ſive ſit emphyteuſis privata, ſive Eccleſiaſtica: Ideò tamen non requiritur conſenſus Domini, ſicut non requiritur in donatione; quia hæredem inſtituendo, vel legando, non dicitur alienare, ceſſat etiam ratio denuntiandi Domino, an velit pro eodem pretio emere, ex quo nullum pretium intervenit, neq eſſet æquum, ut teneretur emphyteuta jus ſuum Domino donare, vel legare, quinque tamen requiruntur, ut valeat legatum, prout ſupra diximus in donatione, ſed de hoc diximus in tit. *de contr. emphyt. quæſt.* 24. ubi tractavimus, an pater poſſit præjudicare filiis alteri legando emphyteuſim, videndus eſt etiam Corb. pro ſupradicta limitatione; qui multos congerit, quod emphyteuta non cadat. *de cauſ. privat ob alien. limit.* 14. & hæc ſufficiant pro præſenti limitatione; quia hic tractandum eſt ſolum, nunquid emphyteuta cadat, legando, vel hæredem inſtituendo, & emphyteuſis propter alienationem in teſtamento amitti non poteſt: quia ante mortem effectus aliquis ex eo non ſequitur, nec bona traduntur, & ſi aliquis adſit, qui ſuccedere poſſit, ille admittitur: alias ad Dominum revertitur, ſicut ſi

teſtementum factum non eſſet: ut dicit Corb. *ead. limit.* & pro dicta limitatione eſt *dec.* Rot. *diverſ. par.* 1. *dec.* 284.

236 Sed eo tenentur legetariue, vel hæres novam inveſtituram accipere, & laudemium ſolvere, hanc quæſtionem benè tractat Redoan. *eod. tract.* Rub. *de laud. cap.* 2. *n.* 13. *fol.* 385. ubi dicit, ſi res emphyteotica ſit conceſſe alicui, vel per viiam legati, eur per hæredis inſtitutionem. inſtituendo extraneum poteſt Dominus directus à legatario, vel hærede inſtituto pro confirmetione, & præſtatione conſenſus ad novam ioveſtituram petere, & exigere leudemium, per Gloſ. *in dict. leg. fin. in ver. æſtimationis* intelligendo dum dicit pretii, quantom ed venditionem, & in ver. æſtimationie, quendo alio titulo lucretivo. & ita etiam intelligit Jaſ. *in ead. l. fin. n.* 50. & ibi etiam Bald. & Salyc. Spec. *in dict. §. nunc aliqua, ver.* 114. & vide *de laud. qu.* 13. *n* 9.

237 An autem legetario, qui non poteſt conſequi legatum, quie Dominus nolit præſtare eonſenſum; aut quia poſt mortem teſtetoria ecquiſitum eſt jus alteri, debeentur ab hærede rei æſtimatio, videndus eſt Mantic. *de conject. ult. vol. lib.* 9. *tit.* 11. *nu.* 3.

238 Limita 18. quando emphyteuta pignoreret, vel hypothecaret emphyteuſim; quia hoc ſecere poteſt ſine conſenſu Domini gloſ. *in dict. leg. fin. in ver. aliis vendere*, quæ eſt communiter recepta. Jaſ. ibi *nu.* 78. Clar. §. *emphyt. quæſt.* 18. Redoan. *eod. tract.*
* *fol.* 520. *num.* 31. Afflict. *deciſ.* 191. Boet. *dec.* 181. Gabr. *comp. op. in tit. de reg. jur.* 14. *conc. n.* 18. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. limit.* 33. Mant. *de tacit. & ambig. lib* 22. *tit.* 28 *n.* 51. quiplures commemorat, & atteſtatur ita Rot. tenuiſſe coram Lavereteno in Rom. devolutionis domotum die 22. Febr. 1575. & Rot. *diverſ. p.* 1. *dec.* 426. *alias* 425.

239 Et hæc limitatio non ſolum habet locum in emphyteuſi profena; ſed etiem Eccleſiaſtica. Salyc. *in ead. l. fin.* Grat. *conſ.* 55. *nu.* 13. *vol.* 1. dicens, ite communiter tenete Doctores *in l. ſi coſtante, ff. ſol. matr.* Burſat. *conſ.* 56. *nu.* 1. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 127. *ſub nu.* 10. *& ſeq. vol.* 1. cum eliis allegatie per eundem Corb. *d. limit. num.* 3. & per Mant. ut ſuprà *n.* 53. ſed ſi creditor poſtee voluerit jure hypothecæ bona hypothecata ſibi addici, neceſſarius erit conſenſus Domini, & recognitio, & ſolutio laodemii Alciet. *conſ.* 9. *num.* 11. *lib.* 6. ſequitur Mant. citato loco *num* 53.

240 Amplie dictam limitationem, ut procedat etiam, ſi in inveſtitura promiſit illa noo obligare, eut hypothecate ſine Domini conſenſu, etiam cum juramento, quia ſi poſtea contrafaciet, non propterea cadit à jure ſuo: ſed condemnatur in id quod intereſt, juxta comm. opin. Doct. *in l. ſi quis ita, §. ea lege, ff. de verb. oblig.* & emphyteutæ debet imponi pænitentie propter periurium, & hypotheca, ſeu pignus eſſet ipſo jure nullum, Alciat. *conſ.* 256. *nu.* 3. *&* 14. Corb. *d. limit. nu.* 5. & nos diximus *de cont. emph. quæſt.* 38. ſequitur Maur. Burg. *de laudem. p.* 2. *inſp.* 17. *nu.* 3.

241 Nec per ſimplicem hypothecam nudo verbo factam, intelligitur veniſſe contra prohibitionem, niſi proceſſerit ed traditionem, ita dicit Neguſ. *de pign.* 2. *par.* 3. *memb. num.* 78. obi refert ita tenere Bald. *in c.* 1. *§. aut ſi libellario in ult. col. in ver. ſequitur in tex.* quem ſequitur Corb. *ead. limit. ſub nu.* 5.

242 Cæterum ego aliter ſentio quando in inveſtitura adeſſet pactum expreſſum ſub pæne caducitatie: nam tunc ſtante dicto pacto, cadocitas declareri poſſet, ut diximus ſupra *limit.* 15. *num.* 207. & in pacto expreſſo ſub pæna caducitatis, tenet etiam Surd. *dec.* 180. *num.* 11. Burſat. *conſ.* 653. *lib.* 3. *nu.* 11. *& ſeq.* & vide *de var. ead. qu.* 1. *num.* 42. & tento magis hæc opinio debet habere locum, ſi adeſſet juramentum, *l. ſi quis major, C. de tranſ.* quæ locum habet etiam in emphyteuta. Nett. *conſ.* 481. *num.* 10. Cagn. *in d. l. ſi quis major, num.* 51. Joſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 22. *n.* 13. Surd. *ead. dec. n.* 2. & ite etiam videtur ſentire Rot *in recentiſſimis dec.* 577. *par.* 2. pacte enim inter Domioium, & emphyteutam de rejiciendo, vel non rejiciendo ſerveri debent. Redo. *eod. tract. fol.* 529. *n.* 4. & Ruin. *conſ.* 166. *num.* 18. *vol.* 1. dicit, generale eſt, quod emphyteuta ob pacta non ſervata poſſit expelli; ſicut ſi pactum de ſolvendo canonem non obſervet, de qua materia dicemus infra *de diverſ. caduc.* quando trectabimus de caducitate ob pacta non ſervate: & poſt hæc ſcripte gaviſus ſum, quia inveni Mant. *d. tit.* 28. *num.* 54. ita tenentem, & dicit ita tenuiſſe Rot. coram Seraph. in Rom. Caſelis S. Marcelli die 19. Junii 1587. quæ eſt *dec.* euſdem Seraph. 794. *nu.* 10. impreſſa, & idem dicendum eſſe affirmat, ſi prohibita ſit elienatio latè ſumpto vocabulo: quia iotelligitur prohibita etiam hypotheca, & refert ita tenuiſſe Rot. coram Lancel. in Rom. domorum 3. Junii 1577. & habet locum (dicit ipſe) quando bono emphyteutica ſpecialiter ſunt obligate: nam ſub generali hypotheca omnia bonorum, non debent intelligi hypothecere, quæ ſunt prohibite obligeri, quando per talem obligationem debitor incideret in pænam privationis, allegat Bald. *in l. voluntates de fideic num.* 14. Cum. *conſ. ult. n.* 4. & Alex. *conſ.* 41. *nu* 2. *& conſ.* 95. *nu.* 1. *lib.* 6.

243 Declare tamen prædictam limitationem, ſecundum Neguſ. *eod. loco num.* 79. niſi hypotheca fieret tente quantitate, ut non eſſet ſpes luitionis, quie tunc diceretur alienetio. Bart. *in l. qui habebat ff. de legat.* 3. Redoa. ut ſupra *fol.* 520. *nu.* 31. Corb. *d. limit. in fine* Pecif. de *ſal. inter. inſp.* 3. *cap.* 2. *n.* 17. Burg. *d. inſp. nu.* 4.

Subdeclara niſi emphyteuſis eſſet ſuorum mejorum: quie iſto caſu noo beberet locum iſta veriſimilitudo rem oon eſſe redempturum, etiam ſi pignoraſſet tanti, quanti valet. Burg. citeto loco, qui alios refert.

244 Declara ſecundò, ſecundum eundem Neguſ. *eod. loco in fine*, quando adeſſet vera traditio, ut ſupra diximus, ſicut etiam Vaſallus ob bujuſmodi pignorationem cum traditione inſcio Domino factam privatur feudo. Clar. *§. feudum, quæſt.* 35. & traditio fieret etiam fictè per cleuſulam conſtituti, quia tunc baberet locum pæne, quæ opinio noo eſt vera, ut diximus ſupra *limit.* 1. *num.* 134.

245 Declara tertiò, non babere locum, quando verba non ſunt ſimpliciter prolata, ſed cum alique modificatione, & conditione, tunc hypotheca etiam tenet, & valida eſt, præterquam in illo caſu ſpecifico, in quo eſt prohibita, & modificata, ut conſuluit Grat. *conſ.* 54. *num.* 8. *& ſeq. & conſ. ſeq. num.* 16. *& ſeq. vol.* 1. quem refert Corb. *d. l. ſub num.* 5.

246 Declera quartò, quando eſſet prohibitus alienere, habere locum in caſibus, in quibus ipſe eſſet debitor ex qoacunque cauſa obligatoria, etiam pro dote; oon autem intelligitur prohibita hypothece, quando quis rem non ex cauſa obligatoria, ſed ex cauſa, ut promiſſa in inveſtitura adimpleret, ut Rota teouit *dec.* 3. *p.* 2. *diverſ. nu.* 9. ubi ſuit excuſatus à pæne cadociteris emphyteuta, qui promiſeret non hypothecere, & obligare melioramenta, ſob pæne devolutionis, & erat obligetus facere quædem melioramenta & ædificare; & cum eſſet pauper melioramenta ſpecialiter obligeveret pro ædificio conſtruendo: de que deciſione facit mentionem Ment. *eod. tit. n.* 55. qood ſi emphyteura ſua melioramenta jis obligavit, qui ei materiem ædificandi præſtiterunt, vel operas præbuerunt, & ex pa-

cto

ĉto tenebatur conſtruere ædificium, non debet privari, ſi alitet non poterat ædificare, quia pactum intelligitur, ſi ea obligaret ex alia cauſa, quam ædificandi.

247 Limita 19. non habere locum, quando emphyteuſis eſſet alienata, cum pacto legia commiſſoriæ, vel adiectionis in diem; quod fieri ſolet hoc modo, ſi ad calendas proximas, pecunia ſoluta non ſit, fundus ſit inemptus *l. 2. & 3. de leg. com.* vel niſi intra certum diem pretium ſoluatur, ſit inemptua, *l 4. ff. eod.* vel niſi quis intta certum tempus meliorem attulerit conditionem, *l. i ff. de in diem adjeƈt.* vide Tiraq. *de retraƈt. con.* §. 1. *gloſ.* 7. *num.* 17. & Neguſ. *de pign par* 4. *num.* 1. & pactum ſit appoſirum incontinenti re integra in ipſo contractu: ſecus ſi poſt aliquo modo, & etiam quod tale pactum fiat per verba directa: ſecus ſi per verba obliqua: directa enim ſunt, ut ſi dicat, res ſit inempra, vel alienatio ſit pro non facta: obliqua autem, ut ſi dicat revertatur, redeat, & ſimilia verba gloſ. recepta *in l. ab emptione in ver. cogatis, ff. de paƈt.* Caroc. *de locat. fol.* 94. *qu.* 9. *num.* 2. & per eventum conditionis contractus eſſet reſolutus; tunc tale pactum excuſat emphyreutam à caducitate; quia ipſo jure reſoluitur contractus, & fingitur non contractum, & ipſo jure transfertur dominium Bald. *in l. ab emptione, num.* 4. *ff. de paƈt.* ubi allegat Gul. de Cun. Jaſ. *in l. fin. num.* 138. *C. de jur. emph.* Tiraq. *de ret. convent.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 4. Redoa. *eod. traƈt. fol.* 521. *nu.* 40. cum aliis, quos citat Corb. *ead cauſ. limit.* 34. & quod propter pactum legia commiſſoriæ, ſi fuit appoſitum ex intervallo, non excuſetur à caducitate emphyteuta, tenent prædicti Doctores, & Corb. *ead. cauſ. ampliat.* 28 Mant. *de tacit. lib* 22. *tit.* 28. *n.* 30. & Burg. *de laudem. p.* 2. *inſp.* 2. *n.* 20. qui alios citat, & *num.* 21.

248 Declara tamen, non habere locum, ſi caſus pacti non contingit, & venditio remanſit pura, & irretractabilis. Vinc. Fuſar. qui alios citat, *de fideicom. quaſt.* 718. *num* 42.

249 Declarat etiam Alex. *in leg. ſtatuliber, num,* 2. *& ſeq. ff. ad leg. Falcid.* habere locum, quando pretium emphyteutæ non eſt ſolutum: tunc enim non intelligitur vendidiſſe, ex quos ſpes eſt, ut ad eum poſſit reverti, refert Mant. *d. nu.* 30.

250 Limita 20. quando adeſt conſuetudo in loco, ut emphyteuta alienare poſſit ſine conſenſu Domini. Redo. *eod. traƈt. fol.* 513. *nu.* 13. Curt. jun.
* qui hanc dicit eſſe com. opin. *conſ* 158. *num.* 8. Dec. *conſ.* 208. *num.* 4. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. limit.* 32. & idem, ubi adeſt Statutum, Conſuetudo, vel Conſtitutio Papæ, ut eſt in Abbatia Farfenſi Rot. *in recent. par. j. dec.* 642. *nu.* 2. & quod emphyteuta excuſetur à pæna, ſtante conſuetudine, tenet etiam Theſſ. *deciſ.* 169. cum hoc tamen temperamento, quod Dominus directus poſſit offerre pretium, & rem emphyteuticam ſibi habere: cum ſit ipſe de jure communi præferendus, vide quæ diximus in tit. *de ſolut. can. qu.* 1.

251 Declara dictam limitationem, quod dicta conſuetudo non operatur, ut unus ex comprehenſis poſſit alienare in præjudicium alterius comprehenſi, nec ubi adeſt pactum in contrarium in inveſtitura, ut emphyteuta non poſſit ſub pæna privationis Domino irrequiſito alienare Dec. *eod. conſ.* 208. *n.* 7. *& ſeq.* Jo. Bapt Ferret *conſ.* 178. *num.* 15. quia licet conſuetudo tollat prohibitionem *l. fin. Cod. de jur emph.* non tamen tollit proviſionem hominis, & tenorem inveſtituræ: nam quando plura obſtant, uno ſublato aliud tolli non videtur Bald. *in l.* 1. *Cod. de furt.* & Bart. *in l. ſi domus, ff de ſer. urb. præd.* Corb. *d. limit. in fine.*

252 Declarat etiam Mant, *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28 *nu* 37. quod conſuetudo hæc, cum ſit Eccleſiæ oneroſa, non ſit ſervanda, & ideo eſt intelligenda prædicta limitatio, quando bona ſunt alienata tanquam emphyteutica Eccleſiæ, ſuo laudemio non fundatur: hoc etiam tenere Rip. *reſp.* 2. *n.* 1. *in fine de jur. emph* teſtatur.

253 Limita 21. in permutatione, quia militat eadem ratio in permutatione, quæ militat in donatione, quia ut ſupra vidimus, fieri poteſt ſine conſenſu Domini, & hanc opinionem firmat Jaſ. *in d. l. fin. num.* 101. contra Spec. & alios ibi relatos: hanc etiam opinionem tenet Rip. *in leg. qui Roma,*
* *§. duo fratres num.* 86. *de verb. oblig.* ubi refert hanc eſſe, com. opin. & idem dicit *in l.* 2. *num.* 38. *ff. ſi cert. pet* Tiraq. *de ret. municip* §. 30. *gloſ.* 1. *numer.* 34. Clar. *§. emphyt. qu.* 17. Redoa. *eod. traƈt. fol.* 519. *num* 29. Gab. *conſ.* 84. *num.* 3. Guid. Pap. *dec.* 92. Ruin. *conſ.* 57. *nu.* 2. *vol.* 5. Menoch. *conſ.* 287 *num.* 50. *&* 52. *vol.* 3. & alios allegat Corb. *ead. cauſ. limit.* 12. *n.* 3 Mant. ut ſupra *num.* 69 & Maur. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 4. *num.* 3. qui alios citat.

254 Amplia ſupra d. limit. habere locum, etiam ſi una cum re, quæ datur in permutatione ſoluatur pecunia, quæ non præponderet ſpeciei, quæ traditur Bart. & alij *in l Ariſto, ff. de donat.* Alciat. *in l. ff. ſi cert. pet.* & ibi Rip. *num.* 37. qui exiſtimavit, etiam ſi pecunia excederet quantitatem ſpeciei, quæ pro emphyteuſi datur, quoad jus caduci, dici permutationem, ſi partes in inſtrumento contractus, ſe permutare dixerint; quia verbo permutationis uti potuerunt ſine fraude, ſi contrahentes, principaliter permutare intendebant, licet pecunia ſpeciem ſuperet: quod videtur ſentire Bart. *in l.* 1. *ff. de rer. permut.* quamvis Alciat. loco ſupra citato ſentiat ſemper dici permutationem, cum pecunia ſpeciem ſuperat, & agatur de præjudicio alterius: ſcilicet jure laudemij, aut caduci, aut aliorum id genus, ut eum refert Tiraq. *d. §.* 30 *gloſ.* 1. *num.* 12. quæ opiniones videntur concordari poſſe, ſecundum diſtinctionem Paul. de Caſtr. *in d. l. Ariſto. num.* 6. ut ſi pecunia addita non excedat valorem rei, vel in modico, procedat doctrina Bart. *in l. de rer. perm.* & Rip. ſi vero pecunia multum excedat: tunc indiſtinctè ſit venditio, etiam ſi actum ſit, ut ſit permutatio, & conſequenter, ut emphyteuta hoc modo permutans irrequiſito Domino à jure ſuo cadat, ut declarat Caſtr. d. loco: hæc refert Corb. *d. limit. nu.* 5. & diſt. Tiraq. & Caſt. & tenuit etiam Boer. *deciſ.* 144. & ita judicaſſe Senatum refert, cum hoc cenſeatur factum in fraudem Domini directi, ad privandum eum laudemiis, & jure prælationis, & opinionem Pauli de Caſtr. tenet quoque Mant. *diƈt. tit. num* 70. & vide ſupra ampl. 19.

255 Declara primò, niſi permutatio fiat fraudulenter; pone exemplum, quando emphyteuta ſub paliamento permutationis venderet, ita Bald. *in l. ſi domus, §* 1. *ff. de legat.* 1. & hanc eſſe com. opin.
* teſtatur Rip. *in d. l,* 2. *nu.* 38. *ff. ſi cert. pet.* Redoa. *eod. traƈt fol.* 520. *num.* 29. Clar. *de quaſt.* 17. Corb. *d. limit. num* 9. Mant. ut ſupra, *nu.* 72. cum aliis ſeq. ubi dicit quod Rip. *in l.* 2. *num.* 38. *ff. ſi cert. pet.* tenet quod ex inſpectione inſtrumenti conſtat, quod ſit permutatio; & ideo non poteſt dici ſimulatio, ſed ipſe aliter ſenrit, quando pecunia longè excedit æſtimationem ſpeciei, quod incidat in pænam, etiam ſi in inſtrumento dictum ſit, quod verè permutant.

256 Declara ſecundò, ut hæc permutatio poſſit fieri inter comprehenſos in inveſtitura, quia ſi eſt permiſſa alienatio, utique & permutatio Clar.

d. q. Redoa. ut ſupra num. 30. Mant. citato loco nu. 69.

257 Declara tertiò, dummodo ille qui emphyteuſim ex permutatione acquirit irrequiſito Domino, ſaciat ſe à Domino confirmare, & inveſtituram accipiat, antequam poſſeſſionem ingrediatur, aliaa à jure ſuo caderet. Jaſ. in d, l. fin. nu. 101. Gabr. d. conſ. 84. & Tiraq d. §. 30. gloſ. 1. nu. 12. Bero. conſ. 124. num. 14. vol. 1. Corb. d. limit. num 5. & vide de laudem qu. 8. & ſupra num. 226. & infrà num. ſeq.

258. Declaratur quartò non habere locum, quando res quæ permutatur æſtimata datur: nam cùm æſtimatio regulariter faciat emptionem, ideo iſto caſu diceretur venditio, & res in commiſſum caderet. Dec. conſ. 160. col. 1. vol. 1. & Corb. ead. limit. n. 8.

259. Declaratur quintò, niſi permutatio eſſet facta tanquam de re propria: quia tunc ob permutationem res caderet in commiſſum. Rimin. conſil. 429. numer. 2. & ſeq. volum. 3. Corb. d. limit. num. 10. Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 28. num. 62. & 71. qui allegat Rim. Sen. conſ. 429. nu. 2. & ſeq.

Cætera vide quæ ſupra diximua limit. 16. quando tractavimus, an emphyteuta poſſet donare, cum militer eadem ratio in permutatione, quæ militat in donatione; & ideo quæ ibi diximua, habent locum in permutatione.

260 Poteſt etiam poni altera declaratio, niſi in inveſtitura adeſſet pactum expreſſum ſub pœna caducitatis, ut emphyteuta ſine Domini licentia non poſſit permutare. Corb d. cauſ. ampl. 13. in fine, & in materia fidei commiſſi Vinc. Fuſar. de fidei ſubſt. qu. 530. nu. 7. & faciunt quæ diximus ſupra nu. 241.

261 Limita 22. quando res emphyteutica eſſet data in dotem inæſtimata: nam emphyteuta poteſt dare in dotem emphyteuſim filiæ ſuæ legitimæ, & naturali, ſine Domini conſenſu. Spec. §. nunc aliqua qu. 109 & ibi Joan. Andr. & ſequitur Jaſ. in d. l. fin. num. 107. Imol. in cap. potuit de locat n. 17. Burſat. conſ. 80. n. 50. v. 1. Tiraq. de retract. lign. §. gloſ. 14. n. 95. Guid. Pap. dec. 48. Ruin. conſ. 148. n. ult. vol. 1. Aym. conſ. 215. num. 6. Soc. conſ. 25. n. 9. vol. 1. Alex. conſ 173. num. 4. ubi teſtatur
* hanc eſſe com. opin. volum. 2. & idem dicit Grat. conſ. 76. num. 23. vol. 1. Redo. ut ſupra fol. 520. num. 34. Corb. qui alios citat ead. cauſ. limit. 20. in principio & idem dicendum eſt in donatione facta à patre filio propter nuptias. Spec. Joan. And. Jaſ. & Redoan. citato loco, & quando ipſa mulier daret in dotem Jaſ. in d. nu 107. & quod poſſit pater dare in dotem emphyteuſim inæſtimatam filiæ legitimæ, & naturali, plures commemorat Mant. de tacit. lib. 22. tit. 28. n. 39. ubi affer. trationes.

262 Declara tamen ſupradictam limitationem, modo emphyteuſis eodem jure ſit penes filiam, quo erat penes patrem, ut quibus cauſis fuiſſet finita penes patrem, finiatur etiam penes filiam. Jaſ. d. numer. 107. Redoa. ut ſupra; Burſat. eod. conſ. 80. num. 30. & ſeq & ideo mortuo dotante, emphyteuſis ad Dominum, vel ad alios in inveſtitura comprehenſos revertitur, Alex dict. conſ. 173. num 1. Caſtr. in l. uſufructu numer. 6. ff. ſol. matr. Ruin. conſ. 165. vol. 1. & reverſa ad Dominium, ut mulier pro dote ſua ſuper ea recurrere non poteſt. Flam. Chart. dec. Gen. 87. num. 13. vid. de ſol. can. qu. 1. numer. 217. ſed ſi eſſet emphyteuſis tranſitoria ad hæredes, tranſiret in filiam etiam in præjudicium filiorum Corn. conſil. 51. lib. n. 6. refert. Mant. citato loco.

263 Subdeclara hanc declarationem, non habere locum, quando emphyteuſis eſſet data in dotem, & fæmina dotata fecit ſe de novo inveſtiri, excluſis aliis perſonis comprehenſis in inveſtitura facta dotanti, ſi dotans ſit talis, qui potuerit, alienando, præjudicare comprehenſis in inveſtitura: nam quando dotans poteſt in emphyteuſi aliis præjudicare, ſimpliciter dando rem in dotem, videtur dediſſe omne jus, quod poterat dare, & ſi cum præjudicio aliorum comprehenſorum, alias non dediſſet ſimpliciter, ſed in vita tantum ipſius dantis: quod maximè procederet, ſi donans ſtipulatus eſſet in caſu dotis reſtituendæ dotem, & ſic emphyteuſim fæminæ, & jus hæredibus reſtitui, aut cum ipſa jus ſuum conceſſit, vel ſi dotavit cum clauſula ad habendum, tenendum, poſſidendum, & quicquid ipſi dotatæ placuerit faciendum, quia tunc certum eſt dotantem voluiſſe aliis præjudicare Capr. inter conſ. Corn. 51. numer 5. vol. 3. & idem in conſ. Joan. de Monte Sperello ſub num. 6. & Corn. num. 11. Corb. d. limit. num. 4. & ſeq. ſi autem non poſſet dotans præjudicare aliis comprehenſis, tunc reſolutio jure dotantis, reſolveretur ipſa dos, l. lex. vectigalis, ff. de pign. & nos de hac re diximus in tit. de cont. emph. qu. 24. nu. 20. & per totam illam quæſtionem.

264 Sed ſi emphyteuſis daretur in dotem æſtimata alicui fæminæ, quæ non eſſet de comprehenſis in inveſtitura; tunc res in commiſſum caderet: quia æſtimatio etiam in fundo dotali venditionem inducit, l quoties, C. de jur. dot. Alex conſ. 79. numer. 2. vol 5. Soc. conſ. 56 vol. 1. Rol. conſ. 99 vol. 2.
* ubi de com. teſtatur, & in terminis pro dote, æſtimatione facta, tradit in dict. § nunc aliqua qu. 110. Imol. in d. c. potuit num. 17. Capella Tholoſ. dec. 279. nu. 3. Salyc. in d. l. fin. n. 10. & Jaſ. ibi nu. 108. Dec conſ. 160. colum. 2. Guid. Pap. dec. 48. nu. 2. Corb. ead. cauſ. ampl. 32. Imol. in cap. potuit de locat. col. 9. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloſ. 14. num. 20. & 108. Et Mant. de tacit. d. tit. 28. nu. 42. & 43. intelligit, ſi res juſto pretio fuerit æſtimata; nam ſi longè pluris valeat, æſtimatio non facit venditionem Bald. Salyc. & alij in l. ex conventione, C. de pact. Aret. conſ. 84. numer. 3. Soc. jun. conſ. 141. num. 21. lib. 1. Aldob. conſ. 60. Cou. pract. 99. cap. 28. num. 9. Rol. conſ. 91. num. 4. lib. 2. ubi hanc opin. com. dicunt, & Mant. ut ſuprà, ubi etiam intelligit, quando æſtimatio fuit facta ex cauſa venditionis, ut pretium reddatur, ſecus, ſi ad effectum, ut cognoſcatur, an res ipſa deterior facta ſit Rolan. dict. conſ. 92. cum aliis quos citat.

265 Verum ſi emphyteuſis daretur in dotem inæſtimata extraneæ perſonæ, quæ non eſſet de perſonis in inveſtitura comprehenſis, non requiritur conſenſus Domini, Tiraq. d. gloſ. num. 21. quia cenſetur tunc quædam donatio, Imol. ut ſupra, colum 13. ſicut refert Jaſ. d. nu. 108. Bal. conſ. 106. vol. 5. Ruin. conſ. 48. & hanc com. op. appellat Add. ad Jul. Clar. quæſt. 15. Et ratio eſt, quia Dominus in iſto caſu interpellari non debet, an velit rem pro eodem pretio, juxta, l. fin. C. de jur. emph. quia pretium non intervenit, & ut diximua, eſt quædam donatio, ex ſententia Imol. citato loco, & Ruin. conſ. 148. in fine volum 1. ideo ſicut donatio poteſt fieri irrequiſito Domino: ita poteſt tradi in dotem fæminæ non comprehenſæ, ſine Domini licentia, dummodo mulier petat confirmationem, & inveſtituram capiat, antequam poſſeſſionem ingrediatur Corb. d. limit. 20. num. 2. & diximus ſupra limit. 16. & in hoc caſu datio in dotem regulari debet, ſicut donatio, & Mant de tacit. d tit 28. n. 42. idem tenet, quod dicatur donatio, ſed an decedat ſolvere laudemium, dicemus in tit. de laud. qu. 7.

266 Declaratur tamen hoc, quod quando pater dat em-

emphyteuſim in dotem filiæ, vel nepti, quæ ſit de perſonia in inveſtituraecomprehenſis: tunc poteſt ei dare etiam æſtimatam, ut declarat Aym. *conſ.* 125. *ſub num.* 8 quoniam inter comprehenſos inveſtitura permiſſa eſt omnia alienatio irrequiſito Domioo, ut ſupra etiam diximus limit. 14. *ead. limit. nu.* 2. & ſi pater eſt primus acquirens poterit dare in dotem emphyteuſim, etiam æſtimatam in præjudicium comprehenſorum Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 511. *nu.* 9. *&* 10. alias non, ut ibi in princ.

267 Limita primò non procedere, ſi res daretur pro dote Eccleſiæ. Lamber. *de jur. pat. lib.* 1. *p* 1. *qu.* 5. *prin. art.* 4. Corb. ut ſupra *num.* 1. Burg. *de laudem. p.* 2. *inſp.* 12. *in fine*, quia emphyteuſis prohibetur alienatio in Eccleſiam & potentiores, ut ſupra diximus *nu.* 20. *&* 21.

268 Limita ſecundo, quando pater, vel emphyteuta, haberet alia bona allodialia, ex quibus potuiſſet filiam dotare; quia tunc etiam, neque ex protextu, quod alienatio hæc fuerit neceſſaria, excuſaretur à caducitate. Cravet *eod conſ.* 225. *num.* 7. Corb. *ead. limit.* 20. *n.* 3. & Add. ad Jul. Clar. *d. qu.* 15.

266 Quod ego intelligo habere locum quando filia non eſſet comprehenſa in inveſtitura, quia ſi eſſet comprehenſa, poſſet pater dotare eam de bonis emphyteuticis, etiam ſi haberet alia bona allodialia; quia ſicut alienatio eſt permiſſa inter comprehenſos; ut ſupra diximus; ita etiam licita erit ſine conſenſu Domini datio in dotem, & ita intelligendus Cravet. prout ſe declarat, *num.* 8. *ver. ſed iſta filia.*

270 Si autem emphyteuſis in dotem data viro, ei confirmetur per Dominum, qualiter ſoluto matrimonio reſtituatur mulieri. vid. Bart. *in l. uſufructu n.* 5. *ff. ſol. matr.* Camp. *de dote* 3. *p. quæſt.* 189. Mateſe. *var. reſol cap.* 91. *in fine lib* 2. ubi. dicitur quod non requiratur alius conſenſus Domini, vide etiam *de laud. quæſt.* 7. cætera require *in d. quæſt.* 7.

271 An autem quando datur res emphyteutica pro dote ſive à patre, ſive ab extraneo, æſtimata, vel non æſtimata debeatur Dominodirecto laudemium, dicam tit. *de laudem. eadem quæſtion.* 7.

272 Quid autem, ſi in inſtrumento inveſtituræ adeſſet pactum expreſſum, quod non poſſit res emphyteutica dari in dotem ſub pæna privationis, prout hodie in omnibus inveſtituris hoc pactum apponitur, an emphyteuta, non obſervando hujuſmodi pactum, cadat à jure ſuo, dicendum eſt quod ſic, ut ſupra diximus *limit.* 20. *in fine*, *& limit* 16. *& limit.* 15. *num* 207. an autem hoc pactum extendatur ad filiam comprehenſam in inveſtitura, recurrendum eſt ad ea, quæ ſup. dixim. *lim.* 16. *num* 22.

273 Limita 23. non habere locum, quando emphyteuta vendidit de conſenſu Domini, & poſtea recuperat, ex remedio, *l.* 2. *C. de reſc. vend.* vel quando dedit emphyteuſim inæſtimatam de conſenſu Domini, & poſtea fit reſtitutio dotis: nam utroque caſu non requiritur nova licentia: hoc enim fit ex miniſterio Juris, & non ex novo facto hominis. Bald. Novel. *de dot.* 8. *p. privil.* 6 *nu.* 11. Corb. qui alios allegat *ead. cauſ. limit.* 21.

274 Limita 24. non habere locum, quando emphyteuta compromittit, ſecundum Bald. *in leg fin.* §. *fin ad finem, Cod. com. de legat.* ubi dicit habere locum etiam, quod Arbiter arbitrando adjudicaret rem emphyteuticam adverſario.

275 Contrarium tenet Jaſ. *in d. l. fin. C. de jur. emph. n.* 119. *cum ſeq.* ubi reſpondet rationibus Bald. & idem videtur ſentire Redo. ut ſupra *num* 36. *in fine fol.* 521. dum dicit, facit pro Jaſ. ſequitur Corb. *ead cauſ. ampliat.* 33. Mautag. Burg. *de laud. inſp.* 57. *num.* 3. ubi idem dicendum eſt in Vaſallo compromittente, docet, ex ſententia Curtij jun. & Zaſ. Clar. *§. feudum qu.* 39. Hier de Cæval. *in Spec. com. op. cont. com. qu.* 782. *nu.* 5.

276 Declaratur non habere locum, quando ſolum compromitteret, ſed ſi Arbiter adjudicaret adverſario emphyteuſim, ſequenda eſſet ſententia Jaſ. ut emphyteuta privetur jure ſuo Afflict. *in c* 1. §. *inter pares*, *num.* 4. *de leg. Corrad.* Clar. *d. qu.* 35. & Corb. ut ſupra; ſi tamen ſequeretur traditio poſſeſſionis. Burg. *citato loco num.* 5. & in iſto caſu deberetur Domino laudemium, non autem per ſimplicem compromiſſum, ratione novæ inveſtituræ, idem Burg. *ead. inſp. nu.* 6. & eandem opinionem tenet Rot. Lucenſ. *in dec.* 19.

277 Declara ſecundò, non habere locum, quando ſumus inter conjunctos, qui ex forma Statuti coguntur compromittere. Blanc. *de compron qu.* 4. *in ver res num.* 29. Corb. *d. ampl. in fine*, & Burg. *eod. loco nu.* 7.

278 Limita 25. quando emphyteuta tranſigit ſuper re emphyteutica, ſine conſenſu Domini, ut res emphyteutica penes ſe remaneat: quia iſta non eſt alienatio, licet ſolvat adverſario pecuniam, vel aliquid dando, aut faciendo gloſ. not. *in l. nulli* & ibi Bart. & alij, *ff de tranſact.* Jaſ. *in l. fin. num* 121. *& ſeq. Cod. de jur. emph.* Redoan *eod. tract. fol.* 521. *num.* 37. Corb. *ead. cauſ. limit.* & idem dicendum eſt, quando res emphyteuta erat penes adverſarium, & emphyteuta apud illum eam dimittit, aliquo recepto, & hæc etiam tranſactio eſt permiſſa Domino irrequiſito, ut dicunt Jaſ. & Redo. ſupradictis in locis, cum aliis allegatis per Tiraq. *de ret. lign.* §. 1 *gloſ.* 14 *nnmer.* 66. licet ipſe teneat in hoc ſecundo caſu quando emphyteuta, rem quæ prius erat apud ipſum dimittat apud adverſarium, & Corb. propter iſtam auctoritatem Tiraq. dicit eſſe cogitandum; ſed non eſt dubitandum in hoc caſu, ut dicemus infra.

Caroc. *de locat & cond. in tit. de locat emph. qu.* 15. *fol.* 95. diſtinguit tres caſu. Primus eſt quando per tranſactionem emphyteuta abdicat à ſe rem, & concedit adverſario ſuo, & tunc non poteſt, quia dicitur alienatio. Rom *conſ.* 66. Redo. *eod. tract.* loquens in Prælato. *fol.* 3. *n.* 12. *& in d n.* 37. & Jaſ ſuprad. numerus. Clar. licet loquatur in feudo, *quæſt.* 38. §. *feudum*, atteſtans hanc eſſe com. op. & Simonc. de decret. loquens de minore, *lib.* 2. *tit.* 6. *inſp* 10. *n.* 108. Jaſ. *in l. juſiurandum, §. pupillus, n.* 4. *ff de jurejur. & in l. fin. nu.* 121 *C de jur emph.* Peregr. *de fideic. art.* 40. *n.* 124. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 34. Capic. *deciſ.* 155. *num.* 16. & Bug. *de laud. par.* 2. *inſp.* 14.

Secundus caſus cum adverſarius emphyteutæ poſſidet rem emphyteuticam, & tranſigendo dimitit apud adverſarium emphyteutæ, aliquo dato, vel facto, & tunc dicit, quod verior opinio eſt; ut non dicatur alienatio, Jaſ. *in d l. fin. num.* 121. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 171. *numer.* 75. prout etiam dicit Menoch. videmus enim in Eccleſia, quæ quamvis ſine ſolemnitate alienare non poſſit: poteſt tamen rem ab adverſario poſſeſſam, allegans Abb. *in conſ.* 57. *&* 63 *lib.* 1. dicens etiam, quod aliter ſentit Bal. *in l. jubemus, C. de Sac. Sanc. Eccl.* & prædictam opinionem ſequitur Joſeph. Ludovic. *de Peruſ.* 35. *n.* 7. & in terminis in tranſactione, & dimiſſione rei Eccleſiaſticæ exiſtentis penes tertium, dicit tenere Alciat *reſp.* 32. *numer.* 6. Thom. 1. *lib.* 2. & facit, quod in ſimili dicimus de minore, qui licet non poſſit alienare ejus bona, non adhibitis ſolemnitatibus, tamen quando bona minoris ab adverſario poſſidentur, tunc poterit tranſigere, & alienare, etiam non adhibitis dictis ſolemnitatibus. Alciat *reſp.* 94. *nu.* 5. & allegat etiam Menoch. in loco, ubi ſupra, idem dicit Caroc. *d. qu. in fine* tenere Ruin. *conſ.* 11. *col.* 2. *lib.* 4. Dec. *conſ* 474. *vol.* 1. *& conſ.* 564. *col. pen.* Rol. *conſ.* 15. *col. pen. num.* 45. *lib.* 1. & Afflict. *dec.* 35. *num.* 8.

Tertius

turia ſolet apponi clauſula, durante locatione, & alias deciſiones citat, & vide *de ſucc. in bon. emph. qu. 3. num.* 13. quando bona emphyteutica ſunt redacta ad inſtar allodialium, licet alienari poſſint, & quilibet de inveſtitura diſponere poſſit, intelligitur durante inveſtitura, & locatione.

284 Subdeclara, nam ſi prædicta clauſula eſſet appoſita in executivis, & non in diſpoſitivis inſtrumenti, & veniret in verbis ad executionem diſpoſitionis contractus appoſitis, & acceſſoriè, & non principaliter, fortè dici poſſet, ſecundum Corb. quod non importet licentiam alienandi: licet in inveſtitura non adeſſet pactum aliud, quod non poſſit amphyteuta alienare Domino irrequiſito quia cenſetur hoc tacitè cautum in conceſſione rei ex natura contractus, quamvis non ſit expreſſum: & verba, & clauſulæ generales venientes ad executionem, non alterant, neque ampliant contractum. Dec. *conſ.* 500. *nu.* 9. Alex. *conſil.* 21. *lib.* 7. *& conſ.* 60. *eod. lib.* & Corb. qui alios citat, *dict. limit.* 7. *& ſeq.* & Cocc. *dec.* 137. *num.* 25. cum aliis per eum allegatis, & *in d. dec.* coram Buratto, *num.* 5. de hac clauſula, ad habendum, &c. quando cenſeatur poſita in partibus exequutivis inſtrumenti, & quando in diſpoſitivis videnda ſunt, quæ diximus *de renunc. quæſt.* 2. *&* 6. *& in d. dec.* Buratti *nu.* 7. in verbis diſpoſitivia, cum immediatè ſit poſt deſcriptionem bonorum conceſſorum, ante clauſulam, hanc &c. & ante promiſſiones ſolutionis canonis, & ibi Add. *in tit. C.*

285 Subdeclara ſecundò: quia ſi conceſſio ſit facta Titio pro ſe, & filiis, & nepotibus, cum clauſula, ad habendum, alienandum, &c. intelligitur ſolum conceſſa Titio primo ſtipulanti, non autem filiis, & nepotibus, per illa verba, quæ ſolent apponi in d. clauſula, Et quicquid dicto Titio placuerit faciendum, quæ perſonalia ſunt. Bald. *conſ.* 304. *vol.* 5. & per alios citatos à Corb. *d. limit.* ubi contrariis reſpondet, & vid. *infr. qu.* 10. & ſup. *num.* 146. ubi adſunt declarationes.

286 Limita 29. quando Dominus requiſitus dixit nolle emere; quia propter hoc hoc eſt data licentia alienandi, vel ſi reſpondeat dicens, venda in nomine Domini; quia volo quinquageſimam habere. Spec. *in* §. *nunc. aliqua, quæſt.* 100. & ibi eum ſequitur Joan. And. Jaſ. *in dict. l. fin. num.* 27. cum aliis allegatis per Corb. *d. cauſa, limit.* 4.

287 Declara dictam limitationem, niſi Dominus dixerit, volo deliberare, quia tunc expectandus erit per duos menſes, *cap. potuit, de locat. & per dict. leg. fin.* nam non ſufficit ſola requiſitio. Corb. *d. limit.* 4. & diximus ſupra *hoc eod. tit. in principio.*

288 Sed ſi reſponderit Dominus requiſitus ab emphyteuta, an velit emere; Volo retinere; non poterit emphyteuta ſtatim vendere, ſed expectandus eſt per duos menſes, ut diximus ſupra *hoc eod. tit. ampl.* 24.

289 Limita 30. ſi poſt factam legitimam requiſitionem ab emphyteuta, lapſi ſunt duo menſes, & Dominus nullum reſponſum dedit; tunc poterit vendere, Domino ampliùs non requiſito, ut eſt tex. *in d. l. fin. Cod. de jur. emph.* & ibi Jaſ. *nu.* 23. Grat. *conſ.* 80. *num.* 4. *vol.* 1. & Canoniſt. *in c. potuit, de locat.* & Corb. *ead. cauſa, limit.* 5.

290 Declara dictam limitationem, niſi Dominuare integra, & re nondum alteri vendita, dicat ſe pœnituiſſe, & velle emere, & cæteris præferri; quia etiam poſt elapſos duos menſes poterit re integra motam purgare, ut cæteris præferatur, Jaſ. *in d. l. fin. num.* 25. Paul. de Caſtr. *in l. qui Romæ, §. cohæredes, ff. de verb. oblig.* Joan. And. ad Spec. *in d. §. nunc. aliqua, qu.* 101. & Salyc. *in d. l. fin. nu.* 16. ut refert Corb. *d. limit.* 5. Redoa. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 386. *num.* 22. Burg *de laude. par.* 2. *inſp.* 42. *in fine,* qui allegat Amad. de Pont. *in tract. de laud. qu.* 17. & Salſo. *eod. tract. tit. de laud. dup. col.* 9. & alios.

291 Limita 32. non habere locum, quando ſolum eſt factum pactum de alienando, vel promiſſio de vendendo: quia dicta promiſſio non continetur ſub prohibitione alienationis facta à dicta lege fin. & aliud eſt venditio, & aliud promiſſio de vendendo, ut in terminis tradit Jaſ. *in d. l. numer.* 134. Alex. *conſ.* 173. *vol* 2. Rol. *conſ.* 69. *num.* 15. *vol.* 3. Aret. *conſ.* 41. *n.* 7. Rimin. *conſ.* 340. *num.* 19. *volum.* 3. Tiraq. *de ret. convent. num.* 45. Corb. *ead. cauſ. limit.* 8. Surd. *conſ.* 84. *num.* 3. Caroc. *de locat. & cond. tit. de jur. emph. qu.* 2. *nu.* 1. Capic. *dec.* 155. Frec. *de fend. nu.* 32. *fol.* 112. & Burſat. *conſ.* 254. *nu.* 4. *lib.* 3.

292 Quam limitationem idem Corb. declarat, niſi pretium in vim dictæ promiſſionis de vendendo fuerit ſolutum promittenti, & res ab eo tradita, per ea, quæ ipſe allegat ead. limit. vel eſſet de eo habita fides de ſoluendo, & ſequuta ſit traditio: quia tunc eſſet venditio perfecta; ut ibi per Corb. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 55. Ferret. *conſ.* 154. *numer.* 66. *lib.* 1. Natt. *conſil.* 171. Ceph. *conſ.* 315. *num.* 3. *& ſeq. lib.* 3. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 8. *nu.* 13. ſecua ſi res non eſſet tradita, nec pretium eſſet ſolutum, Capic. *d. dec. n.* 8. & Caroc. *citato loco.*

Decl. ſecundo, quando adeſt juramento, ut diximua in tit. *de laud. qu.* 8. *limit.* 4.

293 Limita 32. quando emphyteuta vendidit poſt promiſſionem à Domino factam de conſenſu alienationi præſtando: nam iſto caſu non poteſt Dominus prætendere ſe eſſe contemptum, cum de ejus conſenſu ſit facta venditio, quia parum refert, an conſenſerit, vel promiſerit conſentire. Alciat. *conſ.* 16. *nu.* 6.

294 Quam limitationem veram eſſe declarat Corb. *ead. cauſ. limit.* 9. quando in vim promiſſionis emphyteuta vendidit, & non tradidit: ſed ſi vendidit, & tradidit, non videtur vera; quia ſi per licentiam alienandi conceſſam emphyteutæ, non cenſetur ei data facultaa, ut poſſit emptorem propriæ auctoritate in poſſeſſionem inducere, & conſequenter tradere, ut per Imol. *in cap. potuit, de locat. nu.* 64. & Bero. *num.* 23. non poteſt dici etiam conceſſa per promiſſionem de conſenſu præſtando alienationi. Sed dicit poſſe ſaluari opinionem Alciat. in caſu, in quo loquitur, quia promiſerat Dominus recognoſcere emptores in emphyteutas, & eos approbare: quæ promiſſio reſpicit effectum ſecundæ denuntiationis faciendæ: nihilominus relinquit cogitandum.

Ego autem, ut meam proferam ſententiam, dico, quod pro utraque parte multa adduci poſſunt, prout facit, Tiraq. *de retract. convent. §. fin. numer.* 25. in illa quæſtione; emptor promiſit dare venditiori eam facultatem redimendi intra certum tempus; utrum venditor poterit vi hujus promiſſionis agere, ut emptor revendat reſtituto pretio; an verò tantum poterit agere, ut ei detur ea facultaa? Et quod poſſit agere, ut revendat, reſtituto pretio, idque æquitati, & rationi conſonum videtur; quia circuitus ſunt evitandi, ob idque competere actionem ſine conceſſione, *leg. cum fundus. §. Servum tuum imprudens, ff. ſi cert. pet. & l. Dominus teſtamento ff. de cond. ind. cum ſimil.* & ideò Joan. And. ad Spec. in Rub. *de ſol. & oblig. col*um.

lam. 1. tenet, quod ſi quis promiſit intra certum
295 tem ſe obligaturum ad dandum mihi decem poteſt ſtatim cedente die, ſine alia obligatione conveniri ad illa decem, ſequitur Roman. *ſing.* 185. Alex. qui dicit perpetuò menti tenendum, Soc. Jaſ. & alij *in d. §. Servum tuum imprudens*, & multos alios congeſſit ibi Tiraq. *numer.*
296. & idem Purpur. *in eod. §. Servum*, infert ad 6 caſum propoſitum: videlicet, quod ex promiſſione dandæ facultatis de redimendo rem venditam, reſtituto pretio, agi poteſt ad revendendum, & ita dicit conſuluiſſe, & obtinuiſſe, & idem tenet Boer. *dec.* 183. & Paul. de Caſtr. *conſ.* 52. *lib.* 2. refert, quod qui promiſit ſe per inſtrumentum obli-
297 gare, & per eum ſteterit, quominus ſe obligaret, haberi pro obligato, & promiſſio liberandi, exceptionem parit adverſus agentem, ac ſi liberatio ipſa facta fuiſſet. Bar. & Angel. *in leg. ſi intra, ff. de pact.* cum aliis adductis per eundem Ti-
298 taq. *ibidem numer.* 28. item paria ſunt realiter ſoluere, & promittere de ſoluendo; & multa a-
299 lia ſimilia adducit Tiraq. uſque ad *num.* 41. pro iſta opinione, & ita judicaſſe ad favorem venditoris, Senatum Pariſienſem, teſtatur *citato loco, nu.* 60.

Sed pro contraria parte, alia multa argumenta, & rationes adducuntur, & præcipuè per Dec. *in d. l. cum fundus, §. Servum tuum, in primo not.* ut videri poſſunt apud eum, quas refert etiam Tiraq. *ibidem nu.* 41. & inter cæteras has commemorat, quod aliud ſit pactum de vendendo, aliud venditio. & *n.*
300 43. quod promiſſio de faciendo contractum, non eſt is contractus, & *n.*47. quod aliud ſit donare promittere de donando, & multas alias rationes ad-
301 ducit, quas non refero, quia eſſem nimis longus, & poteſt videri Add. ad Ludoviſ. *deciſ.* 28. & ad propoſitum noſtrum, videretur dicendum, quod aliud ſit promiſſio de conſentiendo, & aliud ſit conſenſus; & nihilominus teneo in utroque caſu emphyteutam eſſe cautandum, & non eſſe privandum, jure ſuo; quia parum refert quod poſſit agere, ut promiſſa ſerventur ante alienationem, vel poſtea; cum ipſe Dominus teneatur conſentire, ſine tamen præjudicio laudemij, & quia etiam negari non poteſt quin ſit hæc quæſtio dubitabilis, & in dubio
302 declarari debet pœnam non eſſe incurſam Honded. *conſ.* 58. *lib.* 1. *num.* 43. Vinc. Fuſar. *de ſubſt. fideic. qu.* 718. *num.* 77. qui alios allegat, & Rot. *in recol. per Paul. Rub. dec.* 293. *in fin.* & quælibet cauſa etiam injuſta excuſat à caducitate.
303 Burſat. *conſ.* 253. *n.* 57. *vol.* 1. Surd. *dec.* 221. 7. & *dec.* 188. *num. n* 8. ubi ſtante dubietate opinionum, excuſatur emphyteuta; Et Rota Rom. quia ſequitur æquitatem, ſi fieri poteſt pœnam caducitatis declinat, ut dicit Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *numer.* 35. & omnis fere cauſa colorata etiam injuſta excuſat à caducitate: Seraph. *deciſ.* 1228. *in fin.* Clar. *§. emphyteuſis, quæſt.* 8. *ver. ſed quid:* ſemper enim dicit ibi Clar. debemus quantum poſſumus inclinare in eam partem, ut caducitati locus non ſit.

304 Limita 33. non habere locum diſpoſitionem d. legis fin. quando in publicum emphyteuta jus ſuum venale expoſuit, & ſubhaſtavit, ſed non alienavit, Jaſ. *ead. nu.* 16. Bero. *conſ.* 171. *nu.* 16. *vol.* 1. nam cum emphyteuta teneatur Domino denuntiare pretium, quod ab aliis offertur, not in *d. l. fin. & c. potuit, de locat.* ſi non poſſit in publicum venale exponere emphyteuſim, & ſubhaſtare, nec poſſet etiam Domino denuntiare, & requirere eum, an velit pro eod. pretio emere, refert Corb. *ead. cauſ. limit.* 10.

305 Limita 34. non habere locum in Domino alienante jus ſuum directum: quia non tenetur requirere emphyteutam. Spec. *in §. nunc aliqua, quæſt.* 93. & ibidem Jo. And. Jaſ. *in d. l. fin. n.* 17. & ibi etiam Salyc. & Bald. Imol. *in d. c. potuit, n.* 9. & Ant. de Butr. Boer. *dec.* 107. *n.* 1. cum aliis citatis per Corb. *ead. cauſ. limit.* 11. ubi ponit rationes, quas Doctores citati aſſerunt. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 2. qui etiam rationem adducit, quia emphyteutæ nihil intereſt, quod alium habeat Dominum, cui ſoluat canonem, & Jaſ. *in l.* 3. *n.* 17. *C. de jure emphyt.* nec emphyteuta habet prælationem adverſus proprietarium volentem vendere. Rot. *dec.* 547. *in fin. par* 2. recent.

306 Declara dictam limitationem, niſi in loco adeſſet conſuetudo in contrarium, vel pactum, ut prædicti Doctores concludunt.

307 Limita 35. quando emphyteuta alienavit de licentia Caſtaldionis, qui habebat ad hoc mandatum à Domino, vel diu ſe geſſerat in concedendis hujuſmodi licentiis. Anch *conſ.* 63. *motiva Iudicis n.* 3. & *ſeq.* Corb. *ead. cauſ. limit.* 16. ubi etiam ponuntur rationes.

308 Limita 36. quando quis proprium fundum in emphyteuſim recipit: nam ſi poſtea illum alienat irrequiſito Domino, à jure ſuo non cadit. Bart. *in leg. ſi aliquam rem num* 9. *ff. de acq. poſſ.* qui diſtinguit
* inter ſcientem, ignorantem, & Bart. eſt communiter receptus, ut per Alex *conſ* 29. *n.* 25. *vol.* 5. Bero. *conſ.* 114. *n.* 37. *vol.* 1. Ruin. *conſil.* 155. *n.* 6. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 164. *n.* 6. Jaſ. *in l.* 2. *nu.* 177. *C. de jur. emph.* cum aliis quod refert Corb. *ead. cauſ. limit.* 18. Maſcard. *de probat. conc.* 768. *nu.* 12. Burſat. *conſ.* 255. *n.* 39. & alios refert Maurus Burg. *de laud. inſp.* 29. *par.* 2. ubi tenet, quod is iſto caſu non tenetur ſoluere laudemium, niſi ſcienter reciperet fundum ſuum in emphyteuſim, tanquam ſuum, quia tunc caderet alienando à jure ſuo & deberetur laudemium, ex eod. Burſat. *conſ.* 330. *nu.* 25.

309 Limita 37. quando emphyteuta alienat commoditatem percipiendi fructus, duraturam tempore ejus vitæ. Gtat. 22. *n.* 2. & *ſeq vol.* 1. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 41. ubi plures allegat loquentes in feudo, & eſt com. op. ut atteſtatur Ruin. *conſ.* 196. *n.* 13. *vol.* 1. Menoch. *de recup.*
* *poſſ. remed,* 9. *num.* 261. Clar. *§. feudum q.* 31. *ver. ſucceſſivè.* Gab. *de reg. jur. conc.* 12. *nu.* 22. & cum clarum ſit in feudo; idem debet eſſe in emphyteuſi, dicit Corb. *ead. cauſ. limit.* 26 ex mente Rol. *conſ.* 59. *num.* 13. *vol.* 2. ubi vult quod ſine conſenſu Domini poteſt emphy. conſtituere uſumfructum in re emphyteutica, & quod commoditas percipiendi fructus poſſit ab uſufructuario ejus vita durante alienari, tenent Doctores, & præcipuè Ang. Aret. Inſt. *de uſufr. finitur*, & quo modo fieri debeat obligatio, vid. Caval. *de uſuf. ſub. n.* 65. *car.* 231. & eſt deciſio Rotæ loquens in emphyteuta, ut per Seraph. *dec* 932. *nu.* 7. unde ſi quis alienet ſuas commoditates tantum, præſumitur utile dominium retinere, Bald. *in l.* 1. *n* 2. *C. de pi-*
310 *gn.* Jaſ. *in d. l. fin. n.* 9. Rip. *reſp.* 4. *n.* 9. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 15. Pariſ. *conſ.* 98. *n.* 11. *vol.* Gtat. *conſ.* 22. *nu.* 8. *vol.* 2. ubi de com. teſtatur. Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 102. *n.* 14. & 15. Maur. Bur. qui alios citat, *de laud. inſp.* 25. *par.* 2. *nu.* 6. & 7.

311 Quæ limitatio declaratur, non habere locum, quando ex conjecturis apparet voluiſſe emphyteutam vendere rem ipſam: non autem jus, quod habebat tantum in re emphyt. Seraph. eadem deciſione per totam, ubi plures conjecturæ ponuntur, & loquitur in emphyteuſi Eccleſiaſtica.

Sed ſi verba patiantur, permittitur, ut emphy-

teuta

teura intelligatur alienare ſuas commoditares, &
non jus ſuum, & utile dominium, Rimin. *conſ.* 177.
n. 19. & quamvis res emphyteutica non poſſit alie-
nari, tamen poteſt cedi eo jure, quo ipſe habet. Zaſ.
inl. ſi quis, §. differentia, n. 25. *ff. de acq. poſſ.* ſed ſi
emphyteuta ſimpliciter venderet, cenſetur pleno jure
vendidiſſe, & animo præjudicandi Domino in to-
312 rum: ex quo, ſequitur, quod debet privari jure ſuo.
Bero. *conſ* 102. *num.* 6. *& ſeq. &* 60. Rol. *conſ* 631
num. 16. cum aliis quos refert Mant. *d. tit.* 28. *n.* 14.
uſque ad n. 17.
313 Limita 38. non habere locum, quando emphyteu-
ta concederet rem emphyteuticam in feudum, ita te-
net Spec. *in §. nunc aliqua, qu.* 129. ſicut non rene-
tur, quando vult donare, ſequitur Imol. *in c. potuit de
locat. n.* 21. Jaſ. *in dict. l. fin. n.* 111. Redoan. *in eod.
tract. de reb. Eccl. non alien. fol.* 520. ubi ponit ratio-
nes Corb. *ead. cauſ limit.* 28. Marius Burgius *de laud.
inſp.* 23. *par.* 2. *num.* 2. ubi alios refert. Sed quia hæc
conceſſio debet regulari ſecundum quæ diximus de
donatione, ut ſupra, *num.* 209. cujus rationes mili-
tant etiam in conceſſione facta in feudum: ideo Va-
ſallus tenebitur obſervare ea, quæ ibi diximus: ſ d
an Vaſallus poſſit feudum dare in emphyteuſim, vide
Jaſ. *ibidem & de laud. qu.* 33.
314 Limita 39. quando emphyteuta alienar ex neceſ-
ſitate, ut quia vigore indulti Apoſtolici ſciebat ſe
poſſe compelli ad vendendum. Gabr. *conſ.* 92. *num.*
5. *& ſeq.* nam dicitur neceſſaria venditio, quæ fit ab
illo, qui ſcit ſe poſſe compelli, per jura, & auctorita-
tes per eum allegatas, ſequitur Corb. *ead. cauſ limit.*
30. & quod emphyteuta non privetur jure ſuo in
alienatione neceſſaria, veluti ſi per Conſtitutionem
fel. recor. Greg. 13. de jure congrui, fuerit com-
pulſus vendere domum emphyteuticam vicino ad
ornatum Urbis; & compulſus intelligitur, qui poſ-
ſit compelli l. *noviſſimè ff. quod cum eo.* & ita fuiſſe
deciſum in Rot. coram Orano, in Rom. domus die
11. Decemb 1595. teſtatur Mant. *de tacit. & ambig.
lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 10. quæ deciſio hodie eſt impreſſa,
4. *diverſ. deciſ.* 213 Gratia *diſcep. forenſ. cap* 227. *n.*
45. & eſt alia dec. Rotæ coram Merlino, *in recol. per
Paul. Rub. deciſ.* 25. *nu.* 12 ſed ſi venditio neceſſaria
initium habuit voluntarium; ut puta, ſi facta ſit
ex neceſſitate æris alieni, quod emphyteuta contra-
xit, ſine dubio Dominus debet præferri; & ideo e-
jus conſenſus requirendus eſt: nam voluntaria dici-
tur hæc alienatio, quæ habet initium voluntarium;
licet effectus alienationis neceſſarios ſubſequatur:
unde in hoc propoſito neceſſaria alienatio debet
intelligi, cum quis ſine facto ſuo lege obligatur, *l.
obligamur*, *§. lege ff. de act. & oblig.* Mantica, ut ſu-
pra, *numer.* 11. & quod in neceſſaria alienatione
non ſi locus, *d. l. fin. eſt dec.* 662. *diverſ par.* 1. Nec
huic opinioni obſtant ea, quæ ſupra diximus, *n.* 59.
ſcilicet quod datio in ſolutum per Judicem credito-
ribus ſit alienatio neceſſaria: quia ſi Dominus di-
rectus vellet præferri, in illo etiam caſu eſſet præ-
ferendus, per *leg. ult. Cod de jur. emphyt.* & ſupra
ſæpe diximus, & *n.* 162. & Corb. *de cauſ. privat. ob
alien. limit.* 19. *n.* 2. *ver. & licet:* ſed tamen non requi-
ritur ejus conſenſus in ſubhaſtatione ad inſtantiam
creditorum, quæ fit ſine præjudicio canonis, & lau-
demij. Cavaler *dec.* 360. *n.* 4. & vide *in d. n.* 159. *cum
pluribus ſeq.*
315 Limita 40. quando emphyteuta alienavit ſub
conditione, ſi Dominus non revocaverit; aliàs, quod
ſit inempta Jaſ. *in d. l. fin. n.* 145. Redoa *eod. tract.
fol.* 523. *nu.* 44. ſicuti etiam non cadit, quando dic-
tum eſt ſi Dominus non conſenſerit, teneatur vendi-
tor ad tot alia bona propria Maria Rim. *conſ* 340.
in fin. vol. 2. ſequitur Corb. *ead. cauſ. limit.* 35. &
diximus etiam ſupra *ampl.* 2.
316 Limita 41. quando emphyteuta alienavit, tradi-
dit ſub conditione, ſi Domino placuerit, vel ſub con-
ditione, ſi Domini conſenſus accelerit, vel quando
alienavit, ſi, & in quantum de jure poteſt, ut tenuit
Alber. *ind. l. fin. n.* 10. ſequitur Rip. *in cum M. Ferra-
rien. ſub n.* 80. *de Conſt.* Jaſ. *in d. l n.* 144 Redoa. *in d.
tract. fol.* 522 *n.* 42. *& ſeq.* Curt. Sen. *conſ* 8. *n* 8. Meno-
ch. *conſ.* 38. *n.* 17. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 7. *n.* 7. *& ſeq. vol.* 3.
quia cum hæc ſit venditio conditionalis, perinde eſt,
ac ſi Domino fuerit denuntiatum, & ejus conſenſum
habuiſſet; & idem dicendum eſſet, ſi venditio eſſet
317 facta ſub alia conditione, Bald. *conſ.* 9. *vol.* 1. *&
in leg. hæc venditio, ver dico, ff. de cont. empt.* ubi di-
cit, quod ſi emphyteuta vendidit irrequiſito Domi-
no pro pretio declarando per tertium, illo tertio
318 non declarante, non cadit à jure ſuo: quia ven-
ditio eſt imperfecta, ſicut etiam eſt imperfecta con-
ditionalis venditio emphyteuſis, antequam exiſtat
conditio. Tiraq. *de ret. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 22. Corb.
ead. cauſ limit. 26. Perta *de ſtaeic quæſt* 8. *n.* 134.
Maur. Burg. *de laudem. par.* 2. *inſp.* 16. *num.* 11. &
idem dicendum eſt de emphyteuſi vendita ad men-
ſuram, quæ eſt conditionalis, & imperfecta ante
menſurationem. Soc. jun. *conſ.* 26. *col fin vol* 1.
Rol. *dict. conſ.* 7. *num.* 24. Covar. *pract. reſol. cap.* 3.
& plures concordantes alleg. vi de laudem *quæſt.* 8.
ideo emphyteuta à jure ſuo non cadit: etiam ſi rem
tradiderit conditione pendente, cum non poſſit dici
dominium tranſlatum, quia per conditionis pen-
dentiam, alienatio adhuc non dicitur valida, ſeu
perfecta, ut dicit Roland. *dict conſ.* 7. *num.* 12. quod
tamen intelligi debet, niſi res tradita eſſet locus
319 munitiſſimus, vel difficilis recuperationis, propter
potentiam adverſarij; nam tunc caderet à jure ſuo
per traditionem conditione pendente, cum per tra-
ditionem ſit facta durior conditio Domini, & præ-
matur in fraudem, Bald. *conſ.* 95. *num.* 1. *vol.* 3. Ti-
taq. *dict. gloſ.* 2 *num.* 32. Corb. *dict clauſ* 36. cum
aliis quos citat, & Mant. *de tacit & ambig. lib.* 22. *tit.*
28. *n.* 27. dicit, quod ſi venditio facta ſit ſub condi-
320 tione, traditio etiam ſub conditione intelligitur,
quæ ſi non ſit completa non transfertur poſſeſſio, &
atteſtatur ita fuiſſe deciſum in Rota coram ſe: & de
hac limitatione etiam diximus ſupra *ampl.* 2. &
dic, ut ibi.
321 Sed an pendente conditione pars una poſſit à con-
tractu diſcedere, & an poſt mortem venditoris poſſit
emptor licentiam à Domino impetrare, ad validi-
tandum contractum, videndus eſt Rol. *dict. conſ.* 7.
& conſil. 63. *n.* 16. *&* 24. *fol.* 4. & vide hoc *eod. tit.
quæſt.* 8. *& infra num. ſeq.*
322 Dicit etiam Mant. *dict. tit.* 28. *num.* 18. quod ſi
emphyteuta alienavit rem emphyteuticam ſub con-
ditione, ſi Dominus conſenſerit, non privatur jure
ſuo: nam ſi Dominus poſtea conſenſerit multo mi-
nùs, quia deficiente conditione nulla intelligitur fa-
cta alienatio, allegat Curt. Sen. *conſ* 8. *n.* 6. *& ſeq.*
Rol. *in conſ.* 63 ſupra allegato, & alios; & quod
contractus ſit validus inter contrahentes, quando in
alienatione adeſt clauſula, ſaluo jure, & reſervato
conſenſu Domini, tenet Rot. apud Pacif. *de ſalu. in-
ter. dec.* 67.
323 Limita 42. quando emphyteuta alienavit irre-
quiſito Domino, & poſt alienationem de conſenſu
emptoris requiſivit Dominum, an velit emere pro
eodem pretio, & ipſe dedit licentiam, ut pro dic-
to pretio cuicunque vult, vendat: nam ex quo
conſentit, ut poſſit vendere, videtur etiam conten-
tiſſe, ut poſſit venditionem factam retinere, arg. *l.
ſi quis, §. irritum, ff. de in jus. irrit. teſt* quod
ibi Caſtr. *n.* 4. intelligit eſſe verum. ſi ipſe Domi-
nus tempore quo conceſſit licentiam, ſciebat ven-
ditionem eſſe factam; quia tunc videtur renunciare
pœnæ commiſſæ; ſecus ſi ignorabat, quia non eſt ve-
riſimile, quod ſi ſciviſſet, pœnam commiſſam remi-

S ſiſſet;

ſiſſet, ſequitur Alex. *conſ.* 146. *n.* 8. *vol.* 5. Marian. Frecc. *de ſub feud.* Baron. *lib.* a *quæſt.* 2. refert Corb. *dict. cauſ. limit.* 39. Sed ſi recuſaverit velle emere pro eodem pretio, idem Paul. de Caſtr. *in eod* §. *irritum*, pariter diſtinguit, Aut Dominus ſcivit eum incidiſſe in pænam, Aut ignorabat. Primo caſu intelligitur remiſiſſe, poſteriori caſu non intelligitur remiſiſſe, & hanc diſt. ſequitur Alex. *dict. conſ.* 146. & Mantica *de tacit. & amb. lib.* 22 *tit.* 33. *n* 19. ubi ponit rationes, & diſtinctionem Paul de Caſtr. quando Dominus poſt alienationem dedit licentiam emphyteutæ vendendi, tenet Afflict. *deciſ.* 355. cum aliis allegatis per Sim. de Pret. *interp. ult. vol. lib.* 3. *fol.* 49. *n.* 22. & noviſſimè Bonavog. *in Add. ad leg. fin. Cod. de jur. emph. ver* 20. *quæro*

321 Limita 43. quando poſt alienationem factam irrequiſito Domino, ipſe Dominus ſcienter recepit canonem ab emptore, quia privatio emphyteuſis ob alienationem ſine licentia factam incurritur, Domino volente, ut diximus ſupra ampl 1. & Dominus recipiendo canonem ab emptore, dicitur declaraſſe nolle eſſe locum caducitati ob alienationem, ſive ſua licentia factam Alex. *conſ.* 213. *nu.* 3. *vol.* 4. Bero. *conſ.* 116. *num.* 12. *vol.* 1. Curt. Sen. *conſ.* 81. *col fin.* Rimin. *conſ.* 249. *nu.* 49. Ceph. *conſ.* 221. *nu.* 2. *vol.* 1. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 28. *numer.* 7. Corb. *ead. cauſ. limit.* 4. Ant. de Butr. *conſ.* 23. *num.* 3. Dec. *conſ.* 319. *num.* 16. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 463. *nu.* 1. *par* 2. *recentiſſ.* Menoch. *de præſumpt præſ* 112. *num.* 15. *lib.* 3. ubi diſtinguit plures caſus; ſed ſi Dominus non habuit ſcientiam caducitatis, per receptionem canonis nunquam cenſetur remiſſa Honded. qui plures alleget, *conſ.* 55. *lib.* 1. *nu.* 89. an autem ignorantia præſumatur, & de aliis multis dicemus in tit. *de ſol. can.*

Primus caſus eſt, quando Dominus ſimpliciter; hoc eſt nulla adhibita proteſtatione, recepit penſionem, ſeu canonem pro jam elapſo tempore, & in hoc caſu
* recepta eſt Doctorum opinio, pænam caducitatis fuiſſe remiſſam. Gloſſ. *in c potuit, de locato*, & ibi Imol. & Gard. Zabar. Alex. *conſ.* 113. *num.* 3. *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 110. *n* 4. Curt. Sen. *conſ.* 82. *col.* 1. Soc. Sen. *conſ.* 66. *col. ult. lib.* 3. Jaſ. *in l.* 2 *n* 124. *Cod. de jur. emph.* qui de com. teſtatur. Dec. *conſ.* 138. *col.* 4. *& conſ.* 329. *n.* 3 Brun. *conſ.* 110. *n* 3. Boer *quæſt.* 309. Pariſ. *conſil.* 108. *n.* 44. *lib.* 1. Clar. §. *emph. quæſt.* 10. *ver. aut vero* idem Menoch. *conſil.* 355. *n.* 12. *lib.* 4. licet non deſint qui contrariam opinionem teneant, quos refert Menoch *dicta præſ n.* 6. Sed non eſt recedendum à prima opinione, quæ eſt communis & eam ſequitur Mant. *de tacit. & ambig. lib* 22 *tit.* 33. *n* 1. & hanc opinionem habere locum dicit, *n.* 4 non ſolum in ea caducitate, quæ commiſſa eſt ex defectu ſolutionis; ſed etiam in ea, quæ fuit commiſſa propter alienationem factam Domino non requiſito; & iſti duo caſus æquiparantur in *cap. potuit, de locat. & in d. l.* 2. *de jur. emph.* & ita ſentit Salyc. *in dict. leg. fin. n.* 18. Alex. *conſ.* 106 *n.* 5 *lib.* 4. & Curt. Sen. *conſil* 81. *num.* 2. *& ſeq.* Menoch. *ead. præſ. n.* 15. 16. *& ſeq.* extendit etiam, ut locum habeat in adminiſtratore, cui commiſſa eſt adminiſtratio, cum libera, ut puta in Theſaurario, ut per Dec. *conſ.* 138. *col. pen.* & in Prælato, qui eſt ſolus adminiſtrator, Clar. § *empyt. q.* 10. *ver. ſed nunquid*, ſed ſi eſſet Eccleſia Collegiata, non poſſet remittere caducitatem, Jaſ. *in l.* 2 *Cod. de jur emph. num.* 139. cum aliis allegatis per Menoch. & Clar. ſed de hoc vid. infra.

Secundus caſus, quando Dominus recepit penſionem præteriti temporis adhibita proteſtatione ſal-
* vum ſibi jus eſſe declarandi caducitatem; & in hoc caſu recepta eſt ſententia non eſſe remiſſam caducitatem Jaſ. *in l. fin. num.* 4 *ff. de eo quod cert. loc. & in l.* 2. *ſi quis caut. n.* 3. *&* 4. Clar. § *emph. q.* 10. *in principio*, Rip. *in c. cum M Ferrarienſis num.* 129. *de Conſt.* cum aliis allegatis per Menoch. *ead. præſ. n.* 18 Quamvis Guid. Pap. contrarium teneat, quod pæna cenſeatur remiſſa, non obſtante proteſtatione. Sed non eſſe recedendum à com. op. atteſtatur Clar *d. qu.* 10. qui plures citat dicentes hanc eſſe com. op. & alios allegat Mantic. *eod. tit.* 33. *n.* 2. nam Domino ſufficit ſimpliciter proteſtari de jure præſente, & tacente emphyteuta, quia habet, quod ſibi imputet, cui facta proteſtatione ſoluerit, & non contradixerit proteſtationi, Imol. *in dict. cap. potuit. num.* 39. Jaſ. *in dict. l.* 2. *numer.* 127. *ver. ſed pone, Col. de jur. emp.* Curt. Sen. *conſ.* 81. *n.* 2. Cæterum, ſi emphyteuta contra Domini proteſtationem dixerit non ſe cecidiſſe ab aliquo jure ſuo ex cauſis in ſua proteſtatione expreſſis, dicendum eſt Domino non prodeſſe proteſtationem. Ruin. *conſ.* 151. *n.* 12. *v. nec obſtat, lib.* 1. Mant. *dict. tit. n.* 8. Add. *ad deciſ. Burat.* 617 Honded. *conſil.* 55. *lib.* 1. *n.* 9. ubi *n.* 89. infinitos allegat, quod intelligatur remiſſa caducitas, non obſtante proteſtatione data ſcientia Domini, aliàs ſecus, niſi etiam ſoluens tacitè, vel expreſsè proteſtationi conſentiat, & ſufficit, quod proteſtetur præſente emphyteuta, & ipſe non contradicat proteſtationi, ibi *nu.* 9. ſed vide omnino *de var. caduc. quæſt.* 14.

Tertius caſus, quando Dominus recipit penſio-
* nem pro futuro tempore, nulla adhibita proteſtatione, & in hoc caſu dicit Menoch. *de præſ. nu.* 19. nemo eſt, qui neget remiſſam præſumi caducitatem. Clar *d. qu.* 10. *ver. aut vero ſumus in dubio*, & quando Dominus recipit penſionem poſterioris temporis ſine ulla proteſtatione, vel illius temporis, quod lapſum eſt poſt caducitatem, ſine dubio intelligitur eam remiſiſſe Gloſ. *in l.* 2. *ver. item ſi triennio* & ibi Doctores. *Cod. de jur. emph.* Spec. *id d.* §. *nunc aliqua, ver.* 23. Bar. *in d. l.* 2. *nu.* 8. Alex. *conſ.* 14. *numer.* 19. *lib.* 1. Rim. Sen. *conſ* 94. *num.* 62. *& ſeq.* nam qui recipit penſionem pro tempore, quod eſt ſubſequutum, videtur ipſo facto declarare ſe noluiſſe emphyteutam cecidiſſe à jure ſuo. Rom *conſ.* 103. *n.* 5. *& ſeq.* Rim. Sen. *conſ.* 16. *n.* 19. *& conſ.* 74. *nu.* 15. Mant *d. tit.* 33. *nu.* 3.

Quartus caſus, quando Dominus recipit penſionem pro futuro, adhibita proteſtatione prædicta, cui proteſtationi conſenſit emphyteuta, ut ſupra dictum eſt: hoc caſu non cenſetur remiſſa caducitas, ita Rip. *in cap. cum M. Ferrarien. n.* 130. *de Conſt.* Ruin. *conſ.* 151 *n.* 12. *lib.* 1. Menoch. *dict. præſ. n.* 20. cum aliis ſupra allegatis.

Quintus caſus, quando Dominus recepit penſionem pro tempore futuro adhibita proteſtatione ſalvum ſibi eſſe jus caducitatis, & illi proteſtationi expreſsè contradixit emphyteuta: hoc caſu caducitas cenſetur remiſſa, non obſtante proteſtatione, quæ nihil valet, cum tollatur per contrariam expreſſam proteſtationem, Rip. *in dict. cap. cum M. Ferrarien eod. n.* 130. & Ruin *dict. n.* 12. Menoch. *dict. præſ. n.* 21. & Mant. *d. n.* 8.

Sextus caſus, quando Dominus recipit penſionem pro futuro, adhibita proteſtatione ſalvum ſibi eſſe jus caducitatis, & ipſe emphyteuta tacuit; & ita quando ſumus in dubio; & in hoc caſu recepta eſt opinio jus caducitatis cenſeri remiſſum, non obſtante illa proteſtatione, quæ nihil operatur; quamvis expreſsè non contradixit emphyteuta. Jaſ. qui alios congerit *in d. l.* 2. *num.* 124. *ver. item in quantum* Bart. *Cod. de jur. emph.* Aret. *conſil.* 35. *in fine.* Alex *conſ.* 14 *col pen. ver. confirmatur, lib.* 2. Ruin.
* *conſ.* 110. *n.* 4. *& conſ.* 151. *n.* 12. *lib.* 1. qui teſtatur hanc eſſe com opin. Boer. *qu.* 309. *num.* 6. Ripa *in dict. cap. cum M. Ferrarien n.* 130. *ver. hoc tantum intellige*, Menoch. *ead. præſ. n.* 12. & hanc opinionem etiam com. appellat Mantica *dict. tit.* 33. *n.* 5. licet Bart. *in d. l.* 2. *numer.* 8. *in fine* cont. teneat; ſed contra

tra

tra ipſum eſt com. op. cui etiam reſp. Menoch. & Mantica.

315 Et hic opportunè quæri poteſt; ut facit Mantica d. tit. 23. n. 9. Si procurator Domini receperit penſionem tempore, quod lapſum eſt poſt caducitatem, An ei faciat præjudicium, ut non poſſit expellere emphyteutam, quaſi quod ipſe videatur pœnam caducitaria remiſiſſe? Et verius eſt, procuratorem non poſſe nocere Domino, niſi mandatum habeat ſpeciale, l. contra juris, §. ult ff. de pact. & l. ſi quis delegaverit, ff. de novat. ſed ſi habear ſpeciale mandatum caducitatem incurſam remittenti, poterit remittere; ſecus ſi non habeat. Bero. conſil. 116. num. 10. vol. 5. Afflict. decif. 129. num. 10. Surd. deciſ. 148. n. 8 Hondod. conſil. 55. n. 86. & 87. Corb. de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit. 21. n. 16. & Rot dec. 463. num. 2. par. 2. recentiſſ. niſi Dominus poſt receptionem canonis factam per procuratorem, ratam habuerit, vel niſi Dominus penſionem ſolutam procuratori, poſtquam ſciverit, non reſtituit. Ber. in l. quo enim, § 1. ff. rem rat. hab. Ruin. dict. conſil. 151. n. 12. & ſeq lib 1. Mant. dict. tit. 33 n. 9. & ſeq. Dec. conſ. 329. n. 3. Rim. conſ 22. n. Honded. dict. conſ. 55. n. 87. niſi etiam is, qui recepit canonem. eſſet pater Domini directi. quia legitimus adminiſtrator bonorum filij, recipiendo canonem, Domino præjudicat. Soc. Sen. conſ. 66. col. fin. ver. non obſtat lib. 3. Corb. d. limit. Honded. eod. conſ. & n. ſed ſi eſſet emphyteuſis Eccleſiaſtica, vide de ſol. can. qu. 12,

326 Simili modo, ſi Maſſarius Capituli, vel Camerarius receperit penſionem pro tempore decurſo poſt commiſſam caducitatem, & hoc ſæpius fecerit, Capitulum intelligitur eam remiſiſſe; quia præſumitur ſolutionem ratam habuiſſe Dec. conſil. 329. num 3. ver. ſed replicari poteſt. Mant. dict. tit. 33. numer. 10. & ego hoc habui in facto.

327 Sed An Prælatus Eccleſiæ poſſit remittere caducitatem? diximus ſupra; & tunc repeto ad majorem declarationem, & dilucidationem. Doctores igitur communiter diſtingunt: Aut Eccleſia non eſt Collegiata, & tunc ſolus Prælatus poteſt remittere: Aut Eccleſia eſt Collegiata: & tunc ſine conſenſu Capituli remittere non poteſt, Gloſ. communiter recepta in cap potuit, in verbo expelli, & ibi Imol. n. 34. de locat Alex. conſ. 105. lib. 3. n. 15. & conſ. 5. num. 18. lib. 5. Ceph, conſ. 46. n. 3. Gard. Alex. in cap. 1. in principio n. 13. de his quæ fiunt à Prælat. Jaſ. in l. 2. n. 130. de jur. emph. Dec. conſ. 329. nu. 3. Ruin. conſ. 70. n. 14. ver. præterea lib. 5. Clar. § emph quæſt. 10. ver. Sed nunquid.

Quam opinionem communem declarat Mantic. eod. tit. 33. n. 14. quod ſi res erat ſolita concedi in emphyteuſim, Prælatus recipiendo penſionem, vel ratam habendam ſolutionem factam procuratori, ſine ſpeciali mandato, potuit Eccleſiæ præjudicare; quia rem emphyteuticam ad Eccleſiam devolutam, poteſt ſine conſenſu Capituli alteri concedere, Bald. in c. 1. in principio n. 3. de his qui feud. dar poſ. Paul. de Caſtr. in l. etiam, n. 4 ff. ſol. matr. & ita etiam reſtringit Ruin. conſ. 151 nu. 14. lib. 1.

328 Advertendum eſt etiam, quod prædicta limitatio 43. habet locum tam in emphyteuſi privata, quam Eccleſiaſtica. Ruin. conſ. 110. n. 4. lib. 1. & Mant. eod. tit. nu. 16.

329 Advertendum etiam eſt quod licet prior caducitas remiſſa poſſit intelligi: tamen ſi emphyteuta poſtea inciderit in commiſſum, ex poſteriori caducitate, poteſt expelli: quia hæc pœna ſæpius committi poreſtrita omnes concludunt in l. 2. de jur. emph. & ita fuiſſe reſolutum in Rota, teſtatur Mant. dicto tit. 33. num. 18. ut per Caputaq. dec. 316. lib. 3. in fine, & dicam infra de ſol. can. quæſt. 2. num. 15.

330 Limita 44. ut emphyteuta propter alienationem factam irrequiſito Domino, non cadat à pacto redimendi. Corb. ead. cauſ limit. 41 ſed quià paria ſunt canonem ſoluere, & emphyteuſim irrequiſito Domino alienare, cap. potuit, de locato, & ibi Anch. n. 8. Soc. conſil. 208. n. 5. vol. 2. Alex. conſ. 106. n. 4. vol. 4. & Ruin. conſ. 166. n. 15. vol. 1. & nos diximus ſupra: ideo ſe remittit ad ea, quæ dixit de cauſ privat. ob non ſol. can. limit. 38. & 39. & nos etiam dicemus in tit. de ſol. can. quæſt. 5. & quod non cadat à jure affrancandi, tenet etiam Burſat. conſil. 6. nu. 24. lib. 1.

331 Limita 45. ſecundum Corb. dict. cauſ. limit. 42. quando aliquis legat Eccleſiæ 12. denarios ſingulis annis ſolvendos ſuper aliquo prædio: quia hæres poteſt alienare prædium illud ſine conſenſu, & requiſitione Eccleſiæ, cum non habear ab Eccleſia, l. nihil §. 1. de legat. 1. & ita tenet Spec. in §. nunc. aliqua, qu. 118. de locato, ſequitur Alber. in d. l. fin. nu. 13. de jur. emph.

332 Limita 46. quando emphyteuta fuit inveſtitus ab uno, vel pluribus Dominis de uno tenimento plurium rerum, in quo ſunt plures. & diverſæ poſſeſſiones uno, & eodem inſtrumento, & ſub uno canone; & poſtea denuntiavit Domino, vel Dominis an velit, ſeu velint, emere illud tenimentum; & ipſe, ſeu ipſi, reſpondent nolle emere totum tenimentum, ſed unam rem particularem: nam tunc impune vendere poteſt, cùm non teneatur in illa re particulari Dominum præferre. Guid. Pap. deciſ. 508. per totam.

333 Limita 47. quando inter Dominum, & emphyteutam fuit initum pactum, ut ipſe ob alienationem irrequiſito Domino factam non poſſit expelli: quia hujuſmodi pactum valet, & alienando, à jure ſuo non cadit. Spec. in dict. §. nunc aliqua quæſt. 89. & Ibi Joan. And. in Add. Jaſ. in l 2. num 118. Cod. de jur. emph. Corb. dict. cauſ. limitatione 44.

334 Limita 48. quando per recognitionem, vel ſententiam Judicis bona efficiuntur emphyteutica, vel libellaria, & re vera legitimè non apparet aliter de origine; & fundamento hujuſmodi bonorum, quod ſint emphyteutica, libellaria, tunc per alienationem, vel inſtitutionem in extraneos irrequiſito Domino directo, nunquam efficiuntur caduca, neque poſſunt tolli emptori, aut hæredi extraneo; quia tunc Ecleſia debet contentari, quod ſenſerit commodum ipſius recognitionis, & ſententiæ; cum aliter probare non poſſet legitimè bona ad ſe pertinere. Grat, conſ. 55. num. 29. lib. 1. Clar. §. emph quæſt. 28 ver. unum autem ſcias. Cavalc. de uſur car. 448. ſub n. 237.

335 Limita 49. quando emphyteuta alienaret, reſervato conſenſu Domini, in caſibus, in quibus conſenſus non eſſet neceſſarius; & iſte conſenſus non fuit habitus, quia tunc emphyteuta non incidit in pœnam caducitatis: nam illa reſervatio cõſenſus Domini, intelligi debet quatenus ſit neceſſarius. Gab. conſ. 92. n. 7. lib 1. Farinac. dec. poſth. 450. in fine par. 1. & Cab. conſ. 82. n. 19. & 22.

336 Limita 50. ſi emphyteuta renonciet emphyteuſim extraneo; quia non cadetet à jure ſuo, ſicut quando donat, & quæ diximus in donatione, habent locum in renunciatione, ut in quæſt. 29. tit. de laud. invenies, & dic ut diximus ſuprà num. 209.

Limita 51. quando probabiliter emphyteuta poſſet credere ſibi licere alienare, evitandam pœnam caducitatis ſine dolo. Rot. in recollectis per Farinac. dec. poſth. 160. p. 2. num. 6. licet loquatur in fideicommiſſo.

Limita ultimò non habere locum in Civitate, & Territoriò Ferrariæ, vigore Conſt. Bonifacianæ, & Paulinæ, ut diximus etiam in tit. de ſucceſſ. in bon. emp. quæſt. 3. n. 3. quia bona ſunt redacta ad inſtar allodialium: & ideo poſſunt alienari, donari, titulo inſtitutionis relinqui, & legari, & quilibet de inveſtitura de illis diſponere poteſt, durante inveſti-

tura, & ſupra. *num.* 281. *& n.* 221 ſcripſimus, Ao debeatur æſtimatio; & nunc declara Conſtitutionem Bonifacianam, prohibere alienationem in parſonas de jure probibitas; quæ autam ſini, ſuperius *n.* 21 invenies. Et in terminis ajuſdem Conſt. eſt *deciſ.* 368. *par.* 1. *recent.* Ratio autem fuit, quia ſi bona tranſirent in Ecclaſiam, & loca pia, fieret deterior conditio Domini directi; non enim eſſet ſpes, quod ad ipſum redira poſſent per mortem, cum Eccleſia, & loca pia non moriantur, nat etiam poſſet alienari ſine ſolemnitatibus, & ſic Dominus non reciperet laudemium, ſicut quando emphyteuſis transferrur in privatum, ut conſuluit Rimin. Sen. *conſil* 412. *num.* 3. *& ſeq. volum.* 3. *conſil.* 453. *numer.* 8. *& ſeq. volum.* 4 *ſuper dict. Conſt.* Et in ead. *dec.* 368. *num.* 2. fuit denegata inveſtitura hæredibus inſtitutis ad ſavorem locorum piorum; licet vigore ejuſdem Boniſacianæ, bona emphyteutica ſubjaceant legato, teſtamento, & Codiellis, quia habet in ventre limitationem, dummodo non ſiat in perſonas de jure prohibitas. Fuit etiam ibi dictum, quod in caſu dicto, non debebatur æſtimatio, quamvis ex ſententia Spec. recepta in titul. de *locat.* §. *nunc aliqua*, *ver.* 117. Imol. *numer.* 25. & Jaſ. *in leg. fin num.* 96. debeatur; quia hoc conſiderari poſſet, ſi emphyteuſis non eſſet ſinita per obitum teſtatoris: nam illo caſu ageretur de ſolo præjudicio vocatorum: non autem de præjudicio Eccleſiæ; & ita loquuntur Spec. & alij; ſecus autem quando emphyreuſis eſt finita; quia tunc prohibitio Boniſaciana operatur ad tollendum præjudicium Eccleſiæ, ut per Socin. Jun. *conſil.* 74. *numero* 20. *volum.* 1. qui ita declarat dictom Spec. in proptiis terminis, & Rimin. *loco citato*, & vide quæ ſupra diximus pro opin. Spec. *n.* 221. Fuit quoque in eadem dec. denegata invaſtitura hæredibus, durante eorum vita, ita ut loca pia reportatent lucrum, quia cum eſſent hæredes ad favorem locorum piotum tantum, & teſtator noluetit aos propriè inſtituere hæredes, & ſic deſeciſſet conſenſus teſtatoris in inſtitutione, non poterat illis, tanquam bæredibus inveſtitura concedi, ax doctrina Bald & Crot. licet *in dict. quæſt.* 3. *de ſucceſſ. in bon emphyt. nu.* 3. aliqua dixerimus, circa dictas Conſtitutiones Bonifacij, & Pauli in Civitate Ferrariæ, ejuſque Territorio; tamen hic ponere decrevi etiam, quod cum ibi bona emphyteutica Eccleſiaſtica ſint tedacta ad inſtar allodialium: ideo emphyteuta poteſt de illis libere diſponete inter vivos, & in ultima voluntate ad favorem extraneorum, etiam cum excluſione in inveſtitura ſucceſſive vocatorum, & bona prædicta ſub univerſali inſtitutione continentur, etiam ſi ſpecialiter mentio illorum facta non fuerit, ut in puncto Boniſacianæ, tenet Alex. *conſ.* 91. *num.* 13. quem ſequitur Rota, coram Vitili *deciſ* 319. *par.* 5. *recent.* ubi alij allegantur, & Bonifaciana, & Paulina comprehendunt filios legitimatos, non obſtante Bulla Pij Quinti contra illegitimos: quia illa non tollit diſpoſitionem juris communis, ſed tantum habilitationes ex jure ſpeciali provenientes: videlicet ſi legitimatio faceret capacem illum, qui non eſt capax. Rota *deciſ.* 487. *par.* 1. *diverſ.* Seraph. *deciſ.* 478. ſed ex Conſtitut. Bonifaciana, & Paulina legitimatus habet habilitatem, quæ habilitatio æquiparatur habilitationi de jure communi: non autem habet jux ex ipſa legitimationa, & in ead. dec. dictum fuit etiam, quod nec etiam obſtabat Bulla Pij IV. contra illegitimos, quia illa tollit legitimationes, quæ ſunt contra voluntatem teſtatotis: non autem eas, quæ ſunt ad illius voluntatem, & inſtantiam, & pro intelligentia d. Bullæ, vide *de diverſ. quæſt. emph. qu.* 24. *num.* 17. Nec pariter viſum fuit obſtare, quod in inveſtitura vocentur legitimi, & naturales: quia ex dictis Conſtitutionibus legitimati ſunt capaces, in qua ſub præd. verbis veniunt etiam legitimati, qui non differunt à legitimis, & naturalibus.

337 Illud denique ſcire oportet, quod Domino directo per emphytautam bis fieri debet denuntiatio; una eſt quando vult vendare, antequam contractus venditionis fiat, per quam tequiritur conſenſus ipſius: & hæc denunciatio continere debet, an ipſe velit emete, ut cæteris præſeratur pro pretio, quod ab aliis invenitur. Secunda vero denuntiatio eſt, quando ipſe non vult emete, & dat licentiam alteri vendendi, poſt venditionem ſactam, ut novum emphyteutam inducar in poſſeſſionem infra duos menſes, per ſe, vel per epiſtolam, & recipiat novam inveſtituram, & ſoluat laudemium, & ut ſe obliget ad ſoluendum canonem, & recognoſcat eum pro Domino Corb. *eod. cauſ. limit.* 13. *n.* 3. *& ampl.* 2. *in fine* & licet unica denuntiatio ſufficiat, ut dicit Spec. *in d.* §. *nunc aliqua quæſt.* 98. & ſequitur Jaſ. *in d. l. fin. num.* 26. *& ſeq.* & Caroc. *de locat. & conduct. fol.* 94. *quæſt.* 10. *n.* 12. tamen hæc opinio declaranda erit ad effectum, ne emphyteuta incidar in pænam, ſi alteri vendat irrequiſito Domino: noo autem ſequitur, quod poſt venditionem poſſit propria auctotitate inducere emphyteutam in poſſeſſionem rei venditæ: & ideo requitendus eſt Dominus, ut inducat eum in poſſeſſionem, ut ſupra dictum eſt. Conſuetudo autem bic in Patria mea eſt, ut fiat venditio, reſervato conſenſu Domini, non aliter, nec alio modo, & poſtea petitur conſenſus, & fit nova inveſtitura, & ſoluitur laudemium.

338 Notandum eſt atiam, quod in denuntiationa facianda Domino directo, de pretio reperto ab aliis, ſi emphyteuta non fuerit verax, & legalis; quia majus dixit, quam re vera invenit: talis denuntiatio, non valet, Canoniſtæ *in cap. potuit, de locat.* Spec. *in d.* §. *nunc aliqua*, *quæſt.* 92. & cadit à jure ſuo. Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 523. *num.* 47. Corb. *d. cauſa ampl.* 20. qui multos allegat & de hae re latè diximus ſupra, & idem Corb. *de cauſ priu. ob mend. in fine* Amad. de Ponte, *de laud. quæſt.* 10; Burg. *eod. tract. inſp.* 10. *num.* 2. *par.* 1. & pretium
339 amittit, & idem dicit Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 41. & Gab. *de acq. poſſ. concl.* 5. *num.* 5. & quia etiam dictum eſt, quod debet expectari Dominus directus per duos menſes à die factæ denuntiationis, quærendum eſt, an dies debent eſſent utiles vel continui. vid. eſt Cenc. *de cenſ. par.* 2. *qu.* 1. *nu.* 18. *&* 20.

340 Pretium autem, quod Dominus directus debet date emphyteutæ quando vult præferti, eſt quod ab alio reperitur ſive magnum, ſive paruum, ut eſt de mente omnium, ut ſupra dictum eſt, Tiraque *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 18. *in principio.* Add. ad Jul. Clar. §. *emphyteuſis*, *quæſt.* 13.

341 Nec emphyteuta tenetur minuere de pretio, quod ab alio reperitur, volente Domino pro juſto communi pretio emphyteuſim emete; etiam ſi id excedit juſtum commune pretium, hoc probatur *ex leg. fin. C. de jur. emphyt.* ubi tantam quantitatem, quantam ipſe re vera ab alio recepiſſet accipere poteſt, & probatur ex tex. *in cap. potuit, de locat.* ibi quantum ſibi ab aliis offertur, & ita tenet Oldr. *conſ.* 34. Jo. And. ad Spec. *in d.* §. *nunc aliqua*, *qu.* 72. Tiraq. *d. gloſ.* 18. Alber. *in l. per fundum col.* 2. *ff. de ſervit. ruſt. præd.* cum aliis allegatis per Corb. *ead. quæſt.* 2.

Declara tamen prædicta, niſi apparetet de fraude: multi enim pretia confingunt in fraudem aliorum, ut dicit Tiraq. ubi ſupra, ex mente Bald. & aliorum, & colligitur ex tex. *in ead. leg. fin.* ibi re vera, refert etiam Corb. *dict quæſt.* 2. fraus enim detegitur, ſi probetur amphyteuſim eſſe venditam viliori

pretio,

pretio, quam re vera vendita ſit, ut Dominus minus laudemium conſequatur. Burg. *dict. inſp. numer.* 5. detegitur etiam fraus, ſi contrahentes majus pretium finxerunt, ut Dominus ea pretij magnitudine deterritus, accipiat laudemium; nam ſi poſtea deregitur minus fuiſſe pretium poteſt redire ad retractum, & ad prælationem, reſtituto laudemio, vel agere ad caducitatem. Tiraq. *de retract. lign.* §. 4. *gloſ. 2. in fin.* Borb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 20. Burg. *ead. inſp. numer.* 7. detegitur etiam fraus, ſi in inſtrumento venditionis conventum eſt in pretio, & illud donatur emptori, dummodo probetur per Dominum, dictum pactum adjectum in ejus præjudicium, ut minus loudemij jus accipiat. Amad. *de laud. quæſt.* 49. Burg. *dict. inſp. numer.* 10. Verum animadvertendum erit, quod licet in inſtrumento venditionia pretium paruum fuit appoſitum, puta decem, & re vera erant quinque, ut Dominus carius emeret rem jure prælationis, vel ſi re vera pretium erat decem, inſtrumento fecit apponere quinque cauſa defraudandi Dominum in jure laudemij: tamen ſi in denunciatione denuntiet veritatem, res non cadit in commiſſum. Burg. *dict. inſp. num.* 12, ex ſententia Boer.

Illud quoque non eſt omittendum, quod Dominus ad affectum probandi fraudem, poteſt cogere novum, vel veterem emphyteutam, imploraro Judicis officio ad exhibendum inſtrumentum emptionis. Amad. *eod. tract. q.* 44. *in princ.* quem ſequitur Burg. *citata inſp. in fine*; conſtito tamen per Dominum rem eſſe emphyteuticam.

Declara ſecundo, niſi aliter fuerit inter eos conventum. Salyc. *in d. l. fin. nu.* 3. Bald. *conſ* 306. *vol.* 1. Corb. *ead. qu. in fine*, & Burg. *citato loco n.* 6. *& ſeq.*

Nec etiam emphyteuta poſt venditionem factam pro tanto pretio, poreſt pretium minuere, vel augere ad præjudicium Domini, vel ut minus laudemij, conſequatur, vel ut majus pretium ſoluat, ſi ipſe vult emere. Tiraq. *d. gloſ.* 18. *n.* 57. Corb. *ead. cauſ. q* 3. & Burg. *ead. inſp. n.* 7.

Illud etiam ſciendum eſt, quod alienatio facta ſine conſenſu Domini, confirmatur, vel convaleſcit, ſi conſenſus Domini ſubſequatur ex intervallo Rol. *conſ.* 97. *num.* 32. *lib.* 1. Mant. ut ſupra *num.* 9.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Licentia alienandi data à Domino emphytentæ, an aliquo tempore expiret, nu. 1.

Licentia diſponendi de bonis feudalibus, non expirat morte concedentis, nu 2.

Licentia teſtandi, non expirat morte concedentis, n. 3.

Licentia faciendi majoratum, non expirat morte concedentis, n. 4.

Licentia ſuſcipiendi ſacres ordines, non expirat morte Epiſcopi numero 4.

Privilegium Principio eſt perpetuum, nu. 6.

Licentia Prælati de vendendo, an expiret morte ipſius, n. 5.

Privilegium per non uſum tollitur decennio. n 8.

Declaratur lex prima ff. de nund. nu. 9.

SI Dominus directus ſimpliciter dederit licentiam alienandi emphyteutæ bona emphyteutica, non
1 determinato tempore. An expiret aliquo tempore? Spec. *in* §. *nunc aliqua, de locat. quæſt.*48. arguit ad partes, & non firmat. Jo. Fabian. *in leg. fin C. de jur. emphyt col ult.* tenet, quòd emphyteuta ſtans per annum poſt licentiam obtentam, ſi poſtea alienat ſine
2 licentia, cadat à jure ſuo. Jo. And. autem in ad[illegible] Spec. *d. q. ver. poſſit*, indubitanter tene[illegible] phyteuta poſſit quandocunque, & cuicunque ſine alio conſenſu Domini alienare, cum ſufficiat unica denunciatio, & ejus opinionem ſequitur Jaſ. *in l. fin. num* 27. *C. de jur. emph.* niſi Dominus purgaſſet moram re integra, & nondum vendita: quia tunc Dominus eſſet præferendus, & diximus ſupra q. 1. & niſi Dominus appoſuiſſet tempus infra quod emphyteuta venderet, vel perſonam cui venderet, & Corb.
3 *de cauſ. privat. ob alien. lim. c.* 4. refert ſe ad Jaſ. *ad nu.* 26. *& ſeq.* & ad. Affl *in c. Imperialem. nu.* 77. *de probib. alien. feud.* ubi tenet, licentiam decennio evaneſcere, & Surd. *dec.* 189. *n.* 10. refert ſimpliciter opiniones & non determinat. Ego autem, ut meam proferam ſententiam, ſequor opinionem Jo. And. & Jaſ. ſcilicet: quod emph. poſſit quandocunque alienare; Moveor primo, quia licentia diſponendi de bonis feudalibus, non expirat morte concedentis. Ruin. *c.* 7. *lib.* 2. Affl. *d.* 118. *n.* 5. *& ſeqq.* Capic. *dec.* 136. *ſub. nu.* 6. Nat. *conſ.* 647. *nu* 4. 5. *&* 6. Nec etiam licentia teſtandi expirat morte concedentia Burſ. *conſ.* 178. *in principio lib.* 2. Navar. *de red. Eccl. quæſt* 3. *numer.* 8. Rot. *deciſ.* 47. *par* 1. *diverſ.* cum multis aliis allegatis per Garc *de benefic. par.* 6. *cap.*
4 2 *num* 328. Similiter licentia faciendi majoratum à Principe conceſſa, non expirat morte concedentis, late idem Garc. ibidem *numer.* 161. pariter licentia
5 ſuſcipiendi Sacros Ordines, non expirat morte Epiſcopi. Navar *conſ.* 5. *de reſcript.* & idem Navar. *in c. placuit, n* 16. *de pænit. diſt.* 6, ubi contrariis reſpondet: cum ergo morte concedentis non expiret licentia, & dari poteſt caſus, quod concedens poſt licentiam conceſſam ſupervivat per annos multos: ſequitur, quod ſit perpetua, & non finiatur decennio. Secundò moveor, quia cum hæc licentia ſit quædam
6 gratia concedentis, & gratia ſit perpetua, ut eſt tex. *in cap. decet, de reg. jur. in* 6. ergo etiam licentia debet eſſe perpetua. Tertio moveor; quia ut dixi in quæſt. præcedenti in fine, unicam ſufficit fieri denunciationem Domino, quando emphyteuta vult vendere licet poſt venditionem requiratur alia denunciatio, ad effectum mittendi in poſſeſſionem novum emphyteutam; ergo illa prima ſufficit, & non requiritur alia licentia; alioquin ſequeretur, quod non ſufficeret una licentia, ſed plures denuntiationes requirerentur. Quarto moveor. quod licet ſecundum opi-
7 nionem Hier. Gabr. *conſ* 83 *per totum.*, & eum ſequatur Corb. ut ſupra diximus *q. præced n* 54. ſcilicet quod licentia vendendi morte Prælati expiret: Tamen contrarium tenuit Natt. *conſ.* 647. & Buriat. *conſ.* 29 *& conſ ſeq. lib.* 1. & nos ſequuti ſumus ibidem.
8 Nec obſtat, quod privilegium per non uſum decennio tollatur, ut dicit Batt. per illum tex *in l.* [illegible] *ff. de nund* in qua opinione ſe fundat Affl. *in d. c. Imperialem*, & eſt communis opinio, ut atteſtatur Dec. *in c. cum acceſſiſſet, de Conſtit. n* 17. & Rot. *diverſ. dec* 1,9.
* *n.* 11. *par.* 2 Quia reſponderi poteſt pluribus modis. Primò, quod illa lex prima habet plures declaratio-
9 nes, & inter alias, ut non procedat, quando privilegiatus, non habet facultatem utendi privilegio quia occaſio oblata non fuit Gloſ. *in cap. Abbas*, ubi Abb *de verb. ſign.* & idem Abb. & alij *in c Joannes de cler. cong.* & Bart. *in l. in filiis, C. Decurio lib* 10. & ſequitur Dec. *in dict. cap cum acceſſiſſet, ſub eod. num* 17. quæ declaratio applicari poteſt ad caſum noſtrum, quod emphyteuta non eſt uſus licentia, quia fortaſſe non invenit emptorem. Secundò reſponderi poteſt, quòd illa lex non habet locum, quando facultas eſt repoſita in expreſſa voluntate ejus, cui competit, ut per Doctores con[illegible] Gabr. *in tit de præſcrip con[illegible]* 10. *n.* 9 [illegible] o licentia vendendi cum [illegible]enandi que em[illegible] eſt poſita in *mera* [illegible]d genus & libe[illegible]: ergo non præſcribi[illegible]uomodo nec p[illegible]io tollitur. & tamen [illegible]uiſſe ſine [illegible]ha[illegible], quando non ſola[illegible] eſt, quod eaſdem

d. q. Redoa. ut ſupra *num.* 30. Maot. *citato loco nu.* 69.

257 Declara tertiò, dummodo ille qui emphyteuſim ex permutatione acquirit irrequiſito Domino, faciat ſe à Domino confirmare, & inveſtituram accipiat, antequam poſſeſſionem ingrediatur, alias à jure ſuo caderet. Jaſ. *in d, l. fin. nu.* 101. Gabr. *d. conſ.* 84. & Tiraq *d.* §. 30: *gloſ.* 1. *nu.* 12. Bero. *conſ.* 124. *num.* 14. *vol.* 1. Corb. *d. limit. num* 5. & vide *de laudem qu.* 8. & ſupra *num.* 226. & infrà *num. ſeq.*

258. Declaratur quartò non habere locum, quando res quæ permutatur æſtimata, datur: nam cùm æſtimatio regulariter faciat emptionem, ideo iſto caſu diceretur venditio, & res in commiſſum caderet. Dec. *conſ.* 160. *col.* 1. *vol.* 1. & Corb. *ead. limit. n.* 8.

259. Declaratur quintò, niſi permutatio eſſet facta tanquam de re propria: quia tunc ob permutationem res caderat in commiſſum. Rimin. *conſil.* 429. *numer.* 2. *& ſeq. volum.* 3. Corb. *d. limit. num.* 10. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 62. *&* 71. qui allegat Rim. Sen. *conſ.* 429. *nu.* 2. *& ſeq.*

Cærera vide quæ ſupra diximus limit. 16. quando tractavimus, an emphyteuta poſſet donare, cum militet eadem ratio in permutatione, quæ militat in donatione; & ideo quæ ibi diximus, habent locum in permutatione.

260 Poteſt etiam poni altera declaratio, niſi in inveſtitura adeſſet pactum expreſſum ſub pæna caducitatis, ut emphyteuta ſine Domini licentia non poſſit permutare. Corb. *d. cauſ. ampl.* 13. *in fine*, & in materia fidei commiſſi Vinc. Fuſar. *de fidei ſubſt. qu.* 530. *nu.* 7. & faciunt quæ diximus ſupra *nu.* 241.

261 Limita 22. quando res emphyteutica eſſet data in dotem inæſtimata: nam emphyteuta poteſt dare in dotem emphyteuſim filiæ ſuæ legitimæ, & naturali, ſine Domini conſenſu. Spec. §. *nunc aliqua qu.* 109 & ibi Joan. Andr. & ſequitur Jaſ. *in d. l. fin. num.* 107. Imol. *in cap. potuit de locat n.* 17. Burſat. *conſ.* 80. *n.* 50. *v.* 1. Tiraq. *de retract. lign.* §. *gloſ.* 14. *n.* 95. Guid. Pap. *dec.* 48. Ruin. *conſ.* 148. *n. ult. vol.* 1. Aym. *conſ.* 215. *num.* 6. Soc. *conſ.* 25. *n.* 9. *vol.* 1. Alex. *conſ* 173. *num.* 4. ubi teſtatur
* hanc eſſe com. opin. *volum.* 2. & idem dicit Grat. *conſ.* 76. *num.* 23. *vol.* 1. Redo. ut ſupra *fol.* 520. *num.* 34 Corb. qui alios citat *ead. cauſ. limit.* 20. *in principio* & idem dicendum eſt in donatione facta à patre filio propter nuptias. Spec. Joan. And. Jaſ. & Redoan. citato loco, & quando ipſa mulier daret in dotem Jaſ. *in d. nu* 107. & quod poſſit pater dare in dotem emphyteuſim inæſtimatam filiæ legitimæ, & naturali, plures commemorat Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *n.* 39. ubi affer. trationes.

262 Declara tamen ſupradictam limitationem, modo emphyteuſis eodem jore ſit penes filiam, quo erat penes patrem, ut quibus cauſis fuiſſet finita penes patrem, finiatur etiam penes filiam. Jaſ. *d. numer.* 107. Redoa. ut ſupra; Burſat. *eod. conſ.* 80. *num.* 30. *& ſeq* & ideo mortuo dotante, emphyteuſis ad Dominum, vel ad alios in inveſtitura comprehenſos revertitur, Alex *dict. conſ.* 173. *num* 1. Caſtr. *in l. uſufructu numer.* 6. *ff ſol. matr.* Ruin. *conſ.* 165. *vol.* 1. & reverſa ad Dominium, ut mulier pro dote ſua ſuper ea recurrere non poteſt. Flam. Chart. *dec. Gen.* 87. *num.* 13. vid. de *ſol. cau. qu.* 1. *numer.* 217. ſed ſi eſſet emphyteuſis tranſitoria ad hæredes, tranſiret in filiam etiam in præjudicium filiorum Corn. *conſil.* 51. *lib. n.* 6. refert. Mant. *citato loco.*

263 Subdeclara hanc declarationem, non habere locum, quando emphyteuſis eſſet data in dotem, & fæmina dotara fecit ſe de novo inveſtiri, excluſis alus perſonis comprehenſis in inveſtitura facta dotanti, ſi dotans ſit talis, qui potuerit, alienando, præjudicare comprehenſis in inveſtitura: nam quando dotans poteſt in emphyteuſi aliis præjudicare, ſimpliciter dando rem in dotem, videtur dediſſe omne jus, quod poterat dare, & ſi cum præjudicio aliorum comprehenſorum, alias non dediſſet ſimpliciter, ſed in vita tantum ipſius dantis: quod maximè procederet, ſi donans ſtipulatus eſſet in caſu dotis reſtituendæ dotem, & ſic emphyteuſim fæminæ, & jus hæredibus reſtitui, aut cum ipſa jus ſuum conceſſit, vel ſi dotavit cum clauſula ad habendum, tenendum, poſſidendum, & quicquid ipſi dotatæ placuerit faciendum, quia tunc certum eſt dotantem voluiſſe aliis præjudicare Capr. inter *conſ.* Corn. 51. *numer* 5. *vol.* 3. & idem in *conſ.* Joan. de Monte Sperello *ſub num.* 6. & Corn. *num.* 11. Corb. *d. limit. num.* 4. *& ſeq.* ſi autem non poſſet dotans præjudicare aliis comprehenſis, tunc reſolutio jure dotantis, reſolueretur ipſa dos, *l. lex. vectigalis, ff. de pign.* & nos de hac re diximus in tit. *de cont. emph. qu.* 24. *nu.* 20. & per totam illam quæſtionem.

264 Sed ſi emphyteuſis daretur in dotem æſtimata alicui fæminæ, quæ non eſſet de comprehenſis in inveſtitura; tunc res in commiſſum caderet: quia æſtimatio etiam in fundo dotali venditionem inducit, *l quoties*, *C. de jur. dot.* Alex *conſ.* 79. *numer.* 2. *vol* 5. Soc. *conſ.* 56 *vol.* 1. Rol. *conſ.* 99 *vol.* 2.
* ubi de com. teſtatur, & in terminis pro dote, æſtimatione facta, tradit *in dict.* § *nunc aliqua qu.* 110. Imol. *in d. c. potuit num.* 17. Capella Tholoſ. *dec.* 279. *nu.* 3. Salyc. *in d. l. fin. n°* 10. *&* Jaſ. ibi *nu.* 108. Dec *conſ.* 160. *colum.* 2. Guid. Pap. *dec.* 48. *nu.* 2. Corb. *ead. cauſ. ampl.* 32. Imol. *in cap. potuit de locat. col.* 9. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 20. *&* 108. Et Mant. *de tacit. d. tit.* 28. *nu.* 42. *&* 43. intelligit, ſi res juſto pretio fuerit æſtimata; nam ſi longè pluris valeat, æſtimatio non facit venditionem Bald. Salyc. & alij in l. ex conventione, *C. de pact.* Aret. *conſ.* 84. *numer.* 3. Soc. jun. *conſ.* 141. *num.* 21. *lib.* 1. Aldob. *conſ.* 60. Cou. *pract.* 99. *cap.* 28. *num.* 9. Rol. *conſ.* 91. *num.* 4. *lib.* 2. ubi hanc opin. com. dicunt, & Mant. ut ſuprà, ubi etiam intelligit, quando æſtimatio fuit facta ex cauſa venditionis, ut pretium reddatur, ſecus, ſi ad effectum, ut cognoſcatur, an res ipſa deterior facta ſit Rolan. *dict. conſ.* 92. cum aliis quos citat.

265 Verum ſi emphyteuſis daretur in dotem inæſtimata extraneæ perſonæ, quæ non eſſet de perſonis in inveſtitura comprehenſis, non requiritur conſenſus Domini, Tiraq. *d. gloſ. num.* 21. quia cenſetur tunc quædam donatio, Imol. ut ſupra, *colum* 13. ſicut refert Jaſ. *d. nu.* 108. Bal. *conſ.* 106. *vol.* 5. Ruin. *conſ.* 48. & hanc com. op. appellat Add. ad Jul. Clar. *quæſt.* 15. Et ratio eſt, quia Dominus in iſto caſu interpellari non debet, an velit rem pro eodem pretio, juxta, *l. fin. C. de jur. emph.* quia pretium non intervenit, & ut diximus, eſt quædam donatio, ex ſententia Imol. *citato loco*, & Ruin. *conſ.* 148. *in fine volum.* 1. ideo ſicut donatio poteſt fieri irrequiſito Domino: ita poteſt tradi in dotem fæminæ non comprehenſæ, ſine Domini licentia, dummodo mulier petat confirmationem, & inveſtituram capiat, antequam poſſeſſionem ingrediatur Corb. *d. limit.* 20. *num.* 2. & diximus ſupra *limit.* 16. & in hoc caſu datio in dotem regulari debet, ſicut donatio, & Mant *de tacit. d tit* 28. *n.* 42. idem tenet, quod dicatur donatio, ſed an decedat ſolvere laudemium, dicemus in tit. *de laud. qu.* 7.

266 Declaratur tamen hoc, quod quando pater dat em-

emphyteuſim in dotem filiæ, vel nepti, quæ ſit de perſonis in inveſtitura comprehenſis: tunc poteſt ei dare etiam æſtimatam, ut declarat Aym. *conſ.* 125. *ſub num.* 8 quoniam inter comprehenſos inveſtitura permiſſa eſt omnis alienatio irrequiſito Domino, ut ſupra etiam diximus limit. 14. *ead. limit. nu.* 2. & ſi pater eſt primus acquirens poterit dare in dotem emphyteuſim, etiam æſtimatam in præjudicium comprehenſorum Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 511. *nu.* 9. *&* 10. alias non, ut ibi in princ.

267 Limita primò non procedere, ſi res daretur pro dote Eccleſiæ. Lamber. *de jur. pat. lib.* 1. *p* 1. *qu.* 5. *prin. art.* 4. Corb. ut ſupra *num.* 1. Burg. *de laudem. p.* 2. *inſp.* 12. *in fine*, quia emphyteuſis prohibetur alienatio in Eccleſiam & potentiores, ut ſupra diximus *nu.* 20. *&* 21.

268 Limita ſecundo, quando pater, vel emphyteuta, haberet alia bona allodialia, ex quibus potuiſſet filiam dotare; quia tunc etiam, neque ex protextu, quod alienatio hæc fuerit neceſſaria, excuſaretur à caducitate. Craver *eod conſ.* 225. *num.* 7. Corb. *ead. limit.* 20. *n.* 3. & Add. ad Jul. Clar. *d. qu.* 15.

266 Quod ego intelligo habere locum quando filia non eſſet comprehenſa in inveſtitura, quia ſi eſſet comprehenſa, poſſet pater dotare eam de bonis emphyteuticis, etiam ſi haberet alia bona allodialia; quia ſicut alienatio eſt permiſſa inter comprehenſos; ut ſupra diximus; ita etiam licita erit ſine conſenſu Domini datio in dotem, & ita intelligendus Craver. prout ſe declarat, *num.* 8. *ver. ſed iſta filia.*

270 Si autem emphyteuſis in dotem data viro, ei confirmetur per Dominum, qualiter ſoluto matrimonio reſtituatur mulieri. vid. Bart. *in l. uſufructu n.* 5. *ff. ſol. matr.* Camp. *de dote* 3. *p. quæſt.* 189. Mareſc. *var. reſol cap.* 91. *in fine lib* 2. ubi. dicitur quod non requiratur alius conſenſus Domini, vide etiam *de laud. quæſt.* 7. cætera require *in d. quæſt.* 7.

271 An autem quando datur res emphyteutica pro dote ſive à patre, ſive ab extraneo, æſtimata, vel non æſtimata debeatur Domino directo laudemium, dicam tit. *de laudem. eadem quæſtion.* 7.

272 Quid autem, ſi in inſtrumento inveſtituræ adeſſet pactum expreſſum, quod non poſſit res emphyteutica dari in dotem ſub pæna privationis, prout hodie in omnibus inveſtituris hoc pactum apponitur, ac emphyteuta, non obſervando hujuſmodi pactum, cadat à jure ſuo, dicendum eſt quod ſic, ut ſupra diximus *limit.* 20. *in fine*, *& limit.* 16. *& limit.* 15. *num.* 207. an autem hoc pactum extendatur ad filiam comprehenſam in inveſtitura, recurrendum eſt ad ea, quæ ſup. dixim. *lim.* 16. *num* 22.

273 Limita 23. non habere locum, quando emphyteuta vendidit de conſenſu Domini, & poſtea recuperat, ex remedio, *l.* 2. *C. de reſc. vend.* vel quando dedit emphyteuſim inæſtimatam de conſenſu Domini, & poſtea ſit reſtitutio dotis: nam utroque caſu non requiritur nova licentia: hoc enim fit ex miniſterio juris, & non ex novo facto hominis. Bald. Novel. *de dot.* 8. *p. privil.* 6. *nu.* 11. Corb. qui alios allegat *ead. cauſ. limit.* 21.

274 Limita 24. non habere locum, quando emphyteuta compromittit, ſecundum Bald. *in leg fin.* §. *fin ad finem, Cod. com. de legat.* ubi dicit habere locum etiam. quod Arbiter arbitrando adjudicaret rem emphyteuticam adverſario.

275 Contrarium tenet Jaſ. *in d. l. fin. C. de jur. emph. n.* 119. *cum ſeq.* ubi reſpondet rationibus Bald. & idem videtur ſentire Redo. ut ſupra *num* 36. *in fine fol.* 521. dum dicit, facit pro Jaſ. ſequitur Corb. *ead cauſ. ampliat.* 33. Maurag. Burg. *de laud. inſp.* 57. *num.* 3. ubi idem dicendum eſt in Vaſallo compromittente, docet, ex ſententia Curtij jun. & Zaſ. Clar. §. *feudum qu.* 39. Hier de Cevall. *in Spec. com. op. cont. com. qu.* 782. *nu.* 5.

276 Declaratur non habere locum, quando ſolum compromitteret, ſed ſi Arbiter adjudicaret adverſario emphyteuſim, ſequenda eſſet ſententia Jaſ. ut emphyteuta privetur jure ſuo Afflict. *in c* 1. §. *inter pares*, *num.* 4. *de leg. Corrad.* Clar. *d. qu.* 39. & Corb. ut ſupra; ſi tamen ſequeretur traditio poſſeſſionis. Burg. *citato loco num.* 5. & in iſto caſu deberetur Domino laudemium, non autem per ſimplicem compromiſſum, ratione novæ inveſtituræ, idem Burg. *ead. inſp. nu.* 6. & eandem opinionem tenet Ror. Lucenſ. *in dec.* 19.

277 Declara ſecundò, non habere locum, quando ſumus inter conjunctos, qui ex forma Statuti coguntur compromittere. Blanc. *de comprom qu.* 4. *in ver. res num.* 29. Corb. *d. ampl. in fine*, & Burg. *eod. loco nu.* 7.

278 Limita 25. quando emphyteuta tranſigit ſuper re emphyteutica, ſine conſenſu Domini, ut res emphyteutica penes ſe remaneat: quia iſta non eſt alienatio, licet ſolvat adverſario pecuniam, vel aliquid dando, aut faciendo gloſ. not. *in l. nulli* § & ibi Bart. & alij, *ff. de tranſact.* Jaſ. *in l. fin. num.* 121. *& ſeq. Cod. de jur. emph.* Redoan. *eod. tract. fol.* 521. *num.* 37. Corb. *ead. cauſ. limit.* & idem dicendum eſt, quando res emphyteuta erat penes adverſarium, & emphyteuta apud illum eam dimittit, aliquo recepto, & hæc etiam tranſactio eſt permiſſa Domino irrequiſito, ut dicunt Jaſ. & Redo. ſupradictis in locis, cum aliis allegatis per Tiraq. *de ret. lign.* §. 1 *gloſ.* 14 *numer.* 66. licet ipſe teneat in hoc ſecundo caſu quando emphyteuta, rem quæ priùs erat apud ipſum dimittat apud adverſarium, & Corb. propter iſtam auctoritatem Tiraq. dicit eſſe cogitandum; ſed non eſt dubitandum in hoc caſu, ut dicemus infra.

Caroc. *de locat & cond. in tit. de locat emph. qu.* 15. *fol.* 95. diſtinguit tres caſu. Primus eſt quando per tranſactionem emphyteuta abdicat à ſe rem, & concedit adverſario ſuo, & tunc non poteſt, quia dicitur alienatio. Rom *conſ.* 66. Redo. *eod. tract.* loquens in * Prælato. *fol.* 3. *n.* 12. *& in d n* 37. & Jaſ ſuprad. numeratis. Clar. licet loquatur in feudo, *quæſt.* 38. §. *feudum*, atteſtans hanc eſſe com. op. & Simonc. de decret. loquens de minore, *lib.* 2. *tit.* 6. *inſp* 10. *n.* 102. Jaſ. *in l. juſiurandum*, §. *pupillus*, *n.* 4. *ff de jurejur. & in l. fin. nu.* 121 *C de jur emph.* Peregr. *de fideic. art.* 40 *n.* 124. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 34. Capic. *deciſ.* 155. *num.* 16. & Bug. *de laud. par.* 2. *inſp.* 14.

Secundus caſus cum adverſarius emphyteutæ poſſidet rem emphyteuticam, & tranſigendo dimitit apud adverſarium emphyteutæ, aliquo dato, vel facto, & tunc dicit, quod verior opinio eſt; ut non dicatur alienatio, Jaſ. *in d l. fin. num.* 121. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 1. *caſ.* 171. *numer.* 75. prout etiam dicit Menoch. videmus enim in Eccleſia, quæ quamvis ſine ſolemnitate alienare non poſſit: poteſt tamen rem ab adverſario poſſeſſam, allegans Abb. *in conſ.* 57. *&* 63 *lib.* 1. dicens etiam, quod aliter ſentit Bal. *in l. jubemus, C. de Sac. Sanc. Eccl.* & prædictam opinionem ſequitur Joſeph. Ludovic. *de Peruſ.* 35. *n.* 7. & in terminis in tranſactione, & dimiſſione rei Eccleſiaſticæ exiſtentis penes tertium, dicit tenere Alciat *reſp.* 32. *numer.* 6. Thom. 1. *lib.* 1. & facit, quod in ſimili dicimus de minore, qui licet non poſſit alienare ejus bona, non adhibitis ſolemnitatibus, tamen quando bona minoris ab adverſario poſſidentur, tunc poterit tranſigere, & alienare, etiam non adhibitis dictis ſolemnitatibus. Alciat *reſp.* 94. *nu.* 5. & allegat etiam Menoch. in loco, ubi ſupra, idem dicit Caroc. *d. qu. in fine* tenere Ruin. *conſ.* 11. *col.* 2. *lib.* 4. Dec. *conſ* 474. *vol.* 1. *& conſ.* 564. *col. pen.* Rol. *conſ.* 15. *col. pen. num.* 45. *lib.* 1. & Afflict. *dec.* 35. *num.* 8.

turis ſolet apponi clauſula, duranta locationa, & alias deciſiones citat, & vide *de ſucc. in bon. emph. qu. 3. num. 13.* quando bona emphyteutica ſunt redacta ad inſtar allodialium, licet alienari poſſint, & quilibet de inveſtitura diſponere poſſit, intelligitur durante inveſtitura, & locatione.

284 Subdeclara, nam ſi prædicta clauſula eſſet appoſita in executivia, & non in diſpoſitivis inſtrumenti, & veniret in verbis ad executionem diſpoſitionis contractus appoſitis, & acceſſoriè, & non principaliter, fortè dici poſſet, ſecundum Corb. quod non importet licentiam alienandi: licet in inveſtitura non adeſſet pactum aliud, quod non poſſit emphyteuta alienare Domino irrequiſito quia cenſetur hoc tacitè cautum in conceſſione rei ex natura contractus, quamvis non ſit expreſſum: & verba, & clauſulæ generales venientes ad executionem, non alterant, nequa ampliant contractum. Dec. *conſ.* 500. *nu.* 9. Alex. *conſil.* 21. *lib.* 7. *& conſ.* 60. *eod. lib.* & Corb. qui alios citat, *dict. limit.* 7. *& ſeq.* & Cocc. *dec.* 137. *num.* 25. cum aliis per eum allegatis, & *in d. dec.* coram Buratto, *num.* 5. de hac clauſula, ad habendum, &c, quando cenſeatur poſita in partibus exequutivis inſtrumenti, & quando in diſpoſitivis videnda ſunt, quæ diximus *de renunc. quæſt.* 2. *&* 6. *& in d. dec.* Buratti *nu.* 7. in verbis diſpoſitivis, cum immediatè ſit poſt deſcriptionem bonorum conceſſorum, ante clauſulam, hanc &c. & ante promiſſiones ſolutionis canonis, & ibi Add. *in tit. C.*

285 Subdeclara ſecundò: quia ſi conceſſio ſit facta Titio pro ſe, & filiis, & nepotibus, cum clauſula, ad habendum, alienandum, &c. intelligitur ſolum conceſſa Titio primo ſtipulanti, non autem filiis, & nepotibus, per illa verba, quæ ſolent apponi in d. clauſula, Et quicquid dicto Titio placuerit faciendum, quæ perſonalia ſunt. Bald. *conſ.* 304. *vol.* 5. & per alios citatus à Corb. *d. limit.* ubi contrariis reſpondet, & vid. *infr. qu.* 10. & ſup. *num.* 146. ubi adſunt declarationes.

286 Limita 29. quando Dominus requiſitus dixit nolle emere; quia propter hoc hoc eſt data licentia alienandi, vel ſi reſpondear dicens, vende in nomine Domini; quia volo quinquageſimam habere. Spec. *in §. nunc. aliqua, quæſt.* 100. & ibi eum ſequitur Joan. And. Jaſ. *in dict. l. fin. num.* 27. cum aliia allegatie per Corb. *d. cauſa, limit.* 4.

287 Declara dictam limitationem, niſi Dominus dixerit, volo deliberare, quia tunc expectandus erit per duos menſes, *cap. potuit, de locat. & per dict. leg. fin.* nam non ſufficit ſola requiſirio. Corb. *d. limit.* 4. & diximus ſupra *hoc eod. tit. in principio.*

288 Sed ſi reſponderit Dominus requiſitus ab emphyteuta, an velit emere; Volo retinere; non poterit emphyteuta ſtatim vendere, ſed expectandus eſt per duos menſes, ut diximus ſupra *hoc eod. tit. ampl.* 24.

289 Limita 30. ſi poſt factam legitimam requiſitionem ab emphyteuta, lapſi ſunt duo menſes, & Dominus nullum reſponſum dedit; tunc poterit vendere, Domino ampliùs non requiſito, ut eſt tex. *in d. l. fin. Cod. de jur. emph.* & ibi Jaſ. *nu.* 23. Grat. *conſ.* 80. *num.* 4. *vol.* 1. & Canoniſt. *in c. potuit, de locat.* & Corb. *ead. cauſa, limit.* 5.

290 Declara dictam limitationem, niſi Dominns re integra, & re nondum alteri vendita, dicat ſe pœnituiſſe, & velle amere, & cæteris præferri; quia etiam poſt elapſos duos menſes poterit re integra moram purgare, ut cæteris præferatur, Jaſ. *in d. l. fin. num.* 25. Paul. de Caſtr. *in l. qui Romæ, §. cohæredes, ff. de verb. oblig.* Joan. And. ad Spec. *in d. §. nunc. aliqua, qu.* 101. & Salyc. *in d. l. fin. nu.* 16. ut refert Corb. *d. limit.* 5. Redoa. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 386. *num.* 22. Burg *de laude. par.* 2. *inſp.* 42. *in fine,* qui allegat Amad. de Pont. *in tract. de laud. qu.* 17. & Salſo. *eod. tract. tit. de laud. dup. col.* 9. & alios.

291 Limita 32. non habere locum, quando ſolum eſt factum pactum de alienando, vel promiſſio de vendendo: quia dicta promiſſio non continetur ſub prohibitione alienationia facta à dicta lege fin. & aliud eſt vendirio, & aliud promiſſio de vendendo, ut in terminis tradit Jaſ. *in d. l. numer.* 134. Alex. *conſ.* 173. *vol* 2. Rol. *conſ.* 69. *num.* 15. *vol.* 3. Aret. *conſ.* 41. *n.* 7. Rimin. *conſ.* 340. *num.* 19. *volum.* 3. Tiraq. *de ret. convent. num.* 45. Corb. *ead. cauſ. limit.* 8. Surd. *conſ.* 84. *num.* 3. Caroc. *de locat. & cond. tit. de jur. emph. qu.* 2. *nu.* 1. Capic. *dec.* 155. Frec. *de feud. nu.* 32. *fol.* 112. & Burſat. *conſ.* 254. *nu.* 4. *lib.* 3.

292 Quam limitationem idem Corb. declarat, niſi pretium in vim dictæ promiſſionis de vendendo fuerir ſolutum promittenti, & res ab eo tradita, per ea, quæ ipſe allegat ead. limit. vel eſſet de eo habita fides de ſolnendo, & ſequuta ſit traditio: quia tunc eſſet vendirio perfecta; ut ibi per Corb. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *num.* 55. Ferret. *conſ.* 154. *numer.* 66. *lib.* 1. Natt. *conſil.* 171. Ceph. *conſ.* 315. *num.* 3. *& ſeq. lib.* 3. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 8. *nu.* 13. ſecus ſi res non eſſet tradita, nec pretium eſſet ſolutum, Capic. *d. dec, n.* 8. & Caroc. *citato loco.*

Decl. ſecundo, quando adeſt juramento, ut diximus in tit. *de laud. qu.* 8. *limit.* 4.

293 Limita 32. quando emphyteuta vendidit poſt promiſſionem à Domino factam de conſenſu alienationi præſtando: nam iſto caſu non poteſt Dominus prætendere ſe eſſe contemptum, cum de ejus conſenſu ſit facta venditio, quia parum refert, an conſenſerit, vel promiſerit conſentire. Alciat. *conſ.* 16. *nu.* 6.

294 Quam limitationem veram eſſe declarat Corb. *ead. cauſ. limit.* 9. quando in vim promiſſionis emphyteuta vendidit; & non tradidit: ſed ſi vendidit, & tradidit, non videtur vera; quia ſi per licentiam alienandi conceſſam emphyteutæ, non cenſetur ei data facultas, ut poſſit emptorem propria auctoritate in poſſeſſionem inducere, & conſequenter tradere, ut per Imol. *in cap. potuit, de locat. nu.* 64. & Bero. *num.* 23. non poteſt dici etiam conceſſa per promiſſionem de conſenſu præſtando alienationi. Sed dicit poſſe ſaluari opinionem Alciat. in caſu, in quo loquitur, quia promiſerat Dominus recognoſcere emptores in emphytentas, & eos approbare: quæ promiſſio reſpicit effectum ſecundæ denuntiationis faciendæ: nihilominus relinquit cogitandum.

Ego autem, ut meam proferam ſententiam, dico, quod pro utraque parte multa adduci poſſunt, prout facit, Tiraq. *de retract. convent. §. fin. numer.* 25. in illa quæſtione; emptor promiſit dare venditiori eam ſaculratem redimendi intra certum tempus; utrum venditor poterit vi hujus promiſſionis agere, ut emptor revendat reſtituto pretio; an verò tantum poterit agere, ut ei detur ea facultas? Et quod poſſit agere, ut revendat, reſtituto pretio, idque æquitati, & rationi conſonum videtur; quia circuitus ſunt evitandi, ob idque competere actionem ſine conceſſione, *leg. cum fundus. §. Servum tuum imprudens, ff. ſi cert. pet. & l. Dominus teſtamento ff. de cond. ind. cum ſimil.* & ideò Joan. And. ad Spec. in Rub. *de ſol. & oblig. column.*

lam. 1. tenet, quod ſi quis promiſit intra certum
295 tem ſe obligaturum ad dandum mihi decem po-
teſt ſtatim cedente die, ſine alia obligatio-
ne conveniri ad illa decem, ſequitur Roman.
ſing. 185. Alex. qui dicit perpetuò menti te-
nendum, Soc. Jaſ. & alij *in d. §. Servum tuum im-
prudens*, & multos alios congerit ibi Tiraq. *numer.*
296. & idem Purpur. *in eod. §. Servum*, infert ad
6 caſum propoſitum: videlicet, quod ex promi-
ſſione dandæ facultatis de redimendo rem vendi-
tam, reſtituto pretio, agi poteſt ad revendendum,
& ita dicit conſuluiſſe, & obtinuiſſe, & idem te-
net Boer. *dec.* 183. & Paul. de Caſtr. *conſ.* 52. *lib.* 2.
refert, quod qui promiſit ſe per inſtrumentm obli-
297 gare, & per eum ſteterit, quominus ſe obliga-
ret, haberi pro obligato, & promiſſio liberandi,
exceptionem parit adverſua agentem, ac ſi libera-
ratio ipſa facta fuiſſet. Bar. & Angel. *in leg. ſi in-
tra, ff. de pact.* cum aliis adductis per eundem Ti-
298 raq. *ibidem numer.* 28. item paria ſunt realiter
ſoluere, & promittere de ſoluendo; & multa a-
299 lia ſimilia adducit Tiraq. uſque ad *num.* 41.
pro iſta opinione, & ita judicaſſe ad favorem ven-
ditoris, Senatum Pariſienſem, teſtatur *citato loco,
nu.* 60.

Sed pro contraria parte, alia multa argumenta.
& rationes adducuntur, & præcipuè per Dec. *in d.
l. cum fundus, §. Servum tuum, in primo not.* ut vi-
deri poſſunt apud eum, quas refert etiam Tiraq. *ibi-
dem nu.* 41. & inter cæteras has commemorat, quod
aliud ſit pactum de vendendo, aliud venditio. & *n.*
300 43. quod promiſſio de faciendo contractum, non
eſt ia contractus, & *n.* 47. quod aliud ſit donare pro-
mittere de donando, & multas alias rationes ad-
301 ducit, quas non refero, quia eſſem nimis longus,
& poteſt videri Add. ad Ludoviſ. *deciſ.* 28. & ad
propoſitum noſtrum, videretur dicendum, quod
aliud ſit promiſſio de conſentiendo, & aliud ſit con-
ſenſus; & nihilominua teneo in utroque caſu em-
phyteutam eſſe cautandum, & non eſſe privandum,
jure ſuo; quia parum refert quod poſſit agere, ut
promiſſa ſerventur ante alienationem, vel poſtea;
cum ipſe Dominus teneatur conſentire, ſine tamen
præjudicio laudemij, & quia etiam negari non po-
teſt quin ſit hæc quæſtio dubitabilis, & in dubio
302 declarari debet pœnam non eſſe incurſam Hon-
ded. *conſ.* 58. *lib.* 1. *num.* 43. Vinc. Fuſar. *de ſubſt.
fideic. qu.* 718. *num.* 77. qui alios allegat, & Rot.
in recol. per Paul. Rub. dec. 293. *in fin.* & quæli-
bet cauſa etiam injuſta excuſat à caducitate.
303 Burſat. *conſ.* 253. *n.* 57. *vol.* 1. Surd. *dec.* 221.
7. *& dec.* 188. *num. n* 8. ubi ſtante dubietate opinio-
num, excuſatur emphyteuta; Et Rota Rom. quæ ſe-
quitur æquitatem, ſi fieri poteſt pœnam caducita-
tis declinat, ut dicit Mant. *de tacit, & ambig. lib.*
22. *tit.* 28. *numer.* 35. & omnis fere cauſa colora-
ta etiam injuſta excuſat à caducitate: Seraph. *de-
ciſ.* 1228. *in fin.* Clar. *§. emphyteuſis, quæſt.* 8. *ver. ſed
quid:* ſemper enim dicit ibi Clar. debemus quantum
poſſumus inclinare in eam partem, ut caducitati
locus non ſit.

304 Limita 33. non babere locum diſpoſitionem d.
legis fin. quando in publicum emphyteuta jus ſuum
venale expoſuit, & ſubhaſtavit, ſed non aliena-
vit, Jaſ. *ead. nu.* 16. Bero. *conſ.* 171. *nu.* 16. *vol.* 1.
nam cum emphyteuta teneatur Domino denuntia-
re pretium, quod ab alus offertur, nor *in d. l. fin. &
c. potuit, de locat.* ſi non poſſit in publicum venale
exponere emphyteuſim, & ſubhaſtare, nec poſſet
etiam Domino denuntiare, & requirere eum, an
velit pro eod. pretio emere, refert Corb. *ead. cauſ.
limit.* 10.

305 Limita 34. non habere locum in Domino alie-
nante jus ſuum directum: quia non tenetur requi-
rere emphyteutam. Spec. *in §. nunc aliqua, quæſt.*
93. & ibidem Jo. And. Jaſ. *in d. l. fin. n.* 17. &
ibi etiam Salyc. & Bald. Imol. *in d. c. potuit, n.* 9.
& Ant. de Butr. Boer. *dec.* 107. *n.* 1. cum aliis ci-
tatis per Corb. *ead. cauſ. limit.* 11. ubi ponit ra-
tiones, quas Doctores citati aſſerunt. Mant. *de ta-
cit. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 2. qui etiam rationem
adducit, quia emphyteutæ nihil intereſt, quod
alium habeat Dominum, cui ſoluat canonem,
& Jaſ. *in l.* 3. *n.* 17. *C. de jure emphyt.* nec emphy-
teuta habet prælationem adverſus proprietarium
volentem vendere. Rot. *dec.* 547. *in fin. par* 2.
recent.

306 Declara dictam limitationem, niſi in loco adeſſet
conſuetudo in contrarium, vel pactum, ut prædicti
Doctores concludunt.

307 Limita 35. quando emphyteuta alienavit de licen-
tia Caſtaldionis, qui habebat ad hoc mandatum à
Domino, vel diu ſe geſſerat in concedendis hujuſ-
modi licentiis. Anch *conſ.* 63. *motiva Iudicis n.* 3. *&
ſeq.* Corb. *ead. cauſ. limit.* 16. ubi etiam ponuntur
rationes.

308 Limita 36. quando quia proprium fundum in
emphyteuſim recipit: nam ſi poſtea illum alienat ir-
requiſito Domino, à jure ſuo non cadit. Bart. *in leg.
ſi aliquam rem num* 9. *ff. de acq. poſſ.* qui diſtinguit
* inter ſcientem, ignorantem, & Bart. eſt commu-
niter receptus, ut per Alex *conſ* 29. *n.* 25. *vol.* 5.
Bero. *conſ.* 114. *n.* 37. *vol.* 1. Ruin. *conſil.* 155. *n.*
6. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 164. *n.* 6. Jaſ. *in l.* 2. *nu* 177.
C. de jur. emph. cum aliis quod refert Corb. *ead.
cauſ. limit.* 18. Maſcard. *de probat. conc.* 768. *nu.*
12. Burſat. *conſ.* 255. *n.* 39. & alios refert Maurus
Burg. *de laud. inſp.* 29. *par.* 2. ubi tenet, quod is
iſto caſu non tenetur ſoluere laudemium, niſi ſcien-
ter reciperet fundum ſuum in emphyteuſim, tan-
quam ſuum, quia tunc caderet alienando à jure ſuo
& deberetur laudemium, ex eod. Burſat. *conſ.* 330.
nu. 25.

309 Limita 37. quando emphyteuta alienat commo-
ditatem percipiendi fructus, duraturam tempore
ejus vitæ. Grat. 22. *n.* 2. *& ſeq vol.* 1. Tiraq. *de
retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 7. *n.* 41. ubi plures allegat
loquentes in feudo, & eſt com. op. ut atteſtatur
Ruin. *conſ.* 196. *n.* 13. *vol.* 1. Menoch. *de recup.*
* *poſſ. remed,* 9. *num.* 261. Clar. *§. feudum q.* 31. *ver.
ſucceſſivè.* Gab. *de reg. jur. conc.* 12. *nu.* 22. & cum
clarum ſit in feudo; idem debet eſſe in emphyteu-
ſi, dicit Corb. *ead. cauſ. limit.* 26 ex mente Rol.
conſ. 59, *num.* 13. *vol.* 2. ubi vult quod ſine con-
ſenſu Domini poteſt emphy. conſtituere uſumfru-
ctum in re emphyteutica, & quod commoditas
percipiendi fructus poſſit ab uſufructuario ejus vita
durante alienari, tenent Doctores, & præcipuè
Ang. Aret. Inſt. *de uſufr. finitur,* & quo modo fie-
ri debeat obligatio, vid. Caval. *de uſuf. ſub. n.* 65.
car. 231. & eſt deciſio Rotæ loquens in emphyteu-
ta, ut per Seraph *dec* 932. *nu.* 7. unde ſi quia a-
lienet ſuas commoditates tantum, præſumitur u-
tile dominium retinere, Bald. *in l.* 1. *n* 2. *C. de pi-*
310 *gn.* Jaſ. *in d. l. fin. n.* 9. Rip. *reſp.* 4. *n.* 9. Mant.
de tacit. lib. 22. *tit.* 28. *num.* 15. Pariſ. *conſ.* 98. *n.*
11. *vol.* Grat. *conſ.* 22. *nu.* 8. *vol.* 2. ubi de com.
teſtatur. Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 102. *n.*
14. & 15. Maur. Bur. qui alios citat, *de laud. inſp.* 25.
par. 2. *nu.* 6. & 7.

311 Quæ limitatio declaratur, non habere locum,
quando ex conjecturis apparet voluiſſe emphyteu-
tam vendere rem ipſam: non autem jus, quod habe-
bat tantum in re emphyt. Seraph. eadem deciſione
per totam, ubi plures conjecturæ ponuntur, & lo-
quitur in emphyteuſi Eccleſiaſtica.

Sed ſi verba patiantur, permittitur, ut emphy-

teuta

teuta intelligatur alienare ſuas commoditates, & non jus ſuum, & utile dominium, Rimin. *conſ.* 177. *n.* 19. & quamvis res emphyteutica non poſſit alienari, tamen poteſt cedi eo jure, quo ipſe habet. Zaſ. *inl. ſi quis, §. differentia, n.* 25. *ff. de acq. poſſ.* ſed ſi emphyteuta ſimpliciter venderet, cenſetur pleno jure vendidiſſe, & animo præjudicandi Domino in to-
312 tum: ex quo, ſequitur, quod debet privari jure ſuo. Bero. *conſ* 102. *num.* 6. *& ſeq. &* 60. Rol. *conſ* 63. *num.* 16. cum aliis quos refert Mant. *d. tit.* 28. *n.* 14. *uſque ad n.* 17.
313 Limita 38. non habere locum, quando emphyteuta concederet rem emphyteuticam in feudum, ita tenet Spec. *in §. nunc aliqua, qu.* 129. ſicut non tenetur, quando vult donare, ſequitur Imol, *in c. potuit de locat. n.* 21. Jaſ. *in dict. l. fin. n.* 111. Redoan. *in eod. tract. de reb. Eccl. non alien. fol.* 520. ubi ponit rationes Corb. *ead. cauſ limit.* 28. Marius Burgius *de laud. inſp.* 23. *par.* 2. *num.* 2. ubi alios refert. Sed quia hæc conceſſio debet regulari ſecundum quæ diximus de donatione, ut ſupra, *num.* 209. cujus rationes militant etiam in conceſſione facta in feudum: ideo Vaſallus tenebitur obſervare ea, quæ ibi diximus: ſed an Vaſallus poſſit feudum dare in emphyteuſim, vide Jaſ. *ibidem* & *de laud. qu.* 33.
314 Limita 39. quando emphyteuta alienat ex neceſſitate, ut quia vigore indulti Apoſtolici ſciebat ſe poſſe compelli ad vendendum. Gabr. *conſ.* 92. *num.* 5. *& ſeq.* nam dicitur neceſſaria venditio, quæ fit ab illo, qui ſcit ſe poſſe compelli, per jura, & auctoritates per eum allegatas, ſequitur Corb. *ead. cauſ limit.* 30. & quod emphyteuta non privetur jure ſuo in alienatione neceſſaria, veluti ſi per Conſtitutionem fel. recor. Greg. 13. de jure congrui, fuerit compulſus vendere domum emphyteuticam vicino ad ornatum Urbis; & compulſus intelligitur, qui poſſit compelli *l. noviſſimè ff. quod cum eo.* & ita fuiſſe deciſum in Rot. coram Orano, in Rom. domus die 11. Decemb 1595. teſtatur Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 10. quæ deciſio hodie eſt impreſſa, 4. *diverſ. deciſ.* 223 Gratia *diſcep. forenſ. cap* 227. *n.* 45. & eſt alia dec. Rotæ coram Merlino, *in recol. per Paul. Rub. deciſ.* 25. *nu.* 12 ſed ſi venditio neceſſaria initium habuit voluntarium; ut puta, ſi facta ſit ex neceſſitate æris alieni, quod emphyteuta contraxit, ſine dubio Dominus debet præferri; & ideo ejus conſenſus requirendus eſt: nam voluntaria dicitur hæc alienatio, quæ habet initium voluntarium; licet effectus alienationis neceſſarios ſubſequatur: unde in hoc propoſito neceſſaria alienatio debet intelligi, cum quis ſine facto ſuo lege obligatur, *l. obligamur., §. lege. ff. de act. & oblig.* Mantica, ut ſupra, *numer.* 11. & quod in neceſſaria alienatione non ſit locus, *d. l. fin. eſt dec.* 662. *diverſ par.* 1. Nec huic opinioni obſtant ea, quæ ſupra diximus, *n.* 59. ſcilicet quod datio in ſolutum per Judicem creditoribus ſit alienatio neceſſaria: quia ſi Dominus directus vellet præferri, in illo etiam caſu eſſet præferendus, per *leg. ult. Cod de jur. emphyt.* & ſupra ſæpe diximus, & *n.* 162. & Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 19. *n.* 2. *ver. & licet:* ſed tamen non requiritur ejus conſenſus in ſubhaſtatione ad inſtantiam creditorum, quæ fit ſine præjudicio canonis, & laudemij. Cavaler *dec.* 360. *n.* 4. & vide *in d. n.* 159. *cum pluribus ſeq.*
315 Limita 40. quando emphyteuta alienavit ſub conditione, ſi Dominus non revocaverit; aliàs, quod ſit inempta Jaſ. *in d. l. fin. n.* 145. Redoa *eod. tract. fol.* 523. *nu.* 44. ſicuti etiam non cadit, quando dictum eſt ſi Dominus non conſenſerit, teneatur venditor ad tot alia bona propria Maria Rim. *conſ* 340. *in fin. vol.* 2. ſequitur Corb. *ead. cauſ. limit.* 35. & diximus etiam ſupra *ampl.* 2.
316 Limita 41. quando emphyteuta alienavit, tradidit ſub conditione, ſi Domino placuerit, vel ſub conditione, ſi Domini conſenſus acceſſerit, vel quando alienavit, ſi, & in quantum de jure poteſt, ut tenuit Alber. *in d. l. fin. n.* 10. ſequitur Rip. *in cum M. Ferrarien. ſub n.* 80. *de Conſt.* Jaſ. *in d. l n.* 144 Redoa. *in d. tract. fol.* 522 *n.* 42. *& ſeq.* Curt. Sen. *conſ* 8. *n* 8. Menoch. *conſ.* 38. *n.* 17. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 7. *n.* 7. *& ſeq. vol.* 3. quia cum hæc ſit venditio conditionalis, perinde eſt, ac ſi Domino fuerit denuntiatum, & ejus conſenſum habuiſſet; & idem dicendum eſſet, ſi venditio eſſet
317 facta ſub alia conditione, Bald. *conſ.* 9. *vol.* 1. *& in leg. hæc venditio, ver dico, ff. de cont. empt.* ubi dicit, quod ſi emphyteuta vendidit irrequiſito Domino pro pretio declarando per tertium, illo tertio
318 non declarante, non cadit à jure ſuo: quia venditio eſt imperfecta, ſicut etiam eſt imperfecta conditionalis venditio emphyteuſis, antequam exiſtat conditio. Tiraq. *de ret. lign. §.* 1. *gloſ.* 2. *n.* 22. Corb. *ead. cauſ limit.* 26. Petra *de fidei. quæſt* 8. *n.* 134. Maur. Burg. *de laudem. par.* 2. *inſp.* 16. *num.* 11. & idem dicendum eſt de emphyteuti vendita ad menſuram, quæ eſt conditionalis, & imperfecta ante menſurationem. Soc. jun. *conſ.* 26. *col fin vol* 1. Rol. *dict. conſ.* 7. *num.* 24. Covar. *pract. reſol. cap.* 3. & plures concordantes alleg. vi de laudem *quæſt.* 8. ideo emphyteuta à jure ſuo non cadit: etiam ſi rem tradiderit conditione pendente, cum non poſſit dici dominium tranſlatum, quia per conditionis pendentiam, alienatio adhuc non dicitur valida, ſeu perfecta, ut dicit Roland. *dict. conſ.* 7. *num* 12. quod tamen intelligi debet, niſi res tradita eſſet locus
319 munitiſſimus, vel difficilis recuperationis, propter potentiam adverſarij; nam tunc caderet à jure ſuo per traditionem conditione pendente, cum per traditionem ſit facta durior conditio Domini, & præmatur in fraudem, Bald. *conſ.* 95. *num.* 1. *vol.* 3. Tiraq. *dict. gloſ.* 2 *num.* 32. Corb. *dict clauſ* 36. cum aliis quos citat, & Mant. *de tacit & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *n.* 27. dicit, quod ſi venditio facta ſit ſub condi-
320 tione, traditio etiam ſub conditione intelligitur, quæ ſi non ſit completa non transfertur poſſeſſio, & atteſtatur ita fuiſſe deciſum in Rota coram ſe: & de hac limitatione etiam diximus ſupra *ampl.* 2. & dicitur ibi.
321 Sed an pendente conditione pars una poſſit à contractu diſcedere, & an poſt mortem venditoris poſſit emptor licentiam à Domino impetrare, ad validitandum contractum, videndus eſt Rol. *dict. conſ.* 7. *& conſil.* 63. *n.* 16. *&* 24. *ſol.* 4. & vide hoc *eod. tit. quæſt.* 8. *& infra num. ſeq.*
322 Dicit etiam Mant. *dict. tit.* 28. *num.* 18. quod ſi emphyteuta alienavit rem emphyteuticam ſub conditione, ſi Dominus conſenſerit, non privatur jure ſuo: nam ſi Dominus poſtea conſenſerit multo minùs, quia deficiente conditione nulla intelligitur facta alienatio, allegat Curt. Sen. *conſ* 8. *n.* 6. *& ſeq.* Rol. *in conſ.* 63 ſupra allegato. & alios; & quod contractus ſit validus inter contrahentes, quando in alienatione adeſt clauſula, ſaluo jure, & reſervato conſenſu Domini, tenet Rot. apud Pacif. *de ſalu. inter. dec.* 67.
323 Limita 42. quando emphyteuta alienavit irrequiſito Domino, & poſt alienationem de conſenſu emptoris requiſivit Dominum, an velit emere pro eodem pretio, & ipſe dedit licentiam, ut pro dicto pretio cuicunque vult, vendat: nam ex quo conſentit, ut poſſit vendere, videtur etiam conſenſiſſe, ut poſſit venditionem factam retinere, arg. *l. ſi quis, §. irritum, ff. de in jus. irrit. teſt.* quod ibi Caſtr. *n.* 4. intelligit eſſe verum. ſi ipſe Dominus tempore quo conceſſit licentiam, ſciebat venditionem eſſe factam; quia tunc videtur renunciare pœnæ commiſſæ; ſecus ſi ignorabat, quia non eſt veriſimile, quod ſi ſciviſſet, pœnam commiſſam remi-

fiſſet, ſequitur Alex. *conſ.* 146. *n.* 8. *vol.* 5. Marian. Frecc. *de ſub ſeud.* Baron. *lib.* 2. *quæſt.* 2. refert Corb. *dict. cauſ. limit.* 39. Sed ſi recuſaverit velle emere pro eodem pretio, idem Paul. de Caſtr. *in eod §. irritum,* pariter diſtinguit, Aut Dominus ſcivit eum incidiſſe in pænam, Aut ignorabat. Primo caſu intelligitur remiſiſſe, poſteriori caſu non intelligitur remiſiſſe, & hanc diſt. ſequitur Alex. *dict. conſ.* 146. & Mantica *de tacit. & amb. lib.* 22 *tit.* 33. *n* 19. ubi ponit rationes, & diſtinctionem Paul de Caſtr. quando Dominus poſt alienationem dedit licentiam emphyteutæ vendendi, tenet Afflict. *deciſ.* 355. cum aliis allegatis per Sim. de Pret. *interp. ult. vol. lib.* 3. *fol.* 49. *n.* 22. & noviſſimè Bonavog. *in Add. ad leg. fin. Cod. de jur. emph. ver* 20. *quæro*

324 Limita 43. quando poſt alienationem factam irrequiſito Domino, ipſe Dominus ſcienter recepit canonem ab emptore, quia privatio emphyteuſis ob alienationem ſine licentia factam incurritur, Domino volente, ut diximus ſupra ampl 1. & Dominus recipiendo canonem ab emptore, dicitur declaraſſe nolle eſſe locum caducitati ob alienationem, ſive ſua licentia factam Alex. *conſ.* 213. *nu.* 3. *vol.* 4. Bero. *conſ.* 116. *num.* 12. *vol.* 1. Curt. Sen. *conſ.* 81. *col fin.* Rimin. *conſ.* 249. *nu.* 49. Ceph. *conſ.* 222. *nu.* 2. *vol.* 1. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 28. *numer.* 7. Corb. *ead. cauſ. limit.* 4. Ant. de Butr. *conſ.* 23. *num.* 3. Dec. *conſ.* 319. *num.* 16. *& ſeq.* Rot. *deciſ.* 463. *nu.* 1. *par* 2. *recentiſſ.* Menoch. *de præſumpt præſ* 112. *num.* 15. *lib.* 3. ubi diſtinguit plures caſus; ſed ſi Dominus non habuit ſcientiam caducitatis, per receptionem canonis nunquam cenſetur remiſſa Honded. qui plures alleget, *conſ.* 55. *lib.* 1. *nu.* 89. an autem ignorantia præſumatur, & de aliis multis dicemus in tit. *de ſol. can.*

Primus caſus eſt, quando Dominus ſimpliciter; hoc eſt nulla adhibita proteſtatione, recepit penſionem ſeu canonem pro jam elapſo tempore, & in hoc caſu * recepta eſt Doctorum opinio, pænam caducitatis fuiſſe remiſſam. Gloſſ. *in c potuit, de locato,* & ibi Imol. & Gard. Zabar. Alex. *conſ.* 113. *num.* 3. *lib.* 4. Ruin. *conſ.* 110. *n* 4. Curt. Sen. *conſ.* 82. *col.* 1. Soc. Sen. *conſ.* 66. *col. ult. lib.* 3. Jaſ. *in l.* 2 *n* 124. *Cod. de jur. emph.* qui de com. teſtatur. Dec. *conſ.* 138. *col.* 4. *& conſ.* 329. *n.* 3 Brun. *conſ.* 110. *n* 3. Boer *quæſt.* 309. Pariſ. *conſil.* 108. *n.* 44. *lib.* 1. Clar. §. *emph. quæſt.* 10. *ver. aut vero* idem Menoch. *conſil.* 355. *n.* 12. *lib.* 4. licet non deſint qui contrariam opinionem teneant, quos refert Menoch. *dicta præſ n.* 6. Sed non eſt recedendum à prima opinione, quæ eſt communis & eam ſequitur Mant. *de tacit. & ambig. lib* 22 *tit.* 33. *n* 1. & hanc opinionem habere locum dicit. *n.* 4 non ſolum in ea caducitate, quæ commiſſa eſt ex defectu ſolutionis; ſed etiam in ea, quæ fuit commiſſa propter alienationem factam Domino non requiſito; & iſti duo caſus ſæquiparantur in *cap. potuit. de locat. & in d. l.* 2. *de jur. emph.* & ita ſentit Salyc. *in dict. leg. fin. n.* 18. Alex. *conſ.* 106 *n.* 5 *lib.* 4. & Curt. Sen. *conſil* 81. *num.* 2. *& ſeq.* Menoch. *ead. præſ. n.* 15. 16. *& ſeq.* extendit etiam, ut locum habeat in adminiſtratore, cui commiſſa eſt adminiſtratio, cum libera, ut puta in Theſaurario, ut per Dec. *conſ.* 138. *col. pen.* & in Prælaro, qui eſt ſolus adminiſtrator, Clar. § *empyt. q.* 10. *ver. ſed nunquid,* ſed ſi eſſet Eccleſia Collegiata, non poſſet remittere caducitatem, Jaſ. *in l.* 2 *Cod. de jur emph. num.* 139. cum aliis allegatis per Menoch. & Clar. ſed de hoc vid. infra.

Secundus caſus, quando Dominus recepit penſionem præteriti temporis adhibita proteſtatione ſalvum ſibi juſ eſſe declarandi caducitatem; & in hoc * caſu recepta eſt ſententia non eſſe remiſſam caducitatem Jaſ. *in l. fin. num.* 4 *ff. de eo quod cert. loc. & in l.* 2. *ſi quis caut. n.* 3. *&* 4. Clar. § *emph. q.* 10. *in principio,* Rip. *in c. cum M. Ferrarienſis num.* 129. *de Conſt.* cum aliis allegatis per Menoch. *ead. præſ. n.* 18 Quamvis Guid. Pap. contrarium teneat, quod pæna cenſeatur remiſſa, non obſtante proteſtatione. Sed non eſſe recedendum à com. op. atteſtatur Clar *d. qu.* 10. qui plures citat dicentes hanc eſſe com. op. & alios allegat Mantic. *eod. tit.* 33. *n.* 2. nam Domino ſufficit ſimpliciter proteſtari de jure præſente, & tacente emphyteuta, quia habet, quod ſibi imputet, cur facta proteſtatione ſoluerit, & non contradixerit proteſtationi, Imol. *in dict. cap. potuit num.* 39. Jaſ. *in dict. l.* 2. *numer.* 127. *ver. ſed pone, Col. de jur. emp.* Curt. Sen. *conſ.* 81. *n.* 2. Cæterum, ſi emphyteuta contra Domini proteſtationem dixerit non ſe cecidiſſe ab aliquo jure ſuo ex cauſis in ſua proteſtatione expreſſis, dicendum eſt Domino non prodeſſe proteſtationem. Ruin. *conſ.* 151. *n.* 12. *v. nec obſtat, lib.* 1. Mant. *dict. tit. n.* 8. Add. *ad deciſ. Burat.* 617 Honded. *conſil.* 55. *lib.* 1. *n.* 9. ubi *n.* 89. infinitos allegat, quod intelligatur remiſſa caducitas, non obſtante proteſtatione data ſcientia Domini, aliàs ſecus, niſi etiam ſoluens tacitè, vel expreſsè proteſtationi conſentiat, & ſufficit, quod proteſtetur præſente emphyteuta, & ipſe non contradicat proteſtationi, ibi *nu.* 9. ſed vide omnino *de var. caduc. quæſt.* 14.

Tertius caſus, quando Dominus recipit penſio- * nem pro futuro tempore, nulla adhibita proteſtatione, & in hoc caſu dicit Menoch. *de præſ. nu.* 19. nemo eſt, qui neget remiſſam præſumi caducitatem. Clar *d. qu.* 10. *ver. aut vero ſumus in dubio,* & quando Dominus recipit penſionem poſterioris temporis ſine ulla proteſtatione, vel illius temporis, quod lapſum eſt poſt caducitatem, ſine dubio intelligitur eam remiſiſſe Gloſ. *in l.* 2 *ver. item ſi triennio* & ibi Doctores. *Cod. de jur. emph.* Spec. *id d. §. nunc aliqua, ver.* 23. Bar. *in d. l.* 2. *nu.* 8. Alex. *conſ.* 14. *numer.* 19. *lib.* 2. Rim. Sen. *conſ* 94. *num.* 62. *& ſeq.* nam qui recipit penſionem pro tempore, quod eſt ſubſequutum, videtur ipſo facto declarare ſe noluiſſe emphyteutam cecidiſſe à jure ſuo. Rom *conſ.* 103. *n.* 5. *& ſeq.* Rim. Sen. *conſ.* 16. *n.* 19. *& conſ.* 74. *nu.* 15. Mant *d. tit.* 33. *nu.* 3.

Quartus caſus, quando Dominus recipit penſionem pro futuro, adhibita proteſtatione prædicta, cui proteſtationi conſenſit emphyteuta, ut ſupra dictum eſt: hoc caſu non cenſetur remiſſa caducitatas, ita Rip. *in cap. cum M. Ferrarien. n.* 130. *de Conſt.* Ruin. *conſ.* 151 *n.* 12 *lib.* 1. Menoch. *dict. præſ. n.* 20. cum aliis ſupra allegatis.

Quintus caſus, quando Dominus recepit penſionem pro tempore futuro adhibita proteſtatione ſalvum ſibi eſſe jus caducitatis, & illi proteſtationi expreſsè contradixit emphyteuta: hoc caſu caducitas cenſetur remiſſa, non obſtante proteſtatione, quæ nihil valet, cum tollatur per contrariam expreſſam proteſtationem, Rip. *in dict. cap. cum M. Ferrarien eod. n.* 130. & Ruin *dict. n.* 12. Menoch. *dict. præſ. n.* 21. & Mant. *d. n.* 8.

Sextus caſus, quando Dominus recipit penſionem pro futuro, adhibita proteſtatione ſalvum ſibi eſſe jus caducitatis, & ipſe emphyteuta tacuit; & ita quando ſumus in dubio; & in hoc caſu recepta eſt opinio jus caducitatis cenſeri remiſſum, non obſtante illa proteſtatione, quæ nihil operatur; quamvis expreſsè non contradixit emphyteuta. Jaſ. qui alios congerit *in d. l.* 2. *num.* 124. *ver. item in quantum* Bart. *Cod. de jur. emph.* Aret. *conſil.* 35. *in fine.* Alex *conſ.* 14 *col pen. ver. confirmatur, lib.* 2. Ruin. * *conſ.* 110. *n.* 4. *& conſ.* 151. *n.* 12. *lib.* 1. qui teſtatur hanc eſſe com opin. Boer. *qu.* 309. *num.* 6. Ripa *in dict. cap. cum M. Ferrarien. n.* 130. *ver. hoc tantum intellige,* Menoch. *ead. præſ. n.* 12. & hanc opinionem etiam com. appellat Mantica *dict. tit.* 33. *n.* 5. licet Bart. *in d. l.* 2. *numer.* 8. *in fine* cont. teneat; ſed con-

tra

tra ipſum eſt com. op. cui etiam reſp. Menoch. & Mantica.

325 Et hic opportunè quæri poteſt, ut facit Mantice *d. tit.* 23. *n.* 9. Si procurator Domini receperit penſionem tempore, quod lapſum eſt poſt caducitatem, An ei faciat præjudicium, ut non poſſit expellere emphyteutem, quaſi quod ipſe videatur pœnam caducitatis remiſiſſe? Et verius eſt, procuratorem non poſſe nocere Domino, niſi mandatum habeat ſpeciale, *l. contra juris, §. ult ff. de pact. & l. ſi quis delegaverit, ff. de novat.* ſed ſi habeat ſpeciale mandatum caducitatem incurſam remittenti, poterit remittere; ſecus ſi non habeat. Beto. *conſil.* 116. *num.* 10. *vol.* 5. Afflict. *decis.* 129. *num.* 10. Surd. *decis.* 148. *n.* 8 Hondod. *conſil.* 55. *n.* 86. *&* 87. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 21. *n.* 16. & Rot *dec.* 463. *num.* 2. *par.* 2 *recentiſſ.* niſi Dominus poſt receptionem canonis factam per procuratorem, ratam habuerit, vel niſi Dominus penſionem ſolutam procuratori, poſtquam ſciverit, non reſtituit. Bet. *in l. quo enim, §* 1. *ff. rem rat. hab.* Ruin. *dict. conſil.* 151. *n.* 12. *& ſeq lib* 1. Mant. *dict. tit.* 33 *n.* 9. *& ſeq.* Dec. *conſ.* 329. *n.* 3. Rim. *conſ* a 2. n. Honded. *dict. conſ.* 55. *n.* 87. niſi etiam is, qui recepit canonem, eſſet pater Domini directi, quia legitimus adminiſtrator bonorum filij, recipiendo canonem, Domino præjudicat. Soc. Sen. *conſ.* 66. *col. fin. ver. non obſtat lib.* 3. Corb. *d. limit.* Honded. *eod. conſ. & n.* ſed ſi eſſet emphyteuſis Eccleſiaſtica, vide *de ſol. can. qu.* 12.

326 Simili modo, ſi Maſſarius Capituli, vel Cameretius receperit penſionem pro tempore decurſo poſt commiſſam caducitatem, & hoc ſæpius fecerit, Capitulum intelligitur eam remiſiſſe; quia præſumitur ſolutionem ratam habuiſſe Dec. *conſil.* 329. *num* 3. *ver. ſed replicari poteſt.* Mant. *dict. tit.* 33. *numer.* 10. & ego hoc habui in facto.

327 Sed An Prælatus Eccleſiæ poſſit remittere caducitatem? diximus ſupra; & tunc repeto ad majorem declarationem, & dilucidationem. Doctores igitur communiter diſtingunt: Aut Eccleſia non eſt Collegiata, & tunc ſolus Prælatus poteſt remittere: Aut Eccleſie eſt Collegiata: & tunc ſine conſenſu Capituli remittere non poteſt, Gloſ. communiter recepta *in cap potuit, in verbo expelli,* & ibi Imol. *n.* 34. *de locat* Alex. *conſ.* 105. *lib.* 3. *n.* 15. *& conſ.* 5. *num.* 18. *lib.* 5. Cepb, *conſ.* 46. *n.* 3. Gard. Alex. *in cap.* 1. *in principio n.* 13. de his quæ fiunt à Prælat. Jaſ. *in l.* 2. *n.* 130. *de jur. emph.* Dec. *conſ.* 329. *nu.* 3. Ruin. *conſ.* 70. *n.* 14. *ver. præterea lib.* 5. Clar. §. *emph quæſt.* 10. *ver. Sed nunquid.*

Quam opinionem communem declarat Mentic. *eod. tit.* 33. *n.* 14. quod ſi res erat ſolita concedi in emphyteuſim, Prælatus recipiendo penſionem, vel ratam habendam ſolutionem factam procuratori, ſine ſpeciali mandato, potuit Eccleſiæ præjudicare; quia rem emphyteuticam ad Eccleſiam devolutam, poteſt ſine conſenſu Capituli alteri concedere, Bald. *in c.* 1. *in principio n.* 3. *de his qui feud. dar poſ.* Paul. de Caſtr. *in l. etiam, n.* 4. *ff. ſol. matr.* & ita etiam reſtringit Ruin. *conſ.* 151 *nu.* 14. *lib.* 1.

328 Advertendum eſt etiam, quod prædicta limitatio 43. habet locum tam in emphyteuſi privata, quam Eccleſiaſtica. Ruin. *conſ.* 110. *n.* 4. *lib.* 1. & Mant. *eod. tit. nu.* 16.

329 Advertendum etiam eſt quod licet prior caducitas remiſſa poſſit intelligi: tamen ſi emphyteuta poſtea inciderit in commiſſum, ex poſteriori caducitate, poteſt expelli: quia hæc pœna ſæpius committi poteſt, ita omnes concludunt *in l.* 2. *de jur. emph.* & ita fuiſſe reſolutum in Rota, teſtatur Mant. *dicto tit.* 33. *num.* 18. ut per Caputaq. *dec.* 316. *lib.* 3. *in fine*, & dicam infra *de ſol. can. quæſt.* 2. *num.* 15.

330 Limita 44. ut emphyteute propter alienationem factam irrequiſito Domino, non cadat à pecto redimendi. Corb. *ead. cauſ limit.* 41 ſed quia paria ſunt canonem ſoluere, & emphyteuſim irrequiſito Domino alienare, *cap. potuit, de locato,* & ibi Anch. *n.* 8. Soc. *conſil.* 208. *n.* 5. *vol.* 2. Alex. *conſ.* 106. *n.* 4. *vol.* 4. & Ruin. *conſ.* 166. *n.* 15. *vol.* 1. & nos diximus ſupra: ideo ſe remittit ad ea, quæ dixit *de cauſ privat. ob non ſol. can. limit.* 38. *&* 39. & nos etiam dicemus in tit. *de ſol. can. quæſt.* 5. & quod non cadat à jure affrancandi, tenet etiam Burſat. *conſil.* 6. *nu.* 24. *lib.* 1.

331 Limita 45. ſecundum Corb. *dict. cauſ. limit.* 42. quando aliquis legat Eccleſiæ 12. denarios ſingulis annis ſolvendos ſuper aliquo prædio: quia hæres poteſt alienare prædium illud ſine conſenſu, & requiſitione Eccleſiæ, cum non habeat ab Eccleſia, *l. nihil §.* 1. *de legat.* 1. & ita tenet Spec. *in §. nunc. aliqua, qu.* 118. *de locato,* ſequitur Alber. *in d. l. fin. nu.* 13. *de jur. emph.*

332 Limita 46. quando emphyteuta fuit inveſtitus ab uno, vel pluribus Dominis de uno tenimento plurium rerum, in quo ſunt plures, & diverſæ poſſeſſiones uno, & eodem inſtrumento, & ſub uno canone; & poſtea denuntiavit Domino, vel Dominis an velit, ſeu velint, emere illud tenimentum; & ipſe, ſeu ipſi, reſpondent nolle emere totum tenimentum, ſed unam rem particularem: nam tunc impune vendere poteſt, cùm non teneatur in illa re particulari Dominum præferre. Guid. Pap. *deciſ.* 508. per totam.

333 Limita 47. quando inter Dominum, & emphyteutam fuit initum pactum, ut ipſe ob elienationem irrequiſito Domino factam non poſſit expelli: quia hujuſmodi pactum valet, & alienando, à jure ſuo non cadit. Spec. *in dict. §. nunc aliqua quæſt.* 89. & Ibi Joan. And. in Add. Jaſ. *in l* 2. *num* 118. *Cod. de jur. emph.* Corb. *dict. cauſ. limitatione* 44.

334 Limita 48. quando per recognitionem, vel ſententiam Judicis bona efficiuntur emphyteutica, vel libellaria, & re vere legitimè non apparet aliter de origine; & fundamento hujuſmodi bonorum, quod ſint emphyteutica, libellaria, tunc per alienationem, vel inſtitutionem in extraneos irrequiſito Domino directo, nunquam efficiuntur caduca, neque poſſunt tolli emptori, aut hæredi extraneo; quia tunc Ecleſia debet contentari, quod ſenſerit commodum ipſius recognitionis, & ſententiæ; cum aliter probare non poſſet legitimè bona ad ſe pertinere. Grat. *conſ.* 55. *num.* 29. *lib.* 1. Clar. §. *emph quæſt.* 28 *ver. unum. autem ſcias.* Cavalc. *de uſur car.* 448. *ſub n.* 237.

335 Limita 49. quando emphyteute alieneret, reſervato conſenſu Domini, in caſibus, in quibus conſenſus non eſſet neceſſarius; & iſte conſenſus non fuit habitus, quia tunc emphyteute non incidit in pænam caducitatis; nam illa reſervatio cõſenſus Domini, intelligi debet quatenus ſit neceſſarius. Gab. *conſ.* 92. *n.* 7. *lib* 1. Farinac. *dec. poſth.* 450. *in fine par.* 1. & Cab. *conſ.* 82. *n.* 19. *&* 22.

336 Limite 50. ſi emphyteute renunciet emphyteuſim extreneo; quia non cadet à jure ſuo, ſicut quando donat, & quæ diximus in donatione, hebent locum in renunciatione, ut *in quæſt.* 29. *tit. de laud.* invenies, & dic ut diximos ſuprà *num.* 209.

Limita 51. quando probebiliter emphyteuta poſſet credere ſibi licere alienare, evitandam pænam caducitatis ſine dolo. Rot. in recollectis per Farinac. *dec. poſth.* 160. *p.* 2. *num.* 6. licet loquatur in fideicommiſſo.

Limita ultimò non habere locum in Civitate, & Territorio Ferrariæ, vigore Conſt. Bonifacianæ, & Peulinæ, ut diximus etiam in tit. *de ſucceſſ. in bon. emp. quæſt.* 3. *n.* 3. quia bona ſunt redacta ad inſtar allodialium: & ideo poſſunt alienari, donari, titulo inſtitutionis relinqui, & legari, & quilibet de inveſtitura de illis diſponere poteſt, durante inveſti-

tura, & ſupra. *num.* 28 t. *&* *n.* 221 ſcripſimua, An debeagut æſtimatio; & nune declara Conſtiturionem Bonifacianam, probibere alienationem in perſonas de jure prohibitas; quæ autem ſint, ſupetius *n.* 2 t invenies. Et in terminis ejuſdem Conſt. eſt *deciſ.* 368. *par.* t. *recent.* Ratio autem fuit, quia ſi bona tranſirent in Eccleſiam, & loca pia, fieret deterior conditio Domini directi; non enim eſſet ſpes, quod ad ipſum redire poſſent pet mottem, cum Eccleſia, & loca pia non moriantur, nec etiam poſſet alienari fine ſolemnitatibus, & ſic Dominus non reciperet laudemium, ſicut quando emphyteuſis trensfertur in ptivatum, ut conſuluit Rimin. Sen. *conſil* 411. *num.* 3. *& ſeq. volum.* 3. *conſil* 453. *numer.* 8. *& ſeq. volum.* 4 *ſuper dict. Conſt.* Et in ead. *dec.* 368. *num.* 2. fuit denegata inveſtitura hæredibu, inſtitutis ad favorem locotum piorum; licet vigote ejuſdem Bonifecianæ, bona emphyreutica ſubjaceant legato, reſtamento, & Codiciilis, quia habet in ventre limitationem, dummodo non fiet in perſonas de jure prohibitas. Fuit eriam ibi dictum, quod in caſu dicto, non debebatut æſtimatio, quanivis ex ſententia Spec. recepta in titul. de *locat.* §. *nunc aliqua*, *ver.* 117. Imol. *numer.* 25. & Jaſ. *in leg. fin num.* 96. debeatur; quia hoc conſiderari poſſet, ſi emphyteuſis non eſſet finita per obitum teſtatoris: nam illo caſu ageretur de ſolo præjudicio vocatorum: non autem de præjudieio Eccleſiæ; & ita loquuntur Spec. & alij; ſecus autem quando emphyteuſis eſt finita; quia tunc prohibitio Bonifaciana operatur ad tollendum præjudicium Eccleſiæ, ut pet Socin. Jun. *conſil.* 74. *numero* 20. *volum.* t. qui ita declarat dictum Spec. in propris terminis, & Rimin. *loco citato*, & vide quæ ſupra diximus pro opin. Spec. *n.* 221. Fuit quoque in eadem dec. denegata inveſtitura hæredibus, durante eorum vita, ita ut loca pia repottatent lucrum, quia cum eſſent hæredes ad favorem locotum piorum tantum, & teſtator noluerit eos propriè inſtituere hæredes, & ſic defeciſſet conſenſus teſtatoris in inſtitutione, non poteret illis, tanquam bæredibus inveſtitura concedi, ex doctrina Bald & Ctot. licet *in dict. quæſt.* 3. *de ſucceſſ. in bon emphyt. nu.* 3. aliqua dixerimus, circa dictas Conſtitutiones Bonifacij, & Pauli in Civitate Ferrariæ, ejuſque Tettitorio; tamen hic ponete decrevi etiam, quod cum ibi bona emphyteutica Eccleſiaſtica ſint redacta ad inſtar allodialium: ideo emphytéuta poteſt de illis libere diſponere inter vivos, & in ultima voluntate ed favorem extraneorum, etiam cum excluſione in inveſtitura ſucceſſive vocatorum, & bona prædicta ſub univerſali inſtitutione continentut, etiam ſi ſpecialiter mentio illorum facta non fuerit, ut in puncto Bonifacianæ, tenet Alex. *conſ.* 9 t. *num.* 13. quem ſequitur Rota, coram Viſili *deciſ* 319. *par.* 5. *recent.* ubi alij allegantut, & Bonifaciana, & Paulina comprehendunt filios legitimatos, non obſtanre Bulla Pij Quinti contra illegitimos: quie illa non tollit diſpoſitionem juris communis, ſed tantum habilitationes ex jure ſpeciali provenientes: videlicet ſi legitimatio faceret capacem illum, qui non eſt capax. Rota *deciſ.* 487. *par.* t. *diverſ.* Seraph. *deciſ.* 478. ſed ex Conſtitut. Bonifaciane, & Paulina legitimatus habet habilitatem, quæ habilitatio æquiparatur babilitationi de jure communi: non autem habet jux ex ipſa legitimatione, & in ead. dec. dictum fuit etiam, quod nec etiam obſtabat Bulla Pij IV. contra illegitimos, quia illa tollit legitimationes, quæ funt contra voluntatem teſtatoris: non autem eas, quæ ſunt ed illius voluntatem, & inſtantiam, & pro intelligentia d. Bullæ, vide *de diverſ. quæſt. emph. qu.* 24. *num.* 17. Nec patitex viſum fuit obſtare, quod in inveſtitura vocentur legitimi, & naturales: quia ex dictis Conſtitutionibus legitimati ſunt capaces, in qua ſub præd. verbia veniunt etiam legitimati, qui non differunt à legitimis, & naturalibus.

337 Illud denique ſcire oportet, quod Domino directo pet emphyteutam bis fieri debet denuntiatio; una eſt quando vult vendere, antequam contractus venditionis fiat, per quam requiritut conſenſus ipſius: & hæc denunciatio continete debet, an ipſe velit emere, ut cæteris præfetatut pro pretio, quod eb eliis invenitur. Secunda vero denuntiatio eſt, quando ipſe non vult emere, & dat licentiam alteri vendendi, poſt venditionem factam, ut novum emphyteutam inducat in poſſeſſionem infra duos menſes, per ſe, vel per epiſtolam, & recipiat novam inveſtituram, & ſoluat laudemium, & ut ſe obliget ad ſoluendum canonem, & recognoſcat eum pro Domino Corb. *ead. cauſ. limit.* 13. *n.* 3. *& ampl.* 2. *in fine* & licet unica denuntiatio ſuffieiat, ut dicit Spec. *in d.* §. *nunc aliqua quæſt.* 98. & ſequitur Jaſ. *in d. l. fin. num.* 26. *& ſeq.* & Caroc. *de locat. & conduct. fol.* 94. *quæſt.* 10. *n.* 12. tamen hæc opinio declatanda erit ad effectum, ne emphyteuta incidat in pænem, ſi alteri vendat irtequiſito Domino: non autem ſequitur, quod poſt venditionem poſſit propria auctoritate inducere emphyreutam in poſſeſſionem rei venditæ: & ideo requirendus eſt Dominus, ut inducat eum in poſſeſſionem, ut ſupra dictum eſt. Conſuetudo autem hic in Patria mea eſt. ut fiat venditio, reſervato conſenſu Domini, non aliter, nec alio modo, & poſtea petitut conſenſus, & fit nova inveſtitura, & ſoluitur laudemium.

338 Notandum eſt etiam, quod in denuntiatione facienda Domino directo, de pretio reperto ab aliis, ſi emphyteuta non fuerit verax, & legalis; quia majus dixit, quam re vera invenit: talis denuntiatio, non valet, Canoniſtæ *in cap. potuit, de locat.* Spec. *in d.* §. *nunc aliqua*, *quæſt.* 92. & cadit à jure ſuo. Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 523. *num.* 47. Cotb. *d. cauſa ampl.* 20. qui multos allegat & de hac re latè diximus ſupra, & idem Cotb. *de cauſ prin. ob mend. in fine* Amad. de Ponte, *de laud. quæſt.* 10; Burg. *eod. tract. inſp.* 10. *num.* 2. *par.* 1. & pretium
339 amittit, & idem dicir Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 41. & Gab. *de acq. poſſ. concl.* 5. *num.* 5. & quia etiam dictum eſt, quod debet expectari Dominus directus per duos menſes à die factæ denuntiationis, quærendum eſt, an dies debent eſſent utiles vel continui. vid. eſt Cenc. *de cenſ. par.* 2. *qu.* 1. *nu.* 18. *&* 20.

340 Pretium autem, quod Dominus directus debet dare emphytentæ quando vult præferti, eſt quod ab alio reperitur ſive magnum, ſive parunm, ut eſt de menre omnium, ut ſupra dictum eſt, Tiraque *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 18. *in principio.* Add. ed Jul. Clar. §. *emphyteuſis*, *quæſt.* 13.

341 Nec emphyteuta teneiur minuere de pretio, quod ab alio repetitur, volente Domino pro juſto communi pretio emphyteuſim emere; etiam ſi id excedit juſtum commune pretium, hoc probatur *ex leg. fin. C. de jur. emphyt.* ubi tantam quantitarem, quantam ipſe re vera ab alio recepiſſet accipere poreſt, & probatur ex tex. *in cap. potuit*, *de locat.* ibi quantum ſibi eb eliis offertur, & ita tenet Oldr. *conſ.* 34. Jo. And. ad Spec. *in d.* §. *nunc aliqua*, *qu.* 72. Tiraq. *d. gloſ.* 18. Alber. *in l. per fundum col.* 2. *ff. de ſervit. ruſt. præd.* cum eliis allegatia per Corb. *ead. quæſt.* 2.

Declara tamen prædicta, niſi appareret de ftaude: mulri enim pretia confingunt in fraudem aliorum, ut dicit Tiraq. ubi ſupra, ex menre Bald. & aliotum, & colligitut ex tex. *in ead. leg. fin.* ibi re vera, refert etiam Corb. *dict quæſt.* 2. fraus enim deregitur, ſi probetur emphyteuſim eſſe venditam viliori pretio,

pretio, quam re vera vendita ſit, ut Dominus minus
laudemium conſequatur. Burg. *dict. inſp. numer.* 5.
detegitur etiam fraus, ſi contrahentes majus pretium
finxerunt, ut Dominus ea pretij magnitudine de-
territus, accipiat laudemium; nam ſi poſtea dete-
gitur minus fuiſſe pretium poteſt redire ad retrac-
tum, & ad prælationem, reſtituto laudemio, vel
agere ad caducitatem. Tiraq. *de retract. lign.* §. 4.
gloſ. 2. *in fin.* Borb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 20.
Burg. *ead. inſp. numer.* 7. detegitur etiam fraus, ſi
in inſtrumento venditionis conventum eſt in pretio,
& illud donatur emptori, dummodo probetur per
Dominum, dictum pactum adjectum in ejus præ-
judicium, ut minus laudemij jus accipiat. Amad.
de laud. quæſt. 49. Burg. *dict. inſp. numer.* 10. Verum
animadvertendum erit, quod licet in inſtrumento
venditionis pretium paruum fuit appoſitum, puta
decem, & re vera erant quinque, ut Dominus carius
emeret rem jure prælationis, vel ſi re vera pretium
erat decem, inſtrumento fecit apponere quinque
cauſa defraudandi Dominum in jure laudemij: ta-
men ſi in denunciatione denuntiet veritatem, res
non cadit in commiſſum. Burg. *dict. inſp. num.* 12.
ex ſententia Boer.

Illud quoque non eſt omittendum, quod Domi-
nus ad affectum probandi fraudem, poteſt cogere no-
vum, vel veterem emphyteutam, implorato Judicis
officio ad exhibendum inſtrumentum emptionis. A-
mad. *eod. tract. q.* 44. *in princ.* quem ſequitur Burg.
citata inſp. in fine; conſtito tamen per Dominum rem
eſſe emphyteuticam.

Declara ſecundo, niſi aliter fuerit inter eos conven-
tum. Salyc. *in d. l. fin. nu.* 3. Bald. *conſ* 306. *vol.*
1. Corb. *ead. qu. in fine*, & Burg. *citato loco n.* 6.
& ſeq.

Nec etiam emphyteuta poſt venditionem factam
pro tanto pretio, poteſt pretium minuere, vel auge-
re ad præjudicium Domini, vel ut minus laudemij,
conſequatur, vel ut majus pretium ſoluat, ſi ipſe vult
emere. Tiraq. *d. gloſ.* 18. *n.* 57. Corb. *ead. cauſ. q* 3. &
Burg. *ead. inſp. n.* 7.

Illud etiam ſciendum eſt, quod alienatio facta ſine
conſenſu Domini, confirmatur, vel convaleſcit, ſi
conſenſus Domini ſubſequatur ex intervallo Rol.
conſ. 97. *num.* 32. *lib.* 1. Mant. ut ſupra *num.* 9.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Licentia alienandi data à Domino emphyteutæ, an aliquo tempore expiret, nu. 1.
Licentia diſponendi de bonis feudalibus, non expirat morte concedentis, nu 2.
Licentia teſtandi, non expirat morte concedentis, n. 3.
Licentia faciendi majoratum, non expirat morte concedentis, n. 4.
Licentia ſuſcipiendi ſacres ordines, non expirat morte Epiſcopi numero 4.
Privilegium Principio eſt perpetuum, nu. 6.
Licentia Prælati de vendendo, an expiret morte ipſius, n. 5.
Privilegium per non uſum tollitur decennio. n 8.
Declaratur lex prima ff. de nund. nu. 9.

SI Dominus directus ſimpliciter dederit licentiam
alienandi emphyteutæ bona emphyteutica, non
1 determinato tempore. An expiret aliquo tempore?
Spec. *in* §. *nunc aliqua, de locat. quæſt.* 48. arguit ad par-
tes, & non firmat. Jo. Fabian. *in leg. fin C. de jur. em-
phyt col. ult.* tenet, quòd emphyteuta ſtans per an-
num poſt licentiam obtentam, ſi poſtea alienat ſine
2 licentia, cadat à jure ſuo. Jo. And. autem in add. ad
Spec. *d. q. ver. poſſis*, indubitanter tenet, quod em-
phyteuta poſſit quandocunque, & cuicunque ſine a-
lio conſenſu Domini alienare, cum ſufficiat unica de-
nunciatio, & ejus opinionem ſequitur Jaſ. *in l. fin.
num* 27. *C. de jur. emph.* niſi Dominus purgaſſet mo-
ram re integra, & nondum vendit: quia tunc Do-
minus eſſet præferendus, & diximus ſupra q. 1. &
niſi Dominus appoſuiſſet tempus infra quod emphy-
teuta venderet, vel perſonam cui venderet, & Corb.
3 *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 4. refert ſe ad Jaſ. *ad
nu.* 26. *& ſeq.* & ad. Affl *in c. Imperialem. nu.* 77. *de
probib. alien. feud.* ubi tenet, licentiam decennio eva-
neſcere, & Surd. *dec.* 189. *n.* 10. refert ſimpliciter
opiniones & non determinat. Ego autem, ut meam
proferam ſententiam, ſequor opinionem Jo. And. &
Jaſ. ſcilicet: quod emph. poſſit quandocunque alie-
nare; Moveor primo, quia licentia diſponendi de
bonis feudalibus, non expirat morte concedentis.
Ruin. *c.* 7. *lib.* 2. Affl. *d.* 118. *n.* 5. *& ſeqq.* Capic. *dec.*
136. *ſub. nu.* 6. Nat. *conſ.* 647. *nu* 4. 5. *&* 6. Nec
etiam licentia teſtandi expirat morte concedentis
Burſ. *conſ.* 178. *in principio lib.* 2. Navar. *de red. Eccl.
quæſt* 3. *numer.* 8. Rot. *deciſ.* 47. *par* 1. *diverſ.* cum
multis aliis allegatis per Garc *de benefic. par.* 6. *cap.*
4 2 *num* 328. Similiter licentia faciendi majoratum
à Principe conceſſa, non expirat morte concedentis,
late idem Garc. *ibidem numer.* 161. pariter licentia
5 ſuſcipiendi Sacros Ordines, non expirat morte Epiſ-
copi. Navar. *conſ.* 5. *de reſcript.* & idem Navar. *in c.
placuit, n* 16. *de pænit. diſt.* 6, ubi contrariis reſpon-
det: cum ergo morte concedentis non expiret licen-
tia, & dari poteſt caſus, quod concedens poſt licen-
tiam conceſſam ſupervivat per annos multos; ſequi-
tur, quod ſit perpetua, & non finiatur decennio. Se-
cundò moveor, quia cum hæc licentia ſit quædam
6 gratia concedentis, & gratia ſit perpetua, ut eſt tex.
in cap. decet, de reg. jur. in 6. ergo etiam licentia
debet eſſe perpetua. Tertio moveor; quia ut dixi in
quæſt. præcedenti in fine, unicam ſufficit fieri denun-
ciationem Domino, quando emphyteuta vult ven-
dere, licet poſt venditionem requiratur alia denunci-
atio, ad effectum mittendi in poſſeſſionem novum
emphyteutam; ergo illa prima ſufficit, & non requi-
ritur alia licentia; alioquin ſequeretur, quod non ſu-
fficeret una licentia, ſed plures denuntiationes requi-
rerentur. Quarto moveor, quod licet ſecundum opi-
7 nionem Hier. Gabr. *conſ.* 83 *per totum*, & eum ſequa-
tur Corb. ut ſupradiximus *q. præced n.* 54. ſcilicet
quod licentia vendendi morte Prælati expiret: Ta-
men contrarium tenuit Natt. *conſ.* 647. & Burſat.
conſ. 29 *& conſ ſeq. lib.* 1. & nos ſequuti ſumus ibidem.
8 Nec obſtat, quod privilegium per non uſum de-
cennio tollatur, ut dicit Bart. per illum tex *in l.* 1. *ff.
de nund* in qua opinione ſe fundat Affl. *in d. c. Impe-
rialem*, & eſt communis opinio, ut atteſtatur Dec. *in
c. cum acceſſiſſet, de Conſtit. n* 17. & Rot. *diverſ. dec.* 139.
* *n.* 11. *par.* 2. Quia reſponderi poteſt pluribus modis.
Primò, quod illa lex prima habet plures declaratio-
9 nes, & inter alias, ut non procedat, quando privile-
giatus, non habet facultatem utendi privilegio quia
occaſio oblata non fuit Gloſ. *in cap. Abbas*, ubi Abb *de
verb. ſign.* & idem Abb. & alij *in c. Joannes de cler.
conj.* & Bart. *in l. in filiis, C. Decurio lib* 10. & ſequitur
Dec. *in dict. cap cum acceſſiſſet, ſub eod. num* 17. quæ de-
claratio applicari poteſt ad caſum noſtrum, quod em-
phyteuta non eſt uſus licentia, quia fortaſſe non in-
venit emptorem. Secundò reſponderi poteſt, quòd
illa lex non habet locum, quando facultas eſt repoſi-
ta in expreſſa voluntate ejus, cui competit, ut per
Doctores congeſtos per Gabr. *in tit de præſcrip concl.*
10. *n.* 9. ſed in caſu noſtro licentia vendendi cuicun-
que emphyteuta voluerit, eſt poſita in mera, pura,
& libera voluntate ipſius: ergo non præſcribitur,
nec per non uſum decennio tollitur. & tanto ma-
gis hæc opinio procederet, quando non ſolum eſſet

hæc licentie data primo acquirenti,ſed etiam ſucceſ-
ſoribus,per ea quæ diximus *qu. præcedenti num.* 147.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi dicat ſe alienare de conſenſu Domini, & Dominus negat, emphyteuta probare debet, nu. 1.

Licentia Domini probari poteſt ex libro licentiarum ipſius, per teſtes, & per aliud genus probationis, n. 2. *&* 7.

Emphyteuta, ſi probet habuiſſe licentiam; præſumitur obtinuiſſe ante alienationem, niſi Domini contr. probet. n. 3.

Licentia alienandi, non probatur ex dicto Domini contra tertium, & quomodo intelligatur, n 4. *& ſeq.*

Emphyteuſis, quæ non poteſt hypothecari ex pacto, vel ex Statuto, ſine licentia Domini, in eo caſu, ille qui prius obtinuit licentiam à Domino hypothecandi, præfertur. nu. 5.

Licentia hypothecandi, an probetur ex ſolo chyrographo Domini in præjudicium tertij, nu. 6.

Licentia præſumitur conceſſa ſub die data, niſi contrarium probetur, num. 7.

Creditor, qui dicit ſibi prius obligatam emphyteuſim de licentia D. agens contra ſecundum creditorem, cui pariter fuit res obligata de licentia D. debet probare licentiam, & anterioritatem, nu. 8.

Licentia ex ſolo dicto Prælati, in præjudicium Eccleſiæ, non probatur, quando ſolus non adminiſtrabat. nu. 9.

Licentia ſufficit quod interveniat poſt contractum, n. 10.

SI emphyteute dicat,ſe alieneſſe de conſenſu Do-
mini, & Do minus id neget, cui incomber onus
1 proband? Et tenendum eſt, quod Emphyteutæ;quia
licentia alienandi eſt quid facti; & facta non præ-
ſumuntur, *l. verſus*, cum ſimilibus, *ff. de probat*:
poterit tamen emphyteuta hoc probare per duos
teſtes, & per omne aliud genus probationis dum-
modo idoneè probet. Bald. *in cap.* 1. *numero* 53. *de*
2 *conſ. rect. feud.* Affl. *in cap.* 1. *numero* 53. *de prob.*
fen. alien. per Lothar. Fulgos.*conſ.* 11.*n.*2. Alciat.*conſ.*
136.*ſub. n.* 2. qui probari etiamdicit, ſi in libro li-
centiarumDomini,reperiatur licentia annotata quem
ſequitur Burſat. *conſ.* 44.*n.* 24. *lib.* 1. Corb. *de cauſ.*
privat. ob alien.q. 4. *nu.* 4. idem Burſat. *conſ.* 257. *n.*
6. *&* 7. *lib.* 3.

Et quamvis hæc licentia debeat præcedere aliena-
nationem qoando in inſtrumento venditionis non eſt
reſervarus conſenſus, cum cautelis, & clauſulis ſo-
litis apponi, ur diximus ſupra, in prima quæſtione,
& alibi,tamen putar Corb *dict.q* 9 quod pro excuſa-
3 tione ẽphyteutæ,ſatis erir,ſi ipſe probet ſimplicirerſe
obtinuiſſe licentiam à Domino alienandi, ſi Domi-
nus non probet licentiam fuiſſe datam poſt aliene-
tionem: quia cum licentia poſſit eſſe data ante, &
poſt alienationem, in dubio præſumandum eſt,quod
præceſſerir alienationem; quia qnando actus poteſt
eſſe licitus, & factus impune, præſumitur geſtus
tempore quo poterat fieri licite, & impune. Bar. *in*
l. non ſolum, §. *ſed ut probari ff. de nov. oper. nunc.*
Alciat. *de præſ. reg.* 3. *præſ.* 1. *nu.* 2. cum aliis
allegaris per ipſum; & ita ego qnoque credo: quia
eriam in dubio pænam caducitatis non eſſe incur-
ſam declarandum eſt, ut diximus ſupra *hoc eod. tit.*
n. 301. *q.* 1.

4 Verum illud ſciendum eſt, quod hæc licentia alie-
nandi ſeu hypothecandi emphyteutæ conceſſa, in
præjudicium tertij, ex dicto Domini concedentis,
non probatur: nam ſi emphyreuſis ex pacto inter
Dominum, & emphyreuram, vel ex Sratuto, non
poſſet hypothecati ſine licentia Domini, ſecundus
præfertur primo creditori,coi emphyteuſis fuit prius
5 obligata,ſed poſt ſecundum creditorem impetravir
licentiam,late Burſ.*d. conſ.*44.*n* 21.*& conſ.ſeq.*& ſi ex
dicto Domioi vellet primus creditor probare ſibi
prius datam fuiſſe licentiam obligandi emphyteu-
ſim,nihil agerer,ur dicir Alciat. *d. conſ.* 136. *n.* 2. *&*
ſeq. & alij, quoe refert Corb. *d q. n.* 8. cum plori-
bus ſeq. & per rationes per eum allegatas.

6 Præterea notandum etiam venit, quod hæc licentia
in præjudicium ſecundi creditoris, qui plene per teſ-
tes probavir,ſe impetraſſe licentiam ſibi hypothecan-
di emphyteuſim, non probarerur ex ſimplici chy-
rographo Domini illam concedensis. Paol. de Caſt.
conſ. 134. *volum.* 1. Neguſ. *de pign.* 2. *mem.* 5. *par. n.*
47. ſed Burſar. *eod. conſ.* 44. *num.* 23. dicir conrra-
rium, ex mente Bal. *in cap.* 1. *de conc. rect. feud.* &
Brun. *conſ.* 38. *n.* 8. & hæc licentia ſub die datæ præ-
ſumeretur conceſſa, niſi conrrarium doceretur. Al-
7 ciat. *de conſil.* 136. cum aliis, qoos citat Burſar, &
eriam in præjudicium tertij, licentia probarerur ex
libro licentiarum Domini, ut ibi per eum, & in eod.
conſ. Alciat. & idem Burſar. *dicto conſil.* 257. qmi
alios citat.

8 Inſuper ſciendom etiam eſt, quod ſi primus creditot
aſſerat fuiſſe ſibi prius obligatam empbyrauſim de li-
eentia Domini,& agat contra ſecundum credirorem,
cui parirer res fuit obligata da licentia Domini,tene-
tur non ſolum probare licentiam, ſed prioritatem
licentiæ.Alciat.*eod conſ.* 136.*n.* 4. Neguſ. ur ſupra *n.*
9 44. Nee etiam ex dicto ſoli Prælati probaretur talis
licentia in præjudicium Eccleſiæ, qui ſolus non ha-
beet adminiſtrationem.Bero. *conſ.* 122. *n.* 10. *vol.* 1.
& Corb. *d.q.* 4. *in fine.*

10 Scire etiam debemus, licentiam, ſive aſſenſum
Domini, non requiri neceſſario ante contractum,vel
in contractu;ſed poſtea ſubſequi poteſt. Jaſ. *in l. fin.*
n. 54. *& ſeq. C. de jur. emph.* Soc. jun. *conſ.* 97. *n.* 17.
v. 2. cum alus adductis per Burſat.*d.conſ.* 257.*n.*6.Et
an dictus conſenſus retrotrahatur ad diem contractus;
Ego eredo, quod ſic, ut in ſimili de conſenſu præſti-
to per Epiſcopum donatinni jurie parronus, vel erec-
rioni Capellaniæ, dicitur *in c. cura*,& ibi DD.*de jur.*
patron. & eſt oprima. Annot. *ad dec.* 702. Burat. &
vide quæ diximue *de cont.emph. q.* 21. *n.*7. An aurem
in præjudicium rertij, eui fuit jus quæſirum, vide
Mart. *de clauſul. clauſ.* 321. *num.* 1. *par.* 1. ubi de
clauſula, Perinde valere, quod gratia, noo rerrotra-
hirur in præjudicium tertij.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Emphyta alienans rem emphyteuticam, tenetur petere conſenſum Domini, quando fuit reſervatus in inſtrumento venditionis, n. 1.

Clauſula poſita in inſtrumento venditionis emphyteuſis, vendidit tradidit,&c. intelligitur, ſi Dominus conſenſerit, quando fuit à principio reſervatus, nn. 2.

Deciſio Rotæ Romanæ 148. *impreſſa per Zuch. poſt tract. de oblig. Cam. declaratur, nu.* 3.

ELegans eſt quæſtio quæ nunc ſe offert tractande:
Quis teneatur petere conſenſum Domini, quan-
do emphyteuſis fuit alienata, reſervato conſeoſu
Domini, & non aliter, nec alio modo, ſive cum
aliis caurelis, & clauſulis poſitis in prima quæſt.
hoc eod. tit. Et videtur, quod emptor teneatur
petere conſenſum; quia jam emphyreuta tradidir
poſſeſſionem; & quia etiam emptor renetur ſo-
1 luere laudemium, ut dicemus in tit. *de laude-*
miis quæſt. 3. Contrarium tamen renandum eſt,
quod

quod emphyteuta tenetur petere conſenſum: hoc enim probatur ax text. *in l. fin. Cod. de jur. emphyt.* ubi ſemper in illo tex verba conſenſus ſunt directa emphyteutæ alienare volenti. & omnes Doctores dicunt, quod emphyteuta non poteſt alienare, ſine conſenſu Domini, & ſic præſupponunt, quod emphyteuta debeat petere conſenſum; & hanc opinionem tenet Paris de Put. *de feud. remit. c.* 143. per totum, & ſentit Ceph. *conſ.* 118 *&* 119. dum illo caſu emptor aſſenſum impetrare promiſit; ſequitur indubitanter Burſat. *conſ* 56. *nu.* 17 *lib.* 1. idem Ceph. *conſ.* 117. per totum; & ſi conſenſus non poſſit obtineri, contractus venit declarandus nullus; quia conditio deficit, & venditor tenetur ad damna, & intereſſe, ut dicunt Burſat. & Ceph. dictis conſ.

Nec obſtant, quæ in contrarium dicta ſunt;
quia, quando in inſtrumento dicitur, dedit, tradidit, &c. intelligitur ſub conditione, ſi Dominus
2 voluerit conſentire ut eſt tex *in c* 1. *in fine*, quid
ſit inveſtitura, & *in c. Imperialem de probib. feud.
alien.* ubi Iſet Brun. *conſ.* 42. Ceph. latè *d conſ.* 117.
per totum, & faciunt, quæ diximus ſupra *q.* 1.
num. 320. Nec pariter obſtat deciſio Rotæ impreſ-
3 ſa poſt tract. de oblig. Camer. per Zacch. *deciſ.* 148.
ubi potius videtur teneri contrarium, quia ibi agebatur de implemento, ex quo prætendebatur non obſtare obligationem Cameralem, ob non petitum conſenſum à Domino, & agens non ſe aſtrinxerat in inſtrumento petere conſenſum; & ſic non obſtabat exceptio non adimplementi: nos autem loquimur, an emphyteuta de jure, an vero emptor teneatur petere conſenſum. Nec ſimiliter obſtat, quod emptor, & non emphyteuta tenetur ſolvere laudemium. quia cum emptor ſit novus emphyteuta pro nova inveſtitura ſibi facienda, tenetur ſolvere ipſe, & non emphyteuta laudemium illud. Etiam eſt ſciendum, quod Dominus directus non tenetur conſentire, quando alienatio eſſet facta in potentiorem, vel emptor eſſet valde pauper, ut dixi ſupra *q.* 1. *n.* 24. & in caſibus in quibus tenetur conſentire, ſi non vult præſtare conſenſum, ponitur cautela, & modus qui obſervari debet *in ead. q. n.* 228. & vide *infra q.* 11.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi rem vendat de conſenſu Domini, & poſtea alteri eandem rem vendat de conſenſu Domini, præfertur primus, n. 1.

Emphyteuta, ſi præcedente licentia Domini de alienando cuicunque voluerit, & vendat rem uni, poſtea alteri; & illi tradat, an primus, vel ſecundus præferatur, n. 2. remiſſive.

1 SI emphyteuta alicui rem emphyteuticam vendat
de conſenſu Domini, & poſtea alteri eandem
rem vendat, de conſenſu ipſius, & tradat, an primus præferatur, an vero ſecundus? Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt.* 14. *n.* 9. movet hanc quæſtionem, & dicit, quod primus præferri debet; quia emphyteuta non potuit vendere alteri, & conſenſus Domini non potuit præjudicare primo emptori; & ita in Vaſallo aſſerit tenere Bal. *in cap. ſi facta, ſi de feud. ſuer. cont. n.* 2. facit illud, quod diximus *de cont. emphyt. quæſt.* 32. *in principio.*

2 Quid autem ſi præcedente ſimplici licentia Do-
mini de alienando emphyteuſim cuicunque voluerit, & vendat rem uni, poſtea alteri, & illi tradat, an primus, vel ſecundus præferatur? Vide eundem Valaſc. *dict. num.* 9.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Dominus directus, ſi eandem rem duobus emphyteuticavit, quis erit præferendus, n. 1.

Secundus emptor, qui fuit inveſtitus, tacente primo per annum, ille præfertur, nu 2.

Traditio poſſeſſionis præſumitur facta habenti priorem titulum, num. 3.

Clauſula conſtituti, quid operetur, n. 4.

Emphyteuſis, ſi duobus ſit vendita, quis præferatur, n. 5.

SI Dominus rem emphyteuticam duobus emphy-
teuticavit, quis erit præferendus? Et dicendum
1 quod ille erit præferendus, cui prius res tradita
fuit Alciat. *conſ.* 589 *in principio*, & ita judicatum fuiſſe in ſuo Senatu, aſſerit Valaſc. *de jur. emph. q.* 14. *n.* 7 & quia etiam in locatione idem dicendum eſt, affirmar. Rot. *in antiq. dec.* 1. *de locat.* Covar *lib.* 2. *reſp c* 19. *col. ult.* Alex. *conſ.* 122. *col.* 2. *lib.* 5. Sec. *conſ.* 29. *lib.* 4. cum aliis allegatis per Valaſc. *eod. n.* 7 Fach. *cont. jur. lib.* 7. *c* 32. cum aliis per ipſum relatis, & in locationa vide latè per Vinc. Caroc *de locat. & cond. fol.* 193. *tit. de locatione duobus*, quod præferatur ille cui primò res tra-
dita fuit, ubi de magis communi teſtatur, & plures
* cumulat, & Gabr. *de empt. & vend. conc.* 2. *n.* 5.
Cont. op. quod ſit præferendus ille qui primus fuit inveſtitus, tenet Lud. Rom. *conſ.* 70. & Marſ. *ſing.* 82. & quid ſi procurator inveſt at unum, & alium Dominus, quis ſit præferendus, vide Ceph. *conſil.* 147. Sed contra eos tenent quam plus alii, relati per Ant. Gab. *d. conc.* 2 *num* 46.

2 Sed ſi ſecundus emptor ignorans fuit inveſtitus,
tacente primo inveſtito per annum, præfertur ſecundus; allegat idem Valaſc. *ſub d n.* 7. Alvar. *in c. ſi facta, ſi de feud. ſuer. cont.* & Curt. *de feud.* 2. *p. n.* 35. & ſi loquantur infeudo; tamen extendit ad emphyt.

3 Sed ſi non conſtat, cui primo fuit tradita poſſeſ-
ſio amphyteuſis, præſumetur facta habenti priorem titulum. Bal. *in d. cap. ſi facta, nu.* 3. & aliis, quos citar Valaſc. ibidem, *n.* 3.

4 Quid autem, ſi in primo inſtrumento adeſt clau-
ſula conſtituti? Vide, *de cont. emph. q* 43.

5 Sed ſi duobus res fuit alienata, ille præfertur, qui
primus fuit inveſtitus à Domino directo; licet alius habuerit realem poſſeſſionem. Urſill. ad Affl. *deci.* 286. *n.* 2. quem refert Marius Burg. *de laud. p.* 1. *inſp.* 5. *n.* 9. & vide Gabr. *de empt. & vend. d. conc.* 2. *num.* 11. *&* 49. ſed ſi vendat ſine conſenſu Domini erit venditio nulla, idem Gabr. ibi *n.* 50.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Alienationem fuiſſe factam, ſine conſenſu Domini; quomodo probetur, n. 1.

Dominus directus, ſi aſſerat alienationem fuiſſe factam ſine ejus conſenſu, ei non creditur in hoc caſu num. 2.

Aſſertio Domini contra tertium, non probat, n. 3.

Enuntiativa, an, quando probat, n. 4.

DIximus ſupra, *q.* 3. quod licentia alienandi
probari poterat per teſtes, vel per aliud genus
1 probationum: nunc dicendum eſt. Quomodo
probari debeat alienationem factam fuiſſe ſine conſenſu Domini? Et utique dicendum eſt, quod

eiſdem modis, ſed difficultas eſt, ſi Dominus aſſe-
rat in aliquo inſtrumento, vel ſcriptura bona em-
phyteutica ad eum eſſe devoluta, ob alienationem
factam ipſo non requiſito: An per ejus aſſertionem
alienatio probetur? Et dicendum eſt quod non,
quia alias eſſet in poteſtate Domini privare emphyt.
jure ſuo ſine cauſa, quod abſurdum eſſet, dicit
Abb. *in c. quæ in Eccleſiarum, de Conſt. in principio*,
& ibi etiam Felin. quos refert, & ſequitur Dec.
conſ. 410. *n.* 11. & Ancha. *conſ.* 44. *n.* 6. ubi tenet,
quod aſſertio Domini in renovatione, quod bona
ſint devoluta ob non ſolutum canonem, non præju-
dicat, ſi in libris cenſualibus apparent ſolutiones, uſ-
que ad tempus renovationis, ſequitur Corb. *de cauſ.
privat. ob alien. q.* 1. *n.* 2. & quamvis verba aſſerti-
va, ſeu enunciativa Domini non probent contra
3 tertium; probant tamen inter ipſum Dominum, &
emphyteutam inveſtitum, cum inter contrahentes
4 probent. *l. optimam C. de cont. emph.* Seraph *dec.* 1339.
& 1387. ſed non contra tertium, niſi verba ſint e-
nuntiata in inſtrumentis antiquis. Cocc. *dec.* 69. *n.*
6. *& ſeq.* & inſtrumenta debent eſſe duo, quæ ori-
ginem habeant à diverſis perſonis, ut ibi & *dec.*
242. *&* 377. quamvis enuntiativa non probet, cum
principaliter agitur de ipſo enuntiato, ut idem Cocc.
dec. 199. *n.* 9. dicit; tamen intelligitur, niſi de fa-
cto proprio agatur, vel circa ea, quæ præſumitur
ſcire enuntians, vel agatur circa actum, qui à par-
tium voluntate pendeat, ut ibi declarat.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

*Emphyteuta, an poſſit alienando præjudicare comprehen-
ſis in inveſtitura*, n. 1.
*Mortuo alienante, poteſt alius comprehenſus in inveſti-
tura, vendicare rem emphyteuticam*, n. 2.
Etiam, ſi ſit facta cum conſenſu Domini, ibidem.
*Alienatio facta ab illo, qui non poteſt præjudicare com-
prehenſis in inveſtitura, valet durante vita alie-
nantis*, n. 3.
*Emens emphyteuſim, non poteſt inquietari ab aliis com-
prehenſis, durante vita alienantis*, n. 4.
*Emphyteuſis accepta pro ſe, & hæredibus, ex eorum le-
gitime deſcendentibus, cum licentia alienandi, an
in præjudicium vocatorum alienari poſſit*, n. 5.

DIximus ſupra, titulo *de cont. emph. quæſt.* 24.
num. 20. quod pater in emphyteuſi nova, po-
tuit alienando præjudicare filiis in inveſtitura com-
prehenſis, ſecundum opinionem quam etiam tenet
1 Rota. Nunc videamus generaliter, an emphyteu-
ta poſſit alienando præjudicare comprehenſis in in-
veſtitura. Et licet hæc quæſtio ab illa dependeat,
& ſecundum quod ibi determinavimus, veritas hu-
jus quæſtionis pendeat; tamen hic ponemus, etiam
quando emphyteuſis accepta eſt cum pacto, ut poſ-
ſit alienare cuicunque voluerit, irrequiſito Domi-
no, an ſtante hoc pacto poſſit alienando comprehen-
ſis præjudicare? Ruin. *conſil.* 265. *n.* 7. *in principio*,
& conſ. 213. *n.* 7. *& ſeq. vol.* 1. conatur defendere,
quod vi hujus licentiæ, ſive pacti. poſſit, emphy-
teuta alienare in præjudicium comprehenſorum, ju-
ribus, & rationibus per ipſum allegatis, quem re-
fert Corb. *de cauſ. privat. ob alien q.* 7. *in principio*:
Sed tamen non obſtantibus ejus argumentis, con-
trarium tenet, quibus ipſe reſpondet, & hanc opi-
nionem tenuit Alex *conſ.* 106. *vol.* 4. Ferret. *conſ.* 78.
Ruin. ſibi contrarius *conſ.* 169. *n.* 12. *& ſeq. vol.* 1.
& ratio eſt; quia per illam licentiam ſolum data eſt
facultas alienandi irrequiſito Domino; non autem,
ut poſſit præjudicare comprehenſis, & quod clauſula
ad habendum, &c. poſita in inveſtitura, non opere-
tur in præjudicium vocatorum, ſed ſolum conce-
dentis, tenet Rub. *conſ.* 110. *nu.* 10. Menoch. *conſ.*
545. *lib.* 6. Cravet. *reſp.* 308. ſequitur Rot. *dec.* 310. *n.*
18. *par.* 5. *recent.* & ceſſaret omnis difficultas, quan-
do adeſſent verba immediate ſequentia, ſecundum
naturam hujuſmodi inſtrumentorum, & ſic ſecun-
dum naturam emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ non
tranſit ad extraneos hæredes, ut in *ead. dec. num.
eod. & ſeq.* quæ etiam, ſi data non fuiſſet, poſſet em-
phyteuta alienare requiſito Domino; tamen talis a-
lienatio non valeret in præjudicium aliorum com-
prehenſorum: nam mortuo alienante poſſet alius
2 comprehenſus, emphyteuſim vendicare, etiam ſi a-
lienatio eſſet facta cum conſenſu Domini, ſi tamen
ſecundus, & non primus acquirens alienaret. Alex.
d. conſ. 106. *n.* 8. *& conſ. ſeq. vol.* 4. Soc. Jun. *conſ.* 72.
nu. 35. *vol.* 1. & diximus *in d. quæſt.* 24 ubi plures
3 caſus diſtinximus, & ideo, ſi ſecundus alienavit
valebit alienatio durante ſolum vita alienantis, ſed
mortuo eo, alii comprehenſi poterunt emphyteuſim
vendicare, ut diximus etiam in tit. *de renunc. quæſt.*
4. *num.* 2. *& ſeq.* & emptor rei emphyteuticæ, non
4 poterit inquietari ab aliis in inveſtitura comprehen-
ſis, donec jus alienantis durat, & pro eo tempore
quo alienans emphyteuſim retinere poteſt. Bartol,
in l. ſi finita, §. *ſi vectigalibus nu.* 8. *ff. de dam. in-
fect.* cum aliis allegatis per Honded. *conſ.* 36. *n* 11.
lib. 1. videlicet Paul. de Caſt. *ibi n.* 6. Alex. *d. conſ.*
106. *in fin.* Ruin. *conſ* 165. *lib.* 1. *n.* 8. *& ſeq.* Rol.
conſ. 59 *lib.* 2. ſed ſi emphyteuſis tranſiret ad extra-
neos hæredes, & eſſet hæreditaria, vel de conſue-
tudine bona eſſent redacta ad inſtar allodialium;
licet emphyteuſis eſſet Eccleſiaſtica quilibet in in-
veſtitura comprehenſus de illis diſponere poteſt, ut
in *q.* 4. infra de *diverſ. quæſt. emph. num.* 14. dicetur.

Quando autem præſumatur alienationem fuiſſe
factam in fraudem comprehenſorum, videnda eſt
quæſt. 1. *de alien. n.* 62.

5 Quid autem, ſi emphyteuſis ſit accepta ab Eccle-
ſia pro ſe, & ſuis hæredibus, ex eis legitime deſcen-
dentibus, cum licentia alienandi in quoſcunque,
an poterit alienari in præjudicium vocatorum in
inveſtitura? Anch. *conſ.* 125. *n.* 4. Ruin. *conſ.* 213.
n. 5. *& conſ.* 165. *n* 7. *vol.* 1. Laderch. *conſ.* 1. *n* 15.
quos refert Rot. *dec. poſt. par.* 1. 750. *n.* 2. tenet, quod
hæc emphyteuſis ſit mera hæreditaria, in præjudi-
cium etiam vocatorum, & vide *dec* 265. *n.* 5. *poſth.* ubi
ponuntur, qui hanc op. tenent, & ſtante d. licentia
alienandi, poſſit alienari in præjudicium vocatorum.

Contrarium tamen tenuit ibi Rota, declarando
habere locum in præjudicium Eccleſiæ; ſecus vero
in præjudicium vocatorum in ipſa inveſtitura, qui-
bus jus eſt quæſitum per ſtipulationem: quia quo-
ad eos, licentia alienandi, non immutat naturam
emphyteuſis. Bald. *conſ.* 452. *n.* 5. *lib.* 5. Alexand.
conſ. 106. *n.* 2. *lib.* 4. Dec. *conſ.* 395. *n.* 2. Ruin. *conſ.*
37. *nu.* 18 *lib.* 1. Rub. Alex. *conſ.* 110. *num.* 10. Me-
noc. *conſ.* 61. *n.* 20. *&* 24. *& conſ.* 545. *n.* 5. Corb.
de cauſ. privat. ob mort. civil. nu. 5. Bertaz. *conſ.* 73.
n. 15. *& ſeq.* & quod clauſula ad habendum, &c. in
inveſtitura appoſita non operetur in præjudicium
vocatorum, ſed ſolum concedentis eſt *dec.* Rotæ 310.
par 5. *recent.* ſupra allegata, quamvis non deſint,
qui cont. teneant, nempe Gozad. Anch. Ruin. Pa-
riſ. & Laderch. relati *in d. dec.* tamen Rot. ſequuta
eſt primam op. & dicit aliam Rot. ita tenuiſſe coram
Gipſio in Camerin dom. 4. Julii 1593. & vide om-
nino d. *deciſ.* 265. ubi ponuntur conjecturæ, ut licen-
tia, non obſtet comprehenſis, in quibus ponderatur
ratio evitandi repugnantiam, ne ſtatim per licen-
tiam recedatur à proviſione pro deſcendentibus fe-
cta. Nec obſtat, quod licentia alienandi eſſet appo-
ſita ſuperfluè, ſi non eſſet intelligenda, etiam ad præ-
judicium

judicium vocatorum, cont. regulam, *l ſi quando, ff. de leg.* 1. *& cap. ſi Papa de privil. in* 6. quia in eadem deciſ. fuit conſiderata eadem licenria alienandi, utilis in pluribus caſibus, nempe ſi non ſupereſſet aliquis ex vocatis in inveſtitura; vel ſi omnes vocati conſentirent alienationi; quia tunc licentia eſſet neceſſaria, cum agatur de emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ de ſui natura non tranſit ad extraneos hæredes, vide quæ ſcripſi in tit. *de ſucc. in bon emphyt. quæſt.* 1. *in fine* declara tamen, niſi aliter in inveſtitura diſpoſitum, ſit quod non ſit reſtrictum ad ſolos deſcendentes, Rot *dec. poſth.* 286. *numero* 6. *par.* 1.

QUÆSTIO. IX.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi alienat reſerva o conſenſu Domini, an iſte conſenſus præſtari poſſit poſt mortem emphyteuta alienantis, in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura, n. 1.

Dominus non poteſt confirmare donationem factam ab emphyteuta poſt mortem ipſius, in præjudicium comprehenſorum, num. 3.

Per mortem emphyteutæ alienantis, jus ſtatim eſt acquiſitum comprehenſis, n. 2. *&* 4.

SI emphyteuta alienet ſaluo, & reſervatn conſenſu Domini, & non aliter nec alio modo, & Dominus conſentiat poſt mortem alienantis, an iſte
1 conſenſus poſt mortem præſtitus, præjudicet aliis comprehenſis in inveſtiura? Oſaſc. *dec.* 119. *n.* 2. loquens in feudo, dicit, quod talis conſenſus non præjudicat comprehenſis: quia per mortem alie-
2 nantis erat jus eis quæſitum, allegat Iſer. in tit. *de prohib. feud. alien. per Fed.* & ibi Alciat. & Præp. Decian. *conſil.* 144. *colum.* 1. *&* 2. Affl *deciſ.* 355. *numer* 12. Pariſ. *conſil.* 14. *numero* 3. *volum.* 1. Natt. *conſil.* 102. *num.* 20. & adlendus eſt Menoch. qui alios citat *conſil.* 161. *numero* 53. *lib.* 2. Et quando conſenſus non eſt adhibitus ante mortem, ſed poſt, dicit, quod clarum eſt in feudo antiquo: quia ad ſui præjudicium potuit Dominus conſentire; non autem in præjudicium filiorum, & Agnatorum, ad quos, Vaſalla alienante mortuo feudum devoluebatur, vbi plures allegat. Sed magis dubium eſt in feudo novo? Et nihilominus, tenet, quod idem ſit dicendum; ſequitur Capic. *dec.* 115. *num.* 4. ubi dicit, niſi hærres conſentiat, & Lofred. *conſ.* 7. *n.* 12. damnans opinionem Natt. *conſ.* 475. *num.* 13. *lib.* 2. & Vaſqu *lib* 3. *de ſucceſſionum creatione*, §. 26. *gloſ.* 3 *numero* 89. qui dixerunt in feudi novi alienatione ſufficere, quod Dominus conſentiat mortuo Vaſallo, qui de feudo teſtatus eſt, quorum opinionem damnat etiam Menoch. *conſil.* 161. *numero* 53. *in fine*; & diximus ſupra *de cont. emph. quæſt.* 22. *numero* 12. *&* 13. Et pro hac opinione faciunt, quæ dixi ſupra hoc tit. *quæſt.* 1. *num.* 233. quod mortuo emphyteuta do-
3 nante poſt mortem ipſius, non poteſt Dominus confirmare donationem in præjudicium comprehenſorum, cum ſtatim mortuo emphyteuta donante, jus eis ſit acquiſitum: quod nos declaravimus in tit. *de cont. emph. q.* 24. *num.* 13. dum ſequuti ſumus opinionem Natt. non habere locum inter comprehenſos, & quando inter eos fiat donatio, ſeu alienatio, ſed declara, ut ibi.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Clauſula, Ad habendum, alienandum, &c. an importet licentiam alienandi irrequiſito Domino, Diſtingue an hac clauſula ſit poſita in diſpoſitivis, vel in executivis, n. 1.

Etiam ſi dictum ſit uſque id 3. *generationem, n.* 4.

An per clauſulam ad habendum, &c. ſit data facultas alienandi irrequiſito Domino primo tantum acquirenti, an vero cæteris in inveſtitura comprehenſis. n. 2.

Declara niſi conſtet aliter de mente contrahentium nu. 7.

Contrahentes cenſentur in dubio velle diſponere ſecundum naturam contractus, & diſpoſitionem juris communis n. 3.

Primus acquirens poteſt alienare in præjudicium comprehenſorum, per clauſulam ad habendum, &c. n. 5.

Interpretatio fieri debet contra ipſum, qui ſe fundat in verbis inſtrumenti, & vult alienare, n. 6.

DIximus ſupra hoc eodem titulo *q.* 1. *n.* 281. quod quando in inveſtitura eſt appoſita clauſula, Ad habendum, tenendum, alienandum, & quic-
1 quid ſibi placuerit faciendum, cenſetur data licentia alienandi rem emphyteuticam irrequiſito Domino: Quam etiam quæſtionem bene explicat Oſaſc. *deciſ.* 164. qui diſtinguit ex communi mente Doctorum. Aut iſta clauſula, vel alia ſimilis eſt appoſita in diſpoſitivis inveſtituræ, ut pura, ſi dictum eſt inveſtivit N. pro ſe, & ejus hæredibus, ſtarim addira dicta clauſula ad habendum, &c. & tunc cenſetur data licentia alienandi, & idem ſi dictum eſſet, Quibus voluerit, vel quibus dederit, & ſupra *q.* 1. *num.* 149. Aut iſtæ clauſulæ appoſitæ ſunt in verbis executivis inveſtituræ, reſpiciuntque earum executionem, & obſervantiam, & tunc non alterant, aut mutant, nec ampliant diſpoſitionem principalem; Et hoc cognoſci poteſt, ſi fuerint ſcriptæ in medio clauſalarum executivarum; ut puta, ſi ſint poſitæ poſt clauſulam, de quibus bonis inveſtivit d. N. & in poſſeſſionem corporalem poſuit, & induxit, & poſtea ſequitur clauſula ad habendum, &c. quæ cum per ſe ſtare noo poſſit ad proxima præcedentia, non autem ad remota referri debet: quæ diſtinctio Oſaſc. approbatur per Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 287. ubi habetur exemplum in diſpoſitivis. Conceſſerunt N. & N. pro eorum, & cujuſlibet eorum filiis hæredibus unam poſſeſſionem, &c. inveſtientes, Ad habendum, &c. Unde patet clauſulam, Ad habendum, contineri in periodo diſpoſitionis: nam verbum conceſſerunt in quo ſtat diſpoſitio, regit verbum, Inveſtientes, & verbum Inveſtientes, regit clauſulam, Ad habendum. Sed quando poſt perfectam orationem incipit nova periodus; veluti per clauſulam, Quæ omnia, & ſingula, vel Quæ res, &c. tunc cenſetur poſita in executivis; & tanto magis, quando clauſulam. Ad habendum ſubſequuntur ſubſtitutio cannnis, pacta, circa alienationem inter vivos, & ſimilia, quæ tangunt ipſam diſpoſitionem, clauſula, Ad habendum, ſtat diſpoſitive; ad cognoſcendum enim, an iſta clauſula ſtet executive, non ſolum attenditur conceptio verborum, ſed clauſulæ, quæ illam hinc inde concomitantur, an ſcilicet ſint executivæ, vel diſpoſitivæ; ut habetur in *d. dec. Pedam.* 164. *numero* 3. *ver. ſi fuerint ſcriptæ in medio*, & nos de hac clauſula quando cenſeatur poſita in executivis, & quando in diſpoſitivis late etiam poſuimus in tit. *de renunc. quæſt.* 2. & ſupra aliquid diximus, *quæſt.* 1. hoc eod. tit. *n.* 283. & *præd. diſt.* Oſaſc. tenuit etiam Rot. ut per Cavaler. *dec.* 219. *n.* 12. ubi bonit exemplum prædictum.

2 Nunc autem dicendum eſt, An per dictam clauſulam, cenſeatur data licentia alienandi primo acquirenti tantum; an vero omnibus in inveſtitura contentis? Et licet aliqua de hac re ſupra diximus, *quæſt.* 1. *num.* 146. *&* 284. quod quando eſt conceſſa Titio pro ſe filiis, & nepotibus, cum clau-

ſula

ſula. Ad habendum. &c. ſolum Tertio cenſetur data facultas alienaodi, & non filiis, & nepotibus, & *numer.* 146. quando dictum eſſet. Tu, vel ipſe, quod danotat perſonalitatem, & non poterit niſi ipſe alienare; Tamen hic intendo ponere caſum occurſum in Rota, & ponere rationes. Caſus igitur eſt talis, fuit conceſſa emphyteuſis Franciſco recipienti pro ſe, filiis, & nepotibus, cum clauſula. Ad habendum, alienandum, & quicquid d. Franciſco placuerit faciendum; Et fuit reſolutum, quod licentia alienandi intelligatur ſolum conceſſa Franciſco primo recipienti; non autem filiis, & nepotibus; Quia illa verba quicquid dicto Franciſco placuerit faciendum, ſunt perſonalia. Secundo quia contrahentes cenſentur in dubio velle diſponere, ſecundum naturam contractus, & diſpoſitionem juris communis, juxta notata *in l. ſi duo, ff. de acq. hæred. & in l hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel.* & facultas hujuſmodi datur ſecundum prædictos terminos, primo acquirenti tantum, & non aliis, ut tradunt Doctores *in l. quod dicitur, ff. de verb. oblig.* Tertio, quia cum in ioſtrumento conceſſionis in principali parte diſpoſitiva detur jus aliis perſonis, quam Franciſco, non eſt veriſimile quod contrahentes per hujuſmodi clauſulam poſitam acceſſoriè, intellexerint generaliter, quod omnibus eſſet data facultas diſponendi: quod procedit etiam, ſi in conceſſione adeſſent verba illa, uſ-
3 que in tertiam generationem; quia intelligi debent, quod primus acquirens poſſit alienare in præjudicium ſequentium generationum, & non ultra, qui intellectus probabilior iſte videtur; quia eſt
4 conformis naturæ contractus, & juri communi, & minus præjudicat cæteris. Accedit etiam, quia, qui ſe fundat in verbis inſtrumenti, & vult aliena-
5 re, contra ipſum debet fieri interpretatio *leg. veteribus, ff. de pact.* & ita Rot. teouiſſe affirmat Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit. 3. n.* 9. in una Camerinen. domorum coram Domino Oradino 18. Aprilis 1572. quæ deciſio hodie eſt impreſſa *par. prima diverſ. dec.* 40. & eandem opininnem tenet Oſaſc. *deciſ. Pedam.* 114. *n.* 16. ubi plures Doctores citat; & noviſſime tenuit eadem Rot. coram Domino Ubaldo, in una Fulginaten. 20. Junii 1621. quam hic in fine ponemus cum non reperiatur adhuc impreſſa, ſcilicet quando illa clauſula ad habeodum &c. eſt poſita in executivis; quia, ut dictum eſt, reſtringitur ad naturam contractus. Seraph. *dec.* 794. *n* 8. & licet Rol. *conſ.* 55. *n.* 54. *& ſeq. vol.* 3 contrarium videatur tenere; tamen ejus opinio habet locum, quando emphyteuſis fuit coonceſſa pro ſe, & hæredibus, & quibus dederit, quæ verba ſunt majoris efficaciæ, quam ſimplex licentia, ut tenet Corb. *d. limit. in fine.* Sed Ego teneo, quod non ſit curandum de opinione Rol. propter auctoritatem Rotæ, & propter ea quæ diximus *in d. quæſt.* 1. *num.* 146.

7 Prædicta tamen declarantur, niſi dictum ſit, quod etiam ſucceſſores poſſint alienare, vel alii io inveſtitura comprehenſi, ut diximus in *d. quæſt.* 1. *num.* 147.

R.P.D. VBALDO

Fulginaten. emphyteuſis.

Lunæ 20. Junii 1622.

SUMMARIUM.

Remedium l. fin. Cod. de edict. D. Adr. toll. datur pro bonis emphytenticis, & feudalibus, n. 1.

Immiſſio datur ex inveſtitura ſaltem ad exemplum d. l. fin. n. 2.

Sed non datur quando adeſt legitimus contradictor, qui ſit in poſſeſſione, nu. 3.

Portio unius deficientis pertinet ad alium ſuperviventem, ſi non per jus accreſcendi, ex virtute tacitæ conceſſionis vel ex pacto, & inveſtitura ipſa n. 4.

Identitas probatur per duas demonſtrationes conſimiles num. 5.

Immiſſio dari non poteſt contra poſſeſſorem auctoritate Iudicis habentem parem titulum, n. 6

Finita linea unius ad quem per diviſionem pervenit emphyteuſis habet locum jus accreſcendi ad favorem alterius lineæ, n. 7.

Per alienationem factam ab uno, non præjudicatur alteri comprehenſo in inveſtitura, n. 8.

Reſoluto jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, ibid.

Alienandi facultas, intelligitur durante linea, n. 9.

Dictio, etiam, copulat præcedentia, n. 10.

Clauſula ad habendum ſolet operari, ut res ſit tranſitoria ad extraneos hæredes, n. 11.

Poſita in executivis non ampliat, nec alterat diſpoſitionem n. 12.

Reſtringitur ad naturam contractus, num 13.

Per dictam clauſulam cenſetur data facultas alienandi primo acquirenti tantum, n. 14.

DUæ reperiuntur factæ inveſtituræ à menſa Epiſcopali Fulginaten. de domo, de qua agitur, altera de anno 1508. altera de anno 1596. Et noviſſime mortua quadam Clara, Eques Petrus Gregorius vigore primæ inveſtituræ fuit à Vicario Fulginaten. in poſſeſſionem domus immiſſus, in qua reperitur. Cauſa autem per appellationem ad inſtantiam Equitis Orphini Adverſarii in Rota commiſſa, dubitavi, an ipſi eſſet danda immiſſio? Et Domini
1 negative reſponderunt: Licet enim pro bonis emphyteuticis, & feudalibus detur remedium *l. fin. Cod. de edict. Divi Adr. toll. per text. in cap.* 1. *§. inter filiam, ver defunctio.* Si de feud. fuer. cont. inter Do-
2 mino, & Agn. vel ſaltem ex inveſtitura detur immiſſio, ad exemplum *d. l. fin* ut per Rol. *conſ.* 1. *n.* 51. *& ſeq lib.* 1. Caldas *de jur. emph lib.* 2 *quæſt.* 8 *n.* 33. Cum Gregorius habeat ſimilem inveſtituram anteriorem de eadem domo, & ſit in poſſeſſione, ut dictum eſt, dicitur legitimus contradictor, ad impediendum immiſſionem Orphini, ut poſt Bar. *in d. l. fin n.* 21. Zucc. ibidem *n.* 374 notat, alios congerens Menoch. *de adip. poſ. rem.* 4. *n.* 565.

1 Nec enim dubitatur de deſcendentia Petri Gregorii à Hieronymo primo inveſtito, cum ſit ejus ex alio Petro filio, nepos, & conſequenter compræhenſus in inveſtitura anni 1508. facta Hieronymo, & fratribus uſque in ipſorum, & cujus libet eorum in ſolidum tertiam generationem maſculinam, & fæmininam, & inſuperviventem, & proinde, cum Clara defecerit, quæ erat in tertia generatione Philippi, unius ex dictis fratribus, ejus portio pertinet ad Petrum nepotem Hieronymi, ſi non per jus accreſcendi, quod regulariter non habet locum in portione quæſita, ſed vel virtute cujuſdam tacitæ, & repetitæ conceſſionis, vel ex pacto, & inveſtitura ipſa, ut per DD. *in l. ſi mihi, & Titio*, ubi Bart. *nu.* 5. Alex. Jaſ. & alii, *ff. de verb. oblig.* Clar. *in §. emphyteuſis, q.* 39. *nu.* 2. *&* 3. Card. Mant. *de tacit. lib.* 2. *tit.* 34. *nu.* 19. *& ſeq.* & fuit tentum in Romana domuncularum 20. Junii 1611. coram Reverendiſſ. Domino Attrabaten. & in eadem 16. Decembris d. anni coram me.

De identitate vero domus, videtur conſtare, quia ex inſtrumento primæ inveſtituræ facta Hieronymo, & diviſione facta inter ejus filios de anoo 1559. in qua fit mentio de domo emphyteutica; nec non ex inſtrumento venditionis factæ à Clara de parte dictæ domus ejus patri in diviſione obventa, & demum ex ultima ioveſtitura facta Orphino, & aliis de anno 1596. apparet concordare in plu-

ribus demonſtrationibus, videlicet, quod ſit poſita
juxta viam publicam della Contraſtangha, juxta
bona illorum de Marceleſiis,& dd. emphyteutarum
de Gregoriis; & tamen ad probandum identitatem
duæ demonſtrationes ſufficiunt Bar. in l. demonſtra-
tio, falſa, *in princ. n.* 14. *ff de cond. & demonſt.* cum
aliis per Surd. *conſ* 235. *n.* 11. *& ſeq. lib.* 2. Rot. in
Mediolan bonorum 25. Februarii 1611. coram me,
quæ eſt *dec.* 295. *n.* 9. *par.* 1. *in recent. & dec.* 277.
n. 4. *& dec.* 459. *nu.* 1. *ead. p.* 1. & ſæpiſſime alias.

Non obſtat, quod immiſſio fuerit conceſſa Grego-
rio, cum clauſula ſine præjudicio habentium priora,
& meliora jura, quia ſatis eſſet dicere adbuc non
conſtare; quod Orphinus habeat meliora, & po-
tiora jura id enim pendet à prædicta diviſione fa-
cta inter filios Hieronymi primi acquirentis, cujus
vigore hæc domus, ſive ejus pars pervenit ad Philip-
pum unum ex dictis filiis, cujus tertia generatio fuit
finita per obitum Claræ, ut ſupra dixi, quæ tamen
Clara domum vendidir Dianæ Sorori Orphini; un-
de videndum eſſet, an per diviſionem fuerit præ-
judicatum juri accreſcendi, vel alteri juri de quo ſu-
pra ad favorem deſcendentium Hieronymi, ita ut
alienatio facta ſuſtineatur, & propterea ſit locus in-
veſtituræ factæ de anno 1596. Interim clarum vide-
tur non poſſe dari Orphino immiſſionem contra Gre-
6 gorium poſſeſſorem auctorita Judicis, & habentem
parem titulum inveſtituræ, & quidem anteriorem
ex ſupradictis. Et tamen ex abundanti Domini ali-
qui, etiam tangebant circa allegatam diviſionem,
& alienationem, quam diviſionem putabant non
obſtare, quominus finita linea alterius ex dividen-
tibus, prout iſto cauſu fuit finita linea Philippi
per mortem Claræ, habeat locum ad favorem ſu-
7 perſtitis jus accreſcendi Bar. *in l. qui Romæ*, *§. duo
fratres n.* 24. *ff. de verb. oblig.* Dec. *conſ.* 325. *n.* 2.
ver. ſimiliter. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 34. *n.* 32.
Peregr. *conſ.* 101. *n.* 4. *& ſeq. lib.* 1. & tanto magis
ſtantibus verbis inveſtituræ ſupra relatis in ipſorum
& cujus libet ipſorum in ſolidum tertiam genera-
tionem. Aldobr. *conſ* 68. *num.* 3. 4. 7. *&* 8 *lib.* 1.
Decian. *conſ.* 73. *n.* 15. *ver. ſexto conſiderat lib.* 2.
Honded. *conſ.* 54. *n.* 23. *& n.* 25. *lib.* 1. & ferè fuit
dictum in his terminis in Forlivien. bonorum 14.
Septembris 1618. coram R. D. Remboldo.

Non obſtat alienatio facta à Clara, qua ſtante vo-
catione aliorum comprehenſorum in inveſtitura;
quatenus alienatio fuerit vera, & habuerit effectum,
8 non potuit præjudicare aliis vocatis; ſed per mor-
tem Claræ fuit reſoluta, cum reſoluto jure datoris,
reſolvatur jus acceptoris, *l. lex vectigali*, *ff. de pign.*
l. fin. §. cum. autem, *C. com. de legat.*

Nec facit facultas alienandi in eadem diviſione
conceſſa, cum promiſſione de non contraveniendo
alienationi; quia debet intelligi durante linea deſ-
9 cendentium ab eo, cui talia bona per diviſionem ob-
tigiſſent, ut expreſſe colligitur ex verbis præceden-
tibus, ibi à tal che, ſin che dura la linea d'ogn'uno d'eſ-
ſi contraenti l'uno non poſſa pretendere ragione ſo-
pra li beni emphyteutici toccati all'altro, & poſtea
ſubditur. dando anche licentia l'uno all'altro, &c.
Unde iſta facultas venit intelligenda durante linea
alienantis, quæ ceſſat cum morte Claræ, quæ alie-
10 navit, ut dictum eſt, & facit illa dictio, etiam, quæ
tanquam copulativa, repetit qualitates præceden-
tes. Surd. poſt alios *dec.* 210 *n.* 14. *& ſeq.*

11 Nec facit clauſula ad habendum in prima inve-
ſtitura appoſita, quæ ſolet operari, ut res ſit tranſi-
toria ad extraneos, Curt. juri. *conſil.* 4. *ſub n.* 1. *verſ.*
ſed quoniam Clar. *in §. emphyt. q.* 28. *n.* 9. Rot. *dec.*
12 152. *nu.* 1. *par.* 2. *in recent.* quia appoſita in clau-
ſulis executivis, quæ non alterat, nec ampliat diſ-
poſitionem principalem Clem. 1. *de præben.* Oſaſc.
dec. Pedam. 164. *n.* 1. *&* 2. *& conſ.* 16. *n.* 21. cum aliis
allegatis in Farſen. bonorum coram R. D. meo Bu-
ratto, quæ eſt *deciſ.* 641. *num* 6. *p par, in recent. &*
deciſ. 294. *num.* 7. *par.* 2. ultra quod in omnem e-
ventum reſtringitur ad naturam contractus. Seraph.
deciſ. 794. *n.* 8. cum alias ſemper contrahentes in-
13 telligantur diſponere, ſecundum naturam contra-
ctus, & diſpoſitionem juris communis de eo lo-
quentis, juxta not. *in l. ſi duo*, *ff. de acq. hæred. & in*
l. hæredes mei. §. cum ita, ff. ad Treb. ſed de jure com-
muni præfara facultas alienandi datur primo acqui-
renti tantum, non autem aliis, ut per Doctor. *in*
l. quod dicitur, *ff de verb. obli.* ex quibus ita in pun-
14 cto tenuit Rota *deciſ.* 11. *num.* 1. *par.* 1. *diverſ* &
Corb. *de cauſ. privat. ob alien. irreq. Dom. limit.* 3.
num. 9. Et ita fuit deciſum.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

*Dominus directus tenetur conſentire emphyteutæ alie-
nanti, quoties requiritur, n.* 1.
*Et habet locum in omni contractu, in quo dominium utile
transfertur, declara, non teneri, quando emens eſſet
pauper, & non idoneus ad ſolvendum, n.* 2.
*Declara ſecundo, ut non teneatur conſentire obligationi,
& hypothecæ faciendæ per emphyteutam n.* 3.
*Declara tertio, quando res diſtraheretur, & dividere-
tur in plures partes, n.* 4.
*Declara quarto, quando Dominus, non eſſet ſolitus fa-
cere renovationes, n.* 5. *declara quinto, quod non
teneatur conſentire, niſi pro tempore, quo emphy-
teuſis erat duratura penes alienantem. n.* 6.
Declaratur 6. *quando emens eſſet inimicus Domini, n.* 7.
Declara 7. *ut non teneatur conſentire, niſi laudemium
ei ſoluatur, n.* 8
Declara 8. *ſi fieret alienatio in Eccleſiam, vel potentio-
rem, n.* 9.
Declara 9. *in feudis S R.E. n.* 10. *& n.* 11.
Declara 10. *quando emphyteuta vellet aliquem in locum
ſuum ponere, ſine aliquo contractu, vel titulo præ-
cedente, n.* 12.

Licet in prima quæſtione hujus tituli, aliqua di-
xerimus, An Dominus directus cogatur con-
ſentire alienationi, quoties requiratur. Nunc autem
particulariter intendo hanc materiam tractare, &
omiſſis iis, quæ pro parte contraria adduci poſſent,
ponam ſolum opinionem affirmativam, cum ſuis de-
1 clarationibus. Dico igitur, quod Dominus tenetur
præſtare conſenſum emphyteutæ alienanti quoties
requiritur; text. eſt *in l. fin. Cod. de jur. emph.* Clar. §.
emphyteuſis, quæſt. 15. *ver. quarto.* Surd *dec.* 220. *nu.*
54. Corb. *de cauſ. pri. ob alien quæſt.* 1. *in principio;*
late Menoch. *de arbit. caſ.* 182. *nu.* 11. *& ſeq.* idem
Sur. *conſ.* 182. *nu.* 76. Bertaz. *conſil.* 5. *num.* 15. *lib.* 1.
Ludoviſ. *dec.* 520. *n.* 4. Rot. *diverſ.* 4. *par. deciſ.* 183.
n. 6. & nos diximus *in d. q.* 1. *num.* 228. *& ſeq.* ubi
poſuimus cautelam, quando Dominus non vult
conſentire, & infra *n.* 10. & in feudo quando eſt
Dominus ſolitus conſentire, tradit Burſat. *conſil.*
256. *num.* 6. *vol.* 3. *& numer.* 11. quod ſine cauſa
non poteſt denegare conſenſum, & non ſolum ha-
bet locum in venditione; ſed etiam in omni con-
tractu, in quo dominium utile transfertur, per text.
cum gloſ. *in d. l. fin.* ibi vel æſtimationis, exponens
gloſſ. quando alio modo ſive titulo lucrativo trans-
fertur, cum etiam ſolui debeat laudemium, ut in
donatione diximus de *laud. quæſt.* 6. *num* 2. *ver.*
nec. & in permutatione *q.* 8. *n.* 19. & Red. *de reb.*
Eccl. non alien. ſol. 385. *num.* 13. ac Jaſ. *in d. l. fin*
n. 50. ita illum tex. exponunt.

Decla-

obtenta, prout de hac reſolutione teſtatur Cæſar Campana in ua Hiſtoria *lib.* 12. *fol.* 458. & ſic vides, quod nec etiam ſub infeudatio fieri potuit.

31 Sed pulchra erit Indagatio. Si aliquis obtinuerit à S. Sede Apoſtolica pro ſe, & durante ſua linea, bona S. Romanæ Eccleſiæ in feudum, & nnus de linea; ſive comprehenſus in inveſtitura, velit feudum vendere cum conſenſu ejuſdem Sedis Apoſtolicæ & emptor vult emere pro ſe, & durante ejus linea, an poſſit, & ſit caſus comprehenſus in eadem Bulla Pii V.? Hæc quæſtio credo quod ſit nova; & à nemine tacta. Et quod de jure communi poſſit fieri hujuſmodi alienatio, cum conſenſu Summi Pontificis, ex ſuperius deductis, oſtenſum eſt, & quod ſit caſus non comprehenſus in Bulla, demonſtratur, ex illius lectura: nam in tota illa Bulla ſolum prohibetur, quod feuda S. Romanæ Eccleſiæ devoluta, & devoluenda ad Sedem Apoſtolicam, iterum non poſſint infeudari, & cum iſta Bulla ſit exorbitans à jure communi ſtrictè debet intelligi, & non debet trahi ad caſum non expreſſum. Seraph. dec. 1358 Quibus non obſtantibus, ego credo, quod iſte caſus virtualiter, & ſimpliciter ſit in eadem Bulla contentus: Moveor ex infraſcriptis rationibus: Primo ex Rubrica, nam ibi dicitur. Ne Civitas, & loca S Romanæ Eccleſiæ poſthac in feudentur, & cum verba Rubricæ generalia habeant orationem perfectam poſſunt allegari ad deciſionem cauſarum; & à nigro non reſtringuntur ſpecialiter loquenti Ludoviſ. dec. 51 n. 2. cum enim ibi dicatur poſthac, non Infeudentur, ſequitur quod nec vendi poſſunt, cum requiratur nova inveſtitura. Secundo moveor ex Præfatione, & Procœmio in illis verbis, vel etiam ex eo, quod alias in feudum data, aut quovis alio titulo hujuſmodi alienata fuerit, & propterea tanquam ad Sedem prædictam devoluta, & devoluenda, iterum infeudari, & alienari poſſe, & intentio Summi Pontificis fuit ne ullo modo feuda devoluenda ad Sedem Apoſtolicam alienentur, & iterum Infeudentur, cum Procœmium cauſam finalem demonſtret. Idem Ludoviſ. *dec.* 531. *num.* 5. Mareſc. *var. reſol. c.* 77. *num.* 51. *lib.* 2. Tertio moveor, quod ſi prædicta alienatio fieri poſſet ſequeretur, quod fieri poſſet fraus dictæ Bullæ, quæ diſponit, ut feudum ſtatim finita linea acquirentis, cenſeatur incorporatum Sedi Apoſtolicæ, ac ſi nunquam fuiſſet conceſſum; & ideo, ſi prædicta alienatio fieri poſſet, non ſequeretur Incorporatio, ſecundum intentionem Summi Pontificis: quia poſſet, contingere, quod venditor eſſet Senex ſine ſpe habendi filios, vel eſſet Sacerdos, aut ultimus de linea, & per aliquod accidens, ſine ſpe habendi ſucceſſores: è contra autem emens eſſet juvenis, habens plures filios, & ſic nunquam reverteretur feudum ad Sedem Apoſtolicam.

Declara decimo, ut non teneatur Dominus directus conſentire, quando emphyteuta ſimpliciter vellet aliquem in locum ſuum ponere; etiam ſi eſſet de deſcendentibus ſuis; quia hæc eſſet ſubrogatio ſive ſupplantatio, cum non præcederet, neque venditio, neque ceſſio, ſeu permutatio, vel donatio, aut alius titulus, vel contractus habilis ad transferendum utile dominium & hoc probatur ex text. *in l. fin. §. & ne avaritia*,. & ibi Gloſ. in ver. æſtimationis, C. de jur. emphyteut. etiam ex definitione laudemii, quam poſuimus in tit. *de laud. q.* 1. *num.* 4. & ita vidi ſemper obſervatum in hac inſigni Abbatia S. Crucis de Saxavivo; tam tempore piæ memoriæ Cardinalis Burghe ii, quam nunc tempore Eminentiſſimi Cardinalis Antonii Barberini.

Declara undecimo in emphyteuſi Eccleſiaſtica; quando non eſt ſolita concedi, & res ſolita concedi intelligitur quando adeſt una conceſſio ſolemniter facta, cum conſenſu Summi Pontificis, ſine aliquo temporis curſu: vel præceſſerunt duæ conceſſiones, cum curſu 40. annorum, & ſic, quod bis fuerit conceſſa infra 40. an- * nos, ut diximus in tit. *de cont. emph. q.* 9 *num.* 2. & quod hæc ſit com. & nunc addo Seraph. *deciſ.* 151. *n.* 2. *&* 1490. & licet ibi dixerimus, quod in nova conceſſione, non requiratur novus conſenſus Apoſtolicus quando præcedit una antiqua conceſſio, & quod ita obſervatur in hac inſigni Abbatia S. Crucis: tamen videtur de hoc dubitandum, quia licet ex curſu 30. annorum præſumatur ſolemnitas, & conſenſus Apoſtolicus, ut diximus etiam in eod tit. q 18. nihilominus iſta non videtur ſufficere, ut res dicatur ſolita concedi ex lapſu temporis, & unica conceſſione, ſi non conſtet, quod ſolemniter fuerit facta, ut patet in dictis dec. Seraph Nos autem ibi tenemus, quod quando ſumus in antiquis, ſic in tempore immemorabili, ſufficiat unica conceſſio licet non conſtet de ſolemnitate. Et tempus antiquum dicitur quotieſcunque tranſcendit metam centum annorum: immò tempus immemorabile eſt minus centum annis hodie, attenta brevi vita hominum, ideo tempus antiquum, & immemorabile hodiernis temporibus, diceretur tempus 60. vel 70. annorum; ut per Doctores congeſtos per Cavalc. *dec* 45. *num.* 23. *p.* 1. & ita quilibet Juſtus Judex arbitrari deberet (dicit ipſe) ex ſententia plurimorum, & idem dicit Honded. *conſ.* 17. *num.* 59. *lib.* 1. licet ex cetebriori ſententia Iudicis arbitrio remitti ſoleat. Burſat. *conſ.* 235. *num.* 47. *& ſeq. lib.* 3. & pro noſtra opinione faciunt quæ diximus ex ſententia Rotæ in tit. *de renunc. q.* 1. *num.* 30. ſcilicet, quod conſuetudo immemorabilis renovandi emphyteuſim proximioribus, efficit ut Eccleſia non poſſit pro ſe retinere emphyteuſim, ad ſe reverſam, & conſuetudinis immorabilis, effectus eſt ut habeat vim privilegii, & tituli, ut per infinitos, quos congerit Ant. Gabr. *de præſumpt. conc.* 1. & ita declaramus procedere noſtram opinionem, poſitam in *d. q.* 9. *num.* 2. Et pro hac op. facit etiam, quod præſumptio, quæ inſurgit ex hoc tempore immemorabili, eſt juris, & de jure, & propterea non admittit probationem in contrarium. Menoch. *præſump lib.* 3. *præſ.* 13. *num* 50. Ex quibus infertur, ſi non apparet; quod conceſſio unica ſit ſolemniter facta, nec conſtet de duabus conceſſionibus, cum curſu 40. annorum, non tenetur Eccleſia de novo concedere, neque venditioni conſentire.

DE VARIIS CADUCITATIBUS.

QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

EMPHYTEUSIS nullam quaſi propriam habet naturam ſed recipit quamlibet paƈtionem, n. 1.

Paƈta, aut ſunt ſubſtantialia, aut naturalia, aut contra naturam, aut accidentalia, ſeu præter naturam, & quæ ſint declarantur, n. 2.

Paƈta contra ſubſtantialia emphyteuſis, non tenent, & ibi exemplum, n. eod.

Paƈtum quod emphyteuſis noa poſſit alienari, intelligitur in extraneos, noa autem inter comprehenſos, & idem tenendum, quod non poſſit dari in dotem, & habet locum ſi pœna ſit adjeƈta, etiam, ſi in quem alienatur eſſet perſona potentior, n. 5. & 6.

Fideicommiſſum, quod extra familiam prohibitum eſt alienari, poteſt alienari inter eos, qui ſunt de familia, aum. 4.

Alienatio inter comprehenſos potius eſt renunciatio, quam alienatio, a 7.

Declara quando à principio eſt conceſſa res pro ſe filiis, & hæredibus, & inter eos eſt ius accreſcendi, ſecus ſi à principio duobus eſt conceſſa, qui promiſerunt noa alienare: quia inter eos noa eſt jus accreſcendi, a 8.

Declara niſi ex verbis inveſtituræ aliud eſſet dicendum aum. 9.

Paƈtum quod emphyteuta non poſſit alienare, neque in alium transferre, operatur, quod nec vivo etiam emphyteuta, poſſit in [illegible]ſcum tranſire, vel in aliam perſonam, exceptis filiis, & nepotibus; idem ſi diƈtum ſit, quod non poſſit alienari, niſi inter comprehenſos, n. 10.

Re[illegible] ſterilis, ſi detur in emphyteuſim, intelligitur paƈtum, quod daƈtur ad meliorandum, & ſi non melioret, privari poteſt emphyteuta jure ſuo, n. 11.

Paƈtum, quod emphyteuta datur ad meliorandum, non deteriorandum, operatur, quod emphyteuta privatur jure ſuo ob modicam deteriorationem, n. 12.

Paƈtum prædiƈtum operatur, quod Dominus lucratur melioramenta, finita emphyteuſi, ſecundum una opera contrarium ſecundum una opera contrarium ſecundum alium, a. 13.

Argumentum à contrario ſenſu, quando non procedat, numero 14.

Paƈtum ſi non fuerit faƈtum; ad quem interitus rei pertineat, ſi tota res pereat ad Dominum, ſi verò pars ad emphyteutam pertinet. n. 15.

Paƈtum ſi non eſt faƈtum de expellendo emphyteutam, ſi non ſolvat canonem intelligitur ut n. 16.

Interpellatio non requiritur, ut emphyteuta cadat ob canonem non ſolutum, ibidem.

Paƈtum naturale, & ſubſtantiale tacitum eſt, ut emphyteuſis celebretur in ſcriptis, ibidem.

Paƈta naturalia, quæ ſint emphyteuſis, ibidem.

Paƈta contra naturam emphyteuſis, quæ ſint, & an teneant, n. 18 & 19.

Paƈtum quod emphyteuta poſſit alienare, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, intelligitur etiam in præjudicium comprehenſorum: quia pro comprehenſis intelligitur, niſi aliter diſpoſuerit, n. 20.

An ſtante d. paƈto, quod poſſit alienare, debeat requiri conſenſus Domini, n. 21.

Paƈtum contra naturam emphyteuſis, vel emphyteuta non poſſit expelli propter canonem non ſolutum, tenet num. 21.

Paƈtum contra naturam emphyteuſis, quod emphyteuta propter deteriorationem, non incidat in commiſſum, tenet, ibidem, ſed declara in q. ſeq. n. 28.

Paƈtum generale, ut emphyteuta non poſſit expelli; vel ejus hæredes aliqua cauſa, quomodo intelligitur n. 23.

Paƈtum, quod ſolvatur penſio, quæ fruƈtibus reſpondeat, valet, num. 24.

Emphyteuſis non deſinit eſſe, ſi ſolvatur penſio correſpondens fruƈtibus, modo penſio ſolvatur pro recognitione dominii ibidem neque per clauſulam, quibus dederit, n. eod.

Paƈtum quod ſi tota res pereat, damnum totum pertineat ad empyteutam, an valeat, n. 25.

Paƈta accidentalia emphyteuſis, quæ ſint. n. 26.

Paƈtum, quod emphyteuta non poſſit hypothecare melioramenta, quomodo intelligatur, n. 27.

Paƈtum, quod finita emphyteuſi melioramenta, revertantur ad Dominum, valet, n. 28.

Paƈtum, quod in area fiat ædificium, & finita emphyteuſi revertatur ad Eccleſiam, ſimul cum ædificio, valet num. 29.

Paƈtum, quod melioramenta pertineant ad D. valet, quamvis revertatur ſine culpa, ibidem.

Paƈtum, quod melioramenta revertantur ad D. in caſu, quo filii, & deſcendentes extarent, & poſteà deficerent, an habeat locum in caſu, quo emphyteuta, ſine filiis deceſſerit, num. 29.

Paƈtum de affrancando durante conceſſione, ſi finiatur propter caducitatem, an expiret, n. 30.

[illegible]aƈtum de affrancando reſponſionem, & dominium direƈtum an propter caducitatem, expiret, n. 31.

Paƈtum de affrancando, vel redimendo, ſi eſt perſonale, non tranſit ad hæredes, & exempla vide, n. 32.

Dominus ſi promiſit pœnam, expelleret emphyteutam, ſi non ſolvat canonem, an poſſit expelli, n. 33.

Emphyteuta, qui promiſſit pœnam, ſi non ſolvat penſionem, an poſſit expelli, n. 43.

Pro[illegible]ſio hominis facit ceſſare proviſionem legis, quomodo intelligatur, n. 35.

Dominus, non poteſt petere pœnam & declarare caducitatem, quando pœna promiſſa, n 36.

Prælatus, an in renovatione emphyteuſis, poſſit nova paƈta & novas qualitates addicere, ſine ſolemnitatibus à jure acquiſitis, & augere canonem n. 37.

Paƈta contra ſubſtantialia primæ inveſtituræ, ſine ſolemnitatibus, non valent, & ibi exempla, n. 38.

Emphyteuta ob paƈta non ſervata, privari debet jure ſuo num. 39.

Declara, quando paƈta reſpiciunt rem ipſam, & ejus uſum, num. 40.

Declara ſecundò quando paƈta reſpicerent rem ipſam, quia tunc agitur ad intereſſe, n. 41.

Subdeclara, niſi ſpecialiter conventum ſit, quod cadat, num. 4[illegible].

Intellige, niſi juraverit, num 43.

Emphyteuta ſi promiſit cum juramento canonem ſolvere, infra certum tempus. ſi non ſolvat, privatur jure ſuo, non expeƈtato biennio vel triennio, n. 44.

Intellige niſi in contraƈtu adeſſet paƈtum, quod ſi biennium, vel triennium non ſolvat. cadat à jure ſuo, quia tunc erit expeƈtandum triennium, vel biennium in emphyteuſi Eccleſiæ, n. 45.

C[illegible]ntrarium, num. 46.

Sed prima eſt communis, intellige etiam non habere locum contra hæredem, ibidem.

Paƈtum

Pactum, quod emphyteuta teneatur infra tres menſes dare inſtrumentum inveſtituræ, ſuis expenſis, ſi non debent, cadit a jure ſuo: ſed cont. tenet Auctor, num. 47.

Pactum, quod emphyteuta non poſſit vendere, aut in alium emphyteuſim Eccleſiaſticam transferre, intelligitur titulo ſingulari: non univerſali, quando actum eſt, ut tranſeat ad heredes extraneos, n. 48.

Dominus directus probare debet, agens ad caducitatem, emphyteutam non obſervaſſe pacta, n. 49.

SUPRA de alienationibus, quæſtione prima, diximus; poſt illum titulum, nos velle tractare de variis caducitatibus; ideo hanc materiam aggredimur, & primo intendimus tractare de caducitate ob pacta non ſervata; & præmitter aliqua utilia, quæ obſervationem pactorum concernunt.

Dico igitur, quod emphyteuſis nullam quaſi propriam naturam habet, niſi ut partes conveniunt, &
1 recipit quamlibet pactionem, *l. c. & 2. C. de jur. emph. & Inſt. de locat. & cond. §. adeo, l. contractus, ff. de reg. jur. l. 1. § ſi convenerit, depoſ.* Verum hæc intelligenda ſunt modo pacta non ſint contra ſubſtantialia emphyteuſis, ut infrà videbimus, & emphyteuſis eſt quædam veluti materia informis, recipiens formam ex placito contrahentium. Ruin *conſ. 99. num. 11. lib. 3.* Farin. *dec. poſth. 52. par. 2:*

Pacta autem in hoc contractu emphyteutico, aut ſunt ſubſtantialia, aut naturalia, ſecundum naturam
2 emphyteuſis, aut contra naturalem, aut præter naturam ejus, quæ adjiciuntur, & accidentalia appellantur. Subſtantialia ſunt ea, quæ ſunt de materia, & forma contractus, exemolum, conſenſus, ut res ſit immobilis, conſtitutio penſionis, ſive canonis tranſlatio utilis dominii, & ſcriptura. Valaſc. *de jur. emph. q. 4. num.* 10. unde, ſi convenerit, ut pro recognitione dominii, nihil prorſus ſolvatur, pactum non poteſt ſubſidere. Bar. *in l. 2. n. 7. C. de jur. emphyt.* Natt. *conſ.* 214. *num.* 8. Mant. *de tacit. & amb. lib. 22. tit. 6. num.* 22. ſed è contrario, ſi convenerit, ut non poſſit expelli, ſi non ſolvat penſionem, valet pactum, & & non intelligitur contra ſubſtantiam; quia penſio peti poteſt, & ideo debet valere Bar. eod loco, & ſequitur Immol. *in d. c. potuit num.* 57. & Mant. *eod. tit. num.* 21. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 529. *num.* 6. & ſi fiat pactum, quod ædificium ſit proprium emphyteutæ, & ſolum emphyteuticum; Bar. *in l. 1. §. 1. num. 1. de ſuperfic.* ſentit pactum non valere, ſed Bal. *in l. 2. C. de jur. emph. num.* 5. tenet contrarium per *d. l.* 2. & ideo hæres extraneus poterit tollere ædificium, finita generatione, & illud vendere: licet ædificium cedat ſolo; tamen quantum ad utilitatem non cedit, refert idem Mant. *d. tit. num* 22. Pacta vero naturalia & ſecundum ejus naturam ſunt, ut emphyteuſis, & ejus melioramenta non poſſint, irrequiſito Domino alienari. *l. fin. C. de jur. emphyt.* & diximus ſupra in tit. *de alien. q.* 1. ubi datur modus alienandi, & quid debeat emphyteuta obſervare: Et ideo, ſi fiat pactum, quod res emphyteutica non poſſit alienari; intelligi debet, quod non poſſit alienari in extraneos: non au-
3 tem inter eos, qui ſunt comprehenſi in inveſtitura *cap. 1. §. præterea, de prob. alien. feud. per Fed.* Et idem dicendum eſſet, ſi fieret pactum, quod non poſſet dari in dotem, quia intelligi debet extraneis, ut diximus *de alien. q. 1. numer.* 271. Similiter fideicommiſſum, quod extra familiam prohibitum eſt aliena-
4 ri, inter eos, qui ſunt ex familia poteſt alienari: *l. voluntatis C. de fideicom.* ſed de hoc videndus eſt Vinc. Fuſar. *de fideic. alien. prob. q.* 716. per totam. Et quia etiam rei emphyteuticæ alienatio irrequiſito Domino, ob eam cauſam eſt prohibita; quia ille in quem fit alienatio, non eſt obligatus Eccleſiæ actione perſonali *d. l. fin* Quæ ratio ceſſa, quando alienatio fit inter eos qui ſunt comprehenſi. Bart. *in l. qui Roma, §. duo fratres, num. 24. ver. ego dico contrarium, ff. de verb. oblig.* Salyc. *in d. l. fin. num* 14. Ubi hoc intelligit, procedere etiam, ſi is in quem fit alienatio eſſet po-
5 tentior, quia eſt de perſonis à contrahentibus approbatis, & idem Salyc. *in l. ex lege, num. 17. C. de cond. ob cauſ* extendit, ut habeat locum etiam, ſi pæna eſſet appoſita in caſu alienationis, ut illa non committa-
6 tur; Et hanc opinionem conſulendo ſequitur Per de Perus. Ang. de Peruſio, & Gaſp. de Cald. inter conſilia Cald. *conſil. 10. de locat.* ſequitur etiam Mantic *de tacit. & amb lib. 22. tit. 21. num* 6. Et Alex. *in l. ſi domus, §. ſi fundus num. 7. de legat* 1. dicit
7 quod paſſus eſt pulcher, & dubius Et concludit, quod aut eſt emphyteuſis recepta pro ſe, filiis, & hæredibus: quia inter eos eſt jus accreſcendi, ut per Bartol. *in leg. ſi mihi, & Titio, numero 5. & ſequent. de verbor. obligat.* & tunc alienatio dicitur potius quædam renuntiatio quam alienatio ut de feudo dicitur *in c. 1. in principio de alienat. pat. feud.* Aut eſt recepta à principio à duobus, qui promiſerunt non alienare; & tunc
8 inter ſe hoc facere non poſſunt; quia inter eos non habet locum jus accreſcendi. Bart. *in dict. l. ſi mihi & Titio, num* 4. nam ſi inter eos poſſet fieri alienatio, Domino afferret præjudicium; quia offerendo juſtum prætium cuicunque præferri debet *d. l. fin.* neque obſtat c. 3 § præterea *de prohib. alien. feud. per Fed.* quia loquitur de prohibitione alienationis factæ extra familiam, intelligitur permiſſa inter eos, qui ſunt de familia, Jaſ. *in l. qui Roma, §. duo fratres, num.* 77. & ibi Rib. *num.* 8?. ſed de hoc videndus eſt Vincent. Fuſar. *dict. quæſt.* 716. neque pariter obſtat, quod omnes comprehenſi ſunt Domino obligati, actione perſonali ad ſolvendum penſionem; quia non ſunt obligati in ſolidum, ſed pro parte quam conduxit à Domino Alex. *in l. ſi domus, §. ult. num. 7. ff. de legat.* 1. ſed ſi ex verbis inveſtituræ colligeretur quod inter eos eſſet jus accreſcendi, aliud eſſet dicendum; & ita poſt Alex. ſenſit Ripa *in dict. §. duo fratres, n. 86. & ſeq.* quicquid dixerit Jaſ. *n.* 77 qui ſimpliciter recedit à ſententia Bart & ita tenet etiam Mant. *d. tit. n. 7. uſq; ad* 12. & vide, quæ dixi ſupra *de alien. quæſt. 1. limit.* 14.

Similiter, ſi hoc pactum fieret, ut res emphyteutica
10 non poſſet alienari aliis, quam Eccleſiæ concedenti, neque tranferri, vel relinqui; hoc pactum concurrens cum prohibitione legali, ſcilicet *d. l. fin.* etiam in emphyteuſi ſæculari, facit omninò, ut neque etiam vivo emphyteuta manere poſſit penès Fiſcum; vel aliam perſonam, exceptis filiis, ac nepotibus, quando eſt conceſſa pro ſe filiis, & nepotibus, ſed ſolùm penès Dominum directum; & multò magis emphyteuſis Eccleſiaſtica remanere debet, excluſo Fiſco, penès Eccleſiam. Gab. *conſ. 73. n. 11. & 31 lib.* 2. ſequitur Mant. *d. tit.* 21. *num.* 12. & idem dicendum eſſet; ſi fuiſſet dictum, quòd non poſſet alienari, nec in aliquem transferri exceptis iis qui comprehenſi ſunt in inveſtitura, ſive ſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſive profana, Mant *eod. lib. tit. 30. num.* 13.

11 Et quia de natura etiam emphyteuſis eſt, quòd melioretur, & ad meliorandum detur. *l. 2. & fin. C. de jur. emph* & ibi Bal. & Jaſ. *num.* 5. ideò, ſi daretur in emphyteuſim res ſterilis, etiam ſi nullum pactum præcedat, tacitè intelligitur ſe obligare ad meliorandum: & ſi emphyteuta hoc non faciat, privari debet jure ſuo. Rip. *reſp. 8. num. 16. & reſp. 27. de jur. emph.* ſequitur Mant. *d. tit. num.* 15.

12 Et ſi fieret pactum, quod emphyteuſis detur ad meliorandum, & non ad deteriorandum, tale pactum debet aliquid operari, ut ſcilicet emphyteuta poſſit expelli, etiam ſi deterioratio ſit levis. Natt. *conſ 481. nu. 1. & ſeq. & nu. 13. & ſeq.* ſequitur Mant. *eod tit. num.* 17. ſed de hoc dicto Natt. dubitat Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ. 22. num.* 19. propter illud vulgare

dictum, de minimis non curat Prætor, & quia etiam remittitur arbitrio Iudicis, quæ ſit modica deterioratio: ſed Natt. movetur per tex *in l. ſi quis major. C. de tranſ.* cujus diſpoſitio in minima contraventione verificatur, ut ipſe dicit, & quod habet locum in omnibus contractibus juramento vallatis, eſt com. op. ut per Bertazol. *in d. l. ſi quis major num.* 223. & 268 & reſpondet ad tex. *in l. ſcio de integ. reſt.* quod de minimis non curet Prætor, & tenet Bertazol. *in repet. d. l. ſi quis major. num.* 421. cum ſequentibus, ubi alios concordantes refert: ſed de hoc dicemus infra *q.* 2. dum tractabimus materiam deteriorationis, ampl. 5. ubi vide.

13 Præterea dictum pactum, quod res datur ad meliorandum, & non ad deteriorandum, operatur etiam, quod Dominus lucrabitur melioramenta, ut ſentit Bar. *in l. ſi colonus, num* 5. *in fine, ff. locat.* quod eſt ſingulare, dicit Aret. *in l. Senatus, alias cætera, §. Marcellus col.* 2. *ver. limitate de legat.* 1. ſed tamen ipſe noluit determinate, ut refert Mant. *d. tit.* 21 *num.* 18. Nec Bar. ibi videtur hoc dicere: verba enim ſunt hæc, ad differentiam coloni; emphyteuta vero ſive Eccleſiæ, ſive alterius, quando propter penſionem non ſolutam ejicitur, ſuas meliorationes non repetit, ut C. *de jur. emph. lib.* 2. & ratio poteſt eſſe, quia alias emphyteuta minorem penſionem ſolvit; & ideò conſuevit apponi in inſtrumento, quod dedit in emphyteuſim talem rem ad meliorandum, non ad deteriorandum, &c. volens inferre, ad ſalvandam dictam opinionem, quod ſtante dicto pacto, emphyteuta melioramenta non repetit; & eſſet magnum dictum, ſi eſſet verum, quia Dominus cum magna jactura emphyteutæ lucraretur melioramenta, contra *l. nemo & l. planè, ver. ſed benignus, ff de pet. & her.* & contra æquitatem, *l. ſi me, & ff. ſi cert. pet.* & licèt hoc pactum aliquid debeat operari, ne verba ſint ſuperflua; ſatis eſt, quod operetur, ut propter modicam deteriorationem, privetur jure ſuo, & hæc meo judicio, eſt æquior opinio, & ratio eſt, quia verba illa ad meliorandum non mutant juris diſpoſitionem, cum exprimant, quod ineſt, *l. non rectè, C. de fideicom. lib qui naturam, ff mandat.* cum ſimilibus; & hanc opinionem tenet Pinel. *in l.* 2. *C. de reſc. vend.* & Caſt. *conſ* 270. *col.* 3. *in fine*, quos ſequitur Valaſ. *de jur. emph. q.* 15. *num* 7.

Contrarium tenuit Affl. *In c.* 1. *§. ſi Vaſallus* hic finit lex. M. Mantua *conſ.* 334. *num.* 4. & alii, quos allegat Valaſ. *eod num.* 7. & pro hac opinione, non ſolum adeſt auctoritas Bar. ſed etiam Bal. qui hoc expreſsè voluit in *d. l. ſi colonus in fine*, per illum tex. intelligendo illum à contrario ſenſu: dicit enim ibi tex colonus cum lege locationis, non eſt comprehenſum, ut vineas poneret: nihilominus in fundo vineas conſtituit, & propter earum fructus, denis amplius aureis annuis is ager locari cæperat, quæſitum eſt, ſi Dominus illorum, colonum fundo dejectum penſionum debitarum nomine convenerat, an ſumptus utiliter factos in vineis conſtituentis computare poſſit, appoſita doli mali exceptione, reſp. vel expenſas conſequuturum, vel nihil amplius præſtaturum eſſe, ergo à contrario ſenſu, ſi colonus à principio ex pacto tenebatur ponere vineam, non poſſet conſequi expenſas.

Cæterum licet opinio Bal. ſit magna, tamen hoc argumentum non poteſt ſumi ab illa lege, nam Valaſ *d. q.* 25. *num.* 34. *in fine reſp.* quod illa lex ſi
14 colonus, loquitur per argumentum à fortiori, quando non convenit de impenſis, ut ſcilicet nihilominus repetantur. neque ſit ex mente legis ſenſus ille contrarius, cum emphyteuta non perdat melioramenta, niſi ex culpa, ut diximus ſupra *d. melior. q.* 1. reſponderi etiam poteſt, quod ibi Scevola juriſconſultus narrat factum, & in narratione legis, vel canonis argumentum à contrario ſenſu, non procedit, ut per Everar. in Centuria à loco à contrario ſenſu *num.* 13. & ſi argumentum à contrario ſenſu ex illa lege poſſet ſummi, eſſet contra rationem naturalem, ſcilicet contra *l. jure naturæ, ff. de reg. jur. & c. locupletari, de reg. jur. in* 6. Et ad tenendam hanc opinionem ſuadet alia ratio: quia illa clauſula poſita in inveſtitura ad meliorandum, & non deteriorandum, tacitè ſemper intelligitur appoſita, & expreſſio eorum quæ tacitè inſunt, nihil operantur, *l.* 3. *ff. de legat* 1. Debet ergo ſpeciatim in conceſſione exprimi, quod fiant talia melioramenta: & non ſufficit, quod ſimpliciter emphyteuta promittat meliorare; quia hoc intelligeretur de meliotamentis quoad culturam, & de minimis expenſis: non autem de magnis, ut dixi in tit. *de melior. q.* 2. *nu.* 24. ſed dic. ubi, facit etiam pro hac opinione; quod de natura emphyteuſis eſt, ut emphyteuta, emphyteuſi finita, recuperet melioramenta, ut dicemus infra *num.* 17. 28. *& ſeq.*

15 Inter pacta etiam naturalia, iſtud connumeratur, quod ſi de periculo, & interitu rei emphyteuticæ, nihil expreſsè actum ſit: tunc, ſi tanta emerſerit clades (ut verbis tex. *in l.* 1. *c. de jur. emph.* utar) ut in univerſum res ipſa intereat, ſine dubio, quaſi ex tacito pacto, totius rei damnum, & interitus ad Dominum, pertinet, per d. tex. Sin verò, non tota res ſed pars aliqua intereat, id detrimenti ad emphyteutam pertinet ut *in eod. tex. & in § adeò Inſt. de loco.* unde verſus.

Res periit tota, tunc nihil dabit emphyteuta;
Si pro parte perit, non ita liber erit.

Vide in *prælud. quæſt.* 15. *num.* 17.

16 Aliud etiam pactum naturale, ex *d. l.* 1. connumeratur, ut ſi de expellendo emphyteutam, qui canonem non ſolvit, nihil dictum ſit in conceſſione, & per totum triennium fuerit in mora ſolvendi penſionem, & apochas publicarum functionum non præſtiterit, liceat Domino directo repellere emphyteutam, nec in hoc caſu aliqua interpellatio requiritur, ut in illo tex. cavetur: in emphyteuta verò Eccleſiæ biennii tempora ſtatuta ſunt, ut *c. potuit de locat. & auth. qui rem. C. de Sac. Sanct. Eccl.*

17 Amplia præterea naturale pactum tacitum eſt, quod in ſcriptis celebretur contractus, ut cavetur in *d. l.* licet hoc ſit etiam ſubſtantiale, ut dictum eſt ſuprà. Item, ut dominium utile transferatur in emphyteutam, quamvis hoc etiam ſit ſubſtantiale, *l.* 1. *ff. ſi ager vect. vel emphit.* Item, quod apud Dominum directum maneat civilis poſſeſſio, naturalis verò ad emphyteutam tranſeat D. D. *in l. naturaliter in principio, & in l.* 3. *§. ex contrario, ff. de acq poſſ.* Item, quod in rebus tantum ſoli conſiſtat emphyteuſis, *§. adeò Inſt. de locat. & cond.* item, quod propter rei deteriorationem, emphyteuta expelli poſſit, de qua re infra dicemus *q.* 1. Item quod non ſolum debeat ſarta tecta reficere: ſed etiam meliorare *d. c. potuit, & Auth. qui rem.* Item, quod emphyteuta meliorationes finito tempore recuperet, niſi ex culpa excludatur, Pinel. *in l.* 2. *C. de reſc. vend.* Jaſ. *in d Auth. qui rem.* & ibi Dec. & nos diximus in tit. *de melior. quæſt.* 2. Item, quod onera, & tributa, ratione rei impoſita ſolvat emphyteuta, & non Dominus directus ut cavetur *in d. l.* 2. & diximus *de melior. quæſt.* 10.

18 Contra naturam emphyteuſis eſt, ſi emphyteuta aliquid injuſtè egerit contra Dominum; & dominium utile cum directo conſolidatur; unde ſi convenerit, quod emphyteuſis ad Eccleſiam revertatur, ſi emphyteuta contra eam aliquid injuſtè egerit, & Canonicum interfecerit, Eccleſia ex pacto, ſtatim admitti debet, excluſis Agnatis; quia injuria affecta eſt: Gabr. 73 *num.* 12. *lib.* 2. quem ſequitur Mantic. *eod. tit.* 21. *num.* 19 *lib.* 22.

19 Pacta autem contra naturam emphyteuſis, valent Bar. *in d. lib.* 2. *C. de jur. emphyt.* cum aliis allegatis per Mant.

Mant. *d. tit. num.* 23. nam res emphyteutica ſecundum particularem, & primordialem naturam ſuam ab emphyteuta, non requiſito Domino non poteſt alienari, per *d. l. fin. eod. tit.* ſed ſi fiat conceſſio cum facultate alienandi, ejus natura, quodammodo immutatur, nec propterea deſinit eſſe emphyteuſis, ideo tale pactum ſervari debet; & non cadit à jure ſuo, ſi alienaverit. Gabr. *conſ.* 84. *num.* 22. *lib.* 2. Redoa. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 529. *num* 8. Unde, ſi fiat
20 pactum, quod emphyteuta, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, poſſit diſponere, etiam in præjudicium eorum, qui ſunt comprehenſi in inveſtitura, debet obſervari; quia intelligitur pro comprehenſis ſuſcepiſſe, niſi aliter diſpoſuerit. Gabr *conſ.* 71. *nu.* 2. *lib.* 2. ſequitur. Mant. *d. tit. num.* 24.

21 An autem ſtante hujuſmodi pacto, teneatur emphyteuta requirere conſenſum Domini, diximus *de alienat. q.* 1. *num.* 152, *cum ſeq.* non tamen poterit alienare in potentiores: nam peculiaris eſt natura emphyteuſis, ut non poſſit alienari in potentiores *d. q.* 1. *num.* 28.

22 Pactum etiam contra naturam, videtur etiam eſſe, quod emphyteuta propter canonem non ſolutum, non poſſit expelli; & tamen tale pactum valet. Spec. *in* §. *nunc aliqua ver.* 89. *de locat.* Imol. *in d. c. potuit num.* 57. Soce. *conſ.* 118. *num.* 2. *lib.* 4. Redoa. ut ſupra *num.* 5. *&* 6. ſed ſi fieret pactum, quod non ſolveret canonem; quia tale pactum eſſet contra ſubſtantialia contractus, annullaret contractum, & non valeret. idem Redoa. *d. num.* 5. ſed quando eſt factum pactum, quod non poſſit expelli, nihilominus tenetur ſolvere canonem. Idem Redoa. *eod. tract. fol.* 27, *num.* 31. & idem dicendum eſt, ſi convenerit, quod emphyteuta propter deteriorationem, non incidat in commiſſum. Natt. *conſil.* 49. *num.* 20. & *conſ.* 114. *num.* 9. ſed vide *in ſeq. q. num.* 46. ubi declaratur, & n. ſeq. & ſimiliter valet pactum quod ſi emphyteuta alienaverit fundum emphyteuticum, non cadat à jure ſuo Natt. *d. conſ.* 49. *num.* 10. *in fine*, ſequitur Mant. *d. tit. num.* 47. & ſi generaliter in inveſtitura dictum
23 eſſet, quod non poſſit aliqua cauſa caducitas induci contra emphyteutam, vel ejus hæredes, & ſucceſſores, & quibus dederit, non obſtantibus aliquibus legibus, quibus contrahentes renunciarunt, intelligitur non ſolum de cauſa omiſſæ ſolutionis, ſed etiam alienationis. Ceph. *conſ.* 347. ſequitur Mant. *eod. tit. num.* 48.

24 Et quamvis natura primodialis emphyteuſis, videatur eſſe, quod modicum pro recognitione dominii ſolvatur, ut diximus in *Prel. q.* 15. *num.* 4. tamen ſi fiat pactum, ut magna penſio ſolvatur, quæ fructibus reſpondeat pactum valebit; nec deſinit eſſe emphyteuſis; dummodo hoc actum ſit, ut ſolutio fiat pro recognitione dominii. Natt. *de conſ.* 49. *num.* 18. *& ſeq. & conſ.* 114. *num.* 6. *&* 8. Gabr. *conſ.* 84. *num.* 11. *lib.* 2. ſed de hoc diximus in *Prel. q.* 15. *num.* 10. nec per clauſulam quibus dederit, dici poteſt, ita eſſe alteram naturam ut emphyteuſis eſſe deſinat, ut ſupra dictum eſt: nec efficietur allodialis propter dictam clauſulam, Gabr. *d. conſ.* 84. *num.* 16. *&* 28.

25 Dubitari etiam poteſt, ſi fiat pactum, quod, ſi tota res pereat, totum damnum pertineat ad emphyteutam, an valeat, & videtur non valere, qui pro re, quæ non extat, penſio non debetur, ut colligitur ex *d. l.* 1. *C. de jur. emph.* Bal. *in l. licet num.* 4. *C. de locat.* & quia etiam iniquum eſt, ut emphyteuta careat re, & teneatur Domino damnum reſarcire, *l. domum de cont. empt.* Sed Spec. *in d.* §. *nunc aliqua ver.* 38. contrarium tenet, quod pactum valeat, etiam ſi ſit contra naturam emphyteuſis per *d. l.* 1 ibi aliis obſervati: nec poteſt inquit conqueri quia nullam injuriam videtur accipere, qui ſemel voluit, *l. in diem, de aq. plu. arc. l. ſicut, C. de act. ob. neg.* ad rem pertinet, quod pro re quæ non eſt penſio non debeatur, quia emphyteuta damnum tenetur reſarcire, non autem ſolvere penſionem, & pactum etiam ſi ſit iniquum debet obſervari, quia ſic contrahentibus placuit, ſequitur Mant. *d. tit. num.* 50. *& ſeq.*

26 Pacta autem accidentalia, quæ ſunt præter ejus naturam, ſunt gratia exempli, apponatur pactum; ut primogenitus ſuccedat. Bal. *in l.* 2. *num.* 5. & Jaſ. *num.* 121. *C. de jur. emph.* nam à principio liberum eſt Domino concedere, emphyteuſim; ergo potuit eam legem apponere, quæ ſibi magis placuit, poteſt pater à principio cui voluerit ſtipulari, ut dicit Jaſ. *in d. l.* 2. *num.* 121. & licet de jure communi omnes filii pariter in emphyteuſi ſuccedant §. *emphyteuſim* Auth. *de non alien.* tamen nihil prohibet, quominus ſucceſſio ſecundum tenorem ſtipulationis deferatur; & ideò tale pactum præter naturam, non autem contra naturam dici poteſt, ut tenet Mant. *eod. num.* 51.

27 Præterea, ſi fiat pactum, ut emphyteuta non poſſit hypotecare melioramenta, hoc pactum intelligitur, niſi hypothecaverit gratia meliorandi, nec aliter poſſet propter paupertatem meliorare. Rota in Rumana devolutionis domorum 21. Febr. 1570. ut refert Mant. *d tit. num.* 57. & nos diximus *de alienat. q.* 1. *n.* 139. quæ deciſio hodie eſt impreſſa *par.* 2. *diver. dec* 3.

28 Pactum etiam, quod finita emphyteuſi revertatur ad Dominum, cum ſuis melioramentis, dicitur præter naturam emphyteuſis: & ideò valet, & prodeſt; quia, ſi emphyteuta deceſſerit ante tempus præſtitutum, hæredes ejus non poſſunt bona retinere, ratione melioramentorum: quod facere potuiſſent, ſi tale pactum non eſſet appoſitum. Gabr. *conſ.* 80. *n.* 39. *lib.* 1. & hoc pactum eſſet obſervandum Bar. per per illum tex. *in l. jubemus la* 2. §. *ſane il* 2 *num* 1. *& ſeq. C. de Sac. Sanc. Ecc.* ubi dicit hoc habuiſſe in facto, cum quædam Eccleſia aream in emphyteuſim conceſſiſſet, cum pacto, quod ibi fieret ædificium & quod finita generatione dicta area ſimul cum ædificio tranſiret ad Eccleſiam; tale pactum dicit ipſe, valet, & debet obſervari, quem ſequitur Jaſ. *in d. l.* 2. *num.* 28. Rimin. Sen. *conſ.* 485. *nu.* 9. Rim. jun. *conſ.* 384. *num.* 50. & Mant. *d. tit. num.* 1. *&* 53. & quod tale pactum valeat, ut bona emphyteutica revertantur ad Dominum, tametſi emphyteuſis, ſine culpa emphyteutæ revertatur; dixi etiam ſuprà *de melior. quæſt.* 2. *num.* 24.

29 Sed ſi dictum, ſit quod meliorationes revertantur ad Eccleſiam, in caſu quo filii, deſcendentes extarent, & poſtea deficerent; an habeat locum in eo caſu, quo emphyteuta ſine filiis deceſſerit: nam cum, emphyteuſis ſit finita abſque culpa emphyteutæ, hæredes poſſunt melioramenta deducere, & retinere *c.* 1. §. *ſi Vaſallus*, & ibi Bal. & alii, hic finit lex. & caſus omiſſus remanet ſub diſpoſitione juris communis, & ita conſuluit Rimin. Sen. *d. conſ.* 485. & ita refert, & tenet Mant. *eod. tit.* 22. *nu.* 54. & vide quæ dixi *de mel. q.* 2.

30 Si autem pactum initum ſit de affrancando, durante conceſſione, ſi emphyteuſis fuerit finita propter caducitatem, illud ſine dubio expirat. Felin. *conſ.* 25. *num.* 2. Gozad. *in l.* 2. *de pact.* 2. *inter. empt.* ut refert Mant. *d. tit. num.* 54. & quod ita tenuit Rot. coram Robuſterio in Romana devolutionis 10. Julii 1577. quæ eſt hodiè impreſſa in 2. *par. diver.* 338. *&* 115. *p.* 1. & Rot. *p.* 5 *noviſſ. deciſ.* 359. *num.* 56. ſed videndus eſt Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 38. ubi plures diſtinctiones ponit, & nos dicemus in tit. *de ſol. can. quæſt.* 5.

31 Similiter, ſi in eodem inſtrumento, emphyteutæ data eſt facultas affrancandi reſponſionem, & directum dominium, reſoluto contractu propter caducitatem, tollitur etiam pactum redimendi: nam tale pactum intelligitur, ſi emphyteuta penſionem ſolverit, & obſervaverit contractum. Salyc. *in d. l.* 2.

* & ibi Jaſ. *num.* 5. & Rot *in d. deciſ.* coram Robuſterio, ubi atteſtatur hanc eſſe com. op. & vid. *de ſol. can. q* 5. *num* 3. & quod pactum de affrancando cenſeatur appoſitum durante emphyteuſi, qua finita annullatur, etiam intelligitur, emphyteuta ſolvente, & ſervante ea, ad quæ tenetur, tenet Rot. *in d. dec.* 115. *num.* 4. *& ſeq.* & ideo annullato principali contractu, propter caducitatem, annullatur etiam pactum de affrancando, tanquam correſpectivum, & pars contractus, ut in ead. dec. dicitur, & teſtatur de com. & idem quando eſt reverſa propter generationem finitam Rot *d dec.* 350. videndus eſt etiam Corb. *d. limit.* Verum diverſum eſſet, ſi pactum redimendi ſcriptum eſſet in inſtrumento emphyteutico, quia ejus pars dici non poteſt Cepol. *de ſimul. cont praeſ.* 2. *in fine* Mant. *d. tit. num.* 55. de qua re diximus *de alien. quaſt.* 1. *num.* 167.

32 Sed prædictum pactum affrancandi, non tranſiret ad hæredes, ſi eſſet reſtrictum ad acquirentem: ut ſi dictum eſſet in inſtrumento, dictus, ipſe vel to: ita quod pactum remaneat perſonaliſſimum. Dec. *conſ.* 262. *in principio*, Rol *conſ.* 47. *num.* 25. *vol.* 4. Surd. *dec.* 115 *num.* 1. & vide quæ ſcripſimus *de alienat. q.* 1. *nu.* 146. *&* 284 & videnda eſt *dec* Rot. *in recent* 669. *p.* 1. ubi ponuntur multi modi, quando pacta dicuntur perſonalia, & noviſſimè Rot *p.* 5 *noviſſ dec.* 359. *num.* 34. *cum. aliis ſeq* ubi quod pactum perſonale, non extenditur ad alios, neque ad hæredes, cum de hæredibus nulla ſit facta mentio, ut quando pactum initum eſt cum pronomine ipſe, &c. ubi hanc materiam exornat, & quandoque tranſit ad hæredes, ut in caſu *dec* Dura. 410.

33 Hoc autem ſcire oportet, quod, ſi Dominus promiſiſſet pænam, ſi expelleret emphyteutam, poſſit eum expellere, ſi non ſolvat canonem per biennium, vel triennium. Bal. *in d. l.* 2. *num* 11. dicit, quod poſſit expelli, quia non intelligitur promiſiſſe, quod nullo caſu expelleret, & eum ſequuntur omnes, ut dicit Alex. *conſ.* 132. *num.* 3. *lib.* 4. Jaſ. *in d. l.* 2. *num.* 139. & Mant. *d. art. num.* 56.

34 Verum, ſi emphyteuta promiſerit pænam; ſi non ſolvat penſionem, an nihilominus poſſit expelli? Videtur quod non, quia per pænam conventionalem, Dominus videtur renunciaſſe diſpoſitioni legis finalis *C. de pact. conven.* Sed Gloſs. *in d. l. fin. in ver. repellere C. de jur. empht.* contrarium tenet, quod poſſit expelli: quia hoc pactum eſt factum ad favorem Domini, ergo non debet in ejus odium retorqueri. Nec obſtat, quod

35 proviſionem legis, *d. l. ult. C. de pact. conven.* quia reſpondet Gloſſ. hoc verum eſſe quando proviſio legis inducta eſt ex privilegio; ſecus, ſi ſit inducta jure communi, ut in hoc caſu, ſequitur Bar. ibid. *num.* 12. & Bal. *num.* 12. dicit quod proviſio hominis tollit prouiſionem legis, quando eſt extraordinaria, vel ſubſidiaria, ſed aliud eſt, ſi proviſio legis ſit ordinaria, & compaſſibilis, cum proviſione hominis Gabr. qui plures cumulat *de reg. jur. conc.* 8. Advertendum tamen eſt, quod Dominus utramque petere non poteſt, ſcilicet pænam, & quod empyteuta expellatur, niſi expreſsè hoc actum eſſet, ut dicit d. glol. & Clar. *§. empht. q.* 8 *ver. ulterius quaro*, ſequitur Mant. *d. tit. num.* 58. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. amp.* 9. *num.* 8. vel niſi ſit appoſita clauſula, rato manente pacto, ut ibi dicit Corb. ex ſententia aliorum: Et ideò, ſi in inſtrumento emphyteuſis fuerit appoſita pæna contra eum, qui poſtea non obſervaverit, non propterea intelligitur fuiſſe receſſum à pena caducitatis quia, ut dictum eſt proviſionem legis ordinariam. Pur. *dec.* 205. *lib.* 2. & Alex. *conſ.* 132. *lib.* 4. qui loquuntur in emphyteuſi

37 Hic etiam venit tractanda pulchra, & quotidiana quæſtio, quam etiam tractavimus ſupra *de cont. emphyt. q.* 9. *num.* 12. *&* 14. An ſcilicet Prælatus poſſit in renovatione nova pacta adjicere, ſine ſolemnitate à jure requiſita *ut c. fine exception.* 12. *q.* 2. *& c* 1 *de reb. Eccl. non alien.* & Clem. 1. *eod. tit.* & noviſſimè adeſt Conſtitutio Pauli II.? Et videtur dicendum, quòd non poſſit; quia hæc eſſet nova conceſſio; & alienatio. Oldr. *conſ.* 178. Bal. *in c.* 1. *§. inſuper deprohib. alien. feud per. Fed.* Alex. *in l. ſi mihi* & Titio, *num* 17. *de ver. ob.* Grat. *conſ.* 4. *nu.* 10. *lib.* 1. Soc jun. *conſ.* 92. *num.* 5. *lib.* 4. Gozad. *conſil.* 46. *num.* 17. *& conſ.* 53. *num.* 7. cum aliis quos allegavimus *d. q.* 9. *num.* 11. *lib.* 2. *num.* 4. ſi ergò dicetur nova conceſſio, nova inveſtitura, & alienatio; ergò requiruntur ſolemnitates prædictæ: & ideo, quando nova pacta adjiciuntur, vel novæ qualitates, vel augeatur penſio, non poterit Prælatus ſine conſenſu Apoſtolico de novo concedere, ut diximus *d. num.* 12. *& de melior. q.* 2. ubi vide.

Sed his non obſtantibus, videmus quotidè Prælatos in novis conceſſionibus augere canonem, & nova pacta adjicere ſine aliis ſolemnitatibus: unde mihi placet opinio Caldet. *conſil.* 11. *de feud.* quam etiam tenuimus *d. q.* 9. *num.* 14 qui diſtinguit, Aut mutatur forma ſubſtantialis, Aut ea ſervata, mutatur forma accidentalis priori caſu, non valet conceſſio, non adhibitis ſolemnitatibus à jure requiſitis, ut diximus etiam *de cont. emph. q.* 9. *num.* 14. *& de renovat. q.* 1. *num.* 76. *&* 78. Et pro hac opinione facit, quod diximus *d. quaſt.* 9. *in fine* poſteriori autem caſu, ſi aliquid adjicitur, quod non ſit contra ſubſtantiam prioris conceſſionis, ſolemnitates non requiruntur, & hanc opinionem Caldet. ſequitur Alex *conſ* 9. *nu.* 2. *lib.* 3. ubi dicit hanc eſſe com. op. Hier. Mag Rot. Luc. 14. *num.* 30. Quaranta in *ver alienatio num* 40, & Mant. *d. tit. num.* 5. & propterea videnda erunt, quæ pacta in nova conceſſione, an ſint contra ſubſtantiam primæ inveſtituræ: an vero accidentalia, & hæc opinio tanto magis eſt tenenda, quia renovatio debet fieri cum evidenti utilitate Eccleſiæ, ut diximus *dict quaſt.* 9. *num.* 4. & ideo nova pacta accidentalia adjici poſſunt, & quod augeri poſſit penſio ſine ſolemnitate facit, quod dicitur in *deciſ.* 191. *par.* 4. *diverſ. num.* 15. quod de conſenſu partium penſio augeri poteſt per Commiſſarios, quamvis ſolum deputati ſint pro confirmatione, quatenus in evidenti, & vide *dict. quaſt.* 9. *num.* 12. *&* 14. ubi ponuntur, qui cont. tenent, & vide etiam omnino *de melior. quaſt.* 2. *num.* 21. & quod augeri poſſit vid. *de renovat. quaſt.* 1. *num.* 63. *&* 72.

38 Eſſet enim contra ſubſtantialia primæ inveſtituræ, & requirerentur ſolemnitates; Vt ſi emphyteuſis eſſet ſolita concedi pro deſcendentibus maſculis, & in nova conceſſione, ſive renovatione concederetur pro maſculis & fæminis, quia hæc adjectio, maſculis non exiſtentibus, induceret alienationem in fæminas, ergo ſine ſolemnitatibus non valeret; neque Prælatus in præjudicium Eccleſiæ poteſt mutare formam antiquitus conſtitutam. Curt. jun. *in tract. de feud. part.* 2. *quaſt* 6 *num.* 2. *&* 3. *cum alius allegatis per Mant. dict. tit. num.* 5. Aliud. exemplum eſſet, ut ſi Eccleſia eſſet ſolita concedere in tertiam generationem, & fieret renovatio in quartam, vel in quartam, vel in perpetuum, ut diximus *de cont. emph. quaſt.* 8. *in principio.* Aliud exemplum, ſi res inculta fuit data in emphyteuſim, ut reduceretur ad culturam, ſi revertatur ad Eccleſiam pretioſa, & optimè culta, non poſſet de novo concedi ſine ſolemnitatibus, quia ceſſat iſto caſu illa prima cauſa conceſſionis, ut diximus *de cont. emph. quaſt* 9. *num.* 3. alia exempla poſſunt requiri, quando forma ſubſtantialis eſt alterata, & mutata.

His cognitis, & præmiſſis, videamus, An emphyteuta ob pacta non ſervata cadat à jure ſuo?

Hæc

Hæc materia prout vidi, confuſe à Doctoribus fuit tractata. Nos autem intendimus eam melius dilucidare, & explanare, quaſi adhuc fuerit factum. Emphyteuta igitur, ſi fuerit pactum cum Domino
39 de aliquid faciendo, ſi non obſervaverit, privari poterit jure ſuo. Bal. *in l. fin. in 2. lect. in ult. not. C. de jur. emph.* Jaſ. *in l. 1. nu. 11. C. eod.* Ruin. *conſil.* 165. *num.* 18. *vol.* 1. Redoa. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de cad. ob inob. pact. fol.* 529. Corb. *de cauſ. privat. ob inobſer. pact.* cum aliis ibi allegatis, hæc opinio probatur *in l. 2. C. de jur. emphyt.* qui tex. dum dicit de ſolutione canonis, ponit gratia exempli, & non reſtringendi, ut idem Ruin. *conſ* 110. *num.* 1 *vol. eod.* declarat, & Corb. *ibidem nu.* 2. & quæcunque conventiones initæ inter Dominum, & emphyteutam, maxime ſuper emphyteuta rejiciendo, vel non rejiciendo, valent, & debent ſervari. Jaſ. *in dict. l. 2. 1. not.* Redo. ut ſupra *num.* 4. Surd. qui alios citat *dec.* 180. *nu.* 1.

40 Prædicta autem intelligenda ſunt, quando pacta reſpicerent rei concessæ uſum, vel rem ipſam, quæ fuit in emphyteuſim data, ut quando emphyteuta promiſit eam meliorare, vel petere renovationem, vel quid ſimile, Surd. *dict. deciſ.* 180. *ſub dict. n.* 1. vel promiſit aliquid expendere in re emphyteutica & non pendit Corb. *ead cauſ. in principio*, qui alios referunt, & Redoan. *de reb Eccl. non alien.* Rub. *de caduc. ob inob. pars. in fine fol* 530 Unde ſi emphyteuta promiſit in fundo emphyteutico plantare arbores, & vites intra certum tempus, & non adimplevit; quia hoc pactum reſpicit rem ipſam, & ejus meliorationem, & cauſam, pro qua concessa fuit; ideo, ſi non obſervat, cadit à jure ſuo, ut ſupra diximus. Et iſte caſus ſæpè contingit in facto, & maxime in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ex negligentia etiam Officialium, qui mutari ſolent, & emphyteutæ, in grave damnum Eccleſiæ; quia ſi adimplevisset pactum, Eccleſia reciperet maximam utilitatem fructuum, & quandoque ad notitiam Dominorum, & Prælatorum poſt præteritos multos annos, venit, pactum hujuſmodi non fuiſſe ſervatum; propterea emphyteutam nec etiam moram purgare poſſe arbitror, quia jus Domini directi eſt factum deterius, paſſus eſt maximum damnum, & in futurum patietur. Sed ſi vellet reſarcire damnum, deberet audiri, per ea quæ dicam in tit. *de ſolut. can. q.* 6. *n.* 18. *&* 20.

41 Sed ſi pacta eſſent extranea à re concessa, & rem ipſam non reſpicerent, tunc propter inobſervantiam pactorum, res non caderet in commiſſum, ſed ageretur ad intereſſe, juxta com. op. Doct. *in l. ſi quis, ita §. ea lege ff. de ver obl.* Surd. *d deciſ.* Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 33. *nu.* 5. & diximus *de alien. q.* 1. *nu* 239. *& ſeq.* Et ratio eſt, quia nemo jure ſuo privatur, niſi in caſibus ſpecialiter expreſſis, §. *cum igitur ver. ſicut enim patres in Auth. de non elig. ſec. nub.* Alex. *conſ* 103. *num.* 22. *& conſ.* 124. *in fine lib.* 1. Socin. jun. *conſ.* 111. *num.* 2. *&* 11. *lib.* 2. & Surd. *d. dec.* ponit caſum in eo, qui promiſit ſolvere certam quantitatem pecuniarum, & Senatus declaravit emphyteutam propter inobſervantiam, non cecidiſſe à jure ſuo; & ideo non habere locum, niſi ſpecialiter ita conventum eſt, ut ſi tale pactum non obſervet, cadat à jure ſuo: ut dicit Mantic infra allegandus.

42 Verum ſi ſpecialiter conventum eſt, quod ſi tale pactum non obſervetur, res emphyteutica ad Dominum revertatur, emphyteuſis finitur. & emphyteuta debet privari jure ſuo; quia contractus ex conventione legem accipiunt, ut *in d. l. 2. C. de jur. emphyt.* Bero. *conſ.* 118. *num.* 4. *lib.* 1. Surd. *cad. dec. in fine.* Redoa. *de reb. Eccl. non alien.* Rub ſupra allegata, *num* 1. *&* 2. & quando eſt apoſita in inveſtitura pæna caducitatis, ex pacto declarari poſſe, tenet Rot. *in recentiſſimis, ſive poſth. par.* 2. *deciſ.* 577 Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 26. *in principio*, videnda etiam ſunt, quæ diximus *de alienat. q.* 1. *num.* 241. *& n.* 207. & Burſat. *conſ.* 253. *lib.* 3. *n.* 11. *&* 12.

43 Sed prædicta intelligenda ſunt, niſi emphyteuta in caſu, in quo non fuit in inveſtitura adjecta pæna caducitatis, promiſerit cum juramento ſervare promiſſa; quod ſi non obſervaverit, propter perjurium privatur jure ſuo; & omni commodo contractus. Bal. per illum tex. *in c. querella, de jur. & in l. ſi quis major, C. de tranſ* quam legem Doctores intelligunt habere locum in omnibus contractibus, ut atteſtatur Alex. *in d. l.* & Rip. *reſp.* 3. *num.* 6. *de pact. & reſp.* 27. *num.* 11. *de jur. emph* & eſt com. op. ut diximus ſupra *num.* 12. Ioſeph Ludoviſ. *dec. Perus.* 22. *nu.* 11 Natt *conſ.* 481 cum aliis allegatis per eum. Surd. *d. dec nu.* 7. & Seraph. *de privil. jur.* 84 *ſub num.* 13. Facit pro hac opinione, quod ſi emphiteuta promiſit
44 canonem ſolvere infra certum, & limitatum tempus cum juramento, & ſi non ſoluit propter perjurium privatur jure ſuo, non expectato aliter biennio in Eccleſiaſtica emphyteuſi, nec triennio in privata; prout alias de natura contractus de jure expectari debet, & hanc eſſe comm. op. teſtatur Gozad. *conſ.* 57. *num.* 10. Curt. jun *conſ.* 205. *num.* 14. *lib.* 3. Natt *conſ.* 479. *num.* 12. Rip. *reſp.* 8 *num.* 36. *de jur. emphyt. lib.* 2. Clar. *§. emph. q* 18. Caſſad. *dec.* 2. *num.* 2 *de jur.* Caputaq. *deciſ.* 300. *n.* 1. *lib.* 1. Ioſeph. Lud. *ead. dec. num* 14. Mareſc. *var. reſol. cap* 61. *lib.* 1. qui alios citat, & vide infra *de ſol can. q.* 1. *num.* 35. *& ſeq.* Licet contrarium teneat Gabr. *conſ.* 66 *num.* 29. *lib.* 2. cui reſpondet Mant. *d. tit. num* 4. Sed hoc intelligendum eſt, niſi in contractu adeſſet pactum, vel clauſula conſueta apponi; quod ſi per biennium, vel triennium non ſolverit, cadat à jure ſuo; quia tunc expectandum erit totum biennium, vel triennium, Mant. ut ſupra. qui dicit ita tenuiſſe Rot. in una Romana devolutionis domorum, die 21. Feb. 1575 & Mareſc. *d. cap.* 61. qui plures deciſiones Rot. allegat. Secundo intelligi debet, & habere locum in emphyteuta, qui juravit; non autem in hærede, quia juramentum, cum ſit perſonale, non afficit hæredes, *c. veritatis, de jur. jur.* Gabr. *d. conſ* 66. *num.* 26. *& ſeq.* & Mant. *citato loco.*

46 Contrarium videtur tenere Alciat. *conſ* 258. *n.* 3. *&* 14. ubi vult, quod, ſi emphyteuta promiſit non imponere onus, etiam cum juramento, non privatur jure ſuo, ſed agitur ad intereſſe, ſequitur Corb. *de cauſ privat. ob alien. limit.* 33. *num.* 5. refert etiam Surd. *d. dec. num* 7. & Gab. *d. conſ.* 66. qui loquitur quando juravit ſolvere canonem infra certum tempus, & hanc opin. tenuerunt Curt. ſen Alciat. Bologn. Jaſ. & Covar. allegati à Seraph *de privil. jur. privil.* 84. *num.* 4. ſed hæc opinio cum ſit cont. com. opinionem, reprobatur à Bertaz. *in repet. l. ſi quis major, n* 285 & reſp. contrariis, & de hoc nos dicemus in tit. *de ſol. can. q.* 1. *n.* 35. & ſufficiat, quod prima op. eſt magis com, quam etiam tenet Seraph. *d. privil. ſub n.* 13 *ver. ult. notandum.*

47 Nec audiendus eſt Corb. *in d. cauſa, in fine*, dum dicit. quod ſi emphyteuta promiſit Domino dare inſtrumentum Inveſtituræ, ſuis propriis expenſis intra tres menſes, & poſtea non dedit, cadat à jure ſuo; allegando Paul. de Monte Pico, *conſ* 79. quia aliter in conſ. ſequenti tenuit; quia cum hoc pactum non concernat, ſeu reſpiciat rei conceſſæ uſum, & rem ipſam; ſed ſit extraneum, meritò non cadit à jure ſuo, non obſervando pactum, ſed agi debet ad intereſſe, & ad obſervationem, ut ſupra dictum eſt. Nec huic opinioni obſtat. quod emphyteuta tenetur oſtendere Domino inſtrumentum emphyteuſis; quia reſponderi poteſt, quod emphyteuta non negat habere inſtrumentum, & Dominus eſt plenè informatus de contractu emphyteutico, quo caſu etiam caducitas declarari non poteſt, ut diximus *de contractibus emphyt. q.* 27. ſed hic agi-

eur ſolum, quod ſuis ſumptibus det inſtrumentum inveſtituræ.

48 Hoc autem norandum eſt, quod in caſibus, in quibus actum eſt, ut emphyteuſis Eccleſiaſtica ad extraneos hæredes tranſeat; nihil poteſt obeſſe, ſi pactum fuerit appoſitum, quod res emphyteutica non poſſit vendi, aut in alium transferri, ſine conſenſu Rectoris Eccleſiæ: quid id intelligitur titulo ſingulari, non univerſali ſcilicet, quod non tranſeat ad hæredes extraneos, ne videantur contrahentes ſe incontinenti corrigere Gabr. *conſ.* 76. *n.* 17. *lib.* 2. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 19. *in fine.*

49 Sed advertendum eſt, quod Dominus directus agens ad caducitatem, ob pacta non ſervata, probare debet pacta non eſſe obſervata, Rot. coram Reverendiſſimo Merlino, *dec.* 25. *n.* 5. *& ſeq.* in recollectis per Paul. Rub. & alia probare debet, ut dicemus infra *q.* 11. & diximus *de cont. emphyt. q.* 26. & libellus quomodo formari debeat vide infra *quæſt.* 2.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, qui rem deteriorem facit, poteſt expelli n. 1.

Ampl. 1. *tam in emphyt. Eccleſiæ, quam privati, n.* 2.

Ampl. 2 *etiam ſi in una re male verſatus fuerit, quia cadit ab omnibus, num.*

Contrarium *num.* 5.

Amplia 3. *habere locum, etiam, ſi id fieri patiatur, n.* 9.

Amplia 4. *etiam ſi inciderit ſylvam non caduam, n.* 10.

Declara quando ſylva alias eſſet inutilis n. 11.

Ampl. 5. *ut etiam propter levem deteriorationem privetur, ſi promiſit uti arbitrio boni viri, & illam meliorare, & non deteriorare, n.* 12.

Amplia 6. *ut etiam amittat melioramenta, n.* 22.

Amplia 7. *quod non poſſit melioramenta cum damno compenſare, quando partem fecit meliorem, & partem deteriorem, n.* 4. *Licet Bal. & alij diſſentiant quando melioratio, & deterioratio in una re eſt facta ſine dolo, ibidem.*

Amplia 8. *quod privetur ipſo jure, & poſſit expelli propria auctoritate, & non requiratur Iudicis ſententia, numer.* 26.

Cont. n. 27. *ubi etiam opiniones conciliantur.*

Ampl. 9. *etiam, ſi pactum ſit, quod non poſſit expelli, numer.* 28.

Ampl. 10. *ſi deterioratio eſſet facta per patrem, quia noceret filiis, & aliis in inveſtitura comprehenſis, n* 29.

Decl. niſi ſit facta in fraudem, n. 30.

Decl. 2. *quando ſunt plures emphyteutæ, n.* 31.

Ampl. 11. *ut revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, etiam maturis, ſi non ſint in horreo recondiri, vel à ſolo ſeparati, n.* 32.

Ampl. 12. *revertatur ad Dominum ſine aliquo onere ſervitutis, hypothecæ, & obligationis, n.* 33.

Ampl. 13. *ut poſſit ſtatim expelli, non expectato biennio, vel triennio, num.* 34.

Decl tamen ſupradicta habere locum tribus concurrentibus. Primo quod deterioratio ſit magna, & non modica, Sec. quod deterioratio ſit in proprietate reſpectu rei, & non fructuum Tertiò, quod proceſſerit ex dolo lata culpa, vel levi: nam de leviſſima non tenetur, n 35.

Declara principaliter non habere locum, quando inter emphyteutam, & Dominum eſſet factum quod ob deteriorationem non poſſet expelli, n. 46.

Subdeclara iſtam declarationem, quando ex culpa lata deteriorationis; ſecus, ſi ex dolo, n. 48.

Subdeclara ſecundo ſi dictum eſſet, quod poſſet incidere omnes arbores, quia pactum non valeret, n 49.

Declaratur ſecundo, habere locum ſi Dominus voluerit, & declaravit caducitatem, n. 50.

Decl. 3. *non habere locum in modica deterioratione: ex qua infertur quod emphyteuta non poteſt expelli ſi duas arbores fructiferas ſuccideret; ſed agi debet ad damnum, n.* 51.

Intellige niſi interveniat juramentum de non incidendendo arbores fructiferas, ibidem Cont. quod relinquitur arbitrio Iudicis, quantæ arbores debent eſſe.

Declara 4. *ſi emphyt. alias arbores ſubrogaverit in locum inciſarum, n.* 59.

Subdecl, niſi minor quantitas fuerit ſubrogata, n. 60.

Vel vinea eſſet adeò vetuſta, quod nihil utilitatis, aut parum afferret, arbitrio judicis, ibidem, intellige, quando incidiſſet arbores vetuſtas, & corruptas, arbitrio judicis, & in locum earum alias ſubrogaſſe, num. 61.

Decl. 5. *niſi fundus ex inciſione arborum fieret fructuoſior, quam ante, & quomodo hoc procedat, n.* 62.

Decl. 6. *niſi incideret arbores ad Villæ reparationem, & quomodo hoc procedat, n.* 93.

Decl. 6. *in emphyteuſi perpetua, n.* 66.

Decl. 8. *quando emphyteuta arbores fructiferas plantaſſet, & incideſſet, n.* 97.

Cont. num. 69.

Decl. 9. *quando arbores nocerent fundo vicini, & vicinus, haberet hanc actionem, n.* 71.

Canonem non ſolvere, & deteriorare paria ſunt, n. 4.

Ac etiam alienare irrequiſito Domino, n. 8.

Uſufructuarius debet amittere uſumfructum illarum rerum, quas deterioravit, & non totum, n. 6.

Alienans rem fideicommiſſo ſubjectam, cadit ſolum ab illa re alienata, non à tota hæreditate, n. 7.

Pactum debet aliquid operari, n. 13.

Emphyteuta, qui promiſit, & juravit uti emphyteuſi arbitrio boni viri, & illam meliorare, & non deteriorare, ob levem deteriorationem, incidendo duas arbores fructiferas, privatur jure ſuo, n. 14. *cont. n.* 15.

Expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operatur, n. 16.

Conceſſio in emphyteuſim ſemper cenſetur facta ad meliorandum, & non ad deteriorandum, n. 17.

Caducitas, non habet locum, niſi in caſibus in jure expreſſis, n. 18.

Contrahentes cenſentur ſe conformare cum diſpoſitione juris communis n. 19.

Diſpoſitio, l. ſi quis major, C. d. tranſ. habet locum in omni contractu jurato, etiam in minimo, n. 20. *decl. ut ibi.*

Verba debent potius judicari; ut aliquando ſint potius ſuperflua, quam quod quis indebite damnum patiatur, numer. 21.

Delictum in committendo eſt gravius, quam in omittendo, numer. 23.

Emphyteuta, qui removit unam macinam à molendino, non privatur, n. 36.

Deterioratio debet eſſe magna, & non modica, arbitrio judicis, nu. 37.

Deterioratio debet eſſe ad perpetuam deteriorationem fundi: non autem ad curam fructuum, n. 38.

Decl. non habere locum. quando emphyteuta reſponderet Domino partem fructuum, & non ligonizaſſet per longum tempus, n. 45.

Nec procedit in vinea, n. 39.

Decl. in vinea vetuſta, n. 41.

Decl. 2. *n.* 42.

Conductores: ultimo anno nolunt putare vineam, vel totum fundum ſeminant, ut plus percipiant, tenentur ad intereſſe, 40.

Et idem ſi male putaverint vineam, vel ſi totum prædium ſeminant, contra naturam fundi, ibidem

Emphyteuta, quamvis non poſſit expelli propter levem deteriorationem, tenetur tamen ad intereſſe, & ſtatur juramento Domini; præcipuè, ſi promiſit benè colere, numer. 42.

Intereſſe damni conſideratur ſecundum tempus præſens, & futurum, nu. 44.

Favori ſuo unuſquiſque poteſt renunciare, n. 47.

Emphy-

Emphyteuta, ut poſſit expelli, requiritur quod inciderit arbores fructiferas n. 53.
Quercus dicitur arbor fructiferas, n. 54.
Emphyteuta poteſt, incidere arbores caduca, n. 55. decl. ib.
Arbores caduca quæ ſint, & quæ non caduca, n. 56.
Emphyteuta poteſt incidere arbores, etiam grandes, quæ ſunt in fructu, & ſolent cædi ad uſum lignandi, vel ædificandi, n. 57.
Emphyteuta poteſt incidere arbores non fructiferas, ut ſunt oppida pro tabulis, & trabibus, ſed ſi reſpondeat Domino partem fructuum, debet etiam partem illarum Domino dare, n. 58.
Emphyteuta poteſt incidere ramos arborum fructiferarum pro vinea, n. 64.
Emphyteuta, an poſſit ſuccidere arbores fructiferas ad domum ædificandam, n. 65.
Doctor inſignis, licet loquatur per verbum forte, non inducit dubitationem, n. 68.
Arbores ut ventorum evulſa, ſunt emphyteutæ, qui eas plantavit, n. 69. & ſeq.
Emphyteuta capit cæmenta, & rudera, ſi domus ab eo ædificata ruat caſu, n. 70.
Arbores ſicca ſunt emphyteutæ, n. 73.
Deterioratio debet probari, & ſtatus antiquus rei emphyteuticæ, num. 74.
Caducitas ob deteriorationem an cenſeatur remiſſa per receptionem canonis nu. 75.
Paupertas an excuſet a deterioratione, n. 76.
Clauſula renuncians omni legum auxilio, appoſita in inveſtitura efficit, ut pauper non excuſetur à deterioratione, nu. 76.
Libellus quomodo formari poteſt, quando emphyteuta deterioravit, vel pacta non ſervavit, vel aliud delictum commiſit, n. 78.

SÆpe evenit in facto, quod emphyteutæ, qui deberent meliorare bona emphyteutica, deteriorant: ideo hanc materiam in hac quæſtione tractabimus. Emphyteuta igitur, qui rem rem de-
1 teriorem facit, poteſt expelli: quia facit contra propriam naturam contractus, qui talis eſt ut emphyteuta rem meliorem reddere debeat, *d. potuit de locat. & l. 2. C. de jur. emph.* Rip. *reſp.* 27. *n.* 3. *de jur. emph.* privari debet, ac ſi canonem non ſoluiſſet, eſt tex in *Auth. qui rem C. de Sac. Sanc. Eccl.* & ibi doctores, & hanc opinionem ibi Iaſ. appellat communem. Clar. *§. emph. q.* 26. Surd. *dec.* 300. *n.* 1. Mant. *de tacit* 29. *in principio*, & Corb. *de cauſ. privat. ob deterio. in principio.* qui alios citat.

2 Amplia, quod diſpoſitio d. *Aut. qui rem*, non ſolum habet locum in emphyteuſi Eccleſiæ, ſed etiam privati, ut in *ead. Auh.* tenet Paul. de Caſt. Dec. Cogn. & Iaſ. qui dicit hanc eſſe communem opinionem, & *in lib. 2. C. de jur. emph. num.* 98. Ruin. *conſ.* 481. Rol. *conſ.* 40. *numer.* 6. *lib.* 4. Corb. *d. cauſ. numer.* 4. Mant. *eod. tit nu.* 3. qui etiam atteſtatur hanc eſſe com. op. Ioſep. Lud. qui pariter communem appellat: Licet Imol. & Iaſ. *in divortio, §. fundum ff. ſol. mat.* contrarium teneant, ſed eorum opinio eſt contra communem, & ut dictum eſt Iaſ. *in d. l.* 2. 98. tenet quod habeat locum in emphyteuſi privata, Eccleſiaſtica.

3 Amplia ſecundo, quod emphyteuta, qui ſimul unico contextu plures res accepit in emphyteuſim, & pro uno omnium canone, ob deteriorationem factam in una recadit ab omnibus, etiam in quibus non fuit malè verſatus, & ratio eſt, quia ſicut privatur omnibus rebus, quas conduxit ſub unico canone ita pariter debet privari omnibus, ſi deterioraverit, quia paria ſunt canonem non ſolvere, & deteriorare, ut Doctores dicunt in *d. Auth. qui rem.* & hanc opinionem tenet Tiraq. quia alios citat, *de ret. lign.* §. 23. *gloſ.* 1. *n.* 2. Reb. *de Eccl. non alien. fol.* 507. *n.* 15. Ioſeph. Lud. *d. dec.* 22. *n.* 6. Corb. qui alios cumulat *cad. cauſ n.* 7. Caroc. *de locat & cond. fol.* 196. *n.* 10. & idem Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 6. *n.* 2.

5 Contrarium tenet Alciat. *in l.* 4. §. *Cato n.* 97 & Crot. ibi *n.* 50. *ff. de ver. oblig.* & ratio eſt quia pæna non debet egradi delictum *l. reſcriptum, ff. de his quib. ut indig.* & hanc opinionem ſequitur Mant. *dec. art.* 25. & pro iſta opinione facit, quod uſufructua-
6 rius debet amittere uſufructum illarum rerum, quas deterioravit, & non totum, & integrum uſumfru- Pariſ *conſ.* 37. *n.* 13. *vol.* 3. Ruin. *conſ.* 48. *n.* 12. *vol.* 2. Cornel. Benint. *de pauper. q. 9. ſpeciale* 10. *n.* 31. *& ſeq.* Et eandem opinionem, quod neque emphyteuta, neque uſufructuarius privetur, niſi illa re in qua malè verſatus fuit, tenet Cavalc. *de uſuf. ſub. n.* 157. cum ſit delictum (inquit ipſe) circa rem, & non perſonam proprietarii, & pro ſua opinione allegat Clar. §. *emphy. q.* 13. *in fine*, qui loquitur de alienante rem, irrequiſito Domino, ut cadat tantum à parte alienata; & hæc opinio, ſecundum eum eſt æquior & Rol. *conſ.* 17. *vol.* 2. & idem tenet Cavalc. *de* 32. *nu.* 36. *par* 2. facit etiam pro iſta opinione, quod
7 per alienationem unius rei, fideicommiſſo ſubjectæ, & alienata prohibitæ alienans non cadat à tota hæreditate, ſed à re tantum alienata; ſecundum æquiorem ſententiam, quam pluries ſequuta eſt Rota, ut per Ludoviſ. & ibi Add. *dec.* 219 & in emphyteuta alienante, quod, non cadat, niſi illa parte, quam alienavit, diximus *de alienat. q.* 1. *limit.* 2. & dic. ut ibi; & tamen paria ſunt canonem non ſolvere, &
8 emphyteuſim deteriorare; & canonem non ſoluere, & alienare irrequiſito Domino, de primo eſt tex. *in d. Aut. qui rem*, de ſecundo tex. *in c. potuit, de locat.* Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 35 *n.* 7. *& ampl.* 1. *n.* 2. Red. *eod. tract. fol.* 525. *n* 10 & ideo iſta ſecunda opinio videtur æquior, maximè in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſed huic ultimæ opinioni obſtant multum, quæ diximus ſupra in tit. de *alien. q.* 1. *n.* 142.

9 Amplia 3. habere locum, non ſolum ſi emphyteuta rem emphyteuticam fecerit deteriorem; ſed etiam, ſi id fieri patiatur Rip. *reſp.* 2. *n.* 8. *de jur. emph. vol.* 2. quem ſequitur Mant. *eod. tit. n.* 4. vel ſi alius de ejus mandato incidiſſet, vel ſi inciſionem ratam habuerit, & dicitur ratam habuiſſe, ſi inciſas arbores recipit Natt. *conſ. ultimo, n.* 8.

10 Amplia 4. ut habeat locum, etiam, ſi emphyteuta inciderit ſylvam non cæduam: quia hoc ei non permittitur, *d* § *ſi fundum*, & *in fraudem*, & ibi Bar. *ff. d. iur. Fiſc.* nam, ſi inciderit, dicitur male verſari, & qui male verſatur in re conducta, poteſt expelli, *l.* 3. *C. locat.* Rim. Sen. *conſ.* 49. *n.* 51. Menoch. *conſ.* 372. *n.* 31. Mant. *d. tit. n.* 7.

11 Declara hanc ampliationem, ut emphyteuta poſſit incidere ſylvam non cæduam, quando uſus eſſet alias inutilis: nam id generale eſt, ut quælibet diſpoſitio ita intelligatur, ne ſit inutilis Tiraq. *de ret. convent.* §. 3. *gloſ.* 1. *n.* 29. Caroc. *de locat. & fol.* 197. *n.* 29.

12 Amplia 5 ut propter levem etiam deteriorationem amittat emphyteuſim, quando in conceſſione promiſit uti re, arbitrio boni viri, aut promiſit illam meliorare, & non deteriorare: nam illud pactum intelligi debet etiam de levi deterioratione, ut aliquid operetur. Natt. *conſ.* 481. *n.* 14. *& ſeq.* Surd. *dec.* 102. *n.* 8 ſicut etiam per tenuem deteriorationem (dicit ipſe) emphyteutam, qui recepit rem ad meliorandum, & non deteriorandum, cadere, ſi promiſit, & juravit uti emphyteuſi arbitrio boni viri, & incidit duas arbores, quia non dicitur arbitrio boni uſus. Bero. *conſ.* 120. *n.* 33. *& ſeq vol.* 1. idem Surd *de n.* 8. *&* 9. Facit pro hac opin. quod dicit Alex. *conſ.* 129. *n.* 2. quod, ſi ruſticus promiſit laborare, arbitrio boni viri ſi non colit, ut jura expoſcunt non dicitur arbitrio boni viri colere, & poteſt expelli, & idem dicit Bero. *conſ.* 123. *n.* 6. *vol.* 1. refert. Corb. *cad. cauſ. n.* 10. *cum ſeq* & hæc opinio procedit

Digitized by Google

cedit ſtante maximè juramento de non deteriorando; quia poſſet expelli, etiam ob levem deteriorationem, ut tenet idem Natt. *d. conſ.* & nos diximus ſupra hoc tit. *q. 1. num. 12.*

15 Sed hæc opinio non videtur tuta, & non caret difficultate, & de ea dubitat Ioſeph Lud. *dec. Peruſ* 22. *n.* 9 quod emphyteuta privetur ob modicam deteriorationem: & de ea etiam dubitat Mant *eod. tit. n.* 21. quia ſi emphyteuta promiſit meliorare, & non deteriorare, videtur promiſiſſe, quod eſt de natura contractus, & conſequenter nihil operatur: quia ex-
16 preſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operatur: *l. 3. ff de legat 1. & l. non recte, C. de fideic.* & hanc opinionem videtur ſentire Surd *dec* 300. *n.* 20. dum dicit non obſtat, quod emphyteuſis cenſeatur conceſſa ad melioradum: quia expreſſio ejus, quod tacitè
17 ineſt, nihil operatur, & ſemper tacitè in omni conceſſione intelligitur, quod conceſſio ſit facta ad meliorandum, non deteriorandum, ut inquit Bal. in *c. 1. §. ſi Vaſallus, n. 2. tit.* hic finit. lex Fedet. & cauſa finalis iſtius contractus eſt; ut emphyteuta recipiat rem ad meliorandum, ut per DD. allegatos à Corb. *ead. cauſ. n.* 4. Præterea, ſi illud pactum ad meliorandum, intelligitur quoad magnas impenſas, & nova ædificia, ut tenet Cuman *conſ.* 57. *circa finem*: ideo, ſtante hac etiam ratione, idem judicandum erit in deterioratione quia, ſi conceſſio per illud pactum ad meliorandom, & non deteriorandum, intelligi debet de melioramentis, & expenſis modicis, pari ratione debet, intelligi non de modica deterioratione, ſed de magna. Facit etiam pro hac opinione, quod
18 caducitas eſt pœna privationis, quæ non habet locum, niſi in caſibus à jure expreſſis, ut in aliis locis diximus, & eſt *dec* Seraph 286. *n.* 6 Cum ergo de jure, non ſit expreſſum, quod emphyteuta pro modica deterioratione, ſed pro magna poſſit expelli, ut mox diximus; quod hæc opinio ſit tutior, & æquior; ſtante etiam, quod contrahentes cenſentur ſe conformare
19 cum diſpoſitione juris communis Bar. *in l. ut jurisjurandi, §. ſi liberi n. 5. & ſeq. ff de oper. lib.* & Bal. *in l. libertum, num.* 24. *C. eod. tit.* & Rot. *dec.* 275. Impreſſa per Pacif. *de ſal. inter.* nec obſtat *l ſi quis major C de tranſ* in qua ſe fundat Natt *eod. conſ. n.* 10. quæ, habet locum in omni contractu jurato, etiam ſi in minimo contraventum ſit, & quod etiam habeat locum in his quæ de natura contractus veniunt, ut idem Natt tenet *conſ.* 480 *nu.* 20. *& ſeq.*
20 & diſpoſitio *d. l. ſi quis major*, habet locum etiam in contractu emphyteutico, ut per Natt. Cagn. & alios allegatos à Ioſeph. Lud. *ead dec.* 22. *n.* 13. licet contrà teneat Burſat. *conſ* 257. *n.* 54. ex mente aliorum quia emphyteuta, qui juravit meliorare, & non deteriorare, leviter deteriorando, incidendo duas arbores fructiferas, non poteſt dici verè doloſus, & tamen illa l ſi quis major, habet locum in vero doloſo. qui in contemptum juramenti contravenit, Tob. Non. *conſ* 70. *n. 7. & ſeq.* Alex. *conſ.* 104. *n.* 19. *& ſeq. vol* 1. Dec. *conſ.* 452. & 350. Gab. *de tranſ. conc.* 1. *n.* 53. qui plures allegat, etiam de commu. atteſtantes; & Cagn. *in rep. d. l. ſi quis major.*, *n.* 33. *cum multis ſeq.* Secundo, poteſt etiam reſponderi, quod illa lex non habet locum de jure Canonico & in Terris Eccleſiæ mediatè, & immediatè ſubjectis Cagn. *in d n cum ſequentibus* Calvac. qui multos cumulat. *decis* 43. *n.* 16 *& ſeq par.* 1. ubi vide. Tertio non habet locum in feudis. Gab. *d. conc. n.* 59. & diſpoſitio d legis rariſſime quod in practica locum habet, quælibet etiam injuſta cauſa excuſet à dolo Rot. *decis.* 28. *in fine par. 2. poſt.* & non habet etiam locum ſtante dolo, vel præſumptione doli, Rot *diverſ. par* 2. *decis.* 102. *n.* 12. & ſi prima opinio eſſet vera, ſequeretur, nunquam haberet locum communis opinio quod emphyteuta, non poteſt expelli ob levem deteriorationem: nec etiam ab omnibus recepta opinio: quod deterioratio, quando eſt levis, vel magna remittatur arbitrio Iudicis nam Iudex nunquam poſſet arbitrari quia hodie in omnibus contractibus apponitur juramentum. Burſat *conſ.* 253. *lib. 3. nu.* 51. *& ſeq.* loquens in emphyteuta jurante, quod intelligatur ſecundum naturam actus, & potius, de ſtylo Notariorum apponatur, quam expreſſa conventione partium; qui alios citat. Clar. *§. emphyteuſis, q. 8. in principio*, & vide, quæ dicemus infra *nu.* 51. nec etiam obſtat, quod verba non debent eſſe ſu-
21 perflua, & debent aliquid operari, *c. ſi Papa de privil. in 6.* quia non eſt conveniens, quod aliquando verba ſint potius ſuperflua, quam quod quis indebitè damnum patiatur, Gozad *conſ.* 88. Gomeſ. *Inſt. de actio in principio, col.* 3. Seraph. *de privil. jur. privil.* 132. *num* 13.

22 Amplia ſextò ut etiam amittat melioramento, tex. eſt in Auth *de alien. & emph. §. ſi vero quis*, & in Auth. qui rem, C de *Sac. Sanc. Eccl.* ubi Gloſ. Cagn *nu.* 13. Iaſ. *numer.* 3. qui tex. vult, quod emphyteuta, qui deteriorem emphyteuſim fecit, vel canonem non ſolvit, damnum debeat reſarcire, & nihilominus meliorationes non poſſit repetere; & probatur etiam in *l. 2. C. de jur. emph.* ubi dicitur, quod emphyteuta non poſſit aliquid allegare nomine melioramentorum: & quamvis ille tex loquatur de eo, qui canonem non ſolvit tamen habet etiam locum in eo qui rem emphyteuticam deteriorem facit: quia delictum in committendo eſt gravius, quam delictum in omittendo Cyn. poſt Pet. *in d. Auth. qui rem, n* 4.
23 Salyc. *nu.* 3. & hoc contingit ex culpa emphyteutæ, non caſu fortuito, eandem opinionem tenet etiam Dec. *conſ.* 518. Natt *conſ.* 442 & Mant. *eod. tit.* 29. *n* 9. *&* 12.

24 Amplia ſeptimo, quod emphyteuta, qui rem emphyteuticam partim fecit meliorem, & partim deteriorem, non poſſit melioramenta, cum damno compenſare, ſed perdat emphyteuſim, & meliorationes. Iaſ. *in d. Auth. qui rem, n.* 18. Natt. *conſ.* 482. Menoch. *conſ.* 322. *n.* 32. Mant. *d. tit.* 19. *n.* 12. Bero. *conſ.* 120 *n.* 23. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 49 *n.* 16. *vol.* 3. aſſerens hanc eſſe comm. opin. quicquid ſenſerint alii, ut Corn. *conſil.* 97. *vol.* 2. Dec. *in d. Aut. qui rem n.* 14. & Redoan *eod. tract. pag.* 507. quod ubi melioramenta excederent in æſtimatione rei deteriorationem, eatenus, & quatenus excederent, non fieret privatio, quia compenſarentur melioramenta, cum deterioratione rei pro rata quibus reſpondet. Natt. *d. conſ.* & Cagn. *in Auth. qui rem*, & idem affirmat Corb. *d. dict. cauſ. n.* 14. Bald. autem *in l. adem C. locat. n.* 14. *verſ. ſed quid*, ſi ex pluribus rebus unam meliorem, alteram deteriorem faciat; non ſit compenſatio; ſed ejuſdem rei partem meliorem, & alteram partem deteriorem, ſine dolo fecit, compenſatio admittitur, ſecundum Nicolaum de Mathar. *per l. ſi negotia ff. de neg. geſt. & l. de illo § ult. ff pro ſoc.* & reſpondet contrariis, & vide infra *n.* 75.

25 Amplia octavo, ut emphyteuta, qui rem fecit deteriorem, privetur ipſo jure: & ideo poterit propria auctoritate expelli à Domino, abſque declaratione Iudicis: quod intelligendum eſt, quoad privationem juris: non autem à poſſeſſione ipſius rei, abſque ſententia
* declaratoria poſſit expelli: & hanc opin. eſſe com. atteſtatur Bero. *conſ* 54. *n.* 3 *lib.* 5 & hoc modo ceſſat, quod ſcribit Paul. de Caſt. *in d Auth qui rem, nu.* 4. quod requiratur juſſus, nec detur materia litis, jurgii, & tumultus, ſequitur Mant *d tit. n* 8.

26 Sed quod emphyteuta cadat ipſo jure ob deteriorationem, Domino volente nec requiratur judicis ſententia. tenet Iaſ. *in l. 2. n* 90. *C. de jur. emph.* & Cagn *in d. Auth. qui rem, n.* 18. qui hanc opinionem veriorem, & magis communem appellat: & idem tenet Bero *conſ.* 25. per totum *vol.* 1 dum concludit poſſe emphyteutam expelli propria auctoritate qui rem deterioravit.

27 Contrariam ſententiam amplectitur Ferret *conſ.* 21. *n.* 6. Cagn. *in l. ſi quis major, n.* 106. *C. de tranſ.* ut

requi-

requiratur Iudicis ſententia, quia quando pæna ipſo jure imponitur, debet intelligi, quod procedat ſententia Iudicis declaratoria, ut pæna poſſit cum effectu imponi, & executio fieri Ruin. *conſ.* 2. *n.* 9. *vol.* 5. & alij relati per Corb. *d. cauſ. n.* 19. *& ſeq.* & facit ſecundum eum, quod emphyteuta non privatur propter omnem deteriorationem; ſed ex magna deterioratione, arbitrio Iudicis declaranda, ut dicimus, ſequitur quod requiritur declaratio Iudicis, ut etiam in caducitate incurſa ob alienationem & irrequiſito Domino, diximus *de alienat. q.* 1 *n.* 8. & vide etiam infra hoc eod. tit. *q.* 10 *n.* 7. ubi hæc materia tractatur, & adde Pract. Pap. *in form lib. quod ag. jur. ad revoc. feud. in ver. nec ſuperſtitibus, n.* 26. & ibi Add. tenet; quod requiratur proceſſus contra eum.

28 Amplia nonò, ut habeat locum, etiam, ſi pactum fuerit, quod emphyteuta non poſſit expelli, quia tacitam habet conditionem, ſi ex parte ſua fecit quod debet, *l. quæro § inter locatorem, ff. locat.* Paul. de Caſt, *in d. Auth. qui rem; n.* 4. quod intelligi debet niſi ſpecialiter dictum ſit, quod non poſſit expelli, etiam, ſi rem deteriorem fecerit, ut Paul. ſubdit, & refert Mant *eod. tit. n.* 16. ſed vide infra, *n.* 46. cum ſequentibus.

29 Amplia decimò, ut habeat locum etiam, ſi deterioratio eſſet facta per patrem, noceret filiis, & aliis in inveſtitura comprehenſis, Gabr. *in tit. de jur. emphyt. conc.* 2. *n* 32. & Corb. *ead. cauſ. n.* 15.

30 Declara hanc ampliationem, habere locum, modo deterioratio non ſit facta in fraudem, ut alii comprehenſi excluderentur, ut in ſimili dicitur de eo, qui canonem non ſolvit in fraudem comprehenſorum, cum paria ſint canonem non ſolvere, & deteriorare, Corb. *ead. cauſ. n.* 15 ſed de hoc dicemus in tit *de ſol. canon.*

31 Declara ſecundò quod ſit unus ex pluribus in re emphyteutica, malè fuerit verſatus, aliis non nocet; ſed ipſe ſolus ſua portione privatur: non enim debet nocere factum alterius ei, qui nihil fecit, *l. de pupillo, §. ſi plurium, ver. ſed ſi uni ff. de oper. no. nunt.* Alciat. *in l.* 4. *§. Cato. nu.* 97. & ibi Croc. *nn.* 50. *ff. de ver.* ob quem ſequitur, & refert Mant. *d. art. n.* 24.

32 Amplia undecimo, ut res revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus etiam maturis, ſi non ſunt in horreo reconditi, aut à ſolo ſeparati, idem Corb. *de cauſ. n.* 17. *& de cauſ. privat ob non ſol. can. ampl.* 37. & diximus *de alienat. quæſt.* 1. *num.* 128. & vid. *de ſolut. canon ampl.* 40. ubi à quo tempore debeantur fructus: *& in d. q.* 1. *n* 129.

33 Amplia duodecimo, ut revertatur ad Dominum ſine aliquo onere hypothecæ, ſervituris, ſeu obligationis. Corb. *ead. cauſ. n.* 16. & dixim. in tit. *de renunc. quæſt.* 3.

34 Amplia decimotertio, ut emphyteuta poſſit expelli ſtatim propter deteriorationem, non expectato biennio, ſed triennio, Dec. *in d. Auth. qui rem. n.* 12. Redoan. *eod tract. pag.* 507. *n.* 17. Corb. *ead. cauſ. n.* 22.

Declarantur tamen prædicta, ut emphyteuta poſſit expelli propter deteriorationem, ut habeat locum, tribus copulativè concurrentibus, ut omnes dicunt. Primò; quod deterioratio ſit magna, & non modica. Secundò, quod deterioratio ſit in proprietate, reſpectu rei, & non fructuum. Tertio, quod deterioratio proceſſerit ex dolo, lata culpa, vel levi: nam de leviſſima non tenetur, Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 98. *C. de jur. emph.* Redoa. *eodem tract fol.* 506. *n.* 9. Menoch. *de arbit. Cent.* 1. *caſ.* 78. *n.* 6. cum aliis allegatis per Mant. *de arbit. d. tit.* 19. *n.* 24. Ioſeph. Ludo *dec Peruſ* 22. *n.* 11. *& dec. Luc.* 8 *nu.* 13. ubi tenet, quod emphyteuta, qui removit unam macinam à molendino, non privatur ju-
36 re ſuo; quia hoc non concernit damnum Domini, ſed emphyteutæ. Rol *conſ* 49. *n.* 21. *vol.* 2. Dec. *in l. contractus, n.* 35. *ff. de reg. jur.* Burſat. *conſ* 91. *vol* 1. *n.* 3. qui dicit hanc eſſe comm. op. & quod deterioratio debeat eſſe magna, & non modica, tenet Rot. ut per Seraph. *dec.* 356. *in fine* quando autem deterioratio dicatur magna, vel modica, relinquitur arbitrio Iudicis, Ioſeph. Lud. *d. deciſ.* 22. Corb qui multos cumulat, *ead. cauſ. n.* 24. Caroc. de *locat. fol* 197 *n.* 41. & quod deterioratio debeat eſſe magna, & non modica non eſt curandum, intellexerunt etiam Pet. Cyn Bald., & Paul de Caſt. *in dict. d. Auth. qui rem* Alex. *conſ.* 118. *n.* 18. *lib.* 5. Ruin. Sen. *conſ.* 74 *n* 16. Rip. *reſp.* 27. *n.* 7. *de jure emphyt.* Natt. *conſ.* 181. Bero. *conſ.* 120. *n.* 30. *lib.* 2. Burſat. de magis communi *conſ.* 31. *n.* 4 *l.* 1. & dicetur deterioratio magna, quandò multæ arbores fructiferæ inciduntur Corb. *ead cauſ.* qui plures allegat in principio, Surd. *dec.* 288. *n* 9. & Caroc. *eod. tract fol.* 197. *n.* 41. & quod deterioratio debeat
38 eſſe ad perpetuam deteriorationem fundi, non autem circa ea, quæ ſpectant ad curam fructuum; & ſic debet reſpicere proprietatem, ut ſecundo requiſito, cujus non eſt Dominus emphyteuta; non autem fructus, quorum eſt Dominus emphyteuta. Unde licet non colat ſollicitè agrum, & ager efficiatur deterior reſpectu fructuum, non poteſt propterea emphyteuta expelli nam deterioratio debet eſſe facta circa rem ipſam; ut eſt incitio arborum quæ perpetuam reſpicit utilitatem ipſius rei: aliud autem dicendum eſt, ſi fructus tantum reſpiciunt: quia non pertinet ad perpetuam rei utilitatem; ſed ad commodum emphyteutæ Bal. *in d. Auth. qui rem n.* .. & ſequuntur alij ibidem Alex *d. conſ.* 118. Rip *eod reſp.* 27. Bero *d. conſ.* 120. Rol *conſ.* 49. Rim jun. *conſ.* 355. *n.* 22. & Mant *de tit.* 29. *n.* 22.

39 Sed hoc non procedit in vinea, quæ ſi non putatur, vel per longum tempus non cultivetur, deliccatur, & in perpetuum deterioratur. Bal. & Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 98. & ideo poterit expelli: Bar & Paul. de Caſt. *in l. & hec. §. cum fundum ff. locat* Ioſeph Lud. *d. dec.* 22. Redoa. *eod. tract. fol.* 506. *n.* 9. cum aliis congeſtis per Corb. *de privat. ex eo quod emph. rem. incult. relinq. n.* 5.

40 Unde infertur, quod Coloni, & Conductores, qui ultimo anno, nolunt putare vineas, vel totum prædium ſeminant, contra naturam prædij, ut plus percipiant, & Dominus in anno ſequenti damnificatur, tenentur ad intereſſe Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 98. quem allegat Red. *d. tract. fol* 506. *n.* 10. qui tamen de Colono, & Conductore nihil dicit, licet ſit iſta veritas, ut per Bar. *in l. & hec. diſtinctio. §, cum fundum. n.* 3. *ff. locat* & ibi Caſt. ponit exemplum, quando Colonus non benè putavit vineam; quia multa capita viribus dimiſit: nam propter hoc deterioratur vinea; quia anno ſequenti oportebit ita putare, quod nullos, aut paucos fructus Dominus recolliget. Et ponit aliud exemplum de Colono, qui debebat ſeminare medietatem fundi, permittendo aliam quieſcere, ſi totum fundum ſeminavit, Dominus non poterit ſeminare in dicto fundo, Ioſeph. Lud. *dec. Per* 62. *n.* 2.

41 Declara illud, quod dicitur de vinea, non habere locum in vinea vetuſta, quia ob ſenium facta eſt ſterilis; & ideo non dicitur deteriorata Seraph. *d.* 1256. *n.* 4. & propterea poterit emphyteuta illam extirpare.

42 Declara ſecundò, non habere locum, ſi pro una vice non putare vineam, vel non colere, quia quod poſſit expelli, requiritur tempus longum, arbitrio Iudicis ſed agetur ad intereſſe, ut infra dicitur.

43 Illud etiam, quod dicitur, quod deterioratio debet eſſe magna, & non levis, & deterioratio non debeat eſſe circa fructus, intelligendum eſt, quod emphyteuta, ſi non poteſt repelli tenebitur tamen ad refundendum intereſſe Caſt *in d. Auth. qui rem* Rol *in d. conſ* 49 Red. *eod loco n.* 8. cum aliis citatis per Ioſeph. Lud *d dec* 22. *numero* 24. & ſtatur juramento Domini directi, præcipuè, ſi emphyteuta
44 promiſit bene colere Burſ. qui alios adducit, *conſ* 70. *num.* 53.

Digitized by Google

33. *vol.* 1. Caroc. *eod. tract. fol.* 197. *nu.* 40. & arboris damnum conſideratur ex ſtatu temporis damni dati ſolum; ſed etiam quantum arbor veniſſet, vel quantum in futurum utilitatem attuliſſet vel ſaltem æſtimari debet, quanti dubius eventus perceptionis in futurum de arbore vendi potuiſſet. Burſat *d. conſ.* & Caroc. *eo. n.* qui alios cumulat.

45 Illud quoque, quod, ut dictum eſt ob deteriorationem circa fructus, non poſſit expelli, intelligi debet, non habere, locum, quando emphyteuta reſponderet Domino partem fructuum Tob. Non. *conſ.* 58. *nu.* 17. ſequitur Corb. *d. cauſ. nu.* 24. *in fine*: quod ego intelligerem, quando emphyteuta per longum tempus, arbitrio Iudicis non ligonizaſſet, vel non araret pro viribus fundum, & foſſata non emundaret, ex quibus fundus redderetur inutilis pro multis annis, ut declarant Alex & Iaſ ac alij *in d. §. ſi fundum*: Unde ſi pro una vice vinea non putatur, vel non araret pro viribus fundum, contra eum agi poſſet ad intereſſe, non ad expulſionem: quia requireretur longum tempus, arbitrio tamen Iudicis, Ioſeph. Lud. *d. dec* 22. *n.* 20. *&* 23. & Caroc. *fol.* 197. *n.* 42. *eod tract.*

46 Declara principaliter, quod per deteriorationem expelli poſſit emphyteuta, non habere locum, quando inter Dominum, emphyteutam eſſet initum pactum, ut non poſſet expelli ob deteriorationem. Spec. *in §. nunc. aliqua q.* 89. *de locat.* Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 119. Red. *eod. tract pag.* 568. *n.* 22. Corb. *ead. cauſ. in fine.* nec obſtaret, quod daretur materia delinquendis contra, *l. convenire ff. de pact. dot.* quia in iis quæ non reſpiciunt publicam utilitatem, ſed privatam,
47 unuſquiſque poteſt ſavori ſuo renunciare, *l. juris gentium, §. ſi paciſcar. ff de pact.* Cyn. in bis terminis, *in d. lib.* 2. *nu.* 4. & ſequitur Paul. de Caſt. *in d. Auth. qui rem.*

48 Verum ſubdeclaratur, ut non poſſit expelli, ſi hoc fecerit ex culpa lata, vel levi; non autem ſi dolo verſatus fuerit; quia tale pactum eſſet contra bonos mores & ideo non valeret Bar. Bal. Ang. Paul. Raph. & alij per illum tex. *in l. ſi. unus, §. illud. ff. de pact. & l. contractus ff. de reg. jur.* & Mant. *d. tit.* 29. *in fin.*

49 Subdeclaratur etiam, quod non valeret expreſſa conventio, quod liceret emphyteutæ omnes arbores fructiferas incidere Ioſeph. Lud. *dec. Perus.* 94. *numero* 8.

50 Declaratur ſecundo habere locum, ſi tamen Dominus directus voluerit, & declaraverit caducitatem; ſicut dicitur de eo, qui canonem non ſolvit, & de eo, qui alienavit irrequiſito Domino Mant. *eod. tit. n.* 17. qui alios cumulat. & nos diximus de *alienat. q.* 1. *n.* 7. & ſi Dominus ſemel voluerit, ſeu declaraverit nolle emphyteutam cadere à jure ſuo, non poteſt pænitere. Alex *conſ.* 113. *vol.* 4. *col.* 8. *ver. ſecundo* fortificatur.

51 Declaratur tertiò, quod per modicam deteriorationem (ut dictum eſt) emphyteuta non poteſt expelli: unde infertur, quod ſi emphyteuta duas arbores fructiferas inciderit, non poterit expelli, quia modicum intelligitur detrimentum. Mant. *d. tit. n.* 21. & dicit hoc tenere Iaſ. *conſ.* 49. *nu.* 20. *lib.* 2. & incidere duas ceraſias, duas, vel tres nuces, quæ faciunt umbram, non eſt in conſideratione, niſi pro damno tantum, Iaſ. ex communi, *conſ.* 127. *vol.* 1. Cavalc. *de uſufr. n.* 117. Redo *eod. tract. fol.* 25. *num.* 18. Rol. *conſil.* 46. *vol.* 2. Villalob. *in ver. Emphyt. n.* 87. Bertaa. *conſ.* 433. Borgn. *deciſ.* 33. *nu.* 6. *par.* 2. Clar. *§. Emphyt. quæſt.* 26. Caroc. *eod. tract. fol.* 197. *n.* 41. ubi ipſe declarat, niſi interveniat juramentum de non incidendo aliquam arborem fructiferam, ſine licentia: quia juramentum obligat præciſe, allegat Ruin. *conſ.* 88. *vol.* 1. & Tob. Non *conſ* 18 vel ſi adeſſet pactum, quod emphyteuta non poſſet incidere arbores fructiferas ſub pæna caducitatis: tunc enim ob modicam deteriorationem caderet à jure ſuo; Ceph. *conſ.* 121. Dec. *conſ.* 638. Ruinus. *conſ.* 34. *lib.* 1. & Rot. Luc. *dec.* 228.

52 Diſſentit Menoch. *de arbit. Iud. caſ* 78 ubi tenet quot, & quæ arbores fructiferæ debeant eſſe inciſæ, hoc quoque arbitrio Iudicis relinquendum ſit, contra Iaſ. *conſ.* 17. dum ſentit duas non ſufficere quoniam forte Iudex potuiſſet ex prædiis, & arborum qualitate judicare duas illas maximum detrimentum proprietari attuliſſe: quod ego quoque credo, quia forſaſſe eſſet fundus parvus in quo paucæ arbores fructiferæ eſſent. & ſi emphyteuta illas incideret, damnum notabile afferret.

Ex quibus advertendum venit, quod inciſio debet
53 eſſe arborum fructiferarum, ut emphyteuta poſſit expelli, ſicut omnes notant, Corb. *d. cauſ. in principio*, Clar. *d. quæſt.* 26. & appellatione arborum fructiferarum venit etiam quercus. Garoc. *d. q.* 7. Quarant.
54 *in Sum. Bull. tit. de alien. n.* 37. Rot. Lucenſ. *d. dec.* 228. & ſecundum diſtinctionem omnium *in l. divortio, §. ſi fundum ff. ſol. mat.* & Craſſ. *§. legatum quæſt.* 33. Si autem arbores ſunt caducæ, non ſolum emphyteuta pro uſu ſuo poteſt incidere, ſed etiam poteſt aliis vendere, & hanc eſſe com. op. teſtatur Bell. *conſ.* 49. *n.*
55 11. & Craſſ. *d. §. legatum q.* 33. *ver aut. vero.* & arbores caducæ ſunt ſylva cædua, arundinetum, & aliæ, quæ incidendo renaſcuntur, & ſunt in fructu, ut dicunt Doctores *in d. §. ſi fundum* & Craſſ. *d. q.* & poteſt incideret arbitrio boni viri Cutt. Sen. *conſ.* 70. *n.* 8. & ejus forma non mutetur, quod voluit etiam Florian. *in l. hactenus §. ultimo, ff. de uſuf.* & Redo. *ead. tract. fol.* 511. *n.* 21. Sylva autem cædua tunc intelligetur, quando eſt matura: aliud eſt in Sylva non caduca; hoc eſt immatura. Ruin. *conſ.* 88. *n. vtr. & ſimiliter l.* 1. Item Sylva cædua illa dicitur, quæ cum exciſa eſt, renaſcitur: arbores autem non caducæ dicuntur, quæ
56 ſi fuerint exciſæ, non renaſcuntur, Aret. *in d §. ſi fundum. col.* 2. *in principio*, Tiraq. *de ret. conſ. §.* 3. *gloſ.* 1. *n.* 24. ubi dicit emphyteutam ad uſum ſuum poſ-
57 ſe incidere arbores, etiam grandes, quæ ſunt in fructu, quæque ſolent excidi ad uſum ligoandi, vel ædificandi, ſequitur Mant. *d. tit.* 29. *lib* 22. *n.* 32. Corb. *eadem. cauſa*, cum aliis per eum allegatis *n.* 31. Bal. *in d. §. ſi fundum*, Io. Fab. *§.* 1. *Inſt. de locat. & cond.* & Alex. *conſ.* 118. *lib.* 5.

58 Unde infertur, quod inciſio arborum de ſui natura infructiferarum, ut ſunt oppida, etiam, ſi ſint magna eſt actus licitus; ſit ideo emphyteuta poteſt incidere, cum uſusfructus iſtarum arborum conſiſtat in earum inciſione, pro tabulis, & trabibus habendis, & non dicitur deteriorare, Scraph. *deciſ.* 1356. *n.* 3. Sed advertendum eſt quod licet emphyteuta poſſit iſtas arbores incidere pro faciendis tribulis, & trabibus, etiam ſentiat Tiraq. *de ret. con. §.* 3. *Gloſ.* 1. 24. tamen, quando emphyteuta reſponder Domino partem fructuum; debet etiam reſpondere partem dictarum arborum, quæ, ut dictum eſt, ſunt in fructu, ut ſentit idem Tiraq *eod. n.* 24. & ita ego in facti contingentis conſului.

59 Declara quarto, niſi emphyteuta alias arbores ſubrogaverit in locum inciſarum; id enim facere poteſt, Bal. Alex. Iaſ. & alii *in d. §. ſi fundum* idem Iaſ. *in d. Auth. qui rem. col.* 2. Becc. *conſ.* 33. *n.* 54. Silvan. *conſ.* 79. *n.* 4. *lib.* 2. Borg. *dec.* 32. *ſub. n.* 36. *par.* Caroc. *de locat.* 2. *fol.* 196. *n.* 22. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.*
60 94. *nu.* 13. qui declarat non habere locum, quando minor quantitas fuiſſet ſubrogata, puta quando emphyteuta extirpaſſet quinquaginta arbores, & loco ipſarum quadraginta, vel viginti quinque replantaſſet, vel duas eminas vineæ evulſiſſet & unam eminam denuo plantaſſet; adeo quod, & ſi deficeret una tantum arbor, quæ non fuiſſet repoſita in locum ejectarum arborum, vel minima particula vineæ non æquivalens priori vineæ, & prioribus arboribus, poſſet expelli, arbitrio tamen Iudicis, qui circumſpicere debet qualitatem arborum evulſarum; puta ſi eſſent

quercus

quercus viginti, & ſupplantaſſet decem fructiferas, & domeſticas arborea, quæ decem arbores poſſent eſſe magia conferentes fuudo, quam illæ viginti quercus. Sic bonua Index arbitrabitur, An vinea evulſa eſſet adeo vetuſta, quod parum, aut nihil utilitatia afferrer, & magis utile eſſet Domino habere minorem vineæ fructiferam, quam maguam quantitatem parvi, aut nullius fructus, Menoch. *de arbit. caſ.* 78. *num.* 8. Ti-
61 raq. *de ret. convent. d. Gloſ.* 1 *num.* 25. Prædicta etiam intelligas, quando incidiſſet arbores vetuſtas, aut corruptas, non alias, ut declarat idem Tiraq. *eod. num.* 25. & ita dicit voluiſſe Ang. Raph. Paul. Alex. & Iaſ. *in d. §. ſi fundum*, cum aliis per eum allegatia: conſtat enim hujuſmodi arburea fructiferas paulo vetuſtiores, multo fæcundiores eſſe, quam juniores, fructuque ſuaves, melioreſque afferre ſolitas, niſi præ nimia vetuſtate corruptæ eſſent, ſequitur Redo. *eod. tract. fol.* 310. *num.* 13. qui alios citat; Et ideo ſi incideret arbores admodum antiqnas, & corruptas, non poſſet expelli, Tiraq. *d. Gloſ. num.* 26. Redoan. ut ſupra Ang. *in l. ſi colonus, ff. arb furt. caſ.* Alex. & alij in *d. §. ſi fundum*, cum alia allegatis per Caroc. *eod tract. fol.* 196. *num.* 24. Quaranta in Sum. Bull. *ver. Alienatio. num.* 33 quod eſt relinquendum Iudicia arbitrio; ut dictum eſt; Et bonus Iudex conſiderabit, An arbores eſſent parum fructiferæ ex nimia jam vetuſtate, vel corruptæ; alias ſecus, quia, ut dictum eſt, licet ſint vetuſtiores, tamen afferunt fructum; Et modo in locum earum alias ſubſtituat; Et quando utilius erit iſtas arbores ſuccidere, & in eorum locum alias ſubſtituere, hoc magis induſtriæ, quam culpæ aſcribi debet, ut dicunt Doctores *in d. §. ſi fundum*, Rol. *d. conſil.* 49. *num.* 20. *lib.* 2. & Mantic. *d. tit. num* 35.

62 Declara quinto, niſi fundus ex inciſione hujuſmodi arborum fieret fructuoſior, quam antea eſſet. Cep. *de ſeruit. ruſtic. de montibus quæſt.* 5 Tiraq. *d. num* 26. & Rot *in recent. par.* 2 *dec.* 553 *in fin.* Vnde incidendo arbores opacas ſive quæ umbram ſummam efficiunt; ut quando nimia denſitas noceret arboribus & fructibus ab eis ferendis, & impedirent augmentum fructuum, & utilitatem aliarum arborum ſufficientium prædio, non privaretur jure ſuo, Navat. *conſil.* 6. *de reb. Eccl. non alien.* Quarant. *d. numer.* 33, Redo. *eod. tractat. fol.* 512. *in fine*; quod intelligit Corb. *ead. cauſ. num.* 30. niſi canon ſolui deberet in tot plauſtria lignorum, ex illis arboribus, & ex illo nemore; quia tunc non poſſet, allegat. Lud. Bolog. *conſil.* 67. *num.* 8. & Tiraq. *ead. Gloſ. num.* 27. qui tamen dicit hoc pendere ex eo, An emphyteuta poſſit mutare formam fundi eam meliorem, & fructuoſiorem reddendo, de quo dicemus in ſequenti qu.

63 Declara ſexto, niſi emphyteuta incideret arbores ad Villæ refectionem; habita diſcretione, & judicio; & inſuper applicaret erutas, vel vi ventorum everſas, Bal. *in d. § ſi fundum*, Ioſeph. Lud. *dec. Luc.* 8. *num.* 9. cum aliis allegatis per Caroc. ubi ſupra *num.* 28. & Bal. allegat. *l. arboribus in principio, ff. de uſufr.* ſed Alex. ibi *num.* 2. *in fine* dicit, quod ille tex. loquitur de arboribus vi ventorum evulſis; Et id melius probari *in l. ex ſylva, ff. de uſuf.* & ibi Gloſ. & refert tenere Aret. *in d. §. fundum*, quod emphyteuta poſſit ſuccidere arbores, etiam fructiferas pro reparatione fundi, ſeu Villæ, & hoc probari *in d. l. arboribus*, & habere locum etiam, ſi non ſint vi ventorum euulſæ: Alex. autem hoc ſimpliciter non permittit, ſed tum demum, ſi fundus non fiat deterior, ut refert Tiraq. *ead. Gloſ. num.* 28. & damnum ſit majus, quam commodum reparationis: & ita tenet etiam Mant. *d. tit. num.* 34. ſequitur Caroc. *eod. num.* 28. Redo *fol.* 511. *num.* 22. Corb. *d. cauſ. num.* 29. Paul. vero de Monte Pico *in l. Titia §. Titia, ff. de legat.* 2. concludit, emphyteutam, neque uſufructuarium poſſe excidere arbores fructiferas pro reparatione domus, & tenet etiam quod poſſit excidere ramos ad vineam ordinandam, ſed quando non ſufficiunt, veluti pro reparatione dumus, poſſit ſoccidere pedamenta, & quod poſſit ramos ſuccidere, ſine læſione, & deteriotatione pro palia, & ſimilibus; tenet Redoan. *eod. tract. fol.* 111. *num.* 16. qui alios citat.

65 Sed hic opportune quærendum eſt, An emphyteuta poſſit arbores fructiferas ſuccidere ad domum ædificandam? Et videtur, quod non, quia uſufructuarius hoc facere non poteſt, ut per Pic. *in d. §. num.* 95. verum Mant. *d. tit. num.* 36. tenet; quod emphyteuta poſſit; quia non ſolum habet uſum fructum ſed etiam utile dominium, quod morte ipſius non extinguitur; ſicut uſuafructus; Et ideo videtur plus poſſe, quam uſufractuatius; Et quia etiam, ſi emphyteuta ejuſdem rei, partem meliorem, & alteram partem deteriorem, ſine dolo fecit, admittitur compenſatio, ſecundum opinionem Bal. ut ſupra *n.* 24. quam etiam opinionem refert Redoan. *eod tractat. fol.* 507. *nu.* 16. dum dicit contrarium tenere Bal. qui dicit; quod ſi eandem rem in una parte melioravit, & in alia deterioravit, fit compenſatio, ceſſante dolo Sed eſt conſiderandum, quod opinio Bal. eſt contra communem, ut ſupra diximus *num.* 24. & ideo dubitari debet de opinione Mant: niſi dicas, quod illa opinio procedit, quando deteriotatio, & meliotatio eſt facta in diverſis locis, ut per Natt. *conſil.* 482. *num.* 3. & propterea habebit locum, quando emphyteuta vult ædificare in eadem re in qua arbores ſuccidit.

Declara ſeptimo, non habere locum in emphyteu-
66 ſi perpetua: quia conductores perpetui poſſunt artes incidere, Burſat. *conſ.* 330. *num.* 53. *vol.* 3. Caroc. *citato loco, num.* 45.

Declara 8. quando emphyteuta arbores fructiferas
67 plantaſſet, & poſtea incidiſſet, & pro hac opinione ab infraſcriptis Doctoribus allegatur Alex. ad Bart. *in l. in fraudem §. conductor. ff. de jur. Fiſc.* & eum refert ſic tenentem, Bertach. in ſuo repertorio, *in ver. Arbores, num.* 9. Red. *eod. tract. fol.* 511. *num.* 18. Becc. *conſ.* 33. *num.* 7. Corb. *ead. cauſ. num.* 1. qui etiam citat Ant. Anguſ. *conſ.* 23. *num* 9. *& ſeq. lib.* 2. qui iſto caſu dicit, emphyteutam non afficere Dominum damno; quæ opinio, ut dixi, eſt fundata in d. deciſione Alex. & quamuis loquatur
68 per verbum Forte, tamen illa dictio in doctore inſigni, dubitationem non inducit, ut dicit Redo. *eod. num.* ex mente Cranet. *conſ.* 263. *num.* 3. Caſſad. *dec.* 3. *de preb. num* 30. Dec. *in l. ſi quis Imperatorem. numer.* 1. *Cod. qui teſt. fac. poſſ.* & Surd. *deciſ.* 88. *numer.* 5.

Sed conſiderandum eſt, quod Alex. ibid. hoc non
69 dicit, ſed inquit, ſi arbores, quas plantavit emphyteuta, evellantur à terra caſu aliquo; puta vi ventorum; tunc ſunt plantantis; & hoc convenit quod de ædificio dicunt Doctores *in* 1. *cap.* §. *ſi quis de manſo, de cont. inueſt. cap.* 1. §. *ex contrario de inueſt. fact. de re alien.* quia hoc caſu ceſſat eligendi facultas, quæ Domino conceditur, facit *l. in rem*, §. *fin. de rei vend.* ubi diſſoluto ædificio, quod ex aliena materia conſtructum fuerat, Dominus poteſt cæmenta ſua repetere: idem dicitur *in §. cum*
70 *in ſuo, Inſt. de rer. diviſ.* juſte igitur capit. emphyteuta arbores, quas plantavit, ſi vi ventorum evellantur: quod intelligo, niſi reſpondeat Domino partem fructuum, ut ſupra diximus *num.* 58. quia nutrimento terræ grandes factæ ſunt, ſicut juſte quoque caperet cæmenta, & rudera; ſi domus ab eo conſtructa caſu rueret, & in his terminis loquitur Alex. quem prædicti Doctores inadvertenter allegant; & ita tenet Surd. *dec.* 78 *nu.* 23. 24. *&* 28. & contra Franc. Becc. & alios, ſentit quoque Caualc. *dec.* 42 *per. prim. nu.* 71. quem ſequitur Caroc. *eod. tract. fol.* 196. *num.* 17. & ita ego etiam teneo; quia emphyteuta tenetur de natura contractus meliorare, & plantare: & licet arbores ſint ab eo plantatæ; tamen nutrimento terræ ſunt factæ grandes, ut ſupra dictum eſt, & meliorationes culpa emphyteutæ revertuntur ad

Dominum, ut diximus *de melior. qu.* 1. & poteſt ſine licentia Domini vendere, & multo minus poterit euellere, ut eod. tit. ſcripſimus, *quæſt* 5. *num.* 7. Et alia ratione comprobatur, quia, ſi adeſſet in inveſtitura pactum, quod finita emphyteuſi, meliorationes reverterentur ad Dominum, non poſſet, neque ipſe, neque ejus hæres repetere, ut tit. *de melior.* 1. dictum eſt; præterea meliorationes, poſtquam factæ fuere, dicuntur ad ſolum pertinere, *l.* 2. *Cod. de rei vend. & l. adeo*, §. *ex diverſo*, *ff. de acq. rer. dom.* & ejuſdem juris æſtimantur, cujus fundus; ut ſcilicet, ſi fundus eſt feudalis, vel emphyteuticus, ipſa quoque meliorament a talia ſunt, & pro directo ſpectant ad Dominum, pro utili ad emphyteutam, ut per Doctores, quos allegat Surd. *deciſ.* 360. *num.* 10 nempe Bat. *in l.* 2. §. 1. *col.* 1. *ff. de ſuperfic.* Bal. *in cap.* 1. §. *ſi quis de manſo, ſupracit. col.* 1. Affl. *in* §. *ſi Vaſallus numer.* 18. *tit. hic fin. lex.* Fed, Ruin. *conſil.* 135. *numer.* 17. *vol.* 3. Beto, *quæſt famil.* 96. *numer.* 4. Ceph. *conſil* 183. *num.* 39. Gabr. *conſil.* 168. *num.* 88. *vol.* 1. & clarius cæteris, Io. Maria Rimin. *conſil.* 414. *num.* 21.

71 Declata nono, quando arbores nocerent fundo vicini, & vicinus haberet hanc actionem, Redo. *eod. tract. fol.* 512. *in fine.*

72 Ex prædictis infertur, quod emphyteuta deſtruendo domum, privatur emphyteuſi, in qua erat domus ædificata, ac ſi canonem non ſolveret, Surd. *d. dec.* 300. per totam, & paria ſunt arbores ſuccendere, & domos deſtruere, *l. eleganter*, §. *non ſolum ff. de dol. l. æquiſſimum* §. *fructuarius*, *ff. de uſuf.* & hanc opinionem multis aliis rationibus comprobat; Et licet in in eadem dec. fuerit dubitatum, quando emphyteuta domum conſtruxit ſuis ſumptibus, An haberet locum, & multa fuerint dicta ad favorem emphyteutæ: tamen in fine Senatus tenuit, emphyteutam eſſe privandum, deſtruendo ædificia à ſe conſtructa, ſuper fundo emphyteutico; Et eandem, ſententiam ſequutus eſt Senatus in alia *dec.* 78. *num.* 10. & nos de hoc diximus, *de melior*, *quæſt.* 5. *num.* 7. *& ſeq.* Et tanto magis hæc opinio tenenda eſſet, ſi in conceſſione adeſſet pactum, quod finita emphyteuſi, res, cum ſuis melioramentis reverteretur ad Dominum: prout communiter hæc clauſula apponi ſolet, per ea, quæ diximus *de melior. quæſt.* 2. *numer.* 21. & quod emphyteuta poſſit expelli, ſi domum deſtruxit, & ad aream reduxit, tenet etiam Corbul. *de cauſ. privat. ob mut. form. in prin.*

73 Hoc etiam ſcire oportet, quod arbores ſiccæ ſunt emphyteutæ, & non tenetur alias ſubrogare, Cavalc. *dec.* 32. *num.* 40. *par.* 2. cum aliis quos allegat, & quæ etiam vi ventorum, vel ſimili impetu evulſæ ſunt, ut per Doctores congeſtos à Caroc. *d. tract. fol.* 196. *num.* 16. niſi forte adeſſet in contrarium aliquod pactum inter Dominum: & emphyteutam, quia ſervandum eſſet, ut ſupra diximus in præcedenti quæſtione, & niſi etiam emphytheuta reſpondeat partem fructuum Domino, ut *n.* 58. *&* 70. declaravimus.

74 Vlterius advertendum eſt, quod ad effectum caducitatis, deterioratio debet concludenter probari. *l. fin. Cod. de probat.* Caſſ. *dec.* 5. *nu.* 3. Seraph. *dec.* 1356. *in principio*, & teſtes debent ſcire ſtatum conceſſæ, tempore conceſſionis, alias non probant deteriorationem: Et quod ſtatus antiquus vineæ, ſeu rei conceſſæ apparere debeat, quando agitur pro deterioratione; quemadmodum etiam non dicitur conſtare de melioratione, niſi conſtet de antiquo ſtatu rei, tenet Rota, per Seraph. *dec.* 1453. *num.* 5. & ita intelligenda *eſt d. dec* 1356. quod ſufficiat probare ſtatum antiquum; Et quando in conceſſione nulla eſt facta mentio de ædificiis, & nudum ſolum apparet fuiſſe conceſſum, præſumetur ædificium factum ab emphyteuta. Surd. qui alios adducit *in d. dec.* 300. *num.* 21. *& ſeq.*

75 Quid autem, ſi Dominus poſt caducitatem incurſam ob deteriorationem, recipiat canonem, An videatur remiſiſſe, videndus eſt Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 21. & nos dicemus *de var. caduc. quæſt.* 14.

76 Hoc etiam ſciendum eſt in hac materia deteriorationis, ex deciſione Franc. Milan. Regn. Siciliæ 17. lib. 2. quod pauperas excuſaret à caducitate, loquens in vinea deteriorata ob malam culturam, & non putationem: nam cum requiratur dolus, vel culpa, ut nos etiam diximus ſupra *num.* 35. non videmr propterea poſſe expelli, ubi multos allegat, & præcipue Burſat. *conſ.* 440, *num.* 20. *&* 447. *num.* 8. *vol.* 4. & ſtante paupertate, non eſt locus caducitati impurgabili; ſed aſſignandus eſt ſaltem terminus emphyteutæ ad recolendum, & & reſarciendum intereſſe, per ea quæ tradit Rol. *conſil.* 49. *numer.* 22. & quando pauper reſponderet de fructibus, non excuſaretur: quia abſurdum eſſet, quod Dominus privatur canone, & reſponſione, nec eſſet aliter ſibi proſpectum & conſultum, paupertas ergo excuſaret, quando reſponſio ſolueretur, & in futurum Dominus eſſet ſecutus, ut *in ead. dec.* dicitur *num.* 45.

77 Donique ſecundum eundem Franc. Milan. *in eadem dec. num.* 46. notandum eſt, quod quando in inveſtitura adeſt clauſula renuncians omni legum auxilio, paupertas non excuſaret, ea ſententia Iaſ. & Cepol: de qua opinione dubitari debet, per ea, quæ habentur *de ſolut. can. quæſt.* 6. *num.* 13. *& ſeq.*

78 Et non erit inconueniens hic ponere formam libelli, quando agitur contra emphyteutam ad recuperationem emphyteuſis propter deteriorationem, vel pacta non ſervata, vel ob aliud delictum. Narretur, quod N. de anno, &c. conceſſit in emphyteuſim talem rem T. ut latius conſtat per publicum inſtrumentum inveſtituræ, rogatum per M. Notarium, &c. & cum pactis, & conditionibus, &c. appoſitis ſub pœna caducitatis, &c. item quod dictus T. non ſolum non melioravit, ut tenebatur, ſed detetiorarit, & multas arbores fructiferas incidit, vel pacta prædicta non obſervavit, vel aliud delictum commiſit, &c. ideo cecidit ab omni ſuo jure; propterea petit per vos, & veſtrum officium, quod quatenus opus ſit humiliter implorat, pronunciari, & ſententiari prædictum T. cecidiſſe ab omni jure ſuo, & rem prædictam, cum omni melioratione eſſe devolutam ad dictum N. & cum clauſulis ſalutaribus, de quibus in tit. eod. quæſt. 10. & omnia prædicta in proceſſu verificanda ſunt ut per pract. Papien. in forma libelli, quo agitur ad reuoc. feud. in ver. nec ſuperſtitibus, & ibi Add. *num.* 26. & diximus in tit. *de renovat. in fine.*

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, An poſſit invito Domino ſylvam extirpare, & ibi vineam, & arbores fructiferas plantare, num. 1. 4. 5. *&* 6.

Emphyteuta area, An poſſit ibi domum ædificare, nu. 2.

Uſufructuarius minus juris habet, quam emphyteuta, n. 3.

Emphyteuta æquiparatur uſufructuario, n. 6.

Æquiparatorum eadem eſt determinatio, num. 7.

Emphyteuta poteſt fundum prativum ad culturam redigere, num. 8.

Emphyteuta poteſt expelli, ſi domus emphyteutica ſua culpa ſit combuſta, vel contra ipſum agi poteſt ad intereſſe. aut poſſet eum cogere ad refectionem, nu. 9.

Incendium quomodo probetur, & quomodo culpa, & non culpa, num. 10.

Emphyteuta, An poſſit domum deſtruere, vel vineam extirpare, quando eſt facta ſterilis, num. 11. *remiſſive.*

NVnc quærendum eſt, ſi emphyteuta mutet formam rei ſibi conceſſæ in emphyteuſim, cadat à

jure

jure ſuo? hanc quæſtionem originaliter tractavatunt Nicol. da Matatal. & Bal. *in l. 1. Cod. de jur. emph. ubi*
1 quærunt, An emphyteuta poſſit ſylvam invito Domino extirpare, & reducere ad cultuam, ſeu prata, vel plantare vinam, & arbores fructiferas; Et Nicol. tenet, quod non: quia melioratio, licet permittatur, teman intelligitur, dummodo non mutet formam, & ſecundum hoc, non poterit emphyteuta arare, ædificare ibi domum; quia forma aratæ mutaretur: ſed Bal. ibi. ut refert Capol. *de ſervit. ruſt. præd. cap. de montibus quæſt.* 5. Et Iaſ. *in l 1. nu. 99.* tenet, quod in ſylva
2 va vatum ſit, ſed in area tanat contrarium, quod poſſit ædificare domum; quia res poteſt tadita ad aream, damolita domo, & ſic ad priſtinam formam, ſed vinea extirpata, non propterea erit ſylva, ut antea erat, & eum ſequitur Iaſ. ibi; Capol. autem *in d. quæſt.* 5. ſic diſtinguit. Aut loquimur in aráa, & approbat opinionem Bal. ut poſſit ibi domum ædificare, niſi aliud de mente contrahantium appareat: Aut loquitur de ſylve; Et tunc ſi da hoc ſpecialiter convantum aſt, illi conventioni ſtandum eſt; Aut nulla aſt conventio, & tunc, Aut adeſt ſtatutum, vel conſuetudo in loco, & illi ſtandum aſt, & taſeat, quod Peduæ obſervatur de facto, quod amphyteutæ extirpant, nemora, & ſylvas, ſequitur Corb. *de cauſ. privat. ob for. rei mut. in fine.* Aut nulla aſt conſuatudo, ſtatutum, vel convantio; Et tunc, Aut non eſt utile, ſi fiat pratum, vel terra aratoria: quia forte major eſt utilitas, vel etiá vel tanta percipi poterit ex nemore, quanta ex pratis, & terria aratoriis, & tunc non poſſat amphyteuta ſylvam axtirpara, ex quo non eſt melioratio, ſed deratioratio, & maxima, quia in inſtrumento ſolet apponi deteterioratio, & maxime, quia in inſtrumento ſolet apponi clauſula ad meliorandum, & non detariorandum & ita procedit opinio Bal. Aut extirpando ſylvam, fundus efficitur valde melior; Et tunc, Aut aſt in contractu dictum, ut ſolveta taneatur de illo nemore tot plauſtra lignorum, & tunc non poteſt reducere ad cultuam, vel prata, quia non poſſet ſolvere fictum: Et ſic tacite videtur actum inter eos, ut nemus non deſtruatur Corb. *ead. cauſ. numer.* 6. Aut non fuit dictum da illo namore; & idem tenet; maxima quando emphyteuta non haberet alia nemore ob eandem rationem. Aut penſio dabet ſolvi in pacunia, vel in aliis rebus, quæ in ſylva non rapetiuntur, & etiam ſi eſſet major utilitas, extirpando ſylvam, & tunc tanat, quod emphyteuta poſſit extirpare, & plantare, & raducere ad cultuam, & prata, ex quo habet ad meliorandum, & hanc opinionam ſequuntur multi, ut mox dicatur, nec obſtat, quod mutatur forma, quæ non ſit reducibilis ad ſuam naturam. *l. repeti, §. muta, ff. quib. mod. uſuf. amit* cum aliis juribus per eum allegatis; quia illa, jura loquuntur in uſufructuario, qui habet jura de-
3 bilia, quæ facile corrumpuntur, & minus juris habet uſufructuarius, quam emphyteute, quia ipſe habet utile dominium, & perpetuum, & tranſmiſſibile ad hæredes. Ieſ. *in l. 1. num. 70. Cod. de jur. emph. de reb. Eccl. non alien. fol.* 398. *num.* 5. & ſupra, *quæſt* 1 *num.* 65. diximus.

4 Sed quod emphyteuta, ſine Domini licentia, non poſſit ſylvam reducera ad culturam, niſi inter contrahentes ita convantum ſit, tanet etiam Rimin. Sen. *conſ.* 430. *n.* 35. Menoch. *conſ.* 372. *n.* 31. Rebuf. *in l. ſylva cædua, ver.* 10. *ff. de ver ſign.* Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 29. *nu.* 27. *cum duobus ſeq.* & refert ita tenuiſſe Rot. in una Peruſina ſalvatum 7. Maij 1576. coram Lauret. quæ daciſio hodie eſt impreſſa *par.* 2. *diverſ. deciſ.* 37. *nu.* 29 & habet locum, quamuis melior fiat conditio Domini, ut dicitur *in d. dec.* & tenent præd. Doctores, & Corb d cauſ. in principio, & maxima quando in inveſtiture dictum eſſet, quod liceat acquirentibus paſculare cum eorum Beſtiis, ſuper petija tarræ conceſſis: nam, ax hoc colligitur, quod fuit intentio contrahentium, ut non poſſit ſylve reduci ad culturam, vel pretum.

Fulgineus de Iur. Emphyt.

Intellige tamen, niſi axtirpatio, & reductio ad culturam fieret ſcientibus, & patientibus Dominis, habentibus notitiam tenoris inſtrumenti inveſtituræ, & par conſequens ſciviſſa ſylvam fuiſſe conceſſam ad uſum ſylvæ cæduæ, ut in *eadem dec.* declaratum fuit n. 30

5 Contrarium tenuit Cepol. ut dictum aſt, quando major ax eo, & utilitas ſit extirpatione fundus efficiatur melior, modo non ſit cautum, ut ſolvantur tot plauſtra lignorum, quem ſequitur Corb. *d. conſ. n.* 6. & hanc opinionam, refert Cuialc. *dec.* 32 *ſub num.* 40. *par.* 1. tenuit etiam Bero. *conſ.* 124 *n.* 3. Anch. Regian. *q.* 47. *lib.* 3. *n.* 11. Franc. Becc. *conſ.* 33. Ang. de Cambal. *conſ.* 17. *n.* 8. *col. fin in fin. per tex. in c. ad aures de reb. Ec. non alien.* & dicunt eſſe rationem, quia amphyteuſis datur ad meliorandum; Et ideo, ſi emphyteuſis datur ac meliorandum; Et ideo, ſi amphyteuta melioret, non poteſt puniri; Et dicit etiam, quod ita omnes concludunt, quando damnum aſſet glanda, & ſylva fructus, & emolumente non lavia pareat, quod emphyteuta non poſſet mutare formam: ſecus, ſi aſſet ſylva parui reditus, & Zerbita, ac ſterilis, ut ſantit idam Ang. de Cambal. *eod conſ. num.* 41. & Florian. *conſ.* 1. *col.* 2. & 3. facit pro hac opinione, quod dicit Bonac. *de alien. bon. Eccl. diſp.* 2. *pun.* 2. *ſub. num.* 7. loquens de oliueto antiquo, & de arboribus fera inutilibus, quas incidare, vel axtirpare, ut ibi vineam plantet. Et idem juris aſſa da eo; qui ſylvam deſtruit, ut ubi vineam colatat, ut non incidat in excommunicationem fulminatam in Bulla Peuli II. ellaget Ricc *deciſ.* 136. Rodetiq. *quæſt. regul. q.* 27. *art.* 4. Navat. *conſ.* 6. & *ſeq. de reb. Ecc. non alien.* & Panor. *in c. cum nullo, cod. tit* ſed ipſe tanet contrarium, quod requirentur ſolem-
6 nitates.

Verum licet hæc opinio videatur æqua, quando axtirpationa fundus efficitur melior: tamen prima opinio da jure videtur verior, fundata *in leg. uſufructuarius novus, ff de uſuf.* ubi uſufructuarius non poteſt formam mutare, & emphyteuta uſufructuario comparatur Glof *in cap.* 1 *in ver. meliorem de inveſt. de re alien. fact.* Bal. *in l. unica §. in primis. C. de caduc. tol.* Soc. *conſ.* 167. *num.* 12. *vol.* 2. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. amp.* 27. *num.* 3. Alex. *in l. divortio, num.* 4. *ff. ſol. mat.* Nac obſtat, quod minus juris habeat uſufructuatius, quam emphyteuta, ut ſupra diximus, quia uterque habet utile dominium, & licet aliquando jus ſuum poſſit ad hæredes transferre; tamen quandoque non quia poteſt aſſa, quod emphyteuſis conceſſa ad tempua, vel amphyteuta ſit ultimus in ganerationa; & ſic non haberet majus jus, quam uſufructuatius, & ſi aliquando aſt tranſmiſſibile ad hæredes, non ſequitur, quod non æquiparetur uſufructuario emphyteutæ, ut videtur etiam tenere Glof. *in l.* 1. *in fine. C. de jur. emph.* dum dicit, ed inſtar uſufructuarij, & Valaſ. *de jur. emphyt. qu.* 16 *numer.* 1.
7 ſi ergo in jure æquiparentur, æqualiter debent determinati. Rom. *conſ.* 129. *in principio* Iaſ. *Inſt. de actio.* §. *ex maleſ. numer.* 39. Rip. *in l. ſi conſtante, n* 69. *ff. ſol. mat.* Soc. *conſ.* 1. *nu.* 22. *lib.* 1. Rot. *par.*
* 1. *dec.* 270. *n.* 4. *recentiſſ.* deinde tametatium eſſe recedere ab opiniona Rotæ, quæ ſola facit communam opinionam, quæ tenet, ut non poſſit etiam ſi melior fiat conditio Domini, & Iudices da partibus dabent ſequi opinionem Rotæ, Hond. *conſ* 20. *nu.* 9. *vol.* 2. quia non ſolum ancloritas Rotæ reputatur pro com. ſed etiam pro magis com. ut per Vivi. *dec.* 401. *numer.* 21. qui alios refert.

8 Ex quibus infertur, quod emphyteuta poteſt fundum pratium, arare, & ſaminare, & reducere ad tertem aratoriam, quia hoc modo terre redditur uberior, & fertilior; atium, quod hoc non fuarit in inſtrumento varbis axpreſſum; dummodo non fit aliter conventum, quia licet mutetur forma tei, tamen mutatur in ſtatum maliorem, & quia etiam facile poteſt ad priſtinam formam reduci, Bal. *d. nu.* 11. Lud. Bologn. *conſ.* 67. *nu.* 5. licet diſſentiat Loffred. *conſ.* 28. *n.* 71.

V 2 qui

qui à Mant. *d. tit. nu* 26. reprobatur, idem tenet Seph. Bertran *conſil.* 55. *v. l.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob mut. res for. nu.* 5. & ita declaravit in contingentia facti, Illuſtriſſimus, & Reverendiſſimus D. Virgilius Florentius Petulimus, Epiſcopus Nucerinus Paſtor, & in munere ſuo fungendo diligentiſſimus, ſine acceptione perſonarum, & in legali ſcientia peritiſſimus, cujus ego Vicarius Generalis.

9 Interiur etiam, ſi domus emphyteutica, culpa emphyteutæ ſit combuſta, poterit expelli, vel contra ipſum agi ad intereſſe, ſi non vult Dominus emphyteutam ad ejus refectionem cogere; quia tunc poſſet. Corb. *eadem. cauſ. nu.* 3. & diximus *de me cor. q.* 9. *nu.* 6.

10 Quomodo autem probetur incendium? Vid. eſt Menoch. *de arbit. lib.* 2 *caſ.* 390. Mag. *dec. Fore t.* ttt. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 25. Iaſ. *in l. domus ff. de legat.*
1 ubi plura ponit exempla, & quomodo probetur culpa, & quod culpa abfuit, Ludovil. *deciſ.* 278. Rot. *par.* 2. *deciſ.* 104. *recentiſſ.* Maſcard. *de probat. tom.* 2. *conc.* 8 2. & *tot. t. conc.* 467 Cal. *de mod. artic. & proban. numer.* 92. *uſq. ad num.* 198.

11 An autem emphyteuta poſſit domum deſtruere, vel vineam extirpare, quando eſt facta ſterilis? diximus ſupra quæſtione præcedenti.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi fundum incultum, relinquat, poteſt expelli, num. 1. *Contrarium num.* 2.

Declara, quando in fundo adeſſet vinea, & non putaretur, num. 3

Declara ſecundo, quando adeſſet pactum inter emphyteutam, & Dominum, circa modum colendi, n. 4.

DIximus ſupra in prima quæſtione præſentis tituli, quod deterioratio debet eſſe ad perpetuam fundi deteriorationem, ut emphyteuta poſſit expelli;
1 non autem ad curam fructuum: nunc melius videndum erit, ſi emphyteuta quod fundum incultum relinquat, poſſit expelli, Cepol. *conſ.* 25. *cauſarum civilium, n.* 11. tenet, quod poſſit expelli; motus aliquibus juribus.

2 Contrarium tamen tenendum eſt, quod non poſſit expelli, ſive emphyteuta ſolvat canonem in pecunia, & in hoc nullum eſt dubium, quia ipſe eſt Dominus fructuum, & ideo, non intereſt Domini, ut diximus ſupra *quæſt* 2. *numer.* 38. ſive reſpondeat Domino partem fructuum; quia tunc agere debet ad intereſſe, niſi per longum tempus non araſſet, & fundus arbitrio Iudicis redderetur inutilis, ut ibidem tenuimus *num.* 45. & quia etiam deterioratio, ut dictum eſt debet eſſe ad perpetuam deteriorationem fundi, & ſi ager quieſceret, ut ars agriculturæ docet, & demonſtrat, & legitur in libro Agricul. *diverſ. lib.* 1. *cap.* 3. majores fructus afferret, & uberiorem meſſem redderet, & hanc opinionem tenet Redna. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 5 6. *numer.* 9. Corb. *de cauſ. privat. ex eo quod emphyt. rem incult. reliq.* qui etiam juribus allegatis per Cepol. reſpondet. & Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 22. *nu.* 22

3 Verum opinio Cepol. ſecundum Corb. poteſt ſalvari duobus modis, quando ſcilicet in fundo emphyteutico adeſſet etiam vinea, quæ, ſi non putetur deſiccatur, ut per eundem Lud. *d. deciſ.* 22. & per Doctores *in Auth. qui rem. C. de Sac. Eccl.* ſed de hoc dicendum erit, *in Aut. qui rem C. de Sac. Sanct. Eccl.* ſed de hoc dicendum erit ut in *d. q.* 2. & quando adeſſet pactum circa modum colendi fundum. quia tunc, ob pacta non ſervata, poſ-
4 ſet expelli. Alexand. *conſil.* 129. *lib.* 2. ubi dicit quod Ruſticus, qui promiſit laborare arbitrio boni viri, poteſt expelli, ſi non colat, ut jura, ſtatuta exponunt, & diximus *d. q.* 2. *numer.* 14 & maxime quando adeſſet juramentum. Et idem dicendum teneo, quando non colit agrum ſecundum conſuetudinem, quia non dicitur colere arbitrio boni viri, & conſequenter expelli poteſt. Caroc. *de locat. & cond. fol.* 249 *q.* 3. de conſuetudine, quod extendi poteſt, quando promiſit colere ad inſtar boni, & diligentis coloni, & emphyteutæ, cum ſit eadem ratio.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, qui negat ſe eſſe emphyteutam, & convincitur de mendacio, jus ſuum amittit, num. 1.

Contrarium, num. 3. *reſolvitur, primam opinionem eſſe veriorem, & magis communem, num.* 4.

Declara primo habere locum, quando emphyteuta ſcienter dolo, & lata culpa negat; ſecus, ſi ſine dolo, & lata culpa, ut quia ignorabat, num. 7.

Subdeclara iſtam declarationem, niſi emphyteuta eſſet in ſupina, & craſſa ignorantia, num. 9.

Declara ſecundo, quod emphyteuta negando partem, non cadit à tota num. 10.

Declara tertio, non habere locum in procuratore, nu. 11.

Declara quarto, niſi emphyteuta negationem revocaſſet ante litem conteſtatam, vel antequam ſit convictus de mendacio, & procedit etiam ſtante juramento, num. 12.

Declara quinto niſi emphyteuta, reſpondendo libello, negaſſet narrata, prout narrantur, & petita prout petuntur, num. 13.

Declara ſexto, niſi emphyteuta conventus inepto libello negaſſet, num 14.

Declara 17 niſi emphyteuta convinceretur per juramentum Domini, vel per confeſſionem poſtea factam ab emphyteuta, num. 15.

Declara octavo in Prælato negante, num. 16.

Declara nono in infante, & minore 14 *annis* 17.

Declara 10. *in majore* 25. *annis; quia reſtitueretur in integrum, num.* 18.

Declara 11. *quia neceſſe eſt, ut actor plene, & concludenter convincat reum de mendacio, nu.* 19

Declara 12. *quando reſpondet poſitionibus per verbum credit, vel non credit, reſpondendo, non credit, ut ponitur, num.* 20.

Declara 13. *quod per negationem, non ſit privatus ipſo jure, ſed requiritur ſententia Iudicis, num.* 21.

Extenſio fit in pœnalibus. quando ſunt in paritate, & quando inter eos eſt eadem ratio, nu. 5.

Vaſallus, ſi negat feudum, illud amittit, vel partem negatam, num. 2.

Hæres gravatus negando fideicommiſſum, perdit trebellianicam, num. 6.

Hæres, ſi ignoranter negat eſſe emphyteutam, non privatur jure ſuo, num 8.

Iuramentum eſt probatio extraordinaria, & quædam relevatio ab onere probandi, num. 15.

Emphyteuta tenetur reſpondere poſitionibus Domini, n. 20.

SEquitur tractate de caducitate ob mendacium: nam, ſi emphyteuta conventus à Domino negat ſe emphyteutam, & convincatur de mendacio, jus ſuum amittit. Spec. *in tit. de locato*, §. *nunc. aliqua, q* 65. Alber. *in l.* 2. *col.* 10. *C. de jur. emph.* Iaſ. *in* §. *omnium, Inſt. de actio numer* 87. probatur hæc opinio per *c.* 1. §. *Vaſallus*, ſi de feud. fuer. cont. inter Dom. & Agn. ubi dicitur, ſi Vaſallus negat feudum, vel partem feudi, illud, vel ejus partem amittit, ſi poſtea de mendacio convincatur. & eſt com. op. ut per
2 Alvar. ibi *n.* 3. & per Canoniſtas *in c. cæterum, de judi* & per Clar. *in* 6. *fend. q.* 50 & cum teneat argumentum de feud. ad emphyteuſim (ut ſæpe dictum eſt) merito emphyteuta privari debet jure ſuo, ſi de mendacio convincatur & hanc partem tenet etiam Innoc. *in c. cæterum, de judic.*

3. Con-

3 Contrariam opinionem tenuit Bal. in d. §. ſi Vaſallus num. 5. Affl. ibi. nu. 14. quod pæna illius §. ſi Vaſallus non habet locum in emphyteuta, quia pænæ non extenduntur ad caſus non expreſſos, ſequitur Iaſ. in l. 2. 32. C. de jur. emph. idem tenuit Rip. in l. quo cum ſe, num. 5. ff. de iur. Phanuc. de invent. par. 6. n. 130. Dec. conſ. 28. col. pen. n. 3. ubi tenet ſimul cum Iaſ. quod priuetur ſola poſſeſſione duntaxat, non autem emphyteuſi, & amiſſione joris: Purpur. in l. col. 9. C. de tranſ. Io And. in Add. ad Spec. in d. §. nunc aliqua, ver. 63 & Redo. de reb. Eccl. non alien. in tit. de caduc. ob mend. fol. 527. nu. 12. dicit, quod per talem negationem perdat ſolum poſſeſſionem.

4 Quid dicendum in hac Doctorum varietate? Certe negari non poteſt quin ſit quæſtio dubia, ſed mihi videtur, quod prima opinio ſit verior, & magis communis, ex dinumeratione Auctorum, quam etiam tenet Grat. conſ. 93. lib. 1. Rol. conſ. 28. n. 4. lib. 4. & inter tenentes contrarium, non eſt connumerandus Bal. quia contrarium tenuit in Add. ad Spec. in d. §. nunc aliqua, in 5. col. incip. ſi emphyteuta: nec etiam Iaſ. quia contrarium tenèt in d. §. omnium, num. 87. & ibi Add. tenet primam op. Et quod hæc opinio ſit verior, monent per d. §. Vaſallus, cum valeat argumentum de feudo ad emphyteuſim, niſi contrarium in jure reperiatur; Et primam opinionem contra Bal. tenet Valaſ. de jur. emph. q. 38. numer. 14. Enerard. in Centur. in loco à feudo ad emph. nu. 12. ubi allegat hoc tenere Ang. in l. fin ff. de rei vend. & Rom. in repet. l. vero §. de vira, in 51 faſſ. fol. mat. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 20. n. 11. & tit 31. nu. 1. Nec obſtat. quod pænæ non extendantur ad caſus non expreſſos; quia

5 reſpondetur, quod, quando duo ſunt parificata à jure, fit extenſio, eſt com. op. de qua per Rip. in l. ſi conſtante nu.

69. fol. mat. cum aliis, refert Surd. dec. 192. num. 12. Deinde hæc non dicitur extenſio, ſed comprehenſio, ex ratione legis: nam ſicut Vaſallus priuatur feudo propter mendacium; ita etiam emphyteuta privari debet; cum ſit eadem ratio, ſcilicet quod voluerit privare Dominum re ſua. Inſuper etiam in pænalibus licita eſt extenſio, ex ratione legis ſcriptæ, Surd. dec. 62. nu 26. & ex identitate rationis, Surd. dec. 139. in fine. Euerard. in loco à ratione legis n. 76. Comprobatur hoc etiam in

6 ſimili. nam, ſi quis neget bona perita eſſe ſubjecta fideicommiſſo, ſi de mendacio convincatur, non poterit detrahere Trebellianicam. Bart. in l. recriptum, in fine, ff. de his qui ut indig. 9 Sim de Præt. de interp ult. vol. 317. Borg. deciſ. 3. lib. 3. ſub n. 40. Et eandem opin. tenet. Rip. reſp. 30. num. 8. & reſp. 2. num. 7. de jur. emp.

7 Declara hanc opinionem magis communem, habere locum, quando emphyteuta dolo, & lata culpa negavit; ſecus ſi ſine dolo, & lata culpa: ut puta, quia ignorabat: Et ita omnes Doctores limitant, quos longa ſerie refert Gabr. tit. de acq. vel omit. poſſ. conc. 5. nu. 26. & Corb. d. cauſ. num. 12. Redo. eod. tract. & tit. numer. 9. Mant. de tacit. & amb. lib. 22. tit. 31. nu. 2 ſicut dicimus de emphyteota, qui ignoranter irrequiſito Domino alienauit, ut ſupra de alien. q. 1. nu. 185. diximus & Rota, dec. 169. nu. 8. par. 2. recentiorum, excuſavit Ruſticum, & imperitum, qui in inſtrumento enuntiavit rem eſſe liberam inter alias: cum non dicatur controverſum dominium, niſi ſcienter contra Dominum id agat, & non incidenter inter alias.

8 Ex qua declaratione infertur, quod hæres, qui in jus alterius ſucceſſit, ſi ignoranter negaret, excuſaretur: quia haberet juſtam cauſam ignorantiæ. Red. ibidem num. 8. Sed de hoc videnda ſunt, quæ diximus in d. q. 1. num. 185. cum ſeq.

9 Sub declara tamen, niſi emphyteuta eſſet in ſupina, & craſſa ignorantia, ut eſt ignorare; quod omnes de Civitate, ſciunt: cum craſſa ignorantia, ſcientiæ æquiparetur. Alvarot. d. §. Vaſallus num. 6. Red. eod. loco, & Corb. d. num. 12.

10 Declara 2. quod emphyteuta negando partem, non cadit à tota, ſed à parte negata. Clar. d. q. 59. Red. de cauſa nu. 2. Gab. d. conc. 5. nu. 30. Iaſ. d. §. omnium, nu. 94.

11 Declara tertio, non habere locum in procuratore, qui non poteſt facere incidere Dominum in pænam, DD. in l. ſi procurator, ff. de concl. in d. Corb d. cauſ. n. 22.

12 Declara quarto, niſi emphyteuta negationem revocaſſet ante litis conteſtationem, vel antequam ſit convictus de mendatio. Gab. d. conc. qui multos congerie, n. 27. & Corb. d. cauſa. 13. ubi num. 6. refert Iacob. de Beluiſo. & Add. ad Iaſ. tenere, poſſe revocari uſque ad ſententiam, & quod poſſit revocare ante litem conteſtatam, non obſtante juramento, tenet Natt. conſ. 381 & poſtquam eſt conuictus de mendatio, non poteſt negationem revocare, dicit Mant. d. tit. num. 5.

13 Declara quintò, niſi emphyteuta reſpondendo libello, negaſſet narrata, prout narrantur, & petita prout petuntur, quia non incideret in pænam, ut communiter tenent DD. in l. ſi debitor §. ita demum, ff. de fidejuſ. Gab. ead. concl. qui plures cumulat, num. 27 Clar. §. feud. quæſt. 59. Corb. ead. cauſ. nu. 15. Red. ead. Rub. num. 3. Iaſ. §. omnium, Inſt. de actio nu 98. & Mant. tit. 31. num. 4.

14 Declara ſextò, niſi emphyteuta conventus inepto libello negaſſet, quia tunc negatio ſuper tali libello inepte formato, non inducit pænam, Gab. ead. conc. nu. 29. qui plures alios citat, & Corb. ead. cauſ. num 14.

15 Declara ſeptimò, niſi emphyteuta, qui negavit, convinceretur de mendatio, non per teſtes, aut per inſtrumenta, ſed per juramentum Domini, quia juramentum non eſt ordinaria probatio, ſed extraordinaria & non eſt propria ſpecies probationis, ſed magis quædam relevatio ab onere probandi, & idem etiam eſſet, ſi Dominus convinceret emphyteutam poſtea ejus confeſſione. Gab. d. conc. num 31.

16 Declara octavò, in Prælato negante, quia non facit præjudicium Eccleſiæ. Gab. ead conc. num. 32.

17 Declara nonò in infante, & minore quatuordecim annis, quia hi propter mendacium jure ſuo non privantur, Guid. Pap. dec. 454. Burſat. conſ. 49. nu. 17. vol. qui loquuntur in feudo, & debet extendi ad emphyteuſim, Corb. d. cauſ. num 18.

18 Declara decimò in minore 25. annis, quia licet ipſe propter mendacium privari debeat, reſtituitur tamen in integrum, ut pænam evitet. Odd. d. reſt. in integr. qu. 83. art. 2. numer. 19. cum aliis allegatis per Corb. ead. cauſ. num. 19.

19 Declara undecimò, quia neceſſe eſt, quod actor plene, & concludenter convincat reum de mendatio, alias ſecus. Guid. Pap. conſ. 3. num. 3. Gab. ead. conc. nu. 36.

20 Declara 12. quia licet emphyteuta teneatur reſpondere poſitionibus Domini, per verbum credit, vel non credit. Mant. de tacit. & amb. lib. 22. tit. 16. nu. 15. Tamen reſpondendo, non credit, ut ponitur, quando poſitiones ſunt conceptæ ſuper tota re, non incideret in pænam. Seraph. dec. M. 39. in fine; prout quando reſpondendo libello, negaſſet narrata, prout narrantur, & petita prout petuntur, Ioſeph. Lud. dec. Peruſ. 51. nu. 7.

21 Declara 13. ut per talem negationem emphyteuta non ſit privatus ipſo jure, ſed requiritur ſententia Iudicis. Spec. in d. §. nunc aliqua, num. 82. Redoan. d. loco num. 6. & Corb. ead. cauſ. num. 17.

Ex quibus deducitur, quod ſi emphyteuta negat bona eſſe emphyteutica, Dominus debet probare; quia hoc eſt fundamentum ipſius, l. actor quod aſſeverat, C. de probat. Aldob. conſ. 70. num. 1. & ſeq. & quia etiam quælibet res præſumitur libera, niſi ſervitus probetur impoſita, ut diximus de contr. emphyt. qu. 25.

Sed advertendum eſt, utrum agat Dominus, vel emphyteuta; priore caſu, ſi Dominus aget contra emphyteutam, qui aliquando ſolvit, ad ſolvendam penſionem, tuendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione, c. querelam, de elect. Spec. de locat. §. nunc aliqua, ver 63. num. 80. Si vero agat petitorio, & eum expellat propter canonem non ſolutum, tenetur oſtendere bona, pro quibus agit, & cauſam quare agat, alioquin reus

debet abſolui ; ita Bald *in cap. 1. num. 2 de Vaſal.qui cont. conſt.* Loth. *beneſ. alien.* ſequitur Rip. *reſp.* 30. *numer.* 8 *volum.* 2. *de jur. emph.* & Menoch. *conſ.* 301. *num.* 9. Poſteriore autem caſu, quando agit emphyteuta, qui penſionem ſoluit, & movet quæſtionem dominij. & proprietatis, & negat ſe ullam rem emphyteuticam poſſidere ; Dominus tenetur probare jus emphyteuticum : quia cenſius ignorantiæ, non ſolvitur, *cap. pervenit, de cenſ.* Spec. *in dict.* §. *ver.* 63. *numer.* 80. Bart. *in l. ſi prius, num.* 14 *ff. de oper. non. nunc.* Mant *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 20. *num* 9. *& ſeq.* & vide, quæ dicemus infra *quæſt.* 11. Si vero emphyteuta fatetur ſe emphyteutam, ſed agit contra Dominum, ut oſtendat ſibi rem pro qua ſoluit ; poteſt Dominus dicere omnia bona emphyteutæ eſſe emphyteutica. Mant. *dict. tit.* 20 *numer.* 11. & nos diximus *de cont. emph. qu.* 25. ubi latè, *& qu.* 27.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, qui propria auctoritate expellit violenter poſſeſſorem de fundo emphyteutico, incidit in pœnam l. ſi quis in tantam Cod. unde vi.

Amplia habere locum in Vaſallo, & uſufructuario, nu. 1. & 4.

Declara, quod privatur ſolum commoditate percipiendi fructus, num 3.

Declara 2. quod applicatur ſolum violentiam paſſo, & non Domino directo iſta commoditas percipiendi fructus, durante vita Vaſſalli, vel emphyteutæ, n. 5.

Emphyteuta poteſt commoditatem percipiendi fructus, ejus vita durante, diſtrahere, & in cauſam judicati concedere, num 6.

Diſpoſitio, leg. ſi quis in tantam, habet locum etiam in emphyteuſi Eccleſiæ, num. 7.

Commoditas percipiendi fructus, eſt res mere laicalis, & ſubjecta legibus Principum ſecularium num. 8.

Diſpoſitio. ſi quis in tantum, unde vi, recipit plures limitationes, & ampliationes, num. 9. remiſſivè.

EST & alius caſus, ut emphyteuta privetur jure ſuo, quando ſcilicet aliquem poſſeſſorem propria auctoritate expellit de fundo, quam habet in emphyteu-
1 ſim, quia incidit in pœnam, *leg. quis in tantam, C. unde vi*, Spec. *in* §. *nunc aliqua, qu.* 50. *de locat.* & fundus applicatur expulſo, qui tueri debet per Præſidem in re emphyteutica, & Dominus directus eo invito cogitur habere novum emphyteutam : & idem habet
2 locum in uſufructuario, qui, ſi poſſeſſionem, ex qua uſumfructum percipiebat ab alio poſſeſſam occupat, incidet in pœnam, *dict. leg. ſi quis in tantam*, Bart. *in dict. leg. ſi quis in tantam*, & ibi Bald.
3 Declara, quod emphyteuta, & uſufructuarius privantur ſola commoditate percipiendi fructus, & violentiam paſſo conceditur, ut dicunt ibi Bart & Bald. & Menoch *de recup poſſ. remedio. 9. ſub. nu* 242. *&* 260. & idem eſt in fundatario, ut latè per Gabr. *tit. acquir. vel amit. poſſ. conc. 1. num.* 31. & Corb. qui alios citat. *de cauſ privat. ex eo quod emp poſſ prop. auct. expel.*

Declara ſecundò, quod dicta commoditas percipiendi fructus, applicatur ſolùm violentiam paſſo, & non domino directo, durante vita Vaſalli, ſeu emphyteutæ, ut dicunt prædicti Doctores, & idem Bart. *in l. ſi finita, §. ſi de vectigalibus num. 5. ff. de damn infect.* & ibi Alex *num.* 20. Curt Iun. *conſ. 4. num.* 10. & quod non applicetur Domino, & ratio, ſecundum. Bart. ibi, quia contra Dominum nulla eſt commiſſa violentia, nullumque delictum, propter quod uſumfructum lucrari debeat, idem Menoch. *d num.* 242. ratio autem. quæ affertur, quare emphyteuta, ſeu Vaſallus poſſunt pri-

vari commoditate percipiendi fructus eſt, quia in eo-
6 rum vita poſſunt commoditatem iſtam diſtrahere, ut dicunt Doctores *in l. ſi colonus, §. fin. ff. de legat.* 1. & com. teſtatur Ruin. *conſ* 176. *num* 13. *lib* 2. Clar. §. *feudum quæſt.* 33. *ver. ſucceſſivè*, Menoch. *de remed. num.* 163. & Corb. *de cauſ. num* 3. & iſta commoditas in cauſam judicari concedi poteſt. Brun. *conſ.* 37. & Ruin *conſ. 70. in fine lib.* 5. qui etiam affirmat venire in confiſcationem honorum, Aret. *conſ.* 10. & alij relati per eundem Menoch. ibidem, ſed de confiſcatione dicendum eſt, ut diximus *de ſucc. in bon. emph. quæſt.* 4. & quod fructus rei emphyteuticæ poſſunt vendi, ſine conſenſu Domini, hypothecari, & in cauſam judicati capi, tenet Tiraq. *de ret. lign.* §. 1. *gloſ. 7. num.* 49. Scapuc. *de ſal. inter. lib. 2. quæſt.* 10. *num.* 3. & vid. *de alien. qu. 1. num.* 309.
7 Sed an diſpoſitio dictæ *l. ſi quis in tantam* habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica ? Credo, quod ſic, quia illa lex procedit etiam de jure canico in rebus priprivatorum, Gab. *eod. tit. num.* 56. ac etiam procedit in Prælato, communicato conſilio totius capituli, Gab.
8 *eod. loca num.* 70. Deinde moveor, quia illa commoditas percipiendi fructus, ſeu dominium utile, eſt mere laicum, & profanum, & eſt ſubjectum legibus Principum ſecularium, ut latè diximus ſupra tit. *de melior. quæſt* 10 *num.* 22. *& de cont. emphyt.* & dic. ut ubi, & ideo habebit locum diſpoſitio d. l. etiam in emphyteuticis Eccleſiæ, ſed omnino vide *quæſt. 22. de diverſ. quæſt. emph. qu.* 22. an ſit ſubjectum legibus Principum ſecularium dict. dominium utile.
9 Et quia diſpoſitio dicto, *leg. ſi quis in tantam*, recipit multas ampliationes, & limitationes, remitto Lectorem ad Gab. *dict. tit. de acq. vel. amit. poſſeſ. conc.* 1.

QVÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Caducitas intentari poteſt contra tertium poſſeſſorem ; & poteſt executive agi, quando adeſt pactum, quod propria auctoritate Dominus poſſit ingredi poſſeſſionem, num. 1 ſed controvertitur, num. 2. & 3.

Actio perſonalis, non datur contra tertium poſſeſſorem pro penſione, num. 4.

CONtingit ſæpè, quod emphyteuta alienat irrequiſito Domino, rem emphyteuticam, & res reperitur apud tertium poſſeſſorem ; quæritur, an Do-
1 minus directus poſſit contra tertium poſſeſſorem intentare caducitatem ; Et dicendum eſt, quod ſic ; quia eſt actio in rem ſcripta. Burſat. *conſ* 91. *num.* 8. *lib.* 1. qui allegat. Alexan. Dec. Fulgoſ. & alios. Caualc. *dec.* 30. *nu.* 131. *par.* 2. & quia etiam res tranſit in tertium poſſeſſorem, cum onere ſuo, diximus in tit. *de cont. emph qu.* 21. *& de ſol. can ampl.* 14. Imò Rota tenet, quod contra tertium poſſeſſorem, habentem cauſam ab emphyteuta, cum titulo, poſſit agi executivè, quando adeſt pactum, quod propria auctoritate poſſit Dominus ingredi poſſeſſionem finita emphyteuſi, & conſtet, quod ſit finita;
2 ut per Coce. *dec* 199. ſed Guid Pap. *deciſ.* 107. & Anton. de Burrio, *conſ.* 22. quos refert Affin. *in pract. jud.* §. 7 *limit.* 48 *nu.* 4. tenet, quod non poteſt emptor, & ſic tertius poſſeſſor à directo Domino propria auctoritate expelli; Verum Deciſio Coce. loquitur, quando adeſt pactum, quod propria auctoritate poſſit ingredi poſſeſſionem, & nullam competebat defenſionem, ſed vide, quæ dicemus infra eod. tit. *qu.* 10. *nu.* 9. *&* 10. & Menoch. *de adipiſc. poſſ. rem.* 5. *num.* 11. An autem requiratur citatio? Videndus eſt Ant. Gabr. *de citat. concl. 1. num.* 276. *cum duobus ſeq.* & *in d qu.* 10. ſed quod poſſit propria auctoritate, & ſine citatione, quando adeſt pactum præd. vid. *de ſol. can. qu.* 16. & dic. ut, ibi.

3 Et quod tertius, qui habet cauſam ab emphyteuta,
Domino irrequiſito, non poſſit propria auctoritate
expelli ab eo, tenet Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt.* 18. *ſub
num.* 9. qui allegat Affl. *dec.* 97. Fulgol. *conſ.* 2. & Ti-
raq. *in tract. de morte.* 3. *par. decl.* 1. *num.* 9. faciunt,
quæ dicam, *qu.* 10. hoc eod. tit.

4 Et quod etiam contra tertium poſſeſſorem, non
poſſit agi pro canone, actione perſonali, eſt deciſio
in recentiſſimis, ſive poſth. 659. in fine, ubi alle-
gatur Alex. *conſ.* 12. *num.* 6. *lib.* 4. & vide, quæ di-
ximus *dicta qu.* 31. ubi eſt poſita hæc materia.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

*Caducitas declarari non poteſt contra hæredem, vel ſuc-
ceſſorem emphyteutæ, num.* 1.

*Declara habere locum data ſcientia Dominus; ſecus, ſi
ignorabat caducitatem, num.* 2.

Declara 2. *non habere locum, quando inter Dominum
& emphyteutam adeſſet pactum, & vigore pacti cadu-
citatem incurreret, num.*12.

Declara 3. *non habere locum, ubi emphyteuta incurre-
ret pœnam ipſo jure, num.*13.

Declara 4. *habere locum ad effectum agendi; ſecus ad
effectum excipiendi, num.* 14.

*Ignorantia præſumitur in Domino, & maximè ſtante
ejus abſentia, & libri reperiantur in Eccleſia,
numer.* 3.

*Ignorantia præſumitur in Domino abſente, etiam in ca-
ſibus in quibus ſcientia præſumeretur, num.*4.

*Scientia Domini non præſumitur, quando eſt abſens, da-
ta ſcientia Affictuariorum, Arendatorum, & Procu-
ratorum, num.*3 & 5.

Procurator præſumitur certioraſſe Dominum, num. 6

*Declara procedere in procuratore ſpeciali, non gene-
rali, num.*7.

Declara 2. *non procedere in pœnis, & quando agitur de-
auferendo jure Domini, quia requireretur ſcien-
tia certa, clara, & ſpecifica, cum omnibus ſuis
qualitatibus, num.*8.

Declara 3. *procedere dummodo tantum temporis ſpatium
interceſſerit, ut potuerit certiorare Dominum. nu.*9.

Declara 4. *procedere in facto gravi, & nobili, exem-
plum, num.* 10.

*Caducitas, an declarari poteſt contra hæredem, ſtante
ſcientia Domini, num.*11.

ALiquando Dominus non declaravit caducita-
tem, vivente emphyteuta, quæritur, an eo
mortuo, poſſit declarari contra ſucceſſorem, vel ejus
1 hæredem? Et dicendum eſt, quod non Mant. *de
tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *numer.* 34. qui te-
ſtatur ita tenuiſſe Rot. coram Robuſterio, in Ro-
mana bonorum in Burgo die 6 Iunij 1582. & hæc
ſententia ſumitur ex *l. fin. de revoc. donat.* & eſt
magis communis opinio, de qua per Gab. *de ma-
leſic. concl.* 35. *numer.* 1. & 4. & in ſpecie quod hæ-
res emphyteutæ non poſſit declarari incidiſſe in ca-
ducitatem, ſi ejus Auctor vivens non fuerit decla-
ratus, tenet Cuman. *conſ.* 164. *colum.* 3. Curt. *in tract.
feud. in ult. qu. par.* 4. *princ.* Caſſad. *deciſ.* 3. *de locat.*
Rip. *in dict. l. fin. in ult qu. in principio.* Ruin. *conſ.*10.
colum. 2. *volum.* 1. Benint. *deciſ.*17. *num.* 17 Rim. *conſil.*
16. *numer.* 17. *lib.* 1. & *conſ.* 269. *num.* 11. *lib.* 2. ubi
atteſtatur de magis com. opin. Corb. *de cauſ. privat.
ob non ſol. can. amp.* 45. *num.* 17. qui multis argumen-
tis probat hanc opinionem, & reſpondet contrariis, ex
ſententia Bero. Anton. de Amat. *deciſ. Macerat.* 70.
num. 31. ubi de magis opin. teſtatur. Ludovil. *deciſ.*
519. *num.* 17. & vid. infrà *qu. ſequ. num.*1.

2 Declara primò dictam opinionem, habere locum
data ſcientia Domini; ſecus autem, ſi Dominus igno-
raverit devolutionem Franc. Becc. *conſ.* 9. *num* 13. qui
de communi teſtatur Burſat. *conſ.*92. *num.* 23. qui ſimi-
liter de communi teſtatur. Honded. *conſ.*55 *num.* 4. &
*in d. dec. Maceratem. nu.*32. Gabr. *dict. concl.* 35. *num.* 4.
idem Honded. *conſ.* 80. *numer.* 69. & *ſequenti lib.* 2. &
*conſ.*51. *num* 29. *lib.* 1.

3 Et dicta ignorantia præſumitur in Domino. Ruin.
conſ. 70. *num.* 14. Honded. *d. conſ.* 51. *num.* 88. Alex.
conſ. 1 5. *ſub num.* 14. *lib.* 3 Dec. *conſ.* 452. *ſub num.*26.
Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 45. *num* 26.
Ludouiſ. *d dec.* 529. ubi, quod ignorantia præſumitur,
quando ſolutio fit in manibus Arendatorum, idem
Honded. *conſ.* 51. *num.* 31. *lib.* 1. & quando Dominus
eſt abſens, magis eſt præſumenda ignorantia, & libri
Eccleſiæ, vel Abbatiæ eſſent, ibid. Honded. *d. conſ.* 55.
num. 49. & ratione abſentiæ, præſumitur ignorantia,
etiam in caſibus, in quibus aliàs regulariter præſumere-
tur ſcientia, ut latè ibi *num.* 50. declarat Honded.

5 Et licet Conductores bonorum Eccleſiæ, ſeu Fictua-
rij, & Procuratores generales Commendatariorum,
qui canones recipiunt ab emphyteutis, caducitatis
notitiam habuiſſent: non propterea argueretur
ſcientia Commendatarij. Nam geſta à Procuratore,
Dominus ignorare præſumitur. Afflict. *deciſ.* 129. *nu.*
10. & *ſequ.* Natt. *conſ.* 636. cum aliis allegatis per
Honded. *dict. conſ.* 55. *num.* 51. & *ſequ.* Nec obſtat,
6 quod quando agitur de facto & notabili, de eo
Dominus præſumitur certioratus à Procuratore. Rom.
conſ. 481. *colum.* 1. *num.* 7. Abb. *conſ* 18. *num.* 7. Crauet.
conſ. 40 *num* 3. *lib.* 1. Rot. *in recent. deciſ.* 95 *par.* 2. cum
aliis deciſionibus allegatis per Add *ad Ludouiſ. deciſ.*
127. *num.* 10. quia reſpondetur, quod illa præſumptio,
procedit tantum in Procuratore ſpeciali, non autem
in generali, ut declarant Capic. *dec.* 4 *num* 23. Ant.
Gabr. *in tit. de reg. jur. conc.* 5. *num.* 33. & *ſeq.* Maſc. de
prob. *concl* 879. *num.* 48. & *ſeq.* Add. *ad dict. deciſ.
Ludouiſ.* & Conductores, vel Affictuarij pro tempore
habent tantum generale mandatum ad recipiendum
canonem, conſentiendum alienationibus, & refir-
mandum; & ideò, de geſtis per ipſos, ac de his quo-
tum ipſos ſcientiam habuiſſe conſtaret, Dominus cer-
8 tioratus non præſumitur. Honded. *eod conſ. numer.* 55.
Præterea talis ſcientia, tanquam præſumpta, non ſuf-
ficit, cum agatur de auferendo jure ipſius Domini quo
caſu, ſcientia non ſolum debet eſſe certa, & clara: ſed
etiam requiritur, quod ſit ſpecifica, cum omnibus ſuis
qualitatibus. Rot. *in recent. deciſ.* 55. *par.* 1. quæ loqui-
tur in Procuratore, qui ſe obligaverat obtinere bene-
placitum Apoſt. ſub pœna caducitatis. Seraph. *dec.* 1139.
Rot. *in recent. deciſ* 507. *n.* 8. *par.* 1 & ubi ageretur ad ef-
fectum attentatorum, Procurator non cenſeretur certio-
raſſe Dominum de attentatis per eum commiſſis. Lan-
cell. *de attent. par.* 1. *cap.* 1. *nu* 101 deinde opinio Romani,
9 & aliorum procedit, dummodo tantum temporis ſpa-
tium interceſſerit, ut potuerit Procurator certiorare
ſuum principalem. Add ad d. dec. Ludouiſ. qui dicit ita
declaraſſe Rot. ſinſuper procedit in facto gravi, & nota-
bili, non in levibus. Honded. *dict. conſ* 55. *num.* 54. Maſc.
10 *d. concl.* 554. *nu* 8 Add ad eandem dec. Ludouiſ. & non
dicetur factum grave, & notabile, reſpectu perſonæ gra-
vis, & bonorum Eccleſiæ, ut declarat. Honded, *d. conſ.
num.*54. loquens in puncto, de quo agimus.

11 Data igitur ſcientia Domini (ut dictum eſt) vel
quod ſcire potuerit, caducitas declarari non poterit
contra hæredem. Burſat. *dict. conſ.* 91. *num.* 23. atteſtans de
communi. & alios refert Ant. Gabr. *d. concl.* 35. *num.* 4. &
exemplum affert. M. Ant. de Amat. *d. dec. Maceraten. nu.*
34. ratione ſcilicet conſanguinitatis: in eo enim caſu,
præſumitur ſcientia, & nos plenius dicemus in tit. *de ſol.
can.* quando tractabimus, an Dominus recipiendo ca-
nonem cenſetur remiſiſſe caducitatem.

12 Declara ſecundò, non habere locum, quando inter Dominum, & emphyteutam adeſſet pactum, & vigore pacti caducitatem incurreret quia tunc etiam contra hæredem, & ſucceſſorem, poſſet declarari caducitas Gabr. qui plures cumulat. *ead. concl.* 35 *num.* 4. qui de communi teſtatur. Lodouiſ. *d. dec.* 529. *in fin.* Clar. §. *feudum quæſt.* 65. & quando adeſt pactum, quod cadit ipſo jure, & facto, poteſt declarari caducitas ab hærede, & contra hæredem. Surd. *dec.* 29 *num.* 11. & ſeq. Caualc. *dec.* 36 *par.* 1 *nu* 50. ut ubi adeſſet pactum, quod, ſi non ſolueret intra tempus conventum caderet à jure ſuo, poteſt fieri declaratio contra hæredem, & ſucceſſorem, & per ſucceſſorem, non declarata per Rectorem, idem Caualc. *dec.* 30. *par.* 2. *numer.* 130. qui alios citat.

13 Declara tertiò in pœna, quæ ipſo jure incurritur ſine facto, & miniſterio hominis, quia tunc poteſt fieri declaratio contra hæredem. Gabr. *d. concl.* 35 *num.* 16. *cum duobus ſeq.* Honded. *d. conſ.* 55. *num.* 94. *& ſequ. & conſ.* 80 *num.* 69. *lib.* 2. Oſaſch *dec Pedam.* 77 *num.* 11. Add *ad deciſ. Ludouiſ.* 529 Hond. ponit exemplum in emphyteuta alienante, irrequiſito Domino; & in feudo, Clar. §. *feudum*, *quæſt.* 65. dicit, quod ita omnes ſequuntur: licet ipſe ſequatur dictam opinionem, quando delictum eſſet adeo notarium, & inexcuſabile, quod nullo pacto negari, aut defendi poſſet, ſed ſi egeret aliqua probatione, vel poſſet aliquo colore excuſari, non poſſet agi contra hæredem, & eandem opinionem, quando privatio inducitur ipſo jure, tenet Corb. *d. ampl* 45. *num.* 6. qui alios citat.

14 Declara quartò, ad effectum excipiendi, non habere locum, quia tunc excipi poterit contra hæredem, ſi ipſe ageret contra Dominum: quia licet hæres, non Poſſit declarare caducitatem, quoad agendum, poterit tamen declarare ad effectum excipiendi. Gabr *d. concl* 35. *in fine*, ubi plures cumulat; & ideo, ſi Dominus eſſet in poſſeſſione, & emphyteuta agerat ad recuperationem, poterit excipiendo allegare caducitatem. Cach. *dec. Ped. num.* 13. *ver. Veruntamen.* Honded. *dict. conſil* 51. *num.* 33. *lib.* 2.

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

Succeſſor non poteſt declarare caducitatem, quam prædeceſſor non declarauit, num. 1.

Contrarium, num. 2.

Reſolvitur primam opinionem eſſe magis com. & veriorem numer. 3.

Declara tenendo ſecundam op. non procedere, quando promiſit ſoluere canonem infra certum tempus ſub pœna caducitatis, num. 9.

Declara 2 ſtante ignorantia, vel impedimento Domini. numer 10.

Declara 3 ſtante pacto, & promiſſione non adimpleta, n. 11.

Et maximè quando dictum eſſet, pro ſe & ſuis hæredibus, ibidem.

Declara 4 quando emphyteuta privaretur ipſo jure nu. 12.

Declara 5 non habere locum in excipiendo, num. 13.

Caducitas, ut habeat locum, duo requiruntur; quod emphyteuta ceciderit, & Dominus declarauerit n. 4.

Pœna non habet locum ſi Domini non interſit, & maximè, ſi eſt Eccleſia ibidem.

Eccleſia non vult locupletari cum alterius jactura, nu. 6.

Eccleſia non debet eſſe tenax in pœnis, maxime, ſi damnum non eſt paſſa, & ejus conditio non eſt facta deterior, ibidem.

Caducitas, non dicitur incurſa, ſtante opinionum varietate, num 7.

Pœna non tranſit in hæredem neque contra hæredes, n. 1.

Scientia Domini, quando præſumenda ſit num. 14.

1 NVnc videndum erit, An Succeſſor poſſit declarare caducitatem, quam prædeceſſor non declarauit? Et dicendum eſt, quod non, latè Burſat. *conſ.* 9 *num.* 18 *cum ſeq lib.* 1. *& conſ.* 225. *lib.* 2. Anch. *Regien. quæſt.* 45. *nu.* 4. *lib.* 2. *fol.* 88 Rim. Iun. *conſ.* 305. *n.* 39. *lib.* 3. Caualc. *deciſ.* 43. *nu* 3. *par.* 1. Gab. *de jur. emph concl.* 3. Caſſad. *deciſ.* 2. *&* 3. *de locato*, idem Gab. *de maleficiis concl.* 35. *nu.* 7. qui multos cumulat. Rim. Sec *conſ.* 429. *nu.* 60. *& ſeq vol.* 5. *& conſ.* 22 *n* 25 *vol.* 1. *& conſ.* 269. *num.* 19. *vol.* 7. ubi dicit hanc eſſe magis com. op. Rip. *de donat. & gratiis lib.* 5 *quæſt.* 70. *num.* 236. *& ſeq.* Redoand. *reb. Eccl. non alien. fol.* 532. *in fine.* Benint, *deciſ.* 37. *n.* 17. qui allegat Cuman *conſ.* 164. Mant. *de tacit. lib* 12. *tit.* 27. *numer.* 34. Hond. *conſ.* 55. *nu.* 20. *lib.* 1. Add. *ad dec. Burat.* 627. & ratio affertur, quia caducitas ſoluitur morte non ſolventis, aut morte Domini ſcientis, & non contradicentis, late Seb Medic. *in tract. mors omnia ſolvit* 2. *part. concl.* 38 *n* 10. Gabr. *conſ.* 67. *num.* 11. *lib.* 2. & quia etiam delictum morte extinguitur, & pœna non tranſit in hæredem Gab. dic conſ. & ſic nec contra hæredes emphyteutæ procedit.

2 Contrarium, quod Succeſſor poſſit caducitatem declarare, tenuit Bald. *in cap. Imperialem*, §. *inſuper col.* 2. *in fine de prob. feud. alien. per Feder.* & ibi Card. Alex & Affl. Abb *in c. fin. col. pen. de donat.* & ibi Card. *in* 2. *col.* Paul. de Caſtr. *in l. omni modo col.* 2. *ver. item gloſ. Cod. de inoff teſt.* Aret *conſ.* 14. Zaſ. *in tractat feud ſub Rub. de feud. in verbo, dictique Vaſalli promiſerunt col.* 15 *ver limitabis*, ubi dicit ita omnes tenere *in d.* §. *inſuper.* Hipp. Marſ. in Rub. *de fideiu. col.* 78. *ver. & faciunt optimè.* Gab. *de jur. emph. d. concl.* 3. *num.* 2, qui tenet hanc eſſe magis communem opinionem.

3 Quid dicendum? Ego puto, quod prima opinio ſit magis communis, ex dinumeratione Actorum, æquior, & verior. Primo moueor ex auctoritate Rotæ Romanæ

4 ut per Caſſ. *d. deciſ.* 3. quæ ſola facit communem, & magis communem opinionem. Secundo, quia duo copulatiue requiruntur, ut caducitas habeat locum, quod ſcilicet ceſſauerit emphyteuta in ſolutione. vel aliis modis ceciderit à jure ſuo, & quod Dominus voluerit, & declarauerit caducitatem *d. l.* 2. ibi, ſi Dominus voluerit, & *in* §. *ſcire autem, auth. de non alien.* ibi & volentibus Præpoſitis: cum ergo Dominus non declarauerit in vita, nec voluerit eſſe locum caducitati, cum

5 tacuerit, videtur remiſiſſe. Caſſad. *dict. deciſ.* 3. Tertio, quia ex æquitate pœna non habet locum: ſi Domini non intereſſit. Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 3 *in fine:* & hoc maxime habet locum, ſi Dominus eſſet Eccleſia, quæ non vult locupletari, cum alterius jactura, & non

6 debet eſſe tenax in pœnis, præcipuè, ſi ejus conditio non eſſet facta deterior, ut diximus *de alien. quæſt.* 1. *nu.* 34. & M. Ant. de Amat. *deciſ. Macerat.* 70. *in fine*, & quando non eſt damnum paſſa. Veral. *deciſ.* 231. *part.* 2. Quar-

7 to, quia ſtante Doctorum contrarietate, & opinionum diverſitate, quæſtio hæc redditur dubitabilis, & dubietas juris excuſat à caducitate. Seraph. *deciſ.* 1149 Benint.

8 *ead. deciſ. num.* 22. Nec obſtare debet, quod in dubio favendum ſit Eccleſiæ, ut not. *in cap. fin de re jud.* & in dubiis opinionibus pro Eccleſia tenendum eſt, ut diximus *de melior. quæſt.* 10. *num.* 18. non procedit, ubi agitur de pœna applicanda Eccleſiæ, quæ cum ſit cultrix juſtitiæ, & æquitatis *cap.* 1. §. *ſi diuerſum de alien. feud.* non vult, neque quærit ditari, cum alterius jacture Beniut. *eadem deciſ. n.* 2. & clarum eſt, quod caducitas eſt pœna.

9 Et tenendo primam opinionem, declara primo, non habere locum, quando emphyteuta promiſit ſoluere intra certum tempus, ſub pœna caducitatis: nam tunc concurreret duplex probibitio legis, & hominis, & ideo poſſet fieri declaratio, etiam contra hæredes, ita Bald. *in l. fin. Cod. de revoc. donat* Ruin. *conſ.* 067. *num.* 9. Rip. *reſponſ.* 26. *num.* 6. *de jur. emph.* Burſ. *conſ.* 91. *num.* 6. *&* 7. *volum.* 1. qui loquitur in deterioratione.

Becc.

Becc. *conſil.* 9 ubi dicit hanc eſſe com. opin. Alexand.
conſil. 13. *numer.* 4 *volum.* 4. Rimin. jun *conſil.* 1. *nu.*
34 *volum.* 1. & Cavalc. *deciſ.* 43. *nu.* 11. *&* 50. *& deciſ.*
30. *par.* 2. *num.* 130. ubi alios refert, ut quando adeſt pa-
ctum in inveſtitura, quod, ſi non ſolverit intra tem-
pus conventum, vel deterioraverit, aut alienaverit,
cadat à jure ſuo.
10 Secundò declara, non habere locum, ſtante igno-
rantia, vel impedimento Domini. Burſat. *dict. conſ.* 91.
nu 45. *&* 9. ubi plures cumulat, atteſtantes de com. op.
& *conſ.* 12. *num.* 4. *eod. vol.* Redoa. *eod. tract. fol* 499.
num. 21. Cavalc. *d dec.* 43. *num.* 11. Add. *ad d. dec.* Bu-
rat. qui refert Honded. *conſ.* 55. *num.* 92. *lib.* 2 Gregor.
11 15. *dec.* 519 *nu.* 18. *& ſeq.* & quod ignorantia præſu-
matur, faciunt, quæ diximus, qu. præcedenti in pri-
ma declaratione, & quando etiam Dominus, non ha-
buit tempus ad declarandam caducitatem, quia ſtatim
deceſſit. Corb. qui multos congerit *de cauſ. privat. ob
non ſol. can. ampl.* 45. *num.* 25.
12 Declara tertiò, non habere locum ſtante, pacto, &
promiſſione non adimpleta Caſſad. *d. dec.* 3. *num.* 5.
item quia erat. pactum. Dec. *conſ.* 146. *num.* 4. *& ſeq.*
Mant. *in add ad Rom. conſ.* 212. *num* 7. Rip *d. reſp.*
26. *de jur emph. nu* 4 *&* 6. *lib.* 2. *& lib.* 3. *de donat.
& gratis revocan. qu.* 71. *ſub num* 236. *car.* 22. ubi
dicit hanc eſſe com. op propter pactum non ſervat
tum, & promiſſionem non adimpletam; quod pactum
& quæ promiſſio tranſit etiam ad hæredes, & contra
hæredes, ut ibi tenet Rip. & maxime, quando in
conceſſionis inſtrumento dictum eſſet, pro ſe, & ſuis
hæredibus, ut communiter fit, Borg. cum aliis per
eum allegatis *dec.* 43 *ſupra allegata num.* 15 Honded.
d conſ. 51. *lib.* 1. *num* 32 & Surd. *dec.* 29 *numer.* 11.
Greg. 15. *in dicta deciſ.* 519. *nu.* 20. Corb. *de cauſ. pri-
vat. ob alien. ampl.* 19. Add. ad dec. Burat. ſupra alleg.
Declara quartò, non habere locum, quando emphy-
teuta privatur ipſo jure: quia tunc ab hærede, &
13 contra hæreditatem, declarari poteſt caducitas. Bald.
in d. §. inſuper, col. 2. & ibi Aluat. Gabr. *de malef.
concl.* 35. *num.* 16. Honded. *eod. conſ.* 51. *num.* 26. *&
ſeq.* & quando adeſt pactum, quod cadat ipſo jure,
& facto, caducitas poteſt declarari quandoque per
hæredes, & contra hæredes Surd. *deciſ.* 29. *nu.* 12. vel
quando adeſſet in inveſtitura pactum reſolutiuum,
caducitas poteſt intentari per ſucceſſorem ob non ob-
ſervantiam pactorum; Rot. Maceraten. M. Anton.
de Amat. deciſ. 70. *numer.* 21. ubi de com. teſtatur
allegans Borg *dec.* 43. *num.* 12. *par.* 1. Gabr. *de Ma-
lefic concl.* 35. *nu.* 14. Caputaq. *deciſ.* 230. *num.* 3. *par.*
2 & alios. Add. *ad d. dec. Burat.*

Declara quintò, non habere locum in excipiendo,
quia licet non poſſit declarari caducitas ad effectum
agendi; poterit tamen ad effectum excipiendi per
Succeſſorem. Oſaſch. *deciſ.* 29. *num.* 13. *ver. veruntu-
men*, Honded. *dict. conſil.* 51. *numer.* 33. Gab. *dict.
concl.* 35 *in fine* ubi multos cumulat. & diximus etiam
in quaſt 8. *ejuſdem tit.*
14 Poſſet tamen probari ſcientia Domini; quæ pro-
baretur, ſi poſt venditionem citra aſſenſum poſſe-
diſſet per decennium ipſo ſciente, & patiente, Burſ.
qui multos allegat *conſil.* 253 *numer.* 33. etiam de com,
atteſtantes, & de canone non ſoluto per decennium,
Burſat. *ibidem*, probaretur etiam ſcientia, quando igno-
rantia eſſet craſſa, & ſupina, ut declarat idem Burſ.
num. 35. probaretur etiam, quando eſſet notorium,
quod canon ſolveretur pro illa re, præſertim, ſi re-
ſponſio eſſet magna. & quando inter Dominum eſſet
ſtricta affinitas, addito longo tempore decurſo; &
quia etiam conſanguineus præſumitur ſcire facta con-
ſanguinei, & alia in dicto conſilio, Burſat. pro di-
cta ſcientia præſumenda, videre potes.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Emphyteuta poſt declaratam caducitatem, non poteſt propria auctoritate expelli à Domino, ſed requiritur citatio, & Iudicis ſententia, num. 1.

Cont. num. 2. ubi diſtinctio. Aut emphyteuta reſiſtit factis, Aut verbis tantum, & nu. 25. cont. nu 28.

Sed prima opinio eſt tenenda, quando factis reſiſtit, reſtringitur etiam, ſi Dominus ingreditur cum moderatione inculpata tutela, ne inde ſcandalum oriri poſſit, num. 27

Emphyteuta, ſi negat rem cecidiſſe in commiſſum, Dominus non poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, ſecundum op. Spec. & ſequacium, nu 3.

Emphyteuta, ſi intervertat poſſeſſionem Domini, cadit à jure ſuo. & poteſt incontinenti repelli propria auctoritate, ſed non ex intervallo, nu. 4.

Emphyteuta an poſſit propria auctoritate expelli, quando res incidit in commiſſum, adſunt quinque opiniones, num 5.

Clauſula ſalutares apponenda in libello, & quid importet clauſula jus, juſtitiam, & omni meliori modo, & deducens, &c., num. 6.

Emphyteuta, non poteſt repelli propria auctoritate, ſi res incidit in commiſſum, propter alienationem irrequiſito Domino, vel ob lineam finitam eod. n. 6.

Libellus quomodo formari debet, quando agitur contra emphyteutam ob finitam emphyteuſim, eod. n. 6.

Et quando alienavit ſine conſenſu Domini, ibidem, & ob canonem non ſolutum, num. 24.

Emphyteuta, ob pacta non ſervata, vel ex alio capite, præterquam ob canonem non ſolutum, non poteſt propria auctoritate expelli, ſed requiritur. Iudicis ſententia, num. 9.

Amplia 1. etiam ſi ingreſſus eſſet poſſeſſionem auctoritate Iudicis, ſi Iudex nulliter proceſſiſſet, nec Dominus poſſet petere immiſſionem confirmari, uti ſpoliativam n. 8

Amplia 2. habere locum, ſi adeſſet pactum, quod in caſu devolutionis poſſet Dominus propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, citra vitium ſpolij, num. 9.

Limit. hanc ampl. quando conſtaret, nullam omnino emphyteuta competere defenſionem; ſecus, ſi competeret, vel dubitari poſſet, num 10.

Reſtringitur ſtante pacto, vel circumſcripto pacto, quando ultra pactum adſit clauſula conſtituti, vel precarij: quia incontinenti poteſt repellere, ſi reſiſtat, num. 23.

Sed ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, non poteſt, ſi factis, & non verbis reſiſtat, num 24.

Et in caſu quo poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, ſi Iudicem adeat, ſibi præjudicat, num. 11.

Declara quando Dominus proteſtatur, quod ſalva ſit ſibi auctoritas ingrediendi propria auctoritate, vel ſi dictum ſit, ſine præjudicio ſuorum, num 12.

Declara 2. niſi dixerit, quòd intendit uti ſua facultate, ſed ad evitanda ſcandala, petit aſſiſtari à familia. num. 13.

Et ibi docetur practica, remiſſivè.

Iudex providere debet, ne rixa oriantur n. 14.

Emphyteuta non poteſt propria auctoritate repelli ob canonem non ſolutum, ſed requiritur citatio, & ſententia, num. 15.

Cont. num. 17

Sed prima defenditur ibidem, niſi adeſſet in loco conſuetudo contraria, num. 23.

Appellatio datur à declaratione caducitatis, quod intellige, ut numer. 16.

Nemo poteſt ſibi jus dicere, num. 18.

Con-

Conductor, vel Colonus, ſi non ſoluat penſionem, poteſt expelli à Domino propria auctoritate & maxime, ſi adeſſet pactum num 19.

Argumentum de locatione ad emphhyteuſim, non tenet, niſi in caſibus à jure expreſſis, num. 20.

Emphyteuta, an perdat naturalem poſſeſſionem, ob canonem non ſolutum, num. 21.

Nemo ſua poſſeſſione eſt priuandus, ſine citatione, & actu judiciali, num. 22.

Conſuetudine induci poteſt, ut quis propria auctoritate poſſit ingredi poſſeſſionem ſine citatione, & ſibi ipſi jus dicere, num. 24

Licentia ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate, obtenta à Iudice, non poteſt exercere contra reſiſtentem. num. 29.

ARduam quæſtionem tractandam nunc aggredior, & in practica quotidie occurentem. An Dominus poſt declaratam caducitatem, poſſit propria auctoritate, ſine aliqua citatione, poſſeſſionem ſine vitio ſpolij accipere? Hanc quæſtionem arduam appellat Iaſ. *in l. 2. C. de jure emph. nu.* 120. & Clar § *emphyt quæſt.* 11. ubi dicitur, quod Doctores in hac quæſtione, ita varie locuti ſunt, ut penè tot ſint ſententiæ, quot capita.

1 Et quod Dominus non poſſit propria auctoritate expellere emphyteutam tenuerunt Pet. Cyn & Saiyc. quos refert Iaſ. *in d. l. 2.* Bero. ſibi contrarius *conſ.* 49. *num.* 24. *vol* 3 Paul. de Caſtr. *in l. Colonus, ff. locat.* Card. Alex *in cap. potuit, de locat.* Add. ad Alex. *conſ.* 105. qui dicit quod hæc eſt juſtior ſententia, & de ſtylo practicatur: hanc etiam partem tenet Rom. *conſ.* 212. *nu.* 8. Curt. jun *conſ.* 149. *nu.* 2. Alex. *conſ.* 6 *n.* 20. *vol.* 3. dicens, ſententiam aſſe neceſſariam ad executionem & Rom. *conſ.* 50. *n.* 10. *vol.* 1. ait ſententiam quæ declaret emphyteutam eſſe culpabilem, accedere debere. Ant. de Butr. *conſ.* 22. *num.* 1. *in fine*, Crauet *conſ.* 212 *nu.* 2 & 3. And. Barb. *conſ.* 51. *column.* 14. *nu.* 10 *lib* 1. Felyn. *in cap præterea, nu.* 2. *de ſponſ.* & quod requiratur ſententia declaratoria: tenet Alexan. *conſ.* 105. *num.* 17. *vol.* 1. licet loquatur in feudo. & idem dicit Iacob. de S. Georg. *in tract feud in ver & dicti Vaſalli. num.* 9. Bald. *in c. quæ in Eccleſiarum, nu.* 31. de Conſt. Affl. *dec.* 97. Soc. jun. *conſ.* 111 *nu.* 11 *vol.* 2 qui non decidit quæſtionem, ſed conſilium dat, ut auctoritate Iudicis expellat, Aſin. *in prax. jud.* § 7. *limit.* 48. *verſ. ex quo concludo*; & hanc ſententiam, quod requiratur citatio, & ſententia Iudicis, ſequitur Caualc. *deciſ.* 36 *num.* 141. *par.* 2. Clar. *ead. qu.* 11 *in fine*, Guid. Pap. *deciſ.* 1. 7. *num.* 1. & alij, quos refert Hier. de Caual. *com. cont. com. qu.* 14.

2 Contrariam opinionem tenet Gloſſ. *in in d. l. 2. in ver. repellere*, quod Dominus poſſit propria auctoritate expellere emphyteutam; & hanc opinionem dicit eſſe communem, Alex. *conſ.* 117. *nu* 11 Corn. *conſ.* 193. *litt. B lib.* 3. qui pariter dicit hanc eſſe communem opinionem, Decian. *conſ.* 146. *nu* 7 Sigil. *conſ. feud* 35. & Clar. *dict. qu.*

* 21 teſtatur hanc eſſe magis communem opinionem: licet cum diſtinctione, ſi emphyteuta non reſiſtat factis, ſed ſi reſiſtat verbis tantum, poſſit expellere; Hanc etiam magis communem appellat, Corn. cum hac diſtinctione *conſ.* 193. *litt. C. lib.* 3 quam ſententiam, dicit Clar. eſſe tenendam, tanquam tutiorem, & æquiorem, quæ minus ſcandalis viam aperit: hanc partem tenuerunt antiqui Doctores, ſcilicet Azo. in Summa *de jur. emphyt.* Iac. Old. & Rai. de Forl *in d. l.* 2 Cepol. *conſ.* 25. *cauſarum civil. num* 3. Aret. *in l. clam. poſſidere, §. qui ad nundinas, ff de acqu. poſſ.* Imol. *in d. c. potuit, nu.* 30 Cror. *in l. 1. nu* 8. *ff eod.* Veſil. qui de communi teſtatur ad *d. dec.* Afflict 79. Abb. *conſ.* 67. *nu.* 2. *vol.* 2. Dec. *conſ* 146. *n.* 7. Soc. *conſ.* 167. *nu* 4. Alexand. *conſ* 105. *n.* 18 *volum.* 3. Gozad. *conſ.* 39. *n.* 25. qui loquitur in caſu lineæ finitæ, & teſtatur de communi; ſed ſuam opinionem impugnat Gabr. *conſ* 88. *in fine*, qui dicit, quod licet Dominus poſſit propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, quando res devolvitur propter canonem non ſolutum, quo tantum caſu, loquuntur Doctores allegati, pat Gozad. non tamen quando per alienationem, vel generationem finitam; quia Eccleſia non poteſt ita eſſe certa de alienatione illicita, vel extinctione generationis, ſicut de non ſolutione canonis, ut tenet etiam Afflict. *dict. deciſ.* 97. quam etiam deciſionem ſecutam fuiſſe Rot. ut per Pereg. *dec.* 33. inter manuſcriptas teſtatur idem Gab. & refert Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt,* 12. *in principio*, ſed in caſu alienationis, & ob lineam finitam, cum Gozad. tenet Bero. *conſ.* 45. *num.* 13. *vol.* 3. & *conſ.* 102. *num.* 48. *volum.* 1 Aym *conſ.* 302. *col. fin.* Bald. *conſ.* 177. *numer* 3. *vol.* 3. & Bero. tenet idem ob non ſolutum canonem, rei deteriorationem *conſil.* 125. *volum.* 1. Et pro hac opinione, quæ tot Doctorum primæ claſſis auctoritate eſt fulcita, & ob canonem non ſolutum, eſt etiam illuſtrata ab illo ſupremo tribunali Sacræ Rotæ Romanæ ut per Caſſad. *deciſ.* 2 *de locato in principio*, quam allegat Ludouiſ. *deciſ.* 105. *num.* 11. Rot. *par* 3. *diverſ. dec.* 30. & 58. ubi etiam atteſtatur hanc eſſe magis communem opinionem, & magis communem quoque appellat Corb. *d. cauſ. num.* 4. licet ipſe teneat opinionem Spec. & Corn. *conſil.* 193. diſtinguentium. Aut em-

3 phyteuta negat rem cecidiſſe in commiſſum, & tunc Dominus non poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem: quia per negationem res efficitur dubia, & Dominus non poteſt ſibi jus dicere, & emphyteuta multis caſibus excuſatur à ſolutione canonis. Aut certum eſt emphyteutam jus ſuum amiſiſſe, & Domino poſſeſſionem intervertiſſe; & tunc poſſit: quam diſtinctionem multis tenuerunt, quos idem Corb. recenſet, & quando emphyteuta negaret proprietatem Domino directo, licet expellere propria auctoritate; quia alioquin ciuilem amitteret, ſed quando proprietarium, & Dominum directum recognoſcit, non poteſt propria auctoritate eiici, juxta diſtinctionem, Corn. *conſ.* 163 *n.* 3. *lib.* 3 inquit Ludouiſ. *d. deciſ* 105 *n.* 16. qui per verbum, Forſan, loquitur: & non eſt dubium, quin emphyteuta

4 cadat à jure ſuo, ſi intervertat poſſeſſionem Domini dicti. tex. eſt *in l. 2. C. de jur. emph.* & ibi Gloſ. *in ver. repellere* quæ communiter recipitur, ut dicit Iaſ. *in ead. l. nu.* 117. Et ratio affertur, quia tunc emphyteuta incipit in totum ſuo nomine poſſidere rem emphyteuticam, & ſpoliare Dominum ſua civili poſſeſſione; ſed non poteſt propria auctoritate repellere emphyteutam, ſed via juris, & non facti, contra eum agendum eſt: Quod intelligit Iaſ. ibi, quando ex intervallo vult propria auctoritate expellare, ſed ſi incontinenti in ipſo actu Interverſionis, pro tuenda ſua civili poſſeſſione, tunc poſſet, *l. 3. §. iam igitur, ff. de vi, & vi arm.* Clar. §. *emphyt. quæſt.* 25. Menoch. *de adipiſ. poſſ remed* 3. *num.* 84.

5 Sunt præterea aliæ opiniones Doctorum circa hanc quæſtionem, & quinque recenſet Iaſ. *in dict. l. 2. à num.* 110 *cum aliis ſeq.* & Corb. *in d. qu.* ubi videri poſſunt argumenta, quæ adducuntur, & unaquæque opinio habet ſuos ſequaces.

6 Sed quia aliqui Doctores, ut ſupra viſum eſt confusè loquuti ſunt: ideo, ut clarius veritas hujus quæſtionis eluceſcat, diſtingendum eſſe puto. Aut quæritur; an emphyteuta poſſit expelli propria auctoritate, ſine ſententia Iudicis, & ſine citatione, quando res incidit in commiſſum propter alienationem, vel ob finitam generationem; Et non poteſt Afflict. *dict. deciſ.* 97. Rot. *d. dec.* 30. & 58 *par.* 2. Ludouiſ. *eadem deciſ.* 105. Mant. *dec.* 194 *num.* 4. Gabr. *conſ.* 88 *num* 23. *lib.* 1. Rot. *par.* 1. *deciſ.* 409. *num.* 7. *recent* & diximus etiam ſupra *in tit. de alienat. qu.* 1 *num.* 8. alias poterit emphyteuta agere contra Dominum, ut ſpoliatus; & intentare contra ipſum actionem ſpolij; etiam ſi mandato Iudicis, Dominus ingrediatur poſſeſſionem modo Iudex de facto proceſſerit, ſine citatione, & cauſæ cognitione. Ludouiſ. *dict. dec.* 105. *numer.* 11. Mantic. *eadem deciſ.* 294. quæ hodie eſt impreſſa etiam in *part.* 4. *n. diverſ.* 785. & apud Zacc. *de oblig.* Cam. *deciſ.* 42. Rot. *deciſ.* 312. *numero* 10. *par.* 5 *recent.* Paul. de Caſtr. *conſil.* 68. *numero* 7. *lib.* 2. Afflict. *d. deciſ.* 97. Gabr. *conſ* 88. & opinionem Afflict. ſequitur Rot. ut in *dictis deciſioni-*

bus

bus 30. *&* 58. Peregr. & *deciſ.* 30.*lib.* 1. *&* 52. *lib.* 2. Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 1. *num* 79. qui loquitur in caſo non ſoluti canonis. Carocc. *deciſ. ſeu caſu* 9. *num.* 5. *& de locat. & cond. ſel.* 93. *quaſt.* 12. ubi dicit hanc opinionem tenere Roncheg. *ad l.* 2. *de duobus reis*, *num.* 34. & Rot. Floren. ut per Magon. 74. *alias* 76. *n.* 24. Add. ad Iul. Clar. §. *emphyt. quaſt.* 9. Alciat. *reſp.* 293. *in fine.* Ruin. *conſil.* 50 *num.* 10. *&* *conſ* 166. *lib.* 1. Et ratio eſt, quia, ſi emphyteuta eſſet citatus multas exceptiones, & defenſiones opponere poſſet, propter quas fortaſſe non incideret in commiſſum: & ideo dicetur ſpoliatus; Et aliam rationem adducit Mantic. *d. deciſ. numer.* 4 quia etiam in obligatione Camerali, quæ paratam habet executionem, ſi quid eſt liquidandum, neceſſaria eſt liquidatio, nec ante eam; vigore pacti, poteſt capi poſſeſſio propria auctoritate: licet diſſentiat Crauet. *conſ.* 302. *col. prin. ver. ſed dices aliquis*; quod emphyteuta poſſit propria auctoritate expellere emphyteutam, quando non negatur rem eſſe emphyteutam, & ubi non invenit reſiſtentiam, allegat Soc. *conſ.* 147. *col.* 5. *lib.* 2. & Corn. *conſ.* 193. *&* 271. *lib.* 3. & cum eò videtur tranſire Menoc. *d. num.* 79. *in fine*; Sed contrarium tenent Doctores allegati per Ioſeph. Ludou. *dec. Peruſ.* 17. *num.* 8. *& ſeq.* ubi dicit, quod iſta eſt verior, & communior op. Corb. *de canſ. privat. ob non ſol. can. quaſt.* 12. Honded. *conſ.* 21. *num.* 23 *& ſeq.*

Libellus autem ita formari poteſt, quando emphyteuſis eſt reverſa ad Dominum directum, ob lineam finitam, ſive generationem, vel propter tempus elapſum, narretur quod N. conceſſit in emphyteuſim talem rem cum ſuis confinibus, & ſi confinia ſint mutata, ponantur vetera & nova. T. pro ſe, & uſque in ejus tertiam generationem maſculinam, & fæmininam quatenus ea conceſſa fuerit, vel ad tale tempus, ut conſtat per publicum inſtrumentum, rogatum per talem, &c. item narrentur qualiter talia. S ultimus emphyteuta mortuus eſt, vel etiam ſine filiis, ſi ita eſt: & ideo res prædicta conceſſa in emphyteuſim præfato T. eſt devoluta ad dictum Dominum directum, & ſic dominium utile eſt conſolidatum cum directo, item qualiter res prædicta ad præſens poſſideret, & detinetur per M. & eſt eadem in corpore, & ſubſtantia, cum illa jam conceſſa ſupradicto T. qui fuit amicabiliter pluries requiſitus, ut eandem rem dimittere, & relaxare vellet dicto Domino directo, & ſemper recuſavit, &
48 hodie recuſat, indebitè, & injuſtè, Quare cum prædicta omnia vera ſint, petit per vos, & veſtrum officium, quod, quatenus opus ſit, humiliter implorat, pronunciari, declarari, & ſententiari, præfatam rem legitimè fuiſſe devolutam ad dictum N. ipſumque M. detentorem condemnari omnibus juris remediis ad dimittendum, & relaxandum eidem N. eandem rem, una cum fructibus perceptis; & percipiendis à tempore finitæ emphyteuſis, ut dicemus *qu.* 1. *de ſolut. can. nu* 236. ac damnis, expenſis, & intereſſe; & poſtea ponantur clauſulæ ſalutares. Hæc forma ſumitur ex pract. Papien. in for. lib. qua agitur ad revoc. feudi. Dominus etiam probare debet, lineam eſſe finitam, dominium, & identitatem rei, ut infrà, *de var. quaſt. qu.* 7. dicetur.

Sed melius eſſet in hoc caſu, quod Dominus directus intentaret judicium poſſeſſorium reintegrandæ, ut *de diverſ. quaſt. emph. qu.* 8. dicemus, vel poſſeſſorium retinendæ, ut *eod. tit. qu.* 6. *&* 7. & ibi vide *num.* 3. quando competat, nec ſe aſtringat ad unum remedium tantum, ſed proponat omnem actionem, & omne remedium, ut *eod. tit. qu.* 13. *nu.* 16. & ita faciendo, obtinebit actor, ex ea, quæ magis comperit, juxta probationes factas Hond. *conſ.* 22 *nu.* 16. *lib.* 1. & utile erit ponere clauſulam etiam, Agens non ſolum modo prædicto, ſed omni alio meliori modo, via, cauſa, actione, remedio, & interdicto, ſibi magis proficuo, & neceſſario; & clauſulam, Ius, & juſtitiam miniſtrari ſuper præmiſſis, & omni meliori modo; qui actor videtur intentaſſe illud remedium; & illam viam, quæ ſibi libellanti competere poteſt, & magis favorabilem. Rol. qui alios refert, *conſ.* 79. *nu.* 38. *volum.* 1. & actor per iſtam clauſulam, Ius & juſtitiam, &c. obtinere debet ſuper eo; in quo juſtitiam habet; non obſtantibus contrariis in libello deductis, Rot. *diverſ. part.* 1. *dec.* 251. *nu.* 7. *& dec.* 256. Pacif. *de ſal. inter inſpecta. cap.* 3. *nu.* 42. Oſaſch. *dec* 2. *nu.* 28 M. Ant. de Amat. *dec. Macerat.* 61. Scapuc. *de ſal. inter. lib.* 1. *qu.* 21. *n.* 6 imo per dictam clauſulam, Ius, & juſtitiam, &c. & maxime, ſi eſt addicta clauſula, Et omni modo meliori, iudex ad evitandum circuitum, debebit judicium exquutivum convertere in ordinarium, & condemnare ſuper meritis condemnandum, & abſolvere abſolvendum, ſine aliqua expenſarum refectione Cavalc. *deciſ.* 35. *nu.* 5. *par.* 1. Mart. *de clauſ. clauſ. num.* 19. *par.* 1 qui alios citat; & ſi probatum ſit ſuper poſſeſſorio, vel petitorio, & ſic alia cauſa, etiam contraria; dummodo quovis modo colligatur ex narrativa, & libellu, debet ſequi ſententia condemnatoria. Borg. *in repert. dec. in ver. libellus*, propter clauſulas ſalutares, & ſufficit, quod verificetur petitio ſuper aliquo ex narratis, ut ibi: nam clauſulæ ſalutares nunquam ſinunt periclitari libellum, & omnibus morbis libelli medentur, ſicut herba betonica, & clauſulæ appoſitæ in libello, deducens, &c. & omni minori modo aptæ ſunt comprehendere omnem modum agendi, ita ut cenſeatur totum jus deductum ad ſubſtinendum judicium in eum modum, quo actori magis proficuum eſſe poteſt Rot. in recol. per Paul. Rub. *dec.* 135. *nu* 5. ubi aliæ dec. allegantur, & per d. clauſulam deducens omne jus ſuum, &c. poterit Iudex pronunciare ſuper remedio adipiſcendæ, licet intentatum ſit remedium retinendæ, ſi ex deductis in proceſſu conſtet Dura. *dec.* 258. *nu.* 3. & in clauſula omni meliori modo addatur copula, & ſcilicet & omni meliori modo, alias reſtringeretur ad expreſſa tantum Achill. de Graſ. *deciſ.* 1. *de verſ. ſign.* & Cæſar de Graſ. *deciſ.* 1. *de elect.* Caputaq. *deciſ.* 124. *part.* 1.

Libellus etiam, quando agitur contra emphyteutam alienantem, ſine conſenſu Domini directi, formari, poteſt ſic. Narretur, quod N. de anno, &c. conceſſit in emphyteuſim T. unam domum, &c. ut conſtat per acta D. &c. cum conditione, quòd dictam domum non poſſet alienare, vendere, cedere, & concedere, neque in dotem dare alicui, ſine conſenſu d. N. & nihilominus dictus T. non requiſito dicto Domino directo, & ſine ejus licentia alienavit, ſive vendidit eandem domum S. prout conſtat per inſtrumentum rogatum per N. & propterea dictus T. cecidit ab omni ſuo jure, & utile dominium conſolidatum eſt, cum directo, & licet pluries fuerit requiſitus, ut præfatam domum eidem relaxare vellet, ſemper recuſavit, & ad præſens recuſat. Quare cum prædicta vera ſint, petit per vos; & veſtrum officium, quòd quatenus opus ſit humiliter implorat, pronunciari, & ſententiari, dictam domum legitimè eſſe devolutam, cum ſuis melioramentis ad dictum Dominum directum, eundemque T. cogi, & compelli juris remediis opportunis ad relaxandum, & dimittendum eandem domum eidem Domino directo, & addantur clauſulæ ſalutares petens jus, & juſtitiam, &c. deducens, &c. non ſe aſtringens, &c. & omni modo meliori &c. agens non ſolùm modo prædicto ſed etiam &c. proteſtans de expenſis, &c. Sumitur hæc forma ab eodem Papien, loco cit.

7 Aut emphyteuta eſt privatus jure ſuo ob pacta non ſervata, vel alio capite, præterquam ob canonem non ſolutum, de quo dicemus infra in ſequenti diſtinctione, & idem dicendum eſt Mant. *d. dec. n.* 2. *&* 3. Ludouiſ. *d. dec.* 105. *n.* 11. licèt in hoc diſſentiat. Bero. *conſ.* 125. *lib.* 1. & ratio eſt, quia eſſet iniquum, ut ſine citatione auferatur poſſeſſio emphyteutæ, etiam ſi injuſtè videatur poſſidere *c. licet Epiſcopus de praben. in* 6. *& cap.*

licet.

litteris de reſt. ſpol. & poteſt etiam afferri alia ratio ſuprà citata, quia, ſi emphyteuta fuiſſet citatus multas exceptiones opponere poſſet; & in caſu deteriorationis, quod requiratur Iudicis ſententia, diximus ſupra hoc tit. *qu.* 2. *nu.* 26. & 27. tenet Burſat, *conſ.* 91. *num.* 21. *lib.* 1. & Redo. *de reb. Eccl. non alien.* Rub. *de cad. ob deteriorationem nu.* 17. & 23. Menoch. *conſ.* 301. *num.* 23. *vol.* 4. Franc. Milan. *dec. Regn. Sicilia* 17 *num.* 47. & 57. *cum ſeq.* quod requiratur Iudicis ſententia declaratoria, ubi alios refert: non ad effectum, ut res incidat in commiſſum, cum hoc contingat ipſo jure, facta declaratione per Dominum, ſed ut emphyteuta removeatur à poſſeſſione, licet non deſint, qui contra tenent, ut per Ioſeph. Lud. *deciſ. Peruſ.* 17. & *in cad. dec.* enumerantur.

8 Amplia primò quod nec etiam Dominus, quando de facto, ſine citatione ingreſſus eſt poſſeſſionem, etiam auctoritate Iudicis, ſi judex nulliter proceſſit, poſſet petere confirmari immiſſionem, & ſpoliativam, parte citata, etiam quod de novo eſſet concedenda. Ludouiſ. *dict. deciſ.* 105. *num.* 10. ubi aliæ deciſiones allegantur, & pro hac opinion. videndus eſt etiam Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol can. quæſt. ultima*

9 Amplia ſecundò, habere locum etiam, ſi adeſſet pactum, quod in caſu devolutionis Dominus poſſet propria auctoritate capere poſſeſſionem citra vitium ſpolij. Mant. *eadem dec.* 2 *nu.* 2. & *ſeq.* Ludouiſ. *d. deciſ.* 105. *numer.* 12. & 18. Add. ad eandem dec. Ludouiſ. Contrarium tamen ead. Rot. videtur ſentire, ut *in deciſ.* 857. *par. diverſ. quæſt.* eſt ad verbum relata infra *de diverſ. quæſt* 2. Sed conſidera, quia ibi aderat etiam clauſula conſtituti, ut per Mant. *de tacit. lib.* 11. *tit.* 5. *numer.* 7. Vel intellige, quando eſt emphyteuſis devoluta ob canonem non ſolutum in quibus terminis loquitur Caſſad. *dec.* 2. *nu.* 1. *de locat.* & Rot. *dicta deciſ.* 857. ſecus ob aliam cauſam, ut dicitur *in dit. deciſ. Ludouiſ.* 105. & vide infra *num.* 25. ſed advertendum eſt, quod opinio illa, ſcilicet, quod Dominus ob canonem non ſolutum poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem, non eſt tuta, ut dicemus, etiam ſtante prædicto pacto; quia multas rationes puſſet emphyteuta allegare, ex quibus de jure excuſatetur à caducitate, ut bene Mant. advertit *dict. tit.* 22. *ſub num.* 14. & quando conſtaret emphyteutæ nullam omnino poſſe competere defenſionem, poſſet procedere, ut dictum fuit *num.* 10 ex ſententia ejuſdem Mant. & in emphyteuſi devoluta ob lineam finitam, ſtante pacto, quando devolutio eſt turbida, licentia, & pactum prædictum non ſuffragatur, ut quando pendet lis ſuper devolutione, eſt *dec.* Duran. 97 *in fine* Et quod pactum de capienda poſſeſſione propria auctoriate, & abſque ulla citatione, intelligatur, quando omnino certum eſt emphyteuſim eſſe finitam, alias hæres ultimi emphyteutæ eſt citandus, Burat. *deciſ.* 786. *num.* 8. & vide infra *num.* 25.

10 Limita dictam, ampliationem non habere locum, quando conſtaret, emphyteutæ nullam omnino poſſe competere defenſionem, ſecus ſi competat, vel etiam, ſi dubitari poteſt, an aliqua defenſio poſſit competere quia tunc debet priùs citari, ut doceat de jure ſuo. Mant. *cad. d. ciſ. num.* 6. & *de tacit.* & *ambig. lib.* 22. *tit* 22. *ſub. numer* 14. & *latè lib.* 11. *tit.* 5. ſupra citato. Add. ad d. dec. Ludouiſ. & de hac re nos etiam diximus ſuprà *qu.* 7. dum allegavimus dec. Cocc.

11 Advertendum tamen eſt, quòd, ſi Dominus Iudicem adeat in caſu, in quo poteſt propria auctoritate ingredi. & adipiſci poſſeſſionem, cenſetur renunciaſſe proprio fauori; & ideo erit pars citanda Menoch. *de adipiſ. poſſ remed.* 5. *num.* 157. Aſin. *dict.* §. 7. *limit.* 49. Gab. *de citat. conc* 1. *nu.* 223. ubi teſtatur hanc eſſe mag. com. op. Ludouiſ. *d. d. c. nu.* 14. Mant. *d. tit.* 22. *num.* 15. quia poſtquam aditus eſt Iudex, debet expectari ejus auctoritas, ex quo elegit viam judicij, ad viam facti redire non poteſt. Corb. qui plures cumulat dicta *quæſt.* 13. *numero* 2. & tenent omnes ſupra citati.

12 Declara, ut non procedat dicta ſententia, quandò Dominus adeundo Iudicem proteſtaretur; quòd ſalua ſibi eſſet auctoritas, & facultas ingrediendi, & adipiſcendi poſſeſſionem propria auctoritate: nam hæc proteſtatio eum adjuvaret, ut relicta via judiciaria ingredi ſua ſponte poſſet Menoch. *de remed.* 5. *num.* 158. Dec. *conſ.* 460. *num.* 7. Mant. *dict. tit.* 22. *num.* 16. Add. ad *d. dec.* 105. Ludouiſ. ubi teſtatur ita tenuiſſe Rot. etiam, quod lis fuiſſet contextata, non cenſetur receſſum à dicta proteſtatione, Mant. *dict. tit. num.* 18. ubi vide, quod fiat proteſtatio, ut una via electa, altera non tollatur, & videndus eſt Caroc. *de locat. fol.* 201. *num.* 13. & idem, ſi dictum eſſet, ſine præjudicio ſuorum jurium. Corb. D. *nu.* 2. Mant. *d. tit. num.* 17.

13 Declara ſecundò, niſi Dominus adeundo Iudicem proteſtetur, quod intendit uti ſua facultate capiendi poſſeſſionem propria auctoritate, & ad evitanda ſcandala petit aſſociari, & familiam, qua aſſocietur. Gab. *dict. concl* 1. *num.* 225. Surd. *conſ.* 221. Mant. *dict. tit.* 226. *nu.* 17. Add. *ad dict. deciſ. Ludouiſ.* 105. Aſin. *d. limit.* 49. *per leg. æquiſſimum, in principio, ff. de uſuf.* cùm Iudex providere debeat, ne rixæ oriantur; ſecus verò, ut dictum eſt, in prima declaratione, ſi Dominus compareat, exponendo qualiter emphyteuta, non ſoluit canonem, & propterea à ſuo jure cecidit; ideo petat licentiam ingrediendi, & expellendi; quia talis actio in Iudicis licentia fundari videtur, erit neceſſaria citatio. Aſin. *dict. limit. in fine.* & vide etiam Caroc. *eod. fol. num.* 12. qui ponit practicam contra conductorem, qui non ſoluit penſionem.

15 Aut emphyteuta eſt privatus jure ſuo ob canonem non ſolutum, & hæc eſt maxima quæſtio, & eſſe arduam diſputationem teſtatur Menoch. *de recup. poſ. remed.* 1. *num.* 78 & *nu.* 79. Qui ponit hanc quæſtionem, & tenet, quod licèt ob non ſolutum canonem, ipſo jure emphyteuta ſit privatus: non tamen poteſt poſſeſſione, ſola Domini manu, privari, & tanquam ſpoliatus, ante omnia reſtitueretur; Et pro hac opinione, quam dicit eſſe æquiorem, & veriorem, allegat Guid. Pap. *dec.* 107. Affl. *dec.* 97. *in fine* Alciat. *reſp.* 293. *in fine.* Cravet *conſ.* 212. *num* 2. Et quod requiratur ſententia declaratoria, tenet Ruin. *conſ.* 50. *numer.* 10. & *conſ.* 166. *in fine lib.* 1. quo loci affirmat ex Roma, & alia, neceſſariam eſſe emphyteutæ citationem, qua intelligat, declarationem, contra ſe ſerri; & hanc opinionem tenet Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 11. ubi dicit, quod nullo caſu liceat Domino expellere emphyteutam, propria auctoritate; & quod ſit æquior, & tutior Aſin. *dict. limit* 48 *ſub. n.* 3. *ver. ex quo concludo.* Facit pro hac opin. diſtictio Spec. quando emphyteuta negat bona eſſe devoluta, ob non ſolutum canonem, quòd non poſſit Dominus propria auctoritate eum expellere, quem ſequitur Corn. *conſil.* 193. *num.* 3. *volum.* 3. & noviſſimè Corb. *dict. quæſt.* 12. *num.* 3. dicens, quod ſemper ſibi placuit op. Spec. & ibi alios citat; quia emphyteuta in multis caſibus, licèt canonem non ſoluerit, excuſatur, nec à jure ſuo cadit; Facit. etiam pro hac opinione, quia omnes ferè qui contrarium tenent, dicunt, quod melius, & conſultius faciet Dominus, ſi expellat emphyteutam Iudicis auctoritate. Soc. jun. *conſil.* 111. Valaſc. *de jur. emph quæſt.* 18. *numer.* 9. *in fine*, & hanc etiam partem ſequitur Caroc. *deciſ. ſeu caſu* 9. *numer.* 5. dicens quod hodie hæc opinio eſt æquior, & verior, ex ſententia Menoch. *d. numer.* 79 & pro ſua opinione adducit Perſonal. *conſ* 5. *nu.* 25. atteſtantem de magis communi opinione: & de magis com. paritet dicit affirmare Ronchegal. *ad l.* 2. *numer.* 34. de duo. reis, & Magon. Rot. Florent. 74. alias 70. & Perſonal. *dict. conſ.* dicit, quod à declaratione Iudicis detur
16 appellatio, quod Caroc. ibi intelligit. attenta concluſione libelli, & meritis cauſæ; ſi enim concluſum eſt ad meram caducitatem, vel probationes

ves, & principalis, diſcuſſio cenſæ reſpiciunt caducitatem, detur appellatio; ſecus, ſi reſpiciant meram poſſeſſionem, ut per Conrard, ad Ægid. *quæſt.* 15. & prædictam opinionem videtur ſentire Mant. *de tacit. libr.* 12. *tit.* 22. *numer.* 4. Nam multas poteſt emphyteuta exceptiones opponere & ſic non debet de facto ſpoliari, ſed vide omnino de diverſ. quæſt. q. 2. an detur appellatio.

17 Contrariam ſententiam, quod emphyteuta poſſit expelli propria auctoritate à Domino, ob canonem non ſolutum, tenet Iaſ. *in l. de jur. emph. n um.* 102 ubi quinque Doctorum inter ſe pugnantium ſententias refert, Corn. *conſ.* 66. *lib.* 2. & *conſ.* 17. *lib.* 3. qui affirmat emphyteutam ſic expulſum poſſeſſioneque privatum, agere non poſſe, ut tanquam ſpoliatus reſtituatur, & Soc. jun. *conſ.* 111. *numer.* 12. *lib.* 2. hanc opinionem tenet Gloſſ. *dict. l.* 2. *in ver. repellere*; licet dicat, melius faciet, ſi Iudicis auctoritate expellat; cum aliis allegatis ſupra *num.* 2. qui atteſtantur hanc eſſe magis com. op. & Valaſc. *d. quæſt.* 18. *ſub nu.* 9. dicit receptius tamen eſt poſſe emphyteutam à Domino propria auctoritate expelli, allegando Dec. qui de com. teſtatur *conſ.* 146. *n.* 7. Gozad *conſ.* 86. *n.* 9. Alciat *in l.* 1. §. *nunciatio n.* 2. *ff. de nov. op.* Alex. *conſ.* 131. *num.* 3. *lib.* 4. & Jacob. *in aut. qui rem num.* 186. *C. de Sac. Sanc. Eccl.* licet dicat, quod conſultius faciet, ſi Judicis auctoritate eum repellat, idem tenet Gabr. *conſ.* 88. *nu.* 23. quia Dominus de non ſolutione canonis eſt certus, ubi allegat infraſcriptas deciſiones Rotæ, & hæc opinio (ut dixi) eſt illuſtrata radiis Sacræ Rotæ Romanæ, ut per Caſſad. *deciſ.* 2. *de locat*, & *par.* 3. *diverſ. deciſ.* 30. & 50. & ſic vides, quod utraque opinio habet multos ſequaces, primæ claſſis: & ideo iſta quæſtio redditur difficilis, & ardua. Et propterea, non erit inconveniens quod ego (licet minimus) in hac tam ardua, & difficili quæſtione, quæ indigeret deciſione Principis, dicam, quæ de jure ſentio. Dico igitur, quod me multum movet auctoritas Sacræ Rotæ. Rom. à qua recedere temerarium eſt, ſed circumſcripta, ejus opinione quam, nec ipſa, uſque adhuc benè firmavit, quod viderim, ut eſt videre *in dict. deciſ.* 105. & per Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *numer.* 14 & in illis deciſionibus Caſſad. & Fabij, hanc quæſtionem Rot. non diſputavit; crederem, quod prima opinio eſſet de jure verior, nec me movent argumenta, quæ in contrarium adducuntur, & primò tex. *in dict. l.* 2. in quo ſit principale fundamentum in verbis illis Domino volente, licere repellere, ſi ergo poteſt repellere, ſi vult, ergo propria auctoritate, exponunt ibi Gloſſ. & ſequaces: ſed iſte intellectus, non ſumitur ex illo tex. quia ſimpliciter dicit, poſſe repellere; & ideo magis dicendum; quod Judice mediante, re-

18 pelli debeat, cùm nemo poſſit ſibi jus dicere, *leg. unica, Cod. ne quis ſua cauſ. jud.* & Dec. *in leg. non eſt ſingulis de reg. jur.* Secundò tex. *in auth. de non alien* §. *Jeire autem, in illis verbis, volentibus Præpoſitis defendere*, potius facit contra. quia ibi exponit gloſſ. volentibus defendere, vendicando, vel condicendo: & tamen notum eſt, quod vendicatio, eſt actio, *ff. de rei vend. l.* 1. & actio eſt jus perſequendi in judicio, quod ſibi debetur, *inſt. de act. in principio.* Nec etiam tex. *in auth. de alien.* & *emphyt.* probat contrariam opinionem, in illis verbis damus licentiam ejici, ſi voluerit: quia non ſequitur, ergo propria auctoritate; ſed Iudicis, *l. de uno quoque ff. de re jud* quæ habet locum, etiam, ſi agatur de ejiciendo aliquem de poſſeſſione, quam injuſtè, & illicitè detinet. Gab. *de citat. conc.* 1. *nu.* 7. ubi infinitos cumulat. Nec pariter obſtat, quod dicitur de Colono, vel Conductore, quem poteſt Dominus propria auctoritate expellere, ſi non

19 ſolvat penſionem, *l. adem à contrario ſenſu, Cod. locat.* & per Iaſon. *in dict. l.* 2. *C. de jur. emphyt.* ex aliorum doctrina: quia fateor, quod hæc eſt com. & magis com. opin. ut per Caroc. *de locat.* qui infinitos cumulat *fol. Fulgineus de Jur. Emphyt.* 200. *quæſt.* 14. *numer.* 6. & maximè procedit, ſtante pacto appoſito de expellendo propria auctoritate, ob penpenſionem non ſolutam. Caſſad. *deciſ.* 3. *de locat.* non tamen ſequitur, ergo habet locum etiam in emphyteute: quia Conductor neque civiliter, neque naturaliter poſſidet, niſi conductio ſit ad longum tempus, ſed emphyteuta poſſidet naturaliter, ut per Mant. *de tacit* & *ambig. lib.* 22. *tit.* 2. *numer.* 5. & 6. & ideò nimirum ſi poteſt expelli propria auctoritate; quia nullam poſſeſſionem habet, c. inter dilectos in fine *de fid. inſt.* & ſi expellatur non competit ei aliquod interdictum, *leg. Colonus, ff. de vi, & vi armat.* ſed diverſum eſt in emphyteuta, qui habet jus in re *l.* 2. *ff. ſi ager. vectig.*

20 & argumentum à locatione ad emphyteuſim non tenet, niſi in caſibus, in quibus reperitur in jure expreſſum, ut diximus in *Præludiis quæſt.* 5. *nu.* 10. Nec obſtat, quod emphyteuta perdiderit naturalem poſſeſſionem, ob non ſolutum canonem, & ideò reſiſtendo Domino de facto, vult illum privare ſua civili poſſeſſione; propterea licitum ſit ei vim vi repellere: quia emphyteuta ob non ſolutum canonem, non admittit

21 ſuam naturalem poſſeſſionem, ut infra *de ſol. can. qu.* 1. *limit.* 33. dicemus; Et magis procederet, finita emphyteuſi, quia per extinctionem emphyteuſis, fuit etiam extincta omnis poſſeſſio; & ideo non poſſidet, nec civiliter; nec naturaliter. Joſeph. Ludov. *dec. Peruſ.* 17. *numer.* 10. & *ſeq.* Et licet ſit receptiſſime ſententia, ut dominium utile cum directo conſolidetur, & Dominio applicetur, ut per Doctores congeſtos per Corb. *de cauſ privat. ob non ſol. can. in principio*; ſed non ſequitur, ergo poteſt Dominus propria auctoritate expellere; cùm requiratur Judicis ſententia, ut de poſſeſſione ejiciatur, non ad effectum, ut res cadat commiſſum; quia hoc contingit ipſo jure, facta declaratione, ſed ad effectum; ut emphyteuta removeatur à poſſeſſione, ut diximus etiam hoc tit. *quæſt.* 2. *n.* 26 & *ſeq.* Et quando pœna ipſo jure imponitur, intelligi debet, præcedente ſententia Iudicis: & hanc dicit magis com. opin. Corb. *de cauſ. privat. ob deter. numer.* 19. ex ſententia Ioan. Bapt. Ferret. *conſil* 221. *numer.* 6. & Cagn. *in leg. ſi quis major. numer* 107. *Cod. de tranſ.* nam ubi quis eſt privatus ipſo jure, requiritur Iudicis ſententia, non ad ſubſtantiam: ſed ad executionem. Bald. *in cap.* 1. *de feud. ſine culp. non amit.* Roin. *conſil.* 57. *colum.* 7. *volum.* 4. & *conſ.* 2. *numer.* 9. *volum.* 5. cum aliis per eum allegatis; & hinc etiam teſtatur eſſe com. opin. Bertez *in reper. dict. leg. ſi quis major numer* 549. & hæc ſententia comprobatur, in emphyteuta alienante, irrequiſito Domino, qui pariter cadit à jure ſuo, ipſo jure, & tamen ſuprà, *numer.* 6 firmavimus, ex ſententia Rotæ, & aliorum, quod non poteſt expelli, propria auctoritate, ſed requiritur Judicis ſententia. Nec etiam me movet alia ratio, quod Dominus eſt certus, quando emphyteute cecidit à jure ſuo, ob canonem non ſolutum, & non eſt ita certus ob aliam cauſam; quia dato; quod hoc ſit verum; tamen non eſt certus quod non habent aliquam excuſationem, vel defenſionem, ob quam non inciderit in commiſſum, cum in multis cauſis emphyteuta excuſetur, ut dicemus in ſequenti titulo: & ideo, ſi fuiſſet citatus, ſuas defenſiones allegaſſet. Præterea hæc opinio defenditur ex regula generali, quod nemo ſua poſſeſſione eſt privandus; ſine cita-

22 tatione, & actu judiciali, *cap. licet Epiſcopus, de præb. in* Menoch. *de recup poſſ. remed.* 1. *n.* 111. ex quo ſequitur illud vulgare dictum, etiam prædo manutenendus eſt in ſua poſſeſſione, ut latè demonſtrat idem Menoch. ibidem *num.* 109. Et hanc opinionem invenio, quod tenet etiam Cagn. *in leg. non eſt ſingulis, ff. de reg. jur ſub. numer.* 7 ubi dicit, quod hæc opinio fortè eſt communior, & verior, ut requiratur citatio; & ſententia, ut poſſit privari poſſeſſione: non ut ſit neceſſaria ſententia privationis, quæ ipſo jure imponitur, conſtito de voluntate Domini: & poſt hæc ſcripta, inveni

Fach. *lib.* 1. *cont. jur. cap.* 95. defendentem hanc par-
23 tem.

Sed ubi eſſet conſnetudo in contrarium, quod Dominus poſſet propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, ob non ſolutum canonem, crederem; quod non requireretur aliqua citatio: quia ultra, quod conſuetudo eſt optima legum interpres, ut diximus *in Præludiis*
24 *quæſt.* 14. *numer.* 2. conſuetudine etiam poteſt induci, quod quis in ſua cauſa, & in re propria ſibimet jus dicat. Iaſ. qui alios citat *in dict. l.* 2. *num.* 108. & in caſibus, in quibus de conſuetudine Curiæ, citari non ſolet, non requiritur citatio. Aſin. qui plures cumulat, in *Prax* §. 7. *limit.* 80.

Libellus autem ita formari poteſt, quando emphyteuta cecidit à jure ſuo, ob non ſolutum canonem, narretur, quod N. Prælatus Eccleſiæ N. de anno, &c. conceſſit in emphyteuſim T. & uſque in ejus tertiam generationem maſculinam, unam domum ejuſdem Eccleſiæ pro canone annuatim ſolvendo ſcutorum tot. &c. prout latius conſtat, ex inſtrumento inveſtituræ, rogato per M. Notarium pub. item qualiter idem T. emphyteuta, vel alius comprehenſus in eadem inveſtitura, ceſſavit ſolvere canonem, per tot annos, &c. & ſic eſt debitor ſcutorum tot, &c. & ideo cecidit ab omni ſuo jure, dominiumque utile, cum directo eſt conſolidatum, item qualiter pluries amicabiliter fuit requiſitus, ut dictam domum eidem N. dimittere, & relaxare vellet, & ſemper recuſavit, & ad præſens recuſat. Quare cum prædicta omnia vera ſint, petit per vos, & veſtrum officium, quod quatenus opus ſit, humiliter implorat, ut per veſtram diffinitivam ſententiam condemnetis ſupradictum T. & condemnatum, juris remediis opportunis, compellatis ad ſolvendum dicto N. prædicta ſcuta, &c. ſaluo, &c. nec non ad dimittendum, & relaxandum dictam domum devolutam ob canonem non ſolutum, cum omnibus ſuis melioramentis, ac etiam condemnetis ad reſtitutionem omnium fructuum perceptorum, & percipiendorum, à die declaratæ caducitatis, ſi prius Dominus directus declaravit velle eſſe locum caducitati, & poſtea ponantur clauſulæ ſalutares, de quibus ſupra *numer.* 6. & pro fructibus perceptis vide *de var. ead. quæſt.* 15. Hæc autem forma deſumitur ex pract. Pap. in forma libelli: quo agitur ad fict. præſt. & vide etiam *de alienat. quæſt.* 1. *num.* 129. & Spec. *in tit. de locat.* §. 5. *in princ.* ubi ponit formam hujus libelli.

Poſſet etiam Dominus directus intentare interdictum retinendæ, ut *de diverſ. quæſt. emph. qu.* 7. diximus, quando eſt clara devolutio, & non controvertitur bona eſſe emphyteutica, ut ibi *num.* 3. alias experiri debet, petitorio ſecundum formam prædictam.

Forma prædicta libelli uti poteſt actor, quando vult agere ex lege Zenonis, quæ eſt *lex.* 1. C. *de jure emph.* & eſt actio perſonalis, ut diximus *de cont. emph. qu.* 31. volens agere pro canone non ſoluto, & *de ſol. can. qu.* 14.

Poſſet etiam Dominus pro canone conſequendo, agere contra emphyteutam hypothecaria, quando obligavit bona ſua, ut diximus *in ead. qu.* 31.

Poſſet etiam contra tertium poſſeſſorem agere Salviano, pro canone non ſoluto, de quo vide *in ead. qu.* 31. & ibi invenies, quod Dominus præfertur omnibus creditoribus, *nu.* 20. & vide etiam, *de diverſ. qu. emph. qu.* 4. ubi eſt materia, an competat Salvianum.

Sed quando agitur ad caducitatem, ob alienationem factam, ſine conſenſu Domini competit conditio *ex leg. fin. Cod. de jur. emphyt.* & rei vendicatio, ut ibi in fine dicit gloſ. & nos diximus *de cont. emph. qu.* 26. *n.* 6.

25 Et quamvis plures teneant, quod ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, & circumſcripto etiam hoc pacto, non poſſit Dominus ingredi poſſeſſionem propria auctoritate, quos refert Mant. *dict. tit.* 22. *num.* 5. & 9. Corb. *dict. quæſt.* 13. *in princ.* Tamen reſtringitur, quod, ſi emphyteuta ultra dictum pactum, quod Dominus poſſit propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, ob canonem non ſolutum, conſtituerit etiam ſe nomine Domini poſſidere, vel præcario nomine; tunc impleta conditione, utraque poſſeſſio civilis, & naturalis, vel civilis, cum præcario poſſideat, apud Dominum eſſe intelligitur; & propterea, ſi emphyteuta de facto reſiſtat Domino, ingredienti poſſeſſionem, vim facit, incontinenti poteſt eum repellere: & ita intelligit Bart. *in dict. l. creditores, Cod. de pign. nu.* 29. & Salyc. *ibi num.* 10. Neguſ. *de pign. p.* 4. *num.* 14. *ver. iſtud tamen limitatur utiliter*, Tiraq. *de jur. conſt. part.* 1. *num.* 36. & *ſeq.* Menoch. *de adip. poſſ. remed.* 5. *numer.* 81. Mant. *d. tit.* 22. *num.* 13. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. qu.* 13. *num.* 1. *ver. quinta concluſio.* Et quando adeſt clauſula conſtituti, & pactum de ingrediendo, propria auctoritate, non requiratur ſententia declaratoria; videnda eſt dec. Rot. relata ad verbum, infra *de diverſ. quæſt. qu.* 2.

Sed non deſunt; qui tenent, quod ſtante pacto de ingrediendo, propria auctoritate, ut per Mant. *d. tit.* 22. *n.* 2. & 5. Rot. *part.* 4. *diverſ. dec.* 857 poſita in *d. qu.* 2. *de diverſ. caduc.* quod non requiratur citatio; Sed contrarium, quod non poſſit, ſi emphyteuta reſiſtat factis, ſed ſi verbis tantum reſiſtat, quod poſſit, & hæc eſt com. op. dicit Mant. ut ſupra *num.* 3. & 10.
* qui multos congerit.

27 Secundò reſtringitur, ut habeat locum, ſi Dominus ingrediatur poſſeſſionem, cum moderamine inculpatæ tutelæ, non etiam, ſi coactis hominibus armatis, eam apprehendat cum effuſione ſanguinis, vel ut inde ſcandalum oriri poſſet, Menoch. *d. remed. num.* 85. Neguſ. *eod. loco* Mant. *d. tit. nu.* 14. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. qu.* 13. *nu.* 1. *ver.* ſecundo declaratur.

28 Tertiò reſtringitur, etiam tenenta opinione, quod Dominus non poſſit propria auctoritate expellere emphyteutam, non habere locum, ſi emphyteuta factis, & non verbis reſiſtat, Bart. *in d. l. creditores*, C. *de pign. nu* 19. idem Bart. *in d. l.* 2. *num.* 3. *per. l. non eſt ſingulis de reg. jur.* & ſupra etiam diximus *num* 26. ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, quia occaſio tumultus removeri debet, Clar. §. *emph. qu.* 11. Neguſ. *de pign.* 4. *par. num.* 14. Cavalc. *dec.* 36. *nu* 147. *par* 2. Mant. *d. tit. nu.* 3. Corb. qui multos congerit *d. qu.* 12. *ſub. nu.* 6. *ver. ſed contrarium*; Et
29 pro hac opinione facit; ſi quis obtinuit licentiam à Judice ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate, non poteſt illam exercere, ſi reſiſtentem inveniat, Bart.
* & alii communiter *in l. juſtè poſſidet, ff. de acq. poſſ.*
30 Contrarium tenuit Imol. *in c. potuit de loc. nu.* 22. Iaſ. *in d. l. nu.* 105 *verſ. ultimo loco*, & alii, quos refert ibi Imol. & Corb. *d. qu.* 12. *nu.* 6. ſed non eſt recedendum à ſupradicta opinione, quæ eſt communis, & dixi ſupra *num* 2.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Dominus directus volens recuperare rem emphyteuticam tenetur probare dominium, n. 1. *&* 8. *concludenter probari debet, n.* 3. *& non admittitur juramentum ſuppletorium, nu.* 6.

Libera præſumitur qualibet res, nu. 2.

Dominium probari debet per ſcripturam, nu. 4.

Dominium probatur per ſolutiones per 30. *vel* 40. *annos, continuatas, vel per aliam conjecturam evidentem, & ſolutiones debent eſſe facta, tanquam de re emphyteutica, n.* 5.

Dominium, an probari poſſit per locationes, confeſſiones, & ſolutiones, num. 7. *remiſſivè, & an enunciativa inſtrumenti antiqui probet.*

Deciſio Mellini ponitur, ibidem.

Emphy-

Digitized by Google

Emphyteuſis facilius præſumitur ſi agatur ad effectum recognitionis, quam ad effectum caducitatis, nu. 8.
Identitas rei probari debet concludenter, num. 9.

NOn erit inconveniens hic ponere hanc quæſtionem. An Dominus directus agens ad caducitatem, & rem emphyteuticam recuperare intendens, teneatur probare dominium, & rem eſſe emphyteuticam ſi hoc negetur? Hanc quæſtionem ponit Mareſc. *var. reſol. cap.* 85. *lib.* 1. Et tenet quod ſic; allegat
1 Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua*, *verſ.* 72. *& ſeq.* Bero. *conſ.* 99. *numer.* 4. *& ſeq. lib.* 3. & ita plures tenuiſſe Rot. atteſtatur, & ratio eſt, quia quælibet res in ſua origine præſumitur libera, *leg. altius*, *Cod. de ſeruit.* Clar. §. *feudum quæſt* 18. & eſt com. opin. ut ibi atteſtatur Add. & hanc opinionem amplexa eſt Rot. *deciſ.* 721. 4. *par. & deciſ.* 723. & dominium concludenter probari debet, ut ibi dicitur, & per Seraph, *deciſ.* 1453. *& deciſ.* 606. *par.* 1. *in recent.* & quod Do-
3 minus debeat probare lineam eſſe finitam, eſt deciſ. coram Merl in recol. per Paul Rub. *deciſ.* 25. *nu.* 2. *& ſeq.* ubi multæ dec. dec. allegantur, & idem ob pacta non ſervata, ſi agat ad caducitatem, ſed quia de hoc diximus ſatis in tit. *de cont. emph. quæſt.* 26. ideo pauca hic ponemus; & quod Eccleſia agens ad caducitatem, & ſic rei vendicatione, teneatur concludenter dominium probare, eſt *dec. in recentiſſ.* 171. *num.* 1. *par.* 2.

4 Hæc autem probatio fieri debet per ſcripturam, ex magis com. opin. Gloſ *in l.* 1. *Cod. de jur. emph.* &
* ibi Bald. & Iaſ. *num.* 61. *& ſeq.* Alex. *conſ.* 112. *in fine lib.* 1. Pariſ. *conſ* 77 *num.* 7. *lib. Pedam. deciſ.* 58. *num.* 1. Clar, §. *emphyt. qu* 4. Aret. *in* §. *adeò*, *inſt. de locat.* Seraph. *deciſ.* 869. Mareſcot. *eod. cap. num.* 2.

5 Poſſet etiam probari dominium per ſolutionem continuatam, per 30. vel 40. annos, & non ſufficeret ſolutio unica pro 30. annis præteritis [illegible] haberi debet pro unica ſolutione, dum unico contextu de pluribus ſummis, non autem diverſis temporibus per ſingulos annos, per ſeparatos actus, non fuit facta Rot. *dec.* 188. *num.* 9 10. *&* 11. *in recol. per Paul. de Rub.* vel per aliam conjecturam evidentem, ut eſt reſervatio dominii, Rom. *conſ.* 127. Silvan. *conſ.* 57. *nu.* 43. Rot. *in dec* 721. & iſtæ ſolutiones debent eſſe factæ, tanquam de re emphyteutica, per Felin. *in c. Bertolus nu* 28. *de re jud* Rot. *in d. dec.* 721. *in fine*, Seraph. *d. dec.* ſed de hoc vide *de cont. emph. q.* 11.

6 Et in tantum debet concludenter probari dominium, quod non admittatur juramentum ſuppletorium. Iaſ. *in l. admonendi*, *n.* 112. *ff. de jur. jur.* cum aliis allegatis per Mareſc. *d. c. n.* 6.

7 Sed An per locationes, confeſſiones; & ſolutiones ſufficiat probare dominium? Diximus abunde *in d. qu.* 26. *de cont. emphyt.* & An enunciativa unius inſtrumenti antiqui probet? Ibidem; ſed quia ibi fuerunt reductæ ad concordiam aliquæ deciſiones, *n.* 20. & particulariter fuit facta mentio de una deciſione coram Mellino ideo pro majori commoditate lectoris, volui hic illam ponere, & quia etiam brevis eſt.

Domini reſolverunt conſtare de dominio Eccleſiæ: moti fuerunt ex inveſtituris, quæ concurrentibus adminiculis plenè probant dominium. Bald. *in l. cum aliquis n.* 4 *de jur. delib.* Soc. *conſ.* 89. *n.* 1. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 118. *n.* 4 & probant ad omnem effectum, etiam caducitatis, ut ſæpius fuit reſolutum, adminicula hic plura concurrunt; Primum, quod inveſtituræ ſunt plures, & antiquiſſimæ Soc. *conſ.* 187. *n.* 16. *lib.* 2. Secundum ſolutio affictus, per multos annos. Bald. *in leg. judicia n.* 2. & ibi Ang. *n.* 2. *&* 3. *Cod. de rei vend.* Dec. *conſil.* 146. *n.* 14. Tertium plures enunciativæ antiquiſſimæ diverſorum inſtrumentorum, quæ habent vim famæ, & probant dominium. Bald. Sal. & alij *in l. cum aliquis*, *Cod. de jur delib.* Soc.

conſ. 166. *n.* 12. *lib.* 2. Sed quia controvertitur identitas iſtorum bonorum, Domini dixerunt, quod de identitate, & aliis particulariter videatur.

Et quia ſupra diximus, an per confeſſionem probetur dominium ultra ea, quæ poſuimus *in d. q.* 26. addendum eſt, quod per confeſſionem factam in inſtrumento rem eſſe emphyteuticam, probatur dominium, nedum contra confitentem, ſed & contra cauſam habentem ab eo. Mant. *dec.* 57, *n.* 1. *& dec.* 249. *n.* 3. *part.* 2. *recent.* niſi confeſſio ſit facta per errorem, ut per Rot. *dec.* 188, *in princ. in recollect. per Paul. Rub.* ubi etiam ponitur exemplum, & error excludit conſenſum.

8 Advertendum tamen eſt, quod emphyteuſis multo facilius præſumitur, quando agitur ad effectum recognitionis tantum, quam, ſi agatur ad effectum caducitatis: quia in hoc caſu directum dominium etiam Eccleſiæ concludenter probari debet. Mant. *de tacit. & ambig lib.* 22. *tit.* 8. *in fine*, qui dicit ita tenuiſſe Rot. coram Mellino, & idem tenuit Rot. *in recent. p.* 1. *dec.* 249. *&* 400. *& p.* 5 *dec.* 262.

9 Sciendum denique eſt, quod etiam Dominus debet identitatem, rei & eſſe eandem, & plenè & concludenter probare. Rol. *conſ* 2. *n.* 11. *lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 1137. *n.* 1. cum allegatis in *dec.* 407. *n.* 1. in recollectis per Farin. *p.* 2. *dec. poſth.*

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta propter canonem non ſolutum cadit ipſo jure ab emphyteuſi, n. 1.
Declara Domino tamen volente, & declarante caducitatem, n. 2.
Ampl. etiam, ſi dictum ſit in inveſtitura, ipſo jure, vel ipſo facto, n. 4.
Etiam ſi adeſſet juramentum, & capitula, quod ipſo facto revertatur, ibidem.
Ampl. 2. *etiam, ſi dictum ſit liberè, n.* 5.
Ampl. 3. *ſi dictum ſit plene jure, nu.* 6.
Ampl. 4. *habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n.* 7.
Ampl 5. *ut non requiratur ſententia, vel Iudicis declaratio, n.* 8.
Declara primè. quod non ſufficiunt præparatoria, & conſilia Advocatorum, n. 12.
Decl. 2. *quod declaratio debet fieri ab ipſo Domino, vel ab ejus Procuratore habente ſpeciale mandatum, ab declarandam caducitatem, n.* 23.
Nec ſufficit generale mandatum. cum libera, ibidem; nec requiritur, quod mandatum ſit ſingulare contra talem, pro tali re; ſufficit tamen ratificatio Domini, vel conſtet de mandato, ibid. decl. 3.
Quod declaratio debet fieri ex eadem cauſa, ex qua eſt devoluta, n. 24.
Subdeclara, quod debet fieri abſque clauſula, ſalvo jure tertij, n. 31.
Contrarium, n. 32.
Dictio, Omnino, quid ſignificet, n. 3.
Fructus rei emphyteuticæ, à quo tempore ſpectent ad Dominum, n. 9.
Emphyteuſis poteſt à Domino alteri concedi, quando eſt reverſa per caducitatem, etiam non citato, & ignorante emphyteuta, n. 10.
Emphyteuſis non poteſt alteri concedi, niſi de novo ad Dominum revertatur, n. 11.
Declarationis petitio debet fieri coram Iudice, nu. 13.
Contrarium, n. 14. *ubi declaratur.*
Declaratio voluntatis Domini ſufficit, quod ſit tacita n. 15.
Et ponuntur exempla, n. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22.
Declaratio tacita non inducitur, ſi Dominus inveſtiret ob

Digitized by Google

alienationem, ſi eſſet reverſa ob canonem non ſolutum, n. 24.

Declaratio tacita non inducitur, nulla expreſſa cauſa, ſi alteri concedatur, ob quam reverſa eſt, n. 25. cont. n. 26.

Conceſſio alteri non poteſt fieri, donec emphyteuta ſoluat canonem, n. 27.

Ignorantia debet eſſet veriſimilis, & probabilis, alias habetur pro ſcientia. n. 28.

Ignorantia non præſumitur in Domino, habente penes ſe libros cenſuales, & inſtrumenta, n. 20.

Inveſtitura ſemper cenſetur facta ſolvo jure tertij, nu. 32.

Clauſula ſine præjudicio tertij, ſemper in inveſtitura intelligitur, ibidem.

Actus præſumitur factus omni meliori modo, & quod potius valeat, quam pereat, n. 30.

Declaratio voluntatis Domini, non retrotrahitur ad diem moræ, & ad lapſum termini, n. 33.

Tertius non poteſt opponere contra emphyteutam, de non ſolutione canonis, n. 34.

SÆpè in hoc tractatur fecimus mentionem, quod
emphyteuta propter alianationem irrequiſito Do-
mino ob canonam non ſolutum, & propter deterio-
rationem, ipſo jura cadit ab emphyteuſi; nunc parti-
1 culariter vidandum erit, An requitatur declaratio
Domini directi, ut ſit locus caducitati? Et videbatur
dicendum, quod non requiratur; quia ipſo jure ceci-
dit à ſuo jura emphyteuta, & ſtatim jus eſt acquiſi-
tum Domino, ut diximus in tit. *de alien. qu.* 1. *n.* 7.
In contrarium tamen aſt veritas, quod cadit ipſo ju-
re, Domino tamen volente, ut omnes dicunt, *in l.*
2. *Cod. de jur. emph.* per illum tex. ibi ſi Dominus vo-
luerit. Curt. *conſ.* 109. *n.* 11. *& conſ.* 110. *n.* 23. Clar. §.
emphyt. quæſt. 9. Rot. Florant. *dec.* 70. & ſic non ſuffi-
cit ſola mora in ſolutione canonis; ſed requiritur quod
2 Dominus directus declaret voluntatem ſuam, quare-
nus velit rem emphyteuticam haberi pro commiſſa,
& devoluta, Bart. Bald. Ang. Fulg. Salyc. & Iaſ. qui
* de com. taſtatur in Auth. *qui rem, Cod. de Sac. San.
Eccl. n.* 10. Cagn. *n.* 34. & Caſtr. *n.* 4. & hanc eſſe
vetioram, & communiorem op. dicit Caſſad. *deciſ.* 2.
3 *n.* 3. *in fine*, *& dec.* 3. *dec.* 3. *de loca.* Rot. *diverſ. de-
ciſ.* 28. *par.* 2. *n.* 1. ubi quam plures allegantur, qui
hac op. tenent. Caputaq. *dec.* 301. *lib.* 1. Gab. *conſ.* 66. *n.*
25. *li.* 2. Corb. *de c. privat. ob non ſol. can. ampl.* 45. *n.*
5. nec obſtat, quòd ipſo jure amphyteuta cadat; quia
intelligitur, ſi is, ad ajus favorem inducitur, patierit,
& ſic ſuam voluntatem declaraverit, ut tanet Tiraq.
in l. ſi unquam n. 10. *in ver. revertatur, C. de revoc.
donat.* qui etiam alios congarit. Rot. *in d. dec.* 28.
n. 5. ubi etiam dicitur, quod non obſtat illa dictio,
omnino, poſita in *illa l.* 2. quæ de ſui natura ſignifi-
cat ipſo jura, & habet vim decreti irritantis, ut idem
Tiraq. *in ead. l. ſi unquam*, dicit; quia procedit, quan-
13 do illa dictio ſtat per ſe, & abſolutè; ſed ſecus, quan-
do habet ſecum adjunctam conditionem, ut *in d. l.* 2.
ibi omnimodo, ſi Dominus voluerit, repellendo; ita
ut ſequuta de clararione voluntatis ajus, ſtatim ipſo
jure ſit locus caducitati. Confirmatur atiam ratione,
quia, ſi caducitas abſque declaratione voluntatis
Domini induceretur, utiq; poſſet in damnum Do-
mini redundare, quia illi non expediret rem apud ſe
habera, nec facilè rapetiret, qui eundem canonem ſol-
verat, Caſſad. *ead dec.* 2. *n.* 4. Comprobatur quoque
par aundem Caſſad. *d. dec.* 3. *in fine*; quia, ſi aliter
diceremus ſequaratur inconvaniens, ut ſtatim, lapſo
termino, ſine ſolutione, data privatione, etiam invito
Domino, quando poſtea acceptarat penſionem ſim-
pliciter, oportaret rem de novo concedere; quod nun-
quam fit, Domino caducitatem nolente, Mant. *de ca-
cit. & amb. lib.* 22. *tit* 27. *n.* 28. & Seraph. *de privil.
jur.* 84. *n.* 14.

4 Amplia habere locum, etiam, ſi dictum ſit in inve-
ſtitura, & appoſita aſſet clauſula, ipſo jure, vel ipſo fa-
cto, adhuc tamen requireretur declaratio Domini i
Bald. *in leg. fin Cod. de revoc donat.* Corn. *conſ.* 115. *n.*
1. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 128. *n.* 6. Rot. *in ead. dec.* 28. *n.* 6.
Rol. *conſ.* 81. *n.* 6. *& conſ.* 57. *n.* 9. *vol.* 3. & Corn. *d.
conſ.* tenet, quod hoc etiam verum ſit, ſi adeſſent ca-
pitula, quæ diſponerent, quod, ſi non ſolvatur canon,
res ſit reverſa ipſo facto ad Dominum; Et procedit
etiam, ſi præſtitum ſit juramentum, ut tenet Grat. *conſil.*
121. *n.* 26. *vol* 2. *& conſil.* 55. *n.* 25. *& ſeq. vol.* 1. Corb.
de cauſ. priv. ob non ſol. can. Amp. 45. *n.* 7.
5 Amplia ſecundò, etiam, ſi dictum ſit, libere reverta-
tur. Caroc. *dec.* 9. *n.* 9.
6 Amplia tertiò, etiam, ſi dictum ſit pleno jure, idem
Caroc. *d dec. n.* 11.
7 Amplia quartò procedare, etiam in emphyteuſi
Ecclaſiaſtica. Soc. juin. *conſ.* 111. *lib.* 2. *n.* 1. quem ſe-
quitur Rot. *d. dec.* 28. *n.* 7. & alij ibi enumerati.
8 Amplia quintò, ut non requiratur ſententia, aut de-
claratio Iudicis, Clard. §. *emph. quæſt.* 9. ubi poſt Bar.
& Ceph. dicit hanc aſſa com. op. quos ſequitur Rot.
* *d. dec.* 28. *n.* 4. Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 12. *& ſeq.* Soc. Iun. *d.
conſ.* 111. Alax *conſ.* 6 *n.* 19. *&* 22. *vol* 3. Dec. *conſ.*
246. *n.* 7. cum aliis allagatis à Corb. *d. ampl.* 45. *n.* 11
9 quam ſentantiam ipſe ſequitur: quia omnes DD. con-
cadant, fructus emphyteuſis, pro qua penſio ſoluta
non fuit poſt declarationem à Domino factam, etiam
ante declarationem, & ſententiam Iudicis ad Domi-
num ipſum pertinere, Benint. *dec.* 37. Borgn. *dec.* 47.
n. 4. *par.* 1. Burſat. *conſ.* 26. *n.* 8. *vol.* 1. idem Corb. *d.
cauſa Ampl.* 38. *n.* 1. qui multos congerit, & idem Bor-
gn. *dec.* 43. *n.* 47. *ead. par.* 1. Teſſ. *dec.* 114. *n.* 3. &
deciſionem Benint. ſequitur etiam Saraph. *de privil.
jur. privil.* 84. *n.* 12. Burſ. *conſ.* 253. 17 *lib.* 3. qui hanc
opinionem com. appallat, quod attenditur tampus de-
clarationis caducitatis, & non moræ commiſſæ in ſolu-
tione canonis, & vide etiam *de ſol. can. qu.* 1. *n.* 235.
& ſeq. ſed ante declarationem Domini ſunt emphy-
teutæ, ut per præd. & par Fachin. *lib.* 3. *cont. jur.* c.
94. qui reſpondat contrariis, licet ipſe teneat *n.* 3.
quando Dominus ignoravit caducitatem, quod fru-
ctus debeantur Domino à die quo emphytauta non
potuit amplius moram purgara. Ergo ſequitur, quod
ſtatim facta declaratoria, emphyteuta ſit privatus; nam
aliàs fructus ad amphyteutam, tanquam ad Dominum
uſque ad Iudicis ſantentiam vel ſaltem, uſque ad litis
conteſtationem pertinerent, juxta tex. *in leg. certum
Cod. de rei vend. & l. ex diverſo*, ubi omnes *ff. de rei
vend.* Eſt etiam alia ratio, ultra prædictas; quia com-
muniter DD. tenant, amphyteuſim ob non ſolutum
canonem ad Dominum ravarſam, ante Iudicis ſentan-
tiam, imo etiam ignorante, & non citato emphytauta,
qui in canonis ſolutione caſſavit, poſſe ab Eccleſia,
Domino altari concedi, Iaſ. *in dict. l.* 2. *n.* 21. Soc.
dict. conſ. 111. *n.* 7. Alex. *conſ.* 130. *n.* 2. *lib.* 2. *& conſ.*
6. *n.* 21. *lib.* 3. Ruin. *conſ.* 181. *n.* 10. *lib.* 1. Bero. *conſ.*
220. *n.* 2. *&* 2. *lib.* Grat. *conſil.* 79. *n.* 7. *lib.* 1. Marſil. *in
repet. l.* 1. *de re jud. n.* 126. & in Rub. *Cod. de prob. n.*
242. Rom. *conſil.* 212. Borgn. *deciſ.* 30. *n.* 68. *par.* 2.
ſi igitur poteſt ante Iudicis ſantentiam, amphyteuta
non citato, Dominus emphyteuſim altari concedere,
requiritur neceſſario, ut anta ſantantiam Iudicis domi-
nium utila ſit ad Dominium revarſum; nam aliàs non
poſſet ante Iudicis ſententiam illud in alium transfer-
re, cum utila dominium ſimul amphyteutæ conce-
ſſum, non poſſit alteri concedi, niſi da novo ad Do-
11 minum revertatur, Bald. *conſil.* 134. *volum.* 2. Grat.
conſ. 79. *n.* 1. *volum.* 1 Pariſ. *conſil.* 80. *n.* 1. *& ſeq. vol.*
4. Gab. *conſil.* 88. *n.* 3. Bero. *conſil.* 106. *n.* 34. *vol.* 1.
alia etiam affertur ratio à Benintan. *dict. deciſ.* 37. *n.*
25. quod privatio emphyteuſis per canonam non ſolu-
tum, non aſt in facto aſſa ſed in potantia fieri Domi-
no volente, Roland. *conſil.* 81, *numero* 6. *& conſil.*

57.

no volente, Roiand. *conſil.* 81. *numer* 6. *& conſil.* 57. *n.* 9. *volum.* 3. Corb. *d. ampl num.* 6.

12 Declaratur primò, quoad ad declarandam caducitatem, non ſuffi‑ciunt præparatoria; unde, ſi Dominus directus cogitaverit declarare caducitatem, conſulue‑rit Advocatos, & conſilia habuerit, per hoc non dicitur declaraſſe: multa enim præparantur, quæ non deducuntur in eſſe. Dec. *conſil.* 463. Natt. *conſil.* 29. *n.* 6. & Caroc. *d. dec.* 9. *nu.* 3. qui dum dicit *n.* 4. quod pe‑
13 titio debet fieri coram Iudice, reprobando Iul. Clar. *in §. emphyt. qu.* 9. & Corb. *d. cauſ. ob non ſol. can. quæſt* 35. *in princ.* & atteſtans hanc eſſe magis com. opin. per Ronchegal. *in l.* 2. *num.* 10. *duob. reis* Magon. *dec. Florent.* 74. & Boer. *deciſ.* 1. *numer.* 9. loquitur in diverſis terminis; Et opinio Clar. & aliorum eſt vera, com‑
14 munis, & magis communis. Et D D. in cont. allegati per eum, loquuntur, quando emphyteuta à poſſeſſione rei emphyteuticæ eſſet removendus, ut diximus *de alien. quæſt.* 1. *num.* 7. *&* 8. & ſupra hoc *eod. tit. quæſt.* 10. *num.* 21. *& quæſt.* 2. *nu.* 25. *& ſeq.* non autem intelligenda ſunt, quoad declarandam voluntatem Domini, vel eſſe locum caducitati: quia hoc eſt contra opinionem communem, quem etiam tenet Rot. ut ſupra *nu.* 8. & hanc ſententiam ſequitur etiam Mant *de tacit. & ambig. lib.* 12. *tit.* 27. *numer.* 31. qui alios quam plures refert, quod non requiratur, nec citatio emphyteutæ, nec ejus ſcientia, vel præſentia, ex ſententia etiam Alex. *conſ.* 6. *nu.* 15. *lib.* 1. Rimin. Sen. *conſ.* 421. *n.* 2. *& ſeq.* & Aldob. *conſ.* 1. *num.* 325. & hæc declaratio voluntatis Domini, non ſolummodo debet eſſe expreſſa; ut quando Dominus etiam abſente emphyteuta proteſtetur, quod non intendit ipſum habere amplius pro emphyteuta, ſed etiam ſufficiat tacita
15 declaratio voluntatis, & conjectura, & Aldob. *dict. conſil* 1. *numer.* 325. Dec. *dict. conſ.* 146. *numer.* 4. Abb. *conſil.* 67. *numer.* 3. *volum.* 2. Mant. *dict. tit. numer.* 32. Borg. qui plures congerit *deciſ.* 31. *num.* 229. *par.* 2. Et ideo infertur, ut ſi Dominus, ex non ſolutione ca‑
16 nonis rem alteri concedat, quæ ad eum devoluta eſt, dicitur tacitè declarare, vel eſſe locum caducitati, Alex. *conſ.* 105. *nu.* 4. *vol.* 4. Abb. *eod. conſ.* 67. Tob. Non. *conſ.* 2. *n.* 18. Corn. *conſ.* 115. *vol.* 1. Grat. *conſ.* 81. *nu.* 11. *& ſeq. vol.* 1 Ruin. *conſ.* 165. *nu. ult. vol.* 1. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. car.* 444. *num.* 9. Corb. *de ampl.* 45. *num.* 5. Soc. Iun. *conſ.* 111. *nu.* 15. ubi dicit ſuper hoc non eſſe inſiſtendum: quia eſt clarum, idemq. reſpondet Bero. *in conſ.* 119 *n.* 12. *lib.* 1. & Cravet. *conſ.* 658. *n.* 21. & Aldob. *d. conſ.* 1. *n.* 317. *lib* 1. Quod Mant. *d. tit.* 27. *n.* 32. dicit eſſe intelligendum, quando Dominus alium inveſtiuit, tanquam de re devoluta, Alex. *conſil.* 128. *n.* 7. *ver. nec obſtat, ſi dicatur lib.* 5. Corn.
17 *conſ.* 115. *num.* 11. *lib.* 1. Ruin. *conſ.* 168. *n.* 18. *lib.* 1. Soc. jun. *de conſ.* 111. *nu.* 16. *lib.* 2. Cravet. *conſ.* 373. *n.* 38. & hæc dicitur tacita declaratio voluntaria, quæ ex antecedenti neceſſario ſequitur. Rimin. jun *conſ.* 171. *n.* 67. Item rem locatam alteri vendendo, dicitur Dominus ſuam voluntatem declarare. Ruin. *conſ.* 153. *n.* 2.
18 *vol.* 1. Mant. *d. n.* 32. Corb. *d. cauſ. nu* 10. Item conveniendo emphyteutam coram Iudice pro devolutione
19 rei. Benint. *dec.* 4. Mant. *de num.* 32. Corb. *d. ampl. nu.* 10. Rimin. *conſil.* 94. *num* 18. Item acceptan‑
20 do confeſſionem emphyteutæ, qui fatetur rem ob non ſolutum canonem eſſe devolutam, dicitur declarare voluntatem ſuam, quod intendit emphyteutam eſſe emphyteuſi privatum. Dec. *conſ.* 116. *ſub. n.* 4. Aldob. *conſ.* 2. *n.* 30. *lib.* 1. Corb. *ibid. nu.* 11. Mant. *d. n.* 32. Item, ſi Dominus impetret præceptum à Iudice adverſus emphyteutam de diſgonbrando, de emphyteuſi,
21 ad eum ex non ſolutione canonis devoluta, dicitur hoc declarare Curt. Jun. *conſ.* 149. *ſub nu.* 3. Et quamvis Miſigner. *obſervat* 55. *Cent.* 3. dicat, quod hæc declaratio tacite fieri non poſſit; Tamen contra eum eſt
22 com. opin, Corb *ead. ampl. n.* 12. item ubicunque, Dominus directus oppoſuerit coram Judice, emphyteutam cecidiſſe à jure ſuo, ſatis intelligitur declaraſſe, quod voluit eum in pœnam privationis incidiſſe. Alex. *d. conſ.* 6. *n.* 15. *& ſeq. lib.* 3. ſequitur Decian. *conſ.* 4. *nu.* 18. *lib.* 1. & Mant. *d. tit.* 27. *n.* 52. Et quamvis Abb. *d. conſ.* 67. *col.* 2. *ver. hic tamen non obſtantib lib.* 2. & Gab. *d. conſ.* 66. *n.* 4. 2. *& conſ.* 75. *nu.* 1. *& ſeq. lib.* 2. dicant, declarationem fieri oportere verbis, vel factis, clare, & explicite: intelligi tamen debent ſecundum ea, quæ ſupra dicta ſunt; quia ſatis intelligitur explicite facta declaratio, quando ex antecedenti neceſſario ſequitur Mant. *d. nu.* 32. Et quamvis etiam Burſ. *conſ.* 127. *n.* 94. *li.* 2. dicat, ut caducitas, vel devolutio ſortiatur effectum; requiratur Domini directi declaratio, & petitio expreſſa, & non tacita, vel præſumpta, ubi multos cumulat, & teſtatur de communi opinione; Tamen ut dixi, ſufficiunt ea, quæ ſupra dicta ſunt; Et ita intelligitur Bal. & alii ab eo allegati & ejus opinio intelligitur quando nec verbis neque factis Dominus declaraſſet caducitatem & vid. ſupra, *de alienat. q.* 1. *n.* 7.
23 omnino,

Declaratur ſecundo, quod hæc declaratio, debet fieri Domino directo, vel ab ejus procuratore, habente ſpeciale mandatum ad declarandum caducitatem: quia procurator habens generale mandatum, non poteſt declarare caducitatem. Curt. Iun *d. conſ.* 151. *n.* 18. *vol.* 1. Surd. *dec.* 181. *n.* 14. qui plures congerit Corb. *d. ampl.* 45. *n.* 13. & Burſ. *conſ.* 233. *n.* 9. *lib.* 3. *& conſ.* 225. *n.* 68. *lib.* 2. & quamvis procurator debeat habere ſpeciale mandatum, & ſi non habeat, non poteſt expreſſe, nec tacite hoc declarare. Caputaqu. *dec. lib.* 1. & Rot. *dec.* 463. *n.* 2. *par.* 2. *recentſ.* nec etiam requiratur ſingolare contra talem, pro talibus bonis; prout in aditione hæreditatis, & in matrimonio; ſufficit tamen ſpeciale ad ſpeciale ad declarandam caducitatem quia reſpicit favorem conſtituentis. Bar. *in l. filius familias nu.* 8. *& ſeq. ff. de Conſt.* Nec. ſufficit mandatum generale cum libera. Curt. & Bero. dictis locis. Gabr. *conſ.* 82. *vol.* 2. Vivius *dec.* 534. *numer.* 25. *cum duobus ſeq.* Cavalc. *de* 30. *n.* 28. *par.* 2. ſed ſufficit conſtare de mandato ipſius Domini, vel de ratificatione ſubſequuta, quæ retrotrahitur, & mandato comparatur. *l. ult C. ad Maced. c. ratihabitio de reg: jur. in* 6. Mantic. *de tacit & amb, eod. tit.* 22. *numer.* 33 qui atteſtatur ita Rot. tenuiſſe: nec mandatum ad petendum canones præſentes, & ſuturos, ſe extendit, ad petitionem caducitatis ob non factam ſolutionem in tempore. Caputaque *deciſ.* 268. *par* 2.

Declaratur tertio, quod declaratio debet fieri, ex
24 eadem cauſ. ex qua emphyteuſis eſt devoluta: nam ſi Dominus inveſtiret aliquem de emphyteuſi, tanquam ad ſe devoluta, ob alienationem irrequiſito eo non diceretur declaraſſe velle illam eſſe devolutam, ob non ſolutum canonem. Alex. *d. conſ.* 106. *n.* 4. *vol.* 4. Rui *conſil.* 168. *n.* 18. *vol.* 2. Tob. Non. *d. conſ.* 2. *num.* 53. Sed ſi emphyteutæ de novo fieret inveſtitura eorundem bonorum; eſſet remiſſa caducitas. Rot. *dec.* 463. *n.* 1. *par.* 2. *recentſ.* ſupra citata, & idem dicendum eſſet, ſi alteri conceſſiſſet, quando ceſſatum fuit in ſo‑
25 lutione canonis, nulla expreſſa cauſa, quia per hoc non dicetur declaraſſe velle eſſe locum caducitati, Abb. *d. conſ.* 67. *nu.* 2. *& ſeq.* & Tob. Non. *d. conſ.*

26 Contrarium in hoc ſecundo caſu, tenet Corn. *conſil.* 237. *nu. vol.* 1. quem ſequitur Soc. jun. *conſil.* 11. *nu.* 3. 10. *vol.* 2. ſed reprobantur à Corb. *d. amp nu.* 14. quia præſumitur Dominum ignoraſſe bona eſſe devoluta, ob canonem non ſolutum, quod ego credo verum, Dominum ignoraſſe, quia non veriſimile, quod Dominus ignoraverit rem, eſſe reverſam propter canonem non ſolutum poſtquam alteri conceſſit, nam conceſſio eſſet illicita, ſi vere emphyteuta penſionem ſoluiſſet, cum res non poſſit alteri concedi, donec penſio ſolvatur, §. *adeo Inſt. de*
27 *locat* Gab *conſ.* 83. *n.* 3. cum aliis allegatis per Corb. *de c. privat ob t. fin. n.* 11. & nos diximus *de cont emph q.* 32. *nu.* 1. & ideo non eſt veriſimile, quod Dominus voluerit privare emphyteutam, & alteri concedere, ſi non habuiſſet perfectam ſcientiam, emphyteutam cecidiſſe à jure

ſuo; Et ideo non præſumeretur ignorantia, ſed ſcientia: quia ignorantia debet eſſe veriſimilis, & probabilis, Bal. *in c. licet col. 1. de ſup. ne. Præl.* Rom. *conſ.* 127. *ad fin & conſ.* 340. *in fine*, ubi dicunt ignorantiam non probabilem habere vim ſcientiæ. Burſ. *conſ.* 233. 35 *l.* 3. Hond. *conſil.* 85. *num.* 71. *lib.* 1. & tanto magis in
29 iſto caſu, non eſt præſumenda ignorantia; quia communiter Domini habent librum cenſualem, in quo continentur partitæ bonorum emphyteuticorum, & ſolutiones, quæ fiunt ab emphyteutis, & non eſt veriſimilis ignorantia, in eo, qui habet penes ſe inſtrumentum rei, Aret *conſ.* 25. *in fine* Benint. *dec* 71. Moveor etiam, quia in dubio debemus præſumere, quo
30 quis faciat actum omni meliori modo: quod poteſt. *l.* 3. *ff. de milit teſt.* & in dubio actus interpretendus eſt, ut potius valeat, quam pereat. *l. quoties ff. de ver. ob. & c. Abbate, de ver. ſign.* Dec. & Cagn. *in l. in contrahenda, ff. de reg. jur.* & poſt hæc ſcripta inveni Hond. *conſ.* 55. *ſub num.* 67. reſpondentem, & dicentem non eſſe veriſimile quod Dominus voluerit revocare inveſtituram prius factam; niſi habuiſſet notitiam alienationis factæ: eo irrequiſito.

31 Subdeclara tamen, quod hæc conceſſio de re emphyteutica facta alteri, tanquam devoluta ob canonem non ſolutum, debet fieri abſq. clauſula, ſalvo jure tertii: nam ſi eſſet facta cum dicta clauſula, videretur, quod Dominus non intendiſſet per dictam conceſſionem, voluiſſe auferre jus alicui, quod habeat, ut tradit Corn. *in d. conſ.* 115. *n.* 2. *vol.* 1.

32 Contrariam tenet Ruin. *eod. conſ.* 166. *in fine vol.* 1. quia hæc clauſula ſalvo jure tertii, ſemper intelligitur in inveſtitura apposita. Alex. *conſ.* 88. *nu.* 8. *vol* 6. idem Ruin. *conſ.* 161. *n.* 38. *vol.* 1. & nos diximus in tit. *de cont emph q.* 39. & eſt dec. Rot. impreſſa per Paul. Rub. *dec.* 325. *n.* 4. & ideo, nunquam diceretur Dominus concedendo rem alteri, uti ad ſe devolutam ob non ſolutum canonem tacite declaraſſe voluntatem ſuam contra communem opin. ſup. firmatam. Intelligenda igitur erit dicta clauſula, ſine præjudicio tertii, excepto tamen caſu devolutionis ob non ſolutum canonem, ex quo capite res conceditur, ne contrahentes videntes, videantur incontinenti ſe corrigere. *l. nam ad ea, ff. de cond. & demon.* Corb, *de emp.* 45. *n.* 16. & idem intelligo, quando res eſt devoluta ob alienationem, irrequiſito Domino, vel propter deteriorationem, cum paria ſint, ut ſæpe diximus.

33 An autem declaratio voluntatis Domini retrotrahatur ad diem moræ emphyteutæ, & ad lapſum termini? Rot. *in d. dec.* 28. *n.* 8. tenet quod non; quia conditio ſub qua pœna caducitatis imponitur, non eſt cenſualis, nec mixta; ſed poteſtativa, pendens à ſola voluntate Domini.

Scire etiam oportet, quod tertius poſſeſſor non po-
34 teſt opponere contra emphyteutam, de non ſolutione canonis. Bar. *in l.* 2. *C. de jur.* Iaſ. ibi *n.* 7. 19. *&* 20. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 27. *num.* 29. ubi alios allegat, quemadmodum non poteſt opponere, quod non intervenerit conſenſus Domini in alienatione. Ruin *conſ.* 1. *nu.* 2 *lib.* 1. Oldr. *conſ.* 139. *n.* 6. Ceph. *conſ.* 3. *n.* 122. Nat. *conſ.* 475. *nu.* 14. Alex *conſ.* 473. *lib.* 2. *n.* 7. Rol. *conſ.* 57. *n.* 10. *&* 30. *lib.* 3. Surd. *conſ.* 1. 86. *& conſ.* 351 *n.* 42. *lib.* 3. Gratia. *diſcep. for. c.* 511. *nu.* 6. & Marius *in trac. de ſolut. oblat. & volunt. n.* 47. & eſt com. op. quod tertius non poteſt opponere cadu-
* citatem emphyteutæ. ob alienationem, vel non ſolutum canonem, ſed jus iſtud competit ſoli Domino Soc. *conſi.* 78. *num.* 4. *vol.* 4. cum. aliis allegatis per eundem Surd. *dec.* 108. *n.* 5 ſed declara caducitate per Dominum, poteſt opponi per tertium. Idem Surd *dec.* 280. *n* 6.

35 Sed hic quæri poteſt, an fieri debeat intimatio declarationis caducitatis emphyteutæ? Ego credo, quod non. Moveor Primo, quia dies interpellat pro homine, *l.* 2. *C. de jur. emph. l. magnus, C. de cont. & com. ſtip.* Secundo quia caducitas incurritur ipſo jure per lapſum terminum, Domino volente & declarante, ut diximus *in q.* 1. *de alien. n.* 7. & ſupra in prin. Tertio, quia omnes D D. tenent, quod emphyteuta poſt lapſum biennii, ſi eſt emphyteuſia Eccleſiaſtica, & ſi eſt profana, triennii, celeri ſatisfactione poteſt purgare moram, per dictam *l.* 2. *& per. c. potuit*, & ibi Gloſ. *in ver. celeri de locato*, & ſic attenditur ultima dies termini elapſi. Quarto, quia, ut diximus ſupra, *q.* 10. emphyteuta expelli non poteſt ab emphyteuſi, niſi per citationem, & ſententiam, & ſic ſervatis ſervandis: ergo non requiritur alia intimatio declarationis caducitatis; cum neceſſe ſit contra emphyteutario agere remedio, ſive actione competenti, ut expellatur per Iudicem. Quinto, quia non requiritur citatio emph. quando Dominus vult declarare caducitatem, ut ſupra diximus, *n.* 14. erg nec intimatio & prædictæ rationes militant in omnibus caducitatibus. Ultimo ſubtiliter hæc opinio deducitur ex textu in *d. c. potuit*, in illis verbis, niſi celeri ſatisfactione ſibi conſulere ſtuduiſſet; Ergo ſibi conſulere debet, ſine aliqua requiſitione. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 443. *num.* 2.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Declaratio caducitatis, non poteſt fieri in præjudicium creditorum lite pendente, n. 1.

Contrarium, n. 2.

Et poteſt fieri omni tempore, & maxime, ſtante pacto, quod cadat ipſo jure, & facto, etiam contra hæredes & per hæredes, num. 4.

Caducitas declarari poteſt, lite pendente, n. 5.

Retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis, n. 7.

Non deſcendit à voluntate debitoris, ſed Domini, n. 6.

Adeo adhæret diſpoſitioni, quod cenſeatur, cum ea eodem tempore emanaſſe, n. 8.

Bona emphyteutica poſſunt obligari, durante emphyteuſi ſed extinguntur, quovis modo finiatur emphyteuſis n. 5.

Executor deputatus ad diſpenſandum ſuper matrimonio; poterit ſecuta morte uxoris, diſpenſare ad præjudicium hæredum & commodum mariti, pro lucro dotis, n. 9.

Arbiter electus ad augendum dotem, poterit poſt mortem uxoris augere in præjudicium tertii, n. 10.

Quæri etiam poteſt, An pendente judicio contra emphyteutam poſſit Dominus declarare caduci-
1 tatem in præjudicium creditorum? Et videretur dicendum, quod non; quia factum debitoris non debet nocere ſuo creditori. *l. debitorum pactionibus, C. de pact.* & præcipue, quando agimus de jure quæſito; quicquid ſit quando ſumus, in jure quærendo. Dec. *conſil.* 260. ubi alios citat, & Tiraq. *de retract. conſang.* §. 26. *gloſ.* 1. *n.* 13. *in fine.*

Contrarium tamen tenendum eſt; Quia declaratio
2 caducitatis poteſt fieri à Domino omni tempore quando à ſolo pendet animo. Bar. *in l. non ſolum*, §. *morte, in 1. ſpec. ff. de oper. nov. nunc.* Dec. *in ca. paſtoralis in fine, de excep. & in l. ſemper qui non prohibet, ff. de reg. jur.* Natt. *conſ* 474. *n.* 20. Caducitas etiam lite pendente declarari poteſt. Capic. *dec.* 6. *num.* 6. ubi vult quod, ſi Dominus agat ad caducitatem, eo quod, emphyteuta biennio ceſſaverit in ſolutione, obtinebit,
3 ſi lite pendente perficiatur biennium, quod nondum erat elapſum, Achil. de Graſſ. *dec.* 1. *de locat.* Put. *dec.* 426. *libr.* 3. Rot. *diverſ. dec.* 187. *n.* 4. *par.* 2. Corb *de cauſ. privat ob non ſol. can. in fine* Rim. *conſ.* 546. *n.* 33. & tanto magis hoc procederet, quando in inveſtitura adeſſet pactum, quod emphyteuta non ſolvente, cadat
4 ipſo jure, & facto: quia tunc poteſt caducitas declarari quandocunque, etiam per hæredes, contra hæredes Bar. *in l. licet* §. *quod autem.* ubi Alex *ff quod quiſq jur.* Bero. *conſ.* 98. *n.* 38. *vol.* 1. Surd. *deciſ.* 29. *n.* 11. *& ſeq.*

qui

qui alios citat; facit etiam pro hac opinione quod
5 licet emphyteutæ poſſit bona emphyteutica obligare,
durante emphyteuſi; tamen jus creditoris extinguitur
quovis modo, finita emphyteuſi. *l. lex vectigali, ff de
pign.* & ibi Bal. & diximus *de alien. quæſt.* 1. *n.* 237.
cum ergo per canonem non ſolutum, emphyteuſis fi-
niatur, igitur jus creditoris erit extinctum, & Domi-
nus poterit declarare caducitatem; etiam pendente
judicio. Comprobatur hæc opinio alia ratione, ex
qua ceſſant rationes litis pendentiæ; quia hæc decla-
6 ratio non deſcendit à voluntate debitoris, qui nihil
facere poteſt pendente lite, ſed ſola voluntate Domi-
ni, nec debitor dicitur aliquid facere lite pendente,
ſed ante, quando ſibi libera erat rerum ſuarum admi-
niſtratio: ideo creditores non poſſunt allegare factum
in ſuum præjudicium, ex eo quod judicium ſit inſtitu-
7 tum contra emphyteutam; cum non debeat fieri de-
terior conditio Domini, ne poſſit caducitatem de-
clarare, prout poterat ante judicium motum, per *l. non
debet alteri ff. de reg. jur.* & *l. debitorum pactionibus, C.
de pact.* Inſuper confirmatur hæc ſententia, nam decla-
ratio retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis. Caſt. Imol.
& Aret. *in l. heredes palam. §. ſi quid poſt, ff de teſtam.*
Rim. *conſ.* 249. *n.* 51. ubi ait, quod declaratio adeo
8 diſpoſitioni adhæret, quod cenſeatur, cum ea eodem
tempore emanaſſe; Et Cror. *conſ.* 77. *n.* 19. & *ſeq.* dicit,
quod executor, qui vivente Uxore fuerat deputatus ad
diſpenſandum ſuper matrimonio, poterit etiam ſequu-
ta Uxoris morte, declarare ſuper validitate matrimo-
9 nij, ad præjudicium hæredum Uxoris, & commodum
Mariti, qui dotem lucrabitur. Et Ruin. *conſ.* 225. *n.* 6.
vol. 1. inquit, quod, ſi in principio, tempore celebrati
matrimonij fuit conventum de augenda dote per ter-
tium electum, valebit augmentum factum poſt mor-
10 tem Uxoris, etiam ad præjudicium tertij; Sic ergo
quamvis pendente lite, & judicio non poſſit emphy-
teuta, faciendo, vel negligendo, præjudicare credito-
ribus: tamen caducitas ante judicij pendentiam com-
miſſa, declarari poteſt, nec de hoc creditores conque-
ri poſſunt. Nec obſtat, quod declaratio non valeat
poſt jus tertio quæſitum; Quia verum, eſt quando
agimus de eo, quæ non eſt propria, & vera decla-
tio, ut quando ſit ſuper re clara, & certa; At ubi
emanavit ſuper re dubia, ita quod ſit vera declaratio,
tunc tollit jus, quod medio tempore fuit tertio quæ-
tum; ut declarat Caſt *in d. l. heredes palam.* §, *ſi quid
poſt*; quem ſequitur Dec. *in c. fin. n.* 13. *de Conſt.* cum
aliis allegatis per Franc. Bec. *conſ.* 3. *n.* 44. & ita fuit
reſolutum per Senatum Mantuan. teſte Surd. *d.
dec.* 29.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

*Dominus recipiens canones præteritos, cenſetur remitte-
re caducitatem, n.* 1.

*Amplia, etiam, ſi proteſtetur canones recipere ſine præju-
dicio caducitatis, n.* 2.

Amplia ſecundo, etiam ſi ſolum canones petierit, n. 3.

Contrarium n. 4.

Sed prima verior.

*Amplia tertio, ut per receptionem canonis cenſeatur re-
nunciatum melioramentis, n.* 5.

Amplia quarto in muliere, n. 6.

Amplia 5. *ut non poſſit Dominus mutare voluntatem,
numero* 6.

*Declara niſi Dominus jam declaraſſet caducitatem, &
incepiſſet ab expulſione, & intentaſſet judicium ca-
ducitatis, n.* 7.

Amplia. 6. *habere locum in omni caducitate, n.
eod.*

Amplia 7. *etiam ſtante pacto reſolutio, ibid.*

*Sed ſi expulit, & non eſt proteſtatus, non poteſt petere ca-
nones præteritos, ibidem.*

Declara 2. *quod proteſtatio juvaret, recipiendo canones
pro tempore præterito, & adhuc remaneret trien-
nium vel biennium, n.* 8.

Declara 3. *niſi emphyteuta tacendo conſentiret proteſta-
tioni, n.* 9

Limita 1. *quando Prælatus ſolus reciperet canones, &
Eccleſia eſſet Collegiata, n.* 11.

Niſi poſtea capitulum ratum habuerit ibidem.

Limita 2 *quando Dominus ignoraret caducitatem
num.* 13.

Limita 3. *quando procurator, & non Dominus reciperet,
niſi haberet ſpeciale mandatum ad remittendum
caducitates, & procedit etiam ſi haberet mandatum
ad recipiendum canones, & renovandum, n.* 25.

*Contrarium quod ſufficiat mandatum ad exigendum
ibidem.*

*Declara hanc limitationem niſi Dominus poſtea ratum
haberit, n.* 25.

Ignorantia caducitatis in Domino præſumitur. n. 13.

Scientia requiritur Domini & procuratoris ibidem.

*Ignorantia probatur conjecturis, & præſumptionibus,
num.* 4

Ignorantia probatur juramento Domini, n. 15.

Declara 1. *non habere locum, quando adverſatur aliqua
juris præſumptio, n.* 16.

Declara 2. *quando ignorantia eſſet inveriſimilis, n.* 17.

Declara 3 *quando præceſſiſſet curſus decem annorum.
n.* 18.

Subdeclara hanc 3. *declarationem non habere locum
quando ageretur de facto notabili, & gravi, de
quo veriſimile eſt, Dominum eſſe certioratum n.* 19.

Subdeclara 2. *quod ex curſu decem annorum aliqua
præſumptio oritur, ſed non eliditur probatio per ju-
ramentũ niſi præſumptio ſcientiæ eſſet gravis, & aſſer-
tio ignorantiæ per juramentum non juvaretur alia
præſumptione. ſed qua de præſumptio ſcientia eſt le-
vis, tunc juramento probatur, n.* 20.

Subdeclara 3 *quando adeſſent aliæ præſumptiones in con-
trarium quia una tollit aliam, n.* 21.

Declara 4. *quando ageretur de magno præjudicio tertij,
n.* 3.

Niſi eſſet pluſquam ſemiplene probatum ibidem.

Subdeclara iſtam 4. *declarationem, niſi juramentum
juvaretur alia præſumptione, n.* 24.

*Præſumptio una tollit aliam, & fortior, & validior tollit
debiliorem. n.* 21.

*Ignorantia probatur juramento per hominem probum,
etiam contra præſumptionem juris, concurrentibus
aliis conjecturis. n.* 22.

*Ignorantia proclamatum, & bannimentorum, quando
præſumatur, n. eod.*

*Caducitas ſtante juramento, an cenſetur remiſſa per re-
ceptionem canonis, n.* 27. *& ſeq.*

*Clauſula, rato manente pacto importat, quod Domi-
nus poterit petere pœnam, & caducitatem, n.* 28.

Declara ut n. 31.

*Juramentum habet vim clauſulæ rato manente pacto,
n.* 30.

*In dubio facienda eſt interpretatio, ut duret emphyteuſis,
n.* 29

*Mora ſtante juramento, vel clauſula, rato manente
pacto, purgari poteſt quandocunq. modo jus alterius,
non ſit effectum deterius, n.* 32.

*Clauſula, quod emphyteuta cadat à jure ſuo, ſi non eſt ap-
poſita in inſtrumento, ſemper cenſetur appoſita,
num.* 34.

*Pactum continens idem, quod jus commune, vel ſtatum,
non operatur ultra jus commune, vel ſtatutarium,
ſed dicitur admonitio, n.* 3.

*Caducitas. ſeu expulſio competit propter moram & con-
tumaciam, & penſio propter contractum, & pro-
miſſionem, n.* 34.

UTiliſſima erit ſequens quæſtio. An Dominus recipens canonem ab emphyteuta, cenſeatur remiſiſſe caducitatem? Et licet hanc materiam tractaverimus ſupra *de alienat.qu.* 1. *limit.* 43. quæ erit omnio videnda; tamen nunc uberius de ea agere intendimus. Dicc. igitur, quod Dominus, recipendo canonem ab emphytenta, qui ob non ſolutum canonem à jure ſuo cecidit, caducitatem incurſam remiſiſſe cenſetur; & ratio eſt quia caducitas non incurritur, niſi Domino volente, & ipſe recipiendo canonem, videtur admiſiſſe ad purgationem moræ, & non utendo jure ſuo, videtur illi renunciaſſe; Et ultra allegatos in dicta limit. 43. infinitos cumulat Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 21. *in principio*, Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 9. *n* 152. ubi hanc receptiſſimam eſſe ſen-*tentiam teſtatur, & de *præſ. præſ.* 112. *n.* 18. *lib.* 3. Seraph. *de privil. jur. privil.* 84. *ſub n.* 19. & *limit,* 10. *ver. nunc autem.* Mateſc. *var. reſol. libr.* 2. *cap.* 137. & multos etiam etiam cumulat Surd. *deciſ.* 317. *n.* 14 ubi etiam ponit, qui contrariam partem tenent, *n.* 18. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit;* 21. Clar. §. *emph. quæſt.* 10. Maur. Burg. de Laud. *par.* 2. *inſpec.* 2. *n.* 42. qui infinitos cumulat, & Add. ad *dec.* Burat. 617. *lit. A.*

2 Amplia primo, habere locum etiam, ſi Dominus proteſtetur, quod intendit recipere canonem, ſine præjudicio caducitatis, & non intendit illam remittere, cum proteſtatio ſit contraria facto, Ruin. *conſ.* 110. *n.* 4. *vol.* 1. qui hanc communem dicit, & de ea etiam atteſtatur Gig. *de penſ. quæſt.* 37. Surd. *conſ.* 86. *n.* 14. * Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 10. dicens, eſt incompatibile, quod penſio recipiatur pro tempore decurſo, poſt caducitatem, & quod ſaluum ſit jus caducitatis, & conſequenter, ut quis eodem tempore habeatur pro emphyteuta, & pro non emphyteuta, & ita fuit reſolutum coram Mant. In Rota, In una Romana devolutionis domus 2. Decembris 1592, Corb. *d. limit.* 21. *n.* 2. ubi ponit exemplum, quod ſi emphyteuta ceſſaverit per quatuor annos, & Dominus poſt ceſſationem receperit canonem duorum, vel trium annorum, dicitur caducitatem remittere, non obſtante ejus proteſtatione; quia non remanet, neq. triennium, vel biennium, per quod cauſetur caducitas, Cavalc. *dec.* 25. *n.* 11. *par.* 5. ubi plures cumulat, Mareſ. *eod. cap.* 137. *n.* 8. & Add. *ad d. dec.* Burat. ubi multos cumulat contra opinionem Bar. cont. diſſentientis, & alias deciſiones refert, & ibi declarat, ſed de hoc dic, ut diximus *in d. q.* 1. *limit.* 43. *ver. ſecundus caſus.* Diſſentit ab hoc opinione, Bar. *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. n.* 8. *in fine,* & alij relati per Surd. *dec.* 317. *n.* 18. ſed Bar. communiter reprobatur, ut dicunt Doctores, & præcipuè Clar. *d. quæſt.* 10. *in principio* Cigas *de penſ. quæſt.* 73. *n.* 3. Surd. *eod. conſ. n.* 14.

3 Amplia ſecundo, habere locum, etiam ſi Dominus petierit canonem; quia tunc videtur remiſiſſe caducitatem; quamvis nondum receperit. Alber. *in d. l.* 2. & ibi Iaſ. *n.* 128. Tiraq. *de ret. conven.* §. 1. Gloſ. 2. *n.* 64. Gig. *de penſ. quæſt.* 73. *n.* 3. Ruin *conſ.* 119. *n.* 4. *vol.* 5. Surd. *conſ.* 66. *n.* 15. & *d. dec.* 217. *in princio.* Add. *ad d. dec.* Burat. ubi alios refert, & dec. Rot. Et ratio eſt, ſecundum eum: quia paria ſunt petere, & recipere. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 9. *n.* 10. Mateſc. *d. capit.* 137. etiam ſi proteſtetur, ubi ita retenuiſſe Rotam refert: Quam opinionem ego intelligerem, quando Dominus peteret canonem poſt incurſam caducitatem, non antea: quia rationes Doctorum hanc ſententiam tenentium in his terminis procedunt: nam ſæpius contingit, quod Dominus poſt unum annum petit canonem, & emphyteuta vult expectare biennium, ſive triennium, hæc petitio non debet præjudicare Domino; ſi emphyteuta non ſolverit canonem, & res inciderit in commiſſum.

4 Contrarium tenet Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua, n.* 106. 106. cujus opinionem dicit Corb. *d. limit.* 21. *n.* 11. fortaſſe eſſe veriorem, ſed cogitandum reliquit: ſed ejus dubitationem ſuperfluam appellat Surd. *d. dec. n.* 5. quia paria ſunt petere, & recipere, & petendo videtur remiſiſſe caducitatem, *l. ad ſolutionem, C. de re jud.* Rom. *conſ.* 9. & movetur etiam per tex. *in l. poſt diem ff. de leg. commiſ.* ubi petens pretium poſt diem conventum, videtur renunciare beneficio legis commiſſoriæ, & movetur aliis rationibus etiam ſtante pacto reſolutivo. Burat. *dec.* 640. *n.* 20.

5 Amplia tertio, quod Dominus recipiendo penſionem, non ſolum cenſetur remiſiſſe caducitatem: ſed etiam renunciaſſe juri petendi melioramenta facta in re emphyteutica, quæ una cum ipſa re erant devoluta, Iaſ. *in d. l.* 2. *quæſt.* 35. *n.* 90. cum aliis congeſtis per Corb. *ead. limit.* 21. *n.* 12.

6 Amplia quarto, habere locum etiam in muliere; quæ non poteſt contrahere ſine conſenſu propinquorum.

7 Amplia quinto, ut Dominus non poſſit mutare voluntatem, Corb. *d. limit. n.* 13.

Amplia ſexto, ut habeat locum in omni caducitate, ex quocunque capite derivante. Magon. *dec Florent.* 145. ubi plures refert in puncto, ob non petitam renovationem *n.* 26. & per receptionem canonis, cenſetur contractum venditionis approbare. Natt. *conſ.* 45. *n.* 10. & *conſ.* 341. *n.* 3. Cavalc. *dec.* 42. *n.* 26. *par* 1. Menoch. *de præſ.* 75. Surd. *conſ.* 60. *n.* 11. Rol. *conſ.* 6. *n.* 41. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 232. *n.* 4. Rim. jun. *conſ.* 37. *n.* 61. *vol.* 1. & Cravet. *conſ.* 55. *n.* 5. & ob non implementum pacti, ex multiplicatis receptionibus canonum; caducitas cenſeatur remiſſa: eſt dec. Rot. *in recol. per Paul. Rub.* 25. *n.* 7. ubi allegantur aliæ dec. & DD.

Amplia ſeptimo, etiam ſtante pacto reſolutivo. Burat. *deciſ.* 640. *n.* 19. & Add. *ad dec. ejuſdem* Burat. 896.

8 Declara prædicta, niſi Dominus incepiſſet ab expulſione; quia jam declaraſſet velle eſſe locum caducitati, & jam intentaſſet caducitatis judicium, & lis eſſet mota Ceph. *conſil.* 222. *n.* 3. 25. & *ſeq. vol.* 2. quia tunc proteſtatio juvaret, & hæc eſt com. op. ut * per Salyc. *in d. l.* 2. & ibi Iaſ. *n.* 124. Corb. *d. lim. n.* 3. Surd. *d. deciſ.* 217. *n.* 24. ratio eſt, quia jus jam acquiſitum Domino, ut tale per eundem Ceph. locis citatis, ſed ſi expulit, & non eſt proteſtatus, non poterit petere penſionem temporis præteriti, ut per Clar. *d. qu.* 10. & Menoch. *ead. præſ.* 112. *n.* 12. ſed quomodo hoc intelligatur, dicam infra *q.* 15.

9 Declara 2. quod proteſtatio juvatet, quando Dominus reciperet penſionem pro tempore præterito, & adhuc remaneret triennium, vel biennium, in quo penſio non fuiſſet ſoluta: nam tunc proteſtatio prodeſſet; quia ſimul poteſt ſtare, quod Dominus recipiat canonem pro tempore præterito, & reſervet ſibi jus expellendi emphyteutam, cum remaneat triennium, vel biennium, ex quo cauſatur caducitas, pro quo Dominus non recipit canonem. Ant. de But. *in cap. potuit, de locat.* & ibi Imol. Alex. *conſ.* 105. *n.* 13. *vol.* 5. Soc. *conſil.* 167. *n.* 10. *vol.* 2. Corb. *d. limit.* 21. *n.* 3. Clar. *d. q.* 10 *in principio* ver. hoc tamen intellige.

10 Declara 3. niſi emphyteuta, tacendo conſentiret proteſtationi Domini, Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 127. Ruin. *conſ.* 251. *n.* 2. Imol. *in d. c. potuit.* Corb. *d. limit.* 21. *n.* 4. Menoch. *conſ.* 460. *n.* 13. & *ſeq. vol.* 5. & *de præſump. præſ.* 112. *n.* 21. Cavalc. *dec.* 25. *n.* 13. *lib.* 1. ſed de hoc vide, quæ diximus in *d. limit.* 43. *ver ſecundus caſus.*

Limita primo prædictam communem opinionem ſupra in princ. firmatam, non habere locum, quando Prælatus ſolus reciperet canonem, & Eccleſia eſſet Collegiata: quia tunc recipiendo canonem temporis præteriti, non dicitur caducitatem remittere, niſi poſtea capitulum ratam haberet receptionem canonis, Gloſ. *in d. c. potuit, in ver. expellit,* & ibi Canoniſtæ, *in d. l.* 2. *num.* 130. dicit hanc eſſe receptiſſimam ſententiam ſed, ſi Eccleſia non eſſet Collegiata,

tunc

tunc ſolus, Prælatus poſſet remittere caducitatem; & hanc diſtinctionem communiter eſſe approbatam, dicit Clar. d. q. 10. ver. ſed nunquid; Sed de hoc videnda ſunt, quæ ſcripſimus in d. quæſt. 1. de alien. limit. 43. ubi habetur, quomodo cenſeatur capitulum ratum habuiſſe.

12 Sed ounquid caducitas poſſit remitti per Procuratorem, Syndicum, Maſſarium, vel Cellerarium? Videndus eſt Borg. dec. 30. n. 20. par. 2. & ea, quæ diximus in d. limit 43. n. 325 & ſeq.

13 Limita ſecundo, non habere locum, quando Dominus ignorans rem eſſe devolutam, canonem recipiat, quia tunc caducitas non eſſet remiſſa Spec. in d. §. nunc aliqua, qu. 24. Iaſ. in d. l. 2. n. 130. ver. prædicta omnia, cum aliis ab eo allegatis, & aliis congeſtis per Corb. d. limit. 21 n. 14. & alios citat Surd. dec. 181. n. 7. & dec. 203. n. 19. cum ſeq. Seraph. de priv. privil. 84. n. 19. in fine. Honded. conſil. 55. n. 89. lib. 1. & vide, quæ diximus in d. limit. 43. in princ. Mant. de tacit. & amb. lib 22 titul. 35. n. 19. ubi dicit, ita tenere Rot. & Add. ad dictam dec. Burat. 617. neq. Dominus cenſetur remiſiſſe caducitatem jam commiſſam ob alienationem, concedendo licentiam alienandi, ſi ignoravit illam eſſe factam; ſecus ſi ſciebat, Corb. de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit. 26. n. 4. Surd. dec. 203. n. 20 & ſeq.

14 An autem ignorantia caducitatis præſumatur in Domino, diximus ſupra hoc eod. tit q. 8. n. 3. quod præſumitur ex multorum ſententia, ut probat Surd. d. dec. 181. n. 8. & Burſat. conſ. 254 n. 30. lib. 3. ultra allegatos in d. qu. ubi ampliatur, quod non videtur remiſſa caducitas à Procuratore, vel Exactore, qui ignoravit: quia requiritur ſcientia, non ſolum Domini, ſed etiam Procuratoris, Affl dec. 129. n. 10. ubi allegat Alex. conſ. 63. col. 4. volum. 4. quem ſequitur Surd. d. dec. n. 9.

15 Probari etiam poteſt ignorantia conjecturis, & præſumptionibus; quia conſiſtit in animo, & eſt difficilis probationis, ut Doctores communiter dicunt in cap. * fin. qui mat. accuſ. poſſ. Oſaſc. dec. 71. n. 30. Seraph. de privil. jur. privil. 4. n. 154.

16 Sed, an ignoretia prædicta probari poſſit per juramentum? Et quod poſſit, tenet Abb. in cap. cognoſcentes, n. 9 de Conſt & ibi Dec. n. 18. Alex. conſ. 71. n. 5. lib. 1. idem Dec. conſ. 452. n. 26. Cravet. conſ. 201. n. 32. lib. 2. Pariſ. conſ. 93. n. 46. Cur. ſen. conſ. 71. Ceph. conſ. 242. n. 16. lib. 2. Crot. qui de com teſtatur conſ. 307. n. 8. l. 3. Menoch. de arbit. caſu 186. n. * 3. Maſc. de prob. conc. 881. n. 8. vol. 2. in princ. Marſ. in Rub. de probat. n. 125. ver. & adde. Hond. conſ. 55. n. 63. l. 1. Oſaſc. d. dec. 71 n. 24. Seraph. qui multos congerit, de priv. jur. priv. 4. in princ. idem Menoch. qui plures etiam cumular, eod. caſ. 186. n. 4. & ſeq. ubi dicit, ex ſententia multorum, habere locum judicia arbitrio, & in ſubſidium, aliis probationib. deficientib.

17 Declara tamen, quod ignorantia, non probatur juramento, quando alleganti ignorantiam adverſatur aliqua juris præſumptio, Bar. in l. inter omnes §. recte, n. 3. ff. de furt. Dec. in d. c. cognoſcencentes, n. 8. Menoch. d. caſu 186. n. 7. Marſc. d. conc. n. 18. Seraph. d. priv. n. 4. & 30. Surd. deciſ. 153. n. 5 & ſeq. Et quando in contrarium adeſt aliqua præſumptio ſcientiæ vel quia ſcire tenebatur, non probetur per juramentum, Maſc. de prob. conc. 88. Gab. conſ. 81. n. 36. Paçif. de ſal. inter. suſpect. 4. cap. 3. n. 39. ubi deciſiones Rotæ refert.

18 Declara 2. quando ignorantia eſſet inveriſimilis Maſc. d. n. 8. Seraph. d. priv. 4. n. 6. ut quando putum eſſet aliquid, vel quando ſcientia ab adverſario probata eſſet. Menoch. dicto caſu. n. 8.

19 Declara 3. quando præceſſiſſet curſus decem annorum, Dec. conſ. 185. n. 12 ut quia poſt commiſſam caducitatem emph. per multum temporis ſpatium, ideſt per d. tempus rem emph. poſſederit, ſolvendo canonem, quia tunc præſumitur in Domino ſcientia caducitatis, & per conſequens tacita illius remiſſio. Rim. jun. conſil. 22. n. 15. & conſ. 619. n. 50 Add. ad d. dec. Burat 617.

20 Subdeclara hanc tertiam declarationem, tunc habere locum quod ſcientia præſumatur ex curſu decem annorum quando agitur de facto notabili, & gravi, de quo veriſimile eſt Dominum fuiſſe certioratum: & ita eſt intelligendus Dec. d. conſ. qui movetur auctoritate Salyc. in l. auctoritate, in fin. C. unde vi, & ita reſpondet Hone. d. conſ. 55. n 67. ſed de hoc videnda ſunt, quæ ſcripſimus ſupra q. 8. in quæſtione, an Dominus præſumatur certioratus à procuratore.

21 Subdeclara 2. quod ex curſu decem annorum, aliqua præſumptio ſcientiæ oritur, ſed non eliditur probatio ignorantiæ per juramentum, quia tunc eliditur hæc probatio per juramentum, quando præſumptio ſcientiæ eſt gravis, nec aſſertio jurata juvatur alia præſumptione ignorantiæ: ſed quando præſumptio ſcientiæ eſt levis, ſeu militat fortior præſumptio ignorantiæ, tunc ignorantia recte probatur per juramentum. Maſc. d. conc. 88. n. 9. Hond. d. conſ. 55. n. 68.

22 Subdeclara 3. quando adeſſent aliæ præſumptiones in contrarium, cum una præſumptio tollat aliam; * Craver conſ. 145. n. 11. & validior, & fortior tollit debiliorem Cur. jun. qui de com. teſtatur, conſ. 35. n. 6. li. 1. Menoch. de præſ l. 1. q. 30 cum aliis allegatis per Hond. eod. conſil. 55. n. 69. & ſeq. & hoc præſertim habet locum in homine probo, & bonæ famæ, 23 quo præſumitur, Cur. Sen. conſ. 70. col. fin & conſ. 72. col. 8. ubi dicit, quod in probo viro, ignorantia probatur per juramenta, etiam contra præſumptionem juris, præcipuè concurrentib. aliis conjecturis. Oſaſc. d. dec. 71. n. 25. ubi ponit multas conjecturas circa ignorantiam proclamatum, & bannimentorum. Hond. d. conſ. n. 71. & Seraph. de priv. 4. n. 70.

24 Declara 4. non habere locum, quod ignorantia probetur judicio tertij, Felin. in d. cap cognoſcentes, n. 14. Dec. ibid. n. 48 & Menoc. d. caſu 186. n. 9. dummodo agatur de magno præjudicio tertij, quia modicum non attenditur. Crot. in repet. l. qui Romæ § duo fratres col. 32. ver. tertia ſit concluſio, ff. de ver. oblig. Marſ. ſing. 633. Bero. in d. c. cognoſcentes, col. fin. ſed ſi non agitur de magno præjudicio, ſed de modico, ſtatu juramento. Oſaſc. d. dec. 71. n. 46. Seraph. d. privil. 4. n. 100. ubi in cauſis magnis, non procedere affirmat, niſi alias eſſet pluſquam ſemiplene probatum, qui alios citat. Menoch. d. caſu. n. 9.

25 Subdeclara iſtam quartam declarationem, procedere; quando juramentum, alia præſumptione non juvatur; tunc enim, ſi agitur de gravi præjudicio tertij, ignorantia non probatur juramento, ſed quando juvatur alia præſumptione, etiam ſi agatur de gravi præjudicio tertij, ignorantia probatur juramento. Felin. in d. c. cognoſcentes, n. 14. in tertia fallentia, Menoch. d. caſu 881. n. 12. & idem Menoch. d. n. 9.

26 Limita tertio, non procedere, quando non ipſe Dominus, ſed ejus procurator recepit; quia non poteſt remittere caducitatem, niſi mandatum haberet ſpeciale, remittendi caducitatem. Surd. dec. 181. n. 116. Honded. d. conſ. 55. n 86. Et in Factore eſt deciſio ejuſdem Surd. 342. n. 16. & ſeq. etiam, ſi haberet mandatum ad recipiendum canonem, & renovandum. Hond. eod. conſ. 55. n. 86. & ſeq. Rot. dec. 896. in fine, par. 4. divers. & alios refert. Add. ad d. dec. Burat. 617. Corb. d. limit. 21. n. 16. & 13. ubi dicit, quod Corne. conſil. 187. ſub n. 1. & ſeq. lib. 1. videtur ſentire, quod is, qui habet mandatum ad recipiendum penſionem, & renovandum abſque eo, quod habeat mandatum ad remittendum caducitatem, recipiendo canonem, Domino præjdicet; ſed tamen cogitandum relinquit, & quod ſufficiat mandatum ad exigendum, tenent Bero. conſil. 130. numer. 14. volum. 1. Rim. jun. conſil.

conſil. 160. *n.* 10. *& ſequitur vol.* 2. Caball. *milleloq.* 121. *n.* 3. *&* 135. *n.* 1. Rol. *conſ.* 96. *n.* 52. *vol.* 1. & in Repert. a d deciſiones Cavalc. *in ver. caducitas.*

27 Declaratur hæc tertia limitatio, niſi Dominus poſt receptionem canonis à procuratore, ratum habnerit: Hond. *d. conſ.* 55. *n.* 87 Corb. *d. n.* 16. & niſi eſſet Pater Domini directi. Soc. *conſ.* 66. Corb. *d. limit. n.* 17. ſed de hla diximus *in d. limit.* 43. *tit. de alienat.* ubi de Maſſario, & Cametario Capituli, ſi receperint penſionem. Rot. *d. dec.* 896. *in fine*, & Add. *ad dictam dec.* Burat. 617. & de Patre Domini directi, videnda eſt, *q.* 12. *de ſol. can.* ubi eſt particnlaris materla.

28 Sed occurrit magna difficultas. An ſtante juramento, cenſeatur remiſſa caducitas per receptionem canonis? Hanc quæſtionem non vidi tactam, neque à Spec. neq. à Iaſ. Corb. nec Valaſc. ſolnm vidi per Mart. *in tract. de clauſ. clauſ.* 141. *n.* 7. *par.* 1. nbi tenet, quod non cenſetur remiſſa, & ſi recipiat canones præteritos, ſtante clauſula in inveſtitnra, Rato manente pacto, poterit conſequi ntrumqne, ſcilicet canones præteritos, & expulſionem; ſecus, ſi recepiſſet pro futuro, allegat Alex. *conſil.* 196. *n.* 2. *& ſeq. ver. nec ad hoc obſtat, & conſ.* 206. *n. ver. ad prædictorum confirmationem, volum.* 7. & dicit ita tenere ibi Addentes: ſed, ſi ſolviſſet tamquam perſeverans in eodem contractu, ſecus eſſet, & haberet locum opinio Gloſ. *in dict. l.* 2. *Cod. de jur. emp.* & in dubio eligi-
30 mus benigniorem pertem, ut duret emphyteuſis; ut per Pariſ. *in tract. de reint. feud. cap.* 68. cujus Rub: eſt de promiſſis ſub pæna, & ceſſ. cum ergo juramen-
31 tum habeat vim clauſulæ, Rato manente pacto, nt Alex. in dictis conſiliis dicit, & infinti DD. tenent, quos nominatim recenſet Seraph. *de privil. jur. privil.* 85. *n.* 2. merito utrumque peti poteſt, & pæna, & canones præteriti. Et quod pæna, quando eſt promiſſa in inſtrumento, & canonex peti poſſiunt, ſtante dicta clcuſula, Rato manente pacto, tener Corb. *d. cauſa. ampl.* 9. *n.* 8. Seraph. *dict. privil.* 85. *in princ.* cum aliis allegatis ah eis & vide *in ſeq. qu.*

Cæterum quamvia anctoritaa Alex. ſit maxima, nihilominus recedendum pnto ab ejus opinione: nam licet ſit vera opinio; quod ſtante juramento, vel clauſula, Rato manente pacto, poſſit peti pæna, & res, & ſic ntrumque; tamen hoc haber locum in pæna con-
32 ventionali; non autem in pæna legali. Seraph. *dict. privil.* 85. *numer.* 5. *ver. ſecundo intellige*, & tamen Alex. loquitur de pæna legali, inducta per *l.* 2 *Cod. de jur emph.* quæ dicitur pæna legalis Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol can. ampl.* 45, *numer.* 18. nbi de com. teſtatur Iaſ. *dict. l.* 2. *num.* 124. *ver. tertio*, & fortiùs fateor etiam ego, quod ſtante d. clauſula, Rato manente pacto, vel juramento, ut utrumque peti poſſit, pæna, & expulio, nt dicit Corb. *dict. numer.* 8. ex mente Bart. Bald. Iaſ. Imol. Corn. & Redo ita ut, ſi emphyeeuta obligaverit ſe ad canonem duorum denariorum ſub pæna centum, poſſit Dominus magnam illam pænam centum, pro parvo canone exigere. Sed advertendum eſt, quod quæſtio noſtra eſt de pæna legali, non conventionali, ut præſuppnnunt prædicti D D. deinde nos loquimur, an per receptionem canonis caducitas remiſſa cenſeatur, quo caſu ſtante dicta clauſula, vel juramento, mora purgari poteſt, quandocnnque; niſi jus alterins ſit effectnm deterius, ut pluries tenuit Rota, ſicut refert Add. *ad deciſ. Ludoviſ.* 559. ubi limitationes ponuntur, & diximus ſupra in tit. *de alien.*
33 *quæſt.* 1. *n.* 33. 35. 38 *&* 168. & uberius dicemus in tit. *de ſol. can.* & ſtante dicta clauſula, Rato manente pacto, poteſt mora purgari, ſecundum opio. Bart. quæ com. recepta eſt, Corb. *dict. cauſ. ob non ſol. can. limit.* 41. *n.* 16. licet aliqui cont. teneant, ſi igitur emphyteuta ante declarationem poteſtat purgare moram, invito Domino, & etiam poſt, celeri ſatisfactione; tanto magis, Domino ſponte canonem recipiente; & ſi tenetemus opinionem Alex. deſtruttetur prædicta receptiſſima ſententia, qnod per receptinnem canonis, cenſetur remiſſa caducitas; quia hodie in omnibns inveſtituris apponitur juramentnm;
34 cum clauſula ſi non ſoluat, cadat ab omni jure, quæ clauſula licet omitteretur, ſemper tamen intelligeretur appoſita, ex ſola natura emphyteutis. Corb. *dict. ampl.* 9. *n.* 5. *& ampl.* 1. & pactnm continens idem, quod jus commune, ſive ſtatutum nihil operatur, nl-
35 tra jus commnne, vel ſtatutum; ſed ſolnm dicitur admonitio. Rol. à Vall. de lucro dotis, *queſt.* 96. *n.* 17. Corb. *de cauſ. privat. ob alien quæſt.* 7. *n* 12. cur ergo expulſio competat propter moram; penſio vero pro-
36 pter contractum, & promiſſionem, & perceptionem fructuum, ut dicnnt Doctores *in d. l.* 2. & Surd. *in d. dec.* 317. *n.* 19. & mora purgati poteſt; ergo per receptionem canonia, remiſſa eſt caducitas.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Dominus directus, an expellendo emphyteutam poſſit petere canones præteritos.

SUcceſſivè quærendum eſt, Si Dominua expulit emphyteutam, ob canonem non ſolutum, an poſſit petere canones præteritos? Hanc quæſtionem ponit Iaſ. *in l.* 2. *n.* 126. *Cod. de jur. emph* ubi diſtinguit: Aut loquimur in emphytenta Eccleſiæ, & poteſt adhuc Eccleſia penſionem petere. Auth. *qui rem, Cod. de Sac. Sanc. Eccleſ.* ubi eſt tex. clarus: Aut loquimur in emphyteuta privati: & tunc, aut tempore expulſionis eſt proteſtatus, & adhuc poterit penſionem petere, aliaa ſecus: & hanc diſtinctionem facit etiam Clar. § *emphyt. quæſt.* 10. *ver. quæro nunc*, dum dicit, Aut Dominus expellendo emphyteutam expreſsè reſervavit ſibi jus perendi penſionem pro annis ceſſatis; & hoc caſu talia reſervatio utique illi conſervat facultatem petendi penſionem, & hanc eſſe commnnem opinionem dicit Boer. *deciſ.* 309. *n.* 5. *in fine*: Aut verò non eſt proteſtatus, & tunc expellendo emphyteutam, ob canonem non ſolnium, non poteſt ab eo petere penſionem temporis præteriti, quicquid dicat Bart. *in dict. l.* 2. *n.* 8. contra quem eſt communis opinio, nt dicit Gigas de penſio. *quæſt.* 75. *poſt n.* 6. Hæc autem intelligenda ſunt, ut procedant in emphyteuſi privati, ſed in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſpeciale eſt favore Eccleſiæ, ut poſſit utrumque conſequi, ſcilicet penſionem exigere & emphyteutam expellere: per tex. in d. Auth. qui rem, & eandem diſtinctionem ponit Cavalc. *dec.* 25. *num.* 15. *par. ult.* ubi ultra Clar. allegat Menoch. *de præſ. præſ.* 112. *lib.* 3. Redo. *de reb. Eccl. non alien. car.* 441. *n.* 13. Emil. *conſ.* 83. *n.* 9. *car.* 170. Gherat. Mazzo. *conſ* 120. *n.* 21. *& ſeq. car.* 294 & Rebuf. *conſ.* 96. *in fine, car.* 161. ita tenentes. Dec. *in d. Auth. qui rem, n.* 13. Cephal *conſ.* 18. *n.* 44. *lib.* 1. Iopſeph. Ludovic. *dec. Perus.* 54. *n.* 2. Burſat. *conſ.* 254. *lib.* 3. *n.* 28. Cagn. & Dec. *in d. Auth. qui rem, de Sac. Sanct. Eccl.* qui de com. atteſtantur. Marins *de ſolut. oblat. & retent. cap.* 33. *in fine.* Craver. *conſ* 212. *n.* 9. Et Mant.. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 82. facit eandem diſtinctionem, dicens, quod, Si Dominus declaravit caducitatem & reſervavit ſibi jus petendi penſionem pro annis, quibus emphyteuta non ſolvit, hnjuſmodi proteſtatio ei ſuffragatur, ut poſſit eam petere, & hanc eſſe com. op. teſtatur, ut per Boer. *d. dec.* Sed ſi non fuit proteſtatus, non, non poteſt petere præteriti temporis penſionem, ex com. ſententia Doct. ut per Gig. *de penſ. q.* 75. Sed hoc intelligendum de emphyteuſi privata, non Eccleſiæ, quia in ea ſpeciale eſt, ut poſſit exigere pen-

penſionem,& expellere emphyteutam; Et declatat habere locum, poſtquam Prælatus Eccleſiæ declaravit caducitatem: nam ſi ante declatationem receperit canonem, intelligitur pænam caducitaris remiſiſſe, & non ſolum poteſt petere canones decurſos: ſed etiam expenſas taxatas in lite, poſt declaratam caducitatem, & adeptam poſſeſſionem, nec dicetur receſſum à caducitate ob mandatum executum, pro canonibus decurſis, & pro expenſis taxatis. Clar. *dict. quæſt.* 10. Rot. *deciſ.* 287. *numer.* 7. impreſſa per Pacif. *de ſal. inter. in fine tractatus*, & vide ſupra qu. præcedenti.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Caducitas non incurritur, ob non ſolutum laudemium, n. 1. Dec. ut n. 7.

Caducitas non habet locum, niſi in caſibus jure expreſſis. n. 2.

Argumentum valet, hoc cautum non reperitur in jure, ergo opponi non poteſt, n. 3.

Laudemium non inhæret emphyteuſi, ſed eſt quædam præſtatio extrinſeca. n. 4.

Actio realis, non datur pro laudemio, ſed perſonalis, n. 5.

Laudemium datur pro inveſtitura, & traditione poſſeſſionis n. 6.

QUæro, An caducitas incurritur ob non ſolutum
laudemium? Dicendum eſt, quod non: quia ca-
1 ducitas non habet locum, niſi in caſibus in jure ex-
preſſis. Auth. *de non eligen. ſec. nub.* §. *cum igitur.*
Rom. *conſil.* 405 *n.* 2. Barb. *conſ.* 51. *n.* 22. *vol.* 1. Dec.
2 *conſ.* 581. *n.* 10. Patiſ. *conſ.* 106. *n.* 10 *vol.* 4. Crot.
conſ. 17. *n.* 16 Soc. jun. *conſ.* 16. *n.* 31. *vol.* 1. Ceph.
conſ 39 *n.* 44. Cagn. *in l. ſi quis major. C. de tranſ. n.*
57. cum aliis allegatis per Surd. *dec.* 200. *n.* 1. & Rot.
in recollectis per Farin. *dec. poſth. par.* 2. 169. *n.* 5. ſed
cum in jure non reperiatur cautum, quod emphyteuta
cadat à jure ſuo, ob non ſolutum laudemium; ergo
non eſt tenendum, quod incurrat: nam argumentum
valet, Hoc lege cautum non reperitur; ergo opponi
3 non poteſt: ut multis exemplis comprobat Cravet.
conſ. 90 *n.* 1. quia etiam, laudemium non eſt onus,
quod inſit ipſi emphyteuſis; ſed eſt præſtatio quædam
4 extrinſeca ab emphyteuſi. Iſern. *in* c. 1. §. *ſed*, *& ret*,
col. 4. *tit. per quos fiat inveſt.* quem ſequitur Maria.
Frec. *lib.* 2. *Auth.* 3. *n.* 4. Igitur datur ſolum actio
5 perſonalis, & non realis: licet de hoc ſit dubium:
cum aliqui dicant, quod detur actio realis: Sed quod
non detur, niſi perſonalis, multis argumentis compro-
bat Surd, *dec* 31. *&* 200. & nos de hoc Deo dante
dicemus, *in tit. de laud.* Deinde laudemium debetur
6 pro inveſtitura, & actuali traditione poſſeſſionis, quæ
fit de novo, emphyteutæ, ut eſt tex. *in l fin. C. de jur.*
emph. Burſat. *conſ.* 59. *n.* 16. & ideo non concernit rem
ipſam, nec Domini auctoritatem, non honorem, ſed
laborem, & factum quoddam, & ideo non poteſt di-
ci, quod eo non ſoluto, emphyteuta incurrat caduci-
tatem. & hanc opinionem tenet Amad. de Ponte in
tract. *de laudem. q.* 19. quem ſequitur Surd. *dec* 100.
per totam, & *dec.* 31. *in fine*, ubi allegat Maria. Frecc.
de feud. lib. 2. *tit. de autho.* Baro. *auth.* 3. *n.* 4.

7 Cautela tamen eſt, quod in inſtrumento inveſtituræ apponatur pactum, ut in caſu alienationis ſit ſolvendum Domino laudemium, ſub pæna caducitatis, Burg. de laud. *inſp.* 9. *n.* 14. *par.* 1, pacta enim, ut ſæpe diximus, ſunt ſervanda.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM.

Caducitas, lite pendente, declarari poteſt, ſi canones non ſolvantur n. 1.

Declara ibi, ſi non ſit concluſum in cauſa, vel niſi emphyteuta eſſet creditor Domini de tanta, vel majori ſumma

Contrarium n. 2. ſed prima eſt com.

Vaſallus non tenetur Domino ſervare fidelitatem, ſi feudum non tradat, n. 3. & 4.

Declaratur, n. 15. & 16.

Vaſallus ſi patiatur ab aliquo controverſiam ſuper feudo, non tenetur petere inveſtituram, ibidem.

Contractus emphyteuticus eſt ultro, citroque obligatorius, n. 4.

Et in iſtis contractibus, non eſt ei adimplendum, niſi prius adimpleatur, n. 5.

Canones in recognitionem directi dominij ſolvuntur, & non in recognitionem fructuum, n. 6.

Vaſallus etiam, ſi ipſo jure ſit privatus, non debet poſſeſſionis commodo privari, lite pendente n. 7.

Emphyteuta lite pendente ſuper caducitate, habetur pro emphyteuta. n. 8.

Servus lite pendente, ſuper libertate, non tenetur obedire Domino & quare n. 9.

Dominus lite pendente, non poteſt contra Vaſallum exercere jus ſuum, n. 10. contr. ibi tenet Auctor.

Penſionarius, lite pendente, non poteſt ſpoliare commodo ſuæ poſſeſſionis. n. 11.

Dominus, & Vaſallus ad paria judicantur, & ſunt quaſi correlativa, & diſpoſitum in uno cenſetur in alio, n. 12.

Vaſallus pendente lite ſuper evictione, tenetur ad ſervitia, n 13.

Dominus, pendente lite, non poteſt in alium jus ſuum transferre. n. 14.

Emphyteuta vel Vaſallus, ſi non poſſideant, non tenentur ſolvere canones, neque ſervitia præſtare. n. 6.

ELegans eſt iſta quæſtio, An lite pendente inter
Dominum,& emphyteutam, ſuper aliqua caduci-
tate, ſi canones non ſolvat per biennium, vel trien-
nium, poſſit Dominus declarare caducitatem, ob ca-
nonem non ſolutum? De hæc quæſtione, licet aliqua
dixerim ſupra, hoc eodem titulo, *q.* 13. *num.* 3. tamen
modo intendo illam examinare, ut veritas magis elu-
ceſcat. Capic. ponit hanc quæſtionem, *deciſ.* 16. *num.*
1 6. ubi tenet, quod, ſi tempore litis, nondum eſſet lap-
ſum biennium, vel triennium; nihilominus ſufficiat,
quod juncto tempore præcedenti, lapſum ſit biennium,
vel triennium; quia jus ſuperveniens actibus, penden-
te judicio, ex cauſa præterito, debet convalidare judi-
cium, juribus per eum allegatis; & ſic tempora con-
junguntur, & præcipuè quando tempora lapſi biennii,
nondum eſſet in cauſa concluſum, ſi autem eſſet con-
cluſum, nunquam tale jus ſuffragaretur judicio inten-
tato (dicit ipſe) ex ſententia Bar. & Alex. cujus opi-
nionem ſæpe ſequuta eſt Rota, ut per Achil. de Graſſ.
deciſ. 1. *de locat.* Put. *deciſ.* 426. *lib.* 3. *& dec. diverſ.*
602. *par.* 1. Corb. *de canſ. privat. ob non ſol. can. ampl.*
16. *in fine.* Rim. jun. *conſ.* 546. *num.* 33. *& ſeq. vol* 5.
Bero. *conſil.* 196. *numero.* 9. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 87.
numero. 26 *& ſeq. vol.* 1. Redo. *de reb. Eccl.*
non alien. car. 433. *num.* 1. *& car.* 499. *num.* 22. Ca-
valc. *deciſ.* 29. *num.* 46. *par.* 2. ubi limitat, niſi em-
phyteuta eſſet creditor Domini directi de tanta, aut
maiori ſumma; ſecus autem de minori, ut per Docto-
tes per eum allegatos; quod etiam procedit, ſi adeſſet

Jura-

juramentum in promiſſione canonis; & opinionem
Capic. ſequitur Seraph *dec.* 953. *num.* 2. & Mant. *d
tac. & ambig. lib. lib.* 22. *tit.* 27 *num.* 12. Verall. *deciſ.*
299. *p.* 1. Achil. de Graſſ. *deciſ.* 295. & 296. Et quam-
vis hæc opinio ſit communiter recepta, & tot deciſio-
nibus S. R. R. ſit fulcita; tamen non caret difficulta-
te: Quia contrariam opinionem tenet Surd. *conſ* 86.
num. 14. & dum hæc quæſtio verteretur in Senatu
2 Mantuo Senatus tenuit opinionem Capicii; Sed cum
hic caſus denuo accideret, mutavit ſententiam, & te-
nuit, quod lite pendente emphyteuta non teneatur ſol-
vere canonem, nec offerre, aut deponere: ut idem
Surd teſtatur, *dec.* 6. *ſub. n.* 2. & per totam; & ita di-
cit obtinuiſſe in Senatu Montisferrari, ubi tunc præſide-
bat Rol à Vall. Et erat etiam Senator Franc. Beccius:
Argumenta autem, quæ pro hac opinione tuenda af-
feruntur, ſunt multa; Et primo adducitur hæc ratio,
deſumpta ex *cap. fin. de nov. for. fid.* quod, ſi Domi-
nus non tradat feudum promiſſum, Vaſallus non te-
netur ei ſervare fidelitatem: & ſi Vaſallus patiatur con-
troverſiam ab aliquo ſuper feudo, non tenetur interim
petere inveſtituram, ut dicunt Doctores *in l. ſolem-
nibus*, *C. de rei vend.* Clar. §. *feudum q.* 49. *n.* 8. &
quamvis hoc verum ſit; immo quandiu emphyteuta
poſſeſſionem aſſequi non poteſt non tenetur ſolvere
canonem, ut per Doctores congeſtos per Corb. *d. cau-
ſa limit* 14. & 21. & Clar. §. *emphyteuſis q.* 8. ubi aſ-
ſerit hanc eſſe com. op. & Mant. *de tacit. & amb. lib.*
22. *tit.* 27. *n* 44. refert etiam eandem eſſe magis com.
op & quod Rota pluries ita judicavit, cum tempera-
mento tamen, modo emphyteuta, non ſit ſua culpa,
quominus poſſeſſionem adeptus ſit, & culpa deſierit il-
lam poſſidere: nam, ſi ſua culpa amiſiſſet, nullam ex-
cuſatione haberet: Huic tamen rationi, & argumen-
to reſpondetur, quia non eſt æquum, quod emphyteu-
ta, non poſſidens, teneatur ſolvere canonem: cum
adhuc non ſit aſſecutus utile dominium: & cum em-
phyteuſis ſit contractus ultro citroque obligatorius, ut
per Clar. § *emph. qu.* 2. & Angel. *in l.* 1. *n.* 1. *C. de jur
emph.* Ruin. *conſ.* 35. *n.* 2. *vol.* 1. & idē Surd. *ead. dec.
n.* 10 cum aliis allegatis per ipſum *dec.* 290. *n.* 12. &
Menoch *conſ.* 111. *n.* 21. quemadmodum etiam feudum.
Bar. *in l. juris gentium*, *quinimmo*, *col. fin. ff. de pact.*
Curr. jun. *de feud. par.* 2. *q.* 7. *n.* 51. Bec. *conſ.* 18. *nu.*
9. In contractibus autem, non eſt alicui implendum
qui primo non adimplevit. *l. Iulianus* §. *offerri*, ubi
Bar. *ff. de act. empt.* idem Bar. *in l. quaro, & in pacta,
conventa*, *in* 2. *tot. ff. de pact.* idem Bec. *conſ.* 106.
ubi multos citat: cum ergo Dominus non tradiderit
poſſeſſionem, & ſic non adimpleverit ex parte ſua, non
tenetur emphyteuta ſolvere canonem: nec etiam tene-
tur ad onera, ſi non poſſideat, ut per Corb. *d. cauſa
limit.* 22. & Idem reſpondendum eſt, quando patitur
controverſiam à tertio: quia intelligitur, quandiu ter-
tius facit ſibi quæſtionem, nec poſſeſſionem rei conſe-
qui poteſt, ut idem Corb. declarat *ead. cauſa lim.* 14.
& ſimiliter idem reſpondendum venit de Vaſallo, cui
controverſia eſt mota ab aliquo, qui interim non tenetur
petere inveſtituram: quia non poſſidet. Clar. § con-
feudum, *q.* 49. *ver. item. quid* & eſt tex. clarus *in* §.
fin. de nova for. inveſt. & ibi Gloſ. *in ver. utilitatem*,
& quando fuit emphyteuta impeditus à Domino, ut
non potuerit percipere fructus, ultra infinitos, quos
citat Corb. *d. limit.* 24. tenet etiam Honded. *conſ.* 86.
in fine lib. 2. Et quamvis canones in recognitionem di-
recti Domini ſolvantur, & non in recognitionem fru-
6 ctum perceptorum Clar. § *emphyt q.* 8. *n.* 8. Corb. *d.
cauſ ampl.* 11. *n.* 2 & *ampl* 12. *n.* 2. Rot. *in recentiſſ.
poſth. dec* 609. *n.* 1. *par.* 1. nihilominus tenetur Domi-
nus transferre utile dominium; alias non tenetur ſolve-
annum canonem. Valaſc *de jur. emph. q.* 14. *nu.* 11.
idem Surd. *dec.* 292 *n.* 12. & cum non poſſideat, non
tenetur, neque Vaſallus ad ſervitia, neque emphyteu-
ta ſolvere canones. Cagn. ex doctrina Bal. *in l. qui actio-
nem*, *nu* 8 *ff. de reg. jur.* Adducitur etiam aliud ar-
gumentum, quod ſi Dominus agat caducitatem, eo
quod, ſine licentia vendiderit rem emphyteuticam vi-
detur negare, quod ſit emphyteuta, & recuſare inve-
ſtituram; ideo non poteſt prætendere, quod canones
ſibi ſolvantur, quia hæc ſunt ſibi invicem contraria,
hoc ſolvat canones, & non ſit emphyteuta, quinimo,
recipiendo canonem, dicitur admittere illum pro em-
phyteuta; & remittere caducitatem; Cui argumento
reſpondetur, quod, licet vendiderit ſine licentia, ni-
hilominus de facto expelli non poteſt, ſed requiritur
citatio, & ſententia; ut diximus *de alien. q.* 1. *nu.* 8.
& ideo interim habebitur pro emphyteuta, quia mul-
tas poterit habere exceptiones, per quas potuit inſcio
Domino vendere, & per conſequens interim lite pen-
dente, debet canones ſolvere; & ſi non ſolvat, & ſi
non ſolvat, caducitas declarari poterit; etiam Vaſallus,
ſi aſſer privatus ipſo jure, non debet de poſſeſſionis
commodo lite pendente privari, etiam ſuper commiſ-
ſo feudi, ut per Burſat. qui multos concordantes alle-
gat, *conſil* 49. *nu.* 13. *lib.* 1. & Lancello. *de attent* 2.
par. cap. 4. *declarat.* 4. *nu.* 18. nec ſunt invicem
contraria, quod ſolvat canones, & non ſit em-
phyteuta, quia ex quo poſſidet rem emphyteuticam, &
dominium utile, conſequens eſt, ut ſolvat canones, ne
locupletetur cum alterius jactura: deinde antequam lis
finiatur, declaretur, an emphyteuta ſit privatus jure
8 ſuo, habebitur pro emphyteuta. Aliud argumentum
affertur, quod dum pendet lis ſuper libertate, Servus
non tenetur obedire Domino, Bal. *in l. cum aliquis*,
in fine, *C. de jur. delib.* ſequitur Caſt. *n.* 3. Ex quo in-
9 fert Ceph. *conſ.* 241 *n.* 28. quod dum agitur inter Do-
minum, & Vaſallum ſuper privatione directi dominii
10 Dominus non poteſt jus ſuum exercere contra Vaſal-
lum; Cui argumento reſpondetur, quod ideo, non po-
teſt Dominus exercere jus ſuum contra Servum, pen-
dente lite, quia favore libertatis pro libero interim ha-
betur poſt victoriam, ut ibi dicit Bal. quod non poteſt
applicari ad caſum noſtrum, Dominus privaretur ſua
ſua quaſi poſſeſſione exigendi canones, pendente lite,
11 & non tractatur de aliquo ſpeciali favore, quemadmo-
dum agens, vel ad nullitatem penſionis, vel ad redu-
ctionem, non poteſt lite pendente ſpoliare penſiona-
rium commodo ſuæ poſſeſſionis; Gig. *de penſion. q.*
62. *num.* 12. Seraph. *dec.* 1429. *num.* 2. Nec verum eſ-
ſe arbitror, quod dicit Ceph. ut Dominus lite penden-
te, non poſſit jus ſuum exercere contra Vaſallum,
quia quemadmodum Vaſallus lite pendente privari
non poteſt ſua poſſeſſione, ut eſt tex. *in cap. fin.* quo
tempore mil. inveſt. & ſupra diximus; ita etiam Do-
minus non debet privari ſua poſſeſſione exigendi ſer-
12 vitia, & debita à Vaſallo: nam Dominus, & Vaſallus
ad paria judicantur, & ſunt quaſi correlativa; ita ut
diſpoſitum in uno, cenſeatur diſpoſitum in alio, ut
13 late per Affl. *deciſ* 265. *num.* 1. & *ſeq.* Præterea Vaſal-
lus tenetur ad ſervitia, etiam pendente cauſa evictio-
nis, quia fructus percipit Bal. *in c* 1. *ad fin de inveſt.
de re alien. fact.* bene verum eſt, quod lite pendente
non poteſt Dominus in alium jus ſuum transferre, quia
14 alienatio rei litigioſæ eſt attentata, & officio Iudicis
revocatur. Affl. *dec.* 396 *num.* 10. & ideo, ſi Domi-
nus lite pendente, vel appellatione pendente inter ip-
ſum, & emphyteutam, faciat inveſtituram, non va-
lebit, & veniret revocanda, tanquam attentata; & ha-
bet locum etiam poſt quam Dominus fuerit inhibitus
vigore commiſſionis Rot. *d. dec* 187. Cavalc. *d. dec.*
29. *num.* 46. ex quibus apparet defcuſa communis opi-
nio. & miror de Surd. qui licet ſit Doctor primæ claſ-
ſis, nihilominus, immemor ſuæ opinionis, contra
communem, contrarium tenuerit, *dec.* 342. *num.* 18.
approbando opinionem Capic. *d. dec.* 16.

Declaratur tamen, quando emphyteuta prætende-
15 ret, ſe eſſe creditorem occaſione damnorum, & inte-
reſſe cauſatorum propter expulſionem factam à Do-
mino ex bonis: nam poteſt excuſari à caducitate ob
peu-

Digitized by Google

penſiones non ſolutas, quæ lite pendente decurrerunt; quia propter expulſionem, poteſt agere ad intereſſe, & ad omnes fructus, & ad omnia lucra Caputaq. *dec.* 298. *par* t. Idem eſſet dicendum, quando propter litem injuſtam eſſet ſequutum ſpolium, vel aliqua alia damna eſſent incurſa propter quæ poſſet emphyteuta prætendere compenſationem, vel excuſationem, quare non ſolverit, vel allegaret oblationem canonis, quæ ſufficit, ne mora incurratur, ut per Achil. de Graſſ. in dictis *dec.* 295. *&* 296.

16 Advertendum eſt etiam, quod requiritur nova petitio, quia caducitas in dicto caſu eſt mere nova, dicitur in *ead. dec.* 295. *n.* 9.

QUÆSTIO XVIII.

SUMMARIUM.

Urbanus Papa Octavus laudatur cum Fratre, Nepotibus. n. 1.

Caducitatis pœna, an, & quando habeat locum in foro conſcientiæ nu. 2.

Pœna incurſa ipſo jure in foro conſcientiæ habet locum ante ſententiam. n. 3. *decl.* 2. 8. *n.* 9.

Emphyteuta non tenetur in foro conſcientiæ, manifeſtare rem incidiſſe in commiſſum, n. 4.

Caducitas incurritur per legem humanam, quæ ad mortale non obligat. n. 6.

Declaratio Domini, non ſufficit in foro conſcientiæ, ſed requiritur etiam Iudicis ſententia, n. 5.

Reſtituere tenetur, qui ex contractu debet, una cum fructibus, & emolumentis, deductis expenſis, n. 10.

DUm præcedentem quæſtionem diſcuterem, fuit publicatum Iubileum à Sanctiſſimo D. N. Ur-
1 bano Octavo, conceſſum pro animarum ſalute, & pro præſentibus neceſſitatibus S. R. E. & periculis imminentibus, præcipuè pro obtinenda à Deo pace, & concordia inter Principes Chriſtianos, ut Populi illis ſubditi à tot, & tantis præliis, cladibus & calamitatibus, tandem reſpirent. Dignetur Deus noſter per ſuam Infinitam miſericordiam, exaudire preces Populi ſui, & Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, Paſtorem vigilantiſſimum, piiſſimum, & religioſiſſimum, variis ſcientiis decoratum, & quod eſt mirandum, legali noſtra ſcientia eruditiſſimum, diutiſſimè conſervare, una cum ſuo Germano Fratre pariter piiſſimo; & religioſiſſimo Cardinali S. Honuphrij, Eminentiſſimo, quoque Cardinali, moribus, & virtutibus ornato, & vita irreprehenſibili, ac in gubernando prudentiſſimo, Franciſco Barberino: atque etiam Eminentiſſimo Cardinali Antonio, qui eſt Urbis, & ſæculi noſtri decus, & ſplendor, ſimul que Excellentiſſimo ex D. D. Thadæo, totius Status Eccleſiaſtici Generali digniſſimo, & ſapientiſſimo, Romæq; Præfecto meritiſſimo ex altero germano fratre nepotibus. Et quia nunc ſunt dies jejuniorum, orationum, & ſacramentalium confeſſionum: quærendum eſt, An pœna caducitatis hobeat
2 locum in foro conſcientiæ? Et videtur dicendum, quod non: Quod caducitas eſt pœna, & pœna licet imponatur ipſo jure, non debetur in foro conſcientiæ, ut de Collega tranſgrediente Statutum imponens pœnam ipſo jure excluſionis à Collegio: qui non tenetur relinquere Collegium, antequam jubeatur id facere, tenet? Navar. in Manuali, *c.* 23. *n.* 63. Et ratio eſt, quia pœna in foro conſcientiæ, non debetur
3 ante ſententiam, ut dicit Gloſ. communiter recepta *in c. Fraternitatis* 12. *q.* 2. Idem Navar. *conſ.* 4. *de injur. & dam. dat. & conſ.* 3. *numer.* 5. *de raptor. & in man. cap.* 17. *n.* Mant. *de confect. ult. vol lib.* 10. *tit.* 4. *n.* 16. ubi dicit ita tenere omnes Canoniſtas, &
4 Theologos: Ex qua ratione emphyteuta in foro conſcientiæ non tenetur manifeſtare rem in commiſſum cecidiſſe Idem Navar. *eod. c.* 23. *nu.* 64. *ver. ad Fulginens de Jur. Emphyt.*

tertium Gab. *de malef. conc.* 12. facit pro hac op. quod jura inducta ad vindictam, & lex ſi quis in tantam, non habeat locum in foro conſcientiæ, Apoſtil. ad Abb. *in canonum Statuta, de conſt.* 4. *col. in ver. fraternitas*, Ex quibus infert eruditiſſimus, & in utroque foro verſatiſſimus, & hujus Civitatis Prior Cathedralis Eccleſiæ, Avunculus meus, Ioh. Franc. Bonavoglia, in Add. ad lecturas, Iaſ. *ad. l. fin C. de jur. emph. in princ.* quod illa lex fin. non habet locum in foro conſcientiæ.

4 Et ideo licet caducitas ſit incurſa ipſo jure per canonem non ſulutum, per alienationem irrequiſito Domino, vel ob aliam cauſam: erit tamen tutus emphyteuta in foro conſcientiæ, antequam declaretur per Iudicem, rem fuiſſe devolutam ad Dominum: quia non tenetur manifeſtare ſuum proprium delictum per ea quæ adducit Navar. *in eod. cap.* 23. 66. *& ſeq.*

5 Infertur ſecundò, quod non ſufficit declaratio Domini directi, & ejus acceptatio, velle eſſe locum caducitati quia requiritur etiam ſententia, & declara-
6 tio Iudicis: nam, cum caducitas incurratur per legem humanam ſcilicet per *l.* 2. *C. de jur. emphyt. & per Auth. qui rem, de Sac. Sanc. Eccl.* quæ ad mortale non obligat, ut optime declarat Navar. *d. n.* 66. *ver. tum. quia:* ideo requiritur Iudicis ſententia:
7 quamvis hoc non habeat locum in pœna impoſita à teſtatore in ſuo teſtamento, ut idem Navar. dicit *eod. cap. n.* 62. *& c.* 25. *n.* 65. & Palæot. *in reſp. caſ.* 41. eandem opin. tenet etiam Bonac. *tom.* 2. *diſq.* 3. *q.* 8. *pun.* 2. *n.* 9. *de feud. & emphyt.* Leonard. Leſſius *de juſt. & jur. lib. cap.* 24. *dub.* 9 *n.* 46. ubi Bonac. declarat, niſi emphyteuſis ſit finita ex juſtitia; ut qui finitum ſit tempus, in quod fuerat conceſſa: quia tunc
8 teneretur cedere ante ſententiam Iudicis; niſi fortè retineret in compenſationem melioramentorum: vel ob aliam juſtam cauſam: nam reſtituere tenetur, qui ex contractu obligatus eſt, *l.* 1. *ff. de pact. & c.* t. *eod tit.* idem Navar. in *man. c.* 17. *n.* 22. & non
9 ſolum rem reſtituere tenetur, verum etiam fructus, & omnia emolumenta, deductis neceſſariis impenſis pro illis acquirendis collegendis, & conſervandis, factis. Navar. *eod. cap. n.* 17. & diximus nos *demelior. q.* 2. *n.* 13. Sed videnda eſt omnimo quæſtio 1. *de ſol. can. n.* 236. & quia etiam finita emphyteuſi omne jus, quod habet inveſtitus, & conſequenter utile domnium, ipſo jure extinguitur, *l. lex vectigali, ff. de pign.* Mant. *de tacit. & amb. l.* 22. *tit.* 22. *n.* 15.

QUÆSTIO XIX.

Non indiget Summario.

AN emphyteuta teneatur oſtendere Domino directo inſtrumentum emphyteuſis & confines fundi, pro quo ſolvit canonem, & ſi non fecerit, poſſit declarari caducitas ob finitam lineam, vel tempus finitum? Hanc quæſtionem, quia plenè tractavimus in tit. *de cont. emphyt. q.* 27. & non eſt opus hic illam repetere; ideo remitto lectorem ad illam.

QUÆSTIO XX.

SUMMARIUM.

QUæro, ſi emphyteuta vendat rem emphyteuticam, cum licentia Domini, vel reſervato ejus conſenſu, vel alio titulo rem aliis concedat, puta titulo donationis, intra quantum tempus debeat petere inveſtituram novus emphyteuta, vel ſingularis ſucceſſor, alias Dominus declarare poſſit caducitatem? Hanc materiam tractavimus in tit. *de alienationibus. quaſt. numer.* 152. & ideo, non venit amplius repetenda.

QUÆ

Digitized by Google

QUÆSTIO XXI.

Non indiget Summario.

SI emphyteuſis ſit finita per generationem finitam, vel quia tempus fuit res conceſſa an emphyteutra poſſit petere renovationem; vel proximiores, intra quantum tempus, quo tranſacto poſſit Dominus privare proximiores jure renovationis? Diximus in tit. *de renovat. q.* 1.

QUÆSTIO XXII.

Non indiget Summario.

QUærendum eſſet, An emphyteuta per mortem civilem ſit privandus jure ſuo; Sed quia de hac quæſt tractavimus in tit. *de ſucceſſ. in bon emph quæ*. 14. dum quæviſimus, An emphyteuſis tranſeat in Monaſterium: ideo ſurperfluum eſſet hic illam quæſtionem ponere.

QUÆSTIO XXII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, an propter ingratudinem privandus ſit emphyteuſi, num. 1. *&* 12.
Donatio propter ingratudinem revocatur, n. 2.
Pater poteſt filium exhæredare propter ingratudinem, n. 3. *nec tenetur filios alere, nec filiam dotare, n.* 4.
Libertus propter ingratitudinem reducitur in priſtinam ſervitutem. n. 5.
Filius ingratus a milita eſt degradandus, n. 6.
Filius ingratus cogitur in patris poteſtantem redire, n. 7.
Occidens liberos ingratos, & è contra, parentes, non tenetur pena l. Pomp. de paric. n. 8.
Filius ingratus non eſt ſepeliendus in ſepulchro parentum, num 9.
Doctor propter ingratiudinem, doctoratus privilegio privatur, num. 10.
Ingratitudo eſt maximum vitium n. 11.
Multa de ingratudine ponuntur, ibid.
Vaſallus propter ingratudinem feudo privatur n. 12.
In emphyteuſi, non conſideratur cauſa ingratitudinis, ſed caducitatis, n. 12.
Argumentum à feudo ad emphyteuſim, quando non valeat. n. 13.

PRæſens quæſtio potius erit moralis, quam utilis, pro hac materia emphyteuſis: An ſcili-
1 cet emphyteuta propter Ingratudinem commiſſam contra Dominum directum poſſit emphyteuſi privari & cadat à jure ſuo? Et videbatur dicendum, ; quod ſic: quia videmus, quod donatio facta
2 inter vivos, propter ingratudinem revocatur, *l. fin. C. de revoc. donat.* & ibi Gloſ. & com. Doct Clar. §. *donatio q.* 21. qui de com. teſtatur. Patet etiam prop-
3 ter ingratitudinem, poteſt filium exhæredare, §. *cauſa, Auth. ut cum de appel. cogn.* & ibi com. Docto-
4 res Nec tenetur filios ingratos alere, *l. ſi quis à liberis, §. idem Iudex ff de lib. agnos.* & ibid Gloſ & Bar. Nec pariter tenetur filiam ingratam dotare. Bal. *in l. fin. col. C. de dot promiſ.* Facit etiam pro hoc opinione quod
5 libertus ingratus in priſtinam ſervitutem reducitur. Inſt. *de cap. dimin. in princ. l.* 2. *C. de lib. & eorum lib.* Item pro eadem op. facit, quod filius ingratus
6 à militia eſt degradandus, *l.* 1. *& ibi Gloſ. ff de obſequiis à lib.* Item filius emancipatus propter ingratitudinem cogitur in patris poteſtatem redire. *l. unica, de ingra. lib.* ubi Bal. refert, quod is, qui ſta-
7 tuit primum, filios ingratos eſſe in ſervitutem reponendos, ſic loquebatur (eſto ſervus, quia liber eſſe neſciviſti: fili ingrate eſto ſubditus, quia libertatis es immeritus.) Hinc eſt etiam, quod occidens liberos ingratos, vel contra parentes, non tenetur pæna legis Pomp. de parricid quia pater, vel filius ingratus, non
8 poteſt dici pater, aut filius, *l. dicimus*, & ibi Gloſ. & Bar. *ff. ad l. Pomp. de parricid.* item, & eadem ra-
9 tatione filius ingratus non eſt in ſupulchro parentum ſepeliendus: Et Doctor ob ingratitudinem, doctora-
10 tus privilegio privatur Rip. *in l. generaliter, C. de revoc. donat.* Ingratitudo enim eſt maximum vitium,
11 dixit Dec. *conſ. 686. num.* 13. quandoquidem ipſa tollit hominum converſationem; & eſt viliſſimi, & abjecti animi ſignum apertiſſimum, ac concordiæ, inimica; veraq, Dei, & naturæ adverſaria, dixit Alex. *de* Picholominis in ſua inſt. morali, *l* 7. *cap.* 7. & Ariſt. *in* 2. *Rhet.* ait Amor invictiſſimus eſt, ni foret ingratitudo, quæ ſola amorem vincere, extinguere, & evellere poteſt, & *à* legibus maxime odio habetur. & Bal. *in l. fratres, C. de inof. teſt. inquit*: Ingratus dicitur turpis, & vilis perſona. Hæc ſcripſi (amantiſſime lector) ut hoc vitium ingratudinis fugias, & poſtquam reperies aliquem ingratum fugito ſuam amicitiam, & commercium; quia ingrato homine terra pejus nil creat; etenim nihil amas, cum ingratum amas & S. Bern. ait *ſermo.* 22. nihil ita diſplicet Deo, quemadmodum ingratitudo, & recorderis, quod Deus Opt. Max. ingratos punit: nam dicitur in Sap. *cap.* 16. qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo ejus; ſis ergo memor beneficiorum; quia non referre gratiam de beneficio accepto, turpe eſt, dicit Senec, *de benef.* (ſicut occidit mihi) & Poeta Ferrarien, canit.

E per queſto dal Ciel l'Angel più bello,
Fu relegato in parte oſcura, e cava.

& Poeta Flor. Can. 42. ait:

Di buono ſeme, e mali frutti mieto,
E tal merito ha, chi ingrato ſerve.

& S. Thomas 22. *q.* 107 *art.* 1. dicit; quod omni lege naturali, divina, & humana ingratitudo eſt peccatum, præſertim qua malum pro bono redditur, & adde illud Poetæ? Nihil magis avertit Cælum, à telluris amore quam ſcelus ingratæ mentis refert Navar. *conſ.* 1. *de remunc. fol.* 83.

Sed ut revertamur, unde digreſſi ſumus, pro affirmativa opinione eſt tex. *in c.* 1. §. *prædictis modis.* quæ fuit prim. cauſ. ben. amitt. ut diſponitur ex qui-
12 bus cauſis filius poteſt exheredari, ex eiſdem poteſt Vaſallus feudo privari Clar. §. *feudum, q.* 64. & cum valeat argumentum de feudo ad emphyteuſim (ut ſæpe dictum eſt) ideo idem dicendum erit in emphyteuta, propter ingratitudinem ſit privandus jure ſuo.
13 Contrarium tamen tenendum eſt; quia in emphyteuſi non conſiderantur cauſæ ingratitudinis, ſicut conſiderantur in feudo, ſed tantum cauſæ caducitatis ut *in l.* 1. *&* 2. *de jur. emphy. & in Auth. qui rem, C. de Sac. Sanc. Eccl.* & hanc op. tenet Valaſc. *de jur. emph. q.* 19. *n.* 12. Cujus opinionem ego ſequor, quia caducitas non datur, niſi ex cauſis in jure expreſſis, ut diximus ſupra eod. *tit. q.* 2. *n.* 18. ſed propter ingratitudinem non reperitur, quod emphyteuta ſit privandus, merito, &c. Et non obſtat arg de feudo, quia non valet quando aliter reperitur deciſum in jure, vel quando eſt diverſa ratio inter emphyteuſim, & feudum, ut diximus in *Prælud. q.* 10. *in fine.* & in tit. *de Melior. q.* 7. *n.* 20.

DE

DE
SOLUTIONE CANONIS
QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem infra triennium, cadit à jure ſuo, ſi emphyteuſis eſt ſecularis, ſed ſi eſt Eccleſiaſtica infra biennium, & ratio affertur, 1.

Amplia 1. *etiam ſi nullum pactum intervenerit*, n. 2.

Amplia 2. *ut non valeat conſuetudo contraria*, n. 3.

Contrarium n. 4.

Extenditur extra territorium conſuetudo, n. 6.

Declaratur quando emphyteuta non eſſet Civis illius loci; niſi ex privilegio, & niſi aliter eſſet in inveſtitura dictum, num. 6.

Declara 2. *niſi aliter eſſet conventum*, n. 8.

Amplia 3. *etiam ſi emphyteuſis eſſet perpetua* n. 6.

Amplia 4. *etiam, ſi emphyteuſis eſſet magni valoris, & ſolveret unus nummus*, n. 10.

Ubi declara.

Ampl. 5. *ſi emphyteuta ceſſaſſet in minimo, & penſio eſſet magna*, n. 11.

Contrarium quod cadat pro parte, & refertur diſtinctio Clar. n. 12.

Et ejus opinio, quod excuſetur à toto ibidem ponitur diſtinctio, Autoris, n. 13.

Sed an ſtante juramento, ſi deficiat in minimo cadat à jure ſuo, nu. 16.

Declarat 1. *ſuprad.* 5. *ampl. ut non procedat; quando recepit plures res ſub diverſis penſionibus*, n. 24.

Declara 2. *quando penſio præſtaretur ad rationem decem pro ſingula pertica*, n. 25.

Contrarium, n. 26. & 29.

Declara 3. *quando per errorem ceſſavit partem ſolvere; quod præſumitur*, n. 33.

Declara 4. *quando ceſſaſſet propter paupertatem*, n. 34.

Amplia 6. *quando emphyteuta juravit ſolvere ſingulis annis, vel ſtatutis temporib. canonem; quia ſi non ſolvat privatur jure ſuo*, n. 35.

Et idem ſi ſit appoſita clauſula, quæ Decreto Principis, &c. ibidem contrarium, n. 36.

Sed prima eſt com. op. nec diſtinctio Seraphini approbatur, num. 37.

Sed amplia hanc ſextam ampl. etiam ſtante ſtatuto, quod emphyteuta non cadat ob canonem non ſolutum nam cadet ob juramentum non ſervatum, n. 38.

Sub amplia 2. *non habere locum ſtatutum in emphyteuſi Eccleſiaſt.* num. 39.

Declara ſubamplia habere locum, quoad præjudicium laicorum tantum habentium bona Eccleſiaſtica in emphyteuſim: numer. 40.

Amplia 7. *etiam, ſi Dominus ſimpliciter, & generaliter promiſerit eum non expellere*, n 42.

Amplia 8. *etiam ſi Dominus non interpellaverit emphyteutam*, num. 43.

Amplia 9. *ut emphyteuta cadat ab omnibus rebus, quas pro uno canone accepit; licet hoc patiatur difficultatem*, n. 44.

Amplia 10. *ut culpa patris, vel primi acquirentis noceat filiis, & aliis in inveſtitura comprehenſis*, n. 48.

Declara 1. *non habere locum; quando filij eſſent, una cum patre particulariter nominati propriis nominibus*, n. 49.

Subdeclaratur, ut non habeat locum, quando emphyteuſis fuiſſet empta per patrem de ſuis pecuniis, eſſet data facultas dividendi inter filios, n. 50.

Subdeclara 2. *quando inveſtiti eſſent in ſolidum*, n. 51.

Declara 2. *d. ampliatio, ut non habeat locum, quando ceſſatio eſſet facta in fraudem per unum ex filiis, vel heredibus, aut filiis in inveſtitura comprehenſis*, n. 52.

Prima præſumptio erit; quando minatus eſt velle excludere alios, num. 53.

Secunda conjectura, quando qui ceſſavit non habet filios, ſi habet vel ſunt naturales, n. 54.

Tertia conjectura, quando is, qui ceſſavit, reperitur denuo inveſtitus; alio modo, 55.

Quarta, quando erat Clericus in ſacris conſtitutus, n. 36.

Sed ibi cont. reſolvitur.

Quinta, quando brevi temporis intervallo renovat emphyteuſim, & poſtea aliis vendit, n. 61.

Declara tertio, quando ſolum conſtaret per confeſſionem; numer. 62.

Amplia 11. *quando ex pluribus heredibus, unus ſolvit, & alter non.* nu 63.

Et procedit tanto magis, ſi conventum fuit, quod canon per heredes in totum; & non per partes ſolveretur, numer. 64.

Subampl. ut habeat locum, ſive ſit emphyteuſis hereditaria, ſive ex pacto, & providentia, n. 65.

Declaratur hæc undecima amplia quando heredes, vel alii diviſiſſent emphyteuſim de licentia Domini, quia tunc ſola pars ceſſantis caderet in commiſſum n. 66.

Declara 2. *niſi alii ita ſolviſſent, ut cumulatis ſolutionibus, integer canon eſſet ſolutus*, n. 67.

Declara 3. *niſi canon conſiſteret in facto dividuo, exemplum*; num. 69.

Declara 4. *niſi ceſſatum fuit in fraudem*, n. 70.

Declara 5. *ut non procedat de jure Canonico*, n. 71.

Contrarium, n. 73.

Declara 6. *niſi ſoventi ratam ſuam, nihil culpa adſcribi poſſit exemplum*, nu 80.

Declara 7. *niſi is, qui ceſſavit, deceſſerit ante declarationem Domini*, n. 82.

Declara 5. *niſi Dominus fuiſſet particeps fraudis*, n. 83.

Ampl. 12. *etiam, ſi eſſet appoſita pœna in inveſtitura* n. 84.

Declara 1. *niſi emphyteuta primo anno ſolviſſet pœnam*, numer. 87.

Declara ut Dominus, non poſſit utranque petere, pœnam, ſcilicet & expulſionem, & quomodo procedat, n. 88.

Quæ pœna non habet locum contra Dominum, non obſervantem pacta, ibidem.

Declara 3. *niſi Dominus poſt lapſum tempus recepiſſet, vel petiſſet canonem, quia cenſetur caducitas remiſſa*, numer. 89.

Ubi declara

Amplia 13. *etiam ſi Dominus pro conceſſione recepiſſet juſtum, pretium rei conceſſæ reſervato ſolum unico denario pro canone*, nu. 90.

Amplia 14. *etiam ſi in re contingat aliquod damnum; niſi tota res pereat*, n. 91.

Declara, niſi penſio correſpondeat fructibus, vel quaſi, & quod penſio ſit conſtituta ad rationem bonorum, num. 94.

Dubitatur, quomodo intelligatur damnum particulare contingens. in re ubi quid ſi domus emphyteutica reperiatur intus Monaſterium Monialium.

Amplia 15. in emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, etiam, ſi emphyteuſim recepiſſet ſub magno canone, n. 97.
Contrarium num. 99.
Sed diſtingue, num. 99.
Declara primam op. niſi emphyteuta promiſiſſet ſolvere penſionem de fructibus rei conceſſæ, nu. 103.
Declara 2. quando eſſet in loco ſtatutum quod locatio ſimplex cenſeatur ſi ſolvatur magna penſio, n. 104.
Et ubi adeſt conſuetudo n. 105.
Declara 3. niſi inſtrumento eſſet facta mentio promiſſivè de emphyteuſi, & locatione, & pacta magis convenient locationi, nu. 106.
Sed retenta diſtinctione, declara, quando eſſet factum pactum expreſſum de ſolvenda penſione, nu. 107. cont. 108.
Amplia 16. in emphyteuta, qui rem Eccleſiæ accepit in emphyteuſim, ſine ſolemnitatibus. n. 120.
Amplia 17. in emphyteuta, diverſi fori, qui rem in emphyteuſim habet, ſitam in foro Domini n. 122.
Declara, quando res non eſt ſita in foro Domini, n. 123.
Et ſufficit, quod proteſtur ſe velle ſolvere, ſi adeſſet, qui canonem reciperet: ibidem cont. quod non requiritur alia proteſtatio, nu. 124.
Limita quando canon eſſet modicus, quia tunc teneretur accedere ad domum Domini, nu. 126.
Cont. tenet Auctor, n. 127.
Limita 2. niſi aliter eſſet conventum, vel conſuetudo eſſet in contrarium, quod emphyteuta teneretur accedere ad domum Domini, n. 138.
Limita 3. ſtante juramento ibidem.
Amplia 18. quamvis Pontifex reſcripſerit, quod emphyteuta ob non ſolutum canonem, non privetur jure ſuo nu. 140.
Declara 1. habere locum, quando reſcriptum eſt in forma communi, ſecus autem, ſi eſſet obtentum ex certa ſcientia, vel cum clauſula in obſtante quacunque lege in contrarium, vel alia clauſula æquipollente, 143.
Subdeclara, dummodo reſcriptum ſit contra Dominum ſibi ſubditum, n. 144.
Declara ſecundo, ſi Prælatus volverit, n. 147.
Declara 3. quod, licet non valeat reſcriptum, quod emphyteuta non privetur, ob canonem non ſolutum, valebit tamen quod poſſet ſolvere pro pluribus annis futuris, quamvis de jure communi hoc facere non poſſet. n. 148.
Declara 4. niſi Pontifex per legem, & Conſtitutionem diſponat, quod emphyteuta per canonem non ſolutum, non privetur jure ſuo ſed declara, ut n. 150.
Subdeclara præd. decl. niſi Conſtitutio loquatur alternativè, ſcilicet, ſi non ſolvat canonem aut renovationem non petat, n. 152.
Subdeclara 2. quod d. Conſtitutio conceſſa alicui Civitati non extenditur ad bona extra territorium.
Declara 4. quod hujuſmodi Conſtitutio non habet locum, quando in inveſtitura adeſſet pactum expreſſum, quod emphyteuta ob non ſolutum canonem caderet à jure ſuo, num 153.
Amplia 19. quando emphyteuta ſtetit per annum in ſolvendo canonem, & poſtea vendidit, & emptor ſtetit per alium annum, ſi eſſet emphyteuſis Eccleſiaſtica, n 154.
Contrarium, n. 155.
Amplia 20 in Muliere; & Ruſtico, & quomodo intelligitur, num. 139.
Amplia 21. in Prælato, aut Rectore; cui debeatur ſolutio canonis, & eſſet mota lis de Prælatura, & Eccleſia, & quomodo intelligatur. n. 160.
Amplia 12. etiam ſi emphyteuta non ſolvat ceſſionario Domino, n 161.
Amplia 23. in emphyteuta 2. qui habuit à primo emphyteuſim n. 162.
Amplia 24. in illo qui habuit fundum, ut reddat partem fructuum, n. 163.

Amplia 25 in Marito, qui habuit bona emphyteutica in dotem ab Uxore, nu. 164.
Cont. n. 165. quando bona mariti non eſſent ſolvendo: licet qui contrarium tenent, indiſtincte loquantur, ib.
Defenditur, quod ſuccurratur Uxori contra Dominum, quando Maritus non eſt ſolvendo.
Amplia 26. in Conductore ad longum tempus, n. 166.
Amplia 27. etiam, ſi à principio nulla fuit data quantitas pecuniæ, n. 167.
Amplia 28 etiam ſi non appareat ſub quo canone res fuerit conceſſa: nam ſub ſoluto canone præſumitur accepta, n 168.
Amplia 29. in emphyteuta, qui voluit ſolvere canonem Caſtaldioni, ſeu Nuncio; & illo conſeatiente canonem retinuit, nu. 169.
Sed contrarium ibi tenetur.
Amplia 30. in Eccleſia, n. 170.
Declara 1. quod Eccleſia poteſt petere reſtitutionem in integrum, nu. 171.
Amplia hanc decl. ut habeat locum contra aliam Eccleſiam, nu. 172.
Subdeclara, ut Eccleſia reſtituatur in integrum in ſubſidium, ubi Prælatus non ſit ſolvendo, ſive Adminiſtrator, nu. 173.
Declara 2. quod non ſufficit biennium in emphyteuſi, quam habet Eccleſia, ſed, requiritur triennium, n. 176.
Sed declara ut nu. 179.
Quid, ſi Eccleſia ſucceſſit privato, quod tempus attendi debet pro canone ſolvendo. n. 180.
Amplia 31. in minore 25. annis, n. 181.
Declara 1. quod minor reſtituitur in integrum, n. 182.
Amplia 32. habere locum etiam in infante, & pupillo, num. 201.
Quando eſt poſitum pactum reſolutivum, quod, ſi non ſolverit, cadat à jure ſuo ibidem.
Amplia 33. in Civitate, Caſtro, & Villa, n. 416.
Declara quod reſtituitur in integrum, n. 217.
Subdeclara 218.
Amplia 34. in furioſo, & mente capto, ſecundum Corb. quod non placet Auctori, n. 220.
Amplia 35. in emphyteuſi, quæ poſſidetur in communi à majore, & minore, in hoc caſu minor eſt reſtituendus, non autem major n. 221.
Amplia 36. in emphyteuſi duobus, vel pluribus conceſſa, nu. 224.
Declara non habere locum de jure Canonico.
Sed hæc opinio rejicitur n. 225.
Amplia 37. ut revertatur ad Dominum, ſine aliquo onere pignoris, vel hypothecæ, ſeu ſervitutis, n. 226.
Declara niſi Dominus conſenſerit obligationi, n. 228.
Declara 2. niſi revertatur ad Dominum, tanquam privatum, ex emptione, donatione, ſive legato, n. 229.
Subdeclara niſi hoc fuiſſet prohibitum in inveſtitura, n. 230.
Amplia 38. ut revertatur ad Dominum, cum omni augmento latenti, & patenti, n. 232.
Amplia 39. ut revertatur, cum omnibus melioramentis numer. 233.
Amplia 40. ut revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, etiam maturis, ſi non ſint in horreo; vel à ſolo ſeparati, n. 234.
Sed an iſti fructus debeantur Domino ſtatim, poſt moram commiſſam, vel poſt declaratam caducitatem, n. 235.
Amplia 41. in emphyteuta præſumpto, qui per annos 30. canonem ſolvit, n. 242.
Declara 1. dummodo is canonem ſolverit nomine ſuo, & non procuratorio nomine, n. 243.
Declara 2, quod, ſi minori tempore ſolverit, quam 30. annorum non poſſit expelli: licet Dominus ſit manutenendus in poſſeſſione exigendi, n. 224.
Subamplia etiam in illo, qui per ſpatium 30. annorum ſolvit canonem pro re ſua, n. 245. Cont. n. 246.
Amplia 42. ut emphyteuta Eccleſiæ qui fuit citatus, ut veniat ad ſolvendum canonem, & non ſolvit per lapſum ſex menſium, cadit à jure ſuo, n. 247.

Con-

Contrarium, n. 248. ſed prima opinio eſt verior.

Amplia 43. ſi Prælatus, cui debebantur tres denarii ſingulis annis, & emphyteuta pluribus annis ſolverit duos tantum, n. 249.

Amplia 44. in emphyteuta, qui habebat fundum ab uno Domino, qui deceſſit relictis pluribus filiis heredibus, & uni tantum canonem ſolvit, n. 255.

Amplia 45. quod emphyteuta, non ſolum cadat ob non ſolutum canonem à jure ſuo, ſed etiam à pacto, ut Dominis finita emphyteuſi teneatur renovare, n. 256.

Limita primo quando propter probabilem ignorantiam, ſolvit canonem, n. 257.

Declara multis modis in numeris ſequentibus.

Limita ſecundò, quando emphyteuta, non poſſideret bona emphyteutica, n. 280.

Declara niſi emphyteuta eſſet in culpa, quominus poſſideret, vel dolo deſiiſſet poſſidere, n. 282.

Sed ſufficit, quod ſine culpa ſua deſierit poſſidere, n. 283.

Limita tertio in emphyteuta, qui à Principe rem in emphyteuſim ſuſcepit, n. 287.

Sed quomodo hoc intelligatur, ibidem.

Limita 4. quando adeſt pactum in inveſtitura, quod ob non ſolutum canonem, non poſſit expelli, nn. 289.

Declara iſtam limit. ut n. ſeq. & ibi ſubdeclara.

Limit. 5. quando adeſſet conſuetudo, in contrarium, numer. 285.

Limita ſextò, ubi adeſſet ſtatutum, quod ob canonem non ſolutum non poſſet expelli, n. 296.

Declara duobus modis, ut in n. ſeq.

Limita 7. quando in inveſtitura dictum eſſet, quod liceret ob canonem non ſolutum Domino ingredi poſſeſſionem propria auctoritate, & retinere, donec fuerit ipſe ſatisfactus, nu. 296.

Limita octavò quando emphyteuta eſſet creditor ejuſdem ſumma, vel majoris, & paratus eſt compenſare num. 300.

Et habet locum, ſi juſtam cauſam habuit credendi ſe eſſe creditorem Domini, n. 301.

Et etiam, ſi eſſet creditor damnorum, & intereſſe, quia fuerat expulſus à Domino, n. 302.

Et habet locum etiam ſtante juramento ad effugiendam caducitatem, n. 303. & 311.

Declara quando creditum non eſſet liquidum, n. 312.

Sed ſi poſſet incontinenti liquidari, admittetur compenſatio; & quantum temporis ſpacium requiratur, arbitrio Iudicis relinquitur, ibid.

Declara 2. ut requiratur emphyteutam eſſe creditorem ejuſdem generis, & quantitatis, n. 313.

Declara 3. canon in quantitate pecunia conſiſteret, & Dominus eſſet debitor, & in electione ſua eſſet ſolvere ſpeciem, vel quantitatem, n. 314.

Declara 4. ſi canon conſiſteret in quantitate, & Domini habere facultatem ſe liberandi, n. 315.

Declara 5. quod non fiat compenſatio, quando ab una parte debetur ſpecies; & ab altera pecunia, n. 316.

Declara 6. ſi emphyteuta eſſet creditor in minore quantitate, quam ſit canon, n. 318.

Limita nonò, quando extraneus ſolviſſet, uti procurator, vel negotiorum geſtor emphyteuta, n. 320.

Et ſolutio facta per extraneum etiam proprio, nomine prodeſt emphyteuta, ne cadat à jure ſuo, n. 321.

Declara ut non habeat locum, ſi Dominus recuſaret reciperet canonem, ab eo, qui non eſſet procurator emphyteuta, n. 322.

Subdeclara, non habere locum, ſi iſte tertius eſſet creditor emphyteuta, & haberet fundum emphyteuticum obligatum: quia tunc poſſet ſolvere pro conſervatione juris ſui, & ſolutio prodeſſet etiam emphyteuta, & ſi Dominis recuſaret, poſſet deponere, modo emphyteuſis, non ſit prohibita obligari, nu. 323.

Limita 10. ſi emphyteuta ſolveret alteri recipienti nomine Domini, ipſo ſciente, & patiente, num. 325.

Limita 11. ſi non adſit, cui canon ſolui poſſit, ut, ſi Eccleſia ſit vacans, vel hæreditas ſit jacens etiam ſi non ſit proteſtatus. Sed ſi antequam biennium compelleretur Eccleſia provideretur caderet, n. 326.

Limita 12. ſi emphyteuta toto tempore biennii, vel triennii, fuit detentus in carceribus, ſed Auctor de hac opinione dubitat quando potuit mittere procuratorem, num. 328.

Et idem in emphyteuta excommunicato, vel interdicto, numer. 329.

Et idem dicendum de infirmo.

Limita 13. propter bellorum calamitates; Sed hæc opinio controvertitur & ponuntur diſtinctiones, n. 331.

Habet etiam locum propter belli metum, ſed Auctor de hoc dubitet, n. 333.

Sublimita, niſi emphyteuta ſuſcepiſſet in ſe caſum fortuitum belli, n. 344.

Sublimita 2. niſi eſſet conſuetudo, vel ſtatutum, quod emphyteuta teneretur tempore belli ſolvere canonem, n. 335.

Sublimita 3. niſi emphyteuta conduxiſſet rem tempore belli, nn. 336.

Declara ſi majus bellum interveniat, quam eſſet tempore, quo emphyteuta accepit, num. 338.

Sublimita 4. ſi emphyteuta aliquos fructus percepiſſet, vel percipere potuiſſet, num. 339.

Sublimita quintò, niſi bellum eſſet motum culpa emphyteuta, num. 340.

Sublimita 6. quando renunciatum eſſet exceptioni doli mali, conditioni ſine cauſa, & omni auxilio, n. 341.

Declara iſtam ſublimitationem, quandò expreſſè emphyteuta promiſit penſionem ſolvere, & remiſſionem non petere, & deinde renunciavit omni auxilio, ſecus, ſi ſimpliciter, nn. 342.

Sublimita 7. quando penſio eſt modica, quia tunc penſio non remittetur propter bellum, n. 343.

Cont. 344.

Sublimita 8. ſi bellum modico tempore duravit, ſed intellige, ut ibi, n. 349.

Sublimita 9 niſi emphyteuta, exercitu veniente non reſtiterit, & intellige, ut n. 347.

Sublimita 10. quando bellum fuiſſet leve, & parvum, num. 348.

Declara quod ceſſante bello emphyteuta in eadem obligatione manet, n. 346.

Decl. 2. quod ſi emphyteuta tantum collegit, quod ſufficiat pro penſione, tenetur ad totum canonem, & intellige, ut n. 350.

Limita 14. ſi tempore biennij, vel triennij, peſtis adfuiſſet in loco; ubi canonem ſolvere debebat, n. 351.

Amplia, ut nec teneatur proteſtari, n. 352.

Declara ut non procedat, ubi peſtis eſſet parva, n. 353.

Limita 15. ſi ob timorem malorum ſpirituum emphyteuta recedat à re emphyteutica, n. 354.

Cont. n. 355.

Limita 16. quando emphyteuta, non habuit tutum acceſſum propter graves inimicitias, vel aliam cauſam ad locum, in quo canon ſolvendus erat, n. 356.

Declara quando locus non eſſet etiam tutus ſuo procuratori, num. 357.

Limita 17. quando fuit factum præceptum emphyteuta, ne canonem Domino ſolvat; n. 358.

Amplia etiam ſtante juramento n 359.

Limita 18. ſtante ſtatuto, quod emphyteuta requiſitus à Domino, ſi canonem ſolvere recuſaverit, cadat à jure ſuo: & ideo ſi non fuerit requiſitus, non cadit, num. 360.

Declara non habere locum in emphyteuſi Eccleſia, & in eo, qui juravit, nu. 361.

Limita 19. quando emphyteuta ſolvit anticipate, numer. 362.

Sed an poſſit emphyteuta ſolvere canonem invito Domino, pro pluribus annis futuris, nu. 373.

Limita 20. quando fundus emphyteuticus fuit ab aquis ſubmerſus, n. 365

Declara 1. quando inundatio erat ſolita contingere, numer. 366.

Decl. 2 quando emphyteuta ſuſcepit in ſe periculum omnium caſuum, nu. 367.

Declara 3. ſi culpa emphyteuta præceſſit caſum ut, ſi emphyteuta fuit negligens in colligendis fructibus, nu. 368.

Declara 4. quando fundus emphyteuticus non fuit in totum aquis ſubmerſus, n. 369.

Limita 21. ſi duo, vel plures Domini contendunt inter ſe de canone percipiendo, & ſufficit, ut offerat, n. 370.

Limita 22. ſi emphyteuta ſolvat canonem Prælato intruſo, habens juſtam cauſam credendi illum eſſe Prælatum, & idem, ſi facta ſit ſolutio Officiali, credens habere facultatem recipiendi canonem, n. 371.

Limita 23. ſtante conſuetudine, quod emphyteuta non ſolvens, poſſit canonem duplicatum ſolvere, n. 372.

Limita 23. ſi poſtquam ceſſavit in ſolutione, & poſt tempus purgandi moram, Dominus dat ei licentiam vendendi rem emphyteuticam, quam limitationem periculoſam eſſe dicit Corb. ſed Auctor verum eſſe tenet, num. 373.

Declara habere locum, ſi Dominus ſciebat, ſecus, ſi ignorabat, numer. 374.

Limita 24. quando ſolutio non eſſet aliter limitata per partes, ut quando dictum eſt, quod canon ſolvatur ſingulo luſtro, n. 375. Limita 25. quando, ex emphyteuſi ſingulo biennio, vel triennio quinquennio perciperetur unicus fructus, quia biennium, triennium, aut quinquennium, reputaretur pro uno anno ibid.

Sed Corb. dicit hanc opinionem non eſſe indiſtinctè veram & ideo Auctor diſtinguit plures, caſus, n. 375.

An autem treennium debeat eſſe continuum, n. 376.

Limita 26. quando emphyteuta propter paupertatem, non potuit ſolvere canonem, nu. 379.

Declara niſi ſua culpa in paupertatem incidiſſet: quæ opinio non placet Corb. n. 379.

Declara 2. in pluribus debitoribus qui non eſſent omnes pauperes, n. 380.

Limita 27. quando emphyteuta per 30. vel 40. annos canonem non ſolviſſet, & ſemper poſſediſſet; ſed de hoc remiſſivè, numer. 382.

Limita 28. quando res in totum periit, n. 382.

Limita 29. quando res fuit data in emphyteuſim, cum omni jure, quod Dominus habet in res quia erit contractus cenſualis, nu. 383.

Limita 30. quando non apparet, an ſit emphyteuta, vel cenſuarius, num. 384.

Limita 31. quando fuit conceſſa à quibuſdam hominibus, tanquam Sindicis, & Procuratoribus alicujus Univerſitatis, & pro qua promiſerunt de rato, & non ratificavit, nu. 385.

Limita 32. quando à principio fuit conceſſa pluribus: quia unuſquiſque cenſetur inveſtitus pro virili, n. 386.

Amplia ut procedat etiam, ſi unus partem alterius emeret, nu. 387.

Declara quando pluribus fuit conceſſa in ſolidum, num. 388.

Limita 33. quando ad poſſeſſionem naturalem, quam habet emphyteuta, n. 389.

Limita, 34. quod licet cadat à jure ſuo, non tamen cadit, quoad præjudicium tertii, cui ex ex pacto in inveſtitura appoſito aliquid ex re emphyteutica deberetur, num. 390.

Limita 36. quando res eſſet ſubhaſtata, & poſſeſſor ignorabat canonem non fuiſſet ſolutum ab emphyteuta, numer. 392.

Limita 36. quando conceſſio eſt facta ad menſurationem, menſuratione non facta, 392.

Pactum, quod emphyteuta non cadat, ob non ſolutum canonem, valet, n. 4.

Conſuetudo, quod emphyteuta non cadat, ob non ſolutum canonem, valet, tam in emphyteuſi privata, quam Eccleſiaſtica ibidem.

Statutum, ſeu capitula Epiſcopi, non ligant ſucceſſores, niſi ſint confirmata à Papa, ſed afficiunt in vim conſuetudinis, n. 5.

Emphyteuta excuſatur, ſi deficiat in minimo, ut quia canon erat librarum decem, & unius par caponum, ſi ſolvat illa decem, & non par caponum, n. 14.

Prætor non curat de minimis, n. 15.

Iuramentum, an operatur, ſi emphyteuta deficiat in minimo, num. 16.

Iuramentum non operatur in emphyteuſi ultra naturam, contractus, quantum principalis diſpoſitio operatur, numer. 17.

Iuramentum hodie interponitur in omnibus contractibus, potius ex ſtylo Notariorum, quam ex expreſſa partium voluntate, nu. 18.

Diſpoſitio legis, ſi quis major C. de tranſ. non habet locum in feudis, & in emphyteuſi, n. 19.

Iuramenti pœna, & perjurium fieri debet interpretatio, ut ceſſet in dubio, nu. 20.

Periurium non incurritur, ſine dolo, n. 21.

Modicum, & minimum æquiparantur, nec de modica re datur actio, & modica res non eſt attendenda, & jura non curant minima, numer. 22.

Iuramentum, non debet eſſe vinculum iniquitatis; num. 23.

Donatio eſt unica, ſi quis donat alicui mille pondera olei numer. 27.

Pœna committitur pro toto, & non liberatur unum ſolvendo, numer. 28.

Emphyteuta non poteſt ſolvere canonem invito Domino per partes, ſed integrum ſolvere debet, n. 30. & habet locum, ſi plures res conceſſæ ſint ſub uno canon ibidem.

Emphyteuta ob non ſolutum canonem, cadit à pluribus rebus, quas accipit ſimul, eodem contextu, & pro unica omnium penſione, n. 31.

Emphyteuta, qui reliquit plures hæredes, ſi unus ſolvat partem canonis, & alter non, res tota in commiſſum cadit. num. 32.

Statutum diſponens de ſucceſſione bonorum, includit emphyteuſes Eccleſiaſticas, nu. 42.

Statutum, quod emphyteuta non cadat, ob canonem non ſolutum, non habet locum ſtante juramento. n. 38. niſi eſſet confirmatum à Papa ex certa ſcientia, non obſtante juramento, ibidem.

Conductor plurium rerum uno pretio, ſi non poteſt uti una re poteſt ab omnibus reſilire, n. 45.

Canon eſt individuus, & non poteſt invito Domino dividi, nu. 46. & infra.

Venditio plurium rerum eſt unica venditio, n. 47.

Conjectura, quod in fraudem vocatorum in Inveſtitura fuerit ceſſatum in ſolutione canonis, numer. 53. cum multis, ſeq.

Clericus in Sacris conſtitutus, non præſumitur uſuram committere, n. 57.

Clericus non præſumitur falſum teſtimonium dicere, numer. 58

Falſum, non præſumitur committi in præſentia Sacerdotis. num. 59

Conjectura una tollit aliam, & fortior tollit alium n. 60.

Tertius poteſt ſolvere canonem, & prodeſt emphyteutæ, ne cadat à jure ſuo, etiam, ſi nullum jus habeat in emphyteuſi, & an poſſit hoc facere invito Domino, numer. 68.

Ius Canonicum ſervari debet in terris Eccleſiæ, mediatè, vel immediatè ſubjectis, & in terris Imperii, quando tractatur de bonis Eccleſiæ, vel ejus juribus, n. 72.

Clerici non poſſunt exigere pœnas conventionales, niſi quatenus interſit, n. 74.

Sæculares poſſunt exigere pœnas conventionales, etiam in foro conſcientiæ, n. 75.

Pœna poteſt peti in totum, quando obligatio eſt individua, etiam de jure canonico, n. 76.

Canon eſt indiviſibilis, & integer eſt ſolvendus, n 77.

Eccleſia poteſt exigere pœnas legales, non conventionales ultra intereſſe, n 78.

Caducitas eſt pœna legalis, n. 79.

Actio

Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris, nu. 81.

Quod favore alicujus introductum eſt, non debet in ejus odium retorqueri, n. 85.

Proviſio hominis, an faciat ceſſare proviſionem legis, num. 86.

Domus emphyteutica alienata, & reperta intus Monaſterium Monialium, quomodo recuperari poſſit, n. 91.

Dominium directum eſt indiviſibile, n. 92.

Penſio ſolvitur in recognitionem dominii, & non pro fructibus, num. 92.

Emphyteuta, non poteſt invito Domino dimittere emphyteuſim, & ſe liberare à ſolutione canonis, etiam ſi emphyteuſis pro majori parte interierit, quando ad certum ſervitium fuit conceſſa, n. 93.

Pactum an valeat, quod, ſi res emphyteutica in totum pereat, nihilominus emphyteuta teneatur ad totam penſionem, nu 96.

Remiſſio ſextæ partis fieri debet de redditibus in emphyteuſi Eccleſiaſtica perpetua, in recompenſationem periculi ſterilitatis, & alterius caſus fortuiti, tam ſoliti, quam inſoliti, numer. 100.

Alii dicunt, quod diminutio fieri debet tertiæ partis, & quomodo hoc intelligatur, n. 101.

Doctori atteſtanti de conſuetudine, non creditur, vel, ſi creditur in Curiis, in quibus ipſe verſatur, n. 102.

Contrahentes cenſentur potius ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, quam juris communis, n. 105.

Pactum continens illud idem, quod jus commune, vel ſtatutum, nihil operatur ultra jus commune, ſeu ſtatutum, ſed eſt admonitio, n. 109.

In contractibus, nondum clauſulæ, ſed ne quidem minimum verbum debet eſſe, ſine virtute aliquid operandi, n. 100. quæ recipit plures declarationes, ibidem.

Verba non debent intelligi ſuperflua, quoties explicitè dicitur, quod implicitè, vel tacitè continetur, vel ſaltem ſuperfluitas tolleratur, n. 111.

Verba intelligi debent eo modo expreſſa, quæ tacitè continentur, quamvis aliter poſſent intelligi, ibidem

Verba non dicuntur ſuperflua, ſi removent aliquam dubitationem, & plenius proſpiciant, n. 112.

Expreſſio facta per eum modum, per quem tacitè ineſt, nihil ſolet operari, ultra illud quod ineſt. n. 113.

Pactum. quod nihil de novo inducit, ut quia tacitè ineſt, eſt declaratorium ad cautelam, ut manifeſtius appareat, & ad excitandum, n. 114.

Pactum appoſitum in contractibus, in quibus exponitur illud quod tacitè ineſt à natura contractus, nihil auget, neque diminuit, n. 115.

Emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, tenetur compenſare ſterilitatem cum ubertate, n. 116.

Sterilitas, ſi culpa emphyteutæ evenit, non excuſatur à ſolutione canonis, n. 117.

Conductor non excuſatur, qui malè, & intempeſtivè coluit, à ſolutione penſionis, ibidem.

Pactum ſi ſiat, quod emphyteuta ſuſcipiat in ſe caſus fortuitos, an teneatur canonem ſolvere, ſi paſſus eſt ſterilitatem, numer. 118.

Emphyteuta, an teneatur denuntiare Domino ſterilitatem, num. 119.

Pactum, quod emphyteuta cadat, ob non ſolutum canonem, ſemper cenſetur appoſitum in contractu ex ſola natura emphyteuſis, n. 115.

Conductor rei Eccl. non poteſt opponere exceptionem, quod in locatione non intervenit conſenſus Superioris, ad evitandam ſolutionem, n. 121.

Emphyteuta, quamvis ſit diverſi fori, quam ſit Dominus, nihilominus, ſi habet rem emphyteuticam ſub foro Domini, tenetur ad domum Domini canonem deferre ſuis ſumptibus, & ſolvere etiam gabellam, aliàs cadit à jure ſuo, numer. 122.

Emphyteuta, qui eſt diverſi fori, quam ſit Dominus & res non eſt ſita in foro Domini non tenetur ire ad domum Domini ad ſolvendam canonem, ſed ſufficit, quod in die deſtinata ſolutionis, dicat ſe eſſe paratum ſolvere, ſi adeſſet, qui reciperet, & de hoc fieri faciat inſtrumentum. n. 123.

Cont. quod non requiratur aliqua proteſtatio, ſed Dominus tenetur ad domum emphyteutæ, num. 124. & ſeq.

Extende etiam ſi Dominus vigore pacti, vel conſuetudinis, teneretur jure ad domum emphyteutæ, vel ad talem locum: nam, ſi Dominus non accederet ad dictum locum per centum annos, & ultra, nunquam caderet à jure ſuo, n. 125.

Limita quando canon eſſet modicus: nam tunc emphyteuta teneretur ire ad domum Domini, n. 126.

Cont. num. 127.

Canon conſiſtit in parva quantitate, cum de natura emphyteuſis ſolvatur quid minimum, n. 127.

A regula juris non eſt recedendum, niſi conſtet de falſitate, & niſi per aliam legem, n. 128.

Lex ſi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, num. 129.

Leges ad ea, quæ frequentius accidunt, adaptantur, num. 130.

Emphyteuta, qui ex juſta cauſa credidit ſe teneri ad ſolvendum canonem in domo ſua, excuſatur à pœna caducitatis, ſi tardius ſolverit, n 131.

Emphyteuta, & Dominus, quando dicantur ejuſdem fori, vel diverſi, n. 132.

Emphyteuta, non tenetur portare canonem ad domum Domini, ſi ipſe habitet in Comitatu remoto, & tedioſo. & Dominus in Civitate, niſi Comitatus ſit ſub juriſdictione illius Civitatis, num. 13.

Emphyteuta, ſi promiſit ſolvere canonem ad domum Domini qui eſt diverſi fori, & Dominus mutavit habitationem, an teneantur portare canonem ad locum ubi habitet, n 134.

Emphyteuta, qui promiſit ſolvere canonem in certo loco, & Dominus ab illo loco ſit exbannitus, tenetur ſolvere in alio, n. 135.

Emphyteuta, qui eſt diverſi fori, & in caſu in quo non tenetur ſolvere in foro Domini, ſi vult ſolvere in foro Domini tantum, an poſſit, n. 136.

Emphyteuta, qui tenetur canonem ſolvere in foro Domini, ſi res pereat, an excuſetur, n. 137.

Emphyteuta tenetur accedere ad domum Domini, licet ſit diverſi fori, quando ita conventum eſt, vel ita eſſet conſuetudo, n. 138.

Antonius Barberinus S. R. E. Cardinalis laudatur, n. 139.

Pontifex habet ſupremam poteſtatem in bonis Eccleſiæ, num. 141.

Pontificis reſcriptum quando non valeat, n. 141. & ſeq.

Pontificis intentio eſt, quod leges ſerventur, n. 142.

Pontifex non exercet actus juriſdictionis laicalis in terris Imperii, & extra territorium ſuum, licet ex cauſa hoc facere poſſit, n. 145.

Principis ſæcularis reſcriptum non valet, ſi diſponat, quod emphyteuta Eccleſiæ ob non ſolutum canonem, non poſſit privari jure ſuo, n. 146.

Emphyteuta non poteſt ſolvere canonem pro futuris annis, niſi ex Principis reſcripto, n. 148.

Emphyteuta, ſi ſolverit pro pluribus futuris annis canonem, privari non poteſt jure ſuo, ſi per biennium, tempore ſucceſſeris, non ſolverit, etiam, ſi nullum reſcriptum à Principe obtinuerit n. 149.

Renunciare unuſquiſque poteſt jus, quæ ad ſui favorem ſunt introducta, n. 151.

Emphyteuta deſinit eſſe emphyteuta, ſequuta alienatione, de licentia Domini, n. 156.

Solutio canonis debet incipere à die inveſtituræ, n. 158.

Inveſtitura nova eſt, quando nomina mutantur, & pacta nova adjiciuntur, vel additur forma, n. 157.

Solutio canonis debet fieri in fine anni, n. 158

Maritus, ſi canonem non ſolvat, an noceat Uxori, num. 164. & ſeq

Emphyteuſis, ſi non conſtat ſub quo canone fuerit conceſſa, præſumetur conceſſa pro canone ſoluto, n. 168.

Rector, ſeu Prælatus Eccleſiæ, tenetur propter ejus negligentiam reſarcire damnum Eccleſiæ, n. 174.

Reſtitutio in integrum, an concedatur Eccleſiæ, adverſus canonem non ſolutum, quando Prælatus ſeu Rector eſt ſolvendo, numer. 175.

Reſtitutio in integrum; an concedatur minori, adverſus canonem non ſolutum, quando Tutor, ſi Curator eſt ſolvendo, ibidem.

Minor, ſeu Eccleſia, an habeant electionem agendi contra Tutores, ſeu Curatores, vel Prælatum, ſive Rectorem, vel petendi reſtitutionem in integrum adverſus canonem non ſolutum, contra Dominum, n. 175.

Ius Canonicum, ſi diſcordat à jure civili, Eccleſia adverſus Eccleſiam utitur jure Canonico, & non civili, n. 178.

Contrahentes præſumuntur contrahere ſecundum jus, quo ligantur, & non ſecundum jus alterius, n. 179.

Eccleſia, ſi privato ſucceſſit in emphyteuſi, quod tempus attendi debeat, ut canonem ſolvat, ne cadat à jure ſuo, n. 180.

Minor reſtituitur in integrum, adverſus canonem non ſolutum, num. 182.

Sed ex quo tempore reſtituatur, adſunt plures opiniones, numer. 183.

Non competit, quando minor ſucceſſit emphyteutæ, n. 184.

Neque quando adeſt pactum reſolutivum, ſcilicet, ſi non ſolvat, cadat à jure ſuo, n. 185. cont. 186.

Nec datur reſtitutio in integrum, quando Tutor ſeu Curator eſſet ſolvendo, cum minor poſſit agere contra Tutorem, vel Curatorem, ſed, ſi non eſſent ſolvendo petere poſſet reſtitutionem in integrum, n. 187.

Declaratur, niſi minor eſſet Doctor, vel quando eſſent Tutores, & Curatores illegitimi conſtituti, n. 188.

Cont. quod reſtituatur minor, etiam, quod recurſum habere poſſet contra Curatorem, etiam, ſi ſolvendo eſſet, n. 191.

Et haberet locum; etiam contra Eccleſiam, & alios minores, quando minor certat de damno evitando, ſed quando uterque tractat de damno evitando, non reſtituitur, n. 192.

Ubi, ſi minor juravit, an reſtituatur in integrum, & in ſtatu Eccleſiaſtico hoc eſt clarum, quod ſit in electione minoris, vel Eccleſiæ, an velit petere reſtitutionem, vel agere contra Tutorem, Procuratorem, Actorem, vel Syndicum, ibidem.

Minor Doctor, ſeu ſcolaris, ſi ſine ſolemnitatibus alienavit, tenet alienatio, n. 189.

Reſtitutio in integrum, infra quantum tempus peti poteſt, numer. 193.

Reſtitutio in integrum cenſetur petita, ex clauſula in fine libelli poſita, petens jus &c. n. 194.

Reſtitutio in integrum peti non poteſt per Procuratorem, non habentem ſpeciale mandatum, n. 195.

Reſtitutio in integrum competit minori intra quadriennium, poſtquam vigintiquinque annos excellerit, n. 196.

Reſtitutio in integrum competit Prælato, ſeu Rectori, etiam poſt quadriennium ob mutationem, quæ ſolet fieri, maxime in Regularibus, n. 197.

Quod declaratur, quando Prælatus ſucceſſor diu vixit, qui potuit ſe informare ſecundum Odd. n. 198.

Sed hæc opinio ſecundum Honded. non eſt vera, ibidem.

Reſtitutio in integrum competit minori, Eccleſiæ, vel Univerſitati: etiam poſt quadriennium, ſi ſint vehementer læſa, numer. 199.

Reſtitutio competit minori ignoranti, etiam, ſi ſtetiſſet per centum annos, n. 190.

Reſtitutio in integrum ex cap. ignorantiæ competit contra præſcriptionem quadragenariam, ſed hæc ignorantia debet in actis allegari, & debet eſſe probabilis, juſta & non ſupina, & plene probari, n. 200.

Pupillus, vel infans ob non ſolutum canonem cadunt ab eorum jure, quando in inveſtitura adeſt pactum reſolutivum, ut ſi non ſolvat, cadat, numer. 201.

Et non reſtituuntur in integrum, quando emphyteuſis eſt acquiſita à patre, num. 102.

Sed vide diſtinctionem auctoris, n. 203. & cont. n. 212.

Nec quando poteſt ei eſſe conſultum, contra Tutorem; ſi eſt ſolvendo, n. 213. cont. n. 214.

Pupillus poteſt meliorem ſuam conditionem facere, non deteriorem. & ſine Tutoris auctoritate, non poteſt ſe obligare, ſed hi, qui cum eis contrahunt, obligantur; & habet locum in pupillo pubertati proxime, niſi ſit factus locupletior, numer. 204.

Pupillus non habet, neque velle, neque nolle, & quicquid videt, ignorat, n. 205.

Pupillo, & infanti non currit tempus ad petendam reſtitutionem, num. 200.

Pupillus habet ſemiplenum intellectum, & eſt in tali ætate, ut neque ſcire, neque diſcernere quicquam poſſit, neque diſcurſum rationis habet, n. 207.

Præſcriptio, durante pupillari ætate dormit. n. 208.

Pupillus, & infans reſtituuntur in integrum, adverſus canonem non ſolutum; n. 209.

Contractus ſevere pupilli claudicat, n. 210.

Emphyteuta privatur ob ceſſationem ſolutionis culpabilem, moram, & contemptum, n. 211.

Infans, & infantiæ proximus quando dicatur, n. 215.

Reſtitutio in integrum, an detur minori, Civitati, Caſtro, & Villæ propter juramentum præſtitum per Syndicum, vel Decuriones, n. 219.

Reſtitutio in integrum, an concedatur majori, ſi in communi poſſideat emphyteuſim cum minore, n. 221.

Reſtitutio in integrum, quæ conceditur minori, prodeſt majori, ſi eſt res individua, n. 222. & ſeq.

Individuum, & dividuum, quod dicitur, n. 223.

Emphyteuſis revertitur ad Dominum ſine aliquo onere, etiam, ſi fuerit data in dotem, n. 227.

Dominus directus non tenetur ſatisfacere creditoribus, ſi emphyteuſis ad eum revertatur, n. 231.

Fructus rei emphyteuticæ, an debeantur Domino, ſi emphyteuſis ad eam revertatur, propter canonem non ſolutum, deteriorationem, vel alienationem, n. 235.

Fructus percepti per emphyteutam, vel ejus heredes, emphyteuſi finita, à quo tempore debeant reſtitui Domino directo, numer. 236.

Malæ fides præſumitur, ex ſcientia rei alienæ, n. 237.

Filius, & hæres præſumitur habere ſcientiam rei emphyteuticæ, num. 238.

Scientia præſumitur ex cohabitatione, cum patre, n. 239.

Ignorantia non præſumitur in eo, qui penes ſe habet inſtrumentum inveſtituræ, n. 240.

Dominus, an debeat reficere expenſas factas per emphyteutam, in recolligentis fructibus, finita emphyteuſi, n. 241.

Emphyteuta, qui per plures annos ſolvit minorem penſionem, quam obligatus erat in inveſtitura, an præſcribat, & quid in Eccleſia, & in privato, n. 249.

Præſcribere, an emphyteuta poſſit ſolvendo minorem penſionem, num. 246. & ſeq.

Præſcribere non poteſt emphyteuta, cum mala fide, n. 250.

Mala fides emphyteutæ, nocet ſucceſſori univerſali, n. 251.

Præſcribere, an poſſit ſingularis ſucceſſor, qui minorem penſionem ſolvit per ſpatium 10. annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes; n. 252.

Præſcribi an poſſit contra Eccleſiam, & quot tempus requiratur in ſolvendo minorem penſionem, n. 255.

Emphyteuta, ſi ſolvat per multos annos majorem penſionem, an revertere poſſit, n. 254.

Emens rem emphyteuticam, quam putabat eſſe liberam, ſi non ſolvat canonem, non privatur jure ſuo, n. 258.

Hæres, etiam major 25. annis, ſi non ſolvat canonem propter ignorantiam, non privatur, ſed reſtituitur in integrum, n. 259.

Decl. quando verba inveſtituræ ſunt concepta non perſonaliter, ſed in rem, num. 260. ſed hæc opinio rejicitur.

Decl. 2. niſi Dominus vellet probare ſcientiam hæredis, n. 261.

Scientia

Scientia in hærede, non præſumitur, n. 262. & 264.
Ignorantia in hærede probatur juramento ipſius n. 263.
Onus probandi ſcientiam, incumbit agenti ad caducitatem, nu. 264.
Sientia in hærede probatur, ſi inſtrumentum inveſtituræ eſt apud ipſum, n. 265.
Declara, niſi minor, n. 266.
Scientia probatur, quando eſt publica vox, & fama, bona eſſe emphyteutica, n. 267.
Ignorantia non præſumitur eorum, quæ publicè apud omnes ſunt, n. 268.
Scire unuſquiſque præſumitur ea, de quibus fama eſt in Civitate, niſi ſit infirmus vel abſens, n. 269.
Scientia probatur, ſi hæres eſſet Uxor, vel filius defuncti, qui ſimul habitabant, n. 270.
Filius præſumitur ſcire, an bona ſint allodialia, vel emphyteutica, ſi habitat ſimul cum patre, n. 271. decl. num. 273.
Filius præſumitur certioratus à patre, an bona ſint emphyteutica, vel allodialia, n. 272. decl. ut ibi,
Scientia probatur in hærede, ſi canon poſt mortem defuncti ſolutus fuit, n. 274.
Scientia hæredis probatur, ſi ipſe aliquando confeſſus fuit bona eſſe emphyteutica, n. 275.
Scientia hæredis probatur, ſi ipſe vidiſſet defunctum canonem ſolvere Domino tanquam emphyteutam, n. 277.
Scientia probatur conjecturis, n. 278.
Scientia probatur per unicum teſtem, n. 279. decl. quando eſt omni exceptione major. ibid.
Emphyteuta, qui non poſſidet rem emphyteuticam, non tenetur ſolvere canonem, n. 280.
Decl. niſi eſſet in culpa; quominus poſſeſſionem adeptus eſſet, vel dein deſiiſſet poſſidere, n. 282.
Et ſufficit, quod ſine culpa deſiiſſe poſſidere, n. 283.
Emphyteuta, qui non habet commoditatem rei, non tenetur onera ſubire, n. 181.
Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem, non excuſatur, ſi quis eſſet immiſſus in poſſeſſionem vigore Salviani Interdicti, n. 284.
Emphyteuta excuſatur à ſolutione canonis, ſi fundus emphyteuticus per biennium, vel triennium fuerit inundatus ab aquis, n. 285.
Emphyteuta probare debet ſe non poſſediſſe, ut excuſetur à ſolutione canonis, n. 286.
Caducitatem, ſi Dominus remittit, nihilominus emphyteuta tenetur ſolvere canonem, n. 288.
Fiſcus, & Eccleſia æquiparantur, n. 290.
Emphyteuta expelli non poteſt, ob canonem non ſolutum, ſi adeſt pactum, quod non poſſit expelli, n. 290.
Declara niſi ſimpliciter dictum ſit, de non expellendo, n. 291.
Decl. 2. ut n. 292.
Subdec. n. 293.
Prælatus, ſive rector, non poteſt alterare formam primæ conceſſionis, n. 293.
Emphyteuta expelli non poteſt, quando adeſt ſtatutum, diſponens, quod ob canonem non ſolutum non poſſit expelli, n. 296.
Decl. niſi adeſſet juramentum, n. 297.
Decl. 2. niſi eſſet Eccleſia n. 298.
Dictio quouſque, dictio tandiu, & donec, quid importent, n. 299.
Compenſare poteſt emphyteuta, quando eſt creditor D. in tanta quantitate, vel majori, ut ob non ſolutum canonem, expelli non poſſit, n. 300.
Et ſufficit, quod habeat iuſtam cauſam credendi, ſe eſſe creditorem, n. 301.
Et idem, ſi eſſet creditor damnorum, & intereſſe, ut quia fuiſſet expulſus à Domino, n. 302.
Etiam ſtante juramento, n. 303.
Decl. ſi creditum eſſet liquidum, n. 312.
Sed ſi poſſet incontinenti probari, admittetur, & quantum tempus requiratur, relinquitur arbitrio Iudicis, ibidem.
Decl. 2. ut ſit creditor ejuſdem generis, & in quantitate n. 313.
Decl. 3. ſi canon in pecunia conſiſteret, & D. eſſet debitor, & in ſua electione ſolvendi ſpeciem, vel quantitatem, n. 314.
Decl. 4. ſi canon conſiſteret in quantitate, & D. haberet facultatem ſe liberandi, n. 315.
Decl. 5. quando ab una parte debetur ſpecies, & ab altera pecunia, num. 316.
Decl. 6. ſi eſſet creditor in minori ſumma, quam ſit canon n. 318.
Compenſatio, an habeat locum ſtante juramento n. 303. & ſeq.
Et quid in pauper. n. 305.
Quid, ſi debitum ſimiliter ſit juratum, n. 306.
Quid ſi procedatur ſola facti veritate in ſpecta, n. 307.
Quid, ſi eſſet renunciatum compenſationi, n. 308.
Quid, ſi in inſtrumento adeſt juramentum generale, & non ſpeciale, n. 310.
Et quid, ſi juramentum eſt præſtitum ab anteceſſore à quo cauſam habet, n. 309.
Decl. quando creditum eſt liquidum: ſecus, ſi non eſſet liquidum, n. 312.
Decl. ut emphyteuta ſit creditor ejuſdem generis, & in quantitate, quæ recipiat functionem in genere ſuo, n. 313.
Iuramentum non ligat hæredes, & ſucceſſores, quoad reatum perjurii, ſed quoad obſervantiam ligat. n. 309.
Compenſatio, non fit de ſpecie ad ſpeciem, nec de genere ad aliud genus. n. 317.
Compenſatio, ut fiat, requiritur, quod emphyteuta ſit creditor D. ante lapſum biennii, vel triennii, n. 319.
Solutio canonis, facta per extraneum, etiam nomine proprio prodeſt emphyteutæ, ne cadat à jure ſuo, & ne dicatur perjurus, n. 311.
Canonem ſolvere, non poteſt tertius, ſive extraneus pro emphyteuta invito Domino niſi habeat mandatum ad ſolvendum, n. 322.
Mandatum ad ſolvendum requiritur, ut quis poſſit invito Domino ſolvere canonem pro emphyteuta, n. eod.
Fiſcus, an poſſit ſolvere canonem pro emphyteuta delinquente, n. 324.
Cautela abundans non nocet, n. 327.
Emphyteuta excommunicatus, vel indirectus, an excuſetur ſi non ſolvat canonem, n. 329.
Carceratus poteſt mittere procuratorem, niſi detineatur in arcta cuſtodia, n. 330.
Bellum quando dicatur iuſtum, vel iniuſtum, n. 332.
Belli timor eſt peior ipſo bello, n. 333.
Bellum, & ſterilitas æquiparantur, n. 345.
Emphyteuta, an poſſit ſolvere canonem invito D. pro pluribus annis futuris, n. 363.
Debitor poteſt ſolvere invito Dom. anticipate, num. 363. ubi declaratur.
Tempus biennij, vel triennij, quo debet emphyteuta ſolvere, eſt continuum, n. 377.
Dictio, per, adiuncta tempori, denotat continuationem temporis num. eod.

Iſte titulus erat ponendus inter quæſtiones præcedentes, in quibus de diverſis caducitatibus diſſeruimus, ſed quia hæc materia ſolutionis canonis, & caducitatis ob non ſolutum canonem, eſt ſatis prolixa, ideo decrevi hanc materiam ſeparatim ponere.

EMPHYTEUTA igitur, ſi non ſolvat canonem infra triennium ſi eſt emphyteuſis ſæcularis, cadit à jure ſuo, & res incidit in commiſſum; ita ut dominium utile, cum directo conſolidetur, *l. 2. Cod. de jur. emph.* ſi vero eſt emphyteuſis Eccleſiaſtica, infra biennium, textus eſt *in Auth. qui rem, Cod. de Sac. Sanct. Eccl. & in §.*

in §. ſtire autem Auth. de non alien. & in cap. potuit de locat. Clar. §. emphyteuſis quæſt. 8. in principio Redoan. de reb. Eccl. non alien. Rob. de ſol. can. fol. 434 num. 9. Corb. de cauſ. privat ob non ſol. can. in principio cum aliis pe ipſos allegatis, & Rot. in recent. part. 1. dec. 400. in fine; Ratio autem quare minus tempus ſit ſtatutum in emphyteuſi Eccleſiæ, eſt favor ipſius Eccleſiæ. Iaſ. in Auth. qui rem, n. 10. Cod. de Sac. Sanct. Eccl.

2 Amplia primò, habere locum, etiam, ſi nullum pactum intervenerit, inter Dominum, & emphyteutam, ut cadat à jure ſuo; quia hoc, ex ſola natura emphyteuſis venit Iaſ. in d. l. 2. n. 4. Salyc. & Albet. ibid., Corb. in ead. clauſ ampl. 1. Mant in eod. tit in principio.

3 Amplia ſecundò, ut non valeat conſuetudo in contrarium, quod emphyteuta non incidat in commiſſum, ob canonem non ſolutum. Abb. in cap nulli de reb. Eccl. non alien. & cap. 1. de his quæ fiunt à Præl. Ruin. conſ. 4. in principio vol. 1. ſed in conſ. 151. col. 3. num. 8. eod. vol. tenet contrarium, verum opinionem Ruin. procedere dixit Seraph de privil. jur. privil. 84. in principio, in emphyteuta privati; non autem io Eccleſia.

4 Contrarium etiam in Eccleſiaſtica emphyteuſi tenet Mant de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 27. num. 39. quia valet pactum quod emphyteuta, propter non ſolutum canonem non poſſit expelli; ergo valet etiam conſuetudo, quæ eſt fortior, quam ſit pactum privatorum, cap. ult. de conſuet. allegat Abb. in conſ. 72. aliàs 7.. num. 2. lib. 1. Iaſ. in l. 2. nu 120. Cod de jur. emph Dec in c. 1. num. 6. de conſuet. & Ruin. conſ. 4. nu. 5. ver. tertio, lib. 1. Alciat. conſ. 11. nu. 11. lib. 6. Gouar var. reſol. lib. 3. cap. 7. num. 1. ver. nam, & ſi Canonibus. Corb. de cauſ. ob non ſol. can. limit. 2. Et idem dicit, quando adeſſent capitula inter emphyteutas, & Eccleſiam, ſeu Dominum, ut eſt in Civitate ſita Urbini, qui etiam alios citat, videlicet Rip. conſ. 87. num. 1. Rocc. de Curt. de conſ. ſect 6. num. 14. & Ioan. de Anan conſ 84. col. fin. & licet dicta conſuetudo, videatur Eccleſiis damnoſa; tamen, qui non eſt multum damnoſa, valet, ſecundum prædictos Doctores; Et ſatis eſt, quod Eccleſia, & Dominus poſſit agere ad penſionem: hoc enim continet æquitatem, quam Eccleſia debet ſervare, cap ſuam, de pænis. Redo. de reb. Eccl. non alien pag. 498. n. 12. & vide infra limit. 5.

5 Nec obſtat, quod Statuta Epiſcoporum, non ligent ſucceſſores. niſi Statutum ſit confirmatum à Papa, ut eſt deciſio Rotæ in recent. 79. nu. 6. par 1. quia reſpondet Corb. ibi num. 4. quod, cum capitula fuerint obſervata per longiſſimum tempus; ligant etiam ſucceſſores Epiſcopos; quia valent io vim conſuetudinis inductæ, mixtim per Clericos, & laícos, ad not. per Abb. in cap. cum cauſa, 3. not. de re jud. Felin. in cap. Eccleſia S. Maria, de Conſt. col. 31. & 32. ita tenet Ioannes Baptiſta Ferr conſil. 252. vol. 2. Anch. conſ. 44. nu. 4. in iſtis terminis. Dec. in l. cum tempus num. 9. de reg. jur. Iaſ. in l. 2. numer. 126. Cod. de jur. emphyt. Redo. de rebus Eccl. non alien. pagina 25. num. 22. & d. pag. 498. num 12. Nec ſimiliter eſt audiendus, Bero. conſ 107. num 6. in fine, vol. 1. & conſ 104 num. 4. quia licet ſucceſſores non ligentur in vim capitulorum; ligantur tamen in vim conſuetudinis, & eadem capitula fuerunt compoſita inter Cardinalem Araceli, tunc Epiſcopum Fulginiæ, & Civitatem; & tamen ſemper fuerunt obſervata, quod ſcilicet bona emphyteutica reverſa ad Epiſcopatum, ob canonem non ſolutum, Epiſcopus non poſſit pro ſe retinere, neque etiam ob generationem finitam, ſed proximioribus concedere tenetur, vel admittere emphyteutam ad purgationem moræ, ſoluto laudemio, & dicta capitula ſunt io viridi obſervantia; & vide etiam quæ diximus in tit. de alien. quæſt 1. num. 249. & ſeq. ubi probavimus, quod valet conſuetudo, ut emphyteuta poſſit alienare irrequiſito Domino.

6 Et prædicta opinio habebit etiam locum in emphyteuta, qui habet emphyteuſim in illa Civitate, in qua adeſt prædicta conſuetudo; ſive adſunt prædicta capitula, & illam reciperet ab Abbatibus, habentibus Abbatias extra territorium: beneficia tamen annexa, ſeu membra in territorio: nam quantum ad illa membra, & res in territorio exiſtens, & illa, quæ concernunt ipſas res, habentur perinde, ac ſi eorum Abbatiæ eſſent in territorio; ita ut circa illas res poſſit induci conſuetudo in concernantibus ipſas res, & perſonas Abbatum, ac ſi haberent Abbatias in territorio; ita dicit Paul. de Caſtr. conſ. 173. & Abb. d. conſ. 72. quos ſequitur Corb. d. limit. 2. num 8. & ſeq.

7 Declaratur tamen, ut non excuſet emphyteutam, qui non eſt verè Civis illius Civitatis, in qua dicta conſuetudo viget, & eſſet Civis per privilegium, ut per Bero. conſ. 104. n 6. vol. 1. niſi in inveſtitura eſſet dictum, ut cenſeatur facta conceſſio, ſecundum capitula, ſive conſuetudinem Civitatis. Pariſ. conſ. 180. n. 46. vol. 1. Corb. d. limit. n. 10.

8 Declaratur etiam, ſi Dominus in concedendo aliter conveniſſet; quia tunc emphyteuſis ex partium conventione legem acciperet, l. 1. §. ſi convenerit, ff. depoſiti, & tunc intelligeretur ab illa conſuetudine receſſum. Bero. eod. conſ. 107. num 7. in fine, vol. 1.

9 Amplia tertiò; ut habeat locum etiam, ſi emphyteuſis eſſet perpetua; quia intelligitur perpetua, donec penſio ſolvatur. l. 2. §. ff. ſi ager. vectig. & §. adeo Inſt. de locat. & ideo, ſi emphyteuta non ſolvat debitis temporibus, privatur jure ſuo. Bero. conſ. 118. num. 4. lib. 1. Mantic. de tacit. & ambig. lib 22. tit. 27. num. 2.

10 Amplia quartò habere locum etiam, ſi emphyteuſis eſſet magni valoris, & pro recognitione emphyteuta ſolveret unam dumtaxat numinum: nam ſi non ſolverit intra triennium, vel biennium, privatur jure ſuo. Bart. num. 5. Bald. num. 3. Iaſ. num. 16. Dec. nu. 3. in Auth qui rem. Cod. de Sac. Sanct. Eccl. 1. qui Iaſ. & Dec. de com. teſtantur, idem Iaſ. in d. l. 2. num. 53. Ruin. conſ. 167. nu. 10. vol. 1. Tiraq. de ret. convent. §. 4. gloſ. 6. nu. 16. in fine, Barbat. conſ. 26. in fine, vol. 2. Afflict. dec. 80. nu. 2. Soc. conſ. 167. nu. 7. in fine, vol. 2. Redo. de reb. Eccl. non alien. in Rub. de cad. ob non ſol. can. num. 6. Clar. §. emph. qu. 8. ver. ſed pone, ubi dicit in practica ab hac opinione non eſſe recedendum; ſequitur Mant. in d. tit. 27. n. 13. & Corb. eadem cauſa ampl. 4. Quam opinioaem ipſe declarat, ex ſententia Afflict. d. dec. 80. ver. in contrarium, uſque ad finem, non habere locum, quando res, quæ fuit ſubmiſſa ſub natura emphyteutica, valebat ducatos mille, & Domious io naturam emphyteuticam pro ducatis trecentum, quos recepit, ſubmiſit illam pro ducatis quindecim annuarim in naturam emphyteoſis: nam, ſi ceſſerit in ſolutione canonis, res non cadit io commiſſum in totum, ſed ſolum pro illis ducatis trecentis, & ſic pro parte illa.

11 Amplia quintò, ut emphyteota cadat à jure ſuo, etiam, ſi non in totum, ſed in parte, & in uno numero ceſſaverit. Spec. in §. nunc aliqua, quæſt. 29. de locat. Paul de Caſtr. in l. in executione, §. item ſi ita, num. 1. in fine, ff. de verb. oblig. & ibi Alex nu. 5. Bald. in Rub. Cod. de cont. empt. qu. 10. nu. 10. Old. conſ. 29. Albet. in Auth. qui rem, C. de Sac. Sanct. Eccl. Natt. conſ. 479. nu. 7. & ſeq. Tiraq. de tract. convent. §. 4. gloſ 6. nu. 26. Rimin. Inſt. de donat. §. 1. numer. 4. Gozad. conſ. 57. nu. 15. & conſ. 69. numer 8 Redoan. eodem tractatu, fol. 423. nu 10. Iaſ. in dict. l. 2. nu 54. qui teſtatur hanc eſſe magis communem opin. Crot. in repet. l 4. §. Cato, nu. 29. ff. de verb. oblig Bero conſ. 120. n. 17. vol. 1. Rol. conſ. 17. nu. 14. vol. 2. Hippol. Rimin. conſ. 94. nu. 2. Corb. eadem cauſa amplia. 5 in principio Capotaq. deciſ. 100. par. 1. Caroc. dec. 65. n. 8 & in tract. de locato, Rub. de locatione ad longum tempus, nu. 16.

12 Contrarium, ſcilicet, quod emphyteuta cadat pro

rata,

rata, quando penſio conſiſtit in decem ſcutis, & ceſſa-
vit in ſolutione quatuor, vel quinque, tenuit, Spec.
ſibi contrarius, in quæſtione 30. cujus miratur Iaſ.
in dict. l. 2. nu. 54. quod ſic feſtinanter mutaverit ſen-
tentiam. Clar. autem *in dict. quæſt. 8. ver. hoc autem*
pro evitanda contrarietate, & conciliando opinione
Spec. diſtinguit illas duas deciſiones, Aut penſio erat
unius nummi, & ceſſans in illo nummo, non excuſatur
à caducitate, & in iſtis terminis loquitur Spec. *in dict.*
quæſt. 29. Aut penſio erat majoris ſummæ, & tunc, ſi
emphyteuta ceſſat in parte notabili, puta dimidia,
aut tertia, vel quarta parte; & ſiquidem ceſſavit per
errorem, vel paupertatem excuſatur, non ſolum pro
parte, qua ſoluit, ſed etiam pro toto. Aut verò non
apparet de paupertate, neque de errore, & cadit à toto,
quam tamen intelligit, ut procedat, quando præſta-
batur unica penſio ſuper tota re, puta decem aureos,
ſuper una domo, vel fundo; ſecus autem, ſi præſta-
retur ad ratam, puta quinquaginta perticis terræ, ad
rationem ſolidum decem pro ſingula pertica: & in hoc
caſu tenet, quod emphyteuta non cadat, niſi pro il-
lis perticis, pro quibus non ſoluit penſionem: Aut
vero ceſſavit in minimo: puta ſi penſio erat ſex, aut
octo ſcutorum, & ceſſavit in uno, & hoc caſu excu-
ſetur à caducitate pro rata, & in iſtis terminis loqui-
tur Spec. *in dict. quæſt.* 30 Sed idem Clar. *ibidem, ver.*
ego tamen, tenet, quod in iſto caſu excuſetur à toto,
maximè, quando appareret emphyteutam non ceſſaſſe
per contumaciam, vel contemptum, quod in dubio
præſumendum non eſt, & ita dicit Senatum judi-
caſſe.
13 Ego autem puto diſtinguendum ſic, Aut penſio con-
ſiſtit in uno nummo, & clarum eſt, quod ſi emphy-
teuta non ſoluit intra triennium, vel biennium ca-
dat à jure ſuo, ut ſupra diximus, *num.* 10. Aut pen-
ſio conſiſtit in majori ſumma, & emphyteuta ceſſet in
parte notabili, & tunc non excuſetur, pro qua facit,
quod diximus ſupra, *num.* 11. Aut emphyteuta tenetur
ſolvere magnam quantitatem, & in ſolutione modi-
cæ quantitatis deficit, & tunc excuſetur. Mantic. *de*
tacit. & ambig lib. 22. *tit* 27. *nu.* 14. *&* 56. ubi teſta-
tur, quod Rota in una Romana domorum coram Bra-
vo die 18. Maii 1579. quæ deciſio hodie eſt impreſſa
in 4. par. *diverſ. deciſ.* 740. tenuit opinionem Clari,
quod emphyteuta, ſi ceſſavit in uno, & penſio erat ſex,
vel octo, ſcutorum, excuſetur in totum, & Domini de
Rota excuſaverunt emphyteutam, qui ceſſaverat in
quatuor juliis: & major pars erat ſoluta, & canon
erat magnæ ſummæ.
14 Et pro iſta opinione facit, quod dicunt Benint. *dec.*
6. Guid. Pap. *deciſ.* 174. & Paul. de Montepico *in re-*
pet. Auth. præterea, *num.* 12. *& ſeq. Cod. unde Vir, &*
Uxor, quod emphyteuta non privatur jure ſuo, quando
deficit in ſolutione canonis in parvo; puta, quia non
erat librarum decem, & unius par caponum, ſi ſolvat
illa decem, & non par caponum, quam ſententiam
ſequutus fuit antea, Iaſ *in leg. in executione, §. item*
ſi ita. ff. de verb. oblig. optimis fundamentis, quod ſi
emphyteuta deficit in uno nummo, & erat obligatus
ſolvere majorem quantitatem excuſatur à caducitate:
quia talis defectus videtur potiùs ab errore, quam à
malitia proceſſiſſe, per *leg. quamvis*, & ibi not Bald.
ff. de cond. & demon. & quia etiam æquitas hoc non
15 dictat, quod emphyteuta pro uno nummo expellatur,
& etiam ex trita illa regula, de minimis non curat
Prætor. *leg. ſcio. ff. de integ. reſt.* Benint. *ead. deciſ.* &
Dec. *in cap. appellationibus, de appellat.* ubi tractat,
an de minimis ſit curandum. Et hanc opinionem vi-
detur tenere Facchin. *cont. jur. lib.* 1. *cap.* 96.
Et quamvis opinionem Benint. conetur Corb. *dict.*
ampl. 5. *num.* 8. reprobare, aliquibus rationibus motus:
tamen ejus rationes in minimo non procedunt, per
dict. l. quamvis, & per alias rationes, quas ponunt,
Iaſ. *in d. §. item ſi ita*, & Benint. *dict. dec.* 6. cujus de-
ciſio, quando emphyteuta defecit in non ſolvendo
par caponum, fuit approbata à Rot. *in recentior. par.*
2. *dec.* 577. *num.* 3.
16 Quid autem, ſi adſit juramentum, nunquid, ſi em-
phyteuta, etiam, ſi deficiat in minimo cadat à jure
ſuo? Benint. *in ead. deciſ. in fine* refert Gozad. *conſ.* 57.
nu. 15. tenere, quod cadat, & dicit ibi alios referre, &
videndum Guip. Pap. ponentem hanc quæſtionem *qu.*
75. ulterius, & ipſe nihil determinat. Seraph. *de priv.*
jur. privil. 84. *numer.* 11. dicit habere locum, ſi ceſſave-
rit quid minimum ſolvere, allegat Paul. de Caſtr *in d.*
l. in executione, § item ſi ita. Salyc. *in Auth. præterea C.*
de Sac. Sanct. Eccl. Barbat. *conſil.* 36. *vol.* 2. Goz. *eod.*
conſ. 57. *num.* 15. Ruin. *conſ.* 167. *col* 3. *poſt nu.* 10 *vol.*
1. Brun. *in tract. de ſtat. fam. à ſucceſ. exclu. art.* 9 *quæſt.*
ult. col. pen & tenet illam deciſionem 6. Benint. pro-
cedere de æquitate juris canonici, quod erat inſpicien-
dum, cum ſit de terris Eccleſiæ, ut per Bart. *in leg pri-*
vilegia, C. de Sac. Sanct. Eccl. & notant omnes *in cap.*
1. *de nov. oper. nunt.*
Sed retenta opinione Rotæ, quod emphyteuta ex-
cuſetur, ſi in minimo deficiat; teneo, quod habeat lo-
cum etiam ſtante juramento; Et moveor primo, ex
17 ſententia Clar. *dict. qu.* 8 *in principio*, quod juramen-
tum non operatur in emphyteuta, ultra naturam actus;
quam æquiorem appellat Burſat. *conſ.* 253. *lib.* 3. *n.* 52.
& Grat. *conſ.* 121. *nu.* 21. *&* 24 *lib.* 2. ergo juramentum,
non poteſt operari, niſi quantum principalis diſpoſitio
18 operatur. Secundo, hodie juramentum potius ex ſtylo
Notariorum, quam ex expreſſa partium conventione
apponitur in omnibus contractibus, & inveſtituris;
Et propterea intelligi debet ſecundum naturam con-
tractus, ſuper quo interponitur, non ampliando na-
turam actus, ſed illam confirmando. Ant. Gab *de jur.*
jur. conc. 10. Burſat. *dict. conſ. nu.* 51. Tertio, juramen-
19 ti inobſervati pæna, ſeu diſpoſitio *l. ſi quis major Cod.*
de tranſ. non habet locum in feudis Curt. *in tract. feud.*
4. *par. num.* 153. *in fine*, idem Gab. *de tranſ. conc.* 1.
nu. 18. Ergo non habet locum in emphyteuſi, cum de
20 uno, ad aliud arguatur; Et in dubio debeat fieri inter-
pretatio, locum pœnæ juramenti ceſſare; ita Grat. *d.*
conſ. 10. *num.* 72. & Burſat. *dict. conſil. num.* 54. Quar-
to, Doctores in contrarium allegati loquuntur in ter-
minis, retenta opinione, emphyteutam non excuſari,
ſi in minimo deficiat. Quinto diſpoſitio *dict. leg. ſi*
quis major, habet locum in verò doloſo, qui in con-
temptum juramenti contravenit, ut diximus *de var.*
cadu. quæſt. 2. *num.* 20. cum ergo, emphyteuta ceſſa-
verit in minimo, ſolvendo reliquam partem non po-
teſt dici doloſus, ut infrà dicam; ſed potius hoc fe-
ciſſe per errorem; igitur excuſari debet, ſtante etiam
juramento. Sexto, perjurium non incurritur ſine dolo.
21 Caſſad. *deciſ.* 2. *de locat. num.* 7. Seraph. *deciſ.* 1243.
& dolus, in tam parva ſumma, præſumi non debet,
Igitur &c.
Nec huic opinioni debet obſtare, quod diximus, *de*
var. caduc quæſt. 1. *num.* 44. quod, ſi emphyteuta
promiſerit canonem ſolvere; infra certum, & limi-
tatum tempus, cum juramento: ſi non ſolverit,
propter perjurium privatur jure ſuo, non expectato
biennio. neque triennio. Et ſic juramentum non in-
telligitur ſecundum naturam contractus: cum ex na-
tura contractus, debeat expectari biennium, vel trien-
nium. Quia reſponderi poteſt, quod multi teneoe
contrarium ut infra dicemus. Secundo reſponderi
etiam poteſt, quod non eſt mirum, ſi emphyteuta
privatur jure ſuo in illo caſu; quia cum promiſerit
ſolvere canonem ſingulis annis, vel infra certum tem-
pus, & jurejurando ſe obſtrinxerit, ſi non ſoluit, inci-
dit in perjurium, & propter perjurium privatur omni
commodo contractus: nos autem ſumus in caſu di-
verſo, quia emphyteuta ſoluit jam canonem, ſed de-
fecit ſolùm in minimo, & præſumendum eſt defeciſſe
per errorem, & non per malitiam, & dolum, ſeu
con-

Digitized by Google

contemptum, ut dicemus in tertia declaratione, & ideo dicendum eſt, emphyteutam, non indiciſſe in perjurium, deficiendo in minimo; Et pro hac opinione faciunt ea, quæ ſcripſit Redo. *de rebus Eccleſ. non alien. fol.* 70. *à num.* 52. *uſque ad finem*, videlicet,
21 quod jura non curant parva, & modica, nec de modica re datur actio; nec de modica læſione datur reſtitutio; nec de modica re datur actio de dolo; ſimiliter pro modico non datur actio injuriarum; & modicum & nullum æquiparantur, & modica res non eſt attendenda; nec actionem parit, nec exceptionem: & multa alia ponit, quæ juribus, & auctoritatibus comprobat, & ſi cupis videre ad ſaturitatem de minimis, & modicis, vide Tiraq. *in tract. de judicio in rebus exiguis feren.*

23 Comprobatur etiam hæc opinio alia ratione Quia ſi emphyteuta poſſit expelli, ſi in minimo deficeret, propter juramentum, ſequeretur, quod juramentum eſſet quodammodo iniquitatis vinculum, contra *cap. ſi verò, de jur. jur.* Afflict *deciſ.* 322. *num* 9. Scraph. *de privil. jur. privil.* 83. *num.* 101. Iniquum enim videtur, quod emphyteuta privetur jure ſuo, ſi deficiat in minimo.

24 Declara primò ſupradictam ampliationem, ut non procedat, quando emphyteuta recepit plures res, ſub diverſis penſionibus, puta unam domum ſub canone unius nummi, & fundum ſub penſione alterius nummi: nam ſi poſtea ſoluat unum nummum, & in alio ceſſet per biennium, aut triennium in ſolutione canonis, non privatur, niſi ea re, in cujus ſolutione ceſſavit: cum corpora rerum, & penſiones ſint diſtinctæ. Corb. *ead. cauſ. & ampl.* 5. *nu.* 19.

25 Declara ſecundò, ſecundum Clar. *d. qu.* 8. ut ſupra diximus, quando penſio præſtaretur ad ratam, puta pro quinquaginta perticis terræ, ad rationem ſolidorum decem pro ſingula pertica: ex quo enim quælibet pertica habet quodammodo conſtitutam ſuam penſionem, non caderet emphyteuta, niſi pro illis perticis, pro quibus penſionem non perſolviſſet, ex communi regula, quod nemo puniendus eſt, niſi in eo, in quo delinquit, *l. reſcriptum, ff. de his, quib. ut indig.*

26 Contrarium tenet Corb. *d. ampl.* 5 *nu.* 22. movetur, quia unica eſt conceſſio, & non ſunt plures conceſſiones, & illa conceſſio complectitur illas quinquaginta perticas, per *leg. ſi ex toto,* §. *fin.* ubi Bart. & Iaſ. *n.* 13. *ff. de legat.* 1. ubi diſponitur, quod ſi legatur certa quantitas ad pondus, non dicuntur eſſe tot legata, quot pondera: ſed dicitur unum legatum, propter unum numerale, ſcilicet quinquaginta, quod complectitur iſta pondera. Et facit etiam pro hac opinio-
27 ne, quod ſi quis donat alicui mille pondera olei, non cenſentur plures donationes, ſed una: ideo ſi excedunt ſummam quingentorum aureorum, requirit inſinuationem, alias nihil valeret, dicit tamen Corb. quod, ſi conceſſiſſet ſingulas quinquaginta perticas terræ, exiſtentes in tali loco, & fundo, ad rationem canonis decem ſolidorum, pro ſingula pertica, opinio Clar. fortaſſe poſſet ſuſtineri, cum conceſſio ſit non per verbum numerale, ſed per verbum diſtributivum, ſingulis; quia perinde videtur, ac ſi Dominus quinquaginta vicibus dictas quinquaginta perticas terræ in emphyteuſim conceſſiſſet, ut per Doctores. *in d. l. ex toto,* §. *fin.* ubi volunt, quod ſi legatum eſt diſtributivum, tunc non eſt unum legatum, ſed plura legata: tamen cogitandum relinquit, per
28 doctrinam Bart. *in l. ſcire debemus*, *n.* 4. *ff. de verb. oblig.* ubi pœna committitur pro toto, & non liberatur unam ſolvendo, per *l. ſi quis ducenta*, §. *cum ſtipulamur. ff de reb. dub.*

29 Ego autem in utroque caſu, cenſeo opinionem Clar. non eſſe veram, quia conceſſio eſt facta ſub unico canone, & pro unica re, licet fuerit dictum ad rationem decem ſolidorum pro qualibet pertica, & ideo caderet emphyteuta à toto, & non à parte. Facit pro hac opinione, quod canon debet ſolvi integer: nec ſufficit, quod in parte ſolvatur, alias cadit à toto: pœna enim, quæ additur dationi in totum, committitur, etiam, ſi in parte ceſſetur, *l. ſtipulationum alia*, §. *ſi tu ſortem*, *ff de verb oblig* Redo. *de rebus Eccl. non alien. fol.* 436. *nu.* 1. *& ſeq.* facit etiam, quia emphyteuta non poteſt ſolvere canonem invito Domino per partes, ſed ſemel totum, & integrum tenetur ſolvere, Bart. *in l. cum qui, ff. de ann. leg.* Jaſ. *in l.* 2. *nu.* 18. *Cod. de jur. emph.* Afflict. *deciſ.* 153. *n.* 3. & creditor, non tenetur recipere pecuniam minutatim. Rot. *in recens. par.* 1. *deciſ* 372 *num ſexto.* Gomez. *de individ tom.* 2. *cap.* 10. *num* 5. niſi ſit hæres. ibi *num.* 4 & quando ſunt plures hæredes, pro virili tenentur. Ludoviſ. *deciſ.* 442. & ibi Add & Gomez *ibidem. nu.* 5. & procedit etiam, ſi cohæres non ſit ſolvendo, ut ibi per Gomez & per Add. *ad. dict. deciſ. Ludoviſ.* ſed hæc non procedit in ſolutione canonis, ut infra videbis, *num.* 73 Paulus de Caſt. & alii *in leg quidam æſtimaverunt, ff ſi cert. pet.* Red. *ibidem nu* 7. Pract. Papien *in for lib quo agitur ad ſol. præſt. in ver. omni anno*, & ibi Add Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can quæſt.* 7. Et habet locum etiam, ſi plures res conceſſæ ſint ſub uno canone: ut ibi dicitur: Cum ergo iſta conceſſio ſit facta ſub unico canone; licet ad rationem ſolidorum decem pro ſingula pertica, ſi emphyteuta poſſet ſolvere pro una pertica, & non pro aliis, ſequeretur, quod invito Domino partem canonis poſſet ſolvere, quod non eſt dicendum: Facit quoque, quod emphyteuta per non ſolutionem canonis, cadit a pluribus rebus, quas accepit ſimul, & eodem contextu, & pro una omnium penſione: ſecundum unam opinionem, de qua per eundem Corb. *d. cauſ. ampl.* 6. & nos infra dicemus. Item pro iſta opinione facit, ſi emphyteuta relinquat plures hæredes, ſi unus ipſorum partem canonis ſolvat, & alius non, res tota in commiſſum cadit, ut per eum Redo. *dict. loco num.* 6. & per Corb. *ibidem ampl.* 8. ſed de hoc vide *infra nu.* 62.

33 Declaratur tertiò, ut non habeat locum ſupradicta ampliatio, quando emphyteuta per errorem ceſſaſſet partem emphyteuſis ſolvere: nam modicus defectus, bona fide errantis, non impedit impletionem conditionis: jure benignitatis; ita Jaſ. *in dict. l.* 2. *nu.* 55. *ver. limita tamen*, & Alex. *in dict. l. in executione*, §. *item*, *ſi ita*, *num.* 5. *de verb. oblig.* ubi dicit, quod talis defectus ſolutionis partis canonis, potius ab errore, quam à malitia, & ſic à contemptu proceſſerit; quam declarationem ſequitur etiam, Socin. *in leg. quamvit, ff. de cond. & demon. nu. quarto.* Mantic. *eodem tit.* 27. *numer.* 53. Clar. *dict. quæſt.* 8. *ver. hoc autem.* Redonn. *citato loco*, *num.* 11. & vide ſupra *num.* 14. & eſt dec. Rot. *parte* 4. *diverſ.* 896. *num.* 3. *& ſeq.* ubi quod potius præſumatur error, quam malitia, deciditur.

34 Declara quartò, quando emphyteuta propter paupertatem ceſſaſſet ſolvere partem canonis, Iaſ. *in d. l.* 2. *num.* 56. Clar. *d. quæſt.* 8. *ver. hoc. autem.* Redon. ut ſupra *nu.* 5. Mantica *eodem titulo* 27. *nu.* 54. ubi dicit, quod habet locum, etiam ſtante juramento, quia à perjurio etiam excuſatur. Bald. per. illum tex. *in c. querelam numer.* 5. *de jur. jur.* ſed vide infra *numer.* 379. *& ſeq.*

35 Ampliatur ſextò, ut non expectetur biennium, neque triennium, ſi emphyteuta juret ſolvere canonem ſingulis annis vel ſtatutis temporibus: nam ob ceſſationem unius anni, emphyteuſim amittit; hoc fuit originale dictum, Bald. *in c. querelam, de jure jurando per illum text. & per leg. ſi quis major, C. de tranſac.* ubi ſancitum eſt, quod, qui conventionem ſervare juravit, ſi juramentum non obſervet, commodo contractus privatur, & eum ſequitur Iaſ *in dict leg ſi quis major*, & communiter Doctores, ut ibi Curt. *numer.* 18 teſtatur, & Cagn. *numer.* 32. Natt *conſ.* 416 *num.* 21. *& conſil.* 479. *numer.* 11. *& ſeq* ubi ampliat habere locum, ſi interpoſita ſit clauſula, quæ decreto

Princi-

Princîpis habeat omnes vires juramenti; idem tenet Dec. *in Auth. qui rem*, *n.* 10. *ver. octavo*, *C. de Sac. Sanc. Eccleſ.* Grat. *conſ.* 81. *n.* 3. Alex. *conſ.* 85. *volum.* 1. *in principio.* Rol. *conſ.* 8. *n.* 41. *vol.* 1. *& conſ.* 6. *n.* 42. *eodem vol. & conſ.* 25. *volum.* 2. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. pag.* 497. *n.* 5. *& pag.* 440. *n.* 10. Bend. *in cap. Raynutius*, *n.* 17. *de teſta.* Cott. *in memor. in verb. Emphyteuta* Hipp. *ſing.* 226. Et hanc ſententiam frequentiori calculo eſſe receptam, teſtatur Gozad. *conſil.* 57. *n.* 39. Bero. *conſil.* 126. *n.* 7. *volum.* 1. Bologn. *conſ.* 31. *colum.* 2. Ripa *in cap.* 2. *n.* 20. *de reſcript.* Gomez. *in* §. *item ſi quis poſtulante. n. octavo. Inſt. de act.* & Honded. *conſ.* 56. *n.* 4. *volum.* 1. *ubi n.* 5. declarat procedere vivente primo emphyteuta, qui canonem ſolvere promiſit, ſed non contra hæredem ex ſententia Hier. Gabr. *conſil.* 66. *n.* 25. *cum ſeq. lib.* 2. ſed Clar. *in dict. quæſt.* 8. *ver. & hoc dicit*, quod hæc eſt magna deciſio, maximè in temporibus in quibus Notarij in omnibus inſtrumentis inſerunt juramentum; & propterea ſibi nunquam placuit hæc opinio, debet enim (dicit ipſe) intelligi juramentum ſemper ſecundum naturam contractus ſuper quo interponitur, non ut ampliet, ſed confirmet, & quod hæc ſit æquior opinio.

36 Contrariam ſententiam, non ſolum tenet Clar. ſed etiam Iaſ. *in l.* 2. *Cod. jur. emphyt. n.* 47. ſibi contrius, qui in *d. l. ſi quis major dicit*, quod ſapientis eſt mutare propoſitum in melius, recedens ab opinione, quam tenuit *in d. l.* 2. & eandem ſententiam tenuit Alciat. & Bologn. in ead. *leg. ſi quis major.* Covar. *in c. quamvis de pact. in* 6. §. *ver. ſexto*, *n.* 5. Cott. in memorialibus *in ver. mora purgari*; ſed à com. non eſt recedendum, ut etiam de com. teſtatur Seraph. *de privil. jur. privil* 84. *ſub n.* 6. Corb. *dicta cauſa*, *ampl.* 40. *n.* 3. Cavalc. *deciſ* 29. *n.* 47. *par.* 2. Qui tamen intelligit in majore 25. annis, & in perſona ſæculari, non in minore. & Religioſo, & hærede, & in Principatu Papiæ. Vivius *deciſ.* 501. *n.* 2. ubi dicit opionionem Clar. eſſe contra communem, quam ipſe impugnavit in ſua Sylua com. *opinione* 239. *lib.* 1. Et Bertaz. *in repet dict. leg. ſi quis major. n.* 283. dicit in practica non eſſe recedendum ab opinione Bald. quæ eſt fundata ſuper firmam petram, ſcilicet in d. com. opin. & reſpondet contrariis, & præd. com. opin. pluries ſequuta eſt Rota ut in *deciſ.* 3. *part.* 2. *diverſ. n.* 1 & nos etiam diximus in tit. *de var. caduc. quæſt.* 1. *n.* 14. 45. *&* 46. ubi annotavimus, quod juramentum non tranſit ad hæredem, & quando appoſita eſt clauſula conſueta; quod ſi per triennium, vel biennium non ſoluat, cadat à jure ſuo: non habet locum, ubi vide Caputaq. *deciſ.* 300. *prima par.* Surd. qui alios refert & præſertim, quod hæc opinio habeat locum in Ruſtico, *conſil.* 86. *n* 19. & quod contraria ſit nimis rigoroſa.

37 Seraph. autem *in dict. privilegio n.* 6. volens conciliare prædictas contrarias opiniones, diſtinguit tres caſus. Primus, quando fuit conventum expreſsè, quod ſolutio canonis in ſingulos annos fieret, ita quod, ceſſante eo per triennium cadat à jure ſuo, & hic caſus eſt clarus, quod ſi non ſoluit in primo anno, non efficitur periurus, & per conſequens non cadit; quia ſic contrahentes voluerunt, & dicam pleniùs infra. Secundus caſus, quando convenerunt, quod emphyteuta ſolueret canonem ſingulis annis, non adiiciendo aliter, quod eo non ſolvente incideret in commiſſum, & in iſto caſu tenet, quod ſi emphyteuta non ſoluat in primo anno, dicatur periurus, & per conſequens cadat à jure ſuo: nam illa verba ſingulis annis, verificari debent in quolibet anno. Tertius caſus, quando partes dixerunt, quod certum quid ſoluatur in ſingulos annos, veluti ſolidus unus in quolibet anno pro canone. & iſto caſu non incideret in commiſſum. & in periurium, non ſoluendo in primo anno, vel in ſecundo, ſed debeat expectari triennium, vel biennium; Et ratio eſt ſecundum, eum: quia in hoc caſu tempus ſingulorum annorum, non eſt adjectum ſolutioni, ſed quantitati, ut ſcilicet appareat quantum quolibet anno ſit ſoluendum, & ſic habita ratione ſingulorum annorum, & hic caſus ſit diverſus à præcedenti, quia in eo tempus fuit adjectum ſolutioni, non autem quantitati ut in hoc caſu. Sed ego non video differentiam inter hunc caſum, & præcedentem, quia, ſive tempus adjectum ſit ſolutioni, ſive quantitati juramentum operatur effectum ſuum: nam, ſtante juramento, partes cenſentur voluiſſe eſſe locum caducitati, etiam ante biennium, vel triennium finitum, ſi deficiat in primo anno, & Bald. in quo communis opinio eſt fundata, dicit hæc formalia verba.

Ultimò conclude, quod ubi adeſt juramentum, non ſubintelligitur, illa clauſula, Si per biennium non ſoluerit, ergo viatota ſtat in juramento, & in illius inobſervantia, niſi aliter de mente contrahentium appareat.

Præterea, *leg. ſi quis major, Cod. de tranſ.* in qua communis opino eſt fundata, diſponit, ut ſi quis contraveniat pacto jurato, infamia notatur, pœnam incurrit conventionalem, actione privatur, rerum proprietate caret, & emolumentum omne, quod ex contractu percepit, amittit; cum ergo emphyteuta promiſerit, cum juramento certum quid ſoluere in ſingulos annos, veluti ſolidum unum in quolibet anno, non credo dubitandum eſſe, ſi non ſoluat in primo anno, ipſum non contraveniſſe pacto jurato. Inſuper illa communis opinio fundata eſt etiam *in cap. querela, de jurejur.* ubi eſt caſus. Quidam Clericus promiſerat, cum juramento annuatim ſoluere duos biſantios, & per biennium ceſſavit à ſolutione, non neceſſitate, ſed voluntate, mandat Summus Pontifex ipſum ab Eccleſia removeri: ergo tota vis ſtat in juramento, deinde non video differentiam, dicendo in ſingulis annis, vel in ſingulos annos, *leg. ſtichum*, §. *ſtipulatio.* & ibi Gloſ. *ff. de verb. oblig.*

38 Subampliatur iſta ſexta ampliatio, etiam ſi adeſſet ſtatutum, prout adeſt in hac mea Patria, diſponens, quod emphyteuta non cadat à jure ſuo ob canonem non ſolutum, modo velit canonem ſoluere, ante litis conteſtationem, vel adeſſet decretum Principis: nam hujuſmodi Statuto non obſtante, ſi emphyteuta juravit ſoluere ſingulo anno, vel Statutis temporibus per ceſſationem unius anni caderet à jure ſuo, quia hoc Statutum non comprehendit contractum juratum. Bero. *conſ.* 126. *n.* 8. *vol.* 1. Cagn. *in d. l. ſi quis major n.* 35. cum non poſſint laici diſponere ſuper juramento, dummodo ſtatutum non ſit ex certa ſcientia confirmatum à Summo Pontifice, etiam, ſi interveniſſet juramentum, cum Papa habeat poteſtatem diſponendi ſuper juramento, ut dicit Cagn. *in d. l. ſi quis major. n.* 35. *ver. limito prædicta*, ex ſententia Bun. *conſ.* 46. & Dec. *conſ.* 112. *col.* 2. ac etiam Felin. *in c. conſtitutus*, *col.* 9. *ver. generaliter autem de reſcrip.* tenet etiam Iaſ. *in d. l. ſi quis major*, & ibi Iaſ. *in d. l. ſi quis major* & ibi Bertaz. *n.* 285. Corb. *dict. ampliat.* 40. *num.* 6. & Mant. *d. tit.* 27. *n.* 38.

39 Subampliatur etiam, quòd tale ſtatutum non habet locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica; nam leges laicorum non poſſunt ligare, neque bona Eccleſiaſtica, neque perſonas, ſecundum com. opin. de qua per Grat. * *conſil.* 110 *n.* 36. *lib.* 1. & per Clar. §. *emphyt. quæſt.* 48. & Mant. *dict. n.* 38. noſque diximus plene in tit. *de melior. quæſt* 10. *n.* 18. quemadmodum etiam Statutum diſponens quòd finita emphyteuſi, renovetur ſucceſſoribus, non comprehendit Eccleſiam. Rot. *in recollect. per Paul. Rub. deciſ.* 58. *n.* 31. ubi aliæ deciſiones alleganrur.

40 Declaratur iſta ſecunda ſubampliatio, habere locum, quoad præjudicium laicorum tantùm, habentium bona Eccleſiaſtica, in emphyteuſim, Statutum

prædictum; nam, & perſonæ, & bona reſpectu utilis
domin.j ſunt leicis ſubjecte; ideoque eorum legibus,
& Statits ligantur. Clar. *dict. quaſt.* 48. & Statutum di-
41 ſponens de ſucceſſione bonorum includit emphy-
teuſes Eccleſiaſticas. Surd. qui plures alliget *deciſ.* 11.
n. 4, ſed hoc vide *de diverſ. quaſt. qu.* 22. uhi contra-
rium eſt verius.

42 Amplia ſeptimò, habere locum etiam, ſi Dominus
ſimpliciter, & generaliter promiſerit emphyteutam
non expellere; Nam iſta generalis promiſſio intelligi-
tur eo ſolvente. Iaſ. *in dict. l.* 2. *n.* 34. & ibi hoc etiam
notant Alber. & Salyc. & elij hoc tenent, quos refert
Corb *dict. cauſa ampl.* e. Et pro hec opinione faciunt,
quæ diximus *in quaſt* 2. *n.* 28. *de var. caduc* quod em-
phyteuta poteſt expelli propter deteriorationem, etiam,
ſi ſit factum pactum, ut non poſſit, quia habet taci-
tam conditionem, ſi ex parte ſua fecit, quod debet,
niſi ſpecialiter dictum eſſet, quòd non poſſit expelli,
etiam ſi rem deteriorem, fecerit.

43 Amplia octavò habere locum etiam, ſi Dominus
non interpellaverit emphyteutam, ut canonem ſolue-
ret. Iaſ. *in dict. l.* 2. *n.* 35. Redoan. *de reb. Eccl. non
alien. pag.* 433. *n.* 6. Et eſt tex. expreſſus *in cap. potuit,*
* *de locat* & tenent communiter Doct. *in dict. l.* 2. Corb.
ead. cauſ. ob non ſol. can. ampl. 3. & Mantic. *de tacit.
& ambig. lib.* 22. *tit.* 4. *n.* 15.

44 Amplia nonò ut emphyteuta per non ſolutionem
canonis cedat ab omnibus rebus, quas accepit pro
uno omnium canone, ut in terminis tenet Crot. *in re-
pet. l.* 4. §. *Cato, n.* 6. *de verb. oblig.* Et pro iſta opinio-
ne facit, quòd emphyteuta, qui malè verſatus eſt in une
re, ab omnibus cadit. Alex. *conſil.* 118. *lib.* 5. *ver. acce-
dit.* Redo. *eod. tract. pag.* 507. *n.* 15. Tiraq. qui plures
congerit, *de retract. lign.* §. 23. *gloſ.* 1. *n.* 2. & hoc ar-
gumento utitur Corb. *ead. cauſ. ampl.* 6. *n.* 2. & nos
de hoc diximus ſuprà *de var. caduc. quaſt.* 2. *n. & ſeq.*
& dic, ut ibi: Sed contrarium, dicit Corb. ſuſtineri
poteſt in duobus, & pluribus fundis, ſeu domibus ſub
uno canone ſubmiſſis; nam videtur, quod penſio con-
cernat unumquemque fundum, ſive domum pro rate,
ſicut obligetio plurium ad eandem ſummam, concer-
nit quemlibet obligatum pro parte, *c. conſtitutus, de
relig. dom.* & ibi Abb. Et ideo dicit, quod opiniones
poſſunt conciliari, ut opinio prima procedat, quando
veriſimiliter Dominus illas res ſeparatim non fuiſſet
conceſſurus; quia tunc benè faciunt rationes pro pri-
ma opinione; ſecunda opinio habet locum quando ſe-
paratim Dominus fuiſſet conceſſurus; Tamen cogi-
tandum relinquit.

Ego autem teneo, quod emphyteute cadat ab om-
nibus rebus; Quie conceſſio eſt facta ſub unica pen-
ſione, & unico inſtrumento, & non in pluribus, & va-
riis penſionibus, & ſcripturis, ut ſentit etiam Caroc.
de locat. fol. 196. *n.* 11. diſtinguendo in caſu deteriore-
tionis; Et pro hec opinione non ſolum facit ſententie
illorum, qui tenent, emphyteutam cadere eb omni-
bus, ſi in une re malè verſatus fuerit; ſed etiam om-
nie argumente Tiraq. *de retract. lign.* §. 23. *gloſ.* 1. *n.*
3. *cum aliis ſeq.* videlicet, ſi res ſit in ſolutum data, &
pro parte evicta, aut ex duobus fundis alter evictus
ſit, remanet integra obligatio. Item, ſi quis duos ſervos
emerit uno pretio, quorum alter ante traditionem mor-
tuus fuerit, in uno non conſtat emptio. Item condu-
ctor plurium rerum uno pretio, ſive una penſione pro
45 omnibus poteſt reſilire a conductione omnium; pro-
pter unam rem qua frui non poteſt: quie reperte fuit
eſſe cujuſpiam Monaſterij: ſequitur Mantice *de taci-
tis, & ambig. lib.* 5. *titul.* 1. *n.* 18. & Caroc *de locat.
fol.* 192. *n.* 18. quibus etiam argumentis utitur idem
Caroc. *eod. tract. de locat. fol.* 162. *&* 163. *quaſt.* 1. In-
46 ſuper pro eadem opinione multum ſtringit, quod ca-
non, ſive penſio eſt individua, ut ſupra probavimus,
n e9. *cum ſequentibus*: Si enim emphyteute plurium
rerum caderet ſolum pro parte, ſequeretur quod pen-
ſio poſſet dividi in partes; quod nec etiam fieri poſ-
ſet, cum incerta eſſet diviſio canonis, ex multarum re-
rum ſolutione, Stringit etiam aliud argumentum,
quo utitur idem Tiraq. quod ubi trectatur de reſolu-
tione contractus, tunc venditio plurium rerum facta
uno pretio, cenſetur eſſe unica venditio; ideoque
47 ob unam rem reſoluitur contractus, & multe alia di-
cit, quæ pro hec opinione faciunt, & ego nunquam
vidi contrarium obſervatum.

48 Amplia decimò, ut culpa in non ſoluendo cano-
nem commiſſa per patrem, ſive per primùm acqui-
rentem, noceat filiis, & aliis in inveſtitura contentis,
vel comprehenſis. Baldus *in l. adeptiuum,* §. *patronum,
ff. de in jus voc.* & hanc eſſe communem opinionem
* teſtatur Ru[illegible] *conſil.* 166. *n.* 12. *& conſ.* 167. *n.* 28. *&
conſil.* 168. *n* 6. *volum.* 1. ſimiliter Alex. hanc com. ap-
pellet, *conſil.* 30. *n.* 4. *volum.* 6. Cler. etiem §. *emphy-
teuſis, quaſt.* 8. *ver. ſed hic quaro* Corb. *dict cauſ ob
can. non ſol. ampl.* 7. Cocc. *deciſ.* 343. *n.* 1. & nos de hoc
diximus etiam *de contractib. emphyt. quaſt.* 23. & Ca-
valer. *deciſ.* 398. *n.* 1. *&* 3.

Declara primò heoc amplietionem, ut non ha-
49 beat locum, quando filij une cum patre eſſent parti-
culariter nominati in inveſtitura, propriis nomini-
bus; pute quia conceſſio eſſet facta Titio patri pro ſe;
Cajo, & Sempronio ejus filiis; nam ipſi filij etiam vi-
vente petre, haberent partem in emphyteuſi, & tunc
culpe patris non noceret filiis quantum ad portionem
ad ipſos filios pertinentem. Iacob. de S Georg. *in tract.
de feud. in verbo, dictique Vaſalli, n.* 58. *ver. tertio li-
mitabis,* Ioannes And. ad Spic. *in tit. de feud. ver.*
10. Curt. jun. *in tract. de feud. in* 5. *par. n. quarto,* cum
aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. ampl.* 7. *n.* 6. *& ſeq.*
faciunt ea quæ diximus ſupre in tit. *de cont. emphyt.
qu.* 24. *n.* 27. Quod pater non poteſt alienare emphy-
teuſin in præjudicium filiorum, quando proprio no-
mine ſunt vocati in inveſtiture.

50 Subdeclaratur hæc declaratio, ut non vendicet
ſibi locum, quando emphyteuſis fuiſſet empta de pe-
cunia patris per patrem, vel eſſet data licentia patri
dividendi emphyteuſim inter filios: quia utroque ca-
ſu cenſetur actum, quod emphyteuſis eſſet inſoli-
dum, & primo loco patris quouſque vixerit, & poſt
ejus mortem filiorum ſuorum, & non ante. Caſtr. *conſ.*
159. *vol.* 2. *col.* 2. & ideo culpa patris præjudicaret
filis, Corb. *d. ampl. n.* 8. *& ſeq.*

51 Subdeclara ſecundò, ubicunque pater, & filij nomi-
natim inveſtiti fuiſſent inſolidum, & pro indiviſo, &
de illa emphyteuſi renovati: quia tunc culpa patris
in non ſolvendo canonem, noceret filiis, & è contra:
Nam ubi duobus, aut pluribus pro indiviſo res con-
ceditur, uno non ſolvente, tota res revertitur ad Do-
minum Buldus *in add. ad Spec.* §. *nunc aliqua col.* 6.
ver. ſi duobus, de locato. Bero *conſ.* 1e. *n.* 9. *volum* 1.
Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 436. *n.* 6. cum aliis
aliis congeſtis per eundem Corb. *d. ampl.* 7. *num.*
10.

52 Declara ſecundò opinionem communem, ut non
procedet, quondo talis ceſſatio canonis fuit facta in
fraudem. Clar. *d ct. qu.* 8. *ver. ſed hic quaro* licet
freus non præſumeretur, niſi probaretur. Burſat. *conſil.*
40. *n.* 63. *lib.* 1. Corb. *eadem cauſ. ampl.* 8. *n.* 10. qui
loquuntur, quando unus ex filiis vel unus ex hæredi-
bus ceſſant ſoluere in fraudem, vel unus ex compre-
henſis in inveſtitura, & diximus etiam *de cont. emph.
qu.* e3. *n.* 4.

Præſumeretur eutem freus, ex conjecturis & præ-
53 ſumptionibus, quæ conjecturæ debent eſſe claræ, &
dilucidæ & legis, non autem hominis. Honded. *conſil.*
41. *n.* e8. *lib.* 2. Cevaler. *dec.* 398. *n* 5. prima conjectu-
ra eſt, quando is qui ceſſavit in ſolutione, minatus
eſt, quod alios comprehenſos volebat excludere.
Inn. *in c. in præſentia, in fine de probat.* Roin. *conſ.* 78.
n. 8. *volum* 3. Et hanc eſſe communem opin. teſtatu.

Alex.

* Alex. *in leg. ſi quis poſthumus*, *n. in fine ff. de lib. & poſth.* Odd. *in tract. compenſ. ſub. fol.* 202. *ver. prima conjectura.* Burſ. *dict. conſil.* 40. *n.* 70. *lib.* 1. Corb. *d. ampl.* 8. *n.* 11. Craſſ. *in §. ſi fideicom. qu.* 40 *n.* 5. qui loquitur in gravato, ſi ſine filiis deceſſerit, ingrediente religionem, & Vincentius Fuſar. *de fideic. ſubſt. q.* 419. *n.* 75. qui ambo de com. teſtantur; & idem dicunt, ſi in ſenectute ingrediatur religionem: nam id animo fraudandi ſubſtitutum cenſetur factum, idem Fuſar. *ibi n.* 80. qui alios citat.

54 Secunda conjectura, quando is, qui ceſſavit ſolvere
canonem, non habet filios, nec habere ſperat, vel non
habet hæredes, ad quos eſſet perventura emphyteuſis,
vel ſi habet filios, non ſunt tales, ut ad eos vigore in-
veſtituræ emphyteuſis pertinere poſſet, quia fortaſſe
ſunt naturales, vel quia is, qui ceſſavit in ſolutione,
erat de ultimis comprehenſis in Inveſtitura paterna:
ita ut per ejus mortem ad ejus partem emphyteuſis,
ejus filij legitimi, & naturales non poterant admitti,
ſed alij comprehenſi erant admittendi per jus non de-
* creſcendi, ea doctrina Bartoli communiter recepta,
in l. ſi mihi, & Titio, de verb. oblig. Grat. *conſ.* 132. *vo-
lum.* 1 *n.* 7. *& ſeq.* Ruin *conſ.* 213. *n.* 3. *volum.* 1. Alex.
conſil. 13. *n.* 8 *volum.* 5. Bero. *in cap. potuit, n.* 113. *de
locat.* qui volunt, Vaſallum, qui conceſſionem feudi
facit eo tempore, quo filios habere non poteſt, vel ta-
les, qui non ſuccedant (quia infeudans erat Clericus
in Sacris conſtitutus) præſumi in fraudem Agnato-
rum comprehenſorum, alienationem, ſeu infeudatio-
nem facere. Corb. *ead. ampl.* 8. *n.* 12. & ideò ceſſatio
canonis, tanquam facta in fraudem comprehenſorum,
comprehenſis in inveſtitura non nocet. quia poſſunt
revocare inveſtituram aliis factam, ut diximus etiam
in tit. *de alien. quæſt.* 8. Et in ſene ſexagenario, qui ſit
extra ſpem ſuſcipiendi filios, tenet Burſ. *conſ.* 40. *nu.*
75. *lib.* 1.

55 Tertia conjectura eſt, quando is, qui ceſſavit ſolve-
re canonem, reperitur denuo inveſtitus de eadem
re emphyteutica, alio modo, quam eſſet facta prima
inveſtitura, vel etiam eodem modo, ita ut filij ejus,
qui non erant comprehenſi in prima inveſtitura, re-
periantur comprehenſi; quia tunc in fraudem com-
prehenſorum in prima inveſtitura præſumeretur ceſ-
ſatum in ſolutione canonis Grat. *dict. conſ.* 132. *n.* 7.
cum ſequ. & Corb. *ead. ampl.* 8. *numer.* 12. qui alios
citat.

56 Quarta conjectura eſt quando is, qui ceſſavit in
ſolutione canonis erat Clericus in Sacris conſtitutus,
quia præſumeretur hoc feciſſe in fraudem compre-
henſorum, Corb. *dict. numer.* 12. qui alios congerit;
quamvis hæc ſola conjectura meo judicio in presby-
tero bonæ conditionis, & famæ, propter vitæ hone-
ſtatem non ſufficeret, ut de fænoris ſuſpicione, quod
57 excludatur, conſulum Corn. *conſil.* 4. *n.* 12. *lib.* 1.
Mantic. *de tacit. & ambig. libr.* 8. *tit.* 25. *num.* 8. &
quod non præſumatur falſum teſtimonium ferre, eſt
text. *in cap. in præſentia de Procurat.* & plus valet te-
58 ſtimonium Sacerdotis, quam alterius Abb. per illum
text. *in cap. cum eſſes de teſtam. numero ſexto*, & dicit
Bald. *in leg. fin. column.* 1. *ver. nota pro ſtatuta* quod in
præſentia Sacerdotis non præſumitur falſum commit-
ti, per dictum cap. cum eſſes: cum ergo una conjectu-
59 ra aliam tollat, ut diximus in titul. *de contr. emphyt.
quæſt.* 9. *n.* 18. & fortior tollat aliam Menoch. *de
60 præſ. lib.* 1. *quæſt.* 30 *in princ* cum aliis quos Honded.
conſ. 80. *n.* 37. *& ſeq. lib.* 2. refert, ſequitur, quod illa
ſolum non ſufficiat.

61 Quinta conjectura (meo judicio) erit, ſi quis ceſſa-
vit ſoluere canonem, brevi temporis intervallo reno-
vat emphyteuſis, ut poſtea vendat aliis: quia tunc
præſumitur ceſſaſſe in fraudem comprehenſorum, &
hoc non ſemel eveniſſe comperies: facit, quod ſupra
diximus in tertia conjectura; facit etiam, quod dicit
Fulgentius de Jur. Emphyt.

Tiraquell. *de retr. lign. gloſ.* 7. §. 1. *n.* 77. *& gloſ.* 14.
n. 37. *cum duobus ſequentibus* quod ex brevitate tem-
poris fraus, dolus, & ſimulatio præſumitur Affl.
deciſ. 72. *n.* 3. Rot. *in recollectis per* Farinac. *deciſ. poſth.*
460. *n.* 3. & Berat. *dec.* 9. *n.* 2.

62 Declara tertiò communem opinionem, quando
conſtaret canonem non fuiſſe ſolutum, ex ſola tranſi-
gentium confeſſione: quia tunc non præjudicaret ſuc-
ceſſoribus, modo ſucceſſor non eſſet hæres confiten-
tis. Cocc. *deciſ.* 343. *n.* 1. & hoc comprobatur, nam
confeſſio facta in nova inveſtitura ab emphyteuta,
ſe non ſoluiſſe canonem, non præjudicat aliis com-
prehenſis in prima inveſtitura: quia ſicut per aliena-
tionem non poteſt eis fieri præjudicium; ita neque
per confeſſionem, ne aperiatur via fraudibus. Rot. 4.
part. diverſ. dec. 231. *n.* 5.

Sed fraus excluderetur, quando nullum poſſet con-
ſiderari lucrum; ut in caſu de quo per Cavaler. *dict.
deciſ.* 398. ubi pater ceſſaverat in ſolutione canonis, &
pro obtinenda nova inveſtitura ſoluit ſcuta 47. & dein-
de permutavit emphyteuſim.

63 Amplia undecimò, quando emphyteuta plures hæ-
redes reliquit, & unus ipſorum partem canonis ſo-
luit, & alius non: quia propter culpam unius res ca-
* dit tota in commiſſum. Gloſ. comm. recepta *in leg.
communi dividundo in ver. confundetur, ff. com divid.*
ut atteſtatur Afflict. *deciſ.* 153. *n.* 4. Alex, *in leg.* 4. §.
Cato, n. 29. *ff de verb. oblig.* & ibi Rig. *n.* 44. & Clar.
de §. emphyteuſis qu 8. *ver. quæro*; & ratio eſt, quia
obligatio ſoluendi canonem erat inſolidum in perſona
emphyteutæ, & ideo non poteſt mutari facto hære-
dum, ſed tranſit in omnes, cum illa obligatione ſoli-
di, Clar. *d. ver. quæra* Rcd. *de reb. Eccleſ. non alien.
fol.* 427. *n.* 6. *&* 8. ſequitur Socin. *in dict.* §. *Cato. n.*
143 Rol. *conſ.* 17. *n.* 16. *vol.* 2 Iaſ *in lib.* 2. *n.* 57. *Cod.
de jur. emph,t.* & ibi Io. Franc. Bonavoglia *in Add. n.*
53. *&* 33. Gomez *de contract. capit.* 10. *tit. de individi-
duis, ver. octavo.* Ruin. *conſil* 166. *n.* 12. *volum.* 1.
Gozad. *conſil.* 46. *n.* 31. cum aliis allegatis per Cor-
bul. *eadem cauſa ampl.* 8. *in principio.* Villalobus *com-
mun. opin. litt. E. n* 77. Mantic. *de tacit. & ambig.
lib.* 22. *tit.* 37. *n.* 16. Licet ipſe diſputando contra com-
mun. opin. aliter ſentiat, & Marc. Anton. *de Amat.
deciſ. Macerat* 31. *n.* 19. idem tenet cum communi opin.
contrarium etiam tenet Fachin. *contr. jur. libr.* 1. *cap.* 97.

64 Et tanto magis communis opinio procederet, ſi in
conceſſione emphyteuſis ſpecialiter convenit, ut pen-
ſio ab hæredibus ſimul in totum, & non per partes
fieri deberet: tunc enim pactum ſervandum eſſet *l.* 1.
C. de jur. emph. Alber. *in d. l. communi dividundo n.* 2.
in fine ver. ſecunda, & Mant. *eod. tit.* 27. *n.* 27.

65 Subampliatur dicta undecima ampliatio, ut ha-
beat locum etiam, ſive ſit emphyteuſis hæreditaria,
ſive ex pacto, & providentia accepta Clar. *dict. quæſt.*
8. *ver. ſed hic quæra* Corbul. *dict. Ampliat.* 8 *n.* 9. ubi
reſpondet fundamentis. Grat. *conſil.* 123. contrarium
tenentis.

66 Declaratur primò hæc undecima ampliatio, ut
non habeat locum quando hæredes, filij ſtipulatoris
diviſiſſent emphyteuſim de licentia, & voluntate Do-
mini directi: quia tunc pars ſolum ceſſantis ſoluere,
caderet in commiſſum. Afflict. *dict. deciſ.* 153. *in fine*
Redo. *ead. loco n.* 9. cum aliis allegatis per Corb. *dict.
ampl.* 8. *eod. loco n.* 6. & Mantic. *eod. tit. ſub n.* 16. *ver.
tertio reſtringitur.* Afflict. *dict. dec* 154. *n.* 5. ſed ſecus
eſſet ſi Dominus non conſenſiſſet, ut ibi dicitur.

67 Declaratur ſecundò ut non habeat locum, quando
alij emphyteutæ hæredes, vel filij, qui pro parte eo-
rum ſoluerunt, ita ſoluiſſent, ut cumulatis eorum ſo-
lutionibus annuatim, integer canon eſſet ſolutus;
quia cum in effectu de canone ſuo debito integrali-
ter ſit Domino ſatisfactum, non poteſt emphyteuſis in
commiſſum cadere: quoniam per ſolutionem parti-

culatem unius pluribus annis factam alij non ſolven-
tibus, Eccleſia poteſt emphyteutas expellere; etiam,
ſi illæ plures ſolutiones particulares ſimul cumulatæ
integram ſolutionem unius anni facerent, ne ex hoc
fiat præjudicium Eccleſiæ, cui integraliter annuatim
canon ſolui debet, ut per Gloſſ. *in d. l. communi divi-
dundo*; Sed ratio iſta ceſſat, quando cumulatis parti-
cularibus ſolutionibus, integraliter canon annuatim
reperitur ſolutus: nam tunc Dominus aliquod dam-
num, aut præjudicium prætendere non poteſt, etiam
aliquibus non ſolventibus. Bero. *conſ.* 196. *n.* 12. *vol.* 1.
68 Cæſar Urſillus *ad dict. deciſ.* 153. Afflict. *n.* 1. *& ſeq.*
Et ratio eſt, quia non refert, an à tertio nomine ſuo
proprio, etiam, ſi nullum jus in emphyteuſi habeat, ſit
ſolutus, & dummodo ſit ſolutus, pæna non commit-
titur. Iaſ. *in dict. l.* 2. *n.* 68. ubi ſolutio facta per peni-
tus extraneum Domino volente prodeſt emphyteutæ,
Anc. *conſ.* 44. *n.* 7. Rom. *conſil.* 103. *n.* 1. Abb.
conſil. 67. *colum.* 3. Bero. *dict. conſil. n.* 19. Seraph. *deciſ.*
1187. Redoan. *eodem tract. fol.* 437. *n.* 3. Surd. *deciſ.* 174.
& Corb. *dict. ampl.* 8. *n.* 7. *& ſeq. & limit.* 7. *in prin-
cipio.* An autem tertius invito Domino canonem ſo-
luere poſſit dicemus infra eadem. *qu.* 1. *n.* 323.

69 Declaratur tertio, niſi canon ſolvendus conſiſteret
in facto dividuo, quod ab alio non poſſit præſtari, ut
puta, ſi emphyteuta promiſiſſet pro canone numquam
ſingulis annis decem petere, quæ ei, ſuiſque hæredi-
bus à Domino directo annua debeentur: nam, ſi poſt
ejus mortem unus ex hæredibus pro ſua rata petiiſſet
illa decem, & ſic in effectu canonem non ſoluiſſet, al-
ter, qui non contrafecit in ſuo jure conſervandus eſ-
ſet, ex quo in factis dividuis ſolus ille, & pro ſua rata
pænam patitur; Et ratio eſt, quia impoſſibile eſt iſto
caſu canonem pro parte unius per alterum ſolui, cum
facere quis non poſſit, ne cohæres perſonæ per alte-
rum petet ſi velis, cùm illud ſit factum cohærens per-
ſonæ per alterum non explicabile, ita Soc. jun. *in d. l.*
4. §. *Cato*, *n.* 93. *ver. tertio limita*, *de verb. oblig.*
Corb. *d. ampl.* 8. *n.* 9. & Mantic. *eod. tit.* 27. *n.* 26.
ver. quinto.

70 Declaratur quartò, niſi quis ex hæredibus, aut filij
ceſſent in fraudem, partem ſuam canonis ſoluere, ad
excluſionem aliorum ex inveſtitura vocatorum: quia
tunc non ſoluens aliis non præjudicet, ut ſupra dixi-
mus *n.* 53. *cum aliis ſeq.*

71 Declaratur quintò, ut non procedat de jure Cano-
nico, ſecundum Iaſ. *in d. l.* e. *n.* 60. *ver. & cum præ-
dicta*, ex ſententia Imol. in cap. potuis de locat: quia
Canoniſtæ non ſic ſubtiliter conſideraverunt materiam
dividui, vel individui, prout Legiſtæ, *in d.* §. *Cato*,
ut per Bart. ibidem, idem tenet Bero. *in dict. conſ.* 196.
n. 41. *volum.* 1. ſequitur Maria, Soc. *in dict.* §. *Cato*,
n. 148. & Redoan. *eod. tract. fol.* 496. *n.* 3. & Mant.
dict. tit. 27. *n* 26. Et ideo, ſi hæc opinio eſſet vere,
ſequeretur, quod prædicta communis opinio eſſet vera,
72 in terris Eccleſiæ non deberet obſervari, tam in emphy-
teuſi Eccleſiaſtica, quam privata, ut tenet idem Socin.
ibi *n.* 92. *& ſequ.* & Mantic. *eodem loco*, & quando
etiam tractatur de bonis, & juribus Eccleſiæ, obſerva-
ri deberet etiam in terris Imperij. Honded. *conſil.* 80.
n. 24. *lib.* 2. cum aliis per eum congeſtis. Et idem ob-
ſervari deberet in aliis locis Sedi Apoſtolicæ mediatè
ſubjectis, quorum dominium directum tantum
eſt Eccleſiæ Romanæ, in quibus locis jus canonum
obſervari debet, Hier. Gabr. *conſil.* 21. *n* 24. *& conſ.*
154. *n.* 1. Corn. *conſil.* 261. *vol.* 4. Honded. *conſ.* 72. *n.*
13. *vol.* 2. Bertaz. *in repet. l. ſi quis major. C. de tranſ.
n.* 31. *& ſeq.*

73 Contrarium latè defendit multis argumentis Corb.
eadem ampliat. 8. *n.* 13. cujus opinionem ego etiam in
puncto juris ſequendam arbitror: nam opinio, Imoli
& aliorum fundata eſt in cap. ſuam de pænis, ubi
Summus Pontifex mandat Epiſcopo Spoletino,
quod exigat à Clericis S. Fortunati reſiduum ſui credi-
ti, & non pœnam: quamvis ille text. habeat plures in-
tellectus, nihilominus ille videtur verus, quòd ideo
mandat Pontifex, ut Epiſcopus, non exigat pœnam,
74 quia Clerici non poſſunt exigere pœnas conventiona-
les, niſi quatenus interſit, Hoſt. in Sum. *de Arbitr.* §.
qualiter, verſ. ſed nunquid. Ant. de But. & Io. de Imol.
* *in cap. dilectus de pœnis per eundem cap. ſuam*, & hanc
opinionem magis communem, & æquiorem eſſe atteſta-
tur Soc. Sen. *conſil.* 253. *numer.* 13. *lib.* 2. & tamquam
magis communem, & veriorem amplectitur Rota, ut
refert Hier. Gabr. *conſil.* 66. *numer.* 36. *libr.* 2. Mantic.
75 *de tacit. & ambig. lib* 14. *tit* 37. *numer.* 45. licèt ſecus
ſit in Sæcularibus, qui de jure Canonico, & in foro
conſcientiæ poſſunt pœnas conventionales exigere, ut
de magis comm. opin. atteſtatur Cornel. *conſil.* 69. *nu-
mer.* 39. *libr.* 2. *& conſil.* 2. *numer.* 14. *& ſequ. libr.* 3. &
Decian. *conſil.* 79. *numer.* 1. & 4. ut refert Mantic. eod.
numer. 45. & hanc eſſe magis communem opinionem
teſtatur Gabr. *de maleſic. concluſ.* 34. *numer.* 4. ubi hæc
materia plenè tractatur; Et quamvis teneamus intelle-
ctum, quòd etiam de jure Canonico pœna peti poſſit,
reſpectu partis non ſolutæ, & hanc opinionem eſſe
communem dicat ibi Abb. *n.* 6. vel etiam tota, ſi con-
tractus non adimpleatur, quando obligatio conſiſtit in
76 dando, ſeu ſolvendo; ſed ſi eſſet obligatio individua,
tunc pœna committeretur in totum, etiam de jure Ca-
nonico, & tunc ceſſaret ratio ejuſdem cap. ſuam, & ſic
conciliatur text. *in cap. dilectus de Arbitr.* qui contra-
rium videtur diſponere, cùm capit. ſuam dicit ibi Abb.
Nihilominus, ſequendo iſtam opinionem, quando obli-
77 gatio eſt individua pæna etiam de jure Canonico com-
mittitur in totum. Cum ergo canon, qui ſolvi debet
per hæredes plures, ſit indiviſibilis, & integer ſolvi de-
beat, ut ſupra probavimus *n.* 46. & firmat etiam Corb.
dict. ampl. 8. *ſub nu.* 13. ſequitur, ut pæna committatur,
etiam ſi pars canonis ſolvatur.

Deinde ille text. *in cap. ſuam*, procedit in pæna
conventionali; nos autem ſumus in legali, permiſſa
etiam de jure canonico, *cap. potuit, de locat.* & etiam
per leges civiles. *Auth. qui rem, Cod. de Sac. Sanct.
Eccl.* quas pænas legales, etiam Eccleſia poteſt exige-
re, ſed non conventionales ultra intereſſe, ut tenet
78 Rota, Seraphin. *dec.* 819. *n.* 7. & 12. & quod caduci-
tas ſit pæne legalis, Corb. *ead. cauſ. ampl.* 4. *n.* 18. &
Lodoviſ. *dec.* 225. *n.* 12. Inſuper Doctores, qui con-
79 trariam opinionem ſequuntur inadvertenter moven-
tur, per doctrinam Iaſ. qui ſe refert ad notata *in d cap.
ſuam*; & ideo ibi non firmat contrariam opinionem.
80 Declaratur ſextò, niſi ſolventi ratam ſuam nihil
culpæ adſcribi poſſit, puta quia juſte, & probabili-
ter credidit ſocium, ſive cohæredem ſolviſſe, prout
ei iſtud perquirenti aſſerebatur, & cum hoc concur-
tat ſocium, qui non ſoluit, non eſſe ſolvendo: Nam
tunc ipſe putat, eum, qui ſoluit ſaltem ope exceptio-
nis in ſuo jure eſſe conſervandum, ne alias abſque
ejus culpa damnum irreparabiliter patiatur, ex quo
in effectu non eſt habiturus regreſſum contra non
ſolventem, propter ejus paupertatem; ſi quidem
inanis eſt actio, quam excludit inopia debitoris, *leg.
nam is, ff. de dolo.* ita Mattiam. Soc. *in dict.* §. *Caton.*
148. *ver. ultra limita.* Mantic. *eodem titul.* 27. *ſub. n.*
26. *ver. ſecundo*, & Corb. *dict. ampl.* 8. *n.* 22. nam
probabilis credulitas, canonem fuiſſe ſolutum, ſuffi-
cit ad evitandam caducitatem. Burat. *deciſ.* 624. *n.* 7.
prout etiam quælibet cauſa credendi quamvis injuſta,
& quælibet cauſa etiam beſtialis excuſat. ibidem. *n.*
8. & in terminis defectus ſolutionis cauſati ab erro-
re, non autem à malitia *numer.* 9. ubi alias deciſiones
refert.

Declaratur ſeptimò, niſi is, qui ex hæredibus, aut
filiis ceſſavit in ſolutione partis deceſſiſſet [illegible]quam
Domi-

Dominus declaraſſet velle eſſe iocum caducitati quia eius ceſſario non noceret aliis, ex qno Dominus non poſſet amplins luam volunratem declarare ad cauſandam caducitatem, Ruin. *conſil.* 168. *num.* 20. *& conſ.* 10. *num.* 14. *volum.* 1. Caſſad. *deciſ.* 2. *&* 3. *de locat.* Corb. *dict. ampl.* 8. *num.* 24. ſed dic, ut diximus *de var. cad quæſt.* 8. & Corb. *eadem cauſ. ampl.* 45. *num.* 17.

83 Declaratur octavò, ut non babeat lncum, ſi Dominus fraudia particeps, fuerit; nam ex dolo ſuo, non debet commodum reportare *cap. intelleximus*, & ibi Felin. *númer.* 4. *de ind.* Soc. iun. *in dict.* §. *Cato*, *num.* 93. Mant. *eodem tit.* 27. *num.* 26. *ver. quarto*, & idem erit, ſi ceſſatum fuit in fraudem per unum ex bæredibus, ad eaclusionem aliorum, ea inveſtitura vocarorum. Clar. *dict.* §. *emphyteuſis quæſt.* 8. *verſ. ſed.* Hic quæro, cum aliia allegatis per Corb. *dict. ampl.* 8. *numer.* 10. & diximns ſupra *num.* 53. *&* 70. ubi poſuimus conjecturas fraudis.

84 Amplia 12. ut babeat locum etiam, ſi eſſet in inneſtimta appoſita pæna, ob non ſolutum canonem: nam non obſtante pæna poteſt emphyteuta expelli, ſi ceſſaverit in lolutione. Clar. *dict. quæſt.* 8 *ver. ulterius quæro*, ex ſententia gloſſ. *in d. l.* 1. *in ver. repellere*, ibi Salyc. & Jaſ. *numer.* 139. qui de com. atteſtatur. Spec. *in* §. *num. aliqua*, *quæſt* 33. Redo *de reb. Eccl. non alien. fol.* 496. *num.* 14. cum eliia, quos citat Corb. *eadem cauſ. ampl.* 9. *in principio*, Et ratio illa affertur, quia pæna eſt adjecta ad favorem Domini, & in odium emphyteutæ non ſolvenis: ideò, ſicut non debet in odium concedentia retorqueri, *l. quod favore*, *C. de*
85 *legibus*; ita non ſolventi, non debet prodeſſe, *l. ſive hæreditaria ff. de neg. geſt.* Et aliæ afferuntur tationes per Bald. *in dict. l.* 2. Et maximè illa, quia in alternativis temediis electio eſt actoris & non promiſſoris, *leg. reſcriptum*, §. *ſi pacto*, *ff. de pact.* & alias rationes poteris videre apud Corb. *d. ampl.* 9. Addit etiam Iaſ. ibi, ex ſententia Dyn. & Batt. quud, ſi emphyteuta non ſoluit debiro tempore, & Dominus vult eum expellere, & ipſe dicat ego volu ſolvere pænam, & retinere emphyteuſim, ea illa clauſula operatur ei, qui ſervat promiſſa, non ei, qui venit contra, non obſtat, quod
86 prouiſio hominis faciat ceſſare proviſionem legia, *l. fin. C. de pact.* Quia illi legi reſpondet Corb. *ead. limit. numer.* 5. & ego reſpondi etiam ſupra *de var. cad. qu.* 1. *num.* 25.

87 Declaratur primò hæc ampliatio, niſi emphyteuta pro primo anno ſoluiſſet pænam conventionalem; nam emphyteuta privati, niſi per triennium, & emphyteuta Eccleſiæ, per biennium integrum ceſſaverit à iure ſuo non cadit: & ille annus primus pro quo pæna conventionalis eſt ea rcta, non computatur in biennio, val triennio, Spec. *in dict.* §. *nunc. aliqua. quæſt.* 39. Alber. *in d. l.* 2. & Corb. *d. ampl. n.* 7.

88 Declaratur 2. ut Dominus non poſſit utramque petere, ſcilicet, pænam, & emphyteutam eapellere, Clar. *d. qu.* 8. *ver. ulterius quæro*, & hæc eſt com opinio, ſecundum Iaſ. *in d. l.* 2. *num.* 144. niſi expreſsè actum
* ſit, qood utrumque poſſit peti, niſi adſit clauſula Rato manente pacto Redo. *eodem tract. pag.* 434. *num* 10. Iaſ. *in d. num.* 144. ubi alios citat, & Corb. *ead. ampl. numer.* 9. qui alios congerit, & nos de hoc diaimus ſupra *de variis caducitatibus*, *ead. quæſt.* 1. *num.* 35. Addit Corb. ea ſententia, Iaſ. *num.* 141. quod, ſi emphyteuta ſe ubligaverit ad canonem duorum denatiorum ſub pæna centum, poſſit Dominus illam pænam inagnam eaigere pro parvo canone, per rationea ibi per eum adductas; Quod intellige in Sæcularibus; non autem in Eccleſiaſticis; ut ſupra diximus *numer.* 74. *cum ſeq.* Et dicit etiam, quod huiuſmodi pæna non babet locum contra Dominum non ſervanrem pacta; & videndua eſt etiam Bald. & Afflict. *in cap.* 1. *qualiter Dominus feud. prob. privetur.*

89 Declaratur tertio, niſi Dominus poſt lapſum tempus recepiſſet, vel petiiſſet canonem ab emphyteuta, nam tonc utroque caſu cenſetur temiſiſſe caducitatem: Et ideo, non debet poſtea agere ad pænam, cum remiſſa caducitate, cenſeatur remiſſa pena. Iaſ. *in d. l.* 2. *num.* 145.

Subdeclara, niſi actum ſit, ut pæna tam committatur, quàm eaigatur, rato manente pacto: quia per verbum exigendo, eacluditur purgatio moræ, Bald. *in d. leg.* 2. *numer.* 13. refert Corb. *dict. ampl.* 9. *num.* 11.

90 Amplia decimotertiò, etiam, ſi Dominus pro conceſſione recepiſſet iuſtum pretium rei conceſſæ, reſervato ſolùm unico denatio pro canone: Nam ſi ceſſaverit in ſolntione, cadit à iure ſuo, Spec. *dict.* §. *nunc aliqua quæſt.* 103. Nait. *conſil.* 49. *numer.* 15. *ver. ſecundo moveor*, & melius *num.* 17. faciunt, quæ dicit Clar. §. *feudum quæſt.* 16. ubi vult, ex ſententia omnium feudiſtarum, quod feudum acquiſitum pretio mediante, ſit verum feudum, & reguletur ſecundum leges feudi, & conſuetudines; ſequitur Corb. *eadem cauſa ampliat.* 11. Et ego ita credo, quia contracto emphyteutico præſtatur parva penſio in recognitionem dominii, ut, diximus, *in Præludiis quæſt.* 15. *numer.* 4. Et emphyteuſia poteſt haberi, vel titulo oneroſo, vel lucrativo, oneroſo quando à principio præſtatur magna quantitas ſed tantum conſtituitur modica penſio annuatim; lucrativo vero quando non præſtatur illa quantitas, ſed tantum conſtituitur annuus reditus, ut diximus quoque in eodem tit. *in Prælud. quæſtio* 16. *numer.* 1. *& ſequents.*

91 Amplia 14. babere locum etiam, ſi in re emphyteutrica contingat aliquod damnum, puta fluminis corroſione, vel caſmate vel hujuſmodi, etiam ſi maxima rei pata perierit, quia emphyteuta non excuſabitur à ſolutione canonis, neque in totum, neque in parte, niſi res fundirna perierit, probatur hoc *in l.* 1. *Cod. de iur. emphyt. in fine*; ibi: ſi vero particulare. Gloſſ. commu-
* niter recepta *in c. potuit*; *de locato in ver. expelli*, *ver. ſic. idem ſi fundus*, & ibi Abb. *n.* 16. Dicit hanc eſſe com op. & idem dicit Iaſ. *in d. l.* 1. *n.* 77. eſt etiam text. expreſſius in §. *adeo Inſt. de locat.* ibi ſin autem; & gloſſ. in ver. particularis, ponit verſum.

Res periit tota, tunc nihil dabit emphyteute,
Si pro parte petit, non ita liber erit.

Clar. §. *emphyt. quæſt.* 8. *ver. quæro etiam*, cum aliis allegatis per Corb. *eadem cauſ. & ampl.* 11. & per Seraph. *de privil. iur. privil.* 84. *num.* 18. Ratio autem af-
92 fertur, quia penſio ſoluitur in ſignum recognitionis directi dominii, quod eſt indiviſibile, & non pro fructibus. Rom. *conſ.* 369. *num.* 32. Clar. *ead. quæſt. ver. cum enim* Rot. *deciſ poſt. par.* 1. 699. *n.* 1. & alibi nos ſæpe diximus; Dum ergo dominium adhuc duret, ſi res in totum non periit, igitur emphyteuta non eacuſatur, ut late, de melior. dixi *quæſt.* 9. *n.* 6. ubi probatur hoc idem, quando domus eſt combuſta, vel molendinum eſt dirutum caſu fortuito, etiam ſi ſolo æquatum, nihilominus tenetur ad penſionem ſuperſtite ſolo Surd. *conſ.* 197. *num.* 11. ubi multos allegat, & *num.* 12. *& ſeq.* Et poteſt cogi ad reficiendum ædificium & vide late de melior. quæſt. 9. ubi quod tenetur ad refectionem; Alias etiam rationes affert Alciat *d. conſil* 265. Eſt & alia ratio, quam omnes Doctores concedunt, emphyteuſim hanc ita diminutam ut ex ea fructus ad penſionem ſufficientes percipi non poſſint, non eſſe eatinctam, ſeu finitam, & emphyteutam adhuc remanere emphyteutam; ergo etiam debet integram penſionem ſolvere,
93 & non poteſt ſe liberare à canonis ſolutione relinquendo Domino emphyteuſim Alber. *in ead. l.* 2. *l. n.* 21. & ibi Iaſ. *n.* 24. Corn. *conſ.* 16. *n.* 10. *vol.* 2. Pariſ *conſ.* 24. *n.* 18. *vol.* 4. Spec. *in d.* §. *nunc aliqua quæſt.* 33. & alios vide de *Laudem. quæſt* 29. Imol. *in d. c. potuit*, 63. ubi determinat, etiam ſi pro majori parte interierit, quando res ad centum ſeruitium fuit conceſſa. Sed de hoc late diximus in tit. *de renunc. quæſt.* ubi vide. Affertur etiam alia ratio, quia ſecundum Bart. *ind. l.* 1. *Cod. de*

jur. emphyt. num. 10. ad emphyteutam pertinet omne augmentum, de quo dicemus in tit. *de diverſ. quaſt.* ita etiam debet pertinere damnum. Eſt & alia ratio, quia donec quid minimum ſupereſt de emphyteuſi, durat contractus, & obligatio, tex. eſt *in d. l.* 1. *Cod. de jur. emphy.* ibi cum reliquum permanſit, ut ſupra etiam citavimus; ergo, ſi manet eadem obligatio, emphyteuta debet ſolvere integrum canonem. Inſuper adducitur etiam hæc ratio, quia emphyteuta ſolvit penſionem in recognitionem dominij, ut ſupra etiam diximus: & ideo ſufficit Domino præſtare patientiam, ut emphyteuta poſſit uti, & frui, & ſi res tota non ſit perempta, integra penſio ſolvi debet. Mantic. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 2. *nu.* 28. *& tit.* 24. *nu.* 7. & hanc eſſe magis com. opin. teſtatur Caroc. *de locat. fol.* 186. *n.* 9. *&* 10. quando emphyteuſis eſt conſtituta ſub penſione non modica, ibi limitat, quia tunc eſt ſimilis locationi ex mente aliorum, quos citat. Sed contr. vide infra *nu.* 369.

Convenit etiam, ut hoc in loco ponamus unum pulcherrimum caſum, qui plories evenit. Emphyteuta alienavit unam domum ſibi conceſſam in emphyteuſim, uſque in tertiam ejus generationem ab Eccleſia, ſine tamen ejus conſenſu, & tractu temporis, fuit illa domus reperta intra clauſuram Monialium, vel fuit diruta pro commoditate Monaſterij. Quæſitum fuit, quomodo ſit ſuccurrendum indemnitati Eccleſiæ? Ego conſultus reſpondi, quod duobus modis ſuccurri poteſt, uno modo contra emphyteutam, & ſuos hæredes, pro intereſſe, cum ſit in ejus arbitrio, aut repellere emphyteutam, aut agere ad intereſſe, vel cogere ipſum, ad reficiendam domum dirutam, & in eodem contractu permanere, & maxime quando ejus culpa domus fuit combuſta, vel diruta, aut culpa inhabitantium. Mantic. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 24. *n.* 11. Valaſc. *de iur. emphyt. quaſt.* 27. *num.* 2. & nos diximus late in tit. *de melior. quaſt.* 9. *n.* 6. *&* 14. & quando etiam remanſit pars domus, ſive ſolum, poteſt Dominus directus cogere emphyteutam ad ſolvendum canonem, ut ſupra dixi, & maxime, ſi pro canone ſolveretur quid minimum, ut infra dicetur. Comprobatur hæc opinio, quia ſi domus, culpa emphyteutæ ſit combuſta, & ex area facta fuit via publica, poteſt Dominus directus agere ad intereſſe. Mantic. citato loco, & quando res, quæ eſt in obligatione, non poteſt haberi (ut in caſu noſtro) non eſt quærenda alia ſimilis, ſed ſufficit debitori ſolvere damna, & intereſſe. Rota *dec.* 56. *numer.* 3. *par.* 1. *recentiſſ.*

Altero modo ſuccurri poteſt Eccleſiæ, contra Moniales ad ſolvendum canonem pro domo, ſive area; quia res tranſit in ſingularem ſucceſſorem, cum onere ſuo: nam canonis ſolutio reſpondet juri reali. & afficit quemlibet ſucceſſorem ſingularem. Affl. *deciſ.* 95. Iaſ. *in l.* 2. *ſub num.* 150. *Cod. de jur. emphyt.* Corb. *de cauſ. privat. ob non ſolut. canon. ampl.* 16. Rot. *par* 5. *deciſ.* 143. *num.* 1. *& ſequ. &* 15. & Cavalc. *deciſ.* 30. *nu.* 132. *par.* 2. & vide etiam, quæ diximus ſupra *de contr. emphyt. quaſt.* 31. poſſent tamen Moniales agere contra venditorem pro intereſſe. Mant. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 27. *numero.* 22.

Sed quia domus, vel area, non eſt amplius in commercio hominum, & non eſt ſpes, ut revertatur ad Dominum directum, ſive Eccleſiam, & ceſſat ſpes laudemiorum, (Rot. *deciſ.* 211. *num.* 26. *in recollect.* per Domino Paul. de Rub. & diximus *de ſucc. in bon. emphyt. quaſt.* 14. *n.* 9. *& ſeq.*) ideo declarata caducitate, & ſervatis ſervandis, poterit agere contra Moniales pro intereſſe, cum caducitas etiam declarari poſſit contra tertium poſſeſſorem; ut diximus *de variar. caduc. q.* 7. Et quia quoque fuit alienata in potentiorem, quod fieri non poteſt; ut probavimus in tit. *de alienat quaſt.* 1. *n.* 221. & obtinere mandatum executivum contra eorum bona ab Epiſcopo; qui etiam poterit amicabiliter componere differentiam, & cuius præcipuè cura Sanctimonialium commiſſa eſt, ſuper qua invigilare debet, *cap. unico*, §. *fin. de ſtat. Regul. in* 6. & illas eleemoſinis, conſilio favore, & labore adjuvare. Et hic debeo laudare Marc: Antonium Bizonum Romanum in jure Pontificio, & Cæſareo, nemini ſecundum, Romæ primarium Lectorem, & Advocatum Conſiſtorialem, à Sixto V. Pontif. Maximo Epiſcopum Fulginatum creatum; quem etiam miſit Nuncium Neapolim, qui in Paſtorali munere fuit diligentiſſimus: nam prædicabat, caſus conſcientiæ publice legebat. Eccleſias ſingulis annis viſitabat, quas etiam, non ſolum reſtaurare fecit, ſed etiam omnibus ad cultum divinum, & ſacrificium celebrandum ornavit. Pueros fidei rudimenta per ſe ipſum, & per aliquos pios viros, ſingulis diebus feſtivis, docebat; & idem, ut obſervaretur à Parochis, ſatagebat: pauperes benigne ſuſtentabat. Moniales, non ſolum ei erant maximæ curæ, verum etiam multas eis eleemoſinas diſtribuebat, à quibus, nec etiam munuſculum accipiebat; fuit in eo humilitas, & caſtitas, vulgari manſa, lecto, & veſtitu utebatur. Humanum erga propinquos carnis affectum ita depoſuit, ut eius nepos, qui in ſua morte præſens fuit, nec quidem unum nummum ſecum domum rediens, ex ſuis facultatibus exportaverit; cum omnes ſuos reditus, pauperibus diſtribuiſſet, & non eſt mirum, ſi audita eius morte, Clerici, & præſertim Moniales, pauperes, omneſque denique Cives, fleverunt eorum Patrem, & paſtorem piiſſimum. Et ego, qui fui ſuus Vicarius Generalis, multas alias eius virtutes, & laudes enarrare deberem, quas omitto, ne ſim longus. Hoc tamen ſolum addo, quod doctrina tanti Viri, teſtatur Vivius *dec.* 402 *nu.* 4.

94 Declarat autem hanc com. opin. Clar. *ead. qu.* quod quando duo concurrunt, primo penſio correſpondens fructibus, vel quaſi, & quod penſio ſit conſtituta ad ratam bonorum, puta ad rationem ſolidorum decem pro ſingola pertica, vel huiuſmodi: hoc caſu æquum eſſet, ut penſio detraheratur pro rata ſicut etiam pro rata fuiſſet conſtituta, quam opinionem uti æquam ſequitur Corb. *d. ampl.* 11. *in fine*, & Caroc. *de locat. fol.* 186. *num.* 10.

95 Sed dubium oritur, ex quo *in d. l.* 1. *Cod. de iur. emph. & in* §. *adeo*, *Inſt. de locat. & cond.* dicitur, ſi totus rei interitus acceſſerit ad Dominum redundare periculum; ſi autem particularis ad emphyteutam damnum venite, quomodo intelligitur illud damnum particulare & Gloſſ. *in d. l.* 1. *& in eodem* §. *adeo, in ver. particularis*, dicit Mart. & Jo. tenere medietatem, vel minus intelligi debere; ipſe autem tenet, ſi aliquid, etiam parum remanſit, damnum emphyteutæ eſſe, arg. *euſdem* §. *adeo*, *& d. l.* 1. ibi nihil reliquum; & hanc opinionem videtur tenere Surd. *d. conſ.* 197. *num.* 13. quia Doctores, qui tenent, quod requiratur, ut tota res pereat diſtincte loquuntur.

Batt. autem *in d. l.* 1. *num.* 9. quem refert Iaſ. ibi *n.* 77. tenet neceſſarium eſſe, ut remaneat aliquid, ſufficiens ad penſionem, quem reprehendit ibi Salyc. dicens quod hoc eſt divinare, cum eius opinio lege non probetur, & lex loquatur generaliter per verbum particulare, ſequitur hanc opinionem Albet. ibi *n.* 8 Iaſ. *in d. n.* 77. licet obſcure, quia non bene determinat, niſi dicamus, ex quo ultimo loco poſuit opinionem, Salyc. ejus opinionem videtur approbare; & hanc opinionem contra Batt. tenet etiam Surd. *d. conſ.* 197. *n.* 11. & Valaſc. *de iur. emph. quaſt.* 27. *n.* 4. dicit, quod hæc opinio Salyc. placet magis communiter ſcribentibus, ſequitur Natt. *conſ.* 49. *num.* 25. *verſ. undecimo*, Imol. & Anton. de But. *in d. cap. potuit*, Alciat. *conſil.* 265. *per totum*, Surd. *deciſ.* 198. *num.* 9. Corb. *d. ampl.* 11. *numer* 4 & alii allegari per Valaſc. *d. n.* 4. & contra Bart. eſt com. opin. ut atteſtatur Caroc. *de locat. fol.* 189. *num.* 11. & Surd. *d. conſ. num.* 19.

Cæte-

Cæterum idem Valaſc. tenet opinionem Bart. quod ſupereſſe debeat aliquid ſufficiens ad penſionem, alioqui debeat fieri remiſſio, quam ſequitur (ut ipſe dicit) Abb. *in eodem cap. potuit, col. fin.* Fatetur tamen, quod non procedat de rigore iuris, ſed de æquitate, ex ſententia Fulg. *in d. l.* 1. & Plat. *in d. §. adeo num.* 13. Refert etiam ibi *n.* 5. aliquando apud Eccleſiaſtica Tribunalia practicari in huiuſmodi caſibus diminutionis in re emphyteutica contingentis, veluti, ſi ager alias fructuoſus arenis maris, vel propinqui fluvii ſit pene obrutus, bonorum virorum arbitrio penſionis, diminutionem fieri, ne Eccleſia, iuſtitiæ cultrix, ut *cap.* 1. *de alien. feud.* cum evidenti damno alterius locupletetur, contra regulam locupletari *de reg. iur.* & refert Garc. de expenſis ita atteſtantem, *cap.* 14. *num.* 9.

Sed quamvis opinio Salyc. ſit communis, ut ſupra diximus, & in tit. *de melior. quæſt.* 9. *numer.* 9. contra Bart. tenuerimus, nihilominus nunc diſtinguendum eſſe puto, Aut enim emphyteuta ſoluit magnam penſionem correſpondentem fructibus, vel quaſi, tunc arbitrio Iudicis debeat fieri remiſſio, diminutio canonis; Et hanc opinionem eſſe valde æquam dicit Clar. *d. quæſt.* 8. *ver. ſed quid in fine*, & *in verb. ſed nunquid.* loquens de ſterilitate contingente in re emphyteutica, niſi tamen penſio correſponderet fructibus; tunc enim: cum emphyteuſis fere in omnibus æquipararetur locationi, Iudex poterit arbitrari circa remiſſionem faciendam, quem ſequitur idem Valaſc. *eadem quæſt. nu.* 6. ubi dicit, & proculdubio verum eſt, & illud quoque addatur, ut ad ratam bonorum penſio conſtitute ſit. Addit etiam Valaſc. quod non eſt ſimile in venditione, in qua periculum rei venditæ eſt perfecta, licet adhuc res non ſit ad emptorem, nulla diſtinctione præmiſſa, an res in totum, vel in parte pereat, *l.* 1. *Cod. de per & com. rei vend.* quia emphyteuta non conſequitur abſolutum dominium. Aut emphyteuta quid minimum pro canone ſoluit, & tunc procedit communis opinio, contra Bartol. Facit pro hac opinione, & diſtinctione quod quando ſoluitur modica penſio, non fit remiſſio penſionis propter ſterilitatem. Mant. *de tacitis, & ambigu. lib.* 22. *tit.* 2. *num.* 28. & de hoc dicemus in ſequ. Nec huic diſtinctioni obſtat text. *in d. l.* 1. *& in d. §. adeo*; Quia intelligi debent, quando ſoluitur pro canone quid minimum, ex ſui natura, ut diximus *in Prælud. q.* 5. *num.* 4. & cum hac reſponſione poſſunt alia argumenta contraria dilui, iniquum etiam mihi videretur, quod emphyteuta, & maxime Eccleſiæ, debeat ſolvere integram penſionem, & ex emphyteuſi quaſi nullam, vel parvam utilitatem recipiat, & cum eius iactura Dominus locupletetur. Nec etiam debet obſtare ratio de augmento; quia illud eſt accidentale, non de ſui natura, & res iudicari debet ſecundum ejus propriam naturam, non ſecundum quod aliquo caſu accidentaliter contingit, not. *in l. ſecundum naturam*, & ibi Cagn. *in fine ff. de reg. iur.*

96 Illud etiam ſcire oportet, quod, ſi fuit pactum, ſi res in totum pereat, emphyteuta teneatur ad penſionem, an hoc pactum valeat. Spec. *in d. §. nunc aliqua* argumentatur pro & contra, & concludit, quod valeat, per tex. *in d. l.* 1. *C. de iur. emph.* Ibi ſuper omnibus, vel etiam fortuitis caſibus, ſequitur Ieſ. *ibi numer.* 13. Valaſc. *de iur. emph. q.* 27. *numero* 1. quia fortuitos caſus, licet unicuique in ſe ſuſcipere, *l. fiſtulas, §. frumenta ff. de cont. emph.* Corb. *ead. cauſ. ampl.* 12. *numer.* 7. *& limit.* 32.

97 Amplia 15. habere locum in emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, etiam ſi emphyteuſim receperit ſub magno canone, & reſpondeat fere annuis fructibus; Ratio eſt, quia emphyteuta ſoluit canonem in recognitionem dominii, & non fructuum perceptorum: Gloſſ. *in c. potuit de locat.* quam communiter tenent Canoniſtæ ibi Anch. *num.* 20. & Imo. 41. & Legiſtæ *in l.* 1. *C. de iur. emph.* Alber. ibi; & Ieſ. *nu.* 18. & Bal. *n.* 10. Bero. *conſ.* 142. *n.* 4. *&* 9. *vol.* 1. Syluan. *conſ.* 9. *n.* 20. Natt. *conſ.* 194. *& conſ.* 49. ubi hanc opinionem multis rationibus comprobat, & teſtatur de communi & reſpondet contrariis: Burſat. *conſ.* 11. *num.* 22. *lib.* 1 Alex. *in l ſi interdum §. ex naufragio num.* 7 & ibi Caſt. *num.* 3. *ff. de acq. poſſ.* Redoan. *de reb. non alien. fol.* 24. *num.* 8. Clar. §. *emphyt. ver. ſed nunquid. propter ſterilitatem*, licet in fine teneat, quod excuſetur, quando penſio correſpondet fructibus, & prædictam opinionem Corb. 12. argumentis comprobat, quando ſoluitur magna penſio fructibus correſpondens *ead. cauſ. ampl.* 12. & ita de conſuetudine ſervari atteſtatur Joſeph. Ludovic. *conc.* 12. *ver. quicquid*, ut refert Caroc. *de locat. fol.* 186. *dicens n.* 8. *q.* 3. & ſic corruunt multa dicta Iul. Clar. *q.* 8. *ver. nunquid*, ubi in multis ſe fundat, in qualitate correſpondentiæ fructuum, & Seraph. *de iuram. priuil.* 84. *num* 17. quia conſuetudo eſt in contrarium, & de hac quæſt. aliqua diximus *de melior. quæſt.* 9. *numero* 9.

Contrarium tenet Alex. *conſ.* 112. *vol.* 1. Bero. *conſ.*
98 130. Neviz. *conſ.* 92. *n.* 24. Rol. *conſ.* 96. *n.* 26. *vol.* 1. Aret. *conſ.* 55. *col.* 2. Grat. *conſ.* 128. *n.* 10. *vol.* 2. Ruin. *conſ.* 77. *n.* 7. Paul de Monte Pic. *in reper. auth. præterea, num.* 13. *C. unde Vir & Vx.* Jo. Ant. Rub. *in l gallus §. quidam rectè num.* 207. *ff. de lib. & poſth.* & Ieſ. *in ead. l. §. etiam ſi pendente.* And. Sic. *conſ.* 14. & Pott. *conſ.* 144. *num.* 2. & opinionem Bero. *in dict. conſil.* 131. quod pro rata fructuum fiat remiſſio canonis; tenet Teſſaur. *deciſ.* 26. ubi alios hanc opinionem tenentes citat, & prædictam contrariam opinionem tenent alii, relati per Corb. *ead. cauſ limitat* 20.

Sed pro habenda veritate hujus quæſtionis diſtin-
99 guendum puto. Aut emphyteuta ſoluit penſionem habito reſpectu ad fructus, qui recipiuntur, & ſic quando ſolvit magnam penſionem, & tunc habet locum remiſſio, & in hoc caſu recedendū erit à prima opinione, prout tenet Bar. *in l.* 1. *in* 2. *opp. C. de iur. emphyt.* & ibi Jaſ. *col.* 4. Alex. *conſ.* 111. *vol.* 1. Redo *eod. tract. fol.* 430. *num.* 2. *&* 3. qui hanc diſtinctionem probat. Clar. *in d. ver. nunquid*, licet Bar. *in d. l.* 1. dicat non habere locum niſi emphyteuta potuit colligere tantum, quantum ſufficiat ad penſionem præſtandam, ſed eius dictum in hoc reprobatur à Doctoribus, ut per Clar. ibi, & per Redo, ut diximus ſupra
* *num.* 95. hanc etiam opinionem dicit eſſe com. Cott. in memor. *in ver. emphyteuta regulariter* Apoſt. ad Alex. *d. conſ.* 112 *num.* 2. & alii ſupracitati in contrarium. Bero. *in c. potuit de locato n.* 175. *& conſ.* 130. *&* 131. *vol.* 1. quam etiam opinionem ſequitur Rota Roman. *decr.* 710. *n.* 5. *par.* 1. *diverſ.* & in conductore ad longum tempus reſpondente penſionem fructibus æqualem, & in emphyteuta ſimiliter ita ſolvente tenet Valaſc. *de iur. emph. q.* 29. *num.* 24. Fach. *cont. iur. lib.* 1. *cap.* 89. & reſp. contrariis.

Aut emphyteuta ſoluit modicam penſionem, ſeu quid minimum, non in compenſationem fructuum, ſed in recognitionem directi dominii; & tunc propter ſterilitatem non fit remiſſio penſionis. Rot. *in ead. dec.* quæ hanc diſtinctionem amplectitur & Boſſ. *in tract. crim. tit. de remiſ. merc. num.* 114. hanc op. com. appel-
* lat & plures alios Rot. cumulat, nempe Alex. *d. conſ.* 112. Rom. *in l. interdum, §. ex naufragio num.* 5. *ff. de acq. poſſ* Aret. *d. conſ.* 55. Soc. *in d. l. gallus, §. etiamſi à parente, n.* 6. Barba. *conſ.* 14. *n.* 36. *lib.* 2. & in Rub. *de locat. num* 8 Veron. *conſ. civil.* 25. *num.* 20. Ruin. *do. conſ.* 77. *& conſ.* 167. *ſub num.* 22. *lib.* 1. Grat. *eod. conſ.* 128. Cagn. *in Auth. qui rem. nu.* 6. *C. de Sac. Sanct. Eccl.* Ber. *in d. conſ. potuit.* Clar. *in ead. quæſt.* 8. Neuiz *d. conſil.* 91. Rol. *eod. conſil.* 96. Velaſc. *de iur. emph. quæſt.* 27. *n.* 11. licet ipſe in puncto iuris contrarium ſentiat *num.* 12. *per. d. l* 1. *C. de iur. emph.* Navarr. *in man. Confeſ. cap.* 17. *num.* 190. ubi dicit hanc eſſe com. op. Seraph. *de privil. in prin.* 84. *n.* 17.

allegat etiam Rot. Boſſ. *eod. n.* 114. & Bar. *in dict. l.* 1. ubi etiam dicit, quicquid in contrarium dixerit ibi Salyc. *in* 5. *op.* quem ſequitur ibi Iaſon., *num.* 22. Natt. *conſ.* 49. *nu.* 25. *ver. undecimo* Valaſc. ubi ſupra *num.* 11. cui Salyceto reſpondet Ruin. *d. conſ.* 261. *ſub num.* 21. eandem opinionem tenet Mant. *de tacit. & amb. l.* 22. *tit.* 2. *num.* 27. & 28. Facit, quod diximus ſupra *in am.* 14. *n.* 95. *ver. ſed quamvis*, & eſt recaptiſſima omnium ſententia, quod quando ſolvitur modica penſio, non fiat remiſſio propter ſterilitatem contingentem in fructibus etiam in caſibus inſolitis, & fortuitis, ut per eundem Valaſc. *dict. queſtione* 27. *n.* 7. ubi multos congerit, ſive ſit emphyteuſis privati, ſiva Reipublicæ, ibi *n.* 8. & ſive præſtet mercedam in pecunia, ſive in fructibus, & etiam, ſi fructus ab hoſtibus dapopulati ſunt.

100 Et multo magis procederet opinio, quod deberet fieri remiſſio, quando ab initio eſſet facta remiſſio ſextæ partis de redditibus ſolitis emphyteuſis, iuxta Auth. *perpetua*, *C. de Sac. Sanct. Eccl.* in compenſationem periculi ſterilitatis, Gloſ. *in d. Auth. in ver. ſextam partem*, quam ibi ſequitur Bar. *num.* 4. Salyc. *in prima opp.* Paul de Caſt. *nu.* 3. Rot. *in d. dec.* 720. *n.* 6. & Iac. da Beluiſ. *in Auth. de non alien. aut permut.* §. *quia verè Leonis*, *in* 3. *opp.* inquit remiſſionem ſextæ partis fieri ab initio conducenti in emphyteuſim, in compenſationem periculi ſterilitatis, & alterius caſus fortuiti, quod ad ipſum Conductorem ſpectat, quem ſequitur Alex. *d. conſ.* 112. *nu.* 2. Natt. *d. conſ.* 49. & Iac. Buttig. *in d. Auth. præterea*, *in* 3. *opp.* dicit concedi diminutionem ſextæ partis, quia Eccleſia habet certitudinem percipiendi quolibet anno tantum nomine penſionis: & iſta diminutio ſic fieri debet, ſi fructus aſcendunt ad duodecimam, comparens canon erit in decem, Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 433 *nu.* 1. & quod minus poſſit ſexta pars de redditibus, quando eſt conceſſa in perpetuum, Rot. *deciſ. poſt.* 50. *num.* 2. *par.* 1. poſſunt enim contingere multi caſus, ex quibus Eccleſia non ſit habitura eos fructus, prout habet, ſequitur Gemin. & Præpoſ. *in c. præterea*, 10. *q.* 2. ubi dicit non poſſe ex hoc dici Eccleſiam damnum pati, cum ponat rem ſuam magis in tuto, ſequitur Rot. *diverſ. par.* 1. *deciſ.* 723. Burſat. *conſ.* 11. *num.* 23. *vol.* 1. Vivi. *dec.* 500. *num.* 12. *per tex. in* §. *dudum*, *in Auth. de non alien. & permut.* qui tex. ſecundum Rot. *in ead. deciſ. in fine.* habet locum in caſibus fortuitis, tam ſolitis quam Mant. *de tacit. & amb. lib.* 55. *tit.* 2. *num.* 17. ſed ſi conceditur res pretioſa, iuſta penſio erit ſolvenda, & ibi per eum.

101 Advertendum tamen eſt, quod *dicta Auth. perpetua*, loquitur de emphyteuſi perpetua, in qua ſolet haberi ratio ſextæ partis, ut dicit Rota *in allegata dec.* 50. & Add. *ad dec. Ludoviſ.* 572. *n.* 15. *litt.* ubi alios refert, & addendus eſt M. Ant. Geneven. *in prax. Arch. Neapol. c.* 89. *n.* 6. qui etiam declarat, quare fieri debeat diminutio ſextæ partis, ſicut pactum de retrovendando diminuit ſextam partem, & quando ruinoſæ domus, aut ruinoſæ ſit conceſſio, tunc plus minuitur penſio; ſecundum Spec. *in* §. *nunc aliqua q.* 6. *de locat.* Alex. *conſil.* 79. *col.* 3. *lib.* 1. & Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 433. *n.* 1. & diminuitur in tertia parte patte Idem Spec. *ibidem q.* 7. & Paul. da Caſt. *in Auth. ſi quas ruinas*, *C. de Sac. Sanct. Eccl. n.* 2. & diſtingue, ut ibi. Sed quando conceditur res pretioſa, penſio conſtituenda eſt, ut diximus *de cont. emph. q.* 28. & eſt tex. *in d. Auth. perpetua.*

Quinimmo in æſtimatione facienda, ſecundum Reſt. Caſtal. & Bar. Alph. quos refert Burſat *de conſil.* 11. *nu.* 23. *vol.* 1. & Viu. *dec.* 500. *nu.* 13. communiter per Italiam obſervatur; quod ſufficiat detractio tertiæ partis iuſti pretii, & idem dicit Cavala. *dec.* 1. *nu.* 26. *part.* 2. qui alios refert, cum vera æſtimatio fundi emphyteutici ſit tertia pars tantum juſti pretii, ſi foret allodialis ratione periculi caducitatis, & ſolutionis canonis, ut ſentit, etiam Rota *dec.* 457. *n.* 3. & *par.* 1. *recent.* quia bona alicui oneri, & ſervituti annexa, æſtimari debent pro tertio minus, quam ſit iuſtus valor; ſine onera, & ſic detrahitur tertia pars pretii, ut idem Cavalc. *ead. dec. numer.* 2. declarat. Et in patria mea de conſuetudine detrahitur quarta pars iuſti pretii, quando res emphyteutica alienatur, cum conſenſu Domini, & non debetur haberi alia ratio diminutionis, eo quia ſolvitur penſio Domino, quia iam in alienatione habita fuit diminutio tertiæ partis, ratione periculi caducitatis, & ſolutionis canonis, quemadmodum etiam res dicitur minus valere, ratione oneri adjuncti ipſi rei, ratione mali vicini, & ratione difficultatis in exigendo, ut per Cravat. *conſil* 145. *numer*, 9. & dicitur etiam minus vale prædium ruſticum, quam urbanum, cum prædium ruſticum, debeat æſtimari cum diminutione ſaltem tertiæ partis iuſti pretii ipſius, ut tenet Rota *in dict. dec.* 477. ubi etiam affertur ratio, & per Seraph. 1377. *num.* 3.

Et prædictæ diſtinctioni non obſtat auctoritas Joſeph., Lud. & Caroc. dicentium, quod conſuetudo eſt in contrarium: quia ſecundum opinionem, quam ſæpe ſequuta eſt Rot. Rom. Doctori fidem facienti de

102 conſuetudine fides non adhibetur, & eſt magis recepta opinio Ludoviſ. *dec.* 574. *n.* 5. Gab. *de prob. conc.* 4. *ſub num.* 1. Seraph. *dec.* 13. 49. *n.* 5. Add. *ad d. dec.* 274. *nu.* 8. ubi alias deciſiones allegat, vel opinio contraria procedit in Curiis, in quibus Doctor verſatus eſt iuxta diſtinctionem quam facit Surd. *conſ.* 74. *n.* 14. & Gab. *d. conc.* 4. *nu.* 1. & de magis com. op. teſtatur. Burſ. *conſ.* 50. *n.* 47. *lib.* 2.

103 Honded. *conſ.* 101. *lib.* 1. *n.* 39. Rot. *in dec.* 284. *par.* 1. Renia tamen opinione Gloſ. & aliorum, quod emphyteuta ſolvens magnam penſionem correſpondentem, & paſſus ſit ſterilitatem, nihilominus tenetur ſolvere canonem, declaratur non habere locum, ſi emphyteuta promiſiſſet in eodem inſtrumento ſolvere canonem de fructibus rei conceſſæ in emphyteuſim, quia tunc, cum dicatur facta mentio de fructibus per modum taxationis, & non demonſtrationis; non eſt obligatus ſolvere pro canone, niſi fructus, quos percepiſſet ex emphyteuſi, & ſi non aſcenderent ad integrum canonem propter ſterilitatem, vel aliud accidens propter canonem, non ſolutum illo anno, non poſſit expelli. Baio. *conſ.* 266. *numer.* 12. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 180. *num.* 2. ubi dicit, legatus ſit certus numerus amphoratum vini, quod in fundo Semproniano natum eſſet, & minus ratum ſit, amplius; non debetur Caſt. *conſil.* 47. *vol.* 2. *col. fin.* & *conſ.* 327. *lib.* 1. cum aliis allegatis per Corh. *ead. ampl.* 12. *num.* 34. & *ſeq.* quod *nu.* 36. declarat, niſi culpa, vel negligenta emphyteutæ fructus non fuerunt percepti; ſequitur Gratian. *diſcep. foren. c.* 223. *n.* 17. ita ut etiam ratione moræ irregularis debeantur fructus rei non traditæ, ſi ex re fructuoſa percipi potuerunt, ibi concludunt.

104 Secundò declara, niſi in loco contractus adeſſet lex particularis, vel ſtatutum, quod, quando datur res in emphyteuſim, & ſolvitur penſio æquivalens ferè fructibus; quoad remiſſionem faciendam, ratione caſus fortuiti, contractus, locatio ſimplex cenſeatur, & iuncetur & id quod ſoluitur, cenſentur ſolvi in recompenſationem fructuum, & non in recognitionem dominii, nam tunc eſſet facienda remiſſio propter ſterilitatem, Bero *conſ.* 130 *numer.* 8. *vol.* 1. cuius opinionem ſequitur Corb. *d. ampl.* 12. *n.* 38. & *ſeq.* quia contrahentes cenſentur potius conformare ſe cùm diſ-

105 poſitione iuris communis, Iaſ. *in d. l.* 2. *C. de iur. emp. num.* 187. & ibi Salyc. *nu.* 26. Imol. *in d. c. potuit in fine* Soc. iun. *conſ.* 71. *n.* 11. *lib.* 1. Bar. Soc. *conſ.* 61. *nu.* 36. *vol.* 4. Caſt. *conſ.* 300. *col. vol.* 2. & idem dicendum eſt, ubi adeſt conſuetudo, ut emphyteuta teneatur ad ſolutionem canonis in caſu, in quo iure deberet ei fieri remiſſio, Corh. *ead. cauſ. limit.* 30. *in fine* qui allegat Angel. Roch. de Curt.

Tertio

106 Tertio declara, niſi eodem inſtrumento promiſcue eſſet facta mentio de emphyteuſi, locatione, & adeſſent alia pacta, quæ magis convenirent locationi, quam emphyteuſi, puta, quia dictum eſſet ut quinquaginta ſolverentur annuatim pro affictu, & ut pro tempore, quo uti & frui non poſſent inveſtiti fiat eis remiſſio, quia hæc omnia ſapiunt locationem, & ſtante quod trahentes nominaverunt contractum emphyteuſim, locationem debent in dubio potius locatio, quam emphyteuſis judicari, cum pro locatione adſit nominatio contrahentium, & adſint plura pacta, quæ potius locationi, quam emphyteuſi conveniunt: ita Bell. *conſ.* 21. *n.* 5. *& ſeq.* Clar §. *emphyt. quæſt* 1. Corb. *d. ampl.* 11. *verſ. unum ſcias*; ſed pro hac declaratione videnda ſunt quæ dixi in *qu.* 15. *de Prælud.* & Rot. *decr.* 539. *nu.* 3. *par.* 3. *diverſ.* ubi eſt caſus de locatione ad longum tempus, & ea vi fluminis pars fundi perierat, & vid. etiam ſupra *de melior. q.* 9. *n.* 9.

107 Cæterum retenta dicta diſtinctione, declara quando fuiſſet factum pactum expreſſum de ſolvenda penſione, ſolvi debet, etiam exiſtente ſterilitate, licet magna penſio ſolvatur, ut pactum operatur, & ideo non ſolvendo res incideret in commiſſum, Seraphinus *de privil. jur. privil* 84. *num.* 17. qui pro hac ſua opinione allegat Iaſ. *in l. liber. homo*, §. *decem de ver. ob.* & Pariſ. *conſ* 33. *nu.* 19. *vol.* 4. quem ſimpliciter refert Caroc. *de locat. fol.* 186. *ſub. n.* 11. quæ opinio ſi eſſet vera deſtrueretur prædicta diſtinctio: quia in omnibus inveſtituras hodie huiuſmodi pacta reperiuntur. Sed ego hanc opinionem puto non eſſe veram, eam-
108 que eſſe omnino reiiciendam. Moveor quia pactum continens illud idem quod jus commune, vel Statutum nihil operatur ultra ius commune, ſeu Statutorum ſed quod eſt ad monitio ut diximus *de var. caduc. q.* 14. *nu* 33. & Iaſ. & Pariſ. in dictis locis hoc non dicunt ſed ſolùm di-
110 cunt in contractibus nondum clauſulæ, ſed ne quidem minimũ verbum debet eſſe ſine virtute aliquid operandi, juxta doctrinam Bald. in Rub. *C. de contr. empt.* & plures concordantes allegat Mant. *de tacit. & amb. lib* 2. *tit.* 12. *num.* 25. quam regulam ipſe pluribus modis declarat & inter alias declarationes ponit infraſcriptas, ſcilicet, quod verba non debent intelligi ſuperflua quoties explicite dicitur, quod ſimpliciter, vel tacite continetur, vel hæc ſaltem ſuperfluitas toleratur, ubi plures Doctores allegit pro hac declaratione, & ideo verba intelliguntur expreſſa, quo tacite in ſunt quamvis aliter intelligi poſſe ita allegat Paul de Caſt. & Alex. *in l.* 3 *ff. de leg.* 1. Rum. *conſil.* 169. *num.* 14. *lib.* 1. Cravet. *conſ.* 668. *num* 13. ſecundo verba dicuntur ſuperflua ſi aliquam removent dubitationem, & plenius proſpi-
112 ciunt. Cravet. *conſ.* 70. *num.* 29 *&* 30. Honded. *conſ.* 60 *lib.* 1. *n* 74. & ideo illud pactum, ſeu illa verba nonnihil debent operari ſed cenſetur appoſita, ut plenius, tutius Domino cautum ſit omni remota dubi-
113 tatione, ut dicit Cravet. *d. n.* 30. cum expreſſio facta per eum modum per quem tacite ineſt, habeat hanc naturam, ut nihil ſoleat operari, ultra illud quod ineſt.
114 *l.* 3. *ff de leg.* 1. *& l. non recte, C. de fidejuſ.* & ideo illa expreſſio, ſive pactum quia nihil de novo inducit, eſt declaratorium ad cautelam, ut manifeſtius appareat Dominum velle ſibi ſolvi penſionem ſtatutis temporibus, ad excitandum emphyteutam, quod veniente tempore ſolvat, & ita etiam declarat Iaſ. *in d.* §
115 *decem num.* 4 *in fine* Tertio, ſi in contractu exprimitur illud, quod tacite ineſt à natura contractus, nihil auget, neque diminuit Bal. *in cap.* 1. §. *ult. in fine, de prob. feud. alien.* per Feder. & tolerabilius eſt verba eſſe inutilia, quam quod aliquid inducant, contra naturam ipſius actus. Cravet. *conſ.* 923. *n.* 11. & ſemper cenſetur tacitè actum, ut res revertatur ad Dominum propter canonem non ſolutum. Corb. *ead. cauſ. ampl.* 9. *n.* 3. *ampl.* 1. *eod. tit.* ex *ſola* natura emphyteuſis.

116 Advertendum tamen eſt, quod emphyteuta, quo ad canonem teneretur compenſare ſterilitatem, cum obertate aliorum annorum. Bero. *d. conſ* 266 *num.* 4. & Caſt. *eod. conſ.* Corb. *ead. ampl.* 12. *n.* 36. & in Colono, & Conductore videndus eſt Valaſ. *d. quæſt* 17. *à nu.* 44. videndus eſt etiam Caroc. *d. loc. & cond. à fol.* 183. *numer.* 46. cum multis aliis ſeqq. ubi hæc materia plene tractatur; Menoch. *de arbit. lib.* 2. *caſ.* 77 Rott. *dec. infra alleg.* penes Zacch.

117 Advertendum pariter, quod, ſi culpa emphyteutæ ſterilitas evenerit, ſeu fructus percepti non ſunt: quia fortaſſe non coluit, nec curavit fundum colendum tunc emphyteuta non excuſaretur. Alex. & Soc. *in l. diviſione, ff. ſol. mat.* Negu. *de pign.* 2. *mem* 3 *par. num.* 18. *& ſeq.* Corb. *ead. ampl.* 12. *num.* 13. & in Conductore qui male & intempeſtivè coluit, & qui uvas minus tempore collegit, & ideo putrefactæ ſunt aut vinum coacuit, vel herbis ſegetes corrumpi permiſit, cum potuerit eas extirpare, tenet Valaſ. *d. q.* 17. *numer.* 39. & Gratian. *diſcep. forens cap.* 2. 3. *nu* 16. & in Conductore, qui male coluit, quod non ſit facienda remiſſio propter ſterilitatem, eſt dec. Rot. impreſſa per Zach. de oblig. Cam. *dec.* 41. *in fine*

119 Quid autem, ſi ſit pactum, quod emphyteuta ſuſcipiat in ſe caſus fortuitos? Vid. erit Valaſc. *d. quæſt.* 27 *num* 18. & Caroc. *eod. tract. fol.* 186. *num.* 6. *& fol.* 177 *&* 174. & ſupra in præcedenti ampliatione, *n.* 96. & quando renunciaſſet beneficio petendi remiſſionem, propter ſterilitatem quam paſſus fuit, vel ſuſcepiſſet in ſe periculum caſus fortuiti, vel renunciaſſet exceptioni doli mali, vel conditioni ſine cauſa, & omni auxilio, quo emphyteuta tueri poſſet à præſtatione canonis. Corb. *ead. cauſ. limit.* 20 qui dicit quod tunc teneret: & pro hac op. allegit Bero. *qu.* 125. Alber. *in l. item quæritur*, §. *ſi exercitu, ff. locati* Soc. iun. *conſ.* 130. *numer.* 24. *lib.* 3. Cepol. *caut.* 48 Iaſ. *in l.* 1 *num.* 92. *C. de jur. emph. ven. limita*, & factum Principis etiam dicitur caſus fortuitus in hac materia emphyteuſis. Rot. *dec. poſth.* 699. *numer.* 2. *par.* 1. & quando renunciatum eſt beneficio legum, & ſtatutorum, cenſetur renunciatum beneficio petendi remiſſionem, ob caſum fortuitum, tenet Alber. *in d. l. item quæritur*, §. *ſi exercitum. ff. locat.* & Crot. *ibi num* 3. Capic. *dec* 8. *num* 10. Iaſ. *in l.* 1. *num* 98. *C. de iur. emph* Gozad. *conſ.* 87. *nu.* 13. *& conſil.* 54. *num.* 9. Cepol. *conſ.* 48. Rol. *conſ.* 13. *num* 8. Mart. *de clauſ. clauſ.* 136. *n.* 6 *par.* 1. ſed contra tenet Bertaz. *d. clauſ. clauſ* 40. *gloſ.* 6. *num* 4. ſed an requiratur certioratem beneficiorum, vide eundem Bertaz. ibi *gloſ.* & Seraph *de privil. jur.* 106.

119 An autem teneatur emphyteuta denunciare Domino directo ſterilitatem? Videndus erit Valaſc. *d. q.* 27. & Theſſ. *dec.* 108.

120 Amplia 16 in emphyteuta, qui ſine ſolemnitatibus de quibus in Auth. *præterea*, & in Auth. *ſi quas ruinas C. d. Sac. Sanct. & Eccl. & cap.* 1. *&* 2. *de reb. Eccleſ. non alien.* rem Eccleſiæ in emphyteuſim accepit, quia nihilominus tenetur ſolvere canonem, ſicut, ſi cum debita ſolemnitate accepiſſet, Iaſ. *in l.* 2. *num.* 11. *C. de jur. emphyt.* & eſt Tex. quem ipſe allegat. in § *ſi vera, Auth. de non alien.* & ibi hoc not. Arg. in principio: hanc opinionem ſequitur Red. *de reb. Ecc. non alien. fol.* 225. *n.* 3 ubi inquit, id puto eſſe in favorem Eccleſiæ, & *num.* 4. dicit: facit, quia conductor
121 rei Eccleſiæ, qui rem poſſedit ad evitandam ſolutionem penſionis præteritæ, non poteſt opponere exceptionem, quod in locatione, non intervenit conſenſus Superioris, ut requiritur, ſecundum omnes ad not. per Inn oc. & Abb. in c. 1. *de his quæ fiunt à Præl.* & idem tenet *fol.* 150. *num.* 17. *& fol.* 190. *num.* 17. *& fol.* 351. eandem op. ſequitur Rot. ut per Creſc. *deciſ.* 1. *de locat.* Cavalc *dec.* 31. *num.* 560 *& ſeq. par.* 2. Corb. *eod. cauſ. ampl.* 13. Rol. *conſ.* 87 *numer.* 10. *libr.* 1. & Surd. *dec.* 108. *nu.* 14. vide etiam *de cont. emph. q.* 21. *n.* 20

122 Amplia 17. in emphyteutam diverſi fori, qui rem

ſub

ſub foro Domini ſitem in emphyteuſim accepit, quia ipſe tunc tenetur canonem ad domom Domini deferre; Iaſon. *in d. l. 2. C. de jur. emphyt. nu. 93.* per doctrinam Bal. *in l. item in illa col. 2. ver. tu diſtingue latius. ff. de conſt. pec.* & ibi Alber. & Fulgoſ. Ant. Rub. *in repet. unum, ff. ſi cert. pet. num. 123.* Cott. in memorialibus *in verb. emphyteuta ver. ſed an teneatur* : & ideo, ſi ceſſet in ſolutione per biennium, vel triennium jure ſuo privatur; & non ſolum tenetur ad domum Domini accedere, ſed etiam canonem ſuis ſumptibus deferre, & gabellam pro eo ſoluere, Iaſon *in ead. l. 2. numer. 97.* & ante ipſum Bal. *in l. acceptam; num. 15. C. de uſur.* ubi dicit, quod hoc eſt nexum ipſi obligationi ſequitur Cott. in ſupra allegato loco, & Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can ampl. 14.* Bertez. *de clauſ. clauſ. 41. gloſ. 4. num. 7.* Marius Burg. *de laud. p. 3. inſp. 13. num. 3.* & quando ſunt ejuſdem fori, ubi emphyteuſis ſita eſt, tunc emphyteute debet ad domum Domini ſe conferre ad ſolvendum canonem. Burſat. *conſ. 444. n. 12. vol. 4.* Natt. *conſ. 513. n. 3.* Rol. *conſ. 87. num 15. vol. 1.* Surd. *alim. tit. 4. q. 16. num. 7.* Cott. *eod. loco, ver. emphyteuta non ſolvendo.* Caroc. *de locat. fol. 223. num 14. tit. de paleis, olivis, glandibus* Burgo *citato loco numer. 1.* Et habet locum etiam ſi emphyteuta non haberet tutum acceſſum ob graves inimicitas: quia tenetur mittere Procuratorem, Corb. *d. cauſa, limit. 12.* Borg. *citato loco*, ſed vid. infra *nu. 356.*

123 Sed ſi res non eſt ſita in foro Domini, & ſunt diverſi fori, emphyteute, & Dominus; tunc emphyteute non tenetur ire ad domum Domini Bar. *in d. l. item in illa. num 9.* & Jaſ. *in d. l. 2. n. 92.* & ante eum Bal. *in ead. l. acceptam, 12. q.* Abb. *in cap. ſignificante, de pign. num. 9. & 10.* Jaſon, *conſ. 8. n. 2. lib. 1.* Rol. *conſ. 87. num. 14. & ſeq. lib. 1.* dicens hanc eſſe indubitatam concluſionem, Mant. *de tacit. & amb. lib. 22. tit 27. nu. 60.* & plures cumulat Burg. *inſp. nu 6.* quod Dominus tenetur ire, vel mittere Procuratorem, & ſufficit emphyteutæ, quod in die deſtinatæ ſolutionis, dicat: Ego ſum paratus ſolvere canonem, ſi adeſſet, qui reciperet, hoc faciat annotari per inſtrumentum ad faciliorem probationem, ut dicunt Bar. Bald. Fulgoſ. Angel. Curt. & communiter Doctores *in d. l. item in illa, ff. de conſt. pec.* ſed ſi adeſſet Procurator Domini, ſeu alius, cui ſolutio fieri valeat, omnes ſentiunt, quod emphyteuta non eſſet excuſatione dignus Rim. iun. *conſ. 546. n. 18. lib. 5.* Gozad. *conſ. 57. n. 12.* & Hond. *conſ. 56. n. 13. lib. 1.*

124 Sed quamvis prædicti Doctores dicant, quod debitor, qui eſt diverſi fori, debeat in foro ſuo proteſtari, quod eſt paratus ſolvere canonem dummodo, adeſſet creditor, qui reciperet, & de hoc faciat annotari per Inſtrumentum, tamen Ant. Rub. *in dict. repetet. l. vinum, ff. ſi cert. pet. n. 120.* Rip. *in tract. de peſt. par. 3. ſub. n. 23.* Ruin. *conſ. 151. n. 4. vol. 1.* & Rol. *dict. conſ. 87. nu. 18. & ſeq.* dicunt hoc non eſſe neceſſarium, ſed potius ſecundum conſuetudinem, & ad cautius agendum: quia debitor eſt ſecurus, ſi non habet cui ſoluat, *l. ſi fundum, §. fin. ff. de leg. commiſ.* quod non eſſet, ſi teneretur offerre, Dec. etiam idem tenet *conſ. 566. num. 4. & 5.* Alex. *conſ. 91. nu. 10. vol. 1.* ſequitur etiam Mant. *eod. loco citato* dum refert Rol. *in d. conſil. 87.* Et quod illud quod dicunt præd. D. D. ſit conſilium gratia abundandi in cautelam, tenent Alex. *eod. conſ. 92. numer. 11. & conſil. 41. col. 1. & ſeq. vol. 5.* Aret. *conſil. 163.* Seraph. *de privil. jur. priv. 84. limit 9.* Bertaz. *de clauſ. clauſ. 41. gloſ. 4. numer. 8.* Honded. *d. conſ. 56. num. 9. l. 1.* & *cor. 5. 36. l. 2. n. 18. & 1.* deo ex diſpoſitione juris communis, ſi emphyteuta eſſet diverſi fori, & res emphyteuticæ non exiſteret in foro Domini, emphyteuta non teneretur canonem deferre ad domũ Domini concedentis, ſed ipſe Dominus teneretur ire ad domum emphyteutæ, ad recipiendum canonem, emphyteuta non diceretur in mora, niſi die ſtatuto ſolutionis Dominus in domicilio emphyteutæ adfuerit paratus recipere ſolutionem. Alber. *in d. l. 2. C. de jur. emph. nu. 91.* & ibi Iaſon. *n. 92.* Ruin. *d. conſ. 151. num. 2.* Cagn. *in Auth. qui rem, nu. 33. 12. limit. C. de Sacr. Sanct. Eccl. Abb.* & Imol. *in dict. cap. ſignificante*: & ideo Dominus probare debet, ſe fuiſſe in loco, ubi erat ſolvendum Seraph. *d. privil. 84. & limit. 9.* ubi plures citat, & intelligit in loco competenti, veluti in judicio, vel coram honeſtis hominibus; & vide, Caualc. *dec. 43. part. 1. num. 41. cum ſeq. & dec. 21. num. 56* & Mag. *de Lucen. 78. num. 3.*

125 Et idem, ſi vigore pacti, vel conſuetudinis Dominus obligatus eſſet tali die accedere ad domũ emphyteutæ, vel talem locum ad recipiendum canonem, qui ab emphyteuta ſolui debet: nam, ſi Dominus non accederet ad talem locum per centum annos, & ultra, emphyteuta nunquam caderet à jure ſuo; quia, non dicitur in mora ſolvendi, ad not. per Gloſ. & Bart. *in d. l. item in illa numer. 11. ver. pone quero,* & ibi Caſtr. *ſub. num. 9. ff. de conſt. pecun.* qui dicunt, quod, ſi ſolutio debet fieri Florentiæ in die Peſchetis, & in illo die non probat debitor ſe fuiſſe Florentiæ ad ſolvendum; nec etiam creditor probat ſe illa die fuiſſe ad recipiendum, non dicetur probete mora per lapſum diei, contra debitorem, *l. Arbiter, ſi calendas, ff. de Arbitr.* & concludit etiam Bart. *in l. continuus, §. cum ita ff. de verb. oblig.* Alex. *conſ. 172. num. 4. vol. 2.* Dec. *conſ. num. 4. vol. 1. 566.* Ruin. *conſ. 151. n. 4. vol. 1.* ubi etiam dicit emphyteutem moram non incurrere, licet non fuerit proteſtatus, quod canonem ſolveret, ſi adeſſet, qui reciperet, vel quod non depoſuerit, & conſignaverit: nam quando ex perſona creditoris debitor impeditur ſolvere abſque oblatione excuſatur à mora.

Et dum hec die, ſexta menſis Decembris 1642 prædicta imprimebantur venit optatus Nuncius, referens Illuſtriſſimum, & Reverendiſſimum D. comitem Antoninum de Montecatinis, nobiliſſimum Ferratien. Sacræ Aulæ Conſiſtorielis Advocatum, atque iuris Cæſarei; & Pontificii eruditiſſimum, fuiſſe à Sanctiſſimo D. N, P. Urbano Octauo electum Epiſcopum hujus Civitatis, quæ diù, navis inſtar ab undis, & fluctibus agitata fuit, & tandem à divina providentie liberata. Quo Nuncio audito illa ſtatim impleta eſt maxima lætitia quod tantum Patrem, & Paſtorem omnibus virtutibus Epiſcopalibus ornatum, ut aſſiduè perebatur inter ſacras preces à divina clementia obtinuerit. Rogare igitur omnes debemus Omnipotentem Deum, ut pro ſua infinita miſericordia hunc noſtrum Antiſtitem diutiſſimè conſerver incolumem: adjuvantibus etiam precibus Sancti Feliciani noſtri in Cælo Protectoris; in cujus locum ſucceſſit, & Sancti Nicolai, cujus feſtivitatem hodiè celebramus, ut eorum benigno, & felici auſpicio gregem ſibi commiſſum reget, & eorum mores imitetur.

126 Limitat prædicta Bald. *in d. l. acceptam, C. de uſur. 12. qu.* niſi cenſus, qui ſolveretur, eſſet modicus, puta unius nummi, vel duorum, quia, ſi creditor debberet ire ad debitorem, certè haberet plus incommodi, quàm utilitatis, & ita dicit tenere Innoc. *in c. ſignificante de pign.* qui hoc non dicit in libro meo, & ſequitur Jaſ. *dict. l. 2. numer. 92.* idem tenet Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol. 416. numer. 16.* & Corb. *dict. cauſ. limit. 15. numer. 2.* & Honded. *conſil. 55. numer. 12. lib. 1.* Cæterum licet opinio Bald. & aliorum ſit magna, & munita tot auctoritatibus; adeo quod temerarium eſſet recedere in practica ab eorum opinione; Tamen ego credo in puncto juris contrarium

127 eſſe tenendum; quia canones plurimum conſiſtunt in parva quantitate, & ſolvitur quid minimum, ut diximus *in Prælud. qu. 15. n. 4* deinde habemus duas leges ſcilicet, *l. cum hi, §. eam, de tranſ. & l. item in illa in principio*, cum Gloſ. *in ver. non venit, ff. de conſt. pec.* quod actor debet ire ad domum rei, ergò non eſt recedendum à regula, niſi de fallentia doceatur, & à regula legis non deſcendendum, niſi per aliam legem,

Cagn.

Cagn. *in l. omnis definitio de reg. jur. nu.* 17 & cum prædictæ leges, non diſtinguent inter modicam, & magnam ſummam, nec nos diſtinguere debemus, *l. pretio, ff. de publ. in rem act.* & ibi *gloſ. & l.* 2. & ibi Bart. *ff. de offic. Præſ.* Nec obſtat, *l. ſed ſi ſuſceperis, §. ſed, & ſi proponas*, in que Bald. ſe ſundat, *ff. de judic.* quia primo illa lex loquitur in fideicommiſſo, & non tenet argumentum à fideicommiſſo ed emphyteuſim, quando non eſt eadem ratio ut diximus *de renunc. qu.* 10. *num.* 12. diverſe eſt etenim ratio in hoc caſu inter emphyteuſim, & fideicommiſſum, quia, ut dictum de natura contractus emphyteuſis eſt ſolvere quid minimom: & ideo pro canone minimo, debet accedere ad domum emphyteutæ nam ad ea; quæ frequentius acci-
129 dunt, juta adaptantur, *leg. nam ad ea, ff. de legib.* Secundo non eſt mirum, ſi in illa lege cavetur, quod ſolvetur, quod ſolutio fieri deberet Romæ, quia conſtabat clariſſimis, & nobiliſſimis perſonis Romanis, & ideo duo concurrebant in illo caſu, ut dicit ibi Paul. de Caſtr. nobilitas ſcilicet legatarii exiſtentis certo loco, & quod ibi erat patrimonium ſufficiens, licet ibi non adeſſet major pars hæreditatis, quæ ratio ceſſat in caſu noſtro.

130 Addit etiam Ment. *d. tit.* 27. *num.* 59. quod, ſi emphyteute ex juſta canſe crediderit ſe teneri ed ſolvendum in domo ſue, à pæna caducitatis excuſatur, ſi tardius ſolverit: quia expectavit, ut Dominus mitteret aliquem ed recipiendum canonem: allegat Hier. Gab. *conſ.* 66. *num.* 59. *& ſeq. lib.* 2.

131 Et proſequendo hanc materiam; quæiit Jaſ. *in d. l.* 2. *nu.* 93. quando Dominus, & emphyteuta dicantur ejuſdem ſori nam diſtinctionem faciunt Doctores ut vidimus) quod, ſi Dominus, & emphyteuta ſunt ejuſdem fori, tenetur empbytenta portare canonem ad domum Domini, alias, non niſi res ſit ſita in foro Domini, & reſpondet, quod dicuntur eiuſdem fori quando uterque habitet in eadem Civitate, vel in eodem Comitatu, Caroc, *de locat. fol.* 223. *nnmer.* 16. Burg. *d. d. inſp.* 33. *num.* 5. & propterea, ſi Dominus habiter in Civitate, & emphyteuta in Comitetu remoto, & tædioſo, non tenetur canonem portare ad domum Domini, niſi Comitatus eſſet ſub juriſdictione illius Civitatis: allegat Bart. *in l. item in illa, ff. de conſ. pecun.* ubi etiam dicit, quod Dominus dicetur eiuſdem fori, quando eſſet illius fori; in quo res emphytice eſſet ſituata: ita quod teus debere ire ad domum creditoris, poſim quod alibi heberet ſuam habitetionem, vel ſuum domicilium.

132 Sed quamvis emphyteuta, & Dominus eſſent diverſi fori; tamen ſi emphyteuta promiſit expreſsè ſolvere ad domum creditoris, deinde creditor mutevit habitationem, nunquid tenebitur virtute pacti portare canonem ad hanc domum, quam de novo mutavit Bald. *in d. l. acceptam in* 14. *qu.* concludit, quod, ſi, per hoc erguatur plus, vel parum plus, quam prius, tenetur, ſecus, ſi minus, ut quia mutaſſet Civitatem; refert, & ſequitur Iaſ. *in d. l.* 2. 94. & dicit idem tenere Bald. & Imol. *in l. cum filius, §. fin. ff. de verb. oblig.* ſequitur etiam Corb. *ead. conſ. limit.* 15. & dicit Bal. *in ead. qu.* 14. quod id totum arbitrio boni viri relinquitur.

135 Et ſi emphyteuta promiſit ſoluere canonem Domino in certo loco, & ab illo loco Dominus ſit exbannitus vel relegatus, iſto caſu tenebitur emphyteuta in elio loco, & poteſt cogi ad ſolvendum, & illuc portare, tex. eſt cum Gloſ. *in l. uſuras*, & ibi Bart & Bal. *C. de uſur.* ſequitur Iaſ. *in ead. l.* 2. *n.* 95. & item dicit tenendum in omnibus caſibus enumeratis in d. Gloſ. & ſecundum Bar. & Bal. etiam.

136 Quærit eriam Ieſ. *ibi numer.* 96. quia dictum fuit, quod emphyteuta, quando eſt diverſi fori, non tenetur portare canonem ed forum Domini. Pone, quod iſto caſu vult emphyteuta ſolvere in foro Domini, tantum, nunquid poſſit invito Domino? Et dicit, quod ſic, per id quod in ſimili nut. Bald. *in ead. l. acceptam quæſt.* 12. *in fine.* ubi tenet, quod quando conuentum eſt, ut debitor ſolvat in foro ſuo; poteſt tamen ſolvere in foro creditoris, eo invito, niſi locus ille eſſet deſtinatus favore creditoris, vel utriuſque allegat not. *in dict. l. uſuras*, & alia jure.

137 Illud quoque ſciendum eſt, ſi res, quam emphyteuta exportavit ad domum Domini, & in via periit, periculum erit Domini; ſecundum Gloſ. *in l. cum hi, §. cauſe in ver. alternter, ff. de tranſact.* quam allegat Add. ad Abb. *in c. ſignificante, de pign in fine*, & Redo. *de reb. Ecc. non alien. pag.* 446. *num.* 28 dicit, quod, ſi emphyteuta portet canonem ad dumum D. ſi in itinere derogetur, aut ei per vim ca on auſeretur, liberatur, Bal. vero *in l. ſi is cui, n* 3. *C. de furt.* diſtinguit. Aut actum erat tacite, vel expreſſe, quod ipſemet reporteret, & tunc non liberatur, pecunia caſu perditur, ſi alium mittat; quia non poteſt videri diligens ille, qui venit contre formam pacti, etiam, ſi diligentem, & fidum Nuncium mitteret. not. *in l. eum, qui §. fin. ff. commod* & idem ſi erat actum, ut mitteret per certum Nuncium; & miſit per per alium, ut ibidem, not. ſi autem de hoc nihil actum fuit, tunc, Aut Nuncius erat familiaris & notus, & qui conſueverat eſſe bonus, & diligens, & tunc excuſatur mittens, ut *ff. commod. l. argentum* niſi ſuſcepiſſet in ſe periculum caſus fortuiti, Tiraq. *de pan. minuen. cauſ.* 51. *num.* 58. Seraph. *de privil. jur. privil.* 84. *limit.* 6. etiam, ſi famulus ſubtraxit, vel perdiderit. Aut non erat Nuncius notus, vel cum poſſet mittere idoneum, miſit minus ſufficientem, & tunc non liberetur, Bar etiam *in ead. l. eum, qui, §. ſed ſi dum, facit ſimilem diſt.* Aut actum eſt, ut per te ipſum, referes, & tunc eo ipſo, quod per alium remittis, es in culpa, Aut non fuit actum, & tunc; aut, fuit in culpa in eligendo Nuncium, & periit; periculo remittentis, ut *in d. §. ſed ſi dum*, ibi ſi vero &c. Aut non fuit in culpe, & tunc non tenetur, ut *in d. c. argentum.* Aut dubitatur, utrum ſit actum, vel non ut, per ipſum reportaret; & tunc ex qualitate perſonarum, & rei hoc perpendetur, & ex eo, quod conventum eſt, & empbyteuta non incideret in periurium, etiem ſi non ſolvit; quando tamen remiſit pecuniam, & ut ſolveretur per aliquem, qui in ea ſolvenda, ſe minus fideliter geſſit, nam tunc excuſatur à perutio, ſi poſtquam ſcivit, ſolvit, Seraph. *ead. privil.* 84. *limit.* 6. ubi elios citat.

138 Limitatur ſecundo illud quod dicitur, ut Dominus, ſeu creditor qui eſt alterius fori debeat ire ad domum debitoris, niſi aliter fuerit conuentum, & conſuetudo aliter ſe haberet, Bar *in dict. l. in illa, num.* 9. *de conſt. pec.* quem ſequitur Ieſ. *in dict. l.* 2. *num* 92. Mantic. *lib l.* 22. *tit.* 27. *num.* 60. Bal. *in dict. l. acceptam* 12. *q.* Abb. *in d. c. ſignificante, numer.* 9. *&* 10. & ita conſuetudo inuiolabiliter obſeruetur in hac Abba-
139 tia S. Crucis de Saxoviuo, Eminentiſſimi Cardinalis Antonii Berberini omni laude digniſſimi, qui propter ſingulares, & inſignes animi ſui dotes, mones, ad ſui emorem trahit: nam omnes, quamvis bona emphyteutica poſſideant extra Territorium hujus Ciuitatis & habitent in longinquis partibus; tamen in di S. Crucis de menſe Septembris, accedunt ad palatium Abbartiale ad ſoluencanonem; & ſimili conſuetudine atteſtatur etiam Corb. *dict. limit.* 15. *nu.* 6. & quando adeſſet pactum, quod emphyteuta teneatur canonem ad dominum Domini deferre tunc tenetur en domicilium Domini ad ſolvendum canonem accedere; licet ipſe eſſet diuerſi fori, cum poſſit in hoc, diſpoſitioni juris communis per pactom derogari. Caſt. *conſ.* 24. *nu.* 2. *per l.* 1. *§. conuenerit, ff. de poſ. & l. paciſci, ff de pact.* & probatur *in l.* 2. *C. de jur. emph.*

Limita tertio ſtante juramento; quia tunc tenetur ire ad domum Domini, & ſolvere vel ſaltim offerre canonem Grat. *conſ.* 41. *lib* 1 *in fine.* Seraph. *de privil. jur.* 47. *n.* 2. Handed. *dict. conſ.* 56. *n.* 15. Gozad. *conſ.* 57. *n.* 12.

n. 12. & ſequ. & rationes ponunt ibi Serap. & Hond.

140 Amplia 18. habere locum, quamuis Rom. Pont. aliud reſcripſerit, quod emphyteuta ob non ſolutum canonem non incidat in commiſſum, quia reſcriptum non ualet, fuit originale dictum Bald. *in leg. ſi à te, num. 1. Cod. de p. & inter emp. hyt. vend.* quem ſequuntur ſcob. à Sa. & Georg. *in Auth. qui rem num.* 118. *de Sac. Sanct. Eccl.* Dec. *in l. cum tempus, ff. de reg. iur.* & *in c. 1. nu. 7. de conſuet.* Soc. iun. *conſ.* 111. *nu mer.* 3 *lib.* 2. Curr. iun. *in tract. de feud par.* 2. *qu.* 3. *num.* 4. Redoa. *de reb. Eccl. non alien. ſol.* 445. *nu.* 18. cum alus citatis per Cob. *ead. cauſ. ampl.* 15. *in principi.* Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 3. Nam dicunt isti Doctores, quod tale reſcriptum non valet,

141 quidem ex defectu poteſtatis; quia Sum. Pont. in hoc Eccl. ſiæ uniuerſam, habet poteſtatem, & liberam administrationem, *bona rei* 12. *quæſt.* 2. *c. per principalem* & *c. nunc vero* 8. *quæſt.* 3. *cap.* 2. *de præb. in* 6. & C. m. *ad fin. Ut lit. pend.* Rom. *conſil.* 298. *numer.* 2. Paul. de C. *conſil.* 87. *numer.* 3. Abb. *in c. conſtitutis, numer* 9. *de reſcrip.* Corn. *conſil.* 348. *numero* 18. *li.* 1. Fel. *in c. quæ in Eccleſiarum, n.* 60. *de Conſtit.* Sed intelligitur, ut non valeat, ex defectu volun-

142 tatis, & non erroris ullum, & obreptitium; nec præſum tur Papam habuiſſe voluntatem talem, ſed per importu statem reſcriptum fuiſſe obtentum, cum intentio Pontificis ſit, quod leges ſeruentur, *c. reſcripta,* 25. *quæſt.* 2. *l. omnes, Cod. ſi cont. iuſ. vel. util publ. l. reſcripta, C. de prec. Imper. off.* ubi Paul. de Caſt. & L. licet de hoc Cort. in memor. dubitet *in verſ. Emphyteuta non ſoluendo canonem*; & ei reſpicit Corb. *d. ampl.* 5. *n.* 4.

143 Declara primo, ut habeat locum, quando reſcriptum eſt in forma communi obtentum, ut dicit Bald. *ind. l. ſi à te princ.* so; & eſt, quando non eſt factum ea certa ſcientia Pontificis, Spec. *de reſcrip. præſent. §. quomodo impug. reſcrip rat. for. verſ. ſequitur videre,* Abb. *in c.* 1. *num.* 6. *de conſ. util. vel inut.* Secus ſi eſſet obtentum, cum clauſula, Non obſtante quacunque lege contraria diſponente, vel alia clauſula æquipollente; quia tunc non poſſet expelli ob non ſolutum canonem *l.* 2. & *ibi* Bat. *C. de pen. bon. ſub. verſ. quæro quod.* ſi Imperator Bal. *in l. quod fauore, C. de leg. col.* 22. *opp.* nam conſtat Pontificem voluiſſe reſcribere contra jus D. ctores *in d. l. omnes,* & *l. ſcripta.*

144 Subdeclara, dummodo reſcriptum ſit contra Dominum directum ſibi ſubditum: nam tale reſcriptum ex præſumpta voluntate ad Dominum directum, ſibi non

145 ſubditum, non extenderetur; cum regulariter Papa non exerceat actus iuriſdictionis laicalis in terris Imperii, extra Territorium ſuum; licet ex cauſa hoc facere poſſit, *c. nouit.* & *c. per venerabil. m.* ubi Inn. Abb. & alii, ex. *qui fil ſint leg.* & alii, quos refert Corb.

146 *ead. ampl. num.* 3. Et reſcriptum Principis ſæcularis, ex defectu etiam poteſtatis, cum ſupradicta clauſula. Non obſtante, &c. vel æquipollenti; ant ejus Conſtitutio, quæ diſponeret, per non ſolutionem canonis, res non cadere in commiſſum, non valeret, quoad emphyteuſim Eccleſiaſticam, Corn. *conſ.* 171. *n.* 1. *vol.* 3.

147 Declara ſecundo (& eſt gener lis regula), quod emphyteuta, qui non ſoluit, non obſtante reſcripto incidat in commiſſum, intelligitur ſi Prælatus Eccleſiæ vi lit. g. Soc. iun. *in eod. conſ.* 111. *n.* 1. & 2. & Mant. *d. tit.* 27. *nu.* 6.

148 Declara tertio, quod licet non valeat reſcriptum, ut emphyteuta non ſoluendo canonem non priuetur iure ſuo; tamen valet, quod emphyteuta poſſit ſoluere pro pluribus annis futuris. quamvis ex jure communi hoc facere non poſſit, Dec. *in d. l. contractus, ff. de reg. jur. n.* 7. & *ſeq.* Mant. *dict. tit* 27. *n.* 7. A d. ad pr. ci. Pap. in for. lib. quo agitur ad fict. præſtat. in veri omni anno, & ita n. 363. & ſi qui ſoluerit pro

149 pluribus annis futuris, & tempore ſucceſſor. s per biennium non ſolveat, non tamen debet priuari, etiam; ſi nullum reſcriptum fuerit obtentum, Corn. *conſ.* 67. *nu.* 1. & 5. *lib.* 2. Gig. *de penſ. q.* 88. *in fine* Mant. *eod. tit.* 27. *n.* 8. & Seraph. *de priui. jur. priuil.* 84. *in fine*

150 Declara quarto, niſi Pontifex per legem, ſeu Conſtitutionem diſponat, quod emphyteuta ob non ſolutum canonem, res ab Eccleſia recognita, non incidat in commiſſum, ſi ut fecit Bonifacius nonus ad fauorem Ferrarienſium, ut refert Rim. ſen. *conſ.* 461. *n.* 4. Quæ tamen Conſtitutio debet intelligi, niſi conueniret, quod ſi emphyteuta non ſolueret canonem, locus ſit deuolutioni; quia quilibet poteſt renunciare iti, quæ pro

151 ſe introducta ſunt *l. ſi quis in conſcribendo, C. Sac. Sanct. Eccl.* & *in l. pen. C. de pact.* Mantic. *eod. tit.* 27. *numero* 9.

152 Subdeclaratur præd. declaratio quod ſi ex diſpoſitione Bullæ conceſſæ alicui Ciuitati, ut emphyteuta non cadat, ſi non ſoluat canonem, aut renouationem non petat, & ſic alternative, non habet locum Bulla, ſi emphyteuta non ſoluat canonem, & renouationem, ſeu Inveſtituram legitimo tempore petat, & ſic quando non eſſet ſoluta penſio, & non eſt petita renouatio, pæna noc dicitur remiſſa, Rnin. *conſ.* 167. *nu.* 19. *vol.* 1. Rim. jun. *conſ.* 38. *n.* 17. Corb. *ead. ampl.* 15. *n.* 5. Mant. *d. tit. n.* 10.

153 Subdeclaratur ſecundo, quòd d. Conſtitutio, non extenditur ad bona extra Territorium Ferrariæ à Ciuibus Ferrarienſibus in emphyteuſim ab Eccleſia recognita, ſed habet locum, quoad bona exiſtentia in diſtrictu Ferrariæ tantum, quæ recognoſcuntur ab Eccleſiis quibuſcumque Rnin. *ad. conſ.* 167. *n.* 18. *lib.* 1. *verſicem non obſtat.* Mant. *eod. tit. n.* 11.

Declaratur quinto, quod reſcriptum Principis non habet locum ut emphyteuta propter non ſolutum canonem, non poſſit expelli, quando in inveſtituram eſſet pactum expreſſum, quod propter ceſſationem in ſolutione canonis, emphyteuta incideret in commiſſum, & jure priuaretur Lancellot in *Templo omnium iud. lib.* 2. *c.* 1. §. 3. 4. *ver.* 31. *ne.* 6. Soc. *conſ.* 169. *vol.* 2. Corb. *ead. ampl.* 15 *in fine* Facit pro hac opinione, quod dixi *de var. cad. q.* 1. *num.* 24. quod ſi emphyteuta promiſit canonem ſoluere infra certum tempus, cum juramento, priuatur jure ſuo, ſi non ſoluat, non expectato biennio, vel triennio, quod tamen non habet locum, ſi adeſſet pactum, quod emphyteuta deberet ſoluere canonem infra triennium, non obſtante juramento nam tunc propter pactum eſſet expectandum biennium, vel triennium.

154 Amplia 19. habere locum, quando emphyteuta ſtetit per unum annum, in quo canonem non ſoluit, & poſtea vendidit, & emptor ſtetit per alium annum: nam finito biennio, res cadit in commiſſum, nec emptor poteſt allegare ſe ſoluere non debuiſſe: non enim plus durabit res apud eum, quam duratura eſſet apud emphyteutam vel ditorem, ſiue morte, ſiue ceſſatione in ſolutione canonis, ſiue deteriorattone, *arg. l. neceſſario. §. ultimo, ff. de per. & com. rei ve d. l.* 1. & 2. *C. ſi pign. d. t. ſit. l. perfectus in fine, C. ſi mancip. ita vend. ne proſt.* & hanc opinionem tenet Spec. *de locat. §. emphyt q.* 9.

155 Contrarium tenet Corb. *ead. cauſ. ampl* 16. *num.* 1.

156 in caſu, ir quo res di licentia D mini fuſſ t alienata; quia ſequuta alienatione de licentia D mini, primus emphyteuta, deſiniſſe emphyteuta Soci. *con* 256. *vol.* 2. *ver. ſed p am ſſi non obſtantibus,* cum alii per ipſum cit tis, & obligatio emptoris ſoluendi canonem, non eſt eadem cum illa, qua emphyteuta venditor erat adſtrictus. nec etiam emphyteoſis) licet ſit eadem res) eſt ea le emphyteuſis per omnia, & omnino, ad nor per Affl. *dec.* 153. & allos ibi per ipſum notatos Et Ego ita credo, quia negari non poteſt, quin ſit noua inveſtitura, tum per mutationem perſonarum;

157 etiam per noua pacta adjecta, ut dicimus *de cont. emphyt. quæſt.* 1. *n.* 2. Affl. *dec.* 112. *n.* 5. Cavalc. *dec.* 30. *par.*

Digitized by Google

par. 1. *ſub. num.* 34. ſi ergo eſt nova conceſſio, & nove
158 inveſtitura, igitur debet ſolvere canonem in fine anni, incipiendo à die inveſtituræ; & ſic ad hoc, ut expelli poſſit, requiritur lapſus biennii, vel triennii continui, & integri, Iaſ. *in l.* 2. *n.* 180. Grat. *conſil.* 79. *n.* 8. *volum* 1. Alex. *conſ.* 105. *n.* 17. *volum.* 3. Cavalc. *dec.* 43. *nu.* 45. *par.* 1. Sed alienatio eſſet facta; ſine conſenſu Domini, tunc Cavalc. tenet poſſe procedere opinionem Spec. rationibus per eum allegatis.

159 Amplia 20. procedere etiam in Muliere, & Ruſtico, qui non excuſantur cum poſſint conſulere periciorea, ut copiosè conſuluit Bero. *conſ.* 120. *n.* 22. *& ſeq. lib.* 1. Alex. *conſil.* 14. *nu.* 1. *vol.* 2. Menoch. *de arbit. caſ.* 194. *n.* 21. Corb. *eadem cauſ. ampl.* 17. Mantic *eod. tit.* 27. *n.* 43. Sed hoc ipſe intelligit, niſi ſucceſſerint in jus alterius, faciunt pro hac ampliatione, quæ ſcripſimus in tit. *de alien. qu.* 1. *ampl.* 6. *num.* 44.

160 Amplia 21. habere locum, etiam, ſi Prælato, aut Rectori, cui debebatur ſolutio canonis eſſet motalis de prælatura, & Eccleſia, niſi ei ſit interdicta adminiſtratio, vel emphyteutæ interdictum, ne canonem ſolvat. Bartol. *in l. emptorem*, *n.* 8 *Cod. locat.* Corb. *eadem cauſ. ampl.* 18. ubi plures auctoritates, etiam Rotæ cumulat.

161 Amplia 22. habere locum etiam, ſi emphyteuta non ſolvat ceſſionario Domino: nam nomen debitoris cedi poteſt; ita ut ceſſionarius poſſit cogegere debitorem invitum ad ſolvendum, *l.* 1. *Cod. de novat.* Alex. *in l.* 1. *n.* 28. *ff. ſol. mat.* & ceſſionarius per ceſſionem effectus eſt Dominus directus rei emphyteuticæ: & ideo tenetur emphyteuta eum in Dominum recognoſcere. Natt. *conſ.* 382. *n.* 3. & conſequenter, ſi non ſolvit ei canonem, poterit ab eo expelli; poſt denunciationem legitime ei factam à ceſſionario Domino, ne ſolvat Domino cedenti canonem ab eo recipere, non excuſatur emphyteuta, ſi Domino cedenti canonem ſolverit; quia his tribus caſibus debitori cedenti ſolvendo non liberatur, *lib.* 3. *&* ibi Doctores, *Cod. de novat.* Corb. *ead. cauſ. amplia* 19.

162 Amplia 23. in emphyteuta ſecundo, qui emphyteuſim à primo emphyteuta ſub certo canone conduxit, de quam ampliatione videnda ſunt, quæ diximus in tit. *de cont. emphyt. quæſt.* 10. & Corb. *ead. cauſ. ampl.* 20.

163 Amplia 24. in illo, cui conceſſus eſt fundus, ut reddat concedenti quartam partem fructuum: qui, ſi ceſſa in ſolutione per biennium, vel triennium, res cadit in commiſſum: quia aut eſt colonus partiarius, & is elapſo biennio, ut conductor expellitur cap propter, de locat. aut eſt emphyteuta, & tunc ſimiliter expellitur; *l.* 2. *Cod. de jur. emphyt. &c. potuit*, *de locat.* & ſunt hæc verba formalia, Spec. *in d. §. nunc aliqua*, *q.* 80. quem etiam refert Corb. *eadem cauſ. ampl.* 21.

164 Amplia 25. in Marito, qui habuit bona emphyteutica in dote ab Uxore; quia ſi ceſſat in ſolutione, rea cadit in commiſſum: nam ad eum ſpectat ſolutio canonis, quamvis Uxor in contrarium pacta ſit Spec. *in d. §. nunc. aliqua*, *q.* 111. Bal. *novel. in tract. de dot. part.* 7. *privil.* 27. remanet tamen Maritus propter ejus culpam obligatus Uxori ad intereſſe, idem Spec. *d. §. n.* 117. & Bald. *novel. eod. loco*, qui etiam ponit quomodo fieri debeat æſtimatio intereſſe,

165 Contrarium tenet Bal. *conſil.* 476. *volu.* 4. ubi dicit, ſi Vir deficiat in ſolutione canonis rei emphyteuticæ, hoc Uxori non nocet. ſi bona Mariti non eſſent ſolvendo, ſequitur Menoch. *conſ.* 88. *n.* 42. *& conſ.* 313. *n.* 52. banc etiam opinionem tenet Hoſt. in Summ *de locato*, *ver. quod ſi emphyteuta n.* 12. Burſ. *conſ* 56 *n.* 14. *vol.* 1. *& conſ.* 80. *n.* 33. *eod. vol.* quos refert Corb. *ead. cauſ ampl.* 22. *n.* 4. & Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 70.

Sed ultra Specul. & Bald. novel. quos ſupra citavimus contra Bal. & ſequaces, tenet etiam Afflict. poſt Andr. de Iſer. *in §. item Clericus n.* 20 *de cap.* Corrad. in uſibus feudorum, ubi indiſtincte tenet, quod negligentia Viri nocet Uxori in ſolvendo canonem, quia Maritus eſt Dominus conſtante matrimonio *leg. doce Ancillam*, *Cod de rei vendic. &* ejus negligentia, nocet Uxori in rebus dotalibus, *leg. conſtante. § ſi Maritus*, *ff. ſolut matr.* & ſi non ſulvendo, imputandum eſt Uxori, quæ debuit ſibi facere cavere de dote reſtituenda, ut hodie fieri poteſt. *leg.* 1. *Cod de fidejus eor dent.* quorum opinionem ſequitur Corb. *ead. ampl.* 22. *in fine*, & Alba *conſ.* 78. *n.* 9 Surd. autem *deciſ.* 102. 10. advertens ad dictum Bald in eod. conſ. dicit, quod in caſu ſuo duo concurrebant ad favorem Uxoris. Primum quod ceſſatio in ſolutione canonis fuit per Maritum dolosè facta, & dolus præſumebatur, quia ſe fecit inveſtiri de eadem, tanquam devoluta; ideo non nocebat Uxori Secundum eſt, quia cum Maritus fuiſſet inveſtitus, non poterat contra uxorem petentem rei reſtitutionem obiicere culpam propriam, ne ex ea lucrum faceret, ut ibi Bal. conſiderat; ſecus autem eſſet, quando res non eſſet apud Maritum: nam cum Maritus teneatur erga Uxorem ad intereſſe, recte convenitur, & Burſ. idem tenet *eodem conſ.* 80. *n.* 33. fatetur tamen Surd. quod in ſubſidium ſubvenitur Uxori contra Dominum; quando Maritus non eſt ſolvendo, & gloriatur quod nemo ad dictum Bald. adverterit, & hæc opinio mihi quoque placet, quod, ſi Maritus non eſt ſolvendo, ſubveniatur Uxori adverſus Dominum, ne Mulier remaneat indotata, cum Reipublicæ interſit, ut dotes Mulieribus ſerventur, *l.* 1. *ff. ſol. matrim.* & pro hac opinione facit, quod, ſi Prælatus non ſolvit canonem, reſtituitur Eccleſia in integrum, & emphyteuſim recuperabit de manibus Domini, quando non eſt ſolvendo Corb. *eadem cauſ. ampl.* 27. *in fine.* & idem quando ob culpam Prælati Eccleſia emittit feudum, idem Corb. *eadem ampl. n.* 22. & dos, & pia cauſa æquiparantur. Everard. *in Cent. in loco à dote ad piam cauſ. in principio.*

166 Amplia 26. in Conductore ad longum tempus quia ſicut emphyteuta tenetur ſolvere canonem, & ceſſans in ſolutione privatur jure ſuo, ita & Conductor ad longum tempus, Iaſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emphyt* cum aliis per eum allegatis *n.* 39 & Corb. *eadem cauſ. ampl* 23. qui alios citat; quibus addo Rot. *diverſ par.* 1 *deciſ.* 465. *nu.* 2 Seraph *dec* 228. *n* 11. Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 21, *n.* 7 & C roc. *de locat. tit. de locat. ad long. temp. quæſt.* 6. *fol* 58. ubi plures cumulat, & ponit rationem, ampliationes, & declarationes.

167 Amplia 27. etiam ſi pro inveſtitura. & emphyteuſi obtinenda à principio non fuit data aliqua quantitas pecuniæ: nam ſecundum unam opinionem, eſt de ſubſtantia hujus contractus, ut detur aliqua quantitas pecuniæ, quam opinionem tenuit Iacob de Aten. Bar. & Alber. *in l.* 1. *Cod. de jur. emph.* ſed ſecundum aliam opinionem quam veriorem diximus *in Prælud. quæſt.* 16. non requiritur, ut aliqua quantitas ſolvatur: nihilominus, quamvis prima opinio teneatur; dicetur contractus innominatus, ſimilis emphyteuſi, qui regulatur ſecundum naturam contractus emphyteutici Albert. *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. n.* 4. Iaſ. *in l.* 1. *n.* 2 *eod tit* & Corb. *ead. cauſ. ampl.* 24.

168 Amplia 28 etiam ſi non conſtet ſub quo canone res fuerit conceſſa: quia, ſi poſt conceſſionem appareret certus annus ſolutus, præſumitur rem fuiſſe conceſſam pro canone ſoluto Bald *in l ſi certis annis nu.* 9 *Cod. de pact.* & hoc ibi notat pro emphyteutis, qui inſtrumenta amiſerunt Alex. *conſ.* 167 *vol.* 1. Felin *in c. cum. Bert. n.* 28. de re judic. Corb. *eadem cauſ. ampl.* 25.

169 Amplia 29. in emphyteuta, qui voluit ſolvere cano-

nem Caſtaldioni, ſeu Nuncio Domini directi, & illo conſenti te canonem retinuit & non ſolvit: nam non excuſatur à caducitate, non ſolvendo. Spec. *in § nunc aliqua, quæſt* 81. de locat. qui argumentatur pro & contra; & quod non cadat, allegat. in argu. *leg fin § ſi quis de publ. & ex, de pign. cap. ſignificante*, & quod cadat, allegat. in arg. l. ſi tamen ff. de inſt. quæ non reperitur inter illas leges illius tit. *& l. pactum curatoris, Cod de pact. & l. Præſes*, C. *de tranſ.* ſed Add. ad Spec. dicit, ſi Nuntius ille erat datus ad illos exigendos, emphyteuta evadat pænam, per priora jura, & per *lib. ſi cum loco allegatam in contrarium, & lex Præſes non obſtat*, cum non quæratur, an ille potuerit rem remittere, ſed an ille emphyteuta evadat pænam, quod mihi quoque videtur verum: nam *lex fin §. ſi quis profeſſus*, bene probat hanc opinionem, & jura in cont. adducta non probant, quod incidat in pænam, vel quod debitum non ſit remiſſum, & ex alia ratione moveor, quia quælibet cauſa etiam injuſta excuſat à caducitate. Bero. *conſ.* 98. *num.* 20. *vol.* 1. Buriat. *conſ.* 53. *num.* 57. *vol.* & Surd. *deciſ.* 221. *n.* 7. & *deciſ.* 158. *nu.* 8.

170 Amplia 30 habere locum etiam in Eccleſia, quando ipſa recepit rem aliquam in emphyteuſim, ſive ab alia Eccleſia, ſive à privato: quia ſi non ſolvat canonem per biennium, ſi ab Eccleſia recepit, ſive à privato per triennium, cadit à jure ſuo, ſicut alius privatus non ſolvens: nam hoc ineſt ex natura contractus. Spec. *in d. §. nunc aliqua quæſt.* 5. Bartol. *in Auth. de alien. & emphyt. §. ſi vero quis* Bald. *in l. placet n.* 3. *C. de Sac. Sanc. Eccl. & in Aut. qui rem, n.* 4 *Cod. eod.* & ibi Cagn. *n.* 61. qui de com. atteſtatur Iaſ. *in l.* 2. *n.* 48. *C. de Jur. emphyt.* Canoniſtæ in cap. conſtitutus, de relig. dom. Ruin. *conſ.* 110. *n.* 2. *vol.* 1. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 495. *n.* 3. & Corb. *eadem cauſ. ampl.* 27. *in principio*, qui etiam contrariis reſpondet.

171 Declaratur primo, quod licet cadat à jure ſuo ob canonem non ſolutum, tamen poteſt petere reſtitutionem in integrum, ut canonem ſolvat, & rem retineat ad inſtar minoris, & Reipublicæ *c.* 1. *de in integ. reſt. l.* 1. *inter divinum C. de Sac. Sanc. Eccl. leg. Reſp. C. ex quibus cauſ. major.* Spec. *in d. qu.* 15. Iaſ. *in ead. l.* 2. *d.* 49. Ruin. *conſ.* 111. *n.* 7. Corb. *ead. ampl. n.* 55 Redoa *eod tract. & eod. n.* 3. & Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 69.

172 Ampliatur hæc declaratio, ut habeat locum etiam contra aliam Eccleſiam Ruin. *conſ.* 166. *n.* 4. *gloſſ & Doctores in Auth. item ſi quis Cod. de Sac. Sanct.* Ec. Corb. ut ſupra *n.* 17. Mareſc. *variar. reſolut. cap.* 98. *n.* 15. *l.* 8. licet contrarium teneat Seraph. *de privileg. jur privil.* 84. *ſub n.* 13. quia privilegiatus non utitur privilegio contra pariter privilegiatum, ſed reſponde, ut infra *n.* 192.

173 Subdeclaratur, ut Eccleſia reſtituatur in integrum in ſubſidium; ubi Adminiſtrator, ſeu Prælatus non ſit ſolvendo. Angel. *conſ.* 168. Redo. *eodem loco n.* 4. Cyn. *in l. jubemus. Cod. de Sac. Sanct. Eccl.* Alciat. *conſ.* 160. *n.* 19. *& conſ.* 513. *n.* 5. nam Prælatus, ſeu
174 Rector Eccleſiæ propter ejus negligentiam tenetur reſarcire damnum Eccleſiæ *l. ſi tutoris Cod. de admin. tut.* Plot. *in repet. l. ſi quando §.* 5. *nu.* 22. *Cod. und. vi* Soc. *conſ.* 2. *vol.* 1. & ideo, ſi Prælatus eſt
175 ſolvendo Eccleſia non debet reſtitui in integrum, per dictam *l. ſi tutoris*, quæ ſuccurit minori contra tutorem, qui fuit negligens in ſolvendo canonem, & Corb. *in dict. ampl à n.* 18. *uſque in finem*, conatur hanc opinionem defendere multis argumentis, & rationibus, & licet non deſint, qui tenent, quod minor poſſit reſtitui in integrum adverſus Dominum ut canonem ſolvat, vel convenire tutorem, qui cenſum ſolvere neglexit, ut dicunt Albet. & Salyc *in l. ſi tutoris*, & alii allegati à Corb. *n.* 24. tamen contrarium quod minor habens curatorem non poſſit reſtitui, ſi ejus curator ſit ſolvendo, tenuit idem Albet. ex ſententia Iaco. de Aren ibidem, & *in l. minorum n.* 4. & Bal. *nu.* 7. *C. in quibus cauſ. in integ. reſt. non eſt neceſ.* Cyn. *in l. jubemus nullam, Cod. de Sac Sanct. Eccl.* & Angel. *d. conſ.* 168. *n.* 1. Nec obſtat (dicit Corb.) *l. etiam C. ſi tutor, cur inter.* ubi habetur quod minor habet optionem, an velit convenire curatorem, vel petere reſtitutionem in integrum, ut dicunt etiam Doctores in *cap.* 2. *de reſt. in integ* quia ſpeciale eſt in emphyteuſi, ut Eccleſia non reſtituatur, niſi in ſubſidium, propter legem, & conditionem reſolutivam contractus à principio in conceſſione rei à Domino concedente adverſus Eccleſiam recipientem emphyteuſim impoſitam, ſcilicet, ſi canon debitis temporibus non ſolvatur, ne pactum hoc reſolutiuum à principio appoſitum ſerviat Domino devento; & ideò Eccleſia in ſuo caſu non habet optionem, ſed tenetur prius adverſus Prælatum, vel ejus hæredes experiri, & in ſubſidium poſtea reſtitui, vel poſt mortem Prælati, vel depoſitionem, qui deliquit emphyteuſim recuperare de manibus Domini directi, & ita ibi Corb. declarat.

Sed hæc opinio Corb. non eſt tuta, ut videbimus in ſequenti ampliatione, in qua tractabimus, an minor ſit reſtituendus in integrum adverſus canonem non ſolutum, cum Eccleſia, & minor æquiparentur, quoad reſtitutionem in integrum, *cap.* 1. *& cap. auditis*, utrobique Gloſſ. & Doctor. *de in integ. reſtit.* & pro nunc dicimus, quod contra Corb. eſt *deciſ.* Viv. 501. *à n.* 4. *uſque ad finem*; & quod ſit in ele-
175 ctione minoris, an vel agere contra tutorem, vel curatorem, vel petere reſtitutionem in integrum, eſt *deciſ. Lud.* 181. *n.* 9. & ibi Add. licet loquatur in aditione hæreditatis Mantic. *de tacit. & amb. l.* 4. *titul* 6. *n.* 45. & Mareſc. *variar. reſolut. cap* 98. *n n.* 14. *lib.* 2. qui loquitur, quando lapſus eſt terminus ad relevandam rem paternam, ubi, citat Cum. Roman. & Odd. Et eſt text. clarus *in leg. fin Cod. ſi tutor, vel cur.* & quando minor fuit læſus in actu tutoris, poteſt, vel agere ad intereſſe contra tutorem, vel etiam petere reſtitutionem in integrum, tenet Surd. *dec.* 253. *n.* 18. & in caducitate ob non ſolutum canonem quod reſtituatur, licet haberet curatorem, & tutorem divites, tenet Cavalc. *dec.* 30. *n.* 12. *part.* 2. ſed melius in ſequenti ampliatione hanc rem diſcutiemus.

176 Declaratur ſecundo, ſecundum Salyc. *in Auth. qui rem Cod. de Sac. Sanct. Eccl, & in dict l.* 2. *C. de jur. emphyt.* quod non ſufficit biennium, ut emphyteuſis, quam habet Eccleſia, cadat in commiſſum, ſed requiritur, quod fuerit ceſſatum per triennium, quem ſequitur Iaſ. *in d. l.* 2 *n.* 50. ne illud, quod eſt inductum ad favorem Eccleſiæ, ut ejus emphyteuta per ceſſationem ſolius biennii poſſit privari, retorqueatur contra ipſam Eccleſiam, quod fieri non debet, *l. quod favore, Cod. de leg.* ſequitur etiam Redoa. *ead. pag.* 495. *n.* 4. & Ioan. And. *in add. ad Spec. q* 22.

177 Contrarium tenet Spec. *in dict. quæſt.* 22. & ejus opinionem tenet Bald. *in d. Auth. qui rem, n* 4 ſcilicet, quod ſufficiat biennium gloſſ. in c. conſtitutus de relig. dom. quæ Gloſſ. licet de hoc expreſſe nihil dicat, tamen, quia allegat, cap potuit de locat. de biennio intelligenda erit quam ibi Anch. ſequitur *n.* 18. & hanc opinionem ſequitur etiam Corb. *ibi n.* 12. motus, quia ubi jus canonicum diſcordat à jure civili. Eccleſia adverſus Eccleſiam jure canonico, &
178 non civili utitur. c. illud, juncta Gloſ *in ver. adverſus Eccleſiam, de præſ.* & quia etiam inſpecta concedentis, & recipientis conditione, præſumendum eſt, quod ſecundum jus canonicum & non civile voluerint
179 contrahere; cum Eccleſia, & contrahentes ſecundum jus quo non ligantur, & non ſecundum jus alterius, quo non ligantur præſumuntur contrahere: Nec obſtat, quod

quod illud, quod ad favorem Eccleſiæ eſt inductum, non habeat retorqueri in odium: quia in quæſtione odium venit ex natura contractus, & ex legis diſpoſitione, & tunc conceſſum in favorem in odium retorquetur, ut declarat. Bald. in *d. l. favore nu.* 11. Sed, ſi Eccleſia haberet emphyteuſim à privato, tunc requireretur triennium, nec biennium ſufficeret: quia Eccleſia tunc uteretur jure communi, & privanda eſſet, ſicut alius privatus; & hoc modo ſunt conciliandæ opiniones, ut opinio Salyc. Iaſ. & aliorum ſit vera, ubi Eccleſia habet emphyteuſim à privato, & Bald. & aliorum, quando Eccleſia habet ab alia Eccleſia.

180 Sed quid, ſi Eccleſia ſucceſſit privato, qui dederat fundum in emphyteuſim, quod tempus debeat attendi? Iaſ. *in eadem l.* 2. *nu.* 51. *quaſt* 13. dicit hanc quæſtionem moviſſe Salyc. & dicit quod pro eo tempore, quo res fuit apud privatum, attenditur triennium, & pro eo tempore, quo fuit apud Eccleſiam attenditur biennium, & ſic, ſi emphyteuta ceſſavit per unum annum, cum demidio tempore, quo erat in dominio privati, & poſtea ceſſavit per medium annum, poſt quam res fuit Eccleſiæ, non poterit privari, quia ille annus cum dimedio non fuit niſi media pars temporis, quo in privato requiritur: unde neceſſe eſt, quod ceſſaverit per unum annum, & dicit Iaſ. ita tenere Bart. & omnes *in Auth. quas actiones, C. de Sac. Sanc. Eccl. in fine*, dum quærit, an privilegiatus ſuccedens privato utatur ſuo privilegio, & cum Iaſ. tranſit Redoa. *eod tract. fol.* 495. *n.* 5. Sed quod non fuerit immutata natura emphyteuſis laicalis ex quo fuit tranſlata in Eccleſiam, eſt *dec.* Seraph. 795. ubi dicit ita tenuiſſe Rot. coram Orano in una Mediolan. honorum 15. Decemb. 1595. vide Corb. *de cauſ. privat ob non ſol. can. qu.* 2. & Mareſc. *var. reſol. c.* 77. *lib.* 1.

181 Amplia 31. in minore 25. annis Specul. *in eod. §. nunc aliqua, quaſt.* 14. Iaſ. *in ead l* 2. *num.* 48. Redoan *ead. pag.* 495. *n.* 4. Gramm. *dec.* 52. *n.* 1. Guid. Pap. *dec.* 435. Corbul. eadem cauſa qui plures cumulat *ampl.* 28. *in principio*, & Viv. qui alios congerit *dec.* 501. *n.* 2. *& ſeq.*

182 Declara dictam ampliationem, quod minor reſtituitur in integrum adverſus dictam caducitatem, ut canonem ſolvat, & rem retineat. Specul. *eod. §. quaſt.* 15. Iaſ. *ead. l. d.* 2. *n.* 49. qui loquitur in Eccleſia, minore, & Civitate, Ruin. *conſ.* 111. *n.* 7. *lib.* 1. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 42. Redoan. *eod. fol.* 495. *n.* 4. Viv. *de deciſ.* 501. *n.* 4. & Mareſc. qui plures cumulat, *var. reſol. cap.* 98. *in principio, lib* 2. & Cavalc. *dec.* 30. *n.* 120. *par.*

183 Sed quærendum eſt, ex quo capite hæc reſtitutio competat? In hac difficultate adſunt plures opiniones. Prima eſt, quod quemadmodum quilibet etiam major ex capite ignorantiæ, abſentiæ, vel alterius juſti impedimenti reſolvitur adverſus iſtam caducitatem, ſic etiam minor ex clauſula generali, ſi qua mihi, &c.) Soc. *conſ.* 112. *in fine* Ceph. *conſ.* 9. *n.* 70. *vol.* 1. & alii, quos citat Odd. *de reſtit. in integr. art.* 9. *quaſt.* 89. *parte ſecunda*, ubi amplificat hanc communem opinionem habere locum in omni genere impedimentorum, abſentiæ paupertatis, negligentiæ, & in omni ſpecie cenſuum, tributorum, penſionum, aliorumque ſolutionum, & in ſpecie penſionis Eccleſiaſticæ: & ideò attenta hac opinione, competit minoribus reſtitutio in integrum ex clauſula (*Si qua mihi, &c.* & non ſolum ob non ſolutionem canonis per biennium, vel triennium, ſed etiam ſpatium 40. annorum canon ſolutus non fuerit, quia tunc uteretur remedio reſtitutionis in integrum ex edicto majorum, ex capite ignorantiæ, ita Odd. *d. loco numer.* 76. ex ſententia Cagn. & Villal. atteſtantium de com.

184 Alia opinio eſt, quod minori non ſuccuratur ex edicto minorum, & ex capite ætatis, quia quando cùm eis nihil geſtum eſt, ſed à patre emphyteuſis originem habuit, non conſideratur perſona minoris, ſed majoris, à quo principium habuit; & ideò ei non competit reſtitutio in integrum ex edicto minorum, cum de minoribus loquatur, & de geſtis cum eis, Bart. Alexandr. Iaſ. Soc. Alciat. & alii communiter in *leg. cum filius familias §. in hac, ff. de verbor. obl.* ubi in terminis, Bart. dicit, quod ſi minor, qui ſucceſſit emphyteutæ, non ſolvit canonem infra terminum præfinitum, cadit à jure ſuo, ſine ulla ſpe reſtitutionis in integrum, Et hanc partem ſequitur Rol. *dict. conſ.* 10. *n.* 4. *vol.* 2. poſt, Corn Soc. Pariſ. Bal. Ruin. Et hæc opinio fulcitur optima ratione: nam in inſtrumento inveſtituræ apponi ſolet clauſula, & pactum; Quod ob omiſſam ſolutionem cano-
185 nis, emphyteuta cadat à jure ſuo, & ejus hæredes; & ſtante hoc pacto expreſſo, nunquam competit reſtitutio in integrum adverſus canonem non ſolutum, ex edicto minorum, & hoc eſt quod dicit Corb. *in præcedenti ampl.* 27. *ſub n.* 14. quod Eccleſia non reſtituitur in integrum adverſus canonem non ſolutum, niſi in ſubſidium, propter legem, & conditionem reſolutivam contractus à principio in conceſſione rei à Domino concedente adverſus Eccleſiam recipientem emphyteuſim impoſitam; quæ lex in conceſſione appoſita, ſicut operatur contra Regulam, Delictum, *de regul. jur. in* 6. jur delictum, & culpa Prælati poſt jus acquiſitum noceat Eccleſiæ Ang. *conſ.* 188. Ruin. *conſ.* 27. *vol.* 2. ita etiam auferre debet opinionem, an velit convenire adminiſtratorem, vel reſtitui ad rem, ne pactum iſtud reſolutivum ſerviat Domino devento.

186 Cæterum contra iſtam opinionem, extat communis, & magis vera op. ſecundum Viv. *d. deciſ.* 501. *n.* 10. ut ſeccurratur minori ex edicto minorum adverſus canonem non ſolutum; Ubi allegat Gloſ. *in d. l.* 2. *in fine* Iaſ. *d. nu.* 49. Spec. ut ſupra Ruin. *com.* 110. *n.* 7. *volum.* 1. Gram. *dec.* 52. *ſupra allegata* Guid. Pap. *dict. dec.* 435. Sfor. Odd *eodem tract. art.* 9. *par.* 2. *quaſt.* 89. *n.* 78. qui etiam reſpondet *ad legem Æmilius, ff. de minor.* in qua Rol. ſe fundat; Quia iſta præſcriptio non eſt propriè conventionalis propria, ſed potiùs, vel legalis, vel mixta: nam caducitas ob canonem non ſolutum, provenit ex diſpoſitione legis, & ex *leg.* 2. *Cod. de jur. emphyt. & ex c. potuit de locat.* ex quo ſequitur, quod, licet talis caducitas inducatur ex partium conventione, ut ſi emphyteuta non ſolvat canonem infra biennium, vel triennium cadat ab omni jure; non ob hoc tamen tollitur diſpoſitio legalis, inducta ex ex dictis juribus quæ conſideratur; non autem pactum deſuper à partibus initum, ex quibus patet iſtis minoribus etiam ex capite minoris ætatis; & ex edicto minorum concedi reſtitutionem in integrum adverſus non ſolutum canonem, & obtinet locum etiam, ſi in contractu emphyteutico exiſteret pactum expreſſum, quod, ſi per biennium, vel triennium, vel quadriennium, vel aliud tempus non ſolveretur canon, emphyteuta caderet à jure ſuo adhuc daretur reſtitutio in integrum, & pro hac opinione, quod detur reſtitutio minoribus, etiam ſtante dicto pacto expreſſo, inito cum patre, ſeu aliis anteceſſoribus, Faciunt, quæ diximus ſupra *hac eadem quaſt. nu.* 108. quod pactum continens illud idem, quod jus commune, vel Statutum, nihil operatur ultra jus commune, vel Statutum; ſed eſt quædam admonitio, ut ſolvat debitis temporibus, & alias rationes ibi adduximus, ex quibus patet hujuſmodi pactum nihil operari, ſed ut plenius, & tutius Domino directo ſit conſultum; Et ideo dicendum eſt malè loquutum fuiſſe Corb. *in dict amplia.* 27. *in fine*, & quamvis Petr. Anton. Anguſula *conſ.* 5. *lib.* 3. *num.* 5. & Barb. *conſ.* 40. *in fine vol.* 1. teneant non ſuccurri minoribus per reſtitutionem in integrum adverſus caducitatem conventionalem ob non ſolutum canonem, tamen pra-

prædicta opinio contra eos, apparet verior ut per
Odd. in ſupra dicto loco, ampliatione ſecunda, *n.*
81. & *ad dictam leg. Æmilius* in contraria opinio eſt
fundata, aliter reſpondet Eugen. *conſ.* 95 *n.* 36. & ad
alias ſimiles, in quibus probatur, minorem non re-
ſtitui adverſus conventionalem præſcriptionem, or-
tam ex facto. & obligatione defuncti, quod ex hac
concluſione communi non infertur ad excluſionem
reſtitutionis ex capite ignorantiæ juſtæ, cum iſtæ re-
ſtitutiones ex diverſis edictis in penitus diverſis ratio-
nibus fundatis à Prætore concedantur, & ubi una
ceſſat, alia poſſit. & debeat competere, & licet il-
la ex dicto de minoribus non competat, quia ejus
termini non conveniunt *l.* 4. *§. toties ff de dam. in-
fect.* ubi ſi verba legis deficiunt, & legis depoſitio defi-
cit; competit tamen altera (ex quibus cauſ. major)
& ideò, ſi non ex capite minoris ætatis, quando a-
gitur de obligatione ex facto defuncti, ſecundum Bart.
Bal. & alios ſupracitatos, ex capite tamen juſtæ igno-
rantiæ, vel alterius juſtæ cauſæ reſtitutio conceditur
Gloſ. *in l. cum filius, § in hac, ff de ver. obl.* quam ſequi-
tur in Din. Bart. Angel. Imol. Alexand. Paul. de Caſtr.
& alii. & maximè Iaſ. dicens hanc eſſe com. quam e-
tiam com appellat Curt. Sen. *conſ* 58. *n.* 1. & Soc. jon.
conſ. 45. *n* 7. Imol. *in c. potuit de locat.* Bart. *In d l.
Æmilius opp.* 2. Cagnol. *in l.* 2. *Cod. de pact inter empt.*
2 *lect nu.* 272 & ſeq. atteſtans hanc eſſe commun.
op & *in l qui in alterius, n.* 5. *ff. de regul. jur.* Ca-
chet *decif.* 69. *n.* 16. ubi atteſtans hanc eſſe magis
communem opinionem, Gomez. *in tit. de empt. &
vend n.* 27 ubi loquitur in hærede, ſive ſit major,
ſive minor, Eug. *dict conſ. à n.* 28. *uſque ad n.* 33.
qui loquitur in contractu celebrato cum defuncto,
& cum pacto redimendi, quod non competat mi-
nori reſtitutio in integrum, ratione perſonæ, ex quo
nihil actum eſt cum eo, ſed propter juſtam cauſam
ignorantiæ indiſtinctè poteſt reſtitui, & idem affir-
mat Mateſc. *var. reſol. cap.* 98 *nu.* 7. & ſequenti di-
cens; ſi contractus fuerit celebratus cum defuncto,
& tempus redimendi effluxerit, tunc non competit mi-
nori ſuccedenti remedium reſtitutionis ratione per-
ſonæ, ex quo nihil cum eo geſtum fuit, ſed propter
juſtam cauſam ignorantiæ indiſtinctè poteſt quis re-
ſtitui, ſive ſit major ſive minor, etiam ſi nihil geſtum
ſit cum ipſo, ut per Bartol. *in dict. leg. Æmilius, n.*
5. *ff de minor.* & ita declarat Iaſ. *in dict. l. cum filius
familias, §. in hoc., n.* 6. *ff. de verb. obl.* & Cagnol.
in d. l. 2. *num.* 219. & tenet Rot. ut in deciſionibus
impreſſis per Statut. Pae de Saluian. inter. *decif.* 147.
n. 9 quinimmò, ſecundum Alexand. *conſ.* 71. *lib.* 1.
& Abb. *in cap.* 1. *in fine de præſcript.* etiam ſi pu-
pillus, vel minor læſus ſtetiſſet per centum annos,
quod non petiiſſet reſtitutionem, nihilominus ei igno-
ranti nunquam currit tempus: nam quadriennium,
quod datur ad illam petendam, incipit currere à die
ſcientiæ; prædictam opinionem, quod reſtituatur mi-
nor ex capite ignorantiæ ſequutus, eſt Senatus Pe-
demont. ut per Theſſ *decif.* 103. *n.* 4. & 7. & *n.* 5.
enumerantur, qui contrarium tenent.

Tertia adeſt opinio, quod neque minoribus con-
cedi debeat reſtitutio ex edicto majorum, & ſi ex clau-
ſula. *Si qua mihi juſta cauſa*, &c. quam tenet Curt.
Sen *conſ.* 59. & Cagn. *in dict. l* 2. *n.* 8. & ubi inquit
quod licet opiniones contrariæ videantur ſubtilita-
te, æquitateque ſuffultæ, tamen tenenda eſt opinio,
quod nec ex edicto de minoribus, neque ex clauſu-
la generali, danda ſit minori reſtitutio in integrum,
ſive ejus hæredi, & hanc opinionem tenet etiam Rol.
conſ 10. *poſt n.* 17. *vol.* 1. Sed eorum opinio com-
muniter damnatur, ut ex ſupradictis patet quemad-
modum etiam Rol. *eodem conſ n.* 11 melius conſide-
rando hanc difficultatem, fuit in nova opinione, quod
nec ex capite de minoribus, nec ex vi edicti de
majoribus ex clauſula ſi qua mihi, &c. reſtituit

concedatur minoribus, in eo caſu quo poteſt ſuccur-
ri adverſus tutorem, ſcientiam habentem de hujuſmo-
di contractibus, & pactis obſervandis ab ipſis mino-
ribus, Et pro hac opinione facit, quod dicit Ioſeph.
Ludoviſ *dec. Peruſ.* 55. *n.* 21. *cum ſequentibus* ut vera &
communis concluſio ſit quod tunc demum datur reſti-
tutio minori quando peteret reſtitutionem ratione tan-
tum minoris ætatis, tunc enim abſque ulla contradi-
ctione datur reſtitutio Ruin. *conſ.* 119. *lib.* 5. Rol. *conſ.*
10. *n.* 17. *& ſeq l.* 2. & Calvac *de tut. & curat n.* 100.
Si autem minor peteret reſtitutionem, non tanquam
minor, ſed ex clauſula, *Si qua mihi juſta cauſa*; tunc
ex quo non utitur omnino privilegio minoris ætatis,
ſed alio remedio ex virtute d. clauſulæ, non datur
ipſi minori reſtitutio in integrum, ſed habet actio-
187 nem contra tutorem, vel curatorem; Et pro hac
opinione, idem Calvalc. *citato allegat* Alciat. *in leg.
pactum curatoris, in fine, C. de pact.* Cæſar. Cont.
n. l. diffamari, n. 74. *Cod. de ing. & manum.* ubi
etiam declarat procedere, quando tutor, & Cura-
tor eſſent ſolvendo; alias, ſi non eſſent ſolvendo,
etiam quod minores venirent virtute d. clauſulæ, poſ-
ſent petere reſtitutionem in integrum. Secundo mo-
do declarat quando tutores, & curatores eſſent ille-
188 gitimè in conſtituti, quo caſu, etiam haberent reſtitu-
tionem integrum, niſi minores eſſent Doctores quia
eſſet eis deneganda reſtitutio in integrum, *arg. l. §.
Servius autem, ff. de orig. jur.* Bart. *in l. ſed & repro-
bari, in principio, ff. de excuſ. tut.* Socin jun *conſil.*
69. *n.* 49. *lib.* 1. prout etiam, quando minor Doctor,
vel Scolaris ſine ſolemnitatibus ſtatutariis alienavit,
189 quia tunc tenet alienatio Borg. *de tutor. & curat. n.*
103. Ioſeph. Lud. *decif. Peruſ.* 55. *numer.* 26. ſed de
valdide dubitandum, quia Doctor minor reſtituitur
in integrum; niſi fuerit læſus ex ignorantia ju-
190 ris, per ea, quæ dicit Mantic. *de tacit. & ambig. lib.*
4. *tit.* 6. *n.* 35. & pro Mantic. quod minor Doctor
non reſtituatur in integrum, quando renunciavit, eſt
deciſio Rotæ *in recent. par* 2. 485. *n.* 4. ubi de com-
muni opinione atteſtatur; Et quod poſſit petere reſti-
* tutionem, in integrum minor juſperitus, defendit Fa-
chin. *lib.* 3. *cont. jur. cap.* 5. quando eſt læſus; ubi aſ-
ſerit ita tenere Sarmien *lib.* 3. *ſelec. interp. cap.* 12. li-
cet contrarium allegat Odd. *de reſt. in integr, par.* 1.
quaſt. 23. *articul.* 7. Sed Odd. refert magis com. eſ-
ſe, quod non reſtituatur in integrum, ut per Rot.
dicta decif. 485. Add. Strac. de Mercat. *par* 3. *num.*
27. & quod minor Doctor in integrum non reſtitua-
tur eſt deciſio Buratti, & ibi Add. *in litt. E.* 20. *n.*
5. & 6. ſed in Scholari non eſt eadem ratio, per ea,
quæ prædicti dicunt, & ideo reſtituentur.

191 Sed nec prædicta tertia opinio eſt vera, ex com.
& magis com. ut ſupra diximus: quia ſi non capite
minoris ætatis, minor reſtituitur; debet tamen reſti-
tui ex capite ignorantiæ, vel alterius juſtæ cauſæ,
quæ reſtitutio non eſt deneganda, minori etiam quod
ipſe recurſum habere poſſit contra curatorem, & ad-
miniſtratorem, etiam ſi ſolvendo eſſent prout con-
ſuluit Aret. *conſ.* 191. licet contra Aret. teneat. Rol.
in d. conſ. 16. *n.* 22. & Ruin *ead. conſ.* 109 qui di-
cunt, ubicunque beneficium reſtitutionis ratione mi-
noris ætatis ſimpliciter, vel ſimpliciter ex juſta cau-
ſa, tunc procedunt Aret. rationes; ſecus verò, ſi
competat ex capite de minoribus, & ex capite de
majoribus ex cauſa generali ſimul; tunc enim ex quo
remedium eſt magis ſubſidiarium, non aliter compe-
tit, nec competere, poteſt, ſi minori, vel ejus hæ-
redi conſuli poſſit contra tutorem: cum, tunc ceſſet
æquitatis ratio ob quam inducitur reſtitutio; nihilo-
minus eorum opinio eſt contra communem. tenuit
Odd. *d. art.* 9. *amol.* 5 *n.* 84. Becc *conſ* 12. *n.* 77. Surd.
conſ. 87 *n.* 6. & *conſ.* 95. *n.* 22. *lib.* 1. M. Ant. de A-
mat *dec. Maceratem.* 77 *in principio* Cavalc. *dec.* 30.
n. 120 *par* 2. ubi etiam dicit, ſi haberet curatores; &
tuto-

tutores divites: & ita ſententiaſſe Regiam audien-
tiam Apuliæ, refert Viv. *dict. deciſ.* 501. *nu.* 21. atte-
ſtans hanc opinionem eſſe magis communem, & Sa-
croſanctam, & nos ſupra diximus *in præcedenti am-
pliat. num.* 175 ex ſententia Sac. Rotæ Romanæ,
quod eſt in electione minoris, an velit agere contra
curatorem aut tutorem, vel petere reſtitutionem in in-
192 tegrum; hæc reſtitutio competit etiam contra Eccleſi-
am, & alios minores, vel Univerſitatem favore alterius
Communitatis: nam hi reſtitutionem alterius minoris
impedire non poſſunt, quando certant de damno evi-
tando. Mareſc. qui alios citat *var. reſol. c.* 98. *n.* 15. *lib.*
2. Lud. *eadem deciſ. num.* 10. & ibid. Add. Sed quando
uterque tractaret de damno evitando, non reſtitueretur.
Odd. *de reſt. in integr. quæſt.* 18. *art.* 5. *num.* 35. M.
Ant. de Amat. *deciſ. Macerat.* 77. *nu.* 12. & privile-
giatus non utitur privilegio contra pariter privi-
legiatum fallit tamen, quando unus tractat de damno
alter de lucro, vel quando uterque de damno, alter
tamen convenitur; quia potior eſt cauſa ejus; qui con-
venitur Rot. in recollectis per Fatin. *d. poſth.* 193. *n.* 6.
par. Duran. *dec.* 402. *n.* 16. *cum tribus ſequ.* Sed quod
minor non ſit reſtituendus ex hoc capite data ſcientia
tutoris, ſæpè judicavit Senatus Pedemon. teſte Teſſ.
deciſ. 103. *nu.* 9. ſi minor poteſt habere recurſum
contra tutorem, ubi dicit hanc eſſe com. & æquiſſi-
mam opin. pro qua multos concordantes allegat
contra Odd. Sed in ſtatu Eccleſiaſtico eſt hoc cla-
rum, quod minor, vel Eccleſia habet electio-
nem in integrum, vel agere contra Tutorem, Pro-
curatorem, Actorem, vel Syndicum, non ſit facta
diſcuſſio contra Adminiſtratores prædictos, ex Conſt.
Marchiæ *cap.* 9. *lib.* 6. M. Ant. de Amat. *dict. deciſ.*
77. *n.* 1. ubi habentur requiſita, ut reſtitutio com-
petat.

Quid autem ſi minor juravit, An poſſit petere re-
ſtitutionem in integrum? Videndus eſt Seraph. *de pri-
vil.* 96. ſed eſt advertendum, quod ubi adſunt ſta-
tuta, & Conſtitutiones, prout adeſt in ſtatu Eccle-
ſiaſtico Ægidiadina, illæ ſunt ſervandæ; vid. eſt e-
tiam Ludoviſ. *deciſ.* 120. *nu.* 4. *& ſeq.* quando etiam
adeſt renunciatio beneficio reſtitutionis in integrum,
& minori ætati

193 Sed infra quod tempus poſſit Eccleſia, Minor,
& Civitas petere hanc reſtitutionem in integrum ad-
verſus non ſolutum canonem, cum æquiparentur?
Spec. *in d. §. nunc aliqua quæſt.* 16. *&* 17. Iaſ. *de l.*
2. *n.* 49. dicunt, quod infra quadriennium; ſequi-
tur Redoan. *eod. tract. fol.* 495. *num.* 4. Natt. *conſ.*
45. *in principio*, loquens in Civitate, & Eccleſia, &
in tranſactione, & hoc quadriennium currit à die
ſcientiæ, etiam ſi per centum annos ſcientia non
ſuperveniſſet. Gonded. qui plures congerit. *conſ.* 80.
n. 83. *& ſeq. lib.* 2. Rot. *in dec. poſth.* 33. *par.* 1.
ubi aliæ deciſiones cumulantur, & reſtitutio in inte-
194 grum cenſetur petita mediante clauſula in fine li-
belli poſita, Petens ſuper omnibus jus & juſtitiam
miniſtrari, ut *in eadem deciſ. n.* 3. Mant. *de tacit &
ambig. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 44. Cavalc. *deciſ.* 45. *n.*
50. *par* 1. ſed hæc reſtitutio non poteſt peti à Pro-
curatore, non habente mandatum ſpeciale, ut in ea-
195 dem deciſ. de quo videndus eſt Cavalc. *deciſ.* 30. *par.*
2. *n.* 28. *&* 29. & Add. Burat. *deciſ.* 190. & habet
locum, quando principaliter petitur reſtitutio, ſecus
ſi incidenter per viam exceptionis: quia tunc ſufficit
generale mandatum. Magon *deciſ. Floren.* 70. *In fine*,
ubi alios refert; & reſtitutio in integrum cenſetur pe-
tita, etiam per æquipollens Duran. *deciſ.* 402. *n.* 12.
minori autem competit reſtitutio intra quadriennium,
196 poſtquam 25. annos ætatis ſuæ exceſſerit, Mantic *de
tacit & ambig. lib.* 4. *tit.* 6. *n.* 45. ſed ex capite igno-
rantiæ, & ex Edicto majorum *ex clauſ. la. Si qua mihi*
&c. ob ſolutionem canonis deglectam, etiam poſt
ſpatium 40. annorum competit Odd. poſt Cago. &
Fulgineus de Jur. Emphyt.
Villal. in loco ſupracitato, refert Viv. *d. deciſ.* 501.
197 *n.* 6. & diximus ſupra; & Prælato, & Rectori Ec-
cleſiæ ſucceſſori competit hæc reſtitutio, etiam poſt
quadriennium Honded. *eod. conſ. n.* 89. qui multos
congerit; Et hæc reſtitutio conceditur ob mutatio-
nem Prælatorum; & ideo in iſtis ſucceſſoribus, & ma-
ximè in Regularibus, Prioribus, Guardianis, & Ab-
batibus, qui ſæpè mutari ſolent, adeſt probabilis i-
gnorantia. Dec. *conſ.* 36. *n.* 9. *ver. nec obſtat ob mu-
tationem*; & dicit etiam ibi Honded. quod non ob-
ſtat opinio Odd. ut ſupra *n.* 79 quando mortuo pri-
198 mo Prælato, Prælatus novus, ſive Rector diù vixit;
adeò ut potuerit ſe informare, non competat reſtitu-
tio, quia ipſe reſpondet, quod ignorantia præſumi-
tur, Sed ad favorem Odd ſtante longiſſimi temporis
curſu, ex quo potuit ſucceſſor ſe informare, ut igno-
rantia non poſſit allegari, videndus erit idem Honded.
conſ. 83. *n.* 69. *& ſeq. l.* 1. & Alex, *conſ.* 71. *l.* 5. & Abb.
in cap. 1. *in fine de præſcript.* qui dicunt; ſi minor læ-
199 ſus ſtetiſſet per centum annos, quod non petiſſet re-
ſtitutionem, nihilominus ei ignoranti nunquam cur-
rit tempus: nam quadriennium, quod datur ad illam
petendam, incipit currere à die ſcientiæ. Mareſc. *dict.
cap.* 98. Sed advertendum eſt, quod quando Minor
eſſet vehementer læſus, aut Communitas, Eccleſia,
vel Univerſitas, eſſent quoque vehementer læſæ, com-
petit eis reſtitutio in integrum, etiam poſt quadrien-
nium Covar. *var. reſol. c.* 1. *tit. de minor n.* 22. Du-
ran. *dec.* 402. *nu.* 13 cum duobus ſeq. atteſtans de
communi, & veriori opinione, ac etiam contra aliam
Eccleſiam ſive Univerſitatem, vel Minorem *n.* 8.
& ſequem.

200 Advertendum tamen eſt, quod licet ex capite igno-
rantiæ competat reſtitutio in integrum, etiam contra
quadragenariam præſcriptionem; tamen hæc igno-
rantia allegari debet in actis, & debet eſſe proba-
bilis, juſta, & non ſupina, & plenè probata Hond.
conſ. 33. *n.* 68. *& ſeq. lib.* 1. & vid. Mareſ. *var. reſol.
l.* 1. *cap.* 16. *c.* 57. *lib.* 2. & de hac materia ignoran-
tiæ vide etiam multa; quæ ſcripſit Pacif. *de ſalvian.
interd. inſp.* 4. *c.* 3. *ubi n.* 43. dicit, quod in hoc ca-
ſu ætas minoris probanda erit; & hodie ſufficit, quod
probetur per librum Baptiſmi. Caputaq. *dec.* 314 *p.* 1.
& Ludou. *dec.* 55. *n.* 7.

201 Amplia triceſimoſecundò ſecundum Corb. *ead.
cauſ. ampl. ſua* 29. habere locum etiam in Pupillo,
& Infante; & movetur, quia adultus minor 25. an-
nis, ex eo privatur emphy euſi quia lex, & conditio
reſolutiva contractus fuit in conceſſione rei à Domi-
no concedente appoſita, cum veniat ex natura contra-
ctus, & cenſetur id actum: etiam, ſi non ſit expreſſè
cautum Bald. *in de poteſt. nu.* 10. & Alvar. *col.* 3. *ver.
quæro ab extra. de alien feud.* Quæ ratio militat in
emphyteuſi conceſſa Pupillo, & Infanti, maximè ſi
ſit factum pactum ſuper ſolutione canonis, ut res
revertatur ad Dominum, ſi canon ſolutus non fuerit;
nam dubium non eſt, quod Dominus poſſit ad præ-
judicium pupilli, & infantis hanc conditionem reſo-
lutivam apponere, cum unuſquiſque poſſit in con-
ceſsione rei ſuæ, legem quam vult imponere, *l. in
re mandata*, *Cod. mandat cap. verum*, & ibi Docto-
res communiter de condit. appoſitis: cum ergo ea-
dem ratio vigeat in emphyteuſi conceſſa pupillo, &
infanti; quæ viget in minori 25. annis; ſequitur, quod
idem jus ſit ſtatuendum; *l. fin. B. ad l. Faleid. & l.
illud ff. ad leg. Aquil.* Nec facienda eſt differentia,
an is, qui ceſſavit in ſolutione canonis ſit adultus,
vel pupillus; ex doctrina Ruin. *conſ.* 119 *n.* 7. *&* 17.
vol. 5. & Curt. Sen. *conſ.* 58. qui loquuntur in in-
fante, & pupillo, & eſt de mente omnium *in l. cum
202 filius familias*, *§. in hac. ff. de verb. oblig.* dum dicunt,
minorem non reſtitui ex capite minoris ætatis adver-
ſus non ſolutum canonem, quando emphyteuſis, non
fuit ab eo acquiſita ſed ab ejus dante originem habuit;

nec diſtinguunt, an ſit Pupillus, vel adultus, &
reſpondet contrariis rationibus adductis à Guid Pap.
deciſ 435. contrarium tenet in infante, & pupillo.
203 Ego autem puto diſtinguendum. Aut loquimur in
emphyteuſi conceſſa Infanti non habenti tutorem,
& tunc conceſſio tenet ad favorem pupilli, quia po-
204 teſt meliorem facere conditionem, non deteriorem.
Inſtitut. de auct. tut in principio, & in contractibus
ultro, citroque obligatoriis (prout eſt contractus em-
phyteuticus) ſine tutoris auctoritate, non obligatur:
ſed quit cum illo contrahunt, obligantur: ut dicit ille
text *& l pupillus de acquir rer. dom. & §. pupillus.*
Inſt. de inut. ſtip. & l. obligari cum ſimil. ff. de auct.
205 *tut.* Mant. *de tac. & amb. l. 6. tit. 13 n. 19. lib. 3. n. 8.*
Et idem dicendum de emphyteuſi conceſſa infanti aut
proximo infantiæ, quia nullum habet intellectum, ne-
que velle, neque nolle; & quicquid videt, ignorat, *l. ſi*
infanti, C. de jur. de jur delib. & ibi Bar. Dec. & Cagn. *in*
leg. in negotiis ff. de reg. jur. cum nec etiam poſſit adi-
re hæreditatem ſine tutoris actoritate, & patris ſimul.
Cavalc. *de tut. & curat n.* 68. cum ergo infans, ſeu
pupillus non poſſit obligare, niſi interveniente au-
ctoritate tutoris, *dict. l. obligari*, & Ludoviſ. *dec.*
164. *in princ.* & habet locum, in pupillo pubertati
ſe proximo, ut ibi dicitur: & Alex. *conſ.* 121. *n.* 2. *&*
ſeq. lib. 6. Corb. etiam *conſ.* 241. *lib.* 1. *in princ.* &
illi qui cum eo contrahunt, obligantur: ipſe autem
non (ut dictum eſt) & ſcripſit etiam Mant. *eod. tract.*
lib. 8. tit tit. 6. num. 4. *&* 5. niſi tamen ſit factus locu-
pletior. de qua re, nunc non agitur, ſed tantum de
pæna caducitatis; merito tenendum erit, cum ejus o-
bligatio contra ipſum non valeat, quod non
poſſit incidere in pænam; & tanto magis, quia
ubique ſunt ſtatuta annulantia contractus cum pu-
pillis, & minoribus celebratos, & in Statu Eccle-
ſiaſtico adeſt Conſtitutio Ægidiana; ut animadverit Lu-
doviſ. *dict. deciſ.* Et facit pro hac opinione, quod di-
cit Guid. Pap. *in d. dec.* ut annus, & dies datus pro-
206 ximiori emphyteutæ ad petendam inveſtituram fi-
nita emphyteuſi, non currat proximiori infanti, ut
etiam ipſe Corb tenet; ex ſententia aliorum *de cauſ.*
privat ob non pet. inveſt. int. legit. temp. num 22. &
eſt com. op. etiam in minore 25. annis, ut per Burſ.
conſ. 273. *n.* 2. ubi plures allegat atteſtantes de com-
muni. Nec mihi videtur bona reſponſio Corb. *d. ampl.*
nu. 5. dicentis. quod licet, non currat tempus pu-
pillo, vel infanti ad petendam inveſtituram, currit
tamen ad ſolvendum canonem, cum etiam ignoranti
currat: Quia in pupillo non ſolum debet conſidera-
ri ignorantia, ſed etiam aliæ qualitates ſupra allega-
tæ, ex quibus non ſolvendo canonem, non cadit à
jure ſuo. Præterea ejus reſponſio non diluit argumen-
tum. Guid. Pap. quia ſi tex. *in c.* 1. *§. ſi minori;*
ſi de feud. ſit cont. ſecundum communem intellectum
ſpacialiter providit, quod neque pupillo, neque in-
fanti currat tempus ad petendam inveſtituram, ut per
Clar. *§ feudum, quæſt* 49. *ver. item ſcias* & idem Corb.
eadem cauſ. ob non pet. inveſt. nu. 25. ex eo, quia illa
ætas quicquid videt, ignorat, & habet ſemiplenum
207 intellectum. Gloſ. *in l. in negotiis, ff. de reg. jur.* &
eſt in tali ætate, ut neque ſcire, neque diſcurſum ra-
tionis habere cenſetur, ideſt diſcretionem, per quam
poſſit deliberare; nec ſcientiam, per quam concludere,
& determinare aliquid valeat. Cagn. *in d. l. in negotiis,*
n. 8. & ideo, ſi non currit tempus ad petendam in-
veſtituram finita emphyteuſi, ut diximus etiam de re-
novat. *qu.* 2. *n.* 18. ergo idem dicendum erit, ſi ca-
nonem non ſolvat, cum eadem ratio in utroque ca-
ſu vigeat. Nec dicunt Doctores *in d c.* 1. quod pu-
pillus, & infans reſtituitur in integrum, ſed ſimpli-
citer, quod non currit tempus; ſicut etiam præſcri-
ptio, durante pupillari ætate non currit, ſed dormit
298 *l. ſicut*, & ibi Gloſ. *C. de præſcript. trig. ann.* & Ma-
ſcard. *var. reſol. cap.* 67. *n.* 14. *lib.* 2. Nec pariter
videtur mihi bona reſponſio Corb. ad aliam rationem,
Guid. Pap. deſumptam *ex l. fin Cod. in quib. cauſ. in*
integ. reſt. non eſt neceſ quod ſcilicet illa lex loqua-
tur de præſcriptione legali, nos autem ſumus in con-
ventione reſolutiva contractus; quia valet argumen-
tum negativè à lege ad pactum: ut per Ever. *in Cent.*
in loco à pacto ad legem in fine. Secundo, diximus ſupra
præcedenti ampl. *num.* 186. quod pactum continens
illud idem, quod jus commune, nihil operatur
ultra jus commune, poteſt etiam reſponderi, quod
hæc ſit conventio legalis, vel mixta, & non propriè
conventionalis, ut ſupra dixi *n.* 186. Poteſt etiam
reſpondéri, quod ratio illius legis eſt generalis, dum
dicit, melius eſt intacta eorum jura ſervari, quam
poſt cauſam vulneratam remedium quærere. Nec ſi-
militer alia reſponſio ejuſdem Corb. facta Guid. Pap.
quod pupillus, qui ſucceſſit in jus alterius, non de-
bet privari; quia ignorantia, & ætas debet illum ex-
cuſare; mihi placet, dum dicit, ſi ejus opinio eo tendit,
ut pupillus reſtituatur, non pertinet ad quæſtionem
propoſitam; quia nunc non agimus, an infans, vel
pupillus reſtituatur, adverſus non ſolutum canonem
ſed an res cadat in commiſſum de rigore juris Fate-
209 tur benè, quod infans. pupillus, & minor 25. an-
nis ſint in integrum reſtituendi, ut per Spec. *in d. §.*
nunc. aliqua n. 26. & Iaſ *in d l.* 2. *n* 49. Grammat.
dec. 52. *d. tract pag.* 495. *n.* 4. & per alios quos re-
fert, qui loquuntur in minore 25 annis: nam
ſupra reſponſum eſt, quod pupillus non cadit, ſi tu-
torem non habet; quia contractus favore pupilli clau-
210 dicat, *leg Iulianus, § ſi quis à pupillo ff. de act. empt. & l.*
pupillus ff. de acqr rer. dom. facit pro iſta opinione, quod
dicit Gramm *dec.* 52. *n.* 9. quod tam *lex.* 2. *C. jur. emph.*
quam etiam *c. potuit de locat volunt.* quod emphyteuta
211 privetur per ceſſationem culpabilem, dum eſt in mora
ſolvendi: & conſideretur etiam illa contumacia, & con-
temptus, ut ſupra diximus *n* 15. & quia hæc non poſ-
ſunt cadere in pupillo, & infante; igitur dicendum
erit, ut non cadat, Et quod non currat tempus trien-
nii pupillo, poſt hæc ſcripta inveni Seraphin *de pri-*
vil. jur. priv. 84. *ſub n.* 19. approbantem opin. Guid.
Pap. quamvis ipſe limitet in pupillo proximo pu-
bertati propter juramentum, ſed pupillo, qui non
juravit; ſequitur op Guid Pap. ut nec habeat locum
reſtitutio in integrum, & quod non currat tempus
pupillo, tenet Cavalc. *dec numer.* 12 *par* 2. Burſat.
conſ. 293. *n.* 12. *l* 3 etiam in pupillo doli capace.
Aut infans, vel pupillus habet tutorem, & ex
ſupradictis apparet reſolutio.
212 Aut loquimur in emphyteuſi conceſſa patri, vel
majoribus pupilli, vel infanti, quibus ipſe ſucceſſit
& in hoc caſu idem Corb. reſidet in ea opinione,
quod per ſolutionem cadat à jure ſuo, ſine ſpe re-
ſtitutionis in integrum: Dicens *n.* 7. infantem, &
pupillum reſtitui in integrum, non eſſe indiſtinctè ve-
rum, ut aſſerit Sfort. Odd. *in tract. de reſt, in integ.*
qu. 89. *art.* 5. *ſub. n.* 78 & Gramm. *dec.* 52. non
procedere ubi non ipſe infans, pupillus, vel minor
ſuccedat majori, cum nihil geſtum ſit cum illis ſed
cum majoribus à quibus emphyteuſis fuit recepta,
rationibus ab ipſo allegatis; ſed nos ſupra probavi-
mus in *præcedenti ampliatione, numer.* 186. malè Corb.
loquutum fuiſſe in minori 25. annis; & tanto ma-
gis procedere debet in infante, & pupillo. hujus o-
pinionis, non ſolum fuerunt Gramm. & Odd. ſupra
allegati, & alii citati *ſub dict. diſt. n.* 186. verum etiam
Io. de Port. *in leg cum filius, in fin ff de ver oblig* quod
ſcilicet pupillus reſtituatur in integrum adverſus ſolu-
tionem canonis, licet ſit hæres emphyteutæ relatus
per Bertach *in repertorio in verb. Pupillus,* & Mant.
de tac. & ambig. lib. 22. *tit.* 27 *nume* 41. dicit, ſi
pupillus hæres ſit multo magis præſumitur ignorare,
& ideo juſtam habet excuſationem: quia etiam ſi
probetur aliquid ei dictum fuiſſe de emphyteuſi,
tamen

tamen jus ipſum ignorat, *l. pupillus de aequ. hæred.* Alciat *conſ.* 10. *num.* 6. *lib* 8. qui etiam ſubdit, tutores tieri debere certiores exhibito inſtrumento emphyteuſis,ut pupilli in mora conſtituti intelligantur. Bart. & Iaſ. *in leg. ſi ex legatı cauſa, in fine, ff. de verb. oblig.*

213 Et licet Corb ibidem *num.* 11. declaret, quod non reſtituatur pupillus, vel infans, quando eſt ei conſultum contra tutorem ſi ſit ſolvendo, etiam ex capite ignorantiæ, & ex clauſula generali. Si qua mihi juſta cauſa; monens Advocatum debere eſſe cautum in articulando, & probando, tutorem, & curatorem non eſſe ſolvendo; ſi vult reſtitui ex capite ignorantiæ: quia præſumuntur de jure eſſe ſolvendo, ut per eundem Odd. articulo octavo, *num.* 67. & alia etiam ponat pro iſta materia, & præſertim quando teſtator mandavit, ne tutor, vel curator moleſtetur, ratione doli, culpælevis, vel negligentiæ; nihilominus teneturad intereſſe, propter caducitatem, ex ejus negligentia in non ſolvendo canonem, & ipſe minor ex iſto capite ignorantiæ in integrum reſtitui non poſſit, cum ſit ipſi remedio ordinario contra ejus tutorem, vel curatorem conſultum, ut per Ruin. *conſ.* 119. *vol.* 5. Sed nos in ſupra dicta ampliatione probavimus,

214 eſſe in electione minoris, velle petere reſtitutionem in integrum adverſus canonem non ſolutum contra Dominum, vel agere contra tutorem, vel curatorem.

215 Sed quando dicitur quis infans, & proximus infantiæ? vide Gloſ. *in verbis infans, & infanti, Inſtit. de inutil. ſtipul.* §. *pupillus.*

216 Amplia 33. in Civitate. Caſtro, & Villa Spec. *d.* §. *nunc aliqua, qu.* 17. *& ſeq.* Iaſ *in d. l.* 2. *C. de jur. emph. num.* 49. Corb. *d. cauſ. ampl.* 30.

217 Declara, quod reſtituatur in integrum, ut prædicti Doctores dicunt: minor enim, & Civitas, quoad in integrum reſtitutionem æquiparantur Iaſ. *in l. heres,* §. *viſis, num.* 3. *ff. de legat.* 1. Bart. & alii *in l. Reſpublica, C. quib. ex cauſ. major.* & quod ibi dicitur de Civitate, procedit etiam in Caſtro, & Villa, ut ibi dicunt Bart. & Bald. & eſt com. op. ut per Rom. *conſ.* 423. *num.* 3. Soc. *conſ.* 299. *col.* 1. *vol.* 2. Iaſ. *in l. fin. num.* 15. *C. de Sac. San. Eccl.* cum aliis allegatis per Corb. *d. ampl.* 30. *num.* 1. & idem tenet Rot ut per Duran. *dec.* 402. *n.* 8. 9. *&* 10.

218 Subdeclara ſecundum Corb. ibidem, quod hæc reſtitutio datur in ſubſidium, ſi ejus Adminiſtrator,qui canonem ſolvere neglexit, non ſit ſolvendo damnum, quod Civitas ob canonem non ſolutum paſſa eſt, nam reſtitutio hæc datur ex clauſula generali, ſi qua mihi juſta cauſa, ut tradunt Bart. & Salyc. *in d.l. Reſpublica.* & alii allegati per Corb. qui dicit, quod Soc. *in dict. conſ.* 299. 2. col. non benè loquutus eſt, qui tenet, quòd detur reſtitutio etiam, ſi Syndicus cujus culpa Civitas læſa eſt, ſolvendo ſit. Sed nos diximus in præcedentibus ampl dum loquuti ſumus de minoribus, & pupillis, quod reſtituuntur etiam; ſi tutores, & curatores ſint ſolvendo: ac etiam ſi in inveſtitura adſit pactum reſolutiuum.

219 An autem propter juramentum appoſitum per Syndicum, vel Decuriones Civitatis detur reſtitutio in integrum? Videndus eſt Seraph. *de privil. jur. priv.* 83. *num.* 26. *verſ. ſecundo ampliatur, & privil.* 96. *nu.* 3. *verſ. concluditur ergo.*

220 Amplia 34. In furioſo, mente capto, ſecundum Corb. *ampl. ſua* 31. propter legem, & conditionem reſolutivam à Domino in concedendo emphyteuſim, contractui appoſitam; per ea, quæ dixit de minore, & pupillo. Sed ego non video, quomodo hoc procedere poſſit in furioſo, & mente capto, quinon habent conſenſum, nec poſſint contrahere, §. *furioſus, Inſt. de inut. ſtip. &* §. 1. *Inſt. de curat. & l. furioſi, ff. de reg. jur.* & Mant. *de tacit. & ambig lib.* 1. *tit.* 12. *n.* 5. *& lib.* 3. *n.* 6. *tit.* 10. dicit, ſi quis cum furioſo, vel mente capto contraxerit, pluſquam manifeſtum eſt nullius eſſe momenti conventionem; nullamque oriri obligationem: quia conſenſum non habent, *l.* 1. §. *adeo, ff. de pact.* unde furioſus, & mente captus, nec Deo per ingreſſum religionis obligatur c. ſicut tenor, & ibi Abb. *num.* 3. *de Regular.* ſed tamen furioſus, & pupillus, ubi ex re actio venit, etiam ſine curatore obligantur, quatenus locupletiores facti ſunt, *leg. ſi furioſus* cumGloſſ *ff. de act. & oblig* poſſet tamen hoc procedere, anteaquàm fuiſſet factus furioſus, vel mente captus, vel etiam, ſi ſucceſſiſſet in emphyteuſi acquiſita ab alio. Et quia privilegia, quæ dantur minoribus, & pupillis, dantur etiam furioſis, & mente captis, ut per Simoncel. *de decret. in præfat. nu.* 73. Ideo ſicut minores ad canonem ſolvendum in integrum reſtitui debent; ita etiam furioſus, & mente captus; ita Corb. d. ampl. qui alios citat. Sed de hoc dubitandum eſt, per ea,quæ ſupra diximus de pupillo,cum non multum à furioſo diſtet, dicit tex. *in d.* §. *pupillus, Inſt. de inut. ſtip.* & ideo ibi tenuimus, quod pupillus non cadat à jure ſuo ob canonem non ſolutum etiam ſi adeſſet pactum reſolutivum, vel etiam ſi alter ſucceſſiſſet in emphyteuſi, & per conſequens, nec etiam furioſus, vel mente captus.

221 Amplia triceſimoquintò habere locum etiam in emphyteuſi, quæ in communi poſſidetur à minore 25. annis, cum majore: quia minor, ut ſupra diximus, eſt reſtituendus, non tamen major, cum in hoc caſu non gaudeat beneficio minoris, ſed pro ſua parte emphyteuſim amittit; & hanc opinionem defendit Beninten, *dec.* 4. Cæterum contrarium tenet Urſillus *ad deciſ.* Afflict. 513. & Corb. *hac eadem cauſa ampl.* 32. cogitandum reliquit. Hæc quæſtio (meo judicio) pendet ab illa; Si duo; vel plures habent rem commu-

222 nem, quorum unus ſit minor, alter major, An reſtitutio minori conceſſa, proſit majori, quam tractat, Afflict. *deciſ.* 213. Gomez *de contractibus cap.* 14 *num.* 10. & alij, Qui concludunt, ſi res, vel cauſa eſt dividua, reſtitutio minori conceſſa; non prodeſt majori, ut ſi haberent rem communem, & omnes pacto, vel tranſactione alienaverunt, vel amiſerunt eam, minore reſtituto in ſua parte, non cenſentur alii ſocii reſtituti; test eſt *in leg. unica, C. ſi in comm. ead. cauſ.* ubi comm. Doctores; Si vero res eſt individua, tunc reſtitutio conceſſa minori prodeſt majori, Gloſſ. *in d. l. unica,* & alii allegati per Afflict. *in d. deciſ.* 213. & quando emphyteuſis poſſidetur in communi cum minore, privilegium conceſſum minori prodeſt majori, & ſi minor non cadit; neque cadet major; tenet Burlat. *conſ.* 193. *nu.* 6 *&* 7 *vol.* 3. loquens de duobus fratribus, qui poſſident in communi; ſequitur Caval. *deciſ.* 30. *num.* 121. *part.* 2. & vide *de renovat. quæſt.* 2. *num.* 21.

223 Sed dubium oritur, quæ dicatur cauſa, vel res dividua, & individua? & in caſu dictæ deciſionis; Afflict. fuit deciſum jus hypothecæ eſſe individuum, licet res hypothecatæ ſint dividuæ, & quia hæredes diviſerant bona obligata, beneficium, quod competebat minori, non fuit extentum ad majores conſortes ejuſdem litis; ſecus autem fuiſſet, ſi poſſediſſent omnia bona obligata pro communi, & indiviſo: & pro hac materia erit recurrendum ad Gomez. *in tit. de individuis,* & Cahallin. *in tract. individuis, & dividuis.* In caſu autem noſtro veritas pendet, an canon ſit dividuus, vel individuus, tunc dicendum eſt, quod reſtitutio, quæ competit minori, prodeſt etiam majori, ſi autem eſt dividuus, non prodeſt. Et quòd canon in hoc caſu ſit dividuus reſpectu Domini, tenet Benint. *d. dec* 4. quia individuitas canonis eſt introducta favore Domini, *l.* 2. *C. de jur. emph.* ibi: volenti ei licere; & hoc etiam probavimus ſupra *n.* 29. quod emphyteuta non poteſt ſolvere canonem per partes inviro Domino. ergo Domino volente, poteſt canon dividi, & erit dividuus, &

individuus, prout Dominus volet, cum hoc ſit introductum favore ipſius, & non debet contra eum retorqueri, leg. quod favore, cum ſimil. *Cod. de leg.* & hanc quoque opinionem latè defendit Cavalcan. *dec.* 30. *num.* 121. *par.* 2. ubi etiam dicit, Urſillum malè loquutum fuiſſe, ſed omnino vide illum, ſi caſus acciderit.

224 Amplia tricesimoſextò, in emphyteuſi duobus, vel pluribus in ſolidum, & pro indiviſo conceſſa: nam ſi unus pro parte tantum ſolveret, & vel in totum ceſſaſſet omnes a jure ſuo caderent cum ſint plures rei debendi, & in ſolidum teneantur ratione ejuſdem rei, quæ communis eſt inter eos, Bald. in add. ad Spect. *poſt tit. de emphyt. col.* 5 *ver. ſi duobus pro indiviſo*, Iaſ. *in l.* 2. *num.* 57. *ver. limita* 2. *C. de jur. emphyt.* Corb. *ead. cauſ. ampl.* 33 qui alios citat, & Afflict. *deciſ.* 155. *num.* 5. & pro iſta ampliatione faciunt ea, quæ diximus ſupra *ampl.* 11. *num.* 65. ubi fuit dictum, an plures hæredes teneantur in ſolidum ſolvere canonem, & ibi inuenies declarationes.

225 Declarat hanc ampliationem Iaſ. *in dict. l.* 2. *numer.* 77 non habere locum de jure canonico, & eum ſequuntur alii, quos citavimus *in dict. ampl.* 11 *num.* 73. *& ſeq.* ubi cum Corb. *ampl.* 8. *&* 35. *hac ead. cauſ.* contrarium tenuimus.

226 Amplia 37. ut per canonem non ſolutum, revertatur emphyteuſis liberè ad Dominum, ſine aliquo onere pignoris, vel hypothecæ, ſeu ſervitutis ab ipſo emphyteuta impoſitæ; ita ut res ad ipſum revertatur cum illa libertate, & qualitate, in qua erat tempore, quo fuit in emphyteuſim conceſſa: Et ratio eſt, quia reſolutio jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, *l. lex vectigali, ff. de pign.* & ita omnes tenent *in l. provinciali, C. de ſervit. & aqua.* Alex. *conſ.* 38. *num* 4. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 607. Bero. *conſ.* 196. *num.* 12. *vol.* 1. Caſtr. *conſ.* 68. *in fine, vol.* 2. cum aliis allegatis per Corb. *ampl.* 54 & nos diximus latè in tit. *de renunc. qu.* 3. & eſt com. op. etiam ſi per longa tempora ſervitus poſſeſſa fuit, Boer. *dec.* 181. *num* 3.

227 Infertur ex hac ampliatione, quod ſi quis non haberet aliud, quam domum libellariam, ſeu emphyteuticam, & obligaret bona ſua pro dote, & poſtea caſu, vel ceſſatione, reverteretur ad Dominum, mulier non poſſet pro ea reverti pro dote ſua, Bald. *in d. l. lex vectigalia*, Barſat. *conſ.* 80 *num.* 55. *& ſeq. vol.* 1. Afflict. *deciſ.* 380. *num.* 3. Alex *conſ.* 173. *num.* 3. *vol.* 2. cum aliis allegatis per Tiraq. *de retract. convent.* §. 3. *Gloſ.* 1. *& unica, num.* 15 & per Corb. *ead. ampl.* 34. *num.* 2. & Flam Chart. Rot. Gen. *deciſ.* 87. *num.* 13.

228 Declara primò dictam ampliationem 37. non habere locum, ſi Dominus conſenſerit obligationi: quia Domino conſentiente, non reſolvitur, Boer. *in dict. dec* 181 *num.* 4. qui alios allegat, & *num.* 5. *&* 7 Corb. *ead. ampliat. num.* 3. & pro hac declaratione faciunt ea, quæ dixi in *d. qu.* 3. *de renunc. num.* 6. & etiam ſi poſt factum conſentiat. Boer *ead. dec. num* 5.

229 Declara ſecundò, quod non evaneſcit, nec reſolvitur obligatio, ſive onus, ſive res revertetur ad Dominum, tanquam privatum, quia emit illam ab emphyteuta, vel ex donatione, aut legato, aut ex renunciatione, vel alio titulo ab emphyteuta habuit, & non jure prælationis, aut jure commiſſi, & caducitatis. Guid, Pap. *dec.* 575. Surd. dec. 286. *n.* 3. *& ſequ.* Corb. *d. ampl.* 34. *in fine* & vide *in de qu.* 3. *de renunc.*

230 Subdeclara, niſi prohibita, fuiſſet in inveſtitura, obligatio, vel hypotheca; ſeu ſervitus, vel alienatio, lato ſumpto vocabulo: quia non valeret. Boer. *d. deciſ.* 181. *ſub. num.* 12. & diximus *in de qu.* 3 *de renunc. num.* 5.

231 Unde infertur, quod, ſi emphyteuta tenebatur creditoribus, Dominus non tenetur illis ſolvere, niſi conſenſerit. Boer. *ead. dec. n.* 4.

232 Amplia 38. ut per canonem non ſolutum res revertatur ad Dominum, cum omni augmento latenti, & patenti: quia cum ad amphyteutam augmentum latens, & patens pertineat, ſequitur quod emphyteuſis revertatur ad Dominum ob canonem non ſolutum, cum ſit inſeparabile augmentum, & cenſetur ejuſdem juris, ſicut eſt res, cui adjungitur, *c. fin.* §. 1. ubi Gemin. *de conceſ. preb.* ita Specul. *in* §. *nunc aliqua, qu.* 156. Iaſ. *in l.* 2. *Cod. de iur. emph. num* 79. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 196. *numer* 6. *cum aliis*, quos congerit Corb. *eadem cauſa, ampl.* 35. & habebit locum, ſive revertatur ob canonem non ſolutum, ſed etiam ob finitam generationem, ut diximus *de melior. quaſt.* 2. *n.* 25. & ob deteriorationem, cum paria ſint, ut ſcripſimus *de var. caduc. qu.* 2. *numer.* 4. *&* 8. ſed hanc materiam augumenti latentis, & patentis, uberius tractabimus in tit. *de diverſ. qu.* 14. & infrà *hoc eodem tit. qu.* 13.

233 Amplia 39. ut revertatur ad Dominum ob canonem non ſolutum, cum omnibus melioramentis, ſive ſit emphyteuſis privata, ſive Eccleſiaſtica, ut de comm.
* atteſtatur Clar. *§. emphyt. quaſt.* 45. & eſt text. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt.* & pro hac ampliatione multos congerit Corb. ampl. 36. ſed quia de hoc nos latè tractavimus in tit. *de melio. qu.* 1. ideo ad illam te remitto.

234 Amplia 40. ut emphyteuſis revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, etiam maturis, & perceptioni proximis, ſi non ſunt in horreo reconditi, aut à ſolo ſeparati, & licet, ſi Vaſallus moriatur, diſpoſitum ſit *in cap.* 1. §. *hic conſequitur*, & ibi DD. *tit. hic finit. lex* Feder. ſcilicet, ſi moriatur ante calendas Martii, omnes fructus illius anni ad Dominum pertineant; ſi verò poſt dictas calendas, uſque ad menſem Auguſti, omnes fructus ad hæredas Vaſalli ſpectent, ſi autem poſt Auguſtum, omnes pertineant ad Dominum; tamen diſpoſitio *d.* § non habet locum in emphyteuſi, ut ibi dicit Bald. *n.* 1. quia nec etiam uſufructuarius, tranſmittit, Afflict. ibidem *n.* 19. & eſt text. in uſufructuario *in l. uſufructuarius, ff. quib. mod. uſuf. amit.* & non valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, quando aliter de jure communi eſt diſpoſitum, Soc. *conſ.* 167. *num.* 12. *vol.* 2. & ita etiam tenet Corb. *eadem cauſa, ampl.* 37. & de hoc etiam dixi *de alienat. quaſt.* 1. *numer.* 128. *& ſequ.*

235 Dubitandum tamen venit, An fructus debeantur Domino, ſtatim elapſo biennio, vel triennio, & ſic poſt moram commiſſam; an verò poſt declaratam caducitatem à Domino Hanc quæſtionem obiter tetigi ſupra *de var. caduc qu.* 12. *n.* 9. & quamvis, ſi nunc repetam, non erit inconveniens, ut melius veritas eluceſcat. Dico igitur, quod in hac quæſtione duæ ſunt diverſæ opiniones, una quod fructus debeantur poſt moram commiſſam, & ſic poſtquam ceſſatum fuit in ſolutione canonis; & hanc partem tenet Iaſ. *in l.* 2. *num.* 17. *&* 29. C. *de jur. emphyt.* ubi dicit hoc expreſsè tenere Ang. *in* §. *ſi vero, Auth. de non alien* & Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua ver. decimo quæritur*, & Alber. *in ead. l.* 2. & Rip. *in l. ſi unquam num.* 100. *C. de revoc. donat.*

Contrariam ſententiam tenet Benint *dec.* 17. *n.* 15 ſcilicet, quod fructus debeantur a die declarationis factæ à Domino directo, vel eſſe locum caducitati, & non antea; movetur ipſe pluribus rationibus, & præcipuè;
* quia communis opinio eſt, quod emphyteuta, tunc demum privatur jure ſuo, ob canonem non ſolutum, ſi Dominus voluerit, de quo videri poteſt *in dict. quaſt.* 12. *n.* 2. Secundo movetur; ſi vera eſſet opinio contraria, ſequeretur, quod, ſi Dominus reciperet canonem poſt elapſum terminum ſolutionis, oporteret de novo
* rem concedere. Tertiò movetur, quia com. op. eſt, de qua teſtatur Iaſ. *in dict. l.* 2. *in* 5. *not.* donec Dominus non declaret, emphyteuta retinet jus ſuum, & ſic dominium utile, & poſſeſſionem, ergo, & fructus conſequi debet, *leg. ex diverſo*, §. 1. *cum vulgar. ff. de*

de rei vendic. Quarto, quia, ſi attenderetur tempus
moræ, ſequeretur, quod mortuo emphyteuta, poſſet
Dominus declarare eundem, tempore moræ incidiſſe
in commiſſum, & ſic retro fuiſſe pœnam incurſam,
cum iſta declaratio dependeat à mera voluntate Do-
mini, & pœna caducitatis non requirat pro ejus exe-
cutione aliquod factum Iudicis; aut aliqua ſententia
* declaratoria, ſecundum magis com. op. de qua per
eundem Benint. & dixi *in d. quaſt.* 12. *num.* 8. & cùm
mortuo emphyteuta Dominus non poſſit declarare ca-
ducitatem, ut per Caſſad. *dec.* 2. *de locato*, ſequitur,
&c. Quinto, quia duo copulativè requiruntur ad ca-
ducitatem incurrendam, mora ſcilicet in ſolvendo, &
declaratio Domini, ut probatur *in d. l.* 2. *C. de jur.
emph. in illis verbis, ſi Dominus voluerit*, & in Auth.
de non alien. §. *ſcire autem*, ibi volentibus Præpoſitis:
cum igitur ſola mora non ſufficiat, cum ſolum det
initium ad caducitatem declarandum, ergo non de-
bet attendi ſola mora; ſed etiam declaratio: Ex qui-
bus, & aliis rationibus Rota Bonon. tenuit, fructus de-
beri à tempore declaratæ caducitatis à Domino, &
reſpondet contrariis, & hanc opin. ſequitur Cavalc.
dec. 47. *n.* 40. *& dec.* 43. *n.* 47. ubi multos congerit,
Burſat. *conſ.* 26 *n* 8 *vol* 1. cum aliis citatis à Corb.
ead. cauſ. ampl. 38. *n.* 3 licet ipſe conetur declarare
hanc opinionem Benint. diſtinguendo. Aut Dominus
ignorabat canonem non eſſe ſolutum, aut ſciebat;
Si ignorabat, tunc licet emphyteutà retineat utile do-
minium, & ſic etiam videatur poſſe percipere fructus,
per *d. l. ex diverſo* §. 1. *ff. de rei vend.* Tamen Dominus
ob ignorantiam, vel aliud juſtum impedimentum, ex
clauſula generali, videtur reponendus in priſtinum,
& relinquit cogitandum, Aut Dominus ſcivit, & tunc
tenetur reſtituere fructus, quos percipit à die factæ
declarationis, Aut ignoravit, & tunc ten tur à die,
quam emphyteuta non poſſit amplius moram purga-
re. Iaſ. *id d. l.* 2. *n.* 17. Quæ diſtinctio non videtur tu-
ta, quia ut dictum eſt, emphyteuta ante declaratio-
nem Domini, retinet jus ſuum, & per conſequens
poteſt percipere fructus *dic* §. 1. & quia etiam licet in
inſtrumento conceſſionis additum eſſet, quod ipſo jure,
vel ipſo facto res revertatur ad Dominum, ſi emphy-
teuta non ſolvat canonem; nihilominus requiritur ea-
dem declaratio, ut dixi *in dict. quaſt.* 12 *de var. caduc.*
Deinde fructus non debentur, niſi à die litis conteſta-
tæ; *l.* 2. *ff. de inter. l. certum. C. de rei vendic.* Inſuper
ante declarationem, emphyteuta eſt in bona fide,
cum poſſit rem retinere. & ideo facit fructus ſuos,
ante litem conteſtatam; præſertim, quia agitur ad fru-
ctus acceſſoriè, & non agitur de annuis præſtationi-
bus, juxta dec. Caſſad. 1. *de cauſ. poſſ. & pro* Capiteq.
dec. 2 *part.* 2. Et eandem op. Benint. ſequitur Theſſ.
dec. 114. *n.* 3. Seraph. *de priv jur. priv.* 84. *n.* 12. &
* Burſat. *d. conſ.* 26. *n.* 8. dicit ita communiter teneri:
Idem eſſet etiam tenendum de fructibus perceptis, poſt
alienationem, irrequiſito Domino factam, Corb. *de
cauſ. privat. ob alien. ampl.* 55. & dixi etiam ſupra *de
alienat. qu.* 1. *n.* 228. *& ſeq.* Et idem eſſet dicendum
propter deteriorationem, cum paria ſint, (ut ſæpè
dixi) & vide, quæ ſcripſi in tit. *de var. caduc. qu.* 2.
n. 4. 8. *&* 32.

236 Sed dubitari poteſt de fructibus perceptis per em-
phyteutam, emphyteuſi finita, an eos debeat reſtitue-
re à die, qua emphyteuſis eſt finita, an verò à die de-
clarationis factæ à Domino? Et videtur dicendum
idem, quod dictum eſt ſupra de fructibus ob canonem
non ſolutum, ſecundum opinionem Benintent. cujus
rationes militant in hoc etiam caſu: Contrarium ta-
men videtur tenere Surd. *dec.* 55. *n.* 27. dicens, quod
quando Dominus declarat caducitatem, emphyteuta
reſtituet omnes fructus ante perceptos; allegat Spec.
in d. §. *nunc aliqua verſ.* 10. Angel. in Auth. *de non
alien.* §. *ſi vero.* Galliav. *in l. Centurio, ff. de vul. &
pup. n.* 531. Rip. *in l. ſi unquam, C. de revoc. donat.
n.* 100. qui alios citat, & Corb. *de ampl.* 38. *&* 45.
n. 2. & in Vaſallo, qui ob felloniam non privatur,
niſi volente Domino, & tamen ubi Dominus declarat,
fructus omnes reſtituet à die commiſſi delicti; pro
hoc allegat, Gul. Cum. Ang. & Caſtr. *in l.* 1. *C. de
his quib. ut indig.* Galliav. & Rip. in locis ſupracitatis;
& pro hac parte faciunt omnes, quos ſupra citavimus
n. 325. Sed ſi volumus tenere opinionem Benint. ha-
bebit locum etiam ob generationem finitam: Cæte-
rum opinio contraria defendi poteſt, quia finita em-
phyteuſi, emphyteuta eſt in mala fide, & ideo tene-
tur reſtituere omnes fructus Cach. *dec* 160 *n.* 2. &
infinitos congerit Cavalc. *dec.* 27. *n.* 32. *part.* 1. & iſta
mala fides oſtenditur ex ſcientia rei alienæ. Nat. *conſ.*
237 456 *n* 17. Hond. *d.* qui alios citat *conſ.* 17 *n.* 80. *l.* 1.
Seraph. *deciſ* 605. idem Cavalc. *dec.* 45. *n.* 58. *& ſeq.
dec* 27. *n.* 29. *& dec.* 28. *n.* 8. *part.* 1. Surd. *dec.* 179.
n. 2. & ſi eſſet filius emphyteutæ, & hæres, præſume-
retur ſcire, & habuiſſe notitiam qualitatis bonorum,
238 an eſſent allodialia, vel emphyteutica. Ruin *conſ.* 50.
n. 17. *lib.* 1. Veral. *dec.* 360. *n.* 4. *lib.* 1. Corb. *de cauſ.
privat. ob non ſol. can. limit* 30. *n.* 14. Idem Honded.
conſ. 80. *n.* 47. & ex communi habitatione cum patre
239 præſumeretur certioratus à patre, *n.* 49. tenet, qui
alia pro ſcientia hujuſmodi adducit, & Surd. *dec.* 172.
n. 4. ſed de hoc vide, quæ dixi *de alienat. quæſt.* 1.
numer. 186. *& ſeq.* Similiter ignorantia non præſumi-
tur in eo qui habet penes ſe inſtrumentum inveſtitu-
ræ, ut dixi *de var. caduc. qu.* 12. *n.* 28 *& ſeq.* Nec di-
ci poſſet, quod per receptionem canonis ſit tacitè fa-
cta renovatio, quia hoc procedit, quando emphy-
teuta cecidit ob canonem non ſolutum, deteriuratio-
nem, vel alienationem, irrequiſito Domino; non
autem quando eſt finita emphyteuſis, ut dixi *de renovat.
qu.* 5. quia in renovatione requiritur ſcriptura, & de-
bet ſolvi laudemium Domino, & quod per ſimplicem
patientiam Domini, non cenſeatur facta renovatio;
multos allegat Mant. *de tacit. & ambig. l.* 22. *tit.* 35.
n. 12. & maximè hæc opinio procederet, quando Do-
minus ignoraſſet emphyteuſim eſſe finitam, quia per
receptionem canonis non eſſet remiſſa caducitas, ut
240 dixi *de var. cad qu.* 14. *n.* 13. Et pro hac opinione
facit diſtinctio Corb. *dict. ampl.* 38. *n.* 3. dum diſtin-
guit, Aut Dominus ignoravit, Aut ſcivit. Facit etiam
quia uſufructuarius finito uſufructu, tenetur reſtitue-
re fructus à die finiti uſufructus, *leg. ſi pater*, & ibi
Bald. *Cod de uſuf.* Spec. *in d.* §. *nunc aliqua, qu.* 10.
Præterea caducitas eſt pœna; & ideo hæc non eſt ca-
ducitas, quia emphyteuta, ſi emphyteuſis eſt finita,
nullum commiſit delictum, ſed dicitur reverſa ad
Dominum; & delictum ſolùm conſideratur, quando
emphyteuta non ſolvit canonem, vel alienavit rem ir-
requiſito Domino, & rem deterioravit, & ex aliis
cauſis, de quibus dixi in tit. *de var. caduc.*

241 An autem Dominus debeat reficere expenſas factas
pro recolligendis fructibus ab emphyteuta, vel ejus
hæredibus, poſtquam emphyteuſis eſt finita? Vide,
quæ diximus in titul. *de melioram. quaſt.* 1. *numero* 13.

242 Amplia 41. in emphyteuta præſumpto, qui per an-
nos 30. ſolvit canonem, licet Dominus non doceat,
de inveſtitura, & de dominio rei, pro qua canon per
tantum tempus fuit ſolutus. Spec. *in d. §. nunc alia
quaſt.* 55 57. *&* 141. *per text. in leg. ſi quis emptionis,
Cod. de praſcript.* 30. *annorum.* Rol. *conſil.* 127. cum
aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. ampliat.* 39. *in prin-
cipio*; ſed nos de hac ampliatione late diximus *de
contr. emph. quaſt.* 11.

243 Declara primò, dummodo is, uti emphyteuta per
30. annos continuos nomine ſuo proprio canonem
ſolverit. Bero *conſ.* 240. *numer.* 55. *& ſeqn. volum.* 1.
qui hanc opinionem eſſe communem atteſtatur: nam
ſi nomine alieno ſolviſſet, ſibi non noceret, cum res
geſta ab aliquo, tanquam procuratore, & ſic nomi-
ne alieno, non debeat ſibi nocere, ex jure proprio
expe-

expetierit; ut in his terminis tradit Alciat *conſ.* 158. *num.* 20. & Corb. *cad. ampliat. num.* 4.

244 Declara ſecundo, quod, ſi minori tempore 30. annorum ſolviſſet, non poſſet expelli, niſi aliter Dominus doceret de jure ſuo: ſed Eccleſia ſeu privatus Dominus eſſet manutenendus in ſua poſſeſſione exigendi canonem. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 441. *n.* 17. ubi dicit, quod, ſi emphyteuta ſolvit per ſpatium decem annorum, vel amplius, per talem diutinam ſolutionem, Dominus, vel Eccleſia contra ſolventem præſcribit, Corb. *dict. ampl. num.* 4.

245 Subamplia, ut habeat locum etiam in illo; qui per ſpatium 30. annorum ſolverit canonem pro re, quæ erat ipſius ſolventis, & recognuſcentis alium Dominum, ut voluit Guid. Pap. *dec.* 272. *ver. ſed præmiſſis non obſtantibus*; quia ex tali recognitione inducitur probatio dominii, licet dominium non transferatur.

246 Contrarium tenet Bero. *conſ.* 114. *n.* 3. *vol.* 1. atteſtans de magis communi opinione, at tenuit etiam
* Bald. in add. ad Spec. in tit. *de locato*, *col.* 5. an quis ſolvendo, cum nemo poſſit rem ſuam in emphyteuſim conducere, ſequitur Corb. *dict. ampliat. num.* 6. *& ſeq* qui dicit ita etiam tenere Alex. *conſ.* 69. *& conſil.* 29 *num.* 25. *vol.* 5. Dec. *conſil.* 564. *n.* 5. Ruin. *conſ.* 156. *numer.* 11. *volum.* 1. Coman. *conſil.* 165 Corn. *conſil.* 201. *vol.* 1. Aret. *conſil.* 14. *n.* 8. Bartol. *in leg. ſi aliquam rem*, *n.* 9. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Iaſ. *in l.* 2. *num.* 177. *Cod de jur. emph.* & Natt. *conſil.* 26. per totum, qui reſpondet Guid. Pap.

247 Amplia 42. ut emphyteuta, qui fuit citatus, ut veniat ad ſolvendum canonem, & non ſolvat, cadat à jure ſuo per lapſum temporis ſex menſium non expectato biennio, ita Bart. & Ang. *in leg. locorum, C. de omn agro deſert. lib.* 11. & Bart. ibi *in add. num.* 5. dicit, quod licet in Eccleſia requiratur ceſſatio biennii, ut emphyteuta poſſit expelli, nihilominus illud eſt verum, ubi Eccleſia non citavit emphyteutam, ut veniret ad ſolvendum canonem: nam ubi citavit, non erit neceſſarius curſus bienii, ſed ſufficit lapſus ſex menſium, & hæc ſunt verba Redo. *eod. tract. fol.* 440. *num.* 8. quæ verba refert, Corb. *ampliat.* 41. & idem Redo. *fol* 147. *num.* 6. *per tex.* quem citant Bartol. & Angel *in dict. l. locorum*: nam illa lex procedit in tributario Reipublicæ citato ad ſolvendum tributum, & ceſſante in ſolutione per ſex menſes, & ideo poteſt privari, & cum Reſpublica, & Eccleſia æquiparentur, *l. Reſpublica*, & ibi Gloſſ. *ff. Ex quibus cauſ. major* ideo habet etiam locum in Eccleſia.

248 Contrarium tenet, Iaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt. num.* 46. & dicit, quod ille text. *in l. locorum* loquitur in tributario, qui deſervit agrum, & ceſſavit in ſolutione tributi, & ideo non militat in emphyteuta ſolum ceſſante in ſolutione, & non deſervit rem emphyteuticam, propterea habet locum *c. potuit de locato in ſua generalitate*, & Auth. *qui rem*, *Cod. de Sac. Sanct. Eccleſ. & §. ſcire autem in Auth. de non alien.* Sed contra Iaſ. tenet etiam Corſet. *ſing.* 96. *verſ. emphyteuta*, Everar. *in Centuria in loco à Republica ad Eccleſiam*, ubi hoc menti tenendum dicit, & alii allegati per dictos Doctores, & vide omnino Caroc. *de locat. & cond. fol.* 59. *numer.* 23. *& ſeq.* ubi hoc declarat.

249 Amplia 43. habere locum etiam, ſi Prælatus Eccleſiæ, qui debebat habere tres denarios, nomine canonis ſingulo anno, & pluribus annis reciperet duos ſolum, Cavalc. *deciſ.* 30. *numer.* 102. *par.* 2. circa finem, qui multos hanc opinionem tenentes allegat, & in feudo hoc idem tenet Curt. *in tract. de feud. quæſt.* 18. *in* 2. *part.* ubi declarat, niſi per 40. annos fuerit ſoluta minor penſio, per text. *in cap. olim cauſam*, de cenſibus, ubi dicitur quod quando minor penſio per 40. annos ſoluta eſt Eccleſiæ, intelligitur præſcripta, ut illa tantum ſolvi debeat, ſubdens, quod in privato ſufficerent 30. anni, & ita etiam tenuiſſe Fran. Aretin. *conſil.* 112. refert, & ſequitur Corbul. *ampliat.* 42. & Theſſau. *deciſ.* 179. *in fine*, Balb. vero *in tract. de præſcript. in* 2. *part.* 4. *princip. ſeptimo quæro fol.* 252. refert, quod Bald. & Salycet. *in leg. adverſus, Cod. de uſur.* ponunt hanc quæſtionem, & determinant, quod Prælatus recipiendo duos denarios pluribus annis non præjudicat Eccleſiæ, & idem tenet Alex. *conſil.* 5. *columm.* 4. *in* 6. *argumento*, *volum.* 5. Sed contrarium videtur ſentire Ant. de But. *in repet. cap. pervenit*, *in fine*, *de cenſib.* ubi dicit, quod ſi quis pro fundo ſolverit omni anno, durantibus decem annis, centum, & in veritate debebat ducenta, ſi deducit illud tempus ad probandum, quod non debet, niſi centum, allegando cauſam renunciationis, ſeu amiſſionis pro reſiduo, quod probabitur talis remiſſio per lapſum decennium, concurrente illa minori ſolutione: quod videtur contra concluſionem, Bald. & Salyc. *in dict. leg. adverſus*, & contra text. *in dict. cap. olim. cauſam*, ubi deciditur, quod non præſcribitur per ſolutionem minoris cenſus, & penſionis, niſi per ſpatium quadraginta annorum, concurrentibus aliis requiſitis ad præſcriptionem, ubi voluit Hoſt. & Io. Andr. & But. quod ſicut cenſus præſcribi non poteſt cum mala fide, ita nec diminui, ſive diminutivè præſcribi ab habente malam fidem; licet Panorm. ibidem dicat, quod communiter tenetur contrarium, ſed ſecundum Balb. ipſe malè loquitur, dicens *num.* 3. quod contra Hoſt. Io. And. & But. non adeſt contradictor, niſi ipſe Panorm. Sed poſſet reſponderi *ad cap. olim. cauſam de cenſ.* quod loquitur in Eccleſia, & non in
250 privato: Unde ipſe Balb. volens conciliare opiniones, diſtinguit, Aut loquimur de præſcriptione contra privatum, vel contra Eccleſiam; primo caſu, Aut ſumus in ipſo principali debitore, qui tenetur ex propria obligatione ad penſionem annuam, & ipſe præſcribere non poteſt quocunque temporis ſpatio, ſolvendo minorem penſionem propter malam fidem,
251 *cap. fin. cum ibi not. de præſcript.* & ita procedat opinio Hoſt. Ioan. And. & But. & idem dicendum in hærede ejus ſucceſſore univerſali, cui nocet mala fides defuncti Balb. ut ſupra, *&* 4. *par.* 4. *par. princ. quæſt.* 8. Rot. coram Lancellotto, impreſſa penes Zacch. de
252 oblig. Cam. *deciſ.* 141. *num.* 20. Rot. *in rec. p.* 2. *dec.* 164. *num.* 3. Et procedit etiam in hærede hæredis propter malam fidem defuncti. Ludoviſ. *dec.* 249. & ibi Add. Hond *conſ.* 80. *part.* 2. *num.* 72. *& ſeq.* qui multos congerit, & vide infra *quæſt.* 9. *num.* 12. *& ſeq. eodem titulo*, Aut loquimur in ſucceſſore ſingulari; & iſte, an habeat bonam fidem cum titulo; quia fundus fuit ſibi venditus, cùm expreſſione cenſus minoris; & re vera debebatur major tunc præſcribit ſpatio decem annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes; etiam ſi habeat cauſam à malæ fidei auctore. Si vero nullum habeat titulum, ſed bonam fidem, tantùm præſcribet ſpatio 30. annorum, *per leg. ſi quis emptionis*, §. 1. *Cod. de præſcript. & leg. ſicut*, *& leg. cum notiſſimi*, *Cod. eod.* cum nihil innovatum ſit de jure canonico concurrente bona fide. Putat tamen Balb. eodem loco, quod iſte ſingularis ſucceſſor abſque titulo habens bonam fidem, præſcribat ſpatio decem annorum, & ille cui debetur, ſcienter reciperet, allegando cauſam remiſſionis, ſeu renunciationis; ſi vero ignoranter, ſecus, & in privato, qui bona fide ſolvit per 30. annos minus, tenet etiam Natt. *conſ.* 192. *num.* 6. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 57. *num.* 40. Cavalc. *dec.* 30. *num.* 102. *circa finem*, *part.* 2. ut pro tempore præterito ſit tutus, qui alios citat, & quod poſſit allegare renunciationem pro cauſa quam poterit probare ex diuturna ſolutione, tenet etiam Nat. *conſ.*
253 127 *n.* 8. *& conſ.* 495. *n.* 5. Secundo caſu, quando agitur contra Eccleſiam, requiritur tempus 40. annorum, cum bona fide: per text. *in dict. c. olim cauſam*,

cum

cum ibi not. & ita procedunt notata per Bald. & Salyc.
in dict. leg. adverſus, dum dicunt, quod Prælatus reci-
piens minorem penſionem pluribus annis non præjudi-
cat Eccleſiæ: nam hoc debet intelligi, ſecundum d. c.
olim cauſam, quando allegant, & idem tenet in Ec-
cleſia Redoan. *eod. n.* 40.

254 Quid autem dicendum eſt, ſi emphyteuta plus ſol-
veret, quam teneretur? Alexand. *in conſ.* 113. *v.* 1. di-
ſtinguit; Aut ſolvit per errorem, Aut ſcienter, Si ſcien-
ter non poteſt, videndus erit etiam Rimin. Sen. *conſ.* 363.
n. 17. *& ſeq. vol.* 2. Socin. *conſ.* 145. *vol.* 1. Corn. *conſ.*
83. *vol.* 3. & Cavalc. *ead. deciſ.* 30. *num.* 102. *in fine.*

255 Amplia 44. in emphyteuta, qui habeat fundum ab
uno Domino, qui deceſſit; relictis pluribus filiis hære-
dibus, & uni eorum ſolvit, aliis non: nam, & is jure
ſuo privatur, ſaltem pro parte tangente illos, quos non
recognovit. Bald. *in l. ſi communis libertus, ff. de in jus
vocan.* Iaſ. *in l.* 2. *n.* 61. *qu.* 18. *C. de jur. emph.* Redoan.
eod. tract. fol. 500. *n.* 31. Corb. *ampl.* 43. *de cauſ. priv.
ob non ſol. can.* & pro hac ampliatione faciunt, quæ di-
ximus *de alienat. qu.* 1. *n.* 73. de illo, qui alienavit rem
emphyteuticam de conſenſu unius Domini, & erant
plures Domini.

256 Amplia 45. ut emphyteuta ob non ſolutum cano-
nem cadat, non ſolum ab emphyteuſi; Sed etiam à pa-
cto in inveſtitura appoſito, ut Dominus teneatur poſt
emphyteuſim finitam renovare. Ruin. *conſ.* 167. *n.* 14.
vol. 1. & Corbul *eadem cauſa ampliat.* 40.

257 Limita primò prædictam regulam, quod emphy-
teuta cadat à jure ſuo ob non ſolutum canonem; ut
non procedat, quando propter probabilem ignoran-
tiam non ſoluit: quia per reſtitutionem in integrum
ei ſuccurritur. Gloſſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emphyt.* & ibi
* Bald. *n.* 22. & Iaſ. *n.* 182. ubi hanc opinionem eſſe
communem atteſtatur, & eandem eſſe communem
profitetur Dec. *conſ.* 58. *in fine*, *& conſ.* 164. *num. ter-
tio*, & idem dicit Socin. jun *conſ.* 70. *num. quarto*, *&* 18.
libro primo, & ita reſolutum fuiſſe in Sacro Rotæ Audi-
torio, dicit Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *titul.* 27.
n. 40. & Redoan. *de reb. Eccl. non alienand. fol.* 501. *n.*
3. qui pro hac opinione multos cumulat. Corbul. *ea-
dem cauſa, limitatione vigeſima, in principio*, & Cava-
ler. *dec.* 94.

258 Infertur ex hac limitatione, quod, ſi quis emit rem
emphyteuticam, quam putabat eſſe liberam, & per
biennium, vel triennium non ſoluit canonem, non
debet privari. Rot. *deciſione prima, de empt. & vendit.
in Antiq.* Alciat. *conſilio decimo, numero ſexto, libro octa-
vo.* Cephal. *conſil.* 250. *numero quinto*, & Mantic. *eod.
numero* 40.

259 Infertur etiam, quod hæres etiam major viginti
quinque annis, non ſolvens canonem per biennium,
ſeu triennium, non cadit à jure ſuo, ſed ei datur reſti-
tutio in integrum: quia juſtam habet cauſam ignoran-
tiæ. leg. qui in alterius, & ibi Dec. & Cagnol. *ff. de
regul. jur.* & idem Dec. *conſil.* 58. qui de communi at-
teſtatur. Bero *conſil.* 98. *num.* 22. *lib. primo.* Socin. jun.
eodem conſ. 70. Alciat. *dicto conſilio decimo.* Clar. §. *em-
phyteuſis, quæſtione octava. verſic. proſequendo.* Corbul.
eadem limitatione vigeſima, numero ſeptimo. Maſcard.
de probationibus concluſ. 881. *numero quinto.* Mantic.
eodem num. 40. *in fine*, qui dicit ita Rot. tenuiſſe, &
in impreſſis per Pacific. *de Salvian. Interdict. deciſ.* 147.
numero tertio, ubi plures aliæ dec. cumulantur, &
Cavaler. *ead. deciſ.* 94. Gramm. *deciſ.* 52. *nu* 7. dicens,
quod caducitas eſt introducta in odium ejus, qui debito,
tempore non ſoluit, per text. *in leg.* 2. *Cod. de jur. em-
phyt* ibi ſed ultro ſe offerre, & ſpontanea voluntate:
& ideo non videtur poſſe afficere eum, qui ignorat
ſe teneri ad ſolvendum, cum ignorans non videatur
habere facultatem ſe offerendi; & iſtam rationem af-
fert etiam Socin. jun. *dict. conſ.* 70. *n.* 3. quem refert
Corb. *dict. limit.* 20. *in principio*, ubi alias rationes
ponit *num.* 2. *& ſeq.* & multos citat pro hac opinione
& Seraph. *de priv. jur. priv.* 54. *n.* 16. & licet aliqui,
ut Redoan. *in dict. tract. fol.* 501. *numer.* 36. ea ſenten-
tia Barbat *conſil.* 40. *libro primo*, declarat ſupra dictam
260 communem opinionem, non procedere, ſi verba in-
veſtituræ ſint concepta non perſonaliter ſed in rem,
& imperſonaliter: nam primo caſu, cum ſit affecta
perſona, non afficitur res: unde hæres ignorans non
comprehenditur, ſecus in ſecundo caſu; tamen relin-
quit dubitandum; ſicuti etiam facit Corbul. *eadem li-
mit.* 20. *nu.* 8. ſed hæc limitatio, & diſtinctio videtur
eſſe contra mentem Doctorum. qui ſimpliciter dicunt:
quod hæres propter juſtam ignorantiam reſtituitur in
integrum, & contra Barbat. tenuimus ſupra *num* 187.
volentem in eodem *conſ.* 40. quod non detur reſti-
tutio minori adverſus caducitatem conventionalem.

261 Declara tamen prædicta; niſi Dominus vellet pro-
bare ſcientiam hæredis; quo caſu ceſſaret reſtitutio
in integrum: in dubio autem hæres habet funda-
262 tam intentionem ſuam, quia ſcientia non præſu-
mitur, cum ſit quid facti. Clar. *ead. quæſt.* 8. *ver. pro-
ſequendo.* Redoan. *dict fol.* 501. *num.* 32. *in fine*, Cagn.
in dict. l. qui in alterius, num. 7. Corb. *dict. limit.* 20.
num. 9. Et pro hac opinione faciunt ea, quæ divi-
mus *de alienat. qu.* 1. *num.* 185 imò quod ſtetur jura-
263 mento ipſius hæredis, tenet Anch. *conſ.* 174. *num.* 5.
refert, & ſequitur Marſil. in Rub. *Cod. de probat. num.*
124. *ver. & dixit.* Grat. *conſ.* 151. *nu.* 14. *vol.* 2. Mand.
ad Rom. *conſ.* 166. Calà *de modo art. & prob. n.* 1880.
Maſcard. *de probat concluſ.* 881. *n.* 4. *vol.* 2. Hondcd.
conſil. 80 *nu.* 61. *lib.* 2.

264 Cùm ergo hæres habeat fundatam ſuam intentio-
nem in ignorantia, & ſcientia ſit quid facti, & non
præſumatur, niſi probetur; ideo agenti ad caducita-
tem, incumbit onus probandi ſcientiam; alias non
obtinebit, & hoc non ſolum ſupradicti Doctores te-
nent; ſed etiam Bald. *in cap. unico de controver.* inter
Domin. & empt. Caccialup. *in repet. cap* 1. *de feud.
cogn.* Dec. *conſ.* 225. Iaſ. *conſ.* 64. *col.* 3. *lib.* 3. idem
Dec. *in dict. l. qui in alterius, ff. de reg. jur.* Alexand.
*in leg. cum filius, §. in hac, ff. de verb. oblig. & in
conſ.* 45. *lib.* 6. Cornel. *conſil.* 163. *lib.* 2. Caball. *mil-
leloq.* 94. *part.* 1. & Caroc. *de locat. fol.* 95. *quæſt.* 13.
num. 2.

265 Poterit igitur Dominus probare ſcientiam hære-
dis multis modis. Primo; ſi appareret inſtrumentum
inveſtituræ fuiſſe apud hæredem. Caſtr. *conſ.* 311 *in fi-
ne, volum.* 1: nam non præſumitur ignorantia de eo;
de quo quis inſtrumentum apud ſe habet. Aret *conſ.* 15.
in fine. Anch. *conſil.* 170. *numer.* 6. Caſt. *conſ.* 94. *nu-
mer.* 2. *vol.* 1. Aym. *conſil.* 73. *numer.* 39. *vol.* 1. *p. leg.
non eſt ferendus, ff. de tranſ. & not in Auth. qui ſemel.
Cod. de prob.* ubi quis præſumitur didiciſſe teſtificata,
quando atteſtationes fuerunt apud eum; ad not. per
Bart. & alios, & præcipuè per Rip. *in leg. qui Ro-
mæ, §. duo fratres, numer.* 56. *de verb. oblig* Bonavog.
qui alios refert in Add. *ad leg. fin. Cod. de jur. emphyt.
numero* 127.

266 Declaratur, hoc non habere locum, quando hæres
eſſet minor, per ea, quæ diximus in tit. *de alienat. qu.*
1. *num.* 187.

267 Secundò, ſi Dominus probaret eſſe publicam vo-
cem, & famam, bona illa eſſe emphyteutica: quia
268 non præſumitur ignorantia eorum, quæ publicè a-
apud omnes ſunt, *cap.* 1. *de poſt. Prælat.* Rom. *conſ.*
127. *num.* 8. *col.* 2. Alex. *conſ.* 187. *numer.* 8. *volum.* 2.
269 Burſat. *conſ.* 26. *num.* 35. *vol.* 1. nam quiſque præſu-
mitur ſcire ea, de quibus fama eſt in Civitate, niſi ſit
infirmus, vel abſens, not. Bart. *in l. is poteſt, ff. de
acq. hæred. ſub num.* 16. Dec. *conſ.* 154. *nu.* Aym.
conſ. 57. *num.* 10. Corb. *d. limit.* 20. *num.* 12. Farinac.
dec. poſth. 163. *par.* 2. *num.* 4.

270 Tertiò probatur ſcientia hæredis, ſi ipſe hæres eſ-
ſet Uxor, vel filii defuncti, qui vivente eo, in eadem
domo, & ſimul cum ejus Patre, vel Marito habitaſ-
ſent;

ſent : nam ex communi cohabitatione . præſertim , ſi bona eſſent notabilis valoris , præſumeretur , quod Uxor , vel filii ſciverint , an bona eſſent allodialia, vel

27 emphyteutica. Cornel *conſ* 16. *n.* 34 *vol.* 2. Aym. *conſ.* 51. *n.* 24. *vol.* 1. Ruin. *conſ.* 10. *n.* 17. *vol.* 1. Rol. *conſ.* 4. *n.* 32. *vol.* 2. Surd. *deciſ* 34. *numer.* 8. Rot. *in recent deciſ.* 62. *numer.* 6. *& ſeq. par.* 1 Corb qui alios allegat. *ead. limit.* 20. *numer.* 14. *& ſeq.* Honded. *conſ.* 80 *n* 48. *&* 49. *volum.* 2. quia præſumitur filius certioratus à Patre , & ab aliis de eadem domo , ut experientia docet & videmus hoc communiter fieri , maximè ex longo intervallo , & quando agitur de bonis alicujus momenti , ut ibi dicit Hond. & Surd. *dec.* 221. *num.* 9 *cum ſequentibus* ; ubi etiam dicunt , quod dicere , ignorare fratrem approbaſſe inveſtituram , nihil aliud eſt , quam ſe ipſos accuſare , & propriam culpam allegare , idem Honded. *conſ.* 53 *n* 76. *& ſeq.* qui multos citat *lib.* 1.

273 Declara tamen hoc , ut declaravimus in tit *de alienat qu* 1. *num.* 187.

274 Quartò probatur ſcientia hæredis , ſi poſt mortem defuncti canon ſolutus fuiſſet , ad not per Bart & Rip *n* 54. *in dict.* §. *duo fratres* Aym. *conſ* 193. *n.* 7 & in dubio ſolutiones præſumerentur factæ ab ipſo hærede , qui canonem ſolvere tenebatur. Jaſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. numer.* 60 Soc. jun. *conſ.* 139. *num* 10. *volum.* 3. quia non præſumeretur, quod alius pro emphyteuta ſolverit , maximè , ſi canon eſſet notabilis quantitatis , cum nemo jactare ſuum præſumatur, *leg. cum de indebito , ff. de ſolut.* cum aliis adductis per Corb. *dict. limit.* 20. *numer.* 17. *& ſeq.*

275 Quintò præſumeretur ſcientia hæredis qualitatis bonorum emphyteuticorum . ſi appareret , quod ipſe hæres faſſus eſſet aliquando ſe ſcire , quod bona erant emphyteutica , ad not. per Bart. & Rip. *n.* 51. *eod.* §. *duo fratres* , & Aym. *in eod. conſ.* 193. *ſub num.* 7. Alex. *conſ.* 29 *ſub num.* 6. *vol.* 2. & Corb. *ead. limit. n.* 20.

276 Sextò hæredis ſcientia probaretur, ſi ipſe hæres fuiſſet præſens in inſtrumento inveſtituræ factæ defuncto. Dec. *conſ.* 610. *n.* 5. & Corb. *ead. limit.* 20 *n* 21.

277 Septimò probaretur ſcientia , ſi ipſe hæres vidiſſet defunctum , cui ſucceſſit ſolvere canonem , tanquam emphyteutam Domino , vel ſi hoc eſſet ei denuntiatum. Bero. *conſ.* 117. *num.* 5. *vol.* 1. & idem Corb. *eod. num.* 21.

278 Illud etiam ſciendum eſt , quod ſcientia probatur conjecturis. Alex *conſ.* 187. *num.* 13. *vol* 2. Curt. jun. *conſ.* 6. *n.* 8. Pariſ. *conſ.* 100. *n.* 88. *vol.* 1. Cravet. *conſ.* 193 *num.* 7. Natt. *conſ.* 231. *n.* Ceph. *conſ.* 314. Menoch. *conſ.* 89. *numero* 17. & Surd. *dec.* 342. *num* 10.

279 Præterea notandum venit, ſecundum Natt *conſ.* 231. *n.* 2. quod prædicta ſcientia poteſt probari per unicum teſtem : quia, ſi ſufficiunt conjecturæ, multò magis unius teſtis , ut ipſe inquit , & teſtes etiam ſingulares admittuntur. Curt jun. *dict. conſ.* 64. *n.* 8. Gravet. *conſ.* 77. *n.* 33. *in fine* Surd. *dec.* 221. *n.* 11. *& dec.* 342. *n.* 11. quod intelligitur ſecundum Rot. ut per Farin. *dec poſth.* 644. *numer.* 3. *part.* 1. quando teſtis unicus eſt omni exceptione major, & quando ex ſcientia reſultaret privatio juris alteri quæſiti : nam tunc requireretur plena probatio.

280 Limita ſecundò , quando emphyteuta non poſſidet rem emphyteuticam : quia tunc privari non poteſt ob canonem non ſolutum. Bald. *in l. ſolemnibus in fine , C. de rei vend.* Paul. de Caſtr *conſ* 105 *in fine* , *l.* 2. Alex. *conſ.* 124. *in fine* , *l.* 5. Dec. *conſ.* 58. *col ult.* Pariſ. *conſ.* 108. *n.* 42. *l.* 1. Soc. jun. *conſ.* 70. *n.* 10. *l.* 1 qui *n.* 16.

* dicit hanc eſſe mag com & veriorem opin. Capic. *deciſ.* 14. *num.* 21 Rim jun. *conſ* 94 *n* 5. Clar §. *emphyteuſis* , *quæſt.* 8 *ver pone* , qui etiam hanc comm. opinio profitetur. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *numer.* 45. ubi taſtatur pluries , ita tenuiſſe Rot. Corb. *ead. cauſ. limit.* 24 Ioſeph Ludov. *deciſ. Peruſ.* 35. *n.* 4. & noviſſimè Ioan. Franc. Bonavog in Add. ad Iaſ. *ad l.* 2. *Cod. de jur. emph. in princ.* & nos aliqua de hoc diximus ſupra *de var ead quæſt.* 17. *n.* 5. Et ratio eſt , quia cum emphyteuta non habeat commoditatem rei, non tenetur onera ſubire , *arg. l. quemadmodum*

281 *din* , *Cod. qui admit.* ubi non debet hoc mihi imputari , quandiu tertius poſſeſſor contra me litigat ; & quando emphyteutæ et quæſtio de emphyteuſi , nec poſſeſſionem emphyteuſis aſſequi poteſt , non dicitur in mora ſolvendi canonem. Corb qui alios allegat. *dict. cauſ limit.* 24 ut ſi Dominus non dat feudum promiſſum , Vaſallus non tenetur ſervare juramentum fidelitatis. Red. *de reb Eccleſ non alien fol.* 498 *n* 10. & habet locum etiam , ſi emphyteuta canonem ſolviſſet , Ceph. *conſ.* 200 *numer.* 9. *vol.* 2. ſed ipſe tenetur probare , non poſſidere , ut ſupra *num.* 286.

282 Declarat Clar. hanc limitationem *ead. quæſt. ver. ſed quæro* , niſi emphyteuta eſſet in culpa , quominus poſſeſſionem rei emphyteuticæ adeptus eſſet , vel niſi poſtquam illam poſſidere cæpiſſet , dolo deſiiſſet poſſidere : quia iſtis caſibus emphyteuta non eſt excuſandus Alex. *conſ.* 11. *num* 5. *volum.* 5. Caſtr. *conſ.* 46. *vol.* 2. Ceph. *conſ.* 367 *num.* 11. *volum.* 3. Corb. *d. limit.* 24. Mant *eod tit. num.* 44. ubi refert ita tenuiſſe Rot & quod nullam habeat dubitationem , quando emphyteuta ex facto Domini amiſit poſſeſſionem. *conſ.* 196 *num.* 11. *lib.* 1. & Mantic. *eod. num.* 40. ubi etiam dicit, quod Bald. *in dict. l. ſolemnibus* , ſimpliciter loquitur de re emphyteutica , ab alio occupata. & alii ſimpliciter etiam loquuntur ; & ideo putat

283 ſufficere , ſi emphyteuta , ſine culpa ſua deſierit poſſidere : nam , ſi ſua culpa amiſit poſſeſſionem , nullam habet excuſationem , allegat Salyc. *in dict. leg. ſolemnibus* , *numer.* 2. & ita tenuiſſe Rotam atteſtatur, & non requiritur , quod ignoraverit contractum emphyteuticum ſed ſufficit, eum ſine culpa ſua non poſſediſſe , ad evitandam caducitatem , propter canonem non ſolutum , dicit ibi Mantic. *num.* 48. ex ſententia Rotæ.

284 Infertur ex hoc , quod , ſi quis ex Salviano Interdicto immiſſus fuerit in poſſeſſionem propter factum emphyteutæ , ſi non ſolvit , non habet excuſationem : quia eſt in culpa. Alex. *conſ.* 11. *num.* 5 *vol.* 5 Sed ſi res fuiſſet pignori obligata ab ejus anteceſſore , excuſationem haberet. Mant. *ibid. num.* 47. ubi dicit ita tenuiſſe Rotam.

285. Infertur ſecundò , quod , ſi fundus emphyteuticus fuerit à flumine per biennium , vel triennium inundatus , emphyteuta , qui non ſolvit canonem , non privatur jure ſuo : quia ſine culpa ſua , non modo naturalem , ſed etiam civilem amiſit , *l.* 3. § *Labeo* , & ibi dot. Alex & Iaſ. *num.* 2. *& ſeq* cum aliis adductis per Bald. *in l.* 1. *num.* 87. *de confeſ* & Ruin. *conſ.* 45 *numer.* 2. & ſi totus fundus emphyteuticus fuerit inundatus , ita ut nullus fructus percipi poſſit , clarum eſt , emphyteutam non teneri ad penſionem Card. *conſ* 92. *num.* 10. Rim. Sen *conſ.* 548. *numer.* 10. Mant. *eod. tit. numer.* 41. ubi refert ita fuiſſe concluſum per Rotam. Sed de hoc nos dicemus infra limit. 20.

286 Advertendum tamen eſt , quod emphyteuta debet probare ſe non poſſediſſe : quia ſi ſemel poſſedit , adhuc præſumitur poſſidere. Rim. jun *conſ* 6. *num.* 9. Sed hoc verum eſt , ſi is, qui poſſidet , dicat ſe poſſidere : non autem , ſi negat. Paul. de Caſtr. *conſ* 113. *numer.* 2. *lib.* 2. Abb. *in cap. olim*, *li.* 1. *num.* 14. *& c. cum ad ſedem* , *num.* 15. *de reſt. ſpol.* Alex *conſ.* 83 *num.* 14. *l.* 6. Cornel. *conſ.* 280. *n.* 7. *in fine* , *l.* 4. Soc. Sen. *conſ.* 95. *num.* 15. *lib.* 3. Rub. *conſ. ult. lib.* 1. & Mant. *eod. tit. num.* 49. *& ſeq.*

287 Limi-

287 Limita tertiò in emphyteuta, qui à Principe rem in emphyteuſim ſuſcepit: nam non privatur jure ſuo, ſi canonem non ſolvat, *l. fundi, Cod. de fund. patrim. lib.* 11. per quam legem, ita tenuit Io. Igne. *in l.* 1. *§. cum omnes, num.* 25. *&* 201. *ff. ad Sillan.* quod ipſe liberalitati Principis attribuit: Sed Gloſ. ult. *in dict. leg. fundi* eam legem alio modo intelligit, quod ſcilicet habeat locum quando pactum expreſsè fuit conventum, ne res propter canonem non ſolutum incidet in commiſſum, & hoc ibi dicit Bartol. Luc. de Pen. & Io. de Plat. Verum hoc in meo Cod. Gloſ. non dicit, ſed ſolum dicit in ver. ſoluant, alias poteſt eſſe metus commiſſi: & ideo Tiraq. *de nobilit. cap.* 37. animadvertit ex verbis illius tex: non poſſe colligi tale pactum fuiſſe appoſitum, ut refert Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22 *tit.* 27. *number.* 51. *& ſeq.* ſed ipſe determinat, niſi dicamus, quod ſic tacitè approbet ultimam opinionem: Unde mihi dubie videtur expoſitio Bart. & aliorum: quia text. ille habet iſta verba: Fundi patrimoniales, & qui ex emphyteutico jure ad domum noſtram diverſis generalibus devoluti ſunt, ſic eis, qui eos popoſcerint, cedunt; ut commiſſi metus eſſe non poſſit, neque enim magis commodamus noſtra, quam tradimus ea jure dominij: ita tamen, ut ea quæ in noſtra poſſeſſione poſiti præſtiterint, in poſterum ſolvant, ex quibus verbis, cum nulla mentio de pacto fiat, colligitur, quod hoc ſolum ex liberalitate Principis conceditur, & non ex pacto aliquo, ſed fortaſſe in practicam propter opinionem Bartol. & ſequacium, contrarium eſſet tenendum: Nec illa verba poſita in fine illius leg. Fundi, obſtant; ſcilicet, (ita tamen in poſterum ſolvant;) quia licet Dominus remittat caducitatem, tamen em-
288 phyteuta ſolvere debet canones, ut Bartol. ibi declarat; & quia etiam pactum non valeret, ut pro recognitione dominij, nihil ſolvatur, ut diximus *de var. caduc. qu.* 1. *num.* 26.

289 Limita quartò, ut non procedet, ſi in inveſtitura dictum ſit, quod emphyteuta ob non ſolutum canonem nunquam poſſit expelli: quia hujuſmodi pactum valet. Gloſ. *in ver. repellere in l.* 2. *Cod. de jur. emph.* quem omnes ſequuntur, dicit Iaſ. *num.* 118. & Selyo. Alber. & Bart. Spec. *in §. nunc aliqua, qu.* 89. *de locat.* Dec. & Cegn. *in Auth. qui rem, C. de Sac. Sanct. Eccl.* Croc. *de locat. f. l.* 59. *number.* 18. ubi dicit, procedere etiam ſtante juramento, ex ſententia Rotæ, & aliorum, & Bart. *in l. fundi, Cod. de fund. patrim. lib.* 11. tenet quod habet locum in emphyteuſi Eccleſiæ etiam. Nam cum Fiſcus & Eccleſia æquiparentur *leg. fin. C. de*
290 *Sacr. Sanct. Eccl.* ideo ſicut Fiſcus poteſt concedere in emphyteuſim, cum dicto pacto; ita etiam Eccleſia. Socin. *conſ.* 118. *num.* 2. *vol.* 4. Paul. de Caſtr. *conſ.* 217. *vol.* 1. Dec. *in l. cum tempus, num.* 9. *de regal. jur.* Iaſ. *in d. lege ſecunda, number.* 19. Redo. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 498. & Corb. *d. cauſ. limit.* 1.

291 Declarat hanc limitationem Imol. ex ſent. Bur. *in c. potuit, num.* 57. *de locat.* habere locum, quando fuit appoſitum pactum de non expellendo, etiam ſi non fiat ſolutio canonis intra tempus à jure ſtatutum: nam ſi ſimpliciter fieret pactum de non expellendo emphyteutam, eo non ſoluente, poſſet expelli: quia iſta generalis promiſſio intelligitur ipſo ſoluente, & ſervante ea, quæ ex natura contractus tenetur. Corb. *dict. limitat.* 1. *& ampliat.* 2. & nos diximus ſupra *num.* 4. & dicetur ex pacto remiſſa caducitas, ubi emphyteuta in inſtrumento obligavit ſe ad ſolutionem 10. pro canone, cum conditione, ut aliquo modo non poſſit proteſtari, nec cenſeri caducitas contra emphyteutam, & ejus ſucceſſores, & non ſolum dicitur remiſſa caducitas, quæ ex non ſolutione canonis oritur: ſed etiam illa, quæ cauſatur ex alienatione irrequiſito Domino, & ex aliis cauſis. Ceph. *conſ.* 347 *vol.* 3. & nos diximus *d. var. caduc. qu.* 1. *nu.* 23.

262 Declaret etiam ſupradictam limitationem Corb. in ead. limitat. 1. quantum attinet ad emphyteuſim Eccleſiæ, ut ſit vera, quando à principio id actum fuit; ſecus, ſi prima vice res fuit in emphyteuſim data, abſque dicto pacto, ut emphyteuta ob non ſolutum canonem non poſſit expelli; nam, ſi poſteà concedatur à Prælato, vel Rectore Eccleſiæ, cum dicto pacto, emphyteuta non excuſatur, cum pactum iſtud non valeat: quia non poteſt Prælatus, ſive Rector formam antiquæ inveſtituræ alterare, etiam in his, quæ
293 non ſunt de ſubſtantialibus, ſed de accidentalibus contractus, & formam conſuetam excedere in præjudicium Eccleſiæ, Bald. *in Auth quas ruinas, Cod. de Sac. Sanc. Eccl* & ibi Paul. de Caſtr. *num.* 7. Iaſ. *num.* 19. Dec. *num.* 22. *volum* 3. Gabr. *conſ.* 85. *num.* 10. & nos de hoc latè diximus *de cont. emph. quaſt.* 9. *num.* 12. *& ſequentibus*, & in tit. *de var. caduc. quaſt.* 1. *num.* 37. *& de melior quaſt.* 2. *num.* 11.

294 Subdeclara quod illud pactum excuſaret emphyteutam vivente eo Rectore, ſeu Prælato, qui ſub hoc pacto emphyteuſim conceſſit, & naturam aut quæ inveſtituræ alteravit: nam hoc modo paciſcendo videtur caducitatem tempore ſuæ vitæ incurrendam remittere, quod facere poteſt. Gloſſ. *in dict cap. potuit, in ver. expelli*, & ibi Anton. de Butr. *num* 19. & Imol. & eſt comm. opin. ut per Iaſ. *in dict. leg.* 2. *num.* 130. & non ſolum poteſt caducitatem incurrendam remittere, ſed etiam penſionem, & ſibi in hoc donec vixerit præjudicare, ita ut non poſſit res propter canonem non ſolutum ad remittentem redire. Ruin. *conſ.* 156. *volum.* 1. ubi etiam dicit, quod Dominus cancellando poſtam conceſſionis emphyteuſis, dicitur emphyteutam à ſolutione canonis liberare, ut refert Corb. *dict. limitat.* 1 *in fine.*

295 Limita quintò, quando adeſſet conſuetudo in contrarium, quod emphyteuta ob canonem non ſolutum non caderet à jure ſuo, vel adeſſent capitula inter Civitatem, & Eccleſiam, pro qua limitatione vide, quæ ſcripſi ſupra, à *num.* 3. *uſque ad* 8. & Dec. *in l. cum tempus. ff. de reg. jur.*

296 Limita ſextò non habere locum, ubi extaret ſtatutum, ut emphyteuta ob canonem non ſolutum, etiam, ſi ſtaret per 30. annos, non poſſet expelli, Bero. *conſ.* 126. *in princip. volum.* 1. Bologninus *conſ.* 31. *colum.* 1. Cagn. *in repet. leg. ſi quis major, num.* 35. *Cod. d. tranſ.* & Gorb. *d. cauſ. limit.* 3.

297 Declara hanc limitationem; ut non habeat locum, ſi emphyteuta juraſſet canonem ſolvere; nam tunc emphyteuta beneficio ſtatuti; non juvatur, cum ſtatutum non comprehendat contractum juratum, ut dicunt ſupradicti DD. & Corb. *eod. limit.* 3.

298 Declara ſecundò, ut non procedat in emphyteuſi Eccleſiaſtica, niſi ſtatutum eſſet ex certa ſcientia Papæ confirmatum; cum ſtatutum non poſſit ad præjudicium Eccleſiæ diſponere, ut emphyteuta ob non ſolutum canonem jure ſuo non privetur, *cap. quæ in Eccleſiarum, & cap. Eccleſia S. Mariæ de Conſt.* ut etiam dicunt præd. Doctores, ſed pro hac limitatione, vide omnino, quæ ſupra diximus *num.* 38. 39. 40. *&* 41.

299 Limita ſeptimò, quando in inſtrumento inveſtituræ dictum fuiſſet, ut ſi emphyteuta canonem non ſolveret, liceret Domino propria auctoritate ingredi bona, & retinere quouſque eſſet ei ſatisfactum. Paul. de Caſtr. *in conſ.* 237. *volum.* 1. *in primo dubio*, propter dictionem illam, (quouſque) cujus virtus eſt, ut poſtquam fuerit Domino integrè ſatisfactum, retinere non liceat, ſicut dictio (tandiu,) dictio etiam (donec.) per jura per eum allegata, & refert etiam Corb *eodem cauſ. limit.* 4. & ideo videtur actum, ut res non cadat in commiſſum.

300 Limita octavò, non habere locum, ſi emphyteuta eſſet creditor Domini ex alia cauſa, in tanta quantitate, vel majori, & paratus ſit compenſare: nam ad avitandam caducitatem, ipſo jure fit compenſatio, etiam ſi exceptio ab homine non fuerit appoſita, ſi modo ſit paratus compenſare, *l. ſi conſtat*, & ibi Bald.

prædicta opinio contra eos, apparet verior ut per Odd. in ſupra dicto loco, ampliatione ſecunda, *n.* 81. & *ad dictam leg. Æmilius* in contraria opinio eſt fundata, aliter reſpondet Eugen. *conſ.* 95 *n.* 36. & ad alias ſimiles, in quibus probatur, minorem non reſtitui adverſus conventionalem præſcriptionem, ortam ex facto. & obligatione defuncti, quod ex hac concluſione communi non infertur ad excluſionem reſtitutionis ex capite ignorantiæ juſtæ, cum iſtæ reſtitutiones ex diverſis edictis in penitus diverſis rationibus fundatis à Prætore concedantur, & ubi una ceſſat, alia poſſit, & debeat competere, & licet illa ex dicto de minoribus non competat, quia ejus termini non conveniunt *l.* 4. *§. toties ff de dam. infect.* ubi ſi verba legis deficiunt, & legis depoſitio deficit; competit tamen altera (ex quibus cauſ. major) & ideò, ſi non ex capite minoris ætatis, quando agitur de obligatione ex facto defuncti, ſecundum Bart. Bal. & alios ſupracitatos, ex capite tamen juſtæ ignorantiæ, vel alterius juſtæ cauſæ reſtitutio conceditur Gloſ. *in l. cum filius, § in hac, ff de ver. obl.* quam ſequitur in Din. Bart. Angel. Imol. Alexand. Paul. de Caſtr. & alii. & maximè Iaſ. dicens hanc eſſe com. quam etiam com appellat Curt. Sen. *conſ* 58. *n.* 1. & Soc. jun. *conſ.* 45. *n* 7. Imol. *in c. potuit de locat.* Batt. *in d. l. Æmilius opp.* 2. Cagnol. *in l.* 2. *Cod. de pact inter empt. & lect nu* 272 & ſeq. atteſtans hanc eſſe commun. op & *in l qui in alterius*, *n.* 5. *ff. de regul. jur.* Cacher *deciſ.* 69. *n.* 16. ubi atteſtans hanc eſſe magis communem opinionem, Gomez. *in tit. de empt. & vend n.* 27 ubi loquitur in hærede, ſive ſit major, ſive minor, Eug. *dict conſ. à n.* 28. *uſque ad n.* 33. qui loquitur in contractu celebrato cum defuncto, & cum pacto redimendi, quod non competat. minori reſtitutio in integrum, ratione perſonæ, ex quo nihil actum eſt cum eo, ſed propter juſtam cauſam ignorantiæ indiſtinctè poteſt reſtitui, & idem affirmat Mareſc. *var. reſol. cap.* 98 *nu.* 7. & ſequenti dicens; ſi contractus fuerit celebratus cum defuncto, & tempus redimendi effluxerit, tunc non competit minori ſuccedenti remedium reſtitutionis ratione perſonæ, ex quo nihil cum eo geſtum fuit, ſed propter juſtam cauſam ignorantiæ indiſtinctè poteſt quis reſtitui, ſive ſit major ſive minor, etiam ſi nihil geſtum ſit cum ipſo, ut per Bartol. *in dict. leg. Æmilius, n.* 5. *ff de minor* & ita declarat Iaſ. *in dict. l. cum filius familias, §. in hoc.*, *n.* 6. *ff. de verb. obl.* & Cagnol. *in d. l.* 2. *num.* 219. & tenet Rot. ut in deciſionibus impreſſis per Statur. Pac de Saluian. inter. *deciſ.* 147. *n.* 9 quinimmò, ſecundum Alexand. *conſ.* 71. *lib.* 1. & Abb. *in cap.* 1. *in fine de præſcript.* etiam ſi pupillus, vel minor læſus ſtetiſſet per centum annos, quod non petiiſſet reſtitutionem, nihilominus ei ignoranti nunquam currit tempus: nam quadriennium, quod datur ad illam petendam, incipit currere à die ſcientiæ; prædictam opinionem, quod reſtituatur minor ex capite ignorantiæ ſecutus, eſt Senatus Pedemont. ut per Theſ *deciſ.* 103. *n.* 4. & 7. & *n.* 5. enumerantur, qui contrarium tenent.

Tertia adeſt opinio, quod neque minoribus concedi debeat reſtitutio ex edicto majorum, & ſi ex clauſula. Si qua mihi juſta cauſa, &c. quam tenent Curt. Sen *conſ.* 59. & Cagn. *in dict. l.* 2. *n.* 8. & ubi inquit quod licet opiniones contrariæ videantur ſubtilitate, æquitateque ſuffultæ, tamen tenenda eſt opinio, quod nec ex edicto de minoribus, neque ex clauſula generali, danda ſit minori reſtitutio in integrum, ſive ejus hæredi, & hanc opinionem tenet etiam Rol. *conſ* 10. *poſt n.* 17. *vol.* 1. Sed eorum opinio communiter damnatur, ut ex ſupradictis patet quemadmodum etiam Rol. *eodem conſ n.* 11 melius conſiderando hanc difficultatem, fuit in nova opinione, quod nec ex capite de minoribus, nec ex vi edicti de majoribus ex clauſula ſi qua mihi, &c. reſtituitur concedatur minoribus, in eo caſu quo poteſt ſuccurri adverſus tutores, ſcientiam habentes de hujuſmodi contractibus, & pactis obſervandis ab ipſis minoribus, Et pro hac opinione facit, quod dicit Ioſeph. Ludoviſ *dec. Peruſ.* 55. *n.* 21. *cum ſequentibus* ut vera & communis concluſio ſit quod tunc demum datur reſtitutio minori quando peteret reſtitutionem ratione tantum minoris ætatis, tunc enim abſque ulla contradictione datur reſtitutio. Ruin. *conſ.* 119. *lib.* 5. Rol. *conſ.* 10. *n.* 17. *& ſeq l.* 2. & Calvac *de tut. & curat n.* 100. Si autem minor peteret reſtitutionem, non tanquam minor, ſed ex clauſula, Si qua mihi juſta cauſa; tunc ex quo non utitur omnino privilegio minoris ætatis, ſed alio remedio ex virtute d. clauſulæ, non datur ipſi minori reſtitutio in integrum, ſed habet actio-
187 nem contra tutorem, vel curatorem; Et pro hac opinione, idem Calvalc. *citato allegat* Alciat. *in leg. pactum curatoris, in fine, C. de pact.* Cæſar. Cont. *in. l. diffamari, n.* 74. *Cod. de ing. & manum.* ubi etiam declarat procedere, quando tutor, & Curator eſſent ſolvendo; alias, ſi non eſſent ſolvendo, etiam quod minores venirent virtute d. clauſulæ, poſſent petere reſtitutionem in integrum. Secundo modo declarat quando tutores, & curatores eſſent ille-
188 gitimè in conſtituti, quo caſu, etiam haberent reſtitutionem integrum, niſi minores eſſent Doctores quia eſſet eis deneganda reſtitutio in integrum, *arg. l.* 6. *Servius autem, ff. de orig. jur.* Bart. *in l. ſed & reprobari, in principio, ff. de excuſ. tut.* Socin jun *conſil.* 69 *n.* 49. *lib.* 1. prout etiam, quando minor Doctor, vel Scolaris ſine ſolemnitatibus ſtatutariis alienavit,
189 quia tunc tenet alienatio Borg. *de tutor. & curat. n.* 103. Ioſeph. Lud. *deciſ. Peruſ.* 55. *numer.* 26. ſed de valdide dubitandum, quia Doctor minor reſtituitur in integrum; niſi fuerit læſus ex ignorantia ju-
190 ris, per ea, quæ dicit Mantic. *de tact. & ambig. lib.* 4. *tit.* 6. *n.* 35. & pro Mantic. quod minor Doctor non reſtituatur in integrum, quando renunciavit, eſt deciſio Rotæ *in recent. par* 2. 485. *n.* 4 ubi de communi opinione atteſtatur; Et quod poſſit petere reſti-
* tutionem, in integrum minor jus peritus, defendit Fachin. *lib.* 3. *cont. jur. cap.* 5. quando eſt læſus; ubi aſſerit ita tenere Sarmien *lib.* 3. *ſelec. interp. cap.* 12. licet contrarium allegat Odd. *de reſt. in integr, par.* 1. *quaſt.* 23. *articul.* 7. Sed Odd. refert magis com. eſſe, quod non reſtituatur in integrum, ut per Rot. *dicta deciſ.* 485. Add. Strac. de Mercat. *par* 3. *num.* 27. & quod minor Doctor in integrum non reſtituatur eſt deciſio Buratti, & ibi Add. *in litt. E.* 20. *n.* 5. & 6. ſed in Scholari non eſt eadem ratio, per ea, quæ prædicti dicunt; & ideo reſtituentur.

191 Sed nec prædicta tertia opinio eſt vera, ex com. & magis com. ut ſupra diximus: quia ſi non capite minoris ætatis, minor reſtituitur; debet tamen reſtitui ex capite ignorantiæ, vel alterius juſtæ cauſæ, quæ reſtitutio non eſt deneganda, minori etiam quod ipſe recurſum habere poſſit contra curatorem, & adminiſtratorem, etiam ſi ſolvendo eſſent prout conſuluit Aret. *conſ.* 191. licet contra Aret. teneat. Rol. *in d. conſ.* 16. *n.* 2x. & Ruin *ead. conſ.* 109 qui dicunt, ubicunque beneficium reſtitutionis ratione minoris ætatis ſimpliciter, vel ſimpliciter ex juſta cauſa, tunc procedunt Aret. rationes; ſecus verò, ſi comperat ex capite de minoribus, & ex capite de majoribus ex cauſa generali ſimul; tunc enim ex quo remedium eſt magis ſubſidiarium, non aliter competit, nec competere, poteſt, ſi minori, vel ejus hæredi conſuli poſſit contra tutorem: cum, tunc ceſſet æquitatis ratio ob quam inducitur reſtitutio; nihilominus eorum opinio eſt contra communem. tenuit Odd. *d. art.* 9. *ampl.* 5 *n.* 84. Becc *conſ* 12. *n.* 77. Surd. *conſ.* 87. *n.* 6. & *conſ.* 95. *n.* 22. *lib.* 1. M. Ant. de Amat *dec. Maceratem.* 77 *in principio* Cavalc. *dec.* 30. *n.* 120 *par* 2. ubi etiam dicit, ſi haberet curatores; & tuto-

tutores divites: & ita ſententiaſſe Regiam audien-
tiam Apuliæ, refert Viv. *dict. deciſ.* 501. *nu.* 21. atte-
ſtans hanc opinionem eſſe magis communem, & Sa-
* croſanctam, & nos ſupra diximus *in præcedenti am-
pliat. num.* 175 ex ſententia Sac. Rotæ Romanæ,
quod eſt in electione minoris, an velit agere contra
curatorem aut tutorem, vel petere reſtitutionem in in-
192 tegrum; hæc reſtitutio competit etiam contra Eccleſi-
am, & alios minores, vel Univerſitatem favore alterius
Communitatis: nam hi reſtitutionem alterius minoris
impedire non poſſunt, quando certant de damno evi-
tando. Mareſc. qui alios citat *var. reſol. c.* 98. *n.* 15. *lib.*
2. Lud. *eadem deciſ. num.* 10. & ibid. Add. Sed qoando
uterque tractaret de damno evitando, non reſtitueretur.
Odd. *de reſt. in integr. quæſt.* 18. *art.* 5. *num.* 35. M.
Ant. de Amat. *deciſ. Macerat.* 77. *nu.* 12. & privile-
giatus non utitur privilegio contra pariter privi-
legiatum fallit tamen, quando unus tractat de damno
alter de lucro, vel quando uterque de damno, alter
tamen convenitur; quia potior eſt cauſa ejus; qui con-
venitur Rot. in recollectis per Farin. *d. poſth.* 293. *n.* 6.
par. Duran. *dec.* 402. *n.* 16. *cum tribus ſequ.* Sed quod
minor non ſit reſtituendus ex hoc capite data ſcientia
tutoris, ſæpè judicavit Senatus Pedemon. teſte Teſſ.
deciſ. 103. *nu.* 9. ſi minor poteſt habere recurſum
contra tutorem, ubi dicit hanc eſſe com. & æquiſſi-
mam opin. pro qua multos concordantes allegat
contra Odd. Sed in ſtatu Eccleſiaſtico eſt hoc cla-
rum, quod minor, vel Eccleſia habet electio-
nem in integrum, vel agere contra Tutorem, Pro-
curatorem, Actorem, vel Syndicum, non ſit facta
diſcuſſio contra Adminiſtratores prædictos, ex Conſt.
Marchiæ *cap.* 9. *lib.* 6. M. Ant. de Amat. *dict. deciſ.*
77. *n.* 1. ubi habentur requiſita, ut reſtitutio com-
petat.

Quid autem ſi minor juravit, An poſſit petere re-
ſtitutionem in integrum? Videndus eſt Seraph. *de pri-
vil.* 96. ſed eſt advertendum, quod ubi adſunt ſta-
tuta, & Conſtitutiones, prout adeſt in ſtatu Eccle-
ſiaſtico Ægidladina, illæ ſunt ſervandæ; vid. eſt e-
tiam Ludoviſ. *deciſ.* 120. *nn.* 4. *& ſeq.* quando etiam
adeſt renunciatio beneficio reſtitutionis in integrum,
& minori ætati

193 Sed infra quod tempus poſſit Eccleſia, Minor,
& Civitas petere hanc reſtitutionem in integrum ad-
verſus non ſolutum canonem, cum æquipatentur?
Spec. *in d. §. nunc aliqua quæſt.* 16. *&* 17. Iaſ. *de l.*
2. *n.* 49. dicunt, quod infra quadriennium; ſequi-
tur Redoan. *eod. tract. fol.* 495. *num.* 4. Natt. *conſ.*
45. *in principio*, loquens in Civitate, & Eccleſia, &
in tranſactione, & hoc quadriennium currit à die
ſcientiæ, etiam ſi per centum annos ſcientia non
ſuperveniſſet. Gonded. qui plures congerit. *conſ.* 80.
n. 83. *& ſeq. lib.* 2. Rot. *in dec. poſth.* 33. *par.* 1.
ubi aliæ deciſiones cumulantur, & reſtitutio in inte-
154 grum cenſetur petita mediante clauſula in fine li-
belli poſita, Petens ſuper omnibus jus & juſtitiam
miniſtrari, ut *in eadem deciſ. n.* 3. Mant. *de tacit &
ambig. lib.* 11. *tit.* 20. *num.* 44. Cavalc. *deciſ.* 45. *n.*
50. *par* 1. ſed hæc reſtitutio non poteſt petit à Pro-
curatore, non habente mandatum ſpeciale, ut in ea-
195 dem deciſ. de quo videndus eſt Cavalc. *deciſ.* 30. *par.*
2. *n.* 28. *&* 29. & Add. Butat. *deciſ.* 190. & habet
locum, quando principaliter petitur reſtitutio, ſecus
ſi incidenter per viam exceptionis: quia tunc ſufficit
generale mandatum Magon *deciſ. Floren.* 70. *in fine*,
ubi alios refert; & reſtitutio in integrum cenſetur pe-
tita, etiam per æquipollens Duran. *deciſ.* 402. *n.* 12.
minori autem competit reſtitutio intra quadriennium,
196 poſtquam 25. annos ætatis ſuæ exceſſerit, Mantic *de
tacit & ambig. lib.* 4. *tit.* 6. *n.* 45. ſed ex capite igno-
rantiæ, & ex Edicto majorum *ex clauſula. Si qua mihi*
&c. ob ſolutionem canonis deglectam, etiam poſt
ſpatium 40. annorum competit Odd. poſt Cagn. &
Fulgineus de Jur. Emphyt.

Villal. in loco ſupracitato, refert Viu. *d. deciſ.* 501.
197 *n.* 6. & diximus ſupra; & Prælato, & Rectori Ec-
cleſiæ ſucceſſori competit hæc reſtitutio, etiam poſt
quadriennium Honded. *eod. conſ. n.* 89. qui multos
congerit; Et hæc reſtitutio conceditur ob mutatio-
nem Prælatorum; & ideo in iſtis ſucceſſoribus, & ma-
ximè in Regularibus, Prioribus, Guardianis, & Ab-
batibus, qui ſæpè mutati ſolent, adeſt probabilis i-
gnorantia. Dec. *conſ.* 36. *n.* 9. *ver. nec obſtat ob mu-
tationem*; & dicit etiam ibi Honded. quod non ob-
ſtat opinio Odd. ut ſupra *n.* 79 quando mortuo pri-
198 mo Prælato, Prælatus novus, ſive Rector diù vixit;
adeò ut potuerit ſe informare, non competat reſtitu-
tio, quia ipſe reſpondet, quod ignorantia præſumi-
tur, Sed ad favorem Odd ſtante longiſſimi temporis
curſu, ex quo potuit ſucceſſor ſe informare, ut igno-
rantia non poſſit allegari. videndus erit idem Honded.
conſ. 83. *n.* 69. *& ſeq. l.* 1. & Alex, *conſ.* 71. *l.* 5. & Abb.
in cap. 1. *in fine de præſcript.* qui dicunt, ſi minor læ-
199 ſus ſtetiſſet per centum annos, quod non petiſſet re-
ſtitutionem, nihilominus ei ignoranti nunquam cur-
rit tempus: nam quadriennium, quod datur ad illam
petendam, incipit currere à die ſcientiæ. Mareſc. *dict.
cap.* 98. Sed advertendum eſt, quod quando Minor
eſſet vehementer læſus, aut Communitas, Eccleſia,
vel Univerſitas, eſſent quoque vehementer læſæ, com-
petit eis reſtitutio in integrum, etiam poſt quadrien-
nium. Covar. *var. reſol. c.* 1. *tit. de minor n.* 22. Du-
* ran. *dec.* 402. *nu.* 13. cum duobus ſeq. atteſtans de
communi, & veriori opinione, ac etiam contra aliam
Eccleſiam ſive Univerſitatem, vel Minorem *n.* 8.
& ſequent.

200 Advertendum tamen eſt, quod licet ex capite igno-
rantiæ competat reſtitutio in integrum, etiam contra
quadragenariam præſcriptionem; tamen hæc igno-
rantia allegari debet in actis, & debet eſſe proba-
bilis, juſta, & non ſupina, & plenè probata Hond.
conſ. 33. *n.* 68. *& ſeq. lib.* 1. & vid. Mareſ. *var. reſol.
l.* 1. *cap.* 16. *c.* 57. *lib.* 2. & de hac materia ignoran-
tiæ vide etiam multa; quæ ſcripſit Pacif. *de ſalvian.
interd. inſp.* 4. *c.* 3. *ubi n.* 43. dicit, quod in hoc ca-
ſu ætas minoris probanda erit; & hodie ſufficit, quod
probetur per librum Baptiſmi. Capuraq. *dec.* 314 *p.* 1.
& Ludou. *dec.* 55. *n.* 7.

201 Amplia triceſimoſecundò ſecundum Corb. *ead.
cauſ. ampl. ſua* 29. habere locum etiam in Pupillo,
& Infante; & movetur, quia adultus minor 25. an-
nis, ex eo privatur emphyteuſi quia lex, & conditio
reſolutiva contractus fuit in conceſſione rei à Domi-
no concedente appoſita, cum veniat ex natura contra-
ctus, & cenſetur id actum: etiam, ſi non ſit expreſsè
cautum Bald. *inde poteſt. nu.* 10. & Alvar. *col.* 3. *ver.
quaro ab extra. de alien feud.* Quæ ratio militat in
emphyteuſi conceſſa Pupillo, & Infanti, maximè ſi
ſit factum pactum ſuper ſolutione canonis, ut res
revertatur ad Dominum, ſi canon ſolutus non fuerit;
nam dubium non eſt, quod Dominus poſſit ad præ-
judicium pupilli, & infantis hanc conditionem reſo-
lutivam apponere, cum unuſquiſque poſſit in con-
ceſsione rei ſuæ, legem quam vult imponere, *l. in
* re mandata*, *Cod. mandat cap. verum*, & ibi Docto-
res communiter de condit. appoſitis: cum ergo ea-
dem ratio vigeat in emphyteuſi conceſſa pupillo, &
infanti; quæ viget in minori 25. annis; ſequitur, quod
idem jus ſit ſtatuendum; *l. fin. B. ad l. Falcid. & l.
illud ff. ad leg. Aquil.* Nec facienda eſt differentia,
an is, qui ceſſavit in ſolutione canonis ſit adultus,
vel pupillus; ex doctrina Ruin. *conſ.* 119 *n.* 7. *&* 17.
vol. 5. & Curt. Sen. *conſ.* 58. qui loquuntur in in-
* fante, & pupillo, & eſt de mente omnium *in l. cum
202 filius familias*, *§. in hac. ff de verb. oblig.* dum dicunt,
minorem non reſtitui ex capite minoris ætatis adver-
ſus non ſolutum canonem, quando emphyteuſis, non
fuit ab eo acquiſita ſed ab ejus dante originem habuit;

nec diſtinguunt, an ſit Pupillus, vel adultus, &
reſpondet contrariis rationibus adductis à Guid Pap.
deciſ 435. contrarium tenet in infante, & pupillo.
203 Ego autem puto diſtinguendum. Aut loquimur in
emphyteuſi conceſſa infanti non habenti tutorem,
& nunc conceſſio tenet ad favorem pupilli, quia po-
204 teſt meliorem facere conditionem, non deteriorem.
Inſtitut. de auct. tut in principio, & in contractibus
ultro, citroque obligatoriis (prout eſt contractus em-
phyteuticus) ſine tutoris auctoritate, non obligatur:
ſed qui cum illo contrahunt, obligantur: ut dicit ille
text *& l pupillus de acquir rer. dom. & §. pupillus.*
Inſt. de inut. ſtip. & l. obligari cum ſimil. ff. de auct.
205 *tut.* Mant. *de tac. & amb. l. 6. tit. 13 n. 19. lib. 3. n. 8.*
Et idem dicendum de emphyteuſi conceſſa infanti aut
proximo infantiæ, quia nullum habet intellectum, ne-
que velle, neque nolle; & quicquid videt, ignorat, *l. ſi*
infantis, C. de jur. de jur delib. & ibi Bar. Dec. & Cagn. *in*
leg. in negotiis ff. de reg. jur. cum nec etiam poſſit adi-
te hæreditatem ſine tutoris actoritate, & patris ſimul.
Cavalc. *de tut. & curat n.* 68. cum ergo infans, ſeu
pupillus non poſſit obligare, niſi interveniente au-
ctoritate tutoris, *dict. l. obligari*, & Ludoviſ. *dec.*
164. *in princ.* & habet locum, in pupillo pubertati
ſe proximo, ut ibi dicitur: & Alex. *conſ.* 122. *n.* 2. *&*
ſeq. lib. 6. Corb. etiam *conſ.* 241. *lib.* 1. *in princ.* &
illi qui um .o contrahunt, obligantur: ipſe autem
non (ut dictum eſt) & ſcripſit etiam Mant. *eod. tract.*
lib. 8. *tit tit.* 6. *num.* 4. *&* 5. niſi tamen ſit factus locu-
pletior. de qua re, nunc non agitur, ſed tantum de
pæna caducitatis; merito tenendum erit, cum ejus o-
bligatio contra ipſum non valeat, quod non
poſſit incidere in pænam; & tanto magis, quia
ubique ſunt ſtatuta annulantia contractus cum pu-
pillis, & minoribus celebratos, & in Statu Eccle-
ſiaſtico adeſt Conſtitutio Ægidiana; ut animadvetit Lu-
doviſ. *dict. deciſ.* Et facit pro hac opinione, quod di-
cit Guid. Pap. *in d. dec.* ut annus, & dies datus pro-
206 ximiori emphyteutæ ad petendam inveſtituram fi-
nita emphyteuſi, non currat proximiori infanti, ut
etiam ipſe Corb tenet; ex ſententia aliorum *de cauſ.*
privat ob non pet. inveſt. int. legit. temp. num 22. &
eſt com. op. etiam in minore 25. annis, ut per Burſ.
conſ. 273. *n.* 2. ubi plures allegat atteſtantes de com-
muni. Nec mihi videtur bona reſponſio Corb. *d. ampl.*
nu. 5. dicentis. quod licet, non currat tempus pu-
pillo, vel infanti ad petendam inveſtituram, currit
tamen ad ſolvendum canonem, cum etiam ignoranti
currat: Quia in pupillo non ſolum debet conſidera-
ri ignorantia, ſed etiam aliæ qualitates ſupra allega-
tæ, ex quibus non ſolvendo canonem, non cadit à
jure ſuo. Præterea ejus reſponſio non diluit argumen-
tum. Guid. Pap. quia ſi tex. *in c.* 1. *§. ſi minori;*
ſi de feud. ſit cont. ſecundum communem intellectum
ſpecialiter providit, quod neque pupillo, neque in-
fanti currat tempus ad petendam inveſtituram, ut per
Clar. §. *feudum, quæſt* 49. *ver. item ſcias* & idem Corb.
eadem cauſ. ob non pet. inveſt. nu. 25. ex eo, quia illa
ætas quicquid videt, ignorat, & habet ſemiplenum
207 intellectum. Gloſ. *in l. in negotiis, ff. de reg. jur.* &
eſt in tali ætate, ut neque ſcire, neque diſcurſum ra-
tionis habere cenſetur, ideſt diſcretionem per quam
poſſit deliberare; nec ſcientiam, per quam concludere,
& determinare aliquid valeat. Cagn. *in d. l. in negotiis,*
n. 8. & ideo, ſi non currit tempus ad petendam in-
veſtituram finita emphyteuſi, ut diximus etiam de re-
novat. *qu.* 2. *n.* 18. ergo idem dicendum erit, ſi ca-
nonem non ſolvat, cum eadem ratio in utroque ca-
ſu vigeat. Nec dicunt Doctores *in d. c.* 1. quod pu-
pillus, & infans reſtituitur in integrum, ſed ſimpli-
citer, quod non currit tempus; ſicut etiam præſcri-
ptio, durante pupillari ætate non currit, ſed dormit
298 *l. ſicut*, & ibi Gloſ. *C. de præſcript. trig. ann.* & Ma-
reſcot. *var. reſol. cap.* 67. *n.* 14. *lib.* 2. Nec pariter
videtur mihi bona reſponſio Corb. ad aliam rationem;
Guid. Pap. deſumptam *ex l. fin Cod. in quib. cauſ. in*
integ. reſt. non eſt neceſ quod ſcilicet illa lex loqua-
tur de præſcriptione legali, nos autem ſumus in con-
ventione reſolutiva contractus; quia valet argumen-
tum negativè à lege ad pactum: ut per Euer. *in Cent.*
in lo o à pacto ad legem in fine. Secundo, diximus ſupra
præcedenti ampl. *num.* 186. quod pactum continens
illud idem, quod jus commune, nihil operatur
ultra jus commune, poteſt etiam reſponderi, quod
hæc ſit conventio legalis, vel mixta, & non propriè
conventionalis, ut ſupra dixi *n.* 186. Poteſt etiam
reſpondeti, quod ratio illius legis eſt generalis, dum
dicit, melius eſt intacta eorum jura ſervari, quam
poſt cauſam vulneratam remedium quærere. Nec ſi-
militer alia reſponſio ejuſdem Corb. facta Guid. Pap.
quod pupillus, qui ſucceſſit in jus alterius, non de-
bet privari; quia ignorantia, & ætas debet illum ex-
cuſare; mihi placet, dum dicit, ſi ejus opinio eo tendit,
ut pupillus reſtituatur, non pertinet ad quæſtionem
propoſitam; quia nunc non agimus, an infans, vel
pupillus reſtituatur, adverſus non ſolutum canonem
ſed an res cadat in commiſſum de rigore juris Fate-
209 tur benè, quod infans. pupillus, & minor 25. an-
nis ſint in integrum reſtituendi, ut per Spec. *in d. §.*
nunc. aliqua n. 26. & Iaſ *in d l.* 2. *n* 49. Grammat.
dec. 52. *d. tract pag.* 495. *n.* 4 & per alios quos re-
fert, qui loquuntur in minore 25 annis: nam
ſupra reſponſum eſt, quod pupillus non cadit, ſi tu-
torem non habet; quia contractus favore pupilli clau-
2:o dicat, *leg Iulianus, § ſi quis à pupillo ff. de act. empt. & l.*
pupillus ff. de acqr rer. dom. facit pro iſta opinione, quod
dicit Gramm *dec.* 52. *n.* 9. quod tam *lex.* 2. *C. jur. emph.*
quam etiam *c. potuit de locat volunt.* quod emphyteuta
211 privetur per ceſſationem culpabilem, dum eſt in mora
ſolvendi: & conſideretur etiam illa contumacia, & con-
temptus, ut ſupra diximus *n* 12. & quia hæc non poſ-
ſunt cadere in pupillo, & infante; igitur dicendum
erit, ut non cadat, Et quod non currat tempus trien-
nii pupillo, poſt hæc ſcripta inveni Seraphin *de pri-*
vil. jur. priv 84. *ſub n.* 19. approbantem opin. Guid.
Pap. quamvis ipſe limitet in pupillo proximo pu-
bertati propter juramentum, ſed pupillo, qui non
juravit; ſequitur op. Guid Pap. ut nec habeat locum
reſtitutio in integrum, & quod non currat tempus
pupillo, tenet Cavalc. *dec. numer.* 12 *par* 2. Burſat.
conſ. 29. *n.* 11. *l.* 3 etiam in pupillo doli capace.
Aut infans, vel pupillus habet tutorem, & ex
ſupradictis apparet reſolutio.
212 Aut loquimur in emphyteuſi conceſſa patri, vel
majoribus pupilli, vel infanti, quibus ipſe ſucceſſit
& in hoc caſu idem Corb. reſidet in ea opinione,
quod per ſolutionem cadat à jure ſuo, ſine ſpe re-
ſtitutionis in integrum. Dicens *n.* 7. infantem, &
pupillum reſtitui in integrum, non eſſe indiſtinctè ve-
rum, ut aſſerit Sfort. Odd. *in tract. de reſt, in integ.*
qu. 89. *art.* 5. *ſub. n.* 78 & Gramm. *dec.* 52. non
procedere ubi non ipſe infans, pupillus, vel minor
ſuccedat majori, cum nihil geſtum ſit cum illis ſed
cum majoribus à quibus emphyteuſis fuit recepta,
rationibus ab ipſ allegatis; ſed nos ſupra probavi-
mus in *præcedenti ampliatione, numer.* 186. malè Corb.
loquutum fuiſſe in minori 25. annis; & tanto ma-
gis procedere debet in infante, & pupillo. hujus o-
pinionis, non ſolum fuerunt Gramm. & Odd. ſupra
allegati, & alii citati *ſub dict. dict. n.* 186. verum etiam
Io. de Port. *in leg cum filius, in fi. ff de ver oblig* quod
ſcilicet pupillus reſtituatur in integrum adverſus ſolu-
tionem canonis, licet ſit hæres emphyteutæ relatus
per Bertach *in repertorio in verb. Pupillus*, & Mant.
de tac. & ambig. lib. 22. *tit.* 27. *nume* 41. dicit, ſi
pupillus hæres ſit multo magis præſumitur ignorare,
& ideo juſtam habet excuſationem: quia etiam ſi
probetur aliquid ei dictum fuiſſe de emphyteuſi,
tamen

tamen jus ipſum ignorat, *l. pupillus de aequ. hered.* Alciat *conſ.* 10. *num.* 6. *lib* 8. qui etiam ſubdit, tutores fieri debere certiores exhibito inſtrumento emphyteuſis,ut pupilli In mora conſtituti intelligantur. Bart. & Iaſ. *in leg. ſi ex legati cauſa, in fine, ff. de verb. oblig.*

213 Et licet Corb ibidem *num.* 11. declaret, quod non reſtituatur pupillus, vel infans, quando eſt ei conſultum contra tutorem ſi ſit ſolvendo, etiam ex capite ignorantiæ, & ex clauſula generali. Si qua mihi juſta cauſa; monens Advocatum debere eſſe cautum in articulando, & probando, tutorem, & curatorem non eſſe ſolvendo; ſi vult reſtitui ex capite ignorantiæ: quia præſumuntur de jure eſſe ſolvendo, ut per eundem Odd. articulo octavo; *num.* 67. & alia etiam ponat pro iſta materia, & præſertim quando teſtator mandavit, ne tutor, vel curator moleſtetur, ratione doli, culpæ levis, vel negligentiæ; nihilominus tenetur ad intereſſe, propter caducitatem, ex ejus negligentia in non ſolvendo canonem, & ipſe minor ex iſto capite ignorantiæ in integrum reſtitui non poſſit, cum ſit ipſi remedio ordinario contra ejus tutorem, vel curatorem conſultum, ut per Ruin. *conſ.* 119. *vol.*5. Sed nos in ſupra dicta ampliatione probavimus,

214 eſſe in electione minoris, velle petere reſtitutionem in Integrum adverſus canonem non ſolutum contra Dominum, vel agere contra tutorem, vel curatorem.

215 Sed quando dicitur quis Infans, & proximus infantiæ? vide Gloſ. *in verbis infans, & infanti, Inſtit. de inutil. ſtipul. §. pupillus.*

216 Amplia 33. in Civitate, Caſtro, & Villa Spec. *d. §. nunc aliqua, qu.* 17. *& ſeq.* Iaſ *in d. l.* 2. *C. de jur. emph. num.* 49. Corb. *d. cauſ. ampl.* 30:

217 Declara, quod reſtituatur in integrum, ut prædicti Doctores dicunt: minor enim, & Civitas, quoad in integrum reſtitutionem æquiparantur Iaſ. *in l. heres, §. vicis, num.* 3. *ff. de legat.* 2. Batt. & alii *in l. Reſpublica, C. quib. ex cauſ. major.* & qood ibi dicitur de Civitate, procedit etiam in Caſtro, & Villa, ut ibi dicunt Batt. & Bald. & eſt com. op. ut per Rom. *conſ.* 423. *num.* 3. Soc. *conſ.* 299. *col.* 1. *vol.* 2. Iaſ. *in l. fin. num.* 15. *C. de Sac. San. Eccl.* cum aliis allegatis per Corb. *d. ampl.* 30. *num.* 1. & idem tenet Rot ut per Duran. *dec.* 402. *n.* 8. 9. *&* 10.

218 Subdeclara ſecundum Corb. ibidem, quod hæc reſtitutio datur in ſubſidium, ſi ejus Adminiſtrator, qui canonem ſolvere neglexit, non ſit ſolvendo damnum, quod Civitas ob canonem non ſolutum paſſa eſt, nam reſtitutio hæc datur ex clauſula generali, ſi qua mihi juſta cauſa, ut tradunt Bart & Salyc. *in d. l. Reſpublica.* & alii allegati per Corb. qui dicit, quod Soc. *in dict. conſ.* 299. 2. col. non benè loquutus eſt, qui tenet, quòd detur reſtitutio etiam, ſi Syndicus cujus culpa Civitas læſa eſt, ſolvendo ſit. Sed nos diximus in præcedentibus ampl. dum loquuti ſumus de minoribus, & pupillis, quod reſtituuntur etiam; ſi tutores, & curatores ſint ſolvendo: ac etiam ſi in inveſtitura adſit pactum reſolutivum.

219 An autem propter juramentum appoſitum per Syndicum, vel Decoriones Civitatis detur reſtitutio in Integrum? Videndus eſt Seraph. *de privil. jur. priv.* 83. *num.* 26. *verſ. ſecundo ampliatur, & privil.* 96. *nu.* 3. *verſ. concluditur ergo.*

220 Amplia 34. In furioſo, mente capto, ſecundum Corb. *ampl. ſua* 31. propter legem, & conditionem reſolutivam à Domino in concedendo emphyteuſim, contractui appoſitam; per ea, quæ dixit de minore, & pupillo. Sed ego non video, quomodo hoc procedere poſſit in furioſo, & mente capto, qui non habent conſenſum, nec poſſunt contrahere, *§. furioſus, Inſt. de inut. ſtip. & §.* 1. *Inſt. de curat. & l. furioſi, ff. de reg. jur.* & Mant. *de tacit. & ambig lib.* 1. *tit.* 12. *n.* 5. *& lib.* 3. *n.* 6. *tit.* 10. dicit, ſi quis cum furioſo, vel mente capto contraxerit, pluſquam manifeſtum eſt nullius eſſe momenti conventionem; nullamque oriri obligationem: quia conſenſum non habent, *l.* 1. *§. adeo, ff. de pact.* unde furioſus, & mente captus, nec Deo per ingreſſum religionis obligatur c. ſicut tenor, & ibi Abb. *num.* 3. *de Regular.* ſed tamen furioſus, & pupillus, ubi ex re actio venit, etiam ſine curatore obligantur, quatenus locupletiores facti ſunt, *leg. ſi furioſus* cum Gloſſ. *ff. de act. & oblig* poſſet tamen hoc procedere, anteaquam fuiſſet factus furioſus, vel mente captus, vel etiam, ſi ſucceſſiſſet in emphyteuſi acquiſita ab alio. Et quia privilegia, quæ dantur minoribus, & pupillis, dantur etiam furioſis, & mente captis, ut per Simoncel. *de decret. in præfat. nu.* 73. Ideo ſicut minores ad canonem ſolvendum in integrum reſtitui debent; ita etiam furioſus, & mente captus; ita Corb. d. ampl. qui alios citat. Sed de hoc dubitandum eſt, per ea, quæ ſupra diximus de pupillo, cum non multum à furioſo diſtet, dicit tex. *in d. §. pupillus, Inſt. de inut. ſtip.* & ideo ibi tenuimus, quod pupillus non cadat à jure ſuo ob canonem non ſolutum etiam ſi adeſſet pactum reſolutivum, vel etiam ſi alter ſucceſſiſſet in emphyteuſi, & per conſequens, nec etiam furioſus, vel mente captus.

221 Amplia tricesimoquintò habere locum etiam in emphyteuſi, quæ in communi poſſidetur à minore 25. annis, cum majore: quia minor, ut ſupra diximus, eſt reſtituendus, non tamen major, cum in hoc caſu non gaudeat beneficio minoris, ſed pro ſua parte emphyteuſim amittit; & hanc opinionem defendit Beninten, *dec.* 4. Cæterum contrarium tenet Urſillus *ad deciſ.* Afflict. 513. & Corb. *hac eadem cauſa ampl.* 32. cogitandum reliquit. Hæc quæſtio (meo judicio) pendet ab illa; Si duo, vel plures habent rem commu-

222 nem, quorum unus ſit minor, alter major, An reſtitutio minori conceſſa, proſit majori, quam tractat, Afflict. *deciſ.* 213. Gomez *de contractibus cap.* 14 *num.* 10. & alij, Qui concludunt, ſi res, vel cauſa eſt dividua, reſtitutio minori conceſſa, non prodeſt majori, ut ſi haberent rem communem, & omnes pacto, vel tranſactione alienaverunt, vel amiſerunt eam, minore reſtituto in ſua parte, non cenſentur alii ſocii reſtituti; text eſt *in leg. unica, C. ſi in comm. ead. cauſ.* ubi comm. Doctores; Si vero res eſt individua, tunc reſtitutio conceſſa minori prodeſt majori, Gloſſ. *in d. l. unica,* & alii allegati per Afflict. *in d. deciſ.* 213. & quando emphyteuſis poſſidetur in communi cum minore, privilegium conceſſum minori prodeſt majori, & ſi minor non cadit; neque cadet major; tenet Burſat. *conſ.* 193. *nn.* 6 *&* 7 *vol.* 3. loquens de duobus fratribus, qui poſſident in communi; ſequitur Cavalc *deciſ.* 30. *num.* 121. *part.* 2. & vide *de renovat. queſt.* 2. *num.* 21.

223 Sed dubium oritur, quæ dicatur cauſa, vel res dividua, & individua? & in caſu dictæ deciſionis; Afflict. fuit deciſum jus hypothecæ eſſe individuum, licet res hypothecatæ ſint dividuæ, & quia hæredes diviſerant bona obligata, beneficium, quod competebat minori, non fuit extentum ad majores conſortes ejuſdem litis, ſecus autem fuiſſet, ſi poſſediſſent omnia bona obligata pro communi, & Indiviſo: & pro hac materia erit recurrendum ad Gomez. *in tit. de individuis,* & Caballin. *in tract. individuis, & dividuis.* In caſu autem noſtro veritas pendet, an canon ſit dividuus, vel individuus, tunc dicendum eſt, quod reſtitutio, quæ competit minori, prodeſt etiam majori, ſi autem eſt dividuus, non prodeſt. Et quòd canon in hoc caſu ſit dividuus reſpectu Domini, tenet Benint. *d. dec* 4. quia individuitas canonis eſt introducta favore Domini, *l.* 2. *C. de jur. emph.* ibi: volenti ei licere: & hoc etiam probavimus ſupra *n.* 29. quod emphyteuta non poteſt ſolvere canonem per partes invito Domino. ergo Domino volente, poteſt canon dividi, & erit dividuus, &

individuus, prout Dominus volet, cum hoc ſit introductum favore ipſius, & non debet contra eum retorqueri, leg. quod favore, cum ſimil. *Cod. de leg.* & hanc quoque opinionem latè defendit Cavalcan. *dec.* 30. *num.* 121. *par.* 2. ubi etiam dicit, Urſillum malè loquutum fuiſſe, ſed omnino vide illum, ſi caſus acciderit.

224 Amplia triceſimoſextò, in emphyteuſi duobus, vel pluribus in ſolidum, & pro indiviſo conceſſa: nam ſi unus pro parte tantum ſolveret, & vel in totum ceſſaſſet omnes a jure ſuo caderent cum ſint plures rei debendi, & in ſolidum teneantur ratione ejuſdem rei, quæ communis eſt inter eos, Bald. in add. ad Spec̃t. *poſt tit. de emphyt. col.* 5 *ver. ſi duobus pro indiviſo*, Iaſ. *in l.* 2. *num.* 57. *ver. limita* 2. *C. de jur. emphyt.* Corb. *ead. cauſ. ampl.* 33 qui alios citat, & Afflict. *deciſ.* 153. *num.* 5. & pro iſta ampliatione faciunt ea, quæ diximus ſupra *ampl.* 11. *num.* 63. ubi fuit dictum, ut plures hæredes teneantur in ſolidum ſolvere canonem, & ibi invenies declarationes.

225 Declara hanc ampliationem Iaſ. *in dict. l.* 2. *numer.* 77 non habere locum de jure canonico, & eum ſequuntur alii, quos citavimus *in dict. ampl.* 11. *num.* 73. *& ſeq.* ubi cum Corb. *ampl.* 8. *&* 33. *hac ead. cauſ.* contrarium tenuimus.

226 Amplia 37. ut per canonem non ſolutum, revertatur emphyteuſis liberè ad Dominum, ſine aliquo onere pignori, vel hypothecæ, ſeu ſervituris ab ipſo emphyteuta impoſitæ; ita ut res ad ipſum revertatur cum illa libertate, & qualitate, in qua erat tempore, quo fuit in emphyteuſim conceſſa; Et ratio eſt, quia reſolutio jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, *l. lex vectigali, ff. de pign.* & ita omnes tenent *in l. provinciali, C. de ſervit. & aqua.* Alex. *conſ.* 38. *num.* 4. *vol.* 1. Dec. *conſ.* 607. Bero. *conſ.* 196. *num.* 12. *vol.* 1. Caſtr. *conſ.* 63. *in fine*, *vol.* 2. cum aliis allegatis per Corb. *ampl.* 34 & nos diximus latè in tit. *de renunc. qu.* 3. & eſt com. op. etiam ſi per longa tempora ſervitus poſſeſſa fuit, Boer. *dec.* 181. *num* 3.

227 Infertur ex hac ampliatione, quod ſi quis non haberet aliud, quam domum libellariam, ſeu emphyteuticam, & obligaret bona ſua pro dote, & poſtea caſu, vel ceſſatione, reverteretur ad Dominum, mulier non poſſet pro ea reverti pro dote ſua, Bald. *in d. l. l. x vectigalia*, Barſat. *conſ.* 80 *num.* 33. *& ſeq. vol.* 1. Afflict. *deciſ.* 380. *num.* 3. Alex *conſ.* 173. *num.* 3. *vol.* 2. cum aliis allegaris per Tiraq. *de retract. convent.* §. 3. *Gloſ.* 1. *& unica*, *num.* 13 & per Corb. *ead. ampl.* 34. *num.* 2. & Flaio Chart. Rot. Geo. *deciſ.* 87. *num.* 13.

228 Declara primò dictam ampliationem 37. non habere locum, ſi Dominus conſenſerit obligationi: quia Domino conſentiente, non reſolvitur, Boer. *in dict. dec* 181 *num.* 4. qui alios allegat, & *num.* 5. *&* 7. Corb. *ead. ampliat. num.* 3. & pro hac declaratione faciunt ea, quæ dixi in *d. qu.* 3. *de renunc. num.* 6. & etiam ſi poſt factum conſentiat. Boer. *ead. dec. num* 5.

229 Declara ſecundò, quod non evaneſcit, nec reſolvitur obligatio, ſive onus, ſive res reverteretur ad Dominum, tanquam privatum, quia emit illam ab emphyteuta, vel ex donatione, aut legato, aut ex renunciatione, vel alio titulo ab emphyteuta habuit, & non jure prælationis, aut jure commiſſi, & caducitatis. Guid, Pap. *dec.* 575. Surd. dec. 286. *n.* 3. *& ſequ.* Corb. *d. ampl.* 34. *in fine* & vide *in de qu.* 3. *de renunc.*

230 Subdeclara, niſi prohibita, fuiſſet in inveſtitura, obligatio, vel hypotheca; ſeu ſervitus, vel alienatio, lato ſumpto vocabulo: quia non valeret. Boer. *d. deciſ.* 181. *ſub. num.* 12. & diximus *in de qu.* 3 *de renunc. num.* 5.

231 Unde infertur, quod, ſi emphyteuta tenebatur creditoribus, Dominus non tenetur illis ſolvere, niſi conſenſerit. Boer. *ead. dec. n.* 4.

232 Amplia 38. ut per canonem non ſolutum res revertatur ad Dominum, cum omni augmento latenti, & patenti: quia cum ad emphyteutam augmentum latens, & patens pertineat, ſequitur quod emphyteuſis revertatur ad Dominum ob canonem non ſolutum, cum ſit inſeparabile augmentum, & cenſetur ejuſdem juris, ſicut eſt res, cui adjungitur, *c. fin.* §. 1. ubi Gemin. *de conceſ. preb.* ita Specul. *in* §. *nunc aliqua*, *qu.* 136. Iaſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. num* 79. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 196. *numer.* 6. *cum aliis*, quos congerit Corb. *eadem cauſa*, *ampl.* 35. & habebit locum, ſive revertatur ob canonem non ſolutum, ſed etiam ob finitam generationem, ut diximus *de melior. quaſt.* 2. *n.* 25. & ob deteriorationem, cum paria ſint, ut ſcripſimus *de var. caduc. qu.* 2. *numer.* 4. *&* 8. ſed hanc materiam augumenti latentis, & patentis, uberius tractabimus in tit. *de diverſ. qu.* 14. & infrà *hoc eodem tit. qu.* 13.

233 Amplia 39. ut revertatur ad Dominum ob canonem non ſolutum, cum omnibus melioramentis, ſive ſit emphyteuſis privata, ſive Eccleſiaſtica, ut de comm.

* atteſtatur Clar. §. *emphyt. quaſt.* 45. & eſt text. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt.* & pro hac ampliatione multos congeſſit Corb. ampl. 36. ſed quia de hoc nos latè tractavimus in tit. *de melio. qu.* 1. ideo ad illam te remitto.

234 Amplia 40. ut emphyteuſis revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, etiam maturis, & perceptioni proximis, ſi non ſint in horreo recondiri, aut à ſolo ſeparati, & licet, ſi Vaſallus moriatur, diſpoſitum ſit *in cap.* 1. §. *hic conſequitur*, & ibi DD. *tit. hic finit. lex* Feder. ſcilicet, ſi moriatur ante calendas Martii, omnes fructus illius anni ad Dominum pertineant; ſi verò poſt dictas calendas, uſque ad menſem Auguſti, omnes fructus ad hæredes Vaſalli ſpectent, ſi autem poſt Auguſtum, omnes pertineant ad Dominum; tamen diſpoſitio *d.* § non habet locum in emphyteuſi, ut ibi dicit Bald. *n.* 1. quia nec etiam uſufructuarius, tranſmittit, Afflict. ibidem *n.* 19. & eſt text. in uſufructuario *in l. uſufructuarius*, *ff. quib. mod. uſuf. amit.* & non valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, quando aliter de jure communi eſt diſpoſitum. Soc. *conſ.* 167, *num.* 12. *vol.* 2. & ita etiam tenet Corb. *eademcauſa*, *ampl.* 37. & de hoc etiam dixi *de alienat. quaſt.* 1. *numer.* 128. *& ſequ.*

235 Dubitandum tamen venit, An fructus debeantur Domino, ſtatim elapſo biennio, vel triennio, & ſic poſt moram commiſſam; an verò poſt declaratam caducitatem à Domino. Hanc quæſtionem obiter tetigi ſupra *de var. caduc qu* 12. *n.* 9. & quamvis, ſi nunc repetam, non erit inconveniens, ut melius veritas eluceſcat. Dico igitur, quod in hac quæſtione duæ ſunt diverſæ opiniones, una quod fructus debeantur poſt moram commiſſam, & ſic poſtquam ceſſatum fuit in ſolutione canonis; & hanc partem tenet Iaſ. *in l.* 2. *num.* 17. *&* 29. *C. de jur. emphyt.* ubi dicit hoc expreſſè tenere Ang. *in* §. *ſi vero*, *Auth. de non alien* & Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua ver. decimo quæritur*, & Albet. *in ead. l.* 2. & Rip. *in l. ſi unquam num.* 100. *C. de revoc. donat.*

Contrariam ſententiam tenet Benint *dec.* 17. *n.* 15. ſcilicet, quod fructus debeantur a die declarationis factæ à Domino directo, vel eſſe locum caducitati, & non antea; movetur ipſe pluribus rationibus, & præcipuè;

* quia communis opinio eſt, quod emphyteuta, tunc demum privatur jure ſuo, ob canonem non ſolutum, ſi Dominus voluerit, de quo videri poteſt *in dict. quaſt.* 12. *n.* 1. Secundo movetur; ſi vera eſſet opinio contraria, ſequeretur, quod, ſi Dominus reciperet canonem poſt elapſum terminum ſolutionis, oporteret de novo

* rem concedere. Tertiò movetur, quia com. op. eſt, de qua teſtatur Iaſ. *in dict. l.* 2. *in* §. *not.* donec Dominus non declaret, emphyteuta retinet jus ſuum, & ſic dominium utile, & poſſeſſionem, ergo, & fructus conſequi debet, *leg. ex diverſo*, §. 1. *cum vulgar. ff.*

de

de rei vendic. Quarto, quia, ſi attenderetur tempus moræ, ſequeretur, quod mortuo emphyteuta, poſſet Dominus declarare eundem, tempore moræ incidiſſe in commiſſum, & ſic retro fuiſſe pænam incurſam, cum iſta declaratio dependeat à mera voluntate Domini, & pæna caducitatis non requirat pro ejus executione aliquod factum Iudicis; aut aliqua ſententia
* declaratoria, ſecundum magis com. op. de qua per eundem Benint. & dixi *in d. quæſt.* 12. *num.* 8. & cùm mortuo emphyteuta Dominus non poſſit declarare caducitatem, ut per Caſſad. *dec.* 2. *de locato*, ſequitur, &c. Quinto, quia duo copulativè requiruntur ad caducitatem incurrendam, mora ſcilicet in ſolvendo, & declaratio Domini, ut probatur *in d. l.* 2. *C. de jur. emph. in illis verbis*, *ſi Dominus volverit*, & in Auth. *de non alien.* §. *ſcire autem*, ibi volentibus Præpoſitis: cum igitur ſola mora non ſufficiat, cum ſolum det initium ad caducitatem declarandum, ergo non debet attendi ſola mora; ſed etiam declaratio: Ex quibus, & aliis rationibus Rota Bonon. tenuit, fructus deberi à tempore declaratæ caducitatis à Domino, & reſpondet contrariis, & hanc opin. ſequitur Cavalc. *dec.* 47. *n.* 40. *& dec.* 43. *n.* 47. ubi multos congerit, Burſat. *conſ.* 26 *n* 8. *vol* 1. cum aliis citatis à Corb. *ead. cauſ. ampl* 38. *n.* 3 licet ipſe conetur declarare hanc opinionem Benint. diſtinguendo. Aut Dominus ignorabat canonem non eſſe ſolutum, aut ſciebat; Si ignorabat, tunc licet emphyteutà retineat utile dominium, & ſic etiam videatur poſſe percipere fructus, per *d. l. ex diverſo* §. 1. *ff. de rei vend.* Tamen Dominus ob ignorantiam, vel aliud juſtum impedimentum, ex clauſula generali, videtur reponendus in priſtinum, & relinquit cogitandum, Aut Dominus ſcivit, & tunc tenetur reſtituere fructus, quos percipit à die factæ declarationis, Aut ignoravit, & tunc tenetur à die, quam emphyteuta non poſſit amplius moram purgare. Iaſ. *in d. l.* 2. *n.* 17. Quæ diſtinctio non videtur tuta, quia ut dictum eſt, emphyteuta ante declarationem Domini, retinet jus ſuum, & per conſequens poteſt percipere fructus *dict.* §. 1. & quia etiam licet in inſtrumento conceſſionis additum eſſet, quod ipſo jure, vel ipſo facto res revertatur ad Dominum, ſi emphyteuta non ſolvat canonem; nihilominus requiritur eadem declaratio, ut dixi *in dict. quæſt.* 12 *de var. caduc.* Deinde fructus non debentur, niſi à die litis conteſtatæ; *l.* 2. *ff. de uſur. l. certum. C. de rei vendic.* Inſuper ante declarationem, emphyteuta eſt in bona fide, cum poſſit rem retinere. & ideo facit fructus ſuos, ante litem conteſtatam; præſertim, quia agitur ad fructus acceſſoriè, & non agitur de annuis præſtationibus, juxta dec. Caſſad. 1. *de cauſ. poſſ. & pro* Capitaq. *dec.* 2 *part.* 2. Et eandem op. Benint. ſequitur Theſ. *dec.* 114. *n.* 3. Seraph. *de priv jur. priv.* 84. *n.* 12. &
* Burſat *d. conſ.* 26. *n.* 8. dicit ita communiter teneri: Idem eſſet etiam tenendum de fructibus perceptis, poſt alienationem, irrequiſito Domino factam, Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 52. & dixi etiam ſupra *de alienat. qu.* 1. *n.* 228. *& ſeq.* Et idem eſſet dicendum propter deteriorationem, cum paria ſint, (ut ſæpè dixi) & vide, quæ ſcripſi in tit. *de var. caduc. qu.* 2. *n.* 4. 8. *&* 32.

236 Sed dubitari poteſt de fructibus perceptis per emphyteutam, emphyteuſi finita, an eos debeat reſtituere à die, qua emphyteuſis eſt finita, an verò à die declarationis factæ à Domino? Et videtur dicendum idem, quod dictum eſt ſupra de fructibus ob canonem non ſolutum, ſecundum opinionem Benintend. cujus rationes militant in hoc etiam caſu: Contrarium tamen videtur tenere Surd. *dec.* 25. *n.* 27. dicens, quod quando Dominus declarat caducitatem, emphyteuta reſtituet omnes fructus ante perceptos; allegat Spec. *in d.* §. *nunc aliqua verſ.* 10. Angel. in Auth. *de non alien.* §. *ſi verò.* Galliav. *in l. Centurio, ff. de vul. & pup. n.* 531. Rip. *in l. ſi unquam, C. de revoc. donat. n.* 100. qui alios citat, & Corb. *de ampl.* 38. *&* 45. *n.* 2. & in Vaſallo, qui ob felloniam non privatur, niſi volente Domino, & tamen ubi Dominus declarat, fructus omnes reſtituet à die commiſſi delicti; pro hoc allegat, Gul. Cum. Ang. & Caſtr. *in l.* 1. *C. de his quib. ut indig.* Galliav. & Rip. in locis ſupracitatis; & pro hac parte faciunt omnes, quos ſupra citavimus *n.* 325. Sed ſi volumus tenere opinionem Benint. habebit locum etiam ob generationem finitam: Cæterum opinio contraria defendi poteſt, quia finita emphyteuſi, emphyteuta eſt in mala fide, & ideo tenetur reſtituere omnes fructus Cach. *dec* 160 *n.* 2. & infinitos congerit Cavalc. *dec.* 27. *n.* 32. *part.* 1. & iſta mala fides oſtenditur ex ſcientia rei alienæ. Nat. *conſ.*
237 456 *n* 17. Hond. *d.* qui alios citat *conſ.* 17 *n.* 80. *l.* 1. Seraph. *deciſ* 605. idem Cavalc. *dec.* 45. *n.* 58. *& ſeq. dec.* 27. *n.* 29. *& dec.* 28. *n.* 8. *part.* 1. Surd. *dec.* 179. *n.* 1. & ſi eſſet filius emphyteutæ, & hæres, præſumeretur ſcire, & habuiſſe notitiam qualitatis bonorum,
238 an eſſent allodialia, vel emphyteutica. Ruin *conſ.* 50. *n.* 17. *lib.* 1. Veral. *dec.* 360. *n.* 4. *lib.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol can. limit* 10. *n.* 14. idem Honded. *conſ.* 80. *n.* 47. & ex communi habitatione cum patre
239 præſumeretur certioratus à patre, *n.* 49. tenet, qui alia pro ſcientia hujuſmodi adducit, & Surd. *dec.* 172. *n.* 4. ſed de hoc vide, quæ dixi *de alienat. quæſt.* 1. *numer.* 185. *& ſeq.* Similiter ignorantia non præſumitur in eo qui habet penes ſe inſtrumentum inveſtituræ, ut dixi *de var. caduc. qu.* 12. *n.* 28 *& ſeq.* Nec dici poſſet, quod per receptionem canonis ſit tacitè facta renovatio, quia hoc procedit, quando emphyteuta cecidit ob canonem non ſolutum, deteriorationem, vel alienationem, irrequiſito Domino; non autem quando eſt finita emphyteuſis, ut dixi *de renovat. qu.* 5. quia in renovatione requiritur ſcriptura, & debet ſolvi laudemium Domino, & quod per ſimplicem patientiam Domini, non cenſeatur facta renovatio, multos allegat Mant. *de tacit. & ambig. l.* 22. *tit.* 35. *n.* 12. & maximè hæc opinio procederet, quando Dominus ignoraſſet emphyteuſim eſſe finitam, quia per receptionem canonis non eſſet remiſſa caducitas, ut
240 dixi *de var. cad qu.* 14. *n.* 13. Et pro hac opinione facit diſtinctio Corb. *dict. ampl.* 38. *n.* 3. dum diſtinguit, Aut Dominus ignoravit, Aut ſcivit. Facit etiam quia uſufructuarius finito uſufructu, tenetur reſtituere fructus à die finiti uſufructus, *leg. ſi pater*, & ibi Bald. *Cod de uſuf.* Spec. *in d.* §. *nunc aliqua, qu.* 10. Præterea caducitas eſt pæna; & ideo hæc non eſt caducitas, quia emphyteuta, ſi emphyteuſis eſt finita, nullum commiſit delictum, ſed dicitur reverſa ad Dominum; & delictum ſolum conſideratur, quando emphyteuta non ſolvit canonem, vel alienavit rem irrequiſito Domino, & rem deterioravit, & ex aliis cauſis, de quibus dixi in tit. *de var. caduc.*

241 An autem Dominus debeat reficere expenſas factas pro recolligendis fructibus ab emphyteuta, vel ejus hæredibus, poſtquam emphyteuſis eſt finita? Vide, quæ diximus in titul. *de melioram. quæſt.* 1. *numero* 13.

242 Amplia 41. in emphyteuta præſumpto, qui per annos 30. ſolvit canonem, licet Dominus non doceat, de inveſtitura, & de dominio rei, pro qua canon per tantum tempus fuit ſolutus. Spec. *in d. tit.* §. *nunc alia quæſt.* 55 57. *&* 141. *per text. in leg. ſi quis emptionis, Cod. de præſcript.* 30. *annorum.* Rom. *conſil.* 127. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ. ampliat.* 39. *in principio*; ſed nos de hac ampliatione late diximus *de contr. emph. quæſt.* 11.

243 Declara primò, dummodo is, qui emphyteuta per 30. annos continuos nomine ſuo proprio canonem ſolverit. Bero *conſ.* 240. *numer.* 22. & *ſequ. volum.* 1. qui hanc opinionem eſſe communem atteſtatur: nam ſi nomine alieno ſolviſſet, ſibi non noceret, cum res geſta ab aliquo, tanquam procuratore, & ſic nomine alieno, non debeat ſibi nocere, ex jure proprio expe-

experienti, ut in his terminis tradit Alciat. *conſ.* 458. *num.* 20. & Corb. *ead. ampliat. num.* 4.

244 Declara ſecundo, quod, ſi minori tempore 30. annorum ſolviſſet, non poſſet expelli, niſi aliter Dominus doceret de jure ſuo: ſed Eccleſia ſeu privatus Dominus eſſet manutenendus in ſua poſſeſſione exigendi canonem. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 441. *n.* 17. ubi dicit, quod, ſi emphyteuta ſolvit per ſpatium decem annorum, vel amplius, per talem diuturnam ſolutionem, Dominus, vel Eccleſia contra ſolventem præſcribit, Corb. *dict. ampl. num.* 4.

245 Subamplia, ut habeat locum etiam in illo; qui per ſpatium 30. annorum ſolverit canonem pro re, quæ erat ipſius ſolventis, & recognoſcentis alium Dominum, ut voluit Guid. Pap. *dec.* 272. *ver. ſed præmiſſis non obſtantibus*; quia ex tali recognitione inducitur probatio dominii, licet dominium non transferatur,

246 Contrarium tenet Bero. *conſ.* 114. *n.* 3. *vol.* 1. atteſtans de magis communi opinione, at tenuit etiam
* Bald. in add. ad Spec. in tit. *de locato*, *col.* 5. an quis ſolvendo, cum nemo poſſit rem ſuam in emphyteuſim conducere, ſequitur Corb. *dict. ampliat. num.* 6. *& ſeq* qui dicit ita etiam tenere Alex. *conſ.* 69. *& conſil.* 29 *num.* 25. *vol.* 5. Dec. *conſil.* 564. *n.* 5. Ruin. *conſ.* 156. *numer.* 11. *volum.* 1. Cuman. *conſil.* 165 Corn. *conſil.* 301. *vol.* 1. Aret. *conſil.* 14. *n.* 8. Bartol. *in leg. ſi aliquam rem*, *n.* 9. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Iaſ. *in l.* 2. *num.* 177. *Cod. de jur. emph.* & Natt. *conſil.* 26. per totum, qui reſpondet Guid. Pap.

247 Amplia 42. ut emphyteuta, qui fuit citatus, ut veniat ad ſolvendum canonem, & non ſolvat, cadat à jure ſuo per lapſum temporis ſex menſium non expectato biennio, ita Bart. & Ang. *in leg. locorum*, *C. de omn agro deſert. lib.* 11. & Bart. ibi *in add. num.* 5. dicit, quod licet in Eccleſia requiratur ceſſatio biennii, ut emphyteuta poſſit expelli, nihilominus illud eſt verum, ubi Eccleſia non citavit emphyteutam, ut veniret ad ſolvendum canonem: nam ubi citavit, non erit neceſſarius curſus biennii, ſed ſufficit lapſus ſex menſium, & hæc ſunt verba Redo. *eod. tract. fol.* 440. *num* 8. quæ verba refert, Corb. *ampliat.* 41. & idem Redo. *fol* 147. *num.* 6. *per tex.* quem citant Bartol. & Angel *in dict. l. locorum*: nam illa lex procedit in tributario Reipublicæ citato ad ſolvendum tributum, & ceſſante in ſolutione per ſex menſes, & ideo poteſt privari, & cum Reſpublica, & Eccleſia æquiparentur, *l. Reſpublica*, & ibi Gloſſ. *ff. Ex quibus cauſ. major* ideo habet etiam locum in Eccleſia.

248 Contrarium tenet, Iaſ. *in l.* 2. *C. de jur. emphyt. num.* 46. & dicit, quod ille text. *in l. locorum* loquitur in tributario, qui deſervit agrum, & ceſſavit in ſolutione tributi, & ideo non militat in emphyteuta ſolum ceſſante in ſolutione, & non deſervit rem emphyteuticam, propterea habet locum *c. potuit de locato in ſua generalitate*, & Auth. *qui rem*, *Cod. de Sac. Sanct. Eccleſ. & §. ſcire autem in Auth. de non alien.* Sed contra Iaſ. tenet etiam Corſet. *ſing.* 96. *verſ. emphyteuta*, Everar. *in Centuria in loco à Republica ad Eccleſiam*, ubi hoc menti tenendum dicit, & alii allegati per dictos Doctores, & vide omnino Caroc. *de locat. & cond. fol.* 59. *numer.* 23. *& ſeq.* ubi hoc declarat.

249 Amplia 43. habere locum etiam, ſi Prælatus Eccleſiæ, qui debebat habere tres denarios, nomine canonis ſingulo anno, & pluribus annis reciperet duos ſolum, Cavalc. *deciſ.* 30. *numer.* 102. *par.* 2. circa finem, qui multos hanc opinionem tenentes allegat, & in feudo hoc idem tenet Curt. *in tract. de feud. quæſt.* 18. *in* 2. *part.* ubi declarat, niſi per 40. annos fuerit ſoluta minor penſio, per text. *in cap. olim cauſam*, de cenſibus, ubi dicitur quod quando minor penſio per 40. annos ſoluta eſt Eccleſiæ, intelligitur præſcripta, ut illa tantum ſolvi debeat, ſubdens, quod in privato ſufficerent 30. anni, & ita etiam tenuiſſe Fran. Aretin. *conſil.* 112. refert, & ſequitur Corbul. *ampliat.* 42. & Theſſau. *deciſ.* 179. *in fine*, Balb. vero *in tract. de præſcript. in* 2. *part.* 4. *princip. ſeptimo quæro fol.* 252. refert, quod Bald. & Salycet. *in leg. adverſus*, *Cod. de uſur.* ponunt hanc quæſtionem, & determinant, quod Prælatus recipiendo duos denarios pluribus annis non præjudicat Eccleſiæ, & idem tenet Alex. *conſil.* 5. *column.* 4. *in* 6. *argumento*, *volum.* 5. Sed contrarium videtur ſentire Ant. de Bur. *in repet. cap. pervenit*, *in fine*, *de cenſib.* ubi dicit, quod ſi quis pro fundo ſolverit omni anno, durantibus decem annis, centum, & in veritate debebat ducenta, ſi deducit illud tempus ad probandum, quod non debet, niſi centum, allegando cauſam renunciationis, ſeu amiſſionis pro reſiduo, quod probabitur talis remiſſio per lapſum decennium, concurrente illa minori ſolutione: quod videtur contra concluſionem, Bald. & Salyc. *in dict. leg. adverſus*, & contra text. *in dict. cap. olim. cauſam*, ubi deciditur, quod non præſcribitur per ſolutionem minoris cenſus, & penſionis, niſi per ſpatium quadraginta annorum, concurrentibus aliis requiſitis ad præſcriptionem, ubi voluit Hoſt. & Io. Andr. & But. quod ſicut cenſus præſcribi non poteſt cum mala fide, ita nec diminui, ſive diminutivè præſcribi ab habente malam fidem; licet Panorm. ibidem dicat, quod communiter tenetur contrarium, ſed ſecundum Balb. ipſe malè loquitur, dicens *num.* 3. quod contra Hoſt. Io. And. & But. non adeſt contradictor, niſi ipſe Panorm. Sed poſſet reſponderi *ad cap. olim. cauſam de cenſ.* quod loquitur in Eccleſia, & non in
250 privato: Unde ipſe Balb. volens conciliare opiniones, diſtinguit, Aut loquimur de præſcriptione contra privatum, vel contra Eccleſiam; primo caſu, Aut ſumus in ipſo principali debitore, qui tenetur ex propria obligatione ad penſionem annuam, & ipſe præſcribere non poteſt quocunque temporis ſpatio, ſolvendo minorem penſionem propter malam fidem,
251 *cap. fin. cum ibi not. de præſcript.* & ita procedat opinio Hoſt. Ioan. And. & But. & idem dicendum in hærede ejus ſucceſſore univerſali, cui nocet mala fides defuncti Balb. ut ſupra, *&* 4. *par.* 4. *par. princ. quæſt.* 8. Rot. coram Lancellotto, impreſſa penes Zacch. de
252 oblig. Cam. *deciſ.* 141. *num.* 20. Rot. *in rec. p.* 2. *dec.* 164. *num.* 3. Et procedit etiam in hærede hæredis propter malam fidem defuncti. Ludoviſ. *dec.* 249. & ibi Add. Hond *conſ.* 80. *part.* 2. *num.* 72. *& ſeq.* qui multos congerit, & vide infra *quæſt.* 9. *num.* 12. *& ſeq. eodem titulo*, Aut loquimur in ſucceſſore ſingulari; & iſte, an habeat bonam fidem cum titulo; quia fundus fuit ſibi venditus, cùm expreſſione cenſus minoris; & re vera debebatur major tunc præſcribit ſpatio decem annorum inter præſentes, & 20. inter abſentes; etiam ſi habeat cauſam à malæ fidei auctore. Si vero nullum habeat titulum, ſed bonam fidem, tantùm præſcribet ſpatio 30. annorum, *per leg. ſi quis emptionis*, §. 1. *Cod. de præſcript. & leg. ſicut*, *& leg. cum notiſſimi*, *Cod. eod.* cum nihil innovatum ſit de jure canonico concurrente bona fide. Putat tamen Balb. eodem loco, quod iſte ſingularis ſucceſſor abſque titulo habens bonam fidem, præſcribat ſpatio decem annorum, & ille cui debetur, ſcienter reciperet, allegando cauſam remiſſionis, ſeu renunciationis; ſi vero ignoranter, ſecus, & in privato, qui bona fide ſolvit per 30. annos minus, tenet etiam Natt. *conſ.* 192. *num.* 6. Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 57. *num.* 40. Cavalc. *dec.* 30. *num.* 102. *circa finem*, *part.* 2. ut pro tempore præterito ſit tutus, qui alios citat, & quod poſſit allegare renunciationem pro cauſa quam poterit probare ex diuturna ſolutione, tenet etiam Nat. *conſ.*
253 227 *n.* 8. *& conſ.* 495. *n* 5. Secundo caſu, quando agitur contra Eccleſiam, requiritur tempus 40. annorum, cum bona fide: per text. *in dict. c. olim cauſam*,

cum

cum ibi not. & ita procedunt notata per Bald. & Salyc. *in dict. leg. adverſus*, dum dicunt, quod Prælatus recipiens minorem penſionem pluribus annis non præjudicat Eccleſiæ: nam hoc debet intelligi, ſecundum d. c. olim cauſam, quando allegant, & idem tenet in Eccleſia Redoan. *eod. n.* 40.

254 Quid autem dicendum eſt, ſi emphyteuta plus ſolveret, quam teneretur? Alexand. *in conſ.* 113. *v.* 1. diſtinguit; Aut ſolvit per errorem, Aut ſcienter, Si ſcienter non petest, videndus erit etiam Rimin. Sen. *conſ.* 363. *n.* 17. *& ſeq. vol.* 2. Socin. *conſ.* 145. *vol.* 1. Corn. *conſ.* 83. *vol.* 3. & Cavalc. *ead. deciſ.* 30. *num.* 102. *in fine.*

255 Amplia 44. in emphyteuta, qui habeat fundum ab uno Domino, qui deceſſit, relictis pluribus filiis hæredibus, & uni eorum ſolvit, aliis non: nam, & is jure ſuo privatur, ſaltem pro parte tangente illos, quos non recognovit. Bald. *in l. ſi communis libertus, ff. de in jus vocan.* Iaſ. *in l.* 2. *n.* 61. *qu.* 18. *C. de jur. emph.* Redoan. *eod. tract. fol.* 500. *n.* 31. Corb. *ampl.* 43. *de cauſ. priv. ob non ſol. can.* & pro hac ampliatione faciunt, quæ diximus *de alienat. qu.* 1. *n.* 73. de illo, qui alienavit rem emphyteuticam de conſenſu unius Domini, & erant plures Domini.

256 Amplia 45. ut emphyteuta ob non ſolutum canonem cadat, non ſolum ab emphyteuſi; Sed etiam à pacto in inveſtitura appoſito, ut Dominus teneatur poſt emphyteuſim finitam renovare. Ruin. *conſ.* 167. *n.* 14. *vol.* 1. & Corbul. *eadem cauſa ampliat.* 40.

257 Limita primò prædictam regulam, quod emphyteuta cadat à jure ſuo ob non ſolutum canonem, ut non procedat, quando propter probabilem ignorantiam non ſoluit: quia per reſtitutionem in integrum ei ſuccurritur. Gloſſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emphyt.* & ibi
* Bald. *n.* 22. & Iaſ. *n.* 182. ubi hanc opinionem eſſe communem atteſtatur, & eandem eſſe communem profitetur Dec. *conſ.* 58. *in fine, & conſi.* 164. *num. tertio*, & idem dicit Socin. jun *conſ.* 70. *num. quarto, &* 18. *libro primo*, & ita reſolutum fuiſſe in Sacro Rotæ Auditorio, dicit Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *titul.* 27. *n.* 40. & Redoan. *de reb. Eccl. non alienand. fol.* 501. *n.* 3. qui pro hac opinione multos cumulat. Corbul. *eadem cauſa, limitatione vigeſima, in principio*, & Cavalcet. *dec.* 94.

258 Infertur ex hac limitatione, quod, ſi quis emit rem emphyteuticam, quam putabat eſſe liberam, & per biennium, vel triennium non ſoluit canonem, non debet privari. Rot. *deciſione prima, de empt. & vendit. in antiq.* Alciat. *conſilio decimo, numero ſexto, libro octavo.* Cephal. *conſil.* 290. *numero quinto*, & Mantic, *eod. numero* 40.

259 Infertur etiam, quod hæres etiam major viginti quinque annis, non ſolvens canonem per biennium, ſeu triennium, non cadit à jure ſuo, ſed ei datur reſtitutio in integrum: quia juſtam habet cauſam ignorantiæ. leg. qui in alterius, & ibi Dec. & Cagnol. *ff. de regul. jur.* & idem Dec. *conſil.* 58. qui de communi atteſtatur. Bero *conſil.* 98. *num.* 22. *lib. primo.* Socin. jun. *eodem conſ.* 70. Alciat. *dicto conſilio decimo.* Clar. §. *emphyteuſis, quæſtione octava. verſic. proſequendo.* Corbul. *eadem limitatione vigeſima, numero ſeptimo.* Maſcard. *de probationibus concluſ.* 881. *numero quinto.* Mantic. *eodem num.* 40. *in fine*, qui dicit ita Rot. tenuiſſe, & in impreſſis per Pacific. *de Salvian. Interdict. deciſ.* 147. *numero tertio*, ubi plures aliæ dec. cumulantur, & Cavalet. *ead. deciſ.* 94. Gramm. *deciſ.* 52. *nu* 7. dicens, quod caducitas eſt introducta in odium ejus, qui debito, tempore non ſoluit, per text. *in leg.* 2. *Cod. de jur. emphyt* ibi ſed ultro ſe offerre, & ſpontanea voluntate: & ideo non videtur poſſe afficere eum, qui ignorat ſe teneri ad ſolvendum, cum ignorans non videatur habere facultatem ſe offerendi; & iſtam rationem affert etiam Socin. jun. *dict. conſ.* 70. *n.* 3. quem refert Corb. *dict. limit.* 20. *in principio*, ubi alias rationes ponit *num.* 2. *& ſeq.* & multos citat pro hac opinione & Seraph. *de priv. jur. priv.* 54. *n.* 16. & licet aliqui, ut Redoan. *in dict. tract. fol.* 501. *numer.* 36. ex ſententia Barbat *conſil.* 40. *libro primo*, declarat ſupra dictam
260 communem opinionem, non procedere, ſi verba inveſtituræ ſint concepta non perſonaliter ſed in rem, & imperſonaliter: nam primo caſu, cum ſit affecta perſona, non afficitur res: unde hæres ignorans non comprehenditur, ſecus in ſecundo caſu; tamen relinquit dubitandum; ſicuti etiam facit Corbul. *eadem limit.* 20. *nu.* 8. ſed hæc limitatio, & diſtinctio videtur eſſe contra mentem Doctorum. qui ſimpliciter dicunt: quod hæres propter juſtam ignorantiam reſtituitur in integrum, & contra Barbat. tenuimus ſupra *num* 187. volentem in eodem *conſ.* 40. quod non detur reſtitutio minori adverſus caducitatem conventionalem.

261 Declara tamen prædicta; niſi Dominus vellet probare ſcientiam hæredis; quo caſu ceſſaret reſtitutio in integrum: in dubio autem hæres habet funda-
262 tam intentionem ſuam, quia ſcientia non præſumitur, cum ſit quid facti. Clar. *ead. quæſt* 8. *ver. proſequendo.* Redoan. *dict fol.* 501. *num.* 32. *in fine*, Cagn. *in dict. l. qui in alterius, num.* 7. Corb. *dict. limit.* 20. *num.* 9. Et pro hac opinione faciunt ea, quæ diximus *de alienat. qu.* 1. *num.* 185 imò quod ſtetur jura-
263 mento ipſius hæredis, tenet Anch. *conſ.* 174. *num.* 5. refert, & ſequitur Marſil. in Rub. *Cod. de probat. num.* 124. *ver. & dixit.* Grat. *conſ.* 151. *nu.* 14. *vol.* 2. Mand. ad Rom. *conſ.* 166. Calà *de modo art. & prob. n.* 1880. Maſcard *de probat concluſ* 881. *n.* 4. *vol.* 2. Hondead. *conſil.* 80 *nu.* 61. *lib.* 2.

264 Cùm ergo hæres habeat fundatam ſuam intentionem in ignorantia, & ſcientia ſit quid facti, & non præſumatur, niſi probetur; ideo agenti ad caducitatem, incumbit onus probandi ſcientiam; alias non obtinebit, & hoc non ſolum ſupradicti Doctores tenent; ſed etiam Bald. *in cap. unico de controver.* inter Domin. & empt. Caccialup. *in repet. cap.* 1. *de feud. cogn.* Dec. *conſ.* 225. Iaſ. *conſ.* 64. *col.* 3. *lib.* 3. idem Dec. *in dict. l. qui in alterius, ff. de reg. jur.* Alexand. *in leg. cum filius*, §. *in hac, ff. de verb. oblig. & in conſ.* 45. *lib.* 6. Cornel. *conſil.* 163. *lib.* 2. Caball. *milloloq.* 94. *part.* 1. & Caroc. *de locat. fol.* 95. *quæſt.* 13. *num.* 2.

265 Poterit igitur Dominus probare ſcientiam hæredis multis modis. Primo; ſi appareret inſtrumentum inveſtituræ fuiſſe apud hæredem. Caſtr. *conſ.* 311 *in fine, volum.* 1. nam non præſumitur ignorantia de eo; de quo quis inſtrumentum apud ſe habet. Aret *conſ.* 15. *in fine.* Anch. *conſil.* 170. *numer.* 6. Caſt. *conſ.* 94. *numer.* 2. *vol.* 1. Aym. *conſil.* 73. *numer.* 39. *vol.* 1. *p. leg. non eſt ferendus, ff. de tranſ. & not in Auth. qui ſemel. Cod. de prob.* ubi quis præſumitur didiciſſe teſtificata, quando atteſtationes fuerunt apud eum; ad not. per Bart. & alios, & præcipuè per Rip. *in leg. qui Romæ*, §. *duo fratres, numer.* 56. *de verb. oblig* Bonavog. qui alios refert in Add. *ad leg. fin. Cod. de jur. emphyt. numero* 127.

266 Declaratur, hoc non habere locum, quando hæres eſſet minor, per ea, quæ diximus in tit. *de alienat. qu.* 1. *num.* 187.

267 Secundò, ſi Dominus probaret eſſe publicam vocem, & famam, bona illa eſſe emphyteutica: quia
268 non præſumitur ignorantia eorum, quæ publicè apud omnes ſunt, *cap.* 1. *de poſt. Prælat.* Rom. *conſ.* 127. *num.* 8. *col.* 2. Alex. *conſ.* 187. *numer.* 8. *volum.* 2.
269 Burſat. *conſ.* 26. *num.* 35. *vol.* 1. nam quiſque præſumitur ſcire ea, de quibus fama eſt in Civitate, niſi ſit infirmus, vel abſens, not. Bart. *in l. is poteſt, ff. de acq. hæred. ſub num.* 16. Dec. *conſ.* 154. *nu.* Aym. *conſ.* 57. *num.* 10. Corb. *d. limit.* 20. *num.* 12. Farinac. *dec. poſth.* 163. *par.* 2. *num.* 4.

270 Tertiò probatur ſcientia hæredis, ſi ipſe hæres eſſet Uxor, vel filii defuncti, qui vivente eo, in eadem domo, & ſimul cum ejus Patre, vel Marito habitaſſent;

Digitized by Google

287 Limita tertiò in emphyteuta, qui à Principe rem in
emphyteuſim ſuſcepit: nam non privatur jure ſuo, ſi
canonem non ſolvat, *l. fundi, Cod. de fund. patrim.
lib.* 11. per quam legem, ita tenuit Io. Igne. *in l.* 1. §.
cum omnes, num. 25. *&* 201. *ff. ad Sillan.* quod ipſe li-
beralitati Principis attribuit: Sed Gloſ. ult. *in dict. leg.
fundi* eam legem alio modo intelligit, quod ſcilicet
habeat locum quando pactum expreſsè fuit conven-
tum, ne res propter canonem non ſolutum incidat in
commiſſum, & hoc ibi dicit Bartol. Luc. de Pen. &
Io. de Plat. Verum hoc in meo Cod. Gloſ. non dicit,
ſed ſolum dicit in ver. ſoluant, alias poteſt eſſe metus
commiſſi: & ideo Tiraq. *de nobilit. cap.* 37. animad-
vertit ex verbis illius tex: non poſſe colligi tale pa-
ctum fuiſſe appoſitum, ut refert Mant. *de tacit. &
ambig. lib.* 22 *tit.* 27. *numer.* 51. *& ſeq.* ſed ipſe de-
terminat, niſi dicamus, quod ſic tacitè approbet ul-
timam opinionem: Unde mihi dubia videtur expo-
ſitio Bart. & aliorum: quia text. ille habet iſta verba:
Fundi patrimoniales, & qui ex emphyteutico jure ad
domum noſtram diverſis generalibus devoluti ſunt,
ſic eis, qui eos popoſcerint, cedunt; ut commiſſi
metus eſſe non poſſit, neque enim magis commoda-
mus noſtra, quàm tradimus ea jure dominij: ita ta-
men, ut ea quæ in noſtra poſſeſſione poſiti præſtite-
rint, in poſterum ſolvant, ex quibus verbis, cum
nulla mentio de pacto fiat, colligitur, quod hoc ſo-
lum ex liberalitate Principis conceditur, & non ex
pacto aliquo, ſed fortaſſe in practicam propter opi-
nionem Bartol. & ſequacium, contrarium eſſet tenen-
dum: Nec illa verba poſita in fine illius leg. Fundi,
obſtant; ſcilicet, (ita tamen in poſterum ſolvant;)
quia licet Dominus remittat caducitatem, tamen em-
288 phyteuta ſolvere debet canones, ut Bartol. ibi decla-
rat; & quia etiam pactum non valeret, ut pro reco-
gnitione dominij, nihil ſolvatur, ut diximus *de var.
caduc. qu.* 1. *num.* 26.

289 Limita quartò, ut non procedat, ſi in inveſtitura
dictum ſit, quod emphyteuta ob non ſolutum cano-
nem nunquam poſſit expelli: quia hujuſmodi pactum
valet. Gloſ. *in ver. repellere in l.* 2. *Cod. de jur. emph.*
quam omnes ſequuntur, dicit Iaſ. *num.* 118. & Salyc.
Alber. & Bart. Spec. *in §. nunc aliqua, qu.* 89. *de locat.*
Dec. & Cagn. *in Auth. qui rem, C. de Sac. Sanct. Eccl.*
Cutoc. *de locat. f. l.* 59. *numer.* 18. ubi dicit, procedere
etiam ſtante juramento, ex ſententia Rotæ, & alio-
rum, & Bart. *in l. fundi, Cod. de fund. patrim. lib.* 11.
tenet quod habet locum in emphyteuſi Eccleſiæ etiam.
Nam cum Fiſcus & Eccleſia æquiparentur *leg. fin. C. de*
290 *Sacr. Sanct. Eccl.* Ideo ſicut Fiſcus poteſt concedere
in emphyteuſim, cum dicto pacto; ita etiam Eccleſia.
Socin. *conſ.* 118. *num.* 2. *vol.* 4. Paul. de Caſtr. *conſ.* 217.
vol. 1. Dec. *in l. cum tempus, num.* 9. *de regal. jur.* Iaſ.
in d. lege ſecunda, numer. 19. Redo. *de reb. Eccl. non
alien. pag.* 498. & Corb *d. cauſ. limit.* 1.

291 Declarat hanc limitationem Imol. ex ſent. But. *in c.
potuit, num.* 57. *de locat.* habere locum, quando fuit
appoſitum pactum de non expellendo, etiam ſi non
fiat ſolutio canonis intra tempus à jure ſtatutum: nam
ſi ſimpliciter fieret pactum de non expellendo em-
phyteutam, eo non ſoluente, poſſet expelli: quia
iſta generalis promiſſio intelligitur ipſo ſoluente, &
ſervante ea, quæ ex natura contractus tenetur. Corb.
dict. limitat. 1. *& amplıat.* 2. & nos diximus ſupra
num. 4 & dicetur ex pacto remiſſa caducitas, ubi
emphyteuta in inſtrumento obligavit ſe ad ſolutio-
nem 20. pro canone, cum conditione, ut aliquo mo-
do non poſſit proteſtari, nec cauſari caducitas contra
emphyteutam, & ejus ſucceſſores, & non ſolum di-
citur remiſſa caducitas, quæ ex non ſolutione cano-
nis oritur: ſed etiam illa, quæ cauſatur ex alienatio-
ne irrequiſito Domino, & ex aliis cauſis. Ceph. *conſ.*
347 *vol.* 3. & nos diximus *d. var. caduc. qu.* 1. *nu.* 23.

262 Declarat etiam ſupradictam limitationem Corb.
in ead. limitat. 1. quantum attinet ad emphyteuſim
Eccleſiæ, ut ſit vera, quando à principio id actum
fuit; ſecus, ſi prima vice res fuit in emphyteuſim da-
ta, abſque dicto pacto, ut emphyteuta ob non ſolu-
tum canonem non poſſit expelli; nam, ſi poſteà con-
cedatur à Prælato, vel Rectore Eccleſiæ, cum dicto
pacto, emphyteuta non excuſatur, cum pactum iſtud
non valeat: quia non poteſt Prælatus, ſive Rector for-
mam antiquæ inveſtituræ alterare, etiam in his, quæ
293 non ſunt de ſubſtantialibus, ſed de accidentalibus
contractus, & formam conſuetam excedere in præju-
dicium Eccleſiæ, Bald. *in Auth quas numas, Cod.
de Sac. Sanc. Eccl* & ibi Paul. de Caſtr. *num* 7. Iaſ.
num. 19. Dec. *num.* 12. *volum* 3. Gabr. *conſ.* 83. *num.*
10. & nos de hoc latè diximus *de cont. emph. quæſt.* 9.
num. 12. *& ſequentibus*, & in tit. *de var. caduc. quæſt.*
1. *num.* 37. *& de melior quæſt.* 2. *num.* 21.

294 Subdeclara quod illud pactum excuſaret emphy-
teutam vivente eo Rectore, ſeu Prælato, qui ſub hoc
pacto emphyteuſim conceſſit, & naturam aut quæ
inveſtituræ alteravit: nam hoc modo paciſcendo vi-
detur caducitatem tempore ſuæ vitæ incurrendam re-
mittere, quod facere poteſt. Gloſſ. *in dict. cap. potuit,
in ver. expelli*, & ibi Anton. de Butr. *num* 19. & Imol.
& eſt comm. opin. ut per Iaſ. *in dict. leg.* 2. *num.* 130.
& non ſolum poteſt caducitatem incurrendam remit-
tere, ſed etiam penſionem, & ſibi in hoc donec vi-
xerit præjudicare, ita ut non poſſit res propter ca-
nonem non ſolutum ad remittentem redire. Ruin.
conſ. 156. *volum.* 1. ubi etiam dicit, quod Dominus
cancellando poſtam conceſſionis emphyteuſis, dicitur
emphyteutam à ſolutione canonis liberare, ut refert
Corb. *dict. limitat.* 1 *in fine.*

295 Limita quintò, quando adeſſet conſuetudo in con-
trarium, quod emphyteuta ob canonem non ſolutum
non caderet à jure ſuo, vel adeſſent capitula inter
Civitatem, & Eccleſiam, pro qua limitatione vide,
quæ ſcripſi ſupra, à *num.* 3. *uſque ad* 8. & Dec. *in l.
cum tempus. ff. de reg. jur.*

296 Limita ſextò non habere locum, ubi extaret ſtatu-
tum, ut emphyteuta ob canonem non ſolutum, etiam,
ſi ſtaret per 30. annos, non poſſet expelli, Bero. *conſ.*
136. *in princip. volum.* 1. Bolognino *conſ.* 31. *colum.* 1.
Cago. *in repet. leg ſi quis major, num.* 35. *Cod. d. tranſ.*
& Corb. *d. cauſ. limit.* 3.

297 Declara hanc limitationem, ut non habeat locum,
ſi emphyteuta juraſſet canonem ſoluere; nam tunc
emphyteuta beneficio ſtatuti non juvatur, cum ſtatu-
tum non comprehendat contractum juratum, ut di-
cunt ſupradicti DD. & Corb. *ead. limit.* 3.

298 Declara ſecundò, ut non procedat in emphyteuſi
Eccleſiaſtica, niſi ſtatutum eſſet ex certa ſcientia Papæ
confirmatum; cum ſtatutum non poſſit ad præjudi-
cium Eccleſiæ diſponere, ut emphyteuta ob non ſo-
lutum canonem jure ſuo non privetur, *cap. quæ in
Eccleſiarum, & cap. Eccleſia S. Mariæ de Conſt.* ut
etiam dicunt præd. Doctores, ſed pro hac limitatione,
vide omnino, quæ ſupra diximus *num.* 38. 39. 40. *&* 41.

299 Limita ſeptimò, quando in inſtrumento inveſtitu-
ræ dictum fuiſſet, ut ſi emphyteuta canonem non ſol-
veret, liceret Domino propria auctoritate ingredi bo-
na, & retinere quouſque eſſet ei ſatisfactum. Paul. de
Caſtr. *in conſ.* 237. *volum.* 1 *in primo dubio*, propter di-
ctionem illam, (quouſque) cujus virtus eſt, ut poſt-
quam fuerit Domino integrè ſatisfactum, retinere non
liceat, ſicut dictio (tandiu,) dictio etiam (donec.)
per jura per eum allegata, & refert etiam Corb *eodem
cauſ. limit.* 4. & ideo videtur actum, ut res non cadat
in commiſſum.

300 Limita octavò, non habere locum, ſi emphyteuta
eſſet creditor Domini ex alia cauſa, in tanta quanti-
tate, vel majori, & paratus ſit compenſare: nam ad
evitandam caducitatem, ipſo jure fit compenſatio,
etiam ſi exceptio ab homine non fuerit appoſita, ſi
modo ſit paratus compenſare, *l. ſi conſtat*, & ibi Bald.

numer. 3. Cod. de compenſ. Anch. conſ. 9. num. 6. Cort. Sen. conſil 71. aliàs 70. qui dicit, quod ita ſolet in palatio practicari. Rim. Sen. conſil. 421. num. 12. Gozad. conſil 69. num 8. Iaſ. in leg. 2. num. 62. & ſeq. Cod. de jure emph. Roland. conſ. 87. num. 26. lib. 1. Tiraq. de retract. [illegible] g. §. 3. gloſ. 3. numer. 4. R doan. de reb. Eccl. non alien. pag. 499. num. 12 & ſeq Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 27. num. 65. Corb. qui alios citat conſ. limit. 5. numer. 1. Surd. de alim. tit. 1 quæſt. 42. num. 86. Benint. decſ. 37. num. 22. Soc. jun. conſil. [illegible] num. 4 volum. 1. Cephal. conſ 47. nu. 49 volum. 1. Marius in tract. de ſolut. oblat. & votent. cap. 33. numer. 56. & ſeq. & idem Mant. dict. num. 65. dicit ex ſententia Rim. eod. conſ. 421. numer. 12. ut habeat locum, etiam ſi emphyteota non ſit verè creditor, ſed habuerit juſtam cauſam credendi ſe creditorem fuiſſe;

301 verum tamen inquit, quod in hoc caſu non poſſit dici factam compenſationem; ſed quod juſta cauſa excuſet eum à pœna, ſicut de juſto impedimento dicitur. Gratian. conſ. 79. num. 13. lib. 1. Seraph. de privil jur. privil. 75. num. 145 quia quælibet cauſa, etiam injuſta excuſat à pœna, ut per Marſil. conſ. 2. 7. & 11. numer. 10. & Cravet conſ. 415. num. 14. & ſi emphyteuta aſſeret ſe eſſe creditorem occaſione damnorum; & intereſſe; ex eo quod fuerat à Domino expulſus, poteſt

302 ſe excuſare à pœna caducitatis, ſtante pendente canonem non ſoluat Caputaq. deciſ. 98. lib. 1. & nos diximus de [illegible] quæſt. 17. num. 17. C vale. dec. 19. num. [illegible] par. 2. & idem Caputaq. dec. 186. lib. 2.

303 Amplia dictam limitationem, ut habeat locum, etiam ſtante juramento. Seraph. de privil. jur. privil. 3. 8. num. 10. ver. limita octava. & privil. 74. numer. 175 & licet ſit controverſia inter Doctores, an compenſatio habeat locum ſtante juramento, ut videri poteſt apud Cacher. deciſ. 92. per totum. Ioſeph. Lud. deciſ. Peruſ. 15 num. 5. per Pacif. de ſal. inter. inſpect. cap. 2. numer. 245. cum aliis ſeq & hinc inde adſunt com. opiniones; tamen magis com. eſt, quod, non habeat locum compenſatio, ut plerique Doctores atteſtantur, ſicut refert Cacher. dict. deciſ. num. 26. quamvis ipſe putet numer. 33. affirmativam opinionem eſſe veriorem, & alios cumulat Burſat. conſ. 106 num. 2. lib. 1. de com. atteſtantes. Seraph. de privil. jur. privil 74. num 36 Cæſar. de Graſſ. deciſ. 148. de ſolut. cum aliis citatis per Zach. de oblig. Camer. quæſt. 18. num. 12. & multos alios referr Marius Burg. de laud. inſp. 8. par. 3 numer. 13.

304 Et ideo fœdere diſtinctionis Doctores ita conciliant opiniones, ſcilicet prædictam negativam opinionem procedere, quando apponeret compenſatio jam ante promiſſionem juratam de ſoluendo, ſecus, ſi creditum, quod compenſare intendit, ſuperveniſſet poſt dictam promiſſionem juratam, & hanc diſtinctionem ponit Abb. in cap. ad noſtram, de jur. jur. nu. 3. Afflict. deciſ 381. Capic. deciſ. 167. Surd. conſil. 246 num. 15. lib. 2. Burſat. conſil. 106. num. 1. lib. 1. cum aliis relatis per Cacher. dict. deciſ. num. 34. Et rationem afferunt: quia, cum quis promiſit cum juramento ſolveret, tempore, quo jam ipſe erat creditor, videtur ſe obligare ad non compenſandum; ſecus, ſi debitum ſit contractum poſt promiſſionem: quia eo caſu videtur illud feciſſe animo compenſandi, ut per Cacher. loco citato, & per alios ſupra allegatos. Gabr. in tit. de jur. jur. concl 7. num. quiato. Cavalc. deciſ. 9. num. 11. par. 1. Seraph. dict. privil. 74. numer. 173. Pariſ. conſ. 131. num 1. & 41 Grat. conſ. 12. num 5. par. 1 & hæc communis Canoniſtarum, & Legiſtarum dicunt præd. Doctores, & Burd. dict. inſp. num. 14. & de communi atteſtatur Burſat. dict. conſ.

305 Reſtringitur tamen in debitore paupere; quia non obſtante juramento poterit compenſationem opponere. Honded. conſ. 18. numer. 41. cum aliis per eum congeſtis, & per Cach. & d. dec. numer. 35. & Vill. opp. 115. num. 5.

306 Reſtringitur ſecundò, quando debitum, quod opponitur ſimiliter eſt juratum; quia tunc admittitur compenſatio, ut per Cach. d. dec. ſub d. num. 35. Vill. com. opin. 114. & Burſat. eodem conſ. 106. num 2.

307 Reſtringitur tertiò, quando proceditur de æquitate, & ſola facti veritate inſpecta, idem Cach. ead. deciſ. ſub d. num. 35 Grat. conſ. 121 num. 12 lib. 1.

308 Reſtringitur quartò, quando expreſſè renunciatum eſſet, non poſſe compenſationem opponi: nam licet eo caſu iſta exceptio veniat rejicienda. Put. deciſ. 452. lib. 2 tamen hoc intelligendum eſt, quoad debita præterita, ante renunciationem factam, ſecus quoad futura, ut per Capic deciſ. 167. 8.

309 Reſtringitur quintò, quando juramentum non eſſet præſtitum ab opponente, ſed ab ejus ſucceſſore, à quo cauſam habet: quia juramentum non ligat ſucceſſores, quoad effectum perjurii, licet obſervare teneantur. Rol. conſ. 17. num. 15 & 17. Afflict. dec. 381. nu. 8. Sebaſt. Medic. de compenſ. quæſt. 23 num. 7. par. 1. & quod juramentum non liget hæredes quoad perjurij reatum: ſed quoad juramenti obſervantiam, vel ejus, quod ſub juramenti vinculo obſervari promiſſum fuit, ad hæredes tranſit, tenet Cacher. dec. Pedam. 41 num. 15. ubi alios refert, & ideo à compenſatione repelluntur, ratione juramenti, ut voluerunt Rol. à Val. deciſ. 17. num. 15. Crot. conſ. 139. num 8. Ioſeph. Lud. dec. Peruſ. 15. num. 12. in aliis autem creditis, & debitis rectè fit compenſatio; dummodo ſint liquida, ut dictum eſt, & eſt text. in leg fin. C. de compenſ. ubi Doctores, & procedit etiam, ſi creditum oppoſitum non eſſet liquidum, dum tamen de proximo eſſet liquidandum. Cacher. ead. dec. num. 36. cum parta ſint eſſe liquida, vel brevi tempore liquidanda, ubi plures allegat.

310 Reſtringitur ſextò, quando in inſtrumento adeſſet juramentum generale, & non ſpeciale, ut eſt quando quis promiſit ſimpliciter ſolvere tot, & in inſtrumento adeſt juramentum generale, tunc juramentum non operatur dictum effectum, ſed debet intelligi ſecundum naturam actus, Honded. qui alios citat. dict. conſ. 18. num. 48.

311 Sed ut redeamus unde utiliter digreſſi ſumus; licet ut diximus, quando adeſt juramentum, non habeat locum compenſatio ex magis comm. op. tamen quoad caducitatem incurrendam, & ut emphyteuta non cadat à jure ſuo, admittitur compenſatio, non obſtante juramento, ſecus quoad obligationem, & ſolutionem. Cavalc. dec. 29. ſub num. 46. lib. Seraph. d. privil. 7. & 84 num. 19. Accedit etiam, quia quælibet cauſa excuſat à caducitate, & ſtante etiam varietate opinionum ſuper hoc articulo juramenti, ut diximus de alinat. qu. 1. num. 3 2.

312 Declara modo dictam limitationem, quod tunc admittitur compenſatio; quando creditum eſſet, ſiquidem, quia de non liquido ad liquidum non ſit compenſatio, maximè, ſi requirat altiorem indaginem, l. ultima Cod. de compenſ. Goz d. conſ. 69. num 10. Seraph deciſ. 1455. Mant. ut ſupra num. 68. ſed ſi poſſet debitum incontinenti liquidari, admittitur compenſatio; & quantum temporis ſpatium requiratur, Iudicis arbitrio relinquitur. Menoch: de arbitr. Cent. 1. caſ. 14. Pariſ. conſ. 121. num 25 lib. 1. Tiraq. de retrac. l gn. §. 1. gloſ 2. num. 11. Afflict. deciſ. 121. Iaſ. qui magis com. atteſtatur in §. bona fidei. Inſt de act. num. 75 licet aliter ipſe ſentiat, cum aliis, quos refert Marius Burgius de laud. inſp 8. par. 3. num. 9.

313 Declara ſecundò, ut ſit compenſatio ad effectum, ne res cadat in commiſſum, oportet ut emphyteuta ſit creditor ejuſdem generis, & in quantitate, quæ recipiat functionem in genere ſuo: nam ſi canon in quantitate frumenti conſiſteret, vel in vino, & emphyteuta eſſet creditor in pecunia, vel è contra canon conſiſteret in pecunia, & emphyteuta eſſet creditor

frumenti

frumenti, vel vini, non admitteretur compenſatio. Ruin. *conſ.* 133. *num.* 4. *volum* Corb. *dicta cauſa limit.* 5. *num.* 2. Ioſeph. Lud. *deciſ. Peruſ.* 15. *num.* 5. Seraph. *d. deciſ.* 1455. Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 15. *num.* 12. Socin. jun. *conſ.* 11. *num.* 19. *volum.* 2. Marant. *in ſpecul. par.* 4. *diſt.* 6. *num.* 2. *in fine.* Neguſ. *de pign. par.* 5. *mem.* 5. *num.* 11.

314 Declara tertiò, ut non fieret compenſatio ad excuſandum emphytauram à caducitate, ſi canon in quantitate pecuniæ conſiſteret, & Dominus eſſet debitor amphyteutæ ſubalternatione quantitatis pecuniæ, vel ſpeciei, & aſſar in al ctione ſua: quia tunc non admittaretur compenſatio: ut tenet Iaſ. *in d.* §. *bona fidei, num.* 63. Corb. *ead. limit. num.* 3.

315 Declara quartò, ut non fieret compenſatio, ſi canon in quantitate conſiſteret; & Dominus aſſet debitor quantitatis, ſed facultatem baberet ſe liberandi per ſolutionem ſpeciei. Iaſ. *in eodem* §. *bona fides num.* 64. ax ſententia Bald. & Ang. & Corb. *ead. limit. num.* 4.

316 Declara quintò, ſi canon conſiſteret in ſpecia, puta quia eſſet unius caponis, & emphyteuta eſſet creditor Domini in tanta quantitate pecuniæ, val majori, ad quam aſcandit valor illius caponis, compenſatio non fiaret ad hanc affectum, ne ipſa ob non ſolutum canonam emphyteuſi privaretur: cum non fiat compenſatio; quando ex una parte debetur ſpecies, & ex altera pecunia, Gloſ. & Imol. *in cap. bona fides, num.* 17. *de dep. ſit.* ſicot etiam non ſit compenſatio de ſpecie ad ſpeciam,

317 nec de genere, ad aliud genus, ut dicit ibi Imol. gloſ. & Iaſ. *in dict.* §. *bona fidei num.* 62. *cum ſeq.* Vai, ſi debitum, quod debet Dominus deſcenderet ex canſa depoſiti ſive ſit in ſpecia, ſive in quantitate. Seraph. *de privileg. jur.* 74 *num.* 88. & alij, quos refer Maurus Burg. *de laud. inſp.* 8. *par.* 3 *num.* 10. vel ſi debirum proveniret ex cauſa aliméntorum. Guid Pap. *conſ.* 439. *in fine*, cum aliis adductis per eundem Burg. *dict. inſp.* 11. val niſi adaſſet canſa judicati. Lancall. *de attent. par.* 3. *cap.* 14. *quæſt.* 28. *num.* 2. Capic. *deciſ.* 167. *num.* 1. Villalob. *litt. C. num.* 109.

318 Declara ſextò, non habere locum, ſi emphyteuta eſſet creditor in minori quantitata, quam ſit canoni quia, ſi eſſet in minori quantitate, cum compenſatio habeat vim ſolutionis, emphyteuta integrum canonem non ſoluiſſet, & conſequenter caderet à jure ſuo. Corb. *d. limit. in fine*, & diximus ſupra.

319 Ad illud eſt etiam advertendum, quod, ad evitandam caducitatem, oportet, ut emphyteuta, qui vult compenſare, ut jure ſuo non privetur, ſit creditor Domini ante lapſum biennij, & tempus purgandæ moræ, vel ante lapſum triennij, ſi emphyteuſis eſt privati Domini: nam ſi poſt caducitatem, emphyteuta efficeretur Domini creditor, nihil ad hunc effectum ſibi prodeſſet; cum compenſatio non fiat de caducitata jam incurſa, ſed de incurrenda. Alex. *conſ.* 196. *num.* 5. *vol.* 7. Rom. *conſ.* 204 *column.* 4. Corb. *d. limit. num.* 7. Seraph. *de privil. jur. privil.* 74. *num.* 145.

320 Limita nonò, quando Tertius, ſive extraneus ſolviſſet, ut procurator emphyteutæ, vel tanquam ajus negotiorum geſtor: nam iſta ſolutio prodeſſat emphyteutæ, *leg. ſolvendo*, & *leg. qua utiliter in fine*, *ff. de neg. geſt.* & per regulam notabilem, quod quotieſcunque tractatur, de conſervatione juris realis, ut aſt de conſervatione iuris emphyteutici, ſempat factum negotiorum geſtoris prodeſt ad illius juris conſervationem, & retentionem *leg. arboribus*, §. *quod tamen*, *ff. de uſuf.* & ita tenet Iaſ. *in leg.* 2. *numer.* 68. & *ſeq. C. de jur. emphyt.* & dicit, quod iſte eſt caſus clarus, & refert ita tenere Ang. *in leg. lex. vectigalis*, *ff. de pign.* & Rom. *conſ.* 103. *in principio*, ſequitur Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 440. *num.* 4. & Corb. *ead. cauſ. limit.* 6.

321 Sed dubium eſt, ſi extraneus, qui nullum jus habet in re, & ſolvit ſuo proprio nomina, & non nomine emphyteutæ, An iſta ſolutio proſit emphyteutæ? Iaſ. *in dict. numer.* 69. ponit exemplum, concludit, quod illa ſolutio proſit; per regulam prædictam quia ubi tractatur da conſervatione juris realis, non refert quomodo vel à quo canon ſoluatur, aut cujus nomine dummodo ſolutum ſit, *dict. l. arboribus*, §. *quod tamen*, ubi Bald. & eſt text. in terminis, ſecundum eum, *in leg. forma.* §. *ſi tamen ego. ff. de cenſib* ubi ſolutio cenſus, aut canonis facta per non habentem jus nomine ſuo, prodeſt jus habenti, quoad conſervationem emphyteuſis, & dicit ita tenuiſſe Spec. & Io. And. *in* §. *nunc aliqua. de locat. quæſt.* 82. & Bartol. poſt And. de Piſis, & Guil. da Cun. *in leg. arboribus*, §. *quod tamen, ſupra alleg.* & Bald. *in l. ſolemnibus*, *Cod. de rei vend.* & in Add. ad Spec. ut ſupra *colum.* 11. & Rom. *dict. conſ.* 103. & *ſing.* 556. ſi emphyteuta. Decian. *conſil.* 58. *colum. fin.* Soc. jun. *conſil.* 70 *numer.* 2. *volum.* 1. Abb. *conſil.* 67. *colum.* 3. *volum.* 2 Beto, *conſil.* 199. *numer.* 19. *volum.* 1. Tiraqu. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 9. *numer.* 259. Redoan. *eodem tract. fol.* 500. *numer.* 2. & *fol.* 440. *numer.* 5. cum aliis adductis per Corb. *eadem cauſ. limit.* 7. *numer.* 1. Seraph. *de privil. jur. privil.* 84 *numer.* 20. ubi dicit, quod, ſi reparitur ſolutus canon, non per ipſum emphyteutam Domino directo, ſed per alium jus nomine, non dicitur paritus, & dicitur ipſa vere ſolvere & idam tenet, ſi non nomina emphytautæ ſolvatur, ut non privetur jure ſuo, ſed tamen ſit peritus, & ſupradictam opinionam, quod ſufficiat, à quocunqua canon fuerit, ſolutus, tenet Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 22 *tit.* 27. *num.* 64. & ita coram ipſo in Rota fuiſſe deciſum atteſtatur.

322 Daclara dictam limitationem, ut non procedat, ſi Dominus recuſaret canonem recipere ab iſto tertio, qui non eſſet Procurator emphyteutæ; nam ſi directus Dominus vult, poteſt ſolutionam canonis recipere à quocunque tertio, ſeu negotiorum geſtore, nomina emphyteutæ ſoluenta, ſed non cogitur invitus recipere ſolutionem ab aliquo, qui legitimam perſonam non habeat, & conſequenter mandatum ad ſoluendum, ut ſingulariter determinat, Bald. *in leg. acceptam*, *col. fin. Cod. de uſur.* eo quia emphyteuta tenetur canonem ſoluere, non ſolum ad finem liberationis conſequendæ, ſed etiam in racognitionem directi dominij, exiſtentis, penes directum Dominum, *l.* 2. *cum not. Cod. de jur. emph.* quod fiati non poteſt per tertium ſoluentem, ſine mandato amphyteutæ. Caroc. *de locat. fol.* 64. *nu.* 147. ex quo ſequitur, Dominum invitum non cogi à tertio legitimam perſonam non habente ſolutionem recipere. Iaſ. *in d. leg.* 2. *nu.* 70. & *in conſ.* 99. *vol* 1. Natt. *conſil.* 194. *num.* 8. Tiraq. *de ret. lign.* §. 1. *gloſ. num.* 161. Redoan. *eodem tractat. pag.* 440. *num.* 7. Cagn. *in leg. invito*, *ff. de reg. jur.* Corbul. *ead. limit.* 7. *num.* 2. & nec etiam iſte tertius poſſet canonem offerre, val deponera, & conſignara, ſi Dominus racuſarat recipere, ad effectum ut proſit emphyteutæ: quia, ſicut non poteſt ſolvera invito Domino, ita nec offerre, vel daponere poteſt. Iaſ. *in eadem lege ſecunda, nu.* 71. Redo. *d. nu.* 7. & Corb. *d. limit.* 7. *nu.* 3. Canalc. *dec.* 19. *nu.* 40. *p.* 2. nam cum requiratur recognitio in Dominum poſſet emphyteuta negare, & lapſu tamporis, dicere bona aſſe propria, & allodialia, ut ipſe teſtatur ſæpe accidiſſe inter Magnates; Pauperes, & Rectores, adde Carocc. *de locat. fol.* 64. *numer.* 147 ſicut atiam requiritur ſpeciale mandatum ad canones recipiendos, & de hoc mandato dabet conſtare per publicum inſtrumentum, alias non remitteretur caducitas; recipiendo, poſſet tamen Dominus ratum habare, nec ſufficit mandatum ad racipiandum penſionem, & renottandum, ut caducitas remitti poſſit, idem Caroc. *citato loco*, *numer* 147. & vide *de var. caduc. quæſt.* 12.

323 Subdeclara dictam declarationem, niſi iſte tertius eſſet creditor emphyteutæ, & haberet fundum am-

phyteuticum obligatum: quia tunc abſq. mandato poſ-
ſet pro conſervatione juris ſui canonem invito Do-
mino ſolvere, & eo recuſante recipere, deponere, &
conſignare; & hæc ſolutio, ſive depoſitio, & conſigna-
tio conſervaret etiam jus ipſius emphyteutæ, ut dicit
Iaſ. *in ead. l. 2. num.* 67. Redoan. *eod. num* 25. Tiraq.
de retr. conſang. §. 36. *gloſſ.* 2. *num.* 19. Rip. *in l. conven-*
tio, num. 12. *ff. de pig.* Corb. *d. limit. num.* 4. Marſil.
ſing. 388. Surd. *dec.* 174. *num.* 32. Maurus *in tract. de ſo-*
lut. oblig. & recent. cap. 33. *num.* 5. & 6 quam ſubdeclara-
tionem intellige, modo emphyteuſis pro qua iſte ter-
tius volt ſolvere canonem, ſit talis, ut poſſit ſine con-
ſenſu Domini hypothecari; ſed ſi eſſet prohibita hypo-
thecatio, non poſſet. Apoſt. ad Alex. *conſil.* 45. *num.* 3.
vol. 5. faciunt, quæ diai de *Cont. emph. quæſt.* 38. *num.*
11. Corbul, eadem cauſa, & limitat. *num.* 4. Mag. *dec.*
Lucen. 9. *num.* 14. *& ſeq.* Marſ. *ſing.* 368. Burſat. *conſ.*
143 *num.* 60. ubi dicit prædictam opinionem eſſe com-
munem, & latius *conſ.* 181. *num.* 42. *vol.* 2. Marius Burg.
de Laud. inſp. 18. *num.* 7. *p.* 2. ubi alios refert.

324 Ea qua infertur, quod licet Fiſcus habeat poſt ſen-
tentiam tacite bona hypothecata delinquentis, Clar.
§. *fin q.* 78. in fine: tamen, ſi in inueſtitura ſit prohibi-
ta obligatio, & hypothecatio, ſine licentia Eccleſiæ
habita, & obtenta, Fiſcus non poſſet ſoluere canonem,
vel deponere, inuita Eccleſia, pro conſeruatione juris
hypothecæ, ne res caderet in commiſſum. Corbul. *de*
ſucceſſ. in bon. emph. q. 4. & ſi non ſoluat canonem pro
emphyteuſi, in qua ſucceſſit, cadit à jure ſuo, ut in tit.
de Laud. q. 31.

325 Limita 10. ſi emphyteuta ſolueret alteri recipien-
ti nomine Domini, ipſo Domino ſciente, & pa-
tiente: quia ſi non contradicit, videtur conſentire,
ut ipſi ſoluatur. *l. fin. ff. quod cum eo.* Tiraq. *de retract.*
lign. §. 8. *gloſſ* 3. *nu.* 17. Guid. Pap. *deciſ.* 173. & Corb.
limitat. 8. *ead. cauſ.*

326 Limita ondecimò, ſi non adſit, cui canonem em-
phyteuta ſolvere poſſit (Exemplum) ſi Eccleſia fuiſ-
ſet vacans toto tempore biennij, vel hæreditas toto
triennio fuiſſet jacens Hoſt in Summ. tit. *de locat.* quem
ſequitur Ruin. *conſ.* 151. *num.* 4. *vol.* 1. & idem tenet
Bal. *in l.* 2. *C. de jur. emph.* & ibi Iaſ. *num.* 64. Alex. *conſ.*
172 *n.* 3. *vol.* 2. & *conſ.* 92. *nu.* 9. *vol.* 1. ubi *n.* 10 ampliat habe-
re locum, etiam ſi emphyteuta non fuerit proteſtatus,
quod canonem ſolveret, ſi adeſſet, qui acciperet, &
de comm. teſtatur Mandoſ. *de ſignat. gratia in ver. pen-*
ſiones, ver quare deſtinata erat, ubi dicit ita tenuiſſe Rot.
ſequitur Dec. *conſ.* 366. *n.* 4. Caſt. *in l. ſi emptorem, in prin-*
cipio, ff. de act. empt. Faciunt, quæ ſupra ſcripſi *n.* 123. &
124. emphyteuta, qui non tenetur ire ad domum Domi-
ni, ſi eſt diuerſi fori, & res eſt ſita in foro emphyteutæ,
& quando hæreditas eſt jacens, quod excuſetur. tenet
Hond. *conſ* 36. *nu.* 16. *lib.* 2. *cum ſequentibus.*

Specul. autem *in* §. *nunc aliqua, de locat. quæſt.* 19.
exiſtimauit, ut res cadat in commiſſum, ſi canon hære-
ditate jacente, non fuerit ſolutus, ſed quod emphyteu-
ta reſtituatur in integrum; cum quo pertranſit. Alber. *in*
d. leg 2. *column.* 10. Io. Andr. quos refert Iaſ. *in d. leg.* 2. *n.*
61 Quæ opinio eſt contra communem, & ad funda-
menta Spec. reſpondit Alex. *in d. conſ.* 92. *n.* 9. & Iaſ. *in*
d. nu. 61. ubi inquit, quod tutius eſſet deponere, & con-
327 ſignare; cum cautela abundans non noceat, ut dicit
Dec. *in dict. conſ* 566. *num.* 5. Si tamen Eccleſiæ, ante-
quam biennium compleatur, provideatur de Rectore;
debet emphyteuta ſolvere; alias à jure ſuo cadit; Cor-
bul. *eadem cauſa limit.* 9.

328 Limita duodecimò ſi emphyteuta fuit detentus in
carceribus toto tempore biennij, vel triennij: quia non
poterit ob non ſolutum canonem expelli Iaſ. *in d. leg.*
2. *num* 61. ubi dicit, quod ita tenet Ant. de But. &
quod ſi caderet, deberet ſaltem in integrum reſtitui,
ex clauſula generali, ſequitur Redoan. *de rebus Eccl.*
non alien. fol. 499 *numer.* 24. Dec. *in auth. qui rem.*
Cod. de Sac. Sanct. Eccleſ. numer. 9. & ibi Cagn.
numer. 35. Soc. jun. qui cum Dec. conſuluit *conſ.*
70. *numer.* 7. *lib.* 1. Gramm. *dec.* 52. *num.* 9. & ſeq.
Rim. jun. *conſ.* 1. *num.* 18. Gig. *de Penſ. quæſt.* 76.
Mant. *de tac. & ambig. lib.* 22. *titul.* 27. *num.* 58.
Corbul. *dict. cauſ. limit.* 10. & hoc habet locum etiam
ſi carceratus fuerit ſua culpa. Sylvan. *de feud recogn.*
quæſt. 77. *numer.* 5 Corb. *ead. limit.* facit pro hac
opinione illud, quod generaliter dicitur, ſi emphy-
teuta fuit juſte impeditus, expelli non poteſt, ſi
canonem non ſoluit. Dec. *conſ.* 238. *numer.* 9. qui
loquitur de eo, qui ex legitima cauſa abfuit Grat.
conſ. 79. *numer.* 11. *& ſeq. vol* 1. Rip. *in l. quod*
te, numer. 41. *ff. ſi certum pet.* ubi ampliat etiam
329 ſi emphyteuta juraſſet canonem ſolvere, & dicit,
quod ita conſuluit fulgoſ. *conſ.* 7. Et quod emphy-
teuta, qui fuit excommunicatus, & interdictus, nec
potuit potuit comparere ad ſolvendum canonem,
ſimiliter excuſetur, dicit Pariſ. *conſil.* 108. *num.* 39.
volumine primo, de quo dubitat Corbul. *dict limitat.* 10.
numer. 2. quia excommunicatus poteſt conſtituere Pro-
curatorem, idem tenet Ang. *in tit. excommunicatio.* 9.
ſub numer. 143. per text. *in capit. intelleximus, de Ju-*
dic. & ibi Gloſ. & Abb. & idem tenet *de cauſ. pri-*
nat. ob non pet. inueſt. num. 25. Carceratus autem (li-
cet opinio ſit communis quod excuſetur, tamen du-
330 bitari poteſt; quia poteſt mittere Procuratorem, ſi non
detineatur in tam arcta cuſtodia, ut hoc non poſſit fa-
cere; cum etiam poſſit conſtituere Procuratorem, Clar.
§. *fin. quæſt.* 46. *ver. plerunque*, Farin. *de carcer. &*
carcerat. q. 35. *num.* 14. ubi atteſtantur quod ita de
conſuetudine ſervatur; idem tenet Caroc. *de locat.*
fol. 65. *num.* 153. Deinde carceratus poteſt facere con-
tractum ad ſui utilitatem; idem Farin. *dict. quæſt.* 35.
Sed ſtante dicta opinione communi, eſſet excuſandus,
etiam, ſi variæ eſſent Doctorum opiniones, ut dixi *de*
var. caduc. q. 9. *num.* 7. De abſente etiam ſimiliter
dubitari poſſet, per ea, quæ diximus in tit. *de reno-*
vat. quæſt. 2. *num.* 10. 11. & 12. Et quod Infirmus
etiam excuſetur, tenet Becc. *conſ.* 104. *num.* 8. quem
refert Io. Franciſc. Bonavog. in Add. *ad l.* 2. *nu.* 47. ſed
de hoc etiam dubitari poteſt, niſi ſit infirmitas adeo
grauis, ut excuſetur à conſtitutione Procuratoris, per
ea, quæ dicta ſunt ſupra, & eſt magis com. opin. quod
excuſetur emphyteuta ex graui infirmitate, arbitrio Iu-
dicis, & reſtitutio concedatur, Caroc. *eod. tract. fol.*
61. *num.* 59. & 60. quod etiam excuſet infirmitas con-
ſanguineorum, & domeſticorum, ut Filius ex infirmi-
tate Patris, & è contra, & Matris, & Sororum.

331 Limita 13. ſi emphyteuta propter bellorum calami-
tates nullos fructus ex emphyteuſi pro illo anno, &
pro illo tempore, quo coli non poteſt, percipere po-
tuit; quia à ſolutione canonis excuſatur, Bart. *in l.* 2. *in*
fine, C. de jur. emph & ibi Salyc. *num.* 13. & Bald. *in*
2. *lect. num.* 25. & hanc opinionem tenet Alex. *in conſ.*
111. *num.* 1. *vol.* 1. Natt. *conſ.* 49. *num.* 15. Imol. *in cap.*
potuit, de locat. ubi de communi atteſtatur, & idem di-
cunt Alex. *in l. interdum*, §. *quod ex naufragio, ſub nu.*
7. *ff. de acq.* poſſ. Corn. *conſ.* 181 *numer.* 41. Beio. *conſ.*
140. *num.* 25. *vol.* 1. Clar §. *emphy. qu.* 8. *verſ. ſed quid.*
Iaſ. *in l.* 1. *C. de jur. emph.* Redo. *de reb. Eccl. non alien.*
fol. 431. *num.* 5. ubi hanc opinionem æquam, & ma-
gis amplectendam dicit, & hanc ſententiam tanquam
communem defendit Fachin. *cont. jur. lib.* 1. *cap.* 90.
quia emphyteuta in hoc caſu non dicitur poſſidere, &
idem eſt, ac ſi periiſſet fundus eo tempore belli, cum
ſit in poteſtate hoſtium.

Sed licet prædicta ſit communis opinio Legiſtarum; re-
fert tamen Abb. *in dict. c. potuit in fine*, contrarium te-
nere Card. Paduæ, & idem tenuiſſe totum Collegium
Patavinum, principaliter motum per *l.* 1 *Cod de jur.*
emph quæ requirit, ut res penitus lædatur: quod non
contingit, quando emphyteuſis non poteſt coli propter
timorem hoſtium; nam eo tempore emphyteuta re-
perire poſſet emptorem, & ſic in recognitionem do-
minii,

minij, debet ſoluere canonem; & tenet hanc opinionem eſſe veriorem, niſi fundus eſſet ex toto captus ab hoſtibus, nec eſſet ſpes de recuperatione, & in hoc caſu arbitretur poſſe procedere opinionem contrariam, quam etiam ſententiam ſequuti ſunt, Butr. & Riccard. Malumbra, quos refert Iaſ. *in dict. l. 1. num.* 88. Cumen. *in d. §. quod ex naufragio* Io. And. in add. ad Spec. *in d. §. nunc aliqua, qu.* 130. *in verſ. propter quod,* Alber. *in d. l. num.* 7 & Alex. *in eod. §. ex naufragio, num.* 7. dicit hanc cont. opin. eſſe veriorem, cujus ſententiæ Aret, *in §. adeò Inſt. de locat. num.* ſe ſubſcribit 9. *& ſeq.* & veriorem in decreto juris appellat Valaſc. *de jur emph. qu.* 27. *num.* 20.

Et ideò Doctores dicunt, quod iſte articulus eſt dubitatiſſimus, & pluſquam alius, qui occurrat in hac materie, ut refert Iaſ. *in ead. l. 1. numer.* 81. Vnde Corb. *limit.* 18. *num.* 13. *de canſ. privat ob non ſol. can.* diſtinguit plures caſus. Primus quando bellum fuit juſtum; & quando dicatur juſtum, mox dicemus, & res deuenit in hoſtium poteſtatem, & tunc omnino emphyteuta liberatur à præſtatione canonis, quia res dicitur deperdita; cùm capta in bello efficiantur occupantium. Aret. *in d. §. adeo*; & Igne. *in repet. l. contractus, num.* 93. *ff. de reg. jur.*

Sed Valaſc. *in ead. quæſt.* 27 *numer.* 13. dicit quod interpretes in hac quæſtione non loquuntur, quando ager emphyteuticus fuerit bello captus, ſine ſpe recuperandi: tunc enim non eſt quæſtio de remiſſione mercedis; quia res bello capta, cum in ditionem hoſtium venerit, juxta tex. *in §. item ea, quæ, Inſt. de rer. diviſ.* perempta cenſetur, & utrumque dominium, tam directum, quam utile, utraque etiam poſſeſſio, tam civilis, quam naturalis cenſentur amiſſæ, Iaſ. *in d. l. 1. nu.* 81. Abb. & Bero. *in c. potuit, de locat.* ſed quæſtio & quando res non fuerit bello capta, ſed ita propter bellum occupata, quod coli non poſſit, & in his terminis procedere opinionem; Bart. *in dict. l.* 1. & aliorum ſupra allegatorum; quod ſcilicet emphyteuta non teneatur pro eo tempore ad penſionem, & quod ſit com. opinio à qua non ſit recedendum in judicando, & conſulendo, & quod etiam ſit opinio multum æqua; Mouetur ea potiſſimum ratione, quia fundus ab hoſtibus captus; cenſeatur interim eſſe in perdito, ut in eod. §. ex naufragio, item quia ager præſtari debet conductori, ut frui poſſit, *l. ex conducto, §. ſi vis, ff. locat.* Bart. *in d. l.* Pariſ. *conſ.* 28. *lib.* 1. hoc autem, tempore belli præſtari non poteſt; igitur fieri debet remiſſio mercedis, *l. ſi fundus. verſ ſin vero,* & ibi Bart *ff. locat.* & hæc opinio procedat, ſive bellum ſit juſtum, ut eſt quando in-
332 ductum eſt à principe non recognoſcente ſuperiorem *cap. quod culpatur,* 23 *qu.* 1. S. Thomas 2. 2. *qu.* 40. *art.* 1 Sot. *de iuſt. & jur. lib.* 5. *art.* 5. *qu.* 3. *pag.* 130. Couar. qui de com. teſtatur *in reg. peccatum* 2. *par. §.* 9. *num.* 1. Natar. *in manu. cap* 15. *num.* 1. cum aliis adductis per Valaſc. *ſub. d. num.* 13. *verſ. procedit*; & debemus ſtare Principis, & ejus Conſiliariorum atteſtationi, qui prius examinauerunt, bellum eſſe juſtum, Hier. de Ceual. in ſpec. op. com. com. (*qu. n.* 578 *nu.* 27.) Sed etiam, ſi bellum eſſet injuſtum, ut puta latronum incurſus, quovis modo inferatur. Iaſ. *in d. l. 1. num.* 87. *in fine*, contra Angel. ibi; & in hoc militant rationes ſupra adductæ; quamvis hoc non poſſit propriè dici bellum, *l. hoſtes,* ubi Gloſ. & Bart. *ff. de captivis.*

Et prædicta ſine dubio procederent, ſi eſſet magna penſio fructibus reſpondens, tunc enim pro locato rehaberetur, & ex cauſa belli fieret remiſſio mercedis; ſicut in locatione *l. merces, §. vis maior, ff. locat.* Card. *in d. c. potuit qu.* 39. Bald. *in d. l.* 1. Rom. *in d. §. quod ex naufragio,* cum allegatis per Valaſc. ibidem, *verſ. procedit,* & hoc etiam habet locum, ſi dubitetur de hoſtium diſceſſu, adhuc tamen fit interim remiſſio, ut per Valaſc. ſub eodem nu. qui allegat. Rip. *de peſt.* 2. *quod. numer.* 143. idem tenet Clar. *dict quæſt.* 8. *verſ. ſed par.*

333 Procedunt etiam prædicta, propter belli metum. Anch. *conſ.* 88. *num.* 3. Imol. *conſ. 7. de locat.* Et ratio eſt, quia peior bello timor belli, ex ſententia Senecæ, ſequitur Alex. *in l. divortio, ff. ſol. matr.* Iaſ. *in l. clam. poſſidere, §. qui ad nundinas, numero* 14. *ff. de acq. poſſ.* Boer. *deciſ.* 149. *numero* 7. Rip. *eodem loco num.* 134. Dec. *conſ.* 311. *col.* 1. Valaſc. *ſub eodem num.* 13. *verſ. rurſus*: Sed de hoc dubitari poteſt, quia emphyteuta retinet poſſeſſionem, & utile dominium; & res non deuenit in hoſtium poteſtatem, & dicetur etiam infra. Nec Doctores pro hac opinione allegati, loquuntur de Emphyteuta, ſed de Conductore, in quo eſt Magna differentia; & argumentum non valet de Conductore ad Emphyteutam, niſi in quantum in jure reperitur, ut diximus in *tit. de Prælud. qu.* 5. & quod loquantur in Conductore, videndus eſt Burſat. *conſ.* 81. *numer.* 3. *&* 8. *& ſeq. volum.* 1. Natt. *conſ.* 610. Caroc. *de locat. pag.* 187. *num.* 16. *&* 17. ubi ampliat, etiam ſi belli ſuſpicio non veniat.

Secundus caſus eſt, ſecundum eundem Corb. ibidem, quando bellum eſt iniuſtum, & res deuenit in hoſtium poteſtatem, nec eſt ſpes recuperandi illam; & iſto etiam caſu, emphyteuta excuſatur, ac ſi in totum eſſet deperdita; ſicut, quando res pignorata pro tanta quantitate, ut non ſit ſpes luitionis; cenſetur alienata, ut dicit Alex. *in d. §. quod ex naufragio:* quamvis hoc modo capta non efficiantur occupantium, Bart. *in l. qui à latronibus, ff. de teſtam.*

Tertius caſus, ſecundum eundem, quando bellum eſt in Territorio, ubi emphyteuſis eſt collocata, & emphyteuta non audet accedere cauſa colendi rem, pariter excuſatur.

Quartus caſus, quando bellum eſt in Territorio, ſed emphyteuſis non eſt ab hoſtibus occupata, & emphyteuta non audet ad eam colendam accedere; quia timet de perſona, vel ab hoſtibus deprædari. & in hoc caſu non excuſatur, quia retinet poſſeſſionem, & dominium utile. Port. *conſ.* 143. *numero* 10. cum etiam res non dicatur perempta juris interpretatione; & quamvis non potuerit colligere fructus, hoc ipſum non excuſat, cum damnum circa fructus ad emphyteutam pertineat; niſi canon deberetur ex fructibus colligendis, ex ipſo fundo emphyteutico, ut diximus ſupra *numero* 103. & quia emphyteuta ſolvit canonem in cognitionem dominij, & non pro fructibus perceptis, ut ſupra demonſtrauimus, *numero* 97. & eſt *deciſ.* Rotæ 659. *recentiſſ. par.* 1. *num.* 1.

334 Limita primò prædictam communem opinionem niſi emphyteuta ſuſcepiſſet in ſe caſum fortuitum belli (licet enim emphyteutæ ſe obligare ad hujuſmodi caſus) ut eſt tex. *in l. 1. C. de jur emph.* Et, ſi valet pactum, ut licet res penitus intereat; nihilominus penſio ſolvetur, (Specul. *dict. §. nunc aliqua quæſt.* 138. Iaſ. *in ead. l. 1. numer* 92. Valaſc. *dict. quæſt.* 17 *numero* 1. *&* 14. Port. *conſil.* 144. *nu.* 10. Corb. *d. limit.* 18. *num.* 15) quanto fortius, ut licet bellum contingat, canon ſoluatur? Caroc. *de locat. fol.* 186. *num.* 6.

335 Limita ſecundo, niſi eſſet conſuetudo vel ſtatutum, quod emphyteuta teneatur ſoluere penſionem, etiam tempore belli. Iaſ. *in d. l. num.* 92. Corb. *d. lim. nu.* 16. qui alios allegat Valaſc qui alios etiam citat *d. q. num.* 15. & Caroc. *eod. loco ſupra citato.*

336 Limita tertio, niſi emphyteuta conduxiſſet rem in emphyteuſim tempore belli: quia tunc tenetur ſolvere penſionem, & ſibi imputandum eſſet, quod tempore, quo præparabatur, vel urgebat bellum, acceperit in emphyteuſim. Alex. *in dict. §. quod ex naufragio, in fine.* Iaſ. *in eadem leg.* 1. *ſub. num.* 98. Gratian. *conſilio quinto, nu.* 78. *volum.* 1. Corb. *dict. limit. nu.* 17. Ratio eſt enim illa, quam ſupra dixi, & ſumitur ex illa regula, ſibi imputare debet qui conſciuſ peri-

337 periculi, ſe periculo ingeſſit. *leg. qui bona, §. de illo, ff. de damn. infect.* & in conductore tenet Dec. *conſ.* 312. *column. pen.* Soc. *conſ.* 123. *libr.* 4. *col.* 2. Caroc. *de locat. fol.* 187. qui multos congerit, & in terminis emphyteutæ tenet Valaſ. *d. q. n.* 18. Burſat. *conſ.* 11. *nu.* 27. *li.* 1. & Surd. *conſ.* 197. *nu.* 16.

338 Declara tamen hanc limitationem, ſi majus bellum interveniat, quam eſſet tempore, quo emphyteuſim accepit: quia excuſaretur emphyteuta. Bero. *in c. potuit, de locat. col. fin.* Valaſc. qui alios citat, *ead. q. num* 18. *in fine*, ut dicunt de conductore. Burſatt. *conſil.* 81. *num.* 18. Joſeph. Ludov. *conc.* 12. *ampl.* 15. & Carocc. *eod. loco. num.* 12.

339 Limita quartò, ſi emphyteuta aliquos fructus percepiſſet, vel percipere potuiſſet pro illo anno, in quo ceſſavit in ſolutione canonis: quia tunc non poteſt cenſeri pro illo anno juris interpretatione res totaliter perempta. Imol. *in dict. cap. potuit ſub n.* 43. Jaſ. *in dict. leg.* 1. *num* 93. Alexand. *in dict. §. quod ex naufragio ſub n.* 7. *ver. ſed nullo modo.* Aret. *in d. §. adeo, num.* 10 Corb. *eod. loco, numer.* 18. *& eadem cauſa, ampl.* 12. *num.* 28. & declara, ut ibi & ſupra *ampl.* 15.

340 Limita quintò, niſi bellum eſſet motum culpa ipſius emphyteutæ, Jaſ. *in d. leg.* 1. *ſub num.* 92. Valaſc. *d. q.* 27. *num.* 17. Corb. *ead. limit. num.* 19. & Caroc. in loco ſuperius citato.

341 Limita ſextò, ut non procedat, quando in inſtrumento inveſtituræ renunciatum eſſet exceptioni doli, vel condictioni ſine cauſa, & omni auxilio, quo poſſet emphyteuta ſe tueri à non præſtatione canonis, ſeu penſionis. Jaſ. *in dict. leg.* 1. *ſub nu.* 98. *ver. pre iſta remaneat*, ex ſententia Aber. *in leg. item quæritur, § exercitum. ff. locat.* quem ſequitur Cepol. *caut.* 48. Socin. jun. *conſ.* 130. *numer.* 24. *columna tertia*, Corb. *dict. limitat. nu.* 20. & quando eſt renunciatum omni legum auxilio, per quod emphyteuta tueri ſe poſſet à præſtatione canonis, non excuſetur, tenet idem Aber. *in leg. licet, n.* 3. *in fine, Cod. locat.* Gozadin. *conſ.* 69. *n.* 20. Nicol. Bellon. *conſ* 21. *numero* 4. Capic. *dec.* 87. *num* 10. Roland. *conſil.* 13. *num.* 8. Valaſc. *dict. quæſt.* 27. *nu.* 19. Mart. *de clauſul. clauſ.* 136. *num.* 6. *parte prima*, & Carocc. qui alios adducit *de locat. fol.* 190. *num* 112.

342 Declara iſtam limitationem, eamque intellige quando expreſſe emphyteuta promiſit penſionem ſolvere, & remiſſionem aliquam non petere; & deinde renunciavit omni actioni, & exceptioni, & legum auxilio; ita loquitur Alber. *in d. l. licet.* alioquin, ſi ſimpliciter renunciaſſet, nulla remiſſionis facta mentione, adhuc poſſet ex cauſa belli, & aliis ſimilibus remiſſionem petere, ut late probat Bero. *quæſt.* 125. *per totam*: quæ declaratio licet videatur ſuſpecta, tamen tanquam benigna eſt ſequenda, inquit Valaſc *dict. quæſt. ſub numer.* 19.

343 Limita ſeptimo, quando penſio eſt modica, puta unius nummi: quia tunc penſio propter bellum non remittitur, Cepol. *conſ. civil.* 25. *nu.* 20. *ver. tamen ſemper fuit* Card. *p. in cap. ult. de locat. quæſt.* 29. Rom. *d. §. quod ex naufragio*, Bal. *in l.* 1. *col.* 2. *ver. quæro an propter, C. de jur. emph.*

344 Contrarium tenet Valaſc. ibidem *n.* 16. dicens; ſi propter bellum, penſio non debetur, quare ſimi non licet, tam in magna quàm in parva penſione? & nos probavimus ſupra in 15. ampl. quod non fit remiſſio propter ſterilitatem quando ſolvitur quid minimum, & bellum, & ſterilitas æquiparantur, *l. ex conducto, §.* 2. *& l. ſi merces, §.*
345 *vis major. ff. locat.* Corb. *d. limit. ſub n.* 8. *in fine.* Sed ſi res eſſet ita capta ab hoſtibus, ut non eſſet ſpes recuperationis, diceretur res penitus perempta, & emphyteuta excuſaretur, juxta tex. *in d. l.* 1. *C. de jur. emph.* ut ſupra diximus.

346 Limita octavo, ſecundum Corb. ibidem *numer.* 19. *verſ. declaro ſeptimo*, ſi bellum modico tempore duravit: tunc enim non eſt facienda remiſſio, & dicetur breve tempus infra biennium; longum vero, ſi duraverit per tres annos, vel ultra, ex ſententia Bart. & Angel. *in dict. §. adeo*; ſed hinc limitatio non videtur ponenda; quia quæſtio eſt, an emphyteuta excuſetur pro illo tempore, quo bellum duravit, & res emphyteutica coli non poſſit, ut diximus in principio hujus limitationis.

347 Limita nono, niſi emphyteuta exercitu veniente non reſtiterit: tunc enim tenebitur ad id, quod intereſt Domini, ſicut in conductore, juxta text. *in l. item quæritur. § exercitum, ff. locat.* ſi tamen potuit reſiſtere, alias fiet remiſſio, Bart. *in l. ſi uno, §. item cum quidam, ff. eod.* Valaſ. *ead. quæſt.* 27. *n.* 20.

348 Limita decimo, quando, bellum fuiſſet leve, & parvum, Caballi, *milleloq.* 227. *n.* 7. *par.* 1. Carocc. ut ſupra *num.* 6.

249 Illud ſciendum eſt, ceſſante bello, emphyteutam in antiqua obligatione manere, quia ſolum pro rata temporis, quo fundus coli non potuit, remiſſio ei fit, Rom. *conſ.* 432. Tiraq. *in reg. ceſſante cauſa, par.* 1. *nu.* 42. & in caſu peſtis, in conductore, ita reſolvit Rip. *in tract. de peſt.* 2. *par. n.* 19. Valaſc, *ead. quæſt. n.* 20. & Carocc. *de locat. fol.* 187. *num.* 8.

350 Advertendum etiam eſt, quod quando emphyteuta propter bellum, non potuit laborare agrum, taliter quod nihil collegerit, non tenetur ad penſionem, ſi tamen tantum collegerit, quod ſufficiat pro penſione, ad totum tenetur, & hanc com. op. appellat Imol. *in d.* * *c. potuit, de locat.* refert Jaſ. *in dict. l.* 1. *nu.* 92. *C. de jur. emph.* Villal. *littera E. numer.* 79. immo, ſecundum Clar. *dict. quæſt.* 8. *verſ. ſed quid circa finem*, Doctores ferè omnes in hac materia loquuntur, quando nihil prorſus percepit: nam ſi emphyteuta aliquod quamvis modicum percepiſſet, etiam ſi minus dimidia ejus, quod ipſe ſolvit pro penſione, non eſſet excuſandus à ſolutione: bene tamen poſſet excuſari à caducitate propter ceſſationem: ſemper enim debemus (inquit ipſe) quantum poſſumus, inclinare in eam partem, ut caducitati locus non ſit. Sed Redo. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 431. *ſub num.* 5. *in fine* concludit, quod emphyteuta non tenetur ad penſionem pro illo anno, vel tempore, quo durante bello, nihil percipere potuit; ſed ſecus ſi aliquos fructus percepiſſet: quia tunc pro illo anno, non poſſit cenſeri res perempta: unde non deberet fieri remiſſio, & dicit hanc eſſe com. opin. & magis æquam, & magis amplectendam. Sed nos diximus ſupra quando penſio eſt modica, quod non fit remiſſio, & dic ut ibi; & in conductore, Burſ. *conſ.* 51. *nu.* 16. *lib.* 1. tenet, quod cum occaſione belli, vel peſtis nihil penitus percipitur, fit remiſſio; ſin autem aliquid percipiantur, & non ſit læſus ultra dimidium affictus veri, vel perceptionis fructuum non fit remiſſio; ſequitur Caroc. *dict. loco numer.* 13. qui alios citat.

351 Limita 14. ſi tempore biennii, vel triennii, peſtis adfuiſſet in loco, ubi emphyteuta canonem ſolvere debebat: quia tunc, ſi non ſolvat, excuſatur. Rip. *in tract. de peſte, de privil. contractuum cauſa peſtis, par.* 2. *num.* 12. Fulgoſ. *conſ.* 7. cum aliis adductis per Corb. *limit.* 11. *ead. cauſ.* & per Valaſc. *de jur. emph. qu.* 27. *n.* 21. quia bellum illatum à Deo (prout eſt peſtis) ut diximus *de renovat. qu.* 2. *num.* 6. comparatur bello illato ab hoſtibus, Bart. *in l. naturaliter, col. ult. ff. de uſucap.* & eædem rationes omnino, & forſan plures militant in caſu peſtis, quæ in clade belli, ut dicit Corn. *conſ.* 128. *nu.* 26. *lib.* 2. & ideò, inquit Valaſc. eod. loco, tenendum eſt cum illis omnibus declarationibus, & limitationibus, quas in articulo locationis, ſupervenienti peſte, tradit Rip. ut ſupra *num.* 17. & Covar. *pract. quæſt.* 30. *nu.* 2. quibus addo, Caroc *de locat. pag.* 187. ubi plures declarationes ponit, & ſicut emphyteuta

emphyteuta tempore belli, quo non potuit colere rem emphyteuticam, non tenetur ſoluere canonem, ut ſupra vidimus in præcedenti limitatione: ita etiam non tenetur tempore peſtis, cum nulla culpa poſſit adſcribi, quia quilibet diligentiſſimus paterfamilias fugeret caſum peſtis, ut dicit Cagnol. in l. contractus, n. 45. ff. de reg. iur. Maſcard. de probat. concl. 19. & 20. & Murius Burg. de laud. inſpect. 13. par. 3. num. 7.

351 Amplia, ut etiam emphyteuta non teneatur proteſtari de impedimento peſtis, ad hoc, ut excuſaretur, Rip. eod. tract. de priuil. iudiciorum cauſa peſtis par. 3. ſub nu. 13. ſequutus Alex. & Iaſ. in l. 2. §. quod diximus, ff. ſi quis caut. quemadmodum diximus de emphyteuta, qui non petiit renunciationem propter peſtem, ut non teneatur proteſtari, ut ſcripſimus in tit. de renunc. quæſt. 2. nu. 6. Sed ſi vellet emphyteuta abundare in cautela, poſſet denuntiare, ſicut tenetur conductor, qui debet denunciare receſſum à domo una cum conſignatione clavium. Cagnol. cum aliis per eum congeſtis, in dict. leg. contractus num. 55. Valaſ. eod. tractat. quæſt. 22. nu. 7. & Burſat. conſil. 11. num. 29. lib. 1.

353 Declara, ut non procedat, ubi peſtis eſſet parua, & exigua. Henricus Bott. in tractat. de Sinod. Epiſc. part. c. num. 18. Igneus in ead. leg. contractus, num. 101. dum dicit verum, ſi peſtis eſt talis propter quam non redditur ius in Ciuitate, vel ſecurè habitari in loco non poſſit; ſequitur Corb. limit. 11. in fine, & pro hac opinione facit id quod dictum eſt de bello, quod non debet eſſe paruum, vel leue, ut in præcedenti limitatione, & quæ etiam diximus in dict. quæſt. 2. de renunciat. quod peſtis non debet eſſe parva, & exigua, & quæ diximus de bello, militant etiam in caſu peſtis; & ideo ex illis ſuppleri debent, quæ hic deficiunt, Maurus Burg. loco citato.

354 Limita 15. ſi emphyteute propter timorem malorum ſpirituum, recedat à re emphyteutica, quia debet fieri remiſſio penſionis, ſicut conductori, per leg. habitatores, §. 1. ff. locat. Cagn. in leg. contractus, num. 55. ff. de regul. iur. qui alios allegat, Couar var. reſolut. lib. 4. cap. 60. Valaſc. de iur. emphyt. quæſtion. 22. nu. 7. qui concordantes citat, & ſimiliter Caroce. de locat. pag. 187. num. 16.

355 Contrarium tenet idem Valaſc. dict. qu. 17. num. 31. quia domus in qua hujuſmodi phantaſmata dicuntur ambulare, licet non ſeruiat, ad habitandum; tamen aliis uſibus poterit deſeruire, ad horrea ſcilicet, & apothecas, & alios uſus, cum ſufficiat, ut particule rei emphyteuticæ remaneat, & non eſt in hoc caſu tota res perempta, ut vult text. in lege prima, Cod. de iur. emph. 1. Et pro hac opinione facit; quod diximus ſupra limit. 13. vel limita quarto, quod emphyteuta non excuſatur propter bellum, ſi aliquos fructus percipit, vel percipere potuit; & ſi tempore contractus erat fama, in illa domo malos ſpiritus vagari, & nihilominus emphyteuta voluit accipere in emphyteuſim, ſine dubio non excuſaretur. Velaſc. d. qu. 2e. ſub. numer. 7. in fine, ut diximus de emphyteuta, qui non excuſatur, ſi tempore belli rem conduxit. Sed prima opinio videtur verior; quia licet poſſit ſeruire aliis uſibus; tamen nemo auderet accedere.

356 Limite 16. quando emphyteuta non habuit tutum acceſſum, propter inimicitias graues, vel aliam cauſam ad locum, in quo canon ſoluendus erat. Pariſ. conſ. 108. num. 41. vol. 1. Dec. conſ. 546. num. 7. Gozad. conſ. 71. num. 8. Roland. conſ. 87. num. 21. & ſeq. lib. 1. Corb. ead. cauſ. limit. 1c Mant. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 27. num. 57. Maſc. de probat. concl. 19. & 20.

357 Declara habere locum, quando locus non eſt tutus, non ſolum ipſi emphyteutæ, ſed etiam ſuo procuratori: ſed ſi eſſet tutus procuratori, teneretur conſtituere procuratorem ad canonem ſoluendum. Dec. eod. conſ. num. 12. Sed ſi non eſſet tutus, neque etiam ejus procurator, excuſaretur. Corb. d. limit. qui alios citat, & reſpondet contrariis, & nos diximus de renunc. quæſt. 2. ubi etiam declaratur, quæ ſint capitales inimicitiæ, & Corb. de cauſ. priu. ob non ſol. canoſ. numer. 14. & ſeq.

358 Limita 17. quando fuit factum præceptum à Iudice emphyteutæ, ne Domino canonem ſoluat: quia in hoc caſu Superioris mandatum excuſat eum à pæna caducitatis. Afflict. deciſ. 318. Ruin. conſil. 150. volum. 2. volum. 1. Alberic. & Rom. in leg. qui iurato. ff. qui ſatiſd. cog. ubi etiam Iaſ. & Corb. ead. cauſ. limit. 13. Carocc. de locat. fol. 63. num. 110. ubi alios refert, & declarat, num. ſeq. & num. 131. ſimiliter declarat, ut procedat tribus concurrentibus, ſcilicet Auctoritate Iudicis, vel juſta cauſa, Sine fraude, Et præceptum non ſit mendicatum; & alios refert, & num. 122. quod auctoritate Iudicis. intelligitur in dubio, vel apparet juſtum; ſecus ſi apparet de injuſtitia; quia tunc non eſt parendum, & multos congerit, etiam non habere locum, quando eſſet factum poſt tempus, & moram commiſſam ee Afflict. deciſ. 130. & Rot. Geneuſ. 61. num. 6. & 9. & dec. 106.

359 Amplia, ut procedat etiam ſtante juramento. Seraph. de priuil. iur 84. num 16. Afflict. d. dec. num. 4. & Carot. loc. citato.

360 Limite 18. ſtante ſtatuto, quod emphyteuta requiſitus à Domino, ſi canonem ſoluere recuſauerit per tres annos, cadat è jure ſuo; & ideo, ſi emphyteuta à Domino non fuerit requiſitus; non cadit à jure ſuo, argumento à contrario ſenſu, Ruin. conſ. 153. num. 7. idem Corb limitat. 16. cum aliis, quos allegat.

361 Declara non habere locum in emphyteuſi Eccleſiæ, vel in emphyteuta, qui juravit ſoluere canonem, cum ſtatutum hoc non habeat locum in emphyteute jurante idem Corb. limit. 16. & diximus ſupra limit. 6.

392 Limita 19. quando emphyteuta anticipatè canonem ſoluit per plures annos Prælato Eccleſiæ: quia licet Prælato ſucceſſori non ſoluerit, non priuetur jure ſuo; ſi ſolutiones anticipatæ factæ adhuc durant: ita ut non ſit tranſactum biennium. Corn. conſ. 67. volum. 1. quem ſequitur Gig. de penſionib. quæſt. 88. num. 9. nam quælibet cauſa, etiam beſtialis, excuſat à dolo, & pæna, leg. igitur, §. poteſt, ff. de liber. cauſ. Corb. limit. 17. num. 1. & 2. ead. cauſ.

363 Sed, An emphyteuta poſſit inuito Domino ſoluere canonem pro pluribus annis futuris? Iaſ. hanc quæſtionem tractat in l. 2. q. 22. C. de jur. emph. & nos de ea aliqua diximus ſupra nu. 148. & ſeq. Et poſito, quod Dominus nolit recipere; Nunquid liberetur offerendo, conſignando, & deponendo, juxta formam d. l. e in fine, C. de jur. emphyt.? Et refert, quod Spec. & Io. And. in add. in §. nunc aliqua, 42. & melius q. ſeq. de locat. arguunt ad partes, & concludunt, quod Dominus inuitus non compellitur recipere pro tot annis; & idem dicit tenere Cyn. in ead. l. 2. q. 6. & Bald ibidem & Batt. in leg. cum, qui aliàs incipit Iabolenus, ff. de ann. legat. & Mar. de Frano in tract. de jur. emphyt. quæſt. 9. Perr. de Anch. in cap. potuit. & ibi Imol. & Bal. inſt. de locat. & Gul. de Cun. in leg. plures, in fine de fid. & eandem opinionem etiam Alexand. in leg. ſtipulatio iſta, §. ſi quis dolum n. 5. ff. de ver. ob. qui de com. teſtatur.

Dec. pariter eandem communem eſſe profitetur in l. cum tempus num. 7. ff. de reg jur. Iaſ. in ead. l. 2. q. 12. Reneoa. in tract. de reb. Eccl. non alien q. 19. c. 2. nu. 14. fol. 438. Corb. qui alios allegat. ead. cauſ. limit. 17. nu. 3. & pro hac opinione plures adducuntur rationes; Præcipuè, quia ſolutio plurimorum annorum poſſet afferre Domino incommodum, & ſua intereſt, ut fiat recognitio annuatim propter recognitionem annuam, quæ inſurgit ex annua ſolutione, quæ non inſurgeret, ſi fieret una ſolutio pro decem annis, vel pluribus. Alia eſt ratio; quia canon ſæpe conſiſtit in vino, frumento, oleo, vel alio, quod curſu temporis variari poteſt; ideò Dominus non cogitur ante tempus canonem illum recipere. Alia etiam affertur ratio, quia quemadmodum Dominus non

poteſt emphyteutam ante tempus cogere ad ſoluendum, *l. licet, C. de cond. inde.* pari modo, non cogetur Dominus ante tempus recipere, ut æqualitas ſervetur, arg. *l. cum dies. §. ſi Arbiter. ff. de Arbit.* eamdem opin. tenet Add. ad Pract. Papien. *in for. lib. quo agitur ad fict. praſt. verſ. omni anno.*

Bar. autem *in l. cum qui, ff. de ann. legat.* reſtringit hanc opinionem, ut non procedat, ſi emphyteuta vellet ſoluere pro pluribus annis futuris, cum omni intereſſe, faciendo etiam inſtrumentum, in quo ipſum in Dominum recognoſcat, pro tanto tempore; quæ limitatio reprobatur à Iaſ. *dict. quaſt.* 21. quia, ſi canon conſiſteret in vino, frumento vel alio Domini intereſt, quo ſolutio fiat tempore debito, cùm poſſit curſu temporis variari, & licet emphyteuta promitteret intereſſe, nihilominus Dominus grauaretur in onere illud probandi; ideo indiſtinctè tenendum eſſe affirmat in iſto caſu: ut emphyteuta non poſſit pro futuris annis ſoluere, quem ſequitur Redo. *eod. loco, num.* 15. *& ſeq.* & Corb. *dict. limit. num.* 4 & ſolum dicit Iaſ *numer.* 62. procedere, quando per iſtam ſolutionem tot annorum factam ante tempus, non poſſet Dominus prætendere aliud intereſſe, niſi recognitionis dominij. Sed Clar. *§. emphyteuſis, quaſt.* 12 indiſtinctè tenet, quod etiam, ſi canon conſiſteret in pecunia, Dominus non cogitur recipere ante tempus, quia poteſt dicere ſua intereſſe, pecunias ſuis temporibus recipere: nam, ut experientia docet, pecunia facilè è manibus dilabitur: & faciunt pro iſta opinione Clar. ea quæ mox dicuntur.

Reſtringit ſecundo Bartol. dictam com. opin. *in l. ſtatuliberi, §. fin.* ut non procedat, quando emphyteuta vellet ſoluere ſaltem pro tribus annis futuris, quem ſequitur Redoan. in ſupradicta *quaſt.* 2. *num.* 17. ubi inquit, quod licet emphyteuta, non poſſit ſoluere pro 10 vel pro multis annis, pro tribus bene poteſt anticipare ſoluere; per tex *in l. placuit, C. de coll fund. patrim.* & quod emphyteuta, ſi velit ſoluere totum canonem anni, ante terminum ſtatutum, Dominus teneatur recipere, tenet Pract. Papien. *in for. lib. quo agitur ad fictis praſtationem, in verſ. omni anno.*

Contrarium tenet Bal. *in l. in annalibus, C. de legat.* & Iaſ. *d. num.* 65. Clar. *dict. quaſt.* 12. *verſ. ſed pone,* & Corb. *d. num.* 4. quia vigent eædem rationes, quæ vigent, quando emphyteuta vult ſoluere pro decem annis, vel pluribus futuris; ergo idem jus eſt ſtatuendum, *l. illud, ff. ad leg. Aquil.* nec obſtat, quod regulariter debitor poteſt ſoluere anticipatè, *per l. qui Roma, ff. de ver. ob & l. qui hoc anno. ff. eod.* quia tempus eſt appoſitum ad

364 fauorem debitoris, Dec. *in d. l. cum tempus, num.* 10. Rot *in recent. par.* 1. *deciſ.* 153. Sed in emphyteuta tempus eſt appoſitum gratia utriuſque Domini, ſcilicet, & emphyteutæ ut declarat Iaſ. *in dict. l.* 2 *cont.* Bart. *nu.* 65. & ideo quemadmodum Dominus non poteſt cogere emphyteutam ad ſoluendum anticipatè; ſic etiam emphyteuta non poteſt eum cogere, ut antè tempus recipiat canonem, ut æqualitas ſeruetur; & regula, quod debitor poteſt ſoluere ante diem, fallit, quando tempus eſt appoſitum gratia ejus, cui debetur, Gloſ. *in l. quod in diem certum. ff. de verb. obl.* Et ad tex. *in d. leg. placuit*, qui à Bar. allegatur, reſponderi poteſt, quod loquitur in fundis patrimonialibus Principis; Et ideò ibi eſt ſpeciale, quod ſolui poteſt pro tribus annis futuris, & non valet argumentum à Fiſco ad Eccleſiam, quando contrarium requiritur in jure deciſum; Everard. *in Cent. à loco, à Fiſco ad Eccleſiam, num.* 18. ſed in jura deciſum eſt, quod, quando res deteriorari poteſt, non poteſt emphyteuta ſoluere ante tempus, propter damnum, quod Dominus ſentire poſſet; igitur &c. Et tamen opinio Bar. fundata *in d. l. placuit*, eſt generalis pro omni canone, etiam conſiſtente in vino, oleo, & frumento, & etiam in pecunia. Secundo, jure deciſum eſt, quod quando tempus eſt appoſitum gratia debitoris, & tunc debitor non poteſt ſoluere ante tempus; ſed canon ſoluitur gratia utriuſque. Igitur &c. Tertiò, ſi hoc argumentum valeret, redunderet in damnum Eccleſiæ, & priuati, & ſic argumentum non procederet, ut dicit ibidem Everard, & ideò dicendum eſt, quod ille tex. *in dict. leg. placuit*, eſt ſpecialis, & ex privilegio conceſſo à Principe.

365 Limita 20. quando fundus emphyteuticus fuit ab aqua ſubmerſus: quia tunc emphyteuta non tenetur canonem ſoluere, cum fundus juxta interpretatione peremptus dicatur pro illo tempore, quo inundatio durauit, *l. cum unus, §. fin. ff de peric. & com. rei vend.* ita Alex. *conſ.* 112. *vol.* 2. qui dicit ita tenere Bar. Io. Andr. in add. ad Specul. Iac. de Aren. Cyn. Rayn. Ang. & Salyc. *in l* 1. *C. de jur. emph.* & Imol. *in c. potuit, de locat.* ſequitur Corb. *limit.* 19. & de hoc nos diximus ſupra *limit.* 2. *num.* 285. dum tractavimus, An emphyteuta excuſetur tempore belli, & Mant *de tacit. & amb. tit.* 27. *num.* 45. alios concordantes allegat, quod emphyteuta non priuatur jure ſuo, ſi fundus emphyteuticus fuit à flumine per biennium, vel triennium inundatus; & vide etiam, quæ ſcripſimus ſupra ampl. 14. ſequitur Gratian. *diſcept. forenſ. cap* 223 *num.* 11.

366 Declara primò, quando inundatio erat ſolita contingere; quia tunc non excuſatur. IgnEus *in l. contractus, numer.* 10. *ff. de jur.* quem refert, & ſequitur Corb. *dict. limit.* 19.

367 Declara ſecundo, quando emphyteuta ſuſcepit in ſe periculum omnium caſuum, Igneus *in d. l. contractus num.* 100. *per l. Fiſtulas, §. fin. ff. de cont. empt.* ſequitur Corb. *d. limit.* 19. *numer.* 3. faciunt, quæ dixi ſupra limit. 13.

368 Declara tertio, ſi culpa emphyteutæ præceſſit caſum, ut quando emphyteuta fuiſſet in mora in fructibus colligendis, qui poſtea inundatione periiſſent; quia tunc non excuſetur, Igneus *eod. loco*, ſequitur Corb. *d. limit. num.* 4. faciunt, quæ ſupra ſe ipſi de bello, Gratian. *d. cap. num.* 25.

369 Declara quarto, quando fundus emphyteuticus, non fuit in totum aquis ſubmerſus, vel inundatus, ſed tantum pro parte; quia tunc non excuſatur; ſicut non excuſatur, ſi damnum patiatur corroſione fluminis vel calmete, etiam ſi res pro majori parte perierit, *l.* 1. *C. de jur. emph* & dixi ſupra *ampl.* 14. Corb. *ead. limit.* 19. *in fine*, & Mant. *d. numer.* 45. quando fundus inundatus eſt, ita ut nullus fructus percipi poſſit, clarum eſt, inquit, emphyteutam non teneri ad penſionem, referens ità tenere Card. *conſ.* 92. *numer.* 10. Rim. Sen. *conſ.* 548. *numer.* 10. & Rot. ita declaraſſe refert Gratian. *d. cap. numer.* 12. *ubi numer.* 13. amplias, quamvis penſio correſponderet fructibus, ex Natt. *conſ.* 193. *num* 4. *&* 5. ſed vide ſupra *ampl.* 14. & dictam ampl. Gratien. tenet Corb. *d. numer.* 4. & Surd. *conſil.* 197. *num.* 8. *&* 11.

370 Limita 21. ſi duo vel plures Domini directi contendunt inter ſe de poſſeſſione percipiendi canonem: nam pendente lite, emphyteuta excuſatur, à non ſoluendo; & ſatis eſt, ut offerat ſe paratum illi ſoluere, qui ſententiam fauorabilem reportabit, Boer. *deciſ.* 106. Corb. *limit.* 23. *ead. cauſ.* & Surd. *deciſ.* 6. *num.* 6. Maurus *in tract. de ſolut. liberat. & recent. cap.* 33. *nu.* 64.

371 Limita 22. ſi emphyteuta ſoluat canonem Prælato intruſo, habens juſtam cauſam credendi ipſum eſſe Prælatum; quia, quamuis nulliter, rectè tamen ſoluit, Ruin. *conſ.* 150. *num.* 7. *vol.* 1. & Corb. *ead. cauſ. limit.* 24. & idem dicendum eſt, ſi ſoluat officiali, credens habere facultatem canonem recipiendi, Rot *deciſ. poſth.* 92. *num* 4. *part.* 1.

372 Limita 23. ſtante conſuetudine, quod emphyteuta non ſoluens canonem, poſſit illum biannio, vel triennio elapſo duplicatum, vel triplicatum ſoluere, Ruin. *conſil.* 151. *num.* 8. *volum.* 1. ſequitur Corb. *limit.* 25.

373 Li-

373 Limita 24. ſi poſtquam emphyteuta ceſſavit in ſolutione canonis, & eſt lapſum tempus purgandi moram, Dominus *dat* ei licentiam alienandi emphyteuſim; quia ex hac licentia, videtur ſe declaraſſe, quod non intendit emphyteuſim eſſe devolutam, Iaſ. *in l.* 2. *num.* 129. *C. de iur. emph.* & caducitas non incurritur niſi Domino volente, Iaſ. *ibidem num.* 104. & nos diximus de *var. caduc. q.* 12. *num.* 2 & alibi. Sed Corb. *limit* 26. *nu.* 3. hanc opinionem Iaſ. periculoſam eſſe credit: quia poſſunt hæc ſtare, quod emphyteuſis ſit ad Dominum devoluta ob non ſolutum canonem, & quod Dominus intendat velle eſſe locum caducitati; & res nihilominus vendi poſſit ab emphyteuta, cum res aliena etiam vendi poſſit, *l. rem alienam, ff. cont. empt.* ego autem hanc opinionem Iaſ. veriſſimam eſſe puto & moueor, quia ſi emphyteuta, vendat rem emphyteuticam irrequiſito Domino, & poſt venditionem requirat ipſum, an velit emere, & Dominus det ei licentiam, cuicunque vendendi per iſtam licentiam non cadit à jure ſuo, ob alienationem factam irrequiſito Domino: quia ex quo conceſſit, ut poſſit vendere, videtur etiam conſentire, ut poſſit venditionem factam retinere, & renunciaſſe pœnæ commiſſæ; ſi tamen venditionem ſciebat, ut mox in Declaratione dicetur, & late diximus *de alienat. limitat.* 42. ita etiam dicendum, ſi poſt lapſum tempus ſolutionis, det Dominus licentiam alienandi, cum in utroque caſu ſimiliter eadem ratio, & paria ſint canonem non ſolvere. & irrequiſito Domino rem vendere. Nec obſtant rationes Corb. quia licet poſſit vendi res aliena, tamen emptori auferri poteſt, dicit ibi tex. & quod non poſſit ſtare, quod emphyteuſis ſit devoluta, & res vendi poſſit: quia (ut dictum eſt) per iſtam licentiam, videtur Dominus renunciaſſe pœnæ.

374 Declara tamen ſupradictam limitationem, habere locum, ſi Dominus ſciebat rem eſſe devolutam ob canonem non ſolutum; ſecus autem, ſi ignorabat, quando licentiam alienandi conceſſit Alex *conſ.* 146. *numer.* 8. *vol.* 5. Caſt. *in l. ſi quis.* §. *tritum. ff. de iniur. rup. & irrit. teſt.* Corb. *ead. limit.* 26. & nos diximus *d. limit.* 42.

375 Limita 25. quando ſolutio non eſſet aliter limitata per partes, vel declarata, quia ſi ſit actum quod canon ſoluatur ſingulo luſtro; emphyteuta Eccleſiæ non caderet, niſi ceſſaſſet per duo luſtra, & ſic per decem annos: emphyteuta vero privati per tria luſtra, & ſic per annos 25 ita Bald. *in l. adem, col.* 2. *verſ & quaro quomodo. C. locati*, ſequitur Redo. *de reb. Eccl. non alien pag.* 497. *num.* 1. *& ſeq.* Corb. *limit.* 27. ubi dicit, idem eſſe, ſi actum fuiſſet, ut emphyteuta non cadat, niſi per triennium, aut quinquennium ceſſaverit, etiam ſi eſſet emphyteuſis Eccleſiæ; quia ſicut valet pactum, ut nunquam emphyteuta cadat ob non ſolutum canonem: ita valet ad tempus, Socin. *conſil* 118. *num.* 6. *volum.* 4. Corneus *conſil.* 115. *volum.* 1.

376 Limita 26. quando ex emphyteuſi, non quolibet anno, ſed ſingulo biennio, vel triennio, aut quinquennio, percipitur unicus fructus; nam tunc requiritur, quod emphyteuta ceſſaverit per duo biennia, vel triennia, aut quinquennia, ſi ſit emphyteuſis Eccleſiæ, & tria biennia, vel triennia, aut quinquenia, ſi ſit privati, ut eſt ſylve, ex qua ſpacio quinque annorum recolligitur unus fructus: nam hujuſmodi quinquennium, triennium, aut biennium reputatur pro uno anno Alex. *in l divortio*, §. *ob donationes*, *col.* 3 *verſ. in ea, ff. ſol. matrim l* Iaſ. in *ead. l. divortio*, §. *quod in anno num.* 6. *ff. eod. & in Auth. qui rem, col.* 4. *verſ. ſecundo limita, C. de Sacr. Sanct. Eccl. & in l.* 2. *num.* 4. *C. de jur. emphyt.* & pro hac opinione dicit eſſe bonum tex. in l. ſi ſic conſtituta ſit aqua, ff. quemadmodum ſer. amit. ſequitur Corn in memoralibus, *in verbo emphyteut.* privati, in prima declaratione, Rol. *conſ.* 87. *num.* 69. *vol.* 1. Tiraq. *de retr. convent.* §. 5. *gloſſ.* 4. *num.* 31. & Redo. *de reb. Eccleſ. non alien. pag.* 497. *num.* 1. *& ſequenti*, & omnes ſe fundant in doctrina Bald. *adem.* 2. *col. Cod. locat.* & Cyn. *in dict. leg.* 2. 11. *quaſt.* Alex. *ind.* §. *ob donationes*, *colum.* 3. *ver. unum non omitto*, dicens; (Vnum non omitto, quod ſingulariter per hunc text. *ver. quod in anno* dicit Bald. *in l adem, Cod. locati*, *& l. certi in* 2. *quaſt. eodem tit.* per quod declarantur regulæ in *cap. potus de locat. & in leg.* 2. *Cod. de jur. emphyt.* volentes, quod emphyteuta Eccleſiæ ceſſans per biennium in ſolutione canonis, emphyteuta vero privati per triennium, cadit à jure ſuo, non dicuntur verificari in eo, qui ceſſat per biennium, vel triennium, quando tali biennio, vel triennio, unus ſolus fructus percipiebatur; ſed tunc requiritur ceſſare per duo biennia, vel triennia; & facit ad pulchram quæſtionem, quam dicit habuiſſe de facto. Conceſſa erat in emphyteuſim uni ab Eccleſia, pacto appoſito, quod ſolueret canonem ſingulo anno in feſto Reſurrectionis, accidit, quod tranſivit binus terminus Reſurrectionis, quo emphyteuta non ſoluit, non tamen tranſiit totum biennium, an dicatur à jure ſuo cecidiſſe? Certè dicendum eſt, quod non; & dicit ita expreſsè tenere Io. Andr ad Spec. §. *nunc aliqua*; *de locata*, *ve.* 87. quia requiritur lapſus biennij; non autem ſufficit, quod labatur unus terminus ſolvendi; ita etiam tenere Cyn. dicit *in dict. quaſt.* 11. & Bald. *in dict. leg. adem*; dum tenet, quod, ſi ſingulo ſemeſtri percipiebatur unus fructus, æque principalis; licet ceſſet quis per duos, aut tres ſemeſtres in ſolutione canonis, non cadit à jure ſuo) Et opinionem Alexand. tenet etiam Mantic. *de tacit. & amb. lib* 22. *tit.* 27. *num.* 36. *& ſequ.* & Caroc. *de locat. fol.* 61. *num.* 68.

Cæterum Corb *limit.* 28. *num.* 2. advertit prædictam opinionem Alexandri & aliorum generaliter loquentium, non eſſe indiſtinctè veram; ſed dumtaxat; quando in eodem inſtrumento, & oratione, emphyteuta promiſiſſet ſolvere canonem de fructibus rei in emphyteuſim conceſſæ: quia tunc, cum dicatur facta mentio de fructibus per modum taxationis & non demonſtrationis, emphyteuta non tenetur ſolvere canonem, niſi illo anno, quo colligit fructus, & ita dicit tenere Decian. *conſil.* 280. *num.* 2. *in fine*, *per l. cum tertus, ff de vino, tritico, oleoque, leg.* ubi ſi teſtator legavit certum numerum amphorarum vini, quod in fundo Semproniano natum eſſet, & minus natum ſit, amplius non debetur, & alios citat; & conſequenter, cum emphyteuta non teneatur ſolvere, niſi de fructibus, qui colliguntur ex ipſa emphyteuſi, ſi fructus non percipiuntur ex ipſa re, niſi biennio, aut triennio, vel quinquennio, biennium, aut triennium vel quinquennium, pro uno anno reputatur; ſecus tamen eſſe (dicit ipſe) ſi emphyteuta conduxiſſet ſylvam, aut fundum, & promiſiſſet ſolvere tantam quantitatem vini, aut frumenti, aut pecuniæ in genere: quia tunc dicitur facta mentio de frumento, aut vino pro canone, cauſa demonſtrationis, & non taxationis: quæ penſio dicitur præſtari in recognitionem dominij, ut communiter dicunt Doctores *in leg.* 1. *Cod. de jur. emphy.* non habito reſpectu ad fructus, Iaſ. *in d. l.* 1. *num* 17. & diximus ſupra hoc titulo *num.* 92. Et pro hac opinione faciunt, quæ ſcripſimus ſupra *ampl.* 15. quod emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, & emphyteuſim recipit ſub magno canone, non fit ei remiſſio, quia ſoluit canonem in recognitionem dominij, & non fructuum perceptorum. & ipſe etiam Corb. idem dicit *ead. limit.* 28. *numer.* 4. & Ideo ei non diminuitur penſio, licet fructus non percipiat. Si ergo non habetur in iſto caſu conſideratio, an emphyteuta percipiat fructus; ſequitur, ut teneatur ſingulo anno canonem ſolvere; licet non ſingulo anno ex ipſa re fructus percipiat, & idem putat Corb. juris eſſe, ſi canon eſſet unius ſextarij frumenti, & quinque bononorum, vel ſimili quantitate: nam propter adjunctam quantitatem pecuniæ, nullo modo videtur facta mentio de frumento cauſa taxationis, & dubium non eſt, quod debens ſolvere cano-

nem

nem in pecunia, tenetur omnia anno ſoluere; & ideo, ſi emphyteuta ceſſaſſet per biennium, aut triennium ſoluere in parte, à tota emphyteuſi caderet; & idem videtur ſentire Iaſ. *in d. Auth. qui rem num.* 11. *ver. idem.*, quando ex qualitate rei non ſolueretur, ut puta non conſiſtentia in pecunia.

Ego autem diſtingendum puto. Aut emphyteuta ſoluit canonem in pecunia, & tunc, ſiue percipiat fructus ſingulo biennio, triennio, aut quinquennio, puto eſſe veram opinionem Corb. quod ſoluere debeat ſingulo anno; & ſic, ſi non ſoluat biennio, aut triennio cadat à jure ſuo: quia canon ſoluitur in recognitionem dominij directi, & non pro fructibus; & maximè hoc procederet, ſi quid minimum ſolueret, ut dixi ſupra hoc titulo *nu.* 99. *ver.* aut emphyteuta: nam propter ſterilitatem, non remittitur penſio in iſto caſu, quando quid minimum ſoluitur, Aut emphyteuta ſoluit canonem in fructibus, puta oleo, vino, frumento, vel lignis, aut alia ſpecie, & ſe obligavit ſoluere de fructibus rei conceſſæ in emphyteuſim; & tunc clara res eſt, quod ſi fructus percipiuntur ſingulo biennio, triennio, vel quinquenio, pro uno anno computatur: quia per modum taxationis, & non demonſtrationis emphyteuta ſe obligauit ſoluere de fructibus rei conceſſæ, ut dicit Corb. & nos etiam diximus ſupra *num.* 103. Et quia etiam, cum facta fuerit mentio de fundo emphyteutico, fundus intelligitur adjectus gratia limitandæ obligationis. arg. *leg. cum tertius, ff. de trit. vino. & oleo leg. ſi debitor, §. veriſimile, ff. de contrab. empt.* Mantic. qui alios citat, *de tacit. & amb. libr.* 14. *titul.* 30. *numer.* 38. & ita videtur intelligenda opinio Bald. Alexand. Iaſ. & aliorum, dicentium, quod, ſi emphyteuta Eccleſiæ ceſſet per biennium: emphyteuta verò priuati per triennium, cadit à jure ſuo, non habet locum, quando tali biennio, vel triennio unus ſolus fructus percipitur: quia eorum opinio eſt fundata *in leg. divortio, §. quod in anno, ff. ſolut. matrimon.* ubi dicitur, quod in anno dicitur, poteſt dici in ſex menſibus, ſi bis anno fructus capiantur, ut eſt locis irriguis, & in pluribus annis idem dici poteſt, ut in ſylua cædua, & ſic fructus diuiduntur facto divortio, inter Vxorem, & Maritum, nati in fundo dotali, biennio, vel trienſeu quinquennio, prout naſcuntur, & percipiuntur, & idem dicendum in emphyteuta. Aut emphyteuta tenetur pro canone ſolvere tantam quantitatem frumenti, olei, vel vini in genere, non habito reſpectu ad fructus, qui ex re emphyteutica percipiuntur; & tunc idem dicendum cenſeo; quia emphyteutæ ſit remiſſio mercedis quando ſoluit magnam penſionem, ut dixi ſupra *numer.* 99. & quia etiam in dubio facienda eſt interpretatio, ut contrahentes ita ſe intellexerint, ut de fructibus fundi emphyteutici penſio ſoluatur. Deinde hæc opinio probatur *in dict. §. quod in anno*, ubi quinquennium, biennium, ſeu triennium, in quo unus ſolus fructus percipitur, pro uno anno habetur, & Doctores prædicti loquuntur ſimpliciter, & indiſtinctè, non habita conſideratione, ſi emphyteuta ſe obligauit ſoluere de fructibus rei emphyteuticæ, vel ſimpliciter, & generaliter ſe obligauit. Aut emphyteuta ſoluit modicam penſionem, non habito reſpectu ad fructus, qui percipiuntur ex fundo emphyteutico, & tunc teneo: quod ſingulo anno debeat ſoluere canonem: licèt fructus non percipiantur, niſi biennio, trienio, vel quinquennio; tunc emphyteuta ſoluit canonem in recognitionem dominij, & non pro fructibus, qui percipiuntur, ut ſupra dictum eſt. Secundo, quia in iſto caſo non fieret remiſſio mercedis. Tertio non eſt veriſimile, quod pro modica quantitate, contrahentes voluerint, quod de fructibus rei emphyteuticæ ſolueretur canon. Nec obſtat argumentum Corb. tenentis, quod quando ſimpliciter, & in genere emphyteuta promiſit ſoluere tantam quantitatem frumenti, olei, vini, vel alterius ſpeciei, teneatur ſoluere ſingulo anno, quia canon ſoluitur in recognitionem dominij, & non pro fructibus: nam hoc eſt verum, niſi partes aliter voluerint, tacitè, vel expreſsè, quod ſoluatur de fructibus rei emphyteuticæ, in recognitionem dominij directi. Fateor tamen, quod licet contraria opinio de jure poſſet ſuſtineri, emphyteuta excuſaretur à caducitate, attenta juris dubitatione. Seraphyn. *deciſ.* 1149. *num.* 4. & ſtante varietate opinionum, & Doctorum contrarietate, ut dixi *de var. cad. q.* 9. *num.* 7.

337 An autem iſtud triennij tempus debeat eſſe continuum? Iaſ. *dict. numer.* 4. dicit videndum Paul. de Leaz. *in cap. potuit, de locat.* Sed quod debeat eſſe continuum declarat Bal. *in dict. Auth. qui rem. in prima col. ver. ſed pone*, ubi inquit. Sed pone, quod ſoluet cenſum primo anno, ſecundo vero anno, non; tertio ſic, & quarto non, an poterit expelli? Reſponde; quod non; quia requiritur,
378 quod ceſſet per biennium continuum: quia, quando dictio, per, adiungitur tempori, denotat continuationem temporis, *leg. urbana, §. pernoctare, ff. de verbor. ſignific.* Decian. *in dict. Auth. qui rem, colum.* 3. *ver. ſecundo nota*, Soc. *conſil.* 118. *lib.* 2. *alias me dubio*; ſequitur Redoan. *de reb. Eccleſ. non alien. pag.* 497. *numer.* 4. & iſtud triennium incipit à die inueſtituræ de jure, & non à die ſolutionis. Alexand. *in leg. divortio, §. ob donationes, numero* 10. *ff. ſolut. matr.* Gratian. *conſil.* 79. *num. ſeptimo volum.* 1. Rot. 4. *part. diverſor. deciſ.* 896. *num. tertio* & dixi etiam ſupra *num.* 158.

379 Limita 26. quando emphyteuta propter paupertatem, canonem non potuit ſoluere: Spec. *in tit. locat. §. nunc autem, quaſt.* 29. *ver. ſi verò.* Bald. *in leg. querelam de jur. juran.* ubi tenet, etiam ſtante juramento. Marſ. *in Rub. de fidejuſ. numero* 182. Redoan. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 496. *nu.* 12. *& fol.* 498. *numero* 9. ubi alios citat. Caualc. qui etiam alios allegat. *deciſ.* 30. *numero* 119. *par.* 2. Corb. *limit.* 29. *de cauſ. priuat. ob. non ſolut. can.* & ſupra diximus, *numero* 34. Rot. *diverſ. par.* 2. *deciſ.* 202. Maſc. *de probat. conc.* 250. *numer.* 3. *lib.* 1. Caroc. *de locat. fol.* 60 *num.* 38. *& ſeq.* ubi de com. & magis com. teſtatur.

380 Declara hanc limitationem, niſi emphyteuta ſua culpa, in paupertatem incidiſſet; ita declarat Crot. *in leg.* 4. *Cato, nu.* 69. *ff. de verb. oblig.* quem refert Corb. dict. limit. ſed ipſe emphyteutam excuſat, quamvis ſua culpa in eam incidiſſet, ſi non fuit ordinata ad caſum per ea, quæ tradit Felin. *in cap. ſi quis de teſt. num.* 11. & Odd. *de reſt. in integ. quaſt.* 11. *artic.* 10. 1. *par.* ſed cum pauper amittat paupertatis beneficium, ſi vitio, & culpa propria, præſertim ad hoc ordinata paupertatem inciderit, non meretur excuſari Menoch. *de arbit. caſ.* 96. *numero* 10. Rot. Lucenſ. *diverſ. deciſ.* 136. quod probari debet, ut ibi dicitur. Add. Caroc. *de locat. dict. fol.* 90. *numero* 45. qui de comm. teſtatur, & cont. Odd. *eodem tract. art.* 11. *numero* 57. dicit non poſſe dari caſum paupertatis culpoſæ, tenet, quod ludendo, luxuriando, epulando, & ſimilibus de cauſis efficiatur pauper. & *numero* 46. dicit, conſiderari debet magna paupertas, & Iudicis arbitrium verſabitur, quæ ſit iſta paupertas; ut per Menoch. *de arbit. caſ.* 65. Quid autem ſi renunciavit omni juri, & legum auxilio? Vide *de var. cad. quaſt.* 2. *in fine, q.* 6. *de ſol. can.*

381 Declara ſecundo in uno debitore, ſecus in pluribus, non omnibus pauperibus Gaſp. Gaballin *tract. de divid. & indiuid. par.* 2. *nu.* 499. Caualc. *d. n.* 119.

382 Limita 27. quando emphyteuta per 30. vel 40. annos penſionem non ſoluit, & ſemper poſſedit rem emphyteuticam: quia dicitur libertatem præſcripſiſſe à canone ſoluendo, tam pro tempore præterito, quam futuro, & quando hoc procedat, videndus erit Corb. *limit.* 31. eadem caſ. & videnda ſunt, quæ nos diximus ſupra *numero* 249. & quæ etiam diximus (Deo dante)

d'inte) infra quæſt. nona ubi tractabimus, an emphyteuta poſſit præſcribere libertatem à canone ſolvendo.

383 Limita 28. quando res in totum periit. Corb limit. 32. ead. cauſ. ſed quia hanc materiam tractavimus ſupra hoc *titulo, num. 6. & 91.* ideo non repetam, & vide ibi totam ampliationem 14.

384 Limita 29. quando res fuit data in emphyteuſim, cum omni jure, quod concedens habet in illa re, quia iſte contractus eſt cenſualis, & non emphyteuticus, ex quo omne jus concedentis tranſlatum eſt in ipſum acquirentem. Imol. *in c. ad audientiam ſub num. 4. de rebus Eccleſ. non alien. ar.* ubi dicit, quod illud verbum (emphyteuſim) exponitur, cenſualem, & verbum (ſub annua penſione) exponitur, pro cenſu; propter ſubjectam materiam, ut voluit Gloſ. in cap. conſtitutus, ubi eſt tex. *de reg. dom.* & ideo, ſi per mille annos, penſio non ſolvatur, res ad concedentem non revertitur. Imol. *in eadem cap ad audientiam, ſub d. numero quarto* Iaſ. *in l. 2. num* 41. *C. de emphyt.* Roin. *conſil.* 160. *num. 6. volum.* 1. Socin. *conſ.* 167. *ſub num. 7. vol.* 2. Corb. *limit.* 33. *eod. tit.* & nos diximus in *Prælud. quæſt.* 8. ubi latè hanc materiam tractavimus.

385 Limita 30. quando non apparet, an ſit emphyteuta vel cenſuarius: quia nonquam caderet à jure ſuo, ob canonem non ſolutum. Alber. *in l. 2. num. 13. C. de jur. emphyt.* ubi dicit, ita repudiaſſe de facto cuidam Priori, cui debebatur ratione ſui Monaſterij unum ſaccum frumenti quolibet anno, pro quodam fundo; nam in dubio potius præſumitur ex cauſa cenſus, quam emphyteuſis. Burſat. *conſil.* 261 *numer.* 17. *volum.* 1 Pariſ. *conſil.* 84 *num.* 12 *volum* 4. Dec. *conſil.* 146. *num.* 1. Bero. *conſil.* 94. *num.* 7. *volum.* 3. Soc. *conſil* 167. *nu.* 6. *volum.* 2. Natt. *conſil.* 3. *num* 1. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 500. *numero* 27. cum aliis adductis per Corbul. *limit.* 34. *d. tit. cauſ.* ſed quia de hoc ſcripſimus latè in *Prælud. quæſt.* 8. ideo ad illam te remitto.

386 Limita 31. quando res fuiſſet conceſſa à quibuſdam hominibus, tanquam Syndicis, & Procuratoribus alicujus Univerſitatis, qui etiam de rato promiſiſſent: nam antequam Univerſitas ratificet, ſi labatur triennium, emphyteuta per non ſolutionem canonis non cadit à jure ſuo, cum non fuerit in mora ſolvendi. Ruin. *conſ.* 133. *num.* 7. *vol.* 1. quem ſequitur Corb. *limit.* 35. *ead. cauſ.*

387 Limita 32. quando emphyteuſis fuit à principio conceſſa pluribus; quia unuſquiſque intelligitur inveſtitus pro virili parte Spec. *in §. nunc aliqua de locat q* 148. Dec. *conſ.* 18. *num.* 1. Gabr. *ſeconſ.* 86. *nu.* 1. & ideo ſi unus ceſſat ſolvere, non præjudicat alteri, & ſolum pars illius, qui ceſſavit, cadit in commiſſum. Iaſ. *in l. 2. num. 60. ver. ſecundò limita, C. de jur. emphyt.* cum allegatis per Corbul. *limitat.* 36. *ead. cauſ.* ſed de hoc vide, quæ diximus *de cont. emphyt. qu.* 34. *& infra num.* 389.

388 Amplia, ut procedat etiam, ſi unus poſtea ex inveſtitis emeret partem ſuam ab alio emphyteuta, qui à principio fuerat cum emptore pro dimidio inveſtitus: nam ſi poſtea ceſſet ſolvere canonem in parte, & pro una rata non cadit, niſi ab illa parte, pro qua fuit ceſſatum in ſolutione. Bal. *conſ.* 116. *vol.* 1. *ſub num.* 1. & Corb. *ead. limit.* 36. *num.* 3.

389 Declara non habere locum, quando fuiſſet pluribus Emphyteuſis conceſſa inſolidum. Ronchegal. *in l. eandem, num.* 137. *ff. de duob. reiſ.* Corb. *d. limit.* 36. *in fine*, & diximus ſupra *ampl.* 36.

390 Limita 33. quantum ad poſſeſſionem naturalem quam habet emphyteuta. Specul. *in §. nunc aliqua Cod. locat. qu.* 46. quia emphyteuta ob non ſolutum canonem à naturali ſua poſſeſſione non cadit, licet jure ſuo privetur, & dominium utile amittat. Iaſ. *in l. 2. ſub nu.* 6. *& 101. Cod de jur. emphyt.* ubi inquit, quod ſi emphyteuta perdiderit dominium utile, quod habet in re emphyteutica, ob non ſolutum canonem per triennium; non tamen perdit poſſeſſionem naturalem; & ideo non debet ab illa ſua naturali poſſeſſione expelli, propria auctoritate: quæ opinio eſt fundata *in l. creditores, C. de pign.* quem ſequitur Corb. *limit. 36. de cauſ. privat. ob non ſol. can.*

391 Limita 34. quod licet emphyteuta cadat à jure ſuo; non tamen cadit, quoad præjudicium tertij, cui ex pacto in inveſtitura appoſito, ſingulis annis deberentur ex vinea in emphyteuſim conceſſa duæ brentæ vini: quia, ſi revertitur ad Dominum ob canonem non ſolutum, nihilominus tenetur Dominus ad ſolvendum illi tertio, vinum. Gabr. *de donat. concl.* 5. Corb. cum aliis quos citat. *limit.* 40. *ead. cauſ.*

392 Limita 35. quando bona emphyteutica per creditores fuerunt ſubhaſtata, & per Judicem adjudicata vel deliberata alicui, & hic non ſoluit canonem, niſi per duos annos, vel per unum, ſi eſt Eccleſiaſtica emphyteuſis, vel depoſuit canones, & etiam laudemia; ſed emphyteuta prius non ſoluerat canonem; nihilominus non cadet à jure ſuo, quia tempora non conjunguntur emphyteutæ, & poſſeſſoris; & pœna ſuos tantum tenet Auctores *l. ſancimus, C. de pæn.* & in omnem eventum competit ei reſtitutio in integrum, ex capite ignorantiæ, Cavaler. *deciſ.* 390 *numer.* 2. qui alios citat.

393 Limita 36. quando emphyteuſis eſt data ad menſuram, & menſuratio non eſt facta, & ſic contractus non eſt perfectus, ante conditionem, cum nec agi poſſit ad canonem. Rot. *poſth. dec.* 688. *p.* 2 *numer.* 5. ſed hoc eſt intelligendum, ut per Capici *dec.* 14. *num.* 18. & 21. & vide Natt. *conſ.* 372. *num.* 6.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Emphyteuta offerens Domino canonem, excuſatur à caducitate, num. 1.

Declara. 1. *ut fiat loco, & tempore congruo, num.* 2.

Declara. 2. *ut ſit realis, & non verbalis, & quomodo intelligatur, num* 4. *cum ſequentibus.*

Oblatio non relevat facta, dum Dominus proſequitur ſunus ſamiliare, vel peregrinatur, vel alio intempeſtivo tempore, vel loco non convento, & ſolutioni deſtinato, vel in mare, & in itinere, vel de nocte, niſi nox ſit ultima pars termini, & quomodo hoc intelligatur, num. 3.

Emphyteuta, ut non cadat, debet ire cum pecunia in manibus, illam offerendo Domino, num. 4.

Oblatio non relevat, ſi emphyteuta offerat canonem, habens pecunias in marſupio, niſi illas extromittat coram teſtibus, num. 5.

Oblatio verbalis ſufficit ad evitandam caducitatem, quando Dominus recuſaret recipere, ſed hoc declara à num. 6. *uſque ad num.* 12.

Et oblatio judicialis ſufficit, num. 19. *cautela tamen eſt, ut pars citetur, & obſerventur, quæ dicuntur, numer.* 32.

Depoſitum debet fieri loco congruo, & tempore idoneo parte citata, libere, ſine aliqua conditione; num. 13. *& coram Iudice competenti, ibid.*

Depoſitum, non poteſt fieri diebus feſtivis, ibidem.

Depoſitum, non relevat, niſi præcedat oblatio, & ſit factum de tota ſumma, etiam, ſi unus ſummus deficiat.

Oblatio non excuſat emphyteutam, niſi ſit facta ſingulis duobus annis, vel tribus, num. 14.

Emphyteuta, ſi ceſſavit ſolvere longiſſimo tempore, & Dominus eum expellere voluerit; in ſecunda ceſſatione poterit eum expellere num. 15.

Emphyteuta non excuſatur à caducitate, ſi eſt obligatus dare unum par caponum, & offerat capones mortuos, num. 16.

Oblationes ſi conſtaret eſſe factas tribus ultimis annis continuis

tingis, vel in trina biennio, vel triennio, præſumeretur oblatio facta ſingulis annis in præteritum numer 17.

Tria requiruntur, ut oblatio ſit legitimè facta, num. 18.

Declara octavo, num. 20. *dec* 9. *num.* 21.

QVamuis hæc ſecunda quæſtio, & aliquæ infra ponendæ poterant etiam poni ſupra in limitationibus; tamen, ut Lectori magis ſatisfaciam & mihi decrevi ponere ſeparatim. Quæro igitur, ſi emphyteuta non ſoluit canonem, ſed Domino illum obtulit, an
1 excuſetur à caducitate? Et dicendum eſt, *quod ſic. Gloſ. in l.* 2 *in ver. ſecundum legem, C. de jure emphyt.* communiter recepta; ut dicit ibi Iaſ. *num.* 163 & etiam Salyc. *num.* 37 Spec *in §. nunc aliqua, de locat. quæſt.* 34. Clar. §. *emphyt. quæſt.* 9. *ver. pone.* Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. lemma* 37. Mant. *de tacite & ambig lib.* 22. *tit.* 27 *num.* 61 & ita declaratum fuiſſe per Rot. refert, & Caroc. *de locat. & cond. ſol* 278. *de oblat. numero primo & ſol.* 66. *num.* 18. ubi multos refert.

2 Declara, ut oblatio loco, tempore congruo, alios non relevaret. Clar. loco citato, Caroc. ut ſupra Redoa *de reb. Eccl non alien. pag.* 501. *num.* 34. & oblatio facta incongruo, loco & tempore pro infecta habetur, Manoch. *de arbitr. caſ* 232. & Corb. *ead. limit.* 37. *num.* 5.

3 Intellige, quod intempeſtiva oblatio, dum funus Femulare proſequitur Dominus, vel peregrinatur. aut alio ſimili intempeſtivo, & irrationabile tempore ſi fiat, non relevat, ita Salyc. *in l. acceptam. num.* 5. *de uſur.* Neguſ. *de pign. memb* 3. *part.* 4. Vel ſi fieret in loco non convento, aut ſolutioni deſtinato. Grat. *conſ.* 93. *num.* 75. *volum* 1. Caroc. eodem loco, vel ſi fieret in Mare, vel in itinere, de nocte. Corb. *eadem limit. num.* 6. & 8. vel de nocte ſimpliciter; quia non dicitur facta congruo tempore. idem. Neguſ. *de pign.* 5. *par.* 3. *mem num.* 8. niſi nox eſſet ultima pars termini, in quo emphyteuta tenetur canonem ſolvere, ut ibi, *num.* 9. declarat Neguſ. ex ſententia Salyc. & Guil. de Cun. & idem tenet Tiraqu. *de retr. lign.* §. 1. *gloſſ.* 11. *num.* 12. & Pyr. Maur *de ſol. oblig & recent. tit. de oblat. num.* 6. *cum ſeq.* declarando etiam, niſi Dominus eſſet paratus, prorogare dilationem in diem craſtinum, vel eſſet periculum aperiri poſſe oſtium, & propter inimicitias; vel quia locus ille erat inſidioſus.

4 Declara ſecundo quod talis oblatio debeat eſſe realis, & non verbalis: quia (ut dici ſolet) ubi opus eſt facto, verba non ſufficiunt. Clar. *in d. ver. pone* & ideo emphyteuta ire deberet cum pecunia in manibus, alias non diceretur obtuliſſe Bar. *in leg. Prætor.* §. *quis paratus, ff. de ope. no. nunc. & in leg. acceptam, C. de uſu.* Alex. *conſil.* 130. *colum.* 3. Neguſ. *eod. loco in principio* Ioſeph. Ludouic. *dec. Peruſ.* 105. *num.* 7. cum aliis allegatis per Corbul. *eadem limitat. in principio.* Corn *conſ* 85. *litter. E. volum.* 4 Seraph. *de privileg. jur. privileg.* 84. *num.* 16 *ver. decimo*, & Ludouiſ *dec.*
5 519. *num.* 7 Pyrr. Maur. *de ſolut. oblat. & recent. tit. de oblationib. in principio*; immo, nec etiam oblatio realis ſufficeret, niſi offerens, habens pecunia in marſupio, illas de marſupio extromitteret. Bar. *in l. cum ſervus, ff de cond. & demonſ.* alias non conſtaret, quod offerretur, cum poſſet dubitari, quid ſit in marſupio. *arg. l.* 1. §. *ſi citra, ff. depoſ.* Bart. *in l. mora, col.* 3. *ff. ſol. mat* Neguſ. *loc. cit.* & Ioſeph. Lud. *ead. dec. num.* 2. Corb. *ead. lim. num.* 4. & Rot. *in rec. p.* 2. *dec.* 202. *num* 2.

6 Et quamvis Socin. *conſ.* 118. *in fine libr.* 4. dicat, quod ſufficit ſola oblatio ad evitandam caducitatem; tamen eius opinio reprobatur à Clar. declarando procedere, quando Dominus recuſaret recipere canonem; ſed, ſi offerat ſe paratum recipere, opinio Socin. ſibi non placet. Idem tenet Rot. *in dec. poſth. part.* 1. 651. *numer.* 4. & eſt comm. opin. ut per Mareſcot. *variar. reſolut. libr.* 1. *cap.* 57. *num.* 1. Surd qui multos congerit. *conſ.* 86. *num.* 19. Maut. *loc. cit. num.* 5. & Corb. *d. num.* 4. dicens, quod etiam habeat locum, ſi Dominus nihil dicat; & quod non ſufficiat, ſi taceat, dicit Gabr. *de ſolut. & lib. concluſ.* 8. *num.* 50 *unde ex ſententia.* Alexand. *in leg. ſi ſervus ff. de vulg. & pup. in fine.* & quod dicatur recuſare, qui, audita oblatione tacet, & non acceptat, tenet Surd. *eod. conſil. numer.* 30. qui dicit ita tenere Bart. *in leg. Prætor. att*, §. *ſi quis paratus. in fin. ff. de op. non. nunc.* Bero. *conſil.* 196. qui refert alios. Neguſant *de pignorib.* 2. *part.* 3. *membr.* 5. *part. princ. num nona.* Cephal. *conſil.* 207. *num.* 54. *& ſequ.* quæ opinio videtur æqua ad evitandam caducitatem, ut per Pacif. *de Salu. Interd. inſp.* 5 *cap unica, numer.* 29. Cautela tamen eſt, ſecundum Natt. *conſil.* 3. *num. quarto*, quod emphyteuta offerat canonem Domino, tunc, ſi dicat, nolle recipere, non requiritur ulterius oblatio realis, ex ſententia Bal. *in lega.* 1. *Cod. ne liceat tertio provoc.* & Paul. de Caſt. *in l. quæ Romæ, in principio, ff. de ver. oblig.* Gabr. qui plures allegat, & de magis communi opin. atteſtantes *de ſolut. & lib. dict. conc.* 8. & Redoan. *de reb Eccl non alien. ſol.* 501. *num* 35. referens remedium datum à Iaſ. *in leg.* 2. *Cod. de jur. emphyt. num.* 182. ut verbalis oblatio excludatur, & nihil operetur, ut quando emphyteuta dicit, Ego ſum paratus ſolvere canonem, Dominus dicat ego ſum paratus recipere; quia tunc illo actualiter non ſolvente, talis oblatio nihil operatur, & pro verbis verba reportat. *cap. Eccleſias,* §. *ut itaque* 13. *qu.* 2. Bart. *in l. fin ff. de diſt. pign.* & Mareſc. qui de comm. teſtatur citato loco.

Contrarium dicit Gab. dict. quæſt. 8, tenere Aret. Glaud. Curt. Alex. & Iaſ. ſed magis comm. opin. eſt contra ipſos, quando Dominus expreſsè recuſat, ut per Ioſeph Lud. *dec. Peruſ.* 105. *num.* 6. ubi quam plures citat de magis comm. opin. atteſtantes.

7 Declaratur etiam opinio Socin. *eodem conſ.* 118. habere locum; quando offerret totam ſummam, ſecus, ſi non offerret integram ſummam. Caputaq. *deciſ.* 400. *parte prima.* Achil. *deciſione ſecunda, de locat.* Rot. *diverſ. par.* 1. *deciſ. par.* 3. *deciſ.* 572. *in fine*, Mareſ. *var. reſol. lib.* 1. *cap.* 61. *num.* 5. quod intellige, quando debitum eſſet clarum, & liquidum, vel pars non eſſet liquida, & clara. Idem Mareſc. *cap.* 57. *num.* 11. & quod debeat integra, & offerre illud totum, quod liquidum eſt, & debet eſſe pura, & non conditionalis, alias non ſuffragatur. Caputaq. *deciſ* 265. *parte* 2.

8 Declara 3. niſi verbalis oblatio eſſet facta conditionaliter. Grat. *conſ.* 93. *col. fin. vol.* 1. Gab. *d. conc.* 8. *num.* 4. & ideo, ſi non eſſet pura, ſed conditionalis, veluti, Quatenus teneatur ipſe emphyteuta, eſſet inutilis. Mant. loco citato, ubi dicit ita fuiſſe deciſum per Rot. & *in dec. poſth. par.* 1. 651. *num.* 4. Quod declara, niſi conditio de jure tacitè ineſſet *l.* 3. *ff. de leg.* 1. *& par.* 1. 483. *num.* 3. vide infra in fine.

9 Declara 4. non habere locum, ſi tertius, non habens ab emphyteuta mandatum, canonem Domino obtuliſſet: quia non teneretur recipere. Corb. *d. limit. num.* 6. & diximus in *præcedenti q. num.* 322. & addendi ſunt Cavalc. *deciſ.* 19. *par.* 2. *num.* 39. Natt. *conſ* 194. *num.* 8. & alij allegati per Pacif. *de ſal. inter. inſp.* 5. *cap. unica, num.* 21. ſed ſubdeclarari poteſt, ut *in d. q.* 1. *num.* 323. Et ideo oblatio facta à non habente legitimum mandatum, & ſpeciale, nihil operatur. Cæſar. de Graſſ. *deciſ.* 3. *&* 5. *de reſt. ſpol.* & Seraph. *deciſ.* 1098. *num.* 6.

10 Declara 5. non habere locum, ſi oblatio fieret de pecunia reprobata, re vel ſpecie; effectu inutili. Caroc. *de locat. & cond. ſol.* 278. *num.* 5. aut de pecunia, quæ non eſt in uſu, & eſſet reprobata in loco, quo ſolui debet. Dec. *conſ.* 668. vel ſi fieret oblatio monetæ falſæ, aut denarij falſi. Tiraq. *de ret. lign.* §. 1. *gloſſ* 20. *num.* 11. etiam, ſi ſit probæ ſpeciei, ſed non legitimi ponde-

deris, vel non expendibilis. Corb. *ead. limit. nu.* 10.

11 Declara 6. niſi Dominus haberet iuſtam cauſam recuſandi oblationem, & potuiſſet ex iuſta cauſa canonem non recipere. Grat. *eodem conſ.* 93. *col. fin.* Gabr. *d. conc.* 8. *num.* 3. Mareſc. *d. cap.* 61. *num.* 6. Ioſeph. Ludouic. *d. dec.* 105. *num.* 7.

12 Declara 7. quod oblatio, licet ſufficiat ad euitandam caducitatem; tamen, quoad hoc, ut emphyteuta conſequatur plenariam liberationem à canone, requiritur oblatio, conſignatio, & depoſitum. Iaſ. *in l.* 2. *nu.* 182. *Cod. de iur. emph.* Clar. *d. ver. pone* Neguſ. *de pign. par.* 5. *mem.* 3. *nu.* 8. Rot. *diuerſ. par.* 2. *dec.* 26. Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 61. Corb. *ead. limit. n.* 11. & Mareſc. *d. cap.* 61. *n.* 5. declarat ex ſententia Rotæ *ead. deciſ.* 572. quod oblatio etiam ſequuta depoſitione, & conſignatione, non operetur, quando Dominus recuſat acceptare iuſta de cauſa; ſicuti quando fit ab emphyteuta poſt aliquod tempus incurſæ caducitatis, & declarationis à Domino factæ; vel fit parte non citata, nec in loco, ubi fieri debet; vel ubi non eſt facta de toto debito, ut etiam per Affl. *deciſ.* 150. *n.* 11. Mantic. *eodem. tit. ſub. n* 62. idem Mareſc. *eod. cap. n.* 6. Pyr. Maur. *d. tit. de oblat. numer.* 12. 15. & 17. & vide infra in fine.

13 Et notandum eſt, quod depoſitum debet fieri loco congruo, & tempore idoneo, parte citata, liberè, ſine aliqua conditione, & involutione reſeruationum, & debent deponi pecuniæ currentes. Menoch. *de Arbit. caſu* 132. qui plures allegat. Ioſeph. Lud. *eadem deciſ.* 105. *n.* 3 ubi dicit, quod non dicetur tempus congruum, neque locus congruus, ſi fiat diebus feſtivis, neque depoſitum ſufficit, nulla præcedente oblatione, *l.* 2. *in fine*, *C. de iur. emph.* & ibi Iaſ. *num.* 181. vel ſi ſit factum poſt tempus ad ſolvendum præſtitutum. Alexand. *conſ.* 131. *num.* 7. *lib.* 4. quod intelligit. Maur. *citato loco.* ſi factum ſit poſt longum interuallum: nam intra modicum tempus poteſt mora purgari; neque ſecundum eum, Alex. *d. conſil.* 151. *numer.* 11. contradicit, quia loquitur de ſola vera oblatione, & per depoſitum incontinenti factum, tollitur omnis mora ad euitandum pænam; & teſtatur ità tenuiſſe Rot. Depoſitum etiam debet fieri totâ ſumma; & ſi deeſt unus nummus, emphyteuta non excuſatur à caducitate. Tiraq. *de ret. convent.* §. 4. *gloſſ.* 6. *nu.* 23. Caputaque *deciſ.* 182. *part.* 1. Corb. *ead limit. num.* 10. dicens ità tenuiſſe Rot. coram Brauo in manuſcriptis, quæ hodie eſt impreſſa, ut in *deciſ. diverſ.* 466. *part.* 1. Rot. *in recent. par.* 1. *deciſ.* 45. *numer.* 3. & *in poſth. par.* 1. *deciſ.* 296. *numero quarto* & vide infra, in fine; Et quia debeat eſſe Iudex, vide Iaſ. *in l. cum hi*, §. *ſi Prætor, in fine*, *ff. de tranſact.* Cotta in memorab. *in verb. Iudex cauſa, verſ. & ideo eleganter.*

14 Præterea ſciendum eſt, quod oblatio non excuſat, niſi ſit facta ſingulis duobus annis, ſi emphyteuſis eſt Eccleſiaſtica pro toto biennio; vel tribus, ſi ſit laicorum pro toto triennio, & per emphyteutam non ſteterit, quominus ſolverit, Spec. *in d.* §. *nunc aliqua, qu.* 44. Soc. Sen. *conſ.* 167. *n.* 9. *lib.* 2. Ruin. *conſ.* 167. *n.* 11. *lib.* 1. Mant. *eod. lib.* 22. *tit.* 27. *n.* 62. Corb. *ead. limit,* 37. *n.* 12. Aut mouentur ex ſententia.

15 Spec. dum concludit, quod ſi emphyteuta ſoluere ceſſavit longiſſimo tempore, licet Dominus in prima ceſſatione, eum expellere noluerit; tamen ex ſecunda, vel tertia, aut vigeſima poteſt expelli, quia hæc pæna pluries committi poteſt, & non minuitur pæna illius, qui ceſſavit pluries; immo augetur, iuribus per eum allegatis, quem refert etiam Corb. *dict. nu.* 12. & dixi ſupra *de alien. n.* 329.

16 Neque etiam excuſaretur emphyteuta, ſi eſſet obligatus dare Domino unum par caponum, & eſſent oblati capones mortui; quia non poteſt dare illos mortuos, Batt. *in l.* 1. §. *plane*, *ff. ſi qua dicitur paup. fec. dic.* Iaſ. *in l. quod te, nu.* 36. *ff. ſi cert. pet.* Add. ad Pract. *Fulginous de Jur. Emphyt.*

Papien *in for. lib. quo agitur ad ſict. praſt. in verſ. florenos*, Rip. *in l. qui decem*, §. *fin. ff. de ſolut.* Corb. *ead. limit. nu.* 9. Nam emphyteuta non ſatisfacit, dando mortuos; ſecus, ſi eſſet obligatus dare perdices, ſeu coturnices: nam ſufficit dare mortuas; non ſic in gallinis, & caponibus. Valaſc. qui alios citat, *de iur. emp. q.* 20. *num.* 6.

17 Sciendum eſt, etiam, quod, ſi conſtaret de oblationibus factis tribus ultimis annis continuis, vel de oblationibus factis in anno, biennio; aut triennio, Emphyteuta pro tempore præterito, moleſtari non poſſet; quia præſumeretur, quod etiam in præteritum ſingulis annis, eſſet oblatio, Dec. *conſ.* 650. *num.* 15. *col. fin.* Corb. *ead. limit. in fine*, Gab. *de praſ. cond.* 11. *nu.* 7. & faciunt ea, quæ in ſequenti dicemus, & præſertim ampl. 5. Et procedit etiam, ſi debitum erat iuratum. Grat. *conſil.* 121. *colum.* 2. *volum.* 1. Redo. *de reb. Eccl. nonalien fol.* 446. *numero* 21.

18 Ex quibus ſupra deductis colligitur, quod tria requiruntur, ut emphyteuta excuſetur, & oblatio ſit legitimè facta. Primo quod ſit facta purè, non conditionaliter, Grat. *d. conſ.* 93. Secundo, quod Dominus expreſſè eam recuſaverit. Gab. *dict. conc.* 8. *n.* 2. Tertio quod recuſatio ſit iniuſta, quia, ſi Dominus haberet iuſtam cauſam recuſandi oblationem factam, emphyteuta non excuſaretur, Grat. *d. conſ.* & in iſto tertio requiſito includuntur alia ſupra annotata in declarationibus, Mareſco *dict. c.* 57. *n.* 9.

19 Etiam non eſt prætermittendum ſcire, quod oblatio facta judicialiter, etiam verbalis, ſufficit ad evitandam pænam, & habet vim depoſitionis, & ſolutionis, ſecus eſt, ſi eſt extraiudicialis. Surd. *conſ.* 86. *n.* 20 Natt. *conſ.* 631. *n.* 1. & *ſeq.* qui loquitur in oblatione facta in libello. Bero. *conſ.* 196. *n.* 2. *vol.* 1. Caputaq. *deciſ.* 108. *nu.* 1. Achill. *dec.* 2. *de locat.* Farinac. *dec. poſth. par* 1. 483. *n.* 3.

20 Declara 8. quando oblatio eſſet obſcura, incerta non autem vera, & realis. Rot. *diverſ. par.* 2. *dec.* 334. *nu.* 2. cum aliis allegatis per Pacif. *citato loco n.* 30.

21 Declara 9. quando oblatio eſſet conditionalis, cum conditione extrinſeca adiecta, quia tunc redditur nulla; quod declaratur, quando conditio ex natura actus venit, ut per Neguſ. *de pign.* 2. *par.* 3. *membr.* 5 *par prin* 2. ... Ruis *dec* 267. *num.* 6. *impreſſa per Pacific. de Salu. Inter.* & *in cap. unico inſp.* 5. *n.* 32. ubi exemplificat, quando eſt facta oblatio reſidui, factis computis, & reſpondet dec. Ludouiſ.

22 Et ad evitandas difficultates, cautela eſt ut pars citetur coram Iudice ad reficiendum integrum canonem, ſive creditum; aliàs ad videndum per Dominum Iudicem mandari deponi penes montem pietatis, vel penes aliquem idoneum campſorem, quando eſſemus in loco in quo depoſita ubique fieri poſſunt, ſuis riſco, & periculo, & mandari fieri quietationem ex officio, & obtento decreto, & facta depoſito, cedula deponatur in actis, petendo abſolui, & ſilentium imponi; quia depoſitum ita factum habet vim ſolutionis, ut per Put. *dec.* 163. *lib.* 1. Mohed. *deciſ.* 285 *alias* 6. cum aliis deciſionibus allegatis per Pacif. *eod. tract. citato c. unico*, *n.* 38. & *ſeq.* & vide etiam ſupra *nu.* 12. & *ſeq.* Et notandum etiam eſt ut etiam diximus ſuprà *n.* 12. quod, ſi creditor habet juſtam cauſam recuſandi, oblatio nihil operaretur. Rot. *diverſ. p.* 2. *d.* 71. *n.* 10 cum aliis allegatis per eundem Pacific *eod. loco n.* 41 Notandum eſt, quod citatio debet eſſe ſpecialis ad recipiendum canonem, & parte præſente, debet fieri interpellatio, & oblatio. Pacif. *citato loco* qui etiam allegat. *deciſ. Ludouiſ.* 268. *numer.* 17. nec ſufficeret interpellatio facta procuratori ad lites non habenti facultatem recipiendi canones, nec etiam citatio valeret. Rot. *dec.* 287. *num.* 5. impreſſa per eundem Pacif. *eod. tract.*

Cætera quæ ad hanc materiam ſpectant, videnda erunt, quæ Neguſ. *de memb.* 3. ſcripſit,

Digitized by Google

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emphyteuta oſtendens tres ſolutiones ultimas, & continuatas, ſemper præſumitur in præteritum ſolviſſe, numer. 19.

Sed non ſufficit quod ſolverit per duos annos, & uno interpoſito num. 2.

Amplia, ut procedat in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & quòd ſufficiat probare ſolutiones duorum annorum, num 3.

Contrarium, quòd requirantur tres, niſi cum illis concurrant coniectura, num. 4

Ampl. 2. in colonis, cenſuariis, num. 5.

Ampl. 3. in ſolutione collectarum, num 6.

Ampl. 4. in ſolutione penſionis, num. 7.

Ampl. 5 in oblationibus, num. 8.

Ampl 6 etiam ſi debitum ſit iuratum, num. 9.

Ampl. 7. etiam, ſi ſolutio eſſet diſtributa per quinquennium, & conſtaret de ſolutione poſtremorum quinquenniorum, n. 10.

Ampl. 8. etiam, ſi ſolutio eſſet diſtributa per ſemeſtria, num. 11.

Contrarium, num. 12.

Sed prima opinio eſt verior, ibib.

Ampl. 9. etiam ſi debitor elapſo triennio, ceſſavit in futurum ſolvere, num. 13.

Ampl. 10. etiam ſi ceſſavit ſolvere poſt ſententiam abſolutoriam, num. 14.

Ampl. 11. ut locum habeat quando in libro crediteris nihil de anterioris temporis ſolutione appareat, num. 15.

Contrarium, num. 16

Ideò Menoch diſt. Sed Auctor ſine aliqua diſtinctione intelligit num. 17.

Ampl. 12. in ſolutione decimarum, num 18.

Ampl. 13 ut habeat locum, quando ſe obligaſſet ad ſolvendum, numero 19.

Ampl. 14. etiam ſi lex, vel ſtatutum requireret probationem inſtrumentalem, num. 20.

Ampl. 15. etiam, ſi conſtaret per confeſſionem, & dationem in ſolutum, ibid.

Declaratur primò, ut habeat locum, quando ſolutiones facta fuerunt quælibet de per ſe, diverſis temporibus, una quæque ſingulo anno, ſemeſtri, vel ſimili; ſecus ſi fuiſſent facta uno anno, unico contextu, num. 21.

Declaratur ſecundò, ut non procedat, quando debitor ſolvit per novem annos, uno anno pro tribus annis; num. 22.

Contrarium, num. 23.

Declar. tertiò ut habeat locum in debito annuo reali; ſecus in perſonali num. 24.

Contrarium, num. 25.

Declar. quartò, quando ſolutiones declarantur apochis; ſecùs, ſi teſtibus, num 27.

Declar. quintò. quando crediter probaret contrarium per apochas, vel per teſtes, & quomodo hoc intelligatur, num. 28.

Declar 6. non habere locum, quando crediter proteſtatus fuit ſuum ius velle pro annis præteritis, num. 29

Declar. 7 ut locum non habeat, quando debitor non ſolvit ſed depoſitum facit, num. 30.

Declar. 8 ut non habeat locum contra tertium, & ibi exemplum, num. 31.

Infertur ex hac declaratione. quod quando exactores conſuevisſent mutari in ſucceſſore ignorante, non habet locum. n. 32.

Et hoc facit pro Regularibus, qui ſolent ſæpe mutare Syndicos, Procuratores, & Cellerarios.

Declar. 9. quando produceretur ſolutio trium cohærentium annorum, & ſolutiones eſſent ultima, & finales, num. 33.

Declar. 10. quando per antecedens apparerent, ſolutiones diſgregata, ſed huic videtur obſtare. Ampl 21. nu. 34.

Declar. 11. quando eſſet facta promiſſio de ſolvendo ſingulis annis, ſed hoc intelligitur de debito perſonali, num. 35.

Declar. 12. niſi emphyteuta eſſet moroſus in ſolvendo, vel ſolutiones eſſent facta per diverſas perſonas, nomine debitoris, aut procuratoris creditoris, num 36.

Rationes quibus motus eſt Imperator in l. quicumque, C. de apoc. pub. num. 1. num. 1. & 26.

Ratio ubi eſt eadem, ibi idem ius eſt ſtatuendum, eod. num. 20.

IN præſenti quæſtione diſſerere propoſui, An emphyteuta oſtendens tres ſolutiones ultimas, & continuatas, cenſeatur ſemper in præteritum ſolviſſe?

1 Martianus Imperator *in l. quicunque K. de apoc. pub. lib.* 11. determinat hanc quæſtionem, dicens, ſi trium cohærentium ſibi annuum apochas, ſecuritateſque protulerit, ſuperiorum temporum apochas non cogitur oſtendere, qui tex. licèt loquatur in tributario; tamen omnes Doctores dicunt habere locum in emphyteuta, qui ſoluto canone per tres continuos annos præſumitur in præteritum ſolviſſe; ita Gloſſ. *in leg* 2. *C. de iur, emphyt in gloſ. magna, ver. item quis probabit.* Spec. *in tit de locat. §. nunc aliqua. quæſt.* 26. Bart. & Bald. *in ead. l.* Salyc Alber. Cyn. & Iaſ. *num.* 136. Rot. *in nov. dec.* 304. Gab. *lib.* 1. *tit. de præſumpt. conc.* 11. *num.* 6. Paris. *de feud. reint. cap.* 61. Socin. Sen. *conſ.* 118. *num.* 3. *lib.* 4. Bero. *conſil.* 152 *num.* 3. *lib.* 1. Cott. in memor. *in ver. ſolutio facta*; Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 139. *num.* 6. & in conductore, infinitos congerit Catocc. *de locat. & cond. fol.* 223. *num.* 18. *& ſeq.* quos non refero, ne ſim nimis longus. Et in emphyteuta alios refert Redoan. *de reb. Eccl. non alien.* 446. *ſub. numer.* 18. & quamplures alios coegerit Cavalcan. *deciſ.* 29. *numer.* 42. *part.* 2. & Corb. *de canſ. priv. ob non ſolut. can. quæſt.* 4. dicens quod ſolus Bero. *in cap. potuit, de locat numer.* 169. dicit contrarium poſſe defendi; Et ratio, quare motus fuerit Martianus Imper. ad ita ſanciendum, eſt, Quia veriſimile non eſt, exactores tributorum alioqui diligentes, & avaros præteritorum annorum ſolutionibus neglectis, & nulla adhibita proteſtatione, reſervatione que, illorum trium poſtremorum recepturos fuiſſe.

2 Sed quia ille text. in d. l. quicunque requirit ſolutiones trium cohærentium annorum, propterea non ſufficit, ſi emphyteuta ſolvit per duos annos, & deinde uno anno interpoſito ſolviſſet pro ipſo quarto ſubſequenti, Soc. Sen. *in d. conſ.* 118. *n.* 6. *& ſeq.* Gomeſ. *in §. rurſus n.* 32. *Inſt. de act.* Menoch. *ead. præſ. n.* 4.

Amplia, ut procedat etiam in emphyteuſi Eccleſia-
3 ſtica, & quod ſufficiat probare ſolutiones duorum annorum. Hoſt. *in ſumm. de locat. §. fin. verb. hoc autem notandum.*

4 Contrarium, quod non ſufficiant ſolutiones duorum annorum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſed requirantur tres, tenuit Jo. Andr. *in add. ad Specul. dict. quæſt.* 27. Iaſ. *in d. leg.* 2. *num.* 136. Gabr. *dict. concl.* 11 *num.* 3. Redoan. *eod. numer.* 18. & hanc eſſe communem opinionem teſtatur Padilla Hiſp. *in leg.* 1. *numer.* 9. *Cod. de fideicom* quem refert Menoch *d. præſ. n.* 6. & Ego ità credo, propter text. *in dict. leg. quicunq.* in qua eſt fundata hæc præſumptio. Corb. *dict. q.* 4. *n.* 3. Meſc. *de prob. conc.* 603. *vol.* 2. *n.* 18. ubi de com. teſtatur, & Foller. infrà citandus, ubi dicit, quod ſi concurrerent aliæ coniecturæ, procederet op. Hoſt. de iure communi.

5 Extenditur L. prædicti quicunque, ad colonos, & cenſuarios, &, ut dixi infinitos citat Catoc. citato loco, & multos allegat Gab. *d. concl. nu.* 4. & Menoch. *ead. præſ. n.* 7. Foll. *de cenſ. ver. qua quidem executio ſub. n.* 71.

Extenditur diſpoſitio dict. legis, ut habeat locum in ſolutio-

ſolutione collectarum. Iaſ. *in d. l. 2. n.* 132. Gab. *in citato loco num.* 5. qui alios citat, & Menoch. *eod. loco n.* 8. & Redoan. *d. loco.*

7 Extenditur 4. ut procedat etiam in ſolutione penſionis. Gig. *d. penſ. q.* 81. Gab. *ead. conc. n.* 6. Menoc. *de præſ. n.* 8. Dec. *conſ.* 650. *n.* 15. Redo. ut ſupra.

8 Extenditur 5. pro edere etiam in oblationib. Dec. *ead. conſ.* 650. *col. fin.* Boër. *qu.* 136. Gab. *ead. conc. nu.* 7. Menoch. *ead. præſ. n.* 9. Redo. ibid. Carocc. *eod. loco, num.* 9. & diximus in *præcedenti q. n.* 17.

9 Extenditur 6. etiam, ſi debitum ſit iuratum. Grat. *conſ.* 121. *col.* 2. *vol.* 2. Gab. *in citata conc. n.* 8. Menoch. *ead. loco n.* 11. Redo. *pag.* 446. Carocc. *ead. pag numer.* 20.

10 Extenditur 7. ut procedat etiam, ſi ſolutio eſſet diſtributa per quinquennia, conſtaret de ſolutione trium poſtremorum quinquenniorum, Bald. *in dict. leg. quicunque num.* 5. Gabr. *dict. concluſ. num.* 9. Menoch. *ibidem num.* 12. Redoa. *d. fol.* 446.

11 Extenditur 8. ut procedat etiam, ſi ſolutio eſſet diſtributa per ſemeſtria: nam probata ſolutione trium ſemeſtrium poſtremorum, præſumitur ſolutum pro præterito tempore, Bal. *in ead. l. quicunque n.* 6. Alex. *in conſ.* 107. *col.* 2. *verſ. & adhuc, lib.* Iaſ. *in l. divortio, §. quod in anno, nu.* 5. *ff. ſolut. mat.* Gab. *d. ct. conc. n.* 11. cum aliis allegatis per Menoch. *citata loca, nu.* 13. Caroc. *in suprad. loco numer.* 20. & Redoa. *eod. loco.*

12 Contrarium tenuit Alex. ſibi contrarius *in conſ.* 105. *col.* 2. *li.* 3. Padilla *in d. l.* 1. Pariſi. in Comment. *ad conſuet. Par. ſin. tit.* 2. § 61. *n.* 51. Hereul. *de negat. prob. num.* 4. ſed eorum opinio à ſupradictis Doctoribus damnatur.

13 Extenditur 9. habere locum etiam, ſi debitor iſte elapſo triennio ceſſavit in futurum ſolvere, poſtquam docuit de ſolutione trium annorum; quia non propterea tollitur hæc præſumptio, ut non dicatur in præteritum ſolviſſe, ante tempus illarum trium ſolutionum Bal. *in ead. leg.* quicunque allegatus à Gab. *d. conc. n.* 10. & à Caroc. *nu.* 21. ſed Menoch. *de præſ. nu.* 15. dicit, quod Bald. contrarium tenuit, & refert eius verba; licet ipſe veriorem eſſe teſtetur opinionem, quod per ceſſationem in ſolutione non amittitur ius quæſitum iam, adverſus tempus præteritum.

14 Extenditur 10. ut locum etiam habeat, quando debitor iam ſemel à ſententia abſolutoria à debitis præteritorum annorum ob ſolutionem trium ipſorum annorum continuorum ceſſavit deinde ſolvere: nam & ſi ceſſavit, nihilominus manet ſententia, & abſolutio, ita Bal. *in ead. l. quicunq. n.* 14. Pariſ. Put. *de ſind. rom. c.* 197. *n.* 25. Guliel. Bened. *in c. Raynut. n.* 186 de teſt. quos refert Menoch. d. *præſ. n.* 17. Caroc. *citata loca n.* 22.

15 Extenditur 11. ut prædict. præſumptio L. quicunque locum habeat etiam, quando in libro creditoris, ut puta exactionis tributorum, cenſuum, canonis, emphyteuſis, & ſimilium apparerent ſcriptæ tres, trium continuorum annorum ſolutiones; & tamen non legitur aliquid ſcriptum de anterioris temporis ſolutionibus nam adhuc præſumitur ſolutum, & omiſſum negligentia creditoris ſcriptum. Bal. *in ead. leg. quicunque n.* 11. quem ſequuti ſunt Gab. *dict. n.* 11. & Pariſ. Puteus in *ead. pag.* 111. *n.* 9.

16 Contrarium tenet Cravet. *conſ.* 313. *col.* 4. *ver.* 9. & Franc. *dec.* 157. *n.* 2. ut refert Caroc. *citato loco n.* 22. ut quando ſcripturæ ſolutionum productæ ſunt: aut depoſitorum præteriti temporis, in quibus non apparet ſolutum fuiſſe pro omnibus annis; ut per Cravet *de ver.* 9.

17 Et ideo Menoch. *dict. præſ. numero* 19. conciliando prædictas opiniones, diſtinguit. Aut creditor conſuevit ipſe ſolus ſcribere in ſuo libro ſolutiones, quas recepit, & debitori dare apocham receptarum ſolutionum; hoc caſu procedit opinio Balb. nam fieri poteſt, quod exactor, ſiue creditor omiſerit ſuo illo in libro ſcribere; & propterea illius ſui libri exhibitio, nihil operatur. Aut creditor, ſeu exactor conſuevit etiam ſcribere in libro debitorum ſolutiones ipſas, & ipſi debitores exhibent ſuos libros, in quibus non apparent ſolutiones anterioris temporis, & in hoc caſu poteſt defendi opinio Cravettæ, qui propriè in hoc caſu loquitur: non enim præſumitur, quod, ſi debitor ſolviſſet; non curaſſet ipſas ſolutiones ſuo in libro ſcribi ſicut curavit ſcribi alias. quam diſtinctionem, videtur approbare Caroc. *eod. loca numer.* 23. dum declarat habere locum in debito ſoluto annotare, allegando Menoch. *num.* 19. & cogitandum relinquit. Ego autem (licet minimus) crederem, quod ſtante generalitate illius tex. l. quicunque ſit vera opinio Bald. ſine aliqua diſtinctione: nam ſenſus literalis legis eſt, quod, ſi conſtat per tres annos continuos, debitorem tributi ſolviſſe, de præteritorum annorum tributis nil amplius quæratur, niſi contrarium probetur, ſed quamvis in libro debitoris non appareat de ſolutionibus præteritis; tamen potuit hoc evenisſe ex negligentia debitoris, ut experientia quotidie docet, & ſatis eſt ſecundum d. l. quod conſtet de ſolutione trium annorum, & hoc etiam videtur tenere Cravet. *eod. conſ.* dum ſe fundat in productione aliarum ſolutionum, & *in verſ. Sed ubi.*

Fulgineus de Iur. Emphyt.

18 Extenditur 12. in ſolutione decimarum, Boet. *deciſ.* 236. Redo. *eod. tract. pag.* 445. *ſub. num.* 18. Gab. *ead. concl.* 11 *numer.* 12.

19 Extenditur 13. ut locum etiam habeat, quando ſe obligaſſet ad ſolvendum, ita Dec. *conſ. num.* 15. & Padilla *d. l.* 1. *num.* 14. & licet Menoch. *citata præſump. num.* 21. dubitet de hac opinione Dec. ob id, quod Lex. quicunque loquitur conditionaliter, ſi probaverit ſolutiones, quæ conditio debet impleri in forma ſpecifica, & ideo non in ſola obligatione verificabitur; tamen Caroc. *in citata loco num* 24. dicit, quod ad excuſandum, dicetur probaſſe, ſi ſe obligaverit, maximè in guarentigiato, vel executivo inſtrumento, quo haberet executionem paratam.

20 Extenditur 14. hæc præſumptio, etiam, ſi lex vel ſtatutum ad probandam ſolutionem: requiret probationem inſtrumentalem: nam adhuc ſufficeret probare ſolutionem poſtremorum annorum, Bald. *in dict. l. quicunque. num.* 1. Padilla *in ead. l.* 1. *num.* 10. Iaſ. *in l.* 1. 10 *Cod. de teſt.* *n ult. & in l. ſciendum nu.* 75. *ff. de verb. oblig.* Guliel. Bened. *in d. cap.* Raynutius, *num.* 186. Menoch. *d. ct. præſ. nu.* 23. & Caroc. *eod. loco nu.* 25.

Extenditur 15. habere locum, ſi conſtaret per confeſſionem Domini directi, de recepta pecunia, & etiam de datione in ſolutum, Rot. *deciſ. poſt.* 62. *par.* 1.

21 Declaratur tamen dicta Lex, quicunque ut habeat locum, quando dictæ ſolutiones trium annorum factæ fuerunt quælibet de per ſe, diverſis temporibus, unaquæque ſingulo anno, ſemeſtri; vel ſimili; ſecus, ſi trinæ ſolutiones factæ eſſent, uno anno, unico contextu ſimul, & ſemel in uno anno, pro tribus annis: nam tunc non præſumitur, quod ſoluerit præterito tempore, Bart. *in l. quicunque ſupracitata*, & ibi Bald. *quaſt* 1. *num.* 3. & Iaſ. *in l.* 2. *C. de iure emph. ſub num.* 135. & Bald. *in l.* 2. *num.* 1. *C. de dot. promiſ.* Anch. & Io. And. *in cap. litera de dilat.* Capell. Tholoſ. *deciſ* 115. Bald. *de præſcript.* 3. *part. prin. ver. quinto limita* Pariſ. Put. *de feud. rein. cap.* 61. *anmer.* 10. Redo. *dict. pag.* 446. Gab. *d. ct. concl.* 11. *num.* 13. cum aliis congeſtis per Menoch. *d. præſ.* 139 *numer.* 24. Corb. *dict. quaſt.* 4. *num.* 3. Caroc. *dict. loco nu.* 26. & Maſcard. *de probat. dict. conſ.* 603 *num*

22 Declara 2. ut hæc præſumptio, non procedat quando debitor ſoluit per novem annos, hoc modo, uno

anno pro tribus annis, ita Bald. *in l. quicunque numer.* 4. Gulial. Bened. *in d. c. Raynutius nu.* 183.

23 Contrarium tenet Pariſ. *d.* §. 62. *num*, 52. cujus opinionem, tanquam veriorem ſequitur Menoch. *dict. præſ. num.* 25. cùm verè præſtatio ſit formia, continua, tergeminata, tres apochæ, & creditoris ſilentium, plus quam triannala, Foller. ſub *dict. num* 73.

24 Declaratur 3. ut hæc præſumptio habeat locum in debito annuo reali; ſecus verò in dabito parſonali, ut puta, ſi promiſiſti mihi dacam ſingulis annis, val ſi te gravavi præſtata centum quoraannis: nam tunc ſolutio trium poſtariorum annorum præſumptionam non facit, quod pro annis prætereitis ſolveris, cum obligatio non perveniat occaſiona alicujus cartæ rei, Bald. *in dict. l. quicunque verſ. ita promiſiſti mihi*, Crem. *ſing.* 80. Gab. *ead. concl. in fine*, Guliel. *citato loca num.* 188. Corr. *in memorial. in verſ. ſolutio facta* Rado. *ead. pag.* 446. *nu.* 22. *in fine*, Maſcard. *de probat. concl.* 603. *num.* 23. & 24. *part.* a. Cavalc. *deciſ.* 29 *par.* 2. *numer.* 42. *in fina.*

25 Contrarium ſentiunt Pariſien. *in dict.* §. 62. *num.* 53. & Padilla *in dict. l.* 1. *num.* 16. *Cod. de fideic.* quoa ſequitur Menoch. *dict. præſ num.* 27. Movantur, quia rationes illæ, quæ afferuntur pro dicta L. quicunqua convaniunt annuo debito perſonali; Et ita argo ciado. quia ubi aſt eadem ratio, idem ius aſt ſtatuendum, *l. iſtud, ff. ad leg. Aquil. cum ſimil.* & cum aliis notatis per Ever. *in Cent. ſu. loca ſi nis in principio*, & in loco à

26 ratione lagis ſtricta: ſad rationes ax quibus prædicta præſumptio oritur, competunt, tam annuo dabito reali, quam perſonali: quia (ut dictum eſt) mens illius legis eſt, quod non ſit veriſimile, ut exactores tributorum, qui ſolent eſſe diligentes, & aveti, neglexerint præteritaa ſolutiones, ſaltem ſine proteſtatione; & præſumptio iſta eſt fundata, ſecundum Doctores, quia plura concurrunt, Primum devolutio, & legalitas in ſolvendo integralitar virilem ſuam tributariæ functionis. Secundum, continuatio par tres annos continuos, & tras ſolutionea diſtinctas. Tertium, ſilentium exactorum per triennium illud continuum. Quartum, tres diſtinctæ trium cohærentium annorum publicæ apochæ, ab Officialibus publicis confectæ, & datæ ſimpliciter, ſina protaſtatione, aut reſervatione præcedentium annorum, Pariſien. *in eod.* §. 62. *num.* 47. Menoch. *dict. præſ. ſub num.* 1. & Caroc. *eod. loca num.* 30. qui allegant etiam Badil. *in d. l.* 1. *num.* 9. *Cod. de fideic.* ſed prædictæ rationes, & conſiderationes, tam convaniunt annuo debito reali, quam etiam perſonali; igitur &c.

27 Daclaratur quartò, ut locum babeat hæc præſumptio, quando ſolutiones illæ trium poſtramorum annorum, probantur apochis ipſis; ſecus vero, ſi teſtibus: nam tunc ceſſat præſumptio hæc iuris, Pariſ. *loca citato*, Papilla *ibidem num.* 17. Menoch. ut ſupra *num.* 28. Caroc. *eodem loca num.* 31. quamvis teſtes faciant aliquam præſumptionem, & Foller. citato loco dicit, quod non ſufficit, ſed relinquitur arbitrio Iudicis, ex circumſtantiis; Unde Caroc. *in eod. loca num.* 29. inquit, non confidas, produxi tres ultimas ſolutiones, ergò ſum in tuto; quia Iudex, ex circumſtantiis omnia iudicabit, & poterit contrarium probari, ut infra.

28 Declaratur 5. ut locum non habeat, quando craditor probaret contrarium, Bald. *in ead. l. quicumque nu.* 2. & reliqui omnes, vel contrariis apochis probarét pro præteritia annis, non fuiſſe ſolutum; ita Gloſ. ibidem. Bart. & cætaris communiter. Imo Io. de Flatea *num.*

* 3. dicit probara poſſe, etiam omnes teſtes, quod difficilea ac fortè impoſſibile videtur, Menoch. *num.* 29. negativam, tam amplam poſſe probari per teſtes, niſi probetur, quod tempore ſolutionum trium annorum, creditor proteſtatua ſit, ſa creditorem adhuc præteritorum; ut ſenſit ibi Gloſ. & Bald. *num.* 9. Idem aſt, quando probaretur, debitorem fuiſſe confaſſum, quod pro uno anno ante ſolutionam triennalem non ſoluit: nam tunc tolleretur hæc præſumptio, Bald. *ibidem n.* 10. Guliel. Benad. *in d. c. Raynutius. nu.* 196. & una præſumptio tollit aliam; & fortior vincit dabiliorem, ut in boc caſu declarat Cravat, *d. conſ.* 313. *nu.* 3. & *in fine.*

29 Declaratur 6. non habere locum, quando creditor recipiendo illas trium annorum ſolutiones, protaſtatus fuiſſet ſalvum ius ſuum aſſa valle pro annis præteritis, Gloſ. *in dict. l. quicunque*, & ibi Lucas da Penna *col.* 2. Cravet. *d. conſ.* 313. *col.* 4. *verſ. ſexta conſidero*, ubi multo fortius dicit procedere, quando craditor recipere racuſavit, ſaquitur Manoch. *dict. præſump. num.* 30. & eſt de mente omnium Caroc. *num.* 31. Cravet. *conſ.* 106. & 313. *num.* 4. *lib.* 2. & Cavalc. *dict. deciſ.* 29. *numer.* 42. & procedit etiam, ſi recipiens dixiſſet, ſa racipere pro illia tribus annia tantum, quia tunc ceſſat præſumptio, *l. quicunqua* Cravat. *eodem conſ. numer.* 1.

30 Declaratur 7. ut locum non habeat, quando debitor non ſoluit, ſed depoſitum facit; ita Cravet. *in eod. conſ.* 313. *cal.* 3. *dict. verſ. ſexta*: nam inquit, ſolutio fit volenti, & recipienti craditori, qui racipiando dicitur conſentire; depoſitum vero fit contra voluntatem creditoris, qui ob id non conſentit, atque ſibi non affert detrimentum; ſequitur Menoch. ut ſupra *num.* 31. Caroc. *nu.* 31. & Cavalc. *deciſ.* 29. *par.* 2. *numar.* 42.

31 Daclaratur 8. ut locum non habeat, contra tertium, & ponitur exemplum. Dominus directus vendidit ius ſuum directum Caio, cui emphyteuta poſtea ſoluit per traa annos debitum canonem: hæc trium annorum ſolutio facta Caio non facit præſumptionem, contra ipſum Dominum directum venditoram, quominus poſſit petera præteritorum annorum canonem; ita Catalianus Cotta, *in memorialibus, in verſ. ſolutio facta, in fine*; Et eſt ratio, quia ipſa nullas raccpit ſolutiones, quibus conſentira, & renunciata prætarito credito dicatur, ſequitur Menoch. *ibidem num.* 32. & Caroc. *numer. eod.*

32 Ex qua declarationa infart Manoch. quod, ſi axactores tributorum, cenſuum, canonum, & ſimilium, conſuaviſſant mutari; ita quod probabilis eſſet ignorantia facti antecaſſoris, & unus reciperet per tres annos tributum, cenſum, vel canonam, cum ignoraret, quid in præteritum actum eſſet, præſumptio hæc ceſſaret, cum exactoris negligentia, & conſenſus in hoc caſu conſiderari non poſſit: & boc facit pro Regularibus, qui ſæpè ſolant mutara Syndicos, Procuratores, & Callerarios.

33 Declaratur 9. ut diſpoſitio illius l. quicunque procedat, & habeat locum, quando producaretur ſolutio trium cohærentium ſibi annorum; ita dicit illa lex, quod illi tres anni conjunguntur præſenti convantioni, & tempori, & ſic iſtæ ſolutiones dabent eſſe ultimæ, & finales, aliàs non eſſet locus diſpoſitioni dictæ legia, ita raprobata opiniona Gloſſ. declarat Cravet. *in dict. conſil.* 313. *num.* 1. Padilla *in l. ſi prabaveris, num.* 9. *C. de fideic.* Vinc. Franc. *deciſ.* 137. ſequitur Caroc. in ſæpè allegato loco, *nu.* 27.

34 Daclaratur 10. ſecundum aundem Carocc. *num.* 28. quando per antecedentes annos appararant ſolutiones diſgregatæ; ut ſentit Bald. *in l.* 2. *Cod. de non num. pecun.* Hercul. *de neg. prab. nu.* 40.

35 Declaratur 11. quando eſſet facta promiſſio de ſolvando ſingulis annis; quo caſu non procadit diſpoſitio d. l. quicunqua Cramanſ. *ſing.* 79. incipiens itam quæro, & Maſc. *de prabat. concl.* 603. *numer.* 23. quos allalagat Caroc, ibi *num.* 28. qui loquuntur in debito parſonali, & quod non habeat locum prædicta præſumptio in debito annuo perſonali. Sed dic, ut diximus ſupra *decl.* 3.

Declaratur 12. amphyteuta aſſet moroſus in ſolvando, vel ſolutionea eſſent factæ par divarſas perſonas,

Digitized by Google

nas, nomine debitoris, aut procuratori creditoris eſſent factæ Vinc. Franc. *deciſ.* 137. *num.* 2. Cavalc. *dict. deciſ.* 29. *ſub eod. nu.* 42.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Solutio canonis probari debet per emphyteutam, nu. 1.
Solutio canonis probari debet per teſtes, vel inſtrumentum, vel confeſſiones, nu. 2.
Solutio canonis probari debet per quinque teſtes, nu. 2.
Contrarium, quod ſufficiunt duo, num. 3.
Solutio fieri debet de pecunia currenti, tempore contractus, & idem, ſi canon conſiſteret in vino, oleo vel frumento, n. 5.
Et non in pecunia, ſeu moneta aucta poſtea. ibidem.
Solutio canonis probari poteſt, etiam per portitores, n. 4.
Edere tenetur Eccleſia libros, ſi emphyteuta dicit ſolutiones ibi apparere, nu. 6.
Libri canonum conficiuntur gratia Domini, & emphyteutæ, numer. 7.

QUæro, cui incumbat onus probandi ſolutionem canonis, an emphyteutæ, an verò Domini? Et videbatur dicendum, quod Domino, quia agenti incumbit onus probandi, *l. ei incumbit, ff. de probat,* cum ſimilibus: ſed Dominus agit ad caducitatem, ergo ei incumbit onus probandi, canonem non eſſe ſolutum, & negativa probanda eſt, per eum, qui in ea ſe fundat. Gab. *de probat. concl. 6. in principio.*

1 Contrarium tamen tenendum eſt, quod emphyteuta probare debet canonem ſolviſſe, Gloſ *in l. 2 in verſ. repellere, C. de jur, emphyt.* & ibi Bart. *num.* 9. Bald. *in 2. lect. num.* 15. *& in prima num.* 16. Albet. *nu.* 7. Cyn. & Salyc. *num.* 7. Maria Soc. *conſ.* 111. *n.* 15. *vol.* 2. ubi

* de com. teſtatur, Beer. *conſ.* 152. *num.* 1. *vol.* 1. Redo. *de Reb. Eccl non alien. pag.* 446. *num.* 23. & quod opinio dict. Gloſ. ſit recepta, nemine diſcrepante, atteſtatur Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt.* 4. *in principio* & eandem eſſe com. dicit Burſat. *conſ.* 254. *num.* 25. *lib.* 3. Clar. §. *emphyt. qu.* 10. *in fine.* Villalob. *com. op. litt. E. num.* 82. Rot. *diverſ. par.* 1. *nu.* 1. *deciſ.* 466. Valaſc. *de jure emph. qu.* 21. *num.* 9. Maſc. *de probat. concl.* 601 *nu.* 4. *vol.* 2. & multos alios cumulat Marius Burgius *de Laud. inſp.* 20. *num.* 1. *&* 2. *part.* 3. & Surd. *conſ.* 86. *num.* 1. Nam is, qui habet ius in re, propter quam ſolutio eſt facienda, non tenetur negativam probare; & ſufficit Domino producere inſtrumentum inveſtituræ. Cavalc. *deciſ.* 30. *num.* 33. *&* 78. *par.* 2. Nec obſtat regula in contrarium adddućta, quia non habet locum in creditore negante ſolutionem; nam tunc debitor debet probare, Gab. *dict. concluſ. nu.* 15.

2 Sed dubium oritur, quomodo hæc ſolutio probari debeat? Gloſ. in eod. verſ. repellere, dicit, quod probari debet per teſtes, vel inſtrumentum, vel confeſſiones, aut quod tribus annis continuis proximis ſolverit, per quod præſumitur retro ſoluiſſe ſemper, & Bald. *in ead. l.* 2. *col.* 5. *verſ. ſed in caſu legis,* ſequitur op. Gloſ. dicens, quod teſtes iſti debent eſſe, non minus quinque, & rogati, ut *C. de teſt. l. teſtium, & Auth. rogati.* Et eſt ratio, ſecundum eum, quia contractus iſte, & quod ex eo debetur, in ſcriptis eſt celebratus, & per ſcripturam ipſam probatur: ergo non minus ſufficiunt; & hanc opinionem ſequitur Redo. *de Reb. Eccl. non alien. ead. pag.* 446. *numer.* 25. quam etiam tenuit Salyc. *in dict. l.* 2. *numer.* 17. & quod canonis ſolutio poſſit probari per teſtes, dicunt Afflic. *dec.* 13. *num* 26. Magon. *dec. Flor.* 70. *num.* 9. & Maſc. *de prob. concl.* 602 *vol.* 2.

3 Contrarium tenet Iaſ. *in ead. l.* 2. *num.* 134. quod probari poteſt per duos teſtes; & hoc latè defendit, Bald. *in l. teſtium, ſub num.* 2. *C. de teſt.* Afflict. *deciſ.* 13. & ibi Urſil, *num.* 44. Caeber. *deciſ.* 53. *num.* 7. *&* 16. dicens, malè loquutum fuiſſe Bald. tenentem ſolutionem canonis non poſſe probari per teſtes minores quinque; & idem dicit Bero. *conſ.* 152. *ſub num.* 3. *volum.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt.* 4. *num.* 6. *ubi num.* 5. dicit, quod, ſi canon conſiſtit in

Fulgineus de Jur. Emphyt.

4 frumento; vel vino, poteſt etiam probari ſolutum fuiſſe, per eos, qui detulerunt, nomine emphyteutæ ad Dominum, ſi ipſi ſoliti erant vivere ex illis arte portitoris, vel baiuli: licet hi teſtes tractent de ſe exonerando, ut dicit Pract. Papien. *in forma opp. contra teſtes in gloſ. in facto eorum num.* 7. Boſſ. *de opp contr. teſtes n.* 57. & hanc opinionem communem eſſe dicit, Villalob. *litt. E. num.* 83. Ubi *num.* 85. inquit, quod emphyteuta non compellitur ſolvere in æſtimatione pecuniæ alteratæ, ſed in æſtimatione pecuniæ tempore contra-

* ctus, atteſtans de communi, & eſt *conſ.* Natt. 302 quod in canone ſolvendo, inſpici debeat tempus contractus, & ſolutio fieri debeat in moneta currenti, tempore contractus: & idem dicendum puto ſi canon conſiſteret in frumento, vino, oleo, & ſimili prout obſervatur in hac Abbatia S. Crucis de Saxovivo: Nam emphyteutæ erant obligati ſolvere tot menſuras olei; & quamvis menſura fuerit alterata, tempore S. memoriæ Clementis Octavi, nihilominus adhuc ſolvunt ad menſuram veterem, & de hoc eſt tex. in cap. olim, & in cap. cum Canonicis de cenſ. & utrobique Gloſ. & Doctores, & eſt deciſio Rotæ *diverſ. part.* 4. *deciſ.* 759. Iaſ. *in. l.* 2. *C. de jur. emph. num.* 91. cum aliis allegatis per Corb. *ead. cauſ qu.* 10.

6 Notandum eſt etiam, quod, ſi emphyteuta dicit ſolutiones apparere ex libris Eccleſiæ, in quibus ſolutiones annotantur, Eccleſia tenetur libros edere ad ejus intentionem fundandam; cum hoc ſit ad fundandam exceptionem emphyteutæ rei conventi, *l. fin C. de edendo,* & ibi D D. & libri canonum conficiuntur gratia utriuſque Domini ſcilicet, & emphyteutæ, Corb. *dict. quæſt.* 4. *in fine,* Marius Burg. *dict. inſp.* 20. *in fine.*

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, non cadit à jure luendi, affrancandi, & pacto redimendi, ob canonem non ſolutum, nu. 1.
Diſtinguendi tamen ſunt aliqui caſus, nu. 2.
Pactum de affrancando, intelligitur, ſi emphyteuta ſolvat canonem, & obſervet ea, ad quæ tenetur, nu. 3.

MOdo quæro, an emphyteuta propter canonem non ſolutum cadat à jure luendi; affrancandi, ſeu à pacto de retrovendendo? Et omiſſa diſputatione ad partes, ne ſim longus, dicendum eſt, quod non

1 cadat; ut inquit Iaſ. *in l.* 2. *num.* 5. *C. de jur. emph.* dicens, ita tenere Bart. Cepol. *de ſimul. cont. in verſ. octava præſumptio, in principio,* Idem affirmat Alex. *conſ.* 228. *num.* 5. *vol.* 8. Burſat. *conſ.* 60. *num.* 30. *vol.* 1. qui

* hanc communem opinionem appellat, Ceph. *conſ.* 370. *num.* 9. *vol.* 3. cum aliis allegatis à Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 38. *num.* 2. affirmans ita tenuiſſe Rot. coram Robuſterio in una Romana devolutionis 10. Iunij 1577. in manuſcriptis, quæ deciſio hodie eſt

2 impreſſa in prima par. diverſ. *deciſ.* 125. *& in* 2. *par. deciſ.* 338. Ubi Domini de Rota, ad rem vendas contrarietates, aliquos caſus, diſtinguendo conſtituerunt, & illos referam; ſicut etiam fecit Corb. *d. limit.* 38. Quandoque igitur, quis vendit, & poſtea conducit rem, cum pacto affrancandi; Aut locat rem propriam, cum pacto redimendi ex intervallo; Aut inſtrumento ſeparato; ita quod non poteſt conſiderari correſpectivitas; Aut ſi conſiderari poteſt, illa tantum refertur ad conditionem: Et in iſtis caſibus tenent, quod pœna

caducitatis habet locum ſolum in caſu in quo impoſita eſt, & non extendatur ad alium caſum; & ſic non annullet pactum de affrancando, tanquam res ſeparatas; & ita dicunt diſtinguere Cepol. *eod. tract. præſ.* 2. *in fine*; & ita etiam loqui Alex. *in eod. conſ.* 228. *num.* 3. *libr.* 6. & ibi Add. Menoch. *de arbitr. caſ.* 276. *num.* 20 Barſ. *conſ.* 6. *num.* 24. *libr.* 1. & multa alia adducunt in ead. deciſione pro hac opinione, quæ refert etiam Corb. *ead. limit.* Aliquando quis concedit ſimpliciter rem ſuam in emphyteuſim, & ſimul in eodem inſtrumento, dat facultatem ei affrancandi reſponſionem, & directum dominium, taliter quod pactum affrancandi, tanquam correſpectivum, & pars conceſ-
3 ſionis in emphyteuſim, & tunc annullato principali contractu, propter caducitatem, annullatur etiam pactum affrancandi, tanquam correſpectivum, & pars contractus: nam prædictum pactum, intelligitur emphyteuta ſolvente, & ſervante ea, ad quæ tenetur; Quam opinionem tenet Cepol. *d. præſ.* 2. *in fine*, Crot. *conſ.* 49. Add. ad Dec. *conſ.* 153. & ad Alex. *d. conſ.* 218. & reſpondent contrarium tenentibus, & multa alia ad conſiderandum correſpectivitatem in eadem deciſione ponuntur, quæ etiam refert idem Corb. d. limit.

Aliquando vero eſt factum pactum de affrancando expreſſum, durante conceſſione in emphyteuſim; & tunc illa finita propter caducitatem, non durat amplius pactum de affrancando; allegat Felin. *conſ.* 25. *num.* 22. & Gozad. *in l.* 2. *in fin. Cod. de pact. inter empt. & vendit.* & nos diximus *de var. cad. qu.* 1. *nu.* 30. *& ſequ.* ubi omnino vide.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Mora ſemper purgari poteſt ante declarationem factam à Domino, num. 1.

Contrarium, quod non poteſt quandocunq; moram purgare ante declarationem, nu. 2.

Sed prima opinio eſt communis, & procedit maximè ſi ius alterius non eſt factum deterius. ibid.

Amplia, ut habeat locum etiam ſtante iuramento, dummodo ſolvatur id quod intereſt, & maximè, quando ius alterius non eſt factum deterius, nu. 3.

Cont. num. 4.

Concorda, nu 5.

Amplia. 2. *ut mora purgari poſſit, etiam de æquitate iuris civilis; num.* 6.

Cont. quod ſolum habeat locum in emphyteuſi Eccleſiæ, non autem laicorum. & privata, & in terris Eccleſiæ non autem Imperij. num. 7.

Vbi declaratur non procedere, quando iudicandum eſſet ſola facti veritate inſpecta; ſed contraria opinio refertur, quod habeat locum inter laicos, & in terris Imperij, ibidem.

Et ſtante iuramento habet locum inter laicos, & in terris Imperij, num. 8.

Ampl. 3. *ut procedat etiam ſtante obligatione Camerali n.* 11.

Ampl. 4. *etiam ſtante oppoſitione de non implemento, & de reſciſſione, nu.* 12.

Ampl. 5. *etiam ſi fuerit renunciatum omni iuris, & legum auxilio, nu.* 13.

Cont. nu. 14.

Decl. primam opin. niſi fuerit renunciatum beneficio purgationis moræ, vel niſi clauſula renunciationis eſſent valde pregnantes, num. 15.

Vel ante clauſulam illam generalem, aliquod ſpeciale auxilium ſit expreſſum, ibid.

In dubio illa opinio ſequenda eſt, quæ favet purgationi moræ, numer. 9.

Iudex debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ n. 10.

Mora poſt declarationem, celeri ſatisfactione purgari poteſt, numer. 17.

Etiam ſtante iuramento, ibid.

Cautela eſt, quod ante declarationem fiat, oblatio, conſignatio, & depoſitum, n. 16.

Mora purgari non poteſt, quando ius alterius eſt factum deterius, & quomodo dicatur ius eſſe factum deterius, numero 18.

Sed ſi vellet reſarcire damnum, admittitur ad moræ purgationem, nu. 20.

Mora purgari poteſt in qualibet parte iudicij, ſi ius alterius non eſt factum deterius, n. 19.

Moræ purgationi non eſt locus, ſi pars adverſa non offerat intereſt ſo, num. 21.

Mora purgari non poteſt, quando in inſtrumento inveſtituræ adeſt pactum reſolutivum, idem ſi dictum ſit, cadat ipſo iure ab emphyteuſi, ſi non ſolvat, & idem liberè revertatur, nu. 22.

Intellige, modo Dominus velit uti dicto pacto, n. 23.

Mora purgari non poteſt, quando fuit renunciatum beneficio purgationis moræ in ſpecie, nu. 24.

Mora purgari non poteſt, quando emphyteuta negat ſe eſſe emphyteutam, nu. 25.

Quid autem, ſi negat ſolvere canonem, ibidem remiſſivè.

Mora intra quantum tempus purgari poſſit, n. 26.

Cætera circa purgationem moræ nu. 27. *remiſſivè.*

FRequentiſſima eſt hæc quæſtio, An emphyteuta poſſit moram purgare, poſtquam ceſſavit in ſolutione canonis? Et quamvis multa ſcripſerimus de purgatione moræ, in tit. *de alienat. qu.* 1. *nu.* 30. cum multis aliis ſeq. tamen quia hic locus eſt præcipuus, in quo hæc materia eſt tractanda: ideo hanc quæſtionem ſubnectendam duxi. Sed ut ordinatè procedamus; dicendum eſt primo, quod mora ſemper purgari poteſt an-
1 te declarationem factam à Domino. Iaſ. *in l.* 2. *num.* 78. C. *de iur. emph.* Caſſad. *dec.* 3. & melius *dec.* 3. *de locat. ſub n.* 3. Caputaq. *dec.* 312. *p.* 1. Viu. com. opin. *libr.* 1. *opin.* 94. *limit.* 2. Benint. *dec.* 37. Cott. *in memorialib. ver. Emphyteuta non ſolvens*. Paril. *de com. conſ.* 108. *numer.* 35. Rot. Macerat. de Amat. *dec.* 70. *n.* 54. Borgn. *dec.* 43. *nu.* 47. dicens, quod ante declarationem, mora non committitur, imo non incipit currere. Bertaz. *conſ. civil.* 60. *ſub num.* 24. Abb. *conſ.* 67. *colum.* 2. *vol.* 2. Crot. *in l. ſi inſulam, nu.* 27. *de verb. oblig.* & ibi Nigr. *numer.* 286. Marſ. *ſing.* 463. Ceph.
* *conſ.* 25. *nu.* 20. *libr.* 1. Ronchegal. atteſtans de com. de duob. reis, *l.* 2. *num.* 3. Clar. §. *emphyt. qu.* 8. *in fine*. Rot. *diverſ. p.* 2. *deciſ.* 28. ubi infiniti connumerantur, & de magis com. Caroc. *dec.* 9. *ſub num.* 13. dicens, & ſic ad Inducendam caducitatem, non ſufficit ſola mora, ſed requiritur declaratio Mant. *de tacit. & ambig. lib.* 22. *tit.* 27. *nu.* 35. Gab. *conſ.* 66. *nu.* 44. *& conſ.* 75. *num.* 4. *lib.* 2. Red. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 499. *nu.* 18. Rota *in rec. p.* 2. *dec.* 577. *nu.* 1. in fine Ade. *ad deciſ. Ludoviſ.* 559. ubi refert, ex æquitate, quam ſervat Rot. mora poteſt purgari quandocunque ante declarationem, & ita ſæpè deciſum fuiſſe atteſtatur; & quod etiam ante ſententiam mora purgari poſſit, tenet Gabr. *conſ.* 75. *nu.* 7. *lib.* 2. ubi ampliat procedere, ſtatim, lata ſententia, deleti ſatisfactione; ſequitur Paciſ. *de Salu. Interd. inſpect.* 5. *cap.* 1. *nu.* 112. & atteſtatur ita tenuiſſe Rot. coram Manzanedo, ubi non ſolum poſt ſententiam, ſed etiam pendente judicio in ſecunda inſtantia, opponi poſſe, loquens de implemento.

Contrarium, quod emphyteuta, non poſſit moram
2 purgare ante declarationem quandocunque tenuit Anch. *conſ.* 420. Rip. *in inſulam, nu.* 38. *de verb. oblig.* Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit.* 41. *nu.* 19. Movetur hac ratione; quia Dominus ignorans, emphyteutam cecidiſſe ob canonem non ſolutum, & recipiens canonem poſt tempus elapſum ad purgandam moram, ſibi non præjudicat, & poteſt emphyteutam expellere,

ex

ex com. D D. ſententia, ſequitur omnino, quod emphyteuta non poſſit ſemper moram purgare, ante declarationem Domini: quia, ſi hoc eſſet verum, ſequeretur etiam quod Dominus recipiendo canonem, poſt tempus ad purgandam moram conceſſum, ſive ſcienter, ſive ignoranter, ſemper ſibi præjudicaret: nam ante receptum canonem ſi ultra biennium eſſent elapſi decem anni, & ultra, bona non eſſent devoluta; Cui argumento reſpondet Caroc. *d. dec.* 9. *num.* 1. quod verum eſt, ſi Domino ignoranti ſolvatur, ſibi non præjudicat, quia ad incognita non extenditur: nos autem ſumus in Domino ſciente, & non declarante, & ideo ſibi imputet, ſi non declaret, etiam ſi ſtetiſſet per decem annos, & ultra. Et ad conſ. Anch. reſp. quod Anch. probat comm. op. in rationibus decidendis: Præterea non eſt de hoc diſputandum, cum hæc opinio ſit contra communem, & magis communem, & maximè procedit communis opinio, quando ius alterius non eſt factum deterius. Veral. *deciſ* 230. *&* 231. *par.* 2. Seraph. *dec.* 691. *num* 7. *& deciſ.* 819. *num.* 7. *&* 12. Rot. *part.* 4. *diverſ. dec.* 410. *ſub num.* 5. Add. *ad dec. Ludovſ.* 559. *num.* 10.

3 Amplia, ut communis opinio habeat locum, etiam ſtante juramento, de æquitate canonica. Bald. *in l. qui crimen* 11. *quæſt. Cod. qui accuſ. non poſ.* Imol. *in c. d. lecto. colum.* 2. *de arbitr.* Hoſt. *in ſum. de arbitr.* §. *ſed qualiter, ver. ſed nunquid Religioſi.* Iaſ. *in leg. ſi quis major. col. pen. Cod de tranſ.* Hipp. *ſing.* 463. Gomez. *in* §. *item ſi quis poſtulante, colum.* 5. *Inſt. de act.* Gozad. *conſ.* 66. *colum. fin.* Ruin. *conſ.* 153. *col. pen.* & de magis comm. opin. teſtatur Caroc. *d. nu.* 13. & quod de æquitate poſſit moram purgare, etiam ſtante juramento, dummodo ſolvatur id, quod intereſt, tenet Loffred. *conſ.* 41. *num.* 8. & de communi teſtatur Vit. *dec.* 531. *num.* 1. Rot. Macerat. de Amatia, *dec.* 70. *num.* 57. Et maximè hæc opinio procedit, quando ius alterius, non eſt factum deterius. Veral. *d. dec.* 230. *&* 231. & Rot. *in dict. dec.* 277. *num.* 5. Mareſc. *var. reſol. cap.* 124. *nu.* 2. *p.* 2. ubi plures allegat. Add. ad d. dec. Ludovſ. ubi alias deciſiones refert Cavale. *dec.* 38. *num.* 33. *& ſequ.* ubi quam plures cumulantur, adde Seraph. *dec.* 577. *numer.* 5. quando abeſt dolus; *& deciſ.* 591. & eſt deciſ. receniſſ. 640. *num.* 4. *part.* 2. ubi plures numerantur.

4 Contrarium tenet Bart. *in l. ſi quis major, Cod. de tranſ. & in l. ſi inſulam, quæſt.* 11. *de verb. oblig.* Dec. *in Auth. qui rem. col.* 3. Reduan. *d pag.* 499. *nu.* 19. Ioſeph Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 90. *nu.* 11. *& ſeq.* qui alios citat; Et quod ſtante juramento impediatur purgatio moræ, quam plures cumulat Gabr. *de tranſ. conc.* 1. *n.* 11. etiam de comm. Laurent. Chitc. comm. op. *Cent.* 3. *conc.* 49. Mich. Craſſ. com. op. *lib.* 2. *cap.* 1. *quæſt.* 17. *cum ſequ.* Seraph. *de privil. jur. privil.* 36. *nu.* 6. *ubi nu.* 7. limitat, non procedere de æquitate canonica, & prædictam ſecundam opinionem, eſſe communem, nec ab ea eſſe recedendum, dicit Bertazol. *in repet. l. ſi quis major, numer.* 619. *&* 660.

5 Pro concordia dicendum eſt, quod prima opinio procedit de æquitate juris canonici, ut dicit Seraph. loco citato, & Bertaz. *eadem repet. num.* 724. Gabr. *d. concl.* 1. *de tranſ. num.* 12. licet Corn. *conſ.* 121. *vol.*
* 1. *col.* 3. & Dec. *conſ.* 452. *colum.* 3. contrarium teneant, quod de æquitate etiam canonica non eſt permiſſa purgatio moræ, ſed magis comm. eſt contra eos, ut ibi dicit Gabr. & ſecunda opinio procedit de rigore juris civilis, ut dicunt præd. D D. & Proſp. Farin. *d. carc. & carc. qu.* 34. *nu.* 140. & procedit de æquitate canonica, non ſolum in foro fori, ſed etiam in foro poli, & non ſolum in terris Eccleſiæ, ſed ubique etiam per laicos Iudices. Seraph. & Farin. locis citatis, ubi plu-
6 res cumulantur.

Amplia ſecundò, ut mora purgari poſſit de æquitate etiam juris civilis. Mantic. *dec.* 270. *nu.* 4. *&* 5. ut refert Add. *ad d. dec. Ludovſ.* 159.

7 Contrarium, quod diſpoſitio, cap. potuit, de locato procedit ſolum in emphyteuſi Eccleſiæ, non au-
* tem laicorum, & privata, & hanc eſſe comm. op. teſtatur Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 8 *in fine.* Iaſ. *in l.* 2. *Cod. de jur. emph. num.* 82. ſequitur Surd. *conſ.* 86. *lib.* 1. *nu.* 6. *& conſ.* 97. *num.* 32. eodem lib. Rip. *in l. ſi inſulam, numer.* 38. *de verb. oblig.* & ibi Angel. Imol. & Iacob. de Beluti. & Iacob. Nigr. Afflict. *deciſ.* 174. *num.* 1. *&* 2. Caroc. *de locat. & cond. in tit. de mora fol.* 206. *num.* 31. ubi multos cumulat Covar. *lib.* 3. *variar. reſol. cap.* 17. *num.* 4. Fach. *lib.* 8. *cont. jur. cap.* 98. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 90. *num.* 17. & quod æquitas præd. juris canonici habeat locum in terris Romani Pontificis; ſecus vero in ſubditis Imperatoris, tenet Bertaz. *in d. repet. l. ſi quis major. num.* 30. *& n.* 733. quæ opinio non haberet locum, quando eſſet judicandum ſecundum æquitatem, & ſola facti veritate inſpecta. Clar. loco citato, & teſtatur ita declaraſſe Senatum; & ideo cautela eſt, ut faciat emphyteuta committere cauſam, ſola veritate inſpecta. Caroc. citato loco; & quod habet locum in terris Eccleſiæ ſolum, tenet Alex. *in conſ.* 106. *colum.* 3. Gozad. *conſ.* 57. *& conſ.* 66. *num.* 13. Seraph. *d. privil.* 48. *num.* 28. Et in perſonis Eccleſiaſticis; ſecus in Sæcularibus. Gozad. *eod. conſ.* 57. & Dec. *conſ.* 138. Sed in hoc contradicit Seraph. ibi *num.* 29. nam opinio Dec. & Gozad. eſſet contra opinionem illam, quod habet locum in terris Eccleſiæ, & non Imperij; cum etiam Iudæi poſſint purgare moram; multo magis laici. Seraph. loco citato *num.* 27. ubi plures cumulat, quod Iudæi poſſunt moram purgare de æquitate canonica, licet Mareſc. *var. ſolut. cap.* 124. *nu.* 16. *part.* 2. cont. teneat, ex ſententia Iaſ. *in l. ſi inſulam, ff. de verb. oblig. n.* 5. & alios refert Caroc. *dicto loco nu.* 89. ſed magis com opin. eſt, quod poſſint moram pur-
* gare, ut ibi per eum *num.* 91. ſed quamvis Fach. *cont. jur. lib.* 10. *cap.* 91. hanc opin. defendat; tamen dicit, quod contraria eſt com. ſed denumeratis auctoribus com. videtur, quod Iudæi poſſunt moram purgare, & idem tenet Rol. *conſ.* 35. *num.* 52. Quæ videtur optima ratio, ut habeat locum inter laicos, & in terris Imperij: ſequitur Honded. *conſ.* 34. *num.* 87. *lib.* 2. & quod emphyteuta privati poſſit moram purgare, tenet Iaſ. Bald. Cyn. Ang. Port. & Roncheg. relati per Surd. *d. conſ.* 86. *num.* 26. & idem dicit Caroc. ibid. *nu.* 93. Sed dato, quod opinio contraria, ſcilicet, quod emphyteuta privati poſſit moram purgare, tamen cautela eſt, quod Dominus ſtatim poſt ceſſationem ſolutionis declaret emphyteutam cecidiſſe à jure emphyteutico, & tunc moram purgare non poterit, ſecundum Dec. *conſ.* 146.
* *colum.* 3. ubi alios allegat, & *conſil.* 452. *num.* 10. & Rol. *conſ.* 8. *num.* 7. & ſeq ubi hanc teſtatur eſſe magis comm. opin. & refert, Io. Franc. in Add. *ad l.* 2. *C. de jur. emph. col.* 7. *nu.* 79.

8 Cæterum, quia caſus noſter eſt, an emphyteuta poſſit purgare moram, ſtante juramento, veriſſima erit illa opinio, quod de æquitate canonica mora purgari poſſit, etiam inter laicos, & in terris Imperij: quia cum tractetur de juramento, etiam ubi ius civile viget, ius canonicum ſervandum eſt, etiam per Iudices laicos, *c.* 1. *de non. oper. nunc,* Seraph. *citato loco nu.* 10. ubi allegat Paul. de Caſtr. *conſ.* 8. *vol.* 2. *& conſ.* 53 *eodem vol.* Bologn. *conſ.* 51. *& in l. ſi quis major, C. de tranſ. nu.*
* 92. & dicit ita ſervari in practica in tota Italia, & *numer.* 8. *&* 24. quem ſequitur idem Farin. *dict. quæſt.* 34. *numer.* 141. & eandem opinionem ſequuta eſt Rot. *par.* 2. *dec.* 640. *num.* 6. *recentiſſ.* Et tanto magis hæc opi-
9 nio ſequenda eſt; eſt quia in dubio, illa opinio eſt amplectenda, quæ favet purgationi moræ. Rip. *in l. ſi inſulam, de verb. oblig. col.* 2. *in fine,* Cach. *dec.* 71. *in fine,* & Iudex debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ. Ceph. *conſ.* 26. *num.* 29. *volum.* 1. Caroc *deciſ.* 9.
10 ubi alios refert; & prædictam opinionem ſequitur Honded. *d. conſ.* 34. *n.* 87. & procedit, quamvis adeſſet Statutum, quod deberet ſervari ius civile, quia ſtante juramento, ius canonicum eſt ſervandum, ut *in ead.*

dec. 640 & infinitos cumulat. Caroc. de loc. & cond. in tit. de mora, fol. 206. nu. 24.

11 Amplia tertiò, procedere, etiam ſtante obligatione Camerali Rot. diverſ. par. 4. dec. 729. ſub nu. 4. ver. non obſtat, ubi dictum fuit; quod opinio Put. deciſ. 456. lib. 2. contrarium ſentientis, non procedit de æquitate canonica; & ita etiam tenet Zacch. de ob Cam. qu. 28. in fine Add. ad d. deciſ. Ludou. 559. ac etiam ſtante inſtrumento, ſecundum ritum magnæ Curiæ. Caroc. citato loco. Burat. deciſ. 819. nu. 4.

12 Amplia quartò, ut procedat, non obſtante oppoſitione de non adimplemento, & de reſciſſione. Rot. diverſ. par. 4. deciſ. 410. num. 5. Add. ad d. dec. Ludoviſ.

13 Amplia quintò, etiam, ſi in inſtrumento fuerit renunciatum omni juris, & legum auxilio; quia adhuc poteſt mora purgari de æquitate canonica. Put. deciſ. 465. lib. 2. Vivi. d. dec. 331. num. 4. Iacob. de Nigris, in repet. d. l. ſi inſulam, nu. 181. Ceph. conſ. 35. nu. 37. volum. 1. Corb. de cauſ. privat. ob non ſol. can. limit. 41. num. 2. ubi late hanc opinionem defendit, celeri tamen ſatisfactione, Cavalc. deciſ. 38. num. 23. par. 2. & Caroc. citato loco num. 95. etiam ſtante juramento, num. 96.

14 Contrarium tenet Crot. in repet. d. l. ſi inſulam col. pen. Gozad. conſ. 57. numer. 19. Burſat. conſ. 84. numer. 6. volum. 1. Ioſeph. Lud. dec. Peruſ. 90. numer. 15. & ſeq. Curt. in ead. leg. ſi inſulam, numer. 57. Decian. conſ. 452. nu. 19. Rol. conſ. 13. num. 9. & de lucra dotis, qu. 42. nu. 11. Quam opinionem Io. Franc. Bonauogl. in Add. ad l. 2. C. de jur. emph. ſub. nu. 26. intelligit ſecundum ea, quæ voluit Ceph. conſil. 25. nu. 87. & ſequ. vol. 1.

15 Declara primam opinionem, niſi renunciatum fuiſſet beneficio purgationis moræ; vel niſi clauſulæ renunciationis eſſent valde prægnantes; ſcilicet, quod renunciatum fuiſſet omnibus auxiliis utriuſque iuris, tam in generali, quam in ſpeciali, non petendo, nec excipiendo; Sed quando eſt ſimpliciter renunciatum non dicitur renunciatum moræ purgationi, per rationes adductas à Put. in dict. dec. quam ſequitur Vivi. eadem dec. appellans opinionem Crot. & Gozad. cæcam, num. 4. & Corb. dict. limit. 41 defendit primam opinionem contra Crot. & alios; Niſi tamen aliquod ſpeciale auxilium ſit expreſſum, ante clauſulam illam generalem quod tendat ad contractus reſolutionem, & vide Cavalc. d. dec. 38. ſub nu. 23. & Caroc. præd. loco, num. 97. & vide etiam, quæ ſcripſimus d. ſol. can. quæſt. 1. nu. 118. in materia remiſſionis mercedis, ſtante dicta renunciatione, & numer. 142. ubi omnino vide, ac etiam infra num. 24.

16 Cautela tamen eſt, quod ante declarationem, emphyteuta faciat oblationem, conſignationem, & depoſitum, citato Domino directo Burſat. conſ. 233. nu. 14. & melius 235. Ceph. conſ. 25. nu. 29. Bertaz. d. conſ. 60. Magon. Rot. Florent 62. Caroc. dict. dec. Sed quomodo fieri debeat depoſitum, diximus ſupra hoc eodem tit qu. 2. Et ſtante dicto depoſito, declaratio Domini poſtea ſequuta, nihil operabitur. Rot. diverſ. par. 2. dec. 28. in fine.

17 Secundò, ſi per Dominum directum fuerit declarata caducitas, tunc celeri ſatisfactione de æquitate canonica, emphyteuta poterit moram purgare, Veron. caut. 135. ſequitur & commendat Decian. conſ. 138. ſub n. 6. & conſ. 452. num. 20. Redoan. de reb. Eccl. non alien. car. 99. nu. 18. Couar. var. reſol. lib. 3. cap. 17. ſub num. 4. Corb. d. limit. nu. 9. Gabr. d. concl 1. de tranſ. nu. 17. Gab. conſ. 75. nu. 7. lib. 2. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 22. tit. 27. num. 35. Et non ſunt audiendi, qui contrarium tenet, prout Rom. conſ. 103. Gozad. conſ. 57. num. 18. Alex. in d. l. ſi inſulam, Grat. reſp. 49. lib. 1. allegati à Seraph. privil. 48. num. 17. & alij quos citat Corb. d. limit 41. num. 9. nam eos reprehendit Couar. citato loco, & Corb. eod. num. 9. & merito, quia contra ipſos eſt deciſio Rotæ in recentiſ. part. 2. nu. 1. in fine. & deciſ. 177. & in recentiſſ. par. 2. deciſ. 640. num. 4. & 5. etiam ſtante iuramento, dummodo ius partis non ſit factum deterius; & de hoc diximus etiam in tit. de alien. qu. 1. num. 168. Add. ad dec. Ludoviſ. 159. Burſat. conſ. 26 numer. 34. lib. 1. ubi de com. Cavalc. dec. 38. par. 2. nu. 32. & 35. Pacif. de Salu. inter. inſp. 5 c. 1. num. 113. & ſeq. ubi plures dec. Rot. refert, & alios tenentes contrarium, quando adeſt juramentum, Quia fruſtra purgationem moræ celeri ſatisfactione concederet text. in c. potuit de locat. ſi ſtatim lapſo biennio Eccleſia poſſet, acceptando caducitatem, impedire celerem moræ purgationem; & Cavalc. ibi plures deciſiones Rotæ Rom. de verbo ad verbum ponit, & in prima deciſione dicitur, quod hæc opinio habet locum, etiam ſtante pacto de capiendo poſſeſſionem propria auctoritate, in eventum, quod emphyteuta eſſet moroſus in ſolvendo penſionem, quia non dicitur incurſa mora, quando celeri ſatisfactione purgator, iux. c. potuit de locat. & quando adeſt juramentum, & partis non intereſſit n. 40. Etiam ſtante obligatione Camerali, Burſat. dec. 819. num. 4. & 896. num. 4. ubi Add. num. 6 dicit ex ſententia Rotæ, & aliorum, quod non admittitur moræ purgatio, ſtante mora duplicata, & Pacif. de Sal. inter. inſp. 5. cap. 1. nu, 118.

Declara modo prædicta, quod non procedant, quan-
18 do ius partis eſt factum deterius, etiam ſtante æquitate canonica, vel aliter aliquo modo damnum eſt paſſus, Gab. d. concl. 1. de tranſ. nu. 14. Grat. conſ. 93. num. 76. lib. 1. Gozad conſ. 57. num. 18 ubi dicit, quod ius alterius cenſetur factum deterius, propter expenſas jam factas in lite, cujus opinionem ſequuta eſt Rota dec 410. par. 4. diverſ. nu. 8. Ioſeph. Lud. dec. Peruſ. 90. nu. 16. qui alios citat Seraph. de privil jur 48. num. 12. ubi quamplures allegat, Mareſc. var. reſol. cap. 124. num. 13. part. 2. imo in qualibet parte iudicij, mora purgari poteſt, quando ius alterius non eſt factum deterius.
19 Rot. part. 4. diverſ 728. num 4 vel quando eſt affecta executio à jure, vel ab homine, mora purgari non poteſt, Afflict. dec. 174. Caputaq. dec 234 lib. 2. Rot. diverſ. part. 4. dec. 803. nu. 2. & vide Add. ad dec. Burat. 582. lit. B. & Add ad dec. Ludoviſ. 159. verſ. limitatur ſecunda.

Subdeclara, & intellige dictam declarationem, quod,
20 ſi volens purgare moram, vellet adverſario ſuo reficere damnum, & intereſſe, & adimplere factum promiſſum, deberet audiri, & admitti ad purgationem moræ; quamvis res non eſſet integra, & ius partis eſſet factum deterius Corn. conſ. 37. lib. 1. in fine, Seraph. eod. num. 12. Rot. ead. dec. 728. ſub nu 4. Sed, ſi pars adverſa non offerret intereſſe, tunc non eſſet locus purgationi moræ. Gozad. eod conſ. 57. num 18. Rot. ead.
21 dec. 410. in fine. par, 4. Add. ad d. dec. Burat. ead. lit. B Mareſc. dict. cap 124. num 11. & ad deciſ. Ludou. 559. ſub num 10.

Declara 2. quando in inſtrumento inveſtituræ, adeſſet pactum reſolutivum contractus; videlicet, ſi em-
22 phyteuta non ſolvat infrà biennium, vel triennium, contractus ſi nullius valoris, vel cadat à commodo contractus: nam pactum reſolutivum contractus. impedit moræ purgationem, Rom conſ. 417. col. 2. Afflict. dec. 174. num. 3. Ioſeph. Ludou. dict. deciſ. 90. num. 27. Seraph. eod. privil. 48. num. 20. Rot. diverſ dec. 572. par. 1. num. 3. Veral. deciſ. 235. par. 2. Put. deciſ. 66 par. 3. Viu. deciſ. 131. lib. 4. num. 5. & 6. Cavalc. deciſ. 42. num. 48. par. 1. & idem eſſet, ſi in inveſtitura dictum eſſet, quod, ſi emphyteuta non ſolvat intra triennium, cadat ab emphyteoſi, ipſo jure, Afflict. d. dec. in principio; Et quando adeſt pactum reſolutivum, eſt dec Rot. par. 4. diverſ. 410. nu. 7. & 869. in fine, Add. ad d. deciſ. Ludoviſ. 559. ver. limit. 3. & præſertim poſt litem motam. Add. ad deciſ. Buratt. 896. n. 5. Pacif. de Salutar. inſpect. 5. c. 1. n. 116. & ſic vides, quod mora purgari non poteſt,

Digitized by Google

poteſt, quando adeſt pactum reſolutivum de iure civili De iure autem canonico, eſt maxima difficultas, & adhuc in Rote non eſſe deciſum, refert Vetall. dec. 235. par. 2 & idem dicit Vivius deciſ. 531. lib. 3. num. 6. ſed de iure civili plures eſſe determinatum,. ut in ead. dec. 235. & ita etiam Regiem Audientiam determinoeſſe teſtatur; Ea ratione ex ſententie Pur. dec. 66. lib. 3. quie poſt illud tempus, ee quo abeſt conſenſus partium, non eſt in poteſtate noſtre facere, quod contractus ſine conſenſu manet, Afflict. dec. 174. num. 3. Rom. conſ. 427. col. 2. Joſeph. Ludov. dec. Peruſ. 90. num. 27. & ſeq. & in ead. dec. Put. num. 2. dicitur; Non obſtat, quod quando emphyteuta, non ſoluit canonem, lex reſcindit contractum, & nihilominus admittitur purgatio moræ, cap. potuit, de locat. quie illud eſt in diſſolutione legis; & ſic ipſa lex in hoc capite ſpecialiter prouidit; hic autem non eſt lata proviſio (loquens in tranſactione) ſed partes voluerunt ſtatum contractum facere reſolutivum, & mitius agitur cum lege, quam cum homine. Item non obſtat, quod diſpoſitio contrahentium recipiat interpretationem à iure, Bart. in l. ut ius iurandi, §. ſi liberi, ff de oper. liber. Quia ſupre fuit dictum, quod illud procedit in dubio: hic autem ſumus in caſu claro, & eaſdem deciſiones refert Caroc. de locat. & cond. in tit. de mora, fol. 206. num. 37. Cæterum, & ſi rationes prædictæ ſint efficaces; tamen ſi emphyteuta incontinenti poſt declarationem caducitatis, offerat, & deponat canones, videtur evaſiſſe pænam, non attento rigore iuris civilis, ſed æquitate canonica, ex Bald. in Rub de his, qui pœnæ nom. quod ſcilicet incontinenti ſemper mora purgari poſſit, nec momentanea cenſeatur excluſe, licet reprobetur à Tiraq. in l. g. ſi unquam, num. 156. ver. revertatur, Cod. revoc. donat. quem refert, & ſequitur Caroc. loco citato, num. 47.

Et tenendo hanc opinionem, quæ eſt æqua, reſponderi poteſt rationibus ſupra allegatis, quod parva more, non habetur in conſideratione, & parve more, mora non eſt, Tiraq. de ret. lign. §. 8 nu. 9. car. 437. Seraph. de privil. iur. privil 48. num. 2. Seraph. deciſ. 1425. num. 3. faciunt quæ dicit. Buret. deciſ. 110. nu. 20 loquens de pacto reſolutivo, & Iaſ. in l. ſecundum ff qui ſatiſ. cog. Et licet non poſſit fieri, quod poſt illud tempus, non ſit in poteſtate noſtra facere, quod contractus ſine conſenſu maneat: tamen quando ſolutio canonis ſit incontinenti, cenſetur ineſſe; & paria ſunt aliquid vel in ipſo actu fieri, vel antè, vel etiam poſt incontinenti, Gab. de praſ. concl. 13. num. 1. & 2. alias opinio contrarie eſſet nimis rigoroſa, cum Eccleſia non debeat eſſe tenax in pænis, maximè, ſi damnum non patietur, & eius conditio non ſit facta deterior, ut dixi de var. caduc. quaſt. 9. numer. 7. Et iniquum eſſet, ut emphyteuta privaretur iure ſuo, & tot laboribus expenſis, & meliorамentis, propter moram unius diei, vel duorum, ſive trium: & ideò Doctores unanimiter tenent, quod de iure canonico ſemper admittitur purgatio moræ quando ius alterius non eſt factum deterius; ut per Seraph. dec. 819. nu. 7. & celeri ſatisfactione mora purgatur Rot. diverſ. par. 4. deciſ. 410. num. 5. & ita etiam mens contrahentium interpretanda eſt ut more parua non attendatur; quia parum, & nihil æquiparantur, ut multa diximus de ſolu. can. qu. 1. num. 22. Et pro hac opinione facit etiam quod emphyteute privatur iure ſuo, ob illam contumaciam culpabilem, & contemptum in non ſolvendo canonem, ut dicimus de ſol. can. qu. 1. num. & 21. quod non præſumitur, ut ibi; & maximè, ſi incontinenti fiat ſolutio & quod more purgari poſſit celeri ſatisfactione, quando adeſt pactum, ut ipſo iure revertatur, modo ius alterius non ſit factum deterius, tenet Borg. dec. 38. ſub. num. 40. par. 2. ubi ponit deciſionem Rotæ. Et pro hac opinione facit, more purgari poteſt celeri ſatisfactione in pacto de retrovendendo. Rot. in recent par. 1. deciſ. 180. & 190. Decian. conſ. 84. Licet à Mant. de tacitis fol. 291. tom. 1. numer. 48. reprobetur; Cum in hoc pacto de retrovendendo, adſit etiam tacitè pactum reſolutivum, ut per Ludoviſ. dec. 559. igitur more purgari poteſt, ut ſupra. Facit etiam, quod æquum non eſt, ut quia propter momentum temporis, perdat ius ſuum; Et incontinenti, quod poſt factum eſt, in actu ipſo, & tempore legitimo factum dicitur; & lepſa die à lege, vel ab homine edicte, ſtatim non incurrit moram, ſed debet expectare adhuc modicum tempus; quaſi pro eo habeatur ac ſi die ſtatuta veniſſet. Cacher dec. 71 num. 50. 52. & 54. Facit quoque pro hac opinione quod partes cenſentur ſe conformare cum diſpoſitione iuris communis, ut diei ſupre de var. caduc. qu. 2. nu. 19. Et dictum pactum intelligitur, Domino volente; Add. ad dec. Buratti, 896. tom. 3. Cum ergo de iure, mora celeri ſatisfactione purgari poſſit, Ergo &c. Deinde Iudex debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ, & in dubio, ita teneri debet, ut diei ſupra n. 9. & 10. Et pro hac etiam opinione facit id, quod dicit Ceph. conſ. 26 lib. 1. n. 12. cum duobus ſequ. quod actum faciens, cenſetur ſe aſtringere legibus de illo actu loquentibus, loquens de eodem pacto reſolutivo; Et ratio affertur in d. dec. Pur. 66. par. 3. Et idem dicendum, ſi dictum ſit; Libere revertatur ad Dominum, ſi non ſoluerit Corb. d. limit. 41. num. 14. ubi alios allegat; Et tanto magis ſi adeſſet etiam clauſula, Rato manente pacto, ibi num. 16. nec etiam de æquitate canonica Viu. ead. dec. num. 6. Hier. de Cævel. in ſpec. com. opcent. com. qu. 848. ſtante clauſula, rato manente pacto, & Paciſ. Saluvian. inter inſp. 1. nu. 119. Licet contr. alii teneant, quando adeſt clauſ. Rato manente pacto, ut per ibidem; & diſt. ut per Corb. dict. cauſa, limit. 41. num. 10.

23 Subdeclare, & intellige prædictam ſecundam declarationem habere locum ſi Dominus velit uti dicto pacto reſolutivo; alias ipſo nolente, uti admittitur emphyteute ad purgationem moræ Sereph. deciſ. 1150. Add ad. d. deciſ. 559. Ludoviſ. & Add. ad d. dec. Burat 896. n. 5.

24 Declara tertiò, ut non procedat; ſi emphyteuta in instrumento inveſtituræ in ſpecie renunciavit beneficio purgationis moræ Afflict. d. dec. 174. ubi alios allegat Ceph. conſ. 25. vol. 1. Rip. in d. l. ſi inſulam, num 117. cum aliis, quos refert Corb. d. limit. 41. numer. 12. Pacific. de Salvian. inter. inſpec. 5 numer. 117. ubi dicit procedere tam ex parte actoris quam rei, & vide ſupra numer. 15. & tenet idem Ceph. conſ. 26. numer. 37. cum multis ſeq. quod clauſula renuncians omni legum auxilio, non tollit purgationem moræ, niſi ſpecialiter moræ purgationi ſit renunciatum in individuo; Et numer. 46. reſpect. Alex. conſ. 11. lib. 2. ut loquatur, quando aliqua iuris auxilia ſpecificè præceſſerunt, & quando conventum eſt expreſsè; & ſpecialiter, quod mora quantumvis minime purgari non poſſit, Rot. in recent part. 6 deciſ. 218. numer. 14. ubi infinitos cumulet.

25 Declare quartò, ſi poſtquam elapſum eſt biennium, ſeu triennium, Dominus convenit emphyteutam ſuper devolutione, & ipſe negat ſe emphyteutam; quia tunc non poterit amplius moram purgare. Spec. in §. nunc aliqua quaſt. 84. de locat. Nam negando, dicitur male verſati, & poteſt privari, ut dicimus de var. caduc. qu. 5. Imo dicit ibi Spec. quod idem ſit, ſi Dominus petat canonem, & emphyteuta deneget illum ſolvere; Quia non poterit amplius moram purgare. Sed hæc quæſtio pendet ab illa quæſtione, An Dominus petendo canonem; videatur remiſiſſe caducitatem, ut conſiderat Iaſ. in dict. l. 2. num. 85. de qua diximus in dict. quaſt. 5. nu. 3. & ſeq.

26 Cætere videnda erunt apud Gehr. d. conſ. 1. de tranſ. Seraph. d. privil. 48. Add. ad d. dec. Ludoviſ. 559. Mareſc. var. reſol. cap. 514. lib. e. & Pacific. de Salv. inter. inſpec. 5. cap. 1.

Hoc

Hoc tamen ſciendum erit, intra quantum tempus
27 poſſit emphyteuta moram purgare, cum tex. *in d. c. potuit*, dicat ſolum, niſi celeri ſatisfactione poſtmodum ſibi conſulere ſtuduiſſet. In hoc articulo adſunt plures opiniones, ut Menoch. refert, *de arbitr. caſ.* 7. *lib.* 2. *Cent.* 1. & Corb. *d. limit.* 41. Sed, ne ſim longus, conſulto omittam, cum magis com. opinio ſit, quod in hoc ſtetur Judicis arbitrio, Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.* 8. *in fine.* Menoch. *d. caſ.* 7. Rot. *in dec.* 640. *par.* 2. *nu.* 5. *recentiſſ.* Affl. *d. dec.* 174. Jaſ. *in d. l.* 2. *n.* 79. Joſeph. Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 90. & bonus Judex debet conſiderare qualitates perſonarum, rei debitæ, temporis, & loci diſtantiam cauſas & etiam debitæ ſolutionis, & omnes alias circumſtantias, ex quibus arbitrari debebit, utrum emphyteuta celeriter ſatisfecerit, vel procraſtinatus fuerit ſolutionem. Seraph. *dict. privil. n.* 11. 48. & videnda erit *deciſ ſuprad.* 640. & Corb. *d. limit. à nu.* 19 *uſque ad finem*, videndus etiam Honded. *c.* 34. *numer.* 86. *& ſeq. lib.* 2. & infinitos cumulat Carocc. *de loc. & conduc. in tit de mora*, *fol.* 206. *num.* 3. *cum ſeq.* Ubi etiam ampliat, quod remittitur arbitrio Judicis, etiam, ſi Conſtitutio, vel conventio diceret, ut mora quanto citius purgaretur, ac etiam ſi Conſtitutio emanaret, ut audiatur in purgatione moræ, ſi eam citius purgaverit. Verum hoc arbitrium debet eſſe æquum & rationabile, attentis circumſtantiis, & qualitate operis. Conſiderabit etiam, ſi conductor, emphyteuta, & ſimilis ſunt divites vel pauperes: nam diviti maius, pauperi minus tempus indulgetur. Iaſ. *in l.* 2. *C. de iur. emphyt. nu.* 84. Conſiderabit etiam qualitatem operis, vel rei. Bero. *in cap. potuit*, *de locat. numer.* 142. pariter ſi infra octo dies Decian. *conſ.* 138. *numer.* 7. conſiderabit inſuper modum in ſolvendo, ſi in iudicio, vel extra, ſponte, & ſine aliqua interpellatione. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 497. *numer.* 16. & ſi admitteret emphyteutam ad purgandam moram poſt duos menſes. Jaſon. *in l.* 2. *colum.* 45. *eodem tit.* com aliis per ipſum allegatis. Et debet Judex habere reſpectum ad totum tempus, ut ſi emphyteotæ detur biennium, non debet dari tempus quadrimeſtre ad purgandum moram. Rip. *in l. nu de verbor. obligationib. ſub numer.* 36. cætera videnda erunt pro moræ purgatione, quæ ſcribunt prædicti Doctores, & Caroc. citato titulo. Eſt etiam attendenda conſuetodo loci; Et in hac mea Civitate, ſolitum eſt admittere emphyteutam ad purgationem moræ infrà duos menſes.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Biennium, ſeu triennium, incipit à die contractus, & inveſtitura; non à die ſolutionis, n. 1.
Niſi adſit iuramentum. n. 3.
Et niſi dictum ſit, quod incipiat à die ſolutionis, n. 4.
Solutio facienda in tali die, operatur, quod debitor conſtituitur in mora, & tenetur ad intereſſe quanti plurimi n. 2.
Biennium, ſive triennium, debet eſſe continuum, & ideò requiritur quod emphyteuta ceſſet per biennium; ſeu triennium continuum, num. 5.

SUcceſſivè quæritur, An biennium, ſive triennium, in quo debet emphyteuta ſolvere canonem, (aliàs cadere à iure ſuo debeat incipere à die contractus, ſive obtentæ inveſtituræ, an vero à die deſtinatæ ſolutionis? Exemplum: inveſtitura eſt facta de menſe Januarii, & & ſolutio facienda eſt in die Paſchatis Reſurrectionis, vel in die S. Martini, ſi emphyteuta ceſſavit ſolvere per duos, ſi eſt Eccleſiæ, vel tres, Sanctos Martinos, ſi eſt profana, & Dominus declaravit caducitatem de menſe Decembris, an valeat declaratio? Et dicendum eſt, quod non: Quia quoad pænam caducitatis requiritur integrum, & continuum biennium, ſive trien-
1 nium eſſe decurſum; & iſtud biennium, ſive triennium incipit à die contractus, & inveſtituræ, & non à die ſolutionis, Alex. *in l. divortio*, §. *ob donationes*, *num.* 10. *ff. ſol. matr.* Grat. *conſ.* 79. *num.* 8. *volum.* 1. Corb, *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt.* 1. Cavale. *deciſ.* 43. *numer.* 16. & 45. Rot, *diverſ. part.* 4. *deciſ.* 896. *nu.* 3. dixi etiam ſupra *quæſt.* 1. *eod. tit. num.* 3. 77. *& ſeq.* Nam ſolutio facienda in feſto S. Martini, ſeu Paſchatis, ex partium conventione, ſolum operatur, quod poſt dictum tempus, emphyteuta eſt in mora, & tenetur ad damna, & intereſſe quanti plurimi Domi-
2 no, & poteſt cogi ad ſolvendum, iuxta, *leg. vinum*, *ff. ſi cert. pet. & leg. ſi mora*, *ff. ſolut. matr.* & non quod ceciderit in commiſſum: niſi adeſſet iuramentum
3 in inveſtitura, quia tunc propter iuramentum, & periurium, poterit expelli, & privari, iuxta, *l. ſi quis major*, *C. de tranſ.* Bero *conſ.* 125. *nu.* 12. *vol.* 1. Gozad. *con.* 57. *num.* 10. *vol.* 3. Clar. §. *emphyteuſis qu.* 8. *ver & hoc quidem*; ſed iuramento, quomodo intelligendum ſit, dixi ſupra hoc eod. tit. *quæſt.* 1. *num.* 35. *cum aliis ſeq. & de var. caduc. quæſt.* 1. *numer.* 43. *cum ſeqq.*

4 Declara prædicta, niſi in inveſtitura fuiſſet dictum Quod conductio incipiat à tempore, vel die S. Martini præteriti, vel futuri, ut notat Alex. *conſ.* 105. *num.* 17. *vol.* 3. Cavalc. *dec.* 43. *numer.* 45. ſupra allegata, Mart. *de clauſ. clauſ.* 319. *par.* 1.

Biennium, ut dixi, ſive triennium, debet eſſe con-
5 tinuum; quia alias eſſet interrupta præſcriptio, per ſolutionem medii temporis, Salyc. *in d. l.* 2. *Cod. de iur. emphyt. nu.* 1. & 6. Alber. ibi *num.* 13. Soc. *conſ.* 118. *num.* 9. *volum* 4. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 497. *num.* 3. Bald. *in Auth. qui rem*, *C. de Sac. Sanct. Eccl.* ubi dicit, quod, ſi emphyteuta ſoluit cenſum primo anno, ſecundò autem, non tertio anno ſoluit quarto non ſoluit non poteſt expelli: nam requiritur, quod ceſſet biennium continuum, vel triennium continuum, Corb. *de cauſ. privat ob non ſol. can. qu.* 3. dixi etiam in *d. qu* 1. *nu.* 377. *& ſeq. de ſol. can.* Caroc. *de loc. & cond. fol.* 61 *nu.* 62.

Hæc quæſtio fuit hodie impreſſa, & abſoluta, quæ eſt dies XVII. menſis Aprilis M DC XXXXII. memorabilis quidem, propter adventum Illuſtriſſ. & Reverendiſſ. D. Antonii Comitis Monte Catini, Nobiliſſimi Ferrarien. an hanc ſuam Eccleſiam, iam in portum regreſſam; & proinde ipſa admodum læta Paſtorem ſuum ſuſcepit.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Solutio canonis fieri debet tempore, quo inter partes actum eſt, alias in fine anni, nu. 1.
Niſi adſit conſuetudo: quia illa ſervanda erit, nu. 1.

DEinde quæritur, Quo tempore penſio, ſive canon ſolui debeat? Et licet obiter hunc articulum tetigerim *in Præludiis qu.* 1. *num.* 11. tamen hic eſt locus proprius iſtius articuli. Dico ergo breviter, quod Iaſ. *in l.* 2. *num.* 180. *C. de iur. emphyt.* tenet, quod, ſi in inſtrumento inueſtituræ actum ſit, quo tempore ſolutio fieri debeat, illud tempus obſervandum eſt; ſi autem non eſt appoſitum, in fine anni ſolutio fieri debet; niſi adſit conſuetudo; quia illa attendi debet; ut dicit Clar. §. *emphyt. qu.* 12. in principio atteſtans, quod de conſuetudine, in fine anni ſoluitur integra penſio; & quod in fine anni debeat fieri ſolutio, tenent omnes, quos congerit Cabalc. *dec.* 44. *part. numer.* 75. Gomez. *in tit. de locat. & conduct. numer.* 13. Caroc. *de locat. & conduct. fol.* 199. *qu.* 23. *num.* 5. & Corb. *de*
cauſ.

canſ. privat. ob non ſolut. can. qu.8. & praſt. Papien. in form. libelli, quo agitur ad ſilii praſt. in ver. omni anno.
Nec obſtat Gloſ. *in ver. cantum, in dict. l.* 2. qood ſolutio fieri debeat in tribus vicibus iuxta text. *l. placuit,* , *Cod. de coll. fund. pat. lib.* 11. Quia eius opinionem reprobat Iaſ. loco citato, & Corb. *d. qu.* 8. Vel dic, qood illa Lex, placuit, loquitur in fundo publicis emphyteuticis, & tributariia, ut ibi dicit Iaſ. & Gom. *d. n.* 13.

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem per 30. vel 40. annos, non poteſt expelli, ſed tenetur ſolvere cenſum non ſolutum & non præſcribit libertatem ſecundum op. gloſ. num. 1
Cont. tenet. Bart. & aliis, nu. 3.
Sed cont. Bart. tenet Iaſ. & alii, n. eodem.
Diſtingue tamen, ut n. 4.
Quæ diſtinctio reprobatur à Theſſ. qui aliter diſt. nu. 9.
Sed eius diſt. reprobatur, n. 10.
Emphyteuta non præſcribit liberationem, propter malam fidem, n. 2.
Emphyteuta, nec eius ſucceſſor univerſalis, non præſcribit liberationem à canone ſolvendo, n. 3.
Nec hæres hæredis, nu. 12.
Extraneus, ſive Tertius; qui poſſedit rem emphyteuticam, uti propriam, præſcribit ſpatio decem annorum, vel 20. cum titulo, & bona fide, n. 6.
Extraneus; qui habuit poſſeſſionem, lite pendente, non præſcribit, propter malam fidem, n. 7.
Prælatus habet reſtitutionem in integrum, aduerſus præſcriptionem 40. annorum, ſtante eius ignorantia, n. 8.
Statutum de debito non petito infra certum tempus, non procedit ſtante mala fide debitoris, n. 10.
Præſcriptio non habet locum, etiam ſpatio centum annorum, ſtante mala fide, procedit etiam in hærede, & hærede hæredis, num. 12.
Torquatus Mareſcotus Romanus, Gubernator Civitatis Fulginia laudatur, nu. 6.
Solutio canonis, an præſumatur ſpatio 30. annorum, n. 11.

SUpra hoc eodem titulo, *q.* 1. *n.* 382. dixi, qood in præſenti quæſtione erit videndum particulariter, An emphyteuta poſſit præſcribere libertatem à canone ſolvendo pro tempore tam præterito, quam futuro: ſi ceſſaverit ſolvere canonem per 30. vel 40. annos, & ſemper emphyteuſim poſſederit? Et quia aliqua etiam ſcripſi in *ead. q.* 1. *ampl* 43. pro præſenti dubitatione; ideo erunt omnino videnda. Hanc igitur quæſtionem originaliter mouet Accurſ. *in leg. competit. C. de præſcript.* 30. *vel*
1 40. *annor.* ubi concludit, quod emphyteuta non poſſit expelli, qui per tantum tempus ceſſavit in ſolutione, ſed teneatur ſolvere cenſum alias ſolutum; & per id tempus non ſolutum, nulla 30. vel 40. annorum præſcriptione obſtante; ita ut non præſcribat liberationem: & hanc opinionem tenent alii, quos refert Theſſ. *dec. Pedam.* 179. *nu.* 1. Spec. autem *in §. nunc aliqua, qu.* 44. *de locat.* tenet, quod non præſcribat liberationem; quia Dominus poſſidet ciuiliter; ideo contra eum non præſcribitur. Et opinio Spec. approbatur à Rot. *decſ.* 164. *in recent. part.* 2. & ſtan-
2 te eius mala fide, etiam, ſi longiſſimo tempore canonem non ſolvat, non propterea præſcribit. Marian. iun. *conſ.* 111. *col. fin. vol.* 2. Grab. *de præſcrip. concl.* 4. *nu.* 26.
3 Contrarium tenet Bart. *in d. l. competit.* dicens, quod, ſi Accurſ. de præſcriptione ſolutionis intelligit, malè loquitur; & ideo ipſum intelligit, ut loquatur in emphyteuta non ſolvente penſionem per 30. annos, ut non præſcribatur dominium; vel de illo, qui ſoluit per 30. vel 40. annos, & faciat rem emphyteuticam, & tunc dicit, Gloſſam bene loqui; & remanet in ea opinione, ut ob ceſſationem ſolutionis præſcribat, non ſolum ſolutiones decurſas; ſed etiam libertem; & id etiam apertius renetur *l. ius emphyteutici, in fine Cod. de fund. patrim. lib.* 11 *per l. fin. Cod. de fund. rei prima.* Et hanc ſententiam tenent alii, quos refert Theſſ. loco citato, Corn. *conſ.* 142. *num* 11. *lib.* 3. Bero. *conſ.* 114. *num.* 23. ubi dicit hanc eſſe com. op. & Redo. *de reb. Eccl. non alien pag.* 500. *num.* 26.
Sed opinio Bart. non ita indiſtincte recipitur à Iaſ. *in l.* 2. *C. de iur. emph quæſt* 28. volens illam procedere in præſcriptione decurſi temporis, non in libertate: ita ut præſcribat emphyteuta præteritas penſiones, ſed ad futuras teneatur, quia alias eſſet dura opinio Bart. & iuxta opinionem, Jaſ. iudicauit Sanctus Pedam. ut refert Theſſ. *ead. dec. num.* 4.
4 Mihi autem placet diſtinctio Bald. *de præſcript.* 4. *par. quæſt.* 8. *num* 2. quem ſequitur Corb. *de canſ. privat. ob non ſol. c. in limit.* 31. Aut emphyteuta, qui ceſſavit in ſolutione per tempus prædictum, habet malam fidem, ut eſt ille, cui conceſſa eſt emphyteuſia, aut qui ipſam emphyteuſim, recognovit aliquando à Domi-
5 no, & is propter malam fidem, nullo tempore præſcribit, ſecundum communem opinionem canoniſtarum *in c. fin de ſepult.* nec pariter præſcribit hæres emphyteutæ, cui nocet mala fides defuncti, idem Balb. *ead. tract. par.* 2. 3. *princip. quæſt* 14. hanc opinion. Balb. tenet etiam Joan. Andr. & Butr. in capitulo olim cauſam circa fin. de cenſ. ubi dicunt, quod præſcriptio cenſus, non currit cum mala fide: & ideo ſecondum eumdem Balb. male loquuti ſunt Bart. & Jaſ. & quod emphyteuta non præſcribat propter malam fidem, nec eius ſucceſſor univerſalis nec hæres hæredis, infinitos congerit Honded. *conſ.* 80. *num.* 72. *& ſeq. volum,* 2. Corb, citato loco, Ant. Gabr. *de præſcr. concl.* 5. *ver. primo amplia.* Burſat. *conſ.* 23. *numer.* 19. *lib.* 1. ubi tenet, etiam in præſcriptione immemorabili centum annorum; & quod emphyteuta, ſtante mala fide non præſcribat etiam ſpatio longiſſimi temporis; contra Dominum, nec eius ſucceſſor, adeſt pulcha deciſio Rotæ coram Lancallotto, in una Romana domorum in Burgo 24. Maij 1602. impreſſa per Zacch. *de oblig. cam. deciſ.* 141. *numer.* 19. *& ſeq. & in recent part.* 1. *deciſ.* 164. & ita ego alias declaravi caducitatem; & declaratio mea fuit confirmata per Excellentiſſ. & doctiſſimum Dominum Torquatum Mareſcottum Romanum, tunc temporis Civitatis Gubernatorem meritiſſimum, & in-
6 tegerrimum, qui multis honoribus, Gubernationibus officiis, & adminiſtrationibus præclarè, & ſumma cum eius laude perfunctus eſt & nunc Illuſtriſſimi, & Reverendiſſ. D. A. C. eſt digniſſimus in criminalibus locum tenens, cum iſte caſus accidiſſet in hac Abbatia S. Crucis de Saxovivo. Aut is, qui ceſſavit ſolvere canonem, eſt extraneus, qui rem tenuit, & poſſedit,
7 uti propriam, & liberam, & ſic titulo pro ſuo, & is præſcribet dominium directum ſpatio decem, vel 20. annorum, ſicut præſcriberetur plenum dominium, cum titulo, & bona fide; ſed de hoc vide ſupra *de ſol. can. quæſt.* 1. *num.* 252. ſed; ſi ſine titulo, præſcribet ſpatio 30. annorum, cum bona fide; cum mala autem fide nullo tempore præſcribet, *cap. fin. de præſcript. &c. poſſeſſor, de reg. iur. in* 6. ita Balb. citato loco Caſtr. *conſil.* 213. *numer.* 2. *volum.* 2. Bero *conſil.* 114. *numer.* 27. Corb. *ead. limit.* 31. *numer.* 3. &
8 quando habuit poſſeſſionem lite pendente, non præſcribet; quia dicitur in mala fide. Rot. *d. dec.* 141. *numer.* 21. & præd. diſt. Balb. tenet Fachin. *cont. iur. lib.* 8. *cap.* 99.
9 Sed, ſi Prælatus Eccleſiæ ignoraſſet bona emphyteutica, quæ per extraneum poſſidentur, uti propria, & allodialia, eſſe emphyteuticæ, datur ei reſtitutio in integrum, ex capite ignorantiæ & aduerſus præſcriptionem 40 annorum, Alex. *conſ.* 169. *numer.* 13. *volum.*

volum. 2. atteſtans hanc eſſe comm. opin. Rom. *conſ.* 123. Balb. qui hanc eſſe magis comm. profitetur in eod. tract. 4. *part.* 4. *part princ.* Roland. *conſ.* 68. *num* 24. * *volum.* 3. qui de com. teſtatur & *conſ.* 72. licet non deſint, qui contradicunt, ut per Corb. *d. limit.* Sed de hoc videndus erit Odd. *de reſt. in integr. quæſt.* 92. *art.* 5. 6. & 7. *par.* 2. & Mareſc. *var. reſol. cap.* 16. *lib.* 1.

10 Cæterum ſupradicta diſtinctio Balb. & Corb. reprobatur à Theſſ. *dict. dec. num.* 5. & ipſe ibi aliter diſtinguit. Aut conſtat expreſsè ex confeſſione emphyteutæ, vel aliis coniecturis ipſum ſolitum, & teneri ſolvere canonem in ſingulis annis, ſed per 30. aut 40. annos continuos, non ſoluit, & de præſcriptione liberationis ſolum diſputatur; tunc non obſtare exceptionem præſcriptionis, & veram eſſe opinionem. Gloſ. *in dict. l. competit*; ſed per ceſſationem non erit emphyteuta expellendus, per tex. *in ead. l. competit.* Aut controvertitur ſuper liberatione canonis emphyteuta dicente, ſibi remiſſum eſſe; tunc ex diuturnitate temporis præſumitur illum huiuſmodi liberationem obtinuiſſe iuribus per eum allegatis, & contraria Domino incumbit probatio, ut per Cravet. & alios quos refert Maſc. *de probat lib.* 2. *conc. l.* 601. *nu.* 3. præſertim (dicit ipſe) ſi in conſtitutione adeſſet pactum de affrancando, ut fieri ſolet in Civitate Aſtenſi: tunc enim ſufficeret allegare præſcriptionem, vel præſumptionem ſolutionis, quoad tempora præſcriptionis in privatis ſufficiunt 30. anni in Eccleſia vero requiruntur 40. ut ſupra eod. tit. *q.* 1. *numer.* 253. diximus. Sed, ſi eſſent decurſi illi 30 anni, tunc teneretur ſolvere emphyteuta ſolummodo penſionem, proximè præteritorum trium annorum; quia currit uſucapio fructuum pro præteritis annis; Ex ſupradicta intelligenda eſſe ſi emphyteuta non fuiſſet interpellatus; quia tunc ſi eſſet interpellatus 30 vel 40. anni decurſi eſſent; Et idem, ſi eſſemus in promiſſione iurata; Et quod ex ſpatio 30. annorum, cum ta-
11 citurnitate ex ſilentio Domini, præſumatur, emphyteutam ſoluiſſe canonem, tenet Maſc. *de prob. concl.* 1318. *n.* 27. Neviz. *conſ.* 57. *numer.* 7. Paril. *conſ.* 137. *numer* 12. *lib.* 4. Bertaz. *conſ civil.* 11. *num.* 6. & *n.* 2. & *ſeq.* Bero. *conſ.* 19. *numer.* 9. *vol.* 3. Corn. *conſ.* 277. *volum.* 8. Cephal. *conſ.* 249. *numer.* 9. & 11. *volum.* 2. quos refert Burg. *de laud. inſp.* 20. *num.* 5. *p.* 3. & 15. licet loquatur in laudemio, quod ceſſat mala fides emphyteutæ, ex negligentia Domini, & tranſmutetur mala fides in bonam. Quæ opinio de iure canonico non eſt tenenda propter malam fidem; per ea quæ dicit Balb. *de præſcrip.* 2. *p.* 3. *p. princ. numer.* 2. Caualc. *dec.* 27. *n.* 21. & *ſeq. p.* 1. & per ea, quæ ſupra diximus *nu.* 4. & infra.

12 Et licet auctoritas Theſſ. magna ſit; tamen eius opinio non poteſt procedere de iure canonico, propter malam fidem emphyteutæ, & ius univerſalis ſucceſſoris, ut dictum eſt, per *cap. fin. de præſcript*, Covar. *in regula poſſeſſor.* §. 8. *numer.* 3. & 4. *gloſ.* 9. Cephal. *conſ.* 102. Villalob. *in ver. præſcriptio*, *num.* 205. Borg. *dec.* 44 *num.* 80. & aliis allegatis per Caroc. *de loc.* & *cond. fol.* 238. *numer.* 16. *cum. ſeqq.* quemadmodum etiam ſtatutum de debito non petito infra certum tempus, non habet locum, ſtante mala fide, ſecundum
13 comm. & veriorem ſententiam, ut per Surd. *dec.* 158.
14 Seraph. *dec.* 614. Et quod præſcriptio non habeat locum, ſtante mala fide, etiam in præſcriptione centum annorum de iure canonico, infinitos congerit Honded. *conſ.* 82. *numer.* 41. & *ſeq. lib.* 1. & non ſolum habet locum in Auctore & defuncto, verum etiam in quocunque hærede univerſali, & non ſolum in primo, & immediato, ſed etiam in hærede hæredis Cravet. *conſ.* 431. *numer.* 2. *lib.* 3. Honded. *eod. conſ. numer.* 47. & *conſ* 80. *lib.* 2. *n* 72. & *ſeq.* & Greg. X V. 246. & ibi Add *n* 6.

Debeo etiam ponere opinionem Paul. de Caſtr. *in l. plures*, *num.* 6. C. *de fid. inſtr.* qui etiam hanc quæſt. latè tractat, referendo plures opiniones Doctorum, approbans ſententiam Mar. quam communem appellat, videlicet quod, ſi teneris mihi ad annuam præſtationem. & ſtetiſti per annos 30. quod nihil ſoluiſti, ſi quæritur, an præſcripſeris pro præteritis præſtationibus, & etiam futuris, & non præſcripſeris, niſi uni præſtationi, ſcilicet illi, quæ debuit fieri, iam ſunt anni 30. ſequentibus vero, & etiam futuris non præſcripſeris: nam ad hoc, ut præſcribas, requiritur; quod ceſſaveris per annos 30. & hoc non poteſt dici, niſi in illa præſtatione, quæ debuit fieri iam ſunt anni 30. non in ſequentibus in quibus non tranſivit tantum tempus, ſcilicet, 29. vel 28. & ſic de ſingulis, & pro futuris non poſſum petere, & non valenti agere non currit præſcriptio *l.* 1. *in fine*, *de ann. excep.* & ſic pro futuris, non eſt inchoata præſcriptio, ſed pro præteritis ſic ſed non eſt completa, niſi pro illa prima, quæ etiam debuit fieri iam ſunt anni 30. Quam opinionem ſequitur Add. ad Pract. Papien. *in forma libelli, que agitur ad ficti præſt. in ver. omni anno*, loquens de emphyteuta.

Et ſic dubitari etiam poteſt de opinione Balb. quòd ſcilicet extraneus, ſive tertius, qui non ſit ſucceſſor univerſalis, cum titulo, & bona fide præſcribat dominium directum, ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, ut ſupra *nu.* 7. quia loquimur, de canone, & ſic de annuis præſtationibus; & quælibet annua præſtatio indiget ſua præſcriptione 30. annorum (ut dictum eſt) & tenet Gig. *de penſ. quæſt.* 83. & 84. Guid. Pap. *dec.* 406. Boer. *dec.* 336. Virg. de Bocc. *de cenſ. par.* 3. *numer.* 67. & in materia Salviani interdicti, contra tertium eſt dec. Rotæ coram Vbaldo, impreſſa per Pacif. *de ſalu inter. in fine tractatus*, *dec.* 301. quæ eſt etiam impreſſa per Farin. *dec. poſth.* 315. & *de ſeq.* coram Iuſto: idem Pacif. *eod. tract, inſp.* 2 *c.* 11. *num.* 292 & contra Eccleſiam requiratur ſpatium 40. annorum, ibi *nu.* 279. Quomodo ergo poterit extraneus, ſive tertius poſſeſſor præſcribere ſpatio decem annorum?

QVÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi tenetur ſolvere penſionem quolibet menſe, ſi ceſſet ſoluere, tempus debet duplicari, ut poſſit expelli, num. 1.

Contrarium, quod requiritur biennium, ſive triennium, num. 2.

1 QUæro etiam, prout facit Iaſ. *in l.* 2. *Cod. de iur. emph quæſt.* 14. Aliquis dedit rem emphyteuſim, pacto expreſſo, quod ſibi fiat ſolutio canonis, quolibet menſe, an requiratur triennium completum, vel biennium, vel tres menſes, ut poſſit expelli, ſi ceſſet in ſolutione? Spec. *in* §. *nunc aliqua*, *de locat. quæſt* 87. movet etiam iſtam quæſt. & tenet debere duplicari iſtud tempus nam ſicut quando facienda eſt ſolutio in fine anni requiruntur, ſi ſit emphyteuſis Eccleſiæ, & tres ſi eſt privati ita tres menſes, vel duo, non ſufficiunt, ſed duplicari debent, iuribus per eum allegatis & cum eo ſimpliciter pertranſit Joan. Fab. dicit ibi Jaſ.

2 Contrarium tamen tenendum eſt, quod requiratur biennium in emphyteuſi Eccleſiæ, & triennium in privata. Jaſ. *in dicta queſtione decimaquarta*; quem ſequitur Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienand. pag.* 498. & ante ipſos Jo. Andr. *in addit. ad Specul. in ead. quæſt.* 87. Caſſador. *deciſ.* 3. *de locationibus* cum aliis quos refert Corbul. *de canſ. privat. ob non ſolut. canon. quæſt.* 11.

QUÆ-

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi per mundum vagatur, Dominus poteſt non admittere procuratorem ad ſolutionem canonis, niſi per conjecturas conſtet ipſum vivere, nu. 1.
Mors probari debet ab eo, in qua ſe fundat, n. 2.

QUæro, Si emphyteuta vadat per mundum vagando, & neſcitur, ſi vivat, & ejus procurator quolibet anno ſolvit canonem, an Dominus poſſit talem procuratorem non admittere ad ſolutionem canonis? Et videbatur dicendum, quod teneatur recipere canonem; quia, ut diximus ſupra *qu. 1. hoc eod. tit n.* 322. Dominus non tenetur recipere canonem ab extranea perſona, niſi ſit procurator: nam tunc tenetur; Contrarium tamen tenet Spec. *in tit. de locat. §. nunc aliqua, quæſt.* 144. dicens, quod propter dubium mortis, poteſt Eccleſia talem
1 procuratorem non admittere, & emphyteuſim revocare, niſi per conjecturas conſtaret, quod viveret. Bal. *in Auth qui rem, C. de Sac. San. Eccl. in fine*, idem dicit, & ſequitur Redo. *de reb. Eccl. non alien. pag.* 27. *num.* 17. & iſte caſus cum accidiſſet hac Abbatia S. Crucis, quia conjecturæ erant, quod emphyteuta vagabundus, erat mortuus, ita obſervari feci: & ideo Jaſ. *in l.* 2. *n.* 88. *& ſeq. C. de jur. emph.* formans iſtam quæſt. quando emphyteuta vadit vagando per mundum, & neſcitur ubi ſit, & an ſit vivus, vel mortuus, nullis relictis filiis, nec nepotibus, dimiſit tamen procuratorem, qui vult ſtare in poſſeſſione, donec certificatus fuerit de morte, & ſolvere canonem, ſed Dominus non vult recipere, quid juris ſit? Spec. ut dixi, tenet, quod emphyteuta, ſi triennio abfuerit: licet penſio ſemper ſoluta fuerit, Dominus poterit rem vendicare; Sed ipſe Jaſ. tenet contra-
2 rium; quia, qui ſe fundat ſuper morte alicujus, debet probare, ſaltem per famam; alias in dubio præſumitur vivere, *l. ſi quidem*, & ibi not. *ff. ſol. matr. & l.* 2. *§. ſi dubitetur, ff. quemad. teſt. aper.* Bald. verò *in dict. Auth. qui rem*, dicit recurrendum eſſe ad conjecturas, ubi autem nihil omnino appareret, tenet pro Eccleſia, quod poterit vendicare: Cæterum idem Jaſ. reſpondet, quod licet in dubio tenenda ſit opinio, quæ facit pro Eccleſia: tamen, cum Eccleſia ſe fundet ex morte, ſi ceſſarent conjecturæ mortis, alio non apparente, Eccleſia non poterit vendicare rem ab illo procuratore, qui pro abſente ſoluit; Et hanc opinionem ſequitur Felin. in c. quoniam frequenter, *§. porrò, nu.* 24. *Ut lit. non conteſt.* & Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 24. *nu.* 20.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, an cadat à jure ſuo, ſi ſolvat canonem patri Domini directi, n. 1.
Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filii, etiam ipſo invito, n. 2.
Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filii, ratione uſusfructus, n. 3.
Pater in bonis caſtrenſibus, vel quaſi, & aliis enumeratis, non habet uſumfructum, n. 4.
Pater in bonis, in quibus non habet uſumfructum, habet quandam commoditatem, nn. 5.
Pater in bonis Eccleſiaſticis filii, non habet uſumfructum, ſed tenetur fructus filio reſtituere, nu. 6.
Clericus poteſt diſponere, & teſtari de adventitiis, ſine conſenſu patris, ibid.
Pater in bonis feudalibus, & emphyteuticis, non habet uſumfructum, & maximè, ſi eſſent bona Eccleſiaſtica, n. 7.
Pater recipiendo canonem præjudicat filio, n. 8.
Et an poſſit caducitatem declarare, & remittere, ibid.
Emphyteuta habens juſtam cauſam, excuſatur à caducitate, n. 9.
A caducitate omnis cauſa, etiam injuſta excuſat. n. 10.
Soluens canonem fratri Domini directi, an excuſetur à caducitate. n. 11.

NOn inutile quærere, ſi emphyteuta ſoluat canonem patri Domini directi, An cadat à jure ſuo?
Et quod non cadat, facit, Quia pater eſt legitimus
1 adminiſtrator bonorum filii, filio ipſo invito, §.
2 1. *Inſt. per quas perſon. nob. acq. l. cum oportet, §. non autem, C. de bon. quæ lib.* Bart. *in l. pater, qui*
* *caſtrenſe, numer.* 2. *ff. de caſt. pecul.* & eſt comm. opin. ut per Aſcan. Clem. *de pat. poteſt. effect.* 12. *n.*1. Rot. 2. *par. diverſ. dec.* 47. *n.* 21.
3 Pro contraria parte, facit, quod pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filii, ratione uſusfructus; & ideo in his rebus, in quibus pater non habet uſumfructum, non eſt legitimus adminiſtrator. Pariſ. *conſ.* 157. *num.* 21. Capic. *dec.* 56. Aſc. Clem. *loco citato, num.* 11. Rot. Macer. de Amat. *dec.* 70. *num.* 21. Ex quibus infertur, quod pater in bonis caſtrenſibus, vel quaſi caſtrenſibus, & donatis à Principe, & aliis, de
4 quibus per Gloſſ. & Ang. *Inſt. per quas perſ. nob. acqu.* §. 1. *ver. uſumfructum*, & per Clem. eod. loco non habet uſumfructum, nec eſt legitimus adminiſtrator. Cavalcan. *de uſuf. n.* 181. quamvis ratione patriæ poteſtatis habeat pater in dictis bonis, non uſumfru-
5 ctum, ſed quandam commoditatem. Aret. *in d.* §. 1. Jaſ. *in l. cum filio familias, nu.* 158. *ff. de legat.* 1. Cavalc. citato loco, & Clem. *eod. tract. effect.* 2. *nn.* 41. Et in quibus hæc commoditas conſiſtat, vide per eundem Cavalc. ibidem, & vide omnino infra *de diverſ. qu. emph qu.* 17. *& de Laud. qu.* 22.
6 Et in filio familias habente beneficia Eccleſiaſtica judicantur peculium quaſi caſtrenſe. Hoſt. *in ſum. de pecul. Cler. n.* 3. Abb. *in c quia nos enim.* 5. *de teſtam.* Clem. *eod. tract. effect.* 9. *n.* 8. *& ſeq.* & pater in iſtis beneficiis non habet uſumfructum, & percipiendo fructus, tenetur reddere rationem filio Clerico, & reſtituere illius, ſi extant; ſi verò non extant, eorum æſtimationem. Abb. citato loco. Affl. *dec.* 241. Boer. *dec* 199. *numero* 3. quia in beneficialibus non attenditur patria poteſtas. Rot. Macer. *d. dec. num.* 5. *& ſeqq.* ubi plures cumulantur. Borg. *dec.* 37. *n.* 60. *p.* 2. imo Clerici in poteſtate parentum conſtituti, poſſunt licitè diſponere, & teſtari de omnibus adventitiis, cum illa adventitia, quoad Clericos, dicantur peculium caſtrenſe, ſeu quaſi; & in illis non acquiritur uſusfructus patri; Et non eſt conſiderandum, quomodo bona iſta perveniat ad Clericos, vel ratione clericatus, vel alias quomodocuoque; Et Doctores ampliant ad Clericos in minoribus conſtitutos, & datur cautela, ut filius familias poſſis teſtari, vel diſponere de rebus maternis, quod fiat Clericus ſaltim minores ordines ſuſcipiendo, cum illi peculium etiam adventitium ſit quaſi caſtrenſe. Grat. Rot. Macerat. 49. *in fine, & num.* 9. in Add. qui allegat. Surd. *conſ.* 259. *lib.* 2. quod hoc ſit ſingulare, & notandum, ubi alios refert, ſed hodie Clericus debet habere requiſita à Sac. Conc. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 6. *de reform.* idem. Grat. *ead. dec. nn.* 10. *in add.*
7 Et quod in bonis feudalibus, & emphyteuticis, & maxime Eccleſiaſticis, pater non habeat uſumfructum, tenet Jaſ. *in d. l. filio familias n.* 158. Rot. Macer. *d. dec. n.* 25. & eſt com. op. Borgn. *de uſuf. n.* 179. Boer. *dec.* 199. *nu.* 5. Clem. *eod. tract. effect.* 2. *n.* 41. *verſ. ſeptimo limita*; intelligendum tamen dicit, per Pet. Duen. in ſuis regulis, *reg.* 363. ubi facit regulam, quod patri acquiratur uſusfructus feudalium, & limitat tribus modis: ſed in iſtis bonis pater habet quandam

commodicatem, ut dicit Iaſ. citato loco, *&* alii ſupra
allegati, ſed vide *de Land. de q.* 22. *& de diverſ. q.*
17. ubi quando filius eſt Dominus directus emphy-
teuſis, habet uſum, & ſic debet habere canones, &
laudemium.

8 Et hanc opinionem, quod pater legitimus admi-
niſtrator bonorum filii; recipiendo canonem præju-
dicet filio tenet Soc. Sen. *conſ.* 66. *n.* 20. *l.* 3. Hond.
conſ. 55. *n.* 87. *lib.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol.
can. limit.* 21. *n.* 16. Rot. Macerat. *ead. dec. n.* 20.
Add. ad dec. Burat. 167. Caroc. *de locat. fol.* 65. *n.*
147. & Grat. *d. dec.* 49. *n.* 36. *& ſeq.* ubi ex ſenten-
tia Soc. Honded. & Corb. ſupra allegat. pater po-
teſt declarare caducitatem, & temittere tanquam pa-
ter, legitimus adminiſtrator, non uti procurator, u-
bi vide; & vide etiam, *de alienat. qu.* 1. *n.* 325. Et hæc
opinio poteſt defendi etiam, quod licet pater non
ſit legitimus adminiſtrator, bonorum feudalium, &
emphyteuticorum, & maximè Eccleſiaſticorum; ta-
9 men, ſi ei tanquam aliorum bonorum filii eſſet ad-
miniſtrator, fuerint canones ſoluti per emphyteutam,
excuſaretur, quia habet juſtam cauſam credendi, poſ-
ſe patrem recipere canones oomine filii, nam quæ-
10 libet cauſa, etiam injuſta excuſat à caducitate: Bero.
conſ. 98. *vol.* 1. Burſat. *conſ.* 255. *vol.* 1. Suid. *dec.*
221. *n.* 7. *& dec.* 188. *n.* 8. Et pro hac opinione fa-
cit etiam, quod emphyteuta ſolvens canonem Præ-
lato intruſo, habens juſtam cauſam credendi ipſum
eſſe Prælatum, excuſatur, ut dixi ſupra hoc tit. *q.*
1. *limit.* 22.

11 An autem emphyteuta excuſetur, ſi ſolvat fra-
tri Domini directi canonem, videndus eſt Magon.
deciſ. Flor. 70.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Canon augeri non poteſt, ſi emphyteuſis eſt facta fertilior, induſtria emphyteutæ, n. 1.

Canon an augeri, poſſit, ſi res aucta fuit per alluvionem, n. 2. *&* 13.

Augumentum contingens in re emphyteutica, cujus ſit nu. 3. *&* 8.

Declaratur, n. 11.

Contrarium, n. 12.

Declaratur 2. *n.* 20.

Declaratur tertio, n. 21.

Augumentum latens, vel patens quid ſit, n. 4.

Uſufructuarius, habet augumentum latens, & non patens, num. 5.

Argumentum patens ſive latens, non pertinet ad Vaſallum, nu. 6.

Contrarium nu. 12.

Emphyteuta plus juris habet, quam uſufructuarius, n. 7.

Emphyteuta tenetur ad omne damnum, ſive patens, ſive latens, n. 8.

Argumentum ab uſufructuario ad emphyteutam, non tenet, nu. 9.

Argumentum de feudo ad emphyteuſim non procedit, data diſparitate, & diſſimilitudine, etiam modica, & conſuetudines ſingulares feudorum, non ſunt trahenda in conſequentiam nn. 10.

Flumen lambendo fundum vicini, ſi fundo emphyteutico adjiciat, eſt emphyteuta, n. 14.

Inſula natu inter fundum meum, & tuum, eſt communis, n. 15.

Civitas Fulginea, patria Auctoris laudatur, n. 16.

Nobilis quis ſit in Civitate Fulginea, 15.

Civitas Fulginea appellatur Roma parva, n. 18.

Alueus, ſi Flumen fluat ad alteram partem cujus ſit, nu. 19.

Canon augeri debet finita emphyteuſi, n. 22.

Sed quando eſt perpetua augeri non poteſt ibid.

Canonem minuere non poteſt Prælatus Eccleſiæ, in præjudicium ſucceſſorum, n. 23.

Evenit aliquando, quod emphyteuſis ſit facta fer-
tilior, induſtria emphyteutæ, & Dominus vult
augere penſionem quæritur, an poſſit? Et omiſſa inu-
1 tili diſputatione, dicendum eſt quod non, ut tenet
Bart. *in l. quicunque la* 2. *in fine, Cod. de omn. agr.
deſer. lib.* 11. Boer. *dec.* 50. *n.* 8. Redoan. *de reb. Eccl.
non alien. fol.* 27. *n.* 32. & Corb. *de cauſ. privat. ob
non ſol. can q.* 5. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit* 24. *n.* 17.
qui alios adducit, & Rot. *in recnt. part.* 2 *n.* 5 *dec.* 11.
2 Sed dubitabilis eſt quæſtio, ſi non induſtria em-
phyteutæ, ſed naturaliter aucta eſt Exemplum de al-
luvione, ut in §. *præterea, &* §. *Inſula, Inſt. de rer.
3 diviſ. & in l. adeo ff. de acq. rer. dom.* an illud augu-
mentum pertineat ad emphyteutam, vel ad Domi-
num, & ſi ſit emphyteutæ, an canon augeri poſſit?
Et præmittendum eſt, quod augumentum latens eſt
4 illud, quod accreſcit per alluvionem, ut in *d.* §.
præterea: nam ita latenter accreſcit, ut intellegi non
poſſit; patens vero eſt inſula nata in flumine. Et
pro parte negativa facit, quia in uſufructuario cau-
5 tum eſt, quod incrementum latens, ſcilicet allu-
vionis, habeat; patens verò, puta inſula in medio
fluminis nata, non habeat, *l. item ſi fundi*, §. *huic*,
& §. *ſed ſi inſula, ff. de uſuf.* & cum uſufructuarius
comparetur emphyteutæ, ut ſupra diximus *de var,
caduc. q.* 3. *n.* 6. igitur non habebit incrementum pa-
6 tens. Secundo pro hac opinione facit etiam, quod
incrementum latens, ſive patens, non pertinet ad
Vaſallum, *c.* 1. §. *ſi quis de manſo, de cont. inveſt.* &
quia valet argumentum de feudo ad emphyteuſim
(ut ſæpe dictum eſt) ergo, &c. Sed de hoc viden-
dus eſt Clar § *feudum, quaſt.* 88. *ver. item quæro*,
ubi diſtinguit. Aut eſt incrementum diſcretum, puta
inſula nata in flumine, è regione fundi feudalis,
& acquiritur Domino directo: ſi vero eſt incremen-
tum latens, puta id quod per alluvionem accedit fun-
do feudali, & hoc pertinet ad Vaſallum: Et hæc di-
ſtinctio eſt comm. approbata, dicit Ruin. *conſ.* 7. *n.*
12. *lib.* 1. ſed hæc opinio non placet Clar. dicens,
quod omne incrementum acquiritur Domino reſpe-
ctu proprietatis: reſpectu vero utilis dominii acqui-
ritur vaſalo. Contrarium tamen tenendum eſt, quod
incrementum ſive latens, ſive patens debeat habe-
7 re emphyteuta: quia negari non poteſt: quin em-
phyteuta plus juris habeat, quam uſufructuarius: ſi
quidem utile dominium habet, morte non finitu-
rum, & utilem rei vendicationem: ſed uſufructuarius
ſolus jus utendi, & fruendi habet, morte extin-
guendum, & confeſſoriam, *leg. qui uſufructu, & l.
uti frui, circa principium ff ſi uſufr. pet.* & rationi con-
8 gruit; quia quemadmodum omne damnum, ſive la-
tens in re emphyteutica contingens ad emphyteutam
ſpectat, niſi res in totum pereat, *l.* 1. *C. de jur. emph.
& diximus de melior q.* 9, ita etiam omne augumen-
tum, ſive latens ſive patens in re emphyteutica, cum ſe-
quitur *leg. ſecundum naturam ff. de reg. jur* Ex hac ratio-
ne, ita tenet Bart. Salyc Bald. Ang. Alber. & Iaſ. *n.* 79.
in d. l. 1. *C. de jur. emph.* & Redo *de reb. Eccl. non
alien. fol.* 398. *n.* 4. referendo plures diſtinctiones, &
opiniones ex eadem ratione, quod ſcilicet, ſicut omne
damnum, ſive latens, ſive patens eſt emphyteutæ: ita
9 etiam pari modo, de emolumento contingente cenſeri
debet, & reſpondet, quod non obſtet argumentum de u-
ſufructuario, quia ipſe non habet jus forte, ſicut emphy-
teuta: quia jus fructuarii, non eſt durabile poſt mortem:
imo morte finitur, § *finitur Inſt. de uſufr.* jus verò
emphyteutæ eſt tranſmiſſibile ad hæredes: unde non
benè infertur de uno ad alium, quia eſſet arguere à
* minori ad majus, ut etiam per Iaſ. loco citato, & di-
20 cit hanc eſſe com. opin. & Valaſc. *ead c.* 16. *n.* 3. Nec
pariter obſtat argumentum de feudo ad emphyteuſim
quia

quia idem Valaſc. ibid. *n.* 1. *ver. quamvis*, dicit quod in feudario ſumitur argumentum à pari, quod non ſemper concludit, vel ſaltem à ſimili, quod æque non concludit, data quadam vel modica diſſimilitudine, & diſſimilitudine quam plures inter feudum, & emphyteuſim ponuntur per Doctores, ut per Euerard. in *loco à feud. emph.* & vide, quæ dixi *in Prælud q.* 9. ut feudorum conſuetudines ſingulares, non eſſe trahendas ad conſequentiam, dicit Barr. *in leg. juris jurandi* §. *ſi liberi ff. de oper. lib.* Caſſad. *dec. unica*, *n.* 10, *tit. de acq. rer. dom.* maximè talis conſuetudo, quæ videtur irrationabilis, ut feudatarius qui Dominus eſt utilis rei principalis, non habeat acceſſionem naturalem latentem. Poſſet etiam aliter reſponderi, quod hæc quæſtio eſt controverſa, & Bero. *quæſt.* 96. dicit magis eſſe com. op. quod augumentum per alluvionem pertineat ad Vaſallum, refert Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 24. *n.* 4.

11 Declarat tamen Bald. in add. ad Spec. *in tit. de locat. col.* 4. *verſ. emphyteuta*, ut com. opinio prædicta procedat in augumento conſueto evenire, ſecus vero in augumento inſolito, de quo veriſimiliter partes non excogitaverunt, ut refert Iaſ. loco citato, & Redoan. ibi *n.* 6. & cum iſta opinione, videntur tranſire, eo quod ſimpliciter referunt.

12 Cæterum contra iſtam opinionem Bald. tenet Valaſc. *dict. q.* 18. *nu.* 8. dicens quod gloſ. & Doctores generaliter loquuntur, nec diſtinguunt de ſolito, vel inſolito argumento, ſed tenent, quod omne argumentum, ſive latens, ſive patens, pertinet ad emphyteutam, & penſio non debeas augeri; & quod de conductore dicunt, ad emphyteutam non eſſe porrigendum, quia opin. Bal eſt fundata in Gloſ. *in l. ſi mences*, §. *vis major, in ver. cui ff locat.* ubi. ſi fructus augentur, & penſio; ſed non licet de una . ad aliam argumentari, propter differentias niſi quatenus in jure ſit expreſſum. Valaſ. *eod. tract. quæſt.* 19. *nu.* 19. & diximus in *Prælud q.* 5. *n.* 20. Et nihilominus magis communis opinio eſt, quod conductori, non augetur penſio per alluvionem, Hipp. *ſing.* 134. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. car.* 391. *q.* 13. Ioſeph. Lud. *dec Peruſ.* 24. *n.* 4. Vivi. *op.* 62. *part.* 2. Caroc. *de locat. fol.* 191. *num.* 121. *& ſeq.*

13 Et quod non augeatur penſio per alluvionem emphyteutæ, tenet Bart. Bald. Salyc Aret. & Iaſ. *n.* 79. *in l.* 1. *C. de jur. emph.* Redoan. *d. tract. fol.* 398. *n.* 4. Valcſc. *d. quæſt.* 16. *n.* 7. *& ſeq.* & Corb. *d. q.* 5.

14 Infertur ex ſupradictis, quod, ſi flumen medium inter meum prædium emphyteuticum, & tuum, paulatim multorum annorum ſpatio, lambendo tuum prædium meo aliquid adiecerit, ex *l. ad*, §. 1. *ff. de acquir. rer. dom. &* §. *præterea*, *Inſt. de rer.* *Ludov.* cedet emphyteutæ, non Domino Directo, ſecundum opinionem com. de qua ſupra; & eſt acquiſitio de jure gentium; ea ratione: quia tibi imputandum eſt, quod ripam tuam adverſus alluvionem non muniveris; quod intellige, ut *in d.* §. *præterea* & ibi gloſ. *in verſ. longiori.*

15 Infertur etiam, quod, ſi inter meum fundum, & tuum, nata ſit inſula, & communis erit utrique pro modo latitudinis cujuſcumque fundi, & ita fundo meo accreſcet, ſicut accreviſſet, ſi eſſem pleno jure Dominus, §. *inſula*, *Inſt. eod. & d. l. adeo.* & ſic, ut ubi.

Sed pulchra erit dubitatio; ſi flumen non naturaliter, ſed facto. & opera hominum, Principe tamen ju-
16 bente (quia ſine ejus auctoritate non licet *l.* 1. *C. de alluvio.*) ad aliam partem fluere ceperit, prout accidit multis annis præteritis in hac mea amæniſſima, divitiiſque plena Civitate, maximis etiam privilegiis à ſummis Pontificibus decorata, ob egregiam inſignemque fidem in SS. Apoſtolicam: Ipſa enim per duos menſes continuos, incipiendo à die 20. menſis Maii, uſque ad diem 20. menſis Iulii, habet merum, & mixtum imperium in omnes tam Cives, quam Forenſes, & in toto ejus territorio: quo tempore in eadem Civitate celeberrimum fit emporium, cum magno hominum, & mercatorum concurſu totius Italiæ; & aliarum Provinciarum: & Senatores, qui ſunt omnes habiles (cum nemo poſſit appellari nobilis qui non ſit Senator, vel deſcendens ab eo) deputant ſingulis annis quatuor Præſidentes, cum uno legum Doctore: qui appellatur Conſultor Præſidentium. & alio militum Capitaneo, ſive Duce pro cuſtodia civitatis; qui omnes ſunt de numero Senatorum: & quia unicuique jus ſuum tribuitur, Summi Pontifices conceſſerunt, quod non ſolum cætera tribunalia ſileant, ſed etiam Præſes Provinciæ nullam cauſam, nec civilem, nec criminalem cognoſcere poſſit, durante tempore nundinarum; adeo quod licet tantum temporis ſpatium ſit tranſactum, nullum exemplum in contrarium adduci poteſt, & ideo merito hæc Civitas appellatur Roma parva. Eſt quoque hæc Civitas à duobus fluminibus irrigata, quorum unum tranſit per mediam Civitatem; ac extra, & prope mænia, cum maximo Civium commodo, & evidentiſſima utilitate: propter duo etiam molendina pro frumentis molendis, & tria alia pro olivis, intus exiſtentia, ac etiam alabrum ad contorquenda fila ſerica miro artificio fabrefactum, aquis confluentibus impulſum; quod inſtrumentum vulgus Naſpum appellat: de quo quidem duæ tantum totius Italiæ ſeſe jactant Urbes, Bononia ſcilicet, & Fulginia. Eſt quoque hæc Civitas ſita in medio Spoletinæ Vallis, quæ appellatur Paradiſus Italiæ: alterumque flumen immitens partem aquarum in Civitatem efficit multos fontes: ad eò quod unuſquiſque poſſit ad domum ſuam aquam conducere, & ad aliam partem defluens mænia circumdat; deindè planities eſt irrigata à multis rivulis pro commoditate Villarum, & non me decipit amor Patriæ in exornando eam laudibus, & præeo iis: quia cum hæc vera ſint, & notoria, non ſolum licet mihi ipſam commendare, ſed etiam abundè eam laudare debeo, ut fecit Ulpianus *in l.* 1. *ff. de cenſib.* in laudando patriam ſuam. Nam alueus noſtri fluminis Topini mutatus fuerat in aliam partem ob frequentiam alluvionum, & ob id fuit factus novus alueus in grave damnum eorum, qui ibi prædia poſſidebant, cum eorum æſtimatio non fuerit ſoluta; & ideo poterant ob minorem impenſam muniri antiquæ ripæ, adverſus rapidi amnis impetum, & ſic ad naturalem curſum, & priſorem alueum flumen reverſum fuiſſet: quia etiam ex curſu temporis ita novus alueus repletus eſt: ut periculum ſit, quod aliam partem fluat, An ſcilicet an-
18 tiquus alueus debuerat eſſe illorum, qui prope ripam prædia poſſidebant, an vero Principis? Et tex. *in d.* §. *naturali*, *Inſt de rer. diviſ. & in d. l. adeo*, §. *quod, ſi toto*, *ff. de acq. rer. dom.* diſponunt; quod, ſit eorum, qui propè ripam prædia poſſident, pro modo latitudinis cujuſcunque agri, quæ latitudo propè ripam, ſit, Bonacina *in tract. moral. de contract. & reſt q.* 3. *punct.* 7. *n.* 30 *fol.* 39. & Cepol *de ſervit. ruſt. præd. cap.* 34. *de alueo verſ. ſed quid ſi flumen.*

Contrarium tamen, quod ſcilicet pertineat ad Principem, ad quem flumen jure regali pertinet, tenet Curt. Sen. *conſ.* 26. Alciat. *reſp.* 301. Valaſ. *de jur. emph. de q.* 16. *n.* 6. tenebitur tamen Princeps alueum illum donare Reipublicæ ſi æſtimationem agrorum ſoluit, & ita obſervatum eſt; quia diverſis emptoribus per Cameram Apoſtolicam alueus fuit venditus (ut audivi.)

Cæterum contrariam partem tenet Rota Romana, ut per Caſſ. *dec. unica de acq. rer. dom. n.* 5. ſtante generalitate tex. in §. *ſi naturali*, *&* §. *quod ſi toto & l. fin. ff. eodem* Et ideo dubitari poteſt de reſponſione, quam faciunt tenentes contrariam opinionem, quod illa jura loquantur, quando naturaliter, & non facto hominum flumen alueum relinquit, & quia

quia etiam (ut experientia ſemper docuit) fieri non poteſt, ſi naturaliter flumen alueum relinquat; quin quoque facto, & oper a hominum, pro majori parte novus alueus fiat, ſed opinionem Curt. tenet etiam Vivi. *deciſ.* 468. *nu.* 20. *& ſeq.*

20 Declara, illud, quod dictum eſt accreſcere fundo emphyteutico per alluvionem, intelligi debet de alluvione fluminis publici, non privati; quia in privato flumine, lacu, & ſtagnis, jus alluvionis non datur, *l. lacis, ff. de acq. rer. dom.* Valaſ. *ead queſt.* 16. *n.* 9.

21 Declara ſecundò in agris limitatis juxta text. *in leg. in agris, ff. eod.* Valaſ. *ead quaſt.* 2. 10. ubi declarat, qui ſint iſti agri limitati.

22 Sciendum inſuper eſt, quod canon augeri poteſt quand emphyteuſis eſt finita, Caputaq. *dec.* 304 *par.* 1, & nos diximus *de renovat. qu.* 2. *nu.* 54. Cæſar. de Graſſ. *dec.* 135. quando ſcilicet revertitur meliorata, & ceſſat cauſa primæ conceſſionis; ſed non poſſet canon augeri, quando conceſſio eſſet perpetua, ut per Ang. Barboſ. *de offic. & pot. Epiſ. alleg.* 95. *n* 36.

23 Sciendum eſt denique quod Prælatus Eccleſiæ in præjudicium ſucceſſoris canonem minuere non poteſt Bar. *in Auth. qui rem, Cl de S c. Sanct. Eccl. ſub n.* 5. Alva *in cap.* 1. *qui ſucceſ. feud. dar. ten. col,* 4. refert Corb. *de quæſt.* 5. *in fine.*

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Actionis nomen in libello exprimere, non eſt neceſſe, ſed ſufficit narrare factum, n. 1.
Actio præſcriptis verbis competit Domino pro canone ſolvendo, ſecundum unam opinionem.
Sed com. op. eſt, ut detur condictio ex lege Zenonis, n. 2.
Et ſecundum aliam opinionem diſtingue, ut n. 3.
Nemo præſumitur jactare pecunias ſuas, n. 4.
Tempus, quod requiritur ad præſumendum, præceſſiſſe contractum emphyteuticum, nu. 5.
Condictio ex lege Zenonis, an ſit actio perſonalis, vel realis, hypothecaria, & quæ detur contra ſecundum poſſeſſorem. n. 6, *remiſſivè.*

PRæſens diſputatio, erit hodie modicæ utilitatis; quæ ſcilicet actio competat Domino directo pro canone petendo quia non eſt neceſſe in libello ex-
1 primere nomen actionis, ſed ſufficit factum, ita apte
narrare, ut Iudex, ſine alia expreſſione, poſſit colligere. quæ actio competat agenti, juxta text. *in c. dilecti de jud.* & ibi communiter Canoniſtæ, & Legiſtæ ſine controverſia idem tenent, ut per Iaſ. & Dec. *in l. lege edita C. C. de eden* tamen non erit inconveniens ſcire, quæ actio Domino competat pro canone conſequendo, contra emphyteutam, Accurſ. *in leg.* 1. *verſ. cuſtodiri, C. de emph.* dicit agendum eſſe a-
2 ctione præſcriptis verbis, vel ex *l. Zenonis* & neutram
firmat opinionem: ſed idem Accur. *in* §. *adeò, Inſt. de locat. in ver propriam*, tenet agendum conditione *ex l. Zenonis*, quæ eſt lex prima, *C. de jur. emphyt.* ad omnia obſervanda, quæ conveniunt. Spec. format hanc quæſtionem in tit. *de locat.* §. *nunc aliqua, q.* 171. & ait quod quidam dicunt competere conditionem ex lege Zeoonis, & nihil determinat Iaſ. vero in *d. l.* 1. *n.* 69. referens opiniones pro utraque parte, concludit, quod com. op. ſit, ut competat condictio ex *dicta lege Zenonis*, & idem dicit Clar. *in* § *emphyteuſis q.* 47. *&* Valaſc. *de jur. emphyt. q.* 6. *n.* 9. refert etiam Mant. *de tacit. & amb. lib.* 2. *tit.* 1. *n.* 3. & vide, quæ dixi in *Prælud. qu.* 11.

3 Cæterum Ioh. And. ad Spec. *in d. qu.* 171. ſic concludit, ſi contractus, & ejus forma poteſt probari per teſtes, vel per publicum inſtrumentum. & probari poteſt, ſtipulationem intervenisse, & penſionem fuiſſe certam, aget Dominus ad canonem, certi conditione ex ſtipulatu, alias condictione ex *d. l. Zenonis* cum iſte, contractus ſit inductus ab illa lege prima, *C. de jur. emphyt.* qui fuit Zenonis Imperatoris. Si autem de contractu teſtes, & inſtrumenta deficiant, propter contractus antiquitatem, videbit Dominus, an probare poſſit, reum ſibi penſionem ſolviſſe pro illo fundo, vel re decem, vel 20 annuatim, allegabit contractum, vel ſtipulationem præceſſiſſe, & ex uno illorum aget, *leg. cum de in rem verſo. ff. de uſur.* dicendo, quod anteceſſores ſui, & ipſe dederunt talem rem, ſive fundum in emphyteuſim, pro tali penſione, & addere etiam poterit, quod dictam penſionem per ſtipulationem per ſtipulationem ſolvere promiſit, & quod paratus eſt probare, quod canonem ipſius rei ſoluit decem, vel 20. annos: nam ex curſu temporis inducitur præſumptio tituli, cum non ſit veriſimile, ne quis pecunias ſuas jactet. *l. cum de indebito, ff. de*
4 *probat.* nam ſi cauſam, titulum Dominus non alle-
geret, ex ſolo curſu temporis, agere non poſſet, *l. ſi certis annis C. de pact.* Ex hanc op. ſequitur Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt.* 9. Hodie tamen quia in omnibus contractibus apponitur juramentum, oritur ex eo actio, Seraph. *de privileg. jur. privil.* 62. *numer.* 3. etiam de jure civili, ut idem dicit *privil.* 19. *n.* 2. & quia etiam Notarij ſolent inſtrumentis apponere diverſis formas, & in ſtatu Eccleſiaſtico formam obligationis cameralis; ideo executivè contra emphyteutam agere poterit Dominus.

5 Sed quantum tempus requiratur, ut contractus emphyteuticus cenſeatur præceſſiſſe. Vindenda erit quæſtio ondecima *de cont. emphyt.*

6 Et An condictio ex lege Zenonis ſit actio perſonalis, vel realis, ſeu hypotecaria, & quæ etiam detur contra ſecundum poſſeſſorem? Videnda erit *qu.* 31. *eod. tit.*

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Canones decurſi, tempore prædeceſſoris Prælati, ſive Rectoris Eccleſiæ, & non exacti ad quem ſpectant, n. 1.
Canones non exacti ſpectant ad reſignatarium, & non ad reſignantem, n. 2.
Canones, non exacti, & fructus, pertinent hodie ad Cameram Apoſtolicam, nu. 3.

AN canones decurſi tempore prædeceſſoris Prælati, ſive rectoris Eccleſiæ, & non ſoluti, debeantur ſucceſſori, vel hæredibus, ſive Cameræ Apoſtoli-
1 cæ? Magon. *deciſ. Florent.* 70. *n.* 22. tenet, quod de-
beantur hæredibus prædeceſſoris, ſaltim ex conſuetudine; & allegat Nicol. de Ubald. *in tract. de ſucceſſ. Clericorum ſecul. in fine; tom.* 11. Covar. *var. re. lib* 1. *cap.* 15. *nu* 12. & Red. *de reb. Eccl. non alien. in* 1. *queſt. an Prælat poſſit diſponere de reb. Eccl. n.* 5. *car.* 295. Sed Theſſ *deciſ.* 143. atteſtatur, Senatum
2 tenuiſſe, quod canones, ſive cenſus, vel fictus, ma-
turati tempore prædeceſſoris, ad ſucceſſorem de jure pertineant; per text, *in cap. quia ſæpe, de elect. & cap. præſenti de offic. ord. lib.* 6. Io. And. *in cap. plus juris, de reg. jur. in* 6, & ita voluit Abb. *in c. querelam numero ſeptimo ne Prælato vic. ſuas*, & pro hac opinione facit Bulla Iulij 3. in Bullario fol. 504. ubi Sum. Pon. declarat fructus ſpectare ad ſucceſſorem etiam, ſi pro illorum conſecutione, Anteceſſor judicialiter, egerit: & hanc ſententiam tenet etiam Ioſeph. Ludo *deciſ. Peruſ.* 33. *numero* 15. ubi dicit, quod Doctores, qui tenent, quod ſpectent ad hæredes prædeceſſoris; loquuntur de conſuetudine, & non de jure; Et pro iſta opinione facit deciſio Rotæ, ut per Farinac. *deciſ. poſth.* 515. *numer. quinto parte pri-*

prima quod ſcilicet canones non exacti pertineant ad reſignatarium, & non ad reſignantem, vigore Bullæ Iulii III.

3 Sed quia bodie in locum ſucceſſoris, fuit ſubrogata Camera Apoſtolica, cui per Conſt. Pii Quarti, & aliorum Pontificum, applicantur, loco ſpoliorum omnes fructua, canones, & Cenſus non exacti ad ipſam Cameram ſpectant. Honded. *conſil.* 85. *in fine lib.* 2. Sed ſi prædeceſſor habuiſſet facultatem teſtandi, & diſponendi de fructibus beneficii, tunc ſpectarent fructus ad hæredes prædeceſſoris, Honded. loco citato: Et ego habui in facto in hac Abbatia S. Crucis: nam per mortem Eminentiſſimi, & B. M. Card. S. Cæſarei, fructus omnes fuerunt ejus hæredibus conſignati, de mandato Emioentiſſimi Cardinalis Burgheſij ſucceſſoris: quia habebat ampliſſimam facultatem diſponendi, & teſtandi de eis; & vide *de Laud. quæſtione* 18. quæ procedent, quando canones non fuerunt exacti per prædeceſſorem mortuum, ſecus ſi beneficium fuit reſignatum, vel renunciatum, vel permutatum: quia tunc habebit locum prima opinio.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Tertius, non poteſt conveniri executivè, ſtante obligatione camerali, vel guarentingia, n. 1.

Executivè agi poteſt contra tertium poſſeſſorem, habentem cauſam à debitore, ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, cum clauſula conſtituti, vel precarii numero 2.

Niſi per aditionem Iudicis ſit renunciatum, n. 3.

Reſtat videre; An contra tertium poſſeſſorem, agi poſſit via executiva, qui retinet rem emphyteuticam, obligatam Domino directo, pro ſolutione canonis, ſtante obligatione camerali, vel guarentigia. Et quod non poſſit, ſed conveniendus eſt via ordi-
1 naria, tenet Calleſ. *d. obl. came. q.* 5. *n.* 3. ubi Zacch. *in Add. lit. D. n* 36. *& ſeq.* qui plura deciſiones Rotæ allegat & adde Ludoviſ. *deciſ.* 22. 330. *&* 362. *n.* 6. & ibi Add. Marius Burg. de *Laud. inſp. ult. n.* 150. ubi plura alios cumulat.

2 Sed difficultas eſt, ſi in inſtrumento Inveſtituræ adeſſet pactum, quod Dominus propria auctoritate poſſet capere poſſeſſionem, & cum clauſula conſtituti, vel precarii, an ſine citatione, & Iudicis decreto poſſit ingredi poſſeſſionem? Barz. *deciſ. Bonon.* 108. *n.* 3. 35. & Marc. Ant. de amat. *deciſ. Macerat.* 48. *n.* 2. *& ſeq.* quod contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam à debitore, ſi debitum eſt liquidum, tenent, poſſit propria auctoritate, ſine citatione, & Iudicis decreto capere poſſeſſionem; niſi per aditionem Iudicis factam, fuit renunciatum; ut *n.* 10. de qua
3 re videnda eſt *quæſt.* 10. *de var. ead. nu.* 11. *& ſeq.* quando in inveſtitura adeſt hujuſmodi pactum, cum clauſula conſtituti, quod ſine citatione poſſit creditor contra tertium poſſeſſorem ingredi poſſeſſionem, addendus eſt Marant. *in pract. p.* 6. *§. poſt omnia advertatur circa executionem, nu.* 35. Gabr. *de citat. conc. nu.* 278. & multo magis poterit creditor petere aſſociationem Rot. *in recent. parte prima dec.* 338. Cocc. *deciſ.* 199. *n.* 1. 2. 3. *&* 4. ſtante pacto prædicto, quod poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem, vide etiam quæ dixi ſupra *de var. ead. quæſtione* 7. & vide *deciſ.* 66. impreſ. per Zacch. *de oblig. Cam.* quando poſſeſſor habuit cauſam à debitore, quod poſſit, & Cavalcan. *deciſ.* 30. *n.* 331. *parte ſecunda.*

DE DIVERSIS QUÆSTIONIBUS EMPHYTEUTICIS

QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

MATERIÆ ſingulæ ſuis locis ſunt tractandæ, & non confundendæ, n. 1.

Prohibitus alienare, non poteſt concedere in emphyteuſim, numer. 2.

Contrarium numer. 3.

Sed prima eſt verior.

Declara non habere locum reſpectu pœnæ, num. 5.

Contrarium, n. 6.

Sed excuſatur quando non adeſt dolus, vel ſtante ignorantia, nu. 7.

Declara 2. *quando res eſt ſolita concedi in emphyteuſim, nu.* 8.

Extenditur ad alias res hac op. ſecundum aliquos. Sed rejicitur, ibidem.

Subdeclara quod conceſſio debet fieri pro penſione concedenti, alias non valet, n. 9.

Prohibitus alienare, non poteſt locare ad longum tempus neque alienare ad vitam, n. 4.

Alienare, non poteſt emphyteuta dominium utile, quando eſt prohibitus alienare, n. 10. *&* 11.

Prohibitus alienare, non poteſt directum dominium in alium transferre, n. 11.

Limita quando res eſt ſolita concedi, n. 13.

Fulgineus de Jur. Emphyt.

POST præcedentes titulos, decrevi ponere titulum de diverſis quæſtionibus emphyteuticis: nam multa ſuperſunt tractanda, quæ in eiſ-
1 dem titulis aptè poni non poterant: cum Iuſtinianus Imperator noſter, *Inſt. de jur nat. gent. & civil.* jus autem civile, in fine, dicat: ſingulæ materiæ, ſuis locis tractandæ ſunt, & non confundendæ.

Videamus igitur nunc, Si teſtator prohibuit in ſuo teſtamento ſuorum bonorum alienationem, an poterit hæres, non obſtante dicta prohibitione, concedere in emphyteuſim? Et quod non poſſit, tenet Ang. *in Emphyteuſim, in Auth. de Alien. & emp.* Iac. de Aren. *in l.* 1. *n.* 4. *Cod. de jur. emphyt.* Alb. *in l.* 3. *§. ex contrario ff. de acq. poſſ.* & ibi Iaſ. *n.* 74. Salyc. *in ult. n.* 3. *Cod. de reb. alien. non alien.* Menoch. *de arbit. caſ.* 5. *n.* 4. Ruin. *conſ.* 125. *nu.* 11. *lib.* 5. Pariſ. *conſ.* 85. *n.* 6. *lib.* 2. Mac. *dec. Flor.* 91. Redo. de

de reb. Eccl. non alien. fol. 23. in principio Franc. Marc. *dec.* 603. *num.* 2. *par.* 1. Fuſar. *de fideic. quaſt.* 701. *dec* 5.

3 Contrariam ſententiam tenuerunt Corn. *conſ.* 193. *nu.* 1. *lib.* 1. Lud. *dec. Lucen.* 64. Ceph. *conſ.* 178. *nu.* 19. *lib.* 2.

Sed hæc ſecunda opinio eſt contra communem opinionem. Nam comprobatur prima: quia prohibitus alienare, non poteſt locare ad longum tempus: neque ad vitam alienare; ut per Rot *deciſ* 10. *n.* 4 *par.* 1. *recentiſſ* ubi infiniti Doctores hanc ſententiam tenentes enumerantur; Et in hoc, emphyteuſis, & locatio ad longum tempus æquiparantur: cum in utroque contractu transf ratur dominium, & dicatur alienatio, licet controverſia ſit, ſit quoad pænam, ut diximus *alien.* q. 1. *n.* 75 *cum duobus ſeq.*

5 Declaratur prædicta opinio, non habere locum reſpectu pænæ: quia conceden ſin emphyteuſim, non incideret in pænam, ſecundum Corn. & Ceph. ſupra dictis locis.

6 Diſſentit Fuſar. *d. qu.* 701. *n.* 7. cum ſibi non videatur tuta opinio eorum.

7 Sed mihi videtur, quod reſpectu pænæ, poſſit alienans excuſari quando putabat poſſe concedere in emphyteuſim: quemadmodum dicimus de hærede alienante contra prohibitionem teſtatoris bona ſubjecta fideicommiſſo, ſub pæna privationis: cum ad iſtum effectum requiratur, quod alienatio ſit facta dolo, & animo ſubvertendi fideicommiſſum. Rot. *par* 2. *deciſ.* 160. *nu.* 2. *recentiſſ.* Hond. *conſ.* 58. *n.* 4. *&* 66. *l* 1. & quando etiam eſt facta ab ignorante, alienatio ut *in ead. dec.* dicitur, idem Fuſar. *qu.* 687. *nu.* 6. *&* 8. & quælibet cauſa admittenda eſt etiam colorata, ad excuſandum à dolo, ut per Hond. & Fuſ. locis citatis.

8 Declaratur ſecundò, non procedere, quando res eſt ſolita concedi in emphyteuſim: quia tunc teſtator, qui ſolitus erat emphyteuticare rem, veriſimiliter prohibendo alienationem, non cenſetur intellexiſſe de illa re, Corn. *d. conſ.* 193. *n.* 1. & Ludov. *ead. dec.* 64 *nu.* 9 ubi idem tenet, quando non illa res, ſed alia eſſet ſolita emphyteuticari: Sed hæc opinio Lud. non placet Fuſario ibi *n.* 8. quoad extenſionem: quia alia poteſt eſſe ratio in re ſolita emphyteuticari à teſtatore, & alia in re, non ſolita: cujus opinio contra Lud. videtur amplectenda: quia alias prohibitio facta à teſtatore, nihil poſſet operari; cum omnes res poſſent emphyteucari.

9 Et, ſi conceſſio in emphyteuſim non eſſet facta pro concedentis penſione non tenet conceſſio, ſecundum eundem Lud. d. *dec.* 64. *n.* 11. quem refert idem Fuſar ibi *nn*, 9.

10 Sed an emphyteuta, qui habet ſolum dominium utile poſſit rem emphyteuticam alienare, quando teſtator prohibuit bonorum alienationem? Dicendum, quod; ut per Red. *d. tract. fol.* 23. *in principio*, & per eundem Fuſar. *eod. loco n.* 10.

11 Sciendum eſt etiam, quod prohibitus alienare, non poteſt directum dominium in alium transferre. Menoch *conſ.* 116. Mag. *dec. Floren.* 91. idem Fuſar. *ead. q.* 701. *nu.* 1.

12 Nec pariter (ut dixi) utile dominium in alium poteſt transferre, quando eſt prohibita alienatio; ut per Bar. *in l. ult.* 3. *de reb. alien. non alien.* Iaſ. *in Inſt. de act.* §. 2. *item ſequitur*, *n.* 23. cum aliis, quos congerit idem Fuſar. *ead. q. n.* 2.

13 Limitatur, quando res eſt ſolita infeudari, & quando ageretur de renovatione inveſtituræ Fuſar. *d. qu. n.* 4. Quæ limitatio extendi poteſt ad emphyteuſim, ut ſupra in 2. declaratione: & quia etiam res ſolita emphyteuticari non dicitur alienatio, ſed conſuetudinis obſervantia, ut per Redoan, *eod. tract. fol.* 246. *n.* 5. & alienare non dicitur, qui concedit rem ſolitam concedi idem Redoan. *fol.* 367. *n.* 15.

QUÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Appellatio an detur à declaratione caducitatis per Iudicem declarata, n. 1. *ubi diſtinctio.*

Cognito. cauſa plena, quando dicatur adhibita, & quando ſummaria, n 2.

Poſſeſſio capta vigore pacti de capiendo poſſeſſionem propria auctoritate, non aliter obtenta ſententia declaratoria, eſt valida, n. 3.

Appellatio non datur quando actum eſt ad poſſeſſionem vigore pacti de ingrediendo propria authoritate, & ex clauſula conſtituti, n. 4.

Appellatio denegatur, quando caducitas incidenter, non autem principaliter eſt deducta, n. 5.

Dominus, an poſſit propria authoritate capere poſſeſſionem, ſtante pacto de capiendo propria authoritate n. 6. *remiſſive.*

QUæro, An appellatio detur à declaratione caducitatis, quando Iudex ſententiavit Dominum
1 directum eſſe immittendum in poſſeſſionem bonorum, attenta caducitate. Hanc quæſtionem examinat Contard *in l. unica C. ſi de moment poſſ. q.* 15 in qua refert duas opiniones, quarum una fuit Iaſ. *conſ.* 187. *in principio, lib.* 2. qui tenet locum eſſe appellationi, motus ea ratione: quia hoc judicium non fuit putum poſſeſſorium, ſed ſapit cauſam proprietatis; cum ſit ſuper caducitate privativa juris dominii, & poſſeſſionis. Alia fuit opinio Dec. *conſ.* 28. ubi tenet non eſſe locum appellationi, quando in libello petita fuit ſola poſſeſſio; licet in eodem libello narrata ſit caducitas: nam ſola concluſio attenditur; & per hoc non deſinit judicium eſſe poſſeſſorium: quia caducitas eſt deducta ad juſtificandum poſſeſſorium, & non principaliter reſpectu dominii; Et pro opinione Iaſ. adducit aliquas rationes ex quo in libello fuit & in concluſione eſt facta mentio caducitatis, & in ſententia dictum fuit, Stante caducitate; Sed pro opinione Decii adducit aliam rationem, quod incidenter deducta fuit caducitas, & principaliter poſſeſſorium, cum cauſa adjecta in poſſeſſorio judicio faciat, ut petitorium incidenter intelligatur deductum Rot. *deciſ.* 9. *de cauſ. poſſ. in novis*, cum aliis per eum allegatis.

Tandem ipſe Contard. ibi *n.* 27. conciliando prædictas opiniones, ſic diſtinguit. Aut ſuper dominio, ſive caducitate deducta incidenter; ſeu per modum cauſæ, partes aſſumunt diſputationem, & plenè eam proſequuntur reſpectu probationum, ſicut ipſum principale, & tunc appellatio non videtur deneganda: quia affertur victo damnum irreparabile. Aut fuit cognitum ſummariè ſuper dominio, & caducitate incidenter deducto, reſpectu probationum: & tunc, quia ſententia non parit exceptionem rei judicatæ in alio judicio, neceſſe eſt fateri, quod appellatio denegetur: & pro hac opinione allegat, quod exceptio rei judicatæ obſtat, quando de incidenti plenè fuit cognitum, & quando minus, per Doctores ibi allegatos; Quod tamen intelligit, *nn.* 31. dummodo ſuper deducto per modum cauſæ, vel exceptionis fuerit proceſſum, ut per alios, quos congerit: Item ſub *nu.* 41. *in fine*, Intelligit etiam, modo Iudex pronunciet per modum cauſæ, quando dominium incidenter deducitur: Aliud eſt enim pronunciare per modum cauſæ; & aliud pronunciare directe, ex ſententia Bal. *in Auth. ad hac, in principio n.* 2. *de latin. lib. toll.* ubi docet cautelam, quod. Iudex ſæcularis, ſi coram eo incidat quæſtio ſuper matrimonio non dicat: Pronunciamus ſuper matrimonio, ſed adiiciat per modum cauſæ, videlicet filium ſuccedere, quia legitimus eſt quem ſequitur Menoch. de *retin. poſſ. rem poſſ. rem* 3. *num.* 345. & alii per eum allegati.

Et

Et ideo, cum caducitas deducitur per modum cauſæ, non poteſt dici, quod hujuſmodi poſſeſſorium efficiatur mixtum, cum veniat incidenter, & non
2 æque principaliter; licet non procederet, quando reſ-
* pectu ordinis judiciarii, & probationum fuiſſet plene cognitum de caducitate. Dicetur autem adhibita plena cauſæ cognitio, non ſolum quando ſervatus fuit ordo in p.occedendo: ſed etiam quando probationes ſunt plenæ: ita quod teſtes plene probent. Butr. in c. cauſam, quæ, col. 2. de teſt ubi dicit, quod plena eſt cauſæ cognitio, per quam plene religio judicantis de veritate inſtruitur: ſummaria verò; per quam rei, de qua agitur, in aliquam præſumptionem adducitur, quem ſequitur Natt. *conſ.* 373 *n.* 36. *lib* 2.

Diſtinctionem etiam prædictam Contardi ſequitur Vinc. Caroc. *dec. ſeu caſa* 9. *a.* 7. ut etiam diximus ſupra *de var. caduc. q.* 10. *num.* 16. dicens: Attendenda eſt concluſio libelli, & merita cauſæ: ſi enim concluſum eſt ad meram caducitatem; vel probationes, & principalis diſcuſſio cauſæ reſpiciunt caducitatem, datur appellatio: ſecùs, ſi hæc reſpiciant meram poſſeſſionem, allegando Contard. *d. q* 15.

Rota autem Romana, cujus auctoritas ſemper maxima fuit, & ſemper erit ubique, cujus opinio ſemper tenenda eſt, tanquam Sacro ſancta, *in par.* 4. *diverſ. deciſ.* 857. videtur tenere eandem diſtinctionem, & quia brevis eſt, volui hic eam referre.

Fuit tentum, quod ſtante pacto tranſactioni appoſito, quod deficiente Fratre Franciſco in ſolutione, li-
3 ceret Monaſterio Chartuſienſi Piſarum propria authoritate poſſeſſionem domus recipere, poſſeſſio in vim pacti capta, non aliter obtenta ſeutentia declaratoria, fuit valida. Caſſad. *dec* 7. *n.* 1. *de locat.* Clar. *in ver. Emph. qu.* 11. *&* 25. cum relatis per Aſin. *in pract. ſua*, §. 7. *limit.* 48. *a.* 3 neque referre, quod Iudicem adiverit, quia cum poſſit propria authoritate hoc facere, potuit etiam ex urbanitate petere à Iudice licentiam ingrediendi; & ſatis eſt quod hujuſmodi petitione præſervaverit jus Monaſterii. Alex. *conſ.* 131. *n.* 3. *lib.* 4. Affl. *dec.* 326. *& dec.* 460. *num.* 5. Iaſ. C. *de jur. emph. in l.* 2. *n.* 113. Modern. *de atten. par.* 2. *cap.* 4.
4 *ampl.* 1. *num.* 2. *&* 4. Minus etiam obſtare, quod poſſeſſio capta fuerit pendente termino ad appellandum: nam cum ad poſſeſſionem non fuerit actum ex contractu, ſed vigore clauſulæ Conſtituti, & clauſulæ quod poſſit capi poſſeſſio propria authoritate: non erat locus appellationi. Contard *in l. unica, lim.* 24 *n.* 7. *C. ſi de mom. poſſ.* & in conſequenti, pendentia termini, vel appellatio interpoſita, non poterat impedire illius executionem. Barb. *conſ.* 10. *n.* 2. *l.* 1. Guid. Pap. *conſ.*
5 219. *n.* 7. Rol. à Valle, *conſ.* 77. *nu.* 20. *lib.* 2. tanto autem magis, quod licet fuerit actum ad caducitatem, illa tamen fuit incidenter, non autem principaliter deducta: quo caſu denegatur appellatio; juxta tradita per Dec. *conſ.* 28. Contard. *d. l. unica quæſt.* 15.
6 Sed an requiratur declaratoria Iudicis, ſtante pacto, quòd Dominus poſſit propria auctoritate ingredi poſſeſſionem? Videnda eſt *q.* 10 *de var. caduc. n.* 9. *& ſeq. &* 25 *& ſeq.*

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Appellatio non datur in poſſeſſorio de jure civili, n. 1.
Fallit de jure canonico ad utrumque effectum n. 2.
Appellatio, an detur de jure civili ad effectum devolutivum, n. 3.
Appellatio non datur in ſtatu Eccleſiaſtico in poſſeſſorio, vigore Aegidiana, & in terris ſedi Apoſtolica immediate ſubjectis; non autem mediate, & declara ut num. 4.
Aegidiana Conſtitutio reduxit jus canonicum ad jus civile, removendo impedimentum juris canonici n. 5.
Aegidiana recipit omnes declarationes quas recipit lex unica, C. ſi de mom. poſſ. n. 6.
Aegidiana habet locum in quocumque poſſeſſorio, n. 7.
Aegidiana non habet locum inter perſonas Eccleſiaſticas, vel ſuper re Eccleſiaſtica, vel in foro Eccleſiaſtico, & procedit, ſi Eccleſia ſit Actrix, & laicus ſit reus, nu-mer. 4
Et ſubdeclara, n 12. *cont. ibidem, & n.* 13.
Aegidiana non habet locum, ſtante ſtatuto particulari in loco, diſponente, quod detur appellatio in poſſeſſorio, num. 11.
Card Aegidius non habebat poteſtatem, niſi in temporalibus, n 9.
Additio Card. Carp. ad Aegidianam non habet locum, niſi in Provincia Marchia, n. 10.
Apellatio an detur in poſſeſſorio ſuper bonis emphiteuticis, nu-mer. 14.
Appellatio datur in Salviano interdicto, quando res eſt prohibita alienari, & hypothecari; & procedit etiam in me ioramentis, n. 15.

TU ſcis, quod de jure civili, non datur appellatio in poſſeſſorio, ut eſt text *in l. unica, C. ſi de mom.*
1 *poſſ.* Alex. *conſ.* 81. *lib.* 3. Dec. *conſ.* 28. Curt. *conſ.* 168. Grat *conſ.* 16. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 121. *a.* 4. Affl. *dec.* 269. Guid. Pap *q.* 37. & per alios infra allegandos.
2 Quod tamen non habet locum de jure canonico: quia à quocunque gravamine, etiam in poſſeſſorio datur appellatio, text. *eſt in clem. in fine; de ſeq. poſ. & fruct. & in c. ex conqueſtione, de reſt ſpol.* Feder. *conſ.* 76. Spec. *de appell* §. *in quibus, ver* 6. Alb. *in c. ad ſedem, de reſt. ſpol. & conſ.* 55. *lib.* 2. *col.* 1. Dec. *conſ.* 28. *num.* 4. Marant. *in ſpeculo, in ver.* & quandóque appellatur, *num.* 306. Ludoviſ. *dec.* 546. *num.* 4. Et datur appellatio ad utrumque effectum. Rnt. *in recent. par.* 1. *dec.* 682. *num.* 2. *& in dec.* 4. *nu.* 4. *par.* 1. *recentiſſ.*
* & eſt com. opinio Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 20. ubi plures cumulat, ſine ullo contradictore. Rot: 4. *par: diverſ. deciſ.* 381. *n.* 1.
3 Sed maxima quæſtio eſt inter Doctores, An liceat appellare de jure civili à ſententia lata in poſſeſſorio, ad effectum devolutivum? Hanc quæſtionem ponit Contard. *in d. l. unicd. in ver. intellectus, fol. mihi* 81. *n.* 5. ubi pro opinione affirmativa multos congerit, atteſtatores etiam de magis communi opinione.

Pro contraria autem parte, quod ſcilicet appellatio ſit prohibita, quoad utrumque effectum, devolutivum, & ſuſpenſivum, allegat infinitos, atteſtantes
* de communi, & magis communi, *num.* 4 & concludit hanc partem eſſe magis communem, & à Rota approbatam, anno 1560. 22. Martii coram D. Oradino.

Verum Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 20. *num.* 17 dicit, quod hæc ſecunda opinio, ut non detur appellatio ullo modo, neque ad effectum devolutivum, neque ſuſpenſivum erat communis ante Bar. ſed poſt Bar. magis communis eſt, quod detur appellatio ad effectum devolutivum: & ſententiam Bar. Gaſp. Cabal. appellat veriſſimam in *gloſ. poſſeſſionis, n.* 4. in add. ad Conſt. Ægidianam. *lib.* 6. *cap.* 2.

Opinio tamen Ioſeph. Lud. reprobatur, ut per Marc. Ant. de Amat. *dec. Macerat.* 15. *n.* 15. & ſequen. dicens magis comm. eſſe ſententian Contard. & in Urbe ſervari, quam etiam ſequitur Gabr. *conſ.* 35. *lib* 1. Niſi eſſet conſuetudo in contrarium, ut ibi per Gab. *n* 1. *& in ead. dec. de Amat. n.* 16. Et quod opinio contra Bar. ſit magis communis; ut nullo modo detur appellatio, etiam ad effectum devolutivum atteſtatur Eug. *conſ.* 71. *num.* 25. *& conſ.* 72. *nu.* 47. *cum ſeq.* & Honded. *conſ.* 12. *n.* 45.
4 Deinde in ſtatu Eccleſiaſtico ſupervenit Conſtitutio Ægidiana, ut *lib.* 6. *cap.* 29 prohibens appellationem in poſſeſſorio, quæ ſervatur in omnibus locis. Sed Apoſto-

poſtolicæ immediatè ſubjectis, & etiam in Urbe, juxta Bullam confirmationis Pauli Papæ Tertii: Et ideo non ſe extendit ad loca mediata ſubjecta, ut eſt Parma, & Placentia. Rot. *diverſ. par.* 3. *libr.* 1. *deciſ.* 112. *in principio*, *& in fine*, *& dec.* 181. *lib.* 2. *n.* 4. *& ſeq.* *& dec.* 185. *eod. lib.* ubi dicitur, etiam ſi in Urbe Romæ tractaretur, non habet locum in locis non immediate ſubjectis, niſi utraque pars litigantium eſſet ſubjecta immediate Romano Pontifici, & litigaret in Curia ſuper poſſeſſione rei, ſeu Caſtri mediatè ſubjecti: quia tunc materia diceretur verſa in loco immediatè ſubjecto, & conſequenter eſſet locus Ægidianæ, etiam ſi verba confirmationis dirigantur in rem: quia ſatis eſt, quod effectus concernat perſonas; ut dicit Contard. *in d. l. unica, in ver. Aegidiana*, *q.* 6. Et ſic præ-
5 dicta Conſtitutio Ægidiana reduxit jus canonicum ad jus civile, ſublato impedimento juris canonici, *idem Cont. ibidem q.* 1. & ſecundum terminos *d. l. unica*, Ludoviſ. *dec.* 491. *num.* 3. Et ſic recipit omnes declarationes, quas recipit illa lex, ut per eundem Cont. *d. q.* 1.
6 & ſecundum terminos ejuſdem legis, interpretanda eſt Veral. *deciſ.* 123. *lib.* 1. & habet locum etiam in Ci-
7 vitate Avinion Veral. *dec.* 226. *lib.* 1. idem Cont. *d. ver. q.* 7. Procedit etiam in quocunque poſſeſſorio, ut habetur in d. Conſt. & per eundem Veral. *dec.* 225. *lib.* 1. Cocc *dec.* 150. Pacif. *de ſal. inter. inſp.* 4. *cap* 2. *nu.* 11. *&* 35 Add ad. Ludoviſ. 491. *n.* 11. Et quia Ægidiana reſpicit ordinatoria judicii, habet locum, ſive litigantes ſint ſubjecti immediate, vel mediatè Sedi Apoſtolicæ, & debet ſervari jus fori, in quo litigatur, Rot. *noviſſ par.* 5. *dec.* 117. *in fine*, ubi dicitur, quod, ut intret Ægidiana, ſat eſt, ut in Rota litigetur; & dicitur etiam in *d. deciſ.* 142 *p.* 3. *diverſ. in fine.*

8 Recipit tamen hæc Conſtitutio aliquas declarationes; & inter alias, non habet locum, ſi agitur inter perſonas Eccleſiaſticas, vel ſuper re Eccleſiaſtica, & rebus ad Eccleſiam pertinentibus. Cocc. *d. dec.* 150. *num.* 7. Rot. *par.* 4. *diverſ. dec.* 381. Honded. *conſ.* 20. *lib.* 2. vel ſi ageretur in foro Eccleſiaſtico. Seraphin. *dec.* 424. Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 32. *&* 682. *num.* 2. *& in par.* 2. *dec.* 391. *num.* 5. *recentiſſ.* Mareſc. *var. reſ. cap.* 75. *lib.* 2. *num.* 39. Scapuc. *de ſalvia inter. lib.* 3. *q.* 2. *nu.* 7. ubi etiam tenet procedere, ſi ageretur ſuper rebus profanis, vel ſuper dominio utili Eccleſiæ, Burat. *deciſ.* 16. & ibi Add. & ſufficit, quod unus ſit Clericus. Rota *dec* 51. *num* 13. *& ſeq. par.* 5. *recent.* ubi dictum fuit non intrare Ægidianam, ſi tempore ſententiæ non erat ampliùs Clericus, licet tempore petitionis eſſet.

Et ſicut Ægidiana non comprehendit perſonas Eccleſiaſticas; ideo, ſicut licet perſonæ Eccleſiaſticæ appellare in caſu ſuccumbentiæ in poſſeſſorio; ita etiam altera pars laica poterit appellare in judicio poſſeſſorio adverſus perſonam Eccleſiaſticam, ad effectum, ut ſervetur æqualitas. Honded. *d. conſ.* 20 *nu.* 12. Scapuc. *dicta quaſt.* 2. *num.* 7. Add. ad *Ludoviſ. dec* 581. *n.* 8. & ſufficit, quod Reus, ſive Actor ſint Eccleſiaſtici. Hond. *eod. conſ. num.* 12. *ver. dicimus, & num. ſeq.* qui multas dec. Rotæ allegat. Rot. *ead. dec.* 391. *numer.* 5. Ludoviſ. *dec.* 333. *num.* 13. & ibi Add. Mareſc. *eod cap.* 75. *n.* 39* Add. ad dictam deciſionem Burat. & eſt *Deciſio* ejuſdem Burat. 315.

9 Et ratio eſt, quia Cardinalis Ægidius non habebat poteſtatem, niſi inter laicos, & in eorum bonis prophanis: non autem inter Clericos, & eorum bonis Eccleſiaſticis, ut multis auctoritatibus probat Honded. *d. conſ.* 10. *n* 89 *& ſeq* quem ſequitur. Rot. *par.* 1. *dec.* 103. *num.* 1. recentiſſ. ubi deciditur, quod Card Ægidius non habeat poteſtatem, & juriſdictionem, niſi in temporalibus Mareſ. *dicto cap.* 75. *nu.* 37. & Hond. ibi multas deciſiones Rotæ cumulat, & Burat. *d. deciſ.* 315.

10 Declaratur ſecundo, quod extenſio, & additio ad Conſtitutiones Ægidianas, & particulariter ad dictum cap. 29. Card. Carp. non habent locum extra Provinciam Marchiæ: quia Card. Carp. erat Legatus d. Provinciæ, & confirmatio Paulii Tertii non ſe extendit ad dictas additiones, Rot. *par.* 4. *dec* 6. *n.* 3. *diverſ.* Add ad Ludoviſ. *dec.* 260. *n.* 7. *& in d. cap.* adeſt quædam extenſio, ſive additio, in qua diſponitur, quod, ſi lata ſit ſententia in poſſeſſorio cum condemnatione expenſarum, vel fructuum, poſſit appellari; & ideo illa extenſio, ſive additio non habebit locum extra Provinciam Marchiæ. Eugen. *conſ.* 72 *n.* 44. Atque etiam Mulieres majores 25. annis poterunt contrahere ſine ſolemnitatibus dictæ addictionis Cardinalis Carpenſis, cum non habeat locum extra Provinciam Marchiæ, ut dictum eſt; & eſt etiam *dec.* 88. *n.* 8. *in recollect. per Paul. Rub.* Niſi adſit in loco, ubi contrahitur particulare ſtatutum, ut *in dec.* 238. *in recollect. ejuſdem.*

11 Declaratur tertio, ſtante Statuto, quod in poſſeſſorio detur appellatio: quia tunc ceſſat Ægidiana. Rot. *diverſ. par.* 2. *deciſ.* 330. *& dec.* 384. *par.* 1. Ludoviſ. *deciſ.* 546. M. Ant. *de Amat. deciſ.* 2. *&* 98. Mareſc. *d. cap.* 75. *n.* 41. ubi alias deciſiones allegat. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 20. *n.* 22.

12 Subdeclaratur tamen prima declaratio, quod ſcilicet Ægidiana, non habeat locum, quando agitur ſuper re Eccleſiaſtica, vel inter perſonas Eccleſiaſticas, & quando ageretur inter perſonas ſæculares, & ſuper poſſeſſione inter ipſos laicos, & non ſuper bonis; quia tunc intraret Ægidiana. Cocc. *deciſ.* 150. *numero* 5.

Contrarium tenuit in alia dec. Rot. coram Cavalerio, ut in ſuis *dec.* 493. in fine & idem tenuit Rota coram. eod. Cocc. quod ſcilicet ſtatuta laicorum non comprehendant utile dominium in bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis; & non eſſe locum Ægidianæ, refert Gratia. *diſc. foren. cap.* 447. *n.* 20. *& ſeq.* & illa dec. eſt poſita infra *quaſt.* 22.

Advertendum tamen eſt, quod licet (ut dictum eſt ſupra, *num.* 8.) quod Ægidiana non habet locum inter perſonas Eccleſiaſticas, & ſufficit, quod reus ſit Clericus, ſive Actor; tamen ſi Clericus tranſeat ad ſtatum laicalem, deſerens clericalem, haberet locum Ægidiana, quamvis tempore motæ litis eſſet Clericus; quia inſpici debet tempus ſententiæ, Rot. *dec.* 51. *nu.* 13. *cum duobus ſeq. par.* 5. *recent.* quia Ægidiana diſpoſuit ſuper appellatione, quæ datur à ſententia, non autem à petitione.

13 Ceteræ declarationes videndæ ſunt apud Contard. *in d. l. unica*, & Mareſc. *eod. cap.* 75. *lib.* 2. & Scapuc. *d. qu.* 2. *& ſeq.*

14 His præmiſſis, continuando materiam appellationis, Quæro, ſi pronunciatum fuerit in poſſeſſorio in cauſa emphyteuſis, an detur appellatio: Et diſtinguendum puto: Aut ſumus in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & in poſſeſſorio alicujus rei Eccleſiaſticæ, & tunc datur appellatio: per ea quæ dicta ſunt ſuperius: quia Ægidiana non habet locum in bonis Eccleſiæ, & inter perſonas Eccleſiaſticas: ſed ſervari debet jus canonicum, & in ſpecie in emphyteuſi Eccleſiaſtica, loquitur Cocc. *d. dec.* 150. & Rot. *par.* 2. *dec.* 271. *num.* 9. *& in recent. par.* 1. *dec.* 472. quando data eſt immiſſio ſuper bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis. Aut ſumus in emphyteuſi profana, & tunc habebit locum dicta Conſtitutio. Et in feudo videndus eſt Contard. ubi ſupra, §. *ratione mixtura.* 8. *n.* 34. & Vivi. *dec.* 409. *lib.* 3. *in fin.* & eſt *dec.* Caputaq. 233. *p.* 1.

15 Illud quoque ſcire oportet, quod, ſi ſuper re emphyteutica, & expreſſe prohibita alienari. & hypothecari, intentatum fuerit Salvianum Interdictum, poterit à ſententia appellari, nec erit locus Ægidianæ; cum Salvianum exerceri non poſſit ſuper re non hypothecata: Rot. *diverſ. par.* 4. *dec.* 183. *num.* 5. Bar. *in l.* 1. *num.* 2 *ff de ſal. inter.* Neguſ. *de pign.* 3. *mem.* 9. *par. num.* 19. Mareſc. *eod. cap.* 75. *num.* 29. ubi teſtatur

Digitized by Google

tur ita fuiſſe deciſum in Rota coram Litta, in Romana Salviani Interdicti. 17. Maii 1602. & nos dicemus infra *quæſt.* 4. Quod procedit etiam reſpectu melioramentorum, quorum hypotheca fuit expreſſe prohibita in contractu emphyteutico, dummodo ipſa hypotheca non fuerit conſtituta ex cauſa ædificandi: nam hoc caſu erit permiſſa; ut ibi per eum, & vide quæ ſcripſi *de melior. quæſt.* 8. & diximus etiam de hac re in tit. *de alien. quæſtion.* 1. *n.* 245.

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Salvianum interdictum, datur contra bona emphyteutica, num. 1.

Amplia 1. *ut detur etiam pro tacita hypotheca, n.* 2.

Amplia 2. *ut detur etiam pro bonis illatis in prædium, num.* 3.

Declara, ut Salvianum habeat locum durante tempore, & vita emphyteutæ, n. 4.

Limita 1. *quando bona eſſent obligata pro tanta quantitate, quod non eſſet ſpes luitionis, facta traditione; num.* 5.

Limita ſecundo, quando emphyteuſis eſſet expreſſe prohibita alienari ſub pœna caducitatis, n. 6.

Limita 3. *quando alienatio eſſet prohibita lato ſumpto vocabulo, n.* 7.

Limita 4. *quando in inveſtitura expreſſe cautum fuit, quod bona non poſſint hypothecari, etiam ſi adeſſet clauſula, ad habendum, &c. n.* 8.

Sublimita quando obligans non haberet alia bona n. 9.

Declara procedere in hypotheca expreſſa, non legali, numero 10.

Declara quando adeſſet clauſula generalis: quia poterit fieri executio, & adjudicatio cum conſenſu Domini, num. 12.

Aſſerenti non adeſſe alia bona, incumbit onus probandi ibidem.

Salvianum competit, quando adeſt ſtatutum, quod bona Eccleſiæ obligari & alienari poſſint, n. 13.

Declaratur ſtante conſuetudine, ibid.

Agenti Salviano interdicto non obſtat præſcriptio decem annorum inter præſentes, & viginti abſentes, quando non habuit notitiam, bona hypothecata eſſe alienata, num. 14.

Salvianum interdictum datur pro melioramentis, declara tamen, ut n. 11.

Emphyteuta non excuſatur à ſolutione canonis, ſi creditor immiſſus in poſſeſſionem vigore Salviani interdicti non ſolvat canonem. n. eodem.

REmedium Salviani Interdicti frequenter intentatur coram Iudicibus: & ideo hoc in loco ponere decrevi illam quæſtionem: An Salvianum interdictum
1 detur contra bona emphyteuta, vigore generalis obligationis, & hypothecæ omnium bonorum? Hæc quæſtio pendet ab illa quæſtione, quam tractavimus ſupra, *de cont. emphyt. quæſt.* 38. In qua, partem affirmativam, quod bona prædicta obligari, & hypothecari poſſint, inſtris auctoritatibus comprobavimus; & ideo in caſibus, in quibus bona emphyteutica obligari poſſunt, erit locus Salviano Interdicto, ut etiam Pacif. *de Salvia. inter. inſp.* 3. *cap.* 2. qui ex aliis deciſionibus Rotæ, & Doctorum opinionibus comprobat hanc opinionem, reprobata ſententia Bero. *conſ.* 127. *num* 18. & Surd. *dec.* 167. *num.* 12. qui dicunt, quod bona emphyteotica veniunt in generali obligatione, quando de eis in obligatione eſt facta ſpecialis mentio: Quorum opinio eſt fundata in auctoritate cujuſdam Doctoris antiqui: Cui Salyc. *in l.* 1. *ſub nu.* 6. *ver. audiri. C. de jur. emphyt.* reſpondet, quod leges ab ipſo allegatæ non probant, cum loquantur in adminiſtratore Eccleſiæ, qui nullum jus habet in re, & ideo non poteſt obligare, eandemque rationem affert Iaſ. *in l. fin. numer.* 78. *C. de jur. emph.* & Corb. *de canſ. privat. ob alien. limit.* 33. & hæc eſt communis opinio, ut teſtatur Affl. *dec.* 191. *num.* 3. Rot. *par.* 1. *diverſ. dec.* 426. *num.* 6 Hanc etiam opinionem tenet Grat. *conſ.* 22. *num.* 3. & *conſ.* 54. *num.* 4. *lib.* 1. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 7. *num.* 47. Et in ſpecie, quod bona emphyteutica, non expreſſe ſint prohibita alienari, poſſint hypothecari, & competat ſalvianum, eſt dec. Rotæ coram Penia, de qua per Pacif. *eod. tract. in fine, dec.* 57. & 77. ubi allegatur alia dec. coram Lancellotto.

Nec obſtat, dicit Rot. quod *ex l. fin. C. de jur. emph.* tacite videtur prohibita alienatio: Quia reſp. quod illa non ſit ſufficiens, ad effectum, ut domus non cenſeatur comprehenſa in generali hypotheca bonorum: cum bona emphyteutica pignorari poſſint ut in dictis deciſionibus Penia, & Lancellotti. Nec pariter obſtat quod, quando pignus conſtituitur pro tanta quantitate, quod ceſſet ſpes luitionis: Quia hoc probari deberi deinde ceſſat, quando omnia bona ſunt obligata, & ita fuit reſponſum deciſioni Seraph. in cauſa Romana vineæ, 26. Iunii 1598.

2 Amplia habere locum Salvianum Interdictum, etiam pro tacita hypotheca. Gab. *conſ.* 44. *n.* 1. & 2. *lib.* 2. Menoch *de adipiſ. rem.* 3. *num.* 51. Seraph. *dec.* 1290. *n.* 2. & 3.

3 Amplia 2. quod detur etiam pro bonis illatis in prædium emphyteuticum contra emphyteutam. Menoch. *eod. remed. num.* 107. An autem detur contra tertium poſſeſſorem pro canone præterito, & pro bonis illatis; vide ſup. *de cont. emph. q.* 31.

4 Declara tamen, quod prædicta obligatio, & ſic Salvianum, habebit locum durante tempore, & vita emphyteutæ. Grat. *eod. conſ.* Cocc. *dec.* 56. *n.* 8. cum aliis per eum allegatis, & durante emphyteuſi: quia ea reſoluta, reſolvuntur omnes obligationes. *l. lex, vectigali, ff. de pign.* Rot. 4. *par. dec.* 182. *in fine.*

5 Limita, quando bona eſſent obligata pro tanta quantitate, quod non eſſet ſpes luitionis: quod intellige facta traditione. Corb. *d. limit.* 33. *n.* 6. Neguſ. *de pign.* 2. *mem.* 2. *par. ſub. n.* 30. nam eo caſu dicitur alienatio, ut dicit ibi Corb. & nos diximus in *d. quæſt.* 31. & per conſequens, nec Salviano eſſet locus, cum hypotheca non adſit, & intellige, ut infra *n.* 9. & ſupra, *n.* 1.

6 Limita ſecundo, quando emphyteuſis eſſet expreſſe prohibita alienari, ſub pœna caducitatis: quia hoc caſu non veniet ſub generali obligatione. Rota *d. deciſ.* 426. Pacif. *de ſal. inter. d. cap.* 2. ubi plures deciſiones Rotæ allegat, impreſſas in fine tractatus, 61. 78. & 144. quia cum ceſſet hypotheca, non eſt locus Salviano Interdicto. Cocc. *deciſ.* 50. *numer.* 4. Mareſc. *var. reſol. libr.* 2. *cap.* 117. *numer.* 15. ubi refert ita tenuiſſe Rot. coram Cocc. & Penia: Et pactum, quod, ſi emphyteuta alienaret ſine Domini conſenſu, ſolum, cum melioramentis ad ipſum reverteretur, fuit interpretatum, quod ſaltem virtualiter ipſam prohibitionem, ſub pœna caducitatis continebat; cum ſatis expreſſum dicatur, quod venit in neceſſarium antecedens ſui expreſſi, & virtualiter ineſt orationi prolatæ; per jura ibi allegata.

7 Limita tertiò, quando alienatio eſſet prohibita, lato ſumpto vocabulo; quia tunc dicitur prohibita hypotheca. Gloſ. *in l. fin. in ver. vel hypotheca, C. de reb. Eccl. non alien.* Soc. Sen. *conſ.* 75. *num.* 2. *vol.* 2. Neguſ *de pign.* 3. *mem.* 2 *par. num.* 71. Rot. *dec.* 426. *numer.* 8. Cocc. *eadem deciſ* 50. *num.* 5. Pacif. *d. inſpect.* 3. *cap.* 2. ubi adducit alias deciſiones in fine operis impreſſas *deciſ.* 11. *n.* 5. & *dec.* 79. *n.* 1. & 2. Et amplia procedere etiam in tacita prohibitione, latè ſumpto vocabulo; ponens exemplum, ut ſi dictum fuerit, Si alienaverit ſine conſenſu Domini, largè alienationis ſumpto vocabu-

cabulo, ſolum cum melioramentis revertatur; quæ verba ſaltim virtualiter ipſam prohibitionem ſub pæna caducitatis continent; quod dixi etiam ſupra *numero* 6.

8 Limita quarto; quando in inveſtitura expreſſè cautum fuit, quod bona non poſſint hypothecari. Rip. *in d. l. nu.* 13. *ff. de pign.* Rot. *par.* 4. *dec* 809. *& d. deciſ.* 183 Et quando expreſſè ſunt prohibita alienari, obligari, & hypothecari, non competat Salvianum, Scapuc. *de Sal. Inter. libr. ſecundo cap.* 10. *num.* 7. & quando eſt prohibita expreſſe alienatio, etiam latè alienationis ſumpto vocabulo, eſt *dec.* 61. impreſſa per d. Pacif. eod tract.

Et prædicta procedunt etiam, ſi adeſſet clauſula, ad habendum, &c. quia de ejus natura eſt, ut non ampliet, neque alteret principalem diſpoſitionem. Fel. *in c. licet in corrigendis, numer.* 7. *ad fin. de off. Ord.* Dec. *conſ.* 195. *colum pen. ver. ſecundo diligenter.* Aym *conſ.* 20. *n.* 15. Rot. *ead. deciſ.* 183. *numer.* 8. *quæ eſt deciſ.* Seraph. 1290.

9 Sublimita, non habere locum, quando obligans non haberet alia bona, quam alienari prohibita; quia tunc veniunt in generali obligatione; ne obligatio reddatur fruſtratoria. Gerard. *ſing.* 35. Marſil. in Rub. *de fideic. q.* 27. Gab. *de reg. jur. conc.* 12. *num.* 40. Rot. *d. dec.* 426. *n.* 9. Cocc. *d. deciſ.* 11. & vide *in dicta quæſtione* 38. *de cont. emph.*

10 Quod declata ut per Seraph. *ead. dec.* 1290. *n.* 11. procedere in hypotheca expreſſa, non in legali; & aſſerenti non adeſſe alia bona, incumbit onus probandi; ut in *ead dec.* 11. Cocc. & *in dict. deciſ.* 426 *num* 10. Seraph. *ead. dec. & nu* 11. *& dec.* Cocc. refert Scapuc. de *Sal. Inter. lib.* 2. *cap* 10. *n.* 7.

Ex quibus infertur, quod etiam pro melioramentis in re emphyteutica factis datur Salvianum Interdictum: quia ſicut ipſa bona emphyteutica veniunt in generali obligatione, quando non ſunt expreſſè prohibita alienari, ut ſupra dixi, & pro eis datur Salvianum Interdictum: multo magis procedere debet in melioramentis, quæ ſunt propria facientis, & tranſeunt ad hæredes; ut diximus *de melior. quæſt.* 8. Sed quando melioramenta ſunt expreſſe alienari, & hypothecari prohibita, non datur Salvianum Interdictum, niſi emphyteuta ſit pauper, & hypotheca fuerit conſtituta ex cauſa ædificandi, in ſolo ad meliorandum conceſſo: nam hoc in caſu potius dicendum eſt, hypothecam permiſſam eſſe, cum ſit utilis Domino, Mareſc. *dicto cap.* 117. *n.* 19. & 20. qui atteſtatur ità fuiſſe deciſum in Rota, coram Cantuccio. 1575. in Romana devolutionis domorum.

Et habet locum etiam, ſi melioramenta ſunt inſeparabilia, ac etiam ſtante pacto, quod emphyteuſis non poſſit alienari Rot. *deciſ.* 349. *in recent. par.* 1. & diximus *de melioram. q.* 8.

11 Hoc autem ſciendum eſt, quod emphyteuta non excuſatur à ſolutione canonis, ſi creditor eſſet immiſſus in poſſeſſionem rei emphyteuticæ, vigore Salviani Interdicti; quia ipſe eſt in culpa, dum bona obligavit, ut diximus *de ſol. can q.* 1. *n.* 284. Et ſi emphyteuta non ſolvat canonem, creditor debet ſolvere; alias caderet. Rip. *in l* 1. *n.* 19. *ff. de pign.* Tiraq. *de retract. munic. gloſ.* 2. §. 96. *n.* 11.

12 Illud ſciendum tamen erit, quod licet in inſtrumento, ſive in Inveſtitura eſſet prohibita alienatio, etiam alienationis lato ſumpto vocabulo, quo caſu prohibita eſſet hypotheca conventionalis; tamen quando adeſt obligatio Cameralis, & debitor cum iſta clauſula obligavit omnia ſua bona: tunc ceſſante hypotheca conventionali, poteſt fieri executio in bonis debitoris, vel ejus hæredis, & dicitur pignus judiciale. per text *in l. à Divo Pio,* §. *in venditione* . *ff. de re judic.* & ibi Alex. *n.* 17. & debet procedi poſt factam executionem ad ſecundum decretum, videlicet ad ſubhaſtationem, & adjudicationem; accedente tamen conſenſu Domini directi; quia, licet, quoad commoditatem, creditor poſſit facere executionem; non tamen poteſt, quoad utile dominium, ſine conſenſu Domini directi, cujus intereſt habere unum, vel alterum Vaſallum, vel emphyteutam, ita tenuit Rota, ex ſententia aliorum, ut per Cavaler. *deciſ.* 190. *in fine*, & vide ſupra *de cont. emphyt. qu.* 31. *n.* 17.

13 Ultimo admonendi ſumus, quando adeſt ſtatutum, quod bona emphyteutica vendi, alienari, pignorari, & teſtamento relinqui poſſint: quia talia bona habentur perinde ac, ſi eſſent allodialia & ideo habebit locum Salvianum Interdictum. Scapuc. *de Sal. Inter. libr.* 2. *quæſt.* 10 ubi dicit, quod hoc ſtatutum adeſt in Civitate ſua Ravennatenſi, & alios refert Et licet ſtatutum laicorum non liget bona emphyteutica Eccleſiæ; tamen ligat quoad jus utile privati, ut per Sard. *deciſ.* 160. *nu.* 17. Quæ opinio jam per Rot. Roman. fuit reprobata, ut dicemus *in tit. hoc quæſt.* 22. ubi ponam deciſionem Reverendiſſimi D. Cocc. quod hujuſmodi ſtatutum non valet: & refert etiam, quod in ſua patria adeſt concordia cum Clericis, & Regularibus, quod bona emphyteutica Eccleſiæ poſſint vendi, pignorari, & in teſtamento relinqui: quæ concordia non poteſt habere locum in præjudicium Eccleſiæ, ut in ead. dec. Cocc. dicitur, & etiam diximus *de alien. quæſtione* 1. *n.* 55. Sed hæc concordia, ſive ſtatutum, ſalvari non poteſt, ut concordia, ſive ſtatutum: valeret tamen, ut conſuetudo, per ea, quæ tradit Corb. *de cauſis privat ob non ſolut. canon. limit.* 1. ubi refert, quod etiam in patria ſua adeſt iſta concordia, ut bona emphyteutica non poſſint eripi ab emphyteuta, & quod talis conſuetudo liget Clerico, & laicos: quia non tangit, nec privilegia, neque perſonas Clericorum in ſpecie, ubi multos allegat, & diximus etiam *de renovat. quæſt.* 1. *n.* 35. quod hæc conſuetudo eſt etiam in patria mea, & ſimiliter concordia inter Epiſcopum, & Civitatem, & quando

14 ex conſuetudine Eccleſiæ, bona emphyteutica ſunt ad inſtar allodialium redacta, quilibet in inveſtitura comprehenſus de illis diſponere poteſt. Gram. *dec.* 103. *nu.* 125. *& ſeq.* Peregr. *de fideicom. art.* 6. *numer.* 30. *& artic.* 32. *numer.* 53. *& artic.* 36. *num.* 18. Rot. *deciſ.* 172. impreſſa per Pacif. de *Sal. Inter. in fine tract. numer.* 6.

* Quæ conſuetudo fuit per Rot. canonizata, ut ibi; Et ideo poteſt in præjudicium comprehenſorum diſponere, ut in eadem dec. dicitur, quando bona ſunt redacta de conſuetudine ad inſtar allodialium; Ut etiam Mant. *de tacit. & amb. lib.* 22. *tit.* 19. *n* 33 ſtante hac conſuetudine, tranſire ad extraneos hæredes dicit; Et quando emphyteuſis eſt hæreditaria, & tranſitoria ad extraneos hæredes, poſſunt creditores diſtrahere bona emphyteutica; ſed, ſi non ſit hæreditaria, non poterunt proprietatem diſtrahere, ſed commoditatem. Vide ſupra *de cont. emph. quæſt,* 1. *n.* 18. Sed advertendum eſt, quod dictum Statutum Raven. ſive concordia, quod bona emphyteutica ſunt redacta ad inſtar allodialium: prout eſt etiam in Civitate Ferrariæ ob Bonifacianam Bullam, quæ aſſimilatur concordiæ Raven. ſtricte eſt intelligenda; ſcilicet, quod non comprehendat conceſſiones futuras in emphyteuſim; cum loquatur per verba præteriti temporis, quæ non poſſunt adaptari ad bona in poſterum danda in emphyteuſim; ita Macabr *conſil.* 26 *num.* 9. *& ſeq.* quem ſequitur Rota apud Merl. *de legit. dec.* 94. *nu.* 8. *& ſeq.*

15 Et hic annotare etiam volui unum ſingulare dictum in hac materia Salviani Interdicti: quod regulariter contra agentem hoc remedio, obſtat præſcriptio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, quæ regula noviter declaratur; modò agens habuerit notitiam, bona ſibi obligata, & hypothecata fuiſſe alienata, alias non curreret præſcriptio, niſi à die ſcientiæ. Gratian. Rot. Maceraten. 15. in addit. & Thomat. *deciſ.* 26. *nu.* 13. Et hanc doctrinam ſingularem,

&

& novam, cum ego eſſem Iudex ſimul cum eruditiſſimo, & integerrimo D. Ioanne de Righis ab Amandula, mihi amicitia conjunctiſſimo, hujus Civitatis Prætore, in quadam cauſa, ponderavimus: licet ex alio moti fuerimus ad favorem agentis; quia deficiebant tres dies ad complendum decennium.

QUÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Iudex laicus eſt competens in cauſa emphyteuſis profana, n. 1. & 7.

Iudex laicus eſt competens in cauſa emphyteuſis Eccleſiæ, quando agitur in poſſeſſorio retinendæ, vel recuperandæ, & ut ratio affertur, n. 2. & 8.

Contrarium, num. 9.

Et diſtingue, ut num. 11.

Clericus, nec tacitè, neque expreſſè poteſt conſentire in Iudicem laicum, n. 11. & 12.

Iudex laicus eſt incapax juriſdictionis in cauſa Eccleſiaſtica, nu. 12.

Iudex laicus non habet juriſdictionem in Clericos. ibidem.

Iudex laicus non ſupplet negligentiam Iudicis Eccleſiaſtici, ſed Iudex Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam Iudicis laici, n. 13.

Iudex laicus, an ſit competens, quando Clericus turbatur in poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, vel cum laicus turbatur à Clerico, vel uterque eſt Clericus, vel laicus, num. 14.

Ubi quatuor caſus enumerantur, cum ſuis declarationibus. Sed cumulativè cognoſcit; quia etiam Eccleſiaſticus cognoſcere poteſt, n. 15.

Iudex Eccleſiaſticus, an ſit competens pro Clerico turbato à laico in quaſi poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, n. 15.

Et an Iudex laicus. ibidem.

Iudex laicus non eſt competens in cauſa poſſeſſorii beneficii inter Clericos, n. 14.

Conſuetudo non valeret, quod Clericus eſſet conveniendus apud iudicem ſecularem. ibidem.

POſt hæc videamus, quis ſit Iudex competens in cauſa emphyteuſis? Et quidem, ſi agitur de Em-
1 phyteuſi profana, Iudex laicus erit Iudex competens: Sed dubium eſt, quando agitur de emphyteuſi Eccleſiaſtica. Hæc quæſtio eſt frequens in Palatiis, pulchra, & ſcitu digna: quia dependet ab illa quæſtione, An Iudex laicus ſit Iudex competens in poſſeſſorio, in quo etiam de re Eccleſiaſtica agatur: Et omiſſis argumentis, quæ in contrarium adduci poſſunt, Te-
2 nendum eſt, cum communi, Quod Iudex laicus ſit competens, cum declarationibus infra dicendis, ut per
* Menoch. *de recup. poſſ. remed* 15. *n.* 210 *& ſeq. juncto num.* 222. idem Menoch. *de ret. poſſ. remed.* 3. *nu.* 327. Miſign. *obſer.* 67. *Cent.* 2. Franc March. *quæſt.* 190. Boer. *deciſ.* 69 *num* 13. Affl. *dec.* 2. *num* 10. Gram. *deciſ.* 78. Alciat *reſp.* 24. & magis comm. appellat Olaſch. *deciſ. Pedam.* 116. Et hanc opinionem habere locum, tam in poſſeſſorio retinendæ, quam etiam reintegrandæ, aut recuperandæ, tenet Teſſ. *dec.* 82. *nu.* 1 *& ſeq.* quem refert Proſp. Farinac. *de inquiſit. quæſt.* 8. *num.* 23. Et ratio eſt, quia cauſa poſſeſſorii, etiam in beneficialibus, & Eccleſiaſticis, eſt temporalis. Ioan. And. *in cap. ult. de judiciis.* Abb. *in cap. litteras, col.* 3. *de jur. calum.* cum aliis allegatis à Caroc. *d. dec. ult. num.* 3. qui in caſu turbatæ poſſeſſionis, in bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis, tenet, Iudicem laicum eſſe competentem: Et allegat Rom. *conſil.* 212. Oldr. *conſil.* 272. & Iaſ. *in leg.* 1. *num.* 73. *Cod. de jur. emph.* niſi tamen agatur ad reſciſſionem contractus, & ad rei devolutionem, ut per Alexand. *conſ.* 79. *n.* 8. *vol.* 1.

3 Declara primo, ut non procedat, quando in eadem caſa poſſeſſoria cognoſcendum eſt de titulo poſſeſſoris; Laicum enim Iudicem, non eſſe competentem in cauſis poſſeſſoriis, quæ per titulum juſtificari debent, tenet Imol. *in Clement. diſpendioſam, in fine, de judiciis,* Bero. *in Rub. de judic. n.* 52. & ſeq. Covar. *pract.* 9. *cap.* 35. *n.* 1. *ver. ex quo patet.* Menoch. *d remed* 3. *n.* 328. *uſque ad n.* 346. Farinac. *d quæſt. & n. ver.* ſublimita primo. idem Menoch. *de retin. poſſ. remed.* 3. *num.* 328.

Et ideo, quando in cauſa poſſeſſorii de titulo principaliter cognoſcitur: tunc Iudex laicus eſt incompetens: ſecus, ſi incidenter, ſummarie, & colorate: quia iſto caſu, tituli cognitio non tollit laico in poſſeſſoria cauſa juriſdictionem, Rip *lib.* 2. *reſp. cap ult. num.* 1. Navar. *in repet. cap. cum contingat, pag* 149. *ver.* 4. *ideo non obſtat,* de reſcrip. Farinac. *d. n. ver. limit.* Ad. de Ferret *conſ.* 10. *in fine* Aufrer. *reg.* 2. *fall.* 14. Menoch. *d. remed.* 3. *quæſt* 52. *n.* 328. & 448. Caroc. *dec. ult. n.* 4. Menoch. *de retin poſſ. eod. remed.* 3. *num.* 331. & 335. *& ſeq.* ubi alios refert; & *n.* 345. docet quemodo debeat Iudex laicus pronunciare, quando incidenter de titulo cognovit.

4 Subdeclara, ut non procedat, quando de titulo, vel notoriè ex actis, vel ex partis confeſſione conſtat: hoc enim caſu Iudex laicus cognoſcit etiam; quod de titulo ſit quæſtio, ſecundum com. op. ut per Dec. *in*
* *cap.* 2. *n.* 24 *ver.* 2. *prædicta,* de judiciis, quamvis ab ea diſſentiat Aym. *conſ.* 158 *n.* 4. *ver. confirmatur iſta ratio.* Navar. *eod. cap.* cum aliis per eum allegatis, & per Farin. *eod loco, ver. limita* 2. Menoch. ut ſupra *n.* 337. *& ſeq.* ubi alios cumulat.

Subdeclara ſecundo, non procedere, quando pars non opponeret: parte enim non opponente, Iudex laicus in cauſa poſſeſſorii cognoſcit, etiam, quod tituli juſtificatio facienda ſit. Menoch. ſupra citatus, qui alios citat, & refert idem Farin. citato loco, ver. limita tertio, idem Menoch *de retin. citato remed.* 3. *n.* 343. ubi alios refert.

5 Sed quando ſumus in petitorio, Valaſc. *de jur emph. quæſt.* 39. *num.* 14. *ver. cæterum,* dicit, quod cauſæ emphyteuticæ agitantur, & deciduntur coram Ordinariis: ſed, ſi emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica, & agitur actione reali ad rem repetendam, & conventus rem eſſe Eccleſiæ fatetur, Eccleſiaſticus eſt Iudex competens, &
* dicit hanc eſſe magis com. op. ex Innoc. *in cap. cum ſit, n.* 2. *de for. compet.* Et idem, ſi durante emphyteuſi, vel locatione rei Eccleſiæ, ad penſionem agatur contra laicum: nam tunc Eccleſiaſticus eſt Iudex competens. Abb. *in cap. ſi Clericus, eod. tit n.* 12. *&* 13. & ibi Barb. *n.* 55. Et ſi agitur actione perſonali, ratione rei Eccleſiæ, idem Eccleſiaſticus erit competens: Sed in hoc caſu contrarium tenendum eſt, quod debet adiri Judex laicus. Ant *d. cap ſi Clericus, n.* 9. Card. *opp.* 1. Marian. *nu.* 15. & Felin. *nu.* 14. Si vero inter duos laicos de emphyteuſi, etiam Eccleſiaſtica lis ſit ſuper dominio utili, dubium non eſt, quod laicus Judex ſit competens: quia dominium utile, licet rei Eccleſiaſticæ, eſt mere laicum inter laicos, & ſubjectum legibus laicorum quoad ipſos, & eorum præjudicium. Clar. §. *emph. qu.* 48. & nos ſæpè diximus; ſed de hoc vide, quæ dixi infra hoc *eod. tit. quæſt.* 22. & infra *nu.* 13. *ver. advertendum, & nu.* 10.

6 Advertendum tamen eſt, quod licet in principio hujus quæſtionis dixerim, quod Judex laicus eſt competens in poſſeſſorio retinendæ; quam etiam reintegrandæ, aut recuperandæ, & ultra ibi allegatos in ſpolio bonorum Clericorum, & Eccleſiaſticorum, notat Cravet. *conſil.* 258. *libr.* 2. Nicol. de Mil. *in ver. Iudex, cui in certo, car.* 211. Steph. Aufr. *in tractatu de poteſt. ſecul. ſuper reb. Ec. reg.* 2. *num.* 5. *car.* 35. *& reg.* 4. *num.* 9. *ver. quinto fallit.* Franc. March. *dec.* 214. *n.* 3. *in* 2. *par. deciſ.* 1062. *& dec.* 512. Marant. *in ſpec.* 4. *par. diſt.* 11. *n.* 42. Rip. *de reſcrip. & Prælat. reſp.* 36. Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 15. *n.* 210. *& de retin.*

poſſ.

allegar, nempe Io. And. Abb. antiq. Collect. Card. Anch. Butr. Abb. Imol. & Barbat. immo Iudex Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam Iudicis laici, per *cap. licet, & cap. ex tranſmiſſa, de for. compet.* ut per Rot. ſupra *deciſ.* 10 *numero* 16. & Leon. & Prax. Neap. locis citatis. Et quamuis prædicta ſententia contra Teſſ. & alios per jura, & auctoritates ſupra allegatas euidenter appareat, quod ſit veriſſima, & ſequenda, & non indigeat alia defenſione, & dilucidatione; Nihilominus placet mihi referre etiam ea quæ dicit Menoch. *eod. remed.* 3. *de rem. poſſ. num.* 323. cum multis ſeq. ubi quærit, An laicus ſit Iudex competens, cum in poſſeſſione rei beneficiariæ, Eccleſiæ, atque ita ſpiritualis, vis facta eſt? Qui diſtinguit quatuor caſus, ut in *d. quæſtione* 18. *numero* 14. quamvis ſit communis op. quod Iudex laicus non ſit competens, ut diximus *de diverſ. quæſtione emph. quæſtione* 22. *numero* 11. ex dec. Cocc. & quod Iudex laicus non ſit competens in cauſa poſſeſſorij inter Clericos de poſſeſſione beneficij litigantes; cum Clericus ſit apud Iudicem Eccleſiaſticum conueniendus, nec conſuetudo in contrarium valeat; videndus eſt Gatc. *de benef. parte prima caput.* 2. *num.* 65. *& ſeq.* ubi multos congerit, Et ita tenuiſſe Rot. teſtantur & quod Iudex Eccleſiſticus ſit ſolum competens, quando agitur de bonis ratione directi dominij, ſpectantibus ad Eccleſiam; Et etiam procedat, ſi cauſa inter ſolos emphyteutas agatur, & ſuper ſolo dominio utili, quod penes laicos exiſtit; eſt dec. Merlin. poſita infra *qu.* 22. & eſt pulchra Annot doctiſſimi Ioan. Franc. Ferent. ad *dec.* Butat. 780. *num.* 12. *& ſeq.* ut ſupra *num.* 12.

Primus namque caſus eſt, cum laicus turbat Clericum rei beneficiariæ poſſeſſorem: hoc in caſu, Iudex laicus competens eſſe poteſt contra illum turbatorem, ut dixit etiam in *d. remed.* 15. *num.* 223. ex ſententia Bero. *conſ.* 49. *num.* 12. *lib.* 3. rationibus ibi allegatis; Et vide infrà *numer.* 15 Nam tunc non eſt poſſeſſorium beneficiale, nec cauſa beneficialis, ſed temporalis; niſi forte laicus ille pro Clerico ſe generet, vel ſi Clericus ageret ſpolio contra laicum, Gatclan. *de benef. par.* 1. *cap.* 2. *num.* 59.

Secundus caſus, cum laicus à Clerico turbatur in quaſi illa poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ: hoc in caſu dicendum eſt, quod, ſi conſtat hunc actorem eſſe laicum, non erit à Judice laico audiendus, duplici ratione. Prima, quia is Clericus citari à Iudice hoc non poteſt; ſed à Judice ſuo tantum, & laicus turbatus, ut actor ſequi debet forum Clerici rei conuenti, *cap. ſi quis contra Clericum. de for. comp.* ubi omnes. Altera eſt ratio, quia de non jure laici turbati conſtat, cum clari juris ſit, laicum non poſſe poſſidere, vel quaſi, res Eccleſiæ.

Tertius eſt caſus, cum uterque turbatur ſcilicet, & turbatus eſt laicus; tunc dicendum eſt, ut primo in caſu: nempe Iudicem laicum cognoſcere de hac cauſa poſſeſſoria poſſe; rectè tamen, & pro Eccleſiæ bono aget.

Quartus caſus, cum uterque Clericus eſt, tam turbator, quam turbatus, in quaſi hac poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ: hoc in caſu Iudex ſolus Eccleſiaſticus eſt competens, ut dixit etiam *de recuper. poſſ. remed.* 15. *num.* 222. *&* 234. ex ſententia Couar. *pract. qu. c.* 35. *num.* 1. Cranet. *conſ.* 258. Bellam. *conſ.* 40. *col.* 16. *ver. nec valet.* Et hujus ſententiæ ratio eſt, quia Clericus trahi, atque citari non poteſt coram Iudice laico; ſiue cauſa ſit poſſeſſoria, ſiue petitoria, ita Soc. Sen. Sen. *in c. ſane*, *n.* 19. *de form. com.* dicit, quod non ſolum, inſpici debet locus rei ſitæ. ſed etiam qualitas ipſius adverſarij conveniendi; Et ideo dicit, ſi conueniendus ratione rei eſt Clericus, conueniri debet coram Eccleſiaſtico in loco rei ſitæ: atque ita mutatur locus, non qualitas perſonæ, Et attenditur res in loco ſita, tanquam acceſſoria ad qualitatem perſonæ: nam ſi perſona eſt exempta; ergo, & rei.

Declaratur primò, ut non procedat, quando Iudex laicus, ex priuilegio Pontificis poſſet his cauſis poſſeſſoriis, contra Clericum cognoſcere, & jus decere; ut Chriſtianiſſimo Galliarum Regi à Martino V. Pontifice conceſſum fuit, ut refert Guido Papæ *qu.* 1. 9. 71. & 85. Aufretius *de poteſt. ſacul. ſuper Eccleſ. perſ. reg.* 2. *fall* 31.

Declaratur 2. ut non habeat locum, quando Iudex Eccleſiaſticus eſſet ſi negligens in adminiſtranda juſtitia ipſi Clerico turbato; nam tunc is turbatus Iudicem laicum adire poteſt. Menoch. *eod. rem.* 3. *n.* 354. cum aliis, quos refert; Sed ſupra diximus, quod hæc opinio eſt improbata.

Declaratur 3. ut non procedat, quando Iudex laicus requiritur in auxilium Iudicis Eccleſiaſtici: id enim concedi ſolet & brachium ſæculari impertari poteſt in auxilium Iudicis Eccleſiaſtici, ut per Doctores, quos refert idem Menoch. ibidem, *numer.* 359. cum ſequentibus, & quomodo hoc intelligatur, dic, ut ibi.

15 Quærit Menoch. ibidem, *num.* 393. quod ſupra in primo caſu, An Iudex Eccleſiaſticus ſit competens pro clerico turbato à laico in quaſi poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ? Et eſſe competentem affirmat Lapus allegat. 66. quam opinionem argumentis, & auctoritatibus comprobat Menoch. *d. num.* 3[illegible]. cum aliis ſeq. ubi etiam concludit, in fine, ex ſententia Felin. quod cumulatiue; non autem priuative, data eſt hæc juriſdictio, & declarat tribus modis, ut ibi, ad quem te remitto. Nam Doctores, qui dicunt poſſe Iudicem ſæcularem judicare in cauſis poſſeſſoriis, non negant, poſſe etiam cognoſcere Eccleſiaſticum, ſi coram eo voluerint partes litigare; Sed ſi elegerint ſæculare judicium, ad cognoſcendum de ſpolio, vel de turbata poſſeſſione, poteſt coram tali Iudice cauſa tractari, & ſemel cæpta debet coram eo finiri. Hier. de Ceuàllos com. contra com. *quæſt.* 822. *num.* 113. ſed diximus ſupra, non eſt recedendum ab opin. Rotæ Cocc. & Merl. poſitis infra *quæſt.* 22.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Remedium l. fin. Cod. de edict. D. Adrian. toll. conceditur pro bonis emphyteuticis profanis, nu. 1.

Vel ſaltem datur immiſſio, ex inueſtitura, Amplia, ut habeat locum in fœmina herede inſtituta à parte, & affertur ratio, num. 2.

Declara, quando adeſſet legitimus contradictor, & quis ſit, num. 9.

Remedium l. fin. Cod. de edic. D. Adr. toll. habet locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, num. 5.

Statutum de continuanda poſſeſſione in heredem; an habeat locum in bonis feudalibus, & emphyteuticis, numer 3.

Mandatum de immittendo competit heredi quod competebat defuncto per inſtantiam captam, num 7.

QVæro, An remedium, *l. fin. Cod. de edict. D. Adr. toll.* concedatur pro bonis emphyteuticis? Et pro Majori dilucidatione, diſtinguendum puto. Aut agitur de emphyteuſi profana, ſive ſæculari, & con-
1 cedi debet, *tex. eſt in* c. 1. §. *inter filium, ſi de feudo fuer. cont.* cum ibi not. Quam opinionem ſequitur Rota *decic.* 220. *numer.* 3. *part.* 4. *deverſ.* ubi allegatur Menoch. *de adipiſc. poſſ. remed.* 4. *num.* 394. ſed eſt *num.* 376 & ead. Rot. coram Vbaldo in una Fulginaten. emphyteuſis de anno 1622. 20. Julij, idem tenuit; vel ſaltem detur immiſſio vigore inueſtituræ,

ad exemplum *d. l. fin.* ut in ead. deciſione dicitur; &
in fundo eſt dec. Càputaq. 283. *par.* 1.

2 Amplia, ut habeat locum in fæmina à patre inſti-
tuta hærede. Menoch *eod. remed.* 4. *num.* 385. Et ra-
tionem effert; quia res emphyteutica dicitur eſſe in
dominio utili, jam defuncti patris, & diſponere po-
tuit, ut per Io. Fab. Inſt. *de locat. paragraph. adeo.*
col. prima Accedit etiam, quia hujus rei emphy-
teuticæ poſſeſſio in hæredem continuari dicitur, ex
diſpoſitione ſtatuti, ubi adeſt: ut per Tiraq. *in tract.*
le mort ſaiſit le viſ. par. 4. *decl.* 6. ergo fortius debet
poſſe apprehendi, ex hoc *remed. l fin.* Prætetea valet
argumentum à feudo ad emphyteuſim. Et eſt com. op.
* ut per eundem Menoch. ibidem *num.* 375. quod ſci-
licet filia à patre inſtituta debet mitti in poſſeſſio-
nem bonorum feudalium: ergo de his idem dicen-
dum eſt.

3 Sed eſt aduertendum, quod ratio prædicta, allega-
ta à Menoch. de Statuto, diſponente, quod poſſeſſio
continuetur in hæredem, non eſt tuta: quia ſtatutum
hoc non habet locum in bonis feudalibus, & emphy-
teuticis, & maxime Eccleſiaſticis. Cuman. *conſ.* 173.
in fine, Marc. Brun. *conſ.* 62. *numer.* 1. Gab. *de acq.*
poſſ. conc. ult. numer. 13. licet alios referat cont. te-
nentes: Sed opinionem Cuma. & aliorum ſequuta eſt
Rota. ut *in dec.* 513. *in fine par.* 1. *in recent.* & præ-
ſertim quando emphyteuſis eſt finita per mortem de-
functi, ut in alia dec. *in recent. par.* 2. *dec.* 263.
numer. 2. Sed hæc opinio habet locum, quando non
controuertitur, bona eſſe emphyteutica, ſeu feudalia;
ſecus, ſi dubitetur, & controuertitur, Rot. *deciſ.* 692.
num 3. *par.* 1. *recentiſſ.*

4 Declara 2. quando adeſſet legitimus contradictor,
ut in d. dec. coram Vbald. & per Menoch. *d. remed.*
4. *numer.* 565. Et quis dicatur legitimus Contradi
ctor; vide eundem citato loco Viu. *deciſ.* 409. *numer.*
21. & eſt deciſio coram Vbaldo ſupra allegata, quam
de verbo ad verbum poſuimus ſupra *de alienat.*
q. 10.

Aut agitur de emphyteuſi Eccleſiaſtica; Et idem
5 dicendum eſt: quia extraneus quoque mittendus eſt
in poſſeſſionem, ex remedio *d. l. fin.* Ea ratione qua
6 utuntur Doctores in cauſa feudalis poſſeſſionis, de
qua per eundem Menoch. citato remedio, *num.* 375.
Et quia etiam, & ſi ſint multi caſus, in quibus ex-
7 traneus non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, at-
tamen extant alij permulti caſus, in quibus admitti-
tur; ut late ſcribunt Alex. *in l. etiam col* 2. *ſol. matr.*
& Didac. *lib.* 2. *var. reſol. cap.* 17. *numer.* 5. & nos
diximus ſupra in tit. *de cont. emphyt quæſt.* 1. Ob hanc
ergo probabilem dubitationem, mittendus eſt hæres
in poſſeſſionem: Et hanc ſententiam probauit Rota,
dec. 16. *par.* 1. *& dec.* 26. *recentiſſ.* Et quod remedium
l. fin. Cod. de edict. D. Adr tol. competat pro conſe-
quendis bonis emphyteuticis, etiam Eccleſiaſticis,
poſſeſſis à defuncto, & in hæreditate repertis, eſt alia
deciſio Rotæ, ut per Duran. *dec.* 301. *numer.* 3. ubi re-
fert dec. Canalet. Et in dicta deciſione Duran. *nu.* 2.
fuit etiam dictum, quod mandatum de immittendo
competit hæredi in bonis emphyteuticis, etiam Ec-
cleſiaſticis, quod competebat defuncto per inſtantiam
à defuncto cæptam, Et quod detur remedium *dict.*
l. fin. pro bonis emphyteuticis, Eccleſiaſticis, ac feu-
dalibus, vel ſaltem immiſſio ex inveſtitura, ad ex-
emplum *d. l. fin.* tennit Rot. in d. dec. coram D.
Vbaldo.

8 Declara non procedere, quando filia inſtituta,
eſſet illegitimè nata, & emphyteuſis eſſet Eccle-
ſiaſtica: Et de utroque clara conſtaret. Ruin. *conſ.*
47. *numera* 7. *lib.* 1. Menoch. *eodem remed.* 4.
numera 388.

QVÆSTIO VII.

SVMMARIVM.

Interdictum retinendæ poſſeſſionis, competit Domino directo ad expellendum emphyteutam, quando emphyteuſis eſt finita, num. 8.

Declara, quod prius debeat citari, & audiri, quando non negat proprietatem, num. 2.

Declara 2. *quod competit dictum remedium, quando deuolutio eſt clara, & indubitabilis; alias ſi eſt dubia, & probabiliter poſſet dubitari, & controuerti: tunc judicio petitorio experiri debet., num.* 3.

Alias daretur heredi, qui cœpit poſſeſſionem, num. 7.

Declara, etiam, quod antequam mandatum de manutenenda concedatur, apparère debet legitimè quod ſit finita emphyteuſis, nu. 4.

Declara ultimo, ut non poſſit propria auctoritate expellere, etiam ſtante pacto de ingrediendo poſſeſſionem propria auctoritate, num.

Vbi remiſſimè de hoc pacto tractatur.

Interdictum retinendæ poſſeſſionis, competit Domino directo pro omnibus caducitatibus, num. 6.

Manutentio competit proprietario, finito, uſufructu.

Videamus nunc, An remedium, ſiue interdictum
retinendæ poſſeſſionis, competat Domino dire-
cto ad expellendum emphyteutam, quando emphy-
teuſis eſt finita? Et dicendum eſt, competere, ratio-
1 ne ſuæ ciuilis poſſeſſionis, per viam manutentionis ad
recuperandam, naturalem poſſeſſionem: ut tenet Ro-
ta in una Civitatis Caſtelli coram R. P. Decano. quam
refert Ludouiſ. *dec.* 105. *numer.* 15. Et quod competat
interdictum, Vti poſſideris, tenet Bart. *in l.* 1. *num.* 17.
& ibi Apoſtil. *ff. uti poſſid.* Catoc *de locat. fol.* 26. *re-*
* *med.* 7. Rota *par. dec.* 211. *recentiſſ.* ubi declaratur, ut
infra: Et multos congerit Bonaugl. *in l.* 2. *Cod. de*
iur. emph col. 7. *num.* 105. atteſtantes de com.

2 Declara tamen, ut requiratur, quod via judiciali
agatur: quia in ea dec. dicitur, quod competit Inter-
dictum retinendæ, ut habens naturalem expellatur ab
habente civilem; ſed debet citari, & audiri; ut poſt
Alex. ibi allegatum, tenet Gramar. *conſ. civil.* 86. *nu.*
16. Et hoc habet locum, præſertim in caſu, in quo
emphyteuta non negat proprietatem Domino directo:
quia tunc liceret, ſi negaſſet; propria auctoritate ex-
pellere, juxta diſtinctionem Corn. *conſ.* 193. *num.* 3.
3 *lib.* 3. Ludouiſ. *d. dec. num.* 16. & ibi Add. qui atte-
ſtantur, & declarat ita Rot. tenuiſſe, quod pars de-
bet citari, & liquidari, quod factus ſit locus deuo-
lutioni, & quod tunc poſſit Dominus intentare reme-
dium poſſeſſorium, quando clara, & indubitata eſt
deuolutio: ſed quando eſt dubia: tunc judicio peti-
torio experiri debet, Et quando deuolutio non eſt
clara, quod linea ſit finita, non poteſt agere Domi-
nus interdicto retinendæ: ut quando negatur, & pro-
babiliter controuertitur, bona eſſe emphyteutic. Rot.
dec. 602. *numero* 5. *par.* 1. *recentiſſ. & deciſ.* 211. &
infra *numer.* 7.

4 Declara tertiò, quod prius apparere debet, ante-
quam mandatum de manutenendo concedatur, ut
legitime Dominus directus doceat, quod ſit finita
emphyteuſis: Et ita tenuit pluries Rota, ut atteſta-
tur ibi Lodouiſ. *num.* 17. alias ſi expelleret propria
auctoritate, ſpolium purgari deberet, ut diximus etiam
de var. caduc. quæſt 10. & quando emphyteuta negat
emphyteuſim eſſe finitam, prius judicialiter cauſa
examinanda eſt: probat Caldas *de emphyt. extinct. lib.*
4. *quæſt.* 17. *num.* 38.

5 Declara quartò, ut non poſſet propria auctoritate
eum expellere, etiam ſtante pacto de ingrediendo poſ-
ſeſſionem propria auctoritate: ut in ead. dec. Lud.
ha-

habetur, & dixi *in de quæſt.* 10. quam omnino vide, ſimul cum Corb. *de cauſ. privat. ob non ſol. can. quæſt.* 13. & Add. ad dec. præd. Ludouiſ.

6 Et ex ſupradicta ratione, nempe, quod interdictum retinendæ competit, ut habens naturalem expellatur ab habente ciuilem, teneri etiam poſſet, quod prædictum interdictum retinendæ poſſeſſionis, competat Domino directo pro aliis caducitatibus propter ſuam ciuilem poſſeſſionem, ad recuperandam naturalem, ſeruatis tamen ſeruandis, & probatis probandis, ut infra *num.* 7. & per Valaſ. *quæſt.* 18. *num. de iur. emph.* & modo caducitas ſit clara, ut ſupra diceru, & ſupra etiam diximus: Videmus enim, quod habenti ciuilem tantum poſſeſſionem, competit Interdictum uti poſſidetis, quod eſt remedium retinendæ poſſeſſionis, ut per Menoch. *de retin. poſſ. remed.* 3. *numer.* 21. qui multos concordantes refert, quem ſequitur Rot. *par.* 5. *nouiſſ. dec.* 79. *num.* 13. Et *num.* 23. dicit ex mente aliorum, libellum ſubſtineri, quo ciuiliter poſſidens, petit in poſſeſſione ciuili non turbari, & ad naturalem reſtitui. & hoc interdictum, ex ſententia Bero, & aliorum, habet naturam mixtam, ſempe retinandæ poſſeſſionis ciuilis, quæ penes actorem eſt, & recupetandæ, reſpectu naturalis; quam adverſarius obtinet: quare pronunciabitur, ciuiliter poſidentem tuendum eſſe; & quia non poteſt tueri, atque defendi, ſine reſtitutione naturalis, jubebit Prætor, & naturalem ipſam poſſeſſionem reſtitui, quæ reſtitutio venit in neceſſariam quandam conſequentiam; & ideò ratione ciuilis poſſeſſionis competit Interdictum, uti poſſidetis, quod habet naturam mixtam poſſeſſionis retinendæ, reſpectu ciuilis, & recuperandæ reſpectu naturalis: & per conſequens pronunciabit Iudex, Dominum in ciuili poſſeſſione tuandum, ut dictum eſt: quia Dominus non poteſt in ciuili poſſeſſione tueri, ſine reſtitutione poſſeſſionis naturalis, Iudex mandabit, ut pars, quam occupauit, reddat poſſeſſionem; & eſt mirabile, ut interdictum uti poſſidetis, licèt ſit retinendæ poſſeſſionis, habeat vim recuperandæ Rot. ut *in recol. per Paul. Rub. deciſ.* 78. *num.* 16. *cum aliis ſeq.* & *dec.* 139 *num.* 31. cum aliis ſeq. Nec enim ciuilem poſſeſſionem turbare deſinit, qui naturalem non reſtituit, ut ipſe dicit, *dicto remed. num.* 26. *& ſeq.* Et hanc opinionem videtur ſentire etiam Valaſc. citato loco dum dicit, ſi Vaſallus, vel emphyteuta nolint finita emphyteuſi, ex tempore, vel ex cauſa commiſſi rem dimittere, poterit directus Dominus agere aduerſus eos, interdicto uti poſſidetis, ut naturalem poſſeſſionem dimittant, & ab illa moleſtia deſiſtant: quia per detentionem poſſeſſionis naturalis, videntur directo Domino moleſtiam inferre in ſua ciuili: & ab eo vi, clam, vel precario naturaliter poſſidere: ita Bart. *in l.* 1. §. *quod ait. Prætor num.* 17. *ff. uti poſſid.*

Et quod detur manutentio Domino directo, ratione ciuilis poſſeſſionis, pro recuperatione naturalis, ſi detentor non vult reſtituere, quia turbat in civili poſſeſſione, eſt *dec.* Rot ſupra allegata 79. *num.* 3. *&* *dec.* 359. *ead. par.* 5. ubi plures dec. cumulantur: Quemadmodum etiam finito uſufructu competit proprietario, quod declaratur, quando eſt clara deuolutio: ſecus, ſi dubitari poſſit, ut ſit finita emphyteuſis: quo caſu manutentio datur hæredi, qui cæpit poſſeſſionem, ut ibi dicitur *nu.* 4. & ſuprà *nu.* 13. Conſtito tamen da requiſitis ad iſtum effectum, nempe de domino, deuolutione, ſiue fine emphyteuſis, & bonorum identitate, ut dicitur *in d. dec.* 359. *num.* 5. & *in dec.* 317. *ejuſdem par.* 5. & quod probare debeat lineam eſſe finitam, Seraph. *deciſ.* 1458. *in princ.* Cavaler. *dec.* 558. *num.* 1. Burat. *dec.* 393. *num.* 6. Et quod etiam probanda ſit identitas rei, ut *in ead. dec.* Burat. & eſt etiam *alia dec.* Rot. *recentiſſ.* 211. ſtante quoſt linea ſemel extitit, juxta diſtinctionem D. D. *in l. ex facto*, §. *ſi quis autem ff. Trebel.* & ibi præſertim Rip. & dicitur in dd. dec. Burat. & 211.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Dominus directus poteſt agere rei vendicatione, contrà emphyteutam, ſi rem emphyteuticam non reſtituit, num. 1.

Agens rei vendicatione, debet probare dominium, & quomodo probetur, num. 1.

Dominus directus poteſt agere remedio reintegrandæ, ſi poſſeſſio rei conceſſa non reſtituatur, quando emphyteuſis eſt finita, vel renouatio non fuit petita, nu. 3.

Et habet locum in aliis caducitatibus, num. 4.

NOn ſolùm Dominus directus habet remedium
prædictum retinendæ poſſeſſionis: verum etiam
1 poteſt agere rei vendicatione, ut diximus *de emphyt.*
qu. 26. *num.* 6. & eſt deciſio Rotæ *in recent. par.* 1. *dec.*
290. *num.* 9. debet tamen agens rei vendicatione probare
dominium, latè deduximus *in d. qu.* 26. ubi ha-
2 betur, quomodo probetur, *in d. dec.* 290. per totam.
In hac autem quæſtione videamus, An etiam competat
Domino directo, (finita emphyteuſi non petiit
renovationem) remedium reintegrandæ poſſeſſionis?
3 Et *in eadem dec* 290 *in fine* dicitur, quod etiam non
probato dominio, competit Domino directo remedium
reintegrationum: ſi denegetur reſtitutio rei conceſſæ:
& ibi allegatur deciſio coram Pamphilio, nullius, feudi
3. Martij 1589. & tenet Rot. *dec.* 325. *num.* 6. *par.*
1. *recentiſſ.* Et ratio afferri poteſt, quia denegans reſtituere
poſſeſſionem, ſpoliare dicitur. Seraph. *dec.* 896.
num. 5. Et quando emphyteuta negaret ſoluere canonem,
& etiam tertius poſſeſſor, competit Domino remedium
reintegrandæ, ut infrà *qu.* 13. *num.* 5. Et quod
competat Domino interdictum unde vi, quod datur
etiam civili poſſeſſori; tenet Valaſc. ex ſententia
Tiraq. *de jur. emph. qu.* 18. *num.* 8. quia finito tempore,
non reſtituens, videtur ſpoliare. Bald. *conſ.* 177 *col.*
1. *lib.* 3. nam poſſeſſio naturalis, cenſetur injuſta, finita
ipſius cauſa. Tiraq. *in tract. de mort.* 3. *part. declarat.* 1.
num. 4. Et quod Domino directo competat actio ſpolij
pro ſuæ poſſeſſionis recuperatione, tenet Rot. *dec.*
recentiſſ par. 1. 751. *num.* 2. ubi allegatur Menoch. *de*
recup. poſſ. remed. 9. *num.* 137. & Seraph. *dec.* 117. *&* 896.

QUÆSTIO IX.

Non indiget Summario.

SVcceſſivè quæro, An Domino directo competat remedium *l. fin. Cod. de acq. poſſ.*? Et competere dicendum eſt, quando emphyteuſis eſt alienata, & tradita ejus poſſeſſio ab emphyteuta, ſine conſenſu Domini, nec reſeruato canone: juxta ea, quæ diximus *in qu.* 1. *de alienat.* Et ratio eſt; quia poſſeſſio ciuilis, exiſtens penes Dominum directum, intervertitur: ut tenuit Rota in Romána domus, coram Blancherto 25. Octobris 1574. Alex. *conſ* 85. *num.* 2. *vol.* 6. Iaſ. *in* §. *item, ſi quis in fraudem, nu.* 47 *Inſt. de actio.* cum aliis allegatis per Corb. *de cauſ. privat. ob alienat. quæſt.* 7. *in fine.* Et ideo per alienationem in terminis illius, *l. fin.* nullum eſt factum præjudicium Domino, & emphyteuta tenetur ad omne damnum.

QUÆSTIO X.

Non indiget Summario.

ET non diſcedendo à propoſita materia, quia ſupra *qu.* 7. tractavi, An competat Domino reme-

dium uti poſſidetis, quod eſt retinendæ poſſeſſionis; nunc autem An detur emphyteutæ, dicendum eſt, ſi contingat turbari in ſua poſſeſſione rei emphyteuticæ? Bart. *in l. unica, num.* 8. *C. uti poſſid.* reſpondet, quod redditur; Et eſt ratio, quia emphyteuta naturaliter poſſidet. Iaſ. *in l. naturaliter, num.* 15. *ff. de acq. poſſ.* Menoch. *de rei. poſſ. remed.* 3. *numer.* 84. & Grattian. *dec. Macerat.* 321.

Sunt tamen aliqui, qui dicunt, quod Dominus directus, ſi omiſſa via juris, velit emphyteutam rei indebitè inſiſtentem turbare, poterit, turbare impunè, nec adverſus ipſum juvabitur interdicto Uti poſſidetis, ut voluit Bart. *in l.* 2. *num.* 40. *Cod. de jur emphyt.* & ibi Ang. *col.* 2. & Iaſ. *num.* 103. verum de hàc re abunde diximus in tit. *de var. caduc. qu.* 10. ubi tractatur, an Dominus directus poſſit propria auctoritate poſſeſſionem rei emphyteuticæ accipere], poſt declaratam caducitatem, & dic etiam, ut diximus *dict. quæſt.* 7. *in princ. hoc eod. tit.*

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Actio redhibitoria, vel quanto minoris datur emphyteuta, num 1. *decl. num* 5.

Actio communi dividundo, competit emphyteuta, nu. 2.

Actio judicij familiæ herciſcundæ conceditur emphyteutæ, numero 3.

Actiones etiam finium regendorum, aquæ pluviæ arcendæ, arborum furtim cæſarum, & actio legis Aquiliæ competunt emphyteutæ, num. 4.

PRoſequendo materiam, Quæro rurſus, an aliæ actiones emphyteutæ competant? Et competere dubitandum non eſt, ex variis cauſis: Nam & utilis
1 redhibitoria, & quanto minoris, datur. Bald. *in l.* 2. *n. & ſeq. C. de jur. emph.* Iaſ. *in l.* 1. *numer.* 71. *C. eod.* & Caroc. *de locat. fol.* 263. *remed.* 4. ſed ipſi non exemplificant. Valaſc. autem *de emphyt. qu.* 6. *num.* 18. dat exemplum, ſi fortè fundus in emphyteuſim conceſſus producat herbas peſtiferas, poterit redhiberi, vel quanto minoris pro eo agi, ſicuti, ſi tradatur fundus, qui producat peſtiferas herbas; Et quanto tempore duret iſta actio, Vide Aret. *Inſt. de act. §. in duplum*; Competit etiam actio communi diuidundo; Iaſ. *in eod. num.* 71. Iudicium etiam familiæ herciſcundæ. Similiter dantur actiones Finium regundorum, Aquæ pluviæ arcendæ, Arborum furtim cæſarum, & Actio le-
4 gis Aquiliæ. Iaſ. *in eod. l.* 1. *num.* 7. Gloſ. & Bart. *in l. credere, §. fin. ff. arbor. furtim cæſar.* Valaſc. *ſub. d. num.* 18 *ver. rurſus.*

5 Sed quando emphyteuſis conceditur titulo lucratiuo, & non oneroſo, tunc Redhibitoria non habet locum. Gabal. *in tract. de edil. act. cap.* 2. *numer.* 9. Surd. *deciſ.* 290. *num.* 6.

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Remedium reſtitutorium ex condictione triticaria, vel indebiti, competit Minori, Eccleſiæ, & aliis, ſi ſit facta conceſſio in emphyteuſim, ſine ſolemnitatibus, num. 1.

Alienatio ſi facta ſit, ſine utilitate Eccleſiæ, quæ actio detur, num. 2. *remiſſivè.*

SÆpè occurrit in facto, dicit Iaſ. *Inſt. de act. §. ſic itaque* 38. quod ſi celebretur aliquis contractus invalidus, non ſeruatis ſolemnitatibus per Eccleſiam minorem, vel aliam perſonam, & ejus poſſeſſio tradatur, poſſit repeti poſſeſſio per condictionem Indebiti; & ideo infertur, ſi Eccleſia concedat in emphyteuſim rem aliquam, non ſeruatis debitis ſolemnitatibus, poterit repetere, & ei competit remedium reſtitutorium, ex conditione ſine cauſa, vel triticaria, *l.* 1. & 2. *ff. de cond. trit. & l. indebiti, §. nummis, de cond. inde.* Bart. *in leg. alienam, num. &* 4. *ff. ſol. matr.* ubi tenet, quod competit conditioni debiti, & dicit ita de facto reſpondiſſe in Eccleſia, quæ rem vendiderat, & tradiderat, non obſeruata ſolemnitate: Et idem tenet *in d. § nummis, num.* 2. & ibi Paul. de Caſt. Aym. *conſ.* 299. *num.* 2. Natt. *conſ.* 288. *num.* 3. Et iſta remedia competunt Eccleſiæ ad recuperandam poſſeſſionem; licet facto proprio ab ea ceciderit: & ita tenuiſſe Rotam coram Robuſterio in una Aſculana, atteſtatur Mareſc. *var. reſol. cap.* 25. *lib.* 2. in fine. Nec poteſt contra Eccleſiam referri quæſtio dominij, ut per Bart. & alios ſupra allegatos. Sed quando fuit res aliena, ſine utilitate Eccleſiæ, etiam ſi ſit confirmata ab Executoribus, ſiue Delegatis à Pontifice, videnda eſt *quæſtio* 22. *de cont. emphyt. in principio.* Et vide etiam *de cont. emph. qu.* 21. *numer.* 20. ubi ponitur, quòd tenetur nihilominus ſoluere canonem. Et *qu. eod. tit. num.* 3. quod poſſit Eccleſia repetere fructus, quando eſt facta conceſſio, ſine utilitate, vel ſolemnitatibus.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Interdictum quorum bonorum, ſiue petitio hæreditatis, datur emphyteuta, pro emphyteuſi recuperanda, n. 1.

Interdictum quorum bonorum, datur emphyteuta, in inveſtitura comprehenſo, pro rebus particularibus, n. 2.

Interdictum quorum bonorum, non datur contra titulo poſſidentem, num. 4. *decl. quinque modis à num.* 5. *uſque ad num.* 12.

Contrahentes cenſentur ſe conformaſſe cum diſpoſitione juris, & ſtatutorum, num 3.

Emptor non debet eſſe melioris conditionis, quam venditor, num 9.

Petitio hæreditatis utilis, & non directa datur contra titulo poſſidentem, n. 11.

Petitio hæreditatis in quibus caſibus non datur contra tit. poſſidentem, nec etiam interdictum quorum bon. & è contra, num. 13.

Emphyteuta poteſt intentare actionem rei vendicationis, num. 14.

Cautela, ut ſimul intentetur rei vendicatio, & Publiciana, numer. 15.

Cautela altera, ut non proponatur una actio, ſed omnis actio, omneque remedium, num. 16.

Emphyteuſis quando ingreſſa eſt unam lineam, durante illa, alter excluditur, nu. 17. *remiſſivè.*

Clauſula conſtituti, operatur omne remedium poſſeſſorium; numer 18.

SÆpè in facto euenit, quod aliqui in inueſtitura comprehenſi, non poſſunt ſuccedere in emphyteuſi; quia à proximioribus excluduntur, vel quia ſunt de prima, aut ſecunda generatione, ſiue tertia, ſiue etiam per ſtatutum excluduntur, ut fæminæ dotatæ, quæ non ſuccedunt, donec extent maſculi, & hoc ſtatutum eſt hic in patria mea: & contingit, quod ei, qui excludebant alios, decedant, & debeant admitti alij in inueſtitura vocati. Quæritur modo, an ille, qui vult ſuccedere, & admitti, habeat aliquod remedium poſſeſſorium adipiſcendæ poſſeſſionis, vel potius experiri debeat petitorio, nempè petitione hæreditatis, vel rei vendicatione, ut mox dicam; Hæc eſt noua quæſtio, & à nemine tacta, quod viderim. Et videbatur dicendum quod ſolum competat petitorium, & non poſſeſſorium: quia in illis poſſeſſoriis adipiſcendæ; quæ ponit Menoch. *de adipiſc. poſſ.* de hoc nulla fit mentio. Credo

tamen

tamen, quod iſte emphyteuta, qui in inueſtitura eſt
comprehenſus, & prius excindebatur a proximiori in
gradu, vel generatione, ſeu vigore ſtatuti, pro recu-
perandi emphyteuſi, habeat remedium recuperendæ
poſſeſſionis, prout ab inteſtato comperit hæredi, *l. 2.*
C. quorum bonorum, contra poſſidentem pro hærede,
vel pro poſſeſſore, ut per Menoch. *de adipiſc. poſſ. re-*
med. 1 *in principio* Fundamentum autem hujus meæ
opinionis eſt: quia deſcendentes Inueſtiti, & in in-
veſtitura comprehenſi, eo ordine ad ſucceſſionem in
bonis emphyteuticis vocantur, quo jure ciuili, vel
municipali ad hæreditatem decedentis ab inteſtato ad-
mittuntur, ut latè diximus in tit. *de ſucceſſ. in bonis*
emphyt. qu. 1. *in principio*, & procedere etiam oſten-
dimus in emphyteuſi Eccleſiaſtica, recepte pro ſe, filiis,
& nepotibus; ſed pro conſequenda hæreditate ab inte-
2 ſtato, detur etiam interdictum quorum bonorum utile
non directum, etiam ad ſingulas res, & pro rebus par-
ticularibus, & ad unam rem. Maran. *in ſpec.* 4. *par. di-*
ſtinct. 4. *num.* 7. & per Aret. *Inſt de actio.* §. *quadupli*
col. 14. *ver. ex quo nota*, & per Menoch. *de adipiſc.*
poſſ remed. 1. *num* 80. & Hond. *conſ.* 22. *num.* 7. *lib.*
1. ergo pariter concedi debet emphyteutæ comprehen-
ſo in inueſtitura, & vocato à contrahentibus in inſtru-
3 mento; quia contrahentes præſumuntur tempore factæ
conceſſionis, & inueſtituræ, ſe conformaſſe cum di-
poſitione juris, & ſtatutorum, ut ſcripſimus *in dict.*
quæſt. 1. & per Ment. *de taciturn. & ambig. lib* 22. *tit.*
18. *num.* 5. & 23.

4 Advertendum tamen eſt, quod remedium quorum
bon. ſeu petitio hæreditatis, intentari, intentari non
poteſt contra titulo poſſidentem. Menoch. *de adipiſc.*
eod. remed, num. 60. & Rota *in recent. par.* 2. *dec.* 671.
5 *num.* 1. Iaſ. *in* §. *actionum*, *Inſt. de act* Honded. *conſ.*
22. *num.* 18. *lib.* 1. ubi plures concordantes refert; Sed
requiritur, quod titulus ſit validus, nec ſufficit invali-
* dus; ſeu putativus, ex communi opinione, de qua per
Seraph. *dec.* 256. ubi dicitur, quod nullitas contra-
ctus allegari etiam poteſt, ſi ſit nullitas, quæ per
6 partis conſenſum ſaneri non poſſit, rejecta opinione
Couar. *pract. quæſt.* 12. *num.* 4.

7 Declaratur etiam: quod opinio prædicta non ha-
bet locum, quando titulus fuit acquiſitus poſt mor-
tem illius, de cujus hæreditate agitur: ut per Hond.
qui plures cumulat, *d. conſ.* 22. *num.* 10. & 11. Menoch.
d. remed. num. 62. Licat Natt. *conſ.* 15. *par.* 1. cont. te-
neat: Sed cum Menoch. & aliis, Iaſ. *in l.* 1. *num.* 10.
Cod. de inoff. teſt. & Oſaſch. *deciſ.* 56.

8 Declara tertiò, non habere locum, quando titulus
fuit acquiſitus ab eo, qui petitione hæreditatis con-
veniri poterat: quia emptor non debet eſſe melioris
9 conditionis, quam venditor, ut per infinitos, quos
congerit idem Honded. *eodem conſ. num.* 13. & Rot *in*
par. 2. *deciſ.* 33. *recentiſſ. in fine.*

10 Declara quartò habere locum, quando agens peti-
tione hæreditatis, in concluſione libelli, actor petit ſe
declarari hæredem; adverſariumque compelli ad reſti-
tutionem bonorum: ſed quando concludit, ſe mitti
in tenutam bonorum: tunc datur etiam contra titulo
poſſidentem. Hond. *eodem conſ. num.* 17. ex ſententia
Io. de Anan. & Purpurari, & datur etiam contra titulo
poſſidentem utilis petitio hæreditatis; non autem dire-
11 cta, ut refert idem Honded. *eodem conſ nu.* 34. ſequu-
tus opinionem dictorum Io. de Anan. & Purp.

12 Declara quintò, quod petitio hæreditatis non da-
tur contra titulo poſſidentem, quando actor ſolum pro-
bat poſſeſſionem, ſeu detentionem defuncti, tempore
mortis; ea ratione, quia reus poſſidens titulo, habet jus
potentius, ſeu æquale: ſed quando actor probat etiam
titulum, & dominium defuncti. habet jus potentius
reo Et propterea præfertur: ut declarat Paul. de Caſtr.
in l. 2. *C. de pet hæred. col.* 1. *ver. ex hoc quæritur*, & Soc.
reg. 364. *ver petitio hæreditatis*, & refert Honded. *conſ.*
citato nu. 18. Hæc ſcripſi, quia, in quibus caſibus, non

datur hæreditatis petitio contra titulo poſſidentem,
non etiam datur remedium quorum bonorum, & e
13 contra Menoch *eod. remedium* 1. *num.* 62.

14 Poteſt etiam intentari actio rei vendicationis, Hon-
ded. *eodem conſ. num.* 19. quæ actio datur contra titulo
poſſidentem, *l.* 2. *in fine juncta*, *Gloſ. fin.* & *l. hæreditа-*
tis, *ver. à cæteris*, & ibi Bart. & alij, *C. de pet. hæred.*
in qua actione dominium probari debet, ex parte acto-
ris, & poſſeſſio rei. Honded. loco citato. Sed quia do-
minium eſt difficilis probationis, ut dicit Iaſ. ubi ſu-
pra, & Hond. *citato conſilio*, *num.* 16. Ideo cautela eſt,
ſecundum Aretin. *Inſtitut. de action.* §. *ſed iſtæ*, *nu.* 42.
15 *ver. & ideò*, quod utraque actio, ſcilicet publiciana,
quæ datur hæredi, & rei vendicatio ſimul proponan-
tur: quia quod per unam actionem conſequi non poteſt
16 per aliam obtineatur Datur etiam altera cautela, quod
particulariter unam actionem, ſed omnem actionem,
actor non proponat omneque remedium, & tunc obti-
nere debet ex ea, quæ magis competit, juxta probatio-
nes factas, & maxime, quando cauſa eſſet commiſſa,
decidenda ſummariè & ſola facti veritate inſpecta; ut
tenet Honded. *citato conſilio num.* 26.

17 Illud ſciendum eſt, quod ſi emphyteuſis eſt ingreſ-
ſa unam lineam, donec extat aliquis de illa linea, non
poſſunt alij de alia linea ſuccedere, & ſic non admitti-
tur in hoc caſu proximior, vel ille, eſt de prima gene-
ratione, non excludit alium, qui ſit de ſecunda, aut ter-
tia generatione; & quomodo hoc intelligatur videnda
eſt *quæſt.* 2. *n.* 17. 8. & 19. *de ſucceſſ. in bon emphyt.*

18 Hoc etiam prætereundum non eſt, quod in inſtru-
mento inueſtituræ ſolet apponi clauſule conſtituti,
vel præcarij per Dominos directos, ad fauorem em-
phyteutæ, & nominatorum in ea, quo casu eis com-
petit omne remedium poſſeſſorium, & remedium re-
tinendæ. ſeu recuperandæ. Cacher. *deciſ. Ped.* 133 *num.* 7.
& in terminis emphyteuſis, eſt deciſio Rotæ, ut per
Ludouiſ. *dec.* 437. & ibi Add. ubi dicit, ex ſententia
ejuſdem Rotæ competere manutentionem, etiam ad-
verſus conſtituentem, & dari conſtitutio actionem
Spolij Rota *deciſ.* 31. *nu.* 3. inter impreſſas penes Zacch.
de obl. Cam. Et operari conſtitutum tranſlationem poſ-
ſeſſionis ad quoſcunque effectus, ut per Matt. *de clau-*
par. 1. *clauſ.* 20. *num.* 4. Vtilitas autem, quæ reſultat,
agendo poſſeſſorio eſt, quia tunc non conſideratur
prioritas temporis, quando judicium eſſet in hypo-
thecaria; ſed debet poſſidens reſtituere: deinde no-
vo judicio avocare, ſed opponi poſſet exceptio excuſ-
ſionis, & de hac utilitate videndus eſt Cacher. *d. dec.*
numer. 9. & 11.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Vſufructuarius poteſt accuſare de damno dato, *num.* 1.
Emphyteuta poteſt accuſare de damno dato in re emphy-
teutica, *num.* 4.
Vſufructuarius, & emphyteuta æquiparantur, *num.* 2.
Augmentum contingens in re emphyteutica per alluvio-
nem, eſt emphyteuta, *num.* 3.
Pœna ſolvenda per damnum, in re emphyteutica divi-
denda eſt inter Dominum, & emphyteutam, quan-
do Dominus recipit partem fructuum, *num.* 5.
Emphyteuta poteſt novum opus nunciare, non ſolum ex-
traneis, ſed ipſi Domino directo, *num.* 6.

NOn erit inconveniens quærere, An emphyteuta
poſſit accuſare de damno dato in re emphyteu-
tica? Et videbatur dicendum, quod non: Quia hæc
actio potiùs competere debet proprietario, & Domi-
no directo, quemadmodum tenet Aret. *Inſt. de uſufr.* §.
conſtituitur de uſufructuario. qui non poteſt accuſare de
damno dato. ſed proprietarius.

* Contrarium tamen tenendum eſt, quia communis
1 opinio eſt contra Aret. nempè, quod uſufructuarius
poteſt accuſare de damno dato, cum ſit Dominus

poſſeſſionis, & fructuum, & habet ius in re, & natu-
raliter poſſidet, ut de ea teſtatur Caualc. *de uſufr. fol.*
186. *num.* 2.6. & 7. & quia uſufructuarius, & emphy-
teuta æquiparantur, ut dicit Euerard. in Centuria *in lo-*
2 *co à minori*, *num.* 3. ubi ex ſententia Iaſ. & aliorum,
3 augmentum ex alluvione contingens in re emphyteuti-
ca accreſcit emphyteutæ, ad inſtar uſufructuarij. ſed
de hac re nos diximus in tit. *de can quæſt.* 13 Quia
etiam emphyteuta poſſidet naturaliter, & habet jus in
re, & in hoc æquiparantur. Facit etiam pro hac opi-
nione, quod infra dicemus, emphyteutæ competere
remedium reintegrandæ poſſeſſionis; ideo poterit ac-
cuſare de damno dato. Credo tamen, quod pœna ſol-
4 uenda per dantem damnum, ſit diuidenda inter em-
phyteutam, & Dominum, quando ipſe Dominus per-
ciperet partem fructuum ex re emphyteutica, argumen-
to eorum, quæ diximus *de var caduc. qu.* 2. *num* 58.
Sed ſi canonem ſolueret in pecunia, nihil Dominus
de pœna perciperet: & quia emphyteuta poteſt nun-
ciare novum opus, ſi quis in re emphyteutica novum
opus moliatur, & etiam Domino directo, ut per Va-
laſc. *de jur. emph. qu. num.* 23.

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

*Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ poſſeſſio-
nis competunt emphyteutæ, num.* 1.
*Et ſpoliator debet ſtare tantum tempus, ſi vult agere pe-
titorio, quantum ſpoliatus ſtetit, num.* 4.
*Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ, conce-
ditur emphyteutæ contra Dominum, ſi propria au-
ctoritate ingrediatur poſſeſſionem, num.* 2.
Interdictum prædictum conceditur uſufructuario, nu. 3.
*Spolium an detur Domino directo contra emphyteutam
negantem ſolvere penſionem, & contra tertium poſ-
ſeſſorem. num.* 5.

ET non recedendo à prædicta materia, Quærendum
eſt, An emphyteutæ concedatur interdictum un-
de vi, & remedium reintegrandæ poſſeſſionis, quan-
do fuit ſpoliatus? Et concedit, dubium non, inquit
1 Menoch. *de recup. poſſ. remed.* 1. *num.* 75. & *ſeq.* cum
is verè naturaliter poſſideret dicatur, ut omnes dicunt
in l. naturaliter, *ff. de acq. poſſ.* ubi Rip. & Iaſ. *num.* 15.
cum aliis allegatis per eum: Et *num.* 78. extendit, ſi
à Domino directo fuerit ſpoliatus, ingrediendo poſ-
ſeſſionem propria auctoritate, ob canonem non ſolu-
tum, ex ſententia Guid. Pap. Afflict. Craver, & alio-
2 rum: Verum videnda eſt *quæſt.* 10. *de diverſis caduc.*
& quod etiam detur remedium reintegrandæ uſufru-
ctuario, tenet Caualc. *de uſufr. fol* 187. *num* 6. ubi
alios refert: Gab. *de reſt. ſpol. conc.* 5. *num.* 9. Et *nu.*
11. generaliter ampliat in omni alio habente natura-
3 lem poſſeſſionem, qui, ſi dejiciatur à ſua naturali, ha-
bet dictum remedium, tanquam ſpoliatus, ex ſenten-
tia Aret. Corn. & Ruin. Ideo non erit dubium, quod
competat remedium reintegrandæ emphyteutæ, cum
ipſe naturaliter poſſideat. Et Caualc ibi dicit, quod
ſi ſpoliator vult agere petitorio, debet ſtare tantum
4 tempus, quantum poſſeſſor ſtetit ſpoliatus ſua poſſeſ-
ſione, allegando alios concordantes.
5 Sed, An remedium prædictum unde vi, & actio
ſpolij competat Domino directo, tam contra em-
phyteutam non ſoluentem, quam etiam contra em-
ptorem rei emphyteuticæ, negantem ſoluere cano-
nem? Et competere dicendum eſt, ut tenet Roman. *conſ.*
311. Guid. Pap. *qu* 629 Caſſan. Burg. *Rub* 11. § 2. *nu.*
208. Gig. *de penſ. qu.* 47. *num.* 10. Menoch. *de recup.
poſſ. remed.* 1. *num.* 80. Foller. *de conſ n.* 6. *nu.* 117.

Contrarium tenet Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt.* 32.
numer. 24. non habere locum contra tertium poſ-
ſeſſorem, quia contra illum, nunquam habuit poſſeſſio-
nem, quomodo igitur poteſt ab illo, ſe ſpoliatum di-
cere?

Fran. Caldas *de emphyt. extract. qu.* 3. *num.* 37. *lib.*
4. contra Valaſc. diſtinguit. Aut erat Dominus ſoli-
tus recipere canonem ab emphyteuta vendente, in
qua poſſeſſione dicitur eſſe, donec per emptorem illa
negetur, & tunc competit ſpolium: quia, ut eo ipſo
poſſit Dominus frui, oportet exiſtere in poſſeſſio-
ne percipiendi penſionem, quo caſu, quemadmo-
dum aduerſus vendentem: ſi negauerit ſolvere, po-
terit uti interdicto unde vi: ita etiam contra ſuc-
ceſſorem ab eo cauſam habentem. Aut Dominus di-
rectus adhuc non erat in poſſeſſione percipiendi pen-
ſionem, quando emphyteuta vendidit; & tunc ſpo-
liatus dici non poteſt.

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Theſaurus quid ſit, num. 1.
*Emphyteuta, ſi inueniat theſaurum in re emphyteutica,
cujus ſit, num.* 2. 3. & 4.
Ampliа ccm. op. quod ſit emphyteuta, num. 7.
Amplia 2. *num.* 8.
Amplia 3. *num.* 10.
Decl. niſi eſſet pecunia de recenti abſcondita, num. 11.
*Decl. etiam etiam niſi eſſet inventus theſaurus arte magi-
ca, & poterit inventor puniri, num.* 12.
Et Theſaurus applicatur Fiſco pro medietate, num. 13.
*Inventor tamen poterit retinere, donec condemnetur per
ſententiam; licet aliqui contra num.* 14.
*Venditio ſive conceſſio in emphyteuſim, reſcindi non poteſt,
virtute l.* 2. *Cod. de reſc. vend. eo quia, ibi Theſau-
rus fuit inuentus, num.* 17.
*Onus probandi theſaurum eſſet, & non pecuniam de re-
centi abſconditam cui incumbat num.* 19. & 20.
*Theſaurus in fundo alieno inventus, non data opera, cu-
jus ſit, num.* 21.
*Theſaurus inventus, data opera, fundo alieno, etiam
volentibus Dominis cuius ſit, & an poſſit puniri
num.* 22.
*Contra occultatorem theſauri, agi poteſt criminaliter, &
civiliter num.* 23.
*Dominus directus, ſi inueniat theſaurum in re emphy-
teutica, cujus ſit num.* 24.
*Theſaurus, ſi fuerit inventus in fundo emphyteutico per
extraneum, cui applicari debeat, num.* 25.
*Theſaurus, hodie de conſuetudine, vel vigore ſtatutorum
particularium cuius ſit, & an debeat inventor expe-
ctare ſententiam Iudicis, num.* 27.
*Statuta laicorum contra clericos & bona Eccleſiæ, vel lo-
ca ſacra, & religioſa, non valent, num.* 28.
*Theſaurus inventus in loco ſacro, vel religioſo, vel bonis
Eccleſiæ cuius ſit num.* 29.
*Arena, & argenti fodinæ, auri, vel cuiuſcunque mate-
riæ, an ſint emphyteutæ, vel Domini, eod. num.* 29.
Cætera pro materia, num. 30. *remiſſivè.*

PRæſens quæſtio, erit potius curioſa, quam utilis:
quia eſt de rebus raro contingentibus, & meis
temporibus qui theſauros quærebant, vendiderunt
bona propria, ut incerta invenirent, & utrumque ami-
ſerunt Quæro igitur, An emphyteuta, qui invenit
theſaurum in fundo emphyteutico, totum ſibi lucri-
faciat, & acquirat: vel potius Domino directo? Et
1 præmittendum venit. quod theſaurus eſt pecunia
ab ignotis Dominis vetuſtiori tempore abſcondita,
lib 1. *C. de theſauris lib.* 10. vel depoſitio pecuniæ
cuius memoria non extat, ut *ff. de acq. rer. dom leg.
nunquam* §. *theſaurus*, Navar. *in manu. confeſ cap.*
17. *num.* 172. Proſp. Farin. qui alios refert. *de diverſ.
quæſt.*

quæſt. 104. *num.* 19. His præmiſſis, ſciendum eſt, quod Gloſ. *in. theſauros, Inſt. de rer. diuiſ.* tenet, quod em-
2 phyteuta, ſiue Vaſallus, ſi inueniant theſaurum in re emphyteuca, ſiue feudali, ſibi acquirant: & hanc Gloſ. opinionem eſſe communem, dicit ibi Silueſt. Aldob.
* quam etiam ſequitur Bart. Bald. & Io. de Plateat *in d. l. 1. C. de theſ.* & Ang. Port. & alij *in d. §. theſauros.* Burſat. *conſ.* 209. *num.* 5. *lib.* 2. cum aliis allegatis per Farin. *d. qu. num* 13. & de com. teſtatur etiam Valaſci *de jur. emph. d. quæſt.* 15. *in principio*: licet ipſe teneat contrarium.

Contra tenent antiquus Gloſ. Placent. Spec. *de emphyt. §. nunc aliqua, numer.* 138. *ver.* 132. & ibi Ioan. And. & tacitè ſequitur Iaſ. *in l.* 2. *num.* 8. *C. de jur. emph.* Io. Garc. *de expenſis, cap.* 22 *num.* 52. quibus accedit Nauar. *d. cap.* 17. *num.* 173. & Valaſc. *d. qu* 15. *num.* 1. *ver. ergo autem*, & *num.* 19. ubi tenet. quod hæc opinio ſit æquior, ut dimidia ſcilicet theſauri adiudicetur Domino directo, & altera emphyteutæ. Mouentur iſti, quia emphyteuta. & Vaſallus non ſuot pleno jure Domini, ſed ſolum utiles; & ideo non verè, nec proprie Domini ſunt, ut *l. 1. §. qui in perpetuum. ff. ſi ager. vect.* ibi licet Domini non efficiantur. Secundò mouentur quia lex defert theſaurum integrum inuenienti ſolum in agro ſuo, ut *in d. unica, C. de theſauris, & dict. §. 6 theſauros*, & cum emphyteuta, ſiue Vaſallus, non ſint vere Domini; ſequitur, quod dimidia emphyteutæ, ſiue Vaſallo, & altera Domino directo debeatur; Et non obſtat, quod utile dominium, ſecundum hanc opinionem, nihil prodeſt; Quia reſpondent, utile dominium prodeſt ad hoc, ut ſiue theſaurum emphyteuta reperiat fortuito caſu, ſiue conſulto, ſuum faciat pro dimidia: cuius contrarium eſt in eo, qui reperit in loco prorſus alieno: is enim, ſi conſulto perquirat, nec dimidium lucrifacit, ſed integer theſaurus Domino datur, ut dicunt omnes *in d. §. theſauros, & in d. l. unica.* Nauar. *d. c.* 17. *num.* 172 & alij per Valaſc. allegati *in d. qu.* 15. *num.* 1. *in fine.* Et eandem opinionem ſequitur etiam Caualc. *dec.* 15. *par.* 2. *num.* 4. & nouiſſimè Bonac. *in tract. moralium, par.* 2. *diſp.* 7. *quæſt.* 3. *num.* 8. Peregr. *de iur. Fiſc. lib.* 4. *tit.* 2. *in fine.* Garc. *de expenſis, cap.* 22. *num.* 52.

4 Verum hæc opinio, ut ipſemet Valaſc. dicit, eſt contra communem opinionem, ut, & alij atteſtantur ſupra, & nouiſſimè Farin. citato loco, & in Vaſallo tenent Andr. de Iſern. & Iaſ. Aluarot. *in tit. Quæ ſunt regalia*, quos refert Valaſc. Mouentur iſti hac ratione; quia lex defert theſaurum ei, qui reperit in ſuo loco, ut *in d. §. theſauros, & l. unica*: ſed emphyteuta prædium emphyteuticum ſuum dicere poteſt, *leg. fin. poſſeſ-*
* *ſores in fine, C. de fund. patr. lib.* 11. & eſt com opin. & habet etiam in rem actionem, pro fundo emphyteutico, *l. 1. in fine, ff. ſi ager. vect.* & rei vendicationem, ut ſupra diximus hoc titulo *quæſt.* 13. Et in rei venditione probari debet dominium. Habet etiam emphyteuta remedia poſſeſſoria, & alias actiones, de quibus ſupra hoc eodem titulo: & ideo dici poteſt meritò Dominus, & poſſeſſor, ut notavi ſupra, *quæſt.* 14. Præterea moventur ratione, & æquitate naturali; quia ad emphyteutam damna fortunæ circa fructus, imo, & rem ipſam, niſi funditus pereat, pertinent, ut diximus *de ſol. canone quæſt.* 13. *num.* 8. & cum inventio theſauri accidat ex beneficio fortunæ, *l. ſi is qui ff. de acq. rer. dom.* & Dei beneficium appellat *l. unica ſupra citata*; ſequitur, ut qui ſentit incommoda, debeat ſentire commoda. *leg. ſecundum naturam, ff. de reg. jur. & cap. qui ſentit, eod tit. lib.* 6. Deinde in emphyteutam transfertur utile dominium, ut in *Prælud. quæſt.* 5 *num.* 9. ergo eſt Dominus. Nec obſtant ea, quæ in contrarium adducuntur, quia cum emphyteuta ſit Dominus utilis (ut dictum eſt) negari non poteſt, quin verè ſit Dominus, & ita intelligi debet tex. *in dict. l. 1. §. qui in perpetuum*, prout intelligit Gloſ. Nec Valaſc qui nititur defendere hanc ſecundam opinionem contra communem, poteſt dici contrarius: nam *num.* 9. dicit,

Cæterum recenta communi, quæ totum theſaurum emphyteutæ defert, majus dubium habet; ſed tenenda eſt, Et hanc opinionem tenuit Rot. coram Manzan. in Romana lapidum, & ſtatuarum 14 Maij 1612. quam refert Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 453. *num.* 6, & 19 ubi quod hæc ſit verior, & magis com. opin. teſtatur. Quam com. & magis com. op. ego limitarem, non habere locum, quando emphytheuta reſponderet partem omnium fructuum; quia licet theſaurus non ſit in fructu, tamen haberi debet loco fructuum, per ea, quæ dicit idem Grat. *d. cap. num.* 12. cum in caſu iſto, Dominus non tranſtulerit in emphyteutam, totum utile dominium, per ea, quæ dicit idem Grat. *citato loco, num.* 4. & 14. & per ea, quæ diximus *de vir. ead. qu.* 2. *numer.* 58. & ideo in hoc caſu tenenda erit opin. de qua ſupra *num.* 3

5 Dubium tamen oritur, An requiratur realis apprehenſio, vel ſufficit ſola inventio? Et in hoc etiam articulo ad ſunt duæ opiniones: quarum una eſt, quod requiratur realis apprehenſio, & non ſufficiat ſola inventio. tenent
* Iacob. Per. & Io. Fab. *in §. item lapilli, Inſt. de rer. diuiſ.* Cyn *in l licet, num.* 6. *C. de acqu. poſſ.* & ibi Alciat. qui hanc com. appellat. *num.* 39 & Rom. Caſt. & Iaſ. *in l. 3. §. Notarius, ff d. acq. poſſ.* Rebuff. Platea, & Luc. *in dict. l. unica.* Bart. *in l. nunquam, §. theſauros, & in l. ſi Barſatorem, C. de fideiuſſ.* Nicaſ. *in d. §. theſauros, num.* 7. Et hanc etiam com. profitetur Soc. *in d. §. Notatus* & Gomez. *in l Tauri* 45. *num.* 47 ubi ampliat, ſiue theſaurus ſit inventus in fundo alieno, ſiue proprio: cum utroque caſu, poſſeſſio non acquiratur per viſum, & aſpectum, ſed per apprehenſio-
6 nem, Qui etiam ex hoc infert, quod ſi plures vidiſſent, & inueniſſent theſaurum, vel aliam rem vacantem, illa efficitur eius, qui prius eam apprehenderet, Doctores *in d. §. lapilli.* Ampliat etiam, ſi ſtatutum diceret, quod tales res acquirantur per inuentorem, adhuc tamen requiritur apprehenſio. Farin. *d. q. num.* 26. Et quamvis hæc ſit receptior opinio, dicit Valaſ. *d. qu.* 15. *num.* 2. tamen ipſe contrarium tenet, quod ſufficiat ſola inuentio theſauri, per Gloſ. *in l. unica ver. invenit*, ſupra allegata, & *§. lapilli*, & per Port. *in §. theſauros*, & ibi Claudius, & per alios ab ipſo allegat intelligendo, modo inventor demonſtraverit animum acquirendi, quem etiam refert. Grat. *d. c.* 453. *num.* 24.

7 Amplia prædictam com. opin. ut habeat locum, etiam, ſi theſaurus reperiatur per famulos, aut operarios emphyteutæ, non minus, quam ſi ipſemet reperiſſet. Platea *in d. l. unica*, & ibi Rebuſ. Claud. *in d. §. theſauros.* Valaſc. *d. qu.* 15. *num.* 3. ſequitur Farin. *ead. qu.* 104 *num.* 4. in fine & Grat. *d. cap.* 453. *num.* 25.

8 Amplia ſecundò, habere locum etiam, ſi quis in prædio emphyteutico ſciens theſaurum reconditum, accipiat in emphyteuſim, vel emat à Domino directo, ignorante theſaurum ibi eſſe, ut nihil teneatur reſtituere Domino, vel venditori, ut tenet S. Thomas ſecundæ *qu.* 66. *art.* 5. quem ſequitur Navat. *d. cap.* 17. *ſub numer.* 175. *ver. qui vero emit.* reprobata opinione Angel. quibus etiam adhæret Valaſc. *eadem. qu.* 15. *numero* 5. Motus ratione, quia venditor, ſiue Dominus directus, nulla ra fraudatus eſt, cum nec etiam theſaurus, quem ignorabat, ſuus erat, quoad dominium, vel poſ-
9 ſeſſionem, quia theſaurus in nullius bonis eſt, *dict. l. nunquam, §. theſaurus, & leg. unico, Cod. de theſauris.* Et ideo merito non poteſt conqueri adverſus emptorem, vel emphyteutam. Farin. *ead. quæſt.* 164. *numero* 20. qui alios refert: licet aliqui contrarium teneant, ut ipſe refert; Prædictam quoque opinionem tenet Burſat. *conſ.* 409 *numero* 6. 13 & 14. cum aliis allegatis per Burg. Caualc. *dict. deciſ.* 15. *numero* 15. *par* 2. Et hæc opinio defenditur anctoritate Evangelii Matth. 13. Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro, quem qui invenit, præ gaudio vadit. & vendit univerſa quæ habet, & emit agrum illum. Nec etiam te-

nctur emptor ſiue emphyteuta indicare Domino, ſiue venditore theſaurum latere in fundo. Bonac. *loco citato. num* 7. Grat. *d. cap.* 453. *num.* 26.

11 Secus tamen, ſi eſſet pecunia de recenti abſcondita; quia non cenſeretur vendita. Per. Gherard. *ſing* 95. Burſat. *d. conſil.* Fab. de Mont. *de empt. & vend. cap.* 261. *num* 34 Platea *in dict. l. unica* Borg. *d. num.* 15. Nauar. *eod. caput.* 17. *num.* 175. *ver. ſequitur tertio.* Farin. *eod. num* 10. Valaſc. *dict. quæſt.* 15. *num.* 8. in terminis noſtris, dicent, quod pecunia recondita in muro, vel pariete, & poſtea domo vendita, vel emphyteutica, illa pecunia non erit emphyteutæ, vel emptoris: quia non eſt theſaurus, nec intelligitur vendita, nec emphyteuticata, ex ſententia Bartoli, Baldi, Ang. & aliorum.

12 Declaratur tamen prædict. communis opinio, ut non habet locum, ſi theſaurus eſt inventus arte magica, aut qualibet arte, legibus odioſa: quia hoc caſu theſaurus ſpectaret ad Principem, vel ejus Fiſcum, & non ad inventorem, quocunque loco inueniatur, text. eſt *in dict. l. unica.* & doctores: & *l. nemo,* & ibi pariter ſcribentes, *C. de maleſic.* Grat. *d. cap.* 453. *num* 25.

13 Subdeclara, quod pars, quæ debetur Domino fundi non eſt applicanda Fiſco, ſed ipſi Domino fundi, ne fiat deterioris conditionis: ex eo, quod ſit inventus theſaurus arte magica. Bonac. *ſupracitato loco, nu.* 6. ex ſententia Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 5. *num* 66. & aliorum.

14 Et prædictam declarationem tenet etiam Nauat. *dict. cap.* 17. *num.* 175. *ver. ſexageſimo quarto,* ubi dicit, quod in foro conſcientiæ poteſt inuentor retinere quouſque condemnetur per ſententiam: quia pœna eſt per Gloſ. ſingularem *in c. fraternitatis* 12. *qu.* 1. quæ opinio damnatur à Vaſaſc. *ibidem num.* 4. quod ſcilicet, non poſſit retineri in conſcientia, ſine tamen ratione: cum ſolum dicat, theſaurum eſſe inuentum contra legem diuinam, & humanam: & ideò, niſi prius à Fiſco theſaurus vendicetur, inter pauperes erogari tutius putat: quia non iuſtè apud Deum retinentur iniuſtè quæſita. Sed pro opinione Nauar. faciunt ea, quæ diximus *de var. ead quæſt* 18. *num.* 3. *& ſeq.* & ejus opinionem ſequitur Bonac. citato loco, & ea, quæ dicit Valaſc. procederent, quando res haberet Dominum: theſaurus autem non eſt in bonis alicuius, ut ipſemet dicit, ibi *num.* 5. ex mente aliorum; Sed opinio Valaſc. videtur tacitè approbari, licet malè, per Farinac. *ead. qu.* 104. *num.* 18. *in fine:* dum ultimo loco ponit opinionem Valaſc. contra Nauar. Sed defendi poteſt; quod non ſemper Doctores approbant ultimam opinionem, quando ſimpliciter referunt.

15 Prædictam quoque declarationem, quod theſaurus inuentus arte magica pertineat ad Principem, & ejus Fiſcum, tenet etiam Bart. *in d. l. unica* Bald. Ang. & Lucas de Penna. Aret. Minſing. & Nicaſ. *in d.* §. *theſauros* Villalob. *com. op. litt. T. ver. theſauras num.* 111. Afflict. *dec.* 311. *num.* 7. Borg. *d. dec.* 15. *num.* 1. cum aliis, quos cumulat. Farin. *dict. qu.* 104. *nu* 18. Mant *de tacit lib.* 4. *tit.* 16. *nu* 57. & poterit puniri, ut dicunt omnes, ſicut refert Canalc. *d. dec. nu.* 1. & Burſat. *d. conſ.* 209.

16 Nec venditio, ſeu conceſſio in emphyteuſim poterit reſcindi, virtute *l.* 2 *Cod. de reſcind. vend.* quia læſio non aderat tempore contractus & nondum erat detecta læſio, & theſaurus repertus, ita Cravet. *conſ.* 21. *nu.* 17. *volum.* 1. quæ ſunt intelligenda, quando iſta pecunia non fuit abſcondita ab ipſo venditore, vel Domino directo, vel eorum maioribus, & hoc conjecturis appareret. Exemplum; quando eſſet theſaurus, & non pecunia, abſcondita de recenti, ſi vas in quo fuit reperta pecunia, vel etiam ipſa pecunia reperiretur corroſa, rubiginoſa, & ſtampa eſſet antiquiſſima: nam tunc haberetur pro theſauro; ita Borg. *dict. dec. in fine,* & quod non detur auxilium *l.* 2. *Cod. de reſc. vend.* quia emptor, vel emphyteuta non habent theſaurum, ex emptione, vel ex contractu emphyteutico, ſed ratione inuentionis, & ex cauſa diuerſa, dicit Rom, *in l. ſi quis, cum aliter ff. de verb. oblig.* & Iaſ. *in d.* §. *Neratius num.* 8. *in l.* 3. *de acq. poſſ.*

17 Contra tamen tenet Valaſc. *d. quæſt. num.* 9 *ver. ſed quia* & quod detur remedium *l.* 2. quando emptor ſciuerit eſſe theſaurum in fundo, tenet etiam Alciat. Parergon *lib.* 7. *lib.* 1. ut refert. Mant. *lib.* 4. *tit.* 19. * *numero* 51. de tacit. Sed ſupra d. op. eſt magis recepta, ut atteſtatur Mant. Et reſp. contrariis *lib. de empt. & vend. conc.* 1. *num.* 111. Farin. *d. qu. ſub numer.* 5. & Grat. *d cap.* 453. *num* 26.

Allegantí autem pecuniam inuentam eſſe theſaurum, & ſic antiquitus eſſe abſconditam, & memoriam non extare de tempore in quo fuit recondita, incumbit onus probandi. Platea *in dict. leg. unica, nu.* 6. Aret. *in dict.* §. *theſauros, num.* 2. Peregr. *de iur. Fiſc. lib.* 4. *tit.* 2. Rob. *de theſauris, num.* 10. *concl.* 8. Valaſc. *dict., num.* 8 ubi in dubio, ſi conſtare nequeat,

18 an illa pecunia abſcondita ſit theſaurus, nec ne, inventore aſſeuerante eſſe theſaurum, Domino è contra id negante, probationis onus incumbere dicit ei, qui aſſerit eſſe theſaurum: quia jus præſumit non eſſe, ex ſententia Io. de Platea *in dict. leg. unica, col. nu* 6

19 Sed contrarium, quod imo in dubio præſumatur theſaurus, pecuniaque antiquitus abſcondita, tenet Aug. Aret. inter conſilia criminalia diverſorum, *conſ.* 71. *numer.* 65. *tom.* 1. Verum ejus opinio poteſt habere locum, quando (ut dictum eſt) pecunia inventa in ſui facie oſtenderet antiquitatem; ut quia eſſet corroſa, & multum ruginoſa, prout in caſu, in quo conſuluit Burſ. *in d. conſ.* 209. *numer.* 15 & Borg. loco citato, & ſequitur Farin. *d quæſt.* 10. *numer.* 23.

20 Dicetur etiam probatum, non extare memoriam de tempore abſconditæ pecuniæ, quando ſic probaretur per teſtes, deponentea de communi æſtimatione, & aliàs, quæ probatio transferret onus probandi in aduerſarium, quod pecuniæ fuerint eo loci à prædictis reconditæ: ſecundum Ioan. de Platea *in ead. l.* 1 *num.* 6. Aret. *in d* § *theſauros, num.* 2. Pereg. loco citato Burſ. *ead. conſ. num.* 12. quos refert Farin. ibidem *num* 24. Et licet fama, & communis æſtimatio ſufficiat ad probandum theſaurum, & pecuniam fuiſſe antiquitus abſconditam; non tamen ſufficit ad probandum, quod eadem pecunia fuerit ibi poſita ab aliqua perſona. Angel. Aret. *d. conſil.* quem refert Farin. *d. loco num.* 25.

21 Et quia eſt receptiſſima ſententia, quod theſaurus in fundo alieno inuentus caſu fortuito, & non data * opera, pro dimidia ſpectat ad inventorem, & alia medietas ad Dominum fundi, per tex. *in dict. leg. unica;* dum ibi dicitur, quod, ſi forte, vel arando, vel alias terram alienam colendo, vel quocunque caſu, non ſtudio perſcrutandi in alienis locis, theſaurum invenerit; id quod repertum fuerit, dimidia retento altera dimidia data, cum locum Domino partiatur. Gloſ. ibi *in ver. ſuo,* ubi de mercenario inueniente theſaurum, & de Ruſtico ligonizante agrum, tenet etiam, Navar. *dict. cap.* 17. *num.* 172. *in principio.* Couar. *in reg. peccatum par.* 3. §. 2. *num.* 2. *de reg. jur. in* 6. ubi teſtatur ſupra d. ſententiam eſſe receptiſſimam. Villalob. *in com. op. lit. T. ver. theſauras num.* 112. Burſat. *d. conſ.* 209. *num.* 3. Farin. qui multos refert. *d. quæſt* 104 *num.* 6. *num.* 6.

22 Sed non licebit data opera theſaurum quærere in alieno loco, nec etiam volentibus Dominis, ſiue emphyteutis: Et ſi theſaurus inueniatur, non erit inuentoris, imo quærens, extra ordinem, Iudicis arbitrio, puniendus eſt, text. *eſt in dict. leg. unica,* & ibi notant Platea, & alij; & plures refert Farin. loco citato, *num.* 5. ubi tenet, quod talis pœna non habet locum ex ſola inquiſitione, niſi etiam theſaurus fuerit inuentus. Sed quæ poteſt eſſe ratio, quare Dominus non poſſit in ſuo fundo dare licentiam inueniendi theſaurum, cum lex illa unica non declaret? Doctores

tamen

tamen afferunt plures rationes; quie, ut plurimum theſaurus quæritur arte magica, quæ ratio poteſt militare etiam in Domino, Alia ratio eſt, quod non deſeratur cultura agrorum; Et idem dicendum venit in Domino; Et ideo Valaſc. *d. quaſt.* 15. *num.* 7. dicit, quod ipſe nunqoam potuit concludentem rationem inuenire, niſi quod lex voluit, ſaltem quoed non Dominos prædiorum, extinguere effrenatas hominum cupiditates, qui forſan illis temporibus toti erant in theſauris perquirendis intenti. Et quod theſaorus ſpectet ad Dominum fundi, & ſic ad emphyteutam; quando eo inuito ignorante, vel volente, tenet Bart, *in dict. l. unica*, ubi eſt tex Bald. & Luc de Penne. Et Bart. dicit, notandum caſum in quo Dominus non poteſt permittere in ſuo, ut quis operetur, ad effectum, ut acquirat proprio operantis nomine: ſed bene poterit permittere, ut alter operetur, & theſaurum quærer oomine ipſius Domini, & ad ipſius utilitatem; Et hæc eſt com-
* monis opinio, ut per Villelob. loco, & num. citatis, & per Farin. ibi *numer.* 4. qui plures concordantes, & de com. atteſtantes refert, & Lucas de Penna *in dict. leg. unica*, ampliat, qood non valet licentia Principis de effodiendo metallum. Et Ioan. de Platea ibidem empliat, quod nec publici metallatij poſſunt in fundo alieno theſaurum perquirere, inuito Domino, & quod theſaurus in fundo alieno inventus data opera, nihil Fiſco debeatur. Villal. *eod. num.* ita. & hanc opinionem communem etiam appellat Burſat. *dict. conſ* 209
* *num.* 3. Menoch. quoque *de praſ. praſ.* 30. *numer.* 7. *lib.* 5. cum aliis allegatis per Farin. *dict. quaſt. num* 3. Licet Nauar. *dict. cap.* 17. *num* 172. *ver. ſed ſi data opera.* dicat. quod theſaurus, ſi de conſenſu Domini fuerit inuentus, totus quæratur innentori, ſed ſi ſine conſenſu, totus quæratur Domino loci: Sed ejus opinio eſt contra communem.

23 Sciendum eſt etiam, quod contra theſauri occupatorem, agi poteſt ciuiliter, & criminaliter, ut declarat optime Farin. *d. qu. num.* 27. *uſque ad* 32.

24 Quærendum eſt etiam è contra, ſi Dominus directus inueniat theſaurum in re emphyteutica, ad quem pertinebit, an ad ipſum, an vero ad emphyteutam? Angel. Aret. *in dict. §. theſauros, Inſt. de rer. diuiſ.* tenet, quod dimidiam pertem debeat habere Dominus directus, & alteram emphyteuta: Quia Dominus in hoc caſu habendus eſt, tanquam extraneus; Et eandem opinionem tenet ibi Silueſter Ald. quibus adhæret Valaſc. *dict qu.* 15. *num.* 9. Nauar. *d. cap.* 17. *num.* 172. *ver. & è contra.* Quid autem, ſi non caſu fortuito Dominus theſaurum inueniat, ſed data opera? Credo, ſi teneremus opinionem, quod ipſe, tanquam extraneus reputari debeat, nihil debet habere: ſed totus ſpectabit ad emphyteutam, & hoc eſt, quod tenet Valaſc. ibi *num.* 9. dum dicit. (Cæterum, retenta com. opin. quæ totum theſaurum emphyteutæ defert, majus dubium habet, ſed tenenda eſt:) nam ipſe ſupra tenuit contra communem.

24 Quærendum eſt inſuper, Si extraneus in fundo emphyteutico, vel feudali theſaurum inueniat, an partire debeat cum Vaſallo, vel emphyteuta, vel cum Domino? Et dicendum eſt; quod debeat partire cum Vaſallo, vel emphyteuta, & non cum Domino directo: quia quando habens directum dominium concurrit cum emphyteuta, vel Vaſallo, & ſic cum habente utile dominium, ad idem præfertur, habens utile. Aret. in ſpecie *in dict. §. theſauros*, & ſequitur ibi Port. Minſing. & Nicaſ. Valaſc. *dict. quaſt.* 15. *in fine* & alij quos refert Farin. *d. quaſt. num.* 13. Licet aliqui contrarium teneant, ut ibi, & Grat. *d. c.* 453. *in fine.*

26 Quærendum etiem venit, Quid hodie ſeruetur de conſuetudine? Hanc quæſtionem ponit Farin. *ead. qu. in fine*, & concludit dicendo, quicquid ſit de jure, hodie de conſuetudine fere totius Orbis, theſaurus ad Fiſcum pertinet, ſicut teſtatur Couar. ex mente aliorum Theologorum, *in d. Regula Peccatum, par.* 3. §. 2. *num.* 4. ubi reſpondet Syluest. hanc conſuetudinem damnari, in Som. *in verbo Inuentum* §. *ſexto.* Sed quod hæc conſuetudo non ſit ubique prout teſtatur Couar. & Farin. colligitur ea his, quæ dicit Nauar. *in d. cap.* 17 *num.* 175. ubi ait, quod ubi ſunt de hoc leges, illæ ſer-
27 uandæ ſunt; ſed non eſt expectanda ſententia Iudicis, ut rectè monuit Caiet. 2.2. *num.* 66. *art.* 3. quie hæc teſtitutio non ſit in pœnam. Bonac. quoque *in d. par.* 2. *moral. diſp.* 1. *quaſt.* 3. *punct.* 6. in fine tenet, quod prædicta procedunt de jure communi; non vero de jure particulari aliquorum locorum, in quibus extant ſtatuta particularia, quæ ſeruanda ſunt in illis locis; Et ſic conſuetudo prædicta non eſt ubique. Præterea Doctori atteſtanti de conſuetudine, non eſt credendum, vel, ſi eſt credendum, creditur in Curiis, in quibus
28 ipſe verſatur, ut diximus *de ſol. can. quaſt.* 1. *numer.* 102. Deinde ſtatuta hujuſmodi condita à Principibus ſæcularibus, non haberent locum contra Clericos, & Religioſos, nec contra bona Eccleſiaſtica; ut per Doctores, quos refert Cauale. *dict. deciſ.* 15. *numer* 12. & nos diximus in tit. *de melior. quaſt.* 10. *num.* 18. Et ideo ſequitur, quod medietas theſauri in bonis Eccleſiæ, aut in loco ſacro, vel religioſo ſpectat ad Fiſcum Eccleſiæ;
29 & alia medietas ad inuentorem: ut per Ioan. de Platee *in dict. lect. leg. unicu.* Aret. *in dict. §. theſauros*, & ibi Nicaſ. *num.* 8. & alii relati per Farin. *dict. quaſt. num.* 12. Et Cauale. *dict. dec.* 15. *num* 12. Ubi dicit, quod hodie mente Aret. Nicaſ. Port. & aliorum *in dict. theſauros inuentos in loco ſacro vel religioſo, vel in bonis Eccleſiæ* pertinere non ad Principem, & Dominum ſæcularem, vel Fiſcum Regium: ſed ad Eccleſiam; Et ſic Villalob. qui de com. teſtatur in contrarium, male loquitur his temporibus, & ita Cauale. judicaſſe dicit in facti contingentia, ibi *num.* 10 11. & 12. & Bonac. *citato loco numer.* 5. ſed ſi data opera, & non caſu fortuito fuerit in dictis locis inuentus, ſpectabit ad Dominum loci, Farin. *dict. quaſt. num.* 11. *in fine.*

Infertur ex ſupradictis, quod cum arenæ, vel cretæ ſodinæ, vel auri, vel argenti ſodinæ, vel cujuſcunque materiæ habeantur in fructu, & tanquam fructus emphyteuſis conſiderentur, *leg. diuortio* §. *ſi vir in fundo, in fine, ff. ſol. matr.* Coth. *de cauſ. priuat. ob non ſol. can. ampl.* 8. *numer.* 4. & æquiparetur uſufructuario, ut aliàs diximus: Ideo ſequitur, quod ſpectant ad emphyteutam. ſicut etiam omnes ſtatuæ, lapides, & ſimilia, ſunt emphyteutæ: ut tenuit Rota coram Manzanedo ſupra allegata, ut refert Grat. *dict. cap* 453. *numero* 7. niſi tamen ex inciſione fundus redderetur infructuoſus. Farin. *de var. & diuerſ. quaſt.* 64. *in ſpec.* 2. *num.* 41. Quod ego intelligerem, quando emphyteuta eſſet Dominus omnium fructuum: ſecus, ſi reſponderet Domino partem; quia deberet habere partem; ſicut diximus de arboribus, in tit. *de diuerſ. caducit. qu.* 2. *num.* 58. *& ſupra num.* 4.

30 Cætera pro iſta materie theſauri, videnda ſunt apud Farin, *in d. qu.* 104. per totam.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM.

Pater non habet uſum fructum in bonis libellariis, & emphyteuticis filiorum, num. 1.

* *Cont. num.* 3. *ſed prima eſt verior, & com.*

Declara, non procedere, quando filij ſunt Domini directi, num. 9.

Emphyteuſis eſt quadam ſpecies ſeruitutis, in qua non poteſt dari ſeruitus ſeruitutis, num. 2.

Pater in bonis, in quibus non habet uſumfructum habet tamen commoditatem, conſiſtentem in adminiſtratione

pro

pro qua tenetur cavere de utendo arbitrio boni viri, & alia facere, num. 4. & 8.

Alienatio ratione dictæ commoditatis eſt interdicta filiis, & diſpoſitio inter vivos, num. 5. contrarium nu. 6. & 7.

Pater non eſt legitimus adminiſtrator bonorum in quibus non habet uſumfructum num. 7.

Patris conſenſus non requiritur in iis in quibus non habet uſumfructum, ſed ſolum in iis in quibus habet, numero 8.

Differentia inter commoditatem prædictam, & uſumfructum, num. 8.

Filius familias, non poteſt concedere in emphyteuſim bona, in quibus pater habet uſumfructum ſine ejus conſenſu, num. 10.

QVamvis pro hac quæſtione aliqua tractaverimus ſupra io titulo *de ſol. can. quæſt.* 12. nihiluminus
1 in præſenti, melius, & uberius illam diſcutere intendimus. Utrum ſcilicet Pater io bonis emhyteuticis & libellatis filiorum habeat uſumfructum? Et reſpondendum eſt, quod non? & hanc eſſe cum. op. teſtatur
* Canalc. *de uſufr. mul. rel. ſub. num.* 179. *ver. hinc eſt Patrem*; Et ratio eſt: quia filius non ſentiret ex emphyteuſi aliquam utilitatem: nam breui manu accepta tranſiret ad patrem: & etiam, quia daretur ſervitus ſervitutis, quod non poteſt; *l. 1. ff. de uſuf. legat.* & emphyteuſis eſt quæ jam ſpecies ſervitutis. Mant. *de tacit.*
2 *lib.* 21. *tit.* 20 *num.* 8. Sed an ſit ſervitutus propriè? Videndus eſt Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 1. *num.* 18. ubi quod ſit impropria tenet, & ſi ius cogeretur eandem ſervitutem reſtituere patri, eſſetque inutilis, & ſuperflua ipſi filio, ut per D. D. quos ibi Canalc. refert, cujus opinionis eſt etiam Aſcan. Clem. *de pat. pot. effect.* 1. *fol.* 68. *ver, ſeptimo limita.* ubi alios citat: & ſequitur Rot. Macer. ut per M. Ant. de Amatis *deciſ.* 70 *num.* 21. ex ſententia Io. And. Cnrt. Boer. & Urſil. ad. Afflict. & maxime (dicit ipſe) quando emphyteuſis eſſet Eccleſiaſtica, & filius eſſet Clericus: & eandem op. videtur tenere Rot. *in recent. part.* 2. *deciſ.* 723. *n.* 14. ubi dicitur, quod pater non habet uſumfructum in iis quibus filius habet conſortem proprietatis.
3 Contrarium tenet Valaſc. *de jur. emph. qu.* 38. *nu.* 28. qui alios refert. Sed prima opinio eſt verior, & communis, & Per. Duen. *reg.* 363. qui facit regulam, quod patri quæratur uſusfructus bonorum feudalium, quam.
4 Declaratur tamen, quod licet pater non habet uſumfructum in bonis emphyteuticis, & aliis in quibus non habet uſumfructum: habet tamen in illis commoditatem, quæ conſiſtit in adminiſtratione ut per Clemen. *num.* 44. loco citato, & Canalc, ibidem *num.* 182. Io. Dilect. *de art. teſt. caut.* 16 *num.* 1. Aug. *Inſt. per quas perſ. nob. acq.* §. 1. *num.* 5. & alios refert, Marius Burg. *de Laud. inſp.* 4. *num.* 27. *par.* 1. niſi tamen dicta commoditas prohibita per teſtatorem expreſsè fuiſſet acquiri ab ipſo patre. Dilect. *ead. caut. in fine*, & Burg. eod. loco & Angel. *Inſt. per quas perſ. nob. acq.* §. 1.
5 Declaratur ſecundò, quod ratione dictæ adminiſtrationis, & commoditatis, quam habet pater in dictis bonis, eſt filiis interdicta alienatio eorundem bonorum, ut tenet Pariſ. *conſ.* 157. *num.* 5 *p.* 4. quod dictum (dicit idem. Clem) ſi verum eſt, tollitur, quod
6 dicit Cravet. *conſ.* 36. *num.* 2, ex ſententia etiam Paul. de Caſtr. *conſ.* 381. *lib.* 1, & Rom. *conſ.* 512. *vol.* 2. ver fallit ſecundo: ſcilicet, quod, quando pater non habet uſumfructum in bonis adventitiis filiorum, filij poſſunt bona adventitia alienare; ſed de veritate hujus dubij ſe remittit Clemen. ad ea, quæ dicit Rimin. *in* §. 1. *Inſt. per quas perſ. nob. acq. num.* 131.

Sed meo iudicio, opinio Pariſ. non eſt tenenda,
7 quia in iis, in quibus pater non habet uſumfructum, non eſt legitimus adminiſtrator. Capic. *dec.* 56. M. Ant. de Amat. *d. dec. num.* 2. qui alios congerit. Joſeph Ludouic. *dec. Peruſ* 13. *num.* 8. Clem. *ibidem num* 11. Præterea patris conſenſus requiritur ſolum in iis, in quibus habet uſumfructum, Ludouiſ. *dec.* 391. *num.* 2. & ideo filius poterit alienare bona feudalia, & emphyteutica, & alia in quibus pater non habet uſumfructum ſine ejus conſenſu, eſt tex. expreſſus *in Auth ut licet matr. & Au. in principio*; Et idem tenet Crauet. *conſ.* 84. *num.* 9. & *conſ.* 92. *num.* 1. *ver. ſed poſito.* Et Clar. *in* §. *donatio quæſt* 6. atteſtans de commu-
* ni opinione, dicit, in ver. aut quæris; in bonis in quibus pater habet uſumfructum, filius non poteſt de illis diſponere: ſed ſi filius haberet aliqua bona in quibus patri non quæreretur uſusfructus, poſſet illa donare inter vivos, etiam ſine conſenſu patris. Nec huic opinioni adverſatur Rimin. allegatus à d Clement. *in* §. 1. *Inſt. per quas perſ. nob. acq.* ut noviſſime Marius Burg. ſuam opin. damnat *dicta inſp.* 4. *num.* 27. *in fine*; Imo *num.* 194. cum pluribus ſeq. multis argumentis defendit, quod nec patri in dictis bonis quæritur aliqua commoditas; Licet hæc ſua opinio ſit contra prædictos D. D. cont. tenentes. Et *nu.* 151 tenet, quod in bonis, in quibus patri non quæritur uſusfructus, filius habeat poteſtatem diſponendi inter vivos, ſine conſenſo patris, ex ſententia Crauet. *conſ.* 84. *num.* 9. & *conſ* 91. per tex. *in d. Auth. ut licet matr. & Auth. in fine princ* & Rob. *conſ.* 46. Et quod opinio Pariſ. non ſit vera, ſed contrarium tenendum cum Rimin. citato loco, tenet Gratian. *dec.* Macer. 76. *num.* 14. & *ſeq. per text. in d. Au h.* & reſpondet, quod licet detur iſta commoditas patri, tamen intelligitur pro tempore, quo filius habet dicta bona, quæ ceſſabit ſequuta alienatione.
8 Differentia autem, quæ eſt inter commoditatem, & uſumfructum, quem habet pater, eſt iſta: Nam in bonis in quibus habet ſolam commoditatem, obligatus erit ipſe, ſiue ejus hæres, reſtituere omnes fructus perceptos, vel illorum æſtimationem, cum filius erit ſui juris: unde pater tenetur, cum non legitimus adminiſtrator, cavere de utendo, & fruendo, arbitrio boni viri, & de reſtituendis fructibus, finita commoditate, ſiue illorum æſtimatione, ad uſum uſufructuarij bonorum mobilium. Franc. Marc. *dec.* 847. *par.* 1 *num.* 2. Pinell. *de bon. matr. l.* 1. *num.* 10. & alij allegati per Canalc. *eod. num.* 182. Secus autem in illis, in quibus habet pater uſumfructum, & in quibus eſt vere legitimus adminiſtrator: quia tunc non tenetur reddere rationem, cum ſit uſufructuarius, *leg. cum oportet. Cod. de bon. quæ lib.* Cocc. *deciſ.* 268. *num.* 9. & eſt legitimus adminiſtrator. Rot. *diverſ. part.* 2 *dec.* 47. *num.* 21. Aſc. Clem. *eod. tract. effect.* 2. *in fine*. & in caſibus in quibus Patri non quæritur uſusfructus, qui ſunt enumerati a Gloſ. in Aut. idem eſt, *Cod. de bon. quæ lib.* ubi ponitur, quando pater donat, vel renunciat uſumfructum filio, Borg. *de uſufr. mul. rel. num.* 181. Ubi extendit etiam ad bona filij caſtrenſia, vel quaſi. & ad donata à Principe, quod quæratur commoditas fructuum illius: licet non quæratur uſusfructus; ut per Vinc. de Franch. *dec.* 10. *num.* 8 9. & 10. *par.* 1. Burſat. *conſ.* 133 *nu* 36. 37 38. & 39. Suid. *conſ.* 116. *nu* 13. Et iſta commoditas differt ab uſufructu: nam eſt fructus fructuum illius uſusfructus; Verbi gratia: Habeo uſumfructum mihi relictum, vel bona caſtrenſia, vel quaſi, & ſum in poteſtate patris: pater meus, ratione patriæ poteſtatis poterit advocare illum uſumfructum, & recipere quolibet anno, fructus illorum bonorum datorum ad uſufructuandum; ſed tenebitur tenere bonum computum de illis fructibus perceptis: quia ſolum commoditatem utendi, fruendi fructibus habebit: Et poſt ſolutionem patriæ poteſtatis, erit ipſe, & ejus hæres obligatus reſtituere omnes fructus perceptos, ſeu veriùs illorum æſtimationem à die perceptionis, vel conſumptionis, Et iſta dicitur commoditas, & non uſusfructus, ut dicit Canalc. ibidem *num.* 182. ex ſententia aliorum. Et *num.* 184. reddit rationem

tionem; quia illi fructus, qui naſcuntur, non dicuntur emphius bona caſtrenſis; vel quaſi, ſed bona aduenitia filij: ſicut; quæ naſcuntur in bonis Eccleſieſticis, emphyteuticis, & feudalibus. Roland. *conſ.* 71. *numer.* 64. *volum.* 2. & eſt *dec. Regn. Sicilia per Franc.* Mile. *lib.* 1. *dec.* 3. *num.* 73.

9 Declare, quod diximus in principio hujus quæſtionis, Patrem ſcilicet, non habere uſumfructum in bonis emphyteuticis, & liuellariis filiorum; ut procedat; quando filij poſſident prædicta bona, uti emphyteutæ: ſecus autem, quando ſunt Domini directi emphyteuſis: quia tunc pater, cùm ſit legitimus adminiſtrator, & uſufructuarius bonorum aduentitiorum filiorum (ut per Soarez. *in theſ. recep. ſent. in ver. Pater num.* 31. Viui. *com. op.* 136. *lib.* 1, Alcan. Clem. *d. effect.* 2. *num.* 27. ubi inuenies ampliationes, & limitationes, & per alios, quos ipſi referunt, & eſt tex. expreſſus in *l. cum oportet, Cod. de bon. quæ liber & Inſt. per quas perſ. nob. acq.* §. 1.) ſequitur; quod ſit uſufructuarius etiam bonorum emphyteuticorum: cum diſpoſitio dictorum jurium ſit generalis omnium bonorum adventitiorum: Et in iſto caſu ceſſat ratio illa: Quod ideo, non quæritur uſufructus patri, quia daretur ſeruitus ſeruitutis: Et hanc opinionem in ſpecie, tenet Merius Burg. *de Laud. inſp.* 4. *numer.* 23. ubi dicit; quod; cum pater ſit uſufructuarius bonorum filiorum, laudemium ei debetur, & non filio: & vide de hoc, *de Laud. quæſt.* 22. Et ita procedere debet contraria opinio Valaſc. Duen. & aliorum ſupra *numer.* 3. cum ſuis limitationibus: Et maxime in caſibus, in quibus patri non quæritur uſusfructus, qui adaptari poſſunt ad materiam emphyteuſis: ut quando eſſet emphyteuſis dotalis; uel quando eſſet relicta cum conditione, ut patri non quæratur uſusfructus, vel eſſet relicta pleno jure, cum fructibus, & ſimilibus. Burg. *dict. inſp. num.* 17. Bero. *conſil.* 139. *numer.* 14. & 17. & *volum.* 2. & per Duen. *reg.* 363.

Quid autem, ſi emphyteuſis eſſet Eccleſiaſtica, & filius ſit Dominus directus? Vide *de ſol. can. qu.* 12.

10 Sed, An filius poſſit concedere in emphyteuſim? Dicendum eſt, quod non: bona ſcilicet in quibus pater habet uſumfructum, ſine ejus conſenſu, tex. eſt, cum Gloſ. *in leg. fin* §. *filius, in ver. alienare. Cod. de bonis quæ lib.*

QUÆSTIO XVIII.

SUMMARIUM.

Dominus directus poteſt apponere lapides, cum inſcriptione, inſignia, & arma in ædificio emphyteutico numer. 1.

Dominium rei emphyteuticæ probatur ex pacto de apponendo inſignia Eccleſiæ, num. 2.

Emphyteuta poteſt in ædificio emphyteutico apponere ſigna, arma, & lapides cum inſcriptione, num. 3.

Patronus poteſt apponere in Eccleſia, ſive Capella inſignia; & arma, quæ inducunt præſumptionem iurispatronatus, & conſeruant memoriam familiæ, num. 4.

QVæro, An Dominus directus poſſit ponere lapides ſuper ædificio emphyteutico, cum inſcriptione, quod ipſe eſt Dominus proprietatis? Et dicendum eſt, quod ſic ex doctrina Bart. *in l. ſtigmata, C. de Fabricen. lib.* 1. ubi tenet, quod permittitur apponere ſigna in animalibus, & ſeruis ad eos recognoſcendos: quem ſequitur Luc. de penn. Andr. & Cuiac. Et pro

* hac opinione facit cummunis concluſio, quod quilibet in re ſua poteſt apponere nomen, & ſigne. Alex. *in l.* 1. *nu.* 2. *Cod. Vt nem. privat. tit. Canoniſtæ communiter in cap. de exceſ. Prælat.* Bart. *in tract. de inſign. & arm.*

* *numer.* 4. Viui. *com. opin.* 140. *num.* 14. ubi hanc eſſe communem opinionem teſtatur: Et comprobatur ex illa vulgari regula, quod illud, quod tibi non nocet, & alteri prodeſt; faciendum eſt, *l. ſi creditor. ff. de distr.* cum autem hoc proſit Domino directo pro faciliori probatione ſui dominij, ideo concedendum eſt; nam directum dominium probatur ex inſigniis. Afflict. *dec.* 4. *num.* 4. Burat. *dec.* 132. *num.* 1. ubi alios refert. Confirmari etiam poteſt alia ratione: quia emphyteuta tenetur recognoſcere dominum; toties, quoties fuerit requiſitus. Guid. pap. *quæſt.* 417. quod maxime procedit, quando ſubeſt timor ne tractu temporis dominium controuertatur: tunc enim emphyteuta tenetur renouare inſtrumentum inueſtituræ. Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. *tit. de cenſ. Rub.* 11. *num.* 10. & nos diximus in tit. *de renouat. quæſt.* 9. Et hanc opinionem tenet Rot. *dec* 279. *par.* 2. *recentiſſ.* reſpondens contrariis; nempe; quod non obſtet, *l.* 2. *ut nem. lic. ſign. reb. alien. imp.* Bart. *d. num.* 4. Quia Dominus directus, quoad proprietatem, eſt verus Dominus, & res emphyteutica non dicitur res aliena, ut præſupponitur *in d. l.* 2. neque eſt ab alio poſſeſſa; quoad ciuilem poſſeſſionem: licet naturalis ſit penes emphyteutam; Deinde ille tex. *in d. l.* 2. procedit, quando lis pendet ſuper dominio antequam ſit iudicatum, ut ibi per Doctores; ſed quando nulla lis pendet, & de dominio conſtat, & non controuertitur, tunc licet apponere ſigna; & lapides atque arma, vel inſignia. Præterea ille tex. procedit, quando Dominus vellet propria auctoritate apponere ſigna, ſine Iudice, ut verba Rub. illius tituli ſonant, & Doctores ibi declarant. Nec penitus obſtat; quod emphyteuta tenetur ſubire tantum onera conventa; quia id procedit, ubi alias ejus conditio efficeretur deterior; ſed quando non efficitur deterior, non

2 procedit cum hoc ſibi non noceat; Et pro hac opinione adduci poteſt, quod ex pacto de apponendo inſignia Eccleſiæ probatur rem eſſe emphyteuticam, quæ ſolet apponi in ſignum proprietatis, & dominij; per Bart. *in d. num.* 4. Viui *com. op.* 540. *nu.* 14. Rot. *dec.* 262. *num.* 7. *par.* 5. *noviſſ. num.* 7.

3 An autem emphyteuta poſſit lapides apponere; cum inſcriptione, vel ponere inſignia ſuæ familiæ, aut pingere inuito Domino? Dicendum eſt ſimiliter, quod poteſt; ut tenet Aret. *conſ.* 80. *nu.* 3. qui loquitur in conductore, & illum refert Catoc. *de locat. fol.* 198. *quæſt.* 10. *nu.* 6. & ſi habet locum in conductore; tanto magis habebit locum in emphyteuta, qui poſſidet naturaliter; Et pro hac opinione facit, quod patronus Eccleſiæ, ſiue Capellæ,

4 poteſt apponere inſignia, arma, quæ inducunt præſumptionem iuris patronatus, & conſeruant memoriam familiæ. Rot. *in recent. par.* 2. *deciſ.* 548. *num.* 7. Ludou iſ. *dec.* 463. & affixa, ſiue depicta, non poſſunt deleri. Seraph. *deciſ.* 652. ſed poſſunt, quæ ſunt in Capella veteri, affigi in Capelle renovata, ut ibi per Ludouiſ: Aduertendum tamen eſt, quod inſignia debent eſſe antiqua, ut probent jus patronatus, aliàs potuiſſent apponi, ob reſt urationem, vel eleemoſynem, & vide Add. *ad dec. Burat.* 323.

QUÆSTIO XIX.

SUMMARIUM.

Colonus & conductor tenentur vendere potiùs Domino, quam aliis pro juſto pretio, fructus, num. 1. & 4.

Emphyteuta, an cogatur vendere fructus recollectos in re emphyteutica, Domino potiùs, quam aliis pro juſto pretio. num. 2. & 6.

Vnicuique licet vendere rem ſuam, cui velit: num. 3.

Vſufructuarius, an teneatur potiùs vendere fructus uſufructus Domino proprietatis, quam aliis, vel ſi vellet ipſe conducere, & tenere ad affictum numero 5. & 7.

Vaſallus cogitur vendere fructus Domino potiùs; quam alteri, num. 8.

Non

NOn erit ebſurdùm ſcire, an emphyteuta teneatur vendere fructus recollectos in fundu emphyteutico Domino directo, & præfetatur omnibus emere volentibus? Et videbetur dicendùm, quod teneatur; Quia colonus cogitur vendere fructus perceptos Domino, *l.* 1. & ibi Bart. & alij, *Cod. d. metal. lib.* 11. Hipp. *ſing* 511. Boer. *dec.* 107. *num.* 2. *par.* 1. Feb. de Mont. *de empt. & vend. qu.* 20 *par.* 3. Iaſ. *en l.* 1. *num.* 11. *Cod. de jur. emph.* Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 24. *in fine.* Tirao. *de re tract. lig. gloſ.* 18 §. 1 *num.* 2. Et pro hac opinione faciunt ea, quæ diximus in tit. de melior. *qu.* 5. *numer.* 7. *& de alien. qu.* 1. *num.* 44. *& ſeq.* nempe, quod emphyteuta tenetur vendere Domino directo ſuæ meliorationes fectas in re emphyteutica, per *l.* 3. *C. de jur. emph.*

2 Contrarium tenet Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 24. *n.* 3. ſcilicet, quod non poteſt cogi: quia unicuique licet vendere rem ſuam, cui velit, *l. dudum. Cod. de contr. empt.* Et tenendo hanc opin. non obſtat illud, quod diximus de colono, ſiue conductore: nam illa lex *l. de metal.* eſt edite fauore Fiſci; Et ideo non procedit in emphyteuta, & contra regulas generales e. quod ob gratiam *de reg. jur. in* 6 Et ideo firma remanet diſpoſitio *dict. leg. dudum*, quod unicuique licet vendere rem ſuam, cui velit: & unuſquiſque eſt eel ſuæ moderator, & arbiter, *leg. in re mandata, Cod. mand.* etiam ad diſſipandum, & projiciendum: & ita dicit Valaſc. *d. num.* 1. licet ipſe teneat, quod nec etiam conductor teneatur vendere fructus rei conducto Domino, ſed ejus opinio eſt contra communem.

Cæterum, ſi volumus tenere opinionem, quod emphyteute teneatur vendere Domino fructus, eo quia conductor, ſiue colonus tenetur vendere Domino,

4 quæ opinio eſt communis (ut dictum eſt) & quamplures etiam refert Caroc. *de locat.* ultra ſupra allegatos, *fol.* 153. uempè Rom Caualcan. Ruin. Neap. Coraſ Rimin. Luc. de Pen. Tiraq Borgn. Mant. & Soc. & ſic dubitari non poteſt, quin hæc ſit receptiſſima ſententia quibus add. eſt Borgn. de uſufructu, *num.* 173. cum aliis cumulatis per Surd. *conſ.* 205. *num.* 1. *& tribus ſeq.* Quod etiam intelligendum eſt pro juſto pretio, & non erbitrio venditoris, dicit ibi Caroc. & Surd *eod. conſ. num.* 28. Et opinionem Bart. & aliorum extendit ibi *num.* 7. ad ſocietetem, ex ſententia Soc. *conſ.* 110. *num.* 5. *lib* 1. & Caualc. luco citatu, *num* 172. loquens in uſufructuario, dicit, ſi eſſet alteratio inter conductorem, & proprietarium de prælatione, ea eo quia proprietarius vellet ipſe bona laborare, & tenere ad affictum, vel conducere eodem pretio: tunc ipſe proprietarius deberet anteire, & prius ipſe requirere eb uſufructuario in locatione, & alienatione fructuum uſusfructus, quem altera perſone, etiam ei conjuncta, ratione connexitetis, ut per Alex. *conſ.* 27. *numer.* 6. *vol.* 6. Hipp. *ſing.* 441 Boer. *dec.* 107. *num.* 2. ubi in loquitur habente rem communem, & ſentit Franc. Marc. *dec.* 3. Tiraq *de retract* §. 1. *gloſ.* 3. *gloſ.* 3. *numer.* 55. *& ſeq.* Sicut etiam proprietarius potius uſufructuario, quam alteri tenetur proprietatem alienare, & locate Bart. *in l. eotem*, §. 1. *per illum tex ff. de publi.* & Bald. *in l. ad probationem in fin. Cod. locat.* ubi dicit, quod in re vendita babet jua conjunctionis, ratione commoditatis, & utilitatis. Et hæc opinio confirmata per ea, quæ tradit Iaſ. *in l.* 3. *numer.* 12. *C. de jur. emp.* & Boet. *ead. dec.* 107. *numer.* 7. quod Dominus proprietatis volens vendere proprietatem, tenetur potius emphyteutæ, quam alteri alienare, ſicut emphyteuta potius Domino directo, quam elteri, ut per Alex. *d. conſ.* 27. *num.* 6. & Franc. Marc. *dec.* 572. *par.* 1. & per alios quos refert Borgn. *num.* 173. Sed cont. tenent Spec. loco citato. Iaſ. *in l* 3. *nu.* 17. Boer & alij, quod ſcilicet Dominus non tenetur vendere proprietatem emphyteutæ, & nos latè diximus *de alien. quæſt.* 1 *num* 305. nec etiam emphyteuta babet prælationem eduerſus proprietarium volentem vendere, Rot. *dec.* 547. *in fine par.* 2. *recent.* Cum ergo uſufructuarius teneatur potius vendere Domino fructus, & uſufructuarius comparetur emphyteutæ, ut diximus *de var. caduc. qu.* 3. *nu.* 6. *& ſeq.* idem dicendum eſſet ex quadam æquitate, in emphyteuta.

6 Verùm opinio Valaſc. videtur probabilis: quia eſt fundata ſupra firmam petram, nempe in regulis generalibus *in l. dudam*, *Cod. de cont. empt.* quod unicuique licet vendere rem ſuam, cui velit: Et in l. re mandata, *Cod. mand. & in l. innitus*, *C. eod.* niſi in eliquibus caſibus, de quibus per Mant. *de tacit. lib* 4 *tit.* 4 *num.* 9. *& ſeq.* Et qui habet regulam pro ſe, habet fundatam intentionem. Dec. *in l.* 1. *num.* 4. *ff. de reg. jur.* Et ille dicitur rem certem habere, qui pro ſe regulam tenet Cagn. *in l. omnis definitio*, *num.* 57. *ff. eod.* Et non eſt à regule juris recedendum, niſi per eliam legem, ut ibi dicit, ex ſententia aliorum. ſed in hoc caſu nulle lege cavetur, quod emphyteuta teneatur vendere potius fructus Domino, quam aliis, igitur, &c.

Nec obſtet argumentum de conductore: quia non valet conſequentia, hoc eſt ſtatutum in conductore, ergo, & emphyteuta: cum nec valeat ergumentum; cum multæ ſint differentiæ inter eus, niſi in caſibus è jure expreſſis: ut diximus *in Pralud. qu.* 5.

Nec pariter obſtat argumentum de Vſufructuario: quia primo, ego non reperio in locis citatis à Ceualcano, uſufructuarium teneri potius vendere fructus

7 Domino, quum eliis. Secundo argumentum ab æquiparatis procedit in caſibus, in quibus ſunt æquiparati, & non aliis, Cagn. *in l. Prætor bonorum*, *num.* 7. *ff. de reg. jur.* ſed in hoc non reperiuntur æquiparati: ergo, &c. deinde uſufructuarius minus juris habet, quam emphyteuta, ut diximus *de var. caduc. quæſt.* 3. *nu.*, igitur &c.

8 Sed ſupradictæ opinioni Velaſc. obſtet multum, quod Vaſallus tenetur potius vendere fructus Domino, quam elteri. Afil. *in capit.* 1. §. *poſt naturalem, de pac. tenen.* Marian. Frec. *de feud. auct.* 38. Surd. *conſ.* 205. *nu* 5. Rot. *in recent. part.* 3. *dec.* 547. *num.* 2. Cum ergumentum à feudo ed emphyteuſim valeat, quando non poteſt conſiderari diſparitas: ut diximus in *Pralud. quæſt.* 10. Et quando in emphyteuſi, non reperitur contrarium deciſum: ut pariter diximus in titul. *de cont. emph. quæſt.* 41. *numer.* 6. Præterea multum facit pro hac opinione, quod emphyteuta tenetur, non ſolum jus ſuum vendere Domino, ſed etiam melioramenta: ergo multo magis fructus. Et tenendo iſtam opinionem, limitari, & declarari poteſt, quod hoc jus prælationis cedi alteri non poteſt, & ſolum hoc priuilegium competit Domino: ut declarat Surd. *eod. conſ* 205. *numer.* 20. cum pluribus ſeq. Declarat etiam ibi Surd. *numer.* 23. quod non procedet, ſi colonus vult pro ſe eos, & pro ſuo uſu retinere, vel etiam, ſi expoſuit venales, & poſtea pænituit, & ſtaretur ſuo juramento, quando vult pro ſuo uſu, idem Surd. *eod. loco num.* 14. 15. *&* 27. vel etiam adeſſet pectum in contrarium. Ioſeph. Lud. *dec. Peruſ.* 24. *in fine.*

Sed ego non recederem eb opinione Valaſc. quia æquites potiùs ſuadet, ut unuſquiſque ſit jurium ſuorum moderator, & arbiter, & docet experientia rerum magiſtra, quod res in quibus competit elius prælatio, minus venduntur. Ad argumentum eutem de Vaſallo, Conductore, ſiue Inquilino, reſpondetur etiam, quod ita cautum reperitur in jure, ſed in emphyteuſe hoc non eſt diſpoſitum; Et ergumentum de Vaſallo ed emphyteutam non procedit, quando diſpoſita in Vaſallo ſunt contre juris regulas, ut diximus *de melior. qu.* 7. *num.* 10. & hæc. opin. videtur de mente Rotæ *dec.* 547. *num.* 2. *par.* 2. *recent.*

QVÆ.

Digitized by Google

QUÆSTIO XX.

SUMMARIUM.

Conductor expelli poteſt à domo conducta, propter malos mores; ſed intellige, ut n. 1.
Emphyteuta non poteſt expelli à Domino directo, eo quia in domo emphyteutica retinet meretrices, & alios actus inhoneſtos facit, n. 2. declara n. 3.
Meretrices, & conductores, qui actus inhoneſtos faciunt in domo conducta, poſſunt à vicinis auctoritate Iudicis, expelli, nu. 4.

QUæro, An emphyteuta expelli poſſit à domo emphyteutica, ex eo quia inducit in domo meretrices, aut alios malos homines, qui ibi inhoneſtos actus exercent? Et videbatur dicendum, quod poſſit: quia conductor poteſt expelli, tex. eſt in *cap. propter, §. ver.* & ibi Hoſt. communiter receptus *de locat.* Bald. Salyc. & alii *in l. adem Cod. locat.* Et hoc procedit, quando domus conducta eſt juxta perſonas honeſtas: ſed ſi eſſet propè lupanaria, vel ad talia conſueta, non poſſet conductor expelli, Caroc. *de locat. fol.* 198 *quæſt.* 11. *n.* 3 *& fol.* 96. *n.* 6, qui infinitos cumulat Menoch. *de arbitr. caſ.* 78. *num.* 11. *& caſ.* 328. *num.* 14.

In emphyteuta autem contrarium eſt tenendum, quod non poſſit expelli à Domino directo, propter, inhoneſtos actus: Quia in jure hoc non reperitur cautum: Et quia etiam eſt Dominus utilis, *l. ff. ſi agr. vect.* Et in re ſua quilibet eſt moderatua, & arbiter. *l. in re mandata, Cod. mand.* & ita tenet Valaſc *de jur. emphyt. quæſt.* 23. *nu.* 1. & in ſcutio Imol. *in cap. propter de locat.*

Declaratur tamen, quod licet Dominus directus non poſſit eum expellere; tamen vicini poterunt Iudicis auctoritate eum expellere, pænali mulcta. Iaſ. *in l. quod. juſſit, num.* 17. *ff. de re judic.* Et ratio eſt, eſt quia.

Morbida facta pecus totum corrumpit ovile; Caroc. *eod. tract. fol.* 97. *ſub. n.* 6. qui alios refert. Menoch. locis citatis: Et Ego ſæpius vidi meretrices, & alios conductores, qui actus inhoneſtos exer-
4 cent & ſuis malis moribus, vicinis honeſtis mala exempla præbent, auctoritate Iudicis expelli, ad inſtantiam vicinorum, etiam contradicentibus locatoribus: Poteſt tamen declarari, niſi eſſet domus propè lupanaria, vel ad talia conſueta, ut diximus ſupra, *numer.* 1.

QUÆSTIO XXI.

SUMMARIUM.

Retractus non habet locum in emphyteuſi, n. 1.
Contrarium, num 2.
Amplia habere locum in locatione ad longum tempus: intellige tamen, num. 3.
Declara primo, niſi contractus fuerit factus in fraudem juris congrui, & quomodo hoc cognoſcatur, n. 4.
Declara 2. quando in conceſſione in emphyteuſim adeſſet pactum affrancandi in pecunia numerata, nu. 5.
An emphyteuta valens vendere, habeat locum retractus, & Dominus ſit præferendus, n. 6.
Et ſi Dominus nolit emere, an habeat locum retractus, n. 7.
Retractus an habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 8.

PUlchra hæc erit quæſtio, An ſtante ſtatuto, vel conſuetudine quod volens vendere domum, vel aliam rem immobilem? teneatur prius vendere vicino, vel conſanguineo, habeat locum in emphyteuſi, & An Dominus volens retrahere aliis præferatur? Hanc *Fulginens de Jur. Emphyt.* quæſtionem format Tiraq. *de retract. lign §.* 1. *gloſ.*
1 14. *n.* 84. ubi tenet, quando Dominus concedit aliquam rem in emphyteuſim, non habet locum retractus, nec ſtatutum, ſeu conſuetudo prædicta & multos more ſuo, hanc opinionem tenentes congerit: & alios refert Caroc. *de locato, & cond. fol.* 212. *quæſt.* 121 *n.* 5. Vinc. de Franc. *dec.* 392. Ubi *nu.* 48. *&* 9. aſſignat rationem; quia ſtatutum, ſive conſuetudo loquitur in emptione, & venditione, & non in emphyteuſi, in qua reſervatur dominium directum. Et unuſquiſque eſt rei ſuæ moderator & arbiter: cum remaneat ſub diſpoſitione juris communis Capic. *dec* 99. ubi tenet procedere etiam, ſi Dominus alienationi conſenſerit; ſequitur Burg. *de Laudem. par* 1. *caſp* 4. *n.* 26.

2 Contrarium tenet Baldaſ. Bandel. *in tractatu de jur. prothom. in principio Conſt. nu.* 226 & quod opinio Affl. & Vinc. de Franch. habet locum in Civitate Neapolitana; Covar. in Hiſpaniis: propterea inſpicienda eſſe verba ſtatuti, ubi ſimilia ſtatuta ſunt Steph. Grat. *diſcep. foren cap.* 460. *nu.* 38. ubi plures refert hanc contrariam opinionem tenentes Valaſ. *de jur. emph. quæſt.* 17. *n.* 14. Et adſunt pro hac opinione ultima plures deciſiones Rotæ, in terminis Bullæ Gregorii XIII. refert idem Gratian, loco citato; quamvis. *n.* 75. alios adducat tenentes primam opinionem, & loquitur etiam de emphyteuſi Eccleſiaſtica.

3 Amplia habere locum in locatione ad longum tempus, tenendo primam opinionem in qua ſi ſingulis annis ſolvitur penſio non fleret locatio, & ſi pro toto illo tempore: conductor unam tantum penſionem ſolveret, & tunc habere locum retractus: quia cenſeretur venditio, & non locatio. Tiraq. loco citato & Caroc. ibidem, *n.* 6. qui alios refert.

4 Declara, primo niſi contractus fuiſſet factus in fraudem juris congrui: quia tunc cenſeretur venditio, & non emphyteuſis: Et quibus conjecturis judicetur, videndus erit, Tiraq. *eod tract,* §. 33. *gloſ. unica* Affl. *deciſ.* 72. & Vinc. de Franch. *de dec.* 391.

5 Declara ſecundò quando in inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, adeſſet pactum redimendi in pecunia numerata, idem Tiraq. *d. gloſ.* 14. *n.* 119. *ver. ſecundò intellige.* Franch *ead. dec. n.* 1. Alex. *conſ.* 28. *vol.* 4. Iaſ. *conſ.* 224. *vol.* 2.

6 Dubium etiam eſt, Si emphyteuta velit vendere rem emphyteuticam, an habebit locum retractus? Hoc dubium fuit reſolutum in tit. *de alien. q.* 1. n. 70. ſcilicet, quod Dominus, ſi vult præferi, erit præferendus aliis. Iaſ. *in l.* 3. *n.* 12. *Cod. de jur. emph.* & per alios quos ibi retulimus; Sed ſi Dominus nollet emere, & obſerva ea, quæ diximus *in d. q* 1. *in principio*: tunc credo, quod ſit locus retractui:
7 quia eſſet emptio, & venditio, per ea quæ diximus ſupra, & per Affl. *d. dec.* 72. Tiraq. & Franc. locis citatis: faciunt ea, quæ diximus *de melior. q.* 10. *n* 22. quod dominium utile eſt mere laicale, & ſubditum ſtatutis laicorum: ſed pro hac ultima ratione videnda eſt quæſtio ſequens.

8 Sed, An retractus habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica? Videnda ſunt, quæ diximus in tit. *de melioramentis q.* 10. *n.* 23. *&* 24. ubi ſcripſimus, quod illud dominium utile quod habet emphyteuta Eccleſiæ, eſt mere laicum, & profanum, & ſubjectum ſtatutis & legibus Principum Sæcularium, Et propterea lex retractus habet locum etiam in emphyteuſi Eccleſiæ: Unde proximior conſanguineus admittetur, ad retractum emphyteuſis Eccleſiæ, venditæ à conſanguineo; quia illud utile dominium eſt profanum: Et ideo comprehenditur ſub lege retractus, licet civili: & ſæculari, Valaſc. *de jur. emphyt. qu.* 17. *n.* 24. qui alios citat; ſed dic, ut in d. quæ diximus: Contrarium tamen defendi poteſt per ea quæ dicentur in ſequenti quæſtione *nu.* 6. cum ſtatuentes non habeant poteſtatem contra bona Eccleſiaſtica, etiam ratione utilis dominij

QUÆSTIO XXII.

SUMMARIUM.

Statutum excluſivum fæminarum, ſtantibus maſculis, habet locum in bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis, n. 1.
Contrarium, n. 6.
Dominium utile, quod habet emphyteuta Eccleſiæ, eſt profanum, & ſuppoſitum ſtatuto laicorum, n. 1. & 7.
Contrarium n. 6.
Contrahentes cenſentur ſe conformare cum ſtatuto, n. 2.
Conſuetudo valet, ut feudum, vel emphyteuſis alienari poſſit, irrequiſito Domino, etiam Eccleſia, n. 3.
Conſuetudo valet, ut emphyteuſis alienari poſſit in præjudicium comprehenſorum, n. 4. *ſed hæc conſuetudo probari debet in ſpecie*, n 5.
Statutum laicorum non comprehendit Eccleſiam, ſive Eccleſiaſticas perſonas; ſed laicos, bona emphyteutica Eccleſiæ poſſidentes, n. 7.
Et an valeat ſuper quantitate laudemii ſolvendi contra emphyteutas Eccleſiæ eod n. 7
Emphyteuta debet ſolvere gabellam de fructibus recollectis in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, pro ipſis introducendis in civitatem vel alium locum, eod. n. 8.
Fructus recollecti in bonis Eccleſiæ, non dicuntur bona Eccleſiæ, ſed patrimonium emphyteutæ ſub eodem.
Emens fructus ab Eccleſia tenetur ſolvere gabellam, ibid.
Clericus non debet ſolvere gabellam de fructibus dono miſſis, eod.
Si erit controverſia inter Clericum, & Publicanum, an cauſa negotiationis fructus mittantur, vel alia cauſa, ſtatur juramento Clerici, dicto n. 8
Emphyteuta Eccleſiæ, an collectari poſſit à laicis, n. 8.

QUamvis in quæſtione ſecunda, tit. de ſucc. in bon. emph. diximus, ſtatutum excluſivum fæminarum propter maſculos, habere locum etiam in bonis emphyteuticis; dubitari tamen non contingit in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, An Statutum prædictum habeat locum propter utile dominium, ob connexitatem cum directo quam habet? Et partem affirmativam, quod habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, tenet Brun *de ſtatuto exclud. fæm. art.* 18. *q.* 22. *n.* 105. *& ſeq.* ubi de com Clar. §. *emph. q.* 32. *verſ. ſed pone.* Dec. *conſ.* 30. *nu.* 40. qui etiam de com. teſtatur, vol. 3. & reſpondet contrariis Purpur. *conſ.* 332. *numer.* 2. *& ſeq. volum* 1. Caval. *dec.* 20. *numer.* 17. *par.* 4 Card. Mant *de tacit. & amb lib.* 3. *tit.* 18. *lib.* 22. *n* 27. Covar *var. reſol. l.* 1. *cap* 18. *n.* 1. latiſſime defendit Surd. hanc op. *conſ* 38 *n.* 15. *& ſeq. lib.* 2. Aldob. *conſ* 12. *n.* 6. Ruin. *conſ.* 4. *n.* 6. *lib.* 1. Rimin jun *conſ* 228. *n* 5. Honded *conſ.* 13. *n.* 29. *& ſeq lib.* 1. Menoch. *de arbit. caſ.* 180. *n.* 9. Burſat. qui alios refert. *conſ.* 255. *n.* 23. *l* 3. etiam de com. atteſtantes & addendi ſunt alij, quos retuli, *qu.* 2. *de ſucc. in bon emphyt. in princ.* Et hanc. opinionem alias ſequuta eſt Rota Rota Romana, *dec* 407 *n* 3. *par* 2. *recentiſſ.* & Cavaler. *dec.* 555. Nam, ut dicit. Mant. *eod, n.* 33. nihil intereſt Eccleſiæ quis ſuccedat in dominio utili. Et tanto magis hæc ratio eſt conſiderabilis, quia maſculi jam erant comprehenſi in inveſtitura, & ſic non cogitur Eccleſia invita mutare emphyteutam. Et eandem ſententiam ſequutus eſt Senatus Mantuanus teſte Surd. *dec* 160. *à n.* 13. *uſque ad finem*, & ita in puncto tenuit Rota coram Burat ut in ſuis deciſionibus impreſſis, *deciſ.* 884. quod ſtante ſtatuto fæminarum excluſivo, ad emphyteuſim etiam Eccleſiaſticam, ſtipulatam pro ſe, filiis maſculis, & fæminis; non admittuntur fæminæ, maſculis exiſtentibus: quia ſtipulatus intelligitur ordine ſucceſſivo, ad favorem fæminarum: & copulativa reſolvitur in disjunctivam: quam etiam deciſionem allegavimus *in d. q.* 2. *de ſucc. in bon. emph. in princ.* Et eſt pariter dec. Cocc. 32. *nu.* 3. Fundamentum hujus opinionis eſt, quod dominium illud utile quod habet emphyteuta, proficiſcens ex bonis Eccleſiaſticis, eſt profanum, & ſuppoſitum ſtatuto laicorum, & incorporatum in hæreditate emphyteutæ Anchar. *conſ.* 125. *ſub. n.* 5. *& ſeq* Ruin. *conſ* 4. *n* 6. *lib.* 1. Dec. *dicto conſ.* 30. *n.* 43. Mantica *d n.* 25. Caval. citato loco, & nos multos alios allegavimus in titul. *de melior. q* 30. *n.* 22. & ſupra q præcedenti. Et pro hac opinione adeſt alia ratio fæminæ excludantur, ſtantibus maſculis: quia acquirens emphyteuſim, ſemper cenſetur ſe conformare cum ſtatuto. Clar. §. *emphyteuſis, q.* 32, *verſ. ſed pone.* Et eſt communis opinio ut per Curt jun *conſil.* 171. *n.* . Dec. *conſ.* 39. *n,* 40. & idem Curt. *conſ.* 31 *n.* 3. & ita tenuit Rota, ut patet infraſcripta dec. Cocc. *n.* 17. *cum duobus ſeq.* & diximus ſupra *de ſucc. in bon. emph. q.* 9. *n.* 4 *& q.* 2. *n.* 39. Et *q.* 10. *n* 3 A-
3 liam affert rationem Mant. *d. tit.* 8. *n.* 23. quod valet conſuetudo, ut feudum alienari poſſit, irrequiſito Domino, etiam Eccleſiaſticum; quia hæc alienatio non intelligitur de dominio directo Eccleſiæ, ſed privatæ perſonæ. Tamen contrarium videtur tenuiſſe Rota, ut infra, *n.* 24 & dixi in *d. limit.* 20. & idem dicendum eſt in emphyteuſi. Corb. *de cauſ privat ob alien limit.* 32. & nos diximus *de alien. limit.* 20. Et conſuetudo valet, ut emphyteuſis alienari
4 poſſit in præjudicium comprehenſorum: & procedit etiam in feudo Rol. *conſ.* 2. *n* 17. *& ſeq. lib.* Gratia. *cap.* 447. *n.* 26. *& ſeq. diſc. for n.* ubi *n* 29 dicit, quod talis conſuetudo probari debet in ſpecie, non autem in genere, ubi alios refert, & Hond *conſ.* 31. *n.* 27. *& ſeq. lib.* 2. Et quod ſtante conſuetudine Eccleſiæ, ut bona ſint reducta ad inſtar allodialium, quilibet comprehenſus in inveſtitura poſſit de illis diſponere; diximus ſupra eod tit. *quæſtione* 4. *numero* 4.

6 Contrarium tamen determinaſſe Rotam coram Coccin. in cauſa Romanæ domus de Scapuccis 19. Ianuarij 1611. refert Stephanus. Grat ut infra, ubi reſpondedo omnibus contrariis, tenet indiſtinctè, quod ſtatuta laicorum non comprehendunt utile dominium in bonis emphyteuticis: & ideo in eis non eſt locus Ægidianæ: Neque ſimilia ſtatuta excludentia fæminas propter maſculos in illis procedunt, cum aliis ſimilibus effectibus, cum non ſolum concurrat defectus poteſtatis ſtatuentium, ratione connexitatis, quam habet utile dominium, cum directo, ſed etiam præjudicium Eccleſiæ, propter mutationem Vaſalli; per ea, quæ latè adducit Rim. Iun. *in c. qua. in Eccleſiarum. n.* 12. *de Conſt.* ubi etiam hanc opinionem approbat Bero. *n.* 8. Dec. *n.* 9. Abb *n.* 2. *in* 3. idem Abb. *conſ.* 73. *in princip. li.* 1. Card. *conſ.* 2. *n.* 1. Bal. *in Auth. ſi quis ruinas, n.* 9. *C. de Sac. Sanc Eccl. & conſ.* 30. *n* 1. *&* 4 Cuma. *conſ.* 41 *n.* 2. & alii allegati per Rot. *in d dec.* ubi hæc opinio latiſſimè defenditur auctoritatibus, & rationibus contra contrarium tenentes; Et non eſt mirum, ſi oppoſitum Rota tenuerit in dictis *dec.* 407, *&* 555 quia ibi non fuit relata opinio Doctorum, tenentium habere locum ſtatutum in bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis & hodie propter dictam deciſionem difficile eſſet ub opinione recedere dicit Gratia *diſcep. foren.* 1. 447. *n.* 22.

Et quamvis prima facie videatur, quod d. dec R. Coccini obſtet, ſtatutum præd. non habere locum propter utilis dominii connexitatem; quam habet cum directo: Nihilominus, ut videbimus, non eſt contraria opinioni communiter receptæ & ſupra *n* 1 firmatæ ſcilicet, quod ſtantibus maſculis, fæminæ non ſuccedunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica ſtante ſtatuto prædicto. Et hic in patria mea, in qua hoc Statutum adeſt, ſemper obſervatum fuit, quod, donec extent maſculi, fæminæ dotatæ ab emphyteuſi Eccleſiaſtica, exclu-

excludantur; Et pro hac opinione faciunt, quæ dixi *de alien. q.* 1. 249. *cum duobus ſeq.* quod valet conſuetudo alienandi bona emphyteutica, etiam Eccleſiaſtica, irrequiſito Domino; ut ſupra etiam dixi, & quæ etiam ſcripſi *de ſolut. can. q.* 1. *n.* 4. quod ſcilicet valet conſuetudo, ut emphyteuta non cadat à jure ſuo, ob canonem non ſolutum etiam in emphyteuta Eccleſiæ; Ubi *n.* 5. diximus, quod conſuetudo ligat etiam Epiſcopum ſucceſſorem, ut non poſſit pro ſe retinere emphyteuſim, ob canonem non
7 ſolutum, ob generationem finitam; Et ideo quamvis Statutum conditum per laicos; non comprehendat Eccleſiam, ſeu Eccleſiaſticas perſonas, ſed laicos dumtaxat bona emphyteutica poſſidentes ſub Territorio ſtatuentium, ut latè per Menoch. *conſ.* 444. *vol.* 5. Tamen declarari poteſt procedere; quoad præjudicium directi dominii pſius Eccleſiæ: non autem in præjudicium laicorum, eabona habentium in emphyteuſim: quia tunc tale ſtatutum eorom perſonas, & conſequenter eorum bona ligat: quia utile dominium (ut dictum eſt) quod ex contractu emphyteutico laicis eſt quæſitum, dicitur laicale, & prophanum, & de illo judicari debet, prout de qualibet alia re temporali, ut per Barba *conſ.* 14. *col. fin. vol.* 1. Ruin. *conſ.* 70. *n.* 11. *vol.* 1. Pariſ. *conſ.* 1. *n.* 146. *vol.* 2. Dec. *in l. ex conventione, n.* 8. *Cod. de pact. & conſ.* 139. *nu.* 2. Alex qui de communi teſtatur *conſ.* 9 *n.* 3. *vol.* 5. *& conſ.* 27. *nn.* 4. *& ſeq. vol.* 6. Brun. *de Stat. quod ſtant. maſc. fam. non ſucc. art.* 18. *q.* 22. *n.* 106 Bece. *conſ.* 3. *n.* 49. Burſat. *conſ.* 56. *n.* 12. *& conſ.* 255. *n.* 23. *lib.* 2. Abb. *conſ.* 28. *n.* 6 Soc. *conſ.* 59. *n.* 2. *vol.* 1. Clar. §. *emphyteuſis, q.* 48. Rim. jun. *conſ.* 38. *n.* 21. *lib.* 1. *& conſ.* 267. *n.* 16. *& ſeq. vol.* 3 Maur. Burg *de laud. inſp.* 21. *n.* 4. *par.* 3. ultra alios ſupra allegatos; ubi dicit ex opinione prædicta, quod ſtatutum laicorum valet ſuper quantitate laudemii ſolvendi, non in præjudicium directi Dominii Eccleſiæ, ſed in præjudicium, laicorum bona Eccleſiæ ha-
8 bentium. Addit etiam ipſe quod ratione utilis dominii tantum, poſſunt emphyteutæ, & coloni Eccleſiæ, à laicis collectari, ex ſententia Menoch. *de arbit. caſu* 180. *n.* 8. Rol. *conſ.* 66. *n.* 34. *lib.* 1. Valaſ. *de jur. emph. q.* 17. *n.* 11. & Ant de Nigris in tract. *de vit. & honeſt. Cler. pag.* 15. *col.* 4. *in fine*, ſed nos in tit. *de melior. & expenſ. q.* 10. *n.* 17. *& ſeq.* tenuimus contrarium; prout contrarium etiam tenet Rota; ut infra in dec. Cocc. apparebit *n.* 25. Ubi etiam diximus *n.* 21. *& ſeq.* quod, ſi collectæ imponantur per laicos ſuper fructibus, Emphyteuta Eccleſiæ tenetur ſolvere collectis; Et etiam Colonus partiarius in fine ejuſdem quæſtionis debet ſolvere gabellam pro introductione. Et fictuarius: qui ſoluit pecunias pro fructibus Eccleſiaſticis Cavalc. *dec.* 44. *par.* 1. *n.* 97. *cum ſeq.* ubi de com ponit fallentias? Et hic opportune addendum eſt, quod etiam emphyteuta pro introductione fructuum, tenetur ſolvere gabellam, & portorium: quia fructus jam recollecti, & non pendentes. non dicuntur amplius bona Eccleſiæ, ſed bona patrimonialia emphyteutæ, ſicut uſufructuarii. Cavalc. *de uſufruct. n.* 163. ubi plures allegat, & diximus etiam *de diverſ. q. emph. q.* 10. *in fine*: Et ſi bona Eccleſiæ, tranſeunt in laicum; tenetur ad omnia onera: quia mutata perſona, mutatur qualitas rei, *l. Paulus, & l. licitatio, ff. de publ. & vect. & l. in omnibus cauſis, n.* 2. *ff. de reg. jur.* ubi tenet, quod privilegium non ſolvendi gabellam, datum Eccleſiæ, non competit temporibus: Villalob. *com. op. litt. E. num.* 3. *ver. nota*, quod ex ratione ſupra allegata, quoe mutata perſona mutatur conditio ſtatus, Idem Cavalc. loco citato qui de communi teſtatur, loquens in livellario bonorum Eccleſiæ: ſicut etiam emens fructus à Clerico, ſeu Eccleſiæ, tenetur ſolvere gabellam, Gloſ. *in Clem. fin. de cenſ. in ver. non negotiandi*, Bertaz. *de clauſ. clauſ.* 50. *Gloſ.* 14. *in princ.* Se-

Fulgineus de Iur. Emph.

cus autem, ſi immunitas eſſet conceſſa non perſonæ, ſed rei: ubi multos congerit, & Theſſ. *dec.* 116. *n.* 6. & Tiraq. *de retr. lign.* §. 1. *Gloſ.* 13. *n.* 12. ubi alios cumulat Et eandem opinionem tenet Navar. *conſ.* 3. *n.* 5. *de immunit. Ec. fol.* 776. loquens in ſpecie de fructibus Eccleſiæ, venditis per Clericum. Reddens rationem, quia per venditionem, ſunt bona profana, & non Eccleſiaſtica, & conſ. ſeq. dicit, quod, ſi Clericus mitteret fructus alicui amico pro Xenio, ſeu dono, non debet ſolvere gabellam etiam extra Territorium, niſi mitteret cauſa negotiationis. Et quando eſt controverſia inter Clericum, & Publicanum, An deferantur cauſa negotiationis, vel alia, ſtatetur juramento Clerici, & ſuorum nunciorum, niſi de contrario fides haberetur in promptu; vel perſonarum qualitas diſſuadere juramentum Rol. *conſ.* 71. *n.* 4. Quarant *ver. in vectigal. fol.* 496. *ver. & quia poſſet.*

Cœterum non videtur prædicta deciſio Cocc. obſtare, ut ſupra diximus, quin Statutum prædictum habeat locum: vel ſaltem declarari debet ſecundum intentionem Rotæ, quod procedat, quando ſimpliciter fuit acquiſita emphyteuſis, & contrahentes cenſeotur ſe conformaſſe, cum diſpoſitione ſtatuti, non autem, quod ſtatutum hoc operetur, ut ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, ex ratione ſupra deducta *n.* 2. & diximus ſupra de *ſucc. in bon. emph. q.* 2. *n.* 3. Secus autem quando contrahentes voluerunt, quod maſculi & fœminæ ſimul ſuccedant, ut infra *in dec. n.* 17. & 19 Et quod hæc noſtra diſtinctio & daclaratio ſit vera & conformis dictæ dec. placet hic ponere totam illam deciſionem Reverendiſ. Coc. & ejus tenorem.

R. P. D. COCCINO,

Romana, Domus de Scopuccis, ad S.

Auguſtinum, 19. Ianvarii 1611.

SUMMARIUM.

Ægidiana non comprehendit perſonas Eccleſiaſticas, & eorum bona n. 1.
Bona Eccleſiæ dicuntur Sancta Sanctorum, & patrimonium Chriſti, n. 2.
Iudex laicus non habet poteſtatem ſuper bonis Eccleſiæ, n. 3.
Iudex laicus non habet poteſtatem ſuper utili dominio emphyteuſis Eccleſiæ, n. 4. *& ibi redditur ratio, & ponuntur exempla.*
Iudex Eccleſiaſticus, & non laicus cognoſcit cauſam utilis dominii emphyteuſis Eccleſiæ, propter connexitatem utilis dominii, cum directo, n. 5.
Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit cauſam, quando cauſa eſt communis inter laicum, & clericum, n. 6.
Cauſa omnes dominii utilis Eccleſiæ ſunt Spirituales, & ideo cognitio pertinet ad Iudicem Eccleſiaſticum, n. 7.
Statuere non poteſt laicus ſuper utili dominio Eccleſiæ n. 8. *ubi ponuntur rationes, & contrariis reſpondetur.*
Res una eadem poteſt diverſo jure cenſeri, quomodo intelligatur, n 9.
Cauſa poſſeſſorii beneficii, non eſt tractanda coram Iudice laico, nu. 10. *&* 11.
Iudex laicus non competens clerici venientis ad cauſam pro defenſione emphyteutæ, n. 12.
Ægidiana, quando agitur inter laicos in foro Eccleſiæ non habet locum, & ſi non agatur de bonis, ſed de poſſeſſione: licet Rota alias dixerit contrarium, n. 13. *& ſeq.*
Ægidia reſpicit ordinatoria Iudicii, & ideo ſervandum jus fori, n. 14.
Princeps laicus poteſt ſtatuere ſuper utili dominio Eccleſiæ, dummodo non lædat Eccleſiam, & abſque illius præjudicio, n. 15. *cum. & n.* 16.
Fœmina per ſtatutum excluſa; ideo non ſuccedunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica; quia præſumitur, quod acquirens cenſeatur ſe conformaſſe cum ſtatuto loci in acquiren-

do non autem quod ſtatutum hoc operetur, numer. 17.
Inveſtitura tenor eſt attendendus, & non ſtatutum loci, n. 18.
Contrahentes cenſentur ſe conformare cum ſtatuto loci in acquirendo, n. 17. & 19.
Statutum Florentiæ de prohibita alienatione rei communis irrequiſito conſorte, habet locum in donatione juris patronatus, n. 20. cont. n. 21.
Statutum loci, & conſuetudo debet attendi in ſolutione canonis, n. 22. Cont. in præjudicium Eccleſiæ, n. 3.
Conſuetudo laicorum non valet in præjudicium Eccleſiæ, numer. 14.
Statuere, ſicut laici non poſſunt in præjudicium Eccleſiæ; ita etiam nec inducere conſuetudinem, eod. n. 24.
Collector non poteſt utile dominium, & ſic emphyteuta Eccleſiæ, nu. 25.

Domini poſt maturam cauſæ diſcuſſionem, cen-
ſuerunt non eſſe locum Ægidianæ, quia ex defe-
ctu poteſtatis ſtatuentis, non comprehendit perſonas
Eccleſiaſticas, & eorum bona; ut ſæpe cenſuit Rota, ut
in deciſionibus allegatis per modernum Eugubinum
in conſ. 10. n. 8. vol. 2. Bona enim Eccleſiæ dicuntur
1 Sancta Sanctorum, cap. nulli liceat, & cap. quicun-
que 12. q. 2. & dicuntur patrimonium Chriſti cap.
cum ex eo, de elect. in 6. late Felin. in cap. conſti-
2 tutus, n. 19. de reſcript. Et propterea habens juriſdi-
ctionem laicalem tantum, in illis nullam habet po-
teſtatem, cap. quæ in Eccleſiarum, &c. Eccleſia S. Ma-
riæ, de Conſt. & utrobique notant D. D. omnes:
3 qui defectus poteſtatis intra etiam in caſ. de quo agi-
tur: quia licet agatur de utili dominio inter laicos; ta-
men cum ſit connexum, & dependens à dominio di-
recto, quod eſt magis dignum, & effectus, ac qua-
4 litas quandam ipſius, quæ non poteſt eſſe ſine ſubje-
cto; ut poſt Bar. in Extravag. Qui ſunt rebelles, in
verbo rebellando, n. 17. dicit Iaſ. conſ. 86. n. 14. lib. 1.
& latè probat Bero. in c. quæ in Eccleſiarum, n. 10. de
Conſt. ideo ratione connexitatis, tale judicari debet,
quale eſt directum cap. tranſlato, de Conſt. c. præ-
terea, & ibi Gloſ. de offic. de leg. l. 2. ff. de juriſd.
om. jud. latè Catelin. Cotta in ver. Connexorum. Et
in ſpecie, quod cognitio cauſæ annexæ ſpiritualibus
ſpectet ad Iudices Eccleſiaſticos, eſt tex. expreſſus,
5 in c. quanto, & ibi latè Gloſ. in ver. connexa, &
Doctores omnes, de jud. Et propterea videmus, quod
ratione connexitatis, illud, quod eſt radicatum in pu-
pillo, extenditur ad majorem l. ſi communem ff. quem-
admo. ſervit. amit. & quod per eandem rationem, ſi
6 cauſa eſt communis inter laicum, & clericum, forus
clerici extenditur ad laicum. Bar. in l. præcipimus § eo-
dem. n. 1. C. de appel. & ſi res eſt communis Epiſcopo,
& Capitulo, ſi Epiſcopus moritur, non currit præſcri-
ptio contra Capitulum Abb. in c. 1. de præſcript. n. 4.
& privilegium illius, qui habet vacationem munerum,
extenditur ad ſocium Gloſ. in l. fin. Cod. de mun. & ho-
nor. lib. 10. & alia quam plura exempla adducit Andr.
Sicul. in conſ. 1. n. 38. & ſeq. lib. 2. Et prædicta tanto
magis procedunt in caſu, de quo agitur, quia omnes
cauſæ illius dominii utiles ſpirituales ſunt; & propterea
ab eis recipit judicium; Card. in Clem. per litteras, n.
12. q. 15. de præd. Efficiens eſt Eccleſia Materialis, bo-
na ipſa Deo dicata: Finalis verò, utilitas ipſius
Eccleſiæ ita arguunt, & concludunt Bero. in c. q. in
Eccleſiarum, num. 9. & ſeq. & præſertim, n. 12. de
Conſt. Silvian. conſ. 9. n. 23. Et pro iſta ſententia vi-
detur bonus text. in cæterum, ubi Abb. in princ. de
judic. quem allegat Bero. loco præcit. ubi lis inter
Vaſallos, terminanda eſt per Dominum feudi, etiam
quod ſit Eccleſiaſticus: Et hanc quoque ſententiam ſequ-
uti ſunt Fulgoſ. in conſ. 166. n. 3. ver. 5. quia; & eod. pen.
in princ. ver. rurſus, ubi quod Iudex laicus nullo pacto
poteſt ſe intromittere, etiam quod agatur de utili domi-
nio inter laicos. Card. in conſ. 91. n. 8. in fine ver. inſu-
per Calder. in conſ. 15. n. . de jud. Rebuf. de decim. q.
10. n. 1. Cuman. conſ. 41. n. 2. ver. ſed his non obſtanti-
bus. Campeg. inter conſ. Brun. conſ. 2. n. 35. ver. & hoc
quia feudatarius vol. 1. Ægid. conſ. 40. n. 3. in fine ver. Et
eſt ratio, & hæc videtur fuiſſe opinio Franciſci de Tigri-
no, & Uberti de Bobio, ut colligitur ex traditis per Io.
Andr. in c. quoniam frequenter, n. 34. per Butr. in §. quod ſi
ſuper. n. 19. ver. ſi autem venit, & per Abb. in §. in illis, n.
28. Ut lit. non conteſt. Pro qua poſſunt allegari etiam,
quia in effectu hoc ſentiunt Feder. de Sen. conſ. 245. n. 3.
ver. ſine præjudicio veritatis, Gemin. in c. fin. n. 14. de for.
comp. in 6. Anch. in c. ea quæ, n. 12. de reg. jur. in 6. Bo-
log. in addit. ad concl. Io. de Anan. 84. n. 7. Alvar. Valaſc.
de jur. emph. q. 39. n. 14. ver. & idem ſi durante em-
phyteuſi.

Et prædicta corroborantur etiam alia optima ratio-
ne; quia paria ſunt forum ſortiri, & ſtatutis ligari, cap.
2. de Conſtit. in 6. quod argumentum ponderat Bero.
in d. c. q. Eccleſiarum, n. 12. ſed ſic eſt, quod laicus
nullo pacto poteſt ſtatuere ſuper utili dominio rei em-
8 phyteuticæ Eccleſiæ, ut tex. clarus in d. cap. quæ in
Eccleſiarum, de Conſt. & iſte eſt germanus intellectus
illius tex. ex allegatis per Rimin. Iun. ibid. n. 2. ver.
ſecundus vero fuit, cum pluribus ſeq. uſque ad n. 13. Et
quamvis dici poſſet hoc eſſe verum, quando agitur de
mutatione Vaſalli: quia tunc agitur de præjudicio Ec-
cleſiæ, tamen conſiderabant Domini, quod circa va-
liditatem ſtatuti, inter alia, duo poſſunt conſiderari,
ſcilicet defectus poteſtatis ſtatuentis, & præjudicium
Eccleſiæ, ut in d. c. quæ in Eccleſiarum, & habetur etiam
in c. Eccleſia S. Mariæ de Conſt. & conſiderat Bero. in d.
c. quæ in Eccleſiarum, n. 9. In ſtatuto autem diſponente
ſuper utili dominio laici: concurrit præjudicium Ec-
cleſiæ propter mutationem Vaſalli Camp. inter conſ.
Bruni, conſ. 2. n. 36. ver. & ideo non poſſunt ſtatuere
Rimin. jun. qui late hoc probat, & multos allegat
in d. cap. quæ in Eccleſiarum, n. 12. de conſt. & dicit
ibidem Bero. d. n. 9.

Concurrit etiam defectus poteſtatis ſtatuentis, ra-
tione connexitatis, quam habet dominium utile, cum
directo, ut ſupra dictum fuit, & probat Bero. loco
proximo alleg. ver. alia quoque ratione: Et in ſpecie
quod ſtatuta laicorum, non comprehendant utile do-
minium in bonis emphyteuticis, tenuerunt Card. conſ.
2. n. 1. ver. item in hæreditate Bal. in Auth. ſi quas rui-
nas, num. 9. C. de Sac. Sanct. Eccl. Campeg. inter
conſ. Bruni conſ. 2. n. 34. ubi quod iſta opinio eſt ve-
rior Abb. conſ. 72. in princ. lib. 1. & in cap. quæ in Ec-
cleſiarum, n. 2. in 3. not. ubi etiam Bero. n. 8. & Dec.
nu. 6. de Conſt. Silva. conſ. 9. n. 25. Bal. conſ. 300. n. 1. & 4.
l. 1. Iaſ. conſ. 152. n. 9. l. 4. Cuma. conſ. 41. n. 2. ver. ſed his
non obſtantibus, & eſt de mente Caſtr. in conſ. 146. in princ.
& in conſ. 300. col. 2. in fine, ver. & idem ſi tenor, lib. 2.
dum dicit, in ſucceſſione feudi, & emphyteuſis non eſſe
attendendum ſtatutum loci, ſed tenorem inveſtituræ.

Non obſtant in contrarium adducta, & primo,
quod dominium utile non eſt Eccleſiæ, ſed laici inve-
ſtiti, & ideo Iudex laicus eſt Iudex competens: quia
connexitas, quam habent iſta dominia inter ſe, non
efficit, quin utile dicatur proprium laici, non autem
Eccleſiæ, & licet inſeparabile videatur à directo ta-
men poteſt diverſo jure cenſeri eo modo, quo una, &
eadem res poteſt diverſo reſpectu, immo ratione diver-
ſarum perſonarum: diverſimodè judicari, ut in puncto
dicit Surd. in conſ. 328. n. 19. ver. nec movet l. 3. Nam
9 fuit reſponſum, quod licet ſit verum, quod aliquando
una & eadem res poſſit diverſo jure cenſeri; hoc ta-
men procedit, quando reſpectu diverſæ perſonæ: vel di-
verſo reſpectu concurrit diverſitatis ratio; ſecus autem
quando eadem ratio concurrit, ut declarat Abb. in cap.
cum in tua n. 7. ver ſolutio ex diverſitatis rationibus, de
decim. Dominium autem utile non poteſt diverſimode
conſiderari reſpectu Eccleſiæ, & laici, cum ſemper re-
maneat annexum cum directo: nam per conceſſionem
factam laico actualiter non ſeparatur à directo, ſed per
quan-

Digitized by Google

quſndam fictionem intellectus, ut dicitur de jure pa-
tronatus Gloſ. *in c. pia mentis 16. q. 7.* quam ſequitur
And. Sic. *in c. 5. n. 17. ver. & ſi dicatur.* de jud. quæ o-
peratur; ut dominii utilis capax ſit laicus; non autem;
quod ita efficiatur laicale, ut Iudex laicus ſit Iudex com-
petens: immo cognitio præſervatur Iudici Eccleſiaſti-
co. Alex; *conſ. 58. in fine, l. 1.* & in propriis terminis
Bero. *in d. cap. quæ in Eccleſiarum, n, 9 ver. alia quoque
de Conſt.* & ſic argumentum Surdi, *in d. conſ. 338. n 9.*
quod bona ſunt perſonarum acceſſoria, eſt verum,
quando res omnino tranſfertur: ſecus autem, quan-
do ſolum dominium utile, quod remanet connexum
directo: & ideo non poteſt diverſo jure cenſeri, ut
dictum eſt.

10 Nec prædicta reſponſio poteſt eludi ex quo aliqui
voluerunt, cauſam poſſeſſionis beneficii poſſe tractari
coram Iudice ſæculari, & tamen poſſeſſio eſt connexa
cum proprietate ſpirituali: quo argumento utitur ibi
ſupra *n. 55.* Quia ne dum tollitur objectum ex rationi-
bus prædictis, & ex adductis per Bero. in d. cap quæ in
Eccleſiarum. *n. 12. In fine.* Sed ex quo communis ſen-
tentia eſt in contrarium, ut teſtatur Aufret. in *Add. ad
* dec. Capella Toloſane 471. incip. item fuit quæſitum.* &
de communi etiam teſtatur Alvar, Valaſc. *conſultatio-
ne 93. n. 3.* & eam etiam ſequitur Gulielm. de Bene-
dict. *c. Raynutius in ver. & uxorem: decl. 2. n. 38.* &
infiniti qui poſſunt allegari, & ſemper etiam appro-
bavit Rota, ut in *dec. 4. de lit. conteſt. in Antiquis* quam
ad punctum allegat Aufret. ubi ſupra, & eſt dec. ſut.
361. *in fine lib. 1.* & fuit ſæpiſſime reſolutum, & ſi-
gnanter in cauſa Oſcen. Canonicatus, 1. Decembris
1595. coram Reverendiſſimo meo Decano.

11 Non obſtat, quod etiam in puncto plures Docto-
res videantur tenere contrarium, ſcilicet, quod Iudex
laicus poſſit cognoſcere ſuper tali dominio utili inter
ipſos laicos, quia iſtorum Doctorum auctoritate faci-
le tolluntur: nam Albert. Brun. *de ſtat. artic 8. ante n. 107.
ver. & faciunt hæc.* qui pro iſta opinione allegatur, ni-
hil firmat, ſed ſolum refert opinionem, Ubert. de
Bobio. & Franciſci de Tigrino, quos male intellexit;
quia ipſi pro contraria ſententia poſſunt allegari ut ex
Butriu. & Io. And. & Abb. ſupra dictum eſt. Et pro-
pterea Surd. *in d. conſil. 338. n. 17.* dum allegat Brun.
decipitur. Abb. vero in *cap. quoniam frequenter §. in a-
liis n. 18. ut lit. non conteſt.* licet videatur dicere, quod
Clericus veniens ad cauſam pro defenſione emphy-
teutæ, non poſſit declinare juriſdictionem: tamen
eſt advertendum, quod impreſſio eſt mendoſa, quia
Spec. de primo decreto *§. reſtat videre, n 54. & 55.*
quem ipſe allegat, expreſſe tenet, quod Iudex laicus,
non eſt Iudex competens Clerici venientis ad cauſam,
12 etiam quod renunciet privilegio fori, & in omnem
eventum, dictum Abb. eſſet contra Gloſ. *in cap. Cle-
ricus nullum 11. quæſt. 1. in ver. ſecularem.* Cuman. au-
tem in *conſ. 84.* eſt ſibi contrarius in *dicto conſ. 41. n.
ſecundo ver. ſed his non obſtantibus,* & in eodem caſu
Cumani, contrarium conſuluit Fulg. *in conſil. 166.*
locis præcitatis: Deciſio vero in cauſa Anximana
bonorum 19. Ianuarii 1604. licet in terminis dicat;
13 quod eſt locus Ægidianæ, quando agitur de utili do-
minio inter laicos: quia perſonæ ſunt ſæculares, nec
agitur de bonis, ſed ſuper poſſeſſione inter ipſos lai-
cos; non firmat, quod cauſa poſſit cognoſci coram
judice laico: ſed firmat potiùs, quod Ægidiana habet
locum coram Iudice Eccleſiaſtico, quando agitur inter
laicos; quod non eſt verum; quia Ægidiana reſpicit
14 ordinatoria judicii, & ideo ſervandum eſt jus fori.
Contard. de Ægidiana *lim. 14. rat. can. reinteg. num.
51. & 11.* in foro autem Eccleſiaſtico, ut dictum eſt,
non habet locum Ægidiana, & propterea, cum pri-
ma vice illa deciſio fuerit allegata in cauſa Sabinen.
Villettarum 9. Iunii 1606. coram me, in qua age-
batur de utili dominio inter laicos, & dubitatur an
eſſet locus Ægidianæ, Rota voluit videre de juſtitia
mandati de manutenendo, ut in poſitionibus, & Dia-
riis Dominorum fuit annotatum; quia cum Rota ha-
bebat utramque juriſdictionem; nempe Eccleſiaſti-
cam, & laicalem, cum ageretur de utili dominio, ſub-
ſtinebamus vices Iudicum Eccleſiaſticorum, & pro-
pterea erat ſervandum jus fori Eccleſiaſtici. Neque fa-
cit alia ponderatio, nempe, quod, ſi paria ſunt, fo-
rum ſortiri, & ſtatutis ligati, multi Doctores tenent,
quod Princeps laicus poſſit ſtatuere ſuper utili domi-
nio, dummodo non lædatur Eccleſia, & abſque illius
præjudicio, quas allegat Tiraquell. *de retra lignager.
gloſ 13. nu. 8.* Surd. *de conſil. 338. n. 14. in fine, ver.
4. quod ſtatuta laicorum,* & Alvar. Valaſ. *de jur. emph.
quæ. 17. n. 12.* & hoc etiam reperitur ſcriptum in qua-
dam annotatione bonæ mem. Orani in cauſa Medio-
lan bonorum 13. Novembr. 1596.

16 Nam dixerunt Domini, quod Anch. *In conſ. 125. n.
7. in conſ. 433. n. 2. & 3.* fuit auctor iſtius opinionis:
& ideo reſolutio pendet ab intellectu Anch. qui ve-
re loquitur in caſu, quod emphyteuſis fuerat acquiſi-
ta pro hæredibus. Et movetur primò, quia aderat ſta-
tutum per quod fæminæ excludebantur: unde ſubdit,
quod ex eo quod fæminæ non poterant eſſe hæredes,
non erant ſucceſſibiles in emphyteuſim acquiſita pro
hæredibus; Et ſecundo movetur, quia pater acquirendo
pro filiis, vel liberis, non cenſetur acquiſiviſſe pro fæ-
minis, quia cenſetur ſe conformaſſe cum diſpoſitio-
ne ſtatuti, eodem modo acquirere, & ita intelligit,
& declarat Anch. Soc. jun. in *conſ 71. n. 43. ad fin. l. 1.*
& Brun. *de ſtat. artic. 8. n. 106. in princip.* & ita illum
etiam intellexit Rota in cauſa Romana domus S. Lu-
dovici, 27. Novembr 1601. coram Rev. D. Decano, &
coram me, in cauſa Romana emphyteuſis 18. Maij ejuſ-
dem anni, & 28. Novembr. 1603. & alias ſæpius. Et
quamvis Anch. ſubdat, quod ſtatutum non diſponit
ſuper rebus Eccleſiæ, ſed ſuper utili dominio quod eſt
laicorum; tamen eſt advertendum, quod non loqui-
tur de ſtatuto, in ordine ad intentionem acquirentis,
quæ intentio acquirentis, ut maſculis extantibus fæ-
minæ non ſuccedant, non lædit Eccleſiam: cum ipſius
non interſit, ut pater magis acquirat uni, quam alteri
ex filiis: ſed non propterea dicit, quod ſi pater acqui-
rat pro filiis maſculis, & fæminis, ita ut omnes in ſi-
mul ſuccedant; ſtante ſtatuto excluſivo fæminarum;
fæminæ non poſſint ſuccedere; quia hoc eſſet contra
18 juris communis regulas; ſecundum quas tenor inve-
ſtituræ eſt ſervandus, & non ſtatuta loci ut per Caſtr.
locis ſuperius allegatis, & Doctores qui generaliter
ponunt iſtam concluſionem, quod ſtante ſtatuto ex-
cluſio fæminarum, fæminæ in emphyteuſi cenſean-
tur excluſæ, non fundant ſe in ſtatuto, ſed in inten-
tione acquirentis, qui præſumitur in acquirendo ſe
19 conformare cum ſtatuto, ut per Bar. *in leg. ut juris
jurandi, §. ſi liberi, n. 5. ff. de oper. liber.* Clar. *in
§. emphyteuſis quæſtion. 32. ver ſed pone,* qui alios al-
* legat, Decian. *conſil. 30. num. 40. & ſeq* Curt. jun.
qui de communi teſtatur. *conſil. 31. numero 2.* & dixit
Rot. in præcitatis deciſionibus, Romana domus San-
cti Ludovici, & Romana emphyteuſis, & ſecun-
dum ſententiam Anch ſunt intelligendi Doctores, qui
allegatis præfatis rationibus ipſum ſimpliciter ſequun-
tur nempe Alexander *conſil. 0. numero primo, lib. 5.
& conſil. 27. numero 4. in fin volum. 6.* & Felin. *in
c. quæ in Eccleſiarum, numero 95 de Conſt* Decian.
*in Auth. caſſa, numero 9. C. d. Sac Sanc. Eccleſiis,
& conſil. 139. num ſecundo, ver nec obſtat. & in cap.
quæ in Eccleſiarum, num. 50 de Conſt.* Pariſ. *conſil 21.
n. 86. vol. 2.* & in add. ad Decian. *in d. cap. quæ in
Eccleſiarum, n. 50. in ver Eccleſia,* & merito qui-
dem: nam ultra, quod colligitur ex verbis ipſorum
Doctorum, intrat quoque alia ratio, quod Doctor
eſt intelligendus ſecundum ea, quæ allegat Rom.
conſil. 211. numero quinto, ver. quoad ultimum.

Alij verò Doctores, aliqui, vel torquent Anchara-

num vel & ſecundum ipſum intelligi poſſunt· alii verò l quu ur io caſibus particulatibus, in quibus ſunt reprobati alii poſtremo non tangunt iſtam difficultatem, & in primo genere ſunt Barbat. *in conſil.* 14. *col final. ver. ad hoc. reſpondeo*, *lib.* 1. Brun. de Stat. loco ſupra allegato, verſ. item illam ampliant. Ruin. *conſ.* 70. *numero* 11. *volum.* 5. Marcabr. *conſil.* 26. *nu.* 131. Burſ. *conſ. nu.* 12. *vol.* 1. Menoch. *de arbit. caſu* 180 *numero nono.*

20 In ſecundo vero genere, ſunt Caſtren. *in conſ.* 194. *lib.* 1. qui tenet, quod ſtatutum Florentiæ de prohibita alienatione rei communis, irrequiſito conſorte, habeat etiam locum in donatione juris patronatus, ſed nihil probat: cum res ipſa demonſtret auctoritatem
21 hujus conſilii, contra quod in ſpecie eſt *conſil.* Gemin. 67. & per totum, In quo concludit contrarium, tam ex defectu voluntatis, quam poteſtatis ſtatuentium. Soc. *in conſil.* 99. *numero* 2. *volum* 1. qui dicit, quod circa ſolutionem canonis, eſt attendendum ſtatutum, & conſuetudo loci, in quo debet fieri ſolutio: nihil etiam probat: quia non valet ſtatutum, & conſuetu-
23 do in præjudicium Eccleſiæ cap. cum cauſam de *re jud. cap.* 1. *de conſuet cap. Clericus laicum, de immunitate Eccleſ in* 6 & iſta conſuetudo dicitur proxima ſacrilegio Baldus *conſil.* 9. *num.* 6. *ver. non valeret. l. primo* Ruin. *conſil.* 156. *num. octavo libro quarto*, ubi,
24 quod conſuetudo non valet ex cauſa efficienti: quia ſicuti laici non poſſunt ſtatuere, ita nec conſuetudinem inducere oneroſam Eccleſiis: Purpur. vero, *in conſil.* 332. *num. nono ver. tertio contingit*, qui loquitur ad effectum, quod utile dominium poſſit collectari; Nec etiam facit; quia in contrarium eſt doctrina Bar.
25 *in leg privata*, *num. ſecundo*, *Cod. de excuſ. num l.* 10. ubi etiam poſt Ang. Ioan. de Platea circa medium ver dicit etiam hic Ang. Caſſan. *in conſuetud. Burgun* §. 4. *Gloſ* 6 *ſuper verbis tex.* & *ſupporter le maſie ver.* & *intellige prædicta*, *numero* 6. Thomas Parpalia, *in rep. leg. placet*, *num.* 73. & *ſeq Cod. de Sac Sanct. Eccleſ.* Ægid. de Thomaris, *de collectis*, in §. *pauperes*; *An aliquibus n.* 29 & *ſeq.* Iaſ. *in leg.* 1. *nu.* 31. *Cod de jur. emph.* Et habetur ponderoſiſſimum *conſil. Silviani* 9. *per tot.* ubi latè, & doctè, & etiam in caſu Purpurati loquuntur Surd. & Alvar. Valaſc. qui fuerunt quodammodo novatores iſtius opinionis; Et propterea conantur fundare intentionem ſuam, defendendo prædictas concluſiones. In tertio verò genere ſunt Affl. *in cap. Imperialem*, §. *preterea inter*, *nu. nono*, *de prohib. feud. alien.* per Frid. qui dicit, conſuetudinem eſſe ſervandam, quod Dominus feudi Eccleſiaſticus cognoſcat de feudo Eccleſiæ, tam in poſſeſſorio, quam in petitorio: quia iſta conſuetudo eſt ſecundum diſpoſitionem juris, Et propterea Affl. non facit ad punctum. Soc jun. *in conſil.* 71. *nu.* 13. *vol.* 1. qui facit motivum, ſed concludit cum Anch. quem etiam declarat, ut ſupra dictum eſt, & ideo non debuiſſent allegari. Caſtrenſ. *in conſil.* 290. *in fine libro tertio*, loquitur in terminis illus quæſtionis, de his, quæ competunt Clericis, non uti Clericis, ſed ut cuilibet; de qua per Bar. *in leg. cunctos populos*, *quæſt* 5. *nu.* 18. & *ſeq. Cod. de ſum Trin.* & *Fid. Cath.* de qua quicquid dicendum ſit, non facit ad propoſitum. Rim. ſen *conſil* 427. *numero* 20. *vol.* 3. & Abb *conſil.* 8. *numero* 6. abſolutè non tanguor iſtam difficultatem.

Non obſtat annotatio bon. mem. Orani in cauſa Mediolan. bonorum, quia illa non eſt deciſio Rotæ ut patet ex ejus initio ibi; Dominii per viam inclinationis, amplexi ſunt deciſionem factam ſub die 20. Maji, ad favorem Domini Commeodatarii; Rota enim non facit deciſiones per viam inclinationis, ſed in iſtis caſibus eſt in arbitrio Ponentis, ſi aliquid annotare velit, memoriæ ſuæ cauſa: Et tanto magis, quia in priori deciſione hujuſmodi concluſio non repetitur firmata.

Propterea unus ex Dominis, qui tunc temporis erat in Rota, affirmabat, quod viſa hujuſmodi annotatione, Rota non agnoſcit pro ſua.

Quæ deciſio eruditiſſimi D. Coccini fuit confirmata per eandem Rotam coram D. Merlino, pariter doctiſſimo, quæ infra habetur.

R. P. D. MERLINO.

Raveonaten. Emphyteuſis.

Die Veneris 28. Martij 1631.

SUMMARIUM.

Cauſa, quando eſt omnino Eccleſiaſtica. ad Eccleſiaſtico Iudice non autem à laico eſt definienda, *n.* 1.

Cauſas Eccleſiaſticas Apoſtolus ad Eccleſiaſticam precipit deferri, & *ibi determinari*, *nu.* 2.

Cauſa Eccleſiaſtica, quod a Iudice Eccleſiaſtico ſint determinanda nullus unquam Orthodoxus dubitavit, *n.* 3.

Et ſi qui auſi ſunt hoc impugnare, merito ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati, *ibid.*

Laici quidquam ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu juriſdictionis, & *poteſtatis*, *n.* 4.

Laicis, etiam Religioſis obſequendi neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nullaque de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa poteſtas, & *in his, quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere*, *n.* 5.

Laici ſtatuentes ſuper bonis Eccleſiaſticis, anathematis pœna feriuntur, laici ſuper bonis Eccleſiaſticis jus dicere, & *ſententiam proferre non poſſunt*, *n.* 6.

Forum ſortiri, & *ſtatutis ligari paria ſunt*, *n.* 7.

Iudex laicus non poteſt cognoſcere ſuper emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiam ſi inter ſolos emphyteutas agatur, & *ſuper ſolo dominio utili, quod penes laicos exiſtit*, *num.* 8.

Dominium utile eſt complicatum, & *connexum, cum dominio directo*, *n.* 9.

Dominium utile eſt vere, & *propriè una, eademque res, cum dominio directo*, & *ejus natura eſt, ut directum ſemper ſequatur*, *eod*, *n.* 6.

Dominium utile ſequitur dominium directum, ſicuti incrementum alluvionis, & *inſula eod. n.* 9.

Dominium utile ſaltem actualiter, non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo, *eod. n.* 9.

Bona Eccleſiaſtica, nec indirectè ſubjiciuntur juriſdictioni laicorum, *n.* 10. & 11.

Ius patronatus laicorum, licet non ſit propriè Spirituale, attamen, quia eſt connexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo Iudex Eccleſiaſticus ſolum judicat, *n.* 12.

Poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, & *laicalis, attamen, etiam de poſſeſſione ſolum cognoſcit Iudex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſo proprietate, non autem laicus*, *n.* 13.

Spiritualitatis qualitas qualitatem temporalitatis abſorbet, & *ad ſe trahit*, *n. eod.*

Connexitas, & *complicatio major eſt inter dominium directum*, & *utile, quam ſit inter proprietatem*, & *poſſeſſionem*, *n.* 14.

Decimæ datæ in feudum ſæcularibus, earum cauſa diſcutienda ſunt coram Iudice Eccleſiaſtico, licet dominium hujuſmodi decimarum, ſcilicet fructuum illarum omnino ſpectet ad laicos, & *feudum cenſeatur ſæculare; tamen quia oritur*, & *dependet à jure ſpirituali*, & *Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex laicus de illis cognoſcere*, *n.* 15.

Matrimonii poſſeſſorium, quamvis agatur inter perſonas, mere laicus, quia habet admixtam, & *titulum ſpiritualitatis. definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico*, *n.* 16.

Emphyteutæ Eccleſiæ, non tenentur ad collectas, & *onera realia per ſtatuta laicorum ſuper rebus*, & *bonis impoſita*, & *hac ratione connexitatis dominii utilis, cum directo*, & *iſta eſt æqua*, & *ſecura opinio*, *n.* 17. & 18.

Domi-

Digitized by Google

Dominium utile Vaſalli ſubjicitur, & famulatur directo dominio Domini principalis, n. 19.
Dominium utile inhæret dominio directo inſeparabiliter, tanquam in prima cauſa, ſine qua, nec ſubſiſtere poteſt, n. 20.
Dominium directum, cum ſit dignius, & potentius debet trahere ad ejus Iudicem, & forum, diſcuſſionem ſuper dominio utili, n. 21.
Dominium utile reſidet in materia, & re directa, veluti in ſuo ſubjecto, n. 22.
Laicus Socius Clerici, ſequitur forum ejuſdem Clerici, num. 23.
Pupilli, aut minoris Conſors ratione juris conſortii gaudet privilegiis ipſius pupilli, & minoris, n. 24.
Eccleſiæ expedit habere magis unum emphyteutam, quam alium n. 25.

SEntentiam latam extra Curiam, Domini dixerunt
vitio nullitatis, ex defectu juriſdictionis laborare:
promulgata enim fuit in foro, & Tribunali laica-
li: Et tamen, cum ageretur de bonis, ratione directi
dominii ſpectantibus ad Eccleſiam S. Mariæ in Coſ-
1 modin, cauſa erat omnino, & ab Eccleſiaſtico Judi-
ce, non autem à laico definienda, *cap. decernimus, de
judic. cap. bene quidem, cap. denique, diſtin. 96. cap.
continua, cap. relatum, cap. ſi qua cauſa, cap. placuit,
il ſecondo*, 11. *quæſtion.* 1. in qua quæſtione per totum,
Gratianus congerit decreta ad hoc ſpectantia ex ſacris
Conciliis, & Summorum Pontificum reſcriptis deſum-
pta; Et *in dicto cap. placuit*, deſumpto ex Conc. Car-
2 thagin. 3. habetur, quod etiam Apoſtolus hujuſmodi
cauſas ad Eccleſiam deferri, atque ibi determinari præ-
cepit: Et de veritate hujus concluſionis nullus unquam
Orthodoxus dubitavit: Et ſi qui auſi ſunt impugnare,
merito ſemper ab Eccleſia fuerunt damnari, prout de
3 Marſillo illo Paduano, ſub Paſchali ſecundo, tradit
Card. Turrecrem. *in Summa Eccleſ. lib. 4. par. 2. cap. 35.*
qui ſuper hoc refert extare Extravagantem Joannis
XXII. quæ incipit, Licet: Azor. *Inſt. moral. p. 1. lib. 5.
cap. 12. ver. in hoc proculdubio*: Banes *in* 22. *quæſt.* 65.
artic. 1. ver. item Chriſtus: Card. Bellarmin. *controver.
tom. 1. tit. de Cler. cap. 24. ante ver. 5. propoſitio*: Quem-
admodum enim laici, quamvis Religioſi, quidquam
ſtatuere non poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex de-
4 fectu juriſdictionis, & poteſtatis, *d. cap. bene quidem,
cap. ſi Imperator, 96. diſt. c. laicis, 16. quæſt. 7. cap. cum
laicis ext. de rebus Eccleſ. alien. vel non*, in quibus lo-
5 cis habetur, quod laicis, etiam Religioſis obſequendi
neceſſitas relicta eſt, non auctoritas imperandi, nulla-
que de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas;
Et in his, quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent,
6 non docere, *cap. Clericus, & cap. fin. de immunit. Ec.
in 6.* ubi ſtatuentes ipſi anathematis pœna feriuntur,
cap. Eccleſia S. Mariæ, de Conſtan. ita nec etiam ſuper
7 illis jus dicere, & ſententiam proferre poſſe, non eſt
ambigendum: paria enim ſunt forum ſortiri, & ſta-
tutis ligari. Gloſ. *in cap. quod Clericus, de for. comp.*
Decian *in d. c. S. Maria, num.* 18. Alexand. *conſ.* 211.
numer. 5. in fin. Rim. Sen. *conſil.* 268. *num.* 13. *lib.* 2.
Bero. *conſil.* 63. *nu.* 99. *lib.* 1. Surd. *conſil.* 2. *num.* 14.
in fin. & conſil. 338. *n.* 26. *ad fin.* & ad propoſitum The-
ſaur. jun. *quæſt. Forenſ. libr. 2. cap. 15. n. 12. in fin.* Idque
8 procedit, etiam ſi cauſa inter ſolos emphyteutas aga-
tur, & ſuper ſolo dominio utili, quod penes laicos exi-
ſtit; quoniam dominium Eccleſiæ, cum ſit conne-
xum, & complicatum cum utili, illique prædominans;
9 ſitque dominium utile vere, & proprie, una, ac eadem
res cum dominio directo: & jus naturæ, ut directum
ſemper ſequatur; ſicut incrementum alluvionis, &
inſulæ: ut dixit Oldrad *conſ.* 240. *num. 2. ver. &
ideo recte*, quem ſequitur Surd *conſ.* 57. *nu.* 23. *ver.* &
10 *propterea.* Et ſubiectum bonorum materialiter ſit ſem-
per, & perpetuo Eccleſiaſticum: non poteſt ab ipſo
dominio directo, ſaltem actualiter, ſeparari domi-
nium utile: nec ideo indirectè bona Eccleſiarum ſub-
jici juriſdictioni, & judicio laicorum, cap. quanto,
cap. cæterum, & ibi Canoniſtæ; *de judic.* Card. *conſil.
n. 2. item in hæreditate*, Campeg. inter conſilia Alber.
Brun. *conſ. 2. n. 34. ſub ver. præmitto tertiò*, & alios con-
11 geſſit, & ſequuta eſt Rota acerrimè examinato arti-
culo, ſublatiſque contrariis argumentis, in Romana
domus de Scapuciis 19. Januarii 1611. coram Reve-
rendiſſimo Domino meo Decano: Et quoties caſus
contigit, ſemper eam poſtea ſequuta eſt, ut *in dec.* 472.
par. 2. recent. & penès Pacif. de *Salviano dec.* 239. *n* 6.
& in Romana de Schiancbiſe 8. Aprilis 1617. coram
Eminentiſſimo Domino Cardinali Pamphilio, impreſſ.
poſt moder. Mantuan. *controverſ. foren. cap.* 12. *n.* 67.
& alias ſæpiùs, & ab hac opinione difficile eſſe rece-
dere. monet Gratian. *diſcept. foren. c.* 447. *n.* 21. ita
ratione hujuſmodi connexionis, licet jus patronatus
12 laicorum non ſit proprie ſpirituale: attamen, quia
eſt annexum ſpiritualitati, ideo ſuper illo judicat ſo-
lum Judex Eccleſiaſticus, *c. quanto, de judic.*
Et poſſeſſio rei ſpiritualis, licet ſit merè tempora-
lis, & laicalis, attamen etiam de poſſeſſione ſolum
cognoſcit Judex Eccleſiaſticus; quemadmodum de
13 ipſa proprietate, non autem laicus: cum qualitas ſpi-
ritualitatis qualitatem temporalitatis abſorbeat. Bero.
in Rub. de judic. n. 51. Cavet. *conſ.* 258. *n.* 8. Rol. *conſ.*
11. *n. 35. & ſeq lib.* 2. Valaſ. *conſult.* 93. *n.* 2. Menoch.
de recuper. remed. 15. *num.* 205. *& ſeq.* Covar. *pract.
quæſt. ca.* 35. *num.* 1. Gutier. *canon. quæſt. cap.* 34. *n.* 26.
& ſeq. latè Azor. *Inſt. moral. par. 1. lib. 5. cap. 14. qu* 1.
Durand. ad Bullam Cæn. *lib. 2. can. 15. quæſt.* 19. *n.* 47.
14 Put. *dec.* 361. *lib.* 1. *in antiq.* Certum eſt autem, ma-
jorem connexitatem, & complicationem eſſe inter
dominium directum, & utile, quam ſit inter proprie-
tatem, & poſſeſſionem, & per Bero *in d. cap. quæ
in Eccleſiarum, n. 13. de Conſt.* Ita etiam cauſa decima-
rum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus, diſcu-
tienda eſt coram Iudice Eccleſiaſtico; licet enim do-
minium hujuſmodi decimarum; ſcilicet fructuum il-
latum, omnino ſpectat ad laicos, & feudum cenſea-
tur ſæculare: tamen, quia oritur, & dependet à jure
15 ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Iudex laicus de
illis cognoſcere., Fedet. de Sen. *conſ.* 245. *nu* 1. Azor.
Inſt. moral. *par. 1. lib. 7. cap. 39. quæſt.* 3. Moner. *de
decim. cap. 8. quæſt. 1. n.* 15. Fagundez ſuper præcept.
Ec. *præcept. 5. lib. 3. cap. 5. num.* 5. ubi Covar. Roſell.
& alios contrarium ſentientes refellit. Prout, & poſ-
16 ſeſſorium matrimonii, quamvis agatur inter perſonas
merè laicas, quia habet admixtam cauſam, & titulum
ſpiritualitatis, definiendum eſt à Iudice Eccleſiaſtico.
Covar. *de ſponſ. par. 2. cap. 7. §. 6. n. 8. & cap. 8. §.* 12.
n. 3. Valaſ. *d. conſult.* 93. *n.* 2. *ad medium ver. & in cau-
ſa matrimoniali*, late Molin. *de rit. nupt. lib. 2. differ.* 10.
n. 19. & ſeq Et demum (quod fortiùs etiam videtur)
ratione pariter connexitatis dominii utilis cum dire-
cto, emphyteutas Eccleſiæ non teneri ad collectas, &
17 onera realia per ſtatuta laicorum, ſuper rebus, & bo-
nis impoſita, cenſuerunt graviſſimi Auctores, & ori-
ginaliter dixit Bar. *in l. privata, n. 2. C. de excuſat mun.
lib.* 10. Iaſ. *in Auth. quas actiones, n. 42. C. de Sac. San.
Ec.* Rip. *in trac de peſt. tit. de privil. ad conſervand. uber.
nu.* 124 latè Pet. de Ubal. *in conſ. 2. poſt tract. de collect.
per tot.* Silva. *conſil. 9. per tot.* M. Anton Eugen. *conſ.*
96. *n. 23. lib.* 1. Fachin. *cont. jur. cap* 91. *lib.* 1. Menoch.
conſ. 444. *n.* 27. Ruin. *conſ.* 111. *num* 10 *ver. item nota
quod, lib.* 5. Remig. Gonny *de charit. ſubſid. quæſt.* 61.
nu. 29. & q. 59. n. 31. Odd. *conſ. 70. per tot.* præcer-
tim, *nu* 31. ubi teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem,
ſolidioribuſque rationibus fundatam, nec non magis
18 æquam, & tutam: Et *num.* 40. ait, hanc dici poſ-
ſe communem opinionem, cum Bartolum, & alios
graviſſimos juris ſectatores habeat. Burſ. *conſ.* 42 *n.* 22.
lib. 1. & videtur etiam admiſiſſe Rota in d. Roma-
na domus de Scappucciis coram Reverendiſſimo D.

Digitized by Google

meo Decano. Et præter motiuum connexionis, concurrit etiam prærogativa qualitatis, & ſubjecti Eccleſiaſtici: hoc etiam dominium utile Vaſalli, ſubjicitur, & famulatur directo dominio Domini principalis. Al-
19 ciat. *in l. ſi quis, in §. differentia n. 12. ver. aliud eſt*, & ibidem Zaſ. *n. 22. ff. de acquir poſſ.* & benè per Surd. *d. conſ. 57 n. 23 ver. & propterea* Et in proprietate tanquam in prima cauſa inſeparabiliter inhæret, ſine qua nec ſub-
20 ſiſtere poteſt, unde merito dominium directum, cum ſit Eccleſiaſticum, tanquam dignius, & potentius, de-
21 bet trahere ad ſuum Judicem, & forum, diſcuſſionem ſuper dominio utili; quia ſemper, ut dictum eſt ſupra,
22 hoc dominium utile reſidet in materia, & in re Eccleſiaſtica, veluti in ſuo ſubjecto, quemadmodum, hac eadem ratione prærogativæ circa competentiam fori, compertum eſt, quod laicus ſocius Clerici, ſequitur fo-
23 rum ejuſdem Clerici, Bat. *in l. fin. n. 15. ad fin. ff. de colleg. illicit.* Aret. *conſ. 9. n. 24. ver. 2. eſſe dubium, in fin.* Surd. *conſ. 222. n. 3 & conſ. 396. n. 16. & 18.* Et
24 major itidem conſors pupilli, aut minoris, ratione juris conſortis, gaudet privilegiis ipſius pupilli, & minoris, *l. ſi communem ff. quemadmodum ſervit. amitt.* Affl. *dec. 21.* Franch. *dec. 269 n. 1* Odd. *de reſt. in integ. par. 1. q. 46. art. 10. n. 35.* ſique aliter in hoc caſu, ubi agitur etiam ſolum de dominio utili emphyteutæ, diceremus, ſequeretur præjudicium ipſius Eccleſiæ, cui expedit ha-
25 bere magis unum emphyteutam, quam alium: ita Bero. *in d. cap. qua in Eccleſiarum, n. 9. de Conſt.* & Rimin. *n. 12.* Becc. *conſ. 3. n. 61. & 62. lib. 1.* & in d. dec. Rom. de Scapucciis, coram Reverendiſſimo D. meo Decano luculenter, & doctè ponderatum fuit. Et ita utraque parte informante, circa nullitatem reſolutum fuit, ut videatur ſuper juſtitia.

QUÆSTIO XXIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, an poſſit eſſe teſtis pro Domino, & è contra.

QUæri etiam poteſt, An emphyteuta poſſit eſſe teſtis pro Dominio directo? Albet. de Maletis, Papien. *in tract. de teſtibus, cap. . n. 30. juncto n. 32* diſtinguendo dicit, quod aut controverſia eſt ſuper re emphyteutica, & tunc non poteſt; quia tractatur de ſuo intereſſe; aut lis non verſatur ſuper re emphyteutica, & nullum intereſſe cogitari poteſt emphyteutæ; tunc non prohibetur teſtificari pro Domino; ex ſententia Butr. *in c. inſuper de teſtibus.* & idem tenet Campeg. *eod. tract. reg. 70.* Maſc. *de probat. conc. 1358 n. 11. & ſeq* & noviſſimè Farin. *de teſt. qu. 15 inſp. 4. n. 223.* Idemque dicendum eſt, quando Dominus directus teſtificatur pro emphyteuta, cum verſetur eadem ratio per ea, quæ dicit idem Farin. *ead. q. 15 n. 99* & quia etiam non debent emphyteuta, & Dominus judicari ad imparia, ut diximus *de renov. q. 11. n. 2.* Credo tamen, quod in caſu in quo admittuntur, diminuatur de fide, arbitrio Judicis, propter affectionem, quam invicem habet, niſi eſſent perſonæ nobiles, honeſtæ, & legales, quibus fides adhiberi poſſit, ut in ſimili dicit idem Farin. ibidem. *n. 103* & de Vaſallo, *ead. q. inſp. 2. n. 101* & Steph. Aufrer. *de teſt. n. 38.* Suppleretur tamen, vel ex habilitate alterius, qui ſit omni exceptione major; vel ex numero teſtium, ut de colono ſeribit ibidem Farin. *ead. quaſt. inſp. 4. n. 226. & ſeq.* & de Vaſallo eſt dec. Rotæ *in rec. par. 1. dec. 702. num. 6.*

QUÆSTIO XXIV.

SUMMARIUM.

Legitimatus, an poſſit petere renovationem, ſtantibus tranſverſalibus, n. 1. & per totam.

Legitimatus; non differt a vero legitimo, n. 2. decl. n. 3.

De legitimatis idem dicendum eſt, quod de legitime natis n. 15.

Statutum excludens filias propter maſculos, habet locum in legitimatis, n. 3. contrarium, n. 15.

Legitimatus per reſcriptum Principis ſuccedit ſimul cum filiis legitimis, & naturalibus, n. 4. declara, n. 16.

Legitimatus excludit ſubſtitutum, & conſequitur jura ſuitatis, & ſucceſſionis, & legitimam, n. 5. declara, n. 17.

Legitimatus ad bona emphyteutica, non cenſetur legitimatus ad bona emphyteutica Eccleſiæ, n. 6 & 8. declara, n. 17.

Legitimatus, cum clauſula, ſine præjudicio venientium ab inteſtato, dicitur tantum diſpenſatus, ut ex teſtamento poſſit recipere, & non aliter, n. 6.

Clauſulæ, ſine præjudicio venientium ab inteſtato effectus, eſt excludere à ſucceſſione inteſtati, ſtantibus tranſverſalibus, ſaltem infra quartum gradum, n. 7.

Bulla Pii V. contra legitimatos, revocat omnes habilitates Spuriorum ad bona feudalia, & emphyteuta Eccleſiæ, non obſtantibus legitimationibus, & in futurum prohibuit habilitari, n. 8.

Legitimatus, cum dicta clauſula, non eſt verè legitimus, ſed per fictionem, n. 9. neque filius, nec agnatus.

Statutum de retractu, & quod agnati habeant beneficium recuperandi rem patrimonialem, non habet locum in legitimis; licèt alii contrarium teneant, n. 11.

Statutum compellens agnatos ad compromittendum, non habet locum in legitimatis, n. 12.

EVenit in facto in hac inſigni Abbatia S. Crucis de Saxnvivo, Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Cardinalis Antonii Barberini; quod mortuo N. ſine filiis legitimis, & naturalibus, relicto tamen filio naturali legitimato per Collegium Archivii Urbis, cum Clauſula, Sine præjudicio venientium ab inteſtato, & relictis etiam duobus nepotibus ex fratre germano qui à prædicto Eminentiſſimo, petierunt renovationem, & novam inveſtituram: Et idem petiit præfatus filius legitimatus; fuit propterea quæſitum, quis eſſet præferendus? Hæc quæſtio erat tractanda in tit. de renovat. ſed quomodo accidit, in hoc titulo ponenda eſt; cum etiam ſit nova quæſtio. Videbatur igitur dicendum, quod filius legitimatus eſſet præferendus; quia non differt à vero legitimo. Menoch. *conſ. 306. lib. 4.*
1 Dec. *conſ. 317. n. 7.* Jaſ. *in Auth. Si qua mulier. n. 45. C. de Sac. Sanct. Eccleſ.* Bal. *in l. nuper in fine. C. de*
2 *de nat. lib.* Bar. *in l. ſi is qui pro emptore. ff. de uſucap.* & alios refert Aſcan. Clem. *de pat. poteſt. c. 5. n. 47.* Clar. §. *teſtam. q. 84. in fine*, & Burſ. qui de com. teſtatur *conſ. 85. lib. 1. num. 11.* per tex. expreſſum in Auth. *Quib. mod. nat. effic. ſui §. ſi igitur licentia.* Secundo, quia de legitimatis idem judicatur, quod de legitimè natis, reſpectu agnationis, & familiæ: nam ſuccedit aliis agnatis. Bar & Bal. *in l. communium. Cod. de nat. lib.* Alex. *conſ. 11. lib. 1. col. 4.* ubi dicit, quod agnatio, etiam per legitimatos conſervatur: ergo dicendum eſt, quod iſte filius ſic legitimatus ſit præfe-
3 rendus in renovatione. Tertiò, quia Statutum excludens fæminas propter maſculos, habet locum in filio legitimato per reſcriptum Principis, ut de magis com. op. teſtatur Burſat. *conſ. 85. n. 12 vol. 1.* & alios atteſtantes de magis communi, refert Mich. Craſſ. §. *ſucceſſio*
4 *ab inteſtato q. 19. n. 12.* Quartò, quia legitimatus per reſcriptum Principis ſuccedit ſimul cum filiis legitimis, & naturalibus, ut per eundem Craſſ. citato loco, *n. 10. & ſeq.* Et multa alia argumenta adduci poſſunt ad favorem legitimati, quæ omitto, ne ſim longus in ſcriben-
5 do; & ſolum ponam, Quod legitimatus excludit ſubſtitutum, ut per eundem Burſat. *eod. conſ. n. 13* de qua quæſtione vide latè per Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. q. 408.* & conſequitur legitimam, jura ſuitatis & ſucceſſionis ab inteſtato. Rot. *in recent. par. 1. dec. 65. n. 2. & 3.*

Quibus

Quibus non obſtantibus : contrarium de jure cenſeo
tenendum, & moveor ex infraſcriptis rationibus, &
fundamentis, Primò, quia legitimatus ad bona emphy-
teutica (prout eſt iſte) non cenſetur legitimatus ad bo-
6 na emphyteutica Eccleſiaſtica, niſi expreſsè, ad dicta
bona ſit legitimatus. Honded. qui alios refert, *conſ.*
37. *n.* 24. *vol.* 2. Aſcan. Clemens, *de pat. poteſt. cap.* 5.
n. 57. & dixi ſupra. *de ſucc. in bon. emph. q.* 5. *n.* 44.
& infra, *n.* 8. Cum ergo filius naturalis prædictus, non
ſit expreſsè legitimatus ad bona Eccleſiaſtica, ſequitur,
quod non ſolum ſit excluſus à dicta inveſtitura : & id-
eo per mortem dicti N. reverſa fuit ad Eccleſiam : ſed
nec etiam poſſit petere renovationem, ut infra pate-
bit. Secundò, iſte filius, legitimatus fuit ſine præjudicio
venientium ab inteſtato, & ſtante hac clauſula, dicitur
tantum diſpenſatus, ut poſſit recipere ea, de quibus
pater diſponere poterat, ex patris expreſſa diſpoſitione
in teſtamento, & non aliter : ut per infinitos Docto-
res, quos congerit Honded. *conſ.* 67. *n.* 30. *&* 31. *vol.* 1.
Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. q.* 408. *n.* 116. & Ant. Gabr.
* *de legitimat. conc.* 8. *n.* 3. & Dec. *conſ.* 610. *n.* 1. & hanc
opinionem ſequitur Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 64. *&* 667.
Seraph. *dec.* 45. & Ludoviſ. *dec.* 201. *n.* 4. Effectus au-
tem præcipuus dictæ clauſulæ, eſt excludere legitima-
* tum à ſucceſſione inteſtati, ex receptiſſima Doctorum
ſententia, ut per eundem Ludoviſ. *dec.* 64. & Put. *dec.*
303. *lib.* 3. Et dictus legitimatus cum clauſula prædicta,
7 non poteſt ſuccedere ab inteſtato, ſtantibus tranſverſa-
libus; ſaltem infra quartum gradum. Hond. *conſ.* 89.
num. 23. *vol.* 1. *& conſ.* 59. *num.* 16. *vol.* 2. ubi de magis
* communi atteſtatur, plures Doctores cumulando. Et
licet Gabr. *de legitimat. conc.* 8. *num.* 7. *& ſeq.* dicat,
quod legitimatus, cum dicta clauſula, non excluda-
tur à tranſverſalibus, ſed tantum à legitimis hæredi-
bus deſcendentibus ex proprio corpore patris, atteſtans,
hanc eſſe magis communem opinionem, multos alle-
gando : Tamen veritas eſt in contrarium, ut per eun-
dem Hond. *d. conſ.* 67. *&* 89. Vinc. Fuſar. loco citato,
quæ opinio, ut dictum eſt, fuit per Rotam canonizata,
& ideo, ſi fuit diſpenſatus ſolum, ut poſſit ſuccedere ex
teſtamento patris : ſequitur, quod iſta legitimatio nul-
lum alium effectum poſſit operari; ut concludit Hond.
eod. conſ. 37. & ibi ſubſcribentes in fine, & per conſe-
quens excluditur à petitione renovationibus dictæ em-
phyteuſis, ſtantibus dictis nepotibus. Tertiò, quia vi-
detur excluſus per Bullam fælic. rec. Pii V. in ordine
120. ubi revocavit omnes habilitationes ſpuriorum ad
8 bona feudalia, & emphyteutica Eccleſiæ, ipſoſque om-
ninò ad illa incapaces reddidit, etiam non obſtantibus
legitimationibus de eis factis, & in futurum prohibuit
ad dicta bona habilitari; immò voluit ipſo jure bona
prædicta eſſe incorporata Eccleſiæ : ex quibus apertè
colligitur, mentem Summi Pontificis eſſe, quod iſti
legitimati excludantur, etiam à petitione renovatio-
nis, ponderando illa verba in ead. Conſtitutione, vide-
licet, (non poſſint quomodo ſuccedere,) quæ eſt dictio
univerſalis, quæ omnem modum comprehendit, qui
excogitari poteſt; prout ponderat Rot. *par.* 1. *diverſ.*
decis. 105. *num.* 19. ut vigore dictæ legitimationis me-
diatè, vel immediatè ſuccedere, vel alias acquirere
poſſit. Et ratio colligitur non ſolum ex principio, &
verbis narrativis ejuſdem Bullæ : verum etiam, quia
cum Eccleſia ſit ſpeculum pudicitiæ & honoris, abhor-
ret hujuſmodi filios, qui ſine peccato concipi non va-
lent. Alex. *conſ.* 94. *vol.* 1. Honded. *d. conſ.* 37. *n.* 21.
Et abhorret ſpurios etiam legitimatos, ut ad bona Ec-
cleſiaſtica admittantur, niſi expreſsè ſint per Pontificem
legitimati ad bona Eccleſiaſtica. Curt. jun. *conſ.* 84. *col.*
fin. Rol. *conſ.* 11. *lib.* 4. *n.* 65. Si ergo abhorret, igitur
nec renovatio eis fieri debet : & diximus in tit. *de*
ſucc. in bon. emph. quæſt. 6. *num.* 5. *&* 7. & in dubio
non intelligit hos inveſtire, ut pariter ſcripſi *quæſt.* 5.
num. 42. *eod. tit.* Quartò, quia legitimati cum Clau-
ſula, ſine præjudicio venientium ab inteſtato, non
ſunt verè legitimi; ſed per fictionem. Mant. *de tacit.*
& amb. lib. 22. *tit.* 11. *num.* 4. *fol.* 410. Et renovatio
9 non videtur fieri poſſe filiis per fictionem : quia repræ-
ſentatio, quæ fit per fictionem, non habet locum in
emphyteuſi Eccleſiaſtica. Rot. *diverſ. par.* 4. *dec.* 219.
& diximus in tit. de ſucc. in bon. emph. q. 1. Quintò,
quia legitimatus non dicitur propriè filius, nec Agna-
tus. Dec. *conſ.* 275. *n.* 8. qui alios citat; Quia legitima-
to non competit definitio filiationis, cum filius dica-
tur, qui ex viro, & uxore ejus naſcitur, *l. filium in princ.*
ff. de his qui ſunt ſui; & ideo legitimati diſtinguuntur
* à naturalibus. & legitimis. Glo. *Inſt. de adopt. in princ.*
in ver. naturales. Sextò, quia ſtatutum tribuens A-
gnatis beneficium recuperandi rem patrimonialem,
non competit legitimatis. Dec. *conſ.* 275. qui multis
rationibus movetur; quem ſequitur Tiraq. loquens
de retractu, *de retract. ligna.* § 1. *Gloſ.* 8. *num.* 12. qui
alios citat, & ita ſentire videtur Menoch. *conſ.* 164.
n. 18. *lib.* 2. licet referat alios contrarium tenentes,
nempè Rol. *conſ.* 83. *lib.* 3. *num.* 12. Aſſl. Vaſq. Didac.
& moder. Pariſien. Qui tamen, quamvis teneant,
quod habet locum retractus in filio legitimato, nihi-
lominus eorum opinio non poteſt procedere in caſu,
quando legitimatus eſt cum clauſula, ſine præjudicio
venientium ab inteſtato; & poſſet etiam procedere,
quando fuiſſet legitimatus in ampliſſima forma, ut dicit
Idem Rol. citato *conſ.* 83. *num.* 12. non autem, quando
eſt legitimatus cum clauſula, Sine præjudicio venien-
tium ab inteſtato, quia non poteſt recipere, niſi ex
teſtamento patris, & ejus expreſſa diſpoſitione, & tunc
dicitur diſpenſatus, & non legitimatus, ut per eun-
dem Rol. ibidem *n.* 11. Septimò, quia ſtatutum com-
pellens conſanguineos ad compromittendum, non ha-
bet locum in legitimatis; ſed debet intelligi de legi-
12 timis, & naturalibus. Paul. de Caſt. *conſil.* 178. *lib.* 1.
& 181. quem ſequitur Tiraq. loco citato, & Jaſ. *in l.*
qui ſe patris, C. unde liberi, n. 53.

Supereſt modo reſpondere rationibus, & argumentis
in contrarium adductis; Et ad primum, quod legiti-
matus ſit verè legitimus; habet locum in legitimato
13 per ſubſequens matrimonium; non autem per reſcri-
ptum Principis; ut per Vinc. Fuſar. *de fideic. ſubſt. q.* *
409. *num.* 3. *&* 4. Nam legitimatus per reſcriptum
Principis, dicitur largo modo legitimus, & per fictio-
nem : & ita etiam reſpondet Dec. *d. conſ.* 275. *num.* 8.
& Aſcan. Clemens *de pat. poteſt. cap.* 5. *num.* 57. Poteſt
etiam reſponderi, habere locum, quando eſt legiti-
matus in ampliſſima forma, ut per Burſat. *conſ.* 73.
lib. 1. *num.* 11. Sed in caſu noſtro, iſte filius non erat
legitimatus ad bona emphyteutica Eccleſiaſtica, idem
14 Burſat. *eod. conſ. num.* 16. Et cum clauſula prædicta,
ergo, &c. Ad ſecundum reſpondetur, quod in pluri-
bus differunt legitimati à legitimis : nam legitimatus
non ſuccedit *in feudo. c.* 1. § *naturales, ſi de feud. contr.*
ſit inte. Dom. & Agn. & ita reſpondet Dec. citato
loco, qui plures refert : & ita communiter tenent om-
* nes, ut per Craſſ. § *ſucceſſio ab inteſtato, q.* 19. *n.* 15. niſi
expreſsè eſſet ad feuda legitimatus, & ad emphyteuſim.
Aſcan. Clem. *eod. cap. & n.* & per Burſat. *d. conſ. n.* 18.
Ad tertium de ſtatuto excludente fæminas propter maſ-
15 culos, reſpondetur quod communis opinio eſt in con-
trarium, ut in eodem conſ. reſpondet Dec. ſub *nu.* 9.
& de magis communi teſtatur Mich. Craſſ. § *ſucceſſio*
2 *ab inteſtato, quæſt.* 19. *n.* 12. ubi multos congerit. Dec.
conſ. 392. *n.* 3. licet non deſint, qui teneant cum Bal.
atteſtantes etiam de communi, ut ibi per Craſſ. quos
nominatim recenſet Fachin. *controver. jur. lib.* 6. *cap.* 1.
pro utraque parte; & opinionem tenentium legitima-
tum non excludere filias fæminas amplectitur : Et mo-
vetur etiam; quia reſcriptum principis ita eſt acci-
piendum, ut aliis non præjudicet. Jaſ. *in l. ult. n.*
19. *&* 20. *ff. de conſt. Prin.* Ruin. *conſ.* 92. *n.* 5. *lib.* 3. *&* 82.
nu. 9. & in caſu noſtro ceſſat omnis ſcrupulus, quia
iſte fuit legitimatus, cum clauſula ſine præjudicio ve-
nien-

ni ntium ab inteſtato, & prædicta controverſia inter
Doctores eſt, quando ſumus in vera, & plena legiti-
matione, & ibi per Craſſ. n. 13. non autem cum præd.
clauſula, ut per Put. dec. 303. lib. 2. & eſt magis com.
op. ut per d. Craſſ. ibidem. Ad quartum, quod legiti-
16 matus ſuccedat cum filiis legitimis, & naturalibus,
reſpondetur quod quicquid ſit de hac opinione, de qua
per eundem Craſſ. ead. q. 9 n. 10. non procedit, quan-
do legitimatus eſt cum dicta clauſula, ſine præjudicio,
&c. ibidem n. 11. & 12. Ad quintum, & ultimum reſ-
pondetur, quod legitimatus, cum dicta clauſula, non
17 excludit ſubſtitutum: ſi enim hæc clauſula præſervat
jus tranſverſalibus, ſecundum magis com. op. multo
magis debet præſervare jus ſubſtitutis, ita Rot. in re-
cent. p. 1. deciſ. 282. n. 8. obſtat etiam Bulla Pii 4. ut per
Futar. d. q. 408. n. 187 & ſeq. & vid. eſt dec. Rotæ in
recent. par. 1. 667. & deciſ. 412. par. 1. recentiſſ. pro in-
telligentia d. Bullæ, vid. eſt Eugen. conſil. 52. & Hond.
d. conſil. 59 nec legitimatus cum dicta clauſula conſe-
quitur legitimam, Rot. in recent. par. 1. deciſ. 282. &
deciſ. 64. par. 1. num. 2 in recent. ſed ſi eſſet legitimatus
in ampliſſima forma, haberetur, ac ſi natus fuiſſet de
legitimo matrimonio, & conſequeretur jura ſuitatis,
& ſucceſſionis, & deberetur legitima. Rot. in recent.
par. 1. deciſ. 65. num. 2. & 3. Concludendo igitur, di-
cendum eſt, quod cum iſte fuerit legitimatus, ſine præ-
judicio venientium ab inteſtato; perinde eſt, ac ſi,
quo ad venientes ab inteſtato, legitimatio conceſſa
non fuiſſet, & per conſequens habebitur, ut filius il-
legitimus, ſicus ſi conceſſa non fuiſſet. Rot. in d. dec.
28. in fine; Et cum Eccleſia abhorreat iſtos Spurios,
ſequitur, quod renovatio debeat fieri nepotibus, & non
filio legitimato; cum ſpurii, ſeu illegitimi, non di-
cantur. nec ſint de familia, agnatione, domo, ſeu
caſata: ex doctrina Bar. in l. pronunciatio, §. familiæ.
num. 2. ff de ver. ſign. quem omnes ſequuntur, quos e-
numerat Garc. de benefic. par. 7. cap. 15. numer. 16.
Add. ad Ludoviſ. deciſ. 453. Et quamvis idem Garc.
eod. cap. num. 49. dicat, ex ſententia multorum, quod
iſti ſpurii ſi ſunt legitimati ex reſcripto Principis,
ſint de familia, domo, & agnatione & caſata: tamen
intelligitur, quando à Principe plenariè eſſent legiti-
mati, & à Summo Pont. legitimati ſpecialiter ad
bona Eccleſiæ, ut ibi dicitur. Verum, ſi iſte caſus
accideret in ſtatu Ferrariæ, ex Conſtitutione Pauli-
na, filius legitimatus poſſet petere renovationem em-
phyteuſis prædictæ: quia bona emphyteutica ſunt re-
dacta ad inſtar allodialium. Duran. deciſ. 254. n. 5. 9.
& 10. & vide de ſucc. in bon. emph. q. 5. n. 53. de alienat.
qu. 1. in fine.

QUÆSTIO XXV.

SUMMARIUM.

Æquipollentium non refert quod fiat, n. 1.

Venditor debet inveſtire pretium in bonis ſitis in civitate, vel Territorio, ubi contractus eſt celebratus, quando actum ita eſt, pro ſecuritate emptoris, n. 2.

Pretium non poteſt inveſtiri in re emphyteutica, cenſuali, fideicommiſſaria, domo, vel molendino, ſi venditor eſt obligatus inveſtire in fundo idoneo, n. 3.

Emptor præfertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam ex cauſa dotis, quando pretium fuit inveſtitum pro cautione, & ſecuritate ſua, n. 4.

Mutuans pecuniam, ut ex ea emantur boves, vel alia animalia, quæ obligentur expreſſe, præfertur omnibus creditoribus, etiam dotis, n. 5.

SÆpe ementes pro eorum ſecuritate, conveniunt,
ut venditor pretium debeat inveſtire pro ejus ſe-
curitate, in aliquo prædio, & aliquando additur e-
tiam idoneo; Quæſitum propterea fuit, An venditor
poſſit pretium inveſtire extra Territorium, vel in Ter-
ritorio, ubi celebratus eſt contractus, in aliqua re em-
phyteutica; ut perpetuò ſtare debeat hypothecata, &
obligata pro evictione rerum venditarum? Videbatur
dicendum quod ſic, quia cum venditor adimpleverit
promiſſa, & emerit fundum in alieno Territorio, jam
emptor eſt ſecurus, & non refert, quod æquipollen-
1 tium fiat, l. fideicommiſſa §. ſi cui, & ibi Bar. ff de le-
gat. 3. Contrarium tamen tenendum eſt, quia vendi-
tor tenetur inveſtire pecunias in bonis ſtabilibus, in
2 Civitate vel Territorio, ubi contractus fuit celebra-
tus. Alex. in l. fidejuſſor. §. ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſd.
cog. & ibi Jaſ. Marſ. in l. de minore. §. plurimum, num.
36, ff. de queſt. ſel mihi 83. Boer. dec. 99. in fine. Rol.
conſ. 58. num. 19. vol. 1. Urſill. in Add. ad Aff. dec. 17.
num. 4. Bertaz. de clauſ. clauſ. 42. Gloſ. 4. & Marr de
clauſul. part. 1. clauſ. 235. in fine; Et ratio eſt, quia ita
præſumendum eſt intellexiſſe contrahentes, ut ibi per
Marſ. cum conventum fuerit prædium emendum fore,
pro cautione emptoris; ut per Boer. citato loco, cui
non eſſet benè cautum, ſi pro re evicta agere deberet
in Territorio alieno, & maximè longinquo; Ex qua ra-
tione videtur ſatisfactum argumento in contrarium al-
3 legato .ſ. æquipollentium, non refert quod fiat. Nec
pariter eſſet conſultum emptori, ſi pretium poſſet in-
veſtiri in re emphyteutica, cenſuali, fideicommiſſaria,
molendinis, vel domibus: nam non reputantur inter
fundos idoneos: quia ſunt in continuò periculo. Intrigl.
de feud. queſt. 9. numer. 68. Roſental. de feud. par. 4.
conc. 4. Caroc. de excuſ. bon. par. 2. quæſt 35. idem
Marſ. loco ſupra citato; Et ideo pecuniam, non po-
terit venditor inveſtire in dictis bonis: cum perpetuo
non poſſent ſtare obligata pro evictione, & ſecurita-
te emptoris.
4 Et ex prædictis infertur, quod, quando adeſt pa-
ctum, ut pecunia inveſtiatur in aliqua re immobili pro
cautione, in caſu evictionis rei emptæ. quæ expreſſè
hypothecetur, & obligetur emptori pro evictione:
ipſe in ea prefertur omnibus aliis, etiam creditoribus
anterioribus, pariterque emptoribus; per tex. in l. li-
cet, Cod. qui pot. in pign. hab. & ibi Bar. & Alex. ac
Jaſ. in l. ſi fidejuſſor §. neceſſaria, ff. qui ſatiſd. cog. Ne-
guſ. de pign. 5. p. 2. mem. num. 17. & 18. & Bertaz. de
5 clauſul. clauſul. 42. Gloſ. 1. Ubi numero 5. ex ſententia
aliorum, dat cautelam Domino, qui colono, ære alie-
no gravato, mutuo dat pecuniam, ad emendum bo-
ves, ut faciat conſtare, de ejus pecunia fuiſſe emptos,
& ſibi expreſsè obligentur. Et hoc privilegium præla-
tionis habeat locum etiam, ex cauſa dotis: licet hoc
ſibi durum videatur.

QUÆSTIO XXVI.

SUMMARIUM.

Eccleſia poteſt inveſtire illegitimum, n. 1.

Licet ſit incapax emphyteuſis Eccleſiaſticæ, etiam, ſi ſit legitimatus poſt conceſſionem primæ inveſtituræ, numero 2.

Illegitimus nominari non poteſt invita Eccleſia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 3.

Et ſi nominetur, poterit relicto proximiore ultimi decedentis Eccleſia inveſtire quem maluerit, n. 4.

Sed non procedit in emphyteuſi profana, n. 9.

Eccleſia propter culpam in nominando incapacem, poteſt inveſtire alium, relicto proximiore, n. 5.

Nominandi, qui habet poteſtatem, debet nominare capacem, nu. 6.

Dominus tenetur inveſtire proximiorem, finita emphyteuſi, niſi ob culpam revertatur, & procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & profana, n. 7.

Patronus præſentando indignum ſienter, privatur ea vice iterum præſentandi, n. 8.

Si

Digitized by Google

SI Eccleſia conceſſerit in emphyteuſim rem aliquam
alicui, pro ſe, filiis, & nepotibus: & in defectum
filiorum, ſuperſtes poſſit nominare ſemel unam perſo-
nam: ſi ſuperſtes carens filiis nominet unam filium
illegitimum, An iſte filius debeat admitti ad emphy-
teutum, Eccleſia non conſentiente: & quatenus nolit
conſentire: an proximiores ultimi defuncti poſſint pe-
tere renovationem?

Et videbatur dicendum, quod iſte nominatus, li-
cèt ſit illegitimatus, tamen poſſit petere renovatio-
1 nem; cum Eccleſia poſſit inveſtire illegitimum, ut di-
ximus in tit. *de ſucc. in bon. emph. q. 6. num.* 4. Quia
2 licet filii naturales ſint incapaces emphyteuſis Eccle-
ſiaſticæ, ut eſt com. op. Rot. *par.* 1. *diverſ. dec.* 474.
* *num.* 1. Clar. §. *emph queſt* 30. Et habet locum, eti-
am ſint legitimati poſt conceſſionem primæ inveſtitu-
ræ, ut in *ead. dec. n.* 5. & noviſſimè Caldas *de Jur.
emph. lib. 4. cap.* 1. *num.* 60. *& ſeq.* Et quia etiam pe-
nitùs excluduntur ab emphyteuſi Eccleſiaſtica per
Conſt. Pii V. ut pariter diximus *in ead. quæſt. 6. n.* 8.
Tamen, quia poteſt Eccleſia illegitimum ad emphy-
teuſim Eccleſiaſticam nominare, ut dictum eſt, & te-
net Rota *d. dec.* 474. *n.* 3. *&* 4. Sequitur, quod ſicut
poteſt Eccleſia illegitimum ad emphyteuſim Eccleſia-
ſticam nominare, & facultatem nominandi dederit ſu-
perſtiti, ejus nominatio haberi debet, ac ſi illa fuerit
facta ab Eccleſia ipſa.

3 Quibus non obſtantibus contrarium tenendum eſt,
quod ſcilicet, Invita Eccleſia, illegitimus nominari
non poſſit: Quia eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſti-
cæ: & ideo poterit Eccleſia alteri concedere, quate-
nùs ipſa nolit pro ſe retinere: Et ratio eſt, quia nomi-
nando illegitimum incapacem, dicitur in culpa, &
propter ejus culpam poterit Eccleſia inveſtire, quem
4 maluerit, Cald. *ead. quæſt. num.* 60. *& ſeq.* quem ſe-
quitur Rot. ut par Duran. *dec.* 251 per totam.

Et ideo ſtante culpa nominantis illegitimum, quam-
vis proximior ultimi decedentis petierit renovationem,
5 tamen Eccleſia poterit relicto proximiore, alium rein-
veſtire, etiam quod nollt pro ſe retinere: quia prop-
ter culpam, & delictum, emphyteuſis eſt devoluta ad
Eccleſiam. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *capit.* 3. *nu.* 10.
Rot. *d. dec.* 251. ubi plures cumulat: Et nos diximus *de
renovat. quæſt.* 1. *nu.* 15.

Non obſtant, quæ in contrarium deducta ſunt:
Quia licet Eccleſia poſſit illegitimum ad emphyteu-
ſim Eccleſiaſticam nominare, & inveſtire: tamen no-
minatio facta ab illo, qui talem habet facultatem,
non habetur pro nominatione Eccleſiæ: niſi in nomi-
nato concurrat capacitas, ita ut facultas nominandi da-
ta ab Eccleſia, non debeat in dubio intelligi, prout
ipſa Eccleſia poteſt abſolutè, & indiſtinctè nominare:
6 ſed ſub tacita conditione, quod debeat nominari per-
ſona de jure capax: Ea ratione, quia cum Eccleſia ſit
nobilis, & ſpeculum pudicitiæ, non intelligit in du-
bio de iſtis filiis abuſivis: Et quando ipſa contrahit im-
mediatè cum Baſtardis, eſt certa, notitiamque habere
videtur de illius qualitate: ita reſpondet Rota in d. dec.
in fine, & nos diximus *in d. quæſt.* 6. & in puncto eſt
dec. Pheb. Luſit. 30. *n.* 6. *lib.* 1. *& dec.* 161. *n.* 9. *&* 32.
lib. 2. Et adde, quod qui habet jus nominandi, non
poteſt nominare Eccleſiam: quia nunquam revertere-
tur ad Dominum concedentem. Grat. *dec. Macer.* 135.
n. 17. ſed intellige, ut ibi, & *n.* 17.

7 Nec pariter obſtat, quod Dominus tenetur inve-
ſtire proximiorem, finita emphyteuſi, & procedit tam
in emphyteuſi ſæculari, quam Eccleſiaſtica, ut per
Rotam *dec.* 152. *n.* 12. *par.* 1. *diverſ.* Quia non habet
locum, quando emphyteuſis devolvitur ob delictum,
vel culpam inveſtiti, ſeu vocati: quia tunc poteſt Ec-
cleſia, relicto proximiore, alium reinveſtire, etiam
quod nolit pro ſe retinere, ut ſupra diximus, & ita reſp.
Rot. *d. dec.* 251. *nu.* 3.

8 Et pro hac opinione facit, quod Patronus, præſen-
tando indignum ſcienter, privatur, ea vice, poteſta-
te iterum præſentandi, ut per Creſc. *dec.* 11. *de jur.
patron.*

9 Ex quibus rationibus poteſt inferri, Quod qui ha-
bet facultatem nominandi in emphyteuſi profana,
poterit nominare illegitimum: cum illegitimus ſit
capax emphyteuſis profanæ, ut diximus in d. quæſt. 6.
de ſucc. in bon. emph. non autem in Eccleſiaſtica,
idem Caldas *de renovat. emphyt. q.* 9. *n.* 12.

QUÆSTIO XXVII.

SUMMARIUM.

*Emphyteuta tenetur ſuis ſumptibus reficere rem emphyteuti-
cam n.* 1. *&* 2.

*Laicus ſpiritualia poſſidere non poteſt ſine auctoritate Sum-
mi Pontificis, num.* 2.

*Eccleſia non poteſt concedi in emphyteuſim laicis, nec loca-
ri etiam cum conſenſu Epiſcopi, n.* 3. *&* 4.

Dictio, cum, de ſui natura copulat acceſſoriè, num. 3. *ſed
declara ut ibi.*

*Conceſſio facta de re ſpirituali, & temporali ſimul in em-
phyteuſim, valet quoad temporale, n.* 4. *&* 5.

*Vide per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, etiam in ſpi-
ritualibus, n.* 5.

DUbitabatur in facto (& iſte caſus diebus præteri-
tis accidit) quod quidam Prior Eccleſiæ Colle-
giatæ conceſſerat in emphyteuſim unum Hortum, cum
Eccleſia ibi exiſtente; Et cum Eccleſia minaretur rui-
nam, & indigeret refectione, & redintegratione: fuit
propterea dubitatum. An emphyteuta teneretur re-
ficere, an verò Eccleſia, tanquam Domina directa?
1 Et pro parte affirmativa, quod ſcilicet emphyteuta
ſuis ſumptibus teneatur reficere, faciunt, quæ dixi-
mus in tit. *de melior. & expen. quæſt.* 9. ubi habetur,
quod emphyteuta tenetur ſuis ſumptibus reficere do-
mum, & rem emphyteuticam.

Pro parte verò negativa, quod teneatur Eccleſia,
facit, Quia non debet præſumi, Eccleſiam fuiſſe con-
2 ceſſam in emphyteuſim laicis, cum laicus ſpiritualia
poſſidere non poſſit. *ca. cauſam, de præſcript* Rip. *in
l. naturaliter.* §. *nihil commune, ff. de acq. poſſeſſ.* nec eſt
capax beneficii. *c. cum adeo; de reſcript. & cap. ex lit-
teris: de tranſact.* Nec etiam laicus eſt capax juris ſpi-
ritualis, ſine auctoritate Summi Pontificis. Rot. *dec.*
193. *n.* 8. *par.* 2. *recent.* Et hanc ſecundam partem nega-
tivam, quod emphyteuta in hoc caſu non teneatur ad
aliquam refectionem, tenendam eſſe cenſeo.

Nec obſtat, quod conceſſio fuerit facta de Horto,
cum Eccleſia, & ſic Eccleſia etiam fuerit conceſſa in
3 emphyteuſim: Cum illa dictio, Cum, de ſui natura
ſit, ut copulet acceſſoriè, *l.* 1. & ibi Bar. *nu. de pecul.
leg.* Quia in hoc caſu dictio, cum, non ſtat acceſſo-
riè, ſed declarativè, ſive demonſtrativè, ad decla-
randum, & demonſtrandum, quod Hortus erat Ec-
cleſiæ contiguus: quemadmodum dicitur: Titius fuit
admiſſus ad oſculum pacis, cum aliis Canonicis non
ſequitur ex hoc, quod Titius ſit Canonicus, *c. dile-
cto, de preben.* Et facit illud, quod dicitur de Domino
noſtro Jeſu Chriſto, qui fuit Crucifixus cum aliis duo-
bus latronibus; & ideò dicendum eſt in dicta conceſ-
ſione Horti. non eſſe incluſam Eccleſiam, ſed fuiſſe
nominatam, cum illa dictione, cum, ad demonſtran-
dum in illo Horto adeſſe Eccleſiam. Cum res ſpiri-
tualis non poſſit dari in emphyteuſim laicis, per ea
quæ dicta ſunt, ſine auctoritate Summi Pontificis. Et
quia nullius ſunt, § nullius Inſt de rer. diviſ. ideo loca-
ri, nec vendi poſſunt, § *loca ſacra, Inſt. de empt. &
vend.* etiam cum conſenſu Epiſcopi. Caroc. *de locat.
& cond. in tit. de Procurat. qu.* 2 *n.* 35. *& ſeq. fol* 71.
Et dictio, cum, non ſemper copulat, & conjungit;
quia

ni- ritium ab inteſtato, & prædicta controverſia inter
Doctores eſt, quando ſumus in vera, & plena legiti-
matione, & ibi per Craſſ. n. 13. non autem cum præd.
clauſula, ut per Put. dec. 303. lib. 1. & eſt magis com.
op. ut per d. Craſſ. ibidem. Ad quartum, quod legiti-
16 matus ſuccedat cum filiis legitimis, & naturalibus,
reſpondetur quod quicquid ſit de hac opinione, de qua
per eundem Craſſ. ead q. 9 n. 10. non procedit, quan-
do legitimatus eſt cum dicta clauſula, ſine præjudicio,
&c. ibidem n. 11. & 12. Ad quintum, & ultimum reſ-
pondetur, quod legitimatus, cum dicta clauſula, non
17 excludit ſubſtitutum: ſi enim hæc clauſula præſervat
jus tranſverſalibus, ſecundum magis com. op. multo
magis debet præſervare jus ſubſtitutis, ita Rot in re-
cent. p 1 deciſ. 282. n 8. obſtat etiam Bulla Pii 4. ut per
Fuſar. d q. 408. n. 187 & ſeq. & vid. eſt dec. Rotæ in
recent. par. 1. 667. & deciſ. 412. par. 1. recentiſſ. pro in-
telligentia d. Bullæ, vid. eſt Eugen. conſil. 52. & Hond.
d conſil. 59 nec legitimatus cum dicta clauſula conſe-
quitur legitimam, Rot. in recent. par. 2. deciſ. 282. &
deciſ. 64. par. 1. num. 2 in recent. ſed ſi eſſet legitimatus
in ampliſſima forma, haberetur, ac ſi natus fuiſſet de
legitimo matrimonio, & conſequeretur jura ſuitatis,
& ſucceſſionis, & deberetur legitima. Rot. in recent.
par. 1. deciſ. 65. num. 2. & 3. Concludendo igitur, di-
cendum eſt, quod cum iſte fuerit legitimatus, ſine præ-
judicio venientium ab inteſtato; perinde eſt, ac ſi,
quo ad venientes ab inteſtato, legitimatio conceſſa
non fuiſſet, & per conſequens habebitur, ut filius il-
legitimus, ſicut ſi conceſſa non fuiſſet. Rot. in d. dec.
28, in fine; Et cum Eccleſia abhorreat iſtos Spurios,
ſequitur, quod renovatio debeat fieri nepotibus, & non
filio legitimato; cum ſpurii, ſeu illegitimi, non di-
cantur. nec ſint de familia, agnatione, domo, ſeu
caſata: ex doctrina Bar. in l. pronunciatio, §. familiæ.
num. 2. ff de ver. ſign. quem omnes ſequuntur, quos e-
numerat Garc. de benefic. par. 7. cap. 15. numer. 36.
Add. ad Ludoviſ. deciſ. 433. Et quamvis idem Garc.
eod cap. num. 49. dicat, ex ſententia multorum, quod
iſti ſpurii ſi ſunt legitimati ex reſcripto Principis,
ſint de familia, domo, & agnatione & caſata: tamen
intelligitur, quando à Principe plenariè eſſent legiti-
mati, & à Summo Pont. legitimari ſpecialiter ad
bona Eccleſiæ, ut ibi dicitur. Verum, ſi iſte caſus
accideret in ſtatu Ferrariæ, ex Conſtitutione Pauli-
na, filius legitimatus poſſet petere renovationem em-
phyteuſis prædictæ: quia bona emphyteutica ſunt re-
dacta ad inſtar allodialium. Duran. deciſ. 254. n. 5. 9.
& 10. & vide de ſucc. in bon. emph. q. 5. n. 53. de alienat.
qu. 1. in fine.

QUÆSTIO XXV.

SUMMARIUM.

Æquipollentium non refert quod fiat, n. 1.

Venditor debet inveſtire pretium in bonis ſitis in civitate, vel Territorio, ubi contractus eſt celebratus, quando actum ita eſt, pro ſecuritate emptoris, n. 2.

Pretium non poteſt inveſtiri in re emphyteutica, cenſuali, fideicommiſſaria, domo, vel molendino, ſi venditor eſt obligatus inveſtire in fundo idoneo, n. 3.

Emptor præfertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam ex cauſa dotis, quando pretium fuit inveſtitum pro cautione, & ſecuritate ſua, n. 4.

Mutuans pecuniam, ut ex ea emantur boves, vel alia animalia, quæ obligentur expreſſe, præfertur omnibus creditoribus, etiam dotis, n. 5.

SÆpe ementes pro eorum ſecuritate, conveniunt,
ut venditor pretium debeat inveſtire pro ejus ſe-
curitate, in aliquo prædio, & aliquando additur e-
tiam idoneo; Quæſitum propterea fuit, An venditor
poſſit pretium inveſtire extra Territorium, vel in Ter-
ritorio, ubi celebratus eſt contractus, in aliqua re em-
phyteutica; ut perpetuò ſtare debeat hypothecata, &
obligata pro evictione rerum venditarum? Videbatur
dicendum quod ſic, quia cum venditor adimpleverit
promiſſa, & emerit fundum in alieno Territorio, jam
emptor eſt ſecurus, & non refert, quod æquipollen-
1 tium fiat, l. fideicommiſſa §. ſi cui, & ibi Bar. ff de le-
gat. 3. Contrarium tamen tenendum eſt, quia vendi-
tor tenetur inveſtire pecunias in bonis ſtabilibus, in
Civitate vel Territorio, ubi contractus fuit celebra-
tus. Alex. in l fidejuſſor. §. ſi neceſſaria, ff. qui ſatiſd.
cog. & ibi Jaſ Marſ. in l. de minore. §. plurimum, num.
36, ff. de quaeſt. fol. mihi 83. Boer. dec. 99. in fine. Rol.
conſ. 58. num. 19. vol. 1. Urſill. in Add. ad Aff. dec. 17.
num. 4. Bertaz. de clauſ. clauſ. 42. Gloſ. 4. & Mart de
clauſul. part. 1. clauſ. 215. in fine; Et ratio eſt, quia ita
præſumendum eſt intellexiſſe contrahentes, ut ibi per
Marſ. cum conventum fuerit prædium emendum fore,
pro cautione emptoris; ut per Boer. citato loco, cui
non eſſet benè cautum, ſi pro re evicta agere deberet
in Territorio alieno, & maxime longinquo: Ex qua ra-
tione videtur ſatisfactum argumento in contrarium al-
3 legato .ſ. æquipollentium, non refert quod fiat. Nec
pariter eſſet conſultum emptori, ſi pretium poſſet in-
veſtiri in re emphyteutica, cenſuali, fideicommiſſaria,
molendinis, vel domibus: nam non reputantur inter
fundos idoneos: quia ſunt in continuò periculo. Intrigl.
de feud. quaeſt. 9. numer. 68. Roſental. de feud. par. 4.
conc. 4. Caroc. de excuſ. bon. par. 2. quaeſt 35. idem
Marſ. loco ſupra citato; Et ideo pecuniam, non po-
terit venditor inveſtire in dictis bonis: cum perpetuo
non poſſent ſtare obligata pro evictione, & ſecurita-
te emptoris.
4 Et ex prædictis infertur, quod, quando adeſt pa-
ctum, ut pecunia inveſtiatur in aliqua re immobili pro
cautione, in caſu evictionis rei emptæ. quæ expreſsè
hypothecetur, & obligetur emptori pro evictione:
ipſe in ea præfertur omnibus aliis, etiam creditoribus
anterioribus, pariterque emptoribus; per tex. in l. li-
cet, Cod. qui pot. in pign. hab. & ibi Bar. & Alex. ac
Jaſ. in l. ſi fidejuſſor §. neceſſaria, ff. qui ſatiſd. cog Ne-
guſ. de pign. 5. p. 2. mem. num. 17. & 18. & Bertaz. de
5 clauſul. clauſul. 42. Gloſ. 1. Ubi numero 5. ex ſententia
aliorum, dat cautelam Domino, qui colono, ære alie-
no gravato, mutuo dat pecuniam, ad emendum bo-
ves, ut faciat conſtare, de ejus pecunia fuiſſe emptos,
& ibi expreſsè obligentur. Et hoc privilegium præla-
tionis habeat locum etiam, ex cauſa dotis: licet hoc
ſibi durum videatur.

QUÆSTIO XXVI.

SUMMARIUM.

Eccleſia poteſt inveſtire illegitimum, n. 1.

Licet ſit incapax emphyteuſis Eccleſiaſtica, etiam, ſi ſit legitimatus poſt conceſſionem primæ inveſtituræ, numero 2.

Illegitimus nominari non poteſt invita Eccleſia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, n. 3.

Et ſi nominetur, poterit relicto proximiore ultimi decedentis Eccleſia inveſtire quem malverit, n. 4.

Sed non procedit in emphyteuſi profana, n. 9.

Eccleſia propter culpam in nominando incapacem, poteſt inveſtire alium, relicto proximiore, n. 5.

Nominandi, qui habet poteſtatem, debet nominare capacem, nu. 6.

Dominus tenetur inveſtire proximiorem, finita emphyteuſi, niſi ob culpam revertatur, & procedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & profana, n. 7.

Patronus præſentando indignum ſcienter, privatur ea vice iterum præſentandi, n. 8.

Si

SI Eccleſia conceſſerit in emphyteuſim rem aliquam alicui, pro ſe, filiis, & nepotibus: & in defectum filiorum, ſuperſtes poſſit nominare ſemel unam perſonam: ſi ſuperſtes carens filiis nominet unam filium illegitimum, An iſte filius debeat admitti ad emphyteuſim, Eccleſia non conſentiente: & quatenus nolit conſentire: an proximiores ultimi defuncti poſſint petere renovationem?

Et videbatur dicendum, quod iſte nominatus, licèt ſit illegitimus, tamen poſſit petere renovatio-
1 nem; cum Eccleſia poſſit inveſtire illegitimum, ut diximus in tit. *de ſucc. in bon. emph. q. 6. num. 4.* Quia
2 licet filii naturales ſint incapaces emphyteuſis Eccleſiaſticæ, ut eſt com. op. Rot. *par. 1. diverſ. dec.* 474.
* *num.* 1. Clar. *§. emph. quæſt* 30. Et habet locum, etiam ſint legitimati poſt conceſſionem primæ inveſtituræ, ut in *ead. dec. n.* 5. & noviſſimè Caldas *de jur. emph. lib. 4. cap. 1. num.* 60. *& ſeq.* Et quia etiam penitùs excluduntur ab emphyteuſi Eccleſiaſtica per Conſt. Pii V. ut pariter diximus *in ead. quæſt.* 6. *n.* 8. Tamen, quia poteſt Eccleſia illegitimum ad emphyteuſim Eccleſiaſticam nominare, ut dictum eſt, & tenet Rota *d. dec.* 474. *n.* 3. *&* 4. Sequitur, quod ſicut poteſt Eccleſia illegitimum ad emphyteuſim Eccleſiaſticam nominare, & facultatem nominandi dederit ſuperſtiti, ejus nominatio haberi debet, ac ſi illa fuerit facta ab Eccleſia ipſa.

3 Quibus non obſtantibus contrarium tenendum eſt, quod ſcilicet, invita Eccleſia, illegitimus nominari non poſſit: Quia eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſticæ: & ideo poterit Eccleſia alteri concedere, quatenùs ipſa nolit pro ſe retinere: Et ratio eſt, quia nominando illegitimum incapacem, dicitur in culpa, & propter ejus culpam poterit Eccleſia inveſtire, quem
4 maluerit, Cald. *ead. quæſt. num.* 60. *& ſeq.* quem ſequitur Rot. ut par Duran. *dec.* 251. per totam.

Et ideo ſtante culpa nominantis illegitimum, quamvis proximior ultimi decedentis petierit renovationem,
5 tamen Eccleſia poterit relicto proximiore, alium reinveſtire, etiam quod nolit pro ſe retinere: quia propter culpam, & delictum, emphyteuſis eſt devoluta ad Eccleſiam. Mareſcot. *var. reſolut. lib.* 1. *capit.* 3. *nu.* 10. Rot. *d. dec.* 251. ubi plures cumulat: Et nos diximus *de renovat. quæſt.* 1. *nu.* 15.

Non obſtant, quæ in contrarium deducta ſunt: Quia licet Eccleſia poſſit illegitimum ad emphyteuſim Eccleſiaſticam nominare, & inveſtire: tamen nominatio facta ab illo, qui talem habet facultatem, non habetur pro nominatione Eccleſiæ: niſi in nominato concurrat capacitas, ita ut facultas nominandi data ab Eccleſiis, non debeat in dubio intelligi, prout ipſa Eccleſia poteſt abſolutè, & indiſtinctè nominare:
6 ſed ſub tacita conditione, quod debeat nominari perſona de jure capax: Ea ratione, quia cum Eccleſia ſit nobilis, & ſpeculum pudicitiæ, non intelligit in dubio de iſtis filiis abuſivis: Et quando ipſa contrahit immediatè cum Baſtardis, eſt certa, notitiamque habere videtur de illius qualitate: ita reſpondet Rota in d. dec. in fine, & nos diximus *in d. quæſt.* 6. & in puncto eſt *dec. Pheb. Luſit.* 30. *n.* 6. *lib.* 1. *& dec.* 161. *n.* 9. *&* 72. *lib.* 2. Et adde, quod qui habet jus nominandi, non poteſt nominare Eccleſiam: quia nunquam reverteretur ad Dominum concedentem. Grat. *dec. Macer.* 155. *n.* 17. ſed intellige, ut ibi, & *n.* 17.

7 Nec pariter obſtat, quod Dominus tenetur inveſtire proximiorem, finita emphyteuſi, & procedit tam in emphyteuſi ſæculari, quam Eccleſiaſtica, ut per Rotam *dec.* 252. *n.* 12. *par.* 1. *diverſ.* Quia non habet locum, quando emphyteuſis devolvitur ob delictum, vel culpam inveſtiti, ſeu vocati: quia tunc poteſt Eccleſia, relicto proximiore, alium reinveſtire, etiam quod nolit pro ſe retinere, ut ſupra diximus, & ita reſp. Rot. *d. dec.* 251. *nu.* 7.

8 Et pro hac opinione facit, quod Patronus, præſentando indignum ſcienter, privatur, ea vice, poteſtate iterum præſentandi, ut per Creſc. *dec.* 11. *de jur. patron.*

9 Ex quibus rationibus poteſt inferri, Quod qui habet facultatem nominandi in emphyteuſi profana, poterit nominare illegitimum: cum illegitimus ſit capax emphyteuſis profanæ, ut diximus in d. quæſt. 6. de ſucc. in bon. emph. non autem in Eccleſiaſtica, idem Caldas *de renovat. emphyt. q.* 9. *n.* 12.

QUÆSTIO XXVII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta tenetur ſuis ſumptibus reficere rem emphyteuticam n. 1. *&* 2.

Laicus ſpiritualia poſſidere non poteſt ſine auctoritate Summi Pontificis, num. 2.

Eccleſia non poteſt concedi in emphyteuſim laicis, nec locari etiam cum conſenſu Epiſcopi, n. 3. *&* 4.

Dictio, cum, de ſui natura copulat accesſoriè, num. 3. *ſed declara ut ibi.*

Conceſſio facta de re ſpirituali, & temporali ſimul in emphyteuſim, valet quoad temporale, n. 4. *&* 5.

Vide per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, etiam in ſpiritualibus, n. 5.

DUbitabatur in facto (& iſte caſus diebus præteritis accidit) quod quidam Prior Eccleſiæ Collegiatæ conceſſerat in emphyteuſim unum Hortum, cum Eccleſia ibi exiſtente; Et cum Eccleſia minaretur ruinam, & indigeret refectione, & redintegratione: fuit propterea dubitatum. An emphyteuta teneretur reficere, an verò Eccleſia, tanquam Domina directa?
1 Et pro parte affirmativa, quod ſcilicet emphyteuta ſuis ſumptibus teneatur reficere, faciunt, quæ diximus in tit. *de melior. & expen. quæſt.* 9. ubi habetur, quod emphyteuta tenetur ſuis ſumptibus reficere domum, & rem emphyteuticam.

Pro parte verò negativa, quod teneatur Eccleſia, facit, Quia non debet præſumi, Eccleſiam fuiſſe con-
2 ceſſam in emphyteuſim laicis, cum laicus ſpiritualia poſſidere non poſſit. *ca. cauſam, de præſcript.* Rip. *in l. naturaliter. §. nihil commune, ff. de acq. poſſeſſ.* nec eſt capax beneficii. *c. cum adeo; de reſcript. & cap. ex literis: de tranſact.* Nec etiam laicus eſt capax juris ſpiritualis, ſine auctoritate Summi Pontificis. Rot. *dec.* 193. *n.* 8. *par.* 2. *recent.* Et hanc ſecundam partem negativam, quod emphyteuta in hoc caſu non teneatur ad aliquam refectionem, tenendam eſſe cenſeo.

Nec obſtat, quod conceſſio fuerit facta de Horto, cum Eccleſia, & ſic Eccleſia etiam fuerit conceſſa in
3 emphyteuſim: Cum illa dictio, Cum, de ſui natura ſit, ut copulet acceſſoriè, *l.* 1. & ibi Bar. *nu. de pecul. leg.* Quia in hoc caſu dictio, cum, non ſtat acceſſoriè, ſed declarativè, ſive demonſtrativè, ad declarandum, & demonſtrandum, quod Hortus erat Eccleſiæ contiguus: quemadmodum dicitur: Titius fuit admiſſus ad oſculum pacis, cum aliis Canonicis, non ſequitur ex hoc, quod Titius ſit Canonicus, *c. dilecto, de praben.* Et facit illud, quod dicitur de Domino noſtro Jeſu Chriſto, qui fuit Crucifixus cum aliis duobus latronibus; & ideò dicendum eſt in dicta conceſſione Horti, non eſſe incluſam Eccleſiam, ſed fuiſſe nominatam, cum illa dictione, cum, ad demonſtrandum in illo Horto adeſſe Eccleſiam. Cum res ſpiritualis non poſſit dari in emphyteuſim laicis, per ea quæ dicta ſunt, ſine auctoritate Summi Pontificis. Et quia nullius ſunt, § nullius Inſt. de rer. diviſ. ideo locari, nec vendi poſſunt, § *locus ſacra, Inſt. de empt. & vend.* etiam cum conſenſu Epiſcopi. Caroc. *de locat. & cond. in tit. de Procurat. qu.* 2. *n.* 35. *& ſeq. fol* 71. Et dictio, cum, non ſemper copulat, & conjungit; quia

quia ſecundum ſubjectam materiam accipienda eſt, & interpretanda; & ſecundum mentem contrahentium ut per Marcum Antonium *de Amat. dec. Macerat.* 84. *num* .4. Et ſi quis vellet obſtare, & tenere, Eccleſiam etiam fuiſſe incluſam per illam dictionem, cum: tamen poteſt quoque reſponderi, conceſſionem quoad Eccleſiam, invalidam eſſe, ſed tantum valere quoad

4 Hortum; quia Hortus eſt ſeparabilis ab Eccleſia, & utile per inutile non vitiatur in ſeparabilibus, *c. utile de reg. jur in* 6. Et hæc regula procedit etiam in
5 ſpiritualibus Rot. *p. 1. diverſ. dec.* 650 *num.* 8. & ſumus in Contractibus, in quibus utile per inutile non vitiatur modo res ſit dividua. Tieaq *de retract. convent.* §. *fin. num.* 143.

DE LAUDEMIIS

QUÆSTIO PRIMA.

SUMMARIUM.

Verbum Laudemium, non reperitur in jure, neque apud latinos, ſed Ultramontani invenerunt, n. 1.
Laudemium multis nominibus appellatur, n. 2.
Laudemium fuit introductum à jure civili, n. 3.
Laudemii definitio, ſive deſcriptio, n. 4.
Laudemium debetur Domino ad rationem duorum pro centenario. ſed intellige ut nu. 5.
Antonius Barberinus S. R. E. Cardinalis laudatur, n. 6.
Laudemium ſolvitur habita ratione valoris, tempore conceſſionis, ſed com. n. 7.
Laudemium debetur ratione novæ inveſtituræ. n. eod.
Laudemium debetur habita ratione ad quantitatem pretii rei venditæ. vel æſtimationis, ubi pretium non intervenit, quando alio modo emphyteuſis transfertur, & habetur conſideratio pacti de retrovendendo, ubi conſuetudo aliter non diſponit, n. 5. *&* 8
Laudemium, an differat à pecunia, quæ datur pro introitu, ſive ineratura, n 9.
Verbum Penſio, Canon, & Cenſus idem ſunt, & pro Synonymis habentur, n. 10.
Laudemium debetur, etiam, ſi nihil de eo dictum ſit in inveſtitura, n. 11
Laudemium debetur habita æſtimatione utilis dominii, tantum, n. 12.

TRanſeamus nunc ad ultimum titulum hujus noſtri tractatus, ſcilicet ad titulum De Laudemiis. Sed non intendimus hanc materiam plenè tractare, ſolum tamen aliqua ponere,
1 quæ magis accidere ſolent. Præmittendum igitur erit, quod hoc verbum, Laudemium, ſive Laudimium, in jure non reperitur, nec apud latinos ſcriptores, ſed originem ſumpſit ab Ultramontanis, teſte Amad. à Pont. *de laud. in princ.* & eſt nomen Barbarum, dicit Caldas *de jur emph q.* 2. *de renovat.* In jure autem appellatur quinquageſima, ut *in l. fin. C de jur. emph* & ibi Jaſ. *n.* 39. Cagn. *in l.* 2. *C. de pact. inter. empt. & vend. num.* 235. Clar §. *emphyteuſis q.* 13. Marius Burgius *in tract. de laud inſp.* 1. *n.* 7 cum aliis per eum congeſtis, par. 1. & diverſimodè in variis locis appellatur, nam nominant Quartaria, Terciaria, Penna aurea,
2 Accordamentum, Rachatum, Decima, Foriſcapium, Relevium, Capudſolidum, Bailllvatus, & aliis nominibus, ſecundum conſuetudinem locorum, quæ conſuetudo attendenda eſt. Suarez. *com. op. lit. V. n.* 108. & Villal *ead lit. n* 10 Burg. *citato loco.* Sciendum etiam eſt, quod Laudemium dicitur à laudando; quia Dominus laudat, & approbat, recipiendo novum emphyteutam. Redoan *de reb. Eccl non alien. fol.* 278. *n* 3 & per alios quos refert idem Burg. ibid nu. 21 ubi invenies, quare dictis nominibus appelletur. Etiam Laudemium dicitur à verbo laudo, latinius eſſet dicendum, laudatiuum, ſicut donatiuum ex Calepino, & ex Alciat. *in lib. parerg. c.* 45. Rim. jun. *conſ.* 579. *n.* 21. Menoch. *conſ.* 297. *n.* 15. *vol.* 3. idem Burg. ibid. *n.* 1. Sed Caldas *de jur. emphyt. in tit de emph. extinct. c.* 16. *in princ.* exiſtimat potius ex eo dictum, quod Dominoa laudet emptorem; ideo approbet: nam laudare eſt approbare, ſecundum Ciceronem, & alios linguæ latinæ Aucto-
3 res. Deinde ſcire debemus, quod Laudemium eſt introductum de jure civili, *l. fin. ſupra allegata,* Burd. *eod. tract. inſp.* 2. *in fine* & quia etiam contractus emphyteuticus eſt introductus de jure civili ut probavimus in *Prælud q.* 4. Definitur autem, ſeu deſcribitur ſic, vi-
4 delicet, Laudemium eſt jus, quod ſolvitur Domino directo pro inveſtitura, noviter acquiſita per emptorem, de pretio emphyteuſis emptæ; quæ deſumitur ex *eadem l. fin.* Burg. *citato loco, n* 2. Inſuper notandum quoque eſt; quod iſtud Laudemium, ſive quin-
5 quageſima debetur Domino ad rationem duorum ſcutorum pro quolibet centenario, *d. l.* 3. Clar. § *emph. qu.* 23. *in princ.* Redo. eod. loco, etiam quod emphyteuſis ſit Eccleſiaſtica. Burg. *eod. tract. inſp.* 6. *n.* 2. *p.* 1. qui alios citat, & hoc factum fuit propter avaritiam Dominorum, qui pro inveſtitura, magnam pecuniarum ſummam petebant; Et probatur ex illis verbis ejuſdem tex. & ne avaritia &c. Jaſ *in eadem l. cum aliis congeſtis* à Burg. *d. inſp* 6. *in princ.* Sed hoc declaratur niſi ex pacto, vel conſuetudine aliter eſſet cautum: nam conventioni contrahentium omnino ſtandum eſſet, & ſumma poteſt eſſe major, vel minor. Bert. *conſ.* 85. *n.* 32. *lib.* 1. Amad. de Pont. *de laud. q* 4. Burſ. *conſ.* 127. *num* 53. *vol.* 2. Redo. citato loco, ubi dicit, quod in aliquibus locis nihil ſolvitur, & in aliquibus quinque pro centenario, valoris rei, & alibi minus. Burg *eod loco n.* 4. qui alios refert. Et ratio eſt, quia pacta emphyteutica ſervanda ſunt, *l.* 2. *C. de jur. emphyt.* & idem dicendum eſt ſtante conſuetudine, quæ ſervanda eſt, ut ſolvatur plus, vel minus, vel nihil. Bertran *conſ.* 123. *n.* 1. *p.* 1. Grat. *diſc. ep. foren. c.* 460. *n.* 7. & infra *q.* 37. & tenet etiam Caldas *de emphyt. extinct. q.* 16. *n.* 18. quod ſit ſtandum conſuetudini, quæ ſolet eſſe varia, & pacto, & conventioni: vel ſtante ſtatuto particulari, ut per d. Burg. ibid. *n.* 5. *cum ſeq.* & dec. Rotæ *in recent. p.* 1. *dec* 150. *n.* 7. Adeo quod, ſtante Statuto, vel Conſtitutione aliqua ſive indulto, prout eſt in Civitate Ceſenæ, Pii 4. emanata ad inſtantiam Civitatis, cujus ferè omnia immobilia emphyteutica exiſtunt, cum publicam utilitatem reſpiciant indulta, non poterunt privatæ perſonæ, ſive partes eis renunciare, etiam cum juramento, & ideo, ſi partes conveniant, ut laudemium ſolvatur ultra ſummam taxatam in eis, conventio non valet, nec major ſumma exigi poterit, cum Papa hujuſmodi conventiones irritet, cum decreto irritanti. & clauſula, ſublata, &c. ut reſoluit Rot. coram Burat. *deciſ.* 831. ubi fuit dictum, quod indultum prædictum eſt favorabile, tanquam reducens laudemium ad jus commune, nempè ad *l. fin. C de jur. emph* & quod contra dictam Bullam Pii 4. nulla præſcriptio, etiam immemorabilis conſiderari poteſt, neque ſuffragetur quævis alia conſuetudo, etiam con-

centenaris ;[& licet Rot. in eadem cauſa contrarium tenuerit, ut per Burat *dec* 435. tamen ab ea receſſerunt DD. ut in *d. dec.* 831. Et in hac Abbatia S. Gru-
6 cis de Saxovivo Eminentiſſimi Cardinalis Antonij Barberini, qui propter ſuam magnam liberalitatem, & benevolentiam, admirabilis eſt apud omnes, leu-
7 demium ſolvitur ad rationem decem pro centenario. Inſuper advertendum eſt, quod iſtud laudemium, ſive quinquageſima, ſolvenda eſt, habita ratione valoris tempore novæ inveſtituræ, & alienationis: non autem tempore conceſſionis. Vivi. *dec.* 496. *nu.* 3. *lib.* 3. & quod attendatur tempus venditionis, non conceſſionis, tenet Amad. *eod. tract. cap.* 8. cum aliis citatis à Burg. *inſp.* 6. *num.* 3. *par.* 2. & ideo videnda ſunt, quæ dixi infra *quæſt.* 8. *n.* 2. Et debetur ratione novæ inveſtituræ, immittendo novum emphiteutam in poſſeſſionem rei emphiteuticæ alienatæ, ſecundum
* com. op. de qua per Francb. *deciſ.* 201. Clar. *d. quæſt.* 23. Corb. *de cauſ. privat ob alien. ampl.* 2. *n.* 7. Cagn. *in l.* 2. *C. de pact. inter empt. & vend. n.* 237. Burſat. *conſ.* 56. *vol* 1. *n.* 16. & per alios, quos citat Burg *inſp.*
8 2. *n.* 6. Denique pariter advertendum eſt, quod laudemium, ſive quinquageſima debetur habita ratione ad quantitatem pretij rei venditæ, vel æſtimationis emphiteuſis, ubi pretium non intervenit. *d. l. fin.* & ibi gloſ. *in ver. æſtimationis:* Unde ſi quis vendidit emphyteuſim, cum pacto de retrovendendo, quæ valebat centum, & fuit vendita arbitrio tertij, qui minus appreciavit, ſtante dicto pacto, laudemium tamen ſolvendum erit juxta illam appreciationem, cùm illud ſolvatur de pretio rei emptæ, & conſequenter, ſi minus erit pretium, minus erit laudemium, ut ait Cagn. *in d. l.* 2. *n.* 242. Burg. *dict. inſp.* 6 *nu.* 3. & dixi in *quæſt.* 1. *n.* 357. *de alienat.* & dicit Caldas *de emphyt. extint. quæſt.* 16. *n.* 4. quod laudemium ſolui debet, non ex integro pretio ab emptore promiſſo, ſed ex eo tantum, quod ad eum pervenit, deductis expenſis neceſſariis pro gabella, & ſi quæ ſunt aliæ. Et ex ſententia Bart. dicit illud eſſe verum pretium, quod venditor conſequitur, licèt emptor plus præſtet; Declaretur tamen, niſi ex pacto, vel conſuetudine aliter ſervaretur, ut hic in patria mea ſervatur: quia laudemium ſolvitur juxta æſtimationem, & nihil deducitur. Sed, ſi ex partium conſenſu pretium augeretur, deberetur laudemium de illo pretio aucto. Burg. *eod. tract. inſp.* 50. *par.* 2. *n.* 12. & quod laudemium non debet ſolui ad ratam pretij communis, quando venditio eſt facta cum pacto de retrovendendo, ſed taxandum ſit habita ratione d. oneris, tenet Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 379. *n.* 10. ubi alios refert, & vide infra *quæſt.* 4. *n.* 7.

9 His præmiſſis, quærendum eſt, An laudemium ſive quinquageſima differat ab illa pecunia, quæ datur Domino directo pro introitu, ſive ingreſſu, & vulgariter appellatur intratura: nam pro iſto introitu ſolet dari aliqua quantitas pecuniæ Domino; & poſtea conſtituitur parva aliqua penſio annuatim ſolvenda, ut latè diximus *in Prælud. quæſt.* 16. Hæc eſt quæſtio nova, & videtur dicendum, quod non differant, cum promiſcuè appellentur laudemia, & intratura, & ſic pro ſynonimis reputantur, quemadmodum dicimus de canone, cenſu, & penſione, libello, ſive livello, & em-
10 phyteuſi, in *Prælud. quæſt.* 7. Glet §. *emphiteuſis quæſt.* 1. *ver. contractus.* Rot. *in recent. p.* 2. *dec* 170. *n.* 5.

Contrarium tamen tenendum eſt; quia laudemium ſive quinquageſima debetur Domino pro nova inveſtitura, ut ſupra diximus, ex diſpoſitione *d. l. fin* pecunia verò illa, quæ datur pro introitu, ſive bono ingreſſo, ex partium conventione præſtatur, & poſſunt convenire, ut ſit modica, vel magna quantitas, ut dixi in *Prælud. q* 16. *n.* 2. *in fine.* Ubi etiam annotavi, non eſſe neceſſarium, ut pro introitu aliquid detur, licet non deſint, qui cont. teneant, ut per Io. Franc. Bona in Addit. ad Iaſ. *in l.* 1. *C. de jur. emph. in princ.* quam-

Fulginius de Jur. Emphyt.

vis contrahentes poſſint ita paciſci: & ideo, ſi nihil in inveſtitura de hoc dictum ſit, non debetur aliqua pe-
1 cunia pro introitu, ſive intratura. Sed quamvis de laudemio nihil dictum fuerit, nihilominus debetur, cum de jure, & conſuetudine ſolui debeat, & præſtetur ex natura contractus emphiteutici, ob conſenſum præſtitum à Domino directo, ſuſcipiendi novum emphiteutam. Menoch. *conſ.* 444. *n.* 14. *& ſeq.* Burſat. *conſ.* 137. *n.* 20. Rim jun. *conſ.* 579. *n.* 20. *vol* 5. cum aliis adductis per Burg. *eod tract. inſp.* 5. *n.* 13. & quod laudemium debeatur, etiam, ſi per Dominum non petatur; ſicut reliqua debita ſolvenda ſunt, niſi aliter conſtet de voluntate ipſis, ut communiter ita tenetur, affirmat Bonac lib moralium, *par.* 2. *diſp.* 3. *q.* 8. *punc.* 2. *n.* 28. & vide infrà *q.* 11. *n.* 6. & *q.* 8. *n.* 8.

12 Notandum etiam erit, quod laudemium ſolvendum eſt ex pretio, ſive æſtimatione utilis dominij tantum; non autem unito valore juris directi dominij. Amad. de Pont. *de laud q.* 5. Burſat. *d. conſ.* 137. *n.* 53. *lib.* 2. Burg. *de laud. inſp.* 6. *par* 1. *n.* 11. ubi exemplificat, niſi de conſuetudine aliter ſervetur, ut ibi dicunt, & hic in patria mea ſervatur contrarium: nam æſtimatio fit unito valore directi dominij, & ſic quantum res valet; licet antiquitus haberetur ratio quartæ partis, minus veri valoris; Et quomodo fieri debeat æſtimatio, vide *de ſolut. can. q.* 1. *n.* 100. *& ſeq.* Et propterea, ſi vendatur fundus emphiteuticus cum fructibus, fructus etiam cum fundo æſtimabuntur. Boët. *dec.* 229. *n.* 1. Mant. *de tacit. lib.* 4. *tit.* 26. *n.* 47.

QVÆSTIO II.

SUMMARIUM.

Dominus directus, an poſſit agere hypothecaria, & Saluiano interdicto pro laudemio, contra poſſeſſorem, n. 1. 7. 8. 15. *&* 14.
Laudemium debetur Domino, ratione nova inveſtituræ, numer. 2.
Hypotheca tacita, non datur, niſi expreſſa inveniatur, numer. 3.
Argumentum à gabella ad emphiteuſim valet, n. 4. *cont. numer.* 12.
Laudemium eſt quadam res ſeparata ab emphiteuſi, n. 5.
Immunitas conceſſa propter numerum 12. *filiorum ab omnibus, oneribus realibus, & perſonalibus, non habet locum in laudemiis, n.* 6.
Saluianum interdictum datur laudemio, ſecundum unam opinionem. n. 8.
Laudemium debetur ex natura contractus venditionis, n. 9.
Actio, quæ provenit ex natura contractus, dicitur in rem ſcripta, & ſequitur ſingularem ſucceſſorem, n. 10.
Actio, quæ competit ex condictione legis, dicitur in rem ſcripta, & ſequitur poſſeſſorem, n. 11.
Hypotheca tacita, non datur pro legitima, n. 14.
Dominus non tenetur inveſtire emptorem, niſi ſolutis laudemiis prædeceſſorum, n. 13.

EGregia erit hæc quæſtio. An pro laudemio ſolvendo res emphiteuticæ ſit obligata: ita ut Dominus directus poſſit agere contra poſſeſſorem hypotheca-
1 riæ, vel Salviano Interdicto? In qua quæſtione adſunt duæ opiniones una affirmativa, & altera negativa: Affirmativam partem, ſcilicet, quod poſſit agere, tenet Franc. Salſ. *in tract. de laud. col.* 1. *n.* 9. quem ſequitur Menoch. *conſ.* 444. *n.* 21. quia laudemium eſt onus reale; & ideo tranſire debet in omnem poſſeſſorem. Rim. jun. *conſ.* 1. *n.* 57. & ita etiam tenet Amad. de Pond. *in tract. de laud. quæſt.* 45. Moder. Gall. & alii allegati per Surd. dec. infra allegenda.

Negativam autem opinionem, quod Dominus non poſſit agere hypothecarie, vel Salviano Interdicto,

defendit Surd. *dec.* 31. *n.* 8. cum aliis ſeq. Movetur,
quia, ſi pro rei emphiteuticæ alienatione ſolvendum
2 ſit laudemium, *per l. fin. C. de jur. emphit.* ratione no-
væ inveſtituræ, & laboris, quem Dominus patitur, ut
novum emphiteutam inducat in actualem poſſeſſio-
nem. Iaſ. *in d. l. fin n.* 44. Becc. *conſ.* 2. *n.* 2. Ceph. *conſ.*
699. *nu.* 31. Burt. *conſ.* 56. *numer.* 16. *lib.* 1. cum aliis
3 per eos allegatis, & Burg. *de laud. inſp.* 5. *num* 9.
tamen hypotheca tacita nunquam cenſetur inducta,
niſi expreſſè inveniatur. Bal. *in l.* 2. C. *in quib. cauſ.*
pign. vel. hypoth. tacit. cont. Fulgoſ. *conſ.* 59. *n.* 2. *col.*
1. *in fin.* Rom. *conſ.* 454. Crau. *conſ.* 692. Rip. *in l.*
4 4. §. 1. *n.* 9. *ff. de privil. cred.* & nos diximus *de cont.*
emphit q. 31. *n.* 4. Cum ergo nullo jure cautum repe-
riatur, quod pro laudemio detur hypotheca, non de-
bet id nova inventione induci, allegat. Cravet. *conſ.*
90. *n.* 2. Becc. *conſ.* 35. *n.* 4. & Arch. in Proem. ſexti.
Movetur etiam: quia valet argumentum à gabella ad
emphyteuſim. Cravet. 332. *n.* 7. & hoc argumento
utuntur Doctores *in l. ab emptione, ff. de pact.* ſed in
gabella non eſt in jure cautum, quod pro ea ſint obli-
5 gata bona; ergo nec in laudemio. Movetur deinde,
quod laudemium eſt quædam res ſeparata ab ipſa in
emphiteuſi recognita, & non poteſt dici onus reale,
aut perſonale: propterea non debet res pro eo eſſe
obligata, & dicitur fructus quidam, qui propter
ipſam rem quoquomodo percipitur, ut declarat Oldr.
conſ. 20. & infert Surd. quod immunitate conceſſa ab
6 omnibus oneribus realibus, & perſonalibus, ob nu-
merum duodecim liberorum, non cenſetur quis exem-
ptus ab onere laudemij. Red. *de reb. Eccl. non alien.*
fol. 378. *quæſt* 11. *de laud. de laud. nu.* 2. Alex. *conſ.* 123.
volum 5. Menoch. *conſ.* 277. *per totum.* Ultimò, quia
pro ſolutione canonis dubitant Doctores, an res em-
phiteutica ſit obligata ut per Iaſ. *in l.* 1. *numer.*
70. *C. de jure emphit.* & nos diximus *in d. q.* 31. ple-
nius, quod non detur hypotheca, ergo multo minus,
erit obligata pro laudemio (dicit ipſe): Et plus effi-
cit rem ſolutio canonis, quam laudemium: nam pro
canone non ſoluto res cadit in commiſſum, & pro
laudemio, non. Amad. *dict. tractat. quæſt.* 19. de quo
diximus in tit. *de diverſ. caduc. quæſt.* 16. & idem te-
net Maria. Freccia *de feud. lib.* 2. *tit. de author.* Bato.
author. 3. *n.* 4. & reſpondet Doctoribus ſupra allegatis
in contrarium, quod nihil allegant.

7 Et quod pro laudemio non detur niſi actio perſo-
nalis, non autem realis, aut in rem ſcripta; cum non
ſit onus feudi, ſed præſtatio quædam extrinſeca à
feudo, tenet idem Surd. *dec.* 200. *n.* 4. ubi allegat ita
tenere Hern. & Marin. Frecc. & infert, quod pro eo
non poteſt conveniri ſucceſſor: Et licet loquantur in
feudo, tamen eorum ratio eſt generalis, & ſic habe-
bit locum, etiam in emphyteuſi, dicit ibi Surd. Ean-
dem op. ultra prædictos tenent Pet. Iacob. in tit. *de*
act. pro re emphyteutica, quem refert Tiraq. *de ret.*
lig. §. 29. *gloſ.* 2. *n.* 8. Guid. Pap. *conſ.* 46. Pinel. *in. l.*
1. *par.* 2. *n.* 72. *ver limitatur quinto, C. de bon. mater.*
Cæterum Pacif. *de Salu. inter. inſpec.* 3. *cap.* 4. *n* 147.
referendo à *n.* 140. argumenta, & rationes Surd. te-
net contrarium, quod ſcilicet pro laudemio bona
emphiteutica ſint tacitè obligata, & hypothecata, &
8 detur Domino Saluianum interdictum. Movetur ipſe,
quia bona emphyteutica ſunt tacitè hypothecata pro
laudemio ſecundum veriorem opinionem, de qua
teſtatur ibi, *n.* 115. & quod pro laudemio detur hy-
pothecari, obligatione legali, tenet Amad de Pont.
d. q. 45. *ver. laudemium autem*, & Oldr. *conſ.* 24. *pro-*
pè finem; Ad rationes autem Surd. reſpondet, quod
ſcilicet non reperitur in jure cautum, quod pro lau-
demio detur hypothecaria, nam occaſione inſtrumen-
ti venditionis, rei emphyteuticæ ex natura contractus
9 debetur laudemium, ut per Alex. *conſ.* 123. *n.* 7. *vol.*
5. Menoch. *conſ.* 297. *n.* 15. *vol.* 3. Rimin jun. *conſ.*
570. *n.* 20. *lib.* 5. & per alios ſupra citatos. Unde
cum hoc gravamen ſolvendi laudemium proveniat ex
natura contractus venditionis rei emphiteuticæ, hæc
actio exigendi laudemium dicitur in rem ſcripta, ut
tradit Iaſ. *in* §. *omnium*, *n.* 6. *Inſt. de act.* ubi expreſſè
dicitur, quod actio in rem ſcripta eſt, quæ provenit
ex contractu, vel quaſi; & actio hujuſmodi ſequitur
ſingularem rei ſucceſſiorem, vel detentorem. Iaſ. cita-
10 tato loco, Tiraq. *de retrac. lign.* §. 8. *gloſ.* 5. *n.* 8. Decian.
conſ. 31. *n.* 166. *vol.* 1. ubi dicit, quod obligatio perſonalis
contracta reſpectu rerum, competit contra quemcun-
que poſſeſſorem. Secundo reſpondet, quod laudemium
debetur ex jure, diſpoſitione *l. fin. Cod. de jur. emph.* §.
& ne avaritia, & diximus in prima quæſt. hujus tit.
11 Et actio, quæ competit ex conditione legis, dicitur in
rem ſcripta, & ſequitur poſſeſſorem. Tiraq. citato
loco. ergo, &c. Tertio laudemium dicitur onus reale.
Iaſ. *in d. l. fin. n.* 41. Menoch. *conſ.* 297. *n.* 1. *vol.* 3. *&*
conſ. 444. *n.* 10. *vol.* 5. Salſo. *lucer. laud. cellul.* 1. *ſub.*
n. 12. Ergo ſequitur ſucceſſorem ſingularem; ut de-
clarat Salſo. *d. loco n.* 9. & ſeq. Pariſ. *conſ.* 90. *n.* 43.
lib. 2. Curt. jun. *conſ.* 51. *n.* 124. Aym. *conſ.* 217. *n.* 5.
Rim. jun. *conſ.* 1. *n.* 57. Oldr. *conſ.* 24. *ante fin.* Hanc
opinionem comprobat, quia quando emptor emit
rem emphyteuticam, dicitur illam acceptare, cum om-
nibus ſuis oneribus, & qualitatibus; cum ad ipſum
tale onus ſolvendi laudemium ſpectet. Clar. §. *emphit.*
q. 13. Burſat. *conſ.* 56. *n.* 16. *vol.* 1. & de hoc melius
infra dicemus; & ideo emendo, tacitè contrahit de
12 ſoluendo laudemium. Nec valet argumentum de ga-
bella ad laudemium, quia reſpondet, quod differunt;
nam gabella debetur ex ſola contractus celebratione;
ſed laudemium debetur propter realem, & actualem
alienationem. Salſo. *cell.* 20. *n.* 20. Secundo gabella
eſt munus publicum; laudemium vero eſt privatum,
ut per Menoch. *dicto conſ.* 297. *n.* 14. Tertio, quia,
ſi eſt facta venditio emphiteuſis ſub aliqua brevi con-
ditione, non debetur laudemium, donec venditio ir-
reſolubilis maneat; ut per Tiraq. *de ret. convent.* §. 6.
gloſ. 2. *n.* 4. *ver. & illud.* Guid. Pap. *dec.* 48. *ver. item*
in pacto, & Amad. *quæſt.* 37. *col.* 1. *in fin.* Et nihilo-
minus, ſi fiat contractus ſub d. conditione, debetur
gabella, Tiraq. *de ret. lign.* §. 29. *gloſ.* 1. *n.* 2. Alia
differentia eſt; quia gabella non debetur ex contractu
celebrato extra Territorium loci, ubi adeſt Statutum
31 de ſolvendo gabellam, ſecus in laudemio; quia debe-
tur etiam, ſi extra Territorium loci celebretur contra-
ctus, & res ſit ſita extra Territorium. Nec etiam
obſtat, quod laudemium ſpectet ad uſufructuarium;
quia hoc eſt verum, ſed non facit, quin tacita hypo-
theca competat Domino pro laudemio; Et hanc opi-
nionem tenet etiam Vinc. Franc. *dec.* 430. Tiraq. *de*
retract. lign. §. 29. *gloſ.* 2. *n.* 8. dum dicit, quod op.
Pet. Iac, & Guid. Pap. non obſervetur, noviſſimè hanc
op. quod Domino detur actio hypothecaria, ſive realia
contra quemcunque poſſeſſorum rei emphiteuticæ,
dicit eſſe veram Marius Burgius, *de laudem. inſpec.* 9.
in prin. & prædictam opinionem tenet etiam Maſtrill.
dec. 171. *n.* 15. *p.* 2. & alij allegati per Steph. Grat. *c.*
272. *n.* 5. *& ſeq.*

Certe hac quæſtio eſt difficilis, & eſt ſimilis quæ-
ſtioni, An res emphiteutica ſit tacitè hypothecata
pro ſolutione canonis; quam ſupra poſuimus *de cont.*
emphit. q. 31. ubi retulimus, quod in articulo adſunt
duæ opiniones, & unaquæque opinio habet ſuos ſe-
quaces primæ claſſis, atteſtantes de communi opinio-
ne, & quod non detur tacita hypotheca, latè defen-
dit Surd. *deciſ.* 32. Et quod ſolum detur actio perſo-
nalis contra obligatum, & ſucceſſorem rei, cujus opi-
nionia videtur eſſe idem Mar. *ibi n.* 7. dum dicit, quod
opinio Valaſ. eſt communis, Et hanc ſententiam nos
etiam ſequuti ſumus *in d. quæſt.* 31. ſi igitur non datur
hypothecaria, pro canone ſolvendo, multo minus
dabitur

Digitized by Google

dabitur hypotheca pro laudemio : Et huic rationi non reſpondet Pacif. & fortaſſe, quia *inſp. 3. cap. 4. n.* 125. tenet, quod contraria opinio eſt verior, & communior, & ſic vides, quod hæc quæſt. eſt difficilis, & dubia.

Mihi autem in puncto juris plus placet opinio, quod non detur hypotheca, ſed tantum actio perſonalis : & moveor, non ſolum ex rationibus allegatis pro iſta opinione : verum etiam ex nova ratione deducta ex tex. *in d. l. fin.* nam ibi dicitur, non amplius ei liceat pro ſubſcriptione ſua, vel depoſitione, niſi quinquageſimam partem pretij, vel æſtimationis loci, qui ad aliam perſonam transfertur, accipere, ponderando illud verbum, accipere quod exponens Gloſ. dicit, à novo emphyteuta, & ſic ſolum Dominus habet actionem perſonalem, *§. appellamus ; Inſt. de actio.* Et ſi dicatur, quod iſta actio, quæ provenit ex illa leg. fin. licèt ſit perſonalis, tamen eſt in rem ſcripta, prout ſunt cæteræ condictiones : quia licet hoc ſit verum, non ſequitur tamen, quod detur tacita hypotheca : quia actio perſonalis in rem ſcripta, neceſſario non præſupponit hypothecam, quamvis adverſus quemlibet poſſeſſorem competat, *l. 3. §. eſt autem perſona, ff. ad exhib.* nam hypothecaria ſimpliciter eſt in rem, non autem perſonalis in rem ſcripta, *§. item ſerviana, Inſtitut. de actio.* Mant. *de tacit. tom.* 1. *lib.* 11. *tit.* 13. *n.* 72. & omnis condictio eſt actio in perſonam, *d. §. appellamus* ; ergo non habet tacitam hypothecam, quæ parit actionem in rem, idem Mant. *eod. tit. n.* 29. Et hoc comprobatur ex alia ratione ; quia legitima debetur ex legis conditione, & tamen non datur tacita
4 hypotheca, ſecundum veriorem, & magis com. op. ut per Mant. *d. art. n.* 27. Craſſ. *§. legitima q.* 14. & noviſſimè Merlin. *de legit. lib.* 5. *tit.* 4. *queſt.* 1. *n.* 3. *uſq. ad fin.* ubi multos refert, & plures dec. Rotæ, & rationes affert. Fateor tamen, quod, ſi adeſſet inſtrumentum, in quo aliqua verba eſſent appoſita, quæ denotarent hypothecam, ut ipſemet Burg. tenent *ead. inſp.* 9. *n.* 5. tunc poſſet agi hypothecaria : pro qua videnda erit omnino dicta quæſt. 16. *in Prælud n.* 7. *cum ſeq.* Et quando adeſt inſtrumentum continens hypothecam, poſſit agi hypothecaria ; & Saluiano interdicto, voluit Maſtril. *dec.* 171. *in fine par.* 2. ut refert Steph. Grat. *dict. cap.* 272. *n.* 8.

Et tenendo opinionem Franch. & aliorum infertur,
15 quod, ſi priores emptores qui non ſolverunt laudemium, non fuerunt inveſtiti de emphyteuſi ; tunc Dominus directus non tenetur ſecundum emptorem inveſtire, niſi ſoluto laudemio ſuorum prædeceſſorum, actione hypothecaria, ut dicit idem Franc. loco citato, ſequitur Maſtrill. d. dec.

QUÆSTIO III.

SUMMARIUM.

Emptor, & non venditor tenetur ſoluere laudemium, n. 2.
Declara, niſi adſit pactum in contrarium, n. 2.
Declara 2. *n.* 3.
Conſenſum autem Domini tenetur impetrare venditor, num. 6.
Et habet locum, etiam ſi res vendita ſit pro libera ab omni onere, n. 7.
Novus emphiteuta dicitur, qui ſub priori inveſtitura non eſt comprehenſus, n. 4.
Laudemium non tenentur ſoluere filij, & nepotes, quando emphyteuſis eſt conceſſa patri pro ſe, filiis, & nepotibus, n. 5.
Et idem ſi ſint legitimati per ſubſequens matrimonium, ubi declaratur.

MOdo congruum eſt videre, Quis teneatur ſolvere Domino directo laudemium, an vendens, *Fulgineus de Jur. Emphyt.* & ſic primus emphyteuta, vel emens rem emphyteu-
1 ticam, & ſic novus emphyteuta, vel livellarius? Et
+ dicendum eſt, quod tenetur ſoluere novus emphyteuta ſive livellarius, & ſic emptor. Gloſ. communiter recepta in *l. fin. C. de jur. emby. in ver. accipere*, & ibi Bal. & Salyc. ambo, *n.* 17. & Iaſ. *n.* 41. Neviz. *conſ.* 88. *n.* 8. Cravet. *conſ.* 332. Burſat. *conſ.* 56. *n.* 16. *lib.* 1. qui de com. teſtatur. Surd *dec.* 200. *n.* 4. Bero. *conſ.* 117. *vol.* 1. Vivi. *dec.* 496. *n.* 4. *lib.* 3. Clar. *§. emphyt. q.* 23. *ver. ulterius.* Gab. *conſ.* 84. *n.* 10 Soc. jun. *conſ.* 70. *n.* 8 *lib.* 3. Ruin. jun. *conſ.* 38. *n.* 9. *lib.* 1. Menoch. *conſ.* 444. *n.* 16. Bertra. *conſ.* 221. *n.* 2. *lib.* 1. Gozad. *conſ.* 65. *in prin.* Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 382. *n.* 1. Mar. Burg. *de laud. par.* 1. *inſpec.* 3. *in princ.* ubi multos cumulat. Amad. de Pont. *eod. tract. q.* 9. & Caldas, *de jur. emph. tit. de renovat. q.* 1. *n.* 14. *& de emphyt. extinct. q.* 16. *nu.* 15. Et ratio eſt, quia novus emphyteuta tenetur recognoſcere Dominum directum Surd. *de alim tit.* 8. *privil.* 52. *nu.* 4. Eſt & alia ratio : quia emptor cenſetur acceptare, cum ſuis oneribus, & qualitatibus, & tacitè contrahit de ſolvendo laudemium, ut per Doctores, quos allegat Pacif. *de Sal. interdict. inſp* 3 *cap.* 4. *n.* 577.

Contrarium tenuit Ceph. *conſ.* 699. *n.* 3. ſed ſecundum Surd. ead. dec. & num. inadvertenter, & inconſideratè hoc dixit.

2 Declara tamen, niſi inter contrahentes adeſſet pactum, ut aliter laudemium ſolveretur. Burg. d. inſp. n. 1. qui allegat Salſo. eod. tract. *Prælud.* 5. *nu.* 1. *& in tit. conſuetud. antiqua n.* 16. Et de hoc non eſt dubitandum, quia in hac materia, pacta ſervari debent, ut diximus in præcedenti q. n. 4. & alibi.

3 Declara ſecundo, quando emptor ignoravit rem eſſe emphyteuticam : Et præcedit etiam, ſi dictum ſit, quod venditor nolit teneri ad aliquam expenſam, vel laudemium, vel emptor teneatur : quia tunc venditor teneretur, Alex. *conſ.* 14. *vol.* 5. Sola in Com. Duc. Sab. *tit. de jur. emphy. gloſ.* 1. *nu.* 31. Burg. *citato loco, n.* 21. Novus autem emphyteuta dicitur ille, qui ſub priori
+ inveſtitura comprehenſus non eſt. Salyc. communiter receptus *in d. l. fin.* & ibi Iaſ. *n.* 41. Viu. *d. dec.* qui alios allegat, *n.* 5. Gab *conſ.* 84. *n.* 9. *vol.* 1. Bero. *conſ.* 123. *n.* 4. *vol.* 1. Soc. jun. *conſ.* 70. *n.* 3. *lib.* 3. Burſat.
4 *conſ.* 137. *n.* 11. Ruin *conſ.* 159. *n.* 8. *vol.* 1. Pariſ. *conſ.* 85. *n.* 9. *vol.* 4. Corb. *de canſ. privat. ob alien. ampl.* 17. *n.* 4. Red. *citato loco, n.* 3. Amad. de Pont. *de laud. q.* 10. *in princ.* Burg. *eod tract. p.* 1. *inſp.* 3. *n.* 30. Et Caldas *de jur. emph. q.* 1. *n.* 3. dicit, quod nova eſt illa, quæ in perſona inveſtiti initium habuit ; Et *n.* 5. *& ſeq.* quod novus emphyteuta eſt ille, qui ſub priori inveſtitura non eſt comprehenſus, & diximus *de renovat. queſt.* 1. *n.* 67.

5 Hinc infertur quod pro emphyteuſi conceſſa pro ſe filiis, & nepotibus, filij, & nepotes, non tenentur ſoluere laudemium : quia non eſt nova conceſſio, ſed, continuatio. Redoan. citato loco Amad. *eod. tract. q.* 12. Burg. eod. loco, cum aliis per ipſos allegatis : Et idem dicendum eſt de filiis legitimatis per ſubſequens matrimonium, quando fuit facta inveſtitura pro filiis legitimis, & naturalibus. Burſat. qui alios citat *conſ.* 28. *n.* 5. *lib.* 1. quod venit declarandum, niſi conſuetudo, ſit in contrarium. Burſat. *conſ.* 127. *n.* 53. Burg. *eod. tract. p.* 3. *n.* 4. *inſp.* 16.

6 Advertendum tamen eſt, quod ad impetrandum conſenſum, & licentiam Domini directi, tenetur venditor, & ſic primus emphyteuta Burſat. *d. conſ.* 56. *n.* 56. cum aliis per eum congeſtis.

7 Sciendum prætetea eſt, quod prædicta opinio, emptorem ſcilicet teneri ad ſolvendum laudemium, habere locum etiam ſi in inſtrumento venditionis venditor promiſerit rem eſſe liberam ab omni, & quocunque onere : eo quia onus ſolvendi laudemium non cauſatur ex facto venditoris, ſed legis myſterio, *ex lege fin. C. de jur. emph.* quæ aſtringit emptorem rei emphyteu-

Digitized by Google

ticæ ad ſolvendum laudemium ob conſenſum Domini, & novæ inveſtiturę, ac immiſſionis in poſſeſſionem emphyteuſis, & laudemium ſoluitur etiam ex natura contractus emphyteutici. Burſat. *conſ.* 161. *n.* 35. *vol.* 2. ita Burg. *de laud. inſp.* 7. *p.* 3. *n.* 3. *& ſeq.*

QUÆSTIO IV.

SUMMARIUM.

Laudemium, an debeatur pro venditione facta cum pacto de retrovendendo, n. 1.
Laudemium, an debeatur facta retrovenditione, n. 2. *& quid ſi facta ſit emptio pro perſona nominanda, an pro nominatione debeatur laudemium, ibidem.*
*Laudemium, an debeatur ſi fiat prorogatio temporis n.*3.
Laudemium, an teneatur reſtituere venditor, facta retrovenditione una cum pretio emptori, n. 4.
Cautela, quod venditor non teneatur reſtituere laudemium Domino ſolutum, n. 5.
Cautela altera, ut non teneatur reſtituere, damnatur, num. 6.
*Laudemium non debet ſolvi ad ratam communis pretii, & æſtimationis, ſtante pacto de retrovendendo, n.*7.
Pretium rei vendita cum pacto redimendi, & pro perſona nominanda, ad quem ſpectet, ſi redimatur, n. 8.
Emptio fieri poteſt pro perſona nominanda, n. 9.
Reſoluto jure datoris, reſolvitur jus acceptoris, n. 10.
Res alienata, cum pacto redimendi, ſi redimetur, habetur, ac ſi non fuiſſet alienata, n. 10.
Unus quiſque cenſetur velle ſibi, & hæredibus providere, num. 11.
Stipulatio omnis tranſit, ad hæredes, & contra hæredes, num. 12.
Hæredes admittuntur ad redimendum, etiam, ſi de illis mentio facta non ſit, n. 13.
Pacta omnia ad hæredes tranſeunt, activè, & paſſivè, etiam ſi de illis mentio non ſit facta, n. 14.
Creditores non poſſunt moleſtare nominatum in emptione, facta nominatione, n. 15.
Nominandi facultas, quanto tempore duret, n. 16.

PUlchra eſt hæc indagatio, & ego diebus præteritis habui in facto, An laudemium debeatur pro venditione facta, cum pacto de retrovendendo? Et videbatur dicendum, quod non, quia aliis venditio non eſt omnino perfecta, ſed revocabilis: unde cum res poſſit reddi ad nihilum, non deberet interim ſolui laudemium, & ita tenet Boer. *dec.* 182. *n.* 39. *& dec.* 234. *in fine,* qui tamen loquitur, ut advertit Teſſ. *deciſ.* 72. ſecundum conſuetudinem Galliæ, & Gaſſan. in Conſuet. Burgun. *tit. de retra. Rub.* 10. §. 1. *n.* 15.

Contrarium tamen tenendum eſt, quod laudemium debeatur. Et Ratio eſt, quia hæc venditio, cum pacto de retrovendendo eſt perfecta; ut per Tiraq. *de retract. conven.* §. 6. *n.* 19. & hanc opinionem tenet Cagn. *in l.* 2. *Cod. de pact. inter empt. & vend.* 82. *q.* Tiraq. *eod. n.* Ama. de Pont. *de laud. quaſt.* 37. atteſtans, quod hæc ſit verior opinio. Teſſ. *d. deciſ.* 75. *n.* 2. Maur. Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 50. *n.* 1. *&* 2. Ubi dicit etiam, quod ſi eadem emphyteuſis pacto jam dicto affecta vendatur, debebitur etiam laudemium Domino; ut per Salſo, *de laudem. collul.* 10. *n.* 97. Sed dubitari poteſt, An laudemium debeatur Domino directo, facta re-
2 trovenditione? Et mihi placet diſtinctio Tiraq. *d. n.* 19. ſcilicet; Aut contractus, reſoluitur ex pacto de retrovendendo in eodem contractu venditionis appoſito, vel incontinenti, ut ineſſe videatur dicto contractui; nempè quando appoſitum eſt eodem die, idem Tiraq. *de ret. con.* §. 1. *Gloſ.* 4. *&* 5. *n.* 1. Et tunc laudemium ſolnitur tantum ex prima venditione, non autem ex retrovenditione, quæ originem ſumpſit ex dicto pacto. Tiraq. *eod. n.* 19. Salſo. *ead. collul.* 10. *n.* 19. ubi dicit hanc eſſe veriſſimam concluſionem. Cagn. *in d. l.* 2. *quaſt* 82. Marc. *deciſ.* 571. & 602. Hier à Laurent. *dec. Avenio* 122. *circa* Burn. *conſil.* 44. *n.* 11. Maur. Burg. *de laud. par.* 2 *inſp.* 50. *n.*4. Caldas. *de emphyt. extint. lib.* 4. *quaſt.* 16. *numer.* 52. cum aliis ſeq. ubi plures cumulat, & rationes ponit; Et *n.* 57. dicit
* hanc eſſe communem opinionem, Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 379. *n.* 10. *&* 11. Licet aliqui contrarium teneant, ut ipſe refert. Idem tenet Bonae. *lib. moral. par.* 2 *diſput.* 3. *quaſt.* 8. *punct.* 2. *n.* 27. & mente Molinæ, & aliorum. Ratio hujus veritatis eſt: quia cum Dominus conſenſerit, cum prædicto pacto, non requiritur alius conſenſus, cum non ſit nova acquiſitio, & habetur, ac ſi nunquam fuiſſet res alienata; ut diximus *de alienat. quaſt.* 1. *num.* 169. *& ſeq.* Et hanc opinionem ſequitur Rota, ut per Cavalet. *deciſ.* 360. *n.* 5. & Surd. *dec.* 305. *n.* 21. *cum ſeq.* & melius *deciſ.* 321. per totam. Facit pro hac opinione, quod emptor rei emphyteuticæ, pro perſona nominanda, pro nominatione, non tenetur ſoluere iterum laudemium, ſed ſufficit unicum tanquam de uno contractu; quaſi nominatio fiat pro executione primi contractus. Rim. *conſ.* 163. per totum, & fortiùs *conſil.* 591. ubi vult, quod nominandi facultas non tranſeat ad hæredem emptoris, & ſi per hæredem fiat nominatio, dicatur novus contractus, & pro eo ſolvetur gibella, ſive laudemium; ſequitur. Surd. *dec.* 226. *in princ.* & add. Grat. *dec. Macer.* 135. *n.* 1.

Aut diſceditur à venditione, vigore pacti de retrovendendo appoſiti, re non integra, ſed ex intervallo, aut illo non præcedente; Et tunc debentur duplex laudemium, unum ex principali venditione, aliud vero, ex retrovenditione exinde ſubſequuta. Tiraq. *eod. n.* 19. Salſo. *eod. collul.* 10. *n.* 19. Cagn. *in l. id quod noſtrum, n.* 5. *ff. de reg. jur. dec Avenion. Suprad.* 122. Amad. de Pont. *ead. q.* Teſſ. *d. deciſ.* 70. approbando opinionem Amad. cum aliis allegatis à Burg. *ead. inſp. n.* 7. Caldas *cit. n.* 57. & Bonae. eod. loco, & vide *d. quaſt.* 4. *laud.* & Surd. *deciſ.* 321. ſup. alleg.

3 Verum ſi fuerit facta prorogatio per emptorem antequam tempus ad retrovendendum laberetur, citra Domini conſenſum, An eo caſu, ex retrovenditione debeatur laudemium, vigore dictæ prorogationis? Et quod non debeatur, tenet Foller. *in pract. conſ. n.* 59. & Marc. *dec* 185. *par.* 1.

Contrarium, quod debeatur laudemium Domino in dicto caſu, tenet Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *n.* 30. Corb. *de cauſ. privit. ob alien. ampl.* 17. *n.* 10. ibi quod requiratur nova licentia Domini; Et ideo ſolvendum ſit laudemium, ratione licentiæ; idem tenet Frec. de ſub. Baro. *li.* 3. *q.* 17. Amad. *ead. q.* 37. ubi affirmat deberi laudemium, ſi poſt tempus datum ad retrovendendum, fiat retrovenditio; quia iteratè deberetur laudemium. Salſo. *eod. trac. collul.* 10. *n.* 87. Et idem dicendum eſt, quando emphiteuta venditor, cum pacto de retrovendendo conſequutus fuiſſet certum pretium, de quo Dominus exegit laudemium: nam, ſi deinde partes recedentes ab ipſo pacto conveniant ut emptor ſoluere debeat plus rei venditæ, de illo valore aucto, debetur Domino laudemium. Maur. Burg. *ead. inſpec. n.* 12. Et idem tenendum cenſeo, ſi in inſtrumento adſit etiam pactum, ut in caſu recuperationis, emphiteuta non poſſit alienare, nec vendere alteri, niſi ipſi emptori: ut ſcilicet teneatur iterum aliud laudemium ſolvere, in caſu, quo eadem res vendatur poſt recuperationem, & retrovenditionem, per ea, quæ infra *q.* 8. *n.* 3. *&* 41. decemus, & ſupra diximus, in caſu prorogationis.

Cæterum ſi emphyteuſis redimatur per primum emphyteutam, ſtante pacto prædicto, tenetur emphiteuta una cum pretio reſtituere laudemium ſolutum per emptorem. Cagn. *in d. l.* 2. *n.* 226. Et ratio eſt, quia in damno, & jactura remaneret ipſe emptor, qui laudemium ſoluit, ex neceſſitate contractus; Et idem tenet

tenet Tiraq. *de retract. conven.* §. 6. *Gloſ.* 2. *n.* 3. *ver.*
ſed quod de laudemiis, ſequitur Redo, *eod. tract fol.*
379 *n.* 9. Amad *eod. trac. qu* 37. Salſo, *d. cellul* 10. *n.*
72. Burd. *eod. tract. par.* 3. *inſpec.* 6. *n.* 2. ubi ampliat
etiam, ſi fiat retrovenditio pro eodem pretio: quia no-
mine pretij, venit etiam intereſſe, quod eſt jus laude-
mij. Cagn. cit. loco. Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 15. *n.* 157.
Quod limitat Tiraq. loc. cit. niſi laudemium Domi-
no non deberetur, & emptor ſua ſponte Domino ſo-
5 luiſſet: quia tunc repetere non poterit. Unde cautela
eſt ſecundum eundem Cagn. ibi, ut fiat pactum; quod
tempore retrove ditionis & non teneatur ſoluere lau-
demium per dictum emptorem ſolutum, ſi cupit ſe
immunem eſſe à tali ſolutione.

6 Aliam cautelam, ad evitandum, laudemium, dat ibi-
dem Cagn. quando pactum redimendi eſt appoſitum
ſeparatè, ex intervallo, ut non dicatur de retroven-
dendo, ſed de reſtituendo. Sed hæc cautela damnatur
per Teſſ. *d. dec.* 75. nam idem eſſet, ac ſi dixiſſet de
retrovendendo, & allegat Amad de Pont.

7 Illud autem ſciendum eſt, prout diximus in præce-
denti quæſtione, quod ſtante dicto pacto de retroven-
dendo, laudemium non debet ſolui ad ratam pretij
communis æſtimationis fundi; quia debet haberi reſ-
pectus ad pactum de retrovendendo, & ad onus ejuſ-
dem pacti, quod facit fundum minus valere, ratione
oneris, cum laudemium ſoluatur de pretio rei empræ.
l. fin. C. de jur. emph. Redo. *citato fol. n.* 12. Et ideo
tale pactum facit rem valere minùs; ut ſi emphyteu-
ſis valet centum, ſine hoc pacto, ſeptuaginta tantum
æſtimabitur. Tiraquel. *de retract. convent. in Præfat.*
nu. 20. Covar. *var. reſol. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 1. Rol. *conſ.*
40. *n.* 17. *vol* 2. & in ſpecie Amad. de Pont *de laud.*
q. 6. Burg. *eod. tract. inſp inſpſ.* 26. *n.* 1. *p.* 1. Salſo. *eod.*
tract. cell. 10. *n.* 71. & vide ſupra *q.* 1. *n.* 8. idem Rol.
melius *conſ.* 76. *n.* 39. *vol.* 2.

8 Sed ortum eſt dubium, de quo ego interrogatus
fui. Emphyteuta vendidit emphyteuſim N. pro perſo-
na nominanda, cum conſenſu Domini, & cum pacto
retrovendendi; deinde N. nominavit S. qui per Domi-
num fuit inveſtitura: poſtea N. moritur, & primus
emphyteuta vult redimere. Quæritur, cui debeatur
pretium, an hæredibus, an verò nominato, & inveſti-
to; Et videbatur dicendum, deberi nominato: cum
ipſe poſſideat emphyteuſim: & emptio valeat pro per-
ſona nominanda: modo nominatus acceptet, & nul-
9 la ſubſequuta nominatione pro recipiente, & ſuis hæ-
redibus, ut per DD. quos refert. Bertaz. *de clauſ clauſ.*
17. *gloſ.* 5. Surd. *dec.* 2:6. *n.* 1. *&* 12 & Grat. *dec. Ma-*
cer. 135. *n.* 1. *&* 2. Contrarium tamen credo tenen-
dum eſſe. Et moveor infraſcriptis fundamentis; Quia
reſoluto jure Auctoris, reſoluitur jus acquirentis. *l. lex*
vectigali, *ff. de pign. l. fin.* §. *cum autem, C. com. de le-*
10 *gat.* Præterea, facta retrovenditione, habetur ac ſi nun-
quam res eſſet alienata, ut ſupra dixi. Deinde in dubio,
11 quis cenſetur velle ſibi & hæredibus ſuis providere, *l.*
ſi pactum in fine, *ff de probat.* & omnis ſtipulatio, tam
12 ad hæredes, quam contra hæredes tranſit, *l. veteris*, *C.*
de cont. & com. ſtipulat Bertoz. *d. gloſ* 5. & quia etiam
hæredes admittuntur ad redimendum, etiam, ſi de eis
13 nulla fuerit facta mentio, *d. l. ſi pactum*, & Tiraq. *de*
retract. convent. §. 1. *gloſ.* 6. *in prin.* ubi multos
DD. congerit id tenentes; Et eſt com. op. ut per
Cagn. *in l.* 2. *n.* 43. *C. de pact. inter impe.* & Cavalc.
dec. 16. *n.* 27 *par.* 2. & omnia pacta, activè, & paſ-
14 ſivè tranſeunt ad hæredes, etiam ſi de illis mentio
nulla facta ſit: idem Tiraq. citato loco, & dixi ſupra:
Cum ergo hæc actio redimendi competat hæredibus,
merito ad eos pertinet pretium, & non ad nomina-
tum: quemadmodum pertineret ad nominantem, ſi
viveret.

Et non erit hic inconveniens ponere, quod emptio
15 facta pro perſona nominanda, facta nominatione, do-
minium cenſetur ab initio quæſitum nominato, nec
creditores nominantis poſſunt prætendere jus ali-
quod Surd. *dec.* 182. *n.* 18. *& ſeq.* Rot. *dec. dec.* 615.
n. 1. *par.* 1. *in recent.* Ludoviſ. *dec.* 227. *n.* 3. Add. *ad.*
ad dec. ejuſdem Ludoviſ. 157. *n.* 24. *& ſeq.* Et hoc facit
pro emphyteuta nominato, & inveſtito; quia, ſi emens
obligaſſet omnia bona ſua, bona iſta emphyteutica
non eſſent obligata.

16 Sed quanto tempore duret, vel extinguatur facul-
tas nominandi, videndus eſt Surd. *dec.* 226. & Grat
dec. Macerat. 135.

QVÆSTIO V.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur, quando plures emphiteutæ inter ſe dividunt, *n.* 1.

Amplia 1. *ut habeat locum inter fratres, & ſorores comprehenſos in inveſtitura paterna*, *n.* 2.

Et procedit etiam, ſi promiſerunt non alienare irrequiſito Domino, niſi adeſſet pactum in contrarium, *n.* 3.

Amplia 2. *procedere etiam in nova emphyteuſi à pluribus recepta, & inter eos non ſit jus accreſcendi, dummodo cuilibet portio ſua tantum adjudicetur, & diviſio fiat pro regionibus*, *n.* 4.

Amplia 3. *procedere etiam, ſi integra emphyteuſis uni filiorum applicetur, quam ſit ſua portio*, *n.* 5.

Sed contrarium, *n.* 6.

Amplia 4. *in diviſione nova emphyteuſit in ſolidum pro indiviſa concesſa*, *n.* 7.

Amplia 5. *quando emphyteuſis eſt adeo individua, ut non poſſit capere commodam diviſionem ibidem, & ſit uni adjudicanda*, *n.* 8.

Ubi declara.

Amplia 6. *quando unus ex fratribus aſſignaretur per Iudicem tota emphyteuſis*, *n.* 9.

Limita 1. *quando à principio eſſet conceſſa pro regionibus, & diviſionis titulo non aſſignaretur integrè*, *n.* 10.

Limita 2. *quando conſuetudo adeſſet in contrarium.* *n.* 11.

Limita 3. *quando ex pecunia paterna fuiſſet empta emphyteuſis, & facta diviſione tota uni obveniret, & aliis bona mobilia, vel pecunia*, *n.* 12.

Dividentes ſi redeunt in communionem, laudemium non debetur, *n.* 13.

QUæro deinde, An laudemium debeatur, quando
plures emphyteutæ inter ſe dividunt bona em-
1 phiteutica? Gulıel. de Cum. Bar. & alij *in l. ideo in*
princ. tenent quod, non debeatur, quod refert Redoan.
de reb. Eccl. non alien. fol 386 Idem tenet Guid. Pap.
dec. 48. *in fine*, & ita communiter teneri refert Iaſ. *in*
l. fin. n. 47 *C. de jur. emphyt.* Cagn *in l.* 2. *C. de pact.*
inter. empt. & vend. n. 257. Burſat. *conſ.* 137. *n.* 7. *vol.* 2.
Amad. de Pont. *de laudem. quæſt.* 25 quia teſtatur hanc
eſſe com. op. Villalo. *ver. emphyteuta*, *n.* 90. Burg. *de*
laudem. par. 2. *inſpec.* 40. *n.* 3. & Surd. *dec* 305. *n.* 30:
ubi tenet etiam, ſi inter emphyteutam & Dominum
conventum eſt, quod laudemium ſoluatur, quomodo-
cunque emphyteuſis alienetur, ex ſententia aliorum.
Ratio autem, ex qua potiſſimum moventur, eſt:
quia licet hæc poſſit dici alienatio, tamen eſt ne-
ceſſaria, non voluntaria, & ſpontanea; nam nemo
cogitur ſtare in communione. Teſſ. *dec.* 142. Rol.
conſ. 83. *n.* 1. & de hoc nos diximus in tit. *de alien.*
q. 1. *n.* 205.

2 Ampliatur 1. habere locum inter fratres, & ſoro-
res comprehenſos in inveſtitura paterna: nam ipſi ad
laudemium non tenentur, ſecundum Doctores alle-
gatos ſuprà, & per Amad. *ead. q.* 25 Salſo. *eod.*
tract. cellul. 1. *nu.* 15. *& cellul* 7. *n.* 23. Ceph. *conſ.*
195. *n.* 20. *lib.* 2. Craſſ. §. *jus accreſcendi q.* 25. *in fine*,
ubi dicit, quod hæc eſt com. op. Gab. *conſ.* 84 *n.* 5.
vol. 1. Bertr. qui etiam hanc eſſe receptam ſententiam

pioſitetur, conſ. 78. nu. 4. Rimin. jun. conſ. 1. num. 55. Burg. d. inſp. 40. n. 8. & ſeq. Et ratio eſt, quia in tali caſu, non requiritur conſenſus Domini directi: ut diximus in d. q. 1. de alien. limit. 15. Et maximè hoc pro-
* cederet, quando emphyteuſis ſecernitur in æquali, & pari portione, pro qua ſunt ipſi fratres, & cohæredes Domino obligati ad jus canonis, ſecundum crebriorem opinionem ut per Ceph. conſil. 195. num. 19. Burſatt. conſil. 137. cum aliis allegatis per Burg. citato loco.

3 Subampliatur procedere etiam, ſi acquirentes promiſerunt rem Domino irrequiſito non alienare: quia non erit prohibita diviſio inter eos, ut diximus d. limit. 15. niſi adeſſet pactum, quod non poſſent dividere, ut ibi probavimus.

4 Amplia 2. procedere etiam in nova emphyteuſi à pluribus accepta, ut inter eos non ſit jus accreſcendi; dum tamen diviſio fiat pro regionibus; Et cuilibet portio ſua tantum adjudicetur: ut per Gab. eod. conſ. n. 2. & 7. cum aliis citatis per Bur. loco ſupracitato, n. 11.

5 Amplia 3. procedere, etiam ſi integra emphyteuſis hæreditaria uni filiorum, vel cohæredum applicetur, quàm ſit ſua portio: quia, nec minus laudemium ſolvere tenetur eam acquirens, cum quilibet eorum pariter ſit in ſolidum obligatus. Ruin. Ceph. conſ. 195. Rim. d. n. 55. quos refert Burg. d. inſp. 40. n. 12. cum aliis adductis per Cald. de emph. extinct. qu. 16. n. 17. ver. verum contrarium, ubi rationes refert, ex ſententia Bar. in l. & ideo ff. de cond. furt. & Iaſ. in l. fin. n. 47. Cod. de jur emphyt. atteſtando de communi declarat tamen numer. 31. quando inter eos jus accreſcendi locum non habet: quia tunc, ut extranei reputantur.

6 Contrarium tamen in iſto caſu, quando uni tantum emphiteuſis tota tribuitur pro partibus cohæredum ſibi noviter acquiſitis: cum hæc alienatio ſit voluntaria & non neceſſaria, tenet Iaſ. in d. l. fin. n. 114. Tiraq. de ret. lign. §. 1 glaſ. 14. n. 77. Burſat. conſ. 137. & conſ. 181. n 9. vol. 2. Red. eod. tract. fol. 386. n. 26. cum aliis adductis per Burg. citata inſp n. 13. ubi plures atteſtantes de com. refert Salſo. ead. cellul. 1. n. 30. & 31. & cellul. 7. n. 13. ubi declarat, non pro-
+ cedere, quando frater, & cohæres remittit gratis, ſeu pro certa pecunia, quæ tam ſibi contigentem in hæreditate paterna, in qua non ſe immiſcuit, ſed eam adivit ille, cui ſit renunciatio: quia tunc non viget muta-
+ tio emphiteutæ; & quando uni tantum tota emphiteuſis; aſſignatur requiritur conſenſus Domini ex communiori; teſtatur Burſat. d. conſ. 181. n. 8. & conſ. 291. n. 127. Et ideo debetur laudemium, ut diximus dicta limit. 15. de alienat. Soc. jun. conſ. 70. n. 13. lib. 3. Poſſet etiam declarari, quando emphiteuſis non poſſit commodè dividi, & uni tota adjudicetur. Fachin. controver. jur. lib. 10. cap. 49. ver. mihi videtur. & diximus in d. limit. 15. n. 206.

7 Amplia 4. in diviſione rei emphiteuticæ nova, pluribus in ſolidum pro indiviſa conceſſæ: ſic quando eſt locus juri accreſcendi: tali enim caſu, tam, ſi procederet diviſio æqualiter pro eorum portionibus, quam ſi integrè uni conſocio aſſignetur, laudemium non ſolvitur: quia potius tunc inter eos diviſio dicitur quædam renunciatio, quam alienatio, cum in contractu jam ſit comprehenſus. Gab. d. conſ. 84. n. 5. & ſeq. ex mente aliorum. Ruin. dict. conſ. 159. n. 5. Burſat. eod. conſil. 137 n 6. volum. 2. Rimin. jun. conſil. 1. n. 55. lib. 1. Marſil. ſingul 28. Amad, citata quæſt. 25. cum aliis congeſtis per Burg. ead. inſp. n. 14. & Caldas citato loco.

8 Amplia 5. habere locum, quando emphiteuſis eſt adeo individua, ut non poſſit commodam capere diviſionem, & per conſequens neceſſario uni coemphiteutæ ſit adjudicanda: quia ille, qui ex licitatione reliquam partem coemphiteutæ acquirit, non tenetur ex ea parte ad ſolutionem laudemij. Caſſa. conſ. 144. lib. 1. Salſo. eod. tractat. cellul. 1. n. 31. limitans, niſi admittatur extraneus: quia tunc ipſe tenetur laudemium ſolvere: nam cohæredes non habuerunt animum dividendi inter eos. Amad. eod. tract. q. 26. in fin. Burg. citata inſp. n. 15. Quam ampliationem extendit, etiam, ſi ad licitationem minimè deventum ſit, eo quod præſuppoſito, quod emphyteuſis commodè dividi nequeat, & ſic de neceſſitate deveniendum ſit ad licitationem, & ad adjudicationem, licet res voluntariè, & conventione coemphyteutarum ſecernatur: potius id ex neceſſitate fieri videtur, quam ſponte. Caſt. conſ. 144. lib. 1. Secus autem, ſi emphyteuſis commodè poteſt recipere diviſionem: quia tunc laudemium deberetur. Bertr. conſ. 78. n. 4. par. 1. Burg. ead. inſp. n. 16. qui alios citat.

9 Amplia 6. quando unus ex fratribus, vel coemphyteutis provocat ad diviſionem alios fratres, ſeu coemphyteutas, Iudicis officium implorando, ut fiat diviſio, & cuilibet res hæreditaria aſſignetur: Iudexque uni eorum integram emphyteuſim adjudicat: quia tunc talis diviſio, ſeu translatio procedens ex coactione judiciali, dicitur neceſſaria, & conſequenter non debetur laudemium. Iaſ. in d. l. fin. numer. 47. & ibi Add. ead. inſp. n. 17. qui alios refert.

10 Limita 1. ſi emphyteuſis eſſet conceſſa pro regionibus à principio, & diviſionis titulo uni coemphyteutæ integrè aſſignaretur: quia cum inter eos nullus ſit locus juri accreſcendi, nec cui contractus, ut contractur, ei contigi valeat: videtur, quod alter alteri partem ſuam concedendo, ut extraneo concedere videtur: quia pro ea parte Dominus eum nunquam recognoverit, & conſequenter pro dicta dimidia erit ſovendum laudemium. Gab. d. conſ. 48. n. 2. 4. 5. & 9. Burg. d. inſpect. n 20. Et quando inter dividentes non eſt jus accreſcendi: ut quia eſt facta conceſſio duobus ſine jure accreſcendi inter eos, debetur laudemium Domino. Gabr. conſ. 84. vol. 2. nu. 6. & diximus de alien. q. 1. n. 205. & quando plures emphyteutæ, inter quos jus accreſcendi ceſſat, rem ipſam, & etiam per regiones dividunt, & poſtquam ſuam partem poſſident: quoniam magis ad exequutionem conceſſionum ſuarum, quam alinationem pertinet, ſed, ſi emphyteutæ taxato pretio, aut aliter partem ſibi contingentem remittant, erit neceſſarius Domini conſenſus. Caldas, qui alios refert, de emphyteuſ. extinct. q. 16. n. 31.

11 Limita 2. quando aliter ſuaderet conſuetudo, ut ex diviſione emphyteuſis ſolveretur laudemium; quia tunc ei parendum eſſet. Silveſt. in Summa §. emphiteuſis, n. 28. in fine Bertr. conſ. 78. n. 4. p. 1. Burg. ead. inſp. num. 22.

12 Limita 3. quando, ex pecunia paterna, ſeu hæreditaria fuiſſet empta emphyteuſis, & ex inde facta diviſione omnium bonorum hæreditariorum, tota emphyteuſis uni ex fratribus obveniret, cæteris verò fratribus alia bona mobilia, vel pecuniæ: quia tunc pro parte contingente cæteris fratribus, debetur laudemium; cum hæc diviſio vim dationis in ſolutum habeat. Guid. Pap. conſ. 46. par. 1. Ceph. d. conſ. 195. n. 28. in fine. Burſat. conſ. 181. n. 19. volum. 3. Salſo. d. cell. n. 26. Burg. ſupra, n. 23

Sed, ſi facta diviſione, dividentes vellent redire in communionem iſto caſu non deberetur laudemium. Burg. d. inſp. in fine.

QUÆSTIO VI.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur ex donatione, n. 1.

Contrarium. n 2.

Ampl. 1. in donatione ob cauſam n. 2

Ampl. 2.

Ampl. 2. in donatione remuneratoria, n. 4.
Ampl. 3. in donatione reciproca, n. 5.
Amplia 4. quando adeſſet pactum, quod emphiteuſis donari non poſſet, niſi ſoluto laudemio, n. 6.
Amplia 5. in donatione facta conſanguineis, n. 7.
Amplia 6. in donatione conditionali, n. 8.
Amplia 7. in donatione cauſa mortis, n. 9.
Et ubi declara.
Limita 1. in donatione facta filiis, ſeu deſcendentibus, qui eſſent ſucceſſuri in emphyteuſi, vigore inveſtituræ, n. 10.
Ubi declara.
Limita ſi adeſſet conſuetudo in contrarium n. 11.
Limita 3. quando donatio non eſſet perfecta ut quia non fuit deventum ad veram traditionem, n. 12. cætera remiſſivè, n. 13.

QUæro, An ex donatione debeatur laudemium? In hac quæſtione adſunt duæ opiniones. Partem
1 negativam, quod non debeatur laudemium, tenet Spec. *in §. nunc. aliqua, de locat. ver.* 107. ſequitur Caſſ. *in conſil. Burg. tit des cenſes Rub.* 11 *n.* 2 Add. ad Guid. Pap. *deciſ.* 48. *in fine* Navar. *in man. conſ. cap.* 23. *nu.* 65 ubi dicit, hoc procedere in utroque foro. Valaſ. *de jur. emph. quaſtion.* 14. *nu* 10. Ioſaph. Lud. *dec. Luc.* 8. *n.* 2. & alij relati per Burg. *de laud. par.* 2. *inſpec* 30. *n.* 2. Fundamentum iſtorum eſt. quia in donatione non intervenit pretium, à quo poſſit liquidari & taxari laudemium, juxta *l. fin. C. de jur. emph.* Et quia etiam in donatione non eſt neceſſarius Domini conſenſus. Clar. *§. emphyteuſis, qu.* 15. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 13 *n.* 1. cum alijs ibi allegatis, & nos diximus *de alien. limit.* 16. & procedit in emphiteuſi privata, Eccleſiaſtica, & Principis. Corb. d. limit.

2 Contrariam tamen partem, quod ſcilicet laudemium debeatur, ex donatione, & æſtimatione emphitheuſis donatæ, tenet Iaſ. *in d. l. fin. n.* 68. Burſat. *conſ.* 137. *n.* 19. Gab. *conſ.* 84. *n.* 3. *lib.* 1. Villalo. anteſtius *de com. hic. E. nu.* 73. Clar. *§. emphyteuſis q.* 23. *ver. ſed quaro.* Red. *de reb. Ecll. non alien fol.* 383. *n.* 3 Fanch. *dec.* 201. *nu.* 1. *dec. Avenio.* 143. Viu. *com. opin. lib.* 1. *op.* 92. Corb. *de cauſ. privat ob alien. limit.* 7 *nu.* 6. *in fin.* Amad. de Pont. *de laud qu.* 30. Salſo. *eod. tract. q.* 1. *numer.* 1. Guid Pap. qui hanc comm. appellat. *deciſ.* 46. & 48. Viu *deciſ.* 496. *numer.* 9. Mant. *de tacit. lib.* 22. *tit.* 28. *nu.* 68 Ludouic. *dec.* 520. Burg. *ead. inſp. n.* 4. & de hoc etiam diximus, *de alien. q.* 1. *n* 227. Gratian. *diſcep. foren. c.* 377. *num.* 32. Soc. iun. *conſ.* 70. *n.* 12 *lib.* 3 & multos etiam cumulat, hanc partem tenentes, Caldas *de emphyt extinct. cap.* 16. *numer.* 20.

Nec huic opinioni obſtat ratio in contrarium allegata: ſcilicet, quod in donatione non interveniat pretium, à quo poſſit laudemium taxari: Nam reſponderi poteſt, quod debet æſtimari juxta dictum *l. fin. §. & ne avaritia*, ibi vel æſtimationis, cum Gloſ. quando alio modo transfertur: & tradit Cravet. 83. *num.* 2.

Nec pariter altera ratio ſuſtinetur, quod in donatione non requiratur conſenſus Domini; quia licet hæc ſit comm. opin. ut nos latè diximus in *ead. quaſtion.* 1. *limit.* 16. *tamen num.* 226. diximus etiam, quod donatarios, antequam ingrediatur poſſeſſionem, debet ſe, facere à Domino confirmari: alias à iure ſuo caderet & debet ſolvere laudemium pro nova inveſtitura.

Amplia primo, procedere etiam in donatione ob
3 cauſam, ut ſcilicet donatarius præſtet alimenta donanti. Cap. Tholoſ. *deciſ.* 278. Caſſa *in conſ. Burg. tit. des cenſes, Rub.* 11. §. 7. *n.* 2. Tiraq. *de retract. lign. §.* 25. *gloſ.* 3. *n.* 3. quod tamen declara, habita conſideratione alimentorum promiſſorum, vel jurium remiſſiorum. Burg. *ead. inſpec. n.* 10. ubi alios allegat: Et vide, quæ diximus ſupra *q.* 4. quando adeſt pactum. de retrovendendo, quod minus pretium.

4 Amplia ſecundo in donatione remuneratoria Tiraq. citato loco. *de locat. tit. de boniſque lib. quaſt.* 10. *n.* 142. ubi allegat Pet. Iaco. Burg. citata *inſpec. n.* 11. Caldas *de emphit. extinct. c.* 16. *n.* 24.

5 Amplia tertio in donatione mutua; ſeu reciproca; quia tunc potius venditio, quam donatio erit. Guid. Pap. *ſing.* 878 Tiraq. *eod. loco*, & Burg. ibidem, *n.* 12.

6 Amplia quarto, procedere etiam quando adeſſet pactum, quod emphiteuſis donari non poſſet; niſi ſoluto laudemio; nam hoc pactum, non ſolum afficit promittentem, ſed ejus hæredem. Iaſ. *in d. l. fin. nu.* 58. *ead. dec. Avenio.* 143. *n* 4. Burg. *ead inſp. n.* 13.

7 Amplia quinto, habere locum in donatione facta conſanguineis: & de nepote donante Amitæ, tenet Bertran. *conſ* 15. *n.* 2. & de patruo donante nepoti, dummodo nepos nihil amplius petere poſſit, conſuluit idem Bertran. *conſil.* 123. & eſt dec. Avenio, ſupra allegata; Et de patre donante filio emphiteuſim, vide infra limit. 1.

8 Amplia ſexto in donatione, conditione conditionali, quæ ob eventum conditionis fuit purificata. Bertran. *conſ.* 2 1. *n.* 4. & *ſeq.* Burſat. *conſ.* 173. *n.* 27. *vol.* 2. Burg. *ead. inſpec. n.* 15.

9 Amplia ſeptimo in donatione cauſa mortis facta, extraneis, ſeu collateralibus. Salſo *de laud. quaſt.* 1. *cellul.* 7. *num.* 12. & 15. ubi hoc declarat militare poſt mortem donantis: & laudemium erit ſolvendum poſt ejus mortem. Burg. citato loco, *n.* 17.

10 Limita primo, non habere, locum, ſi emphiteuſis eſſet donata filiis, ſeu deſcendentibus immediatè ab inteſtato ſucceſſuris emphiteutæ: quia tunc laudemium non eſt ſolvendum. Alex. *conſil.* 5. *n.* 3. *vol.* 5. Brun. *conſ* 44. *n.* 5. Burſat. *eod. conſ.* 127. *n.* 4. Et ratio eſt, quia filij, & nepotes prædicti, cum ſint comprehenſi, vigore inveſtituræ, ideo non debent ſoluere laudemium; Burſat. *eod. conſ.* Rimin. *conſ.* 38. *n.* 10. & *ſeq.* Parıſ *conſ.* 86. *n.* 9. *vol.* 4. Quia etiam dicta ſucceſſio dicitur quædam continuatio, & non nova acquiſitio. Burſat. citato loco.

Hoc tamen declara, niſi donatio eſſet facta filio emancipato: quia laudemium deberet ſolui; cum non eſſet comprehenſus in inveſtitura, ſed ea nova conceſſione deberetur. Zuchard. *in l. fin. C. de edic. D. Adr. toll. n.* 38. ſed de hoc vide *de cont. emphit. qu.* 5. Ubi etiam dicit, quod filius, qui ex patris donatione eo vivente habet emphiteuſim, ſoluere tenetur laudemium: quia eam non capit velut comprehenſus in inveſtitura, ſed ex nova cauſa: quem refert Surd. *dec.* 343. *n.* 6. Quod ego intelligerem, quando filius non eſſet comprehenſus in inveſtitura: ſed ſi eſſet comprehenſus, credo, quod non teneretur ſoluere laudemium: quia in iſto caſu non requiritur conſenſus Domini: prout diximus in *qu.* 1. *de alienat. limit.* 14.

11 Limita ſecundo, non habere locum, ſi adeſſet conſuetudo in contrarium: nam eſſet ſervanda: ſicut, ſi nihil ſolueretur, vel plus, & minus: ut ſupra diximus *quaſt.* 1. *n.* 1. & Burg. *de inſpec.* 20. *n.* 19. qui alios refert.

12 Limita tertio, quando donatio non fuit perfecta; ut quia non fuiſſet deventum ad veram traditionem. Cell. Ugo *conſil* 60. *nu.* 16. & *ideo*, ſi fiat donatio, reſervato uſofructo, ante finitum uſumfructum, non debet donatarius ſoluere laudemium. Soc. jun. *conſil* 130. *vol.* 3 Ruin. *conſ.* 34. *n.* 9. *lib.* 4. Rol. *conſ.* 29. *n.* 21. *vol.* 4.

Cætera pro hac materia, vide apud Burg. *dicta*
13 *inſpec.* 30.

QUÆSTIO VII.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur, ſi detur emphiteuſis æſtimata in dotem, n. 1.

Licet aliqui contrarium teneant, n. 2.
Ampl. ſi pater det filia, vel filio propter nuptias, n. 7.
Sed. declara, n. 8.
Declara 2. n. 10.
Declara 3. n. 2. 13. 14. & 15.
Laudemium ſolui debet per maritum acquirentem, num. 3.
Æſtimatio facit emptionem, & venditionem, n. 4. & 8. declara, n. 9. remiſſive.
Laudemium debetur reiteratum, quando reſtituitur emphiteuſis, ſoluto matrimonio, æſtimata, n. 5.
Laudemium non ſoluitur, quando emphiteuſis venditur, vel alio titulo transfertur in alium comprehenſum in inveſtitura, etiam ſi ſit remotioris gradus, n. 16.
Laudemium non ſoluitur, quando emphiteuſis datur in æſtimata, n. 17. limita, n. 18.
Laudemium non tenetur ſoluere Maritus, quando Uxor dedit omnia bona, excepta emphiteuſi, n. 19.
Laudemium debetur pro mutatione perſona, n. 20.
Laudemium, an debeatur, ſi frater det emphiteuſim in dotem ſorori, n. 21. & 22.
Laudemium, debetur, ſi nepos det emphiteuſim in dotem Amita, n. 23.
Laudemium non debetur, ſi dos reſtituatur mulieri, ſoluto matrimonio, n. 24.
Laudemium, an ſoluatur, ſi detur emphiteuſis in dotem mulieri ingredienti monaſterium, n. 25.
Laudemium, an debeatur pro lucro dotis, n. 26.

QUotidiana eſt hæc quæſtio, An laudemium debeatur Domino directo, ſi emphiteuſis detur in
1 dotem? In qua quæſtione diſtinguendo procedemus, ut faciunt Doctores. Aut enim datur in dotem æſtimata, & tunc laudemium eſt ſolvendum; ita tenet Amad. de Pont. *de laud. quæſtion.* 29. *in princ.* Salſo. *eod. tract. colinl.* 7. *in fine.* Tyraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 108. Valaſc. *de jur. emph. quæſtion.* 14. *n.* 10. Maur. Burg. *de laud. par* 2. *inſpec.* 12. *n.* 6. cum aliis per eum congeſtis. Caldas *de emphit. extinctione, quæſtion.* 16. *n.*
2 21. qui alios refert.

Diſſentit ab hac opinione Iaſ. *in l. fin n.* 49. *C. de jur. emph.* ſive emphiteuſis ſit data æſtimata: ſive non; fretus, non quidem (ut verbis utar Tiraq. citato loco) favore dotis, ſed alia quadam vulgari anchora innixus: quod ſcilicet dos ſit neceſſaria alienatio; ſequitur Bertran. *conſ.* 380. cum aliis allegatis à Tiraq. Cravet. *conſ.* 215. *n.* 6. videtur etiam de mente Redo *de reb. Eccl. non. alien. fol.* 385. *n.* 12. dum refert opinionem. Iaſ. ultimo loco. Spec, *in tit. de locato* §. *nunc aliqua ver.* 112. Salyc. *in d. l. fin. n.* 10. Foller. *de cenſ. pag.* 335. Rip. *in l. qui Roma* §. *duo fratres n.* 87. *ff. de ver. obligat* & alij, quos refert idem Caldas citato loco; Quam partem *n.* 23. videtur tenere, quia in dubio dos datur æſtimata, non æſtimatione, quæ faciat venditionem, ſed cauſa deſignandi conſtitutionem dotis, ſed quando datur Genero emphiteuſis æſtimata, ita quod emptionem facit, & illa in plenum jus, & poteſtatem Generi tranſeat, nec penes ipſam dotantis maneat: ſine dubio ſolui debet laudemium Dom. directo. Sed prima opinio eſt recepta, & communis, ut ait ibi Tiraq. & dicunt alij ſupra allegati: & laudemium in iſto caſu ſolui debet per maritum, novum acquiſitorem emphiteuſis, ſtatim poſt contractum dotalem, & matrimo-
3 nio legitimè ſubſequuto: cum dicta æſtimatio faciat venditionem, & emptionem, ut omnes concludunt: &
4 eo tempore cenſetur facta; & de hoc diximus etiam in tit. *de alien q.* 1. *limit* 22. ubi adeſt materia an emphyteuſis poſſit dari in dotem. Et Amad. de Pont. *in dicto tract. de laud. qu.* 37. *col.* 5. circa medium te-
5 net, quod, ſi ſoluto matrimonio, prædium æſtimatum reſtitueretur, deberetur, iteratum laudemium: Et hoc ſuaderur optima ratione: quia ad maritum ſpectat onus ſolvendi canonem, & ſi ipſe ceſſaret in ſolutione, emphyteuſis caderet in commiſſum, & tene-
6 retur obligatus uxoris ad interreſſe, ut diximus. *de ſol. canon. quæſtion. n.* 164. & dic, ut ibi: Et ideo in reſtitutione, requiritur conſenſus Domini: quia etiam, ſi emphiteuta dotans daret emphiteuſim, ſic æſtimatam mulieri, ſub priori inveſtitura minime vocatæ, inconſulto Domino, ab incurſu caducitatis non liberaretur:
* ut de communi teſtatur Rol. *conſ.* 92. *n.* 9. *vol.* 2. Corb. *de cauſ. privat. ob. alien. ampl.* 32. *n.* 1. & nos diximus in tit. *de alienat. quæſt.* 1. *n.* 263.

7 Extenditur hæc opinio, etiam quando pater daret emphyteuſim æſtimatam filiæ, vel filio in donationem propter nuptias; quia deberet ſoluere laudemium: cum æſtimatio faciat venditionem. Red. *dict. fol. n.* 11. Quod ipſe *n.* 12. declarat, non procedere, ſi apparet,
8 quod æſtimatio eſt facta ſolum ad finem cognoſcendi valorem rei, ut poſſit probari, ſi poſtea fundus per maritum damnificetur, quia tunc æſtimatio non facit emptionem; & pari modo non procedere, ſi æſtimatio fiat poſtea; quia tunc non facit emptionem. Similiter procedere affirmat, ſi maritus eſſet ſolvendo; alias æſtimatio rei dotalis non facit emptionem. Nevizan. in
9 ſylua nuptiali, *lib.* 2. *n.* 69. & 71. rationibus ſuis, & Ioſeph. Ludo. *com. conc. quæſtion.* 10. *car.* 10. & Cavalcan. *in repert. deciſ. in ver. maritus*, cujus opinionem ſequitur Burg. *d. inſp. n.* 10.

10 Sed prædicta declara, non habere locum, quando filia eſſet comprehenſa in inveſtitura, facta ejus Patri, vel Avo: quia tunc maritus non teneretur ſoluere laudemium, dato quod eſſet data æſtimata, ut tenet Cravet *conſ.* 215 *n.* 8. Amad, de Pont *ead. q. ver. retenta etiam*, neque ipſe pater teneatur ad laudemium. Rim. jun. *conſ.* 579. *n.* 4. *lib.* 5. cum allegatis per Burg. *ead. inſp. n.* 11. & licet Bertran *conſ.* 315. & 380. ab ipſo
11 allegatus, hoc intelligat, dummodo detur ea æſtimatione, quæ non parit emptionem, & venditionem: tamen ego non poſſum aſſentire ſuæ opinioni: quia cum inter comprehenſos in inveſtitura ſit permiſſa omnis alienatio, irrequiſito Domino, (ut per Corb. *ead. cauſa limit.* 20. *num. primo.* & nos latè diximus in *d. quæſtion.* 1. *de alien. n.* 192.) merito poteſt etiam dari in dotem filiæ comprehenſæ in inveſtitura, cum dos ſemper ſit privilegiata, *leg.* 1. *ff. ſol. mat.* & ibi Docto-
* res, & opinio Bertran. eſt contra opinionem communem, ut ea dinumeratione Doctorum apparet: & hanc opinionem tenet etiam Caldas *de emphit. extinctione q.* 16. *n.* 26. quam poſt hæc ſcripta vidi.

12 Declara, quando pater non haberet alia bona allodialia, ſed ſolum ipſam rem emphiteuticam, datam in dotem, quia tunc, dato, quod filia non eſſet in inveſtitura comprehenſa, non tenetur ſoluere laudemium, etiam illam acquirens; quia ex neceſſitate aſtringitur. Cravet. *d. conſ.* 215. *n.* 7. quem ſequitur Rol. *conſ.* 21. *n* 16 *lib.* 1. Amadr de Pont. *ead. q. vers. argumentum*, cum aliis per eundem Burg. *ead. inſp* 12. *n.* 14. quam op etiam ſequitur Viu. *dec.* 396. *lib.* 3. *n.* 9. & ideo, ſi haberet alia bona, non poſſet ſine conſenſu Domini, ut declarat Cravet. *eod. n.* 7. & per conſequens teneretur ſoluere laudemium.

13 Contrarium tenent alij, quod ſcilicet teneatur in iſto caſu laudemium ſoluere; quia pater poterat emphiteuſim in æſtimatam tradere, & ſic non tenebatur ſoluere laudemium Unde cum neceſſitas non urgeat, ut æſtimatam illam tradat: merito, ſi æſtimatam illam det, voluntarie potius fieri dicitur, quam ex neceſſitate: & ideo ſoluere debet laudemium: ut tenet idem Burg. *ead. inſp. n.* 15. & pro hac opinione allegat Gab. *conſ.* 84. *n.* 15. *volum.* 1. Movetur etiam alia ratione, quia
14 poterat pater rem emphiteuticam vendere, & de pretio dotare filiam, & idem dicit tenere Amad. d. quæſt. circa medium. Quam opinionem ipſe declarat, niſi conſtitutio dotis æſtimatæ vim emptionis, & venditionis non ſaperet, quia tunc laudemium non eſſet ſolvendum: cum ipſa res emphyteutica naturaliter rema-

remaneat in bonis mulieris donatæ. Bal. & Salyc. *in l. fin. de iur. emph. numer.* 10. Craver. *conſil.* 332. *num.* 16. & 464. *numero primo*, vel ſi æſtimatio fieret ad effe-ctum, ut ſciretur rei emphyteuticæ deterioratio, ſoluto matrimonio, ut per eundem Amad. citato loco in fine & per Salſo. *eod. tract. collul. 7. numer.* 44. Quia hæc æſtimatio non facit emptionem, & venditionem, nec res transfertur de una perſona ad aliam. Redoan. *eod. tract. fol.* 385 *numero* 10. *in fine.* Nec obſtare debet, quod, in dotatione non exigitur Domini conſenſus: nam illud intelligitur intuitu iuris prælationis ſed in donatione laudemium ſolnitur ratione miſſionis in poſſeſſionem, quam capere debet Gener dotatus de manu Domini directi, ut dicit Valaſ. *dict. numer.* 10. & Burg. *ead. inſp. num.* 18.

15 Ego autem (ut dixi) contrarium teneo, quod ſci-licet ſive detur emphyteuſis æſtimata, ſive inæſtima-te, & ſive pater habeat alie bona allodialia; ſive non habeat, quando dat emphyteuſim in dotem filiæ comprehenſæ in inveſtitura, non debeat, neque ipſa, neque maritus, neque pater ſolvere laudemium, nec requiratur conſenſus Domini, ut tenui in *quæſtion.* 1. *de alienat. numero* 268. ea ſententia Craver. *dict. conſil.* 215. *numero octavo in fine.* Et mihi videtur ratio iam evidens, cui non poſſit reſponderi: nam, ſi poteſt pa-ter vendere comprehenſis in inveſtiture, ſine conſen-
16 ſu Domini, tanto magis poterit dare in dotem filiæ in-comprehenſæ pariter in inveſtitura, ed quam poſt mor-tem patris erat emphyteuſis perventura: quie ſine trans-latio fiat gratis, ſive pretio, aut per viam conceſſio-nis, renovationis, aut confirmationis, ſemper immu-nis eſt, qui inueſtitur à ſolutione laudemii. Ama. à Pont. *eod. tract. quæſtion.* 11. *ver. quinimmo, & ver. quo autem*; Subdens idem ius ſervari, etiam, ſi alienatio fiat in alios non ſucceſſuros, qui ſint de comprehenſis in inveſtitura, etiam ſi fiat in remotiorem agnatum, ut in *quæſtion.* 42. *in fine.* Gab. *conſil.* 84. *numero* 6. *libr.* 1. Soc. iun. *conſil.* 70. *numero* 27. *libr.* 3. Rim. iun. *conſil.* 1. *numero* 54. Craver. *conſil.* 464. *numero* 2. Ceph. *conſil.* 27. *libr.* 1. Et ratio affertur, quie inter eos omnis alienatio, quolibet titulo inita, conceſſa cenſetur irrequiſito Domino ut per Corb. & alios alle-gatos per ipſum *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 6. & melius diximus de *alien. quæſtion.* 1. *n.* 192. & in ſequen-ti q. dicemus.

17 Aut emphyteuſis datur in dotem inæſtimata, & tunc non ſoluitur laudemium. Guid. Pap. *deciſ.* 48. *nu. ſecundo*, Red. citeto locar. Tiraq. *de retract. lign. §.* 1. *gloſ.* 14. *numero* 108. Brun. *conſil.* 44. *numero* 11. & *ſeq.* Crauet. *conſil.* 332. *numero* 16. Valaſ. *dict. numer.* 10. cum aliis, quos congerit Burg. *ead. inſpec. numero* 19. Et ratio aſſignatur quia, ſoluto matrimonio, mari-tus tenetur ad effectivam reſtitutionem ipſius emphy-teuſis, non autem ad ipſius æſtimationem, neque ef-ficitur Dominus rei in dotem traditæ, ſed tantum tem-poraliter uſufructuarius, ad ſuſtinendum oneta matri-monij.

18 Limita tamen non habere locum in emphyteuſi da-ta in dotem mulieri extraneæ, non comprehenſæ in inveſtitura; quia tunc, & ſi non requiratur Domini conſenſus, tamen debet ſe facere confirmari, ut inue-ſtituram capiat de manu Domini. Vivi. *dec.* 229. *n.* 7. *lib.* 2. & regulatur à donatione, facta ſine conſenſu Do-mini Burg. *ead. inſpec. numer.* 23. & diximus in præce-denti quæſtione.

19 Hoc etiam ſciendum eſt, quod ſi mulier det merito omnia ſue bona in dotem, excepta re emphyteutica, quam penes ſe conuenit retinere, Maritus pro re em-phyteutice excepta, ſi bona fide, abſque fraude Domi-ni dedit, non tenetur ſolvere laudemium. Boer. in conſuet. Biturig, *tit. des coſtumes*, §. 10. quem ſequi-tur Burg. *d. inſp. numer.* 24. Et ratio eſt, quia non in-
20 tervenit perſonæ mutatio in eliam perſonam, pro cu-ius mutatione laudemium debetur, idem Burg. *inſp.* 5. *n.* 9. ſed, ſi in fraudem hoc factum fuit, probata frau-de laudemium deberetur.

21 Præterea ſcire etiam debemus, quod, ſi à fratre mu-lier fuerit dotata, vel ab cattaneo de bonis emphyteu-ticis, ſi frater conſtituit in dotem ſorori bona emphy-teutica in communi cum ea poſſeſſa, & ſumus in caſu, quo ipſe frater tenetur eam dotare, & non habet ali-bona allodialia, de quibus poſſit eam dotare, & tunc non debetur laudemium; ſed ſi dat emphyteuſim pro-priam, tunc laudemium debetur: quie iſto caſu uide-tur donare, & iden tenetur ſolvere laudemium, ratio-ne novæ inveſtituræ, ut diximus ſupra, licet emphyteu-ſis inæſtimata detur. Amad. de Pont. *eod. tractat. quæſt.*
22 69. cum aliis allegatis per Burg. *eadem inſp. numer.* 25. & *ſeq.* & in nepote dante emphyteuſim in dotem Ami-tæ, quod debeant laudemium, conſuluit Bertran. *conſ.* 315. *numer.* 3. *par.* 3. ut refert idem Burg. citeto loco.

Sed ego contrarium puto in fratre dotante ſororem
23 de bonis emphyteuticia communiter poſſeſſis, ſi inter eos ſit ius accreſcendi, & ſoror erat ſucceſſura in em-phyteuſi, per rationes ſupra allegatas.

24 Illud etiam non eſt prætereundum, ſi dos reſtitua-tur mulieri, ſoluto matrimonio, in qua continetur emphyteuſis, laudemium non eſt ſolvendum: quia ex nature contractus dotis, & ea prouiſione iuris, non autem hominis, pendet, & non exigitur conſenſus Domini: Nam, ex quo à principio Dominus conſentit in datione dotis, neceſſario etiam videtur conſentire in reſtitutione dotis faciendæ; ſoluto matrimonio, & conſequenter laudemium non debetur, ut ſupra dixi-mus *qu.* 4. quando in venditione adeſt pactum de re-trovendendo, ita tenet Burg. *citata inſp. num.* 20. & vide, quæ diximus *in. d. q. de alienat. num.* 269.

Similiter animaduertendum eſt, quod, ſi emphy-
25 teuſis daretur in dotem alieni Monaſterio, ob ingreſ-ſum mulieris in Monaſterium, deberetur laudemium, ſi tamen Dominus vellet conſentire: nam non tenetur conſentire in potentiorem, ut dixi *de alienat. qu.* 11. ſed ſi vellet propter conſenſum, deberetur laudemium Burg. *ead. inſp. n.* 31.

26 Inſuper notandum eſt quod pro lucro dotis, quod debetur Marito vigore ſtatuti, laudemium non debe-tur; Sola in conſuet. Duc. Saban. *tit. de iur. emph. gloſ.* 1. *n.* 15. quem ſequitur Burg. *d. inſpec. in fine.* Sed de hoc vide, quæ ſcripſimus in tit. *de ſucceſ. in bonis emph. qu.* 24. ubi tractavimus, An Maritus lucretur partem dotis in bonis emphyteuticis.

QUÆSTIO VIII.

SUMMARIUM.

Laudemium eſt ſoluendum in alienatione, ſive fiat inter vivos, ſive in ultima voluntate, etiam cum reſerva-tione fructuum, n. 1. & quamvis pro parte fiat, nu. 2.
Et ſi pluries in anno fiat etiam ſi emphyteuta recuperet rem alienatam, niſi in ſucceſſione, n. 3. & 4.
Et locum habet in fundo, nu. 5.
Etiam ſi Dominus dediſſet licentiam alienandi, & de-clara, numer. 6.
Ponitur, cautela, ibid.
Sed ſi Dominus approbet emphyteuta 4. perdit laudemium qua opinio eſt dubitabilis, n. 8.
Habet locum etiam in ultima voluntate, n. 9.
Principaliter habet locum in venditione. n. 11.
Etiam, ſi data ſit licentia alienandi, & res non ſit tradi-ta, nu. 12. cont. n. 13.
Declara ut ibi. Procedit etiam in alienatione facta vigore iuris congrui, & in terminis Conſtitutionis Greg. 13. n. 15.
Etiam ſi data ſit in ſolutum n. 16.
Quamvis pro incerta pecunia, ibid.
Et quando pro alia ſpecie detur, n. 17.

Et in adiudicatione , & ſubbaſtatione, nu. 18.

Et in permutatione , n. 19. *&* 20.

Declara inter comprehenſos , n. 21.

Procedit etiam, quomodocunque fiat permutatio, nu. 22.

Et in melioramentis factis per emphyteutam, quando vult vendere, num. 23.

Et in impoſitione ſervitutis, quod declara, n. 24.

Et in ceſſione , nu. 25.

Et in tranſactione , nu. 26.

Sed declara ut n. 27.

Ampliatur duobus aliis modis , ibid.

Limita prima in alienatione inter comprehenſos , ſive ſit facta gratis, ſive pretio, & per viam ceſſionis ,renovationis , & confirmationis , nu. 28.

Etiam ,ſi fiat in remotiorem, & in iure quærendo, quamvis adſit pactum de non alienando , ibidem.

Limit. 2 *. quando eſt facta venditio cum pacto legis commiſſaria , vel adiectionis in diem , & declara , n.* 32.

Sed quando eſt facta alienatio ad vitam , vel ad tempus , vide numerum 33.

Limit. 3. *in retractu , & intellige , ut n.* 34.

Limit. 4. *in promiſſione de vendendo , & declara , n.* 35.

Declara etiam niſi interveniat iuramentum , poteſt tamen emphyteuta ſe liberare ab hac promiſſione , n. 37.

Et declaratur , ibid.

Limit. 5. *in contractu nullo , & invalido, & declara , ut n.* 39.

Poteſt repeti , ſi fuiſſet ſolutum ante declarationem, n. 40.

Limit 6. *Si de communi conſenſu fuit receſſum ab alienatione , re non tradita , etiam, ſi adeſſet clauſula Conſtituti , ſecus , ſi eſſet deventum ad traditionem , quia deberetur duplex laudemium , n.* 41.

Limit. 7. *quando alienatio eſſet conditionalis , adimpleta tamen conditione debebitur , nu.* 42.

Conditionem fuiſſe adimpletam , onus probandi pertinet ad Dominum. n. 44.

Si deventum ſit ad traditionem . laudemium deberetur , niſi eſſet conditionalis , & in dubio præſumitur conditionalis , niſi res ſit difficilis recuperationis , n. 45.

Limita octavo , ſi venditio ſit celebrata pro nomine pretii declarandi , & idem , ſi ad menſuram , & intellige, ut n. 46.

Limit. 9. *in alienatione neceſſaria , ut in ſubhaſtatione, n.* 47.

Contrarium , n. 48.

Limit. 10. *quando ſecundus emphyteuta emit ius à primo emphyteuta , n.* 49.

Superfluum non eſt, quod ſit ad majorem cautelam , & ad evitandam opinionum contrarietatem , n. 7.

Laudemium debetur propter novam inveſtituram , & mutationem perſona, nu. 10.

Laudemium debetur ex venditione , & intellige , ut nu. 12. *&* 13.

Laudemium debetur Domino pro labore , ponendo novum emphyteutam in poſſeſſionem , n. 14.

Alienatio quoque titulo eſt permiſſa inter comprehenſos , n. 29.

Etiam , ſi adeſſet pactum de non alienando, n. 30.

Et intellige, ut ibi.

Alienatio inter comprehenſos eſt potius refutatio , quam alienatio , num. 31.

Laudemium, an debeatur pro alienatione facta ad vitam, vel ad tempus , n. 33.

Laudemium ſolvi debet ſecundo conductori , quando conditio eſt adimpleta tempore ſua , nu. 43.

Laudemium , ſi eſt ſolutum pro promiſſione de vendendo, non debet aliud ſolui , n. 38.

Laudemium repeti poteſt , ſi ſit ſolutum ex contractu invalido, nu. 40

Laudemium debetur adimpleta conditione, quando alienatio eſt facta, cum conditione , n. 42.

Laudemium non eſt ſolvendum in caſibus, in quibus de iure non debetur , etiam ſtante pacto, quod quovis modo alienetur, nu. 50.

Sed ſi tantum ſicut ſolvatur in caſibus , in quibus non debetur, ſolvendum erit , n. 50.

Laudemium , an debeatur primo, an verò novo Domino, ſi res eſt vendita, tempore primi , n. 51.

FReqnentiſſimè accidit , quod bona emphyteutica alienantur,& Domini directi petunt quinquageſimam , ſive laudemium : ideo hanc materiam diſcutiendam aggredior : & ponam primò Regulam , quod ſcilicet , Laudemium eſt ſolvendum Domino directo ,
1 ſive alienatio fiat inter vivos ; ſive in ultima voluntate : ita omnes affirmant in *l. ult. C. de iur. emphyt.*
* Clar. §. *emphyt. qu.* 23. *in princ.* Valaſ. *de iur. emphyt. qu.* 2. *num* 32. Ceph. *cont.* 699. *num.* 41. Cravet. *Conſ.* 215. *n.*1. Salſo. *de laud. quæſt.* 1. *num.* 1. Amad. de Pont. *eod. tract. qu.* 42. Burſat. *conſil.* 254. *num.* 4. *libr.* 3. ubi dicit , quod ex ſola promiſſione de vendendo, permutando , vel alienando , non ſolvitur laudemium , cum aliis , quos congerit Burg. *de laud. par.* 2. *inſpec.* 1. *n.* 1. & addendus eſt Caldas, *de emph. extint. libro quarto cap.* 16. *n.* 73. Ubi ampliat , quod ex alienatione utilis dominii debetur laudemium,etiam, ſi emphyteuta alienans reſervet ſibi fructus.

2 Ampliatur primo , habere locum, non ſolum quando integrè alienantur bona emphyteutica : ſed etiam quando pro parte. Soc. iun. *conſil.* 70. *n.* 8. *l.* 3. Burg. *cit. loco,n.* 3. & vide *infra qu.* 17. ubi uberius dicemus.

3 Ampliatur ſecundu procedere etiam , ſi pluries eodem anno , eadem res alienetur : nam in omni alienatione ſolvendum erit laudemium. Amad. *eod. tract. q.* 43. Redoa. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 383. *nu.* 1. Et habet locum etiam, ſi poſt venditionem , & traditionem, emphyteuta recuperet rem alienatam ; & ſic debentur duo laudemia , unum ex priori alienatione , & alterum ex recuperatione. Tiraq. *de ret. lign.* §. 1. *gloſ.* 2. *num.* 39. Salſo. *de laud. dup. col.* 2. Burg. qui alios refert *de laud. inſp.* 59. *numer.* 1. *&* 3. *p.* 2. & Salſo. *eod tract.*
4 *tit.* 1. de forma locandi ad longum tempus *n.* 6. *& ſeq.* Ubi declarat , non habere locum in ſucceſſione emphyteuſis pluries in eodem anno à morte emphyteutæ devolutæ, ſuccedentibus à latere , ſive ex linea extra, gradatim ; ſed ſolum unicum laudemium ſolvendum erit per ultimum hæredem , ſive ſucceſſorum ; etiam , ſi ſeptimus, octavus , nonus, vel decimus fuerit in ordine.

Amplia tertio , habere locum in feudo ſecundum
5 conſuetudinem locorum, affirmat Redo. *eod. tract. fol.*
* 384. & de magis com. quod debeatur. Burg. citata inſpec. *n.* 5. ubi plures citat.

6 Amplia quarto , habere locum , etiam ſi Dominus dediſſet licentiam liberam emphyteutæ alienandi ſine eius conſenſu , ſecundum communem opinionem , ut per Amad. de Pont. *eod. tract. quæſt* 14. Nam hæc facultas operatur ſolum , ut emphyteuta alienans non cadat à iure ſuo. Ceph. *conſil.* 191. *n.* 21. *& conſil.* 257. *nu.* 31. *lib.* 2. & nos de hoc latè diximus, *de alien. qu.* 2. *numer.* 152. *cum pluribus ſeq.* Ubi etiam diximus , *num.* 154. quod laudemium prædictum debetur : & hoc intelligitur , dummodo alienatio non fiat in perſonas potentiores, & probibitas, in primæva inveſtitura; neque alienetur , uti allodialis , ut per Ruin. *conſil.* 243. *nu.* 10. *volum.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 42. & vide *in d. quæſtion.* 1. *numer.* 138. Vbi *numer.* 146. *cum. ſeq.* adeſt declaratio , quando licentia alienandi eſſet ſolum perſonalis ; quia tunc non extenditur ad alios , & non poterit novus emphyteuta propter dictam licentiam alienandi , ſe immittere in poſſeſſionem rei emphyteuticæ : ſed opus erit , ut ab ipſo Domino ponatur in poſſeſſionem. Corb. *ead. cauſ. limit.* 1. *numero ſecundo, & ampl.* 2. *numero ſeptimo*, & laudemium ſolvendum erit ratione novæ inveſtituræ ; & quamvis conſenſus Domini , non requiratur à principio ad effectum prælationis : requiritur tamen ad effectum approbationis novi emphyteutæ : & hene

Digitized by Google

& hanc eſſe communem opinionem, quod debeatur laudemium, teſtatur Soc. iun. *conſil.* 70. *numero* 11. *libro* 3. & Caldas. *de emphyt. extint. cap.* 16. *num.* 19.

Contrarium opinionem tenet Anan. *conſ.* 90. Anch. *conſ.* 63. Iaſ. *in l. fin. numer.* 40. *C. de iur, emph.* Ceph. *conſ.* 699. *n.* 3. Sed Surd. *dec.* 200. *num.* 3. dicit quod Ceph. male, & inaduertenter loquutus eſt, cui etiam reſpondet, & alios refert eandem contrariam ſententiam tenentes. Pin. *conſ.* 125. *numer.* 4. quod ſcilicet Dominus per dictam licentiam amittat ius ſuum, etiam quoad laudemium; Et opinionem Anan. *conſ.* 90. ſequitur Grat. *diſcep. forenſ. cap.* 377. *numer.* 4. maxime quando Dominus fuit pactus, quod ſecundus emphyteuta haberet poſſeſſionem; Licet *n.* 11. contrarium videatur tenere, dum allegat Menoch. *conſ.* 297. *num.* 24. *libr.* 3. & ideo Curt. iun. *in tract. de feud.* 4. *par. num.* 139. *ver. Et ideo*, cautelam ponit, ut Dominus concedendo licentiam, addat clauſulam, Saluo laudemio; & hæc reſervatio intelligitur non ſolum de prima vice ſed etiam de aliis vicibus, ut per Rot. *dec.* 580. *numer.* 3. *par.* 1. *recentiſſ.* contra Velaſc. *de iur. emph. quaſtion.* 13. *nu.* 12. *ver. ex quibus videtur*, ibi; & ipſum dixerim, quod talis reſervatio, tanquam de eo, quod inerat, non poſſet hoc operari: quia talis reſervatio tollit du-
7 bitationem, & contrarietatem opinionum; & non dicitur ſuperfluum, quod fit ad maiorem, & abundantiorem cautelam, ut ibi per Rot.

Sed magis communis opinio, & verior eſt, quod per talem licentiam Dominus non amiſerit ius petendi ſuum laudemium, Soc. iun. *conſil.* 70. *nu.* 11. *lib.* 3. Viui. *dec.* 496. *nu.* 12. Amad. de Pont, citato loco Manut. *de tacit. lib.* 12. *tit.* 21. *n.* 34. Surd. *dec.* 200. *num.* 5. Burſat. *conſ.* 56. *n.* 16. *lib.* 1. Grat. *diſcep. foren. cap.* 377. *nu.* 10 *& ſeq.* & tanto magis hæc opinio procedit, quando in inveſtitura dictum ſit, Salvo, & reſervato iure Domini noſtri Soc. *ead. conſ. numero* 19. *cum ſeqq.*

8 Et quamvis idem Amad. *quaſtion.* 14. *&* 15. velit, quod ſi Dominus approbavit emphyteutam, poſt factam acquiſitionem, perdat laudemium; ut refert Surd. *ead. deciſ.* 200 *numero* 6. quod tamen pro nunc affirmare ipſe noluit, de quo dubitari poteſt, quod per taciturnitatem non ſibi præiudicaverit, non petendo laudemium, quia taciturnitas, quoad alicuius iuriſdimi-nutionem, ſiue actionis competentis ſublationem, pro conſenſu non habetur. Rot. *in recent par.* 1. *deciſ.* 84. *numero quinto.* Grat. *diſcept. foren. tomo* 2. *capit.* 278. *n.* 65. & faciunt, quæ dicam infra *quaſtione* 11. *numero* 6. ubi omnino vide: Deinde: quia, & ſi in inveſtitura nihil dictum ſit laudemio ſolvendo, nihilominus debetur, ut ſupra dixi, hoc eodem *tit. quaſt.* 1. *numer.* 11. & quia etiam præſens, & recens, quando tractatur de magno præiudicio, non cenſetur conſentire, ut dixi *de rennnc. quaſtion.* 8. *numero quinto.* Sed opinionem Amad. ſequitur Burg. *eod. tractat. par.* 2. *inſp.* 2. *num.* 40. quando poſt contractum recepit emptorem in eius emphyteutam, & hanc opin. videtur approbare Salſo. *cellul.* 8. *numero* 33. dum vult, quod ſtante eius conſenſu, cenſetur liberare emphyteutam vendentem à quolibet iure laudemii ex cauſa de præterito.

9 Amplia quinto habere locum etiam, ſi emphyteuſis alienetur per ultimam voluntatem: quia alienationis verbo, non ſolum continentur, quæ fiunt inter vivos, ſed etiam in ult. voluntate. Viui. *dec.* 245. *numero* 5. *libr.* 2. Et quamvis Add. ad Pet. Iac. in *tit. de act. in rem pro re emphyteutica, colum.* 12. *litt. A fol.* 18. dicat quod Laudemium non debetur; quia etiam per huiuſmodi alienationem non privatur emphyteuta iure ſuo. Corb. *de cauſ. privat ob non alienat. limit.* 14. *in*
10 *princ.* & nos diximus in tit. *de alienat. quaſtion.* 1. *limit.* 17. & hoc videtur approbare Burg. *citato loco num.* 74. Intelligit tamen modo emphyteuſis relinquatur perſonis aliàs ſucceſſuris ab inteſtato: ſecus autem extraneis: Quod ego etiam teneo: quia propter novam inveſtituram, & mutationem perſonæ, debetur laudemium Redo. *de rebus Eccleſ. non alienandis folio* 282. *numer. tertio*, & ſupra *quaſtion.* 1. *numero ſeptimo & quaſtione* 7. *num.* 10.

Amplia ſexto habere locum principaliter in vendi-
11 tione. Gloſ. communiter recepta *in l. fin. Codice de iur. emphyteut.* Salſo de *laud. Pralud.* 4. *num.* 1. Redo *quaſt.* 11. *num.* 3. *ver. & quod ex venditione. folio* 378. Valaſc.
* *de iur. emphyt quaſt.* 29. *numero* 16. Burſat. *conſil.* 254. *libr.* 3. cum allegatis per Burg. *par.* 2. *inſpec.* 2. *in princ* & hæc ampliatio procedit, quamvis in inveſtitura data eſſet licentia alienandi cum clauſula, ad habendum, &c. Soc. iun. *conſil.* 70. *n* 11. *vol.* 3 & dixi ſupra ampl. 4. Et ratio eſt: quia ſolutio laudemii fit propter novam inveſtituram, Clar. §. *emph. quaſt.* 23. quæ ratio militat in omni acquirente, cui opus ſit nove inveſtitura. Viui. *deciſ.* 446. *numero nono*, ubi de commun. teſtatur: Neque per illo verbo intelligitur facta remiſſio laudemii, nec: ut emphyteuta proprie auctoritate poſſit introducere emptorem in poſſeſſionem Corb. *de cauſ. privat. ob alienat. ampl.* 2. *numero* 5. 7. *&* 9. Redo pulchrè *de reb. Eccl. non alien. fol.* 380. *numero* 16. *ver. ſed quid.* Et laudemium debetur, etiam ſi res non fuiſ-
12 ſet tradita: cum non ſit neceſſarius actus traditionis, quia ſufficit rem eſſe venditam, & emptor habet actionem ad rem tradendam, & ad dominium ſibi transferendum, ut ibi dicit Red. *numer.* 12. & Tiraq. *de retract. liga.* §. 1. *gloſ.* 2. *numero* 48. Immo Bertran. *conſil.* 199. *libr.* 1. tenet quod laudemium debetur, etiam ſi contrahentes ante traditionem diſceſſerint à contractu, quem ibi ſequitur Redo. & vide, quæ dixi in *ead. quaſtion.* 1. *de alien. limit.* 1. ubi alios allegavimus.

13 Contrarium, quod laudemium non debeatur, quando res non eſt tradita, tenet Maur. Burg. *de laud. inſpec.* 2. *par.* 2. *numero nono.* Qui movetur ea ratione; quod venditio hæc non ſit perfecta ante traditionem; ut per Rim. iun. *conſil.* 285. *num* 13. *&* 14. qui de com-
* muni teſtatur, neque tali caſu emphyteuta privatur iure ſuo alienando ſine traditione. Corb. *de cauſ. privat ob alien. limit.* 38. Clar. §. *emphyteu. quaſt.* 13. Valaſ. *de iur. emph. quaſt.* 38. *numero* 10 & nos diximus *de alien. quaſt.* 1. *limit.* 1. Niſi inſtrumentum venditionis ſit factum in fundo, vel re alienata in conſpectu rei venditæ, ut per Corb. *ead limit. numero quarto*, & nos in *d. limit. numero* 135. vel niſi venditio ſit facta Eccleſiæ, vel Reipub. Cald. *de emphyt. extin. cap* 6. *numer.* 10. *&* 24. Et habet locum etiam, ſi inſtrumento adeſſet clauſula Conſtituti, laudemium enim non deberetur: quia requiritur actualis rei traditio, ut per Franc. Marc. *dec* 570. *numero ſecundo par.* 1. Guid. Pap. *deciſ.* 101. *numero tertio.* Beec. *conſil.* 2. *numero ſecunde* Salſo. *de laud. cellul.* 7. *numero* 23. Rip. *primo reſponſo, numero* 20. *cum ſequent. libr.* 1. ut nos etiam diximus ex ſententia magis communi in *d. quaſt. numero* 134. Movetur etiam alia ratione; quia laudemium
14 debetur Domino pro labore inveſtituræ, ponendo novum emphyteutam in poſſeſſionem rei venditæ, ut per Doctores allegatos per ipſum, *eod. tractat. par* 1. *inſp.* 3. *numero* 6. ſcilicet Clar. §. *emph. quaſtion.* 23. Burſat *conſil.* 56. *num.* 16. *libr.* 1. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. ampl.* 2. *num. ſeptimo, & quaſt.* 1. *num. ſecundo* Amed. *de laud. qu.* 9. Salſo, *eod. trad. Pralud.* 4. *nu.* 5. *&* 6. *& cellul* 12. *in princ.* Gab. *conſil.* 84. *n.* 3. *lib.* 1. Redo, in ſupra d. loco. Cagn. *in l.* 2. *Cod. d. pact. inter empt.* & per alios multos. Sed cum iſto caſu labor Domini non interveniat; ergo laudemium non debetur: Quæ ratio mihi quoque videtur probabilis: quia etiam
* emphyteuta, ut diximus in *d. q.* 1. *limit.* 1. ſi res non eſt tradita, ex magis communi opinione, non cadit iure ſuo.

15 Amplia ſeptimo habere locum, etiam in venditione emphyteuſis factæ vigore induIti Apoſtolici, vel Conſtitutionis Gregor. XIII. pro ornatu Urbis de iure congrui, vel vigore alicuius pragmaticæ: quia licet hæc venditio ſit neceſſaria, ut per Corb. *de cauſ. privat.*

ob

ob alien. limit. 30. & propterea non requiratur conſenſus Domini, & nos de hoc latè diximus dicta quaeſt. 1. numer. 314. Tamen quia emptor eſt nova perſona, & per conſequens indiget noua inveſtitura, laudemium Domino debetur: per rationes ſupra adductas numero 10. & 14. quaeſtion. 7. numero 20. & ita tenet Burg. eod. tract. de laud. par. 2. inſp 1. numer. 15. Et quamvis Steph. Grat. diſcep. forenſ. cap. 227 videatur tenere, quod laudemium non debeatur, ubi allegat Tiraq. in tract. de retract. lign. §. 1. gloſſ 14 numer. 10. Tamen contrario eſt tenendum, non ſolum per rationes ſupra adductas: verum etiam, ea, quæ dicemus in ultima limitatione.

16 Amplia octavo, quando res emphyteutica eſſet data in ſolutum: quia licet hæc alienatio ſit neceſſaria, & non requiratur conſenſus Domini, de quo tamen dic, ut diximus in d. qu. 1. nu 159. tamen laudemium debetur. Salſo d. laud. qu. 1. princ. ſub. num. 1. quod habet locum, quando emphyteuta eatiam iudicialiter, & ex ſpontanea ſua voluntate in ſolutum dat emphyteuſim creditori ſuo, pro certa pecunia ei debita Joſeph. Lud dec. Peruſ 60. n. 7 ex ſententia Guid. Pap. & Bert. &, plures allegat. Red d. tract. fol. 386. num. 24 Steph. Grat. diſcep. foren 544. num. 20. Amad. de Pont. de laud. qu. 7. in principio. Burg. d. laud. par. 2. inſp. 3. nu. 3 ubi Amad. & Burg. declarant, ſi emphyteuſis creditor, pro certa pecunia debita detur in ſolutum, tunc laudemium debetur; ſecus, ſi non pro certa pecunia, ſeu debito detur in ſolutum, ſed pro incerto, aut pro re alterius ſpeciei inæſtimata; cum, ut venditionem ſapiat, ſubſtantialia venditionis habere debeat, inter quæ eſt, ut pretium certum ſit, §. pretium, Inſt. de empt. & vend. Quod ego non admitto: quia licet pretium non interveniat, tamen hoc non debet nocere Domino directo: quia non ſolum ex venditione debetur laudemium: verum etiam quotieſcunque in alium transfertur dominium utile: ut per Gloſ. in l. fin. C. de iur emph. in ver æſtimationis: nam illa res ſic data in ſolutum poterit æſtimari, ut in donatione, & legato, quod laudemium debeatur: firmat Iaſ in d. leg. 2. num. 50. ex mente aliorum, declarando dicta Gloſ. Præterea, cum iſte emptor ſit nova perſona, & nouus emphyteuta, pro nova inveſtitura debet ſolvere laudemium: ut ſæpè diximus & pro iſta opinione faciunt ea, quæ in ſeq. ampl. dicemus, & ea, quæ diximus donatione ſupra quaeſtion 6. numero. 2. & infra numero 48 Admittimus autem, quod, ſi iſta datio in ſolutum fieret alicui comprehenſo in inveſtitura, non debeatur laudemium, ut dicetur in limitationibus: Et hanc opinionem intrepidè tenendam aſſerit Caldas de emphyt. extinct. cap. 16. lib 4. num. 64. & 67. ubi alios refert, multis rationibus per eum adductis. Contrarium tenent Guliel. de Cu. Bart. Bald Raph. Fulgoſ & Paul. de Caſt. in l. ideo, ff de cond. furt. Iaſ. in l fin. numer. 112. C. de iur. emph. Rol. à Vall. conſ. 21. num 13. lib. 1. Afflict. dec. 191. & alii relati per d. Calda. d. cap. num. 52. Sed prima opinio mihi videtur verior ex rationibus adductis per Cald. & alios, & quia etiam datio in ſolutum eſt ſimilis venditioni, & quicquid de venditione dicitur, in ea locum habet. Greg. 15. deciſ. 4 5. num 9.

17 Subamplia prædictam ampliationem habere locum etiam, quando pro alia ſpecie immobili emphyteuſis voluntariè in ſolutum datur, etiam inæſtimata: quia hæc dicetur permutatio. Corb. ead. cauſa. limit. 39. n. 15. Burg dict. inſp. 3 num 10. & dicam infrà.

18 Subamplia ſecundo, habere etiam locum, quando ſervitiis ſecundis iudicialiter vigore ſecundi decreti, adiudicatur creditori, habenti eam obligatam, vel extraneo plus offerenti. Burg d. inſp. 3. numer. 12. ſed melius infra tractabimus in limitationibus, & tenet Redoan. citato loco. num. 24. quod laudemium debeatur ex mente Bald. & Tiraq.

19 Amplia nonò, habere locum etiam in permutatione quod laudemium debeatur; & quamvis in permutatione non requiratur conſenſus Domini, Corb. dicta cauſa limit. 3. & ſit communis op. ut per Clar. §. emphyt. qu. 17. & nos diximus in d. qu. 1. n. 252. tamen laudemium debetur. Gab. d. conſ. 84. num. 3. Redo. eod. loco num. 1. Burſat conſ. 254. num. 4. lib. 3. & conſ. 436. num. 13 lib. 4. Bertran. conſ. 123. num. 1 lib. 1. & ante ipſos Iaſ. in l. fin. C de iur. emph. num 10. in fine cum aliis congeſtis per Burg. inſp. 4 numer. 4. par. 2. de laud. & nos etiam diximus in d. quaeſt. nu. 256.

20 Contrarium tenent alii. Guid. Pap. deciſ. 92. in princ. Franc. Marc. deciſ. 573. num. 1. p. 1. & alii allegati per Burg. citata inſp. num. 2. Fundamentum huius opinionis contrariæ eſt, quia non requiritur conſenſus Domini in permutatione: Quæ ratio non obſtat, quia laudemium debetur ratione novæ inveſtituræ, & immiſſionis in poſſeſſionem ipſius rei, ut diximus ſupra qu. 6. num. 2. in donatione, & Amad. ead. tract. quaeſt. 13. ver. poſt. contractum, & latius quaeſt. 18. alias, ingrederetur poſſeſſionem, & non faceret ſe confirmare, caderet à iure ſuo. Corb. de cauſ. privat. ob alien. ampl. 21. & limit. 12. nu. 7. Aliud fundamentum eſt, quia in permutatione non intervenit pecunia; cui rationi fuit reſponſum ſupra quaeſt. 6. num. 2. & tenet Caldas de emphyt. extinct. cap. 16 num. 42. ſed. num. 43. ad finem, tenet, quod laudemium debeatur ex permutatione, & hæc ſit verior ſententia, rationibus ibi per eum adductis.

21 Declarant non habere locum in permutatione facta inter comprehenſos in inveſtitura: quia inter eos eſt permiſſa omnis alienatio, quocunque titulo, irrequiſito Domino, nec indigent nova inveſtitura Clar. §. emphyt. quaeſt. 17. Corb d. limit. 12. ubi teſtatur de communi. Burg. par. 2. inſp. 4. num. 8. & dicemus infra limitatione prima, & adde, quæ diximus in tit. quaeſt. 1. num. 255.

22 Subamplia dictam nonam ampliationem, quod quomodocunque fiat permutatio, ſive purè, de una ſpecie cum alia, ſive mixtim, interveniente partim pecunia, cum ſpecie, laudemium ſolvendum eſt. Burg. d. inſp. 4. nu. 11. ex ſententia Boer. & Redoan. Quia illud ſolvitur ratione novæ inveſtituræ: Licet Guid. Pap. dicat non deberi laudemium, quando, cum permutatione intervenit aliqua pecuniarum ſumma; Sed Ang. in l. quæritur. ff. de ſtat homin. tenet oppoſitum, Nos autem dicimus, ſicut diximus ſupra in amp. 7. quod debetur laudemium, ex mutatione perſonæ & novæ inveſtituræ; & ideo quomodocunque ſit permutatio, debetur laudemium. Caldas autem in ſupra d. quaeſt. num. 44. dicit quando cum re permutata pro emphyteuſi eſt refuſa pecunia, quando ſcilicet pro re emphyteutica datur alia res, & pecunia, ſeu quantitas dimidiam ſaltem rei æſtimationem continens, laudemium debetur: ex Guid Pap. quaeſt. 92 de conſuetud. nu. 2. & ibi Addit. Andr. Alciat. in l. 2. ff. de verb. obligat. nu. 18. & ibi dicit, in tali caſu, emphyteutam non teneri præſtari laudemium niſi pro dimidia. Quod, ſi res permutata maioris ſit valoris, tunc laudemium pro rata debetur; cum ſit contractus emptionis, iuribus per eum allegatis.

Amplia decimò, quod laudemium debetur, ſi emphyteuta alienet ſua melioramenta, facta in re emphyteutica Iaſ. in l fin Cod. de iur. emph. num. 4 & num. 44. in fine, & ante ipſum Specul. de locat. § nunc. aliqua, ver. 119. Salſo. eod. tract cellul. 2. num. 21. & eſt tex. quem citat Redo. eod. tract. quaeſt. 11. fol. 378. ſub. numer. 2. ver & quod in d. l. fin in ver. pretii ? ſed melius meo iudicio in principio illius legis, ubi ſine conſenſu Domini non poteſt ſua melioramenta vendere, coniuncto, §. & ne avaritia; ubi ſtatuitur, quod quinquageſima debetur Domino pretii; & hanc opinionem tenet etiam Menoch. conſ. 444. num 41. lib. 5. Rim. iun. conſ. 1. num. 69. Bertraz. conſ. civil. 49. nu. 7. lib. 1. Boer. d. deciſ. 19. num. 3. Burg. d. tract 2. inſpec.

ſqec.

Digitized by Google

inſpec. 6. in princ. Gabr. *conſ.* 168. *qu.* 6. *n.* 87. ubi inquit, ſi in area data in emphyteuſim, poſitum ſit ædificium maximi valoris, & vendatur, ſolvitur quinquageſima, non ſolius areæ, etiam ædificii, ex ſententia Alber. *in d. l.* & Iaſ. *num.* 44

Contrarium, & male tenet Corn. *conſ.* 250. *in princ. vol.* 3. Ratio potiſſima primæ opinionis eſt, quia emphyteuta, ſine conſenſu Domini non poteſt vendere meliorationes, pro cuius conſenſu ſolvitur laudemium. Corb. *de cauſ. privat ob alien. ampl.* 39. & nos diximus *in d. qu.* 1. *nu.* 49. *& ſeq.* Cætera pro hac ampl. vide apud Burg. *d. inſp.* 6.

27 Amplia undecimò, in impoſitione ſervitutis in re emphyteutica Franc. Marc. *dec.* 608. Amad. *in eod. tract. quæſt*, 42. & Iacob. *in tit. de act. in rem pro re emph. colum.* 16. *ver. ſed ne Dominus*: quod intelligit Burg. eod. tract. ſi in impoſitione ſervitutis interveniat Domini directi conſenſus, & approbatio, quia tunc ſervitus efficitur realis, & perpetuo efficit rem emphyteuticam, etiam, ſi ad Dominum quomodolibet revertatur, ut per eundem Marc. *dec.* 475 *par.* 1. maximè, ſi emptor ſervitutis integrè rem ipſam conſequatur, ſecus ſecundùm Amad. d. quæſt. ſecus autem, ſi non interveniat Domini conſenſus, quia ſervitus duraret ſolum tempore vitæ imponentis, ut diximus *in d. quæſt.* 1. *nu.* 278. Et ratio eſt, quia in impoſitione ſervitutis non requiritur Domini conſenſus, ut ibi diximus; & ideo ſupradicta opinio eſt vera quod laudemium debetur, quando Dominus directus præſtat ſuum conſenſum, quia tunc durabit etiam ad præjudicium Domini.

Amplia duodecimò, habere locum in ceſſione: nam, ſi emphyteuta cedat emphyteuſim, cum hac conditione, ut non ſolvat ſua debita, laudamium ſolvendum erit: quia illud onus ſatisfaciendi debita, ſubrogatum eſt loco pretii Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 114. *& ſeq.* Burg *de laud. par.* 2. *inſp.* 9. & vide infra *q.* 12. de materia ceſſionis litis; Et idem credo dicendum in ceſſione ſimpliciter facta ſine ullo onere, per tex. *cum Gloſ. in ver. æſtimationibus, in l. fin. C. de iur. emph.* ut diximus in tit. *de alien. q.* 1. *n.* 1. *in fine*, & per Redoa. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 385. *numero* 73. Surd. *dec.* 34. *&* 305.

28 Amplia 13. habere locum etiam ex tranſactione rei emphyteuticæ, ut quando emphyteuſis titulo tranſactionis transfertur in non comprehenſum ſub emphyteuticatione, ſive inveſtitura accepta pecunia per emphyteutam eam poſſidentem: nam tunc Domino debetur laudemium. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *nu.* 63 *&* 69. Salſo *de laud. cellud.* 7. *num.* 19. Amad. *eod tract. quæſt.* 31. Bertran. *conſ.* 255. *num.* 3. *par.* 3. Redoan. *eod. tract. fol.* 386. *num.* 25 Burg. qui alios citat, *eod. tract. inſpec.* 14. *par.* 2. *num.* 2. Et ratio eſt, quia hoc caſu emphyteuta tranſigens ſine conſenſu Domini, cadit à iure ſuo ut diximus in tit. *de alien. qu.* 1. *limit.* 15 *ver. Caroc.* Et idem tenendum eſt, quando emphyteuta, ex cauſa tranſactionis, emphyteuſim apud adverſarium illam poſſidentem dimitt: quia tunc laudemium debetur Domino; cum tali caſu dicatur illam transferre, & alienare, ut per Tiraq. citato loco. Peregr. *de fideic. art.* 40. *num.* 124. Burg. *ead. inſpec. num.* 4.

26 Contrarium tenet Salſo *ead. cellul. nu.* 20. *cum. ſeq.* Ego autem dico, quod licet in hoc caſu emphyteuta tranſigens irrequiſito Domino, quando res poſſidetur ab adverſario, emphyteutæ, & illam dimittit aliquo ſibi dato, vel facto, non cadat à jure ſuo, quia non dicitur alienatio, (ut diximus *in d. limit* 125. *ver. ſecundus caſus*) ex veriori opinione contra Tiraq. Tamen quia adverſarius eſt novus emphyteuta, & nova perſona, laudemium debetur, per ea: quæ diximus ſupra; ſed vide infrà *num. ſeq. in fine.*

27 Declaratur, quando emphyteuſis remanet penes ipſum emphyteutam eam poſſidentem: licet ipſe det pecuniam, vel aliud ſub prætextu tranſactionis, pro redimenda adverſarii vexatione: nam iſto caſu non debetur Domino laudemium: quandoquidem hæc non eſt alienatio. Bertrand. *conſ* 255. *num.* 2. *par.* 3. Franc. Marc. *dec.* 52. *n.* 10 *par.* 2. Burſ. *conſ.* 157. *n.* 8. *&* 10. *lib.* 2. Purp. *conſ.* 367. *n.* 88 Ceph. *conſ.* 375. *n.* 30. Amad. *d. tract. quæſt.* 31. Salſo. *eod. tract. cellul.* 7. *n.* 19. Redoan. loco ſupracitato, ex ſententia Tiraquel. *dict. num.* 63. & Bertrand. *eodem conſ.* Et ratio eſt quia emphyteuta ſic tranſigendo, irrequiſito Domino, non incurrit caducitatem. Gloſ. & ibi Bart. *in l. nulli, ff de tranſ.* Iaſ. *in leg. iuſiurandum,* §. *pupillus ff. de iur. num.* 4. Peregr. *de fideicom. art.* 40. *n.* 124. Franc. Marc. *ead. dec. n.* 8. Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 8. Capic. *dec.* 151. *nu.* 15. Caroc *de locat. fol.* 9. *n.* 6. 7. *&* 11. Redo. *eod. tractat. fol.* 521. *nu.* 37. But. *de laud. par.* 2. *inſp.* 14 *nu* 6. & Caldas. *de emph. extinct. lib.* 4. *n. cap* 16. *n.* 49. *&* 50. dicit habere locum etiam, ſi adverſarius omne jus cedat. & actionem, quam ſe dicebat habere adverſus emphyteutam poſſeſſorem. Ampliat etiam habere locum, quando emphyteuta poſſidens tranſigit, tradendo, ſive reſtituendo rem emphyteuticam actori, ſi ſola tranſactio attendatur. Unde, ſi mediante pecunia tranſactum eſt niſi Dominus probet colluſionem ad occultandam veram permutationem, non poteſt exigere à novo emphyteuta; quia emphyteuſis, ſua eſt reſtituta: niſi Dominus probet eum, qui rem reſtituit, tunc fuiſſe verum Dominum, & multo fortius ex ſententia, & re judicata: Ubi etiam *n.* 51. limitat quando quæſtio fuit mota ſuper pretii parvitate, & agitur remedio legis 2. *C. de reſc. vend* ſi enim emphyteuta tranſigens pretium ſuppleat, laudemium debetur.

Amplia 14. habere locum etiam, ſi emphyteuta conſentiat alienationi: quia dicitur alienare. Sed dic ut infra *qu.* 34.

Amplia 15. ſi quis emerit actionem ad emphyteuſim. quam habebat aliquis ex aliquo titulo ab emphyteuta, ſi detentorem ejecerit, & poſſeſſionem fuerit ingreſſus, laudemium ſolvere Domino directo tenetur. Caldas, *de emphyt. extinct. lib* 4. *cap.* 16. *nu.* 68. Sed emphyteuſim poſſidebat, & verebatur, ne litem inferret, actionemque quam habebat adverſus poſſidentem emit, laudemium non debetur, idem Caldas *ibidem n.* 69. & ſi pluries contingat actionem vendi, ille dumtaxat emptor laudemium ſolvere tenetur, qui ultimo loco emit, & detentorem à poſſeſſione dejecit, non autem priores.

28 Limita primo non procedere, ſi alienatio ſit facta inter comprehenſos ſub primæva inveſtitura, ad quos poteſt mortem alienantis immediatè emphyteuſis per ventura eſt: quia tunc, ſive translatio rei emphyteuticæ fiat gratis, ſive pretio aut per viam conceſſionis, renovationis, aut confirmationis laudemium non debetur: Amad. *eod tract quæſt* 12. *ver. quinimmò, & ver. quo autem*, ubi extendit in fine, etiam habere locum, ſi alienatio fiat in alios non ſucceſſores, qui ſint de comprehenſis ſub inveſtitura, etiam, ſi fiat in remotiorem: & *in quæſt.* 42. *in fine extendit in jure quærendo* Gab. *conſ.* 84. *n.* 6. *lib.* 1. Soc. jun. *conſ.* 70. *nu.* 27. *lib.* 3. Cravet. *conſ.* 464. *num.* 2. Ceph. *conſ.* 27. *lib.* 1. *n.* 18. *uſque ad finem*, cum aliis, quos adducit Burg. *de inſp nu.* 21. *& ſeq.* quibus addendus eſt Surd. *dec.* 343. *ſub. n.* 19 ubi tenet tiam, ſi alienatio fiat in remotiorem, & Caldas *de emph. extinct. cap* 16. *nu.* 41. ubi dicit, quando alienatur in eum, qui vendenti erat ſucceſſurus, ſecundum formam conceſſionis: qui alienatio inter

29 comprehenſos, quolibet titulo, conſetur conceſſa, etiam irrequiſito Domino Corb. *de cauſ. privat. ob alienat. limit.* 6 *n.* 5. Cab. *conſ.* 88. *n.* 17. Clar §. *emphyteuſis, quæſt.* 14. Et procedit, ſi adſit pactum de non alienando, irrequiſito Domino: cum hæc promiſſio, ſive pactum habeat locum in alienatione

facienda in extraneo non autem inter comprehenſos. Corb. *d. limit n.* 5. Ceph. *conſ.* 104. *n.* 12, *& conſ.* 257. *numer.* 10. eſto, quod comprehenſi in inveſtitura eſſent potiores. Rim. jun. *conſ.* 368. *n.* 92. quos ſequitur Burg *d. inſp. n.* 22. *& inſp.* 18. reprobata opinione Pet. *de fideic qu.* 3. *n.* 34. Et hæc opinio comprobatur, quia hæc alienatio dicitur potius quædam refutatio, quàm verè alienatio, Rol *conſ.* 41. *num* 64. *lib.* 2. Tiraq. *de retract. lign* 32. *gloſ.* 1. *n.* 45. *&* 54. Ceph. *conſ.* 199. *n.* 30. Brun. *conſ.* 119. *n.* 27. Brun. *conſ.* 1 9 *n.* 23. Guid. Pap. *dec.* 411. *n.* 1. Amad. *d. quaſt.* 12. *ver. quo autem.* Alex *conſ.* 190. *n.* 10. *lib.* 2. Corn *conſ* 24. *lit. O, vol.* 2. Corb. *ead. limit.* 6. *n.* 4. Burg. *citata inſp. n.* 23. Mant. *de tacit. lib.* 23. *tit.* 25. *n.* 5. loquens in feudo, & rationem affert: quia nihil intereſt Domini, quod feudum transferatur in eum, qui comprehenſus eſt in inveſtitura. Ruin. *conſ.* 1. *n.* 19. Cravet *conſ.* 634. *nu.* 16 Burg. *de inſp.* 2. *n.* 25 Orat. *diſcep. forenſ. cap.* 272. *n* 11. & alias rationes affert. Ceph. *de conſ.* 17. & ideo ſi emphyteuſis concedatur duobus, in quibus non ſit jus accreſcendi, ſi unus vendat alteri, debetur laudemium Gabr *conſ.* 84. *volum.* 2. *num.* 4. Caldas *de emphyt. extinct. cap.* 16. *n.* 31. Quæ opinio venit declaranda, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, ut infra *qu* 14. *n.* 7.

32 Limita ſecundò, quando eſt facta venditio, cum pacto legis commiſſoriæ, vel adjectionis in diem; quia in hoc caſu laudemium non debetur. Tiraq de *retract. convent.* §. 2. *gloſ unica, n.* 17. Franc. Marc. *dec.* 572. *par* 1. Guid. Pap. *dec.* 48. cum aliis allegatis per Burg *d. inſp.* 2. *n.* 16. ubi ipſe diſtinguit. Aut pactum fuit appoſitum verbis directis, ipſo jure reſolutivis: Aut eſt appoſitum verbis obliquis, ſeu dubiis: Primo caſu laudemium non debetur. Secundo caſu, quando eſt factum pactum cum verbis obliquis, vel dubiis, & tunc laudemium debetur. Et idem, quando eſt appoſitum verbis directis, ex intervallo, poſt contractus publicationem, re integra. Tiraq. *gloſ.* 1. *n* 8. *&* 9. *de retract. convent. ver. ſi vero*, ubi dicit, pactum reſolutivum non apponitur à principio, ſed poſtea, & tunc quidem, aut re integra apponitur, & debetur Domino unica præſtatio ratione contractus, ex quo erat ei ius quæſitum, ſequitur Salſo. *cell.* 3. & Burg. *dict. num.* 20. quomodo hoc pactum legis commiſſoriæ, vel adjectionis in diem fiat, vide *de alien. quaſt.* 1. *n.* 240. & quod laudemium non debeatur, reſoluta venditione per prædictum pactum, quaſi numquam venditio fuiſſet facta, tradit etiam Caldas, *de emph. extinct. d. cap.* 16. *n.* 58. & habere locum extendit, ſi terminus ſolutionis prorogetur, *n* 59. *& ſeq.* niſi tempus ad decennium extendatur.

33 Sed ſi vendatur res res emphyteutica ad tempus, vel ad vitam venditoris, An Dominus conſequatur laudemium Salſo. *in eod. tract* tenet, quando eſt facta alienatio ad modicum tempus, citra decem annos, quod non debeatur; quia tunc non transfertur dominium: ſed ſi ſit facta ad vitam, expectanda, erit mors venditoris, quæ eſt in ſuſpenſo: nam ſi ipſe vixerit ultra modicum tempus, tunc laudemium debetur, alias ſecus, idem Salſo, ſub tit. *de form locat. ad longum temp. n.* 3. & ſequitur Burg. *ead. inſp. n.* 38. Sed hæc opinio eſt dubitabilis; quia conceſſio facta ad vitam, dicitur ad longum tempus, ut infra *qu.* 16. *n.* 3. & ideo videtur, quod laudemium debeatur, per ea, quæ dicuntur in *ead. quaſt. n.* 1. Cætera autem pro venditione videnda ſunt apud Burg *d. inſp.* 2.

34 Limita tertio, ex retractu, ut non ſolvatur laudemium, ut quandò emphyteuſis venditur, & infra congruum tempus à ſtatuto præfixum ſit recuperata jure congruit vel conſanguinitatis; nam ex hac recuperatione, ſeu retractu, non debetur laudemium ſi emptor illud ſoluit Domino, vel ei ab eodem Domino fuit remiſſum, cum conſequutus fuerit ab ipſo emptore: nam unicum laudemium debetur ex unico contractu in alium transfuſo. Amad. *eod. tract. qu.* 39. circa finem. Sed ſi non fuiſſet ſolutum, neque remiſſum, deberetur, ut per Tiraq. *de retract. lign.* §. 29. *gloſ.* 2. *n.* 2. *cum ſequentibus* Verum, ſi res retrahatur elapſo tempore à ſtatuto aſſignato retractui, tunc ſi emptor admittat conſanguineum, ſive vicinum venditoris ad ſuum præjudicium; tunc laudemium debetur, tanquam ſit nova venditio ſponte facta; Et idem dicidendum eſt, ſi Conſanguineus vel vicinus, cum eſſet infra tempus retractus, conveniat cum emptore, ut rem ipſi, non uti conſanguineo ſeu vicino cedere, ſed veluti extraneo illam vendat, tunc etiam laudemium debetur, ut per eundem Tiraq. *ead gloſ.* 2. *n.* 5. *& ſeq.* & vide Redoan. *eodem tractat. fol* 337. *n.* 29. *& ſeq.* de hac materia retractus loquente, an laudemium debeatur.

An autem retractus habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, vide in tit. *de melior. quaſt.* 10. *n.* 21. *& ſeq. de vaq. quaſt. emph. qu.* 21. *n.* 8 & An etiam habeat locum quando res datur in emphyteuſim vide in *d. qu.* 21.

35 Limita quartò in pacto de vendendo, vel promiſſione de vendendo, pro qua promiſſione non ſolvitur laudemium. Amad. *qu.* 35. *& qu.* 37. circa medium. Salſo. *cell.* 9. *numer.* 29. Bueſar *conſ.* 254 *lib.* 3. Burg. *p.* 2. *inſp.* 8. *nu.* 8. Et ratio eſt, quia laudemium non debetur, niſi res ſit tradita, ut ſupra vidimus ampliat. 5. Eſt & alia ratio, quia ex hac promiſſione de vendendo, emphyteuta non cadit à jure ſuo, ut diximus *in quaſt.* 1. *de alien. n.* 290. *cum ſequentibus*, ubi declaravimus, non habere locum, ſi pretium in vim dictæ promiſſionis ſolutum promittenti, & res ab eo tradita ſit, vel ſit habita fides de pretio, & adde Cald. *de emph. extinct. lib.* 4. *cap.* 16. *n.* 74. *ver. decimo* 8. ubi declara quando contrahentes non exceſſerunt terminos ſimplicis promiſſionis de vendendo: nam, ſi verbis colligitur, quod voluerunt de præſenti contrahere, veluti, ſi certo, & deſignato pretium promitto tibi rem vendere; & tradere, & intra certum tempus inſtrumentum, venditions facere, & tu ſimiliter emere promittes, venditio contracta eſt, & laudemium debetur Domino.

36 Declara etiam, niſi adeſſet juramentum; quia tunc haberetur, ac ſi promittens, realiter, & actualiter de præſenti vendidiſſet. Seraph *de privil jur. privil.* 23. *n.* 12. ex ſententia Jo. And. *in add. ad Spec. de obligat. & ſol. in Rub.* Alex. *in l. cum fundus* § *ſervum tuum, ff. ſi cert. per.* Aret. *in l. de pign. act.* Rom. *ſing* 183. Felin. *in cap.* 2. *colum.* 4. *de reſcript.* Gomez. *Inſt. de act.* §. *item ſi quis poſtulante colum.* 5. *in fine.* Boer. *dec.* 3. *n.* 2. Menoch. *conſ.* 1. *n.* 234. *vol.* Burg. *ead. inſpec. numero* 12.

Contrarium tenet Dec. *in d* § *ſervum tuum* Crat. *lib.* 1. *reſp.* 109. & alij, quos citat. Seraph ibid. *n.* 26. qui hunc articulum diſputat ad partes, & tandem tenet opinionem Io. And. & aliorum, *n.* 41,

37 Illud tamen notandum eſt, quod emphyteuta poteſt ſe liberare ab hac promiſſione de vendendo, proteſtando contra illum, cui fuit facta promiſſio de vendenda, quod eſt paratus ſuæ promiſſioni ſatisfacere, & elapſis duobus menſibus non erit amplius obligatus. Seraph. *eod. privil. n.* 43 ex ſententia aliorum: Niſi tamen in fine inſtrumenti adjecta eſſet clauſula, quæ communiter ſolet apponi per Notarios, per quam partes promittunt omnia, & ſingula contenta in inſtrumento, attendere, & obſervare; etiam ſi illa clauſula eſſet contenta ſub dictione; &c. Anguiſſ. *conſ.* 302. *n.* 7. *vol.* 1 Burg. *ead. inſpec. in fine.*

38 Præterea obſervandum eſt, quod, ſi laudemium ſolvatur de promiſſione de vendendo, non deberetur poſtea aliud laudemium Burg *ead. inſp. in fine.*

39 Limita quintò, in contractu nullo, & invalido, ſcilicet, quando eſt celebratus contra formam legis. vel ſtatu-

ſtatuti: ut cum minore, ſine ſolemnitatibus, de quibus diximus *in quæſt. 1. de alienation. limitat. 9.* vel cum muliere, ſine conſenſu proximiorum, vel ex capite enormiſſimæ læſionis: nam tunc laudemium non deberetur: niſi declararetur nullus ex cauſa de futuro, vel ſupervenienti poſt contractum: quia tunc deberetur. Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 2. num. 7. & de retract. conven. §. 6. gloſ. 2. num. 5. & 19.* Amad. *eod. tract. quæſt. 39.* Franc. Marc. *dec. 606. n. 3. par. 1.* Salſo, eodem tractat. *tit. de form. locat. ad long. temp. num. 9. in fine,* & clarius *cellul. 16. num. 9.* Burg. *par. 2. inſp. 10. num. 2. de laud.* Surd. *deciſ. 122. num. 10.* & plures refert Redoan. *eodem tractat. fol. 381. num. 19.* Et ratio eſt, quia emphyteuta non cadit à jure ſuo, per alienationem nullam, & invalidam, ut latè diximus *d. limit. 9.* Et venditio nulla, non poteſt dici venditio, & ſtatutum loquens de venditione, non obligat, niſi ſit valida. Surd. *deciſ. 11. & ſeq.* & eandem opinionem tenet Caldas *de emphyt. extinct. cap. 16. n. 69. & ſeq.* qui plures cumnlat.

40 Sed, ſi laudemium eſſet ſolutum ante declarationem nullitatis, & declaretur contractus nullus, laudemium reſtitui deberet emptori. Salſo, *eod. tract. tit. de form locat. ad long. temp. numer. 9. in fine.* Follet. *de cenſ. ver. hujuſmodi num. 36.* ſubdens, quod ſit locus conditioni indebiti; cum tali caſu laudemium non debeatur: unde, ſi fuit ſolutum, poteſt indubitanter repeti; & ſequitur Burg. *dict. inſpec. 10.* qui allegat Bertran. *conſ. 114.* Franc. Marc. *dec. 606* Amad. d. q. Salſo, *cellul. 10 n. 9.* Et ratio eſt, quia res illa, cum de jure vendi, nec tradi poterat, nunquam fuit tradita; Et eandem opin. tenet Caldas citato loco *num. 69.* ubi allegat: Pinel. *In l. 2. C. de reſcind. vend.* Follet *de cenſ fol 139. nn 56:* & alios; Et *n. 70.* dicit quod ſententia nullitatis inter contrahentes, præjudicat Domino; ſed ipſe, lite pendente, poterit liti reſiſtere, & cauſam nullitatis defendere.

41 Limita ſextò, ſi emphyteuta alienavit, & ante traditam poſſeſſionem, re integra de communi conſenſu contrahentium diſceſſum ſit ab alienatione; quia tunc laudemium non debetur. Franc. Marc. *dec. 662. num. 3. par. 1.* Salſo, *tit. de laud. duplic. col. 2. in fine.* Ubi ampliat etiam ſi in alienatione interveniſſet clauſula conſtituti, vel retentionis uſusfructus, aut fuerint dati fidejuſſores, vel pignora, ſeu arrhæ pro parte pretii; quem ſequitur Burg. *inſpec. 11. in princ.* ubi alios refert; Et ratio eſt, quia non dicitur alienaſſe, niſi deventum fuerit ad traditionem, & laudemium etiam non eſt ſolvendum, ſupra *ampl. 5. ver. contrarium;* nec poteſt deveniri ad novam inveſtituram, cum ratione novæ inveſtituræ debeatur laudemium. Sed, ſi ad traditionem fuiſſet deventum, tunc duplex laudemium deberetur, unum ex priori; alterum vero ex alia nova alienatione: quia potius eſſet contractus, quam diſſolutio, neque res eſt integra. Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 2. num. 39.* Amad. *qu. 38. ver. adde tamen, & in ver. deberetur;* quemadmodum, ſi emphyteuta alienaſſet, & confeſtim recuperaſſet, nihilominus privaretur jure ſuo. Clar. *§. emph. quæſt. 13. ver. ſed quid.* Sed de hoc videnda eſt *quæſt. 1. de alien. ampl. 3.* ubi late diximus, & adde Franc. Cald. *de emphyt. extinct. lib. 4. cap. 16. & ſeq.* Dicens, quod rei traditio in hoc caſu ſolum conſideratur, non pretii ſolutio, & uſque ad traditionem poſſe contrahentes pænitere, & reſilire de communi conſenſu, etiam ſi arrhæ datæ ſint, non obſtante Clauſula conſtituti. Imo, neque ipſa traditio pænitentiam, aut contractus revocationem impedire poterit, ſi modo ſtatim in ipſa traditione contingat. Et *num. 20.* quærit, ſi Titius emit emphyteuſim pro aureis 200. & non habens unde ſolveret, ceſſit actionem Sempronio, an unicum laudemium ſolui debet, an vero duplex? Et concludit unicum tantum deberi: quia res non erat tradita, ſed promiſſum tradere: ſed ſi fuiſſet tradita, duplex laudemium deberetur; & *nu. ſeq.* hoc declarat.

42 Limita ſeptimò; quando emphyteuſis alienatur conditionaliter: nam pendente conditione; non debetur laudemium, quia non eſt perfecta alienatio. Cravet. *conſ. 332. n. 6.* Guid. Pap. *conſ. 126. n. 2. & dec. 48.* Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 2. num. 22. ver. nec item.* Soc. jun. *conſ. 70. n. 34. lib. 3.* Amad. *quæſt. 36. circa finem:* Sicut; ut nec de venditione conditionali ſit ſolvenda gabella, dicit Rim. jun. *conſ. 508. nu. 3.* Surd. *dec. 305. num. 16. & 18.* Ubi nec ſoluitur, quando contractus celebratur in diem, etiam certum; ante eventum diei, quando autem dicatur facta venditio ſub conditione. diximus *in dicta quæſt. 1. de alien. num. 316. & ſeq.* & ſi ſoluta fuerit, veniente conditione, iterum ſolui non debet. Rim. *eod. conſ. nu. 5.* & Amad. *ead. quæſt. ver. ſi tamen.* Burg. *inſpec. 16. in princ.* Et ideo, adimpleta conditione laudemium debetur, & habetur; ac ſi ab initio contractus fuiſſet pure celebratus. Tiraq. *ead. gloſ. nn. 26.* Amad. *dict. quæſt. 36.* Menoch. *conſ. 38. nn. 20.* Burg. *dict. inſp. nn. 9.* qui
43 alios refert: Ex quo infertur, quod, ſi contractus celebratus ſit tempore unius conductoris, & purificata ſit conditio tempore alterius, laudemium debebitur ſecundo; & non primo. Burg. *citata inſpec. nn. 3.* &
44 onus probandi conditionem fuiſſe purificatam; Domino incumbit, tanquam ſuæ intentionis principale fundamentum. Maſc. *de prob. concl. 243. num. 4. & ſeq. vol. 1.* Gabr. *conſ. 3. num 34. vol. 1.* Bertaz. *conſ. civili 19. num. 25. lib. 1.* & Caldas, *de emphyt. extinct. lib. 4. cap. 16. num. 73. ver: decimo ſeptimo.*

45 Declaratur tamen quando deventum eſſet ad traditionem, pendente cunditione; quia tunc laudemium deberetur: cum dominium tranſlatum ſit novo emphyteutæ dummodo, quod traditio pariter non ſit conditionalis, prout in dubio præſumitur; Tiraq. *ead. gloſ. 21 num. 30. & ſeq.* Burg. ex ſententia Anguiſſo, *conſ. 3. num. 29.* qui de communi teſtatur *inſp. 16. num. 7.* & vide omnino, quæ dixi *in d. quæſt. 1. de alienat. n. 320.* quod intelligendum eſt juxta, quæ diximus *in eadem. quæſt. num. 319.* niſi res tradita ſit locus mnniciſſimus, vel difficilis recuperationis, propter potentiam adverſarii: nam tunc emphyteuta ob rei traditionem, conditione pendente, factam, caderet à jure ſuo: cum eo caſu fieret durior conditio Domini, & præſumeretur in fraudem, ut etiam notat Burg. *loco citato, num. 8.* ex ſententia Corb. *dict. cauſ. limit. 36. num. 4.* & Tiraq. *ead. gloſ. 2. num. 32.*

Contrarium tenet Caldas ſupra citato loco, quod ſcilicet habeat locum etiam ſi ad traditionem ſit progreſſum, aut etiam ad pretii ſolutionem; ſed ſi conventum eſſet, ut pretium ſolvatur poſt diem certum, ante adventum diei, Dominus laudemium petere non poteſt: ubi etiam intelligit; quando in ipſo contractu adjecta eſt dilatio, non ſi ex intervallo, & niſi dilatio ex aliqua cauſa extrinſeca non augendi pretii, eſt conceſſa. Unde ſi res vendita eſt, ut remitteret emptor aureos 200. quos ei alias debebat; ex his quoque 200. aureis Domino laudemium eſt ſolvendum.

46 Limita octavò, ſi venditio ſit celebrata pro nomine pretii declarandi, & taxandi per tertium, quo caſu talis venditio habet conditionem, ſi ille tertius pretium fuerit arbitratus, nec antea perficitur, ut per Gab. *conſ. 64. num. 4. vol. 1.* Rim. jun. *conſ 73. num. 19.* & interim Dominus non poterit petere laudemium; quia etiam emphyteuta vendens tali modo, non cadit à jure ſuo. Bald. *in l. hæc venditio, ver. dico quid ſi emphyteuta, ff. de cont. empt.* Corb. *d. limit. 36. nn. 3.* Petra, *de fideicom. qu. 8. n. 144.* Et dicta venditio tertio non declarante, ut quia non noluerit, vel mortuus fuerit, non valet. *Inſt. de empt & vend. §. pretium;* & ideo ſolutio laudemii locum habet, ſi fuerit facta declaratio, & liquidatio pretii per dictum tertium;

& tunc erit perfecta venditio, ut per Doctorea ſupra allegatos; Et idem dicendum eit, ſi venditio fuerit facta ad menſuram; quæ etiam conditionalis eſt, ex quo ad tranſlationem dominii aſt imperfecta ante menturationem reſpectu periculi rei etiam ſequuta traditione, ut per Soc. jun. *conſ.* 26. *num* 15. *cum ſeq. lib* 1. *Rol* *conſ.* 7. *n.* 24. *vol.* 3. Alex. *conſ.* 33. *n.* 4. *vol.* 6. Aret. *conſ.* 1t. *n.* 1. Pariſ. *conſ.* 59. *n.* 1. *l.* 1. Ioſepæ Ludou. *dec. Peruſ.* 60. *n.* 6. Soc. ſen *conſ.* 328 *n.* 1. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 126. *n.* 26. Purp. *conſ.* 64. *n.* 6. Becc. *conſ.* 13. *n.* 6. Noni. *conſ.* 81. *n.* 6. & 14. Rim. jun. *conſ.* 443. *n* 12. Mozz. *de contr.* *tit. de empt. & ven. n* 8 de qua materia videndus eſt omnino Bertaz *de clauſo clauſul.* 30 *gloſ.* 6.

47 Limita nono, non habere locum in alienatione, ſive ceſſione neceſſaria, quæ ſit ex legis, vel ludicis neceſſitate, invito emphyteuta, prout eſt ſubhaſtatio; ſed tantum habere locum ea, quæ in principio hujus quæſtionis diximus in alienatione voluntaria, & ſpontanea Iaſ *in l. fin. n.* 48. C. *de jur. emph* Gab. *conſ.* 84. *n* 10. Cravet. *conſ.* 215. *n.* 3 Tiraq. *de ret. lign.* §. 29. *gloſ.* 2. *nu.* 2. cum multis aliia allegatis per Burg. *p.* 2. *inſp.* 1. *n.* 11. Et habet locum etiam, ſi expreſſè conventum ſit in inveſtitura, ut quovis modo emphyteuſis alienetur, ſolvatur laudemium; cum hæc conventio de voluntaria, non de neceſſaria intelligenda ſit Rol. *conſ.* 2. *n.* 16. cum aliis allegatis per Burg, *ibidem nn.* 15. & Burſat. *conſ.* 305. *nu.* 30 & *ſeq* Et quamvis pro hac ſua opinione

48 Burg. multoa referat: tamen ego credo, quod contrarium tenendum ſit; quia culpa emphyteutæ non debet nocere Domino directo, & propterea quando cauſa neceſſaria oritur ex obligatione contracta per ipſum alienantem debetur laudemium. Vinc. Franc. *dec.* 227. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *n.* 10. 13. & 14. Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 27. quem allegat Franc. citato loco Burſat. *conſ.* 44. *n.* 31. *l.*

* 1 ubi allegat Aym. conſuet Alver. qui de communi teſtatur dicena ex mente omnium, tam de alienationibus, donationibus, & permutationibus, quam de dationibus in ſolutum, ſive voluntariis, ſive factis per viam ſubhaſtationis, & Iudicis decreto, deberi ſemper laudemia. Et opinionem Vinc. de Franc. imo potius totius Senatus, ſequutus eſt etiam Senatus Pedamontanus, ut per Theſſ. *dec.* 259. & de hac opinione, hodie non eſt dubitandum, quia eam ſequuta eſt Rota Romana, de qua per Cavaler. *dec.* 360. *n.* 4. referens dictam deciſionem Franch. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 544. *n* 19. Burg. ſibi contrarius *eod. tract. p.* 2. *inſp.* 45. *n.* 12. & addo Cald *de emph. exting. l.* 4. *cap* 16. *n.* 6. quod intelligitur, ex neceſſitate tantum proveniente ex lege, nullo protſus accedente hominis miniſterio, ut in caſu dotis, in judicio familiæ herciſcundæ, & in caſu teſtamentariæ tranſlationis.

49 Limita decimò, ſi ſecundus emphyteuta; conſtitutus à primo, de conſenſu Domini, jus emit, primo emphyteutæ competens Iaſ. *in l. fin. n.* 40. *C. de jur. emphyt.* ex ſententia Anan. *conſ.* 90. ſequitur Anch. *conſ.* & Caldas *de emph. extinct.* c. 16. *n.* 39

50 Sciendum denique eſt, quod, ſi in inveſtitura adeſt pactum, ut quovis modo emphyteuſis alienetur, laudemium ſolvendum ſit; iſtud pactum non extenditur ad alienationes, ex quibus de jure laudemium non debetur Brun. *conſ.* 44. *n* 9. & *ſeq.* quia etiam ſtante pacto, quod emphyteuta non poſſit alienare irrequiſito Domino, tale pactum intelligitur in alienatione facienda in extraneos, non autem inter comprehenſos, ut ſupra diximus *nn.* 30. ſequitur Burg *inſpec.* 18. *p* 2. *in princ.*

51 Sed, ſi cautum ſit, ut in caſibus in quibus laudemium non debetur, nihilominus ſolvatur Domino laudemium, mediante tali expreſſione debebitur: quia tale pactum afficit promittentem, & ejus hæredes. *dec. Aven.* 143. *num.* 4. & ſimilem cautelam ponit Iaſ. ex mente aliorum *in l. fin. Cod. de jur. emph. n.* 58 ſequitur *de laud. inſpec.* 18. *n.* 4. *par.* 2.

52 Hoc etiam ſciendum eſt, quod, ſi emphyteuta hodie vendat & cras Dominus deſierit eſſe Dominus directus, quod fieri poteſt, alienando, cedendo, vel alio titulo transferendo dominium directum, An priſtino Domino debeatur laudemium, vel ſecundo? Hanc quæſtionem movet Boerius, in *Conſuet. Bituric. tit des ſeud cenſes*, §. 23. *colum.* 1. & primo deberi tenet, juribus, rationibus per ipſum allegatis, quas refert Caldas *de emph extinct. dec.* 16. *n.* 86. *ver. quid autem*, ubi ad finem tenet contrarium, quod ſcilicet novo Domino debeatur, per tex. *in l. ſi tertius ſexto*, § *ſi quis prius*, *ff. de aqua pluvia arcen.* & ex aliis rationibus.

QUÆSTIO IX.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur ex pigneratione, *n.* 1.
Non habet locum, *ſi res ſit pignorata pro tanta quantitate*, *ut non ſit ſpes luitionis*, *n.* 2.
Subdeclara, *quando emphyteuſis eſſet antecesſorum emphyteutæ*, *n.* 3.
Declaratur 2. *ſi deventum ſit ad traditionem*, *n.* 4.
Subdeclaratur, *ibid.*
Declara 3. *quando eſſet res pignorata ad longum tempus quod Auctori non placet*, *n.* 5.

NOn inutilis erit hæc Indagatio, An ſcilicet, ex pignoratione debeatur laudemium? Et dicen-
1 dum eſt, quòd non Neviz. *conſ.* 88. *nu.* 18. Amad. de Pont. *de laud. qu.* 33. Burſat. *conſ.* 171. *n.* 6. *vol.* 2. Ratio eſt quia, nec etiam emphyteuta ob pignorationem, & hypothecationem cadit à jure ſuo ut late diximus *de alien. qu.* 1. *nu.* 237. Secunda ratio eſt, qui *lex fin. Cod. de jur. emphyt.* non prohibet pignorationem; & quod laudemium non debeatur pro emphyteuſi hypothecanda: tenet Rota *p.* 4 *dec.* 183. *num.* 6.

2 Declara quando emphyteuſis fuit pro tanta quantitate pignorata, & hypothecata, ut veriſimiliter non eſſet ſpes luitionis: quia tunc laudemium deberet ſolui, cum etiam caderet à jure ſuo, ut diximus *in ea quæſt. num.* 242. Amad. *dict. qu* 33. Salſo. *eod tract. cellul.* 10. *num.* 67. Burg. *de laud. par* 2. *inſp.* 17. *nu.* 4. & diceretur alienatio Redoan. *de reb. Eccleſ. non alien. fol.* 3. *n.* 9.

3 Subdeclara iſtam declarationem, non habere locum quando emphyteuſis fuiſſet Antecaſſorum ipſius emphyteutæ: quia tunc propter affectionem, quam haberet locum veriſimilitudo illa, eum eſſe dictam rem derelicturum, non redempturum, etiam ſi pignoraſſet tanti, quanti valet, aut pluris Burg. *dict. inſp. n.* 6 ubi allegat Tiraq Alph. & Alciat.

4 Declara ſecundò, habere locum in ſimplici pignoratione, ſive hypotheca generali; ſecus, ſi ſpecialiter titulo pignorationis ad traditionem rei emphyteuticæ ſit deventum, tali pacto, ut is, cui pignus fuerit datum, fructus percipiat; tunc enim laudemium debetur, quia dominium fuit translatum, & emphyteuta hoc caſu caderet à jure ſuo, ut diximus, in *dict. quæſt.* 1. *n.* 243. & hanc opinionem tenet Burg *citata inſp. nn.* 7. Amad. *dict. quæſt.* 33. *prope finem.* Ubi ſubdeclara hanc declarationem non procedere ſi re vera pignus ſit abſque aliqua fructuum perceptione nulla extenta fraudis ſuſpicione, licet emphyteuſis pro æquivalenti pretio eſſet pignorata, & ſequuta etiam traditione, quem ſequitur Burg, citato loco, & hujus opinionis eſt Salſo. *citata. cellul. nu.* 15

5 Declaratur tertio quando pignoratio fuit facta ad longum tempus, ultra decennium; quia tunc ſolvitur laude-

laudemium, ſecundum Salſo. *n. eod. tract. Prelud.* 4. *n.* 21. quem videtur ſequi Burg. *dict.* inſpec. in ſine; Quod ego non credo; quia eſſet contra regulam generalem, quod emphyteuta non cadit à jure ſuo propter hypothecam, & pignus, ut in *d. quæſt.* 1. *nu.* 237. quia non eſt proprie alienatio. Clar. §. *emphyt. q.* 18. *&* 22, Seraph. *dec.* 794. *n.* 9. cum non deventum ſit ad traditionem., & *l. fin.* prohibeat ſolum venditionem, non pignorationem.

QUÆSTIO X.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur ex impoſitione cenſus ſuper re emphyteutica, n. 1.
Contrarium, quod non debeatur, n. 2.
Laudemium non, quando res cenſualis venditur, neque requiritur conſenſus Eccleſiæ, n. 3.

SI emphyteuta imponat cenſum ſuper re emphyteutica, An debeatur Domino directo laudemium?
1 Tiraq. *de retract. lign.* §. 6. *nu.* 5. *& ſeq. gloſ.* 1. tenet, quod debeatur; eum ſequitur Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 41. dicens, quod debetur pro rata pretii, ſive capitalis cenſus: & hanc opinionem ſequitur Surd. *dec.* 204. *n.* 6. Et pro eadem opinione facit, quod ex impoſitione annuæ penſionis, debetur laudemium laudemium, ut infra *qu.* 35. *in fine.*

2 Contrarium tenet Burg. *de laud. inſpec.* 20. *n.* 19. *par.* 2. *per ten. in l. fin. C. de jur. emph.* ubi diſponitur, quod laudemium debetur ex venditione, æſtimatione emphyteuſis: & ſic, quando dominium utile transferetur in aliam perſonam, non comprehenſam inveſtitura; ſed impoſitio cenſus eſt quædam hypothecaria ſuppoſitio; pro qua laudemium non debetur; & hanc opinionem tenuit ante ipſum Salſ. *eod tract. cellul.* 2. *n.* 3. Licet. *cellul..* *n.* 25. contrarium ſenſerit. Et prædictam ſententiam tenere, affirmat. Bur Boer. *in Conſuet. Biturg. tit. des coſtumes des fiez.* §. *in fine*, *&* §. 18. *col.* 2. Io. Sains. *in Conſuet. Turon. art.* 5. *circa princ.* & Caſſan. *conſuet Curgun. tit. des cenſes. Rub.* 1. *gloſ.* 1. *nu.* 15. Quam ego quoque amplector, quia, ut laudemium debeatur, requiritur, quod res tradeatur, ut ſupra dixi *quæſt.* 8. *n.* 13. ſed ex impoſitione cenſus res non venditur neque utile dominium transfertur in emptorem cenſus, ſed ſolum venditur jus exigendi certam quantitatem fructuum ex illa re; Prætereà eſt quædam ſpecies ſervitutis; & ſicut per empoſitionem ſervitutis non debetur laudemium, ut ſupra dixi quæſt. 8. ita etiam ex empoſitione cenſus; & qood ſit ſpecies ſervitutis, probavi *in quæſt.* 1. *de alienat. ſub.* 118. igitur, &c. Inſuper laudemium debetur ex nova inveſtitura, & ex mutatione perſonæ, ut ſupra dixi *qu.* 2. *n.* 2. *& quæſt.* 7. *n.* 20. Cum ergo perſona non mutetur, neque opus eſt, ut fiat nova inveſtitura; ſequitur, quod laudemium non debeatur. Neque hujuſmodi impoſitio eſt damnoſa Domino; quia ſi emphyteuſis revertatur ad Dominum ob aliquam cauſam, revertitur ſine aliquo onere ſervitutis, & hypothecæ, aut alterius obligationis, quia reſoluto jure datoris, reſolvitur jus acceptoris *l. lex vectigali ff. d. pign.* ut late diximus in *tit, de renunc. qu.* 2. *& de ſolut. can. ampl.* 37. Deoique pro hac opinione facit quod per impoſitionem cenſus, emphyteuta non cadit à jure ſuo, quando in inveſtiturea non eſſet proſibita alienatio, ut tenuimus *in d q.* 1. *n.* 118.

3 Hoc autem notandum venit, quod, ſi alienatur res cenſualis, (cujus materiam poſuimus *in Prælud.* 8.) laudemium non debetur; quia nec etiam in alienatione requiritur Eccleſiæ, ſive Domini conſenſus ut *Fulgineus de Iur. Emph.*

ibi diximus, & hanc opinionem tenet Rot. *in recent. par.* 1. *dec.* 400. *n.* 8. quam deciſionem etiam allegavimus *in d. q.* 8. *nu.* 19.

QUÆSTIO XI.

SUMMARIUM.

Emphyteuta volens vendere, ſeptem requiſita obſervare debet, & quæ ſunt, n. 1.
Emphyteuta poſtquam requiſita prædicta obſervaverit, poterit vendere, ſine conſenſu Domini, n. 2.
Emphyteuta expectato alio bimeſtri, ſi Dominus eſt negligens in immittende novum emphyteutam in poſſeſſionem, poterit ipſe illum inveſtire, & in poſſeſſionem mittere, n. 3.
Laudemium amittit Dominus, ſi intra duos menſes voluerit immittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, num. 4.
Laudemium Domino debetur, ſi re integra, ante tranſlationem poſſeſſionis, etiam elapſo, primo bimeſtre, immittat in poſſeſſionem novum emphyteutam, n. 5.
Laudemium debetur Domino, immiſſo novo emphyteuta in poſſeſſionem, laudemio non petito, n. 6.
Laudemium nunquam cenſetur remiſſum, niſi pacto conventum ſit, n. 7.
Dominus poteſt purgare moram, laudemium non amittat, re integra, n. 8.
Dominus poteſt moram purgare, re integra, ſi velit aliis præferri in emptione, n. 9.

EMphyteuta volens vendere debet obſervare requiſita à lege *fin. C de jur. emphy.. & à c. potuit de local.* quæ enumerat Iaſ. *ibi n.* 13. & Redo. *de*
1 *reb. Eccl. non fol.* 515. *n.* 1. *&* 2. quæ etiam nos poſuimus *in princ. quæſt. prima de alien.* Neque erit inconveniens hic repetere pro intelligentia præſentis quæſtionis. Primo enim debet requirere Dominium, an velit emere. Secundo debet denunciare pretium, quod ab aliis offertur. Tertio, quod pretium denunciatum ſit vere inventum, non fictum, non ſimulatum. Quarto, quod Dòmino non reſpondente, expectet per duos menſes à die denunciationis. Quin-
2 to, quod vendat ſolum jus ſibi competens, hoc eſt dominium utile, ſua melioramenta. Sexto, quod vendat perſonis prohibitis. Septimo, quod cum vendit, non ceciderit prius à jure ſuo, & elapſo bimeſtre; & nullo dato reſpoſo per Dominum poteſt emphy-
3 teuta aliis, ſine conſenſu ipſius Domini, vendere, & elapſo alio bimeſtre, ſi nulla exiſtente cauſa contradictionis, neglexerit, Dominus novum emphyteutam de emphyteuſi inveſtire, ac eum in poſſeſſionem illius rei emphyteuticæ vendit à veteri emphyteuta inducere poterit ob licentiam ſibi datam *à leb. fin. Cod. de jur. emphyt. in ver. ſin autem novum*, illum induci in poſſeſſionem, & ſic Dominus habet quatuor menſes, duos ſcilicet ad reſpondendum: ſi velit emere, & alios duos ad immittendum novum emphyteutam in poſſeſſionem; Et hoc probatur per dictam *leg. ſin in dictis ver. conjunctis ſimul.*, ot bene notat. Iaſ. ibi *n.* 52. & Caldas; *de jur. emph de emphyt. extinct. cap.* 16. *n.* 2. His præmiſſis dubitandum venit; An Dominus amittat ſuum laudemium, ſi intra illos duos alios menſes non immiſerit in poſſeſſionem novum emphyteutam, ſed à veteri emphyteuta fuerit immiſſus, prout potuit, ut ſupra dictum eſt? Salyc, *in d, d. l. fin. col. pen.* tenet, quod
4 Dominus hoc caſu amittat laudemium, & eam ſequitur ibi Iaſ. *nu.* 51. *& ſeq. fol.* 366. *n.* 21. Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 16. *circa medium*, *& qu. ſeq. in princ.* & Burg. *eod. tract. par.* 2. *inſpec.* 42. *in princ.* Et ratio eſt, quia, ex quo Dominus fuit negligens, habetur, ac ſi conceſſiſſet, tacite approbaſſet emphyteutam novum, ut Iaſ. dicit citato loco; & quia etiam laudemium ſolvitur propter

receptionem & novam inveſtitutam, quam facit Dominus novo emphyteutæ; unde, dicta cauſa ceſſante, ceſſare debet laudemii ſolutio; ſequitur idem Caldas *d. cap. 16. num. 2.*

5 Secus autem eſt, ſi Dominus re integra ante tranſlationem poſſeſſionis approbet alienationem, & immittat novum emphyteutam in poſſeſſionem emphyteuſis, etiam elapſo primo bimeſtre quia, licet tunc alienatio ſit valida ob lapſum primi bimeſtris, ſine conſenſu Domini facta: tamen laudemium debetur quia nondum eſt lapſum ſecundum bimeſtre, ut dicunt præd. Doctores, ratione approbationis novæ inveſtituræ, ac immiſſionis in poſſeſſionem factæ infra dictum ſecundum bimeſtre; & ſequitur Burſat. *conſ. 137. n. 23. & 33. vol. 2.* quem etiam refert Burg. *citata inſp. n. 2.*

6 Illud etiam ſcite oportet, quod immiſſo, novo emphyteuta in poſſeſſionem emphyteuſis non petito per Dominum laudemio, peti poterit: nam conſenſus Domini habet locum, quoad expreſſa, & ſic ad facultatem alienandi, non autem ad tacita, & ſic ad remiſſionem laudemii Cavalc. *dec. 33. n. 6. par 1.* Burſat. *dict. conſ. n. 24.* Amad. *qu. 14.* Burg. *dict. inſp. n. 3.* Et quia etiam nunquam cenſetur derogatum juri
7 de petendo laudemium, niſi pacto conveniatur, idem Burſat. ibi *n. 17.* & idem tenet Cald. *de emph. extinct. eod. cap. 17. n. 3.* dicens nihilominus illud petere poſſe, & exigere: quod intellige (dicit ipſe) modo petat; aliter videtur remittere, & licet ſupra *qu. 8. nu. 8.* ex ſententia Amad. Salſ. & Burg. dictum fuerit, quod Dominus approbando emphyteutam, amittit laudemium; de qua opinione dubitat Surd & nos ibi dubitavimus, & idem Burg. *inſp. 2. n. 41.* tenet, etiam, quod, ſi Dominus ſimpliciter recipiat canonem à novo emphyteuta, emptore emphyteuſis, non ſibi præjudiciat in petendo laudemium, niſi certior factus eſſet de alienatione, ex mente Amad. *eod. tract. q. 16.* Anchar. & Salſo. *cellul 8. n. 33.* Nihilominus ſtantibus prædictis, & aliis adductis ſupra, *quæſt. 1. nu. 11. & in dict. qu. 8. n 8.* dubitari utique poteſt, quod etiam per receptionem canonis ſcienter non cenſeatur remiſiſſe jus laudemii. Comprobatur etiam alio fundamento: Quod quando duo competunt, per renunciationem unius, non eſt alteri renunciatum, niſi unum eſſet acceſſorium alterius: ut diximus *de renunc. quæſt. 7. nu. 8.* Deinde per remiſſionem caducitatis, non eſt remiſſum jus petendi canones, ut *de ſolut. can. qu. 1. n. 288.*

Quærit etiam Iaſ. *in ead. leg. fin. n. 52.* An Dominus poſſit moram purgare poſt lapſum ſecundi bimeſtris, ex quo negligens in recipiendo, & inveſtiendo novum emphyteutam, ut laudemium non amittat? Et tenet, quod poteſt moram purgare, re integra, ideſt nondum novo emphyteuta inducto in poſſeſſionem, ac inveſtito per primum emphyteutam, ex ſententia Salyc. & Guar, *in d. l. fin.* quos ſequitur Redoan. *citato loco n. 22.* Quia etiam Dominus poteſt moram purgare per lapſum primi bimeſtris, intra quod nullum dedit reſponſum, an velit emere integra, ſcilicet emphyteuſi nondum vendita, & ſic alii præferri, ut per eundem Iaſ. *ead l. fin. n. 25. & 52.* Redoan. *eod. nu. 22.* Corb. *de cauſ. privat ob alien. limit, 5. ſub n. 2.* Amad. *dict, q. 17.* Salſo. *de laud. dup. col. 9* Burg. *citata inſp. in fine.*

QUÆSTIO XII.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur ex ceſſione litis, quando emphyteuta non poſſidet rem emphyteuticam, ſecus, ſi poſſideat, nu. 1.

Quod limitatur, niſi ceſſio ſit comprehenſa in inveſtitura, n. 2.

VIdeamus, an renunciatione, vel ceſſione, quam facit actor liti, & inſtantiæ per eum motæ ſuper recuperatione emphyteuſis, laudemium debeatur? Hæc quæſtio pendet ab Amol. 13. quam poſui ſupra qu. 8. ubi diximus, quod emphyteuta tranſigens ſuper re emphyteutica, irrequiſito Domino, non cadit à jure ſuo. Et diſtinguendum puto, prout ibi: Aut ſcilicet
1 emphyteuta poſſidebat rem emphyteuticam, & per ceſſionem litis abdicavit à ſe dictam rem, & ſic dicetur alienatio, & dominii tranſlatio, & per conſequens laudemium debebitur; Et quia etiam emphyteuta tranſigendo caderet à jure ſuo; & hanc opinionem tenet Burg. *de laud. par. inſpec. 43. numero 4.* Ubi limitat, niſi ceſſio litis ſit comprehenſa in
2 inveſtitura, quia in hoc caſu eſt licita omnis alienatio, ut ſupra diximus *quæſt. 8. numero 181* & in ſpecie nos diximus *in limit. 25. in fine de alienat. quæſt 1.* Aut adverſarius poſſidens rem emphyteuticam, & tunc per ceſſionem litis, non debetur laudemium, cum nec ſit alienatio, nec tranſlato utilis dominii in alienam perſonam. Burg. *citato loco in princ.* Et hanc diſtinctionem prius approbavi, Bertran. *conſ. 321. lib. 1.* Tiraq. *de retract. lign. §. 1. gloſ. 14. numero 63.* quos refert, & ſequitur Redoan. *de reb. Eccl. non alienat. quæſtio. 11. ver. iſta autem quinquageſima numero 25. fol. 386.* qui loquuntur in tranſactione. Et ideo eſt differentia inter tranſactionem, & ceſſionem, quæ ſit ſuper Inſtantia litis tantum, cum is nihil date cenſeatur; alius vero jus ſuum, ſive actionem remittat, & is dare cenſetur ſecundum Doctores, quos refert Burg. *de inſp.* Et hoc fuit originale dictum Bal. *in l. 5 de bon. mat. & in l. ſi inter vos, C. com. utri. jud.* quem refert Tiraq. *in ead gloſ. n. 73.* ſed ipſe dicit, quod nihil videt, præter verborum quandam diverſitatem, rerum vero nullam.

QUÆSTIO XIII.

SUMMARIUM.

Fideicommiſſarius, an teneatur ſolvere laudemium, numero 1.

Hæres non tenetur ſolvere laudemium, n. 2. ſed quomodo hoc intelligendum ſit, n. 5. & 7.

Fideicommiſſarius eſt hæres primi teſtatoris, non hæredis gravati, nu. 3.

Hæres, ſi ſolverit laudemium, fideicommiſſarius non tenetur ſolvere, 4.

Legitimatus per reſcriptum Principis, an teneatur ſolvere laudemium, n. 6.

ACcidit ſæpe, quod teſtator inſtituat hæredem in bonis emphyteuticis, & gravet ipſum, ut reſtituat bona alicui? & quomodo hoc fieri poſſit, latè diximus *de ſucc. in bona emph. qu. 3.* Quæritur modò, ſi fideicommiſſario fiat reſtitutio, & ingrediatur poſ-
1 ſeſſionem an laudemium ſolvere teneatur Domino directo? Cagn. *in l. 2. Cod. de pact. inter empt. & vend. n. 237. in fine, tenet* quod non; quem ſequitur Red. *de reb. Eccl. non alien. fol. 386. n. 23.* cum aliis, quos refert, & alios citat Burg. *de laud. inſp. 44. in princ. par. 2.* Quod ipſe intelligit, quando emphyteuſis quæritur perſonis, alias ſucceſſuris & ſub inveſtitura compeehenſis, ex ſententia Brun. *conſ. 44. n. 31.* ut puta, ſi titulo fideicommiſſi, ſeu reſtitutionis emphyteuſis de patre in filium, neptorem, aut alium deſcendentem per rectam lineam: Et idem tenet Salſo. *de laud. quæſt. 2. princip. numero 2.* quia inter eos non fit alienatio, ſed dominii con-
2 ceſſa pro ſe hæredibus ſuis quibuſcunque: nam tunc, nec fideicommiſſarius tenetur ſolvere laudemium

3 laudemium: cum ipſe dicatur hæres primi teſtatoris,
non autem hæredis gravati: ut per Mich. Craſſ. §.
ſucceſſio, *quæſtion*. 9. *numer*. 17. & per Caſtr. *conſil*. 64.
& alios, quos refert, & hæc eſt com. op. ut per
infinitos, quos congerit Fuſar. *de fideic. quæſt*. 224.
ſecus autem, ſi emphyteuſis ſit devoluta extraneis,
vigore fideicommiſſi, quia tunc ratione novæ In-
veſtituræ, ac immiſſionis in poſſeſſionem, debetur
laudemium. idem Brun. citato conſilio, quem refert,
& ſequitur Burg. ibidem.

4 Advertendum tamen eſt, quod ſi hæres ſoluit
laudemium, fideicommiſſarius in reſtitutione fidei-
commiſſi, aliam ſolutionem laudemii facere non
debet: cum per fideicommiſſum ſuccedatur teſtato-
ri, & non hæredi gravato. Burg. *citata inſp. n*. 5. ex
ſententia Solæ in Com. Ducat. Sabau. *de jur. emph.
gloſ*. 1. *n*. 21.

5 Sed quomodo intelligatur illud, quod dictum eſt
ſupra, ſi emphyteuſis ſit conceſſa pro ſe, & hære-
dibus ſuis quibuſcunque: Declarare oportet: Nam,
ſi intelligeretur de extraneis hæredibus, & fideicom-
miſſariis, quod non tenerentur ſolvere laudemium,
eſſet contra ea, quæ ſæpe diximus, quod ex mu-
tatione perſonæ novæ, laudemium debetur: & ideò
intelligendum eſt de ſuis hæredibus, qui ſunt ſucceſ-
ſuri, & comprehenſi in inveſtitura: cum in illis ſit
quædam continuatio, & per conſequens, fideicom-
miſſarius non tenetur ſolvere laudemium: quia hæ-
res ſuus, & comprehenſus in inveſtitura non tene-
tur ſolvere laudemium, cum dominium non dica-
tur mutatum, ſed continuatum: ſed ſi inſtituere-
tur hæres extraneus, vel collateralis, non com-
prehenſus ſub inveſtitura, tunc laudemium debere-
tur; & per conſequens, ſi fideicommiſſarius. Re-
doan. *de reb. Eccl. non alien. fol*. 385. *numero* 18.
qui loquitur etiam in legatario, ſed de legatario
dicemus infra *quæſt*. 19. Et eandem opinionem tenet
Amad. de Pont. *de laud. quæſt*. 31. *in princ*. Salſo.
quæſt. 1. & plures cumulat Burg. *eod. tract. inſp*. 32.
numero 5. Et hæc diſtinctio comprobatur, quod
hæres, ex ſucceſſione univerſali ab inteſtato, in bo-
nis emphyteutæ non debet ſolvere laudemium, quan-
* do ſcilicet ſuccedunt filii, nepotes, vel alii com-
prehenſi in inveſtitura. Amad. qui de com. teſta-
tur *eod. tract. quæſt*. 12. *ver. & quoad renovationem*:
cum per dictam acquiſitionem, non ſit mutatum
dominium; & ideò non indiget nova Inveſtitura.
Calc. *conſ*. 3. *num*. 24. Dec. *conſ*. 331. *num*. 2. Bur-
ſat. *conſ*. 137. *num*. 49 *vol*. 2. & *conſ*. 18. *num*. 4. *lib*. 1.
Ubi dicit hoc procedere, etiam in filio legitimato
per reſcriptum Principis, loquens in feudo, quod
non debeat ſolvere laudemium Eccleſiæ, ex ſenten-
tia Emil. *conſ*. 132. Burg. *inſp*. 39. *par*. 2. *in princ*.
reprobata opinione Clar. *in* § *emphyteuſis quæſt* 31.
quod ſcilicet legitimatus non ſuccedat in emphyteu-
ſi Eccleſiaſtica, in profana autem ſic. Sed de hoc
videnda eſt *quæſt*. 5. *numer*. 43. *de ſucc. in bon emph*.
ubi eſt particularis materia. Secus ſi ſucceſſerit ali-
quis non comprehenſus in inveſtitura, ut eſt extra-
neus, ſive collateralis; quia tunc ſolvere teneretur
laudemium, ex quo eget nova inveſtitura. Burg. *dict.
inſp*. 39. *num*. 2. Et hanc opinionem dicit, proce-
dere in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ de ſui natura
non eſt tranſitoria ad extraneos hæredes, niſi eſſet
conceſſa pro quibuſcunque hæredibus, ex opinione
Craſſ. §. *hæreditas*, *quæſt*. 11. *numer*. 10. 11. & 12.
ubi ampliat, ſi eſſet dictum, Et quibus dederit. Sed
de hac materia, emphyteuſis Eccleſiaſticæ conceſſæ
pro ſe, & hæredibus, & quibus dederit, videnda
eſt *quæſt*. 1. *de contr. emph numer*. 5. cum pluribus ſeq.
ubi latè diximus: & prædictam diſtinctionem facit
Burg. *dict. inſp*. 32. *num*. 5. ſcilicet, ſi eſt hæres ſuc-
ceſſurus ab inteſtato ipſi emphyteutæ, vel eſt de
comprehenſis in inveſtitura: & tunc non tenetur ſol-
vere laudemium: Aut eſt extraneus, vel collateralis,
& debet ſolvere: qui allegat ſuprad. Doctores, & alios
cumulat, nempè Burſat. *conſil*. 137. *num*. 19. *& ſeq. &
num*. 31. *vol*. 2. Brun. *conſil* 44. *num*. 11. Pariſ. *conſ*.
86. *num*. 8. *vol*. 4. Put. *de recent. fead. fol*. 85 *vol*. 4.
num. 11. & alios, Et hæc opinio comprobatur, quia
quando emphyteuſis eſt hæreditaria, renovatio fieri
debet hæredi, & non proximiori, ut diximus *de re-
novat. qu*. 1.

QUÆSTIO XIV.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur, quando conceditur à Domino rei allodialis in emphyteuſim, num. 1.

Amplia habere locum, ſi emphyteuſis reverſa ad Dominum ematur, nu. 5.

Declara quando emphyteuta ſubemphyteuticavit, vel ad livellum conceſſit, n. 6.

Declara 2. *niſi adeſſet conſuetudo in contrarium, n*. 7.

Laudemium debetur ſolum, quando emphyteuta alienat, & non quando Dominus, n. 2.

Laudemium debetur Domino, quia approbat pactum emphyteutæ alienantis, n. 3.

Laudemium debetur Domino, ratione nova inveſtitura, quam facit immittendo emphyteutam in poſſeſſionem rei alienata, num. 4.

PRæſens quæſtio utilis, frequens, & digna annota-
tione eſt, Num ſcilicet Domino directo debeatur
laudemium, quando concedit in emphyteuſim rem
1 ſuam allodialem? Et non deberi, affirmat Amad. de
Ponte *laud quæſt*. 11. & Burg *de laud. inſp* 31. *in princ*.
Et ratio eſt, quod, cum laudemium ſit introductum à
lege ultima, *Cod. de jur. emph* & eadem lex diſponat
ſolum, ut laudemium debeatur Domino, dum alie-
2 nat emphyteuta; ergo non debetur, quando Domi-
nus concedit in emphyteuſim: quia in iſto caſu ceſ-
ſat diſpoſitio legis, argumento *l*. 4. § *toties*, & ibi
3 Bart. *ff. de damn. infect*. Rom. *conſ*. 197. *in princ. ver.
neque præmiſſa*. Affertur etiam alia ratio, Quod lau-
demium debetur, quia Dominus approbat factum
emphyteotæ alienantis emphyteuſim, ut per Soc. jun.
conſ. 70. *num*. 1. *lib*. 3. Burſat. *conſil*. 127. *numer*. 56.
* *lib*. 2. ubi de com. teſtatur. Surd. quia etiam hanc com.
appellat *conſ* 84. *num*. 6. Villalob. com. *op. litt. Et*,
n. 27. Amad. *quæſt*. 1. *in fine*. Burg. *eod. tract. p* 1. *inſpec*.
5. *in princ*. Gab. 84. *numer*. 11. *lib*. 1. Cephal. *conſ* 699.
num. 31. In iſto autem caſu non approbat factum em-
4 phyteutæ: ergo &c. Præterea adduci poteſt etiam hæc
ratio, Quod laudemium debetur ratione novæ inve-
ſtituræ quam facit Dominus, immittendo novum
emphyteutam in poſſeſſionem rei emphyteuticæ a-
lienatæ, per primum emphyteutam. Burſat *conſ*.
56. *nu*. 16. *lib*. 1. Salſon. *de laud. prælud*. 4. Amad.
quæſt. 9. Clar. §. *emphyteuſis*, *quæſt*. 23. *ver. ulterius
quæro*, Cagn. *in l*. 2. *Cod. de pact inter. empt. & vend.
num*. 237. Gab. *conſ*. 84. *num*. 3. *lib*. 1. Redoan *de reb.
Eccl. non alien. quæſt*. 11. *nu*. 13. *fol*. 380. cum aliis enu-
meratis per Burg *dict. inſp*. 5. *num*. 6. Quæ rationes
cum ceſſent in caſu hujus quæſtionis, ſequitur, ſi Do-
minus ſive Eccleſia concedat rem ſuam in emphyteu-
ſim, ut non poſſit prætendere laudemium; & pro
hac opinione videnda etiam erunt, quæ in ſeq. quæ-
ſtione dicentur.

5 Amplia, ut habeat locum, quando aliquis emit à
Domino emphyteuſim locum, quando aliquis emit
à Domino emphyteuſim ad ſe reverſam, & ipſi con-
ſolidatam; cum perinde habeatur, ac ſi nova eſſet
conceſſio; ut dicit Amad citato loco. & Burg. *eadem
inſp* 31. ex ſententia Boer. *in Conſuet Biturg tit. des coſtu-
mes*, §. 17. *fol*. 46. & faciunt, quæ dicemus in ſeq. q.

5 Declara prædicta, ut non habeant locum, quando emphyteuta ſubemphyteuticavit, ſive ad livellum conceſſit; quo caſu debetur laudemium, ut dixi *de cont. emph. quæſt.* 10. & tenet Salſon. *de laud. cellul.* 2. *nn* 13. & Caldas *de emphyt. extinct. cap.* 16. *num.* 34. Et ratio eſt; quia hæc alienatio fieri non poteſt ſine conſenſu Domini, ut late dixi *in ead. quæſt.* 10. ad quam te remitto. Burg. *ead. Inſpec.* 31. & vide etiam omnino infra *quæſt.* 23. ubi approbatur dict. Valaſc. *quæſt* 13. *num.* 12. *de jur. emphyt.*

7 Declara ſecundo, niſi in loco adeſſet conſuetudo in contrarium, quæ eſſet attendenda; cum etiam à conſuetudine introduci poſſit ut filii, nepotes, & alii in inveſtitura comprehenſi debeant ſolvere laudemium. Burſat. *conſ.* 137. *num.* 53. *lib.* 2. Burg *inſpec.* 26. *par.* 3. *num.* 4. & in donatrione dixi *quæſt.* 6. *nn.* 11. & vide, quæ ſupra dixi *quæſt.* 1. *num.* 5. & alibi. Et in hac mea Civitate vidi plurica ſolutum in hoc caſu laudemium, & quod ſervat conſuetudo, attendendum eſt, circa ſolutionem laudemii. Burſat. *dict. conſil. num.* 56. Sylveſt. *in ſumma*, §. *emphyteuſis*, *p.* 1. *num.* 28. *ver.* 1 Burg. *eod. tract. p.* 2. *inſpec.* 32. *num.* 7. Soc. jun. *conſ.* 80. *num.* 22. *cum duobus ſeq.*

QUÆSTIO XV.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur, quando petitur renovatio per proximiores, aut per emphyteutam, finita generatione, vel tempore, n. 1.

Declara non procedere, ſtante conſuetudine in contrarium, num. 2.

Renovatio peti poteſt, tam ab Agnatis, quam Cognatis proximioribus, n. 3.

NUnc ſubnectemus quæſtionem memoriæ commendandam: nam ejus materia eſt frequentiſſi-
1 ma; An ſcilicet laudemium debeatur quando emphyteuſis eſt finita & reverſa ad Dominum, (juxta ea, quæ diximus in tit. *de renovat. quæſtion.* 1.) & proximiores, vel ipſemet emphyteuta, cui ad tempus fuit facta conceſſio, petunt renovationem? Et dicendum eſt, quod non debetur, ita tenet Amad. de Pont. *de laud. quæſtion.* 12. *ver. quinimmo*, quem ſequitur Burg. *eod. tract. par.* 2. *inſpec.* 46. *in princ* Pro qua opinione faciunt omnes rationes, quas adduximus in præcedenti quæſtione: Quæ opinio venit declaranda, niſi conſuetudo ſit in contrarium; quia illa ſervari deberet: Et in hac patria mea ſemper vidi proximiores in renovatione ſolvere laudemium Domino directo; & ideo ſtante hac conſuetudine, non habebit locum opinio prædicta Amad. Nam ſtandum eſt conſuetudini, an laudemium ſit ſolvendum; cum minime ſint mutanda, quæ certam, & diuturnam habuerunt obſervantiam. Soc. jun. qui alios refert, *conſ.* 70. *num.* 23. *& ſeq. lib.* 3. Grat. *diſcep. forenſ cap.* 377. *num.* 19.

3 Et quia in *quæſt.* 1. *n.* 5. *tit. de renovat.* tenuimus contra Clar. renovationem emphyteuſis poſſe peti tam ab Agnatis, quam Cognatis, modo ille qui petere debet, ſit proximior ultimi decedentis, emphyteutæ: nunc decrevi apponere hic, & addere, quod eandem meam opinionem inveni poſteà tenuiſſe Dec. *conſ.* 131. *ver. tertio non obſtat*, ubi hanc opinionem communem appellat, & eum ſequitur Imol. *conſ.* 27. *numer.* 3. Ruin. *conſ.* 12. *num.* 20. *& conſ.* 151. *numer.* 18. Rom. *conſ.* 22. loquens in matre, & Horat. Mandoſ. *limit.* 6. in Add. & noviſſimè tenet Franc. Caldas *de renovat. emphyt. quæſt.* 9. *num.* 14. *ad finem.*

QUÆSTIO XVI.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur, quando emphyteuta locat ad longum tempus, n. 1.

Laudemium non debetur, ſi emphyteuta locat ad longum tempus commoditatem percipiendi fructus, niſi in fraudem fiat, num 2.

Locatio facta ad vitam alicujus, dicitur ad longum tempus, n. 3.

Laudemium debetur ex locatione facta ad vitam emphyteutæ, ibid.

Laudemium non debetur, ſi conductor ad longum tempus alienat, num. 4.

DIximus in tit. *de alienat. quæſt.* 1. *nu.* 75 quod emphyteuta locans ad longum tempus emphyteuſim, ſine conſenſu Domini, cadit à jure ſuo. Quæro igitur, ſi emphyteuta locat ad longum tempus, an Domino directo laudemium? Et quod debeatur, te-
1 net Spec. *de locato*, §. *nunc aliqua*, *ver.* debeatur, 123. *cum ſeq.* Alex. *conſ.* 165. *lib.* 2. Cravet. *conſ.* 337. *num.* 10. *volum.* 3. Rimin. jun. *conſ.* 251. *nn.* 61. Jaſ. *in l. fin. Cod. de jur. emph. nn.* 2. Dec. *conſ.* 204. *nu.* 2. Redoan. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 385. *n.* 14. *cum ſeq.* Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 29. *num.* 16. ubi dicit, ſi hæc locatio eſt alienatio, cur non debetur Domino laudemium? idem tenet Salſon. *de laud. Prælud.* 4. *num* 18. Amad *eodem tractat. quæſt.* 34. Caroc. *de locat. fol.* 55. *quæſt.* 4. *n.* 5. Cavalc *deciſ.* 45. *n.* 65. *in fine*, *par.* 1. Tiraquell. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ* 14. *num.* 82. & alios refert Burg. *de laud. par.* 2. *inſpec.* 58. *nn.* 5. & Vivi. *deciſ.* 496 *nn.* 10. *lib.* 3. Et cum inter Doctores nulla ſit controverſia, quin hæc ſit alienatio, & utilis dominii translatio, ut diximus *in Prælud quæſt.* 5. *num.* 10. Ideo non eſt mirum, ſi laudemium debetur; Et hanc opinionem tenet Rota, ut in recollectis per Paul. Rub. *deciſ.* 14. *in fine*, & Caldas *de emphyteus. extin. cap.* 16. *numer.* 38. Quando autem dicatur facta locatio ad longum tempus, vide *in d. q.* 1. *num* 81.

Contrarium tenet Boer. *dec.* 234. *circa finem*, ſed ejus opinio eſt cont. com. op.

2 Sed quid, ſi locaret emphyteuta commoditatem ſolum percipiendi fructus ad longum tempus, (quod fieri poteſt, irrequiſito Domino; ſi tamen ſine fraude fiat, ut diximus *in dict. quæſt.* 1. *num.* 309.) an laudemium debeatur? Put. *de reint. feud. fol.* 86. *col.* 2. *numer* 1. *& ſeq.* tenet, quod non debeatur: Ea ratione motus, quia hæc non eſt alienatio, ut citato loco diximus; & ſequitur Salſon *de laud. dict. Præl.* 4. *num.* 25. & Amad. *eadem quæſt ver. quinimmo*, & Burg. *ead. inſpec. in fine.* Sed ſi appareret de aliqua fraude, tunc eſſet alienatio, & laudemium deberetur: vel ex conjecturis conſtaret, voluiſſe vendere rem ipſam; & non commoditatem: ut per Seraph. *diciſ.* 932. & videnda ſunt, quæ poſuimus *eadem quæſt. num.* 311. *& ſeq. & numer.* 89 ubi retulimus aliquos Doctores, tenentes, quod præſumatur fraus, quod eſt facta locatio ad longum tempus; cum reſervatione utilis dominii: Et quando ſolum emphyteuta alienat fructus, laudemium non debeatur, tenet etiam Caldas *de emphyt. extinct. eodem cap.* 16. *lib.* 4. *num.* 72. & vide infrà *quæſt.* 20.

3 Et quia locatio ad vitam emphyteutæ, dicetur ad longum tempus. Clem. 1. *de reb. Eccleſ. non alien. cap. precaria*, 10. *quæſt.* 2. Aret *conſ* 55. *numer.* 2. Dec. *conſ.* 04. *nn.* 2. *& ſeq.* Rim. jun *conſ.* 234. *nn.* 70. Mantic. *de tacit. & ambig. lib.* 5. *tit.* 4. *n.* 11. Covar *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 16. *numer.* 3. cum aliis allegatis per Mant. ibidem, & vide *de alien. quæſt.*

quæſt. 1. *numer.* 82. & eſt com. opin. ut per Caroc. *de locat. fol.* 53. *quæſt.* 2. obi infinitos congerit; Ideo, ex eadem ratione, teneodum eſt, ex hujuſmodi locatione, Domino directo deberi laudemium; ſed vide, quæ ſupra diximus *qu.* 8. *n.* 35.

4 Sed advertendum eſt, an conceſſio facta ſit emphyteutica, vel locatio ad longum tempus; quia, ſi eſt emphyteutica, abſque dubio, ex alieoatione debetur laudemium, ex diſpoſitione *leg. fin Cod. de jur. emph.* Si vero conceſſio oon eſſet emphyteutica, ſed ad longum tempus, laudemium non deberetur, ex alienatione illius. Menoch. *de præſ. præſ.* 105. *n.*8. *lib.*3. ibi, ex locatione non debetur laudeminm. Burg. *de laud. par.* 1. *inſp.* 5. *num.* 17. *& par.* 2. *inſp. ult. n.* 1: Alex. *conſ.* 23 *num.* 7. *lib.* 5. & ita tenet Rot. ut in recollectis per Paul. Rub. *deciſ.* 4 *num.* 2. Quia laudemium ſoluitur ex ipſa natura contractus emphyteutici, cum qua non concurrit locatio perpetua, ut per Valaſc. *de jur. emph. quæſt.* 29 *num.* 15. *ver. infertur*, & Gomez, *de contract. cap.* 3. *de locat. num. undecimo.* Ex quibus infertur, quod, ſi emphyteuta locaret ad longum tempus, deberetur Domino directo laudemium, ut ſupra dictum eſt; Si vero eſſet conductor ad longum tempus, vel in perpetuum, & non emphyteuta, & ipſe conductor locaret ad longum tempus, oon deberetur landemium. Nec obſtant, dicit Rot. *in eadem deciſ.* 14. *numer.* 48. ea, quæ dicunt Dec. *conſ.* 204. *numer.* 2. Boet. *deciſ.* 134. *numer.* 1. *& ſeq.* Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 34. *numer.* 1. *& ſeq.* Burg. *de laud. par.* 2. *inſp.* 38. *nu.* 16. *& ſeq.* quia loquuntur de locatione perpetua rei emphyteuticæ, facta per emphyteutam; non autem de venditione rei in perpetuum locatæ, facta per cooductorem.

QUÆSTIO XVII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta, ſi partem tantum rei emphyteutica alienat, debetur Domino laudemium, n. 1.

DIximus in titulo *de alienat. quæſtione prima num.* 126 quod emphyteuta ſecundum magis communem opinionem, non cadit à jure ſuo, ſi partem tantum alienat, ſed tantum cadit ab illa parte, quam alienavit. Quæritur modo, ſi partem tantum emphyteuta alienavit, an Domino debeatur laudemium,
1 pro illa parte? Burg. *inſpec* 54. *in fine de laud. par.* 2. dicit, quod Soc. jun. *conſ.* 70. *nu.* 8. tenet noo deberi, ſed credit, quod incuria Typographi addita ſit illa dictio, oon; cum ibi Soc. dicat, quod emphyteuta vendente jus ſoom alteri in totum, vel in partem, ſolui debet laudemium; & eandem opinionem tenet ibi Burg. *eod. num.* 5. *in princ.* & idem mihi videtur; quia cum ſit in libertate Domini declarare caducitatem pro illa parte alienata, cur ei non debeatur laudemium pro approbatione, & immiſſione in poſſeſſiooem, quam facere debet Dominus, approbando factum emphyteutæ alienantis, & immittendo novum emphyteutam in poſſeſſiooe rei emphyteuticæ alienatæ? Et diximus ſuprà, *quæſtione* 8. *num.* 2.

QVÆSTIO XVIII.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur, ſi emphyteuta concedas in emphyteuſim ad 29. annos, vel aliud certum tempus, cum pacto ad renovandum, quoties caſus renovationis contigerit, n. 1.

Limita ſi emphyteuſis eſt conceſſa in perpetuum, cum pacto ad renovandum de 29. annis, in 29. annos, n 2.

SUcceſſivè quæro, Si emphyteuta concedat in emphyteuſim rem emphyteuticam ad 29. anoos, vel
1 aliud certum tempus, cum pacto ad renovandum, pro certo annuo canone, an laudemium debeatur? Put. *de reinteg. pag.* 76. *col.* 1. *n.* 10. tenet, quod debetur, & quoties caſus renovationis contigerit, quem ſequitur Burg. *de laud.* 35. *par.* 2. *in princ.* Et ratio eſt, quia conceſſio facta fuit ad tempus 29. annorum ideo ulterius procedere nequit; nam conceſſum ad tempus, poſt illud cenſetur denegatum; ut diximus *de contr. emph. quæſt.* 23. *num.* 1. Etiam, ſi adeſſet pactum ad renovandum; quia illud pactum non tribuit aliquod jus reale, ſed actionem tantum perſonalem ad factum, ut fiat renovatio, ut ibi *numer.* 2. Ac etiam ſi dictum eſſet de 29. in 29 annos perpetuò uſque ad tertiam generationem; nam per curſum 29. annorum dicitur emphyteuſis finita; & iſtud pactum intelligitur, modo renovetur, quod finitum eſt, ut in *eadem quæſt. num.* 7. Et quamvis dubitari poſſit, laudemium non eſſe ſolvendum; cum hæc renovatio fieri debeat vigore primæ conceſſionis, potius, quam ex nova cauſa, quia à principio emphyteuta primus ſuum præſtitit conſenſum, (ut in pacto de retrovendendo dictum fuit, ſuprà *quæſt* 4. *num.* 3.) nihilominus, non ſibi præjudicavit in petendo laudemium, ut io ſimili de licentia data alienandi diximus ſuprà, *quæſt.* 8. *ampl.* 4. ſecundum communem opinionem, *numer.* 7. & hanc opinionem confirmat Burg. *inſpec.* 36 *par.* 2 *per totam, de laud.*

2 Limita tamen prædicta non habere locum; ſi emphyteuſis eſt conceſſa in perpetuum, renovanda, ſeu ad renovandum de 29. annis in 29 annos; quia tunc, cum ſit unicus contractus, ſive conceſſio, renovatio non requiritur ad ſubſtantiam contractus, ſed ad faciliorem probationem, ut diximus *in dicta quæſt.* 33. *num.* 8. *& de renovat. quæſt.* 1. *nu.* 14. *ver. ſed declara*; & ſecundum hanc declarationem, dicit ibi Burg. in fine, procedere opinionem Amad. *quæſt.* 12. *ver. quoad finitam*, qui contrarium tenet in primo caſu.

QUÆSTIO XIX.

SUMMARIUM.

Emphyteuta non cadit à jure ſuo, legando emphyteuſim, irrequiſito Domino, n. 1.

Legatarius tenetur ſolvere laudemium, n. 2.

Sed diſtingue, n. 3.

Legatarius non tenetur ſolvere laudemium, quando adeſt conſuetudo, num. 4.

Emphyteuta, ſi totam ſuam hæreditatem habeat in emphyteuſim, & inſtituat hæredem univerſalem, & poſtea in eodem teſtamento leget aliquam rem. Legatarius ſolus ſolvere debet laudemium, n. 5.

HIs, quæ ſupra diximus, conſequens eſt addere, & inſpicere, An laudemium debeatur à legatario, quando ſcilicet emphyteuta legat rem emphyteuticam? Et præmittendum eſt, quod emphyteuta non
1 cadit à jure ſuo, legando rem emphyteuticam. Spec. *in §. nunc aliqua, ver.* 112. *de locat.* Salyc. *numer.* 12. Bald. *numer.* 12. Jaſ. *numer.* 75. *& ſed. in leg. final. Codice de jur. emphyt.* Clar. §. *emphyteuſis quæſt.* 15. Redoan. *de rebus Eccleſiæ non alien. fol.* 519 *numero* 27. *& ſeq.* & alios congerit. Corb *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 4. *in princ.* ſive ſit emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſive profana; dummodo, ſi eſt Eccleſiaſtica, legetur tali, in quem poſſit tranſire: ut de magis com. opin. teſtatur. Imol. *in l. uſufr. nu.* 7. *ff ſolut. matr.* Alex. *conſ.* 17. *col. pen. vol.* 5. Curt. jun. *conſ.* 130. *n.* 8. Burg. *de laud.*

de laud. par. 2. inſpec. 48. *numer.* 4. His præmiſſis diximus, quod hanc quæſtionem tractat Spec. *eod.* §. *ver.* 114. ubi refert opiniones, & nihil firmat. Jaſ. autem movens eandem quæſtionem, *numero* 50. *in ead. leg. fin.* refert, quod Gloſ. ibidem *in ver. æſtimationis*, tenet, quod legatarius tenetur ſolvere laudemium, nam in tex. in ver. & ne avaritia, dicitur, quod quinquageſima debetur pretii, vel æſtimationis & debet intelligi, pretii, ſcilicet quando venditur, & æſtimationis, quando alio titulo lucrativo, puta donationis, vel legati transfertur; & ipſe cum Gloſ pertranſit, ex ſententia etiam Salyc. & Bald Hanc quoque opinionem ſequitur Soc. jun. *conſil.* 70 *num* 28. *lib.* 3 Hier. à Lauren. *deciſ. Avenion* 323. *num.* 3. Burſat. *conſ.* 137. *vol.* 2. *numer.* 19. Vinc. Franch. *deciſ.* 101. Bertran. *conſil.* 78. *numer.* 1. *parte* 5. Villalob. *comm. opin. ver. emphyteuta*, *num.* 73. Sam. Sylveſt. §. *emphyteuſis numero* 28. *parte prima.* Boer. *in Conſuet. Biturg. tit. des coſtumes*, § 18 ubi de comm. teſtatur. Salſon *de laud quæſt.* 1. *princ. numero primo*, & alii, quos refert idem Burg. *ead. inſpect. numero quinto*, Redoan. *eod. tract fol.* 185. *numero* 13. qui alios citat: Et pro hac opinione facit, quod donator tenetur ſolvere laudemium, ut diximus ſupra quæſtion. 6. & legatum eſt, quædam donatio. §. 1. *Inſt de legat.*

Et licet hæc videatur opinio indubitabilis: tamen Salyc. & Bald. *in d. l. fin. numer.* 11. ita diſtinguunt. Aut emphyteuſis eſt conceſſa, cum clauſula pro ſe,
3 & hæredibus, & ſucceſſoribus; & tunc legatarius non tenetur petere novam inveſtituram, nec laudemium ſolvere: cum in prima inveſtitura ſit comprehenſus. Aut emphyteuta eſt inveſtitus pro ſe, & hæredibus tantum, non adjecto illo verbo, ſucceſſoribus, & tunc ſubdiſtinguunt. Aut emphyteuſis eſt privati; & tunc laudemium ſolui debet per legatarium, ex quo nova indiget inveſtitura. Aut emphyteuſis eſt Eccleſiaſtica, & tunc, ſi eſt legata extraneo, debetur laudemium; cum non tranſeat ad extraneos hæredes: ſi autem eſt legata uni ex deſcendentibus proximiori in gradu, & tunc laudemium non debetur: quia illud verbum, hæredibus, verificatur in deſcendentibus: ut dixi etiam plene in tit. *de cont. emph. quæſt* 1. *numer.* 5. *cum ſeq.* ſecundum magis com. opinionem: ſed, ſi eſſet adjecta clauſula, Et cui dederis, tranſiret ad extraneos etiam: uti ibi *num.* 7. & per conſequens facta conceſſione, cum debitis ſolemnitatibus, ut ibi, legatarius in iſto caſu non deberet ſolvere laudemium, cum ſit comprehenſus in inveſtitura, ut in primo caſu diſtinctionis: Et hæc diſtinctio Bald. & Salyc. approbatur à Brun. *conſ* 43. *nu.* 11. *&* 13. Bertran. *eod. conſ.* 78. Amad. de Pont. *quæſt.* 31. & hanc
* eſſe receptam opinionem teſtatur Sola in Com. Duc. Sabau. *tit. de jur. emph gloſ.* 1. *num.* 17 Salſon. *eod. tract. de form locat ad long. temp. nu.* 5. *& in prim. qu. princ. nu* 2. *& cellul* 9. Subdens, non ſtatim mortuo teſtatore deberi laudemium: niſi demum aſſecuto legato: quæ omnia refert Burg. inſp. & vide omnino infra *qu* 31.

4 Limita, quando adeſſet conſuetudo in contrarium, quod ex legato emphyteuſis non deberetur laudemium. Boer. *d.* §. 8. *col.* 2. *ver. ſed dicta.* Franch. *ead dec. n* 5.

5 Hoc autem ſciendum eſt, quod, ſi quis habeat totam ſuam hæreditatem emphyteuticam, & inſtituat hæredem extraneum, & in eodem teſtamento legat aliquam rem alicui extraneo, & hæres adiens hæreditatem, tradat rem legatam legatario, unicum tantum laudemium erit ſolvendum per legatarium, & non per hæredem. Salſo *de laud. cellul.* 7. *num.* 42. Burg. *d. inſpec. in fine.*

QUÆSTIO XX.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur; ſi emphyteuta conſtituat uſumfructum in bonis emphyteuticis, num. 1.

QUæro, ſi emphyteuta conſtituat uſumfructum in re emphyteutica, an debeatur Domino laudemium? Et videbatur dicendum; quod ſic: cum hæc dicatur alienatio, ſecundum Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 18. *numero* 2. Clar. §. *feudum quæſt.* 34. *in fine.*

1 Contrarium tamen tenendum eſt: quia hæc non eſt alienatio ipſius rei, ſed ſola uſusfructus tranſlatio; idem Red. *eod. tract. fol.* 521. *nu.* 38. Hinc eſt, quod emphyteuta conſtituens uſumfructum in re emphyteutica, irrequiſito Domino, non cadit à jure ſuo, ut probavimus, in tit. *de alienat. quæſt* 1. *num.* 278. Nec alienans commoditatem percipiendi fructus, irrequiſito Domino, cadit à jure ſuo; quia præſumitur retinere utile dominium; ut etiam diximus *in ead. qu.* 1. *nu.* 309. Et aliis rationibus movetur Marius Burg. *de laud. inſpec.* 54. *parte* 2. per totum, ubi tenet quod in caſu iſto laudemium non debeatur; Et hæc opinio comprobatur, quia ſupra quæſtion. 16. numero ſecundo, tenemus, quod laudemium non debetur ex locatione commoditatis percipiendi fructus ad longum tempus; & tenet etiam Caldas *de emphyt. extinct. lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 73. Quod intelligendum aſſerit, niſi in fraudem Domini directi hoc fieret, & diximus etiam *d. qu.* 16. *nu.* 2.

QUÆSTIO XXI.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur uſufructuario, & non proprietario, num. 1.
Uſufructuarius debet habere utilitatem provenientem ex re, vel propter rem, nu. 2.
Laudemia ſunt fructus civiles, n. 3.
Laudemium continentur in uſufructu omnium bonorum, n. 4. *&* 5.
Maritus debet habere laudemium, quando eſt Dominus, ſive uſufructuarius dominii directi dotalis, n. 6.
Uxor debet laudemium, quando poſſidet emphyteuſim, uti paraphernalem, & extra dotem, n. 7.
Proprietarius, & non uſufructuarius debet mittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, n. 8.
Emphyteuſis in caſu caducitatis applicatur proprietario, & non uſufructuario, ſine tamen præjudicio lucri durante uſufructu, n. 9.

COnſequens eſt, ut videamus poſt præcedentem quæſtionem, cui ſit ſolvendum laudemium, an
1 uſufructuario, an vero proprietario? Et quod debeatur uſufructuario, & non hæredi, tenet Joan. Andr. ad Spec. *in* §. *nunc aliqua, de locato ver.* 93. cujus ſententiam ſequutus eſt Jaſ. *in leg. fin Codice de jure emphyt. numero* 45. ubi dicit, quod ita etiam tenuit Alber. de Roſan. & eandem opinionem amplectuntur Guid. Pap. *dec.* 477. *numer.* 3. Franc. Marc.
* *dec.* 605. *par.* 1. Oldr. *conſ.* 24. *per totum.* Soc. jun. qui hanc appellat communem *conſ.* 70. *num.* 31. Car. §. *emphyteuſis quæſt.* 13. *in fine* Burſat. *conſ.* 165. *n.* 55 *vol. ſecundo*, Cravet. *conſil.* 212. *in fine* Menoch. *conſil* 66. *numero* 36. *libr.* 1. Alciat. *conſ.* 688 Bello. *conſil.* 6. *numero* 16. Surd *conſ.* 57. *numero* 25. Tiraq. *de retract. lign.* §. *finis numero* 106. qui alios citat. Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 20. Salſon. *cellul.* 2. *numero* 12.

Burg.

Burg. *de laud. inſpec.* 4. *parte prima*, *nu.* 8. idem Surd. *deciſ.* 31. *numer.* 12. qui pariter de comm. teſtatur. Silveſt. in Sum. *in ver. Emphyteuſis quaſt.* 21. Caldas *de emphyt. extinct. cap.* 16. *num.* 40. Mareſc. *variar. reſolut. cap.* 30. *numero quinto libro primo.* Bonac. *lib. moralium*, *par.* 3. *diſputat.* 3. *quaſt.* 8. *numer.* 29. Moventur pluribus rationibus, & prima quia fructus eſt utilitas ex re, vel propter rem proveniens; meritò ad uſufructuarium hoc emolumentum pertinere debet, quorum rationem ſequitur Salſ. *de laud. dup. colum.* 13. *in fine.* Dicens, quod laudemia ſunt fructus civiles: & Peregr. de fideicom. citato loco. Secun-
3 da ratio eſt, quia uſusfructus eſt in bonis, ſicut & laudemium, ut per Oldr. & Put. citatis locis, ſequitur Rim. jun. *conſ.* 481. *num.* 123. & 131. *vol.* 5. Tertia affertur ratio: quia in mutatione emphyteutæ verſatur incommodum uſufructuarii, ne ſibi invito
4 detur debitor, quem ſpernit; & ideo requiritur ejus conſenſus. Oldr. Put. & Rim. in eiſdem locis. Quarta ratio, quia in uſufructu omnium bonorum, continentur laudemia, cum ea dicantur fructus ju-
5 rium, & actionum. Menoch. *de praſ. lib.* 4. *praſ.* 142. *in fin.* Ex quo infertur, quod, ſi maritus relinquat uxorem uſumfructuariam omnium bonorum, debentur ei laudemia. Caſſan. *in Conſuet. Burgn. des droitz. Rub.* 4. §. 6. 8. *poveren. in fine.* Rim. jun. *conſ.* 481. *nu.* 123. *in fin.* Infertur etiam quod maritus,
6 qui eſt Dominus, ſive uſufructuarius directi dominii dotalis, ipſe conſequitur laudemium: non autem uxor. Boer. *in conſuet. Burg. tit. des coſtumes*, §. 8. *gloſ.* 5. *in fine*: ſecus autem, ſi uxor dominium dire-
7 ctum poſſidet, uti paraphernale; quia laudemium ſpectat ad uxorem, non ad maritum. Bald. *conſ.* 478. *n.* 1. *vol* 5. Menoch. *de praſ. lib.* 3. *praſ.* 8. *in princ. deciſ. Avenion.* 18. *col.* 1. Et non eſt dubitandum de hoc, cum ſint bona extra dotem.

8 Sed advertendum eſt, quod in hoc caſu proprietarius, & non uſufructuarius debet mittere in poſſeſſionem novum emphyteutam: quamvis ipſe debeat habere emolumentum laudemii quia in caſu caducitatis, emphyteuſis applicatur proprietario. Jaſ. *in leg. fin.*
9 *Cod. de jur. emphyt. nu.* 45. Guid. Pap. *deciſ.* 477. *n.* 1. Franc. Marc. *deciſio.* 605. *par.* 1. Tiraquel. *in leg. ſi unquam*, *Cod. de revocat. donat. & de retract. lign.* §. *finis numer.* 109. & 206. Salſo. *de laud. tellul.* 2. *numer.* 16. *eodem tractat. inſpect.* 4. *par.* 1. *num.* 21. Surd. *conſil.* 57. *num.* 23. Et ideo in caſu devolutionis, ob canonem non ſolutum, inobſervantiam, alienationem, vel ob aliam cauſam, emphyteuſis devolvitur Domino, & ei acquiritur: non autem uſufructuario: ſecundum prædictos: tamen emolumenta, ex re emphyteutica devoluta obvenientia pertinent ad uſufructuarium, durante uſufructu. Decian. *conſil.* 123. *num.* 54. *lib.* 3. cum aliis adductis per Honded. *conſ.* 86. *num.* 21. & 22. *vol.* 2. Surd. citato loco, Et ad Dominum directum pertinebit finito uſufructu, quo durante, quoad lucrum & canones applicatur emphyteuſis uſufructuario. Put. *de reint. feud. fol.* 54. *col.* 4. *n.* 8. & *ſeq.* Amad. *de laud. quaſt.* 20. Bello. *conſ.* 6. *n.* 20. ſuprà allegato Burg. *d. inſp.* 4. *nu.* 22. & diximus etiam *de ſucceſ. in bon. emph. qu.* 8. & *q.* 13.

QUÆSTIO XXII.

SUMMARIUM.

Laudemium debet habere pater, & non filius, quando emphyteuta alienare bona emphyteutica filii, n. 1.
Fallit in caſibus, in quibus patri non quaritur uſusfructus; exemplum, n. 3.
Pater habet uſumfructum in bonis adventiis filiorum, numero 2.
Pater in bonis, in quibus non habet uſumfructum, habet tamen commoditatem uſusfructus, niſi per teſtatorem eſſet expreſſa prohibita, n. 4.
Patri debetur laudemium, reſpectu commoditatis, n. 5.
Emphyteuta novus debet mitti in poſſeſſionem per filium proprietarium, & ipſe debet facere inveſtituram, num. 6.

Sequitur, ut videamus, An pater, vel filius debeat habere laudemium, quando emphyteuſis eſt filii, quoad proprietatem, & emphyteuta vult vendere utile dominium? Hæc quæſtio pendet ab illa quæſtione; quam poſuimus in titulo *de diverſ. qu. emphyt. qu.* 27. ubi tractavimus, An pater habeat uſumfructum, in
1 bonis emphyteuticis filiorum. Et dicendum eſt, quod debet conſequi laudemium, & non filius, quando filius eſt Dominus directus bonorum emphyteutico-
2 rum: quia ipſe eſt uſufructuarius bonorum adventitiorum filiorum, niſi ſint bona caſtrenſia, vel quaſi *l. cum oportet*, & ibi Doctores omnes, *Cod. de bonis qua lib.* & *Inſt. per quas perſ. nob. acq.* §. 1. Suarez. *in theſ. recep. ſent. in ver. Pater*, *numero* 31. Vivl. *com. opin.* 138 *lib.* 1. Aſcan. Clem. *de pat. pot. effect.* 2. *n.* 27. ubi ponit ampliationes, & limitationes Et per iſtam rationem, quod pater ſit uſufructuarius bonorum adventitiorum filii, Burg. *de laud. inſpec.* 4. *par.* 1. *num.* 23. tenet prædictam opinionem. Et pro hac opinione faciunt, quæ dixi *de alienat. quaſt.* 1. *n.* 325. quod pater recipiendo canonem, præjudicat filio Domino directo.

3 Declara tamen; prædictam opinionem non habere locum in bonis emphyteuticis, in quibus patri non quæritur uſusfructus, ut in emphyteuſi dotali, vel quando fuerit relicta emphyteuſis cum conditione, ut patri non quærantur uſusfructus; aut eſſet relicta pleno jure, cum fructibus, & in aliis caſibus de quibus per eundem Clem. *dict. effect.* 2. *in limit.* & per Duen. *reg.* 363. & Burg. citato loco, & vide, quæ ſcripſimus *in dict. quaſt.* 17. & *de ſolut. can quaſt.* 12.
4 Advertendum tamen eſt, quod pater in bonis, in quibus non habet uſumfructum, nihilominus habet commoditatem uſusfructus, ut per Cavalc. *de uſufruct. ſub num.* 379. Clement. *dict. effect num.* 44. Burg. *ead. inſpect. num.* 27. Ex qua commoditate poterit habere laudemium; ut tenet ibi Burg. Et in quibus conſi-
5 ſtat hæc commoditas, & ejus effectus, videnda eſt *prad. quaſt.* 17. & *de ſol. can. quaſt.* 12. & melius *de var. quaſt. emph. quaſt.* 17. *num.* 4. & 8. Quod etiam declaratur, niſi per teſtatorum expreſſe eſſet prohibita commoditas acquiri ipſo patri ut per Angel. *in dict.* §. 1. *Inſt. per quas perſ. nob. acq.* Joan. Dilect. *de art. teſt. cautel.* 16. *in fine*, & Burg. citato loco.
6 Advertendum quoque eſt, quod novus emphyteuta debet mitti in poſſeſſionem emphyteuſis alienatæ per veterem emphyteutam, non per patrem; ſed per filium; cum ipſe ſit proprietarius. Franc. Marc. *deciſ.* 605. quem ſeq Burg. *dicta inſpect. nu.* 24. Et pro hac opinione faciunt ea, quæ diximus in præcedenti quæſtione in fine, quod proprietarius debet mittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, & non uſufructuarius; & ipſe debet facere inveſtituram.

QUÆSTIO XXIII.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur ſupremo Domino directo; & non emphyteuta, qui de licentia ipſius ſubemphyteuticavit, & ſecundus emphyteuta velit alienare, vel ſubemphyteuticare, n. 1.
Dominus directus, & non emphyteuta eſt requirendus, pro conſenſu quando ſecundus velit vendere, vel ſubconcedere nu. 2.

Domi-

Digitized by Google

Dominus directus ſupremus, & non emphyteuta declarat caducitatem, n. 3.

Emphyteuta, poſtquam emphyteuticavit de conſenſu Domini, nullum utile, neque directum dominium habet, n. 4.

Emphyteuta transfert omne jus ſuum in ſecundum, quando hoc expreſſit, n. 5. & ibi exempla.

Laudemium, & jus canonis debetur primo emphyteutæ, quando ſimpliciter conceſſit, & ſubemphyteuticavit, ſecundum unam opinionem, quod Auctori non placet, n. 6.

Sed contrarium, n. 8.

Laudemium debetur utrique Domino, quando dubitatur, quis ſit principalis, n. 7.

Laudemium debetur ſupremo Domino, quando emphyteuta ſubconceſſit, & impoſuit jus canonis ei debendum, ultra primum ſupremo Domino debitum, n. 8.

Laudemium debetur utrique Domino; quando conventum eſt, ut ei debeatur, n. 9.

Laudemium debetur concedenti, quando conventum eſt, ut ei præſtentur decem annua ſibi, & Titio certa pars fructuum, & idem, ſi certa pars fructuum concedenti debeatur, n. 10,

PRoſequendo eandem materiam, Quibus ſcilicet laudemium ſit ſoluendum, ſi emphyteuta ſubemphyteuticavit de licentia Domini directi, & poſtea iſte ſecundus emphyteuta velit ſubconcedere, ſive alienare eandem rem emphyteuticam, An debeatur Domino directo, & ſic ſupremo, & mediato, an vero primo emphyteutæ, & immediato, qui ſubemphyteuticavit? Hanc quæſt. primus formavit Spec. *in §. nunc aliqua, de locat. ver.* 126. ubi tenet, quod laudemium debetur primo, & ſupremo Domino cujus conſenſus requiritur, & ipſe debet novum emphyteutam inducere in poſſeſſionem; ex ſententia Azonis. Deinde eandem quæſtionem repetiit Jaſ. *in leg. fin. Cod. de jur. emphyt. n.* 48. qui ſequutus eſt opinionem Spec. & ante ipſum eandem ſententiam tenuerunt Salyc. & Bald. *in dict. l. fin. n.* 9. Dec. idem aſfirmat *conſ.* 160. *num.* 2. Socin. jun. *conſ.* 70 *n.* 6. *lib.* 3. Gozad. *conſ.* 66. *n.* 9. Ruin. *conſ.* 143. *nu.* 9. Clar. *§. feudum, quæſt.* 32 *in fine.* Salſo, *de laud. quæſt.* 2. Redoan. *de reb. Eccl. non alien fol.* 379. *nu.* 4. *&* 6. Corb. *de cauſ. priv. ob non ſol. can. ampl.* 20. *num.* 3. Burg. *de laud. inſpec.* 4. *par.* 1. *num.* 29. qui alios refert. &
2 Ever. in Centuria, *in loco à feudo ad emphyt. num.* 17. Ratio autem, quare moti ſunt, eſt, quia primus, & ſupremus Dominus; non autem immediatus eſt
3 requirendus, pro conſenſu alienationis, ac immiſſionis in poſſeſſionem in perſonam novi emphyteutæ: ipſeque etiam declarat caducitatem; ut per Corb. *de conſ. priv. ob alien. ampl* 24. Menoch. *conſ.* 5‑8. *n.* 3. *&* 5 Soc. *conſ.* 256. *numer.* 2. *lib.* 2. Put. *de reint. feud. cap.* 141. *num.* 3. Ruin. *conſil.* 143. *num.* 9. *vol.* 1. Valaſc. *de jur. emph. eod. num.* 25. Bertaz. *conſ. civil.* 40. *lib.* 1. *num.* 5. dicens hanc eſſe communem opinionem, Clar. *dicta quæſt.* 32. & diximus etiam *de alien. quæſt.* 1. *num.* 106. & Everard. citato loco. Et quia etiam, cum ſubemphyteuticatio ſit facta, cum conſenſu Domini ſupremi, nullum
4 utile dominium, neque directum remanet apud primum emphyteutam, ſed omne jus eſt translatum in ſecundum emphyteutam: quia non poteſt dari utile dominium utilis dominii ejuſdem ſpeciei, & non poteſt eſſe apud duos inſolidum, ut dicunt prædicti Doctores, & præcipuè Valaſc. *dict. quæſt.* 13. *n.* 11. *ver addunt.* Neque in primum emphyteutam remanent aliquæ, reliquiæ (dicit Corb. d. cauſa ampl. 6.) quoad jura emphyteuſis, & perinde eſt, ac ſi nunquam fuiſſet emphyteuta, ſed ſolummodo quædam reliquiæ utilis dominii, quæ non attenduntur, dicit
5 Clar. *dict. quæſt.* 32. *in fine.* Cognoſcetur autem, primum emphyteutam tranſtuliſſe omne jus in ſecundum emphyteutam, quod habebat ſecundum, Valaſc. *ead. quæſt. num.* 12. *ver. & idcirco*, ſi hoc expreſſit, vel, ſi dicatur, quod ſit ſubrogatus ſecundus in locum primi, aut quod ponit in locum ſuum; & Dominus directus eum, ut talem accipiat, & exigat penſionem ab eo, ex ſententia Soc. *conſ.* 156. *vol.* 4. *lib.* 2. & Ang. *in §. adeo, Inſt. de locat. & cond. num.* 7. *in fine,*
6 alioquin, ſi ſimpliciter ſubemphyteuticavit, cum conſenſu Domini, ſine dubio manet utile dominium, & illud firmatur in accipientem, & tam laudemii, quam canonis jus haberi debet cum concedente, non autem cum Domino directo, & idem tenet Burg. *d. inſp.* 4. *n.* 31. *in fine,* dicens ita conſuluiſſe Feder. Sent. *conſ.* 26. *n.* 6. Sed nos in tit. *de cont. emph q.* 10 *n.* 9. contrarium tenuimus, quod laudemium debeatur Domino directo, & ſupremo, Et ratio eſt, quia hæc ſubconceſſio, ſive ſubemphyteuticatio fieri non poteſt, ſine conſenſu Domini directi, & idem declarare debet caducitatem, ut ſupra diximus, ergo ei debetur laudemium, & ipſe debet novum emphyteutam in poſſeſſionem inducere. Nec obſtare videtur ratio Valaſc. quia loquitur in feudo, & in Vaſallo, qui poteſt ſubinfeudare, ſine conſenſu Domini; nos autem loquimur in emphyteuſi, & emphyteuta, qui non poteſt ſubemphyteuticare. ſine conſenſu Domini directi, ut ex communi opinione tenuimus *in d. queſtion.* 10. *in princ.* & ideo ei debetur laudemium, ut etiam probavimus ſupra *q.* 8. *n.* 6. ubi retulimus contrariam opinionem tenentes, cum cautela reſervatoria laudemia, & *qu* 14. *n.* 6. Et pro hac op. faciunt ea, quæ infra dicemus Præterea in alienatione feudi, facienda per Vaſallum Vaſalli, requiritur conſenſus primi Domini, cui ſolvendum eſt laudemium, & non conſenſus Domini mediati, ut dicunt omnes *in c.* 1. *§. illud quoque* & ibi Gloſ. *in ver. niſi irrequiſitus, de prob. alien. feud.* per Feder. quos refert Ever. citato loco. Sed advertendum eſt, quod Rot. Rom. *dec* 128. *in prin. & in recol. per Paul. Rub.* tenuit diſtinctionem Valaſc. *d. q.* 13. *n.* 12. quod ſcilicet, Aut ſimpliciter cum conſenſu Domini ſubemphyteuticavit, & tunc laudemium, nec canones debentur Domino. Aut tranſtulit omne jus ſuum in ſecundum emphyteutam, & tunc Domino debetur laudemium, & canones etiam, ut ſupra *num.* 5. Et ideo recedendum erit ab opinione, quam tenuimus *in d. q.* 10. *nu.* 9. ſupra *de contract. emph.* Nam pro hac diſtinctione multum ſtringit illa ratio, quod apud primum emphyteutam ramanet utile dominium, & per rationem ſupra allegatam *quæſt.* 21. *in princ. hoc eod. tit.* Et ideò poſtquam emphyteuta alienavit emphyteuſim, cum conſenſu Domini, linea vendentis non amplius attenditur, ſed linea acquirentis. Rot. *dec.* 182. *nu.* 1. *in recoll. per Paul. de Rub.* Et quando emphyteuta ceſſit omnia ſua jura, omneſque actiones, quas ipſe habet, & ſibi competere poſſunt, cum clauſula, Ad habendum, &c. verba iſta habent vim venditionis. Rot. *ead. dec. n.* 3. Et non attenditur amplius linea emphyteutæ vendentis, & cedentis, ſed linea ementis, cum ipſe omne ſuum jus à ſe abdicaverit, illudque in emptorem, & ceſſionarium de conſenſu Domini tranſtulerit, ut in *ead. dec. n.* 4. Et idem judicandum erit, ſi emphyteuta cum conſenſu Domini ſublocavit emphyteuſim, cum clauſulis præd. ibidem *n.* 7. Sed ſi juxta naturam ſublocationis retinere apud ſe aliquis reliquias majoris penſionis. ſeu partem rei ſublocatæ retineret, vel ſimilium, tunc penes ſublocatorem remaneret dominium utile mediatum, & ſubalternum, & in emptorem commoditas percipiendi fructus, durante linea ipſius alienantis tranſlata diceretur: & extincto jure datoris, extinguer. tur jus acceptoris. Sed advertendum eſt, quod hæc intelliguntur, quando emphyteuta potuit cum conſenſu Domini alienare in præjudicium ſucceſſorum, & in inveſtitura comprehenſorum; ut diximus *de alienat. queſtion.* 8. Infertur ex prædictis, quod quemad-

admodum ex vendicione emphyteuſis debetur Domino directo laudemium, ut ſæpè dictum eſt; ita etiam debetur ex iſta ſublocatione facta, cum clauſulis prædictis.

7 Sed quando dubitatur, quis ſit principalis, & antiquior Dominus, tunc utrique laudemium eſt ſoluendum, & utriuſque conſanſus eſt requirendus. Iaſ. *in d. l. fin. num.* 46. *in fine.* Redo. *eod. tract. fol.* 379. *num.* 7. Menoch. *conſ.* 226. *num.* 17. *lib.* 3. Burg. *inſpec. numer.* 33. Corb. *de conſ. privat, ob alien. ampl.* 25. Et idem

8 dicendum eſt, ſi Dominus immadiatus in ſubconcaſſione, ſeu ſubemphyteuticatione de conſanſu Domini, directi impoſuiſſet ius canoni, ei quulibet anno debendum, ultra primum, mediatu & ſupremo Domino debitum; ac etiam pepigiſſet in in caſu alienationis emphyteutiſis, ei dabere ſolui laudemium: quia in hoc caſu utrique deberetur laudemium, ſtante dicta conventione. Valaſc. *eadem quæſtion.* 15. *num.* 13. Burg. *d. inſpec. num.* 35. qui allegat Redoan. *eodem loco, num.* 5. Rimin. iun. *conſil. primo num*, 59. Menoch. *conſ.* 338. *num.* 16. 17. & 18. Bertaz. *conſ. ciuil.* 46. *nu.* 6. *lib.* 1. & Scot. *eodem conſ.* 16. contra opinionem Amad. de Pont. & quod ex ſub emphyteuticatione facta, Domino conſentiente, debeatur laudemium, tenet etiam Caldas *de emphyt. extinct. c.* 16. *num.* 34.

30 Sed, ſi fiat conceſſio in emphyteuſim, ut concedenti præſtentur decem annua, iure canonis, & Titio certa fructuum pars, & emphyteuſis alienetur; laudemium debebitur, concedenti, & non Titio. Iaſ. *eodem num.* 46. ex ſententia Spec. & Ioan. Fab. & idem tenet Redoan. citato loco. Idemque eſt ſtatuendum ſi certa pars fructuum ipſi tantum concedenti debeatur. Burg. ibidem, ex opinione Amad. Par. de Put. & Corb.

QUÆSTIO XXIV.

SUMMARIUM.

Dominus directus præfertur omnibus emere volentibus rem emphyteuticam, pro pretio invento, num. 1.

Laudemium non eſt ſoluendum, quando Dominus emere vult, numer. 2.

Laudemium non eſt ſoluendum, ſi emphyteuta emat dominium directum, vigore conventionis, numero 3.

Laudemium non tenetur ſolvere Dominus conductori, cui locavit emolumenta emphyteutica, ſi poſtea emat utile dominium, ſi non eſt ſolitus ſoluere vectigal, alioquin ſecus, num. 4.

ACcidit aliquando, quod Dominus directus vult emere utile dominium ab emphyteuta volenti

1 vendere, pro pretio ab aliis invento, & præferri omnibus emere volentibus, ut poteſt, per text. *in l. fin. C. de iur. emph.* Guid. Pap. *deciſ.* 411. & diximus *de alien. quæſt.* 1. *in princ.* & *nu.* 5. Quæritur, an idem Dominus poſſit in hoc caſu habere laudemium, & poſſit de pretio laudemium detrahere? Hanc quæſtionem,

2 format Iaſ. *in l. fin. num.* 43. & ante ipſum ſo mauit Alber. qui reſpondet, ex ſententia Odofr. laudemium non deberi, & hanc opinionem ſequitur Iaſ. ibi, & Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 380. *nu.* 13. referens plures rationes; Quarum prima eſt, quia tex. *in dict. l. fin. in ver. & ne hac occaſione*, diſponit, quod, ſi Dominium vult emere, tantum ſolvere debet, quantum emphyteuta ab alio inuenit; quod non eſſet, ſi Dominus quinquageſimam retineret. Secunda ratio eſt. quia, cum quinquageſima ſolvatur Domino pro nova inveſtitura, & pro receptione novi emphyteutæ, in qua recaptiona fortè Domino id eſſet damno, propter mutationem perſonæ, & quia in hoc gravaretur, quia novum debitorem in- *Fulgineus de Iur. Emphyt.*

virtus reciperet, quod eſt contra ius commune, *leg. ſi mandato in princ. ff. mand.* & ideò laudemium non ſolvitur, quando Dominus emit, cùm prædicta ceſſant, additur etiam tertia ratio, quia laudemium debet ſolvera emans, & non emphyteuta, ut dixi ſupra quæſt. 3. & ideo ſequeretur, ut à ſe ipſo exigeret laudemium, quod fiari non poteſt, & unamet perſona non poteſt eſſa debitrix, & creditrix, nec agens, & patiens & *l. ſi adulta, C. de hæred. act.* Prædictam quoque ſanteutiam ſequitur Pariſ. da Put. *de reint. feud. fol.* 85. *colum.* 4. *num.* 1. Salſo, *de laud. Prælud.* 4. *num* 6. Amad. *quæſt.* 21. & 22. Burg. *inſpec.* 4. *par.* 1. *numer.* 40 & *ſeq. de laud.* qui alios refert & ſequitur Caldas *de emphyt. extinct. cap.* 16. *lib.* 4. *num.* 71. qui alios refert; Et idem

3 dicendum eſt, ſi emphyteuta emat dominium directum, vigore pacti inter eos initi. Burg. citato loco, ex ſententia Laud. de Pin. *conſ.* 125. *num.* 3. Vnde infertur, quod, ſi Dominus locavit emolumenta emphy-

4 teuticum, & utila dominium, non tanetur conductori: ſolvara laudemium, ſi non eſt ſolitus ſolvere vectigal? aliòquin ſecus. Amad. *quæſt.* 21. Salſo, *de ſub locan. ad long. temp. num.* 3. & Burg. ibid. 42.

QUÆSTIO XXV.

SUMMARIUM.

Laudemij partem ſolvere debet aliis condominis, quando unus vult emere emphyteuſim, num. 1.

Caducitatem declarare poteſt unus ex condominis, quando eius conſenſus non fuit adhibitus pro ſua parte num. 2.

Vnus ex condominis poteſt retinere partem ſuam, licet alij velint approbare alienationem, & habere laudemium, num. 3.

Extenditur etiam, ſi emphyteuſis poſſideatur in communi, & pro indiviſo, & ponitur exemplum, nu. 4.

Sed declara, niſi emptor integram rem offerat Domino, qui vult retinere, quia cogitur totum retinere, num. 5.

Et tunc debet ſolvere laudemium aliis condominis, numero 6.

SI plures Domini directi ſunt, & unus ex illis velit emere ab emphyteuta dominium utile, an teneatur aliis condominis ſolvere partem eis dabitam laude-

1 mij? Et dicendum aſt, quod ſic, quam opinionem tanet Amad. da Pont. *de laud. quæſt* 22. *in fine* & *quæſt.* 23. *in princ.* & ſequitur Burg. *in ſpec* 4. *par.* 1. *n.* 44. *de laud.* quia, unuſquiſque Dominorum poteſt egere ad caducitatem pro ajus rata, quando conſenſus non aſt adhibitus, & emphyteuſis eſſet alienata da conſenſu unius, cum eſſant plures; Et ideo pro parte illius Domini, cuius conſenſus non fuit requiſitus, locus eſt caducitati, prout eſt

4 communis opinio, da qua per Roland. *conſ.* 17 *n.* 5. *volum.* 2. Corb. *de conſ. privat ob alienat. ampliat.* 25. Burg. *dict. inſpect. nu.* 43 & nos diximus in tit. *de quæſtio.* 1. *nu.* 73. & quando ſunt plures condomini, laudemium pro rata, ſiue parte omnibus ſoluenda aſt, niſi eorum unus ſit Dominus principalis, à quo omnes dapendent. Caldas *de emphyt. extinct. lib* 4 *cap.* 16 *nu.* 85. *ver. ſed hæc omnia.* Et quamvis Guid. Pap. *deciſ.* 508. velit, quod, ſi unus eorum vult uti jure ratentionis, reſtituto eius portionis pretio, alter vato vult ſoluto laudemio laudare alienationem emphyteuſis, non poſſit retinata pro ſua parte cum omnium rerum unica tantum reputetur venditio, in ſimul facta, quias non fuiſſet aliter novus emphyteuta empturus, niſi omnes res inſimul comprehenſas haberet, ac præiudiciale eſſet cætaris condominis directis: tamen idem Guid. Pap. *in alia deciſ.* 411. *nu* 2. & *ſing.* 165. ut refert, & ſequitur Tiraq. *de retract. lign.* §. 25. *gloſ.* 2. *nu* 4. tenet oppoſitum; quia quilibet ex Dominis uti poteſt iure ſuo, & conſequenter eſt licita retentio pro ſua parte,

nun obſtante quod unus velit laudare, & approbare
venditionem; & conſequi laudemium; & hanc opi-
nionem ſequitur Amad. *dict. quaſt.* 23. *ver. ad hanc*
Franc. Marc. *decıſ.* 575. *part.* 1. Salſo, *quaſt* 3. *princ.*
numer. 87. Et idem Tiraq. *citato loco numer.* 5. exten-
dit etiam habere locum, ſi pro indiuiſo, & in com-
muni emphyteuſis poſſideatur, cum in primo caſu,
Guid. Pap. *ead deciſ.* 508. loquitur, quando quis uno
pretio emit plures res, quæ ſunt in dominio directo,
quod non poteſt unus Dominorum partem retinere ju-
re prælationis; cujus opinio, ut dictum eſt, fuit re-
probata; & ponit caſum, Si quis teneat in emphyteu-
ſim quædam molendina à quodam capitulo, pro octa-
va parte, & à quibuſdam nobilibus pro aliis ſeptem
partibus, & emphyteuta vendit molendina, cum con-
ſenſu Capituli, & nobilium, uno excepto, qui vult
partem ſuam, quam etiam habet pro indiviſo ſibi re-
tinere, iure Domini, poterit id facere, nec poſſunt alij
condomini, & conſortes eundem iure retentionis pro
ſua parte impedire; & idem dicit ſentire Rip. *reſp.* 15.
quem ſequitur Marc. *deciſ.* 575. *par.* 1. Corb. *de cauſ.*
5 *privat. ob alien. ampl.* 25 *in fine.* Quam opinionem de-
clarat idem Tiraq. *eod. tract.* 6. 11. *gloſ.* 7. *numero* 4.
quòd, ſi emptor ei totum, ſiue integram rem emp-
tam offerat Domino, qui vult iure retentionis uti,
tunc cogitur integram rem retinere, reſtituto pretio
emptori: & ideo poterit dicere emptor, aut totam
reuoceris, aut nihil; ubi plures concordantes allegat,
quem ſequitur Burg. *citata inſpec.* 4. *num.* 47. & in
6 hoc caſu, quando unus ex condominis vult uti jure
prælationis, integram emphyteuſim retinendo; tene-
tur ſoluere laudemium conſortib.s; deducta tamen
laudemij portione ei contingente. Burg. loco citato *n.*
48 ex ſententia aliorum.

QUÆSTIO XXVI.

SUMMARIUM.

Laudemium non exactum, an debeatur Domino ſi vendat dominium ſuum directum, num. 1.

Laudemia ſunt fructus pendentes, & ſecundum Auctorem ſunt fructus civiles, num. 2.

SI Dominus, cui debebatur laudemium, ex vendi-
tione facta per emphyteutam & poſtea vendat do-
1 minium ſuum directum non exacto laudemio, An il-
lud debeatur Domino priori, qui ignorabat, an vero
emptori? Hanc quæſtionem format Boer. *in Conſuet.*
Bitur, ſub tit. des coſtumes §. 23. *gloſ.* 1. *col.* 2. quem
ſequitur Salſo. *de laud. dap. in fine*, licet ipſe dubitet;
ubi tenet, quod laudemium debeatur Domino anti-
quiori, niſi illud nouo domino ceſſiſſet, quod in
dubio præſumitur, niſi exceperit. Sed ſi ſciebat ipſi
Domino priori debere tunc inſimul cenſetur vendi-
tum ius laudemij, & tenet Burg. *inſpec.* 4. *par* 1. *num.*
46. *de laud.* Quia laudemium, dum non eſt exactum,
dicitur fructus pendens, ac cohærens Domino dire-
2 cto, ſecundum Surd. *conſ.* 84. *num.* 4. De qua opinio-
ne ego dubito: nam laudemia potius appellari de-
bent fructus civiles prout canones, penſiones, cen-
ſus reſponſiones, & ſimiles Menoch. *de recup. poſſ.*
remed. 15. *numer.* 623. Bertaz. *de claaſ.* 26. *gloſ.* 13.
n. 9. & Rot. *in rec dec. p.* 1. 240 & fructus civiles di-
cuntur, qui prouveniunt ex re non producente na-
turaliter fructus, ut per Bart. *in l ex diuerſo, num.*
1 *ff. de rei vend.* Rot. *in recent. par.* 2. *dec.* 278. *nu.*
2. & ideo merito inter eos laudemia computari de-
bent. Sed cum penſiones non exactæ debeantur ven-
ditori, & non emptori, ut de communi teſtatur Go-
mez *var. reſol. tom.* 2. *cap.* 2. *numer.* 21 *in fine.* Ber-
taz. *de clauſ. clauſ.* 26 *gloſ.* 13 *nu* 9. & Honded. *conſ.*
33. *nume*, 13r, *part.* 2. ſequitur, quod nec laudemia de-
beantur, non exacta emptori. Et pro hac opinio-
ne faciunt, quæ ſuprà diximus *quaſt.* 21. *numero* 6.

QUÆSTIO XXVII.

SUMMARIUM.

Variare non poteſt Dominus, petendo laudemium, ſi elegit viam prælationis & è contra, num. 1.

Et habet locum, ſi minimam, partem laudemii excepit, vel ſe compoſuerit, num. 1.

Dominus recipiendo canonem ſibi præjudicavit in jure expellendi emphyteutam & cenſetur approbaſſe contractum alienationis, num. 2.

SI Dominus directus elegit viam prælationis, & re-
tentionis, & voluerit præferti aliis volentibus eme-
re emphyteuſim, pro pretio inuento, an poſſit poſtea
1 variare, relicta via prælationis, & petere laudemium,
& è contra? Tiraq. *de tract. lign.* §. 24. *gloſ. unica*
num. 7. & *undecimo* tenet, quod non poſſit variare; &
hoc antea tenuit Bal. *conſ.* 412. *lib.* 1. *in fine*. & ſequi-
tur Salſo *de laud. q.* 3. *princ. num* 50. ut per ſimplicem
petitionem laudemij, etiam extraiudicialem, videtur
Dominum elegiſſe, ut amplius rem ipſam emphyteu-
ticam petere non poſſit. Et idem dicendum eſt, ſi Do-
minus receperit minimam partem laudemij ex alie-
natione ſibi debiti, vel ſi ſe compoſuit ſuper ſolven-
do laudemio, quia cenſetur renunciaſſe juri prælatio-
2 nis, ut in ſimili diximus *de alienat. q.* 1. *lim.* 43 & *de*
var. caduc. q. 14. quod per receptionem canonis,
cenſetur Dominus approbaſſe contractum venditionis,
& ſibi præiudicaſſe in iure expellendi emphyteutam.

QUÆSTIO XXVIII.

SUMMARIUM.

Laudemium debetur ſucceſſori in beneficio, ſi beneficiatus decedat laudemio non exacto num. 1.

Sed hodie pertinet ad Cameram Apoſtolicam, num. 6.

Fructus pendentes beneficij, pertinent ad ſucceſſorem, numer. 2.

Fructus non exacti pertinent ad ſucceſſorem in beneficio, numer. 3.

Etiam adhibitis diligentiis.

Declara niſi beneficiatus habuiſſet facultatem diſponendi in vita de fructibus, num. 4.

Declara 2. *quod hodie pertinent ad Cameram Apoſtolicam, numer.* 6.

Penſiones decurſæ, an pertineant ad heredes, vel ad ſucceſſorem, num. 5.

Canones, & penſiones quomodo dividi debent inter heredes penſionarij, & Rectorem beneficij vel Cameram Apoſtolicam, & ſucceſſorem in Epiſcopatu, vel beneficio, num. 7.

NEc debeo omittere aliam ſæpè contingentem
quæſtionem An ſcilicet, ſi Prælatus ſiue benefi-
ciatus, vel Rector decedat, non exacto laudemio, ſibi
debito ex alienatione facta per emphyteutam, debea-
tur hæredibus, vel ſucceſſori in beneficio, ſiue Præla-
1 tura? Et dicendum eſt, quod ſucceſſori, & non hæ-
redibus. Et ratio eſt, quia fructus pendentes bene fi-
cij pertinent ad ſucceſſorem, non ad hæredes defun-
2 cti, ut per Gloſ communiter receptam *in c ſi propter*,
* *de reſcrip. &c. præſenti, de offic. ord.* Couar. *variar.*
reſolut. lib. 1. *c.* 15. *num.* 12. Joſeph. Lud. *deciſ* 6 *Peruſ.*
23. *num.* 1. Et fructus non percepti, non ſolum de
jure communi pertinent ad ſucceſſorem, verum etiam
vigore Bullæ Iulij III. Conſt. 9. Etiam ſi dies ſolu-
tionis venerit, & adhibitis diligentiis pro ipſorum
exactione. Matesc. *variar. reſolut. cap.* 2. *lib.* 2. Hond.
conſ.

exactione. Mareſc. *variar. reſolut. cap.* 2. *lib.* 2. Hond. *conſ.* 85. *n.* 6. *& ſeq. lib.* 2. ubi plures refert teſtantes de communi: Licet hæc opinio non habeat locum in Prælato, vel beneficiato, qui habebat facultatem diſponendi in vita de fructibus, ut idem Hond. dicit in *eodem conſ. num.* 20. *& in fine*, & diximus *de ſol. can qu.* 15. Et ſpecie prædictam opinionem tenet Salſo. *de laud. dup. colum. pen. in fine.* Aliam etiam af-
3 fert rationem Burg. *de laud. inſp.* 4. *par.* 1. *num.* 56. quia etiam novus ſucceſſor tenetur inveſtire novum emphyteutam de emphyteuſi, & conſequenter ei debetur laudemium. Nec poteſt opponi, quod
4 penſiones decurſæ, & non ſolutæ pertineant ad hæredes penſionarij, & ſic etiam debere locum in Prælato, & beneficiato, quia penſio non eſt beneficium, & penſionarius eſt uſufructuarius in vita, & in morte: non autem beneficiatus: quia in vita eſt uſufructuarius, & in morte uſuarius: & ideò fructus
5 non pertinent ad ejus hæredes: ut per infinitos, quos congerit Mareſc. *eodem cap.* 2. & vide diſtinctionem, quam ponit Honded. *dict. conſ.* 85. *n.* 23. quando tranſeat, & quando non, Cavalc. *de uſuf. n.* 243. & Mareſc. *ver. reſol. lib.* 2. *c.* 2.

6 Sed advertendum eſt, quod hodie in locum ſucceſſoris, fuit ſurrogata Camera Apoſtolica, per Conſtitutionem Pij IV. & aliorum Pontificum cui applicantur, loco ſpoliorum, omnes fructus non exacti. Navar. *de ſpol. cler.* §. 6. *nu.* 6. *&* §. 7. *in fine.* Redoan. *de ſpol. q.* 5. *num.* 5. *& ſeq.* Ioſeph. Lud. *d. dec.* 33. *num.* 3. Hond. *citato conſ. in fine.* Sed ubi Bulla Pij IV. & aliorum Sum. Pont. Conſtitut. non ſunt receptæ, & non adſint Commiſſarij, ſervabitur Jus commune, & laudemium debebitur ſucceſſori, altas Cameræ Apoſtolicæ, & omnes alij fructus, ut dictum eſt, & vide, quæ ſcripſimus in *d. qu.* 15. & Redo. *d. cap.* 5. per totum.

7 Sed dubium oritur, Quomodo dividi debeant penſiones, ſive canones inter hæredes penſionarij, & Rectorem beneficij, & inter Cameram Apoſtolicam, & ſucceſſorem beneficij, ſive Epiſcopatus? Et quidem pro rata temporis dividendi ſunt, ſicut de fructibus rei, qui quotidie percipiuntur pro habitatione domus, operibus ſervorum, uſu navis, horro, vectigalibus, gabellis, & ſimilibus; licet commodioris exactionis, & ſolutionis gratia, ſit deſtinata ſolutio ad certum tempus: ut per Cavalcan. *de uſu fructum. loco citato*, & Hond. eodem conſ. per totum.

QUÆSTIO XXIX.

SUMMARIUM.

Laudemium an debeatur Domino directo per renunciationem factam ab emphyteuta de emphyteuſi, num. 1.

Renunciatio dicitur donatio, n. 2.

Emphyteuta renuncians emphyteuſim extraneo, irrequiſito Domino non cadit à jure ſuo, n. 3.

Emphyteuta renuncians emphyteuſi, invito Domino non liberatur a ſolutione canonis, n. 4.

Laudemium non debetur per renunciationem factam extraneo in inveſtitura comprehenſo, n. 5.

NOn erit prætereunda alia quæſtio, An per renunciationem factam per emphyteutam, debeatur Domino directo laudemium, cum renunciatio ſit ſpe-
1 cies alienationis, ut per Redo. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 14. In hac quæſtione plures conſiderandi ſunt caſus. Primus eſt, ſi cedatur emphyteuſis Domino, vel renuncietur: & tunc clarum eſt, quod nullum laudemium debetur, quemadmodum diximus, quando Dominus vult emere utile dominium, & præferri, ſupra *qu.* 24. Burg. *inſpec.* 28. *num.* 2. *par.* 2. *& inſpec.* 4. *n.* 41. *par.* 1. *de laud.* Et hoc intelligitur, ſi Domini conſenſus interveniat, vel ſubſequatur, quia eo invito non poteſt fieri renunciatio, ut diximus *de renunc. q.* 5. & infra dicitur. Secundus caſus, eſt, quando vult renunciari extraneo & tunc laudemium debetur; quia hæc dicitur alienatio, ut colligitur ex tex. cum Gloſ. *in ver. æſtimationis, in l. fin. C. de jur. emph.* Et hanc opinionem tenet Burg. ex ſententia aliorum *inſpect.* 28. *num.* 3. *par.* 2. *eodem tractat.* Quam opinionem Ego quoque ſequor, per ea quæ ſupra diximus *qu.* 6. in caſu donationis: non quidem ex alia ratione ejuſdem Burg. ibidem. *num.* 4. quod emphyteuta renuncians emphyteuſim extraneo, irrequiſito Domino, cadit à jure ſuo: Quia renunciatio dicitur donatio. Mant. *de tacit. lib.* 13. *tit.* 5. *nu.* 15. & cum ſit gratuita, erit donatio. Caroc. *dec.* 26. *num.* 3. Sed emphyteuta donans emphyteuſim, non cadit à jure ſuo, Domino irrequiſito, ut diximus *de alienat. qu.* 1. *limit.* 16. ergo, &c. Præterea rationes, quas ponunt Doctores, ex quibus emphyteuta donon cadat à jure ſuo, (ut per Corb. *de cauſ. privat. ob alien. limit.* 13 & per Mant. *eod. tract. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 56. *& ſeq.*) militant etiam renunciatione; & ideo idem jus eſt ſtatuendum, *l illud. ff. ad leg. Aquil. cap. trans late, de Conſt.* ergo emphyteuta renuncians emphyteuſim extraneo, non cadit à jure ſuo: Tertius caſus, quando emphyteuta renunciavit emphyteuſi, invito Domino, tunc laudemium non debetur: quia renunciatio eſt invalida, & nullum effectum producere poteſt, nec ratificari ab ipſo poteſt, cum non ſit ejus nomine facta Corb. *de cauſ. privat ob renunc. n.* 5. Teſſ. *deciſ.* 20. *num.* 2. Suarez. *in theſ. recept. ſent. litt. E. num.* 94. & plures allegavimus in *dict. qu.* 5. Unde ſequitur, quod emphyteuſis remanet penes ipſum renunciantem, ut per Corb. ibi.
4 *num.* 6. & conſequenter laudemium non debetur: Nec per dictam renunciationem, emphyteuta liberatur à canonis ſolutione. Corb *de cauſ. privat. ob non ſol. can. ampl.* 11. *n.* 3. Surd. *de alim. tit.* 9. *qu.* 23. *nu.* 24. ubi de magis com. teſtatur Burg. *dict. inſpec. nu.* 7. qui alios refert; & diximus etiam in tit. *de ſol. can. q* 1. *n.* 93.

5 Advertendum tamen eſt, quod laudemium non debetur, ſi renunciatio ſit facta extraneo, qui ſit de comprehenſis in inveſtitura, maxime ſi inter emphyteutam renunciantem, & acquirentem eſſet locus juri accreſcendi. Burſat. *conſ.* 237. *numer.* 6. *vol.* 2. Burg. *dict. inſp.* 28. *num.* 3.

QUÆSTIO XXX.

SUMMARIUM.

Dominus directus poteſt vendere jus ſuum invito uſufructuario, n. 1.

Laudemium non debetur, ſi Dominus directus vendat proprietatem alteri, vel cedat uſufructuarrio, numer. 2.

Declara niſi prius emptor emiſſet proprietatem, poſtea uſumfructum, n. 4.

Quod intellige quando incontinenti, non autem ex intervallo, numer. 5.

Laudemium ut debeatur, requiritur, ut emphyteuta vendat dominium utile, n. 3.

Uſufructuarius ſi vendat jus ſuum, an laudemium debeatur, n. 6.

POteſt aliquando contingere, quod unus ſit proprietarius, & alter uſufructuarius emphyteuſis, & Dominus vendat proprietatem alteri, quod fieri po-
1 teſt, etiam invito uſufructuario, ut diximus *de alien. q.* 2. *n.* 305. vel etiam proprietarius cedet uſufructuario do-

Fulginens de Jur. Emph.

minium di ectum, An ex tali alienatione debeatur Domino lau lemium? Amad. de Pont. *de laud. quæſt.* 40. tenet, quod non, quem ſequuur Burg. *eod. tract. inſpec.* 36. *numer.* 1. *par.* 2. Ex ea ratione, quia pro-
2 prietarius, cum nudam habeat proprietatem, uſusfructus ed alium pertineat, dicitur civiliter dumtaxatat poſſidere. §. *uſusfructus ad Inſt. de uſufruc.* & ut laude-
3 mium debeatur, requiritur, ut emphyteuta vendat ſuum dominium utile *l. fin. Cod. de jur emphyt.* ſequitur, quod laudemium non d beatur, Et pro hac opinione faciunt ea, quæ diximus ſupra *q.* 14 *num.* 2. *& ſeq.*

Decla ratur tamen, ſi primo quis emiſſet proprieta-
4 tem, & poſtea uſum fructum; quia tunc ex pretio proprietatis, & uſusfructus, laudemium ſolvendum eſſet. Salto. *de laud cellul.* 1. *in fin. & cellul.* 6. *numer.* 25. cum iſto caſu conſolidetur proprietas, cum uſufructu, & emptor habet dominium utile integre emphyteuſis; Quod ego intelligerem, quando incontinenti venditur proprietas, & uſusfructus; ſed ſi ex intervallo, non debeatur: quia venditor tranſtulit omne jus in emptorem, & laudemium eſt jus cohærens domino directo: ut per Surd. *conſ.* 84. *numer.* 4. ſequitur, quod ipſe vendens non poteſt eccipere laudemium: cum jus etiam percipiendi laudemium ſit venditum, ut diai ſupra *quæſt* 26.

Sed, ſi uſufructuarius vendat jus ſuum extraneo,
5 quod habet in re emphyteutica, An in caſu iſto debeatur laudemium? Burg. *ead inſpec. tenet*, quod non: quia per talem venditionem cenſetur tantummodo vendita commoditas fructuum colligendorum. Sed pro hac quæſtione videnda ſunt, quæ diximus in tit. *de alien. q.* 1. *limit.* 37. & vide ſupra *q* 16. *n.* 2.

QUÆSTIO XXXI.

SUMMARIUM.

Fiſcus in caſibus, in quibus ſuccedit in emphiteuſi, debet, ſoluere laudemium, n. 1.

Fiſcus in caſibus, in quibus non reperitur privilegiatus, reputatur privatus n. 2.

Fiſcus dicitur bonorum poſſeſſor, & loco hæredis habetur, & bona tranſeunt in ipſum, cum onere ſuo, n. 3.

Fiſcus tenetur ſoluere canonem alias cadit à jure ſuo, numero 3.

Fiſcus habetur loco extranei hæredis, n. 4.

Hæres, an teneatur ſoluere laudemium, diſtingue, ut. n. 5.

Fiſcus, & Eccleſia æquiparantur, n. 6.

Eccleſia debet ſoluere laudemium. numer. 7. *& etiam pupillus, ibidem.*

1 IN titulo *de ſucc. bon emphit. qu.* 4. tractavimus, an, & quando Fiſcus ſuccedat in bonis emphiteuticis, & bona emphyteutica confiſcati poſſint. Nunc opportunè videndum eſt, An in caſibus, in quibus ſuccedere poteſt Fiſcus, debeat ſolvere Domino directo laudemium? Et dicendum eſt, quod ſic: quia in hoc non reperitur privilegiatus. Tiraq. *de retract. lign.* §. 1. *gloſ.* 14. *num* 100 Ceph. *conſ.* 605. *n.* 53. *vol.* 4. Marc. Laud. *in tract. de Fiſco, qu.* 9. *num.* 163. cum aliis relatis per Burg. *de laudem. par.* 2. *inſpec.* 38. *num.* 2. Secundo, quia Fiſcus dicitur bonorum poſſeſſor, & loco hæredis habetur, & ideo bona in eum tranſeunt, cum onere ſuo. Craſſ. §. *hæreditas q.* 5. *num.* 3. *cum ſequentibus*; & tenetur ſoluere canonem, aliàs caderet à jure ſuo. Peregr. *de jur Fiſc. lib.* 6. *tit.* 1 *num.* 25. *fol.* 485. cum aliis allegatis per Burg. *dict. inſp. num.* 5. & vid *de ſucc. in bon. emph q* 4. *nu.* 1. *in fine* Tertio Fiſcus, cui devolvuntur bona, ex confiſcatione, habetur loco extranei hæredis, & ſucceſſoris. Corb. qui plures allegat *de cauſ priv. ob mort. civil. num.* 40. Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 31. *num.* 8. Viu. *comm. opin. lib.* 2. *op.* 129. Ceph. *conſ.* 400. *num* 10. *vol.* 3. Sed hæres extraneus tenetur ſoluere laudemium, ut colligitur ex diſtinctione, quam faciunt Doctores infra citandi: qui ita diſtinguunt, quando emphyteuſis eſt conceſſa pro hæredibus ipſius emphyteutæ, & tunc, Aut in ea inſtituitur hæres aliquis, qui eſt legitimus ſucceſſor emphyteutæ ab inteſtato, vel eſt de comprehenſis ſub inveſtitura; & tunc non ſoluitur laudemium; quia non eget renovatione inveſtituræ; cum ſit eadem perſona, cum defuncto, neque dicitur mutatum dominium, ſed continuatum; & eſt alienatio neceſſaria, ut dicit Bertran. *conſ.* 221. *num.* 1. *par.* 1. Burtat. *conſ.* 137. *num.* 34. *vol.* 2. Amad. de Pont. *de laud. qu.* 31. *in princ.* Salſo. *q.* 1. *princ. num.* 2. *& ſeq.* Aut inſtituitur hæres extraneus, vel collateralis, non comprehenſus in inveſtitura, & tunc laudemium erit ſoluendum. Amad. *d. q.* 31. Bo un. *conſ.* 34. *num.* 1. Salſo. *eod. tract. de for. locat. ad long. temp. num.* 5. Pariſ. *conſ.* 86. *n.* 8. *& ſeq. vol.* 4. Put. *de reint. feud. fol.* 85. *col.* 4. *n.* 11. Red. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 385. *num.* 13. Burtat. *d. conſ.* 137. *num.* 19 *& ſeq. vol.* 2. Sylveſ. in ſumma, 4. *emphyteuſis, num.* 28. *ver.* 1. *par.* 1. Bonac. lib. mora. *par.* 2. *diſp.* 3. *qu.* 8. *punc.* 2. *num.* 27. *fol.* 250. Burg. *eod. tract. inſp.* 32 *num.* 5. *par.* 2. Et de hoc diximus ſupra, *q.* 13. *& q.* 19. *num.* 3. Et quando pater poſſit inſtituere, vel legare, vide *de cont. emph. q.* 24. *& de ſucc. in bon emphit. qu.* 13. Et dictum laudemium debetur ratione confirmationis emphyteuſis, & præſtatione conſenſus ad novam inveſtituram, quam debet facere Dominus hæredi inſtituto, & tali caſu dicitur alienatio. Redoa. *eod. tractat. fol. numer.* 2. Niſi tamen conſuetudo eſſet in contrarium, ut dicit Sylveſ. citato loco, & Burt. *eod. conſ. num.* 56. Quarta ratio affertur, quia Fiſcus, & Eccleſie æquiparantur ut docet Everad. in *Cent. in loco à Fiſco ad Eccleſiam*, & Tiraq. *de privil. pia cauſa, privil.* 143. Sed Eccleſia emens emphyteuſim, tenetur ſoluere laudemium; ut per Boer. *deciſ.* 231. Menoch *conſ.* 444. *num.* 53. *volum* 5. & Burg. *eod tractat. inſp.* 3. *num.* 16. *par.* 1. Ergo, & Fiſcus ſoluere; debet quemadmodum etiam tenetur ſoluere laudemium pupillus, ſive ejus tutor, emens emphyteuſim. idem Burg. *citata inſp. num.* 27. Quia etiam ob non ſolutum canonem cadit à jure ſuo, ut per Corb. *de cauſ privat. ob non ſol. can: ampl.* 29. & nos dicimus *de ſol. can. q.* 1.

QUÆSTIO XXXII.

SUMMARIUM.

Laudemium non eſt ſolvendum ſi emphyteuta cui bona emphyteutica fuerunt confiſcata reſtituatur à principe, num. 1.

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſitio, & recuperatio priſtini loci cum omnibus ſuis connexis, & dependentibus, & omnimoda integraque repoſitio, num. 2.

Reſtitutus recuperat bona feudalia, & emphyteutica, etiam ſi alius fuit inveſtitus, n. 3.

1 VIdimus præcedenti, an Fiſcus teneatur ſoluere laudemium, quando bona ſunt confiſcate emphiteutæ. Nunc videndum, ſi emphyteuta, cui bona emphyteutica fuerunt confiſcata, & à Principe habuerit gratiam, & fuerit reſtitutus ad dicta bona, teneatur ſolvere laudemium? Philip. Prop. in addit. ad Ioan. Monach *in cap.* 1. *n.* 7. *de in integ. reſt.* tenet quod non, quem fert, & ſequitur Boer. *dec.* 279. *in fine.* idem tenet Peregr. *de jur. Fiſc. tit. bon. & damn. reſt. n* 64 & Burg. *de laud. inſp.* 19. *par.* 2. Et ratio eſt, quia cum emphyteuta fuerit reſtitutus, & reſtitutio ſit in priſtinum ſtatum repoſitio, & priſtinum locum recuperare, cum omnibus ſuis connexis, & dependentibus, & ſit omnimoda, integraque reductio, & repoſitio. (Tiraq. *de retract. lig.* §. 23 *gloſ.* nu-

Digitized by Google

unica,69 Dec.& Cagn.in l.in condemnatione,§.cum verbum ff.de reg.iur.Caualc.14.par.1. num.1.) ideo ſequitur,
3 quod non debeat ſolvere laudemium. Et quod non reſtitutus recuperat bona feudalia, & emphyteutica, etiam, ſi à Papa fuerit alius inveſtitus, tenet Natt. conſil. 47.num. 5. & 6.

QUÆSTIO XXXIII.

SUMMARIUM.

Emphyteuta poteſt irrequiſito Domino dare in feudum, numero primo.

Sed iſte Vaſallus debet ſolvere Domino directo laudemium num. ſecundo.

Laudemium non debetur in alienatione feudi, niſi conſuetudo adſit in contrarium, num. 3.

DIximus in titulo de *alienat. quæſtion.* 1. *num.* 313. quod emphyteuta poteſt irrequiſito Domino, da-
1 re in feudum rem emphyteuticam per rationes, quas affert Spec. *in tit. de locat.* §. *nunc aliqua,ver.* 119. quem ſequitur Iaſ. *in l. fin,num.* 111. *C. de iur. emph.* Red. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 520. *num* 35. Corb. *de cauſ.priuat.ob alienat.limit.* 27. ubi etiam dicunt, quod ſicut poteſt donare, ita etiam dare in feudum, irrequiſito Domino, ut dicit etiam noviſſime Burg. *de laud. inſp.* 22. *num.* 2. Modo quæritur, An iſte Vaſallus, & ſic extraneus, non comprehenſus in inveſtitura debeat ſolvere laudemium Domino directo? Dicendum eſt, quod ſic, quemadmodum donatorius debet pariter ſolvere laudemium, ut diximus in *d. q.* 1. *num.* 25. & *ſupra quæſt* 6. ratione novæ inveſtituræ: Et ita tenet Burg.
2 *eod. inſp.* Et in caſu dictæ conceſſionis teneo, quod obſervari debeant ea, quæ diximus in *d. quæſtion* 1. *num.* 220. cum multis aliis ſeq. quia eadem ratio militat in datione in feudum, quæ habet locum in donatione,

3 Quamvis laudemium non debeatur, quando feudum venditur, niſi conſuetudo adſit in contrarium. Valaſc. *de iur. emphyt. quæſtion.* 39. Guid. Pap. *quæſtion.* 415. Caldas *de emphyt. extinct. lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 84. *ver decimo nono*; Et eſt una ex differentiis inter feudum, & emphyteuſim.

QUÆSTIO XXXIV.

SUMMARIUM.

Conſentiens alienationi rei ſuæ, dicitur alienare, num. 1.

Declara quando non eſſet prohibitus alienare, ut ſi eſſet minor, mulier, vel ſimilis, num. 8.

Declara 2. *non habere locum, ſi conſentiat ratione officij, numero nono.*

Conſentire, & actum celebrare paria ſunt, num. 2.

Conſentiens tacite alienationi rei ſuæ, dicitur alienare, numero tertio.

Declara, quando ultra tacitum conſenſum interveniat aliquis actus poſitivus pretij, ſcilicet, vel quid ſimile, numero quarto.

Laudemium an debeatur per conſenſum expreſſum alienationis emphyteuſis, aut per tacitum, num. 5.

Per tacitum conſenſum, quando interveniat aliquis actus poſitivus transfertur ius emphyteuſis in acquirentem, & per expreſſum etiam transfertur; ſecus in tacito, ſi non interveniat actus poſitivus, num. 6.

Conſenſus non validat alienationem in præiudicium emphyteutæ conſentientis alienationi, ſi pretium non eſt conſequutus, & quomodo intelligatur, num. 7.

COnſentiens alienationi rei ſuæ, dicitur alienare, & illam perdit. Tiber. Decian. *reſp.* 60. *num.* 11.
1 *volum.* 1. Beco. *conſ.* 34. *num.* 1. Redo. *de reb.Eccl. non alien. fol.* 11. *nu.* 1. & *ſeq.* Gabr. *conſ* 72. *in princ. lib.* 1. vbi teſtatur hanc eſſe com. op. Ceph. *conſ.* 392. *nu.* 21. Caroc. *de locat. fol.* 50. *q* 2. *nu.* 3. qui alios refert. Corb. *de cauſ.priuat.* ex eo, quod emphyt.pat. in principio;
2 à patri enim procedunt actum celebrare, & ei conſentire. Tiraq. *de ret. lign.* §.1 *gloſ.* 9. *num.* 137. & alios allegat Burg. *de laud. inſp.* 27. *par.* 2. *nu.ſeptimo.* & nos diximus in tit. *de renunc. quæſtion. octaua,* & *quæſtion.* 1. *de alien.*

3 Ampliatur hæc opinio, ut habeat locum, etiam, ſi tacite conſentiat ſcienter, ut quando fuiſſet præſens alienationi emphyteuſis, & ſcienter tacuiſſet; maxime, ſi poterat actum alienationis impedire: quòd intelligi-
4 tur, ſi ultra tacitum conſenſum, interveniat aliquis actus poſitivus. Cacher. *deciſ. Ped.* 132. Caroc. *de locat. fol.* 51. *num.* 3. *q.* 3. Burſat. *conſ.* 355. *num.* 33. *lib.* 4. ut puta, quando poſt conſenſum, concurrat receptio pretij, vel quid ſimile. Crauet. *de antiq. temp. ver. viſo de verbis num* 23. *pag.* 51. & *conſ.* 33. *num.* 19. Natt. *conſil.* 131. *numer.* 4. Mant. *de tacit. lib.* 10. *tit.* 3. *numer.* 5. cum aliis congeſtis per Burg. *d. inſpec. num. vn nono* & *ſeq.*

5 His præmiſſis, Quæritur, An per iſtum conſenſum, ſive expreſſum, ſive tacitum debeatur Domino laudemium? Et omiſſis argumentis, quæ in contrarium adduci poſſunt, quod laudemium debeatur: quia, ex iſto conſenſu transfertur in alium emphyteuſis utile dominium, & meliorationes trans-
6 feruntur in acquirentem emphyteuſim irrevocabiliter, neque alienationi prædictæ contravenire poteſt, ut diximus in tit. *de renunc. quæſtion. octaua in princ.* quando ſcilicet conſentit expreſſè alienationi; quando vero tacitè, ſi ultra conſenſum tacitum interveniat aliquis actus poſitivus, ut ſupra dixi, qui conſenſui aſtipuletur, & tunc habetur pro conſenſu: exemplum, ſi emphyteuta tacitè conſentiens, recipiat pretium: ut per Tiraq. *de retract. lign.* 1. §. *primo gloſ.* 9. *numero* 156. *cum duobus ſeq.* ubi alia exempla ponit, & ideo non poteſt contravenire alienationi. Io. Borta *conſilio* 93. *in princ.* quem ſequitur Burg. *inſpec. numero* 13. Surd. *deciſ.* 99 *nume-*
7 *ro tertio, quæſtione tertia, tit. de conſent. locat.* ubi alia exempla refert. Secus vero, ſi non interveniat aliquis actus poſitivus, ut ibi per eos, & ideo, ſi in alienatione emphyteuſis alienans conſequutus eſt aliquam pecuniarum quantitatem, quæ non pervenit ad ipſum emphyteutam conſentientem, tunc conſenſus non validat alienationem in præiudicium emphyteutæ Ruin. *conſilio* 299. *numero* 6. *libro primo*, Alexand. *conſilio octauo in fin. volum.* 5. Pariſ. *conſilio* 107. *nu* 29. *par.* 3. Franc. Marc. *deciſ.* 319. *numer. quinta parte prima*, Bero. *conſilio* 67. *numero* 6. *libro primo*, Caualcan. *deciſ.* 33 *num undecimo parte prima*, Curt. iun. *conſilio tertio, num.* 21. *volum.* 1. Burg. *ead inſpec. num.* 13. Quod intelligitur, ut non ſibi præiudicauerit in pretio: adeo quod non teneatur rem tradere, niſi pretio ſibi effectualiter ſoluto, & ſolum operatur iſte conſenſus, quod emphyteuta conſentiens non poteſt contrauenire agendo ſecus excipiendo, re non tradita corporaliter, ut declarat Caualcan. *dict. dec. numero undecimo, cum duobus ſeq.* Nam ſimpliciter conſentiens alienationi rei ſuæ, non dicitur ſe obligaſſe emptori, ad rem tradendam, nec de euictione, & emptor contra eum nullam habet actionem: quia dicitur conſenſus approbatorius, ſeu confirmatorius: non obligatorius, Gabr. *conſil.* 125. *numero primo*, Caualcan. ut ſupra, *numero* 12.

8 Declarantur prædicta, niſi emphyteuta qui conſentit, ſit prohibitus contrahere, vel alienare: ut puta, ſi ſit minor, vel mulier, & ſimiles: quia tunc conſentientes alienationi, per alium factæ, non præjudicantur in eorum jure: cum nec etiam poſſint alienare. Gabr. in titulo *de minor. conc.* 5. *num.* 29. Simonc. *de decret lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 142. *cum ſeq.* Corb. *d. cauſ. num.* 17. *& ſeq.* Cagn. in Rub. *C. de pact. num* 34. Dec *in l. fin. num* 18. *C. de pact.* Canalc. *de Tut. & Curat. num.* 188. & alios refert Burg. *inſpec. num.* 14 & alios nos adduximus in tit. *de renunc. q.* 8. Et in hoc caſu non debetur Domino laudemium: quia jure reſiſtente eſt facta alienatio Burg. Caroc. *de locat. fol.* 31. *num.* 6. qui multos cogerit, *& num. ſeq.*

9 Declarantur prætérea, ſi emphyteuta conſeoriat nomine proprio: ſecus, ſi ratione officij, ſibi à jure communi, vel municipali, aut à Magiſtratu commiſſi. Corb. *d. cauſ. num.* 19. & diximus *dict. qu.* 8. *nu.* 9. ubi exempla poſuimus: & in iſto quoque caſu laudemium non debetur. Burg. *ead. inſpec. num.* 13.

QUÆSTIO XXXV.

SUMMARIUM.

Laudemium non debetur per impoſitionem ſervitutis num. 1.

Contrarium, num. 3.

Declara num. 7.

Et idem dicendum, ex impoſitione annua penſionis num. 10.

Servitus dicitur extra rem, num. 2. *decl.* num. 6.

Servitus vendi, donari, aut alio titulo transferri poteſt, num 4.

Servitus recipit aſtimationem, num 5.

Servitus conſideratur, ut adheret rei, & tunc cenſetur res immobilis, num. 6.

Servitus impoſita de conſenſu Domini eſt realis & perpetua, etiam ſi ad ipſum revertatur, num. 7.

Laudemium non debetur ex impoſitione ſervitutis, quando eſt duratura, donec finiatur emphyteuſis, nu. 8.

Emphyteuſis revertitur ad Dominum, ſine onere ſervitutis, ſi finiatur ob canonem non ſolutum, alienationem, prælationem, vel alio modo, niſi Dominus conſentiat, vel revertatur ad eum uti privatum, num. 9.

Si emphyteuta imponat annuam penſionem, an debeatur laudemium, num. 10.

SI emphyteuta imponat aliquam ſeruitutem in re emphyteutica, de conſenſu tamen Domini directi, an eidem Domino debeatur laudemium? In hac 1 quæſtione adſunt duæ opiniones; Prima fuit Negatiua, quod laudemium non debeatur; quia ſeruitus licet, ſit onus, tamen non eſt para rei: nam aliud eſt ſeruitus, & aliud eſt fundus: Et hanc partem tenuit Foller. *de conſ.* 2 *ver. huiuſmodi num.* 61. *fol.* 141. cum ſervitus dicatur extra rem gloſ. *in l. Meuius §. fundo*, & ibi Bat. *in fine, ff. de legat.* 2. Alexand. *in leg. ſtip. §. ſi quis forte, ff. de ver. oblig.* & Caldas *de emphit. extinct. lib.* 4 *c.* 16. *nu.* 70.

3 Contrariam partem tenuit Franc. Marc. *deciſ.* 608. Amad. de Pont. *de laud.* 42. & Burg. *ead. tract. inſpec.* 7. *par.* 2. Quam opinionem ego quoque ſequor; quia ſeruitus vendi, & donari poteſt, & alio titulo transfer- 4 ri, tex. eſt in §. *ult. Inſt. de ſeruit. ruſt. præd.* & ibi Gloſ. *in ver. pactionibus*, Cepol. *de ſeruit. urb. præd. cap.* 19. Si ergo vendi poteſt, & venditio fieri non poteſt ſine pretio. Inſt. *de empt. & vend §. pretium*; & experientia quotidiana docet, quod pretio ſeruitutes venduntur, ut per Caroc. *de locat. tit. de jur. emphit. q* 17. *fol* 93. & recipiunt æſtimationem, ſi alio titulo transferantur 5 ut puta, ſi donetur, juxta diſpoſitionem, tex. *in l. fin. C. de jur. emph.* cum Gloſ. ibi *in ver æſtimationes*, Ergo laudemium debetur; Nec obiectum Foller. obſtare debet; quia hæc ſeruitus conſiderari debet, 6 prout adhæret rei immobili, & cenſetur immobilis. Redoa. *de reb. Eccl. non alien. fol.* 86. *num.* 22.

7 Aduertendum tamen eſt, quod in impoſitione ſeruituris debet interuenire conſenſus Domini, quia tunc efficitur ſeruitus realis, & perpetua, etiam ſi ad Dominum reuertatur: Nam, (ut diximus *de aliena. q.* 1. *num.* 678) emphyteuta poteſt imponere ſeruitutem in re emphiteutica; irrequiſito Domino, duraturam, donec emphyteuſis finiatur, & in hoc caſo laudemium non 8 debetur Domino, cum iure permittente emphyteuta hoc facere poſſit, ut dicunt præfacti Doctores. Secus autem, quando imponitur ſeruitus de conſenſu Domini, duratura perpetuo: quia tunc laudemium debetur, cum ſit alienatio: ut per eundem Red. *eod tract. fol.* 18. & per Rolan. *conſ.* 53. *lib.* 2. *n.* 11. Peregr. *de fideic. art.* 40. *nu.* 114. & in ſpecie, Franc. Marc. *deciſ.* 477. per Amad. & Burg. citatis locis, Et ſic erit differentia, quando Dominus conſentit in impoſitione ſer- 9 vitutis, & quando non: nam quando non conſentit reuertitur ad ipſum emphyteuſis, ea finita, vel quocunque modo deuoluta, tam ratione alienationis, quam ob canonem non ſolutum, prælationis iure, vel alio modo, ſeruitus extinguitur, ut diximus in d. quæſt. 1. & num. & *de renunc. q.* 3. *num.* 4. & 11. niſi emphyteuſis reuertatur ad Dominum, uti priuatum.

10 Et prædicta diſtinctio facienda eſt, ſi emphyteuta imponat annuam penſionem Franc. Marc. *dict. deciſ. n.* 3. & 4. Burg. *de laud. inſp.* 33. *par.* 2.

QUÆSTIO XXXVI.

SUMMARIUM.

Dominium probatur per recognitionem, adverſus recognoſcentem, & contra tertios habentes cauſam ab eo, num. 1.

Declara quando agitur pro canone, contra novum emphyteutam, conſilio de origine, & natura emphyteuſis, nu. 6.

Dominium non probatur per recognitionem, niſi probetur recognoſcentem eſſe Dominum, num. 2.

Recognitio facta per errorem revocatur, num 3.

Dominium non quaritur per recognitionem, num. 4.

Declara favore Eccleſia, num 8.

Laudemium non debetur, ex recognitione, num. 5.

Declara favore Eccleſia, num. 7.

ACcidere poteſt aliquando, quod inſtrumenta emphyteuſis, & ſcripturæ amittantur, ut factum fuiſſe reperi in hoc inſigni Abbatia. S Crucis de Saouino: in cuius Archiuio adeſt particularis liber recognitionum bonorum emphyteuticorum: & ideo dubitari meritò poteſt, An ex recognitione, quam facit emphyteuta debeatur Domino laudemium: Pro parte Affirmatiua facit, quod per recognitionem, & con- 1 feſſionem, probatur dominium directum aduerſos recognoſcentem, Cranet. *conſ* 70. *num.* 11. Rip. *reſp.* 128. *num.* 3. Burſat. *conſ.* 67. *num* 4. *vol.* 2. Maſc. *de probat. conc.* 344. *n.* 7. *vol.* 1. Valalc *de iur. emph. q.* 9. *num.* 18. ubi de com. teſtatur, etiam contra tertios poſſeſſores, habentes cauſam ab ipſo recognoſcente. Socin. *conſ.* 11. *vol.* 2 Ruin. *conſ* 50. *num.* 13. *vol.* 1. Crau. *conſ.* 217. *num.* 7. Franc. Marc. *dec.* 609. *num.* 81. Guid. Pap. *dec.* 170. *num.* 2. Maſc. *ead. conc. num.* 11. Marius Burg *de laud. inſpec.* 12. *num.* 2. *par.* 3. Vbi dicit, quod hæc opinio fortius procedit: quia hæc recognitio, & confeſſio fieri ſolet per Notarios, ſiue Tabelliones, ſtipulantes pro Domino directo, ex ſententia aliorum, prout ego etiam vidi in libro prædicto, & nos de hoc latè diximus in tit. *de cont. emphyt. quæſtion.* 26.

2 Pro

2 Pro parte autem negatiua, facit, quod recognitio
non probat dominium, niſi probetur, etiam quod re-
cognoſcens erat Dominus tempore recognitionis: quia
poteſt eſſe, quod recognoſcens, per errorem reco-
gnouerit: & ideo, ſi conſtaret, rem non eſſe recogni-
ti, ſed fuiſſe recognoſcentis, ſcilicet illius, qui ſe ac-
collauit ſoluere canonem; tanquam erronea, talis re-
cognitio reuocatur, nec res recognita efficitur em-
phyteutica: ut per Corh. *de cauſ. priuat. ob non ſol. can.
ampl.* 39. *num.* 12. Gabr. *conſ.* 161. *num.* 29. Menoch.
3 *conſ.* 1. *num.* 88 idem Burg. *citata inſp. num.* 12. & nos
diximus *eod. q. num.* 10. Quinimo dicta recognitione
non obſtante, ſemper remanet Dominus Guid. Pap.
eadem deciſ. num. 2. Purp. *conſ.* 6. *num.* 24. *vol.* 1. Surd.
4 *conſ.* 135. Et ratio eſt, quia dominium non requiritur
per recognitionem, ſed interueniente rei traditione
cum titulo habili ad dominij translationem, Gabr.
conſ. 62. *num.* 4 Burſ. *conſ.* 330. *num.* 79. *vol.* 3. Maſc.
de prob. conc. 137. *num.* 2. Crot. *conſ.* 34. *num.* 19. Et
hanc opinionem negatiuam, quod ex recognitione
5 non debetur laudemium Domino, tenet Franc. Marc.
dec. 292. *par.* 2 quem ſequitur Burg. *dicta inſp.* 12. *nu.*
6. Nec obſtat illud, quod in contrarium fuit allega-
tum quia habet locum, quando agitur ad inſtantiam
Domini directi, ad exigendum canonem à nouo em-
6 phyteuta, vel, ut iterum illum recognoſcat in Do-
minum, conſtito recognitum habere dominium, tem-
pore recognitionis. Guid. Pap. *ead. dec.* 272. *num.* 3.
& dec. 24. Crauet. *conſ.* 57. *num.* 3. & quod legitime
conſtet de origine, & natura emphyteuſis, ut per
7 Caualc. *de uſufructu* 237. *ver tertia eſt*, *& dec.* 43.
num. 56. & alios refert idem Burg. *dicta inſp. num.* 10.
ſed de hoc vide *in dict. q.* 26 *de cont. emph. num.* 7.
Quam opinionem declarat, non habere locum favore
Eccleſiæ, vel loci pij, aut univerſitatis: nam eorum
fauore, ex recognitione transfertur dominium; ut per
Doctores in *l. traditionibus. C de pact.* Guid. Pap. ſæ-
pius *citata dec.* 272. *num.* 3. Menoch. *conſ.* 409. *nu.*
8 7. *vol.* 5. Caual. *dec.* 23. *num.* 29. Burg. qui alios citat
ead. inſp. num 16. Quia favore Eccleſiæ, ex ſola reco-
gnitione transfertur dominium, ut diximus *dict. q.*
26. *num.* 11. *&* 12. & ideo fauore Eccleſiæ, & pio-
rum locorum, & uniuerſitatis, ex ſola recognitione
debetur laudemium.

QUÆSTIO XXXVII.

SUMMARIUM.

*Laudemium non debetur, quando emphyteuta admitti-
tur ad purgationem moræ, num.* 1.
Contrarium ſeruatur de conſuetudine, num. 2.
*Conſuetudo ſeruanda eſt, in ſoluendo laudemium, ut plus,
vel minus, vel nihil ſolvatur, num.* 3.
*Domino directo debetur duplex laudemium, quando em-
phyteuta admittitur ad purgationem moræ, & ius
ſuum vendidit, num.* 4.
*Canones prateritos poteſt petere Dominus, & laudemium
ſimul, num.* 5.

ACcidit aliquando, & ego habui in facto in hac
Abbatia S. Crucis de Saxouiuo tempore piæ
memoriæ Scipionis Cardinalis Burgheſij Commenda-
tarij, (cuius Præfectus domus tunc erat Illuſtriſſimus,
& Reverendiſſimus D. Io. Baptiſta Alterius Romanus,
qui ſemper laudabiliter vixit; nam in pueritia fuit in
eo pudor, in adoleſcentia probitas, & timor Domi-
ni; factus Epiſcopus Camerin. omnes virtutes Epiſ-
copales adeptus eſt, & nunc Vices gerens Urbis, ma-
jora propediem conſequetur, ut ego jam prædixi, &
nunc prædico.) quod emphyteuta, ob non ſolutum
canonem incidit in commiſſum, & antequam Do-
minus declaret caducitatem, vendidit Ius ſuum, re-
ſeruato conſenſu ejuſdem Domini; Quæritur, ſi Do-
minus non vult præferri, nec agere ad caducitatem:
ſed tantum vult conſequi laudemium, an hoc caſu
ei debeatur duplex laudemium; unum ſcilicet pro ad-
miſſione emphyteutæ ad purgationem moræ; & ap-
probatione, & immiſſione noui emphyteutæ in poſſeſ-
ſionem emphyteuſis? Et videbatur dicendum, quod
non debeatur, niſi unum laudemium pro venditione
tantum, & non pro admiſſione ad purgationem mo-
1 ræ: quia text. *in l. fin. §. & ne avaritiæ*, & ibi Gloſſ.
in ver. æſtimationis, ſolum, & duntaxat concedit
quinquageſimam Domino, quando emphyteuta alie-
nat jus ſuum, vel alio titulo transfert, ut diximus
etiam ſupra *qu.* 14. *&* 15. Ergo non debet habere laude-
mium pro admiſſione emphyteutæ ad purgationem
moræ.
2 Contrarium tamen tenendum eſt de conſuetudine:
prout hæc conſuetudo obſeruatur in hac mea patria,
ut pro admiſſione ad purgationem moræ debeatur Do-
mino laudemium; Nam conſuetudo poteſt inducere
ut plus, minus, vel nihil ſolvatur, ſecundum loci uſum:
ut dicit Soc jun. *conſ.* 70 *nu.* 23 *ver. & quod vol.* 3. Bur-
ſat. *conſ.* 127. *num* 54. *& conſ.* 137. *num.* 40. *vol* 2 Franc.
Marc. *dec.* 368. *nu.* 5. *&* 6. Salſo *de laud. Pral.* 4. *num.* 16.
Redo *de reb. Eccl. non alien pag* 4. 3 8. *num.* 3. *& pag.*
38 , *num* 4 *& ſeq.* Maur. Burg. *de laud. par.* 3. *inſp.* 16.
n. 2. & ſupra pluries hoc diximus: Solutio igitur laude-
mij in conſuetudine fundatur, ut atteſtatur Moder Pa-
riſ. *in conſuetudine Galliæ, in conſuet feudi Pariſ.* § 53. *&
Hiſpania*, Celſ. Hugo. *conſ.* 56. *in fine* & Romandio-
læ Bero. *conſ.* 115. *in princ. vol.* 1. Ferrariæ Hipp. Rim.
conſ. 38. *num.* 21. *Genua*, Fulgoſ. *conſ.* 219. *num.* 1. *Sa-
baudia*, Amad. de Ponte *de laud quæſt.* 4.
Cum ergo laudemium debeatur pro admiſſione ad
moræ purgationem de conſuetudine, ſequitur, quod
Domino debeatur duplex laudemium: quia iam jus
4 erat quæſitum Domino pro canone non ſoluto, & erat
in ſua libertate declarare caducitatem, cum etiam ta-
cite declarari poſſit; ut *de var. caduc. q.* 9. Et pro hæc
opinione facit, quod, ſi quis vendat, & tradat em-
phyteuſim, & poſtea recuperet, debetur Domino du-
plex laudemium, ut ſupra diximus *qu* 8. *numer.* 41.
Comprobatur etiam quia laudemium debetur ex du-
plici cauſa, ob canonem non ſolutum, & pro admiſ-
ſione ad moræ purgationem, & propter alienationem,
quemadmodum diximus ſupra *q.* 4. *de alienatione*,
cum pacto de retrouendendo: Nam duplex laudemium
debetur, ſi pactum de retrouendendo fiat ex inter-
vallo, vel tempus prorogetur: Et pro hac opinione
faciunt etiam, quæ dixi ſupra *qu.* 7. *num.* 5. Et faciunt
quoque quæ ſcripſi hoc titulo *q.* 11. *num.* 1. *ver. ſeptimo*,
poterat bene emphyteuta moram purgare ante declara-
tionem, ut dixi *de ſolut. can. quæſt.* 6.
Et non ſolum Dominus poteſt petere laudemium:
5 verum etiam poteſt petere canones præteritos, & non
ſolutos; quia ſi Dominus remittat caducitatem; ta-
men emphyteuta debet ſolvere canones non ſolutos;
ut diximus *de alien. q.* 1. *num.* 288. Deinde laudemium
debetur pro laudatione, & admiſſione ad emphyteu-
ſim, & canon debetur pro recognitione dominij; &
ſic ſunt res diuerſæ, & ex cauſis diuerſis debentur:
nam caducitas etiam competit propter moram, &
contumaciam, & penſio propter contractum, & pro-
miſſionem, ut diximus *de var. caduc. q.* 14. *num* 34.
Et quamvis ſupra *q.* 8 *num* 8 *& q.* 11. *numer.* 6.
diximus Amad. & Salſo, tenere, ex receptione ca-
nonis ſcienter, Dominum amittere jus petendi lau-
demium, & canones præteritos, quos ſequitur Burg.
inſpec. 2. *num.* 45. *par.* 2. ubi etiam refert ita tenuiſſe
Anch. & nos de hac opinione dubitamus, per ea,
quæ ibi diximus, quod per receptionem canonis,
non cenſeatur remiſſum jus petendi laudemium, nec
cano-

Digitized by Google

canones præteritos: Nihilominus hoc non obſtat, in caſu iſto, quia eſt caſus diuerſus; nam Dominus non recepit canones, ſed antequam conſentiat alienationi, petit duplex laudemium, & canones præteritos.

Ex quibus fit hic meus tractatus, & labor abſolutus, ad laudem omnipotentis Dei, Sanctiſſimæ Virginis, & omnium Sanctorum, cum expreſſa proteſtatione, quod, ſi aliquid in eo inaduertenter dixerim, ſubmitto me ſemper iudicio; & correctioni Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, eiuſque Summo Sacerdoti Pontifici Opt. Max. Ieſu Chriſti in terris Vicario, (nunc Vrbano Octauo, quem D. Deus noſter diuturniſſimè beatiſſimum conſeruet,) & arbitrio, & melius rectius ſentientis

Accipe igitur, Candide Lector, læto vultu has noſtras lucubrationes (ut arbitror) non infel c t r congeſtas; & brevi, Deo propitio, expecta quaſ iam Additiones non infructuoſas, quas in lucem edere intendimus in fine huius Tractatus interer d : quod hactenus facere non potuimus, propter varias noſtras occupationes, ut valde exoptabamus.

F I N I S.

INDEX

S. ROTÆ ROMANÆ

DECISIONES

RECENTISSIMÆ,

Nunquam antea in Lucem editæ,

MATERIAM

EMPHYTEUSIS

A

FULGINEO

PERTRACTATAM

Amplectentes, Confirmantes Laudantes &c.

INDEX DECISIONUM

Ad Materiam

EMPHYTEUSIS

B.

Bononien. Bonorum Emphyteuticorum
Ven. 26. Januarij 1703.
Pio, deciſ. 11.

Bononien. Emphyteuſis
Lunæ 11. Junij 1703.
Muto, deciſ. 10.

Bononien. Emphyteuſis
Ven. 17. Junij 1707.
Omanna deciſ. 12.

Bononien. Fideicommiſſi de Marſiliis
Lunæ 17. Februarij 1716.
Anſaldo, deciſ. 24.

Bononien. Aſſociationis ſuper reſervatis
Ven. 20. Martij 1716.
Criſpo, deciſ. 25.

C.

Callien. Caſtrorum
Ven. 21. Januarij 1701.
Molines, deciſ. 3.

Cæſenaten Legitimæ ſuper Bonis Emphyteuſis
Ven. 23. Junij 1702.
Pio, deciſ. 7.

Cæſenaten. Legit. ſupèr Bonis Emphyteuticis
Ven. 20. Aprilis 1703.
Pio, deciſ. 8.

Cæſenaten. ſeù Cervien Bonorum
Lunæ 19. Junii 1713.
Criſpo, deciſ. 20.

F.

Fanen. ſeù Senogallien. Caſtri, & Bonorum Montis Portii.
Ven. 4. Aprilis 1710.
Falconerio, deciſ. 16.

Ferrarien. Bonorum
Ven. 15. Maij 1711.
Criſpo, deciſ. 17.

Ferrarien. Renovationis Inveſtituræ
Lunæ 18. Aprilis 1712.
Criſpo, deciſ. 19.

Fulginaten. Emphyteuſis
Ven. 11. Maij 1714.
Cerro, deciſ. 21.

H.

Hortana Sylvarum
Ven. 25. Februarij 1701.
Muto, deciſ. 1.

I.

Imolen. Salvian. I.
Ven. 26. Januarij 1702.
Muto, deciſ. 5.

M

Maceraten. Emphyteuſis
Lunæ 19. Junij 1702.
Kaunitz, deciſ. 6.

Mantuana Bonorum
Mercurij 26. Junij 1709.
Kaunitz, deciſ. 15.

N.

Nullius, ſeù Forolivien. Caſtri vallis Oppij
Ven. 12. Junij 1711.
Lancetta, deciſ. 18.

P.

Piſana Devolutionis
Lunæ 16. Januarij 1702.
Molines, deciſ. 4.

R.

Romana Aſſociationis
Lunæ 28. Januarij 1709.
Priolo, deciſ. 13.

Romana Devolutionis
Lunæ 28. Januarij 1709.
Priolo, deciſ. 14.

Romana Emphyteuſis
Lunæ 24. Januarij 1701.
Caprara, deciſ. 2.

Romana Devolutionis Domus
Lunæ 3. Decembris 1703.
Scotto, deciſ. 9.

Romana, ſeù Portuen. Emphytheuſis
Lunæ 2. Julij 1714.
Criſpo, deciſ. 22.

Romana Vineæ
Ven. 28. Junij 1715.
Cerro, deciſ. 23.

IN-

INDEX ARGUMENTORUM

R. P. D. MUTO
Hortana Syluarum
Veneris 25. Februarij 1701.
ARGUMENTUM I.

Latè in hac Deciſione diſſeritur, quomodo & quibus mediis probetur Dominium directum, nec non etiam quando Sylua dici debeat cædua, vel non. Solemnitates non deſiderantur in actibus geſtis cum Principe, præſertim verò ſi ſint neceſſarij & geſti per viam declarationis.

R. P. D. CAPRARÀ
Romana Emphyteuſis
Lunæ 24. Januarij 1701.
ARGUMENTUM II.

Primus acquirens, & quidem ex titulo oneroſo, poteſt diſponere de Bonis Emphyteuticis etiam favore extraneorum, non obſtante etiam quod agatur de Emphyteuſi ex pacto, & providentia. Idque tanto certiùs habet locum ſi in Inveſtitura legatur clauſula *ad habendum.*

R. P. D. MOLINES DECANO
Callien. Caſtrorum
Veneris 21. Januarij 1701.
ARGUMENTUM III.

Latè agitur in hac Deciſione de revocatione concedendâ Proximiori, ſublatâ ſexus differentiâ etiam in Emphyteuſi ex pacto, & providentia, ubi nonnullæ Deciſiones, & Auctoritates conciliantur.

R. P. D. MOLINES DECANO.
Piſana Devolutionis
Lunæ 16. Januarij 1702.
ARGUMENTUM IV.

Manutentio debita Domino directo finitâ Emphyteuſi, illi retardari nequit per exceptionem Renovationis, quotiès non ſit limpida, & clara, & talis non dicitur, quotiès ejus verificatio pendet ab examine Teſtium ſtante pacto quod Bona Emphyteutica devoluantur ad Dominum directum unà ſimùl cum Melioramentis, ceſſat omnis inſpectio, an eadem ſint exigui, vel magni valoris minuſquè an devolutio ſit culpoſa, vel non, cum ſemper, & indiſtinctè devolvantur ad Dominum directum.

R. P. D. MUTO
Imolen. Salviani
Veneris 20. Januarij 1702.
ARGUMENTUM V.

In Emphyteuſi Laicali appellatione Deſcendentium veniunt tàm Feminæ, quam maſculi ex eis deſcendentes, præſertim ſtante generalitate verborum *omnium, & eorum quilibet*, quæ reſtrictionem non patiuntur. Omiſſio Intimationis moleſtiarum, nedum operatur quo-

Deciſion. ad Fulgineum

minùs Emptor agere poſſit pro evictione contrà venditorem, ſed etiam actione ad factum pro præſtatione rei liberæ.

R. P. D. KAUNITZ
Maceraten. Emphyteuſis
Lunæ 19. Junij 1702.
ARGUMENTUM VI.

In hac Deciſione ſolidè firmatur, quod Filius acceptans paternam hæreditatem, non poteſt repudiare Emphytheuſim, quamvis pactionatam, & Doctoribus contrarium ſentientibus reſpondetur.

R. P. D. PIO
Cæſenatē Legitimæ ſupèr Bonis Emphyteuticis.
Veneris 23. Junij 1702.
ARGUMENTUM VII.

Clauſulæ ampliſſimæ & effrenatæ, per quas ex conventione Dividentium, bona Emphiteutica effecta fuerunt alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes, licet præjudicare nequeant Domino directo, aliiſque proprio Jure venientibus, tamen id non procedit reſpectu illorum, qui cauſam habent ab eiſdem Dividentibus. Hæcque bona ad inſtàr cæterorum bonorum allodialium ponuntur in eorundem acervo ad effectum calculandi Legitimam.

R. P. D. PIO.
Cæſenat. Legitimæ ſupèr Bonis Emphyteuticis.
Veneris 20. Aprilis 1703.
ARGUMENTUM VIII.

Ubi ſuprà in præcedenti Deciſione.

R. P. D. SCOTTO.
Romana Devolutionis Domus
Lunæ 3. Decembris 1703.
ARGUMENTUM IX.

In hac Deciſione plenè traditur, quando Contractus cenſeri debeat potiùs emphyteuticus, quam Locatitius,

R. P. D. MUTO
Bononien. Emphyteuſis
Lunæ 11. Junij 1703.
ARGUMENTUM X.

Durante adhùc Inveſtitura, nec non etiam exiſtentibus perſonis contemplatis, non ſit locus devolutioni. Inveſtitura non dicitur alterata per ſubſtitutionem unius perſonæ in locum alterius, & ideò ad hunc effectum non requiritur Beneplacitum Apoſtolicum, ac expenduntur plures Clauſulæ, quibus mediantibus Conceſſio cenſeri debet facta per viam novæ Inveſtituræ.

R. P. D. PIO
Bononien. Bonorum Emphyteuticorum
Veneris 26. Januarij 1703.
ARGUMENTUM XI.

Emphytheuſi Eccleſiaſticâ conceſſâ prò hæ-

a 2 redibus

redibus, & ſucceſſoribus, intelligitur ſoluere de hæredibus ſanguinis clauſulæ generales operaotur, ut emphytheuſis ſit tranſitoria ad quoſcumque,& quid ſi Contractus inirus fuerit cum Pupillo. Qualitas hæreditaria, ex quibus probata non remaneat, quamuis agatur de filio.

R. P. D. OMANNA.
Bononien. Emphiteuſis
Veneris 17. *Junij* 1707.
ARGUMENTUM XII.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa prò hæredibus, & ſucceſſoribus non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, licet contineat claoſolas *ad habendum in perpetuum* §. Jnueſtitura an & quando dicatur noua etiam ſi facta fuerit ſub commemoratione præcedentium pactorum, & Jnueſtiturarum.

R. P. D. PRIOLO
Romana Aſſociationis
Lunæ 28. *Januarij* 1709.
ARGUMENTUM XIII.

Non obſtante, quod Emphyteuta inciderit in caducitatem, nihilominus ex benegnitate Canonum,& ſtylo Tribunalis S.Rotæ, admittitur ad purgationem moræ tenetur tam nedùm ſoluere integros Canones, & Laudemia, ſed etiam omnes expenſas tàm Judiciales, quàm extrajudiciales, nec non etiam damna; quæ Dominus directus litigando paſſus fuit, reficere.

R. P. D. PRIOLO
Romana Devolutionis
Lunæ 28. *Januarij* 1709.
ARGUMENTUM XIV.

Devolutio ex capite alienationis Bonorum Emphyteutiorum,an & quando incurratur; ſubemphyteuticatio licita eſt etiam ſine conſenſu Domini directi,&quid ſi mutata fuerint pacta primæ Jnueſtituræ.

R. P. D. KAUNITZ
Mantuana Bonorum.
Mercurij 26. *Junij* 1709.
ARGUMENTUM XV.

Io Emphyteuſi maſculina, ſi in renovatione ad excluſionem extranei admittatur Fæmina, Conceſſio reſtringi debet ad maſculos ex eâ deſcendentes. Prò renovatione quidquam ſolui non debet præſertim ſi fiat jure cogente.

R. P. D. FALCONERIO
Fanen. ſeù Senogallien. Caſtri& BonorumMontisPoſtij
Veneris 4. *Aprilis* 1710.
ARGUMENTUM XVI.

Emphyteuſis non eſt tranſitoria ad quoſcumque hæredes;quando conceſſa eſt cum Jure accreſcendi,& reciproca ſubſtitutione intèr ſolos maſculos. Remedii *Authent. Res quæ Co.I Commun. de legat.* àn habeat locum in Emphyteuſi,ubi de differentia, àn acquiſita ſir ex titulo uneroſo, vel lucrativo.

R. P. D. CRISPO
Fetrarien. Bonorum,
Veneris 15. *Maij* 1711.
ARGUMENTUM XVII.

Quotiès ex conventione Partium fuit ſtabilitum quid ſolui debeat prò Laudemio,non intrat Juris diſpoſitio. Aliquando ex Cauſa boni publici ſuſtinentur alienationès rerum Eccleſiarum ſinè ſolemnitatibus,præſertimvèrò ſi agatur inter duas Eccleſias. Pactū petendi renovationē de 29. in 29. annos nōderogat, nequè facit quominùs Emphyteuſis dicatur perpetua.

R. P. D. LANCETTA
Nullius, ſeù Forolivien. Caſtri Vallis Oppij
Veneris 12. *Junij* 1711.
ARGUMENTUM XVIII.

Feudum non eſſe ex pacto, & providentia, ſed poſſe ad extraneos tranſmitti, ex quibus dignoſcatur. Conſuetudo antiqua, & plurium annorum ſpatio obſervata alienandi in extraneos, ad effectum prædictum plurimùm venit attendenda.

R. P. D. CRISPO
Ferratien. Renovationis Inveſtituræ.
Lunæ 18. *Aprilii* 1712.
ARGUMENTUM XIX.

Conſtitutio Pauli V,in quibus moderetur,& de roget Conſtitutioni Bonifacii IX. circa bona de directo dominioEccleſiarūDucatus Ferrariæ redacta adinſtar Allodialium. Renovatio per Paulinam inducta ſavore Proximioris in eo dumtaxat caſu locum habet, quo non concurrat hæres teſtamentarius,qui in renovatione Proximiori eſt præferendus, & tametſi agatur de feudo maſculino, Feminæ nihilominus revocatio debetur de æquitate.

R.P.D. CRISPO.
Cæſenaten, ſeu Cervien. Bonorum.
Lunæ 19. *Junii* 1713
ARGUMENTUM XX.

Jus accreſcendi in Emphyteuſi præcipuè ab Eccleſia conceſſaſub ſola modicitate Canonis in recognitionem directi dominii,locum non habet, niſi clauſulæ,& pacta illud neceſſario convincant. In renovatione ex Bartoli æquitate debita Proximiori ultimi Inveſtiti, quoties Dominus directus prò ſe nolit retinere, Feminæ ſi proximiores ſint Maſculis præferuntur, & quomodo id intelligatur; Bona non eſſe propriè Emphyteutica, ſed appodiata, ſeu commendata, ex quibus arguatur.

R. P. D. CERRO.
Fulginaren. Emphyteuſis
Veneris 11. *Maii* 1714.
ARGUMENTUM XXI.

Bona Emphyteutica poſſunt alienari in extraneos, quando ex antiquâ conſuetudine redacta ſunt adinſtar Allodialium, & ampliſſima facultas alienandi in Inveſtitura conceſſa eſt etiam ſi agatur de Emphyteuſi ex pacto, & providentiâ Emphyteuſis non aſſumit naturam pacti,& providētiæ,ex quo conceſſio dignoſcatur facta prò certis & determinatis generationibus.

R. P. D. CRISPO.
Romana, ſeu Portuen. Emphyteuſis.
Lunæ 2. *Julii* 1714.
ARGUMENTUM XXII.

In hac Deciſione magiſtraliter explicatur, an & quando contractus in dubio cenſeri debeat potius locatitius, quam Emphyteuticus etiam ſi agatur de ſavore Eccleſiæ.

R.P.D. CERRO.
Romana Vineæ.
Veneris 28. *Junii* 1715.
ARGUMENTUM XXIII.

Dominus directus agens ad devolutionem ob terminatam Emphiteuſim debet exhibere Inſtrumentum Inveſtituræ,aliàs ſi Emphyteuta demonſtret per 30. vel 40. annos Canonem ſolviſſe,Emphyteuſis præſumitur perpetua non obſtante etiam quod agatur de Emphyteuſi Eccleſiaſticâ.

R.P.D. ANSALDO.
Bononien. Fideicommiſſi de Marſiliis.
Lunæ 17. *Februarij* 1716.
ARGUMENTUM XXIV.

Legitimari ſuccedere nequeunt, quotiès Teſtator mentionē fecit de Legitimis,& naturalibus. Unica lineá ex quibus dicatur conſtituta, nec non etiam ordo ſuccedēdi minimè novatus. Emphyteuſis ſi eſt pactionata devolvitur ad Dominū directum defectis cōprehēſis in Inveſtitura,non obſtante clauſula *adhabendum* in illa adjecta.

R. P. D. CRISPO
Bononien. Aſſociationis ſupèr reſervatis
ARGUMENTUM XXV.
Veneris 20. *Martii* 1716.

Melioramēta facta per Emphyteutā ultrà legem pacti,adipſum ſpectant,non autem ad Dominum directū illaquè alienari poſſunt in quaſcūque perſonas abſquè incurſu caducitatis. Loca pia nō ſūt prohibita Emphyteuſim acquirere ad effectū vēdēdi,& recipiēdi pretiū

S. ROTÆ ROMANÆ

DECISIONES

RECENTISSIMÆ,

Nunquam antea in Lucem editæ,

MATERIAM

EMPHYTEUSIS

A

FULGINEO

PERTRACTATAM

Amplectentes, Confirmantes Laudantes &c.

R. P. D. MUTO

Hortana Sylvarum

Veneris 25. *Februarij* 1701.

ARGUMENTUM

Latè in hac Deciſione diſſeritur quomodo, & quibus medijs probetur Dominium directum, nec non etiam quando Sylua dici debeat cædua, vel non. Solemnitates non deſiderantur in actibus geſtis cum Principe, præſertim verò ſi ſint neceſſarij, & geſti per viam declarationis.

SUMMARIUM.

1 *Dominium univerſale directum, quo aliquis potitur ſuper certo loco operatur, ut omnia bona in eodem loco ſita præſumantur ad eum ſpectare.*
2 *Et contrarium prætendens debet concludenter probare, & demonſtrare bona, quæ prætendit eſſe libera.*
3 *Maximè verò ſi Confuſio Confinium originem ha-*

buit ab Emphyteuta ſeù Conductore.
4 *Verba ampla, & generalia nullam patiuntur reſtrictionem.*
5 *In referente cenſentur omnia ea expreſſa, quæ continentur in relato.*
6 *Acquieſcentia inducit præſumptionem mali Juris.*
7 *Confeſſio probat contra confitentem.*
8 *Identitas in antiquis probatur per verificationem unius Confinis cum unicâ demonſtratione generali.*
9 *Venditio partis intelligitur de medietate.*
10 *Argumentum à veriſimili in materia Confinium admittitur, præſertim ſtante temporis antiquitate.*
11 *Dominium directum arguitur ex conceſſione licentiæ, & pertinentia ad Concedentem.*
12 *In antiquis leviores probationes ſufficiunt.*
13 *Producens Inſtrumenta certarum acquiſitionum, non eſt veroſimile, quod ſi alias acquiſitiones feciſſet pari modo non exhibuiſſet.*
14 *Præcipuè verò quando lis non eſt cum Tertio ignaro, ſed cum illo, qui prætendit feciſſe acquiſitiones.*
15 *Probatio æquivoca, & nihil concludens, non attenditur.*
16 *Terminus Confinans diſparatus eſt à Confinato, & in illo non comprehenditur.*
17 *Teſtes examinati ad perpetuam, & inveroſimilia deponentes, non probant.*
18 *Argumentum à diſcretiva eſt in Jure validum.*
19 *Sylua ad hoc ut dicatur cædua, requiritur, quod alium fructum non pariat, quam illum, qui ex Arborum inciſione percipitur.*

20 *Arbores qua non ſuns cadna perinent ad rei ſubſtantiam, & Domino directo reſervantur.*

21 *Arbores conſiſtentes in Quercubus, Caſtaneis, & ſimilibus numerantur inter fructiferas.*

22 *Prædia Fiſcalia fruuntur privilegio, ut ejus Arbores incidi non poſſint.*

23 *Ad hoc ut Sylua dicatur cædua non ſufficit, quod Arbores renaſcantur, ſed ulteriùs requiritur, quod Arbores grandes non ſint, quodque alium fructum non pariant.*

24 *Secunda Conceſſio debet interpretari ad formam primæ, cum hæc nuſquam alterata præſumi debeat.*

25 *Solitum probatur ex enunciativis emiſſa in aliis Locationibus.*

26 *In referente cenſentur ea omnia expreſſa, quæ in relato continentur.*

27 *Conceſſio fructuum, & redditnum nihil aliud importat, quàm uſumfructum.*

28 *Præſertim verò quando Locatio non incipit à bonis, ſed à fructibus.*

29 *Uſufructuarius de jure Arbores grandes præſertim fructiferas cadere non poteſt.*

30 *Ex sali inciſione Sylnæ, & Bona diminuuntur.*

31 *Ad proprietarium non autem uſufructuarium ſpectant Arbores vi ventorum ejecta, vel ſenio confecta,*

32 *Conceſſiones Camèræ, & Eccleſiæ ſemper præſumuntur renovata cum eiſdem pactis, & legibus in antiquis Conceſſionibus conſentis.*

33 *Sub Conceſſione* Proventuum *generaliter facta, continentur etiam Gabellæ, & Padagia.*

34 *Subditi ex ſola Lege Vaſſallagij tenentur Principi inſeruire.*

35 *Valor bonorum præſumitur ſpatio decem Annorum immutatus.*

36 *Obſervantia longæva declarat conceſſiones dubias, quamvis contrarius intellectus eſſes de Jure verior.*

37 *Caducitas non incurritur, niſi præcedat poſiſiva prohibitio, & ſubſequens culpoſa contravenſio.*

38 *Inciſio Sylua caduæ non ſpectat ad proprietarium, ſed ad uſufructuarium*

39 *Devolutio ſolummodo intrat quando Emphytenta incidit Arbores fructiferas, non autem caduas.*

40 *Sylua etiam non cædua ſi extirpetur, renaſcitur.*

41 *Sylua cædua ex natura, & ſtylo artis quolibet triennio, vel decennio cædi debet.*

42 *Caducitas Sylua excluditur, ſi eius Arbores ſint deſtinatæ ædificiorum fulcimento.*

43 *Ejus caducitas, vel incaducitas pendet à deſtinatione Domini.*

44 *Confeſſio emiſſa in precibus Principi porrectis plenè probat.*

45 *Dictio* forsàn *in literis Apoſtolicis adiecta, non eſt nota dubietatis, ſed aſſertionem ſignificat.*

46 *Ex diſpoſitione Bullæ Clementis VIII. omnes proventus Communitatum regiſtrari debent in Tabellis.*

47 *Fruſtrà precibus impetratur, quod de Jure permiſſum eſt.*

48 *Solemnitates non requiruntur in actis geſtis cum Principe.*

49 *Prout nec etiam in actis, qui fiunt per viam declarationis.*

50 *Declarans nihil diſponit de* novo, *ſed diſpoſitum explicat.*

51 *In actis neceſſariis ſolemnitates* non *deſiderantur.*

52 *Centenaria operatur, quod actus cenſeri debeat ritè, & ſolemniter geſtus.*

Decisio I.

PRætenſiones D. Ducis Joſephi Matiæ ab Altempa Domini directi contra Communitarem, ac Homines Terræ Sutiani pluriès Judicij prælo ſubjectæ totidem ejuſdem Ducis favore vel in omnibus, vel pro majori parte fuerunt terminatæ, in reliquis verò partibus iuxtà varias facti contingentias diverſam Iudicij aleam expertæ ſunt; In prima enim diſcuſſione Cauſa coram A. C. facta exitus fuit totaliter D. Duci favorabilis, qui ſententiam reportavit declarantem conſtare de ipſius Dominio directo, & ex iſtius negatione, ac ex pluribus aliis capitibus Communitatem præfatam in caducitatem incurriſſe, Syluas non eſſe cæduas, non licuiſſe, neque licere Hominibus prædictis illas incidere, aut incidi facere, & perperam illas extirpaſſe, & ad culturam reduxiſſe non obtenta priùs à Ducibus pro tempore licentia, proindeque omnes pecunias ex Inciſionibus, alienationibus & deuaſtationibus præſatis retractas, omnia que Bona, & Syluas cum eiſdem acquiſitas D. Duci reſtituendas eſſe; A qua interjecta ex parte Communitatis appellatione, mihique Cauſæ Commiſſione directa, fuit illa in omnibus ſavore Ducia reſoluta, prætèr quam quoad caducitatem, à qua excuſari potuiſſe, & debere Communitatem deciſum fuit coram Me ſub die 10. Martij 1698., cui reſolutioni acquieſcens D. Dux, ſolumque eam impugnans Communitas, Cauſă iterùm ad iſtius Inſtantiam ſub die 9. Iunij ejuſdem anni repropoſui, & DD. præcedentis Deciſionis fundamenta approbantes reſponderunt-- in *Deciſis*, & *ſuper Inveſtimentis particulariter videatur*-- ſuper quibus aſſumpta diſputatione die 15. Maij ſubſequentis, reſponſum prodiit--*Recedendum à Deciſis, juxta modum hoc eſt, quod Inveſtimenta facta antè motam Litem ex dictis pecuniis Inciſionum ad Communitatem, & Homines Surianenſes pertinere, ſed ipſos D. Duci refundere teneri illorum pretium; Inveſtimenta autem poſt litem motam ſequuta, ſpectare ad eundem D. Ducem.*

Petiit Aduersùs prædictas reſolutiones Surianenſis Communitas denuò audiri, & voti compos effecta die 31. Iulij eiuſdem anni reſcribi obtinuit-- *Audiantur in omnibus, & videant Omnes* -- Cum itaque ad tenorem talis reſcripti ſuper omnibus prædictis controuerſiis (excepta caducitate, in qua Dux ampliùs non inſiſtebat) Dominos Collegas in Rota mecum conſedentes ſub generali dubio conſuluerim-- *An ſit ſtandum, vel recedendum à Deciſis* — Poſt accuratam huius grauiſſimæ Cauſæ diſcuſſionem iuxtà modum inferiùs ſubnectendum In Deciſis perſtiterunt.

Nulla enim inter DD. adſuit ampliùs altercatio circa Dominium vniuerſale directum D. Ducis ſuper omnibus Nemoribus, Syluis, & Bonis, quorum fructus Reuerenda Camera Sutianenſibua locauit de annis 1473., & 1489. tanquàm plenè conſtabilitum, & ſolidè firmatum in prima mea Deciſione §. *Quo enim, & ſeqq.* & in ſecunda §. *Ordinatè ſiquidem cum ſeqq.*, quod nec impugnare audebant Defenſores Communitatis, niſi pro acquiſitionibua iuſtificatis, & quæ in futurum juſtificari poſſent, cumque hæc reducantur ad valorem ſcut. 600. circitèr, ſequitur, quod, ijs detractis, omnia alia Bona cadant, ſub directo Dominio Reuerendæ Cameræ, & D. Ducis illius ceſſionarij,
vt prætèr auctoritares recenſitas in prima mea De- 1
ciſione §. *Abſque eo quod*, & in ſecunda §. *Agnoſcunt*, firmat *Rota coram Coccin. deciſ.* 1987. *num.* 3.

3., & *ſeqq.*, & *deciſ.* 2017. *num.* 15. *cum plur. ſeqq.*

Totum reſtrictum fuit Cauſæ pondus ad Identitatem earumdem Syluarum, ad illarum Cæduitatem, & ad Inueſtimenta, in quibus conſtitit bonum Ius aſſiſtere eidem D. Duci iuxta modum, de quo infrà. Et ſanè quoad Identitatem, quidquid ſit, ſi Dux vti Dominus directus hodiè inſiſteret prò effectu odioſo, & pœnali obtinendæ caducitatis, cum ſuper hoc puncto Ipſe acquieſcat reſolutioni Sac. Rotæ & ſolùm de Identitate quæratur pro alijs effectibus connaturalibus Dominij directi, & Conceſſionis emphyteuticæ, prout eſt prohibitio Inciſionis Syluarum, & reſtitutio pecuniarum ab eiſdem Inciſionibus perceptarum, ſufficit Communitatem retinere penès ſe Syluas controuerſas, & pro eis ſoluere annuam ſummam ducat. 800. pro Canone, ad hoc vt præſumatur illas eſſe omnes emphyteuticas, & ſolutionem fieri pro omnibus, niſi eadem Communitas deſignet Bona, & Syluas, quæ prætendit eſſe
2 liberas, eorumque Confines demonſtret, vt tradunt *Parion. de locat. cap.* 65. *num.*133., & *ſeqq.*, aliæque auctoritates adductæ in prima Deciſione Cauſæ §. *Abſque eo quod*, & in ſecunda §. *Agnoſcunt*, quibus addo *Iaſon. in l.* 2. *num.* 173. *C. de Iur. Emphyt.*, *Roland. à Vall. conſ.* 66. *num* 4., & 6. *lib.*3., *Maſſin. de confiſcat. quæſt.* 11. *num.* 42., *Rot. coram Coccin. deciſ.* 1987. *num.* 13., 14., & 15., & *apud Poſth. de manuten. deciſ.* 93. *num.* 4., & *in recent. deciſ.* 35. *num.* 16. *par.* 18., & *in Romana Emphyteuſis* 11. *Martij* 1699. §. *Sed etiam*; §. *Eoque*, & §. *Aut præſuppoſitas poſt medium coram Me.*

Potiſſimè quia, ſi quæ Confinia hodiè immutata, vel confuſa ſunt, hoc prouenit ex negligentia, & culpa Communitatis, quæ tàm de Iure, quàm vigore ſpecifici pacti adiecti in prima Conceſſione à Reuerenda Camera eidem facta, adſtricta erat manutenere, & conſeruare Confinia Syluarum eidem locatarum, ac propterea ſi ipſa in
3 ſuo munere defecit in ipſius præiudicium, eo magis intrare debet præſumptio, quod omnia Bona ad ipſa poſſeſſa ſint conductitia, & emphyteutica, *Natta conſil.* 556. *num* 3., *Iaſon. conſ.* 235. *num.*8. *lib.*2., *De Luca de Emphyteu. diſc.*56. *num.*2., *Alden. ad Gregor. deciſ.* 575. *num.* 1., *Modern. Lucen. conſult. tom.*10. *in Supplement. de Empytheuſ. conſult.* 59. *num.* 5., *Rot. deciſ.* 293. *num.* 40. & *ſeq. apud Poſth. de manut. deciſ.* 1117. *per tot coram Seraph. deciſ.*174. *num.* 8. *coram Merlin. deciſ.* 485. *num.*4. *coram Bich. deciſ.* 1987. *num.* 12., & *ſeqq.*, & *deciſ.*2017. *num* 13., & *plur. ſeqq.*, & *ſignanter num.* 21. *coram Coccin.*, *ac inter diuerſ. deciſ.* 147. *num.*8., & *per tot. par.*4.

Cæterùm in noſtra hypotheſi Identitas ex parte D. Ducis abundè probata remanet, tàm ex facto Concedentis Bona in Locationem, vel Emphyteuſim, quàm Communitatis recipientis. Et quidem attento facto Cameræ concedentis, quæ verbis generalibus, & ampliſſimis Syluas, Terras, Tenutas, aliaque Bona in Territorio Suriani ab ea poſſeſſa conceſſit, & tranſtulit, vt legitur nedùm in prima Locatione anni 1473. data *in Summ. præterito Ducis num.* 1. *à litt. A. vſque ad D.* ibi — *omnes, & ſingulos fructus ex Tenimentis, Paſcuis, Syluis, Paſſibus, Terris, Domibus, rebuſque quibuſcunque in dicto Caſtro Suriani, & in dicto Tenimento, eiuſque Diſtrictu conſiſtentibus ad Cameram Apoſtolicam ſpectan.* — ſed etiam in alia ſubſequenti Conceſſione: ſa. mem: Innocentij VIII. *eodem Summ. nu.* 5. *litt. B.* ibi — *omnes, & ſingulos fructus, & prouentus Cameræ Apoſtolicæ ex Tenutis, Paſcuis, Syluis, Cenſibus, & Tenimentis Fortiæ, & Diſtrictus dictæ Terræ noſtræ Suriani &c.* Quæ amplitudo, & prægnantia verborum cum expreſſione Corporum in Locatione comprehenſorum operatur, vt omnia Paſcua, & Syluæ in Territorio Suriani à Communitate poſſeſſæ ſub Emphyteuſi cadant, donec de particularibus acquiſitionibus doceatur, *Menoch. de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 101. *num.* 5., *Rota coram Coccin. deciſ.* 1987. *num.* 10. *cum duob. ſeqq.*, & *deciſ.* 2017. *num.* 31., & 32. *poſt Poſth. de manut. deciſ.* 93. *num.*5. 4

Maximè quia non contenti Miniſtri Reuerendæ Cameræ hac generica expreſſione ad magis præciſam Confinium deſignationem deuenerunt per relationem ad quemdam librum Commiſſarij Cameræ, omnia Confinia ſpecificè continentem, vt in eodem primo Inſtrumento Conceſſionis *dicto Summario num.* 1. *litt.D.* ibi — *Cum Confinibus, vocabulis, deſignationibus Bonorum ſtabilium in & extrà dictum Caſtrum exiſten., prout in quodam Libro ordinato per dictum Balthaſſarem de Piſcta, aliàs Apoſtolicæ Cameræ Commiſſarium continetur* — Per quam relationem factam ad dictum librum, ſatis dicuntur expreſſa Confinia in referente, quæ in relato continebantur, *Ruin. conſ.* 50. *ſub num.* 17. *lib.* 1., *Rota deciſ.* 147. *num* 3., & *ſeqq.*, & *num.* 5. *verſ. ſecundo dictum fuit iuncto num.* 6. *in fine par.* 4. *diuerſor. in recent. deciſ.* 35. *num.*6. *par.*1., & *deciſ.* 207. *num.*23. *par.* 19. 5

Fortius quia in ſequelam d. generalis Conceſſionis, & implicitæ expreſſionis Confinium deſcriptorum in libro Commiſſarij Cameræ, eadem Camera Apoſtolica, ſiuè eius Commiſſarius, & Miniſtri occaſione deuolutionis ob Inciſionem Arborum intentatæ dederunt generale mandatum ad capiendam poſſeſſionem, & ſucceſſiuè ad faciendam Locationem Tenutarum, Poſſeſſionum, Syluarum, aliorumque Bonorum indiſtinctè nulla facta exceptione particularium Bonorum, vel Corporum ad dictam Univerſitatem ſpectantium, *dicto Summ. præterito n.* 3. & 4. ſignum evidens, quod præcedentes generales Conceſſiones, & Locationes à Camera factæ comprehendebant omnia Bona, & Syluas à Communitate in dicto Territorio poſſeſſas, aliàs Camera poſſeſſionem indiſtinctè non accepiſſet, & Communitas reclamaſſet, propriaque Bona ſepa- 6
rari obtinuiſſet, *Rota coram Coccin. dicta deciſ.* 1987. *num.* 22., & *in rec. dec.* 400. *num.* 5. *par.* 1., & melius *in dicta Romana Emphyteuſis* 11. *Martij* 1699. §. *Aut præſuppoſitas circa medium coram Me.*

Prædictis adſtipulatur factum poſitivum ipſiuſmet Communitatis, quæ ſupradictas Locationes comprehendentes Bona, & Sylvas per eam poſſeſſas, relato illarum tenore, acceptavit, ratificavit, & ſub juramento obſervare promiſit *dicto Summ. Ducis num.* 2. & plures confeſſiones ſeriò, & deliberatè emiſit, quod Montanea, & Syluæ, de quibus agitur, ex Conceſſione Apoſtolica ad ipſam ſpectarent verbis indefinitis, nullaque facta exceptione alicujus partis Syluarum, aut Bonorum, ut paret ex *eodem Summ. num.* 11. 12 & 13. quæ confeſſiones præſertim plures, ac reiteratæ emiſſæ in actibus propotionatis, dubium non eſt, quin contrà confitentem plenè probent Identitatem, & Bonorum, Syluarumque comprehenſionem, ut in ſpecie notant *Ro-* 7
land. conſ. 82. *num.* 19. & 38. *lib* 2., *Natt. conſ* 120. *num.* 11., *Surd. conſ.* 151. *num.* 7., & *conſ.* 413. *num.* 4., *Peregrin. conſ.* 24. *num.*2. *lib.* 1. *Bellon. Jun. conſ.* 44. *num.* 53., *Rot coram Merlin dec.* 134. *num.* 4. & 5., *in d. Romana Emphyteuſis* 11. *Martii* 1699. § *Contraverſos cum ſeqq.*, & 11. *Decembris ejuſdem anni* §. *Iterùm*, & *ſeqq. coram Me.*

Qui actus, & confeſſiones non modicam vim, & robur recipiunt, ſi conſiderentur, ut par eſt, cum alio actu magis ſpecifico anni 1609., quo tempore

 com-

Communitas devenit ad venditionem Caſtanearum
exiſtentium in parte Montaneæ pro conſpicua ſum-
ma ſcut. 20. mil. iacta expreſſione Confinium perpe-
tuorum, & invariabilium *Summ. additionali Domi-
ni Ducis num. 1. litt. A.& B.* ibi: *Niſi mediante ven-
ditione Arborum Caſtanearum partis Montaneæ, & Syl-
væ ipſius Communitatis ſit. in Territorio d. Terræ Su-
riani intra hos fines videlicet, d'Acqua pende in la
verſo Viterbo, cominciando dalli Piani del Pizzo, ſegui-
tando alla cima di mezzo, e di li ſeguitando per dritto al
quadro, che ſi mena, e dal quadro dritto alla fontana dell'
acqua grande, e d'acqua grande per drito ſecondo che
corre l'acqua grande al termine, che parte tra il Si-
gnor Gio: Rinaldo Monaldeſco, e Meſſer Gio: Battiſta
Sarnieri, ſeguitando tra li Beni di eſſa Communità di
Soriano, e di d. Sarnieri per li termini ad vn termi-
ne, che ſtà tra eſſa Communità, e Bagnaia:* Qui
Confines tanquam pro maiori parte fixi, & im-
mutabiles, cum etiam hodie reperiantur, ex iſtis
ſatis ſuperque probata remanet Identitas, pro qua
in materia antiqua excedente metam centum anno-
rum ſuperabundat verificatio vnius Confinis cum
vnica demonſtratione generali, *Mareſcott. var. re-*
8 *ſolut. lib.1 cap. 12.num. 45. Pariſ. de Puteo de rein-
tegrat.feud.fol.166.columm.3.n.9.column.4.n.6. Modern.
Lucenſ.conſult.tom. 10.a ſupplem. de emphyteuſ. con-
ſult. 59. num.4., & conſult. 105. ſub num.9.,* latè
*Epiſcop. Rocc. diſput.10.num. 59., & ſeqq., Rot. co-
ram Dunoz. Iun.dec.949. num 13., Merlin. dec. 134.
n.4., Coccin.dec. 218. num 3., & in rec. dec.81.n. 17.
& dec.87.num.10.par.5., & in Aſculana Fideicommiſ-
ſi ſeu Domus 17 Iunij 1695. coram R. P. D.meo Scot-
to inter impreſſas Lugduni ad tom. 10. Card. de Luca
dec.103.num.18.*

Si itaque pars Sylvarum ad D. Ducem ſpectans
vendita fuit pro inſigni pretio ſcut.20. mil., ex hoc
arguitur totam Sylvam ad eumdem D. Ducem ſpec-
9 tantem excedere ſcut. 40.mil., tum quia venditio
partis intelligitur de medietate *l.plures vbi gloſ ver-
bo adiectione ff. de damn. infect. Gloſ.in Clem.1.verbo
aut earum parte de for. compet. Simon. de Pret. de
interpret. vltim. volunt. lib.4 ſolution.4.num.8., Bar-
boſ. appellat. 186 num. 1.* Tum etiam quia venditio
Arborum fuit facta ſparſim, & *non à taglio ſeguito*
fuit que reſtricta ad Caſtaneas *d. Summar. additio-
nali num.2. litt. A. M. S T. BB CC.* quando tota Sy-
lua continebat inter cætera duas ſpecies arborum
glandiferarum, & Caſtanearum, *Summar.præterito
Ducis num. 12., & additionali num. 2. litt. D. G. &
H.*, quarum ſi vna tantum ſpecies ſparſim cæſa aſ-
cendebat ad ſcut. 20. mil., vtraque ſpecies Arbo-
rum inciſarum *à taglio ſeguito* augebit pretium, &
valorem ſaltem ad aliam medietatem, ſumpto ar-
10 gumento à veriſimili, quod in materia Confinium
in re preſertim antiqua admittitur, *Decian. reſponſ.
20. num.17. lib 1.Gratian. diſcept.883. n.6. Seraphin.
Maſſin. de confiſcat. Bonor. quæſt. 11.num.41., Rota in
rec. dec.334.num 2.par.2.dec.234 num. 17. par.7., &
deciſ. 19. num. 12 par.12.* Tum demum quia in Con-
ſilio facto à Communitate Suriani pro vendendis
dd.Arboribus vigore licentiæ Cam. Apoſtolicæ, &
conſenſu Ducis, vnus ex Conſiliariis propoſuit ven-
ditionem totius Syluæ, excepto ſolum Plano *delli
Colti*, illamque conſuluit ſtabiliendam eſſe in ſcut.45.
mil., vt ex eodem publico Conſilio dato *in Sum-
mar. reſponſionis Ducis num. 1.*, ex hac autem nar-
ratione manifeſtum remanet, quod pars Syluæ
effectiue venditæ pro pretio ſcut 20. mil. non attin-
gebat mediatatem, ſi venditio totius, dempto Pla-
no *delli Colti* proponi debebat pro ſcut. 45. mil.
Quinimò cum vlteriùs in d. Conſilio ſpecificen-
tur loca, in quibus vigore dd. licentiarum fieri de-
beret inciſio, nempè *dalla ſtrada di Viterbo in sù e dal-
la ſtrada di Canepina, riſerbando il Piano delli Colti dal-
la ſtrada in giù per andare ad Acqua vinola, d. Su-
mar. reſponſionis num. 1.* Ex hac Confinium expreſſio-
ne colligitur omnes Syluas intra hos Confines exi-
ſtentes ſicut totum contentum intra Confines expreſ-
ſos in ipſo Inſtrumento venditionis ſpectaſſe, &
ſpectare ad D.Ducem, ut poſt plures, quos refert
firmat *Rota in dicta Romana Emphyteuſis 11. Martij
1699. §. Quam confeſſionem, & §. Quinimmò coram
Me*, & eſſe de dominio directo ipſius, & Rev. Ca-
meræ pro vendendis Arboribus intra dd.fines conten-
tis requiſita fuit licentia *ſa.* me. Pauli V., & con-
ſenſus Ducis Ioannis Angeli ab Altemps; fuitque
pro illius impetratione ſoluta ſumma ſcut. 3000,
Rev. Cameræ, & 6000. D. Duci, ut in ſpecie, quod 11
ex conceſſione licentiæ arguatur dominium direc-
tum, & pertinentia ad concedentem firmatum fuit
in prima mea Deciſione in hac Cauſa edita *§. Con-
forme*,

Cum ergo ex prædictis pateat onus probandi I-
dentitatem Syluarum, vel non incumbere D. Du-
ci, vel eidem fuiſſe ſufficienter ſatisfactum, me-
diantibus tot, tantiſque probationum generibus 12
ſuperius adductis. quæ in hac materia antiquiſſi-
ma, in qua argumenta, præſumptiones, & con-
iecturæ leviores admittuntur, ſuperabundant.
*Cephal. conſ. 170. num. 25. lib. 2. Epiſcop. Rocc. diſ-
put. 10. num 64. Modern. Lucenſ. conſult. tom 10 in
ſupplem. de emphyt. conſult. 105. ſub num. 5. Seraph.
Maſſin. de confiſcat. bonor. quæſt. 11. num. 36. & 37.
Gratian. diſcept. 883. num. 9. Rot. coram Seraph. dec.
462. num. 8. Gregor. dec. 172. num. 6. Dunoz. Iun.
deciſ. 949. num. 14. & coram ſan. me. Alex. VIII. dec.
102. num. 8. & in rec dec. 164. num 35. & 39.
par.6. & in Aſculanæ fideicommiſſi 5. Decembris 1691.
inter impreſſ. Lugduni ad tom. 10. Card. de Luca dec.
101, num. 9. & in d. Aſculana fideicommiſſi ſeu Do-
mus 1694. coram R. P. D. meo Caprara, & 1695.
coram R. P. D. meo Scotto*, quarum prima eſt apud
de Luca d. tom. 10. dec. 102. num, 6. & ſecunda eſt
deciſ. 103. num. 19. in impreſſion. Lugdunen. Perpe-
ram ex parte Communitatis pro facienda tali pro-
batione adducta fuerunt 30 & ultrà Inſtrumenta ac-
quiſitionum, quia cum illæ in totum aſcendant ad
valorem ſcut. 600. circitèr, ſufficientes non ſunt ad
fundandam intentionem ipſius, minuſque ad offuſ-
candas probationes D. Ducis concludentes Domi-
nium, & Identitatem Syluarum in conſpicua lati-
tudine, & valore ſcut. 45. mil. ſed tales acquiſitio-
nes ei ſeu ſolùm prodeſſe poſſunt, ad hoc, vt illæ
bonificari debeant, prout effectiue bonificandas eſſe
cenſuerunt DD. tribuendo Communitati facultatem
de eis ad ſui placitum liberè diſponendi, abſque
eo quod teneatur recognoſcere D. Ducem. Quinimò
ex hac probatione iſtarum particularium acquiſitio-
num potiùs confirmatur in reliquis partibus Sylua-
rum Identitas, & Dominium D. Ducis, nam ſicut
Communitas iſtas acquiſitiones; quas verè, & 13
realiter fecit, reperijt, & produxit, ità reperijſ-
ſet, & produxiſſet alias ſi feciſſet, vt benè ob-
ſeruant *Decian. reſponſ. 76 num 25. lib.3., Peregrin.
conſ 48.nu. 13., & ſeqq. lib. 1., Carena reſol. 163. num.
57. & ſeqq., Epiſcop. Rocc. d. diſput. 10. num. 56.* &
firmatum etiam fuit *in deciſ. huius Cauſæ 9. Iunij 1698.
§. Agnoſcunt in fine*; Præcipuè quia hodie lis non eſt
cum tertio ignaro acquiſitionum ab eis factarum, ſed
cum ipſamet Communitate, quæ prætendit acquiſi-
tiones feciſſe, contra quam à non facta exhibitione 14
huiuſmodi Inſtrumentorum, eo magis præſumptio
incaleſcit non exiſtentiæ illarum, vt proſequitur
*Peregrin. d. conſ. 42. num. 14. lib.1. Epiſcop. Rocca ci-
tata diſputat. 10. num. 57. Rota apud Poſth. de manut.
deciſ. 293. num 42. coram Celſ d. deciſ. 124. num. 12. Bich.
dec. 485. num. 2. & in rec. deciſ. 254. num. 54.
& ſeqq. par.4. tom. 2.*

Nec

Nec prædictis acquiſitionibus addi poſſunt aliæ duæ *Plani delli Colti*, & *Rocchæ Altiæ*; Quia reſpectu *Plani delli Colti* tres ſolùm dantur acquiſitionas in Contrata huius vocabuli importantes in totum ducatos 30., pro qua tata ſolùm hæc Sylua ſpectare poterit ad Communitatem, iuxta Confines in eiſdem acquiſitionibus expreſſos. Et licèt in dicta venditione omnium Syluarum, quam facere propoſuit vnus ex Conſiliarijs de anno 1609. fuerit exceptuata Sylua in præfato vocabulo *Pianno delli Colti*, hoc tamen non prouenit, ex quo iſta ſpectaret ad Communitatem, ſed quia Cardinalis ab Altæmps iuſſerat Syluam hanc diradari debere, ad hoc, vt Arbores adoleſcerent, & excreſcerent ad vſum ædificij, pro quo effectu diradatio fieri ſolet; ſicque ſi exceptuatio huius Syluæ referri poteſt, & debet in hanc cauſam, ex ea reſultare non valet probatio plena, & concludens, quod Dominium huius partis Syluæ in vocabulo *Piano delli Colti* ſpectet ad Communitatem, ſed
15 ſolùm æquiuoca de neceſſitate non concludens, & habens poſſibilitatem in contrarium, quæ non admittitur, *Cyriac. controu.* 263. *num.* 11., *& controu.* 384 *num* 41., *Seraphinus Maſſinus de confiſcatione Bonorum quæſt.* 11. *nu.* 61., *& quæſt.* 35. *num.* 70., *Rot. in rec. dec.* 216. *num.* 13. *par.* 7., cum non probet hoc eſſe, quod ab hoc contingit abeſſe *l. non hoc C. vnde legitim. Cyriac contr.* 65. *num.* 7., *Seraphinus Maſſinus de confiſcatione Bonorum dicta quæſt.* 11. *num.* 62. Imò ex animaduerſione, quod in Inſtrumentis acquiſitionum *Summar. Communitatis num.* 1., & ſi-
16 gnantèr in primo acquiſitionis inter cætera pro Confinibus deſignentur bona *Curiæ*, *& Cameræ Curiani*, exindè clare ſequitur, quod Bona confinata, & ſic reliquum Syluæ in eadem Contrata per Communitatem poſſeſſa, ſpectet iure directi Dominij ad Ducem Cameræ Apoſtolicæ ceſſionarium, iuxta firmata in puncto per *Rot. in d. Romana Emphyteuſis* 11. *Decembris* 1699. §. *Cæterùm coram Me.*

Eodemque defectu plenæ probationi laborat Communitas reſpectu acquiſitionis *Rocchæ Altiæ*; Inſtrumentum enim donationis de quarta parte huius Syluæ factæ anno 1430. à quodam Henrico fauore Fratrum S. Mariæ Gradua Viterbij, & ſucceſſiua acquiſitio iſtius, aliarumque trium portionum, quam à poſſeſſione centum, & vltrà annorum deſumere prætendit Communitas, quidquid ſit. an habeant ſubſiſtentiam, cum Teſtes deponentes Syluam hanc à particularibus Poſſeſſoribus illius tranſiuiſſe ad Communitatem, fuit examinati ad perpetuam, lite pendente, & non citata Parte producti, ac deponant
17 inueriſimilia, vt propterea nihil probent *Deſiderius Guido conſ.* 4. *nu.* 6. *& conſ.* 13. *num.* 17. *Seraphinus Maſſinus de confiſcatione Bonorum quæſt. prima num.* 51. *& qu.* 10. *num.* 59. hoc vnum certum aſt, quod cùm tàm d. Inſtrumentum, quàm Teſtes loquantur de Sylua in Contrata *Rocca Altia* poſita in Territorio Viterbij, talis probatio nihil commune habet cum Sylua di *Rocca Alta* poſita in Territorio Suriani, in qua Communitas Inciſiones fecit, ut patet ex acceſſu *Summario prat. Ducis num.* 14. *litt. I. & hodierno Summario additionali Communitatis num.* 3. nec tales acquiſitiones in Territorio Viterbij, quatenus adeſſent, ſeddere poſſunt turbidam Identitatem reſpectu iſtius Syluæ in Territorio Sutiani exiſtentia, da quo ſolùm eſt quæſtio, cùm Dux prætendat ſolùm Syluas in Territorio Sutiani poſitas iuxtà Conceſſionem *Summ. Ducis num.* 1. *&* 5.

Hanc veritatem agnouit atiam ipſamet Communitas, quæ benè conſcia omnium ſupradictarum acquiſitionum præcedentèr factarum licentiam anno 1609. expetiit pro vendendis Arboribus à R. Camera, & conſenſum à Duce cum aſſertiua, quod Syluæ prædictæ prouenicbant ex Conceſſione Communitati facta ab eadem Camera Apoſtolica, & tamen ſi acquiſitiones fuiſſent in adeò notabili quantitate, quæ offuſcata potuiſſent Dominium Ducis ceſſionarij Cameræ, Syluarumque Identitatem, vtique talem licentiam, & conſenſum ità Indefinitè non expetijſſet, nec illorum, vigore ad venditionem deueniſſet. Et fortius quia in d. Inſtantia propoſita ab vno ex Conſiliarijs vendendi omnes Syluas cum conſenſu Ducis pretio ſc. 45. mil. expreſſis atiam, & deſignaria illarum Confinibus, fuit exceptuata Sylua in Contrata *Pianno de Colti* ex ſuperiùs recenſita cauſa; Vnde ſi alia in Cõtrata *Rocca Altia* ad Cõmunitatem ſpectaſſet, aliæque acquiſitiones reſpectu Syluarum egregiæ latitudinis eſſent conſiderabilis vti- 18
que etiam, imò maiori cum ratione exceptæ, & præſeruatæ, argumento à diſeretiuia deſumpto, quod in Iure eſſe, validum eſt, firmat *Torr. de Primog. tom.* 1. *cap.* 24. *num.* 47.

Poſito autem Dominio, & Identitate dd. Syluarum de plano ſequitur non licuiſſe, nec licere Communitati Syluas extirpare in aliam formam reducere, vel Incidere ſine Ducis licentia, cùm iſtæ neque ex earum natura, neque ex Conceſſionibus, neque ex ſubſequta obſervantia poſſint dici deſtinatæ ad cædendum. Et ſanè attentata earum natura, quia ad hoc ut Arbores dicantur cæduæ, duo copulativè requiruntur, quod ſcilicet Sylua ex eis conflata alium 19
fructum non pariat, niſi illum, qui ex Inciſionibus, & venditione Arborum cæſarum retrahitur, ut firmat prima hujus Cauſæ Deciſio §. *Et natura*, & ultra ibidem adductis *Oter. de Paſcuis cap.* 1. *num.* 8. *Zanl. ad Statut. Faventiæ lib.* 2. *Rubrit.* 2. *ſub num.* 7. *Rot. in Melevitana Damnorum*, *& Intereſſe* 23. *Februarij* 1699 §. *Idque eam coram R. P. D. meo Pio.* & quod Arbores illius non ſint grandes, ſed certis, ſtatiſque temporibus, & quidem brevibus cædantur, adeò ut intrà novennium, vel decennium juxtà ſtylum artis tota Sylua cædatur, alias enim ſi Arbores grandiores efficiantur, & magis excreſcant, non reputantur ampliùs propriæ ad effectum com- 20
burendi, prout eſſe ſolent Arbores cæduæ, ſed pro ædificijs fulgiendis, & conſtruendis, quo caſu pertinent ad rei ſubſtantiam, & Domino directo reſervantur ad *Textum l. ſed ſi grandes* 12. *ff. de uſufruct.* ibi-- *Sed ſi grandes Arbores eſſent, non poſſent eas cædere l. ligni in princip ff. de legat.* 4. *Caſtill. de uſufruct. cap.* 25. *num.* 37. *verſ. in utroque tamen*, *Gall. de fruct. art.* 5. *diſput.* 3. *num.* 18. *Lagunez eodem tract. par. prima cap.* 6. *num.* 36. *& ſeqq. Ruginell. de Arbor: cap.* 14. *num.* 52. *Carbat. de diviſ. fruct. par.* 1. *cap.* 17. *num.* 108. *Valenzuol. illuſtr. tract. lib.* 2. *tract. primo cap.* 3. *num.* 4 *Ioann. cap. de fructibus lib. primo num.* 24 *Griphiand. in Æconom legal. lib* 1. *cap.* 29. *numer.* 132. *de locat. & conduct. Boer. deciſ.* 51. *num.* 1.

Undè cùm in præſenti hypotheſi Arbores in Syluis exiſtentes conſiſtant in Quercubus, & Caſtaneis, quæ fructus pariunt aptos ad alendum Homines, & Animalia, & ob id intar Arbores fructiferas numerantur ex auctoritatibus, quas refert dicta prima 21
Deciſio §. *Ex natura*, *& ſecunda* §. *Quod autem*, aliiſque adductis per *Lagunez de fructibus par.* 1. *cap.* 4. *n.* 12. *& ſeqq. & num.* 21. *Modern. Lucenſ. conſult. tom.* 10. *Supplement. de Emphit. & Locat. conſult.* 74. *num.* 10. *in fine*, *& num.* 18. *de Luc. de alienat. diſ. primo num.* 26. *de Angel. de meliorat. artic.* 23. *num.* 22. *Carocc. de locat. & conduct. tit. de neceſſitat. uſus quæſt.* 7. *num.* 5. *& ſeqq. Conciol. ad Statut. Eugub. lib.* 6. *rubric.* 39. *num.* 7. *Zaul. ad Statut. Faventiæ lib.* 5. *rubr.* 14. *num.* 44. *Rota in dicta Melevitana Damnorum*, *& intereſſe* 23. *Februarij* 1699. §. *Idque coram R. P. D. meo Pio.* & per multum tempus inciſæ non fuerint, ut conſtat ex intervallo lon-

longi temporis inter unam venditionem, & aliam
à Communitate factam, ex quantitate pretii, ex
acceſſu A. C. *Summ. Ducis num.* 14. *litt. H.*, *&* *K*,
ex ædictis à Communitate propè Curiem Innocen-
tianam affixis anno 1696. pro venditione facienda,
dicto Summ. num. 17. & ex tranſactione ab eadem
Communitate facta *eodem Summario num.* 18. ca-
22 dunt ſub ſpecie Arborum incæduarum, præcipuè
quia proveniunt à Rev. Cemera, cujus Sylvæ gau-
dent privilegio ab Imperatoribus Prædiie Fiſcalibus
conceſſo, or ejus Arbores cedi non poſſint, ut ex
Textus in l. in frande § *Conductor ff. de Jur. Fiſc.* ibi-
que Scribentes cpmmuniter.

Non ſubſiſtente reſponſione, quod iſtæ Arbores
habeant naturam, & proptietatem Sylvæ cæduæ in
eo, quod inciſæ regerminent. Quia noo ex hoc,
23 quod Arbores renaſcantur, dici poreſt Sylve cædue,
cum etiam illæ deſtinatæ ad ædificinm renaſcantur,
licèt Sylvem cæduam non efficiant, ſed ultre hanc
qualitatem neceſſe eſt duas alias ſupre relaras concur-
rere, quod nempè Arbores grandes non ſint, quod-
que alium fructum non pariant, quàm illum Inciſio-
nis, *Caſtill. de uſu fruct. cap.* 25. *num.* 35. eliique
relati in prima Deciſione §. *In nihilum*, & in ſecun-
da §. *Deveniendo*. quibus adnectendi ſunt, *Rebuff.
in l. Sylva cedua* 50. *poſt princ. verſ. Sylva alia eſt
grandaria ff. de verbor. ſignificat Alciat.* ibidem *Bar-
boſ. in l. Divortio* §. *Si fundum num* 2. *ff. ſolut.
matrim. Arias Pinell. in l. prima par* 2. *num* 59. *in fine*,
C. de bon. matern. Lagunez. de fruct. par. 1. *cap.* 6.
num. 16. 17. *&* 18.

Attentis etiam Locationibus à Camera factis Syl-
væ incæduæ dici debent, dùm in Inſtrumento, &
prima Conceſſione anni 1473. expreſsè prohibetur
Inciſio Arborum pro illis vendendis, ſolumque per-
mittitur pro ædificando, vel lignando, ibi. *Præſertim
Sylvas in dicta conductione comprehenſas conſervare*,
manutenere, *non incidere neque incidi facere*, *niſi pro
24 lignando*, *vel ædificando* -- In alia verò ſubſequenti
Conceſſione ſa. me. Innocentii VIII. virtualiter hæc
prohibitio continetur, ſivè inſpiciatur præſumptio
Juris, juxtà quam pacta in prima Cooceſſione adjec-
ta, in ſecunda cenſentur repetita, cùm hæc interpre-
tari debeat ad formam primæ, quæ numquam altera-
ta cenſeri debet, niſi de hoc clarè conſtet, *Fulgin. de
ſucceſſ. Emphyt. quæſt.* 9. *num.* 22. *Mantic. de tacit.
lib* 23. *tit.* 21. *num.* 15. *& ſeqq. Urceol. conſult.* 47.
num 22. *in fine*, *Modern. Lucenſ. controv.* 2. *num.* 27.
& 28. *contr.* 4. *num.* 43. *& contr.* 15. *num.* 49. *Rot.
coram Merlin. deciſ.* 150. *num.* 5. *& ſeqq. & in recent.
deciſ.* 267. *num.* 5. *par.* 5. *& dec* 213. *n.* 26. *par* 12.
Maximè quia hæc ſecunda Conceſſio facta fuit cum
omnibus, *& ſingulis uſibus*, *& conſuetudinibus hacte-
nus conſuetis*, ut ſunt verba ejuſdem *datæ in præterito
Summario Ducis num.* 5. *litt. E.* Cumque in præce-
denti Locattione anni 1473. fiat prohibitio inciden-
di, & enuncietur etiam tale fuiſſe ſolitum præce-
dentium Locationum, ibi -- *Non incidere*, *neque in-
cidi facere*, *niſi pro lignando*, *vel ædificando*, *ſicut idùm
quod primò Homines*, *& perſonæ dictæ Communitatis
facere poterant*, *& ſolebant retroactis temporibus alio-
25 rum Conductorum* -- Ex hoc dicitur probatum ſoli-
tum, & uſus, ut firmat *Rota in Aſculana Bonorum* 15.
Jan. 1680. §. *De ſolitio coram clar. mem. Card. Vice-
comite*, *&* 3. *Junij eiuſdem anni* §. *Prods coram eodem*,
& in Dertuſen. Juriſdictionis 28. *Januarij* 1697. §.
Abſque eo, quod coram me. Factaque tali prohibitio-
ne ex præcedenti Locatione, talis prohibitio, & ſo-
26 litum in ea expreſſum, in hac ſecunda ſtantibus ver-
bis ad dictum uſum relativis, reperitum cenſeatur in
ſpecie *Menoch. conſ.* 160. *ſub num.* 29. *Goffred. conſ.*
11. *num.* 19. 26. *&* 27 *Altogrand. conſ.* 91. *num.* 11.
lib. 2. *Manent. conſ.* 46. *num* 64. *Malvaſ. conſ* 40.
num. 13. *Altogrand. controv.* 91. *n.* 43. *Modern. Lu-
cenſ. controv.* 12. *n.* 21. *&* 33. *& controv.* 15. *n.* 52.
Surd. conſ. 105. *n.* 30. *Joan. Baptiſta Coſta conſ.* 8. *n.*
8. *&* 21. *Rota coram Merlin. dicta deciſ.* 150. *n.* 3. *&
in recent. deciſ.* 78. *num.* 15. *par.* 14.

Sivè conſideretur Conceſſio ſoliue uſus fructus
Sylvarum reſultans nedùm à Conceſſione fructuum,
& redituum Communitati facta, quæ nihil aliud im- 27
portat, quàm uſum fructum, *l. ſi quis ita* 23. *ff. de uſu-
fruct. legat. l. cum ità*, *ff. eodem*, *& in l. per ſervum* 14.
§. *Uſusfructus*, *ff. de uſu*, *& habitat. Seraphin. Maſſin.
apud Palm. Nepot. allegat.* 49. *n.* 9. *&* 10. ſed etiam
à modo, quo concepta fuit locatio; Iſta enim non
incipit à Bonis, ſed à fructibus, quo caſu cenſetur con- 28
ceſſus ſolus, & ſimplex uſusfructus, juxtà *Theoricam
Bartol in l.* 4. *n.* 2. *ff. de aliment. & cibar. legat.* quam
ſequuntur *Caſtill. de uſufruct. cap.* 30 *ſub. n.* 18. *Capyc.
deciſ.* 188. *ſub n.* 4. *verſ. ſi duò*, *Rota coram Celſo deciſ.*
399. *n.* 6. *& deciſ.* 477. *n.* 5. *& in rec. deciſ.* 85. *num.*
6. *&* 7. *par.* 6. *& deciſ.* 119. *n.* 3. *&* 4 *par.* 8. *& deciſ.*
345. *n.* 4. *&* 5. *par.* 19. *& in Romana Hæreditatis de
Ruſpolis* 21. *Aprilis* 1690. §. *Fundamentum*, *coram bon.
mem. Emerix*; Hæc quippè Conceſſio ad ſimplicem
uſumfructum reſtricta, denotat Communitati Inciſio-
nem prohibitam eſſe, cum Uſufructuarius de Jure 29
Arbores grandes, præſertim fructiferas cædere non
poſſit, ſed ramos dumtaxat cæduos, ut eſt *Text. in l.
ſi uſufructus* 16. *ff. de uſufruct.* & tradunt *Barbat. de
diviſion. fruct. par. prima cap.* 17. *n.* 108. *Barboſ. in l.
Divortio*, §. *Si fundum num.* 7. *&* 8. *ff. ſolut. Matri-
mon. Tiraquell. de retract. conventional.* §. 3. *gloſſ.
prima num* 22., *Raginell. de Arbor. cap* 14. *num.* 52.,
Garz. de expenſ. cap. 11. *n.* 35. *Valenzuol. illuſtr. trac.
lib.* 2. *tractat. primo cap.* 3. *n.* 4, *Modern. Mevenat.
de Meliorat. cap.* 23. *n.* 8. *Coſta de ration. rat. quæſt.*
78. *n* 3. *& ſub num.* 4., *Chriſtin. in Conſuetud Mech-
linien. tit.* 15. *artic.* 4 *n.* 3. *Cepol. de Servit. Ruſticor.
Prædior. cap.* 22. *n.* 9. *Gall. de fruct art.* 5. *diſput.* 3.
n. 18. 19. 20. *&* 21. *Molin. de Primogenit. lib primo
cap.* 11. *n.* 5., *Lagunez de fruct. par. prima cap* 6. *num.*
36. *& pluribus ſeqq.*, *Rota in dicta Melevitana Damno-
rum*, *& Intereſſe* 23. *Februarij* 1699 §. *Et quod ſupe-
rat*, *& ſeqq. coram R. P. D. meo Pic.*

Sivè examinentur alia verba Innocentienæ Con-
ceſſionis, in qua acceptatur oblatio facta à Commu-
nitate manutenendi, conſervandi, & augendi Sylvas,
& Bona Reverendæ Cameræ, & præcipitur illam
ſervari debere. Ex tali enim onere à Communitate
aſſumpto reſultet prohibitio incidendi Arbores. cùm 30
ex tali Inciſione Sylvæ, & Bona diminuantur, ut poſt
Buccaferr. reſponſ. 84. *num.* 6. 7. 23. *&* 24., *& Pecch.
de ſervit. tom.* 2. *cap.* 8. *quæſt.* 28. *num.* 96. firmatur
in priori Deciſione Cauſæ §. *Controverſa*, & in ſecun-
da §. *Quod autem*.

Non obſtante, quod in Sylvis nemoroſis, & mag-
nis Inciſio, & Deradatio illas reddat meliores, et im-
pediat ne Arbores ſeneſcant, & exſiccentur, quia ex
hoc non infertur, quod Sylvæ ſint cæduæ, & Inciſio-
nes ſpectent ad Uſufructuarium, ſed ſolùm, quod
Sylvæ cum licentia Domini. & cum interventu Mi-
niſtrorum ab eo deputatorum poſſint incidi, Arbores
verò, illarumque pretium ipſi Domino reſerventur,
prout eſt de natura Sylvarum non cæduarum, abſ-
que eo quod quicquam prætendere poſſit Uſuefruc-
tuarius, reſiſtente nedum pacto augendi Sylvas, &
Bona Proprietarij, ſed etiam Juris diſpoſitione ap- 31
proprietionem talium Arborum Uſufructuario dene-
gantis, ſivè ſint vi ventorum avulſæ, ſivè de illis, quæ
ſenio confectæ fructus non producunt, de qua *in l.
Proculus.* §. *Si Arbores*, *ff de uſufruct. l. Arboribus*, *ff.
eodem*, *& in l. divortio* 8. §. *Si fundum*, *ff. ſolut matri-
mon.*, ibidemque *Alexand. num.* 5., *Petr. Barboſ. num.*
20. *in fine*, *& ſeqq. Alban. conſil.* 55. *num.* 7., *Burg-
nin. Cavalcan. de uſufruct. Mulier. relict. num.* 157. *&
ſeqq.*,

ſeqq., *& Deciſ. par. prima deciſ.* 44. *num.* 72., *Molin. de Primogen. lib. primo cap.* 22. *num.* 5., *Barbat. de diviſion. fruct. par. prima cap.* 17. *num.* 109. *Guttier. de Tutel. part.* 3. *cap.* 27. *num.* 21., *Caſſaneus ad Conſuetud. Burgund. rub.* 4. §. 17. *verſ. Et fuire les fructiz ſciens num.* 6., *Gall. de fruct. art.* 5. *diſput.* 3. *num.* 23. *&* 24. *Langunez tractat. par. prima cap.* 6. *num.* 52. *& ſeqq.*

Sivè demùm conſideretur inveriſimilitudo; valdè enim inveriſimile, & rationi repugnans eſt, quod Summus Pontifex, & Reverenda Camera, quæ fuit ſemper tenax in appoſitione pacti non cædendi tàm in Locatione anni 1473., quàm antea, & mordicùs illi inhæſit, adeòut per contraventionem Communitatis, & ſubſequtam Inciſionem, devolutionem omnium Bonorum acceptaverit, Miniſtrorum Armorum ad poſſeſſionem capiendam tranſmiſerit, Factorem deſtinaverit ad locandum alijs Agros devolutos, & recuperatos, necnon Poſſeſſiones, & Paſcua, ad vendendum Sylvarum fructus, ad affidandum ad glandes Animalia, aliaque faciendum, *dict. Summar. prat. num.* 3. 4. *&* 5. poſt brevem lapſum ſexdecim annorum his omnibus oblitus voluerit hæc pacta, & laudabiles conſuetudines tollere, caducitatem remittere, & anſam præbere Communitati Inciſiones, & devaſtationes Sylvarum faciendi, prout non obſtante pacto, & arctiſſima prohibitione paulò ante feciſſe ſciebat; Ad quam inveriſimilitudinem evitandam omninò dicendum eſt juſtiſſimum Pontificem, & Reverendam Cameram, quæ priùs, & antequàm Communitas delinqueret, pacta hujuſmodi adjicere voluit, ea etiam repetere voluiſſe ex poſt ad refrænandam propenſionem, & malum animum Communitatis, licèt hoc non expreſſerit, cùm Conceſſiones Cameræ, & Eccleſiæ, ſemper de Jure præſumantur renovatæ cum antiquis pactis, & conven-
32 tionibus, præſertim quando dignoſcuntur favorabilia, *Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de Succeſſ. in Bonis Emphyt. quaſt.* 9. *num.* 22., *Adden. ad Pamphil. deciſ.* 90. *num.* 10. *Rot. coram Coccin. deciſ.* 2283. *num.* 54., *Merlin. deciſ.* 583. *ſub num.* 13. *verſ. Et in ipſis, & in recent. deciſ.* 111. *num.* 13. *& ſeqq. part.* 6. *& deciſ.* 271. *num.* 2. *par.* 16. *& in Imolen. Bonorum* 14. *Martij* 1687. *§. Et ſane cum ſeqq. coram bo. me. Urſino.*

Nullatenùs ſubſiſtente, quod Summus Pontifex profeſſus fuerit devenire ad hanc ſecundam Conceſſionem in remunerationem fidelitatis ob defenſionem Terræ Suriani, illiuſque Arcis debellationem opera Surianenſium ſequutam, ſicque illa interpretari debeat lato modo, & ut comprehendat etiam Jus Sylvas incidendi, alioquin hæc ſecunda Conceſſio in remunerationem facta contineret minùs aliis præcedentibus, Conceſſionibus, quæ factæ fuerunt tali cauſa non impellente; dùm in illis tributa fuerunt Communitati Pedagia, & Gabellæ, & conventa ſola reſponſio Ducat. 550. annuorum, quando in ultima Jus exigendi Gabellas conceſſum non fuit, & annuus Canon ad ducat. 800. fuit auctus: Etenim in facto non ſubſiſtit Communitatem vigore hujus ultimæ Locationis habere minores redditus, & majorem Canonem ſolvere, nàm etiam in Conceſſione, de qua agitur, Communitas habuit *omnes, & ſingulos fructus, redditus, & proventus Cameræ Apoſtolicæ ex Tenutis, Paſcuis, Sylvis, Cenſibus, Tenimentis Fortia, & Districtus Terræ Suriani de quacumque cauſa debitos nulla prorsùs dicta Camera ex*
33 *illis, & illorum occaſione facta reſervatione*, *Summ. prat. Ducis num.* 5. Sub qua indefinita expreſſione, & verborum amplitudine Jus exigendi Pedagia, & Gabellas continetur, ut de expreſſione proventuum generaliter facta, eſt *Text. in l.* 3. *& tot. tit. C. de vectig. non poſſ. Larr. allegat. fiſcal.* 77. *num.* 7. *& allegat.* 80. *num.* 15. & de facto huiuſmodi Gabellas ſemper exigit, & actualiter exigit eadem Communitas, ut patet ex pluribus Tabellis tranſmiſſis ad Sacram Congregationem Boni Regiminis continentibus omnes Introitus, redditus, effectus, & corpora Communitatis, inter quæ adnotantur emolumenta ex Pedagijs, Paſſibus, aliiſque proventibus receptis per Communitatem à Camera. Cumquè hujuſmodi annui redditus aſcendant ad ſcut. 2700. circiter, & ex iſtis Communitas ſolvat pro Canone Reverendæ Cameræ ſola ſcut. 600. monetæ Romanæ, remanent Surianenſibus annua ſcut. 2100., quæ percipiuntur à Bonis in dicta Locatione contentis, ſicquè abſque conceſſione facultatis incidendi Sylvas dicuntur ſatis ſuperquè recompenſata merita Surianenſium, cùm iſta talia eſſe non potuerint, ut mererentur remiſſionem pœnæ, nempè caducitatis incurſæ ob Inciſiones, & præmium perpetuæ renovationis Bonorum in Locatione contentorum aſcendentium ad dictam conſiderabilem ſummam ſcut. 2100. detracto Canone, maximè quia ſervitia præſtita fuerunt Principi, qui licèt ex obligatione antidotali ſoleat Vaſallos aliquo modo remunerari, 34
adhoc tamen non adſtringitur præcisè, & ad ratam meritorum, cùm ipſi ex ſola lege Vaſellagij teneantur Principi inſervire, eique fidelitatem ſervare, *cap. primo Si de feud. defunct. fuerit controverſ.*, *& cap. primo, quæ fuerit, prima Cauſa feud. ammitten.*; & tradunt *Joann. Andr. in cap. per litteras de reſtit. ſpoliat.*, *Roland. à Vall. conſ.* 41. *num.* 30. *& ſeqq. lib.* 4., *Pinell. in l. prima par* 3. *num* 61., *C. de Bon. Matern.*, *Capyc. Latr. deciſ.* 199. *num.* 15.

Nec quidquam faciunt ea, quæ deducuntur de augumento Canonis, cum hoc provenire potuerit, ex quo de tempore præcedentium Conceſſionum 35
Bona forſan erant minoris redditus, cùm valor, & redditus Bonorum ſpatio Decennij, quod inter unam Locationem, & aliam interceſſit, immutetur, *l. pretia rerum*, *ff. ad leg. Falcid. Rota in recent. deciſ.* 16. *num.* 14. *par.* 19., *& in Aſiniana Fideicommiſſi. ſeù Domus* 25. *Junij* 1694. *coram R. P. D. meo Caprara*, *&* 17. *Junij* 1695. *coram R. P. D. meo Scotto*, *quarum prima eſt inter impreſſas Lugduni ad tom.* 10. *Card. de Luc. deciſ.* 102. *num.* 9., *& ſecunda reperitur impreſſa ibidem la* 103. *num* 27.

Et demùm ſupradicta omnia de Sylvarum in cæduitate comprobat plurium Sæculorum ſubſequuta 36
obſervantia, juxtà quam Sylvæ, de quibus agitur, à tempore primæ Locationis de anno 1473. factæ Communitati uſque ad præſens, vel nunquam inciſæ fuerunt, vel ob Inciſionem Communitas mulctata fuit, quæ adeò longæva obſervantia declarat Conceſſiones, quatenùs eſſent dubiæ, *Seraph. Maſſin. de confiſcat. Bonorum quaſt.* 11. *num.* 45. *& quaſt.* 35. *num.* 80. *&* 83. *Rota coram Rich. deciſ.* 48. *num.* 9. *&* 10., *& in Marſicen. Jurisdictionis ſuper bono Jure* 7. *Junij prateriti*, *§. Poſita coram me*, & quamvis contrarius illarum intellectus eſſet de Jure verior, *Seraph. Maſſin. de confiſcat. Bonor. dict.*, *quaſt.* 35. *num.* 83., *Rot. coram Buratt. deciſ.* 679. *num.* 9. *& in recent. deciſ.* 520. *num.* 9. *par* 13., *& in dicta Marſicen. Jurisdictionis*, *§. Poſita in fine.*

Abſque eo quod quidquam huic obſervantiæ obeſſe poſſint quædam Inciſiooes, & Epiſtolæ, pro parte Communitatis adductæ, quia illæ maturè in ſe conſideratæ, vel non obſtant, vel mirabiliter retorquentur; Percurrendo enim anteacta tempora, nulla antè Annum 1483. probari potuit Ineiſio, & prima, quæ poſt primam Conceſſionem facta fuit, dedit cauſam devolutioni à Camera acceptata cum ſubſequta poſſeſſione adepta *Summario prateriso Ducis num.* 3., *&* 4., quæ evidentèr comprobat Sylvas non eſſe cæduas, cum caducitas ſit pœna, quæ non 37
incurritur, niſi poſitivum præceptum, & prohibitio

pe:

præcedat, & ſubſequatur contraventio, & niſi adſit delictum, *Paſett. conſil.* 89. *num.* 1., *&* 8., *Menoch. conſil.* 78. *num.* 8., *&* 10. *Seraphin. Maſſin. de confiſcat. Bonor. queſt.* 22, *num* 42., *& ſeqq.* Alia Inciſio Anno 1507. facta fuit cum litteris Cameræ, & Theſaurarij, ac de commiſſione Papæ, non de tota Sylva, ſed de aliquibus tantùm Arboribus, quibus Pontifex indigebat pro conſtructione Baſilicæ Sancti Petri de Urbe, iſtaque paritèr confirmat Sylvas abſque licentia Papæ, & Domini directi non eſſe
38 cæduas, cùm data cæduitate Arbores non ad Cameram proprietariam, ſed ad Uſufructuarium ſpectaſſent, vt eſt *Text. in l. Item ſi fundi* 10. *in fine ff. de uſufruct.* ibi : *Nam & Trebatius ſcribit Silvam cæduam, & arundinetum poſſe fructuarium cædere, ſicut Pater Familias cædebat, & vendere, licèt Pater Familias non ſolebat vendere : & l. ex Sylva* 11. *ff. eodem*, ibi : *Ex Sylva cædua pedamenta, & ramos ex Arbore uſufructuarium ſumpturum ex non cædua in Sylvam ſumpturum : Caſtil. de uſufruct. cap* 25. *num.* 26., *Mierez. de majorat. par.* 4 *quæſt.* 39. *num.* 5., *Connan. lib.* 4. *Commet. cap.* 1. *num.* 4., *&* 5., *Lagunez. de fruct. par.* 1. *cap.* 6. *num.* 22. Altera adducebatur Inciſio partis ejuſdem Sylvæ de An. 1576., & 1577., ſed iſta habuit eundem exitum, quem habuit prima Anni 1483., perventa enim hujus Inciſionis notitia ad Reverendam Cameram, iſta ſtatim devolutionem acceptavit contra Communitatem, & Caſtrum Sutiani, quod præcedenter alienaverat Paulus Tertius cum pacto redimendi, redimere velle declaravit, introductaque lite ſuper devolutione, iſta ſucceſſivè fuit terminata mediante Inſtrumento Concordiæ initæ inter Sutianenſes, & Ducem Joannem Angelum ab Altempa mediatum ceſſionarium Jurium Cameræ, in quo prævia narrativa devolutionis, & caducitatis intentatæ per Reverendam Cameram auctricem dicti Ducis, illam ab eo remitti obtinuit *Summario* præterito *Ducis num.* 13., ex qua devolutione per Cameram intentata, ac in Duces ab Altampa ſucceſſivè translata, & remiſſione illius petita, & obtenta ab eadem Communitate in Inſtrumento Tranſactionis, comprobata, & conſtabilita remanet incæduitas Sylvarum, dum aliàs Papa, nec devolutionem intentare potuiſſet ex capite Inciſionis, nec Communitas
39 illius remiſſionem petere opus habuiſſet, cùm in illam incurrat Conductor ſolùm, quando Sylvam non cæduam, ut firmant *Balr. in l. divortio §. ſi fundum ff. ſolut matrimon.*, ibique *Barboſ, num.* 15., *&* 16., *Clar. in §. Emphytheuſis quæſt.* 26. *Garz. de expenſ. cap.* 11. *num.* 34., *Caſtill. de uſufruct. dict. cap.* 25. *num.* 1., *& ſeqq. Lagunez. de fruct cap.* 6. *n.* 40., cæduam verò poſſe liberè incidere tradunt *Bim. conſil.* 214. *num.* 12., *Caſtill. dicto cap.* 25. *num.* 26., *& ſeqq.*, *de Angel. de meliorat. artic.* 23. *num.* 28., *Lagunez. de fruct. par.* 1, *cap.* 6. *num.* 18.

Minùs obſervantiæ prædictæ nocere poſſunt Epiſtolæ, nam illa ſcripta à Cardinali Madrutio Anno 1576. ſolum dicit, Sylvam inciſam regerminare intra octo, vel decem Annos, quod verificatur etiam in Sylva non cædua, quæ ſi cædatur, ſed non ex-
40 tirpetur, iterùm renaſcitur, ut in puncto firmat *Barbat. de diviſ. fruct. par.* 1. *cap.* 17. *num.* 106, Quinimò cùm in eadem Epiſtola dicatur Communitatem pro ejus bono, & pro extinguendis debitis impelli debere *alla Tagliata* ex hoc reſultat; Sylvam non eſſe cæduam, nam ſi talis fuiſſet quoli-
41 bet Triennio, vel Decennio ex natura, & ſtylo artis neceſſario cædi debuiſſet, ut tradit *Cardin. de Luc. de alienat. diſc.* 1. *n.* 37.

Prout nec offuſcari poteſt ab alia Epiſtola Ducis Joannis Angeli, & Ducis Petri, quia Dux Joannes Angelus, ut rem gratam faceret Cardinali Sancti Marcelli indigenti quindecim trabibus magnis pro reſtauratione ſuæ Eccleſiæ de Anno 1602. ordinavit 42
Communitati, ut hujuſmodi ligna incidere faceret, & eſportari, ac propterea ſi Arbores inſervire debebant pro Ædificijs, ſignum eſt, illas non eſſe cæduas, cùm Sylvæ ad hunc effectum deſtinatæ non dicantur cæduæ juxtà ſuperius firmata in §. *Poſito.*

Epiſtolæ autem ſcriptæ à Duce Patro Anno 1630. & 1631. patiuntur eaſdem exceptiones, & ulteriùs cùm prædictus Dux ſcribens eſſet ſui Juris ignarus, nullum potuit ex dictis Epiſtolis eidem præjudicium generari, ut probat prima Deciſio hujus Cauſæ §. *Minùs ad reddendam*, & ſecunda §. *Hacque clariora.*

Prædictaque eo fortiùs procedunt, ſi pro magis, magiſque conſtabilienda hac obſervantia ponderentur plures alij actus poſitivi à Partibus geſti cæduitati repugnantes : Primò enim Reverenda Camera in acceptatione devolutionis incurſæ Anno 1483. à Communitate, non dedit mandatum Procuræ Factori conſtituto ad locandum alias Sylvas devolutas ad incidendum, ſed tantùm illarum fructus, & affidandum ad glandes animalia *dicto Summario præterito num.* 4. ex quo mandato Procuræ ad locandum Sylvarum fructus, & ad affidandum ad glandes animalia; conjicitur intentionem Cameræ ſemper fuiſſe locandi Sylvas ad paſtum animalium, non autem ad cædendum, & conſequenter eſſe incæduas ex deſtinatione Partium, quæ Sylvas etiam 43
cæduas incæduas reddit ut firmat ſecunda Deciſio coram Menedita §. *Devenendo in fine*, & oltrà ibidem relatos *Petr. Barboſ. in dicto §. Si Fundum ſub num.* 2. *verſic. Ex hac igitur*, *Bim. conſil.* 214. *n.* 11. *lib.* 3. *Azeved. in l.* 5. *tit.* 7. *lib.* 3. *Recopil. Caſtill. de uſufruct. cap.* 25. *ſub n.* 35. *verſic. Et ſic ut Sylva, Barbat. de diviſion. fruct. par.* 1. *cap.* 17. *num.* 106.

Sylvam per plures annos antè inciſam, vendi ad diradandum, quæ diradatio, ſicuti confirmat volitam fuiſſe excreſcentiam Arborem ad uſum Ædificiorum, ita probat Sylvam non eſſe cæduam, cum in ea non ſoleant, eſſe Arbores aptæ ad ædificandum, ut prædictum eſt.

Tertiò concurrit licentia petita de anno 1608. à ſan. mem. Paulo Quinto pro incidendis Arboribus, quæ licèt obtenta fuerit, dubitans tamen Communitas de illius ſubreptione, ex quo expreſſum non fuerat Sylvas eſſe incæduas, ad illam evitandam, denuò eamdem Licentiam petiit, & obtinuit cum expreſſione veræ qualitatis Sylvarum, quod ſcilicèt illæ non eſſent cæduæ *dicto Summario n.* 12. hæc enim confeſſio adeò ſeriò, & deliberatè emiſſa in precibus Principi porrectis, nedùm obſervantiam confirmat, 44
ſed de ſe ſola apta eſt ad plenè, & concludenter qualitatem Sylvarum comprobandam, *Seraphin. Maſſin. de confiſcation. Bonor. quæſt.* 29. *num.* 60. *Rota coram Pamphil. deciſ.* 225. *n.* 1. *&* 6. *deciſ.* 326. *n.* 4. *Peutinger. deciſ* 442. *n.* 2. *& in recent. deciſ.* 118. *n.* 7. *par.* 14., *deciſ.* 262. *num.* 40., *& deciſ.* 279. *num.* 3. *par.* 19.

Nec relevat, quod hæc confeſſio importet dubietatem tanquàm concepta cum dictione *forsàn*, quia hæc dictio in litteris Apoſtolicis adjecta non eſt nota 45
dubitationis, ſed aſſertionem ſignificat, præſertim quando id patitur ratio ſubjectæ materiæ, *Rebuff. in l. oſtenſum* 30. *col.* 5. *verſic. fortè ff. de verb. ſignificat.* & ad concordat. *Franc. tit. in forma mandati Apoſtolici verbo diſpenſationem verſic. vidi dubitari fol. mihi* 559. *in parvis. & in compend. alienat. rer. Eccleſ. num.* 71. *in fine verſic. & quando.*

Pro quarta circumſtantia valdè conferunt Tabellæ quolibet Anno à Communitate tranſmiſſæ ad Sacram Congregationem Boni Regiminis, in quibus inter redditus ejuſdem Communitas recenſentur quidem fructus annuales Sylvarum, & Montaneæ,

non

non autem Inciſiones, & pretium ex illis retra-
45 ctum *Summario Additionali* Dueis *num.* 8. & tamen
ſi Sylvæ eſſent cæduæ, & pretium ex Inciſioni-
bus ſpectaſſet ad Communitatem, utique inter
proventus ejuſdem in dictis Tabellis poni debuiſſet
ex præcepto Bullæ ſan. mem. Clementis Octavi, ad
tradita per *Cobell. ad eamdem Bullam cap.* 11. *gloſ.* 1.
ſub num. 3. *verſic. annuum datum, & ſub num.* 7. ubi
præciſè, quod in bis Tabellis poni debeant proven-
tus ex Inciſione Sylvæ cæduæ.

Et quintò demùm hoc idem confirmat tam dicta
tranſactio inter Communitatem, & Ducem Joan-
nem Angelum ab Altæmps, in qua Communitas
neceſsè habuit ſoluere pro Inciſione facienda notabi-
lem ſummam ſcut. 6000., quàm impetratio licentia-
rum Sedis Apoſtolicæ, Sacræ Congregationis Bonæ
47 Regiminis, & Ducum pro tempore, quæ incædui-
tatem Sylvarum magis, magiſque clatam reddunt,
cùm fruitra precibus impetretur, quod Jure com-
muni permiſſum eſt, *Rota coram Coccin. deciſ.* 375. *nu.*
14., *& deciſ.* 1632. *n.* 13., *& coram Cerro dec.* 723. *n.* 6.,
& in recent. dec. 636. *nu.* 12. *par.* 6. *dec.* 654. *num.* 16., *&*
17. *par.* 8., *& dec.* 453. *num.* 6. *par.* 13.

Reſponſione non attenta, quod prædicti actus
non ſint habendi in conſideratione, & præcipuè tran-
ſactio inita cum Duce Joanne Angelo tanquam geſti
ſine ſolemnitatibus præſcriptis *à l. final. C. de vendit.*
rer. Civitat. lib. 11. Siquidem priores actus geſti fue-
48 runt cum ipſo Principe, in quibus ſolemnitates non
requiruntur, *Rota dec.* 461. *nu.* 3. *par.* 1. *recent.* alius
verò initus cum Duce Joanne Angelo, cæterique an-
tecedentes afferuntur pro declarandis Conceſſioni-
bus, adeòque non requirunt ſolemnitates in princi-
pali diſpoſitione neceſſarias *l. hæredes palàm §. Si quid*
poſt. ff. de Teſtamen., ibique *Imola ſub n.* 5. *verſic. Item*
49 *nota, Roman. conſil.* 482. *ſub nu.* 7.; *Scrader. conſil.* 1. *n.*
373. *lib.* 1., vel quia declarans de novo nihil diſponit,
ſed jam diſpoſitum explicat *Nerennius Maſſinus in ſua*
50 *deciſ. Senen. impreſſa penès Palmam N. pot. allegat.*
370. *n.* 8., *&* 9., Rota *deciſ.* 28. *nu.* 10. *par.* 5., *& de-*
ciſ. 123. *num.* 5. *par.* 17., *& in Nullius, ſeù Altamuræ*
Immiſſionis 17. *Januarii præteriti §. Prout non relevat*
51 *coram Me*, vel quia geſti fuerunt in ſequelam
præcedentium diſpoſitionum, & ſic uti neceſſarii
ex ordinatione concedentis ſolemnitatibus non
indigebant *C. Prædium* 3. *C. quando decret. opus non*
eſt, & l. 1., *& in l. final. l. de reb. eor., Pichus*
ad Statut. Urb. lib. 10. *cap.* 51. *gloſ.* 7. *num.* 157.,
Rot. *deciſ.* 122. *num.* 41. *par.* 7., *& deciſ.* 39. *num.*
11. *par.* 13., *& deciſ.* 212. *num.* 9. *par.* 18 *recent.*,
52 *& in Sutrina Immiſſionis* 21. *Februarii* 1687. *§. Juſti-*
tiam in fine coram bon. mem Benincaſa. Et in omnem
caſum ex lapſu longiſſimi temporis ferè centum An-
norum præſumi deberent interceſſiſſe, dum decre-
tum, & auctoritas Præſidis præcedere debebant,
& poterant ſubſequi approbando actus jam geſtos
Ancharan. conſil. 135. *per tot.*, Roland. *conſil.* 99. *n.*
33., *&* 34. *lib.* 2., *Andreol. controverſ.* 134. *num.*
91., *Capyc. Galeott. controverſ* 38. *num.* 6. *lib.* 2.,
Seraphin. Maſſin. de confiſcat. Bonor. quæſt. 39. *num.*
107., *Rota coram Puteo deciſ.* 355. *num.* 4. *verſib.*
Nec poterat dici, & ſeqq. lib. 2., *& coram Seraphin.*
deciſ. 1042. *num.* 37. *coram Alexan. Octavo deciſ.* 112.
num. 3., *&* 4., *& in recent. deciſ.* 280. *num.* 7. *par.*
par. 18., *& in Romana fideicommiſſi* 23. *Januarii*
1679. *§. Denique non obſtat coram Reverendiſſimo*
Bourlemont.

Atque hinc DD. Deſcendentes ad alium Articulum
reſtitutionis Inveſtimentorum, & Pretii retracti ex
Inciſionibus, cenſuerunt perſiſtendum eſſe in Deciſis
ſub die 15. Maii 1699, ubi inter cætera reſolutum
fuit Pretium Sylvæ *delli Monaldeſchi* emptæ per Com-
munitatem ex Inciſionibus, & Locorum Montium
emptorum pro Fabrica Eccleſiæ ſpectare ad D. Du-
cem reſervatis Locis Montium, & Sylva favore Com-
munitatis, prout etiàm Pecunias extantes, & non
inveſtitas ad eumdem D. Ducem pertinere, ut latiùs
in eadem Deciſione, ad quam Domini remiſſivè illam
in omnibus confirmando ſe habuerunt, declarantes
tamen, quod pro illa rata, quæ impoſterùm proba-
bitur provenire ex Inciſione Sylvarum ſpectantium
ad Communitatem, integrè, & abſolute ad iſtam,
tam Pecuniæ, quàm Inveſtimenta debeant ſpectare.

Deciſion ad Fulgineum.

Et in hunc modum prætermiſſis aliis tanquàm
nullius roboris, vel plenè ſublatis in præteritis Deci-
ſionibus reſponſum fuit utraque &c.

R.P.D. CAPRARA.

Romana Emphyteuſis.

Lunæ 24. *Januarii* 1701.

ARGUMENTUM.

Primus acquirens, & quidem ex titulo one-
roſo, poteſt diſponere de Bonis Emphyteuti-
cis etiam favore Extraneorum, non obſtante
etiam quod agatur de Emphyteuſi ex pacto,
& providentiâ. Idque tanto certiùs habet lo-
cum ſi in Inveſtitura legatur clauſula *ad ha-*
bendum.

SUMMARIUM.

1 *Remedium* Leg. final. Cod. de Ædict. Div. Adrian. tollen. *Habet etiam locum in ſucceſſionibus bonorum Emphyteuticorum*
2 *Primus acquirens, & quidem titulo oneroſo, poteſt diſponere de bonis Emphyteuticis.*
3 *Et præjudicare poteſt Comprehenſis in Inveſtitura, aliosque vocare ad ſucceſſionem Bonorum.*
4 *Idquè procedit etiam quamvis agatur de Emphyteuſi ex pacto, & providentia.*
5 *Accedente præſertim clauſula* ad habendum, *cujus vigore qualibet diſpoſitio etiam facta in extraneos ſubſtinetur.*
6 *Majorem vim habet hæc clauſula, quando fuit adjecta in parte diſpoſitiva.*
7 *Alienatio ſi facta extitit in Comprehenſos in Inveſtitura, tanto fortiùs ſubſtinetur, etſi non omninò conſonet cum Legibus ejuſdem Inveſtituræ.*
8 *Deſcendentia probari debet per gradus diſtinctos.*
9 *Identitas probatur ex pluribus Inſtrumentis Diviſionum.*
10 *Corruente fundamento, corruit totum ædificium.*
11 *Præſervatio Jurium excludit omne præjudicium.*
12 *Appellatio ſuſpendit ſententiam, acſi lata non eſſet.*
13 *Sententia emanata in cauſa ſtatus facit Jus quod omnes, etſi non citatos.*

DECISIO II.

CONventus, & Fratres S. Auguſtini de Urbe anno 1533. conceſſerunt in Emphyteuſim ad tertiam generationem, ſeù nominationem Gundiſaluo Martinez de la Pegna Domum magnam cum duabus Domunculis, Horto, Sodo, & ſitu contiguis ſub annuo canone ſc. 40., atque effectiva ſolutione ſcutorum 140. auri in auro ſuperaddita ſupradicto Emphyteutæ obligatione expendendi ſc. 600. auri in reparatione, & melioratione bonorum; quibus adimpletis cum Gundiſaluus Judiciũ intentaſſet adversùs Fratres pro affrancatione dictorũ Bonorũ, eo quod intẽdebat pro-

ſequi ædificium ad ornatum Urbis, & ſententiam favorabilem reportaſſet Anno 1546. ad tranſactionem deventum eſt, in qua Gundiſaluo, & Eluiræ ejus filiæ naturali eadem bona conceſſa ſunt in emphyteuſim in perpetuum, auctus fuit Canon in ſcut. 20., & præter bona comprænenſa in prima inveſtitura, alia domua ad uſum Tabernæ cum ſitu contiguo conceſſa fuit pro Canone ſcut. 30., impoſito onere expendendi in meliorandis dictis bonis ſcut. 1000. cum clauſula ad habendum, & eorum libiro diſponendum, ac facultate eadem affrancandi perſolutis ſcut. 5000. auri in auto de Camera, quæ nova inveſtitura ad ſupplicationem Gundiſalvi, & Eluiræ confirmata fuit à Sede Apoſtolica, ut hæc omnia conſtant ex Summario Abbatis Peoiæ, & refert deciſio 219. Cardinalis Cavalerii.

Mortuo Gundiſaluo abſque filiis legitimis, & ſcriptia ſibi hæredibus Eluira filia naturali, & Joanne Gomez ejus viro, eorumque filiis, poſtquam Eluira portionem dictorum ſituum Emphyteuticorum aliis perſonis conceſſerat ad melioraodum, & ad ædificandum, Statuto nedùm Canone, ſed aliis quibuſdam pactia, quæ leguntur in ſubinueſtituris; Moriens anno 1569. hæredes inſtituit filios maſculos, eoſdemque mandanit ſuccedere debere in omnibus prædictis bonia, & Juribus emphyteuticia, excluſis Livia, & Sulpitia filialibus ſœminis, quas voluit dotibua ſibi aſſignatis eſſe contentas. Quæ nequaquam acquieſcentes Teſtamento matris, Judicium adverſus maſculos inſtituerunt, prætendentes matrem non potuiſſe diſponere de bonia emphyteuticis favore maſculorum, fæminis excluſis, ſed compromiſſo ex conſenſu ambarum Partium facto in R.P.D. Seraphinum, & in R.P.D. Robuſterium noſtri Tribunalia Auditorea; Arbitri cenſuerunt bona emphyteutica eſſe æqualiter dividenda inter maſculos, & fæminas, aſſignata unicuiq; quinta parte bonorum, à quo Arbitrorum laudo, cum ex parte maſculorum interpoſita fuiſſet appellatio, & cauſa in gradu appellationis commiſſa fuiſſet R.P.D. Blanchetto, his non obſtantibus anno 1577. inter maſculos, & ſœminas ad diviſionem bonorum deventum eſt, præmiſſa tamen proteſtatione, quod nullum ex prædicta diviſione præjudicium inferretur pendentiæ litis, & ſaluis Juribus, & actionibua ſuo tempore deducendis in excluſionem fœminarum; Et mortuis ſubindè ex filiis maſculis Eluiræ, Gundiſaluo juniore, & Fabritio abſque liberia, ſuperſtite Franciſco, aliiſque filiis in inſantili ætate conſtitutis ex Lelio altero fratre, & Laura de Fabiis ejus uxore natis, R.P.D. Diaz filius Sulpitiæ Curator dictorum Infantium obtenta ſententia ab R.P.D. Seraphino anno 1597. cum prædictia infantibus diviſit portiones bonorum emphyteuticorum relictas à Gundiſaluo, & Fabritio, à qua tamen ſententia conſanguinei Pupillorum appellarunt, & cauſam appellationis, ſpolii committi curarunt R.P.D. Juſto

Sulpitia Eluiræ filia, ac Hortenſia, & Lucretia de Encifo filia, & neptis reſpectivè, hæredeſque Liviæ jam prædefunctæ, vigore diviſionum, atque ſententiarum ſupra memoratarum egerunt adverſus tertios Poiſeſſores, in quorum manus nonnulla bona emphyteutica devenerant, & tum tàm *in deciſ. Coccini la 32.*, quàm *in deciſ.* 75., 126. 137. *&* 199. *coram eodem*, dictum fuiſſet ipſis competere actionem pro recuperatione dictorum bonorum, repropoſita Cauſa in gradu appellationis tàm coram R.P.D. Lancellotto, quàm Cardinali Cavalerio receſſum fuit à deciſis, ut colligitur *ex deciſ.* 64 *par.* 4. *recen. tom.* 1. *& ex dec.* 219. *Cardinalis Cavalerii*; Extinctaq; multò poſt linea Sulpitiæ, cum anno 1646. tàm Franciſcus Penia filius Lelii, quàm Aſcanius Hierutius, & Sauus aliique de Porcariis deſcendentes à Livia immiſſionem petiiſſent ad bona emphyteutica, quæ Sulpitia, ejuſque filii poſſederant ex cauſa diviſionum, de quibus ſupra dictum eſt, Cauſa ad Rotam devoluta, coram R.P.D. Ghiſlerio conceſſa fuit manutentio Franciſco, & coram Card. Vicecomite anno 1674. dictum fuit Franciſco ſoli jus competere in prædictis bonia emphyteuticis, excluſa diſpoſitione Victoriæ Celliæ filiæ Sulpitiæ; quàm de prædictis bonis fecerat, uti habetur *ex deciſ.* 814. *num.* 7. *&* 8. *par.* 18. *tom.* 2., & cum anno 1583. Lucretia, & cæteræ ſorores de Magdalenis deſcendentes a Livia judicium inſtituiſſent adverſus Abbatem Peniam Franciſci filium pro recuperatione tàm eorum bonorum emphyteuticorum, quæ in ipſum devenerant extincta linea Sulpitiæ, quàm cæterorum, quæ fuerant poſſeſſa per Sauum Porcarium filium Lucretiæ de Encifo, ſuccubuerunt tàm coram A. C., quàm in Rota præviis duaboa deciſionibua, altera 2. Decembris 1686., altera 24. Februarii 1696. coram bon: mem: Emerix, in quorum Judicatorum ſequelam, cum ſupradictus Abbas Penia intendat ſibi vindicare cætera bona emphyteutica poſſeſſa per Hierutium, & Sanctinellos à Livia deſcendentes, curavit ſubſcribi coram Me ſubrogato in locum bon. mem. Blanchetti, & Juſti dubium: *Ant ſit danda immiſſio, ſeù potiùs obſtet laudum in caſu*; quo in hodierna audientia propoſito Domini reſponderunt: *dandam eſſe immiſſionem, & laudum non obſtare.*

Potuit enim Eluira de bonia emphyteuticis diſponere favore maſculorum, ſœminia excluſis, & cum Abbas Penia ab altero ex filiis maſculis Eluiræ deſcendat, nec ulla controverſia eſſe poſſit quoad identitatem bonorum, immiſſio ipſi concedenda aſt argumentorum *Textus in leg. finali C. de edict. Diu. Adr. toll.* cujua remedium ſibi vindicat locum etiam in ſucceſſionibua bonorum emphyteuticorum, ſive illæ deferantur ex lege inveſtituræ, ſive ex ejus voluntate, qui jure permittente potuit de dictia bonis diſponere *Rota deciſ.* 415. *num.* 1. *par.* 4. *rec. tom.* 2., *& coram Priol. deciſ.* 31. *num.* 1., *& coram Durano deciſ.* 301. *n.* 3.

Quod verò potuerit Eluira de dictis bonis em- 1
phyteuticis diſponere ſupradicto modo, ex eo maxi-
mè probari viſum eſt, quod ipſa fuit prima acqui-
rens, & quidem titulo oneroſo, ex latè relatis *in* 2
dec. 219. *coram Card. Cavalerio, & in duabus deciſioni-
bus altera* 2. *Decembris* 1686., *altera* 24. *Februarii*
1696. *coram bo. me. Emerix*, in quibus terminis re-
ceptum eſt ipſam potuiſſe præjudicare comprehen-
ſia in Inveſtitura, aliosque vocare ad ſucceſſionem 3
bonorum, ut voluit *Bald. in auth. ſi quas ruinas
num.* 5. *verſ. ſecunda ratio, & num.* 6. *C. de Sacroſ.
Eccleſ.* quem recentiores communiter ſequuntur
Fulgin. de emphyt. tit. de contract. q. 24. *num.* 20.,
& tit. de alienat. q. 10. *num.* 5. *Clarus lib.* 4. *ſent.*
§. *emphyteuſis q.* 17. *Mareſcot. var. reſol. lib.* 3. *cap.*
1. *numer.* 40. *& ſeqq. Sperell. deciſ.* 73. *num.* 4.
& ſeqq. Facchin. controv. Juris lib. 9. *cap.* 63. §.
ad argumentum, Faber de error. Pragmatic. decad.
33. *errore* 10. *ſub num.* 24. *verſ. tertia quam ex
præcedentibus, Surd. conſ.* 305. *num.* 36., *& conſ.* 351.
num. 24. *cum tribus ſeqq. Altograd. conſ.* 15. *num.*
24. *lib* 1., *clar. mem. Card. de Luca de emphyt. diſc.*
10. *n.* 3., *alter de Luca in obſervat. ad Gratian. obſer.*
405. *per tot., Adden, ad dec. Buratti dec.* 822. *litt. A.*,
& perpetuò ſequuta eſt Rota, ut *in deciſ.* 438.
num. 1. *par.* 1. *recen.*, ubi quod huic opinioni ſemper
adhæſit *Rota in dec.* 167. *n.* 21. *par.* 9. *rec. tom.* 1. *in deciſ.*
111. *n.* 1. & *ſeqq. par.* 11., & *in deciſ.* 332. *num.* 5. & 6.
par. 19. *recen.*, in quibus terminis admittitur id
etiam procedere quando ageretur de emphyteuſi ex
pacto, & providentia. & concluſio generalitèr fir- 4
matur *in deciſ* 465. *nu.* 9. & *ſeqq.*, *deciſ.* 513. *num.*
2. *par.* 14., *in deciſ.* 306. *num.* 1. *par.* 15., *in deciſ.*
926.

926. *n.* 10. *coram Card. Cerro*, *coram Ubalr. deciſ.*
93. *n.* 2. *coram Peutingerio deciſ.* 280. *n.* 13. *& ſeqq.* ubi aſſignatur ratio diſparitatis inter primum acquirentem titulo lucrativo, & primum acquirentem titulo oneroſo, & fuſiſſimè *coram Merlino deciſ.* 699. *n.* 4. *& ſeqq. repetita in recen. deciſ.* 741. *par.* 4 *tom* 3. accedente potiſſimùm clauſula
5 *ad habendum, & de dicta domo diſponendum ad eorum libitum*, vigore cujus quælibet diſpoſitio etiam facta in extraneos, & non comprehenſos in inveſtitura ſuſtinetur. *Card. Mantica de tacit. lib.* 22. *tit.* 19. *n.* 25. *Laderch. conſ.* 1. *per tot. Bonden. collect.* 34. *n.* 9. *lib.* 1. *Rota deciſ.* 642. *n.* 4. *par.* 1. *rec. deciſ.* 152. *n.* 1. 294. *n.* 3. *par.* 2. *recen. deciſ.* 225. *n.* 17. *par.* 17. cum jam ex deciſis per Rotam clauſula in præ-
6 dicta Inveſtitura appoſita ſit in parte diſpoſitiva, ut colligitur ex *deciſ.* 219. *n.* 10. *& ſeqq. coram Card. Cavalerio*, *& in Romana Emphyteuſis* 2. *Decembris* 1686. §. *Prout nec etiam ſubſiſtit*, *coram bo. me. Emerix*, in quibus terminis clauſula *ad habendum* ſuum vigorem, ſuamque vim obtinet, *Carena reſol.* 152. *ſub n.* 3. *Becc. conſ.* 88. *n.* 49. *Gobb. conſult.* 91. *n* 6. *par.* 1. *rec.* & in caſu primi acquirentis titulò oneroſo *Rota deciſ.* 438. *n.* 2. *par.* 1. *rec.* neque diſpoſitio Eluiræ primæ acquirentis facta fuerit ſimpliciter favore extraneorum, ſed ipſa excluſis fœminis, maſculos alioquin comprehenſos in inve-
7 ſtitura ad ſucceſſionem vocaverit, quo ſtante eò faciliùs ſuſtinetur voluntas primi acquirentis, etſi omninò non conſonet cum lege in Inveſtitura præſcripta, argumento *Textus in l. unum ex familia* §. *ſi falcidia*, & §. *ſed ſi unus ff. de leg.* 2 quem ad id probandum inducit *Rota coram Merlin. deciſ* 699. *num.* 9.

Quod autem Abbas Penia ex altero ex filijs maſculis Eluiræ deſcendat, apparet ex diſtincta ſerie deſcendentiæ, quam refert *Rota in deciſ.* 814. *n.* 9. *par.* 18. *tom.* 2. & quæ ulteriùs in præſenti inſtantia comprobata fuit ex fide baptiſmatum, Teſtium depoſitione, Inſtrumentis tutelæ, & curæ, & matrimonij 3. Eluira ſiquidèm genuit Lelium, ex Lelio Franciſcus filius natus eſt, qui cum Pater ſit Abbatis Peniæ, nulla diſtinctior, & aptior probatio reperiri poteſt deſcendentiæ ejuſdem ab altero ex filiis Elui-
8 ræ, *Text. in cap. licet ex quadam de Teſtibus*, *Rota deciſ.* 84. *num.* 2. *par.* 5. *& deciſ.* 806. *n.* 4. *par.* 16. *tom.* 2. *rec.*

Reſpectu identitatis bonorum, ea reſultare viſa eſt ex Inſtrumento inveſtituræ ex diviſionibus anno. 1577. & 1598. necnon ex altera ſubdiviſione bonorum facta an. 1607. inter Lucretiam, & Hortenſiam de Enciſo filiam, & neptem reſpectivè Liviæ, in qui-
9 bus omnibus eadem bona enuncientur uti emphyteutica Eccleſiæ, & Conventus S. Auguſtini, confinia exprimuntur, mentio fit Canonis in inveſtitura conventi, & demùm prædicta bona poſſidentur, uti emphiteutica à Hierutio, & Sanctinellis, quibus omnibus concurrentibus identitas bonorum optimè probata dicitur *Rota in deciſ.* 782. *n.* 4. *& deciſ.* 803. *n.* 8. *coram Card. Cerro deciſ.* 187. *n.* 10. *coram Coccin. deciſ.* 375. *n.* 5. *par.* 17.

Præterea D D. cenſuerunt laudum R. P. D. Seraphini, & R. P. D. Robuſterii non obſtare, quia cæteris prætermiſſis, quæ latè congerebantur ab Informantibus pro Abbate Penia pro ejus nullitate, cum prædictum laudum emanaverit ex præſuppoſito, quod Eluira non fuerit prima acquirens, & facto melius dilucidato in deciſionibus tàm Card. Cavaletii, quàm bo: me: Emerix depræhenſum fuerit ipſam reverà fuiſſe primam acquirentem, & potuiſſe conſequenter ex ſupra probatis de bonis pro ſuo libito diſponere, corruente idcircò fundamento laudi, nulla via in eo conſtitui poteſt *Text. in cap.* 1. *Deciſion. ad Fulgineum*

de arbitris & in l. 4. §. *Condemnatum ff. de re judi-
cata Rota deciſ.* 273. *n.* 20. *par.* 13. *& deciſ.* 283. *n.* 10
2. *par.* 17.

Neque quidquam facit quod vigore laudi deventum fuerit ad æqualem bonorum diviſionem inter maſculos, & fœminas, quia cum ex parte maſculorum præceſſerit proteſtatio ſequentibus verbis concepta — *ſine præjudicio litis pendentiæ, & quorumcumque Jurium tàm deductorum, quàm quandocumque deducendorum pro excluſione fœminarum, itaùt per talem diviſionem nullum præjudicium eiſdem maſculis cenſeatur illatum, ac citra aliquam novationem eorumdem, ſed Jura ipſa in ſuo priſtinò robore remanere debeant*, per hanc præſervatum dicitur quodcumque præjudicium, quod ex diviſione in maſcu-
los derivare potuiſſet; uti perpendit deciſio bo. 11
me. Emerix 2. Decembris 1686. §. *Denique nihil*, & generalitèr probant *Textus in l. & ſi quis* §. *Sed interdum ff. de relig. & ſumpt. funerum*, *& Textus in l. pro hærede ff. de acquirend. hæred.*

Nec eſt alicujus momenti ſententia R. P. D. Seraphini anno 1597. prolata, & ſucceſſiva diviſio in ſequelam dictæ Sententiæ peracta, quia cum tunc Actor ad lites eſſet R. P. D. Diaz filius Sulpitiæ, qui in cauſa idcircò habebat intereſſe, ſententia eo inſtante prolata in nulla conſideratione haberi poteſt, uti reſpondet deciſio bo. me. Emerix loco ſupracitato, præterquamquod cum Conſanguinei, & benevoli Pupillorum à prædicta Sententia appellaverint, & cauſam appellationis, & ſpolii committi
curaverint R. P. D. Juſto hac de cauſa nullum fun- 12
damentum conſtitui poteſt, vel in Sententia, vel in ſubſequenti diviſione *l.* 3. *C. de appellat. Saccia de appellat. quaſt.* 3. *num.* 84. ubi concordantes *Rota deciſ.* 706. *n.* 6. *par.* 18. *& coram Coccino deciſ.* 1110. *n.* 3.

Denique nihil obſtat, quod in ultimis Judiciis ſupra recenſitis coram Cardinali Vicecomite, & bo. me. Emerix Hierutii, & Sanctinelli citati non fuerint, quia cum deciſiones Lancillotti, Cavalerij, & Ghiſlerii emanaverint contra Aſcanium Hierutium Patrem Dominici Rei, alioſque Authores, & deciſiones Cardinalis Vicecomitis, & Emerix æditæ fuerint contradicentibus his, quibus eadem
Jura, ut in arbore competebant, ideo propterea 13
æditæ in cauſa ſtatus faciunt Jus, quoad omnes eadem Jura habentes, etſi non citatos, *Abbat. l. ingenuum ff. de ſtat. hominum*, *& notant Addit. in l. ſæpè num.* 6. *ff. de re judic. Felin in cap. quam vir. num.* 9. *eodem tit. Rota dec.* 190. *n.* 8. *coram Pamphil. & deciſ.* 31. *n.* 9. *par.* 16.

Atque ita deciſum eſt Abbate Penia informante Hierutio autem, & Sanctinellis pluriès monitis, & expectatis dilationem petentibus.

R. P. D. MOLINES DECANO

Callien. Caſtrorum

Veneris 21. *Januarij* 1701.

ARGUMENTUM III.

Latè agitur in hac Deciſione de revocatione concedendâ Proximiori, ſublatâ ſexus differentiâ etiam in Emphyteuſi ex pacto, & providentiâ, ubi nonnullæ Deciſiones, & Auctoritates conciliantur.

SUMMARIUM.

1 *Dominus directus in bonis Emphiteuticis ſtatus Urbini tenetur proximiorem renovare ex Bullâ Urbani VIII.*

2 *Et ex æquitate legis, quoties non vult, aut non poteſt pro ſe retinere.*

3 *Matri debetur renovatio in concurſu agnatorum remotiorum.*

4 *Nec non etiam fratri Uterino ultimi inveſtiti.*

5 *Deciſiones examinantes articulum favore Matris præferendæ in concurſu Agnatorum dicuntur vim Legis obtinere.*

6 *Card. de Luc. & Rocca contrarium ſentientes referuntur.*

7 *Emphiteuſis ſtipulatu pro ſe, & filiis maſculis nullâ facta mentione hæredum, dicitur ex facto, & providentiâ.*

8 *Et in eâ ſucceſſio defertur jure ſanguinis, & independenter ab omni qualitate hæreditariâ.*

9 *Proximior ultimo defuncto præferendus eſt ad obtinendam Renovationem etiam in Emphiteuſi ex facto, & providentiâ.*

10 *Et renovatio regulatur juxta naturam inteſtatæ ſucceſſionis, ad quam tam agnati quàm cognati vocantur dummodò ſint magis propinqui ultimò decedenti.*

11 *Jus petendi renovationem regulatur ab eâ qualitate, quæ præſtare valeat ſuccedendi poteſtatem, per quam defunctus ſucceſſit, & illam fuit conſecutus,*

12 *Renovatio dicitur prorogatio, quæ regulatur ad normam primæ Inveſtituræ.*

13 *Mater dici nequit perſona prorsùs extranea.*

14 *Qualitas hæreditaria de per ſe ſola tribuit jus petendi renovationem.*

15 *Proximior habens jure ſanguinis potentiam ſuccedendi ab inteſtato obtinere valet renovationem in Emphiteuſi ex facto, & providentiâ.*

16 *Agnati proximioris concurrentes cum extraneo allegante ſolam qualitatem hæreditariam præferuntur in Emphiteuſi ex pacto, & providentiâ.*

17 *Pacta ponenda in Inveſtitura renovandâ debent eſſe conformia antiquis Inveſtituris, & ad illarum exemplum regulari debent.*

18 *Renovatio concedenda eſt, licet perſonæ non ſint ejuſdem qualitatis, cujus erant comprehenſi in priori Inveſtiturâ.*

19 *Deciſiones 46. & 143. pars. 10. rec. explicantur.*

20 *Vide ſupra n. 11.*

21 *Qualitas proximitatis, & ſanguinis debet eſſe de genere & progenie utriuſque extremi, nimirùm primi acquirentis, & ultimi Inveſtiti.*

22 *Verius tamen eſt, quod indiſtinctè attendatur proximitas ultimi defuncti.*

23 *Facta ſemel tranſlatione Emphiteuſis in alios non attenditur ampliùs ſtipes primorum Acquirentium, & renovatio debetur proximioribus eius, in quem facta fuit tranſlatio.*

24 *Mutato genere perſonarum de maſculino in fœmininum, non ſunt attendendæ pro concedenda renovatione, antiquæ Inveſtituræ ſtipulatæ pro filiis, & nepotitibus maſculis.*

DECISIO III.

RENovationem Inveſtituræ ſuper controverſis Caſtris de directo dominio Capitoli Cathedralis Eccleſiæ Callien., quàm *Rota coram Me ſub die 5. Maii anni præteriti* cenſuit competere fratribus de Brancaleonibus tantùm informantibus, & non ſine aliqua dubietate, ut ex deciſione deſuper prodita: Hodiè DD. in illius remiſſione cum legitimo Contradictore habita, re meliùs, ac maturè diſcuſſa denegandam eſſe authumarunt cum reſcripto *recedendum à deciſis.*

Cum enim in Cauſa non adſit Dominus directus,
qui fortaſsè promptus eſt uni, vel alteri ex collitigantibus renovationem concedere, attenta neceſſitate coactiva, promanante tàm ex Bulla Urbani 1
VIII. publicata in hac materia pro Incolis Status
Urbini, in quo bona ſita reperiuntur, ex firmatis
in celebri Cauſa *Nullius, ſeù Senogallien. Emphytheuſis 13. Martii 1697. §. 24. coram R.P.D. meo Muto*, quàm ex æquitate legis, quotiès Eccleſia non
vult, aut non poteſt pro ſe retinere, juxtà originariam *Bartholi theoricam depromptam ex l. 1. §.* 2
Permittitur verſ. plana, ibique *Gloſ. ff. de aqu. quotid. & æſtiv.* communitèr receptam, ut in hac eadem Cauſa firmavit *Rot. dec.* 46. *num.* 10. & 143.
num. 4. *par.* 10. *rec.*

Quatenùs attinet ad rem noſtram, eſt certum,
quod comparente hodiè adverſus dd. fratres de
Brancaleonibus Petro Oratio de Lutiis filio ſecundi
Thori quondam Silviæ Matris Philomenæ ultimæ
inveſtitæ: DD. non hæſitarunt in eadem renovatione, ut ſupra per neceſſe facienda, debere præferri
præfatum Petrum Oratium, excluſis Brancaleonibus prætenſis Agnatis; nedùm ex inſtantia ſibi tranſ- 3
miſſa a Matre, cui in concurſu debetur talis renovatio, per ea, quæ in terminis terminantibus, &
pluribus diſtinctis caſibus conſuluit *Aldobrandin. conſ.* 21 *num.* 18 *lib.* 2. *Roman. conſ.* 22. *verſus finem*,
& latè examinato articulo firmavit pluties *Rot. dec.*
250. *à num.* 3. *ad* 8. *& deciſ.* 476. *num.* 4. *par.* 14.
& deciſ. 66. *par.* 15. *& deciſ.* 271. *par.* 17. *recen.*
verùm etiam ex propria perſona, cum ſit frater
Uterinus Philomenæ ultimæ inveſtitæ ad tradita 4
per *Berò conſ.* 105. *num.* 5. *lib.* 1. *relatum ab Urceol. conſult. forenſ. cap.* 92. *num.* 22. quæ ſanè doctrinæ,
& præſertim illæ noſtri Tribunalis, veluti examinantes formitèr hunc præciſum articulum favore
Matris, ſunt procul omni dubio attendendæ, cum
præſeferant rerum judicatarum authoritatem, & 5
dicantur vim legis obtinere *l. ſi de interpretatione, & l. ſeq. ff. de legib. Aldobrandin. d. conſ.* 21. *num.*
33. *lib.* 2. *& in Mediolanen. Prioratus* 15. *Februarii*
1700. §. *Neutrum coram Me.*

Verum quia ad evitandum illarum robur Scribentes pro Brancaleonibus prætendebant loqui in
diverſis terminis, nec poſſe applicari noſtræ hypotheſi, & ulteriùs *Card. de Luc.* & Epiſcopus Rocca 6
adhuc contra præfatas doctrinas mullitant in eorum
voluminibus typis mandatis, primus in *tract. de Emphyteuſ. diſc.* 3. *& ſecundus in ſelect. diſput. cap.* 63.

Hinc DD. nè viderentur cum ſolis authoritatibus procedere, reaſſumpſerunt in quantum ſubjecta materia patitur Juris theoricas, ex quarum
applicatione clarior viſa eſt prælatio conceſſa dicto
Petro Oratio pro obtinenda renovatione inveſtituræ de qua agitur. Siquidem licèt non poſſit negari, 7
quin juxtà legem antiquarum conceſſionem verſemur in Emphytheuſi ex pacto, & providentia,
ut potè ſtipulata pro ſe, & filiis maſculis nulla
facta mentione Hæredum, ut docent *Bartol. in l. ut juris jurandi §. Si liberi ff. de Oper. libert. Soccin. jun. conſ.* 42. *num.* 3. *lib.* 3. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 247. *num.* 11. *Clar. §. Emphyteuſ. quæſt,* 16. *Giurb. de ſucceſſ. feud. prælud,* 4. *num.* 12. *Rot. coram Coccin. deciſ.* 32. *num.* 11. *coram Merlin. deciſ.* 532. *n.* 1. *&*
dec. 74. *num.* 1. *par.* 6. *rec.* in qua ſucceſſio defertur 8
Jure ſanguinis, & independentèr ab omni qualitate hæreditaria *Rip. in l.* 1. *num.* 8. *verſ tu tempera ff. de privil. credit. Dec. conſ.* 78. *num.* 4. *Alex. conſ.* 8.
num. 1. *lib.* 1. *Vel. diſſert.* 16. *n.* 9. & 10. *Rot. dec.* 704.
num. 4.

num. 4. par. 4. tom. 3. recen.

Attamen ex communiori DD. opinione explorati Juris eſt, quod ad obtinendam renovationem etiam in Emphyteuſi ex pacto, & providentia eſt
9 preferendus proximior ultimo defuncto, in quo
Emphytheuſis terminata reperitur; ut ſequendo doctrinam *Bartol. in d. l. 1. §. Permittitur ff. de aqu. quotid. & æſtiv. notant. Abb. in cap. Bone il 2. num. 28. de poſtulat. prælat. Roland. conſ. 100. num. 20. lib. 1. Ruin. conſ. 47. num. 6. lib. 3. Cephal. conſ. 313. num. 25. lib. 3. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 477. num. 17. & cap. 813. n. 35. Cirocch. diſcept. 58. n. 2. & 5. Urceol. conſult. forenſ. cap. 94. n. 18. Mareſcott. var. reſol. cap. 3. lib. 1. Gabr. de jur. Emphyt. concluſ. 1. n. 27. Cald. de renovat. Emphyt. lib. 1. q. 9. n. 14. Fulgin. eodem tract. tit. de renovat. q. 1. ſub n. 5. Gamma dec. Luſitan. 7. n. 1. & 2. Poſth. dec. 63. n. 18.* latè *Cenſal. dec. Lucenſ. 90. n. 4.* quam opinionem uti veram plures amplexa eſt *Rot. ut in dec. 20. cor. Mantic. & dec. 198. num. 1. par. 2. diverſ.* cum aliis allegatis *in deciſ. 66. nu. 1. par. 15. recent.*

Undè cum qualitas proximitatis ad hunc effectum requiſitæ verificetur in dicto Petto Orario; Rectè eidem decreta eſt hodiè prælatio pro obtinenda dicta renovatione emphyteuſis ſuper controverſis Caſtris, ſignantèr quia præfata Doctorum communis ſententia hac ſolida corroboratur ratione; videlicèt, quod cum talis renovatio non ſoleat fieri ex diſpoſitione Hominis, ſed introducta fuit ex dicta æquitate legis; utrique Judex ſe conſormare debet cum regulis Juris communis. & juxtà naturam ſucceſſionis ab inteſtato, ad quam ſublata ſexus differentia vocantur tam Agnati, quàm Cognati,
10 ſivè ſint Aſcendentes, & Deſcendentes, ſivè Collaterales; dummodò ſint magis propinqui ultimo decedenti, per ea, quæ in hac materia reaſſumit *Bartol. in l. prima in principio ff. de privil. Credit.*, *Rain. conſ. 12. num. 20., & conſ. 151. num. 18. lib. 1., Dec. conſ. 131. num. 3., Pariſ. conſ. 101. lib. 1., Urceol. conſult. forenſ. d. cap. 94. num. 13., Cald. de renovat. emphyteuſ. d. quæſt. 9. num. 14. lib. 2., Fulgin. eodem tract. quæſt. prima nu. 5. & 6.* ubi reprobat contrarios, & huic rationi adhæſit etiam *Rota* reſpondens favore Matris uti proximioris *in Deciſionibus ſupra in puncto allegatis*, & præcipuè aliis congeſtis *in deciſ. 56. à num. 5. ad 8. par. 15. recent.*

Quinimò hac ipſa retenta ratione evitatur, ſeù conciliatur illa antynomia, quam *Card. de Luc. in d. diſc. 3. de emphyt.* exagerat adeſſe inter plures Concluſiones, quæ ſparsim reperiuntur firmatæ in noſtris voluminibus Deciſionum Recentiorum, ſecundùm præcipuas ſingulorum caſuum circumſtantias; ſcilicèt, quod in Emphyteuſi ex pacto, & providentia totum faciat Jus ſanguinis, & in illa hæreditaria Nemo poſſit petere Renovationem, niſi habeat qualitatem hæreditariam Defuncti, ea
11 ſub ratione comprehendente utramque Emphyteuſim, quod Jus petendi renovationem regulatur ab ea qualitate, quæ præſtare valeat ſuccedendi poteſtatem, per quam Defunctus ſucceſſit, & illam fuit conſequutus, ut videre eſt *in deciſ. 704. à nu. 3. par. 4. tom. 3. recen.* Vel quod renovatio dicatur prorogatio, quæ regulari debet ad normam, &
12 exemplum primæ Inveſtituræ, quæ ſi admiſit ſolùm Agnatos, hæc ſecunda ab eis quoque ſit inchoanda. ut *in deciſ. 74. à num. 2. ad 5. par. 6. recent.*

13 Siquidèm cum Mater nequeat dici perſona prorsùs extranea ad *Text. in l. ſi parentibus ff. de inoſficioſ. Teſtament. Aldobrandin. d. conſ. 21. num. 20. lib. 2.*, conſequens ſit, quod vel ipſa relicta fuit hæres, & tunc potitur qualitate hæreditaria, quæ de per ſe ſola juxtà aliquorum ſententiam tribuit Jus pe-
14 tendi renovationem, cum ſit quid hæreditarium, ut firmatis per *Rot. coram Celſ. deciſ. 192. num. 7.* vel non eſt hæres, tanquàm proximior habet ſanguinis potentiam ſuccedendi ab inteſtato, quæ illi ſuffragatur pro obtinenda renovatione in emphyteuſi ex pacto, & providentia, ut optimè diſtin- 15
guendo obſervat *Urceol. d. cap. 94 ſub num. 23. in fine*, & firmat *Rot. d. deciſ. 66. num. 13. par. 15. recen.*

Rurſus nullam in propoſito involuit repugnantiam altera concluſio paritèr firmata in noſtro Tribunali, quod renovatio veluti quædam prorogatio regulanda ſit ad exemplum primæ Inveſtituræ ex *dicta deciſ. 74. par. 6. recen.* Nam cum inibi ageretur de emphyteuſi ex pacto, & providentia, in qua concurrebant Proximiores Agnati cum Extraneo allegante ſolam qualitatem hæreditariam, mirum non eſt, quod Jura Agnatia ſuffragantia cor-
robotarentur abſque ulteriori inſpectione ſuper præ- 16
rogativa Cognatorum proximiorum, qui concurrunt in noſtra theſi, per ea, quæ ad rem ponderavit *Rot. d. deciſ. 66. num. 25 par. 15. rec.*

Cum de cætero talis concluſio procedat quoad 17
pacta ponenda in Inveſtitura renovanda, quæ debent eſſe conformia antiquis Inveſtituris; ſecus autem eſt quoad perſonas, quibus fieri debet renovatio juxtà proximitatem. His enim competit renova-
tio, licèt non ſint ejuſdem qualitatis, cujus erant 18
comprehenſi in priori Inveſtitura, ut relatis concordantibus explicat *Mareſcott. var. reſol. cap. 3. numer. 6. lib. 1. Cattan. conſ. 30. num. 4.* Et in hoc ſenſu dicendum eſt, Rotam aliàs conceſſiſſè Philomenæ ultimæ defunctæ prælationem renovationis in lite agitata ſuper controverſis Caſtris adversùs Martinottios, dum in ea non conſideravit niſi qualitatem proximitatis ultimi defuncti, quantumvis eſſet fœmina, eidemque adverſaretur
lex primæ Inveſtituræ conceptæ pro ſolis filiis, & 19
nepotibus maſculis, ut videre eſt *in deciſ. 46., & dec. 143. per totas par. 10. rec.*

Ex quibus corollariè promanat, quod etiamſi velimus procedere cum alio principio, quod jus petendi renovationem regulari omninò debeat ab ea qualitate, quæ ſuccedendi valeat præſtare poteſta-
tem, proptèr quam ultimus inveſtitus ſucceſſit, 20
ex firmatis per *Rocc. diſput. Jur. dicto cap. 63. num. 4.* de plano aſſequimur, quod ſicuti Philomena aliàs ex Judicio Sacræ Rotæ promeruit renovationem ob ſolam qualitatem proximitatis defuncti; ità etiam ex eadem proximitate, quia illi conjunctus Petrus Orarius de Luriis, eidem, & non Brancaleonibus tali vinculo omninò carentibus debetur hodie conſimilis renovatio, ad tradita per *Aldobrandin. dicto conſ. 21. num 23. lib. 2.*

Abſque eo, quod in caſu noſtro aliquam faciat
difficultatem id, quod tradit *Card. de Luc. de Em-* 21
phyt. dicto diſc. 3. quod qualitas proximitatis, & ſanguinis debeat eſſe de genere, & progenie utriuſque extremi, nimirùm primi Acquirentis & ultimi In-
veſtiti. Quandoquidem ultra quod ſemper Rota 22
amplexa eſt uti veriorem illam ſententiam, quæ indiſtinctè favet proximioribus ultimi defuncti, ut relata utraque opinione teſtatur *in deciſ. 135. num. 22. par. 12. recent.* ubi optimam reddit rationem. Eſt certum, quod cum controverſa Caſtra ſemper fuerint in linea Bellabrancha, à qua fratres de Brancaleonibus ex propria confeſſione non deſcendunt. Utique ex hujuſmodi continuata permanentia duo eliciuntur; Unum quod valdè veriſimile eſt intercessiſſe uſque ab initio inter primos acquirentes aliquam diviſionem, qua ſtante quidquid ſit, an verè dd. fratres de Brancaleonibus moderni Actores probent per gradus diſtinctos deſcendentiam ab altera linea Montis Feltrani, ſemper in concreto caſus noſtri cenſentur de-

ſtituti qualitate proximitatis, etiam habito reſpectu ad primos acquirentes, quia ſemèl facta omnimoda translatione Emphytheuſia in alioa, non attenditur ampliùs ſtipes primorum Acquirentium; ſed evenien-
23 te caſu renovationis, illa debetur Proximioribus, ejus, in quem facta fuit translatio, ut in puncto ponderat *Pacion. de locat. cap.62. nu.76., Rot.deciſ.230.à n.13. par. 11.*, & meliùs *deciſ.135. à num.36.par.12. recen.*, ubi concordantes.

Certiùs quia cum in inveſtitura per viam renovationis facta favore dictæ Philomenæ ultimo loco defunctæ, & deſcendentis ex dicta linea Bellabranchæ, mutatum fuerit genus perſonarum de maſculino in
34 fœmininum; utique renovatio novitèr facienda nullam poteſt recipere interpretationem ab antiquis inveſtituris de anno 1237. & 1263. ſtipulatis pro filiis, & nepotibus maſculis, ſeù ut perperàm prætendunt Brancaleoni pro ſolis agnatis, ad notata per *Bero conſ. conſ.71. n.44.lib.1.Rodulphin.allegat.jur 117.ſub n.20., Rot. coram Dunozett.ſen.dec.125 nu.5.& deciſ.121.n. 11, par. 7. recen.*

Et ita utraque Parte &c.

R. P. D. MOLINES DECANO

Piſana Devolutionis.

Lunæ 16. Januarii 1702.

ARGUMENTUM

Manutentio debita Domino directâ finitâ Emphyteuſi, illi retardari nequit per exceptionem renovationis, quotiès non ſit limpida, & clara, & talis non dicitur, quoties ejus verificatio pendet ab examine Teſtium. Stante pacto quod Bona Emphyteutica Devoluantur ad Dominum directum unà ſimùl cum melioramentis; ceſſat omnis inſpectio, an eadem ſint exigui, vel magni valoris, minuſque àn devolutio ſit culpoſa, vel non, cum ſemper & indiſtinctè devoluantur ad Dominum directum.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio debetur Domino directo, finitâ Emphyteuſi, ratione Civilis poſſeſſionis ad ſe trahentis naturalem.*

2 *Et ex hac ratione etiam manutentio debetur proprietario, defuncto uſufructuàrio.*

3 *Et non deſunt, qui firmant, quod tam Dominus directus, quam proprietarius in hoc caſu poſſunt ingredi poſſeſſionem propria Auctoritate.*

4 *Non tamèn competit manutentio Domino directo, quando adeſt ſpes favore Proximiorum ultimi Inveſtiti obtinendi renovationem.*

5 *Renovatio ex æquitate Bartoli debetur Proximioribus ultimi Inveſtiti.*

6 *Id tamen procedit in quibus Eccleſia non vult prò ſe retinere Emphyteuſim, vel non poteſt.*

7 *Secus tamen eſt, quando bona devoluta vult prò ſe retinere, illaque ammenſare.*

8 *Aliàs quippè ſi ſemper, & indiſtinctè Eccleſia teneretur renovare, Emphyteuſis eſſet ſemper perpetua in præjudicium Eccleſiæ*

9 *Remiſſoria aliquando concedi ſolet cum clauſula ſinè retardatione.*

10 *Negligentia refundi debet in Negligentem.*

11 *Quando devolutio eſt clara ſtatim Civilis poſſeſſio ad ſe trahit naturalem.*

12 *Conductori, & habenti Cauſam ab eo, terminatâ locatione, licitum non eſt refricare domino queſtionem dominii, niſi poſt actualem reſtitutionem rei.*

13 *In concurſu Eccleſiæ proprietariæ, nemo auditur ſupèr prætenſa renovatione, niſi priùs reſtitutâ Emphyteuſi.*

14 *Judicium petitorium inchoari nequit, niſi terminato poſſeſſorio.*

15 *Et licet quandoque finita Emphyteuſi admittatur exceptio renovationis adverſus dominum directum, tamen id procedit quando de eâ clarè conſtat, nec controverti poteſt.*

16 *Et quoties hujuſmodi exceptio verificari debet per Teſtium depoſitiones, ſempèr dicitur altioris indaginis.*

17 *Actio perſonalis ad factum competit prò obtinenda renovatione.*

18 *Stante Conventione, quod Bona Emphyteutica devoluantur una ſimùl cum Melioramentis, nulla prò illis competit refectio, minuſquè renovatio.*

19 *Et in caſu nulla habetur ratio, an melioramenta ſint modica, vel magna, minuſquè àn Emphyteuſis devolutio ſit culpoſa, vel non, cum ſempèr & indiſtinctè devoluantur ad dominum.*

20 *Exceptio Melioramentorum nuſquàm valet retardare manutentionem Domino dicto, quotiès iſte offerat illa reficere, ſtatim ac fuerint in ſpecie liquidata.*

DECISIO IV.

MAnutentio, quam præviis duabus *Deciſionibus* Parte contradicente æditis coràm R.P.D. meo del Olmo decreverat Sacra Rota favore Menſæ Archiepiſcopalis Piſarum; Hodie fælicioni progreſſu ſinè Contradictore ei iterùm conceſſa fuit in gradu ulte-Contradictore ei iterùm conceſſa fuit in gradu ulterioris Appellationis, rejecta intempeſtiva dilationis, Inſtantia facta a Fratribus de Gaetanis Rei conventis.

Cùm enim Bona, de quibus agitur eſſent de directo Dominio ejuſdem Menſæ, utpotè quia olim data fuerunt in Emphyteuſim ad limitatas generationes pro certis perſonis in Inveſtitura comprehenſis, per quarum deficientiam ſupervenit clara, & innegabilis devolutio, Utique in his terminis finita Emphytheuſi 1
Dominium utile conſolidatum fuit cùm proprietate, adeoùt Domino directo debita erat manutentio vigore civilis poſſeſſionis trahentis ad ſe naturalem, licèt iſta reperiatur occupata ab hæredibus ultimi Inveſtiti, ſeù à quovis alio illegitimo Detentore, ut ex doctrina *Bartoli in l.prima §.Quod ait Prætor.n.17 ff.uti poſſidet*, tenèt *Berò conſ.102.n.43.lib 1.Hondedeus conſil.21.n.19.lib.2. Pacion. allegat.Civil.92.n.7.Speculat.tit. de Emphyteut. § Nunc n.62., Poſth.de manut.obſervat.16.n.44.*, quam, ſemper etiam amplexa eſt, *Rota poſt eumdē dec.87. n.3. & in Annot.ad dec.420.à n.35 ad 41.part 4.Tom.2.d.79. n.3.dec.359.n 1.par.5.dec.13.n.7.par.11., dec.155. n.1. part.16.dec.365.n.18., & dec.396.nu.3.par.18.Recent.* Quod comprobari poteſt exemplo uſufructuarii, per 2
cujus obitum ſtatim reſolvitur uſusfructus, ipſoque Jure redit ad Proprietarium, qui in continenti incipit habere plenam poteſtatem ſuper re, ut proindè illi ſit concedendum mandatum de manutenendo per ea, quæ latè expendit, *Gratian.diſcept. forenſ cap.779.à n. 4.*, cùm aliis in puncto allegatis, *per* Rotam *apud Poſth. de manut.dec.538. n.2., & 6.*, & *dec.319.n.2.part.5.*, & *dec.315.n.3.*, & *4. part.9. Recentior.* Immò non deſunt aliqui affirmantes quod finita Emphyteuſi, ſeù terminato uſufructu valeat Dominus directus, aut Proprie- 3
tarius rem ingredi propria authoritate ad recuperandam naturalem poſſeſſionem vigore Civilis animo retentæ, ut in terminis Emphytheuſis tradit, *Clarus §. Emphyteuſis quæſtion.44.Ludovic. dec. Peruſin.17.n.8.*

ubi

ubi de veriori teſtatur, & in Terminis uſus fructus
concludit, *Imol.conſ.16. num 4*, cùm aliis adductis per
Gratian.dicto cap.779.n.9. Quidquid tamèn ſit de ſub-
ſtantia hujus opinionis, cùm nemo queat ſibi Jus di-
cere in Cauſa propria.

Quibus poſitie fruſtrà ad evadendum imminens
naufragium eorum naturalis poſſeſſionis fuit per Fra-
tres de Gaetanis in hoc legali Pelago jacta probabilis
4 ſpei Ancora obtinendi renovationem quæ ubi aliquã-
dò radicatur, non videtur poſſe ab Undis Ciuilis Poſ-
ſeſſionis obrui dicta naturalis Poſſeſſio, interim coo-
ſervaoda penes Reos conventos ex latè coogeſtie in
celebri Cauſa *Nullius, ſeù Senogallien, Bonorum ſuper
manutenatione 13. Junii. 1695. confirmata 23. Javarii
1697. coràm* R.P.D. *meo Muto;* Nam quidquid inibi ob
diverſas, ac peculiares facti circumitanriae firmatum
fuerit; Certùm eſt; quod in ſubjecta materia caſus no-
ſtri concepta ſpes obtinendi renovationem, illicò ex
infrà dicendis evanuit. Cùm enim apprimè fundare-
tur in æquitate *Bartol. in l. prima §. Permittitur ſub n.
primo ff. de aqu. quotid., & aſtiu..* per quam paſſim Do-
ctores affirmant deberi Proximioribus ultimi Emphy-
theutæ renovationem, ut pluribus relatis probat, *Gra-
5 tian. cap. 934. num. 1.* & aliis concordantibus, noviſſi-
mè dictum fuit *in Callien. Caſtrorum 21. Ianuarii confir-
mata 17. Iunii 1701. cor. Me.*

Præfata tamen æquitas tunc ſolùm admittenda eſt,
quandò Dominus directus, ſivè Laicus, ſivè Eccleſia-
ſticus oon vult, aut noo poteſt generatiooe finita rem
6 Emphytheuticam pro ſe retinere, itaùt alios inveſti-
verit, ſeù eis debeat concedere novam Ioveſtituram,
in quibus terminis niſi renovatio fiat Proximiori ulti-
mi poſſeſſoris rei Emphyteuticæ, ei dicitur illata inju-
ria, atque cogere poteſt Eccleſiam Dominam directam
ad faciendam dictam novam Inveſtituram, ex traditis
*per Pacion. de locat., & conduct. cap. 62. nu. 37. Clarus §.
Emphytheuſis quæſtion. 43. num. 1. Fulgin. Jur. Emphyt.
titul. de renovat. quæſt. 1. num. 1.*, cùm aliis cumulatis
punctualitèr *per Rot. deciſ. 551. num. 3. part. 9., & deciſ.
143. num 4., & 5. part. 10. Recentior.*; Secus autem eſt
ubi, prout in noſtro Themate libera exiſtente pote-
ſtate Domini diracti, concurrit ejus voluntas ammen-
7 ſandi pro Eccleſia, quo in caſu æquiùs videtur, ut
finita Emphyteuſi oon teneatur alteri de oovo conce-
dere, juxtà Theoricam *Abb. in cap. bonæ il 2. num. 28.
de Poſtulat. Prælat., Imol. in l. ſi mihi, & Titio nu. 2.
verſic. ſed adverte ff. de verbor. obligat., Gratian. diſ-
cept. forenſ. cap. 88. num. 5., Gozzadin. conſil. 39. nu. 21.,
Mareſcott. variar. reſolut. libr. 1. cap. 3. num. 11., Pa-
cion. de locat., & conduct. dicto cap. 62. num 41., Fulgin.
de Jur. Emphytheut. tit. de renovat. quæſtione prima
num. 69.*, & diſtinguendo firmat *Rota in dicta deciſione
131. nu. 4. part. 9., & deciſ. 143. num. 2. part. 10., & in
Farfen. renovationis Inveſtituræ prima Martii* 1700. §.
Accedente coràm R.P.D. *meo Pio*, ex ea Juridica ra-
8 tiooe, quia aliàs non eſſet evidens Eccleſiæ utilitas,
ſi Prælatus ad renovandum cogeretur; cum ſic poſſet
dici Emphyteuſis perpetua, quæ non differret ab
alienatiooe de Jure prohibita, *per Text. in cap. nulli de
reb. Eccleſ. non alien. Extravag Ambitioſæ eodem tit. §.
Emphytheuſim Authent. eodem tit.*, & perſequitur *Gra-
tian. d. cap. 88. nu. 8., & 9. Pacion. de Locat. cap. 63. n. 4.
& 5.*

Nèc ad confovendam dictam probabilem ſpem ob-
tineodi renovatiooem viſa eſt alicujus momenti ex-
ceptio, quod Revereodiſſ. Archiepiſcopus ooluerit
pro Eccleſia retioere controverſa Bona, cùm illa io
Emphyteuſim conceſſerit Fratribus de Magnaninis
prævia ſolutione laudemii, vel quod ex conſuetudi-
ne fieri debeat renovatio, ad quod probandum fuit
obtenta remiſſoria, & illius vigore incohatur examen
Teſtium. qoo adhuc pendente dicebatur nullatenùs
poſſe deveniri ad hodiernam Cauſæ reſolutionem,
quæ potiùs erat differenda, ne poſtquam probatio-
nes eſſent completæ inutiles, & ſine effectu rema-
nerent.

Quandoquidem animadverſum fuit præfatam re-
miſſoriam fuiſſe conceſſam cum ſolita clauſula præ- 9
ſervativa, *Sine retardatione*, ut moris eſt in aliquibus
cauſis, Teſte *Rota dec. 246. n. 1., & dec. 391. n. 8. par. 16.
Recen.* Uodè duo ex illa videbantur conſurgere pro
remotione objecti, alterum, quod ſiſqua poteſt conſi-
derari negligentia in dicto examine hucuſque protra- 10
cto; Illa quidem refundi debet in præjudicium negli-
gentis, ad tradita *per Rotam dec 67. nu 6. coram Cerro,
& dec. 364. num. 6. par. 16.* Recent. *& in Romana Officii
Aquæ Felicis 4. Junii §. final.* 1700. *cor. Me.*

Alterum, quod cùm verſemur in claris circà devo-
lutionem controverſorum Bonorum ob lineam fini- 11
tam, itaut poſſeſſio civilis Menſæ Archiepiſcopalis
ſtatim traxerit ad ſe naturalem, & utraque conſoli-
data fuerit, *ad Text. in l. Clam poſſidere §. Qui ad Nun-
dinas ff. de acquiren. poſſeſſ., Scrader. de Feud. par. 3. cap. 2.
nu. 14. Roſental. eodem tract. cap. 7. concluſ. 23. nu. 2.*, cum
aliis in puncto cumulatis *per Rotam dec. 222. n. 13. par.
8. Recen.*, & ob id rectè etiam conceſſa manutentio ex
ſuprà allagatis; Exindè ſequitur, quod in hoc Summa-
riſſimo poſſeſſorio militet favore Eccleſiæ Dominæ
directæ diſpoſitio *Textus in l. Si quis conductionis*, 12
Cod. Locat., ut formitèr diſcuſſo articulo firmat *Add.
ad dec. 420. à n. 54. ad 66. par. 4. tom. 2., & dicta deciſ.
222. per tot. par. 8. Recent.*, ex cujus cenſura ſicut veti-
tum eſt cuicumque Conductori, & habenti ab eo cau-
ſam terminata locatione referre quæſtionem Dominii
Locatori, niſi poſt actualem reſtitutionem rei, cùm
interim nequeat admiſceri Cauſa proprietaria, ex col-
lectis *per Pacion. de Locat. & conduct. cap. 65. à num. 48.*, 13
& ſignanter *nu. 77.* Ità in concurſu Eccleſiæ proprie-
tariæ, quia non auditur ſuper prætenſa renovatione
niſi reſtituta Emphyteuſi, proindèque jure quidē me-
ritò in remiſſoria conceſſa pro examine Teſtium adje-
cta fuit dicta clauſula, *Sine retardatione*, nè ex facti
illius, qui cùm evidenti ſpolio continuat in naturali
poſſeſſione inferatur præjudicium Domino directo, ut
benè animadvertit Rota *dicta dec. 222. num. 9., & 14. in
fine par. 18. Recent.*, præſertim quia fuit ex parte Men-
ſæ Archiepiſcopalis ſuſpenſum petitorium, quod ne- 14
quit incohari niſi terminato poſſeſſorio, *ad Text. in
l. Ordinarii Cod. de rei vindicat. l. Inviti C. de interdict.*
Rota *deciſ. 698. num. 1. par. 2.* Recent.

Et licet interdùm finita Emphyteuſi etiam in hoc
Judicio poſſeſſorio fuerit admiſſa exceptio renova-
tionis adversùs Dominum directum, de ea tamen 15
liquidò, ac incontinenti conſtare debet, vel per
probationes jam factas, vel per eam probationis
ſpeciem; quæ faciat rem claram, & manifeſtam,
excludat que probationes contrarias, proùt eſt con-
feſſio Partis, ſeù res judicata, ut docent Docto-
res *in l. naturalitèr §. Nihil commune*, & præcipuè
*Corn. n. 67. Rip. num. 35. ff. de acquirend. poſſeſſ.,
Abb. in cap. Sollicitè de reſtitut. ſpoliat, Pontan. de
Spol. lib. 3. num. 136. Pacion. de locat., & conduct.
dicto cap. 65. num. 83. Barz. deciſ. Bonon. 115. n. 14.*
cum aliis pleno calamo relatia *in Annot. ad dec. 420.
numer. 84., & ſequen. par. 4. tom. 2. Recent.* Quarè
non videtur ſufficiens probatio per Teſtes, cùm 16
hæc requirat altiorem indaginem tàm circa eorum
perſonas, quàm circa eorum dicta, & ulteriùs pro-
bationem contrariam non excludit, ex quibus de
facili illa non admittitur in Judiciis poſſeſſoriis,
& executivis, ut omiſſis aliis in puncto proſequitur
Pacion. de Locat. & Conduct d. cap 65. num. 84.

Propterea examen Teſtium perficiendum vigore re-
miſſoriæ Rotalis nil commune habet in hoc Judicio
manutentionis, dum ſolùm poterit quatenùs ſubſiſtat
deſervire ad probandum jus petendi renovationem,
pro qua competit actio perſonalis ad factum *Angel.*
conſ. 184. n. 3. Soccin. Jun. conſ. 9. n. 17. lib. 3. Ruin. conſ. 67. 17

num.

nu. 13. *lib* 1., *Mantic. de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *nu.* 1., *Pacion. de Locat.*; *& conduct. cap.* 63. *num.* 15., *R. a coram Gregor. dec.* 384. *num.* 3., *& deciſ.* 111. *in* 8. *par.* 11. *Recent.*, quæ ſanè actio cùm exerceri poſſit in ſuo particulari Judicio ceſſat quoque motivum, quod probationes ſint remanſuræ inutiles.

Cæterum quatenùs novo inflata ſpiritu dicta probabilis ſpes obtinendi tenovationem iterùm reſurgeret ex prætenſione melioramentorum, *ad Text. in l. Quicumque Cod. de omni agr. deſert. libr.* 2. nullius eſſet ruboria, cùm præter defectum legitimæ proba-
18 tionia circa ſtatum antiquum, & modernum ad effectum ſciendi quid impenſum, & quid melioratum, juxtà ponderata in binis Decisionibua R.P.D. mei del Olmo, illicò ſuum recipit intentum ex pacto litteraliter ſtipulato in primis inveſtituria de annis 1649. & 1653., quod ſcilicet finita Emphyteuſi bona dovoluerentur ad Eccleſiam, unà cum melioramentis in illis factis, quo ſtante cum uſque ab initio cenſeantur effecta propria Domini directi nulla pro illis competit refectio minùſque datur renovatio, ut præter doctrinas aliàs allegatas probant *Caſtrenſ. conſ.* 189. *circa finem*, *Pacion. allegat.* 37. *num.* 13., *& in tract. de Locat. cap.* 62. *num.* 21. *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 934. *à num.* 7. *ad* 13., & firmavit *Rota in Romana Domus* 22. *Aprilis* 1644. *§.* 2. *coram Cardinali Cecchino comprobata in Deciſione* 483. *num.* 30. *coram Bichio*, *& deciſ.* 1496. *ſub num.* 1. *coram Seraphin.*, *& deciſ.* 60. *num.* 9. *par.* 5. *& dec.* 115. *num.* 10. *par.* 12. Rec.

Et quidèm nulla adhibita diſtinctione, an Emphyteuſis devoluatur ad Dominum directum propter lineam finitam, ſeù ex culpa Emphyteutæ ob non ſolutum Canonem, nec conſiderata differentia inter
19 melioramenta modicæ ſummæ, ac alia notabilis valoris, cùm attenta generalitate dicti pacti omnia indiſcriminatim devoluantur favore Domini directi, ex ea optima ratione, quia quis non exelnditur à fructu laboris ſui per ſolam voluntatem Domini directi, ſed ex conventione, ſicque ex reciproco conſenſu; Vel quia dicta melioramenta dicuntur pars pretii, ex congeſtis per *Gratian. diſcept. forenſ. cap.* 8. *num.* 8., *& cap.* 934. *num.* 13., *Pacion de Locat. dicto cap.* 62. *num.* 21. *Valaſ. de Emphyt. qu.* 25. *in princip. Amic. de Jure Emphyt. quæſt.* 75. *nu.* 1, *&* 3. *Gamm. deciſ. Luſitan.* 41. *num.* 6., *& deciſ.* 326. *num.* 8., *Rota d. deciſ.* 60. *num.* 10. *par.* 5. Recen.

Prout nullum præberet impedimentum altera exceptio, ſi denuò in medium adduceretur, quod una ex dictis inveſtituris ſtipulata ſuper Bonis in Territorio Filectuli careat dicto pacto; Quoniam cum facta
20 fuerit oblatio de reficiendis melioramentis, quando fuerint in ſpecie liquidata, ex hoc ſatis conſultum dicitur indemnitati fratrum de Gaetanis, qui nequeunt interſitione impedire, quò minùs Dominus directus ſibi debitam aſſequatur manutentionem, *Rota apud Poſthum de manutent. deciſ.* 140. *num* 11., *& deciſ.* 337. *num.* 27. *par.* 16., *& dec.* 399. *num.* 14. *par.* 18. Recen.

Et ita unica tantùm Parte informante &c.

R. P. D. MUTO

Imolen. Salviani.

Veneris 20. *Januarii* 1702.

ARGUMENTUM

In Emphyteuſi Laicali appellatione Deſcendentium veniunt tàm Feminæ, quàm maſculi ex eis deſcendentes, præſertim ſtante generalitate verborum *omnium*, *& eorum quilibet*, quæ reſtrictionem non patiuntur. Omiſſio Intimationis moleſtiarum, nedùm operatur quominùs Emptor agere poſſit prò evictione contrà venditorem, ſed etiam actione ad factum pro præſtatione rei liberæ.

SUMMARIUM.

1 *Deficiente Credito habere locum nequit ſalvianum.*
2 *Confeſſio judicialis in libello emiſſa contra confitentem pleniſſimum probationis gradum conſtituit.*
3 *Taciturnitas Centum, & ultrà annorum inducit præſumptionem, quod aſſignatio fuerit integra.*
4 *Actio de evictione non habet locum deficiente intimatione Moleſtiarum.*
5 *Maxime quando competebat, vel competere poterat valida defenſio.*
6 *Appellatione deſcendentium in Emphyteuſi laicali, comprehenditur Fœmina.*
7 *Item comprehenditur etiam Maſculus ex ea deſcendens.*
8 *Præſertim ſtante generalitate verborum* omnium, & eorum quilibet, *quæ reſtrictionem non patiuntur.*
9 *Verbum* Maſculi *ſi eſt reſtrictum ad filios efficere nequit quin cenſeantur etiam Comprahenſæ Fæminæ ulteriorum graduum.*
10 *Maſculi ex Fæminis continentur ſub appellatione Filiorum, & maſculorum, deſcendentium, præſertim in ſubſidium.*
11 *Præcipuè vero ſtantibus clauſulis*, ad habendum & eum pacto quod liceat vendere §. *quæ ſicuti inducunt facultatem transferendi in extraneos, ita multo magis operantur Comprahenſionem Fæminarum.*
12 *Statutum Imolæ admittit Feminas ad ſucceſſionem poſt maſculos.*
13 *Communitas cenſetur contrahendo ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione proprii ſtatuti.*
14 *Præſertim ſtante conſuetudine renovandi conceſſiones poſt defectus maſculos favore fæminarum.*
15 *Deficiente relatione unius Inveſtituræ ad aliam, & concurrente pactorum diſcrepantia, una recipere nequit interpretationem ab alia.*
16 *Non debet eſſe in facultate Maſculorum derogare Juri Fæminarum, quod eis fuit ex prima Inveſtitura quæſitum.*
17 *Omiſſio intimationis moleſtiarum, licet operetur quominus agi poſſit pro evictione, tamen non impedit quominùs agi poſſit ad factum prò præſtatione rei liberæ.*
18 *Actione ex empto, aut ex ſtipulatu agi nequit contra tertium, qui nullam emiſit obligationem.*
19 *Ex ea ratione quia hæc eſt actio perſonalis.*
20 *Et proindè neque activè tranſire poteſt in ſingularem ſucceſſorem, licet rem poſſideat.*
21 *Sibi imputare debet emptor ſi negligens moleſtias ſiluit, & cum diuturno Silentio Venditori, ejuſque hæredibus irreparabile præjudicium intulit.*

DECISIO V.

IN erectione Commendæ Sacræ Religionis S. Stephani facta de anno 1580. à Joanne Maria de Pantaleonibus, ſub Titulo Baiulatus Anconæ, aſſignatum fuit ab eodem pro Dote inter cætera bona Prædium di Cantalupo, ſuper cujus ſexaginta Tornaturis, cum Communitas Imolæ de anno 1651. obtinuiſſet Immiſſionem, ſub prætextu quod illæ ad

ad ipſam jure Dominii directi ſpectarent devolutæque fuiſſent per obitum Equitis Angeli Mariæ, ſupradicti Fundatoris ex Cyro filio Nepotis, inſtetit Sacta Religio in partibus ob evictionem bonorum dotalium paſſam ſibi concedi reintegrationem vigore utilis Salviani interdicti ſuper aliis bonjs ejuſdem Joannis Mariæ ad præſens poſſeſſis à Comite Cyro Tozzano, & Anna Matia de Pantaleonibua, delataque Cauſa vigore Privilegii *L. Unicæ C. quando Imperator*, ad Tribunal A. C. contrariam ſententiam paſſa eſt; à qua, provocante Religione, Cauſa fuit ad noſtrum Tribunal devoluta. mihique commiſſa, exquiſivi à DD. meis ſub die prima Julii anni præteriti elepſi = *An ſit danda Immiſſio*, Et nulla, ob diſcrepantiam vototum, tunc capta reſolutione, Iterum in hodierna Audientia DD. meos ſub eodem dubio conſului, & prodiit reſponſum ; *non eſſe dandam Immiſſionem*.

Moti fuerunt DD. ex eo, quod Religio non probat extrema ad hunc effectum requiſita, & ſignanter ſe eſſe Creditricem hæreditatis Joannis Mariæ de
1 de Pantaleonibus, quo credito deficiente, non poſſe concedi Immiſſionem vigore Salviani firmat Rot. *coram Celſo decis. 40. numero primo, & 17., & in recent. decis.* 191 *num.* 12. *part.* 18.

Non obſtante quod Creditum Religionis reſultet ex quo Joannes Maria in erectione Commendæ pro Dote tradiderit prædium in Territorio di Cantalupo, cum aſſertiva, quod illud eſſet Tornatur. 200. circiter, & liberum, ac exemptum ab omni onere, vinculo, & hypotheca, cumque illud ſucceſſivè detectum fuerit Tornatur. 112. dumtaxat, & emphyteuticum Communitatis Imolæ ad eamque devolutum per ſententiam in Judicio Immiſſionis reportatam uſque ab anno 1651. ab ejuſdem Civitatis Prætore, dotans obligatos remaneat ad ſupplementum, & de evictione, ſive ad traditionem rei liberæ, Quoniam reſpectu aſſertæ deficientiæ Tornatur, 88. prætenſio dicitur inſubſiſtens, nam licet in Inſtrumento fundationis Commendæ fuerit enunciatum Prædium aſſignatum conſiſtere in Tornaturis *biſcentum*, & Inſtrumentum illius aſſignationis præſeferat Tornaturas 112. tantum, reſiduum tamen, uſque ad dictas Tornaturas 200. promiſſas, fuit ſuppletum mediante aſſignatione tot bonorum à duobus lateribus eidem Prædio finitimis ad Joannem Mariam ſpectantium, ut pater ex confeſſione emiſſa in libello de anno 1697. ad inſtantiam Sacræ Religionis, aliorumque litis Conſortium tranſmiſſo hodierno Co: Tozyoni, *Summar. nu. primo*, quæ confeſſio Judicialis in libello emiſſa, cum non niſi prævia matura conſideratione, & delibetatione fieri ſoleat, contra confitentem pleniſſimum probationis gradum conſtituit. & in puncto confeſſionis emiſſæ in monitorio, ſeù libello Rota *in Romana Communantia-*
2 *rum, & Fontanelis* 13. *Aprilis* 1700. §. *Altera coram R.P.D. meo dell'Olmo, & Fontanelis* 13. *Aprilis* 1700. §. *Altera coram* R. P. D. *meo dell'Olmo, & in eadem Romana Communantiarum* 1. *Julii* 1701. §. *Hinc ex dictis coram* Reverendiſſimo D *meo Decano*; Et generaliter *Deſiderius Guido conſ.* 6., *conſ.* 8. *utrobique num.* 24., *Seraphin. Maſſin. de confiſcatione bonorum quæſt.* 29. *num.* 60.. Rota *Aſculana Dotis, & legitimæ* 14. *Junii* 1698. §. *Rurſus coram* R P.D. *meo Lancetta, & in Romana Pecuniaria ſecunda* Decembris *anni mox elapſi* §. 6. *Demum coram me*.

Potiſſimè quia poſt ſecuram dictam fundationem, lapſi ſunt *centum*, & ultra anni, abſque eo quod unquam Sacta Religio inſteterit, vel mentionem minimam facerit de hac deficienta, circa aſſignationem bonorum, quod certè ejus vigilantiſſimi Miniſtri
3 facere non omiſiſſent, ſi verè fundator bona in dotem tradita, integraliter non aſſignaſſet, & proinde ex hac taciturnitate Commendatorum pro tempure, & Sacræ Religionis reſultare concludens argomentum coaſignationis omnium bonorum Dotalium firmat *Cuman. conſ.* 31. *num.* 3., *Rota coram Gregor. decis.* 468. *num.* 8., *& in recent. decis.* 160. *num.* 3. *part.* 7., *& decis.* 41. *num* 9., *&* 10. *part.* 11., *& in Aſculana Canthelæ Angeli* 9. *Maii* 1695. §. *Inſubſiſtentia coram R.P D. meo Pio, & in Aſculana Dotis* 25. *Junii* 1700. §. *Ceterum coram* R. P. D. *meo dell' Olmo*.

Reſpectu verò evictionis ſequutæ ad inſtantiam Communitatia Imolæ, ſuper Tornaturis 60. ejuſdem Prædii ad eandem Communitatem Jure directi
Dominii ſpectantibus omnem adimit actionem Re- 3
ligioni ponderatio, quod moleſtiæ intimatæ non 4
fuerint hæredibus Joannis Mariæ Fundatoris, qua denunciatione deficiente, actio de evictione non competit, *Gratian. diſcept.* 363 *num. primo*, *Rota coram Priolo decis.* 455. *num.* 9., *& in recent. decis.* 210. *num.* 4. *part.* 17., *& decis.* 542. *num.* 6. *part.* 18. maximè quando competere potuiſſet valida defenſio, adeò ut ſi moleſtiæ intimatæ fuiſſent evictio ſequùta non eſſet ad *Text. in l. Emptor C. de evition., Rota*
in recent. decis. 292. *num.* 2. *&* 3. *par.* 16. *& ſeqq. &* 5
decis. 468. *n.* 5. *par.* 18.

Quod autem in hypotheſi de qua res eſt, competere potuiſſet defenſio conſtat ex eo quod Inveſtitura præfatarum Tornatur. 60. conceſſa Joaoni Mariæ de Pantaleonibua adhuc durabat, cum enim illa fuerit ab ipſo, & Aluytio fratre *ſtipulata nomine filiorum omnium Maſculorum, & deſcendentium ex ipſis*, *prætento Summario Comitis Tozzoni. num. primo*, Et de anno 1651. quo Communitas ex capite devolutionis Immiſſionem obtinuit adhuc viveret Anna Matia præfati fundatoris ex Cyro filio neptis, & Cyrua Junior ejus filiua Maſculus, prout de præſenti
etiam viuunt, uterque ſub nomine deſcendentium 6
in Emphyteuſi laicali comptæhendebatur, ut de Fæmina in ſpecie *Altograd. conſ.* 22. *num.* 5. *lib.* 2., *Bertazol. conſ.* 85. *per totum*, *Marta Voto* 212. *num.* 49., *Facchin contr. Jur. lib.* 11. *cap.* 20., *Pigant. ad Statut. Ferrar. lib.* 2. *Tubric.* 127. *ſub num.* 96. *Tom.* 2., *Corbul de Cauſ. privat. ob lineam ſinit. num.* 33., *Mareſcott. variar. reſol. lib primo cap.* 2. *n.* 21. *Rota in recent. decis* 420. *n.* 13. *& ſeqq. part.* 4. *tom.* 2., *& decis.* 91. *nu* 4. *&* 5 *part.* 15., *& coram Duran. decis.* 295. *n.* 6.
Dunoz. Jun. decis. 109. *n.* 6. Et de maſculo deſcendente 7
ex fæmina, quod veniat tam ſub nomine deſcendentium, quam etiam ſub nomine maſculorum ſimpliciter prolato in ſpecie firmat *Rum. conſ.* 49. *ſub n.* 2. *lib.* 1. *Surd. conſ.* 308. *nu.* 14., *Peregrin. conſil.* 56. *nu.* 2., *& ſeqq. lib. primo*, *Caſanat. conſ.* 23. *nu. primo*, *Galuan. conſ.* 12. *num.* 15. 21. *&* 22., *Covarruu var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 10., *Valaſc. de Jur. Emphyt. quæſt.* 41. *num* 5., *Mantic. de tacit. lib.* 22. *tit.* 14. *nu.* 9., *& ſeqq., & tit.* 16. *per totum*, *Fulgin. de Emphyt. tit. de ſucceſſ. quæſt.* 9. *num.* 20., *Rota Lucen. inter conſult. ejuſdem moderni Concivis conſult.* 65. *nu.* 8. *& ſeqq. tom.* 10., Rota *coram* Duran, *dec.* 254. *n.* 3. *& dec.* 295. *n.* 2. *Dunoz. Jun. dec.* 109. *n.* 2., *& in rec. dec.* 91. *n.* 3. *par.* 15.

Fortiua ponderatis facti circunſtantiis in præſenti concurrentibus, quatum prima reſultat ex generali-
tare verbotum - *omnium, & eorum qualibet* - quæ 8
cum ſint uoiverſalia, univerſalia, univerſaliter debent intelligi, & cum ſua latitudine, quæ non patitur reſtrictionem ad maſculua tantum, ſed ad fæminas etiam extenditur ad *Text. in l. prima ff. de legat primo*, & tradunt *Surd. conſ.* 31. *n.* 26. & *ſeqq.*, *Roland. à Valle conſ.* 70. *num.* 42., & *ſeqq. lib.* 3. abſque eo quod dicta vetba univerſalia reſtringi, & qualificari poſſint ab alio verbo maſculorum cum eis
adjecto, illud enim uti reſtrictum ad filios excludere 9
non poteſt, quin cenſeantur compræhenſæ etiam fæminæ in ulterioribus gradibus, & deſcendentibus,

Rota

Rota copam Priolo deciſ. 283. *n.* 4. *&* 5. *Ottobon.*
deciſ. 252. *n.* 10. *& in Romana, ſeù Savonen. Lega-*
ti 9. *Junii* 1698. *§ Tamen, coram bon. mem. Urſino,*
& multo minus maſculi, ex eis provenientes, qui
etiam ſub nomine filiorum, & maſculorum deſcen-
dentium continentur, præſertim in ſubſidium *Ful-*
10 *goſ.* 85. *num.* 1. *&* 2. quod in terminis Emphy-
teuſis ſequuntur *Corbul. de Emphyt. tit. de cauſ.*
privat. ob lineam finitam num. 28. *verſic. Ideò cum*
ceſſet ; Gratian. diſcept. 999. *n.* 5. *Caldaſ. de Jure*
Emphyt. lib. 3. *cap.* 16. *ſub n.* 35.

Secunda. Deſumitur ex clauſulis prægnantibus,
& ampliſſimis in Inſtrumento Inveſtituræ appoſitis,
ibi — *Ad habendum &c. tenendum &c. ; Et cum*
pacto quod liceat vendere, & alienare &c. — Quæ
11 clauſulæ ſicut tribuunt facultatem transferendi bo-
na in Emphyteuſim conceſſa à Laicis in extra-
neos, ita à fortiori operantur compræhenſionem
fæminarom ab Inveſtito deſcendentium, *Altograd.*
dicto conſil. 22. *num.* 7. *& ſeqq. & num.* 10. *lib.*
primo, Rota coram Duran. dicta deciſ. 295. *num.* 2.
Dunoz. Jun. deciſ. 109. *n.* 7. *& ſeqq. & deciſ.* 503.
n. 17. *verſic. Rota denique.*

Tertia. Elicitur ex Statuto Imolæ Rubric. 49.
expreſsè diſponeote fæminas ad ſucceſſionem poſt
maſculos admitti debere, ut in ejus particula re-
giſtrata penes *Card. de Luc. de ſtatut. ſucceſſ. parti-*
cul. 83. *fol. mihi* 268. juxta Romanam impreſſio-
12 nem, cum quo ſtatutò eademmet Communitas,
quæ illud condidit contrahendo ſe conformare vo-
13 luiſſe cenſetur, ut in terminis Emphyreuſis, *Mantic.*
de tacit. lib 3. *tit.* 8. *num.* 19. *&* 22. *Fulgin. de*
Emphyt. tit. de ſucceſſ. quæſt. 10. *num.* 3. *& tit. de*
diverſ. quæſt. Emphyt. quæſt. 22. *num. primo & ſeqq.*
Covarru. var. reſol. lib. 2. *cap.* 18. *ſub num.* 1. *ibi-*
que Farin, in addit. num. 5. *Rota coram Buratt.*
deciſ. 184. *num.* 16. *Ibique Adden. Emerix Jun.*
deciſ. 810. *num.* 5. *& in rec. dec.* 135. *num.* 7. *&*
ſeqq. part. 12. *deciſ.* 78. *num.* 4. *par* 14. *& deciſ.*
107. *n.* 5. *& ſeqq. part.* 17.

Quarta. Depromitur ex conſuetudine ejuſdem
Communitatis Imolæ inveſtiendi, & renovandi
Conceſſiones Bonorum Emphyteuticorum in perſo-
nis fæminarum ſaltem deficientibus maſculis ex
maſculo, ut pater ex fide Cancellarii, & pluribus
Inſtrumentis renovationum Datis *in præterito Sum-*
mario Comitis Tozzoni num. 7. quæ conſuetudo re-
14 gulare debet mentem Communitatis contrahen-
tis, & ab ea deſumi debet Verborum dubiorum
interpretatio *Epiſcop. Rocca diſput.* 107. *num.* 67.
& 68. *Rota coram Dunozzett. Jun. citata deciſ.*
503. *num.* 17. *verſic. Bertazol. & verſic Rota co-*
ram Emerix. Sen. deciſ. 52. *num.* 10. *&* 11. *& in*
rec. deciſ. 91. *num.* 4. *&* 5. *par.* 15.

Quicquam non obſtante antiquiori Inveſtitura
anni 1643. & moderniori anni 1642. Quoniam cum
ex dictis Inveſtituris una non ſit relativa ad aliam,
& intermedia de anno 1572. facta Joanni Mariæ
de Pantaleonibus contineat pacta diſſormia, & to-
taliter diverſa ab illis contentis in præcedenti, &
ſubſequenti, dum in iſtis conceſſio, & renovatio
facta fuit pro ſe, & filiis maſculis, quæ verba
adaptari non poſſunt fæminis, alia verò interme-
dia ſtipulata fuit nomine filiorum omnium maſcu-
15 lorum, & deſcendentium ex ipſis; quæ in Emphy-
teuſi præſertim laicali apta ſunt compræhendere
fæminas, & maſculos deſcendentes ab eis, ut ſupra
oſtenſum eſt; ſequitur quod deficiente relatione
unius Inveſtituræ ad aliam, & concurrente in eis
pactorum diſcrepantia, una recipere non poteſt in-
terprætationem ab alia, ſed ſingularum tenor ad
unguem eſt attendendus in terminis, *Bero. conſ.* 71.
num. 44. *verſic. ſed quando lib. primo, Mantic. de*
tacit. lib. 23. *tit.* 21. *num.* 16. *Rota coram Du-*
noz. Sen. deciſ. 125. *num.* 5. *& in Callien. Caſtro-*
rum 21. *Januarij* 1701. *§. final. coram Rmo D.*
meo Decano.

Imò cum Inveſtitura intermedia de qua agitur,
fæminas, & deſcendentes ab illis comprahenderet,
non potuit eà adhuc durante, poſtrema Inveſtitura
fieri pro maſculis tantum, & immutari in præju-
dicium eorum qui antecedenter fuerant inveſtiti,
cum non ſit in facultate maſculorum derogare Juri,
quod fuerat fæminis ex prima Inveſtitura quæſitum,
ut tradunt *Fulgin. de Emphyt. tit. de ſucceſſ. quæſt.* 16
9. *num.* 22. *Mantic. de Tacit. lib.* 22. *tit.* 21. *num.*
primo, & 8. *Rota in Imolen. Emphyteuſis prima*
July 1605. *§. Qua ratione coram R. P. D. meo del-*
la Tremoille in alia Imolen. ſeù Ferrarien. Emphyteu-
ſis prima Julii 1699. *§. Stante præſertim coram*
Rmo Domino meo Decano.

Minus ſubſiſtit quod ſi ob non factas defenſio-
nes, & non intimatas moleſtias hæredibus Joannis
Mariæ Fundatoris de anno 1651. amiſit Religio
Jus agendi pro evictione paſſa: agere ſaltem po-
terit ad traditionem rei liberæ, quæ cum fieri non
valuerit, ex quo bona in Dotem aſſignata pro rata
eſſe Emphyteutica non controvertitur, quodque
plus eſt, nec dubitatur conceſſionem in Emphy-
teuſim eſſe ad certum tantum tempus duraturam,
non in perpetuum, ex hoc duplici onere ſervitutis
ſcilicet emphiteuticæ, & temporalis conceſſionis,
ſicut reſultat rem non fuiſſe liberè traditam, ut
promiſſum fuit, ita conſequitur agi poſſe ad factum
promiſſum, etiam non facta moleſtiarum intimatio- 17
ne, juxta notata per *Urceol. conſult.* 25. *num.* 7. *&*
conſ. 26. *num.* 9. *Rota in rec. deciſ.* 387. *num.* 8.
part. 17. *deciſ.* 78. *num. primo, & deciſ.* 626. *n.*
primo, & ſeqq. part. 18. *& in Urbinaten. ſeù Æſina*
Pecuniaria 1. *Junii* 1682. *§. Etenim coram bon.*
mem. Urſino; objectum ſi quidem ceſſat; Tum
quia cum hodie non agatur contra Joannem Ma-
riam Pantaleonem fundatorem Commendæ, nec
contra illius hæredes, ſed contra Tozzonos tertios
Poſſeſſores qui nullam emiſerunt obligationem, 18
adverſus iſtos non eſt allegabilis actio ex empto,
aut ex ſtipulatu, qualis dicitur illa de qua agitur
Fontanell. de pact. nuptial. tom. 2. *clauſul.* 5. *gloſſ.*
8. *part.* 14. *num.* 29. *fol. mihi* 209. *Urceol. de*
Tranſact. quæſt. 42. *num.* 63. *Rota in recent. dicta* 19
dec. 626. *n.* 2. *part.* 18. Cum enim hæc ſit actio
perſonalis *l. Eum qui* 13. *C. de action. & obligat.*
l. prima C. de Condit. Indebit. Merlin. de Pignor.
lib. primo tit. primo quæſt. 10. *num.* 4. *Guzman. de*
evict, quæſt. 11. *ſub num.* 11. neque activè, neque
paſſive tranſire poteſt in ſingularem ſucceſſorem,
etiamſi rem poſſideat, *Guzman. de eviction. quæſt.* 20
11. *ſub n.* 11. 16. *&* 26. *Cenc. de Cenſib. quæſt.* 96.
n. 22. *& ſeqq. Salgad. in Labyrinth. credit. part.*
prima cap. 24. *num.* 111. R. P. D. *Collega de Com-*
merc. & Mercatur diſcurſ. 44. *n.* 20. *Magon. dec.*
Furen. 112. *n.* 17. *&* 18.

Tum etiam quia Religio, quæ agere prætendit
contra bona libera Joannis Mariæ Fundatoris tene-
retur reſtituere tornaturas 60. Emphiteuticas eidem
in Dotem aſſignatas, quod cum facere non poſſit,
ex quo ob non inrimatas moleſtias, & ob adeò diu-
turnam patientiam, & acquieſcentiam paſſa eſt
Communitatem præſcribere quamcumque actionem,
quæ contra ipſam intentari poſſet ex firmatis in
alia mea Deciſione favore Communitatis edita ſub
die prima Julii præteriti §. *Fundamentum. & ſeqq.*
nulla eidem competere poteſt actio pro traditione
rei liberæ, ne duplex Hæreditas fundatoris patiatur
damnum ex culpa ipſius Religionis, quæ moleſtias
non intimavit, privationis ſcilicet bonorum Em-
phyteuticorum; & reintegrationis Commendæ ex
bonis liberis, quod permitti non debet, ſed ſibi
imi-

imputare debet Religio, ſi negligens moleſtias ſiluit, & cum diuturno ſilentio Fundatori ejuſque hæredibus irreparabile præjudicium intulit, ut in terminis liberationis à moleſtiis, ſive traditionis rei liberæ *Card. de Luca de Empt. & vendit. diſc. 50. n. 5. Rota coram Dunoz. Jun. deciſ. 738 n. 6. &*
21 *7. & in rec. dec. 268. n. 6. & dec. 292. n. 6. & 7. par. 16. & dec. 626. n. 3. & ſeqq. par. 18.*

Et ita prætermiſſo alio fundamento adducto à defenſoribus Comitis Tozzoni conſiſtente in retentione pro creditis anterioribus tamquam non neceſſario ad ſtabiliendam reſolutionem ejus favore captam, ſatis ſuperque corroboratam ex ſuperius adductis, reſponſum fuit, Utraque &c.

R. P. D. KAUNITZ

Maceraten. Emphyteuſis

Luna 19. Junij 1702.

ARGUMENTUM VI.

In hac Deciſione ſolidè firmatur, quod Filius acceptans paternam hæreditatem, non poteſt repudiare Emphytheuſim, quamvis pactionatam, & Doctoribus contrarium ſentientibus reſpondetur.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio debetur Poſſidenti.*

2 *Poſſeſſio quam habet Emphyteuta, reſpectu Bonorum in Emphyteuſim retentorum, uti occaſionalis ceſſat per illorum dimiſſionem.*

3 *Exceptio requirens altiorem indaginem, non eſt capax retardandi effectum manutentionis.*

4 *Filio, qui acceptavit paternam hæreditatem licitum, non eſt repudiare Emphyteuſim quamvis pactionatam.*

5 *Ex ea ratione, quia aliàs contractus claudicaret dum Eccleſia poſſet cogi ad illius obſervantiam.*

6 *Tum etiam quia in hæredem tranſeunt omnia Jura activa, & paſſiva.*

7 *Reſpondetur* Doctoribus *contrarium ſentientibus.*

8 *Concluſio, quæ excidit à calamo extenſoris citrà neceſſitatem, non venit attendenda.*

9 *Hæres tenetur præſtare factum defuncti ab ipſo promiſſum, abſque ullo diſcrimine an fuerit proprium, vel alienum reſpectu Promittentis.*

10 *Ceſſante clauſula ſolidali, Emphyteuſis conceſſa duobus, ob deficientiam lineæ unius, ejus portio ad Dominum revertitur.*

11 *Jus accreſcendi habet locum in Emphyteuſi ex causâ onerosâ.*

12 *Præcipuè ſtante promiſſione ſolvendi integrum Canonem, donèc duraverit Locatio,*

Decisio VI.

FRanciſcus Frontonus Pœnitentiarius Cathedralis Maceraten. uſque de anno 1652. conceſſit in emphyteuſim ad tertiam generationem maſculinam quædam bona ad ſuam præbendam ſpectantia Jo: Quarantotto ſtipulanti pro ſe, & Antonio fratre, pro quo de rato, ſolutiſque canonibus per Joannem quouſque vixit, renuente Xaverio filio ulteriorem ſolutionem, ac continuationem in emphytheuſi, interpellavit judicialitèr Joſepho Conſalvo moderno Pœnitentiario dimiſſionem bonorum, ea tamen non acceptata, fuit inſtauratum Judicium coram A. C. qui conceſſit mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exigendi Canones contra bona Joannis, & inſimùl per ſententiam declaravit, emphytheuſim adhuc durare, undè commiſſa mihi appellatione à Signatura Juſtitiæ cum clauſula facultativa manutenendi quem de jure, propoſui dubium, *An ſit danda manutentio, vel potius ſit locus dimiſſioni*, & DD. *affirmativè quoad primam partem, negativè verò quoad ſecundam* reſponderunt.

Quia quod reſpicit manutentionem, cùm modernus Pœnitentiarius ſit in poſſeſſione exigendi contra Jo: defunctum, manutentio eſt etiam debita contra ejus hæredes, & ſucceſſores *Poſth. de* 1 *manut. obſervat. 56. num. 2. Seſſe deciſ. Aragon. 191. num. 30. Rot. in Vicen. penſionis 7. Maij 1700. confirmat. 15. Aprilis ſequentis anni §. Conſtat enim coram R.P.D. meo Caprara.*

Parùm refragante, dictam poſſeſſionem tanquam occaſionalem reſpectu bonorum in emphytheuſim 2 retentorum ceſſare, facta per hæredes dimiſſione eorundem *Poſth. de manut. obſerv. 56. num. 30. Rot. poſt eumdem deciſ. 455. num. 2. & poſt. Cenc. de Cenſ. deciſ. 391. num. 1.*

Etenim præterquamquod dicta dimiſſio, tamquam requirens altiorem indaginem, & petito- 3 rium, non eſt apta impedire effectum manutentionis ad favorem indubitati poſſeſſoris *Rot. in Romana Communantiarum, & Fontanilis* 20. *Januarij* 1702. *§. Hæc igitur, & finali coram* R. P. D. *meo Anſaldo*, objectum viſum fuit undequaque ruere in ſuis principiis, ex quo ſecundùm magis communem opinionem à noſtro Tribunali receptam, non li- 4 cuit Xaverio, qui acceptavit paternam hæreditatem, refutare emphytheuſim, etiamſi ſit pactionata, ſtante natura contractus nominati, quæ etiam adſcribitur emphytheuſi, à quo non licèt recedere invito Domino directo, ut generalitèr ex *Text. in l. 2. C. de jur. emphytheutic.* firmant *Pinell. in l. 2. par. 1. cap. 4. de reſcind. vendit. Imol. in cap. ad audientiam de reb. Eccleſ. non alienan. Schrader. in §. Adeò inſtit. de locat. Valaſcb. de emphytheuſ. quæſt 38. num. 24. Abbas conſ. 94. num. 4. lib. 2. Cancer. var. reſol. lib. 3. cap. 1. num. 184. Antonell. de tempor. legal. lib. 3. cap. 7. num. 89. Cappell. Tholoſan. dec. 415. Rot. in Neapolitana Emphyt. 16. Maij. 1687. §. Domini cum ſeqq. coram Reverendiſs. Turonen*, & in præciſis terminis emphytheuſis pactionatæ *Fulgin. de Emphyt. tit. de Inveſtitur. quæſt, 5. num. 3. Caldas de nominat. emphytheſis quæſt. 7. num. 26. Card. de Luc. de emphytheuſ. diſc. 38. num. 3. & in ſupplemen. diſc. 69. num. 5. Rot. Lucenſ. penes Manz. conſult. 280 à. num. 190. ad 197.* & latè diſcuſſo articulo *in Romana emphyteuſis 10. Junij 1687. §. Quæ quidem coram Reverendiſs. Turonen.*

Et quidem duplici evidenti ratione, primò quia admiſſa tali facultate repudiandi in hærede con- 5 tractus in ſe claudicaret, dum Eccleſia poſſet cogi ad illius obſervantiam, & eſſet inſimùl poſitum in arbitrio hæredis ab eodem recedere, quod non eſt admittendum *Card. de Luc. dicto diſc. 38. de Emphytheuſi num. 3. & in dicta Romana Emphytheuſis § fin. coram Reverendiſs. Turonen.* ſecundo quia cum Jo: primus acquirens ſe obligaverit, tàm ad ſolutionem Canonum, durante emphytheuſi, quàm etiam ad obſervantiam contractus, ſicuti ipſe poſſet ad illam cogi, eadem obligatio cenſetur transfuſa in ejus hæredes, in quos tranſierunt omnia jura 6 activa, & paſſiva juxtà vulgat. *Text. in l. cum à matre Cod. de rei vindicat. Arias de Meſſovar. reſolut. lib. 2. cap. 27. num. 8 Rovit. dec. 26. num. 7.*

&

& in puncto *Crivell. deciſ. Dolan.* 99. *num* 22. *& ſeqq. Rot. in Illerden. hæreditatis de Gomar.* 3. *Aprilis* 1701. §. *Hac autem coram* R. P. D. *meo de la Tremoile.*

Hinc parvifaciendi eſt authoritas *Andreol. controverſ.* 79. *Rot. Senen. apud Palm. Neapot. deciſ.* 243.
7 *num.* 3. *& ſeqq. & aliorum allegatorum*, ſicuti nec
venit attendenda deciſio *in Aſculana Emphytheuſis* 30. *Maij* 1668. §. *final coram bo. me. Bevilaqua*; quippè opinio *Rotæ* non reſedit principalitèr in dicta concluſione, ſed ſolùm quod quis poteſt renunciare hæreditatem, retenta emphytheuſi ex pacto, & providentia, ex quo non arguitur, ut idem procedere poſſit renunciando Emphytheuſim, retenta hæreditate, ac proindè dicta concluſio tanquam
8 appoſita ab Extenſore citrà neceſſitatem, & congruentiam, non venit attendenda *Rot. deciſ.* 480. *num.* 31. *coram Bich. & deciſ.* 564. *num.* 16. *par.* 18. *& deciſ.* 218. *num.* 25. *&* 27. *par.* 19. *recent.*

Nec minùs ſubſiſtunt fundamenta per contrarios Doctores adducta, quod tot cenſeantur conceſſiones, quot ſunt perſonæ compræhenſæ in inveſtitura, atque ideò filius non obſtante, quod ſit hæres patris poſſit reſilire à dicto novo contractu, præſertim cum ille geſtus fuerit non nomine proprio, ſed alieno, & ſub implicita conditione, quatenùs ſequatur ratificatio. Quoniam ceſſat utrumque objectum, ex quo cum Teſtator obligationem exaraverit pro tribus generationibus, hæres tenetur ad præſtationem talis facti, & ad ejuſdem obſervantiam abſ-
9 que ullo diſcrimine, an fuerit proprium, vel alienum reſpectu promittentis *Gomez var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 10. *num.* 23. *verſ. quod verùm Gail. practicat. obſerv. lib.* 2. *cap.* 2. *Rot. dec.* 216. *num.* 1. *coram Emerix.*

Demùm minùs obſtare potuit, quod ſaltèm reſpectu medietatis ſpectantis Antonio, qui non ratificavit, & deceſſit ſine filiis, admitti debeat di-
10 miſſio, dum ceſſante clauſula ſolidali Emphytheuſis conceſſa duobus ob deficientiam lineæ unius, ejus portio ad Dominum revertitur *Rot. dec.* 222. *n.* 17. *par.* 8. *& deciſ.* 57. *n.* 10. *& ſeqq. par.* 9. *rec.*

Quia cum verſemur in Emphytheuſi ex cauſa onerosa, ſtante Canone æquante fructus, in ea datur jus accreſcendi ad favorem præſentis, & ſtipulantis
11 cum omnibus qualitatibus, quæ cohærebant alteri fratri abſenti, qui non ratificavit, & ad cujus favorem non valuit conceſſio *Corbul. de Emphytheuſ. tit. de cauſ. privat. ob lin. finit. num.* 103. *Gomez. var. reſol. tit. de jur. accreſ. cap.* 10. *n.* 5. *Giovagnon. conſil.* 35. *num.* 2. *lib.* 2. *Panimol. deciſ.* 4. *adnot.* 3. *num.* 19. *&* 20. *Rot. deciſ.* 522. *num.* 3. *& ſeqq. coram Pamphil.* præcipuè ſtante promiſſione ſolvendi
12 integrum Canonem, donec duraverit locatio, quo caſu indubitantèr eſt locus juri accreſcendi *Fulgin. de Emphytheuſ. tit. de contractibus emphyt. q.* 34. *n.* 28. *verſ quod ſi Emphytheuſis, Bellon. de jur. accreſc. cap.* 6. *q.* 38. *num.* 146.

Et ità utraque &c.

R. P. D. PIO

Cæſenatē Legitimæ ſupèr Bonis Emphyteuticis.

Veneris 23. *Junij* 1702.

ARGUMENTUM

Clauſulæ ampliſſimæ & effrenatæ, per quas ex conventione Dividentium, bona Emphiteutica effecta fuerunt alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes, licet præjudicare nequeant Domino directo, aliiſque proprio Jure venientibus, tamèn id non procedit reſpectu illorum, qui cauſam habent ab eiſdem Dividentibus. Hæcque bona ad inſtàr cæterorum bonorum allodialium ponuntur in eorundem acervo ad effectum calculandi Legitimam.

SUMMARIUM.

1 *Rota executivè procedit prò Legatis, quando illi fuit commiſſa cauſa, cum clauſula* — qui ad Legitimam, *non obſtante quod de ſtylo ſervet contrarium.*

2 *Bona Emphytheutica, quando ſunt redacta ad inſtar allodialium ſunt alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes, non ſecùs ac cætera Bona allodialia.*

3 *Et per conſequens ſupèr eiſdem Bonis quamtumvis ex antiqua Inveſtitura titulo Lucrativo acquiſitis, impediri non poteſt detractio Legitimæ.*

4 *Clauſulæ ampliſſimæ, & effrenatæ, per quas ex conventione Dividentium, Bona Emphyteutica effecta fuerunt alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes, licèt præjudicare nequeant Domino directo, aliiſque proprio Jure venientibus, tamen id non procedit reſpectu illorum, qui cauſam habent ab eiſdem dividentibus.*

5 *Rota non ſolet incidenter revocare Deciſiones.*

6 *Factum proprium nemo impugnare poteſt.*

7 *Prout nec etiam factum proprii Authoris.*

8 *Dubium eſt, an ſub generali diſpoſitione veniant Bona Emphytheutica.*

9 *Ceſſat tamen quælibet difficultas, quando Bona conſiderantur uti libera, quia de eiſdem poſſeſſor pro libito diſponere poteſt.*

10 *Idque procedit etiam non obſtante, quod in ſubſequenti Inſtitutione hæredes ſpecifica mentio habita fuerit Bonorum Emphytheuticorum.*

11 *Legitima eſt quota Bonorum totius hæreditatis.*

12 *Statutum Cæſenæ redegit Bona Emphytheutica ad inſtar Allodialium.*

13 *Et ideò numerantur in acervo Bonorum hæreditariorum ad effectum detrahendi Legitimam.*

14 *Nullum præjudicium conſiderari valet reſpectu illorum, qui proprio Juri renunciarunt*

15 *Vidua etiam poſt obitum viri retinet Civilitatem Loci, in quo fuit nupta, ejuſque ſtatuti beneficiis fruitur.*

DECISIO VII.

Decreta per R. P. D. Cerrum Judicem ab A. C. deputatum etiàm ſuper Bonis Emphytheuticis exiſten. in Territorio Cæſenæ, & Cerviæ executione mandati ab eodem A. C. relaxati favore Comitiſſæ Lucretiæ Pauluccïæ prò integra ſatisfactione legitimæ ſibi ex luctuoſa Com. Franciſci filii hæreditate debitæ, commiſſaque mihi per Signaturam Juſtitiæ Cauſa Appellationis cum clauſula *qui ad legitimam* dedi Dubium commiſſioni conforme, ſupèr quo hodiè DD. de more conſulti reſponderunt *eſſe procedendum ad legitimam.*

Validitas ſiquidem prædictorum mandati, & exequatur emergens ex revolutione Actorum fruſtrà redarguebatur ex eo quod A. C. executivè proceſſerit, quià cùm actum fuerit per Comitiſſam prò legato legitimæ, Cauſaque reperiatur mihi commiſſa cum d. clauſula *qui ad legitimam* viam executivam perſervante nequit hodiè refricari quæſtio ſupèr il-

lius

lius competentia quantumis Rota contrariam ſen-
tentiam ſequatur, ut omiſſis generalibus in noſtris
terminis reſponſum fuit coram *Peutinger. dec.* 126.
n 5. *& ſeq.*

Juſtitia verò comprobatur ex eo, quod licèt DD.
non revocaverint in dubium legitimam non eſſe de-
trahendam ex bonis Emphytheuticis ex pacto,& pro-
videntia tamquam obnoxiis reſtitutioni favore com-
præhenſorum in Inveſtitura ; Quià tamèn eadem
Bona redacta fuerunt ad inſtàr, Allodialium ex Di-
viſione inita de an. 1651. intèr Jo. Antonium Patrem
2 Com: Franciſci,& intèr Jo: Georgium, & Com:
Joſepbum Patruos cùm facultate alienandi,& diſpo-
nendi prò ſe, & eorum hæredibus, & cum expreſſa
promiſſione evictionis etiàm ex natura rei, aliiſque
ampliſſimis, & effrenatis clauſulis, viſum fuit eiſdem
nèc paritèr dubitari poſſe quin effecta fuerint aliena-
bilia, & tranſitoria ad quoſcumque quoad præjudi-
cium ipſorum Dividentium, quibus ſecluſa Diviſio-
ne Jus accreſcendi competebat, non ſecùs ac foret
Patrimonium allodiale, & liberum, ut latè probant
3 *Grocch. diſcept.* 60. *per tot. Bonden. collect. legal. cap.*
17. *num.* 49. *& per tot. tom.* 2. *Billon. de Jur. accreſ-
cend cap.* 10. *quæſt.* 29. *à num.* 50. *ad* 88. & optimè
Rot. poſt Urceol. de Tranſact. dec. 13. *n.* 3. *cum ſeq.&
n.*8.*& ſeq. in recen. dec.*275.*à n.*12.*&* 19.*par.*15.;Quod-
que per conſequens ſupèr eiſdem Bonis quantumvis
ex antiqua Inveſtitura titulo lucrativo acquiſitis De-
tractio legitimæ impediri minimè poſſit, ut plenè fir-
mant *merlin. de legitim. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.* 5. *n.* 33.
& quæſt. 9. *n.* 1. *& ſeq. Rot. poſt. eumdem deciſ.* 57. *n.*
3. *& dec.* 62. *n.* 7. *repetita in recent. dec.* 368. *par.* 4.

In nihilum obſiſtente reſponſione quod Clauſulæ,
& conventiones præfatæ ſicuti aptæ non ſunt ad in-
ducendam abdicationem Juris Emphyteutici à Do-
mino directo, ità paritèr inefficaces remaneant re-
ſpectu Comitiſſæ in Inveſtitura non compræhenſæ;
Objectum namquè removebatur ex eo, quod dùm
4 Comitiſſa Jure proprio non venit, ſed tamquam Cau-
ſam habens à Dividentibus petit admitti ad portio-
nem legitimæ ; Diviſio intèr illos ſtipulata, debet,
eiſdem quoquè ſuffragari tametſi Dominio directo
obeſſe non valeat, ut diſtinguendo intèr extraneos
venientes Jure proprio,& Cauſam habentes ab Inve-
ſtitis firmavit *Rot. in Cervien. Emphytheuſis ſub die*
5 14. Maij 1695. §. *Minùs coràm R.P.D. Priolo* ibi —
*Nàm fuit reſponſum hujuſmodi Clauſulas habere quidèm
locum intèr Dividentes, & extraneos ab illis Cauſam
habentes emanata favore Joſephi rei conventi*, quæ
juxtà noſtri Tribunalis praxim incidentèr revocari
non debet, ut animadverſum fuit *in Romana fideicom-
miſſi de* Maſtillis 22. *Apr.* 1701. *§. Etenim coram me.*

Qui ſanè intellectus mirificè comprobatur ex ob-
ſervantia, dùm Com: Joſephus nedum permiſit Ne-
potem Patri ex Teſtamento ſuccedere in Bonis Em-
phytheuticis, à quibus tamquam poſitus in 4. gradu
fuiſſet excluſus ; Verùm etiam cum eodem diviſit
portionem obventam Jo: Georgio alteri ex fratri-
bus, & reſpectivè Patruo, in qua paritèr ſecluſa Di-
viſione ex vi prætenſi Juris accreſcendi ſolus ſucce-
dere debuiſſet, itaùt ulteriùs idemmet Franciſcus
Joſepho vidente, & tacente à DD, directis, quorum
6 Juri ex Diviſione præjudicium irrogari non potuit,
novas Inveſtituras receperit, ac nominatim de Bonis
Emphyteuticis tanquam de liberis reſervata Matri
legitima favore ipſiuſmet Joſephi diſpoſuerit ; In
his namquè circumſtantiis prò excluſione Comitiſſæ
nedum eidem Joſepho reſiſtit factum próprium,quod
impugnare non valet *l. Poſt mortem ff. de Adoption.*;
Verùm etiàm tamquàm hæres cogi debet diſpoſita
per Defunctum favore Matris ſervare juxtà ſatis no-
tam regulam deſumptam ex *l. Cum à Matre C. de rei*
7 *vindicat.*

Demonſtrata ex his compræhenſione Bonorum

Deciſion. ad Fulgineum.

Emphyteuticorum in Diviſione, quoque proptereà
Com: Franciſcus de illis diſponere potuerit: minùs
ſubſiſtit, quod ipſe facultate diſponendi de eiſdem
bonis favore Matris uſus non fuerit, eò quia ei legi-
timam legando de illis mentionem non fecerit, quià 8
licèt inter Doctores anceps ſit quæſtio utrum ſub ge-
nerali diſpoſitione Bona emphytheutica compræhen-
dantur ex animadverſis per *Rot. dec.* 699. *n.* 19. *& ſeq.
coram Merlin.* ceſſat difficultas quando, prout hic,
conſiderantur tamquam libera, & de eiſdem prò ſuo
libitio Poſſeſſor diſponere valet, ut optimè concludit 9
Rota in nupèr citata deciſ. 669. *n.* 24. *&* 25. & firmat
Pacific. de Sala. Interdict. Inſpect. 3. *cap.* 2. *n.* 662. &
plenè *Palm. nep. alleg.* 132. *&* 237. *per tot. Caſtald.
conſult. forenſ. cap.* 200. *n.* 42. *& in Cæſenaten. Emphy-
teuſis* 23. *Jan. &* 16. *Junij* 1651. *coram Albergat.
impreſſ. apud eumdem Caſtald. conſult.* 200. *n.* 49. *&* 54.
Idque non obſtante quod è converſo in ſubſecuta
hæredis Inſtitutione de dd. Bonis Emphytheuticis 10
facta fuerit ſpecifica mentio, quià exindè [illegible] non
valet, quod conſiderata non fuerint tamquàm libera,
dùm [illegible] fuit expleta hæredis Inſtitutio ibi —
*In tutti gl'altri miei Beni allodiali, & Enfiteotici Erede
univerſale inſtituiſco &c.* Hoc autem poſito cùm
Com: Franciſcus legaverit Matri Legitimam in hæ-
reditate competentem ; conſequitur ut ex eiſdem,
quæ in hæreditate fuerunt relicta, & quæ prò hære-
ditariis fuerunt habita ſolvi debeat ipſa legitima,
quæ dicitur quota Bonorum totius hæreditatis *Bartol.* 11
in l. ſilium a. 10. *verſ. Sed iſta legit. ff. de inoff. Teſtam.
Rota coram Merlin. dec.* 778. *n.*12. *& ubiq. paſſim.*

Nec paritèr ſuffragatur quod cl. me. Card. Tauru-
ſius tunc A. C. Locumtenens Comitibus de Paluccis,
& Marchionibus Auguſtinis à Jo. Antonio ad fidei-
commiſſum vocatis Immiſſionem conceſſerit exceptis
Bonis Emphytheuticis utpotè non tranſitoriis ad ex-
traneos ejuſque ſententia fuerit ex poſt confirmata
coràm R.P.D. meo Muto *ſub die* 5. *Julij* 1694. Id
enim evenit ex quo præfatis Paluccis,& Auguſtinis
tunc temporis non innotuerat Diviſio,ex qua dd. Bo-
na evaſerunt ad inſtar Allodialium.

Hæc ſatis ſupèrque videbantur ad Cauſæ Deciſio-
nem, & nihilominus ad magis magiſque comproban-
dam Allodialitatem Bonorum Emphytheuticorum
exiſtentium in Territorio Cæſenæ, ex qua conſequen-
ter promanat actio prò detractione legitimæ, ut fuit
hucuſque probatum concurrebat ulteriùs locale ſta-
tutum, per quod dicta bona ad inſtàr Allodialium
fuerunt redacta juxta plene firmata in *Cæſenaten. Hæ-* 13
reditatis 5. Maij 1683. *§. Conſtito coram bo. me. Eme-
rix Jun. intèr ejus impreſſas in* 589. *tom.* 2. Adeoùt
proptereà viſum fuerit Dominis eò certiùs numerari
debere in acervo Bonorum hæreditariorum, ex qui-
bus proindè detrahenda ſit legitima *Rot. in Arimin.
fideicom. ſupèr reconventione* 26. *Junij* 1697 §. *Enim
verò coram Reverendiſs. D. meo Decano confirmata* 5.
Maij 1698. §. *Quandoquidèm coram eodem.*

Abſquè eo quod urgere poſſit, quod in eodem Sta-
tuto fuerit præſervatum præjudicium vocatorum,
quodque Comitiſſæ tanquàm forenſi prodeſſe non
valeat ; Nam præjudicium vocatorum conſiderari
ampliùs non debet eo ipſo quod ipſimet in Diviſione
Juri ſuo renunciarunt, ut omiſſis cæteris plenè firmat 14
Epiſc. Sclan. Select. Jur. Diſput. cap. 21. *num.* 9. *& ſeq.*
Quod verò Comitiſſa Statuto iuvari non valeat mi-
nus ſubſiſtit ; Etenim ultrà quod ſat eſſet quod pro-
fuerit Com. Franciſco filio, de cujus hæreditate agi-
tur, ea ratione, quià eo ipſo quod Bona habenda ſunt
prò hæreditariis, ſequi pernecceſſe debet, quod illud
proſit hæreditati non attento deindè ad quem hære-
ditas deferatur ; conſiderata potiſſimùm Littera
ejuſdem Statuti generaliter loquentis favore quorum-
cumque hæredum *Sum. Lucatelli n.* 9. Alterà occurrit
reſponſio, quod reverà Comitiſſa prò forenſi haberi

non debet eò ipſo quod fuit nupta Com. *Jo.* Antonio Civi Cæſanatenſi, & ibidem poſſidet plura Boná ſtabilia allodialia tùm à Viro, tùm à filio ſibi ralicta Vidua namquè atiàm poſt obitum Viri retinat
51 Civiliratem Loci, in quo fuit nupta, ejuſqua Statutotum fruitur Baneficio ad *Text. in l. filij Libertorum §. Vidua ff. ad Muncip. Gratian. diſcept. for. cap.* 623. *num.* 4. *& ſeq. Rot in recen. deciſ.* 188. *num.* 7. *& ſeq. par.* 17. *& deciſ.* 9. *num.* 12. *par.* 18.

Et ità utraque &c.

R. P. D. PIO

Cæſenat. Legitimæ ſupèr Bonis Emphyteuticis.

Veneris 20. *Aprilis* 1703.

ARGUMENTUM.

Vide ſuprà in præcedenti Deciſione.

SUMMARIUM.

1 *Bona Emphyteuticu reducta adinſtar allodialium ſubſunt detractioni Legitimæ.*

2 *Hujuſmodi Bona alienari poſſunt uti proprium patrimonium, & ſunt tranſitoria ad quoſcumque haredes.*

3 *Clauſulæ generales in fine poſitæ, non magis unam, quàm alteram Bonorum ſpeciem qualificant.*

4 *Probibitio alienationis certi corporis Emphyteutici urguit compræbenſionem Bonorum hujus generis in diſpoſitione.*

5 *Prout etiam idem operatur ejus exceptuatio, quia exceptio firmat regulam in non exceptis.*

6 *Etiam evictio proveniens ex natura rei præſtari debet, quàndo fuit ſpecialitèr promiſſa.*

7 *Clauſulæ nuſquàm adjectæ dicuntur ex Notariorum ſtylo, quando reperiuntur non jàm in parte executiva, ſed diſpoſitiva, & inter pacta ſubſtantialiu.*

8 *Ad probationem ſtyli requiritur uniformitas actuum adeoùt excludatur ex unico actu difformi.*

9 *Et actus ad talem effectum debent præcedere, non autèm ſubſequi diſpoſitionem.*

10 *Alienabilitas Bonorum emphythenticorum inducta per diviſionem, nedum afficit ipſos divideates, ſed etiam eorum haredes, & cauſam ab eiſdem habentes, licet ſecùs ſit de extraneis proprio jure venientibus.*

11 *Si diviſio fuit concepta clauſulis prægnantibus. & effrenatis, operatur quod Emphytenſis alioquin pactionata aſſumat naturam allodii, & ſit tranſitoria ad quoſcumque haredes.*

12 *Idque procedit etiam quamvis Concordia fuerit ſtipulata abſquè conſenſu Domini, quando non agitur de ejus præjudicio, ſed cauſu agitur eumeo qua cauſam habet à dividentibus.*

13 *Alienabilitas Bonorum Emphythenticorum deducitur ex pacto adjecto in eorundem conceſſione, quod quoties Inveſtiti voluerint vendere, teaeantur requirere Dominum directum, qui niſi declaret velle præferri, liceat Inveſtitis vendere cuicumque placuerit.*

14 *Jus accreſcendi habere nequit locum in Emphytheuſi ex conventione dividentium effectu alienabilis, & tranſitoria ad quoſcumque.*

15 *Præſertim verò ſi ia eadem diviſione fuit etiam promiſſa evictio ex natura rei reſultaas.*

16 *Per iaſtitutioaem hæredis dicitur quis uſus facultate aheaaadi ſibi conceſſa.*

17 *Voluntas metitur à poteſtate.*

18 *Legitima eſt quota Bonorum totius hæreditatis.*

19 *Hæres tenetur ſaltum ſui defuncti religiosè ſervare.*

20 *Scientiu non præſumitur, ſed debet concludentèr probari, præſertim ia præjudicialibus.*

21 *Statutum Cæſenæ redegit Bonu, Emphythentica ad inſtàr Allodialium.*

22 *Quo iu caſu tanto faciliùs ſupèr hujuſmodi Bonis venit detrahenda Legitima.*

23 *Pacta faciunt ceſſare vim, & efficaciam Legam ſtatutum quoties eſt reale poteſt etiam à Forenſibus allegari.*

25 *Obſervantia eſt optima interpres cujuſcumque diſpoſitionis, præſertim quando provenit ab altero Contrahentium facto.*

26 *Ratificatio æquipollet expreſſo mandato.*

DECISIO VIII.

DOmini quamadmodùm non hæſitarunt ſuper dubio à ma propoſito ſub die 23. Junij anni proximè præteriti elapſi favore bon. mem. Comitiſſæ Luctatiæ Pauluccia reſpondere, eſſa procedendum ad legitimam executionem, atiam ſuper bonis emphythauticis pro conſecutiona legitimæ eidem Comitiſſæ relictæ à Comite Franciſco ejus filio, ut in daciſione eadam die emaoata, ita etiam hodiè non ambigerunt eidam daciſioni confirmationis robur ſuperaddera favore Eminentiſs. D. Cardinalis, ae DD. fratrum de Pauluccis hæredum præfatæ Comitiſſæ Lucretiæ hoc interim defunctæ.

Iterùm enim viſum aſt ſubſiſtere fundamentum deciſionis, quæ revidetur, quod ſcilicet attentis verbis, & clauſulis, quibus concepta reperitur diviſio inrer fratres da Lucatellis ſtipulata, bona, da quibus agitur, licèt amphytheutica, fuerint redacta ad inſtar allodialium, adeoùt ſubſint detractioni lagitimæ Comitiſſæ Lucretiæ ralictæ à Comite Franciſco filio, ut firmar deciſio, quæ revidetur, & præter ibi alle- 1
gatos *Rip. in l. in quartam n.* 182. *ff. ad l. feud. Gob. de permiſs. alienat. & emphyt. quæſt.* 7. *num.* 46. & 67. *Michelor. de fratrib. par.* 1. *cap.* 38. *num.* 35. *& in Ariminea. fideicommiſſorum* 26. *Junij* 1697. *§. Enim verò coram Reverendiſs. Molines Decano.*

Er ſanè axpandando verba & clauſulas, quibus munita reparitur diviſio, aſſumptum ramanat avidentèr comprobatum; Quandoquidem cum de anno 1651. Joſeph, Jo. Antonius, & Jo. Georgius fratres de Lucatellis devenerint ad diviſionem bonorum, & præſertim emphyteuticorum concaſſa unicuique ampliſſima, & reciproca facultate vandendi, & alienandi uoà cum promiſſiona cujuſcumqua avictiona atiam ax natura rei, ac reounciationa jurium competaotium, tàm ex cauſa da præſenti, quàm de futuro. aliiſque ampliſſimis clauſulis inficiari nequit, quin eadem bona redacta fuarint ad inſtar allodialium, avaſerint alienabilia, & tranſitoria ad
quoſcumqua io præjudicium ipſorum dividantium, 2
perinde acſi forent patrimonium allodiale, ac liberum, ut ultrà adductos *in altera deciſione §. Juſtitia, Manſ. in ſupplem. Emphyt. tom.* 10. *conſult.* 46. *num.* 8. *cum ſeqq. Rot. in Cæſenaten. hæreditatis coram Emerix Jun. deciſ.* 589. *num.* 1. 7. & 10. *cum ſeqq.*

Abſque eo quod obſtare poſſit objectum, quod cum non fuatint diviſa bona amphyteutica tantùm, ſed etiam alia bona libera, & allodialia, exindè ſequatur, quod hujuſmodi clauſulæ præſeferentes libertatem bonorum nequaquam referri valeant ad bona emphyteutica, quæ proindè ab initio fuerunt pactio-

ctionata favore vocatorum, ſed ſolùm ad bona libera ac allodialia; etenim cum poſt enumerata utriuſque generis bona, ſubſequantur hujuſmodi clauſulæ pacta, & convantiones, cum dictionibus relativis ad bona ſuperiùs deſcripta, profectò citrà læſionam litteræ non magis unam, quàm altaram bonorum ſpeciem
3 qualificant, *Cirocch. diſcept.* 60. *n.* 12. *Rot. deciſ.* 86. *n.* 12. *par.* 4. *tit.* 2. *deciſ.* 240. *n.* 4. *& ſeqq. par.* 9. *dec.* 275. *n.* 9. *& ſeq. par.* 15. *rec. & dicta Caſenaten. coram Emerix Jun. deciſ.* 589. *num.* 5.

Præſertim quia hoc idem duæ potiſſimùm ſuadent animadverſiones, quarum prima aſt, quod Dividentes expreſsè declarunt in diviſiona non fuiſſa compræhenſum fideicommiſſum antiquum Domus Lucatellæ, quodque Prædium del *Montaletto* emphyteuticum non poſſet alienari ab aliquo, niſi requiſitis aliis fratribus; ex hac enim præſervatione fideicommiſſi Domus Lucatellæ, quodque magis ſtringit ex prohibitiona alienationis Prædii del *Montaletto*, quod eſt emphyteuticum, abſque aliorum fratrum conſenſu,
4 manifeſtè apparet præcedentem alianandi, & diſponendi facultatem intelligi etiam de bonis emphyteuticis, *Rot. deciſ.* 230. *n.* 14. *par.* 11. *rec. & d. dec.* 589. *n.* 10. *coram Emerix Jun.* alias enim fruſtrà de hujuſmodi exceptione bonorum Dividentes pacti fuiſſent, & præſertim Prædii dal *Montaletto* ſi non intellexiſſent in permiſſiona, & facultate alienandi comprehendere cætera bona emphyteutica, cùm reſervatio, ſeu exceptio, quæ ſemper verificari debet in iis, quæ ſunt de regula, ſeù antecedanter comprehenſa optimè comprobet, quod in ordine ad alia quæcumque nulla alia fiebat jurium præſervatio, ex
5 ea ratione, quia exceptio firmat regulam in non exceptis, *Rot. deciſ.* 32. *n.* 4. *deciſ.* 740. *n.* 5. *dec.* 1192. *n.* 7. *& dec.* 1342. *n.* 8. *coram Emerix Jun.*

Secunda animadverſio aſt, quod fratres Condividentes non ſolùm uſi fuerunt clauſulis ampliſſimis, ac contenti non fuere de ſimplici promiſſiona avictionis, ſed inſuper ad invicem ſpopondarunt, ac tenati voluerunt etiam de evictione ex natura rai provenientæ, quæ cum verificari non poſſit; niſi de bonis emphyteuticis, ex ea ratione, quia dicitur illa, quæ promanat ex Inveſtitura, exinde fit, ut dicta bona reputari ampliùs nequeant uti emphyteutica, ſed tanquam libera, & allodialia, cum unuſquiſque de-
6 beat omninò hujuſmodi ſpeciem avictionis præſtare, quando fuit ſpecialitèr convanta, *Alciat. reſponſ.* 132. *n.* 3. *verſ. non obſtat tit.* 1. *in antiq. Becc. conſ.* 24. *n.* 32. *tom.* 1. *Peregrin. de fideicom. art.* 82. *n.* 69. *Gob. de permiſs. alieq. feud. & emphyt. queſt.* 10. *n.* 59. *& 60. Palm. deciſ. Lucen.* 92. *à n.* 25. *ad* 29. *Rot. deciſ.* 152. *n.* 4. *&* 5. *par.* 2. *diverſ. & poſt Urceol. de tranſact. dediſ.* 13. *num.* 8. *cum ſeqq.*

Nec prædicta clauſula, prout etiam omnes aliæ hujuſmodi effectum operari non valent, ex quo cenſeatur appoſitæ da ſtylo Notariorum; Quoniam præmiſſo, quod clauſolæ omnes dijudicandæ ſunt appoſitæ de volontate Patrium; Nihilominùs ob-
7 jectum procedaret, ſi illæ reperientur deſcriptæ in parte executiva; Secùs verò quando, prout hic, leguntur in parte diſpoſitiva Inſtrumenti, & inter ejus pacta ſubſtantialia, ut diſtinguit *Rot. poſt Torr. de Prim. Ital. tom.* 3. *dec.* 59. *n. coram Emerix in dicta dec.* 589. *n.* 4. *&* 5.

Atqua hinc ad nihilum deſervira valant ad comprobandum ſtylum Notariorum, qui da diviſiona ſeſa rogarunt alia tria Inſtrumenta cum eiſdam clauſulis concepta; Nam omiſſa reſponſione pro DD.
8 fratribus de Paulucceis data, quod ſcilicèt ſtylus requirat uniformitatem in omnibus actibus criminalibus per Notarios geſtis, quæ hic non concurrit, itaùt excludatur ax unico actu diſformi, *Caren. reſolut.* 25. *n.* 4. *Rot. dec.* 553. *n.* 14. *coram Merlin. dec.* 271. *n.* 22. *co-*
9 *ram Octobon. dec.* 285. *n.* 15. *par.* 11. *& dec.* 390. *n.* 8. *&* 9. *par.* 16. *recen.* adhuc cum præfata Inſtrumenta *Deciſion. ad Fulgineum.*

ſint rogata poſt diviſionem, da qua agitur, apta non ſunt inducere ſtylum de tempore ſtipulatæ diviſionis.

Quidquam non refragante, quod admiſſo etiam quod bona emphyteutica ex clauſulis in diviſione appoſitis effecta ſint alienabilia; Nihilominùs hoc ſuffragari non poſſet DD. fratribus de Paulucceis ex ea ratione, quia talis alienabilitas operetur ſolummodò quoad filios dividantium, & comprehenſos in inveſtitura; Secùs autam quoad extreneos, qui non præſumuntur à dividentibus contamplari? Etenim approbata iterùm diſtinctione admiſſa in deciſione, quæ revidetur, quod ſcilicèt objectum procederet, ſi ageretur de extraneis proprio jura venientibus, non autem de extraneis à dividentibus, eorumqua hæredibus cauſam habentibus, ut dixit *Rot. in Cervien. Emphyteuſis* 14. *Martii* 1695. *coram R.P.D. meo Priolo*, 10
quæ deciſio in præſenti aſt ſupponenda, præſertim cum prodierit favore Comitis Lucatelli; DD. ulteriùs animadverterunt, quod cum diviſio ſit concepta clauſulis adeò prægnantibus, & effrenatis, ut amphytauſis alioquin pactionata aſſumpſerit naturam allodii; evaſeritque alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque, ac in ſuper ſit ſtipulata pro ſe, & hæredibus, potuerint profectò aadem bona tranſire etiam ad extraneos, qui in iis circumſtantiis cenſentur contemplati, cùm aliàs hujuſmodi clauſulæ, & facultas alienandi ad nihilum deſervirent, ſi extranaus ab aliquo ipſorum dividentium Cauſam habens, poſſet per 11
alium Condividentem moleſtari, vel bonis ſpoliari, *Bellon. de Jur. accreſc. cap.* 10. *queſt.* 29. *n.* 62. *& ſeq. & n.* 74. *cum plurib. ſeqq. Rot. dec.* 275. *n. & ſeq. par.* 15. *rec. & d. dec.* 589. *n.* 11. *cor. Emerix Jun.*

Neque hujuſmodi facultati alienandi bona amphyteutica, illorumqua reductioni ad inſtar allodialium ſatis, ſuperqua comprobatæ ex hucuſque deductis obeſſa valet objectum, quod pacta memoratæ diviſionis apta non ſint ad altarandam naturam emphyteuſis pactionatæ, eamque reddendam alienabilem abſque conſenſu Domini directi, quia cum hodiè non agatur cum Domino directo, niunuſque de ejus præjudicio diſceptetur, ſed Cauſa verſetur cum uno de 12
fratribus condividentibus, facultas alienandi in diviſione conventa poteſt allegari, & ſubſtineri etiam ſine Domini directi conſenſu, cujus defectus non ab alio, quàm ab ipſo valet opponi, *Text. in l.* 2. *C. de jur. Emphyt. Surd. conſ.* 307. *num.* 34. *& ſeq. & n.* 50. *cum ſeq. conſ.* 351. *n.* 42. *& deciſ.* 335. *n.* 2. *in fin. Graztian. diſcept.* 511. *n.* 6. *Corbul. de jur. Emphyt. tit. de cauſ. provat. ob alienat. irrequiſito Domino ampliat.* 31. *n.* 5. *Mangil. de evict. quaſt.* 56. *n.* 29. *&* 30. *Boſ. ul. in controv. Feud.* apud *Card. de Luca de feud. art.* 4. *n.* 23. *cum pluribus ſeq. Miſc. conſult.* 46. *n.* 15. *Rot. deciſ.* 415. *num.* 3. *coram Bich. dec.* 552. *num* 9. *coram Cerro, & deciſ.* 332. *n.* 15. *&* 16. *par.* 19.

Tantoque magis, quia reſpectu bonorum Cæſenæ illa fuot radacta ad inſtar allodialium ex Statuto ejuſdem Civitatis, ut inferius demonſtrabitur, & reſpectu bonorum Cerviæ facultas alienandi videtur permiſſa ex quo ſunt conceſſa cum pacto, quod ſi inveſtiti vendere, & alienare voluerint, tencantur interpellare Epiſcopum Cervien. Dominum directum, 13
qui niſi declaret velle præferri pro ſua Eccleſia, liceat eiſdem inveſtitis vendere cuicumque perſonæ ſibi benè viſæ. Ex hoc anim pacto inveſtituris appoſito deducitur alienabilitas bonorum emphyteuticorum *Curt. jun. conſ.* 115. *n.* 11. *Spad. conſ.* 182. *n.* 2. *verſ. tertio hoc idem lib.* 3. *Torr. de Primog. Ital tit.* 2. *tit. de ſucceſs. in feud. reſponſ.* 2. *n.* 128. *cum pluribus ſequen. Rot. dec.* 26. *n.* 16. *par.* 13. *dec.* 510. *n.* 3. *par.* 13. *& dec.* 332. *n.* 12. *par.* 19. *rec.*

Agnoſcentes Defenſores Comitis Lucatelli vim, atquè efficaciam harum rationum, conantur illas, evitare objecto, quod ſcilicèt facultas alienandi tunc ſolùm

operari poſſit ſuum effectum, quando ad actum poſitivum fuiſſet redacta, ex quo inferabant, quod cum Joannes Georgius alter ex condividentibua deceſſerit ab inteſtato, & Comes Franciſcus reliquerit legitimam ejus Matri, nulla facta mentione bonorum emphyteuticorum, exindè emergat, quod in eiſdem bonis ſuccedete debeat Comes Joſeph unicus ſuperſtes, & vocatus in Iuveſtitura per jus accreſcendi, non autem admitti debeant extranei in eadem Inveſtitura non compræhenſi; Verùm objectum iſtud viſum eſt non ſubſiſtere reſpectu utriuſque, ſcilicèt Joannis Georgii, & Comitis Franciſei, & quidem reſpectu Joannis Georgii; Quandoquidem cum ex clauſulis, & verbis ejuſdem diviſionis, ac ſtipulationis pro ſe, & hæredibus jus emphyteuticum dicatur de medió ſublatum, adeoùt bona evaſerint libera, & tranſitoria ad quoſcumque, jus accreſcendi, quod competiiſſet per mortem alterius dicitur expiraſſe, ſivè iſte deceſſerit teſtatus, ſeù inteſtatus, & facultate, qua uſus non fuit defunctus, poſſunt uti illius hæredes *Rot. dec.* 240. *n.* 15. *par.* 9. *& in ſapememorata dec.* 589. *n.* 6. *&* 11. *cor. Emer. jnn.* aliàs enim ſi hujoſmodi jus accreſcendi eſſet admittendum, ſequeretur, quod Joſeph
15 evinceret bona in eodemmet præciſo caſu, in quo evictionem promiſit frattibus, ut notant *Alciat. reſponſ.* 133. *n.* 4. *&* 5. *tom.* 1. *in antiq. Bellon. de jur. accreſc. cap.* 10. *q.* 29. *n.* 62. *& ſeq. Palm. allegat.* 278. *n.* 30. *cum ſeq. Ciroccb. diſcept.* 61. *à n.* 15. *ad* 22. *Amat. reſolut.* 77. *n.* 30. *&* 34 *Caſtald. conſnlt.* 190. *n.* 7. *& ſeqq.* Rod. *deciſ.* 13. *n.* 10. *&* 11. *poſt Urceol. de tranſact. & dec.* 373. *n.* 11. *& ſeqq par.* 15. *rec.*

Inſubſiſtens paritèr extitit objectum reſpectu Comitis Franciſci, quia cum iſte reliquerit legitimam Matri, & hæredem inſtituerit Comitem Joſephum Patruum; dicitur uſus facultate alienandi in diviſione contenta *Merlin. de legitim. lib.* 2. *tit.* 1. *quæſt.*
16 5. *n.* 6. Roc. *diſput. jur. ſelect. cap.* 21. *n.* 16. Rot. *deciſ.* 134. *n.* 7. *dec.* 158. *n.* 16. *par.* 9. *rec.* & articulo formitèr diſcuſſo firmatum fuit *in* Rom. *Dotis* 10. *Martij* 1692. §. *Quoad primum coram* Reverendiſſimo *Decano.*

Non obſtante, quod relinquendo Matti legitimam non fecerit ſpecialem mentionem bonorum emphyteuticorum, quia cum ex præmiſſis Comes Franciſcus filius haberet facultatem diſponendi de dictis bonis emphyteuticis, eaque bona eſſent uti patrimonium allodiale, & liberum, eo ipſo quod reliquerit legitimam matri metiendo voluntatem à poteſtate cenſetur conceſſiſſe facultatem illam detrahendi etiam ex dictis bonis emphyteuticis *Palm. allegat* 132. *num.* 9. *Panimoll. dec.* 126. *num.* 32. & firmat *altera deciſio* §.
17 *Demonſtrata.*

Et clariùs quia Comes Franciſcus Teſtator hæc eadem bona emphyteutica conſideravit tanquam hæreditaria, dum etiam in iſtis inſtituit hæredem Comitem Joſephum patruum, & proindè cum reliquerit matri legitimam de jure debitam, & de jure ſit, quod debeatur in omnibus bonis hæreditariis quotiès Teſtator intèr bona hæreditaria connumeravit bona emphyteutica, cenſerur etiam ſuper illis legitimam reliquiſſe, ex ea ratione, quia legitima dicitur quota bonorum totius hæreditatis Rot. *deciſ.* 77. *num.* 12.
18 *coram Merlin.* & alibi frequentèr.

Firmato igitur, quod Comea Franciſcus potuerit, & voluerit legitimam matri relinquere etiam ſuper bonis emphyteuticis, Comes Joſeph patruus hujuſmodi detractionem controvertendo non ſolùm venerit contra factum proprium in diviſione promiſſum, quod à jure vetitum eſt; Verùm etiam impug-
19 naret id, quod Comes Franciſcus in Teſtamento diſpoſuit, quod equidem eidem Comiti Joſepho ejus hæredi non permittitur, cum hæres Religiosè factum ſui Authoris ſervare teneatur *l. cum à matre Cod. de rei vind.* & tradit ad rem *Otter. de paſc. cap.* 43. *num.* 98.

Nec demùm ad excludendam allodialitatem iſtorum bonorum, eorumque omnimodam libertatem ſuffragatur animadverſio, quod DD. de Paluccis, & Auguſtinis in alio Judicio moto priùs coram A. C. Taurusio, & deindè proſecuto in Rota coram R.P.D. meo Muto de anno 1694. non valuerunt obtinere immiſſionem, alioquin eiſdem debitam, ſi iſta bona fuiſſent libera, quia cum id proceſſerit, ex quo fortè diviſionem ignorabant, non debet proindè contra eoſdem retorqueri actus ſub erroneo ſuppoſito geſtus, & hujuſmodi ignorantia excluſa non remanet ex conjecturis in contrarium adductis, quia cum agatur de inferendo præjudicium amiſſionis legitimæ, certi juris eſt, quod ad probandum ſcientiam requi- 20
runtur concludentiſſimæ probationes, quæ illam reddant indubiam, certam, & infallibilem, Rot. *in* Rcm. *Immiſſionis* 2. *Decemb.* 1699. §. *Verùm cor.* R. P. D. *meo Anſaldo, & in* Ravenaten. *fideicommiſſi* 18. *Febr.* 1701. §. *Et tanto coram* R. P. D. *meo Priolo.*

Diviſioni, quæ ſola ſufficiens eſſet pro libertate bonorum, conſonat Statutum Cæſenæ reducena bona emphyteutica ad inſtar allodialiùm, cum det emphyteutæ ſacultatem alienandi, ſivè inter vivos, ſivè per ultimam voluntatem, ut in *Caſenaten. hæreditatis co-* 21
ram Emerix dec. 589. *n.* 15. quo ſtante, eò faciliùs ſuper iſtis bonis legitima venit detrahenda, Rota *in Ariminen. fideicommiſſi ſuper reconventione* 26. *Junij* 1697. 22
§. *Enim verò coram* Reverendiſs. *Decano confirmata* 1. *Maij* 1698. §. *Quandoquidem coram eodem.*

Non urgentibus duabus reſponſionibus, quod ſcilicet idem Statutum præſervet jus, ac præjudicium vocatorum in Inveſtitura, & quod prodeſſe nequeat forenſibus, qualis erat Comitiſſa Lucretia; Quoniam reſpectu primæ reſponſionis objectum non procedit, quando [illegible] vocati remiſerunt jus propriæ vocationis in portione Condividenti aſſignata, & ſtipulati 23
ſunt facultatem alienandi, ac diſponendi pro ſe, & hæredibus, necnon evictionem ex natura rei: tali enim caſu fruſtrà allegatur ſtatutum, cujua beneficio vocati voluerunt renunciare, cum pacta faciant ceſſare vim, & efficaciam legis, Rot. *deciſ.* 86. *coram Merlin. deciſ.* 402. *n.* 8. *& deciſ.* 444. *n.* 10. *coram Roxas,* & firmat *deciſio, quæ revidetur* §. *finali.* Reſpectu verò ſecundæ reſponſionis ultrà rationes adductas *in dicto* §. *finali alterius deciſionis* ad quam DD. 24
ſeſe remiſſivè habuerunt, hoc unom ſufficiena viſum fuit, quod cum hujuſmodi Statutum ſit reale, poſſit ſanè à forenſibus allegari Rot. *dec.* 35. *poſt collect. Bonden. tom.* 1. *& deciſ.* 400. *par.* 9. *rec. per tot.*

Et demùm litteræ diviſionis. & claræ diſpoſitionis Statuti accedit obſervantia deſumpta ex eo, quod nunquam in executione dictæ diviſionis Inveſtiti per obitum alterius deduxerunt jus accreſcendi, quinimò conſtat, quod per obitum Joannis Georgii diviſa fuerant, tàm bona libera, quàm emphyteutica inter Comitem Joſephum Patruum, & Condividentem, ac Comitem Franciſcum Nepotem, quod utique evenire non poterat, ſi bona emphyteutica redacta non fuiſſent ad inſtar allodialium; hac igitur ſtante obſervantia, ubi etiam res eſſet in dubio, proùt eſt in claris, certi profectò efficimur, quod Dividentes voluerint in diviſione ſolvere bona à nexu emphyteutico, eaque redigere libera, exempta, & tranſitoria ad quoſcumque, cum obſervantia ſit optima interpres cujuſ-
cumque dubiæ diſpoſitionia, & contractus, præſer- 25
tim quandò, ut hic, provenit ab uno ex eis, qui contractum ſtipulavit Rot. *dec.* 300. *n.* 30. *par.* 12. *deciſ.* 216. *n.* 6. *par.* 13. *deciſ.* 6. *n.* 8. *par.* 14. *& in Melevitana, ſeù Neritonen. Comenda* 14. *Decemb.* 1699. §. *Secundo quia coram me*, & in noſtris terminis Rot. *deciſ.* 230. *num.* 15. *par.* 11. *rec.*

Non obſtante quod id evenerit ex falſo ſuppoſito cujuſdam Patris Peregrini Procuratoris, qui de bonis emphyteut. ab hæreditate dicti qu. Joannis Georgii obventis curavit inſimul inveſtiri Comitem Joſeph &

Fran-

Franciſcum illius hæredes abſque ſpeciali mandato; quia eum deindè Comes Joſeph ratum habuerit id, quod dictus Pater Peregrinus geſſit, dividendo hæreditatem cum Comita Franciſco Nepote, excluſa remanet quæcumque erroneitas, & perinde eſt, ac ſi ad ſucceſſionem fuiſſet admiſſus ab eodem Comite
26 Joſepho, cum talis ratificatio æquipolleat expreſſo mandato, ut dixit *Rota in Fulginaten. Cenſus 18. Febr. 1701. §. finali coram me.*

Et ità utraque Parte acerrimè informante reſolutum fuit.

R. P. D. SCOTTO

Romana Devolútionis Domus

Lunæ 3. Decembris 1703.

ARGUMENTUM IX.

In hac Deciſione plenè traditur, quando Contractus cenſeri debeat potiùs emphyteuticus, quam Locatitius,

SUMMARIUM.

1 *In alienatione rei Emphyteutic. requiritur conſenſus Domini directi.*

2 *Eidemque debetur Laudemium, ut alienationem Laudet, & approbet.*

3 *Contractus talis cenſetur, qualem Partes denominarunt.*

4 *Locatio eſt nomen genericum, & aptum comprahendere etiam Emphytheuſim.*

5 *Verba ſubſequentia ſpecialia reſtringunt antecedentia generalia.*

6 *Verba diſpoſitiva ambigua declarantur à verbis præmialibus claris.*

7 *De eſſentia Emphytheu. eſt, ut detur ad meliorandum.*

8 *Verbum Canon competit Emphytheuſi, neque adaptatur Locationi.*

9 *Ex modicitate Canonis arguitur contractum eſſe Emphytheuticum.*

10 *In contractu Emphytheuſis apponi valent quæcumque pacta contrahentibus benè viſa.*

11 *Contractus arguitur eſſe Emphytheuticum, non verò Locatitium, ſi contineat pacta Locatione nequaquam convenientia.*

12 *Item ex pœna caducitatis in contractu appoſita, quæ convenit contractui Emphytheutico, non autem Locatitio.*

13 *Itèm ex reſervatione proprietatis ſoli Emphytheuſi connaturali.*

14 *Nec non ex alio pacto, quod in caſu caducitatis devolvantur etiam melioramenta.*

15 *Contractus non deſinit eſſe Emphytheuticus ex ceſſione omnium Jurium, ſi hæc expreſſè contineat præſervativam proprietatis, ſeù Dominii directi.*

16 *Minùſquè ex clauſula conſtituti, cum hæc apponi ſoleat in omnibus contractibus Emphyteuſis.*

17 *Nequè ex promiſſione evictionis, cum hæc debeatur etiam in Emphyteuſi.*

18 *In dubio, contractus potiùs cenſetur Emphyteuticus, quàm locatitius, cum ità magis expediat eccleſiæ.*

19 *Ad evitandam devolutionem ſufficit qualibet cauſa, dummodo abſit dolus, & malitia.*

20 *Bona fides ſufficit pro excluſione devolutionis.*

DECISIO IX.

Concesserat de An. 1530. Rector Ven. Eccleſiæ S. Luciæ de Tinta in emphyteuſim perpetuam Baptiſtæ, & Aloyſio de Sirenis quamdam Domum ad d. Eccleſiam ſpectantem, & reparatione indigentem, quæ cum ultimo loco fuerit à Joſepho, & Franciſca Conjugibus, cauſam habentibus à dictis de Sirenis primis Inveſtitis pretio ſc. 3500. favore Sebaſtiani alienata; non requiſitò prius conſenſu moderni d. Eccleſiæ Rectoris; eoq. prætendente factum fuiſſe locū devolutioni, judicium intentavit coram A. C. Aldrovando, à quo tamen mandatum dumtaxat pro ſolutione laudemii reportavit.

Commiſſa per Signaturam Juſtitiæ appellationis Cauſa adverſus mandatum prædictum cum clauſula, *ſi quid exequendum*, & inhærente Rectore appellationi per Reos conventos interpoſitæ, ſubſcripſi bipartitum dubium, nempè -- *An mandatum A. C. pro laudemio relaxatum, ſit exequendum, ſivè potius ſit locus devolutioni* -- cui DD. reſponderunt -- *Mandatum A. C. pro laudemio eſſe exequendum, & non eſſe locum devolutioni.*

Exequendum enim cenſuerunt mandatum pro ſolutione laudemii juxtà primam partem dubii, quia verſamur in conceſſione emphytheutica, in cujus alienatione, tàm de Jure, quàm ex pacto in Inveſtitura con- 1
vento requiritur conſenſus Domini directi, & conſequentèr etiam debetur laudemium, quod ſolvitur Domino, ut alienationem ſuo conſenſu laudet, & ap- 2
probet, *l. fin. C. de Jur. Emphyt. Fulgin. de Emphyt. tit. de laud. q. 1. ſub n. 2. verſ. ſciendum. Panimoll. dec. 4. n. 14. adnot. 1. n. 4. & 5. Rota dec. 121. n. 1. coram Caval. dec. 40. n. 10. p. 7. rec. & in Rom. Laudemii 10. Junii 1690. §. fin. coram cl. me. Cardinali Cavallerino.*

Quod autem verſemur in contractu Emphytheut. non verò locatio DD. deſumebant, tum ex littera Inſtrumenti, tum etiam ex pactis in eo oppoſitis. Et quidem ex littera Inſtrumenti, quia in pacto prohæmiali ejuſdem exponitur, quod cum Domus eſſet pro majori parte diruta, & maxima indigeret reparatione, pro qua redditus Eccleſiæ non ſuppetebant, Rector tunc temporis, factis exactiſſimis diligentiis, de illam locando, neminem reperierit, qui meliorem fecerit oblationem, quam Joannem Baptiſtam, & Aloyſium de Sirenis, qui dictam Domum *in Emphyteuſim perpetuam* recipere nollent; undè Rector agnoſcens oblationem præmiſſam cedere in utilitatem propriæ Eccleſiæ, illam acceptavit; Ex quibus verbis de ſe claris, parenter convincitur, quod voluntas contrahentium fuerit ſtipulandi contractum Emphytheuticum, quia talis ſemper cenſetur contractus, qualis fuit a partibus denominatus, *Mantic. de tacit. lib. 22.* 3
tit. 8. n. 1. Samnciat. controv. 2. n. 66. Magnon. dec Lucen. 11. n. 10. Rot. dec. 338. n. 6. verſ. non obſtat p. 14. rec. & dec. 69. n. 14. poſt Mell. ad Caſtill. pe Alim.

Non attento, quod in parte diſpoſitiva habita fuerit mentio etiam locationis, ibi -- *Locavit, & locationis titulo in Emphytheuſim perpetuam dedit* -- quia cum verbum locationis ſit nomen genericum aptum comprahendere in ſuo lato ſignificatu etiam emphy- 4
teuſim, *Mant. de tacit. lib. 22. tit. 8. ſub n. 10. Pacion. de locat. & conduct. cap. 3. n. 2. Rot. in Rom. Quindecimviorum 12. Maij 1679. §. Quod enim coram Rondinino;* non aliter intelligi poterat in præſenti hypotheſi, cum poſt illud immediatè ſequatur verbum *Emphyt.* quod tamquam ſpeciale reſtringit, & limitat antecendentia 5
verba magis generalia. *Rota coram Coccin. dec. 2251. n. 8.* & in noſtris præciſis terminis *Rota in Rom. Domus 15. Decemb. 1702. §. Quatenùs cor. R.P.D. meo Priolo.*

Et quatenùs etiam verba diſpoſitivæ poſſent dici aliquo modo æquivoca, & dubia tamquam relativa ad utramque ſpeciem contractus, ſemdea recurrendum eſſet ad parte prohæmialem, quæ ex ſuperius animadverſis cantat de contractu ſimpliciter Emphytheutico, cum verba prohæmialia clara influant in ſingulas 6
diſpoſitionis partes, quæ ubi ſint ambiguæ, ab illis declarationem, & interprætationem recipiunt, *Rota coram Durano dec. 48. n. 11. coram Ubaldo dec. 135. n. 1. coram Roxas dec. 199. n. 2. & in Avenionen. Primogeniture*

riture, ſeù Concurſus ſuper exequutione mandati 3.
Julii 1702. *§. Placuit enim coram* R. P. D. *meo Caſ-
ſarello.*

Pacta verò non poſſunt eſſe magis connaturalia
contractui Emphyteutico, & adverſativa locatitio;
Conceſſio enim nominatim facta fuit ad meliotan-
dum, quod eſt validiſſimum argumentum contractus
Emphytheutici, cujus eſſentia conſiſtit in eo, quod
7 res detur, ad meliorandum, *Mareſcott. lib.* 2. *reſol.*
76. *num.* 22. *Gobb. conſult.* 147. *num.* 14. *in fin. Rot.
deciſ.* 861. *num.* 10. *coram Cerro dec.* 338. *n.* 7. *p.* 14.
recent. & dec. 69. 14. *poſt. Mell. ad Caſtill. de Aliment.*

Solutio ducatorum duodecim de Caroleois con-
venta fuit pro reſponſione, & Canone, quod ver-
bum *Canon* convenit Emphytheuſi, nec congruè
adaptatur locationi, *Mareſcott. d. cap.* 76. *num.* 23.
8 *Manſ. conſult.* 280. *n.* 103. *Antonell. de temp. leg. lib.*
1. *cap.* 18. *n.* 13. *Rot. dicta dec.* 338. *n.* 7. *p.* 14. *rec.*
& quod magis eſt dictus Canon nunquam corre-
ſpondere poteſt fructibus Domus, quæ nunc loca-
tur pro annuis ſc. 140. & alienata fuit pro ſc. 3500,
quia licere de tempore conceſſionis eſſet in partè
diruta, & reparatione indigeret, tamen nunqoam
valor potuit eſſe talis, ut ejus reſpectu Canon duca-
torum duodecim dici non mereatur exiguus, cum
etiam ſola cementa, & ſitus valorem dicti Canonis
tranſcedere debuiſſent. Ex modicitate autem Ca-
nonis potiſſimum argui, contractum eſſe Emphyteut.
dixit *Rot. cor. Merlino dec.* 545. *n.* 2. *dec.* 336. *n.* 21.
9 *p.* 12. *dec.* 124. *n.* 18. *p.* 17. *& dec.* 202. *n.* 10. *p.* 18.
recent.

Non obſtante, quod dictus Canon debeat ſolvi
anticipatè de ſemeſtre in ſemeſtre, quod videtur eſſe
contra naturam Emphyteuſis, in qua unica vice, &
in fine Anni Canon ſolet perſolvi; nam hujuſmodi
modus ſolvendi non repugnat etiam Emphytheuſi,
in qua contrahentes poſſunt appònere conditiones,
& pacta ſibi benè viſa, ut præciſè reſpondendo huic
objecto, firmant *Fulgin. de Emphyt. tit. de ſolut. can.*
10 *q.* 7. *n.* 4. *& ſeq. & q.* 8. *n.* 1. Rota *in Romana Quin-
demniorum* 12. *Maij* 1679. §. *Non repugnat coram
Rondinio.*

Ulteriùs cum fuerit conventum, ut in caſu neglectæ
ſolutionis Canonum per triennium, vel alienationis
irrequiſito Domino factæ, Domus devolueretur ad
formam Juris communis, hinc cum de Jure comuni,
ad quod fuit habita relatio, Conductor penſiones non
ſolvens ſtatim expelli poſſit, ad differentiam Emphy-
theutæ, qui ſolummodo poſt trieñium incidit in com-
miſſum; pactum hujuſmodi conforme naturæ Em-
phytheuſis, & non connaturale locationi plurimùm
urget ad oſtendendum, contractum non fuiſſe loca-
11 titium ſed Emphytheuticum, *Saminiat. controv.* 2. *n.*
68. *Rota dec.* 262. *n.* 6. *p.* 5. *tom.* 1. *& dec.* 319. *n.* 11.
p. 13. *& in dicta Romana Quindemniorum* 12. *Maij*
1679. *§. final. coram Rondinino*; Idemque operatur
pœna caducitatis in caſu alienationis irrequiſito Do-
mino, cum illa non habeat locum in contractu lo-
cationis etiam ad longom tempus, ſed tantùm benè
12 conveniat contractui Emphytheuſis, *Saminat. d. cont.*
2 *n* 68. *Mantic. de Tacit. lib.* 22. *cap.* 2. *n.* 55. *Rota dec.*
861. *n.* 11. *coram Cerro, & dec.* 338. *n.* 9. *p.* 14. *rec.*

In idem demùm non parum confert reſervatio pro-
prietatis, quæ eſt de connaturalibus Emphytheuſis,
13 *Mareſcott. lib.* 2. *reſolut.* 76. *n.* 24. *Saminiat. contr.* 2.
n. 27. *Rota dec.* 601. *n.* 6. *coram Buratt. & dec.* 69. *n.*
14. *poſt Mell. ad Caſtill. de aliment.*; necnon aliud
pactum, quod in caſu caducitatis Domus devolvatur
una cum melioramentis, quamvis excedentibus me-
tam conventam quod quidem pactum abhorret à na-
tura locationis, & eſt proprium, ac ſpeciale Emphy-
14 theuſis, quæ conceditur ad meliorandum, ut termina-
ta conceſſione, res meliorata ad Dominum revertatur,
Mantic. de tacit. lib. 22. *tit.* 2. *num.* 53. *Rota dec.*
286. *num.* 13. *coram Seraphin. dec.* 483. *n.* 27. *coram.
Bub. & dec.* 168. *n.* 18. *&* 19. *p.* 19. *recent.*

Neque adverſus tot, tantaſque demonſtrationes
quidquam relevare viſæ ſunt una, vel altera conje-
ctura in contrarium ponderatæ conſiſten. in *ceſſione
omnium Jurium in clauſulas conſtituti, & ad habendum,
& in promiſſione evictionis*; Nam ceſſio omnium
Jurium cum præſeferat explicitam reſervationem
proprietatis, non repugnat naturæ Emphytheuſis, 15
in qua ſufficit reſervatio Dominii directi, *Rota dec.*
268. *n.* 8. *p.* 12. *recent. Clauſulæ verò conſtitati, & ſi-
miles* apponi ſolent in omnibus ferè contractibus Em-
phytheuſis, & præſertim, prout hic perpetuæ, & ideò
nullum in illis fieri poteſt fundamentum pro exclu- 16
denda qualitate Emphytheutica, *Manſ. conſult.* 280.
n. 103. Rota *in dicto Romana Quindemniorum* 12. *Maij*
1679. *§. Nec DD. coram* Rondinio. Promiſſio de-
mùm evictionis non alterat naturam Emphytheuſis,
quia etiam in illa debetur evictio, *Fulgin. de Emphyt.
tit. de contract. Emphyt. qu.* 42. *n.* 3. *Surd. dec.* 290. *n.*
10. *& ſeqq. Altimar. de nullit. tit.* 4. *rub.* 1. *p.* 2. *q.* 17
18. *num.* 86.

Hæc de ſe ſatis clara videbantur pro canonizandò
contractu Emphytheutico, non autem locatio, &
nihilominùs quatenùs etiam adeſſe poſſet aliqua du-
bietas, ſemper contractus præſumendus eſſet Emphy-
theuticus potius quàm locatitius, cum ità magis ex-
pediat Eccleſiæ, *Gratian. diſcept.* 926. *n.* 7. & 8. *Adden.
ad Pamphil. dec.* 55. *ſub. n.* 8. *verſ. concluſio*, *Rota in
dicta Romana Domus* 15. *Decembris* 1702. *§. Qua-* 18
tenùs coram R. P. D. *meo Priolo.*

Deſcendeodo ad ſecundam partem dubii, quam-
vis DC. pro comperto habuerint, contractum eſſe
Emphytheuticum, non tamen cenſuerunt intrare de-
volutionem, quia ad illam evitandam, ſufficit quæ-
libet cauſa etiam imaginaria, & injuſta, dummodò
abſit Dolus, & malitia, Rota *coram Minot. dec.* 48. *n.*
7. *coram Emerix Jun. deciſ.* 749. *num.* 10. *& deciſ.*
923. *num* 10. *& in Romana Devolutionis Domus* 20. 19
Junij 1695. *§. Præmiſſa coram bo. me. Urſino.*

Non deficit autem in noſtro caſu cauſa ſufficiens,
& legalis, tùm propter dubietatem articuli, tum
etiam quia introducto de anno 1663. per Rectorem
tunc temporis ſimili judicio ſuper devolutione ob
alienationem ipſo irrequiſito, factam, deventum fuit
ad tranſactionem, in quia Sacræ Rotæ remiſſa fuit
deciſio articuli -- *An contractus eſſet Emphytheuticus,
vel locatitius, promittentes ſtare unicæ Deciſioni, Sum-
mario reſponſionis Reorum num. Primo*; Undè cum
talis Deciſio nunquam emanaverit, juſtè opinati pote-
rant alienantes, quod Conſenſus Rectoris non eſſet
neceſſarius, & hæc bona fides ſufficit ſaltem ad ex-
cluſionem devolutionis, *Rota dec.* 165. *n* 34. *&* 35. 20
p. 10. *recent. & in dicta Romana Devolutionis Domus
§. Poſt hæc coram bo. mem. Urſino.*

Et ità &c. utraque &c.

R: P. D. MUTO

Bononien. Emphyteuſis

Lunæ 11. *Junij* 1703.

ARGUMENTUM X.

Durante adhùc Inveſtitura, nec non etiam
èxiſtentibus perſonis contemplatis, non fit lo-
cus devolutioni. Inveſtitura non dicitur alte-
rata per ſubſtitutionem unius perſonæ in locum
alterius, & ideò ad hunc effectum non requi-
ritur

ritur Beneplacitum Apoſtolicum, ac expenduntur plures Clauſulæ, quibus mediantibus Conceſſio cenſeri debet facta per viam novæ Inveſtituræ.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio concedenda eſt hæredibus ultimi Inveſtiti quando devolutio eſt turbida, donec in Judicio ordinario declaretur factum fuiſſe locum devolutioni.*

2 *Durante adhùc Inveſtitura, & exiſtentibus perſonis in ea contemplatis, devolutio habere locum nequit.*

3 *Antiqua Inveſtitura non alteratur per ſubſtitutionem unius Perſonæ in locum alterius.*

4 *Et ad ſummum cum hujuſmodi alteratio non reſpiciat niſi accidentalia, ſubſtinetur etiam ſine Beneplacito Apoſpoico.*

5 *Præjudicium eventuale, & quod poteſt ſe habere ad eſſe, & non eſſe, non ſufficit ad inducendam nullitatem, ſtante defectu dicti Beneplaciti.*

6 *Declarantur, & explicantur Authoritates contrarium firmantes.*

7 *Ultima Inveſtitura attendi debet, non autem antecedens.*

8 *Expenduntur plures clauſulæ ſuadentes Inveſtituram eſſe novam.*

9 *Clauſula* = ſeù quatenus opus ſit iuveſtiendo conceſſit - *operatur niſi Inveſtitura, quæ tunc ſiebat aliquem pateretur defectum, per viam renovationis deberet haberi prò Inveſtitura nova.*

10 *Maximè ſi accedat verbum* Conceſſit.

11 *Dictio* - ſeu - *eſt alternativa*

12 *Eccleſia eſt pia Mater, & ideo non debet eſſe tenax in exigendis Caducitatibus, & devolutionibus, præſertim ſi agatur de Emphyteuſi quæſita ex cauſa onerosâ.*

13 *Omnis poſſibilis interpretatio capi debet ad ſalvandum actum à Nullitate, & ad evitandam Caducitatem.*

14 *Obſervantia multùm attendenda eſt, ad effectum indagandi naturam Conceſſionis Bonorum Emphyteuticorum.*

15 *Veriſimile non eſt contrahentes voluiſſe facere actum fruſtratorium.*

16 *Rector poteſt, neglectâ ammenſatione, Emphyteuſim ad Eccleſiam reverſam, alteri concedere.*

Decisio X.

COmmiſſa Mihi per Signaturam Juſtitiæ Cauſa à mandato de aſſociando ab A. C. Petra relaxato favore Rectoris Ven. Cappellæ Sancti Antonii in Eccleſia S. Georgii Bononiæ, eo ſub prætextu, quod Inveſtitura anni 1641. conceſſa Comitiſſæ Eliſabethæ Ghiſleriæ fuerit nulla, enim in ea fuerit alterata natura antiquatum Inveſtiturarum ob facultatem eidem Eliſabethæ tributam nominandi Perſonam ſibi beneviſam, propoſui hodiè ad inſtantiam fratrum de Daviis dubium - *an mandatum A. C. ſit exequendum*, & negatiuum prodiit reſponſum.

Præbuit reſolutioni fundamentum nullitas, & injuſtitia prædicti mandati, quarum prima reſultare viſa fuit ex eo, quod Dominus directus tunc ſolùm naturalem poſſeſſionem naneiſci, illamque vigore civilis ad ſe attrahere poteſt ex capite devolutionis, quando iſta clara eſt, & incontinenti probata, adeoùt reſtitutio rei emphyteuticæ protrahi dignoſcatur ex contumacia, & tergiverſatione Poſſeſſoris, ſi verò aliquo modo turbida ſit, & offuſcari poteſt, tunc donec in Judicio ordinario declaratur factum fuiſſe locum devolutioni, hæredes 1 ultimi Inveſtiti manuteneri debent in poſſeſſione bonorum, *Rota in Nullius, ſeù Senogallien. Bonorum ſuper manutentione 13. Junii* 1695. *§. Nec civilis, & 23. Januarii* 1697. *§. Delata coram Me, quarum prima eſt impreſſa apud Albic. de Inconſtant. in Judiciis deciſ.* 49., *& ſecunda apud eumdem deciſ.* 59. *Eugubina, ſeù Senogallien. devolutionis* 14. *Januarii* 1695. *§. Nullitas coram bo. me. Urſino, Urbinaten. ſeù Senogallien. Emphyteuſis* 13. *Martii* 1696. *§. Non reſiſtente coram Reverendiſſimo D. meo Decano*, & optimè *in confirmatoria* 22. *Junii* 1699. *§. Minuſque coram Illuſtriſſ. D. Magno Cancellario Mediolani*, ubi plures adducuntur concordantes, *& iterum* 28. *Junii* 1700. *§. Eademque coram Reverendiſſ. D. Decano, in Faven. renovationis Emphyteuſis prima Martii* 1700. *§. Abſque eo quod coram* R. P. D. *meo Pio, & in Faven. bonorum* 26. *Junii* 1702. *§. finali coram eodem.*

Injuſtitia pariter eſt in aperto, quia durante adhuc Inveſtitura, & exiſtentibus Perſonis in ea contemplatis devolutio intrare non valet *cap.* 1. *de nat. ſucceſſ. feud. Rot. in recen. deciſ.* 409. *num.* 1. *par.* 13. *deciſ.* 282. *ante num.* 1. *par.* 17. *poſt Urceol. de tranſact. deciſ.* 12. *num.* 2., *& in Mantuanâ Emphyteuſis* 15. *Martii* 1697. §. 1. *coram bo. me. Urſino* 29. *Aprilis* 1699. §. *Quin adverſaretur coram* R. P. D. *meo Lan-* 2 *cetta, &* 8. *Martii* 1700. *§. Iteram, & ſeq. coram eodem.*

Quod autem Inveſtitura nondùm terminata, ſit, reſultat ex eo, quod conceſſis ab antiquiſſimo tempore hujuſmodi bonis in emphyteuſim à Rectore prædictæ Eccleſiæ poſt plures Inveſtituras, & renovationes de anno 1641. tradita fuerunt Comitiſſæ Eliſabethæ de Ghiſleriis pro reſtitutione dotis ab Inveſtitis, ſeſeque iſti obligarunt, ac promiſerunt, ut eadem Comitiſſa de novo inveſtiretur, prout Rector tunc temporis illam inveſtivit pro ſe, & filiis maſculis, & in iſtorum defectum pro fœminis, adjecto inſuper pacto, quod eſſet licitum præfatæ Comitiſſæ loco ejus filiorum nominare aliam Perſonam ſibi magis gratam, & benevolam, qua facultate ſubindè uſa eſt, dum ſub die 26. Januarii 1655. nominavit Comitiſſam Portiam Ghiſleriam, conſenſitque ut ea à Rectore Domino directo inveſtiretur, & inveſtiri obtinuit pro ſe, ſuiſque filiis maſculis, & in iſtorum defectum pro fœminis legitimis & naturalibus. Undè cum fratres de Deviis ſint filii dictæ Portiæ compræhenſi dieuntur in Inveſtitura pro ſe, ſuiſque filiis maſculis conceſſa.

Nullatenùs relevante, quod Inveſtitura anni 1641. fuerit ſtipulata ab Eliſabetha pro ſe, & filiis maſculis, alias pro fœminis, & cum pacto, quod permiſſum eſſet eidem Eliſabethæ loco ejus filiorum nominare Perſonam ſibi magis gratam, cùmque hujuſmodi pactum non contineretur in antiquis Inveſtituris, iſtæ dicuntur alteratæ, & conſequenter abſque beneplacito Apoſtolico nulla remaneat tam Inveſtitura anni 1642. illarum alteratiua, quàm renovatio anni 1665. in illius ſequelam facta Comitiſſæ Portiæ; Etenim cum facultas nominandi non fuerit tributa ultimo Inveſtito, ſed Comitiſſæ Eliſabethæ, quæ non habens filios, & vitam viduilem vivere intendens, conuentum fuit loco ejus filiorum nominare poſſe perſonam ſibi magis gratam; *Liceat, & licitum ſit* D. *Comitiſſæ Eliſabethæ loco ejus filiorum nominare perſonam aliquam ſibi magis gratam*; Et hac nominatione, quæ non importat ampliationem Inveſtituræ concedi ſolitæ pro ſe, & filiis maſculis, & in defectum pro fœminis, nec multiplicationem generationum, & graduum in præjudicium Eccleſiæ, ſed identificam ſubſtitutionem unius perſonæ in locum filiorum, quos dicta Eliſabetha habere potuiſſet, ſi non propoſuiſſet ſervato vi-

vitam viduilem, nulla dicitur facta alterat o, ſeù
Immutatio Inveſtitutarum in ſubſtantialibus, cum
per ſimplicem mutationem de perſona ad perſo-
nam non protrahatur in longius ſpes reverſionis ad
3 Eccleſiam, eo quod Emphyteuſis per longiſſimum
tempus æquè manere potuiſſet apud deſcendentiam
Eliſabethæ, ac apud perſonam ab ea nominandam,
ut in ſpecie tradunt *Giovagn. reſp. 44. lib. 2. num.*
Deſiderius Guido conſ. 27. num. 16. Burſatt. conſ. 356.
num 17, & ſeqq Manent. conſ. 107. n. 9. & ſeqq. Mo-
dernus Lucen. contr. 2. num. 32. Gob. conſult. 61. ex n.
23. de Luc. de Emphyt. diſc. 2. ſub nu. 5. & ſeqq. Pacion.
de locat. cap. 62. num. 83. Rota coram Coccin. dec. 1164.
ſub num. 11. in rec. dec. 267. num. 14. & 15. par. 15.,
& in Aſculana Bonorum 15. Januarii 1680. §. *Prout,*
& 3. Junii ejuſdem anni §. *Quo verò coram clar. me.*
Card. Vicecomite.

Et alteratio, quæ conſiderari poteſt in mutatio-
ne de perſona ad perſonam, dicitur reſpicere acci-
4 dentalia, ex quibus cum non cauſetur Eccleſiæ præ-
judicium, nullitas inveſtituræ non inducitur etiamſi
deficiat Apoſtolicum beneplacitum *Hipol. Rimin.*
conſil. 32. n. 24. & ſeq. Bardellon. conſ. 26. per tot.
Deſider. Guido d. conſ 27. n. 19. Bero conſ. 98. n. 99.
lib. 1. Giovagn. reſp. 44. num. 52. lib. 2. Fragoſ. de
Regim. Reipublicæ *Chriſtianæ par. 3. lib. 6. diſput. 9.*
num. 7. Cardin de Luc. de Emphit. diſc. 2. num. 5. &
ſeqq. Rot. in recen. deciſ. 267. num. 14. & 15. par. 15.
deciſ. 531. num. 7. & ſeqq. par. 18., & in Aſculana
Bonorum 15. Januarii 1680. §. *Prout coram clar.*
mem. Cardin. Vicecomite, & 3. Junii ejuſdem anni §.
Quo verò coram eodem, & in Bononien. Emphyteu-
ſis 12. Junii 1582. §. *Minùs coram bo. me. Rondi-*
nino.

Reſponſione non attenta, quod cum Comitiſſa
Eliſabetha potuerit filios non habere, ex hac facul-
tate nominandi deterior efficiatur conditio Eccleſiæ
Dominæ directæ; Quoniam cum de tempore con-
ceſſæ hujus facultatis eſſet totalitèr incertum, an
Comitiſſa Eliſabetha ſuſciperet filios, nec ne, nol-
lum, niſi eventuale in his terminis conſiderari po-
teſt præjudicium Eccleſiæ, quod non ſufficit ad in-
ducendam nullitatem inveſtituræ, ſed requiritur
5 præjudicium certum, & ab aliquo eventu non de-
pendens, ut benè in ſpecie ponderat *Deſiderius*
Guido dicto conſ. 27. nu 18. Giovagnon. dicta reſp. 44.
ſub num 52. lib. 2. Modernus Lucen. dicta contr. 2. n.
33. Rot. in recen. deciſ. 107. num. 17. & ſeqq par. 4.
tom. 2. deciſ. 267 num. 12. & 15. par. 15., & in ſæpe-
citata Aſculana bonorum 15. Januarii §. *Prout & 3.*
Junii 1680. §. *Quo enim, &* §. *Quo verò coram cla.*
me. Card. Vicecomite.

Hinc non applicantur auctoritates contrariæ,
quia loquuntur, quandò ex conceſſione facultatis
6 nominandi ſuperadduntur gradus, & multiplican-
tur generationes, adeò ut præjudicium Eccleſiæ per
prorogationem Inveſtituræ, & tardiorem reverſio-
nem rei emphyteuticæ ſit indubitatum, non verò
quandò datur facultas nominandi in locum alterius,
itàut ipſius locum implere debeat perſona nomina-
ta, tunc enim ſi aliquod præjudicium obeſſe poteſt,
illud dependet ab eventualitate, quod, ut ſupra
dictum eſt non attenditur, ut contrarias auctorita-
tes declarando advertunt *Deſiderius Guido citat.*
conſ. 27. num. 26. Modern. Lucen. conſult. tom. 10. in
ſupplement. de emphyt. conſult. 75. nu. 13. & 14. alter
Lucen. dicta contr. 2. nu. 33. Rot. *in recen. citata deciſ.*
267. n. 14. & 15. par. 15., & in dicta Aſculana bonorum
15. Januarii §. *Prout, & 3. Junii* 1680. §. *Quo ve-*
rò coram Cardin. Vicecomite.

Probato ex his, quod per Inveſtituram anni 1641.
nulla inducta fuerit alteratio antiquarum, de nulli-
tate redargui non poteſt alia anni 1665. facta Co-
mitiſſæ Portiæ matri fratrum de Davis, etiamſi
iſta emanaſſet in ſequelam antecedentis; & pro-
ceſſum fuiſſet viam renovationis. Cæterùm dato
etiam per hypotheſim nullitate primæ adhuc nulla
dici non poſſet alia anni 1665., quæ licèt in parte
videatur præſeferre renovationem in ſequelam factæ
nominationis, tamen cum in caſu, quo pateretur
difficultatem renovatio, novum, ac independen-
tem contractum, & inveſtituram Partes celebrare
voluerint, iſta ultima inveſtitura tantùm attendi de-
beret non curato de antecedenti, ut tradunt *Surd. conſ.*
440. *num. 37. & num 45. & 46. Rota coram Duno-* 7
zett. ſen. dec. 125. num. 4. & in recen. deciſ. 267. nu.
9. & 11. par. 15. & deciſ. 371. in fin. par. 16.

Nec dubitari valet de voluntate concedendi em-
phyteuſim Comitiſſæ Portiæ, ejuſque filiis per viam
novæ inveſtituræ, quia hæc ſufficientèr elicitur ex
pluribus conjecturis, quarum prima reſultat ex clau-
ſulis in inveſtitura adjectis, concepta enim illa fuit 8
his verbis; *Dedit, conceſſit, & renovando, ſeù qua-*
tenùs opus ſit inveſtiendo conceſſit, & locavit dictæ D.
Portiæ pro ſe, & ſuis maſculis, aliàs pro fæminis, &c.
quæ verba, *ſeù quatenùs opus ſit inveſtiendo conceſſit,* 9
hunc præciſum effectum operantur, ut ſi Inveſtitura,
quæ tunc fiebat, aliquem pateretur defectum per viam
renovationis deberet haberi pro inveſtitura nova ad
formam antiquarum, ut benè ponderat *Ruin. conſ. 31.*
ſub num 6. verſus finem, & conſ. 35 ſub num. 31. verſus
finem, lib. 1. Deſider. Guido d. conſ. 27. n. 26. Rota
cor. Dunoz. Jun. deciſ. 748, n. 51. optimè *inter diverſ.*
dec. 728. nu. 1. & per tot. par. 1. & inter recen. deciſ.
309. n. 14. & 15. par. 15. maximè ponderato etiam
verbo *conceſſit*, quod ubi poteſt eſſe locus reverſioni
ad Dominum directum, vel quia inveſtitura nulla ſit,
vel ob incurſam caducitatem, vel ob aliam ſimilem
cauſam, ſemper importat nouam conceſſionem, in 10
ſpecie *Epiſc. Rocc. diſput. 68. num 7.* ubi plures alios
refert *Rota coram Royas deciſ. 444. ſub num 9. verſic.*
tum quia adſunt verba, & in recen. dec. 90. num. 12.
par. 18., & clariùs quia proceſſum fuit ad inveſtitu-
ram in perſonam Portiæ cum dictione *ſeù* de cujus
natura eſt, ut expreſſio facta in utraque ſui parte non
debeat verificari, ſed quatenùs unum ex alternatis,
puta renovatio, non valeret aliud, nempè nova con-
ceſſio inveſtituræ contra diſtinctè facta, & ſub alia
parte alternative contenta, juxta regulam, de qua eſt 11
Textus in cap. Alternativis de regul. jur. in 6. Barboſ.
axiomat. 363. num. 1., & ſeqq, Rot. in recen. dec. 401.
nu. 3. par. 16.

Secunda elicitur ex ratione ſubjectæ materiæ,
ſumus enim in Emphyteuſi non conceſſa ex mera li-
beralitate Domini directi, ſed quæſita ex cauſa one-
roſa, permutationis ſcilicèt Terrarum factæ cum
Eccleſia, in qua ad evitandam devolutionem, & re- 12
verſionem bonorum ad Dominum directum omnis
poſſibilis capi debet interpretatio Eccleſia enim eſt
pia Mater, quæ non debet eſſe tenax in exigendis
caducitatibus, & devolutionibus, nec locupletari
cum aliena jactura *Deſiderius Guido conſ. 27. num. 30.*
Fulgin. de Emphyt. tit. de var. caducit. quæſt. 9.
num. 8. Rot. apud Albic. de inconſtant. in Judic. deciſ.
35. num. 13., Undè cum congrua, & rationabi-
lis capi poſſit interpretatio pro conceſſione novæ in-
veſtituræ, & cum hac intelligentia excludatur de- 13
volutio, & fateatur actus nullitate, pro cujus vali-
ditate, & ſubſtentatione, quæ fuit Cauſa finalis,
& unica voluntas Contrahentium, tot, tantæque
clauſulæ fuerunt in inveſtitura adjectæ, Neceſſa-
riò hæc recipi debet interpretatio, ut Partes ad
ſalvandum actum à nullitate voluerint Inveſti-
turam novam, & ex integro Comitiſſæ Portiæ
concedere, ut in ſpecie notant *Deſiderius Guido d.*
conſ. 27. n. 25. benè *Rota diverſ. citata dec. 738, n. 3.*
& 4. par. 1.

Potiſſimè quia Inveſtitura, de qua agitur fuit per
longi-

longiſſimum tempus pacificè obſervata, quæ obſervanria declarat cooceſſionem bonorum emphyteuticorum, quatenùs nulla eſſet per viam renovationis, ex voluntate debuiſſe pro nova Inveſtirura, obſervantia enim ſicut in omnibus aliis materiis, ità in illa, de qua agitur, multum in conſideratione ha-
14 beri debet, ut proſequitur *Deſiderius Guido d. conſ. 27. num. 25. Epiſcop. Rocc. citata diſp. 68. num. 29. de Luc. de Emphyt. diſc. 28. num* 13. *Rot. in recent. dec.* 14. *num. 4. par. 7., & deciſ.* 323. *nu. 13. par. 11. dec.* 213. *num. 28. & 29. par. 12.*

Tertiò emergit ex eo, quod de tempore, quo fuit facta conceſſio Comitiſſæ Portiæ nondùm advenerat tempus renovationis, cum iſta fieri deberet de 29. in 29. annos, & intèr Inveſtituram Comitiſſæ Eliſabethæ, & Comitiſſæ Portiæ lapſi eſſent ſolùm anni quatuordecim circiter. Ae propterea ſi de anno
15 1665. adhuc vivebat Eliſabetha, & nulla opus erat renovatione, veriſimile eſt noluiſſe contrahentes devenire ad actum, quo non indigebant, ſed potiùs ad alium novæ conceſſionis, qui poſita nullitate primæ Inveſtituræ erat omninò neceſſarius.

Quidquam non refragante, quod Rector prò tempore non potuerit Ecclesiæ, & ſucceſſoribus novam Inveſtituram concedendo præjudicare; Quoniam poteſt Rector Emphyteuſim ad Eccleſiam reverſam ob nullitatem præcedentis Inveſtituræ, vel ex alia ſimili cauſa neglecta ammentatione alteri concedere ſervata forma antiquatum abſque eo, quod in hoc ali-
16 quod conſiderari poſſit præjudicium Eccleſiæ, vel ſucceſſorum, ex notatis per *Deſiderium Guidonem conſ. 27. n. 32. Epiſcop. Rocc. d. diſp. 68. num. 25. Rota coram Dunoze. jun. deciſ.* 498. *num. 1., & in recent. dec.* 531. *num. 3., & 4. par. 18. & in Aſculana Bonorum 25. Januarii* 1680. *§. Minùs coram clar. me. Card. Vicecomite.*

Et ità utraque &c.

R. P. D. PIO

Bononien. Bonorum Emphyteuticorum.

Veneris 26. Januarij 1703.

ARGUMENTUM

Emphytheuſi Eccleſiaſticâ conceſſâ prò hæredibus, & ſucceſſoribus, intelligitur ſolum de hæredibus ſanguinis, clauſulæ generales operantur; ut Emphytheuſis ſit tranſitoria ad quoſcumque, & quid ſi contractus initus fuerit cum Pupillo. Qualitas hæreditaria ex quibus probata non remaneat, quamvis agatur de Filio.

SUMMARIUM.

1 *Validitas mandati reſultat ex revolutione actorum.*
2 *In Emphyteuſi conceſſa* ſibi, & Deſcendentibus in infinitum, *debetur ejus ſucceſſio illis, qui à primis Inveſtitis deſcenduat.*
3 *Conceſſa prò hæredibus, & ſucceſſoribus, cenſetur conceſſa tantum prò hæredibus ſanguinis, niſi conjecturæ contrarium ſuadeant.*
4 *Renovatio debetur Proximioribus agnatis, non autem hæredi extraneo ſcripto in teſtamento, ubi Eccleſia nolit prò ſe retinere.*
5 *Clauſula* - ad habendum, *promiſſio evictionis ex natura rei, aliaque effrenata verba in diviſione adjecta, operantur, quod Bona Emphyteutica evadans libera, & tranſitoria ad quoſcumque.*
6 *Si tamèn adjecta ſint Contractus cum Pupillis inito, trahi debent in ſenſum filiis favorabilem.*
7 *Qualitas hæreditaria in filiis non probatur excitatione ad ſoluendum Aſſictus, ſi non probetur fuiſſe decurſos poſt mortem Patris.*
8 *Minuſque ex ſimplici enunciativa emiſſa à Procuratore, abſque legitimo mandato Procuræ, aut ſaltem non approbata, aut ratificata ab eodem Filio.*
9 *Quoties Filius convenitur, probanda eſt concludenter qualitas hæreditaria Patris.*
10 *Immiſſio non retardatur ab exceptionibus requirentibus altiorem indaginem.*

DECISIO XI.

Occupatis per Comitiſſam Annam Mariam Barberiam viduam relictam, & hæredem teſtamentariam Comitis Caroli Herculani ejus viri nedùm bonis liberis vigore teſtamenti ſibi debitis, verùm etiam fideicommiſſariis, & emphyteuticia, ad quæ Comites Pompeius, & Hercules Maria de Herculanis contendebant ſe eſſe ex propria perſona vocatos: iſti poſt reportatam ſententiam ſuper immiſſione ad dicta bona fideicommiſſaria novum inſtruxerunt Judicium coram A. C. ſuper aſſociatione ad bona emphyteutica; Cumque vigore clauſulæ præcarii, & facultatis capiendi poſſeſſionem propria authoritate mandatum quoque de aſſociando obtinuerint, & ab eo curaverit Comitiſſa præfata appellationis Cauſam Mihi committi cum clauſula ſuſpenſiva, propoſui hodiè conſuetum Dubium. *An mandatum A C. ſit exequendum*, quod attenta illius validitate, & juſtitia affirmativè fuit reſolutum.

Et ſanè validitas, ſuper qua quæſtio non erat, reſultat ex revolutione actorum, juſtitia verò com- 1
probatur ex eo, quod aut agitur de bonis emphyteuſim conceſſis per Abbatem S. Fælicis de annò 1509. Hieronymo, & Jacobo Herculano, & cum iſta conceſſa fuerint pro eorum filiis, & deſcendentibus maſculis, & per maſculum legitimis, & naturalibus in infinitum *Summario Actorum num.* 1. 2
clarum remanet, quod ſucceſſio ſuper eis debeatur Actoribus, qui per continuatam lineam maſculinam à primis Inveſtitis deſcendunt; Aut verò quæſtio verſatur ſuper reliquis bonis de de dominio directo Altaris S. Jo. Baptiſtæ, & hæc paritèr adjudicari debent Actoribus, quia deficientibus verbis generalibus, aliiſque conjecturis contrarium ſuadentibus emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa pro hæredibus ſanguinis, juxtà plenè firmata per *Rot. in Romana* 3
Emphyteuſis 4. Februarii 1688. *coram Reverendiſſ. D. Decano, in Ravennaten Emphyteuſis* 14 *Maii* 1695. *§. Nec meretur coram bo. me. Emerix, & in Mantuana Emphyteuſis* 15. Martii 1697., & 27. *Junii* 1698. *coram bo. me. Urſino, confirmata* 8. Martii 1700. *§. Hujuſmodi coram R. P. D. meo Lancetta.*

Idque operatur, quod ubi per impoſſibile probari poſſet terminata prima Inveſtitura, renovatio, quæ ad cautelam conceſſa fuit eiſdem Actoribus, prætendebatur reportata per Comitiſſam, ea ratione, quia proximiores agnati, ubi Eccleſia nolit pro ſe retinere, ſemper ſint præferendi extraneo in teſtamento hæredi ſcripto, ut diſtinguendū inter Emphyteuſim eccleſiaſticam, & hæreditariam tradunt *Card.* 4
de Luca de emphyt. diſc. 3. ſub nu. 10. *verſ. aut agitur, de Marin. reſol.* 305. *num. 3. verſ. tu. autem diſtingue.* Rota *deciſ.* 66. *nu.* 1. 12. & 13. *par.* 15., & in puncto contra uxorem à viro inſtitutam *Valaſc. conſult.* 157. *num.* 6.

Abſque eo quod ſuffragari potuerit reſponſio, quod

quod in diviſione inita de anno 1594. inter Auguſtinum, & Dominicum Mariam pupillos ex una, & Germanicum Patruum Authorem Comitiſſæ Reæ conventæ ex altera, bona controverſa quoad ipſos Dividentes evaſerint libera, & tranſitoria ad quoſcumque, eò quia aſſignata fuerint dicto Germanico cum clauſula *ad habendum*, & expreſſa promiſſione evictionis ex natura rei, nec non ampliſſimis, & effrænatis verbis, itaùt dubitari non poſſit quin renunciatum fuerit juri vocationis, & reſpectivè renovationis, quod in poſterùm cuique Partium com-
5 petere potuiſſet, ad plenè tradita per *Rot. in Ceſenaten. Legitimæ ſuper bonis emphyteuticis 23. Junii proximè præterits §. Juſtitia verò, & ſeqq. coram Me.*

Etenim prætermiſſo examine validitatis, ac roboris dictarum clauſularum, quæ de cætero tanquam adjectæ contractui cum pupillis inito trahi debent
6 in ſenſum dumtaxàt illis favorabilem, ut obſervant *Bardell. conſ. 11. n. 28., & Caſtald. conſult. 281. nu. 7.* Concurrente potiſſimùm, quod Inſtrumentum diviſionis præceſſerint nonnulla capitula renunciationem dicto juri emphyteutico nequaquam compræhendentia, quodque facultas contrahendi cum pupillis obtenta à Vexilliferis Bononiæ reſtricta, & limitata fuerit ad clauſulas, & pacta generalia in ſimilibus Inſtrumentis de jure, ac ſtylo apponi ſolita, itaùt propterea ſpeciales conventiones in ſubſequuta ſtipulatione adjectæ ultra illa operativæ non ſint. Objectum penitùs corruere viſum fuit ex eo, quod minimè probatum fuerit, quod actores ſint hæredes dividentium; Diviſio namque cum ſtipulata fuerit inter Dominicum Mariam, & Auguſtinum ab una parte, & inter Germanicum ex altera, ab Auguſtino verò deſcenderit Henricus, & ab iſto Pompeus, & Hercules Actores, qualitas hæreditaria eorum Actorum, quantumvis reſpectu Henrici probata fuerit ex actibus deductis per Comitiſſam *Summar. nu. 6.*, attàmen, quod Henricus fuerit hæres Auguſtini probari non potuit ex eo, quod illius Procurator in unica citatione ad ſoluendum Affictus facta *citato Summar. num. 5.* ipſum enunciaverit hæredem dicti Comitis Auguſtini, tum quia minimè doctum fuit affictus fuiſſe decurſos in vita Patris, ut exindè potuiſſet inferri, quod Henricus agens pro re ad hæreditatem Patris ſpectante, ejus hæredem ſe facere voluiſſet ad *Tex. in l. gerit, & l. pro hærede*
7 *ff. de acquir. hær. Alex. in l. ſi quis mihi §. Sed quid ſi mandaverit 7. ff. eodem, & Rota coram Bich. dec. 490. num. 12.* tùm etiam quia nec paritèr oſtenſum fuit dictam enunciativam fuiſſe emiſſam cum legitimo mandato Procuræ, vel ſaltèm præſente nominato, aut ab eodem ratificatam, ut advertunt *Gratian. diſcept. for. cap. 634. num. 50., & cap. 711. num 67.*
8 *Menoch. præſumpt. 100. n. 24. lib. 4. Card. de Luca de hæred. diſc. 12. num. 7. Rota coram Buratto deciſ. 207. num. 12. & in rec. deciſ. 42. num. 4. par. 17.*, cum certiſſima ſit juris regula, quod ubi filius convenitur, & de ejus præjudicio agitur, potentia ſuitatis apta non ſit ad illum conſtituendum hæredem, ſed concludentèr probari debeat eumdem paternæ
9 hæreditati ſe immiſcuiſſe ad *Text. in l. neceſſariis 57., ibique Bart. Bald., aliique repetentes ff. de acquir. hæred. Suderin. reſponſ. 42. per tot. Mantic. de conject. ult. vol lib. 12. tit. 10. num. 3. Card. de Luca de hæred. cit. diſc. 12. num. 9. Rota coram Merlin. dec. 857. num. 9., & coram Priol. deciſ. 418. num. 5.*, quæ ſanè probatio non deeſſe viſa fuit in caſu deciſionis editæ *in Peruſina Dotis 20. Junii 1701. coram* R.P.D. *meo Caprara* in contrarium allegato.

His poſitis concludebant Domini, quod ubi ſuper vi, & efficacia dd. clauſularum aliqua ſupereſſet difficultas, quæ evitari non poſſet, ob non probatam qualitatem hæreditariam in Henrico, adhuc hujuſmodi exceptio utpotè involuens plures inſpectiones Facti, & juris, ex quibus ſemper dubitari contingeret, utrum eſſet locus petitæ evictioni, & retentioni bonorum pro inducenda æqualitate diviſionis, apta non eſſet ad impediendam, ſeù retardandam immiſſionem, ut benè reſpondit *Rota in deciſ 44. ſub n. 18. poſt modern. Aſculan. ad Stat. Urb.*

Et ita utraque &c.

R.P.D. OMANNA

Bononien Emphyteuſis

Veneris 17. Junij 1707.

ARGUMENTUM.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa prò hæredibus, & Succeſſoribus non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, licet contineat clauſulas *ad habendum in perpetuum ff.* Inveſtitura àn & quando dicatur nova, etiam ſi facta fuerit ſub commemoratione præcedentium pactorum, & Inveſtiturarum.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio debetur Domino directo, expirata lineà ultimi Inveſtiti ratione Conſolidationis utilis Dominii cum proprietate.*

2 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica eſt materia differens, & in ea ſub nomine Hæredum, veniunt tantùm hæredes ſanguinis.*

3 *Neque contrarium operari valent clauſulæ* ad habendum, & in perpetuum, *quoniàm intelligendæ ſunt juxta naturam Contractus, cui famulantur.*

4 *Stante præſertim promiſſione facta per primum Inveſtitum, nuſquam ex quovis capite alienandi in extraneum.*

5 *Clauſulæ* ad habendum & in perpetuum *adjectæ in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, eò minùs operantur tranſmiſſionem ad hæredes extraneos, ſi fuerint qualificatæ cum alia* prout de Jure.

6 *Prohibitio alienationis, ſeù Locationis ultrà novennium, reſtringit conceſſionem ad hæredes ſanguinis.*

7 *Dicta enim prohibitio, cum non proveniat ex conſueta formula Notariorum ſicuti aliæ clauſulæ generales non niſi ex voluntate Contrahentium adjecta cenſeri debet.*

8 *Univerſitas hæredes ſanguinis habere non poteſt.*

9 *Verba* dedit conceſſit & locavit *important novam Inveſtituram.*

10 *Eundemque effectum operatur tranſlatio rei Emphyteuticæ in aliam perſonam cum conſenſu* Domini *directi.*

11 *Et adhuc dicitur nova, etiam ſi facta fuerit ſub Commemoratione antecedentium Inveſtiturarum.*

12 *Sola proœmialis enunciativa quod bona erant ſolita locari, operari non poteſt diſpoſitivam Conceſſionem, juxtà modum, & formam aliarum fuiſſe factam.*

13 *Simplex relatio ad unum pactum non operatur relationem in univerſum.*

14 *In Emphyteuſi attenditur unicè qualitas, cujus bona erant de tempore nova Inveſtituræ.*

15 *Actus, qui præbuit Cauſam Liti, obſervantiæ adminiculum non poteſt inducere.*

16 *Actus,*

16 *Actus emanati de tempore Epiſcopalis ſedis vacantis, eidem non præjudicant.*
17 *Vitium ſubreptionis inficit totam Conceſſionem.*

Decisio XII.

BEbulcas 97. Terreni ex bonis, quæ locare aſſueverat Menſa Archieſpiſcopalis Bononiæ Communitati S. Joannis in Perſiceto de anno 1537. conceſſit eadem Menſa in Emphyteuſim Sebaſtiano Sen. de Fabris pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus, cum pacto renovandi Inveſtituram de 39. annis in 39. annos, & cum aliis conventionibus, de quibus *in Summar. ejuſdem Menſæ num.* 1. prout de facto præcæteris renovata fuit de anno 1654. favore alterius Sebaſtiani Junioris nuncupati, qua abſque liberis, uſque & de anno 1668. defuncto, cum Monaſterium S. Margaritæ Civitatis Bononiæ, ex perſona Mariæ Magdalenæ de Fabris illius Sororis in eo profeſſæ defuncto Fratri ab inteſtato ſuccedere prætenderet, prælaudatæ Menſæ Syndicus bonorum devolutionem acceptavit, cumque pro illa ſubinde egerit coram Vicario Generali illius Curiæ, mandatumque de manutenendo, ſeù aſſociando obtinuerit, delata mihi ad Monaſterii provocationem Cauſa propoſui dubium -- *An ſit locus devolutioni itaut ſit danda manutentio, ſeù potiùs aſſociatio*, eidemque devolutioni locum eſſe, reſponſum fuit.

Cum enim extrà controverſiam ſit dominium directum Menſæ Archiepiſcopalis: rurſuſque indubitata remaneat extincto lineæ ultimi Inveſtiti, bona
1 Emphyteutica, de quibus agitur, reverti debent ad eandem Menſam dominam directam per viam conſolidationis dominii utilis cum proprietate, proindeque illi Jure omni manutentio debita eſt juxtà doctrinam *Bartol. in l.* 1. §. *Quod ait Prætor num.* 17. *ff. uti poſſidetis Honded. conſ.* 21. *num.* 19. *lib.* 2. *Card. de Luc. de emphyt. diſc.* 7. *num.* 2. *Poſth. de manut. obſervat.* 16. *num.* 44. *Rot. in Recent. par.* 17. *deciſ.* 26. *num.* 1. *& par.* 18. *deciſ.* 396. *nu.* 3. *& in Piſana devolutionis* 24. *Januarii* 1701. §. *Cum namque, &* 27. *Junii ejuſdem anni* §. *Nulla enim coram Reverendiſſ. Conchen. &* 16. *Januarii* 1702. §. *Cum enim coram Reverendiſſ. D. meo Decano.*

Non relevante, quod utraque Inveſtitura conceſſa illis de Fabris obtenta legatur, non ſolum pro inveſtito, ſed etiam pro ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus, ideoque Emphyteuſis etiam ad hæredes extraneos tranſmiſſibilis ſit. Quia cum agatur de Emphyteuſi Eccleſiaſtica, quæ materia differens reputatur, appellatione hæredum, & ſucceſſorum in in ea veniunt tantummodò hæredes, & ſucceſſores ſanguinis, indeque extraneis poſtpoſitis non impeditur finita linea rei Emphyteuticæ reverſio ad
2 Dominum directum *Card. de Luc. de emphyt. diſc.* 28. *num.* 2. *diſc.* 30. *num.* 12. *& diſc.* 31. *num.* 2. *Andreol. contr.* 378. *num.* 1. *Panimol. annot. ad deciſ.* 4. *nu.* 44. *Rot. coram Cerr. deciſ.* 226. *num.* 10. *& ſeqq. coram Ubag. deciſ.* 57. *num.* 6. *coram Priol. deciſ.* 303. *num.* 2. *in* Recent. *par.* 9. *deciſ.* 211. *num.* 4. *par.* 17. *dec.* 26. *num.* 2. *& poſt Balduc. ad* Ramon. *deciſ.* 30. *num.* 1. *& deciſ.* 31. *num.* 3. *&* 4. *tom.* 4., *& in* Romana *Domus* 15. *Decembris* 1702. §. *Data qualitate coram* R.P.D. *meo Priolo.*

Minuſque obſiſtentibus aliis clauſulis *ad habendum &c. & in perpetuum &c.* cum quibus inveſtituræ pariter conceptæ ſunt, quoniam illà tam *de Jure*, quam ex Partium placito reſtringuntur ad ſolos
3 hæredes ſanguinis. *De Jure* quidem, nam utraque clauſula interpretanda ſemper eſt ſecundum naturam contractus, cui famulatur; Undè cum verſemur in emphyteuſi Eccleſiaſtica de ſui natura non tranſitoria ad hæredes extraneos, neutra illarum conceſſionum ultrà illius limites extendere poteſt, ne in una eademque inveſtitura manifeſta contrarietas exoriatur, ut de clauſula *ad habendum* monent *Mantic. de tacit. & ambig. lib.* 27. *tit.* 10. *num.* 21. *Rot. coram Merlin. deciſ.* 532. *num.* 9. *& ſeqq. poſt Urceol. de tranſact. deciſ.* 2. *num.* 4. *& ſeqq. poſt Balduc. ad* Ramon. *dicta deciſ.* 30. *num.* 4. *& ſeq. & dicta dec.* 31. *pariter ſub nu.* 4. *tom.* 4. *coram Pentinger. dec.* 144. *num.* 5. *coram Emerix Jun. deciſ.* 130. *nu.* 3. *in* Recent. *par.* 13. *deciſ.* 481. *num.* 2. *par.* 16. *deciſ.* 385. *pariter num.* 2. *& par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 618. *num.* 4. *& ſeq.* & de clauſula *in perpetuum*, quod inter ſolos ſucceſſores ſanguinis, & perſonas in inveſtitura comprænenſas perpetuitatem importet, notant *Pacion. de locat & conduct. cap.* 53. *n.* 11. *& ſeqq.* Rot. *coram Pen. deciſ.* 1181. *num.* 4. *coram ſan. mem. Alexand. VIII. dec.* 24. *nu.* 9. *coram Emerix. Jun. deciſ.* 1150. *num.* 6. *in* Recent. *par.* 9. *dec.* 423. *num.* 13. *& ſeqq. par.* 11. *dec.* 340. *num.* 15. *par.* 13. *deciſ.* 481. *num.* 2. *& in* Romana *domus* 15. *Decembris* 1702. §. *Verum hoc objectum cum ſeq. coram* R P.D, *meo Priolo.*

Clarius verò ex Partium placito, nedum quia Sebaſtianus Sen. primus inveſtitus promiſit re emphyteutica benè, & diligenter uti, & frui nec ad alios devenire ſuis dolò culpa, negligentia, vel defectu durante inveſtitura, quæ ſanè promiſſio operatur, ut adempta penitùs maneat facultas inveſtitis emphyteuſim Eccleſiaſticam ad extraneos hæredes tranſmittendi, ut advertit Rot. *coram Cerro deciſ.* 126. *nu.* 4
16. *& ſeqq. coram Bich. deciſ.* 183. *num.* 11. *& ſeqq. coram Priol. deciſ.* 218 *num.* 6. *in* Recent. *par.* 16. *dec.* 79. *num.* 5. *& ſeqq. & dec.* 371. *num.* 5. *& poſt Balduc., ad* Ramon. *deciſ.* 30. *num.* 5. *& ſeq. & dicta dec.* 31. *nu.* 6. Verùm etiam quia Menſa Archiepiſcopalis, poſtquam controverſa bona conceſſerat *ad habendum &c. & in perpetuum* ſubdidit clauſulam illam *prout de Jure licet*, cum alia taxativa *durante inveſtitura*, ſi ergo facultas vigore priorum clauſularum attributa ex Inveſtientis mente exercibilis non erat, niſi prout liceret de Jure, & durante ſolum inveſtitura, abſolutum utique eſt, quod illa ſecumferre nequibat emphyteuſis tranſmiſſibilitatem ad hæredes extraneos, quæ non ſolum *Juris* diſpoſitioni adverſatur, ſed turius facultatem illam diſponendi egreditur, quæ inter ſolos hæredes Sanguinis durante inveſtitura exerceri poterat, ut benè in his terminis connotarunt *Sperel. deciſ.* 120. *num.* 22. *&* 51. Rot. *poſt Urceol. de tranſact. deciſ.* 2. *num.* 5. *& ſeq. poſt Salgad. in Labyrint. credit. deciſ.* 35. *num.* 4. *& ſeqq. in* Recentior. *par.* 5. *deciſ.* 86. *&* 310. *utrobique n.* 8. *par.* 13. *dec.* 481. *num.* 3. *par.* 16. *deciſ.* 79. *num.* 5. *par* 18. *deciſ.* 83. *n.* 9. & *in d.* Romana *Domus* §. *Verum hoc objectum coram* R.P.D. *meo Priolo.* 5

Adſtipulante præſertim ſtrictiſſima prohibitione alienationis, cum qua Inveſtitis Menſa Archiepiſcopalis facultatem ademit locandi hæc bona ultrà novennium, quæ ſanè prohibitio, veluti directè ordinata ad excludendos extraneos, evidentiùs conceſſionem reſtringit ad ſolos hæredes ſanguinis, ut ponderant *Gratian. diſcept. forenſ.* 244. *num.* 11. *Sperell.* 6
dicta deciſ. 120. *num.* 21. *Panimol. deciſ.* 127. *num.* 13. Rot. *coram* Manzaned. *deciſ.* 119. *num.* 8. & *ſeqq. coram Bich. deciſ.* 517. *num.* 18. & *ſeqq. coram Cerr. deciſ.* 226. *num.* 15. & *ſeqq. in* Recent. *par.* 19. *tom.* 2. *deciſ.* 618. *num.* 7. & *in ſæpè cit.* Romana *domus* §. & *iſta contrahentium*, illaque certò certiùs præ omnibus pro conceſſionis interpretatione operari debet, cum plus in ea influat dicta prohibitio, quæ non niſi ex Inveſtientis voluntate apponi potuit, quam cæteræ clauſulæ, quæ paſſim de ſtylo Notariorum adjici ſolent, 7
ut monet Rot. *in* Recent. *par.* 6. *deciſ.* 211. *num.* 7. & *ſeqq. par.* 11. *deciſ.* 349. *num.* 14. *par.* 16. *deciſ.* 70. *n.* 4. *par.* 19 *d. deciſ.* 618. *nu* 9. & *poſt Balduc. ad* Ramon. *d. deciſ.* 30. *&* 31. *n.* 6. *tom* 4.

Nec

Nec ttanſitum Emphyteuſis de Eccleſiaſtica in
hæreditariam ſuadere potuit circumſtantia, quod vi-
delicet cum controverſa bona tranſiverint in illos de
Fabris mediante emptione melioramentorum, quæ in
illis Univerſitas S. Joannis in Perſiceto confecerat, in-
de ſicuti eorumdem bonorum locatio, pro ſe hære-
dibus, & ſucceſſoribus æquè favore ejuſdem Uni-
verſitatis antecedenter facta intelligi non poterat,
niſi de ſucceſſoribus quibuſcumque etiam extraneis,
eo quod Univerſitas hæredes ſanguinis habere non
poteſt, juxtà ſenſum *Theſaur. dec.* 146. *num.* 5. *&*
8 *Rot. coram Cerr. dec.* 271. *num.* 9. *coram Celſo deciſ.* 15.
num. 10. *& in Recent. par.* 10. *deciſ.* 209. *num.* 9. *& ſeq.*
& par. deciſ. 54. *num.* 36. ita & pari modo tranſitoria
ad extraneos dici debeat conceſſio in ſequelam me-
moratæ venditionis, favore illorum de Fabris ſti-
pulata, quæ eamdem æque clauſulam continet, Ob-
jectum ſiquidem animadverſionem aliquam prome-
reri potuiſſet quotieſcumque conceſſio hujuſmodi
ſtetiſſet in mera, & ſimplici approbatione venditio-
nis eorumdem melioramentorum, & tamen illa fuit
vera, & nova Inveſtitura, & à prioribus locationi-
bus diſtincta, & totaliter independens, ut pandunt
verba illa, *dedit, conceſſit, & locavit*, quæ eandem no-
vam inveſtituram ſecum ferunt, ut tradunt *Nat.*
conſ. 505. *num.* 16. *Samniat. controv.* 14. *num.* 9. *Manſ. con-*
9 *ſult.* 738. *n.* 16. *Rot. deciſ.* 5. *num.* 15. *& ſeq. apud Balduc.*
in collect. deciſ. & rer. judic. tit. 5.

Fortius quia non ſolum conceſſio facta illis de Fa-
bris continet nova pacta, prout eſt illud, quod ipſe,
& ſui ultra novennium bona locare non poſſent,
nec non modificatio clauſulæ *ad habendum* inducta ex
alia clauſula *prout de Jure*, quæ pacta cum oon con-
tineantur in antiquis conceſſionibus, imò expreſsè ad-
verſentur conventionibus in una quaque illarum ap-
poſitis, non ſinunt novam conceſſionem, ad formam
antiquarum regulandam eſſe ſed rurſus Maſſarii, &
Homines d. Univerſitatis præcedenter renunciaverant
omnibus, & quibuſcumque Juribus vigore earumdem
locationum ipſis ſuper eiſdẽ Bonis competen. quæ qui-
dem adeò expreſſa refutatio importat perneceſſe,
quod ſubſecuta conceſſio facta ad commodum perſo-
næ omninò nova dici debeat diſtincta, & indepen-
dens ab aliis, quãdò in debilioribus terminis regulari-
ter videmus, quod ſola tranſlatio rei emphitheuticæ
in aliam Perſonam cum conſenſu Domini directi facta
reſpectu venditoris vim habet extinctionis primæ
conceſſionis & novæ Inveſtituræ ex integro emptori
conceſſæ, ut teſtatur *Card. de Luc. de Emphyt. diſc.* 32.
num. 8., *& diſc.* 53. *num.* 33. *Palm. Nep. alleg.* 94. *num.*
55. *& ſeqq. Dond. conſult.* 48. *ſub num.* 6. *verſ. & ſcri-*
10 *bentes Capyc. latr. conſult.* 75. *num.* 175 *lib. primo Rot.*
coram Cerr. dec. 673. *num.* 2. *in Recent. part.* 12. *dec.* 388.
num. 8. *& ſeqq. part.* 16. *deciſ.* 129. *num.* 10. *part.* 18. *deciſ.*
33. *n.* 15. *& apud Balduc. in collect. deciſ. & rer. judicat.*
d. dec. 5. *num.* 15. *& ſeq. tit.* 5.

Hinc nil relevat, quod eadem conceſſio facta le-
gatur cum verbis denotantibus relationem ad alias In-
veſtituras: ultra quod enim concurrentibus novis
Pactis, conceſſio adhuc dicitur nova, quamvis ſub
11 commemoratione antecedentium facta fuerit *Rota co-*
ram Gregor. dec. 522 *n.* 19. *coram Bich. dec.* 517. *num.* 8.
& in Recent. part 18. *deciſ.* 33. *num.* 2., *& ſeqq.* præ-
tereà tamen relatio conijci nequit, ex quo in ea enun-
ciatum fuerit bona in hunc modum ſolita eſſe loca-
ri, & conduci per dd. Maſſarium, & Communitatem;
enunciativa enim hujuſmodi in parte prohemiali ex-
preſſa, quod Bona erant locari ſolita per Communi-
catem importare nequeunt diſpoſitivam conceſſionem
juxta formam, & modum aliarum factam eſſe *Gra-*
tian. diſcept. 350. *num.* 47. *Pacion. de locat. cap.* 14. § 6.
12 *num.* 28. *Rot. in Rec. part* 5. *dec.* 36. *num.* 16. & *dec.* 444.
num. 35.

Et quamvis in diſpoſitiva Sebaſtianus Senior deſi-
gnetur tamquam Succeſſor communitatis, atque ex-
primatur conceſſionem fieri juxtà formam locationis
factæ eidem Univerſitati, Deſignatio tamen in Suc-
ceſſorem intelligitur, quo ad melioramenta, reſpectu
quorum mediante emptionis titulo Sebaſtianus in Ju-
ribus Communitatis ſuccedebat. Expreſſio autem
formæ antiquæ locationis non qualificat integralitèr
novam conceſſionem ſed ſtat relativè ad Jus deci-
mandi, quod fuit Menſæ Archiepiſcopali reſerva-
tum, ad denotandum ſcilicet, quod eadem Menſa po-
ſſet in controverſis Bonis Decimas recolligere, eo
modò, quo fieri aſſueverat de tempore, quo eadem
Bona per Univerſitatem conducebantur. Unde ea- 13
dem relatio reſpectu unius ſimplicis pacti, operari ne-
quit relationem in univerſum *Carlin. contr.* 75. *num.*
6. *lib.* 1. *Rot. coram Dunozzett. Jun. deciſ.* 237. *num* 2.
& *dec.* 594. *num.* 11. & *in Rec. part.* 17. *dec.* 16. *nu.* 11.
& *dec.* 81. *num.* 8.

Prout etiam parvi refert, quod dd. Bona in loca-
tionum exordio fuerint penitus ſterilia, & infructi-
fera, cum enim de tempore, quo Sebaſtianus Sen:
fuit Inveſtitus illa eſſent fertiliſſima, & veluti talia
eidem conceſſa fuerint, curandum hodiè non eſt de il-
lorum qualitate ab initio, ſed præterito tempore poſt-
habito, attendenda unicè eſt qualitas cujus erant
tempore novæ Inveſtituræ juxtà tradita per *Pacion. de*
locat. & conduct. cap 55. *num.* 101. *Rot. coram Bich. dec.* 14
483. *n.* 29. *verſ. Pariterque* & *in Rec. par* 12. *dec.* 111. *n.*
10 & *ſeqq.*

Perperam deniq; ad conijciendam qualitatem Bo-
norum ad quoſcumque tranſitoriam, recurrebatur
ad præſuppoſitam obſervantiam; Si enim illa deduci
contenditur ex unico actu venditionis dd. meliora-
mentorum per univerſitatem factæ illi de fabris, qui
erat Perſona extranea, in caſſum utique laboratur, quia
illorum venditio nil commune habet cum ipſa Bono-
rum proprietate, de cujus diſtractione nullus actus
aſſertur, & in omnem caſum, cum Menſa Archiepiſ-
copalis per viam novæ conceſſionis cum pactis tota-
litèr diſparatis, eumdem Fabrum de eiſdem Bonis
ſucceſſivè inveſtiverit, obſervantia pro interpretatio-
ne hujus novi actus deſumi nequit à parte ante, ſed
unicè inſpiciendum eſt, quid deinceps evenerit; Si ve-
rò illa elici prætenditur, ex Inveſtitura, quam de an-
no 1685. Sede Archiepiſcopali vacante obtinuit à
Subcollectore ſpoliorum Co: Areoſtus in quem præce-
denter Bona fuerant per Monaſterium tranſlata, labor
in hoc caſu inutilior redditur, tum quià actus iſte, vo-
luti à Menſa Archiepiſcopali contradictus, & cauſam
præbens hodiernæ liti nullum obſervantiæ adminicu- 15
lum inducere poteſt *Rot. coram Gregor. deciſ.* 4. *num.* 2.
coram Eurats. dec. 120. *n.* 37. *coram Coccin. dec.* 1735. *n.*
5. & *in Rec. part.* 17. *deciſ* 338. *num.* 15. Tum etiam
quia emanavit de tempore, quo vacabat Archiepiſ- 16
copalis Sedes, in cuius præjudicium non poterat ad
illum procedi juxtà *Text. in cap.* 1. *ne Sede Vacante*
cum alia in *Gerundea Beneficii* 26. *Aprilis* 1697. §.
Et demum & 17. *Junii ejuſdem anni* §. *His ità præha-*
bitis coram R. P. D meo Priolo; Tum demum, quia, ut
Subcollector ad memoratæ Inveſtituræ conceſſionem
devenire poſſet extortum fuit mandatum R. P. D.
Theſaurarii, reticita penitus eidem lite mota ab Ec-
cleſia ſuper Bonorum devolutione jam diù ab ea pe-
tita. Cum autem Scientia hujus circumſtantiæ indu-
bitanter eumdem R. P. D Theſaurarium retraxiſſet
ab hujus facultatis conceſſione, nemini dubium eſt
quin reticentia illius Cauſæ patentiſſimum Subrep-
tionis vitiom, & quodque iſtud totam conceſſionem 17
nullam, irritamque reddat ad *Text in cap. ſuper litte-*
ris de reſcript. Palm. alleg. 3. *n.* 37. & *ſeqq. Balduc in col-*
lect. dec. & *rer. Judic. tit.* 2 *dec.* 6 *nu.* 21. *Rot. coràm Bu-*
ratt. dec. 155. *num.* 8. *coram Gregor. dec.* 50. *n.* 4 & *coram*
ſan: mem. Alexandro VIII. dec. 239. *num.* 8.

Et ita utraque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Aſſociationis.

Lunæ 28. Januarij 1709.

ARGUMENTUM

Non obſtante, quod Emphyteuta inciderit in caducitatem, nihilominus ex benignitate Canonum, & ſtylo Tribunalis S. Rotæ admittitur ad purgationem Moræ tenetur tamèn nedùm ſolucre integros Canones, & Laudemia, ſed etiam omnes expenſas, tàm Judiciales, quàm extrajudiciales, nec non etiam damna, quæ Dominus directus litigando paſſus fuit, reficere.

SUMMARIUM.

1 *Probatio Dominii; identitatis Bonorum, & Controventionis doloſæ, ſunt tria extrema neceſſaria prò obtinenda devolutione.*

2 *Dictiſque extremis probatis, competit Aſſociatio Domina directo.*

3 *Identitas probatur ex Inſtrumentis plurium alienationum.*

4 *Confeſſio propria præſertim jurata, nemo impugnare poteſt.*

5 *Dolus, & malus animus fraudandi Dominum directum, nedùm deducitur ex actibus poſitivis, ſed etiam Negativis.*

6 *Et ex quo quis Dominium pertinacitèr impugnavit Domino directo, aiendo ad ſe pertinere.*

7 *Caducitas cenſetur remiſſa ſi ea non obſtante, continuata fuerit Exactio Canonum per quinquennium.*

8 *Requiritur tamèn ſcientia ipſius Caducitatis in Domino directo, aliàs exactio Canonum non relevat.*

9 *Maximè quando talis exactio non fuit facta per ſe ipſum, ſed per Procuratorem, quo caſu iſtius acquieſcentia præjudicare nequit Domino.*

10 *Purgatio moræ admittitur ex æquitate Canonum & ex praxi Tribunalis Rotæ.*

11 *Eccleſia tanquàm pia Mater nuſquàm hoc Præſidium denegare ſolet.*

12 *Admiſſus verò ad tale Beneficium ſoluere debet, nedùm integros Canones & Laudemia, ſed etiam reficere omnes expenſas etiam extrajudiciales, & damna, quæ Dominus directus litigando paſſus fuit.*

DECISIO XIII.

Reſponſum fuit coràm Me 23. Martii ſuperioris Anni - Mandatum de aſſociando ex capite devolutionis relaxatum favore Ven. Monaſterii Sancti Pauli ad poſſeſſionem Vineæ in Emphiteuſim conceſſæ Joanni Baptiſtæ Balduccio à quo mediatè Cauſam habet Bartholomeus Sodinos, eſſe exequendum ex rationibus deductis in deciſione deſuper edita, adversùs quam conceſſa nova Audientia, ſub ea tamen lege, quod priùs recognoſceretur in Dominum Monaſterium, quodque ſecuta tali recognitione adderetur conſueto Dubio - *An ſit ſtandum, vel recedendum à deciſis* pars altera - *Seù potius ſit locus purgationi moræ* - Cum autèm Rei conventi dictam recognitionem emiſerint, repropoſui hodiè Cauſam, & Domini quoad primam partem ſteterunt *in deciſis*, & quoad alteram reſponderunt *eſſe locum purgationi moræ*.

Deciſion. ad Fulgineum.

Fundamentum reſolutionis, quo perſtitum fuit in deciſis, iterùm reſedit in eo, quod probatis dominio, identitate bonorum, ac contraventione doloſa in Emphyteuta, quæ ſunt tria extrema neceſſaria pro obtinenda devolutione, *Gratian. diſcept. foreuſ. cap. 736. num. 7., & ſeqq Carol. Anton. de Luca de linea legal. part. 1. artic. 22. ſub n. 2. Rota coram Celſ. dec. 15. n. 6., & in Nullius, ſeù Senogallien. Bonorum ſuper Manutentione 23. Januarii* 1697. *§. Debita ſanè coram bonæ mem. Muto*, Domino directo denegari non debet aſſociatio ad eadem bona in Emphyteuſim conceſſa, ut probat deciſio, quæ revidetur §. *Debita ſanè cor. bon. me Muto.*

Et quidem aſſumendo diſtinctum eorumdem extremorum examen, perſpicuum reſultat Dominium directum ex Inſtrumento Inveſtituræ ſtipulato de Anno 1626. præſeferente Monaſterium Sancti Pauli conceſſiſſe Michaeli Picollio, à quo Cauſam habent Rei conventi, duas petias Terræ pro annuo Canone ſcutorum 30. *Summario Monaſterii Num.* 1. exhibito contra Cæſarem Cozzium in Romana Devolutionis die 23. Martii ſuperioris anni coram Me. Quod autem Vinea à Balduccio alienata, & nunc à Sodino poſſeſſa, ſit portio dictarum Terrarum quæ fuerunt conceſſa Micheali anno prædicto 1626. apertè comprobatur ex eo, quod ipſa Michael de anno 1633. Terrenum inveſtitutum diſtraxit in Patres Sanctæ Pudentianæ, qui cum Monaſterium Sancti Pauli approbàre noluerit venditionem ſibi factam, eodem Monaſterio aſſentiente, & ſub eadem declaratione, quod proveniret ex Inveſtitura facta, ut ſuprà, Michaelis de Anno 1626. idem Terrenum alienarunt in Bernardinam Balducciam, & prò ea in Ludovicum Balduccium Fratrem, qui ſucceſſivè de Anno 1638. nomine Sororis recognovit in Dominum Monaſterium, & prò ea Canones ſoluit *dicto Summ. à nu.* 2. *ad* 5.

Duas partes dicti Terreni alienavit ex poſt Bernardina de Anno 1644. unam nempè Franciſco Ciriaco, à quo Cauſam habent Paduanus, & PP. Sancti Adriani *dicto Summar. nu.* 6. de qua in Romana Devolutionis hac ipſa die coràm Me prodita, & alteram in Nicolaum Fabrum, à quo devenit in Cozzium, favore cujus emanavit reſolutio die 23. Martii ſuperioris Anni pariter coram Me; Et tertiam hodiè controverſam poſt obitum Bernardinæ ſecutum de anno 1685. fuit occupata a Joanne Baptiſta Balduccio dicti Ludovici filio, *citato Summar. num.* 8. poſt obtentam à Ven. Monaſterio, tanquam verò Domino directo renovationem, eidemque factam Canonum ſolutionem, de Anno 1682. illam alienavit favore illorum de Riccis, qui ſe obligarunt obſervare, & adimplere omnia, & ſingula pacta, capitula, conventiones, aliaque in Inſtrumento primæ Inveſtituræ contenta, & expreſſa, de quibus omnibus plenam notitiam, certamque ſcientiam habere medio Juramento affirmarunt *dicto Summar. num.* 9 quæ pars licèt ſubindè ab his alienata fuerit in Sodinum, & in tali alienatione Balduccius tamquàm Dominus conſenſum præſtiterit, nihilominùs ex recenſità facti ſerie ſit evidens, quod eadem eſt portio illa Terreni in totum rubrorum novem, quæ de Anno 1626. conceſſa fuerat in Emphyteuſim Michaeli Picollio, ad tradita in ſimilibus terminis per *Rot. coram Dunoz. Jun. deciſ* 989. *num* 12, *& coram Cerro dec.* 491. *num* 9. quæ omnia comprobàta remanent à relatione Pereti judicialiter deputati, & à Sententia R.P.D. Riccii deſuper lata.

Et hinc malè in contrarium inſiſtebatur, vel in aliqua diſcordantia confinium notata in Inſtrumentis Inveſtiturarum, vel in diverſitate Canonis, ut in Inſtrumento primæ Inveſtituræ conventi in ſcutis 30., à Balduccio verò ſoluti in ſcutis 14.; Prima enim quatenus ſubſiſteret. ſeù verificari poſſet, proveniret ex eo, quia antiquum Inſtrumentum Anni 1626. compræhendebat totum Terrenum involutum in ſuis generalibus confinibus, quod poſteà per Bernardinam, & ſucceſſores fuit diviſum in plures Vineas confinatas cum ſuis ſpecialibus partibus, ut admiſit ipſemet Joannes Baptiſta Balduccius in Inſtrumento Anni 1682. quemadmodum ex eadem diſmenbratione procederet, & altera cum Terrenum, quod fuerat aſſignatum Picollio prò ſcutis 30. fuerit, ut dictum eſt, poſteà diviſum in duas partes, quarum prima fuit gravata Canone ſcutorum 16. *Summar. hodierno Monaſterii nu.*1. portio verò reſidualis, de qua modò agitur, in dd. ſcutis 14.

Ex his itaque digito demonſtratis præfatis duobus primis extremis, & quidem mediantibus ſummo labore, ac gravibus ſumptibus Monaſterii impenſis in perquirendis Inſtrumentis tot tantarumque diviſionum diſtractionum, & alienationum, ſine quibus citra dubium periiſſet memoria fundi Emphyteutici, faciliùs etiam probari viſus fuit malus animus Balducci fraudandi Monaſterium; Tum quia ipſe in dictis duobus Inſtrumentis ſtipulatis nempè de Anno 1675. recognoverat illius dominium directum, & medio Juramento expoſuit habere individuam notitiam contentorum in prima conceſſione, & de Anno 1682. faſſus fuit idem Dominum directum pænes Monaſterium, quæ jurata confeſſio ab eodem impugnari non poreſt, *ad Text. in cap. per tuas de probat. leg. generaliter Cod.*
4 *de non numerat. pecun. Rot. in recentior. deciſ.* 227. *num.* 12. *par.* 9. *& deciſ.* 250. *num.* 4. *&* 6. devenendo ſubindè ad novam alienationem favore Sodini, induit figuram Proprietarii, ac voluit in Dominum directum recognoſci, ut obſervat deciſio, quæ revidetur §. *Dominium autem*; Tum & fortius quia judicialiter à Monaſterii Rectore conventus, quæſtionem Dominii adcò acriter refricavit, ut poſt ſolemnem proteſtationem penes acta emiſſam, quod non conſtaret de dominio, minuſque de identitate Terreni Emphyteutici, Poſitiones articulatas ſuper eiſdem abſolutè negaverit, itàut proindè animus fraudandi, & deludendi Dominium directum in caſu noſtro non tantùm reſultet ex actibus negativis; nempè ex non facta ſolutione Laudemii, verùm etiam ex aliis poſitivis expræſſis, & inexcuſabilibus huc uſque expoſitis, ex quibus caducitatem culpoſam, & inevitabilem re-
5 ſultare probat Deciſio, quæ revidetur ſub citato *§. Dominium.*

Non attendo, quod in Inſtrumento venditionis Sodino factæ, habita fuerit aliqualis relatio ad Inſtrumentum anni 1682 in quo fuerat reſervatus conſenſus Monachorum, quia nullo medio exindè poteſt ſaluari malus animus Balducci, nam qualis fuerit ejus intentio, dilucidè arguitur ex actibus ſubſequutis nuper recenſitis cum etiam poſt producta Inſtrumenta alienationum ab ipſo factarum, perti-
6 naciter aſſerere non erubuerit, vineam ad ſe ſpectare, *ad Text. in l. ſed Julianus ff. ad Maced. Rota coram Cerro dec.*419. *num.*10. *in recent. dec.* 108. *eodem num.*10.*par.*11.*& dec.* 379.*nu.*16.*par.*15.

Minimque ſuffragatur, quod poſt lapſum tot annorum, & poſt exactionem Canonum ultrà quinquennium continuatam caducitas talis cenſeri de-
7 beat remiſſa, ad tradita per *Cald. de Emph.extinct.lib.* 4.*cap.*18.*tit.*38 *nu.*2.*par.*19. ultrà quod enim ſemper recurrit reſponſio, quod dominium fuit etiam refricatum poſt motam litem; & ſic objectus quinquennii lapſus nullo modo conſiderari poteſt, adducta concluſio aliter recipienda non eſt, quam data ſcientia ipſius caducitatis in Domino Directo, ut probat 8
*Fulgin. de var. caduc. quæſt.*14. *num.* 13. maximè quando, ut hic, canonum exactio non fuit facta ab eodem Domino per ſe ipſum ſed ab ejus Procuratore, cum hoc caſu data etiam dicta caducitatis notitia, Procurator recipiendo Canones in præjudicium Eccleſiæ, illā remittere non valeat, ut optime probant *Menoch. conſ.*460 *n.*13. *Rot. coram Buratt dec.*611. *nu.*8. *verſ.*2. 9
*limita, & in recent. dec.*33 *n.*7. *& dec.*340 *n.*31.*par.*13.

Hæc quoad primam dubii partem; Quo verò ad alteram, qua reſponſum fuit *eſſe locum purgationi moræ,* ratio decidendi ſtetit in æquitate Sacrorum Canonum in *cap potuit de locat. & conduct.* ac etiam in praxi inconcuſſa noſtri Tribunalis, cum in illam ſemper proni quod rerum circumſtantiæ patiuntur, Judices eſſe debeant, ut firmat Rota *coram Emerix dec.* 749.
*n.*7.*dec.*923.*n.*1.*& dec.*1266.*n. in Mediolanen. Bono-* 10
rum 21. *Aprilis* 1692. §. *primo coram clar. mem. Cardinali Caccia, & in* Romana *ſeu Portuen. Tenutarum* 17. *Junii* 1697. §. *Vindicatis coram* Reverendiſſ. *dell'Olmo.*

Non attento quod æquitate prædicta Balduccius videatur indignus, eo quia tali abuſus benignitate eam petat ſolum poſtquam de bonis in Emphyteuſim receptis tamquam de propria diſpoſuit, quæſtionem dominii reſticavit, ac demum bonorum identitatem controvertere acriter ſtuduit, confiſus, quod in omnem caſum purgatio moræ tamquam tabula naufragii ipſi numquam eſſet defectura; cum enim inſimul cum Balduccio comparuerit etiam Sodinus, ab eodem cauſam habens, qui ne dum non probatur habuiſſe individuam ſcientiam qualitatis Emphyteuticæ, verùm etiam promptum ſe exhibuit recognoſcere Monaſterium in verum Dominum, in his enim terminis de reſoluto jure datoris reſolutum remaneat jus acceptoris Eccleſia, quæ eſt pia mater imploratum præſidium numquam denegare conſuevit, ut probant authoritates relatæ in ſuperiori *§. Cum aliis*
adductis in citata Romana Devolutionis 23. *Martii* 11
1708. *§. Hæc reſpectu coram me.*

Bene tamen verùm eſt, quod ſicuti Eccleſia non debet eſſe tenax in exigendis caducitatibus, ita è converſo Judices pati non debent, quod jus ejuſdem exindè efficiatur deterius, quo circa Emphyteuta non tantum eidem prius ſoluere tenetur Canones decurſos, & Laudemia verùm etiam reficere debet quodcumque damnum, & expenſas ſive judiciales, ſivè extrajudiciales, quæ litigando pati potuit, ut Miniſtris Eccleſiarum detur anſa invigilandi, & perquirendi jura neceſſaria pro recuperatione bonorum deperditorum, ut laudabili diligentia in præſenti fuit practicatum, *Rota in nuper citatis deciſionibus, & ſignanter in dicta Mediolanen. Bonorum* 3. 12
Decembris 1691. *§. fin. &* 21. *Aprilis* 1692. *pertot. coram Card. Caccia, & in* Romana, *ſeu Portuen. Tenutarum* 17. *Junii* 1697. §. *Vindicatis coram* Reverediſſ. *dell'Olmo impreſſa apud Card. de Luca de Emphyt. dec.*30.

Et ita traque &c.

R. P. D. PRIOLO.

Romana Devolutionis.

Lunæ 28. *Januarij* 1709.

ARGUMENTUM

Devolutio ex capite alienationis Bonorum Emphyteuticorum, an & quando incurratur; ſubemphyteuticatio licita eſt etiam ſinè Conſenſu Domini directi, & quid ſi mutata fuerint pacta primæ Inveſtituræ.

SUMMARIUM.

1 *Agi nequit ad devolutionem ob alienationem niſi probata ſcientia pacti de non alienando.*

2 *Et ad hunc effectum non ſufficit ſimplex ſcientia præſumpta, ſed requiritur omnino certa, & indubitata.*

3 *Subemphyteuticatio facta favore perſonæ coæqualis Conditionis licita eſt, etiam ſinè conſenſu Domini directi.*

4 *Quoties tamen pacta primæ Inveſtituræ alterata non fuerint.*

5 *Prælatio ſemper debetur Domino directo, non obſtante quod Emphyteuta illam ejus favore reſervaverit occaſione ſubemphyteuticationis.*

6 *Repugnantia, & alteratio pactorum, debet eſſe omninò inconciliabilis, ad hoc ut ſubemphyteuticatio non ſubſtineatur.*

7 *Pro evitanda caducitate ſufficit ſola articuli dubietas.*

8 *Et Cauſa quævis etiam minus juſta, & opinativa.*

9 *Præſertim quandò abeſt dolus, utpotè quia Emphyteuta proteſtatus fuit non intelexiſſe in minimo præjudicare Juribus Domini directi.*

10 *Caducitas non incurritur ſinè dolo, & protervia.*

11 *Hæres mediatus præſumitur ignoraſſe Inſtrumentum Inveſtituræ, & pacta in eo appoſita.*

12 *Quinacuma quare fuerint introducta.*

13 *Emphyteuta non refricans quæſtionem Dominii ad effectum recognoſcendi qualitatem Bonorum, non incurrit pœnam devolutionis.*

DECISIO XIV.

EX defectu doli, & fraudis ſine quibus ſola, ac
nuda alienatio rei emphyteuticæ facta irrequi-
ſito Domino directo non eſt ſufficiens ad effectum,
ut illa privatus remaneat emphyteuta juxta plenè
firmata in hac eadem Cauſa favore Cæſaris Cozzii die
23. Martii ſuperioris anni coràm Me, cenſuerunt ho-
diè DD., nec eſſe locum devolutioni quoad alterum
tetræ petium poſſeſſum à Patribus S. Adriani ſub di-
cta die non informantibus.

Ijdem namque recognoſcunt in mediatam Authri-
cem Berardinam Balducciam, in qua nulla prorsùs
mala fides conſiderari potuit ob primam alienatio-
nem ejus nomine initam à Ludovico fratre de an-
no 1644. favore Franciſci Cyriaci; ſivè quia nullo
modo probatur, quod ipſa ratificando actum habue-
rit præciſam, & individualem ſcientiam pacti de
1 non alienando contenti in prima Inveſtitura anni
1626, prout neceſſe eſt, ut agi valeat ad devolu-
tionem, eo quia cum iſta ſit pœna, ut obſervat
Manſ. conſult. 64. *num.* 45., *& conſult.* 71. *num.* 1. *tom.*
10., *Barz. deciſ.* 50. *num.* 60. *Rot. in Recent. dec.*
36. *num.* 46., *&* 57. *par.* 11., ad illam incurren-
2 dam non ſufficit ſcientia merè præſumpta, qualis
argui poſſet ex enunciativa Inſtrumenti dictæ pri-
mæ Inveſtituræ, ſed requiritur talis, quæ ſit cer-
ta, & ſpecifica, ac cum omnibus ſuis qualitati-
bus, *Card. de Luc. de emphyth. diſc.* 36. *num* 11.
verſ. Quarè pro meo Judicio, *Cyroc. diſput.* 56. *num.*
20., *Gobb. conſult.* 95. *num* 36.. *Rot. coram ſan. mem.*
Alex. VIII. deciſ. 156. *num.* 14. *coràm Duran. deciſ.*
426. *num.* 16.. *& ſeq.. & in Recent. deciſ.* 735. *nu.*
20. *par.* 18., cum aliis planè relatis *in dicta deciſ.*
prodita favore Cæſaris Collitigantis 23. *Martii ſuperioris*
anni §. In præſenti coràm Me.

Sivè etiam quia alienatio, de qua agitur continet
purum contractum ſubemphyteutis, quæ ubi fue-
3 rit ſtipulata favore perſonæ coæqualis conditionis
licita reputatur etiam ſine conſenſu Domini directi,
Deciſion. ad Fulgineum.
ut diſcuſſo articulo firmant *Niger. de laudem. tom. pri-*
mo quæſt. 10. *art.* 1. *per tot.*, *& ſignantèr num.* 27.,
& ſeq., Rot. coràm Royas deciſ. 143. *num.* 1., *&*
ſeq., *& in Rec. deciſ.* 77. *num.* 4.. *& ſeq. par.* 17.
Non attento, quod hic altera remanſerint pacta,
& conditiones primæ Inveſtituræ, quia licèt in hoc
caſu ſubemphyteuticatio permiſſa non ſit, ut limi- 4
tando regulam tradant *Fuſar de fideic. alienat. pro-*
hib. quæſt. 701. *num.* 9. *Joſeph. Ludovic. deciſ.* 64.
num 131., *Rot. coràm Royas cit. deciſ.* 143. *nu.* 7.
attamen objectum apparuit undique irrelevans,
quia pactum, quod ſtatuæ, aurum, argentum &c.,
quæ reperta fuiſſent in Terreno ſubemphyteuti-
cato reſervata cenſerentur Sublocatrici, non tollit
quo minùs Monaſterium S. Pauli petere non potui-
ſſet à Berardina partem favore ipſius in Inſtrumen-
to Inveſtituræ conventam, dictum quippè non fuit,
quod portio præfate non deberetur Domino dire-
cto, in quo ſtaret contradictio, qualis profectò,
nec verificari potuit reſpectu alterius pacti, ibi =
Che eſſa Sublocatrice habbia da eſſer preferita ad ogn'al-
tra perſona, ut pote minimè excludentis prælat-
ionem debitam Domino directo tàm ex vi legis
Inveſtituræ, quàm ex Juris diſpoſitione *in l. fin.*
Cod. de Jur. emphyth., cum ipſi nullo modo dica-
tur præjudicatum, niſi repugnantia pactorum ſit 5
omninò clara, & contradictio prorsùs inconciliabilis,
ut ad rem ponderat *Card. de Luc. de Feud, diſc:* 127.
num. 15., *Galeott. controv.* 31. *num.* 34. 6

At ſuper his initiſti ulteriùs non mittebatur, quia
noſtra quæſtio non erat ſuper validitate ſub em-
phyteuſis, ſed de vitanda caducitate. pro qua
ſufficit ſola articuli dubietas, *Fulgin. de Jur. emphyth.*
ſub tit. de alienat. quæſt 1. *num.* 36., *Rot. coràm Sera-* 7
phin. deciſ. 1149. *num* 1. *coràm Emerix Jun. dec.* 722.
ſub num. 6., *& in Romana Caducitatis* 23. *Januarii*
1702. *§. Vel ſaltèm coràm* Reverendiſſimo *del Ol-* 8
mo, & cauſa quævis etiam minus juſta, & opi-
nativa, *Rot. coràm Cerr. deciſ.* 112. *num.* 25. *coràm*
Priol. deciſ 187. *num.* 2. *coràm Pentinger. deciſ.* 69.
num. 14. *par.* 12. *deciſ.* 320. *num.* 10. *par.* 17., *&*
dec. 327. *num.* 8. *&* 9. *par.* 19. Et in nuper cit.
Romana Caducitatis dicto §. Vel ſaltèm coràm Reveren-
diſſimo Conchen.; Maximè quia evidentèr patuit
Berardinam dictam oræteníam alterationem pacto-
rum non excogitaſſe ad occultandam qualitatem
emphyteuticam cum expreſſe falſa fuerit, quod
non intendebat in aliquo recedere à prima Inve- 9
ſtitura, aut in aliquo præjudicare Juribus Domi-
nicalibus, tàm quoad conſenſum quatenùs fuiſſet
neceſſarius, quàm quoad laudemia & canones,
ut notat dicta altera Deciſio *§. Ex his*. Neque hæc
dici poſſunt proteſtationes contrariæ facto juxta *Tex-*
tus Canſuram in cap. Solicitudinem de appellat., *& in*
l. ſi extraneus in princ., ff. de acquiren. hæred., *Rot.*
coràm Mantic. deciſ. 200 *per tot.*, *& deciſ.* 432 *num.*
2. *&* 3., *& coràm Emerix Jun. deciſ.* 1089. *num.* 4.,
quia licèt Beratdina nec conſenſum exoquerit, nec
laudemium ſolverit, adeoùt Monaſterium fuerit
coactum aſſumere longas, & diſpendioſas lites pro
tuitione ſuorum Jurium; Attamen ultra quod poſt
ſublocationem ſupervixit ad paucos menſes, re-
currit data reſponſio, minimùm quod juſtificatum
non fuit, quod cum ſcientia pactorum proceſſerit
ad alienationem omninò inexcuſabilem, vel credi-
derit ſubemphyteuticare non potuiſſe abſque con-
traventione cum pœna caducitatis non incurratur
ſine dolo. & protervia, *Pacion. alleg.* 43. *num.* 3., 10
Palm. Nep. alleg. 366. *num. ultimo*, *Manſ. conſult.*
227. *num.* 34. *Rot. Lucen. inter collect. per Palm.*
Nepot. tom. 1. *deciſ.* 8. *num.* 29., *& ſeq.*, *Rot. in Re-*
cent. deciſ. 334. *num.* 10. *par.* 14., *& deciſ.* 322. *n.* 7.
par. 17.

Hæc autem hucuſque dicta faciliùs procedunt, tàm quoad Franciſcum Cytiacum, ſuoſque deſcendentes, quàm reſpectu Franciſci Padouani, à qoo cauſam immediatam habent PP.S. Adriani, quia re-
11 ſpectu iſtorum, nedùm urget præſumptio, quod ignoraverint Inſtrumenrum primæ Inveſtiturtæ, verùm etiam Proprietatem ipſam ſpectaſſe ad Ven. Monaſterium S. Pauli, itaùt propretcà mirum viſum minimè fuerit, ſi Padouanus canones, & laudemia ſoluerit Balducciia, ut proſequitur dicta altera mea Deciſio favore Gozzii edita §. *Nec ad excludendum*.

Non urgente, quod iſte Conventus coràm Judice ulteriùs detractaverit Monaſterium recognoſcere in Dominum, quia reverà excepit ſolum de exhibitione ſcriptùrarum, ex quibua recognoſcere poſſet qualitatem Vineæ, quam ipſe tamquàm liberam emerat ſubhaſta: Cumque productia ſubindè Juribus congruam, ae fundatam Monaſterii petitionem competerit, tantum abeſt, ut directum dominium illius in controverſiam ampliùs deduxerit, ut in Teſtamento ſub quo paulo poſt deceſſit, eidem ſolui mandaverit laudemia, quæ cum depoſita quoque fuerint ab ejus hæredibus, *Summario PP.Sancti Adriani Num.3.*, ae iidem PP. Sancti Adriani in exequutionem voluntatis ipſius Padouani capitularitèt congregati declaraverint nunquàm habuiſſe animum intervertendi directum dominiom, adque ideò eſſe promptos, & paratos ſolutioni quindenniorum, quorum præſtatio fuit introducta de quindecim, in quindecim annos, nè perventis Bonis ad Eccleſiam, quæ nunquàm moritur Dominus directus inſpecta impoſſibilitate devolutionis ob lineam finitam, & conſequutionia laudemiorum ob ceſſationem aliena-
12 tionia nimis gravaretur, ut plenè notat *Rot. coràm Cerr.dec.2 nu.13., & ſeq.*, fit evidens quæſtionem dominii ab ullo ex prædictis fuiſſe nunquàm refricatam, itaùt locus fieri potuerit prætenſæ devolutioni. Ut ultrà ſuperiùs citatos firmat *Rot.in Mediolanen. Bono-*
13 *rum 21. Aprilis* 1691. §. *fin. coràm clar. mem. Card. Caccia.*

Et ità utraque &c.

R. P. D. KAUNITZ

Mantuana Bonorum.

Veneris 26. Junii 1709.

ARGUMENTUM

In Emphyreuſi maſculina, ſi in renovatione ad excluſionem Extranei admittatur Fæmina, conceſſio reſtringi debet ad maſculos ex câ deſcendentes. Prò renovatione quidquam ſolui debet præſertim ſi fiat jure cogente.

SUMMARIUM.

1 *Si Emphyteuſis, ſeù Feudum ex Inveſtituris appareat eſſe Maſculinum, admiſſa ex æquitate Fæmina in excluſionem extranei conceſſio debet reſtringi ad maſculos ex ea deſcendentes.*
2 *Res judicata pro Veritate habenda eſt.*
3 *Frater utriuque conjunctus excludit Fratrem ex uno tantum latere conjunctum.*
4 *Idque habet etiam locum in ſucceſſione Feudali.*
5 *Si tamèn Statutum præferat agnatos Cognatis in ſucceſſione, tunc duplicitas conjunctionis non attenditur, ſed Agnatos ex uno tantum latere æqualiter ſuccedit cum utrinque conjuncto.*
6 *Idemque procedit in ſorore conſanguinea concurrente cum utrinque conjuncta.*
7 *Dictio ſeu licet ſit disjunctiva, tamèn ſi ſuit adjecta intèr perſonas æquè dilectas, reſoluitur in Copulativam.*
8 *Statutum laicale non porrigit vires ſuas ad bona Eccleſiaſtica.*
9 *Renovatio ad inſtar inteſtatæ ſucceſſionis regulanda eſt.*
10 *Primi acquirentes præſumuntur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione Juris Communis in regulanda ſucceſſione.*
11 *In renovatione facienda per Eccleſiam, ea forma, & regula tenenda eſt, per quam excluditur Jus accreſcendi.*
12 *Renovatio ſemper cenſetur facta cum eiſdem pactis, & Conditionibus, cum quibus cantat primæva Inveſtitura.*
13 *Ceſſante pacto, vel conſuetudine prò renovatione Proximioribus facienda in caſu devolutionis, Laudemium non debetur.*
14 *Multoque minùs ſolui debet compoſitio, ac præſtari conditiones, quæ ab extraneo offerri poſſunt.*
15 *Renovatio quot iès fit ex neceſſitate, nuſquàm aliquid prò illa ſolui debet.*
16 *Præſertim quando agitur de renovatione cadente ſuper re, quæ ab initio conceſſionis erat penitùs ſterilis.*
17 *Res inter alios acta, Tertio obeſſe nequit.*

DECISIO XV.

CUm per tres Sententias Rotales fuiſſet definitum ob lineam finitam Ferdinandi del Matro, Epiſcopum Mantuanum non potuiſſe ammenſare bona feudalia, quæ ille retinebat, ſed fuiſſe renovanda DD. Annæ, & Juliæ ejus ſororibus uti proximioribus, dubitavi ſubſequentèr *quomodò ſit facienda renovatio*, & reſponſum habui *affirmativum* juxtà modum infrà ſubnectendum.

Et diſtinguendo bona, alia depræhenderunt fuiſſe inveſtita pro ſe, & hæredibus legitimè deſcendentibus alia verò pro ſe, & hæredibus legitimè decendentibus etiam utriuſque ſexus; Quoad hæc ultima nulla emergere potuit difficultas, cum Epiſcopus illa non ammenſaverit tamquàm tranſitoria litteralitèr etiam ad fœminas, quæ ſemper erunt renovanda ſub eadem compræhenſione etiam fœminarum, loquendo autem de primis, quæ juxta ſenſum amplexum à S. Rota in deciſionibus editia coram Eminentiſſimo Caprara 2. Julii 1705., & 12. Martii 1796. non compræhendunt, niſi maſculos, DD. cenſuerunt juxtà formam antiquarum Inveſtiturarum eſſe faciendam renovationem; Regulare enim eſt, ut ſi ex antiquis Inveſtituria appareat feudum, vel emphyteuſim eſſe maſculinam admiſſa ex æquitate fœmina licèt non compræhenſa ad excluſionem extranei debet reſtringi conceſſio ad maſculos ex eadem naſcituros ſub eadem formula pro ſe, & hæredibus legitimè deſcendentibus ut antea fuit practicatum, cum etiamſi conceſſio fieri debeat fœminis non alteretur prima inveſtitura, ſed ſolùm aperiatur via maſculis primam admiſſionem fœminarum *Bero. conſ.99 n.1. A Pont. conſ.23.n.12. & 13 Rot. dec.67. §. ult. poſt Fenzon.ad Stat.Urb. & dec.1113. n.5. coram Coccin.*

Ha-

Harum autem numero juxta rem judicatam Rota-
lem adſcribi debet non tam Julia ſoror ex utroque
latere conjuncta Ferdinando ultimo inveſtito, quam
Anna Soror tantùm conſanguinea, cum decernente
illa utriſque deberi renovationem, nonniſi per viam
reſtitutionis in integrum, & appellationis poſſit in
dubium revocari privativa renovatio ad favorem
uniùs tantùm, interim verò exequi debet, ac pro
2 veritate habenda eſt *Rot.dec.1227.nu.5.coram Emerix*, *& deciſ. 604.n.3.par.19.recent.*, præcipuè cum
citra neceſſitatem aſſumendi etiam merita omninò
reſultaverit Judicatorum Juſtitia, non enim dirimenda fuit diſputatio in meris terminis Juris communis
3 decernentis ſucceſſionem Fratri utrinque conjuncto
in excluſionem Fratris conjuncti ex latere tantùm
paterno, ut in *Auth.ceſſante, & Auth. poſt Fratres C. de legitim.hæred. Auth. itaque Cod. commun. ſucceſſ.*,
4 *Rot. Lucen. apud Manſ. conſult.31. nu.2.*, Quam etiam
in ſucceſſione feudali attendendam eſſe loquendo
præcisè de Sorore utrinque conjũcta firmat *Sigiſmund. Lofred.in ſua parafraſi feudor ſuper cap.1. de natur.feud. fol 68., de Marin. reſol Jur.lib.1. cap.126. nu.15., & 16. Reverter. deciſ.532*, & ibidem *de Marin. num.5., & 6.*, ſed ad formam Statuti Mantuani, quod cum
5 præferat Agnatos Cognatis in quacumque ſucceſſione vinculum Cognatitium tamquam impertinens
negligi debet attento ſolùm Agnatitio, itaût Frater
Conſanguineus ſuccedat Fratri una cum utrinque
6 conjuncto, ut in terminis probant *Campeg.de dot.par.5. quæſt. 47., Cyriac. controv.313. à num.53., Card. de Luc. de ſucceſſ. ab inteſt.diſc.18.n.3. Surd. dec.239.n.9. & 10., Gobb. de Jur. inteſt.ſucceſſ. quæſt. 27.per tot.*, & generalitèr *Rot. in Faventina Succeſſionis 2. Julii 1708. & 11. Martii anni ſequentis coram R.P.D. meo Aldrouando*, & magis ad rem de Sorore Conſanguinea concurrente ad ſucceſſionem Fratris cum utrinque
conjuncta idem ſervandum eſſe firmant *Alciat. conſ. 37. aliàs 711. per tot.lib.2., Bero.conſ 144.nu.7.vol.2., Martian.conſ. 28.per tot., Hartman.Piſtor. quæſt.33.per tot.lib.1., Peregrin. deciſ.Patavia. 75.n.4., Mart conſ. 8.n.3. & Vot. Piſan.26.per tot. Gobb. de Jur. inteſt ſucceſſ.obſerv.29.n.4. Rot.dec.159.aliàs 1. de ſucceſſ.ad inteſt. coram Mohed per tot.*

Nec eſt, cur opponatur prædictum Statutum non
habere pro impertinenti vinculum Cognatitium ex
quo poſt demandatam ſucceſſionem Tranſverſalium,
& aliorum Conſanguineorum ad favorem Agnatorum maſculorum uſque ad quartum gradum
addat, quod ſi reperiatur aliqua Mulier Pauper
quæ non habeat, undè ſe dotare poſſit, nec etiam
ejus Parentes, quod Fratres utrinque conjuncti, ſeù
Conſanguinei tantùm, teneantur, & debeant Sorores conjunctas, ut ſupra congruentèr dotare, ac ſi regulando dotationem à ſucceſſione priùs refundat onus
dotationis in utrinque conjunctos, ac poſteà per
dictionem *ſeù* à Coma ſeparatam illud transferat in
conſanguineos tantùm *Rot.Lucen. apud Manſ.conſult. 31. nu. 6. & 7.*, quoniam DD. præ oculis habentes
potiùs mentem Statuentium, qui agnationi tantùm
proſpicere voluerunt per excluſionem fœminarum,
agnatis maſculis exiſtentibus uſque in quartum gradum, quàm corticem, & figuram verborum, cenſuerunt alternativam reſolui debere in copulativam,
perindè acſi prædictum onus injunctum fuiſſet fratribus utrinque conjunctis, quàm conſanguineis tantùm; Cùm enim per remotionem obſtaculi cognatitii nulla cadat in Statuentibus major, vel minor affectio ſuper utrinque conjunctis, quàm ſuper conſanguineis, ſed æqualitèr ſit ordinata in utroſque præ-
7 prædicta deſiunctiva tanquàm poſita inter perſonas
æquè dilectas in copulativam reſolui debet *Rocc diſputat. jur.cap.6.n.22. & in dicta Faventina Succeſſionis 2. Julii 1708. §. Dominiſiquidem & ſeq.coram* R.P.D. *meo Aldrovando.*

Deciſion. ad Fulgineum

Quod admittendum eſt quamvis Statutum conſide-
rari poſſit merè laicale regularitèr non porrigens vires 8
ſuas ad bona Eccleſiæ *Rot.dec.42.n.4.& 8.par.6.& dec. 381.num.14. & ſeqq. par.15. recentior., & coram Cerro dec.358. num.11.& 12.* Quia cum renovatio ad inſtar
inteſtatæ ſucceſſionis regulanda ſit, ut ultra in prin- 9
cipio adductos *Spad. conſ. 182. nu. 22. tom 3. Gamma dec. Luſitan.7. num.2.& 3.*, cum præſumatur primos
Acquirentes cum eo conformes ſe reddere voluiſſe
illud attendendum eſt tamquam interpretativum potiùs voluntatis in regulanda eorum ſucceſſione *Felin.
in cap. quæ ſi Eccleſiarum num. 95. de Conſtitut. Card.* 10
de Luc. de feud. diſc.11.num.20. & 22. Surd.conſ.502. num.19. Cyriac. controv. 552. num.29. & 30. Gobb. de Jur. inteſtat.ſucceſſ.obſerv.30. nu.24. & 25. & conſult. 149.nu.50.Rot. dec.838.num 15.coram Buratt.

Hæc vero renovatio etſi ad formam ſucceſſionis
porrigenda fuerit ad utraſque Sorores, non inde tamen conjunctum fieri debere ſeu cum jure accreſcendi
DD.cenſuerunt, ſed cuilibet prò medietate. cum
enim magis Eccleſiæ expediat facere renovationem
recluſo Jure accreſcendi, dùm portio deficientis abſque legitimis deſcendentibus ad Eccleſiam devolvitur, non autem alterri accreſcit, prædicta regula
ac forma tenenda eſt in renovatione tamquam Eccleſiæ magis proficua, quàm altera, quæ conjunctim
facta jus accreſcendi præſeferre poſſet *Fachin. contr.* 11
Jur.lib.7 cap.64. Schrader. de feud. par.7. cap.1. n.10. Rot.dec.1164.num. 15.& 16. coram Coccin. & poſt Giovagn. conſ 44.lib.2.num.122.

Non tamen talis renovatio reſtringenda viſa fuit
ad unicam vicem, ut abſque fundamento prætendebant Defenſores Epiſcopi, nàm cum in Deciſionibus
Cauſæ firmatum fuerit illum ex conſuetudine immemorabili obſtrictum eſſe ad renovationem nullo pacto
reſtringi poteſt pro hac tantùm vice, cum fieri 12
potiùs intelligatur cum repetitione earumdem qualitatum, & pactorum, quamvis de illis ſpecifica mentio non fiat *Schrader de feud.2.par.6.principal.ſect.6.n. 26.dec.4.n.19.poſt Pauell. expedit.cauſ civil.*

Parìque inſubſiſtentiæ fuit depræhenſa ſolutio
Laudemii cum ceſſante pacto, vel conſuetudine pro
renovatione feudi, vel Emphyteuſis Proximioribus 13
debita in caſu devolutionibus Laudemiũ non debetur per *Text. in l.quicumque la 2.Cod.de omn.agr.deſert. Caſtrenſ. conſ 385. nu.1.lib.2, Curt.Sen. conſil 43.nu.7.& 8.Bero.conſ.98.nu.12.& 13. lib.Mantic.de tacit. lib.22. tit.19 nu 30 Tancredin. conſult.21. num.27. Rot. coram Mantic.deciſ.17.num.3.& in rec. dec.11. nu.6.par.2. & dec.275. nu.4. par.18.recent.* & *in Nullius, ſeu Senogallien. Bonorum 13. Maii 1697. §. Tenetur coram bo.* 14
mem Muto; Multò minus ſolui debet compoſitio, ac
præſtari conditiones, quæ ab extraneo offerri poſſunt
abſque æmulatione, *Reverendiſſ. Corradin. de prælat. quæſt. 41. num.61. Roſſenthal. de feud. cap.7.concluſ.24. nu.19. Card.de Luc. de Emphyt.diſc.5 num.7.* & *diſc.12. nu.8.* Quoniam cum in præſenti res ſit in renovatione
ex neceſſitate debita vigore immemorabilis conſuetudinis, non autèm ex voluntate Domini directi nihil
ſolui debet neque ratione Laudemii, nequè compo- 15
ſitionis, ſed ſolummodò ſolita regalia, ea ratione
quia de hujuſmodi neceſſaria renovatione idem judicandum eſt, ac de illa ſpecie renovationis, quæ fit
durante inveſtitura; *Aponte de Laudem. quæſt. 12. num 13 Fulgin. de Emphyt.tit.de Laudem. quæſt 15. nu. 1. Card.de Luc.de Emphyt. diſc.5. num. 12.* & *diſc. 76. num.5. Gall.de fructib. diſput. 26. artic 3. ſub n.23.Pammodl. dec.4 annot.2.num.32.*

Potiſſimè quoad novam Inſulam conceſſam de anno 1665. Ferranti *del Matto*, quæ cum eſſet undequaque ſterilis *Summ.n.5.ibi-Unaglarea ſeu polſino noviter nato*, & probant etiã Teſtes dati eodem *Summ, n.7.* pro
ejus renovatione ſucceſſores Bonificantiũ non tenentur 16
præſtare laudemium, quod offertur ab extraneis

Ripa in l. 1. num. 13. & 14. ff. de privil. Creditor. Fulgin. de Jur. Emphyt. tit. de contractib. Emphyt. q. 9. num. 9. & tit. de renovat. quæſt. 1. num. 54. Card. de Luc. de Emphyt. diſc. 12. & diſc. 30. utrobique num. 12.

Quibus non repugnavit Marchioniſſam Mundìnam ſoluiſſe Epiſcopo duplas tercentum pro obtinenda renovatione quia cum in tali caſu emanatis jam binis reſolutionibus ſuper devolutione, ut in *deciſione*, 10. & 52. *coram Emerix Sen.* bona fuiſſent jam alteri inveſtita, dum ille ceſſit ſuo Juri, & relaxavit bona non mirum ſi hac de cauſa certa ſumma fuit perſoluta; Nulla enim uſque tunc fuerat lis ſuper renovatione, ſed tantùm ſuper devolutione, quam
17 ſemper impugnaverat Mundina; Ideoque quod ex titulo tranſactionis ſolutum eſt, præſtare non valet exemplum, ac legem quoad res, & perſonas in d. lite non compræhenſas Rot. *dec.* 24. *num.* 4. & *dec.* 852. *num.* 4. & 938. *num.* 4. *coram Emerix Jun* & *dec.* 667. *num.* 5. *par.* 19. *rec.*

Et ità omnibus DD. ſuffragantibus reſolutum fuit utraque &c.

R. P. D. FALCONERIO

Fanen. ſeù Senogallien. Caſtri & Bonorum Montis Portij.

Veneris 4. Aprilis 1710.

ARGUMENTUM

Emphyteuſis non eſt tranſitoria ad quoſcùmque hæredes quando conceſſa eſt cum Jure accreſcendi, & reciproca ſubſtitutione intèr ſolos maſculos. Remedium *Authent. Res quæ Cod. Commun. de legat.* An habeat locum in Emphyteuſi, ubi de differentia, àn acquiſita ſit ex titulo oneroſo, vel lucrativo.

SUMMARIUM.

1 *Extranei non compræhenſi in Inveſtitura non admittuntur in Emphytheuſi conceſſa cum Jure accreſcendi, ac reciproca ſubſtitutione intèr maſculos.*
2 *In Emphytheuſi pactionata non poteſt Inveſtitus de Bonis Emphyteuticis diſponere in præjudicium ſubſtituti, & in Inveſtitura comprehenſi.*
3 *Bona Emphyteutica, quemadmodum ſi fuerunt redacta ad inſtàr allodialium poſſunt Fideicommiſſo ſupponi.*
4 *Ita etiam in Inveſtitura intèr Eccleſiam, & Inveſtitos per viam pacti, poteſt qualibet certa, & determinata forma ſuccedendi præſcribi.*
5 Emphytheuſis *verbum meliorationem importat.*
6 *Clauſula* ad habendum *quando non eſt cæterata, ſed extenſa* ad habendum, tenendum, fruendum &c. *non poteſt extendi* ad quidquid placuerit faciendum, & alienandum.
7 *Et ſemper venit intelligenda ſecundum naturam Contractus, cui rejicitur.*
8 *Verba* non poſſino alienare ſenza licenza *includunt abſolutam prohibitionem alienationis, nec Dominus tali caſu tenetur conſentire.*
9 *Prohibitio alienationis cum clauſula* ſe non con licenza, *reſolvitur in affirmativam, & inducit permiſſionem alienationis accedente licentiâ.*
10 *Quod eſt tale ſecundum quid, & non ſimpliciter tale, non dicitur propriè tale.*
11 *Conſenſus Domini directi præſtitus alienationi, non tollit impedimentum, quod oritur ex præjudicio vocatorum.*
12 *Fortius quando liquet contrahentes voluiſſe qualitatem ſubſtitutionum prævalere conſenſui* Domini *directi.*
13 *Conſuetudo redigens bona ſtatus urbini ad inſtàr allodialium, reſpicit tantummodò præjudicium Eccleſiæ ob coactivam renovandi, non autem Comprehenſorum in Inveſtituris pactionatis.*
14 *Obſervantia efficit, ut in dubio Contractus eo modo intelligi debeat, quo fuit obſervatus, quamvis contrarius intellectus de Jure poſſet eſſe verior.*
15 *Et indubitantius quando cum obſervantiâ concurrunt clara verba Inſtrumenti.*
16 *Remedium* Authent. reſ quæ *eſt ſubſidiarium, & non competit exiſtentibus bonis liberis.*
17 *Augumentum Canonis, & ſolutio alicujus ſummæ facta in renovatione non inducunt titulum oneroſum, niſi adſit præponderantia valoris bonorum ſaltem pro medietate.*
18 *In Emphyteuſi pactionata ex titulo oneroſo locum habet remedium* Authent. res quæ.
19 *Secùs in Emphytheuſi acquiſita ex titulo lucrativo, & quare*
20 *Emphytheuſis conceſſa prò ſolis maſculis, & cum pacto Juris accreſcendi favore ſuperſtitis non poteſt in præjudicium vocatorum alienari, licèt acquiſita ſit ex titulo oneroſo.*
21 *Frater non tenetur prò dote Neptis ſupèr Emphyteuſi ſibi cum altero Fratre conceſſa cum pacto Juris accreſcendi.*
22 *Et hòc caſu melior eſt Conditio Agnatorum, & Tranſverſalium, quam Filiorum, & deſcendentium Fratris præmortui.*
23 *Bona Emphytheutica* Eccleſiæ *non ſunt ſubjecta Laicalibus ſtatutis.*
24 *Et habens ſcientiam qualitatis dictorum bonorum cenſetur ſuper eis renunciaſſe detractioni Lucri dotalis, quæ ex ſola dicti ſtatuti diſpoſitione ei competere poſſet.*

DECISIO XVI.

Rotalem ſententiam, tanquàm omnibus validitatis, atque Juſtitiæ numeris expletam, Domini confirmandam eſſe dixerunt. De validitate Partes non contendunt; De juſtitia verò conſtat ex geminis Deciſionibus ſub diebus 7. Maij 1708. & 14. Junij 1709. coram Rm̃o P. D. meo Molines Decano, quæ dictam ſententiam Rotalem præceſſerunt. Et quamvis in hodierno certamine fuerit reaſſumpta quæſtio ſuper allodialitate Caſtri, & bonorum Montis Portij, attamen Domini ſtrictè inhærentes Inſtrumentu Inveſtituræ ab Abbate Monaſterij S. Laurentij in Campo obtentæ de Anno 1584. in quo Fratres Comites de Monte Veteri ad normam Antiquarum Inveſtiturarum, renovationem ad tertiam Generationem Maſculinam, & cum Jure accreſcendi, ac reciproca ſubſtitutione intèr ſolos Maſculos reportarunt; Atque perpendentes portionem Herculis, tunc inveſtiti ex Perſona Hieronymi Patris, obveniſſe Comiti Joanni, ac P. Camillo Sacerdoti Congregationis Oratorii Fani illius filiis, & per obitum dicti Comitis Joannis ſinè Filiis per Jus accreſcendi, ac per d. reciprocam ſubſtitutionem, eam integram tranſiviſſe in dictum Camillum ſuperſtitem; Concluſerunt idcircò ille-
gitimos eſſe Contradictores Bajulium Antonium, 1
& Ubaldum extraneos, ac in Inveſtitura non comprænenſos *Caſtren. conſil.* 146. *num.* 1. & *Conſil.* 300. *num.* 2. *lib.* 2. & benè probat *prima Deciſio* Rm̃i *P. D. mei Decani* §. *Ratio ſic decidendi*, & *ſecunda* §. *Iterum*, & §. *Sed quatenùs*,

Inu-

Inutilem exiſtimarunt Laborem aſſumendi quæſtionem, an iſta bona ſint ſimplicitèr Eccleſiæ appodiata, allodialia, ac tranſitoria etiàm ad Extra-
2 neos; Sivè potiùs ſint pactionata, ac de Jure Eccleſiæ, nàm in utroque caſu Extranei remanent ab hujuſmodi contractu excluſi; Quoniàm ſi Emphytheuſis hujuſmodi eſt de Jure Eccleſiæ S. Laurentii in Campo, ex pacto, & providentia, & non de appodiatis, ut convincunt circumſtantiæ prò parte Camilli validiſſimè deductæ, ac etiam latiſſimè perpenſæ in præcedentibus hujus Cauſæ Deciſionibus, ad quas remiſſivè hodiè ſe habuerunt Domini, non poterat Comes Jo. de bonis in ea compræhenſis diſponere in præjudicium Camilli per reciprocam ei ſubſtituti, & in Inveſtitura compræhenſi, *Fulgin. tit. de contract. Emphyt. quæſt.* 24. *num* 21. & 22. *Rota coram Peutinger. dec.* 280. *num.* 1, & 2. cum aliis in dd. præcedentibus Deciſionibus, ubi ſuprà allegatis. Si verò eſt tranſitoria ad quoſcumque hæredes, & ſucceſſores, & bona habentur ad inſtar allodialium, & in hoc caſu cùm reciproca ſubſtitutio inter comprehenſos in Inveſtitura fuerit nominatim expreſſa in his bonis Emphytheuticis, ac ipſomet Emphytheutico contractu, ſicuti ea poſſunt
3 Fideicommiſſo ſupponi, ſive in reſtitutione Univerſalis Fideicommiſſi venire, *Eugen. conſil.* 38. *n.* 30. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 630. *n.* 4. *& ſequen. Fulgin. tit. de ſucceſſ. in bon. Emphyt. quæſt.* 3. *num.* 13. *cum pluribus ſeqq.* Ità in ipſa inveſtitura valet per viam pacti, inter Eccléſiam concedentem, & Inveſtitos certa, & determinata forma ſuccedendi præſcribi, ut expreſsè ait *Text. in l prima, C. de Jure Emphyt.*
4 ibi -- *Et Juſtum eſſe, validumque contractum, in quo cuncta, quæ intèr utruſque Contrahentium Partes, ſuper omnibus (vel etiàm fortuitis Caſibus) pactionibus, ſcriptura interveniente, habitis placuerint, firma, illibataque perpetuà ſtabilitate, modis omnibus cuſtodiri debeant, Spad. Conſil.* 183. *num.* 15. & 16. *lib.* 3. *Card. de Luc. de Emphyt. diſcurſ.* 30. *num.* 5. & 12. & latè *Gobb. tractat. var. de permiſſ. Feudi, & Emphytheut. Alienat. qu.* 8. *num.* 29. *& tribus ſequentibus.*

Neccapax eſt illius naturam immutare. Clauſula *ad habendum*, propterea quod, cum non fuerit *cæterata*, ſed extenſa -- *ad habendum; tenendum, utendum, fruendum, poſſidendum, lucrandum, & in omnibus meliorandum*; Hæc ſunt de natura ipſius Emphyteuſis, uti ſingula tendentia ad fruendum utile Dominium in Emphyteutam tranſlatum, & ad meliorandum, quod eſt proprium ipſius verbi
5 Emphyteuſis, uti deſcendentis à verbo Græco *Emphytheuto*, quod ſignificat inſero, planto, germina pono, quod reincidit in idem, ac in meliorationem, ut ait *Fulgin. de Jure Emphyt. in Præludio qu.* 2. *verſic. fin.* Propterea neque ex ſua qualitate, neque
6 ex limitata conventione ad utendum, fruendum, & ſimilia, extendi poteſt *ad quidquid placuerit faciendum, & alienandum*, ut ad rem *Altogrud. Senior. Conſil.* 9. *n.* 5. & 6. *lib.* 2. *cum aliis in prima deciſ.* §. *in nihilò, & ſequen.* ultra quod d. Clauſula ſemper venit intelligenda ſecundum naturam contractus, cui adjicitur, ne oriatur inconveniens, ut conceſſio ex pacto, & providentia incontinenti ſit immutata
7 & alterata per dictam Clauſulam benè *Rot. deciſ.* 60. *n.* 12. & 13. *& deciſ* 176. *ſub n.* 39. *par.* 5. *dec.* 319. *n.* 4. *& ſequen. par.* 13. *rec.*

Minuſque inverritur a facultate alienandi, dùm illa eſt concepta in ſenſu negativo, ut ibi -- *non poſſino, ne alcuno di loro poſſa, per qualſivoglia cagione alienare, obligare, impegnare, ſottomettere, permutare, ò dare in* Dote, *ne in tutto, ne in parte alcuna delle coſe rinovate, ò miglioramenti da farſi à Perſona di qualſivoglia conditione &c, ſenza licenza delli predetti* Reverendiſſimi *Signori Amminiſtratore, è Com-* *Deciſion. ad Fulgineum.* *mendatore*; Et ità Dominus non tenetur conſentire, & includit abſolutam prohibitionem alienatio-
nis, ad differentiam alterius caſus, utpotè ſi poſt primam negativam -- *non poſſino*, prò illa clauſula -- *ſenza licenza*, fuiſſet altera appoſita -- *ſe non con licenza*. Tunc ſicuti prima ſemper negat, & ex propria ſignificatione nullam permiſſionem alienandi includit, ita ſecunda poſt primam negativam, ex propria ſignificatione affirmat, & permittit illud, quod prius fuerat denegatum, ut ultra firmata *in d. prima Deciſione* §. *quod eo certiùs, Manſ. conſult.* 54. *n.* 8. & 9. *& ſub n.* 11. *tom.* 10. *Rot. in deciſ. impreſſ. apud Sabel. reſolut.* 58. *n.* 22. *cum. ſeq. tom.* 4. egregiè *coram Dunozet. Jun. deciſ.* 760. *n.* 10. *& ſequen.* 8

Et tametſi dictam facultatem alienandi in ſenſu negativo expreſſam, ſubſequatur in conceſſione An. 1557. Altera in ſenſu affirmativo, ut ubi -- *in caſo. che li prefati Signori rinovati, foſſero tanto diſcoſti, che in due giorni non poteſſero giungere al luogo dove ſi ritrovaſſero dd. Signori Amminiſtratore, è Commendatore, ò Succeſſori, ò ſuo Miniſtri, che haveſſero autorità di rinovare, ò concederli tal licenza, ſia lecito alienare, è contrattare con la Clauſula Salvo Jure Domini diretti, purche frà trè meſi denuntijno tale alienatione, e ſe ne pigli Inveſtitura, & in altro caſo non ſia lecito di alienare &c.* Attamen præter quam quod, nec Baulivus Antonius, nec Ubaldus habent Domini licentiam, nec probant ad eorum favorem concurrere, quæ ſunt diſpoſitia
in alterutro ex dd. Caſibus, eiciuntur proindè ab 10
illa regula, quòd eſt tale ſecundum quid, & non ſimplicitèr tale, non dicitur propriè tale, ut in aliis terminis eam expendit *Corbul. de Jure Emphyt. tit. de cauſ. privat. ob mortem civil. n.* 10. In hypotheſi Emphyteuta duo habet impedimenta, ne alienare valeat, Primùm reſpectu Domini directi, de quo *in l. final. Cod. de Jure Emphyt.*. Et ſecundum reſpectu Compræhenſorum in Inveſtitura, ſivè per Jus accreſcendi, atque per reciprocam ſubſtitutionem in ea Compræhenſorum, de quo *in cap.* 1. *de alienat. Feud. Paterni*, & ibi ſcribentes; Idcircò iſta facultas alienandi, quatenùs Dominus
requiratur, & conſentiat, tollit primum impedi- 11
mentum reſpectu vocatorum *Bald. conſil.* 465. *num.* 4. & 5. *lib.* 5. *Spad. d. conſil* 183. *n.* 12. *& ſeq. lib.* 3. *Boſſ. apud Torr. de primogen. tom.* 2. *reſponſ.* 2. *ſub n.* 197. *Rot. dec.* 750. *n.* 4. *tom.* 5. *rec.*

Fortiùs in caſu noſtro, ubi non ſolum d. facultas fuit reſtricta ad ſolius Domini directi præjudicium, ſed etiam quià in conceſſione Anni 1584. de qua eſt quæſtio, hujuſmodi facultas alienandi, fuit à Contrahentibus penitus neglecta, immò potiùs reformata per pactum explicitum de non alienando, etiam *Cauſa Dotis quocumque tempore, quam-*
cumque Cauſa, & occaſione, ex quo liquet, illi præ- 12
valere qualitas ſubſtitutionum, enixius à Contrahentibus volitatum, ut expendit *prima Deciſio* §. *Quod eo certiùs, verſic. & licèt, & ſecunda Deciſio* §. *Nec præmiſſis.*

Auſque eo quod præmiſſa interverti poſſint ab obſervantia aliorum bonorum d. Abbatiæ, ac etiam illorum Montis Portij. quæ elici prætenditur, ex quamplurimis alienationibus; Quia quotieſcumque Inveſtituræ hujuſmodi bonorum fuerunt pactionatæ, cùm Jure accreſcendi, ulteriores Compræhenſi ea Judicialitèr, ac Parte contradicente vendicarunt, tàm in Tribunali dictæ Abbatiæ, quàm in
illis Romanæ Curiæ, quamvis ageretur de exigua 13
quantitate Terreni; Dùm conſuetudo redigens bona Emphyteutica Status Urbini, ubi hæc bona ſunt poſita, ad inſtar allodialium, reſpicit tantummodò præjudicium Eccleſiæ ob coactivam renovandi, non autèm Compræhenſorum in Inveſtituris pactiona-

tis, ut optimè reſpondit Rot. *dec.* 16. *n* 7. & 8. *poſt Gobb. tract. var.*

Inſupèr hujuſmodi objectum non ſolùm fuit abundè conſutatum *in d. prima Deciſ. §. Nec quidquam, & §. firmato, & ſequen. atque in ſecunda deciſ. §. Quoniàm, & §. Authoritates*; Verùm etiam nunc fuit additum, & probatum, bona hæc in conceſſione compræhenſa (excepto exiguo prædio ab Hercule diſtracto in illos de Genga) tranſiviſſa da Vocato, in Vocatum, obſervato ſempèr Jure accreſcendi, ac reciproca ſubſtitutione in Inveſtitura præfinita, & de facto omnia bona ibidem contenta, hodiè poſſidentur ut ſupra à Comitibus de Monte Veteri in ea compræhenſis, ſeù vocatis, ex quo convincitur alienationes præcedentes, vel remanſiſſe ineſ-
14 fectuatas, vel vendicatas; quo circà cum habeamus obſervantiam ſpecificam, iſta adeò efficax in Jure reputatur, ut in caſu dubio contractus, eo modo intelligi debeat, quo fuit obſervatus, quamvis contrarius intellectus poſſet eſſe de Jure verior. *Rot. dec.* 452. *ſub num.* 24. *par.* 19. *tom.* 2. *recent.* A fortiori ergò in hypotheſi, in qua non verſamur in caſu dubio, ſed in Inveſtitura abſqua ullo verborum involucro continente Jus accreſcendi, ac reciprocam ſubſtitutionem intèr Vocatos, ideòque ea poſita, & illi addita uniformi obſervantia, hæc uti aliarum probationum regina, omnes alias probationes ſupe-
15 rat, *Fagnan. in cap. tuæ, num.* 14. *de Clericis non reſiden. Dec. Sicil. apud Card. de Luc. de Feud. n,* 32, *Molin. de primoge. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 57. & *ſeq.*

Deſcendendo nunc ad particulare examen prætenſionis Ubaldi, expoſcentis ſatisfactionem Lucri Dotalis, ſibi debiti, ob prædeceſſum Angelæ ſuæ Uxoris, & Filiæ Comitis Joannis, non ſolùm in ſuo robore permanent fundamenta præcedentium *deciſ. primæ, ſcilicèt in §. deveniendo uſque ad fin. & ſecundæ in §. Atque ex his, uſque paritèr in fin.*
16 ſed etiam minùs habens fuit exiſtimatum ultimum præſidium ad remedium *Auth, res quæ C. commun. delegat.* quoniàm, ultra quod illud eſt ſubſidiarium, & non competit, bonis liberis exiſtentibus, prò dote congrua, & non exceſſiva, [quibus nuperrimè accreverant, intèr cætera ſc. 2000. olim relicta à Comitiſſ. Artemiſia] cùm agatur da Emphyteuſi pactionata, non quidem acquiſita ex titulo oneroſo, ſed ex titulo lucrativo, quamvis in ultima renovatione fuiſſet actus Canon, ac ſoluta fuiſſent ſc. 5000. tamen iſta non inducunt titulum oneroſum, niſi adſit præpondetantia valoris bonorum, ſaltem pro
17 medietate, ut poſt multos, de his præciſis bonis optimè *Card. de Luc. de Emphyt. diſcurſ.* 10. *num.* 3. & 4. Hinc eſt non convenire *privil. auth. reſque* cum titulo Lucrativo, ax illa differantia, quod in Emphyteuſi pactionata ex titulo oneroſo acquiſita, ſucceſſores eorum Jus metiuntur à primo Acquiren-
18 te, qui ſicuti non poſſet effugere onus dotandi Fæminam ab ipſo deſcendentem, ſi viveret, ità idem onus evitare nequeunt ſucceſſivè Vocati. At in d. Emphyteuſi acquiſita ex titulo Lucrativo ulteriores
19 Vocati veniunt ex Perſona propria, & ex providentia Domini concedentis, non autem Emphytheutæ acquirentis, ut in his præciſis terminis *Card. de Luc. de Dote diſcurſ.* 145. *num.* 11. & *ſequen. Manſ. conſult.* 25. *num.* 32. *tom.* 10. *Saminiat. controverſ.* 164. *num.* 8. & 22. *tom.* 2. Rot. *deciſ.* 55. *n.* 14. & 26. & 29. *par.* 10. *recent.*

Et quatenùs aliqua prædia in d. Territorio Montis Portij, prætenderentur acquiſita à Comite Joanne titulo oneroſo, hæc tamen cum fuerint conceſſa prò ſolis Maſculis, inſolidum cum Camillo ejus
20 Fratre, & cum pacto Juris accreſcendi ſavore ſuperſtitis, non poterat d. Comes Joannes de his bonis diſponere in præjudicium Fratris, quamvis eſſet primus Acquirens titulo oneroſo; Ideòque Camillus cum illo inveſtitus, non tenetur prò Dote Neptis, pati diminutionem ſui Juris accreſcendi ad ſui favorem adaperti, per obitum Fratris ſine Maſculis;
cùm iſto caſu melior ſit conditio Agnatorum, & 21
Tranſverſalium, quam ſit filiorum, & deſcendentium alterius Fratris præmortui, ut poſt *Bald. conſil.*
495. *per tot. lib.* 5. Rot. *dec.* 91. *n.* 10. *par.* 15. & 22
lariſſimè *dec.* 275. *n.* 14. & *ſeq. par.* 17. *recen. ibique concordantes.*

Eoque validius, quià non eſt in Cauſa Mulier, quæ agat prò Dote conſtituenda, vel reſtituenda,
ſed ipſe Ubaldus, qui per Uxoris prædeceſſum, ex 23
Statutaria diſpoſitione Eugubij, vult lucrum Dotale conſequi, in iſto caſu cum bona Emphytheutica Eccleſiæ non ſint ſubjecta laicalibus ſtatutis, & Ubaldo innotuerit eorundem bonorum qualitas,
cenſerur proindè ſuper eis detractioni lucri renun- 24
ciaſſe, ut egregiè firmavit *Rot. in deciſ.* 183. *à num.* 7. *ad fin. par.* 14. *recen.*

Reliqua, uti jam ad ſatietatem expenſa in præcedentibus deciſionibus, Domini infructuoſa repetitionis cultura, reſodere non cenſuerunt.

Et ità utraque &c.

R. P. D. CRISPO.

Ferrarien. Bonorum.

Veneris 15. *Maij* 1711.

ARGUMENTUM

Quotiès ex conventione Partium fuit ſtabilitum quid ſolui debeat prò Laudemio, non intrat Juris diſpoſitio. Aliquando ex cauſa boni publici ſubſtinentur alienationes rerum Eccleſiarum ſinè ſolemnitatibus, præſertim verò ſi agatur inter duas Eccleſias. Pactum petendi renovationem de 29. in 29. annos non derogat, neque facit quominùs Emphyteuſis dicatur perpetua.

SUMMARIUM.

1 *Cauſa dicitur deſerta, ſi intrà biennium datum ad proſequendam appellationem, nequè fuit incapſata Commiſſio, nequè lecta tranſportata.*

2 *Quando per conventionem Partium conſtat, quid ſolvi debeat prò Laudemio non habet locum Juris diſpoſitio.*

3 *Diſpoſitio* Extravag. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan. *babet locum etiam intèr duas Eccleſias invicèm Contrahentes.*

4 *Quando agitur intèr duas Eccleſias, locum ſibi vindicat præſumptum Beneplacitum ex ſolo lapſu* 30. *annorum.*

5 *Læſio dimetiri debet à toto Contractu, non autem ab una parte tantùm.*

6 *Aliquando ex cauſa boni publici, alienationes rerum Eccleſiarum ſubſtinentur etiam ſine ſolemnitatibus*

7 *Ædificatio Eccleſiæ tendit in augumentum Divini cultus, & animarum ſalutem.*

8 *Litterarum ſtudia omni conatu per Reſpublicas, & Principes promoveri debent.*

9 *Teſtes Curiales optimè probant ſtylum, & conſuetudinem vigentem in Curia, in qua verſantur, circà ſolutionem Laudemii.*

10 *Emi.*

10 *Emphytheuſi in perpetuum conceſſâ, nuſquàm cenſetur derogatum qualitati perpetuitatis, tametſi in Inveſtitura conventum ſit de 29. in 29. annos eandem Inveſtituram renovandi.*

11 *Ex ea ratione, quia talis temporis deſignatio adjecta minimè cenſetur ad limitandam Inveſtituram, ſed ut Emphytheuta aliquando Dominij recognitionem ſuo Domino præſtet.*

12 *Centenaria attendenda eſt circà quantitatē Laudemii.*

Decisio XVII.

QUantum Divini Cultus, & bonarum artium incrementum Eccleſiæ, & Collegia Patrum Societatis Jeſu inclytis præcipuè Urbibus afferant inſignis Ferrarienſis Cathedralis, Capitulum cui modo gaudeo recordari me in prima dignitate inſerviſſe, cum optimè noverit, hujuſmodi ſuorum Civium bono conſulens, prævio Indulto adverſus Conſtitutionem Bonifacii Noni interdicentem alienationis Bonorum Eccleſiæ in manus mortuas à ſa. me. Gregorio XIII. per Patres reportato, ut Eccleſia, & Collegium elegantiori qua decebat forma conſtrui poſſet, eiſdem Patribus nonnullarum Domorum proprietatem in perpetuum conceſſit, conventa præſtatione laudemii pro prima vice in libris 498. monetæ, ac deindè renovationem eſſe faciendam ſingulis 29. annis cum ſola oblatione Ceræ albæ librarum 31. & unciarum 9.

Quamvis per multi temporis decurſum dum renovationis dies obvenit tam de anno 1634. quàm de anno 1663. Dignitates, & Canonici Capitulariter congregati ad conceſſionis conventam renovationem devenerint, recepta dicta librarum ceræ quantitate, ; Adhuc in poſtrema renovatione per PP. expoſtulata de anno 1693. Dignitates, & Canonici tunc temporis cum antiquioribus convenire detrectarunt, contendentes, ut pro renovatione facienda Patres Societatis Jeſu ſextam partem valoris Domorum ſolvere tenerentur, & coram Vicario Generali illius Curiæ Epiſcopalis voti compotes effecti, eandem pariter ſortem in Tribunali A. C. deindè experiri viſi ſunt, in quo licèt in Poſſeſſorio ſuccubuerint, tamen in petitorio priorem ſententiam confirmari reportarunt; Sed non ità feliciter in noſtro Auditorio poſtmodum dimicaſſe conſtat, ubi appellatione devoluta in petitorio coram R.P.D. meo Lancetta, *ſub die* 11. *April.* 1707. Patres Societatis contra ipſos reſcribi prometuerunt, *Renovationem eſſe faciendam, & laudemium eſſe ſolvendum in illa ſola Ceræ quantitate conventa in Inſtrumento anni* 1601. ac ad normam hujus deciſionis Cauſa ſucceſſivè expedita, ſtatim provocarunt Canonici, ſed interpoſitam appellationem proſequi obliti, nonniſi poſt biennium Commiſſionem incapſare curarunt directam R. P. D. meo Polignac, ob cujus notam abſentiam ego deindè ſubrogatus, dubium non aliter proponere valui, quam ſub conſueta formula -- *An conſtet de re judicata, ſeù potiùs de cauſis reſtitutionis in integrum*, & mihi fuit reſponſum -- *Conſtare de re judicata.*

Res ſiquidem judicata patens eſſe dignoſcitur, nec minùs illam Capitulum impugnare ſtuduit; A die enim interpoſitæ appellationis jam erat effluxum biennium ad proſequendam appellationem a Jure Statutum, abſque eo quod in hoc temporis decur-
1 ſu fuerint unquam incapſata commiſſio, & multò minùs tranſportata acta prioris inſtantiæ; Ex hac autem Capituli negligentia cauſa tanquam deſerta in authoritatem rei judicatæ tranſivit, *Rot. in Romana Pecuniaria* 7. *Februarii* 1707 §. *Cum enim coram Reverendiſſimo Domino meo Molines Decano, Leodien. Reſtaurationis Turris Navis Eccleſiæ* 18. *Februarij* 1709. §. *Incontrovertibilis coram Me, & in Bononien. fideicommiſſi de Panzacchis* 12. *Aprilis ejuſdem anni* §. *Hujuſmodi pariter coram Me.*

Deſcendendo autem ad Rotalis ſententiæ juſtitiam, de illa minùs dubitari poſſe videtur; ſummo enim jure Patres Societatis Jeſu definiri obtinuerunt in renovationibus Inveſtituræ ſingulis viginti novem annis reportandis, pro laudemio aliud tradere non teneri, quàm libras 31. & uncias novem ceræ albæ, cum in primæva conceſſione per Capitulum expleta ità expreſsè diſpoſitum reperiatur; undè fruſtrà confugi videtur ad diſpoſitionem Juris, de qua *in l. fin. Cod. de jur emphyt.* vel ad Conſtitutionem Bonifacianam, ſeu ad conſuetudinem generalem Civitatis ad effectum determinandi quantitatem laudemij, quotiès adeſt pactum initum ſuper ipſius laudemij quantitate in renovationibus ſolvendi; quod quidem pactum prævalere debet juris diſpoſitioni, & vincere quamcumque aliam proviſionem in contrarium, cum in Partium arbitrio reſidere certum ſit, laudemia ſtatuere in majori, vel minori quantitate, quàm fuerint à Jure, vel conſuetudine taxata; Sancivit namque Juſtinianus, ut in emphytheuticis Inſtrumentis pactiones conſcriptæ obſerventur, ut *in l. Emphyteuticariis* 2. *Cod. de Jur. Emphyt.* Undè ſuper quantitate laudemii, pacto interveniente, illi prorſus ſtandum eſſe communi- 2
ter docuerunt præter relati *in deciſione* R. P. D. *mei Lancettæ* 11. *Aprilis* 1707. §. *Quoad renovationem, Amadæus de Ponte queſt. laudemial. quæſt.* 4. *num.* 1. *Biancard. ibidem in addit. num.* 2. *Sola ad Conſtitut. Sabaud. tit. de Jur. Emphyt. gloſſ.* 1. *num.* 8. *&* 9. *Burg. de Laudem. par.* 2. *inſpect.* 48. *num.* 3. *Bonden. collect. legal.* 35. *num.* 8. *lib.* 1. *Donat. Anton. de Marin. reſolut. quotid. tom.* 1. *reſolut.* 126. *num.* 10. *Saminant. controv.* 160. *num.* 5. *&* 22. *Tranchedin. conſult* 103. *n.* 41. *tom.* 2. *Lagunez de fructib. par.* 1. *cap.* 13. *n.* 3. *Borell. in ſumm. deciſion. tit.* 35. *de Laudemiis n.* 20.

Hujuſce pacti robur everti non valet ex quo munitum non reperiatur præſidio beneplaciti Apoſtolici, quod ad ejus validitatem exigi contenditur, ex quo laudemium à Conſtitutione Bonifaciana, & conſuetudine in vigeſima parte valoris Bonorum præfinitum per pactum prædictum redactum habeatur in ſola exigua quantitate Ceræ, quod cum manifeſtam involuat læſionem, ſubjacere exinde videatur notiſſimæ *Extravaganti Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan.* cujus diſpoſitio procedit etiamſi agatur inter duas Eccleſias invicem contrahentes, ut probant 3
R. P. D. *Petra in Commentar. ad Conſtitut. Apoſtolic. Honor. III. Conſtit.* 6. *n.* 106. *& ſeqq tom.* 2. *Rot. deciſ.* 277. *n.* 9. *& ſeq. part.* 4. *tom.* 2. *recentior. coram ſa. me. Alexand. VIII. deciſ.* 220. *n,* 16. *& in Ferrarien. ſeù. Imolen. Bonorum prima Junij* 1699. §. *final. coram Reverendiſſimo D. meo Molines Decano confirmata* 26. *Martij* 1707. §. *Evidens coram* R.P.D. *Anſaldo.*

Etenim, ſi ad pacti ſubſiſtentiam, ut exequutionem poſſit promereri beneplaciti authoritas exigeretur, cum à die conceſſionis effluxi fuerint ſuprà nonaginta annos, & hoc tempore in duabus renovationibus, quæ evenerunt ſolutio laudemij expleta fuit in ipſa quantitate Ceræ, prout fuerat in primæva conceſſione conventum, ex hoc diuturni temporis defluxu una cum ſubſequuta obſervantia beneplacitum prædictum interveniſſe rite poteſt præſumi præſertim cum res ſit inter Eccleſiam, & Eccleſiam, inter quas, cum ceſſet uſurpationis ſuſpicio, breviori etiam tempore trigenariæ, vel quadragenariæ, præſumptum beneplacitum induci poſſe dicendum venerit ex traditis per *Fagnan. in cap. con-* 4
ſuetudines n. 45. *de conſuetud. Caſtald. conſult.* 200. *n.* 36. *tom.* 2. *Rot. deciſ.* 63. *n.* 1. *in fine coram Royas, & de-*

& deciſ. 281. *n.* 22. *deciſ.* 307. *n.* 7. *& deciſ.* 1169. *n.* 5. *& ſeqq. coram Emerix jun. in Romana Caſtri Orciani* 16. *Januarij* 1679. §. *Immò adhuc coram Bonrlemon, Nepeſina devolutionis* 29. *Aprilis* 1697. §. *Præter quod coram Reverendiſſimo* D. *meo Decano, Barchinonen. annuæ præſtationis* 12. *Decembris* 1704. §. *Agnoſcebant coram R.P.D. meo Anſaldo, Avellina portionum* 27. *Aprilis* 1708. §. *Præmiſſa coram* R.P.D. *meo Priolo, & in Neapolitana Prælationis* 11. *Maij* 1708. §. *Omnis tamen coram Reverendiſſimo* D. *meo Molines* Decano.

Verùm quoque, ſi ulteriùs progredi liceat nulla ſanè læſio in conventione laudemij ab Anteceſſoribus Canonicis exarata intercedere comperitur, itaut moderni ſucceſſores illam ritè refricare valeant, ea ſiquidem erui non debet ab ipſo ſolo pacto laudemii, ſed ex toto ipſo contractu commenſuranda venit, 5 ut tradit *Sard. deciſ.* 155. *n.* 7. juxta quod manifeſtum redditur, Canonicos concedentes de anno 1601. per ſtabilimentum dicti laudemij eorum Eccleſiæ nullum intuliſſe præjudicium, cum tanta eſſet utilitas, quæ in Bonum Divini Cultus, & publicum, ac privatum commodum ex ipſa cauſa concedendi reſultabat, ut ſi quod damnum irrogatum eveniret in ſtatuenda minori quantitate laudemij pro renovationibus in tempus faciendis, quam fuerit à Bonifaciana, vel conſuetudine præſcriptum; utique ex publico beneficio, quod conceſſio præfata pollicebatur, pluſquam abundè hoc leve præjudicium compenſatum exinde remanebat; ita quod hujuſmodi Bono concedentes provida reſpiciendo, laudemium prædictum potiùs in honorificam directi dominij recognitionem ſingulis viginti novem annis requiſiviſſe affirmari valeat, quam ut ex illo utilitatem ſibi comparare voluerint: Undè contractus hic ex cauſa tam favorabili initus, & prævio aſſenſu Gregorij XIII. qui favore Patrum Societatis ſuſtulit obſtaculum Bonifacianæ Conſtitutionis, & derogavit *Extravagant. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienan.* claudicare non debet, etiam ſi laudemij conventio, quæ in Brevi Gregoriano pure fuit reſervata, deſtituta videatur Apoſtolico aſſenſu, cum ex cauſa publici Boni ipſæ etiam uniones Beneficiorum, & Parochia-
6 lium, licet inter Eccleſiæ alienationes connumerentur, adhuc ſine beneplacito Apoſtolico ſuſtineri non deſunt, quo aſſerunt, (& aliis omiſſis) favore Societatis Jeſu reſpondit Rot. *deciſ.* 411. *coram Cavaler. & deciſ.* 817. *num.* 1. *& ſeqq. part.* 18. *tom.* 2. *recent.*

Favor autem hujus conceſſionis ſanè major eſſe nequit; Domus enim quibus Patres Societatis Jeſu fuerunt inveſtiti deſervire debebant pro ædificanda eorum Eccleſia, necnon pro conſtructione Collegij cum Scholis, quorum utraque cauſa quàm favorabilis judicari deceat, nemo inficias ire poterit. Ædificatio namque Eccleſiæ ad Dei cultum, illiuſque majus decus, & fidelium quoque ſalutem pertinere conſtat, taliſque favor in Eccleſiis prædictis conſi-
7 deratur, ut Juris publici non tam illarum novam ædificationem, quàm refectionem eſſe habeatur, ut dictum fuit *in Leodien. Reſtaurationis Turris Navis Eccleſiæ* 18. *Februarij* 1709. §. 1. *& §. Præcipuè quia coram Me.* Nec longè minoris favoris, & publici Boni evadit erectio Collegij, cum in illo Juvenes Ducatus Ferrarienſis non tam in moribus, quàm in ſtudiis laudabilium diſciplinarum, & bonarum litterarum erudiantur, quibus mediantibus Civitates, & Provinciæ illuſtrantur, ut *in Bononien. Immiſſionis* 20. *Martij* 1709. §. *Et licet in fine coram Me*, quæ itidem Reſpublicas, & Principes ob publi-
8 cam utilitatem totis Viribus promovere decet, ut ait *Menoc. de Jur. Academ. lib.* 1. *quæſt.* 1. *n.* 8 *& ſeqq.* & dixit Rot. *in Colonien. Canonicatus primæ gratiæ* 10. *Decembris* 1710. *in princip. coram R.P.D. meo Anſaldo.*

Cæterum, ſi Bonifacij IX. Conſtitutio, & conſuetudo illi famulativa perſpicuè inquiratur, dubio procul ceſſat magnificatum præjudicium, quod oriri éxclamatur ex conventione Laudemij in libris 21. & unciis novem Ceræ albæ, in renovationibus Inveſtituræ ſingulis 29. annis faciendis, ex quo dictum Laudemium in eadem Conſtitutione taxatum reperiatur in vigeſima parte valoris Bonorum: Quamobrem dictam vigeſimam partem valoris ſtatuit Bonifaciana prò nova Inveſtitura ſolvenda ab illis, qui nunquam antea fuerant inveſtiti, non autem quantitatem prænarratam appoſuit prò renovationibus, quæ ſucceſſive virtute primævæ Inveſtituræ fieri expedirent, quo caſu ſolummodò eadem Conſtitutio præſcripſit pro laudemio ſolidos viginti, ut ex dictæ Conſtitutionis lectura apertè reſultat, & notavit Deciſio R.P.D. *mei Lancettæ ſub die* 11. *Aprilis* 1707. §. *finali*, & comprobant Advocati, & Cauſidici Ferrarienſes, qui juxtà ſolitum illius Civitatis teſtantur ſolùm prò prima Inveſtiturà ſolvi vigeſimam partem valoris Bonorum pro laudemio. Prò renovationibus verò ſolvi quid minimum in quantitate vel in ſpecie, prout in Inveſtitura Contrahentes diſpoſuerint, eiſdem autem teſtibus tanquàm in juribus, & Conſuetudinibus eorum Patriæ apprimè peritis circa ſolitum Laudemij ſtandum eſſe in individuo dixerunt *Alexand. conſil.* 14. *lib.* 4. *num.* 1. *Niger de Laudem. quæſt.* 46. *num.* 10. *&* 11. *tom.* 2. *& dixit deciſio* R. P. D. *mei Lancettæ* §. *Minus refert in fine.*

Id minimè evitari valet ex contrario aſſumpto, quod renovationes in caſu præſenti ſingulis vigintinovem annis conventæ conſtituant ſolummodò emphytheuſim temporalem, itaut conventa renovatio haberi debeat prò nova Inveſtitura, impropriè autem renovatio, nuncupata. Corruit ſiquidem hujuſmodi ratiocinium, conſiderato verborum tenore, quibus Inveſtitura hæc exarata comperitur; Patres namque Societàtis, & illius Rector de Domibus ſub directo Dominio Capituli exiſtentibus in perpetuum inveſtiti fuerunt deindè injuncto Capitulo onere de viginti novem in viginti nouem annos eamdem Inveſtituram renovandi; Hæc autem concedendi methodus liquidò præſefert emphyteuſim nequaquam eſſe temporaneam, ſed perpetuò duraturam, nèc renovationes novas Inveſtituras 10 poſſe reputari, ſed ſemper durare dicatur prima Inveſtitura perpetua, cui tanquam pediſſequæ, & famulativæ ſubſequantur renovationes in quolibet decurſu viginti novem annorum faciendi, ut diſtinguunt, & probant *Alciat. Conſil.* 42. *num.* 1. *& conſil.* 146. *paritèr num.* 1. *lib.* 8. *Bero conſil.* 116. *num.* 17. *in fine lib.* 1 *Corbul. de Emphyteuſ. tit. de cauſ. privat. ob lineam finitam num.* 17. *Mantic. de tacit. lib.* 22. *tit.* 23. *num.* 12. *Fulgin. de Jur Emphyteutic. tit. de renovation. quæſt.* 1. *num.* 14. §. *Sed declara, Bouden. collect. legal.* 35. *n.* 4. *& ſeqq. lib.* 1. *Panimoll. deciſ.* 4. *adnotat.* 2. *n* 53. *Rot. poſt Salgad. in Labyrinth. Creditor. deciſ.* 90. *n.* 91. *coram Celſ. deciſ.* 62. *n.* 6. *&* 7. *& in Romana, ſeù Portuen. Tenutarum ſuper fructibus* 17. *Junii* 1697. §. *Prioris partis verſic. & Emphyteuſis coram Reverendiſſimo deli Olmo Epiſcopo Comben. impreſſ apud Saminiat cont.ev.* 160. -- Cum illa temporis deſignatio adjecta non cenſeatur ad limitandam, & reſtringendam Inveſtituram ad certum tempus, ſed ut ab Emphyteuta aliquando Domini recognitio ſuo Domino præſtetur, ut explicat *Mantic. de tacit. d. lib.* 22. *tit.* 23. *num.* 12. *Rot. deciſ.* 402. *num.* 7. *coram Duran. & deciſ.* 183. *num.* 13. *& ſeqq coram ſa. mem. Alexandro VIII* 11

His nihil detrahit, quod prò aliis tribus Domibus eiſdem Patribus de anno 1586. conceſſis ſub

eodem

eodem pacto ſolvendi lioras decem Ceræ, vigore novæ conventionis, ſeù tranſactionis prò renovatione anoi 1680. loco dictæ Ceræ ſoluta fuerint ſcuta 25. prò Laudemio. Quoniam proviſio particularis inita ſuper dictis tribus Domibus, nihil infert reſpectu illarum, de quibus modo agitur, & ſuper quibus hujoſmodi conventio non fuit ſtipulata, ut reſpondet *deciſio* R. *P.* D. *mei Lancetta* § *Non relevante*; quinimmo ex hac eadem conventiona Laudemij in ſcutis 25. probatum deſcendit, ut conſuetudo ſolvendi vigeſimam non ſubſiſtat, & quod tota hæc materia reguletur à pactis, & conventionibus, quibus in hoc leges obſequi non dedignantur, prout tradunt *Doctores cumulati in* §. *Deſcendendo.*

Demùm irritus ſemper erit Canonicorum labor majus ſibi prò renovationibus arrogantes laudemium, quàm fuerit in Inveſtitura conventum; cum eiſdem reſiſtat Centenaria, quæ præciſivè à conventione titulum optimum Patribus Societatis Jeſu tribuere apta eſſe debet, nè ultrà ſummam, ſeù modum per centum ferè annos ſervatum cogi valeant ad præſtandum Laudemium; per quam etiam Cen-
12 tenariam inducta videtur præciſa Conſuetudo ſolvendi in illa forma, quæ proiodè jus conſtituit inviolabile, ut in dicta quantitate veniat ſolvendum ex traditis per *Urceol. conſult.* 76. *num.* 9. *Rot in firmaius annuæ præſtationis* 15. *Junij* 1705. §. *Omniſquè ſolutur coram Reverendiſſimo Domino meo Molines Decano* cum aliis *in deciſione R.P.D. mei Lancetta* §. *Nec obſtat in fine.*

Et ità tàm Capitulo, quam Patribus Societatis Jeſu informantibus reſolutum fuit.

R. P. D. LANCETTA.

Nullius, ſeù Forolivien. Caſtri vallis Oppij.

Veneris 12. Junij 1711.

ARGUMENTUM.

Fæudum non eſſe ex pacto, & providentia, ſed poſſe ad extraneos tranſmitti, ex quibus dignoſcatur. Conſuetudo antiqua, & plurium annorum ſpatio obſervata alienandi in extraneos, ad effectum prædictum plurimùm venit attendenda.

SUMMARIUM.

1 *Clauſulæ* ad habendum, *&* in perpetuum *operuntur, ut bona ſint alienabilia, & poſſint ad extraneos tranſmitti.*

2 *Et ſignanter quando ſunt appoſita in parte diſpoſitivâ Inſtrumenti.*

3 *Quando in Inveſtiturâ æquiparantur caſus alienationis ſine licentia, ut altero lineæ finitæ cenſetur volitum in caſu d. alienationis eſſe locum devolutioni etiam in præjudicium vocatorum.*

4 *Major virtus non eſt tribuenda actui illicito, quam Licito.*

5 *Comprabenſi in Inveſtiturâ, in quâ primo acquirenti conceſſa fuit facultas alienandi metiuntur ab ipſo jus conditionale, quatenùs non alienet.*

6 *Et ſi ille utatur facultate ſibi tributa non venit attendendum præjudicium ſucceſſoribus illatum.*

7 *Non eſt inſpicienda rigida verborum formula, ſed natura contractus, ejuſq. conventiones, & clauſulæ.*

8 *Ad dignoſcendum an bona ſint alienabilia, nec ne maximè attendenda venit obſervantia, & conſuetudo.*

9 *Et eâ concurrente ipſemet tenor Inveſtituræ ſuam amittit efficaciam.*

10 *Maximè, quando accipitur conſuetudo ad interpretationem pactorum adjectorum in Inſtrumento.*

11 *Quo caſu nec opus eſt; quod ſit in contradictorio judicio canonizata.*

12 *Teſtibus deponentibus de re cujus optimè ſunt informati, plena fides eſt adhibenda.*

13 *Conſuetudo alienandi in feudis induci poteſt etiam per privatas familias.*

14 *Linea emptoris attendenda eſt ad effectum devolutionis, non linea venditoris.*

15 *Feudum non eſſe ex pacto & providentiâ arguitur ex eo quod comprabenſi in Inveſtituris adverſus alienationes factas non reclamarunt.*

16 *Hæres factum ſui authoris, nec proprio nomine valet impugnare.*

17 *Quem de evictione tenet actio eumdem agentem repellit exceptio.*

18 *Hæres tenetur ſervare factum defuncti, niſi præcedenter doceat legitimum confeciſſe Inventarium, ac rationem de bonis hæreditariis reddat.*

19 *Conſenſus præſtitus alienationi ad commodum ſolummodo Emptoris, ejuſq. ſucceſſorum præſefert renunciationem perſonalem, nec afficit eum, qui ſucceſſor non eſt.*

20 *Limitatur, quando vis ejuſdem protrahitur etiam poſt finitam emptoris lineam, quo caſu dicitur realis, & perpetuus.*

DECISIO XVIII.

PErvetuſta, atque inſignis Abbatia Galeatæ, quæ à S. Hilario illius Fundatore nomen deſumpſit, tot, tantaque bona ex munificentia nonſolùm Theodorici Gothorum Regis, ſed etiam Nobilis, ac potentis Viri Olibrij Ravennatenſis poſſidebat, ut, cum ob rerum viciſſitudines tractu temporis non potuerint intacta à Principum ſæcularium invaſionibus ſervari, exiſtimaverint Abbates uſque ab antiquiſſimo tempore conſultius fore, plurima ex eis in feudum, ſeu in emphytheuſim variis Perſonis concedere, prout de facto nonnulla Caſtra, & ſignanter illud Vallis Oppij præclaræ familiæ de Malateſtis conceſſerunt, ad quorum poſſeſſionem, licet de ea fuiſſent ſpoliati, tamen à Sa.me. Leone X. reintegrationem obtinuerunt.

Contigit poſt hæc, quòd nonnulli de prædicta familia præter cætera Bona medietatem dicti Caſtri Vallis Oppij alienaverunt in Franciſcum de Paſellis, ſed a Cardinali Abbate tunc temporis, prævia acceptione devolutionis, & ammenſatione, conceſſa fuit Andreæ Veroneſio, eoque poſtmodùm privato uſque de Anno 1691. iterùm de ea inveſtiti fuerunt D. Comitis de Bentivolis, à quibus devenerunt in Baſcarinum: Cognita autem per Eminentiſſimum D. Cardinalem Fabronum modernum Abbatem Commendatarium perpetuum minùs legitima inveſtitura ab illis obtenta dictam medietatem ab eis avocavit.

In hoc rerum ſtatu Comes Cæſar, & fratres de Malateſtis prætendere cœperunt ſibi deberi immiſſionem ad ſæpè dictam medietatem, quam de facto reportarunt in prima Inſtantia eo ſub fundamento, quòd conceſſio tamquam facta pro ſe, ſuiſqua Deſcendentibus Per lineam maſculinam in infinitum dicatur ex pacto, & providentia, ac proinde ſint vocati, & ex propria perſona in inveſtitura compræhenſi; ſed appellatione ad Noſtrum Auditorium interpoſita, mihique cauſa commiſſa, propo-

ſui

ſui in hodierna audientia conſuetum dubium, quod
negativè pro excluſione nempè immiſſionis fuit à
Dominis reſolutum.

Ex integra enim lectura Inveſtituræ viſum fuit,
quòd illa, oon obſtantibus dictis verbis, vel rigoro-
ſam naturam feudi ex pacto, & providentia ſecum
non ferat, vel in omnem caſum contrariam inter-
pretationem recipiat ex continua, & antiquiſſima
obſervantia tam ſpeciali, & particulari quoad hæc
eademmet bona, & Inveſtituram, quàm generali, &
univerſali quoad alia ejuſdem naturæ.

Et fanè ſi reſpicimus verba, hic habemus clauſu-
las *ad habendum*, *& in perpetuum*, aliaſque, & qui-
dem in parte diſpoſitiva appoſitas, ex quibus com-
pertum remanet hujuſmodi Bona eſſe alienabilia, &
poſſe ad Extraneos tranſmitti, ut de clauſula *ad ha-*
1 *bendum*, maximè quando eſt cæterata, prout in
caſu præſenti, tradunt *Card. de Luc. de feud. diſc.*
37. n. 10. in fin. Palm. alleg. 94. *n.* 51. & dixit *Rota*
in Fanea. ſeù Senogallien. Caſtri, *& Bonorum* Montis
Porzij 7. *Maij* 1708. *§. In nihilo coràm Reverendiſ-*
ſimo D. meo Molines *Decano*, *& in illius confirmato-*
riis tam coràm Eodem, *quàm coram* R. *P. D. meo*
Falconerio 24. *Aprilis* 1710. de clauſula in perpetuum,
notant *Cyriac. contr.* 146. *Seraphin. deciſ.* 1105. *utro-*
biquè n. 10. *Rota deciſ.* 211. *n.* 6. *recent. ubi concor-*
dantes, atque ponderando caſum, quo ſint appo-
2 ſitæ in parte diſpoſitiva, adverrunt *Falgin.. de Jur.*
Emphyt. tit. de contract. Emphyt. quæſt. 1. *a.* 11. *verſ.*
declara prædicta, *Pacion. de location. & conduct. cap.*
53. n. 73. & ſeq. Rota coràm Buratt. deciſ. 87. *n.* 6.
& in recent. deciſ. 452. *n* 9. *par.* 9. *tom.* 1.

Ulteriùs in Inveſtitura conceſſa Anno 1571. le-
gitur conventum, *quod ſi Inveſtiti deficerent per*
triennium à ſolutione Canonis, *& alienarent vel in*
totum, *vel in parte abſquè Domini licentia*, *in quo-*
libet caſu prædictorum, *& etiam in defectu lineæ fini-*
tæ, *Caſtra conceſſa cum omni ſuperficie*, *& cum omni-*
3 *bus melioramentis ſuper eis liberè revertantur ad Ab-*
batiam; Itàut, ſi ex dictis verbis apertè colligitur
factam fuiſſe per Dominum directum æquiparatio-
nem caſus alienationis ſine licentia cum alio caſu
lineæ finitæ, deducatur etiam voluiſſe in præjudi-
cium vocatorum, data alienatione ipſo irrequiſito,
eſſe locum omnimodæ devolutioni *Saminiat. controv.*
159. *a.* 47. *& ſeqq. & contr.* 160. *a.* 19. *cum pluri-*
bus ſeqq. & n. 26. *& ſeqq.*; Et conſequenter tantò
magis præjudicium compræhenſorum in caſu alie-
4 nationum permiſſarum fuiſſe conſidaratum, ne ma-
jor virtus actui illicito, quàm licito tribuat dica-
tur.

Neque de hac permiſſa facultate alienandi con-
queri poſſe Inveſtitos putarunt Domini; Nam, ſi
omnes compræhenſi in Inveſtitura Jus ſuum meti-
untur à primo feudi acquirente, utique hoc eſt con-
ditionale, & dependens ab eo, quatenus ſcilicet
5 præcedenter vocati non alienent ex traditis per *Ro-*
ſental. de feud. cap. 9. *membr.* 1. *concl.* 42. *n.* 4 *Sa-*
miniat. cont. 15. *n.* 56. *Gratian. deciſ. March.* 65. *per*
totam, qui ſi utuntur poteſtate ſibi tributa diſtrahen-
di, non venit attendendum præjudicium ſucceſſori-
bus illarum, quod pati ex conventione Inveſtituræ
6 tenetur *Rot. in Romana fideicommiſſi de* Palmeriis 16.
Febr. 1699. *§ Non obſtante coram claræ mem. Card.*
Caprara.

Abſque eo, quòd relevare poſſit objectum, quòd
hujuſmodi prohibitio tanquam non concepta per
duas negativas non importet præciſam poteſtatem
diſponendi, ſed ſolùm pro indemnitate Domini
directi adjecta cenſeatur; Etenim, omiſſo rigoro-
ſo examine hujus quæſtionis, ponderarunt Domi-
ni in hiſce circumſtantiis facti rem eſſe claram, quià
ſcilicet concurrunt aliæ clauſulæ mox ponderatæ,
7 quæ facultatem alienandi genericè ſecum ferunt,
cum in hac materia non attendatur rigida verborum
formula, ſed natura contractus, ejuſque conventio-
nes, & clauſulæ, ut pluribus allegatis comprobat
Rota deciſ. 408. *n.* 39. *& pluribus ſeqq.* ubi ſignanter
ex Regente de Ponte firmatur, quòd hoc non de-
bet pendere ex verbis affirmativis, vel negativis *par.*
16. *recen.*

Cæterùm in omnem caſum viſa fuit ceſſare quæ-
libet difficultas ex obſervantia, & conſuetudine
alienandi, quæ ſicut in aliis, ità & maximè ad ef-
fectum, de quo agitur, venit attendenda *Palm. allegat.*
94. *n.* 2. *Manſ. conſult.* 291. *a.* 29. *& ſeq. Rota dec.* 8
93. *n.* 58. *par.* 5. *tom.* 1. *& deciſ.* 113. *a.* 8. *par.* 13.
recen. etiamſi concurreret cum ipſomet tenore Inve-
ſtituræ, qui hoc caſu ſuam amitteret efficaciam
Manſ. conſult. 166. *n.* 24. *cum ſeqq. Saminiat. contr.*
12. *n.* 124. *& ſeqq.* tantoquè magis eidem eſt inhæ-
rendum, quoties accipiatur ad terminos ſimplicis 9
interpretationis, & intelligentiæ pactorum in In-
ſtrumento adjectorum. licet agatur ad effectum red-
dendi capaces Extraneos medio alienationum in
præjudicium vocatorum expletarum *Cyriac. controv.*
581. *n.* 15. *&* 16. *Manſ. dicta conſult.* 291. *n.* 3. *&* 4. 10
Rota coràm San. mem. Alexandro VIII. decis. 265. *n.*
58. *&* 70. in quibus terminis nec etiam opus eſt,
quòd ſit in contradictorio Judicio canonizata *Manſ.*
ubi ſuprà n. 33. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 225. *n.* 26. *par.*
17. *recent.* 11

Hujuſmodi autem generalem conſuetudinem quo-
ad omnia bona feudalia Abbatiæ ab antiquo tem-
pore introductam fuiſſe, & adhuc vigere comper-
tum fuit ex atteſtationibus Advocatorum, Incola-
rum, & Cancellarij ejuſdem Abbatiæ, qui Inſtru-
menta Inveſtiturarum diligenter perquiſivit ab An.
1550. uſque ad præſens, & omnes teſtantur bona
prædicta in Extraneos ſemper fuiſſe de conſenſu
Domini translata, non attento præjudicio vocato-
rum, quibus profectò Teſtibus uti deponentibus de 12
re, cujus optimè ſunt informati, omnis, plenaque
fides eſt adhibenda, *Cephal. conſ.* 301. *num.* 25.
Surd. conſ. 105 *n.* 5. *Rota deciſ.* 316. *num.* 10. *coram*
Priolo.

Sed, quod magis eſt, DD, etiam conſtitit in facto
extare particularem conſuetudinem iſtius Familiæ
de Malareltis alienandi in Extraneos bona in Feu-
dum eidem conceſſa, ut colligitur ex eo, quòd de
tot Caſtris, ad quæ à San. mem. Leone Decimo fue-
rat reintegrata, omnia in alienas Familias ab ipſis
Inveſtitis diſtracta reperiuntur, &, quod plus eſt, ip-
ſum Caſtrum Vallis Oppij 60. ab hinc retrò Annis
fuit pluries alienatum in diverſas Familias, ut dictum
fuit ſuprà in §. *Contigit*, quam ſanè conſuetudinem
eſſe ſpectandam nequit dubitari, cum etiam priva-
tæ Familiæ ad effectum, de quo res eſt, illam va- 13
leant inducere, ut tradit *Boſcul. de Succeſſ. in Feud.*
& Emphyt. reſponſ. 2. *a-* 238. *& ſeqq. penès Torr. de*
Majorat. Ital. tom 2.

Nec adverſus prædictam particularem conſuetudi-
nem aliquam vim facere viſum fuit allegatas in con-
trarium *deciſiones* 213. *part.* 12. *&* 129. *part.* 16. *re-*
cent. ex quibus prætendebatur fuiſſe obſervatam
formulam pacti, & providentiæ quoad Caſtrum
Sambucheti in Bulla Leonis, aliiſque inveſtituris
comprehenſum, cum potiùs ex iiſdem deciſionibus
confirmaretur conſuetudo, dum in illis approbatur
alienatio facta in alienam Familiam de Bentivolis,
& ideò non fuit admiſſa devolutio favore Abbatis,
quia Franciſcus de Bentivolis non erat primus Ac-
quirens, & adhuc durabat linea emptoris, quæ 14
erat attendenda, non autem illa venditoris ad ef-
fectum devolutionis ad magiſtraliter firmata per *Rot.*
deciſ. 182. *per tot.* 6. *& deciſ.* 129. *num.* 10. *par.*
recent.

Pon-

Pondetando præſertim in univerſum, quòd nequa Civee Abbatiæ, naque Comites de Malateſtis comprehenſi in Inveſtituris unquam adverſus alienationes factae in Extraneos reclamarunt, quod uti-
15 què non omiſiſſeot, ſi Feuda fuiſſent ex pacto, & providentia, quia in iſtis Succeſſoribus non potuiſſet præjudicari, *Rota in Fanen. ſeù Senogallien. Bonorum, & Caſtri Montis Portij* 4. *Aprilis* 1710. §. *Inus item coram* R. *P. D. meo Falconerio*, & vulgata ſunt principia; Itaut ſemper clatior peobetur inſubſiſtentia prætenſionis modernorum Actorum, ut adveitit *Rota deciſ.* 449. *n.* 12. *coram Bich.*

Quibus pto coronide addebatur, quòd portio Caſtri, ſuper qua diſceptatur, fuit vendita Franciſco Paſello de Aone 1622. à Comitibus Fraociſco, & Chriſtophoro de Malateſtis cum cooſeoſu Com. Cæſaris, qui ſimul, & ſemel promiſerunt evictionem bonotum per hæc verba — *Non ſolum per ſe, ſed esiam per omnes, & quoſcumque ejus Deſcendentes utriuſque ſexus natos, & naſciſuros tàm viventibus dd. Chriſtophoro, & Franciſco, quàm illis mortuis, & ita tàm eis viventibus, quàm extincta, & finita illorum linea litem, & moleſtiam &c. non inferre &c. aut inferenti &c. conſentire &c. ſivè ex cauſa ſtipulationum, quas prasenderent eis Jus quaſiviſſe ex tenore precedentium Inveſtiturarum, ſivè ex alia cauſa &c. itàut Emptor, illiuſque Succeſſores non valeans ullo modo moleſtari à dicto Comite, vel illius Succeſſoribus in quovis caſu futuris temporibus &c.* -- quamobrem eum illi, qui agunt ad Immiſſionem, ſint hæredes dicti Com. Cæſaris medianta Perſona Franciſci ejus filij, & reſpectivè Patris Actorum, ſequitur, quòd oon poſſint illiue factum
16 nec propeio nomine impugnara; Nam aliàs quòd obtinerent, deberent eodem contextu ratione promiſſæ aviction[i]a reſtituere ex regula; quem de evictiona tenet actio, eumdem agentem repellit exceptio, quam in terminis Feudi expendunt *Mandell. Alb. conſ.* 214. *n* 49. *& ſequen.* latè Mierez *de Majorat. part.* 4. *quaſt.* 16. *n.* 15. *& ſeqq. Peregrin. de*
17 *fideicommiſſ. artic.* 33. *n.* 11. *Roſental. de Feud. cap.* 9. *membr.* 2. *concluſ.* 69. *n.* 3. ibiquè *Adden. lib. B.* niſi præcedentet doceant ſe confeciſſe legitimum Inventatium, ac teddant de Boois hæteditariis ra-
18 tionem juxta vulgatam praxim, de qua apud *Ridolphin part. prima cap.* 8. *n.* 253. *& ſeqq.*

Non ſubſiſtente, quòd conſenſua præſtitus à Cæſare præſeferat renunciationem perſonalem ad commodum ſolummodò Emptoria, illiuſque Succeſſorum, itàut Eminentiſſimus Abbas, qui Succeſſor noo eſt, illo juvari nequeat, & conſequenter fratres
19 de Malateſtis licet hæredes ad dicta booa tedite valeant juxta firmata in *deciſ.* 186. *per tot. part.* 3. *recentior.*; Quandoquidem DD. nimis clara viſa ſunt verba Inſtrumenti venaitionis ſuprà relata ad effectum arguendi præfatum conſenſum fuiſſe realem, & perpetuum, non autem perſonalem, atque teſtrictum: Si enim [cœteris omiſſis] Paſellus emptot non poterat moleſtari -- *tàm eis viventibus, quàm extinctà eorum lineà* -- utiquè in comperto eſt, quòd vis promiſſionia non extinguebatur cum Perſone
20 emptoris, quo caſu admittitut etiam in ſuprà allegata *Deciſione* 186. conſenſum ipſum ſuffragari poſſe Domino directo.

Abſque eo, quòd illa verba -- *finitâ eorum lineâ* -- referri debeant ad Comitem Cæſarem, non ad Emptorem, ut replicabatur; Quia, extincta linea Cæſaris, nullus ex hac parte inferte poterat moleſtias Emptori, qui tantùm ab illis de Malateſtia eas poſt extinctionem lineæ pati potuiſſet, ut patet ad ſenſum.

Et ità utraqe &c.

R. P. D. CRISPO.

Ferrarien. Renovationis Iuveſtituræ.

Luna 18. *Aprilis* 1712.

ARGUMENTUM.

Conſtitutio Pauli V. in quibus moderetur, & deroget Conſtitutioni Bonifacij IX. circà bona de directo dominio EccleſiarumDucatus Ferrariæ redacta ad inſtàr Allodialium. Renovatio per Paulinam inducta favore Proximioris in eo dumtaxat caſu locum habet, quo non concurrat hæres teſtamentarius, qui in renovatione Proximiori eſt præferendus, & tametſi agatur de Feudo maſculino, Fæminæ nihilominùs renovatio de æquitate debetur.

SUMMARIUM.

1. *Proximiores habent jus petendi renovationem infrà annum per terminationem lineæ vocatæ in Feudo ſimpliciter pattronato, ſeù conceſſo ex pacto, & providentia.*
2 *Et eis non Comparentibus, poteſt Dominus directus neglecto hærede extraneo quemlibet alium civem benè viſum inveſtire.*
3 *Conſtitutiones Bonifacij IX. & Pauli V. redigunt bona omnia de directo dominio Eccleſiarum in ſtatu Ferrarienſi ad inſtar allodialium.*
4 *Et allodialitas operatur ut bona cenſeantur merè hereditaria, & libera.*
5 *Et poteſt de iis Emphytheuta ad favorem cujuſuis extraneæ perſonæ diſponere, nedum in præjudicium Proximiorum, ſed etiam Compræhenſorum in Inveſtiturâ.*
6 *Eccleſia non poteſt denegare renovationem hæredi pollenti qualitate civica in bonis exiſtentibus in Territorio Ducatus Ferrariæ.*
7 *Conſtitutio Pauli V. moderatur effrenatam libertatem alienandi Emphytheutæ conceſſam per Conſtitutionem Bonifacij IX. itaùt renovatio regulari debeat ſecundum pacta appoſita in Inveſtiturâ.*
8 *Et ſecundum illam, quando Emphytheuſis eſt ex pacto, & providentia, prælativa renovatio intelligitur de ſolo proximiore.*
9 *Conſtitutia Paulina derogat Bonifacianæ ſolum in caſu, quo duraret Linea inveſtita, & extarent perſonæ vocatæ proptèr præjudicium, quod eiſdem ex alienatione obveniret.*
10 *Finita lineâ, & defectis perſonis in Inveſtiturâ comprahenſis, bona reaſſumunt qualitatem allodialitatis.*
11 *Et ſi de iis bonis Emphytheuta diſponat licitè tranſeunt in hæredem, qui habet Jus cogendi Dominum directum ad ſibi concedendam renovationem.*
12 *In bonis redactis ad inſtàr allodialium, expreſſio Proximioris peracta dici debet ſolum in caſu, quo non adſit hæres teſtamentarius ultimi Emphytheutæ.*
13 *Emphytheuta habens facultatem diſponendi de bonis Emphytheuticis, ſi de eis non diſponat, cenſetur voluiſſe illa relinquere ſub diſpoſitione Juris, ſecundum quam Proximiori debetur renovatio.*
14 *Teſtator per hæredis inſtitutionem, cenſetur vo-*

luiſſe ejus favore diſponere etiam de bonis ſpeciali diſpoſitioni reſervatis.

15 *Per diſpoſitionem Emphytheutæ factam de bonis Emphytheuticis, quæſitum dicitur jus favore hæredis ad excluſionem Proximioris, qui ſolùm in illius defectu venit admittendus*

16 *Et in hoc ſenſu intelligenda eſt Conſtitutio Paulina concedens Proximiori renovationem, quando ſcilicet non adſit hæres ex teſtamento.*

17 *Jus petendi renovationem eſt quid hæreditarium, & efficit, ut hæres in concurſu ſempèr veniat præferendus.*

18 *Facta renovatione in perſona hæredis ultimi Emphytheutæ, nulla inferri dicitur Agnatis injuria.*

19 *In Emphytheuſi effecta hæreditaria, hæredi teſtamentario in concurſu Proximioris concedenda eſt renovatio.*

20 *Cives Ferrarienſes in Conſtitutionibus Bonifacij IX. & Pauli V. ſubſidiariè vocati leguntur, ne bona remaneant penès Eccleſiam.*

21 *Hæres licet extraneus præferendus eſt in renovatione Inveſtituræ Civibus nullo agnationis vinculo cum Emphyteuta conjunctis.*

22 *Fæminis ex æquitate debetur renovatio etiam ſi agatur de Feudo maſculino.*

23 *Nec per Fæminæ admiſſionem alterantur pacta primæ Inveſtituræ, quando renovatio Fæminæ fit juxtà tenorem antiquarum Conceſſionum.*

Deciſio XIX.

INtèr bona hæreditaria Petri Perotti, cum nonnulla exiſterent ſub directo dominio Abatiæ S. Mariæ nuncupat. *della Vagadizza*, de illis quia ab Emo Abbate Commendatario Comitiſſa Violantes Bonacoſſa dicti Petri Uxor, & hæres renovationem Inveſtituræ ob lineam finitam reportare non valuit, Judicis officium exindè implorare fuit coacta & à Locumtenente Generali Legationis Ferrariæ favorabile decretum ſupèr renovatione dictæ Inveſtituræ eidem uti hæredi facienda, reportavit, per appellationem deindè à D. Cardinali Commendatario interpoſitam, Controverſia ad me devoluta, dubium Dominis meis decidendum exhibui — *An ſit danda nova Inveſtitura, vel renovatio Comitiſſæ Violanti, vel potiùs inveſtiendus ſit Civis Ferrarien.* & mihi reſponſum traditum fuit — *dandam eſſe renovationem Comitiſſæ Violanti.*

Bona ſiquidèm, de quibus agitur minimè contendebat Dominus directus velle prò ſe retinere, ſed ſolummodò defendere conabatur, quod cum agere-
1 tur de Feudo ſimplicitèr, pactionato, & conceſſo ex pacto, & providentiâ prò ſe, & Filiis maſculis tantum, exindè per terminationem Lineæ vocatæ jus petendi infrà annum renovationem, nonniſi proximiores habere poſſent, eiſque non comparentibus, neglecto prorsùs hærede extraneo, in ejus libera facultate reſideret inveſtiendi quamlibet perſonam de Civitate Ferrarienſi ſibi benè viſam, juxtà regula-
2 rem ſententiam, de qua in terminis Emphytheuſis pactionatæ reminiſcuntur *R.P.D. Corrad. de Prælat. quæſt. 32. n. 30. & ſeq. Pacion de Locat. cap. 62. n. 58. Mareſcott. var. reſolut. cap. 3. n. 26. libr. 1. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 62. n. 76. Card. de Luca de Emphyt. diſc. 3. n. 10. Rota deciſ. 704. n. 3. & ſeqq. part. 5. tom. 3. deciſ. 60. n. 7. part. 5. rec. & coràm Coccino deciſ. 1113. n. 12. & ſeqq. coràm Merlino. deciſ. 532. n. 1. & ſeqq. & in Bononien. Fructuum Alexij de Urſis ſupèr portione Annibalis 27. Junij* 1710. §. *Neque negotium coràm* R. P. D. *meo Aldrovando.*

Verum in hypotheſi ſubſiſtere minimè poſſe compertum fuit, quod protinùs rejecto hærede, poſſit Dominus directus bona ſibi per terminationem lineæ inveſtitæ devoluta, cuicumque ad ſui libitum concedere, cum agatur de bonis exiſtentibus in Territorio Ducatus Ferrarienſis, in quo in viridi manent obſervantiâ Conſtitutiones Bonifacij IX. & Pauli V. redigentes bona omnia, de
directo Dominio Eccleſiarum ad inſtàr allodialium, 3
ut apud *Pignant. ad ſtat. rubric. 98. ſub num. 35. num. 1. Contr. diſcept. 99. num. 1. & ſeqq. Card. de Luca de Emphyt. diſc. 8. ſub. n. 3. verſ. & ſi ratione Rota in Ferrarien. ſeù Imolen. Bonorum 23. Aprilis* 1703. §. *Nemo itaque coràm* R. P. D. *meo Anſaldo.* quæ quidem allodialitas operatur, ut bona præ-
dicta cenſeantur merè hæreditaria, & libera, de 4
quibus Emphytheuta ad favorem cujusvis extraneæ perſonæ liberè valet diſponere, nedùm in præjudicium Proximiorum, ſed etiam ulterioris com-
præhenſi in Inveſtitura, quaproptèr nunquàm po- 5
teſt Eccleſia, attentâ prædictâ bonorum naturâ hæredi pollenti qualitate Civica renovationem denegare, per ea: quæ in ſpecie notant *Gozzadin. conſ. 86. ſub num. 24. verſ. Præterea dato. Card. de Luca de Emphytheuſis diſc. 8. num. 4. Rota deciſ.*
87. n. 13, coràm Buratt. deciſ. 192. num. 7. coràm 6
Celſo. & deciſ. 521. num. 9. & ſeqq. part. 19. tom. 2. recent. & in dicta Imolen. ſeù Ferrarien Bonorum §. *Novo itaquè coràm* R. P. D. *meo Anſaldo:*

Adversùs hujuſmodi hæredis prælationem, quæ eidem ſupra cæteros Cives certò militare dignoſcebatur, aliquam ingerere viſa fuit hæſitationem
poſtrema Conſtitutio Pauli V. ubi bonorum liber- 7
tas, quæ priùs per Conſtitutionem Bonifacianam in Emphytheuta effrenata reſidebat, moderata evaſit, in eaque præcisè injunctum extitit, ut omninò ſervari teneantur pacta Contraria, & Conventiones in Inveſtitura adjectas, ita quod Emphytheuſis, de qua agitur cum ex tenore ipſius Inveſtituræ non ſit hæreditaria, ſed ex pacto, & providentiâ reſtrictâ ad certos gradus, ſeù lineam primi Inveſtiti, indè hoc caſu non ſecundum ipſius Bonifacii conſtitutionem, ſed juxtà alteram Pauli V. renovatio veniat regulanda, in quibus terminis
proptèr lineam finitam de ſolo proximiore, præla- 8
tiva renovatio diſpoſita legitur, ut explendo dictam Paulinam animadvertunt *Pigant. ad ſtat. Ferrar. rubr.* 127. *num.* 61. *& ſeqq. Bonden. collect. legal.* 10. *n.* 52. *& ſeqq. libr.* 2.

Conſtitutione itaquè præfata, in qua totum cauſæ momentum verſabatur, per DD. maturè diſcuſſa, illam neutiquam hæredi teſtamentario efficere apparuit, quia eidem renovatio debita eſſe valeat; funditus enim illius diſpoſitione in-
troſpecta ad derogationem Bonifacianæ aliud de 9
nova eandem diſpoſuiſſe non conſtat, nec libertati bonorum derogaſſe, niſi in caſu, quo duraret linea inveſtituræ, & exiſterent Perſonæ vocatæ præpediendo Emphyteutæ, nè in eorum præjudicium de bonis Emphytheuticis diſponere valeret,
terminatâ verò lineâ in Inveſtitura compræhenſa, & 10
defectis perſonis vocatis, prout accidit in præſenti hoc caſu Bona ſuam ſervitutem, quæmadmodùm amittunt, priſtinamque reaſſumpſerunt inhibitam qualitatem allodialitatis à Conſtitutione Bonifaciana derivantem, ac ab eadem Paulina confirmatam, hoc caſu de bonis prædictis tanquàm cadentibus ſub libera facultate ultimi Emphytheutæ, ſi ille diſponat de eadem in hæredem, licitè tunc tranſire dicuntur, cui ex voluntate defuncti tranſfunditur Jus cogendi Dominum
directum ad ſibi concedendam renovationem 11

Pa-

Paris. conſ. 22. n. 36. & 37. lib. 1. Riminald. Jun.
conſ. 445. n. 12. lib. 4. Marcabrun. conſ. 26. n. 221. &
ſeqq. ſpad. conſ. 85. n. 21. lib. 3. Bonden. collectat. legal.
34. n. 96. lib. 2.

Nec ſubſiſtere comperitur, quod ex mente me-
moratæ Conſtitutionis Paulinæ renovatio prælati-
ve de ſolo proximiore prædicatur; undè novum li-
gamen de renovando Eccleſiæ ſuperaddi non me-
reatur illi reſtringendo libertatem eligendi alium
Civem ſibi beneviſum, ſiquidèm animadvertendum
12 venit, quod dicti Proximioris expreſſio in hac bono-
rum ſpecie redactorum adinſtàr allodialium peracta
ſolummodò dici deber in caſu, quo non adſit hæres
13 teſtamentarius ultimi Emphytheutæ, eaque Juris
ratione quod Emphytheuta per deficientiam Lineæ
vocatæ cum polleat libera facultate de bonis Em-
phytheuticis diſponendi ſi inteſtatus decedat, ſuam
facultatem ed actum reducere noluiſſe cenſetur, at-
què hoc caſu de bonis prædictis non diſponendo, illa
reliquiſſe videtur ſub diſpoſitione Juris, juxtà quam
Proximiori aperitur actio petendi renovationem.
Hoc autam nullatenùs verificabile eſſe poteſt, quan-
do adeſt hæres ex teſtamento, qualis eſt D. Comi-
tiſſa Violantes, in quo per ſolam inſtitutionem ſinè
14 dubio diſpoſitum etiam cenſetur de Bonis ſpe-
ciali diſpoſitione reſervatis, ex cumularis in *Ro-*
mana Immiſſionis ſuper Bonis Principiſſæ Buteræ 12.
Aprilis 1709. §. *Ab ampliſſima coràm* Rmo *D. meo*
Molines Decano, & in Firmana manutentionis ſu-
pèr hæreditate Jo. Bapta 6. Maij 1709. *§. Pro-*
manante coràm me. Et in terminis Emphytheuſis
Marcaborum conſ. 26. num. 350. & ſeqq. Amat.
deciſ. Ferrar. 51. num. 7. Urceol. conſult. 45. n.
26. & 27. Merlin. deciſ. 699. num. 23. & 24.
Eugubina Fideicommiſſi 24. Martij 1710. §. *Qua-*
moorem coràm R. P. D. *Scotto almæ Urbis Guber-*
natore & in Fanen. Bonorum, ſeù Tranſactionis 2.
Julij 1710. §. *Fortius quia coràm me.*

Ita quod ſtatim ac ultimus Emphyteuta cum
Teſtamento deceſſerit, & conſequentèr de Bonia
Emphytheuticis diſpoſuiſſe cenſetur, illicò Jus
queſtitum dicitur favore hæredis ſcripti, ad ex-
15 cluſionem ipſius Proximioris, cujus admiſſio non
alio caſu de Jure locum habere comperitur, qua-
tenus ultimus Emphytheuta de ſuis bonis non
diſponat ad benè animadverſa per *modern. Eugu-*
bin. in Formular. legal. for. Eccleſ. *tom. 2. tit. 4.*
formul. 3. num. 3. Rota *coràm Burratto deciſ. 87.*
num. 17. & in dicta Fanen. Bonorum ſeù Tran-
ſactionis 2. Julij 1710. *§. Ex his ſanè verbis,*
circà fin. coràm me, & individualiter in terminis
ſimilis Brevis Innocentii VIII. in puncto probat
Rota in Fanen. Emphyteuſis 17. Junij 1695. §.
Final. coràm Rmo D. *meo Molines* Decano, &
priùs in altero conſimili caſu firmaverat *in Eſina*
Emphytheuſis 14. Martij 1692. §. *Minus relevat*
& ſeqq. coram cla. me. Card. Cavallerino, & benè
firmatum fuit *in Valden. Emphytheuſis 7. Junij*
1709. §. *Hinc non obſtat, & §. Nil pariter &*
ſeq. coram. R. P. D. *meo Scotto.*

Et quidem non in alium ſenſum in terminis
præfatæ Paulinæ, renovatio favore Proximioris
demandata, intelligi poſſe viſum fuit ex eo, quia
eadem poſterior Conſtitutio, etiam de hæredibus
renovandis quandocumque meminiſſe legitur, undè
ſi in una parte hæredes nominati exiſtunt in altera
verò Proximiores, congrua Congruis referendo, ac
16 ad evitandam contrarietatem, renovatio in Paulina
Proximiori adſcripta, non alitèr explicari debebit,
quam in caſu quo non concurrat hæres teſtamen-
tarius, qui de Jure bonis redactis ad inſtar allodia-
lium habere videtur longe potentiorem qualitatem,
quàm Proximiores ad obtinendam renovationem,

ut benè loquitur *Rota in deciſ. 621. num. 14. part.*
19. tom. 2. rec. coram Celſo deciſ. 192. n. 7. & 8. &
in citat. Valen. emphytheuſis §. etenim ipſo coràm D.
meo almæ Urbis Gubernatore.

Idque conforme videtur ineluctabili Juris di-
ſpoſitioni, qua cavetur, quod renovatio, ſeù Jus
petendi renovationem, non provenit à mero Jure
Sanguinis, ſed eſt quid hæreditarium efficiens, ut 17
hæres in concurſu veniat ſemper præferendus, ut
notarunt *Aldobrandin. conſ. 21. num. 16. & ſub*
num. 19. libr. 2. Pariſ. conſ. 28. column. 2. verſ.
prò qua opinione libr. 1. conſ. 105. num. 21. tom.
3. Bonden. collectat. legal. 34. num. 96. Rota *in*
dicta Valen. Emphytheuſis 7. Junij 1709. §. *Ne-*
què viſa eſt coram R. P. D. *meo Scotto almæ Urbis*
Gubernatore & pendente hujus Deciſionis exten-
ſione dictum fuit *in Foroſempronien. Legatorum*
ſupèr Bonis Emphytheuticis 1. Julij hujus anni §.
Ceſſatque difficultas coram R. P D. *meo Aldrovan-*
do.

Hinc eſt quod in Bonis Emphytheuticis licèt in-
juria inferri dicatur Agnatis, ſi illis poſtpoſitis alius
inveſtiatur, tamèn quævis ceſſat quærela, quando
Inveſtitura hæredibus ultimi Emphytheutæ facta 18
reperitur, ut proſequitur *Aldobrandin. dec. conſ. 21.*
num. 19. in fin. lib. 2. atquè ex hac Juris Cenſura
in Emphytheuſi effecta hæreditaria hæredi teſta-
mentario, non autem Proximiori in concurſu, re-
novationem eſſe faciendam tradiderunt *Gozzadin.*
conſ. 86. ſub num. 23. verſ. idem dic. Fulgin. de 19
Jur. Emphytheutic. tit. de renovat. quæſt. 1. num.
37. & ſeqq. Mareſcott. var. reſolut. lib. 1. cap. 9.
num. 26. Card. de Luc. de Emphyt. diſc. 8. num. 4.
Rot. deciſ. 87. num. 13. coram Buratto & poſt Pat-
tell. expedit. Civil. deciſ. 621. num. 10. & in Ferra-
rien. Bonorum 21. Junij 1695. §. *Et licet coram*
60. *me. Pio* quæ reperitur impreſſ. *apud Gob. tractat.*
var. in ordine la 33.

De quo eò minùs in præſenti dubitari poſſe con-
ſtitit dum Dominus directus, cum non poſſit, & no-
lit bona devoluta ammenſare, ſed tantum excipiat
de Jure Proximioris, cui prælativè renovationem
eſſe faciendam ſubſtinere defendit, cum Proximior
non compareat, nulla exindè æquitatis, & Juſti-
tiæ ratio ſuadet, ut poſthabito hærede alijs Civi-
bus non habentibus cum defuncto, nec proximita-
tis, nec hæredis quantitatem Inveſtitura clargiatur;
Cives enim Ferrarien. non niſi ſubſidiarie in
Conſtitutionibus apoſtolicis Bonifacii IX. & Pauli 20
V. vocati leguntur, & ne Bona remaneant penès
Eccleſiam, ut teſtantur *Contr. diſc. pt. 99. n. 8. Rota*
poſt Amat. deciſ. Ferrar. deciſ. 51. num. 71. In co-
rum proindè civium concurſu nullo agnationis vin-
culo cum Emphytheutà conjunctis, dubium eſſe
nequit, quod hæres licèt extraneus ſempèr veniat
præferendus, proùt ſinè Contradictore de jure tra- 21
dunt *Gozzadin. conſ. 86. ſub. n. 23. Aldobran. conſ.*
21. n. 19. lib. 2. Rocc. diſput. Jur. cap. 117. n. 21.
tom. 2.

Nec in aliquo renòvationi ſavore Comitiſſæ Vio-
lantis hæredis obeſſe valebit, quod agatur de Feu-
do maſculino *ex Lege Inveſtituræ comprahenſivo*
Maſculorum dumtaxat, de quo Fæminæ incapaces
exiſtunt; hujuſmodi ſiquidèm incapacitas Fæmi-
nia reſtricte cenſeretur, quatenùs bonorum devo-
lutionem ad Dominum directum impedire inten-
derent, eadem tamen minimè efficere valebit ad 22
obtinendam renovationem, quæ ex æquitate eiſ-
dem debetur, ut firmant *Riminald. Jun. conſ.*
763 num. 21. Altograd. conſ. 22. num. 11. libr.
1. Caretum reſolut. 152. in princip. Rota deciſ.
309. ſub n. 4. part. 4. tom. 2. rec. & coram Buratto
deciſ. 894. cum alijs plena manu congeſtis *in Man-*

taaaa Bonorum 3. *Maij* 1709. §. *Parmipcaſo coram R.P.D. meo Aldrovando*, & in terminis renovationis debitæ ex Conſtitutione Bonifaciana, & Paulina in Territorio Ferratienſi dixetuor *Bonden. Colluct legal.* 34.*a*.4.*& ſeq. tom.* 1. *Contr. diſcept.* 67.*a*.1.*&* 3. *Rota ia Ferrarien. Fædi* 17. *Junij* 1697. §. *Quo verò coram cla: me: Card. Caprara.*

Abſquè eo quod per Feminæ admiſſionem repu-
tati poſſint alterata pacta primæ Jnueſtituræ, & pet
23 Conſequens Conſtitutione Paulinæ Contraveniri
dicatur, quia Feminæ renovatio cum adamuſſim
perfici debeat juxtà tenorem antiquarum Conceſſio-
num, exindè depromitur, ut ex ipſarum admiſſio-
ne ad renovationem, nulla Jnueſtituræ alteratio ſe-
quatur, ut punctualitet objecto reſpondendo proſe-
quitur *Rot. ia dicta Mantaana Bonorum* §. *non adverſaute coram R.P.D. Aldrovando.*

Et ita utraque Parte Jura ſua deducente reſolutum fuit.

R. P. D. CRISPO.

Cæſenaten. ſeu Cervien. Bonorum.

Luna 19. *Junii* 1713.

ARGUMENTUM.

Jus accreſcendi in Emphyteuſi, præcipuè ab Eccleſia conceſsâ ſub ſola modicitate Canonis, in recognitionem directi dominii, locum non habet, niſi clauſulæ, & pacta illud neceſſario convincant. In renovatione ex Bartholi æquitate debita Proximiori ultimi Inveſtiti, quoties Dominus directus prò ſe nolit retinere, fœminæ ſi proximiores ſint, maſculis præferuntur, & quomodo id intelligatur. Bona non eſſe propriè emphyteutica, ſed Eccleſiæ appodiata, ſeù commendata, ex quibus arguatur.

SUMMARIUM.

1 *Dominus directus, quoties Emphyteuſim prò ſe retinere nolit, senetar omnino Proximiores renovare.*

2 *Comprehenſus in antiqua Inveſtitura ex Jure accreſcendi, novâ non indiget.*

3 *Prò excluſione Juris accreſcendi ia Emphyteuſi militat omnis praſumptio.*

4 *Praſertim quando agitur de emphyteuſi per Eccleſiam inferiorem conceſiâ, & ſub ſola modicitate Canonis ia recognitionem directi Dominii.*

5 *Conceſſio ab initio facta pluribus, intelligitur diſcretivè in qualibet linea itaut, tot ceaſcantur Inveſtitura, quot ſunt perſona inveſtita.*

6 *Et unâ deficiente, bona in alterâ non conſolidantur.*

7 *Jus accreſcendi habet locum in Emphyteuſi, quoties clauſula, & pacta id neceſſario convincunt.*

8 *Ex clauſulis* eorum quilibet, *&* cujuslibet *potius excluditur Jus accreſcendi.*

9 *Ex ea ratione quia Bona eo caſu diſcretivè pro qualibet lineâ conceſſa videntur*

10 *In conceſſione renovationis Proximiori, ad normam aquitatis Bartholi in l.* 1. *ſ. Permittitur n.* 1. *ff. de aqu. quotid. & aſtiva. unicè proximitas, non verò ſexus attenditur.*

11 *Quod procedit, quando res eſt cum maſculo alterius Linea, quo caſu Famina licet in Inveſtitura excluſa dummodò proximiores ſint praferantur, quod ſecus eſſet inter illos de eâdem linea.*

12 *Per admiſſionem Faminarum nulla fit prioris conceſſionis alteratio, quoties renovatio eorum favore cum iiſdem pactis, & Conditionibus fiat.*

13 *Pacta, quibus derogatum remanet Juris conſequenda renovationis debita proximiori ultimi Inveſtiti, non attenduntur, ſi agitur de Bonis non propriè emphyteuticis, ſed vere appodiatis.*

14 *Et hujumodi pactorum improbatio procedit etiam ſi non adſit ſtatutum cogens proprietarium ad inveſtiendum Proximiorem, cum ex Legis equitate veniat praferendus.*

15 *Bona fuiſſe Eccleſia appodiata, ſeù commendata arguitur ex eo, quod ab eâdem non doceatur de alio originario dominii titulo, neque primordiales afferantur Inveſtitura.*

16 *Et ex pracisa obligatione de renovando de* 29. *in* 29. *annos.*

17 *Nec non etiam ex tenuiſſima Canonis quantitate.*

18 *Pariter Renovationes plurima à ſingulis Epiſcopis prò uniformi Canone expleta arguunt Bonorum appodiationem.*

19 *Bona ad jacentia Territorio Cervienſi, & ipſius Provincia Emilia, redacta cenſentur ad inſtar Allodialium, & ab initio fuerunt Eccleſia à Laicis appodiata.*

20 *Qualitas Bonorum validè argui poteſt exqualitate, & conſuetudine Bonorum adjacentium.*

21 *Concedens renovationem* ſine præjudicio Jurium Cognatorum, *cenſetur noluiſſe uti abſolutâ facultate ia veſtiendi quemlibet ſibi beaè viſum, ſed Proximioris Jura praſervare voluiſſe.*

22 *Et ex eâ praſervativa Proximior renovatùs cenſetur, cujus bonum Jus quotiès clarum detegitur, conceſſio Extraneo facta reſoluta dicitur.*

23 *Dominus directus remittendo ad Judices Jus Proximioris petentis renovationem, nullatenus eidem prajudicare voluiſſe cenſetur.*

DECISIO XX.

PER Aſcanij de Vgolinis obitum nonnulla Bona de directo dominio Menſæ Epiſcopalis Cerviæ ad eandem devoluta cum extiterint, ex quo tunc alter non comparuerat, Reverendiſſimus Epiſcopus de illis Ludovicum Vgolinum tamquam quarto conſanguinitatia gradu Aſcanio conjunctum cum eiſdem pactis inueſtire non detractavit, quibus antiquæ Inueſtituræ cum Prædeceſſoribua de Domo prædicta munitæ repetiebantur ſine tamen Cognatorum, & aliorum præjudicio. Cujus quidem novæ Inueſtitutæ notitia ad Lucretiam ejuſdem Aſcanij ultimi inueſtiti Sororem delata renovationem ſibi tanquam proximiori eadem concedi expoſtulavit, ſed cum à Reverendiſſimo D. Epiſcopo proprietario voti compos effici minimè valuerit, qui ejuſdem Lucretiæ proximioris Jura ad contentioſum forum ſimpliciter remiſit, indè coram R.P.D. meo Cerro tunc in Tribunali A.C. totius Curiæ plauſu Jus dicente, nunc verò in noſtro ordine emeritè cooptato Cauſa inſtructa, ſedulo maturoque examine diſcuſſa favorabilem Lucretiæ reportavit ſententiam, qua mediante renovationem eidem debitam, & reſpectivè immiſſionem concedendam eſſe fuit declaratum adverſus quam Ludovico ad Rotam reclamante dubium propoſui — *An Lucretiæ eſſet danda*

da Immiſſio, nec dubitarunt Domini, prioris Judicati veſtigia ſequendo, reſpondere; *dandam eſſe Immiſſionem Lucretiæ*.

Quamobrem in præſenti cum nulla inter Partes reſideat collactatio, quod Lucretia ſit unica germana Soror Aſcanij ultimi inveſtiti ſinè literis defuncti, nec aliquis adeſſe poſſit, qui reſpectu potioritatis gradus cum ea concurrere valeat. Hinc dubio procul alloquitur, ut eidem pro reportanda immiſſione ad bona emphytheutica ab Aſcanio fratre poſſeſſa faveat notoria *Bartoli* æquitas *in l. prima § Permittitur n.1. ff. de equ. quotid. & eſtiv. & in l. ſi mihi, Titio 110. n.7. ff. de verb. obligat.*, quæ velut ubique locorum univerſali conſuetudine recepta 1 jus firmum, & certum ſtatuit, ut in emphyteuſi non tam privatæ quam Eccleſiæ quotiès Dominus directus pro ſe retinere vel ammentare nolit omnino Proximiorem renovare compellatur, ut communiter approbant, & tradunt *Vrceol. conſult. 94. n. 18. Rocc. diſput. Jur. cap. 63. n. 1. Caldas de renovat. Emphyt. lib. 1. quæſt. 9. n. 1. & 21. Crocch. diſcept. 62. Pignat. ad Statut. Ferrar. par. 2. rubr. 127. n. 59. & 61. Rota Bonon. divers. deciſ. 431. n. 18. Rota noſtra coram Bich. dec. 57. n. 1. & ſeq. cor. Merlin. dec. 532. n. 2. & ſeq. in rec. dec. 143. n. 4. par. 10. Caliren. Caſtrorum inter collect. in Mantiſs. ad ornat. cla. me. Card. de Luc. tit. de ſervit. dec. 10. n. 10. dec. 11. n. 27. & ſeq. Mantuana Bonorum 7. Maij 1708 §. 19. coram R.P.D. Aldrovando confirmata 12. Aprilis 1709. §. Fuit Dominorum Judicium coram Reverendiſſimo Kaunitz Epiſcopo Labacen. in Sarſinatea devolutionis 20. Februarij 1711. §. At quatenus coram R P D. Aldrovando.*

Hujuſmodi renovationis Jus ex prædicta Bartholi æquitate proficiſcens evitare ſtuduit Ludovicus, ſupponendo, quod, ipſa Inveſtitura adhuc duret, ex qua impediatur nè Bartoli æquitas locum ſibi vindicare valeat idque non ex alto excerpit argumento niſi, quod Menſa Epiſcopalis de anno 1631. cum renovationem expleverit favore Annibalis, & Joannis Vgolini, necnon Hyppoliti Conſobrini, & eorum quemlibet pro ſe, & cujus libet eorum filijs, & nepotibus maſculis tantum; Portio exindè Bonorum Emphyteuticorum, quæ obvenit in linea ipſorum Annibalis, & Joannis, propter deficientiam maſculorum ab eis deſcendentium mediante jure accreſcendi in ipſo veluti de ſuperextanti linea maſculina Hyppoliti, cujus mediante Mario Patre eſt Nepos conſolidata evaſerit, Verum quantum minùs ſe habeat hæc Ludovici prætenſio argui poſſe videtur ex ijs, quæ poſt Aſcanij Junioris obitum peregit, quo tempore cum ſuppoſito, quod eſſe in quarto conſanguinitatis gradu eidem Aſcanio conjunctus renovationem à Domino directo obtinuit. Si ipſe utique ex jure accreſcendi in Inveſtitura anni 1631. comprehenſus dici valuiſſet nullaſanè nova indigebat Inveſtitura cum pro parte ac- 2 creſcente prima ſufficeret *Gratian. diſcept. forenſ. cap. 707. num. 71. Bellon. de jur. accr. cap. 6. quæſt. 39. nn. 45.*

Procedendo quoque ad dictæ renovationis examen, nullatenùs ex ea intereos inveſtitos, illorumque lineas jus accreſcendi ſuper portione vacant- 3 ordinata colligitur cum de cætero omnis præſumptio pro excluſione d. Juris accreſcendi in Emphyteuſi ſtare videatur *Bartol in l. ſi mihi, & Titio 20. n. 4. ff. de verb. obligat. Clar. in §. Emphyteuſis quæſt. 39. Roman. conſ. 19. & nn. Rot. coram Cavaler. dec. 216. n. 2.* Et præſertim quando agitur de Emphyteuſi per Eccleſiam inferiorem conceſſa, & ſub ſola modicitate Canonis in recognitionem directi dominij ſo- 4 luenda, etenim in tali caſu nimis gravata redderetur Eccleſia, ſi deficiente una linea conſolidatione & jure accreſcendi favore alterius lineæ Bonorum

reverſio, & devolutio impediretur *Peregrin. conſ. 24. n. 9. lib. 1. Facchineus controv. jur. lib. 7. cap. 64. Bellon. de Jur accreſ. cap. 6. quæſt. 38 num. 161. & ſeq. Scrader. de feud. quæſt. 7. cap. 1. nu. 10. Bondem. collect. legal. lib 1. collect. 35 n. 16. Rota coram Coccino dec. 1164. n. 15., & 16, coram Seraphin. dec. 93. n. 1. poſt Giovagnon conſ. 44. lib. 2. n. 122., & in recent. dec. 222. n. 17 par. 8., & in Mantuana Bonorum 26 Junij 1709. § Hæc verò renovatio coram Reverendiſſimo Kaunitz Epiſc. Labacenſi.*

Sed ex eo etiam jus accreſcendi prædictum in concreto caſu convenire non poteſt, cum agatur 5 de conceſſione ab initio non uni tantùm, ſed pluribus facta, in quibus terminis portio unius lineæ 6 deficientis ad aliam lineam maſculinam ſuper extantem minimè devolvitur, quia illi omnes ab initio vocati intelliguntur diſcretive in qualibet linea ab initio diviſa itaut tot cenſeantur Inveſtituræ quot ſunt perſonæ inveſtitæ, vel renovatæ, & uno deficiente Bona in altera non conſolidantur *Croch. diſcept. 78. num. 127. Valaſch. de jur. Emphyt. quæſt. 49. num. 10. & 11. Cenſal deciſ. Lucen. 90 n. 12. & ſeq. Vrceol. deciſ. Florent. 11 Pannmoll. dec 31. num. 12. & in rec. dec. 135. num. 10. par. 12. Romana Emphyteuſis prima Junij 1703. §. Agitur coram clar. me. Card Caprara, Bononien. fideicommiſſi de Viſis 10. Martij 1709. §. Quinimò coram R.P.D. Aldrovando*, & melius ad rem *in Bononien. fideicommiſſi de Viſis ſuper Annibalibus 27. Junij 1710. §. Res porro 19. coram eodem.*

Et quamvis aliquando in Emphyteuſi pluribus 7 conceſſa Jus accreſcendi locum habere comperiatur, hoc profectò accidit, quotiès clauſulæ, & pacta id neceſſariò convincere inſpiciantur, cujus ſanè efficaciæ, prout minùs rectè in contrarium contenditur dici neutiquam poſſunt clauſulæ *eorum quilibet, & cujuslibet*, ex illis enim non ſolum inductum eſſe 8 nequit jus accrecendi, ſed potiùs excluſum redditur attento, quod clauſulæ prædictæ ſecumferunt diſtributionem quotæ inter inveſtitos non merè intellectualis, ſed materialis, & demonſtrativæ Partiti ad oculum ita quod eis mediantibus bona diſcretivè pro unaquaque diſtincta linea conceſſa videantur, ex quo itaque efficitur, ut portio deficiens ſuperextanti lineæ prioris inveſtiti minimè accreſcat *Gratian. diſcept. forenſ. 70. num. 59. & ſeq diſcept. 272. ex nu. 32. Fulgin. de Jur Emphyt. tit. de contract. Emphyt. quæſt.* 9 *34. num 13. Rot. in Romana Legati 3. Februarij 1710. §. Adverſus prædicta coram Me, Bonon. fideicommiſſi Herculis de Elephantuccis 27. Februarij 1708 §. Deficis coram R.P.D. Aldrovando.* & in individualibus terminis optimè *in dicta altera Bononien. fideicommiſſi Alexij de Vrſis ſuper portione Annibalis 23. Junij 1710. §. Ponderata coram eodem.*

Penitùs ex his everſo jure accreſcendi nihil obeſſe viſum fuit, quod Lucretia veluti fœmina in concurſu maſculorum de Agnatione renovationem aſſequi non poſſit. eidem reſiſtente natura Emphyteuſis ad maſculos reſtrictæ, & in qua duorum ſæculorum ſpatio fœminæ numquam admiſſæ reperiuntur. Quoniam cum renovatio non vigore Inveſtituræ modo expoſtulatur, ſed ad normam æquitatis Bartoli, nihil propterea refert, quod agatur de Emphyteuſi maſculina, cùm renovatio in his terminis juxtà inteſtatæ ſucceſſionis ordinem tribuatur ad quam ſublata ſexus differentia; tàm Agnati, quàm Cognati in- 10 diſtinctè recipiuntur, inſpecta ſolum proximitate erga defunctum, qua unicè probata fœminæ quamvis excluſæ ſine dubio renovationi beneficio prælativè ad maſculos alterius lineæ frui poſſunt, cum unicè in hac materia proximitas non verò ſexus attendatur *Rimiuald. Jun. conſ. 763. nn. 21. Attograd. conſ. 22. num. 11. lib. 1. Spad. conſ. 185. num. 18. & ſeq. 10. 3 Michalor. de fratrib. par. 3. cap. 47. n. 38. & ſeq. Saminiat. contron. 198. num. 31. & 48. Moll. alleg. 10. ſub num. 95.*

Rot. coram Duraa deciſ 334.num.2.in rec.d.146.num. 17.& ſeq.par.10.& dec.65.per tot. par. 15. in Cauen. Caſtrorum in Mantiſſ ad ornat clar.me.Card de Luc.dec. 10.& 11. apad Coſtant.ad Stat.Vrbis dec 128 nn. 15. cum ſeqq. Mantuana Bonoram 12. Aprilis 1709. § Qua poſita. & ſeq.cum Reverendiſſimo Kunnitz Epiſcopo Labacen., & in Ferrarien. renovationis Inueſtitura 18. Aprilis 1712.§. Nec in aliquo coram Me.

Contrarijs auctoritatibus minimè reſiſtentibus, quæ procedere poſſunt reſpectu portionis diſtributiuè delatæ ad unamquamque ex hoeis Inueſtitis, vt in eadem linea ſi maſculi contineantur tunc fauore fœminæ renouarionem impediant; ſed quando res eſt cum maſculo alterius lineæ, ille tamquàm extraneus reputatur nèc impedit effectum renouationis, quæ
11 ex mera Bartholi æquitate à fœmina Proximiori imploraturue tunc qualitas Emphiteuſia Maſculinæ fœminarum exclusiuæ illarum admiſſioni afficere dicendum foret, ſi per eaſdem fœminas Bonorum deuolutio ad Dominum directum non relatiuè ad Bartoli æquitatem, ſed ex iure propriæ vocationis promoueretur vt diſtinqui *Rot. in dicta Ferrarien. Renovationis Inueſtitura dicto §. Nec in ali quo coram Me.*

Quibus non aduerſatur, quod per fœminarum admiſſionem alterata euadant pacta primæ Inueſtituræ ad Maſculos reſtrictæ, quià cùm renouatio fieri debeat fauore Lucretiæ fœminæ cum eiſdem pactis,& conditionibus ad tenorem antiquarum conce-
12 ſſionum;exinde per fœminarum admiſſionem ulla in ſubſtantia euenire poteſt prioris conceſſionia alteratio, vt docent *Clar.§.Emphiteatis quæſt.32. n.1., & 2. Rot. part. 10. rec. deciſ.143. num. 8., & 11., & ia Mantuana Bonorum 7. Maij 1708 §. Noa adaerſare coram R.P.D. Aldrouando*, & proſequitur *ia dicta Ferrarien. Renoaationis Inaeſtiturarum 18.Aprilis 1712. §. finali corom Me.*

Renouationis debitæ ex Bartoli æquitate aduerſari pariter non poteſt pactum in poſtema Inueſtitura Aſcanij adiectum, quod in caſu terminationis lineæ Maſculinæ ipſius inueſtiti, poſſet Menſa Epiſcopalis Bona, vel prò ſe retinere, vel de illis quemcumque voluerit renovare ita quod vigore pacti prædicti licitè potuerit Dominus directus ex plenaria libertate ſibi reſeruata, non neglecta Bartholi æquitate extraneum proximiori præferre. Etenim huiuſmodi bonorum natura, & qualitate inſpecta quemadmodum conuincitur, quod illa ab initio ad Eccleſiam minimè ſpectarent, ſed per lai-
13 cos eidem fuerint appodiata, illiuſque tuitione commendata, , cum res ſit de bonis non propriè Emphiteuticis, & ab Eccleſiæ liberalitate procedentibus, ſed à Laicis merè appodiatia, quæcumque pacta quibus derogatum remanet Juri conſequendæ renovationis quæſito Proximiori ultimi Inueſtiti, tamquàm improba ſperni merentur cùm publicæ utilitati ſimiles pactiones adverſari videantur, graviſſimumque irrogent præjudicium Conſanguineis, & proximioribus Inueſtitorum quibus beneficio æquitativæ renovationia ſublata remanerent bona, quæ ex ſuorum Anteceſſorom liberalitate Eccleſiæ protectioni ablata extiterunt, illaque in extraneos transferri conſpicerentur, ut in his terminia ad improbationem hujuſmodi. pacti exclamant præcæteris *Imol. conſ. 38. num. 3. Bero conſ.113. n. 28. uſque ad finem Mantic. de tacit. lib. 22. tit. 8. n. 26. verſ.3 reſpondetar Caldas de renovat. Emphit. lib.1. quæſt.8 num.18., & ſeq.,& quæſt. 11. num. 21., & ſeq. Valaſch conſult. 123. num 13. tom.1. Aldricol.controu.145.n. 50. Noguerol. alleg. 9. n. 62.Pinnar. de cenſ. & Emphit.par 2. diſput. 7.ſect. 1. n. 9. Fragos de regim Republic. Chriſtia. par.3.lib. 6. diſput.9.§.12 num 9. Peregrin. dec. 131. num 4. circà med.Car.de Luc de Emphyt.diſc.7.n.5.. & ſub n 7 verſ.*

& inde Pereyra dec. 118. num. 2. Rot. coram Eich. dec 57.n. 13., & ſeq. in Vrbinatea., ſeu Senogallien. Emphiteuſis poſt Card. de Luc de Emphit. diſc. 4.& alternat. ejuſdem eodem tit. dec.7.n. 4.Nullius, ſeu Senogallien Bonorum 13. Maij 1697. §. Pacta hujuſmodi verſatque inſuper coram bo. me. Muto.

Nec hujuſmodi pactorum improbatio in ſolis caſibus, in quibus adſunt ſtatuta vel Indulta prohibentia Dominis directis ammenſationem, illoſque cogentia ad concedendam Laicis renovationem Locum habere dici poteſt; Etenim fruſtraneum prorſus eſſet de hac renovatione ex Bartoli æquitate imploranda diſſerere, quotiès ſtatutum, ſeù indultum adeſſet, quod Eccleſiam ad Laicis renovandum cogeret cum eo caſu ex clara connutntione renovatio debita pertineret, undè profecto pa- 14
ctorum improbatio procedere debet in eo præcipuè themate, quo nulla coactiva neceſſitate proprietarius ad renovationem concedendam adſtrictus redditur, hoc enim caſu æquitas poſtulat quod ſi ipſe non ammenſando ſe de medio ſuſtrahat, bona Emphiteutica ad proximiores deferantur quorum favore Lex ipſa renovationem attribuere cenſetur, adempta poteſtate eidem Domino directo de Emphiteuſi alium in concurſu proximioris inueſtiendi, cui injuriam inferri ſemper viderur, & ut illi ad tradita per *Eminum Card. Corradin.de Prælat.quæſt.42.n.2., & 5.*

Quod vero agatur de bonis Eccleſiæ appodiatis ſivè commendatis id clarè eluceſcit ex eo quia bona prædicta in univerſa ferè Cærvien. Diœceſi ſe extendere apparens abſque eo quod à Menſa de ullo originario Dominij titulo doceatur neque primodiales afferantur Inueſtituræ, quarum vigore Bona prædicta in extraneos ex liberalitate Eccle- 15
ſiæ translata præſumi poſſint, undè propterea neceſſariò fateri oportet, quod eadem bona ſpontanea ſubmiſſione ad effectum gaudendi Eccleſiæ protectione, & tuitione, illi fuerint ſubjecta, & commendata *Rota in nullius, ſeù Senogallien. Bonorum 13.Maij 1697.§.19.coram bo. me. Muto impreſſa poſt Paulut. diſſertat.62,dec. 3. num. 37. in Sarſinaten. devolutionis 16. Januarij 1708. §. finali coram bo. me. Omanna, & in confirmatoria ſuper bono Jure 27. Febraarij 1711.§ Appodiatio autem in principio coram R.P.D.Aldrovando.*

Idque comprobatur ex præciſa obligatione de re- 16
novando de 29.in 29.annis in pactum deducta, necnon ex tenuiſſima Canonis quantitate, quæ in univerſo Civitatis Cervienſis Territorio Eccleſiæ Dominicæ directæ perſoluitur, nulla autem Juſta ratione affirmari poterit, quod Eccleſiæ ex volun- 17
taria, & liberali conceſſione adeò gravè ſibi inferre voluerit præjudicium omnia bona inter Laicos diſperdendi prævia modiciſſimi Canonis recognitione, unde ad evitandam hanc inveriſimilitudinem ex talis Canonis modicitate, appodiationis qualitas argui oportet *Palm. in deciſ. ſupra allegata 189. num. 9. Rot. poſt Card. Albitium de inconſtant. in Iudic. deciſ.49. ſub num. 28. verſ. quò vero, & deciſ. 56. num. 20 apud Paulut. poſt diſſert. 62. d. deciſ. 3. num. 40. in dicta Sarſinaten. devolutionis 16. Januarij 1708. § Arguebant coram bo me. Omanne.& 27 Febr. 1711. dicto §. Appodiatio in medio coram* R. P. D. *Aldrouando.*

Accedit demùm plurimas renovationes ſingulis Epiſcopis prò uniformi Canone ſemper fuiſſe expletas, ut in propoſito notant *Adden.ad Greg deciſ.162.* 18
num. 15. Rot. in dicta deciſ. 3. poſt diſſert. 62. Paulut. dicta. nullius, ſeù Senogallien. Bonorum 13. Maij 1697. §. 16. verſ. 3. coram bo.me. Muto, & in ſupra laudata Sarſinaten. Devolutionis ſub § Arguebant coram. bo. me. Omanna, & §. Appo-

dia-

diatio in fine coram R. P. D. *Adrouanda*, nec non
etiam uniformis concurrit adiacentium locorum, &
ipſius Prouinciæ Emiliæ, conſuetudo, in quibus
19 ſimilia bona redacta cenſentur adinſtar allodialium,
ac ab initio per Laicos Eccleſiæ appodiata de quo
teſtantur *Seccin. Jan. conſ.* 33. *lib.* 4. *Merlin. de legitim.
lib.* 2. *tit.* 1. *qu.* 8. *num.* 3. *Gobb. in prælud. ad quæſt.
de pemiſſ. feud*, & *Emph. it. alienat. num.* 34. *verſ in
Romandiola*, & *inferius verſ. Foroliviii & inferius
verſ. in Civitate Revennæ Rot. in rec. deciſ.* 319 *nu.* 1.
par. 5. *in Sarſinaten. devolutionis* 16. *Januarii* 1708.
*§. Spes itidem coram bo. me. Omanna in Ravennaten.
Emphiteuſis* 12. *Junii* 1710. *§. Aggrediendo coram R.
P. D. meo Anſaldo.*

Ex qua quidem qualitate, & conſuetudine Bonorum
adiacentium validè argui poteſt bona pariter
exiſtentia in Territorio Cæruenſi, & de illius Epiſ-
20 copalis menſæ directo Domino ad eorum ſimilitu-
dinem Eccleſiæ ſimplicitèr appodiata cenſeri, ut
ſubdit *Rot. in d. dec.* 56. *num.* 23. *poſt Card. Albitium
de inconſtan. in jud ic.*, & *in d. Sarſinaten. devolutio-
nis* 16. *Januarii* 1708. *§. Recurrebant coram bo. me.
Omanna.*

Denique adversùs hanc aſſ. facultatem inveſtien-
di quemlibet ſibi beneviſum, omiſſo proximiore re-
pugnare apparet factum præciſum ipſius Reveren-
diſſimi Epiſcopi proprietarii, qui in renovatione
favore Ludovici explera non ſolum profeſſus fuit ſe
devenire ad renovationis conceſſionem, exemplo
ſuorum Prædeceſſorum, qui cæteroquin proximio-
res de domo Ugolina ſuper renovaverunt juxta in
terminis notata *in nullius, ſeù Terræ Pontiani Immiſ-
ſionis* 26. *Junii* 1709. *§. Addito coram R. P. D. meo
Anſaldo*, ſed quoque renovationem prædictam Lu-
douico ideo conceſſit ex eo quod quarto Conſan-
guinitatis gradu eſſet ultimo Inveſtito conjunctus,
& quod magis eſt cum ignoraret an alias adeſſet,
cui de Jure renovatio deberetur illam non aliter
fuit elargitus, quàm eum clauſula *ſine præjudicio
Jurium cognatorum* ex qua quidem præſervativa ma-
21 nifeſta educitur voluntas, non utendi libera, &
abſoluta facultatè inveſtiendi quemlibet ſibi bene-
viſum, ſed ſemper, & in omni caſu præferendi pro-
ximiorem, cujus jura exindè præſervare curavit,
ut ad propoſitum notat *Pereyra dec.* 128. *n.* 5. *§. Ex
quibus verſ. quod ſinè dubio*, *Cabedo dec.* 120. *n.* 9.
Rot. in Rec. n. 14. & *ſeq. par.* 11. *dec.* 409. *n.* 7., & *ſeq.
par.* 16., & *dec.* 358. *n.* 34., & *ſeq. ſignanter nu.* 10.
par. 19. *Ravennaten Emphiteuſis* 12. *Junii* 1710. §.
Creſcebat Jus cor. R. P. D. meo Anſaldo ex eaque præ-
ſervativa aſſeri etiam poſſet ut proximior renovatus
cenſeatur, cujus bonum jus quotiea clarum detegi-
tur conceſſio extraneo facta reſoluta dicitur *Natt.*
22 *conſ.* 509. *n.* 12., & 14. *Ruin conſ.* 168. *n.* 24., & *ſeqq.
lib* 1. *Fulgin. de Jur. Emphiteu. quæſt.* 39 *per tot.* Rot. dec.
358. *n.* 10. *dec.* 19.

Nequè vis, efficacia ſupradictæ præſervativæ in
renovatione Ludovici adjectæ ademptæ redditur,
ex quo comparente poſtea Lucretia, Dominus di-
rectus illi renovationem minimè tribuit, quia hoc
proceſſit, ex quo præcedenter Reverendiſſimus
Epiſcopus renovationem Inveſtituræ Ludovico in-
dulſerat, non erat itaque amplius ei datum con-
tractum cum eo geſtum irritare, ſed æquè prudentèr
ſe gerendo Jus præfatæ Lucretiæ proximioris ad
Judices remiſit, quod cæteroquin ipſe Rmus Epiſ-
copus à ſe præſervatum fuiſſe ſciebat, undè ex hac
23 remiſſione Inſtantiæ Lucretiæ potiùs confirmatur
quam deſtruitur voluntas Domini directi nullatenùs
præjudicandi proximiori, cui ex diſpoſitione Juris
renovatio competebat, & à qua ipſum receſſiſſe no-
luiſſe apertè reſultat.

Et ità utraque &c.

R. P. D. CERRO.

Fulginaten. Emphyteuſis.

Veneris 11. *Maii* 1714.

ARGUMENTUM

Bona Emphyteutica poſſunt alienari in extraneos, quando ex antiqua conſuetudine redacta ſunt ad inſtar Allodialium, & ampliſſima facultas alienandi in Inveſtitura Conceſſa eſt etiam ſi agatur de Emphyteuſi ex pacto, & providentia. Emphyteuſis non aſſumit naturam pacti, & providentiæ, ex quo Conceſſio dignoſcatur facta prò certis, & determinatis generationibus.

SUMMARIUM.

1 *Bona Emphyteutica redacta adinſtar Allodialium veniunt in generali heredis inſtitutione, quamvis de illis ſpecifica mentio habita non fuerit.*

2 *Bona per Laicos appodiabantur, & ſubmittebantur protectioni Eccleſiæ de tempore, quo per Italiam graſſabatur Factio Guelphorum.*

3 *Ad effectum probandi Appodiationem admittuntur argumenta, & Conjecturæ.*

4 *Et de illâ conſtare dicitur ex antiquâ Concordiâ per modum Conſuetudinis ſemper ſervata.*

5 *Qua concurrente, dicta bona veniunt in Commercio, & poſſunt licitè diſtrahi.*

6 *Facultas alienandi, ubi agitur de bonis adinſtar Allodialium redactis, cenſetur adjecta in confirmationem talis Conſuetudinis.*

7 *Et operatur, ut bona prædicta in quamcumquè perſonam, cujuſcumque gradus ſint indiſtinctè alienabilia.*

8 *Clauſula* ad habendum *quando eſt cæterata explicatur* & quidquid, placuerit faciendum.

9 *Et illa ubi alia pacta pro alienabilitate concurrant, magis in aperto ponit alienandi facultatem.*

10 *In Emphyteuſi ex pacto & providentia præjudicari nequit Comprehenſis in Inveſtitura per quemlibet Concordiam inducentem bonorum allodialitatem, cum Allodialitas in hoc Caſu ſolummodo operetur, ut Eccleſia non poſſit bona amminevſare, & prò ſe retinere.*

11 *Declara tamèn id non procedere reſpectu primi acquirentis, qui ſinè dubio poteſt de dictis bonis diſponere favore certarum perſonarum, & graduum, abſquè ea quod lædatur eorundem bonorum primæva libertas.*

12 *Facultas liberè alienandi prò ſe, & aliis intermediis perſonis, & ulterioribus vocatis in Contractum deducta, nequit reſtringi ad ſolum intereſſe Eccleſiæ, ſed percutit præjudicium omnium vocatorum.*

13 *Ampla licet dicta facultas data ſit cum licentia Abbatis.*

14 *Emphyteuſis non aſſumit naturam rigoroſi pacti, & providentia, ex quo Conceſſio dignoſcatur facta prò certis, & determinatis generationibus.*

15 *Et ubi aliæ Conjectura non concurrant, enumeratio graduum tribuenda eſt voliia limitationi Inveſtituræ ad certum tempus, ad occurrendum damno Eccleſiæ pro ſolutione Laudemii.*

16 *Locatio Maſculorum non inducit argumentum pro eis ſtatuenda Inveſtiturâ ex pacto, & providentiâ, quando primus Acquirens in illorum prælatione ſe voluit conformare cum ſtatuto illos præferente etiam in bonis tantummodò allodialibus.*

17 *Acquiſitio bonorum prò prima, ſecunda, & tertiâ generatione, & prælatio maſculorum, ut compati poſſint cum expreſſa licentia alienandi reſolvuntur in vocationem Conditionalem, & pendentem à caſu non ſecutæ alienationis.*

18 *Licentia alienandi non repugnat cum naturâ Emphyteuſis paſſionata.*

19 *Quando conſtat de enixâ voluntate primi acquirentis conſtituendi Fideicommiſſum ſupèr bonis Emphyteuticis; tunc facultas alienandi, & clauſula ad habendum modificanda eſt compatibilitèr ad dictum Fideicommiſſum.*

20 *Conditio ſuſpenſiva venditioni appoſita operatur, ut eâ non adimpletâ, cenſeatur perindè ac ſi Venditio ſequuta non fuiſſet.*

21 *Proximior primo acquirenti, & de illius familia, in renovatione Inveſtituræ præferendus eſt in excluſionem extraneorum.*

Decisio XXI.

SUB eo fundamento, quod Ludovicus Puteus nec per contractum donationis, nec ex titulo Teſtamenti diſponere potuiſſet favore Roſæ Virginiæ ex fratre patrueli Neptis de Domibus ſub directo dominio Menſæ Epiſcopalis Fulginei ad ipſum pertinentibus ex providentia Hieronymi Patris in præjudicium Cæciliæ alterius Neptis ex Catharina ſorore inſtiterunt in Partibus Franciſcus, & alii de Elmis iſtius Donatarii pro immiſſione coram Vicario Generali, à quo cum repulſi fuerint per ſententiam prævia commiſſione mihi directa curarunt à Me proponi dubium - *An eſſet concedenda Immiſſio* - ſed extra non abſimili Domini eam pariter denegarunt.

Immiſſioni enim ab Actoribus petitæ reſiſtit qualitas domorum, de quibus agitur, ut potè quæ redacta not unter ad inſtar allodialium, ne Menſa Epiſcopalis Domina directa valeat illa unquam ammenſare, ſeu pro ſe retinere, nec non ampliſſima facultas alienandi conceſſa, & in pactum deducta favore omnium comprehenſorum in Inveſtitura, ut proinde haſitandum non veniat, quod Ludovicus ritè ea uti valuerit mediante dd. Domorum dona-
1 tione, vel vigore Teſtamenti ſubindè conditi, ſub quo in univerſali hæredis inſtitutione illæ æquè comprehenſæ fuiſſent, ubi ſpecialis alienatio non præceſſiſſet, ut antiquioribus relatis probant *Urceol. conſult. 45. num. 26. & 27 Palm. Nep. alleg. 132. nu. 7, & alleg. 237 per tot. Gobb. de permiſſ. feud. alien. par 6. num 51. num ſeqq.*, & docet *Rot. coram Merlin. dec. 699. num. 12. uſque ad 24., & in rec. dec. 166 num. 8 par. 11. & deciſ. 621. num. 8. part. 19., & in Faven. Bonorum, ſeu Tranſactionis 16. Januarii 170[illegible] §. Neque coram R P.D. meo Scotto Almæ Urbis Gubernatore, & 5. Julii 1710. §. Fortiùs quia coram R. P. D. meo Criſpo, & in Fanen Emphyteuſis 13. Januarii anni præteriti §. Conſtito igitur coram R. P. D. meo Adroando.*

Et tamè [illegible] ordiendo à qualitate bonorum [illegible] dum non eſt conjecturis, & argumentis, [illegible] [illegible] hypotheſi pro [illegible] [illegible] approbatione, ſeu ſubmiſſione [illegible] à principio [illegible] Epiſcopi ad [illegible] à notoriis factionibus Guel-
2 phorum, & Gibellinorum, quæ per Italiam graſſari cœperunt circa annum 1300. tempore Gregorii IX.

juxtà notata per R.P.D. *Petram in ſuis Comment. ad Apoſtolic. Conſtit. fol. 503. num. 4. & ſeq. tom. 2.* prout paſſim ad hoc probandum argumenta, & conjecturas admiſit noſtrum Tribunal, præſertim *in Nullius, ſeu Senogallien. Bonorum 13. Maii 1695. §. 19. coram bo. me. Muto, & in Sarſi aten. Devolutionis 16. Januarii 1708. §. Arguebat coram bo. me. Omaha, & 27. Februarii 1711. §. Deduxerunt quoque, & ſeq. coram R. P. D. meo Adroando, & in Caſenaten., ſeu Cervien. Bonorum 19. Junii anni præterlapſi §. Quod verò cum duobus ſeqq. coram R. P. D. meo Criſpo.* Nam de illa apprimè conſtat ex antiquiſſima conventione, ſeu concordia antiquitùs inita inter Cardinalem de Atacalis tunc temporis Epiſcopum Fulginatenſem, & Communitatem ejuſdem Civitatis, quæ abinde citra per modum conſuetudinis ſemper ſervata fuit, prout teſtantur *Conciol. ad Statut Eugub. ad Bull. Gregor. gloſſ. 12., & rurſus lib. 2. annot. poſt rubr. 76. numer. 20. lib. 2. Fulgin. de emphyt. tit. de renov. quæſt. 2. num. 35. Crocc. diſcept. 62. ſub numer. 4. Card. de Luca de emphyt. diſc. primo in princip. & diſc. 2. num fin.*, unde ad inſtar aliorum bonorum patrimonialium veniunt in commercio, ac ac ob id à Ludovico uti in Inveſtitura comprehenſo licitè potuerunt diſtrahi, & contractari, ut omiſſis generalibus advertit in noſtris terminis idem *Fulgin. dicto tract. ſub tit. de diverſ. quæſt. Emphyt. quæſt. 4. num. 13. & 14.* 3 4 5

Cui naturali libertati ipſis bonis ingenitæ ob memoratam concordiam, conſuetudinis, & obſervantiæ auctoritate roborata explicitè adhæſiſſe compertum d. Hieronymum primum acquirentem, dum in Inveſtitura ab Epiſcopo reportata de domibus controverſis pro ſe, & uſque ad ipſius tertiam generationem maſculinam, & fœmininam expreſsè perpigit ibi - *& cum conditione appoſita, & declaratione ad inſtantiam dicti D. Hieronymi, quod omnes Emphyteutæ tam in prima, quàm in ſecunda, & tertia generatione poſſint alienare dictam Domum* 6
cum ſuis Juribus, ut ut ſupra debito conſenſu, & ſoluto laudemio &c. Hæc namque facultas alienandi ita effrenatè repetita omnibus gradibus deſignaris in Inveſtitura, quæ ubi ſermo ſit de bonis ad inſtar 7
allodialium redactis, adjecta cenſetur in confirmationem talis conſuetudinis, ut advertit *Paulut. diſſert. 81. ſub numer. 64. & ſeqq. tom. 2.* operatur, ut domus antedictæ pænes quamcumque perſonam, cujuſcumque gradus ſint indiſtinctè alienabiles juxta benè deducta per *Laderch. conſ. 1. numer. 15. Curt. Jun. conſ. 4. ſub num. 22. Becc. conſ. 88 ſub num. 19. Gurgiar. conſ. 44. num. 6. lib. 2.* Rolland. *a Vall. conſ 55. ſub num. 54 Card. de Luca de emphyt. diſc. 3. ſub num. 24. verſ. licet, Pacion. de locat. & conduct. cap. 53. num. 84. Gobb. ſupra allegat. quæſt. 2 num 43.* & firmavit *Rota coram Buratt. dec. 87. num. 11. & ſeq. & in rec. dec. 290. num. 6. par. 2. & dec 268. num. 5. par. 11. & in Ferrarien. renovationis Inveſtituræ 18. Aprilis 1712 § Verum coram R. P. D. meo Criſpo, & in dicta Fanen. Emphyteuſis 13. Januarii anni præteriti §. Atque coram R. P. D. meo Adroando*, Eique pariter famulante clauſula *ad habendum &c.* in Inſtrumentis Inveſtiturarum cæteratè appoſita, quæ explicatur, *& quidquid placuerit faciendum*; Illa enim ubi alia pacta pro alienabilitate concurrant, magis in aperto ponit alienandi facultatem ex firmans per *Mantic. de tacit & ambig. lib. 22. tit. 19. num 21. Gobb. loc. mox citat. num. 40. cum duobus ſeqq. Pacion. eodem tract. dicto cap. 53. num. 84. Card. de Luca de emphyt. diſ. 32. nu 6. & diſc. 33. num. 11.*, & dixit *Rot. coram Bich. dec. 483. num. 3.* & *deciſ. 381. num 6. & ſeq. par. 5. rec.* 8 9

Quid-

Quidam non reſragante, quod expoſita quaſi al-
lodialitas iſtorum bonorum inducta fuerit ab ante-
dicta concordia ad illum particularem effectum, oè
ſcilicet terminata Inueſtitura ob defectum per-
ſonarum, & graduum in ea determinatorum, bona
redire debeant ad Eccleſiam Dominam directam,
atque ab ea ammenſari; ſed de illis teneatur præci-
sè renovare proximiores; nac propterea mo-
menti ſit ad alium effectum valdè diſparem præju-
ditandi Juri quæſito perſonis, & gradibus deſigna-
tis in Inueſtitura, quod ſartum ſemper, tectumqua
præſervatum intelligitur in emphyteuſi ex pacto;
10 & providentia non obſtante qualibet allodialitate,
ut per *Rot.poſt Gob.tract.var.dec.16.num.8.*

Quoniam hoc argumentum, in quo verſabatur to-
tus conatus ſcribentium pro Actoribua quamuis ve-
rum in abſtracto, penitus adhuc ruebat in concreto
Caſus, de quo agitur, ſiquidem vere eſt pro
poſito quod allodialitas bonorum promanans à be-
neficio vel Indulti Apoſtolici, vel Concordiæ ſive
conſuetudinis conſiderata in ordine ad remotio-
nem ſpei devolutionis ex parte Eccleſiæ Domi-
næ directæ non impedit quominùs primus Acqui-
rens eodem modo quo poterat bona iſta ſic effecta
allodialia, & alenabilia liberè diſtrahere, pati etiam
modo valeat ſuper illis rigoroſa pactione con-
11 ſtituere quoddam veluti fideicommiſſum reſtricti-
vè ad determinatos gradus, quibus perduranti-
bus vetitum prorſus ſit intermedijs perſonis com-
præhenſis in Inueſtitura ulterioribus vocatis in-
ferre præjudicium alienando, vel diſponendo,
cum non exindè læſa remaneat primæva, & origi-
nalis bonorum libertas, ut ſolidè ſtatutum fuit
per *Rot, in Mantiſſ. poſt Card. de Luc. tom. 1. lib. 4.
deciſ.* 16., & plenius *in Fanen., ſeu Senogallien. Ca-
ſtri, & Bonorum Montis Portij 7. Maij* 1719., &
14. *Junij* 1709. §. *Sed quatenus coram Reveren-
diſſimo meo Molines Decano*, 4. *Aprilis* 1709. *ſub*
§. *Et tamet ſi coram R P.D. meo Falconerio.* Verum
malè ob id arguebant ijdem Informantes, quod
iſta ſpecies fideicommiſſi, iſtaque rigoroſa pa-
ctio inducta dicatur in noſtra hypotheſi, dum
potius in oppoſitum primus acquirens deduxit in
contractum cum menſa Epiſcopali facultatem liberè
alienandi, & quidem non pro ſe tantum, ſed e-
tiam pro alija intermedijs perſonis, & ulterioribus
12 vocatis, hoc enim pactum adeò amplum, & inde-
finitum reſtringi nullo modo debet pro ſolo inte-
reſſe Eccleſiæ, ſed æque interprætandum eſt in
præjudicium cæterorum vocatorum, quos idem pri-
mus Acquirens poterat non vocare, ut optimè di-
ſtinguit *Card. de Luca de emphyt. diſc.* 20. *num.* 10.
Paulut. diſſert. 81. *ſub num.* 6., *& ſeq. & num.* 63.
13 ubi ampliat, licèt data ſit cum licentia Abba-
tis, & firmavit *Rot. coram Buratt. deciſ.* 87. *num.* 23.,
& ſeq., & alijs congeſtis *in Mantuana Emphyteuſis*
17. *Junij* 1698. §. *Et licet coram bo.me. Vrſino &
in Nullius, ſeu Forolivien. Caſtri Vallis Oppij*
12. *Junij* 1711. §. *Vlterius cum ſeqq. coram R.P.
D. meo Lancetta, & in Fanen. Emphyteuſis* 17. *Ju-
nij* 1695. §. *Hec autem coram Reverendiſſimo
Molines, &* 3. *Januarij anni proximè prateriti* §.
Neque in dubium cum. §. *ſeq. coram R.P.D. mea
Aldrovando.*

Abſque eo quod præteoſa qualitas ex pacto, &
providentia in Inueſtitura, de qua diſceptatur reſul-
tare queat vel à deſignatione certorum graduum,
ſeù generationum, pro quibus facta fuit, vel à
prælatione maſculorum in concurſu cum fœminis.
Nàm reſpectu primæ ſi ſubſiſteret contratium aſ-
ſumptum, quod Emphyteuſis aſſumat naturam ri-
goroſi Pacti, & providentiæ ex hoc ipſo, quod
facta dignoſcatur pro certis, & determinatis ge-
14 nerationibus vix, ac ne vix quidem daretur caſus,
io quo Emphyteuſis noo eſſet talis dijudicanda,
cum omnes Inueſtituræ, præſertim, quæ ab Ec-
cleſijs promanant ſub alia formula regulariter noo
concedantur, quàm pro deſignatis gradibus, undè
inutile remaneret, hanc qoalitatem perquirere ab
alijs circumſtantijs, & tamen in omnibus illis,
de quo loquuotur ſupra laudatæ Auctoritates non
obſtante iſta determinatione generatioonm fuit
judicatum cootra d. qualitatem Pacti, & pro-
videntiæ, & meritò quia ubi aliæ coojecturæ non
concorrant, quæ emphyteuſim in dicta eſſentia
conſtituant, enumeratio gradoum tribueoda eſt
volitæ limitationi Inueſtituræ ad certum tempus ad 15
occurrendum damno Eccleſiæ pro ſolutione Lau-
demij, & ne ſine hac temporis, ſeù generationum
præfinitiooe, aliquando Dominium Menſæ Epiſ-
copalis delireſcat, ut relatis concordantibos, ac
noſtri Tribunalis pluribus deciſionibos adver-
tit *Caſtald.conſult.200.nu.24., & 25.tom.2.*, & reſtatur
Rot. deciſ. 183. *num.* 13., *&* 14. *coram ſan. me. Ale-
xandra VIII.*

Quo verò ad votationem maſculorum prælativè
ad fœminas tantum abeſt, quod ea mereretur addu-
ci pro ſuadenda in iſtis do mibus exoptata natura
particularia pacti, & providentiæ, ut potius magis
comprobet claram allodialitatem ad inſtar aliorum
bonorum indifferentium, quæ in ejus patrimonio
reliquiſſe contigerit d. primum acquirentem,
dum ſemper eis eandem prælationem maſculi
obtinuiſſent in concurſu cum fœminis ex cenſura
patrij Statuti Fulginei *ſub rubr. de* ſucceſſ. *Mulier. ab* 16
inteſt. excludentis fœminas à ſocceſſione donec
extant maſculi, unde ex iſta clara confimatio-
ne cum Statuto loquente de bonis tantummodò
allodiolibus eſſet omninò incongruum deſumere
argumentum pro conſtituenda Inueſtitura ex pa-
cto, & providentia, ut in ſpecie notat *Grocc. di-
ſcept.62.num.5.cum ſeqq.* vel in omnem caſum acqui-
ſitio dd. bonorum pro prima, ſecunda, & tertia
generatione, necnon prælatio maſculorum, ut 17
compati poſſint cum expreſſa licentia alienandi in
omnibus gradibus repetita, non aliter interpræran-
dæ ſunt, quàm ut reſoluantur in vocationem condi-
tionalem, & pendentem à caſu non ſequutæ alie-
nationia, ut ad rem pondetant *Cravett. conſ.* 156.
ſub num. 8 *verſ.*, & ultra adducta *Roſental. de ſeud.
cap.* 9. *concluſ.* 41. *num.* 48., *Gobb. dicta quæſt* 6.
num. 52. cum alijs adductis *in dicta Nullius, ſeu
Forolivien. Caſtri Vallis Oppij* 12. *Junij* 1711 §. *Ne-
que coram.R.P.D.meo Lancetta.*

Ex his itaque facilè colligi poteſt, quam longè
diſtent à noſtro themate termini, ſub quibus aliàs à
noſtro Tribunali deciſum fuit licentiam alienandi 18
non repugnare cum natura emphyteuſis pactio-
natæ, & præ cæteris *in Fanen., ſeù Senegallien. Ca-
ſtri, & Bonorum Montis Portij coram Reverendi-
ſſimo Molines, & R.P.D. meo Falconerio ſupra
laudatis.* Quippè in eo caſu facultas alienandi non
erat adeò explicitè, & effrenatè conceſſa, nec di- 19
ſtributa in ſingulos emphyteutas, & converſo con-
ſtabat de enixa voluntate Acquirentium conſtituen-
di fideicommiſſum perpetuum, & ſucceſſiuum per
plures ſubſtitutionum gradus cum pacto litterali ju-
ris accreſcendi ſtipulato favore linearum ſuper exi-
ſtentium in portione lineæ defecta; non mirum igi-
tur ſi tunc clauſula ad habeodum, & utendum,
tenendum capax non erat recipere latam ſignifica-
tionem libertatis faciendi quidquid libuerit, ſed
modificanda, & interprætenda, erat compatibiliter
ad dictum fideicommiſſum ut bene declaratur *in
prima deciſione Reverendiſſimi Molines ſub die 7. Maij
1708. quod potiſſimè, &* §. *In nihilo, &* §. *Quod eo
certius & in illius confirmatorijs coram eodem & co-
ram R.P D Falonerio.*

At

At ut majus pondus adderer reſolutioni de cæ-
tero hucuſque firmiter Staturæ ad excluſionem Acto-
rum, unus ex DD. geminam ſuperaddebet cir-
cumſtantiam, alteram nempè quod in donatione à
Cecilia emiſſe fevore illorum de Elmis conventum
legitur, quod trenslata non intelligerur neque poſ-
ſeſſio, neque dominium, niſi interveniat Domini
directi conſenſus, quamobrem cum d. conſenſus re-
quiſitus, uſque adhuc reportarus non fuerit obicem
poſuiſ acquiſitioni cujuslibet juris, id operante na-
tura conditionis ſuſpenſive, ut ea non adimpleta,
20 & ſic nou accedente Epiſcopi conſenſu cenſeatur
perinde ac ſi venditio ſequuta non fuerit, ut in no-
ſtris præciſis terminis advertit *Cirocc. dicta diſcept.
62. à num. 30. cum pluribus ſeqq.* apud quem cæ-
teri concordantes. Et alteram quod Roſa Virginia
eſt non ſolum de familia, ſed proximior Hyeroni-
mo primo Acquirenti, quando è converſò Elmi
ſunt omninò extranei. Quocirea optimè ſe geſſit
Epiſcopus renovendo in ejus perſonam Inveſtitu-
21 ram iſtarum domorum, nè aliàs ipſa priveta hoc
beneficio bona ex ſuorum Anteceſſorum liberalira-
te Eccleſiæ protectioni oblara cogatur conſpicere in
extreneos trenslata; ut ad rem noſtrem luculenter
improbat *Rota in Ceſenaten. ſeù Cervien. Bonorum
19. Junij anni proximè præteriti §. Renovationi coram
R. P. D. meo Criſpo.*

Et ità Partibus hinc inde auditis reſolutum fuit &c.

R. P. D. CRISPO

Romana, ſeù Portuen. Emphyteuſis.

Lunæ 2. Junij 1714.

ARGUMENTUM

In hac Deciſione magiſtralitèr explicatur, an & quando Contractus in dubio cenſeri debeat potiùs Locatitius, quàm Emphyteuticus etiam ſi agatur de favore Eccleſiæ.

SUMMARIUM.

1 *Ubi verba æquè conveniunt utrique ſpeciei contractus, nempè Locationis, Emphyteuſis, dici nequit potiùs Locatitius, quam Emphytheuticus niſi ex adjunctis, & circumſtantiis.*

2 *Doctrina Bartoli in hac materia quomodo ſit intelligenda.*

3 *Contractus explicatus nomine Locationis, & Emphytheuſis, ad utrumque congruè referri poteſt.*

4 *Quando dubietas gravis eſt, cenſetur Locatitius non Emphytheuticus etiam contra Eccleſiam.*

5 *Fortius ſi penſio conventa, fructibus reſpondeat, & quare.*

6 *Licet enim quando agitur cum Eccleſia, magnitudo reſponſionis non reddat neceſſariò contractum Locatitium, tamen in dubio maximum ſubministrat argumentum pro illius interpretatione, tanquam Locatitij*

7 *Præſertim ſi annua reſponſio nedum reſpondeat, ſed tranſcendat quantitatem fructuum.*

8 *Peritorum relationi ſupèr valore, & fructibus bonorum plenè defertur.*

9 *Emphyteuſis dici non poteſt, ſi res pluries vendita ſit irrequiſito Domino, & Laudemio nunquàm ſoluto.*

10 *Scientia præſumitur ex actuum multiplicitate & probata ſcientia alienationum in Domino directo, abſquè ejus requiſitione, & ſolutione Laudemij, dubitari nequit quin Contractus ſit Locatitius.*

12 *Præſervativa cadit ſupèr iis, de quibus liſerat.*

13 *Laudemium ſolvi debet ab emptare, non à venditore.*

14 *Magnitudo reſponſionis, & Longæva obſervantia ſuperant omnia argumenta quæ adduci poſſunt prò arguendo Contractu Emphyteutica.*

15 *Contractus eo minus cenſeri poteſt Emphyteuticus, ſi Conceſſio ſit perpetua, eaque facta fuerit in manus mortuas abſquè reſervatione quindenniorum, & conſenſus in caſu alienationis.*

DECISIO XXII.

EX vetuſti Inſtrumenti præſcripto, in quo Ca-
pitulum Sancti Euſtachii Moneſterio Sancti
Pauli de Urbe perticularia Bona, & Caſtrum Riani
præ via certa ſpeciei annua præſtatione de enno 1504.
in perpetuum conceſſit, quamvia ejuſdem Caſtri
alienationea, quouſque occurrerunt Capitulum præ-
dictum laudemia exigere minimè conſueverit, ni-
hilominùs ejuſdem Caſtri diſtractione per Dominum
Ducem Aquæſpartæ favore Domini Principis Ru-
ſpoli nuper expleta, cum ſuppoſito, quod primor-
dialis conceſſio Emphyteutica eſſe poſſet, laude-
mii ſolutionem à Domino Principe Emptore coram
A. C. judicialiter expetere tentavit, ſed contrariam
ſententiem Capitulum prædictum pati extitit coac-
tum. adverſus quam eppelletionia ope ad Rotam
reclamando ſub formali dubio coram Me 12. Junij
ſuperioris diſputare ſategit; *Au conſtet de Emphy-
teuſi, & ad quos effectus,* — ſed tanta tunc reledit
ambago; ut non alia prodire potuerit reſolurio,
quam ut coadiuvarentur probationes, & Inſtrumen-
tum conceſſionia exhiberetur repropoſita deindè
cauſe die 7. Maij proximè præteriti, quæſtio adhuc
indeciſa ſuperfuit reſcribentibus Dominis, *Iterum
proponatur, & videant omnes,* hodiè autem validiu
articuli examine reaſſumpto, factique æquivocis
dilucidatis, cum univerſi Auditorij ſuffregio ſub
reiterata cenſure primordiali Dubio revocato, in
omnibus negetivum reſponſum contra Capitulum 1
proſiluit.

Inſpecto ſanè conceſſionis Inſtrumento de vera,
& propria qualitate Emphytheutica ad effectum
prætenſæ recognitionis in Dominum, & ſolutio-
nis laudemiorum favore Capituli concedentis li-
quidò conſtare minimè dici poteſt, nam ſi contractus
eſſentie, & quelitas in dubio talia eſſe videatur, qua-
lem in verbis exprimere Partes ſtuduerunt, cleta hæc
utique expreſſio pro qualitate Emphytheutica, nul-
latenus hic ſtare dignoſcitur; Nam licet Capitu-
lum Monaſterio Sancti Pauli, Bona, & Caſtrum
Riani in Emphytheuſim concedere dixerit, id tamen
non purè, & abſolutè, ſed cum verbo *locavit* qua-
lificatè explicavit, ibi — *Locarunt, & titulo loca-
tionis in Emphytheuſim dederunt*; nec in tota Inſtru-
menti ſerie Emphytheuſis nomen expreſſum habe-
tur, quin eidem, & alterum locetionia antea adjun-
ctum non fuerit, cum è converſò non deſint, & al-
teræ Inſtrumenti partee, in quibus Locationis titu-
lus Simplicitèr abſque adjuncto verba Emphytheu-
ſis adjectus reperitur. In hoc utique anfractu cum
verba ad utramque ſpeciem convenire optimè poſ-
ſint, ex hoc contractus Emphytheuticus, vel loca-
tivus tuto dici non poteſt, niſi ex adjunctis, & cir-
cumſtantiis talis convincatur, ut tradit *Cyn. in Leg.* 1
*1. num. 11. Cod. de Jur. Emphyteut. Bellon. conſil.
21. num. 5. Jul. Car, in §. Emphyt. quæſt. 1. num.*

6. Ca-

6. *Carocc. de locat. & condu.t. quæſt. 1. titul. de re-
ſcind. locat. num. 46. Fulgin. de Jur. Emphyt. in
prælud. quæſt. 15. num. 22. Pacion. de locat. & con-
duct. cap. 3. num. 14. & ſub num. 25. verſ. & pro-
miſcua denominatio reputati, Andreol. controver. 90.
num. 5. libr. 1. Niger. de laud. tom. 1. quæſt. 21. ſub
num. 17. verſic. Secunda eſt, de Luca de Emphyt.
dicta diſc. 34. ſub num. 2. verſic. inpè præterea* Rota
*coram Buratt. dec. 334. n. 62. & dec. 66. n. 5. poſt
Conſtant. ad ſtatut. Urbis.*

In oppoſitum militare quin poſſit doctrina *Bald.
in rubr. Cod. de Jur. Emphyt. n. 11. & 12.* quam
uti communem ſequuta fuit Rota, ut habetur ex
2 recollectis in *Romana Domus, ſeu Domorum 13. Ja-
nuarij §. Quin præfatæ qualitati coram* Reverendiſſi-
mo Domino *Molines Decano*, nam licet Baldus loco
citato ſtatuere videatur, quod in contractu ſublo-
cationis, & Emphytauſis denominatione expleta,
nomen, nomen locationis in Emphyteuſim tran-
ſeant, id tamen diſcretè intelligi oportet, quando
ſcilicet tota contractus ſeries pro Emphyteuſi ſta-
re comperiatur, nec ullatenus excludit, quod è
converſo locatitius debeat interprætari, quoties
ex rei contextu talis eſſe valeat; Unde ſemper
ſubſiſtit, quod contractus locationis, & Emphyteu-
ſis nomine explicatus ad utrumque congruere re-
feratur, ut ſentire videtur idem *Bald. loco citato n.*
3 *4. ſequendo Doctrinam. Cyn. in Leg. 1. num. 11. Cod.
de Jur. Emphyt. & explicans Decian Conſil. 304. n.
2. & conſil. 682. n. 12. & 13. Roland. conſil. 96. num.
41. lib. 1.* Rota *coram Buratt. dec. 334. ſub. num. 12.
verſic. Imò nec Bald.* quod procedit non modo quan-
do de Laicalibus agitur bonis, verum etiam ſi res
ſit de Eccleſiaſticis; Eccleſiæ enim favore, licet
verba in ſua naturali ſignificatione promiſcua, &
ambigua latius interprætari mereantur, eique ma-
gis expediat conceſſionem eſſe Emphytheuticam;
hujuſmodi tamen favor tanti faciendus non eſt, ut
ſi contractus natura in dubio, & ambiguo nimium
exiſtat abſque alia indagine pro Eccleſia veniat re-
ſpondendum, dum etiam contra ipſam, quando
dubium eſt grave, contractus locatitius cenſetur,
4 non verò Emphytheuticus, *Ruinus conſil. 161. num.
28. libr. 1. Fulgin. de Jur Emphyt. in prælud. quæ-
ſtion. 8. num 18. Niger de Laudem par. 1. quæſt. 21.
num. 49. verſic. Si autem conjecturæ fuerunt pares,
Gratian. diſceptat. 178. num. 28. Manſ. conſultat. 2.
num. 8. tom. 10. Thomat. deciſion. 60. num. 2.* Rota
*coram Buratto dicta deciſion. 334. num. final. & coram
bon. memor Emerix Juniore deciſion. 1245. num. 4.
& poſt Conſtant. ad Statut. Urb. deciſ. 61. num. 1. &
in rec. deciſ. 366. num. 17. part. 12. & in Bononien.
Fideicommiſſi Alexij de Urſis ſuper portione Annibalis
13. Maij* 1709. *§. final coram* R.P.D. *Aldrovando,
& in Romana, ſeu Tiburtina Quindemniorum. 16. Jan.
1713. §. fin. coram R. P. D. Meo Scotto Almo Vrbis
Gubernatore.*

Hiſce autem principiis ad reſolutionis opportuni-
tatem præmiſſis aggrediendo circumſtantiarum exa-
men, ex quibus concaſſionem locatitiam cenſeri
Domini crediderunt: Pro hac locatitia qualitate
validum præbuit argumentum quantitas ipſa annuæ
reſponſionis pro bonis conceſſis, quæ non minima,
ſed magna, & perſpicua conſpicitur, taliſque prop-
tereà magna penſio nonniſi ad locationem perpe-
tuam referri utiq; poteſt; vividiſſima ſuadente ratio-
ne, quod, ſicuti pretium, & merces emptionem à
locatione diſtinguit, ità quantitas penſionis Em-
phytheuſim à locatione diſcriminat, ità quod in
utroque contractu merces de ſubſtantia, licet exigi
videatur, nihilominùs non eadem in utroque debet
adeſſe, dùm in locationibus perpetuis annua reſpon-
ſio congrua, & juſtà uſui, & fructibus rei locatæ
exigi neceſsè videtur, nè contractum de iniquitate
redargui ſequatur; non ſi verò in Emphytheuſi;
ubi non reſpectivè ad fructus rei conceſſæ, ſed ad
recognitionem Dominii, ac devolutiones, & lau-
demia longè minus præſtari permittitur. Quoties
autem in contractu, qui ex verbis ad locationem,
& Emphytheuſim æquè ſe poteſt habere, quoties,
penſionem conventam fructibus reſpondere reſultet
tunc contractus promiſcuè locatitius, & Emphy-
theoticus à Partibus denominatus pro verè locatitio
non verò Emphytheutico debet judicari ad conſtan- 5
tem ſententiam, de qua *Fagnan. in Cap. potuit
num. 22. & ſeqq. de locat. & conduct. Cagnol. in
Leg. 2. Cod. de reſcind. vendit. numer. 102. Bar-
tol. in Leg. 1. numer. 4. Cod. de Jur. Emphyt.
Cephal. conſil. 699. n. 122. & 24. n. 3. libr. 2. Aretin.
conſil. 55. n. 4. Bero conſil. 84. n. 15. Abnanden. conſil.
122. lib. 1. Natt. conſil. 49. Buratt. conſil. 255. per
tot. Jul. Clar. in §. Emphyt. quæſtion. 15. numer. 4.,
Carocc. diſcet. 72, num. 13. Manſ. conſult. 280.
num. 89. & ſeqq. tom. 3. Capon. controver.. fo-
renſ. 34. numer. 49. & ſeqq.* Rota *coram Merlin.
deciſ. 545. cum aliis plenè cumulatis in Bononien.
Fideicommiſſi Alexis de Urſis ſuper portione Anibalis
13. Maij* 1709. *§. final. coram* R. P. D. *Aldrovan-
do, & in Romana, ſeu Tiburtina Quindemnium 27.
Junij* 1712. *§. Litterniam conceſſionis, & 16. Januarij*
1713. *§.* Rurſùs *urget, coram* Rm̃o *Domino Almæ Vrbis
Gubernatore.*

Adeoque efficax conjectura prædicta reputatur,
ut etiam ſi agatur de bonis Eccleſiaſticis, & fructi-
feris, quæ regulariter ſine evidenti Eccleſiæ utilita-
te concedi non valent, non exindè tamen ex cor-
reſpondentia annuæ penſionis cum fructibus bono-
rum, evitatur, quod contractus locatitius non de-
beat cenſeri, nam licet circumſtantis magnitudinis
reſponſionis quoad bona Eccleſiaſtica, non neceſſa-
tio operietur, quoad contractus Emphytheuſim na-
turam amittat, ubicumque illa talis re, & verbis
eſſe depromatur, non adimit tamen in caſu dubio,
ut vehemens præſtet argumentum pro interpetra- 6
tione contractus tamquam locatitij, ut tradunt
*Mareſcott. var. reſolut. libr. 2. cap. 76. numer. 15.
& ſequentibus, Fulgin. de Jur. Emphyt. in prælud.
quæſt. 15. numer. 16. Pacion. de locat. & conduct.
dicto. cap. 3. numer. 25. Cardinal. de Luca de Em-
phyt. diſcur. 31. numer. 8.* Rota *coram Buratto de-
ciſ. 334. numer. 11. & poſt* Conſtantin. *ad Statut.
Vrbis deciſ. 65. numer. 5. & in dicta* Romana,
ſeu Tyburtina Quindemniorum 16. *Januarij* 1713.
*§. Non ſubſiſtente coram Illuſtriſſimo Domino Almæ
Vrbis Gubernatore.*

Fructus autem bonorum locatorum, quod com-
menſurativè correſpondeant annuæ penſioni invio-
labiliter Capitulo perſolvendæ in 50. *rubris* Fru-
menti, 20. *rubris* Hordei, 20. *aliis* Speltæ, &
20. *decinis* Lini, & in quo gravius Cauſæ pondus
reſidebat, cum ex ipſo conceſſionis Inſtrumento
hoc nitida haberi non poſſit, in quo Bona, &
Tenuta locata erant ipſiſmet contrahentibus, non
omnimodè certa; educi tamen ſufficienter viſa
fuit ex valutatione, quàm de hujus annuæ præſta-
tionis Capitali in venditione totius Caſtri Riani
favore clar. memor. Cardinalis Ceſii, fratres de
Gaddis olim feciſſe conſtat; qui præcisè indi-
viduando quantitatem reſponſionis ſuper his bo-
nis dabitæ Capitulo, aliamque ſcut. 75. debi-
torum Conventui Sanctorum Coſmi, & Damia-
ni, ſuperextans valor Bonorum, pro quibus hæc
annua præſtatio favore Capituli debetur, non
ultrà aſcendere poſſet, quàm ad ſcuta 450.
annua; ſed cum è converſò penſio, ex bo-
nis in Tenimentis locatis juxtà ſummam, in
qua uſque de anno 1544. fuit calculata, cum ad
ſcuta 615. aſcendere comperiatur. Hinc evidens
fit,

Digitized by Google

ſit, quod reſponſio prædicta, necdùm adæquet, ſed
longè tranſcendet fructum, qui ex eiſdem bonis ri-
gorosè percipi poterant, eaque propterea veluti adeò
conſpicua contractum locatitium verè præſeferat, ut
benè arguit *Rota in Romana, ſeù Tyburtina Quinden-*
7 *niorum* 16. *Januarii* 1713. §. *Rursùs, cor.* R.P.D.
meo Scotto Almæ Urbis Gubernatore.

Quod, & Clariùs aſſequitur ex venditione totius
Caſtri Riani una cum Caſali Dragoncelli favore
Aloyſii de Gaddia pretio 29. mil. ducat. auri per Ca-
meram Apoſtolicam de anno 1627. peracta in qua
prædictus valor corroboratus utique exiſtit, dum
Caſtrum enunciatur in totum rubrorum 1443., quæ
tamen non integrè Dominio Eccleſiæ Sancti Euſta-
chii, ſed ſolùm prò rubris 140., erant ſubjecta, ex
quo patet, quod ducto Calculo ad limites aureæ
regulæ, de qua *Rota in Neritonen. Manutentionis* 6.
Junii 1704. §. *Et altera coràm* R P.D. *meo Anſalda*,
& in Firmana Manutentionis 6. *Junii* 1795. §. *Parum
refragante coràm Reverendiſſimo Domino Molines*; *&
in Senogalien Bonorum prima Junii* 1709. §. *Poſito pa-
ritèr coràm eodem* R.P D. *meo Anſaldo*; Decima pars,
quæ ad Eccleſiam proprietariam ſpectabar ¶ 1800.
minimè excedebat, prò quorum Capitali majores
fructus percipi non poterant, quam annua ¶ 140.
quotiès autem pretium annuæ ſpeciei in locatione
ex promiſſa longè pluris eſſe conjunctitur. ex ao cor-
reſpondentia annuæ reſponſionis cum fructibus bo-
norum ſatis juſtificata dicitur; famulantibus præſer-
tìm atteſtationibus Peritorum in Arte Agraria, qui
ponderatis qualitate, & quantitate Terreni in loca-
tione compræhenſi, annuam reſponſionam in jam
dictis ſpeciebus ſtabilitam in omnibus, & per omnia
fructibus, qui ex dictis Bonis locatis percipi potuiſ-
ſent correſpondere retulerunt, cui Peritorum rela-
tioni deponentium de re ad proprium officium ſpe-
ctante, ſtari utique oportet, ut in ſimili caſu dixit
Rota in Romana Caſalis Teſte leporis 21. *Aprilis* 1709.
§. *Quin in concurſus, coràm* Reverendiſſimo *Kaunitz*
8 *Epiſcopo Labacen*, *&* 12. *Maii* 1710. §. *Minuſque cor.*
R.P.D. *meo Scotto Almæ Urbis Gubernatore.*

Præter hoc validum argumentum, quod ex cor-
reſpondentia fructuum cum annua præſtatione prò
arguenda qualitate contractus locatitii allegatum,
& approbatum hactenùs fuit, non minùs urgens ſuc-
cedit, & alterum à ſubſequuta obſervantia proma-
nans; Etenim poſt ſtipulationem Inſtrumenti hujus
conceſſionis, licèt plures bonorum conceſſorum alie-
nationes eveniſſe doceantur juxtà illorum Cathalo-
gum datum per Dominos Principem Ruſpulum &
Ducem Aqueſpartæ in eorum *Summario die* 7. *Maii
præteriti Numero* 3., Nuſquam tamen Capituli con-
ſenſus fuit requiſitus, nec unquam ſolutum Laude-
mium, ex hac proindè tàm longa, & univoca obſer-
vantia, optimè datur intelligi, qualis fuerit ab ini-
tio natura contractus, ſuper cujus interpretatione
aliquali data ambiguitate ex hac non ſolutione Lau-
demii prò qualitate locatitia, non verò Emphyteu-
9 tica reſponderi omnimodè debet, quemadmodum
in individualibus terminis docent *Rollan. à Vall conſ.*
50.*num.*38. *verſ. Et tantò magis, de Luca de Emphy-
teut. diſc.*34. *num.*4., *Rota coràm Cerro deciſ.*324. *nu.*
5., *& in Recent. deciſ.* 336. *num.* 27., *&* & *ſequent.
parte* 12., *& deciſ.*67. *num* 4. *poſt Conſtantin.ad Statut.
Urbis, & in Caſtellaneten. prætenſi Juris Emphyteutici*
22. *Junii* 1712. §. *Tertia demùm cor.* R.P.D. *meo
Falconerio.*

Neque ad hujuſmodi obſervatiæ robur everten-
dum alienationum ignorantia allegari prodeſt, quæ
præſumibilis non eſt in Capitulo Bonorum Domi-
no, cum verſetur in alienationibus nimis notoriis,
& quæ numero plures obtigerunt, ultrà, quod ſcien-
tia præſumpta abundè reſultare dicitur ex receptione
tàm inſignis reſponſionis in frumento, & alia conſi-
mili ſpecie conventa, quæ à poſſeſſoribus Bonorum
Capitulo extrahebantur, & ad ipſius Horrea erant 10
tranſportanda, & inveriſimile prorsùs redditur,
quod Capitulum in adeò longo temporis decurſu, &
in tàm varia Locatorum ſerie de diſtractionibus Bo-
norum conſcium eſſe non potuerit, repugnat pro-
fectò, quod ipſum annuas præſtationes receperit,
& Perſonas à quibus illas recipiebat, tamquam in
veros poſſeſſores non agnoverit; Sed quatenùs de
ſcientia præſumpta dubitari quodammodò poſſet,
non de eſt tamen certa, & individua excerpta ex
alienatione de anno 1577. ſequuta in perſonam clar.
memor. Cardinalis Cæſii, in qua cæteræ præceden-
tes alienationes enunciatæ fuerunt; hac itaque ſcien-
tiæ certitudine apud Capitulum probata, procul
dubio obſervantia deſtructiva Emphyteuſis inducta
plenè deſcendit, ut proſequitur *Rota in dicta Caſtel-
laneten. prætenſi Juris Emphyteutici* 22. *Junii* 1712. 11
§. *tertia demùm, coràm* R. P. D. *meo Falconerio*, nec
diſſenſit *Rota in Romana Domus*. *ſeù Domorum* 13.
Januarii 1708. §. *cæteris coràm Reverendiſſimo* Domi-
no Molines Decano.

Hujus verò individuæ ſcientiæ efficacia, quæ ex
dicta alienationa anni 1577. reſultat, frangi mi-
nimè poteſt ex eo, quod cum inter Cardinalem Cæ-
ſium Emptorem, & Capitulum controverſiæ inſur-
rexerint in prima Sententia tunc promulgata Jura Ca-
pituli perſervata remanſerint, cujus præſervativæ
vigore Jus Laudemij per contrariam obſervantiam
deteriùs factum non eſſe videatur; objectum ſiquidem
ſubſiſtere minimè videtur, animadvertendo, quod
præſervativæ favore Capituli adiectæ Laude-
mij ſolutionem haud percutiebant, ſed ad bonita-
tem ſpecierum referebantur, quæ prò conventis an-
nuis reſponſionibus ex trahi debebant, ex eo, quod
dum ſuper eiſdem, earum occaſione lis fuit intro-
ducta ad eaſdem propterea veniunt refendæ juxtà 12
animadverſa per *Rotam in Romana, ſeù Albanen.
Bonorum* 27. *Junij* 1707. §. *Prò remotione coràm R.
P D. Aldrovanda.* Rursùs quia in ſucceſſivo Decreto
bon. memor. Blancherti ſuper eadem lite, & contro-
verſia emanato, præſervativa prædictæ repetita
licèr evenerit, ea tamen non contrà Cardinalem
Emptorem, ſed contrà Abbatem, & Monachos
Sancti Pauli venditores appoſita extitit, quod prop-
tereà magis confirmat de ſolis annuis præſtationibus
fuiſſe intellectum, non verò de Laudemio, quod
de Jure à Cardinali Caſio Emptore, non autem à
Monachis Venditoribus ſolui tenebatur *Bero conſil.* 13
127.*num.*7.*lib.*1., *Spad. conſ.*197.*num.*1.*cum ſequent. l.*
3., *Menoch. conſ.* 444. *num.* 17., *Amic. de Jur. Em-
phyt. quæſt.*47 *nu.*1., *Clar. in* §. *Emphyt.qu.*23. *num.*
4., *Rota deciſ.*272.*num.*7 *par.*11.*Recent.*

Per hæc itaque perſpicua probationum genera, tam
ſcilicèt ex magnitudine annuæ reſponſionis corre-
ſpondentis ad fructus Bonorum locatorum, quam ex
diuturna obſervantia non ſolvendi Laudemia, cum
uſque ad evidentiam probatum reſultet contractum,
non alitèr, quàm merè locatitium, non verò Em-
phyteuticum poſſe dijudicari, ſuperfluum prorsùs
exiſtimarunt Domini contrarijs argumentis reſpon-
dere, quam qualia illa eſſe poſſint, & quantùm ad ſua-
dendum contractum Emphyteuticum proficua, adhùc
tamen in præſenti in conſpectu quantitatis annuæ
præſtationis fructibus correſpondentis, ac adeò lon-
gævæ obſervantiæ nullius ponderis eſſe poterunt,
dum ex his argumentis, tamquam urgentiſſimis, cæ-
teræ contrariæ conjecturæ, veluti debiliores ſuf-
focatæ omninò naſcuntur, prout in terminis fortaſſe 14
durioribus ex auctoritate *Rotæ coràm Seraphin. deciſ.*
794. expendit *Capon. controv. foren.* 34. *artic.* 2. *num.* 50.
Præſertim quia, cum agatur de conceſſione
perpetua, & facta favore manus mortuæ abſque
ulla

ulla quideniorum reſervatione, & reſervationis conſenſu Domini directi in caſo alienationis, & ſine ſtipulationis cadocitatia contractua, eo minùs Emphyteuticus poteſt præſumi, ut notat præcæteris *Card. de Luca de Emphyteut. diſc. 34. ſub num. 3. uſque ad finem.*

Et ità poſt tertiam Cauſæ propoſitiooem in valido Partium conflictu reſponſum fuit videntibus omnibus.

R. P. D. CERRO.

Romana Vineæ.

Veneris 28. Junij 1715.

ARGUMENTUM.

Dominus directus agens ad devolutionem ob terminatam Emphyteuſim debet exhibere Inſtrumentum Inveſtituræ, alias ſi emphyteuta demonſtet per 30. vel 40. annos Canonem ſoluiſſe, Emphyteuſis præſumitur perpetua non obſtante etiam quod agatur de Emphyteuſi Eccleſiaſtica.

SUMMARIUM.

1 *Centenaria continet in ſe immemorabilem, cum hoc temporis ſpatium viventium memoria non attingat.*

2 *Semper præſervata cenſetur in qualibet diſpoſitione, niſi illi fuerit ſpecialitèr derogatum.*

3 *Diſpoſitio loquens de caſu ſimplici non comprehendit caſum mixtum, qui remanet ſub diſpoſitione Juris communis.*

4 *Extenſio de caſu ad caſum facienda non eſt in his, quæ à Juris diſpoſitione exorbitant.*

5 *Dominus directus agens ad devolutionem eſt ille, qui tenetur exhibere Inveſtituram, ad hoc ùt exindè conſtet àn revera factus fuerit locus devolutioni.*

6 *Perpetuitas Emphyteuſis arguitur ex eo quod Emphyteuta oſtendit per 30. vel 40. annos ſoluiſſe Canonem.*

7 *Emphyteuſis Eccleſiaſtica regularitèr ultrà tertiam generationem non protenditur.*

8 *Poteſt tamen concedi in perpetuum, & conceſſio præſumitur ex Conjecturis.*

9 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex lapſu centum annorum.*

10 *Intèr Contrahentes ſervari debet æqualitas.*

11 *Centenario tribuit facultatem allegandi meliorem titulum de Mundo, ac etiam privilegium Apoſtolicum.*

12 *Ex ejus vigore Emphyteuta poteſt allegare qualitatem Emphyteuſis hereditariæ, & tranſitoriæ ad quoſcumque heredes.*

13 *Quod Emphyteuſis ſit hæreditaria arguitur ex eo quod fuerit tranſlata in plures, & diverſas perſonas.*

14 *Productio unius tituli facta cum clauſula* ſinè tamen præjudicio *§. non tollit quin exhiberi poſſit alius titulus validior.*

15 *Dominus directus denegare non valet ejus conſenſum favore cujuſlibet in Inveſtitura Comprehenſi, quamvis etiam extranei eàdem Inveſtitura durante.*

Decraio XXIII.

Vinea ſita in Clivo Aventino propè Eccleſiam Sanctæ Balbinæ, obooxia perpetuo oneri gemini Cadi Muſti favore Veoerabilis Cappellæ Juliæ in Sacro Sancta Baſilica Vaticana, jamdudum diſtracta penès diverſos Emphyteuras coonſentiente ſemper Reverendiſſimo Capitulo Sancti Petri; taodem à Philippo Buſſio vigore Univerſalis donationis omnium bonorum devenit in Antonium Garullum qui tametſi obtulerit Canones, & laudemium, tenuit adhuc dictum Capitulum illa recipere; quinimò ſuffultum privilegio ei tributo à Sanctæ memoriæ Sixto V. de quo meminit *Rota in recentior. deciſ.* 128. *num.* 11. *part.* 6., *& in Romana Domus. ſeù Domorum* 13. *Januarii* 1708. *§. 3. coram Reverendiſſimo Domino meo Molines*, in judicium vocavit coram R.P.D. Viceſgerente eumdem Garullum, ut doceret de vero, & legitimo Titulo quo ipſe Cauſam habens à primis Emphyteutis poſſideret dictam Vineam, alias inſtando pro aſſociatione ad illius poſſeſionem. Verùm producta à reo convento pluribus alienationum Inſtrumentis, Sæculis metam excedentibus, facile fuit illud repellere ab intentata, actione mediante Sententia à prælaudato Judice promulgata, in quà declaratum fuit ſolummodo teneri ad ſolutionem Laudemii, & traditionem annui Canonis Cadorum duorum muſti, nec non ad ſtipulationem oblatæ recognitionis in Dominum, nec de Cætero locum eſſe prætenſæ devolutioni; à quo Judicato reclamante Capitulo ad noſtrum Tribunal ſubſcripſi opportunum dubium - *An ſit locus executioni Brevis Sanctæ memor. Sixti V. ſuper Vinea de qua agitur, & ad quos effectus, ſeù potiùs Capitulum teneatur approbare Garullum in emphyteutam, & ab eodem recipere Laudemium, & Canones* - illudque in hodierna Audientia negativè, quoad primam partem, affirmativè verò quoad ſecundam definitum fuit.

Fundabatur primæ partis reſolutio in eo, quod in vim memorati Brevis Sixtini, innovativi alterius præcedentis Sanctæ memoriæ Clementis VII. nil aliud præſcribitur niſi quod conſtito de Jure, & proprietate dicti Capituli, teneatur, Poſſeſſor docere realiter non autem præſumptivè de ſuo vero, & legitimo Titulo, nec Triginta aut plurium annorum nec longiſſimi, neque antiquiſſimi temporis continuata poſſeſſio ullatenus ſuffragetur; Quare cum ex Inſtrumentis productis nitido conſtet Vineam, de qua agitur, ab Auctoribus dicti Garulli poſſeſſam fuiſſe uſque à principio anni 1600., ac alienationes ſemper approbatas fuiſſe à Capitulo mediante poſitivo conſenſu eis præſtito, jam palàm fit allegatum Privilegium à dicto Brevi deſcendes, nequaquam eſſe operativum contra poſſeſſorem adeò longævum, quia Centenaria in ſe continens immemorabilem, cum hoc ſpatium viventium memoria non attingat ex animadverſis per *Seraphin. in ſuo voto deciſ.* 583. *num. primo, & 2. part. 4. diverſ. cum aliis per Rotam dec.* 136. *num.* 5., *&* 6. *part.* 19. *recent.* ſemper præſervata cenſetur in qualibet diſpoſitione, quæ licet improbet poſſeſſionem 30. aut plurium annorum, apta tamen non eſt infringere Centenariam aut immemorabilem, niſi ei ſpecialitèr deroget juxtà conſtantem propoſitionem *gloſſa in cap. 2. de præſcript.* 126. *Gratian. diſcept.* 578. *nu.* 3. *Rota coram Sanctæ memoria Alexandr. VIII. dec.* 53. *n.* 13., *& coram Emerix, Jun. dec.* 498. *nu.* 4. vel ſaltem controverti non poteſt, quod eo ipſo, qood memoratum Indultum non meminit de hypotheſi, in qua poſſeſſor innitatur tam diuturnæ poſſeſſiooi plus quam Centenariæ, Caſus iſte tamquam mixtus remanere debeat ſub

1

2

3

di ſpoſitione Juris Communis *Rota coram Celſo, dec.*
4 *327.num 8. & in recent.deciſ.644. num.4. part.18.*
Maximè qoandò agitur de Privilegio adeo exorbi-
tanti, utpotè transfundente in poſſeſſorem onus exhi-
di Titulum ſuæ poſſeſſionis in quo minùs per-
mittitur extenſio de Caſu ad Caſum *Honded.conſ.58.*
5 *num 43.Manſ.conſ.227.nu.41.. & ſeq Rota coram Bu-*
*ratt dec.182.n.28.*juxtà quam Juria communis Cen-
ſuram non Emphyteuta, ſed Capitulum, uti Domi-
nus directus, ac agens ad devolutionem adſtingitur
ad productionem originarij Inſtrumenti Inueſtituræ,
undè reſultare valeat lineæ evacuatio, ut commu-
niter tenent *Fulgin.de Emphyt. in Præludio quæſt 14.*
num.9., & ſub num.11.plene Manſ.conſ.47.num.4 Sur-
6 *dus deciſ.10.num. primo ibidque Hodiern pariter nu.*
primo cum tribus ſeq Rota *deciſ.227.n.11.ad 19.part.*
13., & deciſ.385.num.5.part. 16. recentior. cum aliàs
eo ipſo quod Emphyteuta allegat per triginta, vel
40.annos Canonem ſoluiſſe, oriatur ex hoc ſufficiens
præſcriptio, ac juridica præſumptio, quod Emphy-
teuſis ſit perpetua, ut tradunt *Fulginens ubi ſupra quæſt.*
27.nu.8.,& 13 Caldas eodem Tractatu de Jure Em-
phyt.lib.primo quæſt.15.num.5., & ſeq. & docuit Rota
coram.Propatruo meo dec.272.n.14.& 15 & in Surſina-
ten. devolutionis 27. Februarij 1711. §. *Non obſtante*
7 *coram* R,*P.D.meo Aldrovando.*
Nec alicujus firmitatis comperta fuit contraria li-
mitatio antedictæ Regulæ ex quo verſemur in Em-
phyteuſi Eccleſiaſtica, quæ regulariter ultrà tertiam
generationem non protenditur ex *Text. in §. Emphy-*
teuſim, & in §.Si verò in perpetuum Auth. de non alien.
aut permut. rebus Eccleſiæ, per quam corrigi alium
Textum in §.licentiam Authen. de alienat.& Emphyt.
*tradit Pacion.de locat.,& conduc.cap.53.n.26.*ea quippè
haud applicabilis viſa fuit noſtræ theſi, attentis tot
translationibus dictæ Vineæ in plures extraneos,
& ſingulares ſucceſſores, initium ſumentibus, in
quantum datum fuit illas inueſtire, ab exordio
anteacti Sæculi,ex quibus potiùs procedendum eſt
8 oppoſita Juris ſanctione perpetuam, & ad quoſcùque
extraneos tranſitoriam præſumente, conceſſionem e-
tiam Eccleſiaſticæ Emphyteuſis, ad terminos prædi-
cti *tus in §.licentiam Auth.de alienat., & Emphyteu.*,&
advertunt *Menoch.conſ.1066. num primo Rota coram*
*Merlin. deciſ.420.num.10.cum duobus ſeq.*quamuis Be-
neplacitum Apoſtolicum pro illa neceſſarium non
exhibeatur expreſſum, cum ſatis ſit illud tacitum,&
præſumptum reſultans a lapſu Centenariæ cum con-
ſtanti obſervantia inueſtituræ, quæ utique poſt ſu-
perventam notiſſimam Conſtitutionem Pauli II. in
Extravagantı ambitioſæ de rebus Eccleſiæ non alienan.
9 ſuſtineri nec potuiſſet ad tertiam generationem, niſi
fuiſſet impetratum Beneplacitum Apoſtolicum, ex
deductis per *Fulgin. prædicto tractat., quæſtione 7.per*
tot.; Quamobrem cum inueſtitura, de qua agitur,
ſuum effectum, ac pacificam obſervantiam ſupra me-
tam 100 annorum ſortita fuerit, abſolutum eſt præ-
ſumi à Sancta Sede confirmatam ex pluribus quos
congerit *Roccn diſput Juris cap.66.num 11.& 12. &*
firmavit Rota *in dicta Sarſinaten. devolutionis 27. Fe-*
bruarij 1711. *§. Licet namque coram R. P. D. meo*
Aldrovando.

Aſſumpti autem via nullo pacto declinabatur ex
proteſtationibus, ſeù Jurium præſervativa,à Capitulo
ut plurimum appoſita ad limites primævæ Inueſti-
turæ: Vnde ſubſumebat, quod quilibet temporis lap-
ſus non valuerit conſtituere legitimitatem poſſe-
ſſionis cum omnes alienatione reſtringantur intra li-
neam ſimplicium renovationum, nec præſeferant
validum inueſtituræ documentum; Nam præter-
quam, quod propoſito iſthæc non erat abſolute ve-
rificabilia in omnibus conſenſibus præſtitis à Capitu-
lo cum ſignantè ille anni 1636. habeat imaginem
po..a novæ Inueſtituræ dum continet in ſe omnia
aonſueta pacta, quæ ſolent in hujuſmodi conceſſio-
nibus explicari addita in majorem comprobationem
ea ſpeciali proviſione, quod poſſet Capitulum vi-
gore ejuſdem etiam abſque alia oſtentione primævæ 10
conceſſionis de dicta Vinea devolutionem intentare,
quæſicut oſtendit d. conſenſum fuiſſe interpoſitum
etiam independenter à prima inueſtitura, ita &
prodeſſe poteſt Garullo, qui à d. Emphyteuta cau-
ſam habet, ne teneatur illam oſtendere,cum nil tam
naturale ſit quam quod inter contrahentes ſervetur
æqualitas, nec ad imparia dijudicentur *Rota in rec.*
dec.2.n.12., & dec.228.n.10.part.19.& coram Eme-
rix.Jun.dec.497.num,4.
Adhuc memorata Jurium reſervatio juxta legem
primæ inveſtituræ emiſſa à Capitulo in actibus con-
ſenſuum datorum occaſione tranſitus hujus Vineæ de
uno Emphyteuta ad alium, operari quidem poteſt ut
præjudicatum cenſeatur pactis,& conventionibus ad-
jectis in prima inueſtitura, ubi iſta verè exhibeatur,
& non ſubuerit,nec in minime debilitat efficaciam
præſcriptionis centenariæ pro obſervantis contrac-
tus favore Emphyteutæ militantis, cujus peculiare
privilegium in eo reſidet, ut tribuat Reo convento, &
poſſeſſori facultatem, ac Electionem allegandi quem-
cumque meliorem Titulum etiam privilegii Apo-
ſtolici in materia quantumuis Eccleſiæ præjudicia-
li juxta firmiſſimam regulam de qua *Card.de Luca de*
alienat.diſcurſ.15.num.4.Rota in recent. dec. 152. n. 2. 11
& deciſ. 251. num. 31. & deciſ. 494. num. 43. & ſeq.
par. 19.
Abſque eo quod ad prædictum effectum Garullus
aliquod ſit paraverit obſtaculum à productione præ-
narratorum Inſtrumentorum renovationum,quaſi ad
ea ſe reſtrinxerit, nec ob id confugere queat ad præ-
ſidium alterius Tituli magis ſubſiſtentis; ſive quia
Inſtrumenta renovationum producta à reo convento, 12
non ſolum non deſtruunt, ſed potius magis magiſ-
que confirmant beneficium, quod ei oritur à præſ-
criptione centenaria.& immemorabili,cujus ope alle-
gare poteſt qualitatem Emphyteuſis hæreditariæ, & 13
tranſitoriæ ad quoſcunque. Etiam Extraneos Suc-
ceſſores *Rota coram Emerix 2.Jun. dec.1063.n.4.* cum
ad,eam nil clarius conducat quam tot,tantæque con-
ceſſiones, & translationes in plures perſonas reite-
ratis Capituli conſenſibus roboratæ per ea quæ mo-
net Rota *cor.Seraphin dec.325.n.8., & cor.Dunoz. in*
dec 676 n.13.& 692.e.2.& dec.215.n.9.,& ſeq part.17.
recent.& in Bononien.prætenſa devolutionis 3.Decem-
bris 1694.§.*Agitur enim verſ. ſed magis expreſſe coram*
clar.me.Card.Caprara, ſive etiam quia productio an-
te recitata facta dignoſcitur cum Clauſula *ſive tamen*
præjudicio quorumcumque aliorum Jurium ſuis *loco,*
& tempore deducendorum, cujus effectus eſt produ-
centem omninò præſervare à quolibet præjudicio, ad-
hoc ut ſemper titulum validiorem valeat deducere,
ubi unus non ſit excluſiuum alterius, benè *Card. de*
Luca de Præemin.diſc.8.num.8,,& 13.Rota in recent. 14
dec.29.num.4b.part.7,
Atque a reſolutione negativa primæ partis dubij
infertur neceſſariò deciſio affirmativa ſecundæ, ſu-
blata enim efficacia Brevis ad effectum ne ob con-
tumaciam rei conuenti in non exhibendo Inſtrumen-
tum, primæ Inueſtituræ, locus ſit aſſociationi ad
Vineam Emphyteuticam conſequitur indè, vt Ca-
pitulum approbare præcisè teneatur Garullum novũ
Emphyteutam, ab eoque recipere Laudemium, &
Canones, ita enim eſt de Iure, vt Dominus direc-
tus durante inueſtitura fauore cuiuslibet etiam ex-
tranei inueſtiri, debeat ſuum conſenſum accommo-
dare, & ad illum compelli valeat per ea quæ regula-
ritèr habentur apud *Rotam in rec. dec. 77. num.6.*
part.17. & deciſ. 255.num.15. & deciſ.618. num. 14.
part.19.
Et ita utraque &c.

R.P.D.

R. P. D. ANSALDO.

Bononien. Fideicommiſſi de Marſiliis.

Lunæ 17. Februarii 1716.

ARGUMENTUM.

Legitimati ſuccedere nequeunt, quotiès Teſtator mentionem fecit de Legitimis, & Naturalibus. Unica linea ex quibus dicatur conſtituta, nec non etiam ordo ſuccedendi minimè novatus. Emphyteuſis ſi eſt pactionata devoluitur ad Dominum directum defectis compræhenſis in Inveſtitura; non obſtante clauſula *ad habendum* in illa adjecta.

SUMMARIUM.

1 *Immiſſio vigore* Leg. final. *non denegatur, quotiès concurrant requiſita neceſſaria.*

1 *Fideicommiſſum non dicitur expiraſſe, donèc aliquis exiſtat de linea vocata.*

3 *Verba* - omnes deſcendentes ſibi invicèm ſubſtituit, *important ſubſtitutionem reciprocam.*

4 *Teſtator ſi prætulit Legitimos, & naturales Legitimatis, iſti in eorum concurſu ſuccedere nequeunt.*

5 *Defectus, qui eſt in derivante, influit quoquè in derivatum.*

6 *Legitimatio ad effectum ſuccedendi, non ſuffragatur, ſi contrà eam urgeat Teſtatoris voluntas.*

7 *Minuſquè ſi fuerit conceſſa cum clauſula* ſinè præjudicio Legitimorum.

8 *Conſtitutâ à principio unicâ lineâ, omnes ex eâ deſcendentes, licèt fuerint diviſi in plures Columnellos, & ramos, tamen dicuntur de unicâ lineâ.*

9 *Teſtator loquens de Deſcendentibus unius ſignata Perſona, unicam tantum lineam dicitur conſtituiſſe.*

10 *Linea Legitimorum & naturalium non dicitur finita, donèc ſuperſit aliquis de illa.*

11 *Diſpoſitio Juriſconſulti rigidiùs eſt examinanda.*

12 *Unica linea eo magis dicitur conſtituta, ſi Teſtator cum æquali affectione ergà omnes ab illa deſcendentes ſe geſſerit quocumque diſcrimine poſt poſito proximioritatis.*

13 *Ordo ſuccedendi ad hoc ut dicatur novàtus, requiritur, ut una diſpoſitio alteràm dirimat, & deſtruat.*

14 *Et novatio non in univerſum, ſed in parte ſolum inconciliabili diſpoſitionis cenſetur inducta.*

15 *Per ſubſequentem diſpoſitionem Codicillarem tantummodo ea revocata dicuntur de contentis in Teſtamento, quæ oculis Corporeis adempta eſſe noſcuntur.*

16 *Novata non dicuntur ea, de quibus nulla mentio facta fuit.*

17 *Minuſque ea quæ ſpecialitèr fuerunt præſervata.*

18 *Novatio reſtringi debet ad Cauſam, à qua originem habet.*

19 *Appellatione Proximiorum veniunt etiam Legitimati.*

20 *Limita tamèn ſi contrarium colligatur ex præſumta menta Teſtatoris.*

21 *Verba in uno ſenſu accepta in una parte teſtamenti in eodem accipiuntur in alia*

22 *Conſtitutio plurium linearum facta ad removen-* *Deciſion. ad Fulgineum* *dam inæqualitatem ſucceſſionis non tollit unitatem nea ab initio conſtituta.*

23 *Præſervativa adjecta in Inſtrumento nedùm non inducit novationem ſed imò confirmat contenta in partibus explicitè non novatis, nec renovatis.*

24 De *Jure ſucceſſio*, *ſit de gradu in gradum.*

25 Reciproca *inducitur ex unicitate Lineæ, & ſubſidiaria vocatione Legitimatorum.*

26 *Nec dicitur ſublata ex ſola reductione ſucceſſionis ad ordinem legalem ſuccedendi.*

27 *Inſtrumentum diviſionis ſe referens ad teſtamentum, intelligendum eſt retento eodem themate teſtamenti.*

28 *Linea dicitur extincta defectis Legitimis, ſi Teſtator excluſit Legitimatos.*

29 *Obſervantia eſt inallegabilis contrà agere non valentem.*

30 *Et ubi agitur de amiſſione Juris ſuccedendi non præjudicat, niſi probetur infallibilis ſcientia Fideicommiſſi.*

31 *Identitas ſufficientèr probatur ex bonorum deſcriptione à Teſtatore facta in ſuo teſtamento.*

32 *Item ſi hæres poſſidet in eodem loco ubi poſſidebat Teſtator, non demonſtrata alia acquiſitione.*

33 *Immiſſio vigore* Leg. final. *non datur contra bona libera hæredit gravati.*

34 *Limita ubi dicta bona fuerint ſubrogata loco reinveſtimenti faciendi favore Fideicommiſſi.*

35 *Subrogatum aſſumit naturam ejus in cujus locum ſubrogatur.*

36 *Emphyteuſis reſtricta ad Filios, & deſcendentes maſculos Acquirentis, dicitur pactionata.*

37 *Et defectis perſonis in ea contemplatis, bona devolvuntur ad Dominum directum.*

38 *Non obſtante clauſula* ad habendum *§. quia tanquàm famulativa Legi Inveſtituræ perpetuitatem deſignat in Perſonis dumtaxàt contemplatis.*

39 *Sacri Canones non patiuntur Inveſtituras eſſe perpetuas. & comprahenſivas perſonarum extranearum.*

40 *Nec ab illorum diſpoſitione Partes cenſentur receſſiſſe, ſi clauſulas perpetuitatem denotantes reſtrinxerint, & modificaverint.*

41 *Bona devoluta, Acquiſita dicuntur à novitèr Inveſtitis ex ſola providentia Domini directi, & independenter à quacumque alia perſona.*

DECISIO XXIV.

JUre Fideicommiſſi Alexandri de Marſiliis cum Judicium Immiſſionis vigore *leg. fin. Cod. de Edict. Div. Adrian.* inſtauraverit uſque de anno 1669. prius coram Vicario Generali Bononiæ, & poſtmodum per Appellationem à denegata Juſtitia coram bo. mem. Thomato, tunc temporis Judice ab A.C. deputato Annibal de Marſiliis de Roſciis contra Fratres de Caſelinis detentores titulo alienationis in illorum perſonis factæ à Carolo Franciſco de Marſilus nonnullorum Bonorum tàm Fideicommiſſariorum, quàm Emphiteuticorum prædicti Alexandri, & coram eo triumphaverit, cum ad provocationem memoratorum ſuccumbentium cauſa commiſſa fuerit bo. me. Caſtrillo, & indè cum Actorum tranſportatione bo. me. Ubagho ſubrogato per magnum temporis intervallum, & uſquè ad hæc noſtra tempora ſub ſilentii latebris abſcondita fuerit, tandem Ego ſubrogatus in locum prædicti Ubaghi, cum ad Inſtantiam tàm D. Silvii de Marſiliis prædefuncti Annibalis filii, quàm Franciſci Joannis paritèr de Marſiliis Ceſſionarii ipſiùs Silvii congruum dubium contrà

præd. Fratres de Caſalinis, & D D. Gene-
neralem Aloyſium, & Philippum de Marſiliis Fi-
lios præfati Caroli Alienantis, & Auctores lauda-
tos præmiſſorum fratrum de Caſalinis in hodierna
Audientia DD. meis decidendum propoſuerim, ab
eia illo ſic propoſito -- *An, & ad quæ bona ſit danda
Immiſſio* - reſponſum accepi -- *dandam eſſe Immiſſionem
juxtà modum.*

Motiuum enim reſolutionis, qooad Immiſſio-
nem in genere ſavore prædicti Silvii, aliorumque
de Marſiliis ab eo cauſam babentium præbuerunt
omnia requiſita ad illam obtioendam neceſſaria in
vim *leb. fin. Cod. de Edict. Diu. Adrian. tollen.*, qoi-
1 bus omnibus copulativè concurrentibus immiſſio
denegari non valet, ut uno ore concludunt *Pere-
grin. de Fideicom. artic.* 48. *num.* 21. *Fuſar. de ſub-
ſtitut. quæſt.* 614. *Epiſcopus Rocc. diſput. Jur. ſelect.
cap.* 10. *num. primo lib. primo Vrceol. conſult. Fo-
renſ. cap.* 57. *num.* 16 *Modernus Faventinus reſol.* 66.
num. primo Rot. coram Bich. deciſ. 161. *num. primo
& in Forolivien Fideicommiſſi de Torellis* 20. *Junii*
1703. §. *Verum, &* §. *Juſtitia coram bon.mem. Mu-
to, & in Ravennaten. Fideicommiſſi Hieronymi de Ab-
bioſis* 7. *Aprilis* 1710. §. *Validitas coram R. P. D.
Criſpo.*

Et profecto quod ſpectat ad alterum ex predictia
requiſitis, nempè ad exiſtentiam Fideicommiſſi es
clarè emicare viſa fuit ex lectura ipſius Teſtamenti
Alexandri, in quo poſt deſectam ejua lineam Deſ-
cendentialem ei ſubſtituir omnes Deſcendentes
maſculos legitimoa, & naturales ortum docentes
à Jacobo de Marſiliia in capita, & oon in ſtir-
pes uſquè ad totalem determinationem dictæ li-
oeæ excluſis legitimatis, quibus propriam Sedem
vocationia conſtituir per ſubſidiariam vocationem,
nempè defectis prædictis maſculis legitimia, & na-
turalibus; Uodè exiſtentia Fideicommiſi in du-
bium revocari nequit hoc ipſo, quod vocata fuit
tota linea memorati Jacobi, de cujus lineæ coo-
tinentia eſt præfatus Silvius ad Cenſoram *Text.*
2 *in leg. cum ità* §. *in Fideicommiſſo, & l. peto* §.
Fratre ff. de legat. 2. *Peregrin. de Fideicomm. art.*
22. *num.* 24. *Fuſar. de ſubſtitut. quæſt.* 346 *num.* 6.
Palm. Nep. allegat. 216. *num.* 4. *Modernus Faventi-
nus reſol.* 97. *nu.* 105. *Rot. coram Dunozz. Jun. deciſ.*
418. *num.* 8.

Purificatio verò prædicti Fideicommiſſi in perſo-
nam Silvii de Marſiliis ſimul convincebarur ex ipſa
littera Teſtamenti, in quo io ſecondo ordine ſucce-
dendi, de quo ſermo eſt expreſsè uocantur cum
reciproca ſubſtitutione intèr ipſos omnes Deſcen-
dendes maſculi legitimi, & naturales dicti Jacobi
cum cubitali excluſione legitimatorom, qui in eo-
rum tantùm deſectum invitati leguntur ibi -- *ba-
redes proprietarios eſſe voluit omnes Deſcendentes
natos, & naſcituros ex olim D. Jacobo de Marſiliis
maſculos legitimos, & naturales non legitimatos, quos
quidem omnes deſcendentes prædictos ſibi invicem ſub-
ſtituit vulgaritèr pupillaritèr, & per Fideicommiſſum
&c., & finita linea prædictorum Deſcendentium legiti-
morum, & naturalium ſuccedant, prout ſupra diſpo-
ſitum eſt in ſua ſubſtitutione &c. naturales legitimos
dd. Deſcendentium modo, & forma, quo ſuprà pro-
ximè* -- coonſequentèr igitur cum de reciproca ſub-
ſtitutione intèr ipſos deſcendentes Jacobi du-
bitari non poſſit, cùm oon virtualiter, nec im-
plicitè, ſed litteralitèr & expreſsè ſit demandata
ab ipſo Teſtarore ob eam clauſula & verba *om-
nes deſcendentes prædictos ſibi invicem ſubſtituit* --
quæ important teſtitutionem per tranſverſum
faciendam ad *Text. in leg. cum Teſtamento* 37.
3 §. *Hæc verba ff. de bared. inſtit., Bartol, & alii
in leg. Lucius ff. de vulgar., & pupil. Menoch.
conſ.* 95. *numer. primo Redenaſch. conſ.* 60. *num.* 2.
Fuſar. de ſubſtit. quæſt. 254. *num. primo Peregrin.
deciſ.* 111. *num.* 5. *Rocc. Epiſcopus Iſclan. cap.* 15. *nu.*
6. *Rot. coram Sa. mem. Alexand. VIII. dec.* 97. *num.*
4., *& in recent. dec.* 361. *num.* 8. *part. prima.* Nec
hæſitari valeat de deſcendentia legitima, & na-
turali prædicti Silvii à dicto Jacobo, quæ neque
in controverſiam revocatur, indè conſequitur,
quod illa portio booorum, qoæ obvenerat in Au-
guſtinum vigore diviſionis iotèr ipſos initæ de
tempore quo illorum ſavore adaperta fuit memora-
ta Fideicommiſſaria ſucceſſio devoluta fuerit ob
defectum legitimorum in eadem linea ad prædictum
Silvium, vel ejua Patrem ea præditum qualitate le-
gitimitatis, & naturalitatis, qoàm exoptabat Te-
ſtator, & in quorum concurſo legitimatos excluſit
ad notata per *Manent. conſ.* 135. *per tot. Caſtill. contro-* 4
Jur. lib. 5. *cap.* 82. *nu.* 46. *Rota in recentior. dec.* 167.
num. 10. *part.* 14. *& coram Emerix Junior. deciſ.* 660.
num. 10.

Nèc momenti videbatur, quod Carolus Franciſ-
cus Pater Reorum conventorum, & auctor illorum
de Caſalinis fuerit legitimus, & naturalia, quià
cum deſcenderet ad Hyppolito tantum naturali,
& ſic à radice infecta, & ipſe remanere debet ex-
cluſus, nè plus virtutis ſit in cauſato, quàm in
Cauſa, & majori præpolleat præſtantia derivati-
va, qoàm primativa contrà illud principium, qood
deſectus, qui eſt in origine influat remaneatquè in
quolibet derivato, ut docent *Alexand. conſ.* 47. *nu.* 5
72., *&* 73. *lib.* 2. *Cyriac. controver.* 8. *à num.* 20.
ad 34. *Nogneroll. allegat.* 9. *num.* 26. *Rot. deciſ.*
395. *num.* 3. *part. prima, & deciſ.* 214. *num.* 2., *&
ſeq. part.* 9. *recentior., & poſt Modern. Aſculanum ad
Statut. Urb. deciſ.* 124. *num.* 19. cum aliis plena manu
congeſtia in *Romana Fideicommiſſi de Alueris* 12.
Januarii 1711. §. *Ex jure coram* R. P. D. *meo Criſpo
& meliùs in Romana Salviani* 2. *Decembris* 1712. §.
Quin obicem coram eodem.

Minuſqoè ſuffragari potuit legitimatio præfati
Hyppoliti ſequota virtute privilegii illorum de
Campegiis, quià multifariam difficultas ſubmove-
batur ponderando in facto, quod Alexander Te-
ſtator noluit admittere legitimatos, & deſcenden-
tes ab eis, niſi poſtquam evacuata fuerit tota linea
legitimorum, & naturalium præfati Jacobi, &
proindè hæc legitimatio, quæ aliquid operari
valuiſſet in aliis caſibus, in hiſce quibus verſamur
terminis nil eſt pro futura dd. reis conventis, qui
habent contrà ſe claram voluntatem Teſtatoris,
ut late probant *Hieronym. Palm. conſ.* 25. *per tot.*
Lup. de illegitim. comment. 3. §. 2. *num.* 18. *Cyriac.* 6
controverſ. Jur. 21. *num.* 14., *Ciarlin. controv. Fo-
renſ. lib.* 2. *cap.* 172. *num.* 62., *&* 63. *Modernus Aſ-
culanus ad Statut. Urb. adnot.* 38. *artic. primo num.* 25.
& 26.

Et qoæ ſi plana planioria evadebant, ponderan-
do, qnod prædicti Teſtatoris voluntati, qoaſi fa-
molando conſentanea eſt littera prædictæ legitima-
tionia, quæ concepta fuit cum illa ſalutari claoſu-
la - *ſine præjudicio cujuſcumque Fideicommiſſi, &
ſubſtitutionis* -- quo caſo eo minùs præjudicat aliis
prælativè vocatis, & invitatis io dd. Fideicommi-
ſſis, & ſubſtitutionibus in legitimationia privile-
gio præſervatis, ut de ipſiſſimis privilegiis in ter- 7
minis fortioribus firmat *Modernus Aſculanus ad Stat.
Urbis dicta adnotat.* 38. *artic. primo num.* 75., *&
notarunt Cyrocch. diſceptat. prima num.* 36., *Rot. dec.*
667 *nu.* 3. *& per tot. par.* 1. *recent.*

Conſtabilitis igitur hiſce principiis, qoòd tàm
Aloyſius, quàm Philippus de Marſiliis uti deſcen-
dentes ab Hippolyto tantùm legitimato in concur-
ſu aliorum deſcendentium legitimorum, & na-
turalium d. Jacobi cum fideicommiſſum de eis
non loquatur, noo valeant retinere bona tali fidei-
commiſſo

commiſſo obnoxia. utpote præſidium vocationis
non habentes, irriro conetu tentabant illius de-
renſores prælatiuam vocationem prædictorum
maſculorum legitimorum, & neturelium coarctaie
di cretivè in qualibet ipſorum linea, tàm ex litters
Teſtameoti, quam ex tanore ipſius diviſionis,
quum celebrerunt daſcendentes ipſius Jacobi,
& Auctoies eorumdem de Marſilijs de tempore
adapertæ ſucceſſionis, quia quod ſpectar ad lir-
terem Teſtamenti! hæc intelligentia eſt cum ea
pioisùs incompetibilis; dùm ubi quærendæ ſint
hæ lineæ, non invenitur ex eo, quòd Teſtator in
origine nec plures lineas voluit, nec ullo pacto
efformavit, ſed unicem tantùm conſtituit in per-
ſona Jacobi ſtipite deſignato e Teſtatore, à quo
profluere debebant omnes deſcendentes inuitari,
ut ex verbis Teſtamenri ibi — *hæredes eſſe voluit
omnes deſcendentes natos, & naſcituros ex olim
D. Jacobo* -- Quo quippe ceſu extranei ſunt termini
plurium linearum, quamuis deſcendentes eb eo
in plures ramos, ſivè collumnellos diviſi fuerint,
quia ettento principio conſtitutivo unius lineæ
omne ab ea deſcendentes de una, edemque li-
nea formali appellantur, & tanquàm ab vno ſti-
pite, & ab unica prima cauſa productive pro-
cedente de eadem unicitate participent, & da
eadem linea repntantur, ur ſumpto argumenta è
8 *Text. in l. unic. §. 1. His ità deſinitis verſ. hac ità
tàm variè C. de caduc. tollend.* tradunt *Peregrin.
conſil. 54. per tot. lib. 1., & de fideicommiſſis art. 13.
num. 75., Gratian. diſcept. forenſ. cap. 621. à num.
22. ad 26., Cardie. de Luca de fideicomm. diſc. 104.
num. 6. & diſc. 106. num. 12., & ſeqq., Carol. An-
ton. de Luca de lin. legal. tom. 2. reſp. 20., Rota in
Revennaten. Fideicommiſſi Julij Camilli de Abbioſis.
7. Aprilis 1710. ſub §. Quidquam coram R. P. D. meo
Criſpo, & in Romana, ſeù Nicica, Fideicommiſſi.
6. Martij 1713. §. Excluſio coram R. P. D. meo
Falconerio.*

Quodque revera Teſtator futuram deſcendentiam
dicti Jacobi habuerit pro onica linea deſumirur ex
parte conditionali ipſius diſpoſitionis, ubi conſi-
derando caſum deficieutiæ omnium dd. De-
ſcendentium legitimatorum, & naturalium loqui-
tur cum determinetione unius lineæ in numero
ſingulari ibi — *finita autèm linea prædictorum deſ-
cendentium legitimorum, & naturalium, & de le-
gitimo matrimonio natorum, & non legitimatorum
d. Jacobi de Marſilijs ſuccedant &c.* ex quo duo cla-
riſſimè ſequuntur corroborativè ed ſuperius ex-
poſita, quòd deſcendentes legitimi, & natu-
reles d. Jacobi unicam tantùm lineam efforma-
bent, ut ponderando in hac parte aliam huic Ana-
logam diſpoſitionem firmarunt *Redenaſc. conſil. 59.*
9 *per tot.* & præſertim *num. 5. Rocc. diſput. Jur. ca-
pit. 15. num. 14., Rot. in recent. dec. 745. num. 8. &
ſeq. par. 18., & dec 570. num. 9. & dec. 646. num.
26. part. 19. tom. 2.* & ad ornatum *Card. de Luca
dec. 69. num. 6. & ſeq., & in dicta* Romana, *ſeù
Nicien. Fideicommiſſi 6. Martij 1713. §. Singularitas
circa finem coram R. P. D. meo Falconerio.* Al-
terum verò, quòd exindè exurgit excluſio clara
legitimarorum in concurſu legitimorum, & ne-
turalium, dùm aliàs aliquo ex dd. legitimis ſu-
pervivente tote eorum linea non diceretur finita,
ut retiocinantur *Peregrin. conſil. 19. num. 3. lib.*
10 *6. Altograd. conſil. 92. num. 10.,* Rum. *conſil. 126.
num. 3. lib. 1 Giovagnon. conſil. 7. num. 15. lib. 1.,
Menoch. conſ. 205. Soccin. Jun. conſil. 69. num. 3.
lib. 3. Rota coram ſa. mem. Alex. VIII. deo. 177. à
num. 25. & plur. ſeqq. & in rec. dec. 183. n. 18. par. 10.*

Sed in univerſum videbatur ceſſare omnis diffi-
cultas, non ſolùm quia Teſtator erat Juriſconſultus,

& cui perconſequens hæc omnia perſpecta fuiſſe
credi debet, ad hoc ut rigidiùs judiciali expoſita
cenſuræ examinentur, ſed etiam quie prædictam
ſucceſſionem regulare voluit in capita, & non in
ſtirpes, admittendo ad conſucceſſionem ſimul-
taneo concurſu *Patrem, & filium*, & reſpecti-
vè Petruum, nepotem, ut deciſum jem extitit à
Rota Bononienſi; Vndè ſi Teſtaror omnes hu-
juſmodi deſcendentes tali irregulari, & erranti
methodo ad ſoam inuitevit ſucceſſionem; eo
fortiùs dicendum eſt eos conſideraſſe quaſi per
modum Collegij, & peri in omnes dilectione pro-
penſum, tamquem à Jacobo ortum dncentes pro
una tantùm linea conſideraſſe, dum omnes etiam
contrà regularem ordinem ſuccedendi, & præſcrip-
tum Juris voluit in eadem proximioritate pone-
re poſtbabito omni diſcrimine proximioriretis,
quod inter ipſos intercedere potuiſſet, ad notata
per *Fuſar. conſil. 18. num. 14. Rota in Bononien. Fidei-* 12
*commiſſorum de Herculanis 13. Junij 1701. §. Ad
hanc eandem coram bonæ mem. Muto. & in Præ-
neſtina Fideicommiſſi 23. Januarij 1713. §. Hac quid-
quàm coram R. P. D. meo Lancetta.*

Emergit igitur ex prædictis, quòd illa prætenſa
diſcretio, ſivè diſtributio pralationis deſcenden-
tium legitimorum, & naturalium in qualibet linea
ſit porsùs inadaptelibus in præſenti facti thema-
te, in quo præter unicam lineam Jacobi elia adi-
nueniri non potuit, & propterea Defenſores præ-
ſatorum Aloyſij, & Philippi de Merſilijs confugere
ſatagerunt ad tenorem Inſtrumenti dictæ divi-
ſionis celebrati in ipſo ingreſſu ipſius fideicom-
miſſi inter ipſos deſcendentes Jacobi, qui corri-
gendo in parte Teſtamentum dicti Alexandri, quod
efficiebat, ut tota hæc ſucceſſio fideicommiſſa-
ria brevi temporis intercapedine in fruſtra, ſivè
particulas teduceretur ob præceptum, quod ea de-
ferri deberet in capite, & non in ſtirpes unenimi
illorum conſenſu conuenerunt -- *quod ipſis om-
nibus dividentibus quandocumque decedere, & cui-
libet eorum, & cujuslibet eorum parte ſibi aſſigna-
ta, & qua in poſterum obveniret, & acereſceret ab
mortem aliorum ſuccedant, & ſuccedere debeant
proximiores defuncti, ſeù defunctorum ex eis in
ſtirpes, & non in capita, & ſic deinceps in poſterum
ut in Summario Sylui Num. 2. in fine*, arguendo,
quòd cum in illa fuerit mutatus ordo ſucceden-
di, & conuentum, quòd ſucceſſio fieret in ſtirpes,
& non in capita, ampliùs procadi non poſſit
cum lectura Teſtamenti, ſed cum dicta diviſione
novante ordinem ſuccedendi, & in qua ipſi di-
videnres conſtituerint tot capita lineerum, quot
fuerint ſucceſſores, & in qua vocati fuere proxi-
miores, quorum appelletione veniunt etiem le-
gitimati, ſed quemadmodùm adverſo marte pu-
gnerunt in prime jam exploſa difficultate, ita e-
tiam, & in iſta dum apud Dominos nullam adi-
nuenit firmitatem, tùm atentata Juris diſ-
poſitione, tùm littera, & cauſa d. diviſio-
nis.

Atteote enim Juris diſpoſitione, ad hoc ut dici
debeat interverſus ordo ſuccedendi à Teſtatore
præſcriptus requiritur, ut nove ſuccedendi forma
ab hæredibus concorditèr ſtabilita producat om-
nimodam, & inconciliabilem contrarietetem cum
diſpoſitione, & ordine ſuccedendi noveto, itaut
una diſpoſitio alteram dirimet ad *Textem in
leg. ſi inter ff. de except. leg. hac verba ff. de
verborum ſignificat., Andreol, controverſ. 373. num.
7., Cyriac. controverſ. 522. num. 79., Bondcn. col-
lect. legal. 5. numer. 103. tom. 2.* Rot *coram Ar-*
gnell. deciſ. 99. num. 14. cum duobus ſequentibus, & 13
in Romana *Cenſus 25. Junij 1705. §. fin. coram bonæ*

memor. Omanna ; & in Firmana Primogenituræ 19.
Febr. 1712. §. *Hinc nulo modo* 14. *coram R.P.D. meo*
Falconerio.

Undè ſi inconciliabilis contrarietas legis ſuc-
cedendi novata intercedat, non in univer-
ſum, ſed in parte virtuted. partialis novatio-
nis ea ſolùm ſubducta, abrogata, & nova-
ta dici debent, quæ incompatibilia, & con-
tradictoria ſunt cum dicta lege, & norma ſuc-
cedendi novata, ut proſequuntur *Sard. conſil.* 103.
num. 8. *Mantic. de conject. lib.* 12. *tit.* 1. *ſub*
num. 36. *Altograd. conſil.* 97. *num.* 48. *& ſequen-*
14 *tibus lib.* 1. *Saminiat. controv.* 113. *num.* 8. *tom.*
2. *Rot. deciſ.* 88. *num.* 6. *lib.* 10. *inter addit. ad*
Cardin. de Luca tom. 2. *& in Anconitana Fideicom-*
miſſi 11. *Maij* 1696. §. *Quamobrem coram Eminen-*
tiſſimo meo Cardinali de la Tremoille, & in Cameri-
nen. Fideicommiſſi 19. *Junij* 1711. §. *Haud. in dubium*
coram R.P.D. meo Falconerio.

Proùt in fortioribus terminis ultimarum volun-
tatum videmus in Codicillis conditis ab ipſo Te-
ſtatore, quod ea ſolùm revocata dicuntur de con-
tentis in Teſtamento, quæ oculis corporeis in eis
15 adempta eſſe, & revocata noſcuntur, ut probant
Rolan. à Vallo conſ. 31. *num.* 6. *Bellon. Jan. conſ.*
85. *num.* 36. *Fuſar. de ſubſtit. quæſt.* 451. *num.* 8. *Palm.*
Nep. allegat. 389. *num.* 23. *Rot. in dicta Anconitana*
fideicommiſſi 11. *Maij* 1696. §. *Verùm coram Emi-*
nentiſſimo de la Tremoille, & in Romana Fideicom-
miſſi de Alberinis 11. *Martij* 1698. §. *geminæ coràm*
R. P. D. meo Lancetta, & in dicta Camerinen. Fidei
commiſſi 19. *Junij* 1711. §. *Præſertim coràm* R. *P. D.*
meo Falconerio.

Quibus igitur iactis fundamentis nulla viſa fuit in-
tercedi contrarietas intèr præmiſſam diuiſionem, &
Teſtamentum Alexandri præciſiuè ab ea alteratione
in modo ſuccedendi in futurum concordato in ſtir-
pes, & non in capita, vndè cum hæc noua forma, &
modus ſuccedendi hodie in dubium non reuocetur, &
prò forma habeatur, non valet illatio, quoad noua-
tionem, etiam ordinis ſuccedendi reſpectu legitima-
torum, de quibus in præfata diuiſione nulla mentio
facta fuit, & ſine qua prætenſa nouatio induci non
16 poterat ad litteralem *Textus cenſuram in l. nouationum*
C. de nouation. vbi Bald., & cœteri ſcribentes, *Rot.*
deciſ. 183. *num.* 11. *cum duobus ſeqq. coràm Priolo;*
& in Maceraten. Pecaniaria 8. *Iunij* 1711. §.
Non obſtat coram R. P. D. meo Falconerio.

Et quæ Iuris cenſura ſi procedi ſimplicitèr à
fortiori perurget in præſenti caſu attenta littera
præfatæ diuiſionis, in qua expreſſiſſimè diuiden-
tes præſeruarunt fideicommiſſum Alexandri, ibi-*Ci-*
tra tamen præiudicium fideicommiſſi de quo in di-
cto Teſtamento & per conſequens cum nouatio in
dicta diuiſione non cadat niſi in memorato mo-
do ſuccedendi in ſtirpes, & non in capita, & in re-
liquis præſeruatum ſit fideicommiſſum præfati
Alexandri clariſſimè aſſurgit, quod nullo pacto
dici valet nouata, & correpta ſubſidiaria voca-
tio legitimatorum, & locus eiſdem à Teſtatore tri-
butus ſuccedendi, cum per præmiſſam genera-
17 lem præſeruatiuam potiùs remanſerit, vt in di-
cto Teſtamento præſeruata, vt ſcribunt *Roland.*
à Vall. d. conſ. 31. *num.* 17. *cum pluribus ſeqq.*, *Spad.*
conſ. 337. *num.* 5., *Card. de Luc. de fideicom-*
miſſ. diſc. 127. *num.* 12., *Palm. Nep. allegat.* 389.
num. 25. *verſ.*, *& poſt Rot. in Bononien. Fidei-*
commiſſi de Griffonibus ſupèr reſeruatis 11. *Aprilis*
1707. §. *Verùm huiuſmodi coràm bo. me. Omna-*
na, & in dicta Camerinen. Fideicommiſſio 19. *Iu-*
nij 1711. §. *Præſertim in fine coràm R. P. D meo*
Falconerio.

In idemque collimat cauſa dicta diuiſionis, quæ
alia reuera non fuit niſi obuiandi præd. erran-
ti, & inegulari modo ſuccedendi propièr quem
etiam lis agitata fuerat in Rota Bononienſi, & in qua
propugnantes ordinem regularem ſuccedendi iux-
tà cuiuſcumque proximioritatem ſuccubuerunt,
vt colligitur ex ipſa diuiſione. Vndè dum di-
uidentes prò ſola Cauſa efficiente, & nouante dictum
modum ſuccedendi expreſſerunt prædictam vni-
cam quæſtionem, & diuidendi difficultatem, quàm
tunc temporis experti fuere ob neceſſitatem ſuc-
cedendi in capita, & non in ſtirpes, & quod ob
maius commodum ſuccedendi illam determina-
uerint in futurum faciendam eſſe in ſtirpes, &
non in capita præfata nouatio, & alteratio re-
ſtringi tantùm debet ad dictam Cauſam, à qua præmiſ-
ſum pactum nouatium, & alterativum ſuam
recipere debet interpretationem ex animaduerſis
per *Peregrin. conſ.* 93. *num.* 6., *& ſeqq. lib.* 1., 18
Cancer. var. reſolut. lib. 3. *cap.* 11. *num.* 277., Rota
deciſ. 308. *num.* 11. *par.* 11. Recent. cum con-
cordantibus adductis in *deciſ.* 41. *num.* 14., *&*
deciſ. 41. *num.* 8. *poſt Conſtant. ad Stat. Vrb. tom.*
3., *& in Maceraten. Legatorum, & Fideicommiſſi ſupèr*
Prædio della Cimerella, & Domuncula cum Apot-
heca 23. *Iunij* 1710 §. *Adhùc nihilominùs coram me.*

Abſquè eo quod obſtet, quod in dicta diui-
ſione pactum fuerit--*Quod ipſis omnibus diuiden-*
tibus &c. ſuccedant, & ſuccedere debeant proximiorum
defuncti; ſeù defunctorum ex eis in ſtirpes, & non in capi-
ta--Inde inferendo, quod appellatione proximio-
rum defuncti veniant etiam legitimati, vt tra-
dunt *Bardellon. conſ.* 191. *num.* 44., *Gratian. diſ-* 19
cept. foreuſ. cap. 673. *num.* 22. *& Cyriac. controu.* 208.
num. 1., *Rot deciſ.* 377. *num.*, *&* 2. *part.* 19.,
& in Comen. Cappellaniæ 18. *Aprilis* 1701. §. *Fru-*
ſtra &c. coràm Eminentiſſimo Cardinali de la Tre-
moille. Quoniam prædidicta intelligentia ſibi locum
vindicare valuiſſet, quando prætenſa nouatio non
eſſet ſolum reſtricta ad præfatum pactum, & mo-
dum in futurum ſuccedendi in ſtirpes, & non in
capita, ſed ad vniuerſam legem ſuccedendi à
Teſtatore præſcriptam, quià tunc data nouatio-
ne in totum, & remanentibus verbis in eorum
proprio naturali, & germano ſignificatu potuiſſent
iuxtà eorum propriam indolem, & naturam com-
prehendere etiam legitimatos iuxta auctoritates ſu-
periùs adductas; Aſt quandò ex hactenus firma-
tis nouatio eſt ſolùm limitata ad dictum modum
ſuccedendi in ſtirpes, & non in capita prædicta
verba debent ſemper intelligi retento themate
Teſtamenti; & ſic de proximioribus legitimis, &
naturalibus, non autem de legitimatis in Teſta-
mento Alexandi in concurſu legitimorum, & na-
turalium excluſis, vt ſpecialitèr ſcripſerunt *Pere-*
grin. conſ. 65. *num.* 14. *lib.* 2. *& conſ.* 69. *ſub* 20
initio lib. 3. Rot. *deciſ.* 167. *num.* 7., *&* 8. *part.* 14.
Recent.

Eoquè fortiùs prædicta intelligentia ſibi locum
vſurpare apparuit, quia ipſi diuidentes vbi loqu-
uti ſunt de legitimis, & naturalibus paritèr vſi ſunt
verbo *Proximiores*, idcircò quando etiam prædi-
cta vocatio proximiorum valuiſſet aliquo modo
eſſe ſub obſcura omnia argumentorum ambago
ſubmouetur ex ipſo verbo declarato primordiali
parte ipſius diuiſionis ob illud elementare prin-
cipium, quod verba in vno ſenſu accepta in vna
parte Teſtamenti, in eodem accipiuntur in alia ad
tradita per *Fuſar. conſ.* 39. *numer.* 14., *& ſeq.*, 21
& num 42. *in fin.*, *Carena reſolut.* 5. *num.* 15.,
Saminiat. apud. Altograd. Iun. controuerſ. 42. *num.*
23., *Rodulphin allegat.* 176. *num.* 7, *& in dicta*
Romana Saminiani 2. *Decembris* 1712. §. *Tanto ma-*
gis coràm R. P. D. *meo Criſpo.*

Mi

Minuſque ſubſiſtere viſum fuit ergumentum ,
quod ipſi dividentes in actu præfatæ diviſionis tot
conſtituerint lineas, quot tùnc fuerunt Succeſſores,
& ſic in ſequelam hujuſmodi novæ formæ ſe-
quatur , quod donèc ; & quouſque in unaquaque
linea ſuperſint legitimi , vel legitimati ſucceſſio
ſemper continuare debeat in eadem linea non
obſtante etiam prædilectione , & prælatione le-
gitimorum , quæ intelligi neceſſe ſit diſcretivè in
qualibet linea non verò intèr omnes de univerſis
lineis. Quia recurrunt omnia ſupradicta quod di-
videntes non intellexerunt corrigere , vel im-
mutare tùm attentata Juris cenſura, tùm littera, &
Cauſa dictæ diviſionis niſi modum ſuccedendi à
Teſtatore volitum in capita , & à dividentibus ad
tollenda jurgia , diſſidia , ac diſſipationem ipſius
fideicommiſſariæ hæreditatis conuentum in ſtir-
pes , ideoque intellexerunt quidem quemlibet Co-
lomnellum in omnibus futuris ſucceſſionibus u-
nam tantùm perſonam repræſentare conſenſaneè
ad ſucceſſionem in ſtirpes conuentam ad effugien-
dam eam inæqualitatem portionum ſemper odi-
bilem in ſucceſſionibus ut benè perpendendo dictam
22 clauſulam reſpondit *Rota in Auximanana. ſeù Ca-
merinen. Fideicommiſſorum* 16. *Junij* 1710. §. *At-
que . & §.Theſim autem coràm me ;* Sed non tamèn
ut quilibet Columnellus de per ſe propriam con-
ſtituerit lineam ab alija diſcretam ad effectum ad-
mittendi poſt defectùm ligitimorum , legitima-
matos ejuſdem lineæ in ſupplantationem aliorum
legitimorum , & naturalium aliorum Columnello-
rum contrà expreſſam litteram Teſtamenti ipſius A-
lexandri, & ipſorummet dividentium , qui præci-
ſivè à dicto modo ſuccedendi in ſtirpes , & non in
capita aliud nèc explicitè nèc virtualitèr innova-
re , & abrogare voluere ob illam nimis claram
præſertavitam in ventre dictæ diviſionis appoſitam
non innovandi in reliquis dictum fideicommiſſum
Alexandri , & quæ apertiſſimè præſefert abro-
gationem , ſed confirmationem omnium con-
tentorum in Teſtamento in partibus explicitè nèc
23 novatis , nèc revocatis ut ultrà ſuperius adductos
docent *Manſ.conſult.* 282.*numer.* 19., & ferè *per tot.
Rot. deciſ.* 222. *num.* 5. *par.* 18. , *& in dicta
Romana Fideicommiſſi de Albertinis* 10.*Martij* 1698.
*§. Nil relevantes coràm R.P.D. meo Lancetta ,
& in Fanen. Pecuniaria* 1.*Februarij* 1712.*§.Nec ſub-
ſiſtit coràm R.P.D meo Aldrovando.*

Et profectò ſi ſcopus dividentium fuiſſet tot diſ-
cretivas lineas efformare cum admiſſione legitima-
torum in excluſionem cujuslibet ipſarum . utique
clarè dixiſſent, nec ſub inuolucro , & verborum
ambage id à Judicantium oraculo interpretandum
reliquiſſent nec tam genericè præſervaſſent Teſta-
mentum Alexandri fideicommittentis ; Aſt quia
tota mentis acies dividentium erat dumtaxàt di-
recta ad corrigendum prædict. irregularem modum
ſuccedendi illum reducendo ad tramites Juris in
ſtirpes , & non in capita , ut filius non ſuccede-
ret ubi ſuccederet Pater , & Patruus cum nepo-
24 tibus in ſtirpes uxtà cenſuram *Text. in §. Cum
filius inſtit. de hered. , quæ ab inteſt. defer. . & in
Auth. ceſſante ibique gloſſ., & DD Cod.de legitim.hæ-
red. Barry de ſucceſſ. ab inſt. lib* 18. *tit.* 1. *num.* 2.
verſ.ſi quis deceſſerit Rot. *coram Coccin. deciſ.* 1162.
num. 15. *&* 16. *& coram Emerix Jun. deciſ.* 1238.
num. 10. *& in Romana Immiſſionis* 3. *Julij* 1711. §.
Fundatam in fine coram Me : Ideò de alijs diſpoſi-
tis in Teſtamento verba non fecerunt , & quemad-
modùm examinando hunc caſum cum dicto re-
gulari , & juridico ordine ſuccedendi non co-
noentionali , & pactionato ſed ab ipſo Teſtato-
re in ſuis tabulis Teſtamentarijs demandato effe-
ctus reciprocæ ex ipſa lineæ unicitate , & dictæ
ſubſidiariæ tantum vocationis legitimatorum evi-
tari non poſſet ex traditis per *Menoch. de præſumpt.* 25
*lib.*4.*præſumpt.* 59. *num.* 13. *& per Rot. in Forol-
iuien. fideicommiſſi de Torellis* 28. *Junij* 1702. §.
Quarta deſumitur coram bon. mem. Muto. Ità etiam
in præſenti, in quo dividentes prædictam fidicom-
miſſariam ſucceſſionem ad præfatum legalem ſo-
lummodò ordinem ſuccedendi redigere intel-
lexere ex notatis per *Decian. conſ.* 6. *num.* 27. 26
*vol.*1.*Surd. conſ.* 384.*num.*22. *Card. de Luc. de em-
phyt. diſc.* 50.*num.*7.*in fine* , Rot , *in Romana cam-
bij , ſeu relevationis à moleſtijs* 27. *Junij* 1710.
§. *finali coram Reverendiſſimo P. D. Molinet
Decano.*

Maximè quia dividentes inter ſe nec remiſerunt
reciprocam ſubſtitutionem contentam in Teſtamen-
to præſervato , ſed eam ſuppoſuerunt in illis ver-
bis ibi — *quæ in poſterum eidem obveniret , & accre-
ſceret ob mortem aliorum , ac alicujus eorum.* Vndè
ſi ipſi dividentes ſuppoſuerunt ad inuicem ſe eſſe
gravatos reſtituere per dictam reciprocam hoc o-
nus reſtituendi intelligi non valet , niſi ad for-
mam Teſtamenti in quo demandabatur , & ſic re-
tento ſempèr illo themate Teſtamenti excluſivo
legitimatorum in conflictu legitimatorum , & natu-
ralium , ad quod tacitè ſe referebant ad tradita 27
per Rot. *poſt Modernum Aſculanum ad Statutn Vr-
bis deciſ.*41.*c.* 28.*verſ. ſed quod dicatur num.* 29. *&
dec.*43.*num.*1.*& ſeqq. & in Pincentina bonorum* 25.
Junij 1708. §. *Non obſtante coram* R. P. D. *meo
Lancetta , & in* Revennaten. *fideicommiſſi Hiero-
nymi de Abbioſis* 7. *Aprilis* 1710. §. *Dividentes
coram* R.P.D.*meo Criſpo.*

Et ex quibus quamuis lebeſcat principium illud
conſideratum à Defenſuribus fratrum de Caſalinis,
quod bona in unam lineam ingreſſa ad aliam
tranſire non valeant, niſi naturali decurſu ejuſdem
lineæ totalitèr evacuato , attamen , & ex ſallentia
præfatæ regulæ communitèr aſſignata paritèr ceſ-
ſaret omnis difficultas , quia quando Teſtator pun-
ctum lineæ coarctavit prout hic ad legitimos, &
naturales excluſis legitimatis , illis defectis linea,
dicitur extincta non curatis legitimatis de eadem
linea , utpotè intrà illam lineam non vocatis
ut dixit *Rot.in deciſ.*26.*num.*10 *par* 18. repetita pe-
nès *Torre de majorat. deciſ.* 29. *num.* 10. *par.* 3. *& 28
in Cæſenaten. Immiſſionis* 9. *Decembris ſuperioris
anni coram Me.*

Nec omnium à premiſſo ſenſu DD.retrahere valuit
decantata obſervantia juxtà quàm prætendebatur ,
quod cum prædicta bona fideicommiſſaria longæ-
vo tempore poſſeſſa fuerint pacificè à legitimi-
tatis ab hac obſervantia poſita in linea , & claſſe
interpretativa apprimè declarata remanſerit præ-
dicta diviſio , quia in primis non benè probatur
in facto nàm licèt Alexander , Hippolytus fi-
lij naturales Auguſtini legitimi fuerint legitimati
de anno 1605. , non tamen ab illa incipere po-
tuit obſervantia , quia tunc vivebat præfatus Au-
guſtinus Pater , & ipſe erat omnium bonorum
poſſeſſor tanquam legitimus , & naturalis , & quod
plus eſt reperto principio inchoativo dictæ obſer-
vantiæ , ea non poſſet trahi ultrà annum 1640. quo
tempore auctore Siluij erant in pupillari ætate
conſtituti , & ſic contra eos agere non valentes ta-
lis obſervantia opponibilis non erat ad tradita per 29
Mandell. conſ 355. *num.* 24. *&* 25. *Vrſill. ad Afflict.
deciſ.* 13. *num.* 11. Rot. *coram Duran. dec.* 426.
num. 11. *& coram Zurat. deciſ.* 75. *num.* 13. *& co-
ram Me. deciſ.* 42. *num.* 16. *inter hactenus* Romæ
impreſſas. Et cum ſubindè de anno 1669. lis in-
choata fuerit contra legitimatos poſſeſſores, hæc ob-
ſervantia ad nihilum redacta emicuit , quæ de cæ-
tero, etiam probeta præmiſſis de Maſſilijs nec obi-

cum præſtare valuiſſet cum non doceatur de præ-
ciſa, & infallibili ſcientia fideicommiſſi, & iuris
eiſdem competentis aduersùs legitimatos, quæ de
jure eſt neceſſaria ad hoc, vt vocatis obſeruantia
30 obſtare poſſit, & irroget adeo graue præiudicium
amiſſionis iuria ſuccedendi, vt obſeruat *Tondut.
reſol. ciuil. par. 2. cap. 134. num. 12. Rot. deciſ.
157. num. 2. ſeqq. par. 8. recent.* & obiecto occur-
rendo in terminis obſeruantiæ interpretatiuæ dixit
*Rot. in Melenitana fideicommiſſi 20. Martij 1711. §.
final. cor. R.P.D. meo Criſpo.*

Abſoluto examine fideicommiſſi progredientes
DD. ad trutinam identitatis bonorum poſitorum
in loco Saluaris, ad quæ genericè pro parte Co-
mitis Siluij, aliorumque de Marſilijs petitur immiſ-
ſio ea, vt par erat ad teddendum vnicuique ius
ſuum diuiſerunt in tres ſpecies. In bona nempè
propria, & fideicommiſſaria præſati Alexandri
Teſtatoris in bona libera hæredum grauatorum me-
diantibus pluribus acquiſitionibus per eos in eo-
dem loco quæſita, & in bona emphyteutica de
directo domino Eccleſiæ Parrochialis S. Apollinatis
de Caluinzano.

Quoad bona fideicommiſſaria in præfato Com-
muni, ſiuè loco *Saluaris* exiſtentia, & hodiè de-
tenta à ſtatribus de Caſalinis in quantitate ſeptem
petiatum terræ DD. non hæſitarunt dicto Comiti
Siluio, alijſque de Marſilijs ab eo cauſam haben-
tibus concedere immiſſionem, quia cum ex præ-
dictia de exiſtentia, & purificatione fideicommiſſi
in præſati Siluij perſona ambigi non valeret, il-
lorum identitas ſatis, ſuperque comprobata rema-
nere viſa fuit, nedùm ex illorum deſcriptione per
ipſum Teſtatorem facta in ſuo Teſtamento ex qua
ſufficientèr eliſi identitatia probationem docuere
31 *Cephal. conſ. 386. num. 29. Rot. in Lucann fideicom-
miſſi ſuper executione 12. Iunij 1710. §. Quod autem
bona & ſeq. coram R.P.D. meo Criſpo, & in Mace-
raten. fideicommiſſi ſuper reſeruatis 22. Iunij 1712. §.
Quod vero coram eodem.* Sed etiàm ex dicta diui-
ſione facta inter ipſos deſcendentes, in qua diui-
duntur bona ab ipſo Alexandro fideicommittente
in dicto loco acquiſita, & proptercà data prædicta
acquiſitione, & poſſeſſione prædictorum bonorum,
penès ipſum fideicommittentem, & deindè pænès
hæredes grauatos, qui illa diſtraxerunt in fratres
de Caſalinis vtique memorata bona alienàto præ-
ſumuntur de illis olim poſſeſſis, & acquiſitis in
eodem loco à fideicommittente donèc de contrario
non doceatur iuxtà celebrem *conſt. Fulgoſij 145. num.
32 2. verſic. porrò ſi aliundè Fuſar. conſ. 161. num. 1.
Rot. coram Celſ. deciſ. 108. num. 4. & coram Ludo-
uiſ. deciſ. 575. num. 9. ibique Alden. num. 11. &
coram Cerro deciſ. 246. num. 1. & ſeqq., & in Bo-
nonien. Cauthelæ Angeli 20. Ianuarij 1708. §. Error
coram Eminentiſſimo Priolo.*

Eodemque prorsùs modo conuenerunt dandam
eſſe immiſſionem ad bona libera hæredum grava-
torum in memorato communi exiſtentia non ob-
ſtante cenſura eiuſdem *Textus in l. fin. C. de Edict.
Diu. Adrian. tollen.* præpediente immiſſionis in-
terdictum contra bona libera hæredum grauato-
rum, illudque tantùm indulgente aduersùs bona
33 fideicommiſſaria Teſtatoris. Quoniàm licet prædi-
cta Iuris propoſitio nullam patiatur difficultatem
in abſtracto, attamen non applicari apparuit in
concreto caſus, in quo quando non adimpleretur
inueſtimentum illud, quod Teſtator per biſcentum
annorum curriculum ſuis heredibus demandauerat
purificato caſu huiuſce ſubſtitutionis in ſcutis cen-
tum auri quolibet anno, prædicti hæredes, & di-
uidentes in eadem diuiſione pacti fuerunt ibi--*quod
tot bona, ac de bonis ipſorum diuidentium reſpectu
eorum, qui effectualitèr non fecerunt ſingulo anno
inueſtituram cenſeri aſſignatam, & ſubrogatam tan-
tam partem eorumdem bonorum, aſſignarunt pro-
portionaliter arbitrio boni viri*; Undè clarè con-
ſequitur, quod cum Auctores fratrum de Caſali-
nis nunquam tale fecerint reinueſtimentum pro
dicto neglecto reinueſtimento ſtatim obnoxio aſſi-
gnata, & ſubrogata iuxtà præmiſſam, quàm ſibi
ſcripſerunt dividentes prædicta bona remanſerint,
& quemadmodùm prædicto Comiti Siluio im-
miſſio denegari non poſſet ad præſatum reinueſti-
mentum, ſi non fuiſſet neglectum, ità nec ad dic-
ta bona iudicio, auctoritateque diuidentium loco
dicti reinueſtimenti ſubrogata, ut aliàa reſpondit
Rot. *coram Ninot. deciſ. 7. num. 2., & coram* Me 34
*dec. 80. n. 26. inter hactenùs impreſſas iuxtà Roma-
nam impreſſionem, & in* Romana *Immiſſionis ſuper re-
ſtitutione in integrum 27. Iunij* 1710. §. *Illud coram
R. P. D. meo Aldrovando.*

Non attenta reſponſione, quod ad ſummum præ-
fati Comes Silvius, alijque de Marſilija valeant
dumtaxat contrà prædicta bona agere in ſalviano
iura Creditorum ob non factum dictum reinueſti-
mentum, ſed non tamen iura fideicommiſſi, quia
prædictus diſcurſus tunc ſibi locum vindicare va-
leret, quando reveta dicta ſubrogatio dicta divi-
ſione conuenta non foret, ſolùmque ea prætende-
tetur Juris miniſterio nulla præcedente conventio-
ne, eſt quando ea litteris cubitalibus pacta fuit,
& quidem per viam aſſignationis, & ſubrogatio-
nis favore fideicommiſſi præfatum argumentum
viribus non ſubſiſtit, cùm in hiſce terminia me-
morata bona ab hæredibus gravatis inveſtimenta fa-
cere negligentibus acquiſita præſertim poſt dictam
diviſionem innegabiliter evaſerint de ſubſtantia
fideicommiſſi, proportionabiliter tamen ad eam
portionem quam capere valent ommiſſa inveſti-
menta, illaquemet actio, quæ ſæpè dictis Actori-
bus competeret pro conſequendis præfatis inve-
ſtimentis competere quoque debet pro aſſequen-
dis controverſia bonis liberis loco præmiſſorum
neglectorum inveſtimentorum ſubrogatis ad *Text.* 35
*in l. filia §. fin. ff. de condit. & demonſtr. Bartol. in
l. qui Romæ 122. §. Duo fratres num. 10. quæſt. 1. ff.
de verbor. obligat. Bald. conſ. 112. num 5. lib. 1. Cra-
vett. conſ. 973. num. 1. & ſeq. Card. Mantic. de tacit.
lib. 25. tit. 1. num. 14. Card. de Luc. de eredit. diſc. 35.
num. 26. & 27.* Rot. *in* Romana, *ſeù Jaunen. dotis,
& locorum Montium 3. Julii 1711. §. Ex iſtis coram
Reverendiſſimo D. meo Molines Decano.*

In prædicto tamen ſenſu affirmativo, in quo *DD.*
ex recenſitis rationum momentis reſederunt quoad
præmiſſas duas ſpecies bonorum, non ſteterunt,
quoad poſtremam, nempè ad bona emphyteutica
Eccleſiæ Parochialis de Caluenzano, ad quæ efflà-
gitatam immiſſionem ſæpefatis Sylvio, & alijs
de Marſilijs denegarunt, quia quoad iſta eſt con-
ſtans in facto, quod poſtquam illa tàm à Zac-
caria de Roccis, quàm à Simeone de Bonfioliis
integraliter acquiſivit Alexander fideicommittens
de illis ab Archipresbytero dictæ Eccleſiæ Domi-
no directo inveſtitus fuit --*pro ſe, filiis, & deſcen-
dentibus maſculis per lineam maſculinam deſcendenti-
bus*-- ut *in Summario Reorum num.* 3. Cum igitur
in diſcrimen revocari non valeat. quod prædicta
conceſſio ſit pactionata, tamquam reſtricta ad
filios, & deſcendentes maſculos præſati Alexandri.
ut communitèr ſcribunt *Fulgin. de contract. emphyt.
quæſt. 1. num. 2. Clar, qu. 16. §. Emphyteuſis verſ.* 36
his præmiſſis, Rot. *apud Calderon. reſolut. 11. num.
32. & ſeqq. tom. 1., & in Bononien. fideicommiſſi
Alexii de Urſis ſuper portione Annibalis 27. Junii* 1710.
§. Conſiſtit coram R.P.D. *meo Aldrouando.* Ità con-
ſequitur, quod cum defecerint Hermes, & Ageſilaus
illius filii, nulla relicta prole hæc bona devoluta fue-
rint

rint ad Eccleſiam Dominam directam, & omna fideicommiſſum, quod ſuper illis prædictus Alexan-
38 der in præjudicium vocatorum conſtituit, & quod obſervare tenebantur, tanquam ejua hæredes evanuerit, ad tradita per *Salgad.labyr.creditor.par.3.cap.3.n.17.& 18.Card. de Luc. de emphyt.diſc.44.n.10.Franc. dec.266. n.3 Rot. deciſ.86.per tot.par.5.rec.,& in dicta Bononien. fideicommiſſi Alexij de Vrſis ſub* §.3.& §.10.

Non attentata reſponſione, quod in dicta Inneſtitura habeantur verba perpetuitatem importantia, & clauſulæ *ad habendum, tenendum &c.*, quia prædicta verba perpetuitatem denotantia, quemadmodùm famulantur naturæ, & legi Inueſtituræ in ſuo ſenſu percipi, intelligique non poſſunt quam conſantaneè ad dictam ſubjectam materiam, & ad eam perpetuitarem, quæ apprimè verificari valet in dictis filijs, & deſcendentibua vocatia ad perſonas axtraneas non vocatas, nec comprehenſas in dicta Inuectitura, ad firmata per *Saminat. controu.* 164. *num.* 4. *& ſeqq. tom.* 2. *Rot. deciſ.* 1150. *num.* 5. *coram Emerix jun., & deciſ.* 618. *num.* 8. *par.*19.*tom.* 2. *recent., & in Romana Domus* 11. *Decembris* 1702. §. *Verùm coram Eminentiſſimo D.meo Cardinali Priolo, & in dicta Bononien.fideicommiſſi de Vrſis ſuper portione Annibalis ſub* §.13.

Prout quocque non refragantur præmiſſæ clanſulæ *ad habendum, tenendum &c.* non ſolùm quia non ſunt cæterarae, ſed quia vti extenſæ in hunc modum-- *Ad habendum, tenendum, fruendum, & naturalitèr poſſideadum, & quidquid Conductori, eiuſque filijs, & deſcendentibus prædictis videbitur, & placuerit perpetuò faciendum, & diſponendum, quæ de iure, ex forma Sacrorum Canonum facere, & diſponere licet*—mitabilitèr retorqentur, & mirificè prèmiſſam intetpretationem confirmant, dùm tam effectus ille effrenatus decantatæ perpetuitatis, quam prætenſæ comptæhenſionia vigore dictarum clauſularum, etiam extranearum perſonarum, ſtatim vigore præſatorum verborum cohibitus fuit inttà cancellos illius licitæ perpetuitatis, quam indulget cenſura Sacrorum Canonum, qui cum non patiantur Inveſtitutaa eſſe perpetuas, & comprænhenſiuas perſonarum, extranearum, ex diſpoſitione *Textus in* §. *Emphyteuſim, & in* §. *Si ve-*
39 *rò in perpetuum Anthent. de non alienan. aut permut. reb. Eccleſ. Fulgin. de contract. emphyt quaſt.* 7 *per tot. Rot. deciſ.*39. *num. par* 8., *& deciſ.*66. *num.* 5 *&* 6. *par. rec., & in Sarſinaten. deuolutionis* 27. *Februarij* 1711. §. *Minimèque coram R.P.D. meo Aldrouando.* Inda oritur, quod ſtantibua dictia verbia cohibentibus, & explicantibus intellectum dictorum verborum, & clauſularum eo firmiùs aſſerendum eſt à ſtricta, & rigoroſa Eccleſiaſtica amphyteuſi virture ſæpè dictorum verborum, & clauſula diſcedere noluiſſe, vt ponderant *Pepu-*
40 *ſius var. reſol. cap.* 9. *num.*105. *& num.* 409. *Sperell. deciſ.* 320. *num.* 22. *Gam' deciſ.* 244., *& deciſ.* 276. *vtrobique num.* 3. *Rot. apud Vrceol. de tranſact. dec.* 2. *num.* 5. *cum. ſeqq., & poſt Salgad. in labyr. credit. deciſ.* 18., *& deciſ.* 83. *num.* 9. *par.* 18. *rec., & in dicta Romana Domus* 11. *Decembris* 1702. §. *Verùm coram Eminentiſs. Priolo.*

Si igitur ex præmiſſis poſtquam bona huiuſmodi deuoluta fuera ad Eccleſiam Dominam directam, huic placuit eadem bona per viam nouæ Inueſtituræ concedere Æneæ Conſtantio, Cæſari Marco, Antonio, Auguſtino, Alexandro, ac Vincentio de Marſilijs, illorumqua Conſanguineis nequaquàm compræhenſis in prima, & finita Inueſtitura, vt *in Summario Reorum num.* 4. non aſt ampliùs inquirendum de fideicommiſſo Alexandri, quod expirauit terminara Inueſtitura, ſed huiuſmodi bona per nouitèr inueſtitoa acquiſita ſolùm dicentur ex prouidentia Domini directi à quo compræhenſi, ac vocati vnicè recognoſcera dicuntur eorum ius independentèr à quacumque alia perſona, quemadmodùm vno ora concludunt *de Card. de Luca Emphyt. diſc.* 10 *nu.* 3. *Fuſar. de ſubſtitut. quaſt.* 630. *num.*1.*Palm. Nep. deciſ. Lucen.*140. *num.* 24.*&* 25.*to.*2.*Rot. deciſ.*460. 41
*num.*11. *verſ. vndè par.*19.*tom.*2.*recent., & in Bononien.fideicommiſſi Alexij de Vrſis ſuper portione Annibalis* 27. *Iunij* 1710. §. *Cum igitur coram R.P.D. meo Aldrouando.*

Non releuante, quod cum memorati Comites Aloyſius, & Philippus da Marſilija ſint deſcendentes à legitimatis non ſint capaces dictorum bonorum emphyteuticorum, & ſic omnia conſolidata fuerint in linea D. Comitis Syluij, quia cum reuera adſint conceſſiones compræhenſiuæ, etiam præſatorum legitimatorum, æquum DD. viſum non fuit illos declarare incapaces talia ſucceſſionis, donec hic articulus particularitèr diſcutiatur, & ideò reſeruatia ſuper hoc puncto iuribus hinc inde, DD. da cætero iuxtà modum prædictum ſuper bonia emphyteuticis reſoluerunt utraqua Parte acritèr informante, & ſua iura viriliùt propugnante.

R. P. D. CRISPO.

Bononien Aſſociationis

Super reſervatis

Ven. 20. Martii 1716.

ARGVMENTVM.

Melioramenta facta per Emphyteutam ultrà legem parti, ad ipſum ſpectant, non autem ad Dominuum directum, illaque alienari poſſunt in quaſcumque perſonas abſquè incurſu Caducitatis. Loca pia non ſunt prohibita Emphyteuſim acquirere ad effectum vendendi, & recipiendi, prætium.

SVMMARIVM.

1 *Melioramenta conſiderabilis valoris facta ſupèr re Emphytentica reſici debent à Domina directo.*

2 *Et prò illis nulla competit aſſociatio Domino directo, ſed tanquàm libera remanènt in patrimonia Emphyteura, ejuſque baredum.*

3 *Praſertim ubi nullo Jure cogente, ſed volantariè facta fuerunt.*

4 *Melior probatio Confeſſione propria deſiderari nequit.*

5 *Emphyteuta de jure non tenetur niſi facere meliorationes modicas, non autem magni valoris.*

6. *Et Dominus directus contrarium pratendens debet conuincere expreſſam, & indubitatam obligationem, ſeù pactum.*

7 *Voluntas Contrabentium ervitur ex diſcretivo modo loquendi.*

8 *Augumentum notabile Bonorum Emphyteuticorum, quod provenire non potuit à ſolo temporis beneficio, referendum eſt ad meliorationes factas ab Emphytenta.*

9 *Prò condemnando Domino directo ad refectionem melioramentorum, ſufficit generica probatio illorum, reſervata executioni eorumdem liquidatio Me-*

10 *Melioramenta ultrà neceſſitatem pacti ab Emphyteuta confecta, alienari poſſunt in quoſcumque abſque incurſu Caducitatis.*

11 *Loca pia non ſunt prohibita Emphyteuſim acquirere, ad effectum vendendi, & recipiendi pretium.*

12 *Contrarijs Auctoritatibus procedentibus, vel ubi in prohibitione explicata ſunt Loca pia, & manus mortua.*

13 *Vel ubi ex particulari conſtitutione ſunt incapaces ſimplicis etiam detentationis ad effectum obtinendi pratium.*

14. *Proviſiboninis ul tra tramites prohibitionis legis extendenda non eſt.*

15 *Omnia pacta licet effenata, civilitèr ſunt intelligenda.*

Deciſio XXV.

AD nouum examen reuocatis geminis intèr ſe pugnantibus Deciſionibus coràm me editis ſuo diebus 15. Innij 1714., 15. Mertij 1715., in quarum prima ob terminatam lineam vocatorum in inueſtitura, Empbyteuſim cuiuſdam ſitus, & Domus ad Hoſpitale S. Blaſij Bononiæ Dominum directum vna cùm omnibus melioramentis deuolntam fuiſſe decernitur; in ſecunda verò exceptis ædificijs per primnm Inneſtitum confectis omnia, & quæcumque melioramenta ſuper addita ſnb eedem deuolntione neutiquàm compræhenſa ſtatuitur; Cùm autèm Domini in hodierna Rota hanc poſteriorem teſolutionem viribus ſubſiſtere compererint, ideò ſub conſueto dubio conſulti— *An ſit ſtandum in primo, vel ſecundo loco deciſis*, prò perſiſtentia *in ſecundo loco deciſis* teſponſum protulerunt.

Retento ſiquidèm principio per Doctores, & Tribunalia conſtantèr amplexo, quod vbi proùt hic non agitur de culpoſa deuolutione, ſed de reuerſiona Emphyteuſis ad Dominum directum ob extinctionem lineæ Vocatotum, ſiuè illa ſit Eccleſiaſtica, ſiuè Priuetotum melioramente conſiderabilis valotis, ad quæ ex facto hominis Empbyteute cogi non poterat, refici ſempèr debent, nèc
1 Domino directo acquiſita intelliguntur, vt pluribus relatis anctoriratibus probat poſtrema huius cauſæ Deciſio §. *Deuolutio*, & præter ibi deductos monent *Mareſcott. var. reſol. lib. 2. cap.* 110. n. 12. *Gamma deciſ.* 75. *n.* 2. *Rota in Piſana Deuolutionis* 24. *Ianuarij* 1701. §. *Haud releuante coràm Reverendiſſimo dell'Olmo Epiſcopo Concben*, Hoc itàquè præmiſſo de plano conſequitur, quod ſuper controuarſis melioramentis, quæ nullo cogente pacto, ſed ex mero arbitrio, & voluntate per Emphyteutas prò tempore in ſitu Emphyteutico ſuperaddita comperiuntur, nulla ſit debita aſſociatio Hoſpitali tamquàm Domino directo, ſed ea ad commodum vltimi inueſtiti, illiuſque hæredum non ſecùs, ac cætera bona, de quibus ipſi velerent liberè diſponere, veniunt detrahenda *Cyriac. contr.* 268. *num.* 21. *Pacion. de locat., & con-*
2 *duct. cap.* 34. §. 2. *num.* 13. *Iuſ. Ludouic. deciſ.* 24. *n.* 20. *Surd. dec.* 300. *n.* 22: *verſ. Prætereà licèt*, *Rot. cor. Duran. dec.* 338. *n.* 24., *& ſeqq.*

Petum releuante quod in Inſtrumento inueſtituræ ſpeciele pactum adiectum extiterit meliorandi ſitum in Emphyteuſim conceſſum, quo caſu etiàm melioramenta in caſn teuerſionis bonorum ad Dominum directum deuolui dicantur, abſque eo quod ab Hæredibus Emphyteutæ repeti vllatenùs valeant. Quià cùm melioratio prædicta inter Partes pectionata, teſtricta ſolummodò appareat ad geminas Domus arbitrio boni viri proprijs ſumptibus Emphyteutæ ædificendas, eo ipſo qnod Florianus primus inueſtitus loco duarum Domorum; vnem Domum cùm duorum ingreſſibus conſtruxit, quorum alter ducit ad penetralia Domus, alter verò ad remiſſam, & ſtabulum illi annexum ſiuè contiguum, vtiquè ſatisſactum iàm dicitur obligationi, ſiuè oneri ab ipſo Emphiteuta ſuſcepto iuxtà legem inueſtituræ arbitrio boni Viri determinando. Ac proptereà quæcumque alia melioramenta, quæ vltrà domum prædictam fuerunt ſucceſſinè per Emphiteutas ſuperaddita, illa tamquèm merè volnntarie, & nulla hominis prouiſione cogente peracta, ſub eorum libera diſpoſitione remanſiſſe cenſentur, nec ideò ad Dominum Directum deuoluuntur, vt in propoſita notant, 3
Riminald. Iun. conſ. 384. *num.* 48. *Gratian. diſcept. foren. cap.* 934. *num.* 10., *& ſeqq. Pacion. de locat., & conduct. d. cap.* 34. §. 2. *n.* 15. *Surd. dec.* 300. *num.* 21.

Et ſenè per dictæ Domus, & ſtabuli contructionem adimpletam iàm extitiſſe obligationem ab Emphyteuta in Inſtrumento Inueſtituræ ſuſceptam parens vndiquè redditur ex ſucceſſiua inueſtituræ renouatione facta per Hoſpitales ſauore Dorotheæ Ambroſinæ filiæ dicti Floriani primò inueſtiti, in qua poſt deſcriptum bonorum ſtatum quelis erat de tempore primæ conceſſionis, expreſſe expoſita leguntur ædificia per eumdem Florianum ad formam pacti completa, ità Miniſtri Hoſpitalis implicitè declerentes eadem acceptere in plenariam exequutionem ejnſdem præambuli pacti Rursùs in alio ſucceſſivo Inſtrumento venditionis ejuſdem ſitus Emphyteutici ſectæ per dictam Ambroſinam ſavore Andreæ Mariani, ijdem Hoſpitalis Miniſtri eorum conſenſum interponendo iterùm faſſi ſuerunt obligationem ædificandi ſuſuptam per Florianum ſuum integrum complementũ obtinuiſſe. Quinimò in caſu, quo ipſi Inueſtiti, aliud ædificium, ſeù Domum conſtruere vellent, certam formam, ſivè modum præfixerunt, reponendo tamèn eorum arbitrio novæ Fabricæ conſtructionem, quo nil clariùs ad conuiencendum illos fuiſſe conſideratos in libertate, non verò in neceſſitere ulrelriora ædificie perficiendi. Et quemvis ſingula alia cepitula, & pacta primævæ concaſſionis iu prædicto Inſtrumento repetierint, adhùc quià hoc idividuum pactum ædificandi prò impleto recognoverunt; illud inibi repetere fuit prætetmiſſum; Stante igitur hec geminata Partis confeſſione, ſeù declaratione non oſcitantèr, & inconſultò, ſed in actibus Serijs, & proportionatis emiſſa, in vanum refricari contenditur adimplementum oneris, ſeù obligationis per Emphyteutas ſuſceptæ, nàm quotiès illa prò ſemèl præſtita, vel ſervata, fuit ab ipſo Hoſpitali recognita, non eſt cur valeat in præſenti ulterioris adimplementi probatio daſiderari *Cap.* 4
quod ſemèl de regul. Jur. in 6. *Panormit. ad cap. quia propter* §. *Illud num.* 4. *de elect. Berboſ. de Jur. Eccleſ. lib. primo cap.* 19. *num.* 110, *Paſſerin. de elect. cap.* 10. *num.* 41. *Gomez var. lib.* 2. *cap.* 6. *in fin. Afflict. deciſ.* 105. *num.* 2. Rot. *cor. Bich. dec.* 636. *ſub* 7., *& ſeqq. in rec. par.* 19. *dec.* 81. *num.* 9., *& dec.* 169. *n.* 5, *&* 10.

Atquè hinc attendi neutiquàm meretur, quod eum Inſtrumento ſtipulato cùm Meriano appoſita legatur generalis conuentio de ſervandis omnibus & ſingulis pactis in primæva conceſſione contentis, id ſatis eſſe videatur, ad hoc, nt qnæcumque alia melioramenta per Emphyteutes ſubindè confecta non voluntariè, ſed in vim pacti, ſeù præambulæ conuentionis proceſſiſſe cenſeantur. Quandoquidèm ex hec generica repetitione pectorum in primæva conceſſione contentorum inferri minimè valet, quod novum etiam ſuperadditum fuerit pectum de ædificando, quen-

quandò illud jam ſemel obſervatum, & adimpletum remanebat, ac ex tot declarationibus ad ſenſum ipſius Domini Directi jàm ſemel effectum ſortitum; id enim ſicuti dubium eſſe inquit, quin terminos obligationis Emphyteutæ excedebat, qui de Jute non niſi maliorationes
5 modicas, non autèm magni valoris explere obobſtringebarur *Bonden. in l. divortio §. fin. par.* 1. *num.* 36. *Garz. de expenſ. cap.* 14. *num.* 12. *Facion. de locat.. & conduct.d. cap.* 34. *§.* 2.*num.* 13., durum droptereà, ac nimis incongtuum eſſet, quod ſub verborum inuolucro talis obligatio ad meliotamenta notabilis valoris à partibus fuerit extenſa, quæ utiqnè ſi volita diceretur ex-
6 preſſis verbis explicari debuiſſet, ut reſpondet *dicta poſterior Deciſio §. Haud relevante*, & ultrà ibi deductores firmant *Manent. de Livell. par.* 6. *num.* 1.. *& ſeqq. Neg. de except.cap.*6. *num.* 99. *verſic. Conſulerem tamèn, Rocc.diſput.Jur. ſelect cap.* 65. *numer.* 33. *& ſeqq.*

Maximè quis in hac noviſſims inueſtituts quamadmodum ſingula alia pacta & ſi minùs relevantia fuerunt adamuſſim, ac in ſpecie repetits, nac non etiàm quàm, plurs expoſita, quæ repetitioni ajuſdam pacti de ædificando, nedùm opponuntur, ſed quoqua ajus præcedens adimplementum præſupponunt: Quotiès proptereà Partes hujuſmodi pactum explicità apponere neglexerunt, fateri utique oportet, de eo nullatenùs cogitaſſe, veluti quis jam adimpletum recognouerint, aliàs enim eodem fermè modo, quo cæteris conuentionibus Dominus Directus ſe cautum reddere voluit illas ſingillatim explicaudo, itè etiàm ſi nouum pactum ædificandi in ultimis Inueſtiris exopraſſet, illud expreſſim apponere non omiſiſſet ducto argumento à diſ-
7 cretivs loquurione, de quo *Text. in l. unica §. Sin autèm Cod, de caduc. tollen.*, *& in cap. ad audientiam de Decimis Rot. coram Seraphin. deciſ.* 1486. *num.*1., *& ſeqq.coram Pen deciſ.*471. *num.* 9. *coram. Dunoz. Jun. deciſ.* 630. *num,* 3. *in recent. par.* 19. *deciſ.* 122. *numur.* 8., *& deciſ.* 304. *num.* 12.

Minnſque obeſſe videtur, quod controuerſa meliotamenta per vltimos emphyteutas expleta ſint potiùs ad voluptotem, ſeù oblectamentum Domus conſtructæ à Flotiano primo Inueſtito, quàm habilia ad conſtituendum corpus diſtinctum, itaùt intèr boua pretio æſtimabilia valeant computari. quià ex quamplurinu Teſtium dcpoſitionibus, ac teſtimonio quatuor Peritorum apertiſſimè comptobatur, mèlioramenta talitèr excre uiſſe penes vltimos Inueſtitos, vt facta combinarione ſtatus antiqui cùm moderno ædificia in quadruplo maioris valoris nunc aſcendere depræhendantur, abſqua eo quod habita fuarit ratio de picturis, alijſque ad ſimplicem oblectamentum impenſis, hoc autèm notabile augumentum, cùm à ſolo tamporis beneficio prouenire non valuerit neſſeariò venit referendum ad grandes meliorationes ab vl-
8 timis Inueſtitis peractas, vt probat *d. vltima deciſion §. Dubium de cætero*, & licèt ſpecifica eorumdem meliorsmenetorum liquidatio non afferatur, cùm tamen contentio vnicè verſetur in excludenda refectione ex motiuo, quod illi ſub deuolutione compræhendantur, ſufficit, quod generica probatio concurtat, ad hoc, vt illorum refectio domo ſit demandanda ipſa verò liquidationa in exequutione poſt modum reſeruata iuxtà pra-
9 xim de qua *Card, de Luca de Iudicijs diſc.* 33. *n.* 38., *& ſeq. cùm alijs in Albanen. Donationis ſuper manutatis* 17. *Aprilis* 1711. *§. Non attento cor. R.P D. Aldrouando.*

Comperto ex his melioramanta per vltimos Inueſtiros petacta in controuerſo ſitu Emphytautico ſub devolutione favore Domini directi nullatenùs poſſe compræhendi, ſtuſtrà ad prætenſam caducitatem recutrebatur, eo quis Marius vltimus Inueſtitutus in eius heredem nominando Collegium etigendum contra pacta inueſtituræ cumduſitum emphyteuticum in manus mortuas alienaſſe videtur. Etenim huiuſmodi oppoſitio minùa habens ſuits illicò reperts, quià cùm Marius Taſtaror ſimplicitèr in hæreditare, ac bonis ſuis inſtituerit Collegium erigendum, talis diſpoſitio vetificari neutiquam valet da ſuudo Emphyteutico in mauus mortuas alienari prohibiro, ſed tantummodò de ſolis, ac nudis melioramentis, qua vtporè vltrà neceſſiratem pacti ab Emphyteutis prò rempore confecta, & omninò allodialia in quoſ- 10
cuniq, hæredes atiàm extraneos alienati licitè valuerunt, quoriès in inueſtituta Domini directi prohibita non leguntur, vt probatum fuit *in poſtrema Cauſæ deciſione §. Ad effectum vſque ad finem*, & mireficè comprobat, *Rot.in rec. par.* 1.*dec.* 261. *n* 7.

Addito prætereà, quod ſub genetali prohibitione in præfars inueſtitura contenta, de non alienando *in perſonis de iure prohibitis* compræhenſa minimè cenſen ut loca Pis, quæ nèc de Iure, nèc da æquitate dicuntur Perſonæ prohibiræ ad acquirendam Emphyteuſim, quatenus non agatur ad effectum tetinendi, ſed vendendi, & recipien- 11
di pretium, de quo capaces quandocumque reputantur, vt in puncto diſcuſſo formitèr articulo firmavir, *Rot. poſt Gob. tract. var. deciſ.* 38.*n.* 7., *& ſeqq.*, & pluribus relatis *in Vrbanien., ſeù Senogallien. Emphyteuſis* 23. *Iunij* 1699. *per tot. cor. Reverendiſſimo dell'Olmo Epiſcopo Conchen.*, *& in illius confirmatoria* 28. *Iunij* 1700. *paritèr per totam coram Reverendiſſimo Molines Decanos*, contrarirantummodo procedentibus vel in caſu, quo litretalitèr in prohibitione axplicata fine loca Pia, & manus mortuæ, ut advertit, *Rot. cor. Priolo dec.*
440 *n.*9., *& ſeqq.*, vèl quando verſemur in locis, 12
in quibus aliqua particularis vigeat conſtiturio, juxtà quàm loca Pia, & manus mortuæ atiam à ſimplici detentatione ad effectum obtinendi pretium excludantur, ut in terminis Conſtirutionis Bonifacianæ in ſtatu Ferrariæ, ubi adeſt alia Con-
ſtitutio Paulina declarat, *Rota in Ferrarien.*, *ſeù* 13
Imolen.Bonorum 1. *Julii* 1699 *§. inter haſce cor. Reverendiſſimo Molines Decano.*

Quidquam non obſiſtenre, quod ragula prædicta procedat quandò agitut de mera prohibitione in ſimili contractu Emphyteutico miniſterio legia ſubintellecta, ſecùs autèm quandò, proùt in hypotheſi ſuper tali prohibitione ſpecifica Hominia proviſio intercelſit etenim in hoc valida ſe offatt teſponſio, quod homo commemorando perſonas à jure prohibitas plùs noluiſſe cenſetur, niſi id quod in Jure ſancitum habetur, ideòque cùm Loca Pia contendantia de ſimplici capacitate; quoad ſolum pretium rei Emphyteuticæ in ipſa delatæ non ſint, dici unquàm poſſint Perſonæ à jure prohibitæ ex ſuperiùs allegatis, ſequitur, quod ſpecifica hominis proviſio
ultra tramires prohibitionis legis extendi non de- 14
beat, ut in propoſito reſpondit, *Rot.in rec.par.* 19.*dec.* 451.*n.* 1. *cùm alijs in Aſculana Fideicommiſſi* 11. *Junii* 1714.*§.Et quidem cor.R.P.D.meo Anſaldo* aliàs namque ſequaretur abſurdum, quod deteriotis conditionis eſſet Eccleſia, ſivè locus Pius quam quælibet alia Perſona in jure raprobata, ita quod, ſi

illa

illa per aliquem probum Emphyteutam hæres inſtituatur, exoriri debeat delictum expiandum mediante deperditione valoris melioramentorum, de quo Emphyteuta ad ſui libitum favore cuiuſcumque perſonæ diſponere poterat, Nullum autem pactum ac eblatum eſſe poterit, quod non ſit ſanè & civiliter intelligendum, ut optimè dixit *Rot. cor. Pæna dec.* 216. *num.* 9. *& ſeqq.*

Et ità utraquè, &c.

INDEX
GENERALIS MATERIARUM
EMPHYTEUSIS.

A

Acquieſcentia

ACquieſcentia centum, & ultrà annorum inducit præſumptionem, quod aſſignario fuerit integra. Deciſ. 5. n. 3.
Item induxit præſumptionem mali Juris. D. 1. n. 6.

Acquirens

Primus acquirens, & quidèm titulo oneroſo poteſt diſponere da Bonis Emphiteuticis. Deciſ. 2. num. 2.
Et præjudicare poteſt compræhenſis in Inveſtitura, alioſqua vocare ad ſucceſſionam Bonorum. Dec. 2. num. 3.
Idque procedit quamvis agatur de Emphytheuſi ex pacto, & providentia. Dec. 2. n. 4.
Accedente præſertim clauſula *ad habendum &c.* cujus vigore quælibet diſpoſitio etiam facta in extraneos ſubſtinetur. Dec. 2. n. 5.
Comprænhenſi in Inveſtiturâ, in qua primo acquirenti conceſſa fuit facultas alienandi metiuntur ab ipſo Jus conditionale, quatenùs non alienet. Dec. 18. n. 5.
Et ſi ille utatur facultate ſibi tributa, non venit attendendum præjudicium Succeſſoribus. Dec. 18. o. 6.

Actio

Perſonalia ad factum competit prò obtinenda renovatione. Dec. 4. n. 17.

Actus

Qui dederunt cauſam Liti obſervaotiæ adminiculum non valent inducere. Dec. 12. n. 15.
Emanati de tempore ſedia Epiſcopalis eidem non præjudicant. Dec. 12. n. 16.
Major virtus non eſt tribuenda actui illicito, quàm Licito. Dec. 18. n. 4.

Aditio Hæreditatis

Non convincitur, ex quo Filius egerit ad effectum conſequendi Affictus, niſi doceatur fuiſſe decurſos vivente Parte. Dec. 11. n. 7.
Minuſquè ex ſimplici enunciativa emiſſa à Procuratore abſquè Legitimo mandato Procuræ. Dec. 11. n. 8.
Quotiès Filius convenitur, qualitas hæreditaria eſt concludentèr probanda. Dec. 11. o. 9.

Æqualitas

Servari debet intèr Contrahentes. Dec. 23. n. 10.

Alienatio

Bonorum Emphyteuticorum ſi facta extitit in Comprænhenſo in Inveſtitura, tantò fortiùs ſubſtinetur, etiam ſi omninò non conſonet com legibus ejuſdem Inveſtituræ. Dec. 2. n. 7.
Ejus prohibitio ultrà noveonium reſtingit conceſſionem ad hæredes ſanguinis. Dec. 12. n. 6.
Dicta prohibitio cum non proveniat ex conſuetâ formula Notariorum ſicuti aliæ clauſulæ generales, non niſi ex voluntate contrahentium adjecta cenſeri debet. Dec. 12. n. 7.
Prohibitio cum clauſula *ſe non con lizenza* -- reſolvitur in affirmativam, & inducit permiſſionem alienationis accedente licentiâ. Dec. 16. num. 9.
Diſpoſitio *Extravagan. Ambitioſæ de reb. Eccleſ. non alienand.* habet locum etiam intèr duas Eccleſias invicem contrahentes. Dec. 17. n. 3.
Alienabilitas Bonorum Emphytheuticorum inducta per diviſionem, nedum afficit ipſos dividentes, ſed etiam eorum hæredes, licèt ſecùs ſit de extraneis proprio Jure venientes. Dec. 8. n. 10.
Deducitur ex pacto adjecto in eorundem conceſſione, quod quotiès inveſtiti voluerint vendere teneantur requirere Dominum directum, qui niſi declaret velle præferri liceat Inveſtitis vendere cuicumquè placuerit. Dec. 8. n. 13.

Allodialitas

Operatur, ut bona cenſeantur merè hæreditaria, & lib. Dec. 19. n. 4.
Item operatur quod Eccleſia non poſſit bona ammenſare, non autem præjudicare valet Comprænhenſis in Inveſtitura. Dec. 21. n. 10.
Declara tamèn id non procedere reſpectu primi acquirentis, qui ſinè dubio poteſt de dictis bonis diſponere favore certarum perſonarum abſquè eo quod lædatur eorundem bonorum primæva libertas. Dec. 21. n. 11.

Appellatio

Suſpendit ſententiam, ac ſi lata non eſſet. Dec. 2. n. 12.

INDEX.

Appellatione

Heredum, in in Emphyteuſi Eccleſiaſtica utpotè materia indifferenti, veniunt tantum hæredes ſanguinis. Dec. 21. n. 2.
Neque Contrarium operari valent clauſulæ -- *ad habendum* -- & *in perpetuum* -- quoniam intelligendæ ſunt juxtà naturam Contractus, cui famulantur. Dec. 12. n. 3.
Stante præſertim promiſſione facta per primum Inveſtitum nuſquam ex quovis Capite alienandi in extraneum. Dec. 12. num. 4.

Appodiatio

Bona fuiſſe Eccleſiæ appodiata, ſeù Commendata arguitur ex eo quod ab eadem non doceatur de ullo originario Dominii titulo, neque primordiales afferantur Inveſtituræ. Dec. 20. n. 15.
Et ex præciſa obligatione de renovando de 29. in 29. Annos, nec non etiam ex tenuiſſima Canonis quantitate. Dec. 20. n. 17.
Bona per Laicos appodiabantum Eccleſiæ de tempore, quo per Italiam graſſabatur Factio Guelphorum. Dec. 21. n. 2.
Ad effectum probandi Appodiationem admittuntur argumenta, & conjecturæ. *dec.* 21. n. 3.
Et de illa conſtare dicitur ex antiqua concordia per modum conſuetudinis ſemper ſervata. *dec.* 12. *n.* 4.
Qua concurrente bona veniunt in Commercio, & poſſunt licitè diſtrahi. *dec.* 21, *n.* 5.

Arbores

Quæ non ſunt cæduæ pertinent ad rei ſubſtantiam & Domino directo reſervantur. *dec.* 1. *n.* 20.
Conſiſtentes in Quercubus, Caſtaneis, & ſimilibus numerantur intèr fructiferas. *dec.* 1. *n.* 21.
Prædia Fiſcalia fruuntur privilegio, ut ejus Arbores incidi non poſſint. *dec.* 1. *n.* 22.
Ex inciſione Arborum præſertim fructiferarum, Sylvæ & Bona diminuuntur. *dec.* 1. *n.* 30
Ad proprietarium non autem ad uſufructuarium ſpectant Arbores vi ventorum ejectæ, vel ſenio confectæ. *dec.* 1. *n.* 31.

Argumentum

A veroſimilitudine in materia Confinium, admittitur, præſertim ſtante temporis antiquitate. *dec.* 1. *n.* 10.
A diſcretiva eſt in Jure validum. *dec.* 1. *n.* 18.

Associatio

Probatis extremis neceſſaria denegari nequit Domino directo. *dec.* 13. *n.* 2.

B

Beneplacitum Apostolicum

Præſumitur ex lapſu centum annorum. *d.* 23. *n.* 9.
Quando verò agitur inter duas Eccleſias, præſumptio Beneplaciti ſibi locum vindicat ex ſolo lapſu 30. annorum. *dec.* 17. *n.* 4.
Præjudicium eventuale, & quod poteſt ſe habere ad eſſe, & non eſſe, non ſufficit ad infringendum actum ex defectu Beneplaciti Apoſtolici. *dec.* 10. *n.* 5.
Aliquando ex Cauſa boni publici, alienationes rerum Eccleſiarum ſubſtinentur etiam ſinè Beneplacito Apoſtolico. Dec. 17. n. 6.

Bona

Emphyteutica quando ſunt redacta ad inſtàr Allodialium ſunt alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque hæredes. *dec.* 7. *n.* 2. *dec.* 8. *num.* 2. *dec.* 19. *n.* 5.
Et per Conſequens ſupèr eiſdem bonis impediri non valet detractio Legitimæ. *dec.* 7. *n.* 3.
Redacta ad inſtar Allodialium veniunt in generali hæredis inſtitutione, quamvis de illis habita non fuerit mentio. *dec.* 21. *n.* 1.
Alienabilitas bonorum Emphyteuticorum inducta per diviſionem, nedùm afficit ipſos dividentes, ſed etiam eorum hæredes, licet ſecùs ſit de extraneis proprio Jure venientibus. *dec.* 8. *n.* 10.
Quemadmodùm ſi fuerunt redacta ad inſtàr Allodialium poſſunt Fideicommiſſo ſupponi ita etiam in Inveſtitura intèr Eccleſiam, & Inveſtitos per viam pacti, poteſt certa & determinata forma ſuccedendi præſcribi. dec. 16. n. 3. & 4.
Conſtitutiones Bonifacii IX. & Pauli V. redigunt bona omnia de directo Domino Eccleſiarum in ſtatu Ferrarienſi ad inſtàr Allodialium. *dec.* 19. *num.* 3.
In bonis redactis ad inſtàr allodialium, expreſſio proximioris peracta dici debet ſolum in caſu, quo non adſit hæres teſtamentarius. *dec.* 19. *n.* 12.
Bona adjacentia Territorio Cervienſi, & ipſius Provinciæ Æmiliæ redacta ſunt ad inſtar Allodialium, cum ab initio fuerunt Eccleſiæ à Laicis appodiata. Dec. 20. n. 19
Qualitas bonorum validè argui poteſt ex qualitate, & Conſuetudine Bonorum adjacentium. *dec.* 20. *n.* 20.

C

Caducitas

Non incurritur niſi præcedat poſitiva prohibitio, & ſubſequens, culpoſa contraventio. Dec. 1. n. 37.
Itèm non incurritur ſinè dolo, & protervià. *d.* 14. *n.* 10
Omnis interpretatio ſumi debet ad illam evitandam. Dec. 10. n. 13.
Et ſufficit ſola articuli dubietas. *dec.* 14. *n.* 7.
Nec non etiam quævis cauſa etiàm minùs juſta, & opinativa. *dec.* 14. *n.* 8.
Præſertim verò quando abeſt dolus, utpotè quia Emphyteuta proteſtatus fuit non intelligere in minimo præjudicare Juribus Domini directi. *dec.* 14. *num.* 9.
Cenſetur remiſſa, ſi ea non obſtante continuata fuerit exactio Canonum per quinquenium. *dec.* 13. *n.* 7.
Requiritur tamen ſcientia ipſius Caducitatis in Domino directo, aliàs talis exactio non relevat. *dec.* 13. *n.* 8.
Maximè quando eadem exactio facta non fuit per ſe ipſum, ſed per Procuratorem. *dec.* 13. *n.* 9.
Emphyteuta non refricans quæſtionem Dominii, illam non incurrit. *dec.* 14. *num.* 13.

Canon

Ex modicitate Canonis arguitur Contractum eſſe Emphyteuticum. *dec.* 9. *n.* 9.

Causa

Dicitur deſerta ſi intrà biennium datum ad pro-

proſequendam Appellationem oequè fuit incapſata Commiſſio, nequè acta tranſportata. Dec. 17. n. 1.

Centenaria

Operatur quod actus cenſeri debeat ritè, & ſolemnitèr geſtua. Dec. 1. n. 52.
Continet in ſe immemorabilem, cum hoc temporis ſpatium viveotium memoriam non attingat. dec. 23. n. 1.
Semper præſervata cenſetur in qualibet diſpoſitione, niſi illi fuerit ſpecialitèt derogatum. Dec. 23. num. 2.
Tribuit facultatem allegandi meliorem titulum de Mundo, ac etiam privilegium Apoſtolicum. Dec. 23. n. 11.
Et ejus vigore Emphyteuta poteſt allegare qualitatem Emphyteuſis hæteditatiæ, & tranſitoriæ ad quoſcumque hæredes. dec. 23. n. 12.

Cives

Fetrarienſes in Conſtitutionibua Bonifacii IX. & Pauli V. ſubſidariè vocati leguntur, ne bona temaneant penès Eccleſiam. dec. 19. n. 20.

Civitas

Vidua retinet civitatem Loci, in quo fuit nupta, ejuſquè ſtatuti beneficio fruitur. dec. 7. n. 15.

Clausula

Clauſulæ ampliſſimæ, & effrenatæ. per quaa ex conventione dividentium bona Emphyteutica effecta fuerunt alienabilia, licèt præjudicare nequeant Domino directo. aliiſque proprio Jure venientibus, tamen id non procedit reſpectu illorum, qui Cauſam habeot ab eiſdem dividentibus. dec. 7. n. 4.
Generales in fine poſitæ, non magis unam, quam alteram bouorum ſpeciem qualificant. dec. 8. num. 3.
Nuſquàm adjectæ præſumuntut ex Notariorum ſtylo, quando teperiuntur non jàm io parre executivâ, ſed diſpoſitivâ, & intèr pacta ſubſtantialia. dec 8. n. 7.
Clauſula *ad habendum* habet maiorem vim, quando adjecta fuit in parte diſpoſitiva. dec. 2. o. 6. dec. 18. n. 2.
Ad habendum, & in perpetuum operatur, ut bona ſint alienabilia, & poſſint ad extraneos tranſmitti. dec. 18. n. 1.
Preſertim verò quando hujuſmodi clauſula eſt unita unà eum aliis verbis effrenatia. dec. 11. n. 5.
Si tamèn adjecta ſit in Contractu cum Pupillia inito, trahi debet in ſenſum illia favorabilem. dec. 11. num. 6.
Ad babendum, & in perpetuum adjectæ in Emphyteuſi Eccleſiaſtica, eo minus operantur tranſmiſſionem ad hæredes extraneos ſi fuerunt qualificatæ cum alia — *prout de Jure*. dec. 12. n. 5.
Quando non eſt cæterara, ſed exteuſa *ad habendum, tenendumq.* non poteſt extendi — *ad quidquid placuerit faciendum.* dec. 16. n. 6.
Quando verò eſt cætetata, explicatur *& quicquid voluerit faciendum.* dec. 21. n. 8.
Et quotièsalia pacta prò alienabilitare concurrunt, magis in apetto ponit alienandi facultatem. dec. 21. n. 9.
Sempèr venit inrelligenda ſecundum naturam Contractus, eui adjicitur, dec. 16. n. 7.

Codicilli

Per ſubſequentem diſpoſitionem Codicillarem, *Iudex ad Fulgineum.*
tantummodo ea tevocata dicuntur de contentis in teſtamento, quæ oeulis corporeis adempra eſſe noſcuntur. Dec. 24. n. 15.
Novata non dicuntur ea, de quibus nulla mentio facta fuit. Dec. 24. n. 16.
Minuſque ea, quæ ſpecialitèr fueruit præſervata. Dec. 24. n. 17.
Novatio reſtringi debet ad cauſam, à qua otiginem habet. dec. 24. n. 18.

Communitas

Ex diſpoſitiooe Bullæ Clementis VIII. omnes proventus Communitativi regiſtrari debent in Tabellis. Dec. 1. n. 46.

Concessio

Secunda conceſſio debet interpretari ad formam primæ cum hæc nuſquàm alterata præſumi debeat. dec. 1. n. 24.
Cameræ, & Eccleſiæ ſempèr præſumitur tenovata cum eiſdem pactis, & legibus in antiquis Conceſſiooibus contentis. Dec. 1. n. 32.
Rector poteſt neglectà ammenſatione, Emphytheuſim ad Eccleſiam reverſam alteri concedere. Dec. 10. n. 16.
Prohibitio alienatioois, ſeù locationis ultrà novennium teſtringit conceſſionem ad hæredes ſanguinis. Dec. 12. n. 6.
Sola proæmialis enunciativa, quod bona erant ſolita locari, operari oon poteſt diſpoſitivam conceſſionem juxta modum, & formam aliarum fuiſſe factam. Dec. 12. n. 12.
Quotiès Emphyteuſis, ſeù Fæudum ex Inveſtitutis apparet eſſe maſculinum, admiſſa ex æquitate fæmina in excloſionem extranei, conceſſio debet reſtringi ad Maſculos ex ea deſceodeotes. Dec. 15. n. 1.
Ab initio facta pluribus intelligitur diſeretivè in qualibet linea, itaùt tot cenſeantur Inveſtituræ, quot ſunt perſonæ inveſtitæ. Dec. 20. n. 5.
Et unâ deficiente, bona in alterâ non cooſolidantur. Dec. 20. o. 6.

Confessio

Probat contrà confitentem. Dec. 1. n. 7.
Emiſſa in præcibus Principi porrectis plenè probat. Dec. 1. n. 44.
Judicialis in Libello emiſſa eontrà Confitentem pleniſſimum probationia gradum conſtituit. Dee. 5. n. 2.
Propria, & præſertim jurata, nemo impugnare poteſt. dec. 13. n. 4.

Consensus

In alienatione bonorum Emphyreuticorum tequiritur Conſenſue Domini directi. Dec. 9. n. 1.
Non eſt neceſſarius in ſubEmphyreuticatione ſi fiat favote perſonæ coæqualis conditionis. d. 14. n. 3
Declara tamèn ubi pacta primæ Inveſtituræ alterata non fuerint. Dec. 14. n. 4.
Et tepugnantia nec non etiam alteratio, pactorum debet eſſe omnioò inconcilabilis in hoc caſu. Dec. 14. n. 6.
Domini directi non tollit impedimentum, quod oritur ex præjudicio vocatorum. dec. 16. n. 11.
Fortiùs quando liquet contrahentes voluiſſe qualitatem ſubſtitutionom prævalere Conſenſui Domini directi. Dec. 16. n. 12.
Præſtitua alienationi ad commodum ſolummodò emptoris, ejuſque ſucceſſorum præſefert renunciationem perſonalem, oec afficit eum, qui ſucceſſor non eſt. Dec. 18. n. 19.
Limita tamèn, quando ejuſdem vis protrahitur etiam poſt finitam Emptotis lineam, quo caſu dicitur tealis, & perpetua, dec. 18. n. 20.

INDEX.

Dominus directus denegare non valet ejus conſenſum favore cujuslibet in Inveſtitura compræhenſi, quamvis extranei, eâdem Inveſtiturâ durante. Dec.23. n. 15.

Consuetudo

Redigens bona ſtatus Urbini ad inſtàr Allodialium reſpicit tantummodò præjudicium Eccleſiæ ob coactivam renovandi, non autem Compræhenſorum in Inveſtituria pactionatis. Dec.16.n.13.

Optimè ex illa interpretantur pacta adjecta in Inſtrumento. Dec.18.num.10.

Quò Caſu nec opus eſt, quod ſit in Contradictorio Judicio canonizata. Dec. 18. n. 11.

Alienandi in Fæudis poteſt etiam per priuatas Familias induci. Dec.18. num. 13.

Contractus

Talia cenſetur, qualem Partes denominarunt. Dec. 9. n, 3.

Præſumitur eſſe Emphyteuticum, non autem Locatitium, ſi contineat pacta Locationi nequaquàm convenientia. Dec. 9. n. 11.

Item ex pæna Caducitatis in Contractu appoſita, quæ convenit Contractui Emphytheutico, non autem Locatitio. Dec. 9. n. 12.

Nec non etiam ex reſervatione propristatis ſoli Emphytheuſi connaturali. Dec. 9. n. 13.

Proùt etiam ex pacto, quod in caſu Caducitatis devolvantur etiam meliotamenta. Dec. 9.n.14.

Non deſinit eſſe Emphyteuticus ex ceſſione omnium Jurium, ſi hæc explicitè contineat præſervativam proprietatis ſeù Dominij directi. Dec. 9.n. 15.

Minuſque ex clauſula Conſtituti, cum hæc apponi ſoleat in omnibus Contractibus Emphyteuſis. Dec. 9. n.16.

Nequè ex promiſſione evictionis, cum hæc debeatur etiam in Emphyteuſi. Dec. 9. n. 17.

In dubio Contractus cenſetur potiùs Emphyteuticus, quam locatitius, cum ità magis expediat. Dec. 9. n. 18.

Limita quando dubietas gravis eſt. Dec. 22. n. 4.

Fortiùs ſi penſio conventa fructibus reſpondeat, & quare. Dec. 22. n. 5.

Ubi verba æquè conveniunt utrique ſpeciei Contractus, dici nequit potiùs locatitius, quam Emphyteuticus, niſi ex Adjunctis, & circumſtantiis. Dec. 22. n. 1.

Doctrina Bartoli in hac materia quomodo ſit intelligenda. Dec. 22. n. 2.

Contractus explicatus nomine locationis, & Emphyteuſis ad utrumque congruè referri poteſt. Dec. 22. num. 3.

Licèt quando agitur cum Eccleſia magnitudo reſponſionis non reddat neceſſariò Contractum Locatitium, tamèn in dubio maximum ſubminiſtrat argumentum prò illius interpretatione tanquàm locatitii. Dec. 22 n. 6.

Præſertim ſi annua reſponſio nedùm reſpondeat, ſed tranſcendat quantitatem fructuum. d.22.n.7

Emphyteuticus dici nequit, ſi res pluriès vendita ſit irrequiſito Domino directo, & Laudemio nunquàm ſoluto. Dec. 22. n. 9.

Et probatâ ſcientiâ alienationum in Domino directo abſquè ejus requiſitione, & ſolutione Laudemii, dubitari nequit quin Contractus ſit Locatitius. Dec. 22. n. 11.

Magnitudo reſponſionis, & longæva obſervantia ſuperant omnia argumenta, quæ adduci poſſunt prò arguendo Contractu Emphyteut. d.22.n.14

Contractus eo minùs cenſeri poteſt Emphyteuticus ſi Conceſſio ſit perpetua, eaque facta fuerit in manus mortuas abſquè reſervatione Quindenniorum, & Conſenſus in Caſu alienationis. dec. 22. n. 15.

D

Declaratio

Declarans nihil diſponit. Dec. 1. n. 50.

Descendentia

Probari debet per gradus diſtinctos. Dec. 2. n. 8.

Descendentes

Eorum appellatione in Emphyteuſi Laicali compræhenditur tàm Fæmina, quàm maſculus ex illa deſcendens. Dec. 5. n. 6. & 7.

Præſertim ſtante generalitate verborum — *omnium & eorum quilibet*, quæ reſtrictionem non patiuntur. Dec. 5. n. 8.

Devolutio

Solummodò intrat quando Emphyteuta incidit Arbores fructiferas, non autem Cæduas. d. 1.n.39.

Quando eſt clara ſtatim civilis poſſeſſio ad ſe trahit naturalem. Dec. 4. n. 11.

Ad illam evitandam ſufficit quælibet cauſa, dummodò abſit dolus, & malitia. Dec. 9. n. 19.

Bona fides ſufficit ad excludendam devolutionem. Dec. 9. n. 20.

Durante adhùc Inveſtitura, & exiſtentibus perſonis in ea Compræhenſis, devolutio nequit habere locum. Dec. 10. n. 2.

Probatio dominii, identitatis bonorum, & Contraventionis doloſæ ſunt tria extrema neceſſaria prò obtinenda devolutione. Dec. 13. n. 1.

Non habet locum ex capite alienationis, niſi probata ſcientia pacti de non alienando. Dec. 14.n.1

Et ad hunc effectum non ſufficit ſcientia præſumpta, ſed requiritur omninò certa, & indubitata. dec. 14. n. 2.

Quanſto in Inveſtitura æquiparantur Caſus alienationis ſine licentia, cum altero lineæ finitæ, cenſetur volitum in Caſu dictæ alienationis eſſe locum devolutioni etiam in præjudicium vocatorum. Dec. 18. n. 3.

Linea emptoris attendenda eſt ad effectum devolutionis, non linea Venditoris. Dec. 18. n. 14.

Dominus directus agens ad devolutionem eſt ille qui tenetur exhibere Inveſtituram, ad hoc ut exinde conſtet, an factus fuerit locus devolutioni. Dec.23. n. 5.

Defectis perſonis contemplaris, bona devolvuntur ad dominum directum. Dec. 24. n. 37.

Non obſtante etiam clauſula *ad habendum* — quia tanquam famulativa Legi Inveſtituræ perpetuitatem deſignat in perſonis dumtaxàt contemplatis. Dec.24.n. 38.

Dictio

Forsàn adjecta in Litteris Apoſtolicis non eſt nota dubietatis, ſed aſſertionem ſignificat. d. 1.*n*.45.

Seù eſt alternativa. Dec. 10. n. 11.

Licet ſit disjunctiva, tamèn ſi fuit adjecta inter perſonas reſolvitur in Copulativam. Dec. 15. n. 7.

Dispositio

Dubium eſt an ſub generali diſpoſitiona veniant bona Emphyteutica. Dec. 7. n. 8.

Ceſ-

I N D E X.

Ceſſat temen omnis difficultes quendo bona conſiderentur uti libere, quia de eiſdem Poſſeſſor prò libito diſponere poteſt. Dec. 7. n. 9.

Idque procedit eriam non obſtante quod in ſubſequenti inſtitutione hæredis ſpecifica mentio habita fuerit bonorum Emphyteut. dec. 7. n. 10.

Prohibitio alienerionis unius Corporis Emphyteutici erguit Compræhenſionem bonorum hujus generis in diſpoſitione. Dec. 8. n. 4.

Prout idem operetur ejus exceptuario, quià exceptio firmat regulam in non exceptis. dec. 8. n. 5.

Teſtator per hæredis ioſtitutionem cenſetur voluiſſe eiue favore diſponere etiam de bonis ſpeciali diſpoſitioni reſervetis. Dec. 19. n. 14.

Per diſpoſitionem eb Emphyteute factam, queſitum dicitur Jus favore hæredis ed excluſionem Proximioris, qui ſolum in illius defectum venit edmittendus. Dec. 19. n. 15.

Loquens de Caſu ſimplici, non compræhendit Caſum mixtum, qui remanet ſub diſpoſitione Juris Communis Dec. 23. num. 3.

D I V I S I O

Si fuit concepte cum Cleuſulis prægnentibus, & effrenatis, operetur, quod Emphyteuſis alioquin pactioneta eſſumat neturam Allodii, & ſit tranſitorie ad quoſcumque hæredes. dec. 8. n. 11.

Idque procedit quamvis Concordia fuerit ſtipulata abſquè conſenſu Domini, quando non agitur de ejus præjudicio. Dec. 8. n. 12.

D O L U S

Dolus, & malus enimus freudendi Dominum directū, nedùm deducitur ex actibus poſitivis, ſed etiam negativis. dec. 13. n. 5.

Nec non etiem, ex quo quis Dominium pertinacitèr impugnevit Domino directo. dec. 13. n. 6.

D O M I N I U M

Univerſale, quo quis potitur ſupèr certo loco, operatur, ut omnia bona in eodem loco ſita, præſumantur ad eum ſpectare. dec. 1. num. 1.

Et prætendens Contrarium debet concludentèr probare, & demonſtrare bone, quæ prætendit eſſe libera. d. 1. n. 2.

Maximè verò ſi Confuſio Confinium originem hebuit eb Emphyteute, dec. 1. n. 3.

Directum arguitur ex conceſſione licentiæ. d. 1. n. 11.

D O M I N U S D I R E C T U S

Bone devoluta, ecquiſita dicuntur à novitèr inveſtitis ex ſolà providentià Domini directi, & independentèr è quacumque alià perſona. dec. 24. n. 41.

E

E C C L E S I A

Eſt pia Meter, & ideò non debet eſſe tenex in exigendis Caducitatibus. dec. 10. n. 12.

Ædificatio Eccleſiæ tendit in augmentum divini cultus, & enimarum ſalutem. dec. 17. n. 7.

E M P H Y T E U T A

Ei non eſt licitum nequè habenti cauſam ab eo, teſtificare Domino directo quæſtionem Dominii, dec. 4. n. 12.

Hebeos feculretem diſponendi de bonis Emphyteuticis ſi de eis non diſponat cenſetur voluiſſe ille relioquere ſub diſpoſitione Juris Communis, ſecundum quam Proximiori debetur renovetio. dec. 19. n. 13.

E M P H Y T E U S I S

Filio qui acceptevit paternem hæreditatem non eſt licitum repudiare Emphytheuſim, quemvis pactionetem, dec. 6. n. 4.

Etenim eliàs Contractum cleudicaret, dum Eccleſie poteſt cogi ed illius obſerventiam. dec. 6. n. 5.

Tum etiam quia in hæredem tranſeunt omnie Jure ectiva, & paſſive. dec. 6. n. 6.

Reſpondetur Doctoribus contrarium ſentientibus dec. 6. n. 7.

Emphyteuſis verbum melioratinnem importat. dec. 16. n. 5.

De eſſentie Emphyteuſis eſt, ut detur ad meliorendum. dec 9. n. 7.

In Contractu Emphyteutico epponi poſſunt quæcumque pacta Contrahentibus benè viſe, dec. 9. n. 10.

In Emphyteuſi conceſſa *ſibi, & Deſcendentibus in infinitum*, debetur ejus ſucceſſio illis, qui à primis Inveſtitis deſcendunt. dec 11. n. 2.

Conceſſa *prò hæredibus, & ſucceſſoribus* cenſetur conceſſa tantùm prò hæredibus ſenguinis, dec. 11. num. 3.

Eccleſiaſtice eſt meterie differens, & in ee ſub nomine hæredum veniunt tantùm hæredes ſanguinis, dec. 12. num. 2.

Nequè contrarium opereri valent clauſulæ — *ad habendum, & in perpetuum* — quoniem intelligendæ ſunt juxtà naturam Contrectus, cui femulentur. dec. 12. num. 3.

Stante præcipuè promiſſione facta per primum inveſtitum, nuſquam quovis capite alienandi in extreneum. *dec.* 12. *n.* 4.

In Emphyteuſi ettenditur unica qualites, cujus bone erent de tempore novæ Inueſtituræ, *dec.* 12. *n.* 14.

Conceſſa prò ſolis maſculis, & cum pacto Juris accreſcendi fevore ſuperſtitis non poteſt in præjudicium vocatorum alienari, licet acquiſite ſit ex titulo onoroſo. *dec.* 16. *n.* 20.

Frater non tenetur prò Dote Neptis ſuper Emphyteuſi cum altero Fratre conceſſe cum pacto Juris eccreſcendi. *dec.* 16. *n.* 21.

Ejus perpetuitas arguitur ex eo, quod Emphyteute oſtendit per 30. vel 40. Annos ſoluiſſe Canonem. *deciſ.* 23. *n.* 6.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica regolaritèr oltrè tertiam generetionem non protenditur. *deciſ.* 23. *n.* 7.

Poteſt temèn concedi in perpetuum, & conceſſe præſumitur ex Conjecturis. *deciſ.* 23. *n.* 8.

Quod ſit hæreditarie arguitur ex eo quod fuerit tranſlete in plures, & diverſas perſonas. *d.* 23. *n.* 13

Loca pie non ſunt prohibita Emphyteuſim ecquirere ed effectum vendendi, & recipiendi pretium *dec.* 25. *num.* 11.

Explicentur contrariæ Auctoriretes *dec.* 25. *n.* 12. & 13

E M P H Y T E U S I S P A C T I O N A T A

Stipulata prò ſe, & Filiis Maſculis, nulle facta mentione hæredum, dicitur ex pacto, & providentià. *dec.* 3. *n.* 7.

Item reſtricta ed Filios, & deſcendentes Maſculos acquirentis. *dec.* 24. *n.* 36.

Et in ea ſucceſſio defertur jure ſenguinis, & independenter ab omni qualitate hæreditarie. *dec.* 3. *n.* 8.

Quotiès agitur de Emphyteuſi pactionete, non poteſt Inveſtitus de bonis Emphyteuticis diſponere in præjudicium ſubſtituti, & in Inveſtitura compræhenſi. dec. 16. n. 2.

INDEX.

Non aſſumit netutam tigotoſi pecti, & providentiæ, ex quo conceſſio dignoſcatur facta prò certis, & deteiminatis generationibus. Dec. 21. num. 14.

Et ubi aliæ non concurrant conjectoræ, enomeratio graduum tribuenda eſt volitæ limitationi Inveſtituræ ad certum rempus ad occurendom damno Eccleſiæ prò ſolutione Laudemij. Dec. 21. num. 15.

Vocatio Maſeolorum non inducit argumentum prò conſtituenda Ioveſtitura pactionata, quendo primus acquirene in illorum prælatione voluit ſe conformare cum ſtaruro illos præferente. Dec. 21. o. 16.

Licentia alienandi non repngnat cum natute ejoſdem Emphytheuſis. Dec. 21. n. 17.

Enunciativa

Sola procemialie enonciative, quod bona crant ſolita locari, operari non poteſt diſpoſitivam conceſſionem juxtà formam, & modum aliarum fuiſſe factam. Dec. 12. o. 12.

Evictio

Non hebet locum deficiente intimetione moleſtiarum. Dec. 5. n. 4.

Maximè qnando competebat vel competere poterat valida defenſio. Dec. 5. n. 5.

Proveniens ex natora rei præſtari debet, qoories eſt ſpecialitèr promiſſa. Dec. 8 n. 6.

Qoem de evictione tenct actio, condem agentem repellit exceptio. Dec. 18. n. 17.

Extensio

De caſu ad caſum facienda non eſt in hie, quæ à Juris diſpoſitione exorbirant. Dec. 23. n. 4.

Extraneus

Extranei non compræhenſi in Inveſtitura non admittuntut io Emphytheuſi conceſſâ cum jure eccreſcendi, ac ſubſtitutione reciproca intèr maſculos. Dec. 16. n. 1.

F

Factum

Proprinm nemo impugnare poteſt. Dec. 7. n. 6.
Proùt nec eriam proprij Authoris. Dec. 6. n. 9. dec. 7. n. 7. & dec. 8. n. 19.

Quamvis etiam agat nomine proprio. Dec. 18. oum. 16.

Et ad hoc ot hæres tale quid peragere valear, debet præcedentet docere confeciſſe Inventarium, & de bonis rationem reddidiſſe. dec. 18. n. 18.

Facultas alienandi

Per inſtirutionem hæredis dicitur, quod quia fuerir ea uſus. Dec. 8. n. 16.

Ubi agitur de bonis adinſtàr Allodialium redactis, cenſetur adjecta in confirmationem conſuetudinis, ex qua ad talem naturam redacta fuerunt. Dec. 21. n. 6.

Prò ſe & aliis intermediis perſonis in contractum deducta, nequit reſtringi ad ſolum intereſſe Eccleſiæ, ſed percutit præjudicium omnium vocatorum. Dec. 21. n. 12.

Amplia licèr dicta facultae data ſir cum licentia Abbatis. Dec. 21. n. 13.

Acquiſitio bonorum prò prima, ſecondâ, & tertià generatione, & prælatio meſculorum, ut comperi poſſint cum expreſſâ licentiâ alieoandi, reſolvitut in vocationem conditionalem, & pendentem à Caſu noo ſecutæ alieoationis. D. 21. n. 17.

Quando conſtat de enixâ volonrate primi acquirentis conſtiruendi Fideicommiſſum ſupèr bonis Emphyteutieis tuoc faculıas alienandi, & clauſula *ad habendum* modificanda eſt compatibilitèr ad dictum Fideicommiſſum. Dec. 21. num. 19.

Feudum

Non eſſe ex pecto, & providentia arguitur ex eo; quod compræhenſi in Inveſtituris adversùs alienationes factas non teclamarunt. Dec. 18. n. 15.

Fideicommissum

Non dicitur Expiraſſe, donec aliqnis extat de lineâ vocara. Dec. 24. num. 2.

Frater

Utrimque conjuoctus exclodit Fratrem ex uno tantùm latere conjonctum. Dec. 15. n. 3.

Idque habet locum etiam io ſucceſſione feudali. Dec. 15. n. 4.

Si tamèn ſtarutum præferet Agnatoe Cognatie in ſucceſſione, tunc duplicitas conjunctionis oon ertenditur. Dec. 15. n. 5.

Idemque procedit io ſorore conſanguinea concurrente cum urrinque conjuoctâ. Dec. 15. n. 6.

Non renetur prò Dote Neptis ſupèr Emphytheuſi ſibi cum alio Fratre coaceſſa cum pacto Juris accreſcendi, Dec. 16. n. 21.

Et hoc caſu melior eſt cooditio Agnatorum, & Transverſalium, quàm Filiorum, & deſcendentium Fratris præmortui. Dec. 16. n. 22.

G

Gabella

SUb generali menrione *Proventuum* continentur Gabellæ, & Pedagia. Dec. 1. num. 33.

H

Hæres

UNiverſitas hæredes ſanguinis habere non poteſt. Dec. 12. n. 8.
Vida in verb. *Appellatione*.

I

Identitas

IN antiquie probatur per verificationem unius confinis cum unica demonſtratione generali. Dec. 1. num. 8.

Probatur ex pluribus Inſtrumentis diviſionum. Dec. 2. u. 9.

Nec

Nec non etiam ex Inſtrumentis Alienationum. Dec. 13. nom. 3.
Sufficientèr probatur ex deſcriptione bonorum facta à Teſtatore in ſuo Teſtamento. Dec.24.n.31.
Item ſi hæres poſſidet in eodem loco ubi poſſidebat Teſtator non demonſtratâ aliâ acquiſitione. Dec. 24. n. 32.

Ignorantia

Hæres mediatus præſumitur ignorare Inſtrumentum Inveſtituræ, & pacta in eo appoſita. Dec, 14. n. 11.

Immissio

Ex remedio *Leg. final. Cod. de adict. Div. Adrian. tollend.* habet etiam locum in ſucceſſionibus bonorum Emphytheuticorum. Dec. 2. n. 1.
Non denegatur quotiès concurrunt requiſita neceſſaria. Dec. 24. n. 1.
Non retardatur per exceptiones requirentes altiorem indaginem. Dec. 11. n. 10.
Non competit contra bona libera hæredis gravati dec. 24. n. 33.
Limita ubi dicta bona fuerint ſubrogata loco reinveſtimenti faciendi favore Fideicommiſſi. Dec. 24. num. 34.

Investitura

Pacta adjicienda in Inveſtitura renovanda, debent eſſe conformia antiquis Inveſtituris, & ad illarum exemplum regulari debent. Dec. 3. n. 17.
Deficiente relatione unius Inveſtituræ ad aliam, & concurrente pactorum diſcrepantia, una recipere nequit interpretationem ab alia. Dec. 5. num. 15.
Antiqua non alteratur per ſubſtitutionem unius perſonæ in locum alterius. Dec. 10. n. 3.
Ideoque id fieri poteſt etiam ſinè Beneplacito Apoſtolico. Dec. 10. n. 4.
Declarantur Auctoritates in contrarium facientes. Dec. 10. n. 6.
Ultima Inveſtitura attendi debet, non autem antecedens. Dec. 10. n. 7.
Expenduntur plures clauſulæ ſuadentes Inveſtituram eſſe novam. Dec. 10. n. 8. 9. & 10.
Verba — *dedit, conceſſit, & locavit* — important novam Inveſtituram. Dec. 12. n. 9.
Eundemque effectum operatur tranſlatio rei Emphytheuticæ in aliam perſonam cum conſenſu Domini directi. Dec. 12. n. 10.
Et dicitur nova etiam ſi facta fuerit ſub commemoratione antecedentium Inveſtiturarum. Dec, 12. num. 11.
Compræhenſus in antiqua Inveſtitura ex jure accreſcendi, novâ non indiget. Dec. 20. n. 2.
Sacri Canones non patiuntur Inveſtituras eſſe perpetuas, & Compræhenſivas perſonarum extranearum. Dec. 24. n. 39.
Nec ab illorum diſpoſitione Partes cenſentur receſſiſſe, ſi clauſulas perpetuitatem denotantes reſtrinxerint, & modificaverint. Dec. 24. n. 40.

Judicium

Petitorium inchoari nequit, niſi terminato Poſſeſſorio. Dec. 4. n. 14.

Jus Accrescendi

Habet locum in Emphyteuſi ex cauſâ onerosâ. Dec. 6. n. 11.
Præcipuè ſtante promiſſione ſolvendi integrum Canonem donec duraverit Locatio. Dec. 6. n. 12.
Index ad Fulginatem.

Ceſſante clauſula ſolidali Emphyteuſis conceſſa duobus, ob deficientiam lineæ unius, ejus portio ad Dominum revertitur. Dec. 6. n. 10.
Item non habet locum in Emphyteuſi ex conventione dividentium effecta alienabilia, & tranſitoria ad quoſcumque. Dec. 8. n. 14.
Præſertim ſi in eadem diviſione fuerit promiſſa evictio ex natura rei reſultans. Dec. 8. n. 15.
In renovatione facienda per Eccleſiam, ea forma & regula tenenda eſt, per quam excluditur Jus accreſcendi. Dec. 15. n. 11.
Prò excluſione Juris accreſcendi in Emphyteuſi militat omnis præſumptio. Dec. 20. n. 3.
Præſertim quando agitur de Emphyteuſi per Eccleſiam inferiorem conceſſa, & ſub ſola modicitate Canonis in recognitionem Domini. Dec. 20. nom. 4.
Jus accreſcendi habet locum in Emphyteuſi, quotiès pacta, & clauſulæ id neceſſariò convincant. Dec. 20. num. 7.
Ex clauſulis — *eorum quilibet* & — *cujuslibet* — potius excluditur. Dec. 20. n. 8. & 9.

L

Laudemium

Debetur Domino directo, ut alienationem laudet, & approbet. Dec. 9. n. 2.
Ceſſante pacto vel conſuetudine prò renovatione Proximioribus facienda in caſu devolutionis, Laudemium non debetur. Dec. 15. n. 13.
Multoque minus ſolvi debet compoſitio, ac præſtari Condinones, quæ ab extraneo offerri poſſunt. Dec. 15. n. 14.
Renovatio quotiès fit ex neceſſitate nuſquàm aliquid prò illa ſolvi debet. Dec. 15. n. 15.
Quando ex Conventione Partium conſtat quid ſolvi debet prò Laudemio non habet locum Juris diſpoſitio. Dec. 17. n. 2.
Uti nèc etiam quando conſtat ex obſervantia centenaria. Dec. 17. n. 12.
Solvi debet ab Emptore non autem à Venditore. Dec. 22. num. 13.

Legatum

Rota executivè procedit prò Legatis, quando illi commiſſa fuit Cauſa cum Clauſula — *Qui ad Legitimam* — non obſtante quod de ſtylo ſervet Contrarium. Dec. 7. num. 1.

Legitima

Detrahi poteſt ſupèr bonis Emphyteuticis redactis adinſtar Allodialium. dec. 7. n. 3. dec. 8. n. 1.
Et hujuſmodi bona numerantur in acervo bonorum hæreditariorum ad effectum illarum calculandi. Dec. 7. n. 13.
Eſt quota bonorum totius hæreditatis. dec. 7. n. 11. dec. 8. n. 18.

Legitimati

Succedere nequeunt ſi Teſtator prætulit Legitimos, & Naturales. Dec. 24. n. 4. & 6.
Veniunt appellatione *Proximiorum.* Dec. 24. n. 19.
Limita tamèn ſi Contrarium colligatur ex præſumpta mente Teſtatoris. Dec. 24. n. 20.

Legitimatio

Non ſuffragatur ſi fuit conceſſa cum clauſula *ſinè præjudicio Legitimorum.* Dec. 24. n. 7.

Læsio

Dimetiri debet à toto Contractu, non autèm ab una parte tantùm. Dec. 17. n. 5.

L E X

Proviſio hominis ultrà tramites proviſionis legis extendenda non eſt. Dec. 25. n. 14.

L I N E A

Emptoris, non autem venditoris attendenda eſt, ad effectum devolutionis dec. 18. n. 14.
Conſtitutâ à principio unicâ lineâ, omnes ex ea deſcendentes, licet fuerint diviſi in plures Colomnellos, & ramos, tamèn dicuntur de unicâ lineâ. dec. 24. n. 8.
Teſtator loquens de Deſcendentibus unius ſignatæ perſonæ, unicam tantùm lineam dicitur Conſtituiſſe. dec. 24. n. 9.
Linea Legitimorum, & Naturalium non dicitur finita, donèc ſuperſit aliquis de illa. Dec. 24. n. 10.
Unica Linea eo magis dicitur conſtituta ſi Teſtator cum æquali affectione erga omnes ab illa deſcendentes ſe geſſit. Dec. 24. n. 12.
Conſtitutio plurium linearum ſucceſſivè facta in diviſione ad removendam inæqualitatem ſucceſſionis, non tollit unitatem Lineæ ab initio conſtitutæ. Dec. 24 n. 21.
Dicitur extincta, defectis Legitimis, ſi Teſtator excluſit Legitimatos. Dec. 24. n. 28.

L O C A T I O

Eſt nomen genericum, & aptum etiam Comprehendere Emphyteuſim. Dec. 9. n. 4.
Quando Contractus dicatur locatitius, vel potiùs Emphyteuticus vide in verbo *Contractus*.

L U C R U M   D O T A L E

Debitum ex diſpoſitione ſtatuti cum detrahi nequeat ex bonis Emphyteuticis Eccleſiæ, præſumitur quis illi renunciaſſe, ſtatim ac Notitiam habuit qualitatis dictorum bonorum. D. 16. n. 24

M

M A N D A T U M

Ejus validitas reſultat ex revolutione Actorum. Dec. 11. n. 1.

M A N U T E N T I O

Debetur Domino directo finita Emphyteuſi ratione civilis poſſeſſionis ad ſe trahentis naturalem. Dec. 4. n. 1. Dec. 12. n. 1.
Et ex hac ratione debetur etiam proprietario defuncto uſufructuario. Dec. 4. n. 2.
Limita tamen quando adeſt ſpes favore Proximiorum ultimi Inveſtiti obtinendi renovationem. Dec. 4. n. 4.
Debetur poſſidenti etiam contra hæredes defuncti. Dec. 6. n. 1.
Tribuenda eſt hæredibus ultimi Inveſtiti, quando devolutio eſt turbida, donec in Judicio ordinario declaretur factum fuiſſe locum devolutioni. Dec. 10 n. 1.
Exceptio Melioramentorum non eſt capax retardandi manutentionem debitam Domino, quotiès iſte offerat illa reficere, ſtatim ac fuerint in ſpecie liquidata. Dec. 4. n. 20.
Exceptio requirens altiorem indaginem non eſt capax impediendi effectum manutentionis. Dec. 6. n. 3.

M A S C U L I

Maſculi ex Fæminis continentur ſub appellatione *Filiorum, & Maſculorum deſcendentium*, præſertim in ſubſidium. Dec. 5. n. 10.
Præcipuè verò ſtantibus clauſulis *ad habendum* — & ſimilibus. Dec. 5. n. 11.
Non debet eſſe in facultate maſculorum derogare Juri Fæminarum, quod eis fuit ex prima Inveſtitura quæſitum. Dec. 5. n. 16.

M A T E R

Dici nequit perſona prorsùs extranea. Dec. 3. n. 13

M E L I O R A M E N T A

Stante conventione, quod Bona Emphytheutica devolvantur unà ſimùl cum melioramentis, nulla prò illis competit refectio, minuſque renovatio. Dec. 4. n. 18.
Et in hoc caſu nulla habetur ratio, an melioramenta ſint modica, vel magna, minuſquè an devolutio ſit culpoſa, vel non. dec. 4. n. 19.
Ejus exceptio nuſquàm valet retardare manutentionem Domino directo, quotiès iſte offerat eadem reficere, ſtatim ac fuerint in ſpecie liquidata. Dec. 4. n. 20.
Conſiderabilis valoris refici debent à Domino directo. Dec. 25. n. 1.
Adeoùt de illis diſponere poſſit Emphyteuta, tanquàm de re propria. dec. 26. n. 2.
Præſertim ubi nullo jure cogente, ſed voluntariè facta fuerunt. Dec. 25. n. 3.
Emphyteuta de jure non tenetur facere niſi meliorationes modicas, non autem magni valoris Dec. 25. n. 5.
Et Dominus directus contrarium prætendens debet id convincere per expreſſam obligationem, ſeù pactum. Dec. 25. n. 6.
Augmentum notabile bonorum Emphyteuticorum, quod provenire, non potuit à ſolo temporis beneficio, referendum eſt ad Meliorationes factas ab Emphyteuta. Dec. 25. n. 8.
Ad effectum condemnandi Dominum directum ad refectionem melioramentorum, ſufficit generica illorum demonſtratio reſervata executioni liquidatio. Dec. 25. n. 9.
Melioramenta ultrà neceſſitatem Pacti ab Emphyteuta confecta alienari poſſunt in quoſcumque, abſquè incurſu Caducitatis. Dec. 25. n. 10.

M O L E S T I Æ

Omiſſio intimationis moleſtiarum, licet operetur quominùs agi poſſit prò evictione, tamen non impedit, quin agi poſſit ad factum prò præſtatione rei liberæ. Dec. 5. n. 17.
Sibi imputare debet Emptor, ſi negligens moleſtias, ſiluit, & cum diuturno ſilentio Venditori, ejuſque hæredibus irreparabile præjudicium intulit. dec. 5. n. 21.

M O R A

Ejus purgatio admittitur ex æquitate Canonum, & ex praxi Tribunalis S. Rotæ. dec. 13. n. 10.
Eccleſia tanquam pia Mater nuſquàm hoc præſidium deneg..re ſolet. Dec. 13. n. 11.
Admiſſus verò ad tale beneficium ſolvere debet ne..um integros Canones. & Laudemia, ſed etiam reficere omnes expenſas etiam extrajudiciales, & damna, quæ Dominus directus litigando paſſus fuit. Dec. 13. n. 12.

INDEX.

N

Negligentia

Reſundi debet in Negligentem. *dec.* 4. *n.* 10.

Nullitas

Omnis interpretatio ſumi debet ad ſalvandum actum à Nullitate. *dec.* 10. *n.* 13.

O

Observantia

Multum attendenda eſt ad effectum deprehendendi naturam Conceſſionis bonorum Emphyteuticorum. *dec.* 10. *n.* 14.
Longævus declarat Conceſſiones dubias, quamvis contrarius intellectus eſſet de jure verior. *dec.* 1. *n.* 36.
Eſt optima interpres cujuſcumque diſpoſitionis, præſertim quando provenit ex altero Contrahentium facto. *dec.* 8. *n.* 25.
Efficit ut in dubio Contractus eo modo intelligi debeat quo fuit obſervatus, quamvis Contrarius intellectus eſſet de Jure verior. *dec.* 16. *n.* 14.
Indubitantiùs quando eum obſervantiâ concurrunt clara verba Inſtrumenti. *dec.* 16. *n.* 15.
Ad dignoſcendum an bona ſint alienabilia nec ne? maximè attendenda venit obſervantia, & conſuetudo. *dec.* 18. *n.* 8.
Et ea concurrente, ipſemet tenor Inveſtituræ ſuam amittit efficaciam. *dec.* 18. *n.* 9.
Maximè, quando accipitur conſuetudo ad interpretationem pactorum adjectorum in Inſtrumento. *dec.* 18. *n.* 10.
Eſt inallegabilis contrà agere non valentem. *dec.* 24. *n.* 29.
Et ubi agitur de amiſſione Juris ſuccedendi non præjudicat, niſi probetur infallibilis ſcientia. *dec.* 24. *n.* 30.

Ordo

Succedendi, ad hoc ut dicatur novatus requiritur, ut una diſpoſitio alteram dirimat, & deſtruat. *dec.* 24. *n.* 13.
Et novatio non in univerſum, ſed in parte ſolùm inconciliabili diſpoſitionis cenſetur inducta. *dec.* 24. *n.* 14.

P

Pacta

Ponenda in Inveſtiturâ renovandâ, debent eſſe conformia antiquis Inveſtituris, & ad illarum exemplum regulari debent. *dec.* 3. *n.* 17
Faciunt ceſſare vim, & efficaciam Legum. *dec.* 8. *n.* 23
In Contractu Emphyteutico apponi poſſunt quæcumque pacta Contrahentibus bene viſa. *dec.* 9. *num.* 10.
Omnia pacta licèt effrenata civilitèr ſunt intelligenda. *dec.* 25. n. 15.

Peritus

Peritorum relationi ſuper valore, & fructibus bonorum plenè defertur. *dec.* 22. *n.* 8.

Possessio

Finitâ Emphyteuſi Dominus directus poteſt ingredi poſſeſſionem propria Auctoritate juxtà aliquorum opinionem. *dec.* 4. *n.* 3.
Quam habet Emphyteuta reſpectu bonorum Emphyteuſim retentorum, uti occaſionalis ceſſat per illorum dimiſſionem. *dec.* 6. *n.* 2.

Præjudicium

Nullum eſt conſiderabile reſpectu illorum, qui proprio Juri renunciarunt. *dec.* 7. *n.* 14.

Prælatio

Debetur Domino directo, non obſtante, quod Emphyteuta illam ejus favore ſibi reſervaverit occaſione ſub Emphyteuticationis. *dec.* 14. *n.* 5.

Præservatio

Jurium excludit omne præjudicium. *dec.* 2. *n.* 11.
Sempèr cadit ſupèr iis, de quibus lis erat. *dec.* 22. *num.* 12.
Adjecta in Inſtrumento, nedùm non indicit novationem, ſed imò confirmat contenta in partibus explicitè non novatis, nec renovatis. *dec.* 24. *num.* 23.

Probatio

In antiquis leviores probationes ſufficiunt. *dec.* 1. *num.* 12.
Æquivoca, & nihil concludens non attenditur. *dec.* 1. *num.* 15.

Productio

Producens Inſtrumenta certarum acquiſitionum, non eſt veroſimile, quod ſi alias acquiſitiones feciſſet pari modo non exhibuiſſet. *dec.* 1. *n.* 13.
Præcipuè verò, quando lis non eſt cum Tertio ignaro, ſed cum illo qui prætendit feciſſe acquiſitiones. Dec. 1. n. 14.

Proximior

Habens jure ſanguinis potentiam ſuccedendi ab inteſtato obtinere valet renovationem in Emphyteuſi ex pacto, & providentia. Dec. 3. n. 15.
Agnati proximiores concurrentes cum extraneo allegante ſolam qualitatem hæreditariam, præferuntur in Emphyteuſi ex pacto, & providentia. dec. 3. n. 15.
In bonis redactis ad inſtar Allodialium expreſſio proximioris peracta dici debet ſolum in caſu, quo non adſit hæres teſtamentarius ultimi Emphytheutæ. Dec. 19. n. 12.
Proximior primo acquirenti, & de illius Familia in renovatione Inveſtituræ præferendus eſt in excluſionem extraneorum. Dec. 21. n. 21.

Q

Qualitas

Proximitatis, & ſanguinis debet eſſe de genere, & progenie utriuſque extremi, omnium primi acquirentis & ultimi Inveſtiti. Dec. 3. n. 21.

Quindennia

Quare fuerint introducta vide. Dec. 13. n. 12.

R

INDEX.

R

Ratificatio

ÆQuipollet expreſſo Mandato. Dec. 8. n. 26.

Rector

Poteſt neglectâ ammenſatione, Emphyteuſim ad Eccleſiam reverſam alteri concedere. Dec. 10. num. 16.

Regulæ

Corruente Fundamento, corruit totum ædificium Dec. 2. n. 10.
Defectus qui eſt in derivante influit in derivatum. Dec. 24. n. 5.
Fruſtrà præcibus impetratur, quod de Jure permiſſum eſt. Dec. 1. n. 47.
Quod eſt tale ſecundum quid, & non ſimplicitèr tale non dicitur propriè tale. dec. 16. n. 10.
Res intèr alios acta. Tertio non præjudicant. Dec. 15. n. 17.

Relatio

Simplex ad unum pactum, non operatur relationem in univerſum. dec. 12. n. 13.
Inſtrumentum diviſionis ſe referens ad teſtamentum, intelligendum eſt, retento eodem themate teſtamenti. dec. 24. n. 27.

Relatum

In referente cenſentur ea omnia expreſſa, quæ continentur in relato. dec. 1. n. 5. & 26.

Remedium

Authent. res quæ eſt ſubſidiarium, & non competit exiſtentibus bonis liberis. *dec.* 16 *n.* 16.
Habet locum in Emphyteuſi pactionata ex titulo oneroſo. dec. 16. n. 18.
Secus in Emphyteuſi acquiſita ex titulo lucrativo, & quare. *deciſ.* 16. *n.* 19.

Remiſſoria

Remiſſoria aliquando concedi ſolet cum clauſula *non retardata.* *dec.* 4. *n.* 9.

Renovatio

Ex æquitate Bartoli debetur Proximioribus ultimi Inveſtiti. *dec.* 3. *n.* 2. & *d.* 4. *n.* 5.
Id tamen procedit in terminis, in quibus Eccleſia non vult prò ſe retinere Emphyteuſim, vel non poteſt. *dec.* 4. *n.* 6.
Secùs tamèn eſt, quando bona devoluta vult prò ſe retinere, vel ammenſare. *d.* 4. *n.* 7.
Aliàs ſi ſempèr, & indiſtinctè teneretur Eccleſia renovare, Emphyteuſis evaderet perpetua in ejus præjudicium. *dec.* 4 *n.* 8.
Matri debetur in Concurſu Agnatorum remotiorum. *dec.* 3. *n.* 3.
Nec non etiam Fratri uterino ultimi inveſtiti. *dec.* 3. *num.* 4.
Deciſiones examinantes articulum favore Matris perferendæ in Concurſu Agnatorum dicuntur vim legis obtinere. *deciſ.* 3. *n.* 5.
Card. de Luca, & Rocca contrarium tenentes referuntur. *deciſ.* 3. *n.* 6.
Proximior ultimo defuncto præferendus eſt ad obtinendam renovationem etiam in Emphyteuſi ex pacto, & providentia. dec. 3. *n.* 9.
Renovatio regulatur juxta naturam inteſtatæ ſucceſſionis, ad quam tàm agnati, quam cognati vocantur dummodo ſint magis propinqui ultimo deſcendenti. *dec.* 3. *n.* 10. & *d.* 15. *n.* 9.
Jus petendi renovationem regulatur ab ea qualitate, quæ præſtare valet ſuccedendi poteſtatem. *dec.* 3. *n.* 11.
Dicitur prorogatio, quæ regulatur ad normam primæ Inveſtituræ. *dec.* 3. *n.* 12. *d.* 15. *n.* 12.
Qualitas hæreditaria per ſe ſola tribuit jus petendi renovationem. *dec.* 3. *n.* 14.
Proximior habens jure ſanguinis potentiam ſuccedendi ab inteſtato, obtinere valet renovationem in Emphyteuſi ex pacto, & providentia. *dec.* 3. *num.* 15.
Concedenda eſt, licet perſonæ non ſint ejuſdem qualitatis, cujus erant compræhenſi in priori Inveſtitura. *dec.* 3. *n.* 18.
Explicantur Deciſiones 46. & 143. *part.* 10. *recent.* *dec.* 3. *n.* 19.
Qualitas proximitatis, & ſanguinis debet eſſe de genere, & progenie utriuſque externi, nimirùm primi acquirentis, & ultimi Inveſti. *dec.* 3. *n.* 21.
Veriùs tamen eſt, quod indiſtinctè attendatur proximitas ultimi defuncti. *dec.* 3, n. 22.
Facta tranſlatione Emphyteuſis in alios, non attenditur amplius ſtipes primorum acquirentium, ſed renovatio debetur proximioribus ejus in quem facta fuit tranſlatio. Dec. 3. *n.* 23.
Mutato genere perſonarum de maſculino in Fæmininum non ſunt attendendæ prò concedenda renovatione antiquæ Inveſtituræ ſtipulatæ prò Filiis, Nepotibus maſculis. *dec.* 3. *n.* 24.
In Concurſu Eccleſiæ proprietariæ, nemo auditur ſupèr prætenſa renovatione, niſi priùs reſtituta Emphyteuſi. *dec.* 4. *n.* 13.
Non obſtante etiam, quod quandoquè finita Emphyteuſi, admittatur Exceptio renovationis adversùs Dominium directum, tamèn id procedit quando de ea clarè conſtat, & controverti nequit. *dec.* 4. *n.* 15.
Et quotiès talis exceptio renovationis verificari debet per Teſtium depoſitiones ſemper dicitur altioris indaginis. *dec.* 4. *n.* 16.
Actio perſonalis ad factum competit prò obtinenda renovatione. *dec.* 4. *n.* 17.
Debetur proximioribus Agnatis, non autèm hæredi extraneo ſcripto in teſtamento, ubi Eccleſia nolit prò ſe retinere. *dec.* 11. *n.* 4.
Quoties fit ex neceſſitate, numquàm aliquid prò illa ſolvi debet. *dec.* 15. *n.* 15.
Preſertim quando agitur de renovatione cadente ſuper re, quæ ab initio Conceſſionis erat penitùs ſterilis. *dec.* 15. *n.* 16.
De 29. in 29. annos conventa in Inveſtitura, non derogat Emphyteuſi perpetuæ. *dec.* 17. *n.* 10.
Ex ea ratione quia talis temporis deſignatio adjecta minimè cenſetur ad limitandam Inveſtituram, ſed ut Emphyteuta aliquando Dominum recognoſcat. *dec.* 17. *n* 11.
Proximiores habent Jus petendi renovationem infrà annum per terminationem lineæ vocatæ in Feudo ſimplicitèr pactionato. *dec.* 19. *n* 1.
Et ipſis Comparentibus poteſt Dominus directus, neglecto hærede extraneo quemlibet alium inveſtire. *dec.* 19. *n.* 2.
Eccleſia non poteſt denegare renovationem hæredi pollenti qualitate civica in bonis exiſtentibus in Territorio Ducatus Ferrariæ. *dec.* 19. *n.* 6.

Con-

Conſtitutio Pauli V. moderatur effrenatam libertatem alienandi Emphyteutæ conceſſam per Conſtitutionem Bonifacii IX. itaùt renovatio regolari debeat ſecondum pacta appoſita in Inveſtitora. Dec. 19. n. 7.
Et ſecundum illam, quando Emphyteuſis eſt pactionata, prælativa renovatio intelligitur de ſolo proximiore. Dec. 19. n. 8.
Conſtitutio Paulina derogat Bonifacianæ ſolùm in Caſu quo duraret linea inveſtita, & extarent perſonæ vocatæ propter præjudicium, quod eiſdem ex alienatione obveniret. dec. 19. n. 9.
Finità lineâ, & defectis perſonis in Inveſtiturâ compræhenſis, bona reaſſumunt qualitatem Allodialitalis. Dec. 19. n. 10.
Et ſi de his bonis Emphyteuta diſponat licitè tranſeunt in hæredem, qui habet Jus cogendi Dominum directum ad ſibi concedendam renovationem. Dec. 19. n. 11.
Conſtitutio Paulina concedens Proximiori renovationem, intelligenda eſt in Caſu, in quo non adſit hæres ex teſtamento. Dec. 19. n. 16.
Jus petendi renovationem eſt quid hæreditarium, & efficit ut hæres in concurſu ſempèr veniat præferendus. d. 19. n. 17.
Jojuria nulla inferri dicitur Agnatis facta renovatione ſavore hæredis ultimi Emphytheutæ. dec. 19. n. 18.
In Emphyteuſi effecta hæreditaria, hæredi teſtamentario in concurſu proximioris concedenda eſt renovatio. Dec. 19 n. 19.
Hæres licet extraneus præferendus eſt in renovatione Inveſtituræ Civibus nullo agnationis vinculo cum Emphyteuta Conjunctis. Dec. 19. n. 21.
Fæminis ex æquitate debetut renovatio etiam ſi agatur de Feudo Maſculino, Dec. 19. n. 22.
Nec per Fæminæ admiſſionem alterantor pacta ptimæ Inveſtituræ, quando renovatio Fæminæ fit juxtà tenorem antiquarum conceſſionum. Dec. 19. n. 23. & Dec. 20. n. 12.
In conceſſione renovationis Proximiori debitæ ad normam æquitatis Bartoli unicè proximitas, non verò ſexus attenditur. Dec. 20. n. 10.
Id tamen procedit, quando res eſt cum Maſculo alterius lineæ, ſecùs verò inter illos de eadem linea. Dec. 20. n. 11.
Pacta quibus derogatum remanet Juri conſequendæ renovationis debitæ Proximioris ultimi Inveſtiti non attenduntur, ſi agitur de bonis non propriæ Emphyteuticis, ſed appodiatis. d. 20. n. 13.
Et hujuſmodi pactorum improbatio procedit etiam ſi non adſit ſtatutum cogens proprietarium ad inveſtiendum proximiorem, cum ex legis æquitate veniat præferendus. Dec. 20. n. 14.
Concedens renovationem *ſine præjudicio Jurium Cognatorum*, cenſetur uti voluiſſe abſoluta facultate inveſtiendi quamlibet ſibi benè viſum Dec. 20. n. 21.
Et ex hac præſervativâ proximior renovatus cenſetur, & conceſſio favore extranei facta reſolvitur. Dec. 20. n. 22.
Dominus directus remittendo ad Judicis Jus proximiotis petentis renovationem, nullatenùs eidem præjudicare voluiſſe cenſetur. Dec. 20. n. 23.

Repudiatio

Filio, qoi acceptavit paternam hæreditatem, licitum non eſt repudiare Emphyteuſim, quamvis pactionatam. Dec. 6. n. 4.
Aliàs enim Contractus claudicaret, dum Eccleſia poſſet cogi ad illius obſervantiam. Dec. 6. n. 5.
Cum etiam quià in hæredem tranſeunt omnia Jura tàm activa, quàm paſſiva. Dec. 6. n. 6.
Reſpondetur Doctoribus contrarium ſentientibus. Dec. 6. n. 7.

Res judicata

Prò veritate habenda eſt. Dec. 15. n. 2.

Rota

Non ſemel proteſtata eſt, qood propoſitio, quæ excidit à calamo extenſoris extrà propoſitum Deciſionis, attendi non debeat. Dec. 6. n. 8.
Non ſolet incidentèr revocare Deciſiones. dec. 7. n. 5.

S

Salvianum

Deficiente credito, habere nequit locum. Dec. 5. n. 1.

Scientia

Non præſumitur, ſed debet concludentèr probari, præſertim in præjudicalibos. Dec. 8. n. 20.
Præſumitur exactum multiplicitate. Dec. 22. n. 10.

Sententia

Emanata in Cauſa ſtatus, facit Jus quoad omnes, licet non citatos. Dec. 2. n. 13.

Solemnitates

Non requiruntur in actis geſtis coràm Principe. Dec. 1. n. 48.
Prout nec etiam in actia, qui fuit per viam declarationis. Dec. 1. n. 49.
Vel ex neceſſitate. Dec. 1. n. 51.

Solitum

Probatur ex enunciativâ emiſſâ in ali s Locationibus. Dec. 1. n. 25.

Statutum

Cæſenæ, redigit bona Emphyteutica adinſtàr Allodialium. d. 7. n. 12. & d. 8. n. 21.
Imolæ, admittit ad ſucceſſionem Fæminas poſt maſculos. Dec. 5. n. 12.
Communitas contrahendo cenſetur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione proprii ſtatuti. Dec. 5. n. 13.
Præſertim ſtante conſuetudine renovandi conceſſiones poſt defectos maſculos favore Fæminarum. Dec. 5. n. 14.
Quoties eſt reale poteſt etiam à Forenſibus allegari. Dec. 8. n 24.
Laicale non porrigit vires ſuas ad bona Eccleſiaſtica. dec. 15. n. 8. dec. 16. n. 23.

Studium

Litterarum per Principes & Reſpublicas omni conatu promoveri debet. dec. 17. n. 8.

Stylus

Ad ejos probationem reqoiritur uniformitas actuom, adeoùt excludatur ex unico actu diſformi. Dec. 8. n. 8.

Et

I N D E X.

Et actus ad hujuſmodi effectum debent præcedere, non autem ſubſequi diſpoſitionem. dec. 8. n. 9.

S u b d i t i.

Ex ſola lege Vaſſalagii tenentur Principi inſervire. Dec. 1. n. 34.

S u b r e p t i o

Ejus vitium inficit totam conceſſionem. Dec. 12. n. 17.

S u b r o g a t i o

Subrogatum aſſumit naturam ejus in cujus locum ſubrogatur. Dec. 24. n. 35.

S u b s t i t u t i o

Reciproca inducitur ex unicitate Lineæ, & ſubſidiaria vocatione Legitimorum. Dec. 24. n. 25.
Nec dicitur ſublata ex ſolâ reductione ſucceſſionis ad ordinem legalem ſuccedendi. dec. 24. n. 25.

S u c c e s s i o

In Emphytheuſi conceſſa *ſibi & deſcendentibus in infinitum*, debetur illis qui à primis Inveſtitis deſcendunt. dec. 11. n. 2.
Primi acquirentes præſumuntur ſe voluiſſe conformare cum diſpoſitione Juris Communis in regulanda ſucceſſione. dec. 15. n. 10.
De Jure fit de gradu in gradum. Dec. 24. n. 24.

S y l v a

Ad hoc ut dicatur cædua requiritur quod alium fructum non pariat, quam illum qui ex Arborum inciſione percipitur. Dec. 1. n. 19.
Item non ſufficit, quod Arbores renaſcantur, ſed ulteriùs requiritur, quod Arbores grandes non ſint, quodque alium fructum non pariant. dec. 1. n. 23.
Inciſio Sylvæ cæduæ non ſpectat ad proprietetium, ſed ad uſufructuarium. Dec. 1. n. 38.
Etiam non cædua ſi extirpetur, renaſcitur. Dec. 1. n. 40.
Cædua ex natura, & Stylo Actis quolibet triennio, vel decennio cædi debet. Dec. 1. n. 41.
Cæduitas excluditur ſi arbores ſunt deſtinatæ ædificiorum fulcimento. Dec. 1. n. 42.
Cæduitas, vel incæduitas pendet à deſtinatione Domini. dec. 1. n. 43.

T

T e r m i n u s

Confinans diſparatus eſt à Confinato, & in illo non comprehenditur. dec. 1. n. 16.

T e r t i u s

Actione ex Empto, aùt ex ſtipulatu agi nequit contra Tertium, qui nullam emiſit obligationem. dec. 5. n. 18.
Et ea eſt ratio, quia hæc eſt actio perſonalis. Dec. 5. n. 19.
Et per conſequens neque activè, neque paſſivè tranſire poteſt in ſingularem ſucceſſorem, licèt rem poſſideat. Dec. 5. n. 20.

T e s t e s

Examinati ad perpetuam, & inveriſimilia deponentes non probant. Dec. 1. n. 17.
Curiales optimè probant Stylum, & conſuetudinem vigentem in Curia in qua verſantur. Dec. 17. n. 9.
Deponentes de re, cujus optimè ſunt informati, plenè probant. Dec. 18. n. 12.

T i t u l u s

Augumentum Canonis, & ſolutio alicujus ſummæ facta in renovatione non inducunt titulum oneroſum, niſi adſit præponderantia valoris bonorum, ſaltèm prò medietate. Dec. 16. n. 17.
Productio unius tituli facta cum clauſula *ſinè tamen præjudicio &c.* non tollit quin exhiberi poſſit alius titulus validior. Dec. 23. n. 14.

V

V a l o r

Bonorum, præſumitur ſpatio decem annorum immutatus. Dec. 1. n. 35.

V e n d i t i o

Partis intelligitur de medietate. Dec. 1. n. 9.
Conditio ſuſpenſiva eidem eppoſita operatur, ut ea non adimpleta cenſeatur perindè ac ſi venditio ſecuta non foret. dec. 21. n. 20.

V e r b a

Ampla, & generalia nullam patiuntur reſtrictionem. Dec. 1. n. 4
Subſequentia ſpecialia reſtringunt antecedentia generalia. deciſ. 9. n. 5.
Diſpoſitiva ambigua declarantur à verbis proæmialibus clariis. Dec. 9. n. 6.
In uno ſenſu accepta in una parte teſtamenti, in eodem accipiuntur in alia. Dec. 24. n. 21.
Canon, adaptatur Emphyteuſi non autem Locationi. Dec. 9. n. 8.
Dedit, conceſſit, & *locavit* important novam Inveſtituram. dec. 12. *num.* 9.
Deſcendentes ſibi invicèm ſubſtituit — important ſubſtitutionem reciprocam. Dec. 24. n. 3.
Maſculi ſi eſt reſtrictum ad Filioe efficere nequit quin cenſeantur comprehenſæ Fæminæ ulteriorum graduum. dec. 5 n. 9.
Non poſſino alienare ſenza licenza — includunt abſolutam prohibitionem alienationie, nec Dominus tali caſu tenetur conſentire. dec. 16. n. 8.

V o l u n t a s

Metitur à poteſtate. dec. 8. n. 17.
Contrahentium exuitur ex diſcretivo modo loquendi. dec. 25. n. 7.

U s u s f r u c t u s

Conceſſio fructuum, & reddituum nihil aliud importat, quam uſumfructum. dec. 1. n. 27.
Præſertim quando Locatio non incipit à bonis, ſed à fructibus. dec. 1. num. 27.

U s u f r u c t u a r i u s

De Jure Arbores grandes, præſertim fructiferas cædere non poteſt. dec. 1. n. 29.

FINIS.

INDEX ALPHABETICUS

, LOCUPLETISSIMU

OMNIUM RERUM, ET VERBORUM,

Quæ in hoc Tractatu Continentur.

A

ABLATIVI abſoluti important cauſam finalem, & reſolvuntur in conditionem, & conditiones veniunt neceſſario implendæ, & ſæpè diſponunt. prælud. qu. 14. nu. 10.
Actio præſcriptis verbis datur in contractibus innominatis. Prælud. q. 1. 13.
Actio, quæ competat Domino contra emphyteutam, ad oſtendendum inſtrumentum inveſtituræ. De contract. emphyt. qu. 27. num. 16.
Actio perſonalis, eſt inducta contra emphyteutam, pro ſolutione canonis, & non hypotheca, ead. qu. 37. n. 3. & qu. 31. n. 5.
Actio eſt inanis, quam excludit inopia debitoris. De ſolut. can. qu. 1. nu. 81.
Actio perſonalis non datur contra tertium poſſeſſorem, pro penſione, ſeu canone, de var. cad. qu. 7. nu. 4.
Actionis nomen in libello exprimere, non eſt neceſſe, ſed ſufficit narrare factum de ſol. can. qu. 14. n. 1.
Actio præſcriptis verbis, datur Domino directo pro canone ſolvendo, ſecundùm unam opinionem: ſed communiter tenetur, quòd detur condictio ex lege Zenonis, & ſecundum aliam diſtinguitur, de ſol. can. qu. 14. num. 2.
Actio redhibitoria, vel quanto minoris, datur emphyteutæ, de diver. quæſt. emph. qu. 11. n. 1.
Actio communi dividundo, competit emphyteutæ, ead. qu. nu. 2.
Actio, ſive judicium familiæ herciſcundæ, competit emphyteutæ, ibidem num. 3.
Actiones finium regundorum, aquæ pluviæ arcendæ, arborum furtim cæſarum, & actio legis Aquiliæ conceditur emphyteutæ, ead. qu. n. 4.
Actio, quæ provenit ex natura contractus, dicitur in rem ſcripta, & ſequitur ſingularem ſucceſſorem, de laud. qu. 2. n. 10.
Actio ſpolii competit emphyteutæ contra Dominum, ſi fuerit ejectus de emphyteuſi, abſque declaratione, citatione, & ſententia Judicis, de var. caduc. qu. 10. numer. 6.
Actio ſpolij vide in ver. Interdictum.
Actio, quæ competit ex conductione legis, dicitur in rem ſcripta, & ſequitur poſſeſſorem, ead. qu. 2. n. 11.
Actio, neq; naturalis, neq; civilis oritur ex contractu nullo, ex Conſtitutione Marchiæ, de contractibus minorum, de alienat. q. 1. n. 176.
Acquirens emphyteuſim an poſſit moleſtari, vide in ver. Alienatio, in ver. Emptor, & in ver. Emphyt. & in ver. Alienatio.
Actus, ſi non valet, ut fit, nec etiam valet, ut fieri poterat. de contr. emph. qu. 8. n. 15.
Actus, præſumitur factus omni meliori modo, & quòd potiùs valeat, quam pereat. de var. caduc. qu. 12. num. 30.
Adminicula quæ requiruntur ſimul cum inſtrumento emphyteuſis, ad probandum dominium, de cont. emph. quæſt. 26. num. 8. 14. & 20.
Additio Cardinalis Carpenſis ad Conſtitutionem Aegidianam, non habet locum, niſi in Provincia Marchiæ, vide in verb Aegidiana.
Adoptare an poſſit Clericus, de cont. emph. qu. 6. nu. 2.
Ædificium in alieno ſolo factum, cedit ſolo, de melior. & expenſ. qu. 5. num. 2.
Ædificium in fundo exiſtens, dicitur pars rei, ead. qu. num. 4.
Ædificium poſitum ſuper re emphyteutica, efficitur emphyteuticum, & revertitur ad Dominum directum, dummodo ſolvat expenſas, ead. qu. n. 7.
Ædificium ſi emphyteuta deſtruat, an privetur jure ſuo, ibi. n. 8.
Ægidiana Conſtitutio, prohibens appellationem in poſſeſſorio reduxit ius canonicum ad ius civile, removendo impedimentum juris canonici, de diver. qu. emph. qu. 3. nu. 5.
Ægidiana recipit omnes declarationes, quas recipit lex unica, C. ſi de mom. poſſ. ead. qu. 3. num 6.
Ægidiana Conſtitutio habet locum in quocumque poſſeſſorio, dicta qu. num. 7.
Ægidiana Conſtitutio non habet locum inter perſonas Eccleſiaſticas, vel ſuper re Eccleſiaſtica, & in foro Eccleſiaſtico, & procedit etiam, ſi Eccleſia ſit actrix & Laicus reus, ead. qu. num. 4 Sufficit, quod reus ſive actor ſint Eccleſiaſtici, num 8. Et unus ſit clericus, n. 8. Declara quando agitur de utili dominio emphyteutæ, nu 12. Sed cont. ibidem & in qu 22. de diver. qu. emph. in deciſione Reverendiſſimi Crocc. n. 1. & num. 13. & ſeq. Quid autem ſi Clericus deſerat ſtatum Clericalem, ead. qu. 3. nu. 13
Ægidiana non habet locum ſtante ſtatuto paticulari diſponente dari appellationem in poſſeſſorio, ead. qu. 3. nu. 11.
Additio ad Conſtitutionem de cont. minorum Cardinalis Carpenſis, extenſiva ad mulieres majores 25. annis non habet locum, niſi in Provincia Marchiæ ibidem nu. 10.
Cardinalis Ægidius ſupradictus non habebat poteſtatem niſi in temporalibus, ead. qu. 3. num. 11.
Declarationes ad dictam Ægidianam, ibid. n. 13. remiſſivè.
Ægidiana reſpicit ordinatoria Iudicij, & ideo eſt ſervandum ius fori de diver. qu. emph. qu. 22. num. 14. in dec. Cocc. & vide de diver. quæſt. qu. 3. ubi quod attendi debet ius fori, in quo litigatur, ut habeat locum Ægidiana.
Æqualitas eſt ſervanda inter Dominum, & emphyteutam, de renovat. qu. 1. num 24.
Æquiparatorum eadem eſt determinatio, de var. caduc. quæſt. 3. num. 7.
Æſtimatio quomodo facienda ſit in cauſa meliorameotorum vide in verb. Melioratio.
Æſtimatio, quomodo facienda eſt prædij emphyteutici, vel ruſtici, de ſol. can. qu. 1. num. 101.
Æſtimatio an debeatur, quando relinquitur uſusfructus bonorum emphyteuticorum, Eccleſiæ, ſi hæres dare non poſſit, de ſucceſ. in bon. emphyt. qu. 8. nu. 9. & 10.
Æſtimatio bonorum emphyteuticorum, fieri debet in tertia parte minus, vel in ſexta, de ſol. can. qu. 1. n. 100. & ſeq.
Æſtimatio, an debeatur Eccleſiæ, quando emphyteuſi non poteſt in eam tranſire, de alien. qu. 1. nu. 221. & in ultima limitatione.
Ætas minore probatur per librum baptiſmi, de ſol. can. quæſt. 1 num. 200.
Agnatus præfertur extraneo, ſi vult dare quantum extraneus in renovatione emphyteuſis, de cont. emph. qu. 9. n. 9.
Agnati non ſunt deſcendentes, ex fæminis, de ſucc. in bon. emph. qu 25. num 10.
ALEXANDER Rangonus Epiſcopus Mutinæ laudatur, de renovat. qu. 1. n. 40.
Alex. opinio in conſ. 18. num. 12. vol 5. & aliorum ejus opinionem tenentium declaratur, de renunc. qu. 4. numer. 6.
Alienatio rerum Eccleſiæ, quando eſt nulla, intelligi debet, ſi Eccleſia velit, ſed ſi eſt unica conceſſio, &

INDEX.

individua, Eccleſia non poteſt dividere, ut valeat pro parte, de cont. emph. qu. 8. n. 17.

In alienationibus rerum Eccleſiæ, tutius eſt ſemper adhibere conſenſum Pontificis, de cont. emph. qu. 21. num. 12. Ejus auctoritas ſupplet omnem defectum, nu. 9. ubi declaratur.

Alienatio, quando non eſt utilis Eccleſiæ, tam alienans, quàm accipiens, non eſt tutus in conſcientia, ead. qu. nu. 16.

Alienationis appellatione, venit conceſſio in emphyteuſim, de cont. emph. qu. 16. num. 1.

Alienatio comprehendit omnem actum translativum utilis dominii, & directi, & cujuslibet juris in se, de cont. emph. quæſt. nona in fine.

Alienandi poteſtate data, an cenſeatur data, ut poſſit alienare in teſtamento, & ab inteſtato, in materia fideicommiſſi, & emphyteuſis, de renunc. qu. 2. n. 13.

Alienatione ſequuta ob clauſulam poſitam in inſtrumento diviſionis, Ad habendum, &c. acquirens inquietari non poteſt in re emphyteutica empta, de renunc. qu. 6. n. 4. Declara, n. 11. & ſeq. Et vide etiam de alienat. qu. 10. & dec. Vbaldi ibi poſitam.

Alienatione ſequuta, ob eandem clauſulam in fideicommiſſo, emptor inquietari non poteſt: ſed ea non ſequuta, non cenſetur remiſſum fideicommiſſum, & maximè hoc procedit, ſi eſſet data licentia alienandi, etiam hæredibus, ead qu. 6. n. 5. Et an ſufficiat alienatio per inſtitutionem hæredis, ibidem remiſſivè.

Alienatio, quando eſt invalida, hæres poteſt contravenire facto defuncti, de renunc. qu. 10. nu 14 & 24 & vide in ver. Hæres.

Alienare, an poſſit emphyteuta irrequiſito Domino bona emphyteutica, & in quibus caſibus, & in quibus non. vide latè in ver. Emphyteuta, & in quæſt. 1. tit. de alien. per totam & ibi in ſummario.

Alienatio emphyteuſis alicujus Communitatis, facta à non repræſentante totum Conſilium, non valet, nec per alienationem revertitur ad Dominum, ead. qu. 1. nu. 173.

Alienatio facta à minore 25. annis, abſque ſolemnitatibus juris, vel ſtatutorum, non valet, nec emphyteuta cadit in commiſſum, ead qu. 1. num. 174. Declara, niſi adſit juramentum. n. 175. Subdeclara, niſi in loco adeſſet ſtatutum, ſive Conſtitutio, quæ annullaret obligationem, & contractum, ut eſt in ſtatu Eccleſiaſtico Conſtitutio Ægidiana, quæ habet locum etiam, ſi major factus infra quinquennium non eſt conqueſtus, n. 176. & vide, num. 171. quando eſt facta traditio.

Alienatio facta per mulierem, ſine præſentia proximiorum, ſecundum formam Statuti, non valet, & non amittit emphyteuſim, niſi interveniat juramentum, ead. quæſt. 1 num. 177. Declara, niſi ſtatutum fingeret juramentum dolo, & metu extortum, annullando contractum, ſolemnitate non ſervata, & idem ſi præſumeret ſimulationem, num. 178.

Alienatio facta in potentiorem, an valeat, de renovat. qu. 1. nu. 40. & de alienat. qu. 1 num. 20. Et qui ſint potentiores, ibid. Sed hoc remittitur arbitrio Judicis, eod. nu. 40.

Alienans ignoranter contra prohibitionem teſtatoris, non incidit in pœnam, quamvis alienatio ſit nulla, ead. qu. n. 188. Vel reſtituitur in integrum adverſus pœnam privationis, ibidem. Non ſufficit ſcientia præſumpta, ſed requiritur ſpecifica, cum ſuis qualitatibus, & ſcientia probanda eſt à vendicante bona, procedit etiam in hærede extraneo: nec productio teſtamenti per Procuratorem nocet, eod. n. Declara, quòd ſuperveniente ſcientia, tenetur recuperare bona, alias incideret in pœnam. n. 189.

Alienari an poſſit fundus dotalis in caſibus permiſſis, quando adeſt pactum de non alienando, ead. quæſt 1. num. 189.

Alienari poteſt emphyteuſis, quando adeſt pactum, vel licentia alienandi, ut aliquid verba operentur, ead. qu. nu. 218.

Alienatio, an reſolvatur, ſi emphyteuta moriatur, antequam emptor inveſtituram capiat, ead. quæſt. 1. num. 231.

Alienare poteſt Dominus directus jus ſuum directum, ſine conſenſu emphyteutæ, ead. qu. num. 205. Declara, niſi in contrarium adeſſet pactum, vel conſuetudo, num. 306.

Alienans ſuas commoditates, præſumitur utile dominium retinere. ead. qu. n. 310.

Alienans ſimpliciter rem emphyteuticam, cenſetur pleno jure vendere. ibidem n. 312

Alienans irrequiſito Domino pro pretio declarando per tertium, illo tertio non declarante, emphyteuta non cadit à jure ſuo, ead qu n. 318. Idem dicendum eſt, ſi vendatur res emphyteutica ad menſurationem, etiam ſi rem tradiderit conditione pendente, ibidem. Declara, niſi res eſſet difficilis recuperationis, vel locus eſſet minutiſſimus nu. 319

Alienatione facta ſub conditione, traditio etiam cenſetur facta ſub conditione, ead qu. 1. num. 320. & qu 4 n. 4.

Alienans ſub conditione, ſi Dominus cenſerit: non privatur jure ſuo, quia deficiente conditione, nulla intelligitur facta alienatio, ibidem n. 32 Sed inter contrahentes alienatio eſt valida, ibidem eo. nu 13.

Alienatio bonorum Eccleſiæ facta ſine ſolemnitatibus eſt nulla, & debent bona reſtitui una cum fructibus, & meliorament is, de cont. emph. qu. 22. n. 3. & 4.

Alienatio quòd fuerit facta ſine conſenſu Domini, quomodo probetur, & an credatur aſſertioni Domini, de alienat. qu. 7.

Alienare an poſſit emphyteuta in præjudicium comprehenſorum, de alien. quæſt. 8 Et quid, ſi adſit pactum, ut poſſit alienare cuicumque irrequiſito Domino, ibid. Mortuo alienante poteſt alius comprehenſus in inveſtitura vendicare rem, etiam, ſi ſit facta cum conſenſu Domini, ead. quæſt. num 2. ubi numer. 4. Quid ſi emphyteuſis eſt hæreditaria, & vide etiam de renunc. quæſt. 10. & de alienat. qu. 10. in dec. Vbaldi, quando adeſt clauſula, Ad habendum, &c.

Alienare, an poſſit primus acquirens, de cont. emph. qu. 24 num. 17. ut vide, de alienat. qu. 10. in dec. Vbaldi in fine.

Alienatio facta ab illo, qui non poteſt præjudicare comprehenſis in inveſtitura, valet durante vita alienantis ead. qu. 8. nu. 3. Nec emptor poteſt moleſtari durante vita alienantis, & pro eo tempore, quo alienans poterat rem retinere, num. 4.

Alienandi facultas data, intelligitur durante linea de alienat qu. 10. in dec. Vbaldi.

Alienatio, an intelligatur permiſſa per clauſulam: Ad habendum, &c. & per clauſulam conſtituti, vide in ver. Clauſula, & ſuprà.

Alienare poteſt emphyteuta ſua melioramenta, ſine conſenſu Domini; reſervato utili dominio, de alien. qu. 1. num 95. cont. n. 96. Sed prima eſt magis recepta opinio, ibidem.

Alienatio inter comprehenſos eſt potiùs renunciatio, quàm alienatio, de var. caduc. qu. 1 num. 7. Declara quando à principio eſt res conceſſa pro ſe, filiis, & hæredibus, quia inter eos eſt jus accreſcendi, ſecus, ſi à principio duobus eſt conceſſa, qui promiſerunt non alienare, quo caſu inter eos non eſt jus accreſcendi, nu. 8 Subdeclara niſi ex verbis inveſtituræ aliud eſſet dicendum, num. 9. & infrà.

Alienans rem fideicommiſſo ſubjectam, cadit ſolùm ab illa re alienata, & non à tota hæreditate, de var. ead. quæſt. 2. nu. 7.

Alienatio bonorum emphyteuticorum, an ſit interdicta filiis, de diver. quæſt. emphyt. qu. 17.

Alienans rem emphyteuticam in mortis articulo in præjudicium Domini, vel comprehenſorum, an valeat, de alien. qu. 1 nu 62 & de renunc. qu. 4 nu 8.

Alienatio in fraudem comprehenſorum, & Domini, quando præſumatur, eod. n & 10.

Alienare an poſſit emphyteuta ad vitam, de diverſ. quæſt. qu. 1. num 4.

Alienatio rei Eccleſiæ, tempore neceſſitatis an valeat, vide in ver. Vtilitas.

Alienatio quocumque titulo eſt permiſſa, inter comprehenſos, etiam ſi adeſſet pactum de non alienando, de laudem quæſt. 8. numer. 29 Intellige, ut num. 30. Et de alien. qu. 1. num. 193. cum multis ſeq.

Alienatio inter comprehenſos, eſt potius refutatio, quam alienatio, ead. qu. 8. n. 31,

Alienare non poteſt emphyteuta emphyteuſim, ſine conſenſu omnium Dominorum, quando ſunt plures, & ideò ille cujus conſenſus non fuit adhibitus, poterit declarare caducitatem, & retinere partem ſuam, etiam invitis condominis, & quomodo intelligatur, de alien. qu. 1. n. 73. & de laudem. qu. 25.

Alienare dicitur, imponens ſervitutem, de laud. quæſt. 35. num 8. Sed an incidat in commiſſum emphyteuta, vide in verb. Emphyteuta.

Alienatio facta irrequiſito Domino confirmatur, ſi Dominus conſentiat ex intervallo de alienat. quæſt. 1. in fine.

Alienatio ſine utilitate Eccleſiæ, eſt nulla, vide in verb. Vtilitas.

Allodialis, ſive libera res, an. & quando præſumatur, vel emphyteutica, vide latè. de cont. emphyt. qu. 25.

Allodium eſt, quod à nemine, niſi à Deo recognoſcitur, ead. quæſt num. 1.

Alimenta relicta in bonis emphyteutica, an debeantur, vide in ver. Legatum.

Ali-

INDEX.

Alimenta, ſi relinquuntur ſolvenda, ex certo prædio, illud eſt hypothecatum pro alimentis ſolvendis favore alimentorum, de cont. emph. qu. 3. n 2.
Alveus, ſi flumen fluat ad alteram partem, cuius ſit, de ſol. can. qu 14 nu. 19.
Antonius Barberinus S. R. E. Cardinalis, & Sanctiſſimi D. N. Urbani Pontificii Octav. nepos laudatur, de ſucc. in bon. emph. qu. 15. & in Epiſtola dedicatoria.
Antonius Barberinus S. R. E. Cardinalis laudatur, de alien. qu 11. num. 6.
Antonii Barberin Cardinalis laudes, de ſol. can. qu. 1. n. 139.
Antonii Barberini liberalitas commendatur, de laud. qu. 1. n. 6.
Antonius Montecatinus Ferrarien. Epiſcopus Fulginiæ, laudatur de ſolut. canon. qu. 1. n. 125. & qu. 9.
ANTIQUUM inſtrumentum, quando dicatur, de cont. emphyt. qu. 26. nu. 37.
Antiquum tempus, quod dicatur, ead. qu. 26. & nu. 37. & qu. 8. n. 2. & qu. 9. eod. tit. & qu. 11. de alienat. ubi omnino vide.
APPELLATIO à declaratoria caducitatis, an detur, de var. cad. q. 10. nu. 14. & ibi intellige.
Appellatio, an detur à declaratione caducitatis per Iudicem declaratæ, de diver. quæſt. emph. qu. 2. n. 1. ubi diſt.
Apellatio non datur, quando actum eſt ad poſſeſſionem vigore pacti de ingrediendo poſſeſſionem propria auctoritate, ex clauſula conſtituti, ead. qu. 2. nu 4.
Appellatio denegatur, quando caducitas incidenter, non autem principaliter eſt deducta, dicta q. 11. 5.
Appellatio non datur in poſſeſſorio de iure civili, de diver. quæſt. qu. 3. n. 1. fallit de iure canonico ad utrumque effectum, ibidem num. 2.
Appellatio an detur de iure civili ad effectum devolutivum, ibidem num. 3.
Appellatio datur in Statu Eccleſiaſtico, & in terris Eccleſiæ mediatè ſubiectis, in poſſeſſorio vigore Aegidianæ Conſtitutionis, ſecus in terris immediatè ſubiectis ead. q. 2. n. 3. ubi declaratur.
Appellatio an detur in poſſeſſorio ſuper bonis emphyteuticis, dicta qu. n. 14
Appellatio datur in Salviano Interdicto, quando res eſt prohibita alienari, & hypothecari, & idem in meliorамentis, ead. 7. qu n. 15. ubi declaratur.
ARBORES cæduæ, quæ ſint, & quæ non, de var. caduc. qu. 2. nu. 56. & ſeq.
Arbores vi ventorum evulſæ, ſunt emphyteutæ, qui eas plantavit ead qu. n. 69. & ſeq. & intellige, ut ibi.
Arbores ſiccæ ſunt emphyteutæ, ead. qu. 2. nu. 73. ſed intellige, ut ibi.
Arbores an emphyteuta poſſit incidere, vide in dict. quæſt. 2. per totam.
Arbiter electus ad agendum dotem, poterit poſt mortem uxoris augere, in præiudicium tertii, de var. caduc. qu. 13. n. 10.
Argumentum de feudo ad emphyteuſim, & è contra, an valeat. Præl. qu. 10.
Argumentum de pupillo ad Eccleſiam, valet, de contr. emph qu. 21. num. 19
Argumentum de locatione ad emphyteuſim tenet, de renovat. qu. 5. num 2 cont. num. 5. ubi declaratur, & in prælud. quæſt. 5. numero 20. ubi ſimiliter declaratur.
Argumentum de contractibus ad ultimas voluntates, & è contra, valet, de renunciat. qu. 10. nu 12. declara. n. 13.
Argumentum ab emphyteuſi ad fideicommiſſum valet, quando aliter non reperitur deciſum. & è contra, & quomodo intelligi debeat, ibidem.
Argumentum de feudo ad emphyteuſim, quando non procedat, de Præl ud. qu. 10. & de melior. qu. 7. nu. 20. & infra.
Argumentum de locatione ad longum tempus ad emphyteuſim, quando procedat, de melior. & expenſ. qu. 9. num. 12.
Argumentum à contrario ſenſu, quando non procedat, de var. cad. qu. 1. num. 14
Argumentum valet, Hoc cautum in iure non reperitur, ergo opponi poteſt, de var caduc. qu. 16. nu. 3
Argumentum de uſufructuario ad emphyteuſim, non tenet, de ſol. can. quæſt. 13 num. 9. & vide diverſ. qu. emphyt. quæſt. 14. nu net 2
Argumentum de feudo ad emphyteuſim, non tenet, data diſparitate, & diſſimilitudine, etiam modica. Et conſuetudines ſingulares feudorum, non ſunt trahendæ in conſequentiam, ead. qu. 13. num. 10.
Argumentum de cenſu ad emphyteuſim, & è contra, non tenet, de Præl ud. qu. 8 num. 32.
Argumentum de feudo ad emphyteuſim, tenet, quando emphyteuſim, non reperitur contrarium deciſum, de cont. emphyt. qu. 41. num. 6.
Argumentum de gabella ad laudemium, an valeat, de laud. qu. 2. num. 4. & 12.
ARMA, & inſignia, poteſt, tam Dominus, quàm emphyteuta apponere in ædificio emphyteutico, & inſcriptiones, & ſimiliter patronus Eccleſiæ, ſive Capellæ de divert. quæſt emph. qu 18.
Argumentum contingens in re emphyteutica, cuius ſit, an Domini, an verò emphyteutæ, de ſol. can. qu. 13. n. 3. & 8 declara nu. 11. cont. nu. 12. declara. 2. nu. 20. declara 3. n. 21.
Argumentum latens, & patens, quid ſit, ead. qu. 13. n. 4.
Argumentum latens, ſive patens, non eſt. Vaſalli, ead. q. n. 6. cont. n. 12.
Argumentum ex illuvione contingens in re emphyteutica, eſt emphyteutæ, de divert. quæſt. 14. numer. 3. ſed uberius de ſol can. quæſt. 13.
AUGUSTINUS BARBOSA laudatur, de ſucc. in bon emphyt. qu. 5. nu. 2.
Aſſertioni Domi directi, an credatur, de alienat. qu. 9.
Auctoritas Summi Pontificis, ſupplet omnem defectum de cont. emph. qu. 21 num. 9. ubi declaratur, reliqua vide in verbo, Conſenſus.
Auctoritas, vide in verbo, Conſenſus.

B

BArt. opinio in l. 1. §. permittitur, ff. de aq. quot. & æſti. habet locum in Agnatis, & Cognatis proximioribus, cont. op. Clar de renov. quæſt. 1. num. 5. & vide omnino de laud qu 15. n. 3.
Bellum, quando dicatur iuſtum, & iniuſtum, de ſol. can. q. 1 n. 132.
Belli timor, eſt prior. ipſo bello. ead. qu. 1. nu. 333.
Bellum, & ſterilitas æquiparantur, ibid. n. 145.
Bellum an excuſet emphyteutam à caducitate propter canonem non ſolutum, de ſol. can. qu. 1. limit 13.
Beneplacitum Apoſtolicum, vide in ver. Conſenſus.
Beneficium curatum habens, ſi aliud aſſequatur, primum licet vacet ipſo iure: tamen requiritur citatio. de renovat. qu 1. n. 65.
BIENNIUM, an incipiat à die contractus, vel à die ſolutionis, de ſol. can qu. 7.
Biennium, vide in ver. Triennium.
Bona reverſa, ad Eccleſiam, an poſſint de novo concedi, ſine ſolemnitatibus. & inconſulto Romano Pontifice; de cont. emph. q. 4 n. 1. declara nu. 4. & ſequentibus.
Bona ſolita concedi in emphyteuſim, quomodo intelligi, debent ibidem num. 2.
Bona ſterilia conceſſa in emphyteuſim, ſi pretioſa revertantur ad Eccleſiam, an de novo concedi poſſint, ſine ſolemnitate, ead qu 9 num. 3.
Bona reverſa ad Eccleſiam, an ſine ſolemnitatibus concedi poſſunt, quando in conceſſione ponuntur novæ conventiones, vel penſio augetur, ead qu 9. n. 12. Quid ſi forma alteretur n. 14 Et quid, ſi bona ſunt incorporata menſæ, n 15. & ſequentis.
Bona Eccleſiæ dicuntur Sancta Sanctorum, & patrimonium Chriſti, de diverſ. qu. emph. qu. 22. num. 1. in dec. Cocci Nec in directè ſubiiciuntur iuriſdictionis laicorum, ibidem in dec. Merl. n. 10. & 11.
Bona quando dicantur intercoporata menſæ Eccleſiæ, ead. q 9. n 16.
Bona præſumuntur allodialia, & non emphyteutica, vide in ver. Allodialia.
Bona emphyteutica, an ſint obligata pro penſione, ſive pro ſolut. canonis, de cont. emph. q. 31. n. 1.
Bona emphyteutica hæreditaria iudicantur, ut bona allodialia, & patrimonialia, de ſucc. in bon. emph. qu. 24. n. 6
Bona emphyteutica, an veniant in generali obligatione bonorum vide in ver. emphyteuſis.
Bona emphyteutica, an veniant in generali inſtitutione hæredis de ſucc. in bon. emph. qu. 7.
Bona emphyteutica, an veniant in generali donatione omnium bonorum, de cont. emph. q 37.
Bona emphyteutica, an veniant in uſufructu omnium bonorum, vide in ver. Emphyteuſis.
Bonorum appellatione venit feudum, & emphyteuſis; de renunc. qu. 7. n. 1. & 3.
Bona Confraternitatum, an poſſint alienari, ſine ſolemnitatibus, de cont. emph q 16. n. 11.
Bona ſterilia conceſſa in emphyteuſim ſi induſtria emphyteutæ ſint facta fertilia, tranſeunt ad extraneos hæredes, etiam ſi ſint conceſſa in tertiam generationem, vid. in ver. Emphyteuſis.
Bona Eccleſiæ inutiliter alienata debent reſtitui ſimul cum fructibus, de cont. emph. qu. 22. n. 3.

INDEX.

Bona emphyteutica, an tranſeant in tertium poſſeſſorem, cum onere ſuo de cont. emph. qu. 31. & de ſol. can. ampl. 14.

Bona emphyteutica in Civitate Ferrariæ, & Ravennæ ſunt redacta ad inſtar allodialium, de ſucc. in bonis emphyt. qu. 3. n. 13. Et veniunt ſub univerſali inſtitutione hæredis, alien. qu. 1. limit. ult. & vide omnino de laud. qu. 28. Quòd ſtatutum præd. Civit. & concordia non habet locum in bonis emphyteuticis poſtea quæſitis.

Bonæ fidei poſſeſſor, an debeat compenſare fructus cum melioramentis, vide in ver. Melioramenta.

Bonifaciana vide in ver. Conſtitutio Bonifaciana.

BULLA Pij V. contra legitimatos, quomodo intelligatur, de diverſ. quæſt. emphyt. qu. 24. & Bulla Pij quarti.

Bulla vide in ver. Conſtitutio.

C

CADUCITATEM non eſſe incurſam in dubio declarandum eſt, de alien. qu. 1. num. 301. Et omnis cauſa excuſat à caducitate num. 302. Debemus inclinare in illam partem ut caducitati locus non ſit, ibidem.

Rota Rom. pœnam caducitatis declinat, ſi fieri poteſt, n. 301.

Caducitas incurſa ob alienationem factam irrequiſito Domino, an cenſeatur remiſſa per receptionem canonis, de alien. q. 1. num. 3. 4. cum ſeq. & de var. cad. quæſt. 14.

Caducitas an remitti poſſit per ſolum Prælatum, ead. qu. 1. nu. 324. & 327.

Caducitas, an remitti poſſit pro Procuratorem, Maſſarium, Syndicum, aut Cellerarium Eccleſiæ, de alienat. qu. 1. nu. 324. & ſeq. & num. 326. & ſeq.

Caducitatem an remittere poſſit pater, ead. qu. n. 325.

Caducitas prior, licèt ſit remiſſa, tamen ſi poſtea emphyteuta incidat in commiſſum, ex poſteriori caducitate expelli poteſt, dict. qu. 1. num 329.

Caducitas ob deteriorationem, an cenſeatur remiſſa per receptionem canonis, de var. cad. qu. 2. n. 75.

Caducitas, non habet locum, niſi in caſibus in jure expreſſis, eod qu. nu. 18. & qu. 16. n. 2. eod. tit.

Caducitas non incurritur, niſi Domino volente, & declarante, de alien. qu. 1. num. 7. & de var. cad. qu. 2. n. 50. ubi, ſi ſemel voluit, quòd caducitas non habeat locum, non poteſt pœnitere.

Caducitas intentari poteſt contra tertium poſſeſſorem, de var. caduc. quæſt. 7.

Caducitas non poteſt declarari contra hæredem, vel ſucceſſorem emphyteutæ, quæ non fuit declarata eo vivente, de var. cad. qu. 8. num. 1. Declara habere locum data ſcientia Domini, ſecus ſi ignorabat caducitatem num. 2. Declara ſecundò, non habere locum, quando inter Dominum, & emphyteutam adeſt pactum, & vigore pacti caducitatem incurriſſet, num. 22. Declara tertiò, non habere locum, ubi emphyteuta incurreret pœnam ipſo jure, numer. 13. Declara quartò habere locum ad effectum agendi, ſecus excipiendi, nu. 14.

Caducitas declarari non poteſt contra hæredem, ſtante ſcientia Domini, ead. quæſt. num. 11.

Caducitas an declarari poſſit per ſucceſſorem, quam prædeceſſor non declaravit, de var. caduc. qu. 9.

Caducitas non poteſt opponi contra emphyteutam, niſi à ſolo Domino, de var. caduc. qu. 12. in fine.

Caducitas, ut habeat locum duo copulativè requiruntur, quòd emphyteuta ceciderit à jure ſuo & quòd Dominus declaret velle eſſe locum caducitati, ead. quæſt. 9. nu. 4.

Caducitas non dicitur incurſa, ſtante varietate opinionum, & Doctorum contrarietate, ead. qu. 9. n[illegible]

Caducitatis petitio ſive declaratio fieri debet coram Judice, de var caduc. qu. 12. n. 13. contrarium nu. 14. ubi declaratur.

Caducitatis declaratio ſufficit, quòd ſit tacita, quæſt. 12. numer. 15. de var. caduc. Et inducitur quando Dominus alteri concedit, ſi ad eum eſt devoluta emphyteuſis, num. 16. Declara num. 17. Inducitur etiam quando Dominus rem locatam alteri vendat num. 18. Inducitur quoque quando Dominus convenit emphyteutam coram Judice pro devolutione rei. num. 19. Item ubi acceptavit confeſſionem emphyteutæ confitentis rem eſſe devolutam, nu. 20. Etiam quando impetrat præceptum à Judice de diſgonbrando ab emphyteuſi ad eum devoluta, num. 21. Item ſi Dominus opponat coram Judice, emphyteutam cecidiſſe à jure ſuo n 23.

Caducitatis declaratio non inducitur, ſi Dominus inveſtiret aliquem de re emphyteutica tanquam devoluta ob alienationem, ſi eſſet devoluta ob canonem non ſolutum, ead. q. 12. n. 24. Sed ſi emphyteutæ de novo fieret inveſtitura eorundem bonorum eſſet remiſſa caducitas, ibidem.

Caducitatis declaratio tacita non inducitur quando Dominus inveſtiret aliquem, ſi ceſſatum fuit in ſolutione canonis, nulla expreſſa cauſa, dicta qu. 12. n. 25. contrarium, n. 26.

Caducitatis declaratio non retrotrahitur ad diem moræ, & ad lapſum termini, ead. qu. 12. n. 33.

Caducitatis declaratio non poteſt fieri pendente lite, in præjudicium creditoris, de var. caduc. qu. 53. nu. 1. contrarium, n. 2.

Caducitas declarari poteſt omni tempore, ead. qu. Et maximè ſtante pacto, quòd cadat ipſo facto, vel ipſo jure, n. 4.

Caducitas, ſtante pacto, quòd cadat ipſo jure, vel ipſo facto, declarari poteſt ab hærede, & contra hæredem, ead. qu. n 4.

Caducitas declarari poteſt lite pendente, ead. quæſt. 13. num. 3. infrà.

Caducitatis declaratio non deſcendit à voluntate debitoris, ſed Domini, ibidem, nu 6.

Caducitatis declaratio, adeò adhæret diſpoſitioni, quòd cenſeatur cum ea eodem tempore emanaſſe. ead. q. n 8.

Caducitas cenſetur remiſſa per receptionem canonis, de var. cad. quæſt. 14 num. 1. Amplia etiam, ſi Dominus proteſtetur canones recipere ſine præjudicio caducitatis, numer. 2. Ampl. 2. habere locum etiam, ſi ſolùm Dominus canones petiterit, numer. 3. ubi declara, cont. numer. 4. Sed prima eſt verior. Amplia 3. ut per receptionem cenſeatur renunciatum melioramentis, numer. 5. Ampl 4. habere locum in muliere, quæ non poſſit contrahere ſine conſenſu propinquorum num. 6. Ampl. 5. ut non poſſit Dominus mutare voluntatem, numer. 7. Ampl. 6. habere locum in omni caducitate ex quocunque capite, eod. numer. 7. Ampl. 7. habere locum etiam ſtante pacto reſolutivo, Decl niſi Dominus tam declaraſſet caducitatem, & incepiſſet ab expulſione, & intentaſſet judicium caducitatis, numer. 8. Sed ſi expulit, & non eſt proteſtatus, non poteſt petere canones præteritos, ibidem. Decl. 2. quòd proteſtatio juvaret, recipiendo canones pro tempore præterito, & adhuc remaneret triennium, vel biennium, numer. 9. Decl. 3. niſi emphyteuta tacendo conſentiret proteſtationi, numer. 10 Limit. primò quando Prælatus ſolus reciperet canones, & Eccleſia eſſet collegiata ſecus ſi non eſſet, numer. 12. Et niſi poſtea capitulum ratum haberet, ibidem Limit, 2. quando Dominus ignoraret caducitatem, numer. 13 Et idem quando Dominus poſt commiſſam caducitatem ob alienationem, dedit ignoranter licentiam alienandi, ibid & de alien. quæſt. 1. num. 325. & ſeq. Et an ignorantia præſumatur, vide in d. qu. & ignorantia. Limit. 3. quando Procurator, & non Dominus reciperet canones, niſi haberet ſpeciale mandatum ad remittendum caducitates & procedit etiam, ſi haberet mandatum ad recipiendum canones, & renovandum, nu. 25. Contrarium, quòd ſufficiat mandatum ad exigendum ibid. Decl hanc limit. Niſi Dominus poſtea ratum habuerit, & quomodo intelligatur ratum habuiſſe, dic, ut in dictis nu. 325. & ſeq. & in d. qu. 14. nu. 27.

Caducitas, an cenſeatur remiſſa per receptionem canonis, ſtante juramento, de var. caduc. qu. 14. nu. 28. cum aliis ſeq.

Caducitas non incurritur propter delictum, de ſucc in bon. emph. qu 4. nu. 15.

Caducitas non incurritur per ſubhaſtationem, nec ex alienatione neceſſaria vigore juris congrui de alien. qu. 1. n 159. & 314.

Caducitas incurſa ob alienationem, non cenſetur remiſſa, ſi Dominus ignoranter dedit licentiam emphyteutæ alienandi, dicta qu. 14. nu. 13.

Caducitas ſive emphyteutæ expulſio competit propter moram, & contumaciam, & penſio propter contractum & permiſſionem, ead. qu 14. n. 34.

Caducitas non incurritur propter non ſolutum laudemium, de var. cad. qu 16. n. 1. declara. n. 7.

Caducitas an, & quando habet locum in foro conſcientiæ, de var. caduc. qu 18.

Caducitas lite pendente declarari poteſt, ſi canones non ſolvantur, de var. caduc. qu. 17. nu. 1. decl. ibid Si non ſit concluſum in cauſa, vel niſi emphyteuta eſſet creditor Domini de tanta, vel majori ſumma, ſecus de minori, & procedit etiam, ſi adeſſet juramentum. Contrarium in primo caſu, nu. 2. Sed prima opinio eſt verior, & communis, declara numero 15.

Caducitas incurritur per legem humanam, de var. cadu. q. 18. n. 6.

Cadu-

INDEX.

Caducitas eſt pæna legalis, de ſol. can. qu. 1. n. 79.

Caducitatem ſi Dominus remittit, nihilominus emphyteuta tenetur ſolvere canonem, ead. qu. 1. n. 288.

A caducitate hominis cauſa, etiam injuſta excuſat, de ſol. can. q. 12. n. 10. Excuſat probabilis credulitas fuiſſe canonem ſolutum, error quoque & etiam quælibet cauſa etiam beſtialis, de ſol. can. q. 1. n. 81.

Caducitas cenſetur remiſſa per receptionem canonis, procedens ex quocumque capite, de var. cad. qu. 14. num. 7.

Caducitas, an habeat locum, ſi emphyteuta ſolvat canonem patri, vel fratri Domini directi, de ſol. can. q. 12.

Caducitatem poteſt declarare unus ex Condominis quando in alienatione ejus conſenſus non eſt adhibitus pro ſua parte, de laud. q. 25. nu. 2. Et poteſt retinere partem ſuam, licet alii velint approbare alienationem num. 3. Extenditur etiam ſi res poſſideatur in communi, & pro indiviſo, numer. 4. Declara niſi emptor integram rem offerat Condomino quia tunc cogitur integram rem retinere reſtituto pretio emptori, n. 6. Et ſolvere tenetur laudemium aliis Condominis, ibid.

Caducitas cenſetur remiſſa per ſpatium decem annorum, de alien. qu. 1. nu. 191. data ſcientia Domini.

Caducitas non incurritur per ſolam clauſulam conſtituti, de cont. emph. qu. 43. n. 5. vid. etiam de laud. q. 8. n. 13. ubi limitationes & declarationes.

Caducitas ob non ſolutum canonem incurritur ipſo jure, Domino declarante, de var. cad. qu. 12.

Caducitas non incurritur ſine traditione, de laud. qu. 8. nu. 13. & de alienat. qu. 1. nu. 155. ubi declaratur.

Caducitas incurritur ob mendacium, ſi emphyteuta non denuntiavit Domino directo verum pretium ab aliis inventum, ut ipſe deterreatur ab emptione, & præſatione, vel ut minorem ſummam pro laudemio ſolvat, de alien. qu. 1. in fine.

Carceratus poteſt mittere Procuratorem, niſi detineatur in arcta cuſtodia, de ſol. can. qu. 1. nu. 530.

CANON quòd fructibus reſpondeat, probari debet per eum, qui allegat Præluд. qu. 15. n. 5.

Canon an ſolvi debeat Domino pro primum, vel ſecundum emphyteutam, & ſi neuter ſolvat, an res incidat in commiſſum, de cont. emphyt. qu. 10. n. 14.

Canonem an poſſit ſolvere extraneus, & ſufficiat ad excuſationem, ead. qu. 10. nu. 15. & de ſol. can. qu. 1. n. 68. & 322.

Canonem non ſolvere, deteriorare, & alienare irrequiſito Domino paria ſunt. de var. caduc. q. 2. n. 4. & 8.

Canones præteritos, an poſſit petere Dominus, poſtquàm emphyteutam expulit ob canonem non ſolutum, de var. caduc. qu. 15. & an expenſas litis, ibidem.

Canones in recognitionem dominii directi ſolvuntur, non autem pro fructibus, de var. cad. qu. 17. n. 6.

Canon, an ſit dividuus, vel individuus. de ſolut. can. quæſt. 1. nu. 46. & an poſſit ſolvere emphyteuta canonem pro parte, & nu. 30. 77. & 224.

Canon debetur propter contractum, & promiſſionem, de var. caduc. qu. 14. n. 34.

Canon conſiſtit in parva quantitate, cum de natura emphyteuſis ſolvatur quid minimum, de ſol. can. qu. 1. n. 127.

Canonem ſolitum debet ſolvere emphyteuta, qui à parte cecidit alienata, vel quando cecidit à parte ob non ſolutum canonem, de alienat. qu. 1. nu. 136.

Canon augeri non poteſt, ſi emphyteuſis ſit facta fertilior, induſtria emphyteutæ, de ſol. can. quæſt. 13. num. 1. 5.

Canon an augeri poſſit, ſi res aucta fuit per alluvionem, ead. qu. 13. num. 2. & 13.

Canon debet ſolvi primo emphyteutæ, & non Domino directo, quando per ipſum fuit facta ſubemphyteuticario de conſenſu ipſius Domini, de cont. emph. quæſt. 10. nu. 9. & de laudem. qu. 23. num. 6.

Canon an ſolvi debeat in foro Domini, vel in foro emphyteutæ, ſive in loco Domini, vel emphyteutæ, de ſol. can. quæſt. 5. ampl. 17.

Canon augeri poteſt per commiſſarios de conſenſu partium, & non dicuntur excedere fines mandati, de cont. emphyt. quæſt. 22. numer. 20.

Canon augeri debet finita emphyteuſi, ead. quæſt. 12. num. 22. de ſol. can. Et in revocatione augere poteſt canonem. D. de renovat. qu. 1. num. 63. Et poteſt Eccleſia recipere pecunias in recompenſam augmenti cenſus, ead. qu. 1. n. 72.

Canonem minuere non poteſt Prælatus Eccleſiæ in præjudicium ſucceſſoris, ead. qu. 12. nu. 23.

Canon augeri poteſt etiam. ſine ſolemnitatibus. & conſenſu Apoſtolico, de var. cad. quæſt. 1. num. 27.

Canones decurſo tempore prædeceſſoris Prælati, ſive Rectoris Eccleſiæ, ad quem ſpectent. de ſol. can. qu. 15. nu. 1.

Canones non exacti pertinent ad Reſignatarium, & non ad Reſignantem ead. qu. 15. n. 2.

Canones non exacti, & fructus hodie pertinent ad Cameram Apoſtolicam, ead. quæſt. 15. nu. 3. & de laud. qu. 28. Vbi quomodo dividi debent inter ſucceſſores, & Cameram Apoſtolicam.

Canonis ſolutio, à quo die incipiat currere, de ſolut. can. qu. 7.

Canon ſive penſio ſolvi debet Eccleſiæ, quando conceſſit in emphyteuſim, non ſervatis ſolemnitatibus; vel reſervato conſenſu Apoſtolico, de cont. emph. qu. 21. num. 20. & de ſol. can. quæſt. 1. num. 120.

Canones præteritos, & laudemium ſimul poteſt petere Dominus de laud. qu. 17. n. 5.

Canonem ſolvere debet emphyteuta, cui remiſſa eſt caducitas, vide in ver. Caducitas.

Canonem ſolvere debet creditor immiſſus in poſſeſſionem, ſi emphyteuta non ſolvat. de diverſ. qu. emph. qu. 4.

Cætera vide in ver. Penſio, & in ver. Emphyteuta.

CAUSÆ omnes dominii utilis Eccleſiæ ſunt ſpirituales: & ideò cognitio pertinet ad Iudicem Eccleſiaſticum, diverſ. quæſt. emph. quæſt. 22. in deciſione Cocc. num. 7. & in dec. Merl. ibid. num. 1.

Cauſa poſſeſſorii beneficii, non eſt tractanda coram Iudice laico, in ead. dec. Cocc. nu. 10. & ſeq.

Cauſas Eccleſiaſticas, Apoſtolus ad Eccleſiam præcipit deferri, & ibi terminari, in ead. dec. Merl. n. 2.

Cauſa oneroſa, & lucrativa, quæ ſit in emphyteuſi, de cont. emph. qu. 24. nu. 18.

CAUTELA ad evitandas pænas poſitas in Conſt. Pauli Secundi, incip. Ambitioſæ, de cont. emphyt. qu. 16.

Cautela, ut bona emphyteutica veniant in generali obligatione bonorum, de cont. emphyt. qu. 38. nu. 14.

Cautela, quando Dominus non vult conſentire alienationi, vide in ver. Dominus.

Cautela abundans, non nocet, de ſol. can. quæſt. 1. numer. 327.

CENSUS an differat ab emphyteuſi. Præl. qu. 8.

Cenſus conſtitutivus quid ſit, ibidem.

Cenſus reſervativus quid ſit ead. qu. & an ſit ſublatus per Conſtitutionem Pii V.

Cenſus, & emphyteuſis, in quibus conveniant, &. in quibus differant. ibidem.

Cenſum, ſi quis longo tempore ſolvit, cogi poteſt in futurum ad præſtandum, de cont. emph. qu. 15. nu. 2.

Cenſus, an imponi poſſit ſuper re emphyteutica, de alien. qu. 1. nu. 107. cum pluribus ſeq.

Cenſuarius contractus in dubio, an verò emphyteuticus cenſeatur. Prælud. qu. 8.

Cenſuarius per alienationem irrequiſito Domino, an cadat à jure ſuo. Prælud. qu. 8. n. 28. 29. & ſeq.

In cenſuali contractu transfertur omne ius, in ead. qu. o. 25.

Favore Eccleſiæ, an debeat judicari contractus cenſualis, ead. quæſt. nu. 13. 14. 15.

Et in dubio, an ſit judicandus contractus cenſualis, vel emphyteuticus; ead. qu.

Cenſuarius, ſi per mille annos non ſolvat cenſus, res non incidit in commiſſum, ead. quæſt. 8. num. 8. fallit, quando adeſt juramentum, num. 27. & an valeat pactum, quòd non poſſit alienare, num. 31. & 30.

CESSANTE cauſa primæ conceſſionis, res non poteſt dari in emphyteuſim pro eodem canone, quando plus fuerit oblatum, & facta diligenti inquiſitione, quòd plus reperiri poſſit, de cont. emph. qu. 9. nu. 7.

CITATIO, an requiratur poſt declaratam caducitatem ſi Dominus vult expellere emphyteutam, de alien. qu. 1. num. 8. & de var. caduc. qu. 10.

Citatio, an requiratur in legitimatione filiorum legitimorum, & naturalium, de ſucc. in bon. emph. qu. 5. n. 46.

CLAR. opinio § emphyteuſis qu. 18. ver. unum tamen, reprobatur, de cont. emph. qu. 1. nu. 14.

Clar. opinio eod. §. qu. 32. in prin. non facientis differentiam inter Eccleſiaſticam, & profanam emphyteuſim in illo caſu, rejicitur, de cont. emph. qu. 4. n. 7.

CLAUSULA Non novas conceſſiones faciendo, ſed veterem, & antiquam inveſtituram renovando, an operetur, quòd inveſtitura ſit nova. de cont. emph. qu. 9. nu. 13.

Clauſula, Si & quatenus conſenſus Apoſtolicus interveniat, ſi non eſt neceſſarius, clauſula cenſetur appoſita ad cautelam, de cont. emph. qu. 16. n. 10.

Clauſula poſita in Brevi, ſi alienatio cedat in evidentem Eccleſiæ utilitatem, non ſuſpendit gratiam, nec facit

ex beneplacitum conditionale, quoad ejus ſuſtentationem, de cont. emph. quæſt. 21. num. 5.
Clauſula ſola Ad habendum, non operatur renunciationem, reſpectu extraneorum, d. renunc. qu. 2. n. 8.
Clauſula Ad habendum, &c. & aliæ clauſulæ poſitæ in partibus exequutivis inſtrumenti, potiùs cenſentur poſitæ de ſtilo Notariorum, quàm de conſenſu partium qu. 2. n. 9. & 24.
Clauſulæ Sine præjudicio venientium ab inteſtato effectus, de diverſ. quæſt. emph. qu. 24.
Clauſula poſita in libello, Petens ius, & iuſtitiam, & omni meliori modo, quid importet, de var. cad. qu. 50. n. 6. ubi latè, & idem de clauſula Agens, &c. & omni meliori modo.
Clauſula Renuncians omni legum auxilio appoſita efficit, ut pauper non excuſetur à deterioratione, quæſt. 2. numer. 77. de var. cad.
Clauſula, Ad habendum, &c. quando poſita cenſetur in partibus executivis inſtrumenti, & quando in diſpoſitivis, ead. qu. 2. nu. 10. & 21. de renovat.
Clauſula, Ad habendum, &c. ſi eſt poſita in partibus executivis inſtrumenti, non operatur renunciationem; ſecus ſi eſt poſita in diſpoſitivis, ead. qu. 2. n. 15. ubi declara, & q. 16. n. 13. & de alien. q. 10. in dec. Vbaldi.
Per clauſulam, Ad habendum, tenendum, poſſidendum, vendendum, &c. poſita in inſtrumento diviſionis, an cenſeatur remiſſum ius emphyteuticum, adeo quòd alienatione ſequuta, emptor inquietari non poſſit: de renunc. num. 6. qu. 6. numer. 3. 4. 11. 12. & 13.
Clauſula conſtituti non operatur translationem poſſeſſionis emphyteuta alienante, ſine conſenſu Domini. de alienat. qu. 1. nu. 133. & ſeq. & vide de cont. emph. qu. 43. n. 2. & ſeq.
Clauſula Dedit, tradidit, &c. poſita in inſtrumento venditionis, quando ab initio fuit reſervatus conſenſus Domini, intelligitur, ſi Dominus conſenſerit, de alienat. qu. 4. n. 2.
Clauſula pro ſe, & quibus dederit, importat, quòd emphyteuta poſſit alienare irrequiſito Domino, eod. tit. qu. 1 nu. 143 amplia habere locum ſive dictum ſit, quibus dederit, vel quibus voluerit, num. 149. Declara niſi dictum fuerit pro ſe, & quibus legitimè dederit, nu. 144. Declarat ſecundò, niſi adeſſet pactum in eodem inſtrumento, quod non poſſet alienare ſine conſenſu Domini, nu. 145. Declara tertiò, quòd per dictam clauſulam cenſetur ſolùm data facultas alienandi primò acquirenti, n. 146. Subdeclara hanc declarationem, niſi aliter de mente concedentis appareret exemplum, num. 147. Declara quartò dictam licentiam continere expreſſam prohibitionem, ut non poſſit alienare in potentiorem, & privilegiatum nu. 148.
Clauſula Pro ſe, hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque importat alienationem irrequiſito Domino, de alien. q. 1. n. 150.
Clauſula ad habendum, tenendum, alienandum, &c. importat facultatem alienandi irrequiſito Domino ead. qu. 1 num. 281. Vbi declara, etiam niſi eſſet appoſitum pactum, ut non poſſit alienare irrequiſito Dominorum. 282. Subdeclara, niſi eſſet facta conceſſio Titio, quia ſolùm Titio eſſet data licentia alienandi, n. 284.
Clauſula Quòd emphyteuta cadat à jure ſuo, ſi non eſt appoſita ſemper cenſetur appoſita, de var. caduc. qu. 14. n. 34.
Clauſula Ad renovandum, vide in vet. pactum.
Clauſula Ad habendum, &c. vel quibus dederit, quando reſtricta intelligatur, & emphyteuſis non tranſeat ad extraneos hæredes, de alienat. quæſt. 1. num. 112. & vide etiam de alienat. qu. 8. num. 1.
Clauſula Renuncians omni legum auxilio, an importet renunciationem moræ, de ſolut. can. qu. 6. num. 13. 14. & 15. & num. 24. & an remiſſionem mercedis, de ſolut. can. qu. 1. numer. 118. & 142.
Clauſula Ad habendum, alienandum, &c. an importent licentiam alienandi irrequiſito Domino, diſtinguendum eſt, an clauſula ſit poſita in diſpoſitivis, vel executivis, & procedit etiam, ſi dictum ſit uſque in tertiam generationem, de alienat. qu. 10. num. 1. & quomodo intelligantur fuiſſe poſitam in diſpoſitivis verbis, vel executivis, ibidem. & ibi vide in dec. Vbaldi.
Per dictam clauſulam, an ſit data facultas alienandi irrequiſito Domino primo tantum acquirenti; an vero cæteris in inveſtitura comprehenſis, ead. qu. 10. num. 2. & 7. & in dec. Vbaldi ibi poſita.
Clauſula ſine præjudicio tertii, ſemper intelligitur in inveſtitura, de cont. emph qu. 39. & de var. caduc. qu. 12. num. 32. ubi declaratur.
Clauſula rato manente pacto, importat, quòd Dominus poſſit petere pœnam, & caducitatem, de var. caduc. qu. 14. num. 28. dec. num. 31.
Clauſula conſtituti, vel precarii operatur in inſtrumento inveſtituræ quòd emphyteuta & alii nominati habeant omnia remedia poſſeſſoria, ac etiam actionem ſpolii, de diverſ. qu. emph. qu. 13. num. 18.
Clauſula Ad habendum, &c. in renunciatione, quid operetur, de renunc. qu. 2. num. 5. & 14.
Clauſula conſtituendo procuratorem &c. in renunciatione, quid operetur, ibidem nu. 12. & 14.
Clauſula de evictione, quid operetur in renunciatione, ead. quæſt. num. 11.
COLLECTAS tenetur ſolvere emphyteuta, & alia onera, de melior. & expenſis qu. 10. nu. 1. Amplia habere locum in feudatario, & livellario, nu. 5. Amplia ſecundò, ſive ſolvat modicam, ſive magnam penſionem, num. 6. & 10. contrarium nu. 7. quando ſolvit magnam penſionem fructibus correſpondentem, ut Dominus teneatur, ſed prima opinio eſt verior, cum diſtinctione: defenditur opinio Clar. nu. 10. licèt reprobetur à Valaſc. & ponitur opinio Auctoris ibidem. Amplia tertiò habere locum in Clericis, & eorum bonis, ſi bona onerata ad Eccleſiam perveniant num. 14. ſed declara num. 35. Amplia quartò ut non ſolùm teneatur ad tributa, ſed etiam ad collectas quæ perſonis imponuntur pro rebus num. 29. Amplia quintò, ut habeat locum in omni poſſeſſore rei num. 30. Declara nu. 31. declara ſecundò, ut non procedat in uſufructuario num. 31. cont. num. 33. Amplia ſextò ut habeat locum, non obſtante pacto in contrarium num. 36. Declara nu. 37. Amplia ſeptimò, ut habeat locum, etiam ſi bona ſint deſcripta in libro cenſuali, & æſtimo, nu. 38. Amplia octavò habere locum etiam in collectis de novo impoſitis, num. 39. Limita primò in emphyteuta bonorum patrimonialium Principis, num. 40. Declara non habere locum in collectis impoſitis in utilitatem communem, ut pro reparatione murorum, refectione viarum, fontium, & pontium, ad quas etiam tenentur Eccleſiaſticæ perſonæ num. 41. Limita ſecundò, niſi aliter ſe haberet conſuetudo, num. 42. Limita tertiò, ſi emphyteuta ſit forenſis nu. 43. Declara num. 44. Declara ſecundò num. 45. Limita quartò, niſi collecta eſſet impoſita ſecundùm æſtimum. nu. 46.
Collectas tenetur ſolvere uſufructuarius, ead. quæſt. 10. nu. 2. & an præteritas num. 32. & ſeq.
Collectas, an teneatur ſolvere uſufructuarius Eccleſiæ, ead. qu. nu. 20. & 21.
Collectas, an teneatur ſolvere conductor ad longum tempus, qu. 10. num. 8. & 10.
Collectas, an teneatur ſolvere penſionarius, & titularius qu. 10. num. 11.
Collectas, an teneatur ſolvere emphyteuta Eccleſiæ, ead. qu. 10. n. 17. & 19. de diverſ. qu. emph. qu. 22. nu. 8. & 23. in dec. R. Cocc. & in dec. Merl. ibidem nu. 17. & 18.
Collectæ ſolvi debent per emphyteutam, deductis expenſis, ead. qu. 10. nu. 48.
Collectas ſolvere debet emphyteuta privilegiatorum, quando privilegium eſt perſonale, ead. qu. 10. nu. 47.
Collectas an ſolvere debeat ſimplex conductor. ibidem nu. 49. remiſſivè.
Pro collectis bona ſunt tacite hypothecata, dict. quæſt. nu. 33.
Collectæ quomodo imponi debeant perſonis Eccleſiaſticis, ead. qu. 10. num. 15.
COLONI Eccleſiæ an teneantur ſolvere onera, & collectas, de melior. qu. 10. nu. 22. & in fine.
Colonus partiarius, an poſſit expelli per D. ſi res revertitur ex cauſa commiſſi, de renunc. qu. 11.
Commiſſarii, quibus à Pontifice commiſſa eſt cauſa cum clauſula. Si tendat in evidentem Eccleſiæ utilitatem, poſſunt augere canonem de conſenſu partium, de cont. emph. quæſt. 22. num. 20. pro quibus adeſt præſumptio de utilitate Eccleſiæ, ead. qu. 22. num. 1.
Comprehenſi in inveſtitura poſſunt ſequuta morte alienantis revocare alienationem de cont. emph qu. 24. n. 22.
Compromittere an poſſit emphyteuta, de alien. quæſt. 5. numer. 273. & ſeq.
Commoditas percipiendi fructus, an ſit res merè laicalis, de var. cad. qu. 6. & in verbo dominium utile.
Commoditatem percipiendi fructus emphyteuta an vendere poſſit de alien. qu. 1. num. 309 & 311.
Commoditas quam habet pater in bonis emphyt. Eccleſiaſticis, in quo conſiſtat de diverſ. qu. emph. qu. 17. n. 8.
COMPENSARE poteſt emphyteuta, quando eſt creditor Domini in tanta quantitate, vel majori. ut ob non ſolutum canonem expelli non poſſit, de ſol. can. qu. 1. nu. 300. Sufficit, quod habeat iuſtam clauſulam credendi

dendi ſe eſſe creditorem numer. 301. Et idem ſi eſſet creditor damnorum, & intereſſe, ut quia fuiſſet expulſus à Domino, num. 302. Etiam ſtante iuramento nu. 303. declara ſi creditum eſſet liquidum, nu. 312. Sed ſi poſſet incontinenti probari admitteretur, & quantum tempus requiratur relinquitur arbitrio Iudicis, ibidem declara ſecundò, ut ſit creditor eiuſdem generis, & in quantitate, nu. 313. Declara tertiò, ſi canon in pecunia conſiſteret, & Dominus debitor eſſet in ſua electione ſolvendi ſpeciem, vel quantitatem num. 314. Declara quartò, ſi canon conſiſteret in quantitate, & Dominus haberet facultatem ſe liberandi num. 315. declara quintò, quando ab una parte debetur ſpecies, & ab altera pecunia, vel ſi debitum, quòd debet Dominus deſcenderet ex cauſa depoſiti, vel ſi perveniret ex cauſa alimentorum vel niſi adeſſet cauſa iudicati, nu. 316. Declara ſexto ſi eſſet creditor in minori ſumma, quam eſſet canon. n. 318.

Compenſatio non habet locum ſtante iuramento. ead. q. 1. de ſol. can. num. 303. & ſeq & quid in paupere num. 305. quid ſi debitum ſit ſimiliter iuratum. n. 306. & ſi procedatur ſola Facti veritate inſpecta. n. 307 & ſi eſſet renunciatum compenſationi, n. 308. quid ſi in inſtrumento adeſt iuramentum generale, & non ſpeciale. n 310. & ſi iuramentum eſt præſtitum ab anteceſſore, à quo cauſam habet n. 309. Declara, quando creditum eſt liquidum, ſecus ſi non eſt liquidum. n. 312. Declara ſecundo, ſi emphyteuta ſit creditor eiuſdem generis, & in quantitate, quæ recipit functionē in genere ſuo n. 313

Compenſatio non fit de ſpecie ad ſpeciem, nec de genere ad aliud genus. ead. q 1. n. 317.

Compenſatio ut fiat, requiritur; quod emphyteuta ſit creditor Domini, an lapſum biennii, vel triennii, ead. q. 1. num 319.

CONDUCTOR non poſſidet, neque naturaliter, neque civiliter, Prælud. q. 1. n 27.

Conductor poteſt retinere melioramenta. Prælud. qu. 5. num. 8.

Conductor, an expelli poſſit propter ſupervenientem neceſſitatem locatoris, vide in ver. Dominus, poteſt expelli, ſi non ſolvat penſionem, de var. cad q. 10. n 19.

Conductor novus, vel inquilinus, an poſſit expellere primum, ſi tantam penſionem velit ſolvere, quantam novus conductor, vel inquilinus, de renovat. quæſt. 1. n. 10.

Conductor ad longum tempus, in quibus differat ab emphyteuta Prælud. q. 5.

Conductor, ſi res emphyteutica revertatur ad Dominum an expelli poſſit. de renunc. q. 11. & an ſit differentia inter conductorem, & colonum ſimplicem. ibidem.

Conductor ad longum tempus tenetur ſolvere canonem, ſicut emphyteuta, alias cadit à iure ſuo, ead. quæſt. num. 16.

Conductor, & colonus tenentur vendere fructus pro iuſto pretio, potius Domino, quam aliis, de diverſ. qu. emphyt. quæſt. 19.

Conductor poteſt expelli à domo conducta, ſi actus inhoneſtos ibi exercet. eod. tit. q. 20. nu. 1. ubi declara.

Conductor non excuſatur à ſolutione penſionis, ſi male & intempeſtive ſoluit. de ſol. can. quæſt. 1. numer 117. & an excuſetur ex caſibus fortuitis. Prælud. quæſt. 15. num. 17.

Conductor rei Eccleſiæ, non poteſt opponere exceptionem ad evitandam ſolutionem quod in locatione non intervenit conſenſus Superioris. ead. q. 1. n. 121.

Conductor ad longum tempus an teneatur ſuis ſumptibus reficere viam, de melior. q. 9. num. 3. & an repetat meliorамenta. eod. tit. q 7. n. 22.

Conductio ad longum tempus, quæ dicatur Prælud. qu. 5. remiſſive.

Conductor poſt annum, an cenſeatur renovaſſe, vide in ver. locatio.

Conductor plurium rerum uno pretio, ſi non poteſt uti una poteſt ab omnibus reſilire de ſol. can. quæſt. 1. num. 45.

Conductor qui ultimo anno non putavit, nec totum fundum ſeminavit, vel male putavit, vel contra naturam fundi ſeminavit, tenetur ad intereſſe. de var caduc. qu. 2 num 40.

Condictio ex lege *Zenonis*, competit ex contractu emphyteutico Prælud. q. 13. n. 7.

Condictio ex lege Zenonis, an ſit actio perſonalis, vel realis, ſive hypothecaria, & quæ detur contra ſecundum poſſeſſorem, de ſol. can. q. 14. n. 16.

Condictio ex lege Zenonis datur contra emphyteutam, quæ eſt actio perſonalis, de cont. emphyt. qu. 31. nu 5.

Condictio ſi ſine filiis deceſſerit in Clerico ſacris conſtituto quomodo intelligatur, de cont. emph. q. 6. n. 3.

CONDITIONE pendente, an una pars poſſit à contractu diſcedere, de alien. q. 1. n. 321.

CONFINIA per inſtrumenta antiqua probatur, cum ſufficiant ſemiplenæ, præſumptivæ, & conjecturales probationes de cont. emphyt. q. 26. n. 21. Declara habere locum, quoad contrahentes, & non contra tertios non intervenientes n. 22. Subdeclara, niſi tractetur de confinibus antiquis, quia tunc per inſtrumenta antiqua probantur confinia num 23. Declara hanc ſubdeclarationem, quod non ſufficit unicum inſtrumentum, licet antiquum, ſed requiruntur duo, vel tria, & hæc inſtrumenta debent eſſe extracta ex aliquo Archivio publico; vel quod notariatus illius, qui illa ſubſcripſit, probetur ſaltem per famam, & quod originem habuerit à perſonis diverſis, & non ſuſpectis num. 24.

Confinia probantur per libros antiquos, quamvis libri non ſint poſiti ſub cuſtodia publica ead. quæſt 20. num. 25. ſed ſi reperiantur in loco, ubi ſcripturæ authenticæ ſervantur, faciunt plenam fidem, vel ſub cuſtodia publica, etiamſi ſcriptura non eſſet authentica; etiam quod libri debeant eſſe Eccleſiæ numero 26.

Confines tenetur renovare emphyteuta, & quomodo hoc intelligendum, de renova. q. 9

CONFESSIO emphyteutæ rem eſſe emphyteuticam, an probet dominium, de cont. emph. qu. 28. & vide in ver. Dominium. & de melior. q. 11. n. 7.

Confeſſio extraiudicialis, non probat dominium, quando agitur ad caducitatem. de cont. emphyt. quæſt. 26. numer. 20.

Confeſſio Rectoris, an præiudicet Eccleſiæ, & Succeſſori de melior. q. 6. n. 13.

Confeſſio emphyteutæ, ſe non ſoluiſſe canonem, non præiudicat aliis in inveſtitura comprehenſis. de ſol. can. qu. 1. nu. 62.

Conficatio, vide in ver. Emphyteuſis.

CONCESSIO, quæ non tendit in utilitatem Eccleſiæ non valet, & datur Eccleſiæ rei vendicatio, & bona ſunt reſtituenda ſimul cum fructib. de cont. emph. q. 22. n. 3. & Præl. qu. 7. num. 7.

Conceſſio facta ad libellum, præſumitur in dubio emphyteuſis Prælud quæſt. 15. numer. 14 & cenſetur facta in perpetuum, tranſiens ad hæredes, etiam extraneos. Ibidem.

Conceſſio in emphyteuſim ad vitam, vel ad longum tempus an fieri poſſit de rebus Eccleſiæ ſine ſolemnitatibus vide in verb. alienatio, & locatio.

Conceſſio, ſi ſit facta ad meliorandum, præſumitur emphyteuſis, ſed quomodo intelligenda. ead. quæſt. 15. num. 15. & ſemper cenſetur facta ad meliorandum, & non deteriorandum, de var. caduc. q. 2. n 17.

Conceſſio nova, quæ dicatur, de cont. emphyt. q. 2. numer. 6.

Conceſſio rerum Eccleſiæ in emphyteuſim, ut valeat, quæ requirantur, de cont. emphyt. quæſt. 22. n 2.

Conceſſio nova, an dicatur, ſi adiiciatur nova qualitas, vel penſio augeatur. de cont. emph. q. 9. n. 12.

Conceſſio facta in emphyteuſim, de terra olivata, vinea, vel nuce, intelligitur etiam conceſſum ſolum. de cont. emphyt. qu. 36. num. 3.

Conceſſio in emphyteuſim non poteſt alteri fieri, donec emphyteuta ſolvat canonem, de var. cad qu. 12 n 27.

Conceſſio emphyteuſim facta de Eccleſia, ſive reſpirituali, ſimul cum temporali, valet, quoad temporale; de diverſ. quæſt. q. 27. n. 4. & 5.

Conceſſio facta ſine præfinitione temporis, an præſumatur perpetua, vel temporalis, de cont. emphyt. qu. 8. num. 17. & 9. 12. & 13. eod. tit.

Cætera vide in ver. inveſtitura.

Concordia inter Civitates Ferrariæ, Ravennæ Urbini, & aliarum Civit. & Clerum, vid. in ver. ſtatutum, in ver. bona, & in ver. Conſtitutio.

Confraternitates, an ſint loca pia, & eorum bona poſſint alienari, ſine ſolemnitatibus, & conſenſu Apoſtolico, de cont. emph. q 16. n. 11.

Confeſſio emphyteutæ an inducat tranſlationem dominii, eod. tit. q. 16. n. 11. cum ſequentibus.

Conficari, an poſſint bona emphyteutica. de ſucc. in bon. emph. qu. 4.

Conjecturæ, quod in fraudem vocatorum in inveſtitura, fuerit ceſſatum in ſolutione canonis, de ſol can. qu. 1. num. 53. cum aliis ſeq.

Coniecturæ quòd bona reverſa ad Eccleſiam, non ſint incorporata, quæ ſint, de cont. emphyt. q. 9. n. 17.

Coniectura una alteram tollit. ibidem.

Conjecturæ quando partes voluerunt conficere contractum emphyteuticum & non locationis ad longum tempus, de melior qu 9. num. 10.

Coniectura una tollit aliam, & fortior tollit aliam. de ſol. can. q. 1 nu. 60.

CONSENSUS Apoſtolicus an requiratur, quando res revertitur ad Eccleſiam, & de novo conceditur, de cont. emphyt. q. 9. per totam, & vide omnino, de

INDEX.

alienat. q. 1. in fine, ubi declaramus op. quam poſuimus, in d. q. 9. n. 2.
Conſenſus Apoſtolicus, ſi eſt reſervatus & non ſit neceſſarius, cenſetur appoſitus ac cautelam, de cont emphyt. q. 16. n 10. ſed declara, modo non ſit dictum, Non alias, &c. ibid.
Conſenſus Apoſtolicus reſervatus in conceſſione, intra quantum tempus debeat Impetrari de cont. emph. q. 17. n. 1. Et an promiſſor poſſit compelli n. 2 An poſt mortem Prælati, poſſit obtineri eod. tit. q. 10. Et an poſt mortem contrahentes, eod. tit. q. 21. n. 2. & vide in ver. pœnitentia.
Conſenſus Apoſtolicus præſumitur ſpatio 30. Annorum, de cont. emph. q. 18. n. 2. Etiamſi beneplacitum non ſit enunciatum, nec reſervatum in conceſſione, & 30. anni computari debent uſque ad tempus motæ litis ibidem; procedit etiam in rebus magni præiudicii, concurrente patientia unius, & poſſeſſione alterius eod. loco, Sed quando ageretur de levi præjudicio, ſufficerent decem anni, cum obſervantia num. 3. Verum, ſi obſervantia, non concurreret, ſed ſolum allegaretur temporis diuturnitas, tunc requirerentur centum anni, n 4. Declara ſecundò, quod præſumeretur conſenſus Apoſtolicus, ſi concurreret obſervantia contractus, & obſervantia eſſet clara, & non præſumpta, n. 5. Non ſufficeret probare obſervantiam niſi illa etiam exiſteret uniformis, & ad dictum effectum, non eſt deducendum tempus Prælati alienantis, n. 7. Procedit etiam ſi non probaretur ſcientia Papæ, ibidem. Limita quando appareret confirmationem Pontificis eſſe invalidam, num 10 Declara iſtam limitationem, niſi confirmatio eſſet producta ab eo, qui alienationem Impugnat. ibidem. Limita ſecundò, non habere locum, quando partes non tacuerunt, per ſpatium 30 annorum, ſed ſuper conceſſione mota eſt lis, n. 13. Limita tertiò, niſi ex inſpectione inſtrumenti appareret ſolemnitatem non interveniſſe, & quomodo intelligatur, num. 14. Limita quartò, quando fuit dictum, quatenus beneplacitum Papæ interveniat. n. 15. Quòd non placet Auctori. Obſervantia 30. annorum probari debet per eum, qui allegat, clare, & aperte, & non præſumptive, & uniformiter. eod. n 13.
Conſenſus Apoſtolicus, an retrotrahatur ad diem contractus, in præjudicium tertii, de cont emph. q. 21. n. 7. remiſſive, Non requiritur, ut præcedat, vel ſubſequatur poſt contractum, quia retrotrahitur, ibidem n. 8.
Conſenſus Apoſtolicus eſt loco omnium ſolemnitatum, & ſupplet omnem defectum ſolemnitatis: non tamen ſubſtantialia, & pro cauſa præſumitur; licet non ſuppleat defectum cauſæ, de cont. emph. q. 21 num 9. & q. 22. num. 2. ita ut ſatis ſit ſervare verba reſcripti d n. 9.
Conſenſus Apoſtolicus requiritur, quando in præjudicium Eccleſiæ alteratur in aliquo antiqua forma inveſtituræ, ut ſi Eccleſia habeter ius perpetuum, & reduceretur ad tempus minus, de cont emph. q. 9. in fine.
Conſenſus Superioris, licet non intervenerit in locatione facta ab Eccleſia, nihilominus conductor non poteſt opponere exceptionem ad evitandam ſolutionem, quod non intervenerit dictus conſenſus. de ſol. can. q 1 n. 121
Conſenſus Apoſtolicus, ſive beneplacitum, vel Breve, ſi non eſt præſentatum Commiſſariis, expirat per mortem Pontificis de con. emph q 21. in fine, & quæſt 40 Et requiritur novus conſenſus Apoſtolicus. & eſt licita pœnitentia ante illius executionem, ut in d q. 21 in fine.
Conſenſus Domini, debet præſtari ante mortem patris alienantis, de cont. emph. q. 24. n. 12. cont n. 13. ubi declaratur
Conſenſus Domini, non requiritur in legato uſufructus bonorum emphyteuticorum; neque quando uſufructus conſtituitur, de ſucc in bon. emph. q 8. n. 7.
Conſenſus Domini præſumitur præſtitus ex ſolutione canonis ſpatio 30 annorum. de cont emph. q. 11 n 7.
Conſenſus Domini in præjudicium alterius vocati in inveſtitura, intervenire non poteſt, de alien. q. 1. no. 233. Et vide in verbo inveſtitura.
Conſenſus Domini, ſi eſt reſervatus in alienatione, intelligitur, quatenus ſit neceſſarius, de alienat. q. 1 n 335.
Conſenſus Domini quando eſt facta venditio, & reſervatur ejus conſenſus, infra quantum tempus peti debeat, de alien. qu 1 num 232.
Conſenſus Domini non requiritur in retrovenditione, quando pactum de retrovendendo eſt appoſitum in eodem inſtrumento, de alien q 1 n 169. cum ſequentibus & dic, ut ibi, & de Laud. q. 4.
Conſenſus Domini poteſt intervenire ex intervallo, ad convalidandum venditionem, de alien. q. 1. ſub n. 340 Et poteſt præſtari ante contractum, in contractu & poſt, eod. tit. q. 3. nu. 10. & an retrotrahatur. ibidem.
Conſenſus Domini, an requiratur, quando dos reſtituitur, ſi res emphyteutica eſt data in dotem, cum conſenſu ipſius Domini, de alien q 1. n 169.
Conſenſum Domini debet petere emphyteuta vendens, quando fuit reſervatus, & non emptor de alien. q 4. n. 1. & de Laud. qu. 3. num. 5
Conſenſus Domini, an poſſit præſtari poſt mortem emphyteutæ alienantis, ſeu dotantis in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura de alienat. q 9. & q 1. n. 233. eod tit.
Conſenſus Domini non requiritur, quando emphyteuſis ſubhaſtatur ad inſtantiam creditorum, vel datur creditoribus in ſolutum per Judicem, de alien. q. 1. n 159. cum pluribus ſeq & quando ex neceſſitate emphyteuta alienat, vigore indulti Apoſtolici, nu. 319.
Per conſenſum expreſſum alienationi, transfertur emphyteuſis in acquirentem. & per tacitum, quando intervenit aliquis actus poſitivus ultra tacitum conſenſum, ſecus, ſi non interveniat. De Laudem. q. 34. n. 6
Conſenſus, non validat alienationem in præiudicium emphyteuta conſentientis alienationi, ſi pretium non eſt conſequutus, & quomodo hoc intelligatur, ead. q. 34. n. 7.
Conſenſus Domini præſumitur interveniſſe in alienatione, per ſpatium decem annorum. data ſcientia Domini. De alien. q. 1. num 191.
Conſenſus Domini, ſive inveſtitura ſi non recipiatur, & emphyteuta donans moriatur, an donatio reſolvatur. De alienat. q 1. num. 233.
Conſentire an debeat Dominus directus alienationi. Vide in verbo Dominus. & infra.
Conſentire debet Dominus directus emphyteutæ alienanti rem emphyteuticam, quoties requiritur. De alien. q. 11 n. 1 Declara quando emens eſſet valde pauper, & non idoneus ad ſolvendum canonem. Declara ſecundò, quod non teneatur conſentire obligationi. & hypothecæ, num. 3. Declara tertiò, quando res diſtraheretur in plures partes. n. 4. Declara quartò, quando Dominus non eſſet ſolitus facere renovationes, num. 3. Declara quintò, quod non tenetur conſentire, niſi pro tempore, quo res erat duratura penes emphyteutam. n. 6. Declara ſextò quando emens eſſet inimicus Domini, n. 7. Declara ſeptimò, ut non teneatur conſentire, niſi ſolvatur laudemium, n. 8. Declara nonò. n. 9. Declara 10. n. 10 Declara 11. quando res non eſt ſolita concedi in emphyteuſim nu 11.
Conſentiens alienationi rei ſuæ, dicitur alienare irrequiſito Domino, & cadit à iure ſuo de alien. q. 1. ampliatione ultima, & de Laud. q. 34. numer. 1. Declara non habere locum, quando emphyteuta eſſet prohibitus alienare, ut quia eſſet minor, vel mulier, vel ſimilis, ubi adeſt ſtatutum, ead. quæſt. 34 num. 8. Declara ſecundò, non habere locum, ſi conſentiat ratione officii, n 9
Conſentire, & actum celebrare, paria ſunt. ead. q 34. n. 2.
Conſentiens tacite alienationi rei ſuæ, an alienare dicatur. ead. quæſt. 34. num. 3. Declara, quando ultra tacitum conſenſum, interveniat aliquis actus poſitivus, pretii, vel quid ſimile, num 4.
Conſcientia tuta poteſt retineri res Eccleſiæ ab eo, qui contraxit ſine ſolemnitate, donec contractus annulletur, dummodo iuſta cauſa intervenerit. De cont. emph. q. 21. n. 14.
Conſcientia tuta poteſt retineri dignitas ab eo, qui fuit electus nulliter ob defectum ſolemnitatis iuris humani, donec electio annulletur. ead. q. n 15.
Conſtitutionis Pii IV. & V. contra illegitimos declaratio De div q. emph q. 24 n 17. & de alien. q. 1. in fine.
Conſtitutio Ambitioſæ. de reb. Eccl. non alien. An ſit uſu recepta. Vide in verbo Paulina.
Conſtitutio Cardinalis Carpenſis, extendens Conſtitutionem Cardinalis Ægidii de contractibus minorum, ad mulieres, habet locum ſolum in Provincia Marchiæ. De alienat. q 1. num. 179.
Conſtitutiones Bonifaciana, & Paulina habent locum ſolum in Civitate. & Territorio Ferrariæ, quod bona emphyteutica Eccleſiæ ſint redacta ad inſtar allodialium. De ſucc in bon emphyt. q. 3. n 1.
Conſtitutum vide in verbo Clauſula conſtituti.
Conſtitutionis Bonifacianæ declaratio. De alien. q. 1, in ultima limitatione. & de Laud. q. 28.
Conſuetudo eſt optima legum interpres. Præld. q. 14. n. 2. ubi declaratur
Conſuetudo probari debet per eum qui allegat de ſucc. in

INDEX.

in bon. emphyt. quæſt. 6. num. 26. & de renovat. quæſt. 6. nu. 4. & q 1. num. 29.

Conſuetudo Civitatis ſemper attendi debet in ſucceſſionibus, ut fœmina cum maſculo admittatur in bonis emphyteuticis, d. q. 9. num. 25.

Conſuetudo probari debet, quod Dominus non poſſit pro ſe retinere emphyteuſim finitam, & probari etiam debet, quod Eccleſia voluerit retinere pro ſe, & non potuerit. De renovat. qu. 1. n. 28. & ſeq. & q. 6. eod. tit. n. 4. & quid ſi adſit conſuetudo immemorabilis, ead. q. 1. n. 30.

Conſuetudo, pactum, & ſtatutum æquiparatur, ead. quæſt. numero 55.

Conſuetudo eſt ſervanda in renovationibus. De renovat. quæſt. 4. nu. 5.

Conſuetudo quomodo probari debeat in materia renovationis, eod. tit. q. 6. numer. 5. cum ſeq. Et quæ requirantur ad inducendam conſuetudinem, ibi, n. 6. Et teſtes quomodo deponere debeant in probanda conſuetudine. n. 7.

Conſuetudo probatur ex inſpectione inſtrumentorum plurimorum, & quomodo hoc intelligatur. ead. q. 6. n. 8.

Conſuetudo non debet extendi de caſu ad caſ. ibidem numero 9.

Conſuetudo inducitur etiam, ſi in contradictorio judicio, obtenta non ſit, ead. q. 6. n. 10.

Conſuetudo immemorabilis eſt attendenda renovationibus ead. q. 6. n. 10. & q. 1. n. 30. eod. tit.

Conſuetudo, an valeat, quod bona emphyteutica alienari poſſit irrequiſito Domino. De alienat. q. 1. nu. 249. & ſeq. & infra.

Conſuetudine induci poteſt, ut quis propria auct. poſſit ingredi poſſeſſionem, ſine citatione, & ſibi ius dicere. De var. caduc. q. 10. num. 4.

Conſuetudo non valet, quod clericus conveniatur apud Judicem ſæcularem, de diu. q. emp. q. 5. n. 14.

Conſuetudo poteſt tollere prohibitionem legis, non autem proviſionem hominis. De renovat. q. 1. ſub n. 40.

Conſuetudo, an valeat, quod emphyteuſis alienari poſſit in præjudicium comprehenſorum, de diverſ. qu. emph. q. 22. n. 4. ſed hæc conſuetudo probari debet in ſpecie n. 5.

Conſuetudo valet, quod feudum, & emphyteuſis Eccleſiæ alienari poſſint irrequiſito Domino. ead. q. 22. n. 3. ſed cont. videtur tenere, Rot. ibi n. 24.

Conſuetudo eſt attendenda in ſolvendo laudemium. De Laud. q. 1. & q. 14 n. 7. q. 7. n. 11. & q. 5. n. 11. & an ſit ſolvendum laudemium, pariter ſtandum eſt conſuetudine. eod. tit. q. 15. nu. 2. & vide q. 37.

Conſuetudo laicorum non valet in præjudicium Eccleſiæ, de diverſ. q. 22. n 24. in dec. Cocc.

CONTRACTUS locationis eſt oneroſus, emphyteuticus vero gratuitus, Præl. 5. n. 5.

Contractus locationis, & emphyteuſis, in quibus differant. ibidem.

Contractus libellarius quid ſit Præl. q. 7. Et an differat à contractu emphyteutico ibidem.

Contractus præcariæ, quid ſit Præl. q. 11.

Contractus ſuperficiarius, quid ſit, & an differat ab emphyteuſi. Præl. q. 12.

Contractus nominati, & innominati, qui ſint, & an differant. ibidem.

Contractus emphyteuticus, eſt ultro, citroque obligatorius. De cont. emph. q 41. n. 4.

Contractus emphyteuticus plerumque eſt lucrativus, quandoque oneroſus. ead. q. 41 n. 2.

Contractus emphyteuticus, an ſit contractus nominatus, vel innominatus. ibidem.

Contractus emphyteuticus, an celebrari poſſit ſine ſcriptura. Præl. q. 14

Contractus emphyteuticus, an vero in locationis dubio cenſeri debeat. Præl. q. 15. nu. 1. 4. 7. 8. & 10. Ubi diſt. & ampl. & de melior. q. 9 n 10. & de alien. q. 1. n. 77. Ubi ex deciſione Rotæ Rom. plures conjecturas invenies.

Contractus judicari debet ſecundum quod partes nominaverunt. ibidem n. 2. Declara, ut n. 6.

Contractus, qui judicari debeat, quando in conceſſione eſt facta mentio permiſcue de emphyteuſi, livello, locatione, & cenſu. Præl. q. 15. n 22.

Contractus, an cenſuarius, vel emphyteuticus cenſendus ſit. Præl. quæſt 8.

Contractus emphyteuticus, an ſit bonæ fidei, vel ſtricti juris, Prælud. q. 17.

Contractus omnes de jure canonico ſunt bonæ fidei. ead. q. n. 2. cont. nu. 4.

Contractus emphyteuticus Eccleſiæ, eſt bonæ fidei, ibidem num. 3. con. n. 4.

Contractus alienationis, ſi eſt nullus, an emphyteuta incidat in commiſſum, ſi alienavit irrequiſito Domino, vide in ver. Alienatio.

Contractus, eſt validus inter contrahentes, quando in alienatione adeſt clauſula reſervato conſenſu Domini. de alien. q 1. n. 13 & 322.

Contractus factus per minorem, vel mulierem ſine ſolemnitatibus non valet, nec cenſetur ratificatus per lapſum annorum, nec per ſolutiones poſtea factas de alien. q 1. numer. 176. cum aliis ſeq. & hæc nullitas poteſt allegari etiam per hæredes. ibidem.

Contractus bonæ fidei, & ſtricti juris, quare ita denominentur, & eorum differentiæ. ea. qu. 17. n. 5. remiſſivè.

Contractus factus cum Eccleſia, an poſſit claudicare ejus favore, & an poſſit ſtare contractus ultra tempus promiſſum, de cont. emph. quæſt. 8. numer. 19. & quæſt. 22 numer. 3. 4. 6. 19. & 20.

Contractus eſt conditionalis, reſervato conſenſu Apoſtolico eod. tit. q 16 n. 2.

Contractus favore pupilli claudicat. de cont. emph. q. 21. n. 18. & de ſol. can. q. 1. nu. 210.

Contractus favore piæ cauſæ poteſt claudicare, hoc eſt non valere, ſi Eccleſia velit. ead. q. 21. nu. 6. ubi intellige, & Declara, & An procedat ſtante Extravagante, Ambitioſæ, n. 11.

Contractus differt ab inſtrumento: nam inſtrumentum eſt ſcriptura Notarii de conſenſu partium celebrata; contractus vero eſt ipſa conventio, & differunt, ut continens, & contentum, de cont. emph. q. 26. n. 1.

Contractus Emphyteuticus, cum ſit ultro citroque obligatorius, non eſt adimplendum ei, niſi ipſe prius adimpleat. de var. cad. q. 17. n 4 & 5.

Contractus ratione incertitudinis. an valeat, de cont. emph. quæſt. 46.

In contractibus, ne dum clauſulæ, ſed ne quidem minimum verbum debet eſſe ſine virtute aliquid operandi, licet hæc regula patiatur plures declarationes, de ſol. canon q. n. 110.

Contrahentes, an poſſint reſilire à contractu emphyteutico. de cont. emph. quæſt. 41 n. 4.

Contrahentes, in dubio, cenſetur velle diſponere, ſecundum naturam contractus, & diſpoſitionem juris communis. de alienat. quæſt. 10. n. 3.

Contrahentes cenſetur ſe conformare cum diſpoſitione juris, de var. caduc. quæſt. 2. n. 19.

Contrahentes cenſentur potius ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, quam juris communis, de ſol canon. quæſt. 1. numero 105.

Contrahentes, præſumuntur contrahere ſecundum ius, quo ligantur, & non ſecundum ius alterius, ead. q. 1. n. 179.

Contrahentes ſemper cenſentur ſe conformare cum diſpoſitione ſtatuti, de diverſ. q emph. q. 22. n. 2. & de ſucc in bon. emph. q. 9 n. 4. & eod. tit. q. 2. nu. 1.

CREDITOR, qui obtinuit licentiam à Domino hypothecandi, in caſu, in quo emphyteuſis non poteſt obligari, ſeu hypothecari ſine licentia Domini ex pacto, vel ſtatuto, præfertur, de alienat. quæſt. 1. n 5.

Creditor, qui dicit ſibi prius obligatam emphyteuſim de licentia Domini, agens contra ſecundum creditorem, cui pariter fuit res obligata de licentia Domini, debet probare licentiam, & anterioritatem, eadem q. n. 8.

Creditor, cui adjudicata fuit emphyteuſis, ob canonem non ſolutum per emphyteutam, non poteſt expelli, quia tempora non conjunguntur, vel ſaltem reſtituitur in integrum, de ſolut. can. q. 2. in fine.

Creditor non tenetur invitus recipere pecuniam minuatim, niſi ſi hæres debitor, & quando ſunt plures hæredes pro virili tenentur, etiamſi unus non ſit ſolvendo. de ſol. can. qu. 1. num. 30.

Creditores non poſſunt moleſtare nominatum in emptione, facta nominatione, de laud. q. 4. n. 15.

D

DEBITOR poteſt ſolvere invito Domino anticipate, de ſolut. can. quæſt. 1. n. 164. ubi declaratur.

Decimæ prædiales, an præſcribi poſſint. de diverſ. qu emphyt. quæſt 21 n 25.

Decimæ datæ ſæcularibus in feudum, eorum cauſæ diſcutiendæ ſunt coram Iudice Eccleſiaſtico. de diverſ. qu. emph. q. 24. in dec Merl. n. 15.

Deciſio Seraph. 1051. & aliorum opinio, circa æſtimationem meliorationum, declaratur, de melior. q. 7. n. 2.

Deciſio Rotæ Romanæ 148. Impreſſa per Zach. poſt tractatum de oblig. Cam. declaratur, de alienat. qu. 4. n. 3.

Deciſio

INDEX.

Deciſio Caputaq. 280. part. 1. quod locationes, confeſſiones, ſolutiones non ſufficiant ad probandum dominium, quando agitur rei vendicatione, & ſic ad caducitatem; ſed plene probari debet declaratur, de cont: emphyt. qu. 16. num. 20.

Declaratio caducitatis, an poſſit fieri lite pendente, in præiudicium creditorum, de var. cad quæſt. 13.

Declaratio caducitatis retrotrahitur ad tempus diſpoſitionis. ead. q. num. 7.

Declaratio caducitatis, vide in ver. Caducitas, & in verbo Emphyteuta ob canonem non ſolutum.

Denuntiatio, quæ fieri debet per Emphyteutam Domino directo, an velit emere emphyteuſim, debet fieri bis, una quando requiritur, an velit emere; & altera poſt venditionem, ut inducat novum emphyteutam in poſſeſſionem, de alienat. q. 1. n. 366. quod intellige ut ibi.

Denuntiatio fieri debet Domino directo de vero pretio, & legali per emphyteutam quando vult vendere, ead. q. 1. nu. 337. & de quo ab aliis reperitur, n. 339.

Denuntiatio fieri debet, cum ſuis qualitatibus, & circumſtantiis, eadem q. 1. n 338. & an dies debeant eſſe utiles, ſive continui poſt denuntiationem: quia expectandus eſt dominus per duos menſes, ibidem.

Denuntiare an teneatur emphyteuta Domino ſterilitatem de ſol can. q. 1. n 119

Cætera vide in ver. Dominus, & in ver. Emphyteuta.

Delictum in committendo eſt gravius, quàm in omittendo. de var. caduc. q. 2. n. 23.

Depoſitum debet fieri loco congruo, tempore idoneo, parte citata, lib. te, ſine aliqua conditione, & non in diebus feſtivis, de ſol. can. q. 2. n. 13.

Depoſitum non relevat, niſi præcedat oblatio, & ſit facta de tota ſumma, etiamſi unus nummus deficiat. ead quæſt. 2. numero 13.

Deteriorato debet eſſe magna, & non modica, ut emphyteuta expelli poſſit, arbitrio Iudicis, de var. cad quæſt. 2. numero 37.

Deterioratio debet eſſe ad perpetuam deteriorationem fundi, ut emphyteutam poſſit expelli; non autem ad curam fructuum, ead. q. 2 nu. 38. Declara non habere locum quando emphyteuta reſponderet Domino partem fructuum, & emphyteuta non lig onizaſſet per longum tempus n. 45. Non procedit in vinea, n. 39. Declara, in vinea vetuſta, nu. 41. Declara ſecundo, quod requiratur longum tempus, arbitrio Iudicis, alias agetur ad intereſſe, n. 42.

Deterioratio probari debet ſimul cum ſtatu antiquo rei, ead. q. 9. num. 68.

Determinatio una reſpiciens plura determinabilia, debet uniformiter determinare, de ſucc. in bon. emph. q. 10 nu. 2. Sed quando natura determinabilium expoſtulat, diverſo modo determinat de cont. emph. q. 12. n. 5.

Dictio Aliquid, quid importet, Prælud. q. 1. n. 7. & 16.

Dictio Ipſius, quomodo intelligitur, de cont. emph. quæſt. 2. num. 5. & ſeq. & dictio, ſive pronomen, ipſe vel tu. de var. caduc q 1 num. 32.

Dictio incluſive, quomodo intelligitur. ead. q. n. 9.

Dictio Uſque quomodo intelligenda, ibidem.

Dictio Cuiuslibet, quomodo intelligatur. de cont. emp. q. 2. & de ſucc. in bon. emph. q. 2. n. 1.

Dictio Semper, importat perpetuitatem, & continuationem temporis in infinitum, quando ſubiecta materia non repugnat. de cont emphyt. q. 8. n. 16

Dictio Tunc, denotat extremitatem temporis, & exponitur, ideſt, illo tempore, de cont. emphyt. q. 9. n. 5.

Dictio donec denotat tempus limitatum, de ſucc. in bon. emph q. 2. n. 14.

Dictio, Et, copulativa omnes copulatos pro virili vocat. eodem tit. q 10. n 2. aliquando reſolvitur in disjunctivam. de ſuc. in bon. emph q. 2. n 1.

Dictio Nulla eſt univerſalis negativa, & non patitur reſtrictionem, de melior. q. 1. n. 11.

Dictio, Ut ſupra quid importat. De ſucc. in bon. emph. quæſt 9. num. 7.

Dictio, Cum, copulat acceſſoriæ De diverſ. q. emph. q. 27. num. 9. ubi declarat.

Dictio, Tantum, quid importat. De renovat. quæſt. 1. numero. 14.

Dictio, Omnino, ſignificat ipſo iure, & habet vim decreti irritantis. De var. cad. q. 11. n. 3. ubi declaratur.

Dictio, Per, adiuncta tempori, denotat continuationem temporis, De ſol. canon q 1. n. 377.

Dictio, Quouſq; Tandiu & Donec, quid important. ead quæſt num. 299.

DIFFERENTIA locationis, & emphyteuſis, uſus, fructus & venditionis. Prælud q. 1. n 22. & ſeq. 26. & ſeq.

DEFINITIO Emphyteuſis Redo. reprobatur. Prælud. quæſt. 1. num. 6.

Definitio Emphyteuſis Alvar. Valaſc. rejicitur ead. q n. 9. Et ponitur nova definitio Auctoris n 18.

Definitio non debet continere verba ſuperflua. ead. qu. 1. num. 10. Debet continere genus, & differentias num. 28. Et eſſentiam rei definitæ n. 29. Sufficit, quod adaptetur ad communiter accidentia n. 30.

Definitio quid ſit. ead. q. n. 14.

DISPOSITIO. l. ſi quis in tantam, C. unde vi, habet locum etiam in emphyteuſi, de var. caduc. qu. 6. n. 7.

Diſpoſitio l. ſi quis in tantam. C. unde vi, recipit multas ampliationes, & limitationes. ead. q. n. 9. remiſſive.

Diſpoſitio. l. ſi quis maior. C. de tranſac. habet locum in omni contractu iurato; etiam in minimo. De divert. caduc. q. 2 nu. 20. Declaratur, ut ibi. & an habeat, locum in emphyteuſi ibidem.

DISPUTATIO omnis debet è definitione proficiſci. Præl. q. 1. num. 1.

DIVISIO facta inter fratres de bonis emphyteuticis, quando cenſetur facta animo renunciandi emphyteuſi ita quod per mortem unius non revertatur ad alium. vide in ver. Renunciatio.

Diviſio bonorum emphyteuticorum, quomodo fieri debet inter filios, vel hæredes, de cont. emph. q. 1. n. 10.

Diviſio poteſt fieri inter comprehenſos, & plures emphyteutas. De alienat. q. 1. n. 203. Et poteſt unus cogere alium ad diviſionem n. 205. ſed diſtingue ut ibi.

Diviſio facta inter primos acquirentes nocet filiis. De alien q. 1. num. 203.

DOCTOR, inſignis licet loquatur per verbum, Forte non tamen inducit dubitationem. De var. cad. q. 2. n. 68.

Doctori atteſtanti de conſuetudine, non creditur, vel ſi creditur, creditur in Curiis, in quibus ipſe verſatur. De ſol. can. q. 1 num. 102.

DOMINIUM utile transfertur in contractu emphyteutico. Præl. q. 15. n. 12. & q. 1. n. 26.

Dominium utile non transfertur in locatione, ibidem, ubi declaratur.

Dominum probare debet agens rei vendicatione, & non ſufficit quod oſtendat inſtrumentum inveſtituræ. De cont. emphyt. q. 26. n. 6. Etiamſi agatur adverſus recipientem n. 7. Vbi declaratur, quando agitur rei vendicatione, ſeu actione reali, ſecus ſi perſonali, vel condictione ex lege Zenonis, vel condictione ex lege, ſi quis conductionis. Declara ſecundò, niſi cum inſtrumento concurrerent adminicula, & nunc haberet locum. non ſolum, contra recipientem, ſed etiam alios, & quæ ſint iſta adminicula nu. 8. & 20. Declara tertiò, niſi Dominus præſcriptionem legitime probaret: nam per ſpatium 30. annorum facta ſolutio, præſcribitur dominium, etiam contra tertios, num. 9. Niſi per errorem ſit facta recognitio, n. 10. Per recognitionem tamen non inducitur traditio, & traſlatio dominij, n. 11. intellige hoc ut n. 12. & 13.

Dominium utile quod habet emphyteuta Eccleſiæ, eſt merè laicale, & profanum, & ſubditum ſtatutis, laicorum. De melior. q. 10. n. 22. Vbi declaratur, & de diverſ q. emph. q. 21. nu. 8. Sed contrarium tenet Rota eod. tit. q. 22.

Dominium probare debet Dominus directus, volens recuperare rem emphyteuticam, & agere ad caducitatem. De var. caduc. q 11. n. 1. Et concludenter, n. 3. Et non admittitur iuramentum ſuppletorium. n. 6.

Dominium probari debet per ſcripturam ead. q. 11. n. 4.

Dominium probatur per ſolutiones 30. vel 40. annorum continuatas, vel per aliam coniecturam evidentem, ut eſt reſervatio dominii, & ſolutiones debent eſſe factæ, tanquam de re emphyteutica. ead. q. 11. n. 5. ſed declara ut ibi.

Dominium, an probari poſſit per confeſſiones, ſolutiones, & locationes, ead. q. n. 27. Et an per confeſſionem extrajudicialem. De con. emph. q. 26.

Dominium, an probetur per enunciativam unius inſtrumenti antiqui, ibidem numer. 7. ubi poſito eſt deciſio coram Meſlino.

Dominium, quando Dominus agit ad caducitatem, & rei vendicatione, probari debet concludenter, eadem. quæſt. 11. numero 8.

Dominium directum eſt indiviſibile. De ſol. can. qu. 1. numer. 92.

Dominium, an probetur per ſolutionem canonis. De cont emph. 26 Et de renouat. q 9. n. 4.

Dominium probatur per recognitionem adverſus recognoſcentem, & contra tertios habentes cauſam ab eo. De laud q. 16 Declara quando agitur pro canone adverſus novum emphyteutam, conſtituto de origine,

& na-

INDEX.

& natura emphyteuſis, n. 6. Et vide de renovat. q. 9. n. 4.

Dominium, non probatur per recognitionem, niſi probetur recognoſcente eſſe Dominum tempore recognitionis ead. q. 36 nu. 2.

Dominium non quæritur per recognoſcentem. ead. q. n. 4. Fallit favore Eccleſiæ & aliorum locorum piorum, & Univerſitatis num. 8.

Dominium rei emphyteuticæ probatur ex pacto de apponendo inſignia Eccleſiæ. De diverſ. quæſt. emphyt. qu. 9. numer. 2.

Dominium utile eſt complicatum, & connexum cum dominio directo De diverſ. quæſt. emph. q. 22. in Dec. Merlini numero. 9.

Dominium utile eſt vere & propriæ una, eademque res, cum dominio directo, & ejus naturæ eſt, ut directum ſemper ſequatur, in ead. dec. Merl. n. eod.

Dominium utile ſequitur dominium directum, ſicuti incrementum alluvionis, & inſulæ, eod. n. 9.

Dominium utile ſaltem actualiter, non poteſt ſeparari ab ipſo dominio directo, eod. n. 9.

Dominium utile Vaſalli ſubjicitur, & famulatur directo dominio. Domini principalis, ead. dec. Merl. numemero 19.

Dominium utile inhæret dominio directo inſeparaliter, tanquam in prima cauſa, ſine qua, nec ſubſiſtere poteſt, ead. deciſ. num. 10.

Dominium directum, cum ſit dignius, & potentius, debet trahere ad eius Judicem, & forum, diſcuſſionem ſuper dominio utili, ibidem n. 21.

Dominium utile reſidet in materia, & re directa, veluti in ſuo ſubiecto, eod. n. 20.

Dominus directus, ut poſſit cogere emphyteutam, ex titulo præſumpto, vel centuatium, debet allegare titulum ipſius præſtationis, & ad probandum, inducere præſtationes longo tempore præſtitas. De cont. emph q. 15. n. 3.

Dominus directus, an teneatur ſtare colono, & locationi factæ per emphyteutam. de cont. emph. q. 30. & renunc. q. 11. ubi quæritur quid de parte colonica, & colonio ſimplici.

Dominus directus, non poteſt agere contra tertium poſſeſſorem pro canone præterito, neque futuro. eod. tit. q. 31. num 6. Fallit quando emphyteuta obligaſſet omnia ſua bona n. 7. Et teneretur tam pro præteritis reſponſionibus, quam futuris. n. 10. Declara quando Dominus potuit commode exigere, & fuiſſet negligens pro ſolutione præteritis canonis, ſecundum unam opinionem, quæ non placet Auctori, numer. 12. Declara ſecundò, quando Iudex poteſt agere ſola facti veritate inſpecta, numer. 10. & 13. Declara tertiò, quando venditor proteſtatus eſt in ipſa rei venditione, rem eſſe obligatam Domino directo, eique ſolui penſio, & emptor acceptavit, numer. 14. Et quia ſi tacuit num 15.

Dominus directus, non poteſt auferre rem emphyteuticam validè conceſſam iis, qui ſunt comprehenſi in inveſtitura, donec obſervent pacta. De cont. emph. quæſt. 32. numer. 1 Nec aliis concedere, numer. 2. Amplia habere locum etiam pro ſuis neceſſitatibus, numer. 3. Amplia ſecundò, ſuperveniente improviſa neceſſitate, nu. 4. Amplia 3. habere locum in conductore ad longum, tempus, num. 5.

Dominus directus tenetur renovare emphyteuſim proximioribus finita emphyteuſi, niſi revertatur ob culpam, vid. in ver. Renovatio, ubi latè.

Dominus directus, an poſſit expellere inquilinum de domo ſuperveniente neceſſitate, ead. qu. num. 6. remiſſivè & n. 3.

Dominus finita emphyteuſi, quæ fuit conceſſa ad tempus, poteſt illam alteri concedere. Amplia etiam, ſi adſit pactum de renovando, eod. titul. quæſt. 33 ubi ampliationes aliæ, & declarationes.

Dominus directus cogi non poteſt ad præſtandum conſenſum, quando bona emphyteutica obligantur, & quando non fuit venditio de tota emphyteuſi, ſed de parte, eod. in tit. de cont. emph. quæſt. 38. numero 61.

Dominus, qui fuit facta renunclatio emphyteuſis, an teneatur ſtare locationi factæ, ante renunciatione, de renunc. quæſt. 11.

Dominus directus, non poteſt cogi ad præſtandum conſenſum alienationi, quando emptor eſſet valdè pauper. de alienat. quæſt. 1. num. 24.

Dominus directus tenetur præſtare conſenſum alienationi, & donationi infrà duos menſes. modo emptor, vel donatarius ſit idoneus, & habilis, & ſolvatur laudemium pro nova inveſtitura, eod. tit quæſt. 1. num. 216. & ſeq Sed vide omnino qu. 11. ejuſdem tit. ubi hæc materia latè ponitur cum ſuis ampliationibus & declarationibus.

Dominus ſi nolit conſentire alienationi, cautela eſt, ut interpelletur, & fiat oblatio laudemii, & ſi recuſet, deponatur factâ citatione, & Judex interponat decretum, habendo conſenſum pro præſtito, ſupplendo factum Domini, ead. quæſt. 1. de alienat. num. 228. Sed intellige factâ intimatione, ut infrà, & aliis obſervatis, ut ibi. nu. 229.

Dominus directus debet ſolvere pretium emphyteutæ volenti vendere, quod ab aliis reperitur, ſive magnum, ſive parvum, ead. quæſt. 1. num. 339. Nec emphyteuta tenetur diminuere de pretio quod ab aliis reperitur, etiam ſi excederet juſtum pretium. commune, quod Declara, ut numer. 340. Nec etiam poteſt venditionem, ante traditionem minuere, vel augere in præjudicium Domini, vel, ut minus laudemij conſequatur, vel ut majus pretium ſolvat, ſi ipſe Dominus velit emere, numero 341.

Dominus directus agens ad caducitatem ob lineam finitam probare debet lineam eſſe finitam, de var. caduc. quæſt. 11. num. 3. Et idem ſi agat ob pacta non ſervata, ibid. num 5. & ſeq & qu. 1 in fine eod. tit. & de var. quæſt. qu. 7. num. 6. & vid. omnino num. 1.

Dominus directus, ſi rem duobus emphyteuticavit, quis ſit præferendus, eod titul. de alien. qu. 6. n. 1.

Dominus directus non poteſt confirmare donationem factam ab emphyteuta poſt ejus mortem, in præjudicium comprehenſorum, de alienat. qu. 9.

Dominus directus tenetur conſentire emphyteutæ alienanti, quoties requiritur, de alien. quæſt. 11. ubi ampliationes, & declarationes.

Dominus directus non poteſt declarare caducitatem, & petere pœnam, quando pœna eſt promiſſa in inveſtitura, ſed aut pœnam, aut caducitatem, de variar. caduc. qu. 1. nu. 36.

Dominus directus volens recuperare rem emphyteuticam, & agere ad caducitatem; debet probari dominium, de var. caduc. quæſt. 1. num. 1. Et concludenter probare, num. 3. & non admittitur juramentum ſuppletorium, num. 6. & vide in verbo, Dominium.

Dominus directus, an poſſit petere canones præteritos, ſi expellat emphyteutam, de var. ead. qu. 15.

Dominus lite pendente non poteſt exercere ius ſuum contra Vaſalium, de var. caduc. qu. 17. nu. 10. Contrarium tenet Auctor. ibidem.

Dominus, & Vaſallus ad paria iudicantur, & ſunt quaſi correlativa, & quod in uno eſt diſpoſitum, cenſetur in alio, ead. qu. n. 12. & infrà.

Dominus pendente lite, non poteſt ius ſuum in alium transferre, ead qu. n. 14.

Dominus pendente lite ſuper caducitate, poteſt declarare caducitatem, ſi canones debito tempore non ſolvantur, de var. caduc qu. 17. per totam.

Dominus directus, an poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem rei emphyteuticæ ob canonem non ſolutum, vel ob aliam cauſam, de var. caduc. qu. 10. nu. 9. & ſeq. & nu 25. & diverſ. quæſt. emph. q. 2. n 6.

Dominus directus, an poſſit pro ſe retinere emphyteuſim, finita generatione in verò teneatur renovare illam proximioribus, & quid ſtante conſuetudine in contrarium, vel immorabili, de renovat. quæſt. 1. à num. 24. uſque ad 30. Et ſi alium inveſtiat, declarans nolle poſſe retinere, ead. qu. 1. nu. 20.

Dominus directus poteſt agere remedio retinendæ poſſeſſionis, de diverſ. quæſt. emph. q. 7.

Dominus directus agere poteſt remedio reintegradæ, eod. titul. quæſt. 8.

Dominus directus poteſt agere rei vendicatione, ſed plenè debet probare dominium, & quomodo probetur, ead. qu. 8. & in verbo, Dominium.

Dominus directus poteſt agere remedio l. fin. Cod. de acquir. poſt. quando emphyteuta alienavit ſine conſenſu ipſius, de diverſ. quæſt. emph. qu. 9.

Dominus volens vendere ius ſuum, ſive dominium directum, an cogatur potius vendere emphyteutæ, de alien. qu. 1. num. 305 & ſeq. Et emphyteuta debet præferri. ibidem.

Dominum directus poteſt apponere ſuper ædificium emphyteuticum lapides, cum inſcriptione, inſignia, & arma, de diverſ. qu emph. quæſt. 18. & idem dicendum eſt imphyteuta, ibidem.

Dominus directus recipiendo canones, poſt incurſam caducitatem, an cenſeatur remiſiſſe caducitatem. Vide in ver. Caducitas.

Dominum directus præfertur volenti emere emphyteuticam: etiam ſi in inſtrumento adeſſet pactum de affrancando, de alien. quæſt. 1. nu. 5. pro eodem pretio. de Laud. qu. 24. nu. 1. & ſuprà.

Dominus directus præferri debet, etjam quando ex neceſſitate

ceſſitate alienatur emphyteuſis; ut quia datur in ſolutum, vel ſubhaſtatur, de alien. qu. 1. nu. 159. cum pluribus ſeq. & n. 314.

Domini directi, & ſupremi declarat caducitatem, & non primus emphyteuta, de Laud. qu. 23. n. 3.

Domini directi, & ſupremi conſenſus eſt requirendus, & non emphyteutæ ſubemphyteuticantis, & ſubconcedentis, ut de eius conſenſu, ſi ſecundus emphyteuta vult alienare, vel ſubemphyteuticare, ead. qu. 23. n. 2.

Vnus ex Condominis poteſt declarare caducitatem, quando eius conſenſus non eſt adhibitus, & retinere partem ſuam invitis aliis, & procedit etiam, ſi emphyteuſis poſſideatur pro indiviſo, de Laudem. qu. nu. 25. Declaratur, n. 5.

Dominus, & emphyteuta non iudicantur ad imparia, de renovat. q nu. 2.

Dominus directus probare debet ſe eſſe pauperem, ad excludendum emphyteutam à petitione melioramentorum, de melior. qu. 6. nu. 7.

Dominus directus, an teneatur ſtare locationi, & poſſit expellere colonum, de renunc. qu. 11.

Dominus directus non poteſt variare, ſi elegat viam prælationis, & velit petere laudemium, & e contra, vel ſi ſe compoſuerit, vel minimam partem receperit, de Laudem. qu. 37.

Dominus directus recipiendo canonem cenſetur approbare alienationem factam per emphyteutam; & ſibi præiudicaſſe in iure expellendi emphyteutam, ead. q. 27. n. 2.

Dominus directus, præfertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam habentibus expreſſam hypothecam in exactione canonis, de cont. emph. qu. 31. nu. fin.

Dominus implorando officium Iudicis, poteſt cogere novum, & veterem emphyteutam ad exhibendum inſtrumentum venditionis, ad effectum probandi fraudem, ſi ipſe eam commiſit, ut minus laudemium conſequatur, de alienat. quæſt. 1. in fin.

Dominus directus poteſt declarare caducitatem, ſi emphyteuta commiſit fraudem in denuntiando verum valorem emphyteuſis repertum ab aliis, ead. qu. 1. in fine.

Dominus directus, an poſſit prohibere ne emphyteuſis tranſeat ad Eccleſiam, de renovat. qu. 1. nu 40 & de alienat. qu. 1. n. 20. cum quatuor ſeq. & n. 195. & 221.

Domus emphyteutica ſi alienetur, ſine conſenſu Domini, & poſtea reperitur intus Monaſterium Monialium, vel ſi durata, quomodo ſuccurratur Domino directo, de ſol. can. qu. Ampl. 14 in fin.

Donatio cauſa mortis, quando tranſeat in donationem inter vivos, propter verba, Promiſit non revocare, &c. de renunc. qu. 2. num. 22.

Donari an poſſit ab emphyteuta irrequiſito Domino, res emphyteutica, de alienat, q. 1. n. 209 ubi latè.

Donans emphyteuſim, ſi antequam donatarius inveſtituram recipiat, moratur, an donatio reſolvatur, eadem quæſt numero 233.

Donatio eſt unica, ſi quis donat alicui mille pondera olei, de ſol. can qu. 1. nu. 17.

Donatarius, vel emptor emphyteuſis, tenetur infrà duos menſes requirere Dominum directum, ut imponat eum in poſſeſſionem, & ſolvere laudemium, ſub pæna caducitatis, ead. q 1 num. 232.

Donatio excedens ſummam quingentorum ſolidorum, ſuſtinetur pro ſumma permiſſa de contract. emphyt. q. 8. numero 9.

Dotis cauſa ſemper excepta eſt in omni diſpoſitione, & ſtatuto, de cont, emph. q 38 n. 5.

Dotare an poſſit pater filiam de bonis emphyteuticis, de alienat. q n 160.

Dotalis fundus, an alienari poſſit in caſibus permiſſis, ſtante pacto de non alienando, de alien, qu. 1. nu. 189.

Dubium, In dubio pro Eccleſia iudicandum eſt de cont. emph. qu. 25. num. 13.

In dubio judicandum eſt, contractum eſſe locationis, & non emphyteuſis, de alienat. qu. 1. nu. 77. in fine.

In dubio facienda eſt interpretatio, ut emphyteuſis duret, de var. caduc. qu. 14. n. 29.

In dubiis opinionibus pro Eccleſia tenendum eſt: de melior, qu. 10. num. 28.

In dubio emphyteuſis Eccleſiæ non præſumitur perpetua, de cont. emph. qu. 12. in fine.

In dubio facienda eſt interpretatio, ut quàm citiùs emphyteuſis revertatur ad Eccleſiam, ead. qu. 12. in fine & de alienat. qu. 1. ſub num. 77.

E

ECCLESIA, ſi velit ſtare contractui, quando non fuerunt adhibitæ ſolemnitates, poteſt invito contrahente, impetrando tamen conſenſum Sedis Apoſtolicæ, de cont. emphyt. quæſt. 21. numer. 13. Sed contrahens, ne cogatur ſtare in ſuſpenſo, poteſt agere, ut Eccleſia compellatur ad declarandum, an velit ſtare contractui, vel ab eo diſcedere num. 4. & 6. & num. 19. & 20.

Eccleſia dari non poteſt in emphyteuſim laicis, nec bona ſpiritualia, de diverſ. quæſt. qu. 27.

In dubiis opinionibus, pro Eccleſia tenendum eſt, de melior. qu. 10. num. 28.

Eccleſia eſt cultrix iuſtitiæ, & pietatis, & non vult locupletari cum alterius jactura, quoties ejus conditio non eſt facta deterior. de alienat. qu. 1. nu. 37.

Eccleſia dicitur manus mortua, & quare, de ſucceſſ. in bon. emphyt. qu. 14. num. 10.

Eccleſia & Reſpublica æquiparantur, de renovat. quæſt. 1. numero 37.

Eccleſia poteſt inveſtire illegitimum, de diverſ. quæſt. qu. 26. nu. 1. & poteſt inveſtire quem maluerit, quando emphyteuſis eſt reverſa ob delictum n. 4. ibidem.

Eccleſia an ſit capax bonorum emphyteuticorum, de alienat. qu. 1. num. 221. & tribus ſeq. cogitur intra annum vendere privato; de ſucc. in bon. emph. qu. 14. num. 8. & 9. Poteſt retinere, Domino volente ibidem.

Eccleſia non vult locupletari cum alterius jactura, de var. caduc. qu. 9. num. 6.

Eccleſia non debet eſſe tenax in pænis, maximè ſi damnum non patiatur, & ejus conditio non eſt facta deterior. ead. quæſt 9 num. 7.

Eccleſia eſt ſpeculum pudicitiæ, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 6. numer. 5 & 7. Et nobilis, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 26. numer. 6.

Eccleſia an poſſit retinere pro ſe emphyteuſim ad ſe rever. jam propter tempus finitum, vel generationem finitam, de renovat. quæſt. 1. num. 24. 25. 26. & 27. Et quid ſi adſit conſuetudo renovandi, vel innumerabili n. 28. 29. & 30.

Eccleſiæ expendit habere magis unum emphyteutam quàm alterum de diverſ. quæſt. emph. qu. 22. in dec. Merl. ibi poſita numer. 25.

Eccleſia non poteſt cogere ad renovandum, & è contra, ut æqualitas ſervetur, de renovat. quæſt. 1. numero 24.

Eccleſia poteſt exigere pænas legales, non autem conventionales, ultra intereſſe, de ſolut. canon. q. 1. n. 78.

Eccleſia ſi ſuccedat privato in emphyteuſi, quod tempus attendi debet ad ſolvendum canonem, ne cadat à iure ſuo, ead. qu. numer. 180.

Eccleſia poteſt agere remedio reſtitutorio, quando eſt facta conceſſio, ſine debitis ſolemnitatibus, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 12. & quid ſi eſt facta, ſine utilitate, ibidem remiſſivè.

Eccleſia eſt perſona potentior. vide in ver. Perſona, & vide renovat. qu. 1. n. 4.

Eccleſia tenetur ſolvere laudemium, quando emit emphyteuſim, de Laudem. q. 31. in fine.

Eccleſia, in ſuis contractibus, non debet dolum facere; quia eſt cultrix iuſtitiæ, & non patitur aliquid fieri contra ſe, vel alium contra iuſtitiam, de cont. emphyt. q. 22. nu 32.

Eccleſia non debet accipere, niſi iuſtum pretium, & debet rejicere æmulationem, & rem concedere primo offerenti pretium iuſtum, ead. ſi. q. 22. & n. 32.

Eccleſia, ſi non vult pro ſe retinere, tenetur inveſtire proximiores, de renovat. q. 1. n. 69.

Eccleſia ſicut poteſt augere cenſum, ita poteſt pecunias in recompenſam augmenti recipere, ead. q. 1. n. 71.

Eccleſia, an poſſit pænitere, & diſcedere à contractu, ante obtentum Beneplacitum Apoſtolicum, & poſt vide in verb, Pænitentia, & in ver. Prælatus.

Edere tenetur Eccleſia libros, ſi emphyteuta dicit ſolutiones ibi apparere, de ſolut. can. quæſt. 4. num. 6. idem facere debet emphyteuta, de renovat. quæſt 11. Et apocas ſolutionem ibidem, num. 3

Edere non tenetur reus actori inſtrumentum ad fundandam eius intentionem, de cont. emphyt. qu. 27. nu 1.

Edere tenetur emphyteuta inſtrumentum inveſtituræ, ead. quæſt. 27 num. 2.

Edere nemo tenetur inſtrumentum, niſi ſolvat pretii partem, quòd ipſe ſoluit Notario, ead. qu. n. 11

Eleemoſynas, an facere poſſit Prælatus de rebus Eccleſiæ ſuis conſanguineis, & ipſe anteponere extraneis, de contract. emph. quæſt. 38.

Emancipationis & patriæ poteſtatis differentia eſt ſublata, de cont. emphyt. qu. 5. n. 2.

Emens rem emphyteuticam, quam putabat eſſe liberam ſi non ſolvat canonem, non privatur iure ſuo; de ſolut. canon. quæſt. 1. num. 258.

Emere

INDEX.

Emere an liceat pretio injuſto, licet non ultra dimidium juſti pretii in foro conſcientiæ. Præl. qu. 16. num. 6.

Emptio fieri poteſt pro perſona nominanda, de Laud. quæſt. 4. num. 9.

Emptio rei, cùm pacto redimendi, ſi redimatur, habetur ac, ſi non fuiſſet alienata, ead. quæſt. n. 10.

Emptor rei emphyteuticæ ab illo, qui non poterat præjudicare comprehenſis in inveſtitura, moleſtari non poteſt, durante vita alienantis, & pro eo tempore, quo alienans poterat retinere, de alienat. qu. 8. nu. 4.

Emptor non debet eſſe melioris conditionis, quàm venditor, de diverſ. quæſt. emph. qu. 13. n. 9.

Emptor emphyteuſis tenetur ſub pœna caducitatis, requirere Dominum, ut infrà duos menſes immittat eum in poſſeſſionem, & faciat inveſtituram, ſolvendo laudemium. alien. qu. 1. num. 232. & de renunc. quæſt. 13. num. 1. Et quomodo ſuccurratur emphyteutæ nu. 3.

Emptor ſi pro ſua ſecuritate conveniat, ut pretium inveſtiatur, in aliqua re immobili, quæ expreſſe hypothecetur, præfertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam ex cauſa dotis, de diverſ. quæſt. emph. qu. 25. nu. 4.

EMPHYTEUSIS deſcriptio. Prælud. quæſt. 1. num. 3. uſque ad nu. 5.

Emphyteuſis definitio, ead. quæſt. 1. nu. 6. & ſeq.

Emphyteuſis de ſui natura conſiſtit ſolùm in rebus immobilib. ead. quæſt. 1. num. 2. Et conceditur in perpetuum, licet concedatur etiam ad tempus, nu. 24.

Emphyteuſis differt à venditione, ead. qu. 1. nu. 27. & qu. 2. nu. 1.

Emphyteuſis unde ſit dicta, Prælud. qu. 2. n. 1.

Emphyteuſis eſt nomen græcum, quòd eſt melioratio. ead. qu. 2. n. 3.

In emphyteuſim olim dabantur ſolùm bona ſterilia; hodie autem dantur etiam fertilia, d. quæſt. 2. nu. 2.

Emphyteuſis quomodo ſcribi, & pronuntiari debeat, Præl. qu. 3.

Emphyteuſis eſt contractus ultro citroque obligatorius, de var. cad. quæſt. 17. nu. 4.

Emphyteuſis contractus à quo jure ſit inventus, Prælud. quæſt. 4.

Emphyteuſis, & locatio habent inter ſe familiaritatem. Prælud. quæſt. 5. nu. 1. & quæ ſit inter eos differentia, ibid.

Emphyteuſis an conſtitui poſſit ſuper rebus mobilibus, ead. quæſt. 5. & qu. 37. num. 1. & 7. ubi ponitur ratio, & an in rebus incorporalibus, ead. quæſt. 36. nu. 8. Et an in domo ex lignis conſtructa, num. 4. Et an in molendinis in medio fluminis poſitis, nu. 5. & ſuper arboribus nu. 6.

Emphyteuſis, & locatio in quibus conveniant. ead. qu.

Emphyteuſis, an differat à libello, ſive livello, Prælud. quæſt. 7. n. 4. & ſeq.

Emphyteuſis, an differat à cenſu. Præl. quæſt. 8. & in quibus conveniant, ibid. hodie promiſcuè utuntur, ead qu.

Emphyteuticus, an verò cenſuarius contractus præſumendum ſit, ead. qu. 8. nu. 11. 16. & ſeq.

Emphyteuſis ſubſtantialia, & accidentalia, quæ ſint, vide in verb. Pactum.

Emphyteuſis, an differat à feudo. Prælud. qu. 9.

Emphyteuſis an differat à contractu precariæ, Prælud. qu. 11.

Emphyteuſis, an differat à contractu ſuperficiei, Præl. qu. 11.

Emphyteuſis contractus, an celebrari poſſit ſine ſcriptura. Præl. qu. 14.

Emphyteuſis, non habet propriam naturam, ſed ſuſcipit conventionem, quam ei partes imponunt, & facta in ea appoſita de ejus natura eſſe intelliguntur. Præl. qu. 15. nu. 9. & de var. caduc. qu. 1. n. 1.

Emphyteuſis præſumitur, quando conceſſio eſt facta ad libellum. Præl. quæſt. 15. num. 14. & idem quando dictum eſt ad meliorandum, numer. 15. Ubi declaratur, & quando dictum eſſet quòd de re conceſſa præſtaretur certa annua quantitas, nu. 16.

Emphyteuſis, ſi eſt in totum perempta, emphyteuta non debet ſolvere canonem, ſecus, ſi eſſet locatio, & locationis contractus judicaretur, quia non teneretur ad caſus fortuitos, & procedit etiam, ſi ex emphyteuſi non remaneat tantum, ut ex ea percipiantur fructus ad penſionem ſufficientes, ead. qu. 15. num. 17. & vide in verb. Penſio & de ſol. can. qu. 1. ampl. 14.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, non tranſit ad hæredes extraneos, & quomodo hoc intelligatur, ead. quæſt. 15. num. 18.

Emphyteuſis, an verò locatio in dubio cenſeri debet. Præl. qu. 15.

Emphyteuſis præſumitur, quando ſolvitur parva penſio, etiam, ſi dictum ſit, quòd locavit, ead. qu. 15. num. 21.

Quando facta eſt mentio in contractu promiſcuè de emphyteuſi, locatione, cenſu, & libello, qui contractus appellari, & judicari debeat, ead. qu. 15. nu. 22.

In contractu emphyteutico, an requiratur pro ſubſtantia, quòd certa quantitas pecuniæ ſolvatur pro ingreſſu, ſive intratura, Prælud. qu. 16. n. 1. & 3. & de Laud. qu. n. 10.

Emphyteuſis haberi poteſt titulo lucrativo, & oneroſo, ead. qu. 16. nu. 2. & 3.

Emphyteuſis contractus, an ſit bonæ fidei, vel ſtricti juris. Præl. qu. 17.

Emphyteuſis nova, quæ ſit, & quæ antiqua, de cont. emph. qu. 1. nu. 1. & qu. 24. n. 22. & 23.

Emphyteuſis hæreditaria, quæ ſit ibid. qu. 1.

Emphyteuſis mixta, quæ ſit, ead. qu. 1. nu. 22.

Emphyteuſis, ex pacto & providentia, quæ ſit, ead. qu. nu. 16. & in dubio, an ſit hæreditaria, an ex pacto, & providentia, n. 18.

Emphyteuſis privata de ſui natura tranſit ad extraneos hæredes, de cont. emph. qu. 1. n. 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, an tranſeat ad hæredes extraneos, ead. quæſt. 1. nu. 5. & ſeq. tranſit, quando dictum eſt, Pro ſe, & quibus dederit, vel Pro omnibus, & quibuſcumque hæredibus, & Pro quibuſcumque quibuſcumque ultra debitas ſolemnitates, num. 8. Et quando dictum eſt, Pro ſe, hæredibus, & quibus dederit, num. 9. Idem ſi dictum ſit, Quibus voluerit, nu. 10. Et quando adeſt clauſula, Ad habendum, & quicquid ſibi, & ſuis hæredibus placuerit, faciendum, num. 11. Sed declara, modo iſtæ clauſulæ ſint poſitæ in diſpoſitivis; non autem in executivis, ibidem. Et ſimiliter quando eſſet facta conceſſio uſque ad certum annorum numerum. num. 12. Contrarium in caſu, ut ibi, & vide de ſucc. in bon. emph. quæſt. 15. Et quando conceſſio eſſet facta in perpetuum, cum debitis ſolemnitatibus. num. 13. Et idem, ſi eſſet data poteſtas alienandi, ibidem idem quando adeſſet ſolùm recognitio, & non conſtaret, quod bona eſſent Eccleſiæ, ſecundum Clar. qui reprobatur, nu. 14. Declara dictas limitationes habere locum, quando in conceſſione ſunt adhibitæ debitæ ſolemnitates; alias ſecus, numer. 15. Limita quando adeſſet ſtatutum, vel conſtitutio Pontificis, ibidem, Vel adeſſet conſuetudo, & quando adeſſet poteſtas alienandi, num. 11. Et quando à principio, erat privati, & poſtea fuit ceſſa eccleſiæ, nu. 15. Et alias limitationes ibi invenies, & vide etiam in verb. Clauſula, Ad habendum, quando non operatur, ut tranſeat ad extraneos hæredes.

Emphyteuſis acquiſita titulo lucrativo, quæ ſit, & quæ oneroſo, ead. qu. 1. num. 24.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, in dubio non præſumitur hæreditaria, ead. qu. 1. nu. 6.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica conceſſa pro ſe, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus uſque ad tertiam generationem, non eſt hæreditaria, quia intelligitur pro hæredibus ſanguinis, ibidem.

Emphyteuſis conceſſa uſque ad tertiam generationem, an includat perſonam accipientis, de cont. emph. qu. 2. ubi latè.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, filiis, & hæredibus, requirit utramque qualitatem, quod ſcilicet ſint filii, & hæredes, de cont. emphyt. qu. 3. nu. 1. Amplia etiam, ſi dictum ſit ex ſuo corpore legitimè deſcendentibus, num. 4. Declara, quando dictum eſt, ibi, & hæredibus, ex ſuo corpore legitimè deſcendentibus; ita quod major natu, & maſculus præferatur fœminæ, num. 7. Sufficit, quod deſcendentes ſit inſtituti in re certa, nu. 8. Sufficit etiam, quòd non ſtet per filius, quin ſint hæredes, n. 9. Et an requiratur, quòd ſint hæredes primi acquirentis, vel ultimi decedentis, nu. 10. Non eſt differentia in caſu prædicto inter emphyteuſim Eccleſiaſticam, & profanam, n. 2.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus, non facta mentione hæredum, tranſit ad filios, etiam, ſi non ſint hæredes, de cont. emph. qu. 4. num. 1. Et non eſt differentia in hoc caſu inter emphyteuſim profanam. & Eccleſiaſticam, nu. 2. Cont. num. 7. ubi rejicitur opinio Clar. Amplia etiam, ſi conceſſio eſſet facta uſque in tertiam, & quartam generationem, nulla facta mentione neque filiorum, neque hæredum, num. 3. Ampl. ſecundo procedere etiam, non facta mentione filiorum, numer. 4. Ampl. 3. in matre, ſic emphyteuſim acquirente, num. 6. & procedit etiam in filio exhæredato, ibid. Limita non procedere in emphyteuſi profana, quando nec conjecturis, nec verbis aliud apparet, num. 7. Limit. 2. quando pater eſt ſtipulatus ſimpliciter pro filio, non admixta ſua perſona; ſecus, ſi eſſet admix-

numer. 8. Infertur quòd filii poſſunt repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim, quando non eſt facta mentio hæredum, numer. 5. Alias limitationes, vide num. 9. & 10, remiſſivè.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & ſuis, an ſit hæreditaria, ead. quæſt. 4, num. 11.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & filiis, an intelligatur pro filiis exiſtentibus in poteſtate tantum, an etiam pro emancipatis, de cont. emph. qu. 5.

Emphyteuſis, quæ ſolet dari uſque ad tertiam generationem maſculinam tantùm, vel in tertiam generationem tantùm, & concedatur uſque in quartam, vel in perpetuum, vel etiam in tertiam generationem maſculinam, & fœmininam, an valeat in generatione permiſſa, de cont. emphyt. quæſt. 8. per totam.

Emphyteuſis perpetua, non permittitur in Eccleſia, nec temporalis ſine ſolemnitate, ead. quæſt. 8. nu. 2.

Emphyteuſis conceſſa abſquè præfinitione temporis, præſumitur perpetua, ibidem nu. 17.

Emphyteuſis in dubio præſumitur perpetua, quando eſt privata; ſed ſi eſſet Eccleſiaſtica, præſumitur uſque in tertiam generationem, de cont. emphyt. qu. 12. num. 2. & 3. Et facienda eſt interpretatio in dubio, ut quam citius revertatur ad Eccleſiam, ead. qu. in fine & de alien. qu. 1. n. 77. circa fin.

Emphyteuſis, an præſumatur perpetua, vel uſque ad tertiam generationem, quando quis longo tempore per ſpatium 30. annorum ſolvit canonem, vel uſque ad vitam ſolventis tantum, de cont. emphyt. qu. 12. per tota D.

Emphyteuſis conceſſa ad tempus, ſine ulla adjectione quantitatis temporis, præſumitur per decennium, de cont. emph. quæſt. 13. numer. 1. Cont. quòd præſumitur perpetua, ſi eſt privata, ſi Eccleſiaſtica, uſque ad tertiam generationem, numer. 2. reſolvitur, ut num. 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, conceſſa, reſervato conſenſu Apoſtolico, eſt valida, de cont. emphyteut. quæſt. 1. num. 1.

Emphyteuſis validè conceſſa alicui, non poteſt ei auferri donec obſervet pacta de cont. emph. quæſt. 32.

Emphyteuſis conceſſa ad tempus, tempore finito, revertitur ad Dominum. de contr. emphyt. quæſt. 33. numer. 1. Amplia primò, etiam, ſi adeſſet pactum de renovando, numer. 2. Dominus tamen tenebitur ad intereſſe num. 3. Amplia ſecundò, etiam ſi dictum ſit, Et filiis maſculis, & una fœmina, agetur tamen ad intereſſe, ibidem. An autem poſſit aliis concedere, controvertitur. Sed diſtingue, ut numer. 4. Amplia tertiò ut procedat etiam, ſi dictum ſit, Ad 19. Annos, vel aliud certum tempus, pro ſe, filiis, & nepotibus, numer. 5. Amplia quartò, ſi dictum ſit, De 29. annis in 29. annos perpetuo, vel uſque ad tertiam generationem, numer. 7. Declara tamen, ut numer. 8. & 9.

Emphyteuſis conceſſa uſque ad mortem, non poteſt emphyteuta illam legare, ead. qu. 33. nu. 6.

Emphyteuſis, an tranſeat in tertium poſſeſſorem, cum onere ſuo, de cont. emphyt. quæſt. 31. & de ſol. can. Ampl 14.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe filiis, & nepotibus, ſi recipiens moriatur, ſine filiis, & nepotibus, vel filii moriantur, & nepotes, revertitur ad Dominum, de contr. emph. quæſt. 34. num. 1. Amplia primò, etiam, ſi decedat relictis filiabus fœminis, num. 2. Sed de hoc videnda eſt quæſt. 9 de ſucc. in bon. emph. Amplia ſecundò, etiam, ſi relinquat filios, vel nepotes naturales tantum, num. 3. Amplia tertiò habere locum in emphyteuſi privata numer. 5. Cont. numer. 6. Amplia quartò in filiis legitimatis per reſcriptum Principis, num. 7. Et an habeat locum in legitimatis per ſubſequens matrimonium, ibidem. Amplia quintò ut conceſſa ad certam lineam, finiatur linea finita, etiam ſi emphyteuta conceſſerit ad emphyteuſim alteri, vel ad longum tempus, nu. 8. Amplia ſextò in emphyteuſi accepta à duobus, vel pluribus pro ſe filiis, & nepotibus, vel tali generatione, uno mortuo, & ejus generatione finita, pars ejus revertitur ad Dominum numer. 10. Et idem dicendum eſt de emphyteuſi conceſſa Titio, Conſiliis fratris ſui, ibidem. Et hæc ampliatio extenditur, quando emphyteuſis eſt conceſſa duobus, pro ſe, & cujuſque ipſorum filiis, & nepotibus, uſque in eorum, & cujuſque eorum tertiam generationem, nam inter eos non inducitur ius accreſcendi, numer. 11. Declara primò, non habere locum, quando emphyteuſis eſt conceſſa duobus inſolidum, vel ipſis ſtipulantibus pro ſe ipſis, & quolibet ipſorum filiis, & nepotibus; Et idem, ſi eſſet facta conceſſio pro ſe, & utriuſque eorum filiis, numer 12. Subdeclara, quando dictio diſtributa eſt appoſita in perſonam filiorum, ut ſi dictum ſit, Titio, & Sempronio pro cujuslibet eorum filiis, numer. 13. Declara ſecundò, non habere locum, quando dictum eſt, quòd poſt mortem eorum, & filiorum vocatorum, revertatur ad Dominum, nam tunc inductum eſt ius accreſcendi, numer. 14. Cont. numer. 15. Sed prima opinio eſt verior Declara tertiò, non habere locum, ubi facta eſſet conceſſio pro ipſis, & nepotibus, cum pacto, ut unus alteri ſuccedat, numer. 16. Declara quartò non habere locum, quando dictum eſſet, quòd de uno in alterum, emphyteuſis revertatur, numer. 17. Declara quintò, quando conceſſa fuit cum clauſula, quòd pars præmorientis ad ſupervenientes deveniat, & accreſcat, numer. 18. Declara ſextò, non habere locum, quando emphyteuſis conceſſa eſſet Titio, & Sempronio pro medietate, & Seio, & Caio, & Mevio pro altera medietate, cum clauſula, quod pars præmorientis ad alios ſupervenientes deveniat, quia tunc ius accreſcendi inductum eſt ſolum inter Titium, & Sempronium pro medietate inveſtitos, & inter Seium, Caium, & Mevium inveſtitos pro altera medietate, numer. 19. Diſſentit ab hac opinione Corb. ſed ejus opinio ſecundum Auctorem non eſt tuta, numer. 20. Declara ſeptimò, non habere locum, ſi ſit duobus, vel pluribus fratribus conceſſa, finita linea, de qua eorum pater fuerat anteà inveſtitus, quia in nova conceſſione locus erit juri accreſcendi, ſi erat in prima, nam renovatio cenſetur facta ſecundum naturam præcedentis. numer. 21. Limitantur prædictæ declarationes, non procedere, quando in ſecunda inveſtitura eſſet appoſitum pactum, quod pars præmorientis ad Eccleſiam reverteretur: nam hoc pactum excludit ius accreſcendi, vel quando nova conceſſione facta duobus eſſet adjecta aliqua nova qualitas, ſeu nova forma, clauſula, vel conventio, quæ in prima non continebatur. num. 22. quòd non placet Corb. ſed ejus opinio non eſt tuta, ſecundum Auctorem. Limita ſecundo, quando inveſtitura ſecunda, fieret poſt latam ſententiam ſuper devolutione primæ, quia tunc diceretur emphyteuſis nova. num. 23. ſed hæc declaratio, ſive limitatio patitur difficultatem. Declara octavo, quando emphyteuſis ex cauſa oneroſa fuit conceſſa. ut quia ab initio fuit ſoluta certa quantitas pecuniæ conceſſa Titio ſtipulanti pro ſe, & ejus filiis, & Sempronio abſenti, & ejus filiis, quia reſpectu dimidiæ Sempronii abſentis, ab initio non valuit, & illa Titio accreſcit. numer. 24. Nam conceſſio facta duobus titulo oneroſo, inducit inter eus ius accreſcendi, & ponuntur exempla: ſecus autem, quando, ex cauſa lucrativa. num. 25. Sed declara, quod ſit locus juri accreſcendi, quando conceditur Titio ſtipulanti pro ſe, & filiis, & nomine fratris ſui abſentis. numer. 26. Et ideo accreſcit fratri, ſi frater ratam non habuit, ibidem. Sed hoc declaratur, quod non habeat locum ius accreſcendi poſt ratificationem factam à fratre, num. 27. Declara nono quod emphyteuſis duobus conceſſa, finita generatione, ad Dominum revertitur, non habet locum in emphyteuſi conceſſa ab Imperatore. num. 40. ubi quid, ſi ab alio Principe, & infrà. Declara decimo, non habere locum quando tacite, vel expreſſe actum eſt, ut habeat locum ius accreſcendi. numer. 42. ubi exempla ponuntur. Declara undecimo in conceſſione facta à Principe. numer. 43. Declara 12. quando conceſſio eſt facta pro penſione fructibus correſpondente. n. 44.

Emphyteuſis conceſſa duobus, vel pluribus pro ſe, filiis, & nepotibus, vel pro tali generatione, uno mortuo, ſine generatione, vel filiis, an pars ejus revertatur ad Dominum. de cont. emph. quæſt. 34. num. 10. ubi innumeris ſequentibus ponuntur declarationes, & limitationes.

Emphyteuſis accepta pro ſe, & Titio abſente, & pro eorum generationes tertia, ſi Titius ratam non habuerit, an acquiratur ſtipulatori, ead. q. n. 28.

Emphyteuſis conceſſa alicui, nomine abſentis, an acquiratur abſenti, ante ratificationem, de cont. emph. qu. 28.

Emphyteuſis recepta à privato pro ſe, filiis, & nepotibus, dicitur hæreditaria, de ſucc. in bon emphyt. q. 1. num. 5. In dubio præſumendum, eſſe hæreditariam. & requiritur aditio hæreditatis, de cont. emph. quæſt. 1. numero 22.

Emphyteuſis ſi perveniat ad unam lineam, donec aliquis de eadem linea extet, alius de alia linea non admittitur. de ſucc. in bon. emphyt quæſt. 2. numero 11. Declara tamen procedere, ſtante diviſione inter comprehenſos, & in aliis caſibus enumeratis. nu. 19.

INDEX.

In emphyteuſi, quomodo ſuccedatur, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 1. & 2.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non venit in reſtitutione fideicommiſſi. de ſucc. in bonis emphyt. quæſt. 3. num. 1. Amplia etiam, ſi conceſſio ſit facta pro ſe, & liberis ſuis, numer. 2. cont. num. 3. Sed prima opinio approbatur. Limita primo quando emphyteuſis eſt conceſſa pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, vel pro quibus dederit. numer. 5. Limita ſecundo, quando dictum eſt, Pro omnibus hæredibus, num. 6. Declara, quando dictum eſt, Pro ſe, & hæredibus quibuſcumque, ſecus, ſi eſſet dictum ſimpliciter, Pro hæredibus. numer. 7. cont. num. 8. ſed prima opinio eſt verior. Subdeclara hanc declarationem, procedere, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica conceditur abſque ſolemnitate; ſi detur, ſervata forma, & ſolemnitate, & declara, ut ibi nu 9. Limita 3 generaliter in caſibus, in quib. emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſit ad extraneos hæredes, num. 10. Limita quarto, quando eſt facta conceſſio, pro ſe, hæredibus, & ſic eſt hæreditaria, numer. 11. Limita quinto, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica ex communi uſu eſt hæreditaria numer. 13. Limita ſextò, quandò adeſſet Bulla Summi Pontificis, de bonis illis alienandis, vel inter vivos, vel in ultima voluntate, ut in Territorio Ferrariæ, num. 1. 3. Limita ſeptimò, quando in emphyteuſi conceſſa ab Eccleſia fuit adhibita ſolemnitas, quæ ſolet adhiberi in alienatione bonorum Eccleſiæ, & intellige, ut num. 14. Limita octavò, quando teſtator expreſsè gravavit filium in re illa emphyteutica, & hæres adivit hæreditatem, nulla facta proteſtatione, nu. 15. Limita nonò quando ſubſtitutus eſt de comprehenſis in inveſtitura, numer. 16. Declara, ut ibi, quando filius hæres approbabit factum defuncti, adeundo hæreditatem, & etiam declara, quando fideicommiſſarius eſt de liberis primi gradus; ſecus, ſi ſit de remotioribus, quibus ius eſt acquiſitum, numer. 17. Limita decimò, quando fideicommiſſum eſt conſtitutum à primo acquirente, & maximè in titulo oneroſo, num. 18. Declara, quando expreſsè gravamen eſt impoſitum, aliàs ſecus, cum requiratur expreſſa mentio de bonis emphyteuticis, nu. 19. Declara etiam dictam decimam limitationem, quando teſtator habet facultatem relinquendi uni, aliis excluſis, ut in feudo nonò, nu. 20. ubi recitantur plures opiniones.

Emphyteuſis recepta à Republica, venit in reſtitutione fideicommiſſi, ead. qu. 3. n. 21.

Emphyteuſis conceſſa à privato, venit in reſtitutione fideicommiſſi, etiam, ſi concedens ſit Princeps, ead. qu. 3. nu. 22. Cont. nu. 23. concorda. n. 24.

Emphyteuſis privata, quando dicatur ex pacto, & providentia, ibidem nu. 25. 26. & 27.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit ad extraneos hæredes; & ideò filius poterit repudiare hæreditatem, & retinere emphyteuſim, ead. quæſt. 3 numer. 29. & de cont. emphyt. quæſt. 4 nu. 5. & infrà.

Emphyteuſis privata, quando ſtipulatus eſt pater pro filiis, & nepotibus ſimpliciter, non admixta perſona ſua, cenſetur ſtipulatus pro filiis, & nepotibus, uti filiis, & non ut hæredibus, de ſucc. in bon. emph. qu. 3. n. 31. & ſeq.

Emphyteuſis privata, cenſetur ſtipulata pro filiis, & hæredibus, vide in ver. Pater.

Emphyteuſis accepta à privato in tertiam generationem, non facta mentione filiorum, neque hæredum, non'eſt hæreditaria, ſed ex pacto. & providentia, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 3. numero 3.

Emphyteuſis privata, conceſſa pro ſe, & ſucceſſoribus deſcendentibus, ſine copula, non eſt hæreditaria, ſed ex pacto, & providentia. ead. qu. 3. nu. 34.

Emphyteuſis accepta à privato pro ſe, & genere ſuo, vel poſteris, ſive deſcendentibus, non eſt hæreditaria, ſed ex pacto, & providentia, ead. qu n 35.

Emphyteuſis accepta à privato pro ſe, & ſuis, an ſit hæreditaria, ead. qu. 3. n. 36.

Emphyteuſis mixta, eſt reſtituenda fideicommiſſario, ead. quæſt. num. 39.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & filiis, eſt ex pacto, & providentia, & ideo filius poterit repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim, ead. qu. n. 31.

Emphyteuſis venit in generali bonorum obligatione, de cont. emphyt. qu. 38. nu. 1. cont. nu. 2. Sed prima eſt verior. n. 3 Et habet locum etiam in Eccleſiaſtica emphyteuſi, ibid. Amplia maximè favore dotis, num. 4. Declara, 1. habere locum, durante tempore quo debet remanere penes emphyteutam, & non ultra, num. 8. Declara ſecundò quod licet veniant in generali obligatione, tamen dominium tradi non poteſt, ſine conſenſu Domini, nu. 12. Reſtringe primò, quando in inveſtitura expreſsè dictum eſt, quòd bona alienari, nec hypothecari poſſint, num. 9. Reſtringe ſecundò, quando eſſet prohibita alienatio lato ſumpto vocabulo numer. 10. ubi declara. Reſtringe 3. quando facta eſt prohibitio alienationis rei emphyteuticæ ſub pœna caducitatis, ibidem. Reſtringe 4. quando bona eſſent obligata pro tanta quantitate, quod non eſſet ſpes luendi, num. 11. Declara, quando adeſſet in contractu obligatio Cameralis, quia tunc poteſt fieri executio, & adjudicatio, cum conſenſu Domini. de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 4. num. 12. declara. ut num. 19.

Cautela, ut bona emphyteutica veniant in generali obligatione omnium bonorum. ead. q. 11. 14

Emphyteutico iure reſoluto per caducitatem, ceſſant omnes obligationes in præjudicium creditorum, etiam dotis, ead. q. 38. num. 8

Emphyteuſis privata tranſit in Fiſcum, de ſucc. in bon. emph. q. 4. n. 1. Declara, non habere locum, quando inveſtituræ appoſita eſſent aliqua verba, ex quibus emphyteuſis non poſſet tranſire ad extraneos hæredes, n. 2. Declara 2. quando emphyteuſis fuit ex pacto prohibita alienari, vel obligari, & hypothecari, nu. 3. & quid, ſi Clericus, accepit à laico. n. 15.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non tranſit in Fiſcum, ſecundum com. op. de ſucc. in bon emphyt. q. 4 n. 4. ſed ſecundum aliam op. tranſit; ſed Eccleſia poteſt agere, ut auferat ab eo, quæ op. rejicitur, nu. 5. Amplia primò, etiam, ſi emphyteuta committeret crimen læſæ majeſtatis, n 6. Amplia ſecundo, ſi eſſet recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, num 7. Amplia 3 quod nec tranſitet in Fiſcum commoditas percipiendi fructus durante vita emphyteutæ, num. 8 Diſſentiunt alij; Sed eorum op eſt contra com. Declara, ſecundum Corb. ſecundam opinionem, quod commoditas percipiendi fructus, tranſeat in Fiſcum, procedat, quando condemnatus non amittit ſtatum, ſed ſolum bona, ut tranſeat in Fiſcum numer. 10. Declara 2. ſecundum eundem Clar. quando emphyteuta condemnatus eſſet ob contumaciam, cum conditione. ſi in fortiam Curiæ devenerit, ſecus ſi ſine conditione, n. 11. Sed iſtæ declarationes per Auctorem rejiciuntur, nu. 12. Limita principaliter, niſi confiſcatio fieret à Iudice Eccleſiaſtico num. 13. Et quid, ſi Clericus accepit à privato emphyteuſim, & ſit condemnatus, num. 15. Limita ſecundo, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſitet ad extraneos hæredes. eodem n. 13. licet controvertatur. Sed non habet locum extra Territorium. num. 16. Quid autem, ſi in emphyteuſi ſint facta melioramenta. num. 17. Nec Iudex Eccleſiaſticus poteſt declarare caducitatem, eo quia emphyteuta fuit condemnatus à Iudice laico eod nu. 15.

Emphyteuſis, an concedi poſſit filiis illegitimis, ſive naturalibus de ſucc. in bon. emph. quæſt. 6. num. 1. & vide in verb. Legitimatus.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica conceſſa filio naturali, ejus deſcendentes ſuccedunt. ead. q. 6. n. 7.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica tacite concedi poteſt filiis illegitimis, per tollerantiam, quæ habet vim tacitæ conceſſionis, ead. q. numero 8.

Emphyteuſis privata conceditur filiis illegitimis, qui etiam ſuccedunt ead. q. n. 9.

Emphyteuſis acquiſita ex pacto, & providentia, non venit ſub generali inſtitutione hæredis. de ſucc. in bon. emph. q. 7. n. 1. Et procedit etiam, ſi teſtator haberet facultatem diſponendi, & eſſet primus acquirens. n. 2. Et tanto magis, quando teſtator reſtrinxit ſe ad bona ſua. n. 3. Cont. quod veniant, Sed prima opinio eſt verior. n. 4.

Emphyteuſis hæreditaria, venit in inſtitutione hæredis, ead. quæſt. num. 6.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica neque alia ex pacto, & providentia, venit in inſtitutione hæredis, niſi ſit hæreditaria. ead q. 7. n. 5. Sed in Civitate, & Territorio Ferrariæ venit. n. 7.

Emphyteuſis antiqua non venit in generali legato uſusfructus omnium bonorum; nova autem venit, de ſucc. in bon. emphyt. q. 8. n. 1. ſed declara ut in n. 11.

Emphyteuſis acquiſita pacto, & providentia, non venit in generali legato uſusfructus omnium bonorum ead. q. n. 2. Declara primò, niſi conſtaret de mente teſtatoris, vel ex conjecturis, num. 3. Conjecturæ autem, quæ ſint, num 4. Subdeclara tamen, quod hæres tenetur ſervare factum defuncti, etiam in caſu, quòd non poſſet præjudicari filiis, ſi ſimpliciter adivit hæreditatem: ſin autem, cum beneficio legis & inventarii, tenebitur uſque ad congruentem quantitatem num. 5. Declara ſecundo, quando teſtator non habe-

INDEX.

habetet alia bona, quia tunc veniret. numero 8. Declara tertiò, quod, quando hæres non poſſet dare bona Emphyteutica, teneretur ad æſtimationem, ſi conſtaret de mente teſtatoris, voluiſſe relinquere uſumfructum dictorum bonorum. numer. 9. Subdeclara quoad æſtimationem, ut num. 10.

Emphyteuſis hæreditaria venit in legato uſusfructus omnium bonorum. ead q. n. 12.

Emphyteuſis conceſſa pro maſculis, & maſculis deficientibus, pro fœminis, maſculi unius colonelli, vel lineæ præferuntur fœminis alterius colonelli. de ſucc. in bon. emph. quæſt. 11. n. 3. cont. nu. 4. Et procedit, non ſolum, quando emphyteuſis eſt conceſſa duobus, quo caſu, quilibet cenſetur ſtipulatus pro ſuis deſcendentibus, ſed etiam quando eſt conceſſa uni, pro ſe, & ſuis deſcendentibus maſculis, & fœminis, cum prælatione maſculorum. n. 5.

Emphyteuſis, ſive feudum aſſignatum in diviſione, donec extet aliquis de ſua linea, alii non ſuccedunt, licet ſint proximiores, ead. q. n. 6.

Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa, non facta mentione filiorum, neque hæredum, ad quos tranſeat de ſucc. in bon. emph. q. 12. num. 1.

Emphyteuſis ſimpliciter conceſſa, quo tempore finiatur. ead. quæſt. num. 2.

Emphyteuſis perpetua, conceſſa pro ſe, & filiis, quo tempore finiatur. ibi. n. 3.

Emphyteuſis hæreditaria, relinqui poteſt jure legati, titulo inſtitutionis, donationis, vel alio titulo lucrativo, ſive ſit privata, ſive Eccleſiaſtica de ſucc. in bon. emph. q. 13. num. 4. ubi nu. 1. Procedit etiam, ſi adeſſet prohibitio de non alienando, & quot requiruntur, ut ſit valida, ibidem n. 4.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, & quæ conceſſa eſt ex pacto, & providentia, an legari, donari, vel alio titulo reſtitutionis relinqui poſſit. ead. q. n. 2. remiſſivè.

Emphyteuſis per ingreſſum emphyteutæ in Monaſterium incapacem bonorum, & ibi fecerit poſſeſſionem, ſtatim non expectata morte emphyteutæ, revertitur ad comprehenſos in inveſtitura, ſi adſint, alias ad Dominum. de ſucc. in bon. emph. q. 14. nu. 1. & 5. Amplia, habere locum, ſi emphyteuta fiat Epiſcopus poſtea, quia non recuperabit, n. 6. Amplia ſecundo, ut nec debeatur æſtimatio. n. 17.

Emphyteuſis hæreditaria, quæ tranſit ad extraneos hæredes, tranſit etiam in Monaſterium perpetuò, ſi eſt capax bonorum, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 14. numer. 7. Amplia habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, quando conceſſio eſt facta, cum debitis ſolemnitatibus, numero 8. Poteſt Eccleſia agere contra aliam Eccleſiam, ut infra annum vendat, & reincidit in manus privatorum, numer. 9. Amplia etiam, ſi ſit dictum, quòd non poſſit alienari in Eccleſiam, aut potentiorem, numero 12.

Emphyteuſis accepta pro ſe, filiis, & nepotibus, vel pro ſe, & deſcendentibus per ingreſſum Monaſterii, Monaſterio acquiritur revocabiliter, quia ſolum durante vita emphyteuta debet remanere penes Monaſterium, deinde ad comprehenſos, vel ad Dominum revertitur, eadem quæſt. 14. numer. 13. & 14.

Emphyteuſis tranſit in Monaſterium; ſed Eccleſia poteſt intra biennium revocare, ſecundum unam opinionem, & à quo die incipiat. ead. q. n. 16.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica, accepta pro 29. annis, an tranſeat ad hæredes extraneos, durante termino 29. annorum de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 15. Et quid dicendum in emphyteuſi privata, & quando emphyteuta habens filios inſtituat extraneum, ibidem.

Emphyteuſis hæreditaria imputantur in legitimam filiorum. de ſucc. in bon. emph. q. 16. Et multo magis, ſi eſt accepta pro quibuſcunque hæredibus, nu. 1.

Emphyteuſis mixta imputatur in legitimam, ead. quæſt. num. 1.

In emphyteuſi nova, acquiſita ex pacto, & providentia pro ſe, & filiis, an filius habeat legitimam. ead. quæſt. num. 3. Et multò magis, ſi eſt acquiſita titulo oneroſo. num. 4. Et quid de emphyteuſi antiqua. num. 7. Et de emphyteuſi Eccleſiaſtica, ibidem. Et de emphyteuſi acquiſita à patre, pro filio, ex pecunia ipſius patris. n. 6.

In Emphyteuſi conceſſa pro ſe, & legitimis ſuis hæredibus, ſolùm veniunt venientes ab inteſtato; non autem extranei hæredes ex teſtamento de ſucc. in bon. emphyt. qu. 18. nu. 1. Amplia, ſi dictum ſit, Pro ſe, & hæredibus ſibi de jure ſuccedentibus. num. 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica accepta pro ſe, & hæredibus, tranſit ad aſcendentes, filio ſine deſcendentibus mortuo. ead. qu. 18. nu. 1. cont. nu. 4.

Emphyteuſis cenſetur conceſſa ea conditione, ſi emphyteuta alienaverit, teneatur Eccleſia illam renovare, prout fieri ſolitum eſt. de renovat. q. 4. n. 5.

Emphyteuſis, an dari poſſit in dotem. de ſucc. in bon. emph. q. 24. n. 5. & de alienat. q. 1. n. 260.

Emphyteuſis revertitur ad Dominum libera, & ſine aliquo onere, per generationem finitam, jure prælationis, vel jure commiſſi. de renunc. quæſt. 3. num. 4. & 11. Amplia habere locum etiam, ſi res eſſet data in dotem, licèt Maritus nihil aliud haberet. num. 2. Niſi Dominus conſenſerit. de Laudem. quæſt. 35. num. 9.

Emphyteuſis, ſi revertatur ad Dominum, uti privatum, an ſervitutes, & onera extinguantur. ead. quæſt. 3. nu. 4. & de Laud. quæſt. 35.

Emphyteuſis, ſi revertatur ad Dominum ſine onere, & iterum eidem concedatur, an onera, ſervitutes, & hypothecæ reviviſcant. ead. q. 3. n. 13.

Emphyteuſis ſæcularis eſt tranſitoria ad quoſcumque hæredes, & filius, niſi ſit hæredes, non poteſt eam conſequi: ſecus, ſi ſit Eccleſiaſtica; quia filius poteſt renunciare hæreditatem, & retinere emphyteuſim. n. 5. & 6. & de renunc. q. 7.

Emphyteuſis, ſivè res emphyteutica, ſi deſtruatur, & de novo reficiatur, finita emphyteuſi, erit Domini directi. de melior. & expenſ. q. 9. n. 7. & 15.

Emphyteuſis conceſſa ad beneplacitum, an expiret morte concedentis, & ejus, cui facta fuit conceſſio, de cont. emph. qu. 40.

Emphyteuſis, an poſſit, permutari. de alienat. quæſt. 1. num. 252. cum ſeq.

Emphyteuſis, quæ non poteſt hypothecari, ſine licentia Domini, ex pacto, vel ſtatuto, in eo caſu, qui priùs obtinuit licentiam à Domino hypothecandi, præfertur. de alien. q. 3. n. 5.

Emphyteuſis nullam quaſi naturam habet, ſed recipit quamlibet pactionem. de var. caduc. q. 1. n. 1.

Emphyteuſis, ſivè Domus emphyteutica alienata, ſine conſenſu Domini, & reperiatur intra clauſuram Monaſterii Monialium, ſivè deſtruatur, & de area ſit facta via publica, quomodo ſuccurri debeat Domino. de ſolut. canon. q. 1. ampl. 14.

Emphyteuſis poteſt à Domino alteri concedi, quando ad ipſum eſt reverſa, etiam non citato emphyteuta. de var. cad. quæſt. 1. num. 1.

Emphyteuſis, non poteſt alteri concedi à Domino, niſi de novo ad ipſum revertatur, ead. q. 1. n. 11.

Emphyteuſis, ſi non conſtat pro quo canone fuerit conceſſa, præſumitur conceſſa pro canone ſolito de ſolut. canon. quæſt. 1. num. 168.

Emphyteuſis, quando ab Eccleſia conceditur, fit diminutio in ſexta parte mercedis, propter caſus fortuitos. de ſolut. canon. qu. 1. nu. 200. & ſeq. Sed, ſi concedatur res pretioſa, juſta penſio ſolvi debet, ibid.

Emphyteuſis ſubſtantialia, & accidentalia, quæ ſint. de var. caduc. qu. 1. n. 2.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, filiis & nepotibus, an intelligatur de pronepotibus. de ſucc. in bon. emph. q. 12. n. 6.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, & filiis, an veniant nepotes. eadem q. 12. n. 4.

Emphyteuſis conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus, an intelligatur conceſſa nepotibus ex fratre, ibid. n. 7.

Emphyteuſis conceſſa pro filiis an veniant fœminæ. vide in verb. Fœminæ.

Emphyteuſis conceſſa aliquibus Comitibus, vel nobilibus, uſque in eorum quintam generationem, an filii filiarum nati ex plebeis includantur. de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 36.

Emphyteuſis conceſſa filiis maſculis, his verbis, Et finita linea maſculina, pro una fœmina, natu majori, & grandiori familiæ, an filia primi inveſtiti intelligatur comprehenſa. eod. titul. q. 11. nu. 7.

Emphyteuſis, ſi concedatur pro ſe, filiis, & nepotibus maſculis; & deficientibus maſculis pro una tantum fœmina, de qua intelligatur. ead. qu. n. 8.

Res ſterilis, ſi concedatur in emphyteuſim in tertiam generationem, eaque induſtria emphyteutæ ſit facta fertilis, tranſit ad extraneos hæredes, & non finitur emphyteuſis, finita ejus tertia generatione, de cont. emph. qu. 1. ſub num. 16. Et habet locum in emphyteuſi privata, & Eccleſiaſtica. vide Mant. ibi allegatum, qui plures cumulat, & dicit ita deciſum, in Rota coram ſe, & quòd non poſſit expelli emphyteuta, neque augeri ei penſio. quæ deciſio eſt in recent. part. 1. d. 11. & videndus eſt Car. de loc. q. 17. fol. 203.

Emphyteuſis, ob canonem non ſolutum incidit in commiſſum, & revertitur ad Dominum directum. vide in qu. 1. de ſolut. can. ubi eſt repertorium, & ibi ampliationes, & limitationes.

Emphy-

INDEX.

Emphyteuſis eſt quædam ſervitutis ſpecies, in qua non poteſt dari ſervitus ſervitutis. de diverſ. qu. emph. q. 17. n. 2.

Emphyteuſis conceſſa marito, & uxori conjunctim, & eorum filiis, intelligitur conceſſa etiam pro filiis primi matrimonii. de contract. emphyt. qu. 42. nu. 1. Et an tranſeat ad filios ex altero matrimonio contrahendo, ibid. n. 3.

Emphyteuſis non valet, nulla penſione conſtituta. de renovat. q. 16. n. 1. & de var. caduc. q. 1. nu. 2.

Emphyteuſis conceſſa, cum pacto, ſi placuerit, debet intra 60. dies redhiberi de cont. emphyt. q. 44. n. 1. & quid, ſi dictum ſit perpetuo. n. 5.

Emphyteuſis conceſſa pro juſta penſione ſolvenda, an valeat. eod. tit. qu. 46.

Emphyteuſis, in caſu caducitatis, applicatur proprietario, & non uſufructuario, ſine tamen præjudicio lucri, durante uſufructu. de laud. q. 21. n. 9.

Emphyteuſis, ſi ſit duobus vendita, vel emphyteuticata, quis præferatur. de alienat. q. 6.

In Emphyteuſi Eccleſiaſtica ſtipulata pro ſe, filiis ſuis maſculis, nec non pro deſcendentibus, fœminæ non veniunt. de ſucceſ. in bon. emphyt. q. 9. n. 15.

Emphyteuſis conceſſa conſanguineis, in dubio præſumitur facta in fraudem, non in utilitatem. de cont. emph. qu. 40 in princ.

Emphyteuſis, ſi duobus fuerit conceſſa, quis ſit præferendus, de alienat. q. 6.

Emphyteuſis, quando eſt redacta de conſuetudine, aut vigore Bullæ Pontificis, ad inſtar allodialium, quilibet de inveſtitura diſponere poteſt de ſucc. in bon. emphyt. q. 3. n. 14. & de alien. qu. 1. n. 281. & limit. ult.

EMPHYTEUTA poſſidet naturaliter. Prælat. q. 1. num. 27.

Emphyteuta an retineat melioramenta. Prælud. quæſt. 5. n. 8.

Emphyteuta, an teneatur de bonis emphyteuticis onera hæreditaria ſubire, & creditoribus ſatisfacere. de cont. emph. q. 1. n. 18. & q. 4 eod. tit. n. 13.

Emphyteuta, an poſſit rem ſibi conceſſam in emphyteuſim alteri concedere. de cont. emph. q. 10. n. 1. declara, ut n. 2. & 3.

Emphyteuta primus, ſi ſibi reſervavit in ſignum recognitionis, penſionem, tunc cenſebitur Dominus reſpectu ſecundi. ead. qu. n. 7. ubi declaratur.

Emphyteuta ſecundus, an debeat ſolvere canonem primo emphyteutæ, vel Domino directo, ibidem num. 9 & an ſecundus poſſit cogere Dominum, ut recipiat canonem. num. ultimo.

Emphyteuta primus, ſi non tranſtulit omne ius ſuum in ſecundum emphyteutam, erit Dominus directus, reſpectu ſecundi emphyteutæ, ead. qu. nu. 12.

Emphyteuta primus poteſt expellere ſecundum, ſi canonem non ſoluit. ead. qu. 10. nu. 13. ubi declaratur.

Emphyteuta primus, vel ſecundus ſolvere debet canonem Domino directo, ead. qu. 10. nu. 14. & ſi neuter ſolvat, an res incidat in commiſſum, ibidem.

Emphyteuta præſumitur, ſi per 30. annos ſolvit canonem de cont. emph. quæſt. 11. numer. 1 ubi declaratur, & ampliatur per totam.

Emphyteuta, ſi ſimpliciter dicat, ſe eſſe emphyteutam, cum juramento, qualis emphyteuſis præſumatur, & an ultimus emphyteuta præſumatur, in qua emphyteuſis finiatur, de cont. emphyt. qu. 14.

Emphyteuta, qui diù ſoluit, ex titulo præſumpto, cogi poteſt in futurum ad ſolutionem canonis, de cont. emph. qu. 15. n. 1.

Emphyteuta, cui facta eſt conceſſio reſervato conſenſu Apoſtolico, non debet accipere poſſeſſionem, donec impetraverit conſenſum, de cont. emph. qu. 16. nu. 3. Et donec conſenſus non ſit exequutus, num. 9. Aliàs incideret, tam Dominus, quàm emphyteuta in pœnas contentas in Extravagante Ambitioſæ. Declara, ut num. 6.

Emphyteuta cogitur oſtendere Domino directo inſtrumentum emphyteuſis, & poſſeſſionem pro qua ſolvit, & ſuos confines, aliàs poterit Iudex declarare caducitatem, & hoc magis procedit favore Eccleſiæ, & in cenſitis, & feudatariis, de contract. emphyt. quæſt. 27. num. 2. Declara habere locum, quando conſtat eſſe emphyteutam, vel emphyteuſis non negatur, nu. 3 Sed ſi Dominus convinceret eum de mendacio, amitteret emphyteuſim, num. 4. Niſi emphyteuta allegaret ſe per 30. vel 40. annos ſolviſſe, quia tunc præſumeretur perpetua emphyteuſis, n. 8. Declara ſecundò, dummodo Dominus, qui petit, priùs juret de calumnia, num. 9 Declara tertiò, niſi emphyteuta dicat ſe amiſiſſe inſtrumentum: ſed, ſi probetur de induſtria amiſiſſe, incideret in pœnam caducitatis, num. 10. Declaratur quartò, modo Dominus ſolvat partem pretii, quòd ſolvit emphyteuta Notario, num. 11. Declara quintò, etiam ſi Dominus poſſet ex protocollo Notarii de emphyteutico contractu plenè informari, n. 12. Declara ſextò, niſi emphyteuta allegaret ſe eſſe tutum præſcriptione, ſive longiſſimo tempore poſſediſſe, & præſumeretur perpetua, num. 14.

Emphyteuta tenetur oſtendere, pro quibus rebus ſolvit canonem, vide in verb. Allodialis.

Emphyteuta occultans protocollum inveſtituræ, perdit emphyteuſim, ead. quæſt. 27. nu. 5.

Emphyteuta, ſi in pretio mentiatur, quando denuntiat Domino velle vendere emphyteuſim, ut minus laudemium ſolvat, amittit emphyteuſim, ead. quæſt. 27. numer. 7. & de alienat. quæſt. 1. num. 337. & ſequentibus. Et idem ſi majus pretium denuntiet, ibidem.

Emphyteuta aſſerens emphyteuſim eſſe perpetuam, cùm eſſet temporalis, amittit emphyteuſim, ead. quæſt. 27. n. 7.

Emphyteuta non poteſt interpellare Dominum ut oſtendat pro qua re canonem ſolvat, ſed Dominus hoc facere poteſt. ead. qu. num. 14.

Emphyteuta, quando convenitur, ut oſtendat pro qua re canonem ſolvit, poteſt oſtendere unam rem correſpondentem penſioni, etiam deteriorem, & quomodo hoc intelligatur, de contract. emphyt. quæſt. 25. num. 29 & ſequ. & qu. 27. num. 15. Et, ſi non conſtet pro qua re canonem ſolvit, recurrendum eſt ad conjecturas, & quæ ſint, eod. nu. 15. ubi latè.

Emphyteuta, qui eſt læſus in injuſto canone, an poſſit petere reductionem, ad æquitatem, vide in ver. Læſus.

Emphyteuta, an teneatur ſtare colono, de cont. emph. qu. 29.

Emphyteuta eſt obligatus actione perſonali, pro canone ſolvendo, eod. tit. qu. 31. n. 3.

Emphyteuta, ſi ingreditur Monaſterium, an emphyteuſis tranſeat in eum, de ſucc in bon. emph qu. 14

Emphyteuta, finita emphyteuſi, poteſt petere renovationem, de renovat. quæſt. 1. & vide in verb. renovatio.

Emphyteuta, quibus cauſis excuſetur in non petendo renovationem intra annum, & diem, vide in verb. Proximior, & in ver. Renovatio, ubi adeſt materia renovationis.

Emphyteuta poteſt imponere ſervitutes, onera, & hypothecam in re emphyteutica, ad ſui præjudicium; non autem Domini, de renunc. quæſt. 3. num. 2. Declara. numer. 3. & 5. & de alienat. quæſt. 1. numer. 278. & vide in ver. Servitus, Obligatio, & hypotheca.

Emphyteuta, ſi imponat ſervitutem, & res revertatur ad Dominum, uti privatum, & ſervitus, & onus remanent apud Dominum, pro illo tempore, quo erat permanſura apud emphyteutam ead quæſt. 3. num. 8. Contrarium, num. 9 Declara numer. 10.

Emphyteuta, ſi expreſsè conſentiat alium inveſtiri, dicitur renunciare juri ſuo, de renunc. qu. 8. n. 1.

Emphyteuta, ſi eſt præſens, & jacens, dum alius inveſtitur, dicitur renunciare, & ſibi præjudicat. ead. quæſt. 8. num. 2. Contrarium nu 3. Prima opinio habet locum, quando daretur ſcientia emphyteutæ, ius ſibi competere, nu. 6. Declara ſecundò, ut non ſtatim ſibi præjudicet, ſed elapſo termino, qui datur ad appellandum, nu. 7. Declara tertiò, niſi præſens, & tacens ſit minor. n. 8. Declara quartò, niſi ille, qui tacet, & præſens eſt, ſit Tutor, Curator, vel Propinquus, qui ex officio tenetur conſentire, numer. 9.

Emphyteuta propter canonem non ſolutum, & per aliam culpam, amittit melioramenta, de melioram. & expenſ. quæſt. 1. num. 1. Amplia ſive emphyteuſis ſit privati, ſive Eccleſiæ, nu. 2. Amplia ſecundò habere locum in deterioratione, nu 3. Amplia tertiò, ſi in parte melioraverit. ibidem. Limita, quando ſolvitur penſio æquivalens fructibus, nu. 4. Intellige, ut num 5. Limita ſecundo, quando non poteſt conſiderari aliquod damnum Domini directi, num. 6. Limita tertiò, quando emphyteuſis revertitur ad Dominum, non propter culpam, ſed tanquam privatum, ex titulo emptionis, vel alio titulo, nu. 6. & 7. Limita quartò, quando culpa non eſt commiſſa contra Dominum, ſed res venit confiſcanda, nu. 8. Limita quintò in expenſis magnis, nu 9. Contrarium, n 10.

Emphyteuta non compenſat fructus cum melioramentis. De melior. qu 2. nu 20. ubi declaratur.

Emphyteuta poteſt retinere rem, donec ſibi ſatisfactum ſit de melioramentis, in caſu, in quo poteſt illa deducere, de melioram. qu. 3. nu. 1. Amplia etiam, ſi non

INDEX.

fuerit oppoſitum, nec in ſententia fuerit reſervatum ius retentionis, & quomodo hoc intelligi debeat, nu. 2. Amplia ſecundò, etiam ſi valor melioramentorum non ſit plenè juſtificatus, num. 3. Amplia tertiò habere locum quamvis operatur per Dominum cautio de ſolvendis melioramentis, cùm fuerint liquidata, nu. 4. Contrarium, num. 5. Sed prima opinio approbatur, cum diſtinctione nu. 6. Ubi referuntur aliorum opiniones, & multi caſus proponuntur, in quibus verſatur Iudicis arbitrium.

Emphyteuta privatur jure ſuo, ſi deſtruat ædificium, exiſtens tempore conceſſionis, etiam deſtruendo illud poſtea ædificatum, de melioram. & expenſ. quæſt. 5. n. 8.

Emphyteuta, tenetur ſuis ſumptibus reficere rem emphyteuticam. De melior. & expenſ. qu. 9 n. 1. Limita quando adeſſet pactum, quòd emphyteuta non teneretur, nu. 13. Limita ſecundò, quando culpa emphyteutæ incendium eveniret, vel culpa inhabitantium, vel res ſit diruta, num. 14. Et eſt in electione Domini, emphyteutam repellere, vel cogere eum ad reædificandum, & agere ad intereſſe, & incendium quomodo probetur ibidem, remiſſivè. Et ſi domus comburatur, an teneatur reficere, num. 6. Et quid, ſi ſolvet penſionem fructibus correſpondentem, numer. 8.

Emphyteuta tenetur aptare viam ante domum, ſuis ſumptibus, de melioram. & expenſ. quæſt. 9. numer. 2. Tenetur ad refectionem putei, domus, & furni, num. 4 & 7. Tenetur etiam purgare foſſata, aggeres, & ſimilia; & an teneatur ad omnem impenſam, nu. 5.

Emphyteuta, an teneatur ſolvere penſionem, ſi domus deſtruatur, aut molendinum, & ſuperſit area. d. q. 9. n. 6. & 7.

Emphyteuta, an teneatur reficere molendinum penitus deſtructum, & quid, ſi penitus non ſit deſtructum eod. n. 6.

Emphyteuta ſi ſit obligatus præſtare alimenta pro domo, & illa deſtruatur, an teneatur alere. ead. quæſt. 9. num. 6.

Emphyteuta, ſi ſolvat magnam penſionem fructibus correſpondentem, an excuſetur à caſibus fortuitis; Et an teneatur, ſuis ſumptibus reficere rem dirutam. ead. q. 9. n. 8.

Emphyteuta propter ſterilitatem, an excuſetur à ſolutione canonis. ead q. 9 n. 9 & de ſolut. canon. q. 1. nu. 97. cum ſequentibus: Ubi quid in conductore ad longum tempus.

Emphyteuta eſt ſimilis uſufructuario de melioram. q. 10. n. 3 & illi æquiparatur de var. caduc. q. 3 nu. 6. Sed habet plus juris, quàm uſufructuarius. de ſolut. can. q. 13. n. 7.

Emphyteuta non poteſt alienare rem emphyteuticam, irrequiſito Domino, alias cadit à jure ſuo, de alienat. q. 1. ubi in ſummario invenies ampliationes, & limitationes, & omnia, quæ ſunt neceſſaria pro hac materia, & quid debeat obſervare emphyteuta, volens alienare. n. 3 & 4. & de laudem q. 11.

Emphyteuta, an poſſit expelli de facto, ob alienationem irrequiſito Domino, an verò requiratur citatio. ead. q. 1. num. 8. & de var. caduc q. 10.

Emphyteuta excuſatur ob alienationem irrequiſito Domino attenta juris dubitatione; quia error juris excuſat à pœna; non autem facti, ead. quæſt. 1. num. 36. & 90.

Emphyteuta, qui promiſit pœnam, ſi non ſolvat penſionem, an poſſit expelli, ſi non ſolvit canonem, de var. caduc. q. 1. n. 34.

Emphyteuta ob pacta non ſervata, privari debet jure ſuo ead. q. n. 39. Declara primò, quando pacta reſpiciunt rem ipſam, & ejus uſum. nu. 40. Secus, quando non reſpicerent quia tunc ageretur ad intereſſe nu. 41 Subdeclara, niſi ſpecialiter conventum ſit, quòd cadat. nu. 42. Intellige etiam, niſi emphyteuta juraverit pacta obſervare: quia propter periurium caderet à jure ſuo. num. 43.

Emphyteuta, ſi promiſit cum juramento canonem ſolvere infra certum tempus, ſi non ſolvat, privatur jure ſuo, non expectato biennio, neque triennio de var. caduc. q. 1. nu. 44. Quod intelligendum, niſi in contractu, ſivè inveſtitura adeſſet pactum, vel clauſula quòd, ſi per biennium non ſolvat cadat à jure ſuo, quia tunc erit expectandum biennium, ſive triennium, ſi erit emphyteuſis privata, & biennium, ſi erit Eccleſiæ nu 45 Cont nu. 46. Sed prima eſt communis, intelligendum erit etiam, quòd non habeat locum contra hæredem. ibidem.

Emphyteuta privatur jure ſuo, cui eſt conceſſa res ſterilis in emphyteuſim, ſi non melioret, de var. c. q. 1. n. 11.

Emphyteuta, qui rem deteriorem fecit, poteſt expelli de var. caduc. q. 2. n. 1. Amplia 1. procedere in emphyteuſi Eccleſiaſtica, & profana n. 2. Amplia ſecundò, etiam, ſi in una re malè fuerit verſatus, quia cadit ab omnibus, n. 3. Contrarium. n. 5. Amplia tertiò, etiam ſi id fieri patiatur, n. 9. Amplia quartò etiam, ſi inciderit ſylvam non cæduam. num. 10. Declara, quando ſylva, aliàs eſſet inutilis n. 11. Amplia quintò, ut etiam propter levem deteriorationem privetur, ſi promiſit uti arbitrio boni viri, & illam meliorare, & non deteriorare. n. 12. Amplia ſextò, ut etiam amittat melioramenta. n. 22. Amplia ſeptimò, ut non poſſit melioramenta cum damno compenſare, quando partem fecit meliorem, & partem deteriorem num. 24. Sed cont. aliqui tenent, ibidem. Amplia octavò, quòd privetur ipſo jure, & non requiratur Iudicis ſententia n. 26 Contrarium. nu. 27. ubi opiniones conciliantur. Amplia nonò, etiam ſi pactum ſit, quòd non poſſit expelli. nu 28. Amplia decimò, ſi deterioratio eſſet facta per patrem, quia noceret filiis, & aliis in inveſtitura contentis. nu. 29. Declara, niſi ſit facta in fraudem n. 30. Declara ſecundò, quando ſunt plures emphyteutæ. nu. 31. Amplia undecimò, ut revertatur ad Dominum, una cum fructibus pendentibus, etiam maturis, ſi non ſint in horreo reconditi vel à ſolo ſeparati. n. 32. Amplia duodecimò, ut revertatur ad Dominum, ſine aliquo onere ſervitutis, hypothecæ, & obligationis. n. 33. Amplia decimotertiò, ut poſſit ſtatim expelli, non expectato biennio, vel triennio. n. 34. Declara prædicta, quòd habeant locum tribus concurrentibus. Primò, quòd deterioratio ſit magna, & non modica. Secundò, quòd deterioratio ſit in proprietate, reſpectu rei, & non fructuum. Tertiò, quòd proceſſerit ex dolo, lata culpa, vel levi, nam de leviſſima, non tenetur. nu. 35. Declara principaliter, non habere locum quando inter emphyteutam & Dominum eſſet factum pactum, quòd ob deteriorationem, non poſſet expelli. n. 46. Subdeclara, quando ex culpa lata deterioravit, ſecùs, ſi ex dolo, nu. 48. Subdeclara ſecundò, ſi dictum eſſet, quòd poſſet incidere, omnes arbores, quia pactum non valeret, num. 49. Declara ſecundò habere locum, ſi Dominus voluerit, & declaraverit caducitatem, num. 50. Declara tertiò, non habere locum in modica deterioratione. Ex qua infertur, quòd emphyteuta non poteſt expelli, ſi duas arbores fructiferas ſucciderit, ſed agi debet ad damnum, num. 51. Intellige tamen, niſi interveniat juramentum de non incidendo arbores fructiferas, ibidem. Contrarium, quod relinquatur judicis arbitrio quantæ arbores debeant eſſe inciſæ. n. 52. Declara quartò, ſi emphyteuta alias arbores ſubrogaſſet in locum inciſarum, numer. 59. Subdeclara, niſi minor quantitas fuerit ſubrogata. nu. 60. vel vinea eſſet adeò vetuſta quòd parum, aut nihil utilitatis arbitrio Iudicis afferret, ibidem. Intellige quando inciſiſſet arbores vetuſtas arbitrio pariter Iudicis, & in locum earum alias ſubrogaſſet. num. 61. Declara quintò niſi fundus eſſet factus fructuoſior ex inciſione arborum, & quomodo procedat, nu. 62. Declara ſextò, niſi incideret arbores ad Villæ reparationem, & quomodò hoc intelligatur, num. 63. Declara ſeptimò in emphyteuſi perpetua. num. 66. Declara octavò, quando emphyteuta arbores fructiferas plantaſſet, & poſteà inciſiſſet. nu. 67. Contrarium, num. 69 Declara 9 quando arbores nocerent fundo vicini, & vicinus haberet hanc actionem. n. 71.

Emphyteuta, qui removit unam macinam à molendino emphyteutico, non privatur jure ſuo. de var. caduc. q 2. num. 36.

Emphyteuta, quamvis non poſſit expelli propter levem deteriorationem, tenetur tamen ad intereſſe ead. qu. num 40. Et ſtatur juramento Domini directi, præcipuè, ſi emphyteuta promiſit bene colere num. 41.

Emphyteuta, ut poſſit expelli ob deteriorationem, requiritur, quòd inciderit arbores fructiferas. ead. q. 2. n. 53.

Emphyteuta poteſt incidere arbores cæduas. ead. q. 1. num. 55. ubi declaratur.

Emphyteuta poteſt incidere arbores, etiam grandes, quæ ſunt in fructu, & ſolent excidi ad uſum lignandi, & ædificandi. ibid num. 57.

Emphyteuta poteſt incidere arbores non fructiferas, ut ſunt oppieda pro tabulis, & trabibus, & ſi reſpondet Domino partem fructuum, debet etiam partem illarum eidem dare ead. qu. 2. num 58.

Emphyteuta poteſt incidere ramos arborum fructiferarum pro vinea, dicta q. 2 n. 64.

Emphyteuta, an poſſit incidere arbores fructiferas ad domum adificandum. ead. q. 2 n 64.

Emphyteuta capit cæmenta, & rudera, ſi domus ab eo ædificata caſu ruat. ibidem. n. 70.

a

Em-

INDEX.

Emphyteuta, qui promiſit, & iuravit uti emphyteuſi arbitrio boni viri, & illam meliorare, & non deteriorare, ob levem deteriorationem, incidendo duas arbores fructiferas, privatur iure ſuo, ead. q. 2. n. 14. contrarium, n. 15.

Emphyteuta, an poſſit invito Domino ſylvam extirpare, ut ibi vineam, vel arbores fructiferas plantet, de cont. emph. q. 3 n. 2. 4. 5. & 6.

Emphyteuta poteſt fundum prativum ad culturam redigere. ead. qu. 3 nu. 8.

Emphyteuta poteſt expelli, ſi Domus emphyteutica ſit combuſta ſua culpa, vel contrà ipſum agi poteſt ad intereſſe, & poſſet etiam Dominus eum cogere ad refectionem. ead. q n. 9.

Emphyteuta, an poſſit domum deſtruere, vel vineam extirpare, quando eſt facta ſterilis ead. q. n. 11.

Emphyteuta, ſi fundum incultum relinquat, poteſt expelli, de cont. emph. q. 4. n. 1. Contrarium, nu. 2. Declara ſecundam opinionem, non habet locum, ſi in fundo adeſſet vinea, quæ, ſi non putetur, deſiccatur, num. 3. Declara ſecundo, quando adeſſet pactum circa modum colendi agrum. n 4.

Emphyteuta, qui negat ſe eſſe emphyteutam, ſi de mendacio convincitur, amittit ius ſuum. de var. caduc. q. 5. n. 1. Contrarium nu. 3. Reſolvitur, primam opinionem eſſe veriorem, & magis communem, nu. 4. Declara primò habere locum, quando emphyteuta ſcienter dolo, & lata culpa negat; ſecus, ſi ſine dolo, & lata culpa, ut quia ignorabat. nu. 7. Subdeclara, niſi emphyteuta eſſet in ſupina, & craſſa ignorantia. numer. 9. Declara ſecundò, quòd emphyteuta negando partem, non cadit à tota. num. 10. Declara 3. non habere locum in procuratore, num. 11. Declara 4. niſi emphyteuta negationem revocaſſet ante litem conteſtatam, vel antequàm eſſet convictus de mendacio, & procedit etiam, non obſtante iuramento. num. 12. Declara quintò, niſi emphyteuta reſpondendo libello, negaſſet narrata, prout narrantur, & petita, ut petuntur, num. 13. Declara ſextò, niſi emphyteuta conventus incepto libello negaſſet. num. 14. Declara 7. niſi emphyteuta convinceretur per iuramentum Domini, vel per confeſſionem poſteà factam per ipſum. num. 15. Declara 8. in Prælato negante. num. 16. Declara 9 in infante, & minore 14. annis. num. 17. Declara 10. in minore 25. annis ope reſtitutionis in integrum, numer. 18. Declara 11 quòd actor debet plenè probare mendacium. num. 19. Declara 12 quando reſpondendo poſitionibus, diceret, non credo, ut ponitur. numer. 20. Declara 13. quòd non eſt privatus ipſo iure, ſed requiritur ſententia Iudicis. n. 21.

Emphyteuta tenetur reſpondere poſitionibus Domini. ead. quæſt. num. 20.

Emphyteuta, qui propria auctoritate expellit violenter poſſeſſionem de fundo emphyteutico, incidat in pœnam l. ſi quis in tantam, C. unde vi. Amplia habere locum in vaſallo, & uſufructuario. de var. caduc. q. 6. n. 1. & 4. Declara, quòd privatur ſolum commoditate percipiendi fructus, num 3. Declara 2. quòd iſta commoditas applicatur ſolùm violentiam paſſo, & non Domino directo, durante vita emphyteutæ, ſeu Vaſalli, num. 5.

Emphyteuta poteſt commoditatem percipiendi fructus, ejus vita durante, diſtrahere, & in cauſam judicati concedere. ead. quæſt. numer. 6.

Emphyteuta poſt declaratam caducitatem, non poteſt à Domino directo propria auctoritate expelli, ſed requiritur citatio, & Iudicis ſententia. de var. caduc. q. 16. numer. 1. Contrarium, numer. 2. & 3. ubi diſtinguitur, & numer. 6. 25. 27. & 28. Declaratur, quid, ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, numer. 9. 25. & 26. & in dicta quæſtione latè hæc quæſtio declaratur.

Emphyteuta non poteſt expelli propria auctoritate, ſi res incidat in commiſſum, propter alienationem, irrequiſito Domino, vel ob finitam generationem ead. q. 10. nu. 6. & in ead. q. tractatur, an propter canonem non ſolutum, & propter pacta non ſervata, & ob alias cauſas.

Emphyteuta, ob pacta non ſervata, vel ex alio capite, præterquam ob canonem non ſolutum, non poteſt propria auctoritate à Domino expelli, ſed requiritur Iudicis ſententia. ead q. 10 num 7 Amplia 1. quod nec etiam Dominus poſſet, quando de facto ingreſſus eſt poſſeſſionem, Iudicis auctoritate, ſi Iudex nulliter proceſſit. petere confirmari Immiſſionem, uti ſpoliativam numer 8. Amplia 2. habere locum, etiam ſi adeſſet pactum, quòd in caſu devolutionis, Dominus poſſit capere poſſeſſionem, citrà vitium ſpolii. numer. 9. Limita hanc ampliationem, non habere locum, quando conſtaret, nullam omninò emphyteutæ, competere defenſionem; ſi competeret, vel dubitari poſſet. num. 10. Reſtringitur ſtante pacto, vel etiam circumſcripto pacto, quando ultra pactum adeſſet clauſula conſtituti, vel præcarii: quia tunc incontinenti poſſet expelli, ſi reſiſteret. numer. 23. Sed ſtante pacto de ingrediendo propria auctoritate, non poteſt, ſi factis reſiſtat, & non verbis. numer. 24. Et ſi Dominus, in caſu, in quo poteſt propria auctoritate ingredi poſſeſſionem, ſi Judicem adeat, ſibi præjudicat, & non poteſt amplius propria auctoritate ingredi. num. 11. Declara, quando Dominus adeundo Iudicem, proteſtetur, quòd ſalva ſit ſibi auctoritas ingrediendi propria auctoritate, vel ſi dictum ſit, ſine præjudicio ſuorum iurium, n. 12. Declara 2. niſi Dominus dixerit, quòd intendit uti ſua facultate, ſed ad evitanda ſcandala, à familia aſſociari. num. 13. Ubi docetur practica.

Emphyteuta ob canonem non ſolutum, non poteſt à Domino, propria auctoritate expelli, ſed requiritur citatio, & ſententia. ead. quæſt. 10. num. 15. contrarium. num. 17. Sed ibi primo defenditur.

Emphyteutæ, ob canonem non ſolutum, utile dominium cum directo conſolidatur, & Domino applicatur, ead. q. nu. 21.

Emphyteuta propter canonem non ſolutum, cadit ab emphyteuſi ipſo iure, de var. caduc. qu. 12. num. 1. Declara, Domino volente, & declarante caducitatem. numer. 2. Amplia, etiam, ſi dictum ſit in inveſtitura, ipſo iure vel ipſo facto, etiam ſtante iuramento, & capitulis: adhuc tamen requiritur declaratio, num. 4. Amplia 2. etiam, ſi dictum ſit, Liberè revertatur, num. 5. Amplia 3. etiam, ſi dictum ſit, Pleno iure. n. 6. Amplia 4. procedere in emphyteuſi Eccleſiaſtica numer. 7. Amplia 5. ut non requiratur ſententia, vel declaratio Iudicis. numer. 8. Declara 1. quòd non ſufficiant præparatoria, & conſilia Advocatorum, num. 12 Declara 2. quòd hæc declaratio debet fieri ab ipſo Domino directo, vel eius procuratore, habente ſpeciale mandatum ad declarandum caducitatem, num. 23. Nec ſufficit mandatum generale, etiam cum libera. ibidem. Nec requiritur, quòd mandatum ſit ſingulare, contra talem, pro tali re; ſufficit tamen ratificatio Domini, vel conſtet de mandato, ibidem. Declara 3. quòd declaratio debet fieri ex eadem cauſa, ex qua emphyteuſis eſt devoluta. nu. 24. Subdeclara, quòd debet fieri abſque clauſula, ſalvo iure tertii. num. 31. Contrarium. nu. 32.

Emphyteuta lite pendente ſuper caducitate, habetur pro emphyteuta, de var. caduc. q. 17. nu. 8.

Emphyteuta, lite pendente ſuper aliqua caducitate, poteſt privari iure ſuo, etiam, ſi canonem non ſolvat. ead. quæſt. 17. per totam.

Emphyteuta in foro conſcientiæ, non tenetur manifeſtare caducitatem, & rem incidiſſe in commiſſum. de var. cad. quæſt. 18. num. 4.

Emphyteuta ſi non poſſidet, non tenetur ſolvere canones, de var. cad. q. 17 n. 5.

Emphyteuta, an poſſit renunciare emphyteuſim, invito Domino, de renunc. q. 5.

Emphyteuta, qui minus ſoluit per longum tempus, vel longiſſimum, an poſſit expelli. de ſol. can. q. 1. ampl. 43. n. 2. 249.

Emphyteuta, qui plus ſoluit, quàm tenebatur, an recuperet, ead. qu. 1. n. 254.

Emphyteuta, non propter Ingratitudinem commiſſam, contra Dominum, cadat à iure ſuo. de var. cad. qu. 23.

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem infrà triennium, ſi eſt ſæcularis emphyteuſis: & infrà biennium, ſi eſt Eccleſiaſtica, cadit à iure ſuo. de ſolut. can. q. 1. ubi ponuntur late ampliationes, & limitationes, & declarationes in ſummario.

Emphyteuta, non poteſt ſolvere canonem per partes, invito Domino, ſed integrum ſolvere de ſolut. canon. quæſt. 1. numer. 30. Et habet locum, ſi plures res conceſſæ ſunt ſub uno canone. ibidem.

Emphyteuta ob non ſolutum canonem cadit à pluribus rebus, quas ſimul accepit, & eodem contextu, & pro unico omnium canone. ead. q. 1. n. 41.

Emphyteuta, qui reliquit plures hæredes, ſi unus ſolvat partem, canonis, & alter non, tota res cadit in commiſſum. ead. q. 1. n. 32. & 61.

Emphyteuta, qui paſſus eſt ſterilitatem, tenetur compenſare ſterilitatem, cum ubertate. dicta q. 1. n. 116.

Emphyteuta an teneatur denunciare Domino ſterilitatem. ead q. num. 119.

Emphyteuta, quamvis ſit diverſi fori, nihilominus, ſi habet rem emphyteuticam ſub foro Domini, tenetur ad domum Domini canonem deferre, ſuis ſumptibus, & ſolvere gabellam, aliàs cadit à iure ſuo. de ſolut. can. quæſt. 1. numer. 122. Sed ſi res non ſit ſita

INDEX

in foro Domini, non tenetur, ſed ſufficit, quod in die deſtinata ſolutionis, dicat ſe eſſe paratum ſolvere canonem, ſi adeſſet, qui reciperet, & de hoc fieri faciat inſtrumentum, num. 123. Contrarium, quòd non requiratur aliqua proteſtatio; ſed Dominus tenetur ire ad domum emphyteutæ, num. 124. & ſeq. Extende etiam, ſi Dominus vigore pacti, vel conſuetudinis, teneretur ire ad domum emphyteutæ, vel ad talem locum: nam ſi Dominus non accederet ad dictum locum per centum annos, & ultra, nunquam caderet à iure ſuo, numer. 125. Limita, quando canon eſſet modicus, quia tunc emphyteuta teneretur ire ad domum Domini, numer. 126. Contrarium, numer. 127. Si ex iuſta cauſa credidit ſe teneri ad ſolvendum in domo ſua, excuſatur à pæna caducitatis, ſi tardius ſolverit, num. 131. Et quando dicantur diverſi fori, vel eiuſdem, num. 132. Quid ſi Dominus habitet in Civitate, & emphyteuta in Comitatu remoto, & tædioſo, & Comitatus ſit iuriſdictione illius Civitatis, numer. 133. An autem teneatur portare canonem ad locum, ubi habitat Dominus, quando mutavit habitationem, & emphyteuta promiſit ſolvere canonem ad domum Domini, qui eſt diverſi fori, numer. 134 Et ſi emphyteuta promiſit ſolvere canonem in certo loco, & Dominus ab illo loco ſit exbannitus, an teneatur ſolvere in alio loco, num. 135. Et in caſu, in quo non tenetur ſolvere in foro Domini, ſi vult ſolvere in foro Domini tantum, an poſſit, numer. 136. Et quando tenetur ſolvere in foro Domini, ſi res, pereat an excuſetur, num. 137. Tenetur accedere ad domum Dmini, licèt ſit diverſi fori, quando ita conventum eſt, vel ita ſit conſuetudo, num. 138.

Emphyteuta offerens canonem Domino, excuſatur à caducitate, de ſol. can. q. 2. n. 1. Declara, modo fiat loco, & tempore congruo, n 2. Declara ſecundo, modò ſit realis, & non verbalis, & quomodo intelligatur, n. 4. cum ſeq Debet ire cum pecunia in manibus, illam Domino offerendo, eod. num. 4. & ibi vide alias declarationes.

Emphyteuta, ceſſavit ſolvere canonem longiſſimo tempore, & Dominus ipſum expellere noluerit; in ſecunda ceſſatione, poterit eum expellere, ead. qu. 2. numer. 15.

Emphyteuta non excuſatur à caducitate, ſi eſt obligatus dare unum par caponum, & offerat capones mortuos, ead. quæſt. 2. numer. 16

Emphyteuta non poteſt ſolvere canonem pro futuris annis, niſi ex Principis reſcripto, de ſol quæſt. 1. num. 146. & 363.

Emphyteuta, ſi ſolverit pro pluribus futuris annis canonem, privari non poteſt iure ſuo, ſi per biennium tempore ſucceſſoris non ſolverit, etiam, ſi nullum reſcriptum à Principe obtinuerit, de ſol. can. q. 1. numer. 149.

Emphyteuta deſinit eſſe emphyteutam, ſequuta alienatione de licentia Domini. ead. quæſt. 1. numer. 156 & de laud quæſt. 23 numer. 8.

Emphyteuta, qui non poſſidet rem emphyteuticam, non tenetur ſolvere canonem, ead. quæſt. 1. numet. 280 Declara niſi eſſet in culpa quominus poſſeſſionem adeptus eſſet, vel dolo deſiiſſet poſſidere, numer. 282. Et ſufficit, quòd ſine dolo deſiiſſet poſſidere, numero 283.

Emphyteuta qui non habet commoditatem rei, non tenetur onera ſubire, ead. q n. 281.

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem, non excuſatur, ex eo, quia alius eſſet immiſſus in poſſeſſionem vigore Salviani Interdicti. de ſolut can. quæſt 1. num 284. & de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 4 num. 11.

Emphyteuta excuſatur à ſolutione canonis, ſi fundus emphyteuticus per biennium, vel triennium fuerit ab aquis inundatus. ead q. 1 n 285.

Emphyteuta probare debet, ſed non poſſediſſe, ut excuſetur à ſolutione canonis, ead. q. 1. n. 286.

Emphyteuta expelli non poteſt ob canonem non ſolutum, ſi adeſſet pactum non poſſet expelli, ead quæſt. 1. numer. 290. Declara, niſi ſimpliciter dictum ſit de non expellendo, numero 291. Declara ſecundo, numero 292. Subdeclara, ut numero 293.

Emphyteuta excommunicatus, vel interdictus, an excuſetur, ſi non ſolvat canonem, dicta q 1. n 329.

Emphyteuta oſtendens tres ſolutiones ultimas, & continuas, ſemper præſumitur in præteritum ſolviſſe, de ſolut. can. quæſt. 3. ubi ampliationes, & limitationes.

Emphyteuta, ob canonem non ſolutum, non cadit à iure ſuo affrancandi, & pacto redimendi, de ſolut canon. quæſt. 5. numer. 1. Sed diſtinguendi ſunt aliqui caſus, n. 2

Emphyteuta, ſi non ſolvat canonem per 30. vel 40. annos, non poteſt expelli, ſed tenetur ſolvere cenſum non ſolutum & non præſcribit libertatem, ſecundum opinionem gloſſ. de ſol. can. q. 9. nu. 1. Contrarium tenet Bart. & alii, nu. 3. Sed contra Bart. tenet Iaſ. quem alii ſequuntur, ibidem. Diſtingue tamen, ut n. 4. Quæ diſtinctio reprobatur à Teſſ. qui aliter diſtinguit, ſed eius diſtinctio reiicitur. nu. 10.

Emphyteuta non præſcribit libertatem, propter malam fidem, ead. q. nona n. 2.

Emphyteuta, nec eius ſucceſſor univerſalis non præſcribit liberationem à canone ſolvendo, ead. q. 9. nu. 5. Nec etiam hæres hæredis, num. 12.

Emphyteuta ſi tenetur ſolvere penſionem quolibet menſe quod tempus requiritur, ut poſſit expelli, ſi non ſolvat, de ſolut. can. quæſt. 10.

Emphyteuta, ſi per mundum vagatur, an Dominus poſſit non admittere eius procuratorem ad ſolutionem, de ſolut. can. quæſt. 11.

Emphyteuta, an cadat à iure ſuo, ſi ſolvat canonem parti Domini directi, de ſolut. can. q. 12. n. 1.

Emphyteuta habens iuſtam cauſam, excuſatur à caducitate, ead. q. 12. n. 9.

Emphyteuta tenetur ad omne damnum, ſive patens, ſive latens, q. 13. n. 8. de ſolut. can.

Emphyteuta, an teneatur de re emphyteutica ſatisfacere creditoribus. de cont. emph. quæſt. 1. numero 18. & quæſt. 4. ſub num. 7.

Emphyteuta non tenetur ſolvere canonem, ſi domus ſit combuſta, & ſine facto ſuo area ſit facta via publica, de melior. quæſt. 9. num 16.

Emphyteuta, ſive comprehenſus in inveſtitura habet remedium poſſeſſorium, pro recuperanda emphyteuſi, & habet Interdictum quorum bonorum, ac etiam rei vendicationem, ſed in hac actione probari debet dominium, de diverſ. q emph. qu. 13. nu. 14. Cautela tamen eſt, quòd intentetur ſimul rei vendicatio. & publiciana, numer. 15 Altera cautela eſt, ut non proponatur unica actio, & omne remedium, & maximè, quando com. iſſa eſſet cauſa ſummariè, & ſola facti veritate inſpecta, numer. 16.

Emphyteutæ, ſivè comprehenſo in inveſtitura datur remedium l. fin. C. de edict. D. Adr. toll. vel talcem immiſſio, ex inveſtitura, ad exemplum d. l. fin. ſi non adeſt contradictor, de alienat. qu. 10. in D. Ubaldi n. 1. 2. & 6.

Emphyteuta poteſt accuſare de damno dato, ſed pæna dividenda eſt inter ipſum & Dominum, quando reſpondet partem fructuum de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 14. num. 4 & 5.

Emphyteuta poteſt novum opus nunciare extraneo volenti ædificare, & etiam Domino directo, de diverſ. q. emph. quæſt. 14 numer. 6.

Emphyteuta, ſi donet, vel det in dotem bona emphyteutica, cum clauſula conſtituti, ſi poſtea alteri vendat, cum conſenſu Domini quis præferatur, de cont. emph. quæſt. 43. ibi pluribus modis declaratur hæc quæſtio.

Emphyteuta ſuper ædificio emphyteutico poteſt apponere lapides. cum inſcriptione, & poteſt etiam apppponere inſignia, & arma. De diverſ. quæſt. emphyt. qu. 18. & idem dicitur de Domino directo, ibidem.

Emphyteuta an cogatur vendere fructus rei emphyteuticæ, potius Domino directo, quàm alteri. De diverſ. quæſt. emph. quæſt. 19.

Emphyteuta non habet prælationem adverſùs Dominum proprietarium, volentem vendere, d. quæſt. 19. & de alien. quæſt. 1. num 305.

Emphyteuta poteſt agere actione ſpolii, ſi à Domino fuerit eiectus ab emphyteuſi, ſine citatione, & ſententia Iudicis. De var. cad q. 10. num. 6.

Emphyteuta non poteſt expelli à domo emphyteutica, ex eo, quia ibi actus inhoneſtos exercet: ſed bene poteſt expelli auctoritate Iudicis à vicinis. De diverſ. q. emph. quæſt 20.

Emphyteuta novus quis dicatur. & de laud. q. 3. n. 3.

Emphyteuta debet ſolvere penſionem, quando in conceſſione fuit reſervatus conſenſus, Apoſtolicus, antequam conſenſus obtineatur, de contract. emphyt. q. 21 n. 10.

Emphyteuta excuſatur, non ſolvat canonem, ſi fuit facta conceſſio emphyteuſis ad menſurandum. & menſuratio non eſt facta, de ſolut. canon. q. 1. in fine.

Emphyteuta volens vendere rem emphyteuticam, ſeptem requiſita obſervare debet, de laud. q. 1 n. 2.

Et obſervatis dictis requiſitis, poterit vendere, Domino irrequiſito, num 2. & expectato alio bimeſtre, poterit ipſe immittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, numero tertio. Poterit tamen Dominus re integra, moram purgare, ſi velit præferri, numero 9.

Emphy-

INDEX.

Emphyteuta novus, qui emit rem emphyteuticam, debet mitti in poſſeſſionem per proprietarium, & non uſufructuarium, de laud. q. 21. in fine.
Et per filium, & non per patrem, quando filius eſt proprietarius, de laud. qu. 22. nu. 6.
Emphyteuta, ſi emphyteuticavit cum conſenſu Domini, nullum utile dominium, neque directum habet, de laud. q. 23 n. 4. ubi nu. 5 & 6. declaratur.
Emphyteuta ſecundus, cui facta fuit ſub conceſſio de conſenſu ſupremi Domini directi per primum emphyteutam, debet ſolvere canonem eidem primo emphyteutæ, & non Domino directo, de contract. emphy. qu. 10. nu. 9. & de laud q. 23. n. 6.
Emphyteutam renuncians emphyteuſi, invito Domino, non liberatur à ſolutione canonis, de laudem. quæſt. 29. nu. 3.
Emphyteutæ renuncians emphyteuſim extraneo, irrequiſito Domino, non cadit à iure ſuo, de laud. q. 29. n. 3. & de alien. q. 2. limit. ult.
Emphyteuta poteſt dare emphyteuſim in feudum, irrequiſito Domino, de alien. quæſt. 1. num. 313. debet tamen obſervare, quæ ibi dicta ſunt, & de laud. qu. 33.
Emphyteuta debet ſolvere canonem quamvis conceſſio, ſit facta ab Eccleſia, ſine ſolemnitatibus, vel reſervato conſenſu Apoſtolico, de cont. emph. q. 21. n. 20. & de ſolut. can. q. 1. n. 120.
Emphyteuta non poteſt opponere exceptionem, quòd non intervenerit conſenſus Superioris ad evitandam ſolutionem canonis, de ſolut. can. q. 1. n. 121. Et an ſit tutus in conſcientia, ſi contraxit ſine ſolemnitate, vide in verbo, Conſcientia.
Emphyteuta non privatur iure ſuo propter delictum, de ſucc. in bon. emphyt. q. 4. n. 15
Emphyteuta recuperat bona confiſcata, etiam, ſi alius fuerit inveſtitus, ſi fuerit reſtitutus, de laud. quæſt. 32. nu 3.
Emphyteuta probare debet habuiſſe licentiam à Domino alienandi, de alien. q. 3. n 1.
Emphyteutæ, ſi rem vendat duobus, quis præferatur, de alien. q 5.
Emphyteuta, & Dominus, non iudicantur ad imparia, de renovat q. 11.
Emphyteuta, ſi inveniat theſaurum in bonis emphyteuticis, an ſibi acquirat, vel Domino directo, vide in ver. Theſaurus.
Emphyteuta, an ſibi acquirat ſtatuas, lapides, & alia inventa in re emphyteutica, vide in ver. Theſaurus.
Emphyteuta an ſibi acquirat arenas, cretæfodinas, auri, & argenti fodinas, & hujuſmodi, vide in ver. Theſaurus.
Emphyteuta, an poſſit eſſe teſtis pro Domino, & è contra, de diverſ. q. emph. q. 23.
Emphyteuta, an poſſit expelli, cui data ſit res ſterilis, ab ipſo reducta ad culturam, & transfeat ad hæredes extraneos, vide in ver Emphyteuſis in clp. res ſterilis.
Emphyteuta, an poſſit ſolvere canonem pro tribus annis futuris, vel totum canonem anni, ante terminum ſtatutum, de ſol. can. q. 1. n. 363. ver. Reſtringit.
Error confeſſionis, rem eſſe emphyteuticam excludit probationem dominii, & conſenſum, de var. cad. q. 11. n. 7.
Error iuris, & non facti excuſat à pœna caducitatis, de alien. qu. 36 & 190.
EVICTIO debetur in contractu, in quo transfertur dominium, de cont. emph. q. 41. & in contractibus nominatis, & innominatis, n. 5.
Evictio debetur in feudo, ead. q. 42. n. 7. ſed intellige, ut ibidem.
Evictio debetur in contractu emphyteutico, facto à Domino, ead q. n. 8. Declara primo, niſi appoſita ſit clauſula, ſalvis juribus alienis, n. 9 ubi intellige. Secundo Declara, quando eſſet cautum de evictione, & de damnis, & intereſſe, & quomodo intelligatur in ſciente rei quantitatem an ſufficiat generalis promiſſio de evictione, vel requiratur ſpecifica in illa re, n 11. Declara tertiò, quod Dominus tenetur ſolùm ad cambium rei evictæ, nu. 10.
Exceptio melioramentorum, quando opponi poſſit, vide in ver Melioramenta.
Exceptio vide in ver. Tertius.
Exhæredatio, quid ſit, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 21. nu. 4.
Expenſa facta cauſa recolligendorum fructuum, deducit malæ fidei poſſeſſor, prædo, emphyteuta, uſufructuarius, & eius hæres gravatus fideicommiſſo, & eius hæres, ac etiam hæredes beneficiarii, de melior. q. 2. n. 13. non autem fructus.
Expenſæ modicæ ſummæ probantur libro Factoris, conjecturis, juramento, & levibus probationibus, eod. tit q. 6 n. 16.
Expenſæ, vide in verbo Impenſæ. Melioramenta, & in verb. Emphyteuta.
Executor deputatus ad diſpenſandum ſuper matrimonio, poterit ſequuta uxoris morte, diſponere ad præjudicium hæredum, & commodum mariti, pro lucro dotis, de var. cad. q. 13. n. 9.
Executivè an agi poſſit contra tertium poſſeſſorem, de var. cad. q. 7. & de ſolut can. q. 16.
Expreſſio facta per eum modum, per quem tacitè ineſt, nihil ſolet operari, ultra illud, quod ineſt. de ſol. can. q. 1. n. 113.
Expreſſio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operatur, de var. cad. q. 2 n. 16.
Extenſio ſit in pœnalibus, quando ſumus in pacificatis, & quando eſt ead. ratio, de var. caduc. qu 5 nu 5.
Extraneus hæres mittendus eſt in poſſeſſionem bonorum emphyteuticorum, ex remedio l. fin. C. de ed. D. Adr. toll. de diver. emph. qu. 6. nu. 7. tam Eccleſiæ quam privati.
Extraneus ſuccedit in multis caſibus, in bonis emphyteuticis eccleſiæ, ead q. n. 8.
Extraneus poteſt ſolvere canonem invito Domino, ſi habet hypothecam in fundo emphyteutico, de ſol. can. q. 1. n. 123.
Extraneus, vide in verbo, Tertius.

F

FAVORI ſuo unuſquiſque poteſt renunciare, de var. cad. q 2. nu. 47.
Favore alicuius, quod eſt introductum, non debet in eius odium retorqueri, de ſolut. can. q. 1. n. 85.
In favorem Inducta, non debent in odium retorqueri, de cont. emph. q 44 n 4
FALSUM, non præſumitur commiti, in præſentia Sacerdotis, de ſolut. can. q. 1. n. 59.
FÆMINÆ, ſtante ſtatuto excludente eas, maſculis exiſtentibus, quando ſuccedant in emphyteuſi, de ſucceſ. in bon. emph. q. 2 ubi declarationes.
Fæminæ, an reintegrari debeant, maſculis deficientibus, ſtante ſtatuto excluſivo fæminarum, ead quæſt. 2. n. 13.
Fæminæ ſuccedunt in emphyteuſi conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus, de ſucc. in bon. emph. q 9. n. 1. Limita, quando conceſſio eſſet facta pro beneficiatis, num. 3. Limita ſecundò, quando is, qui recepit in emphyteuſim, non habebat niſi unicam filiam; & erat in ætate, in qua non poterat generare, num. 4. Limita tertio, quando adeſſet ſtatutum, vel conſuetudo, quòd fæminæ admitterentur ad emphyteuſim, n. 5 & 25. Limita quartò, quando ſequeretur abſurdum exemplum, nu. 6. Limita quintò, quando à principio conceſſa eſſet fæmina, vel originem habuit à fæmina, numer. 8. & idem, ſi ſtipulata eſſet pro maſculo, & fæmina. ibid. Declaratur hæc limitatio numer. 9 Limita ſexto, quando eſſent ſemel vocatæ fæminæ numer 10. Declaratur numer. 11. Limita ſeptimò, quando eſſent vocati filii, & nepotes, cum illa adjectione, hæredis, quæ limitatio, non eſt trita numer. 12 Limita octavo, non habere locum, quando dictum eſſet pro deſcendentibus; quod declara numer 15 Limita nonò, quando conſtaret, ex verbis inveſtituræ, voluiſſe vocare etiam fæminas, numer. 16. Limita decimò, quando dictum eſſet pro filiis, uſque ad tertium genus. numer. 16. Limita undecimò, quando dictum eſſet pro filiis, & liberis, numer. 14. & 18. Limita decimoſecundo, quando dictum eſſet pro ſe, & hæredibus, numer. 20. Limita decimotertio, quando inveſtitura erat etiam conceſſa pro filiabus, numer 21. Limita decimoquarto, quando adeſſet conſuetudo in contrarium, numer. 25. Limita decimoquinto, quando eſſet facta conceſſio in tertiam generationem, vel tertiam lineam, vel prolem, numer. 27. Limita decimoſexto, quando adeſſet communis uſus loquendi in loco, ut filiorum nomine, & nepotum, fæminæ venirent, numer. 28 Limita decimoſeptimo, quando dictum eſſet, Pro filiis utriuſque ſexus, numer. 29 Limita decimooctavo, quando dictum eſſet, Pro filiis omnibus, numer. 29. Limita decimonono, quando adeſſet privilegium ſpeciale, numer. 32. Limita vigeſimo, quando conceſſio eſſet facta pro poſteris, numer. 33. Limita vigeſimoprimo, quando conceſſio facta fuit à fæmina numer 34. Limita vigeſimoſecundo quando emphyteuſis eſſet conceſſa à Principe laico, num 35.
Fæminæ non ſuccedunt in conceſſione facta pro ſe filiis, & nepotibus, vel ex eo per directam lineam maſculinam deſcendentibus, vel quando ſunt vo-

cad

cati cum qualitate maſculinitatis, ead. qu. 9. n. 2. ubi vide.
Fæminæ ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt conceſſa pro hæredibus, ead. q. 9. n. 13. & 20.
Fæminæ ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro liberis, ibid. num. 14.
Fæminæ, quando ſuccedunt; ſuccedunt etiam nepotes ex ipſa, ead. q. 9. n. 31.
Fæminæ ſuccedunt, quando conceſſio eſt facta generationi, vel generi, ibid. n. 14. & 27.
Fæminæ ſimul cum maſculinis ſuccedunt in emphyteuſi accepta pro filiis maſculis, & fæminis, de ſucceſſ. in bon. emph. qu. 10. num. 1. Fallit ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, quod ſtantibus maſculis fæminæ non ſuccedant, nu. 3. Fallit ſecundo, quando emphyteuſis eſt accepta pro conſervanda agnatione, nu. 4.
Fæminæ natæ ex maſculis, ſuccedunt in emphyteuſi, quando conceſſio eſt facta iis, qui ſunt de generatione maſculina, eod. tit. qu. 11. num. 1.
Fæminæ non ſuccedunt in emphyteuſi, quando adeſt ſtatutum, quod ſtantibus maſculis non ſuccedant, de ſucc. in bon. emphyt. q. 10. n. 3. Etiam ſi dictum ſit, pro ſe, & filiis maſculis, & fæminis, vel pro ſe, filiis, & nepotibus utriuſque ſexus, ubi declaratur, eodem num. 3.
Fæminæ, & maſculi ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro linea, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 25. numer. 3. & idem in fideicommiſſo contr. numer. 4.
Fæminæ non ſuccedunt in fideicommiſſo, quando vocata eſt linea maſculina, vel deſcendentes per lineam maſculinam, vel per virilem ſexum, ead. q. 25. nu. 5. contrarium, n. 6.
Fæminæ non ſuccedit, quando eſt habita ratio conſervandæ agnationis, ead. q. n. 9.
Fæmina non ſuccedit, quando adeſt ſtatutum excluſivum fæminarum, ſtantibus maſculis, ibidem n. 11. Sed hæc ſola conjectura ſtatuti, non ſufficere, n. 12.
Fæminæ, an reintegrentur, quando fuerunt excluſæ per ſtatutum temporaliter loquens, donec extent maſculi, de ſucceſſ. in bon. emph. q. 2. n. 5. & 13.
Fæminæ non ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro filiis maſculis, & deſcendentibus ſuis, de ſucc. in bon. emph. q. 9. num. 15. Nec quando eſt conceſſa pro ſe, filiis, & nepotibus ibid. n. 2.
Fæmina vide in ver. filia.
FEUDUM, an differat ab emphyteuſi. Prælud. qu. 9.
Feudum poteſt probari, ſine ſcriptura. Prael. q. 14. nu. 6. cont. n. 17.
Feudum de ſui natura, non tranſit ad extraneos hæredes, de cont. emph. q. 1. n. 4.
Feudalia bona, non veniunt in generali obligatione bonorum, eod. tit. nu. 14. ubi dantur duæ cautelæ, ut veniant.
Feudum acquiſitum pro ſe, & filiis, & nepotibus, per ingreſſum emphyteutæ in Monaſterium, acquiritur Monaſterio, durante vita Vaſalli, eod. q. 14. num. 10. & 12.
Feudum S. R. E. an hodie poſſit alienari, vel renovari, ſtante Bulla Pij Quinti, de alienat. quæſt. 11. numer. 10. & ſeq.
Fideicommiſſum conſtitui poteſt in bonis Emphyteuticis, facta expreſſa mentione de illis, de ſucc. in bon. emph. q. 3. n. 38.
Fideicommiſſum, ſive prohibitio facta, quod bona non poſſint alienari extra familiam, poterunt alienari inter eos, qui ſunt de familia, de var. caduc. q. 1. n. 4.
In fideicommiſſo admittuntur proximiores, ſecundum ordinem, quo ultimo decedenti ab inteſtato ſuccederetur, de ſucceſſ. in bon. emph. q. 2. n. 9.
Fideicommiſſarius eſt hæres primi teſtatoris, non autem hæredis gravati, de laudem. q. 11. nu. 3.
Fideicommiſſum ſuccedit excluſo Fiſco, de ſucc. in bon. emph. q. 4. num. 12.
FILIA recipientis emphyteuſim, non ſuccedit, quando emphyteuſis eſt recepta pro ſe, & linea maſculina, de ſucc. in bon. emphyt. q. 25. num. 13. Contra nu. 14. Sed prima eſt communis, nu. 15.
Filia fæmina ſuccedit, quando eſt duobus conceſſa emphyteuſis pro maſculis, & fæminis, cum prælatione maſculorum: nam ſi decedat unus cum filia, & fratre, vel ejus filio, filia præfertur, de ſucc. in bon. emph. q. 11. nu. 6.
Filia vide in ver. Fæmina.
Filius naturalis, an veniat in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis, de cont. emphyt. quæſt. 7. numer. 4. remiſſive.
Filii, non poſſunt retinere emphyteuſim, & renunciare hæreditatem, quando eſt facta pro ſe, filiis, & hæredibus, eod. tit. q. 3. n. 11.
Filii poſſunt repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim, ſi eſt ſtipulata pro ſe, filiis, & nepotibus, eod. tit. q. 4. n. 5. ſed limita, nu. 7.
Filij emancipati an comprehendantur in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis, eod. tit. q. 5.
Filii adoptivi, an comprehendantur in emphyteuſi, accepta pro ſe. & filiis, eod. tit. qu. 6. Et an filii arrogati, ibid.
Filii ſequuta morte patris alienantis emphyteuſim antiquam, pacto, & providentia acquiſitam, poſſunt revocare alienationem, eod. tit. q. 24. n. 22. Sed, ſi eſſent hæredes patris, non poſſent, n. 3.
Filii naturales, ſive baſtardi ſunt infames, eod. tit. q. 34. num. 4. ubi nulla nunc remiſſive contra iſtos filios invenies.
Filius, an intret in locum patris, in bonis emphyteuticis, de ſucceſſ. in bon. emphyt. q. 1. n. 6.
Filius legitimatus, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, vide in verb. Legitimatus.
Filius illegitimus, an nominari poſſit ab eo, qui habet facultatem nominandi unam perſonam in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de diverſ. quæſt. quæſt. 26. & quid in profana, ibidem in fine.
Filius adeundo hæreditatem patris, ſimpliciter gravatus, ſibi præjudicat, & debet emphyteuſim reſtituere fideicommiſſario, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 3. nu. 15. 16. & 19.
Filius illegitimus, naturalis, ſive baſtardus, non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de ſucc. in bon. emph. q. 6. Amplia, quod nec tranſeat ad nepotes legitimos, natos ex naturali, n. 2. Declara, ut nu. 13. 14.
Filius illegitimus, non ſuccedit in locatione perpetua Eccleſiæ, ead. q. n. 3.
Filius naturalis concipi non poteſt, ſine peccato mortali, ibidem.
Filius illegitimus, ſive naturalis poteſt acquirere emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſi Eccleſia, vel Prælatus velit, ead. qu. 6. n. 4. Habet locum etiam, ſi Eccleſia tolleraſſet, nu. 9. & de diverſ. q. 26.
Filiis illegitimis, in dubio, Eccleſia non intelligit concedere in emphyteuſim ejus bona, ead. q. 6. n. 5. & dicta q. 26.
Filius illegitimus, ſive baſtardus, ſi eſt vir probus, & vitæ commendabilis, recipitur ab Eccleſia, ead. q. n. 6. & ead. q. 26. nu. 6.
An probari, debeat Prælatum, ſive Eccleſiam habuiſſe notitiam de qualitate filii illegitimi, dicta q. numer. 7. & 12.
Filio illegitimo facta conceſſio ab Eccleſia in emphyteuſim, ejus deſcendentes admittuntur, ead. q. n. 7.
Filius illegitimus ſuccedit in emphyteuſi privata, ibidem, nu. 9. ſed eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſtica, de diverſ. q. emph. q. 26. nu. 2. Etiamſi ſit legitimatus poſt primam conceſſionem, ibidem.
Filius naturalis, quis dicatur, & quas conditiones habere debet, ead. q. 6. nu. 10.
Filius exhæredatus, an ſuccedat in emphyteuſi, de ſucc. in bon. emph. q. 21.
Filius, ſi eſt hæres patris, an poſſit impugnare factum defuncti, vide in verbo hæres.
Filius hæres, præſumitur habere notitiam rei emphyteuticæ, de ſol. can. q. 1. nu. 238.
Filij ſuccedunt æqualiter in emphyteuſi Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & filiis, etiam, ſi ſint inſtituti hæredes in diſparibus portionibus; ſed ſi ſit accepta pro filiis & hæredibus, ſuccedunt pro portionibus hæreditariis, de ſucc. in bon. emphyt. q. 1. n. 5.
Filius in re certa inſtitutus, an ſuccedat in emphyteuſi accepta pro ſe, & hæredibus, vel ſucceſſoribus, de ſucc. in bon. emph. q. 1. n. 20.
Filiusfamilias non poteſt concedere in emphyteuſim bona, in quibus pater habet uſumfructum, ſine ejus conſenſu, qu. 17. & de cont. emph. de diverſ. qu. q. 17. nu. 10.
Filius legitimatus, vide in verbo Legitimatus.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium, an ſuccedat in emphyteuſi, vide in verb. Legitimatus.
Filius legitimatus per reſcriptum Principis, an ſuccedat in emphyteuſi, vide in ver. Legitimatus.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium admittitur ad Epiſcopatum ſine diſpenſatione, non autem ad Cardinalatus dignitatem, de ſucc. in bon. emph. qu. 5. n. 4.
FISCUS, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emph. q. 4.
Fiſcus in caſibus, in quibus ſuccedit in emphyteuſi, debet ſolvere laudemium, de laudem. q. 31. n. 1.
Fiſcus, in caſibus in quibus non reperitur privilegiatus, habetur loco extranei, ead. q. 31. nu. 2.
Fiſcus dicitur bonorum poſſeſſor, & loco hæredis habetur & bona tranſeunt in eum, cum onere ſuo, ead. qu. 31. n. 3.

Fiſcus

INDEX.

Fiſcus tenetur ſolvere canonem, alias cadit à iure ſuo, ead. quæſt. num. 3.

Fiſcus habetur loco extranei hæredis, d. q. 31. nu. 4.

Fiſcus, & Eccleſia æquiparantur, ead. q. n. 6.

Fiſcus, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, propter delictum emphyteutæ, de ſucc. in bon. emph. qu. 4. & in ver. emphyteuſis.

Fiſcus, an poſſit ſolvere canonem pro emphyteuta delinquente, de ſol. can. q. 1. n. 324.

FLUMEN, lambendo fundum vicini, ſi fundo emphyteutico adjiciat eſt emphyteutæ de ſol. can. qu. 13. n. 14.

Forma eſt individua, de cont. emph. q. 8. n. 7.

Forma non obſervata, actus corruit. ead. q. n. 12. nec poteſt Prælatus formam antiquam inveſtituræ mutare, in præjudicium Eccleſia, vide in verb. Prælatus.

FRANCISCUS Barberinus S. R. E. Cardinalis laudatur, de var. cad. q. 18.

FRAUS, non conſideratur, quando lucrum nullum adeſt. de ſol. can. q. 1. n. 62.

Fraus, quomodo cognoſcatur, ſi emphyteuta denuntiet Domino minus, vel plus pretii pro emphyteuſi vendenda, de alien. qu. 1 num. 340.

Fraus, ſi detegatur in pretio, Dominus poterit redire ad retractum, & Prælationem, reſtituto laudemio, vel agere ad caducitatem, & quomodo fraus cognoſcatur. ibid.

Fraus, quomodo cognoſcatur, quando matrimonium eſt contractum in mortis articulo, de ſucc. in bon. emph. qu. 5

Fraus in dubio, non eſt præſumenda, ead. q. 5 n. 5.

Fraus, quando præſumenda eſt in alienatione facta ab emphyteuta, in præjudicium comprehenſorum, de alienat. q. 1. n. 62 & 100. Et quando non fuit ſoluta penſio per emphyteutam, ad excludendos comprehenſos, de ſolut can. qu. 1. n. 62. cum ſequentibus.

Fraus ex brevitate temporis colligitur. ibid.

Fraudibus eſt obviandum, de contract. emphyt, quæſt. 23. numer. 5.

Fraudibus, non eſt aperienda via, de ſol. can. q. 1. nu. 52. cum ſequentibus.

FRATRES dividentes, cenſentur in diviſione, ipſis, & eorum ſucceſſoribus providere, & non ſe ipſos excludere, favore extranei, de renunc. q. 6. n. 8.

FRUCTUS rei conceſſæ in emphyteuſim, reſervato conſenſu Apoſtolico, ſunt reſtituendi Eccleſiæ, donec conditio extiterit obtento beneplacito, & exequuto, de contract. emph. q. 16. n. 5. ſed declara num. 6.

Fructus rei conceſſæ in emphyteuſim ab Eccleſia, quæ non tendit in evidentem utilitatem, reſtitui debent à die inveſtituræ, ſi eſt Monaſterium, ſecus, ſi eſt Rector variabilis, vel beneficiatus, & à die, quo Rector habuit poſſeſſionem beneficii, reſtitui debent, vel debet fieri compenſatio cum melioramentis, eod. tit. q. 22. num. 3. & 4.

Fructus pendentes, & maturi, & proxime recolligendi, ſi non ſunt in horreo repoſiti, aut à ſolo ſeparati, pertinent ad Dominum, quando emphyteuſis revertitur ad eum, propter alienationem, canonem non ſolutum, vel deteriorationem, de alienat. qu. 1. nu. 128. & de var. caduc. q. 2. nu. 32. Et idem dicendum eſt propter finitam emphyteuſim, de contract. emph. q. 33. n. 10. & de ſol. can. qu. 1. n. 236. quod ſpectant ad Dominum fructus etiam percepti.

Fructus rei emphyteuticæ ſpectant ad Dominum, poſt declarationem caducitatis, à die declaratæ caducitatis, de var. cad. qu. 12. n. 9 & vide latè de ſol. can. q. 1. n. 235. & 236. ubi quando emphyteuſis eſt finita ſpectat ad Dominum.

Fructus rei emphyteuticæ ad Dominum devolutæ, an debeantur emphyteutæ, vel eius hæredibus, pro parte colonica, vide in tit. de melior. q. 1. n. 13. & in ver. expenſæ.

Fructus rei emphyteuticæ, an debeantur Domino, ſi emphyteuſis ad eum revertatur, ſtatim tranſacto biennio, vel triennio, an verò poſt caducitatis declarationem ab illa die, de ſol. can. qu. 1. n. 235. & 236. & ſupra etiam.

Fructus rei Eccleſiaſticæ, recollecti inter nobiles computatur, de ſucc. in bon. emphyt. quæſtione 4. numer. 9. Et ſeparati à ſolo non ſunt amplius privilegiati de melior. quæſtione 10. in fine, & de diverſ. quæſt. emphyt. q. 17. num. 8. & q. 22. eod. tit. n. 8.

Fructus æſtimantur ad rationem quinque pro centenario, de cont. emph. q. 22. num. 29 & quomodo intelligatur, ibid. & ad d. rationem taxantur Hond. conſ. 30. num. 20. lib. 1. Rot. dec. 81. nu 31 par 6.

Fructus civiles ſunt canones, penſiones, cenſus, reſponſiones, laudemia, & ſimilia, de laud. qu. 21. n. 3. & qu. 26. num. 2.

Fructus rei emphyteuticæ, an vendi poſſint licentia Domini, vita durante emphyteutæ, vide in ver. Emphyteuta, & in ver. Commoditas.

Fructus, & emolumenta, tenetur reſtituere emphyteuta, finita emphyteuſi, etiam in foro conſcientiæ, deductis tamen expenſis pro ipſis recolligendis, de var. caduc. q. 18. in fine.

Fructus pendentes beneficii, ſunt ſucceſſoris, & non exacti: etiam ſi ſint adhibitæ diligentiæ in exigendis, de laudem. q. 28. num. 3. Declara, niſi beneficiatus habuiſſet facultatem diſponendi à Summo Pontifice, nam tunc ad eius hæredes pertinent, num. 4. Declara ſecundo, quod hodie pertinent ad Cameram Apoſtolicam, num. 6.

Fructus reſtitui debent Eccleſiæ, quando inveſtitura eſt facta ſine utilitate Eccleſiæ, de contr. emph. q. 22. n. 3. & 4. Etiam, ſi ſit confirmata per Commiſſarios, & quando bona ſine ſolemnitatibus ſunt alienata.

Fructus, an teneatur potius emphyteuta vendere Domino directo, quam alteri, de diver. q. emph. q. 19.

Fructus, qui naſcuntur in bonis Caſtrenſibus filii, vel quaſi, vel bonis Eccleſiaſticis emphyteuticis, & feudalibus, non dicuntur amplius bona caſtrenſia, vel quaſi, ſed bona adventitia filij de diver. q. emph. q. 17. num. 8.

Fructus non deducit hæres emphyteutæ, uſufructuarii, beneficiarii, & gravati fideicommiſſo, ſed tantum expenſas factas, cauſa colligendorum fructuum, de melior, qu. 1. nu. 13.

FULGINIA Civitas, patria Auctoris, laudatur, de ſolut. can. q. 13. num. 16.

Fulginia Civitas appellatur Roma parva, ead. q. nu. 18.

FUNDUS dotalis, an alienari poſſit, in caſibus permiſſis, quando adeſt pactum de non alienando, de alienat. qu. 1. nu. 214.

G

GABELLAM ſolvere debet emphyteuta Eccleſiæ, de fructibus pro introductione, de diverſ. qu. emph. qu. 22. nu. 8.

Gabellam ſolvere debet, emens fructus à Clerico, ſeu Eccleſia, ibidem.

Gabellam non debet ſolvere Clericus, de fructibus, dono miſſis. & ſi erit controverſia inter ipſum, & Publicanum, ſtatur iuramento ſuo, dicta quæſt. & nu. eod.

Gabellam debet emphyteuta ſolvere ſuis ſumptibus quando portat canonem ad domum Domini, de ſol. can. quæſt. 1. nu. 122.

GRATIA, an expiret morte concedentis, & morte eius, cui gratia fuit conceſſa, de contract. emph. q. 40. n. 3. & q. 21. in fine.

Gratia eſt perfecta, ſupplicatione ſignata, abſque expeditione Brevis, de cont. emph. q. 20.

GENERATIONIS appellatione, veniunt fæminæ, & deſcendentes ab ea, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 27.

Generatio præſumitur finita, quando nemo comparet, qui prætendat eſſe de comprehenſis, de renovat, qu. 1. nu. 66.

Generationem eſſe finitam, probatur, quando inveſtitura eſt ſupra centum annos, & quod quis deceſſerit, ſine filiis, præſumitur, non probetur habuiſſe, de renovat. qu. 1. nu. 66.

H

HÆREDITATIS aditio, cum beneficio legis & inventarii, prodeſt in emphyteuſi hæreditaria, vel feudo hæreditario, de cont. emph. q. 24. n. 5. Contrarium nu. 6. Habet locum, ſive ſit emphyteuſis nova, ſive antiqua in emphyteuſi autem, non hæreditaria, an poſſit, num. ſeptimo.

Hæreditatis petitio utilis, & non directa datur, contra titulo poſſidentem, de diverſ. q. emph. qu. 13. n. 11.

Hæreditatis petitio, in quibus cauſis non datur, contra titulo poſſidentem: nec etiam datur interdictum, quorum bonorum, & è contra ead. q. n. 13.

Hæreditatis appellatione, non venit emphyteuſis, niſi ſit hæreditaria, vel mixta, de renunc. q. 7. nu 4.

HÆREDIS appellatione, in materia emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, veniunt ſoli hæredes ſanguinis, id eſt deſcendentes, de Prælud. q. 15. num 18. Et de contr. emph. qu. 1. nu. 5. & 6 ubi, Quid, ſi adſit clauſula, Ad habendum, &c Et quid, ſi ſit facta mentio filiorum.

Hæredum appellatione, veniunt etiam fæminæ, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 13. declara n 22. & 24.

Hæredes, an debeat eſſe primi acquirentis, vel ultimi decedentis, de cont. emph. q. 3. n. 10. & q. 14. num. 25.

quando

I N D E X.

quando ſcilicet tractatur de emphyteuſi hæreditaria, vel mixta.

Hæres, an poſſit contravenire facto defuncti, de cont. emph. q. 24. n. 33. ſed vide late de renunc. q. 10.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, adita hæreditate, cum beneficio legis, inventarii, in emphyteuſi non hæreditaria, vel Eccleſiaſtica, ſed non in hæreditaria ead. q. n. 7. Declara n. 8. 24. & 25. Sed vide dictam q. 10. de renunc.

Hæres tenetur ſervare factum defuncti, in caſu, in quo non poſſet præindicare filiis, de ſucc. in bon. emph. qu. 8. n. 5. Ubi declaratur, quando hæres adivit hæreditatem ſimpliciter, ſed quando cum beneficio legis, & inventarii, tenetur uſque ad congruentem quantitatem, ibidem. Sed vide dictam quæſt. 10. de renunc. ubi latè.

Hæres, ſi non vult adire hæreditatem, non valebit legatum uſusfructus in præjudicium venientium ab inteſtato, in bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emph. q. 8. nu. 6.

Hæres gravatus, ſi ſine filiis deceſſerit, & ingrediatur Monaſterium bonorum incapax, an ſubſtitutus debeat admitti ſtatim, ſequuta profeſſione gravati, de ſucc. in bon. emphyt. q. 14. n. 4.

Hæres inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, non venit in emphyteuſi accepta pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, eod. tit. q. 17. n. 1.

Hæres inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, habetur loco legatarii, ead. q. n. 2.

Hæres tenetur approbare factum defuncti renunciantis emphyteuſim, ad favorem alicuius, de renunc. q. 4. n 7.

Hæres patris; non poteſt contravenire facto patris defuncti, quando emphyteuſis eſt hæreditaria; etiam confecto inventario, de renunciat. q. 10. n. 1. & 2.

Hæres patris in emphyteuſi mixta, tenetur ſervare factum defuncti, eadem quæſt. nu. 3. Et an confectio inventarii proſit, num. 4.

Hæres patris in emphyteuſi ex pacto & providentia, tenetur approbare factum defuncti, ead. qu. num. 5. & 11.

Hæres patris, non poteſt contravenire facto defuncti, in bonis fideicommiſſo ſubjectis, & per partem alienatis, eadem q. n. 6. Contrarium nu. 10. ubi prima opinio declaratur.

Hæres patris, non poteſt contravenire facto defuncti, ſi defunctus promiſit non contravenire, & obligavit ſe, & ſuos hæredes, eadem q. n. 8. Et idem, ſi ſimpliciter promiſit, n. 9.

Hæres hæredis, non poteſt impugnare factum defuncti, ead. qu. nu. 15.

Hæres, ſi adeat hæreditatem, cum beneficio legis, & inventarii, quatenus vires hæreditariæ ſuppetant, tenetur ſervare factum defuncti, nec poteſt rem alienatam vendicare, & ſolvere intereſſe, ead. q. n. 16. Contrarium, n. 18. 20. & 22.

Et quomodo hoc ſit intelligendum, Ibid.

Hæres filius non poteſt contravenire facto patris, ſi prælegavit emphyteuſim, de renunc. q. 10. num. 9. Sed vide de cont emph. qu. 24. numer. 12.

Hæredes admittuntur ad redimendum, etiam, ſi de illis mentio facta non ſit, de laud q. 4. n. 12.

Unuſquiſque cenſetur vel ſibi, & hæredibus proſpicere, ead. qu. num. 11.

Pacta omnia ad hæredes tranſeunt activè & paſſivè, etiam ſi de illis non ſit facta mentio, ibidem.

Hæres, cum inventario, indiſtinctè poteſt impugnare factum defuncti ſecundum unam opinionem; licet hæreditas ſit ſolvendo, de renunc. q 10. nu. 20. Sed contrarium, n 21. & ſequentib.

Hæres, ſi non legitimè confecit inventarium, non poteſt impugnare factum defuncti, ead. qu. n. 23.

Hæres, poteſt impugnare factum defuncti, quando contractus eſt nullus, ead. q. nu. 24. Etiam, ſi adſit iuramentum defuncti, & non confecto inventario, ibidem.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, ſi ſimpliciter defunctus renunciavit, ſine aliqua obligatione, ead. q. num. 25.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, quando defunctus promiſit pro ſe tantum, vel de facto ſuo tantum, ead. q. num. 26 Vel quando renunciavit juri ſuo tantum vel jus ſuum tantum alienavit, n. 28. Vel ſolum conſentit, n. 27.

Hæres filius, non poteſt contravenire facto patris: ſed ſi dato cohærede univerſali, inſtituatur in re certa, pro ſua legitima, poterit contravenire, ead. qu. nu. 31.

Hæres filius poteſt contravenire, ſi non eſt univerſalis, & tantum habeat legitimam, ibid. num. 29. Cont. 30. & ſequenti

Hæres pro parte, an poſſit contravenire facto defuncti, pro alia parte, in qua non eſt hæres, ead. qu. 10. n. 13.

Et an teneatur defendere emptorem in ſolidum, & de evictione, ibidem.

Hæres gravati, an poſſit repetere expenſas factas, cauſa recolligendorum fructuum, de melior. q 1. n. 13.

Hæres gravatus, negando fideicommiſſum, perdit trebellanicam, de var. caduc. q. 5. n. 6.

Hæres, ſi ignoranter neget ſe eſſe emphyteutam, non privatur jure ſuo, ibid. num. 8.

Hæres, etiam major 25. annis, ſi non ſolvat canonem, propter ignorantiam, non privatur jure ſuo, ſed reſtituitur in integrum, de ſolut. can. qu. 1. nu. 259. Declara, quando verba inveſtituræ ſunt concepta non perſonaliter, ſed in rem, n. 160. Sed hæc opinio rejicitur. Declara ſecundo, niſi Dominus vellet probare ſcientiam hæredis, n. 161.

Hæres, cum beneficio inventarii tenetur de evictione, pro viribus hæreditariis, de renunc. qu. 10. n. 18 & 21.

Hæres extraneus, mittendus eſt in poſſeſſionem bonorum emphyteuticorum, tam Eccleſiæ, quam privatorum, ex remedio l. fin. Cod de ed. D. Adr. toll de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 6. nu. 1. & 7. ubi amplia, & declara.

Hæres, an teneatur ſolvere laudemium, de laud. q. 13 & vide diſt. q. 31. num. 5.

Hæres filius, præſumitur habere notitiam rei emphyteuticæ, de ſol. can. q. 1. n. 238.

Hæres, an alius debeat probare, extare alia bona æquivalentia in hæreditate, de renunc. q. 10. num. 19.

Hæres debet probare intereſſe, & cauſam magnam, ob quam nolit ſtare facto defuncti, ead. q. n. 15 in fine.

HONDEDEI opinio conſ. 38. numer. 17. lib 2. non eſt tuta. Præludi. q. 16. n. 3. & conſ. 31. n. 43. ejuſdem vol. de cont. emph. q. 21. num. 11.

HONORATUS de Honoratis Epiſcopos Urbaniæ, & S. Angeli laudatur, de cont. emph. q. 39. n. 5. & in Epiſtola dedicatoria ad Eminentiſſ. & Reverend. Card. Ant.

HYPOTHECA, non eſt inducta contra emphyteutam pro ſolutione canonis, ſed actio perſonalis de cont. emph. q. 31. numer. 4. Fallit quando emphyteuta obligavit omnia bona ſua numer. 7. Sunt obligata bona invecta, & illata, n. 19.

Hypotheca non inducitur, niſi in caſibus in iure expreſſis, ead. q. n. 4.

Hypotheca, an extinguatur per renunciationem factam Domino directo, vel ſi revertatur ad ipſum, ex aliqua cauſa, de renunc. q. 3.

Hypotheca, an reviviſcat, ſi iterum res emphyteutica concedatur eidem, ead. q. 3. n 13.

Hypothecare an poſſit emphyteuta bona emphyteutica. de alienat. q. 1. n. 237. ubi latè diſcutitur.

Hypotheca tacita non datur, niſi expreſsè inveniatur, de laud q. 2. n. 3.

Hypotheca tacita, non datur pro legitima. ead. q. n. 14.

Hypotheca reſolvitur, reſoluto iure emphyteutico per caducitatem, etiam favore dotis, de cont. emph. qu. 38. n 8. Et quid, ſi revertatur ad ipſum, uti privatum, de renunc. q. 3. n. 8 9. & 10. Et quid, ſi iure prælationis vel per generationem finitam, num. 4. Et quid, ſi Dominus conſenſerit, n. 6.

In hypotheca, quis præfertur, ſi emphyteuſis duobus fuerit hypothecata, de alien. q. 3. n. 5.

I

IDENTITAS rei concludenter probari debet per Dominum agentem rei vendicatione, & ad caducitatem, de var. caduc. q. 11 n. 9.

Identitas probatur per duas demonſtrationes, de alien. q. 10. in dec Ubaldi, nu. 5. & vide in ver. Confines, & de cont. emph. q. 26. n.

IGNORANTIA caducitatis, præſumitur in Domino, & maximè ſtante ejus abſentia, & libri reperiantur in Eccleſia, de var. caduc. q 8 n. 3.

Ignorantia præſumitur in Domino abſente, etiam in caſibus, in quibus ſcientia præſumeretur, ead. q. n. 4.

Ignorantia Domini præſumitur, quando eſt abſens, etiam data ſcientia caducitatis Affictuationum, vel Conductorum, Arendariorum, & Procuratorum, ead. quæſt. numer. 3. & 5. & in Procuratore, vide ibi numer. 7. & ſeq.

Ignorantia debet eſſe veriſimilis, & probabilis, alias habetur pro ſcientia, de var. caduc. q. 12. n. 28.

Ignorantia non præſumitur in Domino, habente penes ſe libros cenſuales, & inſtrumenta, ead. quæſt. n. 29.

Ignorantia caducitatis in Domino præſumitur, de var. caduc. q 14 n. 14.

Ignorantia provatur conjecturis, & præſumptionibus, ead. quæſt. num. 14.

Ignotan.

INDEX.

Ignorantia, an probetur iuramento, late in dicta qu. 4. nu. 15. uſque ad 25.
Ignorantia proclamatum, & bannimentorum, quomodo præſumatur, ead. q. 12. n. 22.
Ignorantia, non præſumitur in eo, qui penes ſe habet inſtrumentum inveſtituræ, de ſol. can. q. 1. n. 240.
Ignorantia, non præſumitur eorum, quæ publicè apud omnes ſunt, ead. q. 1. n. 268.
Illegitimus, vide in ver. Filius.
IMMISSIO datur comprehenſo in inveſtitura, ſaltem ad exemplum, l. fin. C. de edic. Divi Adr. toll. de alienat. quæſt. 10. in dec. coram Domino Ubaldo, num. 2. Sed non datur, quando adeſt legitimus contradictor, qui ſit in poſſeſſione, nu. 3. Et contra poſſeſſorem auctoritate Iudicis habentem parem titulum, n. 6. & vide de diverſ. q. 6.
IMMUNITAS conceſſa ob numerum filiorum 12. ab omnibus oneribus, non extenditur ad laudemium, de laudem. quæſt. 2. num. 6.
IMPENSA facta per emphyteutam, in disboſcando nemora, & ad cultum reducendo, ſi ſit modica, non eſt reficienda; ſecus ſi eſt magna, de melior. quæſt. 2. numer. 13.
Impenſa facta in plantandis arboribus, vineis, & ſimilibus, idem dicendum eſt, ead. quæſt. numero 14. reliqua vide in verb. Expenſæ.
INCENDIUM, quomodo probetur, & quomodo culpa, & non culpa, de var. caduc. quæſt. 3. numero 10. Et an conductor, vel emphyteuta teneatur de incendio, de melior. quæſtione 9. num 14.
INCERTITUDO penſionis, an faciat valere contractum emphyteuſis, de cont. emph. q. 46.
INCORPORATA, quando dicantur bona reverſa ad Eccleſiam, de cont. emph. quæſt. 9. numer. 16. & ſeq. uſque finem qu.
Incrementum, vide Augumentum.
Inſignia. vide in verb. Arma.
INDIVIDUUM, & dividuum; quod dicatur, de ſolut. can. q. 1. n. 223.
INFANS, & infantiæ proximus, quando dicatur, de ſolut. can q. 1. n. 115
Infans, an excuſetur ob non ſolutum canonem, ead. qu. num 201. cum aliis ſeqq.
Infirmitas, an excuſet emphyteutam à ſolutione canonis, de ſolut. can. q. n. 330.
INGRATITUDO eſt maximum vitium, de var. caduc. quæſt. 23. ubi multa de ingratitudine referuntur.
Ex ingratitudine, an emphyteuta privetur iure ſuo, ead. quæſtione 23.
INTERPELLATIO non requiritur, ut emphyteuta cadat à iure ſuo, ob non ſolutum canonem, de var. caduc. quæſtione 1. num 16
INTERPRETATIO fieri debet contra illum, qui ſe fundat in inſtrumento, de alienat. q. 10. n. 6.
Debet fieri, ut quam citius emphyteuſis revertatur ad Eccleſiam, de contr. emphyt. quæſt. 21. nu. 2. & 3. & de alien. quæſt. 1. numer. 77.
INTERESSE damni, conſideratur, ſecundùm tempus præſens, & futurum, de var. cad. qu. 2. n. 44.
INSTRUMENTUM emphyteuſis, probat dominium concedentis de cont. emph. q. 26. n. 1. Contrarium, n. 2. Amplia etiam, ſi inſtrumentum ſit antiquum, num. 4. Amplia ſecundo, etiam, ſi agatur rei vendicatione contra recipientem, numer. 3. & 7. ubi declara.
Inſtrumentum differt à contractu, ead. q. n. 1.
Inſtrumentum probat dominium, quando Princeps conceſſit rem in emphyteuſim, ead. quæſt. num. 36. & intellige, ut ibi.
Inſtrumentum, ut cenſeatur antiquum, quot anni requiruntur, ibidem, nu. 37.
Inſtrumentum, an pars cogi poſſit ad conficiendum, quando contractus eſt perfectus. Prælud. quæſt. 14. n. 28. Et an cum obligatione Cameralis Guarantigiæ, & Ritus magnæ Curiæ, num. 29. & ſeq.
Inſtrumenta dotalia, an requirantur, ut filii legitimentur per ſubſequens matrimonium, de ſucceſſion. in bon. emphyt. quæſtione 5. num 42.
Inſtrumentum, ſi eſt nullum, an emphyteuta cadat à iure ſuo, ob alienationem irrequiſito Domino, vide in ver. Alienatio, Contractus, & Minor.
Inſtrumentum, cogitur edere emphyteuta Domino non ſolum emphyteuſis, ſed etiam venditionis, ad probandum fraudem pretii, de contr. emphyt. qu. 27. nu. 2.
Inſtrumentum non habere, ſtatur iuramento, ead. q. n. 10.
Inſtrumentum renovationis, & recognitionis, debet facere emphyteuta Domino, de renovat. quæſt. 11. numer. 1. & in ver. Renovatio.
INSULA nata inter feudum meum, & tuum eſt communis, de ſol. can. q. 13. n. 15.

INSTITUTUS in re certa, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, de cont. emph. q. 1. n. 20.
Interpellatio, & oblatio fieri debet, parte præſente, de ſolut. can. q. 2. in fine.
Interpellatio facta procuratori ad lites, qui non habet mandatum ad recipiendum canonem, non valet, nec citatio, eadem quæſt. 2. in fine.
INTERPRETATIO in obſcuris facienda eſt, ut minima obligatio inducatur. Prælud. quæſt. 8. num. 11. & 16. in dubio facienda eſt ad favorem Eccleſiæ, vide in ver. Dubium. Et ut quam citius emphyteuſis revertatur ad Eccleſiam, eod. verb.
INTERDICTUM retinendæ poſſeſſionis, competit Domino directo, ad expellendum emphyteutam, quando emphyteuſis eſt finita, de diverſ. q. emphyt. q. 7. ubi declaratur.
Interdictum retinendæ, competit Domino directo, pro omnibus caducitatibus, ead. q. n. 6.
Interdictum quorum bonorum, datur emphyteutæ, ſive comprehenſo in inveſtitura, pro recuperanda emphyteuſi, ſive profana, ſive Eccleſiaſtica, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſtione 13. numero 1.
Interdictum quorum bonorum utile, & non directum, datur pro rebus particularibus, ead. q. n. 2.
Interdictum quorum bonorum ſive petitio hæreditatis, non datur contra titulo poſſidentem, ead. q. n. 4. Sed declara quinque modis à n. 5. uſque ad nu. 12.
Interdictum quorum bonorum datur contra titulo poſſidentem, quando datur petitio hæreditatis, & è contra, eadem quæſtione num. 13.
Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ datur emphyteutæ, ſi fuit ſpoliatus, de diverſ. q. emph. q. 15. n. 1. Et ſpoliator, ſi vult agere petitorio, debet ſtare tantum tempus, quantum ſtetit ſpoliatus, num 4.
Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ, conceditur emphyteutæ contra Dominum directum, ſi ingreſſus eſt poſſeſſionem propria auctoritate, ead. qu. n. 2. Et an concedatur Domino directo contra emphyteutam, negantem ſolvere, & contra tertium poſſeſſorem, ead. q. n. 5.
Interdictum prædictum, conceditur etiam uſufructuario, ead. qu. num. 3.
Intimatio non eſt facienda emphyteutæ declarationis caducitatis, de var. caduc. q. 12. in fine.
Intimatio, an ſit facienda Domino, quando emphyteuta paſſus eſt ſterilitatem, de ſol. can. q. 1. n. 119.
INTRATURA iuſta, quæ dicatur. Prælud. qu. 16. numer. 5.
Intratura, an differat à laudemio. Prælud. q. 1. nu. 9.
INVENTARIUM nunc prodeſt in emphyteuſi hæreditaria, ſed in non hæreditaria prodeſt: quia filius poteſt contravenire facto defuncti, de cont. emphyt. quæſt 14. n. 5. & ſeq. Sed quando filius eſt hæres, vide in ver. Hæres & quæſt. 10. de renunc. ubi latè.
Inventarium pro viribus hæreditariis, hæredem de evictione teneri facit. d. q. 10. n. 21.
Inventarium bonorum Eccleſiæ, an probet contra tertium, de cont. emph. quæſt. 26. num 32.
Inventarium fuit inventum, ut præſervet hæredem à damno, non ut ex eo aliquid lucretur, de renunc. q. 10. n. 15.
INVESTITURA, quæ non tendit in utilitatem Eccleſiæ, non valet & eſt reſcindenda, bonaque ſunt relaxanda ſimul cum fructibus, compenſandis, cum melioramentis à die inveſtituræ nullæ, & confirmatæ ab Executoribus, de cont. emphyt. quæſt. 22. numero tertio. Et quomodo hoc intelligatur, quando conceſſio eſt facta à Capitulo, vel à Rectore, vel Beneficiato, nu. 4.
Inveſtitura, conceſſa alteri, nomine abſentis, non tribuit aliquod ius, ante ratificationem de cont. emph. q. 35. numer. 1.
Amplia etiam, ſi Notarius eſt ſtipulatus nomine abſentis, & diſtingue, n. 2. Et quid ſi adſit iuramentum, num 7.
Inveſtitura facta pro ſe filiis, & nepotibus, & liberis, an extendatur ad trinepotes, de ſucc. in bon. emphyt. quæſtione 9. numero nono
Inveſtitura ſecunda, regulari debet à prima, & ab ea non cenſetur receſſum, niſi expreſsè fuerit dictum, eadem q. nu. 22. ubi declaratur.
Inveſtituræ poſteriores non cenſetur in dubio alterare ſolitam antiquarum, de cont. emph. quæſt. 9. num. 20. & q. 14. num. 22. & d. quæſt. 9. de ſucc. in bon. emph. ubi declaratur, & de renovat. qu. 1. num 78.
Inveſtitura nova non dicitur, ſi ſit ſoluta aliqua ſumma pro renovatione, de renovat. q. 1. num. 70. Facta filiis poſt lineam finitam cenſetur renovatio, non autem nova conceſſio, num 72. Etiam, ſi dictum ſit de novo concedimus, n. 73.
Inveſtitura non valet, ſi eſt alteratum ſolitum, ead. quæſt. 1. numer. 70. nec Prælatus poteſt alterare

INDEX.

formium in præjudicium comprehenſorum, ibidem.

Inveſtitura prima, ſi erat facta pro ſe, filiis, & deſcendentibus tantùm, & poſtea fieret pro hæredibus ſimpliciter, vel pro filiis, & hæredibus, illud verbum hæredibus intelligatur pro deſcendentibus etiam, ſi additum eſt, ex ſuo corpore natis, ead. q. 9. nu. 23. de ſucc. in bon. emph.

Inveſtitura ſecunda cenſetur facta, etiam cum conſenſu Domini, & præſumitur facta ſine præjudicio comprehenſorum in inveſtitura prima, de cont. emph. q. 39.

Inveſtituram, ſi emptor, vel ſingularis ſucceſſor, non accipiat, incidit in pœnam privationis, de renunc. q. 13. n. 1. Et quomodo emphyteutæ ſuccurratur, ibid. num. 3.

Inveſtitura, ſi eſt facta duobus, quis præferendus, de alienat. quæſtione 6.

Inveſtitura, ſemper cenſetur facta, ſine præjudicio tertii, de var. caduc. q. 12. n. 32.

Inveſtitura nova dicitur, quando nomina mutantur, & pacta nova adjiciuntur, vel additur forma nova, de ſol. can. quæſtione 157.

Inveſtituræ tenor eſt attendendus, & non ſtatutum loci, de diverſ. quæſt. emph. q. 22. n. 18. in dec. Cocc.

Inveſtitura intra quantum tempus petenda ſit per emptorem. de alienat. q. 1. nu. 322. & de renovat. q. 13.

Io. Franc. Bonavoglia Fulginaten. laudatur, de var. caduc. quæſt. 18 num. 4.

Io. Bapriſta Alterius Romanus Epiſcopus Camerin. laudatur, de laudem. q. 37. in princ.

Ioannes de Righis ab Amandula laudatur, de diverſ. q. emph. q. 4. num. 4.

IUDEX debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ, de ſol. can. q. 6. n. 10.

Iudex laicus competens in cauſis emphyteuſis profanæ, de diverſ. q. emph. q. 5. n. 1. & 7.

Iudex laicus eſt competens in cauſa emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quando agitur in poſſeſſorio retinendæ, & recuperandæ, ead. qu. 5. n. 2. & 8. contrarium, n. 9. ſed diſtingue n. 11. vide tamen n. 12. & ſeq.

Iudex laicus eſt incapax juriſdictionis, in cauſa Eccleſiaſtica, eadem, quæſt. n. 12.

Iudex laicus non habet juriſdictionem in Clericos, ibid.

Iudex laicus non ſupplet negligentiam Iudicis Eccleſiaſtici, ſed Iudex Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam Iudicis laici, ead. qu. num. 13.

Iudex laicus non habet poteſtatem ſuper bonis Eccleſiæ, de diverſ. quæſt. emph. q. 22. in dec. Cocc. num. 3. Nec ſuper utile dominio emphyteuſis Eccleſiæ, num. 4. ubi redditur ratio, & ponuntur exempla.

Iudex Eccleſiaſticus ſolum cognoſcit cauſam utilis dominii emphyteuſis Eccleſiæ, propter connexitatem, quam habet utile dominium, cum directo, ead. dec. Cocc. n. 5. & in dec. Merl. n. 1. ibi poſita. Etiam, ſi inter ſolos emphyteutas agatur, n. 8. & ſeq.

Iudex laicus non poteſt cognoſcere cauſam poſſeſſionis beneficij, eadem deciſ. Cocc. numero 11. & de diverſ. quæſt. emph. quæſtione 5.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit cauſam, quando eſt communis, cum laico, & clerico, ead. dec. Cocc. nu. 6.

Iudex laicus non eſt competens, Clerici, venientis ad cauſam, pro defenſione emphyteutæ, Eccleſiæ, ibidem. n. 12.

Iudex laicus, an ſit competens, quando Clericus turbatur in poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, vel cum laicus turbatur à Clerico, aut quando uterque eſt Clericus, vel laicus, eadem quæſtione numero 14.

Iudex Eccleſiaſticus, an ſit competens pro Clerico turbato à laico, in quaſi poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, ibidem, numero 15. Vbi cumulatè cognoſcere poteſt, quia etiam Eccleſiaſticus poteſt eſſet Iudex.

Iudex Eccleſiaſticus, non poteſt declarare caducitatem, eò quia emphyteuta fuit condemnatus à Iudice laico propter homicidium, de ſucc. in bon. emph. q. 4. num. 15.

Iudex providere debet, ne rixæ, & ſcandala oriantur, de var. caduc. q. 20. n. 14.

Iudex poteſt ſupplere conſenſum, ſi Dominus non valet conſentire alienationi, de alienat. q. 1. n. 228.

Iudex laicus, non eſt competens, quando cauſa agitur inter duos laicos, vel inter Clericum actorem, & laicum reum, ſuper poſſeſſorio rei ſpiritualis, ſed Iudex Eccleſiaſticus, de diverſ. quæſt. emph. q. 5. n. 12.

Iudex Eccleſiaſticus non autem laicus debet definire cauſam omninò Eccleſiaſticam, de diverſ. quæſt emph. qu. 22. in deciſione Merl. ibi poſita, num. 1 2 & 3.

Iudex Eccleſiaſticus, & non laicus cognoſcit de poſſeſſione rei ſpiritualis, quemadmodum de ipſa proprietate in ead. dec. Reverend. Merlini, n. 13.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit poſſeſſorium matrimonii, & non laicus, ead. dec. nu. 16.

Iudex Eccleſiaſticus, & non laicus cauſam decimarum datarum in feudum ſæcularibus cognoſcere ſdebet, eadem deciſ. numero 15.

Iudæus poteſt emphyteuſim Eccleſiaſticam acquirere, de ſucc. in bon. emph. q. 6. nu. 8.

Iudæus. an poſſit moram purgare, de ſol. can. q. 6. n. 7.

Iuramentum appoſitum in inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, factæ pro abſente an ſufficiat abſque ratificatione, & acceptatione, de cont. emph. q. 35. num. 7.

Iuramentum recipit illas qualitates, & conditiones quas recipit contractus, de renunc. q. 2. nu. 25.

Iuramentum operatur ratificationem, in renunciatione, vel donatione, facta abſenti, ead. q. n. 31.

Iuramentum ſuppletorum, an poſſit peti in materia melioramentorum, & an Iudex poſſit moderari, de melior. qu. 61. & an per juramentum melioramenta probari poſſint, ibidem.

Iuramentum facit valere contractum minoris, vel mulieris, licet ſit factus, ſine ſolemnitatibus Statuti, vel Conſtitutionis; Quod intellige, niſi Statutum, vel Conſtitutio fingeret, vel præſumeret juramentum dolo & metu extortum, de alienat. q. 1. num. 178. & 182.

Iuramentum, an operetur, quòd emphyteuta poſſit expelli, non expectato triennio, aut biennio, ſi promiſit ſolvere intra tale tempus, de var. cad. q. 1. n. 44. cum ſeq. & de ſol. can. qu. 1. nu. 35. cum ſeq. Vbi declaratur, non habere locum, quando appoſita eſt clauſula triennalis, nec contra hæredes.

Iuramentum, non ligat hæredes, & ſucceſſores quoad reatum perjurii, ſed quoad obſervantiam ligat. de ſolut. canon. quæſt. 1. num. 307.

Iuramentum an impediat compenſationem, vide in verb. Compenſatio.

Iuramentum obligat præcisè ad obſervantiam, eodem tit. quæſt. 2. num. 51.

Iuramentum eſt probatio extraordinaria, & quædam relevatio ab onere probandi, de var. cad. q. 5. n. 15.

Iuramentum facit, quòd emphyteuta cadat à jure ſuo, ob non obſervantiam pactorum, propter perjurium, de var. caduc. qu. 1. nu 43.

Iuramento emphyteutæ, Vaſalli, & Coloni ſtatur, ſi dicant quod fructus volunt pro eorum uſura diverſ. qu. emph. qu. 19.

Iuramentum habet vim clauſulæ rato manente pacto, de var. cad. qu. 12. nu. 30.

Iuramentum, non debet eſſe vinculum iniquitatis, de ſolut. can. qu. 1. num. 23.

IURANS non incidere arbores fructiferas, debet expelli, etiam ſi duas inciderit, de var. cad. qu. 2. numer. 51.

Iurans ſolvere canonem infra centum tempus, an ſit expectandum tempus biennii, vel triennii, ut poſſit declarari caducitas, ſi non ſolvit infrà illud tempus, de var. cad. qu. 1. nu. 44. cum aliis ſeq.

IURA prohibentia actum ſub pœna nullitatis, inducunt formam, quæ non ſervata, actus omnino corruit, de cont. emphyt. q. 8. n. 12.

Iura ſpiritualia, non poſſunt concedi in emphyteuſim Præl. qu 8. num. 9. Poſſunt tamen concedi ad cenſum, ibid.

IUS accreſcendi, regulariter, non habet locum in emphyteuſi, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 20. num. 1. Declara, quando pluribus perſonis ſimul eſt conceſſa emphyteuſis: ſecus, quando uni tantum, pro ſe & filiis, vel pro ſe, & deſcendentibus ſuis, numer. 2. Exemplum, numer. 3. Aliud exemplum, quando eſt conceſſa duobus fratribus; ita poſt mortem eorum filiorum, ac nepotum ſuorum, revertatur ad Dominum, ſi unus eorum decedat, nullis relictis filiis, emphyteuſis non accreſcit fratri ſuperſtiti, ſed revertitur ad Dominum, num. 4. Contrarium, quod debet expectari mors omnium, & ſic habet locum jus accreſcendi, numer. 5. Limita, quando res eſſet conceſſa pro penſione correſpondente fructibus, nu. 6. Limita etiam, ut infrà & remiſſivè n. 7.

Ius accreſcendi, non habet locum in emphyteuſi conceſſa duobus, pro ſe & cuiuſque ipſorum in tertiam generationem, de cont. emph. qu. 34. nu. 11.

Ius accreſcendi habet locum quando eſt conceſſa emphyteuſis duobus inſolidum, vel ipſis ſtipulantibus pro ſe ipſis, & quolibet ipſorum, & cujuslibet ipſorum filiis, & nepotibus: & idem, ſi eſſet facta conceſſio per aliud verbum diſtributivum, ut pro ſe, & utriuſque eorum filiis, ead. quæſt. numer. 12. declara, ut nu. 13.

Ius accreſcendi inductum eſt quando dictum eſt, quod poſt mortem eorum, & filiorum vocatorum, res reverta-

INDEX.

vertatur ad Dominum, ead. quæſt. 34. num. 14. contrarium, num. 15. ſed prima eſt verior.

Ius accreſcendi inductum eſt, quando conceſſio facta eſt cum pacto, ut unus alteri ſuccedat, ead. qu. 34. de cont. emph. numer. 16. Vel quod de uno in alterum revertatur, num. 17. Vel cum clauſula, quod pars præmorientis ad ſupervenientes revertatur, & accreſcat, vel deveniat. num 18. Sed quando eſt facta conceſſio Titio & Sempronio pro medietate, & Seio, Caio, & Mævio pro altera medietate, cum clauſula, quod pars præmorientis, ad alios ſupervenientes deveniat, tunc ius accreſcendi inductum eſt ſolùm inter Titium, & Sempronium qui inveſtiti ſunt pro medietate, & inter Seium, Caium, & Mævium inſtitutos pro altera medietate, n. 19. Licet ab hac opinione diſcedat, Corbul. quæ opinio non eſt tuta, ſecundum Auctorem, n. 20.

Ius accreſcendi inductum eſt in nova conceſſione, quando in prima habebat locum ius accreſcendi, ead. qu. 34. n. 21.

Ius accreſcendi excluditur per pactum, quod pars præmorientis revertatur ad Dominum, vel quando in nova conceſſione facta duobus, eſſet adjecta aliqua nova qualitas, ſive nova forma, clauſula, vel conventio, quæ in prima non continetur, ead. qu. 34. n. 22. Quod non placet Corb. ſed ejus opinio non eſt tuta ſecundum Auctorem.

Ius accreſcendi, non habet locum poſt ſententiam latam, ſuper devolutione primæ: quia non diceretur emphyteuſis nova, de cont. emph. qu. 34. n. 23. ſed hoc non placet Auctori.

Ius accreſcendi habet locum, quando emphyteuſis eſt conceſſa titulo oneroſo, eadem quæſt. 34. num. 24. & 25. ubi exempla ponuntur.

Ius accreſcendi habet locum, quando emphyteuſis conceditur Titio ſtipulanti pro ſe, & filiis, & nomine fratris abſentis, ſi ejus frater ratum non habeat: ſecus, ſi ratum habeat. ead. quæſt. 24. num. 27. & 28.

Ius accreſcendi ceſſat, quando emphyteuſis fuit recepta à Titio, pro ſe, & nomine ſui fratris abſentis, ſi ejus frater ratam non habuit ſtipulationem; ſed remanet apud fratrem, cum ſuis qualitatibus, & finitur eo modo, quo finita fuiſſet, ſi frater ratam habuiſſet, dicta, qu 34 n. 28.

Ius accreſcendi, an habeat locum in emphyteuſi conceſſa ab Imperatore, ead. qu. 34. n. 40.

Ius accreſcendi habet locum, etiam, ſi tempore, quo vult admitti, nullam haberet portionem, ead. q. n. 41.

Ius accreſcendi inducitur, quando actum eſt tacitè, vel expreſsè, ut habeat locum, dicta qu. 34 num. 42. Et ibi ponuntur exempla. Et tractatur materia juris accreſcendi.

Ius accreſcendi habet locum in contractu emphyteutico, quia eſt ultro citroque obligatorius, de ſucc. in bon. emph quæſt. 20. ubi declaratur.

IUS canonicum ſervari debet in terris Eccleſiæ, mediatè, vel immediatè ſubjectis, & in terris Imperij, quando tractatur de bonis Eccleſiæ, vel ejus juribus, de ſolut. can. quæſt. 1. numero 72.

Ius canonicum, ſi diſcordet à jure civili, Eccleſia adverſus Eccleſiam utitur jure Canonico, & non civili, eadem quæſt. 1. numero 178.

IUS civile, quando dat nomen, & formam alicui actui: tunc actus ille dicitur de jure civili inventus, Prælud. quæſt. 4. numero 2.

IUS gentium tolli non poteſt per ius civile, ſed ius civile tolli poteſt per aliud ius civile. Prælud. q. 4. n. 4.

IUS patronatus laicorum, licèt non ſit propriè ſpirituale, attamen, quia eſt connexum ſpiritualitati, ideò ſuper illo, Iudex Eccleſiaſticus ſolùm judicat, de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 22. in dec. Merl. num. 12.

L

LAICI non habent juriſdictionem contra Eccleſiaſticas perſonas melior qu. 10. n. 18.

Laici poſſunt exigere pænas conventionales, etiam in foro conſcientiæ, vide in verbo, Sæculares.

Laici non poſſunt ſtatuere circa bona Eccleſiaſtica, de diverſ. qu. emph. quæſt. 22. in dec. Merl. num. 45. & 6. ubi laici excommunicantur.

Laicus, Socius Clerici, ſequitur forum Clerici, de diverſ quæſt. emphyt qu. 22. in dec. Merl. nu. 23.

Laici ſpiritualia poſſidere non poſſunt, nec habere in emphyteuſim, de diverſ. quæſt. emph. qu. 27. n 2.

LAUDEMIUM an ſoli debeatur Domino directo, vel primo emphyteutæ, quando ipſe conceſſit in emphyteuſim, ſive ſubemphyteuticavit. de cont. emph. qu 16. num. 10. & vide omnino de laud. quæſt. 23. n. 8.

Laudemium non inhæret emphyteuſi, ſed eſt quædam præſtatio extrinſeca, de var. caduc. qu. 16. num. 4. & de laud. quæſt. 2. numer. 2.

Laudemium datur pro inveſtitura, & traditione poſſeſſionis, ac labore, ead. qu. num. 6.

Laudemium multis nominibus appellatur, de laud quæſt. 1. numero 2.

Laudemii verbum non reperitur in jure, neque apud latinos, ſed Ultramontani illud nomen invenerunt, eadem quæſt. nu. 1. Sed in jure appellatur quinquageſima, ibidem n. 1.

Laudemii definitio, ſive deſcriptio, ead. qu. nu. 4.

Laudemium fuit introductum de jure civili, ibidem, num. 3.

Laudemium debetur ad rationem duorum pro quolibet centenario, ſed ex pacto, vel conſuetudine, augeri, vel minui poteſt; etiam, ut nihil ſolvatur, ead quæſt. nu. 5. Et ubi adeſt ſtatutum, vel indultum, taxans ſummam, non poſſunt partes convenire, ut plus ſolvatur, nec hujuſmodi ſtatuto, ſive indulto renunciari poteſt, nec præſcriptio immemorabilis valet, nec conſuetudo etiam centenaria, ibidem.

Laudemium ſolvitur, habita ratione ad quantitatem pretii rei venditæ, vel æſtimationis, ubi pretium non intervenit, & habetur conſideratio pacti de retrovendendo, ubi conſuetudo aliter non diſponit. ead. qu. num. 8. Et ſolvi debet, non ex integro pretio ab emptore promiſſo, ſed ex eo tantum, quòd ad eum pervenit, deductis expenſis pro gabella, & aliis, & juſtum pretium eſt illud, quod venditor conſequitur, licèt plus emptor præſtet, ibid.

Laudemium ſolvitur, habita ratione valoris, tempore novæ inveſtituræ, & alienationis: non autem tempore conceſſionis. ead. qu. 1. num. 7.

Laudemium an differat ab illa pecunia, quæ datur pro introitu, ſive intratura, dicta qu. 1. n. 9.

Laudemium debetur, etiam, ſi nihil de eo dictum ſit in inveſtitura, ibidem, num. 11. Et debetur ex pretio, ſive æſtimatione utilis dominii tantum: non autem unito valore dominii directi, nu. 12. Et habetur ratio fructuum pendentium in æſtimatione, quia debent æſtimari ſimul, cum fundo ibidem.

Salvianum interdictum, an detur pro laudemiis, de laud. quæſt. 2.

Laudemium debetur Domino directo, ratione novæ inveſtituræ, ead. qu. 2. nu. 2.

Laudemium debetur ex natura contractus venditionis, ibidem, num. 9.

Laudemium tenetur ſolvere emens, & non vendens, & ſit novus emphyteuta, de laud. quæſt. 3. nu. 1. Declara, niſi adſit pactum in contrarium, n 2. Et quis dicatur novus emphyteuta, ibidem. Et habet locum, etiam, ſi res vendita data ſit pro libera ab omni onere. n 6.

Laudemium tenentur ſolvere filii, & nepotes, quando emphyteuſis fuit conceſſa patri pro ſe, filiis, & nepotibus, ead. qu. 3. num. 4. Et idem ſi filii ſint legitimati per ſubſequens matrimonium, niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Laudemium, an debeatur pro venditione facta, cum pacto de retrovendendo, de laud. quæſt. 4. num. 1. Et an debeatur facta retrovenditione, numer. 2. Et quid ſi eſt conceſſa emphyteuſis pro perſona nominanda, ac in nominatione debeatur laudemium, ead. q. 4.

Laudemium, an debeatur, ſi fiat prorogatio temporis in pacto de retrovendendo, ead. quæſt. 4. num. 3. Et quid ſi fiat retrovenditio poſt tempus datum ad redimendum, ibidem, & quid, ſi fiat pactum, ut alteri non poſſit vendi, in caſu retrovenditionis eod. num.

Laudemium an debeat reſtituere venditor emptori, facta retrovenditione, una cum pretio, ead. q. n. 4.

Cautela, ut venditor non teneatur reſtituere laudemium, ibidem, num. 5. & 6.

Laudemium non debet ſolvi ad rationem communis æſtimationis, ſtante pacto de retrovendendo, dict. quæſt. n. 7.

Laudemium non debetur Domino, quando emphyteuta venditor reſcindit contractum, ex capite læſionis, de contr. emphyt. quæſt. 28. num. 6. & vide etiam de laud. q. 8. n. 27.

Laudemium non debetur, quando plures emphyteutæ bona emphyteutica dividunt inter ſe, de laud. qu. 5. n. 1. Amplia primò, ut habeat locum inter fratres, & ſorores, comprehenſi in inveſtitura paterna, num. 2. Et procedit etiam, ſi promiſerunt, non alienare irrequiſito Domino: niſi adeſſet pactum in contrarium, numer. 3. Amplia ſecundò, procedere etiam in nova emphyteuſi à pluribus recepta, & inter

eos non ſit ius accreſcendi; dummodo cuilibet portio ſua tantum adjudicetur, & diviſio fiat pro regionibus, nu 4. Amplia tertiò, procedere etiam, ſi integra emphyteuſis uni filiorum applicetur, nu. 5. Contrarium, num. 6. ubi declaratur. Amplia quartò in diviſione novæ emphyteuſis in ſolidum, pro indiviſa, ut non poſſit capere commodam diviſionem, ut ſit uni adjudicanda, nu. 8. ubi declaratur. Amplia quintò, quando uni ex fratribus aſſignaretur per iudicem tota emphyteuſis, num. 9. Limita primò, quando à principio eſt conceſſa pro regionibus, & diviſionis titulo, uni aſſignatur integrè, num. 10. Limita ſecundò quando conſuetudo adeſſet in contrarium, num. 11. Limita tertiò, quando ex pecunia paterna fuiſſet empta emphyteuſis, & facta diviſione, tota uni obveniret, & aliis bona mobilia, vel pecunia, num. 12. Sed ſi dividentes redeant in communionem, laudemium non debetur, n. 13.

Laudemium non debetur ex donatione, de laud. quæſt. 6. numer. 1. Contrarium, num. 2. Amplia primò procedere in donatione ob cauſam, num. 3. Amplia ſecundò in donatione remuneratoria, num. 4. Amplia tertiò in donatione reciproca, num. 5. Amplia quartò quando adeſſet pactum, quod emphyteuſis donari non poſſet, niſi ſoluto laudemio, num. 6. Amplia quintò in donatione facta conſanguineis, nu. 7. Amplia ſextò in donatione conditionali, numer. 8. Amplia ſeptimò in donatione cauſa mortis, num 9. & ibi declaratur. Limita primò in donatione facta filiis, ſeu deſcendentibus qui eſſent ſucceſſuri in emphyteuſi, vigore inveſtituræ, nu. 10. ubi declaratur. Limita ſecundò, ſi adeſſet conſuetudo in contrarium, nu. 11. Limita tertiò, quando donatio non eſſet perfecta, ut quia non fuit deventum ad veram traditionem, n. 12. cætera remiſſivè, n. 13.

Laudemium debetur, quando emphyteuſis datur in dotem æſtimata, de laud. quæſt. 7. num. 1. Contrarium tenent alii, ſed prima eſt communis, num. 2. Extenditur, ſi pater daret filiæ in dotem, vel filio propter nuptias, num. 7. Declara, niſi æſtimatio eſſet facta ad finem cognoſcendi valorem rei, vel æſtimatio eſſet facta poſtea, vel maritus non eſſet ſolvendo, n. 8. Declara ſecundò, non habere locum, quando filia eſſet comprehenſa in inveſtitura: quia tunc maritus non tenetur ſolvere laudemium: etiam, ſi daretur æſtimata. Sed Bertrand. declarat, quando æſtimatio, non facit emptionem contrarium tamen tenet Auctor. num. 11. Declara tertiò quando pater non haberet alia bona allodialia; quo caſu, etiam ſi filia, non eſſet comprehenſa in inveſtitura, non tenetur ſolvere laudemium, num. 12. Contrarium alii tenent, numer. 13. Quòd declara, niſi æſtimatio emptionem non faciat, num. 14. Contrarium tenet Auctor, quod in omni caſu, quando filia eſt de comprehenſis; etiam ſi pater non haberet alia bona allodialia. n 15.

Laudemium ſolvi debet per maritum acquirentem. ead. quæſt. 7. num. 3.

Laudemium debetur iteratum, ſi prædium emphyteuticum reſtituatur, ſoluto matrimonio, æſtimatum, ead. quæſt. 7. numero 5.

Laudemium non ſolvitur quando emphyteuſis venditur, ſive alio modo transfertur in comprehenſum in inveſtitura, etiam, ſi ſit gradus remotioris, dict. qu. 6. num. 16.

Laudemium non ſolvitur, quando emphyteuſis datur in dotem inæſtimata, ead. quæſt. 7. num. 17. Limita, quando datur mulieri, extraneæ, non comprehenſæ in inveſtitura, nu. 18.

Laudemium non tenetur ſolvere Maritus, quando Vxor dedit omnia ſua bona in dotem, excepta emphyteuſi, nam pro illa excepta, non ſolvitur laudemium, ibidem. n. 19.

Laudemium debetur, pro mutatione perſonæ, ead. quæſt. numero 20.

Laudemium, non debetur, ſi à fratre ſoror dotetur, de bonis communibus emphyteuticis, ſi frater tenebatur eam dotare, & non habebat alia bona allodialia, dicta qu. 7. num. 21. Contrarium, num. 23.

Laudemium debetur, ſi nepos dotet Amitam, de bonis emphyteuticis, ead. qu. 7. n. 12.

Laudemium non debetur, ſi dos reſtituatur mulieri, ſoluto matrimonio, in qua dote adſint bona emphyteutica, ibidem, nu 24.

Laudemium ſolvendum eſt, ſi emphyteuſis detur mulieri ingredienti Monaſterium pro dote; ſi Dominus vult conſentire, ibidem, nu. 25.

Laudemium non debetur, pro lucro dotis, ead quæſt. 6. num. 26 ubi vid.

Laudemium, quando non eſt ſolutum per alios emptores, debet ſolvi per ultimum emptorem, & Dominus non tenetur inveſtire, niſi ſolutis laudemiis ſuorum prædeceſſorum, de laud. qu. 2. nu. 15.

Laudemium eſt ſolvendum de alienatione, ſive inter vivos, ſive in ultima voluntate, de laud. qu. 8. num. 1. Etiam cum reſervatione fructuum, & quamvis alienatio pro parte fiat, numer. 2. Et idem ſi pluries in anno alienetur; etiam, ſi emphyteuta vendens recuperet rem alienatam: quod non habet locum in ſucceſſione, num. 3. & 4. Habet locum in feudo, numer. 5. Etiam, ſi Dominus dederit licentiam alienandi, nu. 6. ubi declaratur, & datur cautela. Sed ſi Dominus approbet emphyteutam, perdit laudemium; ſed hæc opinio eſt dubitabilis, num 8. Habet locum etiam in ultima voluntate, nu. 9. Et principaliter in venditione, num. 11. Etiam, ſi ſit data licentia alienandi, & res non ſit tradita. num. 12. Cont. num. 13. Et declara, ut ibi. Procedit etiam in alienatione facta, vigore juris congrui, num. 15. Et in terminis Conſt. Greg. X I I I. num. 16. Habet locum, ſi data ſit in ſolutum, num. 16. Quamvis pro incerta pecunia, ibidem, & pro alia ſpecie, num. 17. Habet locum in adjudicatione, & ſubhaſtatione, num. 18. Et in permutatione, nu. 19. & 20. Sed non procedit inter comprehenſos in inveſtitura, num. 21. Et in permutatione inter eos, num. 22. Et quando emphyteuta vult vendere melioramenta, num. 23. Habet locum in impoſitione ſervitutis, num. 24 Vbi declaratur, & in ceſſione numer. 25. Ac etiam in tranſactione, num. 26. Declara, num. 27. ubi duobus aliis modis ampliatur. Limita primò in alienatione inter comprehenſos, ſive ſit facta gratis ſive pretio, per viam ceſſionis, renovationis, vel confirmationis, num. 28. Et etiam, ſi fiat in remotiores, & in jure quærendo quamvis adſit pactum de non alienando, ibid. Limita 2. quando alienatio eſt facta, cum pacto legis commiſſoriæ, vel adjectionis in diem, num. 32. Vbi declaratur, & quando eſt facta alienatio ad vitam, vel ad tempus, vide num. 32. Limita tertiò in retractu, num. 34. Ubi intellige. Limita quartò in promiſſione de vendendo, num. 35. Vbi declaratur, & num 36. Poteſt tamen emphyteuta ſe liberare ab iſta promiſſione, num. 37. & ibi intellige. Limita quintò in contractu invalido, & nullo, num. 39. & ibidem declaratur. Poteſt tamen laudemium repeti, ſi eſt ſolutum, ante declarationem, numer. 40. Limita ſextò, ſi de communi conſenſu ſit receſſum ab alienatione, re non tradita; & ſi adeſſet clauſula conſtituti: ſecus, ſi eſſet deventum ad traditionem: quia deberetur duplex laudemium, n. 41. Limita ſeptimò, quando alienatio eſſet conditionalis, ſed adimplet à conſtitutione deberetur laudemium, numer. 42. Conditionem tamen eſſe adimpleta probare debet Dominus, num. 44. Deberetur laudemium, ſi eſſet deventum ad traditionem; niſi traditio eſſet etiam conditionalis, quòd in dubio præſumitur, niſi res eſſet difficilis recuperationis, num. 45. Limita octavò, ſi venditio ſit facta pro nomine pretii declarandi, & idem, ſi ad menſuram, num. 46. ubi intellige. Limita nonò in alienatione neceſſaria, & in ſubhaſtatione, num. 47. Cont. num. 48. Limita 10. quando ſecundus emphyteuta emeret ius ſuum à primo emphyteuta, nu. 49

Laudemium debetur propter novam inveſtituram, & mutationem perſonæ, ead. qu 8. nu. 10.

Laudemium ſolvitur, pro melioramentis venditis, per emphyteutam, de laud qu. 8. nu 23. etiam, ſi ædificium ſit poſitum ſuper area conceſſa in emphyteuſim, ibidem.

Laudemium debetur, quando quæſtio movetur ex remediu legis, 2. C. de reſcind. vend. ead. quæſt. 8. nu, 27. & vide de cont. emph qu. 28. num. 6.

Laudemium debetur ex venditione, ead. qu. 8. numer. 12. & 13. ubi intellige.

Laudemium debetur Domino directo, pro labore, in ponendo novum emphyteutam in poſſeſſionem, ead. qu. 8. nu. 14.

Laudemium, an debeatur pro alienatione facta ad vitam, & ad tempus, ead. qu. n. 33.

Laudemium ſolvi debet ſecundo conductori, quando conditio eſt adimpleta tempore ſuo, ibidem, n. 43.

Laudemium, ſi eſt ſolutum pro promiſſione de vendendo, non debet aliud ſolvi, ead. qu. 8. n. 38.

Laudemium repeti poteſt, ſi ſit ſolutum ex contractu invalido, dict. qu. 8. n. 40.

Laudemium debetur, adimpleta conditione, quando alienatio eſt facta conditionaliter, ibid. n. 42.

Laudemium non eſt ſolvendum in caſibus, in quibus de jure non debetur: etiam ſtante pacto, quod quovis modo emphyteuſis alienetur, debeatur, ſed ſi cautum ſit, ut

ſolva-

ſolvatur in caſibus, in quibus ſolvi non debet de jure: nihilominus debebitur, ead. quæſt. numero 50. & 51.

Laudemium, an debeatur primo Domino, vel novo, ſi res vendatur tempore primi, ead. qu. nu. 52.

Laudemium non debetur, eu pignoratione, de laud. qu. 9. nu. 1. Niſi ſit pignorata res pro tanta quantitate, ut non ſit ſpes luitionis num. 2. Sed non haberet locum, quando emphyteuſis eſſet anteceſſorum emphyteutæ, num. 3. Declara, ſi deventum ſit ad traditionem, num. 4. Ubi ſubdeclara. Declara etiam quando res eſſet pignorata ad longum tempus; quòd non placet Auctori, num. 5.

Laudemium amittit Dominus, ſi intra duos menſes, noluerit immittere novum emphyteutam in poſſeſſionem, & illum inveſtire, de laud. qu. 11. nu. 4. Poterit tamen Dominus, re integra, moram purgare, ut non amittat laudemium, n. 8.

Laudemium Domino debetur, ſi re integra, ante tranſlationem poſſeſſionis, etiam elapſo primo bimeſtre, immitat in poſſeſſionem novum emphyteutam, eadem, quæſt. 11. nu. 5.

Laudemium debetur Domino, immiſſo novo emphyteuta in poſſeſſionem, etiam laudemio non petito, dicta qu. 11. n. 6.

Laudemium nunquam cenſetur remiſſum, niſi pacto conventum ſit, ead. qu. nu. 7.

Laudemium non debetur pro impoſitione cenſus, ſuper re emphyteutica, de laud. qu. 10.

Laudemium non debetur, quando venditur res cenſualis, ibidem, num. 3.

Laudemium, eu ceſſione litis, quando per ceſſionem litis emphyteuta à ſe rem abdicavit, debetur; niſi ſit facta inter comprehenſos in inveſtitura: ſecus verò, quando adverſarius poſſidebat, de laud. qu. 12.

Laudemium, an debeatur ex tranſactione, de laud. quæſt. 8. numero 27.

Laudemium an ſolvere teneatur fideicommiſſarius, de laud. quæſt. 13. nu. 1.

Laudemium non tenetur ſolvere hæres, ead. qu. 13. nu. 2. Sed quomodo hoc intelligatur, n. 5. & 7.

Laudemium, ſi ſolvi hæres, non tenetur fideicommiſſarius, de novo ſolvere d. qu. 13. nu. 4.

Laudemium an teneatur ſolvere legitimatus per reſcriptum Principis. ibidem. nu. 6.

Laudemium non debetur Domino, quando ipſe rem ſuam allodialem concedit in emphyteuſim, de laud. quæſt. 14. num. 1. Amplia, ſi emphyteuſis reverſa ad Dominum ematur, num. 5. Declara, quando emphyteuta ſubemphyteuticavit, vel conceſſit ad livellum, num. 6. Declara, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, num. 7.

Laudemium debetur ſolùm, quando emphyteuta alienat, non autem, quando Dominus, ead. qu. 14. n. 2.

Laudemium debetur Domino; quia approbat factum emphyteutæ alienantis, ead. qu. 14. n. 3.

Laudemium debetur Domino, ratione novæ inveſtituræ, quam facit immittendo novum emphyteutam in poſſeſſionem rei alienatæ, dicta qu. 14. n. 4.

Laudemium, non debetur, quando petitur renovatio emphyteuſis, per proximiores, vel per ipſum emphyteutam, de laud. quæſt. 15. numer. 1. Sed ſtante conſuetudine in contrarium, debetur, numer. 2.

Laudemium debetur Domino, quando emphyteuta locat ad longum tempus, de laud. quæſt. 16. nu. 1. Et idem, ſi locat ad vitam ipſius. nu. 3.

Laudemium non debetur, quando emphyteuta locat ad longum tempus ſuas commoditates percipiendi fructus: niſi in fraudem fiat, ead. qu. 16. n. 2.

Laudemium debetur, quando emphyteuta partem rei emphyteuticæ alienat. de laud. qu. 17.

Laudemium debetur, ſi emphyteuta alienat rem emphyteuticam ad 29. annos, vel ad certum tempus, & quoties contingat caſus renovationis, de laud. quæſt. 18. num. 1. Sed ſi emphyteuſis eſſet conceſſa in perpetuum, cum pacto de renovando de 29. annis in 29. annos, non debetur, nu. 2.

Laudemium, an teneatur ſolvere legatarius, de laud. quæſt. 19. nu. 2. 3. & 4.

Laudemium debet ſolvere ſolùm legatarius. & non hæres, quando emphyteuta jure emphyteutico poſſidet totam ſuam hæreditatem, & in ea inſtituit hæredem, & in eodem teſtamento aliquam rem legat, ead. qu. 19. in fin.

Laudemium, ſi non ſolvatur. Dominus non tenetur conſentire alienationi, in caſibus, in quibus tenetur, de alienat. quæſt. 11. numer. 8. Et niſi etiam ſolvantur laudemia præterita, quæ non fuerunt ſoluta à prioribus emptoribus, de laud. quæſt. 2. in fine.

Laudemium non debetur, ſi conductor ad longum tempus alienat, vel alteri locat ad longum tempus, de laud. quæſt. 16. numero 4.

Laudemium non debetur Domino, ſi emphyteuta conſtituat uſumfructum in bonis emphyteuticis, de laud. qu. 20.

Laudemium debetur uſufructuario, non proprietario, de laud. qu. 21. numer. 1. Sed proprietarius debet mittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, numero 8.

Laudemia ſunt fructus civiles, ead. qu. n. 3. & infrà.

Laudemia continentur in uſufructu omnium bonorum, ead. quæſt. nu. 4. & 5.

Laudemium debet habere, Maritus, & non Vxor, quando eſt Dominus, & uſufructuarius Domini directi dotalis, ead. quæſt. 21. num. 6. Secus, ſi Vxor poſſideret emphyteuſim, uti paraphernalem, & extra dotem, num. 7.

Laudemium conſequitur pater, & non filius, quando emphyteuta alienat bona emphyteutica filii, de laud. qu. 22. num. 1. Fallit in caſibus, in quibus non quæritur patri uſufructus, ſed nihilominus ratione commoditatis, laudemium conſequitur, nu. 3. & 5. Filiis tamen mittet in poſſeſſionem novum emphyteutam, & faciet inveſtituram, n. 6.

Laudemium debetur ſupremo Domino directo, & non emphyteutæ, qui de licentia ipſius ſubemphyteuticavit, quando ſecundus emphyteuta vult alienare, vel ſubemphyteuticare, de laud. quæſt. 23. num. 1. Sed quando ſimpliciter ſubemphyteuticavit; tunc penes primum emphyteutam remanet ius exigendi laudemium, & canones, licet contrarium ibi probetur. Sed non eſt recedendum à diſtinctione Vaſalc. ſcilicet; Aut ſimpliciter, cum conſenſu Domini, & tunc debetur ei laudemium, & canones, Aut tranſtulit omne ius ſuum in ſecundum emphyteutam, & tunc laudemium, & canones debentur Domino directo, & ideo recedendum eſt ab opinione, quæ firmatur, de cont. emph. qu. 10. nu. 9.

Laudemium debetur utrique Domino, quando dubitatur, quis ſit principalis Dominus, ead. qu. 23. nu. 7.

Laudemium debetur utrique Domino, quando emphyteuta ſubconceſſit, & impoſuit ius canonis, ei debendum de conſenſu Domini, ultra primum, ſupremo Domino debitum, dict. quæſt. 23. nu. 8.

Laudemium debetur utrique Domino, quando ſecundus emphyteuta convenit, ut ei debeant laudemium, dicta quæſt. 23. num. 9.

Laudemium debetur concedenti, quando conventum eſt, ut ei præſtentur decem annua, & Titio certa pars fructuum, & idem, ſi certa pars fructuum concedenti debeatur ibidem, numero 10.

Laudemium debetur, eu ſublocatione, quando omne ius eſt tranſlatum per emphyteutam de laud. qu. 23. n. 8.

Laudemium, non eſt ſolvendum quando Dominus vult emere utile dominium, de laud. q. 24. n. 2.

Laudemium non eſt ſolvendum, ſi emphyteuta emat dominium directum, vigore conventionis, ead. qu. 24. num. 3.

Laudemium non tenetur ſolvere Dominus conductori, cui locavit emolumenta emphyteutica, ſi poſtea emat utile dominium, ſi non eſt ſolitus ſolvere vectigal; alioquin ſecus, ibidem, numero 4.

Laudemii partem ſolus debet aliis Condominis, quando unus eu eis vult emere emphyteuſim, de laud. quæſt. 25. n. 1. Et quando ſunt plures Domini, pro parte omnibus ſolvi debet, ibid.

Laudemium, non exactum, an debeatur Domino, ſi ipſe vendat dominium ſuum directum, an verò debeatur emptori, de laud. qu. 26. nu. 1.

Laudemia ſunt fructus pendentes. & ſunt fructus civiles, ſecundum Auctorem, ibidem, numer. 2 & vide quæſt. 21. numer. 3 eod. tit.

Dominus directus non poteſt variare, ſi petiit laudemium, & velit uti jure prælationis, vel è contra, de laud. qu. 27.

Laudemium, non exactum, per beneficiatum, ſtante ejus morte, pertinet ad ſucceſſorem, de laud. qu. 28. n. 1. Declara, ut hodie pertineat ad Cameram Apoſtolicam, n. 6.

Laudemium an debeatur, ſi emphyteuta renunciet emphyteuſi, de laud. qu. 29. n. 1.

Laudemium an debeatur, ſi emphyteuta renunciet emphyteuſim extraneo, ead. qu. 29. n. 5.

Laudemium non debetur ſi Dominus vendat ius ſuum, vel cedat uſufructuario, de laud. quæſt. 30. numer. 2 Declara, niſi emens priùs emeret proprietatem, & poſtea uſumfructum, n. 4 Quòd intellige quando incontinenti emitur, non autem eu intervallo, nu. 5.

Laudemium debetur, quando emphyteuta vendit utile dominium, ibidem, nu. 3.

INDEX.

Laudemium an debeatur, ſi uſufructuarius vendat ius ſuum, ibidem, nu. 6.

Laudemium ſolvere debet Fiſcus, de laudem. q. 31.

Laudemium debet ſolvere Eccleſia, ead. qu. n. 7.

Laudemium an hæres ſolvere debeat, ead. qu. 31. n. 5.

Laudemium non tenetur ſolvere emphyteuta, cui fuerunt confiſcata bona emphyteutica, ſi a Principe reſtituatur, de laud. quæſt. 32.

Statutum de laudemiis ſolvendis, an includat perſonas Eccleſiaſticas, & emphyteutas Eccleſiæ, de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 22.

Laudemium non debetur ex alienatione propriæ rei receptæ in emphyteuſim, niſi ſcienter fuerit recepta, de alien. quæſt. 1. numer. 308.

Laudemium debet ſolvere Vaſallus, cui eſt data in feudum res emphyteutica, de laud. quæſt. 33. Licet quando alienatur feudum, non debeat ſolvi laudemium, ibidem, n. 3.

Laudemium, an debeatur per expreſſum conſenſum adhibitum alienationi emphyteuſis, factæ per alium, aut per tacitum conſenſum, ut puta, per præſentiam, aut taciturnitatem, de laud. qu. 34.

Laudemium non debetur, ſi imponatur aliqua ſervitus per emphyteutam, de laud. quæſt. 35. num. 1. Cont. nu. 3. Vbi declaratur, quando Dominus conſentit in impoſitione ſervitutis, num. 7. Nec debetur, quando irrequiſito Domino imponitur, duratura, donec finiatur emphyteuſis, num. 8 Et debetur, ſi imponatur annua penſio, cum conſenſu Domini, num. 10. & vide quæſt. 8. eod. tit. nu. 24.

Laudemium non eſt ſolvendum, pro renovatione conſinium, de renovat. qu. 9.

Laudemium debet ſolvere pupillus, emens rem emphyteuticam, de laud. qu. 31. in fine.

Laudemium debetur, etiam, ſi contractus celebretur extra Territorium loci, & res ſit, etiam extra Territorium, de laud. qu. 2. nu. 12.

Laudemium non debetur ex compromiſſo; ſed, ſi Arbiter adjudicet emphyteuſim adverſario, debetur, ſi traditio ſubſequatur, de alien. qu. 1. nu. 275.

Laudemium an præſcribi poſſit, de ſol. can. qu. 9. numer. 11.

Laudemium ſolvi debet pretio, quod ab alio repetitur, non autem de juſto, & communi pretio, de laud. quæſt. 1. num. 8. & de alien. qu. 1. num. 357. uſque ad finem, & de laudem quæſt. 4. num. 7. Ubi de pretio rei venditæ debetur, niſi adſit conſuetudo in contrarium.

Laudemium an debeat ſolvere Monaſterium, quando aliquis ingreditur, cum bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 14. nu. 7.

Laudemium an cenſeatur remiſiſſe Dominus, ſi approbavit emphyteutam, vel recepit canonem, de laud. qu. 8 num. 8. & qu. 11. num. 6.

Laudemium non poteſt petere Dominus, quando admittit emphyteutam ad purgationem moræ, de laud. qu. 37. num. 1. ſed ſtante conſuetudine poteſt, n. 2.

Laudemium duplex ſolvendum eſt Domino, quando admittitur emphyteuta ad purgationem moræ, & vult vendere rem. ead. qu. 37. num. 4.

Laudemium debetur Domino, quamvis dederit licentiam alienandi, de laudem. quæſt. 8. numero 6. & 7.

Laudemium debetur ex ceſſione, ead. qu. 8. n. 25.

Laudemium debetur ex permutatione, ibidem nu. 19. Declara, nu. 19. & 20.

Laudemium an debeatur ex venditione actionis, ead. quæſt. 8. numer. 27.

Laudemium debetur in ſubhaſtatione, & adjudicatione, ead. qu. 8. num. 18. Sed declara, nu 47. Cont n. 48.

Laudemium duplex debetur, quando eſt facta alienatio, & poſteà receſſum ab alienatione, ead. qu. n. 41.

Cætera in materia alienationis, vide in dicta quæſt. 8. per totam.

LEGATARIUS, cui res emphyteutica eſt legata, ab eo, in cujus perſona erat finienda, an poſſit petere renovationem, de renovat qu. 1. nu. 4.

Legatario, an debeatur æſtimatio rei emphyteuticæ, ſi Dominus nolit conſentire: quia ius alieni per mortem teſtatoris eſt acquiſitum, de alienat. quæſt. 1. numer 236

Legatarius poteſt contravenire facto defuncti, de renunciat. qu. 10 num. 31.

LEGATUM alimentorum, de emphyteuſi Eccleſiaſtica antiqua, accedente conſenſu Domini vel Eccleſiæ, valet, quando eſt recepta pro ſe, & hæredibus quibuſcumque de ſucc in bon. emph. quæſt 23. nu. 3. Cont. quòd non requiratur conſenſus Domini, num. 4. ubi declaratur.

Legatum factum de oliveto, vinea, vel nuce, intelligitur legatum etiam ſolum, cum via, de cont. emph. qu. 36. nu. 3.

Legatum alimentorum, de emphyteuſi Eccleſiaſtica antiqua, recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, non valet, ead. qu. n 5

Legari an poſſit res emphyteutica, quando eſt conceſſa, uſque ad mortem, de ſucc. in bon emph quæſt. 13. Et quando eſt duratura uſque ad mortem patris, an poſſit legari uni ex filiis, ibidem, & de cont. emph. qu. 23. nu. 12.

Legatum factum de domo, quam teſtator poſſidet, partim jure proprio, & partim jure emphyteutico, cenſetur legaſſe partem, quam poſſidebat jure proprio, ead. qu. 13. n. 3.

Legatum factum de fundo emphyteutico cenſetur legatum ſolum ius, quod habet, morte ſua periturum: adeo quòd neque æſtimatio debeatur, ead. qu. 13. num. 5. Amplia, ſive teſtator ſciverit, ſive ignoraverit ius ſuum eſſe periturum, ſed hoc contravertitur, num. 6. Amplia, etiam, ſi legatum fiat conjunctæ perſonæ, num. 7. Limita, niſi contrarium appareret de mente teſtatoris, num. 8. Limita ſecundò, niſi legatum redderetur penitus inutile, n. 9.

Legatum factum de fundo emphyteutico, & teſtator non ſolvit canonem, an valeat, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 13. nu. 5.

Si teſtator legat emphyteuſim, in qua, non habebat, niſi dominium utile, & poſteà per eum acquiratur directum, an illud cedat legatario, de ſucc in bon. emph. quæſt 22.

Legatum alimentorum, de bonis privatorum emphyteuticis, valet, cum ſit emphyteuſis hæreditaria, eod. tit. qu. 23. nu. 1.

Legatum alimentorum ex emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſi eſt nova, valet, ſecundùm unam opinionem; etiam, ſi ſit mixta, & ſecundùm aliam, non valet, ead. qu. n. 2. remiſſivè.

LEGES, ad ea, quæ frequentius accidunt, adaptantur, de ſol. can. qu. 1. num. 130.

LEX, ſi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: ead. quæſt. num. 129.

Lex, ſi non dicit, nec nos dicere debemus, de renovat. quæſt. 13. numero 1.

Lex, cum à matre, Cod. de rei vend. declaratur, de renovat. quæſt. 10.

Lex in fundo, Cod. de rei vend. declaratur, de melior. quæſt. 7. nu. 8. & 9.

LÆSUS in injuſto canone, vel penſione poteſt petere reductionem ad æquitatem, de contr. emph. qu. 28. num. 5. ubi habetur, quæ ſint probanda.

LEGITIMATIO facta ad habente poteſtatem, ad bona emphyteutica, an teneat in præjudicium fœminarum vocatarum, ſucceſſivè, poſt maſculos, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 5. num. 45. & an requiratur citatio filiorum legitimorum, & naturalium in legitimatione, n. 46.

LEGITIMATUS per ſubſequens matrimonium, ſuccedit in bonis emphyteuticis, de ſucceſſ. in bon. emphyt. qu. 5. num. 1. Amplia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, nu. 3. Amplia ſecundo, etiam, ſi matrimonium eſſet contractum in mortis articulo, nu. 4. Declara niſi matrimonium eſſet contractum in mortis articulo in fraudem comprehenſorum, num. 5. Prima conjectura fraudis eſt, eo ipſo, quod matrimonium eſt contractum in mortis articulo ſecundum unam opinionem, num. 6. Cont num. 7. Secunda conjectura, quando dixiſſet, quod volebat contrahere matrimonium, ut liberi excluderent comprehenſos, nu. 8. Tertia, quando dixiſſet, nolo contrahere matrimonium, & poſtea in mortis articulo contraxit, num. 9. Quæ conjectura non eſt tuta, ut ibi. Quarta, quando contraxit cum fœmina, quæ erat tunc publica meretrix, quæ opinio ſimiliter non eſt tuta, numer. 10. Limita, quando inveſtitura eſſet facta pro deſcendentibus legitimis, num. 11. contrarium, num 12. Limita ſecundo, quando matrimonium non eſſet contractum in facie Eccleſiæ, num. 13 Et quomodo intelligatur contractum in facie Eccleſiæ, ibidem. Limita tertiò, quando matrimonium eſſet contractum cum Muliere, quæ habebat Maritum tempore, quo filius adulterinus fuit natus, num. 14. Quid, ſi tempore partus poterat eſſe matrimonium inter conjuges, & ſecundum unam opinionem filius legitimatur, num. 5. Cont. num. 16. Declara, nu 17. Limita quartò, in filiis furioſi, numer. 18. Limita quintò, in Clerico in minoribus conſtituto, qui haberet beneficium, tempore, quo filium ſuſcepit, ſecus in Clerico non beneficiato, neque in ſacris conſtituto, numero 19. Cont. num. 20. Amplia hanc ſecundam opinionem habere locum, etiam in nato ex Monacho, & Moniali, intra annum

num probationis. num. 21. Limita ſextò quando in inveſtitura diceretur, concedo tibi in emphyteuſim, & filiis tuis, ex te legitimè deſcendentibus, vel legitimè natis, num. 22. Cont. num. 23. Etiam, ſi eſſet natus ex ancilla vili, & deploratæ vitæ. Limita ſeptimò, quando diceretur tibi, & filiis tuis ex matrimonio natis, num. 24. Declara, num 25. cont. num. 26. Limita octavò in filiis vulgo conceptis, num. 27. Limita nonò, quod filius baſtardi legitimatus, licèt ipſe ſit natus ex legitimo matrimonio: tamen eſt inhabilis ad ſuccedendum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, numer. 28. Limita decimò generaliter, quando matrimonium eſſet invalidum, propter impedimentum, impediens, & dirimens, nu. 29. Quod declara, quando alter conjugum ignoraret impedimentum, num. 30. Limita undecimò, quando Pontifex in diſpenſatione, non legitimaret prolem, jam ſuſceptam, num. 31. Limita duodecimò, quando filius, non eſſet natus ex concubina, n. 32. Cont. num. 33. Limita decimotertiò, in nepote, ex filio naturali defuncto ante matrimonium, num. 34. cont. num. 35. Limita decimoquartò, quando tempore conceptionis, non poterat eſſe matrimonium inter Patrem, & Matrem, num. 36. Limita decimoquintò, quando dictum eſſet, pro filiis legitimis, & naturalibus, ex legitimo matrimonio natis, veris & non fictis, num. 37. Limita decimoſextò, quando expreſsè dictum eſſet, quod legitimati non ſuccederent, nu. 38. Limita decimoſeptimò, quando extarent filii legitimi, & naturales, num. 39. Sed contrarium approbatur, ibidem. Et in dubio judicandum eſt ad favorem legitimatorum, num. 40. Cont. alii tenent. num. 41. Sed an inſtrumenta dotalia requirantur, ut legitimentur filii per ſubſequens matrimonium, numero 42.

Legitimatus per reſcriptum Principis non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ead. quæſt. 5. num. 43. Declara duobus modis. Limita, niſi ſpecialiter ſit legitimatus expreſsè ad habendum poteſtatem ad bona emphyteutica Eccleſiæ, n. 44 & ibi limita aliis modis, & de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24. ubi Bulla Pii Quarti declaratur.

Legitimati, etiam, ſi ſint inceſtuoſi, & ſacrilegi, ſuccedunt in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, quamvis ſint nati ex Sacerdote, & Moniali profeſſa, modo ſint legitimati à Papa, ead. quæſt. num. 47.

Legitimati à Comite Palatino, habente poteſtatem à Papa, veniunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiam nati, ex Sacerdote, & Moniali profeſſa: quamvis in legitimatione dictum eſſet, ut poſſint ſuccedere in omnibus bonis, juxta continentiam privilegiorum, ead. quæſt. num. 49.

Legitimatus per reſcriptum Principis, non admittitur ad emphyteuſim, ſine conſenſu Domini directi, ad quem devolvi deberet ob mortem ultimi poſſeſſoris, in inveſtitura comprehenſi, ead. quæſt. 5. num. 50. Declara niſi Pontifex legitimaret; quia eo ipſo quod legitimat, ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, præjudicat, aliis Prælatis, numer 51. Declara ſecundò, quando conſtaret Pontificem habuiſſe notitiam bonorum emphyteuticorum, & clarè conſtaret voluiſſe legitimare, etiam, ad bona Eccleſiæ, num. 52 Declara etiam, quod licèt legitimatus, non poſſit ſuccedere: poteſt tamen acquirere, volente Eccleſia, num. 53. Et ideò in Civitate Ferrariæ admittitur, ſine conſenſu Domini ex Conſt. Bonifac. & Pauli, ut infrà.

Legitimati per reſcriptum Principis, in emphyteuſi privata, ſuccedunt, ead. qu. 5. num. 53.

Legitimati per ſubſequens matrimonium, admittuntur, ad Epiſcopatum, ead. qu. num. 2 non autem ad dignitatem Cardinalatus, ibidem.

Legitimati per reſcriptum Principis, an ſint verè filii, an ſint Agnati, an excludant ſubſtitutum, & conſequantur legitimam, & excludant fæminas, propter maſculos, ſtante ſtatuto, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24.

Legitimatus, in Civitate Ferrariæ, & ejus Territorio, ex Conſt. Bonifacii, & Pauli eſt capax emphyteuſis Eccleſiaſticæ, de alienat. qu. 1. in fine, & de diverſ. quæſt. qu. 24 in fine.

Legitimati per ſubſequens matrimonium, exæquati ſunt in omnibus legitimè natis, ead. qu. 5. n. 3. de ſucc. in bon. emph.

Legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt parentibus, cum filiis legitimis, & naturalibus, ibid. num. 39.

Legitimatus per reſcriptum Principis, an poſſit petere renovationem, ſtantibus tranſverſalibus: de diverſ. qu. emph. qu. 24

Legitimare, an poſſit Imperator in terris Eccleſiæ, de ſucc. in bon. Emph. qu. 5. nu. 44.

Legitimatus, vide in verb. Statutum.

LEGITIMAM conſequitur filius in emphyteuſi hæreditaria, & mixta, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 16. nu. 1. & 2. ſive ſit acquiſita à patre, ſive ab aliis aſcendentibus, ibid.

Legitimam conſequitur filius in emphyteuſi nova, acceptæ ex pacto, & providentia, ead. quæſt. 16. num. 3. Et multo magis, quando eſt recepta titulo oneroſo, num. 4

In legitimam computatur emphyteuſis, accepta à patre, pro filio ex pecunia ipſius patris, ibidem, nu. 6.

In legitimam, non computatur emphyteuſis antiqua, ead. qu. num. 7. & vide in verb. Emphyteuſis.

LIBER Monaſterii probat dominium, de cont. emph. quæſt. 26. num. 14. non probat in præjudicium tertii, niſi eſſet publicus, etiam, ſi triginta annos excederet: ſed facit ſolùm præſumptionem, numer. 16. Sed cum aliis adminiculis, probat, num. 17. Relinquitur Judicis arbitrio, ſecundum op. Menoch. num. 18.

Libri antiqui, non faciunt plenam fidem, niſi ab antiquis noſtris fuerit illis data fides, & ſic libris Hiſtorialibus, & Cronicis; niſi in iis, quæ non ſunt præjudicialia, ut in materia confinium, inter Eccleſias, ead. qu. nu. 27.

Libris antiquis cenſualibus Eccleſiæ, repertis in ejus Archivio, fides danda eſt, ead. qu. nu. 28.

Libris privatis non reſervatis ſub cuſtodia, in probationibus, quæ non ſunt ſuper confinibus, ſemiplena fides adhibetur in antiquis, quando ſunt virorum legalium, ſi eis juramentum præſtari poterit, ead. quæſt. 26. nu. 29 Sed diſtingue, num. 30. Probant contra tertium, cum adminiculis, & quæ ſint adminicula, numero 31.

Liber defuncti, an probet, ead. q. n. 31.

Libris, qui reperiuntur in domo Epiſcopatus, vel Rectoris Eccleſiæ, hominis legalis, & honeſti, datur fides, de cont. emphyt. qu. 26. num. 34. Et idem dicendum eſt de libris, qui continent nomina Cenſitarum Eccleſiæ, & emphyteuticarum, & ſolutiones laudemiorum, & penſionum, contra ſolventes: modò ſint libri authentici, de Archivio Eccleſiæ, & contra ſubditos Eccleſiæ; ſecus contra alios, nu. 34.

Liber Monaſterii continens, quod talis locus eſt redditivus, ſive penſionarius Eccleſiæ, ſeu Monaſterii, in tot libris, vel corbibus frumenti, non probat, nec poſſeſſio probatur, nec dominium, & idem, ſi in libro Monaſterii reperiuntur deſcriptæ ſolutiones canonum, ſeu laudemiorum; niſi is, cujus eſt terra, ſe ſubſcribat in libro, ead. qu. 26 num. 35 Ubi quando liber eſt antiquus, in quo diverſi Officiales bonæ famæ ſcripſerunt, facit magnam præſumptionem, ita ut transferat onus probandi cont. in adverſarium

Libri canonum conficiuntur, gratia Domini, & emphyteutæ, de ſol. can. qu. 4. n. 7.

Liber extractus, ex Archivio Capituli, probat contra Capitulum, de cont. emph. qu. 26. num. 35.

LIBERORUM apppellatione, veniunt nepotes, & pronepotes, ex eis deſcendentes, de ſucc. in bon. emph quæſt. nu. 4.

LIBELLUS, ſive livellus, quid ſit, vel contractus libellarius, ſive livellarius, & unde dicatur, & quomodo ſcribi, & pronuntiari debeat, Prælud. qu. 7.

Libellus, quomodo formari debet, quando agitur, contra emphyteutam, ob finitam emphyteuſim, de var. caduc. qu. 10. n. 6. Et quando alienavit ſine conſenſu Domini, ibid.

Libellus, quomodo formari debet quando agitur ad caducitatem, ob canonem non ſolutum, ead. qo. n. 24.

Libellus, quando agitur propter deteriorationem, vel ob pacta non ſervata, vel ob aliud delictum, de var. caduc. qu. 2. in fin.

Libellus, quomodo formari debeat, ob non petitam renovationem de renovat. qu. 1. qu. 66.

LICENTIA alienandi emphyteuſim, an expiret morte Prælati, & antequam emphyteuta vendat, de alienat, qu. 1. Ampl. 12. Et quid de licentia diſponendi in ultima voluntate, ibidem.

Licentiæ tempus attenditur, reſpectu anterioritatis hypothecæ, & non tempus inſtrumenti crediti, de cont. emphyt quæſt. 28. numer. 15.

Licentia alienandi intra certum tempus an, ſuffragetur, ſi poſt illud tempus, alienetur, de alien. qu. 1. num. 55.

Licentia vendendi, data Titio ſi res vendatur Sempronio, an ſit valida, d. q. 1. n. 56.

Licentia data vendendi, petita priùs licentia ab eodem Domino, an emphyteuta incidat in pœnam, ſi irrequiſito Domino alienavit, ead. qu. 1. n. 57.

Licentia alienandi Titio, non ſuffragatur ejus hæredi, ibid. n. 59.

cati cum qualitate maſculinitatis, ead. qu. 9. n. 2. ubi vide.
Fœminæ ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt conceſſa pro hæredibus, ead. q. 9. n. 13. & 20.
Fœminæ ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro liberis, ibid. num. 14.
Fœminæ, quando ſuccedunt; ſuccedunt etiam nepotes ex ipſa, ead. q. 9. n. 31.
Fœminæ ſuccedunt, quando conceſſio eſt facta generationi, vel generi, ibid n. 14. & 27.
Fœminæ ſimul cum maſculinis ſuccedunt in emphyteuſi accepta pro filiis maſculis, & fœminis, de ſucceſſ. in bon emph. qu. 10. num. 1. Fallit ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, quod ſtantibus maſculis fœminæ non ſuccedant, nu. 3. Fallit ſecundo, quando emphyteuſis eſt accepta pro conſervanda agnatione, nu. 4
Fœminæ natæ ex maſculis, ſuccedunt in emphyteuſi, quando conceſſio eſt facta iis, qui ſunt de generatione maſculina, eod. tit. qu. 11. num. 1.
Fœminæ non ſuccedunt in emphyteuſi, quando adeſt ſtatutum, quod ſtantibus maſculis non ſuccedant, de ſucc. in bon. emphyt. q. 10. n. 3. Etiam ſi dictum ſit, pro ſe, & filiis maſculis, & fœminis, vel pro ſe, filiis, & nepotibus utriuſque ſexus, ubi declaratur, eodem num. 3.
Fœminæ, & maſculi ſuccedunt in emphyteuſi; conceſſa pro linea, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 25. numer. 3. & idem in fideicommiſſo contr. numer. 4.
Fœminæ non ſuccedunt in fideicommiſſo, quando vocata eſt linea maſculina, vel deſcendentes per lineam maſculinam, vel per virilem ſexum, ead. q. 25. nu. 5. contrarium, n. 6.
Fœminæ non ſuccedit, quando eſt habita ratio conſervandæ agnationis, ead. q. n. 9.
Fœmina non ſuccedit, quando adeſt ſtatutum excluſivum fœminarum, ſtantibus maſculis, ibidem n. 11. Sed hæc ſola conjectura ſtatuti, non ſufficere, n. 12.
Fœminæ, an reintegrentur, quando fuerunt excluſæ per ſtatutum temporaliter loquens, donec extent maſculi, de ſucceſſ. in bon. emph. q. 2. n. 5. & 13.
Fœminæ non ſuccedunt, quando emphyteuſis eſt ſtipulata pro filiis maſculis, & deſcendentibus ſuis, de ſucc. in bon. emph. q. 9. num. 15. Nec quando eſt conceſſa pro ſe. filiis, & nepotibus ibid. n. 2.
Fœmina vide in ver. filia.
FEUDUM, an differat ab emphyteuſi. Prælud. qu. 9.
Feudum poteſt probari, ſine ſcriptura. Præl. q. 14 nu. 6. cont. n. 17.
Feudum de ſui natura, non tranſit ad extraneos hæredes, de cont. emph. q. 1. n. 4.
Feudalia bona, non veniunt in generali obligatione bonorum, eod. tit. nu. 14. ubi dantur duæ cautelæ, ut veniant.
Feudum acquiſitum pro ſe, & filiis, & nepotibus, per ingreſſum emphyteutæ in Monaſterium, acquiritur Monaſterio, durante vita Vaſalli, eod. q. 14. num. 10. & 12.
Feudum S. R. E. an hodie poſſit alienari, vel renovari, ſtante Bulla Pij Quinti, de alienat. quæſt. 11. numer. 10. & ſeq.
Fideicommiſſum conſtitui poteſt in bonis Emphyteuticis, facta expreſſa mentione de illis, de ſucc. in bon. emph. q. 3. n. 38.
Fideicommiſſum, ſive prohibitio facta, quod bona non poſſint alienari extra familiam, poterunt alienari inter eos, qui ſunt de familia, de var. caduc. q. 1. n. 4.
In fideicommiſſo admittuntur proximiores, ſecundum ordinem, quo ultimo decedenti ab inteſtato ſucceditur, de ſucceſſ. in bon emph. q 2. n. 9.
Fideicommiſſarius eſt hæres primi teſtatoris, non autem hæredis gravati. de laudem q. 11. nu. 3.
Fideicommiſſum ſuccedit excluſo Fiſco, de ſucc. in bon. emph. q. 4 num. 12.
FILIA recipientis emphyteuſim, non ſuccedit, quando emphyteuſis eſt recepta pro ſe, & linea maſculina, de ſucc in bon. emphyt. q. 25. num. 13. Contra nu. 14. Sed prima eſt communis, nu. 15.
Filia fœmina ſuccedit, quando eſt duobus conceſſa emphyteuſis pro maſculis, & fœminis, cum prælatione maſculorum: nam ſi decedat unus cum filia, & fratre, vel ejus filio, filia præfertur, de ſucc. in bon. emph. q. 11. nu. 6.
Filia vide in ver. Fœmina.
Filius naturalis, an veniat in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis, de cont. emphyt. quæſt. 7. numer. 4. remiſſivè.
Filii, non poſſunt retinere emphyteuſim, & renunciare hæreditatem, quando eſt facta pro ſe, filiis, & hæredibus eod. tit. q. 3. n. 11.
Filii poſſunt repudiare hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim, ſi eſt ſtipulata pro ſe, filiis, & nepotibus, eod. tit. q. 4. n. 5. ſed limita, nu. 7.
Filij emancipati, an comprehendantur in emphyteuſi, acceptapro ſe, & filiis, eod. tit. q. 5.
Filii adoptivi, an comprehendantur in emphyteuſi, accepta pro ſe. & filiis, eod. tit. qu. 6. Et an filii arrogati, ibid.
Filii ſequuta morte patris alienantis emphyteuſim antiquam, pacto, & providentia acquiſitam, poſſunt revocare alienationem, eod. tit. q. 24. n. 22. Sed, ſi eſſent hæredes patris, non poſſent, n. 3.
Filii naturales, ſive baſtardi ſunt infames, eod. tit. q. 34. num. 4. ubi nulla multa remiſſive contra iſtos filios invenies.
Filius, an intret in locum patris, in bonis emphyteuticis, de ſucceſſ. in bon. emphyt. q. 1. n. 6.
Filius legitimatus, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, vide in verb. Legitimatus.
Filius illegitimus, an nominari poſſit ab eo, qui habet facultatem nominandi unam perſonam in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de diverſ. quæſt. quæſt. 26. & quid in profana, ibidem in fine.
Filius adeundo hæreditatem patris, ſimpliciter gravatus, ſibi præjudicat, & debet emphyteuſim reſtituere fideicommiſſario, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 3. nu. 15. 16. & 19.
Filius illegitimus, naturalis, ſive baſtardus, non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de ſucc. in bon. emph. q. 6. Amplia, quod nec tranſeat ad nepotes legitimos, natos ex naturali, n. 2. Declara, ut nu. 13. 14.
Filius illegitimus, non ſuccedit in locatione perpetua Eccleſiæ, ead. q. n 3.
Filius naturalis concipi non poteſt, ſine peccato mortali, ibidem.
Filius illegitimus, ſive naturalis poteſt acquirere emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſi Eccleſia, vel Prælatus velit, ead. qu. 6. n. 4 Habet locum etiam, ſi Eccleſia tolleraſſet, nu. 9. & de diverſ. q. 26.
Filiis illegitimis, in dubio, Eccleſia non intelligit concedere in emphyteuſim ejus bona, ead. q. 6. n. 5. & dicta q. 26
Filius illegitimus, ſive baſtardus, ſi eſt vir probus, & vitæ commendabilis, recipitur ab Eccleſia, ead. q. n. 6. & ead. q. 26. nu. 6.
An probari, debeat Prælatum, ſive Eccleſiam habuiſſe notitiam de qualitate filii illegitimi, dicta q. numer. 7. & 12.
Filio illegitimo facta conceſſio ab Eccleſia in emphyteuſim, ejus deſcendentes admittuntur, ead. q. n. 7.
Filius illegitimus ſuccedit in emphyteuſi privata, ibidem, nu. 9. ſed eſt incapax emphyteuſis Eccleſiaſtica, de diverſ. q. emph. q 26. nu. 2. Etiamſi ſit legitimatus poſt primam conceſſionem, ibidem.
Filius naturalis, quis dicatur, & quas conditiones habere debet, ead. q. 6 nu. 10.
Filius exhæredatus, an ſuccedat in emphyteuſi, de ſucc. in bon. emph. q. 21.
Filius, ſi eſt hæres patris, an poſſit impugnare factum defuncti, vide in verbo hæres.
Filius hæres, præſumitur habere notitiam rei emphyteuticæ, de ſol. can. q 1. nu. 238.
Filij ſuccedunt æqualiter in emphyteuſi Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & filiis, etiam, ſi ſint inſtituti hæredes in diſparibus portionibus; ſed ſi ſit accepta pro filiis & hæredibus, ſuccedunt pro portionibus hæreditariis, de ſucc. in. bon. emphyt. q. 1 n. 5.
Filius in re certa inſtitutus, an ſuccedat in emphyteuſi accepta pro ſe, & hæredibus, vel ſucceſſoribus, de ſucc. in bon emph. q. 1. n 20,
Filiusfamilias non poteſt concedere in emphyteuſim bona, in quibus pater habet uſumfructum, ſine ejus conſenſu, qu. 17. & de cont. emph. de diverſ. qu. q. 17. nu. 10.
Filius legitimatus, vide in verbo Legitimatus.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium, an ſuccedat in emphyteuſi. vide in verb. Legitimatus.
Filius legitimatus per reſcriptum Principis, an ſuccedat in emphyteuſi, vide in ver. Legitimatus.
Filius legitimatus per ſubſequens matrimonium admittitur ad Epiſcopatum ſine diſpenſatione, non autem ad Cardinalatus dignitatem, de ſucc. in bon. emph. qu. 5. n. 4
FISCUS, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emph. q. 4.
Fiſcus in caſibus, in quibus ſuccedit in emphyteuſi, debet ſolvere laudemium. de laudem. q. 21. n. 1.
Fiſcus, in caſibus in quibus non reperitur privilegiatus, habetur loco extranei, ead. q. 31. nu. 2.
Fiſcus dicitur bonorum poſſeſſor, & loco hæredis habetur & bona tranſeunt in eum, cum onere ſuo, ead. qu. 31. n. 3.

INDEX.

Fiſcus tenetur ſolvere canonem, alias cadit à iure ſuo, ead. quæſt. num. 3.

Fiſcus habetur loco extranei hæredis, d. q. 31. nu. 4.

Fiſcus, & Eccleſia æquiparantur, ead. q. n. 6.

Fiſcus, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, propter delictum emphyteutæ, de ſucc. in bon. emph. qu. 4. & in ver. emphyteuſis.

Fiſcus, an poſſit ſolvere canonem pro emphyteuta delinquente, de ſol. can. q. 1. n. 324.

FLUMEN, lambendo fundum vicini, ſi fundo emphyteutico adjiciat eſt emphyteutæ de ſol. can. qu. 13. n. 14.

Forma eſt individua, de cont. emph. q. 8. n. 7.

Forma non obſervata. actus corruit. ead. q. n. 12. nec poteſt Prælatus formam antiquam inveſtituræ mutare, in præjudicium Eccleſia, vide in verb. Prælatus.

FRANCISCUS Barberinus S. R. E. Cardinalis laudatur, de var. cad. q. 18.

FRAUS, non conſideratur, quando lucrum nullum adeſt. de ſol. can. q. 1. n 62.

Fraus, quomodo cognoſcatur, ſi emphyteuta denuntiet Domino minus, vel plus pretii pro emphyteuſi vendenda, de alien. qu. 1 num. 340.

Fraus, ſi detegatur in pretio, Dominus poterit redire ad retractum, & Prælationem, reſtituto laudemio, vel agere ad caducitatem, & quomodo fraus cognoſcatur. ibid.

Fraus, quomodo cognoſcatur, quando matrimonium eſt contractum in mortis articulo, de ſucc. in bon. emph. qu. 5.

Fraus in dubio, non eſt præſumenda, ead. q. 5. n. 5.

Fraus, quando præſumenda eſt in alienatione facta ab emphyteuta, in præjudicium comprehenſorum, de alienat. q. 1. n. 62 & 100. Et quando non fuit ſoluta penſio per emphyteutam, ad excludendos comprehenſos, de ſolut can. qu. 2. n. 62. cum ſequentibus.

Fraus ex brevitate temporis colligitur. ibid.

Fraudibus eſt obviandum, de contract. emphyt, quæſt. 23. numer. 5.

Fraudibus, non eſt aperienda via, de ſol. can. q. 2. nu. 52. cum ſequentibus.

FRATRES dividentes, cenſentur in diviſione, ipſis, & eorum ſucceſſoribus providere, & non ſe ipſos excludere, favore extranei, de renunc. q. 6. n. 8.

FRUCTUS rei conceſſæ in emphyteuſim, reſervato conſenſu Apoſtolico, ſunt reſtituendi Eccleſiæ, donec conditio extiterit obtento beneplacito, & exequuto, de contract. emph. q. 16. n. 5. ſed declara num. 6.

Fructus rei conceſſæ in emphyteuſim ab Eccleſia, quæ non tendit in evidentem utilitatem, reſtitui debent à die inveſtituræ, ſi eſt Monaſterium, ſecus, ſi eſt Rector variabilis, vel beneficiatus, & à die, quo Rector habuit poſſeſſionem beneficii, reſtitui debent, vel debet fieri compenſatio cum melioramentis, eod. tit. q. 22. num. 3. & 4.

Fructus pendentes, & maturi, & proxime recolligendi, ſi non ſunt in horreo repoſiti. aut à ſolo ſeparati, pertinent ad Dominum, quando emphyteuſis revertitur ad eum, propter alienationem, canonem non ſolutum, vel deteriorationem de alienat. qu. 1. nu. 128. & de var. caduc. q. 2. n. 1. 32. Et idem dicendum eſt propter finitam emphyteuſim, de contract. emph. q. 33. n. 10. & de ſol. can. qu. 1. n. 236. quod ſpectam ad Dominum fructus etiam percepti.

Fructus rei emphyteuticæ ſpectant ad Dominum, poſt declarationem caducitatis, à die declaratæ caducitatis, de var. cad. qu. 12. n. 9 & vide latè de ſol. can. q. 1. n. 235. & 236. ubi quando emphyteuſis eſt finita ſpectat ad Dominum.

Fructus rei emphyteuticæ ad Dominum devolutæ, an debeantur emphyteutæ, vel eius hæredibus, pro parte colonica, vide in tit. de melior. q. 1. n. 13. & in ver. expenſæ.

Fructus rei emphyteuticæ, an debeantur Domino, ſi emphyteuſis ad eum revertatur, ſtatim tranſacto biennio, vel triennio, an verò poſt caducitatis declarationem ab illa die, de ſol. can. qu. 1. n. 235. & 236. & ſupra etiam.

Fructus rei Eccleſiaſticæ, recollecti inter nobiles computatur, de ſucc. in bon. emphyt. quæſtione 4. numer. 9. Et ſeparati à ſolo non ſunt amplius privilegiati de melior. quæſtione 10. in fine, & de diverſ. quæſt. emphyt. q. 17. num. 8. & q. 22. eod. tit. n. 8.

Fructus æſtimantur ad rationem quinque pro centenario, de cont. emph. q. 22. num. 29. & quomodo intelligatur, ibid. & ad d. rationem taxantur Hond. conſ. 30. num. 20. lib. 1. Rot. dec. 81. nu 31 par 6.

Fructus civiles ſunt canones, penſiones, cenſus, reſponſiones, laudemia, & ſimilia, de laud. qu. 21. n. 3. & qu. 26. num. 2.

Fructus rei emphyteuticæ, an vendi poſſint licentia Domini, vita durante emphyteutæ, vide in ver. Emphyteuta, & in ver. Commoditas.

Fructus, & emolumenta, tenetur reſtituere emphyteuta, finita emphyteuſi, etiam in foro conſcientiæ, deductis tamen expenſis pro ipſis recolligendis, de var. caduc. q. 18. in fine.

Fructus pendentes beneficii, ſunt ſucceſſoris, & non exacti: etiam ſi ſint adhibitæ diligentiæ in exigendis, de laudem. q. 28. num. 3. Declara, niſi beneficiatus habuiſſet facultatem diſponendi à Summo Pontifice, nam tunc ad eius hæredes pertinent, num. 4. Declara ſecundo, quod hodie pertinent ad Cameram Apoſtolicam, num. 6.

Fructus reſtitui debent Eccleſiæ, quando inveſtitura eſt facta ſine utilitate Eccleſiæ, de contr. emph. q. 22. n. 3. & 4. Etiam, ſi ſit confirmata per Commiſſarios, & quando bona ſine ſolemnitatibus ſunt alienata.

Fructus, an teneatur potius emphyteuta vendere Domino directo, quam alteri, de diver. q. emph. q. 19.

Fructus, qui naſcuntur in bonis Caſtrenſibus filii, vel quaſi, vel bonis Eccleſiaſticis emphyteuticis, & feudalibus, non dicuntur amplius bona caſtrenſia, vel quaſi, ſed bona adventitia filij de diver. q. emph. q. 17. num. 8.

Fructus non deducit hæres emphyteutæ, uſufructuarii, beneficiarii, & gravati fideicommiſſo, ſed tantum expenſas factas, cauſa colligendorum fructuum, de melior, qu. 1. nu. 13.

FULGINIA Civitas, patria Auctoris, laudatur, de ſolut. can. q. 13. num. 16.

Fulginia Civitas appellatur Roma parva, ead. q. nu. 18.

FUNDUS dotalis, an alienari poſſit, in caſibus permiſſis, quando adeſt pactum de non alienando, de alienat. qu. 1. nu. 214.

G

GABELLAM ſolvere debet emphyteuta Eccleſiæ, de fructibus pro introductione, de diverſ. qu. emph. qu. 22. nu. 8.

Gabellam ſolvere debet, emens fructus à Clerico, ſeu Eccleſia, ibidem.

Gabellam non debet ſolvere Clericus, de fructibus, dono miſſis. & ſi erit controverſia inter ipſum, & Publicanum, ſtatur iuramentum ſuo, dicta quæſt. & nu. eod.

Gabellam debet emphyteuta ſolvere ſuis ſumptibus quando portat canonem ad domum Domini, de ſol. can. quæſt. 1. nu. 122.

GRATIA, an expiret morte concedentis, & morte eius, cui gratia fuit conceſſa, de contract. emph. q. 40. n. 3. & q. 21. in fine.

Gratia eſt perfecta, ſupplicatione ſignata, abſque expeditione Brevis, de cont. emph. q. 20.

GENERATIONIS appellatione, veniunt fæminæ, & deſcendentes ab ea, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 27.

Generatio præſumitur finita, quando nemo comparet, qui prætendat eſſe de comprehenſis, de renovat, qu. 1. nu. 66.

Generationem eſſe finitam, probatur, quando inveſtitura eſt ſupra centum annos, & quod quis deceſſerit, ſine filiis, præſumitur, non probetur habuiſſe, de renovat. qu. 1. nu. 66.

H

HÆREDITATIS aditio, cum beneficio legis & inventarii, prodeſt in emphyteuſi hæreditaria, vel feudo hæreditario, de cont. emph. q. 24. n. 5. Contrarium nu. 6. Habet locum, ſive ſit emphyteuſis nova, ſive antiqua in emphyteuſi autem, non hæreditaria, an poſſit, num. ſeptimo.

Hæreditatis petitio utilis, & non directa datur, contra titulo poſſidentem, de diverſ. q. emph. qu. 13. n. 11.

Hæreditatis petitio, in quibus cauſis non datur, contra titulo poſſidentem: nec etiam datur interdictum, quorum bonorum, & è contra ead. q. n. 13.

Hæreditatis appellatione, non venit emphyteuſis, niſi ſit hæreditaria, vel mixta, de renunc. q. 7. nu. 4.

HÆREDIS appellatione, in materia emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quæ non eſt tranſitoria ad hæredes extraneos, veniunt ſoli hæredes ſanguinis, id eſt deſcendentes, de Prælud. q. 15. num 18 Et de contr. emph. qu. 1. nu. 5. & 6 ubi, Quid, ſi adſit clauſula, Ad habendum, &c Et quid, ſi ſit factamentio filiorum.

Hæredum appellatione, veniunt etiam fæminæ, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 13. declara n. 23. & 24.

Hæredes, an debeat eſſe primi acquirentis, vel ultimi decedentis, de cont. emph. q. 3. n. 10. & q. 24. num. 25. quando

INDEX.

quando ſcilicet tractatur de emphyteuſi hæreditaria, vel mixta.

Hæres, an poſſit contravenire facto defuncti, de cont. emph. q. 14. n. 33. ſed vide late de renunc. q. 10.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, adita hæreditate, cum beneficio legis, inventarii, in emphyteuſi non hæreditaria, vel Eccleſiaſtica, ſed non in hæreditaria ead. q. n. 7. Declara n. 8. 24. & 25. Sed vide dictam q. 10. de renunc.

Hæres tenetur ſervare factum defuncti, in caſu, in quo non poſſet præiudicare filiis, de ſucc. in bon. emph. qu. 8. n. 5. Ubi declaratur, quando hæres adivit hæreditatem ſimpliciter, ſed quando cum beneficio legis, & inventarii, tenetur uſque ad congruentem quantitatem, ibidem. Sed vide dictam quæſt. 10. de renunc. ubi latè.

Hæres, ſi non vult adire hæreditatem, non valebit legatum uſusfructus in præjudicium venientium ab inteſtato, in bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emph. q. 8. nu. 6.

Hæres gravatus, ſi ſine filiis deceſſerit, & ingrediatur Monaſterium bonorum incapax, an ſubſtitutus debeat admitti ſtatim, ſequuta profeſſione gravati, de ſucc. in bon. emphyt. q. 14. n. 4.

Hæres inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, non venit in emphyteuſi accepta pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis, eod. tit. q. 17. n. 1.

Hæres inſtitutus in re certa, dato hærede univerſali, habetur loco legatarii, ead. q. n. 2.

Hæres tenetur approbare factum defuncti renunciantis emphyteuſim, ad favorem alicuius, de renunc. q. 4. n. 7.

Hæres patris; non poteſt contravenire facto patris defuncti, quando emphyteuſis eſt hæreditaria; etiam confecto inventario, de renunciat. q. 10. n. 1. & 2.

Hæres patris in emphyteuſi mixta, tenetur ſervare factum defuncti, eadem quæſt. nu. 3. Et an confectio inventarii proſit, num. 4.

Hæres patris in emphyteuſi ex pacto & providentia, tenetur approbare factum defuncti, ead. qu. num. 5. & 11.

Hæres patris, non poteſt contravenire facto defuncti, in bonis fideicommiſſo ſubjectis, & per partem alienatis, eadem q. n. 6. Contrarium nu. 10. ubi prima opinio declaratur.

Hæres patris, non poteſt contravenire facto defuncti, ſi defunctus promiſit non contravenire, & obligavit ſe, & ſuos hæredes, eadem q. n. 8. Et idem, ſi ſimpliciter promiſit, n. 9.

Hæres hæredis, non poteſt impugnare factum defuncti, ead. qu. nu. 15.

Hæres, ſi adeat hæreditatem, cum beneficio legis, & inventarii, quatenus vires hæreditariæ ſuppetant, tenetur ſervare factum defuncti, nec poteſt rem alienatam vendicare, & ſolvere intereſſe, ead. q. n. 16. Contrarium, n. 18. 20. & 22.

Et quomodo hoc ſit intelligendum, Ibid.

Hæres filius non poteſt contravenire facto patris, ſi prælegavit emphyteuſim, de renunc. q. 10. num. 9. Sed vide de cont. emph. qu. 24. numer. 12.

Hæredes admittuntur ad redimendum, etiam, ſi de illis mentio facta non ſit, de laud. q. 4. n. 12.

Unuſquiſque cenſetur vel ſibi, & hæredibus proſpicere, ead. qu. num. 11.

Pacta omnia ad hæredes tranſeunt activè & paſſivè, etiam ſi de illis non ſit facta mentio, ibidem.

Hæres, cum inventario, indiſtinctè poteſt impugnare factum defuncti ſecundum unam opinionem; licet hæreditas ſit ſolvendo, de renunc. q. 10. nu. 20. Sed contrarium, n. 21. & ſequentib.

Hæres, ſi non legitimè confecit inventarium, non poteſt impugnare factum defuncti, ead. qu. n. 23.

Hæres, poteſt impugnare factum defuncti, quando contractus eſt nullus, ead. q. nu. 24. Etiam, ſi adſit iuramentum defuncti, & non confecto inventario, ibidem.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, ſi ſimpliciter defunctus renunciavit, ſine aliqua obligatione, ead. q. num. 25.

Hæres poteſt contravenire facto defuncti, quando defunctus promiſit pro ſe tantum, vel de facto ſuo tantum, ead. q. num. 26 Vel quando renunciavit juri ſuo tantum vel jus ſuum tantum alienavit, n. 28. Vel ſolum conſentit, n. 27.

Hæres filius, non poteſt contravenire facto patris: ſed ſi dato cohærede univerſali, inſtituatur in re certa, pro ſua legitima, poterit contravenire, ead. qu. nu. 31.

Hæres filius poteſt contravenire, ſi non eſt univerſalis, & tantum habeat legitimam, ibid. num. 29. Cont. 30. & ſequenti

Hæres pro parte, an poſſit contravenire facto defuncti, pro alia parte, in qua non eſt hæres, ead. qu. 10. n. 13.

Et an teneatur defendere emptorem in ſolidum, & de evictione, ibidem.

Hæres gravati, an poſſit repetere expenſas factas, cauſa recolligendorum fructuum, de melior. q. 1. n. 13.

Hæres gravatus, negando fideicommiſſum, perdit trebellanicam, de var. caduc. q. 5. n. 6.

Hæres, ſi ignoranter neget ſe eſſe emphyteutam, non privatur jure ſuo, ibid. num. 8.

Hæres, etiam major 25. annis, ſi non ſolvat canonem, propter ignorantiam, non privatur jure ſuo, ſed reſtituitur in integrum, de ſolut. can. qu. 1. nu. 259. Declara, quando verba inveſtituræ ſunt concepta non perſonaliter, ſed in rem, n. 160. Sed hæc opinio rejicitur. Declara ſecundo, niſi Dominus vellet probare ſcientiam hæredis, n. 161.

Hæres, cum beneficio inventarii tenetur de evictione, pro viribus hæreditariis, de renunc. qu. 10. n. 18 & 21.

Hæres extraneus, mittendus eſt in poſſeſſionem bonorum emphyteuticorum, tam Eccleſiæ, quam privatorum, ex remedio l. fin. Cod. de ed. D. Adr. toll de diverſ. quæſt emphyt. quæſt. 6. nu. 1. & 7. ubi amplia, & declara.

Hæres, an teneatur ſolvere laudemium, de laud. q. 13 & vide diſt. q. 31. num. 5.

Hæres filius, præſumitur habere notitiam rei emphyteuticæ, de ſol. can. q. 1. n. 238.

Hæres, an alius debeat probare, extare alia bona æquivalentia in hæreditate, de renunc. q. 10. num. 19.

Hæres debet probare intereſſe, & cauſam magnam, ob quam nolit ſtare facto defuncti, ead. q. n. 15 in fine.

HONDEDEI opinio conſ. 38. numer. 17. lib. 2. non eſt tuta. Prælud. q. 16. n. 3. & conſ. 31. n. 43. ejuſdem vol. de cont. emph. q. 21. num. 11.

HONORATUS de Honoratis Epiſcopus Urbaniæ, & S. Angeli laudatur, de cont. emph. q. 39. n. 5. & in Epiſtola dedicatoria ad Eminentiſſ. & Reverend. Card. Ant.

HYPOTHECA, non eſt inducta contra emphyteutam pro ſolutione canonis, ſed actio perſonalis de cont. emph. q. 21. numer. 4. Fallit quando emphyteuta obligavit omnia bona ſua numer. 7. Sunt obligata bona invecta, & illata, n. 19.

Hypotheca non inducitur, niſi in caſibus in iure expreſſis, ead. q. n. 4.

Hypotheca, an extinguatur per renunciationem factam Domino directo, vel ſi revertatur ad ipſum, ex aliqua cauſa, de renunc. q. 3.

Hypotheca, an reviviſcat, ſi iterum res emphyteutica concedatur eidem, ead. q. 3. n. 13.

Hypothecare an poſſit emphyteuta bona emphyteutica, de alienat. q. 1. n. 237. ubi latè diſcutitur.

Hypotheca tacita non datur, niſi expreſsè inveniatur, de laud. q. 2. n. 3.

Hypotheca tacita, non datur pro legitima. ead. q. n. 14.

Hypotheca reſolvitur, reſoluto iure emphyteutico per caducitatem, etiam favore dotis, de cont. emph. qu. 38. n. 8. Et quid, ſi revertatur ad ipſum, uti privatum, de renunc. q. 3. n. 8. 9. & 10. Et quid, ſi iure prælationis vel per generationem finitam, num. 4. Et quid, ſi Dominus conſentiat, n. 6.

In hypotheca, quis præfertur, ſi emphyteuſis duobus fuerit hypothecata, de alien. q. 3. n. 5.

I

IDENTITAS rei concludenter probari debet per Dominum agentem rei vendicatione, & ad caducitatem, de var. caduc. q. 11 n. 9.

Identitas probatur per duas demonſtrationes, de alien. q. 10. in dec. Ubaldi, nu. 5. & vide in ver. Confines, & de cont. emph. q. 26. n.

IGNORANTIA caducitatis, præſumitur in Domino, & maximè ſtante ejus abſentia, & libri reperiantur in Eccleſia, de var. caduc. q. 8 n. 3.

Ignorantia præſumitur in Domino abſente, etiam in caſibus, in quibus ſcientia præſumeretur, ead. q. n. 4.

Ignorantia Domini præſumitur, quando eſt abſens, etiam data ſcientia caducitatis Affictuariorum, vel Conductorum, Arendariorum, & Procuratorum. ead. quæſt. numer. 3. & 5. & in Procuratore, vide ibi numer. 7. & ſeq.

Ignorantia debet eſſe veriſimilis, & probabilis, alias habetur pro ſcientia, de var. caduc. q. 12. n. 28.

Ignorantia non præſumitur in Domino, habente penes ſe libros cenſuales, & inſtrumenta, ead. quæſt. n. 29.

Ignorantia caducitatis in Domino præſumitur, de var. caduc. q 14 n. 14.

Ignorantia provatur conjecturis, & præſumptionibus, ead. quæſt. num. 14.

Ignoran-

INDEX.

Ignorantia, an probetur iuramento, latè in dicta qu. 4. nu. 15. uſque ad 25.

Ignorantia proclamatum, & bannimentorum, quomodo præſumatur, ead. q. 12. n. 22.

Ignorantia, non præſumitur in eo, qui penes ſe habet inſtrumentum inveſtituræ, de ſol. can. q. 1. n. 240.

Ignorantia, non præſumitur eorum, quæ publicè apud omnes ſunt, ead. q. 1. n. 268.

Illegitimus, vide in ver. Filius.

IMMISSIO datur comprehenſo in inveſtitura, ſaltem ad exemplum, l. fin. C. de edic. Divi Adr. toll. de alienat. quæſt. 10. in dec. coram Domino Ubaldo, num. 2. Sed non datur, quando adeſt legitimus contradictor, qui ſit in poſſeſſione, nu. 3. Et contra poſſeſſorem auctoritate Judicis habentem parem titulum, n. 6. & vide de diverſ. q. 6.

IMMUNITAS conceſſa ob numerum filiorum 12. ab omnibus oneribus, non extenditur ad laudemium, de laudem. quæſt. 2. num. 6.

IMPENSA facta per emphyteutam, in disboſcando nemora, & ad culturam reducendo, ſi ſit modica, non eſt reficienda; ſecus ſi eſt magna, de melior. quæſt, 2. numer. 13.

Impenſa facta in plantandis arboribus, vineis, & ſimilibus, idem dicendum eſt, ead. quæſt. numero 14. reliqua vide in verb. Expenſæ.

INCENDIUM, quomodo probetur, & quomodo culpa, & non culpa, de var. caduc. quæſt. 3. numero 10. Et an conductor, vel emphyteuta teneatur de incendio, de melior. quæſtione 9. num. 14.

INCERTITUDO penſionis, an faciat valere contractum emphyteuſis, de cont. emph. q. 46.

INCORPORATA, quando dicantur bona reverſa ad Eccleſiam, de cont. emph. quæſt. 9. numer. 16. & ſeq. uſque finem qu.

Incrementum, vide Argumentum.

Inſignia. vide in verb. Arma.

INDIVIDUUM, & dividuum, quod dicatur, de ſolut. can. q. 1. n. 123.

INFANS, & infantiæ proximus, quando dicatur, de ſolut. can. q. 1. n. 115

Infans, an excuſetur ob non ſolutum canonem, ead. qu. num. 201. cum aliis ſeqq.

Infirmitas, an excuſet emphyteutam à ſolutione canonis, de ſolut. can. q. n. 330.

INGRATITUDO eſt maximum vitium, de var. caduc. quæſt. 23. ubi multa de ingratitudine referuntur.

Ex ingratitudine, an emphyteuta privetur iure ſuo, ead. quæſtione 23.

INTERPELLATIO non requiritur, ut emphyteuta cadat à iure ſuo, ob non ſolutum canonem, de var. caduc. quæſtione 1. num. 16

INTERPRETATIO fieri debet contra illum, qui ſe fundat in inſtrumento, de alienat. q. 10. n. 6.

Debet fieri, ut quam citius emphyteuſis revertatur ad Eccleſiam, de contr. emphyt. quæſt. 21. nu. 2. & 3. & de alien. quæſt. 1. numer. 77.

INTERESSE damni, conſideratur, ſecundùm tempus præſens, & futurum, de var. cad. qu. 2. n. 44.

INSTRUMENTUM emphyteuſis, probat dominium concedentis de cont. emph. q. 26. n. 1. Contrarium, n. 2. Amplia etiam, ſi inſtrumentum ſit antiquum, num. 4. Amplia ſecundo, etiam, ſi agatur rei vendicatione contra recipientem, numer. 3. & 7. ubi declara.

Inſtrumentum differt à contractu, ead. q. n. 1.

Inſtrumentum probat dominium, quando Princeps conceſſit rem in emphyteuſim, ead. quæſt. num. 36. & intellige. ut ibi.

Inſtrumentum, ut cenſeatur antiquum, quot anni requiruntur, ibidem, nu. 37.

Inſtrumentum, an pars cogi poſſit ad conficiendum, quando contractus eſt perfectus. Præluđ. quæſt. 14. n. 28. Et an cum obligatione Cameralis Guarantigiæ, & Ritus magnæ Curiæ, num. 29. & ſeq.

Inſtrumenta dotalia, an requirantur, ut filii legitimentur per ſubſequens matrimonium, de ſucceſſion. in bon. emphyt. quæſtione 5. num. 42.

Inſtrumentum, ſi eſt nullum, an emphyteuta cadat à iure ſuo, ob alienationem irrequiſito Domino, vide in ver. Alienatio, Contractus, & Minor.

Inſtrumentum, cogitur edere emphyteuta Domino non ſolum emphyteuſis, ſed etiam venditionis, ad probandum fraudem pretii, de contr. emphyt. qu. 27. nu. 2.

Inſtrumentum non habere, ſtatur iuramento, ead. q. n. 10.

Inſtrumentum renovationis, & recognitionis, debet facere emphyteuta Domino, de renovat. quæſt. 11. numer. 1. & in ver. Renovatio.

INSULA nata inter feudum meum, & tuum eſt communis, de ſol. can. q. 13. n. 15.

INSTITUTUS in re certa, an ſuccedat in bonis emphyteuticis, de cont. emph. q. 1. n. 20.

Interpellatio, & oblatio fieri debet, parte præſente, de ſolut. can. q. 2. in fine.

Interpellatio facta procuratori ad lites, qui non habet mandatum ad recipiendum canones, non valet, nec citatio, eadem quæſt. 2. in fine.

INTERPRETATIO in obſcuris facienda eſt, ut minima obligatio inducatur. Præluđ. quæſt. 8. num. 11. & 16. In dubio facienda eſt ad favorem Eccleſiæ, vide in ver. Dubium. Et ut quam citius emphyteuſis revertatur ad Eccleſiam, eod. verb.

INTERDICTUM retinendæ poſſeſſionis, competit Domino directo, ad expellendum emphyteutam, quando emphyteuſis eſt finita, de diverſ. q. emphyt. q. 7. ubi declaratur.

Interdictum retinendæ, competit Domino directo, pro omnibus caducitatibus, ead. q. n. 6.

Interdictum quorum bonorum, datur emphyteutæ, ſive comprehenſo in inveſtitura, pro recuperanda emphyteuſi, ſive profana, ſive Eccleſiaſtica, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſtione 13. numero 1.

Interdictum quorum bonorum utile, & non directum, datur pro rebus particularibus, ead. q. n. 2.

Interdictum quorum bonorum ſive petitio hæreditatis, non datur contra titulo poſſidentem, ead. q. n. 4. Sed declara quinque modis à n. 5. uſque ad nu. 12.

Interdictum quorum bonorum datur contra titulo poſſidentem, quando datur petitio hæreditatis, & è contra, eadem quæſtione num. 13.

Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ datur emphyteutæ, ſi fuit ſpoliatus, de diverſ. q. emph. q. 15. n. 1. Et ſpoliator, ſi vult agere petitorio, debet ſtare tantum tempus, quantum ſtetit ſpoliatus, num 4.

Interdictum unde vi, & remedium reintegrandæ, conceditur emphyteutæ contra Dominum directum, ſi ingreſſus eſt poſſeſſionem propria auctoritate, ead. qu. n. 2. Et an concedatur Domino directo contra emphyteutam, negantem ſolvere, & contra tertium poſſeſſorem, ead. q. n. 5.

Interdictum prædictum, conceditur etiam uſufructuario, ead. qu. num. 3.

Intimatio non eſt facienda emphyteutæ declarationis caducitatis, de var. caduc. q. 12. in fine.

Intimatio, an ſit facienda Domino, quando emphyteuta paſſus eſt ſterilitatem, de ſol. can. q. 1. n. 119.

INTRATURA juſta, quæ dicatur. Præluđ. qu. 16. numer. 5.

Intratura, an differat à laudemio. Præluđ. q. 1. nu. 9.

INVENTARIUM nunc prodeſt in emphyteuſi hæreditaria, ſed in non hæreditaria prodeſt: quia filius poteſt contravenire facto defuncti, de cont. emphyt. quæſt. 24. n. 5. & ſeq. Sed quando filius eſt hæres, vide in ver. Hæres & quæſt. 10. de renunc. ubi latè.

Inventarium pro viribus hæreditariis, hæredem de evictione teneri facit. d. q. 10. n. 21.

Inventarium bonorum Eccleſiæ, an probet contra tertium, de cont. emph. quæſt. 26. num. 32.

Inventarium fuit inventum, ut præſervet hæredem à damno, non ut ex eo aliquid lucretur, de renunc. q. 10. n. 15.

INVESTITURA, quæ non tendit in utilitatem Eccleſiæ, non valet & eſt reſcindenda, bonaque ſunt relaxanda ſimul cum fructibus, compenſandis, cum melioramentis à die inveſtituræ nullæ, & confirmatæ ab Exequutoribus, de cont. emphyt. quæſt. 22. numero tertio. Et quomodo hoc intelligatur, quando conceſſio eſt facta à Capitulo, vel à Rectore, vel Beneficiato, nu. 4.

Inveſtitura, conceſſa alicui, nomine abſentis, non tribuit aliquod ius, ante ratificationem de cont. emph. q. 35. numer. 1.

Amplia etiam, ſi Notarius eſt ſtipulatus nomine abſentis, & diſtingue, n. 2. Et quid ſi adeſt iuramentum, num 7.

Inveſtitura facta pro ſe filiis, & nepotibus, & liberis, an extendatur ad trinepotes, de ſucc. in bon. emphyt. quæſtione 9. numero nono

Inveſtitura ſecunda, regulari debet à prima, & ab ea non cenſetur receſſum, niſi expreſsè fuerit dictum, eadem q. nu. 21. ubi declaratur.

Inveſtituræ poſteriores non cenſetur in dubio alterare ſolitum antiquarum, de cont. emph. quæſt. 9. num. 20. & q. 34. num. 22. & d. quæſt. 9. de ſucc. in bon. emph. ubi declaratur, & de renovat. qu. 1. num. 78.

Inveſtitura nova non dicitur, ſi ſit ſoluta aliqua ſumma pro renovatione, de renovat. q. 1. num. 70. Facta filiis poſt lineam finitam cenſetur renovatio, non autem nova conceſſio. num. 72. Etiam, ſi dictum ſit de novo concedimus, n. 71.

Inveſtitura non valet, ſi eſt alteratum ſolitum, ead. quæſt. 1. numer. 70. nec Prælatus poteſt alterare for-

INDEX.

formium in præjudicium comprehenſorum, ibidem.

Inveſtitura prima, ſi erat facta pro ſe, filiis, & deſcendentibus tantùm, & poſtea fieret pro hæredibus ſimpliciter, vel pro filiis, & hæredibus, illud verbum hæredibus intelligatur pro deſcendentibus etiam, ſi additum eſt, ex ſuo corpore natis, ead. q. 9. nu. 23. de ſucc. in bon. emph.

Inveſtitura ſecunda cenſetur facta, etiam cum conſenſu Domini, & præſumitur facta ſine præjudicio comprehenſorum in inveſtitura prima, de cont. emph. q. 39.

Inveſtituram, ſi emptor, vel ſingularis ſucceſſor, non accipiat, incidit in pœnam privationis, de renunc. q. 13. n. 1. Et quomodo emphyteutæ ſuccurratur, ibid. num. 3.

Inveſtitura, ſi eſt facta duobus, quis præferendus, de alienat. quæſtione 6.

Inveſtitura, ſemper cenſetur facta, ſine præjudicio tertii, de var. caduc. q. 12. n. 32.

Inveſtitura nova dicitur, quando nomina mutantur, & pacta nova adjiciuntur, vel additur forma nova, de ſol. can quæſtione 157.

Inveſtituræ tenor eſt attendendus, & non ſtatutum loci, de diverſ. quæſt. emph. q. 22. n. 18. in dec. Cocc.

Inveſtitura intra quantum tempus petenda ſit per emptorem. de alienat. q. 1. nu. 322. & de renovat. q. 13.

Io. Franc. Bonavoglia Fulginaten. laudatur, de var. caduc. quæſt. 18 num 4.

Io. Baptiſta Alterius Romanus Epiſcopus Cametin. laudatur, de laudem. q. 57. in princ.

Ioannes de Righis ab Amanduſa laudatur, de diverſ. q. emph. q. 4. num. 4.

IUDEX debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ, de ſol. can. q. 6. n. 10.

Iudex laicus competens in cauſis emphyteuſis profanæ, de diverſ. q. emph. q. 5. n. 1. & 7.

Iudex laicus eſt competens in cauſa emphyteuſis Eccleſiaſticæ, quando agitur in poſſeſſorio retinendæ, & recuperandæ, ead. qu. 5. n. 2. & 8. contrarium, n. 9. ſed diſtingue n. 11. vide tamen n. 12. & ſeq.

Iudex laicus eſt incapax juriſdictionis, in cauſa Eccleſiaſtica, eadem, quæſt. n. 12.

Iudex laicus non habet juriſdictionem in Clericos, ibid.

Iudex laicus non ſupplet negligentiam Iudicis Eccleſiaſtici, ſed Iudex Eccleſiaſticus ſupplet negligentiam Iudicis laici, ead. qu. num. 13.

Iudex laicus non habet poteſtatem ſuper bonis Eccleſiæ, de diverſ. quæſt. emph. q. 21. in dec. Cocc. num. 3. Nec ſuper utile dominio emphyteuſis Eccleſiæ, num. 4. ubi redditur ratio, & ponuntur exempla.

Iudex Eccleſiaſticus ſolum cognoſcit cauſam utilis dominii emphyteuſis Eccleſiæ, propter connexitatem, quam habet utile dominium, cum directo, ead. dec. Cocc. n. 5. & in dec. Merl. n. 1. ibi poſita. Etiam, ſi inter ſolos emphyteutas agatur, n. 8. & ſeq.

Iudex laicus non poteſt cognoſcere cauſam poſſeſſionis beneficij, eadem decit. Cocc. numero 11. & de diverſ. quæſt. emph. quæſtione 5.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit cauſam, quando eſt communis, cum laico, & clerico, ead. dec. Cocc. nu. 6.

Iudex laicus non eſt competens, Clerici, venientis ad cauſam, pro defenſione emphyteutæ, Eccleſiæ, ibidem. n. 12.

Iudex laicus, an ſit competens, quando Clericus turbatur in poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, vel cum laicus turbatur à Clerico, aut quando uterque eſt Clericus, vel laicus, eadem quæſtione numero 14.

Iudex Eccleſiaſticus, an ſit competens pro Clerico turbato à laico, in quaſi poſſeſſione rei Eccleſiaſticæ, ibidem, numero 15. Vbi cumulatè cognoſcere poteſt, quia etiam Eccleſiaſticus poteſt eſſet Iudex.

Iudex Eccleſiaſticus, non poteſt declarare caducitatem, eò quia emphyteuta fuit condemnatus à Iudice laico propter homicidium, de ſucc. in bon. emph. q. 4. num. 15.

Iudex providere debet, ne rixæ, & ſcandala oriantur, de var. caduc. q. 20. n. 14.

Iudex poteſt ſupplere conſenſum, ſi Dominus non valet conſentire alienationi, de alienat. q. 1. n. 228.

Iudex laicus, non eſt competens, quando cauſa agitur inter duos laicos, vel inter Clericum actorem, & laicum reum, ſuper poſſeſſorio rei ſpiritualis, ſed Iudex Eccleſiaſticus, de diverſ. quæſt. emph. q. 5. n. 12.

Iudex Eccleſiaſticus non autem laicus debet definire cauſam omninò Eccleſiaſticam, de diverſ. quæſt emph. qu. 22. in deciſione Merl. ibi poſita, num. 1 2 & 3.

Iudex Eccleſiaſticus, & non laicus cognoſcit de poſſeſſione rei ſpiritualis, quemadmodum de ipſa proprietate in ead. dec. Reveren. Merlini, n. 13.

Iudex Eccleſiaſticus cognoſcit poſſeſſorium matrimonii, & non laicus, ead. dec. nu. 16.

Iudex Eccleſiaſticus, & non laicus cauſam decimarum datarum in feudum ſæcularibus cognoſcere ſdebet, eadem deciſ. numero 15.

Iudæus poteſt emphyteuſim Eccleſiaſticam acquirere, de ſucc. in bon. emph. q. 6. nu. 8.

Iudæus. an poſſit moram purgare, de ſol. can. q. 6. n. 7.

Iuramentum appoſitum in inſtrumento conceſſionis in emphyteuſim, factæ pro abſente an ſufficiat abſque ratificatione, & acceptatione, de cont. emph. q. 35. num. 7.

Iuramentum recipit illas qualitates, & conditiones quas recipit contractus, de renunc. q. 2. nu. 25.

Iuramentum operatur ratificationem, in renunciatione, vel donatione, facta abſenti, ead. q. n. 31.

Iuramentum ſuppletorium, an poſſit peti in materia melioramentorum, & an Iudex poſſit moderari, de melior. qu. 61. & an per juramentum melioramenta probari poſſint, ibidem.

Iuramentum facit valere contractum minoris, vel mulieris, licet ſit factus, ſine ſolemnitatibus ſtatuti, vel Conſtitutionis; Quod intellige, niſi ſtatutum, vel Conſtitutio fingeret, vel præſumeret juramentum dolo & metu extortum, de alienat. q. 1. num. 178. & 182.

Iuramentum, an operetur, quòd emphyteuta poſſit expelli, non expectato triennio, aut biennio, ſi promiſit ſolvere intra tale tempus, de var. cad. q. 1. n. 44. cum ſeq. & de ſol. can. qu. 1. nu. 35. cum ſeq. Vbi declaratur, non habere locum, quando appoſita eſt clauſula triennalis, nec contra hæredes.

Iuramentum, non ligat hæredes, & ſucceſſores quoad reatum perjurii, ſed quoad obſervantiam ligat. de ſolut. canon. quæſt. 1. num. 307.

Iuramentum an impediat compenſationem, vide in verb. Compenſatio.

Iuramentum obligat præciſè ad obſervantiam, eodem tit. quæſt. 2. num. 51.

Iuramentum eſt probatio extraordinaria, & quædam relevatio ab onere probandi, de var. cad. q. 5. n. 15.

Iuramentum facit, quòd emphyteuta cadat à jure ſuo, ob non obſervantiam pactorum, propter perjurium, de var. caduc. qu. 1. nu 43.

Iuramento emphyteutæ, Vaſalli, & Coloni ſtatur, ſi dicant quod fructus volunt pro eorum uſura diverſ. qu. emph qu. 19.

Iuramentum habet vim clauſulæ rato manente pacto, de var. cad. qu. 12. nu. 30.

Iuramentum, non debet eſſe vinculum iniquitatis, de ſolut. can. qu. 1. num. 23.

IURANS non incidere arbores fructiferas, debet expelli, etiam ſi duas inciderit, de var. cad qu. 2. numer. 51.

Iurans ſolvere canonem infra centum tempus, an ſit expectandum tempus biennii, vel triennii, ut poſſit declarari caducitas, ſi non ſolvit infrà illud tempus, de var. cad. qu. 1. nu. 44. cum aliis ſeq.

IURA prohibentia actum ſub pœna nullitatis, inducunt formam, quæ non ſervata, actus omnino corruit, de cont. emphyt. q. 8. n. 12.

Iura ſpiritualia, non poſſunt concedi in emphyteuſim Præl qu 8. num. 9. Poſſunt tamen concedi ad cenſum, ibid.

IUS accreſcendi, regulariter, non habet locum in emphyteuſi, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 20. num. 1. Declara, quando pluribus perſonis ſimul eſt conceſſa emphyteuſis: ſecus, quando uni tantum, pro ſe & filiis, vel pro ſe, & deſcendentibus ſuis, numer. 2. Exemplum, numer. 3. Aliud exemplum, quando eſt conceſſa duobus fratribus; ita poſt mortem eorum filiorum, ac nepotum ſuorum, revertatur ad Dominum, ſi unus eorum decedat, nullis relictis filiis, emphyteuſis non accreſcit fratri ſuperſtiti, ſed revertitur ad Dominum, num. 4 Contrarium, quod debet expectari mors omnium, & ſic habet locum jus accreſcendi, numer. 5. Limita, quando res eſſet conceſſa pro penſione correſpondente fructibus, nu. 6. Limita etiam, ut infrà & remiſſivè n. 7.

Ius accreſcendi, non habet locum in emphyteuſi conceſſa duobus, pro ſe & cuiuſque ipſorum in tertiam generationem, de cont. emph. qu. 34. nu. 11.

Ius accreſcendi habet locum quando eſt conceſſa emphyteuſis duobus inſolidum, vel ipſis ſtipulantibus pro ſe ipſis, & quolibet ipſorum, & cujuſlibet ipſorum filiis, & nepotibus: & idem, ſi eſſet facta conceſſio per aliud verbum diſtributivum, ut pro ſe, & utriuſque eorum filiis, ead. quæſt. numer. 12. declara, ut nu. 13.

Ius accreſcendi inductum eſt quando dictum eſt, quod poſt mortem eorum, & filiorum vocatorum, res reverta-

INDEX.

vertatur ad Dominum, ead. quæſt. 34. num. 14. contrarium, num. 15. ſed prima eſt verior.

Ius accreſcendi inductum eſt, quando conceſſio facta eſt cum pacto, ut unus alteri ſuccedat, ead. qu. 34. de cont. emph. numer. 16. Vel quod de uno in alterum revertatur, num. 17. Vel cum clauſula, quod pars præmorientis ad ſupervenientes revertatur, & accreſcat, vel deveniat. num 18. Sed quando eſt facta conceſſio Titio & Sempronio pro medietate, & Seio, Caio, & Mævio pro altera medietate, cum clauſula, quod pars præmorientis, ad alios ſupervenientes deveniat, tunc ius accreſcendi inductum eſt ſolùm inter Titium, & Sempronium qui inveſtiti ſunt pro medietate, & inter Seium, Caium, & Mævium inſtitutos pro altera medietate, n. 19. Licet ab hac opinione diſcedat, Corbul. quæ opinio non eſt tuta, ſecundum Auctorem, n. 20.

Ius accreſcendi inductum eſt in nova conceſſione, quando in prima habebat locum ius accreſcendi, ead. qu. 34. n. 21.

Ius accreſcendi excluditur per pactum, quod pars præmorientis revertatur ad Dominum, vel quando in nova conceſſione facta duobus, eſſet adjecta aliqua nova qualitas, ſive nova forma, clauſula, vel conventio, quæ in prima non contineatur, ead. qu. 34. n. 22. Quod non placet Corb. ſed ejus opinio non eſt tuta ſecundum Auctorem.

Ius accreſcendi, non habet locum poſt ſententiam latam, ſuper devolutione primæ: quia non diceretur emphyteuſis nova, de cont. emph. qu. 34. n. 23. ſed hoc non placet Auctori.

Ius accreſcendi habet locum, quando emphyteuſis eſt conceſſa titulo oneroſo, eadem quæſt. 34. num. 24. & 25. ubi exempla ponuntur.

Ius accreſcendi habet locum, quando emphyteuſis conceditur Titio ſtipulanti pro ſe, & filiis, & nomine fratris abſentis, ſi ejus frater ratum non habeat: ſecus, ſi ratum habeat. ead. quæſt. 24. num. 27. & 28.

Ius accreſcendi ceſſat, quando emphyteuſis fuit recepta à Titio, pro ſe, & nomine ſui fratris abſentis, ſi ejus frater ratam non habuit ſtipulationem; ſed remanet apud fratrem, cum ſuis qualitatibus, & finitur eo modo, quo finita fuiſſet, ſi frater ratam habuiſſet, dicta, qu 34 n. 28.

Ius accreſcendi, an habeat locum in emphyteuſi conceſſa ab Imperatore, ead. qu. 34. n. 40.

Ius accreſcendi habet locum, etiam, ſi tempore, quo vult admitti, nullam haberet portionem, ead. q. n. 41.

Ius accreſcendi inducitur, quando actum eſt tacitè, vel expreſsè, ut habeat locum, dicta qu. 34 num. 42. Et ibi ponuntur exempla. Et tractatur materia juris accreſcendi.

Ius accreſcendi habet locum in contractu emphyteutico, quia eſt ultro citroque obligatorius, de ſucc. in bon. emph quæſt. 20. ubi declaratur.

IUS canonicum ſervari debet in terris Eccleſiæ, mediatè, vel immediatè ſubjectis, & in terris Imperij, quando tractatur de bonis Eccleſiæ, vel ejus juribus, de ſolut. can. quæſt. 1. numero 72.

Ius canonicum, ſi diſcordet à jure civili, Eccleſia adverſus Eccleſiam utitur jure Canonico, & non civili, eadem quæſt. 1. numero 178.

IUS civile, quando dat nomen, & formam alicui actui: tunc actus ille dicitur de jure civili inventus, Prælud. quæſt. 4 numero 2.

IUS gentium tolli non poteſt per ius civile, ſed ius civile tolli poteſt per aliud ius civile. Prælud. q. 4. n. 4.

IUS patronatus laicorum, licèt non ſit propriè ſpirituale, attamen, quia eſt connexum ſpiritualitati, ideò ſuper illo, Iudex Eccleſiaſticus ſolùm judicat, de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 22. in dec. Merl. num. 12.

L

LAICI non habent juriſdictionem contra Eccleſiaſticas perſonas melior qu. 10. n. 18.

Laici poſſunt exigere pœnas conventionales, etiam in foro conſcientiæ, vide in verbo, Sæculares.

Laici non poſſunt ſtatuere circa bona Eccleſiaſtica, de diverſ. qu. emph. quæſt. 22. in dec. Merl. num. 45. & 6. ubi laici excommunicantur.

Laicus, Socius Clerici, ſequitur forum Clerici, de diverſ. quæſt. emphyt. qu. 22. in dec. Merl. nu. 23.

Laici ſpiritualia poſſidere non poſſunt, nec habere in emphyteuſim, de diverſ. quæſt. emph. qu. 27. n. 2.

LAUDEMIUM an ſoli debeatur Domino directo, vel primo emphyteutæ, quando ipſe conceſſit in emphyteuſim, ſive ſubemphyteuticavit. de cont. emph. qu. 16. num. 10. & vide omnino de laud. quæſt. 23. n. 8.

Laudemium non inhæret emphyteuſi, ſed eſt quædam præſtatio extrinſeca, de var. caduc. qu. 16. num. 4. & de laud. quæſt. 2. numer. 2.

Laudemium datur pro inveſtitura, & traditione poſſeſſionis, ac labore, ead. qu. num. 6.

Laudemium multis nominibus appellatur, de laud. quæſt. 1. numero 2.

Laudemii verbum non reperitur in jure, neque apud latinos, ſed Vltramontani illud nomen invenerunt, eadem quæſt. nu. 1. Sed in jure appellatur quinquageſima, ibidem n. 1.

Laudemii definitio, ſive deſcriptio, ead. qu. nu. 4.

Laudemium fuit introductum de jure civili, ibidem, num. 3.

Laudemium debetur ad rationem duorum pro quolibet centenario, ſed ex pacto, vel conſuetudine, augeri, vel minui poteſt; etiam, ut nihil ſolvatur, ead quæſt. nu. 5. Et ubi adeſt ſtatutum, vel indultum, taxans ſummam, non poſſunt partes convenire, ut plus ſolvatur, nec hujuſmodi ſtatuto, ſive indulto renunciari poteſt, nec præſcriptio immemorabilis valet, nec conſuetudo etiam centenaria, ibidem.

Laudemium ſolvitur, habita ratione ad quantitatem pretii rei venditæ, vel æſtimationis, ubi pretium non intervenit, & habetur conſideratio pacti de retrovendendo, ubi conſuetudo aliter non diſponit. ead. qu. num. 8. Et ſolvi debet, non ex integro pretio ab emptore promiſſo, ſed ex eo tantum, quòd ad eum pervenit, deductis expenſis pro gabella, & aliis, & juſtum pretium eſt illud, quod venditor conſequitur, licèt plus emptor præſtet, ibid.

Laudemium ſolvitur, habita ratione valoris, tempore novæ inveſtituræ, & alienationis: non autem tempore conceſſionis. ead. qu. 1. num. 7.

Laudemium an differat ab illa pecunia, quæ datur pro introitu, ſive intratura, dicta qu. 1. n. 9.

Laudemium debetur, etiam, ſi nihil de eo dictum ſit in inveſtitura, ibidem, num. 11. Et debetur ex pretio, ſive æſtimatione utilis dominii tantum: non autem unito valore dominii directi, nu. 12. Et habetur ratio fructuum pendentium in æſtimatione, quia debent æſtimari ſimul, cum fundo ibidem.

Salvianum interdictum, an detur pro laudemiis, de laud. quæſt. 2.

Laudemium debetur Domino directo, ratione novæ inveſtituræ, ead. qu. 2. nu. 2.

Laudemium debetur ex natura contractus venditionis, ibidem, num. 9.

Laudemium tenetur ſolvere emens, & non vendens, & ſit novus emphyteuta, de laud. quæſt. 3. nu. 1. Declara, niſi adſit pactum in contrarium, n. 2. Et quis dicatur novus emphyteuta, ibidem. Et habet locum, etiam, ſi res vendita data ſit pro libera ab omni onere. n. 6.

Laudemium tenentur ſolvere filii, & nepotes, quando emphyteuſis fuit conceſſa patri pro ſe, filiis, & nepotibus, ead. qu. 3. num. 4. Et idem ſi filii ſint legitimati per ſubſequens matrimonium, niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Laudemium, an debeatur pro venditione facta, cum pacto de retrovendendo, de laud. quæſt. 4. num. 1. Et an debeatur facta retrovenditione, numer. 2. Et quid ſi eſt conceſſa emphyteuſis pro perſona nominanda, ac in nominatione debeatur laudemium, ead. q. 4.

Laudemium, an debeatur. ſi fiat prorogatio temporis in pacto de retrovendendo, ead. quæſt. 4. num. 3. Et quid ſi fiat retrovenditio poſt tempus datum ad redimendum, ibidem, & quid, ſi fiat pactum, ut alteri non poſſit vendi, in caſu retrovenditionis eod. num.

Laudemium an debeat reſtituere venditor emptori, facta retrovenditione, una cum pretio, ead. q. o. 4.

Cautela, ut venditor non teneatur reſtituere laudemium, ibidem, num. 5. & 6.

Laudemium non debet ſolvi ad rationem communis æſtimationis, ſtante pacto de retrovendendo, dict. quæſt n. 7.

Laudemium non debetur Domino, quando emphyteuta venditor reſcindit contractum, ex capite læſionis, de contr. emphyt. quæſt. 28. num. 6. & vide etiam de laud. q. 8. n. 27.

Laudemium non debetur, quando plures emphyteutæ bona emphyteutica dividunt inter ſe, de laud. qu. 5. n. 1. Amplia primò, ut habeat locum inter fratres, & ſorores, comprehenſi in inveſtitura paterna, num. 2. Et procedit etiam, ſi promiſerint, non alienare irrequiſito Domino: niſi adeſſet pactum in contrarium, numer. 3. Amplia ſecundò, procedere etiam in nova emphyteuſi à pluribus recepta, & inter

eos non ſit ius accreſcendi; dummodo cuilibet portio ſua tantum adjudicetur, & diviſio fiat pro regionibus, nu 4. Amplia tertiò, procedere etiam, ſi integra emphyteuſis uni filiorum applicetur, nu. 5. Contrarium, num. 6. ubi declaratur. Amplia quartò in diviſione novæ emphyteuſis in ſolidum, pro indiviſa, ut non poſſit capere commodam diviſionem, ut ſit uni adjudicanda, nu. 8. ubi declaratur. Amplia quintò, quando uni ex fratribus aſſignaretur per judicem tota emphyteuſis, num. 9. Limita primò, quando à principio eſt conceſſa pro regionibus, & diviſionis titulo, uni aſſignaretur integrè, num. 10. Limita ſecundò quando conſuetudo adeſſet in contrarium, num. 11. Limita tertiò, quando ex pecunia paterna fuiſſet empta emphyteuſis, & facta diviſione, tota uni obveniret, & aliis bona mobilia, vel pecunia, num. 12. Sed ſi dividentes redeant in communionem, laudemium non debetur, n. 13.

Laudemium non debetur ex donatione, de laud. quæſt. 6. numer. 1. Contrarium, num. 2. Amplia primò procedere in donatione ob cauſam, num. 3. Amplia ſecundò in donatione remuneratoria, num. 4. Amplia tertiò in donatione reciproca, num. 5. Amplia quartò quando adeſſet pactum, quod emphyteuſis donari non poſſet, niſi ſoluto laudemio, num. 6. Amplia quintò in donatione facta conſanguineis, nu. 7. Amplia ſextò in donatione conditionali, numer. 8. Amplia ſeptimò in donatione cauſa mortis, num 9. & ibi declaratur. Limita primò in donatione facta filiis, ſeu deſcendentibus qui eſſent ſucceſſuri in emphyteuſi, vigore inveſtituræ, nu. 10. ubi declaratur. Limita ſecundò, ſi adeſſet conſuetudo in contrarium, nu. 11. Limita tertiò, quando donatio non eſſet perfecta, ut quia non fuit deventum ad veram traditionem, n. 12. cætera remiſſivè, n. 13.

Laudemium debetur, quando emphyteuſis datur in dotem æſtimata, de laud. quæſt. 7. num. 1. Contrarium tenent alii, ſed prima eſt communis, num. 2. Extenditur, ſi pater daret filiæ in dotem, vel filio propter nuptias, num. 7. Declara, niſi æſtimatio eſſet facta ad finem cognoſcendi valorem rei, vel æſtimatio eſſet facta poſtea, vel maritus non eſſet ſolvendo, n. 8. Declara ſecundò, non habere locum, quando filia eſſet comprehenſa in inveſtitura: quia tunc maritus non tenetur ſolvere laudemium: etiam, ſi daretur æſtimata. Sed Bertrand. declarat, quando æſtimatio, non facit emptionem contrarium tamen tenet Auctor, num. 11. Declara tertiò quando pater non haberet alia bona allodialia; quo caſu, etiam ſi filia, non eſſet comprehenſa in inveſtitura, non tenetur ſolvere laudemium, num. 12. Contrarium alii tenent, numer. 13. Quòd declara, niſi æſtimatio emptionem non faciat, num. 14. Contrarium tenet Auctor, quod in omni caſu, quando filia eſt de comprehenſis; etiam ſi pater non haberet alia bona allodialia. n 15.

Laudemium ſolvi debet per maritum acquirentem. ead. quæſt. 7. num. 3.

Laudemium debetur iterarum, ſi prædium emphyteuticum reſtituatur, ſoluto matrimonio, æſtimatum, ead. quæſt. 7. numero 5.

Laudemium non ſolvitur quando emphyteuſis venditur, ſive alio modo transfertur in comprehenſum in inveſtitura, etiam, ſi ſit gradus remotioris, dict. qu. 6. num. 16.

Laudemium non ſolvitur, quando emphyteuſis datur in dotem inæſtimata, ead. quæſt. 7. num. 17. Limita, quando datur mulieri, extraneæ, non comprehenſæ in inveſtitura, nu. 18.

Laudemium non tenetur ſolvere Maritus, quando Vxor dedit omnia ſua bona in dotem, excepta emphyteuſi, nam pro illa excepta, non ſolvitur laudemium, ibidem. n. 19.

Laudemium debetur, pro mutatione perſonæ, ead. quæſt. numero 20.

Laudemium, non debetur, ſi à fratre ſoror dotetur, de bonis communibus emphyteuticis, ſi frater tenebatur eam dotare, & non habebat alia bona allodialia, dicta qu. 7. num. 21. Contrarium, num. 23.

Laudemium debetur, ſi nepos dotet Amitam, de bonis emphyteuticis, ead. qu. 7. n. 12.

Laudemium non debetur, ſi dos reſtituatur mulieri, ſoluto matrimonio, in qua dote adſint bona emphyteutica, ibidem, nu 24.

Laudemium ſolvendum eſt, ſi emphyteuſis detur mulieri ingredienti Monaſterium pro dote; ſi Dominus vult conſentire, ibidem, nu. 25.

Laudemium non debetur, pro lucro dotis, ead quæſt. 6. num. 26 ubi vid.

Laudemium, quando non eſt ſolutum per alios emptores, debet ſolvi per ultimum emptorem, & Dominus non tenetur inveſtire, niſi ſolutis laudemiis ſuorum prædeceſſorum, de laud. qu. 2. nu. 15.

Laudemium eſt ſolvendum de alienatione, ſive inter vivos, ſive in ultima voluntate, de laud. qu. 8. num. 1. Etiam cum reſervatione fructuum, & quamvis alienatio pro parte fiat, numer. 2. Et idem ſi pluries in anno alienetur; etiam, ſi emphyteuta vendens recuperet rem alienatam: quod non habet locum in ſucceſſione, num. 3. & 4. Habet locum in feudo, numer. 5. Etiam, ſi Dominus dederit licentiam alienandi, nu. 6. ubi declaratur, & datur cautela. Sed ſi Dominus approbet emphyteutam, perdit laudemium; ſed hæc opinio eſt dubitabilis, num 8. Habet locum etiam in ultima voluntate, nu. 9. Et principaliter in venditione, num. 11. Etiam, ſi ſit data licentia alienandi, & res non ſit tradita. num. 12. Cont. num. 13. Et declara, ut ibi. Procedit etiam in alienatione facta, vigore juris congrui, num. 15. Et in terminis Conſt. Greg. X I I I. num. 16. Habet locum, ſi data ſit in ſolutum, num. 16. Quamvis pro incerta pecunia, ibidem, & pro alia ſpecie, num. 17. Habet locum in adjudicatione, & ſubhaſtatione, num. 18. Et in permutatione, nu. 19. & 20. Sed non procedit inter comprehenſos in inveſtitura, num. 21. Et in permutatione inter eos, num. 22. Et quando emphyteuta vult vendere melioramenta, num. 23. Habet locum in impoſitione ſervitutis, num. 24 Vbi declaratur, & in ceſſione numer. 25. Ac etiam in tranſactione, num. 26. Declara, num. 27. ubi duobus aliis modis ampliatur. Limita primò in alienatione inter comprehenſos, ſive ſit facta gratis ſive pretio, per viam ceſſionis, renovationis, vel confirmationis, num. 28. Et etiam, ſi fiat in remotiores, & in jure quærendo quamvis adſit pactum de non alienando, ibid. Limita 2. quando alienatio eſt facta, cum pacto legis commiſſoriæ, vel adjectionis in diem, num. 32. Vbi declaratur, & quando eſt facta alienatio ad vitam, vel ad tempus, vide num. 32. Limita tertiò in retractu, num. 34. Ubi intellige. Limita quartò in promiſſione de vendendo, num. 35. Vbi declaratur, & num 36. Poteſt tamen emphyteuta ſe liberare ab iſta promiſſione, num. 37. & ibi intellige. Limita quintò in contractu invalido, & nullo, num. 39. & ibidem declaratur. Poteſt tamen laudemium repeti, ſi eſt ſolutum, ante declarationem, numer. 40. Limita ſextò, ſi de communi conſenſu ſit receſſum ab alienatione, re non tradita; & ſi adeſſet clauſula conſtituti: ſecus, ſi eſſet deventum ad traditionem: quia debetur duplex laudemium, n. 41. Limita ſeptimò, quando alienatio eſſet conditionalis, ſed adimplet à conſtitutione deberetur laudemium, numer. 42. Conditionem tamen eſſe adimpleta probare debet Dominus, num. 44. Deberetur laudemium, ſi eſſet deventum ad traditionem; niſi traditio eſſet etiam conditionalis, quòd in dubio præſumitur, niſi res eſſet difficilis recuperationis, num. 45. Limita octavò, ſi venditio ſit facta pro nomine pretii declarandi, & idem, ſi ad menſuram, num. 46. ubi intellige. Limita nonò in alienatione neceſſaria, & in ſubhaſtatione, num. 47. Cont. num. 48. Limita 10. quando ſecundus emphyteuta emeret ius ſuum à primo emphyteuta, nu. 49

Laudemium debetur propter novam inveſtituram, & mutationem perſonæ, ead. qu 8. nu. 10.

Laudemium ſolvitur, pro melioramentis venditis, per emphyteutam, de laud qu. 8. nu. 23. etiam, ſi ædificium ſit poſitum ſuper area conceſſa in emphyteuſim, ibidem.

Laudemium debetur, quando quæſtio movetur ex remedio legis, 2. C. de reſcind. vend. ead. quæſt. 8. nu, 27. & vide de cont. emph qu. 28. num. 6.

Laudemium debetur ex venditione, ead. qu. 8. numer. 12. & 13. ubi intellige.

Laudemium debetur Domino directo, pro labore, in ponendo novum emphyteutam in poſſeſſionem, ead. qu. 8. nu. 14.

Laudemium, an debeatur pro alienatione facta ad vitam, & ad tempus, ead. qu. n. 33.

Laudemium ſolvi debet ſecundo conductori, quando conditio eſt adimpleta tempore ſuo, ibidem, n. 43.

Laudemium, ſi eſt ſolutum pro promiſſione de vendendo. non debet aliud ſolvi, ead. qu. 8. n. 38.

Laudemium repeti poteſt, ſi ſit ſolutum ex contractu invalido, dict. qu. 8. n. 40.

Laudemium debetur, adimpleta conditione, quando alienatio eſt facta conditionaliter, ibid. n. 42.

Laudemium non eſt ſolvendum in caſibus, in quibus de jure non debetur; etiam ſtante pacto, quod quovis modo emphyteuſis alienetur, debeatur, ſed ſi cautum ſit, ut ſolva-

ſolvantur in caſibus, in quibus ſolvi non debet de jure: nihilominus debebitur, ead. quæſt. numero 50. & 51.
Laudemium, an debeatur primo Domino, vel novo, ſi res vendantur tempore primi, ead. qu. nu. 52.
Laudemium non debetur, ex pignoratione, de laud. qu. 9. nu. 1. Niſi ſit pignorata res pro tanta quantitate, ut non ſit ſpes luitionis num. 2. Sed non haberet locum, quando emphyteuſis eſſet anteceſſorum emphyteutæ, num. 3. Declara, ſi deventum ſit ad traditionem, num. 4. Ubi ſubdeclara. Declara etiam quando res eſſet pignorata ad longum tempus; quòd non placet Auctori, num. 5.
Laudemium amittit Dominus, ſi intra duos menſes, noluerit immittere novum emphyteutam in poſſeſſionem, & illum inveſtire, de laud. qu. 11. nu. 4. Poterit tamen Dominus, re integra, moram purgare, ut non amittat laudemium, n. 8.
Laudemium Domino debetur, ſi re integra, ante tranſlationem poſſeſſionis, etiam elapſo primo bimeſtre, immittat in poſſeſſionem novum emphyteutam, eadem, quæſt. 11. nu. 5.
Laudemium debetur Domino, immiſſo novo emphyteuta in poſſeſſionem, etiam laudemio non petito, dicta qu. 11. n. 6.
Laudemium nunquam cenſetur remiſſum, niſi pacto conventum ſit, ead. qu. nu. 7.
Laudemium non debetur pro impoſitione cenſus, ſuper re emphyteutica, de laud. qu. 10.
Laudemium non debetur, quando venditur res cenſualis, ibidem, num. 3.
Laudemium, ex ceſſione litis, quando per ceſſionem litis emphyteuta à ſe rem abdicavit, debetur; niſi ſit facta inter comprehenſos in inveſtitura: ſecus verò, quando adverſarius poſſidebat, de laud. qu. 12.
Laudemium, an debeatur ex tranſactione, de laud. quæſt. 8. numero 27.
Laudemium an ſolvere teneatur fideicommiſſarius, de laud. quæſt. 13. nu. 1.
Laudemium non tenetur ſolvere hæres, ead. qu. 13. nu. 2. Sed quomodo hoc intelligatur, n. 5. & 7.
Laudemium, ſi ſolvit hæres, non tenetur fideicommiſſarius, de novo ſolvere d. qu. 13. nu. 4.
Laudemium an teneatur ſolvere legitimatus per reſcriptum Principis. ibidem. nu. 6.
Laudemium non debetur Domino, quando ipſe rem ſuam allodialem concedit in emphyteuſim, de laud. quæſt. 14. num. 1. Amplia, ſi emphyteuſis reverſa ad Dominum ematur, num. 5. Declara, quando emphyteuta ſubemphyteuticavit, vel conceſſit ad livellum, num. 6. Declara, niſi conſuetudo eſſet in contrarium, num. 7.
Laudemium debetur ſolùm, quando emphyteuta alienat, non autem, quando Dominus, ead. qu. 14 n 2.
Laudemium debetur Domino; quia approbat factum emphyteutæ alienantis, ead. qu 14. n. 3
Laudemium debetur Domino, ratione novæ inveſtituræ, quam facit immittendo novum emphyteutam in poſſeſſionem rei alienatæ, dicta qu. 14. n 4.
Laudemium, non debetur, quando petitur renovatio emphyteuſis, per proximiores, vel per ipſum emphyteutam, de laud. quæſt. 15 numer. 1. Sed ſtante conſuetudine in contrarium, debetur, numer. 2.
Laudemium debetur Domino, quando emphyteuta locat ad longum tempus, de laud. quæſt. 16. nu. 1. Et idem, ſi locat ad vitam ipſius. nu. 3.
Laudemium non debetur, quando emphyteuta locat ad longum tempus ſuas commoditates percipiendi fructus: niſi in fraudem fiat, ead. qu. 16. n. 2.
Laudemium debetur, quando emphyteuta partem rei emphyteuticæ alienat. de laud. qu. 17.
Laudemium debetur, ſi emphyteuta alienat rem emphyteuticam ad 29. annos, vel ad certum tempus, & quoties contingat caſus renovationis, de laud quæſt. 18. num. 1. Sed ſi emphyteuſis eſſet conceſſa in perpetuum, cum pacto de renovando de 29. annis in 29. annos, non debetur, nu 2.
Laudemium, an teneatur ſolvere legatarius, de laud quæſt. 19. nu. 2. 3. & 4.
Laudemium debet ſolvere ſolùm legatarius, & non hæres, quando emphyteuta jure emphyteutico poſſidet totam ſuam hæreditatem, & in ea inſtituit hæredem, & in eodem teſtamento aliquam rem legat, ead. qu. 19. in fin.
Laudemium, ſi non ſolvatur, Dominus non tenetur conſentire alienationi, in caſibus, in quibus tenetur, de alienat. quæſt. 11. numer. 8. Et niſi etiam ſolvantur laudemia præterita, quæ non fuerunt ſoluta à prioribus emptoribus, de laud. quæſt. 2. in fine.
Laudemium non debetur, ſi conductor ad longum tempus alienat, vel alteri locat ad longum tempus, de laud. quæſt. 16. numero 4.
Laudemium non debetur Domino, ſi emphyteuta conſtituat uſumfructum in bonis emphyteuticis, de laud. qu. 20.
Laudemium debetur uſufructuario, non proprietario, de laud. qu. 21. numer. 1. Sed proprietarius debet mittere in poſſeſſionem novum emphyteutam, numero 8.
Laudemia ſunt fructus civiles, ead. qu. n. 3. & infrà.
Laudemia continentur in uſufructu omnium bonorum, ead. quæſt. nu. 4. & 5.
Laudemium debet habere, Maritus, & non Vxor, quando eſt Dominus, & uſufructuarius Domini directi dotalis, ead. quæſt. 21. num. 6. Secus, ſi Vxor poſſideret emphyteuſim, uti paraphernalem, & extra dotem, num. 7.
Laudemium conſequitur pater, & non filius, quando emphyteuta alienat bona emphyteutica filii, de laud. qu. 22. num. 1. Fallit in caſibus, in quibus non quæritur patri uſufructus, ſed nihilominus ratione commoditatis, laudemium conſequitur, nu. 3. & 5. Filiis tamen mittet in poſſeſſionem novum emphyteutam, & faciet inveſtituram, n. 6.
Laudemium debetur ſupremo Domino directo, & non emphyteutæ, qui de licentia ipſius ſubemphyteuticavit, quando ſecundus emphyteuta vult alienare, vel ſubemphyteuticare, de laud. quæſt. 23. num. 1. Sed quando ſimpliciter ſubemphyteuticavit; tunc penes primum emphyteutam remanet ius exigendi laudemium, & canones, licet contrarium ibi probetur. Sed non eſt recedendum à diſtinctione Vaţaic. ſcilicet; Aut ſimpliciter, cum conſenſu Domini, & tunc debetur ei laudemium, & canones, Aut tranſtulit omne ius ſuum in ſecundum emphyteutam, & tunc laudemium, & canones debentur Domino directo, & ideo recedendum eſt ab opinione, quæ firmatur, de cont. emph. qu. 10. nu. 9.
Laudemium debetur utrique Domino, quando dubitatur, quis ſit principalis Dominus, ead. qu. 23. nu. 7.
Laudemium debetur utrique Domino, quando emphyteuta ſubconceſſit, & impoſuit ius canonis, ei debendum de conſenſu Domini, ultra primum, ſupremo Domino debitum, dict. quæſt. 23. nu. 8.
Laudemium debetur utrique Domino, quando ſecundus emphyteuta convenit, ut ei debeatur laudemium, dicta quæſt. 23. num. 9.
Laudemium debetur concedenti, quando conventum eſt, ut ei præſtentur decem annua, & Titio certa pars fructuum, & idem, ſi certa pars fructuum concedenti debeatur ibidem, numero 10.
Laudemium debetur, ex ſublocatione, quando omne ius eſt translatum per emphyteutam de laud. qu 23. n. 8.
Laudemium, non eſt ſolvendum quando Dominus vult emere utile dominium, de laud q. 24. n. 2.
Laudemium non eſt ſolvendum, ſi emphyteuta emat dominium directum, vigore conventionis, ead. qu. 24. num. 3.
Laudemium non tenetur ſolvere Dominus conductori, cui locavit emolumenta emphyteutica, ſi poſtea emat utile dominium, ſi non eſt ſolitus ſolvere vectigal; alioquin ſecus, ibidem, numero 4.
Laudemii partem ſolus debet aliis Condominis, quando unus ex eis vult emere emphyteuſim, de laud. quæſt. 25. n. 1. Et quando ſunt plures Domini, pro parte omnibus ſolvi debet, ibid.
Laudemium, non exactum, an debeatur Domino, ſi ipſe vendat dominium ſuum directum, an verò debeatur emptori, de laud. qu. 26. nu. 1.
Laudemia ſunt fructus pendentes. & ſunt fructus civiles, ſecundum Auctorem, ibidem, numer. 2 & vide quæſt. 21. numer. 3 eod. tit.
Dominus directus non poteſt variare, ſi petiit laudemium, & velit uti jure prælationis, vel è contra, de laud. qu. 27.
Laudemium, non exactum, per beneficiatum, ſtante ejus morte, pertinet ad ſucceſſorem, de laud. qu. 28. n 1. Declara, ut hodie pertineat ad Cameram Apoſtolicam, n. 6.
Laudemium an debeatur, ſi emphyteuta renunciet emphyteuſi, de laud. qu. 29. n. 1.
Laudemium an debeatur, ſi emphyteuta renunciet emphyteuſim extraneo, ead qu. 29 n. 5.
Laudemium non debetur ſi Dominus vendat ius ſuum, vel cedat uſufructuario, de laud. quæſt. 30. numer. 2 Declara, niſi emens prius emeret proprietatem, & poſtea uſumfructum, n. 4. Quòd intellige quando incontinenti emitur, non autem ex intervallo, nu. 5.
Laudemium debetur, quando emphyteuta vendit utile dominium, ibidem, nu. 3.

INDEX.

Laudemium an debeatur, ſi uſufructuarius vendat ius ſuum, ibidem, nu. 6.

Laudemium ſolvere debet Fiſcus, de laudem. q. 31.

Laudemium debet ſolvere Eccleſia, ead. qu. n. 7.

Laudemium an hæres ſolvere debeat, ead. qu. 31. n. 5.

Laudemium non tenetur ſolvere emphyteuta, cui fuerunt confiſcata bona emphyteutica, ſi a Principe reſtituatur, de laud. quæſt. 32.

Statutum de laudemiis ſolvendis, an includat perſonas Eccleſiaſticas, & emphyteutas Eccleſiæ, de diverſ. quæſt. emph. quæſt. 22.

Laudemium non debetur ex alienatione propriæ rei receptæ in emphyteuſim, niſi ſcienter fuerit recepta, de alien. quæſt. 1. numer. 308.

Laudemium debet ſolvere Vaſallus, cui eſt data in feudum res emphyteutica, de laud. quæſt. 33. Licet quando alienatur feudum, non debeat ſolvi laudemium, ibidem, n. 3.

Laudemium, an debeatur per expreſſum conſenſum adhibitum alienationi emphyteuſis, factæ per alium, aut per tacitum conſenſum, ut puta, per præſentiam, aut taciturnitatem, de laud. qu. 34.

Laudemium non debetur, ſi imponatur aliqua ſervitus per emphyteutam, de laud. quæſt. 35. num. 1. Cont. nu. 3. Vbi declaratur, quando Dominus conſentit in impoſitione ſervitutis, num. 7. Nec debetur, quando irrequiſito Domino imponitur, duratura, donec finiatur emphyteuſis, num. 8. Et debetur, ſi imponatur annua penſio, cum conſenſu Domini, num. 10. & vide quæſt. 8. eod. tit. nu. 24.

Laudemium non eſt ſolvendum, pro renovatione confinium, de renovat. qu. 9.

Laudemium debet ſolvere pupillus, emens rem emphyteuticam, de laud. qu. 31. in fine.

Laudemium debetur, etiam, ſi contractus celebretur extra Territorium loci, & res ſit, etiam extra Territorium, de laud. qu. 2. nu. 12.

Laudemium non debetur ex compromiſſo; ſed, ſi Arbiter adjudicet emphyteuſim adverſario, debetur, ſi traditio ſubſequatur, de alien. qu. 1. nu. 275.

Laudemium an præſcribi poſſit, de ſol. can. qu. 9. numer. 11.

Laudemium ſolvi debet pretio, quod ab alio reperitur, non autem de juſto, & communi pretio, de laud. quæſt. 1. num. 8. & de alien. qu. 1. num. 337. uſque ad finem, & de laudem quæſt. 4. num. 7. Ubi de pretio rei venditæ debetur, niſi adſit conſuetudo in contrarium.

Laudemium an debeat ſolvere Monaſterium, quando aliquis ingreditur, cum bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 14. nu. 7.

Laudemium an cenſeatur remiſiſſe Dominus, ſi approbavit emphyteutam, vel recepit canonem, de laud. qu. 8 num. 8. & qu. 11. num. 6.

Laudemium non poteſt petere Dominus, quando admittit emphyteutam ad purgationem moræ, de laud. qu. 37. num. 1. ſed ſtante conſuetudine poteſt, n. 2.

Laudemium duplex ſolvendum eſt Domino, quando admittitur emphyteuta ad purgationem moræ, & vult vendere rem. ead. qu. 37. num. 4.

Laudemium debetur Domino, quamvis dederit licentiam alienandi, de laudem. quæſt. 8. numero 6. & 7.

Laudemium debetur ex ceſſione, ead. qu. 8. n. 25.

Laudemium debetur ex permutatione, ibidem nu. 19. Declara, nu. 19. & 20.

Laudemium an debeatur ex venditione actionis, ead. quæſt. 8. numer. 17.

Laudemium debetur in ſubhaſtatione, & adjudicatione, ead. qu. 8. num. 18. Sed declara, nu 47. Cont. n. 48.

Laudemium duplex debetur, quando eſt facta alienatio, & poſteà receſſum ab alienatione, ead. qu. n. 41.

Cætera in materia alienationis, vide in dicta quæſt. 8. per totam.

LEGATARIUS, cui res emphyteutica eſt legata, ab eo, in cujus perſona erat finienda, an poſſit petere renovationem, de renovat. qu. 1. nu. 4.

Legatario, an debeatur æſtimatio rei emphyteuticæ, ſi Dominus nolit conſentire: quia ius alieni per mortem teſtatoris eſt acquiſitum, de alienat. quæſt. 1. numer. 236.

Legatarius poteſt contravenire facto defuncti, de renunciat. qu. 10. num. 31.

LEGATUM alimentorum, de emphyteuſi Eccleſiaſtica antiqua, accedente conſenſu Domini vel Eccleſiæ, valet, quando eſt recepta pro ſe, & hæredibus quibuſcumque de ſucc. in bon. emph. quæſt. 24. nu. 3. Cont. quòd non requiratur conſenſus Domini, num. 4. ubi declaratur.

Legatum factum de oliveto, vinea, vel nuce, intelligitur legatum etiam ſolum, cum via, de cont. emph. qu. 36. nu. 3.

Legatum alimentorum, de emphyteuſi Eccleſiaſtica antiqua, recepta pro ſe, filiis, & nepotibus, non valet, ead. qu. n. 5.

Legari an poſſit res emphyteutica, quando eſt conceſſa, uſque ad mortem, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 13. Et quando eſt duratura uſque ad mortem patris, an poſſit legari uni ex filiis, ibidem, & de cont. emph. qu. 23. nu. 12.

Legatum factum de domo, quam teſtator poſſidet, partim jure proprio, & partim jure emphyteutico, cenſetur legaſſe partem, quam poſſidebat jure proprio, ead. qu. 13. n. 3.

Legatum factum de fundo emphyteutico cenſetur legatum ſolum ius, quod habet, morte ſua periturum: adeo quòd ueque æſtimatio debeatur, ead. qu. 13. num. 5. Amplia, ſive teſtator ſciverit, ſive ignoraverit ius ſuum eſſe periturum, ſed hoc contravertitur, num. 6. Amplia, etiam, ſi legatum fiat conjunctæ perſonæ, num. 7. Limita, niſi contrarium appareret de mente teſtatoris, num. 8. Limita ſecundò, niſi legatum redderetur penitus inutile, n. 9.

Legatum factum de fundo emphyteutico, & teſtator non ſolvit canonem, an valeat, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 13. nu. 5.

Si teſtator legat emphyteuſim, in qua, non habebat, niſi dominium utile, & poſteà per eum acquiratur directum, an illud cedat legatario, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 22.

Legatum alimentorum, de bonis privatorum emphyteuticis, valet, cum ſit emphyteuſis hæreditaria, eod. tit. qu. 23. nu. 1.

Legatum alimentorum ex emphyteuſi Eccleſiaſtica, ſi eſt nova, valet, ſecundùm unam opinionem; etiam, ſi ſit mixta, & ſecundùm aliam, non valet, ead. qu. o. 2. remiſſivè.

LEGES, ad ea, quæ frequentius accidunt, adaptantur, de ſol. can. qu. 1. num. 130.

LEX, ſi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. ead. quæſt. num. 129.

Lex, ſi non dicit, nec nos dicere debemus, de renovat. quæſt. 13. numero 1.

Lex, cum à matre, Cod. de rei vend. declaratur, de renovat. quæſt. 10.

Lex in fundo, Cod. de rei vend. declaratur, de melior. quæſt. 7. nu. 8. & 9.

LÆSUS in injuſto canone, vel penſione poteſt petere reductionem ad æquitatem, de contr. emph. qu. 28. num. 5. ubi habetur, quæ ſint probanda.

LEGITIMATIO facta ad habente poteſtatem, ad bona emphyteutica, an teneat in præjudicium fœminarum vocatarum, ſucceſſivè, poſt maſculos, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 5. num. 45. & an requiratur citatio filiorum legitimorum, & naturalium in legitimatione, n. 46.

LEGITIMATUS per ſubſequens matrimonium, ſuccedit in bonis emphyteuticis, de ſucceſſ. in bon. emphyt. qu. 5. num. 1. Amplia in emphyteuſi Eccleſiaſtica, nu. 3. Amplia ſecundo, etiam, ſi matrimonium eſſet contractum in mortis articulo, nu. 4. Declara niſi matrimonium eſſet contractum in mortis articulo in fraudem comprehenſorum, num. 5. Prima conjectura fraudis eſt, eo ipſo, quod matrimonium eſt contractum in mortis articulo ſecundum unam opinionem, num. 6. Cont num. 7. Secunda conjectura, quando dixiſſet, quod volebat contrahere matrimonium, ut liberi excluderent comprehenſos, nu. 8. Tertia, quando dixiſſet, nolo contrahere matrimonium, & poſtea in mortis articulo contraxit, num. 9. Quæ conjectura non eſt tuta, ut ibi. Quarta, quando contraxit cum fœmina, quæ erat tunc publica meretrix, quæ opinio ſimiliter non eſt tuta, numer. 10. Limita, quando inveſtitura eſſet facta pro deſcendentibus legitimis, num. 11. contrarium, num. 12. Limita ſecundo, quando matrimonium non eſſet contractum in facie Eccleſiæ, num. 13. Et quomodo intelligatur contractum in facie Eccleſiæ, ibidem. Limita tertiò, quando matrimonium eſſet contractum cum Muliere, quæ habebat Maritum tempore, quo filius adulterinus fuit natus, num. 14. Quid, ſi tempore partus poterat eſſe matrimonium inter conjuges, & ſecundum unam opinionem filius legitimatur, num. 5. Cont. num. 16. Declara, nu. 17. Limita quartò, in filiis furioſi, numer. 18. Limita quintò, in Clerico in minoribus conſtituto, qui haberet beneficium, tempore, quo filium ſuſcepit, ſecus in Clerico non beneficiato, neque in ſacris conſtituto, numero 19. Cont. num. 20. Amplia hanc ſecundam opinionem habere locum, etiam in nato ex Monacho, & Moniali, intra annum

num probationis. num. 21. Limita ſextò quando in inveſtitura diceretur, concedo tibi in emphyteuſim, & filiis tuis, ex te legitimè deſcendentibus, vel legitimè natis, num. 22. Cont. num. 23. Etiam, ſi eſſet natus ex ancilla vili, & deploratæ vitæ. Limita ſeptimò, quando diceretur tibi, & filiis tuis ex matrimonio natis, num. 24. Declara, num 25. cont. num. 26. Limita octavò in filiis vulgo conceptis, num. 27. Limita nonò, quod filius baſtardi legitimatus, licèt ipſe ſit natus ex legitimo matrimonio: tamen eſt inhabilis ad ſuccedendum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, numer. 28. Limita decimò generaliter, quando matrimonium eſſet invalidum, propter impedimentum, impediens, & dirimens, nu. 29. Quod declara, quando alter conjugum ignoraret impedimentum, num. 30. Limita undecimò, quando Pontifex in diſpenſatione, non legitimaret prolem, jam ſuſceptam, num. 31. Limita duodecimò, quando filius, non eſſet natus ex concubina, n. 32. Cont. num. 33. Limita decimotertiò, in nepote, ex filio naturali defuncto ante matrimonium, num. 34. cont. num. 35. Limita decimoquartò, quando tempore conceptionis, non poterat eſſe matrimonium inter Patrem, & Matrem, num. 36. Limita decimoquintò, quando dictum eſſet, pro filiis legitimis, & naturalibus, ex legitimo matrimonio natis, veris & non fictis, num. 37. Limita decimoſextò, quando expreſsè dictum eſſet, quod legitimati non ſuccederent, nu. 38. Limita decimòſeptimò, quando extarent filii legitimi, & naturales, num. 39. Sed contrarium approbatur, ibidem. Et in dubio judicandum eſt ad favorem legitimatorum, num. 40. Cont. alii tenent. num. 41. Sed an inſtrumenta dotalia requirantur, ut legitimentur filii per ſubſequens matrimonium, numero 42.

Legitimatus per reſcriptum Principis non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica; ead. quæſt. 5. num. 43. Declara duobus modis. Limita, niſi ſpecialiter ſit legitimatus expreſsè ad habente poteſtatem ad bona emphyteutica Eccleſiæ, n. 44 & ibi limita aliis modis, & de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24. ubi Bulla Pii Quarti declaratur.

Legitimati, etiam, ſi ſint inceſtuoſi, & ſacrilegi, ſuccedunt in bonis emphyteuticis Eccleſiæ, quamvis ſint nati ex Sacerdote, & Moniali profeſſa, modo ſint legitimati à Papa, ead. quæſt. num. 47.

Legitimati à Comite Palatino, habente poteſtatem à Papa, veniunt in emphyteuſi Eccleſiaſtica, etiam nati, ex Sacerdote, & Moniali profeſſa: quamvis in legitimatione dictum eſſet, ut poſſint ſuccedere in omnibus bonis, juxta continentiam privilegiorum, ead. quæſt. num. 49.

Legitimatus per reſcriptum Principis, non admittitur ad emphyteuſim, ſine conſenſu Domini directi, ad quem devolvi deberet ob mortem ultimi poſſeſſoris, in inveſtitura comprehenſi, ead. quæſt. 5. num. 50. Declara niſi Pontifex legitimaret; quia eo ipſo quod legitimat, ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, præjudicat, aliis Prælatis, numer 51. Declara ſecundò, quando conſtaret Pontificem habuiſſe notitiam bonorum emphyteuticorum, & clarè conſtaret voluiſſe legitimare, etiam, ad bona Eccleſiæ, num. 52. Declara etiam, quod licèt legitimatus, non poſſit ſuccedere: poteſt tamen acquirere, volente Eccleſia, num. 53. Et ideò in Civitate Ferrariæ admittitur, ſine conſenſu Domini ex Conſt. Bonifac & Pauli, ut infrà.

Legitimati per reſcriptum Principis, in emphyteuſi privata, ſuccedunt, ead. qu. 5. num. 53.

Legitimati per ſubſequens matrimonium, admittuntur, ad Epiſcopatum, ead. qu. num. 2 non autem ad dignitatem Cardinalatus, ibidem.

Legitimati per reſcriptum Principis, an ſint verè filii, an ſint Agnati, an excludant ſubſtitutum, & conſequantur legitimam, & excludant fæminas, propter maſculos, ſtante ſtatuto, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24.

Legitimatus, in Civitate Ferrariæ, & ejus Territorio, ex Conſt. Bonifacii, & Pauli eſt capax emphyteuſis Eccleſiaſticæ, de alienat. qu. 1. in fine, & de diverſ. quæſt. qu. 24 in fine.

Legitimati per ſubſequens matrimonium, exæquati ſunt in omnibus legitimè natis, ead. qu. 5. n. 3. de ſucc. in bon. emph.

Legitimati per ſubſequens matrimonium ſuccedunt parentibus, cum filiis legitimis, & naturalibus, ibid. num. 39.

Legitimatus per reſcriptum Principis, an poſſit petere renovationem, ſtantibus tranſverſalibus: de diverſ. qu. emph. qu. 24.

Legitimare, an poſſit Imperator in terris Eccleſiæ, de ſucc. in bon. Emph. qu. 5. nu. 44.

Legitimatus, vide in verb. Statutum.

LEGITIMAM conſequitur filius in emphyteuſi hæreditaria, & mixta, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 16. nu. 1. & 2. ſive ſit acquiſita à patre, ſive ab aliis aſcendentibus, ibid.

Legitimam conſequitur filius in emphyteuſi nova, accepta, ex pacto, & providentia, ead. quæſt. 16. num. 3. Et multo magis, quando eſt recepta titulo oneroſo, num. 4

In legitimam computatur emphyteuſis, accepta à patre, pro filio ex pecunia ipſius patris, ibidem, nu. 6.

In legitimam, non computatur emphyteuſis antiqua, ead. qu. num. 7. & vide in verb. Emphyteuſis.

LIBER Monaſterii probat dominium, de cont. emph. quæſt. 26. num. 14. non probat in præjudicium tertii, niſi eſſet publicus, etiam, ſi triginta annos excederet: ſed facit ſolùm præſumptionem, numer. 16. Sed cum aliis adminiculis, probat, num. 17. Relinquitur Judicis arbitrio, ſecundum op. Menoch. num. 18.

Libri antiqui, non faciunt plenam fidem, niſi ab antiquis noſtris fuerit illis data fides, & ſic libris Hiſtorialibus, & Cronicis; niſi in iis, quæ non ſunt præjudicialia, ut in materia confinium, inter Eccleſias, ead. qu. nu. 27.

Libris antiquis cenſualibus Eccleſiæ, repertis in eius Archivio, fides danda eſt, ead. qu. nu 28.

Libris privatis non tentis ſub cuſtodia, in probationibus, quæ non ſunt ſuper confinibus, ſemiplena fides adhibetur in antiquis. quando ſunt virorum legalium, ſi eis juramentum præſtari poteſt, ead. quæſt. 26. nu. 29 Sed diſtingue, num. 30. Probant contra tertium, cum adminiculis, & quæ ſint adminicula, numero 31.

Liber defuncti, an probet, ead. q. n. 31.

Libris, qui reperiuntur in domo Epiſcopatus, vel Rectoris Eccleſiæ, hominis legalis, & honeſti, datur fides, de cont. emphyt. qu. 26. num. 34. Et idem dicendum eſt de libris, qui continent nomina Cenſitarum Eccleſiæ, & emphyteuticarum, & ſolutiones laudemiorum, & penſionum, contra ſolventes: modò ſint libri authentici, de Archivio Eccleſiæ, & contra ſubditos Eccleſiæ; ſecus contra alios, nu. 34.

Liber Monaſterii continens, quod talis locus eſt redditivus, ſive penſionarius Eccleſiæ, ſeu Monaſterii, in tot libris, vel corbibus frumenti, non probat, nec poſſeſſio probatur, nec dominium, & idem, ſi in libro Monaſterii reperiuntur deſcriptæ ſolutiones canonum, ſeu laudemiorum; niſi is, cujus eſt terra, ſe ſubſcribat in libro, ead. qu. 26 num. 35 Ubi quando liber eſt antiquus, in quo diverſi Officiales bonæ famæ ſcripſerint, facit magnam præſumptionem, ita ut transferat onus probandi cont. in adverſarium

Libri canonum conficiuntur, gratia Domini, & emphyteutæ, de ſol. can. qu. 4. n. 7.

Liber extractus, ex Archivio Capituli, probat contra Capitulum, de cont. emph. qu. 26. num. 35.

LIBERORUM appellatione, veniunt nepotes, & pronepotes, ex eis deſcendentes, de ſucc. in bon. emph quæſt. nu. 4.

LIBELLUS, ſive livellus, quid ſit, vel contractus libellarius, ſive livellarius, & unde dicatur, & quomodo ſcribi, & pronuntiari debeat, Præłud. qu. 7.

Libellus, quomodo formari debet, quando agitur, contra emphyteutam, ob finitam emphyteuſim, de var. caduc. qu. 10. n. 6. Et quando alienavit ſine conſenſu Domini, ibid.

Libellus, quomodo formari debet quando agitur ad caducitatem, ob canonem non ſolutum, ead. qu. n. 24.

Libellus, quando agitur propter deteriorationem, vel ob pacta non ſervata, vel ob aliud delictum, de var. caduc. qu. 2. in fin.

Libellus, quomodo formari debeat, ob non petitam renovationem de renovat. qu. 1. qu. 66.

LICENTIA alienandi emphyteuſim, an expiret morte Prælati, & antequam emphyteuta vendat, de alienat, qu. 1. Ampl. 12. Et quid de licentia diſponendi in ultima voluntate, ibidem.

Licentiæ tempus attenditur, reſpectu anterioritatis hypothecæ, & non tempus inſtrumenti crediti, de cont. emphyt quæſt. 38 numer. 15.

Licentia alienandi intra certum tempus an, ſuffragetur, ſi poſt illud tempus, alienetur, de alien. qu. 1. num. 55.

Licentia vendendi, data Titio ſi res vendatur Sempronio, an ſit valida, d. q. 1. n. 56.

Licentia data vendendi. petita priùs licentia ab eodem Domino, an emphyteuta incidat in pœnam, ſi irrequiſito Domino alienavit, ead. qu. 1. n. 57.

Licentia alienandi Titio, non ſuffragatur ejus hæredi, ibid. n. 59.

INDEX.

Licentia, ſi eſt data vendendi, an extendatur ad permutationem, ead. qu. 1. nu. 60. & 61.

Licentia Domini, alienandi, præſumitur, ſi tranſactum, ſit longum tempus, ab alienatione, data ſcientia, & longum tempus erit decennium. ibid. n. 191.

Licentiam, an poſſit emptor. poſt mortem venditoris à Domino impetrare, ad validitatem contractus. ead. quæſt. 1. nu. 321. remiſſivè.

Licentia data à Domino emphyteutæ, alienandi, cuicumque voluerit, an intelligatur, ſecundum naturam contractus, quoad prius requiratur conſenſus Domini ead. q. 1. n. 152. & ſequ.

Licentia data alienandi, quando eſt perſonalis, non extenditur ad ſucceſſores, ibid. n. 156. & ſeq.

Licentia alienandi, data à Domino emphyteuta, an aliquo tempore expiret, de alienat. q. 2. n. 1.

Licentia diſponendi de bonis feudalibus, non expirat morte concedentis. ead. qu. 2. nu. 2.

Licentia teſtandi, non expirat morte concedentis ibidem num. 3.

Licentia faciendi majoratum, non expirat morte concedentis, ead. qu. nu. 4.

Licentia ſuſpiciendi ſacros ordines, non expirat morte Epiſcopi. dicta qu. nu. 5.

Licentia vendendi, an expiret morte Prælati. ibidem numer. 7.

Licentia alienandi, probari poteſt, ex libro licentiarum Domini, per teſtes, vel per aliud genus, legitimæ probationis, de alienat. qu. 3. nu. 2. & 7.

Licentia præſumitur obtenta, ante alienationem, niſi Dominus contrarium probet. ead. qu. 3. nu. 3.

Licentia Domini, non probatur, ex dicto ejus, contra tertium. dicta quæſt. 3. numer. 4. & 5. ubi declaratur.

Licentia hypothecandi, an probetur, ex ſolo Chirographo Domini, in præjudicium tertii. ibid. nu. 6.

Licentia, præſumitur conceſſa, ſub die datæ, niſi contrarium probetur, ead. qu. nu. 7.

Licentia, ex ſolo dicto Prælati, non probatur, in præjudicium Eccleſiæ, quando ſolus non adminiſtrabat. d. q. n. 9.

Licentia ingrediendi poſſeſſionem propria auctoritate, non poteſt exerceri contra reſiſtentem, de var. ead. q. 10. n. 29.

Licentia Domini, ſufficit, quod interveniat, poſt contractum. de alien. q. 2. n. 10.

Licentia alienandi, data à Domino in inveſtitura, an noceat comprehenſis. de alienat. qu. 8. 9. & 10.

Licentia capiendi poſſeſſionem propria auctoritate. vid. in ver. Pactum.

LIMITATA cauſa, limitatum producit effectum, de ſucc. in bon emph. qu. 2. o 16.

LINEA una durante, ad quam emphyteuſis pervenit, non admittitur altera. de ſucc. in bon. emph q. 2. n. 11. Declara, numer. 20. & de renunc. quæſt. 2. num. 16. Quòd intelligi debeat de linea comprehenſa inveſtitura

Linea finita primi emphyteutæ, an res revertatur ad Dominum an verò expectari debet, ut finiatur linea ſecundi, de cont. emphyt. qu 10. n. 11.

Lineæ appellatione. veniunt etiam fœminæ. de ſucc. in bon emph. qu. 9. nu. 27.

Linea illius, cui per diviſionem emphyteuſis obvenit, durante, alia linea, non admittitur. vide in ver. Emphyteuſis, & ſuprà.

Linea ementis attenditur, non autem linea vendentis. de laud. qu 23. nu. 8.

Lineam eſſe finitam probari debet per Dominum agentem pro recuperatione. de diverſ. ead. q. 7. nu. 6.

LOCATIO, & emphyteuſis, habent inter ſe familiaritatem, & in quibus conveniant, & differant. de Prælud. q. 5.

Locationis definitio. Prælud. qu. 1. n. 20.

Locatio fieri poteſt, etiam in bonis mobilibus; ſecus in emphyteuſi. Prælud. q 5. n. 14.

Locatio tranſit ad hæredes extraneos. Prælud. q. 15. n. 18 ubi declaratur.

Locatio ad longum tempus, ſive ſit Eccleſiæ, ſive privati, tranſit ad hæredes extraneos. de cont. emph. q. 1. ſub numer. 14. & de ſucc. in bon. emph. quæſt. 15. numer. 2.

Locationis, & non emphyteuſis contractus, quomodo cognoſcatur. ead. quæſt. 15. num. 19. & de melior. q. 9. n. 77. & de alien. qu. 1. nu. 77. Et ponantur conjecturæ, ex ſententia Rotæ Rom. & in dubio quid judicandum ſit ibid. in fine.

Locatio rerum Eccleſiæ, non valet, ultra triennium, etiamſi, ſi ſit facta de novennio in novennium, & de quinquennio. ac etiam, ſi dominium non transferatur, de cont. emphyt. quæſt. 8. num. 4. 7. 18. 20 & 21. Et an commoditas fructuum locari poſſit. de alien. qu. 1. nu. 309. & 311.

Locatio præſumitur renovata, pro anno ſequenti, ſi locator ſciens permittat colonum manere in prædio ruſtico, & in urbano pro illo tempore, quo inquilinus habitaverit. de renovat. q. 5. n. 1.

Locationi, an teneatur ſtare Dominus, cui facta eſt renunciatio. de renunc. qu. 11.

Locatio ad longum tempus, in quibus differat ab emphyteuſi, & in quibus conveniat, & quæ ſi locatio ad longum tempus. Prælud. qu. 5. & de alienat. q. 1. nu. 75. & 82.

Locatio ad vitam alicujus, dicitur ad longum tempus. de laud. q. 16. num. 3. & an poſſit fieri ab Eccleſia, ſine ſolemnitatibus. de cont. emphyt. quæſt. 8. Et de locatione de novennio in novennium, & quando placuerit. vide de alien. q. 1. n. 82.

Locatio, ſi fiat duobus quis præferatur. de alienat. q. 6.

Locatio fieri non poteſt de Eccleſia vel re ſacra, etiam, cum conſenſu Epiſcopi. de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 27.

LUCRUM dotis, an habeat locum in bonis emphyteuticis. vide in verbo, Maritus.

M

MAIOR, an utatur privilegio minoris, quando poſſidet rem in communi, & pro indiviſo cum minore. de ſolut. can. q. 1. n. 221. & ſeq.

MALA fides præſumitur, ex ſcientia rei alienæ, de ſolut. can. q. 1. nu. 237.

Mala fides emphyteutæ nocet ſucceſſori univerſali. ead. q. n. 251.

Mala fides, inducitur, contra eum, qui contrahit, cum minore, & aliis, ſine ſolemnitatibus. de alienat. qu. 1. nu. 176. Et tenetur ad reſtitutionem, una cum fructibus. de contract. emph qu. 22.

MANDATUM de immittendo competit hæredi, in bonis emphyteuticis. quod competebat de functo per inſtantiam cæptam. de diverſ. quæſt. emph. qu. 6. n. 8.

Mandatum, an præſumatur, ſtante, quod in Brevi obtento enuncietur fuiſſe ſupplicatum, pro parte alicujus de cont. emph. q 21. nu. 8.

Mandatum ſpeciale requiritur ad declarandam caducitatem. de var. caduc. q. 12. num. 23. Non ſufficit mandatum generale, etiam cum libera. ibid. Non requiritur, quod mandatum ſit ſingulare, contra talem, pro tali re: ſufficit ratificatio Domini, vel ut conſtet. de mandato. ibid.

Mandatum ſpeciale requiritur ad petendam reſtitutionem in integrum. de ſol. can. qu. 1. nu. 195.

Mandatum ſpeciale requiritur ad ſolvendum, ut quis poſſit invito Domino ſolvere canonem pro emphyteuta de ſol. can. qu. 1. n. 322. & qu. 2. n. 9 & de var. caduc. 14. n 25.

In Mandato generali de vendendo, non includitur facultas alienandi bona emphyteutica, per quam conſtituens incurreret in pœnam, de alienat. q. 2 n. 172. Extenditur, etiam ſi mandatum eſſet cum libera, &c. ac etiam, ſi conſtituens non haberet alia bona, quàm emphyteutica. ibid.

Mandatum ad petendum canones, non ſe extendit ad caducitatem. de var. cad. q. 12 nu. 23. & vide de var. caduc. quæſt. 14. numer. 25. ubi an ſufficiat ad exigendum.

Mandatum ad inveſtiendum, intelligitur, ut inveſtitura fiat, ſicut conſuevit. de contract. emphyt. quæſt. 9. numer. 14.

Mandatum habens ad inveſtiendum, cenſetur habere. ad declarandum Dominum velle præferri volentibus emere de alienat. q. 1. nu. 5.

In mandatis, qui vult conſequens, vult omne neceſſarium antecedens. ead. q. 1. & n. 5.

MANUTENTIO, an detur Domino directo, quando emphyteuſis eſt finita, vel ob aliam devolutionem. de diverſ. quæſt. quæſt 7.

Manutentio competit proprietario, finito uſufructu. ead. quæſt. 7.

MARCUS Antonius Bizzonus Epiſcopus Fulginaten. laudatur. de ſolut. can. qu. 1. Ampl. 14 in fine.

MARITUS, non lucratur partem dotis, ex forma ſtatuti, de bonis emphyt. de ſucc. in bon. emph. qu. 24. n. 1. Habet locum in bonis feudalibus n. 2. Cont. n. 3. Diſtingue, nu. 4. Declara n. 7 Declara etiam, n. 8.

Maritus repetit melioramenta facta in bonis dotalibus; ſed non datur ei retentio, de melior. qu. 7. nu. 4. & 5.

Et quam actionem habeat. eod. tit. de melioram. q. 4. n. 3. & 4.

Maritus, & Uxor, ſi recipiant emphyteuſim, pro ſe ſis, & co-

& eorum filiis, an intelligantur, pro filiis alterius matrimonii. de cont. emph. qu. 42.

Maritus, ſi acceperit emphyteuſim, pro ſe & Uxore, & Uxor ſciens non contradicat, dicitur ratificare, & Maritus non poteſt ei renunciare. ead. quæſt. num. 4.

MASCULUS, & fœmina, ſimul ſuccedunt in emphyteuſi, accepta pro maſculis, & fœminis, de ſucc. in bon. emph. qu. 10. n. 1. Fallit ſtante ſtatuto excluſivo fæminarum. numer. 3. Fallit etiam, quando emphyteuſis eſſet accepta, pro conſervanda agnatione. num. 4.

Maſculus, & fæmina, an ſuccedant in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis maſculis, vel pro ſe, & deſcendentibus, virilis, ſexus, vel per virilem ſexum. eod. tit. q. 11. num. 1. & 2.

Maſculi deſcendentes, ex fæminis, ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & maſculis quibuſcumque, de ſucc. in bon. emph. qu. 25. n. 1.

Maſculi extranei, deſcendentes, ex fæminis, non ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & deſcendentibus maſculis. ead. q. n. 2.

Maſculi, & fæminæ, ſuccedunt in emphyteuſi, conceſſa pro ſe linea, & idem in fideicommiſſu, ead. qu. nu. 3. Contrarium n. 4.

Maſculi exiſtentes in ſecundo gradu, præferuntur fœminis exiſtentibus in primo (exemplum) ut, ſit dictum ſit præferendo ſemper maſculos unde maſculi deſcendentes, per ſexum fœminum debent fæminis præferri, ut ſi dictum ſit uſque in tertiam generationem maſculinam, & fœminam, & quòd maſculi debeant præcedere fæminas, defunctis maſculis ex linea maſculina maſculus deſcendens ex fæmina præfertur filiabus, ex nepote, unus. de ſucc. in bon. emphyt. quæſtio n. 5.

Maſculi, non præferuntur fæminis, quando duobus eſt conceſſa emphyteuſis, cum prælatione maſculorum, & unus, ex duobus inveſtitis deceſſerit, ſuperſtite filia, ac fratre vel ejus filio maſculo: nam filia admittitur, excluſis collateralibus maſculis, de ſucc. in bon. emph. q. 11. nu. 2.

MATRIS affectus eſt, ut pariter omnibus filiis ſit proſpectum de diverſ. q. emph. q. 42. n. 2.

MATERIÆ tractandæ, ponendæ ſunt ſuis locis, & non confundendæ de diverſ. q. q. 1. n. 1.

MATRIMONII poſſeſſorium, deſiniri debet coram Judice Eccleſiaſtico. de diverſ. qu. emph. q. 22. in dec. coram Merl n. 16.

MELIORAMENTA, quomodo æſtimari debent. de cont. emphyt. qu. 22 nu. 5. remiſſivè. Sed videnda eſt qu. 2. de melior. nu. 19.

Melioramenta, compenſari debent cum fructibus, quando alienatio, ſeu inveſtitura eſt nulla ead. quæſt. numer. 4.

Melioramenta facta ab emphyteuta, an per culpam in non ſolvendo canonem, vel per aliam culpam, amittat de meliorem q. 1 & in ver. Emphyteuta.

Melioramenta facta, poſt incurſam caducitatem, & lite pendente, cui debeantur. ead. q. 1. n. 12.

Melioramenta, an tranſeant in Fiſcum. de ſucc. in bon. emph. q. 4 in fine.

Melioramenta, non amittit emphyteuta, propter generationem finitam, neque per tempus finitum, de melior. q. 2. n. 2. Amplia, ut debeantur etiam filiis, & deſcendentibus maſculis, & fæminis, nu. 2. Et debentur ſive ſint facta à 1. ſive ab ultimo emph. n. 3. Amplia 2. etiam, ſi ſint facta ab amico, ſive à bonæ fidei poſſeſſore, nu. 4. Amplia tertiò, ut poſſint liberè alienari, ſed declara nu. 5 Amplia quartò, etiam ſi adſit pactum, quod emphyteuta debeat meliorare. nu. 6. Amplia quintò, ut habeat locum in omnibus ſumptibus neceſſariò factis. num. 7. ubi declaratur. Amplia ſextò, etiam, ſi Dominus inhibeat, nè meliorationes faciat, nu. 8. Declara primò, niſi emphyteuta, conſultò exceſſivas meliorationes faciat, & Dominus ſit pauper; & ideò non facturum, ſciebat. numer. 9. Declara ſecundò, non procedere in melioramentis modicis, numer. 10. Quæ autem dicantur meliorationes, & expenſæ modicæ. ibid. & numer. 12. Declara tertiò, intelligendam eſſe com. op. præd. in melioramentis, quæ fiunt in ædificando: ſecus, ſi ſint in plantando. numer. 11. Sed dic, ut numer. 12. Declara quartò ut ſit in electione Domini, vel ſolvere æſtimationem melioramentorum, vel tolli permittere, etiam durante emphyteuſi, numer. 15 Amplia hanc declarationem, etiam, ſi adeſſet pactum, quod emphyteuta poſſit illa tollere, numer 16. Subdeclara non habere Dominum hanc electionem in ædificiis factis in Civitate; quia cogitur ſolvere æſtimationem, numer. 17. Subdeclara etiam in arboribus plantandis, numer. 18. Limita primò, niſi adſit pactum, quòd meliorationes revertantur ad Dominum, num 21. Declara numer. 22. Limita ſecundò, quando emphyteuta promiſit tot arbores & vites plantare, quia intelligitur ſuis ſumptibus, numer. 24. Limita tertiò in melioramentis naturalibus, numer. 25 Limita quartò, in melioramentis civilibus, numero 26. Limita quintò, in melioramentis, quæ non reſpiciunt rei utilitatem perpetuam, ſed ſolùm ſunt facta pro tempore quo emphyteuta poſſidet, numer. 27. Limita ſextò, quando aſcenderent ad maximam ſummam, & Dominus non poſſit commodè ſolvere, numer. 28. Declara, numer. 29. Declara ſecundò, numer. 30. Limita ſeptimò, quando res meliorata perempta eſſet, numer. 31. Secùs in ſolum melioramenta. ibid. Limita octavò in melioramentis voluptariis, numer. 32. Declara. numer. 33. Declara ſecundò, numer. 34. Declar. 3. numer. 35. Declara quartò, numer. 36. Limita nonò in melioramentis, quæ ſeparari poſſunt. num 37. Limita 10. in arboribus, quæ naturaliter naſcuntur, n. 38. Limita undecimò, in arboribus, in quibus modica ſit expenſa, & Declara, n. 39. Limita duodecimò, in melioramentis exceſſivis, & Declara, num 40. Limita decimotertiò in melioramentis factis, pro plantandis arboribus, quæ limitatio non eſt vera, num. 43.

Melioramenta facta ad perpetuam utilitatem, quæ ſint. ead. q. 2. num. 27. Quæ poſſit repetere emphyteuta, & qu. 3. eod. nu. 35.

Melioramenta facta, in ſiccandis paludibus, & ibi in plantandis arboribus, & vitibus, & ædificiis, an ſint reficienda, ead. q. 2. & n. 27.

Melioramentorum ſolutio, fieri debet unico contextu. de melior. qu. 2. nu 42.

Cautela pro Domino, quando videt fieri melioramenta exceſſiva. ead. q. n. 41.

Emphyteuta, non compenſat fructus, cum melioramentis. ead. q 2. n. 20.

Pro melioramentis factis in una re, non poſſunt retineri alia bona de melior. q. 3. num 7. Declara primò, quando agitur judicio particulari: ſecus, ſi univerſali, num. 8. Declara ſecundò, quando res ſunt prorſus ſeparata, nu. 9. Declara tertiò, quando impenſa in una re excedit valorem utriuſque rei quia tunc retentio conceditur in omnibus, numer. 10. Declara quartò, quando ſententia comprehendit res, in quibus nulla ſunt facta melioramenta, numer. 11. Amplia diſtinctionem poſitam in ead. qu. 3. num. 6. ſcilicet, Aut melioramenta ſunt penitus illiquida. & tunc, non impeditur executio. Aut non ſunt penitùs illiquida, & ſuperſedetur in executione, etiam oblata cautione, de reficiendis melioramentis, & procedit, ſive ſumus in melioramentis, ſive in refectione expenſarum numer. 12. Amplia ſecundò, ſive ſententia ſit pura, ſive conditionalis, numer. 13. Amplia 3. quod melioramenta liquidari poſſint per evidentiam facti, in eadem inſtantia, quando non conſtat per ſententiam, numer. 14. Amplia 4. quod retentio competit, etiam hæredibus extraneis, numer. 15. Amplia 5. in caſibus, in quibus poteſt tranſire res in ſingularem ſucceſſorem, num. 16. Amplia 6. etiam, ſi peteretur executio, vigore Cameralis inſtrumenti, vel quarantigiati, numer. 17. Amplia 7. ut exceptio melioramentorum, poſſit opponi etiam contra tres conformes, & illarum executio poſſit retardari, numer. 18. Amplia 8. ut hæc exceptio impediat, etiam attentata, numer. 19. Amplia 9 ut habeat tacitam hypothecam, & præferatur aliis creditoribus, num. 20. Amplia 10. in melioramentis factis ab amico, num. 21. Amplia 11 etiam, ſi per Dominum directum ſit facta proteſtatio, ne res melioraretur, numer. 22. Practica in hac materia, numer 23. Limita primò, non habere locum in modicis expenſis, num. 24. Limita 2. in maximis, & exceſſivis melioramentis, numer. 25. Limita 3. niſi aliùer inter contrahentes conventum ſit, numer. 26. Limita 4. quoad diſboſcationem, quæ pertinet ad culturam, & quoad alias expenſas, cauſa fructuum in quærendorum, & non procedit in conductore, ad breve tempus, numer. 27. Limita 5. in expenſis factis in plantatione ſolutum, & populorum, numer. 28. Cont. numer. 29. Limita 6. quando pars fundi ſolum eſt meliorata: quia in illa ſolùm datur retenti, numer. 30. Limita 7. in melioramentis factis ex conventione, num. 31. Limita 8. quando intra terminum præfixum. melioramenta non ſunt liquidata, nu. 32. Limita 9. in Regno Neapolis, num 33. Limita 10. quando Dominus directus eſt pauper, n 34. Limita 11. melioramentis, & expenſis, quæ utilitatem perpetuam non reſpiciunt, num. 35.

Melioramentorum exceptio, & retentio poteſt opponi,

quam-

quamvis eſſet facta pendente appellatione & immiſſio pronunciaretur attenta, ead. qu. 3. num. 37. Et poſſit opponi etiam in executione ſententiæ, ead. qu. 2. nu. 2. & 17. & eod. num. 37. & poſt ſententiam, ead. qu. nu. 6. ver. & licèt.

Melioramenta, an poſſit emphyteuta repetere à Domino poſt reſtitutionem factam, de melior. qu. 4. n. 1.

Melioramenta, poteſt repetere maritus, poſt reſtitutionem factam, ead. qu. 4. n. 3.

Melioramenta, hæres gravatus, poteſt repetere à fideicommiſſario, poſt reſtitutionem factam, ead. q. n. 4.

Melioramenta, poteſt repetere venditor, & conſanguineus, ex cauſa retractus, poſt reſtitutionem factam, ead qu. o. 2.

Melioramentorum exceptio, ſi quis non oppoſuit in lite, & cauſa evictionis, non poteſt repetere, ead. q n. 5.

Melioramenta, an emphyteuta, durante emphyteuſi, poſſit tollere, de melior. qu. 5. num. 1.

Melioramenta, non poteſt emphyteuta alienare, ſine licentia Domini, ead. quæſt. 5. num. 7 & de alienat. q. 1. nu. 94 & ſeq. ubi declaratur.

Melioramenta, ut peti poſſint, conſtare debet, de melior. qu. 6. nu. 1. Et conſtare debet fuiſſe facta ab emphyteuta, ſive ſuo Auctore, vel Ceſſionario, poſt inveſtituram, n. 2.

Melioramenta, finita emphyteuſi, peti debent, & in fine conductionis, ead. qu. 6. n. 4.

Melioramenta, quomodo probari debent, ead. qu. 6. n. 3. 5. & 8 & infrà.

Teſtes, qui debent probare melioramenta, debent eſſe in arte periti, & hæc qualitas probari debet, ead. qu. num. 6. Nec debent deponere de credulitate, nec probatur melioratio, ſi teſtes dicant, tanti fuit vendita res de anno tali, & nunc tanti valet, num 5. in fine, Et, ſi ſint varii, quid faciendum in liquidatiooem, num. 15.

Dominus directus, probare debet ſe eſſe pauperem, ad excludendum emphyteutam à petitione melioramentorum, ead. qu. n. 7.

Melioramenta poſſunt probari per juramentum maximè, ſi concurrant conjecturæ. ead. qu. 6. n. 9. Sed hoc declaratur, numer. 10. In melioramentis modicis, quæ probantur libris Factoris, juramento, & conjecturis.

Iuramentum ſuppletorium, quando deferri poſſit ad probandum melioramenta, & quod Judex poſſit moderari, ibid. n. 11.

Melioramenta, ut probari poſſint, debet conſtare de anteriori ſtatu rei, ibidem, nu. 12.

Confeſſio Rectoris, non probat melioramenta in præjudicium Eccleſiæ, & ſucceſſoris, ead. qu. 6. n. 13.

Pactum, ut melioramenta, non poſſint peti, niſi uſque ad talem ſummam, valet, ead. qu. nu 14. Et pacta ſervari debent in melioramentis, nu. 16.

Articuli, quomodo formandi ſunt, in materia melioramentorum, de melior. q. 7. n. 7.

Melioramenta, ſunt æſtimanda, ſecundùm tempus reſtitutionis, quando melioranս erat Dominus directus, vel utilis, vel revocabiliter, ead. quæſt. 7. numer. 1. & declara, numer. 3. Et attenditur, quod minus valet, num. 6.

Melioramenta non ſunt reſtituenda ab Eccleſia, quando conceſſio, vel alienatio eſt facta, ſine ſolemnitatibus, de contr. emph. qu. 22. num. 3. & 4.

Melioramenta in materia fideicommiſſi, reſtituenda ſunt, ſecundùm tempus, quo facta ſunt, ead qu. ou. 10. Cont. num. 11.

Melioramenta. quomodo ſolvenda ſunt emptori, cum pacto de retrovendendo, ibidem, nu. 12.

Melioramentorum æſtimatio, eſt ſimul facienda, & non per partes, dicta qu. nu. 13.

Melioramenta bonæ fidei poſſeſſor, debet compenſare, cum fructibus, ibidem, num. 16. Sed quid de emphyteuta, eod. num. & infrà.

In dubio præſumitur tantum expenſum, quanti rea nunc valet. ead. qu. nu. 17.

Meliorameota, an æſtimari debeant, ut rudera, dicta q. 7. n. 18.

Melioramenta, non compenſat emphyteuta, cum fructibus, de melior. qu. 2. nu 20.

Melioramenta, aotepetat malæ fidei poſſeſſor. de melior. q 7. num 19.

Melioramenta, an repetat uſufructuarius. ibid. n. 21.

Meliorationes factæ per Conductorem, Tutorem, Curatorem, Commodatarium, Mandatarium, Creditorem, Negotiorum geſtorem, Prælatum, vel Clericum, an repetant; & quid de conductore ad longum tempus, d q. nu. 22.

Meliorationes compenſantur, cum deterioratione, ibid. numer. 23.

Palatia, & res immobiles pretioſæ, quomodo æſtimantur, o. 15.

Melioramenta, veniunt ſub generali obligatione bonorum, de melior. quæſt. 8. num. 1. etiam, ſi adſit pactum, ut finita emphyteuſi, melioramenta pertineant ad Dominum abſque aliqua ſatisfactione. nu. 3. Etiam, ſi adſit pactum, quod bona emphyteutica, alienari non poſſint, nu. 4. Etiam, ſi ſint inſeparabilia, nu. 5. Sed reſtringitur, quando expreſsè prohibita eſſet alienatio melioramentorum, nu. 6.

Poſſeſſor, ut fructus certo tempore fruatur, deducit omnia melioramenta, ſecundum tempus, quo facta fuerunt, quæſt. 7. num. 4.

MENDACIUM, non præſumitur in Clerico. de renovat. qu. 1. num. 26.

Ob mendacium, emphyteuta amittit jus ſuum, ſi in pretio mentiatur, dum denuntiat Domino directo velle vendere emphyteuſim, pro tali pretio Invento, ut ſolvat minus laudemium, vel majus pretium denuntiet. de cont. emph. quæſt. 27. oum. 6. Vel, ſi aſſerat emphyteuſim eſſe perpetuam, cum ſit temporalis, num. 7. & de alien. qu. 1. in fine.

Ob mendacium, an emphyteuta amittat jus ſuum, de var. caduc. quæſt. 5.

MERETRICES poſſunt expelli ad inſtantiam Vicinorum, auctoritate Iudicis, à domo conducta, de diverſ. qu. emph. qu. 20. nu. 4.

MINOR vendens rem emphyteuticam, cum præſentia duorum conſanguineorum, ex forma ſtatuti, jure ſuo non privatur, ſi in venditione non intervenit etiam decretum Iudicis: niſi tamen contraxit cum juramento quod declaratur. niſi adſit ſtatutum, vel Conſtitutio, fingens, vel præſumens juramentum dolo extortum, de alienat. qu. 1. num. 171. & 182. cum ſeqq.

Minor, ſive Eccleſia, an habeat electionem agendi contra Tutores, ſive Curatores, vel Prælatum, ſeu Rectorem, vel petendi reſtitutionem in integrum, adverſus canonem non ſolutum contra Dominum directum, de ſolut. can. quæſt. 1. nu. 175.

Minor reſtituitur in Integrum, adverſus canonem non ſolutum, de ſolut. can. qu. 1. num 182. Sed ex quo tempore reſtituitur, nu. 183. Non competit, quando minor ſucceſſit emphyteutæ, nu. 184. Neque quando adeſt pactum reſolutivum, ſcilicet, ſi non ſolvat, cadat à jure ſuo, num. 185. Cont. num. 186. Nec datur reſtitutio quando Tutor, ſeu Curator eſſet ſolvendo, cum minor poſſit agere contra Tutorem, vel Curatorem, ſed ſi non eſſet ſolvendo, poſſet reſtitutionem in integrum petere, num. 187. Declaratur, niſi minor eſſet Doctor, ſed dic, ut ibi, vel quando eſſent Tutores, & Curatores illegitime conſtituti, num. 188. Contrarium, quod reſtituitur minor, etiam, quod recurſum habere poſſet, & contra Curatorem, etiam, ſi ſolvendo eſſet, nu. 191. Et habet locum, contra Eccleſiam, & alios minores, quando minor certat de damno evitando: ſed quando uterque tractat de damno evitando, non reſtituitur, num, 192 Ubi, ſi minor juravit, an reſtituatur. & in ſtatu Eccleſiaſtico, hoc eſt clarum, quod ſit in electione minoris, vel Eccleſiæ, an velit petere reſtitutionem, vel agere, contra Tutorem, Auctorem, Syndicum, & Procuratorem, ibidem.

Minor, Doctor, ſive Scolaris, ſi ſine ſolemnitatibus alienavit, an teneat alienatio, de ſolut. can. qu. 1. nu. 189. & ſeq.

Minor non cenſetur ratificare contractum factum ſine ſolemnitatibus, ex curſu temporis, nec 30. annorum, nec Immemorabilis, de alienat q. 1. n. 176.

Minor, an cadat à jure ſuo, ſi alienat irrequiſito Domino rem emphyteuticam, de alienat. quæſt. 1. numer. 104. & 171.

Minor, ſi poſſidet emphyteuſim in communi, cum majore, & canon non ſolvatur, & minor reſtituitur in integrum. an proſit majori; de ſolut. can. qu. 1. nu. 221. & ſeq. & de diverſ. qu. emph. quæſt. 22. in dec. Merl. nu. 24.

MODICUM, & minimum æquiparantur, nec de modica re datur actio, & modica res non eſt attendenda, de ſolut can. qu. 1 num. 22.

MOLENDINUM, emphyteuticum in totum deſtructum, refectum per emphyteutam, an poſſit Eccleſia repetere, de melior. qu. 9 num. 15.

MONASTERIUM, Sancti monialium S. Luciæ de Fulginea laudatur, de ſucc. in bon. emph. qu. 14 nu. 2.

Monaſterium fratrum Capucinorum, & minorum de obſervantia ſunt incapaces bonorum, ead. qu. n. 2.

Monaſterium, an habeatur loco filii, ead. quæſt. numer. 12.

Monaſterium, an ſit capax emphyteuſis, de ſucceſſ. in bon. emph. qu. 24. & de alienat. qu. 1. n. 221.

MORA

INDEX.

MORA ſemper purgari non poteſt, ante declarationem, & poſt declarationem celeri ſatisfactione, de renov. qu. 3. n. 2. & inf.

Mora purgari poteſt, ante declaratam caducitatem, de alien. qu. 1. n. 31. Si tamen celeriter emphyteuta recuperet, rem alienatam. Cont. nu. 32. Non procedit, de æquitate Canon. n. 33. Præcipue, ſi Domina eſt Eccleſia, nu. 35. Cum pluribus ſeq. procedit etiam, poſt declaratam caducitatem, nu. 38. & 168 & inf.

Mora, an purgari poſſit in emphyteuſi profana; ead. qu. n. 40. & de ſol. qu. 6. n. 7.

Mora, an purgari poſſit, ſtante juramento, vel clauſula, rato manente pacto, de var. caduc. qu. 14. n. 33. & ſeq. & infrà.

Mora ſemper purgari poteſt ante declarationem factam à Domino, de ſolut. can. qu. 6. nu. 1. Cont. nu. 2. Sed prima eſt communis, eſt maximè, ſi jus alterius, non eſt factum deterius, ibid. amplia ſtante juramento, dummodo ſolvatur, quod intereſt, maximè, jus alterius non eſt factum deterius, num. 3. Cont. num. 4. concorda numer. 5. Ampl. ſecundo, ut mora purgari poſſit, etiam de æquitate juris civilis, num. 6. Contrarium quod ſolum habeat locum in emphyteuſi Eccleſiæ, non autem laicorum, & in terris Eccleſiæ, non autem Imperii, nu. 7. Ubi declaratur, non habere locum quando proceditur ſola facti veritate inſpecta, ſed contrarium refertur, quod habeat locum inter laicos, & in terris Imperii, ibid. & ſtante juramento, nu. 11. Ampl. quarto, etiam, ſtante oppoſitione. de non implemento, & de teciſſione, nu. 12. Amplia quinto, etiam, ſi fuerit renunciatum omni juri, & legum autem auxilio, nu. 13. Cont. nu. 14. Declara num. 15.

Mora poſt declarationem celeri ſatisfactione purgari poteſt, etiam ſtante juramento, & obligatione Camerali. de ſolut. can. qu. 6. num. 17.

Mora purgari non poteſt, quando jus alterius eſt factum deterius, & quando dicatur jus factum alterius ead. qu. 6. num. 18. Sed ſi vellet reſarcire damnum, admitteretur ad purgationem moræ, nu. 20. & quando eſt facta exequutio, n. 19.

Mora purgari poteſt in qualibet parte judicii, ſi jus alterius non eſt factum deterius, ead. qu. 6. n. 19.

Moræ purgationi, non eſt locus, ſi pars adverſa, non offerat intereſſe, d. qu. 6. nu. 21. de ſol. can.

Moram, an purgare poſſit emphyteuta, qui promiſit infrà aliquid tempus plantare arbores, & vites, de var. cad qu. 1. n. 40.

Mora modici temporis non attenditur in pacto de retrovendendo, ead. qu. 6. n. 27. Ver. & pro hac opinione, de ſol. can.

Mora purgari non poteſt, quando in inſtrumento inveſtituræ adeſt pactum reſolutivum, & idem, ſi dictum ſit, ipſo jure ab emphyteuſi cadat, ſi non ſolvat. & idem, ſe libere revertatur, ead. qu. 6 n. 22. Quod intellige modo Dominus vellt uti dicto pacto, num. 23. Et quomodo intelligatur dictum pactum, ſed vide ibi opinionem Auctoris.

Mora purgari non poteſt, quando fuit renunciatum beneficio purgationis moræ in ead. ſpecie. ead. qu. 6. n. 24. Et quod clauſula renuncians omni legum auxilio, non ſufficiat, niſi individuo ſit renunciatum moræ purgationi, ibidem, & vide ibi nu. 13. 14 & 15.

Mora purgari non poteſt, quando emphyteutam, negat, ſe eſſe emphyteutam, ead. qu. 6 nu. 25. Quid autem ſi negat ſolvere canonem, ibi remiſſivè.

Mora intra quantum tempus purgari poſſit, dicta qu. 6. nu. 27. Ubi hoc remittitur arbitrio Judicis, & quomodo debet ſe regere Judex.

Moram purgare poteſt Dominus directus. ſi vult aliis præferri, de laud. qu. 11. num. 9.

Muram, an Judæus purgare poſſit, vide in ver. Judæus.

Moræ purgationi, ut ſit locus interpretatio in dubio facienda eſt de ſol. can qu. 6 num. 10. Et Judex debet eſſe pronus, ut ſit locus purgationi moræ, ibid.

Cætera pro iſta materia purgationis moræ, vide in d. qu. 6. n. 26. remiſſivè.

MORS, probari debet ab eo, in qua ſe fundat. de ſolut. can. q 11 n 1.

Mortuum aliquem eſſe, ſine filiis, præſumitur, dum non probatur, quod eos habuerit, de renovat. quæſt. 1. numer. 66.

MULIERES vigintiquinque annis poſſunt contrahere, ſine ſolemnitatibus Marchiæ, extra Provinciam Marchiæ. niſi adſit particulare ſtatuum in loco, ubi contrahunt, de diverſ. quæſt emph. qu 4. num. 10.

MUTATA conditione perſonæ, & bonorum conditio mutatur, de melior. qu. 10. num. 26.

MUTANS pecuniam, ut ex ea emantur boves, & & expreſſe obligentur, præfertur omnibus creditoribus anterioribus, etiam ex cauſa dotis, de diverſ. qu. emph. qu. 25. nu. 5.

N

NEPOS, ex filia fæmina, non ſuccedit in emphyteuſi, accepta pro ſe, & filiis maſculis, vel prole, & deſcendentibus, virilis ſexus, vel virilem ſexum, de ſucc. in bon. emph. qu. 11. nu. 1. contr. 2. Sed eſt opinio ſingularis, & contra comm.

Nepotes, an veniant appellatione filiorum in emphyteuſi, eod. tit. q. 12.

NEMO plus juris in alium transferre poteſt, quàm ipſe habet, de renovat. qu. 4. num. 2.

Nemo poteſt ſibi jus dicere, de var. cad. quæſt. 10. nu. 18.

Nemo, eſt ſua poſſeſſione privandus, ſine citatione, & actu judiciali, ead. qu. 9. nu. 21.

Nemo præſumitur jactare pecunias, de ſolut. can. qu. 14. n. 4.

NOBILIS quis appellatur in civitate Fulginia, Patria Auctoris, de ſol. can. qu. 13. n. 19.

NOMINANDI, qui habet poteſtatem, non poteſt nominare incapacem, ad bona emphyteutica Eccleſiaſtica, exemplum eſt in illegitimo, de diverſ. qu. 26. n. 3. & 6.

Nominandi facultas, an tranſeat ad hæredes, de laud. q. 4. num. 2.

Nominatus, facta nominatione, non poteſt moleſtari, in emptione facta pro perſona nominanda, de laud. qu. 4. n. 5.

Pretium rei facta nominatione, ad quem ſpectat, ſi fiat emptio pro perſona nominanda, cum pacto redimendi, vide in ver. Pretium.

Emptio pro perſona nominanda, fieri poteſt, vide in ver. Emptio.

Nominandi facultas, quanto tempore duret, ead. quæſt. 4. in fine, remiſſivè.

Nominare, an poſſit Eccleſiam, qui habet jus nominandi qu. 26. num. 6.

NOTARIUS, cenſetur rogatus apponere in inſtrumento omnes clauſulas ſolitas, & conſuetas, Præl. qu. 14. nu. 31.

Notarius, an poſſit ſtipulari pro abſente, & jus abſenti quæratur, ante ratificationem, & acceptationem, de cont. emph. qu. 35. nu. 3. & 11.

Notarii ſtipulationem, important illa verba, in inſtrumento appoſita, dominationem, & omnia alia promiſit, habet locum etiam, ſi Notarius non ſcripſerit, promiſit mihi Notario ſtipulanti, pro abſente, cum ſatis ſit, dixiſſe promiſit, & idem quando eſt ſtipulatus, pro omnibus quorum intereſt, vel adſit clauſula Cameralis, ead. qu. nu. 8.

Notarius, ſi ſtipulanit pro abſente in donatione, vel aliis diſpoſitionibus, an requiratur acceptatio, ratificatio, de renunc. qu. 2. num. 28.

NOVUS emphyteuta quis ſit, de laud. qu. 3. num. 4.

NOVA conceſſio, quæ dicatur, de cont. emph. qu. 2. n. 6.

Nova conceſſio, an ſit, ſi adeſt clauſula, non novam inveſtituram faciendo, ſed veterem renovando, de cont. emph. qu. 9. n. 13.

Nova conceſſio, an ſit, ſi adjiciatur nova conventio, vel augeatur penſio, ead. qu. n. 12.

Nova inveſtitura quæ ſit, vide in ver. Inveſtitura, & de cont. emph. qu. 1. n. 1.

NULLITAS contractus ob defectum ſolemnitatis non poteſt allegari, niſi ab Eccleſia, dummodo ſit parata adhibere ſolemnitates, de cont. emph. qu. 21. n. 13.

O

OBLATIO fieri debet, loco, & tempore congruo, & debet eſſe realis, & non verbalis, & quomodo intelligatur, de ſol. can. qu. 2. n. 1. 2. & 4. ubi ponuntur declarationes in ead. qu. ubi etiam numer. 32. Ponitur cautela pro emphyteuta.

Oblatio non relevat, dum Dominus proſequitur funus familiare, vel peregrinatur, vel alio intempeſtivo tẽpore, vel loco, non convento, & ſolutioni deſtinato vel in mare, & in itinere, vel de nocte niſi nox ſit ultima pars termini, & quomodo intelligatur, de ſol. can. q. 2 n 3.

Oblatio, non relevat, ſi emphyteuta offerat canonem habens pecunias in marſupio, niſi illas extromittat, coram teſtibus, ead. q n. 5.

Oblatio verbalis ſufficit ad evitandam caducitatem, quando Dominus recuſat recipere, ead. qu. à nu. 6. uſque ad 12. ubi decl.

Oblatio, non excuſat emphyteutam, niſi ſit facta ſingulis duobus annis, vel tribus, ead. qu. n. 14.

Oblationes, ſi conſtaret, eſſe factas tribus ultimis con-

tinuis,

nuis, vel in trino biennio, vel triennio, præſumeretur oblatio facta, ſingulis annis in præteritum, dicta q. n. 17.
Oblatio, ut ſit legitimè facta, tria requiruntur, & quæ ſint, ead. qu. nu 18.
Oblatio judicialis ſufficit, ad evitandam pænam, & habetur loco depoſitionis, & ſolutionis, ead. qu. 2. in fine.
Oblatio canonis fieri non poteſt à tertio de ſol. can. qu. 1. nu 322. ubi ſeq. n. declaratur, & qu. 2. eod. tit. n. 9.
Oblatio facta à non habente legitimum mandatum, & ſpeciale, nihil operatur, ead. qu. 2. n. 9.
OBLIGATIONES, & hypothecæ ceſſant, ob caducitatem incurſam, per emphyteutam, de cont. emph. qu. 38. n. 8.
Etiam favore dotis: & quid, ſi iterum res reconcedatur eidem, an reviviſcant, de renunciat. qu. 3. nu. 13. & vide omnino, de ſolut. can. q. 1. n. 226. uſque ad 331. ubi adſunt declarationes.
OBSERVANTIA contractus 30. annorum, probari debet, per eum, qui allegat, clarè & apertè, & non præſumptivè, & debet eſſe uniformis, de cont. emph. qu. 28. n. 13.
ONUS probandi extare alia bona æquipollentia, in hæreditate, cui incumbat, de renunc. qu. 10. n. 19.
Onus probandi, ſpectat ad emphyteutam, an habeat licentiam à Domino, alienandi, de alienat. qu. 5. num. 1.
Onus probandi ſcientiam, incumbit agenti, ad caducitatem, de ſol. can. qu. 1. nu. 264.
Onus probandi pecuniam inventam, eſſe theſaurum, ei incumbat, de diverſ. qu. emph. qu. 16.
Onus probandi contractum, non eſſe utilem Eccleſiæ, poſt confirmationem Commiſſariorum, pertinet ad agentem, de cont. Emph. q. 1. 22. nu. 1.
OPINIO illa eſt tenenda, in conflictu opinionum, quæ magis favet Eccleſiæ, de renunc. qu. 9. n. 19.
Opinio in dubio illa ſequenda eſt, quæ favet purgationi moræ, de ſolut. can. qu. 6. n. 9.

P

PACTA ſunt de jure naturali, Prælud. qu. 4.
Pactum, an valeat, quod Cenſuarius, non poſſit alienare, Prælud. qu. 8. numer. 31. & 32.
Pacta, ſi non obſerventur per ſecundum emphyteutam, an Dominus directus poſſit agere ad caducitatem, de cont. emph. quæſt. 10. num 16.
Pactum de affrancando, & redimendo, intelligitur, ſi emphyteuta ſolvat canonem, & obſervet ea, ad quæ tenetur, de ſol. can. qu. 5. nu. 3. & de var. caduc. nu. 1. num. 31.
Pactum, quod emphyteuta non poſſit vendere, aut in alium transferre, quando actum eſt, quod emphyteuſis Eccleſiaſtica tranſeat ad extraneos hæredes, intelligitur titulo ſingulari; non univerſali; ſcilicet quod non tranſeat ad extraneos hæredes, de var. caduc. qu. 1. in fine.
Pactum, de renovando, eſt accidentale, præter ejus naturam, & ex hoc pacto, acquiritur actio perſonalis; non autem ius in re. De cont. emph. quæſt. 33. & ad intereſſe, num. 2. & 3. de renovat. qu. 1. ſub. nu. 14.
Pactum de retrovendendo præſcribitur ſpatio 30. annorum, de cont. emph. qu. 44.
Pactum de retrovendendo, cum licentia Domini, quod duraverint generationes vendentis, non præſcribitur, durantibus generationibus, ead. qu. n. 7.
Pactum, ſi placuerit, pro quanto tempore intelligatur, ead. quæſt. 44. num. 1.
Pactum de emphyteuticando rem venditam, valet, & minuit de pretio, ſicut pactum de retrovend. de cont. emph. qu. 45.
Pactum de renovando eſt perſonale, & non tranſit ad ſingulares ſucceſſores, de renovat. qu. 1. num. 14.
Pactum de renovando, ſi non renovetur, operatur, ut bona cenſeantur devoluta, ead. q. 1. n. 14. Sed intellige, & declara, ut ibid.
Pactum de renovando, de 29. in 29. annos in emphyteuſi perpetua, quid importet, de contr. emph. q. 33. n. 8. Et melius de renovat. qu. 1. nu. 14. limit. 9. Ubi, quid, ſi eſt adjecta pæna caducitatis.
Pactum ſub pæna caducitatis appoſitum in inveſtitura, ſervandum eſt, de alien. qu. 1. n. 218. & 241. & de var. cad. q. 1. n. 42.
Pacta ſervari debent in meliorando, & plantando, de melior. qu. 6. num. 16.
Pacta, ut melioramenta non poſſint peti, niſi uſque ad talem ſummam, valent, ead. qu. 6. nu. 14.
Pacta emphyteuſi, aut ſunt ſubſtantialia, aut naturalia, aut contra naturam, aut accidentalia, & præter naturam, de var. cad. qu. 1. num. 2.
Pacta contra ſubſtantialia emphyteuſis, non tenent, ibid.
Pactum, quod emphyteuſis, non poſſit alienari intelligitur in extraneos, non autem inter comprehenſos, & idem de pacto, quod non poſſit dari in dotem, ead. q. 1. num. 3. Et habet locum etiam, ſi pæna apponatur, & in quem alienatio fit ſit potentior. n. 5. & 6.
Pactum, quod emphyteuta, non poſſit alienare aliis, quam Eccleſiæ concedenti, neque in alium transferre, operatur, quod, nec etiam vivo emphyteuta, poſſit in Fiſcum tranſire, vel aliam perſonam exceptis filiis, & nepotibus & idem, quando dictum eſſet, quod non poſſit alienari, neque in alium transferri, exceptis iis, qui ſunt comprehenſi in inveſtitura; & habet locum in emphyteuſi profana, & Eccleſiaſtica, ead. quæſt. 1. de var. cad. num. 10.
Pactum, quod emphyteuſis datur ad meliorandum, & non deteriorandum, operatur, quod emphyteuta privatur jure ſuo, ob modicam deteriorationem, ead. qu. num. 12. ſed dic, ut ibi. Operatur etiam, quod Dominus finita emphyteuſi, lucrabitur melioramenta, ſecundum unam opinionem: Sed cont. ſecundum aliam, num. 13. Et vide de melior. quæſt. 2.
Pactum ſi non ſit factum, ad quem interitum rei emphyteuticæ pertineat, intelligitur, ſi tota res pereat, pertineat ad Dominum: ſi vero pars, ad emphyteutam, ead. qu. n. 15.
Pactum, ſi non ſit factum de expellendo emphyteutam, ſi non ſolvat canonem, intelligitur, ſi triennio non ſolverit, in emphyteuſi profana, & in Eccleſiaſtica biennio, eadem qu. nu. 16.
Pactum naturale, & ſubſtantiale tacitum eſt, ut emphyteuſis celebretur in ſcriptis, dicta qu. nu. 17.
Pactum, quod emphyteuſis non poſſit tranſire in Eccleſiam, an valeat, de renovat. quæſt. 1. numer. 40. & de alien. qu. 1. num. 20. cum quatuor ſeq. & num. 195. & 221.
Pacta naturalia emphyteuſis, quæ ſint, ead. qu. 1. nu. 17.
Pactum contra naturam emphyteuſis, eſt, ut ſi dictum ſit, ſi emphyteuta aliquid injuſtè egerit contra Dominum, dominium utile cum directo conſolidetur: & ideò, ſi emphyteuta interficiat Canonicum Eccleſiæ concedentis, ſtatim Eccleſia admitti debet, excluſis Agnatis, dicta qu. 1. nu. 18.
Pacta contra naturam emphyteuſis, tenent. ead. qu. nu. 19. & ibi ponuntur exempla.
Pactum, quod emphyteuta poſſit alienare, tam inter vivos, quam in ultima voluntate, intelligitur, etiam in præjudicium comprehenſorum: quia intelligitur, pro comprehenſis ſuſcepiſſe, niſi aliter diſpoſuerit, ead. q. 1. nu. 20.
Pacto prædicto ſtante, quod poſſit alienare, an requiratur conſenſus Domini, ibid. n. 21. & de alien. qu. 1. num. 152.
Pactum contra naturam emphyteuſis, ut emphyteuta non poſſit expelli, propter canonem non ſolutum, tenet, ead. qu. 1. num. 22. Tenetur tamen ſolvere canonem, ibid. Et de ſolu. quæſt. 1. numer. 280. Non valet, ſi apponatur in nova conceſſione, & in prima inveſtitura non adſit, ead. q. 1. n. 292. Ubi declaratur.
Pactum contra naturam emphyteuſis, quod emphyteuta propter deteriorationem, non incidat in commiſſum, tenet, dicta q. 1. de var. caduc. num. 22. Sed declara, ut in ſeq. quæſt. 2. num. 46. & ſeq.
Pactum generale, ut emphyteuta non poſſit expelli, vel ejus hæredes, ex aliqua cauſa, quomodo intelligatur, ibid. n. 23.
Pactum, quod ſolvatur penſio, quæ fructibus reſpondeat, valet, ead. qu. num. 24.
Pactum, quod, ſi tota res pereat, pertineat totum damnum ad emphyteutam, an valeat, dicta qu. 1. n. 25.
Pacta accidentalia, ſeu præter naturam, quæ ſint, ead. qu. n. 26.
Pactum, quod emphyteuta, non poſſit hypothecare melioramenta, quomodo intelligatur, ibidem, n. 27.
Pactum, quod finita emphyteuſi, melioramenta revertatur ad Dominum, valet, ead. qu. 1. nu. 28. Vide de melior. qu. 2. n. 21. Ubi plura invenies, pro pactis circa melioramenta, & infra.
Pactum, quod in area conceſſa in emphyteuſim, fiat ædificium, & illud, finita emphyteuſi revertatur ad Dominum, valet, ibidem num. 29.
Pactum, quod emphyteuta non poſſit alienare, an operetur, quod non poſſit alienare, in potentiorem, ut Eccleſiam, & ad effectum vendendi laico, & an habeat locum, tam in emphyteuſi ſæculari, quam in Eccleſiaſtica, de renovat. quæſt. 1. num. 40. & de alien. q. 1. num. 195. & 221.
Pactum, quod meliorationes, revertantur ad Eccleſiam, valet, quamvis revertantur, ſine culpa emphyteutæ, ibid. & eod. nu. & vide de melior. quæſt. 2. nu. 21. & in verb. Melioramenta.

Pactum,

INDEX.

Pactum, quod meliorationes revertantur ad Eccleſiam, in caſu, quo filii, & deſcendentes extarent, & poſtea deficerent, an habeat locum in caſu, quo emphyteuta, ſine filiis deceſſerit, ead. q. 1. num. 29.

Pactum de affrancando, ſeu redimendo, durante conceſſione, ſi finita ſit emphyteuſis, propter caducitatem an pactum tollatur, ibidem, n. 30.

Pactum de affrancando reſponſionem, & directum dominium, ſi per caducitatem reſolvatur contractus, an expiret. ead. quæſt. num 31.

Pactum de affrancando, ſi eſt perſonale, non tranſit ad hæredes dicta. qu. n. 32. & ibi exempla ponuntur.

Pacta contra ſubſtantialia primæ inveſtituræ, ſine ſolemnitatibus, non valent, in emphyteuſi Eccleſiaſtica, ead. qu. num. 38. & ibi exempla ponuntur.

Pactum, quod emphyteuta, teneatur infrà tres menſes dare inſtrumentum inveſtituræ ſuis expenſis, ſi non dederit, operatur, ut emphyteuta cadat à iure ſuo, ſed Auctor contrarium tenet, ibid num. 47.

Pactum debet aliquid operari, de var. caduc. q. a. n. 13.

Pactum continens idem, quod ius commune, vel ſtatutum, non operatur, ultra, quod jus commune, vel ſtatutarium, ſed dicitur admonitio, de var. caduc. qu. 14 nu 35. & de ſol. can q. 1 nu. 109.

Pactum in valeat, quod, ſi res emphyteutica in totum pereat, nihilominus emphyteuta teneatur ad totam penſionem, de ſolut. can q. 1. n. 96

Pactum quod nihil de novo inducit, ut quia tacitè ineſt, eſt declaratorium, ad cautelam, ut manifeſtius appareat, & ad excitandum, eod. q. n. 114.

Pactum, quod emphyteuta non poſſit alienare, etiam reſervato conſenſu Domini, ſi alienet cum d. clauſula cadat, de alienat. q. 1 n. 19.

Pactum appoſitum in contractibus, in quibus exponitur illud, quod tacitè ineſt à natura contractus, nihil auget, neque diminuit, ibid. num. 115.

Pactum ſi fiat, quod emphyteuta ſuſcipiat in ſe caſu fortuitos, an teneatur canonem ſolvere, ſi paſſus eſt ſterilitatem, ead qu. 1. de ſolut. can. nu. 118.

Pactum, quod emphyteuta cadat, ob non ſolutum canonem, ſemper cenſetur appoſitum ex contractu ex ſola natura contractus, ead. qu. 1. nu. 115.

Pactum, quod Dominus, in caſu devolutionis, poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem circa vitium ſpolii, quomodo intelligatur, de var. caduc. qu. 10 n. 9 25 & ſeq. & in verb. Emphyteuta

Pactum reſolutivum, poſitum in contractu inveſtituræ an impediat purgationem moræ, vide in verb Mura.

Pacta novæ, & nova conventiones, ſi vult Eccleſiæ, in renovatione an poni poſſint, de var cad qu. 1 nu. 37.

In pacto de retrovendendo, infrà tale tempus, ſi tempus labatur, modicum non attenditur, de ſolut. can, qu. 6. num. 17. Ver. Et pro hac opinione.

Pacta nova an poſſint apponi in nova inveſtitura, vide in verb. Inveſtitura, & in vet. Renovatio, & in verb. Nova inveſtitura.

PARIA ſunt promittere de ſolvendo, & realiter ſolvere, de alien qu 1. n. 298.

PARUM, & nihil æquiparantur, vide in verb. Modicum.

PATER præjudicat filiis, in non ſolvendo canonem, vel alienando, ſine conſenſu Domini, vel deteriorando, vel negando emphyteuſim, de coni. emph. q 24. n. 1. Contrarium multi tenent. nu. 2. Reſolvitur primam opinionem eſſe veriorem, & magis communem, n. 6

Pater videtur ſtipulari emphyteuſim ſæcularem, pro filiis, & hæredibus. ead. q. n. 3.

Pater præſumitur acci pere bonum conſilium pro filiis, ibid numero 4.

Pater poteſt filiis præjudicare, prælegando uni filiorum, vel renunciando, vel aliter diſponendo, quando emphyteuſis eſt acquiſita pro ſe, & hæredibus, vel pro ſe, & quibus dederit, vel pro hæredibus quibuſcunque aut eſſet emphyteuſis ſæcularis de cont emphyt. qu. 24. nu. 1 & 16. Habet locum etiam, ſive ſit emphyteuſis nova, ſive antiqua, n. a.

Pater poteſt præjudicare filiis, quando emphyteuſis eſt accepta, non facta mentione hæredum, ſed conceſſa, ex pacto, & providentia, & ſit nova alienando, uni filiorum prælegando, vel renunciando, vel in vita diſponendo: ſed requiritur conſenſus Domini, ſecundum unam opinionem, alii verò contrarium tenent, quando alienatio eſt facta in perſonam comprehenſam, ead. quæſt numer. 9 Contrarium numer. 10. Diſtingue, numero 11

Pater poteſt præjudicare aliis filiis uni filiorum legando, quando in recompenſationem aliis filiis, aliquid aliud reliquit. ead qu n. 14. Declara. nu 15.

Pater poteſt præjudicare filiis, quando emphyteuſis eſt accepta, cum facultate alienandi, vel adeſt conſuetudo, ibidem numero 16.

Pater poteſt præjudicare filiis in emphyteuſi nova, quando eſt accepta, pro ſe, & filiis, ead. qu. num. 17. Sed tamen diſtingue, aut emphyteuſis eſt acquiſita mediante pecunia patris, vel titulo oneroſo, & tunc poteſt, an ex mera liberalitate concedentis, & non poteſt, num 18. Limita, quando filius eſſet emancipatus, n. 19. Vel quando emphyteuſis eſſet acquiſita à Matre, vel extraneo, numer. 17. Sed ſecundum aliam opinionem, tenendum, etiam in acquiſita titulo lucrativo, ſi eſt primus acquirens, numero 20.

Pater non poteſt præjudicare filiis, in emphyteuſi antiqua, pacto, & providentia acquiſita, ead. qu. nu. 21. Sed ſequuta morte patris poſſunt revocare alienationem, nu. 22.

Pater in emphyteuſi mixta, accepta pro filiis, & hæredibus poteſt uni filiorum prælegare, vel aliter diſponere, & aliis filiis præjudicare, ibid. n. 23.

Pater non poteſt præjudicare filiis, vel uni prælegare, quando emphyteuſis eſt accepta gratis, contemplatione patris, & filiorum, dicta q. n. 26.

Pater non poteſt præjudicare filiis, quando filii eſſent proprio nomine nominati in conceſſione, vel aliter apparere poſſet, quod tam contemplatione patris, quam filio uno, eſſet conceſſa, ibid. num. 27.

Pater poteſt præjudicare filiis, quando emphyteuſis eſt conceſſa ſibi, ob merita, dicta q. nu. 28.

Pater poteſt præjudicare filiis, quando emphyteuſis eſt conceſſa filiis, contemplatione patris, ibid. nu. 29.

Pater poteſt præjudicare filiis, quando emphyteuſis eſt accepta, pro ſe, & filiis nominandis, cum clauſula, quod alienari non poſſit, ſine licentia Domini, ead. q nu. 30 de qua opinione dubitari poteſt.

Pater poteſt præjudicare filiis, uni eorum legando, vel aliter diſponendo, quando emphyteuſis eſt nova ex pacto, & providentia, & conceſſio eſt facta, jure antiquæ inveſtituræ. ead. q. nu 31. Contrarium, n. 32.

Pater ſtipulando pro filiis, cenſetur ſtipulari pro filiis, uti hæredibus, & non uti filiis, niſi ex conjecturis aliud appareat, de ſucc. in bon. emph. qu. 3. nu. 28. Et quæ ſint conjecturæ, remiſſivè, Limita, non habere locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica: quia tunc cenſetur ſtipulatus pro filiis, & non ut hæredibus, numero 29. Contrarium, numero 30. Sed prima opinio approbatur.

Pater poterit ſolum præjudicare filiis, quando ſtipulatus eſt, pro ſe, & filiis, & nepotibus, uti hæredibus, & poterit fideicommittere, & gravare filium; ſed hoc non poterunt facere alii comprehenſi: quia ſufficit, quod hæredes ſint primi acquirentis, de ſucc. in bon. emph q. 3. n. 37.

Pater Domini directi, legitimus adminiſtrator, recipiendo canonem, præjudicat Domino, de alienat. q. 1. n. 325. & de ſolut. can. q. 12. num. 8.

Pater eſt legitimus adminiſtrator bonorum filiis etiam ipſo invito, de ſolut can. q 12 n. a. Et hoc ratione uſusfructus, nu. 3 Et ideo in bonis Caſtrenſibus. & donatis à Principe, & aliis ibi remiſſive, in quibus, non habet uſumfructum, non eſt legitimus adminiſtrator. num. 4. Et de diverſ. q emphyt. q 17. num 7. Habet tamen quandam commoditatem, & in quibus conſiſtat commoditas hæc, n. 5. & infrà.

Pater in bonis Eccleſiaſticis filii, non habet uſumfructum, ſed tenetur fructus filio reſtituere, ead. qu. 12 n. 6.

Pater in bonis feudalibus, & emphyteuticis, non habet uſumfructum, & maximè, ſi emphyteuſis eſſet Eccleſiaſtica, vel feudum Eccleſiaſticum, ead. q. 12. nu. 7. & vide de diverſ. q. emph. q. 7. numer. 1. 3. & 9.

Pater an poſſit remittere caducitatem, de alien. q. 1. num. 325 & de ſolut. can. q. 12. n. 8.

Pater in bonis, in quibus non habet uſumfructum; habet tamen quandam commoditatem, conſiſtentem in adminiſtratione, pro ea Pater tenetur cavere de utendo arbitrio boni viri, & alia facere, de diverſ q. emph. q. 17. num. 4 & 8. Et quæ ſit differentia inter commoditatem, & uſumfructum d. numer. 8 & vide omnino, de laudem. quæſt. 22. numer. 4 & 5. Alienatio autem ratione dictæ commoditatis, eſt interdicta filiis. & diſpoſitio inter vivos, ead. q. 17. n. 5. Contrarium, n. 6. & 7.

Patris conſenſus non requiritur in iis, in quibus non habet uſumfructum, ſed ſolum in illis, in quibus habet, eadem quæſt. 17. numero 8.

Pater eſt uſufructuarius bonorum adventitiorum filii, de laud. qu 22. n. 2.

Pater debet habere laudemium, & non filius, quando emphyteuta alienat bona emphyteutica filii, ead.

INDEX.

q. 22. n. 1. Fallit in caſibus, in quibus non quæritur patri uſusfructus, n. 3. Tamen ratione commoditatis illud conſequitur, n. 5.

Pater dicitur extranea perſona, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 19. num. 3.

PATRONUS, præſentando indignum ſcienter, privatur ea vice iure præſentandi, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 26. numero octavo.

PAULINA Ambitioſæ, recipit interpretationem à jure communi, & intelligitur, dum annullat contractus aliter celebratos, niſi Eccleſia velit ſtare contractui, de cont. emph. quæſt. 21. num. 17.

Paulina Ambitioſæ, an habeat locum in locis piis, Confraternitatibus, Hoſpitalibus, & Collegiis, de contr. emphyt. quæſt. 16. numer. fin.

Paulina Ambitioſæ, an ſit uſu recepta, de cont. emphyt. q. 16. n. 7. & q. 8. n. 19.

PAUPERTAS, an excuſet à ſolutione canonis, & aliis caducitatibus, de ſol. can. q. 1. numer. 379. & de var. cad. quæſtion. 2. in fine.

POENA legis fin. C. de jur. emph. non habet locum in contractu locationis ad longum tempus, Prælud. q. 15. num. 20. Et declara, ut ibi, & quæſt. 5. eod. tit. num. 16. & de alienat. quæſt. 1. nu. 77. & 80.

Pœna caducitatis, ob non ſolutum canonem, habet locum tam in contractu emphyteutico, quam etiam in locatione ad longum tempus, de alienat. q. 1. nu. 77. & 78.

Pœnam caducitatis, non eſſe incurſam, in dubio declarandum eſt, ead. q. n. 301.

Pœna non habet locum, niſi Domini interſit, & maximè, ſi eſt Eccleſia, de var. caduc. quæſt. 9. nu. 5. Et Eccleſia non poteſt petere pœnas conventionales, niſi quatenus intérſit, ſæculares autem petere poſſunt, de ſolut. canon quæſt. 1. n. 75. & ſeqq.

Pœna non tranſit in hæredem, neque contra hæredem, ead. quæſt. num. 1.

Pœna, & caducitas an peti poſſint, de var. cad. quæſtione 1. numer. 36.

Pœnam petere, & emphyteutam expellere an Dominus poſſit, de ſol. can. q. 1. n. 88.

Pœna an exigi poſſit remiſſa caducitate, ead. quæſtione 1. numero 80.

Pœna incurſa ipſo facto, vel ipſo jure, in foro conſcientiæ, non habet locum, ante ſententiam, de var. caduc. qu. 18. num. 3. Declara, num. 8.

Pœna caducitatis, an habeat locum in foro conſcientiæ, ead. quæſt. num. 2.

Pœna committitur pro toto, & non liberatur unum ſolvendo, de ſol. can. q. 1. n. 28.

Pœna, quæ ſolvitur pro damno dato, debet dividi inter Dominum, & emphyteutam, quando emphyteuta reſpondet partem fructuum, de diverſ. q. emph. q. 14. n. 4 & 5.

Pœna poteſt peti in totum, quando obligatio eſt individua, etiam de jur. Canonico, de ſolut. can. qu. 1. num. 76.

Pœnas legales poteſt exigere Eccleſia, vid. in verb. Eccleſia.

POENITENTIA an habeat locum in contractu emphyteutico, Præl. q. 13. n. 6.

Pœnitentia an habeat locum in contractu emphyteutico, ante confectam ſcripturam Præl. q. 14. nu. 26. Et quid poſt obtentum beneplacitum Apoſtolicum, de cont. emph. qu. 19. & in verbo, Prælatus.

Pœnitentia an locum habeat in aliis contractibus, eadem qu. 14. num. 27.

Pœnitere an liceat poſt porrectam ſupplicationem, & ſignatam, per verbum Fiat, de cont. emphyt. q. 20.

Pœnitentiæ an ſit locus, antequam beneplacitum Apoſtolicum obtineatur, de cont. emph. qu. 21. nu. 1. & 2. Et an poſt obtentum, ſi expiravit per mortem Pontificis, n. 21.

Pœnitere non poſſunt contrahentes, cum Eccleſia, ſed ſic Eccleſia, & minor, eod. numer. 2. & quid, ſi contrahentes moriantur, ibidem.

PENSIO in dominii directi recognitionem ſolvitur, Prælud. qu. 1. nu. 11. & non pro fructibus, de ſol. can. quæſtione 1. numero 92.

Penſio parva præſtatur, pro emphyteuſi. Præl. quæſtion. 15. numero quarto.

Penſio quod fructibus reſpondeat, probari debet, eadem quæſtion. 15. num. 5.

Penſio juſta, quæ dicatur, & quæ injuſta in contractu emphyteutico, de cont. emph. qu. 28. num. 3. & 4. & de melior. quæſtion. 9. num. 11.

Penſio injuſta reducitur ad juſtam, & ad æquitatem, eadem q. 28. num. 5.

Penſio, ſive canon, quo tempore ſolvi debeat Domino directo, de ſol. can. q. 8.

Penſionem ſolvere debet emphyteuta Eccleſiæ, licet debitæ ſolemnitates, non ſint adhibitæ in conceſſione, de ſol. can. quæſtione 1. num. 120.

Penſio poteſt eſſe magna, correſpondens fructibus, vel parva, modo detur in recognitione dominii. Prælud. q. 15. nu. 10. & quæſt. 16. num. 5.

Penſio eſt de ſubſtantia emphyteuſis, de var. caduc. q. 1. nu. 2. & de renovat. q. 16. n. 1. Et ſine penſione, non valet contractus emphyteuticus, ibid.

Penſio minui poteſt in ſexta parte, quando conceditur in perpetuum emphyteuſis, de ſolut. can. q. 1. n. 100.

Penſio incerta, non facit valere conceſſionem in emphyteuſim, de cont. emphyt. q. 46. n. 1. Contrarium. n. 4.

Penſio, cenſus, & canon, pro Synonimis habentur, de laud. quæſt. 1. num. 10.

Penſio ſolvi debet, quando eſt facta conceſſio per Eccleſiam, reſervato conſenſu Apoſtolico, antequam obtineatur, vel ſit facta ſine ſolemnitatibus, cum contractus favore Eccleſiæ claudicare poſſit, de cont. emphyt. q. 21. nu. 20.

Penſiones non exactæ, an pertineant ad hæredem penſionarii, an verò ad ſucceſſorem, de laud. q. 28. & de ſolut. can. q. 15. nu. 1. ubi an pertineant ad hæredes Prælati, an verò, ad ſucceſſorem, & quomodo dividi debent inter Cameram, & Epiſcopum ſucceſſorem, ſive Beneficiatum.

Penſionarius, pendente lite, non poteſt ſpoliari ſua poſſeſſione, de var. caduc. q. 17. n. 11.

Penſionem an teneatur ſolvere emphyteuta, ſi res ſit perempta, de melior. q. 9. & de ſol. can. q. 1. n. 91.

Cætera vide in verbo, Canon.

PERICULUM rei emphyteuticæ ad quem ſpectet, de melior. q. 9. n. 6. & de ſolut canon q. 1. ampl 14.

PERSONÆ potentiores, quæ ſint, de alienat q. 1. num. 21. & de renov. quæſt. 1. numer. 40 ubi vide, quod remittitur arbitrio Judicis.

Perſonæ appellatione, veniunt etiam fœminæ, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 7.

PERMUTARE, an poſſit emphyteuta, ſine conſenſu Domini, de alien. q. 1. n. 252.

Permutatio, an ſit licita inter comprehenſos, ead. quæſtione & num.

PESTIS eſt bellum Dei, & comparatur bello illato ab hoſtibus, de renovat. quæſt. 2. num. 6. & de ſolut. can. quæſtion. 1. numero 351.

Peſtis an faciat excuſare emphyteutam à ſolutione canonis, ead. qu. 1. & n de ſolut. canon.

PONTIFEX habet ſupremam poteſtatem in bonis Eccleſiæ, de ſol can. q. 1. n. 141.

Pontificis reſcriptum, quando non valet, ead. quæſtion numer. 141. & ſeq

Pontificis intentio eſt quod leges ſerventur, ead. quæſtion. numer. 142.

Pontifex, non exercet actus juriſdictionis laicalis in terris Imperii, extra territorium ſuum: licet ea cauſa hoc facere poſſit, ead. qu. num. 145.

Pontificis conſenſus, vide in ver. Conſenſus.

PORTIO unius emphyteutæ deficientis, ad alium ſupervenientem pertinet, de alienat. q. 10. in dec. Ubaldi, n. 4.

POSSESSIO rei ſpiritualis, licet ſit mere temporalis, tamen Judex Eccleſiaſticus cognoſcit de poſſeſſione, de diverſ. qu. emph. q. 22. in dec. Merl. n. 14.

Poſſeſſio capta vigore pacti, de capiendo propria auctoritate, non aliter obtenta ſententia declaratoria, eſt valida, de diverſ. qu. q. 2. n. 3.

POSSESSOR, an teneatur pro ſolutione canonis, de cont. emph. q. 31. n. 6.

Poſſeſſor, ut fructus, certo tempore fruatur, deducit melioramenta, ſecundum tempus, quo facta fuerunt, de melior. quæſtion. 7. numer. 4.

Poſſeſſor rei cenſuatæ, tenetur pro cenſibus præteritis, & futuris, ead. q. 31. n. 8.

Poſſeſſores rei cenſuatæ, ſi plures ſint, an omnes teneantur in ſolidum, eod. nu. 8.

Poſſeſſor excuſatur à ſolutione canonis præteriti, ſi Dominus fuit negligens in exactione, quæ opinio non placet Auctori, eadem, q. 31. n. 12.

POSTERORUM appellatione veniunt fœminæ, de ſucc. in bon. emph. q. 9. n. 13.

PRÆCARIA, quid ſit, & an differat ab emphyteuſi, & de ejus materia, Prælud. q. 11.

PRÆFERENDUS eſt ille, qui terras ſteriles Eccleſiæ reduxit ad culturam, de cont. emphyt. q. 22. nu. 18.

Præferri, non debet Agnatus extraneo, ſi non dat, quantum extraneus, ead. nu 26.

Si duo concurrant, & unus offerat juſtum pretium, alter verò plus, quis ſit præferendus, ibid. nu. 32.

PRÆLATUS Eccleſiæ, poſt obtentum beneplacitum.

INDEX.

tum Apoſtolicum, pœnitere, & reſilire non poteſt à contractu, etiam antequam ſequatur ſententia Exequutorum, niſi probetur evidens damnum Eccleſiæ, de cont. emph. q. 19. nu. 1. Habet locum etiam, contra ſucceſſorem, dummodo beneplacitum fuerit obtentum in vita prædeceſſoris, qui alienavit, ſi contractus eſt utilis, nu. 2. Sed non procedit, quando alienatio eſſet nulliter confirmata, num. 3. Quid, ſi beneplacitum non fuit præſentatum, & morte Pontificis ſit expiratum, & requiratur novus conſenſus, de cont. emph. q. 21. n. 21.

Prælatus debet contrahere, cum illo, cum quo majorem utilitatem habere poteſt, eod. tit. q. 9. n. 8.

Prælatus, an poſſit concedere rem Eccleſiæ in emphyteuſim, conſanguineis, vel affinibus, de cont. emph. qu. 40.

Prælatus, ſive Commendatarius, an ſolus poſſit renovare emphyteuſim, de renovat. q 7. nu. 14 & 5. Et quid, ſi adſit conſuetudo, vel tempus immemorabile, num. 7.

Prælatus ſolus an poſſit remittere caducitatem, ead. quæſtion. 7. num. 2.

Prælatus, ſine conſenſu Capituli, non poteſt alienare, eadem quæſt. nu. 3. & infra.

Prælatus ſolus poteſt concedere in emphyteuſim, rem ſolitam concedi, ibid n 4.

Prælatus Eccleſiæ, an poſſit remittere caducitatem, ſine conſenſu Capituli, & quid, ſi Eccleſia, non ſit Collegiata, de alien. qu. 1. n. 324 & 327.

Prælatus ſolus, quando ſolus, non adminiſtrabat, non poteſt concedere licentiam alienandi, de alien. q. 3. nu. 9.

Prælatus an in renovatione poſſit addere nova pacta, & novas qualitates, vel augere canonem, ſine ſolemnitatibus à jure irrequiſitis, de var. caduc. q. 1 n. 34.

Prælatus, ſive Rector Eccleſiæ, non poteſt alterare formam primæ conceſſionis, de ſol. can. q. 1. n. 295. & de var. cad. q. 1. nu. 38. & de melior. q. 2. n. 22. & de renov. q. 1. nu. 76. & 78.

Prælatus habet reſtitutionem in integrum, adverſus præſcriptionem 40. annorum, ſtante ejus ignorantia, de ſolut. can. quæſt. 9. num. 8.

Prælatio non poteſt alterare formam inveſtituræ, poſt jus quæſitum deſcendentibus, de renun. qu. 1. num. 76 & 78. Poteſt nova pacta in renovatione apponere, favore Eccleſiæ, quæ non ſint contra ſubſtantialia inveſtituræ, de var. cad. quæſtione 1 numer 37.

PRÆSENS, & tacens ſibi præjudicat, quando ultra taciturnitatem, concurrit aliquis actus poſitivus, de cont. emphyt q. 31. n. 15. & in tit. de alien. q. 1. ampl. 5. Et an Dominus præſens, & tacens, cenſeatur conſentire, & infra.

Præſens, & tacens, non videtur conſentire ad ſui præjudicium, quod procedit maximè, dum alienantur res, ad ſui favorem, prohibita alienari, niſi ultra præſentiam, & taciturnitatem, interveniat aliquis actus poſitivus, & præſertim habet locum, quando ageretur de magno præjudicio, de renunc. q. 8. n 4.

Præſens, & tacens, habetur pro conſentiente, quando agitur de modico præjudicio, ead. qu. n. 5.

PRÆSUMPTIO una tollit aliam, & fortior, & validior, tollit debiliorem, de var. cad. q. 14. n. 21.

Præſumitur ſcripturam interveniſſe, quando quis per 40. annos, vel 30. ſolvit canonem, de Prælud. q. 14. numer. 39.

Præſumptio, quod per ſpatium 30. annorum facta ſit ſolutio, & contractum emphyteuticum præceſſiſſe, prodeſt tam Domino, quam emphyteutæ, de cont. emph. q. 11. n. 5.

Præſumptiones ceſſant in claris, & quando contrarium probari poteſt, de cont. emph. q. 18. n. 5. & ubi adeſt veritas, eod tit. qu 22. num 2.

Præſumitur pro decreto Commiſſariorum, de cont. emphyt q. 22 n. 1 Sed vide nu 2 quando non præſumatur.

PRÆSCRIPTIO non currit, quando adeſt mala fides, de cont emph q. 22. n. 6. & infra.

Præſcriptio, non currit in præjudicium Eccleſiæ, niſi mortuo Rectore, qui fecit inveſtituram, & ſcientia ſucceſſoris, quæ non præſumitur, niſi probetur, & hoc poſt 40. annos, & quadriennium reſtitutionis in integrum, ead. q. n. 6

Præſcriptio, non currit, donec unus de Capitulo, Collegio Univerſitate, vel Monaſterio durat, quando eſt facta alienatio in damnum Eccleſiæ, ead. q n. 8.

Præſcribere, an poſſit emphyteuta liberationem à canone ſolvendo, ſi non ſolvat per 10. vel 40. annos, vel ejus hæres, de ſolut. can. q. 9 & in verbo, Emphyteuta.

Præſcriptio, non habet locum, etiam ſpatio centum annorum, ſtante mala fide, & procedit in hærede, & hærede hæredis, ead qu. num 12.

Præſcribitur pactum de retrovendendo ſpatio 30. annorum, de cont. emph. q. 44.

Præſcribitur remedium l. g. 2. C. de reſc. vend. ſpatio 38. annorum, ibidem.

Præſcriptio contra Dominum directum, non currit vivente emphyteuta, qui impoſuit ſuper re emphyteutica ſervitutem, de alien. q. 1. n. 278.

Præſcribi, an poſſit contra Eccleſiam, & quod tempus requiratur, in ſolvendo minorem penſionem, de ſol. can. quæſt. 1 numer. 253. & infra.

Præſcriptio, non currit contra proprietarium, vivente uſufructuario, qui impoſuit ſervitutem, ibidem.

Præſcriptio non currit contra filium in adventitiis, vivente patre, nec contra Uxorem, in rebus dotalibus, vivente Marito, & vivente gravato, contra fideicommiſſarium, antequam fiat locus reſtitutioni, Caval. deciſ. 212. in fine, ubi alios concordantes citat.

Præſcribi, an poſſit ſolutio laudemii, vel canonis, de ſol. can. qu 9. num. 11.

Præſcribere, nullo unquam tempore poteſt, qui eſt in mala fide, etiam per ſpatium 30. annorum, immo, nec ſtante immemorabili tempore, de alien. q. 1. n. 176. Ubi exemplum, de contrahente cum minore, ſine ſolemnitatibus.

Præſcriptio durante ætate pupilli dormit, de ſolut. can. q. 1 numero 208.

Præſcribere, an poſſit emphyteuta, ſolvendo minorem penſionem, ead. q. n. 249.

Præſcribere, non poteſt emphyteuta, cum mala fide, eadem quæſtion. num. 250.

Præſcribere non poteſt ſingularis ſucceſſor, qui minorem penſionem ſolvit, per ſpatium decem annorum, inter præſente, & 20. inter abſentes, ead quæſt numero 251.

PRETIUM bonorum æſtimatur ad rationem quinque, pro centenario, de cont. emphyt. quæſtion. 22. numer. 29. ubi declaratur.

Pretium, Dominus directus, debet ſolvere emphyteutæ quando vult præferri, quod ab aliis reperitur, ſive magnum, ſive parvum, de alien. qu. 1 nu. 339. Nec tenetur minuere, etiam, ſi excedat juſtum commune pretium: ſed declara, ut nu. 340. Nec etiam poſt venditionem; ante tamen traditionem, emphyteuta poteſt pretium augere, vel minuere, ad præjudicium Domini, vel ut minus laudemii conſequatur, vel, ut majus pretium ſolvat, ſi vult emere, numero 341. & infra.

Pretium debet ſolvere Dominus, quod ab aliis invenitur, ſi vult præferri; ac etiam pro laudemio conſequendo, debet attendi pretium, quod ab aliis invenitur, niſi conſtet de fraude, de alienat. quæſt. 1. numer. 137. uſque ad finem, & de laud. quæſtion. 1. num 8.

Pretium, non poteſt augeri, nec minui in præjudicium Domini, ead. q. 1. in fine.

Pretium, quando eſt inveſtiendum debet inveſtiri in bonis ſitis in Civitate, vel Territorio, ubi contractus eſt celebratus, nec pariter poteſt inveſtiri in bonis emphyteuticis, conſualibus, fideicommiſſariis, domibus, vel molendinis, quando dictum eſt in fundo idoneo, de diverſ. q. emphyt. q 25.

Pretium rei venditæ, cum pacto redimendi, & perſona nominanda, ad quem ſpectet, ſi redimatur, de laud. quæſtion. 4. numer. 8.

PRIMUS acquirens, per clauſulam ad habendum, &c. poteſt alienare in præjudicium comprehenſorum, de alienat. quæſt. 10. num 5.

Primus acquirens, dicitur ille, qui non eſt comprehenſus in prima inveſtitura, de renovat. q. 1. nu. 67. ubi intellige.

Primus acquirens, eſt etiam filius, quando in inveſtitura eſt nominatus proprio nomine, de cont. emphyt. quæſtion. 24 numero 27.

Primus acquirens, poteſt emphyteuſim alienare in præjudicium comprehenſorum in inveſtitura, de cont. emphyt. qu. 24. numero 20.

Primus acquirens, an cenſeatur incluſus in emphyteuſi conceſſa pro ſe, & uſque in 3. generationem, de cont. emphyt. q. 2.

PRIMOGENITUS, ſi ex ſtatuto vel conſuetudine potior habetur in ſucceſſione, ipſo ſolus admittitur ad emphyteuſim, de ſucc. in bon emph. q. 1. num. 1. in fine.

PRINCIPIS ſæcularis reſcriptum, non valet, ſi diſponat, quod emphyteuta Eccleſiæ, ob non ſolutum canonem, non poſſit privari jure ſuo, de ſolut. can. q. 1 n. 146.

PRIVILEGIUM Principis eſt perpetuum, de alienat. quæſt. 2. num 6.

Privilegium, per non uſum tollitur decennio, ead. quæſtione 2. numer. 8.

INDEX.

Privilegium, an expiret morte concedentis, eadem quæſt. 2. numer. 2. 3. & 4.

Privilegiatus quando utatur privilegio, contra privilegiatum, de ſolut. canon. q. 1. n. 192.

Privilegium conceſſum minori an proſit majori, de ſol. can. q. 1. nu. 222 & ſeq.

PROBATIONUM facultas, eſt amplianda, non reſtringenda. Præl. q. 14. n. 5. Declara, nu. 16.

Probare debet emphyteuta habuiſſe licentiam à Domino alienandi, de alien. q. 4. nu. 1.

Probare debet emphyteuta, ſolviſſe canonem, de ſol. can. qu. 4. ubi eſt materia, & in ver. Solutio Emphyteuta.

PROCURATOR minoris, vel mulieris, habens mandatum ad vendendum bona emphyteutica, etiam irrequiſito Domino, de alien. q. 1. n. 180. Contrarium, n. 181.

Procurator Domini, ſi recipiat penſionem, pro tempore præterito, an præjudicet Domino, quod non poſſit declarare caducitatem. de alienat. q. 1. n. 325. ubi de Camerario, & Maſſario.

Procurator, præſumitur certioraſſe Dominum, de alien. qu. 8. nu. 6. Declara primo, procedere in procuratore ſpeciali, non generali, & quis ſit iſte generalis, numer. 7. Declara ſecundo in pænis, & quando agitur de auferendo jure Domini, & in attentatis: quia tunc requiritur ſcientia certa clara, & ſpecifica, cum ſuis qualitatibus, nu. 8. Declara tertio, procedere dummodo tantum temporis ſpatium interceſſerit, vel potuerit certiorare Dominum, n. 9. Decl. 4. in facto gravi, & notabili, non autem in levi, n. 10. ubi exemplum.

Procurator debet habere ſpeciale mandatum pro canone ſolvendo, vide in ver. Mandatum, ac etiam debet habere ſpeciale mandatum, ut oblatio canonis valeat, de ſolut. can. quæſtion. 2. numer. 9.

Cætera vide in ver. Mandatum.

PROHIBITUS alienare à teſtatore, non poteſt concedere emphyteuſim, de diverſ. q. emph. q. 1. nu. 2. Cont. nu. 3. Sed prima eſt verior, declara non habere locum, reſpectu pænæ n. 5. Cont. nu. 6. Excuſatur tamen alienans, quando non adeſt dolus, vel ſtante ignorantia, n. 2. Declara ſecundo, quando res eſt ſolita concedi, ſecundum unam opinionem: ſed rejicitur, n. 9 Subdeclara, quod conceſſio debet fieri pro penſione concedentis, alias non valet, num. 10.

Prohibitus alienare, non poteſt locare ad longum tempus, n. 45. ad vitam alienare, ead. q. 1. nu. 4.

Prohibitus alienare, non poteſt dominium utile in alium transferre, ead. q. n. 11. & 13. Declara, quando eſt ſolita concedi, n. 14.

Prohibitio legis, per prohibitionem hominis augetur, de alien. qu. 1. num. 196.

Prohibitio hominis, concurrens cum prohibitione legis, operatur effectum, etiam in caſu licito, de alien. q. 1. n 195.

Prohibitio nova, addita veteri prohibitioni, illam ampliat, ibidem.

Prohibitio hominis, ſi concurrat cum prohibitione legis, impedit translationem dominii, ead. q. n. 215.

PROGENIEI appellatione, veniunt etiam fœminæ, de ſucc. in bon. emph q. 9. n. 27.

PROLIS appellatione, veniunt etiam fœminæ, ead. quæſtion. & num.

PROMISSIO de vendendo non eſt venditio, de alien. qu 1. nu. 290. & 299.

Promittens, ſe obligaturum, intra certum diem, ad dandum decem, poteſt conveniri cedente die, ſine aliqua obligatione, ead. qu. 1. nu 294.

Promittens dare facultatem de redimendo, agi poteſt contra ipſum, ad revendendum, reſtituto pretio, ead. quæſtion. 1. numero 295.

Promittens per inſtrumentum, ſe obligare, habetur pro obligato, ſi per eum ſteterit, ead. q. 1. n. 296.

Promiſſio de liberando, parit exceptionem adverſus agentem, ac ſi liberatio facta eſſet, ibid. n. 297.

Paria ſunt promittere de ſolvendo, & realiter ſolvere, ead q. num. 298.

Promiſſio de donando, non eſt donatio, & aliud eſt promiſſio de conſentiendo, & conſenſus, dict. q. 1. n. 300.

PRONOMEN tu, ipſe, ipſius. quomodo intelligatur, & an ſit ſemper perſonaliſſimum, & intelligatur de hærede, etiam, de var. caduc. q. 1. n. 32.

PROPRIETARIUS non debet habere laudemium, ſed uſufructuarius. de laud q. 21. num. 1. Ipſe tamen immittere debet in poſſeſſionem novum emphyteutam, nu. 8. Applicatur ei emphyteuſis, in caſu caducitatis, ſine præjudicio lucri, durante uſufructu, n. 9.

PROVISIO hominis an faciat ceſſare proviſionem legis, de ſolut. can. q. 1. n. 86. & de var. cad. q. 1. n. 35. & de melior. q. 2. num. 10.

PROXIMIORES, in renovatione emphyteuſis, intelligi debent illi, qui magis propinqui fuiſſent, in cujus perſona eſt finita generatio, de renovat. qu. 1. num. 6.

Proximior habet diem, & annum ad petendam renovationem, & inveſtituram, de renovat. quæſt. 2. in principio, & in ver. Renovatio, & in verbo, Emphyteuta.

Proximior aliquo juſto impedimento detentus, excuſatur, ſi non petat renovationem intra annum, & diem, de renovat. qu. 2. n. 1. Excuſatur propter capitales inimicitias, & quamvis non ſint capitales, modò ſint graves, n. 2. Idem, ſi propter bellum, & inimicitias ſuæ Civitatis, non poſſit accedere ad Dominum, & an teneatur mittere procuratorem. ibid. Declara tamen, niſi proximior, ſive emphyteuta ſit potens, n. 3. Declara ſecundo, ut ceſſante inimicitia, debeat petere renovationem, à die ceſſationis, n. 4. Habet locum etiam propter peſtem, num. 5. Quod intellige, ut nu. 7. Limita primo, quando Eccleſia eſſet vacans, vel Dominus eſſet abſens, dummodo coram teſtibus proteſtetur, num. 8. Contrarium in abſente, niſi eſſet in remotis, num. 9. Limita ſecundo ſi proximior eſſet abſens cauſa Reipublicæ, ut nec teneatur mittere procuratorem, ſecus, ſi ex alia cauſa voluntaria, numero. Declara, dummodo abſentia cauſa Reipublicæ, non ſit affectata, n. 11. Ubi exemplum. Declara ſecundo, quod annus ex cauſa voluntaria in abſente, incipit, quando ipſe eſt præſens, & poſtea ſe abſentavit; ſed non habet locum, quando incipit ipſo abſente, num. 12. Limita tertio, quando proximior eſt detentus in carceribus, nu. 13. remiſſivè. Amplia etiam, ſi eſſet carceratus ſua culpa, n. 14. Limita quarto, quando Dominus eſſet excommunicatus, n. 15. Cont. n. 16. Limita quinto, ſi proximior decedat intra annum, & diem: nam illud ius petendi renovationem, devolvitur ad alium proximiorem, qui habebit integrum annum, n. 17. Limita ſexto in pupillo, vel infante, n. 18. Limita 7. in minore 25. annis, beneficio reſtitutionis in integrum, n. 19. Limita octavo in Univerſitate, & Republica, nu. 20. Limita nono, quando adeſſet minor 25. annis, cum majore pro indiviſo poſſidentibus, quod Auctori non placet, nu. 21. Limita decimo, niſi Dominus remittat privationem, nu. 22. Declara, nu. 23. Limita undecimo, ſi emphyteuta, vel proximior erat interpellandus à Domino, virtute pacti, num. 24. Limita duodecimo, niſi emphyteuta, vel proximior non poſſideret, ſed alius tertius, nu. 25. Limita decimotertio, ut non cadat à jure petendi renovationem, niſi accedente declaratione Domini, & ipſo volente, n. 26. Declara hanc limitationem, ut non habeat locum, quando fuit facta conceſſio de 29. annis in 29. annos, cum pacto, quod emphyteuta elapſis 29. annis teneatur petere renovationem, nu. 27. Cont. num. 28. Amplia ſupradictas limitationes, habere locum etiam, ſi annus, & dies eſſet ex partium conventione diminutus, ut quia dictum eſſet, quod finita emphyteuſi, teneatur infra duos menſes petere renovationem, quia adhuc habebit annum, de qua opinione dubitat Auctor. numero 29.

Proximior, ſi non petat inveſtituram infra annum, & diem, non eſt privatus ipſo jure, ſed requiritur citatio, & ſententia. de renovat. q. 1. n. 64.

Cætera vide in verb. Renovatio.

PUPILLUS, & infans, ob non ſolutum canonem, cadunt ab eorum jure, quando in inveſtitura adeſſet pactum reſolutivum ut ſi non ſolvat, cadat. de ſol. can. qu. 1. nu. 201. Et non reſtituitur in integrum, quando emphyteuſis eſt acquiſita à patre, nu. 202. Sed vide diſt. Auctoris, n. 203. Et contrarium, n. 212. Nec quando poteſt eis eſſe conſultum, contra Tutorem, ſi eſt ſolvendo, n. 213. Cont. n. 214.

Pupillus poteſt meliorem ſuam conditionem facere, non deteriorem, & ſine Tutoris auctoritate, non poteſt ſe obligare, ſed hi, qui cum eo contrahunt, obligantur, & habet locum in pupillo pubertati proximo, niſi ſit factus locupletior, ead quæſtion. nu. 204.

Pupillus non habet neque velle, neque nolle, & quicquid videt, ignorat dicta q. 1. n. 205.

Pupillo, neque infanti currit tempus ad petendam reſtitutionem in integrum, ibidem, n. 206.

Pupillus habet ſemiplenum intellectum, & eſt in tali ætate, ut neque ſcire, neque diſcernere quicquam poſſit, neque diſcurſum rationis habet, ead. quæſt. numero 207.

Pupillus, & infans reſtituuntur in integrum, adverſus canonem non ſolutum. | eadem quæſtio numero 209.

Q. Quer-

INDEX.

Q

QVERCUS dicitur arbor fructifera. de var. caduc. quæſt. 2. num. 54.

R

RATIFICATIO an requiratur, quando alienatio eſt facta, ſine ſolemnitatibus, de cont. emph. q. 21. n. 10.

Ratificatio præſumitur ex penſionum perceptione, quando alienatio eſt nulla. de cont. emph. q. 22. nu. 9. ubi declaratur, quando alienatio eſt nulla, ratione formæ.

Ratificatio non prodeſt, ex facto ſucceſſorum, qui fuerunt in probabili ignorantia, mortuo alienante ead. q. 22. n. 10. Neque ex facto locuratoris, neque ab ipſo Prælato vivente, neque à ſucceſſore. ibid.

Ratificatio inducitur expreſsè, vel tacitè, ſcilicet poſſidendo, de cont. emph. q 34. n. 29

Ratificatio inducitur per perceptionem fructuum, ead quæſtion. num. 30.

Ratificatio inducitur per ſolutionem canonis, quando ſcienter ſolutus eſt, ead. qu. n. 31

Ratificare dicitur Dominus inveſtituram, ejus nomine factam acceptando ſolutiones canonis, & retinendo penes ſe inſtrumentum inveſtituræ. ead. quæſt. num. 32.

Ratificatio inducitur, quando is, qui ratificare debet, pro ejus jure, interfuit inveſtituræ factæ, in perſonam alterius. ead qu. 34. n 35.

Ratificatio inducitur, quando poſt inveſtituram ab altero, ejus nomine factam, obligat ſe ad faciendum aliquid in emphyteuſi, pro ipſo ſtipulata, ead. quæſt. num. 36.

Ratificatio inducitur, quando frater ſcit accepiſſe emphyteuſim alium fratrem, pro ſe, & nomine ipſius, & non contradicit. ibid. nu. 37.

Ratificatio debet fieri in vita illius, qui nomine alterius fuit ſtipulatus, & in vita illius, qui conceſſit, ead. q. 34. n. 39.

Ratificatio inducitur, ex ſola ſcientia abſentis, abſque aliquo actu poſitivo, de cont. emph. qu. 35. n. 4. Et hæc ſcientia præſumitur in his, quæ afferunt commodum. n. 5.

Ratificatio præſumitur, ex cohabitatione donatoris, cum donante, & ex perceptione fructuum, & ſolis præſumptionibus, & conjecturis, ead. qu. nu. 6

Ratificatio, an requiratur, quando adeſt juramentum, ibid. n. 7.

Ratificari, an poſſit conceſſio per donatarium, vel ejus hæredes, aut per abſentem, cui eſt facta conceſſio in emphyteuſim, vel per ejus hæredes, ead qu. numer. 9. Vbi etiam quæritur, quid in pupillo, vel infante, n. 10.

Ratificatione nondum facta, per abſentem, an Dominus poſſit alteri concedere emphyteuſim, ead. q. n. 11.

Ratificatio, an fieri poſſit, poſt mortem concedentis, ibid. n. 12.

Ratificatio, an fieri poſſit, poſt mortem donatarij, vel ejus, cui eſt facta conceſſio in abſentia, per ejus hæredem, ead. q. n. 13.

Ratificatio tacita ſufficit in donatione, vel renonciatione facta abſenti, de renunc. qu. 2. n. 31. & ibi exempla

Ratificatio minoris, non inducitur, ex curſu temporis; nec etiam 30. annorum, vel immemorabilis, ſi contractus fuit celebratus, ſine ſolemnitatibus, de alienat. quæſt. 1. nu. 176. Et idem in muliere, ubi adeſt ſimile ſtatutum. n. 177. & ſeq.

RATIO, ubi eſt eadem, ibi idem ius eſt ſtatuendum, de ſolut can. q. 3. nu 26.

RECOGNITIO facta per emphyteutam, an probet rem eſſe emphyteuticam, de cont. emph. q. 26. n. 6. 7. & 10. cum aliis ſeq. & de renovat. q. 9. & de laud. quæſt. 26

Recognitio, an probet dominium, vide in verb. Dominium. & de cont emph q. 26. nu 11

RECTOR Eccleſiæ, ſi concedat rem Eccleſiæ in emphyteuſim, reſervato conſenſu Apoſtolico, an cadat in pœnas, niſi addatur clauſula, Non aliter, nec alio modo. de cont. emphyt quæſt. 16. nu 4. & 8.

Rector, ſive Prælatus Eccleſiæ tenetur propter ejus negligentiam reſarcire damnum Eccleſiæ. de ſolut. canon. q 1. n 174

Cætera in ver Prælatus.

REDITUS eſt nomen generale. Præl q. 1. nu. 17.

REDHIBITORIA actio an competat emphyteutæ, diverſ quæſt. q. 11.

A REGULA juris non eſt recedendum, niſi conſtet de fallentia, & niſi per aliam legem, de ſol. can. qu 1. n 128

REI appellatione, quid veniat, Præl. qu. 1. n. 17.

Rei vendicatione, agere poteſt Dominus directus, contra emphyteutam, qui non vult reſtituere rem emphyteuticam: ſed tamen probare debet dominium, & quomodo probetur, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 8.

REMISSIO ſextæ partis, fieri debet de redditibus, emphyteuſis Eccleſiaſtica perpetua, in recompenſationem periculi, ſterilitatis, & alterius caſus fortuiti, tam ſolitis, quam inſolitis, de ſolut. c. n. q. 1. n. 100. & declara, nu. 101.

Remiſſio penſionis, an ſit facienda, propter bellum, de ſol. can. q. 1. nu. 331. cum multis ſeq.

Remiſſio penſionis, propter ſterilitatem, an ſit facienda emphyteutæ, & conductori ad longum tempus, de ſolut. can. q. 1. n. 97. & ſeq. & melior. q. 9. n. 9. Quid autem, ſtante pacto, ut emphyteuta teneatur ad caſus fortuitos, ead. q. 1 de ſolut. can. nu. 118. Ubi quid, ſi renunciavit beneficio petendi remiſſionem, ibid. & renunciatum beneficio legum, & ſtatutorum, ead. num. 118.

Remiſſio mercedis fit in contractu locationis ob ſterilitatem, ſecus in emphyteuſi, Prælud. q. 5. n 6.

Remiſſio an fiat, ſi aliquod damnum contingat in re emphyteutica. ead. q. 1. de ſol. can q. 91.

REMEDIUM l. fin. C. de edic. D. Adr. toll. conceditur pro bonis emphyteuticis profanis, de diverſ. quæſt emphyt. q. 1. 6. num. 1. Vel ſaltem datur immiſſio, ex inveſtitura, habet locum in fœmina hærede inſtituta à patre, nu 2. Ubi aſſeritur ratio, quando adeſſet legitimus contradictor, & quis ſit. nu. 9. Et habet locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, nu. 5.

Remedium retinendæ poſſeſſionis, an concedatur Domino directo, vide in verb. Interdictum.

Remedium reſtitutionis totium competit Eccleſiæ, vel minori ſi ſit facta conceſſio in emphyteuſim, non ſervata ſolemnitate, de diverſ. quæſt emphyt. q. 12.

Remedium reintegrandæ poſſeſſionis, & interdictum unde vi competit emphyteutæ, vide in verb. Interdictum, & in verb. Dominus.

Remedium poſſeſſorium, & actio ſpolii competit emphyteutæ, & aliis in inveſtitura nominatis, per clauſulam conſtituti, vel præcarii, de diverſ. quæſt. emph. q. 13 n. 18.

Remedium l. 2. C. de reſc vend. non tollitur per pactum, quod poſſit redhiberi, ſi non placuerit, de cont. emphyt. q. 44. n. 2.

Remedium l. 2. C. de reſcind. vend. præſcribitur ſpatio 30. annorum, ead. q. 44. nu. 3.

Remedium l. 2. Cod. de reſc. vend. non habet locum in contractu emphyteutico, de cont. emph. q. 48 nu. 1. Cont. no. 2. Et an competat poſt finitam emphyteuſim n. 6.

Remedium reintegrandæ, competit Domino directo, adverſus poſſeſſorem, d. negantem ſolvere penſionem, de cont emph. quæſt. 31. nu. 15.

Remedium reintegrandæ poſſeſſionis, & actio ſpolii competit Domino pro recuperanda ſua poſſeſſione, de var. quæſt. emph. qu. 8. num. 4.

RENOVATIO emphyteuſis, non inducitur ex tacito Domini conſenſu, Prælud. qo 14. n. 32. cont. nu 33. & de renovat. quæſt 5. nu. 2. Et quod tempus requiratur, ut inducatur renovatio, ibid. & vide etiam de ſolut. canon. qu. 1. n. 240.

In renovatione emphyteuſis, præfertur proximior ultimo decedenti, etiam, ſi ſit de collateralibus, non hæredibus, de ſucc. in bon emphyt q. 2. n. 10.

Renovatio emphyteuſis, propter tempus, vel generationem finitam, debet fieri emphyteutæ, vel proximiori, aliàs poſſunt appellare ad Superiorem, de renovat. quæſt 1. num. 1. Cont. nu. 2. Sed prima eſt verior. Amplia habere locum, non ſolùm in filiis, & deſcentibus: ſed etiam in Agnatis tranſverſalibus: num. 3. Cont. in Tranſverſalibus. numer 4. Sed prima opinio eſt verior, in Agnatis, & Cognatis. numer. 5. Sed vide etiam omnino in tit. de laud. quæſt. 15. num. 3. Amplia ſecundo procedere, tam in emphyteuſi profana, quàm Eccleſiaſtica, no. 7. Amplia tertio in contractu libelli, n. 8. Amplia quarto in colono temporaneo, n 9. Cont. n 10. Ampl. quinto in feudo, n. 11. Amplia ſexto, in emphyteuſi nova, num. 12. Amplia ſeptimo, etiam, ſi prima conceſſio eſſet declarata nulla, num 13. Amplia octavo, etiam, ſi proximiores eſſent fœminæ, & in prima inveſtitura, vocentur tantum maſculi, præſertim, quando non adeſſent maſculi, num 14. Amplia nono, quando adeſt pactum de renovando, quod declara eod num. 14. Amplia 10. etiam, ſi dictum ſit, quod ultimus poſſit nominare alium, & non nominaverit ibid. Limita primo, quando emphyteuſis eſt finita propter culpam, ut ob canonem

I N D E X.

nem non ſolutum, & idem propter rei deteriorationem, & aliis caſibus, & poterit Dominus inveſtire, quem maluerit, relicto proximiore, numer. 15. Declara, quod emphyteuſis eſt renovanda ad favorem deſcendentium, num. 16. Declara etiam, in omnibus caſibus, in quibus emphyteuta excuſatur, ob non ſolutum canonem, numer. 17. Limita ſecundo, quando renovatio non fuit petita intra annum, & diem, nu. 18. Declara, quod annus computatur à die ſcientiæ, & hæc ſcientia probari debet plenè, & non per conjecturas, & probari debet à Domino, niſi ignorantia ſit craſſa, & ſupina: ſcilicet, ſi ignoraſſet, quod omnes de Civitate ſciunt, num. 19. Declara etiam, quando extraneus eſſet inveſtitus: quia tunc talis facultas duraret ſpatiu 30. annorum, num. 20. Subdeclara, hanc declarationem, quia licet Agnatus, quando vult revocare ab extraneo, habeat tempus 30. annorum: ſi tamen non petiit inveſtituram, intra annum, & diem ex alio excluditur, quia inveſtituram non petiit. num. 21. Limita tertio in Eccleſia, quia tunc cogitur renovare, num. 22. Cont. num. 23. Limita quarto, quando Dominus, vel Eccleſia vellet pro ſe retinere, num. 24. Cont. num. 25. Sed prima eſt verior, & juſta. Declara, niſi falsò Dominus dixerit, velle pro ſe retinere, & poſtea alteri conceſſerit, ibid. Amplia dictam quartam limitationem, habere locum, etiam, ſi res ſit ſolita revocari; nam probari debet conſuetudo, quod Dominus non poſſit per ſe retinere numer. 28. Debet etiam probari, quod Eccleſia voluerit pro ſe retinere, & non potuerit, cum ſeq. quæ declaratio, reddit turbidam doctrinam Corn. & aliorum, dicentium, quod ſtante conſuetudine Inveſtiendi, trahi debet etiam ad caſum, quo nollet inveſtire, num. 30. Niſi etiam probaretur conſuetudo immemorabilis renovandi deſcendentibus: quia tunc Eccleſia non poteſt pro ſe retinere, ibidem. Amplia ſecundo etiam, ſi inveſtitura adeſſet pactum, quod finita generatione, Eccleſia teneretur proximioribus renovare; quia adhuc Eccleſia poſſet pro ſe retinere, numer. 31. Licet multi diſſentiant, num. 32. Declaratur hæc ſecunda ampliatio, quando emphyteuſis eſſet conceſſa in perpetuum, cum pacto de renovando, numer. 33. Declaratur dicta quarta limitatio, non habere locum, quando inter Eccleſiam, & Communitatem adeſſet concordia, ut non poſſet pro ſe retinere, ſed proximioribus concedere, numer. 34 Declara etiam, non habere locum, ſi hæres eſſet Hoſpitale, vel pius locus, vel alii incapaces, vel potentiores, quia tunc hæredi proximiori capaci fieri deberet renovatio, num. 40. Limita ſexto, non habere locum, ſi res non eſſet integra, nu. 41. Cont. numer. 42. Limita ſeptimo, in feudo, in quo deficientibus maſculis, fœminæ poſſunt petere renovationem, num. 43. Limita octavo, niſi ſupremus Princeps derogaret, num. 44. & 79. Limita nono, quando intervenisset præſcriptio, num. 45. Limita decimo, quando ſequeretur magnum Eccleſiæ detrimentum, numer. 49. Limita 11. quando filia eſſet excluſa propter maſculos, vel ſtantibus maſculis: quia, ſi maſculis poſteà deficiant, fœminæ non poſſunt ampliùs petere renovationem, num. 47. Cont num. 48. Limita 12. quando emphyteuſis reverteretur ad Dominum: ſecus, ſi ad alium, num 49 ubi exemplum. Limita 13. niſi in inveſtitura fuiſſet renunciatum juri petendi renovationem, num. 50. Limita 14. non habere locum, niſi proximiores oſtenderent rem eſſe melioratam, nu. 56. Limita 15. niſi proximior eſſet pauper, miles vel minor, numer. 57. Limita 16. niſi proximior, tacitè, vel expreſsè conſentiat, aliis fieri inveſtituram, num. 58. Limita 17. quando adeſſet pactum de renovando, & emphyteuta nunquam ſolverit penſionem, num. 62. Limita 18. quando emphyteuta commiſiſſet crimen læſæ Majeſtatis Divinæ & Humanæ, num. 63. Declara omnia prædicta, quod doctrina Bar. habet locum in petentibus renovationem: & ideò, ſi non petunt, excluduntur, n. 60.

Renovatio debet peti intrà annum, & diem. ead. q. 1. de reno. n. 18 ubi declaratur.

Renovatio emphyteuſis, an peti poſſit per legatarium. ead. qu. 1. num. 39.

Renovatio, an peti poſſit per eos, qui ſunt proximiores, per fictionem, vel per repræſentationem, ead. qu. nu. 52. & an per capita, vel in ſtirpes fieri debeat, ibid.

Renovatio eſt facienda, cum illis conditionibus, quæ ab alio extraneo, tempore refirmæ, reperiri poſſunt, niſi conceſſa eſſet res ſterilis, & reducta eſſet ad culturam ead. q. n. 54.

Renovatio, quando ſunt plures proximiores in eodem gradu, fieri debet omnibus pro æquis portionibus; ead q. n. 55.

Renovare emphyteuſim non tenetur Eccleſia proximioribus, ſi vult pro ſe retinere. de renovat. q. 1. nu. 24. Ubi etiam affertur ratio, quia, ſi teneretur nunquam ſentiret beneficium melioramentorum, fallit, quando adeſt conſuetudo immemorabilis, ibid. num. 30.

Statutum diſponens, quòd finita emphyteuſi, renovetur ſucceſſoribus, non comprehendit Eccleſiam. de ſol. can. q. 1. n. 39.

Renovatio, non eſt de ſubſtantia contractus, in emphyteuſi perpetua, ſed ad faciliorem probationem Domini directi, & ſi renovatio non fieret, non caderet emphyteuta. de cont. emphyt. qu. 33. n. 8. & vide de renovat. qu. 1. num. 14. Ampl 9 Ubi melius, & quod pactum importet, & ſi eſſet adjecta pœna caducitatis.

Renovationem non petens proximior, vel emphyteuta, intra annum, & diem, in quibus cauſis excuſetur, vide in verbo Proximior.

Renovatio, non poteſt peti ab emptore, qui emit emphyteuſim, uſque ad ejus tertiam generationem, ſi emphyteuta accepit illam, uſque ad ejus mortem, niſi Eccleſia erat ſolita, ſimiles conceſſiones facere, de renovat. q 4. n. 4.

Renovatio peti poteſt ab emptore. ſecundum conſuetudinem & prout fieri ſolitum eſt. ead. q. n. 5.

Renovatio emphyteuſis, debet ſolùm fieri, pro tempore quo erat duratura penes emphyteutam alienantem. de renovat. q. 6. Declara, niſi conſuetudo adeſſet in contrarium, nu 3. Et quomodò, conſuetudo probari debeat, n. 4. & 11.

Renovare Dominus tenetur, ad plus, uſque in tempus generationis finitæ primi acquirentis ead. quæſt. 6 numer 2.

Renovare an poſſit Prælatus ſolus emphyteuſim, ſine conſenſu Capituli. de renovat. q. 7. ubi quid, ſtante conſuetudine.

Renovatio inveſtituræ peti poteſt, quando inſtrumentum eſt multum antiquum, & confines ſunt variati de renovat. q. 9. n. 1.

Renovare tenetur emphyteuta inveſtituram, quando eſt timor, ut dominium controvenatur. ead. qu. n. 3.

Renovatio inveſtituræ fieri debet, quando inſtrumentum eſſet deperditum. de renovat. q. 10.

Renovatio inveſtituræ fieri debet, quando Dominus directus jus ſuum alienat. de renovat. quæſt. 11.

Renovatio tacita, an inducatur, quando emphyteuſis fuit conceſſa duobus in ſolidum, uno mortuo ſine filiis. de renovat. quæſt. 12.

Renovationem, ſi non petat ſingularis ſucceſſor, res devolvitur ad Dominum, & quomodo conſuletur emphyteutæ, pro jure ſuo. de renovat qu. 13.

Renovatio, non dicitur nova inveſtitura de renovat. q. 1. num. 68. etiam, ſi ſolvatur aliqua ſumma, nu. 70. Cenſetur renovatio, non autem nova conceſſio, ſi filiis poſt lineam finitam fiat inveſtitura, num. 72. Et dicitur antiqua emphyteuſis, etiam, ſi dictum ſit de novo concedimus, n. 73.

Renovatio emphyteuſis non eſt titulus, ſed prioris tituli renovatio. de renovat. q. 1. n. 74.

Renovatio regulandæ eſt, juxta terminos inveſtituræ antiquæ, ead. qu. 1. nu. 75.

Renovationem ſi quid obtineat, non poteſt præjudicare comprehenſis, etiam, ſi ſit appoſita clauſula. Ad habendum, &c ſi non erat appoſita in prima inveſtitura n. 75. & ſeq.

Renovatio non valet, ſi ſolitum eſt alteratum. ead. q. 1. num. 78.

Renovatio emphyteuſis, non poteſt fieri pro fœminis, quando in prima inveſtitura erant comprehenſi ſolum maſculi, ſed fieri debet pro maſculis, & illis deficientibus, pro fœminis, de renovat. q. 1. n. 61.

Pactum de renovando emphyteuſim, intelligitur de prima renovatione de renov. q. 14. n. 1. Declaratur, niſi aliud ex inveſtitura colligatur, n. 2.

Renovatio, debet fieri, ſaltem in noviſſimo die prioris conceſſionis, ead. q n. 3.

Renovatio dicitur prorogatio primæ conceſſionis, ſi fiat durante tempore primæ conceſſionis, & non poteſt in poſteriori longius tempus exprimi, quàm in priori. ead. q n. 4

Renovatio facta, durante prima conceſſione, tempus incipit à die celebrati contractus ſecundæ inveſtituræ. ibid. n. 5.

Renovatio non intelligitur renovata tacitè per patientiam, quando emphyteuſis Eccleſiaſtica de 29. in 29. annos eſt conceſſa ſed expirat, finito primo termino. de renovat. q. 5. n. 8.

Reno-

INDEX.

Renovatio cenſetur facta, ſecundum naturam præcedentis inveſtituræ. de cont. emphyt. quæſt. 34. num. 21. & num. ſeq. declaratur. & de ſucc. in bon. emph. qu. 9. num 22.

Renovatio an valeat, ſine penſione conſtituta. de renovat. q. 16. nu. 1.

Renovatio ſimpliciter facta, cenſetur facta, cum eadem penſione, & qualitatibus appoſitis in præcedenti, emphyteuſi finita, ibid n. 2.

Renovatio ſimpliciter facta, non eſt nova conceſſio, ſed continuatio præcedentis. ibid. n. 3.

Renovationem, & novam inveſtituram, an teneatur petere hæres, quando emphyteuſis eſt hæreditaria. de laud. q. 13. n 6.

Renovatio feudi S. R. E. an hodie ſtante Conſtitutione Pij. V. fieri poſſit. de alienat. q. 11. nu. 10.

Renovatio facienda eſt hæredi inſtituto in teſtamento, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, & non proximioribus. de renovat. q. 1. n. 39.

Renovatio, quando facienda eſt per Eccleſiam, fieri debet, cum evidenti utilitate, & obſervanda ſunt ea, quæ dicuntur quæſt. nova de cont. emph. & de renovat. q. 1. n. 63.

Renovationem emphyteuſis an poſſit petere legitimatus per reſcriptum Principis de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24.

Renovatio an debeat fieri potentiorib. de renovat. qu. 1. num 40.

RENUNCIARE poteſt pater emphyteuſim in acceptam, pro ſe, & filiis, titulo oneroſo, in præjudicium filiorum. de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 16. numer. 5

Renuncians emphyteuſi privatur jure ſuo de renunc. q. n 1. Declara, quando renunciatio eſt realis, & non perſonalis. n. 3.

Renunciatio realis, quæ ſit, & quæ perſonalis, ead. q. numer. 4. & in dubio dicitur perſonalis, ibid. & qu. 2. num. 4.

Renunciatio facta in manibus Domini, ad favorem ejus, vel cujuſcumque, quando non adſint alii comprehenſi in inveſtitura, emphyteuſis revertitur ad Dominum, vel etiam, ſi fiat ad favorem cujuſcumque habentis jus in re. ead. q n. 5. Ubi declaratur, nec prodeſt comprehenſis in inveſtitura; donec renuncians vivit, & interim Dominus gaudet, ibid.

Renunciatio facta in diviſione, per duos fratres, ad invicem omni juri, ſi unus moritur ſine filiis, portio ejus revertitur ad Dominum, ead. quæſt. 1. num. 2. & infrà.

Renunciatio facta ad favorem alicujus comprehenſi in inveſtitura, eſt perſonalis, & prodeſt tantùm illis, ad quorum favorem facta eſt; quibus defuncti revertitur ad renunciantem, de renunc. q. 2. nu. 1. Amplia primo etiam ſi dictum ſit, quod renunciat non ſolum juribus competentibus, tempore renunciationis, ſed etiam, futuris, quæ ſpe tantum competebant, numero 2. Amplia ſecundo, etiam ſit renunciatio ſit facta, cum juramento, de jure, quod habet, vel habere ſperat, quomodocumque & qualitercumque & quavis de cauſa, num r. 3. Amplia tertiò, etiam, ſi eſſet dubium, quod eſſet renunciatio realis, cenſetur perſonalis, numer. 4 Amplia 4. etiam. ſi in renunciatione adeſſet clauſula, Ad habendum, &c. quia hæc clauſula operatur, reſpectu ſucceſſorum tantum, qui eſſent emphyteuſis capaces, & non extraneorum, numer. 5. Amplia quinto, etiam, ſi adeſſet clauſula, Conſtituendo in rem ſuam procuratorem irrevocabilem numer. 6. Declaratur, ſi illa clauſula ſit poſita in exequutivis: quia tunc, non alterat, neque ampliat diſpoſitionem, numero 7. Secus ſi eſſet poſita in diſpoſitivis, numero 8. ubi exemplum. Amplia ſexto, etiam, ſi eſſet poſita in renunciatione clauſula de evictione, numer. 11. Limita primo, quando in renunciatione adeſſent clauſulæ prægnantes; videlicet, quod data eſſet poteſtas alienandi, vel ultrà verba. Renuncians, conſtituat etiam procuratorem in rem ſuum: nam ſequuta alienatione renuncians eſt excluſus emphyteuſi: ſecùs, ſi alienatione non eſt ſequuta, numer. 12. Declaratur primo. quando eſt facta diviſio bonorum allodialium, & emphyteuticorum: quia tunc clauſula. Ad habendum &c. bona allodialia tantùm poſſunt alienari, numero 14. & hoc intellige, ut numero 15. Declaratur ſecundo, ſi in renunciatione, vel diviſione eſſet data licentia alienandi, cum promiſſione de non contraveniendo: nam intelligi debet, durante linea deſcendentium ab eo, cui facta eſt renunciatio, quando in diviſione eſſet dictum, quod durante linea contrahentium, unus non poſſit prætendere jus in bonis emphyteuticis alterari conceſſis, numero 16. Declaratur tertio, quando alienatio eſſet nulla, numero 17. Declaratur quarto, niſi in diviſione adeſſet pactum, quod illi, cui obvenit res emphyteutica deberet ſolvere canonem, numero 18. Declara quintò, quando diviſio eſſet facta ſolum quoad uſumfructum, numero 19. Declara ſexto, quando de contraria mente paciſcentium conſtaret, numero 20. Declara ſeptimo, ſi illa clauſula, Ad habendum, &c. eſſet poſita in exequutivis inſtrumenti, quando ad aliud poſſet referri, num. 21. Limita ſecundo principalis concluſio, quando renunciatio eſſet facta ad favorem cujuſcumque generaliter, & in rem, non expreſſa perſona, quia non ſolum prodeſt aliis comprehenſis: ſed etiam Domino ad excluſionem renunciantis, numer. 25. Limita tertio, quando Notarius eſt ſtipulatus pro omnibus, quorum intereſt: quia tunc acquiritur jus abſentibus, ſine ceſſione, num. 26. Limita quarto, quando adeſſet obligatio Cameralis, n. 27. Declaratur, ut procedeat, quando Notarius eſt ſtipulatus pro abſente, & abſens ratificaret, num. 28. Diſtingue tamen, ut ibi. Limita quinto, quando eſſet data licentia alienandi, etiam hæredibus, n 32.

Renunciatio facta, per emphyteutam Domino; ſervitutes, onera & hypothecæ non extinguuntur, de renunc. q. 3. nu. 1. Sed diſtingue, n. 4 ubi exempla, Declara, n. 5 Subdeclara, n. 6. Declara ſecundo n. 7.

Renunciatio facta per patrem, præjudicat filiis, quando emphyteuſis eſt hæreditaria, de renunc. q. 4. n. 1.

Renunciatio non præjudicat comprehenſis in inveſtitura, quando eſſet accepta pro filiis, & nepotibus, & eſſet antiqua, ead. q 4. nu. 2.

Renunciatio, nocet renuncianti, ſed non comprehenſis in inveſtitura, quando eſſet nova, ead. qu 4. num. 3. Habet locum etiam, ſi renuncians promiſiſſet, etiam pro filiis, quæ opinio non placet Auctori.

Renunciatio facta in mortis articulo, vel dum renuncians eſt graviter infirmus, non præjudicat aliis comprehenſis, ead. q. 4 n. 8. & vide in verb. Alienatio.

Renunciatum non cenſetur juri emphyteutico, per diviſionem factum inter fratres, & poſſunt admitti alii comprehenſi, etiam ſtante promiſſione de evictione, ſi contingat poſſidentem mori, de renunc. q. 6. n. 1. Receditur ab hac opinione, quando conſtaret de intentione partium, n. 2.

Renunciatum cenſetur juri emphyteutico, per clauſulam poſitam in inſtrumento diviſionis. Ad habendum, tenendum, alienandum &c. ead. q. 6. n. 3. Declaratur n. 11 & ſeq. Declara quando in diviſione dictum eſt, quod alter ab altero in perpetuum petere non valeat aliqua ratione &c. n. 15.

Renunciatum cenſetur fideicommiſſo, per clauſulam, Ad habendum, &c & facta venditione, emptor inquietari non poteſt, ſed alienatione non ſequuta, non dicitur remiſſum fideicommiſſum, & maximè ſi eſſet data licentia alienandi, etiam hæredibus, ead. q. nu 5. Sed an ſufficiat alienatio per inſtitutionem hæredis, ibid. remiſſivè.

Renunciatum nunquam cenſetur, per diviſionem, juri quod ex inveſtitura competit, in caſu, quo alter ſine filiis decederet, ead. qu. n. 7.

Renunciatio prodeſt tantum paciſcentibus, & eorum hæredibus, & ſucceſſoribus in renunciatione nominatis, ſed non aliis, non nominatis, etiam in inveſtitura comprehenſis, & à paciſcentibus cauſam non habentibus, ead. q. n. 9. & 14.

Renuncians, perpetuo excluditur, quando renunciatio eſt realis, ut quia eſt facta Domino directo, vel ut alius inveſtiatur, ead. q n 10.

Renuncians omne, quod petere poteſt, ex hæreditate patris, poteſt nihilominus, petere bona emphyteutica, de renunc. q. 7. nu. 1. Habet locum etiam, ſtante juramento numer 2. Fallit, quando eſt renunciatum omnibus bonis, numer. 3 Declara hanc limitationem niſi eſſet emphyteuſis antiqua, acquiſita ab aliquo aſcendente. numer. 7. Fallit ſecundo, niſi eſſet emphyteuſis hæreditaria, numer. 4. Sed ſi eſſet Eccleſiaſtica, acquiſita ex pacto, & providentia, poſſet petere, ibidem. Fallit tertio, quando in hæreditate nihil aliud eſſet, niſi emphyteuſis, numer. 9. Fallit quarto, quando emphyteuſis eſſet conceſſa pro ſe, filiis, & hæredibus, & eſſet mixta, numero 5. & 10.

Renunciatio eſt ſtricti juris, & in ea non veniunt, niſi ea quæ exprimuntur, & declaratio fieri debet, ut minus noceat renuncianti, & non extenditur de uno, ad alium, neque de una re ad aliam, & renunciatum uni, non cenſetur renunciatum alteri, niſi unum eſſet acceſſorium alterius, & renunciatio facta de bonis Patris, Matris, Avi, & Fratris, non extenditur ad bona Avunculi, ead. q. 7. n. 8.

INDEX.

Renunciare, an dicatur emphyteuſim qui eſt præſens, & tacens, dum alius inveſtitur, de renunc. q. 8.

Renunciare dicitur, qui expreſsè conſentit aliam inveſtiri, ibid.

Renunciare an poſſit ſtatuto, quod ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, & maximè in præjudicium creditorum, de renunc. qu. 9.

Renunciare quilibet poteſt favori ſuo, etiam in præjudicium alterius, ead. q. 9. n. 2.

Renunciationem nullam, poteſt impugnare filius, quamvis ſit hæres, vide in verbo, Hæres, ubi tractatur materia, an, & quando filius hæres poſſit, & non poſſit contradicere facto defuncti.

Renunciare unusquiſque poteſt iis, quæ ad ſui favorem ſunt introducta, de ſolut. can. q. 1. n. 151.

Renunciare an poſſit emphyteuta, irrequiſito Domino emphyteuſim extraneo, & quid comprehenſo in inveſtitura, de alien. q. 1. limit. ult. & de laud. q. 29. & infrà.

Renunciare an poſſint filii hæreditatem patris, & retinere emphyteuſim, de cont. emph. quæſt. 3. n. 11. & q. 4. n. 5.

Renunciare an poſſit emphyteuta, invito Domino emphyteuſi, & an comprehenſi in inveſtitura, de renunc. quæſt. 5.

Renuncians omni legum auxilio, an cenſeatur renciaſſe purgationi moræ, de ſolut. can. qu. 6. Et remiſſionis penſionis beneficio, eod. tit. quæſt. 1. numer. 108. ſed vide omnino de ſolut. can. q. 1. nu. 342.

REPRÆSENTATIO, an habeat in bonis emphyteuticis, de ſucc. in bon. emph. q. 1. n. 3

RESOLUTIO jure Auctoris, reſolvitur in acquirentis, de renovat. q. 4. n. 5. & de laud. q. 4. nu. 10.

RESTITUTIO in integrum, an concedatur Eccleſiæ adverſus canonem non ſolutum, quando Prælatus, ſive Rector eſt ſolvendo, de ſolut. can. n. 175.

Reſtitutio in integrum, an concedatur minori, adverſus canonem non ſolutum, quando Tutor, vel Curator eſt ſolvendo, ibid.

Reſtitutio in integrum, ex capite læſionis, datur in contractu locationis; ſecus in emphyteuti. Præl. qu. 5. numer. 6.

Reſtitutio in integrum, an detur minori Doctori, vel Scolari, de ſolut. can. q. 1. n. 188. cum ſequentibus.

Reſtitutio in integrum, infrà quantum tempus peti poteſt, de ſolut. can. qu. 1. nu. 193. & 199. Et an contra minorem, vel Eccleſiam, ſive Univerſitatem, ibid.

Reſtitutio in integrum, cenſetur petita, ex clauſula in fine libelli poſita ſcilicet, petens jus, &c. ead. qu. 1. n. 194. ac etiam per verba æquipollentia, n. 195.

Reſtitutio in integrum, peti non poteſt per procuratorem, non habentem ſpeciale mandatum, ead. q. 1. nu. 195. & declara, ut ibi.

Reſtitutio in integrum competit minori intra quadriennium poſtquam annos 25. exceſſerit, dicta quæſt. 1. numer. 196.

Reſtitutio in integrum competit Prælato, ſive Rectori, etiam poſt quadriennium, ob mutationem, quæ ſolet fieri, maximè de Regularibus, de ſolut. can. qu. 1. nu. 197. Quod declaratur, quando Prælatus ſucceſſor diù vixit, qui potuit ſe informare, ſecundum opinionem Odd. numero 198. Quæ opinio rejicitur per Honded. ibid.

Reſtitutio in integrum, competit minori ignoranti, etiam ſi ſtetiſſet per centum annos, ead. quæſt. 1. numer. 190.

Reſtitutio in integrum, ex capite ignorantiæ, competit contra præſcriptionem quadragenariam; ſed hæc ignorantia debet in actis allegari, & debet eſſe probabilis, juſta, & non ſupina, & plenè probari, ead. quæſt. num. 200.

Reſtitutio in integrum datur minori, & Civitati, ſive Univerſitati, vel Caſtro, ead. q. 1. n. 217.

Reſtitutio in integrum, an detur minori, Civitati, Caſtro, & Villæ, propter juramentum præſtitum, per Syndicum, vel Decuriones, dicta q. 1. n. 219.

Reſtitutio in integrum, an concedantur majori, ſi in communi poſſidet cum minore, ead. q. 1. de ſol. can. n. 221. & 222. & de renunc. q. 2. nu. 21.

Reſtitutio in integrum, datur Prælato Eccleſiæ; vel Rectori adverſus præſcriptionem 40. annorum, ſtante ejus ignorantia, de ſolut. can. q. 9. n. 8.

Reſtitutio eſt in priſtinum ſtatum repoſito, & recuperatio priſtini loci, cum omnibus ſuis annexis & dependentibus, & eſt omnimoda, integraque repoſitio de laud. q. 32. nu. 2.

RES STERILIS, ſi detur in emphyteuſim, & dictum eſt ad meliorandum, intelligitur hoc pactum, &, ſi non fecerit, poterit privari emphyteuta jure ſuo, de var. caduc. q. 1. n. 11.

Res una, & eadem, poteſt diverſo jure cenſeri quomodo intelligi debet, de diverſ. quæſt. emph. q. 22. n. 9. in dec. Cocc.

RETENTIO, an detur pro melioramentis, factis in re emphyteutica, de melior. q. 3. & in verb. Melioramenta.

Retentio an detur Marito pro melioramentis factis in rebus dotalibus, vide in verb. Maritus.

RETRACTUS, an habeat locum in emphyteuſi Eccleſiaſtica, de melior. q. 10. num. 23. & 24. & an in ſæculari, de diverſ. quæſt. emph. q. 21. n. 1. & 2. Amplia in locatione ad longum tempus, n. 3. ibi diſt. Declara primo, niſi contractus fuerit factus in fraudem juris, congrui, & quomodo hoc cognoſcatur, nu. 24. Declara ſecundo quando in conceſſione adeſſet pactum affrancandi, ſeu redimendi in pecunia numerata, num. 5.

Retractus an habeat locum, ſi emphyteuta velit vendere, & Dominus requiſitus nolit emere, ead. qu. 21. nu. 8.

Retrahere an poſſit filius legitimatus, de diverſ. quæſt. emph. q. 24. n. 11.

ROTA Romana per ſe facit communem, & magis communem opinionem, de cont. emph. quæſt. 8 num. 11. & Judices de partibus, debent ſequi ejus opinionem, de var. cad. q. 3. n. 7.

S

SALVIANUM Interdictum competit Domino, contra tertium poſſeſſorem, quando habet omnia bona hypothecata, pro ſolutione canonis de cont. emphyt. q. 31. n. 11.

Salvianum Interdictum datur, contra bona emphyteutica, ratione generalis obligationis, & hypothecæ, de diverſ. quæſt. q. 4. nu. 1. Amplia primo ut detur pro tacita hypotheca, n. 2. Ampl. 2. ut detur etiam, pro bonis illatis in prædium emphyteuticum, contra emphyteutam, nu. 3. Declara, ut habeat locum, durante tempore, & vita emphyteutæ, n. 4. Limita primo, quando bona eſſent obligata pro tanta quantitate, quod non eſſet ſpes luitionis facta traditione, numero 5. Limita 2. quando emphyteuſis eſſet expreſsè prohibita alienari, ſub pœna caducitatis, numer. 6. Limit. 3. quando alienatio eſſet prohibita, ſato ſumpto vocabulo, nu. 7. Limit. 4. quando in inveſtitura expreſsè cautum fuit, quod bona non poſſint hypothecari, & procedit etiam, ſi adeſſet clauſula, Ad habendum, &c. nu. 8. Sublimita, non habere locum, quando obligans non haberet alia bona, quàm alienari prohibita, n. 9. Et aſſerenti incumbit onus probandi, non adeſſe alia bona, d. nu. 10. Declara procedere in hypotheca expreſſa, non in legali, eod. numero 10.

Salvianum datur quando adeſt Statutum, quod poſſint bona emphyteutica alienari & obligari, & quomodo procedat, ead. quæſt. numer. 13. ſi exſtat conſuetudo, ibid.

Agenti Salviano Interdicto, non obſtat præſcriptio, niſi à die ſcientiæ, bona fuiſſe alienata, ead. q. n. 14.

Salvianum interdictum, & hypothecaria, an detur Domino pro laudemiis, de laud. q. 2.

Salvianum interdictum datur etiam pro melioramentis, de diverſ. q. emph. q. 4. num. 11.

SCIENTIA abſentis probatur conjecturis, & præſumptionibus, de renunc. q. 2. n. 30.

Scientia in abſente pro ratificatione donationis, an ſufficiat, ead. q. 2. n. 29.

Scientia, an præſumatur in abſens, ibid.

Scientia præſumitur in his, quæ afferunt commodum, de cont. emph. q. 35. n. 5.

Scientia requiritur omnium contentorum in inſtrumento, de cont. q. 22. n. 11.

Scientia caducitatis in Domino, an præſumatur, de var. caduc. quæſt. 8. & 14.

Scientia requiritur Domini, & procuratoris, de var. caduc. q. 14. n. 13.

Scientia debet probari per Dominum, quod proximiores ſciverint generationem eſſe finitam, quando petunt renovationem, poſt annum; quia ignorantia præſumitur, & non ſufficiunt conjecturæ, nec ſcientia in genere: ſed eſt neceſſaria ſcientia qualitatum, quod ſciverit, emphyteuſim eſſe reverſam, ob lineam finitam, de renovat. q. 1. n. 19.

Scientia præſumitur, ex cohabitatione, cum patre, de ſolut. can. q. 1. nu. 239.

Scientia in hærede, non præſumitur, ead. q. 1. num. 262. & 264.

Scientia in hærede, probatur, ſi inſtrumentum inveſtituræ eſt apud ipſum, ead. q. 1. n. 275. Declara, niſi eſſet minor, n. 266.

Scientia

INDEX.

Scientia probatur, ſi hæres eſſet Uxor, vel filius defuncti, qui ſimul habitabant, ead. q. n. 270.

Scientia probatur in hærede, ſi canon, poſt mortem defuncti ſolutus fuit, ead. q. n. 274.

Scientia hæredis probatur, ſi ipſe aliquando confeſſus fuit bona eſſe emphyteutica, dicta q. n. 275.

Scientia hæredis, probatur, ſi ipſe vidiſſet defunctum canonem ſolvere Domino tanquam emphyteuta, Præl. q. 1. n. 277.

Scientia probatur conjecturis, ead. q. 1. de ſolut. can. num. 278.

Scientia probatur per unicum teſtem, de ſol. can. q. 1. n. 279. declara quando eſt teſtis omni exceptione major. ibid.

SCIRE unuſquiſque præſumitur ea, de quibus fama eſt in Civitate, niſi ſit infirmus, vel abſens, de ſol. can. q. 1. n. 269.

SCRIPTURA deperdita, quomodo probari debet, & quales teſtes requirantur, & quot ſufficiant: an fæminæ admittantur, an teſtes ſingulares, & an ſuppleri poſſit ſemiplena probatio juramento ſuppletorio, & quando debet peti, Præl. quæſt. 14. numer. 38. uſque ad 46.

Scriptura ſi eſt de eſſentia actus, requiritur, quod ejus ejus amiſſio probari debeat, ibid.

Scriptura non requiritur ad ſubſtantiam vel ad probationem, niſi in caſibus à jure expreſſis, ead. q. 14. n. 4. Declara, n. 15.

Scripturam ad faciendam, an pars cogi poſſit, poſt contractum perfectum, vide in verbo, Inſtrumentum.

Scriptura, an ſit de neceſſitate contractus emphyteutici, de Prælud. quæſt. 14. ubi ponitur ratio, & declaratio, & de cont. emph. q. 11. n. 3.

Scripturæ inventæ ſub cuſtodia publica, & quæ non ſunt reperta ſub cuſtodia publica, an probent de cont. emph. q. 26. n. 33.

Scripturam interveniſſe præſumitur, ſi quis per ſpatium. 30. vel 40. annorum ſolverit canonem, de cont. emph. quæſt. 11.

Scriptura, quando probet confinia, de cont. emph. qu. 26. num. 25. & ſeq.

SÆCULARES poſſunt exigere pœnas conventionales, etiam in foro conſcientiæ, de ſolut. can. q. 1. n. 75.

SERVUS, lite pendente, ſuper libertate, non tenetur obedire Domino, de var. ead. q. 17. n. 9.

SERVITUS impoſita, per emphyteutam, non extinguitur per renunciationem factam Domino, de renunc. quæſt. 3. num. 1. ubi exemplificatur, & n. 4. Declara, nu. 5. ſubdeclara, nu. 6. Declara ſecundo, n. 7. & 14. Extinguitur, ſi revertatur ad Dominum ob canonem non ſolutum, etiam ſi per longa tempora poſſeſſa fuerit, de ſol. can. q. 1. n. 226.

Servitus poteſt de jure imponi, per emphyteutam, ſine præjudicio Domini, in re emphyteutica, ead. qu. 3. nu 2. Declara n. 3. & 5. & de alien. qu. 1 n. 278.

Servitus, ſi imponatur, per emphyteutam, & res revertatur ad Dominum, uti privatum remanet apud ipſum, pro illo tempore, quo erat duratura, apud emphyteutam, de renunc. q. 3. n. 8. Contrarium, n. 9. Declara numer. 10.

Servitus impoſita per emphyteutam, vel hypotheca an reviviſcat, ſi iterum res eadem, reconcedatur eidem, ead. qu. 3. n. 13.

Servitus dicitur extra rem de ſand quæſt. 35. nu. 2. Declara quando conſideratur, uti adhæret rei, & dicitur immobilis, n. 6.

Servitus, vendi, donari, & alio titulo transferri poteſt. ead. qu. 35. nu. 4.

Servitus recipit æſtimationem, ibid. nu. 5.

Servitus impoſita de conſenſu Domini, eſt realis, & perpetua, etiam, ſi ad ipſum revertatur, ead. q. n. 7.

SIMULATIO contractus emphyteutici, non probatur, niſi per ſcripturam. Prælud. q. 14. n. 22. Cont. num. 23.

SOCIUS poteſt conſocium compellere ad diviſionem, etiam rei emphyteuticæ, de alien. quæſt. 1. numero 205. ex ſententia Rotæ in recent. par. 1. dec. 544. num 1

SOLEMNITAS eadem requiritur in ratificatione, quæ requiritur in alienatione, de cont. emph q. 21. n. 10.

Solemnitates, an præſumantur ex curſu 30. annorum, de cont. emph q. 18 n. 16. & de Prælud. q. 14. n. 39.

Solemnitates requiſitæ à jure Canonico in alienationibus, & conceſſionibus, an remitti poſſint à conſuetudine, de cont. emph. qu. 9. nu. 14

Solemnitates, an requirantur in nova conceſſione, quando bona reverſa ſunt ad Eccleſiam. de cont. emphyt. q. 9. per totam.

Solemnitates Paulinæ fuerunt introductæ favore Eccleſiæ. de cont. emph. qu. 21. n. 9.

Solemnitates requiſitæ in contractibus minorum, vel mulierum, non præſumuntur ſpatio 40. annorum, neque ex immemorabili, neque inducitur ratificatio, neque adimpleri per æquipollens de alienat. q. 1. n. 176. cum duobus ſeqq.

SOLITUM, quomodo intelligatur, de cont. emph. q. 9. n. 2.

Solitum, an probetur per aſſertionem partium, ibidem num. 10.

Solitum, non debet attendi, ſi per vim eſſet inductum, ead. q. n. 11.

Solitum alterari non poteſt, aliàs renovatio, & conceſſio eſſet nulla & invalida, de cont. emph. q. 9. nu. 14. & de renovat. q. 1. nu. 78. Ubi in dubio indicandum eſt, quod non ſit alterata prima conceſſio, per ſecundam.

SOLITA dari in emphyteuſim, quomodo intelligatur, vide in verb. Bona.

SOLUTIO canonis facta per 30. vel 40. annos, præſumitur facta uti emphyteuta, & ſcripturam interveniſſe, Prælud. q. 14. n. 39.

Solutio 30. annorum, facit præſumere dominium, contra ſolventem in favorem ejus cui ſolvitur, de cont. emphyt. q. 11 n. 6.

Solutio longo tempore facta probat dominium, de cont. emph. q. 26. n. 14. ſed non ſufficit unica ſolutio, & recognitio, n. 29.

Solutio præſumitur facta pro rata ejus, ab illo, qui debet ratificare, de contract. emphyt. q. 34. n. 33.

Solvere debet medietatem penſionis uniuſquiſque, quando res eſt conceſſa duobus, ibid n. 34.

Solutio canonis facta per extraneum, etiam nomine proprio, prodeſt emphyteutæ, ne cadat à jure ſuo, & ne dicatur perjurus, de ſol. can. q. 1. n. 321.

Solutio canonis, non poteſt fieri pro parte, invito Domino de ſol. can. q. 1. n. 30. 77. & 223. & an anticipate, n. 363

Solutio canonis à quo die incipiat, de ſol. can. q. 7. n. 1. 3. & 4. & in var. Tempus.

Solutio canonis probari debet, per emphyteutam, de ſolut. can. q 4. n. 1.

Solutio canonis, probari debet, per teſtes, vel inſtrumentum, vel confeſſiones, ead. q. 4. n 2.

Solutio canonis, probari debet, per quinque teſtes, ead. quæſt. 4. numer. 2. Cont. quod ſufficiant duo teſtes, num. 3.

Solutio fieri debet de pecunia currenti, tempore contractus, & idem, ſi canon conſiſteret in vino, oleo, vel frumento, & non in pecunia, ſeu moneta aucta poſtea. ead. q. 4. n. 5.

Solutio canonis probari poteſt, etiam per portiores, ead. q. 4 n 4.

Solutio canonis probatur, per libros canonum, quos Eccleſia tenetur edere, ead. q. n 6.

Solutio canonis facienda in tali die, operatur, quod debitor conſtituatur in mora, & teneatur ad intereſſe, quanti plurimi, de ſolut. can. q 7. n. 2.

Solutio canonis, fieri debet, tempore quo inter partes actum eſt aliàs in fine anni, niſi adſit conſuetudo, quia illa ſervanda erit, de ſol. can. q. 8. n. 1. & q. 1. eod. tit. n. 158.

Solutio canonis an præſumatur ſpatio 30. annorum, de ſol. can. q. 9. n 11.

A ſolutione canonis, non excuſatur, emphyteuta, ſi creditor ſit immiſſus, vigore Salviani Interdicti in poſſeſſionem, & ſi ipſe non ſolvat, creditor ſolvere debet, aliàs caderet, de diverſ. quæſt. emph q. 4 n. 11. Cætera in ver. Emphyteuta.

SPOLIUM vid. in ver. Actio, & in verb. Interdictum.

SPURIUS vide in verb. Filius.

STATUTUM diſponens, quod electio Conſiliariorum fiat ad unum annum, & non ultra, ſi fiat ad tres annos, non valet, etiam ad unum, de cont. emph. q. 8. n 5.

Statutum compellens Agnatos ad compromittendum an habeat locum in legitimato per reſcriptum Principis, de diverſ. qu emph. q. 24.

Statutum excludens fœminas, ſtantibus maſculis, ſuccedunt fæminæ in emphyteuſi, maſculis deficientibus, de ſucc. in bon. emph. q. 2. nu. 1. Stante etiam conſuetudine, habet locum in emphyteuſi hæreditaria, & non hæreditaria, ibid Cont. n. 2. Sed prima eſt communis. Declaratur ſtantibus conjecturis in contrarium num. 3. Declaratur ſecundo, niſi maſculus excludens ſtatim moriatur, numer 19. Declaratur tertio, niſi adſit ſtatutum excludens fæminas ab hæreditate, quia, non excluderet ab emphyteuſi antiqua, n. 20. Declaratur quarto in Civitate Cæſenæ, n. 21.

Statuere non poteſt laicus ſuper utili dominio Eccleſiæ, de diverſ.

INDEX.

diverſ. qu. emph. qu. 22. in dec. nu. 8. Et ponuntur ibi exempla, & contrariis reſpondetur, licèt alii contrarium teneant. n. 2.

Statuto, quod fœminæ, non ſuccedant, renunciari poteſt ead. q. 1. 2. n. 4. & de renunc. q. 9.

Statutum excludens fœminas, ſtantibus maſculis, an fœminæ reintegrentur, maſculis deficientibus, de ſucc. in bon. emph. q. 2. n. 5. Ubi diſtinguitur, quod reintegrantur, quando ſtatutum loquitur temporaliter, numer. 13.

Statutum diſponens de bonis emphyteuticis, includit etiam bona emphyteutica Eccleſiæ, quoad dominium utile, ſecus quoad directum, de cont. emphyt. qu. 38. n. 7. & de ſolut. can. q. 1. nu. 40. Sed vide de diverſ. quæſt. emphyt. qu. 22. Ubi contrarium videtur teneri per Rot. & ibi vide declarationem.

Statutum prohibens obligari bona emphyteutica, non includit dotem, niſi expreſsè fiat mentio de dote, ead. q. 38. n. 6.

Statutum laicorum de laudemiis ſolvendis an comprehendat Clericos, & emphyteutas Eccleſiæ, de diverſ. qu. emph. q. 22.

Statuto, ſi prohibeatur venditio, non requiſitis conſanguineis, hæres conſanguineus non poteſt impugnare venditionem, de renunc. q. 10. n. 16.

Statutum, quod omnia prædia ſint tributaria, non valet, in præjudicium Eccleſiæ, & bonorum eius, de melior. qu. 10. n. 16.

Statutum, prohibens alienationem in forenſem, non habet locum, quando Clericus vendit, neque, ſi ſubditus venderet Clerico forenſi. ead. q. 10. n. 27.

Statutum laicorum non habet locum, contra Eccleſiaſticas perſonas, ead. q. num. 18. Neque poteſt diſponere ſuper rebus Eccleſiaſticis, etiam, ſi talia ſint bona, quorum dominium utile pertineat ad laicos, nu. 26. & de ſolut. can. q. 1. nu. 38. & de diverſ. quæſt. emphyt. q. 22. ubi late in dec. Reverendiſſimi Cocc.

Statutum diſponens de ſucceſſione bonorum includit emphyteuſim Eccleſiaſticam, de ſol. can. qu. 1. n. 41. & de cont. emphyt. qu. 38. num. 7. Et de ſucc. in bon. emphyt, qu. 10. n. 6. Et an hoc ſtatutum valeat. de diverſ. quæſt. emph. q. 22.

Statutum, quod Agnati, ſive conſanguinei, poſſint retrahere & recuperare bona, an habeat locum in legitimato, per reſcriptum Principis, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 24.

Statuere Princeps laicus poteſt, ſuper utili dominio Eccleſiæ, de diverſ. q. emph. q. 22. n. 15. Cont. n. 16. in dec.

Statuere ſicut non poſſunt laici in præjudicium Eccleſiæ: ita nec inducere conſuetudinem, ibid. n. 24.

Statutum loci, & conſuetudo, debet attendi in ſolutione canonis, n. 22. Ibid. Cont. n. 23. in præjudicium Eccleſiæ.

Statutum, quod emphyteuta non cadat, ob non ſolutum canonem, non habet locum, ſtante juramento, de ſolut. can. q. 1. n. 38. Niſi ſtatutum eſſet confirmatus à Papa, ex certa ſcientia, non obſtante juramento, ibid.

Statutum Florentiæ de prohibita alienatione, irrequiſito conſorte, non valet in donatione juris patronatus, de diverſ. qu. emph. qu. 22. nu. 21. in dec.

Statutum de debito non pretio, infra certum tempus, non habet locum ſtante mala fide debitoris, de ſolut. can. qu. 9. n. 11.

Statutum, quod. ſtantibus maſculis, fœminæ non ſuccedant, fœmina non ſuccedit in emphyteuſi, conceſſa pro ſe, & deſcendentibus, ex linea maſculina, vel per virilem ſexum, vel ex virili ſexu, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 25. num. 11. Sed conjectura ſola ſtatuti non ſufficit. numero 12.

Statutum de continuanda poſſeſſione in hæredem non habet locum in bonis emphyteuticis, & feudalibus, præſertim Eccleſiaſticis, & maximè etiam, quando emphyteuſis eſſet finita per mortem defuncti, de diverſ. qu. emph. qu. 26. nu. 3. & dic ut ibi.

Statutum annullans contractum factum, ſine ſolemnitate, præſumens dolum, habet locum etiam ſi adſit juramentum, ut in minore, & muliere, nec validatur, ſi minor factus major, non ſit conqueſtus, de alienat. qu. 1. n. 176. cum quatuor ſeqq. & vide etiam in ver. Alienatio.

Statutum non debet attendi, ſed inveſtitura, de diverſ. q. emph. q. 22. n. 18. in deciſ. Cocc.

Statuta laicorum non valent contra Clericos, vel bona Eccleſiæ, diſponentia circa theſauros, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 16. numer. 29. & quæſt. 22. numer. 7. & in deciſ. Cocc

Statutum excludens fœminas, propter maſculos an habeat locum in filio legitimato per reſcriptum Principis, de diverſ. quæſt. emph. q. 24.

Statutum Ravennat. quod bona emphyteutica vendi, alienari, & teſtamento relinqui poſſint, an valeat, de diverſ. quæſt. emphyt. quæſt. 4. num. 13. & de laud. qu. 28. Ubi an habeat locum in bonis emphyteuticis poſtea conceſſio.

Statutum diſponens, quod finita emphyteuſi renovetur proximioribus, vel ſucceſſoribus, non comprehendit Eccleſiam, de ſolut. can. q. 1. nu. 30.

STERILITAS, ſi culpa emphyteutæ evenit, non excuſat à ſolutione canonis, de ſolut. can. q. 1. n. 117.

STIPULATIO omnis tranſit ad hæredes, & contra hæredes, de laud. qu. 4. nu. 12.

SUBREPTIO attenditur ſolum, circa non evidentem Eccleſiæ utilitatem, & non in aliis, de cont. emphyt qu. 22. nu. 22. ubi exemplum.

SUCCESSIO in bonis emphyteuticis, an fiat in ſtirpes, an vero in capita, de ſucc. in bon. emph. q. 1. n. 8. Et filii ſuccedunt æqualiter, quamvis ex diſparibus partibus ſunt inſtituti, ſi eſt conceſſa emphyteuſis pro filiis; ſed ſi dictum ſit pro filiis, & hæredis, ſuccedunt pro hæreditariis portionibus, n. 5.

Succeditur in bonis emphyteuticis, eo modo, quo jure civili, vel municipali ad hæreditatem vocantur ab inteſtato, qui ſunt in inveſtitura comprehenſi, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 1. nu. 1. & qu. 2. nu. 6. Declara 2, 15. 16. & 17.

Succeditur in bonis emphyteuticis Eccleſiaſticis, ordine ſucceſſivo, quando ſunt recepta, pro ſe, filiis, & nepotibus, ut primo ad acquirentem, ſecundo ad filios, & tertio ad nepotes deveniant, ead. q. 1. n. 3 & q. 2. n. 17. Et an habeat locum repræſentatio, d. qu. 1. nu. 4.

Succeditur in fideicommiſſo, eo ordine, quo ultimo decedenti ab inteſtato ſucceditur, de ſucc. in bon. emph. q. 2. n. 9.

In ſucceſſione, frater utrinque conjunctus an, an, & quando præferatur fratri conſanguineo, vel uterino, de ſucc. in bon. emph. qu. 1. nu. 9.

Quomodo ſuccedatur in emphyteuſi Eccleſiaſtica, accepta pro ſe, & hæredibus. ex eis legitimè ſuccedentibus, eadem quæſt. 1. in fine.

Succedunt in emphyteuſi, venientes ab Inteſtato, accepta pro ſe, & legitimis ſuis hæredibus, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 18. nu. 1. Et idem dicendum eſt ſi dictum ſit, pro hæredibus ſibi de jure ſuccedentibus, num. 3.

Portio unius emphyteutæ deficientis pertinet ad alium ſupervenientem, ſi non per jus accreſcendi, ex virtute tacitæ conceſſionis, vel ex pacto, & inveſtitura, de alienat. quæſt. 10. in deciſ. Ubaldi, num. 4.

SUCCESSOR ſingularis, an teneatur ſtare colono, & locationi, de renunc. q. 11.

SUPPLICATIO non eſt ſubreptitia, ſi fuit narratum, terras non eſſe ad culturam redactas, quæ multò antea fuerunt cultæ, de cont. emphyt. quæſt. 22. num. 22.

SUPERFICIARIUS contractus, quid ſit, & an differat ab emphyteuſi, Prælud q. 12.

Superficiarius repetit melioramenta, ead. quæſt. n. 8.

Superficiarius an poſſit alienare, irrequiſito Domino, ead. qu. num. 9. & ſeq.

SYLVAM cæduam poteſt incidere emphyteuta, & quæ ſit cædua, & an immaturam poſſit de var. cad. q. q. 2. nu. 35. & ſeq.

T.

TACENS an videatur conſentire, vide in verb. Præſens.

Tacens videtur recuſare oblationem ſibi factam, de ſolut. canon. quæſt. 2. num 6.

Tacens, facta proteſtatione per Dominum, velle recipere canones, ſine præjudicio caducitatis, videtur conſentire, de var. caduc. qu. 14. nu. 10.

TEMPUS 30. annorum requiritur, ut quis præſumatur emphyteuta, de cont. emph. q. 11. n. 2. declaratur n. 4.

Tempus biennii, vel triennii, quo debet emphyteuta ſolvere canonem, eſt continuum, de ſol. can. q. 1. num. 177.

Tempus quod requiratur ad præſumendum præceſſiſſe contractum emphyteuticum, de ſolut. can. q. 14. n. 5.

Tempus belli, peſtis vel inundationis fluminis, non eſt attendendum in conceſſione in emphyteuſim, propter damnum Eccleſiæ, de cont. emph. qu. 22. n. 16.

Tempus ſolutionis canonis incipit à die inveſtituræ, de ſolut. can qu. 1. n. 158. & 378. & in ver. Solutio.

Tempus longum verificatur in decennio, de alien. q. 1. nu. 82. & in vita alicujus, de laud. q. 16. n. 2.

Tempus antiquum. quod ſit, vide in ver. Antiquum.

Tempus contractus celebrati, inſpici debet, ut penſio fructibus reſpondeat, de Prælud. q. 15. n. 5.

TERTIUS,

INDEX.

TERTIUS, ſive extraneus, non poteſt opponere contra emphyteutam, de non ſolutione canonis, de var. caduc. qu. 12. nu. 34. Neque de contentu Domini non præſtito in alienatione, ibid.

Tertius, ſive extraneus poteſt ſolvere canonem, & prodeſt emphyteutæ, ne cadat à jure ſuo, etiam, ſi nullum jus habeat in emphyteuſi, & ad hoc poſſit facere invito Domino. de ſolut. can. quæſt. 1. n. 68. & infrà.

Tertius poſſeſſor non poteſt moleſtari quando adſunt alia bona hæreditaria. de renunciat, q. 1. 10. n. 22.

Tertius poſſeſſor, qua actione conveniatur, ſi emphyteuſim poſſideat, de var. cad. q. 7. & an agi poſſit executivè, de ſolut. can. q. 16.

Tertius ſive extraneus, poteſt ſolvere canonem invito Domino, quando habet hypothecam in bonis emphyteuticis, de ſolut. can. qu. 1. nu. 223.

Tertii præjudicium ſemper cenſetur excluſum in conceſſionibus factis à Domino, de cont. emphyt. q. 39. & de var. caduc. quæſt. 12. Ubi declaratur.

Tertius non poteſt offerre canonem, ſine mandato. vide in verb. Obligatio.

Tertius poſſeſſor, vide in verbo, Poſſeſſor.

TESTATOR, ſi ſe referat ad juris diſpoſitionem, intelligitur ſecundum unam opinionem de iure municipali, & ſecundum aliam de jure communi. de ſucc. in bon. emphyt. q. 18 n. 5.

Teſtator, ſi dixerit, volo decedere inteſtatus, cenſetur inſtituiſſe venientes ab inteſtato. ead. q. n. 5.

Teſtator cenſetur ſe conformare, cum diſpoſitione ſtatuti, de ſucc. in bon. emphyt. q. 25. Sed an hæc ſola conjectura ſufficiat, n. 12.

TESTARI an poſſit emphyteuta de bonis emphyteuticis, de cont. emph. q. 14. & de ſucc. in bon. em. p. 1. q. 8.

Teſtari poteſt filius familias Clericus de bonis adventitiis, de ſol. can. qu. 12.

TESTES in probando melioramenta, qui eſſe debent, & quomodo deponere debeant. de melior. q. 6. n. 6.

Teſtes, ſi ſint varii in liquidatione melioramentorum, quid ſit faciendum, ead. q. n. 15.

Teſtium, & inſtrumentorum, par eſt virtus, Prælud. q. 14. nu. 3. Declaratur, n. 13.

In ore duorum, vel trium teſtium, ſtat omne verbum, ead. q. 14. n. 7. Declara, n. 18.

Teſtis an poſſit eſſe emphyteuta, pro Domino, & è contr. de diverſ. quæſt. q. 24.

THADÆUS Barberinus S. R. E. Generalis, & Nepos S. D. N. Urbani Papæ Octavi, laudatur, de var. caduc. q. 18.

THESAURUS quid ſit de diverſ. quæſt. emphyt. qu. 16. n. 1.

Theſaurum, ſi emphyteuta invenerit in re emphyteutica, totum ſibi acquirit, ead. q. 16. n. 2. Cont. quod pro dimidia, & altera applicetur Domino directo, nu. 3. Sed prima eſt communis, & defenditur, n. 4. Amplia etiam, ſi theſaurus inveniatur per famulos, & operarios emphyteutæ, num. 7. Amplia ſecundo etiam, ſi emphyteuta ſciens theſaurum reconditum, accipiat rem in emphyteuſim. n. 8. Amplia tertio, quod nec teneatur indicare theſaurum ibi latere, n. 10. Secus autem, ſi eſſet pecunia ibi abſcondita de recenti, n. 11. Declara, ut non habeat locum, ſi theſaurus eſſet inventus arte magica: quia tunc pertineret ad Principem, & eius Fiſcum & poſſet etiam puniri inventor, nu. 12. & 15. Sed pars Domini loci non eſt applicanda Fiſco, ſed Domino loci, n. 13. Poteſt tamen inventor theſauri retinere illum, donec per ſententiam condemnetur; licet alii contrarium teneant. nu. 14.

Theſaurus non eſt in bonis alicujus, ead. q. 16. nu. 14.

Venditio, ſive conceſſio facta in emphyteuſim, non poteſt reſcindi virtute, l. 2. C. de reſcin. vend. eo, quia ibi fuerit inventus theſaurus, ead. q. 16. n. 16. Niſi tamen eſſet pecunia de recenti abſcondita, ibid. Cont. alii tenent, ſed prima eſt magis recepta, n. 17.

Onus probandi pecuniam eſſe theſaurum, alleganti incumbit, ead. q. 16. num. 18. Contrarium, quod in dubio præſumitur theſaurus, quando oſtenderet antiquitatem, nu. 19. Et poteſt probari per teſtes deponentes de communi æſtimatione, n. 20. quod intellige, ut ibi.

Theſaurus in fundo alieno inventus, non data opera, pro dimidia pertinet ad inventorem, & altera datur Domino loci, ead. q. 16 de diverſ. qu. emphyt. nu. 21. ubi exemplum.

Theſaurus inventus, data opera in fundo alieno, vel Domino volente, non eſt inventoris; ſed Domini loci, & nihil Fiſco debetur, quatenus punitur arbitrio Iudicis, & quæ ſit ratio, quod Dominus non poſſit dare licentiam, ibid. Poteſt permittere Dominus, ut alter nomine ſuo operetur, ead. q. 16 n. 22.

Contrà occupatorem theſauri poteſt agi civiliter, & criminaliter, ibid. n. 23.

Dominus directus, ſi inveniat theſaurum in re emphyteutica, non data opera, ſed caſu, cujus ſit, & ſi data opera, cui applicetur, an ipſi, an vero emphyteutæ, eadem q. 16 n. 4.

Theſaurus, ſi fuerit inventus in fundo emphyteutico, per extraneum cujus erit, ead. qu. 16. n. 25.

Theſaurus, cui hodie de conſuetudine, vel vigore ſtatutorum, applicetur, ead. q. 16. n. 26. Et an debeat expectare ſententiam iudicis, ibid. n. 27.

Theſaurus inventus in loco religioſo, & ſacro, vel in bonis Eccleſiæ, cuius ſit, ead. q. 16. nu. 29.

Statuta laicorum, non valent contra clericos, vel bona Eccleſiæ, circa theſauros, ead. q. n. 28. cætera n. 30. remiſſivè.

Arenæ, vel cretæ fodinæ, vel argenti fodinæ, auri, vel cujuſcumque materiæ, ſtatuæ, lapides, & ſimilia, an ſit emphyteutæ, vel Domini, ead. q. 16. nu. 29.

TITULUS emphyteuticus præſumitur ex curſu longi temporis, de cont. emph. qu. 15. nu. 1.

TORQUATUS Marſcotius Romanus. Gubernator Fulginiæ, laudatur, de ſol. can. q. 9. n. 6.

TRANSIGERE an poſſit emphyteuta, ſuper re emphyteutica, de alien. q. 1. n. 277.

TRIENNIUM, ſive biennium, incipit à die contractus, & inveſtituræ, de ſol. can. q. 7. n. 1. niſi adſit juramentum. n. 3. & niſi dictum ſit, quod incipiat à die ſolutionis, n. 4.

Triennium, ſive biennium, debet eſſe continuum: & ideo, requiritur, quod emphyteuta eſſet in mora per triennium, vel biennium continuum, ead. q. 7. n. 5.

Triennium, vel biennium quomodo conſideratur, quando fructus non percipiuntur, niſi ſpatio quinque annorum, de ſol. can. q. 1. n. 376.

V

VALASCUS reprobatur in definitione emphyteuſis, Præl. q. 1. nu. 9.

Valaſcus de jur. emph. q. 32. nu. 24. Reprobatur, tenens, Dominum directum agere non poſſe interdicto poſſeſſorio, adverſus tertium poſſeſſorem, denegantem ſolvere penſionem, de cont. emph. q. 31. num. 16.

Valaſc. reprobatur, q. 4. n. 6. & 7. dicens, emphyteutam priùs eſſe excutiendum, antequam conveniatur tertius poſſeſſor, ead. qu. 31. nu. 17.

Valaſcus rejicitur, dum tenet, quod ſit uſura, recipere aliquam ſummam pro introitu, ſeu ingreſſu. q. 16. n. 6.

VASALLUS, ſi negat feudum, illud amittit, vel partem negatam, de var. cad. q. 5. nu. 2.

Vaſallus, non tenetur Domino ſervare fidelitatem, ſi feudum non tradat, eod. tit. q. 17. nu. 3.

Vaſallus, ſi patiatur, ab aliquo controverſiam, ſuper feudo, non tenetur petere inveſtituram, ead. q. 17. n. 3.

Vaſallus, etiam, ſi ipſo jure ſit privatus, non debet lite pendente, poſſeſſionis commodo privari, ead. q. n. 7.

Vaſallus pendente lite, ſuper evictione, tenetur Domino ad Servitia, ead. qu. num. 13.

Vaſallus, an poſſit hodie vendere feudum S. R. E. ſtante Bulla Pij V. vel ſub infeudare, an petere renovationem, de alien. qu. 11. nu. 10. & 11.

Vaſallus an poſſit dare rem feudalem, in emphyteuſim, irrequiſito Domino, de alienat. qu. 1. nu. 213.

VARIARE, non poteſt Dominus directus, in petendo laudemium, ſi elegit viam prælationis, & è contra, & habet locum, ſi minimam partem laudemii recepit, vel compoſuit ſuper laudemio, de laud. qu. 27.

VENDITIO plurium rerum, eſt unica venditio, de ſol. can. q. 1. nu. 47.

Vendere licet unicuique rem ſuam, cui velit, de diverſ. qu. emphyt. q. 9 nu. 3.

Venditio facta, cum pacto, ut emptor venditori teneatur rem venditam, ſtatim emphyteuticare, valet, & minuit de pretio; ſicut pactum de retrovendendo, de cont. emph. q. 45.

Venditio facta rei Eccleſiæ, non ſervata forma Paulinæ an valeat, de contr. emph. q. 21. n. 9.

Venditio, ſine pretio an valeat, de cont. emph. quæſt. 46.

Venditio facta in emphyteuſim, non eſt venditio, ſed conceſſio in emphyteuſim, de cont. emph. quæſt. 47.

Venditionis verbum, continet omnem alienationem, eadem qu. 47.

Venditionis appellatione, non venit hypotheca, & obligatio, de cont. emph. q. 38 n. 19.

Venditio an retractari poſſit, virtute l. 2. Cod. de reſcind. vend. ex eo, quia in re vendita inventus ſit theſaurus, vide in verb. Theſaurus.

Venditor; quando tenetur inveſtire pretium, non poteſt inveſtire, extra Territorium, ſed in Territorio, ubi contractus eſt celebratus, nec in bonis emphyteuticis, cenſualibus, fideicommiſſariis, domibus, & molendinis,

Digitized by Google

INDEX.

nis, quando dictum eſt in fundo idoneo, de diverſ. qu. emphyt. qu. 25.

Venditio, ſi fiat duobus, cum conſenſu Domini, qui præferatur, de alien. qu. 6.

VERBUM Solvere, quid ſignificet, Prælud. qu. 1. n. 8.

Verba non ſunt ſuperflua, quando ponuntur ad tollendas dubitationes, ead. q. 1. nu. 13. Ubi declaratur.

Verbum, Conceſſio, quid importet, ead. quæſt. 1. n. 19.

Verbum, Emphyteuſis, quomodo pronunciari, & ſcribi debeat, Præl. qu. 3.

Verbum Emphyteuſis, aliquando ſignificat cenſum, Prælud. qu. 8. num. 14.

Verba magis deſerviunt naturæ contractus, quàm natura verbis Prælud qu. 15. nu. 6. Decitra, num. 13.

Verbum, Hæredibus, de quibus intelligitur, de contr. emph. qu. 1. nu. 4.

Verbum, Finitam, & Completam, ſunt Synonyma, de cont. emph. qu. 2. n. 6.

Verbum, Deſcendentibus, quomodo intelligi, & interpretari debeat, de cont. emph. qu. 1. num. 21.

Verbum, Hæres, eſt commune, tam maſculis, quam fœminis, de ſucc. in bon. emph. quæſt. 9. nu. 13. Declaratur num. 23. & 24.

Verba enunciativa diſponunt inter contrahentes, de contr. emph. qu. 26. nu. 5. Ubi declaratur, non habere locum in inſtrumento emphyteutico, & de alienat. quæſt. 7.

Verbum, Suis, verificatur in inſtitutione, in bonis propriis teſtatoris, de quibus poteſt diſponere, de ſucc. in bon. emphyt. quæſt. 7. nu. 3.

Verbum, Hæres, & verbum, Succeſſor, eſt ſucceſſionis univerſalis, de ſucc. in bon. emphyt. qu. 16. nu. 3.

Verba debent aliquid operari, ne ſint ſuperflua, de alienat. quæſt. 1. num. 217.

Verbum in contractibus, intelligi debent, ne repugnantiam contineant, de alienat. quæſt. 1. nu. 282.

Verba debent potiùs judicari aliquando ſuperflua, quam, quod quis indebitè patiatur. de var. cad. q. 2. num. 21.

Verba non debent intelligi ſuperflua, quoties explicitè dicitur, quod implicitè, & tacitè continetur, vel ſaltem ſuperfluitas toleratur, de ſolut. can. q. 1. nu. 11.

Verba intelligi debent, eo modo expreſſa, quæ tacitè continentur quamvis aliter poſſent intelligi, ead. n. 11.

Verba non dicuntur. ſuperflua, ſi removent aliquam dubitationem, & plenius proſpiciunt, de ſolut. canon. qu. 1. num. 11.

Proverbis, verba reperta, de ſolut. can. quæſt. 2. nu. 6.

Verbum, Deſcendentibus, quomodo intelligendum ſit, de ſucc. in bon. emph. qu. 9. nu. 15.

VIRGILIUS Florentinus Epiſcopus Nucerinus laudatur, de var. caduc. q. 3. n. 8.

URBANUS PAPA octavus cum fratre, & nepotibus Cardinalibus laudatur, de var. caduc qu. 18. n. 1.

USUSFRUCTUS an relinqui poſſit in bonis emphyteuticis, vide in verb. Emphyteuſis, & in titul. de ſucc. in in bon. emphyt. quæſt. 8.

Uſusfructus bonorum emphyteuticorum, an veniat in legato omnium bonorum, vide in verb. Emphyteuſi.

In uſufructu legato omnium bonorum, an veniant bona emphyteutica, de ſucc. in bon. emph. qu. 8 & qu. 13. numer 9.

Uſumfructum an poſſit emphyteuta imponere ſuper re emphyteutica, de alienat. quæſt. 1. nu. 278.

In uſufructu omnium bonorum, relicto Uxori, venit laudemium, de laudem. q. 21. n. 5.

Uſusfructus omnium bonorum appellatione, veniunt iura. ead. q. 21. n. 4.

USUFRUCTUARIUS, & ejus hæres, an deducant expenſas factas, in recolligendo fructibus, ſi uſufructuarius decedat fructibus pendentibus, de melior. q. 1. num 13.

Uſufructuarius debet amittere uſumfructum illarum rerum quas deterioravit, & non totum, de variar. caduc. q. 2. n. 6.

Uſufructuarius minùs juris habet, quam emphyteuta, de var. caduc. qu. 3. nu. 3.

Uſufructuarius, habet augmentum latens, & non patens, de ſolut. canon q. 13. nu. 4. & 5. Declaratur, quid ſit augmentum latens, & patens

Uſufructuarius poteſt accuſare de damno dato, de diverſ. q. emph. q. 14. n. 1.

Uſufructuarius, & emphyteuta æquiparantur, ead q. n. 2. Sed vide in verb. Emphyteuta.

Uſufructuarius an teneatur potiùs vendere fructus Domino proprietatis pro juſto pretio, quam aliis; Et an teneatur potius locare Domino quam aliis, de diverſ. q. emphyt. q. 19.

Uſufructuarius, & non proprietarius debet habere laudemium, de laudem. quæſt. 21. nu. 1. Sed proprietarius debet novum emphyteutam mittere in poſſeſſionem, numer. 8.

Uſufructuarius, debet habere utilitatem proveniens, ex re, vel propter rem, ead. q. 21. n. 2.

Uſufructuarius an repetat melioramenta facta, de melior. q. 7. n. 21.

Uſufructuarius an teneatur ſolvere collectas, & onera, de melior. qu. 10 n. 2. & 32. cum ſeq.

Uſufructuarius an repetat melioramenta facta, de melior. q. 7. n. 21.

Uſufructuarius an teneatur ſolvere collectas, & onera, de melior. q. 10. n. 2 & 32. cum ſeq.

Uſufructuarius conſequitur emolumenta, & canones rei emphyteuticæ, devolutæ ad Dominum directum, durante uſufructu, de laudem. q. 21. n. 9.

USURAM, an ſapiat, quando datur pro ingreſſu aliqua ſumma Domino directo. Præl. qu. 16. nu. 6.

Uſura eſt lucrum, ex mutuo pacto debitum, vel exactum, ibid. num. 7.

UTILE per inutile non vitiatur inſeparabilibus. de cont. emph. q. 8. n. 8 & 10. & de diverſ. qu. emph. q. 5.

Utile dominium transfertur in ſecundum emphyteutam, de cont. emph. q. 10. nu. 4.

Utile dominium ejuſdem ſpeciei, non poteſt apud duos inſolidum. ibid. n. 5. Declaratur. num. 8.

Utile dominium, quod eſt apud emphyteutam, an ſit ſubjectum ſtatuto laicorum, ſi emphyteuſis eſt Eccleſiaſtica. vide in verbo, Statutum.

UTILITAS Eccleſiæ, in quibus conſiſtat. Præl. q. 16. nu. 4. & de diverſ. qu. emph. q. 27.

Utilitas Eccleſiæ attenditur, tempore novæ conceſſionis, & debet concedi, cum illis conditionibus, quæ ab alio reperiri potuiſſent, tempore reſinæ: aliàs conceſſio non valeret de cont. emph. q. 9 n. 6. & an præferatur Agnatus extraneo, vel extraneus Agnato, n. 9.

Utilitas præſumitur, ex ſola confirmatione Executorum de cont. emphyt. q. 22. n. 1 Declaratur, quando contrarium probaretur, & non fuerit ſervata forma Brevis, & Paulinæ, nu. 2. Utilitas præſumitur, ex curſu 30. annorum, numero 12. Conſiderari debet, reſpectu fructuum, & ipſius rei alienatæ, numer. 14. Præſumitur, quando eſt facta pro majori ſumma, quam in licitatione fuit repertum, vel quando eſſet facta conceſſio in perpetuum, ex qua detrahitur de ſolita reſponſione uſque ad ſextam partem, num. 15. Non debet attendi tempus belli, neque peſtis, neque inundationis fluminis, num. 16. Utilitas quanta eſſe debeat, num. 17. Præferri debet ille, qui reduxit rem ad culturam, num. 18. Conſiderari debet, tempore contractus, & non ſolùm tempus præſens; ſed etiam futurum, & tempus inſtrumenti, ſive ſcripturæ, & aſſenſus Apoſtolici, & interpoſitionis decreti, numer. 19. Ubi ponitur diſtinctio, utilitas conſiderari debet tempore contractus præcedentis, & quomodo hoc intelligatur, num. 20. Utilitas eſt cauſa finalis, ex qua Summus Pontifex movetur ad confirmandas alienationes, num. 21. Utilitas conſiderari etiam debet, tempore renovationis numer. 25. Agnatus ſi vult præferri extraneo debet dare quantum extraneus offert, n. 26. Nec renovatio fieri debet pro eodem canone, quando ceſſat cauſa primæ conceſſionis, num. 27. Ubi ponitur ratio. Utilitas conſideratur, quando Eccleſia vendit annuum cenſum, pro extinguendo alio cenſu, pro quo majorem ſolvebat quantitatem numer. 28. Utilitas non præſumitur nu. 31. Declaratur ibidem. Probari debet ab emphyteuta, & non ab Eccleſia, n. 30. Si duo æmuli concurrant, & unus offerat juſtum pretium: alter verò poſteà offerret plus juſto pretio, quis ſit præferendus, num. 32. Utilitas etiam probatur, quando Eccleſia lucratur melioramenta, numer. 33. Et hoc remittitur arbitrio Iudicis, num 34.

Conceſſio, quæ non tendit in utilitatem Eccleſiæ, non valet, & datur Eccleſiæ, rei vendicatio. eadem, q 2. & bona ſunt reſtituenda ſimul cum fructibus, num. 3.

Utilitas, ſi apparet, ceſſat defectus Capituli, ead. quæſt. numer 23.

Utiliter, ſi eſt facta alienatio, tempore neceſſitatis valet, qualemcunque exitum habeat, ibid n. 24.

Utilitas, non præſumitur, ex confirmatione Executorum, quando non fuit ſervata forma Commiſſionis, & Paulinæ, de cont. emph. qu. 22 n. 2.

UXOR debet habere laudemium, & non Maritus, quando poſſidet emphyteuſim uti paraphernalem, & extrà dotem, de laudem 21. num. 7.

Uxor vide in verb. Maritus.

FINIS.

ANT 1322335

Digitized by Google

Digitized by Google

XXII
93